Българската възрожденска интелигенция

Учители, свещеници,
монаси,
висши духовници,
художници,
лекари, аптекари,
писатели, издатели,
книжари,
търговци, военни...

АВТОРИ

Румяна Аврамова, Весела Василева, Даниела Давчева,
Красимира Даскалова, Дочка Димитрова, Ваня Еленкова,
Миглена Куюмджиева

СЪСТАВИТЕЛИ

проф. д-р Николай Генчев, Красимира Даскалова

Българската възрожденска интелигенция

Учители, свещеници, монаси,
висши духовници, художници,
лекари, аптекари,
писатели, издатели, книжари,
търговци, военни...

ЕНЦИКЛОПЕДИЯ

1988
Държавно издателство „Д-р Петър Берон“
София

941Б

© Румяна Димитрова Аврамова, Весела Радкова Василева,
Даниела Стефанова Давчева, Красимира Петрова Даскалова,
Дочка Георгиева Димитрова, Ваня Кирилова Еленкова,
Миглена Тодорова Куюмджиева — автори
© Николай Генчев Николов,
Красимира Петрова Даскалова — съставители
© Николай Генчев Николов — предговор
c/o Jusautor, Sofia, 1988

Българската възрожденска интелигенция

Възрожденският интелигент е фигурата, която доминира в националната култура и в обществения живот на българите през XVIII—XIX век. Неговият сборен образ, историческият му портрет се получава от професионалната и социалната реализация на близо 10-те хиляди образовани българи, регистрирани в историческата документация, като учители, свещеници, монаси или владици, като автори на литературни и книжовни опити от всякакъв род, като създатели на възрожденското изкуство, като учени, лекари, военни, вестникари, книжари, като ратници и водачи на националнокултурните и политическите формации. Този образ се озарява от историческия подвиг на всички малки и големи творци на възрожденската култура, от фалангата на апостолите на духовната обнова, която изведе българите от вековете на робството и от духовната пустош на Ориента по пътя на модерното буржоазно развитие.

Преди да се потърсят големите линии, които очертават образа на възрожденския интелигент, трябва да се определи изходната точка, от която той тръгва към своята националнокултурна мисия. Това ще рече да се представи макар и в едни щрихи средновековната българска интелигенция от двата периода, предхождащи времето на Възраждането — на свободното държавно съществуване на България /IX—XIV век/ и на робските времена /XIV—XVII век/.

За целта беше извършено едно допълнително, макар и ограничено статистическо проучване, което даде интересни сведения за предходниците на новобългарската интелигенция (104 души за първия и 178 души за втория период). Данните от това проучване потвърдиха и допълниха отколешните наблюдения върху средновековната българска култура, показаха, че България навлиза в новата си история без духовен елит, при дълбоко нарушен континюитет на културния живот, без аристокрация и имуществено издигнати личности, с мизерни културни учреждения и трудно функциониращи национални и местни институции на културата.

При това положение, изправено на прага между средните векове и новото време, българското общество се оказа пред грамада от исторически препятствия, натрупани от робството и културната изостаналост, най-голямото от които бе липсата на традиционна елитарна интелигенция. Поради това започналото в началото на XVIII век Българско възраждане беше принудено преди всичко да създаде екип от образовани хора, достатъчно школувани, за да удовлетворят духовните потреби на новото време, способни да станат инициатори, творци и водачи на възрожденската промяна.

Естествено е тогава най-напред да се установят и изследват образованието и потенциалът на възрожденската интелигенция.

Образованието на възрожденските интелигенти се осъществява на две равнища: в учебната мрежа, създадена в страната през XIX век, която подготвя нискообразованата домашна интелигенция, и в странство, където се ползват услугите на чуждестранните училища и университети и на училищата, открити от българските колонисти в Руския юг, във Влашко, Молдова и Бесарабия, в Цариград и в някои други центрове.

Образователната цензова характеристика на възрожденската интелигенция е установена само за 3702 души, тъй като за останалите не бяха намерени сигурни свидетелства. С нисше образование /килийно, взаимно и класно/ от тези близо 4 хиляди души са 45,9%. Може да се приеме без съмнение, че такова е образованието и на останалите 6000 души, за които няма сигурни данни по този показател. От тази група 12,8% са възпитаници на килийните училища, т. е. по образование те принадлежат към традиционната интелигенция; 14,6% — на взаимните, и 18,5% — на класните училища. Посочените проценти показват, че през Възраждането има про-

* * *

дължително съжителство между традиционния и новобългарския интелигент и че превесът на новата интелигенция през XIX век става очевиден.

В състава на изследваните влизат 1178 души със средно образование, а това прави 32,1% от интелигенцията, за която има данни за образованието. От тях в трите български гимназии в Болград, Пловдив и Габрово са завършили само 119 души, или 3,3%. Всички останали са възпитаници на чуждестранни лицеи, колежи или семинарии.

Третата група сред интелигенцията е съставена от възпитаниците на средните специални училища. Те се разпределят по следния начин: семинаристи — 333 души, учили в медицински училища — 74 души, във военни училища — 62 души, в търговски училища — 39, в занаятчийски и художествени училища — 66. По няколко души са получили образование в мисионерските учебни заведения. Така около средата на XIX век в България се появяват първите специалисти за специфичните нужди на модернизиращия се ежедневен бит и за меркантилната сфера. Сред възпитаниците на средните специални училища обаче преобладават духовниците — 2/3 от цялата група, т. е. все още представителите на традиционната интелигенция, обслужваща главно църковния храм.

През 30-те години на XIX век се появява вече и интелигентът, получил висше образование в чуждестранните университети и академии. До Освобождението това са около 600 души, или малко над 15% от изследваните. От тях всички са мъже. Има само една жена, завършила през 1878 г. По структурата на специалностите между лицата с висше образование преобладават медиците /245/. С университетско образование са 166 души, от които 51 правници, 39 с историко-филологична специалност, 11 философи, 9 души, следвали природни науки, 7 завършили математика. По брой след университетските възпитаници идват духовниците. Това са 47 души, завършили духовни академии. От 1 до 5 души са учили или завършили земеделско-индустриални школи, технически или технологични институти, инженерство, агрономия, химия, архитектура, държавностопански и икономически науки и др. Общо последната група наброява 41 човека, от които 25 са с инженерно-технически специалности, 11 агрономи и 2 стопановеди.

Изследването установява къде лицата с висше и средно образование са учили или получили своята диплома. По този показател те се разпределят така: Русия — 686 души, Османската империя — 416 души, Румъния — 206 души, Австро-Унгария /без Чехия и Унгария/ — 188, Гърция — 126, Чехия — 116, Бесарабия — 96, Сърбия — 87, Франция — 75, Германия — 42. В останалите страни са учили само по няколко млади българи.

Тези данни се нуждаят от известни уточнения. Първо за Русия. Там 450 души са получили средно и 236 души — висше образование, т. е. съответно 37% от средниститe и 39% от висшата интелигенция.

От броя на получилите образованието си в Османската империя трябва да се извади съставът на възпитаниците на американския Робърт колеж в Цариград, които до 1878 г. са 48 души, и на трите френски училища — католическия колеж в Бебек, семинарията в Солун и Галатасарайския лицей — около 200 души. Тогава ще стане ясно, че приносът на Франция в българското образование е чувствителен, а англосаксонското участие — незначително. Значението на френския и английския принос в българската просвета изпъква по-ясно, като се вземе предвид, че техните училища са най-добре уредените и поддържаните в Ориента.

От броя на възпитаниците във Влашко, Молдова и Бесарабия трябва да се отделят тези, които са учили в българските и гръцките училища, намиращи се по тези земи. Това е особено необходимо за Бесарабия, където през 1859 г. е открита първата българска гимназия.

Ако се съберат цифрите за Австро-Унгария и Германия /188 + 42/, ще се установи, че процентът на възпитаниците на немската школа е твърде висок. Този процент ще се увеличи, ако се прибави и броят на лицата, учили в немски училища в Чехия и Словакия.

Данните за образованието на българите в чужбина показват, че най-многобройната част от висшата интелигенция получава образованието си в руската университетска школа. Франция има съществен принос за подготовката на средната интелигенция. В основни линии българската интелигенция през Възраждането е отделена от англосаксонската школа. Съществен принос има Гърция, при това тя подготвя първия отряд от възрожденски интелигенти.

Ако броят на възрожденските интелигенти се съпостави с общата численост на българското население през XIX век, което по приблизителни изчисления към средата на века е 4,5 милиона души, ще се види, че един интелигент се пада на 450 души, т. е. че през завършващата фаза на Възраждането интелигенцията представлява 4,5% от демографския потенциал на нацията. В този състав решително преобладава мъжкият пол, но за пръв път в историята на българската култура към образованието е привлечена и жената. От близо 10 000 възрожденски интелигенти 659, или 6,8% са жени, един сравнително висок процент както за България, така и за Ориента.

Темпът и периодите на подготовка на възрожденските интелигенти са установени чрез съпоставяне на данните за раждането и смъртта, както и за времето, през което те са работили. От рождените дати /те са известни за 35% от изследваните/ се вижда, че до 1750 г. са били регистрирани само 20 души; от 1751 до 1800 г. — 82. За целия период на XVIII век и първите три десетилетия на XIX век са били родени само 10,3% от изследваните. Компактната маса от интелигентите на Възраждането се ражда между 1830 и 1860 г. — 24,3%.

Данните за годините на смъртта показват, че най-много възрожденски интелигенти работят през 70-те години на XIX век и след Освобождението. Дори след 1900 г. в активен социален оборот е още 14,5% от състава на тази група.

Сигурни и точни свидетелства за формирането на интелектуалния потенциал на възрожденска България дават данните, отнасящи се до броя на интелигентите, работили активно през различните периоди на XVIII и XIX век. Изследвани са 7394 души, или 2/3 от целия състав. За 2321 души или 23,7% няма данни. За останалите е установено, че между

1800—1810 г. са работили 90 души / 1,2%/
1811—1820 г. са работили 175 души / 2,4%/
1821—1830 г. са работили 214 души / 2,9%/
1831—1840 г. са работили 612 души / 8,3%/
1841—1850 г. са работили 1114 души /15,1%/
1851—1860 г. са работили 1590 души /21,4%/
1861—1870 г. са работили 1591 души /21,1%/
1871—1880 г. са работили 1954 души /26,4%/

През първите две десетилетия на XIX век не се среща името на нито една образована жена. Група от пет момичета се появява на просветното поприще едва в десетилетието между 1820 и 1830 г. До средата на XIX век към тях се присъединяват още 35. Почти всички останали работят през 70-те години и след Освобождението.

Така се установява, че до 30-те години на XIX век се реализира само 6,5% от целия потенциал на възрожденската интелигенция. През този период количествено преобладава все още традиционният тип. Преломни за формирането на новобългарската интелигенция се оказват 30-те години. През това и през следващото десетилетие в нейния състав освен количествен скок настъпват и качествени структурни промени. Започва да изчезва традиционният тип, рязко спада ролята на монашеството. Появяват се специализирани групи от интелигенти, както и хора с висше образование. За първи път след четири века България вече разполага с един, макар и ограничен, но реален интелектуален потенциал.

Възрожденската интелигенция в основни линии се реализира житейски и професионално през завършващата фаза на Възраждането, когато на полето на просветата и културата са заети около 70% от всички интелигенти. Тогава окончателно се налага и фигурата на новобългарския интелигент, човек подготвен да твори и да разпространява модерната култура.

Данните за потенциала на възрожденската интелигенция очертават и културната география на Българското възраждане. Те показват, че най-много интелигенти са се родили, получили са образование и са работили в Търновско и Габровско, в подбалканските градове — Сопот, Карлово, Калофер и Казанлък, после в Сливен, Стара Загора, София, Пазарджик, Горна Джумая /Благоевград/, Ловеч, Русе, Шумен, Кюстендил, Пловдив, Враца и Велес. Уточнен е и приносът на българските колонии в чужбина, както и на Македония, Добруджа, Черноморието, Западна България и Родопите, петте района дали и използвали най-малко интелектуална сила. На тази основа е проследена миграцията на интелигентите от просветните центрове към изостаналите в културно отношение зони.

Така данните, групирани в първия пункт на изследването, уточняват обема на интелектуал-

ния възрожденски потенциал, разкриват профила на една слаборазвита в културно отношение страна, извършила първата решителна стъпка на прехода от средновековието към модерното културно развитие.

През Възраждането преобладава количествено нисшата интелигенция. Неравномерно е осъществена специализацията сред лицата с висше и средно образование. Териториално и географски интелектуалният потенциал е разпределен неравностойно. Това се отнася най-вече за интелигенцията с висше образование, групирана предимно в големите градове, липсваща в периферията и в селата. При това по-голямата част от интелигентите с висше образование въобще не се завръщат в страната, остават да служат в чуждестранни държавни, културни или църковни учреждения.

Вторият пункт на изследването се опира на данните за социалния произход, семейната среда и материалното положение на възрожденския интелигент. Чрез тях бяха проверени някои широкоразпространени, но неточни характеристики, отнасящи се до социалния статус на българския възрожденски интелигент.

Колкото и да са малко сведенията за материалното положение на семействата, отгледали възрожденски интелигенти, те показват, че 2,2% от интелигентите произлизат от много богати фамилии, 11,7% — от богати, 21,1% — от заможни, 57,2% — от семейства „средна ръка", 7,3% — от бедни, и само 0,5% — от много бедни семейства.

Тези цифри свидетелстват, че както и във всички други страни без оглед степента на социалното им развитие основната маса от интелигенцията произлиза от средните социални слоеве, т. е. от интелигентски, търговски, занаятчийски и селски семейства. От висшите социални групи произлизат 35% от интелигентите, от бедните среди — само 7,8%.

Данните за основния поминък на семействата, отгледали възрожденски интелигенти, показват, че 0,4% от интелигентите са родени в семействата на едри земеделци, 1,9% в средно заможни земеделски семейства, по 2,5% в семейства на дребни селски стопани и богати занаятчии, 16,6% в средно заможни занаятчийски среди, 12,8% в семейства на едри търговци, 9,9% в семействата на дребни и средни търговци, 16,4% в учителски, 1,4% в лекарски, 0,1% във военни, 24,3% в свещенически, 1,6% в чиновнически, 7,9% в семействата на художници, 1,5% на вестникари и 0,2% на ратаи. Няма съмнение, че основен източник на интелигенция са семействата на образованите българи. Те излъчват 58,7% от състава на интелигенцията, като най-голям е приносът на компактните съсловия на поповете и учителите. Така данните очертават началния процес на възпроизводството на българската интелигенция.

Втората по обем компактна група произлиза от средните градски съсловия — общо 26,5%. От средите на едрата буржоазия въпреки незначителния обем на тази прослойка в състава на българското население са произлезли 16,7% от интелигентите. Предимство тук имат семействата на едрите търговци, живеещи предимно в чужбина /12,8%/.

Така статистическият материал очертава и един парадокс — в една подчертано селска среда възрожденската интелигенция има предимно градски произход: 55,8% от възрожденските интелигенти произлизат от градовете, 41% от село и 3,2% са родени в чужбина. При това твърде незначителна част от интелигентите, родени на село, произлизат пряко от земеделски семейства.

С оглед характеристиката на семейната среда са анализирани поотделно данните за образованието на бащите, майките, братята и сестрите на възрожденските интелигенти. Тези данни сочат, че интелигенцията произлиза предимно от многолюдните интелигентни семейства, бащите на които са учили в едно или друго училище. Те илюстрират неграмотността на майките, показват, че семействата, излъчили интелигенти, са осигурили образование на почти всички свои деца от двата пола. Възрожденският интелигент няма братя и сестри, които да са неграмотни. Много възрожденски фамилии са отгледали по двама или трима високообразовани мъже. В 125 семейства са се родили и израснали по двама висшисти. Следователно високообразованите възрожденски интелигенти са родени в заможни фамилии. През Възраждането обаче за образованието на децата определена роля играе обществената и родовата солидарност. Така 4,1% от интелигентите са издържани по време на учението си от роднини, 16,2% — от частни лица и фирми, обикновено богати търговци, 8,7% — от общините, 14,1% — от различни благотворителни организации, 17,3% — от чужди държави или организации. Само 36,9% от образованите българи са учили със средства на родителите си.

Тези данни в съчетание със сведенията за степента на образование очертават следната картина. Трите най-издигнати в социално отношение групи излъчват 50,6% от интелигенцията с висше образование. Около 40% от висшистите произлизат от съсловието „средна ръка“. При среднистите положението е друго. От висшите съсловия произлизат само 30% от тази група. Не остава съмнение, че висшата интелигенция през Възраждането произхожда предимно от буржоазните среди.

Любопитни са данните за материалното положение на възрожденския интелигент. Те показват, че сред интелигентите не се срещат много бедни лица, а бедни са само 0,3%. Това ще рече, че образованието без оглед на неговата степен отделя интелигенцията материално от най-нисшите социални пластове. Интелигенцията не само произлиза от висшите и средните социални групи, но общо взето запазва мястото си сред тях. В основната си маса тя принадлежи към съсловието „средна ръка“. От всички изследвани 295 души измежду висшистите и 2318 души без висше образование имат социален статус на хора „средна ръка“. Това прави 82,2% от висшистите и 93,2% от лицата без висше образование, или общо за цялата интелигенция 91,8%. Съсловието „средна ръка“ сред интелигенцията е предимно с ниско образование — само 11,3% са с висше образование. Само 3% от хората „средна ръка“ успяват, след като завършат образованието си, да преминат в категория с по-високо социално положение. За определени среди на интелигенцията обаче се забелязва значително авансиране — около 20,1% от висшистите и 9,6% от лицата без висше образование преминават в категорията богати, съответно 13,1% и 4,3% — в категорията заможни.

Общо взето образованието през Възраждането не осигурява преминаване от една социална група в друга с изключение на лицата, произлизащи от бедни семейства. За останалите групи материалното положение на интелигента остава същото, каквото е на семейството, от което произхожда.

Третият пункт на изследването обединява данните за професионалната структура на възрожденската интелигенция. Събрани са сведения за основния поминък на почти целия изследван състав; само на 642 души, или на 6,6% професията не е установена.

По професионален признак интелигентите се разпределят така:

Вид професия	Брой на лицата, които я упражняват	Процент спрямо целия състав[1]
Едри земевладелци	5	0,1
Средни земевладелци	3	0,0
Дребни земевладелци	12	0,1
Чифликчии	4	0,0
Едри занаятчии	4	0,0
Дребни и средни занаятчии	72	0,7
Едри търговци	73	0,8
Дребни и средни търговци	87	0,9
Учители	4888	50,5
Лекари	135	1,4
Аптекари	34	0,4
Военни	23	0,2
Висши духовници	78	0,8
Нисши духовници (свещеници, монаси)	3623	37,5
Чиновници	145	1,5
Журналисти	63	0,7
Редактори	70	0,7
Писатели	123	1,2
Художници	187	1,9

Книжари	48	0,5
Предприемачи	2	0,0
Промишленици	4	0,0
Ратаи	10	0,1
Други	272	2,8
Неизвестно	642	6,6
Без поминък	178	1,8

---

[1] Общият процент е по-голям от 100, защото част от лицата са упражнявали повече от една професия /например учител и свещеник/.

Тези цифри показват, че само незначителна част от образованите лица през Възраждането са се насочили към стопанските сфери. Това са всичко 259 души, или 2,5% от състава на интелигенцията. Най-компактна група между тях са търговците.

Слабо са представени т. нар. свободни професии — 169 медици, 23 военни, 145 чиновници, 48 книжари. Така тази група наброява 385 души, или 4,6% от състава на интелигенцията. При професионалната характеристика на тази група трябва да се отбележи сравнително привилегированото положение на лекарското съсловие и крайно ограниченият състав на чиновническия елемент. Тези два белега ще повлияят върху професионалната реализация на интелигенцията, върху нейните обществени настроения.

Най-представителната и компактна професионална група сред възрожденските интелигенти образува учителското съсловие. То обхваща 50,5% от състава на цялата интелигенция. Тук са включени всички категории учители: килийни, взаимни, класни, гимназиални и тези от специалните училища: селските и градските учители; училите в България и завършилите в чужбина.

Към тази група принадлежи и почти целият състав на жените интелектуалки през Възраждането — около 80% от всички жени, работили в полето на културата. Жените образуват 11,2% от целия учителски състав през XIX век.

Установен е образователният ценз на възрожденските учители: 9,2% от тях са с висше образование, а това прави 30,8% от целия състав на висшистите. Останалите учители — 90,8%, са или с основно, или с класно, или най-много с гимназиално образование. По образование учителството принадлежи към нисшата интелигенция. Учителите висшисти общо взето работят в големите градове — най-много в Пловдив и Габрово — по 18 души, и в чужбина.

Сред учителството установеното съотношение между градска и селска по произход интелигенция общо взето се запазва: 54,2% от учителите са родени в градовете, 43,2% — в селата, и 2,6% — в чужбина. В случая има незначително увеличение на процента на селските интелигенти с 2,3%, което се обяснява с по-ниския образователен ценз на селската интелигенция и с общинската политика да се предпочитат за даскали местни хора.

Данните от изследването позволяват да се направи професионална характеристика на различните категории учители през Възраждането, да се определи тяхното социално и служебно положение, да се маркират опитите им за професионално сдружаване. Като се установява, че възрожденският учител по принцип е малообразован човек, едновременно с това данните са категорични, че на учителското поприще, кога за кратко, кога за по-продължително време са се подвизавали най-първите хора на епохата. Това идва да потвърди факта, че през Възраждането предимство в целия културен комплекс има просветата, стремежът да се ликвидира неграмотността, без което културната промяна би била невъзможна.

Възрожденското духовенство се състои от три групи: монаси, свещеници, висши духовници. Количествено то е втората след учителите група, наброяваща 3623 нисши духовници /свещеници и монаси/ — 37,5% от състава на интелигенцията, и 78 висши духовници /0,8%/. Към него се числят и малък брой монахини, съставляващи 1,4% от нисшето духовенство и 7,5% от жените, участвали в духовния живот.

По образование духовенството се разпределя по следния начин: 52 души са с висше образование. От тях 11, или 24,4% са висши църковни служители и 41 — нисши, или 75,6% от лицата с висши църковни санове не са завършили духовна академия. Обикновено възрожденското духовенство, особено монасите, е малограмотно съсловие, сравнено дори с учителството. Така сред духовниците само 8,8% са висшисти, докато при учителите този процент е 30,8%.

Около 50% от висшето духовенство произлиза от градовете, 46,3% — от селата. При нисшето духовенство положението е съвсем различно — в градовете са родени 34%, в селата — 64,7%, а в чужбина — 1,3%. Духовенството е единствената група, в която превес имат лицата със селски произход, тъй като главен източник на селска интелигенция са многолюдните семейства на селските свещеници.

Висшето духовенство през Възраждането е малобройна група — 78 души. Причините за това са известни — чак до 1870 г. висшата църковна администрация на българските епархии се намира в ръцете на гръцкото духовенство. През XVIII век само двама българи са успели да станат владици. До създаването на Екзархията през 1871 г. броят на българите епископи е 12 души. Компактната група от висши църковни сановници се появява през 70-те години на XIX век.

В професионално отношение монашеското съсловие през Възраждането преминава през сложни перипетии, определени от насоките и темповете на културния процес и от промяната във функциите на църковните учреждения. През ранното Възраждане монашеството е най-многолюдната и най-динамичната част от интелигенцията. Това съответства на ролята, която по това време играят манастирите, все още главни центрове на книжовния живот и на изкуството, водещи звена в комуникацията на културата.

От 30-те години на XIX век монашеското съсловие западa. В края на Възраждането калугерите /според данни от възрожденския печат — 6000 души/ са подложени на остри нападки от страна на обществеността и постепенно са извадени от състава на интелигенцията, въпреки опитите за преустройство на манастирите с оглед на новата система и организация на културата.

Свещеническото съсловие има различна от монашеството съдба и реализация като професионална група. През ранното Възраждане то е малобройна и малокултурна група. След като през 30-те години на XIX век се подема борбата срещу гръцката духовна власт, съпроводена от повсеместно църковно строителство, свещеническото съсловие увеличава състава си, навлиза в просветата и в органите на местното самоуправление. Солидни позиции заемат свещениците след създаването на Екзархията, когато в повечето случаи те председателстват селските и градските общини, т. е. стават оторизирани представители на единствено признатата от Портата българска власт в градовете и селата. Това е големият час на свещеническото съсловие, времето, когато то излъчва и най-добрите си представители, участвали в освободителните борби. Тази идилия обаче бързо е нарушена. Свещениците подобно на калугерите са подложени през 70-те години на убийствена критика от страна на либералната и революционната преса.

Групата на творците в българската възрожденска култура обединява в себе си три по-компактни професионални категории: художници, писатели и вестникари. В тази група влизат 187 художници или 1,9% от състава на интелигенцията, 123 писатели /1,2%/, 63 журналисти /0,7%/ и 70 редактори на вестници и списания /0,7%/ — общо 443 души, или 4,5% от състава на интелигенцията.

Възрожденските зографи са най-внушителната по своя състав група сред творците на художествената култура. Тя е съставена от три пласта: първият обхваща традиционните зографи, свързани професионално с нуждите на църковния храм; вторият се попълва от реформаторите на традиционното изкуство, работили главно през първата половина на XIX век; третият пласт включва малкото на брой светски художници, първите „академици“, работещи освен за църквата и за гражданското общество.

Към групата на възрожденските художници по професионален признак могат да се причислят строителите, архитектите, марангозите, майсторите, работещи с метал или камък, които, без да са специално школувани, също създават художествени ценности. Типичен представител на тази група е майстор Колю Фичето.

По образование художниците се разпределят по следния начин: 6,9% от тях са учили във висши училища, 93,1% са с ниско образование. Тези проценти се отнасят за една цифра от 116 души. За останалите 71 души, за които почти липсват сведения за образованието, може да се предполага, че са самоуци. Между художниците на Възраждането са записали имената си и две жени.

Възрожденските писатели са ограничена по състав група. Към нея са причислени хората на перото, оставили самостоятелни съчинения — проза, стихове, учебници, нравствено-педагогически съчинения, публицистика и т. н., като се прави разлика между творците на литературата и тези, които създават книжнина без оригинална стойност.

По образование структурата на тази група общо взето напомня тази на художниците, въпреки значително по-високия процент на висшистите: 17,4% от писателите са с висше образование, 82,6% — без висше. По месторождение и месторабота писателите в повечето случаи са градски хора. Само 9,1% от тях произлизат от селата.

Според жанровата структура на българската литература, която се оформя едва към края на Възраждането, писателите се делят на няколко групи — поети, прозаици, драматурзи, литературни критици и т. н., но строго определени граници между тези групи не съществуват. Поради състоянието на възрожденската литература почти всички писатели работят най-малко в две, а понякога и в повече литературни направления, а най-талантливите или по-динамичните — в почти всички литературни жанрове. Възрожденският писател не е професионалист. Той обикновено се препитава от други поминъчни дейности, главно чрез учителстване или вестникарство. Той е писател само по призвание.

Възрожденските вестникари са 133 души, или 1,4% от състава на интелигенцията. Те са разделени на две групи: журналисти и редактори. Между журналистите 27 души, или 42,9% от състава на цялото съсловие са с висше образование, а 36, или 57,1% са без висше. При редакторите това съотношение е 41,8% към 52,2%. Както се вижда, на журналистическото поприще са събрани най-много висшисти. Обикновено журналистите произлизат от средите на градската интелигенция.

Към творците на българската култура са причислени няколко имена, които не могат да бъдат отнесени към споменатите три категории. Това са учените и музикантите, повечето от които са обикновено любители, макар и някои от тях да притежават специална подготовка.

Статистическите данни очертават сравнително пълно професионалната структура на възрожденската интелигенция. Във вертикален план тя се състои от четири степени: нисша интелигенция /учителство и духовенство/; меркантилна интелигенция /свободни професии/, групата на творците на културата и лицата с високо образование, заети в стопанската сфера.

Две категории — учителите и духовенството, съставляват 88% от възрожденската интелигенция. Те обслужват непосредствено образованието и църковния живот. Така най-компактната маса на интелигенцията професионално се оказва заета не толкова със създаването на култура, колкото с подготовката на обществото за нейното възприемане. Само единици от възрожденските учители и духовници преминават прага на елементарния ежедневен културен бит и опитват силите си в творческите области.

Броят и качествата на лицата от групата на „свободните професии" свидетелстват, че възрожденското общество по същество е лишено от хора, обслужващи връзката на науката и културата с бита и всекидневния живот.

Както беше установено, ограничен е и съставът на останалите две групи. Така на една култура на адаптацията съответства интелектуален потенциал, способен не толкова да твори културни ценности, колкото да пригажда към нуждите на обществото онези постижения, които заимства от други култури.

На този фон изпъкват имената на няколкото първотворци на възрожденската култура, достигнали до оригинални идеи и възгледи за българското развитие, сътворили най-съвършените образци от художествени и социални ценности. Тук става дума за интелектуалците на Българското възраждане, за тези, които полагат през XVIII—XIX век основите на модерната култура на българското общество.

Определянето на тази група в условията на културната изостаналост на България през XVIII—XIX век е, общо взето, много трудно поради обстоятелството, че културната адаптация и оригиналното творчество често вървят ръка за ръка и се осъществяват от едни и същи хора.

И все пак в областта на политическата култура, в идейното творчество, което в периодите на културно преустройство за дълго време има водеща позиция, се открояват фигурите на Паисий Хилендарски, Неофит Бозвели, Георги Стойков Раковски, Любен Каравелов, Васил Левски и Христо Ботев.

Творците на художествени и научни ценности могат да се поделят на две групи. Първата се попълва от фалангата на тези, които, придобили най-високо образование в прочутите европейски университети, се домогват към върховете на науката и без да могат да създадат собствени научни тези, облагородяват националната култура с научните постижения на XIX век. В тази поредица естествено се отнасят имената на д-р Петър Берон, д-р Иван Селимски, д-р Никола Пиколо, Марин Дринов, Спиридон Палаузов. Втората група обхваща законодателите на художествената култура, между които три имена са извисени над останалите — Захари Зограф, Любен Каравелов и Христо Ботев. Но безспорно над всички в тази епоха блести самородният и внушителен гений на Христо Ботев, сътворил съвършена поезия и публицистика на новобългарски език, превърнал вечните идеали на човечеството в национално светоусещане. Без Ботев културната епоха на Възраждането би била многократно по-бледа и незавършена. Другояче биха изглеждали и усилията на тази група от 10 хиляди души български интелигенти от времето, когато се извършва преходът към модерните времена в националната история.

Този дял от изследването проследява и началните опити за професионално организиране на интелигенцията на местно, регионално и национално равнище. Разкрита е специфичната роля на професионалните сдружения в условията на едно самоорганизиращо се общество, лишено от държавна и клерикална организация на културата. На тази основа е показано триизмерното функциониране на професионалните сдружения: като част от институционната система на културата, като обществена самоорганизация и като професионално обединение. Установява се, че през Възраждането само две поминъчни съсловия успяват да достигнат до определена форма на професионално организиране — учителството и книжарите.

Четвъртият пункт на изследването търси отношенията на възрожденския интелигент с обществото с оглед на характеристиката на неговото социално поведение. Установени са функциите на интелигенцията като обществена група, отношенията, в които влиза с другите социални сили, с държавата и църквата. Като се отчита въздействието на установените вече характеристики: образование, произход, материално положение и професионалната реализация, както и положението на личността в Османската империя с оглед на гаранциите и обществените свободи, се търси моделът на социалното поведение на интелигента. За да бъдат показани мотивите на това поведение обаче се прибягва до една, макар и схематична, характеристика на самото възрожденско общество, т. е. на втората страна в контакта.

Най-напред се определят позициите, които интелигенцията завоюва в общините, в еснафските организации, в училищните, църковните и читалищните настоятелства, в професионалните, благотворителните и други обществени сдружения. Данните свидетелстват, че в органите на общественото самоуправление участват 63,4% от целия интелигентски потенциал. На тази основа се наблюдават непрекъснато променящите се връзки на интелигенцията с чорбаджийската прослойка, с буржоазните среди, с еснафите, със селската маса, с духовенството и т. н. Така се определя сложната позиция, която интелигенцията трябва да отстоява в една дълбоко патриархална страна, начевала процеса на своята модернизация в буржоазен стил, отразява се сблъсъкът между силите на традицията и опитите за модернизация на българския живот.

Изследвана е и ролята на интелигенцията в общонационалните културни и църковни институции, политическите ориентации сред интелигенцията с оглед на основните идейни течения сред българското общество през XIX век: реформистко, либерално, консервативно и революционно-демократично.

Данните от изследването определят много по-пълно, отколкото досега, приноса на интелигенцията в социалните и политическите движения както в българо-гръцкия църковен спор, така и в националноосвободителните борби. За всяко по-голямо събитие през XVIII—XIX век участието на интелигенцията е уточнено поотделно. Установено е например, че в ръководните тела на църковното движение са участвали 19,6% от всички интелигенти; в четническото движение от 50-те до 70-те години на XIX век — 2,6%. Същият е процентът на участниците в двете белградски легии; във Вътрешната революционна организация — 61%; в Априлското въстание — 21,1%; в Руско-турската война 1877—1878 г. — 13,2%. Само 12,2% от интелигентите не са се месили пряко или косвено в обществения живот или политическите събития. От анализа на данните, групирани в четвъртия пункт, се стига до извода за ръководната позиция на интелигента в едно общество като възрожденското, където държавата и църквата изпълняват ролята на чужди потисници, а националните буржоазни сили не могат да реализират функциите си на естествен хегемон в процеса на освободителната революция и на духовната промяна.

Петият пункт обединява данните, очертаващи международните контакти и деловите връзки на възрожденския интелигент с културния и политическия елит на други страни и народи. Те показват, че по своята подготовка и според нуждите на възрожденското време българската интелигенция представлява широко отворена система, пряко или косвено свързана със световната култура, с преустройствените духовни процеси в Ориента. Това обстоятелство идва да подскаже откъде възрожденската интелигенция черпи опит, знания, пък и импулси за своята социална реализация.

Показателни са данните за езиците, които е ползвал възрожденският интелигент в своята професионална дейност.

Изследването уточнява броя на лицата, които в различна степен владеят чужди езици:

френски — 994
гръцки — 877
руски — 803
турски — 755
древни езици — 420
румънски — 403
немски — 284
сръбски — 158
чешки — 146
английски — 118
италиански — 56

Чужди езици са ползвали и тези, които не са учили в чужбина. Дори и за не дотам образованите българи би- и трилингвизмът се оказват обичайно явление, а това ще рече, че дори и елементарно образованият българин на XIX век е имал разширени хоризонти за общуване с културата на близки или далечни народи и райони на света. Този извод се потвърждава и от сведенията за връзките на възрожденските интелигенти с писатели, учени, общественици и публицисти от други страни, от статистиката на преводите, направени от различни чужди езици на български, от фонда на библиотеките на видните възрожденци, за които има останали преки или косвени данни, както и от намесата на българите в съдбата и борбите на други народи. Ценна информация за всичко това предлагат и сведенията за географския ареал, обхващащ Европа, Русия и част от Азия, в който са живели и работили за кратко или за по-дълго време възрожденските интелигенти през активния период на своята дейност.

В съвкупност данните за международните контакти показват, че българската интелигенция създава културата на Възраждането в пряка и динамична връзка с културните постижения на света, ползвайки опита на много и на различни страни. А този извод ще бъде от изключително значение, когато се изследват международните аспекти на възрожденската ни култура.

Точно в този пункт изследването беше разширено допълнително, за да се уточнят броят и имената на чужденците, които през XVIII—XIX век са работили за България или в нейните предели, защищавайки българската кауза, внасяйки сред българите политическите идеи и духовните ценности на европейската цивилизация. Установи се, че това са около 3 хиляди души, които като учени изследователи, като пътешественици, като творци, които третират българска тема, като учители, мисионери, лекари, инженери и т. н. са посветили част от своя живот на България и в пряка и косвена връзка с нейната интелигенция са съдействали за духовната промяна, извършена през XVIII—XIX век. По този начин значително се допълват представите за културните контакти на възрожденския интелигент с чуждия свят, с модерната култура.

Данните от статистиката, групирани в петия пункт, показват, че възрожденската интелигенция е свързана с културата и социалните движения на своето време, обстоятелство, което разкрива космополитния дух на българския възрожденски елит. Наред с това обаче те свидетелстват, че още когато е в пелени, интелигенцията се поставя в многообразни и преки ангажименти по отношение на различните школи и чуждите културни интереси. Една внушителна част от нея, при това най-високо образованите, са пряко ангажирани в служба на чуждестранните държавни, обществени, религиозни, търговски, частни и други организации и фирми. Този факт ще бъде важен, когато ще се изследват политическите и културните влияния върху Българското възраждане. Неговото въздействие върху социалното поведение на интелигенцията и оттам върху развитието на буржоазното общество в България както в периода на Възраждането, така и в проекция, ще се отрази непосредствено върху духовния заряд на новата българска култура, пък и върху политическата съдба на страната. Външните въздействия усилват вечното терзание на българския духовен живот, предизвикано от стремежа да се балансира самобитното и привнесеното в националната култура.

Последният шести пункт групира сведенията за съдбата на възрожденската интелигенция след Освобождението. Тези данни визират главно промените, настъпили в състава, социалния статус и общественото поведение на възрожденския интелигент в новата обстановка. Цялостното проучване на следосвобожденската интелигенция не е било задача на настоящото изследване.

Данните разкриват, че след 1878 г. възрожденският интелигент в основни линии запазва характера на поминъчната си дейност, въпреки че една част от интелигенцията напуска учителското поприще и заема чиновнически или държавни служби. Почти не се променя и неговото материално положение.

За продължителен период се запазват и демократичните настроения сред интелигентите. Само незначителна група от тях симпатизират на Консервативната партия; по-голямата част са либерали. Почти всички живи и работоспособни след 1878 г. възрожденски интелигенти със средно и висше образование участват в изборните държавни дела, в съставите на народните събрания, в събитията около Съединението и Сръбско-българската война през 1885 г., в освободителните движения на българите, останали под чужда власт.

В творческата област възрожденските интелигенти пренасят в новото време традициите и духа на своята епоха, на възрожденската култура. Вследствие на това се наблюдават и началните сблъсъци с генерацията, родена и израснала след Освобождението, конфликт, който маркира прехода от културата на адаптация към културата на творчество.

В условията на следосвобожденското развитие настъпват съществени промени в структурирането и настроенията на възрожденската интелигенция. От едно свободно съсловие с трайни народнически тежнения интелигенцията, особено висшият пласт, бързо се превръща в бюрократична каста с всичките последици от това за нейното социално поведение. Голяма част от интелигентите, останали живи след 1878 г., се установяват в столицата на Княжеството, изоставайки сама на себе си неграмотната селска маса. Така започват провинциализирането и духовният упадък на възрожденските културни центрове.

Данните от изследването очертават и масовото изтегляне на интелигенцията от земите, останали под чужда власт. Изоставени са огромни части от народа и първокласни огнища на националната култура в Македония, Беломорска Тракия, Добруджа и Западните покрайнини. Като че ли патриархалните добродетели и народническите идеали, украсявали близо два века социалната мисия на възрожденската интелигенция, са помръкнали; като че ли тази група, апостолски изпълнила със съдържание културната епоха на Българското възраждане, се оказва непригодна за новите исторически и културни задачи след Освобождението.

Данните, групирани в последния пункт, подсказват в крайна сметка как функционират в новата обстановка след 1878 г. културните традиции на възрожденската епоха, какво тази епоха оставя в дълголетната история на българската култура.

В заключение трябва да се посочи, че историко-социологическото проучване на възрожденската интелигенция, плод на която е тази енциклопедия, даде обилен материал, който определя профила на тази социална група, ограничена по състав и образование, на която историята бе възложила прекомерна отговорност — да заличи вековете от безпросветност, да даде грамотност на българското общество, да пробуди неговите духовни пориви, да изгради основите на новата българска култура, да приобщи българите към модерната европейска цивилизация.

И тя пряко силите си успя да извърши истински духовен подвиг, ползвайки се от предимствата на апостолското начало, от опита на чуждия културен свят, позовавайки се на възрожденската пробуда на народната низина, опирайки се на своите безспорни социални добродетели и качества, облагородени от патриотичния порив, от просвещенския идеализъм и от историческата решителност за творчество и саможертва.

Николай Генчев

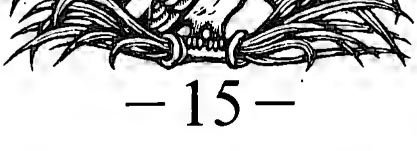

Няколко предварителни уточнения

Енциклопедията „Българската възрожденска интелигенция“ е резултат на седемгодишно проучване, организирано от Катедрата по история и теория на културата към Центъра по културознание при Софийския университет „Климент Охридски“. В него участва екип от около 150 души.

Материалите от изследването са консултирани със специалисти по отделните проблеми на възрожденската културна история — Зина Маркова, Филип Панайотов, Велко Тонев, Стефан Дойнов, Виржиния Паскалева, Атанас Божков, Цвета Унджиева, Димитър Цанев, Ангел Димитров, както и от автори, проучвали отделни групи, или представители на възрожденската интелигенция.

В хода на самото проучване, извършено въз основа на историческата документация по статистико-социологически метод и с компютърна обработка на първичните данни, възникнаха два предварителни въпроса: първият — теоретичен, отговорът на който предполагаше да се определи типът български интелигент в условията на Възраждането.

Имайки предвид постиженията на съвременната наука, занимаваща се с понятията интелигент, интелектуалец, интелигентен, интелигенция, проучванията върху произхода и социокултурната роля на интелигенцията, на отношенията ѝ с другите обществени групи, съставителите се съобразиха със специфичните условия, при които се формира и реализира интелигентът.

Първо беше взето предвид обстоятелството, че България е страна с прекъснато средновековие, живяла векове без достатъчно образовани люде, начевала късно буржоазното си преустройство — едва през XVIII—XIX век, и то в условията на Ориента, една изостанала част от Европа.

При това положение работното определение на понятието интелигенция, прието като ориентир в изследването, е формулирано така: за интелигенция ще се смята онази социална група (прослойка) с особена идентичност, основана на общи ценности и на образованието, заета със създаването, разпределението и разпространението на културата.

Интелигенцията е историческа категория, съществувала през всички периоди или стадии от развитието на човешките групи и общества. Всяка епоха и всяка цивилизация независимо от степента на собственото си развитие излъчва според социалните и духовните потреби на времето група от хора, които чрез образование се подготвят да осъществят моралното и интелектуалното единство на местното общество, да адаптират към всеки нов етап на развитие културното наследство, обогатявайки го с нови идеи, да осигурят историческа перспектива на духовния живот, да създават и поддържат определен модел на интелектуална дейност, да участват в упражняването на властта и в ръководството на обществото.

Тази формула показва, че в случая се дава предпочитание на историческия подход, съобразен с постиженията на социологията и на културологията. Поради характера на изследването този подход показа безспорни теоретични предимства.

Ако се опитаме да приложим възприетата обща формула към определената вече задача да се изследва българската възрожденска интелигенция, ще се наложат няколко допълнителни уточнения, за да се очертае профилът на българския модел на интелигенция.

Като има предвид състоянието на социалната структура на възрожденска България и особеностите на културния процес, осъществил прехода от средновековието към модерната българска култура, изследването включи в състава на възрожденската интелигенция всички образовани лица през XVII—XIX век /без оглед на степента на образованието/ — от самоуците и възпитаниците на килийните училища до завършилите университети и академии, стига да са оставили някакъв белег на духовно усилие, проявено в материалната сфера, в просветата, в църковния живот или в творческата област. Този критерий е съобразен едновременно и с възприетата работна формула и с реалното състояние на националната култура. В България през Възраждането като интелигент може да се изяви малограмотният възпитаник на килийното училище, дори понякога и самоукът, щом стане учител или свещеник, или състави требни черковни книги, щом участва в просветното или църковното движение и т. н. При това положение в енциклопедията на възрожденските интелигенти са включени всички учители без оглед на тяхното образование, бялото духовенство, висшето духовенство, игумените на манастири и монасите — книжовници или учители, авторите на книжовни трудове от всякакъв род, творците на възрожденското изкуство, учените, лекарите, военните, вестникарите, книжарите, служителите и всички други, за които беше открита следа за участие в духовната промяна, осъществена през XVIII—XIX век до Освобождението на България от турска власт през 1878 г.

Към състава на интелигенцията са причислени също и високообразованите граждани, т. е. тези със средно или висше образование, ангажирани в търговията, индустрията, предприемачеството или земеделието. Основание за това е обстоятелството, че образованият човек упражнява определени културни функции дори и тогава, когато не се занимава пряко с интелектуален труд, обстоятелство, което се проявява специфично в страни със слаборазвита култура.

Така главните, определящи критерии, идентифициращи възрожденския български интелигент, са образованието и заниманието с интелектуален труд. Този подход ни изправя пред проблема за разликата между обикновения интелигент и интелектуалеца. Тя е изяснена чрез проучването на интелектуалния възрожденски елит, т. е. на автентичните творци и законодатели на новобългарската култура, извършено по определени признаци, а не с оглед професионалната реализация на интелигенцията.

От решаването на поставения вече теоретичен въпрос зависеше съставянето на списъка на възрожденските български интелигенти, т. е. отговорът на второто питане — кои лица да бъдат включени в състава на интелигенцията, съответно и в корпуса на настоящата енциклопедия.

С оглед на възприетите критерии и наличните данни в историческата документация в анкетата за проучване на възрожденската интелигенция попаднаха около 10 000 души, от които 7 000 с пълни имена и около 3 000 лица, известни само по малко име /например поп Тодор, даскал Стоян и т. н./. Може би при попълване на списъка на възрожденските интелигенти има пропуснати отделни лица, отговарящи на уточнените критерии, особено сред многобройните групи на учителите и духовниците. Не са включени естествено онези възрожденски интелигенти, за които липсват документални свидетелства. Голяма част от документалния материал е събран от сътрудниците на централните и окръжните архиви в страната, при което по необходимост сме разчитали на тяхната компетентност и добросъвестност.

Пропуските се дължат главно на трудностите, произтичащи от разпръснатата и оскъдна документация, от липсата на официална гражданска регистрация през XVIII—XIX век, като кръщелни свидетелства, паспорти, общински книги и регистри.

Основните данни от изследването ще бъдат анализирани в отделни научни трудове, дисертации и проучвания, върху които в момента се работи. Но очевидно и най-добрите изследвания ще остареят бързо, затова част от работния колектив се нае да подготви тази енциклопедия, за да фиксира чрез биографични очерци за всеки един от анкетираните завършващия резултат от изследването като база за бъдещи проучвания и като справочник за всички, които се интересуват от историята на българската култура.

Главните правила, според които са представени възрожденските интелигенти в настоящия компендиум, са следните:

Възприет е принципът интелигентите да се подредят по азбучен ред на фамилните им имена или по имената, под които са известни. В случая са необходими следните пояснения:

1. Въпреки многобройните проверки възможно е в отделни случаи да има дублиране на някои имена. Това е най-вероятно тогава, когато лицата са известни само с бащините или само с фамилните си имена или когато са променяли по различни причини имената си, за което напомнят в своите спомени Тодор Бурмов[1] и Ефрем Каранов[2].

2. Някои лица, които се срещат в изворите, не са включени в енциклопедията, поради това че по същото време, в същите учебни заведения са учили известни възрожденци, имената на които в чуждата транскрипция много наподобяват тези на невключените. Не са отразени в енциклопедията със статии лица с неустановен български произход.

3. За лицата, представени само с две имена /например Петров, Иван/, не всякога се е известно дали първото име е бащино или фамилно. При това трябва да се отбележи, че едва в края на Възраждането употребата на фамилните имена става общоприето правило.

4. За лицата, представени с бащини и фамилни имена, обикновено е изяснено кое е бащиното и кое е фамилното, но в отделни случаи при азбучното подреждане редът фамилно — собствено — бащино не е спазен. Това се отнася за лица, които са известни с бащиното си име /например Ботев, Христо е на буква Б, а фамилното име е изписано след бащиното — Ботев Петков, Христо/.

5. В скоби след самото име са дадени псевдонимите и прякорите на лицата, когато те са уточнени.

6. В повечето случаи роднинските връзки са установени, но са включени само родствениците, за които има статии в енциклопедията или са известни дейци.

7. Духовниците са представени в енциклопедията с духовното им име и звание, а в скоби и като препратка е посочено светското им име /ако е известно/.

8. Ядрото, т. е. основното съдържание на статиите за отделните възрожденски интелигенти, се образува от биографичните данни, от сведенията за техния професионален и обществен живот без оценъчни постановки. Тези данни са извлечени от известната на съставителите българска и чуждестранна документация, както и от обнародваните документи и проучвания. За набирането на биографичния материал по време на изследването са използвани 2813 монографии /в смисъл на отделни книжни тела/; 1379 статии, 243 вестника и списания, 1366 архивни и 517 други източници, които не могат да бъдат отнесени към една от горните групи. Това обаче са само част от източниците, тъй като след приключване на изследването бяха проверени много новоизлезли или пропуснати стари публикации. За същата цел беше проучено и творчеството на възрожденските книжовници. Компютърното изчисление показа, че духовна продукция от всякакъв род е регистрирана за 19,6% от изследваните.

Въз основа на този материал бяха съставени най-напред отделни работни формуляри за всеки един възрожденски интелигент. В първоначалния си вариант формулярът съдържаше 50 въпроса, допълнени по-късно с още няколко. Отговорите на тези въпроси се отнасяха до живота, дейността и творчеството на възрожденския интелигент преди Освобождението и само частично за периода след 1878 г., поради което за възрожденския период въпросите са 45, а за следващия — само 5.

В първата група въпроси /до 1878/ 30 се отнасят пряко до изследвания интелигент или до членовете на неговото семейство: имена, пол, година на раждане, родно място, учение, владени езици, основен поминък на анкетирания и на неговото семейство, къде и кога е осъществил своята професионална реализация, предвижвания, преселвания, политико-обществена принадлежност, участие в културни организации, в обществения и политическия живот, в националноосвободителното движение и т. н. Една група от въпросите изяснява връзките на възрожденския интелигент с чуждия свят и чуждестранната култура, друга група визира лични качества и особени събития в живота му, като отделяне от родителите, женитба, брой на децата, нещастия в семейството, болести, получени помощи и направени дарения, приятели, видни наследници, особени белези. Петте въпроса, отделени за следосвобожденския период, търсят промените, настъпили в професионалния и социалния статус на интелигенцията след 1878 г. Два въпроса уточняват духовната продукция на интелигента.

Освен преките отговори формулярът и методиката за обработка на първичните данни предвиждаха и извличането на косвени отговори не само по чисто исторически, но и по социологиче-

---

[1] НБКМ — БИА, ф. 16, а. е. 1, л. 30—31.

[2] Каранов, Е. Спомени. С., 1979, с. 37.

ски, демографски, психологически и други проблеми, както и серия комбинации, разкриващи отношенията между различните обстоятелства и събития в живота на интелигента /например зависимостта между социалното положение и степента на полученото образование/.

Главната трудност при проучването на документалния материал произлезе от неговата несигурност и противоречивост. За даден интелигент в различните източници много често се срещат различни по смисъл сведения, отнасящи се до имената, до рождените или други дати, до степента на образованието и т. н. В тези случаи се дава предпочитание на архивните източници. Когато данните не са достатъчни да се реши един или друг въпрос, отговорността за крайното решение беше поета от научния ръководител на изследването.

При използването на събраните материали за изработване на енциклопедията бяха приети и следните допълнителни уточнения:

1. Лицата, които са с еднакви имена, са подредени хронологично; в случаите, когато е известен инициал от друго име /или псевдоним/, статията е след останалите.

2. При липса на неоспорими данни за мястото на раждане се използва определена формула — например „От Копривщица“.

3. Датирането се извършва с цифрите, фиксирани в историческите документи и в посочените източници. Точни дати се изписват само тогава, когато са сигурни. Посочените години на интелектуална дейност може да не са единствените, но само за тях има оставени писмени сведения. Изразът „през периода“, последван от определени дати, означава, че в рамките на определения период точните години не са установени. Когато е написано само „през“ /например „през 1871—1872 г.“/, това означава, че тези цифри определят хронологически точно дадена дейност на представения интелигент. В случаите, когато липсват точни и сигурни дати, се посочват според податките в документацията приблизителните десетилетия /например „през 40-те години на XIX век“/.

4. За определяне на местата, в които е протекъл животът на съответното лице, са приети историческите наименования на селищата и тяхното локализиране според най-близкия известен възрожденски градски административен център /каза или нахия/. Редът на представяне на имената на селищата е следният: най-напред се отбелязва историческото име и съответният близък център, в скоби се посочва новото име на селището и на центъра, ако има такива. Например: Беброво, Еленско, или Юшенлии /Ботево/, Варненско, или Куюджук,Хаджиоглупазарджишко/Дебрене, Толбухинско/. Когато дадено селище се е намирало навремето или се намира днес на територията на чужда държава, се посочва само историческото му име и съответната държава /изключение се прави за по-големите и известни градове/. За българските селища от Македония, Тракия, Добруджа и Западните покрайнини, останали вън от днешните предели на България, локализацията става по общоприетия принцип. Така данните от текста на изложението и от географския показалец взаимно се допълват и изчерпват информацията за местата на събитията, станали в живота на даден интелигент. Те ще позволят и на онези читатели, които не познават историческата география, да открият точно местата, за които става дума.

5. Духовната продукция на възрожденските интелигенти е представена изчерпателно само по отношение на произведенията, обнародвани като самостоятелни книжни тела. Не се отбелязват със съответните заглавия материалите, обнародвани на страниците на възрожденския печат. Това се наложи поради ограничения обем на настоящото издание.

Продукцията е представена изцяло само за предосвобожденския период. За времето след 1878 г. са посочени отделни по-важни съчинения.

Изразите „постоянен дописник“ или „постоянен сътрудник“, използувани в текста, означават, че лицето е обнародвало в посочения възрожденски вестник или списание повече от 5 дописки или статии. Когато броят на дописките или на статиите е под 5, се използуват квалификациите „временен дописник“ и „временен сътрудник“.

Мемоарите на възрожденските дейци, публикувани след 1878 г., са приети като източник, а не като книжовна продукция.

6. Рубриката „Източници“ се намира в края на всяка статия и е означена с ☐. Източниците, използвани за написването на биографичните очерци на отделните дейци, не са дадени изчерпателно също от съображения, продиктувани от обема на изданието. За най-известните личности

са отбелязани всички значими източници. За малко известните са приведени всички библиографски податки, предлагащи различна или допълваща се информация. За всички останали се посочват само източниците, които съдържат най-компактна информация, достатъчна да се оформи очерка за съответната личност и да ориентира читателя.

Степенуването на източниците е в следния ред: архивни фондове /български и чужди/, публикувани документи, възрожденски вестници и списания, обнародвани монографии, статии, научни съобщения, мемоари и др., подредени по годината на издаване. По-често срещаните публикации са съкратени, като пълните им заглавия са дадени в списък, поместен в края на енциклопедията. За лицата, известни само като спомоществователи, източниковите данни са дадени в самия текст, без да се повтарят в рубриката „Източници“. Те се състоят от заглавието на книгата, за която даденото лице е спомоществовател, името на автора, преводача или съставителя и годината на издаването.

Енциклопедията „Българската възрожденска интелигенция“ е открита за допълнения и корекции чрез използуване на неизвестни досега документи, включително и нови краеведчески изследвания, както и на частни проучвания върху родословието на отделни възрожденски фамилии.

Съставителите на енциклопедията изказват своята благодарност на всички колеги, участвали в събирането и обработката на документалния материал, на консултантите, на сътрудниците от архивите, музеите и библиотеките, на частните лица, които ни предоставиха неизвестни материали, на Министерството на народната просвета и на Комитета за култура, които подпомогнаха обемното проучване на българската възрожденска интелигенция.

Съкращения

а. е. — архивна единица
авг. — август
Апр. въст. — Априлско въстание /1876/
БАН — Българска академия на науките
БББ „Просвещение“ — Българско благотворително братство „Просвещение“
БКД — Българско книжовно дружество
БНБ — Българска народна банка
БПД „Промишление“ — Българско печатарско дружество „Промишление“
БРЦК — Български революционен централен комитет
бурж.-дем. — буржоазнодемократичен
БФ — Богословски факултет
БЦБО — Българско централно благотворително общество
БЧК — Български червен кръст
бълг. — български
Б-я — България
в. — вестник
вер. — вероятно
вж. — вижте
вкл. — включително
ВМОРО — Вътрешна македоно-одринска революционна организация
ВНС — Велико народно събрание
ВРО — Вътрешна революционна организация
ВУЗ — висше учебно заведение
въст. — въстание
г. — година
ген. — генерал
гл. — главен
д. — дело
д-во — дружество
ДД — Добродетелна дружина
дек. — декември
дн. — днес
д-ние — движение
доц. — доцент
д-р — доктор
др. — други
ДС — Държавен съвет
ед. хр. — единица хранения
екз. — екземпляр
зам. — заместник
изд. — издание
Изт. Румелия — Източна Румелия
инв. — инвентарен
инж. — инженер
и-т — институт
К. — Киев
кап. — капитан
кв. — квартал
кн. — книга
к-т — комитет
Л. — Ленинград
л. — лист
М. — Москва
м-во — министерство
мед. — медицински
м-ир — манастир
МНП — Министерство на народното просвещение
м-р — министър
МС — Министерски съвет
напр. — например
нац. — национален
нац.-осв. — националноосвободителен
нач. — началото
неизв. — неизвестно
ноем. — ноември
НС — Народно събрание
НХГ — Национална художествена галерия
о. — остров
ОБН — Одеско българско настоятелство
ок. — около
окт. — октомври
ОНС — Обикновено народно събрание
оп. — опис
Осв. — Освобождение на България от османско иго /1878/
осв. — освободителен
п-во — правителство
пол. — половина
полк. — полковник
пом. — помощник
предс. — председател
проф. — професор
псевд. — псевдоним
рев. — революционен
ред. — редакция
РК — революционен комитет
РТОВ — Руско-турска освободителна война /1877—1878/
С. — София
с. — страница
сб. — сборник
СБВ — Сръбско-българска война /1885/
СБК — Славянски благотворителен комитет
с. г. — същата година
септ. — септември
сл. — следващ
сп. — списание
СТВ — Сръбско-турска война /1876/
съст. — съставител
т. — том
т. н. — тъй нататък
т. нар. — тъй наречен
търг. — търговски
ТЦБК — Таен централен български комитет
УС — Учредително събрание /1879/
у-т — университет
у-ще — училище
ф. — фонд
февр. — февруари
ф-т — факултет
ХГ — художествена галерия
ч-ще — читалище
юб. — юбилеен
ян. — януари

Архиви

БЪЛГАРСКИ АРХИВИ

АИИ БАН — Архив на Института по история при БАН
ДА — държавен архив
НА БАН — Научен архив при БАН
НБИВ — БИА — Народна библиотека „Иван Вазов“ — Български исторически архив /Пловдив/
НБКМ — БИА — Народна библиотека „Кирил и Методий“ — Български исторически архив /София/
НМРМ — Национален музей „Рилски манастир“
СГОДА — Софийски градски окръжен държавен архив
ЦДИА — Централен държавен исторически архив

РУСКИ АРХИВИ

АВПР — Архив внешней политики России
ОР ГПБСЩ — Отдель рукописей Госу-

дарственной публичной библиотеки имени М. Е. Салтыкова-Щедрина

ЦГА — М. — Централный государственный архив — Москва

ЦГАОР — Центральный государственный архив Октябрьской революции

ЦГАЛИ — Центральный государственный архив литературной истории

ЦГВИА — Центральный государственный военно-исторический архив

ЦГИА — К. — Центральный государственный исторический архив — Киев

ЦГИА — Л. — Центральный государственный исторический архив — Ленинград

ЦГИА — МССР — Центральный государственный исторический архив — Молдавской ССР

ЦГИА — УССР — Центральный государственный исторический архив — Украинской ССР

ДРУГИ АРХИВИ

Архив на Лайпцигския университет „Матрикел" — Книга за записване на студенти

Периодични издания

АМНП — Архив на Министерството на народното просвещение

БИБ — Българска историческа библиотека

Бълг. воин — Български воин

Бълг. мисъл — Българска мисъл

Бълг. музика — Българска музика

Бълг. пр. — Български преглед

Бълг. сбирка — Българска сбирка

ВИА при МНО — Военноисторически архив при Министерството на народната отбрана

ВИСб — Военноисторически сборник

ГМСБ — Годишник на музеите в Северна България

ГМЮБ — Годишник на музеите в Южна България

ГСУ — Годишник на Софийския университет

Дух. култура — Духовна култура

ИАИ — Известия на архивния институт

ИБИД — Известия на Българското историческо дружество

ИВАД — Известия на Варненското археологическо дружество

ИДА — Известия на държавните архиви

ИВАД — Известия на Варненското археологическо дружество

ИИБЛв — Известия на Института „Ботев — Левски"

ИИИ — Известия на Института за история

ИИИИ — Известия на Института за изобразително изкуство

ИИМ — Известия на Института за музика

ИИХБ — Известия на института „Христо Ботев"

Ил. Илинден — Илюстрация Илинден

Ил. Светлина — Илюстрация Светлина

ИМСБ — Известия на музеите в Северна България

ИМСЗБ — Известия на музеите в Северозападна България

ИМЮБ — Известия на музеите в Южна България

ИМЮИБ — Известия на музеите в Югоизточна България

ИНБКМ — Известия на Народната библиотека „Кирил и Методий"

ИНЕМ — Известия на Народния етнографски музей

ИНМ — Известия на народния музей

ИОМ — Известия на окръжния музей

ИП — Исторически преглед

ИПИ — Известия на педагогическия институт „Тодор Самодумов"

ИССФ — Известия на Семинара по славянска филология

ИТНИ — Известия на Тракийския научен институт

ИЦИАИ — Известия на Църковно-исторически архив и институт

ЛБАН — Летопис на Българската академия на науките

ЛБКД — Летопис на Българското книжовно дружество

Лит. мисъл — Литературна мисъл

ЛЛСБ — Летописи на Лекарския съюз в България

Мак. пр. — Македонски преглед

Мед. пр. — Медицински преглед

Мед. сб. — Медицински сборник

Нар. култура — Народна култура

Нар. просвета — Народна просвета

Нач. образование — Начално образование

НТВМИ — Научни трудове на Висшия медицински институт

ПСпБКД — Периодическо списание на Българското книжовно дружество

СбБАН — Сборник на Българската академия на науките

СбНУ — Сборник за народни умотворения

СпБАН — Списание на Българската академия на науките

Соц. пр. — Социологически преглед

Соц. проблеми — Социологически проблеми

ТВТУКМ — Трудове на Великотърновския университет „Кирил и Методий"

Уч. дело — Учителско дело

Уч. пр. — Училищен преглед

Фил. пр. — Философски преглед

ЦИА — Църковен исторически архив

Църк. архив — Църковен архив

Книги и статии

АГСР — Архив на Георги Стойков Раковски. Т. 1—4. С., 1952—1969.

АНГ — Архив на Найден Геров. Т. 1—2. С., 1931—1932.

Априлското въстание..., — Априлското въстание и българската православна църква. С., 1977.

Арнаудов, М. Априлов, — Васил Евстатиев Априлов. Живот, дейност и съвременници, 1789—1847. С., 1971.

Арнаудов, М. БКД, — Българското книжовно дружество в Браила. 1869—1876. С., 1966.

Арнаудов, М. Каравелов, — Любен Каравелов. Живот, епоха, дело. 1834—1879. С., 1972.

Арнаудов, М. Неофит Бозвели, — Неофит Хилендарски Бозвели. Живот, дело, епоха. 1785—1848. Т. 1—2. С., 1971.

Арнаудов, М. Паисий Хилендарски, — Паисий Хилендарски. Личност, дело, епоха. С., 1962.

Арнаудов, М. Селимински, — Селимински. Живот, дело, идеи. 1799—1867. С., 1938.

Арнаудов, М. Творци..., — Творци на Българското възраждане. Т. 1. Първи възрожденци. С., 1969.

АСУ — Алманах на Софийския университет „Климент Охридски". Животописни и книгописни сведения за преподавателите. С., 1940.

Батаклиев, Ив. Пазарджик и Пазарджишко, — Пазарджик и Пазарджишко. Историко-географски преглед. С., 1969.

Батаклиев, Ив. Татар Пазарджик, — Град Татар Пазарджик. Историко-географски преглед. Татар Пазарджик, 1923.

Бобчев, И. Македонските българи, — Македонските българи и българската народна просвета. Предимно до учредяване на Българската екзархия. Кратък исторически преглед. С., 1922.

Богданов, Ив. Български твърдини, — Български твърдини. Книжовни огнища, крепости, манастири в София и Софийско. С., 1971.

Богданов, Ив. Трявна, — Трявна през Възраждането. Исторически принос. С., 1977.

Бозвелиев, К. Спомени, — Спомени. Кн. 1. До Освободителната война включително /1868—1878/. Казанлък, 1942.

Бойчева, В. Български младежи..., — Български младежи в учебните заведения на Сръбското княжество през 1830—1859 г. — В: Проблеми на Българското възраждане. С., 1981, 295—336.

Ботев, Хр. Съчинения, — Съчинения в три тома. Под редакцията на М. Димитров. Т. 1—3. С., 1949—1950.

БЧР — Ботевите четници разказват. Сборник от писма, документи и материали. С., 1975.

Василиев, Ас. БВМ, — Български възрожденски майстори. Живописци. Резбари. Строители. С., 1965.

Велев, С. ЗК, — Златна книга на дарителите за народна просвета. Пловдив, 1907.

Ганчев, Ст. Свищов, — Свищов. Принос към историята му. Свищов, 1929.

Генчев, Н. Франция..., — Франция в българското духовно възраждане. С., 1979.

Гечев, М. Килийните у-ща..., — Килийните училища в България. С., 1967.

Говедаров, Ив. Копривщица — Копривщица в свръзка с духовното ни и политическо възраждане. Спомени. Пловдив, 1921.

Гъбенски, Хр. Габрово, — История на град Габрово и габровските въстания. Габрово, 1903.

Дамянов, С. Ломският край, — Ломският край през Възраждането. Икономически живот и политически борби. С., 1967.

Данчови, БЕ, — Данчов, Н. Г., И. Данчов. Българска енциклопедия. С., 1936.

Даскалов, Б. Тревненското у-ще, — Тревненското училище. 1836—1936. По случай стогодишнината му. По записките на Хр. Н. Даскалов. Трявна, 1936.

Динеков, П. София, — София през XIX век до Освобождението на България. С., 1937.

Доросиев, Л. Нашите..., — Нашите класни, средни и специални училища преди Освобождението. — В: Материали за изучаване на учебното дело в България. Кн. 1. С., 1925.

Доросиев, Л. Учебното дело..., — Учебното дело в Копривщица преди Освобождението ни. — В: Юбилеен сборник по миналото на Копривщица. С., 1926.

Драганова, Димитров. Книжовници..., — Драганова, Т., Й. Димитров. Книжовници от Търново и окръга през епохата на Възраждането. — *ГМСБ*, 7, 1981.

Дякович, Вл. Българите в Бесарабия, — Българите в Бесарабия. Кратък очерк с приложения. /Документи по образованието на бесарабските българи/. С., 1930.

ЕБ — Енциклопедия България. Т. 1—5. С., 1978—1986.

Завоев, П. Щип, — Град Щип. С., 1943.

Иванов, Й. Български старини, — Български старини из Македония. От IX век до Освобождението — 1878 г. С., 1970.

Иванов, Ю. БПП, — Българският периодичен печат от възраждането му до днес /1844—1890/. Кн. 1—3. С., 1891—1892.

Йоцов, Б. Враца, — Културно-политическа история на Враца. Т. I. От римската епоха до Освобождението. С., 1937.

Каракостов, Ст. БВТ, — Българският възрожденски театър на освободителната борба. От Просвещение, класицизъм и сантиментализъм към героична романтика, реализъм и революционна демокрация. 1858—1878. С., 1973.

Каракостов, Ст. ДЗ, — Диарбекирски заточеници. Героични сенки. Биографични сказки, писма, дневници. С., 1946.

Касъров, Л. ЕР, — Енциклопедически речник. Т. 1—2. Пловдив, 1899.

Кирил, митр. Паисий Пловдивски — Паисий, митрополит Пловдивски и църковно-народната борба. Пловдив, 1948.

Кирил, митр. Панарет Пловдивски — Панарет, митрополит Пловдивски. /1805—1883/. С., 1950.

Кирил, патр. Авксентий Велешки — Авксентий Велешки. Биографичен очерк. /По случай 100 години от смъртта му — 1865./ С., 1965.

Кирил, патр. Натанаил Охридски — Натанаил, митрополит Охридски и Пловдивски /1820—1906/. С., 1952.

Книга за дарителите..., — Книга за дарителите на БАН. Т. I. С., 1937.

Константинеску-Яши, П. Български учени..., — Български учени в Румъния от времето на национално-революционните движения. Професори и студенти българи в Медицинския факултет в Букурещ от 1856 до 1878 година. — *ИИБЛв*, 1, 1954, 82—96.

Кулелиев, Й. Девическото образование..., — Девическото образование в Велико Търново преди Освобождението. 1822—1877. Търново, 1936.

Кънчев, М. Видрица, — Видрица. Спомени, записки, кореспонденция. С., 1983.

Люлюшев, М. РБО, — Развитие на българското образование в Добруджа след Кримската война. — *ТВТУКМ*, ИФ, т. 10, № 2, 1973, 131—192

Маркова, З. Българското..., — Българското църковно-национално движение до Кримската война. С., 1976.

Материали..., — Материали за историята на учебното дело в България. Т. 1—2. С., 1904—1905.

Минев, Д. Лясковец, — Град Лясковец. Минало, сегашно състояние, дейци. Исторически и стопански приноси. Варна, 1944.

Начов, Н. Калофер, — Калофер в миналото. С., 1927.

Начов, Н. Новобългарската книга, — Новобългарската книга и печатното дело у нас от 1806 до 1877. — *СбБАН*, 15, 1921, 1—22.

Начов, Н. Цариград, — Цариград като културен център на българите до 1877 г. С., 1925.

Ников, П. Българското възраждане, — Българското възраждане във Варна и Варненско. С., 1934.

Ников, П. ВБН, — Възраждане на българския народ. Църковно-национални борби и постижения. С., 1971.

Обретенов, Н. Спомени..., — Спомени за българските въстания. С., 1970.

ОБТИ, — Освобождение Болгарии от турецкаго ига. Документы в трех томах. Т. 1—3. М., 1961—1967.

Паскалева, В. Българката..., — Българката през Възраждането. 2 изд. С., 1984.

Пашев, Г. ЗК, — Златна книга на дарителите за народна просвета. Т. 2. С., 1923.

Пенкова, М. Учителският събор..., — Учителският събор в Шумен през 1873 година и резултатите от неговите решения. — *ИДА*, 19, 1970, 157—188.

Пешев, П. Историческите събития..., — Историческите събития и живота ми от навечерието на освобождението до днес. С., 1929.

Писахме да се знае, — Писахме да се знае. Приписки и летописи. С., 1984.

Поглубко, К. За да бъдат..., — „За да бъдат полезни на народа си...“. С., 1976.

Радкова, Р. Нови данни..., — Нови данни за просветно-църковното състояние на българските колонии в Новорусийския край и Бесарабия през първата половина на XIX в. — *ИБИД,* 32, 1978, 101—136.

РБЛ — Речник на българската литература. Т. 1—3. С., 1976—1982.

Рошковска, А. Към въпроса..., — Към въпроса за тревненската иконопис и нейната характеристика. — *Проблеми на изкуството,* 1981, № 3, 35—40.

Русев, М. Исторически преглед..., — Исторически преглед на медицинската част и медицинската книжнина в България. С., 1904.

Сб. Оборищенци..., — Оборищенци. Сборник от исторически очерци за народните представители на Оборище през 1876 г. С., 1972.

Славова, Дойнова. Документи..., — Славова, Ст., Цв. Дойнова. Документи от националния архив на Франция за откриването на императорския османски лицей Галата Сарай и за първите български ученици в него. — *ИДА,* 19, 1970, 210—239.

Станев, Н. Великотърновската котловина, — История на Великотърновската подбалканска котловина. Селата Присово, Пчелище, Церова кория, Къпиново, Минда, Мариино, Плаково, Големаните, Килифарево и Дебелец. В. Търново, 1942.

Степанова, Л. Вклад России..., — Вклад России в подготовку болгарской национальной интеллигенции. М., 1981.

100 години БАН, — Сто години Българска академия на науките 1869—1969. Академици и членове-кореспонденти. С., 1969.

Стоянов, З. Записки..., — Записки по българските въстания. С., 1981.

Стоянов, М. БВК, — Българска възрожденска книжнина. Т. 1. С., 1987.

Стоянов, Кодов. ОСРСНБ, — Стоянов, М., Хр. Кодов. Опис на славянските ръкописи в Софийската народна библиотека. Т. 3—4. С., 1964—1971.

Събчев, Н. Чирпан, — История и етнография на град Чирпан. Чирпан, 1938.

Сюпюр, Е. БЕИР, — Българската емигрантска интелигенция в Румъния през XIX век. С., 1982.

Табаков, С. Сливен, — Опит за история на град Сливен. Т. 2. С., 1924.

Титоров, Й. Бесарабия, — Българите в Бесарабия. С., 1903.

Тонев, В. Бележки..., — Бележки по историята на учебното дело в Североизточна България през епохата на Възраждането. — *ИНМ — Варна,* ч. 1, 1967; ч. 2, 1968; ч. 3, 1969; ч. 4, 1975; ч. 5, 1976.

Тонев, В. Добруджа, — Добруджа през Възраждането. /Културен живот, църковно-национални борби, революционни движения./ Варна, 1973.

Тонев, В. Към историята..., — Към историята на българското учебно дело във Варна и Варненско през Възраждането. — *ИВАД,* 13, 1962, 127—142.

Трайков, В., Н. Жечев. Българската емиграция в Румъния, — Българската емиграция в Румъния XIV век — 1878 година и участието ѝ в стопанския, обществено-политическия и културния живот на румънския народ. С., 1986.

Трайчев, Г. Прилеп, — Град Прилеп. Историко-географски и стопански преглед. С., 1925.

Трифонов, Ю. Плевен, — История на град Плевен до Освободителната война. С., 1933.

Уошбърн, Дж. Петдесет..., — Петдесет години в Цариград. /Спомени за Роберт колеж/. С., 1980.

Христов, Г. Свищов, — Свищов в миналото. Свищов, 1937.

Цонев, Б. ОСРСНБ, — Опис на славянските ръкописи в Софийската народна библиотека. Т. 1—2. С., 1910—1923.

Цонев, Зв. Горна Оряховица, — История на град Горна Оряховица и околностите му. Лясковец и Арбанаси. В. Търново, 1932.

Цонев, Зв. Лясковец, — Град Лясковец. Минало и днес. В. Търново, 1932.

Цончев, П. Габрово, — Из общественото и културно минало на Габрово. Исторически приноси. С., 1934.

Чилингиров, Ст. БЧ, — Българските читалища преди Освобождението. Принос към историята на Българското възраждане. С., 1930.

Чочков, Хр. Велес, — Град Велес. Учебното дело до революционните борби. С., 1929.

Шалдев, Хр. Прилеп, — Град Прилеп в Българското възраждане. /1838—1878/. С., 1916.

Шабанов, Ив. Непресъхващ извор на родолюбци, — Непресъхващ извор на родолюбци /Книга за копривщенските книжовници, писатели и поети/ Биографичен сборник. Копривщица, 1971.

Юб. сб. на бълг. нар. ч-ще „Зора“, Сливен — Юбилеен сборник на българското народно читалище „Зора“ в Сливен. С., 1910.

Юб. сб. 50 г. „Априловска“ гимназия — Юбилеен сборник по отпразнуване 50-годишнината от I випуск на Габровската „Априловска“ гимназия. Габрово, 1925.

Янев, Христов. Първите искрици — Янев, Б., Хр. Христов. Първите искрици. Биографични очерци за първите учители във Варна и Варненско през Възраждането. С., 1968.

Учители,
свещеници, монаси,
висши духовници,
художници,
лекари, аптекари,
писатели, издатели,
книжари,
търговци, военни...

АБАДЖИЕВ, Атанас Н.
/неизв./
От Пазарджик. Взаимен /1871 — 1875/ и класен /1876/ учител в родния си град. Учителства в Сестримо, Пазарджишко, през 1876 г. и след Осв.
☐ В. *Източно време*, I, № 42, 30 ноем. 1874; Батаклиев, Ив. Пазарджик и Пазарджишко, с. 702; Янакиев, Н. Страници от миналото на Сестримо. — *Родопи*, 1973, № 1, с. 25.

АБАДЖИЕВ, Велко Г.
/неизв. — ок. 1922/
Роден в Русе. Учи в Белградската семинария /1870 — 1874/ и в Загреб /след 1876/. Учителства в Червена вода, Русенско, ок. 1875 г. Читалищен деец в Русе и член на ВРО. Един от организаторите на Червеноводската чета /1875/ и на Апр. въст. в Русенския край. Участва в СТВ и РТОВ. След Осв. е учител във Враца /от 1882/ и Лом; книжар в Търново Временен сътрудник на сп. „Училище“ /1873/.
☐ Абаджиев, В. Спомени от въстанията. Лом, 1926; Стоянов, М. БВК, с. 1; Сиромахова, Ж. Читалище „Зора“ — център на революционната борба в Русе. — Юб. сб. 100 години читалище „Зора“ — Русе 1866 — 1966. С., 1967, 9 — 20; Дойчев, Л. Учители — участници в Старозагорското въстание. — *Семейство и училище*, 1975, № 9, с. 23.

АБАДЖИЕВ, Димитър И.
/неизв./
От Кукуш. Сътрудничи на в. „Напредък“ /1875/ и сп. „Ден“ /1875/.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 1.

АБАДЖИЕВ, Н.
/неизв./
Учител в Прилеп и Сяр /1874/.
☐ Стоянов, З. Записки..., с. 522.

АБАДЖИЕВ, Нестор
/неизв./
Роден в Копривщица. Учителства в Пирот и Карлово през 70-те години на XIX век. След Осв. е търговец в Пловдив.
☐ Говедаров, Ив. Копривщица, с. 11; Йонков-Владикин, Н. Евстатий Пелагонийски. — *Духовна култура*, 1929, № 39, с. 61; Шабанов, Ив. Непресъхващ извор на родолюбци, с. 14.

АБАДЖИЕВ, П.
/неизв./
Учител в Свищов през 1872 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 751; Чилингиров, Ст. БЧ, с. 431; Юб. сб. Сто години народно читалище, Свищов. 1856 — 1956. Свищов, 1958, с. 47.

АБАДЖИЕВА, Ната — вж. *Найденова-Абаджиева*, Ната

АБРАШЕВ, Спас /Сава/ Иванов
/ок. 1837 — 1879/
Роден в Копривщица в семейството на търговец. Брат на *Доротей, митрополит Софийски*, племенник на Найден *Геров*. Завършва класното у-ще в родния си град и от 1856 г. следва медицина във Виена. Вер. учи и в Прага. Като студент участва в Първата бълг. легия; член на Привременното бълг. началство /1862/. С. А. е първият дипломиран лекар в Копривщица /1866/. Открива и аптека в града. Работи в съдружие с аптекаря Георги *Зафиров*. Член на Военния съвет по време на Апр. въст. Арестуван за около три месеца. След Осв. работи кратко време в Пловдив, след което се установява във Враца като общински, дружинен и окръжен лекар. Поддържа кореспонденция с Йоаким *Груев*, Иван *Касабов*, Г. С. *Раковски*, Тодор *Каблешков* и др. Умира във Враца.
☐ НБКМ — БИА, ф. 104, а. е. 2; ф. 154, а. е. 2; ф. 389, а. е. 5; Из архивата на Н. Геров. Т. 1. С., 1911, с. 700; Русев, М. Исторически преглед... , с. 23; Касабов, Ив. Моите спомени..., с. 28; Непубликувани досега писма на Тодор Л. Каблешков и на Найден п. Стоянов. — В: Юб. сб. по миналото на Копривщица. С. , 1926, 545 — 546; Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив, 1981, с. 356.

АВАКУМОВ, Г. /псевд./ — вж. *Начович*, Григор

АВЕРКИЙ
/неизв./
Игумен на Слепчанския м-ир през 1798 г.
☐ *Стоянов*, Кодов. ОСРСНБ, т. 3 с. 284.

АВЕРКИЙ
/неизв./
Свещеник в Габрово. Спомоществовател за „Стихийная аритметика“, превел С. Радулов /1843/.

АВЕРКИЙ, йеромонах /светско име Тодор Тонев/
/неизв./
Роден в Червен, Русенско. Завършва килийното у-ще в Рилския м-ир, където приема и монашески сан. Пристига в Русе като таксидиот на м-ира и става учител в метоха /ок. 1758/. Връща се в Рилския м-ир / ок. 1780/ и е избран за игумен.
☐ Орловски, Ст. Из историята на учебното дело в Русе до Освобождението. — *Уч. пр.*, 1906, № 10, 1056 — 1057; Пармаков, С. Русе — вчера и днес. Русе, 1936, с. 18; Сиромахова, Ж. Развитие на учебното дело в Русе през Възраждането. — *ГМСБ*, 8, 1982, с. 126.

АВЕРКИЙ, митрополит Врачански /А. Петрович/
/неизв. — 1878/
Роден в Сопот. Учител в Габрово /1839 — 1845/. Учи в семинария в Белград /1845 — 1848/, където на 15 май 1846 г. се замонашва. Учител в родния си град /1849 — 1850/ и във Видин /1857/. Продължава образованието си в Киевската семинария и завършва Киевската духовна академия /1859 — 1862/, подпомаган от ОБН. Слуша лекции в различни европейски у-ти и най-вече във Философския ф-т в Дрезден /1862 — 1864/. Преподавател в Белградската семинария, в Зайчар и Крагуевац. Ок. 1870 г. е учител по бълг. език и история в пансиона на графиня Левашова в Киев. През февр. 1873 г. е ръкоположен за Врачански митрополит. Поради несъгласие с местната власт на 9 ноем. 1874 г. си подава оставката и се установява до края на живота си в Цариград като предстоятел на бълг. църква „Св. Стефан“.
Временен дописник на в. „Зорница“ /1877/. Автор на: „Разговори за сърдечно и душевно образование. Сочинени на сръбски от Гавриила Поповича архимандрита, а преведени на български от Аверкия Петровича Д., сопотнеца. Издават ся с иждивението на Ивана Н. Момчилова, еленчанина. Белград, в Правителствената книгопечатня, 1847“; „Цвет милости или завещание чадолюбиваго отца [от П. Стоишич], преведе ся от Аверкия Петровича дякона. В Белград, в Княжеско-сръбската книгопечатня, 1848“; „Церковна история с най-нужните случаи в святата църква, т. е. с преповеданието на вярата, гоненията, ересите, соборите и прочая. Пригледана точно и допълнена с разпис на патриарсите, папите, султаните и западните самодерж-

ци, а печатана два пъти от Г. В. М. с удобрението на церковното патриаршеско надзирателство. Преведена от греческий на славянобългарский язик от Аверкия Петровича и Григория Гога, дякони. В Белград, в правителствената книгопечатня, 1855“; „Общий религиозен философский преглед върху истинността на християнската религия. Издава ся от митрополита Аверкия, бив. Врачанский. Цариград, в печатницата на Д. Арамиана, Агопианхан, 1877“.
☐ НБКМ — БИА, ф. 22, а. е. 387, л. 9; II А 2051; ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 2, л. 130; ф. 1318, оп. 1, а. е. 4321, л. 7; НБИВ — БИА, ф. 2, а. е. 23, л. 1 — 4, а. е. 44, л. 1 — 2; ф. 3, а. е. 149, л. 1 — 2; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 24а, 115а, 145; АВПР, ф. Посольство в Константинополе, 1857, д. 1642, л. 80 — 87; Фингов, Д. Спомени из живота ми. — Сб. Калоферска дружба, С., 1908, с. 121, 129 — 130; Васильов, Т. Спомени за лица и събития. XIX — XX в. С., 1934, 330 — 332; Йоцов, Д. Враца, 151 — 152; Кирил, патриарх Български. Екзарх Антим. С., 1956, с. 607, 612; Стоянов, М. БВК, 287 — 288; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 67, 75; Степанова, Л. Вклад России..., с. 97; Бойчева, В. Български младежи..., 306 — 307.

АВЕРКИЙ ПОПСТОЯНОВ /Рилски/

/1802 — 2 ноем. 1881/
Роден в Дупница /Станке Димитров/ в семейството на свещеник. Учи в Дупница, Рилския м-ир /където према монашески сан/, в Сяр, Мелник и Карловац, Австрия. Усвоява взаимоучителната метода на преподаване в Букурещ и я въвежда в различни у-ща в Б-я. Учителства във Видин /1835 — 1836/, Казанлък /1836 — 1838/, Кюстендил /1851 — 1858/. Участва в рев. д-ние. Според някои спомени през юни 1872 г. става предс. на втория македонски бълг. РК / в Осоговския м-ир/ и поддържа връзки с В. *Левски.* Дълги години е таксидиот в Хасково, игумен на Осоговския м-ир /1858 — 1878/. През последните години от живота си /1879 — 1881/ е игумен на Жабленския м-ир, където умира.
Автор на: „Житие святяго Григориа, архиепископа Омиритскаго, и прение с некого евреина, именуемаго Ервана. Собрано и составлено на славеноболгарский язик от Аверкиа П. С., монаха рилскаго. Приложиха се накрай и други чудни сказания заради Антихриста и някои християнски должности. С благословением же белоградскаго архиепископа и всея Сербий митрополита г. Петра напечатяся. В Белийград, у книгопечатня Княжества Сербий, 1852“; „Оглашение кратко за болгарските деца. Собрано и списано на славеноболгарский язик от Аверкиа П. С., монаха Рилскаго. С благословением же Белоградскаго архиепископа и сея Сербий митрополита г. Петра напечатано. В Белийград, у книгопечатня Княжества Сербий, 1852“. Остават непубликувани преводите му на Езоповите басни и на Плутарх, няколко проповеди и поучения.

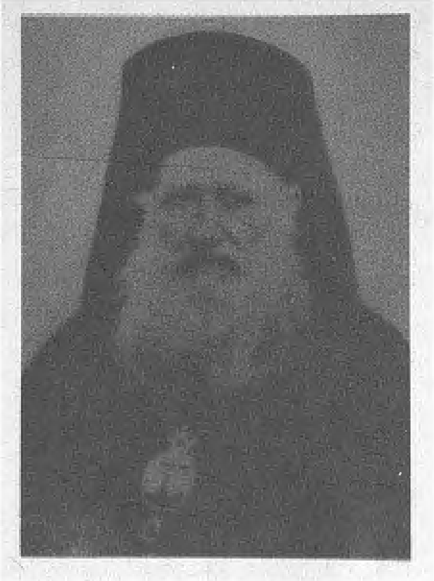

Авксентий, митрополит Велешки

☐ НБКМ — БИА, ф. 148 /Аверкий Рилски/; Велев, С. Аверкий П. Стоянов. — *Уч. пр.* 1906, № 7, 703 — 729; Стефанов, Ив. Аверкий П. Стоянов като писател и общественен деец. — *Уч. пр.* 1906, № 7,729 — 743; Меджидиев, А. Дупница и бележити дупничани през епохата на Възраждането. С., 1940, 143 — 156; Видни учители в Старозагорски окръг /1835 — 1944/. Библиография. Ст. Загора, 1973, с. 8.

АВКСЕНТИЙ

/неизв./
Монах и учител във Враца през 1720 г.
☐ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 70.

АВКСЕНТИЙ

/неизв./
Йеромонах в Сопотския м-ир през 40-те години на XIX век. Игумен на м-ира през 1856 г. Спомоществовател за „Месецослов“ на Хр. Сичанниколов /1840/ и „Кратко землеописание“ на Г. Икономов /1856/.

АВКСЕНТИЙ

/неизв./
Дякон. Учител в София през 1870 — 1871 г.
☐ Динеков, П. София, с. 238.

АВКСЕНТИЙ, архимандрит

/неизв./
Роден в Сопот. Игумен на Троянския м-ир /1869 — 1871/. През 1869 г. открива у-ще в м-ира. Член на РК.
☐ Марковски, М. Спомени и очерци на българското революционно движение. С., 1976, с. 92.

АВКСЕНТИЙ, митрополит Велешки

/1798 — 2 февр. 1865/
Роден в Самоков. Учи в килийното у-ще в родния си град, а след това в Рилския м-ир, където приема монашески сан. През 1831 г. е ръкоположен за епископ Диополски и назначен за наместник на Кюстендилския митрополит. От 1837 до 1848 г. е митрополит в Мостар /Херцеговина/, а след това във Велес /1848 — 1858/. Полага грижи за развитието на новобългарското образование в поверените му епархии. Цариградската патриаршия освобождава А. В. от Велешката митрополия и го назначава за Драчки митрополит /1858/, но той не поема длъжността си. След Великденската акция /1860/ А. В. се присъединява към новопровъзгласената църковна йерархия. Заедно с *Иларион Макариополски* застава начело на борбата за признаване независимостта на бълг. църква, заради което е заточен в Мала Азия /апр. 1861 — септ. 1864/. Наскоро след завръщането си в Цариград умира. Завещава цялото си имущество за просветни и църковни цели. Заедно с Иларион Макариополски е автор на „Завет болгарскому народу“, 1861 г.
☐ ЦДИА, ф. 700, оп. 1, а. е. 13, л. 7; НА БАН, ф. 12к, а. е. 34; Иванов, Й. Северна Македония. С., 1906, 326 — 328; Радивоев, М. Търновският митрополит Иларион. С., 1912, 17 — 22; Семерджиев, Хр. Самоков и околността му. С., 1913, 73 — 76; Кирил, патр. Авксентий Велешки.

АВРАМ

/неизв./
Свещеник. Спомоществовател в Ресава /дн. в СФРЮ/ за „Служение еврейско“, превел Н. Зографски /1839/.

АВРАМ
/неизв./
Свещеник в Шумен през 60-те и 70-те години на XIX век.
☐ ИМ — Шумен, отдел Възраждане, инв. № 2288, л. 44 — 45.

АВРАМ ЗОГРАФ
/неизв./
Роден в Трявна. Монах и иконописец в Зографския м-ир от средата на XIX век. Има запазена икона в параклиса „Св. Козма“ /Зографски м-ир/ от 1867 г.
☐ Василиев, Ас. БВМ, с. 541.

АВРАМОВ, Васил
/1812 — 1903/
От Дебър. Син на резбаря Аврам *Дичов*. Изработва олтара на Калпакчийската църква в Казанлък. Заедно с брат си Филип *Аврамов* изработват таваните в къщите на Исмаил Сарач от Дебър и Осман бег в Охрид и таваните на жилищните помещения на Бигорския м-ир. Работи и със синовете си из Македония до 1880 г., когато се прехвърлят в освободена Б-я.
☐ Старчев, К. Казанлък. Исторически очерк. С., 1964, с. 33; Василиев, Ас. БВМ, с. 247.

АВРАМОВ, Васил
/1833 — 1907/
От Горно дере кьой /Момчиловци/, Смолянско. Учи в килийното у-ще в селото, след това ок. две години в Ксанти, а през 1847 — 1848 г. в Бойково, Пловдивско. Учител и църковен певец в родното си село /1848 — 1850/, после е терзия и абаджия. От 1854 г. отново е учител в Смолянско — Горно дере кьой, Павелско /1855 — 1858/, Карлуково /Славейно/ през 1861 — 1862 г. Ръкоположен за свещеник на родното си село /23 април 1864/. От 1866 г. е свещеник в новата църква „Св. Богородица“ в Устово /дн. кв. на Смолян/, където служи 12 години. От 1873 г. е архиерейски наместник. Издава „Материали по възраждането на българщината в Ахъчелебийско“ /1894/. Умира в Станимака /Асеновград/.
☐ Канев, К. Миналото на с. Момчиловци, Смолянско. Принос към историята на Средните Родопи. С., 1975, 112 — 117; Седянков, Ст. Просветното дело в Средните Родопи. 1830 — 1944. С., 1985, 64 — 65.

Васил Аврамов

АВРАМОВ, Георги Хаджиниколов
/неизв. — 1892/
Вуйчо на Иван *Вазов*. Образование получава в Букурещ. Открива частно смесено у-ще в Сопот. По-късно работи като чиновник и търговец в Румъния. След Осв. живее в Пловдив, където умира.
☐ Шишманов, Ив. Иван Вазов. Спомени и документи. С., 1976, 67 — 68

АВРАМОВ, Д. П.
/неизв./
Учител в Ст. Загора. Спомоществовател за „Варвара Убрих“, превел П. Кисимов /1873/.

АВРАМОВ, Иван
/ок. 1847 — неизв./
Роден в Одрин. През 1862 г. е изпратен да учи в католическо у-ще в Рим. След това е ученик в Търговското у-ще на о. Халки.
☐ В. *България* IV, № 38, 31 дек. 1862; Начов, Н. Цариград, с. 125.

АВРАМОВ, Илия
/ок. 1834 — неизв./
Роден в Лясковец. Ученик в Белградската гимназия /1852 — 1853/.
☐ Бойчева, В. Български младежи..., с. 320.

АВРАМОВ, М. — вж. *Методий*

АВРАМОВ, Петър
/неизв./
Килиен учител в Чирпан и свещеник в църквата „Св. Богородица“ през 1835 г. Свещеник и учител в Али-пашиново /Свобода/, Чирпанско.
☐ Събчев, Н. Чирпан, с. 143, 187; Стоянов, Д., Ил. Стоянов. Село Свобода, Старозагорско. С., 1971, с. 35.

АВРАМОВ, Петър К.
/неизв./
Създател на „Писмовниче от Стефана И. Попов и Петра К. Аврамов. Издание първо. Русчюк, в книгопечятницата на Дунавската област, 1870“.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 2, 296.

АВРАМОВ, С. И.
/неизв. — 1876/
Пом.-книжар в Русе през 1876 г. Умира в Трявна.
☐ НБКМ — БИА, ф. 129, а. е. 7

АВРАМОВ, Серафим
/неизв./
От Тетово. Учител в града от 1862 до 1877 г.
☐ Бобчев, И. Македонските българи..., с. 18.

АВРАМОВ, Филип
/1814 — 1900/
Син на резбаря Аврам *Дичов*. Брат на Васил *Аврамов*. Работи с брат си из Македония: резбоват тавани, долапи, врати и пр. в много домове в Скопие, Призрен и др. Изработват и таваните на жилищните помещения на Бигорския м-ир. След Осв. идва със синовете си в Б-я.
☐ Василиев, Ас. БВМ, с. 247.

АВРАМОВ, Христо
/неизв./
Свещеник в Силистра през 50-те и 70-те години на XIX век. Извършва първото богослужение на бълг. език в местната църква /1858/. Архиерейски наместник в града /1873 — 1874/.
☐ Бояджиев, П. Борбите на силистренци за българска църква. — *Векове*, 1985, № 2, с. 49.

АВРАМОВА, Ан. Х.
/окт. 1862 — неизв./
Родена в Силистра. Учителства в родния си град ок. 1877 г. — помощничка на Хриса *Карапеева*.
☐ Янков, Б. Българското училище в Силистра. — *Уч. пр.*, 1897, № 7 — 8, с. 906; Чаушев, Сл. Учебното дело в Силистра преди Освобождение-

то. — В: Сб. Силистра и Добруджа. 1. С., 1927, с. 291.

АВРАМЧОВ, Ангел
/неизв./
Роден в Зарово, Лагадинско. Ок. 1875 г. е свещеник при бълг. параклис в Сяр.
☐ Салганджиев, С. Лични дела и спомени по възраждането на солунските и серски българи. Пловдив, 1906, с. 78; Стоилов, А. По възраждането на българите в Сер. — *АМНП*, 2, 1910, с. 28.

АГАПИЙ
/неизв./
Свещеник в София през 1821 г.
☐ Динсков, П. София, с. 10.

АГАПИЙ
/неизв./
Игумен на Изворския м-ир. Спомоществовател от Видин за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.

АГАПИЙ
/неизв./
Свещеник вер. в Плевен. Спомоществовател за „Две советователни слова Плутарха“, превел И. Стоянович /1845/.

АГАПИЙ
/неизв. – 3 март 1873/
Игумен на Свищовския м-ир „Св. Богородица“ от 1852 г. През 1867 г. дава подслон на свищовски революционери, които чакат там четата на Филип Тотю, за да се присъединят към нея. За тази му дейност А. е осъден от турското п-во на заточение. Успява да избяга в Сърбия. Завръща се в Б-я през есента на 1871 г. и отново е игумен на м-ира до своята смърт.
☐ ДА — В. Търново, ф. 805к, оп. 1. а. е. 27, л. 168, 173; Ганчев, Ст. Свищов, с. 63.

АГАПИЙ
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от колония Чок Мейдан, Бесарабия, за „Сочинение Т. Булгарина“, превел П. Калянджи /1861/.

АГАПИЙ — вж. *Войнов*, Ангел

АГАПИЙ ВРАЧАНСКИ
/неизв. — 5 окт. 1849/
Роден в Колиндър, Солунско. Епископ във Враца /1833 — 1849/. Радетел за ново бълг. образование. С негови средства са открити девически у-ща в Плевен /1840/ и Враца /1844/. Подпомага възстановяването на черквата „Св. Възнесение“ във Враца. Убит от турците.
☐ Трифонов, Ю. Плевен, с. 69; Йоцов, Д. Враца, с. 141, 155; Паскалева, В. Българката..., с. 39.

Димитър Агура

АГАПИЙ РИЛСКИ
/16 юли 1813 — 1868/
От Рила, Дупнишко /Станкедимитровско/. Брат на йеромонах *Арсений* и на монахиня *Анастасия*. А. Р. отива при чичо си — духовник в Рилския м-ир /1829/. Там е ръкоположен за дякон /1832/. Свещеник /1835 — 1839/, по-късно игумен на м-ира. Пътува до Йерусалим /1844/. Учител в Чирпан /1845 — 1847/ и Хасково /1854 — 1859/. Проповядва в Ст. Загора, Пловдив, Чирпан, Хасково, Кюстендил, Дупница и др. Временен дописник на „Цариградски вестник“ /1857/. Автор на „Краткое советование духовно и поучение за приуготовление ко изповеди и ко святому причащению. Напечата ся настоянием и иждивением г. х. Агапия священоинока, постриженика священаго монастиря Рилскаго. В Самокове. [Печатница на Н. Карастоянов], 1855“.
☐ Спространов, Е. Материали по историята на Рилския манастир. — *СбНУ*, 18, 1901, 178 — 182; Събчев, Н. Чирпан, с. 188, 316; Стоянов, М. БВК, с. 2.

АГАТАНГЕЛ
/неизв./
Игумен на Баткунския м-ир. Спомоществовател от Пазарджик за „Месецослов“ на Хр. Сичанниколов /1840/.

АГАТАНГЕЛ
/неизв./
Игумен на Хилендарския м-ир. Спомоществовател за „Писменница на славянскийа език“, наредил Ив. Момчилов /1847/.

АГАТАНГЕЛ
/неизв./
Учител вер. в Рилския м-ир. Спомоществовател за „Кратка всеобща история от Смаргдова“, превел Й. Груев /1858/.

АГАТОНИК ЗОГРАФ
/неизв./
През 1853 г. следва в Петербургската художествена академия. По същото време там постъпва и Станислав *Доспевски*.
☐ Поглубко, К. За да бъдат..., с. 138.

АГУРА, Васил
/1845 — неизв./
Роден в Чешмя Въруита, Бесарабия. Учи в централното у-ще „Св. св. Кирил и Методий“ в Болград. Завършва епархийската семинария в Измаил /1866/. Учител в Бесарабия. През същия период е и свещеник. През 1876 г. е в бесарабското село Шикерли Китай — основава филиал на БЦБО. След Осв. вер. е останал в Бесарабия.
☐ Сюпюр, Е. БЕИР, с. 113.

АГУРА, Димитър Димитров
/14 окт. 1849 — 28 септ. 1911/
Роден в Чешмя Въруита, Бесарабия, в семейството на бълг. преселници. Учи в централното у-ще „Св. св. Кирил и Методий“ в Болград и в семинарията „Сокола“ в Яш /до 1868/. Като държавен стипендиант завършва история в Яшкия у-т /1872/. Преподавател по история в лицея в Бърлад /дн. в Румъния/ от 1872 до 1874 г., училищен инспектор на окръг Яш и Васлуй /1874 — 1875/, учител в Болградската гимназия и ръководител на катедрите по румънски език и по бълг. история /до 1878/. След Осв. живее в Б-я. До 1881 г. е началник на отделение в М-вото на вътрешните работи, гл. секретар на същото м-во /1881 — 1883/, м-р на народното просвещение /3 март —

7 септ. 1883 г./. От 1889 г. е извънреден преподавател по история във Висшето у-ще в София. През 1894 г. е избран за професор по всеобща история. Декан на Историко-филологическия ф-т /1898 — 1899; 1902 — 1903/; ректор на Висшето у-ще /1889 — 1890; 1892 — 1893; 1894 — 1895; 1907—1908/. Един от основателите на БКД и на сп. „Български преглед“, чийто редактор е през 1893 — 1894 и 1897 — 1898 г. Награждаван с ордена „Св. Александър“ IV степен /1892/ и III степен /1905/. Умира в Яш по време на честването на 50-годишния юбилей на у-та.
☐ Доросиев, Л. Нашите..., с. 174; Дякович, Вл. Българите в Бесарабия, с. 23; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 113 ЕБ. т. 1, с. 31.

АГУРА, Н.
/неизв./
Учител в Бесарабия през 1875 г.
☐ Сюпюр, Е. БЕИР, с. 113.

АДАМОГЛУ, Димитър
/неизв./
Църковен служител, преподавател по музика и прочут църковен певец през Възраждането.
☐ Динев, П. Прочути църковни певци — българи. — *Бълг. музика*, 1963, № 1, с. 29; Витанова, Л., Г. Гайтанджиев. Музикалното възпитание в българските училища. С., 1975, с. 35.

АДЖЕНОВ /ХАДЖИЕНОВ/, Иван Попалексов
/ок. 1835 — февр. 1903/
Роден в Казанлък в семейството на поп Алекси *Хаджиенов*. Учи в родния си град и в Букурещ, сближава се с Г. С. *Раковски*. Уредник на в. „Отечество“ /1869 — 1871/. Участва в основаването на ТБЦК /1866/, член на ДД и на БРЦК /1873 — 1874/. Подпредс. на „Дружество за разпространение на полезни знания“ в Букурещ. Временен дописник на в. „Независимост“ /1873/. По време на РТОВ издава заедно с Павел *Бобеков* първия бълг. всекидневник — в. „Секидневний новинар“ /1877/. След Осв. живее в Русе, организира свое книгоиздателство, където издава /1894/ написаната от него биография на Г. С. Раковски. Умира в Плоещ.
☐ НБКМ — БИА, ф. 235 /Иван Попалексов Адженов/; Топузов, Ив. Родоначалникът на българския всекидневен вестник и неговото дело. — *Изкуство и критика*, 1942, № 9 — 10, 422 — 427; Топузов, Ив. За политическата дейност на Иван Попалексов Хаджи Енов до Освобождението. — *Изкуство и критика* 1943, № 10, 446 — 450; Стоянов, М. БВК, с. 2.

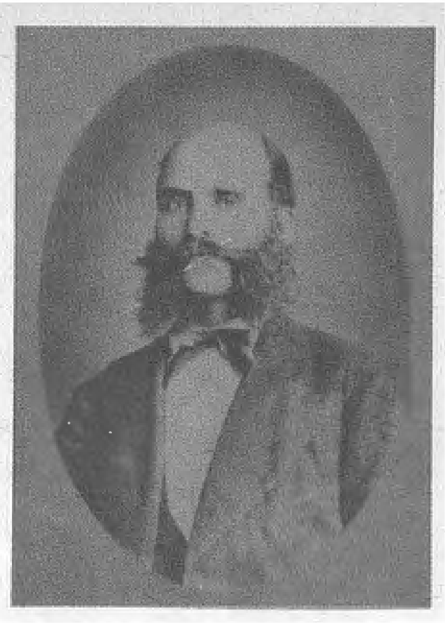

Иван Адженов

АЕРИКОВ, Емануил
/неизв./
Ученик в гръцкото у-ще в Куручешме, Цариград. Спомоществовател за „Православное учение... Платона“, превел Ил. Стоянов /1844/.
☐ Начов, Н. Цариград, с. 135.

АЗАРБОВИК, Петър
/неизв./
От Пирот. Учител в Мошино /дн. кв. на Перник/ ок. 40-те години на XIX век.
☐ Йосифов, Ст. Сто години село Мошино. 1839 — 1939. С., 1939, с. 25: Кузманов, П. Селището Перник през вековете. С., 1963, с. 115.

АЗМАН, Иван
/неизв./
Частен учител в Габрово до 1820 г.
☐ Цончев, П. Габрово, с. 391; Мартинов, Ал. Габрово през Възраждането. С., 1940, с. 28; Карастоянов, Г. В. Априлов. Черти от един живот. С., 1971, с. 18.

АЙВЕРЛИЕВ, Атанас
/неизв./
Роден в Марковча /Марково/, Провадийско. Учи в селото и учителства в Невша, Варненско /1875/.
☐ Тонев, В. Бележки..., ч. 4, с. 73.

АЙДАРИНОВ, Хараламлий — вж. *Хараламлий*

АЙДЕМИРСКИ /ИКОНОМОВ/, Петко Ив.
/14 окт. 1845 — 1 май 1905/
Роден в Айдемир (дн. кв. на Силистра) в семейството на свещеник. Учи в родното си село, в Калипетрово (дн. кв. на Силистра) при Рашко *Блъсков*, в Силистра, Шумен, Букурещ и Цариград. БББ „Просвещение“ го изпраща за учител в бълг. село Тарфа в околностите на Цариград /1874 — 1876/. Участва в СТВ и в РТОВ като опълченец. След Осв. е учител и адвокат в Силистра.
☐ Говедаров, Ив. Копривщица, с. 42; Доросиев, Л. Нашите..., с. 73; Начов, Н. Цариград, с. 118; Чаушев, Сл. Учебното дело в Силистра преди Освобождението. — В: Сб. Силистра и Добруджа. 1. С., 1927, 288 — 289.

АКАКИЙ
/неизв./
Архимандрит в Зографския м-ир през първата пол. на XIX век.
☐ Кирил, патр. Натанаил Охридски, с. 94, 157, 195.

АКАЛИ, Николай И.
/неизв./
Учител в Копривщица през 1875 — 1876 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 7666.

АЛАКУШЕВ, Димитър
/неизв./
Учител в килийното у-ще в Търлис, Неврокопско /Гоцеделчевско/, през 60-те години на XIX век.
☐ Даскалов, А. Из миналото на Неврокопско и близките му покрайнини. — *Мак. пр.*, 1931, № 1, с. 92.

АЛЕКСА
/неизв./
Свещеник в Ранковци /дн. в СФРЮ/ през 1813 г.
☐ Василиев, Ас. БВМ, с. 189.

АЛЕКСАНДРИ ЗОГРАФ
/неизв./
Роден в Ямбол. Образование получава в Хилендарския м-ир. Зограф и учител в Ямбол през първата пол. на XIX век. Открива в къщата си килийно у-ще. Баща на Ана *Зографова*.

☐ Атанасов, Ж. Учебното дело в Ямбол преди Освобождението. — *Уч. пр.*, 1947, № 1 — 2, 132—133; История на град Ямбол. С., 1976, с. 118.

АЛЕКСАНДРИДИ, Димитри
/ок. 1810 — неизв./
Роден в Сливен. Образование получава в гръцко у-ще. Учителства в Търново /1858 — 1859/ и Сливен /ок. 1860/.
☐ НБКМ — БИА, II А 2362; в. *България*, I, № 5, 25 март 1859 и II, № 53, 23 март 1860; Доросиев, Л. Нашите..., с. 40.

АЛЕКСАНДРИЙ
/неизв./
Свещеник в Сливен през 1812 г.
☐ Арнаудов, М. Селимински, с. 31.

АЛЕКСАНДРОВ, Дамян
/неизв./
Учител в Плевен през 60-те години на XIX век.
☐ Трифонов, Ю. Плевен, 267; 100 години училище „Васил Левски“. Юб. л. Плевен, 1969.

АЛЕКСАНДРОВ, Иван
/неизв./
Учител в Плевен след 1861 г.
☐ 100 години училище „Васил Левски“. Юб. л. Плевен 1969.

АЛЕКСАНДРОВ, Ст.
/неизв./
Завършва класно у-ще в Пловдив /1872/ и работи като взаимен учител в същия град /1873/.
☐ Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив, 1981, с. 300, 302.

АЛЕКСАНДРОВА, Ана — вж. *Зографова*, Ана

АЛЕКСАНДРОВА-СЛИВКОВА, Екатерина
/неизв./
Завършва класно у-ще в Ст. Загора при Анастасия *Тошева*. Учителка в Ниш /края на 60-те години на XIX век/ и Ловеч /1870 — 1874/.
☐ Тошева, Ан. Автобиография. Ст. Загора, 1911, с. 18; История на образованието и педагогическата мисъл в България. Т. 1. С., 1975, с. 266; Паскалева, В. Българката..., с. 93, 109, 135.

АЛЕКСАНДЪР
/неизв./
Роден в Одрин. Зографисва в родния си град и в Пловдив /1853/.
☐ Мавродинов, Н. Архитектура и живопис на църквата. — В: Сто години на храма „Св. Николай“ в Копривщица. 1844 — 1944. Копривщица, 1944, с. 53.

АЛЕКСАНДЪР
/неизв./
Свещеник в Старо Оряхово, Варненско, през 1869 г.
☐ ДА — Варна, ф. 79к, оп. 1, а. е. 2, л. 15; Ников, П. Българското възраждане..., с. 136.

АЛЕКСЕЕВ, Иван
/неизв./
Временен дописник на в. „Свобода“ /1870/.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 3.

АЛЕКСЕЙ
/неизв./
Учител в Ярлово, Софийско, от 1791 до 1796 г.
☐ Ковачев, М. Самоковската епархия през 1757 г. — В: Сб. Паисий Хилендарски и неговата епоха. С., 1962, с. 602.

АЛЕКСИ
/неизв./
От Далмация. Учител в килийното у-ще в Лом през 1825 г.
☐ Сто години културен живот в Лом. С., 1961, с. 36; Дамянов, С. Ломският край, с. 221.

АЛЕКСИ
/неизв./
От Македония. Учител в Арчар, Видинско /1832/.
☐ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 96.

АЛЕКСИ
/неизв./
Учител в килийното у-ще в Габрово от края на 1832 до юни 1833 г.
☐ Радкова, Р. Неофит Рилски и новобългарската култура. С., 1975, с. 69.

АЛЕКСИ
/неизв./
Свещеник във Враня през 50-те години на XIX век. Спомоществовател за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/, и за“Священное и божеств. евангелие“, наредил П. Божигробски /1858/.

АЛЕКСИ
/неизв./
Свещеник в Пазарджик през 1860 г.
☐ В. *България*, II, № 61, 18 май 1860; № 76, 31 авг. 1860.

АЛЕКСИ
/неизв./
Роден в Охрид. Учител в града през 1865 г.
☐ НБКМ — БИА, ф. 577, а. е. 1, л. 1 — 2.

АЛЕКСИ /хаджи поп Алекси/
/неизв./
Свещеник в Криворечна паланка от 50-те до 70-те години на XIX век. Спомоществовател за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/, и за „Священное и божеств. евангелие“, наредил П. Божигробски /1858/. Източниците сочат, че е гъркоман.
☐ В. *Турция*, VI, № 4, 14 март 1870; Чилингиров, Ст. БЧ, с. 303.

АЛЕКСИ, Р.
/неизв./
Учител в Габрово през 1834 г.
☐ Мартинов, Ал. Габрово през Възраждането. С., 1940, с. 32.

АЛЕКСИЕВ, Алекси — вж. *Дянков*, Алекси

АЛЕКСИЕВ, Андрей
/неизв. — ок. 1837/
Роден в Свищов. Баща на Алексий *Дянков*. Свещеник в църквата при м-ира „Св. св. Петър и Павел“ в Свищов през първата пол. на XIX век.
☐ ДА — Търново, ф. 1278, оп. 1, а. е. 1, л. 155; Ганчев, Ст. Свищов, с. 49.

АЛЕКСИЕВ, Георги
/неизв./
Свещеник в Сахране, Казанлъшко, през 1860 г.
☐ В. *България*, II, № 69, 13 юли 1860.

АЛЕКСИЕВ, Григор
/неизв./
От Прилеп. Учител в града /1874 — 1877/.
☐ Шалдев, Хр. Прилеп, с. 65; Трайчев, Г. Видни възрожденци — учители в Прилеп. — В: Сто години ново българско училище в град Прилеп. Скопие, 1943, с. 58.

АЛЕКСИЕВ, Димитър
/неизв./
Произхожда от занаятчийско семейство. Учителства в Дупница /Станке Димитров/ от 1830 до 1835

г., Самоков /ок. 1840/, Рила, Дупнишко /ок. 1864/, Горна Джумая /Благоевград/.
☐ Шишманов, Ив. Нови студии из областта на българското възраждане. — *СбБАН*, 21, 1926, с. 409, 426; Меджидиев, А. Дупница и бележити дупничани през епохата на възраждането. С., 1940, с. 97; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 82; Меджидиев, А. История на град Станке Димитров /Дупница/ и покрайнините му от XIV век до 1913 — 1963 г. С., 1969, с. 99.

АЛЕКСИЕВ, Димитър
/неизв./
От Чинели, Добруджа. Учител в Башкьой, Добруджа, през Възраждането.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 200.

АЛЕКСИЕВ, Димо
/неизв./
Килиен учител в Трявна /1830 — 1831/. Свещеник в Габрово /ок. 1841/ и в Трявна /1867/. Рисува икони.
☐ НБКМ — БИА, ф. 129, а. е. 159, л. 3; II А 1897; ОБТИ, т. 2, с. 191, 602; Даскалов, Б. Тревненското у-ще..., с. 8.

АЛЕКСИЕВ, Йордан
/неизв./
През 1870 г. е ученик в Галатасарайския лицей, Цариград.
☐ Славова, Дойнова, Документи..., с. 242.

АЛЕКСИЕВ, Коста П.
/неизв./
Роден във Враня. Изпратен от общината да учи във Военномедицинското у-ще в Цариград, но заминава за Белград и три години е ученик в Белградската семинария. Съдейства за изпращането на българи в Белградската гимназия.
☐ В. *Източно време*, I, № 48, 11 окт 1875.

АЛЕКСИЕВ, Прокоп — вж. *Дянков*, Прокоп

АЛЕКСИЕВ, Стефан
/неизв./
Свещеник в Хаджиоглу Пазарджик /Толбухин/ и предс. на бълг. община през втората пол. на XIX век.
☐ История на град Толбухин. С., 1968, с. 131.

АЛЕКСИЕВ, Стефан
/неизв./
От Трявна. От 1850 до 1853 г. е учител в Гелинджик, Хаджиоглупазарджишко / Димитър Ганево, Толбухинско/.
☐ Тонев, В. Бележки..., ч. 3, с. 169; Тонев, В. Добруджа, с. 278.

АЛЕКСИЕВ, Христо
/неизв./
Роден в Горна Джумая /Благоевград/. Завършва протестантско у-ще. Учителства в Гостивар /1867—1868/ и Радовиш /1871/ — дн. в СФРЮ. Участва в учителския събор в Прилеп /1871/. Преселва се в Б-я /1879/ и става чиновник в София, където умира.
☐ Еничерев, Н. Възпоминания и бележки. С., 1906, с. 136, 398; Костенцев, А. Спомени. — *СбБАН*, 6, 1916, с. 22; Бобчев, И. Македонските българи..., с. 22, 26.

АЛЕКСИЕВ, Цано
/неизв./
Роден в Люта /Владимирово/, Ломско. Баща на поп Ангел *Цанов*. Енорийски свещеник в Люта и берковските села Котеновци и Войници от 30-те до нач. на 50-те години на XIX век.
☐ НБКМ — БИА, ф. 512, а. е. 1, л. 54.

АЛЕКСИЕВА, Царевна — вж. *Миладинова-Алексиева*, Царевна

АЛЕКСИЙ ЗОГРАФСКИ
/Алексей Стефанов/
/неизв./
От Галичник, Дебърско. Учи в Зографския м-ир, където става монах. Учителства в Дойран /1856 — 1858/, Кукуш /1859/, Велес /1861 — 1868/, Тиквешко, Прилеп / от 1869/ и на други места из Македония. След РТОВ е учител в Дебърско. По-късно се установява в София и напуска учителството.
☐ НБКМ — БИА, ф. 22, а. е. 388, л. 96; ф. 97, а. е. 135, л. 1; ф. 174, а. е. 4, л. 39; ЦДИА, ф. 1318, оп. 1, а. е. 4944, л. 4; Бобчев, И. Македонските българи..., с. 14; Чочков, Хр. Велес, с. 28; Кънчов, В. Избрани произведения. Т. 2. С., 1970, 272 — 273.

АЛЕКСО
/неизв. — 1795/
Свещеник в Кратово. Умира от чума.
☐ Гошев, Ив. Стари записки и надписи. — *ГСУ, БФ*, 12, 1935, с. 7

АЛЕКСОВ, Драган
/неизв./
Свещеник в Калофер. Спомоществовател за „Христоития", превел Р. Попович /1837/.

АЛЕКСОВ, Михаил
/неизв./
Свещеник в Дебели лак, Радомирско, през 40-те и 50-те години на XIX век.
☐ Краеведчески проучвания в Пернишки окръг, проведени от С. Симов.

АЛЕНАЧКИ, Петър
/неизв./
Ученик в Ришельовския лицей в Одеса през 1844 г. Спомоществовател за „Първоначална наука за должностите на человека", превел Й. Димитриевич /1844/.

АЛИПИЙ
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Берковица за „Наручна священ. книга", превели З. Петров и Й. Наумов /1874/.

АЛИПИЙ
/неизв./
Екзархийски наместник в Оряхово; от юли 1876 г. определен за такъв във Видин. Един от основателите на ч-ще „Искра" в Оряхово.
☐ ДА — Русе, ф. 43к, оп. 1, а. е. 953, л. 96; Чилингиров, Ст. БЧ, с. 355; Харизанов, В. Възрожденски документи за село Търнава, Врачанско. — *Векове*, 1975, № 5, с. 61.

АЛТЪНОВ, Георги
/неизв./
Учител в Свищов през 1874 г.
☐ Ганчев, Ст. Свищов, с. 133.

АМНЕВ, Анто
/неизв./
През 1865 г. учителства в Богданци. Гевгелийско. Въвежда бълг. език в учебната програма.
☐ Бобчев, И. Македонските българи..., с. 125.

АМФИЛОХИЙ
/неизв. — 1859/
Свещеник в София.
☐ НБКМ — БИА, ф. 249, а. е. 13, л. 2.

АМФИЛОХИЙ, архимандрит
/светско име Михайлов/
/1817 — 1886/
Роден в Сливен. Учи в Русия /нач. на

50-те години на XIX век/. Свещеник в отряда на бълг. доброволци по време на Кримската война /1853 — 1856/. Посещава Сливен през 1868 и 1876 г., агитирайки населението за въст. По време на РТОВ освещава Самарското знаме в Плоещ и е свещеник на Бълг. опълчение.
□ НБКМ — БИА, II Г 901; Колев, К. Документи на Сливенската митрополия за Освобождението и временното руско управление /1877 — 1879/ — ЦИА, 1, 1981, с. 92.

АНА
/неизв./
Учителка в Копривщица през1874 — 1875 г.
□ Доросиев, Л. Учебното дело..., с. 132; Паскалева, В. Българката..., с. 213.

АНАНИ /Македонеца/
/неизв./
Учител в Црънча, Пазарджишко, в средата на XIX век.
□ Батаклиев, Ив. Пазарджик и Пазарджишко, с. 769.

АНАНИ /Хилендарец/
/неизв./
Свещеник в Шумен /1768 — 1811/.
□ ИМ — Шумен, отдел Възраждане, инв. № 2286а, л. 204.

АНАНИЙ
/неизв./
Йеромонах вер. в Бачковския м-ир. Става свещеник в Станимака /Асеновград/ през първата пол. на XVIII век.
□ Хайтов, Н. Асеновград в миналото. С., 1983, с. 106.

АНАНИЙ
/неизв./
Свещеник в Битоля в средата на XIX век. Избран за предс. на бълг община в града /1869/.
□ НА БАН, ф. 15к, а. е. 52, л. 23.

АНАНИЙ /светско име Анастасов/
/неизв./
Роден в Дупница /Станке Димитров/. Протосингел и предс. на общината в Оряхово /1872 — 1873/. Инициатор за създаване на д-во „Селска просвета“.
□ *Летоструй*, IV, 1872, с. 258; *Летоструй*, V, 1873, 59 — 60.

АНАСТАС
/неизв./
Свещеник в църквата „Св. Спас“ в София през 1784 и 1800 г.
□ Динеков, П. София, с. 9.

АНАСТАС
/неизв./
Свещеник и учител в килийното у-ще в Канлии, Добруджа, през 40-те и 50-те години на XIX век.
□ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 215.

АНАСТАС
/неизв./
Свещеник и учител в бълг. у-ще в Станимака /Асеновград/ през 60-те години на XIX век.
□ Хайтов, Н. Асеновград в миналото. С., 1983, с. 191.

АНАСТАС
/неизв./
Роден в Каранасуф, Добруджа. Учител в Зибел, Добруджа /1869 — 1870/.
□ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 221.

АНАСТАС
/неизв./
Свещеник в Ашиково, Ескиджумайско /Певец, Търговищко/, през 1874 г.
□ ДА — Варна, ф. 75к, оп. 1, а. е. 8, л. 100.

АНАСТАС
/неизв./
Свещеник в Кюстендил. Член на смесения градски съвет в града /1874/.
□ ЦДИА, ф. 1318, оп. 1, а. е. 5098, л. 10.

АНАСТАС ЗОГРАФ
/неизв./
Роден в Мецово, Янинско. Работи през първата пол. на XIX век. Зографисва църквата „Благовещение“ в Прилеп /1839 — 1840/.
□ Василиев, Ас. БВМ, с. 275.

АНАСТАСИЕВ, Стефан
/неизв./
Ученик в Русия през периода 1856 — 1877 г.
□ Степанова, Л. Вклад России..., с. 203.

АНАСТАСИЙ
/неизв./
Свещеник в Арбанаси през 1816 г.
□ Снегаров, Ив. Старият Търновски църковен кодекс. — *ГСУ, БФ*, 11, 1933 — 1934, с. 20.

АНАСТАСИЙ
/неизв./
Свещеник в Русе в нач. на XIX век.
□ Сиромахова, Ж. Махали и социален състав на българското население в Русе през 15 — 18 век. — *ГМСБ*, 1, 1975, с. 61.

АНАСТАСИЙ
/неизв./
Учител в Шумен през 1853 г.
□ ДА — Варна, ф. 76к, оп. 1, а. е. 2. л. 4.

АНАСТАСИЙ САВ.
/неизв./
Учител. Спомоществовател от Ст. Загора за „Писменик“ на С. Доброплодни /1853/.

АНАСТАСИЯ
/неизв./
Родена в Рила, Дупнишко /Станкедимитровско/. Монахиня. Създава девическо у-ще в Хасково /1845/ и е учителка в него до 1852 г. Сестра на йеромонах *Арсений* и на *Агапий Рилски* .
□ В. *Цариградски вестник*, II, № 98, 30 авг. 1852; Димитров, Г. Княжество България. Т. 1, Пловдив, 1896, с. 194; Кирил, митр. Паисий Пловдивски, с. 25.

АНАСТАСИЯ
/неизв./
Учителка в девическото у-ще в Търново /1858 — 1859/. Спомоществователка за „Писма за службата божия“, превел И. Владикин /1858/.

АНАСТАСИЯ
/неизв./
Учителка в Копривщица от 1858 до 1861 г.
□ Доросиев, Л. Учебното дело..., с. 97, 123.

АНАСТАСИЯ
/неизв./
Учителка в Пловдив. Една от учредителките на женско д-во в града /1874/.
□ Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив, 1981, с. 321.

АНАСТАСОВ, Алекса
/неизв./
Завършва гръцко у-ще в Мелник. Ръкоположен за свещеник през 1875 г. в Любовка, Неврокопско /Гоцеделчевско/, където остава да работи и след Осв.
□ ДА — Благоевград, ф. 48к, оп. 2, а. е. 9а, л. 286 — 292; ф. 198к, оп. 1, а. е. 5, л. 5 — 6.

АНАСТАСОВ, Алекси

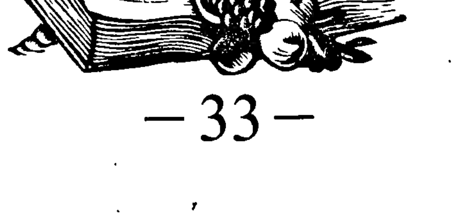

/неизв./
Лекар в Търновско /1845/ и в Трявна /1853/. Спомоществовател за „Две советователни слова Плутарха“, превел И. Стоянович /1845/, и за „Критически издирения за историята блъг.“, превел Б. Петков /1853/.

АНАСТАСОВ, Андрей
/неизв./
Допълва и издава „Месецослов или календар вечний, събрани и нареден с много полезни и любопитни неща от Пенча Радова, карловца, а издан с допълнения от Андрея Атанасова, ресенеца. Издание пето [препечатано от 2-то]. Киев, в типографии Федорова, 1865“.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 3, 304.

АНАСТАСОВ, Димитър
/неизв./
Учител в Гелвере /Калугерово/, Пазарджишко, през 40-те години на XIX век. Спомоществовател от Пазарджик за „Извод от физика“ на Н. Геров /1849/.

АНАСТАСОВ, Димитър
/неизв./
Роден в Копривщица. Първоначално учи в родния си град, а от 1858 г. във Военномедицинското у-ще в Цариград.
☐ Начов, Н. Цариград, с. 141.

АНАСТАСОВ, Константин
/неизв./
От Щип. Автор на „Кратко описание на святите двадесят монастири в Атонската гора. Заради поклонниците, що идат на Свята гора, и за ония, които желаят да знаят чудесата, що са по святогорските монастири. Издал Константин Анастасов от Щип. Издание трето. Цариград, в печатницата на Т. Дивитчиана, 1866“.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 3; Арнаудов, М. Неофит Бозвели, с. 289.

АНАСТАСОВ, Никола
/неизв./
Ученик в земеделско у-ще в Крижевац, Хърватско /дн. в Австрия/, през 1874 г.
☐ НА БАН, ф. 22к, а. е. 110, л. 1 — 2.

АНАСТАСОВ, Николай
/неизв./
Свещеник в Брацигово. Спомоществовател за „Поучения в св. и вел. четиредесятница“, превел Ф. Велиев /1868/.

АНАСТАСОВ, Петър
/неизв./
Учител в Самоков през 1854 г. По-късно ученик в Кишиневското духовно у-ще. Завършва Одеската семинария /1872 — 1877/.
☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 24; НБКМ — БИА, ф. 18, а. е. 3, л. 102; в. *Цариградски вестник*, IV, № 194, 9 окт. 1854; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 151; Степанова, Л. Вклад России..., с. 203.

АНАСТАСОВ, Тодор
/неизв./
От Габрово. Учител в родния си град /1873 — 1875/ и в Севлиево /1876 — 1877/. Задържан в Търновския затвор за участие в Апр. въст.
☐ НБКМ — БИА, II А 2024; II А 7642; Гъбенски, Хр. Габрово, с. 231; Вълчанов, Х. Севлиево /1842 — 1942/. Ч. 1. С., 1942, с. 198.

АНАСТАСОВА, Митродора
/неизв./
Учителка. Спомоществователка от Панагюрище за „Михал“ на Сава Доброплодни /1853/.

АНАТОЛИЙ /архимандрит Зографски/
/неизв. — 1848/
Роден в Лазарополе, Дебърско. Приема монашески сан в Дебърския м-ир. По-късно архимандрит в Зографския м-ир. Изпратен в Русия през 1821 г. с мисията да уреди връщането на Киприановския м-ир в Бесарабия на Зографския м-ир. Пребивава в Русия до 1838 г. Става възпитател в двореца. Назначен от руската църковна власт за наставник при руската посолска църква в Атина /1838 — 1844/. Завръща се в Света гора, където остава до смъртта си.
☐ Трифонов, Ю. Руско участие в българския църковен въпрос. — БИБ, 1928, № 3, с. 184; Кирил, патр. Натанаил Охридски, 85 — 96 109, 134, 141 — 148, 195, 202.

АНАЧКО
/неизв./
Роден в Трекляно, Кюстендилско. Учител в Горно Уйно, Кюстендилско, през 1860 г.
☐ ДА — Кюстендил, ф. 245, оп. 1, а. е. 8.

АНГЕЛ
/неизв./
Свещеник в Берковица през 30-те години на XIX век.
☐ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 99.

АНГЕЛ
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Ватоша /дн. в СФРЮ/ за „Служение еврейско“, превел Н. Зографски /1839/.

АНГЕЛ
/неизв./
Свещеник в Голинци /Младеново, дн. кв. на Лом/ от ок. 1840 до 1845 г.
☐ Петков, К. Село Голинци, Ломска околия, сега Младеново. С., 1948, с. 55.

АНГЕЛ
/неизв./
Свещеник вер. в Панагюрище. Спомоществовател за: „Стихийная аритметика“, превел С. Радулов /1843/; „Стихийни уроци землеописания“, превел С. Радулов /1843/; „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.

АНГЕЛ
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Кочани, Скопско, за „История на великий Александра македонца“, превел Хр. Василев /1844/, и за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.

АНГЕЛ
/неизв./
Свещеник в Горна Джумая /Благоевград/ през втората пол. на XIX век. Дарител.
☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 30, л. 97 — 101; Шарков, В. Град Горна Джумая. Минало и днес. С., 1930, с. 101.

АНГЕЛ
/неизв./
Свещеник в Кара алан /Брягово/, Пловдивско, през 1852 г. Спомоществовател от селото за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.
☐ В. *Цариградски вестник*, II, № 98, 30 авг. 1852.

АНГЕЛ
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Алмалий /Ябълково/, Хасковско, за „Житие св. Григория Омиритскаго“. превел Ав. Попстоянов /1852/.

АНГЕЛ
/неизв./

Свещеник. Спомоществовател в Бобошево, Дупнишко /Станкедимитровско/, за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.

АНГЕЛ
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Хасково за „Кратко землеописание“ на Г. Икономов /1856/ и за „Средства за предварване за заравяние на мнимоумрелите“, превел З. Княжески /1858/.

АНГЕЛ
/неизв./
Свещеник в Куртово Конаре, Пловдивско. Спомоществовател от Пловдив за „Изяснения на неделнити и празнични евангелия“, превел Зл. Груев /1857/.

АНГЕЛ
/неизв./
Роден в Кара Мусал /Виноградец/, Пазарджишко. Учител в килийното у-ще в Демирджилер /Ковачево/, Пазарджишко, през 60-те години на XIX век.
☐ Батаклиев, Ив. Пазарджик и Пазарджишко, с. 497.

АНГЕЛ
/неизв./
Учител в Ловеч през 1863 г.
☐ В. *Съветник*, I, № 6, 29 апр. 1863.

АНГЕЛ
/неизв./
Свещеник в Шияковци /дн към. Обединение/, Софийско, през 1869 г.
☐ СГОДА, ф. 1293к, оп. 1, а. е. 200, л. 5.

АНГЕЛ
/неизв./
Учител в Ески баба, Добруджа, през 70-те години на XIX век.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 216.

АНГЕЛ
/неизв./
Свещеник във Видин през 70-те години на XIX век. Иконом, член на епархиалния съвет в града /1875/.
☐ В. *Напредък*, IX, № 47, 21 юни 1975; в. *Дунав*, XII, № 1107, 22 септ. 1876.

АНГЕЛКО
/неизв./
Роден в Гари, Дебърско. Зограф. Работи в края на XVIII век.
☐ Василиев, Ас. БВМ, с. 241.

АНГЕЛКО
/неизв./
Учител в Самоков през 30-те години на XIX век. Спомоществовател за „Аритметика“ на Хр. Павлович /1833/.
☐ Семерджиев, Хр. Самоков и околността му. С., 1913, с. 151.

АНГЕЛКО
/неизв./
Свещеник в Бухово, Софийско, през 1875 г.
☐ Динеков, П. София, с. 94.

АНГЕЛКО
/неизв./
Свещеник в Новоселци /Елин Пелин/ през 1875 г.
☐ Динеков, П. София, с. 94.

АНГЕЛКОВ, Георги
/неизв. — 1862/
Роден в Ярловци, Трънско. Син на Ангелко *Степанов*. Свещеник в родното си село /1859—1862/.
☐ Дракева, Д. Борбите на трънчани за църковна свобода. — В: Сб. Трънският край. С., 1940. с. 203.

АНГЕЛКОВИЧ, Илия
/неизв. — 1874/
Роден в Кюстендил. Чичо на Иван *Лекарски*. Лекар в Скопие. Подарява на новостроящата се църква в родния си град 2000 гроша /1854/. Умира в Скопие. Спомоществовател за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.
☐ СГОДА, ф. 1345к, оп. 2, а. е. 2, л. 4.

АНГЕЛОВ, Алекси /Бранко/
/9 март 1850 — 1935/
Роден в Котеновци, Ломско. Син на поп Ангел *Цанов*. Учи в родното си село. От 15-годишна възраст учи при Никола *Първанов* в Лом. Член на ученическото д-во „Братство“. Близък приятел с известния по-късно етнограф Димитър *Маринов*. С материалната подкрепа на *Доротей, митрополит Врачански*, е изпратен в Робърт колеж в Цариград, но не го завършва и се завръща в Лом. Работи в книжарницата на Христо Г. *Данов* в Русе, движи се в кръга на Ангел *Кънчев*, Захари *Стоянов*, Никола *Обретенов*. За известно време е учител в Прогорелец /Якимово/, Ломско /1875/, и във Вълчидръм, Ломско. Преследван за рев. дейност, през 1876 г. емигрира в Румъния, после се прехвърля в Кладово. Опълченец. След Осв. служи в М-вото на правосъдието.
☐ НБКМ—БИА, ф. 512 /Алекси Ангелов/; Попов, Д. Град Лом и околията му. Лом, 1927, с. 123; Дамянов, С. Ломският край..., с. 250, 286, 294; Възвъзова, К. Спомени на Алекси Попангелов. — В: Ангел Кънчев. 120 г. от рождението му. С., 1972, с. 14.

АНГЕЛОВ, Андон
/неизв./
От Хърнвощица /дн. в СФРЮ/. Учител в Кюстендилското краище /ок. 1860 — 1878/.
☐ Караманов, Вл. Кюстендилско крайще /Босилеградско/ по времето на Възраждането и училищно-църковния въпрос. — *Уч. пр.*, 1942, № 7, с. 864.

АНГЕЛОВ, Георги — вж.
Друмохаров, Георги

АНГЕЛОВ, Димитрий
/неизв./
Свещеник в Скопие. Спомоществовател за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.

АНГЕЛОВ Недялков, Димитър
/ок. 1860 — неизв./
Роден в Лом. Син на поп *Ангел* и внук на протопоп *Недялко*. Ученик в Източния лицей във Виена през 1876 г., завършва висша педагогика. След Осв. работи като н-к на просветния отдел при М-вото на просвещението; н-к на просветния отдел при Бълг. екзархия в Цариград; учител и директор в софийска гимназия.
☐ НБКМ — БИА, ф. 11, а. е. 1, л. 7 — 8; Петков, К. Село Голинци, Ломска околия. Историко-географски очерк. С., 1948, с. 17.

АНГЕЛОВ, Димитър — вж.
Гьошев, Димитър

АНГЕЛОВ, Иван
/неизв./
Роден във Висока, Солунско. Свещеник в родното си село до края на 60-те години на XIX век. Служи в солунската църква „Св. Теодор“ на бълг. език, но е изгонен от гърците /1873/. От 1873 до 1885 г. /вер. и след това/ е свещеник в бълг. параклис в Солун. Превежда на местен

говор с гръцко писмо „Сборник църковни проповеди“ /1864/.
☐ ЦДИА, ф. 1318, оп. 1, а. е. 5329, л. 62; Иванов, Й. Българите в Македония. — *Мак. пр.*, 1924 — 1925, № 1, с. 176, 197; Снегаров, Ив. Солун в българската духовна култура. Исторически очерк и документи. С., 1937, с. 92; Драговитский епископ Йоан, Солун и Солунско в борбата за създаване на Българска екзархия. — В: Сб. 100 години от учредяване на Българската екзархия. С., 1971, с. 225.

АНГЕЛОВ, Иван
/неизв./
От Крамолин, Севлиевско. Учител в общинското у-ще в селото /1865 — 1871/.
☐ Неделчев, Д., Ст. Андреев. Културна история на с. Крамолин. Габрово, 1938, 90 — 91.

АНГЕЛОВ, Иван
/1838 — неизв./
Роден в Дудуларе, Солунско. Свещеник в Кониково, Ениджевардарско /1871—1910/.
☐ Балгаджиев, П. Списъци на българските свещеници в Струмишка каза — Струмишка епархия, 1896 г. и в Солунска епархия, 1910 г. — *ЦИА*, 1, 1981, 144 — 145.

АНГЕЛОВ, Иван
/неизв./
Учител в Карапча, Хаджиоглупазарджишко /Крапец, Толбухинско/, от 1872 до 1874 г.
☐ Тонев, В. Бележки...ч. 3, с. 185; Тонев, В. Добруджа, с. 274.

АНГЕЛОВ, К.
/неизв./
Учител в Малко Търново през 1869 — 1870 г.
☐ Димитров, Г. Княжество България. Т. I. Пловдив, 1895, с. 224; Аянов, Г. Малко Търново. Бургас, 1939, 227 — 228.

АНГЕЛОВ /БИКУШЕВ/, Костадин
/ок. 1835 — 1905/
Зограф от Голямо Белово, Пазарджишко. Учи 6 месеца при самоковски художници, дошли в родното му село за иконописването на храма „Св. Георги“ /1852/ . Негови икони има в църквите „Св. Архангел Михаил“ в Костенец, Софийско /1867/, „Св. Иван Предтеча“ в Горна Василица, Софийско /1869/ , „Св. Никола“ в Берковица /1871/, „Успение Богородично“ в Долна Баня, Софийско /1871/ , „Св. Богородица“, „Св. Архангели“ и „Св. Константин“ в Пазарджик и „Св. св. Кирил и Методий“ в Сестримо, Пазарджишко. Рисува и в пазарджишките села Малко Белово, Лисичево, Мененкьово, Лозен /1894 — 1895/ и Сарая /1897 — 1898/ . Автор на икони в църквата на Баня, Панагюрско /1900/. Прави портрет на учителката Ана *Консулова.*
☐ Василев, Ас. БВМ, 588—591; Божков, Ат. Българската икона. С. 1984, с. 462.

АНГЕЛОВ, Костаки
/неизв./
От Плевен. Учител в Русе ок. 1850 г. Спомоществовател за „Наполеон Бонапарта“, превел Хр. Драганович /1850/.

АНГЕЛОВ, Леонид
/неизв./
От Пазарджик. Учител в града от 1872 до 1876 г.
☐ Батаклиев, Ив. Татар Пазарджик. с. 253.

АНГЕЛОВ, Лука
/неизв./
Учител в Енидже, Хаджиоглупазарджишко / Черна, Толбухинско/, през 1875 г.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С. 1917, с. 188; Люлюшев, М. РБО, с. 154.

АНГЕЛОВ, Манол
/неизв./
Свещеник в Русе през 60-те и 70-те години на XIX век. Член на русенския епархиален съвет през 1875 г.
☐ ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 3, л. 90 в. *Напредък*, IX, № 44, 31 май 1875 г.

АНГЕЛОВ /ОПАШКОВ/, Никола
/15 юли 1838 — 20 окт. 1917/
От Разлог. Завършва местното килийно у-ще през 50-те години на XIX век и приема свещенически сан. Учител и свещеник в Разлог през 70-те години на XIX век. Учител в Карабунар, Пазарджишко /1876/.
Член на РК в Разлог. Арестуван и затварян в Сяр, София и Неврокоп /Гоце Делчев/. Освободен при амнистия. След Осв. е свещеник /1878 — 1894/, иконом и архиерейски наместник /1894 — 1917/ в Разлог. Член на ВМОРО и участник в Илинденското въст.
☐ ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 408, л. 206; ДА — Благоевград, ф. 231 к, оп. 1, а. е. 6, л. 139; ф. 742, оп. 1, а. е. 15, л. 33 — 35; а. е. 20, л. 43 — 48, 51 — 55; а. е. 22, л. 40 — 42; а. е. 110, л. 12, 14, 18; а. е. 117, л. 16, 54.

АНГЕЛОВ, Панайот
/неизв./
Роден в Топлица, Велешко. Учи в родното си село; през 1866 г. е ръкоположен за свещеник там.
☐ ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 332, л. 147.

АНГЕЛОВ, Панайот
/1858 — март 1919/
Роден в Търново. Завършва Робърт колеж, Цариград, и Военното у-ще в София след Осв. Заема висши административни длъжности — завеждащ минното дело във флотата, н-к на флотилията и командир на яхтата на княз Ал. Батенберг. Награден с орден „Св. Александър“ III степен. От 1907 до 1909 г. е кмет на Русе. Завещава цялото си имущество на БАН; през 1920 е основан благотворителен фонд на негово име. Умира във Виена.
☐ Книга за дарителите..., 57 — 58.

АНГЕЛОВ, Петко
/1822 — неизв./
Свещеник в Щръклево, Русенско, през 60-те и 70-те години на XIX век. Участник в Апр. въст.
☐ Колев, Л. Духовници — участници в национално-освободителните борби на нашия народ. — *ИЦИАИ*, т. 1, 1978, с. 359.

АНГЕЛОВ, Петър
/1829 — 14 февр. 1886/
Роден в Свищов в бедно семейство. Учи в класното у-ще в града, а през 1847 г. свищовската община го изпраща да учи в Русия. Завършва гимназия и Историко-филологическия ф-т в у-та „Св. Владимир“ в Киев. Темата на студентската му разработка е „Исторический очерк воспитания и обучения от возрождения наук до конца XVII века“. От 1856 г. в продължение 23 години е учител в Свищов. Въвежда руски гимназиални програми, преподава и френски език. През 1871 г. е избран за представител на града на църковния събор в Цариград. Учителства известно време и във Видин. По време на РТОВ е преводач. След Осв. е депутат в УС. Преподавател и директор на Софийската класическа гимназия /1880 — 1886/. Умира в София.
☐ НБКМ — БИА, ф. 16, а. е. 1, л.

67; II А 1706, II А 7754, II В 1658 — 1659; ЦГИА — Л., ф. 733, оп. 147, д. 311, л. 78; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 146; в. *България*, I, № 25, 12 септ. 1859; Христов, Г. Свищов, 119 — 120; Доросиев, Л. Нашите..., с. 44; Ганчев, Ст. Свищов, 115 — 116; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 57, 59; Манчев, В. Спомени. С., 1982, с. 55.

АНГЕЛОВ, Стоян
/ок. 1823 — неизв./
Роден в Пазарджик. През 1837 — 1838 г. е ученик в гимназията в Крагуевац.
☐ Бойчева, В. Български младежи..., с. 301.

АНГЕЛОВ, Тахо
/1833 — 4 дек. 1916/
Свещеник в Трявна през 60-те и 70-те години на XIX век.
☐ НБКМ — БИА, II В 789; ОБТИ, т. 2, с. 190.

АНГЕЛОВ, Тодор
/неизв./
От Никопол. Ученик на Емануил *Васкидович*. Учител в Никопол /от 1850/. Свещеник във Варна /от 1852/.
☐ Йосифов-Бохачек, Ал. Град Никопол през вековете. Кратка илюстрована история. С., 1937, с. 114; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 70.

АНГЕЛОВ, Филип
/неизв./
Учител във Василовци, Ломско. Спомоществовател от Лом за „Аделаида, алпийската пастирка“, превел Кр. Пишурка /1857/.

АНГЕЛОВ, Хаджи Димитър
/неизв./
Свещеник в Черешница, Мелнишко, от 1864 г. През 1871 г. е избран за предс. на бълг. община в Мелник. Активно участва в църковното и просветното движение.
☐ Тасев, Хр. Просветното движение и национално-освободителните борби в Мелнишкия край. — *ИП*, 1978, № 5, с. 86.

АНГЕЛОВ, Харалан Василев
/10 февр. 1845 — 25 юли 1904/
Роден в Шумен. Произхожда от стар преславски род, преселен в Шумен. Баща му Ангел Василев, изучил терзийски занаят в Букурещ, отваря дюкян в Шумен. Х. А. учи в класното у-ще в Шумен при Добри *Войников* до 1864 г. и участва в неговия оркестър /ок. 1859 г./. Писар в манифактурно д-во в Каспичан до 1867 г., занимава се с житарство /1868/. Писар и при брат си Никола, търговец във Варна. Учител в Жеравна /1870 — 1873/, където основава ч-ще „Единство“ /1870/. Учителства във Варна /1874/ и Шумен /1875 — 1876/. Ръководител на театъра в Шумен /1878/. След Осв. е депутат в УС; няколко пъти е избиран за народен представител. Окръжен управител в Разград /1880 — 1881; 1886 — 1890/. Лом и Ст. Загора. Кмет на Варна /1881/. Умира в Шумен от туберкулоза.

Янко Ангелов

Постоянен сътрудник на сп. „Читалище“ /1870 — 1871; 1874 — 1875/. Временен дописник на сп. „Училище“ /1871/, в. „Право“ /1873/ и сп. „Градинка“ /1875/. Отпечатва осем стихотворения в духа на даскалската поезия. Пригажда и мелодии, заимствани от английски нотни сборници към текстовете.
☐ ДА — Варна, ф. 75к, оп. 1, а. е. 11, л. 23; ИМ — Шумен, отдел Възраждане, инв. № 2288; ДА — Шумен, ф. 664, оп. 1, а. е. 82; Спартански, С. Един учител-поет — Харалан Ангелов. — *Бълг. сбирка*, 1904, № 9, 559 — 566; № 10, 619 — 627; Чилингиров, С. Харалан Ангелов. — В: Юб. книга на Жеравненското читалище „Единство“. С., 1921, 106 — 115; Константинов, Д. Жеравна в миналото и до сегашно време. Историко-битов преглед. С., 1948, 211 — 215; Стоянов, М. БВК, с. 3.

АНГЕЛОВ, Хр.
/неизв./
Учи в Търговското у-ще на о. Халки през периода 1840—1875 г.
☐ Начов, Н. Цариград, с. 125.

АНГЕЛОВ, Цачо
/неизв./
Роден в Бяла черква, Търновско. Учител. Сътрудничи на възрожденския печат /1872/.
☐ ДА — В. Търново, ф. 78к, оп. 1, а. е. 105, л. 1; Хинчев, С. Развитие на учебното дело у нас до Освобождението. — *ИДА*, 8, 1964, 194 — 195.

АНГЕЛОВ, Цвятко
/ок. 1853 — неизв./
Роден в Плевен. Ученик в Болград /1867—1870/. През 1870 г. постъпва в Одеската семинария като стипендиант на бълг. община в Тулча. Прекъсва обучението си през 1872 г. Временен дописник на в. „Македония“ /1867/.
☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 24; в. *Македония*, I, № 42, 16 септ. 1867; Стоянов, М. БВК, с. 3; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 151; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 115.

АНГЕЛОВ, Янко
/неизв./
Роден в Михтия /дн. в Румъния/. Свещеник в Конгас, Добруджа /1869 — 1879/, инициатор за построяване на у-ще в селото.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 208.

АНГЕЛОВ Маринов, Янко /Иван; псевд. Аврамчо Чорапчиев/
/1 февр. 1852 — окт. 1895/
Роден в Търново. Получава първоначално образование в родния си град. Завършва фармация в Букурещ /1877/. През 1876 г. прекъсва временно следването си и учителства в Гюргево. Привлечен на работа в Гюргевския РК, където изпълнява функциите на свръзка, закупува и изпраща оръжие, медикаменти и пр. във връзка с подготовката на Апр. въст. Участва в организирането и прехвърлянето на Ботевата чета. Заедно с Хр. *Ботев* съставя на френски език писмото до капитана на парахода „Радецки“ Енглендер. Един от основателите и секретар на БЦБО в Гюргево /юни 1876/. След Осв. открива аптека в Русе /12 април 1878/.

Н-к на аптечната част при Гражданската санитарна дирекция и член по право на Пети мед. съвет /1881 — 1889/. Основател на първото аптечно д-во в Б-я / в Русе, 1884/ и на Русенския клон на БЧК. Почетен член на бълг. студентско медико-фармацевтично д-во в Букурещ /1894/. Неколкократно избиран за народен представител. Носител на орден за граждански заслуги. До края на живота си живее в Русе.
Временен дописник на в. „Нова България“ /1877/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 223 /Янко А. Маринов/; II В 241 а, б, г, д, е; в. *Нова България*, I, № 11, 30 юни 1876; Янко Ангелов /портрет с биография/ — *Мед. сб.*, 1898, № 8; Израел, С. Янко Ангелов — фармацевт, участник в Априлското въстание. — *Фармация*, 1966, № 5, 3 — 4; Обретенов, Н. Спомени..., с. 215; Жечев, Н. Спомени на М. Сарафов /60-те — 70-те години на XIX в. /. — *ИДА*, 37, 1979, с. 117.

АНГЕЛОВА /ХАДЖИАНГЕЛОВА/, Елена
/неизв./
Родена в Севлиево в семейството на учител. Образование получава в родния си град. Учителства в Севлиево /1863—1868/ и Търново /1868—1882/.
☐ НБКМ — БИА, II А 2416, II А 7637; Кулелиев, Й. Девическото образование..., с. 49, 53; Йонкова, Ст. Девическото образование..., 72—74; Паскалева, В. Българката..., с. 135.

АНГЕЛОВИЧ, Атанас
/неизв./
Зограф. Спомоществувател от Крушево, Горноджумайско /Благоевградско/, за „Служение еврейско“, превел Н. Зографски /1839/.

АНГЕЛОВИЧ, Димитър
/неизв./
Роден в Свищов. През 1848 — 1849 г. е ученик в Елена. От 1850 г. е в пансиона на Тулия в Браила. По-късно се премества в италианския пансион на Васо в Браила.
☐ НБКМ — БИА, II В 3307 — 3387, II В 4886; Жечев, Н. Браила и българското културно национално възраждане. С., 1970, 36 — 37.

АНГЕЛОВИЧ, Кънчо
/неизв./
Свещеник в Морачин /?/. Спомоществувател за „Христоития“ , превел Р. Попович /1837/.

Иван Андонов

АНДОВ, Димитър
/неизв./
От Велес. Учител в града /1872 — 1874/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 174, а. е. 4, л. 38; Чочков, Хр. Велес, с. 30.

АНДОН
/неизв./
Роден в Сливен. Шивач и учител в Ени махле /Люлин/, Ямболско, през 1851 г.
☐ Пенев, Ил. Село Люлин /Ямболски окръг/. Исторически страници. С., 1968, с. 67.

АНДОН
/неизв./
Свещеник в Казанлък през 50-те години на XIX век. Спомоществувател за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/, и за „Средства за предварвание за заравяние на мнимоумрелите“, превел З. Княжески /1858/. Временен дописник на „Цариградски вестник“ /1859/.

АНДОН
/неизв./
Свещеник. Спомоществувател от Айтос за „Книга, нариц. митарства“, издал Д. Великов /1868/.

АНДОН
/неизв./
Свещеник в Герман, Софийско, през 1869 г.
☐ СГОДА, ф. 1293 к, оп. 1, а. е. 200, л. 5.

АНДОН
/неизв./
Свещеник в Хърнвощица /дн. в СФРЮ/ ок. 1870 г. Според източниците дълго време не признава Бълг. екзархия.
☐ НБКМ — БИА, II А 641.

АНДОН /хаджи Андон/
/неизв./
Свещеник в Кюстендил през 1872 г.
☐ В. *Турция*, VIII, № 37 /притурка/, 1 ноем. 1872.

АНДОНОВ, Димитър
/ок. 1838 — 2 септ. 1908/
От Пазарджик. Учи живопис при брат си Стефан *Андонов* и работи съвместно с него. Брат му Тома *Андонов* също е зограф. Д. А. рисува икони в Хасково, Харманли и околните села, в Старозагорско и Пазарджишко. Икона с подписа му е запазена в църквата „Успение Богородично“ в Попинци, Пазарджишко. Умира в Харманли.
☐ Василев, Ас. БВМ, 605 — 606; Писахме да се знае, с. 253.

АНДОНОВ Савов, Иван
/28 юни 1854 — 18 дек. 1937/
Роден в Мурсалково /Спасово/, Чирпанско, в свещеническо семейство. Учи в Чирпан /1861 — 1869/ и в пловдивското класно у-ще „Св. св. Кирил и Методий“ /1869 — 1871/. Учителства в Евджилере /Средно градище/, Чирпанско /1872—1874/. От 1872 г. член, а по-късно секретар на Чирпанския РК. Участва в подготовката на Старозагорското и на Апр. въст. Заловен от турците, осъден на смърт, след това на доживотен затвор. След Осв. е зам.-прокурор в Пловдив. Участва в подготовката и провъзгласяването на Съединението на Княжество Б-я и Изт. Румелия /1885/. Адвокат в Пловдив, съратник на Стефан *Стамболов*. Народен представител /1885—1913/, подпредс. на IV ВНС, на V и VI ОНС. Умира в Пловдив.
☐ Андонов, Ив. Из спомените ми от турско време. Пловдив, ч. 1, 1927, и ч. 2, 1928; ЕБ, т. 1, 79 — 80.

АНДОНОВ, Йордан
/неизв./
През 1871 г. е ученик в Одеса със средства от фонда на Иван Денко-

глу. Препоръчан от Софийската бълг. община.
☐ ЦДИА, ф. 111, оп. 1, а. е. 37, л. 1; а. е. 50, л. 1 — 3; СГОДА, ф. 5к, оп. 1, а. е. 426, л. 2.

АНДОНОВ, Ламби
/неизв./
Учител в Г. Оряховица през Възраждането.
☐ 140 години народно читалище. Юб. в. Г. Оряховица, 16 дек. 1967.

АНДОНОВ, Мирчо
/неизв./
Учител в Ст. Загора през периода 1841 и 1881 г.
☐ Иванов, Ат. Черти из живота и записки на Атанас Иванов. Сливен, 1885, с. 55.

АНДОНОВ, Михалаки
/неизв./
Роден в Пловдив. Преди Осв. е учител във Варна.
☐ ДА — Варна, ф. 77к, оп. 1, а. е. 6, л. 28; а. е. 10, л. 12.

АНДОНОВ, Панайот
/неизв./
Роден в Ямбол. Учителства в Ени Махле /Люлин/, Ямболско /1871—1880/.
Превежда: „Священ православен катехизис от Д. Н. Вернардаки. Прегледан и удобрен от централната черковна комисия и награден патриаршески и синодално според съставлението си по духа и учението на Великата Христова черкова, от която са въведе във взаимните училища за изучаванье на учащата ся в тях православна младеж. Превел [от гръцки] П. Андонов. Издава Стефан П. Газиев. Цариград, в печатницата на в. „Напредък" у Д Арамиана, 1875".
☐ В. *Македония*, V, № 25, 15 април 1871; Пенев, Т. Село Люлин /Ямболски окръг/. Исторически страници. С., 1968, с. 68; Стоянов, М. БВК с. 4.

АНДОНОВ, Симеон
/неизв./
Роден в София. Учител в Батак през 1851 г.
☐ Даскалов, А. Из миналото на Неврокоп и близките му покрайнини. — *Мак. пр.*, 1931, № 1, с. 95; Вълчев, А. За първите стъпки на учебното дело в Родопите. — *Родопи*, 1975, № 5, с. 9.

АНДОНОВ, Стефан
/ок. 1840 — 1878/
От Пазарджик. Братята му Тома и Димитър *Андонови* са живописци. Рисува икони в Пловдив: в църквите „Св. Иван Рилски" /1864/, „Св. Константин и Елена" /1865/ и „Св. Марина" /1866/; в църквите в Пазарджик /1866/, Думанлии /Церетелево/, Пловдивско /1867/, Ичера, Котленско /1868/, „Св. Троица" в Станимака /Асеновград/ през 1868 г. Заедно с брат си Тома рисува портрет на султан Абдул Азис и на княз Борис I, приемащ кръщението. Негови икони има в църквите „Св. Неделя" в Райково /дн. кв. на Смолян/ от 1870 г., „Св. Архангели" в Хасково /1872/ и „Св. Богородица" в Пещера. Умира в Пазарджик.
☐ В. *Време*, I, № 41, 28 май 1866; Василиев, Ас. БВМ, 605 — 606; Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив, 1981, с. 445; Божков, Ат. Българската икона. С., 1984, с. 462.

АНДОНОВ, Тома
/неизв./
От Пазарджик. Братята му Стефан и Димитър *Андонови* са зографи. Работи живопис в Пазарджик /1866/. Заедно с брат си Стефан рисува портрет на султан Абдул Азис и княз Борис I, приемащ кръщението. Умира в Пазарджик.
☐ В. *Време*, I, № 41, 28 май 1866; Василиев, Ас. БВМ, 605 — 606.

АНДОНОВ, Христо
/неизв./
Учител в Брезник ок. 1870 г.
☐ Асенов, П. Брезник и Брезнишко. С., 1969, с. 73.

АНДОНОВА, Марийка
/неизв./
Учителка в Шумен през 1875—1876 г.
☐ ДА — Шумен, ф. 664, оп. 1, а. е 82; Георгиева, Д. Материали за учебното дело в град Шумен /1856 — 1877/. — *ИНМ — Шумен*, 5, 1972, с. 148, 154.

АНДРЕА
/неизв./
Свещеник в Горна Джумая /Благоевград/ през 50-те години на XIX век.
☐ Шарков, В. Град Горна Джумая. Минало и днес. С., 1930, с. 101.

АНДРЕЕВ, Алекси — вж. *Дянков*, Алекси

АНДРЕЕВ, Андрей
/неизв./
Ученик в Русия през периода 1856 — 1877 г.
☐ Степанова, Л. Вклад России..., с. 203.

АНДРЕЕВ, Атанас
/неизв. — 5 ян. 1895/
Роден в Търново. През 1866 г. е търговец в Букурещ. Член на ТЦБК. Превежда на френски език Мемоара до султана — платформа на ТЦБК /1867/. Участва в преговорите за създаване на Свещена румъно-бълг. коалиция. Подпомага със средства рев. д-ние на бълг. емиграция в Румъния. След Осв. е администратор и търговец.
Сътрудник на в. „Народност" и в. „Нова България", пише стихове.
☐ Сюпюр, Е. БЕИР, с. 116.

АНДРЕЕВ, Васил
/неизв./
Учител в Свищов. Спомоществовател от Търново за „Стихийная аритметика", превел С. Радулов /1843/.

АНДРЕЕВ, Георги
/неизв./
Роден в Гарван, Габровско. Свещеник в родното си село през първата пол. на XIX век.
☐ Стефанов, Р. Моят роден край. Исторически очерк за селата от бившата Гарванска околия. С., 1970, 17 — 18.

АНДРЕЕВ, Д.
/неизв./
Роден в Ташбунар, Бесарабия. Учи в централното у-ще „Св. св. Кирил и Методий" в Болград и учителства там / 1875 — 1876/.
☐ Сюпюр, Е. БЕИР, с. 116.

АНДРЕЕВ, Димитър
/неизв./
Роден в Габрово. Ученик във френския католически колеж в Бебек, Цариград /1859 — 1860/.
☐ *Малкият лист на в. България*, I, № 15, 13 юли 1859; в. *България*, II, № 70, 20 юли 1860; Генчев, Н. Франция..., с. 251.

АНДРЕЕВ, Иван — вж. *Повивков*, Иван

АНДРЕЕВ, Илия
/неизв./
Свещеник в Търново през 70-те години на XIX век.
☐ Снегаров, Ив. Нов кодекс на Търновската митрополия. С., 1937,

с. 150.

АНДРЕЕВ, Мито
/неизв./
Свещеник в Копривщица през 30-те и 40-те години на XIX век.
☐ Маринов, Д. Политически движения и въстания в Западна България. — *СбНУ*, 2, 1890, с. 78.

АНДРЕЕВ, Н. Н.
/неизв./
Автор на стихотворение, публикувано във в. „Нова България“ /1876/.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 4.

АНДРЕЕВ, Петър
/неизв./
Свещеник в Долна Кремена, Врачанско, през 70-те години на XIX век. Участник в Апр. въст.
☐ Йонков, Хр. Участието на българското духовенство от I Великотърновски и III Врачански революционни окръзи в Априлското въстание. — В: Сб. Априлското въстание..., с 357.

АНДРЕЕВ, Сотир
/неизв./
Роден в София. Образование получава в родния си град. Учителства в София /1849; 1851 — 1857/, Видин /1849 — 1850/, Берковица /1862/ и Петокладенци, Никополско /1872 — 1873/.
☐ НБКМ — БИА, II A 5882, II A 7751, II A 7767; ЦДИА, ф. 92, оп. 1, а. е. 100, л. 11; в. *Българска пчела*, I, № 13, 23 авг. 1863; Начов, Н. Захарий Икономович Круша. — *Уч. пр.*, 1906, № 8, с. 790.

АНДРЕЕВ, Стоян — вж. *Робовски*, Стоян

АНДРЕЕВ, Стоян П.
/неизв./
От Шипка, Казанлъшко. Учител в Хамамджи, Добруджа /1874 — 1876/.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 212.

АНДРЕЕВА, Кица
/неизв./
Учителка в основното девическо у-ще в Габрово /1875 — 1876/. След Осв. продължава да учителства.
☐ Гъбенски, Хр. Габрово, с. 66.

АНДРЕЕВИЧ, Стефан
/неизв./
Свещеник в Трявна през 1864 г.
☐ НБКМ — БИА, II B 1627.

АНДРЕЙ
/1751 — 1832/
Свещеник и учител в Чирпан в нач. на XIX век.
☐ Събчев, Н. Чирпан, с. 205.

АНДРЕЙ
/неизв./
Свещеник в Прилеп през 1866 г.
☐ Еничерев, Н. Спомени от моето учителство в Прилеп. — *СбНУ*, 20, 1904, с. 9.

АНДРЕЙ
/неизв./
Свещеник в Бояна, Софийско, през 1869 г.
☐ СГОДА, ф. 1293, оп. 1, а. е. 200 л. 17.

АНДРЕЙ
/неизв./
Свещеник в Шипка, Казанлъшко, през 1873 г.
☐ ДА — Варна, ф. 79к, оп. 1, а. е. 12, с. 14.

АНДРЕЯ
/неизв./
Свещеник вер. в Горна Бешовица, Врачанско, през 1790 г.
☐ Цонев, Б. ОСРСНБ, т. 2, с. 367.

АНДРОВ, Василий П.
/неизв./
Свещеник в Сухиндол, Търновско. Спомоществовател за „Повест или поучение християнское“, превел П. Давидов /1855/.

АНЕВ, Димитър Ген.
/неизв. — 1899/
Роден в Свищов в семейството на заможен търговец. Завършва класно у-ще в родния си град, след което продължава обрзованието си във Виена и Париж. Занимава се с търговия. Член на Свищовския РК. Емигрира в Румъния. В Букурещ събира доброволци за Втората бълг. легия, снабдява ги с пари. Гимназиален учител в Браила и Галац. Ок. 1870 г. е търговец във Виена, където е и един от основателите и предс. на д-во „Напредък“. След Осв. Д. А. е окръжен управител в Русе. Народен представител. Умира в Унгария.
☐ В. *Свобода*, I, № 7, 17 дек. 1868; в. *Македония*, IV, № 11, 20 дек. 1869; Известие — *ПСпБКД*, I, 2, 1870, с. 121; Ганчев, Ст. Свищов, с. 356; Христов, Г. Свищов, 275 — 277.

АНЕСТИЕВ, Ат.
/неизв./
Учител в Битоля през 1853 г.
☐ Флорова, В. Архивен фонд „Кузман Атанасов Пасхалиев Шапкарев“. — *ИДА*, 28, 1974, с. 309.

АНКОВ, Костаки Йованович /Иванов/
/неизв./
Роден във Враца в семейството на търговец. Брат на известния националреволюционер Мито Анков. Учител и търговец във Враца, член на ч-ще „Напредък“ /1871/. След Осв. е чиновник и общественик в родния си град. Умира във Враца.
☐ НБКМ — БИА, ф. 149 /Иванчо и Костаки Анкови/; Йоцов, Д. Враца, с. 144, 187 — 188, 196, 373.

АНКОВИЧ, Димитър
/неизв./
Роден във Враца. През 1860 г. е ученик в Одеската гимназия. По-късно /1866 — 1867/ е учител в Южна Русия.
☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 119.

АННА
/неизв./
Учителка в Трявна през 1873 — 1874 г.
☐ Даскалов, Б. Тревненското у-ще..., с. 64.

АНТИМ
/неизв./
Учител в у-щето при Билинския м-ир през 1812 г.
☐ Асенов, П. Брезник и Брезнишко. С., 1969, с. 71.

АНТИМ
/неизв./
Свещеник в Сопотския м-ир през 40-те и 50-те години на XIX век. Спомоществовател за: „Месецослов“ на Хр. Сичанниколов /1840/; „История на великий Александра македонца“, превел Хр. Василев /1844/; „Кратко землеописание“ на Г. Икономов /1856/.

АНТИМ
/неизв./
Свещеник в Градище, Габровско, през 1859 г.
☐ Снегаров, Ив. Нов кодекс на Търновската митрополия. С., 1937, с. 98.

АНТИМ I /светско име Атанас Михайлов Чалъков/
/1816 — 1 дек. 1888/
Роден в Лозенград в многодетното

семейство на Гена и Михаил Чалък-Георгиеви от Татарлар, Одринско. Майката е акушерка, а бащата дребен занаятчия / градинар и кираджия/. Ат. Чалъков учи в гръцко килийно у-ще в родния си град, а през 1836 г. абаджилък в Цариград. Отива в Света гора, подстригва се за монах в Хилендарския м-ир и приема името Антим /1837/. Завръща се в Лозенград като таксидиот на м-ира. До 1844 г. учи в у-щето в Куручешме, Цариград, а през 1848 г. завършва Богословското у-ще на о. Халки. През 1849 — 1850 г. е учител в Лозенград. С помощта на руския консул в Смирна /дн. Измир/, Турция, заминава за Русия и се записва в Одеската семинария. През 1856 г. завършва Московската духовна академия с научна степен магистър по богословие. За кратко време служи в руски църкви и е ръкоположен за йеромонах от Московския митрополит Филарет. От 1857 г. е учител по църковна история, руски и славянски език в Богословското у-ще на о. Халки. На 3 април 1865 г. е назначен за ректор на същото у-ще. През 1861 г. отказва да заеме предложената му Преславска епархия. Включва се в борбата против разпространението на унията в Малкотърновско и в Полянска епархия /1862/. През 1868 г. е назначен за Видински митрополит. По настояване на местната общественост през с. г. отхвърля каноническото подчинение на Цариградската патриаршия. Член на Временния бълг. синод. На 16 февр. 1872 г. е избран за пръв бълг. екзарх. Заради патриотичната си дейност след Апр. въст. е свален /14 апр. 1877/ и заточен в Ангора /Мала Азия/. След освобождаването му през пролетта на 1878 г. Антим I се установява до края на живота си във Видин. Председател на УС и на I ВНС. Автор на окръжни писма и слова, произнесени в Цариград и публикувани във в. „Право“ /1872 — 1873/.
☐ НБКМ — БИА, II А 5812; НА БАН, ф. 144, а. е. 984; ДА — Варна. ф. 74к, оп. 1; Милков, Т. Антим, първи български екзарх. Пловдив, 1899; Орманджиев, Ив. Антим I български екзарх. С., 1929; Кирил, патриарх Български. Екзарх Антим. С., 1956; Стоянов, М. БВК, с. 4.

АНТИМ, митрополит Търновски /светско име Лило Кънчев/
/1853 — 24 март 1914/
Роден в Гложене, Тетевенско. Получава образование в родното си село.

Антим I

Приема монашество в Гложенския м-ир и през 1871 г. е ръкоположен за йеродякон. Завършва Габровската гимназия /1875/ и продължава образованието си в Одеската семинария /1875 — 1881/. След завръщането си в Б-я е ректор на Одринското духовно у-ще /1885 — 1886/; архиерейски наместник в Лозенград; протосингел на Одринския митрополит и инспектор на бълг. у-ща в епархията /1887/; протосингел на Видинския митрополит /1888 — 1889/. Завършва Московската духовна академия /1892/. След завръщането си в Б-я е ръкоположен за епископ /1893/. Управлява Ловчанска епархия до 1897 г., протосингел на Пловдивския митрополит /1897 — 1901/. От 1901 г. до смъртта си е Търновски митрополит. Умира в София.
☐ Васильов, Т. Спомени за лица и събития XIX — XX в. С., 1934, 206 — 207; Цанков, Ст. Българската православна църква от Освобождението до настояще време. С., 1937, с. 57; Кирил, патр. Натанаил Охридски, с. 545, 548 — 549.

АНТИМ РИЗОВ /светско име Атанас/
/края на XVIII век — 15 авг. 1867/
Роден в Струмица, където учи в гръцко у-ще. През 1818 г. заминава за Зографския м-ир. Подстригва се за монах /1822/. Изпратен е от м-ира да продължи образованието си в Русия. Завършва Кишиневската семинария през 1838 г. Като ученик се сближава със Захари *Княжески* и заедно издействат много книги за бълг. у-ща. От 1838 до 1846 г. учи в гимназия в Атина и завършва богословие в Атинския у-т. Завръща се в Зографския м-ир, където открива у-ще за млади монаси. Като противник на гърцизма отказва предложената му през 1848 г. катедра по славянски езици в гръцката семинария на о. Халки. Архимандрит и игумен на Зографския м-ир до края на живота си. Превежда от гръцки език. Под негово ръководство са направени описи на писмените паметници в библиотеката на м-ира.
☐ ДА — В. Търново, ф. 1278, оп. 1, а. е. 2, л. 107; Стоилов, А. Из живота и дейността на архимандрит Антим Ризов. — *Уч. пр.*, 1907, № 6, 537 — 549; Стоилов, А. Български книжовници от Македония. 1704 — 1878. С., 1922, 26 — 27; Радев, С. Македония и Българското възраждане. Борбите за народност и народна църква. С., 1942, 106 — 109; Кирил, патр. Натанаил Охридски, с. 195.

АНТИПОВ, Георги
/1840 — 1926/
Роден вер. в Шипка, Казанлъшко. През 60-те години на XIX век учителства в габровските села. От 1872 г. е свещеник в Жълтеш, Габровско. Участва в Апр. въст. След Осв. е свещеник в Ловеч.
☐ НБКМ — БИА, II А 96; Гъбенски, Хр. Габрово, с. 198; Колев, Л. Духовници — участници в национално- освободителните борби на нашия народ. — ИЦИАИ, т. 1, 1978, 307 — 310.

АНТО
/неизв./
Свещеник в църквата „Св. Неделя“ в София през 1827 г.
☐ СГОДА, ф. 1293к, оп. 1, а. е. 201, л. 11б.

АНТО
/неизв./
Свещеник в Берковица през 1830 г.
☐ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 99.

АНТОВ, Георги
/неизв./
Свещеник в църквата „Св. Спас“ в София през 40-те и 50-те години на XIX век.
☐ Динеков, П. София, с. 9; Писахме да се знае, с. 173.

АНТОВ, Петър
/неизв./
Учител по турски език в Кюстендил през 70-те години на XIX век.
☐ НБКМ — БИА, II А 2169; Иванов, Й. Северна Македония. С., 1906, с. 375.

АНТОН
/неизв./
Учител в Самоков през 1844 г. Спомоществовател за „Първичка бълг. граматика“ на Ив. Богоров /1844/.

АНТОН
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Турия, Казанлъшко, за „История на великий Александра македонца“, превел Хр. Василев /1844/, и за „Хазрети Авраамин“, издал Йоаникий /1845/.

АНТОН
/неизв./
Свещеник в Гайтаниново, Неврокопско /Гоцеделчевско/, през 1874 г.
☐ Сп. *Ръководител на основното учение*, I, № 2, 15 ян. 1874.

АНТОН
/неизв./
Свещеник в Хотница, Търновско, през 1875 г.
☐ Снегаров, Ив. Нов кодекс на Търновската митрополия. С., 1937, с. 148.

АНТОНИЕВ /АНТОНОВ, ПОПАНТОНОВ, ПОПАНДОНОВ/, Теодораки /Теодор/
/неизв./
Учител във взаимното у-ще в Шумен от 1843 до 1858 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 2458, II А 2459; в. *Цариградски вестник*, II, № 8, 4 ноем. 1850; Джумалиев, Г. Учебното дело в град Шумен през първата половина на XIX век. — В: Сб. Шумен — Коларовград. 2, Коларовград, 1962, с. 140, 145, 151.

АНТОНИЙ
/неизв./
Монах в Кичевския м-ир. Зографисва църквата „Успение Богородично“ в Собино, Вранско /1842/.
☐ Василиев, Ас. БВМ, 303 — 305.

АНТОНИЙ
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Враца за „Райна, княгиня бълг.“, превел Й. Груев /1852/.

АНТОНИЙ
/неизв./
Изпратен за свещеник в Камана, Добруджа, от Тулчанската бълг. община през 1869 г.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 203.

АНТОНИЙ
/неизв./
Роден в Режанци /Граово/, Брезнишко. Учител вер. в Брезник през XIX век.
☐ Асенов, П. Брезник и Брезнишко. С., 1969, с. 65.

АНТОНИЙ ХИЛЕНДАРЕЦ
/неизв./
Дякон. Автор на: „Кратко описание на святата и преславна гора Атонска. Съчинено от священодякона А. Хилендарца, а изправено от А. П. Гранитскаго. Цариград, в типографията на Т. Дивичиана, 1853“; — “Кратко описание на святата и преславна гора Атонска. Издава са втори път за ползата на обшежителния Хилендарский монастир в Света гора. Поправено от А. П. Гранитскаго. Русчюк, печатницата на Дунавската област, 1867“; — [3. изд.] 1868; „Описание кратко за Синайската гора от Цареград чрез Александрия /Скендер/ и Египет /Масър/. — В: Книга, нарицаемая митарства от Й. Кърчовски, 1853, с. 113 — 125“.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 4.

АНТОНОВ, А.
/неизв./
Завършва Болградската гимназия. Със стипендия на Попечителния к-т на гимназията следва медицина в Германия. След Осв. като дипломиран лекар работи в Русе.
☐ Дякович, Б. 50-годишнина на една забравена българска гимназия. — *Уч. пр.*, 1908, № 10, с. 955; Доросиев, Л. Нашите..., с. 176.

АНТОНОВ, Ал.
/4 апр. 1857 — неизв./
Произхожда от семейство на земеделци в Болград. Учи в Болградската гимназия, в Медицинското у-ще и в Медицинския ф-т в Букурещ /1876 — 1880/. Участва като лекар в РТОВ. Награден с румънски медал „Защитници на независимостта“. След Осв. се установява в Б-я.
☐ НБКМ — БИА, ф. 116, а. е. 4, л. 14 — 15; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 116.

АНТОНОВ, Атанас Илиев
/неизв./
Роден в Балджиларе /Медово/, Чирпанско. Свещеник в селото през 60-те и 70-те години на XIX век. Участник в Старозагорското вълст. /1875/.
☐ Александров, Н. Участие на духовници от Старозагорска епархия в подготовката и провеждането на Старозгорското въстание 1875. — В: Априлското въстание..., с. 277.

АНТОНОВ, Димитър
/неизв./
Учител в класното у-ще в Търново ок. 1855 г.
☐ Доросиев, Л. Нашите..., с. 37.

АНТОНОВ, Иван
/неизв./
Учител в Търново /1843 — 1844/. Спомоществовател за: „Общое землеописание“, превел К. Фотинов /1843/; „Историята на слов. болг. народ“, превел П. Сапунов /1844/; „Православное учение... Платона“, превел Ил. Стоянов /1844/.

АНТОНОВ, Михаил — вж. *Ковачев*, Михаил

АНТОНОВ, Панайот
/неизв./
Учител в Арбанаси /1872 — 1875/. Спомоществовател за „Небесни светила“, превел Д. Витанов /1875/.
☐ Папазов, Д. Село Арбанаси. — *СбБАН*, 31, 1937, с. 12.

АНТОНОВ, Стат /Евстати/
/ок. 1844 — 21 март 1926/
Роден в Търново в семейството на занаятчия. Учи в Медицинското у-ще в Букурещ /1862 — 1868/ и завършва Факултета по медицина /1871/. Остава на работа в Румъния като пом.-лекар в Бъзъу /заедно с Георги *Странски*/. Член на Дружеството на червения кръст на Румъния /1876/. Участва в СТВ. Подпомага материално избягали въстаници след разгрома на Апр. въст. С. А. е един от дейците на ч-ще „Братска любов“ и „Човеколюбивото настоятелство“. По време на РТОВ е гл. лекар на привременната болница на руските войски в Търново. След Осв. е пом.-лекар в Търново. През 1889 г. е на специализация в Париж. След завръщането си работи отново в родния си град. Предс. на търновския к-т „Единство“. От 1904 до 1908 г. е управител на Пловдивската болница. След пенсионирането си се установява в София. Депутат в УС. Носител на орден „Св. Александър“ IV степен.

☐ НБКМ — БИА, II А 3317; ф. 388 а. е. 1, л. 1; ОБТИ, т. 3, с. 211; Русев. М. Исторически преглед..., с. 17; Константинеску-Яши, П. Българи учени..., с. 88; Бакалова, Л., Т. Драганова, Ръкописен лекарственик от 1870. — *ГМСБ*, 6, 1980, с. 72; Сюпюр, Е. БЕИР, 116 — 117.

АНТОНОВ, Цоню
/неизв./
Учител в килийното у-ще в Миндя, Еленско.
☐ Станев, Н. Великотърновската котловина, с. 177.

АНТОНОВА, Севастия
/неизв./
Родена във Велес. Учи в Ст. Загора и Габрово. Учителка във Велес, а от 1872 г. — в Прилеп.
☐ Сп. *Читалище*, III, № 5, 28 февр. 1871; Паскалева, В. Българката..., с. 135.

АНЧЕВА, Сана
/неизв./
Учителка в Свищов през 70-те години на XIX век.
☐ Ганчев, Ст. Свищов, с. 133; Паскалева, В. Българката..., с. 135.

АПОСТОЛ
/неизв./
Свещеник в църквата „Св. св. Петър и Павел“ в Свищов през 1790 г.
☐ Ганчев, Ст. Свищов, с. 49.

АПОСТОЛ
/неизв./
Зограф. Работи в началото на XVIII век във Велес.
☐ Василиев, Ас. БВМ, с. 300.

АПОСТОЛ
/неизв./
Роден в Беброво, Еленско. Учител в Обруклий /Обручище/, Старозагорско /1862/. По-късно става свещеник.
☐ Кънчев, М. Видрица, 167 — 168.

АПОСТОЛ
/неизв./
Свещеник в Криворечна паланка. Участник в църковно-нац. борби, читалищен деец и основател на девическото у-ще /1873/.
☐ Чилингиров, Ст. БЧ, с. 301.

АПОСТОЛ ЗОГРАФ
/ок. 1750 — неизв./
Роден във Воден. Получава гръцко образование. Придружава френския консул в Солун М. Кузинери в обиколката му из Македония. Вер. е автор на июстрациите на книгата на Кузинери „Voyage dans la Macédonia, Paris /1831/“.
☐ Василиев, Ас. БВМ, с. 301.

Стат Антонов

АПОСТОЛОВ, А.
/неизв./
Завършва медицина в Атина /1876/. В нач. на 1878 г. е назначен за окръжен лекар в Русе.
☐ Израел, С., Ст. Мутафов. Развитие на медицинската помощ и здравното дело в Русенско до Освобождението. — *Здравно дело*, 1957, № 6, с. 58; Стефанов, В. Българската медицина през Възраждането. С., 1980, с. 65.

АПОСТОЛОВ, Алеко
/неизв./
Роден в Свищов. От 1863 г. учи в Медицинското у-ще в Букурещ. Завършва Медицинския ф-т през 1870 г. Работи като лекар в Румъния. От 1875 до 1878 г. специализира в Париж и защитава докторат на тема: „Des fistules urinaires chéz l’ homme considerées surtout au point de vue de leur développement“. Участва в дейността на ч-ще „Братска любов“ в Букурещ. Един от основателите на „Човеколюбиво настоятелство“.
☐ НБКМ — БИА, ф. 388, а. е. 1, л. 1; Русев, М. Исторически преглед..., с. 3; Стоянов, М. БВК, с. 5; Константинеску-Яши, П. Българи учени..., с. 88; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 117.

АПОСТОЛОВ, Атанас
/1834 — неизв./
Роден в Ахлатлий /Присад/, Бургаско. Учи в селото. През 60-те години на XIX век е енорийски свещеник в Ахлатлий.
☐ ДА — Сливен, ф. 44к, оп. 1, а. е. 123, л. 7.

АПОСТОЛОВ, Георги
/неизв./
Учител в класното у-ще в Ямбол през 1860 г.
☐ В. *България*, I, № 64, 8 юни 1860; Атанасов, Ж. Учебното дело в Ямбол преди Освобождението. — *Уч. пр.*, 1947, № 1 — 2, 135 — 136.

АПОСТОЛОВ, Георги
/1853 — 1876/
Роден в Ст. Загора. Учител. Член на Старозагорския РК от 1872 г. Участва в Старозагорското въст. /1875/. През 1875 — 1876 г. е член на БРЦК в Гюргево, избран за пом. апостол на Врачански рев. окръг. Член на щаба на Ботевата чета. Загива при разгрома на четата.
☐ Гечев, М. Учители — ръководни дейци в освободителната борба. — *Нар. просвета*, 1981, № 6, с. 69.

АПОСТОЛОВ, Георги /поп Гьорше/
/неизв./
Свещеник в бълг. църква в Битоля през 60-те години на XIX век. Предс. на бълг. община /1868/.
☐ Сп. *Светлина*, 1892, № 3, с. 66; Еничерев, Н. Възпоминания и бележки. С., 1906, с. 364.

АПОСТОЛОВ, Димитър
/неизв./
Преселва се в Кубей, Бесарабия, през 1830 г. Свещеник там през 40-те години на XIX век.
☐ Радкова, Р. Нови данни..., с. 122.

АПОСТОЛОВ, Димитър
/ок. 1834 — неизв./
Роден в Неврокоп /Гоце Делчев/. Ученик в Белград през учебната 1854 — 1855 г. Подава молба до директора на у-щето да бъде включен в числото на стипендиантите на М-вото на просвещението.
☐ Бойчева, В. Български младежи..., с. 321.

АПОСТОЛОВ, Иванчо /Македончето/
/неизв./

Васил Априлов

Учител в Дерекьой /Речка/, Малкотърновско /1876 — 1877/. Арестуван и изпратен на заточение.
☐ Аянов, Г. Малко Търново. Бургас, 1939, с. 271, 331.

АПОСТОЛОВ, Илия
/неизв./
Свещеник в Радовиш. Спомоществовател за „Житие св. Григория Омиритскаго", превел Ав. Попстоянов /1852/.

АПОСТОЛОВ, Койчо
/неизв./
Роден в Чеглаик /дн. в Турция/. Първият бълг. свещеник в Гьоктепе /Звездец/, Малкотърновско, в нач. на 60-те години на XIX век.
☐ Аянов, Г. Малко Търново. Бургас, 1939, с. 278.

АПОСТОЛОВ, Никола
/неизв./
Учител в Охрид през 1840 г.
☐ Снегаров, Ив. Принос към историята на просветното дело в Македония. Една автобиография на Кузман Шапкарев от 1864 г. — *Мак. пр.*, 1927, № 1, с. 52; Снегаров, Ив. Град Охрид. — *Мак. пр.*, 1928, № 3, с. 61.

АПОСТОЛОВА, Фани Григорова
/неизв./
През 1876 г. е ученичка в у-щето на Алексеевския женски м-ир в Москва.
☐ Степанова, Л. Вклад России..., с. 209; Паскалева, В. Българката.... с. 154.

АПОСТОЛОВСКИ, Иван Димитров
/ок. 1853 — неизв./
Роден във Вишани, Костурско. Заедно с Христо *Захариев* открива през 1874 г. първото бълг. у-ще в Киречкьой, Солунско. Поради силното гръцко противодействие у-щето е закрито, а учителите — арестувани. По-късно учителства в Лозенград, а след Осв. — във Варна.
☐ Отварянето на първото българско училище в с. Киречкьой /Солунско/. Спомен от Иван Апостоловски. — *Мак. пр.*, 1929, № 3, 77 — 82; Кирил, патриарх Български. Българската екзархия в Одринско и Македония след Освободителната война /1877 — 1878/. Т. 1. С., 1970, с. 28.

АПРИЛОВ, Васил Евстатиев
/21 юли 1789 — 2 окт. 1847/
Роден в Габрово. Произхожда от стар заможен търговски род. Има двама братя, търговци на коприна и розово масло в Русия, и сестра Кера, живяла в Габрово, с която поддържа кореспонденция. До 11-годишната си възраст, когато умира баща му, В. А. учи в килийно у-ще в Габрово, а след това заминава при братята си в Москва. Завършва немска гимназия в Брашов, Румъния /1807/. Две години е студент по медицина във Виена, но поради влошеното материално състояние на братята му се връща в Русия и се установява като търговец в Одеса. От 1809 г. е руски поданик. Първоначално В. А. е привърженик на гръцкото възраждане и подпомага материално гръцкото освободително движение. През 1831 г. настъпва прелом в мирогледа му. В. А. посещава бълг. търговци в Цариград, запознава се със съчинението на Юрий Венелин за българите и се ражда идеята за откриване на бълг. у-ще. Заедно с Николай *Палаузов* и други заможни одески и букурещки българи основава Габровското у-ще /1835/; прави опит да създаде и бълг. печатница в града. През 1841 г. е съпричастен на Браилските бунтове. След това дейността му е насочена към откриване на бълг. у-ща, поощряване на учебната книжнина, разработване на литературния език, проучване на бълг. история. Издейства императорски стипендии за обучение на българи в руските средни и висши учебни заведения. След 1830 г. се оттегля от търговията и се занимава с културна и книжовна дейност. Поддържа контакти с руските учени слависти Ю. Венелин, М. Погодин, В. Григорович, Срезневски, Савелиев-Ростиславич /негов пръв биограф/ и с чешките слависти В. Ханка и П. Шафарик. Събира народни песни. Притежава богата лична библиотека, която заедно с голямото си състояние завещава на Габровското у-ще и за образуване на фонд за обучение на българи в Русия. След пребиваване в родния си град на път за Русия, умира в Галац.

„Българските книжици" (1841) — В. Априлов

Временен дописник на в."Гайда" /1866/. Автор на: „Българските книжици или на кое словенско племе собствено принадлежи кириловската азбука? Сочини Василий Априлов. Одеса, в градската типография. 1841"; „Денница новоболгарскаго образования. Сочинение Василия Априлова, изданное им на своем иждивении вползу Габровскаго училища. Часть первая. Одесса, в Городской типографии, 1841"; „Дополнение к книге: Денница новоболгарскаго образования. СПб, в типографии штаба военно-учебних заведений, 1842"; „Болгарския граммоты, собранныя, переведенныя на русский язык и обясненныя Васùлием Априловым. Изданны в пользу Габровскаго училища. Одесса, в Го-

„Мисли за сегашното българско учение“ (*1847*) — *В. Априлов*

родской типографии, 1845“; „Мисли за сегашното българско учение. От Василия Априлова. Одеса, в Градската печатница, 1847“; „Заветат на Василия Евстатьева, сина Априлова. Одесса, в типографията А. Браун, 1849“.
☐ НБКМ — БИА, ф. 113, а. е. 12, 25, 78; II А 2051, II А 2049, II Д 11 514; ДА — Габрово, ф. 746к, оп. 1; Миларов, Св. В. Ев. Априлов, мощният подвижник на новото образование в България. Одеса, 1888; Стоянов, М. БВК, с. 5; Арнаудов, М. Априлов; Карастоянов, Г. В. Априлов. Черти от един живот. С., 1971.

АРАБАДЖИЕВ, Димитър
/неизв./
Роден в Банско. Свещеник и учител там през първата пол. на XIX век. Синът му Лазар *Младенов* е епископ на бълг. католици в Македония.
☐ ДА — Благоевград, ф. 232к, оп. 1, а. е. 1, л. 1; ф. 742, оп. 1, а. е. 13, л. 13а, а. е. 15, л. 27 — 31, а. е. 16, л. 39, а. е. 99, л. 10 — 18, а. е. 109, л. 7 — 9; Молеров, К. Из културното и обществено минало на българите в Банско. — *Мак. пр.*, 1932 — 1933, № 4, с. 40; Кънчов, В. Избрани произведения. Т. 1. С., 1970, с. 321.

АРАБАДЖИЕВ /ГЕОРГЕВ/, Костадин Тодоров
/1837 — 27 юли 1911/
Роден в Арбанаси. Учи в гръцко у-ще в Търново и в бълг. у-ща в Г. Оряховица и Търново /при П. Р. *Славейков* и Никола *Златарски*/. Учителства в търновските села Самоводене и Лесичери /1855 — 1860/, пръв бълг. учител във Варна /1860 — 1863/, препоръчан от П. Р. Славейков. До Осв. работи и като писар във варненската търговска банка „Звезда“ и се занимава с търговия. Държавен ковчежник в Търново /1878 — 1893/, след което се пенсионира и живее там до смъртта си.
☐ НБКМ — БИА, ф. 238 /Костадин Арабаджиев/; Арабаджиев, К. Спомени. — *ИВАД*, 4, 1911, с. 27; Церов, Ив. Костадин Тодоров Арабаджиев, първи български учител във Варна. — *ИВАД*, 6, 1914, 5 — 19; Тонев, В. Към историята..., 129 — 130; Попов, Б. Костадин Арабаджиев. — *Семейство и училище*, 1967, № 7, 24 — 26.

АРАБАДЖИЕВ, Лазар — вж. *Младенов*, Лазар.

АРАБАДЖИЕВ, Марин
/неизв./
Свещеник и учител в Лясковския м-ир. Спомоществовател за „Игиономия“, превел С. Доброплодни /1846/.

АРАБАДЖИЕВ, Станчо Стоянов
/неизв./
Учителв Джеферли юч орман, Хаджиоглупазарджишко /Тригорци, Толбухинско/, през 1873 г.
☐ ДА — Варна, ф. 79к, оп. 1, а. е. 9, л. 67; Люлюшев, М. РБО, с. 159

АРАБАДЖИЕВ, Цвятко — вж. *Ненов*, Цвятко

АРАБАДЖИЙСКИ, Йосиф
/неизв./
Завършва католическа семинария в Рим. Католически свещеник в Балтаджи /дн. към Раковски/, Пловдивско /1836 — 1840/.
☐ Радкова, Р. Българската интелигенция през Възраждането. С., 1986, с. 169.

АРАБАДЖИЙСКИ, Петър
/23 февр. 1820 — 1874/
Роден в Калъчлий /дн. към Раковски/, Пловдивско. Завършва католическа семинария в Рим. От 1846 г. е свещеник на българите католици във Варна, а от нач. на 50-те години до смъртта си служи в Пловдив и в пловдивските католически села. Няколко месеца оглавява униатската бълг. община в Цариград /1862/. Автор на: Nauka kristianska za kristianite od Filibeliskata darxiana. U Rim sas slovite od S. Skupa od Propaganda fide, 1844“.
☐ В. *България*, IV, № 25, 1 окт. 1862; Ников, П. Българското възраждане..., с. 135; Гиев, Г. Кратки биографии на свещениците българи в Пловдивската епархия — В: Календар св. св. Кирил и Методий. С., 1937, с. 121; Генчев, Н. Франция..., с. 174; Кирил, патриарх Български. Екзарх Антим. С., 1956, с. 153.

Костадин Арабаджиев

АРАБОВА, Елена С.
/неизв./
Родена в Г. Оряховица. Учи в Габровското класно у-ще. Учителка в родния си град /1875/
☐ 140 години народно училище. Юб. л. Г. Оряховица, 16 дек. 1967.

АРАМАЗОВ, Тома
/неизв./
Учител в Гьоктепе /Звездец/, Малкотърновско, от 1865 до 1871 г.
☐ Аянов, Г. Малко Търново. Бургас, 1939, с. 270.

АРГИР
/неизв./
Свещеник в Пазарджик. Спомоществовател за „Общое землеописание“, превел К. Фотинов 1843, и за „Историята на слов. болг. на-

род“, превел П. Сапунов /1844/.

АРГИРА, Гера
/неизв./
Учителка в Сливен през 1872—1873 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 7659.

АРГИРОВ, Г. Т.
/неизв./
Учител в класното у-ще в Русе до Осв.
☐ ДА — Русе, ф. 43к, оп. 1, а. е. 23, л. 13.

АРГИРОВ, Димо
/ок. 1828 — 21 ноем. 1906/
Роден в Дедово, Пловдивско. Учи в родното си село и в Пловдив. Учителства в Дедово, а от 1844 г. в Устово /дн. кв. на Смолян/. Участва в борбата срещу гърцизма. Член на създадения в Дедово РК /1875/. Преустановява учителската си дейност през 1880 г.
☐ Стоянов, З. Записки..., с. 189; Казалиева, Ел. Даскал Димо. — *Родопи*, 1984, № 11, с. 29.

АРГИРОВА, Донка Т.
/неизв./
Родена в Русе. Учи в у-щето при църквата „Св. Георги“ в родния си град. Учителка в същото у-ще /1864 — 1868/.
☐ Орловски, Ст. Из историята на учебното дело в Русе до Одвобождението. — *Уч. пр.*, 1906, № 10, с. 1089; Попов, Н. Описание на Русчук. Русчук, 1928, с. 36; Пармаков, С. Русе — вчера и днес. Културно-исторически очерк за града от основаването му до наши дни. Русе, 1936, с. 20.

АРЕТОВ, Йероним
/неизв./
Роден в Сопот. От 1867 г. учи във Военномедицинското у-ще в Цариград.
☐ В. *Македония*, I, № 16, 18 март 1867; Начов, Н. Цариград, с. 144.

АРИСТИДОВ, Петър
/неизв./
Свещеник в Русе през 1875 г.
☐ ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 3, л. 90.

АРКАДИЙ
/неизв./
Йеромонах в Света гора. Учител в Орхание /Ботевград/ през периода 1846—1866 г.
☐ Стамболиев, М. Първа 100-годишнина от откриването на българското училище в града Орхание. Орхание, 1927, с. 10.

АРМЯНОВ, Стойо
/неизв./
Учител в Чехларе, Чирпанско /ок. 1875 — 1876/. Член на местния РК.
☐ Митев, Й. Историята на село Морозово. Пловдив, 1963, с. 23.

АРНАУДОВ, Георги Д.
/неизв./
Килиен учител в Г. Оряховица ок. 1840 г.
☐ Вълева, Л. Горна Оряховица. С., 1972, с. 25.

АРНАУДОВ, Димитър Ничов
/неизв./
Роден в Брацигово. Свещеник в родното си село през 70-те години на XIX век. Участник в Апр. въст., заради което е затворен в Пловдивския затвор /1876/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 605, а. е. 1, л. 436; II В 787; Юруков, Д. Брацигово. С., 1931, с. 20, 23; Царев, Г. Духовници патриоти от Панагюрския революционен окръг — участници в Априлската епопея. — В: Сб. Априлското въстание..., с. 304.

АРНАУДОВ, Иван Ян.
/неизв./
Роден в Габрово. Учител в Елена след 1843 г.
☐ Брешков, Т. Елена като просветно огнище в миналото. — В: Еленски сб. Кн. 2. С., 1938, с. 116.

АРНАУДОВ, Йордан С.
/неизв./
Роден в Елена. Завършва Белградската семинария и учителства в различни градове.
Временен дописник на в. „Македония“ /1870 — 1871/ и в. „Право“ /1870/.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 5.

АРНАУДОВ, Петър Костов
/неизв./
Роден в Елена. Учи в родния си град. Завършва Московската семинария /1858/. Учител в Русе. Заедно с Параскева *Бояджиев* отделят основното у-ще от класното /1865/. Свещеник в Русе от 1869 г. Представител в църковния събор през 1871 г. До 1873 г. е зам.-предс. на църковната община в Русе. Един от основателите на ч-ще „Зора“. Предс. на училищното настоятелство в Русе през 1876 г. След Осв. е окр. училищен инспектор.
Временен дописник на в. „България“ /1863/. Превежда с П. Дамяновича учебника: „Кратка естествена история с 113 образа на разни животни и растения. Преведена и издадена от П. Дамияновича и П. К. Арнаудова, 1861. Във Вена, у книгопечатн. Л. Сомера“.
☐ ЦДИА, ф. 1318, оп. 1, а. е. 23, л. 1; ДА — Русе, ф. 43к, оп. 1, а. е. 23; а. е. 953, л. 100, 143; в. *Турция*, VIII, № 5, 18 март 1872; в. *Напредък*, IX, № 44, 31 май 1875; в. *Напредък*, X, № 80, 10 април 1876; Блъсков, Ил. Из дневника на един стар учител. Русе, 1885, с. 51; Орловски, С. Из историята на учебното дело в Русе до Освобождението. — *Уч. пр.*, 1906, № 10, с. 1063; *Доросиев*, Л. Нашите..., с. 84; Кършовски, П. Из миналото на град Елена. Кн. 2. Елена, 1928, с. 92; Стоянов, М. БВК, с.5; Минчева, Я. Културно-просветният живот в Русенския край преди Освобождението. — *ИДА*, 32, 1976, с. 240.

АРНАУДОВ, Петър Лефтеров
/май 1848 — неизв./
Роден в Силистра. Образование получава в родния си град и в Болградската гимназия. Учителства в Силистра /1870 — 1872/ и Белоградчик /1872 — 1876/. След Осв. е учител, църковен певец и данъчен чиновник в Силистра.
☐ НБКМ — БИА, II А 1040; Чаушев, Сл. Учебното дело в Силистра преди Освобождението. — В: Силистра и Добруджа. С., 1927, 274 — 276; Панов, К. Белоградчик, минало и настояще. Белоградчик, 1938, с. 14.

АРНАУДОВ, Станчо Янков
/неизв./
Временен дописник на „Цариградски вестник“ /1856/.
☐ НБКМ — БИА, II А 2031; Стоянов, М. БВК, с. 5.

АРНАУДОВ, Стоил
/неизв./
Свещеник в Паталеница, Пазарджишко, през 70-те години на XIX век. Заклева членове на РК в Баткунския м-ир /1871/.
☐ Колев, Л. Духовници — участници в национално-освободителните борби на нашия народ. — *ИЦИАИ*, т.1, 1978, с. 229.

АРСЕНИЕВ, Иван
/неизв./
Роден в Годлево, Разложко. Учител

в горноджумайските /благоевградските/ села Бистрица /1866 — 1867/ и Сърбиново /Брежани/ от 1872 до 1873 г. Един от основателите на Разложкия РК /1876/. След Осв. учителства в Градево, Горноджумайско /1882 — 1884/.
☐ ДА — Благоевград, ф. 200к, оп. 1, а. е. 6, л. 42; ф. 742, оп. 1, а. е. 98, л. 35 — 42.

АРСЕНИЙ
/неизв./
Последен архиепископ на Охридската архиепископия, закрита през 1767 г. от вселенския патриарх Самуил Ханджери. А. е принуден насилствено да подаде оставката си и е заточен в Атон.
☐ Арнаудов, М. Неофит Бозвели, 132 — 133.

АРСЕНИЙ
/неизв./
Игумен на Бигорския м-ир „Св. Йоан Предтеча" от 1807 г. Подновява и разширява м-ира. Негово дело е манастирският поменик. През 1833 г. е още игумен.
☐ Писахме да се знае, с. 149, 242.

АРСЕНИЙ
/неизв./
Рилски духовник. Учител в Хасково до 1852 г. След неговото завръщане в Рилския м-ир брат му *Агапий Рилски* го замества като учител в Хасково. През този период и сестра му — монахиня *Анастасия*, е учителка в девическото у-ще в града.
☐ Кирил, патр. Паисий Пловдивски, с. 25, 36.

АРСЕНИЙ
/неизв./
Калугер. Учител в Црънча, Пазарджишко, през втората пол. на XIX век.
☐ Батаклиев, Ив. Пазарджик и Пазарджишко, с. 769.

АРСЕНИЙ
/неизв./
Игумен на Троянския м-ир. Участник в Апр. въст.
☐ Стоянов, З. Записки..., с. 570.

АРСО
/неизв./
Свещеник в Скопие. Спомоществовател за „История на великий Александра македонца", превел Хр. Василев /1844/.

АРСОВ, Павел
/неизв./
Роден в Скачинци, Велешко. Учи в родното си село. Ръкоположен за свещеник в Скачинци през 1874 г.; служи там до 1908 г.
☐ ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 332, л. 177.

АРХАНГЕЛОВ, Горан
/неизв./
Учител. Спомоществовател от Вълчидрръм, Ломско, за „Священное и божеств. евангелие", наредил П. Божигробски /1858/.

АРХИМАНДРИТОВ, Серафим
/неизв./
Роден в Тетово. Учител в града /1838 — 1848/.
☐ Бобчев, И. Македонските българи, с. 18; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 97.

АРХИМАНДРИТОВ, Спиридон
/неизв./
Свещеник в Прилеп през 50-те и 60-те години на XIX век. Спомоществовател за „Житие св. Григория Омиритскаго", превел Ав. Попстоянов /1852/.
☐ Еничерев, Н. Спомени от моето учителство в Прилеп. — *СбНУ*, 20, 1904, с. 9.

АРХИМАНДРИТОВА, Екатерина Хр.
/неизв./
Учителка в Гевгели през 1876 г. Една от основателките на женското д-во „Възраждане" в Солун.
☐ НБКМ — БИА, ф. 3, а. е. 28, л. 1 — 2; Думев, В. Из спомените на две учителки в Македония /баба Неделя Петкова и Станислава Караиванова/. — *Мак. пр.*, 1925, № 5 — 6, с. 136.

АСЕНОВ, Д.
/неизв./
През 60-те години на XIX век завършва гимназия в Николаев. Пансионер при Тодор *Мишков*. През 1867 г. е в Румъния в четата на Никола *Върбанов* и Цветко Павлович.
☐ Поглубко, К. За да бъдат..., с. 135; Степанова, Л. Вклад России..., с. 145, 203.

АСТАРДЖИЕВ, Никола Мойнов
/1850 — 1913/
Роден в Ловеч. Получава образование в Русе, учи печатарство в турското у-ще „Ислях хане". Изселва се в Румъния и работи в печатницата на Л. *Каравелов*. През 1873 г. е печатар при Христо Г. *Данов* и Янко С. *Ковачев* във Виена, а след това — в печатницата на Хр. *Ботев* в Букурещ. Участва в Ботевата чета, заловен и затворен в София. Освободен през 1877 г. Опълченец, участник в боевете при Ст. Загора и Шипка. След Осв. е словослагател в Пловдив и в Държавната печатница в София. Умира в София.
Временен сътрудник на в. „Независимост" /1873/. Събира фолклорни материали. Заедно с Г. Х. Н. Лачоглу издава първа част на „Зборник от разни народни приказки и песни", 1870".
☐ Стоянов, М. БВК, с. 6, 34, 231; Клисурски, А. Словослагателите в печатницата на Хр. Ботев. — *Време*, I, № 48, 24 ян. 1949; Василев, Г. Опълченците от Ловешки окръг. — *ГМСБ*, 4,1978, с. 197; Сб. БЧР, 102 — 104.

АСТАРДЖИЕВ, Пан.
/неизв./
Учител в Ямбол през 60-те години на XIX век.
☐ Върховски, Н. Ямболски патриоти по духовното и политическото ни Възраждане. Ямбол, 1910, с. 67.

АСТАРДЖИЕВ, Симеон Георгиев
/неизв./
Роден в Бояджик, Добруджа. Учител в Мангалия, Добруджа, от 1871 до 1874 г. и в добруджанските села Капукчи /1876/ и Канлъ-буджак /1879/.
☐ Чилингиров, С. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 133, 233; Чилингиров, Ст. Възраждане 1810 — 1878/. — В: Сб. Добруджа. С., 1918, с. 179; Ников, П. Българското възраждане..., с. 115; Люлюшев, М. РБО, с. 152.

АСТАРДЖИЕВ, Спас
/1853 — неизв./
Роден в Ямбол. Учителства в Сливен /1870 — 1883/.
☐ ДА — Сливен, ф. 44к, оп. 1, а. е. 111.

АСТАРДЖИЕВ, Христо
/неизв./
Ученик в Марсилия, вер. в търговско у-ще, през 1864 г.
☐ В. *Гайда*, II, № 8, 14 окт. 1864.

АСТАРДЖИЕВА, Нена
/неизв./
Учителка в Свищов през 1870 — 1871 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 7754.

АСТИН, Коста — вж. *Ласкин*, Коста

АСЯНЧИН, Иван Поппанайотов
/17 юни 1834 — 25 ноем. 1910/
Роден в Баня, Разложко. Син на поп Панайот *Асянчин*. Учи в родното си село. Учителства в Баня /1848 — 1855/ и в Градево, Горноджумайско /Благоевградско/ от 1856 до 1858 г. От 1859 г. е свещеник в родното си село. Участва в Кресненско-Разложкото въст. /1878/. След въстанието се преселва в Самоков, където е енорийски свещеник до края на живота си.
☐ ДА — Благоевград, ф. 225, оп. 1, а. е. 32, л. 8, 11 — 13; ф. 742, оп. 1, а. е. 12, л. 10 — 14, а. е. 20, л. 43 — 48, а. е. 58, л. 1 — 4, 11 — 18, а. е. 117, л. 16; Събев, Т. Българската православна църква и национално- освободителното движение. — В: Сб. Априлското въстание..., 27 — 33; Колев, Д. Духовници — участници в национално-освободителните борби на нашия народ. — *ИЦИАИ*, т. 1, 1978, 343 — 344.

АСЯНЧИН, Панайот Илиев
/нач. на XIX век — неизв./
Роден в Баня, Разложко. Баща на Иван *Асянчин*. Учител в Долно Драглище, Разложко /1833/, и в Бачево, Разложко /1835/. Свещеник в Баня /1835/. Преписва и разпространява църковни книги.
☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 12, л. 10 — 14, а. е. 13, л. 12 — 13, 15 — 16, а. е. 112, л. 89.

АТАНАС
/неизв./
Свещеник в Гидикли, Солунско, през 1704 г.
☐ Писахме да се знае, с. 89.

АТАНАС
/неизв./
Свещеник в Дупница /Станке Димитров/ през първата пол. на XVIII век. Автор на ръкописна църковна книга.
☐ Цонев, Б. ОСРСНБ, т. 2, с. 158.

АТАНАС
/неизв./
Роден в Паталеница, Пазарджишко. Учител през 1796 г.
☐ Стоянов, Кодов. ОСРСНБ, т. 3, с. 372.

АТАНАС
/неизв./
Роден в Курията, Малкотърновско. Свещеник в Паспалово, Малкотърновско, в края на XVIII и нач. на XIX век.
☐ Аянов, Г. Малко Търново. Бургас, 1939, с. 275.

АТАНАС
/неизв./
Свещеник. Автор на т. нар. Поп Атанасово сборниче, писано в края на XVIII — нач. на XIX век.
☐ Цонев, Б. ОСРСНБ, т. 2, с. 318.

АТАНАС
/неизв./
Свещеник в църквата „Св. Петка Стара“ в София през 1817 г.
☐ Динеков, П. София, с. 8.

АТАНАС
/неизв./
Свещеник в църквата „Св. Архангел“ в София през 1819 г.
☐ Динеков, П. София, с. 8.

АТАНАС
/неизв./
Свещеник в Либяхово, Неврокопско /Илинден, Гоцеделчевско/, през1835 г.
☐ ДА — Благоевград, ф. 198к, оп. 1, а. е. 182, л. 24 — 25.

АТАНАС
/неизв./
Свещеник в Банско през 1839 г.
☐ ДА — Благоевград, ф. 232к, оп. 1, а. е. 1, л. 1.

АТАНАС
/неизв./
Учител в Добърско, Разложко, през 40-те години на XIX век.
☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 100, л. 1 — 3.

АТАНАС
/неизв./
Свещеник в Лясковец. Спомоществовател за „Служба св. Харалампия“, превел Неофит Рилски /1843/.

АТАНАС
/неизв./
Свещеник в Гърлица, Добруджа, през 1855 г.
☐ В. *Цариградски вестник*, V, № 243, 24 септ. 1855.

АТАНАС
/неизв./
Свещеник в Ени махле /Люлин/, Ямболско, през 1858 г.
☐ Пенев, Т. Село Люлин /Ямболски окръг/. Исторически страници. С., 1968, с. 67.

АТАНАС
/неизв./
Роден в Ениджия, Лозенградско. Учител в Дерекьой /Воден/, Ямболско /1859 — 1864/, и в Карадере, Малкотърновско, през 1865 г.
☐ Аянов, Г. Малко Търново. Бургас, 1939, с. 271, 275.

АТАНАС
/неизв./
Свещеник в Равна, Провадийско, през 60-те години на XIX век. Дарител.
☐ В. *Македония*, II, № 36, 3 авг. 1868; Ников, П. Българското възраждане..., с. 43.

АТАНАС
/неизв./
Учител в бълг. у-ще в Станимака /Асеновград/ ок. 1860 г.
☐ Хайтов, Н. Асеновград в миналото. С., 1983, с. 183.

АТАНАС
/неизв./
Свещеник в Паталеница, Пазарджишко, от 1860 до 1864 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 1225.

АТАНАС
/неизв./
Роден в Сливен. Учител в Ченге /Аспарухово/, Варненско /1865 — 1867/. След това става свещеник.
☐ Тонев, В. Бележки..., ч. 1, с. 95.

АТАНАС
/неизв./
Свещеник в Долни Окол, Софийско, през 1869 г.
☐ СГОДА, ф. 1293к, оп. 1, а. е. 200, л. 5.

АТАНАС
/неизв./
Свещеник в Козлуджа /Суворово/, Варненско, през 60-те и 70-те години на XIX век.
☐ В. *Македония*, II, № 36, 3 авг. 1868; ДА — Варна, ф. 79к, оп. 1, а. е. 22, л. 6.

АТАНАС
/неизв./
Свещеник в Истевник /дн. в СФРЮ/ през 70-те години на XIX век.
☐ НБКМ — БИА, II А 638.

АТАНАС
/неизв./
Свещеник във Вирче /дн. в СФРЮ/

от 1872 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 617.

АТАНАС
/неизв. — 1889/
Роден в Старчища, Неврокопско /Гоцеделчевско/. Свещеник. Пребивава в серския м-ир „Св. Иван Предтеча“. Един от водачите на населението в църковно-нац. борби в Източна Македония. Предс. на бълг. община в Неврокоп от 1873 до 1876 г. Свещеник в Дупница /Станке Димитров/ от 1876 г. Умира в София.
☐ Документи за Българското възраждане от архива на Стефан И. Веркович. 1860 — 1893. С., 1969, с. 330,417.

АТАНАС
/неизв./
Роден в Карлово. Свещеник и учител в Яврово, Станимашко /Яворово, Асеновградско/, от 1873 до 1882 г. Съдейства на Захари Стоянов да организира РК в селото. След 1882 г. се преселва в Кара агач /Брестник/, Пловдивско.
☐ Стоянов, З. Записки..., 195 — 196; Хайтов, Н. Миналото на Яврово, Девин, Манастир. Пловдив, 1985, с. 86.

АТАНАС
/неизв./
Роден в Мелник. Свещеник вер. в Тулча през 1874 г.
☐ В. *Век*, I, № 36, 14 септ. 1874; НА БАН, ф. 1к, оп. 1, а. е. 299.

АТАНАС /Идрифето/
/неизв./
Учител в у-щето при църквата „Св. Апостоли“ във Враца през 60-те години на XIX век.
☐ Цанев, Д. Бележки по историята на учебното дело във Враца. — *Уч. пр.*, 1906, № 10, с. 1111.

АТАНАС /хаджи Атанас/
/неизв./
Роден в Тулча. Зографисва църквата във Фрикацей, Добруджа, ок. 1860 г.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 218; Василиев, Ас. БВМ, с. 616.

АТАНАС ЗОГРАФ
/неизв./
Роден в Крушево. Зографисва църквата „Св. Богородица“ в Бела църква, Крушевско /1826/. Работи заедно със синовете си Коста, Вангел и Никола в Крушево /1868, 1870/.
☐ Василиев, Ас. БВМ, с. 278.

АТАНАСИЕВИЧ, Петър
/неизв./
Свещеник в Търново през 1856 г.
☐ Снегаров, Ив. Нов кодекс на Търновската митрополия. С., 1937, с. 63.

АТАНАСИЙ
/1805 — 3 май 1871/
Роден в Дупница /Станке Димитров/. Духовник в Рилския м-ир /1833 — 1839/. Изпратен да управлява метоха на м-ира в Панагюрище /1839 — 1862/. Отзован от Панагюрище, живее в Рилския м-ир до своята смърт.
☐ Климент Рилец. Рилският манастир и Панагюрище. — В: Панагюрище и Панагюрският край. 2. С., 1961, 87 — 89; Камбурова, Р. Рилският манастир през Възраждането. С., 1972, с. 80.

АТАНАСИЙ
/неизв./
Свещеник в Шлегово, Кратовско. Спомоществовател за „Различна поучителна наставления“ на Й. Кърчовски /1819/.

АТАНАСИЙ
/неизв./
Свещеник от Света гора. През 1823 г. става учител в бълг. у-ще в Пазарджик, основано от епископ *Дионисий Агатоникийски*. Преподава гръцки език. Същевременно води богослужението в църквата „Св. Богородица“.
☐ Кирил, митр. Паисий Пловдивски, с. 19; Батаклиев, Ив. Татар Пазарджик, с. 184.

АТАНАСИЙ
/неизв./
Архимандрит. Спомоществовател от Свищов за „Аритметика“ на Хр. Павлович /1833/ и за „Аритмет. ръководство“ на Неофит Хилендарски /1835/.

АТАНАСИЙ
/неизв./
Свещеник в новооткритата църква „Св. Йоан Рилски“ в Пловдив през 50-те години на XIX век.
☐ Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив, 1981, с. 160.

АТАНАСИЙ
/неизв./
Учител вер. в Ниш. Спомоществовател за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/, и за „Кратка всеобща история от Смарагдова“, превел Й. Груев /1858/.

АТАНАСИЙ
/неизв./
Игумен на Рилския м-ир през 1853.
☐ Иванов, Й. Св. Иван Рилски и неговият манастир. С., 1917, с. 88.

АТАНАСИЙ
/неизв./
Архимандрит. Игумен на м-ира в Челик дере, Добруджа, през 1872 г.
☐ НА БАН, ф. 54к, а. е. 354, л. 1.

АТАНАСОВ, Алекси
/неизв./
От Воден. Зограф. Учител на Георги *Данчов* по иконопис /1862/. Заедно изписват исторически образи в Араповския м-ир „Св. Неделя“ край Станимака /Асеновград/.
☐ ЦДИА, ф. 740, оп. 1, а. е. 7, л. 10; Божков, Ат. Българската историческа живопис. Ч. 1. С., 1972, с. 243.

АТАНАСОВ, Ангел — вж. *Медаров*, Ангел

АТАНАСОВ, Атанас П.
/неизв./
От Балчик. Учител в Ала клисе /Църква/, Балчишко /1870 — 1874/.
☐ Тонев, В. Бележки..., ч. 3, с. 183; Люлюшев, М. РБО, с. 163.

АТАНАСОВ ИВАНОВ, Васил
/15 авг. 1857 — 15 септ. 1942/
Роден в Ст. Загора в семейството на учителя Атанас *Иванов*. Брат на Мирчо *Атанасов*. Научава се да чете и пише при баща си. Учи в класното у-ще в Ст. Загора /1866 — 1872/. След завършването му е учител по аритметика и география в града. Продължава образованието си в Табор, Чехия /до февр. 1874/. Завършва реална гимназия в Кенигрец, Чехия /1877/, подпомаган от д-во „Напредък“ във Виена. Записва се в бълг. ученически легион за участие в СТВ. От 1877 г. следва технологическа химия в Прага. Прекъсва по финансови причини през учебната 1878 — 1879 г. С. г. е директор и учител в Ломското класно у-ще. Продължава с държавна стипендия и се дипломира през 1881 г. Съосновател и предс. на д-вото на бълг. студенти в Прага „Българска седянка“. След завръщането си в Б-я е учител и директор на Сливенската гимназия /1881 — 1885/, учител в Пловдив /1886/, директор на учебната занаятчийница в Княжево /1886 — 1889/,

от 1889 г. е преподавател по химия в гимназиите във Варна и Пловдив. През 1892 г. преминава на работа в М-во на финансите. Подпредс. на Пловдивското изложение /1892/ и редактор на в. „Нашето първо изложение“. Н-к на отделение в М-во на търговията и земеделието /1894 — 1899; 1906 — 1910/. Пом. гл. комисар на Световното изложение в Париж /1900/. Автор на първия след Осв. учебник по химия.
Публикува материали в сп. „Читалище“ /1874/ и в. „Ръководител на основното учение“ /1874/. Временен сътрудник в чешки списания /1877 — 1878/.
□ Иванов, Ат. Черти из живота и записки на Атанас Иванов. Сливен, 1885; Васил Атанасов /биографични бележки/. — *Ил. Светлина*, 1918, Юб. кн., 34 — 35; Атанасов, В. Спомени из живота и дейността ми. С., 1936; Стоянов, М. БВК, с. 6; Буюклиев, Хр. История на Стара Загора. С., 1966, с. 56.

АТАНАСОВ, Вельо
/неизв./
Роден в семейството на учител. Шивач и учител в Добърско, Разложко /1860 — 1870/.
□ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 12, л. 10 — 14, а. е. 13, л. 14, а. е. 16, л. 27, а. е. 100, л. 1 — 3, а. е. 109, л. 11 — 13; Юруков, М. Просветното дело в Разложко. С., 1941, с. 23, 53.

АТАНАСОВ, Гани
/неизв./
Учител във Видин до 1873 г.
□ Дякович, Б. Материали по учебното дело във Видин през 1873 — 1876 г. — *Уч. пр.*, 1908, № 9, 866 — 868; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 92.

АТАНАСОВ, Георги
/неизв./
Учител в Ески Джумая /Търговище/. Варна /1864 — 1865/, Чаир харман, Хаджиоглупазарджишко /Генерал Колево, Толбухинско/ през 1872 — 1873 г.
□ В. *Гайда*, I, № 28, 8 юни 1864; Тонев, В. Бележки..., ч. 3, с. 173.

АТАНАСОВ, Григорий
/неизв./
Свещеник в Меджидие , Добруджа, от 1867 до 1871 г.
□ НБКМ — БИА, II А 6322; Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 141.

АТАНАСОВ, Гюро П.
/неизв./
Учител в Гурбетито /Странско/, Чирпанско. Спомоществовател за „Поучения в св. и вел. четиредесятница“, превел Ф. Велиев /1868/.

АТАНАСОВ, Д.
/неизв./
Роден в Калофер. Ученик в Галатасарайския лицей в Цариград преди Осв.
□ Начов, Н. Цариград, с. 152.

АТАНАСОВ, Димитър
/неизв./
Роден в Одрин. След 1840 г. е ученик в Търговското у-ще на о. Халки.
□ Начов, Н. Цариград, с. 125.

АТАНАСОВ, Енчо /Янчо/
/неизв./
Роден в Караисен, Търновско. Учител в Еникьой, Ескиджумайско /Александрово, Търговищко/, и във взаимното у-ще в Шумен /ок. 1877/. Участва в читалищната и театралната дейност в Шумен.
□ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане . С., 1917, с. 217; Георгиева, Д. Материали за учебното дело в град Шумен /1856 — 1877/. — *ИНМ — Шумен*, 5, 1972, с. 154; Каракостов, Ст. БВТ, с. 533.

АТАНАСОВ, Златко — вж. *Каратанасов*, Златко

АТАНАСОВ, Иван
/1844 — неизв./
През 1859 г. постъпва в Белградското духовно у-ще. Продължава обучението си в Киевската семинария през 1860 г.
□ ЦГАОР, ф. 1750, оп. 1, ед. хр. 52, л. 67; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 24; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 67; Степанова, Л. Вклад России..., с. 203.

АТАНАСОВ, Иван
/1839 — неизв./
Роден в Ичме /Стефан Караджово/, Ямболско. Учи в родното си село и в Одрин. Учител и свещеник /1869/.
□ ДА — Сливен, ф. 44к, оп. 1, а. е. 123, л. 9.

АТАНАСОВ, Иван
/неизв./
Учител в Русе през 1874 г.
□ ДА — Русе, ф. 43к, оп. 2, а. е. 31.

АТАНАСОВ, Илия
/неизв./
Ученик в Русия през периода 1856 — 1877 г.
□ Степанова, Л. Вклад России..., с. 203.

АТАНАСОВ, Константин
/неизв./
Ученик в Русия през периода 1856 — 1877 г.
□ Степанова, Л. Вклад России..., с. 203.

АТАНАСОВ, Константин
/ок. 1844 — неизв./
Свещеник в Градошорската община, Струмишко, от 70-те години на XIX век до 1914 г. /вер. и след това/.
□ ДА — Благоевград, ф. 48к, оп. 2, а. е. 5, л. 254 — 255.

АТАНАСОВ, Кръстю
/неизв./
Свещеник в Разград от 50-те до 70-те години на XIX век. Син на поп Атанас *Димитров*.
□ Явашов, Ан. Разград, неговото археологическо и историческо минало. Разград, 1930, с. 115.

АТАНАСОВ, Лазо
/неизв./
Роден в Битоля. От 1858 г. учи във Военномедицинското у-ще в Цариград.
□ Начов, Н. Цариград, с. 141.

АТАНАСОВ, Ламби
/неизв./
Учител в Пловдив през 60-те години на XIX век. Читалищен деец.
□ Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив, 1981, с. 297.

АТАНАСОВ Иванов, Мирчо
/1852 — 1890/
Роден в Ст. Загора в семейството на учителя Атанас *Иванов*. Брат на Васил *Атанасов*. Завършва Богословското у-ще в Белград /1869 — 1870/ и земеделско у-ще в Табор, Чехия /1873/. Учителства в Ст. Загора и Трявна преди Осв., а след това е околийски н-к и окръжен управител във Враца, Трън и Севлиево.
Помества статии по земеделски въпроси във в. „Македония“ /1871/, в. „Право“ /1873/ и сп. „Читалище“ /1873/.
□ Иванов, Ат. Черти из живота и записки на Атанас Иванов. Сливен. 1885, с. 15; Атанасов, В. Спомени из живота и дейността ми. С. 1936, с. 19, 25; Стоянов, М. БВК, с. 6; Видни учители в Старозагорски окръг /1835 — 1944/. Библиография.

Ст. Загора, 1973, с. 72.

АТАНАСОВ, Михаил
/неизв./
Учител. Спомоществовател от Хасково за „Писменик“ на С. Доброплодни /1853/.

АТАНАСОВ, Наню — вж. *Кожухаров*, Наню

АТАНАСОВ, Никола
/неизв./
Роден в Тагаркьой /Тагарево/, Бургаско. Учител в Гьок тепе /Звездец/, Малкотърновско, през 1872 — 1874 г.
☐ Аянов, Г. Малко Търново. Бургас, 1939, с. 278.

АТАНАСОВ, Никола
/неизв./
Учител в Острово, Разградско, през 1871 — 1872 г.
☐ *Летоструй*, V, 1873, с. 60.

АТАНАСОВ, П.
/неизв./
Свещеник в Кюстендил. Спомоществовател за „Наручна священ. книга“, превели З. Петров и Й. Наумов /1874/.

АТАНАСОВ, Петър
/неизв./
От Хадърча /Николаевка/, Варненско. Учител в селото /1857 — 1867/.
☐ Тонев, В. Бележки..., ч. 2, с. 96.

АТАНАСОВ, Петър
/неизв./
Учител в Котел. Спомоществовател за „Минейник“ на Ан. Иванов /1869/.

АТАНАСОВ, Петър
/неизв./
Роден в Айдемир /дн. кв. на Силистра/. Учителства в Сребърна, Силистренско, и Котел през 70-те години на XIX век.
☐ АГСР. Т. 2, с. 207; Мишев, Д. Документи по пробудата на българите в Силистра. — В: Силистра и Добруджа. Кн. 1, С., 1927, с. 335.

АТАНАСОВ, Петър
/неизв./
Свещеник във Ветрен, Пазарджишко, през 70-те години на XIX век. Участник в Апр. въст.
☐ Царев, Г. Духовници патриоти от Панагюрски революционен окръг — участници в Априлската епопея. — В: Сб. Априлското въстание..., с. 301.

АТАНАСОВ, Спас
/неизв./
Свещеник във Ветрен, Пазарджишко. Спомоществовател за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.

АТАНАСОВ, Спас
/ок. 1840 — неизв./
Роден в Самоков. Ученик в Загреб през 1862 г. Препоръчан от бълг. община в Цариград.
☐ В. *България*, IV, № 8, 4 юни 1862.

АТАНАСОВ, Спиридон
/неизв./
От Итака, Гърция. Учител в Лозенград през 30-те години на XIX век.
☐ Орманджиев, Ив. Антим I, Български екзарх. С., 1928, с. 11.

АТАНАСОВ, Ст.
/неизв./
Учител в Басарбово, Русенско, през 1875 г.
☐ *Летоструй*, VIII, 1876, 202 — 203.

АТАНАСОВ, Станко
/неизв./
Учи във Военномедицинското у-ще в Цариград. Спомоществовател за „Българский народен сборник“ на В. Чолаков /1872/

АТАНАСОВ, Стефан
/неизв./
Свещеник в Скопие. Спомоществовател за „Священное и божеств. евангелие“, наредил Павел Божигробски /1858/.

АТАНАСОВ, Стоимен
/неизв./
Роден в Перущица, където учи. След това е абаджийски чирак в Пловдив и посещава вечерното у-ще. Постъпва в Пловдивското протестантско у-ще. Завръща се в Перущица и е назначен за помощник на учителя Петър *Бонев*. Свещеник в Перущица от 1867 г. Член на Перущенския РК.
☐ Кепов, Ив. Въстанието в Перущица. Пловдив, 1931, 50 — 51; Колев, Л. Духовници — участници в национално-освободителните борби на нашия народ. — *ИЦИАИ*, т. 1, 1978, с. 379.

АТАНАСОВ, Стою
/неизв./
Роден в Устово /дн. кв. на Смолян/. Завършва Пловдивското класно у-ще. Учителства в Чепеларе, Смолянско /1873 — 1875/, и в Райково /дн. кв. на Смолян/.
☐ Дечев, В. Миналото на Чепеларе. С., 1978, с. 217.

АТАНАСОВ, Стоян
/неизв./
Учител в Пловдив през 1870— 1871 г.
☐ НБКМ — БИА, ф. 751, а. е. 28, л. 1.

АТАНАСОВ, Теодосий
/неизв./
Свещеник в Чирпан през 40-те и 50-те години на XIX век. Спомоществовател за: „Историа на великий Александра македонца“, превел Хр. Василев /1844/; „Критически издиряния за историята блъг.“, превел Б. Петков /1853/; „Общи знания всекому человеку нужни“, превел Ст. Колюв /1855/.

АТАНАСОВ, Тодор
/неизв. — ок. 1899/
Роден в Долно Драглище, Разложко. Свещеник в Сушица, Горноджумайско /Благоевградско/, от 1875 до 1878 г.
☐ ДА — Благоевград, ф. 49к, оп. 1, а. е. 7, л. 76.

АТАНАСОВ, Тома
/неизв./
Свещеник в Хайредин, Оряховско, през 1872 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 2181; *Летоструй*, V, 1873, с. 58.

АТАНАСОВ, Христо
/неизв. — 1878/
Свещеник в Крамолин, Севлиевско, от 40-те до 70-те години на XIX век. Член на РК в селото.
☐ Неделчев, Д., Ст. Андреев. Културна история на с. Крамолин. Габрово, 1938, с. 33.

АТАНАСОВ, Христо
/неизв./
Роден в Мустафа паша /Свиленград/. Учителства в родния си град /1858/ и в Балъкьой /Ференско/ през 1873 — 1876 г.
☐ В. *Цариградски вестник*, IX, № 408, 6 дек. 1858; Разбойников, А. Из борбите на българите в Маронийска епархия. — *ИТНИ*, 1965, № 1, с. 97.

АТАНАСОВ, Черню
/неизв./
Роден в Марковча /Марково/, Провадийско. Възпитаник на Дивдядовското у-ще. Учител в родното си

село; в Аврен, Варненско /1868/; Провадия /1870 — 1871/; Тестеджий /Житница/, Провадийско /1872 — 1873/.

☐ Пенков, М. Учебното дело в с. Дивдядово преди Освобождението. — В: Сб. Шумен — Коларовград. 2. Коларовград, 1962, с. 32; Тонев, В. Бележки..., ч. 1, с. 86, ч. 2, с. 76.

АТАНАСОВА, Кица

/неизв./

Учителка в Свищов през 70-те години на XIX век.

☐ Ганчев, Ст. Свищов, с. 133; Паскалева, В. Българката..., с. 135.

АТАНАСОВА, Кристина

/неизв./

Родена в Лозенград. През 1875 г. е ученичка в Одеса на издръжка на ОБН.

☐ Степанова, Л. Вклад России..., с. 209.

АТАНАСОВА, Нона

/неизв./

Учителка в Битоля през 1871 г.

☐ В. *Право*, VI, № 24, 9 авг. 1871; Паскалева, В. Българката..., с. 135.

АТАНАСОВА, Пар.

/неизв./

Сестра на учителя Димитър А. *Попов*. Учителка във Видин /1875 — 1876/.

☐ НБКМ — БИА, II А 7671.

АТАНАСОВА, Райна

/неизв./

Родена в Свищов. Ученичка в Киев.

☐ НБКМ — БИА, ф. 8, а. е. 2, л. 120 — 121.

АТАНАСОВА, Султана Танева

/неизв./

От Велес. Учителка в девическото у-ще в Криворечна паланка и Велес /1872 — 1873/.

☐ В. *Турция*, IX, № 11, 27 апр. 1873 и № 13, 11 май 1873; Бобчев, И. Македонските българи..., с. 19; Чочков, Хр. Велес, с. 33; Паскалева, В. Българката..., с. 135.

АТАНАСОВИЧ, Георги — вж. *Харалампий, архимандрит*

Георги Атанасович

АТАНАСОВИЧ, Георги

/10 март 1821 — 26 февр. 1892/

Роден в Свищов, където започва учението си при Емануил *Васкидович*. Гимназиално образование получава в у-щето на Т. Каирис на о. Андрос /1836 — 1843/, а от 1843 г. следва медицина в Париж. През 1848 г. защитава докторат на тема: “De l’hémoragie utérine dependant du décollement du placenta considerée dans les derniers temps de la grossesse et pendant le travail de l’accduchement“. От 1849 г. работи като лекар токсиколог в Букурещ. По време на Кримската война /1853 — 1856/ е лекар в руската армия в Румъния. Преподавател по мед. патология в Букурещкото мед. у-ще /1856/, проф. по съдебна медицина и токсикология /от 1861/ във Факултета по медицина и фармация в Букурещ. Член на Висшата санитарна комисия /от 1858/, член и на Висшия медицински съвет /1862 — 1879/. Подпомага учението на българи медици в Румъния. Участва в различни изпитни комисии, организирани от М-вото на образованието. От 1857 г. е член на ДД. Един от основателите на бълг. ч-ще в Букурещ /1861/, член на бълг. община и на настоятелството на в. „Отечество“ /1869 — 1871/, управител на болницата в Търново /1875/. По време на РТОВ се присъединява към главната квартира на Дунавската армия. След Осв. Г. А. е първи м-р на народната просвета /26 юли — 24 ноем. 1879/, по-късно предс. на Трети мед. съвет /1883 — 1885/. В края на живота си се връща в Букурещ при семейството си. Награден с орден „Св. Александър“ III степен /1885/. Дописен /1881/ и почетен /1884/ член на БКД. Притежава богата лична библиотека. Умира в Свищов.

Публикува статии в областта на медицината в румънски издания, автор на мед. трудове, издадени след 1878 г.

☐ НБКМ — БИА, ф. 28, а. е. 17, л. 65 — 85; ЦДИА, ф. 700, оп. 1, а. е. 43, л. 1; а. е. 44, л. 1; ДА — Шумен, ф. 70, оп. 1, а. е. 1; Ганчев, Ст. Свищов, 403 — 404; Христов, Г. Свищов, 223 — 225; Константинеску-Яши, П. Българи учени..., 86 — 87; Стоянов, М. БВК, с. 6; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 118.

АТАНАСОВИЧ, Йоан

/неизв./

Свещеник в Калугерово, Пазарджишко. Спомоществовател за „Христоития“, превел Р. Попович /1837/.

АТАНАСОВИЧ /АНАСТАСОВИЧ/, Леонтий

/28 февр. 1852 — неизв./

Роден в Гюргево. Основно и гимназиално образование получава в родния си град и в Букурещ. През периода 1868 — 1877 г. завършва Медицинското у-ще и Факултета по медицина в Букурещ. Установява се на лекарска практика в Румъния.

☐ Константинеску-Яши, П. Българи учени..., 82 — 96; Израел, С. Румъно-българско сътрудничество в областта на здравеопазването преди 1878 година. — *Здравно дело*, 1957, № 6, с. 74; Сюпюр, Е. БЕИР, 114.

АТАНАСОВИЧ /АТАНАСКОВИЧ/, Михаил

/23 окт. 1850 — 9 март 1877/

Роден в Ниш /според някои автори — в Търново/. Участва във Втората бълг. легия /1867/. От 1869 г. учи в Медицинското у-ще в Букурещ, прехвърля се във Факултета по медицина и завършва през 1875 г., защитавайки докторат на тема: „Cateva asupra febrei“. Започва работа в Букурещ. Изнася лекции и сказки на мед. теми в ч-ще „Братска любов“, член-основател на д-во „Знание“ и сътрудник на Л. *Каравелов*. Като лекар участва в СТВ, по време на която умира в Кладово. Временен сътрудник на в. „Свобода“ /1869 — 1870/ и на в. „Отечество“ /1870/.

☐ В. *Знание*, I, № 10, 31 май 1875; в. *Стара планина*, I, № 37, 20 март 1877; Стоянов, М. БВК, с. 6; Греков, М.

Спомени. С., 1971, с. 81, 318; Стефанов, В. Българската медицина през Възраждането. С., 1980, с. 205; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 119.

АТАНАСОВИЧ, Николай
/неизв. — 12 март 1877/
Роден в Търново, където получава основното си образование. От 1865 до 1871 г. завършва Медицинското у-ще и Факултета по медицина в Букурещ. Лекар в града до 1876 г. Член на д-вото на Червения кръст. Участва в СТВ, по време на която умира в Кладово. Занимава се с публицистика, лектор в ч-ще „Братска любов“.
□ НБКМ—БИА, ф. 388, а. е. 1, л. 2; Сюпюр, Е. БЕИР, 119 — 120.

АТОЛЕВА, Нона К.
/неизв./
От Сопот. Учителка в Битоля през 60-те години и в София през 70-те години на XIX век.
□ Бобчев, И. Македонските българи..., с. 19; Лекарски, Ив. Духовното възраждане на софийските жени по време на турското робство. — *Народен женски глас*, № 23, 26 май 1948; Паскалева, В. Българката..., с. 135.

АХТАРОВ, Никола — вж. *Стоянов*, Никола

АХЧИЙСКИ, Димитър
/неизв./
Учител в Крива паланка през 1868 г.
□ Македонски, М. Спомени. С., 1925, с. 27.

АЦЕВ, Пере
/неизв./
От Прилеп. Учител в Прилеп и Воден /ок. 1871 — 1880/.
□ Еничерев, Н. Възпоминания и бележки. С., 1906, с. 178; Шалдев, Хр. Град Прилеп, с. 65; Трайчев, Г. Видни възрожденски учители в Прилеп. — В: Сб. Сто години ново българско училище в Прилеп. Скопие, 1943, с. 58.

АЯНОВ, Стойчо Манолов
/неизв./
Свещеник в Дерекьой /Речка/, Малкотърновско, след 1870 г.
□ Аянов, Г. Малко Търново. Бургас, 1939, 272 — 273.

БАБАЛОВ, Захари Димитров
/1854 — 3 май 1912/
Роден в Обруклии /Обручище/, Старозагорско. Свещеник в родното си село, в Карабунар /Гълъбово/, Старозагорско, и Върбица, Шуменско, през 60-те и 70-те години на XIX век. Участва в Старозагорското въст. /1875/. Участник в РТОВ.
□ Димитров, Г. Княжество България. Т. 2. Пловдив, 1896, с. 380; Александров, П. Участие на духовници от Старозагорска епархия в подготовката и провеждането на Старозагорското въстание 1875 г. — В: Сб. Априлското въстание..., с. 279.

БАБАЛОВ, Т.
/неизв./
Учител в Ново село, Щипско, след 1876 г.
□ Иванов, Й. Северна Македония. С., 1906, с. 362.

БАБЕВ, Хр. Н.
/неизв./
Роден в Търново. Учителства в Русе /1872 — 1878/ заедно със съпругата си Уца *Димова*. След Осв. е учител в Г. Оряховица /1878 — 1879/.
□ ДА — Русе, ф. 43, оп. 1, а. е. 23, л. 165; Орловски, С. Училището при черквата „Св. Георги“. — *Уч. пр.*, 1906, № 10, с. 1092; Евтимов, Т. За състоянието на училищата в някои селища на В. Търновски окръг през 1878 — 1879 г. — *ИДА*, 19, 1970, с. 122.

БАБЕВА, Уца — вж. *Димова-Бабева*, Уца

БАБИЧКОВ — вж. *Максим* /Бабечков/

БАГРЯНОВ, Атанас
/неизв./
През 1862 г. е ученик в Медицинското у-ще в Букурещ.
□ Сюпюр, Е. БЕИР, с. 120; Израел, С. Румъно-българско сътрудничество в областта на здравеопазването преди 1878 г. — *Здравно дело*, 1957, № 6, с. 74.

БАЕВ, Гандьо Кътев — вж. *Кръстевич*, Гаврил

БАЕВ, Иван
/неизв./
Роден в Габрово. Свещеник в Нова махала /Драгановци/, Габровско, през 60-те и 70-те години на XIX век. Един от основателите на ч-щето в селото /1871/.
□ Цончев, П. Габрово, с. 350; Тодоров, Д. 110 години Новомахленско читалище. — *Читалище*, 1982, № 4, с. 22.

БАЙРКОВ, Минко
/неизв./
Учител в мъжкото класно у-ще в Чирпан през Възраждането.
□ Събчев, Н. Чирпан, с. 334.

БАЙДАНЕКОВ, Гаврил Душков
/неизв./
Завършва у-ще в Кюстендил. Учител в Голяма Кутловица /Михайловград/ в нач. на 70-те години на XIX век. Основава ч-ще там. Участник в Апр. въст.
□ Спасов, Р. Първоучители и следовници. — *Читалище*, 1984, № 10, с. 8.

БАЙДАНОВ, Георги
/1853 или 1854 — 1927/
Роден в Ст. Загора. Завършва у-ще в родния си град, учи в Петропавловската семинария до Лясковец като стипендиант на Старозагорската община. Подготовка по музика получава при Й. Герасимович, Янко *Мустаков* и в Музикалното училище в Букурещ. Дългогодишен учител по пеене. След Осв. живее в Свищов /1881/, Пловдив /1882/, Казанлък /1900/, след това в Ст. Загора. Диригент на хора на д-во „Кавал“ и на хора на тесните социалисти в града. Умира в София. Редактор на първото бълг. музикално списание „Гусла“ /1891/. Автор на първия учебник по нотно пеене, посветен на Я. Мустаков.
□ Касъров, Л. ЕР, Т. 1, с. 89; Пешев, П. Историческите събития и живота ми от навечерието на Освобождението до днес. С., 1925, с. 29; Данчови, БЕ, с.96; Първият български музикален деец. — *Общински вестник*, Трявна, 1941, № 146, с. 4.

БАЙКОВ, Петко
/неизв./
Роден в Бутово, Търновско. Свещеник в родното си село през 1876 — 1879 г.
□ НБКМ — БИА, ф. 146, а. е. 7, л. 3; Евтимов, Т. За състоянието на училищата в някои селища на В. Търновски окръг 1878 — 1879 г. — *ИДА*, 19, 1970, с. 122.

БАЙКУШЕВ, Мисаил /Мелхиседек/
/1783 — 1880/
Роден в Трън. Ок. 1798 г. постъпва в руския м-ир „Св.Панталеймон“ на Атон, където вероятно се замонашава. Учи в Киевската семинария и

след завършването ѝ /ок. 1810/ е изпратен като руски служител в Черна гора, Босна и Херцеговина. Към 1820 г. е частен учител в Сараево, а по-късно става архимандрит в Дечанския м-ир. Връщайки се в Трън /ок. 1836/, възобновява Мисловщичкия м-ир и става негов игумен. Полага усилия за утвърждаването на бълг. просвета в Трънския край. Открива у-ще в Мисловщичкия м-ир /1840/ и е инициатор за построяване на църква и у-ще в Трън /1853/. Включва се активно в борбите за църковна независимост и нац. свобода. През 1862 г. е един от организаторите на рев. д-ние в Трънския край, а по-късно участвува и в създаването на РК. Умира в Мисловщичкия м-ир.

□ Байкушев, Й. Мисаил Байкушев. — В: Сб. Трънският край. С., 1940, 517 — 520; Илиев, Н. Борбите на трънчани за национална свобода, църковна и политическа независимост. — В: Сб. Априлското въстание..., 257 — 259.

БАЙЧЕВ, Тодор
/1837 — 1904/
Роден в Шумен в занаятчийско семейство. Учи в класното у-ще в родния си град. През 60-те години на XIX век е учител в Шумен. Участник в учителския събор през 1873 г. Член на читалищното ръководство /1870 — 1871/. Спомоществовател, разпространява „Периодическо списание" на БКД /1873/. От 1876 г. е свещеник.
Автор на две дописки във в. „Право" /1872/ и сп. „Училище" /1874/.

□ НА БАН, ф. 1к, оп. 1, а. е. 32; ДА — Шумен, отдел Възраждане, инв. № 2280, л. 39, инв. № 2288, л. 42; в. *България*, II, № 64, 7 окт. 1860 и IV, № 33, 26 ноем. 1862; Ташев, Г. Материали за историята на учебното дело. — *Уч. пр.*, 1922, Неофициален отдел, с. 403; Доросиев, Л. Нашите..., с. 82, 114; Стоянов, М. БВК, с. 8; Георгиева, Д. Материали за учебното дело в град Шумен /1856 — 1877/. — *ИНМ — Шумен*, № 5, 1972, с. 148.

БАЙЧЕВ, Трифон
/неизв./
Учител в Гевреклер /Калиманци/, Варненско, в 1873 — 1874 г.

□ Тонев, В. Бележки..., ч. 2, с. 108

БАКАЛОВ, Иван
/неизв./
Роден в Елена. Брат на гюргевския търговец Никола Бакалоглу. Учителства в килийното у-ще в родния си град и в Лясковец /1832/. По-късно живее и работи в Букурещ.

□ НБКМ — БИА, ф. 113, а. е. 11, л. 1 — 4; Брешков, Ю. Учители в Елена до Освобождението и след него — до 1892 г. — В: Еленски сб. Кн. 2. С., 1938, с. 115; Минев, Д. Лясковец, с. 108.

БАКАЛОВ, Костадин П.
/неизв./
Роден в Г. Оряховица. Учителства в родния си град /1863 — 1865/ и в Хаджиоглу Пазарджик /Толбухин/ след 1868.

□ 140 години народно училище. Юб. л., Г. Оряховица, 16 дек. 1967; История на град Толбухин. С., 1968, с. 118; Бешков, Л. Образователното дело през Възраждането. — В: Един век класно училище в Добрич. С., 1972, с. 15.

БАКАЛОВ, Тодор Ганчев
/неизв./
Учител във Върбовка, Търновско, /ок. 1869 — 1872/.

□ Йосифов, Й. Историческото село Върбовка. С., 1967, с. 26

БАКЕВ, Никола
/неизв./
Роден в Бяла черква, Търновско. Учи в у-щето при м-ира „Св. св. Петър и Павел" до Лясковец. Учител през 70-те години на XIX век и дълги години след Осв.

□ Жеков, А. Богословското училище в Лясковския манастир и неговият пръв ректор. — В: Сб. Иларион Макариополски, митрополит Търновски. 1812 — 1875. С., 1925, с. 190.

БАКЕВ, Петър Христов
/неизв./
Свещеник в Бяла черква, Търновско, през 70-те години на XIX век. Участник в Апр. въст.

□ Колев, Л. Духовници — участници в национално-освободителните борби на нашия народ. — ИЦИАИ, т. 1, 1978, с. 298.

БАКЛАРЕВ, Михаил
/неизв./
От Горно дере кьой /Момчиловци/, Смолянско. Учител в селото /1876/.

□ Конев, К. Миналото на село Момчиловци, Смолянско. С., 1975, с. 127.

БАКСАНОВ, Тодор
/неизв./
Свещеник в Карагач, Бесарабия, до 1823 г. Преместен е да служи в Кубей, Бесарабия /до 1829/.

□ Радкова, Р. Нови данни..., с.115.

БАКЪРДЖИЕВ, Иван Димитров
/неизв./
Свещеник във Варна през 60-те години на XIX век. Съдейства за откриване на бълг. църква в града през 1865 г.

□ Ников, П. Българското възраждане..., с. 86

БАКЪРДЖИЕВА /МИРАЗЧИЕВА, МИЛАЗЧИЙСКА/, Теодора Т.
/1850 — 8 март 1934/
Родена в Казанлък в семейството на заможния търговец на розово масло Вълчо Миразчиев. Завършва девическото у-ще в Казанлък /1865 — 1866/. Преселва се със семейството си в Гюргево, тъй като властите преследват баща ѝ. Омъжва се за Петко Бакърджиев от Казанлък. Участва в театралната трупа на Добри *Войников*, играе в драмите му „Десислава" и „Райна Княгиня", както и в „Криворазбраната цивилизация", „Многострадалната Геновева", в представленията на трупата в Браила, Турну Мъгуреле, Галац и Русе. През 1870 г. е таен куриер на БРЦК, поддържа връзки с Никола *Обретенов*, Любен *Каравелов*, Васил *Левски*. След Осв. живее във Варна и участва в трупата на театър „Одеон"; живее в Балчик и Ловеч. Артистка в София /1890 — 1895/ в Столичната драматично-оперна трупа и драматичната трупа „Сълза и смях".

□ Чудомир, Теодора Бакърджиева. — *Искра*, № 28, 3 юли 1966; ЕБ, т. 1, с. 174; Койчева, В. Революционерка и актриса. 130 г. от рождението на Т. Бакърджиева. — *Септември*, Ст. Загора, № 109, 26 авг. 1980; Паскалева, В. Българката..., 81 — 82, 208, 234, 238, 245.

БАЛАБАН, Петър
/неизв./
Свещеник във Ветрен, Пазарджишко. Спомоществовател за „Житие св. Григория Омиритскаго", превел Ав. Попстоянов /1852/.

БАЛАБАНОВ, Г. Н.
/неизв./
Учител в Букьовци /дн. към Мизия/, Оряховско /1871 — 1872/.

□ Летоструй, V, 1873, с. 60; Нико-

Марко Балабанов

лов, Б. Букьовци в миналото и днес. Враца, 1961, с. 23.

БАЛАБАНОВ, Иван — вж. *Симеонов*, Иван

БАЛАБАНОВ, Марко Димитриев /псевд. А. Богоев/
/1837 — 16 юни 1921/
Роден в Клисура в семейството на абаджия. Женен за дъщеря на търговеца Димитър Гешов. Първоначално М. Б. учи в килийно у-ще в родното си село; чиракува в Смирна /дн. Измир, Турция/, откъдето с препоръката на местния владика продължава образованието си в Богословското у-ще на о. Халки. Следва право в Атина и медицина в Париж /1863/. Известно време слуша лекции по философия и естествени науки в Хайделберг /1868/. Отново се завръща в Париж, където завършва право. По време на следването си сътрудничи на френски вестници със статии по бълг. църковен въпрос. От 1870 г. се установява в Цариград като адвокат и журналист. Депутат в Църковнонародния събор /1871/. Редактор на сп. „Читалище“ /1870 — 1875/, на в. „Век“ и неговото продължение „XIX век“ /1874 — 1876/. Член на училищното настоятелство. След потушаването на Апр. въст. /от 5 авг. 1876 до 3 ян. 1877/ М. Б. заедно с Драган *Цанков* е изпратен от цариградските българи да обиколи европейските столици, за да се запознае европейската общественост с политическата обстановка в Б-я и да се търси съдействие и застъпничество от правителствата и обществеността в полза на бълг. народ. По време на РТОВ е на разположение на руските войски в Свищов. Вицегубернатор на Свищов и Русе. Водач на умереното крило на Консервативната партия. През 1882 г. преминава в Либералната партия. Заема последователно различни държавни постове: вицегубернатор на Русе; м-р на външните работи и изповеданията в първото бълг. правителство /5 юли — 24 ноем. 1879/ и правителството на Др. Цанков /7 септ. 1883 — 29 юни 1884/; дипломатически агент в Цариград /1880 — 1881/; председател на XI ОНС /1901/; дипломатически агент в Букурещ /1902 — 1905/ и в Атина /1905 — 1906/. Преподавател по гръцки език и гръцка литература в Историко-филологическия ф-т /1881 — 1898/ и проф. по римско, византийско и конституционно право в Юридическия ф-т /1892 — 1899; 1900 — 1902/ на Висшето у-ще в София. Редактира в. „Витоша“ /1879 — 1880/, „Братство“ /1881 — 1884/ и „Светлина“ /1882 — 1886/. Дописен /1881/ и редовен /1884/ член на БКД. Предс. на философско-обществения клон на БКД и БАН /1898 — 1902; 1904 — 1905; 1907 — 1920/. Награждаван с ордените „Св. Александър“ III степен /1883/ и „За гражданска заслуга“ I степен /1902/. Умира в София. Постоянен сътрудник на в. „Време“ /1865 — 1866/, в. „Македония“ /1869 — 1870/, сп. „Читалище“ /1870 — 1871/, в. „Право“ /1871 — 1872/, в. „Век“ /1874/. Автор и преводач на: “Εκθεσισ τησ διδασκαλίασ τησ ορθοδόξου καθολικησ Εκκλησίασ μετά των εν ταισ λοιπαισ χριστιανικαισ εκκλησίαισ απαντομένων διαφορων υπό Β. Γιεττε, Μετάφρασισ Μάρκου Δημ. Μπαλαμπάνοσ. 1867“; „Les Turcs en Bulgarie, Paris, Dentu, 1869“; излязла на български — “Изложение на учението на Всеобщата православна църква с показание на различията, които ся срещат в другите християнски църкви от В. Гете..... Превел [от френски] Марко Д. Балабанов. Цариград, в печатницата на Д. Арамиана с буквите на в. „Право“, 1873“; „Г-жа Жорж Санд. Дяволското блато. Превел от френски Марко Д. Балабанов, Цариград. печатницата на Карапетров и друж.

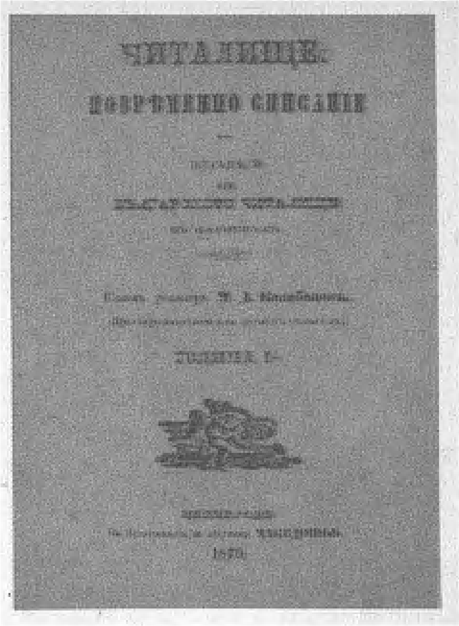

Сп. „Читалище“ — редактор М. Балабанов

1874“; „Скъперникът. /Комедия от Молиера/ в пят действия. Побългарил Марко Д. Балабанов. Цариград, в печатницата на Фар дю Босфор, 1875; [заедно с Драган Цанков издал, а фактически написал сам] „La Bulgarie par ses deux delegués, 1876“ — английско издание /“Bulgaria by her two delegates D. Zankof and Marco D. Balabanof. Translated by F. H. [Ф. Хамилтон], London, 1876; Преведена и на бълг. език — „Мемориал, поднесен в името на българския народ до шесттех сили на Европа в 1876 г. от Д. Цанков и М. Балабанов. Търново 1885“. ☐ НБКМ — БИА, ф. 386 /Марко Балабанов/; НА БАН, ф. 26 / Марко Балабанов/; Балабанов, М. Страница от политическото ни възраждане. С., 1904; Бобчев, С. Марко Д. Балабанов. — *ЛБАН*, 6, 1921 — 1922, 86 — 119; Стоянов, М. БВК, 7 — 10; Стоянов, М. Марко Балабанов и Априлското въстание. — В: Сб. Априлското въстание..., 473 — 486; Дойнов, С. С желание да бъдат полезни /Т. Бурмов, М. Балабанов и Ив. Найденов/. — Във: Върхове на българската журналистика. С., 1976, 231 — 266; Антология на българската социологическа мисъл. Т. 1. С., 1978, 138 — 156.

БАЛАБАНОВ, Стефан
/неизв./
Роден в Пирдоп. От 1 окт. 1862 г.

учи във Военномедицинското у-ще в Цариград.
☐ В. *България*, IV, № 25, 1 окт. 1862; Начов, Н. Цариград, с. 143.

БАЛАБАНСКИ, Стоян Куртев
/неизв./
Роден в махала Соломон /дн. към Широка лъка/, Смолянско. През 1835 г. основава първото килийно у-ще в Широка лъка и учителствува в него.
☐ Гьорчев, Н. Учебно дело и първи учители. — В: Широка лъка — просветно огнище в Родопите. С., 1947, с. 65; Примовски, А. Бит и култура на родопските българи. — *СбНУ*, 54, 1973, с. 146.

БАЛАМЕЗОВ, Иван
/неизв./
Роден в Рила, Дупнишко /Станкедимитровско/. От 1864 до 1870 г. е ученик в гимназията в Николаев. Пансионер при Тодор *Минков* с руска държавна стипендия.
☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 119; Степанова, Л. Вклад России..., с. 203.

БАЛАРЕВ, Христо Митев
/1851 — 1922/
Роден в Калофер в семейство на търговец. През 1870 — 1871 г. учи в земеделско у-ще в Табор, Чехия. На 17 окт. 1871 г. се записва за студент в Лайпцигския у-т, специалност икономика. Следва и в Земеделската академия в Хохенхайм /дн. във ФРГ/. След завръщането си в родния град е назначен за учител на мястото на Димитър *Фингов* /1874 — 1875/. По-късно е учител в Перущица. След Осв. става адвокат, съдебен служител и кмет на Русе, където умира.
☐ Архив на Лайпцигския у-т, „Матрикел" — Книга за записване на студенти; в. *Източно време*, I, № 39, 9 ноем. 1874; Начов, Н. Градиво за историята на калоферските училища. — *Уч. пр.*, 1903, № 1—2, с. 106; Архимандрит Софроний. Спомени из живота ми. — В: Сб. Калоферска дружба. 1. С., 1908, с. 158; Доросиев, Л. Нашите..., с. 25; Илиев, Ат. Спомени. С., 1926, с. 70; Топузов, Ив., Ив. Сарафов. Първите стъпки на земеделската просвета в България. Пловдив, 1971, 130 — 131, 139 — 140; Каракостов, Ст. БВТ, с. 617.

Христо Баларев

БАЛАСЧИЕВ, Яким
/неизв./
От Охрид. Учител във Велчани, Стружко /1852 — 1857/.
☐ ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 295, л. 48.

БАЛДАЛАР, Димитрий
/неизв./
Свещеник в Чирпан. Спомоществовател за „Житие св. Григория Омиритскаго", превел Ав. Попстоянов /1852/.

БАЛДЖИЕВ, Тодор
/неизв./
Роден в Пирдоп. Учителства в родния си град. Един от основателите на Пирдопското ч-ще /1869/.
☐ Чилингиров, Ст. БЧ, с. 366.

БАЛЕВ, Христо
/неизв./
Учител в бълг. у-ще в Охрид от 1868 г.
☐ НБКМ — БИА, ф. 52 к, а. е. 311, л. 2.

БАЛИЕВ, Киряк
/неизв./
От Заберново, Малкотърновско. Учител в родното си село, а след 1862 г. и в у-щето към униатската църква „Св. Илия" в Блаца /дн. в Турция/.
☐ Аянов, Г. Малко Търново. Бургас, 1939, с. 276, 280.

БАЛИЕВ, Стамат
/неизв./
Свещеник в Блаца /дн. в Турция/ през 70-те години на XIX век.
☐ Аянов, Г. Малко Търново. Бургас, 1939, с. 276.

БАЛИМЕЗОВ, Стефан — вж. *Гръмников*, Венко

БАЛКАНСКА /БАЛКАНОВА/, Станислава — вж. *Караиванова-Балканска*, Станислава Петрова

БАЛКАНСКИ, Георги Димитров
/неизв./
От Шумен. Завършва педагогическо у-ще в Кенигрец, Чехия, издържан от Маринчо Бенли. През 1876 г. заминава за Кладово /дн. в СФРЮ/ при Филип Тотю. С помощта на букурещките българи братя Паница и на Евлогий и Христо *Георгиеви* следва история в Прага /1878/. След завръщането си в Б-я е учител. Директор на у-щето в Шумен /1880/. Публикува превод на гатанки в сп. „Училище" /1875/
☐ НБКМ — БИА, ф. 7, а. е. 153, л. 1 — 2; II В 9284, л. 102 — 103; ИМ — Шумен, отдел Възраждане, инв. № 329; Чилингиров, Ст. Панайот Волов — животописен очерк. С., 1940, с. 29; Стоянов, М. БВК, с 8; Джумалиев, П. Приносът на гр Шумен за развитието на българскат книжнина до Освобождението. — *ИНМ — Шумен*, 2, 1963, с. 97.

БАЛКАНСКИ, Неделчо Коев
/неизв./
Роден в Тутракан. Учителства в Силистра, в Гарван, Силистренско /1870 — 1872/, в Тутракан /1873/ и Русе /1874/. Един от основателите на ч-щето в Тутракан /1873/.
Временен сътрудник на в. „Турция" /1870/.
☐ ДА — Русе, ф. 43к, оп. 1, а. е. 23, л. 186 — 187; в. *Турция*, VI, № 7, 4 април 1870; Чаушев, Сл. Учебното дело в Силистра преди Освобождението. — В: Сб. Силистра и Добруджа. С., 1927, с. 234; Стоянов, М. БВК, с. 9; Люлюшев, М. РБО, с. 186.

БАЛСАМДЖИЕВ
/неизв./
Роден в Сливен. В нач. на XIX век преподава гръцки език в богати семейства във Влашко.
☐ Сюпюр, Ел. БЕИР, с. 120.

БАЛСАМДЖИЕВА, Анастасия
/неизв./
Родена в Пазарджик. Учителка в

града от 1871 до 1875 г.
☐ Батаклиев, Ив. Татар Пазарджик, с. 252; 120 години девическо училище. Юб. л. Пазарджик, 1 март 1968.

БАЛТАДЖИЕВ, Васил
/1819 — 1900/
Роден в Шумен в занаятчийско семейство. Завършва килийно у-ще и през 40-те години на XIX век е килиен учител. Известно време се занимава и с търговия. Ок. 1870 г. емигрира в Олтеница, Румъния, където поддържа връзки с бълг. рев. емиграция. Член е на БЦБО в Букурещ, участвува дейно в подготовката и изпращането на доброволци по време на СТВ и РТОВ. Умира в Бендер /дн. в СССР/.
☐ ИМ — Шумен, отдел Възраждане, инв. № 1858; Чилингиров, Ст. БЧ, с. 636; Джумалиев, Г. Приносът на град Шумен за развитието на българската книжнина до Освобождението. — *ИНМ — Шумен*, 2, 1963, с. 102; Джумалиев, Г. Поява и развитие на долномахленското читалище „Напредък" до Освобождението. — В: „100 години народно читалище „Напредък" — Шумен /1869 — 1969/. Юб. сб. С., 1970, 12 — 13.

БАЛТАДЖИЕВ, Георги
/неизв./
От Фотовища, Неврокопско /Огняново, Гоцеделчевско/. Учител в селото /1845 — 1890/.
☐ ДА — Благоевград, ф. 1228, оп. 1, а. е. 3, л. 1 — 11.

БАЛТАДЖИЕВ, Николай
/неизв./
Свещеник в Калофер от 30-те до 50-те години на XIX век. Спомоществовател за „Христоития", превел Р. Попович /1837/, и за „Критически издиряния за историята блъг.", превел Б. Петков /1853/.
☐ Начов, Н. Калофер, с. 85.

БАЛЧЕВ, Владимир
/неизв./
Свещеник в Габрово и писар на ученическото д-во в града през 70-те години на XIX век.
☐ НА БАН, ф. 1к, оп. 1, а. е. 161.

БАЛЧО
/неизв./
Роден в Горно Чамурли, Добруджа. Свещеник в Кавгаджии, Добруджа, през 60-те години на XIX век.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 222.

БАЛЮ
/неизв./
Учител в Неново, Варненско, през 1870 г.
☐ Тонев, В. Бележки..., ч. 2, с. 89.

БАМЯ
/неизв./
Свещеник в Дряновския м-ир. Участник в Апр. въст.
☐ Димитров, Г. Княжество България. Т. 2. Пловдив, 1896, с. 496.

БАНЕВ, Минчо
/неизв./
Учител в Ст. Загора през периода 1841 — 1881 г.
☐ Иванов, Ат. Черти из живота и записки на Атанас Иванов. Сливен, 1885, с. 52.

БАНЕВ, Никола — вж. *Ковачевски*, Никола

БАНЗОВ
/неизв./
Роден в Търново. През 1861 г. е студент в Медицинския ф-т на Московския у-т. Учи с руска държавна стипендия.
☐ ЦГИА — Л., ф. 733, оп. 147, д. 15, л. 201 — 202.

БАНКЕРОВ, Тодор
/1856 — 1912/
Роден в Налбантларе /Ковачите/, Сливенско. Завършва класното у-ще в Ст. Загора и става учител. След 1880 г. е свещеник.
☐ ДА — Сливен, ф. 44к, оп. 1, а. е. 111.

БАНКОВ, Кръстю
/неизв./
Учител. От 1829 г. е свещеник в Калофер. През 50-те години на XIX век също е там.
☐ НБКМ — БИА, ф. 328, а. е. 1; Начов, Н. Градиво за историята на Калоферските училища. — *Уч. пр.*, 1903, 1—2, с. 6; Начов, Н. Дядо хаджи Димитър Н. Паничков. — В: Сб. Калоферска дружба. Кн. 2. С., 1924, с. 93.

БАНКОВ, Пенчо
/неизв./
Роден в Троян. Образование получава в Свищов при Христаки *Павлович*. Учител в Троян, въвежда взаимоучителната метода /ок. 1851 — 1857/.
☐ Илиев, В. Град Троян през XIX век. Исторически материали. С., 1933, 36 — 37; Марковски, М. Спомени и очерци за българското революционно движение. 1867 — 1877. С., 1976, 301 — 302.

БАНКОВА /ГЕГОВА/, Мита
/неизв./
Учителка в Плевен през 60-те години на XIX век.
☐ Трифонов, Ю. Плевен, с. 236.

БАНКОВИЧ, Софроний
/ок. 1821 — неизв./
Роден в Самоков. Йеромонах в Рилския м-ир. Учи една година в гръцко у-ще в Цариград. През 1851 г. е слушател в Белградската семинария; с. г. се връща в Рилския м-ир.
☐ Бойчева, В. Български младежи..., с. 316.

БАНОВ, Драган
/неизв./
Роден в Остров, Добруджа. Свещеник там от 1862 до 1884 г.
☐ ЦДИА, ф. 1318, оп. 1, а. е. 4936. л. 7.

БАНОВ, Кирил
/неизв./
Роден в Сливен. През 1870 г. учи в гимназията в Николаев. Пансионер при Тодор *Минков* на частни разноски.
☐ ЦГВИА, ф. 1750, оп. 1, ед. хр. 316, л. 24, 25; Степанова, Л. Вклад России..., с. 203.

БАНСКИ, Иван
/неизв./
Свещеник в Криворечна паланка през 70-те години на XIX век.
☐ Чилингиров, Ст. БЧ, с. 301.

БАНЧЕВ, Георги
/неизв./
Свещеник в Лесичери, Търновско, през 70-те години на XIX век. Основава ч-ще в селото /1872/.
☐ Чилингиров, Ст. БЧ, с. 309.

БАНЧЕВ, Тодор
/неизв./
Учител в Батак между 1835 и 1849 г.
☐ 130 години училище — знаменосец, 1835 — 1965. Юб. в. Батак, 1965.

БАНЧЕВА, Ст.
/неизв./
Учителка в Солун /1872/. Една от основателките на бълг. женско д-во „Възраждане" в града /1872 .
☐ Снегаров, Ив. Солун и българската духовна култура. Исторически

очерк и документи. С., 1937, с. 112; Паскалева, В. Българката..., с. 191.

БАРАБОНКОВ, Илия Бонев
/неизв./
Роден в Мъглиж, Казанлъшко. Учител в Тулово, Казанлъшко /1858/, и в Кара Омур /Смилец/, Силистренско /1861 — 1869/. Ръкоположен от митрополит *Доротей Софийски* за свещеник /15 авг. 1869/.
☐ ЦДИА, ф. 1318, оп. 1, а. е. 4936. л. 7; Люлюшев, М. РБО, с. 155.

БАРАНОВ /БЪРНЕВ, БАРНОВ/, Петър Андреев
/ок. 1850 — ян. 1893/
Роден в Габрово. Първоначално учи в родния си град. Премества се със семейството си в Свищов. Завършва гимназия в Николаев като държавен стипендиант вер. под името Алекси Друмев, за когото била отпусната стипендията. Остава известно време като надзирател в гимназията. Учител в Свищов за кратко време. През 1879 г. завършва медицина в Москва. Завръща се в Б-я и си възстановява името. Военен лекар в Свищов. Член-секретар на Втори мед. съвет /1883/. Старши лекар в Трети пехотен видински полк, а от ян. 1890 г. — дивизионен лекар на Шеста дивизия. Награден с ордена „Св. Александър“ V степен с мечове, сребърен медал и златен кръст.
☐ Сп. *Училище*, II, № 8, 2 май 1872; Д-р Петър Баранов /некролог/. — *Медицина*, 1894, № 1, 78 — 79; Петър Баранов /портрет с биографични данни/. — *Мед. сб.*, 1898, № 8; Ганчев, Ст. Свищов, с. 409.

БАРБАЛОВ, Никола
/неизв./
Роден в Баня, Пловдивско. Има незавършено гимназиално образование. Учителства в Стрелча, Панагюрско /ок. 1875 — 1876/, и в Панагюрище. Участва в подготовката на Старозагорското възст. /1875/.
☐ Страшимиров, Д. История на Априлското въстание. Пловдив, 1907, с. 83; Митев, П., И. Шопов. Дейци на Априлското въстание в Панагюрище. — В: Панагюрище и Панагюрският край в миналото. С., 1961, с. 156; Попова, И. Из историята на село Стрелча. — В: Панагюрище и Панагюрският край в миналото. С., 1961, с. 209; Дойчев, Л. Учители—участници в Старозагорското въстание. — *Семейство и училище*, 1975, № 9, с. 32.

БАРБУЛОВ, Никола
/ок. 1800 — 1876/
Роден в Ново село, Севлиевско. Баща на Петко *Барбулов*. Учи в Кишинев, където остава 12 години. Учител в родното си село /ок. 1824/. Ръкоположен за свещеник /ок. 1827/. Участва в подготовката на Апр. възст. Убит по време на възст.
☐ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 90; Йонков, Хр. Участието на българското духовенство от I Великотърновски и III Врачански революционни окръзи в Априлското въстание. — В: Сб. Априлското въстание..., с. 356; Колев, Л. Духовници—участници в национално-освободителните борби на нашия народ. — *ИЦИАИ*, т. 1, 1978, 310 — 311.

БАРБУЛОВ, Петко Попниколов
/1830 — 1909/
Роден в Ново село, Севлиевско. Син на поп Никола *Барбулов*. Учи в родното си село и в Калофер при Ботьо *Петков* /1844 — 1855/. Отначало се занимава с кръчмарство и търговия с бакалски стоки. По-късно става учител, а от 1864 г. е свещеник в Ново село. Член на местния РК и участник в Апр. възст.
☐ Йонков, Хр. Участието на българското духовенство от I Великотърновски и III Врачански революционни окръзи в Априлското въстание. — В: Сб. Априлското въстание..., с. 342.

БАРБУТСКИ, Коцо Стоянов
/неизв./
Учител в Макоцево, Софийско /1861 — 1862/.
☐ Стоянов, Ст. Село Макоцево. История, бит, фолклор. С., 1970, с. 176.

БАРЗОВ, Ангел
/неизв./
Учител във Враца ок. 1860 — 1878 г.
☐ НБКМ — БИА, ф. 129, а. е. 1, л. 80; Цанев, Д. Бележки по историята на учебното дело във Враца. — *Уч. пр.*, 1906, № 10, с.1111; Йоцов, Д. Враца, т. 2, с. 63.

БАРЗОВ, Стефан Лилов
/неизв./
Роден във Враца. Учителства в Пудрия, Врачанско, след 1868 г.
☐ 120 години огнище на просвета. Основно училище „В. Левски“ с. Пудрия, Врачанско. Юб. в. Пудрия, 24 май 1966.

БАРТУХАНИЦА
/неизв./
Учителка в Габрово през 1859 г.
☐ В. *Цариградски вестник*, IX, № 446, 29 авг. 1859.

БАСМАДЖИЯ, Иван
/неизв./
Роден в Пирдоп. Учител в Крушовица, Оряховско /1871 — 1872/.
☐ НБКМ — БИА, II А 2181.

БАТАКЛИЕВ, Ангел
/неизв./
Роден в Батак. Учител във Върбово, Смолянско, през 1867 — 1868 г.
☐ Зоински, И. С пламъка на родолюбието. — *Родопи*, 1968, № 5, с. 27.

БАТАНДЖИЕВ, Иван
/неизв./
Екзархийски свещеник в Гумендже през 70-те години на XIX век.
☐ Шалдев, Хр. Народното пробуждане в Боймия. — *Мак. пр.*, 1930 — 1931, № 4, с. 69.

БАТКОВ, Иван К.
/неизв./
Роден в Калофер. Свещеник в църквата „Вознесение“ в Кишинев. Спомоществовател за „Нравоучение за децата“, превел Ст. Радулов /1853/.

БАХЧЕВАНОВ, Кръстю
/неизв./
Роден в Пирот. Учителства в родния си град през 70-те години на XIX век. След Осв. е офицер.
☐ Йонков-Владикин, В. Евстатий Пелагонийски. — *Дух. култура*, 1929, № 39, с. 61.

БАЦАРОВ, Никола Иванов /архимандрит Йосиф Бацаров/
/9 март 1818 — 19 дек. 1892/
Роден в Калофер в семейството на занаятчия. Вуйчо на Лазар Йовчев /Екзарх *Йосиф*/. Учи в родния си град, в гръцко у-ще в Цариград /1831 — 1833/, в Габрово при *Неофит Рилски*/1836 — 1837/ и в Соколовския м-ир при *Неофит Бозвели*, където по внушение на *Йосиф Соколски* приема духовен сан. Известно време работи като пом.-учител в Калофер, служи при Търновския владика /1841 — 1844/. От 1845 г. игумен на Калоферския м-ир. От 1849 до 1858 г. живее в Мачин, Добруджа. Главно на неговите усилия се дължи откриването на бълг. у-ще в града, въвеждането на взаимоучителния метод на обучение и на бълг.

Никола Бацаров

език в у-щето и богослужението. По време на Кримската война /1853 — 1856/ след влизането на руските войски в Мачин /1854/ е избран за съветник в градското управление и развива активна дейност по записването на бълг. доброволци. През 1858 г. напуска Мачин и се установява в Шумен, където учителства заедно със съпругата си Мария *Бацарова* в девическото взаимно у-ще /1858 — 1866; 1874 — 1876/. Същевременно е и секретар на общината в града. Кореспондира с Г. С. *Раковски* /1861/. Баща на Кириакица и Кръстина *Бацарови*. Учителства и във Варна /1866 — 1873/, Русе /1873 — 1874/ и Дивдядово, Шуменско /1876 — 1878/. След Осв. е старши жандарм в Дивдядово /1878/, предс. на градския съвет в Нови пазар, кмет на града и мирови съдия /1879 — 1882/. Умира в София.

Н. Б. сътрудничи на възрожденския печат: в. „Цариградски вестник“ /1861/, в. „България“ /1862/, сп. „Духовни книжки“ /1864/, в. „Турция“ /1865/, в. „Право“ /1872/, сп. „Слава“ /1873/

☐ НБКМ — БИА, ф. 328 /Никола Бацаров/; Доросиев, Л. Нашите..., с. 82, 86; Стоянов, М. БВК, с. 9; Бацаров, Н. Животописанието ми. С., 1986.

БАЦАРОВА-КЛЯВКОВА, Кириакица Николова

/18 авг. 1852 — неизв./

Родена в семейството на Мария и Никола *Бацарови*. Сестра на Кръстина *Бацарова-Златоустова*. Учителства в Шумен /1872 — 1878/.

☐ Доросиев, Л. Нашите..., с. 114 Бацаров, Н. Животописанието ми. С., 1986, с. 51, 127.

БАЦАРОВА-ЗЛАТОУСТОВА, Кръстина /Христина/ Николова

/14 септ. 1860 — 1942/

Родена в Шумен в семейството на Мария и Никола *Бацарови*. Сестра на Кириакица *Бацарова-Клявкова*. Завършва Фундуклеевската гимназия в Киев /1877/. Учителства ок. 1878 — 1879 г. в Хаджиоглу Пазарджик /Толбухин/, в Шумен /ок. 1880/, Дряново /ок. 1896/, Бургас /1897 — 1898/. По-късно живее в София и работи в Университетската библиотека. Общественичка. Умира в София.

☐ НБКМ — БИА, ф. 328, а. е. 15, л. 41 — 42; ДА — Шумен, ф. 864, оп. 1, а. е. 82; Миладинова-Алексиева, Ц. Епоха, земя и хора. С., 1985, с. 310, 325.

БАЦАРОВА /ХАДЖИИВАНОВА/, Мария

/авг. 1828 — 13 септ. 1916/

Родена в Калофер в търговско семейство. Съпруга на Никола *Бацаров*. Майка на Кириакица и Кръсти на *Бацарови*. Завършва килийно у-ще в м-ира „Св. Троица“ в Калофер. През 1845 — 1846 г. е учителка в същото у-ще. Учителства и в Шумен /от 1860/, Варна /1868 — 1870/ и Русе /1872 — 1874/.

☐ НБКМ — БИА, ф. 328, а. е. 13, л. 1 — 4; Паскалева, В. Българката..., с. 99, 102, 136; Бацаров, Н. Животописанието ми. С., 1986.

БАЦОВ, Иван Драгоев

/неизв./

Роден в Калофер. Ученик в Робърт колеж, Цариград. Около 1850 г. е на работа в търг. кантора на Никола П. *Тъпчилещов* в Цариград. Тук се запознава с Г. С. *Раковски*. По-късно учи в Одеското юнкерско пехотно у-ще. Произведен е в офицерски чин. Участва в Кримската война /1853 — 1856/. Живее в Одеса и Москва, където умира.

☐ Начов, Н. Калофер, с. 356, 357; Арнаудов, М. Дела и завети на бележити българи. С., 1969, с. 113; Степанова, Л. Вклад России..., с. 203.

БАЧОВ, Михаил

Кръстина Бацарова-Златоустова

/неизв./

Свещеник в Дупница /Станке Димитров/ ок. 1870 г. Хаджия.

☐ Лазарков, Н. Спомени из робското минало на Дупница. Дупница, 1924, с. 26.

БАШЕВ, Петър

/неизв./

Свещеник в Летница, Ловешко, от 50-те до 70-те години на XIX век. Основава ч-ще в селото /1873/.

☐ Снегаров, Ив. Нов кодекс на Търновската митрополия. С., 1937, с. 70; Читалище „Н. Й. Вапцаров“ в с. Летница. — *Читалище*, 1984, № 1, с. 33.

БЕДЕЛЕВ, Васил Христов

/неизв./

Автор на икони в църквата „Св. Димитър“ във Върбица, Шуменско. Негови икони се пазят във Варненския музей: „Св. Богородица“ /1861/, „Св. Димитър“ /1863/, „Ив. Кръстител“ /1863/. Заедно с Никола *Василев* работи във варненската църква „Архангел Михаил“ /1866/. Рисува в шуменските села Смядово /1869/, Кюлевча /1870/, Драгоево /1873 — 1874/.

☐ Василиев, Ас. БВМ, 555—556.

БЕЙКОВ, Теофил

/1821 — 1876/

Роден в Калугерово, Пазарджишко. Учителства в родното си село /1844 — 1860/; по-късно търговец и кръчмар. Член на местния РК и делегат на събранието в Оборище. Участник в Апр. въст. Заловен и обесен от турците в Пазарджик.

☐ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 102; Стоянов, З. Записки..., с. 244; Сб. Оборищенци, с. 114.

БЕКИРСКИ, Еню Маринов

/1840 — неизв./

Роден в Голямо Конаре /Съединение/, Пловдивско. Учителства в Брацигово и в родното си село, където основава ч-ще „Съединение“ /1875/. Член на ВРО, участва в подготовката на Апр. въст.

☐ Ратайков, Т. Брацигово /Исторически очерк/. С., 1973, с. 51.

БЕКОВ, Гица

/1774 — 8 април 1877/

Роден в Брегово, Видинско. Свещеник в селото от края на XVIII век. Синовете му Станко, Георги и Дино *Гицови* също са свещеници.

☐ Бончев, В. Село Брегово. Видин, 1937, с. 91, 197 — 199.

БЕЛАЯНИН, Димитър Стоянов

/неизв. — ок. 1890/

Роден в Щип. Учителства в родния си град /от 1863/ и във Велес /1872 — 1873/. След Осв. е учител в Щип, където умира.

☐ Иванов, Й. Северна Македония. С., 1906, с. 361; Чочков, Хр. Велес, с. 30; Завоев, П. Щип, 72 — 73.

БЕЛЕВ, Димо

/неизв./

От Кюлевча, Шуменско. Учител в родното си село /1870; 1874 — 1875/ и в Марковча /Марково/, Провадийско /1875/.

☐ Сп. *Училище*, IV, 1875, № 23 — 24; Пенкова, М. Учителският събор..., с. 182; Тонев, В. Бележки..., ч. 4, с. 73.

БЕЛЕВ, Иван

/неизв./

Учител в Ямбол и член на РК в града /1876/. След Апр. въст. е заточен в Диарбекир.

☐ Върховски, Н. Ямболски патриоти по духовното и политическото ни възраждане /1820 — 1876/. Ямбол, 1910, с. 29, 53.

БЕЛЕВ, Никола

/1840 — 1904/

Роден в Брегово, Видинско. Син на свещеника Георги *Гицов*. Брат на Станко *Белев*. Свещеник в родното си село от 60-те години на XIX век до края на живота си.

☐ Бончев, Б. Село Брегово. Видин, 1937, с. 201.

БЕЛЕВ, Пандо

/неизв./

От Велес. Пом.-учител в Башино село, Велешко, след 1873 — 1874 г.

☐ Чочков, Хр. Велес, с. 32.

БЕЛЕВ, Станко

/1841 — 25 дек. 1919/

Роден в Брегово, Видинско. Син на свещеника Георги *Гицов*. Брат на Никола *Белев*. Свещеник в родното си село от средата на 60-те години на XIX век до края на живота си. Участва в СТВ.

☐ Бончев, Б. Село Брегово. Видин, 1937, с. 201.

БЕЛЕЖКОВ, Иван

/неизв./

Роден в Годлево, Разложко. Вер. брат на Михаил *Бележков*. Учител в Баня, Разложко /50-те и 60-те години на XIX век/, в Белица, Разложко /1873/, и в Кресна, Горноджумайско /Благоевградско/, през 1874 г. Свещеник от 1877 г.

☐ ДА — Благоевград, ф. 4к, оп. 1, а. е. 27, л. 1 — 4; ф. 225к, оп. 1, а. е. 32, л. 10 — 13; ф. 742, оп. 1, а. е. 15, л. 33 — 35; а. е. 16, л. 39; а. е. 117, л. 6 — 7, 22 — 23; а. е. 155, л. 11 — 13.

БЕЛЕЖКОВ, Михаил Филипов

/1835 — 1910/

Роден в Годлево, Разложко. Вер. брат на Иван *Бележков*. Учи в Белица, Разложко, при Димитър *Арабаджиев* в Банско, при Йоаким *Груев* в Пловдив и в Пазарджик. Учителства в Разлог и разложките села Годлево, Горно и Долно Драглище, Белица /1874 — 1875/ и Сърбиново /Брежани/ и в Софийско — Костенец, Долна Баня и др. Превежда от гръцки език. След Апр. въст. е затворен. След Осв. работи като учител в Сърбиново /1888 — 1895/ и във Ветрен, Пазарджишко /след 1900/. Умира в Разлог.

☐ ДА — Благоевград, ф. 4к, оп. 1, а. е. 27, л. 1 — 4; ф. 49к, оп. 1, а. е. 5а, л. 7 — 8, 19 — 20; ф. 742, оп. 1, а. е. 13, л. 13 — 16; а. е. 15, л. 21 — 22; а. е. 16, л. 27; а. е. 20, л. 43 — 48; а. е. 58, л. 11 — 18; а. е. 98, л. 24 — 34, 42 — 44; а. е. 99, л. 10 — 18; а. е. 106, л. 4; а. е. 110, л. 20; а. е. 117, л. 25; а. е. 155, л. 1 — 13.

БЕЛЕЖНИКОВ, К. /псевд./ — вж. *Начович*, Григор

БЕЛИНОВ, Иван

/неизв. — ок. 1944/

През 1876 г. завършва Робърт колеж в Цариград. Основател и предс. на ч-щето в Котел. След Осв. завършва Военното у-ще в София. Служи в Тринадесета еленска пехотна дружина. През 1901 г. е м-р на обществените сгради, пътищата и съобщенията. Загива по време на бомбардировките в София.

☐ Начов, Н. Цариград, с. 157; Попов, В., Цв. Иванова и Й. Велкова. Българската земска войска 1878 — 1879. Сб. от документи и материали. С., 1959, с. 543, 561; Кръстев, Д. Читалището и театралната самодейност. — В: 100 години читалище „Напредък — Съгласие“. Котел, 1970, с. 2; Уошбърн, Дж. Петдесет..., с. 168.

БЕЛИНСКИ, Димитър

/неизв./

Свещеник в Караманкьой, Добруджа, от 1874 до 1914 г. Брат на Иван *Белински*.

☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 205.

БЕЛИНСКИ, Иван

/неизв./

От Караманкьой, Добруджа. Учител в Бей Дауд, Добруджа. Брат на Димитър *Белински*.

☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 179.

БЕЛКОВСКА, Данка — вж. *Хитрова-Белковска*, Данка Станчева

БЕЛКОВСКИ, Илия Киряков

/25 ян. 1847 — неизв./

Роден в Устово /дн. кв. на Смолян/. Син на Киряк *Белковски*. Завършва пловдивското класно у-ще „Св. св. Кирил и Методий“ и учителства в Троян /1870 — 1873/ и родното си село /1873 — 1878/. Член е на Троянския РК /1871/. След Осв. е учител в Станимака /Асеновград/. През 1883 г. се преселва в София и става държавен чиновник, а по-късно дългогодишен пом.-кмет на града. Умира в София.

☐ Книга за дарителите, с. 313; Илиев, Вл. Град Троян през 19-ти век. Исторически материали. С., 1933, 37 — 39, 44; Марковски, М. Спомени и очерки на българското революционно движение. С., 1976, с. 302.

БЕЛКОВСКИ, Киряк

/неизв. — 1892/
Роден в Устово /дн. кв. на Смолян/. Учител в родното си село, в Карлуково /Славейно/, Смолянско /1844 — 1845/, в Петково, Смолянско, и др. На 29 юни 1859 г. е ръкоположен за свещеник в Петково. Служи в църквите в Алами дере /Полковник Серафимово/, Смолянско, Чокманово, Смолянско, Габрово /Габрица/, Смолянско. Заедно с поп Константин *Манолов* и поп *Григорко* превежда от гръцки език евангелия и жития на местния родопски диалект, събрани в сб. „Домашкино". Синът му Илия *Белковски* също е учител. След Осв. е свещеник в Устово /1878 — 1883/.
☐ Примовски, А. Родопски книжовници. — В: Сб. Родопска мисъл. С., 1935, с. 28; Ташев, Г. Село Петково. Историко-етнографско проучване. С., 1966, 185 — 186; Попконстантинов, Хр. Спомени, пътеписи и писма. Пловдив, 1970, с. 334, 350 — 351.

БЕЛОВ, Георги Панайотов
/1851 — 1909/
Роден в Сливен. Ученик в гимназията в Николаев /1870/. Пансионер при Тодор *Минков*. Като ученик прави опит да се включи в четата на Хаджи Димитър, но поради непълнолетието си не е приет. Продължава обучението си във Висшата академия за инженери /И-т за пътни съобщения/ в Петербург. По време на РТОВ участва като дипломиран инженер в руската армия. След Осв. работи в Б-я и участва в политическия живот на страната. Заедно с Д. Благоев пропагандира социалистическите идеи, намесва се в политическите събития 1881 — 1886 г. Като инженер участва в построяването на жп линиите Бердянск — Полтава /в Южна Русия/ и Сливница — Драгоман; в преустройството на турския конак в дворец в София. Редактор на в. „Демократ" и сътрудник на в. „Търновска конституция". Умира в София, но е погребан в Сливен. Временен сътрудник на в. „Право" /1873/.
☐ ЦГАОР, ф. 1750, оп. 1, ед. хр. 316, л. 25а; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 26; Табаков, С. Сливен, 516 — 517; Клинчаров, Ив. Дядо Благоев. С., 1926, 91 — 92; Стоянов, М. БВК, с. 10; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 135; Степанова, Л. Вклад России..., с. 151, 203.

БЕЛОВ, Димитър
/1851 — неизв./
Роден в Сливен. Получава класно образование в Сливен и Търново. Учителства в Карнобат /1873 — 1876/, а по-късно става секретар на Сливенския митрополит.
☐ Нейчев, Т. Карнобат в миналото и Алекси Нейчев. С., 1938, с. 29.

БЕЛОВЕЖДОВ, Никола Илиев
/25 окт. 1856 — 4 ноем. 1930/
Роден в Копривщица. Завършва класно у-ще там, а след това и пловдивското класно у-ще „Св. св. Кирил и Методий" /1873/. Учител в родния си град и активен член на местния РК. Участва в Апр. въст. — секретар на военнореволюционния к-т и един от помощниците на Тодор *Каблешков* и Панайот *Волов*. След въст. е заточен на о. Родос. Освободен през 1878 г. След Осв. е учител в София /до 1908/, автор на учебници за началното училище, редактор на детското сп. „Звездица" /1892 — 1914/, „Детска библиотека" /от 1899/, „Младежка библиотека" /1904 — 1907/. Умира в София.
☐ СГОДА, ф. 5к, оп. 1, а. е. 466, л. 1; Доросиев, Л. Нашите..., 132 — 133, 141 — 144; Шабанов, Ив. Непресъхващ извор на родолюбци, с. 5; Спомени за Априлското въстание от 1876 г. С., 1976, 55 — 68.

БЕЛОПИТОВ, Тодор Димитров
/ок. 1856 — 6 май 1876/
Роден в Панагюрище в семейството на търговец на добитък. Образование получава в Цариград. Учителства в родния си град и участва в рев. движение — секретар на Панагюрския РК и на Хвърковатата чета на Георги Бенковски. Убит по време на Апр. въст.
☐ Тахов, Г. 20-годишният поет Тодор Белопитов от Хвърковатата чета. — *Отечество*, 1976, № 7, с. 29; ЕБ, т. 1, с. 256.

БЕЛСТОЙНЕВ, Михаил
/1858 — 1923/
Роден в Самоков. Заминава с Коста *Геров* в Търново /1870/. По-късно работи със Захарий и Васил *Радойкови*, Никола *Образописов* и Иван *Доспевски*. Автор на икони в софийската църква „Св. Петка стара" /1872/. След Осв. работи в Трън, в софийските села Костенец, Радуил, Долни Пасарел; в Стърмен, Русенско; Реселии /Райново/, Хасковско; Махала /Марица/, Самоковско; в Живковото манастирче при Ихтиман; в аязмото в Доспей, Самоковско; в Дупнишката църква „Св. Георги"; в Чамурлий /Шишманово/, Самоковско в Долна баня, Софийско, Долно Камарци, Софийско; в м-ира „Св. Крал". Прави портрет на самоковския владика Доситей. Умира в Самоков.
☐ Василиев, Ас. БВМ, с. 472.

БЕЛЧЕВ /БЕЛЧОВ/, Атанас
/неизв./
Роден в Сливен. През периода 1860 — 1875 г. учи в Галатасарайския лицей в Цариград и в Николаевската генералщабна академия в Петербург. Остава на военна служба в Русия.
През 1872 г. публикува две стихотворения в сп. „Слава" и „Училище".
☐ Табаков, С. Сливен, с. 517; Начов, Н. Цариград, с. 152; Стоянов М., БВК, с. 10; Степанова, Л. Вклад России..., с. 203.

БЕЛЧЕВ, Генчо
/неизв./
Учител в Чирпан и Пловдив /1873 — 1876/.
☐ Доросиев, Л. Нашите..., с. 133; Събчев, Н. Чирпан, с. 187, 216; Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив, 1981, с. 335.

БЕЛЧЕВ, Генчо
/неизв./
Роден в Ст. Загора. Учи в Медицинското у-ще в Букурещ /1865 — 1866 и Табор, Чехия /1870/, издържан от Старозагорската община. Учителства в родния си град преди Осв.
☐ Иванов, Ат. Черти из живота и записки на Атанас Иванов. Сливен, 1885, с. 47, 52; Илиев, Ат. Спомени. С., 1926, с. 70.

БЕЛЧЕВ, Генчо Костов
/ок. 1846 — юли 1892/
Роден в Копривщица. Учителства в родния си град /1870 — 1876/. Член на РК, участва в Апр. въст. и е заточен в Акия, Мала Азия /1876/. След Осв. е учител в Люлебургас, Одрин и Бабаески. През 1889 г. е ръкоположен за свещеник.
☐ НБКМ — БИА, II А 7666; АНГ, т. 1, с. 31; Говедаров, Ив. Копривщица, с. 11; Доросиев, Л. Учебното дело..., с. 6, 13, 131 — 133, 139 — 140; Шабанов, Ив. Непресъхващ извор на родолюбци, с. 17.

БЕЛЧЕВ, Д.
/неизв./
Учител в Церовец, Русенско, през

1875 г.
☐ Летоструй, VIII, 1876, 202 — 203.

БЕЛЧЕВ, Димо
/неизв./
Учител и читалищен деец в Г. Оряховица през периода 1859 — 1877 г.
☐ 140 години народно читалище. Юб. л. Г. Оряховица, 16 дек. 1967.

БЕЛЧЕВ, Манчо
/неизв./
От Щип. Като стипендиант на Руския синод учи в духовно у-ще /1869/. От края на 1869 до 1871 г. учи в Табор, Чехия. Завършва естествени науки в Пилзен, Чехия. През 1874 г. е учител в Свищов. Прави опити да състави учебници по зоология и ботаника.
☐ НБКМ — БИА, ф. 14, а. е. 2010. л. 9; ф. 22, а. е. 538, л. 9; Документи за българската история. Т. 1. С., 1931, с. 509 /Писмо от Азиатския департамент до Н. Геров/; в. *Напредък*, X, № 41, 10 май 1875; Илиев, Ат. Спомени. С., 1926, с. 70; Ганчев, Ст. Свищов, с. 133.

БЕЛЧЕВ, Матей
/неизв./
От Сопот. Учител в Плевенското класно у-ще /1868 — 1869/.
☐ Марков, Н. Бележки по народнообразователното дело в града Плевен и околията му. — В: Юб. сб. по случай 70 години читалище „Съгласие" в Плевен /1869 — 1939/. Плевен, 1939, с. 38.

БЕЛЧЕВ, Никола Геров
/1835 — 17 юли 1876/
Роден в Копривщица, където учи при Найден *Геров*. Учител в Елеменлии /Ситово/, Чирпанско /1853 — 1856/, в Сатъ Бегово /Милево/, Пловдивско /1856 — 1857/. Свещеник в Гирен /Белозем/, Чирпанско /1858 — 1874/. Завръща се в Копривщица през 1875 г. и става член на училищното настоятелство и на РК. За участие в Апр. въст. е обесен в Пловдив.
Временен дописник на сп. „Читалище" /1874/. Издава „Песнопойче. Събрано и наредено от Никола Геров Б. Цариград, печатницата на Т. Дивиатчина, 1860".
☐ Беловеждов, Н. Спомени. — В: Юб. сб. по миналото на Копривщица. С., 1926, с. 110; Стоянов, М. БВК, с. 10; Шабанов, Ив. Непресъхващ извор на родолюбци, с. 7; Царев, Г. Духовници патриоти от Панагюрски революционен окръг — участници в Априлската епопея. — В: Сб. Априлското въстание..., с. 23, 293; Вълчев, А. За първите стъпки на учебното дело в Родопите. — *Родопи*, 1975, № 6, с. 25.

Христо Белчев

БЕЛЧЕВ, Пан.
/неизв./
Учител в Ямбол ок. 60-те и 70-те години на XIX век.
☐ Върховски, Н. Ямболски патриоти по духовното и политическото ни възраждане. Ямбол, 1910, с. 66.

БЕЛЧЕВ, Партений Велков
/1837 — 1893/
Роден в Троян в търговско семейство. Образование получава в родния си град и Киевската семинария /1857 — 1861/. Учителства в Сопот /1861 — 1865/. Участва в учителския събор в Пловдив /1870/. Умира в Пловдив.
☐ НБИВ — БИА, ф. 2, а. е. 82, л. 1; АНГ, т. 1, с. 3 — 4; Фингов, Д. Спомени из живота ми. — В: Сб. Калоферска дружба. 1. С., 1908, с. 135; Шишманов, Ив. Спомени и документи. С., 1976, 73 — 74.

БЕЛЧЕВ, Пеню
/неизв./
От Търново. Учител в Церова кория, Търновско /1851 — 1856; 1867 — 1871/.
☐ Церов, Ив. Спомени и бележки. Варна, 1921, с. 17; Станев, Н. Великотърновската котловина, с.118.

БЕЛЧЕВ, Степан М.
/неизв./
Учител в Севлиево през 1870 — 1871 г.
☐ НБКМ — БИА. II А 7642.

БЕЛЧЕВ, Стоян П.
/1837 — 1911/
Роден в Ямбол, където учи. Учител в Ямбол през 1873 г. Енорийски свещеник при църквата „Св. Троица" в града /1874 — 1900/.
☐ ДА — Сливен, ф. 44к, оп. 1, а. е. 111; Атанасов, Ж. Учебното дело в Ямбол преди Освобождението. — *Уч. пр.*, 1947, № 1—2, с. 135; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 98.

БЕЛЧЕВ, Христо Минчев /псевд. Яворин/
/1857 — 15 март. 1891/
Роден в Търново. Завършва Търновското класно у-ще /1869/ и гимназия в Загреб /1872 — 1876/. Следва една година в Загребския философски ф-т, но прекъсва поради липса на средства. Чиновник в Севлиево,Търново, София. Като държавен стипендиант следва в Париж политически и икономически науки /1881 — 1884/. След Осв. заема административни постове. М-р на финансите в кабинета на Стефан *Стамболов* /2 ноем. 1890 — 15 март 1891/. Убит по политически причини през 1891 г. Първите си стихотворения пише на хърватски език, публикува ги в сп. „Виенац", Загреб. Сътрудничи на в. „Остен" /1878/, „Целокупна България" /1879 — 1880/ и др. Заедно със Спас *Вацов* превежда от хърватски език „Спомени от цариградските тъмници" на Светослав *Миларов*. През 1902 г. излизат неговите „Избрани съчинения".
☐ Данчови. БЕ, с. 185; Топузов, Ив., Ив. Сарафов. Предосвобожденски дейци за земеделска просвета. С., 1953, с. 140; Жечев, Н. Спомени на М. К. Сарафов, 60 — 70 год. на XIX в. — *ИДА*, 37, 1979, с. 197; ЕБ. т. 1, с. 257.

БЕЛЧЕВА, Неделя
/неизв./
Получава образование в Прага. Учителка в Сливен през 70-те години на XIX век.
☐ Табаков, С. Сливен, с. 489; Паскалева, В. Българката..., с. 136.

БЕЛЧО
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Плаковския м-ир за „Две советова-

телни слова Плутарха“, превел И. Стоянович /1845/.

БЕЛЧО
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Трявна за „Писменница на славянскийа язик“, наредил Ив. Момчилов /1847/.

БЕЛЧОВ, Петър
/неизв./
Учител в Търново /1857/. Спомоществовател от Търново за „Скратение на турската история“, превел П. Р. Славейков /1857/.
☐ Карастоянов, Г. Васил Априлов. Черти от един живот. С., 1971, с. 105.

БЕЛЯЕВ, Атанас Данаилов
/1805 — 3 май 1872/
Роден в Чирпан. През 1858 г. постъпва в Киевската семинария с руска държавна издръжка. От 1861 до 1865 г. учи и завършва Юридическия ф-т на Киевския у-т „Св. Владимир“. Завръща се в Б-я и учителства в Ст. Загора /нач. на 1865/, Габрово /1865/, Пазарджик/1867/, Пловдив, отново Ст. Загора /1871 — 1872/ и Самоков. Директор на класните у-ща в Ст. Загора и Пловдив. Заради обществената си дейност е преследван и за два месеца е арестуван /в Одрин/. Умира в Ст. Загора. Временен сътрудник на „Цариградски вестник“ /1858/, в. „Време“ /1866/, в. „Македония“ /1867 — 1868, 1870/, в. „Право“ /1870 — 1871/ и „Летоструй“ /1871/.
☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 24а, 116, 126а; НА БАН, ф. 46к, а. е. 29; в. *Турция*, VIII, № 18, 7 юни 1872; АГСР, т. 2, с. 373; Илиев, Ат. Спомени. С., 1926, 61 — 79; Стоянов, М. БВК, с. 11; Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив, 1981, с. 323; Поглубко, К. За да бъдат,.., с. 66, 72; Степанова, Л. Вклад России...., с. 143, 204.

БЕЛЯКОВСКИ, Димитър — вж. *Георгиев*, Димитър

БЕНВЕНТУРА, Ленич
/неизв./
Бълг. католически свещеник. Игумен на Алвинцкия м-ир /1741/.
☐ Радкова, Р. Българската интелигенция през Възраждането. С., 1986, с. 159.

Георги Бенев

БЕНДЕРЕВ, Анастас Тодоров /Георгиев/
/25 март 1859 — 17 ноем. 1946/
Роден в Г. Оряховица в семейство на търговец. Брат на Никола *Бендерев*. Първоначално учи в родния си град при Радко *Радославов*, продължава в Габровската гимназия /1875/ при Иван *Семерджиев*. Грижи се за училищната библиотека. Учител в Самоводене, Търновско /1873/ и в Г. Оряховица/1875 — 1876/. Участва в нац. осв. борба. Куриер на РК в родния си град. След разгрома на Апр. въст. емигрира в Кладово / дн. в СФРЮ/, където се включва като доброволец в четата на Тодор Велков по време на СТВ. Заминава за Русия, където учи в гимназията в Николаев, пансионер при Тодор *Минков*. След Осв. завършва Военното у-ще в София и Николаевската генералщабна академия в Петербург /1880/. Участник в СБВ. Участва в детронирането на Ал. Батенберг /1886/, след което емигрира в Русия и служи в руската армия. Заедно с Петър Д. *Груев* и Радко *Димитриев* оглавява т. нар. „Революционен комитет“ от русофили емигранти в Румъния / 1887/. Достига до чин ген.-лейтенант. Участва в Руско-японската война /1904 — 1905/ и в Първата световна война /1914 — 1918/, след което се завръща в Б-я. Работи като писар в мини „Перник“ /1925 — 1931/. Умира в София.
Временен дописник на в. „Нова България“ /1876/. Автор на военноисторически трудове след 1878 г.
☐ НБКМ — БИА, ф. 262 /Атанас Бендерев/; ф. 151, а. е. 10, л. 443 — 463; Дейността на ротмистър Бендерев през войната между България и Сърбия в 1885 г. С., 1929; Цонев, З. Горна Оряховица, 120—122; Шалаверова, М. Принос към живота и делото на Анастас Бендерев. — *ГМСБ*, 2, 1976, 89—98; Бендерев, А. Мисли и спомени. С., 1976.

БЕНДЕРЕВ, Никола Тодоров
/неизв./
Роден в Г. Оряховица. Брат на Анастас *Бендерев*. Учи в Г. Оряховица. Завършва гимназия в Николаев /1874/. Учителства в родния си град /след 1874/. Член на РК в Г. Оряховица. Участник в Апр. въст. След Осв. е директор на Варненската и Търновската гимназия и окръжен училищен инспектор.
☐ НБКМ — БИА, ф. 297, а. е. 1, л. 153; Шалаверова, М. Принос към живота и делото на Анастас Бендерев. — *ГМСБ*, 2, 1976, с. 91; Бендерев, А. Мисли и спомени. С., 1976, 640 — 641.

БЕНЕВ, Георги /псевд. Драганов/
/1843 — 25 септ. 1909/
Роден в Ст. Загора. Първоначално учи в класното у-ще в родния си град, след това в Белградската семинария. През 1870 г. като стипендиант на Старозагорската община заминава за Табор, Чехия, но се записва в Историко-филологическия ф-т на Пражкия у-т. Прехвърля се във Виена, където през 1873 г. завършва Историческия ф-т. По време на следването си е подпомаган материално и от ДД. След завръщането си в Б-я е учител за кратко време в Търново, а след това в Ст. Загора /1873 — 1877/. Г. Б. участва в нац. осв. д-ние, предс. на старозагорското ч-ще, член на РК. По време на Старозагорското въст. /1875/ е арестуван. Като преводач участва и в РТОВ. След Осв. е административен служител: окръжен управител в Пловдив, член на Върховния съд в Изт. Румелия, окръжен началник в Пазарджик, гл. контрольор и директор на финансите. Народен представител /1879 — 1885/ в Областното събрание на Изт. Румелия. Съучредител на Ботевите тържества /1884/. По време на Съединението е член на временното п-во. Участва в СБВ. След 1885 г. работи като финансов служител и инспектор в различни банки. Редовен член на БКД /1884/. Награден с ордена „Св. Александър“

V степен /1890/. Умира в Пловдив. Временен сътрудник на в.“Право“/1870/, на сп. „Читалище“ /1872 — 1875/ и „Летоструй“ /1873/. Публикува преводи на стихотворения от чешки поети. Превел и „Българското княжество от д-р Константин Иречек. Пловдив, книгопечатница на Янко С. Ковачев, 1878“. След Осв. е съредактор на в. „Марица“ /1878 — 1885/; основава и редактира в. „Южна България“ /1883 — 1885/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 542 /Георги Бенев/; ф. 14, а. е. 593, л. 19 — 20; II В 9280, л. 106; II В 9283, л. 6; II В 10257; II В 10035; ЦДИА, ф. 248, оп. 1, а. е. 2, л. 2; ф. 1479, оп. 1, а. е. 2, л. 2 — 4; Илиев, Ат. Спомени. С., 1926, с. 84, 105; Стоянов, М. БВК, с. 11; Буюклиев, Хр. История на Стара Загора. С., 1966, 56—57; Кънчев, Н. Бележки за Старозагорското въстание на Хр. Шиваров. — *ИДА*, 18, 1970, с. 218.

БЕНЕВ, Найден
/1857 — 6 февр. 1909/
От Копривщица. Учи в родния си град и в пловдивското класно у-ще „Св. св. Кирил и Методий“. Учител в Копривщица. Завършва курс по руски език /1878/. Секретар на върховния касационен съд в София /1879/. Адвокат от 1883 г. Секретар на МС /1894/. М-р на вътрешните работи /1 ноем. 1896 — 18 ян. 1899/ и на търговията и земеделието /23 ноем. 1898 — 18 ян. 1899/.
☐ Говедаров, Ив. Копривщица, с. 11; Васильов, Т. Спомени за лица и събития през XIX и XX век. С., 1934, 119 — 121; Шабанов, Ив. Непресъхващ извор на родолюбци, с. 14.

БЕНЕВ, Тодор
/неизв./
Свещеник в Копривщица през 70-те години на XIX век.
☐ 100 г. храм Светителя отца нашего Николая. Юб. в. Копривщица, 12 юли 1944.

БЕНЕВ, Цвятко
/неизв. — 1928/
Роден в Горна Липница, Търновско. Учител в родното си село /1868/. На 3 окт. 1870 г. е ръкоположен за свещеник. Включва се в четата на Бачо Киро *Петров*. След Осв. е свещеник /до 1925/.
☐ Серафимов, Н. Село Горна Липница — Великотърновски окръг. История. С., 1975, с. 20, 23, 26.

БЕНЕДИКТ /светско име Васил Янов Хадживълков/
/неизв. — 1920/
Роден в Малко Търново. Завършва Белградската семинария и се замонашава в Зографския м-ир. След 1871 г. служи в Бълг. екзархия в Цариград, а по-късно е изпратен като учител в Малко Търново. Участва в подготовката на Апр. въст. и след потушаването му емигрира в Русия /1876/. Участва в Бълг. опълчение. След Осв. е игумен на Драгалевския м-ир.
☐ Колев, Л. Духовници — участници в национално-освободителните борби на нашия народ. — ИЦИАИ, т. 1, 1978, с. 372.

БЕНИН, Петър
/неизв./
Свещеник в Банско. Ок. 1790 г. открива частно килийно у-ще. Баща на *Неофит Рилски*.
☐ Шишманов, Ив. Нови студии из областта на българското възраждане. — *СбБАН*, 21, 1926, с. 68.

БЕНОВ, Тодор
/неизв./
Роден във Враняк, Врачанско. Свещеник в Попица, Врачанско, през 1872 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 2181; Летоструй, V, 1873, с. 58.

БЕНЧЕВ
/неизв./
От Габаре, Врачанско. Учител в Търнак, Врачанско, през Възраждането.
☐ Сто години народно читалище, с. Търнак, Врачанско. Юб. в. 24 май 1967.

БЕНЧЕВ, Иван Илиев
/неизв./
Роден в Сопот. Син на Илия *Бенчев*, брат на Илия и Тодор *Бенчеви*. Завършва Богословското у-ще на о. Халки през 60-те години на XIX век и става свещеник в София.
☐ Начов, Н. Цариград, с. 117, 132.

БЕНЧЕВ, Илия
/неизв./
Роден в Сопот. Брат на Матей *Бенчев*. Баща на Иван, Илия и Тодор *Бенчеви*. Търговец. Учителства в Плевен през 1869 — 1871 г.
☐ Трифонов, Ю. Плевен, с. 264.

БЕНЧЕВ, Илия Илиев
/неизв./
Роден в Сопот. Син на Илия *Бенчев*, брат на Иван и Тодор *Бенчеви*. Свещеник в София през 70-те години на XIX век.
☐ Начов, Н. Цариград. с. 117, 132.

БЕНЧЕВ, Матей
/неизв./
Роден в Сопот. Брат на Илия *Бенчев*. Учител в Плевен /1868 — 1869/ и в Долни Дъбник, Плевенско /1870/; учител и свещеник в Тетевен /1870 — 1878/. След Осв. е свещеник в София.
☐ В. *Македония*, IV, № 74, 17 авг. 1870; Стойчев, Д. Тетевен в миналото и днес. С., 1924, с. 38; Трифонов, Ю. Плевен, с. 262; Койчев, М. Просветата в Тетевен преди Освобождението. — В: Сб. Ловеч и Ловчанско. С., 1934, с. 87; Васильов, Т. Спомени за лица и събития през XIX и XX век. С., 1934, с. 197; Динеков, П. София, 333 — 334.

БЕНЧЕВ, Тодор Илиев
/неизв./
От Сопот. Син на Илия *Бенчев*, брат на Иван и Илия *Бенчеви*. Отначало търгува заедно с баща си. През 1869 г. става учител в Чанакча и по-късно в Тарфа, в околностите на Цариград /1870 — 1872/. От 1872 г. е свещеник в Бургас. Умира в Хасково.
☐ ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 2, л. 118; Начов, Н. Цариград, 115, 117.

БЕНЧЕВА, Елена Тодорова /духовно име Евпраксия/
/1715 — 15 авг. 1806/
Родена в Сопот. Завършва килийното училище към девическия м-ир в Сопот. Учи в Киевското епархийско девическо у-ще /1732 — 1736/. Килийна учителка в Сопот. Въвежда светски учебни предмети. През 1739 г. става монахиня с духовно име Евпраксия. Игуменка на м-ира /1755 — 1806/. Преписва „История славяноболгарская“ /1768/. Преписът не е запазен, но е от оригинала, вторият след този на *Софроний Врачански*, единственият правен от жена. Оставя две кратки приписки за живота си /1803/. Умира в Сопот.
☐ Петров, Ц. Нови данни за Паисий Хилендарски и за „История славяноболгарская“. — *Тракия*, 1970, № 4, 51 — 52; Петров, Ц. Нови данни и изводи за манастирските килийни училища и за съдържанието на манастирското килийно образование у нас. — *Тракия*, 1972, № 2, 80 — 82; Петров, Ц. Нови данни за манастирските училища у нас. — *Нар. про-*

света, 1975, № 7, с. 99.

БЕНЧОВ, Симеон
/неизв./
От Етрополе. Пет години /до 1850/ учи в килийното у-ще, две години в класното у-ще при Димитър *Дидов* и Манол *Лазаров* и в Света гора. Открива частно взаимно у-ще в дома си /1850/, премества се в метоха на Зографския м-ир. Учителства в Самунджиево /дн. кв. на Ботевград/ през 1852 г., в Лом, Белоградчик и Видин. Връща се в Етрополе /1865/ и пише учебник по благонравие: „Първоначалната наука заради должности на човека“. Владее руски език. Спомоществовател за „Райна, княгиня бълг.“, превел Й. Груев /1852/.
☐ Райков, Д. Етрополе. С., 1968, с. 21.

БЕРКОВСКИ, Дионисий
/неизв./
Ученик в Белградската семинария през 1869 г.
☐ НБКМ — БИА, ф. 7, а. е. 399, л. 1 — 2.

БЕРКОВСКИ, Кирил — вж. *Кирил, митрополит Видински*

БЕРКОВСКИ, Петър Иванов
/1852 — 15 март 1892/
Роден в Лом в семейството на занаятчия. Учи в Белградската семинария /1865 — 1869/ и завършва гимназия в Прага /1869—1872/ с материалната помощ на *Антим I*. Участва във Втората бълг. легия /1867 — 1868/. Учител в Хасково /1872/ и предс. на РК в града. Арестуван и заточен в Диарбекир след покушението над хаджи Ставри /1873/. Успява да избяга /1876/ и участва като доброволец в СТВ и РТОВ. След Осв. е кмет на Хасково /до 1882/, редактор на пловдивския в. „Съединение“ /1882 — 1883/. Околийски началник в Ловеч /юни 1882/, окръжен управител в Оряхово /1883/, окръжен управител в Ловеч и Лом /1884 — 1886/. Народен представител в IV ОНС /1884 — 1886/. Умира в Лом. Временен дописник на сп. „Читалище“ /1872/, в. „Век“ /1874/, в. „Напредък“ /1874, 1875/, в. „Знаме“ /1875/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 199 /Петър Берковски/; Берковски, П. Из възпоминанията ми. Лом, 1894; Каракостов, Ст. ДЗ, с. 45; Стоянов, М. БВК, с. 11; Протоколи от съдебния процес срещу Атанас Узунов. С., 1875, с. 130.

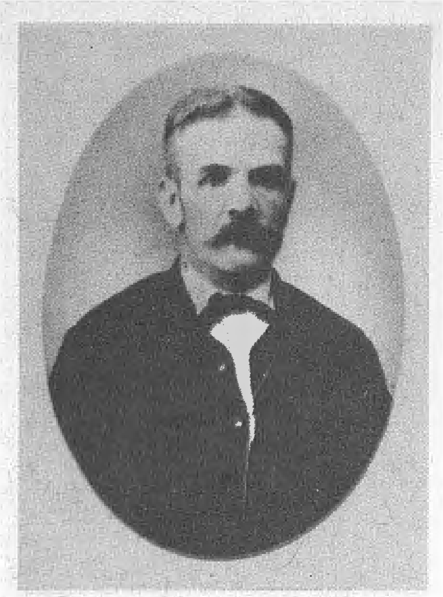

Васил Берон

БЕРНАКОВИЧ, Деодат
/неизв./
Францискански монах. Игумен на метоха в бълг. колония във Винга, Банат, през 1742 г.
☐ Радкова, Р. Българската интелигенция през Възраждането. С., 1986, с. 155.

БЕРОВ, Петър
/неизв./
Преселва се от Б-я в бесарабската колония Тайраклии през 1819 г. Свещеник там през 40-те и 50-те години на XIX век. Спомоществовател за „Галерия из Монтионовски премии за добродетел“, превел С. Радулов /1857/.
☐ Радкова, Р. Нови данни..., с. 122.

БЕРОВ, Сава
/неизв./
Роден в Кайраклии, Бесарабия. Учи в централното у-ще „Св. св. Кирил и Методий“ в Болград и в Киевската семинария. През 1868 г. е свещеник в Кубей, Бесарабия. Ок. 1880 г. преподавател по религия в у-щето в Болград.
☐ Сп. *Духовни книжки II*, 1868, № 11 — 12, с. 287; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 121.

БЕРОВСКИ /МАКЕДОНСКИ/, Димитър Попгеоргиев
/1840 — 1907/
Роден в Берово /дн. в СФРЮ/ в семейството на свещеник. Брат на Иван *Беровски*. Учи в Одеската семинария /1858 — 1860/. След 1865 г. учителства в родното си село. Участва в църковно-нац. борба, за което е преследван от гръцкия владика. По време на Апр. въст. заедно с тъста си поп *Стоян* от Разловци /дн. в СФРЮ/ и Константин *Попстоянов* съставя чета и вдига въстание в Малешево / 8 май 1876/, което скоро е потушено. Участва в РТОВ; един от ръководителите на Кресненско-Разложкото въст. /1878/. След Осв. е околийски управител в Радомир и окръжен управител в Кюстендил /до 1907/. Умира в Долна Гращица, Кюстендилско.
☐ Иванов, Й. Северна Македония. С., 1906, 352 — 354; Кирил, патр. Натанаил Охридски, 433 — 434; Документи за Българското възраждане от архива на Стефан И. Веркович. 1860 — 1893. С., 1969, с. 69; Коцев, З., Ал. Боянов. Димитър Беровски. — *Славяни*, 1981, № 2, с. 24.

БЕРОВСКИ, Иван
/неизв./
Роден в Берово/дн. в СФРЮ/. Брат на Димитър *Беровски*. Свещеник в родното си село през 70-те години на XIX век. Участник в Разловската буна /1876/.
☐ Иванов, Й. Северна Македония. С., 1906, с. 354.

БЕРОН, Васил /Васил Хаджистоянов Джелалски/
/1824 — 24 септ. 1909/
Роден в Котел. Произхожда от заможно семейство на овчари. Сестрин син на Петър *Берон*. Първоначално учи в Котел, а след това в Плоещ, Крайова и Брашов. Продължава в Куручешменското у-ще в Цариград, а през 1846 г. завършва Ришельовския лицей в Одеса. През 1847 г. е студент по медицина в Мюнхен, но завършва във Вюрцбург през 1852 г. Следващата година специализира във Виена и защитава докторска теза на тема: „Über den Startkrampf und den indischen Hanf als Heilmittel gegen denselbenn“. След ученето си се установява като лекар в Букурещ. Работи във военната походна болница на руската армия по време на Кримската война /1853 — 1856/ Секретар на бълг. к-т по набиране на доброволци за войната. Сътрудничи на д-р Иван *Селимински* и Г. С. *Раковски*. От 1855 г. е лекар в Търново, като същевременно се занимава с културна и просветна дейност. Предс. на цър-

ковно-училищното настоятелство и управител на мъжките и девическите у-ща. От 1864 до 1872 г. е учител по естествена история, директор и лекар на Болградската гимназия. Контролира бълг. у-ща в Южна Бесарабия. През 1872 г. се връща отново в Търново като управител на у-щата и предс. на църковната община /до 1900/. След Осв. В. Б. е депутат в УС. Продължава да работи като лекар, преподавател и често заема административно-политически длъжности. Предс. на археологическото д-во в Търново /1884/. Дописен/1870/ и редовен /1884/ член на БКД. Награден с орден „За гражданска заслуга“ III степен /1902/. Умира в София. Публикува бълг. народни песни, статии и слова в сп. „Български книжици“ /1858/, сп. „Българска пчела“ /1863/, сп. „Духовни книжки“ /1866 — 1867/, в. „Народност“ /1868/ и „Българин“ /1878/. В Болград издава в. „Пътник“ /1870/. Автор на „Първа българско-френска граматика с едно изложение за българското правописание. Съчинена от Василя Х. Стоянова-Берон, доктора медицини. Букурещ, в печатницата на Йосиф И. Романова и съдруж. 1859“; „Логика, първи път на български изложена от Василя Х. Стоянова-Берон, доктор медицини и хирургии. Издание първо. Виена, в печатницата на Л. Сомера, 1861“; „Българо-френски буквар като приготовителна книжка на българско-френската граматика. Съставил В. Б. Болград, в Училищната книгопечатница, 1865“; „Diskursu tinutu in Scola centrala din Bolgradu, la distribuiera premiilor in 30 iunie 1865 de dr. Basilie H. S. Beron directorul Scolei centrale“. Слово произнесено в Централното в Болград училище при раздаването на наградите в 30 ден юния на 1865 от доктора Василя Х. С. Берон; „Първа българско-немска граматика. Съчинена от Василя Х. Стоянова-Берон, доктора медицини и хирургии. Болград, в печатницата при Центр. училище, 1868“; „Естествена история първи път на български систематически изложена с приложни забележки и практически изводи. Част първа. Зоология. Клас I. Млекоподающи животни. Разряд I. Человек в сравнение с другите животни. Съчинена от Василя Х. Стоянова-Берон, доктора медицини и хирургии. Болград, в печатницата при Централното училище, 1870“. В „Уроци за търговска аритметика“ от Ил. Христович има обявя за учебници по естествена история, география и теория на словесността, съставени от В. Б.

☐ 50-годишен юбилей на д-р В. Берон. — *Уч. пр.*, 1902, № 7, 616 — 619; Създатели на класното /главно/ училище. — В: Юб. кн. на В. Търновската народна мъжка гимназия „Св. Кирил“ по случай 50-годишнината от основаването ѝ и 75 год. от откриването на класното училище в гр. В. Търново. С., 1933, 36 — 40; Мусаков, Ил. Д-р Васил Берон. С., 1944; Стоянов, М. БВК, 12 — 13; Бъчваров, М. Българската философска мисъл през Възраждането. С., 1966, с. 28; Андреев, А. Васил Берон. С., 1970; Стефанов, В. Българската медицина през Възраждането. С., 1980, с. 127.

Петър Берон

БЕРОН /ХАДЖИБЕРОВИЧ/, Петър Атанасов

/ок. 1795 — 21 март 1871/

Роден в Котел. Син на заможния абаджия и търговец х. Атанас Беро. Учи в родния си град при Стойко Владиславов /*Софроний Врачански*/ и при Райно *Попович*. Преследван заради подкрепата, която оказва на руската армия във войната от 1809 — 1812 г., бащата се разорява и П. Б. прекъсва учението си. През 1815 г. се преселва във Варна като абаджия. Две години по-късно заминава за Букурещ и постъпва в Бейската академия на Вардалахос /1817 — 1821/. Издържа се сам, работейки като частен учител. За участието си в Гръцката завера /1821/ е принуден да напусне Букурещ. Установява се в Брашов. С материалната помощ на бълг. търговец Антон Иванович следва в Хайделберг философия /1825 — 1826/ и медицина в Хайделберг /1826—1827/ и в Мюнхен/1827 — 1831/. Защитава докторат на тема: „Dissertatio inauguaralis sistent novum lecanometron et embriometron, quam pro summis in medicina, chirurgia ey arte obstetrice honoribus rite obtinendis illustrissime facultati medicae Monachensi omni qua par observantia offert Petrus hadis Beron, Thrax. Monachii, MDCCCXXXI [1831].“ Това е първата дисертационна разработка в областта на акушерството, представена от бълг. лекар и написана на латински език. След завършване на образованието си за кратко време е лекар на свободна практика в Букурещ. Градски и окръжен лекар в Крайова /1832 — 1841/. Наред с лекарската си професия П. Б. се занимава и с търговска дейност. От 1843 г. се отказва от мед. практика и се отдава изцяло на научни занимания, живеейки главно в Париж. Научните му интереси обхващат проблеми на философията, медицината, естествените науки, химията, физиката, математиката, астрономията. Главната заслуга на П. Б. е в демократизирането на бълг. книжовен език, в реформирането на образователната система и педагогическата мисъл у нас. Съдейства за развитието на образователното дело, като подпомага материално както бълг. ученици в чужбина, така и редица у-ща в страната. Завещава цялото си богатство на бълг. емиграция в Румъния за културно-педагогически и просветни цели. Умира в Крайова. Автор на „Буквар с различни поучения, собрани от Петра х. Беровича за болгарските училища. Напечата ся сас помощта г. Антоньова Иоановича. В годе 1824 [Брашов]“; „Буквар болгарский с различни поучения за болгарските училища. Издание второ. Печата ся в типографията на Захария Каркалеки и сина его. В лето 1841 в Букурещ“; — Издание третие, 1847; — Издание четвертие, 1850“; — [5 изд. допълнено] Цариград, в печатница Т. Дивитчианова, 1856“; — [6 изд.] 1862 г.; „Краснописание. Букурещ. 1843“; “Διατριβη ἀναγνωσθεισα εισ την συνεδπίασιν τησ εν ’Αθηναισ Φυσιογραφικησ εταιριασ κατα την 15 ιανουαριου υπό του αντεπιστέλλοντοσ μέλουσ αυτησ κ. Πέτρου Βερώνου. ιατρου. ΜΜ Εν Αθηναισ, εκ του τυπογραφείου Αθηνασ, 1853; Κλιματολογία / Εν Αθηναισ 1853 Μαρτίου 4. Πετροσ Βερων/"; „Systéme de géologie et origine des cométes or trés court résumé du deuxiéme volume de l' atmosphérologie par Pierre Béron. Bachelier, 1847"; „Slawische Philosophie enthaltend die Grundzüge aller Natur- und Moralwissenschaften nebst einem Anhang uber die Willensfreiheit und die Untsterblichkeit der Seele. Prag, Fr. Ehrlichq, 1855"; „Le déluge. Sa cause, ses actions et ses effets conservés dans les cométes... considérés du point de vue de la philosophie slave par Pierre Béron. Paris, B. Balliére, 1857"; „Origine des sciences physiques et naturelles et des sciences métaphysiques et morales constatée suivant les lois physiques dans l'origine commune des fluides imponderablesq de la pondérabilité...avec plusieurs gravures... par Pierre Béron. Paris, Mallet, 1858"; „Déluge et vie des plantes avant et aprés le déluge... Par Pierre Béron. Paris, Mallet, 1858"; „Texte du grand atlas cosmobiographique contenant le mode de la production des corps célestesq de leur mouvements... et l'explication de tous les phenoménes célestes et géologiques suivant les lois physiques par Pierre Béron. Paris, Mallet, 1858"; „Klimmatisch-magnetischer Erdglobus und optische Ringe erzeugender Saturglobus. Berlin, R. Wagner, 1853"; „Atlas du magnetisme terrestre représentant l'aimantation de la terre. Avec un texte contenant l'explication de tous les faits magnétiques auivant les lois physiques. Appendice: Variation diurnesq annuelles et seculaires des éléments magnetiques... Par Pierre Béron. Paris, Mallet, 1860"; „Grand atlas cosmobiographique présentant la création et la production des corps célestes et de la terre. Paris, 1858"; „Atlas météorologique. Paris, lith. A. Cassagane"; „Texte des explication des faits contenus dans l'Atlas météorologique... Appendice fin du monde ou du genre Humain. Ouvrage indispensable aux marins. Par Pierre Béron. Paris, 1860"; „Panépistéme ou sciences physiques et naturelles et sciences métaphysiques et morales. Physique simplifiée par la découverte de l'origine du mouvement... Par Pierre Béron. T. I — VII. Paris, Malletq, 1861 — 1864"; „Suplement de la physique simplifiée . T. V. contenant I. La gravitation prouvée 1. dans le mode de formation des trois états des corps, 2. dans la chaleur latente II. La lumiére prouvée 1. dans l'origine de ses espéces d'éléments, 2. dans son mode de propagation par l'expansion des éléments indéfiniment comprimés. Par Pierre Béron. Paris. Cauthier, 1868"; „Mémoire sur un systéme contre l'incendie approuvé à Londre par la marine et le corps des pompiers... Par Pierre Béron. Paris, chéz l'auteur Hotel du Louvre, 1863"; „Le grand soleil visible au centre du systéme du monde. Paris, 1866"; „Transformation de l'eau en minerais. Aperçu général des détails exposés dans la Phwsicochimie dont cet ouvrage est le prospectus avec invitation aux chimistes 1. de suprimer les incendies, 2. de multiplier la lumiéreq la chaleure et les forces, 3. de changer l'air en vapeur d'eau. Par Pierre Béron. Paris, 1868"; „Physico-chimie. I. partie général simplifié par 1. l'exposition des équivalents tétraédres et en nombres entiéres; 2. les sept rapports entre les nombres des éléments et des couleurs... Par Pierre Béron. Paris, 1870".

☐ Дочев, Г. Д-р Петър Берон и неговото дело / По случай петдесетгодишнината от смъртта му/. — *Уч. пр.*, 1922, № 4, 202 — 227; Сб. Д-р Петър Берон по случай стогодишнината на Рибния буквар, 1824 — 1924. С., 1925; Йоцов, Б. Д-р Петър Берон и неговите съвременници. — *Уч. пр.*, 1934, № 1, 1 — 40; Стоянов, М. БВК, 13—14; Д-р Петър Берон и Одринската българска мъжка гимназия.С., 1958; Бъчваров, М. Мирогледът на д-р Петър Берон. Варна, 1961; Гечев, М. Петър Берон. Биографични бележки. — В: П. Берон. Изследвания и материали. С., 1962, 7 — 20; Бъчваров, Н., М. Бъчваров. Д-р Петър Берон. Живот — дейност — натурфилософия. С., 1975; Шарова, К. Петър Берон или възрожденският българин в световната наука и култура. — *ИП*, 1978, № 6, 43 — 50.

БЕЧОВ, Георги /Гочо/
/неизв./
Учител в Смолян през периода 1857 — 1869 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 7247; Примовски, А. Бит и култура на родопските българи. — *СбНУ*, 54, 1973, с. 165.

Мирон Бешков

БЕШКОВ, Мирон К.
/1837 — 29 юли 1918/
Роден в Ловеч в семейството на търговец. Учи в родния си град, в Букурещкия лицей „Св. Сава" и в Белградската семинария. Като ученик участва в Кримската война /1853 — 1856/. Награден с орден за храброст; получава чин фелдфебел. След войната живее в Румъния, а през 1858 г. отваря магазин в Свищов. Участник в църковно-нац. борби; училищен настоятел и епитроп в града. След Осв. е преводач при свищовския губернатор. Търговец, кмет и народен представител /1881/.
☐ Бележки. — В: Ловеч и Ловчанско. Кн. 1. С., 1929, с. 131; Иширков, А. Ловчанци и освободителното движение в България. — В: Ловеч и Ловчанско. Кн. 4. С., 1932, с. 49; Христов, Г. Свищов, с. 107.

БЕЯЛИЕВ, Маринчо
/неизв./
Учител в Букурещ през 1871 г.
☐ В. *Македония*, V, № 27, 6 юли 1871.

БИЖЕВ, Матей
/неизв./
Роден в Котел. През 1872 г. завършва Робърт колеж в Цариград. Член на ученическото д-во в колежа, създадено през 1869 г. При дипломирането си произнася слово: „Какво дължим на търговията". Драгоман на английския консул в Ангора /дн. Анкара, Турция/.
☐ Найденов, Ив. Заточението ми

с първия български екзарх Блаженопочившия Антим I. — В: Казанлък в миналото и днес. С., 1912, с. 117; Начов, Н. Цариград, с. 156; Уошбърн, Дж. Петдесет..., с. 164.

БИКОВ
/неизв./
Роден в Каракьой /Лале/, Кърджалийско. Учител във Фотовища, Неврокопско /Огняново, Гоцеделчевско/, след 1874 г.
☐ ДА — Благоевград, ф. 1228, оп. 1, а. е. 5, л. 1 — 11.

БИКУШЕВ, Костадин — вж. *Ангелов*, Костадин

БИНБАЛОВ /БИМБАЛОВ/, Христо
/неизв./
Роден в София. Завършва гимназия в Николаев и от 1874 г. следва медицина в Московския у-т на издръжка на Иван Денкоглу. Сътрудник на „Московские ведомости“ /1876 — 1878/.
☐ НБКМ — БИА, II Д 5633; ЦДИА, ф. 111, оп. 1 а. е. 36, л. 7; СГОДА, ф. 5, оп. 1, а. е. 321; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 26а; ЦГАОР, ф. 1750, оп. 1, ед. хр. 235, л. 38; Доросиев, Л. Нашите..., с. 49; Дочев, С. Българи — сътрудници на руския периодичен печат от Априлското въстание 1876 г. до края на Освободителната Руско-турска война 1877 — 1878 г. — *ВИСб*, 1984, № 3, с. 162.

БИНЧЕВ, Иван
/неизв./
Екзархийски свещеник в Гумендже /дн. в Гърция/ през 70-те години на XIX век.
☐ Шалдев, Хр. Народното пробуждане в Боймия. — *Мак. пр.*, 1930, № 4, с. 69.

БИСЕРИН, Атанас
/неизв./
Роден в Дупница /Станке Димитров/. Учи в Белградското богословско у-ще. Учителства и участва в Самоковския учителски събор /1874/.
☐ Семерджиев, Хр. Самоков и околността му. С., 1913, с. 161; Тилева, В. Автобиография на Зиновий п. Петров. — *ИБИД*, 31, 1977, 345 — 353.

БИСЕРОВ, Димитър Янакиев /Окуйли/
/1840 — 1886/
Роден в Дупница /Станке Димитров/. Учи в родния си град и в Рилския м-ир при *Неофит Рилски*. Учител в Дупница /1850 — 1860; 1868; 1870 — 1879/, Берово, Малешево, Горна Джумая /Благоевград/ през 1863 — 1864 г. Основател на ч-щата в Дупница /1858/ и Горна Джумая /1864/. Записва и изпраща на Ст. Веркович народни песни. След Осв. е секретар на окръжния съвет в Кюстендил. Сътрудничи на Периодическо списание на БКД до 1886 г. Постоянен дописник на сп. „Български книжици“ /1859 — 1860/, сътрудничи още на в. „Македония“ /1867 — 1868/, в. „Турция“ /1869/, сп. „Читалище“/1870 — 1871/; сп. „Училище“ /1873/. Автор на дидактически стихотворения, печатани в сп. „Читалище“, на преведени и побългарени нравоучителни разкази, публикувани в сп. „Български книжици“, и на учебници.
☐ НБКМ — БИА, II А 3959, II А 3961, II А 3963, II А 3965; ф. 174, а. е. 4, л. 89; ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 3, л. 79 — 85; Стоилов, А. Документи и бележки от миналото на българите в Македония. — *СбБАН*, 9, 1918, с. 4; Шарков, В. Град Горна Джумая. Минало и днес. С., 1929, 102 — 104; Меджидиев, А. Дупница и бележити дупничани през епохата на Възраждането. Дупница, 1940, 198 — 201; Стоянов, М. БВК, с. 15.

Паскал Бисеров

БИСЕРОВ, Паскал
/12 дек. 1844 — 31 май 1921/
Роден в Търново. Учи първоначално в родния си град. През 1867 г. завършва Медицинското у-ще в Букурещ, работи известно време като лекар и продължава образованието си във Факултета по медицина в Букурещ. През 1875 г. завършва с медицинска теза: „Câtevà consideratuni asupra acţiunii fiziologice şi aplicatiunile terapeutice alle alcoolului ca medicament stimulant. Bucureşti, 1875“. Като ученик и студент участва в дейността на ТБЦК, чете лекции в ч-ще „Братска любов“, член на Бълг. човеколюбиво настоятелство. Работи като военен лекар в Румъния. Участва в СТВ. По време на РТОВ е дружинен лекар в руската армия. Участва в сраженията край Плевен. След Осв. се установява в Б-я. За кратко време работи в Г. Оряховица, след което преминава на военна служба в Русе. Управител на русенската болница /1878 — 1879/. Деец на червенокръсткото д-во в града. Инициатор за образуването на местен комитет в подкрепа на Кресненско-Разложкото въст. /1878/.
☐ В. *Свобода*, I, № 31, 10 юни 1870; Сп. *Знание*, I, № 6, 31 март 1875; Русев, М. Исторически преглед..., с. 74; Константинеску-Яши, П. Българи учени..., 82 — 96; Стоянов, М. БВК, с. 15; Драганова, Димитров. Книжовници..., 115 — 118; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 123.

БИСЕРОВ, Сотир
/неизв./
Ученик в Медицинското у-ще в Букурещ през 1866 — 1867 г.
☐ Сюпюр, Е. БЕИР, с. 123.

БИСТРИЧКИ, Теодосий — вж. *Теодосий Бистрички*

БЛАГОЕВ, Димитър Николов
/1840 — 27 дек. 1875/
Роден в Самоков в бедно семейство. През 1859 г. учи в Букурещ. След смъртта на баща му продължава образованието си в Одеската семинария, издържан от ОБН. През 1869 г. завършва и Киевската духовна академия с материалната помощ на Южнославянското благотворително общество. Учителства последователно в Харков /дн. в СССР/, Комрат, Бесарабия, Самоков и Пловдив. От 1870 г. до смъртта си е директор на Пловдивската гимназия. Прилага звучната метода на обучение и във

връзка с това свиква през 1874 г. учителски събор. С негово съдействие е основано и ученическо д-во. Притежава лична библиотека с ок. 750 тома. Дописен член на БКД /1871/. Умира в Русе.

Автор и преводач на: „Кратко учебно земеописание. Съставено от К. Смирнов. Превел от 12. издание с малки изменения и допълнения Б. П. [= Д. Благоев и Хр. Павлов], Виена, печатница на Българското отделение Янко С. Ковачев и сие /Печат от А. Кайс и Ф. Леб/, 1874“; „Изяснения на Букваря по „нагледно-гласната метода“ /как по него да преподават родители и учители/. Съставил Д. Благоев. Книжарница на Хр. Г. Данов в Пловдив, Русчюк, Велес, 1874“; „Буквар по нагледна и гласна метода с 212 образа извътре. Съставил Д. Благоев / за родителите и учителите има особна книга „Обяснение на букваря...“/. Издава книжарницата на Хр. Г. Данов в Пловдив, Русчук, Велес, 1875 /Печатница на Българското отделение Янко С. Ковачев, Виена/“. Според обявление в „Свещена история“ от Хр. Марков Д. Б. предал за печат книга „Свещена история“.

☐ НБКМ — БИА, ф. 16, а. е. 30, л. 1; ф. 22, а. е. 540, л. 14; ф. 113, а. е. 30, л. 1 — 2; ф. 577, а. е. 1, л. 80 — 88; ЦДИА, ф. 111, оп. 1, а. е. 54, л. 1; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 25; в. *Напредък*, X, № 75, 3 ян. 1876; сп. *Училище*, V, № 15, 29 дек. 1875; Документи за българската история. Т. 3, с. 64; Стоянов, М. БВК, 15 — 16; История на образованието и педагогическата мисъл в България. С., 1971, с. 276; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 91, 96; Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив, 1981, 300 — 301, 335 — 381, 422 — 433.

БЛАГОЕВ, Михаил
/неизв./
Ученик в Русия през периода 1856 — 1877 г.
☐ Степанова, Л. Вклад России..., с. 204.

БЛАГОЕВ ДАМЯНОВ, Михаил
/неизв./
От Тресонче, Дебърско. Работи с баща си Благой *Дамянов* и с брат си Христо *Блажев*. Рисува икони в църквата „Св. Троица“ в Мирован, Софийско /1871/, в Долнопасарелския м-ир „Св. св. Петър и Павел“ /1880/. Автор на ктиторски портрет на Гълъб Петров в църквата „Св. Петка“ в Богьовци, Софийско /1882/. Работи с брат си и след Осв.
☐ Василиев, Ас. Ктиторски портрети. С., 1960, с. 202; Василиев, Ас. БВМ, 198 — 201.

Димитър Благоев

БЛАГОЕВ, Христо — вж. *Блажев*, Христо

БЛАГОЕВА, Вела — вж. *Живкова-Благоева*, Вела /Виктория/

БЛАГООБРАЗОВ, Йосиф
/неизв./
Роден в Котел. Учи във Военномедицинското у-ще в Цариград през 1876 г.
☐ Начов, Н. Цариград, с. 145.

БЛАГОСТОЙНОВ, Таки К.
/неизв./
Роден в Търново. Учи в родния си град. Завършва гимназия в Браила /1864 — 1869/. Учителства в Браила /1869 — 1870/.
Временен дописник на в. „Отечество“ /1870/. Автор на: „Първа читанка за първоначалните деца. Приведена и издадена от Т. К. Благостойнов. Браила, в печятницата на Х. Д. Паничкова, 1869“.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 16; Жечев, Н. Браила в българското културно-национално възраждане. С., 1970, с. 76; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 124.

БЛАЖЕВ, Иван
/неизв./
Бълг. свещеник в Чешмя Въруита, Бесарабия, през 1829 г.
☐ Радкова, Р. Нови данни..., с. 109.

БЛАЖЕВ /БЛАГОЕВ/ Дамянов, Христо
/неизв./
Син на Благой *Дамянов*, брат на Михаил *Благоев*. Работи с брат си главно из Софийско, рисува в църквата „Св. Троица“ в Мирован, Софийско /1871/. След Осв. изографисва църквата в Карнобат /1907/ заедно със сина си Серафим.
☐ Василиев, Ас. БВМ, с. 198.

БЛИЕВ, Георги
/неизв./
Роден в Ст. Загора. Завършва богословкото у-ще в Белград. През 1858 г. се връща в Ст. Загора и активно участва в работата на ч-щето.
☐ Куртев, Д. Стара Загора. С., 1966, с. 42.

БЛИЗНАКОВ, Никола Славов
/1833 — 4 февр. 1909/
Роден в Дервент /Змейово/, Старозагорско. Свещеник в родното си село. Участва в подготовката на Старозагорското въст. /1875/.
☐ Александров, Н. Участие на духовници от Старозагорска епархия в подготовката и провеждането на Старозагорското въстание 1875 г. — В: Сб. Априлското въстание..., с. 284.

БЛИЗНАКОВ, Пею
/1852 — неизв./
Завършва пловдивското класно у-ще „Св. св. Кирил и Методий“. Учител в Извор, Пазарджишко, през 70-те години на XIX век. Член на ВРО, участва в подготовката на Апр. въст.
☐ Стоянов, З. Записки..., с. 187.

БЛИЗНЕЦОВ
/неизв./
Временен сътрудник на в. „Турция“ /1870/.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 16.

БЛЪСКОВ, Андрей Рашков /Райков/
/21 февр. 1857 — 27 ноем. 1943/
Роден в Шумен. Син на видния възрожденски учител Рашко *Блъсков*. Брат на Владимир, Димитър, Илия, Стефан и Христо *Блъскови*. Първоначално образование получава при баща си. От 1870 г. учи в Габровското

Димитър Блъсков

у-ще. При подготовката на Апр. въст. е куриер на рев. к-ти в Габрово, Търново и Г. Оряховица. След разгрома на въст. емигрира в Русия. През окт. 1876 г. постъпва в Одеското юнкерско пехотно у-ще. Участва в РТОВ като опълченец. Награден с кръст „За храброст“ IV степен. След Осв. завършва Петербургската военна академия /1884/. Участва в СБВ. Уволнен от армията заради участие в детронирането на княз Ал. Батенберг /1886/. През 1887 г. е реабилитиран; стига до чин ген.-майор. Умира в София.
☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 26; НБКМ — БИА, II А 2028; Гечев, М. Народни учители в Освободителната война. — *Нар. просвета*, 1977, № 11, 90 — 91; Вълков, Г. Българи офицери в опълчението /1877 — 1878/. — *ВИСб*, 1981, № 6, 110 — 111; Петров, Ц. Габровското училище в борбата за освобождение от турско робство. — В: Светилник на новобългарска просвета. С., 1966, с. 139; Конев, Ил. Илия Блъсков. Живот и дело. С., 1969, 17 — 18; Джумалиев, Г. Доброволци от град Шумен в Руско-турската война /1877 — 1878 г./. — *ГМСБ*, 2, 1976, с. 239; Степанова, Л. Вклад России..., с. 204.

БЛЪСКОВ, Владимир Рашков
/1853 — след 1900/
Роден в Клисура в семейството на Рашко *Блъсков*. Брат на Андрей, Димитър, Илия, Стефан и Христо *Блъскови*. Завършва класното у-ще в Дивдядово /дн. кв. на Шумен/. Учителства в Джизар кьой /Добрина/, Варненско. Участва в подготовката на Апр. въст. в Търновски рев. окръг и в СТВ. След Осв. живее във Варна, занимава се с книговезство.
☐ Пенков, М. Учебното дело в с. Дивдядово преди Освобождението. — В: Сб. Шумен — Коларовград. 2. Коларовград, 1962, с. 32; Конев, Ил. Илия Блъсков. Живот и дело. С., 1969, с. 17; Спомени за Априлското въстание от 1876 година. С., 1976, 73 — 78.

БЛЪСКОВ, Георги
/неизв./
Учител в Башкьой, Добруджа, между 1846 и 1878 г.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 200.

БЛЪСКОВ, Димитър Рашков
/1842 — 1 септ. 1873/
Роден в Черковна, Провадийско, в семейството на Рашко *Блъсков*. Брат на Андрей, Владимир, Илия, Стефан и Христо *Блъскови*. Учи при баща си в родното си село и в Калипетрово /дн. кв. на Силистра/. Ученик в Одеската семинария /1860 — 1864/. Напуска Русия поради заболяване и се завръща в Шумен. От 1869 г. е учител в Дивдядово /дн. кв. на Шумен/. Реформатор на Дивдядовското класно у-ще /1872/. Урежда и пансион към него. Ръкоположен за свещеник в Аврен, Варненско, където умира. Постоянен дописник на сп. „Училище“ /1871 — 1873/. Сътрудничи и на сп. „Духовни книжки“ /1864/, в. „Българска пчела“ /1864/, в. „Время“ /1866/, в. „Македония“ /1870/. Превежда „Беатриче Ченчи /Италианска повест/. Сочинена от Гвераци. Превод от Д. Блъсков. Свитък I. Издава са от книжевното др. в Шюмен. Русчук, в книгопечатницата на Дунавската област, 1867“; — „Беатриче Ченчи или невинно заклата мома /Истенска италианска повест/... Свит. II 1867; свит. III 1868.“ Автор на „Милкова ревност за първоначалните класове. /Изустно упражнение на учениците/ от Д. Р. Блъскова. Русе, в печатницата на Дунавската област, 1873“; „Слова и проповеди, написани и сказвани у село Дивдядово при Шумен от покойния священик Димитрия Р. Блъсков. Издава писарницата на повременното сп. „Училище“ наместо останалите 6 притурки за год. III. Букурещ, 1874.“
☐ ЦДИА, ф. 111, оп. 1, а. е. 54, л. 1; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 25; ЦГИА — Л, ф. 733, оп. 147, д. 15, л. 72 — 83; ИМ — Шумен, отдел Възраждане, инв. № 828; В. Ш. Паметник на един селски учител /Димитър Р. Блъсков/. — *Уч. пр.*, 1904, № 4, 336 — 340; Стоянов, М. БВК, с. 16; Пенков, М. Учебното дело в с. Дивдядово преди Освобождението. — В: Сб. Шумен — Коларовград. 2. Коларовград, 1962, 26 — 35.

Илия Блъсков

БЛЪСКОВ, Илия Рашков
/9 февр. 1839 — 13 авг. 1913/
Роден в Клисура. Син на Рашко *Блъсков*. Брат на Андрей, Владимир, Димитър, Стефан и Христо *Блъскови*. Образование получава при баща си, в Девня, Варненско, в Русе /при Параскева Бояджиев/, в Шумен /при Добри *Войников* и Анастас *Гранитски*/. Известно време работи като чирак в манифактурен магазин, аптекарски ученик, в занаятчийски работилници и др. Учител в Айдемир /дн. кв. на Силистра/ от 1857 до 1860 г. и инициатор за основаване на ч-ще в селото. От 1860 г. в продължение на дълги години е учител и просветен деец в Шумен; книжар и книгоиздател. След Осв. е училищен инспектор, преподавател в девическата гимназия и Учителския и-т в града. Умира в Шумен.

И. Б. е редактор на сп. „Градинка“ /1874, 1875/, автор на статии, църковни слова, разкази, повести, издател на календари. Постоянен сътрудник на сп. „Духовни книжки“ /1864/, учредено от баща му, брат му и него самия; временен дописник на сп. „Български книжици“ /1861/, в. „Македония“ /1867/, в. „Турция“ /1871/, сп. „Училище“ /1872 — 1875/.

Автор и преводач на: „Десят заповеди божий или кратко християнско поучение. Потребно на всяк християнин да знае накъсо что ся съдържава в дясятте божи заповеди. Преведено от Илия Райковича и печатано с иждивлението отца его Р. И. Блъскова. Букурещ, в печатницата И. Романов и съдруж., 1856“; „Живот на святаго Ивана Предтеча и на святаго Игнатия Богоносца. Превел от първообразното Илия Р. Блъсков, учител в Шюменското долнемахленско училище. Болград, в Училищната печатница, 1863“; „Изгубена Станка. Повест съвременна. Написал И. Р. Блъсков [= Ил. Р. Блъсков]. Издание 1. Болград, Училищна книгопечатница; 1865 /1866/“; — “Издание второ. Русчук. Книгопечатницата на Д. област, 1867“; „Две сестри, Добра и Грозданка. Приказка I. Побългарил Илия Р. Блъсков, а печатана с иждивението на Иванча Константинова, учител в Ени Пазар, Русчук, в книгопечатницата на Дунавска област, 1869“; — „Издание II с прибавление на една песен Радичко и Богдан, 1870“; „Азаил и неблагодарний селенин [Превел И. Р. Блъсков] с прибавление на една песен Грозданка. Печатано с иждивението на отца Христа от Калипетрово. Приказка II. Русчук, 1869“; „Издание II, 1870“; „Злочеста Кръстинка. Повест народно-българска от Ил. Блъсков. Издание първо. Издава се от книжарницата на бр-я Р. Блъскови. Русчук, в книгопечатницата на Дунавската област, 1870“; „Календарче за година 1871. Печатано от Сп. П[опов] и Илия Р. Блъсков. Русчук, в печатницата на Дунавската област, 1870“; „Календарче за 1872 високосна година. Издадено от книжарницата на бр. Р. Блъскови ... с помощта на Д. Недев, учител в Осмар. Русе, в печатницата на Дунавската област, 1871“; „Календарче за година 1873 от Ил. Р. Блъсков. Издава писарницата на „Училището“. Русчук, Печатницата на Дунав. област, 1872“; „Приказка III. Рада Клюкарката или хлевоуста жена с Една песен народна в края. Наредил и издал И. Р. Блъсков. Русчук, в печатницата на Дунав. област, 1873“; „Хитър Петър. Книга I от Илия Р. Блъсков. Русчук, в печатницата на Дунав. област, 1873“; „Календарче за 1874 с предвещание за младите търговчета и занаятчийчета от Ил. Блъскова. /Пловдив/. Книжарницата на Хр. Г. Данов и с-ие. /Виена, книгопечатница Л. Сом./, 1874“; „ Календарче за година 1875 с предсказания, налучени чрез изкривения телескоп от Ил. Блъсков. Издава книжарница на Хр. Г. Данов, 1875. /Виена./“; „Календарче за 1876 година високосна. Астрономисано без телескоп от Ил. Блъсков. Издава книжарн. Хр. Г. Данов. Виена, книгопечатница на Янко С. Ковачев /1876/“; „Календарче за година 1877 от Илия Р. Блъсков. Издава книжарницата на Момчилова и с-ие в Търново. Русе, в печатницата на Дунав. област, 1877“; „ Жален спомен за лютите рани на България през година 1876. Кн. I. Наредил Ил. Р. Блъсков. Издава същий задружно с Г. Цончев. Букурещ, печатница на Дор. П. Куку, 1878“.

Рашко Блъсков

☐ НБКМ — БИА, ф. 10 /Илия Блъсков/; Блъсков, Ил. Из дневника на един стар учител. Русе, 1885; Богданов, Ив. Илия Р. Блъсков. 1839 — 1913. Народен просветител и писател. С., 1940; Стоянов, М. БВК, 17 — 18; Динеков, П. Възрожденски писатели. С., 1964, 2 изд., 251 — 270; Конев, Ил. Илия Блъсков. Живот и дело. С., 1969; Леков, Д. Проблеми на българската белетристика през Възраждането. С., 1970, с. 44 и сл.

БЛЪСКОВ, Рашко /Райко/ Илиев /1819 — 1884/

Роден в Клисура в занаятчийско семейство. Баща на Андрей, Владимир, Димитър, Илия, Стефан и Христо *Блъскови*. Учи в метоха на родното си село. От 1836 г. тръгва с един синайски таксидиот да събира помощи. Учител и църковен певец в Дълбоки, Старозагорско /1837/, и в Черковна, Провадийско /1841 — 1848/, където урежда у-ще по подобие на Шуменското. Отваря у-ще и в Провадия /1848/. Учител в Калипетрово /дн. кв. на Силистра/ през 1850 г. и в Русе /1857/. Основава Калипетровското класно у-ще /1857/. Отново учителства в Черковна /ок. една година/ и в Дивдядово /дн. кв. на Шумен / от 1860 до 1862 г., където също работи по построяването на ново у-ще. Установява се за кратко време в Болград и Плоещ. В Болград основава сп. „Духовни книжки за поучение на всяк християнин“ /1864/. Настоятел на в. „Знание“ в Русе. Започва издаването на педагогическо сп. „Училище“ /1870/, а през 1876 г. се премества в Гюргево. След като Хр. *Ботев* потегля с четата си за Б-я, Р. Б. е издател на в. „Нова България“ /от бр. 2 до бр. 53/. През РТОВ е редактор на сп. „Славянско братство“, а след Осв. — на педагогическото списание „Наставник за учители и родители“ /1880 — 1881 . Довършва започнатата в Русия през 1868 г. автобиография, публикувана в СбНУ от сина му Илия *Блъсков* /1901/.

Сътрудничи с дописки и статии на: в. „Цариградски вестник“ /1857 — 1859/, сп. „Български книжици“ 1860/, в. „България“ /1862/. в. „Българска пчела“ /1863 — 1864/, в. „Дунавска зора“ /1867 — 1868/. в. „Отечество“ /1869 — 1871/, сп. „Училище“ /1870 — 1872, 1875/. Автор на оригинални, преведени и побългарени учебници, сборници, статии и др.: „Нов българский буквар в полза на първоначалните ученици и за всяк, что желае да ся научи да сричя. да прочита и да записва лесно. Събран и нареден според най-новий способ на учението от взаимноучителя каменопетренскаго Райна И. Блъскова. Букурещ. печатница И. Романов и съдружеско. 1856“: „Три повести за децата християнски. нравствени и поучителни [от Хр.

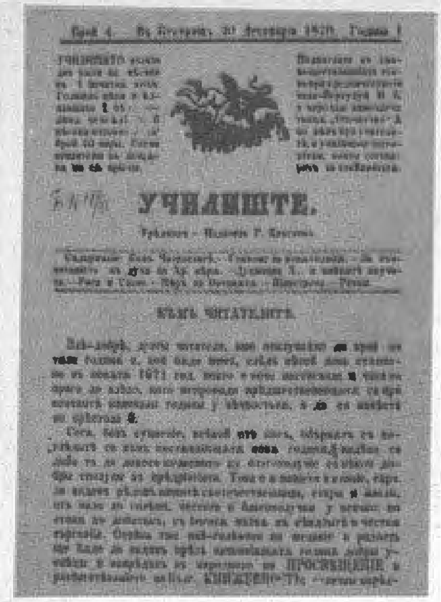

УЧИЛИЩТЕ.

Сп. „Училище“ — издател. Р. Блъсков

Шмид], побългарени [от гръцки] от Р. И. Блъскова. Цариград — Галата. В печатницата на Д. Цанкова, 1860“; „Пълний календар с предвещания на знаменитий астроном Казамиа за година 1863 и с други любопитни забавления и нещо от дяволския Казамиа. Наредил Р. И. Блъсков. Букурещ /в народната книгопечатница... на Стеф. Расидескув/“; „Въведение във всеобща история с кратко прибавление от старобългарската история. Наредил Р. Ил. Блъсков по Шлецера. Болград, в Училищната книгопечатница, 1864“; „Календар с предвещанията на знаменития астролог Казамия за година 1867. Побългарил Р. И. Блъсков. Болград, в Училищната книгопечатница, 1867“; „ Жития святих за месец януария [от Димитрий Ростовски]. Преведени и натъкмени от Р. И. Блъскова, а напечатани от книжевното Д[обротворно] дружество в Шюмен. [В някои екземпляри: напечатани задружно с Стеф. Богданова-Бойдаш]. Книга първа, Букурещ, у Народната книгопечатница К. Н. Радулеску, 1867“; „Малко календарче за година 1868 от Р. И. Блъскова. Болград, училищна книгопечатница“; „Буквар за първоначалните ученици. Наредени от Р. И. Блъсков. Букурещ, 1870“; — “[2. промен. изд.] Буквар за първоначалните ученици по най-нов и лесен способ, който се нарича звучна метода. Наредил Р. И. Блъсков. Гюргево [Букурещ]. В печатницата на „Училище“, 1874“; „Календарче за 1873 г.“.Според обява във в. „Свобода“, I, № 48 от 23 септ. 1870 Р. Блъсков е подготвил за издаване книгата „Водач за ученикът“.

☐ НБКМ — БИА, ф. 154, а. е. 9, л. 5 — 6; ф. 235, а. е. 4, л. 1 — 2; ИМ — Шумен, отдел Възраждане, инв. № 266, 824; Блъсков, Р. Автобиография. — *СбНУ*, 18, 1901, 545 — 605; Ников, П. Българското възраждане..., 20 — 25; Стоянов, М. БВК, 18 — 20; Янчев, Б., Хр. Христов. Първите искри..., 73 — 115; Конев, Ил. Илия Блъсков. Живот и дело. С., 1969, 16 — 17; Люлюшев, М. РБО, 143 — 146; Тахов, Г. Трима от съзвездието Блъскови. — Във: Възрожденски книжари. С., 1980, 119 — 126.

БЛЪСКОВ, Стефан Рашков
/неизв./
Син на Рашко *Блъсков*. Брат на Андрей, Владимир, Димитър, Илия и Христо *Блъскови*. Работи в печатницата на Хр. *Ботев* през 1875 г. Участник в РТОВ.

☐ Ботев Хр. Съчинения, т. 1, с. 248; Джумалиев, Г. Доброволци от гр. Шумен в Руско-турската война 1877 — 1878 г. — *ГМСБ*, 2, 1976. с. 242.

БЛЪСКОВ, Христо Рашков
/неизв./
Син на Рашко *Блъсков*. Брат на Андрей, Владимир, Димитър, Илия и Стефан *Блъскови*. Възпитаник на класното у-ще в Дивдядово /дн. кв. на Шумен/. Учител в Ново село /Дългопол/, Варненско /1872 — 1876/. През 1876 г. е ръкоположен за свещеник.

☐ Пенков, М. Учебното дело в с. Дивдядово преди Освобождението. — В: Шумен — Коларовград. 2. Коларовград, 1962, с. 32; Тонев, В. Бележки..., ч. 2, с. 77.

БЛЮДАРОВ, Атанас Иванов
/ок. 1830 — 8 окт. 1862/
Роден в Шумен. Ученик на Сава *Доброплодни*. Учителства в Шумен /1858 — 1862/. Умира при нещастен случай.

☐ НБКМ — БИА, ф. 328, а. е. 1; в. *България*, IV, № 28, 22 окт. 1862; Доросиев, Л. Нашите ..., с. 82; Георгиева, Д. Материали за учебното дело в град Шумен /1856 — 1877/. — *ИНМ — Шумен*, 5, 1972, с. 152.

Павел Бобеков

БОБЕКОВ, Павел Станев
/14 окт. 1852 — 17 окт. 1877/
Роден в Панагюрище. Най-големият син на Станьо Бобеков, гурбетчия и прислужник при гръцки владици в Цариград. Брат му Иван /1859 — 1925/ е участник в РТОВ, завършва военно у-ще в Киев /1882/, кмет на Панагюрище. П. Б. завършва у-щето в родния си град и от 1864 г. учи в Цариград — известно време в Робърт колеж, а след това във Военномедицинското у-ще. Сътрудничи на БПД „Промишление“. През 1874 г. прекъсва обучението си, връща се в Панагюрище и става учител. Въвежда изучаването на френски език, география и всеобща история.
Предс. на ч-ще „Виделина“. С негово съдействие се основава и женско д-во „Надежда“. Член на местния РК, участник в подготовката на Апр. въст., предс. на Привременното правителство на IV рев. окръг и главнокомандващ въстаническите отряди. След потушаването на въст. емигрира в Румъния, откъдето се прехвърля в Сърбия като преводач на английско д-во към Червения кръст. Участва като доброволец в СТВ. В края на 1877 г. П. Б. отново е в Румъния, където редактира първия бълг. всекидневник в. „Секидневний новинар“. Преводач в руската армия по време на РТОВ. Умира от туберкулоза в Търново.
Временен дописник на в. „Право“

/1873/, сп. „Читалище“ /1874/ и в. „Ден“ /1876/. Преводач на: „Бъдний вечер на Коледа. Приказка нравоучителна [от Хр. Шмид], побългарил Павел Ст. Бобеков. Издава българското печатарско д-во „Промишление“ в Цариград, у книгопечатницата на в. „Македония“, 1871“; „Насила оженване. Комедия в две действия от Молиера. Превел [от френски] П. С. Бобеков. Цариград, в печатницата на Карапетров и друж., 1873“.
☐ НБКМ — БИА, ф. 349 /Павел и Иван Бобекови/; II Д 2256; Орловски, Ст. Към историята на панагюрските училища. — В: Материали..., 2, 59 — 65; Топузов, И. Родоначалникът на първия български всекидневен вестник и неговото дело. — *Изкуство и критика*, 1942, № 10, 422 — 427; Стоянов, М. с. 20; Стефанов, В. Павел Бобеков — вожд на панагюрските въстаници, С., 1966.

БОБОШЕВСКИ, Георги Иванов Веселинов
/1843 — 19 септ. 1886/
От Бобошево, Дупнишко /Станкедимитровско/. Получава начално образование в родното си село при Никола *Филипов* /1857 — 1858/. Работи като книговезец. Учи образопиство в Банско при Стефан *Попстаматов*. Рисува в църкви в Солунско и Серско. Негово дело са стенописите в църквата „Св. Богородица“ в Бобошево. Изографисва четири ктиторски портрета в църквата в Баланово, Дупнишко /1868/. Спомоществовател за в. „Македония“, в. „Право“, в. „Турция“, в. „Съветник“, в. „Напредък“, сп. „Читалище“ и за книги. Участник в рев. д-ние. След Осв. се занимава със земеделие. Подпомага материално обучението на български младежи в чужбина. Народен представител. Убит по време на изборите през 1886 г.
☐ Семерджиев, Хр. Самоков и околността му. С., 1913, с. 224; Василиев, Ас. БВМ, с. 523; Сто години читалище „ Г. Димитров“. Юб. в. С. Бобошево, ян. 1971.

БОБОШЕВСКИ, Захари
/неизв./
Роден в Бобошево, Дупнишко /Станкедимитровско/. Учителства в Горна Джумая /Благоевград/ през 70-те години на XIX век.
☐ В. *Турция*, VIII, № 17, 9 юни 1872 и № 26, 12 август 1872; Семерджиев, Хр. Самоков и околността му. С., 1913, с. 161; Стоилов, А. Документи и бележки от миналото на българите в Македония. — *СбБАН*, 9, 1918, с. 4.

Стефан Бобчев

БОБОШЕВСКИ, Никола — вж. *Филипов*, Никола

БОБУТАНОВ, Стоян
/неизв./
Учител в Райково /дн. кв. на Смолян/ в края на 60-те години на XIX век. Основател и предс. на ч-щето в селото /1870/; предс. на местния РК /1871/.
☐ Райковското читалище на 90 год. — *Читалище*, 1960, № 6, с. 28; Чолов, П. Народните читалища в Родопите преди Освобождението. — *Родопи*, 1971, № 5, с. 36.

БОБЧЁВ, Илия Хаджистефанов
/11 дек. 1831 — 11 дек. 1893/
Роден в Елена в семейството на хаджи Стефан Бобчев. Брат на Сава *Бобчев* и чичо на Стефан *Бобчев*. Образование получава в Елена при учителите Иван *Момчилов*, Никола *Михайловски* и Никифор *Попконстантинов*. Взаимен учител /1849 — 1860/ и търговец /1860 — 1877/ в Елена. След Осв. народен представител.
☐ Радивоев, М. Биография на Ивана Николов Момчилов с кратък очерк на просветителната му дейност /1819 — 1869/. С., 1912, с. 24; Бобчев, С. С. Чичо Илия /даскал Илия х. Стефанов Бобчев/. — В: Еленски сб. Кн. 2. С., 1938, 249 — 256; Плетньов, Г. Ролята и мястото на чорбаджиите от Търновско в просветното движение през Възраждането. — *ТВТУКМ*, 10, кн. 2, 1973, с. 80.

БОБЧЕВ, Йордан С.
/неизв./
От Елена. Възпитаник на Кишиневската семинария /1874/. Член на ученическото д-во „Училищна библиотека“ в Кишинев. Следва във Физико-математическия ф-т на Новорусийския у-т в Одеса /1877/.
☐ НБКМ — БИА, II В 9284, л. 184; сп. *Ръководител на основното учение*, № 14, 15 юли 1874, с. 221; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 31; Степанова, Л. Вклад России..., с. 204.

БОБЧЕВ, Сава Хаджистефанов
/неизв./
Роден в Елена. Син на хаджи Стефан Бобчев, брат на Илия *Бобчев* и баща на Стефан *Бобчев*. Учител в Елена през 60-те и нач. на 70-те години на XIX век. Занимава се и със земеделие и търговия.
☐ Бобчев, С. Елена и Еленско през време на османското владичество. С., 1937, с. 110.

БОБЧЕВ, Стефан Савов /псевд. и прозвища: Стефан Павлович, С. Славкин, С. Бежан, Граф Буки, Звездан, Кака, Стар дипломат, В. Стойков/
/20 ян. 1853 — 8 септ. 1940/
Роден в Елена в семейството на Сава *Бобчев*. Един от братятя му — Никола Бобчев, завършва философия в Лайпциг /след 1878 г./. Неговият син е проф. д-р Никола С. Бобчев. Първоначално С. Б. учи в Елена при Стоян *Робовски* и Никифор *Попконстантинов*. През 1868 г. е пом.-учител в града. С материалната помощ на чичо си Илия *Бобчев* постъпва във Военномедицинското у-ще в Цариград /1868/. Взема дейно участие в цариградските бълг. сдружения, занимава се с журналистическа дейност. През 1871 г. е секретар на БПД „Промишление“, предс. на „Македонската дружина“ /1873/. Сътрудничи на сп. „Читалище“ /1872/, негов редактор заедно с Драган *Цанков* /1874/; редактор и на в. „Ден“ /1875/. Заради публицистичната си дейност е принуден да напусне Цариград; през май 1876 г. емигрира в Одеса, където сътрудничи на „Одески вестник“. След Апр. въст. като

представител на ОБН се установява в Букурещ, където заедно с Иван *Вазов*, Константин *Величков* и Григор *Начович* издава и редактира в. „Стара планина“. Княз Черкаски го назначава за чиновник за особени поръчения при гражданското управление /1877/. С. г. С. Б. подава оставката си и заминава за Москва, където постъпва в Юридическия ф-т на у-та. Като студент сътрудничи в руските вестници „Московские ведомости“, „Современные известия“, „Руский мир“ и др. и се издържа от получаваните хонорари. През 1880 г. завършва висшето си образование, връща се в Б-я и става съдия в Пловдив. Участва в създаването на „Научно-книжовно д-во“ и е редактор на неговия орган сп. „Наука“ /1881/. Заедно с Михаил *Маджаров* редактира в. „Марица“ /1882/. Работи като журналист, съдебен служител, заема административни и политически постове: предс. на окръжния съд/1880/, член и предс. на Върховния административен съд /1883/, народен представител в Областното събрание /1883 — 1885/, директор на правосъдието на Изт. Румелия /1884 — 1885/. След Съединението е интерниран в Елена. През 1886 г. отново е адвокат в Пловдив, но след преврата и контрапреврата заминава за Цариград, а оттам в Одеса. Занимава се с публицистика, сътрудничи на руския периодичен печат. През есента на 1889 г. се завръща в Б-я и подновява адвокатската си практика. Пак с М. Маджаров основава в Пловдив сп. „Юридически преглед“, което издава в продължение на 33 години. Редактор е и на сп. „Българска сбирка“. От 1899 г. се установява в София. Подпредс. на Юридическото д-во /1900/, предс. на Д-вото на бълг. публицисти /1901 — 1921/. Доц. и проф. по история на бълг. и славянското право /1902 — 1927/ и по история на каноническото право /1909 — 1911; 1916 — 1935/ в Юридическия ф-т на Софийския у-т. Предс. на Славянското д-во в Б-я /1903 — 1940/; предс. на Първия конгрес на Южнославянските книжовници и публицисти в София /16 — 19 авг. 1906/. М-р на народната просвета /16 март 1911 — 1 окт. 1912/, пълномощен м-р и извънреден пратеник в Петербург /1912 — 1913/. Народен представител в VIII /1894 — 1896/, IX /1896 — 1898/, XIII /1903 — 1907/ и XIV /1908 — 1911/ ОНС. Основател, директор и преподавател по съвременна политическа и социална история в Балканския близкоизточен и-т /1920 — 1937/. През 1920 г. основава „Свободен у-т“ и остава негов директор до края на живота си. Дописен /1881/ и редовен/1884/ член на БКД. Предс. на Философско-обществения клон на БАН /1903 — 1904; 1921 — 1937/. Почетен член на Славянското д-во в Москва /1904/, дописен член на Югославянската академия на науките и изкуствата в Загреб /1909/, на Чешката академия на науките и изкуствата в Прага /1910/, почетен д-р по право на у-та „Ян Коменски“ в Братислава /1933/. Награден с орден „За гражданска заслуга“ III степен /1896/. Умира в София.

Постоянен сътрудник на в. „Право“ /1871 — 1873/, сп. „Читалище“ /1871 — 1875/, в. „Напредък“ /1874 — 1876/. Временен дописник на в. „Македония“ /1871 — 1872/, в. „Век“ /1874/, в. „Ступан“/1875/, в. „Ден“/1875/, в. „Стара планина“ /1876 — 1877/, в. „Българин“/1878/ и сп. „Славянско братство“ /1878/. Публикува преводни статии и стихотворения. Автор и преводач на: „Наводнение на Дунав. Приказка нравоучителна [от Хр. Шмид]. Побългарили Стефан С. Бобчев. Издава Българското печатарско дружество „Промишление“. Цариград, книгопечатница в. „Македония“, 1871“; „Съкратена османска история. Издава се от българското печатарско дружество „Промишление“, Цариград, в книгопечатницата на А. Папазина, 1871“, „История на Геновева [от Хр. Шмид] с притурка на една нравоучителна повест Величко и Иванчо. Превод [С. Бобчев]. Издава бълг. печ. друж. „Промишление“, Цариград, в книгопечатницата на в. „Македония“, 1872“; „Пътуванье около света. Преведе от френски С. С. Бобчев. Издава се от бълг. печ. друж. „Промишление“, Цариград, в печатницата на Карапетров и друж., 1873“; „Ключът на науката или всекидневни явления в природата, пояснени от д-р Е. С. Брюера. Превод [от френски] Стефана С. Бобчева, Цариград, в печатницата на Карапетров и друж., 1874“; „Съчинение на Минье. Животът на Франклина. Превел от френски С. С. Бобчев. Издава българското печатарско дружество „Промишление“, Цариград. Печатницата на Карапетров и друж, 1874“; „Руско-турската война. Букурещ, печатница Стара планина /1877/“.

☐ НБКМ — БИА, ф. 255 /С. С. Бобчев/; ф. 278, а. е. 341, л. 1 — 2; ЦДИА, ф. 176, оп. 18, а. е. 754; в. *Турция*, IX, № 19 /притурка/, 25 юни 1873; Савов, Ил. Един принос към историята на нашата журналистика. — *Бълг. сбирка*, 1896, № 4, 324 — 343; № 5, 430 — 447; № 6, 529 — 559; Юбилеен сборник за 25-годишната книжовно-обществена деятелност на С. С. Бобчев, Пловдив, 1896; С. С. Бобчев. Живот, обществено-книжовна деятелност и показалец на по-главните му научно-книжовни трудове. С., 1909; Стоянов, М. БВК, 20 — 24; Проф. С. С. Бобчев /20. I. 1853 — 8. IX. 1940/. — В: Поменик на Българската академия на науките, б. д.; Стайнов, П. Проф. С. С. Бобчев. 20. I. 1853 — 8. IX. 1940. — *ЛБАН*, 1940 — 1941. 24, 1945, 156 — 162; ЕБ, т. 1, с. 318.

БОБЧЕВСКИ, Калчо С.
/неизв./

Роден в Килифарево, Търновско. Гл. учител в Хаджиоглу Пазарджик /Толбухин/ през 1870 — 1873 и 1874 — 1878 г. Църковен певец, един от основателите на градското ч-ще /1870/ и активен деец на бълг. община в града.

Временен сътрудник на в. „Право“ /1870/.

☐ НБКМ — БИА, II А 7764; ДА — Варна, ф. 79к, оп. 1, а. е. 8, л. 7; в. *Македония*, IV, № 31, 7 март 1870; в. Право, V, № 44, 28 дек. 1870; Стоянов, М. БВК, с. 24; История на град Толбухин. С., 1968, 118 — 120; Бешков, Л. Образователното дело през Възраждането. — В: Един век класно училище в Добрич. С., 1972, 17 — 19.

БОГДАН
/неизв./

Роден в Дебърско /дн. в СФРЮ/ в семейството на зограф *Мирче*. Работи в нач. на XVIII век. Зографисва църкви и джамии в Цариград и околността му.

☐ Василиев, Ас. БВМ, с. 151.

БОГДАН
/неизв./

Роден в Орман /Горица/, Айтоско. Учител в Ченге /Аспарухово/, Варненско, през 1856 г.

☐ Тонев, В. Бележки ..., ч. 1, с. 95.

БОГДАНОВ, Андрей
/неизв./

От Велес. Учител в града /1872 — 1873/.

☐ НБКМ — БИА, ф. 147, а. е. 4, л. 9 — 13; Чочков, Хр. Велес, с. 30.

БОГДАНОВ /БОГУНОВ/, Андрей В.
/неизв. — 1877/
Роден в Шумен /според други изт. в Ресен/. Завършва гимназия в Николаев /1868/ и медицина в Москва /1875/. Работи като ординатор в Хирургическото отделение на болницата на Медицинския ф-т в Московския у-т. Участва в РТОВ като лекар на Първа опълченска дружина. Загива по време на войната.
☐ НБКМ — БИА, ф. 16, а. е. 4, л. 12; ф. 154, а. е. 9, л. 83 — 84; ф. 577, а. е. 1, л. 115; ЦГАОР, ф. 1750, оп. 1, ед. хр. 68, л. 39 — 40; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 130; Балабанов, М. Страници от политическото ни възраждане. С., 1904, с. 399; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 89; Степанова, Л. Вклад России..., с. 151, 204; Стефанов, В. Българската медицина през Възраждането. С., 1980, с. 187.

БОГДАНОВ, Атанас
/неизв. — 1877/
Гл. учител в у-щето в Нова Загора през 60-те години на XIX век. Предс. на ч-щето в града. Обесен за революционна дейност.
☐ В. *България*, II, № 63, 1 юни 1860; 100 години народно читалище „Диньо Петров Сивков“ — Нова Загора. Юб. л., 6 юни 1970.

БОГДАНОВ, Вельо
/неизв./
Учител в Карлово, Сливен и Пловдив до 1875 г.Секретар на Найден *Геров* /1875 — 1877/. Участва в благотворителните акции след потушаването на Апр. въст.
☐ НБКМ — БИА, ф. 22, а. е. 88, л. 1 — 2; АНГ, т. 1, с. 22.

БОГДАНОВ, Георги
/неизв./
Роден в Сергювец/Първомайци/, Търновско. Учи в Хилендарския м-ир. Учител в Дикили таш /Побит камък/, Разградско /1848 — 1852/. От 1852 до 1857 г. е във Влашко.
☐ ЦДИА, ф. 1318, оп. 1,а. е. 4936, л. 1; ДА — Русе, ф. 44к, оп. 1, а. е. 38, л. 176; 125 години факел на просвета и борба. Юб. в. Село Побит камък, 1965, с. 2.

БОГДАНОВ, Георги
/неизв./
Роден в Пловдив. Учи в пловдивското класно у-ще „Св. св. Кирил и Методий“ при Найден *Геров* и Йоаким *Груев* /50-те години на XIX век./ Учител и читалищен деец в Широка лъка, Смолянско /60-те години на XIX век/.
☐ Еничерев, Н. Възпоминания и бележки. С., 1906, с. 42; Седенков, С. Възраждането в централните български земи и влиянието му върху просветното дело в Средните Родопи. — *Годишник на музея на образованието в Габрово*, 1, 1983, с. 166.

БОГДАНОВ, Добри
/неизв./
От Пирдоп. Учител в града /1868 — 1869/.
☐ Стоянов, М. Град Пирдоп в миналото и сега. С., 1943, с. 165.

БОГДАНОВ, Иван Попов
/неизв./
Роден в Трявна. Учи в родния си град и в Габрово. Учител в Трявна /1871 — 1888/. След пенсионирането си живее в Търново.
Временен сътрудник на в. „Право“ /1872/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 129, а. е. 1, л. 46, а. е. 159, л. 1, а. е. 166, л. 25, 28; II В 9668; II А 1987; в. *Право*, VI, № 44, 11 ян. 1872; Даскалов, Б. Тревненското у-ще, с. 58; Стоянов, М. БВК, с. 24.

БОГДАНОВ, Н.
/неизв. — 1871/
Училищен и читалищен деец в Цариград, починал там от холера.
Превежда „Наръчна числителница. Преведе Н. Богданов, а поправи и издаде Н. [= Иван?] Найденов. Цариград — Галата, в книгопечатницата на Д. Цанкова и Б. Миркова, 1858“.
☐ В. *Турция*, VII, № 42, 4 дек 1871; Стоянов, М. БВК, 24 — 25.

БОГДАНОВ, Неделчо /Недю/ Иванов
/неизв./
Учител в Канлий, Старозагорско, през 1858 г. и в Арабаджиево /Коларово/, Старозагорско, през 1876 г. Спомоществовател от Мъглиж, Казанлъшко, за „Средства за предварвание за заравяние на мнимоумрелите“, превел З. Княжески /1858/.
☐ Кънчев, М. Видрица, с. 557.

БОГДАНОВ, Никифор
/неизв./
От Елена. Учител в Ески Джумая /Търговище/ и Елена след 1843 г. Свещеник в Елена ок. 1864 г. Спомоществовател за книги.
☐ ДА — Варна, ф. 75к, оп. 1, а. е. 8, л. 31; Кършовски, П. Из миналого на град Елена. Кн. 2. Елена, 1928, с. 92; Снегаров, Ив. Нов кодекс на Търновската митрополия. С., 1937, с. 133; Брешков, Ю. Елена като просветно огнище в миналото. — В: Еленски сб. 2, С., 1938, с. 115.

БОГДАНОВ, Никола
/неизв./
Учител в Широка лъка, Смолянско, през 70-те години на XIX век.
☐ Примовски, А. Учителят. — *Родопи*, 1966, № 5, с. 4.

БОГДАНОВ, Христо
/ок. 1800 — неизв./
От Друган, Радомирско. Учител и свещеник в селото от 30-те до 60-те години на XIX век.
☐ Караиванов, И. Историко-просветното дело в Радомирско. Ч. I. Кюстендил, 1927, с. 30; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 84.

БОГДАНОВИЧ, Амбрози
/неизв./
Католически свещеник. Настоятел (м-р) на Бълг. католическа провинция ок. средата на XVIII век. Игумен на м-ира в бълг. колония Винга, Банат, през 1792 г.
☐ Радкова, Р. Българската интелигенция през Възраждането. С., 1986, с. 152, 155.

БОГИЧЕВИЧ, Димитър
/неизв./
През 1859 г. постъпва в Одеската семинария. Завършва през 1867 г. и следва в Новорусийския у-т. Учител в бълг. колонии в Бесарабия /70-те години на XIX век/. Умира преди Осв.
☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 26.

БОГОВ, Куцар
/неизв./
Учител в Гюн догду /Изгрев/, Варненско /1873/. Дарява средства за изграждането на бълг. църква и девическо у-ще във Варна /1873/.
☐ ДА — Варна, ф. 79к, оп. 1, а. е. 9, л. 71; Тонев, В. Бележки..., ч. 3, с. 99.

БОГОЕВ /псевд./ — вж. *Богоров*, Иван

БОГОЕВ, Младен Янков
/ок. 1800 — неизв./
Роден в Радибош, Радомирско. Учи резбарство в Светогорските м-ири. Израбова иконостасите на църквите

Алеко Богориди

в Радибош и Косача, Радомирско.
☐ Василиев, Ас. БВМ, с. 665.

БОГОЕВ, Петър
/неизв./
Роден в Дервент /Змейово/, Старозагорско. Образование получава в Ст. Загора. Учителства в Шипка, Казанлъшко /1869 — 1870/, в родното си село /1872/ и в Сопот /1875/.
☐ Сп. *Училище*, II, № 18, 15 окт. 1872; Фингов, Д. Спомени из живота ми. — В: Сб. Калоферска дружба. 1. С., 1908, 141 — 142; Чилингиров, Ст. БЧ, с. 259; Доксанлиев, П. Шипка. Исторически очерк. С., 1971, с. 50.

БОГОМИЛ
/неизв./
Учител в Горно Драглище, Разложко, през XIX век.
☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 112, л. 11.

БОГОРИДИ, Алеко Стефанов /княз Александър Богориди, Алеко паша/
/1822 — 17 юли 1910/
Роден в Цариград. Син на висшия турски сановник Стефан *Богориди*. Внук на *Софроний Врачански*, брат на Николай и Янко *Богориди*. Първоначално завършва Куручешменското у-ще в Цариград. Продължава учението си в Яш, Румъния, и във Франция. Получава висше образование по държавно право в Германия. Заема турски административни и дипломатически постове: дипломатически агент в Молдова, съветник в турското посолство в Лондон, посланик във Виена /1876 — 1877/, м-р на общите сгради, пощите и телеграфите в Цариград. След Осв. е назначен за губернатор на Изт. Румелия /1879 — 1884/. Свързан с Либералната партия, поддържа проанглийска външнополитическа ориентация. Умира в Париж.
☐ Ганчев, Д. Спомени..., с. 137, 275; Несторов, Ю. Град Котел. С 1936, с. 48; Начов, Н. Цариград, 185 — 186; ЕБ, т. 1, с. 323.

БОГОРИДИ, Атанас /Цонков Стойков/
/ок. 1788 — 1 март 1826/
Роден в Котел в семейството на богат търговец, джелепин, висш държавен служител. Внук на *Софроний Врачански*. Брат на Стефан *Богориди*. До 1810 г. учи в гръцкия лицей „Св. Сава“ при Ламброс Фотиадис в Букурещ, където остава като учител по старогръцки език. Член на гръко-дакийското литературно д-во към у-щето, основано през 1810 г.; сътрудничи на сп. „Ермис о Логиос“, субсидирано от същото д-во. Публикува статии, в които анализира някои древногръцки трагедии, пише материали с библиографско-критичен характер. Завършва медицина във Виена и Вюрцбург /1811 — 1816/. Защитава дисертация на тема: „Betrachtungen über die Verdauung im menschlichen Magen. Eine akademische Abhandlung von Athanasius Vogorides, der Med. Doctor aus Alvanitochori [Арбанаси] in Thrazien. Würzburg, 1817“. А. Б. е първият бълг. лекар, завършил с докторат. Практикува известно време в Яш, Румъния, Виена и Букурещ, а от 1819 г. се установява в Париж. Симпатизира и подпомага гръцкото нац.-осв. д-ние. Умира в Париж
☐ Богориди, Ем. Един българин от миналите времена. — *ПСпБКД*, 1910, с. 487; Начов, Н. Атанас Цонков Богориди. Княз Стефан Богориди. — *СбБАН*, 24, 1931, 59 — 60; Кирова, Т. Докторската дисертация на д-р Атанас Богориди. — В: Сб. в чест на акад. Н. Михов по случай 80-годишнината му. С., 1959, 191 — 203; Стоянов, М. БВК, с. 25; Кристанов, Ц. Естественонаучни идеи през Възраждането. — В: История на българската философска мисъл. Т. 1. С., 1970, 349 — 358; Алексиева, А. Атанас Богориди и списание „Ермис о Логиос“. — *Лит. мисъл*, 1974, № 6, 91 — 96; Стефанов, В. Българската медицина през Възраждането. С., 1980, с. 143.

Стефан Богориди

БОГОРИДИ, Николай Стефанов /Конаки/
/1821 — 25 апр. 1863/
Роден в Яш, Румъния. Син на Стефан *Богориди*. Брат на Алеко и Янко *Богориди*. През 1825 — 1828 г., когато цялото семейство е заточено в Измит /Мала Азия/, е ученик в гръцко у-ще. Продължава в гръцкото у-ще в Куручешме, Цариград, а по-късно и в гръцки у-ща във Виена и Мюнхен. От 1837 до 1839 г. е секретар-драгоман на турското посолство в Париж. През 1857 г. е каймакам на Молдова. Основава Болградската бълг. гимназия /1858/. След 1859 г. се заселва във Виена. Оженва се за дъщерята на молдовския болярин Константин Конаки — Екатерина /1846/, и прибавя името му към своето. Поддържа приятелски връзки с Г. С. *Раковски*, кореспондира с д-р Стоян *Чомаков*. Умира в Букурещ.
☐ Начов, Н. Биографични бележки за княз Стефан Богориди. — *СбБАН*, 24, 1931, с. 13, 20, 48, 49, 51; Шишманов, Ив. Нови студии из областта на българското възраждане. — *СбБАН*, 21, 1926, с. 450; Начов, Н. Цариград, с. 134, 184 — 185; Несторов, Ю. Град Котел. С.,

1933, с. 48; Генчев, Н. Франция..., 82 — 83.

БОГОРИДИ, Стефан /Стойко Цонков Стойков/
/1775 или 1780 — 1 авг. 1859/
Роден в Котел в семейството на богат търговец, джелепин и висш държавен служител. Брат на Атанас *Богориди*, баща на Николай, Алеко /Александър/ и Янко *Богориди*. С. Б. учи в гръцкия лицей „Св. Сава" в Букурещ. По-късно е изпратен от дядо си *Софроний Врачански* в Цариград, където става домашен учител по френски език в семейство Мусуди. През 1798 г. изпълнява дипломатически мисии в Египет, а през 1812 г. придружава княз Скарлат Калимахи в Молдова, който го назначава за хетман — окръжен управител, в Галац /до 1819/. Каймакам на Молдова /1821/. От 1823 г. е драгоман на турската флота. Заточен в Измит, Мала Азия /1825 — 1828/. Преводач и съветник на Халил паша при сключването на Одринския мир /1829/. Султан Махмуд II го удостоява с титлата бей /княз/ и го назначава за управител на о. Самос /1833 — 1850/. Участва във всички по-важни преговори на Високата порта. Член на Танзиматския съвет и „имперски съветник" — длъжност, създадена за С. Б. при султан Абдул Меджид. С. Б. издейства ферман за построяване на бълг. църква в Цариград, като подарява къщата си и дворното място за тази цел /1849/. Епитроп и ктитор на бълг. църква, наречена в негова чест „Св. Стефан". Умира в Цариград.
☐ *В. Малкият лист на в. България*, I, № 22, 24 септ. 1859; в. *Цариградски вестник*, IX, № 443, 8 авг. 1859; Начов, Н. Биографични бележки за княз Стефан Богориди. — *СбБАН*, 24, 1931, 3 — 73; Несторов, Ю. Град Котел. С., 1933, 42 — 44; Арнаудов, М. Възхвала на велики котленци. — *Уч. пр.*, 1933, № 9 — 10, 1071 — 1085; Жечев, Т. Българският Великден или страстите български. С., 1980, 28 — 45.

БОГОРИДИ, Янко Стефанов
/неизв. — 23 дек. 1866/
Син на Стефан *Богориди*. Брат на Алеко и Николай *Богориди*. От 1825 до 1828 г. учи в гръцко у-ще в Измит /Мала Азия/. Драгоман-секретар в турското посолство в Лондон и Париж. Известно време замества баща си като управител на о. Самос /1838 — 1839/. Умира във Виена.

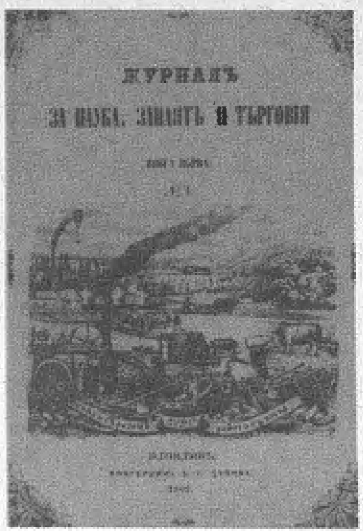
ЖУРНАЛЪ
ЗА НАУКА, ЗАНАЯТЪ И ТЪРГОВИЯ

„Журнал за наука, занаят и търговия" — издател Ив. Богоров

☐ Начов, Н. Цариград, с. 184; Начов, Н. Биографични бележки за княз Стефан Богориди. — *СбБАН*, 24, 1931, с. 13, 20, 48.

БОГОРОВ, Иван Андреев /Богоев; псевд. Б. Флоренц/
/ян. 1818 — 20 окт. 1892/
Роден в Карлово в занаятчийско семейство. Брат на Христо *Богоров*. Първоначално учи в родния си град при Райно *Попович*, а след това в Куручешменското у-ще в Цариград и в Ришельовския лицей в Одеса /до 1843/. Една година е учител в Ст. Загора /1844/. От 1845 до 1847 г. следва химия в Лайпциг, издържан от бълг. търговци в Букурещ. Тук издава и редактира първия бълг. в. „Български орел" /1846 — 1847/. Поради липса на средства прекъсва учението си и заминава за Цариград, където основава печатница и в. „Цариградски вестник" /1848 — 1850/. Учител в Шумен /1852 — 1853/. С помощта на Христо *Георгиев* и съдействието на руското консулство завършва медицина в Париж /1858/. По време на Кримската война /1853 — 1856/ е преводач и кореспондент във френската армия. След завършването на образованието си се установява в Цариград като лекар, журналист, издател и преводач. Участва в редактирането на сп. „Български книжици". Единствен бълг. представител на Славянския конгрес в Москва /1867/. На връщане остава известно време в Букурещ, където редактира в. „Народност" /1867 — 1869/. Живее и работи в Пловдив. Основава „Журнал за наука, занаят и търговия" /1862/, първо бълг. икономическо списание. Издава и „Книговище за прочитание" /1874/. Като лекар участва в СТВ, а като лекар и преводач — в РТОВ. След Осв. продължава да се занимава с издателска и журналистическа дейност. Почетен член на БКД /1884/. Умира в София. Постоянен сътрудник на сп. „Български книжици" /1858/, в. „Турция" /1864 — 1873/, в. „Съветник" /1863 — 1864/; временен дописник на в. „Гайда" /1866/, в. „Народност" /1867/, сп. „Читалище" /1875/ и сп. „Летоструй" /1876/. Автор и преводач на: „Математическа география [от В. Бардовски]. Преведена от рускийт на новобългарскийт език. Част първа. Одеса, во Брауновата типография, 1842"; „Нещо за няколкото думи за преводът на математическата география. Написа на новобългарски И. Богоев, Одеса. 1842"; „Български народни песни и пословици. Събра Ив. А. Богоев. Книжка първа. Пеща, в Баймеловата типография, 1842"; „Всеобща география за децата [от В. Бардовски]. Преведе от руский язик Ив. А. Богоев /Ч. 1 — 3/. Белград, в Княжеско-сърбската типография, 1843"; „Първичка българска граматика. Написа Иванчо Андреов. Букурещ, в типографията на Серд. К. Пейкович, 1844". — "Първичка българска словница. Написа И. Андреов. Изважданьо второ [променено]. Стамбол. В тискарницата на Т. Дивитчиан, 1848"; „Чюдесиите на Робенсина Крусо [от Д. Дефо]. Побългарени от И. Андреов. Цариград, в книгопечатницата на „Ц. вестник", 1849"; „Еничерете. Истинско преправена приказница [от М. Йокай]. Извади на български Ив. Андреов. Част първа. Цариград, в книгопечатницата на „Ц. вестник", 1849"; „Кратка география математическа, физическа и политическа от И. Андреева. [Съставена по гръцки учебници.] Букурещ, в И. Копайнигова книгопечатня, 1851"; „Основа заради направа на една фабрика да преде и тъче памук в Пловдив. Написа д-р И. А. Богоев, технологически наставник [мото на френски от Say]. Цариград и Пловдив, печатница Паничкова, 1863"; „Съдружество за памучна фабрика в Пловдив. Основа д-р И. А. Богоров, технологически наставник. Пловдив. Издадена

от Дирекцията на съдружеството, 1865 /печятарница Л. Сомерова у Виена/"; „Различни познания за ученици. Набрал д-р И. А. Богоров технологически наставник. Листак първий. Пловдив. Разнесъл за издаванието същий, 1865 /печатарница Л. Сомерова у Виена/"; „Няколко дена разходка по българските места. Пътувал през 1865 — 1866 г. И. А. Богоров. Букурещ, печатница на К. Н. Радулеску, 1868"; „Френско-български и българско-френски речник. Той съдържа: 1. Всичките речи с всичките им значения... 2. По-голямата част на техническите изречения от науки и занаят и всичките новоизмислени речи... 3. Същето изговаряние на френските речи, когато те ся отбиват от общето правило на правописанието. 4. Речник на географически и исторически имена... 5. Азбучен лист на употребливите във френский язик скъсени речи. 6. Сравнение на френските мерки и теглилки с турските. От д-р И. А. Богоров. Част първа. Френско-българска част Виена, книгопечатница Л. Сомерова, 1869"; „Упътване за българский язик. Написал д-р И. А. Богоров. Виена, печатница Л. Сомерова, 1869"; „Второ упътване за българский език. Д-р И. А. Богоров. Виена, печатница Л. Сомерова и др-во, 1870"; „Българско-френски речник. Той обема: 1. Всичките речи на българский наш език. 2. Повечето научни речи, които са употребяват в наука, занаят и търговия. 3. Речник на географически и исторически имена вети и нови и кръстителните имена и по-познатите митологически. От д-р И. А. Богорова. Дял втори. Българско-френски дял. Виена, книгопечатница Л. Сомерова и др., 1871"; „Български речник с тълкуванея и примери от доктор И. А. Богорова. № 1. Пръв листак А — вдлъбнат. Виена, книгопечатница Л. Сомерова и др., 1871"; „Третье упътване за български език. Написал д-р И. А. Богоров. Виена, печатница Л. Сомерова и др., 1872"; „Селскиат лекар. Той показва: 1. Как да си вардим здравето. 2. Как да познаваме болестите... 3. Как да си гледаме добитакат и кога заболее, как да го лекуваме и др. т. От д-р И. А. Богоров, Виена, Българската печатница на Янко С. Ковачев, 1875".
☐ Архив на Лайпцигския университет, „Матрикел" — Книга за записване на студенти; Богоров, Ив. Живота ми, описан от мене. С., 1887; Патев, П. Д-р Ив. А. Богоров. Български учител, народен будител и родоначалник на българското вестникарство. С., 1935; Стоянов, М. БВК, 25 — 27; Арнаудов, М. Творци..., 438 — 475; Д-р Иван Богоров. Материали, свързани със 150-годишния юбилей от рождението му. Под ред. на М. Иванов. Пловдив, 1972; Недялков, Хр. Доктор Иван Богоров. С., 1977; Богоров, И. И се започна с „Български орел". Подбор П. Тотев. С., 1983.

БОГОРОВ, Илия
/неизв./
Учител в Ново село, Русенско, ок. 70-те години на XIX век.
☐ Сто години родно училище, 1870 — 1970. Юб. в. Ново село, Русенско, 8 ноем. 1970.

БОГОРОВ, Сава
/неизв./
Учител в Мачин през 1863 г. и в Плоещ през 1865 г.
☐ В. *Българска пчела*, I, № 11, 9 авг. 1863; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 127.

БОГОРОВ, Симеон
/неизв./
Роден в Габрово. През 1870 г. е ученик в гимназията в Николаев. Пансионер при Тодор *Минков* на собствена издръжка.
☐ НБКМ — БИА, ф. 29, а. е. 2, л. 21 — 22.

БОГОРОВ, Христо
/неизв./
Роден в Пловдив. Брат на Иван *Богоров*. В източниците е отбелязано, че е френски възпитаник. Учителства в Ст. Загора /1865 — 1866/, Русе /1866 — ок. 1871/, Чирпан, Сливен /1875 — 1876/.
☐ НБКМ — БИА, II А 2380; НА БАН, ф. 46к, а. е. 29; Орловски, Ст. Из историята на учебното дело в Русе до Освобождението. — *Уч. пр.*, 1906, № 10, с. 1074; Доросиев, Л. Нашите..., с. 86; Илиев, Ат. Спомени. С., 1926, с. 61; Събчев, Н. Чирпан, 186 — 187.

БОГОСЛОВ
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Плаковския м-ир за „Писменница на славянскийа язик", наредил Ив. Момчилов /1847/.

БОГОСЛОВ, П. Ив.
/неизв./
Временен сътрудник на в. „Македония" /1869/.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 27.

БОГОЯ
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Дъбене, Карловско, за „Хазрети Авраамин", издал Йоаникий /1845/.

БОДЛЕВ, Георги
/ок. 1806 — неизв./
Учител в Охрид /ок. 1855 — 1856/. Баща на Константин *Бодлев*.
☐ НБКМ — БИА, ф. 577, а. е. 1, л. 14.

БОДЛЕВ, Константин Георгиев
/неизв./
Роден вер. в Охрид. Син на Георги *Бодлев*. През 1856 г. учи в Атина.
☐ НБКМ — БИА, ф. 577, а. е. 1, л. 14.

БОДУРОВ, Хрисант /Хрисанта Бодури/
/неизв./
Завършва медицина в Атина. По препоръка на *Александър Екзарх* е назначен за лекар в Ст. Загора /1848/. Работи в града до Кримската война /1853 — 1856/. Заради гръцкото си поданство е заставен от турското п-во да напусне града.
☐ Мутафов, Ст. Здравна осигуровка на българите в Стара Загора през 1858 г. — *Здравно дело*, 1956, № 3, с. 73; История на Стара Загора. С., 1966, с. 83.

БОЕВ, Александър Х.
/неизв./
От Видин. Учител в града през 1872 — 1873 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 1801; Дякович, Б. Материали по учебното дело във Видин през 1873 — 1876 г. — *Уч. пр.*, 1908, № 9, с. 836.

БОЕВ, Гаврил Ненков
/неизв./
От Котел. Брат на Бончо Боев, юрист, професор във Висшето у-ще в София. Г. Б. учи в гимназията в Николаев /1870 — 1874/ с руска държавна стипендия. Пансионер на Тодор *Минков*. Следва медицина в Москва, прехвърля се в Петербургската медико-хирургическа академия /завършва през 1878 г./. По време на следването си е издържан от СБК в Москва.
☐ НБКМ — БИА, ф. 29, а. е. 2, л. 21; ЦГАОР, ф. 1750, оп. 1, ед. хр. 64, л. 122; ед. хр. 235, л. 27; ед. хр. 316, л. 24; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 129; Степанова, Л. Вклад России..., с. 136, 204.

БОЕВ /ДААЛЪБОЕВ/, Слави
/ок. 1826 — неизв./
Роден в Ст. Загора. Учи в Цариград. През 1848 — 1850 г. със средства на Старозагорската община е ученик в Белградската гимназия. След завръщането си в Б-я /1851/ работи като учител.
☐ Иванов, Ат. Черти из живота и записки на Атанас Иванов. Сливен, 1885, с. 45; История на Стара Загора. С., 1966, с. 56; Бойчева, В. Български младежи..., с. 311, 313.

БОЕВСКИ, Цонко Михов
/1856 — 22 юли 1926/
Учител в Кръвеник, Габровско /1875 — 1876/. Участник в Апр. въст.
☐ Ковачев, Н. Из миналото на героичен Кръвеник. С., 1978, с. 17.

БОЖАНОВ, Владимир И.
/неизв./
Временен дописник на сп. „Училище“ /1873/.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 27.

БОЖИГРОБСКИ, Павел — вж. *Павел Божигробски*

БОЖИКА, Георги
/неизв./
Учител в новооткритото у-ще в Станимака /Асеновград/ през 1861 г.
☐ Хайтов, Н. Асеновград в миналото. С., 1983, с. 191.

БОЖИЛ
/неизв./
Свещеник в Иваняне, Софийско, през 1869 г.
☐ СГОДА, ф. 1293к, оп. 1, а. е. 200, л. 5.

БОЖИЛ
/неизв./
Свещеник в Куманово през 1870 г.
☐ Цонев, Б. ОСРСНБ, с. 243.

БОЖИЛОВ, Георги
/неизв./
Свещеник в Сливен през 40-те и 50-те години на XIX век. Спомоществовател за „Православное учение... Платона“, превел Ил. Стоянов /1844/, и за „Повест или поучение християнское“, превел П. Давидов /1855/.

БОЖИЛОВ, Георги
/неизв./
Роден в Батак. Завършва класическа гимназия в Атина /ок. 1841/.
☐ Библиотека „Д-р Иван Селимински“. С., 1903, № 3, с. 10.

БОЖИЛОВ, Димитър
/неизв./
Свещеник в Самоков. Спомоществовател за „Чърковно богословие“, превели З. Петров и Й. Наумов /1872/.

БОЖИЛОВ, К.
/неизв./
От Шумен. Учител в Кюпрю кьой /Ивански/, Шуменско /1868 — 1874/, и в Хюсенче /Осенец/, Разградско /1875/.
☐ Сп. *Училище*, V, № 2, 1875; Тонев, В. Бележки..., ч. 5, с. 77.

БОЖИЛОВ, Михаил
/неизв./
Роден в Църква, Софийско. Свещеник в Църква и в Мошино /дн. кв. на Перник/ през втората пол. на XIX век.
☐ Йосифов, Ст. Сто години с. Мошино, 1839 — 1939 г. С., 1939, с. 22.

БОЖИЛОВ, Христо
/неизв./
Роден в Котел. Завършва Робърт колеж в Цариград /1874/ и е препоръчан за учител в Котел.
☐ В. *Век*, I, № 27, 13 юли 1874; Киров, Г. Материали за котленското училище. — *СбНУ*, 22 — 23, 1906 — 1907, с. 14; Начов, Н. Цариград, с. 157.

БОЖИНОВ, Георги
/неизв./
Учител. Спомоществовател от Копривщица за „Введение във всеоб. история“, превел Ат. Чолаков /1851/, и за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.

БОЖИНОВ, Никола
/неизв./
Учител в Сяр от 1842 до 1872 г.
☐ ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 295, л. 54.

БОЖИНОВ, Тодор
/неизв./
Учител. Спомоществовател от Шикирли-Китай, Бесарабия, за „Учебник за бълг. язик“, превел С. Радулов /1863/.

БОЖИНОВ, Христодул
/неизв./
От Сухо, Солунско. Учител във Висока, Солунско /1862 — 1863; 1867 — 1869/ и в Сяр /1866 — 1867/. Продължава да учителства до Осв.
☐ НА БАН, ф. 14, оп. 1, а. е. 162; Автобиография на архимандрит Йона Маджаров. — *Уч. пр.*, 1927, № 1, с. 84.

БОЖКО
/неизв./
Свещеник в Градец, Котленско, през XIX век.
☐ Димитров, Хр. Село Градец. С., 1934, с. 46.

БОЖКО
/неизв./
Учител в Стануловци /дн. в СФРЮ/ след 1814 г. Спомоществовател за „Различна поучителна наставления“ на Й. Кърчовски /1819/.
☐ Иванов, Й. Северна Македония. С., 1906, с. 358; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 86.

БОЖКО
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Клисура за „Историа блъгарска“ на Г. Кръстевич /1869/.

БОЖКОВ, Атанас
/неизв./
Роден в Пазарджик. Учител в Неврокоп /Гоце Делчев/ през 1864 — 1866 г., в Банско /1866 — 1868/ и Пазарджик /1870 — 1878/. Активен читалищен деец.
☐ НБКМ — БИА, ф. 6, оп. 1, а. е. 6480; II А 7236; ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 98, л. 24 — 34, 42 — 43, а. е. 109, л. 7 — 9; Батаклиев, Ив. Татар Пазарджик, с. 253; Ванчев, Й. Поглед върху просветното дело в Неврокоп през втората половина на XIX век. — В: Просветното дело в Неврокоп. С., 1979, с. 41.

БОЖКОВ /ПОПБОЖКОВ/, Григор
/ок. 1850 — 1876/
Роден в Клисура в семейството на свещеник. Брат на Филип *Божков*. Учи в Клисура и Котел. Учителства в Пирдоп /1867 — 1868/. От 1868 — 1869 г. е управител на книжарницата на Христо Г. *Данов* в Пловдив и деловодител на основаното през 1869 г. бълг. ч-ще в града. Секретар на Пловдивския РК /1876/. Убит по време на Апр. въст.
☐ НБКМ — БИА, II А 8903, л. 1 — 8; II Д 1853, II Д 1864, II Д 1895, II Д 2256; Григор поп Божков. — В: Юб. сб. Хр. Г. Данов. Пловдив, 1905, 112 — 120; Шишков, Ст. Пловдив в неговото минало и настояще. Историко-етнографски и

политико-икономически преглед. Пловдив, 1926, с. 133; Стоянов, М. Пирдоп в миналото и сега. С., 1943. с. 165; Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив, 1981, с. 300, 335, 417.

БОЖКОВ, Иван П.
/неизв./
Учител в Кортен, Сливенско /1871 — 1872/, и в Пазарджик /1873 — 1876/.
Временен дописник на в. „Македония“ /1871/ и сп. „Училище“ /1872/.
☐ Батаклиев, Ив. Татар Пазарджик, с. 253; Стоянов, М. БВК, с. 27.

БОЖКОВ, Койчо Радоев
/17 окт. 1856 — ок. 1925/
Роден в Ст. Загора в семейството на занаятчия. Учи във взаимно и в класно у-ще в родния си град /1862 — 1873/ и в Семинарията при м-ира „Св. св. Петър и Павел“ до Лясковец /1876/. Учителства в Ст. Загора /1873 — 1876/. След Осв. е учител в Пловдив /1879/. Завършва литература и философия в Прага /1881 — 1886/. След завръщането си в Б-я е учител във Варна /1889 — 1894/, Враца /1894 — 1898/, Ст. Загора /1899 — 1911/.
☐ НА БАН, ф. 46к, а. е. 14, л. 1 — 8; Иванов, Ат. Черти из живота и записките на Атанас Иванов. Сливен, 1885, с. 55; Илиев, Ат. Спомени. С., 1926, 145 — 146.

БОЖКОВ, М. /псевд./ — вж. *Дринов*, Марин

БОЖКОВ, Никола
/неизв./
От Райчиловци /дн. в СФРЮ/. Учител в Горна Лисина / дн. в СФРЮ/ през 1860 — 1878 г.
☐ Караманов, Вл. Кюстендилско краище /Босилеградско/ по времето на Възраждането и училищно-църковния въпрос. — *Уч. пр.*, 1942, № 7. с. 864.

БОЖКОВ, Стоян Грозданов
/неизв./
Роден в Куручешме /Горски Извор/, Хасковско. Учителства в родното си село /1864/, в Битоля и Солун /1868 — 1870/, Струмица /1870/, Воден /ок. 1872/, Узункьопрю / дн. в Турция/ през 1873 г. и Одрин /1875/.
☐ НБИВ — БИА, ф. 13, а. е. 1, л. 3 — 19; Салганджиев, Ст. Лични дела и спомени по Възраждането на солунските и серските българи или

Григор Божков

12 годишна неравна борба с гръцката пропаганда. Пловдив, 1906, с. 29; Снегаров, Ив. Солун в българската духовна култура. С., 1937, с. 60.

БОЖКОВ, Филип
/неизв./
Роден в Клисура в семейството на свещеник. Брат на Григор *Божков*. Учи в Клисура и Котел. Учителства в Пирдоп /1867 — 1869/, Пазарджик /1874 — 1876/. Участва в Апр. въст. Заточен в Мала Азия /1876 — 1878/. След Осв. е чиновник.
☐ НБКМ — БИА, II А 2491, II А 8903, л. 1 — 8; Батаклиев, Ив. Татар Пазарджик, с. 252; Чилингиров, Ст. БЧ, 361 — 364; Стоянов, М. Град Пирдоп в миналото и сега. С., 1943, с. 165.

БОЖОВИЧ, Никола
/неизв./
Получава образование в Русия — първоначално в семинария, а след това завършва Новорусийския у-т в Одеса /1877/. Стипендиант на ОБН.
☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 26а; Степанова, Л. Вклад России..., с. 204.

БОЗВЕЛИ, Неофит — вж. *Неофит Бозвели*

БОЗВЕЛИ, Никола Ив.
/ок. 1847 — неизв./
Роден в Казанлък. През 1862 г. е изпратен да учи в Загреб от бълг. община в Цариград.
☐ В. *България*, IV, № 8, 4 юни 1862.

БОЗОВ, Стефан Т.
/ок. 1844 — март 1878/
Роден в Казанлък. Ок. 1865 г. е ръкоположен за свещеник в родния си град. Държи слово при откриването на девическо у-ще в града /1870/. Член на местния РК. Архиерейски наместник и предс. на казалийския смесен съвет в Казанлък през 70-те години на XIX век. Участник в Старозагорското въст. /1875/.
☐ В. *Право*, IV, № 50, 7 февр. 1870; Александров, Н. Участие на духовници от Старозагорска епархия в подготовката и провеждането на Старозагорското въстание 1875. — В: Сб. Априлското въстание..., 285 — 287.

БОЗУКОВ, Стою
/неизв. — ок. 1877/
Роден в Чепеларе, Смолянско. Образование получава в Мустафа паша /Свиленград/. Учителства в Левка, Хасковско, и в Чепеларе /1867 — 1868/.
☐ Фотев, Г. По случай стогодишния юбилей на църквата „Св. Троица“ в Свиленград на 16 юний 1935 г. — В: Стогодишнина на храма „Св. Троица“ в Свиленград. 1834 — 1935. Хасково, 1935, с. 29; Дечов, В. Миналото на Чепеларе. С., 1978, 195 — 196.

БОЙКИКЕВ, Нешо /Недялко/ Стоянов — вж. *Натанаил Зографски*

БОЙКИН, Петко
/неизв./
Учител в Елена ок. 1830 г.
☐ Бобчев, С. Принос към историята на Българското възраждане. — *СбНУ*, 21, 1905, с. 2.

БОЙКОВ, Петър Гешов
/1851 — неизв./
Роден в Сопот. Внук на архимандрит *Кирил Слепов*. Учител в Динката, Пазарджишко /1875 — 1876/. Член на РК в селото, участва в Хвърковатата чета на Бенковски, за което е арестуван /1876/.
☐ НБКМ — БИА, II В 5820, II В 6427.

БОЙКОВ, Ст.
/неизв./
Учител в Осман пазар /Омуртаг/ през 1872 — 1873 г.

☐ Сп. *Слава*, II, № 13, 25 юли 1873.

БОЙНОВ, Димитър Харизан
/неизв./
Свещеник в Осман пазар /Омуртаг/ през 60-те и 70-те години на XIX век.
☐ НА БАН, ф. 144к, оп. 1, а. е. 177; ИМ — Шумен, отдел Възраждане, инв. № 264;

БОЙОВ, Стефан
/неизв./
Свещеник в Чирпан. Спомоществовател за „Общи знания всекому человеку нужни“, превел Ст. Колюв /1855/.

БОЙЧЕВ, Георги
/неизв. — 1862/
Роден в Ст. Загора, където завършва класно у-ще и учителства до смъртта си.
☐ НА БАН, ф. 46к, а. е. 25, л. 1; а. е. 29; Иванов, Ат. Черти из живота и записки на Атанас Иванов. Сливен, 1885, с. 52.

БОЙЧЕВ, Добри
/неизв./
През 1868 г. постъпва в Одеската семинария. Студент в Новорусийския у-т /1877/.
☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 26; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 151; Степанова, Л. Вклад России..., с. 204.

БОЙЧЕВ, Иван
/неизв./
Роден в Габрово. Свещеник в Нова махала /дн. кв. на Габрово/ през 60-те и 70-те години на XIX век. Отслужва молебен при избухване на Апр. въст.
☐ Цончев, П. Габрово, с. 350; Колев, Л. Духовници-участници в национално-освободителните борби на нашия народ. — *ИЦИАИ*, т. 1, 1978, 283 — 284.

БОЙЧЕВ, Ставро
/неизв./
Роден в Лясковец. Учител в Брегово, Видинско, от 1876 до 1877 г. и след Осв.
☐ Бончев, В. Село Брегово. С., 1937, с. 211.

БОЙЧЕВА, Калина Х.
/неизв./
През 1872 г. открива девическо у-ще в Хаджиоглу Пазарджик /Толбухин/.
☐ В. *Век*, I, № 6, 16 февр. 1874; Бешков, Л. Образователното дело през Възраждането. — В: Един век класно училище в Добрич. С., 1972, с. 19.

БОЙЧЕВА /БОНЧЕВА/, Тонка — вж. *Витанова*, Тонка Д.

БОЙЧО /Куцият/
/неизв./
Учител в Гагаля /дн. към Николово/, Русенско, през XIX век.
☐ Церов, Ив. Спомени и бележки. Варна, 1921, с. 33.

БОЛГАРОВ, Никола
/неизв./
Свещеник в Русе през 1874 г.
☐ ЦДИА, ф. 1318, оп. 1, а. е. 4905, л. 42.

БОЛЕРСКИ, К.
/неизв./
Превежда приказка, публикувана в „Куткудачка“ на Кр. Пишурка /1871/.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 28.

БОЛЮВ, Васил
/неизв./
През 1847 г. е ученик в гимназия в Киев с руска държавна стипендия.
☐ ЦГИА — Л., ф. 733, оп. 147, ед. хр. 311, л. 78; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 57.

БОМДЖИЕВ /БОЯДЖИЕВ/, Иван Хр.
/неизв./
От Клисура. Ок. 1870 г. учи в гимназия в Крижевац, Хърватско /дн. в Австрия/. Завършва земеделска академия в Проскау, Силезия. През 1877 г. поради липса на работа в Б-я заминава за Румъния.
☐ НБКМ — БИА, II В 9285, л. 56, 58, 60; Топузов, Кр. Предосвобожденски дейци за земеделска просвета. С., 1953, с. 140.

БОНДАРЕВ, Петър
/1857 — 25 септ. 1914/
Роден в Болград. Завършва Болградската гимназия /1875/. Учи в Медицинското у-ще в Букурещ. Участва в СТВ с румънската походна болница. Продължава медицинското си образование в Новорусийски у-т в Одеса, но завършва в Монпелие, Франция /ок. 1882/. Завръща се в Б-я и работи последователно като ординатор в Александровската болница в София /1887/, старши лекар на Хирургическото отделение във Видинската /1887 — 1890/ и Сливенската болница /1891 — 1893/, в Пловдив /1893 — 1902/, управител на болницата във Варна /1903/, лекар в санитарната служба в София, където умира от туберкулоза.
☐ Дякович, Б. Петдесетгодишнината на една забравена българска гимназия в Болград. — *Уч. пр.*, 1908, № 10, 947 — 968; Русев, М. Исторически преглед..., с. 72; Д-р Петър Бондарев /некролог/. — ЛЛСБ, XI, 1914, № 7 — 8, с. 375; Доросиев, Л. Нашите..., с. 176; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 127.

БОНДАРЕВ, Петър
/неизв./
Роден в Болград. Завършва Болградската гимназия /1865/ и учителства там /1866 — 1867/.
☐ Титоров, Й. Бесарабия, с. 140; Доросиев, Л. Нашите..., с. 173; Дончев, Д. Болградската гимназия през 1858 — 1878 г. — *ИПИ*, 19, 1965, с. 230.

БОНДЖАКОВ, Владимир
/неизв./
Свещеник в колония Кюлевча, Бесарабия. Спомоществовател за „Сочинение Т. Булгарина“, превел П. Калянджи /1861/.

БОНДЖУКОВ, Христо
/неизв./
Завършва търговско у-ще в Западна Европа. Учителства в Пазарджик и Чирпан през 70-те години на XIX век.
☐ Събчев, Н. Чирпан, с. 181.

БОНЕВ, Георги
/неизв./
Роден в Долни Раковец, Радомирско. Свещеник в родното си село през 60-те и 70-те години на XIX век. Спомоществовател за „Черковно богословие“, превели З. Петров и С. Наумов /1872/.
☐ Караиванов, Ив. Историко-просветното дело в Радомирско. Кюстендил, 1927, с. 31.

БОНЕВ, Константин Бонев
/1837 — 18 юни 1882/
Роден в Търново. Учи в родния си град и в Елена. По-късно живее в Букурещ при братята си — търговци. Доброволец в Кримската война /1853 — 1856/. За активно участие му е присвоен чин капитан и е награден със златен медал. От 1856 до 1866 г. завършва гимназия и медицина в Москва, издържан от СДК /на разноски на граф. А. С. Уваров/. Като студент участва в издаването на сп.

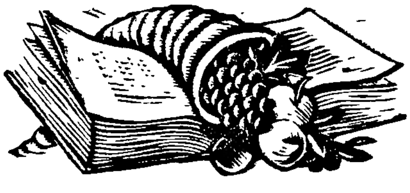

„Братски труд". Работи като уезден лекар в Подолск, Московска губерния. През 1875 — 1876 г. участва в Херцеговинското въст. и в СТВ. Член на БЦБО в Букурещ /1876/. Помощник на ген. Н. Г. Столетов при сформирането на Бълг. опълчение и създаването на мед. служба по време на РТОВ. Участва във всички военни действия на Опълчението. От 17 авг. 1878 г. е гл. лекар на Бълг. войска. Повишен в чин полковник. След Осв. е член на Първия и Втория мед. съвет /1879 — 1882/. Предс. на комисия за построяване сградата на Александровската болница /1880/. Подпредс. на първото научно мед. д-во в София — Физико-медицинското общество /1880/. Награден с ордените „Св. Станислав" II степен, и „Св. Анна" II степен.
☐ НБКМ — БИА, ф. 5, а. е. 7, л. 69 — 70; ЦДИА, ф. 111, оп. 1, а. е. 54, л. 1; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 114; ЦГАОР, ф. 1750, оп. 1, ед. хр. 341, л. 1 — 5; Русев, М. Исторически преглед..., с. 42, 51; Куртев, В. Д-р К. Бонев, първият началник на военно-медицинската служба на българската войска. — *Военно-медицинско дело*, 1958, № 5, 57 — 58; Шишкова, Л. Д-р Константин Бонев. — В: Предшественици и основатели ва Българския червен кръст. С., 1971, 27 — 30; Степанова, Л. Вклад России..., с. 151, 204.

БОНЕВ, Недко
/неизв./
Роден в Котел. Учи в класическата гимназия в Кидония /1821/. Съученик на Иван *Селимински.*
☐ Библиотека „Д-р Иван Селимински". С., 1904, № 2, с. 24; Начов, Н. Калофер, с. 382; Арнаудов, М. Гръцка и българска просвета в началото на XIX век. — *БИБ*, 1928, № 3, с. 165; Арнаудов, М. Неофит Бозвели, с. 205; Арнаудов, М. Творци..., с. 401; История на образованието и педагогическата мисъл в България. Т. 1, С., 1975, с. 159.

БОНЕВ, Никола Богданов /Богданович/
/неизв./
Роден в Плачковци, Габровско. Ученик в Одеското юнкерско пехотно у-ще от 1875 до 1877 г. Участва в СТВ. Офицер от Бълг. опълчение в РТОВ.
☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 26; Българи офицери от руската армия в Опълчението. — *Бълг. воин*, 1977, № 7, с. 12; Вълков, Г. Българи офицери в Опълчението /1877 — 1878/. — *ВИСб*, 1981, № 6, с. 113.

БОНЕВ, Панайот
/неизв./
Свещеник в Ихтиман. Спомоществовател за „Венец азбучний", превел И. Вълков /1863/.

БОНЕВ ТОШЕВ, Петър
/1837 — 30 април 1876/
Роден в Перущица. Учи в килийното /до 1850/ и във взаимното у-ще /1850 — 1853/ в Перущица; в пловдивското класно у-ще „Св. св. Кирил и Методий" /1855 — 1857/ и в Белградската гимназия /1857 — 1862/. Участва в Първата бълг. легия /1861 — 1862/. След разпускането на легията с чужд паспорт през Австрия отива в Букурещ. Връща се в Б-я през лятото на 1863 г. Близък сътрудник на Г. С. *Раковски* и на издателя Найден *Йованович*. Учител в Перущица /1863 — 1864; 1867 — 1870; 1872 — 1876/. Основава ч-ще и вечерно у-ще, в което води рев. пропаганда. По негова инициатива са поставени „Многострадална Геновева" и други пиеси. Учителства в Пазарджик /1864 — 1867; 1870 — 1872/. И тук участва в театрални представления на ч-ще „Виделина". Заедно с В. *Левски* основава РК в Перущица /1869/ и става негов предс. Един от основателите на РК в Пазарджик /1870/. Предс. на подновения през пролетта на 1876 г. Перущенски РК. Убит в Апр. въст. като ръководител на защитата на Перущица.
Временен дописник на в. „Македония" /1870/ и сп. „Летоструй" /1871/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 257, а. е. 1, л. 2; ДА — Варна, ф. 77к, оп. 1, а. е. 15, л. 1; ф. 79к, оп. 1, а. е. 12, л. 9; Кепов, Ив. Въстанието в Перущица през 1876 г. С., 1931, 60 — 70; Стоянов, Е. Петър Бонев. — В: Сб. 100 години народно читалище „Виделина" в Пазарджик. С., 1969, 170 — 171; Жечев, Н. Петър Бонев. — В: Сб. Будители на нацията. С., 1969, 335 — 339; Бойчева, В. Българският революционер Петър Бонев — ученик в Белградската гимназия. — *Векове*, 1974, № 1, 1 — 14; Бойчева, В. Петър Бонев като ученик в Белградската гимназия. — В: Дни на борба горда. Пловдив, 1976, 216 — 242.

БОНЕВ, Таче
/неизв./
Учител в Казанлък през 1871 г.
☐ В. *Право*, VI, № 35, 25 окт. 1871.

БОНЕВ, Цанчо /Цончо/
/неизв./
Роден в Лясковец. Учи в семинарията при м-ира „Св. св. Петър и Павел" до Лясковец /1874/. Учителства в Лясковец /1877/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 368, а. е. 1, л. 21; Минев, Д. Лясковец, с. 111.

БОНКА
/неизв./
Родена в Сопот. Калугерка; учителка в Чирпан в средата на XIX век.
☐ Събчев, Н. Чирпан, с. 180.

БОНКОВ, Васил
/неизв./
Свещеник във Видраре, Орханийско /Ботевградско/. Спомоществовател за „Венец азбучний", превел И. Вълков /1863/.

БОНОВ, Младен
/неизв./
От Вълчедръм, Ломско. Учител в Хайредин, Оряховско, ок. 1871 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 2181.

БОНЧЕВ, Георги Д.
/неизв./
Роден в Ст. Загора. През 1870 — 1871 г. е ученик в Табор, Чехия. По-късно книжар в Ст. Загора.
☐ В. *Източно време*, III, № 11, 14 април 1876; Илиев, Ат. Спомени. С., 1926, с. 70.

БОНЧЕВ, Нешо Бончев
/2 ян. 1839 — 17 февр. 1878/
Роден в Панагюрище в занаятчийското семейство на Бончо Н. Бояджията. След ранната смърт на бащата /1843/ семейството се издържа от най-големия брат Петко. От 1844 до 1855 г. Н. Б. чиракува в мутафчийски дюкян, учи в панагюрското у-ще при Сава *Радулов*, Атанас *Чолаков* и Юрдан *Ненов* и е черковен певец. От 1855 до 1858 г. е учител в града. Проявява интереси към фолклора, събира народни песни, умотворения, приказки и пословици. С помощта на Панагюрската община заминава на учение в Русия /есента на 1858 г./. През 1861 г. завършва семинария в Киев, а през 1866 г. — Историко-филологическия ф-т на Московския у-т като стипендиант на Южнославянското благотворително общество и с помощта на ОБН. Като студент изучава древни и съвременни чужди езици, запознава се с

творчеството на Аристофан, Плутарх, Херодот, Еврипид, Тукидид, Шилер, Гьоте, Данте, Гогол, Пушкин, Тургенев и др. Остава на работа в Москва като учител по класически езици в Първа московска гимназия и в Лазаревския институт /1868 — 1875/. От май 1869 г. е руски поданик. През 1869 и 1873 г. предприема пътувания из Б-я, по време на които продължава да събира народни песни и исторически документи. По време на Апр. вълнение публикува сведения от Б-я в руски вестници. Н. Б. е първият български литературен критик. Дописен член на БКД /1871/. Награден с ордените „Св. Анна“ III степен /1872/ и „Св. Станислав“ II степен /1875/. Умира в Москва. Завещава значителни суми на панагюрските у-ща и на Московското южнославянско общество. Публикува народни песни в сп. „Бълг. книжици“ /1858/, „Братски труд“ /1860/ и „Знание“ /1875/. Временен дописник на в. „Македония“ /1870 — 1871/, в. „Свобода“ /1870/, „Периодическо списание“ /1871 — 1873/ и сп. „Читалище“ /1873/. Превежда: „Разбойници. Драма в 5 действия от Шилера. Преведе Н. Бончев, Браила, печатница Триъгълник. 1870“; „Тарас Булба. Повест на Н. Гоголя, преведе Н. Бончев, Браила, в книгопечатницата българо-румънска, 1872“.
☐ НБКМ — БИА, ф. 47 /Петко и Нешо Бончеви/; ф. 113, а. е. 65, л. 12 — 53; ф. 389, а. е. 6, л. 3 — 4; ЦДИА, ф. 111, оп. 1, а. е. 54, л. 1; ЦГА — М., ф. 418, оп. 31, д. 828, л. 1; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 25; в. *Българин*, I, № 40, 4 март 1878; Динеков, П. Марин Дринов и Нешо Бончев. — *СпБАН*, 56, 1937, 177 — 239; Сб. Нешо Бончев. Животопис и преценки на дейността му по случай 100 години от рождението му. Под ред. на Н. Горинов и Н. Дончев. С., 1939; Иванов, В. Нешо Бончев. Първият български критик. 1839 — 1878 — 1939. Пловдив, 1939; Стоянов, М. БВК, с. 28; Марков, Г. Нешо Бончев. — *Лит. мисъл*, 1958, № 6, 28 — 47; Бончев, Н. Литературна критика и публицистика. Под ред. и с предговор от П. Динеков. С., 1962; Димов, Г. Нешо Бончев. — В: История на българската литература. Т. 2. С., 1966, 605 — 623; Бончев, Н. Съчинения. Предг. П. Динеков. Подбор и ред. И. Сестримски. С., 1983.

БОНЧЕВ, Лечо
/неизв./
Учител и свещеник в Трявна /1849 — 1859/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 129, а. е. 166, л. 30.

БОНЧЕВ, Рафаил
/неизв./
Свещеник в Котел през 70-те години на XIX век. Спомоществовател за „Майка-къщовница“, превел П. Бояджиев /1875/.
☐ Сп. *Слава*, II, № 13, 25 юли 1873, с. 199.

БОНЧЕВ, Христо Ц.
/неизв./
Роден в Етрополе. Образование получава в Галатасарайския лицей в Цариград. Учителства в Орхание /Ботевград/ и Голям извор, Ловешко /1875/.
☐ Начов, Н. Цариград, с. 145; Стамболиев, М. Първа 100-годишнина от откриването на българското училище в град Орхание. Орхание, 1927, с. 9.

БОНЧО
/неизв./
Учител в Скравена, Орханийско /Ботевградско/, през 1820 г.
☐ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 92.

БОНЧО
/неизв./
Учител в Саръ юрт /Жълти бряг/, Хасковско, през 1852 г.
☐ В. *Цариградски вестник*, III, № 98, 30 авг. 1852.

БОНЧУКОВ, Иван
/неизв./
Свещеник в Чинели, Добруджа, през 1876 — 1878 г.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 223.

БОНЮ
/неизв./
Учител. Спомоществовател от Търново за „Общое землеописание“, превел К. Фотинов /1843/.

БОРАНОВ, Никола Г.
/неизв./
От Кривня, Провадийско. Учител в селото след 1863 г. и в Султанлар /Султанци/, Провадийско /1870 — 1871/.
☐ Тонев, В. Бележки..., ч. 1, с. 91.

БОРДАРОВ, Васил
/неизв./
Учител в Ставерци, Оряховско, през 1871 — 1872 г.
☐ Летоструй, V, 1873, с. 61.

БОРДЕЕВ /БОРДЕЙЕВ/, Н. В.
/неизв./
Роден в Бесарабия. Учи в централното у-ще „Св. св. Кирил и Методий“ в Болград. Учителства в същия град /до 1869/ и в Плоещ /1870/. Временен дописник на в. „Отечество“ /1869/.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 28; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 128.

БОРИС КРУМ /псевд./ — вж. *Начович*, Григор

БОРИСОВ, Стефан /Цони/
/неизв./
От Кючук Кайнарджа /Кайнарджа/, Силистренско. Първоначално учи при баща си, а по-късно в Калипетрово /дн. кв. на Силистра/ при Рашко *Блъсков*. Учителства ок. 7 — 8 години. По време на Кримската война /1853 — 1856/ се преселва в Бесарабия, по-късно се връща в Б-я. През 1861 — 1862 г. отново е учител. Ръкоположен за свещеник през 1874 г.
☐ ЦДИА, ф. 1318, оп. 1, а. е. 4936, л. 7; Джелатов, Ив. Килийното училище в с. Малка Кайнарджа, Силистренска околия. — *Уч. пр.*, 1942, № 1, с. 39.

БОРИСОВ, Христо
/неизв./
От Шипка, Казанлъшко. Учител в Саръ юрт, Добруджа, от 1861 г.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 198; Тонев, В. Добруджа, с. 278.

БОРИСОВ, Христофор
/неизв./
Роден във Върбица, Шуменско. Ръкоположен за свещеник на Алфатар, Силистренско, на 5 май 1841 г. Служи там до 1884 г.
☐ ЦДИА, ф. 1318, оп. 1, а. е. 4936, л. 7.

БОРИСОВА, Елена
/неизв./
Авторка на учебник „Краснописание. Издание преработено. Издава книжарницата на Д. В. Манчов. Пеща, 1867.“
☐ Стоянов, М. БВК, с. 28; Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив, 1981, с. 380.

БОРОВ, Александър
/неизв./

Учител в Свищов през 1866 — 1867 г.
☐ Попов, Х. Моите страдания в 1867 г. Букурещ, 1873, с. 10; Христов, Г. Свищов, с. 250.

БОРОВ, Георги — вж. *Ненов*, Георги

БОРОВ, Никола Д.
/1837 — 1870/
Роден в Сливен. Първоначално образование получава в родния си град при Добри *Чинтулов*. Завършва Одеската семинария. Учителства в Сливен /1857 — 1864/ и в бесарабското село Табак /1868/. Умира в Болград.
☐ Табаков, С. Сливен, 479 — 480; Сюпюр, Е. БЕИР, 127 — 128.

БОРОВСКИ, Тома — вж. *Младенов*, Тома

БОРУЙСКИ, А. /псевд./ — вж. *Илиев*, Атанас

БОРЧЕВ, Стефан Стоянов
/нсизв./
От Казанлък. Учител в Капаклии /Климентово/, Варненско /1873 — 1877/.
☐ ДА — Варна, ф. 79к, оп. 1, а. е. 18, л. 6; Тонев, В. Бележки..., ч. 2, с. 108; Писахме да се знае, с. 195.

БОРШУКОВ, Николай Трифонов
/ок. 1850 — ок. 1919/
Роден в Казанлък. Учи и живее в Румъния. Арендатор на чифлици. Превежда от гръцки език пиесата „Питиас и Дамон или искрено приятелство. Драма в две действия. Браила, печатница Х. Д. Паничкова, 1872“.
☐ Каракостов, Ст. БВТ, с. 478; Стоянов, М. БВК, 28 — 29.

БОСИЛКОВ, Димитър Петков
/неизв./
Роден в Копривщица в семейството на абаджия. Брат на Константин *Босилков*. Учителства в Битоля, Велес, Горна Джумая /Благоевград/. Сътрудник на книжарницата на Христо Г. *Данов* във Велес /1873/. Участва в рев. д-ние; член на РК в Горна Джумая.
☐ НБКМ — БИА, ф. 174, а. е. 4, л. 1 — 2; Говедаров, Ив. Копривщица, с. 10; Юруков, М. Благоевград. Кратък исторически очерк. С., 1964. с. 102.

БОСИЛКОВ, Иванчо
/неизв./

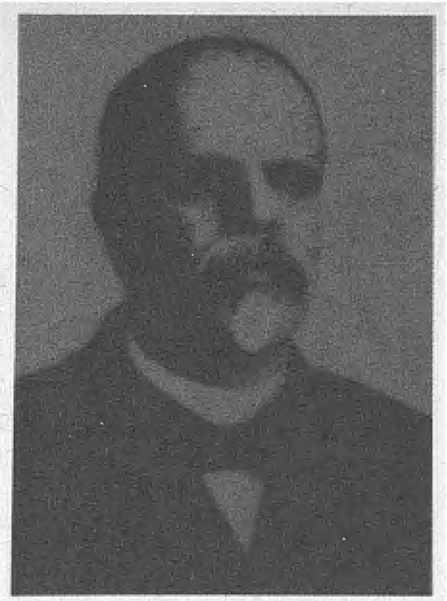

Константин Босилков

От Копривщица. Учител в Копривщица /1852/ и във Враца /1855/.
☐ Цанев, Д. Бележки по историята на учебното дело във Враца. — *Уч. пр.*, 1906, № 10, с. 1107.

БОСИЛКОВ /БАШУЛКОВ/, Константин Петков
/17 март 1842 — 24 ян. 1919/
Роден в Копривщица в семейството на абаджия. Брат на Димитър *Босилков*. Учи в Копривщица и завършва пловдивското класно у-ще „Св. св. Кирил и Методий“. Известно време се занимава с търговия в Цариград /до 1863/. Учителства в София /1863 — 1864/, във Велес /1869 — 1872/, където е и сътрудник на книжарницата на Христо Г. *Данов*, и в Горна Джумая /Благоевград/ от 1872 до 1878 г. Читалищен деец и член на РК в Горна Джумая. След Осв. продължава да работи като учител в този град. Активно се занимава с обществена дейност: предс. на к-та „Единство“ в Горна Джумая, ръководи акцията му в помощ на Кресненско-Разложкото въст. /1878/. По-късно е ковчежник на земеделската каса и окръжен н-к в Горна Джумая. Умира в София. Временен сътрудник на в. „Отечество“ /1870/ и в. „Право“ /1873/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 174 /Константин Босилков/; ДА — Благоевград, ф. 49к, оп. 1, а. е. 4, л. 33 — 34, а. е. 5, л. 37 — 38, а. е. 6, л. 49, а. е. 8, л. 3; ф. 742, оп. 1, а. е. 27, л. 90, 104, а. е. 30, л. 79 — 85, а. е. 31, л. 116 — 120; Шарков, В. Град Горна Джумая. Минало и днес. С., 1929, 109 — 118; Кирил, патр. Натанаил Охридски, с. 435, 439, 441, 446, 450; Стоянов, М. БВК, с. 10; Юруков, М. Благоевград. Кратък исторически очерк. С., 1964, с. 54, 66; Шабанов, Ив. Непресъхващ извор на родолюбци, с. 14; Рупов, Ив. Във вярна служба към Отечеството. — *Пиринско дело*, Благоевград, № 192, 29 септ. 1978.

БОСНЕВ, Иван
/5 ян. 1850 — неизв./
Роден в Търново. Завършва Медицинското у-ще /1873/ и Медицинския ф-т в Букурещ /1877/. Работи като лекар интернист в болницата „Ефорие“ в Букурещ. Член на Червения кръст в Румъния /1876/. Участва в СТВ с походната румънска болница. След Осв. вер. се връща в Б-я.
☐ Константинеску-Яши, П. Българи учени..., с. 92; Израел, С. Румъно-българско сътрудничество в областта на здравеопазването преди 1878 година. — *Здравно дело*, 1957, № 6, с. 74; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 128.

БОТА
/неизв. — 1876/
Родена в Карлово. Учителка в Панагюрище. Убита по време на Апр. въст.
☐ Димитров, Г. Княжество България. Т. 2. Пловдив, 1896, с. 481.

БОТВАЛИЕВ, Васил — вж. *Петков*, Васил

БОТЕВ, Грозьо
/неизв./
От Фида бей /Велчево/, Търновско. Учител по гръцки език в Трявна /1846/. Ръкоположен за свещеник през март 1847 г.
☐ Даскалов, Б. Тревненското у-ще..., с. 37.

БОТЕВ, Иван
/неизв./
Роден в Ново село, Русенско. Учител в Тетово, Русенско /1876 — 1877/.
☐ Сто години учебно дело в Тетово. Юб. в. 31 май 1964.

БОТЕВ Петков, Кирил
/април 1856 — 6 февр. 1944/
Роден в Калофер. Син на учителя Ботю *Петков*, брат на Боян, Стефан и Христо *Ботеви*. Завършва класното у-ще в Калофер и учи-

телства в Голямо Белово, Пазарджишко. Емигрира в Румъния /1875/, живее отначало в Букурещ, а по-късно е учител в Гюргево. Участва в четата на Хр. Ботев /1876/. Заловен от турците и осъден на заточение в Акия, Мала Азия /1876 — 1878/. Завършва Военното у-ще в София /1879/ и Военната академия в Брюксел, след което 30 години е на действителна военна служба: командир на полк и дивизия, н-к на Военното у-ще, зам.-м-р на войната /1913/. Умира в Студена, Пернишко.
☐ Бурмов, Ал. Христо Ботев и неговата чета. С., 1974, 220 — 227; Сб. БЧР, 365 — 379; Сто́янов, З. Записки..., с. 280; ЕБ, т. 1, с. 356.

БОТЕВ Петков, Стефан
/18 септ. 1854 — 15 апр. 1890/.
Роден в Калофер. Син на Ботю *Петков* и брат на Боян, Кирил и Христо *Ботеви.* Учи в Калоферското класно у-ще и със съдействието на Евлогий *Георгиев* — в гимназията в Табор, Чехия /1871 — 1872/. Учител в Панагюрище /1873 — 1874/. Емигрира в Румъния /1874/ и учителства в бълг. у-ще в Букурещ /1875/, като същевременно участва в редактирането на в. „Знаме“ /1874 — 1875/. По-късно работи в кантората на Евл. Георгиев в Букурещ и Олтеница. Връща се в Б-я /1886/. До края на живота си е директор на Пловдивската народна библиотека /1888 — 1890/. Умира в Пловдив.
☐ В. *Нова България*, I, № 11, 3 юли 1876; Начов, Н. Калофер, 164 — 167; Жечев, Н. Документи за Христо Ботев и Ботевото семейство. — *ИДА*, 9, 1965, с. 132; ~~Стоянов, М~~ БВК, с. 29; ЕБ, т. 1, с. 356.

БОТЕВ, Стоян
/неизв./
От Дерма́нци, Ловешко. Учител в Манастирище, Оряховско /1871/.
☐ НБКМ — БИА, II А 2181.

БОТЕВ Петков, Христо
/25 дек. 1847/6 ян. 1848 — 20 май/2 юни 1876/
Роден в Калофер в семейството на известния възрожденски учител Ботю *Петков* и Иванка Ст. Дренкова. Брат на Кирил, Стефан и Боян *Ботеви*. Х. Б. учи при баща си в Карлово до 1858 г. и в Калофер до 1863 г. С помощта на Найден *Геров* постъпва във Втора одеска гимназия на издръжка на руското правителство /1863 — 1865/. В Русия изпитва влиянието на идеите на руските рев. демократи и на прогресивната обществена мисъл на полските революционери — емигранти, заселили се в Одеса след потушаване на Полското въст. през 1863 — 1864 г. Учителства в Задунаевка, Бесарабия /1866/, и в Калофер /1867/. Емигрира в Румъния; работи в печатницата на Димитър *Паничков* в Браила /1867 — 1868/, набира и коригира в. „Дунавска зора“ /1867 — 1868/. Участва в бълг. театрална трупа на Добри *Войников*, включва се дейно в живота на бълг. рев. емиграция. През есента на 1868 г. постъпва в Медицинското у-ще в Букурещ, но скоро го напуска. През зимата на с. г. живее известно време с В. *Левски* в една запустяла мелница край Букурещ. По-късно е учител по бълг. език в Александрия, Румъния /1869/, и в Измаил, Бесарабия /1869 — 1871/. Издава в Браила в. „Дума на българските емигранти“, от който излизат 5 броя /1871/. В Галац Х. Б. се сближава с руския революционер Н. Ф. Меледин /Флореску/, заедно с когото е арестуван /1872/. След ок. 2 месеца той е освободен с гаранцията на Л. *Каравелов* и Димитър Ценович. От втората пол. на 1872 г. е в Букурещ, сътрудничи на Л. Каравелов в редактирането на вестниците „Свобода“ и „Независимост“. Същевременно издава в. „Будилник“, от който излизат 3 броя /1873/, „Знаме“ /дек. 1874 — септ. 1875/ и „Нова България“, от който под негова редакция излиза само първи брой / 5 май 1876/. Учител в бълг. у-ще в Букурещ /1874/. Член на БРЦК от 1874 г. След неуспеха на Старозагорското въст. Х. Б. напуска Комитета поради несъгласие с идейните и тактическите възгледи на някои членове /1875/. Междувременно поради същите причини настъпва разрив между него и Л. Каравелов. Организира чета, начело на която тръгва от Гюргево на 16 май 1876 г. с парахода „Радецки“. На 17 май е на бълг. земя и се отправя към Врачанския балкан. На 18 и 19 май четата води сражения на Милин камък и Веслец. Х. Б. загива на 20 май /2 юни/ 1876 г.

Христо Ботев

Още в Одеса Х. Б. прави първите си литературни опити. С двадесетте си стихотворения той се издига до образците на световната рев. поезия, показва големите творчески възможности на бълг. език, използува най-добрите традиции на народната песен, създава новаторска поезия с огромно значение, внася ново идейно-образно и емоционално съдържание. Ботевите вестници са образец на журналистически талант, гражданска доблест, политическа осведоменост, актуалност, острота и точност на словото.
Автор на „Песни и стихотворения от Ботйова и Ста́мболова. Книжка първа. Букурещ, в печатницата „Знаме“, 1875“. Превежда: „Уроци за първите четири аритметически правила и за счетоводството от Михайлова. /Превод от руски/ [на Хр. Ботев]. Букурещ, печатницата на Д. Иванеска, 1873“; „Кремуций Корд. Драма в три действия на Н. Костомарова. Букурещ, в печатницата „Круг“, 1875“; „За славянското произхождение на дунавските българе. Изследование от Д. Иловайски. /Превод от руски/ [на Хр. Ботев] Букурещ. Издало „Дружество за разпространение на полезни знания“, 1875 “.
☐ НБКМ — БИА, ф. 36 /Христо Ботев Петков/; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 37; Стоянов, З. Христо Ботьов. Опит за биография. Русе, 1888; Страшимиров, Д. Христо Ботев като поет и журналист. Пловдив, 1897; Димитров, М. Биография на Христо Ботев. С., 1924; Начов, Н. Христо Ботев. С., 1931; Бакалов, Г. Христо Ботев. Живот, идеи, съчинения. С., 1934; Минков, Ц. Христо Ботьов. Поезия, творчество, живот. С., 1940; Ботев, Х. Съчинения. Пълно събра-

ние под ред. на Ал. Бурмов. С., 1940; Николов, М. Христо Ботев. Човекът, поетът и публицистът. С., 1940; Бурмов, Ал. Христо Ботев през погледа на съвременниците си. С., 1943; Димитров, М. Христо Ботев. Идеи, личност, творчество. С., 1945; Димитров, М. Христо Ботев. Биография. С., 1948; Христо Ботев. Сборник по случай 100 години от рождението му. Под ред. на М. Димитров и П. Динеков. С., 1949; Натан, Ж. Идеологията на Христо Ботев. С., 1955; Петканова, Д. Христо Ботев. С., 1961; Зарев, П. Христо Ботев. С., 1973; Унджиев, Ив., Цв. Унджиева. Христо Ботев. Живот и дело. С., 1975; Данчев, П. Чертите на гения. С., 1976; Зарев, П. Христо Ботев. Богатството на гения. С., 1977; Делчев, Б. Христо Ботев. Опит за психография. Пловдив, 1981.

БОТЬОВ, Георги

/неизв./

Свещеник в Трявна от 1847 г.

☐ НБКМ — БИА, II Д 378.

БОТЬОВ, Георги

/неизв./

Учител. Спомоществовател от Цариград за „Православное учение... Платона“, превел Ил. Стоянов /1844/.

БОЧАРОВ, Димитър

/неизв./

Свещеник в Габрово през 60-те и 70-те години на XIX век. Спомоществовател за „Наручна священ. книга“, превели З. Петров и Й. Наумов /1874/.

☐ Гъбенски, Хр. Габрово, с. 111.

БОЧАРОВ, Стефан Христов

/1 април 1852 — 14 ян. 1937/

Роден в Реселии /Бойковци/, Еленско, в семейството на свещеник. Племенник на Тодор *Бурмов*. Учи в Николаев; пансионер при Тодор *Минков* /1867 — 1872/. Завършва Императорската медико-хирургическа академия в Петербург /1878/ с материалната помощ на Т. Бурмов. Като студент участва в СТВ в санитарния отряд на Димитър *Моллов*. Награден със сръбски медал „За храброст“. Доброволец в руската армия по време на РТОВ — лекар в руската болница край Габрово; участва и в боевете при Шипка. След Осв. е военен лекар в София. Първият специалист по военна хигиена у нас. През 1882 — 1884 г. специализира отново в Петербург и защитава дисертация /1884/. Работи в системата на военно-санитарното ведомство като санитарен полковник. За участие в детронирането на княз Ал. Батенберг е арестуван и уволнен от армията. По-късно е възстановен на военна служба. От 1897 до 1908 г. е гл. лекар на бълг. армия. Член на Четвъртия мед. съвет /1885/. През 1900 г. е началник на санитарната инспекция към М-вото на войната. Достига чин генерал-майор. След 1910 г. работи като лекар в граждански ведомства. Един от инициаторите за изграждане на Соболевия парк край Плевен. Има публикации в областта на военната хигиена /след 1878/. Умира в София.

☐ НБКМ — БИА, ф. 16, а. е. 1, л. 471; а. е. 35, л. 113; ф. 113, а. е. 65, л. 12 — 53; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 24, 129а; ЦГАОР, ф. 1750, оп. 1, ед. хр. 316, л. 24; Маринов, Ил. Опълченци — офицери в българската войска. — *ВИСб*, 1984, № 1, с. 170.

БОЧЕВ, Павел

/неизв./

От Сопот. Учител в Бабук, Силистренско /1852 — 1856/. Спомоществовател за „Священное и божеств. евангелие“, наредил П. Божигробски /1858/.

БОЧЕВА, Мария

/неизв./

От Сопот. Учителка в Копривщица през 70-те години на XIX век.

☐ Доросиев, Л. Учебното дело..., с. 416; Паскалева, В. Българката..., с. 137.

БОЧЕВА-ДАНОВА, Гина

/неизв./

От Сопот. Учителка в Копривщица /1871 — 1873/ и Клисура. Съпруга на Христо Г. *Данов*.

☐ Доросиев, Л. Учебното дело..., с. 416; Паскалева, В. Българката..., с. 136.

БОЧЕВА-НАДЛАНЕКОВА, Пена

/неизв./

От Сопот. Учителка в Копривщица през 70-те години на XIX век. Съпруга на Рашко *Надланеков*.

☐ Доросиев, Л. Учебното дело..., с. 416; Паскалева, В. Българката..., с. 137.

БОЧКОВ, Михаил Киров

/неизв./

От Ямбол. Учител в Гарганлък /Вранино/, Балчишко /1869 — 1870/.

☐ Тонев, В. Бележки..., ч. 3, с. 179; Люлюшев, М. РБО, с. 159.

БОШКОВ, Андрей

/неизв./

Роден в Сухиндол, Търновско. Свещеник там през 40-те и 50-те години на XIX век. Обслужва и църквата във Върбовка, Търновско. Спомоществовател за: „Православное учение... Платона“, превел Ил. Стоянов /1844/; „Общи знания всякому человеку нужни“, превел Ст. Колюв /1855/; „Писма за службата божия“, превел И. Владикин /1858/.

☐ Йосифов, Й. Историческото село Върбовка. С., 1967, с. 23.

БОШКОВ, Гаврил

/неизв./

Свещеник в Градец, Котленско, през 50-те години на XIX век. Спомоществовател за: „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/; „Повест или поучение християнское“, превел П. Давидов /1855/; „Евангелие поучително“ на Софр. Врачански /1856/; „Священное и божеств. евангелие“, наредил П. Божигробски /1858/; „Венец азбучний“, превел И. Вълков /1863/.

☐ Димитров, Хр. Село Градец. С., 1934, с. 46.

БОШКОВ, Мичо

/неизв./

Роден в Клисура. Учител; заточен в Акия, Мала Азия, през 1877 г.

☐ Кендерова, Ст. Нови документи на арабски и османо-турски език за българските заточеници в Акия през 1868 — 1877 г. — *ВИСб*, 1979, № 1, с. 105.

БОШКОВ, Петко

/неизв./

От Клисура. Килиен учител там /1845 — 1855/. Спомоществовател за „Стихийная аритметика“, превел С. Радулов /1843/.

☐ Музейна експозиция на град Клисура.

БОШНАКОВ, Атанас Гатев

/неизв./

Роден в Г. Оряховица. Брат на Георги и Никола *Бошнакови*. Завършва класното у-ще в Елена при Иван *Момчилов*. Учител в девическото у-ще в Тулча /1865 — 1870/.

☐ Радивоев, М. Биография на Иван Н. Момчилов. С., 1912, с. 24; Дичев, М. Градиво за историята на

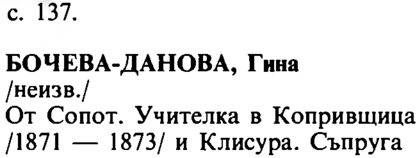

гр. Елена. — В: Еленски сборник. Кн. 1. С.. 1931, с. 93; Люлюшев, М. РБО, с. 139.

БОШНАКОВ, Георги Гатев
/1843 — 29 септ. 1919/
Роден в Г. Оряховица. Брат на Атанас и Никола *Бошнакови.* Образование получава в родния си град. Учителства в Долна Оряховица, Търновско /1859 — 1865/, и Свищов /1865 — 1867/. Заподозрян във връзки с четата на Филип Тотю, арестуван и заточен в Диарбекир /1867/. Помилван през 1872 г., връща се в Б-я и учителства в Г. Оряховица до Осв. Член на РК в града, участник в подготовката на Апр. въст. Преводач по време на РТОВ. След Осв. е кмет на Г. Оряховица, окръжен управител в Силистра, народен представител. Умира в София.
☐ НБКМ — БИА, ф. 151, а. е. 10, л. 455; ф. 297, а. е. 1, л. 153; II В 6830, II В 6840; Цонев, Зв. Горна Оряховица, с. 68, 85, 111 — 115; 140 години народно училище. Юб. л. Г. Оряховица, 16 дек. 1967; Цонев, Зв. Учители — диарбекирски заточеници. — *Уч. дело*, № 17, 28 февр. 1969; ЕБ, т. 1, с. 364.

БОШНАКОВ, И.
/неизв./
През 1869 г. учи в Медицинското у-ще, а от 1872 г. и във Факултета по медицина в Букурещ. Завършва през 1877 г.
☐ Израел, С. Румъно-българско сътрудничество в областта на здравеопазването преди 1878 година — *Здравно дело*, 1957, № 6, с. 74; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 128.

БОШНАКОВ, Никола Гатев
/неизв. — май 1865/
Роден в Г. Оряховица. Брат на Атанас и Георги *Бошнакови.* Учителства в търновските села Долна Оряховица /1859 — 1864/ и Сергювец /Първомайци/ през 1864 г. Учител в Свищов през 1865 г., където умира.
☐ НБКМ — БИА, II А 6840; Цонев, Зв. Горна Оряховица, с. 68, 113; Цончев, П. Габрово, с. 358.

БОШНАКОВ, Христо
/неизв./
Учи при Константин Огянович във Враца и учителства там /ок. 1829 — 1830/.
☐ Цанев, Д. Бележки по историята на учебното дело във Враца. — *Уч. пр.*, 1906, № 10, с. 1100; Йоцов, Д. Враца, с. 155; Харизанов, В. Учителите в национално-освободителните борби на град Враца. — *Векове*, 1974, № 2 — 3, с. 102.

Георги Бошнаков

БОЯДЖИ, Иванчо Стояноoглу
/неизв./
Роден в Сливен. Получава килийно образование в светогорските м-ири /ок. 1806/. Килиен учител в Ст. Загора /1807/.
☐ Табаков, С. Сливенски будители вън от Сливен. — В: Юб. сб. на бълг. нар. ч-ще „Зора“, Сливен, с. 175; Шишманов, Ив. Нови студии из областта на българското възраждане. — *СбБАН*, 21, 1926, с. 390.

БОЯДЖИ, Петре
/неизв./
Учител в Сапарево, Дупнишко /Станкедимитровско/, през 1824 г.
☐ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 72.

БОЯДЖИЕВ, Андрей П.
/1852 — 1876/
От Велес. Учителства там през 70-те години на XIX век.
☐ Великов, Ст. Из преписката на българското печатарско дружество „Промишление“ в Цариград. — *ИДА*, 18, 1970, 161 — 162.

БОЯДЖИЕВ, Г.
/неизв./
Учител в Ресен през 60-те и 70-те години на XIX век.
☐ Бобчев, Ив. Македонските българи..., с. 26.

БОЯДЖИЕВ, Георги П.
/неизв./
От Провадия. Учител във Везир Кузлуджа /Суворово/, Варненско /1866 — 1873; 1874 — 1875/, и в Асълбейлии /Блъсково/, Провадийско /1873/.
☐ НБКМ — БИА, II А 6130 — II А 6132; Тонев, В. Бележки..., ч. 2, с. 106.

БОЯДЖИЕВ, Димитър Витанов
/неизв./
Роден в Калофер в семейството на Витан Н. Бояджиев, търговец на гайтани. Брат на Драгой и Недьо *Бояджиеви.* Учи във Военномедицинското у-ще в Цариград, но поради заболяване не завършва.
☐ Начов, Н. Калофер, с. 366.

БОЯДЖИЕВ, Димитър П.
/неизв./
Роден в Сливен. Брат на Стефан *Бояджиев.* Ученик в Галатасарайския лицей в Цариград между 1860 и 1875 г.
☐ Табаков, С. Сливен, 516 — 517.

БОЯДЖИЕВ, Драгой Витанов
/неизв./
Роден в Калофер в семейство на търговец. Брат на Димитър и Недьо *Бояджиеви.* Учи в Одеската семинария /1865 — 1869/ и учителства в бълг. колония Преслав /дн. в СССР/ от 1869 до 1877 г.
☐ Начов, Н. Калофер, с. 367; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 151.

БОЯДЖИЕВ, Евтим
/неизв./
Роден в Малешевско. Учител в Петрич /1873 — 1876/.
☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 113, л. 1 — 10.

БОЯДЖИЕВ, Желязко
/неизв./
Роден в Котел. Ученик в Кишиневската семинария /1874/.
☐ Сп. *Ръководител на основното учение*, I, № 14, 15 юли 1874.

БОЯДЖИЕВ, Захари
/1850 — неизв./
Роден в Котел. През 1877 г. е ученик в Кишиневската семинария заедно с Никола *Бракалов.* През 1881 г. е студент във Физико-математическия ф-т на Новорусийския у-т в Одеса. Учи със средствата на Кишиневско-

то бълг. общество за разпространение на грамотност, образувано през 1871 г. Превежда „История на българите“ от К. Иречек, автор на учебници по естествена история. Редактор на преводно научно списание, издавано от 1886 г. в Габрово, а след това в Ст. Загора и Търново.
☐ НБКМ — БИА, ф. 5, а. е. 2, л. 1; Касъров, Л. ЕР, т. 1, с. 155; Поглубко, К. За да бъдат..., 31 — 32; Степанова, Л. Вклад России..., с. 204.

БОЯДЖИЕВ, Захария Д.
/неизв./
Роден в Хасково. Учи в Пловдив при Йоаким *Груев.* Учител в Сопот /1865/, Гайтаниново, Неврокопско /Гоцеделчевско/, от 1869 до 1871 г. и Хасково /1872 — 1873/, където участва активно в читалищната дейност.
☐ НБКМ — БИА, ф. 310, а. е. 3, л. 18 — 19; Еничерев, Н. Възпоминания и бележки. С., 1906, с. 38; Кънчов, В. Избрани произведения. Т. 1. С., 1970, 217 — 218; Шишманов, Ив. Иван Вазов. Спомени и документи. С., 1976, с. 74.

БОЯДЖИЕВ, Иван — вж. *Бомджиев*, Иван

БОЯДЖИЕВ, Иван Д.
/неизв./
Учител в Къзъл Мурад /Благоево/, Разградско. Временен дописник на сп. „Училище“ /1873/.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 34.

БОЯДЖИЕВ, Иван Костадинов /Радонов/
/неизв. — 1896/
Роден в Баня, Разложко. Свещеник там през 70-те години на XIX век. Подпомага учебното дело в селото.
☐ ДА — Благоевград, ф. 225, оп. 1. а. е. 2, л. 2, а. е. 32, л. 10.

БОЯДЖИЕВ, Иван Митов
/неизв./
От Кюстендил. Учител в Соволяно, Кюстендилско /1873 — 1874/. Ръкоположен за свещеник на Горни Коритен, Кюстендилско.
☐ ДА — Кюстендил, ф. 245к, оп. 1, а. е. 11; Караманов, Вл. Кюстендилско Краище /Босилеградско/ по време на Възраждането и училищно-църковният въпрос. — *Уч. пр.*, 1942, № 7, с. 864.

БОЯДЖИЕВ, Иван Пен.
/неизв./
Свещеник в Ямбол. Спомоществовател за „Чудеса на пресв. Богородица“, наредил Д. Великов /1867/.

БОЯДЖИЕВ, Йордан Ив.
/неизв./
Роден в Беброво, Еленско. Учител в Летница, Ловешко; един от основателите на ч-щето в селото /1873/.
☐ Читалище „Н . Й. Вапцаров“ в Летница. — *Читалище*, 1984, № 1; с. 33.

БОЯДЖИЕВ, Маньо П.
/неизв./
Учител в бълг. у-ща в Цариград /1872 — 1875/.
☐ В. *Ден*, I, № 11, 21 април 1875; Говедаров, Ив. Копривщица, с. 40; Начов, Н. Цариград, с. 109, 113.

БОЯДЖИЕВ, Михаил Николаев
/неизв./
Роден в Шипка, Казанлъшко. До 1877 г. е ученик в Кишиневската гимназия. Прекъсва обучението си поради липса на средства. Моли ДД за помощ, за да се завърне в Б-я.
☐ НБКМ — БИА, II В 9285, л. 137; Степанова, Л. Вклад России..., с. 204.

БОЯДЖИЕВ, Недьо Витанов
/неизв./
Роден в Калофер в семейството на търговец. Брат на Димитър и Драгой *Бояджиеви.* Учи в родния си град и учителства там от 1862 до 1865 г. След Осв. е чиновник в София до смъртта си.
☐ Начов, Н. Градиво за историята на калоферските училища. — *Уч. пр.*, 1903, № 1 — 2, с. 18; Начов, Н. Калофер, с. 366.

БОЯДЖИЕВ, Никола
/неизв./
Учи в Габрово и в пловдивското мисионерско у-ще. Учителства в Радовиш в края на 60-те и нач. на 70-те години на XIX век.
☐ Еничерев, Н. Възпоминания и бележки. С., 1906, с. 398; Шалдев, Хр. Прилеп, с. 69; Петров, Ц. Никола Ванков Саранов. Живот, революционна дейност и заслуги за развитието на началното образование в България. — *ГМСБ*, 5, 1979, с. 61; Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив, 1981, с. 285.

БОЯДЖИЕВ, Параскева /Параскев/ Дамянович
/11 окт. 1819 — 3 февр. 1877/
Роден в Карлово. Учи в елино-бълг. у-ще в родния си град при Райно *Попович* и в Копривщица при *Неофит Рилски.* Учител във взаимното, а по-късно и в класното у-ще в Русе /1838 — 1872/ с една година прекъсване /1856/, когато учителства в Шумен. Умира в Русе.
Временен дописник на в. „Цариградски вестник“ /1856/, в. „Българска пчела“ /1864/ и сп. „Училище“ /1872 — 1873,1875/. Автор на няколко превода: „Кратка естествена история с 113 образа на разни животни и растения. Преведена и издадена от П. Дамияновичя и П. К. Арнаудова, 1861. Във Вена, у книгопечатн. Л. Сомера“; „Оправдателен отговор от един българин на статията в „Ирис“ „Източник и цел на българския въпрос“. Превод от гръцки. /Книжка твърде любопитна по историческа част и по българския въпрос./ П. Д. Бояджиев. Русе, в печятницата на Дунавската област, 1872; [Гръцко издание] ’Απολογετίκη απαντησισ παρ’ενοσ βουλγαρου εισ τό αρθρον τησ „Ιριδοσ“: Πηγη καί σποπόσ του βουλγαρικου ζιτηματοσ. [1872 ?]; „Майка-къщовница или по кой начин трябва майката да възпитава децата си нравствено в къщи [от Дж. Абът]. Превел П. Д. Бояджиев и напечатал с помощта на почитаемите си спомоществователи. Букурещ, в печатницата на „Знание“, 1875“.
☐ ДА — Русе, ф. 44к, оп. 1, а. е. 12, л. 9 — 10, а. е. 23, а. е. 86; в. *Напредък*, X, № 120, 25 февр. 1877 /некролог/; в. *Стара планина*, I, № 53, 6 март 1877 /некролог/; Орловски, Ст. Из историята на учебното дело в Русе до Освобождението. — *Уч. пр.*, 1906, № 10, 1059 — 1087; Доросиев, Л. Нашите..., 84 — 86; Стоянов, М. БВК, 34 — 35; Радкова, Р. Българската интелигенция през Възраждането. С., 1986, с. 240.

БОЯДЖИЕВ, Петър И.
/неизв./
Временен дописник на сп. „Слава“ /1872 — 1873/.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 35.

БОЯДЖИЕВ, Станьо Митев
/неизв./
Роден в Хасково. Учителства в Одрин /1866/ и в Хасково /1864; 1870 — 1873/.
Временен дописник на в. „Право“ /1872/.
☐ ДА — Хасково, ф. 17к, оп. 1, а. е. 8, л. 38; в. *Съветник*, II, № 18, 1 авг. 1864; Димитров, Г. Княжество

България. Т. 1. Пловдив, 1895, с. 220; Еничерев, Н. Възпоминания и бележки. С., 1906, с. 58; Стоянов, М. БВК, с. 35.

БОЯДЖИЕВ, Стефан П.
/неизв./
Роден в Сливен. Ученик в Робърт колеж, Цариград, между 1860 и 1875 г. Брат на Димитър *Бояджиев.*
☐ Табаков, С. Сливен, 516 — 517.

БОЯДЖИЕВ, Христо
/неизв./
Учител в Чирпан през 1874 г.
☐ В. *Източно време*, I, № 34, 5 окт. 1874.

БОЯДЖИЕВ, Христо
/неизв./
Роден в Казанлък. Учи във френския католически колеж в Бебек, Цариград /ок. 1858/. Учителства в Самоков /1871/, Велес /1873 — 1874/, Пазарджик, Казанлък и др. Женен за учителката Срединка *Бояджиева.*
☐ НБКМ — БИА, ф. 174, а. е. 4, л. 15; II А 2255; Начов, Н. Цариград, с. 136; Чочков, Хр. Велес, с. 32.

БОЯДЖИЕВА, Ана /Евгения/ Ив.
/1850 — 1913/
Учи в Калоферския девически метох, а през 1871 г. завършва Великата женска школа в Белград. Учителка и първа директорка на девическото класно у-ще в Карлово /от 1872/.
☐ НБИВ—БИА, ф. 21, а. е. 2, л. 1 — 50; ф. 25, а. е. 2, л. 1 — 50; Унджиев, Ив. Карлово. История на града до Освобождението. С., 1968, с. 120; Паскалева, В. Българката..., с. 109, 242.

БОЯДЖИЕВА, Мариола
/неизв./
От Самоков. Учителка в Радомир през 1877 г.
☐ ДА — Перник, ф. 80к, а. е. 1; Тилева, В. Автобиография на Зиновий Поппетров. — *ИБИД*, 31, 1977, с. 348.

БОЯДЖИЕВА, Милева
/неизв./
Учителка в девическото у-ще в Самоков през 1871 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 2255.

БОЯДЖИЕВА, Милена
/неизв./
Учителка в Чирпан от 1870 до 1874 г.
☐ Паскалева, В. Българката..., с. 214.

Христо Бояров

БОЯДЖИЕВА, Срединка
/неизв./
Учителка в Пазарджик, Казанлък, Самоков /1871/ и Велес /1873 — 1874/. Съпруга на учителя Христо *Бояджиев.*
☐ НБКМ — БИА, ф. 174, а. е. 4, л. 15.

БОЯДЖИЙСКИ, Коста
/неизв./
Учител. Спомоществовател от Ловеч за „Кратко землеописание" на Г. Икономов /1856/.

БОЯДЖИЙСКИ, Марин
/неизв./
Учител в Краводер, Врачанско, след 1868 г.
☐ 120 години огнище на просвета. Юб. в. С. Пудрия, Врачанско, 24 май 1966 г.

БОЯДЖИЙСКИ, Нягул Д.
/неизв. — 1876/
Печатар, книжар, съдружник на Христо Г. *Данов.* Загива по време на Апр. вЪст.
☐ Парижков, П. Български печатари от епохата на Възраждането. — Във: Възрожденски книжари. С., 1980, с. 18.

БОЯН
/неизв./
Учител в Осман пазар /Омуртаг/ през 70-те години на XIX век. Читалищен деец.
☐ Сто години читалище „Отец Паисий". Юб. в. Омуртаг, 1970.

БОЯРОВ, Д. Н.
/неизв./
Учител в Калугерица, Шуменско /1876/.
☐ Тонев, В. Бележки..., ч. 4, с. 78.

БОЯРОВ /БОЕРОВ/, Христо Кръстев
/ок. 1845 — 12 май 1871/
Роден в Шумен в занаятчийско семейство — бащата е терзия, а четиримата му по-малки братя също са занаятчии. Х. Б. учи във взаимно и в класното у-ще в родния си град при Добри *Войников.* Постъпва на работа като помощник при д-р Вичо *Панов.* По-късно с негово съдействие заминава за Румъния да продължи образованието си. От 1864 до 1868 г. учи в Медицинското у-ще в Букурещ, а през 1870 г. завършва и Факултета по фармация и медицина, защитавайки тезата „Амоникум и неговите амоникални съставки". Заради изявените си способности е привлечен на работа като асистент по химия в у-щето по фармация /Букурещ/, където работи до смъртта си. Под влиянието на Г. С. *Раковски* Х. Б. участва активно в живота и дейността на бълг. емиграция в Румъния. Посещава курса по история на Г. С. Раковски пред бълг. студенти. Издирва исторически паметници, събира народни песни и умотворения. Като член на ч-ще „Братска любов" изнася цикъл от лекции по въпроси на химията и нейното приложение. Известно време е и секретар на ч-щето. Член на ТЦБК. Името му е свързано и с началната дейност на БКД. Временен дописник на в. „Дунавска зора" /1868/. Публикува и мед. си дисертация на тема: „Amoniu combinatiunelle ammenicale supt punctulu de vedere chimicu, pharmacepticu şi industriale. Bucureşti, 1870".
☐ НБКМ — БИА, ф. 388, а. е. 1, л. 2; АГСР, т. 4, с. 253; сп. *Училище*, I, № 12, 15 май 1871; в. *Право*, VI, № 19, 5 юли 1871; Чилингиров, Ст. БЧ, с. 159; Стоянов, М. БВК, с. 35; Жечев, Н. Христо Кр. Бояров /живот и дейност/. — *ИНМ — Шумен*, 5, 1973, 253 — 270.

БРАДЕЛ, Йордан Иванов
/1 април 1847 — 26 ян. 1899/
Роден в Елена, където учи първоначално. Внук на местния първенец хаджи Юрдан Брадата, участник във Велчовата завера /1835/. Й. Б.

завършва Втора гимназия в Одеса /1862 — 1868/ с руска държавна стипендия. През 1869 г. започва да следва във Физико-математическия ф-т на Новорусийския у-т в Одеса; завършва медицина в Москва /1875/. Ординатор в московската Мариинска болница. Като лекар участва в СТВ и РТОВ. Между двете войни е ординатор в „Басманното отделение на болницата за чернорабочите“ и преподавател по физика в Правителственото фелдшерско у-ще в Москва. След Осв. се завръща в Б-я. Член е на Първия мед. съвет /1879/, старши /главен/ лекар на Софийската окръжна болница /1879 — 1883/; гл. лекар на Гражданската санитарна дирекция /1883/. Член на Третия /1881 — 1883/ и предс. на Четвъртия мед. съвет /1885 — 1886/. Народен представител във II ВНС /1881/. Преподавател по съдебна медицина във Висшето у-ще в София /1896 — 1898/. Предс. на първото научно мед. д-во в Б-я /Физико-медицинско общество в София, 1880/. Почетен член на Софийското градско управление /1880 — 1881/. Й. Б. изработва първата клинико-статистическа обработка за лекуваните в Софийската болница /1880/, с което поставя началото на болничната статистика у нас. Дописен /1881/ и редовен /1884/ член на БКД. Награден с орден „Св. Александър“ IV степен /1886/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 113, а. е. 65, л. 12 — 53; ЦДИА, ф. 111, оп. 1, а. е. 54, л. 1; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 26; ЦГИА — Л., ф. 733, оп. 147, д. 15, л. 473 — 475; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 102, 107, 147; Ненов, Ю. Автобиографии. С., 1979, с. 176; Степанова, Л. Вклад России..., с. 136, 151, 204.

БРАДЕЛОВА, Ана Йорданова — вж. *Йорданова*, Ана

БРАДЕСТИЛОВ, Ст.
/неизв./
Учител в Панагюрище през 70-те години на XIX век. Участва в рев. д-ние. След Осв. държавен служител.
☐ Страшимиров, Д. История на Априлското въстание. Т. 1. Пловдив, 1907, с. 150.

БРАДИНОВ, Иван Христов
/неизв./
Роден в Калофер. Син на Христо *Брадинов*. Завършва Робърт колеж в Цариград през 1874 г. Учител в Сопот. След Осв. учи в Москва.
☐ В. *Век*, I, № 27, 13 юли 1874; Начов, Н. Цариград, с. 157; Начов, Н. Калофер, с. 198, 511.

БРАДИНОВ, Христо С. /Тотьов/
/25 дек. 1820 — неизв./
Роден в Калофер. Баща на Иван *Брадинов*. Учи в Габрово /1839 — 1842/ при Калист *Луков*. Учител в Калофер /1847 — 1853/. Живее в Цариград /1853 — 1861/ и в Галац. Връща се отново в Калофер, където е член на църковно-училищното настоятелство и църковен певец. След РТОВ е мирови съдия в Голямо Конаре /Съединение/, Пловдивско, и Копривщица.
☐ НБКМ — БИА, II А 2051, л. 6; Начов, Н. Градиво за историята на калоферските училища. — *Уч. пр.*, 1903, № 1 — 2, с. 15; Начов, Н. Калофер, с. 126; Доросиев, Л. Нашите..., с. 22.

БРАДИНОВА, Щиляна
/неизв./
Учителка в Сливен през 70-те години на XIX век.
☐ НБКМ — БИА, II А 2462; Начева, Ив. Дневникът на Стоян Заимов. — *ИДА*, 41, 1981, с. 154; Паскалева, В. Българката..., с. 136.

БРАДИНСКИ /БРАДИНОВ/, Константин Николов
/неизв./
Роден в Калофер в семейството на кабзамалина Колю /Никола/ Брадинов. Брат на Станчо *Брадински*. Учи във Военномедицинското у-ще в Цариград /1867 — 1873/. От 1874 г. е учител в Калофер по френски език, алгебра, анатомия и физиология. След Осв. продължава да работи като учител в родния си град, а по-късно е училищен инспектор. Ок. 1903 г. е пенсионер. Умира в Пазарджик.
☐ В. *Източно време*, I, № 39, 9 ноем. 1874; Начов, Н. Градиво за историята на калоферските училища. — *Уч. пр.*, 1903, № 1—2, 106 — 107; Архимандрит Софроний. Спомени из живота ми. — В: Сб. Калоферска дружба. С., 1908, с. 158; Доросиев, Л. Нашите..., с. 25; Начов, Н. Калофер, 189 — 190, 510.

БРАДИНСКИ /БРАДИНОВ/, Станчо Николов
/ок. 1830 — 1880/
Роден в Калофер. Брат на Константин *Брадински*. Учи в Калофер, в гръцко у-ще в Пловдив и в Цариград. Писар в кантората на братя Комсиеви /Цариград/, по-късно техен съдружник. Основател на бълг. ч-ще и негов писар /1866/. През 1872 г. е предс. на ч-щето; член на контролната комисия при ч-щето /1875 — 1876/. Спомоществовател за: „Наполеон Бонапарта“, превел Хр. Драганович /1850/; „Търговско ръководство“, превел А. Гранитски /1858/; „Цветоносното панерче“, превели М. Пашов и А. Ситов /1853/. Умира в Цариград. Временен дописник на в.“Цариградски вестник“ /1859/ и сп. „Български книжици“ /1861/.
☐ НБКМ — БИА, II В 2410 — 2422, 2426, 2428, 2429, 2438; НБИВ — БИА, ф. 3, а. е. 387, л. 1 — 2; Начов, Н. Цариград, с. 53, 67; Начов, Н. Калофер, с. 133, 509 — 511; Говедаров, Ив. Копривщица, 17 — 18; Стоянов, М. БВК, с. 35; Чилингиров, Ст. БЧ, с. 49; Каракостов, Ст. БВТ, с. 510.

БРАИЛКОВ, Антон
/неизв./
Роден в Трявна. Учи в Търговското у-ще на о. Халки през периода 1840 — 1875 г.
☐ Начов, Н. Цариград, с. 125.

БРАИЛОВ, Димитър
/неизв./
От 1863 до 1867 г. е ученик в Медицинското у-ще в Букурещ, прехвърля се в IV курс на Факултета по медицина и фармация и завършва през 1873 г., защитавайки докторат. Не е известно дали остава на работа в Румъния или се връща в Б-я.
☐ Константинеску-Яши, П. Българи учени..., с. 90; Сюпюр, Е. БЕИР, 130 — 131.

БРАЙКО
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Копривщица за „Ковчег цветособрания“ на Анг. Иванов /1857/.

БРАЙКОВ, Атанас
/неизв./
Брат на Найден *Брайкович*. Учи във Военномедицинското у-ще в Цариград. Спомоществовател за „Френцузко-български разговорник“ на Ив. Найденов /1859/.

БРАЙКОВ, Найден
/неизв./
От Копривщица. Учител в неделното у-ще в Битоля /1870/. Съпруг на Нона *Брайкова*.

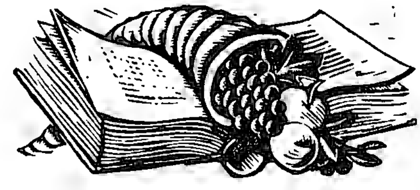

☐ В. *Право*, V, № 3, 16 март 1870.

БРАЙКОВ /ПОПБРАЙКОВ/, Нешо
/неизв./
Роден в Копривщица в семейството на свещеник. Учи в родния си град и в Пловдив при Йоаким *Груев*. Учител в Станимака /Асеновград/, Стрелча, Панагюрско, Пирдоп /1861 — 1865/, Копривщица /1865 — 1869; 1875 — 1876/, Враца /1869 — 1872/, Видин /1872 — 1873/. Един от ръководителите на Апр. въст. в Копривщица, за което е осъден на доживотен затвор и заточен на о. Родос. След Осв. е гл. учител в Копривщица /1878 — 1879/ и държавен чиновник в София.
☐ НБКМ — БИА, II А 5863, II А 7666, II А 7669; ф. 129, а. е. 1, л. 75; Еничерев, Н. Възпоминания и бележки. С., 1906, 41 — 42; Доросиев, Л. Учебното дело..., с. 128, 133, 141; Стоянов, М. Пирдоп в миналото и сега. С., 1943, с. 164; Шабанов, Ив. Непресъхващ извор на родолюбци, с. 13.

БРАЙКОВ, Павел
/неизв./
Ученик в Одеската семинария /1875/. През 1876 г. заминава за Сърбия и не се завръща. Вер. е убит в СТВ.
☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 26; Степанова, Л. Вклад России..., с. 204.

БРАЙКОВА, Нона /Н. Л. Каблешкова/
/ок. 1842 — 1918/
Родена в Копривщица. Сестра на Тодор *Каблешков*. Съпруга на Найден *Брайков*. Учителка в Битоля /1871 — 1875/ и Кукуш /1875 — 1878/.
☐ Говедаров, Ив. Копривщица, с. 11; Каракостов, Ст. Македонски възрожденци. Исторически и литературни образи. Ч. 2. С., 1943, 73 — 75; Шабанов, Ив. Непресъхващ извор на родолюбци, с. 14.

БРАЙКОВИЧ /БРАЙКОВ, ГОЛОМЯХОВ/, Найден Н.
/неизв./
От Копривщица. Брат на Атанас *Брайков*. Един от първите българи, завършили Военномедицинското у-ще в Цариград /ок. 1864 г./. Постъпва на турска военна служба и достига чин майор. Проявява интерес към художественото творчество. Запазени са негови литографии: „Цар Иван Шишман“, „Покръстването на цар Борис, фамилията и войнството му в Преславския дворец от българските книжовници Кирил и Методий“.
☐ В. *България*, IV, № 25, 1 окт. 1862; Русев, М. Исторически преглед..., с. 371; Начов, Н. Цариград, с. 141; Стамболски, Хр. Автобиография, дневници и спомени. Т. 1 /1852 — 1868/. С., 1927, с. 27; Абаджиева, Я. Войниковата драма „Покръщение на Преславский двор“ и патриотичното ѝ въздействие в епохата на Възраждането. — *ГМСБ*, 9, 1983, с. 76; ЕБ, т. 1, с. 371.

БРАКАЛОВ, Бенчо Тодоров
/ок. 1842 — неизв./
Роден в Калофер. Син на търговеца Тодор Бракалов. Брат на Димитър, Недялко и Никола *Бракалови*. Завършва френския католически колеж в Бебек, Цариград /1859/. Продължава в Париж, съученик на Григор *Начович*. Завръща се в Калофер и известно време е секретар на кметството в града.
☐ НБКМ — БИА, ф. 5, а. е. 2, л. 1; *Малкият лист на в. България*, I, № 15, 13 юли 1859; Начов, Н. Калофер, с. 368; Генчев, Н. Франция..., с. 251.

БРАКАЛОВ, Богдан /Тодор/ Христов
/1845 — 19 апр.1923/
Роден в Калофер. Син на търговеца Христо Бракалов. Учи в Калофер и Пловдив. Ок. 1869 г. заминава за Табор, Чехия, и учи една година в гимназията. Премества се в Прага и учи кожарство. Започва работа в кожарска фабрика в Букурещ. Запознава се с Л. *Каравелов*, Хр. *Ботев*, д-р Георги *Странски*, д-р Христо *Чобанов* и др. През април 1876 г. се завръща в Калофер и участва в подготовката на Апр. въст. След поражението на въст. през Цариград заминава за Одеса, а оттам — в Браила. Участва в РТОВ като опълченец. След Осв. е околийски н-к и ковчежник в Станимака /Асеновград/; гл. бирник в Пловдивския департамент; карловски околийски началник.
☐ Начов, Н. Калофер, 370 — 371; Илиев, Ат. Спомени. С., 1926, с. 80; Топузов, Ив., Ив. Сарафов. Предосвобожденски дейци за земеделска просвета. С., 1953, с. 140.

БРАКАЛОВ, Борис Недялков
/неизв./
Роден в Калофер в многодетното семейство на търговеца Недялко Бракалов. Брат на Никола, Иван и Христо *Бракалови*. До Осв. учи в Робърт колеж, Цариград. Завършва право в Женева. Работи като военен прокурор в София и Пловдив.
☐ Начов, Н. Калофер, с. 369.

БРАКАЛОВ, Димитър Тодоров
/1840 — 18 дек. 1903/
Роден в Калофер в семейство на търговец. Брат на Бенчо, Недялко и Никола *Бракалови*. Учи първоначално в родния си град; завършва френския католически колеж в Бебек, Цариград. Участник в църковно-нац. борби. Читалищен деец в Цариград. Помага на Драган *Цанков* при издаването на в. „България“. Униат. През 1867 г. живее в Бургас, където открива търговска кантора, а по-късно управлява чифлика на Феин паша в Атанасово, Бургаско. По време на РТОВ е заточен в Дирабекир. След Осв. е околийски началник и предс. на окръжния съвет в Бургас.
Временен дописник на в. „България“ /1859, 1861/ и сп. „Български книжици“ /1860/.
☐ ДА — Бургас, ф. 803, оп. 1, а. е. 78, а. е. 79, л. 1 — 5, 26 — 27; Димитров, Г. Княжество България. Т. 1. с. 259; Начов, Н. Калофер, с. 368; Кирил, патриарх Български. Екзарх Антим. 1816 — 1888. С., 1956, с. 114; Стоянов, М. БВК, с. 35.

БРАКАЛОВ, Иван Недялков
/неизв./
Роден в Калофер. Син на търговеца Недялко Бракалов. Брат на Борис, Никола и Христо *Бракалови*. Учи в гръцкото у-ще във Фенер, Цариград. Продължава образованието си в търговско у-ще във Ватвил, Швейцария. След Осв. дълги години работи в БНБ.
☐ Начов, Н. Калофер, с. 196, 369.

БРАКАЛОВ, Минко Тодоров
/неизв./
Роден в Калофер в семейството на абаджията Тодор В. Бракалов /Малки Тодор/. Има шест братя и три сестри. Учи последователно в Калофер /1868/, Пловдив /1868 — 1869/, Табор, Чехия /1870 — 1873/. Завършва класическа гимназия в Прага и следва медицина първоначално в същия град /1873 — 1874/, а след това две години в Берлин /1874 — 1876/. След Осв. е учител в Пловдивската гимназия и известно време неин директор. Издава пет

РОД БРАКАЛОВИ

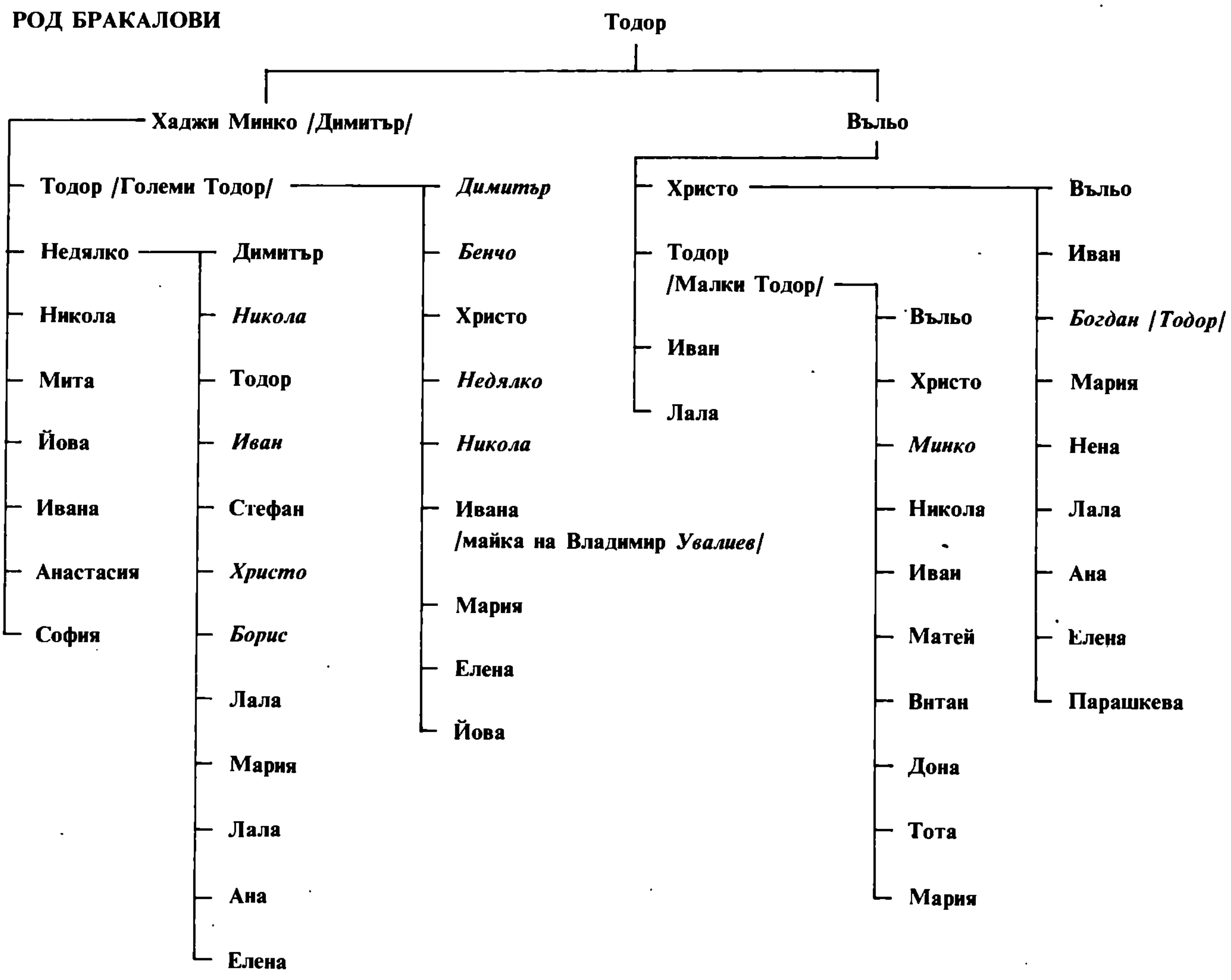
Тодор
Хаджи Минко /Димитър/
Въльо
Тодор /Големи Тодор/
Недялко
Никола
Мита
Йова
Ивана
Анастасия
София
Димитър
Бенчо
Христо
Недялко
Никола
Ивана
/майка на Владимир *Увалиев*/
Мария
Елена
Йова
Димитър
Никола
Тодор
Иван
Стефан
Христо
Борис
Лала
Мария
Лала
Ана
Елена
Христо
Тодор
/Малки Тодор/
Иван
Лала
Въльо
Иван
Богдан /Тодор/
Мария
Нена
Лала
Ана
Елена
Парашкева
Въльо
Христо
Минко
Никола
Иван
Матей
Витан
Дона
Тота
Мария

учебника /след 1878/.
☐ Илиев, Ат. Спомени. С., 1926, с. 70, 111; Начов, Н. Калофер, с. 372.

БРАКАЛОВ, Недялко Тодоров
/неизв. — 1867/
Роден в Калофер. Син на търговеца Тодор Бракалов. Брат на Бенчо, Димитър и Никола *Бракалови*. Ученик в Робърт колеж, Цариград. Умира в Цариград от холера.
☐ Начов, Н. Калофер, с. 368.

БРАКАЛОВ, Никола Недялков
/1842 — 11 юни 1922/
Роден в Калофер. Брат на Борис, Иван и Христо *Бракалови*. Учи в Търовското у-ще на о. Халки и продължава образованието си в Марсилия. Един от основателите на бълг. ч-ще в Цариград /1866/ и негов предс. /1871 — 1872/, член и писар на неговото настоятелство. Инициатор за създаването на „Македонската дружина" и член на първия ѝ управителен к-т. След Осв. живее в Пловдив. Негов син е д-р Недялко Бракалов, известен адвокат в София. Н. Б. умира в Пловдив.
☐ Начов, Н. Цариград, с. 53, 125; Начов, Н. Калофер, с. 369.

БРАКАЛОВ, Никола Тодоров
/неизв./
Роден в Калофер. Син на търговеца Тодор Бракалов. Брат на Бенчо, Димитър и Недялко *Бракалови*. Ученик в Кишиневската семинария /1877/. Съученик на Захари *Бояджиев*.
☐ НБКМ — БИА, ф. 5, а. е. 2, л. 1 — 2.

БРАКАЛОВ, Христо Недялков
/неизв./
Роден в Калофер. Брат на Борис, Иван и Никола *Бракалови*. Завършва класно у-ще в родния си град и Робърт колеж в Цариград. Следва Юридически ф-т в Екс ан Прованс и в Париж, където завършва с научна степен доктор. След Осв. работи като гл. секретар в бълг. дипломатическо агентство в Цариград, гл. секретар в М-вото на външните раоти и дипломатически агент в Белград. Умира във Виена.
☐ Доросиев, Л. Нашите..., с. 22; Начов, Н. Калофер, с. 369.

БРАНКО
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Клисура за „Венец азбучний", превел И. Вълков /1863/.

БРАТОЕВ, Атанас
/неизв./
Учител в Гагаля /дн. към Николо-

во/, Русенско /1875/.
☐ ДА — Русе, ф. 43к, оп. 1, а. е. 23, л. 263.

БРАТОЕВ, Павел
/неизв./
Роден в Русе. Ученик в земеделското у-ще в Табор, Чехия /1870 — 1871/, и в Прага /1871 — 1872/.
☐ Илиев, Ат. Спомени. С., 1926, с. 70, 96 — 97, 111; Обретенов, Н. Спомени, с. 112, 147.

БРАТОЕВ, Цонко
/неизв./
Учител и свещеник. Спомоществовател от Кючук Кайнарджа /Кайнарджа/, Силистренско, за „Въведение в всеоб. история", наредил Р. Блъсков /1864/.

БРАТОЙЧЕВ, Юрдан
/неизв./
От Преслав. Учител /1867 — 1869/ и свещеник /1874/ в Преслав.
☐ ДА — Варна, ф. 75к, оп. 1, а. е. 8, л. 59; Тонев, В. Бележки..., ч. 5, с. 72.

БРЕГОВА, Добра Константинова
/неизв./
Родена в Пазарджик. Ученичка във Фундуклеевската гимназия в Киев /1871 — 1873/. Пансионерка при графиня Левашова. Съученичка на Царевна *Миладинова-Алексиева*.
☐ НБКМ — БИА, ф. 295, а. е. 10, л. 2, II A 3885; Миладинова-Алексиева, Ц. Епоха, земя и хора. С., 1985, с. 309; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 94; Степанова, Л. Вклад России..., 97, 209.

БРИГОВСКИ, Хрисант
/неизв./
Подучител в у-щето „Св. Троица" в Панагюрище. Монах там /1849/. Спомоществовател за „Извод от физика" на Н. Геров /1849/ и за „Введение във всеоб. история", превел Ат. Чолаков /1851/.
☐ Митев, П., П. Шопов. Дейци от Априлското въстание в Панагюрище. — В: Панагюрище и Панагюрският край в миналото. 2. С., 1961, с. 156.

БРУСЕВ, Стоян
/неизв./
От Лясковец. Учи при Христаки *Павлович* в Свищов. Учител и свещеник в Лясковец през 40-те години на XIX век. Участник в Габровското въст. /1856/. След разгрома му емигрира в Русия. Връща се в Б-я през 1871 г.; свещеник в Лясковец през 70-те години на XIX век.
☐ ЦДИА, ф. 405, оп. 1, а. е. 3, л. 1; Минев, Д. Цани Гинчев. За стогодишнината на писателя /1832 — 1894/. Живот и дружба с Раковски. — *Бълг. мисъл*, 1932, № 4 — 5, с. 292; Минев, Д. Лясковец, с. 61, 282.

Михаил Буботинов

БРУСЕВ, Христо
/неизв. — 1905/
Роден в Лясковец. Завършва Болградската гимназия / 1867/. Учителства в Търново /1870 — 1874/ и в семинарията при Лясковския м-ир „Св. св. Петър и Павел" /1874 — 1877/. След Осв. до смъртта си е съдебен чиновник и адвокат в Търново.
☐ НБКМ — БИА, II A 2352, II A 7637; НА БАН, ф. 54к, а. е. 239, л. 4, 10; Церов, Ив. Спомени и бележки. Варна, 1921, с. 65; Доросиев, Л. Нашите..., 178 — 179; Жеков, А. Богословското училище в Лясковския манастир и неговият пръв ректор. — В: Сб. Иларион Макариополски. С., 1925, 189 — 193; Минев, Д. Лясковец, с. 84, 111.

БРЪНЯКОВ, Деню Цанов
/неизв./
Роден в Трявна. Син на търговеца Цаню Бръняков. Учи в Трявна. Семейството се преселва в Одрин и Д. Б. продължава образованието си в бълг. у-ще в Одрин. По-късно е изпратен в Търговското училище на о. Халки. Известно време учи бълг. език при учителя П. *Станчев*, препоръчан от Петко Р. *Славейков*. Става писар при екзарх *Антим I*. В периода 1873 — 1878 г. е секретар при Ловешката митрополия. По време на РТОВ е преводач в руската армия. След Осв. е писар и секретар на окръжния управител в Ловеч /до 1889/. Околийски началник на Берковица, Лом, Пловдив и Провадия /до ок. 1912/.
☐ ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 201, л. 146; ф. 1318, оп. 1, а. е. 4958, л. 6; Начов, Н. Цариград, с. 125; Трифонов, Тр. Деню Ц. Бръняков. — В: Ловеч и Ловчанско. С., 1938, 256 — 257.

БРЪШЛЯНОВ, Ячо /Стефан/ Ц.
/неизв./
Роден в Плевен. Учи в родния си град и в гимназиите в чешките градове Табор /1870 — 1871/ и Прага /1872/. Учител и общественик в Плевен /1875/ и Тетевен /1877/. След Осв. живее и работи в Плевен. Временен дописник на сп. „Читалище" /1875/.
☐ Ванков, Ив. Нашите класни училища до Освобождението. — *Уч. пр.*, 1901 , № 5 — 6, с. 460; Илиев, Ат. Спомени. С., 1926, с. 70, 111; Трифонов, Ю. Плевен, с. 332; Стоянов, М. БВК, с. 36; Стоянова, Р. Нестор Марков Демирев. — В: Юб. сб. 100 години народно читалище „Г. Димитров" — Плевен. С., 1969, с. 229.

БРЪШНАРОВ, Лало
/неизв./
От Копривщица. Учител в бълг. села в Одринско: Инеджи, Дерекьой, Болгаркьой. След 1873 г. е свещеник в Копривщица.
☐ Говедаров, Ив. Копривщица, с. 10; Аянов, Г. Малко Търново. Бургас, 1939, с. 271; Шабанов, Ив. Непресъхващ извор на родолюбци, с. 13.

БУБОТИНОВ, Михаил Костадинов
/1839 — 1912/
Роден в София в заможно семейство. Учи в родния си град при Захарий *Круша* и Сава *Филаретов* и в Русия. Учителства в София /1861 — 1865; 1875; 1877 — 1878/, Кюстендил /1866 — 1868/, Велес, Скопие, Богданци, Гевгелийско, Гумендже, Русе /1871/, Солун /1872 — 1873 , Одрин 1876/. Участва в църковно-нац.

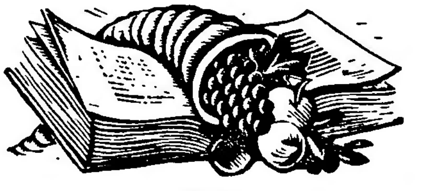

д-ние. След Осв. живее в София. Постоянен сътрудник на в. „Съветник“ /1863 — 1864/. Времен дописник на „Цариградски вестник“ /1859/, сп. „Български книжици“ /1860/, „Българска пчела“ /1864/, в. „Зорница“ /1864/, в. „Право“ /1873/.
☐ НБКМ — БИА, II А 7823; СГОДА, ф. 1345к, оп. 1, а. е. 77, л. 3, а. е. 127, л. 3; НБИВ — БИА, ф. 3, а. е. 40 — 44; Доросиев, Л. Нашите..., с. 64; Динеков, П. София, с. 97, 237, 250; Снегаров, Ив. Солун в българската духовна култура. С., 1937, с. 81, 90, 111, 127, 271; Стоянов, М. БВК, с. 36; Попов, К. Кюстендил под турско робство и участието на кюстендилци в национално-освободителните борби. — В: Сб. Кюстендил и Кюстендилско. С., 1973, с. 99; Александров, В. Даскал Михаил Буботинов. — *София*, 1980, № 11, 33 — 34.

БУДЖЕВ, Христо Павлов
/18 ян. 1845 — 30 дек. 1899/
Роден в София. Свещеник и учител в града от 70-те до 90-те години на XIX век.
☐ Колев, Л. Духовници — участници в национално-освободителните борби на нашия народ. — ИЦИАИ, т. 1, 1978, с. 246.

БУДУР, Рафаел
/2 авг. 1840 — неизв./
Роден в Бешенов, Банат. Завършва педагогическо училище в Темешвар, Банат. Учителства в родното си село и във Винга, Банат /до 1901/. Пръв въвежда вместо илирийския бълг. език в обучението в банатската колония. Деен член на Винганското учителско дружество, което установява правилата на банатския бълг. правопис. Автор на учебници.
☐ Милетич, Л. Книжнината и езикът на банатските българи. — В: *СбНУ*, 16 — 17, 1900, с. 344; Телбизов, К. Българското просветно движение в Банат през XVIII — XIX век. — *ИП*, 1984, № 1, с. 71.

БУДУРОВ, Аидои
/неизв./
Свещеник в Хасково. Спомоществовател за „Изяснение на неделнити и празнични евангелия“, превел Зл. Груев /1857/.

БУЗЕВ, Генчо /Георги/ Николов
/неизв./
Роден в Дряново. Учител в Гостилица, Дряновско /1849/, и в Дряново /1859 — 1868/.
☐ Чолов, П. История на град Дряново. С., 1969, 66 — 67; Димкова, Г., Н. Димков. Гостилица в миналото и сега. С., 1971, с. 76.

БУЙНОВА, Мария Тодева
/неизв./
Учителка в Банско през Възраждането.
☐ Юруков, М. Просветното дело в Разложко. С., 1941, с. 78.

БУКОВ, Ганьо Т.
/неизв./
От Брестовица, Пловдивско. Учител в Пирдоп /1876 — 1877/.
☐ Стоянов, М. Пирдоп в миналото и сега. С., 1943, с. 166.

БУЛАШЕВА-КАРАПЕТРОВА, Велика Петрова
/1848 — 7 авг. 1911/
Родена в Казанлък. Учи в родния си град и завършва Габровското класно у-ще. Учителка в Казанлък /1872 — 1877; 1878; 1882 — 1897/ и Габрово /1877/. Умира в Пловдив.
☐ Близнаков, Т. Велика Ст. Карапетрова. — В: Казанлък в миналото и днес. С., 1923, 257 — 258; Бозвелиев, К. Спомени. Т. 1, Казанлък, 1942, с. 40; Видни учители в Старогазогрски окръг /1835 — 1944/. Библиография. Ст. Загора, 1973, с. 63.

БУМБАРОВ, Ангел Спасов
/неизв. — 1908/
Роден във Фотовища, Неврокопско /Огняново, Гоцеделчевско/. Брат на Стоян *Бумбаров*, баща на Никола *Бумбаров*. Учи в Банско /1861/. Учител в родното си село /1862 — 1874/. Свещеник в селото след 1870 г.
☐ ДА — Благоевград, ф. 1228, оп. 1, а. е. 1, л. 1 — 3, а. е. 2, л. 1 — 2, а. е. 3, л. 1 — 11, а. е. 5, л. 1 — 11.

БУМБАРОВ, Иван
/неизв./
От Фотовища, Неврокопско /Огняново, Гоцеделчевско/. Учител в селото /1845 — 1890/.
☐ ДА — Благоевград, ф. 1228, оп. 1, а. е. 3, л. 1 — 11.

БУМБАРОВ, Никола Ангелов
/неизв./
Роден във Фотовища, Неврокопско /Огняново, Гоцеделчевско/. Син на Ангел *Бумбаров*. Н. Б. е дякон и учител във Фотовища през Възраждането.
☐ ДА — Благоевград, ф. 1228, оп. 1, а. е. 5, л. 1 — 11.

БУМБАРОВ, Стоян Спасов
/неизв./
Роден във Фотовища, Неврокопско /Огняново, Гоцеделчевско/. Брат на Ангел *Бумбаров*. Учи в Ковачевица, Неврокопско. След 1862 г. учителства в родното си село.
☐ ДА — Благоевград, ф. 1228, оп. 1, а. е. 3, л. 1 — 11.

БУНАРДЖИЕВ, Димитър
/1849 — неизв./
Роден в Сливен. Учител в родния си град /1867 — 1891/. От 1891 г. свещеник.
☐ ДА — Сливен, ф. 44к, оп. 1, а. е. 111; Икономов, М. Моите спомени за училищно-читалищното дело на гр. Сливен /1815 — 1877/. — В: Юб. сб. на бълг. нар. ч-ще „Зора“, Сливен, с. 69.

БУНЖУКОВ, Ананий
/неизв./
Учител. Спомоществовател от Долукьой, Бесарабия, за „За длъжностити на человека“, превел Д. Тошкович /1862/.

БУНЮВ, Велю
/неизв./
Учител в килийното у-ще при църквата „Св. Атанас“ в Калофер през 20-те години на XIX век.
☐ Начов, Н. Градиво за историята на Калоферските училища. — *Уч. пр.*, 1903, № 1 — 2, с. 6; Кирил, митр. Паисий Пловдивски, с. 21.

БУРКОВ, Петър
/неизв./
Роден в Свищов. Ученик в гимназията в Николаев /1868 — 1870/. Пансионер при Тодор *Минков* с руска държавна стипендия.
☐ НБКМ — БИА, ф. 16, а. е. 9, л. 83, 84; ЦГВИА, ф. 1750, оп. 1, ед. хр. 316, л. 24, 25; Степанова, Л. Вклад России..., с. 204.

БУРМОВ, Данаил
/неизв./
Роден в Нова махала /Драгановци/, Габровско. Брат на Тодор *Бурмов*. Ученик в Одеската семинария /1860 — 1964/. През 1874 — 1875 г. работи при брат си Пенчо, бакалин. След Осв. е пощенски чиновник в Русе /1878 — 1880/, Търново /1880 — 1885/, София и Шумен /след 1885/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 16, а. е. 40, л. 1, 20 ,31, 32, 54 — 68; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 25; Степанова, Л. Вклад России..., с. 204.

БУРМОВ, Иван Хр.
/неизв./
Роден в Габрово. Братовчед на Тодор *Бурмов*. Учителства в Габрово /1859 — 1860/. През 1867 г. живее в Цариград. През февр. 1872 г. е назначен за писар на училищното настоятелство в Габрово.
☐ НБКМ — БИА, ф. 16, а. е. 191, л. 1; ДА — Габрово, ф. 670к, оп. 1, а. е. 23, л. 1; Гъбенски, Хр. Габрово, с. 52; Цончев, П. Габрово, с. 423, 466, 471.

БУРМОВ, Тодор Стоянов /псевд. Т. Вителов, Един Българин/
/2 ян. 1834 — 23 окт. 1906/
Роден в Нова махала /Драгановци/, Габровско, в занаятчийско семейство. От 1837 до 1842 г. учи в килийно и взаимно у-ще в Габрово. Изпратен от Габровското у-ще да продължи образованието си в Русия със средства от фонда на Васил *Априлов* и на ОБН. Завършва семинария /1847 — 1853/ и Духовна академия /1857/ в Киев с научна степен „магистър“. Защитава дисертация на тема: „За начало, разпространението и утвърждението на християнската вяра между българете“ /по-късно публикувана в сп. „Български книжици“/. След завръщането си в Б-я е учител в Габрово /1857 — 1860/. Ръководи класното у-ще в града, въвежда нови предмети — алгебра, геометрия, физика, реторика, логика, търг. сметководство и френски език. През 1860 г. се установява в Цариград като учител в у-щето при бълг. църква. Редактира сп. „Български книжици“ /1860 — 1862/, в. „Съветник“ /1863 — 1865/ и в. „Време“ /1865 — 1867/. Сътрудничи на руските вестници „Московские ведомости“ и „Вестник Европы“. Участва активно в църковно-нац. борби. Секретар на бълг. община. От 1867 до 1878 г. работи в руското посолство като преводач по бълг. език и съветник по бълг. въпроси; управител на Николаевската болница в Цариград /1875 — 1876/. По време на РТОВ е ковчежник на княз В. А. Черкаски, завеждащ гражданските дела. През юни 1878 г. е назначен за вицегубернатор на Пловдив, а от 18 май 1879 г. е първият бълг.губернатор на София. Първи бълг. м-р предс. и м-р на вътрешните работи /5 юли 1879 — 24 ноем. 1879/. Управляващ М-вото на народното просвещение /5 — 26 юли 1879/. До 1884 г. е водач на Консервативната партия, а след това е член на Прогресивнолибералната. Редактира в. „Витоша“ и в. „Балкан“, сътрудник на в. „Светлина“ и в. „Братство“. Народен представител на Габровски окръг /1880/; член /1880/ и подпред. /1881/ на Висшия касационен съд; член на Кодификационната комисия /1881/; член на общинското градско управление в София /1880/ и на ДС /1881 — 1883/. Спомагателен член на д-во „Славянска беседа“ /1881/. М-р на финансите /6 март. — 7 септ. 1883; 9 — 12 авг. 1886/ След 1886 г. се оттегля от политическия живот и се занимава с книжовна дейност. Дописен /1875/ и редовен /1884/ член на БКД. Награден с ордените „Св. Станислав“ III степен /1873/, „Св. Ана“ III степен /1877/, „Св. Станислав“ II степен /1879/, Народен орден „За гражданска заслуга“ /1896/. Умира в София. Постоянен сътрудник на в. „Цариградски вестник“ и сп. „Български книжици“, където публикува и преводи от гръцки език. Автор на: „Българете и гръцкото високо духовенство. /От Цариградските българе. 1860, март 28/ Цариград, 1860; Les bulgares et le haut clergé grec. [В края:] Par un Bulgare [Цариград] / издание на фр. език на предидущата книга/“; „Съвременните наши калугери. 1867. Във Вена, у книгопечатницата Л. Сомерова“; „Ответ на някои си точки из статията: За нужда да са будущите ни владици образовани [от Партений Зографски], която е поместена в 38, 39 и 40 броеве на Ц. вестникът. От Т. С. Браила, в румъно-българската книгопечатница на Хр. Д. Ваклидова, 1864“; „Братско обяснение на българин към братията му българе. Букурещ, у народната книгопечтаница К. Н. Радулеску, 1867“; „Проектът на Вселенската патриархия за решението на Българскийт въпрос. Букурещ, у народната книгопечатница К. Н. Радулеску, 1867“.
☐ НБКМ — БИА, ф. 16 /Тодор Бурмов/; ДА — Габрово, ф. 670к, оп. 1, а. е. 29, л. 1; а. е. 102, л. 1 — 2; Балабанов, М. Тодор С. Бурмов. Студия. С., 1908; Цончев, П. Габрово, 682 — 684; Пеев, П. Тодор Бурмов. С., 1943; Стоянов, М. БВК, 36 — 37.

Тодор Бурмов

БУРМОВА, Ана
/ок. 1862 — 8 юни 1897/
Ученичка в Цариград в пансиона „Notre Dame de Sion“ /1873 — 1875/. Дъщеря на Тодор *Бурмов*.
☐ НБКМ — БИА, ф. 17, а. е. 4, л. 1 — 3; Начов, Н. Калофер, с. 389.

БУРОВ, Стефан
/неизв./
Свещеник в Голям извор, Тетевенско, през 70-те години на XIX век. Член на местния РК.
☐ Унджиев, Ив. Псевдонимите на революционните комитетски организации в Орханийско и Тетевенско по времето на Левски. — *Уч. пр.*, 1930 № 3, с. 404.

БУРСУСКИ, Зашо
/неизв./
От Каменик, Кюстендилско. Учител в селото от 1875 до 1879 г.
☐ ДА — Кюстендил, ф. 192к, оп. 1, а. е. 1.

БУСИЛИН, Георги Илиев
/1820 — 1845/
Роден в Батак в семейството на свещеника Илия *Янкович*. Учи в родния си град, продължава обучението си в у-щето на Т. Каирис на о. Андрос /1836 — 1839/, завършва гимназия в Атина /1839 — 1841/. Участва в създаването на „Славянобългарско ученолюбиво д-во“ в Атина. От 1843 г. е в Одеса като стипендиант на Иван Денкоглу. Учи руски език и постъпва в Историко-филологическия ф-т на Московския у-т. Събира народни песни, някои от които публикува в сп. „Московитянин“, а други включва в своя „Български буквар“. Умира като студент в Москва.

Автор на: „Български буквар на иждивение московскаго купца Ангели Николаевича Хаджогло из града Русчук. Да ся раздаде в дар учащимся юношам. Москва, в Университетската печатня, 1844“.
☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 133; Иванов, Д. Един стар български буквар. Русе, 1914; Шишманов. Ив. Бусилин. — *СбБАН*, 6, 1916, 97 — 100; Стоянов, М. БВК, 37 — 38; Ковачева, М. Български автор върху страниците на сп. „Московитянин“. — *ИП*, 1973, № 2, с. 101; Минкова, Л. Болгары — ученики проф. О. М. Бодянского на филологическом факультете Московского университета. — В: Славянские культуры и Балканы. Т. 2. С., 1978, 194 — 197; Бояджиев, П. Фолклорът в „Български буквар“ на Г. Бусилин. — *Бълг. фолклор*, 1980, № 2, 35 — 39; Венедиктов, Г. Един млад български възрожденец в спомените на руски учен. — *Език и литература*, 1984, № 3, с. 18.

БУЦОВ, Христо
/неизв./
Роден в Ямбол. Първият бълг. учител в Чеглаик, Малкотърновско /1870 — 1874/.
☐ Аянов, Г. Малко Търново. Бургас, 1939, с. 281.

БУЧАНСКИ, Христо
/неизв./
Учител в Дряново през 1877 г.
☐ Чолов, П. Историята на град Дряново. С., 1969, с. 80.

БУЧКОВ, Тодор
/неизв./
Учител в Копривщица /1858 — 1862; 1865 — 1871/. Ръкоположен за свещеник /1870/. По време на Апр. въст. е задържан от турците. След Осв. е архиерейски наместник.
☐ Доросиев, Л. Учебното дело в Копривщица преди освобождението ни. — В: Юб. сб. по миналото на Копривщица. С., 1926, с. 409; Доросиев, Л. Учебното дело..., с. 97, 123, 127 — 129, 131, 139; Царев, Г. Духовници патриоти от Панагюрския революционен окръг — участници в Априлската епопея. — В: Сб. Априлското въстание..., с. 294.

БУЧКОВ, Христо Хаджигеоргиев
/неизв. — 1913/
Роден в Кукуш. Учи в Кукуш и Цариград. Учителства в родния си град, Солун, Струмица, Скопие, Воден, Гумендже преди и след Осв. Драгоман в бълг. дипломатическо агентство в Цариград /1888 — 1895/. Умира в София.
☐ Ганчев, Д. Спомени. 1864 — 1887. С., 1936, с. 184, 186; Миладинова-Алексиева, Ц. Епоха, земя и хора. С., 1985, с. 338; Кирил, патриарх Български. Българската екзархия в Одринско и Македония след Освободителната война 1877 — 1878. Т. 1, кн. 2. С., 1970, с. 22, 28, 37, 112, 116, 138, 140, 142, 167.

БУЧКОВ, Хр.
/неизв./
Роден в Шумен. Ученик в Галатасарайския лицей, Цариград, до Осв.
☐ Начов, Н. Цариград, с. 152.

БУШАРАНОВ /БОШАРАНОВ/, Васил Братанов
/1849 — 1900/
Роден в Голям извор, Тетевенско. Учител и секеретар на РК в Орхание /Ботевград/. Заточен в Диарбекир /1872/ за участие в Арабаконашкия обир.
☐ НБКМ — БИА, II А 8876; Цонев, Зв. Учители — диарбекирски заточеници. — *Уч. дело*, № 17, 28 февр. 1969; Кънчев, М. Видрица, с. 666.

БУЮКЛИЕВ, Димитър
/неизв./
Учител в Козлодуй, Оряховско, през 1871 — 1872 г.
☐ Летоструй, V, 1873, с. 61.

БУЮКЛИЙСКИ, Йовчо
/неизв./
Роден в Трявна. Ученик в Букурещ ок. 1836 — 1837 г.
☐ НБКМ — БИА, ф. 129, а. е. 166, л. 129; Даскалов, Б. Тревненското у-ще..., с. 22.

БУЮКЛИЙСКИ, Коста
/1825 — 19 май 1876/
Роден във Враца. Учи и учителства в родния си град /1848 — 1850/, след което заминава за Орхание /Ботевград/. Свещеник в Долна Бешовица, Врачанско, и Враца през 70-те години. Деен член на ч-ще „Напредък“ във Враца. Член на местния РК. Убит във Враца.
☐ НБКМ — БИА, ф. 129, а. е. 1, л. 67, 204; Орловски, Ст. Из историята на учебното дело във Враца до Освобождението. — В: Материали..., 2, с. 12; Йонков, Хр. Участието на българското духовенство от I Великотърновски и III Врачански революционни окръзи в Априлското въстание. — В: Сб. Априлското въстание..., с. 28, 357; Историята на град Враца. Т. 1. С., 1976, с. 433.

БЪЗАЙТОВ, Аверкий
/неизв./
Свещеник. Автор на „Неделни поучения за сякого православнаго християнина. I-ий отдел с 16 поучения [от митрополит Михаил Сръбски]. В Белград, в Княжеско-сръбската книгопечатница, 1866“.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 38.

БЪЛГАРОВ, Атанас Бачов
/неизв./
От Сопот. Брат на Цочо *Българов*. Учител и свещеник в Тетевен и Гложене, Тетевенско /1874/.
☐ Сп. *Ръководител на основното учение*, I, № 22, 15 ноем. 1874; Стойчев, Д. Тетевен, минало и днес. С., 1924, 58 — 59; Койчев, М. Просветата в Тетевен преди Освобождението. — В: Ловеч и Ловчанско. Кн. 6. С., 1934, с. 87.

БЪЛГАРОВ, Еремия — вж. *Петров*, Еремия

БЪЛГАРОВ, Цочо Бачов
/неизв./
От Сопот. Брат на Атанас *Българов*. Учител в Тетевен след 1872 г.
☐ Койчев, М. Просветата в Тетевен преди Освобождението. — В: Ловеч и Ловчанско. Кн. 6. С., 1934, с. 87.

БЪЛГАРОВА, Б.
/неизв./
Учителка в Копривщица. Спомоществователка за „Съкратена османска история“, превел С. Бобчев /1871/.

БЪЛГАРСКИ, П.
/неизв./
През 1868 г. учи в гимназията в Николаев.
☐ НБКМ — БИА, ф. 154, а. е. 9, л. 83 — 84.

БЪНДЕВ, Георги
/неизв./
Свещеник в Охрид от 1871 до 1885 г.
☐ Спространов, Е. По възраждането на гр. Охрид. — *СбНУ*, 13, 1896, с. 668; Кирил, патриарх Български. Българската Екзархия в Одринско и Македония след Освободителната война 1877 — 1878. Т. 1, кн 1. С., 1969, с. 614.

БЪРДАРОВ, Симеон Василев

/неизв./
Учител в Брестовец, Плевенско, ок. 60-те и 70-те години на XIX век.
☐ Трифонов, Ю. Плевен, с. 262, 264

БЪРЗАНОВ, Захари Михайлов
/неизв./
От Самоков. Учител в Куюджук, Хаджиоглупазарджишко /Дебрене, Толбухинско/, от 1871 до 1874 г.
☐ Тонев, В. Бележки..., ч. 2, с. 111.

БЪРНЕВ, Янко /Венко/ Христов /псевд. Дряновец/
/ок. 1820 — 1868/
Роден в Дряново. Други данни сочат за родно място Бърневци, Габровско. Учи в Свищов при Емануил *Васкидович*. Учителства в Бяла черква, Търновско, Ловеч /1847 — 1863/. Ески Джумая /Търговище/ през 1864 г. и в Габрово /1865 — 1868/. Умира в Ловеч
Временен дописник на в. „България“ /1860/, в. „Македония“ /1867/, в. „Пътник“ /1870/. Превежда „Кратка свещена история за църквата на вехтия и новия завет. Преведени от росийски на български от Венка Христова, ловчанския учител. Букурещ, в книгопечатницата на Йосифа Романов и сдър., 1859“.
☐ НА БАН, ф. 47, а. е. 372; в. *Македония*, II, № 38, 17 авг. 1868; Доросиев, Л. Нашите..., с. 45; Иванов, Г. Ловешки книжовници през XIX век. — В: Сб. Ловеч и Ловчанско. Кн. 6. С., 1934, с. 66; Стоянов, М. БВК, с. 38; Димков, Н. Янко Христов Бърнев-Дряновец. — *Език и литература*, 1976, № 3, 59 — 69; Писахме да се знае, с. 242.

БЪРНЧЕВ, Цвятко М.
/неизв./
Учител в Панагюрище /1872 — 1873/. Спомоществовател за: „Люкреция Борджия“, превели К. Величков и Г. Николов /1872/; „Чърковно богословие“, превели З. Петров и Й. Наумов /1872/; „Уроци по бълг. черковна история“ на Р. Каролев /1873/.

БЪЧВАРОВ, Васил
/неизв./
От Шумен. Учител в Преслав /1876 — 1877/.
☐ Тонев, В. Бележки.., ч. 5, с. 74.

БЪЧВАРОВ, Янко
/неизв./
Роден в Марковча /Марково/, Провадийско. Учи в родното си село. Учител в Кьопеклии /Градинарово/, Провадииско /1876/.
☐ Тонев, В. Бележки..., ч. 4, с. 73.

БЪЧЕВАРОВ /БЪЧВАРОВ/, Господин Димов
/1835 — 1895/
Роден в Медвен, Котленско. Учи в родното си село и в Сливен. Учителства в Медвен /1852 — 1858; 1861 — 1866/, Айтос /1867 — 1871/. Активно се включва в църковно-нац. борби в Айтос. След Осв. /до 1882/ е учител в Айтоско. Пенсионира се /1894/ и до края на живота си живее в Медвен.
Временен сътрудник на в. „Цариградски вестник“ /1860/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 202 /Господин Димов Бъчеваров/; в. *Право*, VI, № 14, 31 май 1871; Йорданов, В. Село Медвен. С., 1940, 35 — 47; Стоянов, М. БВК, с. 39; Чирпанлиев, Ст. Даскал Господин из село Медвен. — *Антени*, № 42, 10 окт. 1975.

БЪЧЕВАРОВ, Марин Желязков /Иванов/
/1 окт. 1859 — 23 ноем. 1926/
Роден в Г. Оряховица, където завършва класното у-ще. Учител в Церова кория, Търновско /1876 — 1877/. Завършва гимназия в Николаев /1880/ и Физико-математическия ф-т в Московския у-т /1884/ като стипендиант на бълг. п-во. Преподавател по физика и математика в гимназиите в Габрово, Лом и София. Пръв професор по астрономия /1893/; декан на Физико-математическия ф-т, ректор на Висшето у-ще в София /1895 — 1896; 1904 — 1905/. Член на Висшия учебен съвет при МНП. Един от основателите на астрономическата обсерватория /1894/ и на Софийската метеорологична станция /1887/; пръв бълг. климатолог; автор на научни трудове. Умира в София.
☐ Церов, Ив. Спомени и бележки. Варна, 1921, с. 78; Станев, Н. Великотърновската котловина, 118 — 119; ЕБ, т. 1, с. 566; в *Труд*, № 88, 15 април 1988.

БЪЧЕВАРОВ, Христо Георгиев
/1853 — 1935/
Роден в Одрин. Учи печатарство в родния си град. Работи като словослагател в Одринската областна печатница /1866 — 1870/ и в Цариград в печатницата на Тадея Дивичиан /1870 — 1872/. Купува част от печатницата на П. Р. *Славейков* /1872/ и под негова редакция издава в. „Звънчатий глумчо“ /1873/ и в. „Шутош“ /1873 — 1874/. Заедно с Петър *Карапетров* издава седмичен в. „Ден“ /1875 — 1876/, който е спрян заради дописка за турските зверства по време на въст. от Павел *Бобеков*, а Х. Б. е арестуван. След освобождаването му от затвора издава в. „Цариград“ и в. „Сутрина“ /1877/. Отново е арестуван заради поместената прокламация на Александър II към българите. Успява да избяга с Димитър К. *Попов* в Букурещ, където двамата издават в. „Българин“ /1877 — 1878/. По-късно се премества в Гюргево, а след Осв. — в Русе. Там издава в. „Рашето“ /1884 — 1885/ и в. „Исток“ /1886 — 1890/. Премества се в София и става фабрикант /1890/. Умира в София.
☐ НБКМ — БИА, II В 2250, II В 2255; Кутинчев, Ст. Печатарството в България. С., 1920, с. 63; Бъчеваров, Хр. Из Цариградските ми спомени и бележки. — В: Юб. книга в чест на С. С. Бобчев. С., 1921, 35 — 37; Стоянов, М. БВК, с. 39.

ВАВОВ, Димитър
/неизв. — ок. 1863/
Учител в Градец, Котленско /1860 — 1862/. Учи в гимназията в Николаев /1862 — 1863/, пансионер при Тодор *Минков*. Умира в Николаев.
☐ НБКМ — БИА, II А 10456; Оджаков, П. Южнославянският пансион на Т. Минков в Русия. — В: Материали..., 2, с. 46; Степанова, Л. Вклад России..., с. 204.

ВАЗОВ, Иван Минчов
/27 юни 1850 — 22 септ. 1921/
Роден в Сопот в семейството на търговеца Минчо Вазов. Брат на Владимир, Георги, Борис и Кирил Вазови. И. В. учи във взаимното и в класното у-ще в Сопот /1858/, в Калоферското класно у-ще при Ботьо *Петков* и Партений *Белчев* /1865 — 1866/ и в пловдивското класно у-ще „Св. св. Кирил и Методий“ при Йоаким *Груев* /1866 — 1867/. През 1868 г. е в Сопот. Заминава в Румъния при чичо си, търговец в Олтеница /1870/, където се сближава с бълг. емигранти в Браила и Галац. Учителства в Мустафа паша /Свиленград/ през 1872 — 1873 г. Служи като преводач в компанията, която строи жп линията София — Кюстендил /1873 — 1875/; усъвършенства френски и учи немски език. През 1875 г. отново е в Сопот и става член на възобновения Сопотски РК. След избухването на Апр. въст.

Иван Вазов

емигрира в Румъния. Секретар на БЦБО. По време на РТОВ е писар при свищовския губернатор, откъдето е командирован в Русе за една година. Предс. на окръжния съд в Берковица /7 март 1879 — 18 септ. 1880/. От 1880 г. се установява в Пловдив. Депутат в Областното събрание на Изт. Румелия, член на Постоянния му комитет /1880 — 1883; 1884 — 1885/. Редактор на в. „Народний глас“ /1881/, предс. на Пловдивското книжовно-научно д-во и гл. редактор на сп. „Наука“ /1881 — 1884/. Заедно с Константин *Величков* основава сп. „Зора“ /1885/. Като русофил след контрапреврата /авг. 1886/ през Цариград заминава за Одеса. От юли 1889 г. живее в София. Редактор на сп. „Денница“ /1890/. Народен представител /1894 — 1899/, м-р на просвещението /26 авг. 1897 — 18 ян. 1899/. Действителен член на БКД от 1881 г., почетен член на БАН от 1921 г., почетен д-р на филологическите науки на Софийския у-т от 1921 г. Умира в София.

Сътрудничи със свои стихотворения на сп. „Периодическо списание“ /1870 — 1872/, сп. „Читалище“ /1872, 1874 — 1875/, в. „Напредък“ /1875 — 1876/, в. „Нова България“ /1876 — 1877/, в. „Стара планина“ /1876/, в. „Български глас“ /1877/, в. „Секидневний новинар“ /1877/, в. „България“ /1878/, събрани в стихосбирките: „Пряпорец и гусла. Стихотворения от Пейчина. Книжка I. Издава за в ползата си Българското централно благотворително общество в Букурещ. 1876“; „Тъгите на България. Стихотворения от И. Вазова. Букурещ, печатница на Йосифа Андрича, 1877“; „Избавление. Съвременни стихотворения. От И. Вазова. Издават Илия Р. Блъсков и Г. Цончов. Букурещ, печатница на Дор. П. Куку, 1878“. Редактор, публицист, критик, културен деец и писател. Още през 80-те години на XIX век създава своите постижения в областта на прозата — повестите „Немили-недраги“, „Чичовци“ и „Митрофан и Дормидолски“ и романа „Под игото“. След Осв. пише цикъла „Епопея на забравените“, стихосбирките „Не ще загине“, „Люлякът ми замириса“. Автор е на девет поеми, създадени между 1879 и 1884 г., на спомените „Неотдавна“, на повести, пътеписи, романи, драми. От 1891 до 1905 г. публикува „Повести и разкази“ в три тома, „Драски и шарки“ в два тома, „Видено и чуто“, „Пъстър свят“, „Утро в Банкя“, романите „Казаларската царица“ и „Светослав Тертер“, повестта „Иван Александър“.

☐ НБКМ — БИА, ф. 250 /Иван Минчов Вазов/; Трифонов, Ю. Иван Вазов. Живот, произведения и възгледи. С., 1920; Христов, К. Иван Вазов. Кратък животопис. С., 1920; Шишманов, Ив. Иван Вазов. Спомени и документи. Под ред. на М. Арнаудов. С., 1930; Минков, Цв. Иван Вазов. Поезия, творчество, живот. С., 1939; Райнов, Н. Вечното в нашата литература. Т. 21. Иван Вазов. С., 1941; Арнаудов, М. Иван Вазов. Живот и дело. С., 1944; Павлов, Т. Иван Вазов. Народен поет и класик. С., 1946; Иван Вазов. Сб. по случай сто години от рождението му. С., 1950; Константинов, Г. Иван Вазов. Велик реалист и патриот. С., 1950; Каролев, Ст. Иван Вазов. Художествен метод и литературни позиции. С., 1951; Стоянов, М. БВК, 40 — 42; Иван Вазов в спомените на съвременниците си. Под ред. на Г. Димов и Хр. Йорданов. С., 1966; Цанева, М. Иван Вазов в Пловдив. 1880 — 1886. С., 1966; Цанев, Г. Иван Вазов. — В: Страници от историята на българската литература. Т. 1. С., 1967; Вълчев, В. Иван Вазов. Жизнен и творчески път. С., 1968; Зарев, П. Иван Вазов. — В: Панорама на българската литература. Т. 1. С., 1969; Арнаудов, М. Какво е за нас Иван Вазов. Пловдив, 1970; Цанева, М. Иван Вазов. С., 1973; Димов, Г. Иван Вазов в българската литературна критика. С., 1974.

ПРѢПОРЕЦЪ И ГУСЛА

Стихотворения.

отъ

Пѣйчина.

КНИЖКА I.

Издава за въ ползата си Българското Централно Благотворително Общество въ Букурещъ.

1876.

„Пряпорец и гусла“ /1876/ — Ив. Вазов

ВАЗОВ, Кирил Минчов
/1854 — 1942/
Роден в Сопот в семейството на търговец. Брат на Иван, Борис, Владимир и Георги *Вазови*. Завършва Военномедицинското у-ще в Цариград /1871 — 1878/. След Осв. работи като лекар в Русия и Б-я.
☐ Начов, Н. Цариград, с. 141.

ВАКАЛОВ, Вълю Чинков
/неизв./
От Долно Чамурлии, Добруджа. Учител в Касапкьой, Добруджа /1878/.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 181.

ВАКЛИДОВ, Иван Дочев
/неизв./
Роден в Казанлък. Брат на Христо *Ваклидов*. Завършва френския католически колеж в Бебек /50-те години на XIX век/. Ръкоположен за униатски свещеник. През 60-те години е епископски наместник в униатската община в Цариград. Учителства в католическото у-ще в Одрин /1869/. В нач. на 70-те години е ръкоположен за архимандрит и назначен за епископски наместник в Одрин. Временен дописник на сп. „Български книжици“ /1859/, в. „България“

/1859/ и в. „Век“ /1875/.

☐ В. *България*, IV, № 4, 7 май 1862; Георгиев, М. Възраждането на гр. Казанлък. — В: Казанлък в миналото и днес. С., 1923, с. 100; Генчев, Н. Франция..., с. 121, 147.

ВАКЛИДОВ, Христо Дочев /псевд. Черновеждов/

/1841 — 17 април 1891/

Роден в Казанлък. Брат на Иван *Ваклидов*. Учи в родния си град и завършва френския католически колеж в Бебек, Цариград. Учи печатарство в Одрин и Цариград. Учител и читалищен деец в Ст. Загора /1860/. Присъединява се към униатите /1860/ и замества Драган *Цанков* /1861/ в редактирането на в. „България“ /1859 — 1863/. Установява се в Браила /1862/ и основава там бълг.-румънско акционерно печатарско д-во „Гутенберг“, което печата и издава редактираните от него в. „Българска пчела“ /1863 — 1864/, първи бълг. вестник, издаван в Румъния, и седмичното сп. „Зорница“ /1864/ — едно от първите литературни списания с преводи предимно от френски език. Напуска Браила /1864/. В продължение на 8 години е преводач /драгоман/ в австрийското консулство в Одрин. Участва в редактирането на в. „Източно време“ /1874 — 1875/. След Осв. е окръжен управител в Ст. Загора, Пазарджик, Сливен и Бургас, инспектор в М-вото на финансите, един от редакторите на сп. „Знание“ /1884 — 1885, Ст. Загора/. Умира в Ст. Загора. Временен дописник на сп. „Български книжици“ /1858/ и в. „България“ /1859 — 1860/. Превежда: „Електрически телеграф. Превел от францушки Христо Ваклидов, възпитаник на францушкото Бебешко училище. Печята ся с иждивението на Пандели Г. Кисимова, търнов. Цариград — Галата, в книгопечатницата на Д. Цанков и Б. Миркова, 1858“; „Книжка за благонравието. Преведена [от френски] от Христа Д. Ваклидова, възпитаника от Бебешкото французко училище. Извадена на свят с иждивението на Димитрия Добровича и Георгия Василева. Продава ся за полза на Блъгарската книжнина. Цариград — Галата, в книгопечатницата на Д. Цанкова и Б. Миркова, 1858“; — “Второ издание, преработено. Браила, Ромъно-българска книгопечатница на Ст. Расидескова, 1863“; — “Трето издание, преработено [еднакво с 2.]. Браила, в ромъно-българската книгопечатница на Хр. Д. Ваклидова, 1863“; — 4. изд., преработено, 1864“; — [Друго 2. изд.] „Благонравие за детцата. Превел Хр. Д. Ваклидов. Второ издание. Издава книжарницата на Хр. Г. Данов в Пловдив, Русчук, Велес. /В българската печатница на Янко С. Ковачев у Виена/, 1875“; „Начални алгебрически уроци. Преведени [от френски и допълнени] от Х. Д. Ваклидов и печатани с иждивението на П. Кисимова в Търново. Първо издание. В Цариград — Галата, в книгопечатницата на Д. Цанкова, 1859“; „Скитника евреин. От Евгений Сю. Сподирен от разни полезни и любопитни неща. Браила, 1860. [Печатан и в „Зорница“ /Браила/, откъдето се съди за преводачеството на Ваклидов]“. Х. В. е автор на: „Буквар за французкий язик от Христо Д. Ваклидов. Браила, 1863“; — [2. изд.] „Французки буквар за българските училища. Браила, в ромъно-българската книгопечатница на Хр. Д. Ваклидов, 1864“; „Българско-французки и французко-български речник, който съдържава: за Българо-французката част по възможности всичките думи чисто български..., за Французко-българската част: почти всичките думи на академическият французки речник... от Христа Д. Ваклидова. Браила, в ромъно-българската книгопечатница на Хр. Д. Ваклидова, 1864“; „Кратка священа история от Х. Д. В. Браила, 1864“.

☐ НБКМ — БИА, ф. 14, а. е. 1, л. 42; в. *България*, I, № 29, 14 окт. 1859; Иванов, Ю. БПП, 55 — 56; Кутинчев, Ст. Печатарството в България до Освобождението. Принос към културната история на България. С., 1920, 97 — 103; Стоянов, М. БВК, с. 42; Жечев, Н. Браила и българското национално-културно Възраждане. С., 1970, с. 136; ЕБ, т. 1, с. 578; Трайков, В., Н. Жечев. Българската емиграция в Румъния..., с. 186, 225, 312

ВАКЛИНОВ, Атанас

/неизв./

Учител в Кавак дере /Тополи дол/, Пазарджишко, през 1876 г.

☐ НБКМ — БИА, ф. 257, а. е. 1, л. 47.

ВАКЪВЧИЕВ, Иван Пенчев

/1856 — неизв./

Роден в Златарица, Еленско. Учи в родното си село, Елена и Г. Оряховица. Учител в Златарица. Дейно участва в подготовката на Апр. въст. Преводач по време на РТОВ. След Осв. завършва гимназия в Николаев и работи като учител.

☐ Учители, уредници на класното училище и прогимназията. — В: Юб. кн. на Великотърновската мъжка гимназия. В. Търново, 1933, с. 40; Асенов, П. Училищата в Еленско. — В: Еленски сб. С., 1968, с. 94.

ВАЛЕВ, П.

/неизв./

Учител в Ново село, Щипско, ок. 1876 г.

☐ Иванов, Й. Северна Македония. С., 1906, с. 362.

ВАЛИЙОВ, Гани

/неизв./

Свещеник в Ковачевец, Ескиджумайско /Търговищко/, през 70-те години на XIX век.

☐ ДА — Русе, ф. 44к, оп. 1, а. е. 38, л. 183.

ВАЛЧЕВ, П.

/неизв./

Свещеник в Перущица през 70-те години на XIX век. Участва в подготовката на Апр. въст.

☐ Димитров, Г. Княжество България. Т. 2. Пловдив, 1896, с. 469.

ВАЛЬОВ, Димитър Костадинов

/неизв./

От Самоков. Син на самоковския зограф Костадин *Вальов*. Брат на Иван, Никола, Петър и Сотир *Вальови*. Учи при баща си. Работи главно из Пиротско.

☐ Семерджиев, Хр. Самоков и околността му. С., 1913, с. 227; Василиев, Ас. БВМ, с. 440.

ВАЛЬОВ, Иван Костадинов

/ок. 1829 — 30 ян. 1911/

Роден в Самоков. Син на зографа Костадин *Вальов*. Брат на Димитър, Никола, Петър и Сотир *Вальови*. Учи при баща си и при Станислав *Доспевски*. Рисува икони в църквите на Рилския м-ир, Пещера, Козарско и Голямо Белово, Пазарджишко, и др. Изработва стенописи в църквата „Св. св. Константин и Елена“ в Пазарджик, в църквата в Гайтанево, Софийско /1866/, в Столник, Софийско /1884/. Умира в Пазарджик.

☐ Василиев, Ас. БВМ, с. 438; Божков, Ат. Българската икона. С., 1985, с. 306.

ВАЛЬОВ, Костадин Петрович

/ок. 1790 — 1863/

От Самоков. Баща на самоковските зографи Димитър, Иван, Никола, Петър и Сотир *Вальови*. Ученик и зет на Христо *Димитров*, основател на Самоковската иконописна школа. Учителства. Изписва църквата в Локорско, Софийско /1834/. Рисува в църквата в Мошино /дн. кв. на Перник/ през 1839 г. Автор на стенописи в църквата „Св. Богородица“ в Скопие и „Св. Никола“ в Искрец, Софийско. Заедно с Иван *Николов-Образописец* изписва олтара на Съборната църква в Рилския м-ир /1841/. В църквата „Св. Никола“ в Горни Пасарел, Самоковско, рисува стенописите и два ктиторски портрета — на дядо Вуче и баба Станойка /1844/, а в църквата „Св. Димитър“ в Ярловци, Трънско, ктиторски портрет на поп Ангелко и поп Пею /1845/. Автор на украсата на Ослековата къща в Копривщица /1856/. Заедно със сина си Никола изписва църквата „Св. Параскева“ в Кремиковци, Софийско /1858/. Автор на икони в църквите в Превала, Берковско, и Радуил, Софийско /1863/. Работи още из Царибродско, Трънско, Босилеградско и др. Умира в Самоков.

☐ Семерджиев, Хр. Самоков и околността му. С., 1913, 227 — 228; Филов, Б. Възраждането на българското изкуство. — *БИБ*, 1931, № 1 — 2, с. 45; Захариев, В. Костадин Петрович /Костьо Вальов/, един забравен виден представител на Самоковската живописна школа. — *Зора*, 1 ноем. 1938; Василиев, Ас. Ктиторски портрети. С., 1960, с. 141, 144 — 146, 149, 150, 206; Василиев, Ас. БВМ, 433 — 436; Божков, Ат. Българската икона. С., 1984, 187 — 189, 306; Писахме да се знае, с. 147, 250.

ВАЛЬОВ, Никола Костадинов
/ок. 1832 — неизв./
От Самоков. Син на зографа Костадин *Вальов*. Брат на Димитър, Иван, Петър и Сотир *Вальови*. Работи заедно с баща си в Кремиковци, Софийско /1858/. Негови са иконите в църквата „Успение Богородично“ в Каменна Рикса, Ломско /1858/. Рисува икони в църквите в Превала, Берковско, Горубляне, Софийско /ок. 1862/, Радуил, Софийско /1863/. Участва в рев. д-ние. Арестуван и изпратен във Видинския затвор /1875/. След Осв. живее в Пазарджик.

☐ Семерджиев, Хр. Самоков и околността му. С., 1913, с. 227; Василиев, Ас. БВМ, 438 — 439; Божков, Ат. Българската икона. С., 1984, с. 188, 306; Писахме да се знае, с. 251.

ВАЛЬОВ, Петър Костадинов
/неизв./
От Самоков. Син на самоковския зограф Костадин *Вальов*. Брат на Димитър, Иван, Никола и Сотир *Вальови*. До 1852 г. работи с баща си. Автор на стенописите и на автопортрет в църквата „Св. Георги“ в Голямо Белово, Пазарджишко /1852/, на ктиторски портрет на Стойко и поп Гроздан в църквата в Семчиново, Пазарджишко /1853/, на автопортрет и ктиторски портрет на Атанас Лозанович-Джеков в църквата „Св. Варвара“ във Варвара, Пазарджишко /1857/. Негова е голямата иконостасна икона „Св. Богородица“ в църквата „Св. Никола“ в Губеш, Софийско /1877/. Умира в Поибрене, Панагюрско.

☐ Семерджиев, Хр. Самоков и околността му. С., 1913, с. 227; Василиев, Ас. Ктиторски портрети. С., 1960, 174 — 176; Василиев, Ас. БВМ, с. 440; Божков, Ат. Българската икона. С., 1984, с. 306.

ВАЛЬОВ, Сотир Костадинов
/ок. 1825 — 1893/
Роден в Самоков. Брат на Димитър, Иван, Никола и Петър *Вальови*. Рисува с баща си Костадин *Вальов* в Рилския м-ир /1841/, Скопие /ок. 1865/, в църквите в Ихтиман и Вакарел, Софийско. Автор на ктиторски портрет в църквата „Св. Никола“ в Искрец, Софийско /1873/. Рисува икони в църквата в Зимевица, Софийско /1874/, в Сърбия /1875/, в Суковския м-ир /1876/, Пирот, Бяла паланка, Сикевичкия м-ир /1876/ и др. Арестуван в Малча /дн. в СФРЮ/ през 1877 г. и изпратен в Нишкия затвор. След Осв. работи в София, Ямбол /1891/, Сливен. Умира в София.

☐ Семерджиев, Хр. Самоков и околността му. С., 1913, с. 227; Василиев, Ас. БВМ, 437 — 438; Божков, Ат. Българската икона. С., 1984, с. 306.

ВАНГЕЛОВ, Щерю Костов
/неизв. — преди 1891/
Роден в Разлог в семейството на занаятчия. Учител, църковен певец и епитроп в родния си град.

☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 117, л. 68 — 69.

ВАНКОВ, Лука Иванов
/1857 — 25 юни 1931/
Роден в Свищов. От 1870 г. учи в гимназия в Одеса с руска държавна стипендия. През 1877 г. завършва медицина в Москва. По време на РТОВ е лекар доброволец в състава на руската военномедицинска служба на Кавказкия фронт. През 1881 г. се завръща в Б-я и работи като полеви лекар в Шумен и Русе. Арестуван по време на контрапревратата /1886/; след като е освободен, емигрира в Русия. Работи като земски лекар в Болград. През 1892 г. отново се завръща в Б-я. Лекар в Свищов, пом.-гл. лекар на Бълг. войска. Гл. лекар в София /1895 — 1898/. Един от организаторите на Бълг. лекарски съюз /1901/ и пръв редактор на неговия орган „Летописи на Лекарския съюз в България“. Участник в Балканската и Първата световна война. Като гл. лекар в София има заслуга за укрепване на участъковата мед. служба в града. Умира в София.

☐ НБКМ — БИА, ф. 29, а. е. 2, л. 21; ЦГАОР, ф. 1750, оп. 1, ед. хр. 316, л. 24 — 25.

ВАНКОВ, Петър (псевд.) — вж. *Волов*, Панайот.

ВАНКОВ, Симеон Николов
/25 ян. 1858 — 21 юни 1937/
Роден в Свищов в семейството на учител. Учи в Свищов. От 1870 до 1876 г. е ученик в гимназията в Николаев. Пансионер при Тодор *Минков*. Продължава образованието си в Минния институт в Петербург, но се отказва и продължава в Константиновското артилерийско военно у-ще, Петербург /1876—1878/. Участва като опълченец в РТОВ. През 1879 г. заедно с Петър *Груев* и Никифор *Никифоров* е студент в Михайловската артилерийска академия. Завършва през 1882 г. Участва в изграждането на Бълг. военноморски флот, артилерията и военния арсенал. През 1885 г. създава в Русе бълг. техническо д-во; избран за негов предс. По време на СБВ въоръжава и снабдява с всичко необходимо Видинската крепост. Заема следните длъжности — пом. н-к на Русенския арсенал, инспектор на артилерията и стрелковата част. Участва в превратата на 9 авг. 1886 г., принуден да емигрира в Русия. От 1887 до 1889 г. служи в Киевската и Петропавловската крепост. Награден с орден „Св. Станислав“ III степен.

През 1890 — 1895 г. е в Кронщад, а след това е назначен за н-к на окръжния артилерийски арсенал в Туркестанския военен окръг /1895 1897/. От 1897 до 1911 г. е н-к на Хабаровския арсенал /Далечния изток/. Оглавява организацията на главното артилерийско управление по снабдяване със снаряди, която носи неговото име — ванкова организация. Награден с орден „Златна звезда“ III степен, орден „Св. Станислав“ II степен и медал за участие в дейността на Червения кръст по време на Руско-японската война /1904 — 1905/. След 1917 г. служи в Червената армия. В края на 1918 г. е завеждащ бронсвата и минно-електрическата част на Главметал в Москва. Тук, както и в Хабаровск, С. В. се занимава с обществено-просветна дейност. От 1920 г. е професор в Московския машинно-технически институт. Автор на различни трудове в областта на студената обработка на металите и по история на артилерията. Умира в Москва.
☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 27; ЦГВИА, ф. 1750, оп. 1, ед. хр. 316, л. 24, 25; Чакалова, Л. Генерал Симеон Ванков, биографичен очерк. С., 1974, 11 98; ЕБ, т. 1, с. 582.

ВАПЦАРОВ, Никола Иванов
/неизв./
Учител в Жеравна /1858 — 1860; 1874/. Читалищен деец.
☐ НБКМ БИА, II А 2125; Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив, 1981, с. 361.

ВАРВАРА
/неизв./
Калугерка и учителка в Тетевен в нач. на XIX век.
☐ Иванова, К. Сказание за Тетевен. С., 1970, с. 41.

ВАРВАРА
/неизв./
Монахиня и учителка в Габровския девически м-ир през 40-те години на XIX век.
☐ Гъбенски, Хр. Габрово, с. 61.

ВАРВАРА
/неизв./
Учителка в девическото у-ще в Свищов през 1872 г.
☐ Сп. *Училище*, II, № 8, 2 май 1872; Ганчев, Ст. Свищов, с. 111, 127.

ВАРДЕВ, Никола /Вардето/
/неизв./

Симеон Н. Ванков и Лука И. Ванков

Роден в Якоруда, Разложко. Заедно с Никола *Крушкин* и Стоян *Табаков* създава широка търг. мрежа за книги в Софийско. През 1876 — 1877 г. със Стоян Табаков започва да разпространява „Народна песнопойка“ със стари хайдушки песни. Поддържа връзки с издателите Христо Г. *Данов* и Драган *Манчов*. През ноем. 1877 г. е арестуван и осъден на смърт заедно с други софийски книжари. Успява да се спаси. След Осв. отваря първата литературна печатница в Софийско. Адвокат в София.
☐ Тахов, Г. Двамата с кожена чанта. — Във: Възрожденски книжари. С., 1980, 177 — 181; Тахов, Г. Литературна София. С., 1982, с. 6, 10, 17.

ВАРСКИ, Антоний Хр.
/неизв./
Живописец от Калофер. Спомоществовател за: сп. „Смесна китка“ на П. Р. Славейков /1852/; „Критически издиряния за историята блъг.“, превел Б. Петков /1853/; „Кратко землеописание“ на Г. Икономов /1856/.

ВАРЧОНОВ, Филип
/неизв./
Дякон в колония Кюлевча, Бесарабия. Спомоществовател за „Сочинение Т. Булгарина“, превел П. Каляджи /1861/.

ВАСЕВ, Ненчо Марков
/неизв./
Роден в Копривщица. Син на свещеник. Ученик в Московската семинария /1872 — 1876/, подпомаган материално от СБК в Москва.
☐ ЦГАОР, ф. 1750, оп. 1, ед. хр. 64, л. 64, 120; ед. хр. 235, л. 42; НМРМ, а. е. 62, а. е. 91.

ВАСИЛ
/неизв./
Роден в Самоков. Учител в Извор, Радомирско, през XIX век.
☐ Craiчков, Б. Учебното дело в Краище, Кюстендилско, до Освобождението. — В: Материали..., 2, с. 57.

ВАСИЛ
/неизв./
Свещеник в Тетевен през 1801 г.
☐ Писахме да се знае, с. 123.

ВАСИЛ
/неизв./
Свещеник в Габрово. Открива частно у-ще, в което е учител до 1820 г. Спомоществовател за „Месецослов“ на Хр. Сичанниколов /1840/.
☐ Цончев, П. Габрово, с. 391; Мартинов, Ал. Габрово през Възраждането. С., 1940, с. 28; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 75.

ВАСИЛ
/неизв./
Свещеник в Дряново от 30-те до 50-те години на XIX век. Спомоществовател за: „Аритметика“ на Хр. Павлович /1833/; „Служба св. Харалампия“, превел Неофит Рилски /1843/; „Две советователни слова Плутарха“, превел И. Стоянович /1845/; „Критически издиряния за историята блъг.“, превел Б. Петков /1853 .
☐ Снегаров, Ив. Нов кодекс на Търновската митрополия. С., 1937, с. 75.

ВАСИЛ
/неизв./
Свещеник в Ески Джумая /Търговище/ през 1830 г.
☐ Радкова, Р. Българската интелигенция през Възраждането. С., 1986, с. 104.

ВАСИЛ
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Никопол за „Христоития“, превел Хр. Попович /1837/.

ВАСИЛ
/неизв./
Свещеник във Велес. Спомоществовател от Башино село, Велешко, за „Служение еврейско“, превел Н. Зографски /1839/.

ВАСИЛ
/неизв./
Учител в Саръ гьол /Търновци/, Силистренско, от 1840 до 1875 г.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 202; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 97.

ВАСИЛ
/неизв./
Свещеник в Костен, Карнобатско /1840 — 1861/. Възстановява изгорена от кърджалиите църква /1857/. Спомоществовател от Карнобат за: „Историята на слов. болг. народ“, превел П. Сапунов /1844/; „Православное учение... Платона“, превел Ил. Стоянов/1844/; „Писменница на славянскийа язик“, наредил Ив. Момчилов /1847/.
☐ Нейчев, Т. Карнобат в миналото и Алекси Нейчев. С., 1938, с. 25.

ВАСИЛ
/неизв./
Свещеник в Ракита, Плевенско. Спомоществовател от Плевен за „Православное учение... Платона“, превел Ил. Стоянов /1844/.

ВАСИЛ
/неизв./
Свещеник в Шумен през 50-те и 60-те години на XIX век. Баща на Добри *Войников*. Спомоществовател за „Опитна численица“, превел Хр. Златевич /1852/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 328, а. е. 1; ИМ — Шумен, отдел Възраждане, инв. № 2288, л. 37.

ВАСИЛ
/неизв./
Свещеник в Котел през 50-те и 60-те години на XIX век. Спомоществовател за „Писменик“ на С. Доброплодни /1853/ и за „Поучения в св. и вел. четиредесятница“, превел Ф. Велиев /1868/.

ВАСИЛ
/неизв./
Свещеник в Ситово, Пловдивско, през 1853 г.
☐ Вълчев, Ан. За първите стъпки на учебното дело в Родопите. — *Родопи*, 1975, № 6, с. 25.

ВАСИЛ
/неизв./
Учител в Силистра през 1856 г. за кратък период.
☐ Янков, Б. Българското училище в град Силистра. — *Уч. пр.*, 1897, № 4, с. 502.

ВАСИЛ
/неизв./
Роден в Паша кършла, Добруджа. Свещеник в Караманкьой, Добруджа /1857—1859/.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 205.

ВАСИЛ
/неизв./
Роден в Струмица. Зограф. Работи през втората пол. на XIX век. Има запазени икони в кюстендилската църква „Св. Мина“, рисувани през 1860 г.
☐ Василиев, Ас. БВМ, с. 289.

ВАСИЛ
/неизв./
Учител в Ески Баба, Добруджа, от 1860 до 1868 г.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 216.

ВАСИЛ
/неизв./
Католически свещеник в Иброюум, Димотишко, през 1862 г.
☐ В. *България*, IV, № 4, 7 май 1862.

ВАСИЛ
/неизв./
Роден в Търново. До 1862 г. е учител в Трявна. След това става свещеник в родния си град.
☐ НБКМ — БИА, ф. 129, а. е. 166, л. 23, 168; Даскалов, Б. Тревненското у-ще..., с. 53.

ВАСИЛ
/неизв./
Свещеник в Црънча, Пазарджишко, от 1862 до 1864 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 1225.

ВАСИЛ
/неизв./
Свещеник в църквата „Св. Спас“ в Търново през 1865 г.
☐ Драганова, Т. Градската община в гр. Велико Търново през XIX век. — *ИОИМ — В. Търново*, 3, 1966, с. 80.

ВАСИЛ
/неизв./
Роден в Севлиево. Свещеник в Меджидие, Добруджа, /ок. 1868 — 1871/.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 141.

ВАСИЛ
/неизв./
Учител в Потур, Добруджа, през 70-те години на XIX век.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 192.

ВАСИЛ
/неизв./
Свещеник в Сливен през 70-те години на XIX век.
☐ НБКМ — БИА, II А 7971.

ВАСИЛ
/неизв./
Свещеник в Селановци, Оряховско, през 1870 г.
☐ ЦДИА, ф. 111, оп. 1, а. е. 107, л. 3.

ВАСИЛ
/неизв./
Свещеник в Хюсенче /Осенец/, Разградско, през 1871 г.
☐ ДА — Русе, ф. 44к, оп. 1, а. е. 38, л. 202.

ВАСИЛ
/неизв./
Свещеник в Преслав през 1874 г.
☐ ДА — Варна, ф. 75к, оп. 1, а. е. 8, л. 59.

ВАСИЛ
/неизв./
Роден в Соволяно, Кюстендилско. Свещеник в Кюстендил и участник в рев. д-ние в града през 1876 г., за което е арестуван от турските власти; по-късно освободен.
☐ Иванов, Й. Северна Македония. С., 1906, с. 310.

ВАСИЛ /Абаджията/
/неизв./
Роден в Сапарева баня, Дупнишко /Станкедимитровско/. Абаджия, клисар и учител в Кюстендил /1840 — 1844/.
☐ Иванов, Й. Северна Македония. С., 1906, с. 367; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 91; Попов, К. Кюстендил под турско робство и участието на кюстендилци в национално-освободителните борби. — В: Сб. Кюстендил и Кюстендилско. С., 1973, с. 98.

ВАСИЛ /Хаджи Васил/
/неизв./
Свещеник в Долни Иджик /Илия

Блъсково/, Шуменско, през 1874 г.
☐ ДА — Варна, ф. 75к, оп. 1, а. е. 8, л. 70.

ВАСИЛЕВ /ЧИТАКЛИЕВ/, Александър
/ок. 1848 — 1868/
Роден в Браила в семейството на сливенски преселници. Учи в румънско и бълг. у-ще в родния си град. Учителства в Браила и Плоещ /ок. 1865 — 1868/. Участва в четата на Хаджи Димитър и Стефан Караджа и загива в едно от първите сражения с турците.
☐ Табаков, С. Сливенски будители вън от Сливен. — В: Юб. сб. на бълг. нар. ч-ще „Зора“, Сливен, с. 203; Жечев, Н. Браила и българското културно-национално Възраждане. С., 1970, с. 70; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 133.

ВАСИЛЕВ, Аврам
/неизв./
Ученик на Никола *Вещи* в Шумен /1845/. Свещеник в Шумен през 50-те години на XIX век.
☐ ИМ — Шумен, Старопечатни книги, инв. № 299.

ВАСИЛЕВ, Боичо П.
/неизв./
От Тича, Котленско. Учител в Сребърна, Силистренско /ок. 1866 — 1870/.
☐ Тонев, В. Добруджа, с. 273.

ВАСИЛЕВ /ВАСИЛИЕВ/, Васил Кирилов
/10 окт. 1849 — 23 май 1923/
Роден в Болград. Произхожда от семейство на бълг. емигранти. Първоначално и средно образование получава в родния си град. През 1871 г. завършва Болградската гимназия и като неин стипендиант продължава образованието си във Физико-математическия ф-т на Новорусийския у-т в Одеса. Подпомаган е и от ОБН. Като студент събира средства за Апр. въст. сред българите в Крим. След завършване на висшето си образование е назначен за преподавател по математика в болградското централно у-ще „Св. св. Кирил и Методий“ /1876/. През 1876 — 1877 г. е предс. на БЦБО в Болград. През 1877 г. е секретар на н-ка на Бабадагски окръг. След Осв. работи в гражданското управление в Пловдив; преподавател в курса за подготовка на бълг. младежи за заемане на служби в управлението. От 1878 г. в продължение на 29 години работи във Военното у-ще в София. Преподава физика и математика. Дописен /1881/ и действителен /1902/ член на БКД. Един от основателите на физико-математическото д-во в София /1898/. Награждаван с ордените „Св. Станислав“ III степен /1878/, „Св. Александър“ V степен /1886/ и IV степен /1888/, „За гражданска заслуга“ III степен /1907/ и с медалите „За заслуга“ сребърен /1884/ и „За наука и изкуство“ сребърен /1902/. Умира в Казанлък. Превежда „Сведения, които всякой войник е длъжен да знае. Преведе от руский В. Василев. Пловдив, печатница и книжарница на Д. В. Манчов, 1878“.
☐ НБКМ — БИА, ф. 113, а. е. 65, л. 12 — 53; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 27а; Титоров, Й. Бесарабия, с. 141; Мирков, С. Поменик /за В. Василев/. — ЛБАН, 6, 1924, 138 — 139; Стоянов, М. БВК, с. 43; Дончев, Д. Болградската гимназия през 1858 — 1878. — *ИПИ*, 19, 1965, с. 219; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 150.

ВАСИЛЕВ /ПОПВАСИЛЕВ/, Георги
/неизв./
Роден в Градец, Котленско. Завършва Габровската гимназия с материалната помощ на общината в родното му село. Учител в Градец /1875 — 1877/.
☐ НБКМ — БИА, II А 2075, II В 10456; Димитров, Хр. Село Градец. С., 1934, с. 63.

ВАСИЛЕВ /ПОПВАСИЛЕВ/, Григорий
/неизв./
Роден в Трън и свещеник там през 60-те и 70-те години на XIX век. Куриер на Трънския РК. Доброволец в СТВ.
☐ Дракева, Д. Борбите на трънчани за църковна свобода. — В: Трънският край. С., 1940, 203 — 204; Илиев, Н. Борбите на трънчани за национална свобода, църковна и политическа независимост. — В: Сб. Априлското въстание..., с. 261.

ВАСИЛЕВ, Димитър — вж. *Македонски*, Димитър Василев

ВАСИЛЕВ, Димитър
/неизв./
Учител в Радилово /Пещерско/, в нач. на 50-те години на XIX век.
☐ Вълчев, А. За първите стъпки на учебното дело в Родопите. — *Родопи*, 1975, № 6, с. 23.

ВАСИЛЕВ, Димитър
/неизв./
Свещеник в Пиргопло, Малкотърновско, през 70-те години на XIX век.
☐ Аянов, Г. Малко Търново. Бургас, 1939, с. 276.

ВАСИЛЕВ, Димитър Х.
/неизв./
Учител във Враца. Участник в учителския събор в Ловеч /1874/.
☐ Сп. *Ръководител на основното учение*, I, № 22, 15 ноем. 1874, с. 344.

ВАСИЛЕВ, Друми — вж. *Козарев*, Друми

ВАСИЛЕВ /ПОПВАСИЛЕВ/, Ив.
/1855 — неизв./
Роден в Охрид, където завършва класно у-ще /1875/. Учителства в Ресен /ок. 1875 — 1876/.
☐ ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 177, л. 235.

ВАСИЛЕВ, Иван
/неизв./
От Карлово. Вер. брат на Петко *Василев*. Учител във Враца от 1829 г.
☐ Йоцов, Д. Враца, с. 155.

ВАСИЛЕВ, Иван
/неизв./
Роден в Зърнево, Неврокопско /Гоцеделчевско/. Учител в Неврокоп от 1853 г.
☐ Даскалов, А. Из миналото на Неврокоп и близките му покрайнини. — *Мак. пр.*, 1931, № 1, с. 91.

ВАСИЛЕВ, Иван — вж. *Драгоев*, Иван

ВАСИЛЕВ /ХАДЖИВАСИЛЕВ/, Иванчо
/нач. на XIX век — 1890/
Роден в Габрово. Братята му Георги и Йонко са търговци, а брат му Игнат *Василев* е свещеник. Учи зографство при габровския иконописец Иванчо *Николов*. От 1842 г. рисува икони и стенописи в църквите в Свищов, Червена вода, Русенско, Комощица, Ломско, Зараево, Ескиджумайско /Търговищко/, Севлиево и севлиевските села, Дряново, Дряновския м-ир, Белоградчик, Сухиндол, Търновско, Лютаково, Орханийско /Литаково, Ботевградско/ и в някои селища из Добруджа. Занимава се и с търговия, обучава ученици. Умира в Габрово.
☐ ДА — Габрово, ф. 672к /Иванчо Василев /Хадживасилев/; Марти-

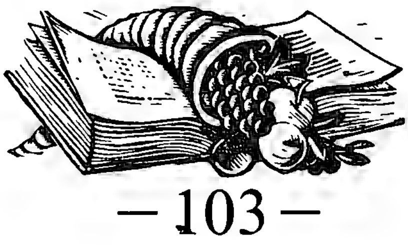

нов, Ал. Габрово през Възраждането. С., 1940, с. 78; Стефанова, М. Иванчо хаджи Василев, зограф Габровски. — *ГМСБ*, 3, 1977, 205 — 213.

ВАСИЛЕВ /ХАДЖИВАСИЛЕВ/, Игнат
/неизв./
Роден в Габрово. Брат на зографа Иванчо *Василев*. Свещеник в родния си град от 40-те до 70-те години на XIX век. Спомоществовател за „Наручна свещен. книга“, превели З. Петров и Й. Наумов /1874/.
☐ ДА — Габрово, ф. 672к, оп. 2, а. е. 11; Цончев, П. Габрово, с. 350.

ВАСИЛЕВ, Илия
/неизв./
От Котел. Учител в Мангалия, Добруджа /1867 — 1871/.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 135; Тонев, В. Бележки..., ч. 3, с. 188; Люлюшев, М. РБО, с. 152.

ВАСИЛЕВ /ВАСИЛИЕВ/, Константин /Главнята, Черния/
/неизв./
Роден в Габрово. Учи в Киевската семинария /ок. 1847 — 1850/. Учителства в Галац, Пазарджик, София. Одрин /до ок. 1869/, Мустафа паша /Свиленград/. Спомоществовател за възрожденски книги.
Временен сътрудник на в. „Цариградски вестник“/1858 — 1860/. Автор на: „Начялна книга за децата. Превел от французки К. Василев. Цариград. В книгопечятницата на А. Минасоглу, 1860“; — [2. изд. непроменено], 1861; — 3. издание. „Книгопечатница на Д. Минасиян, 1866“; — 4. издание, 1870; [Заедно с Ч. Ф. Морс] „An English and Bulgarian vocabulary, 1860“ [и] „A Grammar of the Bulgarian language, 1859“.
☐ НБКМ — БИА, ф. 764, а. е. 2, л. 6; АИИ БАН, арх. кол. IX, оп. 15, а. е. 438, л. 1076 — 1093; Батаклиев, Ив. Татар Пазарджик, с. 219; Доросиев, Л. Нашите..., с. 21; Стоянов, М. БВК, с. 43.

ВАСИЛЕВ, Кръстю
/неизв./
От Търново. Учител в Бяла черква, Търновско /1835 — 1839/. Ок. 1840 г. е учител в Трявна. През 1840 г. се заселва в Сухиндол, Търновско. Свещеник и църковен певец /1855/. Спомоществовател за „Общи знания всякому человеки нужни“, превел Ст. Колюв /1855/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 247, а. е. II А 1987; Снегаров, Ив. Нов кодекс на Търновската митрополия. С., 1937, с. 105; Дечев, П. Сто и тридесет години училище в Бяла черква. — В: Сб. Бачо Киро. По случай 130 години от рождението му. В. Търново, 1967, с. 141.

ВАСИЛЕВ /ПОПВАСИЛЕВ/, Лев
/ок. 1855 — неизв./
Роден в Охрид. Завършва класно у-ще. Учителства /ок. 1874 — 1879/.
☐ ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 151, л. 57, а. е. 298, л. 97, а. е. 403, л. 54.

ВАСИЛЕВ, Михаил — вж. *Ничков*, Михаил

ВАСИЛЕВ /ПОПВАСИЛЕВ/, Михаил /Даскал Михалчо/
/1825 — 16 февр. 1899/
Роден в Габарево, Казанлъшко. Учи в родното си село и в гръцко у-ще в Пловдив /ок. 1837 — 1843/. Учител в Пловдив /ок.1843 — 1845/, Калофер /1845 — 1846/, Габарево /1846 — 1858/, Казанлък /1858 — 1892/. Основател на ч-щето в Габарево /1869/. Спомоществовател за възрожденски книги.
☐ Георгиев, М. Михаил П. Василев /1825 — 16. II. 1899/. — В: Казанлък в миналото и днес. С., 1912, 148 — 149; Георгиев, М. Възраждането на град Казанлък. — В: Казанлък в миналото и днес. С., 1923, с. 105; Видни учители в Старозагорски окръг /1835 — 1944/. Библиография. Ст. Загора, 1973, с. 25.

ВАСИЛЕВ, Недялко
/неизв./
Свещеник в Гостилица, Дряновско, през 40-те години на XIX век.
☐ Димкова, Г., Н. Димков. Гостилица в миналото и сега. С., 1981, с. 82.

ВАСИЛЕВ, Никола
/1834 — 5 ян. 1918/
Роден в Шумен. Учи в Разград. Изографисва църква в Букурещ. Рисува икони и стенописни украси в шуменските къщи. Автор на икони в шуменските църкви „Три светители“ /1860/ и „Възнесение“. Автор на три автопортрета /1896, 1897, 1911/. Рисува икона на Кирил и Методий в Преслав /1891/ и в Карапелит, Шуменско. Работи още в шуменските села Кюлевча, Каспичан, Дивдядово, Кюпрю кьой /Ивански/; в Каварна /1888/ и др.
☐ Василиев, Ас. БВМ, 556 — 557; Божков, Ат. Българската икона. С., 1984, с. 311, 462.

ВАСИЛЕВ, Никола — вж. *Златарски*, Никола

ВАСИЛЕВ /ПОПВАСИЛЕВ/, Николай
/неизв./
Свещеник в Медвен, Котленско. Спомоществовател за „Ковчег цветособрания“, наредил Анг. Иванов /1857/.

ВАСИЛЕВ, Панайот
/неизв./
Учител в Черна, Добруджа, през 1875 г.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 188; Люлюшев, М. РБО, с. 154.

ВАСИЛЕВ, Петко
/неизв./
Роден в Карлово. Вер. брат на Иван *Василев*. Учителства във Враца /1829 — ок. 1860/.
☐ Орловски, Ст. Из историята на учебното дело във Враца до Освобождението. — В: Материали..., 2, с. 9; Цанев, Д. Бележки по учебното дело във Враца. — *Уч. пр.*, 1906, № 10, с. 1111; Йоцов, Д. Враца, с. 155; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 70.

ВАСИЛЕВ, Петко
/неизв./
Учител в Дряново /1840 — 1847/.
☐ Чолов, П. История на град Дряново. С., 1969, с. 66.

ВАСИЛЕВ, Продан
/неизв./
Роден в Трявна. Килиен учител в Конопчии /Могилово/, Чирпанско, от 1842 г.
☐ Коларов, Ст. Културно-просветни огнища в Чирпанска околия през епохата на нашето Възраждане. — *Уч. пр.*, 1940, № 3, с. 385.

ВАСИЛЕВ, Порфир
/неизв./
Свещеник в Ст. Загора от 50-те до 70-те години на XIX век.
☐ Кънчев, М. Видрица, с. 133, 179, 314.

ВАСИЛЕВ, Райко
/неизв./
Роден в Кадъ кьой /Стражица/, Търновско. Килиен учител в родното си село /1858 — 1861/.
☐ Василев, Хр. Просветното дело в Стражица. С., 1968, 7 — 8, 13.

ВАСИЛЕВ, Тодор
/неизв./
Роден в Трявна. Учител в Конопчии /Могилово/, Чирпанско, след 1829 г.
☐ Коларов, Ст. Културно-просветни огнища в Чирпанска околия през нашето Възраждане. — *Уч. пр.*, 1940, № 3, с. 382.

ВАСИЛЕВ, Тодор
/неизв./
Свещеник в Лясковец през 50-те години на XIX век. Спомоществовател за „Общи знания всякому человеку нужни", превел Ст. Колюв /1855/, и за „Священное и божеств. евангелие", наредил П. Божигробски /1858/.

ВАСИЛЕВ, Христо
/1812 — 16 апр. 1882/
Роден в Лясковец. От 1826 г. учи църковно пеене и шивашки занаят в Търново с издръжката на търновския митрополит. През 30-те години работи като терзия в града. Поканен от жителите на Свищов за свещеник на църквата „Св. св. Петър и Павел /1844/. В нач. на 60-те години е избран за представител на Свищовската община в Цариград при решаване на църковния въпрос. От 1872 г. е архиерейски наместник в Свищов и предс. на казалийския смесен съвет. При посрещането на руските войски отслужва молебен в присъствието на руския цар, който го удостоява с орден „Св. Ана" III степен. Умира в Свищов.
☐ ДА — Русе, ф. 43к; ДА — В. Търново, ф. 1278, оп. 1, л. 155; Ганчев, Ст. Свищов, 49 — 51; Христов, Г. Свищов, 103 — 106.

ВАСИЛЕВ /ПОПВАСИЛЕВ/, Христо Протопопович
/1818 — 1877/
Роден в Карлово. Баща му поп *Василий* е учител, свещеник и архиерейски наместник. Х. В. учи при баща си и при Райно *Попович*; съученик на Ботьо *Петков*, Г. С. *Раковски* и Иван *Богоров*. През 1836 г. постъпва в Габровското у-ще и учи при *Неофит Рилски*. Учител във взаимното у-ще в Сопот /1837 — 1841/. Връща се в Карлово и е един от основателите на тамошното взаимно у-ще. Свещеник в църквата „Св. Богородица" в Карлово /1845/. Открива частно девическо у-ще /1846/, за което написва граматика. Участва дейно в изграждането /1846/, а по-късно и във възстановяването /1851/ на църквата „Св. Богородица". Съдейства за създаването на женско д-во „Възпитание" в Карлово. Обесен в Пловдив.
Превежда „История на великий Александра македонца, която описува неговото рождение, живот, юначество и смърт. Преведе от грецки карловский славено-българский учител Христо П. Василиев Протопопович от Карлово. Белград, в Княжеско-сърбската типография; 1844" и „Високи умни хитрости Бертолдови, които ся показува един селач хитър и остроумен; който подир с различните си страдания и с остроумният си ум стана царски советник. При това остави си завета и достопаметните изречения с пословиците си /за спомен/. Тия са весма приятни и лъбопитни за секиго человека. Преведени от грецкий на славяно-български язик от благоговейнейший отец г. папа Христо Протопапа Василиев от Карлово. А напечатани с иждивението на хаджи Найдена Йованова, татарпазарджичанина. Издание първо. В Белград, в Княжеско-сербската книгопечатня, 1853".
☐ НА БАН, ф. 12к, а. е. 45; Димитров, Г. Страданията на българите през 1877 — 1878 г. С., 1899, 194 — 202; Патев, П. Отец иконом Христо поп Василев. С., 1937; Кирил, митр. Паисий Пловдивски, 23 — 24; Стоянов, М. БВК, 43 — 44; Унджиев, Ив. Карлово. История на града до Освобождението. С., 1968, 103 — 105; Радкова, Р. Неофит Рилски и новобългарската култура. С., 1975, с. 89; Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив, 1981, с. 411.

ВАСИЛЕВ, Христо
/неизв./
Учител в Никопол; един от основателите на местното ч-ще /1871/.
☐ Стерков, К. Образуване и дейност на Никополското читалище преди Освобождението. — В: 100 години читалище в Никопол. 1871 — 1971. Ловеч, 1971, с. 13.

ВАСИЛЕВА, Анастасия
/неизв./
Учителка в Сливен през 70-те години на XIX век.
☐ Паскалева, В. Българката..., с. 137.

ВАСИЛЕВА, Екатерина Михайлова
/ок. 1852 — 1926/
Родена в Браила. Потомка на род от Сливен, преселен през 1825 г. в Румъния. Учи при Добри *Войников* и в румънско у-ще. Владее руски и френски език. Участва в бълг. женско д-во в Браила. Деятелка на ч-щето в Браила, основано през 1867 г. Участва в театралната трупа на Д. Войников /1870/ и в дейността на БКД в Браила — изнася беседи, рецитира свои стихове. Временна дописничка на в. „Отечество" /1869 — 1871/, в. „Турция" /1870/, в. „Урбанул". Омъжена за Мих. Василев, племенник на Петър *Берон*. След Осв. живее в Букурещ и Париж, където умира.
Автор на стихотворения и на поема, посветена на Хаджи Димитър. През 1923 г. издава спомените си на френски език.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 43; Динеков, П. Възрожденски писатели. С., 1962, с. 204; Жечев, Н. Браила и българското кутурно-национално Възраждане. С., 1970, 110 — 111, 170 — 171, 180; Каракостов, Ст. БВТ, с. 492, 494; Паскалева, В. Българката..., 119 — 120, 206 — 207.

ВАСИЛЕВА, Кина
/неизв./
Учителка по ръкоделие в девическото у-ще в Карлово. Ушива костюмите за първото театрално представление /на „Геновева"/ в Карловското ч-ще през 1871 г.
☐ Попов, Ив. Миналото на българския театър. Т. 2. С., 1942, с. 554; Унджиев, Ив. Карлово. История на града до Освобождението. С., 1968, с. 154; Каракостов, Ст. БВТ, с. 632.

ВАСИЛЕВИЧ /ВАСИЛЕВ/, Кесарий — вж. *Попвасилев*, Кесарий

ВАСИЛЕВИЧ, Никола
/неизв./
Учител по пеене в у-щето на Рилския м-ир в нач. на XIX век.
☐ Динев, П. Рилската църковно-певческа школа в началото на XIX век и нейните представители. — *ИИМ*, 1957, № 4, с. 9.

ВАСИЛИАДИ, Мария — вж. *Касабова*, Мария Иванова

ВАСИЛИАДИ /ВАСИЛЕВ/ Георгиев, Никола
/1822 — 25 ян. 1882/
Роден в Букурещ. По произход е от семейство на земеделец от Гачевци, Габровско. До 1844 г. учи в грецко у-ще в Букурещ. Със съдействието на Иван *Селимински* следва медицина в

Атина, Париж и Берлин. През 1850 — 1851 г. се установява като лекар на свободна практика в Букурещ. Участва активно в дейността на бълг. емиграция. Един от основателите на ДД. Настоятел на имоти, завещани на ДД за благотворителни цели. Член на к-та за набиране на доброволци по време на Кримската война /1853 — 1856/ и на настоятелството по изграждането на болницата „Св. св. Козма и Дамян“ и на у-щето „Св. Кирил“ в Търново. След Осв. работи ок. една година /1879/ в Дупница /Станке Димитров/ Заболява и се завръща в Румъния. Завещава целия си имот за народополезни дела. Учреден е и фонд „Д-р Н. Василиади“. Умира в Букурещ. С негови средства през 1895 г. в Габрово е открито занаятчийско у-ще.
☐ ЦДИА, ф. 700, оп. 1, а. е. 44, л. 1; Арнаудов, М. Селимински, 293 — 294; Цончев, П. Габрово, 670 — 674; Мартинов, Ал. Габрово през Възраждането. С., 1940, 59 — 61; Мартинов, Ал. Д-р Н. Василиади. Живот, дело — завет. 1822 — 1882. Скопие, 1942; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 132.

ВАСИЛИЕВ, Кирил
/ок. 1846 — неизв./
Роден в Бесарабия в семейството на бълг. емигранти. Учи първоначално в централното у-ще „Св. св. Кирил и Методий“ в Болград, след това теология и педагогика в Епархийската семинария в Измаил, Бесарабия. През 1865 — 1866 г. е назначен за учител в Дермендере /Първенец/, Пловдивско. Свещеник в Пловдив /1877/ и в някои бесарабски села /до 1878/.
☐ Сюпюр, Е. БЕИР, с. 134.

ВАСИЛИЕВ, Никола
/неизв./
Учител в Дупница /Станке Димитров/ от 1870 до 1872 г. След Осв. е училищен прислужник.
☐ Меджидиев, А. Дупница и бележити дупничани през епохата на Възраждането. С., 1940, с. 104.

ВАСИЛИЕВ, Николай
/ок. 1841 — неизв./
Роден в Търново. До 1865 г. учи в родния си град. Продължава образованието си в Медицинското у-ще в Букурещ /1867 — 1868/, а през 1869 г. е студент във Факултета по медицина. Вер. остава на работа в Румъния.
☐ Сюпюр, Е. БЕИР, 134.

ВАСИЛИЕВ, Тодор
/неизв./
Учител. Спомоществовател от Ямбол за „Кратка всеобща история от Смарагдова“, превел Й. Груев /1858/.

ВАСИЛИЙ
/неизв./
Игумен на Рилския м-ир през 1746 г. и повторно през 1757 — 1760 г.
☐ Иванов, Й. Св. Иван Рилски и неговия манастир. С., 1917, с. 89.

ВАСИЛИЙ
/неизв./
Свещеник в църквата „Св. Петка“ в София през 1781 г.
☐ Динеков, П. София, с. 8.

ВАСИЛИЙ
/неизв./
Свещеник в църквата „Св. Богородица“ в София през 1781 г.
☐ Динеков, П. София, с. 8.

ВАСИЛИЙ
/неизв./
Свещеник в Свищов през 1833 г.
☐ НБКМ — БИА, II В 1647.

ВАСИЛИЙ
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Златица за „Аритметика“ на Хр. Павлович /1833/.

ВАСИЛИЙ
/неизв./
Свещеник в Чорин дол /дн. в СФРЮ/ през 40-те и 50-те години на XIX век. Спомоществовател от Пирот за „Извод от физика“ на Н. Геров /1849/ и за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.

ВАСИЛИЙ
/неизв./
Свещеник вер. в Ямбол. Спомоществовател за: „Православное учение... Платона“, превел Ил. Стоянов /1844/; „Игиономия“, превел С. Доброплодни /1846/; „Писменница на славянскийа язик“, наредил Ив. Момчилов /1847/.

ВАСИЛИЙ
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Осман пазар /Омуртаг/ за „Игиономия“, превел С. Доброплодни /1846/.

ВАСИЛИЙ
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Хасково за „Извод от физика“ на Н. Геров /1849/.

ВАСИЛИЙ
/неизв./
Роден в Дряново. Игумен на м-ира „Св. Богородица“, край Искрец, Софийско. Учител в м-ира. Спомоществовател за „Часови благоговейния“, превел Г. Йошев /1850/.

ВАСИЛИЙ
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Казанлък за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Постоянов /1852/.

ВАСИЛИЙ
/неизв./
Свещеник в Тръкана /дн. в СФРЮ/. Спомоществовател от Кочани /дн. в СФРЮ/ за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.

ВАСИЛИЙ
/неизв./
Свещеник в Новаково, Станимашко /Асеновградско/, през 1852 г.
☐ В. *Цариградски вестник*, III, № 98, 30 авг. 1852.

ВАСИЛИЙ
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Самунджиево /вер. към Ботевград/ за „Райна княгиня бълг.“, превел Й. Груев /1852/.

ВАСИЛИЙ
/неизв./
Учител в Троян /1858 — 1859/.
☐ Илиев, Вл. Общественото значение на църквата „Св. Петка“. — В: Сто години на храма „Св. Петка“ 1835 — 1935. Троян, 1935, с. 10.

ВАСИЛИЙ
/неизв./
Роден в Загоричане, Костурско. Учи в Богословското у-ще на о. Халки, а след това учителства там. От 1872 г. е ректор на у-щето. Митрополит в Анхиало /Поморие/ през 1869 г. и Смирна /Измир, Турция/, където умира.
☐ Начов, Н. Цариград, с. 130.

ВАСИЛИЙ /Хаджи Василий/
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Габарево, Казанлъшко, за „Исто-

рия на великий Александра македонца“, превел Хр. Василев /1844/, и за „Хазрети Авраамин“, издал Йоаникий /1845/.

ВАСИЛИЙ, архимандрит /светско име Христо Каранванов Тахчиев/
/ок. 1814 — 1875/
Роден в Карлово. Замонашва се в Хилендарския м-ир. Изпратен за таксидиот в Карлово ок. 40-те години на XIX век. Вуйчо на В. *Левски*. Убит от турци.
□ Колев, Л. Духовници — участници в национално-освободителните борби на нашия народ. — ИЦИАИ, т. 1, 1978, 234 — 235.

ВАСИЛИЙ, митрополит Доростоло-Червенски /светско име Васил Михайлов/
/1847 — 24 ян. 1927/
Роден в Цариград. Учи в бълг. у-ще в града до 1861 г. Продължава образованието си в Белградската гимназия /1861 — 1865/ и в Богословското у-ще на о. Халки /1866 — 1871/. От 1873 г. е дякон при *Иларион Макариополски* в Търново, а от 1876 до 1879 г. е завеждащ канцеларията на русенския митрополит *Григорий*. След Осв. следва богословие в Германия /Мюнхен, Лайпциг и Хайделберг/. След завръщането си е назначен за протосингел на русенския митрополит /1885 — 1889/, а от 1889 г. до смъртта си е русенски митрополит.
□ Иларион Макариополски в спомените на митрополит Василий. — В: Сб. Иларион Макариополски, митрополит Търновски. 1812 — 1875. С., 1925, 49 — 70; Цанков, Ст. Българската православна църква от Освобождението до настояще време. С., 1939, 56 — 57.

ВАСИЛИЙ ГРАМАТИК
/неизв. — 18 май 1837/
Килиен учител в Дупница /Станке Димитров/ от 1815 до 1837 г.
□ Меджидиев, А. Дупница и бележити дупничани през епохата на нашето Възраждане. С., 1940, с. 98; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 81; Меджидиев, А. История на град Станке Димитров /Дупница/ и покрайнините му от XIV век до 1912 — 1963 г. С., 1969, с. 99.

ВАСИЛЬОВ /ВАСИЛЕВ/ Цоков, Тома
/1855 — 1937/
Роден в Тетевен в семейството на свещеник. Учи в родния си град: завършва Габровската гимназия /1876/. Учител в Тетевен /1876 — 1878/. След Осв. е секретар на орханийския /ботевградския/ окръжен н-к /1878/, околийски н-к в Габрово /1881/, н-к на административното отделение на М-во на вътрешните работи /1883 — 1892/, гл. секретар в същото м-во /1892 — 1908/. Народен представител. Умира в София.
□ НБКМ — БИА, ф. 177 /Т. Васильов/; Стойчев, Д. Тетевен. Минало и днес. С., 1924, с. 57; Васильов, Т. Спомени за лица и събития през XIX и XX век. С., 1934.

„Славеноболгарское детоводство“ /1835/ — Ем. Васкидович и Неофит Хилендарски

ВАСИЛЮВ, Стефан - вж. *Вълков*, Стефан

ВАСКИДОВИЧ, Емануил К. /Манолаки Васкидов/
/1795 — 30 септ. 1875/
Роден в Мелник в заможно семейство. От 1805 до 1814 г. учи в родния си град при известния гръцки учител Адам Цапек от Мецово, на о. Хиос и в Бейската академия в Букурещ. Учителства за кратко време в Мелник. По негово настояване при църквата „Св. Преображение“ в Свищов е построено у-ще, където е учител /1815 — 1845; 1854 — 1863/. Преподава светски науки и създава първото в Б-я елино-българско у-ще. Учител в Плевен /1846 — 1854/. Създава първата училищна библиотека в Б-я /1820/. Въвежда печатен буквар при обучението /1826/. Пътува из Влашко, за да събира помощи от преселниците за развитие на училищното дело /1824/. Изпратен от свищовчани с общоградска мисия в Цариград /1830/. Помощник на *Неофит Бозвели* в църковната борба /1842 — 1845/. Участва в създаването на Свищовското ч-ще /1856/, на което подарява личната си библиотека. Временен дописник на в. „Цариградски вестник“ /1853/ и в. „Българска пчела“ /1864/. Заедно с Неофит Хилендарски Бозвели е автор на „Славеноболгарское детоводство за малките деца. Напечатано с одобрением его светлости Князя Сербскаго Милоша Теодоровича Обреновича, благословением же преосвященейшаго Сербии митрополита г. Петра. Собрано от различни списатели и сочинено на шест части за шест ученичнии чини: первом преведено от елиногреческаго диалекта на славеноболгарскаго и издано от Неофита архимандрита Хилендарца, родом же Котлянца, и Емануила Васкидовича елиногречаскаго Свищовскаго училища учителя. Част вторая. Содержащая известия за пят тех чувстви, надлежатества на обхождението с разни лица и обезателства, Есопови басни, нравоучителни повести, четирите нуждни науки всякому, пят тех ползи на человечеството и должностите на всякая фамилия. В Крагуевце, у Княжеско-сербской типографии, 1835“; „Славеноболгарское детоводство за малките деца. Напечатано с одобрением и иждивением его светлости князя сербскаго Милоша Теодоровича Обреновича на дар учащейся болгарской юности, благословением же преосвященейшаго Сербии митрополита г. Петра. Собрано от различни списатели и сочинено на шест ученичнии чини, первом преведено от елиногреческаго диалекта на славеноболгарскаго и изданно от Неофита архимандрита Хилендарца, родом же котлянца и Емануила Васкидовича, елиногреческаго Свищовскаго училища учителя. Част третая содержащая и обучающая известия славеноболгарской граматики, кратко художнословие и кратко баснословие на древните елини. В Крагуевце. У Княжеско-сербской типографии, 1835“.
Автор на учебници, преводи, църковни книги и др.: „Прескорбное оправдание Еманоила Васкидовича, тредесятолетнаго учителя свищов-

скаго училища святаго Преображения против клеветника. Иждивлением же единаго от своих учеников. /Kritik Bulgarisch./ у Будиму. Писмени крал. свеучилища Пещанскаго, 1846“; „Перва понятия за детинско употребление когато начнът свободно да чтът. Приведени от французкий на славено-българский язик от Емануила Васкидовича. В Белград, в Княжеско-сърбската книгопечатня, 1847“; „Наръчна книжка, сочинена от Еманоила Васкидовича за българските деца и девици. Белград, в Правителствената книгопечатня, 1847“; „Християнско поучение или сокращение на священият катихизис. Преведено от греческиат язик на славеноблъгарски язик от Еманоила Васкидовича. Белград, в Правителствената книгопечатня, 1847“; „Сокращение на священата история. Приведено от греческиат на славено-българский язик от Емануила Васкидовича. В Белград, в Княжеско-сърбската книгопечатня, 1847“; „Детинско прибавление или различни нравствени поучения и нравоучителни истории. Собрано от Еманоила Васкидович, учителя Плевненскаго училища. Издание перво. С иждивением токмо от Плевен. Цариград, типография „Ц. вестника“, 1852“; „Буквар за първоначалните ученици. Съчинен от Емануила Васкидовича и Георгиа М. Владикина, учители училища святаго Преображения. Напечатан же с иждивение народнаго читалища в Свищов. Издание първо. Новий Сад. Книгопечатня др. Дан. Медаковича, 1857“; „Кратка егкиклопедия за децата. Съставлена на седм части от Еманоила Васкидовича, учителя училища святаго Преображения в Свищов. Издава ся с издивение на ... Врачанскаго Доротеа за дар на врачанските, плевнянските и ораховските училища. Част първа. Съдържава краткий буквар, достойнопамятни поучения, нравоучителни истории, леточисление, разговор за през годината празници. Издание перво. Букурещ, книгопечатница на Йосиф Романов и съдр. [1857]“; „Чистописание за българските юноши. Съчинено от Еманоила Васкидовича и Георгия М. Владикина... Иждивение народнаго читалища в Свищов. Pest Lith. Druck v'Haske, 1858“.

☐ НБКМ — БИА, ф. 13, а. е. 1, л. 89 — 90; в. *Напредък*, X, № 67, 8 ноем. 1875; *Ванков*, Н. Развой на учебното дело и училищното законодателство в България. С., 1906, 122 — 126; Арнаудов, М. Гръцката и българската просвета в началото на XIX в. — *БИБ*, 1928, с. 153; Ганчев, Ст. Свищов, 82 — 93; Чилингиров, Ст. БЧ, с. 27; Пенев, Б. Емануил Васкидович. — В: История на новата българска литература. Т. 3. С., 1933, 563 — 566; Стоянов, М. БВК, с. 44; Хартомацидис, П. Емануил Васкидович — дейност и възгледи за образованието. — *ИНИОО*, 1973, 53 — 90; Кръстанов, Т. Емануил Васкидович и развитието на новобългарската просвета. — *ИП*, 1975, № 5, 75 — 92.

Спас Вацов

ВАСКИДОВИЧ, Константин Емануилов
/неизв./
Роден в Свищов. Син на Емануил *Васкидович*. Ученик в Белградската гимназия /1845 — 1847/ със сръбска стипендия. През 1848 г. напуска гимназията и заминава за Германия.
☐ Бойчева, В. Български младежи..., с. 308.

ВАСКОВ, Ангел
/неизв./
Роден във Враца. Учи в родния си град и учителства там /1872 — 1878/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 129, а. е. 1, л. 80; Цанев, Д. Бележки по историята на учебното дело във Враца. — *Уч. пр.*, 1906, № 10, с. 1109; Йоцов, Д. Враца, с. 63; Харизанов, В. Учителите в национално-освободителните борби на град Враца. — *Векове*, 1974, № 2 — 3, с. 102.

ВАСЧЕВ, Петър
/неизв./
Свещеник в Перущица през 70-те години на XIX век. Член на местния РК.
☐ Царев, Г. Духовници — патриоти от Панагюрския революционен окръг — участници в Априлската епопея. — В: Сб. Априлското въстание.., с. 305.

ВАТОВ, Койчо Николов /архимандрит Константин/
/1795 — 1881/
Роден в Енина, Казанлъшко. Открива частно килийно у-ще в дома си /1826/, а от 1833 до 1837 г. е учител в новопостроеното обществено у-ще. Ръкоположен за свещеник в родното си село през 1837 г. и служи там до края на 60-те години. Покъсно става архимандрит. Спомоществовател за: „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/; „Повест или поучение християнское“, превел П. Давидов /1855/; „Общи знания всякому человеку нужни“, превел Ст. Колюв /1855/; „Духовна скрижал“, превел Хр. Георгиев /1866/.
☐ Пюскюлиев, Н. Стогодишнината на църквата „Св. Георги“. Енина, 1937, 46 — 47; Китипов, Б. Миналото на с. Енина, Казанлъшко. С., 1968, с. 87, 91; Стоянов, М. Из книжовното и просветното минало на Енина. — *Векове*, 1975, № 5, с. 22.

ВАЦОВ /ТАБАКОВ/ Киров, Спас
/18 май 1856 — 2 февр. 1928/
Роден в Пирот в семейството на Велко Вацов /Вацо/, устабашия на бакалския еснаф, търговец. С. В. учи в родния си град и в класното у-ще в София при Сава *Филаретов* /1870 — 1872/. От 1872 до 1876 г. завършва Загребската гимназия и се записва във Физико-математическия ф-т на Загребския у-т. Издържа се сам, пишейки малки научни съобщения в хърватски вестници и преподавайки частни уроци. Почетен член на бълг. ученическа дружина в Загреб /1879/. През 1879 г. завършва пълния тригодишен курс на ф-та и се завръща в Б-я. Инспектор на Ломското реално у-ще /от 10 авг. 1879/; директор на Ломската гимназия /от 25 юни 1880/; н-к на отделение при М-вото на народното просвещение в София и същевременно управляващ Софийската класическа гимназия, член-деловодител в учебния съвет,

гл. секретар при М-вото на народното просвещение, редактор на „Учебен вестник", издаван от м-вото /11 ноем. 1880 — 1 септ. 1884/. Учител в Софийската девическа гимназия /1 септ. 1884 — 11 септ. 1886/; учител и директор на Софийската класическа гимназия /до 1893/. От 1 ян. 1894 г. е основател и пръв директор на централната метеорологическа станция, която длъжност заема до смъртта си. Участва в международни метеорологически конференции /1892 г. в Мюнхен; 1896 г. в Париж/. Дописен /1881/ и действителен /1884/ член на БКД. Член на Поморавския народно-просветен к-т в София /1917/. Член-деловодител на комисията по чествуване 1000-годишния юбилей на Кирил и Методий /1885/. Секретар на Природо-мед. клон на БКД /1909/ и на Природо-математическия клон на БАН /1911 — 1920/. Награден с орден „За гражданска заслуга" V степен, и званието Първостепенен гимназиален учител /1892/; орден „За гражданска заслуга" IV степен /1895/. Член-основател и дългогодишен предс. на Бълг. природоизпитателно д-во. Временен сътрудник на сп. „Училище" /1874/, където публикува стихотворения, и на в. „Напредък" /1875/. Научните му публикации и преводи са след Осв.

☐ НБКМ — БИА, ф. 227 /Спас Вацов/; НА БАН, ф. 69к /Спас Вацов/; Дацов, С. Спас Вацов. — *ЛБАН*, 1927 — 1928, № 11, 1929, 55 — 65; Тризлинцев, К. Един заслужил пиротчанин. — *Зора*, № 7080, 3 февр. 1943; Стоянов, М. БВК, с. 45.

ВАЦОВА, Елена — вж. *Петрова*, Елена

ВАЧКОВ, Христо
/неизв./
Свещеник в църквата „Св. Троица" в Севлиево през 40-те години на XIX век. Спомоществовател за „Православное учение... Платона", превел Ил. Стоянов /1844/.

☐ Вълчанов, Хр. Севлиево /1842 — 1942/. Ч. 2. С., 1942, с. 19.

ВАЧО
/неизв./
Свещеник в Ловеч през 50-те години на XIX век. Обслужва и село Българене, Ловешко.

☐ Христов, П. История на учебното дело на село Българени, Ловчанска околия. — В: Ловеч и Ловчанско. 4. С., 1932, с. 45.

Константин Везенков

ВАЧОВ, Димитър Костов
/18 ян. 1855 — 4 дек. 1922/
Роден в Ловеч в семейството на Коста Вачов, дребен търговец и бакалин, завършил гръцко у-ще. Първоначално Д. В. учи в Ловеч /във взаимно, в класно у-ще и занаят — терзия/. През 1873 г. постъпва в Габровската гимназия, но с помощта на зет си завършва средно образование в Писек, Чехия. През 1877 г. е писар в окръжния съвет в Ловеч. Продължава образованието си във Виена — записва се в Химическия ф-т на у-та, но се прехвърля в Юридическия ф-т в Хайделберг. Завършва с титлата „доктор на юридическите науки". След завръщането си в Б-я работи в Апелационния съд в Русе. Редактира в. „Народни права". Организира доброволчески к-т по време на Съединението /1885/, който сформира и изпраща чети към Видин. Подпредс. на ВНС. М-р на народното просвещение /1 окт. 1899 — 27 ноем. 1900/. Предс. на НС /1912/.

☐ Урумов, Ив. Спомени за д-р Димитър К. Вачов. — В: Ловеч и Ловчанско. 4. С., 1932, 107 — 115.

ВАЧОВ, Мирчо
/неизв./
Учи в Черковна, Провадийско, до 1858 г. Учител в Дерекьой /Петровдол/, Варненско, през 1859 г.

☐ В. *България*, I, № 18, 25 юли 1859.

ВЕЖЕНОВ, Стоян Делчев
/9 март 1842 — 13 ян. 1907/
Роден в Клисура. Учи в родното си село и в Пловдив. Учителства в Копривщица /1862 — 1865/, Ст. Загора /1866 — 1871/, Русе /1874 — 1875/, Оряхово /1877/. Един от основателите на ч-щето в Ст. Загора. Управител на книжарницата на Христо Г. *Данов* в Русе /1872 — 1876/. След Апр. въст. емигрира в Гюргево, където сътрудничи на в. „Нова България". След Осв. е държавен служител в Пловдив и София. Умира в София.
Временен дописник на в. „Македония" /1869/, сп. „Читалище" /1870/, в. „Напредък" /1876/. Превежда: „Химия за главни народни училища [от М. Йованович]. Преведена [от сръбски] от С. Д. Веженов. С 10 фигури. Книжарница на Хр. Г. Данов в Пловдив, Русчук, Велес, 1872. /Виена, книгопечатница Л. Сомера и сие/"; „Ръководство за държание търговски книги /тевтери/ от Едмонд де Гранж. Превел С. Д. Веженов. Издава книжарницата на Хр. Г. Данов и сие в Пловдив, Русчюк, Велес, 1873. /Във Вена у печатница Л. Сомер и др./".

☐ НА БАН, ф. 46к, а. е. 12, л. 1; а. е. 29; в. *Македония*, III, № 33, 25 ян. 1869; Доросиев, Л. Нашите..., с. 22, 83; Илиев, Ат. Спомени. С., 1926, 68 — 69; Стоянов, М. БВК, с. 46; Видни учители в Старозагорски окръг /1835 — 1944/. Библиография. Ст. Загора, 1973, с. 50; Боршуков, Г. История на българската журналистика. С., 1976, с. 328.

ВЕЗЕНКОВ, Константин Иванов
/1848 — 1878/
Роден в Крушево /според някои изт. — в Ресен/. Завършва гимназия и медицина в Москва /1870/ като държавен стипендиант на МНП и на СБК. Уезден лекар във Верея, Московска област /1870 — 1877/. Участва в РТОВ като лекар в Трета опълченска дружина. Награден е с ордените „Св. Анна" II и III степен, „Св. Станислав" II степен, „Св. Владимир" VI степен и е повишен в чин бригаден лекар на Бълг. опълчение. Ранен тежко в боевете при Шипка, К. В. е изпратен на лечение във Феодосия, където умира. Село Кадър-факли, Бургаско, носи неговото име — Везенково.

☐ ЦГИА — Л., ф. 733, оп. 147, д. 15, л. 201 — 202; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 114а; ЦГАОР, ф. 1750, оп. 1, ед. хр. 341, л. 2 — 3; Степанова, Л. Вклад России..., с. 151.

204; ЕБ, т. 1, с. 616.

ВЕКИЛЕВ, Костаки
/неизв./
Учител в Свищов /1870 — 1871/.
☐ НБКМ — БИА, II A 7754.

ВЕКИЛОВА, Евлампия /светско име Парашкева/ Стоева
/3 март 1837 — 1908/
Родена в Копривщица. Учи в родния си град и при Найден *Геров* в Пловдив. Приема монашески сан в Сопотския девически м-ир /1856/. Учителства в Копривщица /1860 — 1868 и от 1875/, Враца /1868 — 1869/, Силистра, където на 1 септ. 1869 г. полага основите на първото девическо у-ще в града, в Русе /1874 — 1875/. Довереница на Тодор *Каблешков*, участва в рев. д-ние. След Осв. е учителка в Копривщица, където умира.
☐ НБКМ — БИА, II A 2284, II A 2285, II A 7666, II A 7672; Чаушов, Сл. Учебното дело в Силистра преди Освобождението. — В: Силистра и Добруджа. С., 1927, 256 — 260; Доросиев, Л. Учебното дело..., с. 124, 127, 133; Шабанов, Ив. Непресъхващ извор на родолюбци, с. 14; Паскалева, В. Българката..., с. 137, 244, 252.

ВЕКИЛСКИ, Михаил Петров
/12 май 1850 — 22 юли 1902/
Роден в Ловеч в семейството на векилин /бирник/. Учи в родния си град и Пловдив. Работи като санитарен служител в Ловеч /ок. 1865/, домакин на Бълг. екзархия в Цариград /ок. 1870 — 1873/. Учителства в Долни Дъбник, Плевенско /ок. 1873 — 1874/, Плевен /ок. 1874 — 1875/, Самоков /1875 — 1877/. След Осв. е административен служител, адвокат. Умира в София.
Временен сътрудник на в. „Право“ /1873/ и „Напредък“ /1875, 1877/.
Превежда „История на Ферхада и Ширин. Превел от турский на българский язик Михаил П. Векилский. Напечятана с иждивението на Стоенча Е., ловчанец. Русчюк, в книгопечатницата на Дунавската област [1870]“.
☐ В. *Дунав*, V, № 485, 21 юли 1870; в. *Турция*, IX, № 15 /притурка/, 28 май 1873; Урумов, Ив. Михаил Петров Векилски. — В: Ловеч и Ловчанско. Кн. 4. С., 1932, 218 — 219; Стоянов, М. БВК, с. 46.

ВЕЛЕВ, Васил Ф.
/неизв./
Роден в Казанлък. Вер. син на учителя Филип *Велев*. През 1870 г. е ученик в Галатасарайския лицей, Цариград.
☐ Начов, Н. Цариград, с. 152; Славова, Дойнова. Документи..., с. 240, 242.

Евлампия Векилова

ВЕЛЕВ, Сава
/неизв./
От Котел. Учител и свещеник в Малък Гаргалък, Добруджа, през 1870 г.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 227.

ВЕЛЕВ, Тодор
/неизв./
Свещеник в църквата „Св. Атанасий“ в Лясковец през 40-те години на XIX век.
☐ НБКМ — БИА, ф. 68, а. е. 1, л. 3 — 4.

ВЕЛЕВ /ВЕЛИЕВ/, Филип
/1818 — 24 септ. 1883/
Роден в Габарево, Казанлъшко. Учи в Казанлък и Пловдив. Писар при чорбаджи Маньоолу и Груьоолу в Казанлък. Учител в Казанлък /1846 — 1852; 1864 — 1878/, Одрин /от 1852/, Калофер /1859/, Ст. Загора /1861/. След Осв. е околийски съдия в Казанлък до смъртта си.
Временен сътрудник на в. „България“ /1859/ и в „Право“ /1870, 1872/.
Автор на „Граматика гръко-българска. Съставена и първо издадена за в полза на народните български училища от Филипа Велиева. Цариград, в книгопечатницата на А. Минасоглу, 1860“. Превежда: „Поучения в святята и великата Четиредесятница и в други недели през годината и знаменити празници. Съчинени и изречени от... епископа Илия Миниата. Нине же първо преведени от Ф. Велиев. А напечатани с иждивението на С. Николов Стамболиева и съдружество от Казанлък. Русчюк, в печатницата на Дунавската област, 1868“; „Кратка риторика. Събрана и преведена от Ф. Велев за българскити училища. Книжарница на Хр. Г. Данов и Сие в Пловдив, Русчук, Велес, 1873. /Във Виена, у книгопечатн. Л. Сомер и Сие/“; „Омирова Илиада. Преведена от първообразното от Ф. Велиев и пояснена с разни митологически забележки, нужни за улеснение на читателя. Том 1. Съ заглавни картини пред сяка песен. [Илиада А. — песен I.] Виена. Българската печатница на Янко С. Ковачев, 1875“.
☐ Георгиев, М. Филип Велев /Даскал Филип/. — В: Казанлък в миналото и днес. С., 1912, 98 — 101; Георгиев, М. Възраждането на град Казанлък. — В: Казанлък в миналото и днес. С., 1923, 72 — 178; Стоянов, М. БВК, 46 — 47; Видни учители в Старозагорски окръг. 1835 — 1944. Библиография. Ст. Загора, 1973, с. 22; Константинов, П. Сказание за долината на розите /Казанлък през Възраждането/. С., 1983, с. 184.

ВЕЛЕВ, Хр. Ив.
/неизв./
Учи в Казанлък /1873/. Сътрудничи на в. „Зорница“, публикува два превода в сп. „Ден“ /1875/.
☐ Чилингиров, Ст. БЧ, с. 271; Стоянов, М. БВК, с. 47.

ВЕЛИЗАР
/неизв./
Свещеник в Г. Оряховица през XIX век.
☐ Цонев, Зв. Горна Оряховица, с. 73.

ВЕЛИИН, Тончо Йоцов
/ок. 1837 — 1899/
Роден в местността Ралчина плоча, Трънско. Учи в Трън и Самоков. Учител в Трън и околните села. След Осв. е контрольор на земеделската каса в Трън.
☐ Караиванов, Ив. Историко-просветното дело в Радомирско. Ч. 1. Кюстендил, 1927, с. 53; Гечев, М Народните учители в Освободител-

ната война. — *Нар. просвета*, 1977, № 11, с. 32.

ВЕЛИКО
/неизв./
Свещеник в Кацелово, Русенско, през 1875 г.
☐ Летоструй, VIII, 1876, 202 — 203.

ВЕЛИКОВ, Василаки /Турко Василаки/
/1782 — 1857/
Роден във Върбица, Шуменско. Учи в килийното у-ще в родното си село, продължава образованието си в Цариград до към 1808 г. Висш служител в М-вото на външните работи в Цариград, писар и преводач на Гръцката патриаршия, член на благотворителни и други културно-просветни организации. Дарява средства за построяване на бълг. църква в Цариград, подарява библиотеката си на бълг. у-ще в града, съдейства за издаване на „Цариградски вестник“. Умира в Цариград.
☐ ЕБ, т. 1, с. 628.

ВЕЛИКОВ, Г.
/неизв./
Учител в Тетевен от 1870 до 1878 г.
☐ Стойчев, Д. Тетевен в миналото и днес. С., 1924, с. 58.

ВЕЛИКОВ, Димчо
/неизв./
Учител и книгоиздател в Котел през 60-те и 70-те години на XIX век. Временен сътрудник на сп. „Слава“ /1871/. Поправя и издава: „Чудесата на Богородица от Й. Кърчовски, 1867“; заедно с Христо Райнов „Митарства, от Й. Кърчовски, 1868“; „Кратко християнско наставление от Натанаил Зографски, 1868“; „Посланието на Исуса Христа, мъките на грешните, сънът и молитвата на пресвята Богородица. Издава Димчо Великов, Русе, печатница на Дунавската област, 1870“; „Български молитвеник. Събран и преведен от църковнославянски език и издаден от Димчо Великов, Русе, печатница на Дунавската област, 1870“.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 47.

ВЕЛИКОВ, Д. /псевд./ — вж. *Великсин*, Димитър

Димитър Великсин

ВЕЛИКОВ /ПОПВЕЛИКОВ/, Киро
/неизв./
Роден в Котел. Свещеник там през 30-те и 40-те години на XIX век. Спомоществовател за „Христоития“, превел Р. Попович /1837/, и за „Игиономия“, превел С. Доброплодни /1846/.
☐ Драганов, М. Спомени за изгорелия Котел. С., 1898, с. 43.

ВЕЛИКОВ, К.
/неизв./
Учител в Кадъкьой /Бозвелийско/, Варненско, през 1873 г.
☐ Тонев, В. Бележки..., ч. 2, с. 90

ВЕЛИКОВ, Недко
/неизв./
Учител в Калипетрово /дн. кв. на Силистра/ ок. 1873 — 1876 г.
☐ Тонев, В. Добруджа, с. 276.

ВЕЛИКОВ, Петър
/неизв./
Роден в Котел. Свещеник в родния си град от 1875 г.
☐ ИМ — Шумен, отдел Възраждане, инв. № 1448; Драганов, М. Спомени за изгорелия Котел. С., 1898, с. 43.

ВЕЛИКОВ, С.
/неизв./
Роден в Опака, Разградско. Учител в родното си село през 1870 — 1871 г.
☐ Сп. *Училище*, I, 1871, № 16, 26 авг. 1871, с. 243.

ВЕЛИКОВ, Стефан
/неизв./
Свещеник в Търново. Спомоществовател за „Евангелие поучително“ на Софроний Врачански /1856/.

ВЕЛИКОВА, Станка
/неизв./
През 1871 г. открива девическо у-ще в Хаджиоглу Пазарджик /Толбухин/.
☐ Тонев, В. Бележки..., ч. 3, с. 164; Тонев, В. Добруджа, с. 277.

ВЕЛИКСИН, Димитър /Драгой; псевд. Д. Великов, Vellission/
/1840 — 1896/
Роден в Браила. Произхожда от търговско семейство от Карнобат, емигрирало в Румъния след Руско-турската война /1829 — 1830/. Д. В. учи в румънско, гръцко и бълг. у-ще в Браила /до 1868/. За кратко време е учител в бълг. у-ще в града. Поддържа връзки с Г. С. *Раковски*, участва в Първата бълг. легия и ТБЦК. Като стипендиант на Николай Тошков следва литература в Collége de France и Сорбоната в Париж /1868 — 1871/. След завръщането си в Румъния работи като държавен чиновник и секретар на бълг. община в Букурещ. След Осв. е гл. секретар на М-во на вътрешните работи в София, по-късно чиновник в бълг. агентство в Букурещ. Последните години от живота си прекарва в София. Заминава на лечение в Париж, където умира.
Поет и публицист. Пише на френски, румънски и бълг. език. Сътрудничи на румънски вестници. Участва в полемики с румънски журналисти и политически дейци, за което е арестуван за кратко време. Сътрудничи и на в. “L’étoile d’Orient“/1867 — 1868/. Автор на драма, представена от бълг. трупа в Браила, и на „Les plaies de la Bulgarie. Première partie. Galatz, typographie Fr. Thiel, 1867“. Публикува стихотворения и сонети във вестниците „Българска пчела“ /1863/, „Общ труд“ /1868/, „Дунавска зора“ /1868/, „Народност“ /1868 — 1869/, „Македония“ /1870 — 1871/ и „Стара планина“ /1877/.
☐ Столетов, К. Заглъхнали таланти и забравени имена. Д. Великсин. — *Критика*, 1891, № 6, 199 — 205; Грозев, М. Великсин като поет. С., 1905; Полянов, Д. Д. Великсин. — Във: В пантеона на Карнобат. С., 1939, 58 — 70; Стоянов, М. БВК, 47 — 48; Жечев, Н. Браила и българското културно-национално възраждане. С., 1970, с. 108 и сл.; Генчев, Н. Франция..., с. 269.

ВЕЛИН /Бошняко/
/неизв./
Роден в Кюстендил. Учител в града ок. 1860 г.; през 1863 г. е учител в Лобош, Радомирско.
☐ Иванов, Й. Северна Македония. С., 1906, с. 373.

ВЕЛИНОВ, Йордан
/неизв./
От Кюстендил. Учител в града от 1875 до 1877 г.
☐ Иванов, Й. Северна Македония. С., 1906, с. 379.

ВЕЛИСАРОВ /ПОПВАЛИСАРОВ/, Левтер
/неизв./
Свещеник в църквата „Св. Никола" в Г. Оряховица. Спомоществовател за „Отговор на г. Бореевата книжка" /1851/.

ВЕЛИЧКО
/неизв./
Свещеник в Голямо Белово, Пазарджишко, през 1791 г.
☐ Писахме да се знае, с. 116; Радкова, Р. Българската интелигенция през Възраждането. С., 1986, с. 96.

ВЕЛИЧКО
/неизв./
Свещеник в църквата „Св. Никола" в София през 1834 и 1837 г.
☐ Динеков, П. София..., с. 9.

ВЕЛИЧКО
/неизв./
Свещеник в църквата „Св. Петка" в София през 1841 г.
☐ Динеков, П. София..., с. 8.

ВЕЛИЧКО
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Бобошево, Дупнишко (Станкедимитровско), за „Житие св. Григория Омиритскаго", превел Ав. Попстоянов /1852/.

ВЕЛИЧКО
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Пещера за „Кратка всеобща история от Смарагдова", превел Й. Груев /1858/.

ВЕЛИЧКО
/неизв./
Свещеник в Сливница през 1869 г.
☐ СГОДА, ф. 1293к, оп. 1, а. е. 200, л. 14.

Константин Величков

ВЕЛИЧКО
/неизв./
Свещеник в Казичене, Софийско, през 1870 г.
☐ СГОДА, ф. 1293к, оп. 1, а. е. 200 л. 17.

ВЕЛИЧКОВ, Аврам
/неизв./
Роден във Варна. Завършва Робърт колеж, Цариград /1877/.
☐ В. *Зорница*, II, № 28, 14 юли 1877; Начов, Н. Цариград, с. 158.

ВЕЛИЧКОВ, Георги
/1814 — 1880/
Роден в Локорско, Софийско. Свещеник в Биримирци, Софийско, от 1841 г. до края на живота си. През 1842 г. открива у-ще в селото.
☐ Колев, Л. Духовници — участници в национално-освободителните борби на нашия народ. — ИЦИАИ, т. 1, 1978, с. 249.

ВЕЛИЧКОВ, Захари
/27 април 1834 — 29 юни 1876/
Роден в Смядово, Шуменско. Остава рано сирак. Работи като ратай в родния си град, бакалин в Шумен, прислужник в гостилница в Галац. Премества се в Букурещ. Записва се доброволец в румънската армия, в санитарните части на която получава мед. си познания. Свързва се с рев. бълг. емиграция. През 1872 г. се установява като фелдшер в Ямбол. Подпредс. на местния РК. Участва в подготовката и провеждането на Апр. въст. /в четата на Георги *Дражев*/. Ранен по време на боевете, укрива се в дома си, но е заловен, осъден и обесен в Одрин.
☐ Върховски, Н. Ямболски патриоти по духовното и политическото ни възраждане /1820 — 1876/. Ямбол, 1910, 61 — 65.

ВЕЛИЧКОВ Петков, Константин
/1855 — 3 ноем. 1907/
Роден в Пазарджик в семейството на занаятчия. Бащата — Величко Петков, е кожухар, участник в Апр. въст. Майката е участвала в настоятелството на градското женско д-во. Брат на Теофана *Величкова*. След завършване на класното у-ще в града К. В. постъпва в Галатасарайския лицей в Цариград /1868/. Завършва през 1874 г. със степен „лисансие" по литература и се завръща в Пазарджик. Като учител в мъжкото класно у-ще преподава френски език, история, география и бълг. език /1874 — 1876/. Участва в подготовката на Апр. въст. Член на РК в града. Предс. на ч-ще „Виделина". Член на БПД „Промишление". За участието си във въст. е арестуван и осъден на смърт, но е освободен със съдействието на европейската комисия. За кратко време се установява в Цариград като писар в Бълг. екзархия. По време на РТОВ се връща в Б-я /през Италия, Австрия и Румъния/ като преводач на руските войски. След Осв. се занимава с писателска и обществено-политическа дейност. Предс. на окръжния административен съвет в Пазарджик /1879 — 1880/; народен представител в Областното събрание в Пловдив /1879 — 1885/, член на Постоянния к-т на Изт. Румелия. През 1880 — 1881 г. следва право в Париж, но не завършва. Заедно с Иван *Вазов* редактира в."Народний глас", основават и сп. „Зора". Директор на просвещението в Изт. Румелия /1884/. След Съединението живее в София; народен представител, м-р на народното просвещение /9 — 12 авг. 1886/. По време на контрапреврата /9 авг. 1886/ емигрира в чужбина. Учи живопис във Флоренция /1886 — 1889/, посещава Рим; учител е в Солунската гимназия /1890 — 1891/, работи в Бълг. екзархия в Цариград /1891 — 1894/. Завръща се в Б-я през 1894 г. и е избран за народен представител в VIII ОНС. М-р на обществените сгради, пътищата и съобщенията /17 септ. — 9 дек. 1894/, на народното

просвещение /9 дек. 1894 — 26 авг. 1897/, на търговията и земеделието /26 авг. 1897 — 23 ноем. 1898/. Негова е инициативата за откриването на Рисувалното у-ще /1896/. Чрез отпускане на стипендии съдейства за обучението на бълг. младежи в Русия. От 1899 г. редактира сп. „Летописи“ и сътрудничи на сп. „Ученическа беседа“ /1900 — 1904/. От 1902 до 1904 г. е дипломатически агент в Белград. В края на 1907 г. напуска Б-я със семейството си и умира в Гренобъл /Франция/. Дописен /1884/ и редовен /1884/ член на БКД. Основава сп. „Училищен преглед“ и Д-вото за поддържане на изкуството. Награждаван с ордените „Св. Александър“ III степен /1895/ и II степен /1896/. Автор и преводач на: „Люкреция Борджия. Драма в три действия от Виктор Юго. Преведена от Константин Величков и Георги Николов, ученици в Лицейт. Издава Стефан Г. Златаров. Цариград, в печатницата на в. Македония, 1872“: „Русалката. Драма от Александра Пушкина. Превел Константин Величков. Цариград. В печатницата на Карапетров и друж., 1873“; „Невянка и Светослав. Драма в пет действия от Константина Величкова. Цариград, в печатницата на Карапетров и друж., 1874“.
☐ НБКМ — БИА, ф. 104, а. е. 2, л. 3; ф. 153, а. е. 3, л. 6 — 8; а. е. 5, л. 1 — 21а; II Д 2254; ЦДИА, ф. 350 /Константин Величков/; НБИВ — БИА, ф. 3, а. е. 731, л. 1 — 2; Василев, Ст. Константин Величков. Литературно-критичен очерк. С., 1960; 119 г. девическа гимназия и 70 г. училище „К. Величков“. Юб. в. Пазарджик, 1967; Цанев, Г. Константин Величков. — В: История на българската литература. Т. 3. С., 1970, 214 — 228.

ВЕЛИЧКОВ, Марко
/неизв./
Роден в Русе. Завършва търговско у-ще в Чехия ок. 1865 г. След завършването си в Б-я се занимава с търговия.
☐ Според лични проучвания на Ангел Димитров в чешките архиви.

ВЕЛИЧКОВ, Спас Попов
/неизв./
Учител в София от 1871 до 1877 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 7823; ЦДИА, ф. 111, оп. 1, а. е. 101, л. 21; Динеков, П. София, с. 97, 238.

ВЕЛИЧКОВА, Стояика
/неизв./
Учителка в Шумен през 70-те години на XIX век.
☐ Георгиева, Д. Материали за учебното дело в град Шумен /1856 — 1877/. — *ИНМ — Шумен*, 5, 1972, с. 154.

ВЕЛИЧКОВА Петкова, Теофана
/неизв./
Родена в Пазарджик. Сестра на Константин *Величков*. Завършва Габровското класно у-ще /ок. 1871/ Учителка в Пазарджик /1871 — 1875/.
☐ Батаклиев, Ив. Татар Пазарджик, с. 252; Цончев, П. Габрово, с. 455.

ВЕЛКО
/неизв./
Свещеник в Самоков през първата пол. на XVIII век. Познава се с *Йосиф Брадати*. Според някои автори е баща на книжовника Алекси *Велкович*.
☐ Ангелов, Б. Съвременници на Паисий. Т. 2. С., 1964, с. 168.

ВЕЛКО
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Габрово за „Аритметика“ на Хр. Павлович /1833/.

ВЕЛКО
/неизв./
Роден в Мошино /дн. кв. на Перник/. Свещеник в селото от 1839 до ок. 1840 г.
☐ Йосифов, Ст. Сто години село Мошино 1839 — 1939. С., 1939, с. 12.

ВЕЛКО
/неизв./
Учител. Спомоществовател от Лом за „Евангелие поучително“ на Софр. Врачански /1856/.

ВЕЛКО
/неизв./
Свещеник в Прилеп през 1866 г.
☐ Еничерев, Н. Спомени от моето учителство в Прилеп. — *СбНУ*, 20, 1904, с. 9.

ВЕЛКО /Даскала/
/неизв./
Роден в Лесичево, Пазарджишко. Учител в Церово, Пазарджишко /ок. 1830 — 1835/.
☐ Батаклиев, Ив. Пазарджик и Пазарджишко. С., 1969, с. 634

ВЕЛКОВ, Василий
/неизв./
Свещеник в Медвен, Котленско. Спомоществовател за „Христоитѝя“, превел Р. Попович /1837/.

ВЕЛКОВ, Иван
/неизв./
Учител в Белоградчик през 70-те години на XIX век. След Осв. е учител в София.
☐ Панов, К. Белоградчик. Минало и настояще. Белоградчик, 1938, с. 14.

ВЕЛКОВ, Нино
/неизв./
Учител в основното у-ще в Еремия, Кюстендилско /1874 — 1877/.
☐ ДА — Кюстендил, ф. 164к, оп. 1, а. е. 1.

ВЕЛКОВ, Партений — вж. *Белчев*, Партений

ВЕЛКОВ, Пенчо
/неизв./
Частен килиен учител в Габрово до 1820 г.
☐ Цончев, П. Габрово, с. 391.

ВЕЛКОВ, Петър
/неизв./
Роден в Рогозен, Оряховско. Учител в родното си село през 1871 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 2181.

ВЕЛКОВ, Христо /Хекимин/
/неизв./
Роден в Богослов, Кюстендилско. Баща на Иванчо *Лекарски*. Изучава аптекарство в Солун при италианско семейство, което го изпраща да следва медицина в Пиза на свои разноски. След завършване на образованието си /ок. 1816/ е лекар в турската армия. По-късно практикува в Кюстендил.
☐ СГОДА, ф. 1345к /Иван Лекарски/; Иванов, Й. Северна Македония. С., 1906, с. 295.

ВЕЛКОВА, Мария
/ок. 1860 — неизв./
Родена в Пирдоп, където получава образование. Учителка в Пирдоп /1875 — 1876; 1882 — 1890/. След Осв. заедно с Рада *Киркович* създава женско благотворително д-во в града и неделно у-ще за неграмотни и малограмотни гражданки.
☐ Киркович, Р. Спомени. С., 1927, с. 66; Стоянов, М. Пирдоп в миналото и сега. С., 1941, 165 — 166.

ВЕЛКОВИЧ, Алекси

/неизв./
Преписва в Самоков „История славяноболгарская“ /1771/.
□ Петров, Ц. Нови данни за Паисий Хилендарски и за „История славяноболгарская“. — *Тракия*, 1970, № 4, 49 — 50.

ВЕЛЧЕВ, Атанас
/неизв./
Първият учител в Ак бунар /Бял извор/, Кърджалийско /ок. 1857/.
□ 110 години родно училище в с. Бял Извор. Юб. л., 20 май 1967.

ВЕЛЧЕВ /ВЪЛЧЕВ/, Вълко Стамов
/28 февр. 1855 — 6 септ. 1935/
Роден в Ст. Загора. Дядо му, хаджи Стамо, участва в руско-турските войни от нач. на XIX век, за което е преследван от турците. Баща му, Стамо Вълчев, е един от първенците на Ст. Загора. В. В. завършва класното у-ще в родния си град. През 1875 г. постъпва във френския католически колеж в Бебек, Цариград. Участва като доброволец в РТОВ. След Осв. завършва Военното у-ще в София. През 1885 г. завършва Академията на генералния щаб в Петербург. Участва в СБВ и Балканските войни /1912 — 1913/. Стига до чин ген.-майор. Умира в София.
□ ЦДИА, ф. 248, оп. 1, а. е. 2, л. 1 — 11; Попов, В., Цв. Иванова и Й. Велкова. Българската земска войска 1878 — 1879. Сб. от документи и материали. С., 1959, 560 — 563.

ВЕЛЧЕВ /ВЕЛЕВ/, Георги
/1850 — неизв./
Роден в Болград. Завършва Болградската гимназия и като неин стипендиант през 1868 г. постъпва в Специалното у-ще по гражданско строителство при у-та в Ганд /Белгия/. Завършва го през 1875 г. През 1876 г. е зам.-преподавател по математика /по-късно и титуляр/ в централното у-ще „Св. св. Кирил и Методий“ в Болград. След Осв. вер. се връща в Б-я.
□ Доросиев, Л. Нашите..., с. 175; Дончев, Д. Болградската гимназия през 1858 — 1878 г. — *ИПИ*, 19, 1965, с. 219; Бошнаков, Н. Необнародвани материали за дейността на БРК в Болград — Бесарабия. — *ИМСЗБ*, 2, 1978, с. 221; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 134.

ВЕЛЧЕВ, Георги
/неизв./
Роден в Косача, Радомирско. Учител в селото през Възраждането.
□ ДА — Перник, ф. 199, оп. 1, а. е. 8, л. 47.

ВЕЛЧЕВ /ПОПВЕЛКОВИЧ/, Илия
/неизв./
Ученик на *Неофит Рилски* в Габрово /1837/. През 40-те години на XIX век е ученик в Одеса.
□ Шишманов, Ив. Нови студии из областта на българското възраждане. — *СбБАН*, 21, 1926, с. 241, 388; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 39; Степанова, Л. Вклад России..., с. 204.

ВЕЛЧЕВ, Петър
/1836 — неизв./
Роден в Перущица. Учи в родното си село и в Пловдив. Учител в Перущица /1855 — 1856 и от 1867/, в Широка лъка, Смолянско /1856 — 1857/, и в Бойково, Пловдивско /1864 — 1867/. Ръкоположен за свещеник /1867/. Участва в Апр. въст. в Перущица.
□ Кепов, И. Въстанието в Перущица. Пловдив, 1931, с. 49, 84 — 85; Манолов, М. Нашите родопски учители — възрожденци. — Във: Великото Кирило-Методиево дело. Смолян, 1972, 43 — 44; Седянков, С. Христо Данов и просветното дело в Средните Родопи. — *Родопи*, 1978, № 11, с. 33.

ВЕЛЧЕВ, Т.
/неизв./
От Котел. Учител в Чатма /Левски/, Варненско, от 1871 до 1875 г.
□ Тонев, В. Бележки..., ч. 2, с. 102.

ВЕЛЧО
/неизв./
През 1822 г. открива в къщата си в Търново у-ще.
□ Кулелиев, Й. Девическото образование..., с. 5.

ВЕЛЧО
/неизв./
Свещеник в Трявна. Спомоществовател за „Месецослов“ на Хр. Сичанниколов /1840/ и за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.

ВЕЛЧО
/неизв./
Роден в Трънково, Старозагорско. Учи в Ахиево /Бъдеще/, Старозагорско, ок. 1865 г. Учител; през 70-те години свещеник.
□ НА БАН, ф. 46к, а. е. 33, л. 5.

ВЕЛЧОВ, Камен
/неизв./
Учител и свещеник в Градешница, Врачанско, ок. 1864 г.
□ Сто години народно училище в с. Градешница, Врачанско. Юб. в., 9 май 1965.

ВЕЛЧОТЕ ДОГРАМАДЖИЯТА
/неизв./
Свещеник в църквата „Св. Архангел“ в София през 1795 г.
□ Динеков, П. София, с. 8.

ВЕЛЬО
/неизв./
Свещеник в Калофер през 30-те и 40-те години на XIX век. Спомоществовател за „Месецослов“ на Хр. Сичанниколов /1840/.
□ НБКМ — БИА, ф. 328, а. е. 1, л. 1.

ВЕЛЬОВСКИ, Митро
/неизв./
Учител в Петково, Смолянско, в края на 30-те години на XIX век.
□ Ташев, Г. Село Петково, историко-етнографско проучване. С., 1966, с. 203; Симеонов, Н. Из историята на учебното дело в Ахъчелебийско. — *Родопи*, 1973, № 9, с. 16.

ВЕЛЮВ, Братой
/неизв./
Учител в Орхание /Ботевград/ от 1846 г.
□ Стамболиев, М. Първа стогодишнина от откриването на българското училище в град Орхание. 1826 — 1926. Принос към историята на нашето Възраждане и на учебното дело. Орхание, 1927, с. 8.

ВЕЛЯН, Кипро
/неизв./
Учител във Видин през 1874 — 1875 г.
□ Дякович, Б. Материали по учебното дело във Видин през 1873 — 1876. — *Уч. пр.*, 1908, № 9, с. 861.

ВЕЛЯНОВ, Ангел
/неизв./
Син на *Уста Велян*. Иконописец и резбар, дошъл в Банско от Дебър. Работи ок. 70-те години на XIX век.
□ Снегаров, Ив. Скопската епархия. — *ГСУ, БФ*, 16, 1938 — 1939, с. 145; Василиев, Ас. БВМ, с. 525.

ВЕЛЯНОВ, Петър /духовно име Полиевкт/
/неизв./

Монах в Рилския м-ир. Изпратен като таксидиот в Хасково. През 1865 г. се оженва; заради незаконната женитба е преследван от властите и от манастирското братство. Това го принуждава да приеме протестантството, но скоро се отказва от него. От нач. на 70-те години и след Осв. е учител в одринските села. На него приписват предсказанието „Турция ке падне — 1876“, изчислено по цифровите стойности на църковно-славянската азбука.
☐ Димитров, Г. Княжество България. Т. 2. Пловдив, 1896, с. 396; Стоянов, М. Началото на протестантската пропаганда. — *ИИИ*, 14 — 15, 1964, с. 49.

ВЕНЕАМИН
/неизв./
Игумен на Рилския м-ир през 1770 г.
☐ Иванов, Й. Св. Иван Рилски и неговият манастир. С., 1917, с. 89.

ВЕНЕАМИН
/неизв./
Свещеник в Златарица, Еленско, в средата на XIX век. Училищен настоятел. Спомоществовател за „Аритметика“ на Хр. Павлович /1833/ и за „Михал“ на С. Доброплодни /1853/.
☐ В. *България*, II, № 69, 13 юли 1860.

ВЕНЕАМИН
/неизв./
Свещеник в Котел през 1874 г.
☐ ДА — Варна, ф. 75к, а. е. 8, л. 103.

ВЕНЕАМИН ЙЕРОМОНАХ
/неизв./
Роден в Галатища, Солунско. Учи живопис при чичо си *Макарий* в Света гора. Заедно с братята си монах *Захарий* и йеромонах *Макарий* — рисува стенописи в Хилендарския м-ир /1803, 1847/ и в Иверския м-ир /1815/.
☐ Василиев, Ас. БВМ, 536 — 537; Божков, Ат. Българската икона. С., 1984, с. 19, 299.

ВЕНЕАМИН ХИЛЕНДАРЕЦ
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Търново за „Православное учение... Платона“, превел Ил. Стоянов /1844/.

ВЕНЕДИКТ
/неизв./
Игумен на Калоферския м-ир. Спомоществовател за „Критически издиряния за историята блъг.“, превел Б. Петков /1853/.

Тота Венкова

ВЕНКО
/ок. 1775 — неизв./
Зограф, работи в нач. на XIX век в Трявна. Родоначалник на Венковата зографска фамилия.
☐ Василиев, Ас. БВМ, с. 94; Божков, Ат. Българската икона. С., 1984, с. 264, 318.

ВЕНКО
/неизв./
Роден в Габрово. Свещеник в Лесичарка, Габровско, през 1864 г.
☐ Цончев, П. Габрово, с. 351.

ВЕНКОВ, Атанас Къчов
/неизв./
Зограф от Венковия род от Трявна. При него се е учила Кина Ив. *Калчова*, първата жена, занимаваща се с образопис.
☐ Василиев, Ас. БВМ, с. 96; Божков, Ат. Българската икона. С., 1984, с. 264, 318.

ВЕНКОВ, Венко — вж. *Калчов,* Венко

ВЕНКОВ, Минчо Димитров
/неизв. — 1868/
Зограф от Венковия род от Трявна. Участва в четата на Хаджи Димитър и Стефан Караджа. Убит при Караисен, Търновско.
☐ Василиев, Ас. БВМ, с. 95; Рошковска, А. Към въпроса..., с. 38.

ВЕНКОВ, Никола
/неизв./
Роден в Ставерци, Ломско. Свещеник в родното си село през 1871 г.
☐ Летоструй, V, 1873, с. 59.

ВЕНКОВ, Никола
/неизв./
От Нова Загора. Учи в Медицинското у-ще в Букурещ /1864 — 1869/.
☐ Константинеску-Яши, П. Българи учени..., с. 88, 94.

ВЕНКОВ, Христо
/неизв./
Свещеник в Габрово през 40-те и 50-те години на XIX век.
☐ Цончев, П. Габрово, с. 350.

ВЕНКОВА, Тота
/1855 — 23 дек. 1921/
Родена в Габрово. Завършва местното девическо класно у-ще /1873/ с издръжката на женското благотворително д-во в града. Учителка в Габрово /1873 — 1877/. След Осв. завършва медицина в Петербург, издържана от габровските жени /1878 — 1886/. Ординатор в Русенската първокласна болница /1886/; в Търново /до 1889/, Варна и София /от 1889/. Специализира детски и вътрешни болести в Петербург /1893 — 1894/ и гинекология и акушерство във Виена /1895/. Работи в гинекологичното отделение на Александровската болница. Преподава в първите акушерски курсове в същата болница /1895 — 1901/. През 1901 г. напуска поради болест и преминава на свободна практика. Открива безплатна женска лечебница в собствения си дом за бедните жителки на София. Завещава къщата си на Медицинския ф-т в София; значителни суми — на Габровското у-ще, Искрецкия санаториум и Софийския у-т. През 1932 г. детският отдел на санаториума в Искрец е наречен на нейно име, а от 1971 г. Обединената окръжна болница в Габрово също носи нейното име.
☐ Цончев, П. Габрово, 674 — 675; Мартинов, Ал. Габрово през Възраждането. С., 1940, 66 — 67; Паскалева, В. Българката..., с. 137; Дейци на българската медицина и здравеопазване. С., 1986, 78 — 79.

ВЕРБЕВ /ВЕРБИ/, Евтим
/1847 — 19 юни 1921/
Роден в Шумен. Учи във Военноме-

дицинското у-ще в Цариград /до 1876/ и завършва медицина в Атина /1878/. Военен лекар в Бургас и Ески Джумая /Търговище/ до 1883 г., по-късно — в Шуменския гарнизон.
☐ Шпатов, Кр. Лекари — шуменци през Възраждането. — В: Шумен и Шуменско, № 3, 1971, с. 87; Стефанов, В. Българската медицина през Възраждането. С., 1980, с. 65.

ВЕРБИН, Игнат Стоянов
/неизв. — 16 септ. 1840/
Роден в Сливен. Първоначално образование получава в църковно у-ще в града. Един от първите възпитаници на Габровското у-ще. През 1837 г. като първи бълг. стипендиант със средства на Васил *Априлов* и Никола *Палаузов* е настанен в Одеската семинария, където получава класическо образование. През 1840 г., едва завършил училището, умира. В Русия поддържа връзки с Добри *Чинтулов*, Захари *Княжески*, Найден *Геров*. След смъртта на И. В. книгите от личната му библиотека са предадени на Габровското у-ще.
☐ НБКМ — БИА, II А 2050, л. 13, II А 2051, л. 6; Кирил, патр. Натанаил Охридски, с. 106; Цончев, П. Габрово, с. 410; Арнаудов, М. Творци..., с. 321; Карастоянов, Г. Васил Априлов. Черти от един живот. С., 1971, с. 110, 112, 115, 160; Бабов, К. Руският език в България преди Освобождението. — *Нар. просвета*, 1958, № 2, с. 77; Балчев, Вл. Васил Априлов и първият руски стипендиант на Габровското училище Игнат Вербин от Сливен. — В: Сб. Приносът на интелигенцията от Сливенския край за формирането на националното съзнание през Възраждането. Ч. 2. Сливен, 1985, с. 96.

ВЕРВЕВ, Иван
/неизв./
Роден в Карлово. Учител и църковен певец в Никопол /1855 — 1858/.
☐ Йосифов-Бохачек, Ал. Град Никопол през вековете. С., 1937, с. 114.

ВЕРКОВСКИ, Никола
/неизв./
Учител в Дере кьой /Речка/, Малкотърновско /1871 — 1873/.
☐ Аянов, Г. Малко Търново. Бургас, 1939, с. 271.

ВЕСАРОВ, В.
/неизв./
Учител. Спомоществовател от Търново за „Търговско ръководство“, превел А. Гранитски /1858/.

ВЕСЕЛИН
/неизв./
Свещеник в Герман, Софийско. Спомоществовател от София за „Месецослов“ на Хр. Сичанниколов /1840/.

ВЕСЕЛИН
/неизв./
Свещеник в Алдомировци, Софийско, през 1869 г.
☐ СГОДА, ф. 1293к, оп. 1, а. е. 200, л. 5.

ВЕСЕЛИН
/неизв./
Свещеник в Зимевица, Софийско, през 1869 г.
☐ СГОДА, ф. 1293к, оп. 1, а. е. 200, л. 24.

ВЕСЕЛИН /Куция/
/неизв./
Роден в Проваленица /Стефаново/, Радомирско. Учител в продължение на двадесет години в нач. на XIX век в Друган, Радомирско.
☐ Караиванов, И. Историко-просветното дело в Радомирско. Кюстендил, 1927, с. 30.

ВЕТЕРОВ, Марко /Марк, Марин/
/неизв. — ок. 1869/
От Градец, Котленско. Учи в Одеската семинария; през 1858 г. се прехвърля в Киевската семинария. До 1864 г. получава държавна стипендия. През 1862 г. е приет за слушател в Киевския у-т „Св. Владимир“. През 1864 г. се връща в Б-я.
☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 27, 127; ЦГИА — УССР, ф. 707, оп. 28, ед. хр. 36, № 420, л. 1 — 2; Димитров, Хр. Село Градец. С., 1934, с. 51; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 67.

ВЕТРОВ, Марин Ст.
/неизв./
Учител в Ямбол през 1841 г.
☐ Върховски, Н. Ямболски патриоти по духовното и политическото ни възраждане. Ямбол, 1910, с. 9.

ВЕШИН, Кирил
/неизв./
Учител в Брестовец, Плевенско, през 70-те години на XIX век.
☐ 100 години училище в село Брестовец, Плевенски окръг. Юб. л., Брестовец, 24 май 1966.

ВЕШОВ, Иларион /архимандрит Герасим/
/неизв./
Завършва семинарията при м-ира „Св. св. Петър и Павел“ до Лясковец /1874 — 1876/. Продължава образованието си в руска семинария. След завръщането си в Б-я се замонашва под името Герасим.
☐ Пешев, П. Историческите събития..., с. 79; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 90.

ВЕЩИ, Никола
/неизв./
Взаимен учител в Шумен /1845 — 1846/. Спомоществовател за „Игиономия“, превел С. Доброплодни /1846/.
☐ ИМ — Шумен, отдел Възраждане, инв. № 299, № 2288, л. 39.

ВЕЯНОВ, Иван
/1780 — неизв./
Преселва се от Б-я в Задунаевка, Бесарабия, през 1804 г. Свещеник там от 1826 г.
☐ Радкова, Р. Нови данни..., с. 113.

ВИДЕВ, Никола
/неизв./
Роден в Тюркмешлии /Рупките/, Чирпанско. Син на Видол *Колев*. Свещеник в родното си село през 70-те години на XIX век.
☐ Андонов, Ив. Из спомените ми от турско време. Ч. 2. Пловдив, 1927, с. 10.

ВИДЕН
/неизв./
Учител в Крупач /дн. в СФРЮ/. Спомоществовател от Пирот за „Извод от физика“ на Н. Геров /1849/

ВИДИНСКИ, Тодор — вж. *Тошев*, Тодор

ВИДОЛОВ, Стефан
/неизв./
Роден в Елена. Образование получава в родния си град. Учителства преди Осв. в различни градове и села на Б-я.
☐ Бобчев, С. Елена като просветно огнище в миналото. — В: Еленски сб. 2. С., 1938, с. 109.

ВИКЕНТИЙ
/неизв./
Игумен на Курилския м-ир през 1816 г.
☐ Мутафчиев, П. Избрани произ-

ведения. Т. 2. С., 1973, с. 259.

ВИКЕНТИЙ
/неизв./
Монах в Кричимския м-ир. Учител в Брацигово през 1831 — 1833 г.
☐ Юруков, Д. Брацигово. С., 1931, с. 12; Аджеларов, Д. Брацигово до Освобождението. — *Родопи*, 1974, № 7, с. 39.

ВИКЕНТИЙ
/неизв./
Игумен на м-ира „Св. Троица“ в Банкя, Софийско, през 1848 г.
☐ Писахме да се знае, с. 163.

ВИКЕНТИЙ
/неизв./
Игумен на Етрополския м-ир. Спомоществовател за „Ковчег цветособрания“, наредил Ан. Иванов /1857/.

ВИКЕНТИЙ /светско име Ковачев/
/неизв./
Роден в Ак бунар /Бял извор/, Старозагорско. Монах в Араповския м-ир през 60-те и 70-те години на XIX век. Участва в подготовката на Старозагорското въст. /1875/. По-късно става архимандрит и игумен на м-ира.
☐ Койчева, В. Записките на Стефан Минчев за някои революционни комитети в Старозагорското въстание през 1875 г. — *ИДА*, 30, 1975, с. 104; Кънчев, М. Видрица, с. 197, 227, 333, 659.

ВИКТОР, митрополит Нишки /светско име Чолаков/
/неизв./
Роден в Калофер. Приема монашество в Хилендарския м-ир и ок. 1835 г. е изпратен като таксидиот в Ниш. През 1871 г. е представител на Нишка епархия на църковния събор в Цариград. Избран е за Нишки екзархийски митрополит /1872/ и за член на Синода /1874/. През 1883 г. е заменен със сръбски митрополит.
☐ Васильов, Т. Спомени за лица и събития през XIX — XX век. С., 1934, 330 — 331; Начов, Н. Калофер, 94 — 95.

ВИЛАЕТСКИ, Раде
/неизв./
Учител в Радибош, Радомирско /ок. 1826/.
☐ Караиванов, И. Историко-просветното дело в Радомирско. Кюстендил, 1927, 28 — 29; Гечев, М.

Павел Висковски

Килийните у-ща..., с. 80.

ВИНАРОВ, Върбан Николов
/1856 — 1908/
Роден в Русе. Завършва Робърт колеж в Цариград /1876/. След Осв. е военен и обществено-политически деец — генерал-майор от Генералния щаб; адютант на княз Александър Батенберг; заема висши командни длъжности в бълг. армия. Зет на Георги *Вълкович*. Умира във Виена.
☐ НБКМ — БИА, ф. 34 /Върбан Винаров/; Начов, Н. Цариград, с. 158; Уошбърн, Дж. Петдесет..., с. 168.

ВИНТИЛОВ, Георги
/неизв./
Роден в Троян. Завършва у-т в Русия през 1874 г.
☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 130; Степанова, Л. Вклад России..., 203 — 209.

ВИСАРИОН
/неизв./
Игумен на Рилския м-ир през 1745 — 1746 г.
☐ Иванов, Й. Св. Иван Рилски и неговият манастир. С., 1917, с. 89.

ВИСАРИОН
/неизв./
Игумен на Търновския м-ир „Св. Троица“ след 1859 г.
☐ ДА — В. Търново, ф. 1278, оп. 1, а. е. 1, л. 85.

ВИСАРИОН ХИЛЕНДАРЕЦ
/неизв./
Роден в Габрово. Участва заедно с *Йосиф Соколски* в унията. През 1861 г. се отказва от нея. Свещеник в бълг. църква в Цариград /1861 — 1871/.
Временен дописник на в. „Цариградски вестник“ /1861/. Автор на „Черковно пение за неделнити и празнични дни през цялата година. Нарядил свещеноинок Висарион Хилендарец. От книжярницата на Хр. Данова и др-на в Пловдив, 1867. /Във Вена, у книгопечатн. Л. Сомерова./“; — [2. изд.] „Черковно пение, съдържащо всичките катавасии, ирмоси, тропари и кондаци на всички господски и богородични празници през годината, още и всички песни на вечерня, утреня и на божествена литургия. Наредено от Висариона, священоинок Хилендарец. Виена, 1876“.
☐ ДА — Габрово, ф. 669к, оп. 1, а. е. 2, л. 1; Стоянов, М. БВК, с. 48.

ВИСКОВСКИ, Павел Христов
/неизв. — 80-те години на XIX век/
Роден в Търново. Участник в нац.-осв. д-ние. Учи живопис в Москва /1875/. Един от учредителите и ръководителите на БЦБО в Букурещ, активен участник в неговата дейност. Кореспондент на руски вестници. Служител при Временното руско управление в Свищов /1877 — 1878/. След Осв. редактира в. „Софиянец“ /1879/, сътрудничи на в. „Независимост“ /1880 — 1881/. Умира от туберкулоза.
☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 27а; ЕБ, т. 1, с. 673.

ВИТА
/неизв./
Учителка в Бяла черква, Търновско, през 1870 г.
☐ Чилингиров, Ст. БЧ, с. 178.

ВИТАН
/неизв./
Свещеник в Тетевен през 1801 г.
☐ Писахме да се знае, с. 123.

ПАПА ВИТАН МЛАДИ /Витан Коюв Витанов/
/ок. 1790 — 11 юни 1849/
От Трявна. Потомствен зограф; син на Кою Ц. *Витанов*. Брат на Досю /Теодосий/ и Симеон К. *Витанови*. Синовете му Досю, Кою и Марко *Витанови* също са зографи. Вер. учи в Света гора. Рисува икони в Къпиновския м-ир /1811/. Работи в църк-

РОД ВИТАНОВИ

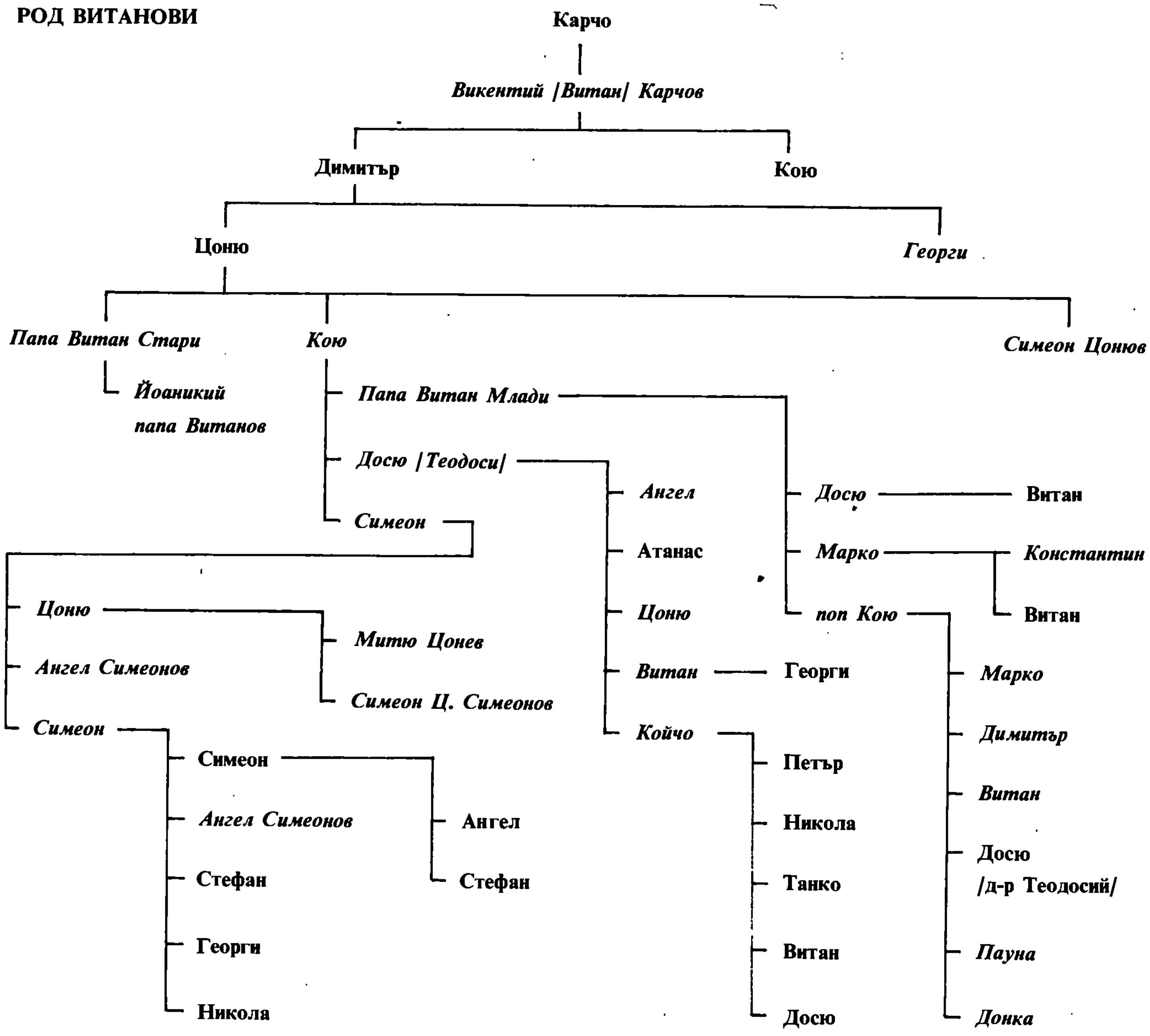
Карчо
Викентий /Витан/ Карчов
Димитър
Кою
Цоню
Георги
Папа Витан Стари
Кою
Симеон Цонюв
Йоаникий папа Витанов
Папа Витан Млади
Досю /Теодоси/
Симеон
Ангел
Атанас
Цоню
Витан
Койчо
Досю
Витан
Марко
Константин
Витан
поп Кою
Цоню
Ангел Симеонов
Симеон
Митю Цонев
Симеон Ц. Симеонов
Георги
Симеон
Ангел Симеонов
Стефан
Георги
Никола
Ангел
Стефан
Петър
Никола
Танко
Витан
Досю
Марко
Димитър
Витан
Досю /д-р Теодосий/
Пауна
Донка

вата „Св. Йоан Предтеча“ в Габрово /1814/. Изработва иконостаса на църквата „Св Архангели“ в Трявна и изписва главните икони /1821 — 1822/. От 1838 г. са иконите му „Св. Никола“ и „Св. Богородица с младенеца“, съхранени в Националната художествена галерия. През 1839 г. изработва иконостаса на църквата „Св. Андрей“ в Преображенския м-ир. Автор на икони в църквите „Св. Архангели“ в Арбанаси /1840/, „Въведение Богородично“ в Чирпан /1848/, в Златарица, Еленско /1845/. Заедно с Йоаникий *Витанов* изписва църквата „Въведение Богородично“ в Чирпан /1848/. Убит при грабеж в Сливенския Балкан.

☐ ДА — Търново, ф. 1278, оп. 1, а. е. 1, л. 107; Василиев, Ас. БВМ, 42 — 45; Божков, Ат. Българската икона. С., 1984, с. 252, 255, 257.

ПАПА ВИТАН СТАРИ /Витан Цонюв Димитров/
/ок. 1735 — неизв./
От Трявна. Потомствен зограф. Братята му Кою *Витанов* и Симеон *Цонюв* и синът му Йоаникий *Витанов* са зографи. Ръкоположен за свещеник /1795/. Служи в църквата „Св. Архангели“ в Трявна /1819/. Известни са неговите икони „Христос“ /1798/, съхранена в Националния археологически музей в София, „Св. Никола“ /1807/ и „Богородица“, които се пазят в Църковния музей. Рисува в Къпиновския м-ир, Еникювци /Куманово/, Варненско. Заедно с брат си Кою рисува икони в църквата в Могилец /дн. в Румъния/.
☐ Василиев, Ас. БВМ, 24 — 26; Божков, Ат. Българската икона. С., 1984, с. 255; Сб. Тревненска художествена школа. С., 1985, с. 235, 254.

ВИТАНОВ, Ангел Досюв /Теодосиев/
/1850 — 21 ян. 1923/
От Трявна. Син на зографа Досю *Витанов*. Рисува икони в църквата „Успение Богородично“ в Каварна /1878 — 1879/. След Осв. работи за-

едно с баща си и братята си Витан, Койчо и Цоню *Витанови* из Добруджа: в селата Карапелит/1882 — 1883/ и Армутлии /Крушари/, Хаджиоглупазарджишко /Толбухинско/ през 1884 г., Алфатар /Генерал Лазарово/, Силистренско, Кюстенджа, Добруджа, Мачин, Добруджа, Тулча и др. Умира в Силистра.
☐ НБКМ — БИА, II В 9668б; Василиев, Ас. БВМ, 53 — 54; Божков, Ат. Българската икона. С., 1984, с. 253; Сб. Тревненска художествена школа. С., 1985, с. 254, 260.

ВИТАНОВ, Витан Досюв Коев
/1819 — 1888/
От Трявна. Син на зографа Досю К. *Витанов*. Свещеник и зограф в Кюстенджа, Добруджа, и в Меджидие, Добруджа /1871 — 1878/. Рисува икони в църквата в Саръ гьол /Търновци/, Силистренско. Заедно с баща си и с братята си Ангел, Койчо и Цоню *Витанови* работи из Добруджа. Рисува завеси за театъра в Силистра /1862/. Умира в Гарван, Силистренско.
☐ НБКМ — БИА, II В 9668б; Василиев, Ас. БВМ, с. 53; Сб. Тревненска художествена школа. С., 1985, с. 254, 260.

ВИТАНОВ, Витан Коюв
/неизв. — 13 ян. 1868/
Роден в Трявна. Син на Кою /Константин/ К. *Витанов* и брат на Димитър, Досю, Марко, Донка и Паунка *Витанови*. Първоначално учи в родния си град, от 1858 г. продължава образованието си в Херсонската семинария в Одеса. През 1859 г. се прехвърля в Смоленската гимназия като руски държавен стипендиант и със средства от фонда на Васил *Априлов*. По препоръка на В. Рачински е настанен в пансиона на гимназията. След завършването ѝ постъпва в Математическия ф-т на Петербургския у-т /1864/. След три години по здравословни причини се премества в Новорусийския у-т в Одеса, където слуша лекции по естествени науки. На път за Б-я умира от туберкулоза.
☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 27; ЦГА — М., ф. 459, оп. 2, д. 2539, л. 15; АВПР, ф. Славянский столь, д. 12 156, л. 2 — 3; ЦГИА — Л., ф. 733, оп. 147, д. 15, л. 478 — 481; оп. 149, д. 311; л. 78; в. *Македония*, II, № 9, 27 ян. 1868; Оджаков, П. В. Влиянието на Русия върху образованието на българите до Освобождението. — Материали ..., 2, с. 32; Поглубко, К. За да бъдат ..., с. 138, 147; Степанова, Л. Вклад России ..., с. 204.

ВИТАНОВ, Георги Димитров
/ок. 1750 — неизв./
От Трявна. Син на зографа Димитър Витанов, от когото няма запазени икони. Автор на икони в църквите „Св. Неделя“ в Ловеч /1802/, „Св. Троица“ в Габрово /1820/, „Св. 12 апостоли“ във Враца.
☐ Василиев, Ас. БВМ, 26 — 28; Божков, Ат. Българската икона. С., 1984, с. 252, 261; Сб. Тревненска художествена школа. С., 1985, с. 255.

ВИТАНОВ, Димитър Коюв
/ок. 1846 — 1877/
Роден в Трявна. Син на Кою /Константин/ *Витанов*, брат на Витан, Досю, Марко, Донка и Паунка *Витанови*. Женен за учителката Тонка *Витанова*. Първоначално образование получава в родния си град. През 1860 г. учи в протестантския колеж на о. Малта, а през 1861 г. — в Смоленската гимназия в Москва. Завършва Физико-математическия ф-т на Петербургския у-т /1869/ с руска държавна стипендия. Завръща се в Б-я и работи като учител в Габрово /1869 — 1870/, Севлиево /1870 — 1873/, Ст. Загора /1873/ и Трявна /от 1874 до смъртта си/. Преподава математика, астрономия и естествознание. Ръководител на театрална група и читалищен деец в Трявна. Придружава като преводач Феликс Каниц при пътуването му из България.

Публикува една статия във в. „Право“ /1871/. Превежда „Физическа география от М. Ф. Мори. С две карти — За ветровете и морските течения. Превел Д. Витанов. Издава книжярницата на Хр. Г. Данов и с-ие в Пловдив, Русчюк, Велес, 1873“; „Небесни светила или планетните и звездни мирове. Популярно изложение на всичките открития и теории на новата астрономия от О. М. Митчеля А. М., директора на обсерваторията в Синсинати. Превел Д. Витанов. С 41 фигура в текста. Виена. Книжарницата на Хр. Г. Данов в Пловдив, Русчук, Велес, 1875“. Според некролога за Д. В. във в. „Напредък“ от него остава ненапечатан „Учебник по алгебра“.
☐ НБКМ — БИА, ф. 129, а. е. 4, л. 144; а. е. 30, л. 22; а. е. 166, л. 29; II В 9668а; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 27, 130; АВПР, ф. Славянский столь, д. 12156, л. 2 — 3; в. *Напредък*, XI, № 127, 15 април 1877; Беязов, В. Училище и училищни дейци в Севлиево 1818 — 1918. — *Уч. пр.*, 1923, № 6, с. 383; Вълчанов, Х. Севлиево. 1842 — 1942. Ч. 2. С., 1942, с. 36; Стоянов, М. БВК, 48 — 49; Йонкова, Ст. Девическото образование в Севлиево през Възраждането. — В: Севлиево и Севлиевският край. С., 1967, с. 77; Каракостов, Ст. БВТ, с. 675.

ВИТАНОВ, Досю Коев
/1838 — 1874/
От Трявна. Потомствен зограф. Учи при баща си *папа Витан Млади*. Братята му Марко и поп Кою *Витанови* също са зографи. Д. В. е учител и обществен деец. Работи в Бараклии /Оризаре/, Бургаско, където умира.
☐ Василиев, Ас. БВМ, с. 47; Сб. Тревненска художествена школа. С., 1985, с. 255.

ВИТАНОВ, Досю /Теодосий/ Коюв
/ок. 1790 — ок. 1871/
От Трявна. Син на зографа Кою Ц. *Витанов*. Братята му Симеон *Витанов* и *папа Витан Млади* са също зографи. С живопис се занимават четирима от петимата му синове: Ангел, Витан, Койчо и Цоню *Витанови*. Автор на част от иконостаса в Килифаревския м-ир „Св. Теодосий Търновски“ /ок. 40-те години на XIX век/, на икона „Св. Григорий“, която била купена за църквата в Потур, Добруджа /1845/, на икони в църквата в Никопол /1842/, в бълг. църква „Св. Димитър“ в Бабадаг, Добруджа /1848/, в Троянския м-ир. Заедно с Йоаникий папа *Витанов* рисуват в църквата „Св. Йоан Предтеча“ в Бочуковци, Габровско /1848/. Негови икони има в Килифаревския м-ир „Три светители“ /1849/, в църквите „Св. Никола“ в Г. Оряховица /1854/, „Св. Троица“ в Алфатар, Силистренско, „Св. Георги“ в Трявна /1855/, прави стенописи в Раковишкия м-ир, Кюстендилско. Със сина си Витан украсява завесата на театъра в Силистра /1862/.
☐ НБКМ — БИА, II В 9668б; ДА — В. Търново, ф. 805к, оп. 1, а. е. 27, л. 134; Василиев, Ас. БВМ, 45 — 47; Божков, Ат. Тревненската живописна школа. С., 1967, 61 — 62; Божков, Ат. Българската икона. С., 1984, 252 — 253, 258; Сб. Тревненска художествена школа. С., 1985, с. 255, 258, 263.

ВИТАНОВ, Иоаникий /Йонко/

/ок. 1790 — 24 март 1853/

От Трявна. Син на зографа *папа Витан Стари*. Зограф и килиен учител в Трявна. Автор на икони в Килифаревския м-ир /1814/ и църквите „Св. Йоан Предтеча“ в Габрово /1815/, „Св. Никола“ в Копривщица /1816/, „Св. Илия“ в Севлиево /1819, 1830, 1831/, „Св. Архангел Михаил“ в Трявна /1820, 1824/, „Св. Никола“ в Жеравна /1826/, „Всех Светих“ в Тетевен /1832/, в Соколския м-ир /1833, 1836/, църквите „Св. София“ в Сливен /1836/, „Св. Богородица“ в Арбанаси /1840/, „Св. Богородица“ в Шипка, Казанлъшко /1833/, „Св. Никола“ в Търново /1837/ и Черепишкия м-ир /1840/. Заедно с *папа Витан Млади* рисува в църквата „ Въведение Богородично“ в Чирпан /1848/. В началото на 40-те години прави икони в църквата „Успение Богородично“ в Никопол и в Къпиновската манастирска църква /1843/. Заедно с Досю К. *Витанов* рисува икона в църквата „Св. Йоан Предтеча“ в Бочуковци, Габровско /1848/. Негови икони има също в църквите „Архангел Михаил“ в Трявна, „Успение Богородично“ в Пирдоп, „Св. Троица“ /1849/ и „Св. Никола“/1852/ в Дряново.

☐ НБКМ — БИА, ф. 129, а. е. 166, л. 99; ДА — В. Търново, ф. 805к, оп. 1, а. е. 27, л. 134; Василиев, Ас. Тетевенските църкви. С., 1948, с. 26; Василиев, Ас. БВМ, 39 — 42; Чолов, П. История на град Дряново. С., 1969, с. 99; Божков, Ат. Българската икона. С., 1984, с. 252, 255, 259 — 261, 384, 451; Сб. Тревненска художествена школа. С., 1985, с. 256, 262.

ВИТАНОВ, Койчо Досюв

/1817 — 25 дек. 1894/

От Трявна. Син на Досю К. *Витанов*. Има четирима братя, от които тримата са иконописци: Ангел, Витан и Цоню *Витанови*. Един от първите ученици и близък приятел на П. Р. *Славейков*. Свещеник в Трявна ок. 1841 г. Същевременно е и учител. Автор на икони в Горно Чамурлии, Добруджа /1860/, и в църквата „Св. Никола“ в Балчик /1868/. През РТОВ участва в Бълг. опълчение в Шеста дружина.

☐ НБКМ — БИА, II В 9668б, ф. 129 а. е. 1, л. 12; а. е. 166, л. 23; II В 9668; ИМ — Шумен, отдел Възраждане, инв. № 287; Даскалов, Хр. Спомени за учителската, книжовна и обществена деятелност на П. Р. Славейков в Трявна. — *Уч. пр.*, 1900, № 6, 449 — 451; Василиев, Ас. БВМ, 52 — 53; Божков, Ат. Българската икона. С., 1984, с. 253; Сб. Тревненска художествена школа. С., 1985, с. 256.

ВИТАНОВ, Константин

/неизв./

Роден в Търново. През 1870 г. завършва гимназия в Русия.

☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 130; Степанова, Л. Вклад России..., с. 204.

ВИТАНОВ, Костадин Марков

/ок. 1855 — 14 ноем. 1898/

Роден в Трявна. Син на тревненския зограф Марко *Витанов*. Заедно с баща си и брат си Витан М. *Витанов* работи като иконописец и резбар. Рисува икони из Габровско, Търновско, Казанлъшко, Свищовско, Дряновско и др. През 1881 г. рисува икони в Кара Хасан, Ескиджумайско /Зараево, Търговищко/. Заедно с Кръстю *Захариев* и сина му Генко *Захариев* работи в м-ира „Св. Архангел“ край Дебелец, Търновско /1886/. Автор на 13 икони в Козловец, Търновско /1888/.

☐ НБКМ — БИА, II В 9668г; Василиев, Ас. БВМ, 58 — 59; Сб. Тревненска художествена школа. С., 1985, с. 256, 262.

ВИТАНОВ Коюв, поп Кою /архимандрит Константин/

/1821 — 4 май 1891/

От Трявна. Син на зографа *папа Витан Млади*. Братята му Досю и Марко *Витанови* също са зографи. Баща на четири дъщери, две от които — Донка и Паунка *Витанови*, са учителки преди Осв., и четирима синове Витан, Димитър, Досю /лекар и редактор на медицински вестник/ и Марко *Витанови*. Учи в килийното у-ще в Трявна и при *Неофит Рилски* в Габровското у-ще ок. 1835 — 1836 г. Взаимен учител в Трявна през 40-те години на XIX век. Ръкоположен за свещеник /1841/. По-късно е архимандрит — протосингел на *Иларион Макариополски*. Прави иконостаса в Енчовци, Габровско. Участва в работата по иконостаса на севлиевската църква „Св. Илия“. Изработва владишкия трон на църквата „Св. Архангел Михаил“ в Трявна. Ателието му е посетено от Феликс Каниц /1871/. Умира в Трявна.

☐ НБКМ — БИА, II А 2051, л. 4; II В 9668г; II Д 386; ДА — В. Търново, ф. 805к, оп. 1, а. е. 27, л. 65; Гошев, Г. Трявна през времето на последните търновски гръцки владици. — *БИБ*, 1930, № 2, с. 208; Цончев, П. Габрово, с. 411; Василиев, Ас. БВМ, 48 — 52; Божков, Ат. Българската икона. С., 1984, с. 190, 258; Сб. Тревненска художествена школа. С., 1985, с. 256.

ВИТАНОВ, Кою Цонюв

/ок. 1762 — неизв./

От Трявна. Потомствен зограф. Братята му *папа Витан Стари* и Симеон *Цонюв* и синовете му *папа Витан Млади*, Досю и Симеон *Витанови* са зографи. Автор на икони в църквата „Възнесение“ в Шумен /1825/ и Троянския м-ир /1828/. Заедно с брат си *папа Витан Стари* рисува в църквата в Могилец, Добруджа.

☐ Василиев, Ас. БВМ, 29 — 32; Божков, Ат. Българската икона. С., 1984, с. 256, 382; Сб. Тревненска художествена школа. С., 1985, с. 253, 256.

ВИТАНОВ, Марко

/1818 — 8 ноем. 1914/

От Трявна. Син на тревненския зограф *папа Витан Млади*. Братята му поп Кою и Досю *Витанови* също са зографи. Учи рисуване при баща си. Учителства с П. Р. *Славейков* в Трявна. Негови икони има в църквите „Св. св. Кирил и Методий“ в Божурлук, Свищовско, и „Св. Димитър“ в Сазлъ, Ескиджумайско /Тръстика, Търговищко/ /1875/. Заедно със синовете си Витан и Константин *Витанови* работи и като резбар.

☐ НБКМ — БИА, II В 9668г; Василиев, БВМ, с. 47; Божков, Ат. Българската икона. С., 1984, с. 253; Сб. Тревненска художествена школа. С., 1985, с. 257.

ВИТАНОВ, Марко Коюв

/1844 — 1913/

Роден в Трявна. Син на Кою *Витанов* и брат на Витан, Димитър, Досю, Донка и Паунка *Витанови*. Учи в Трявна и Габрово /1872/. Учител в родния си град /1866 — 1872, 1973, 1875 — 1876/. Окръжен началник в Хаджиоглу Пазарджик /Толбухин/ от 1877 до 1878 г. Учител във Враца /1878 — 1880/ и Трявна /1881 — 1885/; адвокат в Бяла Слатина /1886 — ок. 1896/ и Трявна /след 1896/.

☐ НБКМ — БИА, ф. 129, а. е. 42, л. 2, 2а, 5; II В 9668; II В 9668а; Даскалов, Б. Тревненското у-ще..., с. 58; Василиев, Ас. БВМ, с. 52; Обрешков, Обр. Въвеждане и разпространение на „звучната метода“ в България. — *Нар. просвета*, 1968, № 7, с. 86.

ВИТАНОВ, Никола Константинов
/1851 — 1890/
Роден в Търново. Учи в Робърт колеж, Цариград. Член на създаденото там ученическо д-во /1869/. През 1874 — 1876 г. е ученик в Земеделското у-ще в Крижевац, Хърватско /дн. в Австрия/. Продължава образованието си в Земеделския ф-т на Висшето земеделско у-ще във Виена. Опълченец в РТОВ. След Осв. е учител в Кюстендил.
☐ Начов, Н. Цариград, с. 161; Топузов, Ив., Ив. Сарафов. Първите стъпки на земеделската просвета в България. Пловдив, 1971, с. 136, 139.

ВИТАНОВ, Симеон Коюв
/ок. 1795 — неизв./
От Трявна. Син на зографа Кою Ц. *Витанов*. Братята му Досю К. *Витанов* и *папа Витан Млади* също са зографи. Баща на Ангел *Симеонов*, Симеон и Цоню *Витанови*. Автор на цикли икони в Рабромските църкви „Св. Троица“ и „Св. Йоан Предтеча“ и в църквата на Енина, Казанлъшко /1814/. Негови икони има в църквата „Св. Архангел Михаил“ в Трявна, в Преображенския м-ир /1822 — 1823/, в севлиевската църква „Св. Сава“, в църквата „Св. София“ в Сливен.
☐ Василиев, Ас. БВМ, с. 47; Божков, Ат. Българската икона. С., 1984, с. 252, 258; Сб. Тревненска художествена школа. С., 1985, с. 258.

ВИТАНОВ, Симеон Симеонов
/1823 — 3 дек. 1879/
Потомствен тревненски зограф. Син на Симеон К. *Витанов*. Брат на Ангел *Симеонов* и на Цоню *Витанов*. Автор на икони в старата църква в Килифарево, Търновско /1836 — 1837/, в църквите в Косарка, Габровско /1858/, в Дебелец, Търновско /1862/, „Св. Атанас“ в Г. Оряховица /1867/. Заедно с брат си Цоню С. Витанов рисува икони в Пчелище, Търновско /1858/.
☐ Василиев, Ас. БВМ, 57 — 58; Божков, Ат. Българската икона. С., 1984, с. 252, 258; Сб. Тревненска художествена школа. С., 1985, с. 258, 263.

ВИТАНОВ /ЗОГРАФСКИ/, Цоню Досюв
/неизв./
Син на тревненския зограф Досю К. *Витанов*. Работи като иконописец и резбар заедно с баща си и братята си Ангел, Витан и Койчо *Витанови* из Добруджа. Библиотекар на ч-щето в Силистра /1872/, където умира.
☐ НБКМ — БИА, II В 9668б; Каракостов, Ст. БВТ, с. 647; Василиев, Ас. БВМ, с. 45.

ВИТАНОВ, Цоню Симеонов
/ок. 1820 — 1885/
Потомствен тревненски зограф. Син на Симеон К. *Витанов*. Брат на Ангел *Симеонов* и на Симеон *Витанов*. Баща на Симеон Ц. *Симеонов*. Автор на икони в църквата на Дрента, Търновско /1849/. Работи икони за църквата „Св. Георги“ в Трявна /1853/ и „Св. Никола“ в Лясковец /1858/. Заедно с брат си Симеон рисува в Пчелище, Търновско /1858/. Негови икони се пазят в църквата „Св. Атанас“ в Лясковец /1864/ и в църквата „Преображение Господне“ в Свищов. Изографисва църквите „Св. Георги“ в Трявна /1866/ и „Св. Архангел“ в Търново. Негови са част от иконостасните икони в църквата на м-ира „Св. 40 мъченици“ в Мерданя, Търновско /1867/.
☐ ДА — В. Търново, ф. 805к, оп. 1, а. е. 27, л. 164; Василиев, Ас. БВМ, 54 — 56; Божков, Ат. Българската икона. С., 1984, с. 252, 258, 462; Сб. Тревненска художествена школа. С., 1985, с. 259

ВИТАНОВА, Донка Коюва /Попкоюва/
/неизв./
Родена в Трявна. Дъщеря на Кою *Витанов*. Сестра на Паунка /Павуна/, Витан, Димитър, Досю и Марко *Витанови*. Учителка в Трявна преди и след Осв. /1880 — 1889/.
☐ НБКМ — БИА, II В 9668 — 9668а; Даскалов, Б. Тревненското у-ще..., с. 64.

ВИТАНОВА, Паунка /Павуна/ Коюва /Попкоюва/
/неизв./
Родена в Трявна. Дъщеря на поп Кою *Витанов* и сестра на Донка, Витан, Досю, Димитър и Марко *Витанови*. Учителка в Трявна /1858 — 1863/.
☐ НБКМ — БИА, II В 9668 — 9668а; Даскалов, Б. Тревненското у-ще..., с. 64; Паскалева, В. Българката...,с. 137.

ВИТАНОВА, Тонка Димитрова /по баща Бойчева или Бончева/
/неизв./
Съпруга на Димитър *Витанов*. Завършва протестантското у-ще в Ст. Загора. Учителка в същия град /1865 — 1866; 1868 — 1869; 1873 — 1875/, в Габрово /1869 — 1870/, Севлиево /ок. 1870 — 1873/, Трявна /1875 — 1876/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 129, а. е. 42, л. 5; НА БАН, ф. 46к, а. е. 26, л. 3; ДА — Габрово, ф. 670 к. оп. 1, а. е. 43, л. 1; Тошева, Ан. Автобиография. Ст. Загора, 1911, с. 17, 21; Беязов, В. Училище и училищни дейци в Севлиево 1818 — 1918. — *Уч. пр.*, 1923, № 6, с. 383.

ВИТЕЛОВ, Т. /псевд./ — вж. *Бурмов*, Тодор

ВИЧЕВ, Васил
/неизв./
Роден в Сливен. През периода 1860 — 1875 г. е ученик в Галатасарайския лицей, Цариград.
☐ Табаков, С. Сливен, 516—517.

ВИЧЕВ, Жендо
/ок. 1813 — 1868/
От Котел. Учи шивашки занаят. Автор на летописни бележки за историята на Котел след 1800 г.
☐ Киров, Г. Летописът на Женда Вичов от Котел. — *СбНУ*, 12, 1895, 359 — 378; Киселков, В. Софроний Врачански. Живот и творчество. С., 1963, с. 21; Арнаудов, М. Творци..., с. 95.

ВИЧЕВ, Мирчо
/неизв./
Роден в Кюпеклий /Градинарово/, Провадийско. Учи в Черковна, Провадийско. Учител в Дерекьой /Константиново/, Варненско /1859/, и в Равна, Провадийско /1860/.
☐ Тонев, В. Бележки..., ч. 1, с. 92.

ВИЧЕВ, Михаил
/неизв./
Учител в Дивдядово /дн. кв. на Шумен/. Свещеник в Мараш, Шуменско, през 70-те години на XIX век.
☐ ДА — Варна, ф. 75к, оп. 1, а. е. 64; Пенков, М. Учебното дело в Дивдядово преди Освобождението. — В: Шумен — Коларовград. 2. Коларовград, 1962, с. 26.

ВИЧО
/неизв./
Свещеник в Костен, Карнобатско, в края на XVIII и нач. на XIX век.
☐ Нейчев, Т. Карнобат в миналото и Алекси Нейчев. С., 1938, с. 25.

ВИЧО
/неизв./

Учител в Котел през 40-те години на XIX век. Спомоществовател за „Игиономия", превел С. Доброплодни /1846/.

☐ Киров, Г. Материал за историята на котленското училище. — *СбНУ*, 22 — 23, 1906 — 1907, с. 16.

ВИШАН
/неизв./

Монах в Света гора. Учител в Банско между 1805 и 1818 г.

☐ Ковачев, М. Самоковската епархия през 1757 г. — В: Сб. Паисий Хилендарски и неговата епоха. С., 1973, с. 602.

ВИШАНОВ, Димитър — вж. *Молеров*, Димитър

ВИШАНОВ, Тома — вж. *Молеров*, Тома

ВИЯЧКИ, Янаки
/неизв./

Свещеник в Друган, Радомирско, от 30-те до 60-те години на XIX век.

☐ Караиванов, Ив. Историко-просветното дело в Радомирско. Ч. 1. Кюстендил, 1927, с. 30.

ВЛАДЕВ, Константин /Костадин/
/12 септ. 1836 — 6 ян. 1912/

Роден в Карагитлий /Виден/, Казанлъшко. Образование получава в Казанлък /1843 — 1851/ и Пловдив /1854/. Частен учител в Казанлък /1851 — ок. 1854/; учител в Казанка, Старозагорско /ок. 1855 — ок. 1860/ и Казанлък /след 1860/.

☐ Даскал Константин Владев /1836 — 1912/. — В: Казанлък в миналото и днес. С., 1923, 62 — 64; Стамболски, Хр. Автобиография, дневници, спомени. Т. 1. /1852 — 1868/. С., 1927, с. 75.

ВЛАДЕВ, Пенчо
/неизв./

От Тича, Котленско. Учител в Долни Добромир, Добруджа /1864 — 1865/.

☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 215; Тонев, В. Добруджа, с. 276.

ВЛАДИ /Влади Луди/
/неизв./

Роден в Котел. Учител в Ени пазар /Нови пазар/ през 1853 г. и в Саръ юрт, Добруджа, ок. 1860 г.

☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 198; Асенов, В. Нови Пазар. Културно-исторически очерк. С., 1929, с. 51.

ВЛАДИГЕРОВ, Ангел Н.
/неизв./

Роден в Шумен. Завършва Болградската гимназия. Учител в Тулча /1867 — 1869/, Русе /1869 — 1870/, Габрово /1871 — 1873/, Шумен /1877/.

☐ НБКМ — БИА, II А 1710, II А 2268; Орловски, С. Из историята на учебното дело в Русе. — *Уч. пр.*, 1906, № 10, с. 1079; Цончев, П. Габрово, с. 433; Люлюшев, М. РБО, с. 140.

ВЛАДИГЕРОВА, Ана /Анна, Анка/ Стаматова
/неизв./

Получава образование в Русия. Учителка в главното девическо у-ще в Габрово /1870 — 1873/.

☐ ДА — Габрово, ф. 670к, оп. 1, а. е. 22, л. 1; Гъбенски, Хр. Габрово, 64 — 65; Тошева, Ан. Автобиография. Ст. Загора, 1911, с. 21; Паскалева, В. Българката..., с. 137.

ВЛАДИГЕРОВА, Иванка — вж. *Стаматова-Владигерова*, Иванка

ВЛАДИКИН, Иван С.
/неизв./

Роден в Търново. Учи в Белградската гимназия /1856 — 1858/ и във Военномедицинското у-ще в Цариград /ок. 1866/. Учител в Плевен /1860, 1870/.

Превежда „Писма за службата божия в православната църква [от Андр. Муравьов]. От сръбский на българский язик от И. С. Владикин, търновца, а напечатана с иждивението на Неша Неделкова, копривщенина. В Белград, в Правителствената книгопечатница, 1858". Превежда и преработва „Позорищни дела от И. С. Владикина. I. Владислав крал български, II. Велики княз Борис. Букурещ. /В печатницата на А. Андрич/, 1870".

☐ НБКМ — БИА, ф. 154, а. е. 8, л. 16 — 17; Ботев, Хр. Съчинения, т. 3, с. 473; Стоянов, М. БВК, с. 49; Каракостов, Ст. БВТ, с. 223; Драганова, Димитров. Книжовници.., 115 — 143.

ВЛАДИМИРОВ, А.
/неизв./

Взаимен учител в Пазарджик /1864; 1870 — 1878/.

☐ В. *Съветник*, II, № 10, 6 юни 1864; Батаклиев, Ив. Татар Пазарджик, с. 253.

ВЛАДИМИРОВ, Велексин
/неизв./

Учител в пловдивското у-ще „Св. Троица" ок. 1866 — 1869 г.

☐ Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив, 1981, с. 298.

ВЛАДИМИРОВ, Куцов Д.
/неизв./

Учител в Малешево през 1860 г.

☐ Шишманов, Ив. Нови студии из областта на българското възраждане. — *СбБАН*, 21, 1926, с. 335.

ВЛАДИМИРОВ, Луксандро
/неизв./

Учител в Свищов през 1870 г.

☐ Ганчев, Ст. Свищов, с. 127.

ВЛАДОВ, Минчо
/неизв./

Учител в Конгас, Добруджа /1875 — 1878/.

☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 209.

ВЛАДОВА, Евгения — вж. *Кисимова-Владова*, Евгения

ВЛАДОВА, Мария П.
/неизв./

Учителка във взаимното у-ще в Котел. Спомоществовател за „Нещастна фамилия" на В. Друмев /1873/.

ВЛАЕВ, Георги М.
/неизв./

Учител в Сухиндол, Търновско, и Златарица, Еленско, през 70-те години на XIX век. Ръководител на ч-щето в Сухиндол.

☐ Чилингиров, Ст. БЧ, с. 488; Асенов, П. Училищата в Еленско. — В: Еленски сб. С., 1968, с. 94.

ВЛАЙКОВ, Алипи Г.
/неизв./

Роден в Пирдоп. Брат на писателя Тодор Г. Влайков. Учителства в Пирдоп /1872 — 1873; 1874 — 1877/.

☐ Чилингиров, Ст. БЧ, с. 368; Стоянов, М. Град Пирдоп в миналото и сега. С., 1943, с. 165.

ВЛАЙКОВ, Тодор
/неизв./

През 1830 г. се преселва от Б-я в Чадър Лунга /дн. в СССР/. Свещеник там през 40-те години на XIX век.

☐ Радкова, Р. Нови данни..., с. 123.

ВЛАЙКОВА, Недялка Маджарова

Добри Войников

/неизв./
От Копривщица. Учителка до **1877 г.**
☐ **Говедаров**, Ив. Копривщица, с. 11; Шабанов, Ив. Непресъхващ извор на родолюбци, с. 14.

ВЛАХОВ, Георги — вж. *Вълков*, Георги

ВОДЕНИЧАРОВ /ВОДЕНИЧАРСКИ/, Йовн А.
/неизв./
Учител в Сливен и Айтос през 70-те години на XIX век. След Осв. е адвокат, околийски н-к.
☐ В. *Право*, VI, № 14, 13 май 1871; VIII, № 33, 29 окт. 1873; Икономов, М. Моите спомени за училищно-читалищното дело на гр. Сливен /1815 — 1877/. — В: Юб. сб. на бълг. нар. ч-ще „Зора“ в Сливен, с. 70.

ВОДЕНИЧАРОВ, Неделчо
/неизв. — 2 окт. 1876/
От Калофер. Завършва гимназия в Николаев /1870 — 1875/. Продължава образованието си в Медицинския ф-т на Московския у-т. Умира като студент в Москва.
☐ НБКМ — БИА, ф. 29, а. е. 2, л. 22; в. *Напредък*, X, № 107, 27 ноем. 1876; Степанова, Л. Вклад России..., с. 204.

ВОДЕНОВ
/неизв./
Ученик в Одеската семинария до 1862 г.
☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 27; Степанова, Л. Вклад России..., с. 204.

ВОДСКИ — вж. *Кънев*, Стефан

ВОЙВОДОВ, Иван С.
/1853 — 1930/
Роден в Пазарджик. Завършва гимназия в Прага. Учител в родния си град /1875 — 1876/, читалищен деец и член на РК. След Осв. е политически деец в Пазарджик.
☐ НБКМ — БИА, II А 2491; Батаклиев, Ив. Преглед на учебното дело в гр. Татар Пазарджик. — *Уч. пр.*, 1924, № 2, 181 — 182; Доросиев, Л., Нашите ..., с. 21; Гергов, Ив. Документи за жертвите и щетите по време на Априлското въстание от 1876 година в Панагюрския край. — *ИДА*, 40, 1980, с. 148.

ВОЙВОДОВ /ВЪРБАНОВ/, Никола Кръстев
/1842 — 8 авг. 1867/
Роден във Враца. Син на богатия търговец Кръстьо Върбанов. До 1860 г. е ученик във френския католически колеж в Бебек, Цариград. Завръща се в Б-я и в съдружие с италианец се занимава с бубарство. През 1865 г. заминава за Милано и се записва в курс по бубарство. Желанието му е да проучи копринената индустрия и да я развие във Враца. В Италия попада под влиянието на идеите на Мацини и Гарибалди, изоставя търговските си планове и се посвещава на нац.-осв. борба. През 1867 г. участва в дейността на бълг. община в Браила. Приема името Войводов. Установява се в Галац с намерение да сформира чета, която да премине в Б-я. Установява връзка със Стефан Караджа и въпреки неговото мнение, че моментът е неподходящ за минаване на чети, Н. В. заедно със Цвятко Павлович — сърбин, сформира група млади патриоти, набавя оръжие, униформи, знаме и изпраща мунициите в Крагуевац /дн. в СФРЮ/, откъдето четата трябва да навлезе в Б-я заедно с четата на Иван Кулин. На 8 авг. 1867 г. турската полиция го разкрива на кораба „Германия“ в Русенското пристанище, при опита да бъде арестуван оказва съпротива и след кратка престрелка е убит. Временен дописник на сп. „Български книжици“/1858 — 1859/ и в. „Турция /1866/.

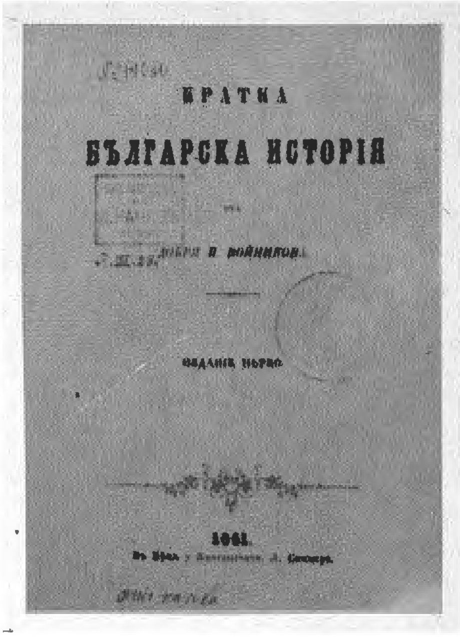

КРАТКА

БЪЛГАРСКА ИСТОРІЯ

1861.

„Кратка българска история“ /1861/ — Д. Войников

☐ НБКМ — БИА, ф. 14, а. е. 1, л. 41; Цанев, Д. Бележки по историята на училищното дело във Враца. — *Уч. пр.*, 1906, № 11, с. 1116; Начов, Н. Цариград, с. 136; Йоцов, Д. Враца, 177 — 183; Ангелов, Ив. Враца и врачани в борбата за освобождение от турско робство. Враца, 1957, 34 — 40; Стоянов, М. БВК, с. 54; **Чернев**, М. Градът, древният и новият. — В: 100 години народно читалище във Враца. 1869 — 1969. Юб. сб. С., 1969, с. 13; Леков, Д. Тодор Пеев. С., 1978, с. 3.

ВОЙКОВ, Петър
/неизв./
Роден в Котел. Ученик в Галатасарайския лицей, Цариград, преди Осв.
☐ Начов, Н. Цариград, с. 152.

ВОЙНИКОВ, Добри Василев /Попов/
/10 ноем. 1833 — 27 март 1878/
Роден в Шумен в семейството на градския свещеник поп *Васил*. Учи в Шумен /до 1853/ при Сава *Доброплодни*, после при Сава *Филаретов* и Иван *Богоров*. Участва като цигулар в първия бълг. оркестър на унгареца Шафран /1851/. Работи в магазина на сродника си Ат. Стоянов /1853 — 1854/. С негова издръжка постъпва във френския католически колеж в Бебек, Цариград /1856 — 1858/. Учител в класното у-ще в Шумен /1858 — 1864/ — преподава

„Възцаряването на Крума „Страшний“/1871/ — Д. Войников

бълг. граматика, бълг. история, словесност, за първи път въвежда музиката като учебна дисциплина. Подновява дейността на местното ч-ще /1860/. Създава първия ученически оркестър /1861/. Участва в църковната борба, поради което е принуден да напусне Б-я. През 1864 г. е в Болград. Установява се в Браила като директор на бълг. у-ще /1865 — 1871/. Основава театрална трупа /1866/, която дава представления в продължение на десет години. В нея за пръв път участват като артисти и жени. Поставят се негови и други пиеси с патриотична и рев. тематика. Трупата изнася първото си представление — “Стоян войвода“, на 24 ян. 1866 г., а на 10 апр. 1866 г. — “Райна княгиня“. С. г. трупата гостува в Букурещ и играе в салона на Националния театър в присъствието на румънския крал Карол I. Представят „Покръщение на Преславский двор“. С пиесата „Велислава“ /1870/ гостуват в Галац. Канен е да режисира пиеси в Букурещ и Галац. Редактира в. „Дунавска зора“ /1867 — 1870/. Учител в Гюргево /1871 — 1873/, където основава и ръководи църковен хор. През 1873 г. /или 1875/ приема руско поданство. Член-основател на БКД в Браила. След обявяването на РТОВ отива в Гюргево и Плоещ. През есента на 1877 г. е в щаба на княз В. А. Черкаски в Търново. Управител на сиропиталището и болницата в Търново. Умира от тиф в Търново.

Сътрудничи на сп. „Български книжици“ /1859 — 1860/, сп. „Духовни книжки“ /1864, 1867/, в. „Народност“/1868/, сп. „Общ труд“/1868/, сп. „Училище“ /1871 — 1874/, в. „Право“ /1872/, сп. „Читалище“ /1873/.

Превежда „Сборник от разни съчинения. Изчерпени из французката литература и преведени с прибавления на няколко български съчинения за пример на младити, что ся занимават с писменост от Добрия В. Попова и издаден от Р. И. Блъскова. Издание първо. Цариград — Галата, в книгопечатницата на Д. Цанкова, 1860“. Автор на: „Краткий катихизис за първоначални училища от Д. В. Издал Д. Ангелидес, книгопродавец в Пловдив — Галата, в книгопечатнята на Д. Цанкова, 1859“; „Кратка българска история от Добря П. Войникова. Издание първо. 1861. Във Вена, у книгопечатн Л. Сомера“; „Училищно театро или комически представления, собствени да бъдат представени в салона на едно възпитателно заведение от Д. П. Войникова. Браила. Ромъно-българската книгопечатница на Хр. Д. Ваклидова, 1864; „Кратка българска граматика с упражнения от Д. П. Войникова. Издава ся от книжярницата на Д. В. Манчева в Пловдив, 1864. /Браила, в Ром. — бълг. типогр. на Хр. Д. Ваклидова“/; — 2. изд., „Виена. Книгопечатница Л. Сомерова, 1866“; — „Българска граматика за първоначялни ученици от Д. П. Войникова. Трето издание. 1869“; „Райна княгиня. Драма в пят действия от Д. П. Войникова. Представена в Браилското театро. Браила, в книгопечатница „Съединение“ 1866“; — [2. изд.] „Райна българска княгиня. Драма в пет действия с пеяния от Д. П. Войникова. Браила, 1869; — „Райна княгиня. Драма в пет действия от Д. П. Войникова. Издание второ, с прибавка от 6 картинки. Издава Манол Мартинов. Браила, печатница Х. Д. Паничкова, 1875“; „Песни любовни, хороводни, сватбенски и смешни от Д. П. В. Браила, печятница Х. Д. Паничкова, 1868“; „Разни стихотворения от Д. П. Войникова. Браила, печятница Х. Д. Паничкова, 1868“; „Покръщение на Преславский двор. Драма в четире действия. С пеяния и осъм зрелища от Д. П. Войникова. Представена за пръв път в Браилский общ театр на 11 майя 1868 и положеня на сцена от истия. Букурещ, книгопечатница на К. Н. Радулеска, 1868“; „Велислава, българска княгиня. Драма в пет действия от Д. П. Войникова. Разположена на сцена от истия и представена за пръв път в Браилский театър на 1870 г. Браила, печатница на Х. Д. Паничков, 1870“; „Възцаряванието на Крума Страшний. Драма историческа в три действия с пролог от Д. П. Войникова. Представена за първ път в Букурешкий театър на 11 априлия. Букурещ, в народната печатнтица „Отечество“, 1871“; „Криворазбраната цивилизация. Смешна позорищна игра в пет действия от Д. П. Войникова. Букурещ, 1871. Народната книгопечатнтица „Отечество“; „Злочеста майка или надгробен разказ от Д. П. Войникова. Браила, печатница Х. Д. Паничкова, 1871“; „Ръководство за словесност с примери за упражнение в разни видове съчинения на ученици в народните ни мъжки и женски училища. От Д. П. Войникова. Виена, 1874. Книжарница на Хр. Г. Данов, Пловдив, Русчук, Велес. /Във Виена у книгопечатн. Л. Сомер и сие/“; „Поевропейчване на турчина. Комедия в едно действие. Издава българското младежко дружество „Светлина“. Браила, печатница х. Д. Паничков, 1876“; „Молитви за първоначалний ученик и училищни пения. — Б. 1873“.

„Криворазбраната цивилизация“ /1871/ — Д. Войников

□ НБКМ — БИА, ф. 81 /Добри

Войников/; ДА — Варна, ф. 75к, оп. 1, а. е. 11, л. 23; ф. 76к, оп. 1, а. е. 2, л. 8; а. е. 6, л. 4; ДА — Шумен, ф. 664, оп. 1, а. е. 82; ИМ — Шумен, отдел Възраждане, инв. № 1866, 1867, 1868, 1870, 1871, 1873, 1874, 1876, 1877, 1880, 1881, 1882, 1884 — 1891, 2288; Чилингиров, Ст. Добри П. Войников. — Библиотека „Бълг. писатели“. Т. 3. С., 1929; Пенев, Б. Добри Попов Войников. — В: История на новата българска литература. Т. 4, ч. 2. С., 1936, 753 — 848; Минков, Цв. Добри Войников. Живот и дело. С., 1941; Стоянов, М. БВК, 49 — 53; Драгова, Н. Добри Войников — вдъхновен възрожденски учител. — *Нар. просвета*, 1958, № 5, 90 — 100; Драгова, Н. Основоположник на българския театър. — *Театър*, 1958, № 11, 41 — 56, № 12, 60 — 71; Динеков, П. Добри Войников. — Във: Възрожденски писатели. С., 1962, 201 — 215; Баева, С. Добри Войников. — В: Бележити българи. Т. 3. С., 1969, 455 — 473.

ВОЙНИКОВ, Тодор
/неизв./
От Шумен. Учител в Тетевен /1872 — 1873/.
☐ Ванков, Ив. Нашите класни училища до Освобождението. — *Уч. пр.*, 1901, № 5 — 6, с. 460; Койчев, М. Просветата в Тетевен преди Освобождението. — В: Ловеч и Ловчанско. Кн. 6. С., 1934, с. 86.

ВОЙНИКОВА, Елена
/неизв./
През 1874 г. е ученичка в гимназия в Москва.
☐ НБКМ — БИА, ф. 16, а. е. 169, л. 47; Паскалева, В. Българката..., с. 154.

ВОЙНО
/неизв./
Свещеник в Клисура в края на XVIII век. През 1785 г. е килиен учител в селото.
☐ Кирил, митр. Паисий Пловдивски, с. 21; Гечев, М. Килийните у-ща, с. 82.

ВОЙНОВ, Агапий /Ангел/
/1838 — 27 май 1902/
Роден в Кюстендил. Учи в родния си град. Учител в Царево село /1857 — 1859/, където създава взаимно у-ще. През 1859 — 1860 г. е в Кюстендил. В началото на 1861 г. отива в Цариград с гръцкия владика Дионисий. Ръкоположен в Ксанти, Гърция, за дякон /1863/, където остава до 1865 г. Служи при Маронийския митрополит Теоклит /1865 — 1866/. Дякон в бълг. църква „Св. Стефан“ във Фенер, Цариград /1866 — 1869/, и едновременно с това учител в бълг. у-ще при църквата. Открива новото общинско смесено бълг. у-ще в Солун /1869/, у-ща във Воден /1869/, Струмица /1870 — 1872/, Зарово /Лагадинско/ през 1872, Петрич / 1873/. През 1875 г. е в Цариград и Одрин. Постъпва на служба при екзарх *Антим I* /1876/, който го изпраща във Видинската епархия. След Осв. е секретар на Видинския съдебен окръжен съвет /до окт. 1878/, секретар при Кюстендилския окръжен съд /1879/, учител в кюстендилското класно у-ще /1879 — 1881/, секретар при Кюстендилския окр. управителен съвет /1881 — 1894/. Предс. на кюстендилското ч-ще и на училищното настоятелство. Умира в Кюстендил.

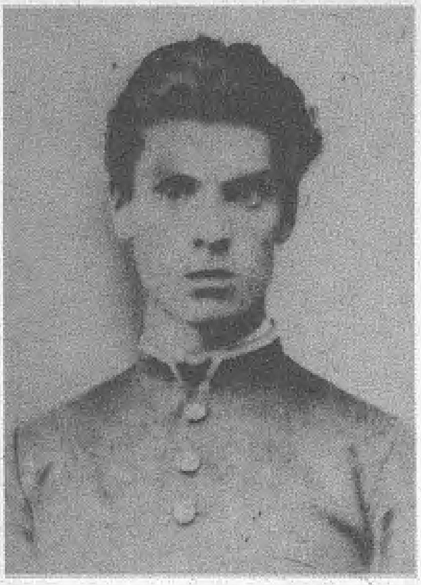

Панайот Волов

☐ ЦДИА, ф. 1468, оп. 1, а. е. 1, л. 24; ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 113, л. 1 — 10; ДА — В. Търново, ф. 1278, оп. 1, а. е. 2, л. 116; Иванов, Й. Северна Македония. С., 1906, 348 — 352; Шалдев, Хр. Град Прилеп в Българското възраждане. С., 1916, с. 69; Вестителев, Г. Град Воден. — *Мак. пр.*, 1924 — 1925, № 2, с. 121; Снегаров, Ив. Солун и българската духовна култура. С., 1937, 59 — 60; Караманов, В. Дякон Агапий Войнов. — *Дух. култура*, 1938, № 5, 155 — 158.

ВОЙНОВ, Велико
/неизв./
Свещеник в Котел. Спомоществовател за „Игиономия“, превел С. Доброплодни /1846/.

ВОЙНОВСКИ, Никола Дончев
/9 септ. 1849 — 13 или 14 юни 1876/
Роден в Бойновци, Габровско. Син на Дончо Стоянов, участник в опита за въстание в Габрово през 1862 г. Известно време живее при леля си и учи в Габровското у-ще. През 1864 г. отива при баща си в Галац. Завършва частно търговско у-ще и постъпва на работа в кантората на сарафина Димитър. По-късно работи в кантората на Евлогий *Георгиев*, приятел на баща му. В Букурещ се запознава с Панайот Хитов, Хр. *Ботев*, Хаджи Димитър, Стефан Караджа, Филип Тотю и В. *Левски*. През 1874 г. заминава за Одеса, среща се с Н. Рашеев и с негово съдействие постъпва в Одеското юнкерско пехотно у-ще, което завършва през 1876 г. Военен ръководител на четата на Хр. Ботев през 1876 г. След гибелта на войводата, Н. В. повежда отряд въстаници, но в землището на Шипковци, Троянско, е убит /според Ал. Бурмов Н. В. е убит в землището на Чифлик, Троянско/.
☐ Бояджиев, А. Иваница Данчев. Живота и поборническата му дейност в свръзка с движението на ботевата чета през 1876 г. Варна, 1901, 80 — 82, 92; Цончев, П. Габрово, с. 708; Линков, Д. Поручик Никола Войновски. С., 1966; Никола Д. Войновски — бойния водач на Ботевата чета. — *ИИХБ*, 1, 1954, 256 — 259; Обретенов, Н. Спомени..., 249 — 254; Бурмов, Ал. Къде е загинал военният командир на Ботевата чета. — В: Избрани произведения. Т. 3. С., 1976, 240 — 244; ЕБ, т. 1, с. 737.

ВОЙОВИЧ, Костадин
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Кавадарци за „Служение еврейско“, превел Н. Зографски /1839/.

ВОЛОВ /СИМЕОНОВ/, Панайот Вичев /псевд. Петър Ванков/
/1850 или 1851 — 26 май 1876/
Роден в Шумен в семейството на занаятчията Вичо Симеонов — Вола. Учи в класното у-ще в родния си град, а с материалната помощ на сродника си Маринчо Бенли — в Букурещ и Николаев /1869 — 1873/. Учителства в Шумен /1873 — 1875 .

Читалищен и театрален деец, предс. на Шуменския РК. Арестуван по повод на инцидента около „френската сватба“ /1875/ и откаран в русенския затвор. Освободен след няколко месеца; успява да се прехвърли в Румъния. Участва в подготовката на Старозагорското въст. /1875/, а по време на Апр. въст. е гл. апостол на IV /Пловдивски/ рев. окръг. След неуспеха на въст. е предаден и при опит да се прехвърли в Румъния се удавя в р. Янтра /край Бяла, Русенско/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 29, а. е. 2, л. 22; II В 5813; ДА — Русе, ф. 43к, оп. 2, а. е. 5, л. 82 — 83; а. е. 6, л. 6, 7, 12, 30; Чилингиров, Ст. Панайот Волов. Животописен очерк. С., 1940; Теофилов, П. Панайот Волов. Биографичен очерк. С., 1959.

ВТОРАНОВ, Г. Д. /псевд./ — вж. *Начович*, Григор

ВУКАДИНОВИЧ, Иван
/неизв./
Учител-мисионер в католическото у-ще и свещеник в Битоля през 1860 г.
☐ В. *България*, II, № 89, 30/ 12 ноем. 1860; Еничерев, Н. Възпоминания и бележки. С., 1906, с. 358.

ВУЛПЕ, Петър
/неизв./
Роден в Анадол, Бесарабия. Син на бълг. емигранти. Завършва Болградската гимназия. Студент във Факултета по естествени науки в Новорусийския у-т в Одеса /до 1875/. До Осв. преподавател в централното у-ще „Св. св. Кирил и Методий“ в Болград. След 1878 г. живее и преподава във Варна.
☐ Сюпюр, Е. БЕИР, с. 136.

ВУТО
/неизв./
Свещеник и учител в Челопеч, Пирдопско, през XIX век.
☐ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 103.

ВУТОВ, Стефан
/неизв./
Свещеник в Брусен, Тетевенско. Спомоществовател за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1872/.

ВУЧКО
/неизв./
Свещеник в църквата „Св. Спас“ в София през 1827 г.
☐ Динеков, П. София..., с. 9.

ВУЧКОВ, Атанас
/неизв./
Учител в Голямо Белово, Пазарджишко, през 1840 г.
☐ Батаклиев, Ив. Пазарджик и Пазарджишко, с. 716; Станев, Н. Дейност на Голямо Белово във въстанието през 1876 година. Живот и страдания на свещеник Михаил Ц. Радулов. С., 1936, с. 9.

ВУЧКОВИЧ, Стоядин
/ок. 1832 — неизв./
Роден в Бойница, Кулско. Учи в Свищов до ок. 1848 г. Ученик в Белградската гимназия /1849 — 1850/.
☐ Бойчева, В. Български младежи..., с. 315.

ВЪГЛАРОВ, Димитър
/неизв./
Учител, читалищен и театрален деец в Мустафа паша /Свиленград/ през 1875 г.
☐ 100 години класно училище Свиленград. Юб. л. Свиленград, 22 май 1971 г.

ВЪЖАРОВ, Атанас
/неизв./
От Медвен, Котленско. Учител в селото /1867 — 1878/. След Осв. е чиновник.
☐ НБКМ — БИА, II В 10456, л. 31; Йорданов, В. Село Медвен, Котленска околия. С., 1940, с. 31.

ВЪЗВЪЗОВА, Марийка — вж. *Николакева-Възвъзова*, Мария

ВЪЛЕВ, Г.
/неизв./
Свещеник в Ст. Загора. Спомоществовател за „Първа храна“, превел Т. Шишков /1860/.

ВЪЛКО
/неизв./
Учител в Хаджиоглу Пазарджик /Толбухин/ през 1783 г.
☐ История на град Толбухин. С.. 1969, с. 87.

ВЪЛКО
/неизв./
Учител в Калагларе /Долно Левски/ Пазарджишко, ок. 1840 г.
☐ НБКМ — БИА II В 6425.

ВЪЛКО
/неизв./
Свещеник и килиен учител в Чирпан в нач. на XIX век.
☐ Събчев, Н. Чирпан..., с. 133.

ВЪЛКОВ /ВЛАХОВ/, Георги
/неизв./
Свещеник в Долно Чамурлий, Добруджа, от 50-те до 70-те години на XIX век.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С.,1917, с. 172.

ВЪЛКОВ, Георги
/неизв./
Свещеник в Канлъ-буджак, Добруджа, от 1876 до 1894 г.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 224.

ВЪЛКОВ, Димитър
/неизв./
През 1865 г. е ученик в Одеската гимназия.
☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 27.

ВЪЛКОВ, Иван
/неизв./
Роден в Камено поле, Врачанско. Свещеник в Бутан, Оряховско, през 70-те години на XIX век. Член на РК в селото /1876/.
☐ НБКМ — БИА, II А 2181; ЦДИА, ф. 1318, оп. 1, а. е. 4917, л. 16.

ВЪЛКОВ /ХАДЖИВЪЛКОВ/, Йордан
/неизв./
Роден в Шумен. Учител в Ени пазар /Нови пазар/ през 1861 г.
Превежда от руски език: “Венец азбучний или нравствени наставления по азбуквено. Из съчиненията на Св. Д. Ростовский, преведе ся от первообразното на новобългарский язик. Издава Х. Йордан Х. Вълков, шюмнениц. Издание първо. Букурещ. В Народната книгопечатница на Стефана Росидескува...1863“.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 53; Джумалиев, Г. Приносът на Шумен за развитието на българската книжнина до Освобождението. — *ИНМ — Коларовград*, 2, 1963, с. 98; Тонев, В. Бележки..., ч. 4, с. 62.

ВЪЛКОВ, Лазар
/неизв./
Свещеник в Карлово. Спомоществовател за „Чърковно богословие“, превели З. Петров и Й. Наумов /1872/.

ВЪЛКОВ, Минко Цалов
/1828 — неизв./
Роден в Камено поле, Врачанско.

Учител в Исмаил бунар /Кнежа/, в Острово, Разградско /1857 — 1861/, и в Крушевица, Оряховско, от 1862 г. По-късно става свещеник.
☐ Николов, Б. Крушевица, Врачанско. С., 1967, с. 39.

ВЪЛКОВ, Никола Василев
/неизв. — 31 май 1869/
Роден в Карлово. Учи в Медицинското у-ще и във Факултета по медицина и фармация в Букурещ /1865 — 1869/. Изнася лекции в ч-ще „Братска любов“. Умира като студент в Карлово.
Публикува една от лекциите си във в. „Гайда“ /15 април 1867/ на тема: „Коя е целта на животът?“.
☐ В. *Народност*, II, № 31, 6 юли 1869; Стоянов, М. БВК, с. 53; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 137.

ВЪЛКОВ, Петър /Карабелята/
/неизв./
Роден в Хебибчево /Любимец/, Хасковско. Учи в родното си село и учителства там /1875/.
☐ Митов, Ив. История на училището в с. Хебибчево. — *Уч. пр.*, 1897, № 9, с. 1066.

ВЪЛКОВ, Петър Василев
/неизв./
От 1869 до 1873 г. учи в Киевската семинария. През 1876 г. завършва Духовната академия в същия град и постъпва в Медицинския ф-т на Киевския у-т „Св. Владимир“. По време на следването си преподава бълг. език и история в девическите пансиони в Киев /на графиня Левашова, на Надежда Ив. Полякова и във Фундуклиевската гимназия/.
След Осв. се завръща в Б-я и работи като учител.
☐ НБКМ — БИА, ф. 113, а. е. 65, л. 12 — 53; ф. 146, а. е. 3, л. 11; ф. 295, а. е. 10, л. 2; ф. 328, а. е. 15, л. 14; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 27а; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 88, 91; Степанова, Л. Вклад России..., с. 97, 204; Миладинова-Алексиева, Ц. Епоха, земя и хора. С., 1985, с. 312.

ВЪЛКОВ, Спас
/неизв./
Свещеник в Сопот през 40-те и 50-те години на XIX век. Спомоществовател за: „Извод от физика“ на Н. Геров /1849/; „Введение във всеобщ. история“, превел Ат. Чолаков /1851/; „Критически издиряния за историята блъг.“, превел Б. Петков /1853/; „Търговско ръководство“, превел А. Гранитски /1858/.

Георги Вълкович

ВЪЛКОВ, Стефан
/неизв. — 1878/
Роден в Жеравна. Брат на чорбаджи Димчо Вълков, радетел за народно просвещение. С. В. получава образование в бълг. взаимно у-ще в Цариград и става учител в него. Учител в Жеравна /1855 — 1865/, където основава взаимно и девическо у-ще. По негова инициатива е построена нова училищна сграда /1866/. През 1867 г. приема свещенически сан. Основател и първи предс. на жеравненското ч-ще /1870/.
Постоянен сътрудник на в. „Цариградски вестник“ /1849 — 1851, 1854 — 1855, 1857/. Автор и преводач на: „Предвещателний календар на знаменитаго астронома Казамия, който съдържава общий пригled на годината 1855 [Цариград]. В печатницата Цариградского вестника, 1855“; „Послание на господа нашего Исуса Христа. Преведено от гръцки на българския език от С. Вълкова Ж. [Жеравнянин]. Напечата ся с иждивение на Х. Йована от Св. Якима, 1855“; — [2 изд.] „Послание на господа нашего Исуса Христа, преведено от гръцки на българский език от С. Вълкова Ж., а напечата ся с иждивението на Стойка Вълкова лов. [чанин]. Букурещ, 1867“; „Турскии буквар за българските юноши, които желаят с по-лесен способ да получат добро начало на турскиат язик. Преведен, допълнен и издаден от Стефана Вълкова из Жеравна. В типографията Тадеа Дивитчианова в Цареград, 1856“.
☐ НБКМ — БИА, II А 2132, II А 2133, II А 2143; 10323; в. *Цариградски вестник*, VIII, № 363, 26 ян. 1858; IX, № 419, 21 февр. 1859; в. *България*, II, № 192, 13 март 1861; в. *Време*, I, № 5, 4 септ. 1865; Чилингиров, Ст. БЧ, с. 252; Константинов, Д. Жеравна в миналото и до днешно време. С., 1948, 207 — 211; Стоянов, М. БВК, 53 — 54.

ВЪЛКОВ, Стефан
/неизв./
Свещеник във Върбица, Шуменско, през 1875 г.
☐ ДА — Варна, ф. 75к, оп. 1, а. е. 9, л. 122.

ВЪЛКОВ, Тодор /Тодорчо/
/неизв./
Роден в Карнобат. Учителства в Ямбол и Карнобат /1876/.
☐ Дочев, Д. Карнобат в миналото. С., 1935, с. 12; Нейчев, Т. Карнобат в миналото и Алекси Нейчев. С., 1938, с. 29.

ВЪЛКОВ, Христо
/неизв./
Роден в Голямо село /Тъжа/, Казанлъшко. Свещеник в родното си село през 60-те и 70-те години на XIX век. Участва в рев. д-ние.
☐ Александров, Н. Участие на духовници от Старозагорска епархия в подготовката и провеждането на Старозагорското въстание 1875. — В: Сб. Априлското въстание..., с. 287.

ВЪЛКОВИЧ /ЧАЛЪКОВ, ЧАЛИН/, Александър
/неизв./
Роден в Копривщица. Син на богатия търговец и бегликчия Вълко Куртович Чалъков, брат на Атанас и Никола *Чалики* и на Георги *Вълкович*. Завършва Военномедицинското у-ще в Цариград /1866/. Военен лекар в турската армия, а след Осв. в Изт. Румелия.
☐ Шопов, Ат. Д-р Стоян Чомаков. Живот, дейност и архива. — *СбБАН*, 12, 1919, 20 — 21; Стефанов, В. Българската медицина през Възраждането. С., 1980, с. 83.

ВЪЛКОВИЧ Чалъков /Чалики/, Георги
/1833 — 14 февр. 1892/
Роден в Одрин. Син на богатия тър-

говец и бегликчия Малки Вълко Куртович Чалъков от Копривщица; брат на Александър *Вълкович* и на Атанас и Никола *Чалики*. Първоначално Г. В. учи в Пловдив, след което завършва Военномедицинското у-ще в Цариград /1857/. Чрез конкурс е назначен за н-к на хирургическа клиника и преподавател по хирургия в същото у-ще. От 1860 до 1863 г. продължава мед. си образование в Париж. Специализира хирургия. По това време е близък сътрудник на Г. С. *Раковски* и дописник на неговите вестници. Гл. лекар на Централната болница в Дамаск /1865/. Професор по хирургия във Военномедицинското у-ще и директор на болницата „Хайдар паша“ в Цариград /1870 — 1871/. Полковник /1872/ в османската военна администрация и бей в гражданската йерархия. Домашен лекар на турския външен м-р Рашид паша, близък също и на Митхад паша. По време на СТВ е н-к на турската военна болница в Ниш и София; произведен е в чин миралай-бей. При обявяването на РТОВ е интерниран в Дамаск. През май 1878 г. си подава оставката и се завръща в Б-я. След Осв. е депутат в УС и в I ВНС. Директор на земеделието, търговията и обществените сгради /1879/, на пощите и телеграфите /1881/ в Изт. Румелия, м-р на обществените сгради, земеделието и търговията /23 юни — 17 септ. 1882/, м-р на външните работи и изповеданията /30 юли 1881 — 14 ян. 1883/ в Княжество Б-я, предс. на ДС /1885 — 1886/, член на Четвърти мед. съвет /1885 — 1886/. Директор на Александровската болница /1886/. Бълг. дипломатически агент в Цариград от март 1887 до февр. 1892 г., когато е убит. Награждаван с ордените „Св. Александър“ III степен /1882/, II степен /1886/, I степен /1888/. Дописен /1875/ и редовен /1884/ член на БКД.
☐ НБКМ — БИА, ф. 286 /Д-р Георги Вълкович/; Д-р Георги Вълкович. — *Светлина*, 1892, № 3, с. 49; Стоянов, М. Чалъковци. Към историята на един чорбаджийски род. — *ИП*, 1950 — 1951, № 3, 313 — 329; Велинова, Е. Из кореспонденцията на българските политически и обществени дейци до Константин Величков. — *ИДА*, 9, 1965, с. 111; Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив, 1981, с. 80, 256.

ВЪЛНАРОВ, Панайот Стефанов
/1841 — 1865/
Роден в Сливен. Брат на Петко *Вълнаров*. Учителства в Преслав /ок. 1855 — 1863/, Градец, Котленско /ок. 1864/, Сливен.
☐ НБКМ — БИА, II В 10320, II В 10456; Табаков, С. Сливен, с. 476; Димитров, Хр. Село Градец. С., 1934, с. 48; Тонев, В. Бележки..., ч. 5, с. 71.

ВЪЛНАРОВ, Петко Стефанов
/1847 — 1911/
Роден в Сливен. Брат на Панайот *Вълнаров*. Образование получава в родния си град при Сава *Доброплодни*. Учителства в Градец, Котленско /1863 — 1865/, Сливен /ок. 1866 — 1868/, Шумен /1868 — ок. 1871/, Казъл Мурад /Благоево/, Разградско /1871 — ок. 1873/, и Разград /ок. 1874 — 1877/. След Осв. до смъртта си е просветен служител в Разград. Временен дописник на в. „Право“ /1873, 1875/ и сп. „Училище“ /1874/.
☐ НБКМ — БИА, II А 2061, II А 2063, II В 10456; ЦДИА, ф. 1318, оп. 1, а. е. 4905, л. 59; Табаков, С. Сливен, 477 — 478; Явашов, А. Разград. Ч. 1. С., 1930, с. 193; Димитров, Хр. Село Градец. С., 1934, с. 48; Стойков, Хр. Просветното дело в Разград през Възраждането. Разград, 1968, с. 86; Стоянов, М. БВК, с. 54; Георгиева, Д. Материали за учебното дело в Шумен /1856 — 1878/. — *ИНМ — Шумен*, 5, 1972, с. 153.

ВЪЛЧАНОВ, Георги
/неизв./
Ученик в Галатасарайския лицей, Цариград. Доброволец в СТВ. През 1876 г. продължава учението си в лицея.
☐ НБКМ — БИА, ф. 232, а. е. 20, л. 1.

ВЪЛЧАНОВ, Георги
/неизв./
Роден в Плоещ. Син на бълг. емигранти. Учи в румънско у-ще. Временен дописник на румънския периодичен печат /до 1876/.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 54; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 137.

ВЪЛЧАНОВ, Кирияк
/неизв./
Емигрант в Румъния. Занимава се с търговия в Браила /1872/. Автор на „Кратка история на арапите и турците от Мохамеда и досега. Издава Кирияк Вълчанов. Браила, 1872“.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 54; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 137.

ВЪЛЧАНОВ, Панайот Д.
/неизв./
Роден в Сливен. Ученик в Галатасарайския лицей, Цариград, в периода между 1860 и 1875 г. След Осв. се установява в Бургас.
☐ НБКМ — БИА, ф. 112, а. е. 40, л. 1; Табаков, С. Сливен, 516 — 517.

ВЪЛЧАНОВА, Пенка Р.
/неизв./
Родена в Тулча. През 1870 г. е учителка в Русе. Изпратена да учи в Прага на издръжка на тулчанското ч-ще „Сгласие“.
☐ В. *Македония*, IV, № 74, 17 авг. 1870; Летоструй, III, 1871, с. 240; Чилингиров, Ст Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 92; Паскалева, В. Българката..., с. 89, 155.

ВЪЛЧЕВ, Васил
/неизв. — 1924/
Роден в Делиосманлар, Хаджиоглупазарджишко /Владимирово, Толбухинско/. Учи в Девня, Варненско. Килиен учител в Хаджиоглу Пазарджик /Толбухин/ от ок. 1862 до 1868 г. Учител в Гелинджик, Хаджиоглупазарджишко /Димитър Ганево, Толбухинско/ от 1868 до 1869 г. Ръкоположен за свещеник от видинския митрополит /по-късно *Антим I*/ в Лом. Служи като свещеник 53 години в Балчик и в родното си село.
☐ История на град Толбухин. С., 1968, с. 117; Тонев, В. Бележки..., ч. 3, с. 163; Люлюшев, М. РБО, с. 160.

ВЪЛЧЕВ, Василий
/неизв./
Свещеник в Капуджи махле, Хаджиоглупазарджишко /Вратарите, Толбухинско/ през 1873 г. Подпомага събирането на помощи за изграждане на бълг. църква и девическо у-ще във Варна /1873/. Спомоществовател за „Нещастна фамилия“ на В. Друмев /1873/.
☐ ДА — Варна, ф. 79к, оп. 1, а. е. 9, л. 72.

ВЪЛЧЕВ, Димитър
/неизв./
Свещеник в Бунар хисар /дн. в Турция/ от 1870 до 1907 г., вер. и след това.
☐ ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 308, л. 236.

ВЪЛЧЕВ, Ж.
/неизв./

Роден в Тулча. Ученик в Галатасарайския лицей, Цариград, преди Осв.
☐ Начов, Н. Цариград, с. 152.

ВЪЛЧЕВ, Иван
/неизв. — ок. 1860/
Роден в Ярловци, Трънско. Учителства в родното си село от 30-те до 50-те години на XIX век. Умира в Цариград.
☐ Краеведчески проучвания в Пернишки окръг, проведени от С. Симов.

ВЪЛЧЕВ, Илия Димитров
/неизв./
Роден в Етрополе. Учител и читалищен деец там през 70-те години на XIX век. Участва в РТОВ.
☐ НБКМ — БИА, ф. 110, а. е. 1, л. 40; Цветков, А. Първите стъпки. — *Читалище*, 1969, № 4, 16 — 17.

ВЪЛЧЕВ, Илчо /Илия/
/неизв. — 1859/
Роден в Кортен, Сливенско, в семейството на занаятчия. Учител в новооткритото килийно у-ще в Ени Пазар /Нови пазар/ от 1840 до 1846 г. По-късно е свещеник. Убит от турци.
☐ Асенов, Б. Нови Пазар. Културно-исторически очерк. С., 1929, 50 — 51; Тонев, В. Бележки..., ч. 4, с. 61.

ВЪЛЧЕВ Георгиев, Колю
/неизв./
Роден в Каранасуф, Хаджиоглупазарджишко. Учител в родното си село преди Осв.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 195.

ВЪЛЧЕВ, Кънчо
/неизв./
Учител и писар на църковно-училищното настоятелство в Старо Оряхово, Варненско /1875/.
☐ ДА — Варна, ф. 79к, оп. 1, а. е. 18, л. 14.

ВЪЛЧЕВ, Нейко
/неизв./
Свещеник в Караджалии /Сърнево/, Старозагорско, през 60-те и 70-те години на XIX век. Един от основателите на ч-щето в селото. Участва в подготовката на Старозагорското въст. /1875/.
☐ Димитров, Г. Княжество България. Т. 2. Пловдив, 1896, с. 380; Александров, Н. Участие на духовници от Старозагорска епархия в подготовката и провеждането на Старозагорското въстание 1875. — В: Сб. Априлското въстание..., с. 284.

ВЪЛЧЕВ, Никола
/неизв./
От Малка Франга /Яребична/, Варненско. Учител в Капуджи махле, Хаджиоглупазарджишко /Вратарите, Толбухинско/ от 1873 до 1877 г.
☐ Тонев, В. Бележки..., ч. 2, с. 92; Тонев, В. Добруджа, с. 276.

ВЪЛЧЕВ, Петър
/неизв./
Роден в Перущица. Учи в Пловдив. Учителства в Широка лъка, Смолянско, и в Перущица. Свещеник в Перущица през 70-те години на XIX век.
☐ Колев, Л. Духовници — участници в национално-освободителните борби на нашия народ. — *ИЦИАИ*, т. 1, 1978, 377 — 378.

ВЪЛЧЕВ, Семо /Симеон/
/ок. 1830 — неизв./
Роден в Марковча /Марково/, Провадийско. Учи в Черковна, Провадийско, при Рашко *Бльсков*. Учителства в родното си село /1848 — ок. 1850/ и в силистренските села Айдемир, Попина, Алфатар, Сребърна, Алмалии. Умира в Алмалии.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 176; Люлюшев, М. РБО, с. 153; Тонев, В. Бележки..., ч. 4, с. 72.

ВЪЛЧЕВ, Христо
/неизв./
Роден в Калипетрово /дн. кв. на Силистра/. Ръкоположен за свещеник в родното си село през 1864 г. Служи там до 1884 г. /вер. и след това/. През 1873 г. е митрополитски наместник.
☐ ЦДИА, ф. 1318, оп. 1, а. е. 4905, л. 22; а. е. 4936, л. 7.

ВЪЛЧЕВ, Янко
/неизв./
Учител в Ески Дервиш Юван /Старо Оряхово/, Варненско /1874 — 1875/.
☐ Тонев, В. Бележки..., ч. 2, с. 109.

ВЪЛЧО
/неизв./
Роден в Расово, Ломско. Свещеник в селото. Участник в Манчовата буна /1835/. Член на делегацията, която е изпратена в Княжевац да иска помощ и оръжие. След приключването на размирицата е свещеник в Расово.
☐ Маринов, Д. Политически движения и въстания в Западна България. Т. 2. С., 1890, с. 78.

ВЪЛЧО
/неизв./
Свещеник в Хасково през 50-те години на XIX век. Спомоществовател за „Кратко землеописание“ на Г. Икономов /1856/. Погърчва се и приема името поп Ликос /1861/.
☐ В. *България*, II, № 90, 7 — 19 дек. 1860; № 96, 18 — 30 ян. 1861.

ВЪЛЧО
/неизв./
Учител в Салманово, Шуменско, през 1866 — 1867 г.
☐ Тонев, В. Бележки..., ч. 5, с. 80.

ВЪЛЧО /Влъчо/
/неизв./
Роден в Етрополе. Свещеник в м-ира „Св. Троица“ край Етрополе през първите десетилетия на XVIII век. Занимава се с книжовна дейност.
☐ Стоянов, Кодов. ОСРСНБ, т. 3, с. 142.

ВЪЛЧО /Шопа/
/неизв./
Роден вер. в Елена. Учи при Андрей *Робовски*. Учител в Лясковец през 40-те години на XIX век. Спомоществовател за „Две советователни слова Плутарха“, превел И. Стоянович /1845/, и за „Игиономия“, превел С. Доброплодни /1846/.

ВЪЛЧОВ, Беро
/неизв. — 1 март 1788/
Свещеник в Етрополе в църквата „Св. Архангел Михаил“ през втората пол. на XVIII век.
☐ Мутафчиев, П. Избрани произведения. Т. 2. С., 1973, с. 312.

ВЪЛЧОВ, Слави
/неизв./
Учител. Спомоществовател от Габрово за „Граматика гръко-българска“ от Ф. Велиев /1860/.

ВЪЛЬО
/неизв./
Роден в Котел. Учител в Каранасуф, Добруджа, ок. 1850 г.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 195; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 111.

ВЪЛЬОВА, Николина — вж. *Ненова*, Николина

ВЪЛЮ /Бандата/
неизв./
Роден в Котел. Учител и шивач в котленските села Ичера /1844 — 1847/ и Медвен /1849 — 1852/ и в Котел /1867/.
☐ НБКМ — БИА, II В 10456, II В 10458; Дочев, Г. Из историята на учебното дело в село Ичера. — В: Материали..., 2, с. 68; Йорданов, В. Село Медвен. С., 1940, с. 30.

ВЪРБАН /Гушата/
/неизв./
Килиен учител в Разград през първите десетилетия на XIX век.
☐ Явашов, А. Разград. С., 1930, с 177; Стойков, Хр. Просветното дело в Разград през Възраждането. Разград, 1968, с. 18.

ВЪРБАНОВ
/неизв./
Учител в Кюстенджа, Добруджа, ок. 60-те години на XIX век.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 116.

ВЪРБАНОВ, Ангел — вж. *Иванов*, Ангел

ВЪРБАНОВ, Константин
/неизв./
Роден в Самоков. Учи в у-щето при Рилския м-ир. Учител в Макоцево, Софийско /1871 — 1872/, въвежда светски науки. По-късно е архимандрит. След Осв. е ректор на Богословското у-ще в Самоков /1894 — 1895/.
☐ Стоянов, Ст. Село Макоцево. С., 1970, 187 — 188.

ВЪРБАНОВ, Недю
/неизв./
Учител в Долна Оряховица, Търновско. Спомоществовател за „Две тополи“ на Ц. Гинчев /1872/.

ВЪРБАНОВ, Никола
/неизв./
Роден в Сопот. Учител в родния си град и в килийното у-ще в Троянския м-ир / от 1765/.
☐ ДА — В. Търново, ф. 1278, оп. 1, а. е. 2, л. 145; Писахме да се знае, с. 279, 378.

ВЪРБАНОВ, Никола Кръстев — вж. *Войводов*, Никола Кръстев

ВЪРБАНОВ, Стамат
/неизв./
Свещеник в Драганово, Търновско, през 70-те години на XIX век.
☐ Евтимов, Т. За състоянието на училищата в някои селища на В. Търновски окръг през 1878 — 1879 г. — *ИДА*, 19, 1970, с. 131.

ВЪРБАНОВ, Тодор
/неизв./
Учител в Преслав /1875 — 1878/ и в Бешевлие /Кирково, дн. присъединено към Преслав/ от 1878 до 1882 г. По-късно е ръкоположен за свещеник.
☐ Тонев, В. Бележки..., ч. 5, с. 74.

ВЪРБАНОВ, Христо
/1844 — 1910/
Роден в Шумен. Свещеник в Каба кулак /Ушинци/, Разградско, от 1870 до 1875 г., а след това в Гюн догду /Изгрев/, Варненско.
☐ ДА — Варна, ф. 79к, оп. 1, а. е. 18, л. 2; *ИВАД*, 5, 1912, с. 38.

ВЪРБАНОВ, Цеко
/неизв./
Роден в Лиляче, Врачанско. Учител в Пудрия, Врачанско, през 70-те години на XIX век.
☐ 120 години огнище на просвета. Юб. л. С. Пудрия, Врачанско, 24 май 1966.

ВЪРБАНОВА, Гликерия Николова
/неизв./
Родена в Сопот. Основно образование получава в родния си град. Приема монашески сан. Тя е първата учителка в девическото взаимно у-ще в Тетевен /1856 — 1872/. Игуменка на женския м-ир „Успение Богородично“ и учителка в Сопот /след 1872/.
☐ Стойчев, Д. Тетевен, минало и днес. С., 1924, 61 — 66; Доросиев, Л. Нашите..., с. 98; Койчев, М. Просветата в Тетевен преди Освобождението. — В: Ловеч и Ловчанско. 6. С., 1934, с. 87; Паскалева, В. Българката..., с. 145.

ВЪРБОВСКИ, Първан Бенов
/неизв./
Учител в Борован, Врачанско, от 50-те до 70-те години на XIX век.
☐ 150 години Борованско училище. Юб. л. С. Борован, 24 май 1970.

ВЪТОВ, Никола
/неизв./
Роден в Бреница, Оряховско. Свещеник в селото ок. 1871 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 2181; Летоструй, V, 1873. с. 59.

ГАБЕРОВ, Димитър
/неизв./
Свещеник в Струмица ок. 1846 г.
☐ ДА — Благоевград, ф. 48к, оп. 2. а. е. 9, л. 26.

ГАБРОВАЛИ, Илия
/неизв./
Завършва Богословското у-ще на о. Халки. Ученик на *Неофит Рилски* /1850 — 1853/. Продължава образованието си в Одеса.
☐ Снегаров, Ив. Принос към биографията на Неофит Рилски. С., 1951, с. 48.

ГАВРАИЛ
/неизв./
Игумен на Рилския м-ир през 1811 г
☐ Иванов, Й. Св. Иван Рилски и неговият манастир. С., 1917, с. 90.

ГАВРАИЛ
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Хлинитово /вер. Хаинито, дн. Гурково, Старозагорско/ за „Хазрети Авраамин“, издал Йоаникий /1845/.

ГАВРАИЛ
/неизв./
Свещеник и учител в Разлог в средата на XIX век.
☐ Юруков, М. Просветното дело в Разложко. С., 1941, с. 59.

ГАВРИЛ
/неизв./
Свещеник в Лясковец. Участник в Нишкото въстание /1841/.
☐ Димитров, Г. Княжество България. Т. 2. Пловдив, 1896, с. 143.

ГАВРИЛ
/неизв./
Монах от Света гора. Свещеник в Г. Оряховица през 60-те години на XIX век.
☐ Цонев, Зв. Горна Оряховица, с. 73.

ГАВРИЛ БИСТРИЧАНИН
/светско име Гаврил Петров/
/неизв./
Роден във Враца. Архимандрит. Игумен на Бистричкия м-ир /дн. в Румъния/ през 30-те и 40-те години на XIX век. Дарява средства за построяване на ново у-ще във Враца /1842/. Спомоществовател за много книги.
☐ Цанев, Д. Бележки по историята на учебното дело във Враца. — *Уч. пр.*, 1906, № 10, с. 1101.

ГАВРИЛ ЗОГРАФЕЦ
/неизв./
Духовник в Разград през 1853 г.
☐ Явашов, А. Разград. С., 1930, с. 177.

ГАВРИЛ ЗОГРАФСКИ
/неизв./
Таксидиот на Зографския м-ир. През 1790 г. се установява в Мусина, Търновско, и открива у-ще, в което учителства 10 години.
☐ Революционно огнище. Юб. л. С. Мусина, 11 май 1961.

ГАВРИЛ РИЛЕЦ
/неизв. — 1831/
Учи в Мелник при даскал Адам Цапек от Мецово. Духовник в Рилския м-ир. Таксидиот; учител в килийното у-ще при църквата „Св. Троица“ в Габрово /1827 — 1828/. Умира от чума в Габрово.
☐ Гъбенски, Хр. Габрово, 48 — 49; Цончев, П. Габрово, с. 271; Мартинов, Ал. Габрово през Възраждането. С., 1940, с. 27; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 75.

ГАВРИЛ РИЛЕЦ
/неизв./
Зограф, работи през първата пол. на XIX век. Има запазени икони в църквите „Св. Троица“ в Габрово, „Св. Ирина“ в Хотница, Търновско, в Преображенския м-ир /1832/.
☐ Василиев, Ас. БВМ, 542 — 543.

ГАВРИЛ РИЛЕЦ
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Дупница /Станке Димитров/ за „История на великий Александра македонца“, превел Хр. Василев /1844/.

ГАВРИЛОВ, Анастас
/1797 — неизв./
Свещеник в Охрид през 60-те и 70-те години на XIX век. Предс. на църк. община от 1869 г. Радетел за отделяне на бълг. църква от Цариградската патриаршия. През 1877 г. е арестуван. След Осв. свещеник в Охрид и член на бълг. община /1882/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 324, а. е. 1, л. 3; Кирил, патриарх български. Българската екзархия в Одринско и Македония след Освободителната война /1877 — 1878/. Т. 1, кн. 1. С., 1969, с. 78; Шапкарев, К. За възраждането на българщината в Македония. С., 1984, с. 261.

ГАВРИЛОВ, Георги
/неизв./
Свещеник в Бистрица, Горноджумайско /Благоевградско/ от 1871 до 1889 г.
☐ ДА — Благоевград, ф. 49к, оп. 1, а. е. 4, л. 45.

ГАВРИЛОВ, Димитър
/неизв./
От Казанлък. Учител в Балчик /1856 — 1859/. Член на църковното настоятелство при църквата „Св. Троица“ в града. Ръкоположен в Цариград от *Иларион Макариополски*. Застава начело на църковното д-ние в Балчик.
☐ В. *Цариградски вестник*, IX, № 421, 7 март 1859; Ников, П. Българското възраждане..., 33 — 35; Люлюшев, М. РБО, с. 149; Тонев, В. Добруджа, с. 273.

ГАВРИЛОВ, Константин
/неизв./
Ученик в Одеската семинария /1868 — 1870/. След Осв. учителства във варненските села.
☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 28; Степанова, Л. Вклад России..., с. 204.

ГАВРИЛОВ /ПОПГАВРИЛОВ/, Пенчо
/неизв./
Роден в Габрово. Учителства в родния си град /1864 — 1870/ и в габровските села.
☐ ДА — Габрово, ф. 670к, оп. 1, а. е. 3, л. 1; в. *Българска пчела*, II, № 11, 11 авг. 1864; в. *Македония*, II, № 38, 17 авг. 1868; Цончев, П. Габрово, с. 425.

ГАВРИЛОВ, Стойко — вж. *Лютов*, Стойко

ГАВРИЛОВ, Цонко П.
/неизв./
От Габрово. Учител в Ново село /Дългопол/, Варненско, през 60-те години на XIX век.
☐ Тонев, В. Бележки..., ч. 2, с. 77.

ГАВРИЛОВА, Елисавета
/неизв./
Учителка в Габрово през 1868 г.
☐ В. *Македония*, II, № 38, 17 авг. 1868.

ГАГОВ
/неизв./
Свещеник в Паталеница, Пазарджишко. Спомоществовател за „Стихийная аритметика“, превел С. Радулов /1843/.

ГАДЕВ, Христо Иванов
/1812 — 1868/
Роден в Троян. Свещеник там от 30-те години на XIX век. Посещава Рилския м-ир, Света гора и Йерусалим. При престоя си в Цариград през 1859 г. под влиянието на Драган *Цанков* приема унията и става свещеник при униатската църква. През 1861 г. се отказва от унията и се връща в Троян, където служи до края на живота си. Притежава богата библиотека.
☐ Илиев, В. Град Троян през XIX век. Исторически материали. С., 1933, с. 66; Свещенослужителите при църквата „Св. Петка“ в град Троян от построяването ѝ до днес. — В: Юб. сб. Сто години на храма „Св. Петка“ 1835 — 1935. Троян, 1935, с. 11, 13.

ГАДЖАЛОВ, Атанас Д.
/неизв./
От Сливен. Учител в Сливен и Преслав /1865 — 1867/.
☐ Икономов, М. Моите спомени за училищно-читалищното дело на гр. Сливен. — В: Юб. сб. бълг. нар. ч-ще „Зора“ Сливен, с. 69; Тонев, В. Бележки..., ч. 5, с. 72.

ГАДИКОВ, Атанас Д.
/неизв./
Свещеник в Сливен през 1875 г.
☐ ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 3, л. 90.

ГАЕВ, Миялко
/неизв./
От Дебър. Иконописец и резбар в Банско през XVIII век.
☐ Снегаров, Ив. Скопската епархия. — *ГСУ, БФ*, 16, 1938 — 1939, с. 145.

ГАЕВ, Стойко — вж. *Йорданов*, Стойко

ГАЗИЕВ, Стефан П.
/неизв./
Книжар в Търново /1872/. Член на БПД „Промишление“. Дарител на новоучреденото ч-ще в Търново /1872/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 246, а. е. 2220; в. *Турция*, VIII, № 26, 12 авг. 1872.

ГАЙДАРДЖИЕВ, Димо
/неизв./
Ученик в Русия през периода 1856 — 1870 г.
☐ Степанова, Л. Вклад России..., с. 204.

ГАЙДАРДЖИЕВ, Стефан

/неизв./
Свещеник в Касапкьой, Добруджа, през 1867 г.
☐ НБКМ — БИА, II В 744.

ГАЙДАРЖИОЛУ /ГАЙДАРЖИЕВ/, Никола Иванов
/ок. 1800 — 14 септ. 1871/
Роден в Севлиево в семейството на занаятчия. Килиен учител и църковен певец в родния си град /1828 — 1868/. Дамаскинар, автор на летописни бележки върху книги от Батошевския м-ир, занимава се с преписване и подвързване на книги. Умира в Севлиево.
☐ В. *България*, II, № 60, 11 май 1860; Вълчанов, Х. Севлиево /1842 — 1942/. Ч. 1. С., 1942, 192 — 195; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 89; Христов, Хр. Даскал Никола Иванов Гайдаржиолу — един забравен севлиевски възрожденец. — *Векове*, 1977, № 4, 52 — 61.

ГАЙДАРОВ, Васил
/неизв./
Учител в Литаково, Орханийско /Ботевградско/, ок. 1828 г.
☐ Хроники за с. Литаково, Софийско. С., 1972, с. 18.

ГАЙДАРОВ, Димитър Тенев
/неизв./
Учител в основното у-ще „Св. Никола“ в Ст. Загора /1870/.
☐ Сп. *Читалище*, I, № 6, 15 дек. 1870; Иванов, Ат. Черти из живота и записки на Ат. Иванов. Сливен, 1885, с. 52.

ГАКЕВ, Панайот
/неизв./
Роден в Ямбол. Учител в Ичера, Котленско /1868 — 1874/. Църковен певец и основател на ч-щето в селото /1872/.
☐ Дочев, Г. Из историята на учебното дело в Ичера. — В: Материали..., 2, 72 — 74; Чилингиров, Ст. БЧ, с. 259.

ГАЛАКТИОН
/неизв./
Игумен. Спомоществовател от Пазарджик за „Служба св. Харалампия“, превел Неофит Рилски /1843/.

ГАЛИЧАНОВ, Кръсто В.
/неизв./
От Галичник, Дебърско. Учител в Кратово /1868 — 1870/.
☐ Бобчев, И. Македонските българи, с. 18.

ГАЛУНСКИ, Васил Гандев
/неизв./
Роден в Жеравна. Учител в родното си село /ок. 1870 — 1873/.
☐ Константинов, Д. Жеравна в миналото и до днешно време. С., 1948, с. 212.

ГАНЕВ, Димо
/неизв./
От Башкьой, Добруджа. Учител в Малък Гаргалък /Вранино/ и в Кара Насуф, Хаджиоглупазарджишко /Мальово, Толбухинско/, от 1858 до 1860 г.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 195, 227; Тонев, В. Добруджа, с. 273; Люлюшев, М. РБО, с. 153.

ГАНЕВ, Иван
/неизв./
Роден във Върбовка, Търновско. Свещеник в родното си село от 20-те години на XIX век.
☐ Йосифов, Й. Историческото село Върбовка. С., 1967, с. 23.

ГАНЕВ /ПАПАНЧЕВ/, Иван
/неизв./
Роден в Градец, Котленско. Брат на Стойно *Ганев*. Учител в Медвен, Котленско /1859 — 1862/, Бейдауд, Добруджа /1864 — ок. 1870/. След Осв. е бирник в Хаджиоглупазарджишко /Толбухинско/.
☐ НБКМ — БИА, II В 10 456; Димитров, Хр. Село Градец. С., 1934, с. 49; Йорданов, В. Село Медвен. С., 1940, с. 30.

ГАНЕВ, Калин
/неизв./
Учител в Градец, Котленско, през Възраждането.
☐ НБКМ — БИА, II В 10 456.

ГАНЕВ, Никола
/неизв./
Роден в Елена. Свещеник и килиен учител там. Спомоществовател за: „Православное учение... Платона“, превел Ил. Стоянов /1844/; „Две советователни слова Плутарха“, превел И. Стоянович /1845/; „Писменница на славянския език“, наредил Ив. Момчилов /1847/; „Скратение на турската история“, превел П. Р. Славейков /1857/.
☐ Брешков, Ю. Елена като просветно огнище в миналото. — В: Еленски сб. Кн. 2. С., 1938, с. 115.

ГАНЕВ, Петър
/неизв./
От Башкьой, Добруджа. Учител в селото през Възраждането.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 200; Тонев, В. Добруджа, с. 277.

ГАНЕВ /ПАПАНЧЕВ/, Стойно
/неизв. — 1884/
Роден в Градец, Котленско. Брат на Иван *Ганев*. Учител в Медвен, Котленско /1857 — 1858; 1859 — 1862/, Горно Чамурли, Добруджа /1863 — 1865/, Разград, Мачин и Бейдауд, Добруджа.
☐ НБКМ — БИА, II В 10 456; в. *България*, II, № 73, 10/23авг. 1860; Димитров, Хр. Село Градец. С., 1934, с. 49; Йорданов, В. Село Медвен. С., 1940, с. 30; Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 189.

ГАНЕВ /ПОПГАНЕВ/, Стоян
/неизв./
Роден в Лясковец. Учител в родния си град /1874/ и в Темниско /Първомайци/, Търновско.
☐ Ибришимова, П. Към историята на училищата във Великотърновски окръг през Възраждането. — *ИОМ — В. Търново*, 3, 1966, с. 100; Евтимов, Т. За състоянието на училищата в някои селища на Великотърновски окръг през 1878 — 1879 г. — *ИДА*, 19, 1970, с. 117.

ГАНЕВ, Тодор
/неизв./
Ученик в Русия през периода 1856 — 1870 г.
☐ Степанова, Л. Вклад России..., с. 204.

ГАНЕВ, Тодор
/неизв./
Свещеник в Лясковец през 70-те години на XIX век.
☐ ЦДИА, ф. 405, оп. 1, а. е. 3, л. 1.

ГАНИН, Петко Илиев
/25 авг. 1839 — 9 февр. 1913/
От Казанлък. Негови икони има в църквите на казанлъшките села Казълагач дере /Средногорово/, Хасът /Крън/, Шейново, Лаханлии /Ветрен/. Автор на стенописи в Троянския, Казанлъшкия, Етрополския м-ир /1907/ и др. Един от основателите на ч-ще „Искра“ в Казанлък, автор на първите декори за сцената на ч-щето.
☐ Василиев, Ас. БВМ, с. 609; Каракостов, Ст. БВТ, с. 548, 551.

ГАНИНА, Ана —

вж. *Петрова*, Ана

ГАНУШЕВ, Лазар
/неизв./
От Драгоево, Шуменско. Свещеник и учител в селото /1858 — 1874/. Спомоществовател за „Писма за службата божия“, превел И. Владикин /1858/, и за „Животът на св. Ив. Предчета“, превел И. Блъсков /1863/.
☐ ИМ — Шумен, отдел Възраждане, инв. № 2288, л. 49; Тонев, В. Бележки..., ч. 5, с. 75.

ГАНУШЕВ, Радуш
/неизв./
От Драгоево, Шуменско. Учител в селото /1860 — 1863/ и във Върбица, Шуменско /1864 — 1867/. От 1867 г. е свещеник в Драгоево.
☐ ИМ — Шумен, ф. 70к, оп. 1, а. е. 2; Тонев, В. Бележки..., ч. 5, с. 76.

ГАНЧЕВ, Веле
/неизв./
Учител в Пловдив през 1850 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 5236; Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив, 1981, с. 159.

ГАНЧЕВ, Ганчо — вж. *Попниколов*, Ганчо

ГАНЧЕВ, Георги /Генко/
/неизв./
От Трявна. Учителства там през 70-те години на XIX век.
☐ НБКМ — БИА, ф. 129, а. е. 166, л. 28; ОБТИ, т. 2, с. 191.

ГАНЧЕВ, Добри Ганчев
/26 септ. 1854 — 2 април 1936/
Роден в Лясковец в семейството на заможен занаятчия — бъчвар.От 1864 до 1870 г. учи в родния си град, след което продължава в полукласическата гимназия в Николаев. След завършването ѝ е учител в Тулча. Преподава аритметика и обща история. През 1876 г. е в Галац, където сътрудничи на в. „Нова България“; с. г. се записва в Историко-филологическия ф-т на Киевската духовна академия. Издържа се сам чрез преподаване на частни уроци. По време на РТОВ прекъсва следването си, за да участва като преводач на руските войски във войната. Завършва образованието си през 1879 г. От юни с. г. до 1882 г. е секретар на Бълг. екзархия. От 1 окт. 1883 г. в продължение на 20 години е преподавател по бълг. история във Военното у-ще в София. Учител по бълг. език на княз Фердинанд, а по-късно и на Мария-Луиза. Неколкократно избиран за народен представител. От 1904 г. се занимава с политическа дейност и търговия. Един от основателите на акционерното д-во „Гранитоид“ /1912/. Подарява на БАН акции и облигации.
Временен дописник на сп. „Училище“ /1873/ и в. „Напредък“ /1876/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 29, а. е. 2, л. 22; ф. 295, а. е. 2, л. 2; а. е. 10, л. 2; ЦГАОР, ф. 1750, оп. 1, ед. хр. 64, л. 52; Книга за дарителите..., 323 — 324; Ганчев, Д. Спомени 1864 — 1887. С., 1939; Минев, Д. Лясковец, 314 — 317; Стоянов, М. БВК, с. 55; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 91.

ГАНЧЕВ, Добрио /Даскал Добрио/
/неизв. — 22 ноем. 1893/
Роден в Пирдоп. Учител в Пирдоп /1866 — 1869/ и в оряховските села Кунино и Горна Бешовица /1870 — 1876/. Участва в рев. д-ние и в РТОВ. След Осв. е кмет на Кунино; просветен, обществен и стопански деец. Умира в Кунино.
☐ ЕБ, т. 2, с. 26.

ГАНЧЕВ, Драган Г.
/неизв./
Роден в Равна, Провадийско. Завършва взаимно у-ще в Шумен, семинария в Белград /1861 — 1866/ и следва философия също в Белград /1866 — 1868/. Запознава се с Г. С. *Раковски*, с когото по-късно поддържа продължителна кореспонденция. Учител в Галац /1869 — 1871/ и в Тулча /1872 — 1874/. Сътрудничи на румънския периодичен печат.
☐ НБКМ — БИА, II А 6260; Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 72; Тонев, В. Добруджа..., с. 274; Жечев, Н. Документи за историята на българските училищни настоятелства /средата на XIX в./. — *ИДА*, 42, 1981, с. 166; Сюпюр, Е. БЕИР, 137 — 138.

ГАНЧЕВ, Иван
/1814 — 1876/
Свещеник в Панагюрище от 40-те години на XIX век до края на живота си. Спомоществовател за: „Служба на св. Хараламппия“, превел Неофит Рилоки /1843/; „История на великий Александра македонца“, превел Хр. Василев /1844/; „Здравословие“, превел С. Доброплодни /1853/; „Изяснение на неделнити и празнични евангелия“, превел Зл. Груев /1858/. Загива по време на Апр. въст.
☐ Орловски, Ст. Към историята на панагюрските училища. — В: Материали..., 2, с. 59; Колев, Л. Духовници — участници в национално-освободителните борби на нашия народ. — *ИЦИАИ*, т. 1, 1978, с. 376.

ГАНЧЕВ, Костадин П.
/неизв./
Учител в Ясъ баш /Равна гора/, Варненско, от 1873 до 1875 г.
☐ ДА — Варна, ф. 79к, оп. 1, а. е. 18, л. 13 — 14; Тонев, В. Бележки..., ч. 2, с. 110.

ГАНЧЕВ, Марин
/неизв./
Роден в Караджилар /Искра/, Пловдивско. Учи в Карабурун /Знаменосец/, Старозагорско, и в Ст. Загора. Учител в Арабаджиево /Коларово/, Старозагорско, през 40-те години на XIX век.
☐ Кънчев, М. Видрица, 77 — 78, 143.

ГАНЧЕВ /ПОПГАНЧЕВ/, Никола
/неизв./
Свещеник в Сопот през 40-те и 50-те години на XIX век, вер. и след това. Баща на Ганчо *Николов*.
☐ Сб. Оборищенци, с. 200.

ГАНЧЕВ, Никола
/неизв./
Свещеник в Рахманлии /Розовец/, Карловско. Спомоществовател за „Венец азбучний“, превел Й. Вълков /1863/.

ГАНЧЕВ, Никола — вж. *Еничерев*, Никола

ГАНЧЕВ, Пенчо
/неизв./
Частен учител в Габрово до 1820 г.
☐ Цончев, П. Габрово, с. 391; Мартинов, Ал. Габрово през Възраждането. С., 1940, с. 28.

ГАНЧЕВ, Сава
/неизв./
Роден в Присово, Търновско. Учи в Присовския м-ир. Учител и църковен певец в Дебелец, Търновско, и Присово от 60-те до 70-те години на XIX век.
☐ Кузманов, Н. Църква и училище. — В: Юб. кн. за село Дебелец. В. Търново, 1938, 134 — 135.

ГАНЧЕВ, Т.
/неизв./
Учител в Кюлевча, Шуменско /1874 — 1875/, и Марковча /Марково/, Провадийско/1875/.

☐ Пенкова, М. Учителският събор..., с. 182; Тонев, В. Бележки..., ч. 4, с. 73.

ГАНЧЕВ, Христо
/неизв./
Роден в Сопот. Учител в Калофер /ок. 1853 — 1856/, Троян и Ловеч.
☐ Начов, Н. Калофер, с. 124; Неделчев, М. Развой на учебното дело в Ловеч до Освобождението. — В: Ловеч и Ловчанско. Кн. 3. С., 1931, с. 116.

ГАНЧЕВА, Димитрица
/неизв./
Учителка в Шумен през 70-те години на XIX век.
☐ Георгиева, Д. Материали за учебното дело в град Шумен /1856 — 1877/. — *ИНМ—Шумен*, 5, 1972, с. 153.

ГАНЧЕВА, Куна
/неизв./
Учителка в Свищов през 70-те години на XIX век. Участва в театралните представления на читалищния любителски театър в града.
☐ Ганчев, Ст. Свищов, с. 133; Чилингиров, Ст. БЧ, с. 437; Каракостов, Ст. БВТ, с. 556; Паскалева, В. Българката..., с. 138.

ГАНЧО
/неизв./
Свещеник в Арбанаси в нач. на XVIII век.
☐ Снегаров, Ив. Три гръцки поменици от с. Арбанаси. — *ГСУ, БФ*, 20, 1943 — 1944, с. 11.

ГАНЧО
/неизв./
Свещеник в Бели Мел, Берковско, в нач. на XIX век.
☐ Гергова, Ив. Някои неизвестни факти за възрожденската ни живопис в Михайловградски окръг. — *Изкуство*, 1981, № 6, с. 24.

ГАНЧО
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Сопот за „История на великий Александра македонца,“ превел Хр. Василев /1844/, и за „Хазрети Авраамин“, издал Йоаникий /1845/.

ГАНЧО
/неизв./
Роден в Дълбоки, Старозагорско. Свещеник в Костен, Карнобатско, през 50-те години на XIX век.
☐ Нейчев, Т. Карнобат в миналото и Алекси Нейчев. С., 1938, с. 25.

ГАНЧО
/неизв./
Свещеник, обслужва варненските села Капаклии /Климентово/, Асъ баш /Равна гора/, Дере кьой /Константиново/, Суджас кьой /Водица/ и Куюджук /Дебрене/ през 60-те години на XIX век.
☐ Ников, П. Българското възраждане..., с. 136, 143.

ГАНЧО /Ченгел Ганчо/
/неизв./
Свещеник в църквата „Св. Петка“ в Пловдив през 50-те години на XIX век.
☐ Шишков, Н. Пловдив в своето минало и настояще. Пловдив, 1926, с. 433.

ГАНЧОВ, Васил
/неизв./
Учител в Котел. Спомоществовател за „Служба св. Хараламбия“, превел Н. Рилски /1843/, и за „Православное учение... Платона“, превел Ил. Стоянов /1844/.
☐ Киров, Г. Материали за историята на Котленското училище. — *СбНУ*, 22 — 23, 1906 — 1907, с. 16.

ГАНЧОВ, Генчо
/неизв./
Частен килиен учител в Габрово през 1859 г.
☐ В. *Цариградски вестник*, IX, № 446, 29 авг. 1859.

ГАНЧОВ, Георги
/неизв./
Роден в Добролево, Оряховско. Учител в селото /1871/.
☐ НБКМ — БИА, II А 2181.

ГАНЧОВ, Др.
/неизв./
Учител в Галац след 1869 г. и в Тулча /1872 — 1873/.
☐ НБКМ—БИА, II А 6260; Люлюшев, М. Галац и българската колония /XIX — XX в./. — *Векове*, 1981, № 1, с. 51.

ГАНЧОВ, К.
/неизв./
От Копривщица. Учител в Скопие през периода 1851 — 1877 г.
☐ Говедаров, Ив. Копривщица, с. 10; Шабанов, Ив. Непресъхващ извор на родолюбци, с. 13.

ГАНЧОВ, Койчо
/неизв./
Учител. Спомоществовател от Къзъл агач дере /Средногорово/, Казанлъшко, за „Писма за службата божия“, превел И. Владикин /1858/.

ГАНЧОВ, Христо
/неизв./
Роден в Сопот. Учител в Ловеч. Спомоществовател за „Месецеслов“ на П. Радов /1860/.

ГАНЧОВ — вж. *Калистрат*

ГАНЮ
/неизв./
Свещеник и учител в Чирпан през първите десетилетия на XIX век. Спомоществовател за „Историята на слов. болг. народ“, превел П. Сапунов /1844/.
☐ Събчев, Н. Чирпан, с. 133.

ГАТЕВ, Димитър
/неизв./
Учител в Русе през 1857 г.
☐ ДА — Русе, ф. 44к, оп. 1, а. е. 3, л. 16 — 17.

ГАТЕВ, Никола — вж. *Бошнаков*, Никола

ГАТЮ
/неизв./
Свещеник в Кривня, Провадийско, през 1870 г.
☐ ДА — Русе, ф. 44к, оп. 1, а. е. 38, л. 176.

ГАЧЕВ, К.
/неизв./
Учител в Брацигово през 1861 г.
☐ Рашайков, Т. Брацигово. Исторически очерк. С., 1973, с. 41.

ГАЧО
/неизв./
Свещеник в Брацигово през 30-те години на XIX век.
☐ Юруков, Д. Брацигово. С., 1931, 12 — 16.

ГАЧО /ГОЧО/
/неизв./
Роден в Тетевен. Учител там в края на XVIII век /ок. 1790/.
☐ Стойчев, Д. Тетевен, минало и днес. С., 1924, с. 54.

ГЕЛОВСКИ, Станчо
/неизв./
От Рибарци, Кюстендилско. Учител в Горно Уйно, Кюстендилско /1861/.
☐ ДА — Кюстендил, ф. 245к, оп. 1, а. е. 8.

ГЕМИДЖИЕВ /ГЕМИДЖИЙСКИ/, Рад /Ради/ Генчев
/2 февр. 1847 — неизв./
Образование получава в Панагюрище. Учител в панагюрските села Поибрене и Мечка /Оборище/ и в Панагюрище /преди и след Осв./. Член на РК в Панагюрище и Мечка, участва в подготовката на Апр. въст.
□ НБКМ — БИА, II А 8913, II В 6425; Косев, К., Н. Жечев, Д. Дойнов. История на Априлското въстание 1876. С., 1976, с. 294.

ГЕМИДЖИЙСКИ, Атанас Коев
/неизв./
Свещеник в Гъбене, Габровско, през 60-те и 70-те години на XIX век. Предс. на РК в селото /1871/. Участник в Апр. въст., заради което е заточен на о. Кипър /1876/.
□ Априлското въстание. Анотации на документи. Т. 2. С., 1955, с. 42, 71, 122, 141.

ГЕНАДИЕВ, Иван /Хармосин/
/ок. 1830 — 13 март 1890/
Роден в Охрид. Син на *Генадий, митрополит Велешки*. Баща на Никола и Харитон *Генадиеви*. Учи в гръцки у-ща в Охрид, Битоля и Цариград. До 1865 г. следва в Историко-филологическия ф-т на Атинския у-т. Съученик и приятел на Григор *Пърличев*, с когото отпечатва на гръцки език сбирката „Сфинкс", съдържаща гатанки и стихове. Работи известно време като учител и секретар при Дерконския митрополит Герасим, а от 1866 до 1867 г. — при баща си в Дебър. В свободното си време преподава църковно пеене на манастирските ученици в Кичево. Преработва и издава на бълг. църковни песни. Участва в църк.-нац. борби. От 1870 до 1873 г. секретар на баща си във Велес. След 1874 г. учител по история и църковно пеене в Пловдив, а след Осв. до края на живота си секретар в Пловдивската митрополия.
Автор на „Пасхалия, сиреч песненно последование Светлыя седмицы с йными пениями вселетнаго последования благостройно обделанная и съ йзящностю нъйне перво изданная Йовнном Харм. Охридским собственним его иждивением. Цариград, печатница в. „Македония", 1869".
□ Касъров, Л. ЕР, 273 — 275; Стоилов, А. Български книжовници от Македония. Т. 1. С., 1922, с. 64; Стоянов, М. БВК, с. 56; Манчев, В. Спомени. С., 1982, с. 82.

ГЕНАДИЕВ, Харитон Иванов
/1861 — 23 април 1914/
Роден в Битоля. Син на Иван *Генадиев*. Брат на Никола Генадиев. Внук на *Генадий, митрополит Велешки*. Завършва Галатасарайския лицей в Цариград. След Осв. е висш чиновник в Изт. Румелия и в Българската екзархия в Цариград. През 1903 — 1907 г. е н-к на отдел „Печат" при М-вото на външните работи и изповеданията, а след 1912 г. секретар на Царската канцелария. Х. Г. е един от създателите и редакторите на в. „Балканска зора" — Пловдив /1890 — 1900/. Превежда книги на Молиер, В. Юго, Ал. Дюма — баща, Ж. Верн. Съставя „Малък българо-френски речник" /1900/, „Голям френско-български речник" /1909/ и др. Умира в София.
□ Начов, Н. Цариград, с. 152; Данчови. БЕ, с. 267; ЕБ, т. 2, с. 35.

ГЕНАДИЙ
/неизв./
Йеродякон. През 1865 г. следва в Киевската духовна академия.
□ Поглубко, К. За да бъдат..., с. 90; Степанова, Л. Вклад России..., с. 204.

ГЕНАДИЙ
/неизв./
Свещеник в Битоля през 1873 г.
□ НБКМ — БИА, ф. 27, а. е. 3326, л. 192, 503.

ГЕНАДИЙ, митрополит Велешки /светско име Георги/
/1800 — 12 май 1876/
Роден в Подкожани, Мокренско. Баща на Иван *Генадиев*. Учител и свещеник в Охрид, а след смъртта на жена си приема монашество в Калищенския м-ир. Назначен за протосингел на Пелагонийския митрополит /ок. 1840/, а през 1860 г. е ръкоположен за Велеградски епископ. Избран за Дебърски митрополит /1864/ и развива активна дейност за въвеждане на бълг. език в църквите и у-щата, заради което е отстранен от епархията си /1867/. Назначен е за Велешки митрополит през 1870 г. и се отказва от Цариградската патриаршия. Организира заедно със сина си Иван Генадиев просветното и църк. дело във Велешка епархия. През 1872 г. подава оставка и се оттегля в Битоля, където умира. Притежава ценни издания от византийски и гръцки автори.
□ ДА — Благоевград, ф. 49к, оп. 1, а. е. 1, л. 7 — 8; Еничерев, Н. Възпоменания и бележки. С., 1906, 372 — 377; Стоилов, А. Български книжовници от Македония. Ч. 1. С., 1922, с. 64; Кънчов, В. Избрани произведения. Т. 2. С., 1970, 264 — 265.

ГЕНАДИЙ ДРАГАЛЕВСКИ /светско име Иван Стоянов Караиванов/
/ок. 1832 — 1900/
Роден в Ихтиман. През 50-те години е йеродякон при митрополит *Виктор* в Ниш. Търгува с нишки килими и при пътуванията си в Карлово се запознава с В. *Левски* /1861/. Постъпва в Първата бълг. легия /1862/, а по-късно е знаменосец в четата на Ильо войвода /1867/. От 70-те години е игумен на Драгалевския м-ир; член на Софийския РК и куриер на рев. поща. Близък сбратник на В. Левски. След залавянето на Димитър Общи емигрира в Белград и оттам в Букурещ /1872/. След Осв. постъпва като монах в Рилския м-ир, където умира.
□ Пеков, Л. Генадий Драгалевски. — В: Сб. Априлското въстание..., 151 — 158; Кънчев, М. Видрица, с. 670.

ГЕНАДИЙ РИЛЕЦ
/неизв./
Роден в Разлог. Ученик на *Неофит Рилски* /1835/. Учител в у-щето при църквата „Св. Троица" в Панагюрище /1839 — 1841/. Въвежда взаимоучителната метода. Спомоществовател за книги.
□ Димитров, Г. Княжество България. Т. 1. Пловдив, 1895, с. 186; Орловски, Ст. Към историята на панагюрските училища. — Материали..., 2, с. 60; Георгиев, М. Възраждането на град Казанлък. — В: Казанлък в миналото и днес. С., 1923, с. 80; Манев, А. Учебното дело в Панагюрище преди Освобождението. — В: Панагюрище и Панагюрско в миналото. С., 1956, с. 251.

ГЕНДОВ, Стефан — вж. *Кьойбашиев*, Стефан

ГЕНДОВИЧ, Христо
/неизв./
От Сливен. Учител по турски език в родния си град /1873 — 1874/.
□ Икономов, М. Моите спомени за училищно-читалищното дело на гр. Сливен. — В: Юб. сб. бълг. нар. ч-ще „Зора" Сливен, с. 69.

ГЕНЕВ, Калин

1788 — 16 март 1883/
Роден в Алмалии /Ябълково/, Хасковско. Учи в килийното у-ще в родното си село и в Мъглижкия м-ир нач. на XIX век/. Свещеник в Алмалии през първата пол. на XIX век. Участва в църковно-нац. борби.
☐ Петров, П. Учебното дело в Ябълково, Хасковско, до Освобождението. Пловдив, 1969, с. 32; Колев, Л. Духовници — участници в националноосвободителните борби на нашия народ. — *ИЦИАИ*, т. 1, 1978, с. 274.

ГЕНЕВ Колчев, Никола
/18 ян. 1856 — 12 април 1934/
Роден в Севлиево в семейството на занаятчия. Учи в родния си град. Учител в Севлиево /ок. 1873 — 1876/. Член на местния РК. Участва в подготовката на Апр. въст. Опълченец по време на РТОВ. След Осв. е офицер, стига до чин ген.-майор. Участва в СБВ, Балканските войни и Първата световна война. Умира в София.
☐ НА БАН, ф. 40, а. е. 555, л. 7; Вълчанов, Х. Севлиево /1842 — 1942/. Ч. 1. С., 1942, с. 198, 218; Коркинов, Й. Първите учители в Хаджистояновото училище. — В: Севлиево и Севлиевският край. С., 1967, с. 65; Панов, Й. Хаджистояновото училище и въстанието през май 1876 година в Севлиево. — В: Севлиево и Севлиевският край. С., 1967, 88 — 89; ЕБ, т. 2, с. 35; Спомени за Априлското въстание. С., 1975, 120 — 126.

ГЕНИШЕВ, Панайот Н.
/неизв./
Роден в Търново. От 1868 до 1871 г. учи в гимназия в Табор, Чехия, издържан от Христо Г. *Данов*. Завършва гимназия в Писек, Чехия, и през 1874 г. е препоръчан за учител в Котел.
☐ Киров, Г. Материали за Котленското училище. — *СбНУ*, 22 — 23, 1906 — 1907, 23 — 24; Илиев, Ат. Спомени, с. 70, 90, 96; Топузов, Ив., Ив. Сарафов. Предосвобожденски дейци за земеделска просвета. С., 1953, 138 — 139.

ГЕНКО
/неизв./
Свещеник в Сопотския м-ир. Спомоществовател за „Месецослов“ на Хр. Сичанниколов /1840/ и за „Изяснения на неделните и празнични евангелия“, превел Зл. Груев /1857/.

Никола Генев

ГЕНКО
/неизв./
Свещеник в Търново през 1874 г.
☐ Снегаров, Ив. Нов Кодекс на Търновската митрополия. С., 1937, с. 139

ГЕНКОВ, Апостол
/неизв./
Свещеник в Горско Сливово, Севлиевско, през 70-те години на XIX век. Участник в Апр. въст.
☐ Йонков, Хр. Участието на българското духовенство от I Великотърновски и III Врачански революционни окръзи в Априлското въстание. — В: Сб. Априлското въстание..., с. 331.

ГЕНКОВ, Николай
/неизв./
Ученик в Одеската семинария през 1876 г.
☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 28; Степанова, Л. Вклад России..., с. 204.

ГЕНО
/неизв./
Свещеник в Габрово през първата пол. на XIX век. Спомоществовател за „Аритметика“ на Хр. Павлович /1833/. Баща на Георги *Генов*.
☐ НБКМ — БИА, ф. 16, а. е. 1, л. 189.

ГЕНО
/неизв./
Свещеник в Крива бара, Ломско. Спомоществовател от Лом за „Аделаида, алпийската пастирка“, превел Кр. Пишурка /1857/.

ГЕНОВ /ХАДЖИГЕНОВ, ХАДЖИГЕОРГИЕВ/, Брайко /Попович/
1814 — 20 септ. 1865/
Роден в Карлово в семейството на занаятчия. Учи в Карлово и Габрово при *Неофит Рилски* /1835 — 1836/. Учител в Карлово / 1837 — 1840; 1844 — 1845/, Калофер /1840 — 1844/, Пловдив /ок. 1846/. Приема свещенически сан /ок. 1848/ и се установява окончателно в Карлово. Събира фолклорни материали. Един от организаторите на общинската библиотека в Карлово. Умира като архиерейски наместник.
☐ Начов, Н. Градиво за историята на калоферските училища. — *Уч. пр.*, 1903, № 1 — 2, 12 — 13; *Начов*, Н. Калофер, 117 — 118; *Унджиев*, И. Карлово. История на града до Освобождението. С., 1968, 99 — 105.

ГЕНОВ, Васил Ив.
/неизв./
Роден в Сливен. Ученик в Галатасарайския лицей, Цариград, през периода 1868 — 1875 г.
☐ Табаков, С. Сливен, 516 — 517.

ГЕНОВ /ГАНЕВ/, Васил П.
/неизв./
Роден в Градец, Котленско. Учител в родното си село /1857 — 1858/ и в Медвен, Котленско /1859 — 1860/.
☐ НБКМ — БИА, II В 10 458; Димитров, Хр. Село Градец. С., 1934, с. 48; Йорданов, В. Село Медвен. С., 1940, с. 31; Чирпанлиев, Ст. Даскал Господин из село Медвен. — *Антени*, № 42, 10 окт. 1975.

ГЕНОВ, Георги
/неизв./
Роден в Габрово. Син на поп *Гено*. Свещеник в Габрово. Спомоществовател за „Ключът на науката“, превел С. Бобчев /1874/.

ГЕНОВ, Георги
/неизв./
Роден в Болград в семейството на бълг. преселници — занаятчии. Завършва Болградската гимназия и учителства там до 1878 г.
☐ Сюпюр, Е. БЕИР, с. 138.

ГЕНОВ, Георги Иванов
/1839 — неизв./
Роден в Сливен. Учи в родния си град. Учител в Сливен /1860 —

1861/. Ръкоположен за свещеник /1873/. През 1875 г. е протойерей, а през 1898 г. иконом. Член на ч-щето в Сливен.

☐ ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 3, л. 90; ДА — Сливен, ф. 44к, оп. 1, а. е. 111; Киров, З. Исторични бележки за българското народно читалище „Зора“ в Сливен. — В: Юб. сб. бълг. нар. ч-ще „Зора“ Сливен, с. 19; Чилингиров, Ст. БЧ, с. 451.

ГЕНОВ, Иван

/неизв./

Учител в Буковец, Търновско, през 1874 г.

☐ ДА — В. Търново, ф. 65, оп. 1, а. е. 278а; Хинчев, С. Развитие на учебното дело у нас преди Освобождението. — *ИДА*, 8, 1964, с. 190.

ГЕНОВ, Иван

/неизв./

Свещеник в Голямо Конаре /Съединение/, Пловдивско, през 1876 г.

☐ НБКМ — БИА, ф. 257, а. е. 1, л. 25 — 27.

ГЕНОВ, Илия

/неизв./

Роден в Камено поле, Врачанско. Свещеник в Кнежа през 1872 г.

☐ НБКМ — БИА, II А 2181; Летоструй, V, 1873, с. 59.

ГЕНОВ, Константин Димитров

/неизв./

Роден в Плевен. Завършва класното у-ще в родния си град при Нестор *Марков*. През 1870 — 1871 г. е ученик в Табор, Чехия, а от 1872 г. — в Прага.

☐ Илиев, Ат. Спомени, с. 96, 111; Стоянова, Р. Нестор Марков Демирев. — В: 100 години народно читалище „Г. Димитров“, Плевен. Юб. сб. С., 1969, с. 229.

ГЕНОВ, Коста

/1816 — 13 юли 1886/

Свещеник при църквата „Св. Илия“ в Свищов от 50-те години на XIX век до края на живота си.

☐ НБКМ — БИА, II В 8573; Ганчев, Ст. Свищов, с. 56.

ГЕНОВ, Мило

/неизв./

Учител в Синьо бърдо, Врачанско, от 1848 до 1852 г.

☐ Орловски, Ст. История на учебното дело във Врачанско. — *Уч. пр.*, 1904, № 10, с. 1010; Гечев, М. Килийните училища..., 101 — 102.

ГЕНОВ, Петко

/1856 — 1876/

Роден в Мусина, Търновско. Учи в родното си село и в Голямо Яларе /Русаля/, Търновско. Учител в Мусина /до 1874/ и в Леденик, Търновско /1874 — 1876/. Участва в Апр. въст. /в четата на поп *Харитон Халачев*/. Загива в сраженията при Дряновския м-ир.

☐ ДА — В. Търново, ф. 428к, оп. 1 а. е. 70, 327, 333; Юб. кн. по случай 50 години от въстанието в Дряновския манастир 1876. С., 1926, с. 84; Йовков, М. Първи стъпки на учителското движение в района. — В: Павликени и Павликенският край. С., 1977, с. 139.

ГЕНОВ, Сава

/неизв./

Роден в Галиче, Оряховско. Свещеник в Липница, Оряховско /1871/.

☐ НБКМ — БИА, II А 2181; Летоструй, V, 1873, с. 58.

ГЕНОВ, Ставро

/неизв./

Учител във Видин през 1872 г.

☐ НБКМ — БИА, II А 1732.

ГЕНОВ, Т.

/неизв./

Учител в Тръстеник, Русенско, през 1875 г.

☐ Летоструй, VIII, 1876, 202 — 203.

ГЕНОВА, Йорданка /Юрданка/

/неизв./

Родена в Русе. Учителка в Провадия /1872 — 1874/.

☐ Кандов, П. Учебното дело в Провадия до Освобождението. — В: Материали..., 2, с. 4; Тонев, В. Бележки..., ч. 1, с. 88; Паскалева, В. Българката..., с. 137.

ГЕНОВИЧ Николов, Никола

/1835 — май 1912/

Роден в Свищов. Завършва класното у-ще в родния си град, постъпва във френския католически колеж в Бебек, Цариград /1862/. Преводач в турското м-во на външните работи и цензор в М-вото на просветата /1863/. Редактира и издава туркофилския в. „Турция“ /1864 — 1873/ и участва в издаването на в. „Източно време“ /1874 — 1877/ и в. „Дунавска зора“ /1867 — 1879/. Драгоман в Мостар при управителя на Босна и Херцеговина Сефер паша /1875 — 1878/. След Осв. редактира в. „Народ“ /1879 — 1883/. От 1885 до 1887 г. е на дипломатическа работа в Цариград. Умира в София.

Временен сътрудник на в. „България“ /1863/, в. „Съветник“ /1864/, в. „Право“ /1873/.

☐ НБКМ — БИА, ф. 22^1, а. е. 54, л. 1 — 2; II Д 2250, л. 65; Ганчев, Ст. Свищов, с. 257; Стоянов, М. БВК, с. 56; Боршуков, Г. История на българската журналистика. 1844 — 1885. С., 1976, с. 199; Драганова, Димитров. Книжовници..., с. 115, 140.

ГЕНОВСКИ, Дочо Ангелов

/неизв./

Учи в Г. Оряховица. Учител в Чолаковци /дн. кв. на Търново/ и Дебелец, Търновско, до 1878 г.

☐ Кузманов, Н. Църква и училище. — В: Юб. кн. на село Дебелец. В. Търново, 1938, с. 140.

ГЕНОВСКИ, Михаил — вж. *Тепавски*, Михаил

ГЕНЧЕВ, Д.

/неизв./

Роден в Сливен. През 1868 г. завършва Одеската гимназия с руска държавна стипендия.

☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 130; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 102; Степанова, Л. Вклад России..., с. 204.

ГЕНЧЕВ, Д. Х.

/неизв./

Учител в Гьокпала /Михайлово/, Чирпанско /1874/. Основател на просветно д-во и ч-ще в селото /1874/.

☐ *В. Levant Times*, VI, № 28, 27 юли 1874; Чилингиров, Ст. БЧ, с. 234.

ГЕНЧЕВ, Михаил

/неизв./

Учител в Арабаджиево /Коларово/, Старозагорско /1874 — 1875/. Участва в Старозагорското въст. /1875/ и е затворен в Одринския затвор. Освободен през 1876 г.

☐ Кънчев, М. Видрица, с. 426, 508, 553.

ГЕНЧЕВ, Петър

/ок. 1840 — 1876/

Зограф от Минчовия род в Трявна, син на Генчо *Петров*. Работи с баща си; не се е проявил самостоятелно. Убит по време на Апр. въст.

☐ Божков, Ат. Тревненската живописна школа. С., 1967, с. 98; Рошковска, А. Към въпроса..., с. 38.

ГЕНЧЕВ /ГИНЧЕВ/ Шкипъриев,

Петър
/1843 — 30 април 1905/
Роден в Лясковец. Брат на Цани *Гинчев*. До 1858 г. учи в Лясковец при Петър *Оджаков*. Завършва Одеската семинария /1858 — 1861/. От 1861 г. следва в Киевската духовна академия като стипендиант на ОБН. Завършва академията с научна степен кандидат на богословието /1871/. След завръщането си в Б-я е учител в Габрово /1871 — 1876/. Заедно с Райчо *Каролев*, Иван *Гюзелев* и Васил *Михов* изработва „Правила за учениците в Габровското у-ще“ и програми за главните мъжко и девическо у-ще. Преподава бълг. и църковно славянски език. Подарява пари на у-щето за обзавеждане на кабинет по физика и за химическа лаборатория. По време на Апр. въст. е арестуван. След освобождението му е учител по литература в семинарията при м-ира „Св. св. Петър и Павел“ до Лясковец /1876 — 1877/. По време на РТОВ е чиновник в Канцеларията на търновския губернатор. Депутат в УС. Дългогодишен н-к на отделение и секретар в МНП и М-вото на външните работи и изповеданията /1878 — 1892/. През 1886 г. е командирован в Цариград по уреждане на у-щата в Македония. В последните години от живота си се занимава с превода на Светото писание, възложен му от Св. Синод. Оставя в ръкопис на руски език „Автокефалността на православните черкви“. Участва в съставянето на няколко части от читанката на Павел *Калянджи* „Другар за децата“ /1863/. Дописен /1882/ и редовен /1884/ член на БКД. Деловодител /1882 — 1884/ и ревизор /1898/ на БКД. Умира в София. Награждаван с ордените „Св. Александър“ V степен /1886/, IV степен /1888/ и II степен /1891/.
☐ НБКМ — БИА, II А 5810, л. 1 — 4; ф. 113, а. е. 65, л. 12 — 53; ф. 151, а. е. 10, л. 445; ДА — Габрово, ф. 670к, оп. 1, а. е. 1, л. 1 — 3; а. е. 14, л. 33; а. е. 101, л. 1; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 27а; в. ***Право***, VI, № 22, 26 юли 1871; сп. *Училище*, II, № 22, 23 дек. 1872; Хроника /за Петър Генчев/. — *Уч. пр.*, 1905, № 6, 696 — 701; Доросиев, Л. Нашите..., с. 136, 179; Минев, Д. Лясковец, 300 — 302.

Петър Генчев

ГЕНЧЕВ, Първан
/1778 — 1862/
Роден в Дебелец, Търновско. Учи в килийно у-ще вер. в родното си село. От 1834 г. до смъртта си е свещеник в църквата „Св. Марина“ в Дебелец.
☐ Кузманов, Н. Църква и училище. — В: Юб. кн. на с. Дебелец. В. Търново, 1938, с. 114, 119.

ГЕНЧЕВ, Ради — вж. *Гемеджиев*, Рад

ГЕНЧЕВ, Цоню
/неизв. — 1877/
Свещеник в Кара Терзилери /Гита/, Чирпанско, от 50-те до 70-те години на XIX век. Участник в рев. д-ние. Умира в Одринския затвор. Спомоществовател за „Общи знания всякому человеку нужни“, превел Ст. Колюв /1855/.
☐ Събчев, Н. Чирпан, с. 262.

ГЕНЧЕВА, Мария — вж. *Доброплодна*, Мария

ГЕНЧЕВА, Мария
/неизв./
Ученичка в Русия през периода 1856 — 1870 г.
☐ Степанова, Л. Вклад России..., с. 209.

ГЕНЧЕВА, Стефана /Стефани/
/неизв./
Учителка в гл. девическо у-ще в Г. Оряховица /1870 — 1874/. Член на женското д-во в града, основано през 1870 г.
☐ Сп. *Училище*, III, 1874, № 23 — 24, 23 февр. 1874; 140 години народно училище. Юб. л. Г. Оряховица, 16 дек. 1967.

ГЕНЧЕВА, Танка
неизв./
Родена вер. в Ст. Загора. Гл. учителка в Клисура /ок. 1871 — 1876/.
☐ НБКМ — БИА, II А 8890.

ГЕНЧО
неизв./
Свещеник вер. в Търново през 30-те и 40-те години на XIX век. Спомоществовател за: „Аритмет. руководство“ на Неофит Хилендарски /1835/; „Служба св. Харалампия“, превел Неофит Рилски /1843/; „Две советователни слова Плутарха“, превел И. Стоянович /1845/.

ГЕНЧО
неизв./
Учител в София през 1871 г.
☐ ЦДИА, ф. 111, оп. 1, а. е. 101, л. 21.

ГЕНЧО
/неизв./
Учител в Орхание /Ботевград/ през 1872 г.
☐ ЦДИА, ф. 31, оп. 1, а. е. 22, л. 1

ГЕНЧОВ, Груйо
/неизв./
От Копривщица. Учителства там през 20-те години на XIX век.
☐ Доросиев, Л. Учебното дело..., с. 8.

ГЕНЧОВ, Груйо
/неизв./
Роден в Копривщица. Ученик в Пловдивската гимназия /1876/. Учителства в Копривщица /1876 — 1878/. След Осв. е чиновник в М-вото на вътрешните работи в София.
☐ Доросиев, Л. Учебното дело..., с. 133, 144 — 145.

ГЕНЧОВ, Георги
/неизв./
До 1870 г. учи в Б-я. Продължава образованието си в Медицинското у-ще и в Медицинския ф-т в Букурещ. Завършва през 1874 г., като защитава и докторат. След Осв. вер. работи като лекар в Б-я.
☐ Израел, С. Румъно-българско сътрудничество в областта на здравеопазването преди 1878 година. — *Здравно дело*, 1957, № 6, с. 74; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 138.

ГЕНЧОВ, Иван

/неизв./
Учител. Спомоществовател от Ст. Загора за „История на великий Александра македонца“, превел Хр. Василев /1844/.

ГЕНЧОВ, Иванчо /Киевчето/
/неизв./
Роден в Габрово. Преди 1851 г. учи в Габровското у-ще. Ученик на *Неофит Рилски* в Богословското у-ще на о. Халки /1851/.
□ Шишманов, Ив. Нови студии из областта на българското възраждане. — *СбБАН*, 21, 1926, с. 299.

ГЕНЧОВ /ГЕЧОВ/, Константин
/неизв./
Първоначално образование получава в Б-я. Завършва Медицинското у-ще /1867/ и Факултета по медицина и фармация /1868 — 1876/ в Букурещ. През 1878 г. получава специалност по фармация. Участва в дейността на ч-ще „Братска любов“ След Осв. вер. работи в Б-я.
□ Константинеску-Яши, П. Българи учени..., с. 91; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 138.

ГЕНЧОВ, Матей
/неизв./
Свещеник в Чирпан. Спомоществовател за „Общи знания всякому человеку нужни“, превел Ст. Колюв /1855/.

ГЕНЧОВ, Нейко
/неизв./
Учител. Спомоществовател от Алмалии /Ябълково/, Хасковско, за „Житие св. Григория Омиритскаго“ превел Ав. Попстоянов /1852/.

ГЕНЧОВ, П.
/неизв./
Учи в Медицинското у-ще и във Факултета по медицина в Букурещ /ок. 1876/. Член на д-вото на студентите медици в Румъния. Участва и в дейността на ч-ще „Братска любов“.
□ Сюпюр, Е. БЕИР, с. 138.

ГЕНЧОВ, Стефан
/неизв./
Тревненски зограф. Участва в Апр. въст.
□ Рошковска, А. Към въпроса.., с. 38.

ГЕНЧОВ, Тодор
/неизв./
Бълг. свещеник в Браила през 1874 г.
□ НА БАН, ф. 22к, а. е. 12. л. 1.

ГЕНЧОВ, Цвятко
/неизв./
Свещеник в Габрово. Спомоществовател за „Общи знания всякому человеку нужни“, превел Ст. Колюв /1855/.

ГЕНЧОВА-ЦАНОВА, Мария А.
/неизв. — 14 окт. 1874/
Родена в Ст. Загора. Съпруга на Андрей *Цанов*. Учи в протестантското мисионерско у-ще в Ст. Загора. Учителка в мисионерското у-ще в Самоков.
Превежда „Яков Княжески или окаянството на едно домочадие. Превела Мария А. С. Цанов. Виена печатница на Българското отделение Янко С. Ковачев и Сие, 1874“.
□ Стоянов, М. БВК, с. 370; Паскалева, В. Българката..., с. 138, 155, 160.

ГЕНЮ
/неизв./
Свещеник в Долно Сахране, Казанлъшко. Спомоществовател от Казанлък за „Средства за предварвание за заравяние на мнимоумрелиге“, превел З. Княжески /1858/.

ГЕНЮ /Пашето/
/неизв./
Учител в Габрово ок. 1815 г.
□ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 75.

ГЕОРГАКЕВА, Тенинка /Пенинка/
/неизв./
Учителка в Ямбол /1875 — 1876/. Ушива знамето на Апр. въст. в Ямбол.
□ Върховски, Н. Ямболски патриоти по духовното и политическото ни възраждане. Ямбол, 1910, с. 26; Паскалева, В. Българката..., с. 138, 258.

ГЕОРГАЧЕВ, Дмитраки
/неизв./
Учител в класното у-ще в Ямбол от 1870 до 1875 г.
□ Атанасов, Ж. Учебното дело в Ямбол преди Освобождението. — *Уч. пр.*, 1947, № 1 — 2, с. 137.

ГЕОРГИ
/неизв./
Роден в Букурещ. Зографисва църквата „Св. Архангели“ в Арбанаси /1760/.
□ Божков, А. Българската икона. С., 1984, с. 447.

ГЕОРГИ
/неизв./
Свещеник в Жеравна през 1776 г.
□ Ангелов, Б. Съвременници на Паисий. Т. 2. С., 1964, с. 62; Радкова, Р. Българската интелигенция през Възраждането. С., 1986, с. 86.

ГЕОРГИ
/неизв./
Свещеник в Оряхово през 1793 г.
□ Радкова, Р. Българската интелигенция през Възраждането. С., 1986, с. 106.

ГЕОРГИ
/неизв./
Свещеник в Тетевен в края на XVIII век.
□ Писахме да се знае, с. 34.

ГЕОРГИ
/неизв./
Свещеник в църквата „Св. Спас“ в София в нач. на XIX век.
□ Динеков, П. София, с. 9.

ГЕОРГИ
/неизв./
Свещеник и учител в Добринище, Разложко, през Възраждането.
□ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 12, л. 10 — 14.

ГЕОРГИ
/неизв./
Свещеник в Трявна през 1808 г.
□ Снегаров, Ив. Исторически вести за Търновската митрополия. — *ГСУ, БФ*, 20, 1942 — 1943, с. 111.

ГЕОРГИ
/неизв./
Свещеник в църквата „Св. Димитър“ в Свищов от 1811 г. Спомоществовател за „Аритмет. ръководство“ на Неофит Хилендарски /1835/.

ГЕОРГИ
/неизв./
Свещеник в църквата „Св. Архангел“ в София през 1819 г.
□ Динеков, П. София, с. 8.

ГЕОРГИ
/неизв./
Роден в Суходол, Софийско. Свещеник в църквата „Св. Петка Самарджийска“ в София през 1826 г.
□ Динеков, П. София, с. 8.

ГЕОРГИ
/неизв./
Учител в Карлово през първата пол. на XIX век.

☐ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 73.

ГЕОРГИ
/неизв./
Роден в Щип. Учител и терзия в Щип през 30-те години на XIX век.
☐ Иванов, Й. Северна Македония. С., 1906, с. 360; Завоев, П. Щип, с. 68.

ГЕОРГИ
/неизв./
Роден в Котел. Учител в Пирдоп /1831 — 1838/. След това става дякон на Ловчанския владика.
☐ Стоянов, М. Пирдоп в миналото и сега. С., 1943, с. 164.

ГЕОРГИ
/неизв./
Роден в Търново. Учи в Арбанаси. Известно време е свещеник под името Йоасаф, но се разпопва. Учител в Копривщица до 1832 г., в Пирдоп, Плевен, Оряхово, Враца /1858/.
☐ В. *Цариградски вестник*, VIII, № 386, 5 юли 1858.

ГЕОРГИ
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Кованлък /Пчелище/, Търновско, за „Аритметика“ на Хр. Павлович /1833/.

ГЕОРГИ
/неизв./
Свещеник в Банско през 1833 г.
☐ ДА — Благоевград, ф. 232к, оп. 1, а. е. 2, л. 8.

ГЕОРГИ
/неизв./
Учител в Срем, Ямболско, през 1834 — 1835 г.
☐ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 106.

ГЕОРГИ
/неизв./
Свещеник в Извор, Радомирско. Учителства една година в откритото при църквата у-ще /1834 — 1835/.
☐ Яначков, Б. Учебното дело в Краище, Кюстендилско, до Освобождението. — В: Материали..., 2, с. 57; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 100.

ГЕОРГИ
/неизв./
Свещеник във Варча, Кюстендилско. Спомоществовател от Кюстендил за „Писменик общополезен“ на Хр. Павлович /1835/.

ГЕОРГИ
/неизв./
Роден в Казанлък. Свещеник в града през първата пол. на XIX век. Ок. 1836 г. открива у-ще в собствената си къща.
☐ Георгиев, М. Възраждането на град Казанлък. — В: Казанлък в миналото и днес. С., 1923, с. 79.

ГЕОРГИ
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател в Берово за „Служение еврейско“, превел Н. Зографски /1839/.

ГЕОРГИ
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Беще /дн. в СФРЮ/ за „Служение еврейско“, превел Н. Зографски /1839/.

ГЕОРГИ
/неизв./
Свещеник в Дервент /Змеево/, Старозагорско, през 40-те години на XIX век. Спомоществовател от Ст. Загора за „Православное учение... Платона“, превел Ил. Стоянов /1844/.

ГЕОРГИ
/неизв./
Свещеник в Арбанаси през 40-те години на XIX век.
☐ Снегаров, Ив. Исторически вести за Търновската митрополия. — *ГСУ, БФ*, 20, 1942 — 1943, с. 109.

ГЕОРГИ
/неизв./
Свещеник вер. в Разград през 40-те и 50-те години на XIX век. Спомоществовател за: „Православное учение... Платона“, превел Ил. Стоянов /1844/; „Игиономия“, превел С. Доброплодни /1846/; „Опитна численница“, превел Хр. Златевич /1852/; „Писма за службата божия“, превел И. Владикин /1858/.

ГЕОРГИ
/неизв./
Учител в Обруклии /Обручище/, Старозагорско, ок. 1840 г. Провежда обучението на бълг. и гръцки език.
☐ Столетен светилник. Юб. л. С. Обручище, Старозагорско, 24 май 1966.

ГЕОРГИ
/неизв./
Свещеник в Брестовица, Пловдивско. Спомоществовател от Пловдив за „Месецослов“ на Хр. Сичанниколов /1840/.

ГЕОРГИ
/неизв./
Свещеник в Кочериново, Дупнишко /Станкедимитровско/, от 1840 до 1874 г.
☐ Меджидиев, А. Дупница и бележити дупничани през епохата на Възраждането. С., 1940, с. 99.

ГЕОРГИ
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Самоков за „Стихийная аритметика“, превел С. Радулов /1843/.

ГЕОРГИ
/неизв./
Свещеник в Хотница, Търновско. Спомоществовател от Търново за „Православное учение... Платона“, превел Ил. Стоянов /1844/, и за „Повест или поучение християнское“, превел П. Давидов /1855/.

ГЕОРГИ
/неизв./
Свещеник вер. в Плаково, Търновско. Спомоществовател за „Две советователни слова Плутарха“, превел И. Стоянович /1845/, и за „Евангелие поучително“ на Софр. Врачански /1856/.

ГЕОРГИ
/неизв./
Свещеник в Марян, Еленско. Спомоществовател от Елена за „Писменница на славянскийа язик“, наредил Ив. Момчилов /1847/.

ГЕОРГИ
/неизв./
Роден в Кованлъка /Пчелище/, Търновско. Учи при Стоян *Кованлъшки*, а след това е учител в селото /1847 — 1855/.
☐ Станев, Н. Великотърновската котловина, с. 83.

ГЕОРГИ
/неизв./
Роден в Козарско, Пещерско. Свещеник в църквата „Св. Георги“ в Пловдив през 50-те години на XIX век.
☐ Еничерев, Н. Възпоменания и бележки. С., 1906, с. 7.

ГЕОРГИ
/неизв./

Свещеник в Голямо Белово, Пазарджишко, през 50-те и 60-те години на XIX век. Спомоществовател за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.
☐ Станев, Н. Дейността на Голямо Белово във въстанието през 1876 г. Живот и страдания на свещеник Михаил Цв. Радулов. С., 1936, с. 16.

ГЕОРГИ
/неизв./
Свещеник в Карадаг /дн. в СФРЮ/ в средата на XIX век.
☐ Влахов, Т. Кукуш и неговото минало. С., 1969, с. 83.

ГЕОРГИ
/неизв. — 1872/
Свещеник в Тетевен до своята смърт.
☐ Василев, П. Спомени за лица и събития. С., 1934, с. 13.

ГЕОРГИ
/неизв./
Свещеник в Криворечна паланка през втората пол. на XIX век. Читалищен деец. Представител на Скопска епархия на народния събор в Цариград /1871/.
☐ В. *Турция*, IV, № 4, 14 март 1870; Кънчов, В Избрани произведения. Т. 2. С., 1970, с. 169.

ГЕОРГИ
/неизв./
Роден в Трявна. Учител в Гърлица, Добруджа, през втората пол. на XIX век.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 210.

ГЕОРГИ
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Видин за „Часови благоговейния“, превел Г. Йошев /1850/.

ГЕОРГИ
/неизв./
Свещеник във Връв, Видинско. Спомоществовател от Белоградчик за „Райна княгиня бълг.“, превел Й. Груев /1852/.

ГЕОРГИ
/неизв./
Свещеник в Слокощица, Кюстендилско. Спомоществовател от Кюстендил за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.

ГЕОРГИ
/неизв./
Учител. Спомоществовател от Радовиш за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.

ГЕОРГИ
/неизв./
Свещеник в Дивитаци /Деветаците/, Търновско. Спомоществовател от Търново за „Повест или поучение християнское“, превел П. Давидов /1855/.

ГЕОРГИ
/неизв./
Свещеник в Поликраище, Търновско. Спомоществовател от Хотница, Търновско, за „Повест или поучение християнское“, превел П. Давидов /1855/.

ГЕОРГИ
/неизв./
Свещеник в Ресен, Търновско. Спомоществовател за „Повест или поучение християнское“, превел П. Давидов /1855/.

ГЕОРГИ
/неизв./
Свещеник в Айдемир /дн. кв. на Силистра/ през 1856 г.
☐ В. *Цариградски вестник*, VI, № 283, 30 юни 1856; VIII, № 392, 16 авг. 1858.

ГЕОРГИ
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Лом за „Евангелие поучително“ на Софр. Врачански /1856/.

ГЕОРГИ
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Сопот за „Изяснения на неделнити и празнични евангелия“, превел Зл. Груев /1857/.

ГЕОРГИ
/неизв./
Свещеник в Летница, Ловешко, от 1857 до 1877 г.
☐ НБКМ — БИА, ф. 146, а. е. 7, л. 39; Снегаров, Ив. Нов кодекс на Търновската митрополия. С., 1937, с. 70.

ГЕОРГИ
/неизв./
Свещеник в Замбоко /дн. в СФРЮ/. Спомоществовател от Враня за „Священное и божеств. евангелие“, наредил П. Божигробски /1858/.

ГЕОРГИ
/неизв./
Учител в Струпец, Врачанско, от 1858 до 1860 г.
☐ Орловски, Ст. История на учебното дело във Врачанско. — *Уч. пр.*, 1904, № 1, с. 10.

ГЕОРГИ
/неизв./
Свещеник в Бяла черква, Търновско, през 1859 г.
☐ Снегаров, Ив. Нов кодекс на Търновската митрополия. С., 1937, с. 86.

ГЕОРГИ
/неизв./
Свещеник в Семчиново, Пазарджишко, Пазарджик и Самоков /1859/. Наместник на Пловдивския владика. Според някои източници гъркоман.
☐ В. *България*, II, № 56, 13 април 1860.

ГЕОРГИ
/неизв./
Свещеник в Айтос през 60-те години на XIX век.
☐ Стамболски, Хр. Автобиография, дневници и спомени. Т. 1 (1852—1868). С., 1927, с. 213.

ГЕОРГИ
/неизв./
Учител в Бяла, Русенско, през 60-те години на XIX век.
☐ Коларов, Ив. Бяла. С., 1967, с. 48.

ГЕОРГИ
/неизв./
Учител в бълг. у-ще в Станимака /Асеновград/ през 60-те години на XIX век.
☐ Хайтов, Н. Асеновград в миналото. С., 1983, с. 191.

ГЕОРГИ
/неизв./
Книговезец и учител. Спомоществовател от Казанка, Старозагорско, за „Граматика гръко-българска“ на Ф. Велиев /1860/.

ГЕОРГИ
/неизв./
Роден в Калугерово, Пазарджишко. Учител в Гилдълар /Щърково/, Пазарджишко /1860/.
☐ Батаклиев, Ив. Пазарджик и Пазарджишко, с. 484.

ГЕОРГИ

/неизв./
Зограф. Изписва църквата „Св. св. Петър и Павел“ в Сталийска махала, Ломско /1862/ заедно със сина си *Петър.*
☐ Василиев, Ас. БВМ, с. 581.

ГЕОРГИ
/неизв./
Католически свещеник в Ени Кюю, Одринско, през 1862 г.
☐ В. *България*, IV, № 4, 7 май 1862.

ГЕОРГИ
/неизв./
Роден в Либяхово, Неврокопско /Илинден, Гоцеделчевско/. Учител в Горно Броди, Серско /1863/.
☐ Кънчов, В. Избрани произведения. Т. 1. С., 1970, с. 185.

ГЕОРГИ
/неизв./
Свещеник в Ощава, Горноджумайско /Благоевградско/. Учителства там през 1863 г.
☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 155, л. 11 — 13.

ГЕОРГИ
/неизв./
Свещеник в Гебедже /Белослав/, Варненско, през 1869 г.
☐ Ников, П. Българското възраждане..., с. 136.

ГЕОРГИ
/неизв./
Свещеник в Пожарево, Софийско, през 1869 г.
☐ СГОДА, ф. 1293к, оп. 1, а. е. 200, л. 5.

ГЕОРГИ
/неизв./
Свещеник в Станимака/Асеновград/ през 70-те години на XIX век.
☐ Хайтов, Н. Асеновград в миналото. С., 1983, с. 175, 205.

ГЕОРГИ
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Чорлево /дн. към Дреновец/, Видинско, за „Кудкудачка“ на Кр. Пишурка /1871/.

ГЕОРГИ
/неизв./
Свещеник във Водица, Ескиджумайско /Търговищко/, през 1871 г.
☐ ДА — Русе, ф. 44к, оп. 1, а. е. 38, л. 190.

ГЕОРГИ
/неизв./
Свещеник в Разлог през 1872 г.
☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 117, л. 16.

ГЕОРГИ
/неизв./
Роден в Габрово. Учител в Лясковец /1873/ и Арбанаси /1873 — 1877/.
☐ Папазов, Д. Село Арбанаси, лични спомени и събрани данни. — *СбБАН*, 31, 1937, с. 13.

ГЕОРГИ
/неизв./
Свещеник в Солун и Дойран /1874/. Родолюбец и дарител.
☐ Думев, В. Из спомените на две учителки в Македония. — *Мак. пр.*, 1924 — 1925, № 5, с. 147.

ГЕОРГИ
/неизв./
Учител в Козлуджа /Суворово/, Варненско, през 1875 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 6130, л. 1.

ГЕОРГИ
/неизв./
Роден в Костенец, Софийско. Учител в Сестримо, Пазарджишко /1875/.
☐ Батаклиев, Ив. Пазарджик и Пазарджишко, с. 702.

ГЕОРГИ
/неизв./
Учител в Свинар /дн. към Садовец/, Плевенско, през 1876 г.
☐ В. *Напредък*, X, № 80, 7 фев. 1876.

ГЕОРГИ
/неизв./
Роден в Потур, Добруджа. Свещеник в Малък Гаргълък, Добруджа /1877/.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 227.

ГЕОРГИ /Гьорче/
/неизв./
Роден в Прилеп. Свещеник в Битоля, в новопостроената бълг. църква „Св. Неделя“ /1862/. Предс. на бълг. община в града /1868/.
☐ Еничерев, Н. Възпоминания и бележки. С., 1906, с. 362, 370.

ГЕОРГИ /Кривия/
/неизв./
Роден в Панагюрище. Учител в Калугерово, Пазарджишко, ок. 1847 г.
☐ Батаклиев, Ив. Пазарджик и Пазарджишко, с. 570.

ГЕОРГИ /Софиянеца/
/неизв. — 1837/
Роден в София. Учител във Враца /1830 — 1837/. Умира по време на чумна епидемия.
☐ Орловски, Ст. Из историята на учебното дело във Враца до Освобождението. — В: Материали ..., 2, с. 9; Цанев, Д. Бележки по историята на учебното дело във Враца. — *Уч. пр.*, 1906, № 10, с. 1100; Йоцов, Д. Враца, с. 155.

ГЕОРГИ БУТОВАНИНА
/неизв./
Роден в Бутово, Търновско. Учител в Горна Липница, Търновско /1863/.
☐ Серафимов, П. Село Горна Липница — Великотърновски окръг. История. С., 1975, с. 20.

ГЕОРГИ ЧАКОРА
/неизв./
Роден в Смолян. През 1848 г. открива у-ще в частна къща, в което преподава за кратко време, след което става свещеник в Петково, Смолянско.
☐ Хайтов, Н. Смолян. С., 1962, с. 39.

ГЕОРГИЕВ, Александър
/неизв./
Учител. Спомоществовател от Кюлевча, Шуменско, за „Галерея из Монтионовски премии за добродетел“, превел С. Радулов /1857/.

ГЕОРГИЕВ, Андон
/неизв./
Свещеник в Плевен през 70-те години на XIX век. Спомоществовател за „Тълкование на бож. молитвений дом“ на Т. Станчев /1873/.
☐ ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 3, л. 90.

ГЕОРГИЕВ, Антон П.
/неизв./
Учител в Габровското у-ще от 1873 до 1875 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 5821; ДА — Габрово, ф. 670к, оп. 1, а. е. 1, л. 1 — 3.

ГЕОРГИЕВ, Антоний
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Радовиш за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.

ГЕОРГИЕВ, Апостол
/неизв./
Роден в Свищов. Ученик в Петро-

павловската семинария до Лясковец /1874/; стипендиант на Свищовската община. По-късно свещеник.

☐ Мустаков, Н. Първият български музикален деец. — *Общински вестник*, Трявна, № 146, 1941; Пешев, П. Историческите събития и живота ми от навечерието на Освобождението ни до днес. С., 1925, с. 29.

ГЕОРГИЕВ, Атанас
/неизв./
Роден в Панагюрище. През 1841 г. постъпва като стипендиант на Габровското у-ще в Одеската семинария. Съученик на Добри *Чинтулов*, Илия *Грудов*, Христо *Тодоров*. Спомоществовател в Брацигово за „Писменница на славянскийа язик", наредил Ив. Момчилов /1847/.

☐ Кирил, патр. Натанаил Охридски, с. 107; Цончев, П. Габрово, с. 411; Стефанов, Г. Ст. Н. Изворски, учител и поет от епохата на Възраждането 1815 — 1877. — *СбБАН*, 28, 1935, с. 17.

ГЕОРГИЕВ, Атанас
/1845 — 1917/
Учител в Петково, Смолянско, от 1864 г. През 1876 г. е ръкоположен за свещеник в селото и служи там до края на живота си.

☐ Ташев, Г. Село Петково. Историко-географско проучване. С., 1966. 189 — 190.

ГЕОРГИЕВ, Атанас — вж. *Чолаков*, Атанас

ГЕОРГИЕВ, Атанасий
/1850 — неизв./
Роден в Битлиджа /Староселци/, Старозагорско. Завършва втори клас в у-щето в Ст. Загора. Учителства известно време и през 1878 г. е ръкоположен за свещеник.

☐ ДА — Сливен, ф. 44к, оп. 1, а. е. 123, л. 23.

ГЕОРГИЕВ, Васил
/1826 — 1898/
От Градец, Котленско. Учител в Медвен, Котленско /1860 — 1863/. Свещеник в родното си село от 60-те до 80-те години на XIX век. През 1893 г. се преселва във Варна. Умира в Градец.

☐ НБКМ — БИА, II В 10 456, л. 30; *Варненски общински вестник*, № 49, 15 дек. 1898; Димитров, Хр. Село Градец. С., 1934, с. 43, 46.

ГЕОРГИЕВ, Васил
/неизв./
Роден в Касаплар /Дибич/, Шуменско. Завършва Дивдядовското у-ще. Учител в родното си село /1866 — 1870/. Свещеник в селото от 1870 г.

☐ ДА — Варна, ф. 75к, оп. 1, а. е. 8, л. 65; Тонев, В. Бележки..., ч. 5, с. 81.

ГЕОРГИЕВ, Величко
/неизв./
Свещеник в Пещера. Спомоществовател за „Месецослов" на Хр. Сичанниколов /1840/.

ГЕОРГИЕВ, Величко
/неизв./
Учител. Спомоществовател от Мирково, Пирдопско, за „Священное и божеств. евангелие", наредил П. Божигробски /1858/.

ГЕОРГИЕВ, Г. П.
/неизв./
Роден в Трявна. Учител в Сеново, Разградско /1871/.

☐ Стойков, Хр. Просветното дело в Разград през Възраждането. Разград, 1968, с. 96.

ГЕОРГИЕВ, Георги
/неизв./
От Долно Чамурлии, Добруджа. Учител в селото след 1860 г.

☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 186; Люлюшев, М. РБО, с. 154; Тонев, В. Добруджа..., с. 273.

ГЕОРГИЕВ, Георги
/ок. 1848 — неизв./
Роден в Търново. От малък остава без родители. До 1869 г. учи в Медицинското у-ще в Букурещ, а през 1873 г. завършва и Факултета по медицина в същия град. Издържан от ДД. Лекар в Румъния.

☐ НБКМ — БИА, II В 9312; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 139.

ГЕОРГИЕВ, Георги
/неизв./
Роден в Котел. Ученик в Галатасарайския лицей, Цариград /1870/.

☐ Начов, Н. Цариград, с. 152; Славова, Дойнова. Документи..., 240—241, 243.

ГЕОРГИЕВ, Георги
/неизв./
Роден във Ветрен, Силистренско. Ръкоположен за свещеник в родното си село през 1875 г. Служи там до 1884 г., вер. и след това.

☐ ЦДИА, ф. 1318, оп. 1, а. е. 4836, л. 7.

ГЕОРГИЕВ, Георги Желев
/1807 — 1877/
Роден в Радне махле /Раднево/, Старозагорско. Учи в бълг. у-ще в Цариград през 50-те години на XIX век. Свещеник в родното си село през 60-те и 70-те години. Участва активно в подготовката и провеждането на Старозагорското въст. /1875/. Загива по време на РТОВ в църквата на Гюнели махле /Любенова махала/, Сливенско.

☐ Александров, Н. Участие на духовници от Старозагорска епархия в подготовката и провеждането на Старозагорското въстание 1875. — В: Сб. Априлското въстание..., с. 277.

ГЕОРГИЕВ, Господин
/неизв./
От Долен Добромир, Добруджа. Учител в селото /1869 — 1873; 1878 — 1879/.

☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 215.

ГЕОРГИЕВ, Грозьо
/неизв./
Учи в Ст. Загора. Учител в Калфа /Съединение/, Чирпанско /до 1877/.

☐ Коларов, Ст. Културно-просветни огнища в Чирпанска околия през епохата на нашето Възраждане. — *Уч. пр.*, 1940, № 3, с. 389.

ГЕОРГИЕВ, Д.
/неизв./
Учител в Сливен през 1862 г.

☐ В. *България*, IV, № 29, 29 окт. 1862.

ГЕОРГИЕВ, Давид
/неизв./
От Мирково, Пирдопско /или от Дебър/. Работи в Мирково /1850, 1857, 1866/. Рисува и в църквите в Панагюрище /1855/, Челопеч, Пирдопско /1857/, Макоцево, Софийско /1861/, и др.

☐ Василиев, Ас. БВМ, 574 — 575.

ГЕОРГИЕВ /ХАДЖИГЕОРГИЕВ/, Данаил
/неизв./
Свещеник в Севлиево от 50-те до 70-те години на XIX век. Член на Училюбивото братско д-во в града /1870/. Спомоществовател за „Писма за службата божия", превел И. Владикин /1858/.

☐ Вълчанов, Хр. Севлиево /1842 — 1942/. Т. 1. С., 1942, с. 216.

ГЕОРГИЕВ, Димитрий
/неизв./
Свещеник в Кортен, Сливенско. Спомоществовател за „Повест или поучение християнское“, превел П. Давидов /1855/.

ГЕОРГИЕВ /ПОПГЕОРГИЕВ/, Димитър
/неизв./
Роден в Казанлък в семейството на учител /в последствие свещеник/. Брат на Христо *Георгиев*. Учителства в родния си град през 30-те и 40-те години на XIX век.
☐ Градиво за учебното дело в град Казанлък. Училищата от 1858. — *Уч. пр.*, 1907, № 11, с. 927.

ГЕОРГИЕВ, Димитър
/неизв./
Свещеник в Пазарджик от 40-те до 70-те години на XIX век. Член на смесения казалийски съвет в града /1875/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 605, а. е. 1, л. 272; в. *Напредък*, IX, № 47, 21 юли 1875.

ГЕОРГИЕВ, Димитър
/неизв./
Ученик в гръцкото у-ще в Куручешме, Цариград, през 1844 г. Спомоществовател за „Православное учение .... Платона“, превел Ил. Стоянов /1844/.
☐ Начов, Н. Цариград, с. 135.

ГЕОРГИЕВ /БЕЛЯКОВСКИ/, Димитър
/1846 — 1876/
Роден в Беляковец, Търновско. Учителства в родното си село, в Керека, Габровско, и в търновските села Мусина, Лесичери и Голямо Яларе /Русаля/. Читалищен деец. Предс. на РК в Голямо Яларе /1876/. Участва в четата на поп Харитон *Халачев*. Загива в сраженията при Дряновския м-ир.
☐ ДА — Русе, ф. 59, оп. 1, а. е. 364; ДА — В. Търново, ф. 428к, оп. 1, а. е. 70, 327, 333; Хинчев, Сп. Развитие на просветното дело у нас преди Освобождението. — *ИДА*, 8, 1964, с. 189, 195; Йовков, М. Първи стъпки на учителското движение в района. — В: Павликени и Павликенският край. С., 1977, с. 138; Писахме да се знае, с. 259.

ГЕОРГИЕВ, Димитър
/неизв./
Учи в Киевската семинария през 50-те години на XIX век. Съученик на Тодор *Бурмов*, Васил *Чолаков*, Илия *Икономов*, Христофор *Филипов* и др. През май 1860 г. се завръща в Б-я.
☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 879г, л. 28; Кирил, патр. Натанаил Охридски, с. 170; Степанова, Л. Вклад России..., с. 204.

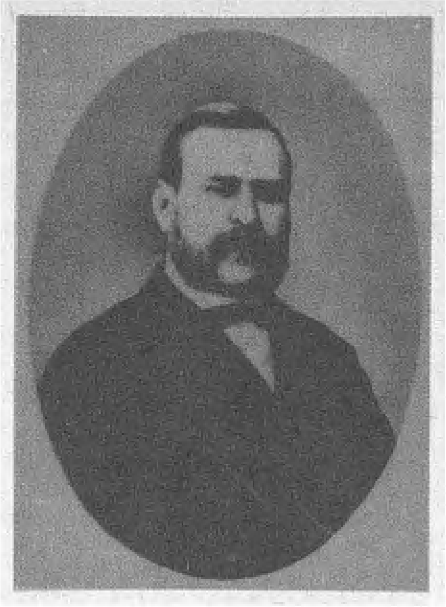
Евлогий Георгиев

ГЕОРГИЕВ /ПОПГЕОРГИЕВ/, Димитър
/неизв./
Роден в Банско. Учител в Банско /50-те години на XIX век/ и в Трън /1860 — ок. 1869/.
☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 16, л. 11 — 18; Тодоров, Р. Град Трън. Географски и исторически бележки. С., 1931, с. 33; Илков, Д. Град Трън. — *БИБ*, 1930, № 4, с. 205.

ГЕОРГИЕВ, Димитър
/неизв./
Роден в Градец, Котленско. Свещеник в родното си село през 60-те години на XIX век. От 1872 г. е иконом на църквата „Св. Димитър“ в Сливен.
☐ Димитров, Хр. Село Градец. С., 1934, с. 46.

ГЕОРГИЕВ, Димитър
/неизв./
Учител в Разград от 1866 до 1869 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 2199, II А 2214.

ГЕОРГИЕВ /ПЧЕЛИНСКИ/, Димитър Цветков
/1848 — 1932/
Роден в Пчелинци, Радомирско. Учи в родното си село, в Осоговския м-ир и в Крива паланка. Учителства в Пчелинци и в Крива паланка /до 1878/. Член на РК в Осоговския м-ир, основан от Тодор *Пеев*. След Осв. е съдебен служител в Радомир. Народен представител. Умира в София.
☐ Иванов, Й. Северна Македония. С., 1906, с. 371.

ГЕОРГИЕВ /ПОПГЕОРГИЕВ/, Добри
неизв./
Роден в Котел. Син на свещеник. Учителства в Лом в нач. на 20-те години на XVIII век. Ръкоположен за свещеник в Лом през 1728 г. и с. г. написва Молебник /Требник/.
☐ Ангелов, Б. Съвременници на Паисий. С., 1964, с. 62; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 79.

ГЕОРГИЕВ Недев, Евлогий
/3 окт. 1819 — 5 юли 1897/
Роден в Карлово в семейството на търговеца Георги Недев. Брат на Христо Н. *Георгиев*. Учи при Райно *Попович* в Карлово и в Пловдив /1835 — 1836/. Учител в Карлово на мястото на Р. Попович /1836/. През 1837 г. се преселва в Румъния и основава с брат си и братя Никола и Христо *Пулиеви* търг. сдружие /1842/ с търг. къщи в Галац, Букурещ, по-късно и в Браила, което разгръща широка мрежа в бълг. градове и в големите европейски страни. Един от основателите и ръководителите на ДД /1853/. Подкрепя начинанията на Г. С. *Раковски*, свързани с книжовната му дейност. Допринася за развитието на бълг. просвета и култура, предоставя средства на у-ща, ч-ща, учащи се и пр., прави дарения на църкви, манастири, болници и др. Почетен покровител на у-щето в Карлово /1873/. Дипломатически агент на Княжество Б-я в Румъния /1879 — 1881/. Народен представител във V ОНС /1887 — 1890/. Завещава 6 млн. златни лева за построяване на Висше училище в София /дн. СУ „Климент Охридски“/. Спомагателен /1869/, а по-късно почетен /1884/ член на БКД. Умира в Букурещ.
Дописник на в. „Дунавски лебед“ от Галац. Един от най-активните спомоществователи на бълг. книгоиздаване /1844 — 1857/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 7 /Братя Ев-

логий и Христо Георгиеви Недеви/; НА БАН, ф. 34 /Евлогий и Христо Георгиеви/; ЦДИА, ф. 700 /Евлогий и Христо Георгиеви/; Евлогий Георгиев. — *Уч. пр.*, 1897, № 7—8, 878 — 889; Из архивите на приснопаметния Е. Георгиев. — *Бълг. сбирка*, 1900, № 1, 50 — 55; Евлогий Георгиев. — *Ил. Светлина*, 1904, № 10, 13 — 17; Йорданов, В. Дарители за народната ни просвета. Т. 1. С., 1911, с. 94; Бобчев, С. Раковски като публицист. — *СбБАН*, 9, 1918, 32 — 33; Паскалева, В. Архивният фонд „Евлоги и Христо Георгиеви“ в Архива на БАН. — *ИДА*, 3, 1966, 57 — 74; Глушков, Хр. Евлоги и Христо Георгиеви. Живот и дейност. С., 1982. Стателова, Е. Евлогий Георгиев и свободна България. С., 1987.

ГЕОРГИЕВ, Захари
/неизв./
Свещеник и иконом в Галац през 40-те години на XIX век. Спомоществовател за: „Общое землеописание“, превел К. Фотинов /1843/; „Историята на слов. болг. народ“, превел П. Сапунов /1844/; „Православное учение... Платона“, превел Ил. Стоянов /1844/; „Болгарска аритметика“ на Хр. Сичанниколов /1845/.

ГЕОРГИЕВ, Злати
/неизв./
Учител в Неново, Варненско, през 70-те години на XIX век.
☐ Тонев, В. Бележки..., ч. 2, с. 89.

ГЕОРГИЕВ, Иван
/1834 — неизв./
Роден в Карапча /Маломир/, Ямболско. Завършва начално образование в Ямбол. Учител и свещеник в родното си село ок. 1865 г.
☐ ДА — Сливен, ф. 44к, оп. 1, а. е. 123, л. 5.

ГЕОРГИЕВ, Иван
/неизв./
Свещеник в Разград. Спомоществовател за „Служба св. Харалампия“, превел Неофит Рилски /1843/.

ГЕОРГИЕВ, Иван
/неизв./
Свещеник в Хасково през 50-те години на XIX век. Спомоществовател за: „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/; „Кратко землеописание“ на Г. Икономов /1856/; „Изяснения на неделнити и празднични евангелия“, превел Зл. Груев /1857/.

ГЕОРГИЕВ, Иван
/неизв./
Взаимен учител в Шумен след Кримската война /1853 — 1856/.
☐ Георгиева, Д. Материали за учебното дело в град Шумен /1856 — 1877/. — *ИНМ — Шумен*, 5, 1972, с. 148.

ГЕОРГИЕВ, Иван
/неизв./
Роден в Килифарево, Търновско. Свещеник в Хърсово, Разградско, /1862 — 1884/.
☐ ЦДИА, ф. 1318, оп. 1, а. е. 4936, л. 8; Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 161.

ГЕОРГИЕВ, Иван
/ок. 1862 — неизв./
Роден във Велес. Ученик в Източния лицей във Виена /1876/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 11, а. е. 1, л. 7 — 8.

ГЕОРГИЕВ, Иван П.
/неизв./
Свещеник в Солун през 1872 г. Инициатор за основаване на женско д-во в града.
☐ Думев, В. Из спомените на две учителки в Македония. — *Мак. пр.*, 1924 — 1925, № 5 — 6, с. 136; Снегаров, Ив. Солун и българското духовно възраждане. С., 1937, с. 112.

ГЕОРГИЕВ, Иван П.
/неизв./
От Владово /дн. в СФРЮ/: Учител във Воден /1871 — 1880/.
☐ Вестителев, Г. Град Воден. — *Мак. пр.*, 1924, № 2, с. 122.

ГЕОРГИЕВ, Иван П.
/1818 — 1893/
Роден в Търлис, Неврокопско /Гоцеделчевско/. Брат на Стефан *Георгиев*. Будител на българщината в Македония. Един от радетелите за откриване на бълг. у-ща там. Учителства в Източна Македония, найпродължително време в Демир Хисар.
☐ Касъров, Л. ЕР, т. 1, с. 279.

ГЕОРГИЕВ, Илия
/неизв./
Роден в Шумен. Учител в родния си град /1841 — 1844/.
☐ НБКМ — БИА, II А 2455; Джумалиев, Г. Учебното дело в гр. Шумен през първата половина на XIX век. — В: Сб. Шумен — Коларовград. 2. Коларовград, 1962, с. 130, 134 — 136; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 88.

ГЕОРГИЕВ, Илия
/неизв./
Учител в Бойково, Пловдивско /1876/. Участва в Апр. въст.
☐ ДА — Варна, ф. 77к, оп. 1, а. е. 12, л. 3.

ГЕОРГИЕВ /ПОПГЕОРГИЕВ/, Йоан
/неизв./
Свещеник в Боженица, Софийско. Спомоществовател за „Хазрети Авраамин“, издал Йоаникий /1845/.

ГЕОРГИЕВ, Йоан
/неизв./
Учител. Спомоществовател от Осиковица, Тетевенско, за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.

ГЕОРГИЕВ, Йордан
/неизв./
Роден във Велес. Ученик в Одеската гимназия с руска държавна стипендия. Препоръчан от руския консул в Солун.
☐ ЦГИА — Л., ф. 733, оп. 147, ед. хр. 15, л. 400, 430 — 431.

ГЕОРГИЕВ, Калчо /Каро/
/ок. 1855 — неизв./
Роден в Смядово, Шуменско. Учител в Шуменско /ок. 1875 — 1877/. Участва в РТОВ.
☐ Джумалиев, Г. Доброволци от град Шумен в Руско-турската война от 1877 — 1878. — *ГМСБ*, 2,1976, с. 242.

ГЕОРГИЕВ Стойнов, Киро
/неизв./
Роден в Саръгъол, Добруджа. Учител в родното си село /1861 — 1864/. Свещеник в Саръюрт, Добруджа /ок. 1869 — 1890/.
☐ НБКМ — БИА, II А 6296; Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 198, 202.

ГЕОРГИЕВ, Киро /Топалът/
/неизв./
Роден в Котел. Учител в родния си град ок. 1856 г.
☐ Киров, Г. Материал за историята на котленското училище. — *СбНУ*, 22 — 23, 1906 — 1907, с. 16.

ГЕОРГИЕВ, Киряк
/неизв./
Учител в Охрид през 1858 — 1859 г.
☐ Снегаров, Ив. Принос към ис-

торията на просветното дело в Македония. — *Мак. пр.*, 1927, № 1, с. 47.

ГЕОРГИЕВ, Константин

/неизв./

От Годлево, Разложко. Учител и свещеник в Кресна, Горноджумайско /Благоевградско/ през 60-те години на XIX век.

☐ Стрезов, Г. Описание на два санджака от Източна Македония. — *ПСпБКД*, 37 — 38, 1891, с. 56.

ГЕОРГИЕВ, Константин — вж. *Пацаров*, Константин

ГЕОРГИЕВ, Кост.

/неизв./

Роден в Сърбеница /Софрониево/, Оряховско. Свещеник в селото през 1872 г.

☐ НБКМ — БИА, II А 2181.

ГЕОРГИЕВ, Костадин

/ок. 1857 — след 1915/

Свещеник в Богданци, Гевгелийско, през 1875 г. След Осв. до 1915 г. служи в Хотово, Мелнишко.

☐ ДА — Благоевград, ф. 48к, оп. 2, а. е. 9, л. 257; а. е. 12, л. 28 — 29.

ГЕОРГИЕВ, Костадин

/неизв./

Ученик в Париж преди Осв. на издръжка на Хаджиманов от София.

☐ НБКМ — БИА, ф. 6, оп. 1, а. е. 6525, 6529, 6552.

ГЕОРГИЕВ, Кръстю

/неизв. — 1868/

От Дичин, Търновско. Учител в килийното у-ще в Горна Липница, Търновско; един от инициаторите за построяване на сграда за у-щето в селото /1853/. Ръкоположен за свещеник в новопостроената църква в Горна Липница /1863/, където служи до смъртта си.

☐ Снегаров, Ив. Нов кодекс на Търновската митрополия. С., 1937, с. 109; Серафимов, Н. Село Горна Липница — Великотърновски окръг. История. С., 1975, 19 — 20, 23.

ГЕОРГИЕВ, Кръстю

/неизв./

Роден в Мошино /дн. кв. на Перник/. Учи в родното си село и учителства там /1858 — 1871/. Учител в Голямо Бучино, Пернишко, от 1871 г.

☐ Йосифов, Ст. Сто години село Мошино. 1839 — 1939. С., 1939, с. 25; Кузманов, П. Селището Перник през вековете. С., 1963, с. 115.

ГЕОРГИЕВ, Лазар

/неизв./

Роден в Смядово, Шуменско. Учител в Еникьой, Ескиджумайско /Александрово, Търговищко/, от ок. 1853 до 1856 г. и Ченге /Аспарухово/, Варненско /1859 — 1860/. Ръкоположен за свещеник /1861/.,

☐ Тонев, В. Бележки..., ч. 1, с. 95; ч. 2, с. 77.

ГЕОРГИЕВ, Лазар — вж. *Семов*, Лазар

ГЕОРГИЕВ, Ламбри

/неизв./

От Плевен. Учител в Шумен през 50-те и 60-те години на XIX век и в Кюприкьой /Ивански/, Шуменско /1863 — 1867/.

☐ Георгиева, Д. Материали за учебното дело в град Шумен /1856 — 1877/. — *ИНМ — Шумен*, 5, 1972, с. 152; Тонев, В. Бележки..., ч. 5, с. 77.

ГЕОРГИЕВ, Марин

/неизв./

Свещеник в Прокупле през 40-те и 50-те години на XIX век. Спомоществовател за „Служба св. Харалампия“, превел Неофит Рилски /1843/, и за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.

ГЕОРГИЕВ, Марко

/неизв./

Свещеник и учител в Карнобат през 70-те години на XIX век.

☐ Нейчев, Т. Карнобат в миналото и Алекси Нейчев. С., 1938, с. 26.

ГЕОРГИЕВ, Мико

/неизв./

Роден в Голямо Белово, Пазарджишко. Учител и свещеник в селото. След Апр. въст. е изпратен в Пазарджик за заложник.

☐ Станев, Н. Дейността на Голямо Белово във въстанието през 1876 г. Живот и страдание на свещеник Михаил Цв. Радулов. С., 1936, с. 11, 48; Батаклиев, Ив. Пазарджик и Пазарджишко, с. 716.

ГЕОРГИЕВ, Мина

/неизв./

Роден в Яйканлии /Дъбово/, Казанлъшко. Свещеник в родното си село през 70-те години на XIX век. Предс. на местния РК.

☐ Александров, Н. Участие на духовници от Старозагорска епархия в подготовката и провеждането на Старозагорското въстание 1875. — В: Сб. Априлското въстание..., с. 282.

ГЕОРГИЕВ, Минчо

/неизв./

Учител в смесеното у-ще в Търново след 1856 г.

☐ Кулелиев, Й. Девическото образование..., с. 13; Ибришимова, П. Към историята на училищата във Великотърновски окръг през Възраждането. — *ИОИМ — В. Търново*. 3, 1966, с. 99.

ГЕОРГИЕВ /ПОПГЕОРГИЕВ/, Минчо

/неизв./

Свещеник в Тетово. Спомоществовател за „Священное и божеств. евангелие“, наредил П. Божигробски /1858/.

ГЕОРГИЕВ /ПОПГЕОРГИЕВИЧ/, Михаил

/неизв./

Свещеник в Ловеч в края на XVIII век. Баща на Коста и Павел *Павлови*. Притежава ръкописна сбирка.

☐ Иширков, А. Мирко и д-р Коста Павлови. — В: Ловеч и Ловчанско. Кн. 3. С., 1931, с. 43.

ГЕОРГИЕВ, Михаил

/неизв./

От Търново. Учител в Дебелец, Търновско /1847 — 1849/. По-късно е ръкоположен за свещеник в родния си град. Умира след Осв.

☐ Кузманов, Н. Църква и училище в Дебелец. — В: Юб. книга на село Дебелец. В. Търново, 1938, с. 134.

ГЕОРГИЕВ, Михаил

/неизв./

Учител в Горна Джумая /Благоевград/ през 1857 г.

☐ В. *Цариградски вестник*, VIII, № 348, 28 септ. 1857.

ГЕОРГИЕВ, Михаил

/неизв./

Свещеник в Самоков през 70-те години на XIX век. Спомоществовател за „Черковно богословие“, превели З. Петров и Й. Наумов /1872/.

☐ СГОДА, ф. 1293, оп. 1, а. е. 200, л. 5.

ГЕОРГИЕВ Лозанов, Михалаки

/11 авг. 1854 — 14 февр. 1916/

Роден във Видин. Учи в родния си град и в гимназия в Табор, Чехия

/1869 — 1872/. Завършва земеделското у-ще в Табор /1874/. Учителства във Видин /1874 — 1878/, Лом /1880 — 1882/, София /1882 — 1884/. Съпруг на Магдалена *Царичинска-Георгиева.* След Осв. работи и като управител на Видинската митница /1878/, ревизор на митниците в Б-я /1879 — 1880/, служител в М-вото на обществените сгради, земеделието и търговията и М-вото на финансите /1884 — 1893/, дипломатически представител във Виена /1894 — 1897/ и Белград /1897 — 1899/. След 1900 г. — писател, публицист, редактор. Редовен член на БКД /1884/.
Временен сътрудник на в. „Ступан“ /1874 — 1875/ и сп. „Читалище“ /1875/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 275 /Михалаки Георгиев Лозанов/; Архив на Института по българска литература, ф. 11 /Михалаки Георгиев Лозанов/; Касъров, Л. ЕР, т. 1, с. 279; Георгиев, Б. Михалаки Георгиев. Биографични бележки и спомени. С., 1960; Русев, П. Михалаки Георгиев. Литуратурно-критически очерк. С., 1965.

ГЕОРГИЕВ, Н.
/неизв./
Ученик в гимназията в Николаев през 1868 г.
☐ НБКМ — БИА, ф. 154, а. е. 9, л. 83 — 84.

ГЕОРГИЕВ, Начо
/неизв./
Учител в Михалци, Търновско, през 70-те години на XIX век. Читалищен деец.
☐ Чилингиров, Ст. БЧ, с. 341.

ГЕОРГИЕВ, Неофит — вж. *Соколски*, Неофит

ГЕОРГИЕВ, Никола
/неизв./
Роден в Гърлица, Добруджа. Учител и църковен певец в Хаджиоглу Пазарджик /Толбухин/ от 1844 до 1848 г.
☐ Историята на Град Толбухин. С., 1968, с. 87; Бешков, Л. Образователното дело през Възраждането. — В: Един век класно училище в Добрич. С., 1972, с. 8.

ГЕОРГИЕВ, Никола
/неизв./
Тревненски зограф. Автор на икона „Св. Никола“ в Извор, Видинско /1867/.

Михалаки Георгиев

☐ Божков, Ат. Българската икона. С., 1984, с. 252.

ГЕОРГИЕВ, Николай
/неизв./
Учител в Горна Джумая /Благоевград/ през 1865 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 3956.

ГЕОРГИЕВ, Пенчо
/неизв./
Свещеник в Пирот. Спомоществовател за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.

ГЕОРГИЕВ, Петко
/1824 — 1919/
Роден в Угърчин, Ловешко. Учи две години в местното килийно у-ще. Учителства в родното си село /1850/. Учи 6 години в Ловеч. Ръкоположен за свещеник в Угърчин /1854/. Съдейства за построяването на първата църква в селото.
☐ Радоев, П. Из миналото на Угърчин. С., 1978, 24 — 26.

ГЕОРГИЕВ, Петър
/неизв./
Свещеник в Каролово през 40-те и 50-те години на XIX век. Спомоществовател за: „Стихийная аритметика“, превел С. Радулов /1843/; „Кратко начертание на всеобщата история“ на А. Кипиловски /1846/; „Повест или поучение християнское“, превел П. Давидов /1855/.

ГЕОРГИЕВ, Петър
/неизв./
Свещеник в Смирна /дн. Измир, Турция/. Спомоществовател за „Общое землеописание“, превел К. Фотинов /1843/.

ГЕОРГИЕВ, Петър
/неизв./
Роден в Камено поле, Врачанско. Свещеник и учител в Плевен през 40-те и 50-те години на XIX век. Спомоществовател за „Евангелие поучително“ на Софр. Врачански /1856/ и за „Аделаида, алпийската пастирка“, превел Кр. Пишурка /1857/.
☐ Трифонов, Ю. Плевен, с. 153, 271

ГЕОРГИЕВ, Петър
/неизв./
Свещеник в Пирот. Спомоществовател за „Месецослов“, наредил П. Радов /1857/.

ГЕОРГИЕВ, Петър
/неизв./
От Котел. Завършва Военномедицинското у-ще в Цариград /1867 — 1877/.
☐ В. *Македония*, I, № 16, 18 март 1867; в. *Напредък*, XI, № 134, 3 юни 1877; Начов, Н. Цариград, с. 145.

ГЕОРГИЕВ, Петър
/неизв./
Роден в Трънково, Старозагорско. Учител в селото /1875 — 1876/.
☐ Кънчев, М. Видрица, с. 508.

ГЕОРГИЕВ, Петър Ив.
/неизв./
Свещеник в Памукчи, Старозагорско. Спомоществовател за „Физическа география“, превел Д. Енчев /1873/.

ГЕОРГИЕВ /ХАДЖИГЕОРГИЕВ/, Ради
/1820 — 1881/
Свещеник в Райково /дн. кв. на Смолян/ от 1860 до 1872 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 7213, 7224.

ГЕОРГИЕВ, Радул
/неизв./
Свещеник в Оряховската епархия през 1872 г. Обслужва селата Сърбеница, Рогозен, Бързина.
☐ Летоструй, V, 1873, с. 58.

ГЕОРГИЕВ, Рафаил
/неизв./

От Жеравна. Учител в Драгоево, Шуменско /1847 — 1848/, Преслав /1849/, Мараш, Шуменско /до 1853/. През 1850 г. е ръкоположен за свещеник. От 1868 г. е учител в Златар, Шуменско.
☐ Тонев, В. Бележки..., ч. 5, 75 — 77.

ГЕОРГИЕВ, Руско
/неизв./
Учител в Тестеджи /Житница/, Провадийско, през 1856 г.
☐ Тонев, В. Бележки..., ч. 1, с. 93.

ГЕОРГИЕВ /ГЕРГЕВ/, Руско
/неизв./
Ръкоположен за свещеник в Жеравна през февр. 1871 г. Член на ч-ще „Единство“ /1871/ и на училищното настоятелство /1873/ в селото.
☐ НБКМ — БИА, II А 398; ДА — Варна, ф. 75к, оп. 1, а. е. 9, л. 108; Константинов, Д. Жеравна в миналото и до наши дни. С., 1948, с. 217.

ГЕОРГИЕВ, Светослав
/неизв./
Ученик в Русия през периода 1856 — 1870 г.
☐ Степанова, Л. Вклад России..., с. 204.

ГЕОРГИЕВ, Сергю /Серги, Стергия/
/неизв./
От Каракьой /дн. в Гърция/. Работи в Неврокопско /Гоцеделчевско/ в църквите „Св. Никола“ в Ковачевица /1851/, „Св. Георги“ в Долен /1864/, в м-ира „Св. Георги“ в Горнянс /Хаджидимово/ през 1866 г., в Баничан /1865, 1881/, в Даг чифлик, Горноджумайско /Добротино, Благоевградско/ през 1873 г., в Лески /Вихрен/ през 1873, 1878 г. Автор на икони в църквата „Св. Архангел Михаил“ в Неврокоп /1881/.
☐ ДА — Благоевград, ф. 198к, оп. 1, а. е. 182, л. 12 — 13, 33, 37 — 38, 46 — 47; Василиев, Ас. БВМ, 285 — 286; Librarian Бански художествен център /Каталог на изложба/.

ГЕОРГИЕВ, Симеон
/неизв./
Учител. Спомоществовател от Русе за „Священное и божеств. евангелие“, наредил П. Божигробски /1858/.

ГЕОРГИЕВ, Симеон
/неизв./
Роден в Пирдоп. Учител в Капукчии, Добруджа /1870 — 1872; 1874 — 1877/, и в Мангалия /1872 — 1873/.
☐ Тонев, В. Бележки..., ч. 3, с. 188; Люлюшев, М. РБО, с. 162.

ГЕОРГИЕВ, Симеон — вж. *Астарджиев*, Симеон

ГЕОРГИЕВ, Сократ
/неизв./
От Странджанския край. Негови икони са запазени в църквите „Св. Илия“ в Стоилово, Бургаско /1869 — 1870/, „Успение Богородично“ в Малко Търново /1870/, „Св. св. Кирил и Методий“ в Созопол /1893/.
☐ Василиев, Ас. БВМ, 651 — 652; Божков, Ат. Българската икона. С., 1984, с. 462.

ГЕОРГИЕВ, Сребрьо
/неизв./
Учи в Петропавловския м-ир до Лясковец. Ок. средата на XIX век е свещеник в Чехларе, Чирпанско. От 1860 г. е учител.
☐ Митев, Й. История на с. Морозово. Пловдив, 1963, 19 — 22.

ГЕОРГИЕВ, Стамат
/неизв./
От Лясковец. Учител в Церова кория, Търновско /ок. 1846 — 1849/.
☐ Церов, Ив. Спомени и бележки. Кн. 1. Варна, 1921, 11 — 12.

ГЕОРГИЕВ, Станчо
/неизв./
Роден в Мартен, Русенско. Учител и църковен певец в Русе /1857/.
☐ Орловски, Ст. История на учебното дело в Русе до Освобождението. — *Уч. пр.*, 1906, № 10, 1087 — 1088; Попов, Н. Описание на Русчук за времето от 1860 до 1879. Русе, 1928, с. 35.

ГЕОРГИЕВ /ГЕРГЕВ/, Стефан
/неизв./
Свещеник в Градец, Котленско, от 40-те до 70-те години на XIX век. Спомоществовател за: „Историята на слов. болг. народ“, превел П. Сапунов /1844/; „Минейник“ на Ан. Иванов /1869/; „Нещастна фамилия“ на В. Друмев /1873/.
☐ НБКМ — БИА, II В 10 456; Димитров, Хр. Село Градец. С., 1934 с. 38, 73.

ГЕОРГИЕВ, Стефан
/неизв./
Свещеник в Хасково от 50-те до 70-те години на XIX век. Зам.-предс. на бълг. църковна община в града през 1872 г. Спомоществовател за: „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/; „Райна княгиня бълг.“, превел Й. Груев /1852/; „Писменик“ на С. Доброплодни /1853/; „Изяснения на неделнити и празнични евангелия“, превел Зл. Груев /1857/; „Кратка всеобща история от Смарагдова“, превел Й. Груев /1858/; „Средства за предварвание за заравяние на мнимоумрелите“, превел З. Княжески /1858/.
☐ НМРМ, Дневник на входящите писма за 1864 — 1865 г.; Димов, Н. Борба за църковно-национална независимост в Хасково. — *ИМЮИБ*, 7, 1984, с. 132.

ГЕОРГИЕВ, Стефан
/неизв. — 1909/
Роден в Башкьой, Добруджа. Учител в Касапкьой, Добруджа. От 1872 — 1873 г. е свещеник в родното си село.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 199.

ГЕОРГИЕВ, Стефан
/неизв./
От Търлис, Неврокопско /Гоцеделчевско/. Помощник на селския учител; църковен певец. Брат на Илия *Георгиев*.
☐ *Ил. Светлина*, 1894, № 9 — 10, 157 — 158; Касъров, Л. ЕР, т. 1, с. 279.

ГЕОРГИЕВ, Тачо /Христаки/ П.
/неизв./
От Казанлък. Учител по турски език в Ст. Загора /1858 — 1860/ и в Енина, Казанлъшко /1869/. Един от основателите на ч-ще „Братство“ в Енина /1869/. Спомоществовател за: „Първа храна“, превел Ив. Чичи /1858/; „Кратка всеобща история от Смарагдова“, превел Й. Груев /1858/; „Граматика гръко-българска“ на Ф. Велиев /1860/.
☐ В. *Цариградски вестник*, IX, № 435, 13 юни 1859.

ГЕОРГИЕВ, Ташо
/неизв./
Учител в Петково, Смолянско, през 60-те години на XIX век. Въвежда обучението на бълг. език.
☐ Маркова, З. За българско училище и църква в Родопите. — В: Сб. Родопите в българската история. С., 1974, с. 99.

ГЕОРГИЕВ, Теньо

/неизв./
Роден в Казанлък. През 1862 г. е изпратен в католическо йезуитско газирско у-ще в Бейрут.
□ В. *България*, IV, № 22, 10 септ. 1862.

ГЕОРГИЕВ, Теодор
/неизв./
Свещеник в Сливен през 40-те години на XIX век. Спомоществовател за „Православное учение... Платона", превел Ил. Стоянов /1844/, и за „Игиономия", превел С. Доброплодни /1846/.

ГЕОРГИЕВ /ПОПГЕОРГИЕВ/, Теодор
/неизв./
Свещеник в Хотница, Търновско. Спомоществовател за „Кратко описвание за св. преславна гора Атонска" на А. Хилендарец /1853/.

ГЕОРГИЕВ, Теодор
/неизв./
Учител в Свищов през 1870 — 1871 г.
□ НБКМ — БИА, II А 7754; Вълчанов, Х. Севлиево /1842 — 1942/. Ч. 1. С., 1942, с. 123.

ГЕОРГИЕВ, Тодор
/неизв./
Учител в Малко Търново през 1874 — 1875 г.
□ Аянов, Г. Малко Търново. Бургас, 1939, 203 — 204.

ГЕОРГИЕВ, Тодор
/неизв./
Свещеник в Сотир /Храбрино/, Пловдивско. Член на РК в селото и участник в Апр.въст.
□ Царев, Г. Духовници патриоти от Панагюрски революционен окръг — участници в априлската епопея. — В: Сб. Априлското въстание..., с. 308; Стоянов, З. Записки..., с. 185.

ГЕОРГИЕВ, Тотю
/ок. 1840 — ок. 1869/
Роден в Меричлери, Чирпанско. Учи в родното си село и в Ст. Загора /1863 — 1864/. Учител в Меричлери /1864 — 1869/. Реформира основното у-ще, отваря вечерно у-ще за възрастни. През 1869 г. става свещеник.
□ Стоилов, Т. Из летописа на с. Меричлери, Чирпанско. — В: Материали..., 1, с. 15.

Христо Георгиев

ГЕОРГИЕВ /ПОПГЕОРГИЕВ/, Христо /Белият даскал/
/нач. на XIX век — 1887/
Роден в Казанлък в семейството на учител /впоследствие свещеник/. Брат на Димитър *Георгиев*. Учителства в родния си град /до 1850/, в казанлъшките села Карагитлии /Виден/ от 1850 до 1852 г., Енина /1852 — ок. 1855/, Шипка /ок. 1855 — ок. 1858/. Учи в семинарията в Одеса /1858 — 1861/. След завръщането си в Б-я е учител в Елхово, Лесково /Лясково/, Пловдивско, Дълбоки, Старозагорско /1871/, Ст. Загора /ок. 1871 — 1875/.
Превежда: „Поучение на святаго Генадий патриарха Константинополскаго за вярата и животът християнский. Превел от руский на българский язик за полза на православните братя българи, многолюбимите му единородци Христаки П. Георгиев, казанлъчанин. Цареград, в печатницата Царегр. вестника, 1858"; „Духовна скрижял или плоча, която съдържява премъдрити и достопаметни ответи на святаго отца нашего Атанасия патриарха Александрийскаго кам някого началника Антиоха, с много нужни въпроси в божествените писания, които требува да ся знаят от всичкити християни. Преведена от славянски на простобългарски от Христя П. Георгиева /Казанлъченина/ и издадена с иждивението му за полза на благочестивити и православнити християни. Издание първо. Русчюк, в печатницата на Дунавската област, 1866". Автор на „Народен български паметник с предсказванието на Мартина Задека от Христо Попгеоргиев, казанлъчанин. Гюргево, в печатница на в. „Българин", 1878".
□ НБКМ — БИА, II А 5220, II А 5309, II А 7672; НА БАН, ф. 46к, оп. 1, а. е. 12, л. 1, а. е. 23, л. 1 — 3; Стоянов, М. БВК, с. 57; Китипов, П. Миналото на Енина. С., 1968, 96 — 98; Доксанлиев, П. Шипка. Исторически очерк. С., 1971, с. 49; Степанова, Л. Вклад России..., с. 204; Кънчев, М. Видрица, с. 251; Стоянов, М. Из книжовното минало на Енина. — *Векове*, 1975, № 5, с. 22.

ГЕОРГИЕВ /ПОПГЕОРГИЕВ/, Христо
/неизв./
Свещеник в Ниш. Спомоществовател за „Служба св. Харалампия", превел Неофит Рилски /1843/.

ГЕОРГИЕВ, Христо
/неизв./
Роден в Кукуш. Ученик в Галатасарайския лицей, Цариград /1872/. Спомоществовател за „Люкреция Борджия", превели К. Величков и Г Николов /1872/.

ГЕОРГИЕВ, Христо — вж. *Кучков*, Христо

ГЕОРГИЕВ Недев, Христо /Горгорбашията, Иван Парванов, Хачо, Чорбаджиен/
/1822 — 6 март 1872/
Роден в семейството на търговеца Георги Недев от Карлово. Брат на Евлогий *Георгиев*. Учи в Карлово при Райно *Попович*. През 1842 г. се заселва при брат си в Румъния, където ръководи основаното от двамата търг. съдружие до края на живота си. Един от основателите и ръководителите на ДД /1853/. Поддържа връзки с Иван *Касабов*, Васил *Рашев*. През 1867 — 1868 г. играе важна политическа роля при воденето на преговори със сръбското п-во във връзка с дейността и разтурянето на Втората бълг. легия. Заедно с брат си подпомага културно-просветните и благотворителни начинания на българите в Румъния и в Б-я. Дарител на у-щето в Дивдядово /дн. кв. на Шумен/.
□ НБКМ — БИА, ф. 7 /Братя Евлогий и Христо Георгиеви Недеви/; НА БАН, ф. 34 /Евлогий и Христо Георгиеви/; ЦДИА, ф. 700 /Евлогий

и Христо Георгиеви/; в. *Право*, VII, № 4, 3 април 1872; сп. *Бълг. сбирка*, 1897, № 4, 782 — 783; Велев, С. ЗК, I, с. 2; Йорданов, В. Дарители за народната ни просвета. С., 1911, с. 94; Паскалева, В. Архивният фонд „Евлоги и Христо Георгиеви“ в Архива на БАН за периода 1840 — 1878. — *ИДА*, 3, 1966, 57 — 74; Глушков, Хр. Евлоги и Христо Георгиеви. Живот и дейност. С., 1982.

ГЕОРГИЕВ /ПОПГЕОРГИЕВ/, Христодул
/неизв./
Свещеник в Пазарджик. Спомоществовател за „Служба св. Харалампия“, превел Неофит Рилски /1843/.

ГЕОРГИЕВ, Христофор
/неизв./
Преселва се от Б-я в колония Вълканци, Бесарабия, през 1830 г. Свещеник там през 40-те години на XIX век.
☐ Радкова, Р. Нови данни..., с. 121.

ГЕОРГИЕВ, Цаню
/неизв./
Учи в Габровското у-ще /ок. 1844/. Свещеник в Съботковци, Габровско, през 70-те години на XIX век. Спомоществовател за „Историята на слов. болг. народ“, превел П. Сапунов /1844/, и за „Наручна священ. книга“, превели З. Петров и Й. Наумов /1874/.

ГЕОРГИЕВ, Цвятко
/неизв./
Свещеник в Панагюрище през 60-те и 70-те години на XIX век. Член на училищното настоятелство в Панагюрище и на БПД „Промишление“. Спомоществовател за: „Священа история“, превел С. Радулов /1865/; „Съкратена османска история“, превел С. Бобчев /1871/; „Люкреция Борджия“, превели К. Величков и Г. Николов /1872/; „Приключенията на Телемаха“, превел Н. Михайловски /1873/; „Наручна священ. книга“, превели З. Петров и Й. Наумов /1874/.
☐ В. *Право*, VI, № 2, 8 март 1871; ДА — Варна, ф. 79к, оп. 1, а. е. 12, л. 10.

ГЕОРГИЕВ, Цено
/неизв./
Свещеник в Глава, Оряховско, през 1872 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 2181: Летоструй, V, 1873, с. 59.

ГЕОРГИЕВ, Янко — вж. *Дивитаков*, Янко

ГЕОРГИЕВА, Аргира — вж. *Димитрова*, Аргира

ГЕОРГИЕВА /ГЕРГЕВА/ Димитрова, Донка
/неизв./
Родена в Ст. Загора. Сестра на Елена *Георгиева Димитрова*. Завършва Старозагорското девическо класно у-ще ок. 1874 г. Учителка в Жеравна /1874 — 1877/ и след 1878 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 2126, II А 2138, II А 7688; Константинов, Д. Жеравна в миналото и до днешно време. Историко-битов преглед. С., 1948, с. 216, 286; Паскалева, В. Българката..., 138 — 139.

ГЕОРГИЕВА, Екатерина
/неизв./
Родена в Ст. Загора. Учителка в Г. Оряховица /1872/, Жеравна /1874/, Дервент /Змейово/, Старозагорско, и Елена.
☐ НБКМ — БИА, II А 2121б; сп. *Училище*, II, № 18, 15 окт. 1872; Паскалева, В. Българката..., с. 138.

ГЕОРГИЕВА /ХАДЖИГЕОРГИЕВА/, Елена
/неизв./
Родена в Пловдив. Учи музика при Михай Шафран в Шумен през 50-те години на XIX век. Ученичка в Пловдивското девическо у-ще /ок. 1867 — 1870/. Учи в Прага през 1872 г. /издържана от родителите си/. Учителства в Ст. Загора през 70-те години на XIX век. Сътрудничи на в. „Напредък“ /1875/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 389, а. е. 11, л. 45 — 47; Иванов, Ат. Черти из живота и записки на Атанас Иванов. Сливен, 1885, с. 55; Илиев, Ат. Спомени, с. 110; Стоянов, М. БВК, с. 57; Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив, 1981, 48 — 49.

ГЕОРГИЕВА, Елена
/неизв./
Родена в Неврокоп /Гоце Делчев/. Получава образование в Одеса. Учителка в родния си град /1872/. Членува в женското д-во „Ученолюбие“.
☐ В. *Право*, VI, № 52, 6 март 1872; Степанова, Л. Вклад России..., с. 209.

ГЕОРГИЕВА /ГЕРГЕВА/ Димитрова, Елена
/неизв./
Родена в Ст. Загора. Сестра на Донка *Георгиева Димитрова*. Завършва Старозагорското девическо класно у-ще /ок. 1874/. Учителка в Жеравна /1874 — 1879/.
☐ НБКМ — БИА, II А 2126, II А 2138, II А 7688; Константинов, Д. Жеравна в миналото и до днешно време. Историко-битов преглед. С., 1948, с. 216, 286; Паскалева, В. Българката..., с. 138, 155, 159.

ГЕОРГИЕВА, Магдалена — вж. *Царичинска-Георгиева*, Магдалена

ГЕОРГИЕВА-СПАСОВА, Неранза
/неизв./
Родена в Шумен. Завършва девическото у-ще в родния си град. Учителства в Разград /1867 — 1871/. По нейна инициатива е основано първото женско д-во в града „Майчина грижа“ /1870/.
☐ НБКМ — БИА, II А 2202, II А 2213; сп. *Училище*, I, № 13, 2 юни 1871, с. 198; Явашов, А. Разград. Неговото археологическо и историческо минало. Ч. 1. С., 1930, 185 — 186; Паскалева, В. Българката..., с. 138.

ГЕОРГИЕВА Тетевенлиева, Пенка
/неизв./
Родена в Казанлък. Учителка в Свищов /1867 — 1868, 1872, 1874/.
☐ ДА — Габрово, ф. 670к, оп. 1, а. е. 37, л. 1 — 2; В. *Македония*, II, № 39, 24 авг. 1868; сп. *Училище*, II, № 8, 2 май 1872; Ганчев, Ст. Свищов, с. 130, 133.

ГЕОРГИЕВА, Поликсения
/неизв./
Учителка в девическото у-ще в Пловдив през 1869 г.
☐ В. *Право*, IV, № 30, 20 септ. 1869.

ГЕОРГИЕВА, Райна — вж. *Попгеоргиева*, Райна

ГЕОРГИЕВА, Стоянка
/неизв./
Учителка във взаимното /1872/ и в класното /1875/ девическо у-ще в Русе.
☐ ДА — Русе, ф. 43к, оп. 1, а. е. 23, л. 102, 173; сп. *Читалище*, II, № 5, 1872; Летоструй, VIII, 1876, с. 201; *Орловски*, Ст. Из историята на учебното дело в Русе до Освобождението. — *Уч. пр.*, 1906, № 10, с. 1085.

ГЕОРГИЕВА, Теодора
/неизв./

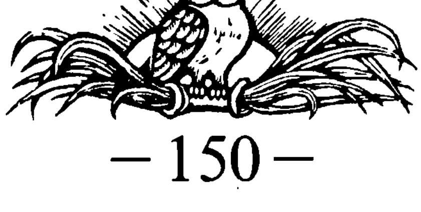

Родена във Враня. Изпратена от общината във Враня да учи в Русия през 1876 г.
☐ НБКМ — БИА, ф. 22, а. е. 576, л. 1.

ГЕОРГИЕВА, Теофана /Теофано/
/неизв./
Родена в Ст. Загора. Завършва Старозагорското класно девическо у-ще /1872/. Учителка в Жеравна /1873 — 1874/.
☐ НБКМ — БИА, II А 2121б, 2124; Паскалева, В. Българката..., с. 140.

ГЕОРГИЕВА, Хицка
/неизв./
Учителка в Плевен. Спомоществователка за „Педагогика" на Т. Станчев /1873/.

ГЕОРГОВ, Георги Андреев
/8 март 1858 — 29 май 1929/
Роден във Велес. Първоначално образование получава в родния си град. Ученик в земеделското у-ще в Крижевац, Хърватско /1874/. Продължава в земеделското у-ще в Табор, Чехия /1874 — 1877/. През 1879 г. се завръща в Б-я и е назначен за подначалник на службата за земеделие и гори при М-вото на финансите. Организатор и управител на земеделското стопанство „Образцов чифлик" край Русе /1880/. Занимава се с внос и търговия със земеделски машини и сортови семена. Народен представител. Секретар на МС. През 1890 г. организира образцово земеделско стопанство, източно от София. Член на наши природонаучни д-ва. Умира в София.
☐ НА БАН, ф. 22к, а. е. 110, л. 1 — 2; Топузов, Ив., Ив. Сарафов. Първи стъпки на земеделската просвета в България. Пловдив, 1971, 152 — 154.

ГЕОРГОВ /ХАДЖИГЕОРГОВ/, Цвятко
/неизв./
Роден в Панагюрище. Живее през първата пол. на XIX век. Учител. Съставя календар /1818/.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 57.

ГЕПСИМАНИЯ
/неизв./
Учителка. Спомоществователка от Рила, Дупнишко /Станкедимитровско/, за „Житие св. Григория Омиритскаго", превел Ав. Попстоянов /1852/.

ГЕРАСИМ
/неизв. — 18 май 1798/
Игумен на Рилския м-ир през 1772, 1774, 1782 и 1786 г. Името му се споменава и през 1794 — 1798 г.
☐ Иванов, Й. Св. Иван Рилски и неговият манастир. С., 1917, с. 90.

ГЕРАСИМ
/неизв./
Хилендарски монах, учител в Жеравна в нач. на XIX век.
☐ Петканова, Д. Един непознат съвременник на Паисий Хилендарски. — *Език и литература*, 1962, № 6, с. 41.

ГЕРАСИМ
/неизв./
Игумен на Черепишкия м-ир през 1813 г.
☐ ЦДИА, ф. 1546, оп. 1, а. е. 390, л. 1.

ГЕРАСИМ
/неизв./
Роден в Г. Оряховица. Дълго време е монах в Рилския м-ир. През 1827 г. отваря у-ще в Г. Оряховица, в което преподава на бълг. език.
☐ Димитров, Г. Княжество България. Т. 1. Пловдив, 1895, с. 209; Цонев, Зв. Горна Оряховица, 66 — 67; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 94.

ГЕРАСИМ
/неизв./
Монах и учител в Самоков ок. 1835.
☐ Семерджиев, Хр. Самоков и околността му. С., 1913, с. 137; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 67.

ГЕРАСИМ
/неизв./
Свещеник в Карлово през 1837 г.
☐ Шишманов, Ив. Нови студии из областта на българското възраждане. — *СбБАН*, 21, 1926, с. 107

ГЕРАСИМ
/неизв./
Игумен на м-ира „Св. Димитър" край Скопие през 1854 г.
☐ В. *Цариградски вестник*, IV, № 200, 20 ноем. 1854.

ГЕРАСИМ
/неизв./
Игумен на м-ира „Св. Апостол" в Пазарджик. Спомоществовател за „Ковчег цветособрния", наредил А. Иванов /1857/.

ГЕРАСИМ
/неизв. — 1890/
Светогорски монах. Инициатор за построяване на църква /1860/ и за откриване на бълг. у-ще /1863/ в Търсе /дн. в СФРЮ/.
☐ ЦДИА, ф. 242, оп. 1, а. е. 456, л. 290.

ГЕРАСИМ
/неизв./
Свещеник в Плевня, Драмско, през 1874 г.
☐ Сп. *Ръководител на основното учение*, I, № 2, 15 ян. 1874.

ГЕРАСИМ, архимандрит
/неизв. — 5 ноем. 1745/
Игумен на Рилския м-ир. По негово време е подновена горната част на м-ира до Хрельовата кула /1744/.
☐ Иванов, Й. Св. Иван Рилски и неговият манастир. С., 1917, с. 90; Писахме да се знае, с. 23.

ГЕРАСИМ, архимандрит
/неизв./
Игумен на Преображенския м-ир /1838 — 1840/. Поради несъгласие с политиката на гръцкия търновски митрополит Иларион напуска м-ира /1840/ и става уредник на Арбанашкия м-ир „Св. Николай".
☐ ДА — В. Търново, ф. 1278, оп. 1, а. е. 1, л. 88.

ГЕРАСИМ, архимандрит /светско име Нешов/
/неизв./
Роден в Сопот. Учи в Карлово при Райно *Попович*. В нач. на 40-те години на XIX век се замонашва в Калоферския м-ир и е негов игумен от 1867 до 1873 г. Ок. 1875 г. напуска м-ира и се установява в Митиризово /Васил Левски/, Пловдивско. Спомоществовател за: „Служба св. Харалампия", превел Неофит Рилски /1843/; „Хазрети Авраамин", издал Йоаникий /1845/; „Критически издиряния за историята блъг.", превел Б. Петков /1853/; „Церковная история", превели Ав. Петрович и Гр. Гога /1855/.
☐ Начов, Н. Калофер, с. 590.

ГЕРАСИМ РИЛЕЦ
/неизв./
Архимандрит. Спомоществовател от Свищов за „Аритметика" на Хр. Павлович /1833/.

ГЕРАСИМ РИЛСКИ
/1830 — 1892/
Роден в Горна Джумая /Благоевград/. Учи в Рилския м-ир и в семина-

рия в Русия. Изповедник в метоха на Рилския м-ир в Пловдив. От 1860 г. се установява в Араповския м-ир. Създава щампарница в м-ира и го изгражда отново след разрушаването му през 1876 г. Поддържа връзки с Хр. *Ботев*, Иван *Вазов*, Арсени *Костенцев*. Умира в Пловдив.
☐ Хисарлъшка, Сп. Герасим Рилски — един приятел на Ботев и Вазов. — *Славяни*, 1971, № 9, с. 6; Кънчев, М. Видрица, с. 673.

ГЕРАСИМОВ, Иван
/неизв./
Свещеник в Боженица, Софийско, от 1842 до 1853 г. вер. и след това,
☐ НБКМ — БИА, ф. 523, а. е. 1, л. 2.

ГЕРАСИМОВ, Рафаил Поптодоров /поп Ранко/
/неизв./
От Жеравна, син на Тодор *Герасимов*. Брат на Никола *Икономов*. Р. Г. е учител в килийното у-ще в Жеравна, по-късно става свещеник.
☐ Топузов, Ив., Ив. Сарафов. Предосвобожденски дейци за земеделска просвета. С., 1953, с. 17.

ГЕРАСИМОВ, Тодор
/неизв. — 1835/
Килиен учител и свещеник в Жеравна. Баща на Рафаил *Герасимов* и Никола *Икономов*. Участник във Велчовата завера /1835/, за което е обесен.
☐ Константинов, Д. Жеравна в миналото и до сегашно време. Историко-битов преглед. С., 1948, с. 107; Топузов, Ив., Ив. Сарафов. Предосвобожденски дейци за земеделска просвета. С., 1953, с. 17.

ГЕРВАЗО, Мите
/1853 — неизв./
От Чуковец, Радомирско. Учител в Кондофрей, Пернишко /1866/.
☐ ДА — Перник, ф. 224к, оп. 1, а. е. 1, л. 59.

ГЕРВАСИЙ ЛЕВКИЙСКИ, митрополит Сливенски /светско име Генчо/
/1838 — 4 април 1919/
Роден в Габрово. Учи в родния си град и в Пирдоп. През 1854 г. отива в Хилендарския м-ир при брат си монах Теофан и там се замонашава /1858/. Продължава образованието си в духовното у-ще в Карея /Света гора/ и е ръкоположен за йеромонах /1863/. През 1866 г. е изпратен като таксидиот в Хилендарския метох в Станимака /Асеновград/. От 1867 до 1872 г. е игумен на Араповския м-ир, където открива у-ще. В м-ира Г. Л. дава убежище на В. *Левски* и Г. Бенковски. На 28 ян. 1873 г. е ръкоположен за епископ Левкийски и е назначен за викарий на Пловдивския митрополит. Организира акция за подпомагане на пострадалите от Апр. въст. и събира сведения за турските зверства. Участва в протестното д-ние срещу Берлинския договор. След Осв. до 1883 г. остава на длъжността викарий на Пловдивския митрополит. Управлява Пловдивска епархия /1883 — 1886/, отцепените от Одринска епархия околии — Каваклийска, Харманлийска, Караагачка /1886 — 1890/, Старозагорска епархия /1891 — 1893/, Сливенска епархия /1895/. От 1897 г. е избран за Сливенски митрополит и на тази длъжност остава до смъртта си. Развива благотворителна дейност. От 1884 г. е пожизнен член на Санктпетербургското СБО.
☐ НБКМ — БИА, II А 1588 — 1595, 1601, 2442; ф. 257, а. е. 1, л. 24 — 25; НБИВ — БИА, ф. 3, а. е. 55, л. 1 — 2; ЦДИА, ф. 1318, а. е. 4917, л. 11; Йорданов, В. Дарители на българската просвета. С., 1911, 133 — 138; Цанков, Ст. Българската църква от Освобождението до настояще време. С., 1939, 54 — 55; Кирил, митр. Панарет Пловдивски, 310 — 311; Колев, Л. Духовници — участници в национално-освободителните борби на нашия народ. — *ИЦИАИ*, т. 1, 1978, 176 — 177.

ГЕРГАКОВ, Димитър
/неизв./
Учител в Сливен през периода 1860—1877 г.
☐ Икономов, М. Моите спомени за училищно-читалищното дело на гр. Сливен. — В: Юб. сб. бълг. нар. ч-ще „Зора" Сливен, с. 69; Доросиев, Л. Нашите..., с. 36.

ГЕРГЕВ, Г.
/неизв./
Свещеник в Ст. Загора. Спомоществувател за „Първа храна", превел Т. Шишков /1860/.

ГЕРГЕВ, М.
/неизв./
Свещеник в Мечка, Русенско, през 1875 г.
☐ Летоструй, VIII, 1876, 202 — 203.

ГЕРГЕВ, Недьо
/неизв./
От Церова кория, Търновско. Учител и свещеник в селото ок. нач. на XIX век.
☐ Церов, Ив. Спомени и бележки. Кн. 1. Варна, 1921, с. 5.

ГЕРГЕВ, Руско — вж. *Георгиев*, Руско

ГЕРГЕВ, Руско — вж. *Георгиев*, Руско

ГЕРГЕВ, Тодор
/неизв./
Роден в Лесура, Оряховско. Свещеник в Търнава, Оряховско /1872/.
☐ НБКМ — БИА, II А 2181.

ГЕРГЕВА, Стоянка — вж. *Сливкова*, Стоянка

ГЕРГЬОВСКИ, Стоян
/1828 — 1872/
Роден в Устово /дн. кв. на Смолян/. Завършва гръцко у-ще в Пловдив /1860 — 1866/. Учителства в Дермен дере /Първенец/, Пловдивско /1867 — 1871/, и Устово /1871 — 1872/.
☐ Примовски, Ан. Родопски книжовници. — В: Родопска мисъл. С., 1935, 32 — 35.

ГЕРГЮВ, Васил
/неизв./
Взаимен учител в Шумен след Кримската война /1853 — 1856/.
☐ Георгиева, Д. Материали за учебното дело в Шумен /1856 — 1877/. — *ИНМ — Шумен*, 5, 1972, с. 148, 154.

ГЕРГЮВ, Д.
/неизв./
Роден в Топчии, Разградско. Учител в селото през 1871 г.
☐ Сп. *Училище*, I, № 16, 26 авг. 1871, с. 244.

ГЕРГЮВ, Димитър
/неизв./
Учител в Козлуджа /Шаново/, Казанлъшко. Спомоществувател от Мъглиж, Казанлъшко, за „Средства за предварване за заравяне на мнимоумрелите", превел З. Княжевски /1858/, и от Козлуджа, за „Граматика гръко-българска" на Ф. Велиев /1860/.

ГЕРДЖИКОВ, Иван
/неизв./
Ученик в Белград в нач. на 60-те години на XIX век.

☐ Бойчева, В. Българският революционер Петър Бонев — ученик в Белградската гимназия. — *Векове*, 1974, № 1, с. 12.

ГЕРДЖИШКИ, Георги Монев

/неизв./

Учител в Ези бей, Хаджиоглупазарджишко /Паскалево, Толбухинско/ от 1867 до 1871 г.

☐ Люлюшев, М. РБО, с. 157; Тонев, В. Добруджа, с. 273.

ГЕРЕНОВ, Иван

/неизв./

Свещеник във Варна. Спомоществовател за „Тълкование на бож. молитвений дом" на Т. Станчев /1873/.

ГЕРЕНОВ, Сава Попиванов /С. И. Славов-Геренов/

/1852 — 1 март 1878/

Роден в Ески Джумая /Търговище/ в семейството на свещеник. Завършва класно у-ще в родния си град и учи в гимназия в Николаев /1866 — 1871/. Учител в Провадия, Шумен /1871 — 1872/, Варна /март — юли 1872/, Сливен /1872 — 1874/. Член на Сливенския РК. Арестуван и осъден на заточение в Мала Азия. Умира в Ерзерум.

Временен сътрудник на сп. „Училище" /1872/ и сп. „Читалище" /1872/.

☐ НБКМ — БИА, ф. 29, оп. 1, а. е. 4, л. 1; II А 2462, II А 2905, II А 7659; II В 115; ЦДИА, ф. 250, оп. 1, а. е. 4, л. 1; Каравелов, Л., Хр. Ботев. Знаеш ли ти кои сме? Ред. Ал. Бурмов. С., 1947, с. 513; Великов, Ст. Сава Геренов — един забравен революционер. — *ИП*, 1948, № 1, с. 35; Стоянов, М. БВК, с. 57; Тонев, В. Сава Геренов. — *Полет*, № 13, 28 март 1966; Жечев, Н. Из кореспонденцията на българските политически затворници и заточеници от 60 — 70-те години на XIX век. — *ИДА*, 7, 1963, с. 259; Донев, С. Сава Геренов — учител, революционер и педагог. — *Нар. просвета*, 1983, № 7, 93 — 96.

ГЕРИЛОВ, Дончо

/неизв./

Завършва Дивдядовското у-ще. Учител във Вардун, Ескиджумайско /Търговищко/, през 1871 г.

☐ Сп. *Училище*, I, № 19, 19 окт. 1871; Пенков, М. Учебното дело в с. Дивдядово преди Освобождението. — В: Сб. Шумен — Коларовград. 2. Коларовград, 1962, с. 33.

Константин Геров

ГЕРМАНОВ, Андрей Колев

/неизв./

От Ст. Загора. Учител в бълг. у-ще в Солун /1872 — 1875/.

☐ НБИВ — БИА, ф. 3, а. е. 65, л. 1 — 2; а. е. 66, л. 1 — 2; Белев, Г. Солунската българска мъжка реална гимназия „Св. Св. Кирил и Методий". — *Ил. Илинден*, 1929, № 7, с. 16.

ГЕРМАНОВА, Донка

/неизв./

Родена в Ст. Загора. Учителка в бълг. у-ще в Цариград ок. 1877 г.

☐ Илиев, Ат. Спомени, с. 170.

ГЕРМАНОВА-МАЛЕЕВА, Зоица Николова

/неизв./

Родена в Ст. Загора. Съпруга на Малей *Малеев*. Завършва класното девическо у-ще в родния си град. Учителка в смесеното бълг. у-ще в Ортакьой /Цариград/ през 1875 — 1876 г. и в Пловдив от 1876 г.

☐ Начов, Н. Цариград, с. 112.

ГЕРО

/неизв./

Учител в Карлуково, Плевенско, след 1842 г.

☐ Спространов, Е. ОРБСС, с. 128.

ГЕРОВ, Геро Найденов

/след 1858 — неизв./

Син на Найден *Геров*. Учи в Пловдив и Цариград. Продължава образованието си в Лозана и в пансиона Беранек /1876 — 1878/. След Осв. получава техническо образование.

☐ НБКМ — БИА, ф. 22, а. е. , 84, л. 1 — 16, а. е. 113, л. 1 — 26, а. е. 410, л. 1, а. е. 454, л. 1; ф. 389, а. е. 11, л. 30, 33.

ГЕРОВ, Иван

/неизв./

От Копривщица. Първоначално учи в Пловдив /1850/, а от 1867 г. във Военномедицинското у-ще в Цариград.

☐ НБКМ — БИА, II А 5238; в. *Македония*, I, № 16, 18 март 1867; Начов, Н. Цариград, с. 144.

ГЕРОВ ДОБРЕВИЧ, Константин

/1829 — 16 ноем. 1863/

Роден в Копривщица в семейството на хаджи Геро *Добревич-Мушек*. Брат на Найден и Ивана *Герови*. Учи в Копривщица при Йоаким *Груев* и в Пловдив при брат си. По време на Кримската война /1853 — 1856/ го замества като учител в пловдивското класно у-ще „Св. св. Кирил и Методий". Преподава математически науки. К. Г. е един от инициаторите за честването на Кирил и Методий. От 1856 до 1863 г. завършва Историко-филологическия ф-т на Московския у-т като стипендиант на Иван Денкоглу. Живее у Сава *Филаретов* и му сътрудничи при събиране на библиография за бълг. книги и периодични издания за „Руский архив" на В. Н. Бартенев. Заедно с Константин *Миладинов*, Христо *Даскалов*, Л. *Каравелов* и др. основава просветното сдружение „Московска българска дружина". След завръщането си в Б-я е учител в София. Избран е за управител на софийските у-ща. Събира народни песни за Н. Геров. Познава се лично с И. С. Аксаков, Е. П. Новиков, М. П. Погодин и др. През 1863 г. заминава на лечение във Виена, където умира.

Публикувани са събрани от него народни песни в сп. „Знание" през 1875 г.

☐ НБКМ — БИА, ф. 22, а. е. 49, л. 1; а. е. 51, л. 1; а. е. 115, л. 1 — 13; а. е. 157, л. 1; а. е. 398, л. 1; ЦДИА, ф. 31, оп. 1, а. е. 8, л. 1; ф. 111, оп. 1, а. е. 29, л. 2; а. е. 30, л. 2; а. е. 51, л. 1 — 2; а. е. 124, л. 1 — 2; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 110; ЦГА — М., ф. 418, оп. 26, д. 176, л. 1—3; ЦГАЛИ, ф. 46, оп. 1, д. 557, л. 184; ЦГИА—Л., ф. 733. оп. 147, д. 15, л.

Найден Геров

201 — 202; Кацаров, Г. Бележка. — *Бълг. сбирка*, 1984, № 1, с. 57; Еничерев, Н. Възпоменания и бележки. С., 1906, 16 — 17; Фингов, Д. Спомени из живота ми. — В: Сб Калоферска дружба. 1. С., 1908, с. 131; Стоянов, М. БВК, с. 57; Поглубко, К. За да бъдат..., 107 — 108.

ГЕРОВ /АНТИКАРОВ/, Коста Атанасов
/1831 — 28 авг. 1905/
От Самоков. Син на бояджия. Учи живопис при Иван *Иконописец* /ок. 20-те години на XIX век/, работи със сина му Никола *Образописов* в църквите из Самоковско, Радомирско, Дупнишко /Станкедимитровско/, Софийско. Рисува купола на църквата в Студена, Пернишко /1869/. Негови икони и стенописи има в Бельовата църква край Самоков. Негови са стенописите в Чуйпетлово, Пернишко /1865/, Кралев дол, Пернишко /1867/, Доспей, Софийско /1868/, Люлинския м-ир „Св. Крал“ /1877/, Попово, Пернишко /1880/, Църква /Даскалово/, Пернишко /1892 — 1893/, Бобошево, Дупнишко /1888/, Радуил, Софийско /1897/. Зограф, учител и църковен певец в Студена, Пернишко /1874 — 1877, 1879, 1881 — 1884/. Участва в борбата за църковна независимост. След Осв. учителства в пернишките села Попово /1880/ и Кладница /1885/. Умира в Самоков.

☐ Семерджиев, Хр. Самоков и околността му. С., 1913, с. 227; Василиев, Ас. БВМ, с. 450, 468 — 471; Божков, Ат. Българската икона. С., 1984, с. 187.

ГЕРОВ Добревич, Найден /псевд. Мълчан, Мушек/
/23 февр. 1823 — 9 окт. 1900/
Роден в Копривщица в семейството на учителя хаджи Геро *Добревич-Мушек*. Брат на Константин и Ивана *Герови*. Съпруг на Мария Христова *Пулиева*. Учи в килийното у-ще на баща си, в гръцко у-ще в Пловдив /1834 — 1837/, в Копривщица при *Неофит Рилски* /1837 — 1839/. Завършва гимназия в Одеса /1839 — 1842/ и Камералния отдел на Ришельовския лицей в същия град /1842 — 1845/ с материалната помощ на вуйчо си Христо Стойкович. Завръща се в Б-я /1846/ като руски поданик. Открива едно от първите в страната класни у-ща — в Копривщица, и учителства в него /1846 — 1849/. Основател на Пловдивското класно у-ще /1850/. По негов почин започва честването на 11 /24/ май като патронен празник на у-щето, наречено по предложение на Н. Г. „Св. св. Кирил и Методий“. По време на Кримската война живее в Петербург /1853 — 1856/. Руски вицеконсул в Пловдив /1857 — 1877/. Развива широка обществено-политическа и културно-просветна дейност. Активно се включва в борбата срещу фанариотското духовенство. С негова помощ много българи са изпратени да учат в Русия. По време на Апр. въст. участва в кампанията за защита на бълг. народ. Участва в РТОВ; назначен за губернатор на Свищов. След Осв. се оттегля от политическия живот. До смъртта си живее в Пловдив и се занимава изключително с книжовна дейност. Работи върху своя „Речник на българския език с тлъкувание речити на български и руски“, 5 ч., 1895 — 1904. Н. Г. сътрудничи на много от възрожденските издания: в. „Цариградски вестник“ /1850 — 1853/, в. „Българска пчела“ /1864/, в „Македония“ /1870 — 1871/, в. „Век“ /1874/, сп. „Ръководител на основното учение“ /1874/, сп. „Читалище“ /1874/. Автор на първата бълг. поема „Стоян и Рада“; родоначалник на бълг. пътепис. Автор и преводач на: „Няколко думи за преводът на математическата география на г. Ивана А. Богоева, написани от Найдена Герова. Одеса, в Брауновата типография, 1842“; „Начала на християнското учение или кратка священа история и кратак катихизис. Преведени от руският на българският язик [от Н. Геров] сос соизволението на святейшият правительствующият Синод и печатани иждивением Габровскаго училища. Одеса, в Градската типография, 1843“; — [2. изд.]..., а печатани сос иждивението на Хаджи Найдена Йовановича татарпазарджичанина за българската юност. В Белград, в книгопечатни Княжества Сербии, 1851“; „Стоян и Рада. Стихотворение на Найдена Геров. Одеса. /Печатано в типографии А. Брауна./ 1845“; „Извод от физика, написан от Найдена Герова. Чяст пръва. В Белград. Печятано в правителствена книгопечатня , 1849“; „Няколко мисли за българский язик и за образованието у българите. Написано по повод на укорителний член въз българите, напечатани в 108, 109, 110 и 111 броеве на дневник „Босфорский телеграф“ /Земено от „Цариградский вестник“ [В, 68 — 79, 2 ян. 52 — 22 март 52]/. [Цариград.] Печатня „Ц. вестника“, 1852“; „Письма из Болгарии. Писаныя Н. Г. Перевод с болгарскаго [Н. Палаузова]. Одесса, в Городской типографии, 1854“; „Български речник. Свезка I. А — влека. Санкт - Петербург, 1856“; „Болгарския народныя песни, сообщенныя Н. Геровым. Из

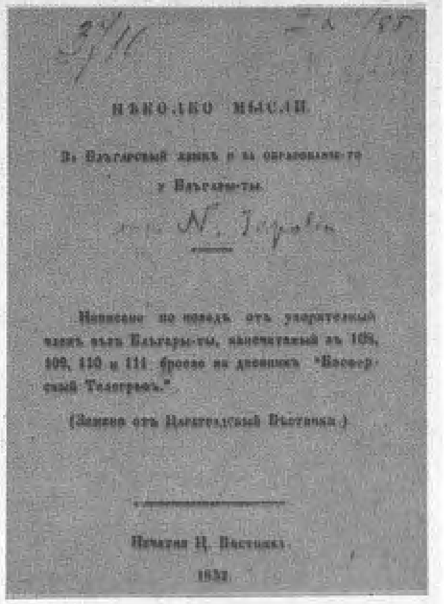

„Няколко мисли за българский език“ /1852/ — Н. Геров

„Памятков", печатаемых при Известиях II-го отделения Импер. академии наук, I, 5. СПб., 1856"; „Поп Богомил, първий подвижник между българите /живший в IX-то столетис/. Извлечено от в. „Македония" [III, 48, 25 окт. 69]. Цариград, в печатницата на „Македония", 1869"; „Едно правило от правописанието на блъгарский язик. Препечатано от книжярницата Д. В. Манчов в Пловдив, Свищов и Битоля. 1872. Печятано в печатница Л. Сомер и др. у Вена".
☐ НБКМ — БИА, ф. 22 /Найден Геров/; Панчев, Т. Найден Геров. Сто години от рождението му. 1823 — 1923. Къси черти от живота и дейността му. С., 1923; АНГ, т. I — 2. С., 1931 — 1932; Стоянов, М. БВК, 57 — 59; Георгиев, Ем. Найден Геров. Книга за него и неговото време. С., 1972.

ГЕРОВ, Никола — вж. *Белчев*, Никола

ГЕРОВ, Петко
/неизв./
От Кадъ кьой /Стражица/, Търновско. Завършва класно у-ще в Златарица, Еленско. Килиен учител в родното си село /1869 — 1871/.
☐ Василев, Х. Просветното дело в Стражица. Стражица, 1968, с. 8.

ГЕРОВ, Славчо
/неизв./
Свещеник в Гостилица, Дряновско, в нач. на XIX век.
☐ Димков, Г., Н. Димкова. Гостилица в миналото и сега. С., 1981, с. 77.

ГЕРОВ, Яков
/1847 — неизв./
Роден в Одрин в бедно семейство. Завършва взаимно у-ще в града, след което учи в Търговското у-ще на о. Халки. Продължава образованието си в у-та в Ганд, Белгия. През 1871 г. с представител на Одринската епархия в църковно-народния събор в Цариград. Със съдействието на ген. Н. П. Игнатиев постъпва на турска служба в изправителния съд в Цариград. Участва в РТОВ като преводач на полк. Н. Д. Артамонов. Депутат в УС. След Осв. работи като адвокат в София. Сътрудничи на френски вестници.
☐ НБКМ — БИА, ф. 22, а. е. 388, л. 322; ЦГИА — Л., ф. 733, оп. 147, д. 15, л. 1 — 3; Димитров, А. Лични спомени от Руско-турската война за гр. Одрин. — *Родопски напредък*, 1912, № 4, с. 92; Начов, Н. Цариград, с. 124; Ганчев, Д. Спомени 1864 — 1887. С., 1936, с. 203.

ГЕРОВА /ХАДЖИГЕРОВА/ Добревич, Ивана
/неизв./
Родена в Копривщица в семейството на хаджи Геро *Добревич-Мушек*. Сестра на Константин и Найден *Герови*. Майка на Рада *Киркович*. Образование получава в родния си град. Учителка в Копривщица от 1850 до 1861 г.
☐ Киркович, Р. За спомен на първата учителка в Копривщица Ивана Хаджи Герова. — В: Юб. сб. по миналото на Копривщица. С., 1926, 39 — 46; Доросиев, Л. Нашето училище и народното ни Възраждане. — *БИБ.*, 1929, с. 88; Кулелиев, Й. Девическото образование..., с. 20; Паскалева, В. Българката..., с. 48.

ГЕРЧЕВ, Стефан Трифонов
/1831 — май 1876/
Роден в Михалци, Търновско, в семейството на Трифон Герчев Пиришмиков — кмет на Михалци повече от 20 години. С. Г. завършва килийно у-ще в родното си село, след това учи в килийното у-ще при Преображенския м-ир. Учител в Михалци /1850 — 1855/, свещеник от 1855 г. в Бяла черква, Търновско, и в Михалци до 1876 г. Предс. на РК в селото /1871/. Убит в сраженията при Дряновския м-ир.
☐ НБКМ — БИА, ф. 93, а. е. 5, л. 26 — 27; ф. 151, а. е. 6, л. 410, а. е. 9, л. 6; Чилингиров, Ст. БЧ, с. 341; Кунин, П., Н. Владков. Село Михалци през вековете. С., 1971, 349 — 350; Писахме да се знае, с. 260.

ГЕЧЕВ, Константин — вж. *Генчов*, Константин

ГЕЧЕВ, Тодор
/неизв./
Учи в Яврово, Станимашко /Яворово, Асеновградско/, при хаджи *Йероним*. От нач. на 70-те години е учител в същото село.
☐ Хайтов, Н. Село Яврово. С., 1958, 64 — 65.

ГЕШАНОВ, Иван
/неизв./
Ученик в Русия през периода 1856 — 1870 г.
☐ Степанова, Л. Вклад России..., с. 204.

ГЕШЕВ, Димитър — вж. *Гьошев*, Димитър

ГЕШЕВ, Партений
/неизв./
Свещеник в Кюсе Муратово /Братаница/, Пазарджишко, през 70-те години на XIX век. Член на РК в селото.
☐ Колев, Д. Духовници — участници в национално-освободителните борби на нашия народ. — *ИЦИАИ*, т. I, 1978, с. 230.

ГЕШКОВ, Ив.
/неизв./
Учител в Орхание /Ботевград/ от 1866 г.
☐ Стамболиев, М. Първа стогодишнина от откриването на българското училище в град Орхание. Орхание, 1927, с. 13.

ГЕШКОВ, Йосиф
/неизв./
Временен дописник на в. „Право" /1869/.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 59.

ГЕШОВ, Иван Евстатиев
/8 февр. 1849 — 11 март 1924/
Роден в Пловдив. Син на богатия търговец Евстати Гешов и Харитина Нешова, дъщеря на копривщенския голем ец Нешо Чалъков. За кратко време учи в гръцко у-ще в Пловдив, а от 1856 г. в продължение на 8 години учи в бълг. у-ще „Св. св. Кирил и Методий" при Йоаким *Груев*, Димитър *Славиди* и Никола *Ковачев*. През зимата на 1864 — 1865 г. изучава английски език в американското протестантско у-ще /също в Пловдив/, готвейки се да замине заедно с баща си за Англия. От 1865 до 1872 г. живее в Манчестър, където завършва финанси и политически науки в „Owens College" /сега „Victoria University"//1869/. Занимава се с търговия. След завръщането си в Б-я /1872/ е търговец и общественик в Пловдив. Член на училищното настоятелство и предс. на ч-щето в града /1873 — 1875/. По негова инициатива през 1873 г. в Пловдивската гимназия се образува Разисквателно д-во по примера на съществуващи подобни в Англия. Участва в театрална постановка на „Многострадалната Геновева", в която изпълнява главната роля. По време на Апр. въст. изпраща дописки до английски вестници, чрез които запознава европейската общественост с жестокостите при потушава-

* * *

нето на въст.; съпровожда английски и американски кореспонденти из Б-я, съчинява адрес за турските зверства до Цариградската конференция. За тази си дейност И. Г. е арестуван и осъден на смърт /1877/. Помилван със застъпничеството на английския посланик Лейард. В затвора написва „Записки на един осъден“. След Осв. участва в устройството на Изт. Румелия. През 1879 — 1880 г. е предс. на Областното събрание и на Постоянния к-т. Редактор на в. „Марица“ /1878 — 1885/. Директор на финансите /ян. 1882 — ноем. 1883/. От края на 1883 г. се установява в София. Директор на БНБ /дек. 1883 — авг. 1885/. Водач на Народната партия. М-р на финансите /12 авг. — 18 ноем. 1886; 19 ноем. 1894 — 26 авг. 1897/ и управляващ М-вото на търг. и земеделието /2 окт. 1894 — 10 февр. 1896; 31 юли 1896 — 26 авг. 1897/. Предс. на първия бълг. земеделско-промишлен събор в Пловдив /1892/. Предс. на XI /22 февр. — 25 окт. 1901/ и XV /26 юни — 23 юли 1913/ ОНС. М-р-председател и м-р на външните работи и изповеданията /16 март 1911 — 1 юни 1913/. Неговото п-во води Балканските войни /1912 — 1913/. От 1920 г. /след обединяването на Народната с Прогресивнолибералната партия/ е шеф на Обединената народнопрогресивна партия. За периода 1899 — 1924 г. е предс. на БЧК, БКД и на БАН. Награден е с ордените „Св. Александър“ II степен /1886/, I степен /1897/, „За гражданска заслуга“ I степен /1895/, „Св. Равноапостоли Кирил и Методий“ /1913/.

Временен сътрудник на в. „Гайда“ /1865/, сп. „Читалище“ /1872, 1874 — 1875/, сп. „Ръководител на основното учение“ /1874/ и „Летоструи“ /1875/.

☐ НБКМ — БИА, ф. 272 /Ив. Евст. Гешов/; Гешов, Ив. Ев. Спомени из години на борби и победи. С., 1916; Гешов, Ив. Ев. Възгледи и дейност. С., 1926; Гешов, Ив. Ев. Спомени и студии. С., 1928; Книга за дарителите..., 147 — 151; Бобчев, Ил. Живот, дейност и възгледи на Ив. Ев. Гешов /1849 — 1924/ . С., 1933; Стоянов, М. БВК, с. 59; Маркова, З., Е. Стотелова. Спомени за Учредителното събрание 1879. С., 1979, с. 229; Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив. 1981, с. 299 и сл.

ГЕШОВ, Иван Стефанов

/15 март 1854 — 24 апр. 1932/

Роден в Пловдив в чорбаджийско семейство, братовчед на Иван Евстатиев *Гешов*. Учи в Робърт колеж, Цариград /1867 — 1871/. Участва в създаденото там бълг. ученическо д-во /1869/ и в театрални представления в Пловдив. От 1872 г. учи в „Owens College“ /сега „Victoria University“/ в Манчестър. Сътрудничи с дописки и статии на сп. „Читалище“ /1872/. След Осв. е дипломат и общественик. От 1883 г. е водач на Народната /Съеденистка/ партия в Изт. Румелия. Депутат в Областното събрание и предс. на Постоянния комитет на Изт. Румелия /1884 — 1885/. Сътрудничи на в. „Съединение“ /1882 — 1886/. На дипломатическа служба в Париж /1897 — 1901/, Цариград /1901 — 1903; 1906 — 1909; 1914 — 1919/, Виена /1904 — 1906; 1909 — 1910/, Берлин /1910 — 1913/, Берн /1919 — 1920/. Умира в София.

☐ Славянски календар за 1933 г., с. 60; Книга за дарителите..., с. 271; Стоянов, М. БВК, с. 59; Каракостов, Ст. БВТ, с. 542.

ГЕШОВ, Петър — вж. *Бойков*, Петър

ГЕШОВ, Стоян

/неизв./

От Панагюрище. Учител в Орхание /Ботевград/ през 1846 и 1866 г.

☐ Стамболиев, М. Първа стогодишнина от откриването на българското училище в град Орхание. Орхание, 1927, с. 10.

ГЕШОВА, Евпраксия — вж. *Евпраксия*

ГИГЕНОВИЧ, Антони

/неизв./

Католически духовник, избран от Гл. капитул за м-р на Бълг. католическа провинция през XVIII век.

☐ Радкова, Р. Българската интелигенция през Възраждането. С., 1986, с. 152.

ГИДИДЖИЙСКИ, Петко Атанасов

/ок. 1846 — 1874/

Роден в Устово /дн. кв. на Смолян/. Учи в родното си село и в Пловдив. Учител в Райково /дн. кв. на Смолян/ през 1871 — 1872 г., и Перущица /1872 — 1873/. Пръв въвежда бълг. език в у-щето в Райково. Умира в Устово.

☐ Кепов, Ив. Въстанието в Перущица. Пловдив, 1931, с. 52; Примовски, А. Родопски книжовници. — *Родопска мисъл*, 1935, № 2, 36 — 37; Близнаков, Г. Дългогодишна дейност. — *Читалище*, 1956, № 3, с. 41; Христова, А. Един век просветна дейност. — *Родопи*, 1972, № 7, с. 23.

ГИДИКОВ, Стефан Г.

/11 февр. 1837 — 3 юли 1871/

Роден в Сливен в семейството на търговец. Първоначално образование получава в Б-я. Работи при баща си и пътува до Одеса. През 1859 г. подава молба да бъде приет в Одеската гимназия. Сближава се с Г. С. *Раковски*. Разпространява „Горски пътник“ и „Няколко речи о Асеню Первому“. През 1860 г. се завръща в Б-я, където дружи с Добри *Чинтулов* и Сава *Доброплодни*. Един от основателите и първи предс. на ч-ще „Зора“ в Сливен /1860/.

☐ ЦГИА — Л., ф. 733, оп. 147, ед. хр. 15, л. 18 — 20, 72 — 81; Чилингиров, Ст. БЧ, с. 445; Стефан Г. Гидиков /Кратки биографични бележки за председателя на читалище „Зора“. — В: Юб. сб. на бълг. нар. ч-ще „Зора“ Сливен, 246 — 248; Табаков, Н. Добри Чинтулов. Биографичен очерк. С., 1955, с. 178, 479 — 480; Жечев, Н. Браила и българското културно-национално възраждане. С., 1970, с. 157; Степанова, Л. Вклад России..., с. 144, 146, 204.

ГИЗДОВА, Ана

/неизв./

Учителка в Брацигово /1870 — 1876/. Ушива знамето за Апр. въст.

☐ Рашайков, Т. Брацигово. Исторически очерк. С., 1973, с. 22.

ГИНЕВ, Никифор

/неизв./

Учи в Одеската семинария /1870 — 1872/. Учител в Лясковец след 1872 г.

☐ Минев, Д. Лясковец. с. 111; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 152.

ГИНЕВ /ПОПГИНЕВ/, Никола

/неизв./

Роден в Лясковец. Свещеник там от 1860 до 1878 г. Член на местния РК.

☐ ДА — В. Търново, ф. 805, к. оп. 1, а. е. 27, л. 102; ЦДИА, ф. 405, оп. 1, а. е. 3, л. 1; Минев, Д. Лясковец, с. 71, 75.

ГИНКОВ, Вълю

/неизв./

От Гаргалък /Вранино/, Балчишко. Учител в селото през Възраждането.

☐ Тонев, В. Добруджа..., с. 273.

ГИНЧЕВ, Петър — вж. *Генчев*, Петър

ГИНЧЕВ /ГЕНЧЕВ/ Шкипърнев, Цани /Стефан/
/1832 — 27 юни 1894/
Роден в Лясковец в земеделско семейство. Бащата Гинчо Шкипърнев се занимава с лозарство и градинарство. Брат на Петър *Генчев*. Ц. Г. учи първоначално в килийното у-ще при метоха на Петропавловския м-ир до Лясковец и в Търново. От 1848 до 1857 г. заедно с баща си е градинар в Букурещ и Белград. Със спестените пари и подпомаган от Кузма Зографски завършва гимназия в Белград /1857/. Още тук събира народни песни, предания, приказки. Продължава образованието си в Одеската семинария. В продължение на година и половина живее заедно с Г. С. *Раковски*, на когото помага да издаде „Показалеца", а след отпечатването му пътува из Бесарабия и Румъния, за да го разпространява. През 1860 г. се записва за слушател в киевския у-т „Св. Владимир" и посещава лекции по естествени науки в продължение на две години. От 1862 до 1869 г. е учител в бълг. колония в Карагач, Бесарабия. Продължава да събира народни умотворения, басни, гатанки. През 1863 г. помага на д-р Иван *Селимински* в борбата му срещу холерата в Бесарабия. Като учител в Русе /1870 — 1872/ открива заедно с Димитър *Енчев* и Нестор *Марков* книжарница в града. Преподава естествени науки в Габровската гимназия /1872 — 1876/. В Русе и Габрово участва в рев. д-нис и в подготовката на Апр. въст., по време на което е арестуван заедно с други учители. След освобождаването му се премества в мъжкото класно у-ще в Търново. По време на РТОВ е назначен от ген. Й. В. Гурко за член на временната комисия за управление на града; предс. на окръжния управителен съвет /1878 — 1879/. След Осв. е окръжен управител в Оряхово /1879 — 1880/. Участва в УС, народен представител в I ВНС. Окръжен училищен инспектор на Врачански и Оряховски окръг /1881 — 1884/. Учител в Ломската гимназия /1885 — 1886/ и в Търновската девическа гимназия /1886 — 1893/. Предс. на търновския к-т „Единство". Издава и редактира сп. „Труд" /1887 — 1893/. През юли 1894 г. участва в работата на Първия конгрес на бълг. писатели и журналисти в София. Умира при брат си в София.

Цани Гинчев

Дописен /1875/ и редовен /1884/ член на БКД. Награден с орден „За граждански заслуги" II степен /1892/. Публикува стихотворения и фолклорни материали в сп. „Общ труд" /1868/, „Периодическо списание" /1871/, сп. „Читалище" /1871 — 1872/, сп. „Слава" /1872/. Временен дописник на в. „Цариградски вестник" /1860/, в. „Българска пчела" /1864/ и в. „Македония" /1872/. Автор на „Български басни от Цаня Гинчова. Издава Н. П. Неделкович. Русчюк, в книгопечатницата на Дунавска област, 1870"; „Учебник за земляделието или първоначалното изучаване на земляделието за в училищата и за секиго. Извлечено из най-новите ръководства от Ц. Гинчова Шкипърнева. Издава Н. П. Неделкович. Правото за препечатване се запазва. Русе, в книгопечатницата на Дунавската област, 1871"; „Катехизис за земляделието или първоначалното изучаване на земляделието за училищата и за секиго, извлечено из най-новите ръководства от Ц. Гинчева Шкипърнева. Издава Н. П. Неделкович. Второ издание. Цариград, в печатницата на Карапетров и друж., 1874"; „Две тополи или неожидана среща. Балада, написана от Ц. Гинчова Шкипърнева. Издава Н. П. Неделкович. Цариград, в печатницата на в. Македония, 1972".
☐ НБКМ — БИА, ф. 173 /Цани Гинчев/; НА БАН, ф. 129к /Цани Гинчев/; ДА — Русе, ф. 44к, оп. 1, а. е. 23, л. 136, 140; оп. 2, а. е. 1, л. 348; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 27а; Минев, Д. Цани Гинчев. Живот и дружба с Раковски. — *Бълг. мисъл*, 1932, № 4 — 5, 290 — 300; Минев, Д. Цани Гинчев /за 100 год. от рождението му/. Никола Козлев /за 30 год. от смъртта му/. Живот и творчество. Варна, 1932; Стоянов, М. БВК, 59 — 60; Минев, Д. Цани Гинчев. Литературно-критически очерк. С., 1963; Цанева, Ст. Цани Гинчев. — В: Огнище на духовната мощ на българина. С., 1973, 159 — 164.

ГИРГИНОВ, Атанас
/1848 — след 1888/
Роден в Черковна, Провадийско. Учи в Черковна /1858 — 1859/ и Дивдядово /дн. кв. на Шумен/ от 1860 до 1861 г. Учителства в родното си село /1870 — 1878/. След Осв. е кмет на Черковна, народен представител.
☐ Сп. *Училище*, IV, № 1, 13 март 1874; Пенков, М. Учебното дело в Дивдядово преди Освобождението. — В: Сб. Шумен — Коларовград. 2, Коларовград, 1962, с. 32; Тонев, В. Бележки..., ч. 1, с. 79.

ГИРГИНОВ, Стефан
/неизв./
Свещеник в Търново от 1857 до 1873 г. Учител в Светиниколското у-ще. Спомоществовател за „Скратение на свящ. история", превел П. Р. Славейков /1855/.
☐ НБКМ — БИА, II А 6188, II А 7637; Ибришимова, П. Към историята на училищата във Великотърновски окръг през Възраждането. — *ИОМ — В. Търново*, 3, 1966, с. 99; Кулелиев, Й. Девическото образование..., с. 13, 16.

ГИРГИНОВА-ПЪРГОВА, А.
/неизв./
Съпруга на учителя Петър *Пъргов*. Учителка в Черковна, Провадийско, през 1874 г.
☐ Сп. *Училище*, IV, №1, 13 март 1874, с. 6.

ГИРГИЦОВА /ГЕОРГИЕВА/, Тодорица /Зинка/
/неизв./
Учителка в Свищов през 70-те години на XIX век.
☐ Сп. *Училище*, II, №8, 2 май 1972; Ганчев, Ст. Свищов, с. 130; Паскалева, В. Българката..., с. 138

ГИЦОВ Беков, Георги

/1818 — 1858/
Роден в Брегово, Видинско, в семейството на свещеника Гица *Беков*. Брат на Дино и Станко *Гицови*. Свещеник в родното си дело от нач. на 40-те години на XIX век до 1858 г.
☐ Бончев, Б. Село Брягово. Видин, 1937, с. 201.

ГИЦОВ/Беков/, Дино
/1820 — неизв./
Роден в Брегово, Видинско, в семейството на свещеника Гица *Беков*. Брат на Георги и Станко *Гицови*. Свещеник в родното си село от нач. на 40-те години на XIX век XIX век.
☐ Бончев, Б. Село Брягово. Видин, 1937, 199 — 201.

ГИЦОВ Беков, Станко
/1824 — 29 септ. 1909/
Роден в Брегово, Видинско, в семейството на свещеника Гица *Беков*. Брат на Георги и Дино *Гицови*. Свещеник в родното си село от 50-те години на XIX век.
☐ Бончев, Б. Село Брягово. Видин, 1937, с. 200.

ГЛАВАНОВ, Стойко
/неизв./
Свещеник в Габрово през 40-те и 50-те години на XIX век. Спомоществовател за: „Месецослов“ на Хр. Сичанниколов /1840/; „Историята на слав. болг. народ“, превел П. Сапунов /1844/; „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.

ГЛАДЕВ, Тодор
/неизв./
От Измаил, Бесарабия. Учител в Канлии, Добруджа, през 60-те години на XIX век.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 213.

ГЛИГОВ, Илия
/неизв./
Килиен учител в Ихтиман от 1825 до 1830 г.
☐ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 93.

ГЛУШКОВ
/неизв./
Свещеник в Сухиндол, Търновско. Основател на ч-щето /1870/.
☐ Според изследване за читалищата, проведено от Комитета за култура.

Анастасия Головина

ГЛУШКОВ, Ганчо
/неизв./
Роден в Елхово /Милево/, Казанлъшко. Свещеник в родното си село през 60-те и 70-те години на XIX век. Участва в Старозагорското възст. /1875/.
☐ Александров, Н. Участие на духовници от Старозагорската епархия в подготовката и провеждането на Старозагорското въстание 1875. — В: Сб. Априлското въстание..., с. 277.

ГОВЕДАРОВ, Иван Георгиев
/1851 — 1917/
Роден в Копривщица. Писар в търг. кантора на братя Гешови /1869 — 1872/. Управител на книжарницата и член на БПД „Промишление“ от 1872 г. Участва в църковното и просветното д-ние, настоятел на задграничните рев. вестници, разпространява „Независимост“, „Свобода“, „Знаме“, „Възраждане“ в Цариград и Б-я. След неуспеха на Строзагорското възст. /1875/ укрива Стефан *Стамболов* в Цариград. След Осв. до смъртта си живее в Пловдив.
Автор на спомени: „Копривщица в свръзка с духовното ни и политическо възраждане“, издадени през 1921 г.
☐ НБКМ — БИА, II Д 2256; НБИВ — БИА, ф. 3, а. е. 176, л. 1 — 2; Начов, Н. Цариград, с. 76, 78, 80; Великов, Ст. Из преписката на Българското печатарско дружество „Промишление“ в Цариград. — *ИДА*, 18, 1970, с. 160; Тахов, Г. Един непотърсен възрожденец. — Във: Възрожденски книжари. С., 1980, 309 — 314.

ГОДЛЕВСКИ, Велю
/неизв./
Учител в Кремен, Разложко, от 1870 г.
☐ ДА — Благоевград, ф. 568, оп. 1, а. е. 13, л. 1 — 12

ГОЛЕВ, Димитър
/неизв./
От Щип. Учител в Негован през 1873 г.
☐ Автобиография на архимандрит Йона Маджаров. — *Уч. пр.*, 1927, № 1, с. 91.

ГОЛОВИНА, Анастасия Ангелова
/1 ноем. 1850 — 5 март 1933/
Родена в Кишинев в семейството на преселници от Калофер. Учи в пансиона на Ридо в Кишинев, следва медицина в Цюрих и Париж — завършва през 1878 г. Специализира психиатрия. След Осв. работи като лекар в София /1886 — 1887/, Варна /1887 — 1888/ и Пловдив. Омъжена за Александър Головин. От 1889 до 1894 г. управлява Петропавловската психиатрична болница. Една от основателките на Д-вото за борба с туберкулозата във Варна. Авторка на над 100 публикации в бълг. и чужди мед. списания /след 1878/. Умира във Варна.
☐ НБКМ — БИА, II В 2709; Касъров, Л. ЕР, с. 304; Русев, М. Исторически преглед..., 70 — 71, 75 — 76; ЕБ, т. 2, с. 124.

ГОЛОГАНОВ, Васил — вж. *Теодосий, архимандрит*

ГОЛОГАНОВ /ИКОНОМОВИЧ/, Иван Попилиев
/1839 — 1895/
Роден в Търлис, Неврокопско /Гоцеделчевско/. Брат на Никола и Теодосий *Гологанови*. Учи в родното си село, в Просечен, Драмско, при учителя Георги *Зимбилев* и в гръцкото у-ще в Алистратик, Зъхненско. Учителства дълги години /1856 — 1888/ в Търлис и Крушево, Демирхисарско. Писар и учител в м-ира „Св. Иван Предтеча“ при Сяр /1865 — 1867/. Междувременно се занимава и с търговия. Участва в борбите за църковна независимост. Умира в Крушево.
Събира и записва народни песни, приказки и др. Един от най-близките

сътрудници на Стефан Веркович. Участва с преводи в „Неделни и празнични слова и поучения, извлечени из творенията на църковните проповедници. Издадени под редакцията на Христо Г. Данов. 1868“. Временен сътрудник на в. „Македония“ /1868/.
☐ НА БАН, ф. 11, оп. 3, а. е. 384, л. 1 — 4; ф. 14к, а. е. 32 — 35, 37, 176; Стоилов, А. Български книжовници от Македония. 1. 1704 — 1878. С., 1922, 84 — 85; Стоянов, М. БВК, 60 — 61; Документи за Българското възраждане от архива на Стефан И. Веркович. 1860 — 1893. С., 1969, с. 153, 274 и сл.

ГОЛОГАНОВ, Никола Попилиев
/неизв./
Роден в Търлис, Неврокопско /Гоцеделчевско/. Брат на Иван и Теодосий *Гологанови*. Получава гръцко образование. Гъркоман. Учителства в Зърнево, Неврокопско /1871/, Скрижево, Зъхненско /1873 — 1874/, Старчища, Неврокопско /1875 — 1878/. След Осв. е гл. учител в бълг. у-ще в Цариград. Секеретар на училищното попечителство при Бълг. екзархия в Цариград /1883 — 1884/. предс. на бълг. община в Сяр /1889 — 1890/, предс. на бълг. община в Неврокоп /Гоце Делечев/ от 1890 до 1892 г.
☐ Документи за Българското възраждане от архива на Стефан И. Веркович. 1860 — 1893. С., 1969, с. 484; Кирил, патриарх Български. Българската екзархия в Одринско и Македония след Освободителната война 1877 — 1878. Т. 1. С., 1970, с. 65

ГОЛОГАНОВ, Теодосий — вж. *Теодосий*

ГОЛОМЕХОВСКИ, Иван Калинов
/неизв. — 1921/
Учител в Чепеларе, Смолянско /1871 — 1873/. След Осв. служи в армията и полицията.
☐ Дечов, В. Миналото на Чепеларе. Принос за историята на Родопа. С., 1978, с. 2, 16 — 17.

ГОЛОМЯХОВ, Найден — вж. *Брайкович*, Найден

ГОЛЧЕВ, Георги Лазаров
/1848 — 20 ноем. 1894/
Роден в Калофер в семейството на занаятчия. Учи при Ботьо *Петков*, Стефан *Зафиров* и Димитър *Славиди*. През 1863 г. бълг. униати в Цариград го изпращат да следва в Рим, където завършва философия в католическа семинария /1868/. От 1868 г. до края на живота си е учител в бълг. католическо у-ще в Одрин. Редактира в. „Ден“ /1875/, а след Осв. — вестниците „Смешлю“ /1882 — 1885/, „Рашето“ /1885/ и „Чеплю“ /1886/.

Богдан Горанов

Сътрудничи и на гръцките вестници „Фими“ и „Траки“. Автор на: „Злочеста Милка или самоволна жъртва за любов /в песнотворство/. Издава ся от съчинителът Г. Л. Голчев и Хр. Г. Бъчеваров. Цариград, печатница на Д. Гарабетиан, 1875“; „Буквар за малки деца на Студский мънастир в Соуджак [от] учител при гимназията Г. Голчев. Цариград, 1875“.
☐ Иванов, Ю. БПП, с. 164; Касъров, Л. ЕР, с. 305; Начов, Н. Калофер, с. 280, 374 — 376; Ботев, Хр. Съчинения, т. 3, с. 551; Стоянов, М БВК, с. 61.

ГОМИЛЕВ, Димо Г.
/неизв./
От Кипилово, Котленско. Учител в селото от 1865 до 1874 г.
☐ 125 години от основаването на народното основно училище. Юб. в. С. Кипилово, 1965.

ГОНГАЛОВ, Иван Христов
/неизв./
Роден в Лясковец. Учител в Миндя. Търновско, и Лясковец през 70-те години на XIX век.
☐ Станев, Н. Великотърновската котловина, с. 177; Евтимов, Т. За състоянието на училищата в някои селища на В. Търновски окръг през 1878 — 1879 г. — *ИДА*, 19, 1970, с. 117.

ГОРАНОВ, Богдан Иванов
/1847 — 20 май 1907/
Роден в Карлово в семейството на търговец, преселил се по-късно в Галац. Брат на Елисавета и Мария *Горанови*. Б. Г. учи в родния си град, в Галац и Прага, където се записва във Философския ф-т на у-та /1865/. Не завършва и с. г. работи в търг. кантора на баща си в Меджидие /Добруджа/. От 1866 г. е учител в Пловдив по математика, история и френски език, в София /1869 — 1870/ и в Търново /1870 — 1872/. Участва в първия учителски събор в Пловдив /1870/. Член на театралната трупа при търновското ч-ще /1871/. Завършва висше образование по естествени науки в Мюнхен /1872 — 1875/ и Лайпциг /21 април 1875 — 1876/ със стипендия на Евлогий *Георгиев*. След завръщането си е учител в Болградската гимназия по философия и немски език /1876 — 1879/. Участва в редактирането на сп. „Читалище“ /1876/, сътрудничи на в. „Право“ и френския в. „Courrier d' Orient“. След Осв. е административен служител. Н-к на отделението за средните у-ща към МНП /1880/; гл. секретар на МС /1882 — 1892/; член на к-та при Централната комисия по построяване на храма-паметник „Александър Невски“ /1888/. Дипломатически представител в Букурещ /1888/ и в Белград /1892/.
В сп. „Читалище“ публикува статии за френската литература от XVII век и за възраждането на немската литература през XVIII век. Превежда: „Животът на госпожа де-Савинье от А. де Ламартина. Превел Богдан Ив. Горанов. Русе, в книгопечатницата на Дунавската област, 1871“; „Фиеско. Трагедия в пет действия. От Фридрих Шилера. Превел от немски Б. Горанов. Цариград, в печатницата на в. „Напредък“ у Д. Арамиан, 1876“. Според дописка във в. „Право“ от 8 май 1872 г. Б. Г. е превел и пиесата „Екатерина Ховарт“.
☐ НБКМ — БИА, ф. 384 /Богдан Горанов/; ф. 154, а. е. 3, л. 34 — 35: II А 7637, II А 7817; НА БАН, ф. 18к, оп. 1, а. е. 177; ДА — В. Търново, ф. 931к, оп. 1, а. е. 399, л. 12; Архив на Лайпцигския у-т „Матрикел“ —

Книга за записване на студенти; Титоров, Й. Бесарабия, с. 141; Дякович, Вл. Българска Бесарабия. С., 1918, с. 184; Дякович, Вл. Българите в Бесарабия, с. 24; Из архивата на Н.Геров. Т. 1. С., 1911, с. 268, 467 — 471; Стоянов, М. БВК, с. 61.

ГОРАНОВ, Иван
/неизв. — 1876/
Роден в Панагюрище. Свещеник там през 70-те години на XIX век. Убит по време на Апр. въст.
☐ Димитров, Г. Княжество България. Т. 2. Пловдив, 1896, с. 430.

ГОРАНОВ, Иван Т.
/неизв./
Роден в Карлово. Търговец в Галац. Автор на: “Διασφησεις: επι τῆσ μετὰ τοῦ κοριου Ἔυλογιου Γεωργιεφ διαφορὰς μου. Βραιλᾳ, Τυπογραφειον ιο Τριγωνον 1871“.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 61.

ГОРАНОВ, Найден
/неизв./
Учител във Фурен, Оряховско, през 1871 — 1872 г.
☐ Летоструй, V, 1873, с. 60.

ГОРАНОВ /ХАДЖИГОРЕВ/, Петър
/1829 — 1925/
Роден в Батак. Учи в Брацигово и Рилския м-ир. Учителства в родното си село. По-късно става търговец. Участва в църковно.-нац. борби. Предс. на Баташкия РК. Делегат на Оборище. Организатор на Апр. въст. в Батак. След погрома му живее в Смирна /Измир/, Турция /1876 — 1878/. След Осв. е административен служител, окръжен управител на Пазарджик, народен представител. Погребан в Батак.
☐ НБКМ — БИА, II А 8666; Баев, Кр. Един неизвестен досега източник на материали за „Записките“ на З. Стоянов. /Писма на З. Стоянов до Отон Иванов/. — *ИВАД*, 11, 1960, с. 142; Стоянов, З. Записки..., 648 — 649; ЕБ, т. 2, с. 132; Горанов, А. Въстанието и клането в Батак. — В: Април 1876. Спомени. С., 1987, 388 — 410.

ГОРАНОВА /ПУЛИЕВА-КАРАМИНКОВА/, Елисавета Иванова
/24 дек. 1849 — 1 септ. 1920/
Родена в Карлово. Дъщеря на Иван Горанов от известната карловска фамилия Пулиеви. Родственица на Евлогий и Христо *Георгиеви*. Сестра на Богдан и Мария *Горанови*. Учи при Христина *Печева* до 1859 г., когато цялото семейство се премества да живее в Галац. Там заедно със сестра си учи при Христо *Ваклидов*. Заминава за Прага и учи в педагогическо у-ще. През 1867 г. се завръща в Карлово и се занимава с обществена дейност. Инициаторка за основаването на женско д-во в Калофер, където учителства. Сътрудничи на в. „Македония“ /1870/ и сп. „Читалище“ /1871/. Омъжва се за калоферския търговец Христо Караминков. След 1873 г. се установява със семейството си в Цариград. Занимава се с обществена дейност — основателка на женско благотворително д-во в Ортакьой, Цариград. Настоятелка на бълг. у-ще в Ортакьой /1874/. След Осв. живее в Пловдив. Основава женско д-во в града. Превежда от чешки език. Умира в София.

Мария Горанова

☐ НБКМ — БИА, ф. 22, а. е. 184, л. 1, а. е. 438, л. 9, а. е. 487, л. 1; ф. 389, а. е. 11, л. 29; Начов, Н. Градиво за историята на Калоферските у-ща. — *Уч. пр.*, 1903, № 8, с. 125; Архимандрит Софроний. Спомени из живота ми. — В: Калоферска дружба. I. С., 1908, с. 155; Начов, Н. Калофер, с. 210, 401; Стоянов, М. БВК, с. 203; Паскалева, В. Българката..., 126 — 129.

ГОРАНОВА /ПУЛИЕВА/, Мария Иванова
/неизв./
Родена в Карлово. Сестра на Богдан и Елисавета *Горанови*. Учи в педагогическо у-ще в Прага до 1866 г. На М. Г. Хр. *Ботев* посвещава стихотворението си „Пристанала“.
☐ Начов, Н. Калофер, с. 210; Ботев, Хр. Съчинения, т. 3, с. 477; Паскалева, В. Българката..., с. 151, 155, 219.

ГОРБАНОВ, Петко Василев
/17 февр. 1846 — 9 февр. 1909/
Роден в Елена. Брат на Петър *Горбанов*. Учи в родния си град, в семинария в Киев и завършва Робърт колеж в Цариград /1864 — 1868/. Учител по бълг. език в същия колеж /1869 — ок. 1872/. Завръща се в Б-я и учителства в Пловдив /1872 — 1874/ и в Елена. След Апр. въст. придружава Емили Странгфорд при обиколката ѝ из Б-я. По време на РТОВ е разузнавач към руското командване. Награден с орден „Св. Станислав“ III степен /1878/. След Осв. е адвокат и политически деец. Депутат в УС. Гл. секретар на М-вото на правосъдието, пом.-кмет на София. Учител по бълг. език на княз Ал. Батенберг. Редактор. Народен представител, подпредс. на IX ОНС /1896 — 1898/. Умира в София. П. Г. сътрудничи на в. „Право“ /1870/, в. „Съветник“ /1870/, сп. „Читалище“ /1870/, в. „Македония“ /1871/ и в. „Век“ /1876/. Превежда „Едуард Лабуле. Париж в Америка. Превели П. В. Горбанов и П. Р. Славейков. Цариград, печатница на в. „Македония“, 1870“. Автор на „Наръчни наставления за учители. Издава книжарницата на П. Р. Славейкова. Цариград, печатницата на „Македония“, 1871“.
☐ НБКМ — БИА, ф. 22, а. е. 383, л. 43; II А 5722, II В 10353, II Д 2133, II Д 2256; ЦДИА, ф. 1390, оп. 1, а. е. 3, л. 6; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 115а; Начов, Н. Цариград, с. 154, 158, 160, 161; Доросиев, Л. Нашите..., с. 133; Дичев, М. Петър В. Горбанов. — В: Еленски сб. Кн. 2. С., 1938, с. 234; Стоянов, М. БВК, 61 — 62; Уошбърн, Дж. Петдесет..., с. 36, 162.

ГОРБАНОВ, Петър Василев
/1852 — 18 окт. 1932/
Роден в Елена. Брат /доведен/ на Петко *Горбанов*. Учи в Елена при Никифор *Попконстантинов* и завършва с отличие Робърт колеж в Цариград /1869 — 1874/. Гл. учител в Шумен /1875 — ок. 1876/. По време на

РТОВ е чиновник за особени поръчки при щаба на ген. Ф. Ф. Радецки и преводач на кореспондентите Шевелок и Джеймс Бейкър. След Осв. е учител в Елена, н-к на политическия отдел при М-вото на външните работи и изповеданията и изпълняващ длъжността гл. секретар на същото м-во; окръжен управител на Търновски, Русенски, Шуменски, Варненски, Видински и Пловдивски окръг. Кмет на Елена. През 1914 г. се оттегля от обществения и политическия живот в имението си Кара орман /край Елена/ и живее там до смъртта си.
□ ЦДИА, ф. 1390, оп. 1, а. е. 3, л. 6 — 7; Начов, Н. Цариград като културен център на българите до 1877 г. — *СбБАН*, 19, 1925, с. 157; Дичев, М. Петър В. Горбанов. — В: Еленски сб. Кн. 2. С., 1938, 233 — 237.

ГОРБАНОВ, Цончо Петков
/неизв./
От Елена. Килиен учител там ок. 40-те години на XIX век.
□ Брешков, Ю. Елена като просветно огнище в миналото. — В: Еленски сб. Кн. 2. С., 1938, с. 115.

ГОРГУРОВ, Александър
/неизв./
Учител в Преображенското у-ще в Свищов /1859 — 1861/.
□ Ганчев, Ст. Свищов /Принос за историята му/. Свищов, 1929, с. 90.

ГОРИЧ /псевд./ — вж. *Начович*, Григор

ГОРНЕНСКИ, Петър
/неизв./
Роден в Ново село, Севлиевско. Свещеник в родното си село през 70-те години на XIX век. Участник в Апр. въст.
□ Йонков, Хр. Участието на българското духовенство от I Великотърновски и III Врачански революционни окръзи в Априлското въстание. — В: Сб. Априлското въстание и българската православна църква. С., 1977, с. 356; Списък на поборниците и въстаниците, взели непосредствено участие в Новоселското въстание през м. май 1876. — В: 90 години от Новоселското въстание. Ловеч, 1966, с. 60.

ГОРОВ /псевд./ — вж. *Начович*, Григор

ГОРСКИ, Стефан М.
/неизв. — 1876/
Роден в Елена. Учител в Трявна /1854 — ок. 1856/, Плевен /1857 — 1858/, Враца /1859/, Търново. Временен дописник на „Цариградски вестник“ /1857 — 1859/.
□ НБКМ — БИА, ф. 129, а. е. 1, л. 243; в. *Цариградски вестник*, V, № 186, 14 авг. 1854; Трифонов, Ю. Плевен, с. 203; Даскалов, Б. Тревненското у-ще..., 48 — 52; Кулелиев, Й. Девическото образование..., с. 18; Стоянов, М. БВК, с. 62.

ГОРСКИ, Цвятко — вж. *Добрев*, Цвятко

ГОРЧЕВ, Георги
/неизв./
Учител в бълг. у-ще в Одрин през 1873 г. Предс. на ч-щето в града.
□ НБКМ — БИА, ф. 16, а. е. 205. л. 1.

ГОСПОДИНОВ, Димитър
/неизв./
Учител в Сливен /1872 — 1873/. Изпратен от Сливенската община в Габрово да изучава звучната метода /1878/.
□ НБКМ — БИА, II А 2465, II А 7659; II В 9280, л. 83.

ГОСПОДИНОВ, Иван
/неизв./
Учител в Чешмекьой, Бесарабия /1857/. Спомоществовател за „Галерея из Монтионовски премии за добродетел“, превел С. Радулов /1857/.

ГОСПОДИНОВ, Иван Петков
/неизв./
Учител във Върбовка, Търновско, от 1870 до 1878 г.
□ Йосифов, Й. Историческото село Върбовка. С., 1967, с. 162.

ГОСПОДИНОВ, Слави
/неизв./
Свещеник в Ахиево /Бъдеще/, Старозагорско, през 50-те и 60-те години на XIX век. Един от инициаторите за изграждане на църква в селото /1859/.
□ Кънчев, М. Видрица, с. 147, 207.

ГОСПОДИНОВ, Стефан
/неизв./
През 1804 г. се преселва от Б-я в колония Каракурт, Бесарабия. През 1823 г. става свещеник в колония Иваново, Бесарабия, и служи там до края на 40-те години на XIX век.
□ Радкова, Р. Нови данни..., с. 120.

ГОСПОДИНОВ, Христо
/1859 — 1931/
Роден в Устово /дн. кв. на Смолян/. Учи в родното си село и в Пловдив. Учител в Чепеларе, Смолянско, и Райково /дн. кв. на Смолян/ до 1878 г. След Осв. е финансов чиновник; народен представител.
□ Примовски, А. Родопски книжовници. Животописни чертици и книжовна дейност. С., 1935, 32 — 34.

ГОСПОДИНОВА, Анка
/неизв./
Учителка в гл. у-ще в Ст. Загора. Спомоществователка за „Лукреция Борджия“, превели К. Величков и Г. Николов /1872/.

ГОЦЕВ, Георги
/неизв./
Роден в Берово /дн. в СФРЮ/. Ученик на *Неофит Рилски*. Учител в Кюстендил /1865 — 1866/.
□ Иванов, Й. Северна Македония. С., 1906, с. 374; Попов, К. Кюстендил под турско робство и участието на кюстендилци в национално-освободителните борби. — В: Кюстендил и Кюстендилско. С., 1973, с. 99

ГОЧЕВ, Мавроди
/неизв./
От Мустафа паша /Свиленград/. Учител в Хебибчево /Любимец/, Хасковско, през 1865 — 1866 г.
□ Митев, П. История на село Любимец. Пловдив, 1924, с. 12.

ГОЧЕВ, Стойче
/неизв./
Пом.-учител в Чирпан. Спомоществовател за „Душица“, превел Б. Запрянов /1865/.

ГОЧЕВА, Екатерина
/неизв./
Ученичка в Одеската гимназия. През 1874 г. се завръща в Б-я.
□ Степанова, Л. Вклад России..., с. 209.

ГОЧОВ, Георги
/неизв./
Учител във Воден през 1862 г.
□ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 120.

ГОШЕВ, Иван Димов
/1 март 1850 — 13 септ. 1924/
Роден в колония Карагач, Бесарабия, в семейството на бълг. емиг-

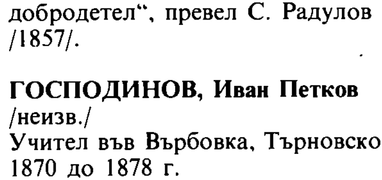

ранти. Учи в местното у-ще, завършва Болградската гимназия /1869/. Чрез конкурс и като неин стипендиант следва естествени науки и завършва Висше земеделско у-ще в Гриньон, Франция /1870 — 1876/. През 1876 г. е преподавател по химия и естествена история в централното у-ще „Св. св. Кирил и Методий“ в Болград, по-късно и по политическа икономия, агрономия, търговски науки и френски език в Болградската гимназия. След Осв. е преподавател в София. Чиновник в М-вото на финансите и в М-вото на земеделието и търговията. Гл. директор на обществените сгради, пътищата и съобщенията. Инициатор за основаване на Железарското у-ще в Бали ефенди /Княжево, дн. в София/. Участва в издаването на в. „Орало“ /1911/. Умира в София.

☐ Дякович, Вл. Българска Бесарабия. С., 1918, с. 184; Доросиев, Л. Нашите..., с. 174; Дончев, Д. Болградската гимназия през 1858 — 1878 г. — *ИПИ*, 19, 1965, с. 219; Топузов, Ив., Ив. Сарафов. Първите стъпки на земеделската просвета в България. Пловдив, 1971, с. 114; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 140.

ГОЩАНОВ, Никола
/неизв./
Учител в Крушово /дн. в СФРЮ/ през Възраждането.

☐ Салгънджиев, Ст. Лични дела и спомени по възраждането на солунските и серските българи или 12-годишна неравна борба с гръцката пропаганда. Пловдив, 1906, с. 85.

ГРАДЕВ, Ангел
/неизв./
От Щръклево, Русенско. Учител в Ново село, Русенско, след 1870 г.

☐ Сто години родно училище /1870 — 1970/. Юб. в. Село Ново село, Русенско, 8 ноем. 1970.

ГРАДИНАРОВ, В.
/неизв./
От София. Завършва Московския у-т като стипендиант на Иван Денкоглу.

☐ Доросиев, Л. Нашите..., с. 49.

ГРАДИНАРОВ, З. П.
/неизв./
Писар на БББ „Просвещение“ в Цариград и издател на в. „Звънчатий глумчо“. Публикува две стихотворения във в. „Век“ /1875/ и сп. „Славянско братство“ /1878/. Според обява във в. „Турция“ от 10 март 1873 г. З. Г. е приготвил за печат „Сборник от разни български поезии“.

☐ Стоянов, М. БВК, с. 62.

ГРАДИНАРОВ, Иван С.
/неизв./
Завършва Дивдядовското у-ще. Учител в Горни Иджик /Васил Друмев/, Шуменско, и в Мараш, Шуменско /1874 — 1875/.

☐ Пенков, М. Учебното дело в с. Дивдядово преди Освобождението. — В: Шумен — Коларовград. 2. Коларовград, 1962, с. 32; Пенкова, М. Учителският събор..., с. 182; Тонев, В. Бележки..., ч. 5, с. 78.

ГРАЙОВ, Тодор П.
/неизв./
От Велес. Учител в града през 1873 — 1874 г.

☐ Чочков, Хр. Велес, с. 31.

ГРАМАДОВ, Павел Петров /кап. Павел Кьорчоолу/
/1822 — 1877/
Роден в Арбанаси. Брат на Спиридон *Грамадов*. Учи във взаимното у-ще в Търново и в Габровското класно у-ще. Живее в Цариград. През пролетта на 1853 г. П. Г. е изпратен от Г. С. *Раковски* в Зографския м-ир да проучи възможностите за въстание в южните български земи. Участва в Кримската война /1853 — 1856/. Ръководител на войнишки агитационен театър на бълг. опълченци /1854 — 1855/. След войната се установява в Болград. През 1857 г. П. Г. е студент в Московския у-т. Във връзка с проектирано издание на вестник в Белгия в защита на бълг. кауза П. Г. и Г. С. Раковски посещават на 23 дек. 1857 г. игумена на Доборовецкия м-ир в Молдова — *Натанаил*, който подпомага материално тяхната инициатива. Обикаля бълг. земи и Влашко във връзка с организирането на Първата бълг. легия /1862/. Свързан е с дейците на ТБЦК в Букурещ. Един от учредителите на Бълг. общество за разпространение на грамотността сред българите в Кишинев /1866/. През 1867 г. е определен за специален посредник между Букурещ и Одеса във връзка със съвместната инициатива на ДД и ОБН за създаване на федеративна югославянска д-ва /Българо-Сърбия или Сърбо-България/. Умира в Бесарабия в навечерието на РТОВ.

☐ НБКМ — БИА, ф. 113, а. е. 52, л. 17 — 18; Станков, А. Жизнеописание митрополита Охридо-Преславскаго Натанаила /Автобиографични бележки/. — *СбНУ*, 25, 1909, с. 43; Динеков, П. София, с. 196; Каракостов, Ст. БВТ, с. 73; Генчев, Н. Одеското българско настоятелство. — *ГСУ, ФИФ*, 64, 1970, кн. 3 — История, 1972, с. 180, 197.

ГРАМАДОВ, Спиридон Петров
/неизв./
Роден в Арбанаси. Брат на Павел *Грамадов*. Завършва Еленското класно у-ще. Учителства в Ески Джумая /Търговище/ през 1862 — 1864 и 1869 — 1870 г., в Разград /1863 — 1867/, Варна /1872 — 1873/, Хаджиоглу Пазарджик /Толбухин/ през 1873 — 1874 и 1876 г. След Осв. е съдебен служител в Тутракан и Ески Джумая.
Временен дописник на в. „България“ /1863/. Автор на „Пълна математическа и физическа география от Спиридона Петрова. За употребление на народните училища. Чяст I. Математическа география. Издание първо. Русе, в печатницата на Дунавската провинция, 1865“.

☐ Стоянов, М. БВК, с. 287; История на град Толбухин. С., 1968, с. 122; Стойков, Х. Просветното дело в Разград през Възраждането. Разград, 1968, с. 40; Бешков, Л. Образователното дело през Възраждането. — В: Един век класно училище в Добрич. С., 1972; с. 25; Люлюшев, М. РБО, с. 188.

ГРАНИТСКИ, Анастас Поппетров
/1825 — 23 май 1879/
Роден в Котел в семейството на свещеник. Учи първоначално в родния си град и в Сливен. Продължава образованието си в Куручешменското и Военномедицинското у-ще в Цариград. Изучава чужди езици. Между 1842 и 1853 г. е коректор в печатницата на Йосиф Романов в Букурещ. Секретар в сръбската легация в Цариград. Учител в Шумен /1859 — 1863/, Ловеч /1863/ и Търново /в продължение на 12 години/. Преподава френски, турски, гръцки и бълг. език. След Осв. остава без средства, заболява и умира в Търново. Сътрудничи на в. „Цариградски вестник“ /1850 — 1851/. Автор и преводач на: „Сборниче за холерата. По висока царска заповед счинено от н. вс. хеким башият Исмаил ефенди, а също тъй издадено от негово всемилостиво и народолюбиво величество турски, български, арменски и гръцки. За благодеяние на дето

им са под благотворната сянка поданиците. Цариград, типо-литографията на Е. Кайол, 1848“; — [2. изд.] „Описвание за холерата. Преведено от турскаго на болгарскаго язика дозволением и иждивением его султанскаго величества. В Константинополе, в типографии Тадеа Дивичиана, 1849“; „Христианское поучение или краткий священий катихизис. От греческото сочинение А. Корай на болгарский язик перевождал Анастасий П. Петров Гранитский, котлянин. Сега первий път ся издава на тип от Георгиа Андреади за болгарското юношество. В Константинополе, в типографии Тадеа Дивичиана, 1849“; „Пития или гледание за щастие. Превождал от гречески Анастасий П. П. Гранитский, уроженец казанский в Болгарии. Напечата ся сос настояние Георгиа Андреевича. В Цариграде, в типографии Т. Дивичиана, 1849“; „Буквар за малките деца. Сочинение А. Гранитскаго и А. Никопита. Цариград, 1849“; „Знаменитаго астронома Казамии месяцослов предвещателний. Содержающий всеобщо умозрение за лето 1850. Разните фаси /четверти/ на луната с примечание на приключения в них — пророчества всеобщи. Предвещание за лето 1850, злощастните дни всякаго месеца, превод [от гръцки] из едного латинскаго календаря. Родословие монархов в Европа — християнски княжества и патриаршества под владението отоманско. — Порядочното отшествие на пощите и параходите от Цариград. Ороскопия. — За фисиогномиа. — Представления физически и анекдоти. Издал Анастасий П. Петров Гранитский от Котел. В Цариграде, в типографии Т. Дивичиана [1850 ?]“; „Индийската хижа. Басноистория [от Бернарден дьо Сен Пиер]. Поболгарил А. Гранитский. Цариград, типография „Ц. вестника“, 1850“; „Павел и Виргиния. Басноповест [от Бернарден дьо Сен Пиер]. Поболгарил А. Гранитский. Цариград, типография „Ц. вестника“, 1850“; „Гигиена /наука за сохранение на здравието/ [от Орфил]. Превод от французки по болгарски. Цариград, типография на „Ц. вестник“, 1851“; „Училище за децата. Разговор первий [от Мари дьо Пренс]. Превод от французки на болгарски от [А. Гранитски] . [Цариград.] В типографията на „Ц. вестник“, 1852“; „Истинний глас на България или оправдание на българити пред сами себе и пред своити иноземни доброжелатели и благодетели срещу лъжнити и безбожнити постъпки и действия, что е чинил с народното българско имя Александр Стоилов Бойоглу, ескизаарец /самозван лъжно Бейоглу, екзарх българский/. Съставил А. П. Г[ранитски]. Цареград, типография на Т. Дивичиана, 1853“; „Поучителни речи на старите философи. Превел А. П. Петрович Гранитский, а изданни от братия Димитрия и Христа Х. Иванович Смрикареви, самоковци, които ги посвящават самоковскому и цялому болгарскому юношесту. Цареград, книгопечятня „Ц. вестника“, 1854“; „Практическа медицина. Разделена на три томове. Съчинение Д. Пирово. Превел на блъгарски Анастасий П. Петрович Гранитский от Котел или Казан в Блъгария, бивший ученик на Императорската в Константинопол отоманска медико-хирургическа академия на Галата — Сарай и проч. Том пръвий [и 2 и 3]. Константинопол, типография Т. Дивичиянова, 1854“; „Тръговско ръководство за тръгувание, промишленост, мореплавание и за тръговски делания. Собствено пак за веществото на търговията; за състоянието на тръговията, на земледелисто и на промишлеността в европейскити държави; за монетити, камбиялити, теглилкити и меркити по тръговскити градове; за дръжание на тръговски книги; за тръговски сметки и писмописания, за съчинение на главни тръговски записи с нужнити примири. С приложение на три сравнителни таблици за теглилкити и меркити по тръговскити градища и едно по азбуки, оглавление за съдръжание на книгата [от К. Мелас]. Преведено [от гръцки] и печятано с иждивението на Хр. Л. Хамамджиев. Превод А. П. Гранитскаго с няколко прибавления. Цариград, в печятницата Т. Дивитчиянова, 1858“; „Разговори французско-български и правила за произношението на французкити букви. Писал А. П. Гранитский, а издал със свое иждивение Георгий Дончов, книгопродавец. Букурещ, книгопечатница на Йосифа Романов и съдр., 1859“; „Житие на святаго Кирила и Методиа, съставил А. П. Гранитский, издал Петър Стоянов, търновец. Букурещ, в печатницата на Стефана Расидеска, 1865“; — [2. изд.] „Сказание за житието на преподобните отци наши Методия и Константина, нареченаго Кирила. — В: Служба с житием Иоана Рилскаго, изд. Неофит Рилски, 1870“; „Руско-български разговори. Съставил А. П. Гранитский. Издава Ст. Маринов. Издание първо. Търново, печатница Л. Каравелов, 1878“. В „Цариградски вестник“ от 28 ноем. 1853 г. има съобщение, че се издава „Священа история“, преведена от А. Г., а във в. „България“ от 9 май 1859 г. — обява за „Учебник по френски език по Олендорфовата метода“, приготовен от А. Г.

☐ НБКМ — БИА, ф. 328, а. е. 1; IIА 2372, II А 2415, II А 7632, II А 7637, II В 522а; ИМ — Шумен, отдел Възраждане, инв. № 2288, л. 39, 42, № 824; Русев, М. Исторически преглед..., с. 152; Уста-Генчов, Д. Принос към дейността на А. П. Гранитски. — *Уч. пр.*, 1927, № 8, 1258 — 1271; Несторов, Ю. Град Котел. С., 1933, 49 — 50; Стоянов, М. БВК, 63 — 64; Манчев, В. Спомени. С., 1982, с. 36.

ГРАНИЦКИ, Стефан
/неизв./
Роден в Кюстендил в семейството на търговец. Следва Физико-математически ф-т в Прага. Като студент участва в СТВ — доброволец в четата на Филип Тотю в Кладово. След Осв. е учител в родния си град и Габрово. Представител на Кюстендилски окръг в УС.

☐ Уста-Генчов, Д. В Габрово през първите години на освобождението ни. — В: Юб. сб. 50 г. „Априловска“ гимназия, с. 47; Маркова, З., Е. Стателова. Спомени за Учредителното събрание, 1879. С., 1979, с. 221.

ГРАШИН, Стойко
/неизв./
Килиен учител и свещеник в Якоруда, Разложко, от 1835 г.

☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 12, л. 10 — 14; Филипов, Н. Якоруда. С., 1933, с. 132; Юруков, М. Просветното дело в Разложко. С., 1941, с. 21.

ГРЕКОВ, Георги Панайотов
/неизв./
Роден в Болград. Брат на Димитър *Греков*. Ученик в Медицинското у-ще в Букурещ ок. 60-те години на XIX век.

☐ НБКМ — БИА, ф. 7, а. е. 1108, л. 13; Степанова, Л. Вклад России..., с. 204.

ГРЕКОВ, Димитър Панайотов
/2 септ. 1847 — 25 април 1901/
Роден в Болград. Син на Панайот

Греков от Станимака /Асеновград/ — заможен търговец, един от видните преселници в Бесарабия. Брат на Георги *Греков*. Д. Г. завършва Болградската гимназия /1868/ и като неин стипендиант следва право в Екс ан Прованс, Франция. Завършва през 1875 г. със степен „доктор на правото“. До Осв. работи като съдебен служител и адвокат в Браила. Участва в дейността на БЦБО. През 1878 г. е назначен за предс. на Софийския областен съд. Депутат в УС; участва във всички НС с изключение на IV ОНС по време на управлението на Петко *Каравелов*. Председател на III ОНС /9 септ. 1883 — 25 дек. 1883/. М-р на правосъдието /5 юли 1879 — 24 март 1880; 23 юни 1882 — 3 март 1883/ и управляващ същото м-во /20 септ. 1891 — 13 февр. 1892/. Предс. на Софийския областен съд и на Върховния съд /1879/. Подпредс. на ДС /1881 — 1882/. М-р на външните работи и изповеданията /2 ноем. 1890 — 19 май 1894 ; и 18 ян. — 1 окт. 1899/. Водач на Консервативната партия, предс. и член на Народнолибералната партия /1886 — 1901/. М-р-предс. /18 ян. — 1 окт. 1899/. Изпълнява дипломатически мисии в Сърбия и Турция.

Сътрудничи на в. „Български глас“ /1879 — 1885/. Временен дописник на „Българска пчела“ /1863 — 1864/. Дописен /1881/ и редовен /1884/ член на БКД. Умира в София.

□ НБКМ — БИА, ф. 290 /Димитър Греков/; ф. 12, а. е. 58, л. 57; Димитър Греков /Некролог/. —*Бълг. сбирка*, 1901, № 5, с. 351; Кънчов, В. Д-р Димитър Греков. — *ЛБКД*, 2, 1902, 72 — 74, 77 — 80; Секулов, Б Нашите правителства и министри от Освобождението до днес. С., 1911 с. 3; Стоянов, М. БВК, с. 64; Дончев, Д. Болградската гимназия през 1858 — 1878. — *ИПИ*, 19, 1965, с. 230.

Михаил Греков

ГРЕКОВ, Михаил Георгиев /псевд. Стоян Чакъров, Непознанов, Славомир/

/23 май 1847 — 22 март 1922/

Роден в Дермендере, Бесарабия, където получава начално образование. Завършва гимназия в Николаев /1864 — 1867 и 1868 — 1872/, пансионер при Тодор *Минков*. Участва в четата на Никола *Войводов* и Цв. Павлович и във Втората бълг. легия /1867 — 1868/. Учител в Сливен /1872 — 1873/, член на местния РК. Арестуван /1873/, но освободен като руски поданик. Живее в Русе /1873 — 1874/ и се включва в дейността на Русенския РК. Участва в заседанията на БРЦК в Букурещ /1874/. За рев. дейност е осъден от турското п-во /задочно/ и поради това до РТОВ живее в Бердянск, Русия. По време на войната сформира чета от доброволци и участва в боевете за Добруджа в корпуса на ген. А. Е. Цимерман. След Осв. е административен служител в Сливен, Пловдив и София.

Временен сътрудник на в. „Независимост“ /1873 — 1874/. Превежда: „Елиза. Сцени от Октава Фелие. /Превод от французки език./ Лайпциг. /В печатницата на О. Рихтера/ 1874“; „Капитанската дъщеря. Повест от Александра Пушкина. /Превод от руски./ Букурещ, в печатницата на Д. В. Хранов и с-ие, 1875“.

□ НБКМ — БИА, ф. 162 /Михаил Греков/; ЦДИА, ф. 250 /Михаил Греков/; Стоянов, М. БВК, с. 64; Греков, М. Спомени. С., 1971; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 141.

ГРЕКОВ, Янко — вж. *Тодоров*, Янко

ГРИГОР

/неизв./

Роден в Бабук, Силистренско. Учител в Липница, Силистренско, след 1855 г.

□ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 193.

ГРИГОР

/неизв./

Роден в Струмица. Зограф в Дабиле, Струмишко /1868/, Стоимирово, Беровско /1871/, Берковица /1878/, Челопеч, Пирдопско /1879/, Смолари, Струмишко /1897/.

□ Василиев, А. БВМ, 286 — 287.

ГРИГОРИЕВ, Атанас

/неизв./

Свещеник в Цариброд. Спомоществовател за „Извод от физика“ на Н. Геров /1849/.

ГРИГОРИЕВ, Захарий

/неизв./

Свещеник в Осман пазар /Омуртаг/ през 70-те години на XIX век. Спомоществовател за „Нещастна фамилия“ на В. Друмев /1873/.

□ Стефанов, Л. Град Омуртаг. Принос към историята на града. Омуртаг, 1935, с. 23.

ГРИГОРИЙ

/неизв./

Игумен на Бобошевския м-ир „Св. Димитър“ през 1716 г.

□ Спространов, Е. ОРБСС, с. 45.

ГРИГОРИЙ

/неизв./

Свещеник в Г. Оряховица от 1819 до 1874 г.

□ Цонев, Зв. Горна Оряховица, с. 73.

ГРИГОРИЙ

/неизв./

Свещеник. Спомоществовател в Каракурт, Бесарабия, за „Зерцало или огледало християнское“, превели Н. Зографски и З. Княжески /1847/.

ГРИГОРИЙ

/неизв./

Свещеник. Спомоществовател в Копаник /?/ за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.

ГРИГОРИЙ

/неизв./

Свещеник и учител в Кюстендил през 60-те години на XIX век.

□ Иванов, Й. Северна Македония. С., 1906, с. 373.

ГРИГОРИЙ

/неизв./

Роден в Казанлък. Свещеник униат. Отказва се от унията през 1861 г.

□ Кирил, патриарх Български. Екзарх Антим. С., 1956, с. 113; Ников, П. ВБН, с. 166.

ГРИГОРИЙ

/неизв./
Рилски монах. През 1865 г. е изпратен да учи в Белградското духовно у-ще.
☐ НМРМ, а. е. 3795, Дневник на изходящите писма, № 115.

ГРИГОРИЙ

/неизв./
Свещеник в Кралев дол /дн. в СФРЮ/ през 1869 г.
☐ СГОДА, ф. 1293к, оп. 1, а. е. 200, л. 5.

ГРИГОРИЙ

/неизв./
Роден в Лютиброд, Врачанско. Учител в Липница, Софийско, ок. 1870 г.
☐ 105 години народно основно училище „Кирил и Методий". С. Липница, Софийски окръг. Юб. л. 20 окт. 1968.

ГРИГОРИЙ, митрополит Доростоло-Червенски /светско име Георги Немцов/

/1828 — 16 дек. 1898/
Роден в Сороки, Бесарабия. Послушник в молдавския м-ир Нямцу. През 1846 г. се замонашва в Хилендарския м-ир. Оформя се като духовник под влиянието на *Иларион Макариополски* и *Неофит Бозвели.* Има заслуги за опазване на книжовното наследство на Н. Бозвели. Учи в духовното у-ще в Карея, гръцкото у-ще в Куручешме, Цариград /1851/, и в Богословското у-ще на о. Халки /1857 — 1863/. Получава титлата магистър по богословие. От 1863 до 1869 г. служи в бълг. църква в Цариград и е гл. учител в у-щето към нея. Участва в борбата за признаване независимостта на бълг. църква. От 1872 г. до смъртта си е Доростоло-Червенски митрополит и временно управляващ Търновската епархия /1875 — 1878/. Допринася за изграждането на Бълг. екзархия и за успеха на учебното дело. След Осв. е подпредс. на ВНС /1879/. Деен член на Синода на Бълг. църква, дописен /1881/ и редовен /1884/ член на БКД. Умира в Русе.
Постоянен сътрудник на в."Македония" /1866 — 1868/. Временен сътрудник на в. „Цариградски вестник" /1862/, в. „Съветник" /1863 — 1864/, в. „Време" /1866/, в. „Право" 1872/, сп. „Училище" /1872/, сп. „Слава" /1872/, в. „Дунав" /1874/.
Автор на „Ιστορικη αναμνησισ της Αρχιεπισκοπης Αχριδων και του Πατριαρχειου Τυρνοβου υπο Γ. Νεμτξωφ. Εν Κονσταντινουπολε. Τυποις Μακεδονιας. 1868".
☐ Орловски, Ст. Из историята на учебното дело в Русе до Освобождението. — *Уч. пр.*, 1906, № 10, 1085 — 1086; Йорданов, В. Дарители на народната просвета. С., 1911, 127 — 132; Ганчев, Д. Спомени. С., 1930, с. 10, 178, 212 — 214; Цанков, Ст. Българската православна църква от Освобождението до настояще време. С., 1939, 25 — 26; Стоянов, М. БВК, 64 — 66.

Григорий, митрополит Доростоло-Червенски

ГРИГОРИЙ РИЛЕЦ, архимандрит

/неизв./
Монах в Рилския м-ир. Таксидиот в Търново през 50-те години на XIX век. Спомоществовател за „Евангелие поучително" на Софр. Врачански /1856/ и за „Писма за службата божия", превел И. Владикин /1858/.

ГРИГОРИЙ РИЛСКИ

/неизв./
Йеромонах в Рилския м-ир. Учи в Одеската семинария в нач. на 70-те години на XIX век.
☐ Поглубко, К. За да бъдат..., с. 152; Степанова, Л. Вклад России..., с. 204.

ГРИГОРИЙ ХИЛЕНДАРСКИ

/неизв./
Йеромонах в Хилендарския м-ир. Учител в бълг. у-ще в Цариград от 1865 до 1867 г.
☐ В. *Време*, I, № 39, 14 май 1866; Тилева, В. Автобиография на Зиновий П. Петров. — *ИБИД*, 31, 1977, с. 356.

ГРИГОРОВ, Антон

/1848 — неизв./
Роден в Казанлък. През 1870 г. е ръкоположен за свещеник в града. Член на местния РК /1871/.
☐ Александров, Н. Участие на духовници от Старозагорска епархия в подготовката и провеждането на Старозагорското въстание 1875. — В: Сб. Априлското въстание..., с. 277.

ГРИГОРОВ, Атанас

/неизв./
Учител и свещеник в Широка лъка, Смолянско, през Възраждането.
☐ Узунски, Г. Когато бяхме под турско. — В: Сб. Широка лъка, просветно огнище в Родопите. С., 1947. с. 53.

ГРИГОРОВ, Васил

/неизв./
Учител в Тулча от ок. 1850 до 1856 г.
☐ Разлогов, Г. Няколко думи за българските училища в Тулча. — *Светлина*, 1898, № 8, с. 6; Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 64.

ГРИГОРОВ, Георги /Григореску/

/ок. 1850 — неизв./
Роден в Александрия, Румъния. Първоначално учи в родния си град. През 1875 г. завършва Медицинския ф-т в Букурещ със защита на теза: „Natura şi patogenia febrei puerperale. Bucureşti, 1875". Има и други публикации в областта на медицината. През 1875 г. приема румънско гражданство; остава на работа в Румъния.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 66; Любенов, Т. Медицинската книга през Българското възраждане. — *Библиотекар*, 1983, № 2, с. 42; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 141.

ГРИГОРОВ, Коце С.

/неизв./
Роден в Пирот. Учи в София /края на 50-те години на XIX век/. Учителства в Пирот /ок. 1860 — 1877/. Кмет на града през 1878 г.
☐ Владикин, Н. Евстатий Пела-

гонийски. — *Дух. култура*, 40, 1929. 139 — 140; Томов, Ф. Живот и дейност на хаджи Партения, архимандрит Зографски, епископ Кукушко-Полянски и митрополит Нишавски. — *Мак. пр.*, 1936, № 1 — 2, с. 79.

ГРИГОРОВ, Яким
/неизв./
Свещеник и учител в Охрид ок. 1865 г.
☐ НБКМ — БИА, ф. 577, а. е. 1, л. 1 — 80.

ГРИГОРОВА, Мария
/неизв./
Учителка в девическото у-ще в Мустафа паша /Свиленград/ от 1870 г.
☐ 100 години класно училище. Юб. в. Свиленград, 1971.

ГРИКЕНТИЙ
/неизв./
Йеромонах в Зографския м-ир. През 1823 г. постъпва като учител в създаденото от епископ Дионисий бълг. у-ще в Пазарджик.
☐ Батаклиев, Ив. Пазарджик и Пазарджишко, с. 248.

ГРИПЧОВ, Иван
/неизв./
Учител. Спомоществовател от Каракурт, Бесарабия, за „Зерцало или огледало християнское“, превели Н. Зографски и З. Княжески /1847/.

ГРОЗДАН
/неизв./
Свещеник в Голямо Белово, Пазарджишко, през 1791 г.
☐ Писахме да се знае, с. 116.

ГРОЗДАН
/неизв./
Свещеник в Бухово, Софийско, през 1848 г.
☐ Гошев, Ив. Стари записки и надписи. — *ГСУ, БФ*, 12, 1935, с. 31.

ГРОЗДАНОВ, Димитър Павлов
/1840 — 1919/
Роден в Щип в семейството на учителя Павле *Грозданов*. Учи в пловдивското класно у-ще „Св. св. Кирил и Методий“ и в Робърт колеж, Цариград. Учителства в Щип и в Ново село, Щипско /60-те години на XIX век/ и в бълг. у-ще в Цариград /1870 — 1875/. Участва в Църковнонародния събор в Цариград /1871/. След Осв. е учител, училищен директор, секретар на общината в Щип и Скопие: по-късно се установява в София.
Временен сътрудник на в. „Право“ /1871 — 1872/ и в. „Македония“ /1871/.
☐ Иванов, Й. Северна Македония. С., 1906, 361 — 362; Завоев, П. Щип, 73 — 75; Стоянов, М. БВК, с. 274; Документи за Българското възраждане от архива на Стефан И. Веркович. 1860 — 1893. С., 1969, с. 337.

ГРОЗДАНОВ /ЗЛАТАНОВ/, Павле
/неизв. — 1857/
Роден в Щип. Баща на Димитър *Грозданов*. Изучава взаимоучителната метода в Кюстендил. Учител в Щип през 40-те и 50-те години на XIX век. Умира в Щип.
☐ Иванов, Й. Северна Македония. С., 1906, с. 360; Завоев, П. Град Щип. — *Мак. пр.*, 1927, № 3, с. 51; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 81; Документи за Българското възраждане от архива на Стефан И. Веркович. 1860 — 1893. С., 1969, с. 337.

ГРОЗДАНОВ, Стефан Н.
/неизв. — 1870/
От Шумен. Учител в Бабадаг, Добруджа /1869 — 1870/, където умира.
☐ В. *Напредък*, I, № 62, 4 окт. 1875; Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 105; Люлюшев, М. РБО, с. 152.

ГРОЗЕВ, Генчо
/неизв./
Учител в Дряново от 1847 до 1857 г.
☐ Чолов, П. История на град Дряново. С., 1969, с. 66.

ГРОЗЕВ, Иван Димитров
/1847 — 18 февр. 1916/
Роден в Карлово. Учи в Рим и в търговско у-ще във Виена. Театрален деец. През 1872 — 1874 г. участва в строежа на сектор от жп линията на барон Хирш. Построява и открива околностите на Карлово текстилно предприятие /1873 — 1874/. След Осв. е предс. на Пловдивския окръжен съвет и кмет на Карлово /1879 — 1883/. Основава строително д-во „Иван Грозев и съдружие“ /1885/ в София, което просъществува до 1918 г. Кмет на София /1894 — 1895/. Избран за предс. на Софийската търговско-индустриална камара /1904 — 1908/. От 1906 г. е акционер и член на Управителния съвет на „Износно-вносна банка“ — София. Умира в София.
☐ Славчев, Н. Теофан Райнов като революционер и възрожденец. С., 1940, с. 24; Паскалева, В. Българката..., с. 26; Унджиев, Ив. Карлово. История на града до Освобождението. С., 1968, с 154; Каракостов, Ст. БВТ, с. 632; ЕБ, т. 2, с. 186.

ГРОЗЕВ, Петко
/неизв./
Роден в Червена вода, Русенско. Учител в Тетово, Русенско, през 1873 — 1874 г.
☐ 100 години учебно дело в Тетово, Русенско. Юб. в., 31 май 1964.

ГРОЗЬО
/неизв./
Свещеник в Тетевен през 1801 г.
☐ Стойчев, Д. Тетевен, минало и днес. С., 1924, с. 30; Писахме да се знае, с. 123.

ГРОЗЬО
/неизв./
Учител в Козлук /Драгойново/, Пловдивско, през 1871 — 1872 г.
☐ Димитров, Р. Драгойна. С., 1978, с. 42.

ГРОМОВ, Иван
/неизв./
Роден в Беброво, Еленско. Свещеник в бълг. църква в Хадърча /Николаевка/, Варненско, от 1851 до 1873 г.
☐ ДА — Варна, ф. 79к, оп. 1, а. е. 2, л. 11; а. е. 3, л. 47; а. е. 22, л. 6; Възраждането на българщината във Варна /1860 — 1865/. — *ИВАД*, 4, 1911, с. 14; Ников, П. Българското възраждане..., с. 44, 136, 143.

ГРУДОВ, Велчо
/неизв./
Частен учител в Габрово от ок. 20-те до към 60-те години на XIX век. Свещеник в Габрово. Баща на Иван и Илия *Грудови*.
☐ НБКМ — БИА, ф. 116, а. е. 1, л. 1; а. е. 7, л. 3 — 4; Цончев, П. Габрово, с. 391; Мартинов, Ал. Габрово през Възраждането. С., 1940, с. 28.

ГРУДОВ, Иван Попвелчев
/13 авг. 1827 — ян. 1895/
Роден в Габрово. Син на Велчо *Грудов*. Брат на Илия *Грудов*. Търговец в Букурещ. Последовател на Г. С. *Раковски*, член на създаденото от него Привременно бълг. началство в Белград /1862/. Един от създателите на ТБЦК. Редактор на в. „Народност“ /1867 — 1880/. Член на ч-ще „Братска любов“ в Букурещ. Играе в представлението на „Стоян войво-

Веселин Груев

да" в Браила /1866/. През 1876 г. е подпредс. на БЦБО. Участва в организирането на Ботевата чета. Арестуван от румънските власти след преминаването й в Б-я. След Осв. е търговец в Букурещ.
□ НБКМ — БИА, ф. 116 /Иван Попвелчев Грудов/; ф. 88, а. е. 2, л. 1; ф. 404, а. е. 1, л. 1 — 4; в. *Нова България*, I, № 17, 24 юли 1876; Ботев, Хр. Съчинения. С., 1976, с. 464; Каракостов, Ст. БВТ, с. 132; Сб. БЧР, с. 541.

ГРУДОВ, Илия Попвелчев
/неизв. ок. 1856/
Роден в Габрово. Син на Велчо *Грудов* и брат на Иван *Грудов*. Завършва взаимно у-ще в Габрово. Учи в Одеската семинария /1841 — 1847/ като стипендиант на Габровското у-ще. Учител в Габрово /1847 — 1856/.
Временен сътрудник на в. „Цариградски вестник" /1850/.
□ НБКМ — БИА, ф. 16, а. е. 1, л. 16, 18, 19; ф. 49, а. е. 13, л. 1; ЦГВИА. ф. ВУА, сд. хр. 8799, л. 133; Кончев, П. Габрово, с. 411; Мартинов, Ал. Габрово през Възраждането. С., 1940, с. 41; Стоянов, М. БВК, с. 66.

ГРУЕВ
/неизв./
Роден във Върбица, Шуменско. Ученик в Прага през 1871 — 1872 г.
□ Илиев, Ат. Спомени, с. 111.

ГРУЕВ Пройчев, Александър
/неизв./
Роден в Копривщица. Брат на Веселин /Харитон/, Георги /Джорджо/ и Йоаким *Груеви*. Учи при Й. Груев в Пловдив. Учител и читалищен деец в Пирдоп /1869 — 1871; 1872 — 1873/. Учителства и в Демирджилере /Старо Железаре/, Пловдивско.
□ НБИВ — БИА, ф. 3, а. е. 99, л. 1; а. е. 101, л. 1 — 2; а. е. 102, л. 1 — 2; Говедаров, Ив. Копривщица, с. 9; Чилингиров, Ст. БЧ, с. 366; Стоянов, М. Град Пирдоп в миналото и сега. С., 1943, с. 165.

ГРУЕВ, Васил
неизв./
От Пирдоп. Завършва Военномедицинското у-ще в Цариград /1867/. Известно време стажува в болницата „Хайдар паша" в Цариград, след което е изпратен като турски военен лекар в Багдад.
□ Начов, Н. Цариград, 144 — 145; Стамболски, Хр. Автобиография, дневници и спомени. Т. I/ 1852 — 1868/. С., 1927, с. 333.

ГРУЕВ Пройчев, Веселин /Харитон/
/28 септ. 1838 — 11 февр. 1868/
Роден в Копривщица. Брат на Александър, Георги /Джорджо/ и Йоаким *Груеви*. Учи в Пловдив при Й. Груев. Учител в Клисура /1858 — 1862/, Копривщица /1862 — 1865/, София /1865 — 1868/. Умира в София.
Автор на „Начялни познания от геометрия, приложена в общежитието от В. Груев. 1867. От книжярницата на Хр. Данова и с-ие в Пловдив, Русчюк, Велес. /Във Вена, у книгопечятн. Л. Сомерова/". Участва в превода на „Неделни и празнични слова и поучения, извлечени из творенията на църковни проповедници", част 2, под редакцията на Хр. Г. *Данов*.
□ В. *Македония*, II, № 14, 2 март 1868; Говедаров, Ив. Копривщица, с. 9; Доросиев, Л. Нашите..., 66 — 68; Стоянов, М. БВК, с. 66; Маджаров, М. Спомени. С., 1968, 106 — 107; Шабанов, Ив. Непресъхващ извор на родолюбци, с. 15.

ГРУЕВ, Ганче
/неизв./
Свещеник в Копривщица. Спомоществовател за „Извод от физика" на Н. Геров /1849/.

ГРУЕВ Пройчев, Георги /Джорджо/
/12 ян. 1832 — 22 дек. 1899/

Георги Груев

Роден в Копривщица. Брат на Александър, Веселин /Харитон/ и Йоаким *Груеви*. Учи в Копривщица и Пловдив. Учителства в Копривщица /1850 — 1851/, Пловдив /1851 — 1854/. Установява се в Цариград /1854/ и служи в търг. кантори. Настоятел на бълг. у-ще във Фенер /1857 — 1878/. Един от основателите на бълг. ч-ще в Цариград /1866/ и пръв негов подпредс. Инициатор за създаване на „Македонската дружина". Член на БПД „Промишление". Деец на църковно-нац. борба. Секретар и счетоводител на Бълг. екзархия /от 1874/, заточен заедно с екзарх *Антим I* в Мала Азия през 1877 г. След Осв. е подпредс. /1880/ и предс. /1881 — 1882/ на Областното събрание в Изт. Румелия; предс. на Пловдивския апелативен съд /след 1885/. Умира в Пловдив.
Временен сътрудник на сп. „Български книжици" /1858, 1859/, в. „Турция" /1871/, сп. „Читалище" /1871, 1875/, в. „Право" /1873/.
□ НБКМ — БИА, ф. 145, а. е. 50, л. 19; II В 2410 — 2422; II Д 2247; НБИВ — БИА, ф. 3 /Георги Груев/; Говедаров, Ив. Копривщица, с. 9, 17 — 18; Начов, Н. Цариград, с. 53, 67, 73, 76; Стоянов, М. БВК, с. 66.

ГРУЕВ, Груйо
/неизв./
Учител в Копривщица ок. 1755 г.
□ НБКМ — БИА, II В 6425.

ГРУЕВ, Златан Кинов — вж. *Серафим Сливенски*

ГРУЕВ Пройчев, Йоаким
/9 септ. 1828 — 1 авг. 1912/
Роден в Копривщица. Произхожда от търговско-занаятчийско семейство. Брат на Александър, Веселин /Харитон/ и Георги /Джорджо/ *Груеви*. Учи в Копривщица при Семко *Велев*, *Неофит Рилски*, в гръцко у-ще в Пловдив и при Найден *Геров* в Копривщица /1846 — 1848/. Учителства в родния си град /1848 — 1856/; ръководи пловдивското класно у-ще „Св. св. Кирил и Методий" /1856 — 1868/. Въвежда гръцки и турски език в у-щето. Енергично действа за набирането на средства и построяването на нова сграда за класното у-ще в града. Един от инициаторите за честване на 11 /24/ май като празник на бълг. просвета. Муавин /помощник/ на пловдивския управител /1868 — 1870/. Участва в църковно-нац. борба. Предс. на градския съвет в Пловдив /ноем. 1871 — май 1872/, турски комисар в Хасково /септ. 1875/. След създаването на Бълг. екзархия е член на Пловдивския епархийски съвет. По време на Апр. въст. е арестуван. След Осв. е предс. на Съдебния съвет в Изт. Румелия, директор на просветата /1879 — 1884/, член-съветник на Върховния административен съд, гимназиален директор. Дописен /1881/ и действителен /1884/ член на БКД. Умира в Пловдив. Сътрудник на възрожденския печат: в. „Цариградски вестник" /1851, 1857 — 1858/, сп. „Български книжици" /1858 — 1859/, в. „Турция" /1864/, сп. „Летоструй" /1869 — 1870, 1872 — 1873, 1875/, сп. „Ръководител на основното учение" /1874/. Автор и преводач на: „Райна, княгиня българска. Повест от Велтмана. Преведена от Йоакима Груева. Белград, в Правителствената книгопечатня, 1852"; — [2. изд.] Виена, 1866; „Първи знания за деца. Нарядил Йоаким Груев. Белград, в Княжеско-сръбска книгопечатня, 1857"; — "Първи познания за децата от Й. Груев. Второ [малко променено] издание. 1861. Издава ся от съдруж. на Бълг. книгопродавница в Пловдив. /Във Вена, у книгопечятн. Л. Сомера/"; — "Трете издание [малко променено], 1863"; — 4. изд., 1866; — 5. изд. преработено, 1869; "Шесто издание, 1871. — Малка книжица"; — 7. издание, 1873"; „Священа история на вехтий и новий завет с прибавление от църковната история. Нарядил Й. Груев. Издание на книгопродавца Димитрия Ангелов. Белград, в Правителствената книгопечатня, 1857"; „Гуслица или нови песни, нагласени от Й. Г., а издали И. Г. Трувчев и Х. Г. Д. [Хр. Данов]. Белград, в Княжескосърбската книгопечатня, 1858"; „Сирота Цветана. Приказка, побългарена от Й. Груев. Цариград — Галата, в книгопечятницата на Д. Цанкова и Б. Миркова, 1858"; „Кратка всеобща история от Смарагдова, преведена от Й. Груева. Цариград — Галата, в книгопечятницата на Д. Цанкова и Б. Миркова, 1858"; — [2. изд.] Начъртание на всеобща история за първоначялни училища. Ново издание. От книжарницата на Хр. Данова и Др-на в Пловдив, 1867. Във Вена, у книгопечятн. Л. Сомера."; „Основа на българска граматика от Йоакима Груева. Издали Х. Г. Данов и И. Г. Трувчев. Белград, в Правителствената книгопечатня, 1858"; — "Второ издание преработено. 1862. Издава ся от книжницата на Хр. Г. Данова и на съдружеството в Пловдив. Във Вена, у Книгопечатн. Л. Сомера"; — "Трете издание, 1864"; — "Четвърто издание, 1865. Издава ся от книжярницата на Хр. Г. Данова и Друж. в Пловдив. Във Вена, у Книгопечатн. Л. Сомера"; — "Четвърто издание [= 5 изд. точно според 4.], 1869"; „Робинзон. Скратена приказка за деца. Превод от Й. Груев. Издали И. Г. Трувчев и Данов. В Белград, у Правителствената книгопечатня, 1858"; „Слово, изречено в празника на Св. Кирила и Методия у българското в Пловдив училище от Й. Груев. /Цариград, печатница на Др. Цанков, 1860/"; „Кратка логика. Съчинение на И. Михневича, преведено [от сръбски] от Й. Груева. 1861. Издава ся от Съдруж. на Бълг. книгопродавница в Пловдив. /Във Вена, у книгопечатн. Л. Сомера./"; „Уроци от землеописание от Й. Груева. 1861. Издава ся от съдруж. на Бълг. книгопродавница в Пловдив. /Във Вена, у книгопечатн. Л. Сомера/"; — "Уроци от изчислително землеописание от Й. Груев. Издава ся от книжарницата на Хр. Г. Данов и съдр. в Пловдив. Вена, у книгопечатн. Л. Сомера, 1862 [продължение]"; — "Уроци от изчислително земеописание. От френски превел Й. Груев. 69 фигури. Книжарница на Хр. Г. Данов. Виена, книгопечатница Л. Сомер и др. 1863. [част трета]; — „Уроци от землеописание от Й. Груева. Второ издание. 1865"; — "Трете издание, 1870"; — "Четвърто издание, оправено и допълнено, 1872"; — "Пято издание. [Отвън: Естествено, гражданско и изчислително.] Царийград, печатница на Карапетров и друж., 1874 [?]"; „Начала на българска грäматика за ученици в предуготвителни училища с упражнения от Й. Груев. Виена, книгопечатн. Л. Сомер и с-ие, 1863"; „Начяла на българска граматика за ученици в предуготвителни училища от Й. Груев. Книжярница на Хр. Г. Данов и с-ие в Пловдив, Русчюк, Велес, 1869. /Във Виена, в книгопечатн. Л. Сомера и с-ие/"; — "Малка книжница"; — "Второ издание, 1872"; — "Трете издание. Прага, у книгопечатница Гинек Милитки и Новак, 1873"; „Начялна книга за османский язик от Й. Груева. Царийград, в книгопечатницата на А. Минасоглу, 1864"; — "Второ [преработено и допълнено] издание. В книгопечатницата на Македония, 1867"; — "Третье издание. В печятницата на Карапетров и друж., 1873"; „Османска граматика от Й. Груева. Царийград, в книгопечятницата на А. Минасоглу, 1864"; — 2. изд., 1867; „Малък православен катихизис, наряден от Й. Груева. Издание от книжярницата на Хр. Данова и др. в Пловдив, 1866. /Във Вена, у, книгопечятн. Л. Сомера./"; — 2. изд., 1868; — 3. изд., 1869; — 4. изд., 1873;

Йоаким Груев

„Малко землеописание за детца от Й. Груева. Книжарница на Хр. Г. Данов и др. в Пловдив, Русчюк, Велес. /Вена, книгопечатн. Л. Сомерова и с-ие./ 1866“; — Второ издание, 1868; — 3. издание, 1870; — 4. издание, 1872; „Священа история за детца от Й. Груев. От книжярницата на Хр. Г. Данова и друж. в Пловдив. Виена, у книгопечатн. Л. Сомер и с-ие, 1866“; — 2. издание, 1867; — Трете издание, 1869; — Четвърто издание, 1872; „Малка аритметика или четирите аритметически действия с прости и смешени числа за първоначялни ученици. От Й. Груев. 1867. От книжярницата на Хр. Г. Данова и С^{е} в Пловдив, Русчюк, Велес. /Във Виена, книгопечятн. Л. Сомерова/“; — Второ издание, 1869; — 3. допълнително издание, 1871; — 4. издание, 1873; „Песни, пеяни в различни случаи у българското в Пловдив училище. Книжарница на Хр. Г. Данов и с-ие в Пловдив, Русчюк, Велес. /Виена, печатница Л. Сомер и др./, 1867“; — 2. издание, 1868; — [3. издание], 1870; — [4. издание], 1873; „Оп[illegible] физика с 368 хубави чъртежи, съставена на французкий язик от А. Гано, а преведена от Й. Груев. Книжярница на Хр. Г. Данов и с-ие в Пловдив, Русчюк, Велес, 1869. /Във Виена, у книгопечатн. Л. Сомерова. Фигурити гравирал Л. Хаан/“; „Естествена история за домашни животни от Й. Груев. Виена, книгопечятница Л. Сомер и Сие, 1369“; „Българска история от Й. Груев. Виена, у книгопечятницата Л. Сомер, 1869“; „История на Османската държава. За ученици в предуготвителни училища. От Й. Груев. Виена, книгопечатн. Л. Сомер и с-ие, 1869“; „Въздушни явления или що е въздух, вятър, роса, слана, мъгла, облаци, дъжд, сняг, град, гръмотевица и светкавица, небесна дъга и как може да се прокобява за времято кога ще развали. /Превод от полский [на Й. Груев]. Книжарница на Хр. Г. Данов и с-ие в Пловдив, Русчюк, Велес. Във Виена, у печатница Л. Сомер и др./, 1870“; — "Второ издание, 1874“; „Земя и небо или какво нещо е земята и що има в нея и на нея и какво нещо са слънцето, месяцът и звездити и как ся движят тии от Й. Груев. Книжарница на Хр. Г. Данов и с-ие в Пловдив, 1872. /Във Виена, у книгопечат. Л. Сомера и с-ие./“; „История на Османското царство от Й. Груев. Пръвий период от основание на Османската държава до обладанието на Цариград от Мухамеда. [Одрин] В книгопечятницата на Едриненский вилает, 1872“; „Физика за главни народни училища от Д. Шуберт, преведена от Й. Груев. Със 76 фигури. Книжярница на Хр. Г. Данов и с-ие в Пловдив, Русчюк, Велес, 1872. /Във Виена, у книгопечятн. Л. Сомера и с-ие./“; „Трудът е чловеку длъжност и благодат или чловек изпърво бил неук и празнорък, чловеку е писано да ся труди и ради, чловеку от труд подобряло, чловек си поделил работата, всякой ся труди и работи по нещо, всякой почтен труд си врядва, кои хора не поносят на обществото и кои пак му ся за пакости вред, работа с работа ся отплаща, чловеку нищо ся не опира, стига да иска и да заляга с все сърце, пестение, наука, сдружявание, пари, какво добро има у труда? Книжарница на Хр. Г. Данов и С-ие, в Пловдив, Русчюк, Велес, 1873. /Във Виена, у книгопечатн. Л. Сомер и с-ие/“; „Учител Добре. Ново училище и пръв учител у Даваково. Добрево тегло. Добрево училище. Който не пести, не побива връх. Кражба. Любов към отечеството и пакост. Пропаднъл чловек. Кръчмареви сплетни. Годишно изпитание, Поп Богдан. С обща помощ всичко върви напред. Пожяр. Добревица. Земеделческо училище. Книжярница на Хр. Г. Данов и с-ие в Пловдив, Русчюк, Велес, 1873. /Във Виена, у книгопечятн. Л. Сомер и с-ие./“; „Храната споряд здравието и хубостта. Пищеварителни оръдия. Двояка храна. Ястия, които ся протурят лесно. Уста. Зъби. Прах за зъби. Язик. Кога и по колко да ся яде. Правила за пиение. Хубостта гляда на здравието. /Преработка по д-р Дежман от Й. Груев./ Издава книжарницата на Хр. Г. Данов и с-ие в Пловдив, Русчюк, Велес. 1873. /Във Виена, у книгопечатници Л. Сомер и с-ие./“; „Хранение свилени буби. Болести по бубити... Как се хранят бубити. Как ся вади харно и здраво семя. Издава книжярницата на Хр. Г. Данов и с-ие в Пловдив, Русчюк, Велес, 1873. /Във Виена, у книгопечатница Л. Сомер и с-ие./“; „Млада майка от Ф. Кодима. Трудност. Рожба. Родилка и първите дни. Майка-доителка и дете-бозайниче. Кърмилница. Дете как ся отглядва без нянка. Първи зъби и отбив от нянка. Присаждение шарка. Как да ся настоява на дете през другото време за да бъде здраво... Превел Й. Груев. Книжарница на Хр. Г. Данов и с-ие в Пловдив, Русчюк, Велес, 1874. /Печатана в печатницата Л. Сомер и др. у Вена./“; „Оръдия за дихание, споряд здравието и хубостта по д-р. И. Дежмана. Дихание и оръдия; лимфатически жлези; белий дроб; пищовод; пъщник; душник; коруба или гръдна празнина; преграда; кръвна или животна топлина; кроежът на носа; ларинксът; гласни върви или гласилки; пълнотата, якостта и чистотата на гласът; за кожата. Превел Й. Груев. Виена, Печатницата на българското отделение Янко С. Ковачев и с-ие, 1874“.
☐ НБКМ — БИА, ф. 22, а. е. 2, 115, 130, 387; II А 3155; НБИВ — БИА, ф. 2 /Йоаким Груев/; Груев, Й. Моите спомени. Пловдив, 1906; Начов, Н. Йоаким Груев. С., 1915; Стоянов, М. БВК, 67 — 71; Неделин, Ц. Един от големите българи [Йоаким Груев]. — *Читалище*, 1978, № 9, с. 30; Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив, 1981, с. 132, 146, 166 и сл.

ГРУЕВ, Неделю Кинов
/неизв./
Роден в Пирдоп. Брат на *Серафим Сливенски.* Свещеник в Пирдоп през 50-те години на XIX век. Спомоществовател за „Евангелие поучително“ на Софр. Врачански /1856/ и за „Изяснения на неделнити и празнични евангелия“, превел Зл. Груев /1857/.

ГРУЕВ, Нешо
/неизв./
Роден в Копривщица. Учителства в Орхание /Ботевград/, след 1866 г. в Лозенград, Пловдив. Копривщица.
☐ НБИВ — БИА, ф. 3, а. е. 113, л. 1 — 2; Говедаров, Ив. Копривщица, с. 10; Стамболиев, М. Първа стогодишнина от откриването на българското училище в Орхание. 1826 — 1926. Принос към историята на нашето Възраждане и на учебното дело. Орхание, 1927, с. 11; Шабанов, Ив. Непресъхващ извор на родолюбци, с. 13.

ГРУЕВ, Никола
/неизв./
Роден в Копривщица. Учителства в Орхание /Ботевград/ след 1866 г., в Мустафа паша /Свиленград/, Копривщица и Пирдоп /1869 — 1873/.
☐ Говедаров, Ив. Копривщица, с. 10; Стамболиев, М. Първа стогодишнина от откриването на българското училище в Орхание. 1826 — 1926. Принос към историята на нашето Възраждане и на учебното де-

ло. Орхание, 1927, с. 11; Чилингиров, Ст. БЧ, с. 366; Шабанов, Ив. Непресъхващ извор на родолюбци, с. 13.

ГРУЕВ, Петър Димитров

/3 юли 1855 — 9 февр. 1942/

Роден в Акерман, Бесарабия, в семейството на български емигранти. Завършва гимназия в Николаев, пансионер при Тодор *Минков* на частни разноски /1870 — 1875/. През 1877 г. завършва Константиновското военно артилерийско у-ще в Петербург. Участва в РТОВ. След Осв. завършва Михайловската военна артилерийска академия в Петербург /1884/. Участва в СБВ. Н-к на Военното у-ще в София /1885 — 1886/. Взема ръководно участие в детронирането на княз Ал. Батенберг. През 1886 г. емигрира в Румъния, а от 1887 г. е на служба в руската армия. След Окт. революция 1917 г. подкрепя съветската власт. Работи като специалист в различни учреждения и предприятия в Тула /1918 — 1927/. Умира в Тула.

☐ НБКМ — БИА, ф. 11, а. е. 2, л. 13, 14; ф. 29, а. е. 2, л. 22; ЦГАОР, ф. 1750, оп. 1, ед. хр. 316, л. 24, 25; Ганчев, Д. Спомени. 1864 — 1887. С., 1936, с. 21, 28, 248, 253 — 254, 269 — 270; ЕБ, т. 2, с. 190.

ГРУЕВ, Петър Златев

/1852 — 12 юли 1890/

Роден във Върбица, Шуменско. Учи в Дивдядово /дн. кв. на Шумен/ и в Шумен. Учителства в Петокладенци, Никополско /1872 — 1873/, Върбица /1873 — 1875/ и Ени пазар /Нови пазар/ през 1875 — 1879 г. Основател на ч-щето във Върбица /1871/. Събира етнографски материали. Композира музикални произведения по фолклорни образци. Създава девет училищни песни. Автор на първия учебник по нотно пеене и солфеж /1873/. Временен дописник на в. „Зорница“ /1875/.

☐ НБКМ — БИА, II А 7751; Асенов, В. Нови пазар. Културно-исторически очерк. С., 1929, с. 52; Стоянов, М. БВК, с. 71; Моцев, А., П. Динев. Петър Златев Груев. Културно-музикална и обществена дейност. — *ИИМ*, 10, 1964, 23 — 96; Кръстев, В. Очерци по история на българската музикална култура. С., 1977, с. 84; Бойчева, К. Възрожденецът от Върбица /учителят Петър Златев Груев/. — *Читалище*, 1983, № 12, с. 21.

ГРУЕВ, Сава

/неизв./

Свещеник и учител в Долна Оряховица, Търновско /1853 — 1876/. Член на местния РК. Участник в Апр. въст. Спомоществовател за „Михал“ на С. Доброплодни /1853/.

☐ Йонков, Хр. Участието на българското духовенство от I Великотърновски и III Врачански революционни окръзи в Априлското въстание. — В: Сб. Априлското въстание..., с. 26, 356.

ГРУЕВ, Симеон

/неизв./

Дякон в Ивановка, Бесарабия. Спомоществовател в Дилжилери /Полски градец/, Сливенско, за „Галерия из Монтионовски премии за добродетел“, превел С. Радулов /1857/.

ГРУЕВ, Стефан

/неизв./

Свещеник. Спомоществовател от Чешмекьой, Бесарабия, за „Галерия из Монтионовски премии за добродетел“, превел С. Радулов /1857/.

ГРУЕВ, Христо

/неизв./

Роден в Казанлък. Ученик в Търговското у-ще на о. Халки през периода 1840 — 1875 г.

☐ Начов, Н. Цариград, с. 125

ГРУЕВ, Христо

/неизв./

От Клисура. Учител в Перущица /1851 — 1852/. Спомоществовател за „Введение във всеоб. история“, превел Ат. Чолаков /1851/, и за „Райна, княгиня бълг.“, превел Й. Груев /1852/.

ГРУЕВ, Христо З.

/неизв./

Учи в Прага през 1872 г. Учител в Котел /1873/, с. г. участва в учителския събор в Шумен.

☐ НБКМ — БИА, ф. 14, а. е. 982, л. 1 — 2; ДА — Варна, ф. 75к, оп. 1, а. е. 14, л. 1 — 7; сп. *Ръководител на основното учение*, I, № 18, 15 септ. 1874, с. 250; Пашев, Г. Материали за историята на учебното дело. — *Уч. пр.*, 1922, № 4, 400 — 408 Пенкова, М. Учителският събор..., с. 164.

ГРУЕВ, Христо Йоакимов

/неизв./

Роден в Пловдив. Ученик в Галатасарайския лицей, Цариград, преди Осв. Вероятно е син на Йоаким *Груев*.

☐ Начов, Н. Цариград, с. 152.

ГРУЕВ, Филип

/неизв./

От Кара Гитлий /Еленино/, Казанлъшко. Учител в Саръ Муса, Хаджиоглупазарджишко /Смин, Толбухинско/, от 1869 до 1875 г. и в Мангалия, Добруджа /1875 — 1877/.

☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 135: Тонев, В. Бележки..., ч. 3, с. 187.

ГРУЙО

/неизв./

Роден в Перущица. Учител във взаимното у-ще в Чирпан ок. 1850 г.

☐ Събчев, Н. Чирпан, с. 182.

ГРУЙООЛУ, Груйо Стоянчов

/ок. 1840 — 1864/

Роден в Казанлък. Син на Стоянчо Груйоолу от известен чорбаджийски род. През 1857 г. е ученик във френския католически колеж в Бебек, Цариград.

☐ Георгиев, М. Стоенчо Груйоолу. — В: Казанлък в миналото и днес. С., 1912, 94 — 95; Начов, Н. Цариград, с. 136; Стамболски, Хр. Автобиография, дневници и спомени. 1852 — 1868. Т. 1. С., 1927, с. 18.

ГРУЮ

/неизв./

Роден в Лясковец. Кожухар и учител в града през първата пол. на XIX век.

☐ Мантов, Д. Лясковец. С., 1965, с. 29; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 85.

ГРЪМНИКОВ, Венко Н. /Стефан Ник. Балимезов/

/ок. 1846 — 23 ноем. 1874/

Роден в Ст. Загора. Учи в класното у-ще в родния си град при Тодор *Шишков*. Завършва Медицинското у-ще и Факултета по медицина и фармация в Букурещ /1870/, издържан от старозагорската община. Изнася лекции в ч-ще „Братска любов“. Участва в дейността на бълг. емиграция в Румъния. Завръща се в Б-я и работи като лекар в Пазарджик до смъртта си.

Временен дописник на в. „Време“ /1866/, в. „Право“ /1869, 1871/ и сп. „Читалище“ /1871/.

☐ НБКМ — БИА, II Д 2075, II Д 2256; в. *Турция*, VII, № 25, 7 авг. 1871; в. *Век*, I, № 52, 28 дек. 1874; в

Напредък, IX, № 23, 4 ян. 1875; сп. *Знание*, I, № 1, 15 ян. 1875; Илиев, Ат. Спомени. С., 1926, с. 36; Буюклиев, Хр. История на Стара Загора. С., 1966, с. 60; Стоянов, М. БВК, с. 71; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 142.

ГРЪНЧАРОВ, Иван
/неизв./
Учител в Баня, Разложко, през Възраждането.
☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 117, л. 72.

ГРЪНЧАРОВ, Иван П.
/неизв./
Учител в Пещера през 70-те години на XIX век.
☐ Попов, Ив. Участие на пещерци в политическите борби и Априлското въстание през 1876 година. — В: Страници из миналото на Пещера. С., 1973, с. 150.

ГРЪНЧАРОВ, Никола Коюв
/неизв. — 1867/
Роден в Елена. Учи в родния си град при Иван *Момчилов*. Подучител в Трявна ок. 1849 г. До 1856 г. е учител в същия град. Ръкоположен за свещеник на Елена, където остава до смъртта си.
Превежда и издава църковни книги: „Съкратена свещена история или примери от старите свети мъже, които са поживели във ветия и новия завет. Изведени и списани за полза на младораслите юноши от Никола К. Гранчарскаго, еленчанина. Цариград, в типографията Ц. вестника, 1851“; — “Издание второ. Прибавено с кратък катихизис на въпроси. С предстоянието на г. Рали П. Разисидес. Букурещ, на книгопечатницата у светая Митрополия 1852“; — “Прибавена с кратък катихизис на въпроси... от поп Никола К. Гранчаров. Издание трето поимотно. Сам издателя Ралие П. Касидес. Букурещи, 1858. Типографията на Нифон Митрополита“; „Древня египетска история [от Ламефлери] преведена [от руски] за любопитство на прочитателите и за полза на българския младеж от Н. Гранчаров. Първа част. Издателя й Ралис П. Казасидес. Букурещи, 1858. Типографията Нифон Митрополита.“; „Последование обручения и венчания от поп Никола К. Гранчарова и от Стояна П. А. Робовскаго, еленчани. Русчюк, в печятницата на Дунавската област, 1866“; „Акатист или неседално пение на пресвета Богородица и приснодева Мария за благолюбивите православни християни от поп Никола К. Гранчарова и Стояна П. А. Робовскаго /еленчани/. Русчюк, в печятницата на Дунавската област, 1866“; „Ижица или Аз-буквица [от Д. Обрадович]. Преведена от сръбски на български от покойнаго свещеника Николая К. Гранчарова. Напечата ся за спомен на покойнаго с иждивението на брата му Матея К. Гранчарова, еленчанина. Русчюк, книгопечятницата на Дунавската област, 1867“.
☐ НБКМ — БИА, ф. 129, а. е. 166, л. 138; Гошев, В. Трявна през времето на последните търновски гръцки владици. — *БИБ*, 1930, № 2, с. 220; Дичев, М. Еленчани — учители и просветни дейци. — В: Еленски сб. Кн. 1. 1931, с. 233; Даскалов, Б. Тревненското у-ще..., с. 41; Брешков, Ю. Б. Елена като просветно огнище в миналото. — В: Еленски сб. Кн. 2. С., 1938, 122 — 124; Стоянов, М. БВК, с. 71.

ГРЪНЧАРОВ, Никола Костадинов
/неизв./
Роден в учителско семейство. Взаимен учител в Чирпан /1855/.
☐ ЦДИА, ф. 740, оп. 1, а. е. 7, л. 8; Събчев, Н. Чирпан, 186 — 187.

ГРЪНЧАРОВ, Христо Ст.
/неизв. — 1886/
Роден в Соволяно, Кюстендилско. Учи в Кюстендил. Учител в Дупница /Станке Димитров/ от ок. 1866 до 1874 г., в Трън /1875 — 1876/ и Соволяно /ок. 1877 — 1878/. Участва в учителския събор в Самоков /1874/. След Осв. е предс. на окръжния съвет в Кюстендил и предс. на Кюстендилския съд. Кюстендилски окръжен управител; кмет на Дупница. Народен представител. Убит по време на избори.
Временен дописник на в. „Източно време“ /1875/.
☐ ДА — Кюстендил, ф. 245, оп. 1, а. е. 11; в. *Източно време*, II, № 41, 22 ноем. 1875; Семерджиев, Хр. Самоков и околността му. С., 1913, с. 161; Стоянов, М. БВК, с. 71.

ГРЪНЧАРСКИ /ГРЪНЧАРОВ/, Георги Димов
/неизв./
Роден в Плевен. Син на учителя Димо *Грънчарски*. Учителства в Плевен /1865 — 1867, 1873/.
☐ Сп. *Слава*, II, № 9, 1 април 1873; Трифонов, Ю. Плевен, с. 268.

ГРЪНЧАРСКИ, Димо Мачов
/неизв. — 1869/
Брат на Тодор *Грънчарски*. Баща на Георги *Грънчарски*. Учител в Плевен от 1835 до 1869 г.
☐ Трифонов, Ю. Плевен, с. 104, 146.

ГРЪНЧАРСКИ, П.
/неизв./
Взаимен учител в Трявна през 50-те и 60-те години на XIX век.
☐ В. *Цариградски вестник*, V, № 186, 14 авг. 1854; Кулелиев, Й. Девическото образование..., с. 18.

ГРЪНЧАРСКИ, Тодор Мачов
/неизв./
Свещеник в Плевен през 60-те и 70-те години на XIX век. Брат на Димо *Грънчарски*.
☐ Трифонов, Ю. Плевен, с. 254; Атанасова, М. Началото на музейното дело и краеведчеството в Плевенския край. — В: 100 години читалище „Г. Димитров“ — Плевен. С., 1969, с. 153.

ГУБИДЕЛНИКОВ, Георги Георгиев
/2 май 1859 — 30 март 1952/
Роден в Котел. През 1871 г. е ученик във френския католически колеж в Бебек, Цариград. Завършва юридически ф-т във Франция /1885/. Завръща се в Б-я и е назначен за пом. прокурор в Шуменския, а след това в Търновския окръжен съд. Адвокат в Русе и подпредс. на Русенския окръжен съд. Политически противник на Стефан *Стамболов*. Интерниран за 6 месеца в Елена. Член на Народната партия. Подпредс. на XV и XVIII ОНС /1896 — 1898/. Народен представител /1911 — 1913/. Един от основателите на Бълг. търговска банка, член на управителния й съвет /1895/ и гл. директор /1905 — 1941/. Акционер и член на управителните съвети на дъщерните предприятия на банката — акционерните д-ва „Бъдеще“, „Бяло море“ и др. През 1920 г. е основан благотворителен фонд на негово име. Умира в София.
☐ ИМ — Шумен, отдел Възраждане, инв. № 309; Книга за дарителите..., 81 — 86; ЕБ, т. 2, с. 194.

ГУГАЛОВ, Паун
/неизв./
Учител в килийното у-ще в Каменица /дн. кв. на Велинград/ в средата на XIX век.
☐ Нигонов, Ал. Голям празник в Каменица. — *Родопи*, 1966, № 12, с. 24.

ГУГОВ, Атанас Т.
/неизв./
Учител в Пловдив през 1876 г.
☐ НБКМ — БИА, ф. 22, а. е. 121, л. 1 — 2; Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив,1981, с. 421.

ГУГОВА, Рада — вж. *Киркович*, Рада

ГУДЖЕВ, Аврам Иванов
/1851 — 8 април 1895/
Роден в Сопот. Завършва Одеското юнкерско пехотно у-ще с чин прапорщик /1870 — 1876/. Доброволец в СТВ. През РТОВ е офицер от Бълг. опълчение. Награден със сребърен медал. В СБВ командва войските на Сливнишката позиция. Участва в детронирането на княз Ал. Батенберг. Умира в София. Превежда „Памятна книжка за пешеходните долни чинове. /Извлечение из Памятната книжка на генерал-адютанта Г. И. Черткова, приложено на българската земска войска./ Превод подпоручика А. Гуджева и подпоручика С. Кисева. Търново /в печатницата на Л. Каравелов/, 1878“.
☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 28; Българи — офицери от руската армия в Опълчението. — *Български войн*, 1977, № 7, 12 — 14; Данчови. БЕ, с. 313; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 152; Степанова, Л. Вклад России..., с. 151, 204; ЕБ, т. 2, с. 195.

ГУДЖОВ, Генчо Рашков
/неизв./
Учител в Стрелча, Панагюрско, през 1874 — 1875 г.
☐ Бояджиев, И. Учебното дело в с. Стрелча преди Освобождението. — *Нар. просвета*, 1962, № 3, с. 91.

ГУЛАБЧЕВ, Константин /Костадин/
/неизв./
Свещеник в Лерин от 60-те до 80-те години на XIX век. Баща на Спиро *Гулабчев*. През 1870 г. извършва богослужението на бълг. език, а след затварянето на църквата от гърците, открива параклис в дома си. През 80-те години е предс. на бълг. община в Лерин.
☐ Ганчев, Д. Спомени. С., 1936, с. 157; Иванов, Й. Учебното дело в Лерин и Леринско. — *Ил. Илинден*, 1937, 10 — 11; Кирил, патриарх Български. Българската екзархия в Одринско и Македония след Освободителната война 1877 — 1878. Т. 1, кн. I. С., 1970, с. 570.

ГУЛАБЧЕВ, Спиро /Спиридон/ Константинов
/12 юни 1856 — 1918/
Роден в Лерин в семейството на свещеника Константин *Гулабчев*. Учи в Цариград, Одрин и Пловдив. Учителства в Цариград /1875/. От 1877 до 1886 г. учи в Русия: в Московската семинария, право в Московския у-т и в Историко- филологическия ф-т на Киевския у-т „Св. Владимир“. Екстрадиран от Русия заради връзки с тайни народнически групи в Украйна /1886/. Завръща се в Б-я и учителства в Габровската /1887 — 1888/, Варненската /март. — септ. 1888/ и Търновската /1888 — 1889/ гимназия. Разпространява народническа литература в страната и пропагандира смесица от народнически идеи, които трансформира на бълг. почва в т. нар. сиромахомилство. Един от идеолозите на анархизма в Б-я . В края на XIX и нач. на XX век постепенно се оттегля от активна обществена дейност. Умира в София.
☐ Благоев, Д. Принос към историята на социализма в България. С., 1952, 123 — 126; Бужашки, Е. Д. Благоев и победата на марксизма в българското социалистическо движение /1885 — 1903/. С., 1960, 55 — 56; Шарова, Кр. Идейния път на Спиро Глабчев. — *ИИИ*, 11, 1962, 103 — 153.

ГУНГИЧ, Антони
/неизв./
Францискански монах. Служи в колония Дева, Трансилвания, през 1716 г. По-късно е избран от Гл. капитул за м-р на Бълг. провинция.
☐ Радкова, Р. Българската интелигенция през Възраждането. С., 1986, с. 156, 165.

ГУНЕВ, Никола М.
/неизв./
Учи в Габрово през 1870 г. Учител и театрален деец в Казанлък /1871 — 1874/.
Временен дописник на сп. „Училище“ /1874/.
☐ Сп. *Училище*, III, № 23 — 24, 23 февр. 1874; Георгиев, М. Възраждането на град Казанлък. — В: Казанлък в миналото и днес. Кн. 2. С., 1923, с. 72; Стоянов, М. БВК, с. 72.

ГУРГОМЕЕВ, Иван
/неизв. — 1888/
Свещеник в Голинци /Младеново, дн. към Лом/ от 50-те години на XIX век до края на живота си.
☐ Петков, К. С. Голинци. Историко-географски бележки. С., 1948, с. 45.

ГУСИН, Тричко Станков
/1752 — 1826/
Роден в Бераинци, Трънско /дн. в Трън/, в семейството на занаятчия. Килиен учител в родното си село /ок. 1778 — 1780/ и Трън /след 1780/. Занимава се и с абаджийство. Умира в Трън.
☐ Петричев, Л. Тричко Станков Гусин и поп Никола Тошкин Стари. — В: Сб. Трънският край. С, 1940, 520 — 521.

ГУШЕВ, Никола
/1835 — 16 февр. 1890/
Роден в Брегово, Видинско. Внук на Гица *Беков*. Учи в родното си село и Видин. Назначен за общински писар в Брегово. Участва в изографисването на новата църква в селото /1856/. През 1872 г. е ръкоположен за свещеник и служи в родното си село до края на живота си.
☐ Бончев, Б. Село Брягово. Видин, 1937, с. 109, 199 — 200.

ГЪЛАБАРСКИ, Георги А.
/неизв./
Учител във Видин през 1874 — 1875 г. Записва и публикува народни песни от видинските села в сп. „Знание“ /1875/.
☐ НБКМ — БИА, II А 7671; Дякович, Б. Материали по учебното дело във Видин през 1873 — 1876. — *Уч. пр.*, 1908, № 9, с. 861; Стоянов, М. БВК, с. 72.

ГЪЛЪБОВ, А. М.
/неизв./
От Самоков. Брат на Димитър и Петър *Гълъбови*. През 1872 г. учи във Военномедицинското у-ще в Цариград.
☐ Начов, Н. Цариград. с. 144.

ГЪЛЪБОВ, Димитър М.
/1848 — 15 юни 1905/
От Самоков. Учи първоначално в местното у-ще. Брат на А. и Петър *Гълъбови*. Учител и църковен певец в родния си град /ок. 1863/ и в Ихтиман. Със средства на Самоковската община учи в Одеската семинария /1866/. Продължава образованието си във френския католически колеж в Бебек, Цариград, и завършва Военномедицинското у-ще в същия град /1877/. Като студент е изпратен през СТВ на практика в турската военна болница в Ниш. Военен лекар в Цариград. Избягва, за да участва в

РТОВ като лекар в Карлово. Градски лекар в Чирпан и Пловдив. От 1878 до 1880 г. е окръжен лекар в София. Участва в СБВ като военен лекар. От 1898 г. е на частна практика във Варна, по-късно в София, където умира.
□ НБКМ — БИА, ф. 16, а. е. 321, л. 1 — 2; в. *Ден*, II, № 38, 7 юли 1876; в. *Източно време*, IV, № 23, 4 юни 1877; в. *Напредък*, XI, № 134, 3 юни 1877; Димитър Гълъбов /некролог/. — *Бълг. лекар*, I, 1905, № 9 — 10, 207 — 208; Начов, Н. Цариград, с. 145.

ГЪЛЪБОВ, Марко Д.
/ок. 1834 — след 1900/
Роден вер. в Панагюрище. Свещеник в Джумая /Сбор/, Пазарджишко, през 70-те години на XIX век. След Осв. служи в Калагларе /Долно Левски/, Пазарджишко.
□ НБКМ — БИА, II В 6426; Колев, Л. Духовници — участници в национално-освободителните борби на нашия народ. — *ИЦИАИ*, т. I, 1978, с. 386.

ГЪЛЪБОВ, Петър М.
/неизв./
От Самоков. Брат на А. и Димитър *Гълъбови*. Завършва Военномедицинското у-ще в Цариград ок. 1876 г.
□ Начов, Н. Цариград, с. 145.

ГЪРДИ
/неизв./
Учител в Конгас, Добруджа, от 1870 до 1873 г.
□ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 209.

ГЪРДОВ, Георги — вж. *Дончов*, Георги

ГЪРДОВ /ГОРДЕЕВ, ГОРУСЕВ/, Спиридон Георгиев
/неизв./
Роден в Калофер. Син на книжаря Георги *Дончов*. Получава гимназиално образование в Одеса и Николаев /1866 — 1872/, поддържан от Азиатския департамент. Пансионер при Тодор *Минков*. Завършва Петровската земеделска академия в Москва /1876/. След Осв. е чиновник в М-во на търговията и земеделието в София. По-късно се преселва в Търново, където е горски инспектор до смъртта си.
□ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 120, 129а; Начов, Н. Калофер, с. 381; Степанова, Л. Вклад России..., с. 204.

ГЪРКОВ, Янко — вж. *Тодоров*, Янко

ГЬОКА
/неизв./
Роден в Ст. Загора. През 1815 г. открива в къщата си училище, в което води обучението на бълг. език.
□ Димитров, Г. Княжество България. Т. II. Пловдив. 1895, с. 190; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 90.

ГЬОКЧЕРЕНЛИЕВ, Никола Ж.
/неизв./
Живее в Шумен. Публикува бълг. народни песни в сп. „Бълг. книжици“ /1860/. Вероятно брат на Ради *Гьокчеренлиев*.
□ Стоянов, М. БВК, с. 60.

ГЬОКЧЕРЕНЛИЕВ, Ради Желязов
/1813 — 1887/
Роден в Гьокчеврен /Подвис/, Карнобатско, в семейството на овчари. Килиен учител в Шумен през 40-те години на XIX век, а през 50-те години е учител по църковно пеене в класното девическо у-ще в същия град. Църковен певец. Един от основателите на ч-щето в Шумен. Притежава фабрика за бира и житна ракия. След Осв. е кмет на Шумен.
□ Доросиев, Л. Нашите..., с. 113; Чилингиров, Ст. БЧ, с. 642; Джумалиев, Г. Учебното дело в гр. Шумен през първата половина на XIX в. — В: Шумен — Коларовград. 2. Коларовград, 1962, с. 130, 150; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 88; Георгиева, Д. Материали за учебното дело в Шумен /1856 — 1877/. — *ИНМ — Шумен*, 5, 1972, с. 155.

ГЬОРГЬО
/неизв./
Роден в Стоилово, Малкотърновско. Свещеник в селото през 70-те години на XIX век.
□ Аянов, Г. Малко Търново. Бургас, 1939, с. 281.

ГЬОШЕВ, Давитко
/неизв./
Роден в Соволяно, Кюстендилско. Учи в родното си село и учителства там /1870 — 1871/.
□ ДА — Кюстендил, ф. 245к, оп. 1, а. е. 11.

ГЬОШЕВ, Димитър Ангелов
/ок. 1838 — неизв./
Роден в Кюстендил. Брат на Георги *Друмохаров*. Учи в Кюстендил и Солун. Учителства в родния си град /ок. 1864 — ок. 1876/. Представител на Кюстендил на църковно-народния събор в Цариград /1871/. Член на смесения градски съвет в Кюстендил /1874/. Участва в рев. д-ние.
□ ЦДИА, ф. 1318, оп. 1, а. е. 5098, л. 10; в. *Съветник*, II, № 5, 18 април 1864; Иванов, Й. Северна Македония. С., 1906, с. 310, 374; Документи за Българското възраждане от архива на Стефан И. Веркович. 1860 — 1893. С., 1969, 156 — 157; Паскалева, В. Кюстендил и Кюстендилско в църковно-националната борба през 60-те, 70-те години на XIX век. — В: Кюстендил и Кюстендилско. С., 1973, с. 99, 122.

ГЮДЖЕНОВ, Атанас Димитров
/24 окт. 1847 — 12 дек. 1936/
От Пазарджик. Заедно с братовчед си Стефан *Андонов* изписва църквите „Св. Иван Рилски“ /1864/, „Св. св. Константин и Елена“ /1865/ и „Св. Марина“ /1866/ в Пловдив. Съвместно работят и в Хасково, Станимака /Асеновград/ и Перущица. А. Г. рисува декора за първата театрална постановка „Геновева“ в Пазарджик /1870/. Работи и със Станислав *Доспевски* /1873 — 1874/. След Осв. се установява в Ст. Загора. Работи като сценограф и изпълнител на някои роли при „Учеволюбивото д-во“.
□ Василиев, Ас. БВМ, 600 — 605. Каракостов, Ст. БВТ, с. 623; Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив, 1981, с. 445.

ГЮДЖЕНОВ /ГЮДЖУЛЕВ/, Ясен
/неизв./
Роден в Свищов. През 1870 г. е ученик в гимназията в Николаев, пансионер при Тодор *Минков* с руска държавна стипендия.
□ НБКМ — БИА, ф. 29, а. е. 2, л. 21; ЦГАОР, ф. 1750, оп. 1, ед. хр. 316, л. 24, 25; Степанова, Л. Вклад России..., с. 204.

ГЮДЖУЛЕВ /ГЮДЖЮЛЕВ/, Тодор
/1850 — 5 април 1871/
Роден в Свищов. Завършва гимназия в Николаев и постъпва в Петербургския у-т. Разболява се от туберкулоза и се завръща в родния си град /1870/, където учителства една година. Умира в Свищов.
□ Ганчев, Ст. Свищов, с. 117.

ГЮЗЕЛЕВ, Иван Недев
/24 юни 1844 — 6 окт. 1916/

Роден в Габрово в семейството на кожар — търговец. Учи в родния си град при Никифор *Попконстантинов* и Тодор *Бурмов*. Със съдействието на последния постъпва в Херсонската семинария в Одеса /1860/ като стипендиант на Руския синод. Завършва през 1867 г. и продължава образованието си във Физико-математическия ф-т на Новорусийския у-т в Одеса със стипендия от фонда на В. *Априлов*. Получил висше образование /1871/, И. Г. се завръща в родния си град като учител по физика и математика. Инициатор за събиране на средства и обзавеждане на първия учебен кабинет по физика в Б-я. Един от авторите на училищната програма на Габровската гимназия — “Правила за учениците в Габровското училище“. Открива т. нар. народен у-т и театър при ч-щето. По време на Апр. въст. е арестуван. След Осв. се премества в София, където става пръв помощник на Марин *Дринов* по организирането на учебното дело. Депутат в УС и негов секретар. М-р на народното просвещение /24 март — 28 ноем. 1880/. Предс. на Върховната сметна палата /1880 — 1894/. Работи и в Чиновническото кооперативно спестовно застрахователно дружество /1905/. Издава и редактира сп. „Задружен труд“ /1902 — 1906/. Няколко години редактира и ръководи и органа на Св. Синод „Църковен вестник“ /1904 — 1906/, в който помества статии с философско-религиозен характер. Свири на цигулка, която подарява на Недка Фтичева, първата цигуларака в Б-я. Дъщеря му Богдана Вулпе е първата бълг. композиторка, певица. Другата му дъщеря Донка е драматична артистка, съпруга на Кръстьо Сарафов, а третата Олга има заслуги за основаването на бълг. опера. Спомагателен /1868/, дописен /1875/ и действителен /1884/ член на БКД. Носител на ордените „Св. Александър“ V степен /1888/, IV степен /1889/, III степен /1900/ и други. Умира в София. Временен дописник на сп. „Читалище“ /1873/. Автор на: „Програми на габровските училища. Цариград, в печатницата на Д. Арамияна с буквите на в. „Право“, 1873“; „Кратка елементарна геометрия. Съкратение от елементарната геометрия на А. Давидов. Превел и скратил Иван Н. Гюзелев. С 177 чъртежи в текстът. Прага, в книгопечатницата на Гинек Милитки и Новак, 1873“; „ Ръководството към физиката. Съставено от И. Н. Гюзелев. С 292 чертежа в текстът. Намира ся за продан у издателя и в книжарницата на Хр. Г. Данов и С-ие в Пловдив, Русчюк, Велес, 1874. / В Прага, у книгопечатн. Гинек Милитки и Новак./“. И. Г. оставя два незавършени научни труда: „Пълно доказателство на XI Евклидова аксиома“ и „Абсолютното съзнание — опит за проникване в областта на обективния съзнателен свят“.

☐ НБКМ — БИА, ф. 113, а. е. 65, л. 12 — 53; ф. 247, а. е. 2012; II А 5810, л. 1 — 4; ЦДИА, ф. 111, оп. 1, а. е. 54, л. 1; ф. 1267, оп. 1, а. е. 1, л. 1; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 28; Васильов, Т. Априловската гимназия преди 50 години. — В: Юб. сб. 50 г. „Априловска“ гимназия, 16 — 18; Цончев, П. Габрово, с. 694; Крачунов, Кр. Из българската културна история. С., 1935, с 44; Бънков, А. Принос към историята на българската философска мисъл. С., 1943, с. 39; Стоянов, М. БВК, с. 72; Арменски, Ст. Иван Гюзелев. — В: Огнище на духовната мощ на българина. С., 1975, 150 — 158.

ГЮЗЕЛЕВА, Парашкева
/неизв./
Родена в Панагюрище. Учителка в Севлиевското класно девическо у-ще /1876 — 1878/.
☐ НБКМ — БИА, II А 7642; Йонкова, Ст. Девическото образование в Севлиево през Възраждането. — В: Сб. Севлиево и Севлиевският край. 1. С., 1967, с. 73.

ГЮЛГЕЛИЕВ, Харалампи /Харалан/ Маринов
/неизв./
Роден в Севлиево. Учи във Военномедицинското у-ще в Цариград /1872/. Учител в родния си град.
☐ Начов, Н. Цариград, с. 144; Беязов, С. Списък на учителите и учителките в Севлиево от началото на XIX в. до днес. — В: Юб. сб. 100 г. Х. Стояновото у-ще, с. 117.

ГЮЛЕМЕЗОВ, Христодор
/неизв./
Роден в Сливен. Ученик в Галатасарайския лицей, Цариград, през периода 1868 — 1875 г.
☐ Табаков, С. Сливен, 516 — 517.

ГЮМЮШЕВ, Петър Василев
/ок. 1848 — 1877/
Роден в Търново. Получава осн. образование в родния си град. Търговец и учител, един от основателите на ч-ще „Надежда“ /1869/, негов настоятел /1870/ и предс. /1871 или 1873 — 1874/. Учител в неделното у-ще при ч-щето /1869 — 1870/. Театрален деец, участник в постановките на „Многострадална Геновева“, „Ернани“, „Райна Княгиня“. На 16 ян. 1871 г. поставя „Емилия Галоти“ от Лесинг. Известно време се занимава с търговия заедно с Никола Г. Кабакчиев. През 1875 г. е учител в Г. Оряховица, където работи и живее до края на живота си.
☐ НБКМ — БИА, ф. 118 /Петър Василев Гюмюшев/; ф. 297, а. е. 1, л. 153; Чилингиров, Ст. БЧ, с. 512; Сб. Народно читалище „Надежда“. С., 1969, с. 40, 48, 163 — 164; 100 години образцово народно читалище „Надежда“. Юб. л. В. Търново, 1 юни 1969; Каракостов, Ст. БВТ, с. 560.

ГЮМЮШЕВ, Петър /Петро/
/неизв./
Ученик в Галатасарайския лицей, Цариград, ок. 1870 г.
☐ Славова, Дойнова. Документи..., с. 241.

ГЮНДЮЗОВ, Илия Костов
/ок. 1844 — 27 април 1922/
Роден в Сопот. Брат на Матьо, Павел и Тодор *Гюндюзови*. Учител в Тетевен /1864 — 1866/, Видраре, Орханийско /Ботевградско/, през 1867 — 1869 и 1870 — 1872 г. и Големи извор /Голям извор/, Ловешко /1869 — 1870/. Член на РК във Видраре и Големи извор. Във връзка с Арабаконашкия обир и процеса на Димитър Общи /1872/ е арестуван и заточен в Диарбекир. Освободен след амнистията /1878/. След Осв. е прошенописец.
☐ В. *Право*, VIII, № 10, 18 май 1873; Жечев, Н. Из кореспонденцията на българските политически затворници и заточеници от 60-те и 70-те години на XIX век. — *ИДА*, 7, 1963, с. 258; Заимов, Ст. Миналото. С., 1983, с. 639.

ГЮНДЮЗОВ, Матьо Костов
/неизв./
Роден в Сопот. Брат на Илия, Павел и Тодор *Гюндюзови*. Учител в Тетевен през 60-те години на XIX век.
☐ Васильов, Т. Спомени за лица и събития XIX — XX век. С., 1934, с. 33.

ГЮНДЮЗОВ, Павел Костов
/неизв./

Роден в Сопот. Брат на Илия, Матьо и Тодор *Гюндюзови.* Учител в Тетевен /ок. 1864 — ок. 1869/ и Пазарджик /1870 — 1878/.
☐ Батаклиев, Ив. Татар Пазарджик, с. 253; Батаклиев, Ив. Преглед на учебното дело в град Татар Пазарджик. — *Уч. пр.*, 1924, № 3, с. 183; Стойчев, Д. Тетевен в миналото и днес. С., 1924, с. 55; Васильов, Т. Спомени за лица и събития XIX — XX век. С., 1934, с. 33.

ГЮНДЮЗОВ, Тодор Костов
/неизв./
Роден в Сопот. Брат на Илия, Матьо и Павел *Гюндюзови.* Учител в Тетевен през 60-те години на XIX век.
☐ Васильов, Т. Спомени за лица и събития XIX — XX век. С., 1934, с. 33.

ГЮРГЕВ, Лазар
/неизв./
Учител. Спомоществовател от Ени махала /неизв./ за „Първа храна“, превел Ив. Чичи /1858/.

ГЮРЕВ, Кочо
/неизв./
Учител в Пловдив през 1870 — 1871 г.
☐ НБКМ — БИА, ф. 751, а. е. 28, л. 1.

ГЮРИЧИН, Антон
/неизв./
Францискански монах. Игумен на Римнишкия менох през 20-те години на XVIII век.
☐ Радкова, Р. Българската интелигенция през Възраждането. С., 1986, с. 146.

ГЮРИЧИН, Серафим
/неизв./
Францискански монах. Игумен на Римнишкия метох /20-те години на XVIII век/, на метоха във Винга, Банат /1740, 1749/, и на Алвинцкия м-ир /1747, 1750/.
☐ Радкова, Р. Българската интелигенция през Възраждането. С., 1986, с. 146, 152, 155, 159.

ГЮРЧИНОВ, Никола
/неизв./
Учител в Октиси, Стружко, през 1874 — 1875 г.
☐ ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 295, л. 48.

ГЮРОВ, Симеон
/неизв./
Свещеник и учител в Панагюрище през 50-те години на XIX век.
☐ Митев, П., П. Шопов. Дейци от Априлското въстание в Панагюрище. — В: Панагюрище и Панагюрският край в миналото. 2. С., 1961, с. 149.

ГЮРЧЕВ, Стефан
/неизв./
Свещеник в Охрид. Учителства там от 1856 до 1858 г. През 60-те години е наместник на гръцкия владика Милетий.
☐ НБКМ — БИА, ф. 577, а. е. 1, л. 1 — 80; Спространов, Е. По възраждането на гр. Охрид. —*СбНУ*, 13, 1896, с. 640; Снегаров, Ив. Принос към историята на просветното дело в Македония. Една автобиография на Кузман Шапкаров. — *Мак. пр.*, 1927, № 1, с. 47; Арнаудов, М. Григор Пърличев. С., 1968, 75 — 76.

ГЯУРОВ, Иван
/неизв./
Роден в Сливен. Ученик в Галатасарайския лицей, Цариград, през периода 1868 — 1875 г.
☐ Табаков, С. Сливен, 516 — 517.

ДАБЕВ, Георги — вж. *Дългодреев,* Георги

ДАБЕВ, Никола
/ок. 1850 — 2 юли 1876/
Роден в Севлиево. Учителства в родния си град /1868 — 1873/ и в Ново село /Априлци/, Ловешко /1873 — 1876/. Един от създателите на ч-ще „Росица“ /1870/ в Севлиево. Секретар на Севлиевския РК. Подготвя Апр. въст. в Ново село и съседните села. Участва начело на чета във въст. Заловен в Калоферския м-ир, осъден на смърт и обесен в Севлиево.
☐ Беязов, В. Училище и училищни дейци в Севлиево 1818 — 1916. — *Уч. пр.*, 1923, № 6, с. 384; Чилингиров, Ст. БЧ, с. 439; Вълчанов, Х. Севлиево. 1842 — 1942. Ч. 2. С., 1942, с. 217; Ковачев, Н. Севлиевският учител и революционер Никола Дабев. — *Нар. просвета,* 1956, № 11, 47 — 50.

ДАВЕРОВ, Кънчо
/неизв./
От Беброво, Еленско. Учител в Бутово, Еленско /1873 — 1878/.
☐ Ибришимова, П. Към историята на училищата във Великотърновски окръг през Възраждането. — *ИОМ — В. Търново*, 3, 1966, с. 100.

ДАВИД
/неизв./
Зограф. Работи в Елена през първата пол. на XIX век.
☐ Мантов, Д. Елена. С., 1964, с. 42.

ДАВИД
/неизв./
Свещеник в Криворечна паланка през 1833 г.
☐ Македонски, М. Спомени. С., 1925, с. 21.

ДАВИД
/1838 — 1901/
Роден в Троян. Монах в Батошевския м-ир от 1858 г. и негов игумен от 1874 до 1901 г. По време на Апр. въст. е измъчван от турците. Умира в Батошевския м-ир.
☐ ДА — В. Търново, ф. 805к, оп. 1, а. е. 75, л. 48.

ДАВИДОВ, Димитър
/неизв./
От Криворечна паланка. Учител там от ок. 1864 до 1886 г. След Осв. е учител в девическото педагогическо у-ще в София.
☐ НА БАН, ф. 52к, а. е. 327, л. 3; Бобчев, И. Македонските българи..., с. 19; Иванов, Й. Северна Македония. С., 1906, с. 193.

ДАВИДОВ, Иван
/неизв./
Учител. Спомоществовател от Разград за: „Служба св. Харалампия“, превел Н. Рилски /1843/; „Първичка бълг. граматика“ на Ив. Богоров /1844/; „Игиономия“, превел С. Доброплодни /1846/; и от Свищов за „Писменница на славянскийа язик“, наредил Ив. Момчилов /1847/.

ДАВИДОВ, Н.
/неизв./
Учител в Провадия през 60-те години на XIX век.
☐ Ников, П. Българското възраждане..., с. 42.

ДАВИДОВ, Пеню /Петър/ — вж. *Карапапазов,* Петър

ДАВИДОВ, Прокопи
/ок. 1851 — неизв./
Роден в Болград в семейството на бълг. емигранти. Завършва Болградската гимназия /ок. 1869/ и като неин стипендиант следва медицина в Париж /1870 — 1875/. Лекар в Румъния.
☐ Сюпюр, Е. БЕИР, с. 142.

ДАВИДОВ, Сава

/неизв./

Учител в Провадия след 1850 г.

☐ Радов, Ив. Възраждането на българщината в Провадия. — *ИВАД*, 4, 1911, с. 42; Ганчев, Н. Провадия в своето минало и настояще. С., 1929, с. 77.

ДАВРИЕЛОВ, Хр. П.

/неизв./

Учител в Чинели, Добруджа, през 1878 г.

☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 223.

ДАВЧЕВ, Димко Х.

/неизв./

Роден във Велес. Учи в родния си град и учителства там от 1845 до 1848 г.

☐ Чочков, Хр. Велес, с. 22; Кънчов, В. Избрани произведения. Т. 2. С., 1970, с. 228.

ДАГОРОВ /ПАВЛОВ/, Константин Николов

/неизв./

Роден в Калофер. Син на търговеца абаджия Никола Павлов. Брат на Лазар и Павел *Дагорови*. Завършва Военномедицинското у-ще в Цариград /1872 — 1877/. По време на РТОВ служи като военен лекар в турската армия в Батум /Батуми, СССР/ — IV ерзерумска армия. Успява да избяга и се прибира в Карлово. След Осв. е лекар и в Карнобат, Пловдив и Сливен.

☐ Начов, Н. Цариград, с. 145; Начов, Н. Калофер, с. 379; Стефанов, В. Българската медицина през Възраждането. С., 1980, с. 212.

ДАГОРОВ /ПАВЛОВ/, Лазар Николов

/1845 — 1920/

Роден в Калофер. Брат на Константин и Павел *Дагорови*. Учи при Ботьо *Петков*, в бълг. у-ще в Цариград от 1863 г. и в Галатасарайския лицей. Завършва Военномедицинското у-ще /1870/ с чин санитарен капитан. Член на БПД „Промишление“ и негов подпредс. Като военен лекар в турската армия е в Батум /Батуми, СССР/ и в Карс /Турция/. По време на РТОВ предава ценни сведения на руското командване на Кавказкия фронт. След Осв. се завръща в Б-я и работи в системата на гражданското и военно-санитарното ведомство: полкови лекар на XIII рилски полк, лекар в Карлово, Самоков, Кюстендил и Пловдив. Член на к-та „Единство“ в Пловдив. Депутат в Областното събрание и подпредс. на Постоянната комисия в Изт. Румелия. Народен представител в XVII ОНС /1914 — 1919/. Член на Националнолибералната партия. Умира в София. Временен дописник на в. „Македония“ /1871/, сп. „Читалище“ /1871/, в. „Право“ /1872/.

☐ Кьойбашиев, Ст. Бележки за Калофер. — Сб. Калоферска дружба. 2. С., 1924, с. 130; Начов, Н. Цариград, с. 147; Начов, Н. Калофер, с. 379; Стоянов, М. БВК, с. 74; Стефанов, В. Българската медицина през Възраждането. С., 1980, с. 212.

ДАГОРОВ /ПАВЛОВ/, Павел Николов

/неизв./

Роден в Калофер. Брат на Константин и Лазар *Дагорови*. Учи в родния си град и в бълг. у-ще в Цариград. През 1863 г. постъпва в подготвително военно у-ще в Цариград, но с. г. като турски държавен стипендиант заминава за Париж, където следва архитектура. По време на Френско-пруската война /1870/ стипендията му е прекратена и П. Д. се завръща в Б-я. Учител в Ст. Загора /1875 — 1876/. Преводач в щаба на ген. М. Д. Скобелев по време на РТОВ. След Осв. е пом.-префект в Бургас; префект в Ст. Загора /1882/; директор на земеделието, търговията и общите сгради в Пловдив /1884/; окръжен управител във Варна. Умира в Пазарджик.

☐ НА БАН, ф. 46к, а. е. 22, л. 1 — 5; Илиев, Ат. Спомени. С., 1926, с. 158; Начов, Н. Калофер, с. 377.

ДАЕВ, Желю

/неизв./

Учител в Кара омур /Смилец/, Силистренско, през 1870 г.

☐ Люлюшев, М. РБО, с. 156; Тонев, В. Добруджа, с. 274.

ДАЖЕВ, Даниил

/1781 — неизв./

Свещеник в колония Табак, Бесарабия, през 1829 г.

☐ Радкова, Р. Нови данни..., с. 109.

ДАЙНЕЛОВ /ДИНОЛОВ/, Йосиф Г.

/1839 — 16 ноем. 1891/

Роден в Русе. Учи в Цариград и Атина. Учител в Русе; търговец в Цариград и Русе. Участва в църковнонац. и рев. д-ние. Подпомага материално бълг. ученици в чужбина. След Осв. до смъртта си е съдебен служител в Русе. Временен сътрудник на в. „Цариградски вестник“ /1858 — 1860/, в. „България“ /1859/ и сп. „Български книжици“ /1860, 1862/. Превежда „Преселението въ Бразилия. Нравствена повест. Побългарили И. Г. Дайнелов и М. Зафиров“, публикувана в „Цариградски вестник“ /1859/.

☐ Климент Търновски — В. Друмев. За 25 год. от смъртта му. Изследвания, спомени и документи. Под ред. М. Арнаудов. С., 1927, 39 — 40; Стоянов, М. БВК, с. 74; Леков, Д. В. Друмев. Живот и дело. С., 1976, 18 — 19, 21 — 22.

ДАЙРЕОЛУ, Теофану

/неизв./

От Ст. Загора. Учителка в Котел през 1874 г.

☐ ДА — Варна, ф. 75к, оп. 1, а. е. 8, л. 143.

ДАКОВСКИ, Петко Велчев

/неизв./

Учител в Липница, Оряховско, от 1874 до 1881 г.

☐ 105 г. основно училище „Кирил и Методий“, с. Липница, Софийско. Юб. в. 20 окт. 1968.

ДАКОВСКИ, Тинко Ст.

/неизв. — 1869/

Роден в Българени, Ловешко. Завършва класно у-ще в Ловеч. Учител в Дреново, Ловешко, и в Българени /1868 — 1869/. Въвежда взаимната метода.

☐ Христов, П. История на учебното дело в село Българени /Ловчанска околия/. — В: Ловеч и Ловчанско. Кн. 4. С., 1932, с. 46.

ДАЛАКЧИЕВ, Ненчо Милков

/1854 — 1924/

Роден в Медвен, Котленско. Учител и свещеник в селото /ок. 1870 — 1877/. След Осв. е свещеник в Медвен.

☐ НБКМ — БИА, ф. 147 /Ненчо Милков Далакчиев/; Йорданов, В. Село Медвен. С., 1940, с. 31.

ДАМАНОВ, Марко

/неизв./

Свещеник в Разград. Спомоществовател за „Православное учение... Платона“, превел Ил. Стоянов /1844/.

ДАМАСКИН

/неизв./
Роден в Горни Болерци /Билково/, Еленско. Зограф. Школува в Атон. Монах. Изографисва църквата в родното си село /1805/ и църквата „Св. Никола“ в Елена /нач. на XIX век/.
☐ Василиев, Ас. БВМ, 547 — 548; Божков, Ат. Българската икона. С., 1984, с. 16, 307.

ДАМАСКИН
/неизв./
Игумен вер. на Сопотския м-ир. Спомоществовател за „Аритмет. ръководство“ на Неофит Хилендарски /1835/.

ДАМАСКИН
/неизв./
Игумен на м-ира в Белащица, Пловдивско. Спомоществовател от Пловдив за „Месецослов“ на Хр. Сичанниколов /1840/.

ДАМАСКИН
/неизв./
Игумен на Зографския м-ир. Спомоществовател за „Введение във всеоб. история“, превел Ат. Чолаков /1851/.

ДАМАСКИН
/неизв./
Свещеник във Фида бей /Велчево/, Търновско. Спомоществовател за „Писма за службата божия“, превел И. Владикин /1858/.

ДАМАСКИН
/неизв./
Свещеник в Кованлъка /Пчелище/, Търновско. Спомоществовател за „Писма за службата божия“, превел И. Владикин /1858/.

ДАМАСКИН
/неизв./
Архимандрит в Пловдив. Предс. на централното църковно настоятелство /1862/. Участва активно в църковните борби в града. Настоятел на девическото у-ще. Предс. на първия епархийски учителски събор /1870/.
☐ Ников, П. ВБН, с. 229; Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив, 1981, с. 169, 224, 230, 243, 325.

ДАМАСКИН
/неизв./
Калугер в Габровския м-ир. Учител в Чехларе, Чирпанско /1870 — 1875/.
☐ Митев, Й. История на с. Морозово. Пловдив, 1963, с. 23.

ДАМАСКИН РИЛЕЦ, митрополит Велешки /светско име Димитър Иванов Дипчев/
/1817 — 1878/
Роден в Панагюрище в семейството на занаятчия. Учи в местното у-ще, Рилския м-ир, Мелник и в Богословското у-ще на о. Халки /до 1854/. Замонашва се в Рилския м-ир. Учител в Разлог, Велес /1849 — 1856/ и Кюстендил /1858 — 1861/, където въвежда взаимоучителната метода. Ръкоположен за архимандрит. Предс. на Пловдивското епархийско настоятелство и на новообразуваната бълг. църковна община /1862/. Учител в Епархийското у-ще в града /1869/. Основава у-ще в Араповския м-ир до Станимака /Асеновград/. През 1872 г. е избран за Велешко-Струмишки митрополит, а от 1875 г. е член на Св. Синод при Бълг. екзархия в Цариград.
Автор на дописка във в. „Македония“ /1868/. Оставя в ръкопис на гръцки език автобиографични бележки, сбирка от различни нрави и обичаи в разни места на България и описания на Рилския м-ир. Участва с преводи в сб. „Неделни и празнични слова и поучения“ /1868/, издаден от Христо Г. *Данов.* Умира в Араповския м-ир.
☐ НБКМ — БИА, ф. 27, а. е. 3326, л. 298; СГОДА, ф. 1345к, оп. 1, а. е. 127, л. 2; Иванов, Й. Северна Македония. С, 1906, 372 — 373; Иванов, Й. Св. Йван Рилски и неговият манастир. С., 1917, 119 — 120; Кирил, патриарх Български. Екзарх Антим. С., 1956, 602 — 606; Стоянов, М. БВК, с. 74; Стоянов, М. Един малко известен възрожденски книжовник — Дамаскин Рилец. — В: Сб. в чест на акад. Д. Косев. С., 1974, 107 — 116.

ДАМЯН
/неизв./
Зограф. Работи през 50-те и 60-те години на XIX век в Скопско.
☐ Снегаров, Ив. Скопската епархия. — *ГСУ, БФ*, 16, 1939, с. 75.

ДАМЯН
/неизв./
Свещеник в Железничка река /дн. в СФРЮ/ през 60-те години на XIX век.
☐ В. *Турция*, II, № 35, 5 март 1866.

ДАМЯН
/неизв./
Учител в Чаушово /Ценово/, Русенско, от 1860 до 1875 г.
☐ Киров, Г. Из миналото на Ценово. С., 1972, с. 78.

ДАМЯНОВ, Благой
/неизв./
От Тресонче, Дебърско. Баща на зографите Михаил и Христо *Благоеви.* Автор на икони в църквата „Св. св. Петър и Павел“ в Пехчево /дн. в СФРЮ/ през 1861 — 1862 г.
☐ Василиев, Ас. БВМ, с. 197.

ДАМЯНОВ, Георги
/неизв./
Свещеник в Лясковец. Спомоществовател за „Месецослов или календар вечний“, наредил П. Радев /1857/

ДАМЯНОВ, Димитрий
/неизв./
Свещеник в Самоков през 40-те години на XIX век. Спомоществовател за „Общое землеописание“, превел К. Фотинов /1843/, и за „Историята на слов. болг. народ“, превел П. Сапунов /1844/.

ДАМЯНОВ, Димитър П.
/неизв./
Свещеник във врачанските села Малорад и Сираково /1872/.
☐ НБКМ — БИА, II А 2181; Летоструй, V, 1873, с. 58.

ДАМЯНОВ, Иван
/неизв./
Ученик в Русия през периода 1856 — 1870 г.
☐ Степанова, Л. Вклад России..., с. 204.

ДАМЯНОВ, Иван
/неизв./
От Враца. Учител в Суджас кьой /Водица/, Варненско /1872 — 1873/, и в Гюн Догду /Изгрев/, Варненско /1874/.
☐ Тонев, В. Бележки..., ч. 2, с. 99.

ДАМЯНОВ, Конст.
/1849 — неизв./
Роден в Лерин. Учи и учителства /1870/ в родния си град.
☐ ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 178, л. 86.

ДАМЯНОВ, Кочо
/неизв./
Учител в Цариград през 1871 г.
☐ Изложение на българското благотворително братство „Просвещение“ в Цариград, 1873, с. 7.

ДАМЯНОВ, М.
/неизв./

Роден в Ковачевец, Ескиджумайско /Търговищко/. Учител в родното си село /1871 — 1872/ и в Ендже кьой /Преславци/, Силистренско /1875 — 1876/.
☐ Сп. *Училище*, I, 1871, № 16, с. 243; Летоструй, VIII, 1876, 202 — 203; Стойков, Хр. Просветното дело в Разград през Възраждането. Разград, 1968, с. 95.

ДАМЯНОВ, Петко
/ок. 1859 — неизв./
Роден във Видин. През 1876 г. е ученик в Източния лицей във Виена.
☐ НБКМ — БИА, ф. 11, а. е. 1, л. 7 — 8.

ДАМЯНОВ, Санди
/неизв./
Свещеник в Ст. Загора през 40-те и 50-те години на XIX век. Спомоществовател за „Историята на слов. болг. народ“, превел П. Сапунов /1844/.
☐ Кънчев, М. Видрица, с. 133.

ДАМЯНОВ, Тодор
/неизв./
Ученик в Русия през периода 1856 — 1870 г.
☐ Стёпанова, Л. Вклад России..., с. 204.

ДАНАИЛ
/неизв./
Игумен на Хилендарския м-ир ок. 1760 г.
☐ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 28.

ДАНАИЛ
/неизв./
Роден вер. в Жеравна. Учи в Рилския м-ир. През 1821 г. открива у-ще в Ст. Загора, в което преподава ок. 10 години.
☐ Иванов, Ат. Черти из живота и записки на Атанас Иванов. Сливен, 1885, с. 52.

ДАНАИЛ
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Троянския м-ир за „Аритмет. руководство“ на Неофит Хилендарски /1835/.

ДАНАИЛ
/неизв./
Игумен на Елешничкия м-ир през 40-те и 50-те години на XIX век. Спомоществовател от София за: „Стихийная аритметика“, превел С. Радулов /1843/; „Истòрия на великий Александра македонца“, превел Хр. Василев /1844/; „Часови благоговейния“, превел Г. Йошев /1850/; „Евангелие поучително“ на Софр. Врачански /1856/.

ДАНАИЛ
/неизв./
Монах в Рилския м-ир. Учител във Велес през 1849 г.
☐ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 65.

ДАНАИЛ
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Кюстендил за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.

ДАНАИЛ
/неизв./
Монах. Учител в Кацелово, Русенско, от 1855 до 1860 г.
☐ Сто години Черноломски факел. Възпоменателен лист по случай стогодишнината на основно училище „Христо Ботев“. Село Кацелово, Русенско, 29 май 1966.

ДАНАИЛ
/неизв./
Свещеник в Щип през 1862 г.
☐ Шишманов, Ив. Нови студии из областта на българското възраждане. — *СбБАН*, 21, 1926, с. 343

ДАНАИЛ /Кеседжи/
/неизв./
Игумен на Рилския м-ир през 1723 г.
☐ Иванов, Й. Св. Иван Рилски и неговият манастир. С., 1917, с. 89.

ДАНАИЛОВ /ПОПДАНАИЛОВ/, Васил
/неизв. — 1902/
Роден в Кочмаларе /Отец Паисиево/, Пловдивско. Учи в Карлово. Учител в Мраченик, Пловдивско. През 70-те години на XIX век е свещеник в родното си село.
☐ Колев, Л. Духовници — участници в национално-освободителните борби на нашия народ. — *ИЦИАИ*, т. 1, 1978, 237 — 238.

ДАНАИЛОВ, Михаил
/неизв./
От Разград. Учител в Кара орман /Срацимир/, Силистренско, през 1858 г.
☐ Тонев, В. Добруджа, с. 276.

ДАНАИЛОВ, Трифон
/неизв./
Роден в Букурещ в семейството на бълг. емигранти. През 1868 г. завършва Болградската гимназия. Продължава образованието си в Медицинското у-ще и във Факултета по фармация в Букурещ /1872 — 1877/. Вер. остава на работа в Бесарабия. Умира в Болград.
☐ Сюпюр, Е. БЕИР, с. 143.

ДАНАИЛОВ, Трифон Платонов
/неизв./
Роден в Болград в семейството на бълг. емигранти. Завършва Болградската гимназия, след което е учител по латински език в долния курс на същата гимназия /1875 — 1878/. След Осв. продължава да учителства там.
☐ Доросиев, Л. Нашите..., с. 174; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 142.

ДАНАИЛОВ, /ПОПДАНАИЛОВ/, Христо
/неизв./
Свещеник в Плевен. Спомоществовател за „Православное учение... Платона“, превел Ил. Стоянов /1844/.

ДАНАИЛОВИЧ, Христо
/неизв./
Свещеник и учител в Русе през 40-те и 50-те години на XIX век. Спомоществовател за: „Месецослов“ на Хр. Сичанниколов /1840/; „Историята на слов. болг. народ“, превел П. Сапунов /1844/; „Кратка география“ на Ив. Андреев /1851/; „Михал“ на С. Доброплодни /1853/.
☐ Попов, Н. Описание на Русчук за времето от 1860 до 1879 г. Русчук, 1928, с. 16.

ДАНЕВ, Г.
/неизв./
Роден в Сливен. През 1874 г. учи в Кенигрец, Чехия, на издръжка на ДД. След завършване на образованието си е задължен да учителства в Б-я.
☐ Отчет на настоятелството на Българската Добродетелна дружина в Букурещ за 1874 г. — *Уч. пр.*, 1907, № 12, Неофициален отдел, с. 264.

ДАНЕВ, Иван
/неизв./
Роден в Русе. Завършва русенското класно у-ще /1869/ и гимназия в Табор, Чехия /1869 — 1873/, издържан от Русенската община. Учител и театрален деец в Русе /1873 — 1877/. Участва в РТОВ. Народен представи-

тел в УС. Завършва административни науки в Париж /1881/. Окръжен управител в Търново, служител в М-вото на правосъдието, член на Кодификационната комисия при МС /1884/, преподавател по френски език във Висшето училище в София през 1888 — 1889 г. Дописен /1881/ и редовен /1884/ член на БКД. Временен сътрудник на сп. „Читалище“ /1874 — 1875/, „Периодическо списание“ /1874, 1876/, сп. „Ден“ /1875/.

□ Доросиев, Л. Нашите..., с. 86; Чилингиров, Ст. БЧ, с. 405; Ганчев, Д. Спомени. 1864 — 1887. С., 1936, с. 30; Стоянов, М. БВК, с. 74; Великовски, П. Просветната и театрална дейност на читалище „Зора“ до Освобождението. — В: 100 години читалище „Зора“ — Русе. Юб. сб. С., 1967, 8 — 9, 22; ЕБ, т. 2, с. 223.

ДАНЕВ, Стоян Петров
/28 ян. 1858 — 30 юли 1949/
Роден в Шумен в бедно семейство. Зет на Тодор *Бурмов*. Учи в родния си град, завършва гимназия в Прага /1873 — 1878/, издържан от Евлогий *Георгиев* и Маринчо Бенли. Доброволец в четата на Филип Тотю по време на СТВ. Следва право в Цюрих, Лайпциг и Хайделберг, като завършва с докторат /1881/, и политически науки в Париж /1883/. След завръщането си в Б-я работи в М-вото на финансите като гл. инспектор /1883 — 1884/; член на Кодификационната комисия при МС. През 1884 г. си подава оставката и става адвокат. Частен хоноруван доцент по международно право във Висшето у-ще в София /1894 — 1898/. Народен представител на Врачанска околия /1894/. Предс. на V ВНС /9 юни — 9 юли 1911/ и XV ОНС /15 окт. 1911 — 1 юни 1913/. От 1897 г. е начело на Умеренолибералната партия, а от 1899 г. — на Прогресивнолибералната партия. М-р на външните работи и изповеданията /20 февр. 1901 — 6 май 1903; 1 юни — 4 юли 1913/; м-р предс. /22 дек. 1901 — 6 май 1903/. Ръководител на бълг. делегация на мирната конференция в Лондон за сключване на мирен договор /19 май 1913/. По време на Междусъюзническата война е отново м-р предс. /1 юни — 4 юли 1913/. М-р на финансите /28 ноем. 1918 — 16 април 1920/. От 1916 г. е редовен проф. в Свободния у-т по дипломатическа история на Б-я. Предс. на БЧК /1924 — 1939/; подпредс. на Международния съюз на Червения кръст в Женева. През 1930 г. чете лекции по международно частно право в Хага; участва в международни конгреси. Член на постоянния Арбитражен съд в Хага; на бълг. и международни д-ва и и-ти. Автор на юридически и исторически трудове, статии, сказки, речи и др. Редактира в. „Средец“ /1883 — 1884/. Умира в София.

Христо Г. Данов

□ НБКМ — БИА, ф. 15 /Стоян Данев/; ф. 12, а. е. 58, л. 319 — 320; Данчови. БЕ, с. 327; Джумалиев, Г. Участие на доброволци от Шумен в Сръбско-турската война 1876 г. — *ГМСБ*, № 1, 1975, с. 208.

ДАНИЛ
/неизв./
Роден в Москополе /дн. в СФРЮ/. Свещеник. През 1802 г. отпечатва със средства на митрополит Нектарий, вер. в печатницата на м-ира „Св. Наум“, речник на четири езика — бълг., гръцки, влашки и албански.

□ Иванов, Й. Български старини..., 63 — 64.

ДАНИЛОВ, Иван
/неизв./
Учител в Севлиево през 1877 и 1880 — 1881 г.

□ Беязов, В. Училище и училищни дейци в Севлиево, 1818 — 1918. — *Уч. пр.*, 1923, № 6, с. 386; Пешев, П. Историческите събития и живота ми от навечерието на освобождението ни до днес. С., 1929, с. 68.

ДАНОВ, Кирил
/1847 — 1907/
Роден във Белиш, Троянско. Учител в манастирското у-ще в Троян /1869/, в Ново село, Севлиевско, и Силистра. През 1871 г. става член на РК в града. Арестуван от май до авг. 1876 г., последователно е в затворите в Ловеч, Търново и Русе. След Осв. е игумен на Троянския м-ир /1898 — 1903/.

□ В. *Източно време*, I, № 34, 5 окт. 1874; Стойчев, Д. Тетевен, минало и днес. С., 1924, с. 57; Максим, митрополит Пловдивски. Автобиография и спомени. С., 1930, с. 13; Илиев, Вл. Град Троян през XIX век. Исторически материали. С., 1933, 44 — 49.

ДАНОВ, Сава
/неизв./
Свещеник във Видраре, Орханийско (Ботевградско). Спомоществовател за „Венец азбучний“, превел И. Вълков /1863/.

ДАНОВ, Тануш
/1852 — неизв./
Роден в Стояково, Кукушко. Завършва гръцко класно у-ще /1868/. От 1870 г. е учител в различни селища на Македония. През 1908 — 1909 г. е учител в Струмица.

□ ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 362, л. 211.

ДАНОВ, Христо Груев
/27 юли 1828 — 11 дек. 1911/
Роден в Клисура. Син на абаджията Грую Брайков Данов и на Кита Груевица. Учи в местното килийно у-ще /1835/, продължава в класното у-ще в Панагюрище при Сава *Радулов* /1841 — 1842/. Учи занаят в Пловдив при майстор чохаджия. Продължава учението си в Копривщица при Найден *Геров* и Йоаким *Груев* /1847 — 1849/. През 1849 г. е назначен за пом.-учител в Пловдив и същевременно учи в класното у-ще „Св. св. Кирил и Методий“ при Найден Геров /1853 — 1856/. Учител в Стрелча, Панагюрско /1850 — 1851/, и в Перущица /1851 — 1853/, където въвежда взаимоучителната метода на обучение. Учителства и в Клисура /1856 — 1857/, отваря класно у-ще и основава първото ч-ще. В съдружие с Ячо (Йоаким) *Трувчев* и Нягул *Бояджийски* основава в Пловдив „Дружествена книговезни-

ца“ /1857/. През 1867 г. открива клонове на книжарницата в Русе и Велес. До 1878 г. печата главно учебници в Белград, Будапеща и Виена. Съставя и превежда учебници и учебни пособия. Издава и първите стенни географски карти за бълг. у-ща. Редактира и „Летоструй или домашен календар“ /1869 — 1876/. По време на Апр. въст. е арестуван. След като е освободен, се установява в Свищов, където посреща руските войски. Заедно с Янко *Ковачев* открива бълг. печатница във Виена /1874/, която пренася в Пловдив /1878/, и започва издаването на в. „Марица“ /1878 — 1885/. През 1880 г. открива клонове на книжарницата си в София, Лом и Русе. Народен представител в Областното събрание на Изт. Румелия /1882/, в III ОНС /1882 — 1883/, кмет на Пловдив /1886 — 1889/. Дописен /1881/ и почетен /1900/ член на БКД. Умира в Пловдив.

ЛѢТОСТРУЙ
или
ДОМАШЕНЪ
КАЛЕНДАРЪ
1869

„Летоструй или домашен календар“ /1869/ — издател Хр. Г. Данов

Автор на преводи, учебници, учебни помагала, църковни книги и др.: „Старопланинче. Календар за 1856 високосна година, която има 366 дни. С прибавление правила за холера. Нарядил Х. Г. Данов. В Белградска книгопечатня [1856]“; „Пространий православний катихизис. Превел Х. Г. Данов, а издали И. Г. Трувчев и Х. Г. Данов. Белград, в Княжеско-сръбската кногепачтня, 1858“; „Пространна числителница с прибавление приличните задатци на всяко действие. Нарядил Х. Г. Данов. Издава ся от съдружеството на Българската книгопродавница в Пловдив. Пеща, 1859. У книгопечатн. Алоизия Бучянский“; — “Теоретическа и практическа числителница. Съставил Хр. Г. Данов. Второ издание, съвсем преработено и допълнено. Книжярница на Хр. Г. Данов и Сие в Пловдив, Русчюк и Велес, 1868. Във Виена, у книгопечатн. Л. Сомерова“; — “3. издание с 20 фигури [1868?]“; — „Теоретическа и практическа числителница (от най-новите по тоя предмет съчинения), съставил Хр. Г. Данов. Трете издание, 1870“; — „Теоретическа числителница по най-новите за тоя предмет съчинения. 1870 [извлечение от предидущата]“; — “Теоретическа и практическа числителница за ученици от средните класове и за самоуци. По най-добрите от тоя вид съчинения, съставил Хр. Г. Данов. Четвърто оправено издание. Книжарница на Хр. Г. Данов в Пловдив, Русчюк и Велес, 1874. /Печатница на Българското отделение Янко С. Ковачев и Сие/ [Виена]“; „Кратка числителница за малки детца. Нарядил Х. Г. Данов. Издава ся от съдружеството на Българската книгопродавница в Пловдив. Пеща, 1859. У книгопечатн. Алойзиа Бучянский“; „Примери за краснописание на български язик. Написал Хр. Г. Данов. Пеща, 1859“; — “2. издание /Прераб. и допълн./Lith. Anst. v. Ig. Laufer, Pest, 1868“; — 2. [= 3.] изд. Lith. Anst. Ig. Laufer, Pest, 1872“; „Пространно священо битописание на църквата от вехтий и новий завет със 101 изображения. Нарядил Х. Г. Данов. Издава ся от съдружеството на Българската книгопродавница в Пловдив. Пеща, 1859. У книгопечатн. Алойзиа Бучянский, 1859“; — [2. изд.?] „Във Вена, у книгопечатн. Л. Сомера, 1864“; — “Второ издание, преработено. Със 100 изображения, 1867. /В Пеща, у книгопечатн. А. Бучянский/“; — “Трете издание, 1872“; „Буквар за малки деца. От Хр. Г. Данов. Виена, 1861“; — “Второ издание. Книжарница Хр. Г. Данов в Пловдив, Русчук, Велес. Във Виена, у книгопечатн. Л. Сомерова, 1864.“; — “Трето издание, 1866“; — 4. издание, 1867; — “Малък буквар от Хр. Г. Данов. 5. издание, 1868“; — “Буквар за малки деца. /Малък буквар./ 7. издание, 1874“; „Буквар или взаимноучителни таблици от Х. Данова. 1862. Издава ся от книжницата на Хр. Г. Данов и на съдружеството в Пловдив“; „Второ издания, 1864“; — 3. издание, 1866; — “Четвърто издание, 1868. — Малка книжица“; — 5. издание, 1872; „Взаимноучителни таблици. Издават ся от книжницата на Хр. Данова и съдр. у Пловдив, 1862. Във Вена, у книгопечатн. Л. Сомера. 36 табл. на картон в папка“; „Разпис на книгити, что ся намират за продан у книжницата на Хр. Данова и на съдружеството у Пловдив, 1862. /Във Вена, у книгопечатн. Л. Сомера./“; „Пространний християнский катихизис за православната съборна восточна черква. [от Филарет Московски митрополит]. Превел Хр. Г. Данов. 1863. Издава ся от книжницата на Хр. Г. Данова и на съдружеството в Пловдив. /Във Вена, у книгопечатн. Л. Сомера/“; — “Второ издание, 1869“; — “Трете издание, 1873“; „Кратък православен катихизис за малки деца. От Хр. Г. Данова във Виена, у книгопечатн. Л. Сомер, 1863“; „Кратка свещена история за деца от Хр. Г. Данова, 1863. Издава ся от книжницата на Хр. Г. Данова и на съдружеството в Пловдив. /Във Вена, у книгопечатн. Л. Сомера/“; „Ясен I. Приказка из българската история [от Сигиз. Милковски]. /От полски/ превел Б. Димитров. Болград, в училищната книгопечатница, 1864.“; „Землеописателен учебен атлас в двадесят и четире-карти. От Хр. Г. Данов. Издава ся от книжярницата на Хр. Г. Данов и друж. в Пловдив. 1865. /Печатница Л. Сомерова у Вена [картите] в литограф. Обенхаймера/, 1865“; — 2. изд., 1874; „Малък учебен атлас в девят карти. Съдържание: 1. Горооописателна карта на земното кълбо. 2. Горо- и водописателна карта на Европа. 3. Карта за Европа в граждански прегляд. 4. Горо- и водоописателна карта на Азия. 5. Карта за Азия в граждански прегляд. 6. Африка в граждански преглад. 7. Северна Америка. 8. Южна Америка. 9. Австралия и Великий океан. От Хр. Г. Данов. Издава ся от книжярницата на Хр. Г. Данов и друж. в Пловдив, 1865“; „Разпис на книгите що ся намират за продан у книжарницата на Хр. Г. Данова и друж. в Пловдив, 1866. /Цариград, везир-хан, у книгопечятн. на А. Минасиан и съдр.“; „Четанка от Хр. Данова. Вена, 1866“; „Наръчна сметачка на лесно пронамирание стойността на едно купено или продадено нещо и за пресметва-

ние лихвата на известна майка /капитал/, дадена с определена десятнина и за известно време. От книжярницата на Хр. Г. Данов и сие в Пловдив, Русчюк, Велес, 1867. /Във Вена, у книгопечатн. Л. Сомерова./“; „Втора четеница за ученици в средни училища с 25 изображения. Събрал и нарядил Хр. Г. Данов. Книжярницата на Хр. Г. Данов и сие в Пловдив, Русчюк, Велес, 1868. /Във Виена, у книгопечатн. Л. Сомерова./“; — “Второ издание, 1870“; — “Трете издание, 1872“; — “Четвърто издание, 1874. /Печатница на Българското отделение Янко С. Ковачев и с-е./ [Виена]“; [Редактирал]“ Неделни и празнични слова и поучения, извлечени из творенията на цръковни проповедници. Издадени в две части. Книжярницата на Хр. Г. Данов и сие в Пловдив, Русчюк, Велес, 1868. /В книгопечятницата Л. Сомер у Вена/. Църк.-слав. букви. Чяст пръва и част втора“; „Разпис на новопечатаните учебници, що ся намират за продан в книжарницата на Хр. Г. Данов и сие, Пловдив, Русчук, Велес. Виена, 1875. Печатница на Янко С. Ковачев“; „Часослов во употребление святия православния церкве восточнаго вероизповедания. Книжарницата на Хр. Г. Данов в Пловдив, Русчук, Велес, Виена, 1875“.
☐ НБКМ — БИА, ф. 289 /Книгоиздателство „Хр. Г. Данов“/; ф. 22, а. е. 21, л. 8; а. е. 109, л. 7; ф. 174, а. е. 4, л. 91 — 107; II Д 2249, II Д 2256; ф. 389, а. е. 6, л. 3 — 4; а. е. 14, л. 1 — 2; НБИВ — БИА, ф. 2, а. е. 49, л. 1 — 2; ф. 3, а. е. 55, л. 1 — 2; а. е. 111, л. 1 — 2; а. е. 122, л. 1 — 2; а. е. 124, л. 1 — 2; а. е. 125, л. 1 — 2; а. е. 204, л. 1 — 2; а. е. 769, л. 3 — 4; ЦДИА, ф. 31, оп. 1, а. е. 19, л. 1 — 2; Христо Груев Данов. 1855 — 1905. Юб. сб. Пловдив, 1905; Барутчийски, Ив. Христо Г. Данов. Биографичен очерк. Пловдив, 1905; Бобчев, И. Христо Г. Данов. Живот и народно-просветителна деятелност. С., 1905; Рачев, Д. Христо Груев Данов. С., 1929; Петканчин, В. Христо Груев Данов. Пловдив, 1933; Атанасов, Т. Христо Г. Данов. С., 1938; Стоянов, М. БВК, 75 — 77; Бръзицов, Хр. Български книгоиздатели. С., 1976, 11 — 20; Ванев, Ив. Христо Г. Данов и учебното ни дело. — *Нар. просвета*, 1978, № 6, 94 — 101.

ДАНЧЕВ, Васил
/неизв./
Свещеник в Тюркмешлии /Рупките/, Чирпанско. Спомоществовател за „Кратка всеобща история от Смарагдова“, превел Й. Груев /1858/.

ДАНЧЕВ, Драган
/неизв./
Учител в Тулча след Кримската война /1853 — 1856/.
☐ Люлюшев, М. РБО, с. 167.

ДАНЧЕВА, Руца
/неизв./
Родена в Разград. Завършва девическо у-ще в родния си град. Учителка в Арнаут /Пороище, дн. към Разград/ и Разград през 70-те години на XIX век.
☐ Сп. *Училище*, I, № 16, 23 април 1871, с. 243; Стойков, Хр. Просветното дело в Разград през Възраждането. Разград, 1968, с. 94.

ДАНЧИН, Петър
/неизв./
Францискански монах. В нач. на XVIII век е наместник /м-р/ на Бълг. францисканска провинция.
☐ Радкова, Р. Българската интелигенция през Възраждането. С., 1986, с. 152.

ДАНЧОВ—ЗОГРАФИНА
Попгеоргиев, Георги
/27 юли 1846 — 19 февр. 1908/
Роден в Чирпан в семейството на търговец. Брат на Никола *Данчов*. Баща на Иван и Никола Г. Данчови, автори на еднотомна енциклопедия /1936/. Учи при тревненеца Уста Кънчо /1859/. Работи с Алекси *Атанасов* в Араповския м-ир /при Асеновград/ от 1860 до 1861 г. В олтара на Араповския м-ир /1864/ изписва евангелски сцени, композиции с теми от живота на св. Иван Рилски и св. св. Кирил и Методий, рисува изображения на бълг. светици. Изучава литографската техника при арменеца Исариян /1865/ в Цариград. Прави копие на литографията на Николай *Павлович* „Райна княгиня в пещерата“ и портрет на Митхад паша /1872 — 1873/. По поръчка на Найден *Геров* рисува /1866 — 1867/ 19 табла /цветни рисунки върху картон/ с бълг. носии и битови сцени за Всеруската етнографска изложба в Москва /1867/. От този цикъл е запазена само картината „Тракийско хоро“ /1866/. Основател на ч-ще в Чирпан /1867/. През 1867 г. прави първия си автопортрет. Изписва свода на сопотския м-ир „Св. Спас“ /1869/ и свода на църквата на девическия м-ир в Казанлък /1871/. Автор на икони и портрети: Пейо Кюркчията /1869/, Сребрьо Стойновски /1870/ и др. Предс. на РК в Чирпан. Приятел и сподвижник на В. *Левски*, Атанас *Узунов* и др. След Хасковското покушение над хаджи Ставри /1873/ Г. Д. е осъден на вечно заточение в Диарбекир. В Одринския затвор рисува с креда портрети на Константин *Доганов*, Христо Илич и автопортрет /1873/. В Диарбекир рисува няколко портрета, които не са запазени; тук пише и първото бълг. ръководство по перспектива. Избягва от заточение /1876/ и до пролетта на 1877 г. е в Одеса. Участва в РТОВ като опълченец и военен кореспондент. След Осв. работи в Свищов, Пловдив и София. Няколко месеца е учител в Пловдив /1880/, като пом.-кмет на Пловдив участва в организирането на Пловдивското изложение /1892/. Автор на фигурални композиции /“Трагедията на България“/ и на редица портрети: на Александър II /1878/, Иван *Вазов* /1879/, Никола Г. *Данчов* /1885/ и др. Участва в Съединението /1885/. Член на Временното правителство в Пловдив /1885/. Неколкократно е избиран за народен представител. Рисува серия портрети на възрожденски дейци: няколко на В. *Левски*, Хр. *Ботев*, Захари *Стоянов* и Г. С. *Раковски*. Редактира в. „Таласъм“ /1890/, в който отпечатва свои карикатури. След 1901 г. работи икони на църкви из цялата страна. Умира в София.
☐ ЦДИА, ф. 740, оп. 1, а. е. 7, л. 5; Събчев, Н. Чирпан, с. 133; Василиев, Ас. Една стогодишнина. Георги Данчов — Зографина. — *Изкуство*, 1946, № 10, 793 — 795; Данчов, Ив. Георги Данчов. — Във: Възрожденски художници. С., 1956; Цончева, М. Българско Възраждане. Живопис и графика. С., 1962, 73 — 74; Жечев, Н. Из кореспонденцията на българските политически затворници и заточеници от 60-те — 70-те години на XIX век. — *ИДА*, 7, 1963, с. 258; Василиев, Ас. БВМ, 625 — 636; Георги Данчов — Зографина. 1846 — 1966. Юб. л. по случай 120 години от рождението на големия художник революционер. Чирпан, 24 ноем. 1966; Динова-Русева, В. Художникът — заточеник. — *Изкуство*, 1967, № 3, 20 — 24; Божков, Ат. Делото на Георги Данчов. — *Изкуство*, 1972, № 1, 21 — 26.

ДАНЧОВ, Иван
/неизв. — 1877/

Свещеник в Златарица, Еленско, от 50-те до 70-те години на XIX век. Убит по време на РТОВ.

☐ В. *България*, I, № 11, 6 юни 1859; Чолаков, Г. Един априлец — свещеник Иван Златарски. — В: Сб. Априлското въстание..., с. 247.

ДАНЧОВ Попгеоргиев, Никола

/25 ноем. 1848 — 28 март 1928/

Роден в Чирпан. Брат и ученик на художника Георги *Данчов—Зографина*. Работи стенописи и икони в църквите на чирпанските села Нова махала /1871/, Ишиврен /Изворово/ през 1872 г., Мурсалково /Спасово/ през 1872 г. и Лаханлии /Ветрен/ през 1878 г.; в Карнобат, Чирпан, в пловдивските села Брезово и Елешница. Заточен за рев. дейност в Ангора /Анкара/ през 1876 г. Освободен след Санстефанския мирен договор. След Осв. рисува в Пловдив и околните села. Автор на икони в Карнобат /1881/.

☐ Събчев, Н. Чирпан, с. 133; Василиев, Ас. БВМ, с. 637

ДАНЧОВ, Петър Иванов /псевд. Драган Сливиус/

/5 февр. 1856 — 8 февр. 1913/

Роден в Сливен. Произхожда от еснафско семейство. През 1872 г. е изпратен от Сливенската община със средства от фонда на д-р Иван *Селимински* да учи в Кенигрец, Чехия. Завършва класическа гимназия /1878/ и продължава образованието си в Юридическия ф-т на Пражкия у-т, издържан от ДД. През 1880 г. се премества да учи същата специалност в Йена. Завършва с докторат /1881/. Завръща се в Сливен, където е редактор на в. „Съветник“ и адвокат /1881 — 1882/. Член на Върховното съдилище в Изт. Румелия /1882 — 1884/; предс. на Касационния съд; м-р на правосъдието /27 ноем. 1900 — 20 февр. 1901/. Управляващ М-вото на търговията и земеделието /12 ян. — 20 февр. 1901/. Преподавател, доцент и професор по римско право във Висшето у-ще в София /1892 — 1913/; декан на Юридическия ф-т /1899 — 1900/. Редактира в. „Южна България“ /1883 — 1885/ и „Юридическо списание“ /1888 — 1899/. Дописен /1898/ и действителен /1900/ член на БКД.

До Осв. публикува една статия в сп. „Читалище“ /1874/ за братя Миладинови и тяхната дейност.

☐ НБКМ — БИА, ф. 14, а. е. 2046, л. 1; ф. 19, а. е. 84, л. 14; II В 9280, л. 60; II В 9284; II В 9286; ЦДИА, ф. 700, оп. 1, а. е. 9, л. 1 — 2; Табаков, С. Сливенски будители вън от Сливен. — В: Юб. сб. на бълг. нар. ч-ще „Зора“ — Сливен, с. 262; Табаков, С. Сливен, 516 — 517; Данчови. БЕ, с. 330; Стоянов, М. БВК, с. 77.

ДАНЧОВИЧ, Георги А.

/неизв./

Учител по френски език в Русе /1857, 1868 — 1869/.

☐ ДА — Русе, ф. 43к, оп. 1, а. е. 3, л. 16 — 17; Орловски, Ст. Из историята на учебното дело в Русе до Освобождението. — *Уч. пр.*, 1906, № 10, с. 1078.

ДАРАДЖАНОВ, Дригия Ж.

/неизв./

Учител в Авлалии /Палаузово/, Ямболско, от 1871 г.

☐ Пенев, Т. Село Люлин /Ямболски окръг/. Исторически страници. С., 1968, с. 213.

ДАРАКЧИЕВ, Т.

/неизв./

Роден в Белица, Разложко. Учителства в родното си село и в Разлог /до 1883/. Заточен в Мала Азия от турското п-во за противодържавна дейност /1883/.

☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 15, л. 38; Молеров, К. Из културното и обществено минало на Банско. — *Мак. пр.*, 1932, № 4, с. 41.

ДАСКАЛОВ, Ангел

/неизв./

Роден в Ковачевица, Неврокопско /Гоцеделчевско/. Брат на Димитър и Тома *Даскалови*. Учител в родното си село през 70-те години на XIX век.

☐ Златаров, С. Село Ковачевица, Неврокопско. — *Родопски напредък*, 1912, № 5 — 6, с. 122.

ДАСКАЛОВ, В. Т.

/неизв./

Учител в Кутлу бей /Неофит Рилски/, Варненско, през 1873 г. Дарява средства за изграждане на бълг. църква и девическо у-ще във Варна /1873/.

☐ ДА — Варна, ф. 79к, оп. 1, а. е. 9, л. 73; Тонев, В. Бележки..., ч. 2, с. 82.

ДАСКАЛОВ, Вл.

/неизв./

Учител в Разлог преди Осв.

☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 117, л. 6 — 7, 22 — 23.

ДАСКАЛОВ, Генко Христов

/неизв. — 1859/

Роден в Трявна в многодетното семейство на търговеца Христо Даскалов. Брат на Евстатий *Даскалов*. Племенник на Васил *Априлов*. Учи в Букурещ и Одеса. Занимава се с търговия.

☐ В. *България*, I, № 39, 19 дек. 1859.

ДАСКАЛОВ, Гено Илиев

/неизв./

От Арнаут кьой /Иречеково/, Ямболско. Учител в селото /1867 — 1872/.

☐ Пенев, Т. Село Люлин /Ямболски окръг/. Исторически страници. С., 1968, с. 224.

ДАСКАЛОВ, Георги Христов

/неизв./

Роден в Дупница /Станке Димитров/ в семейството на даскал *Христо*. Брат на Димитър Хр. *Даскалов*. Учител в Дупница до 1878 г.

☐ Меджидиев, А. Дупница и бележити дупничани през епохата на Възраждането. С., 1940, 43 — 46.

ДАСКАЛОВ, Димитър

/неизв./

Роден в Ковачевица, Неврокопско /Гоцеделчевско/. Брат на Ангел и Тома *Даскалови*. Учител в родното си село през 70-те години на XIX век.

☐ Златаров, Ст. Село Ковачевица, Неврокопско. — *Родопски напредък*, 1912, № 5 — 6, с. 122.

ДАСКАЛОВ, Димитър Христов

/ок. 1850 — 1879/

Роден в Дупница /Станке Димитров/. Син на даскал *Христо*. Брат на Георги Хр. *Даскалов*. Изучава иконопис при зет си Никола Ив. *Образописов* в Самоков. Работи заедно със самоковските зографи в друганската църква „Св. Спас“, в Бельовата църква при Самоков и др. По-късно се преселва в Сърбия. Умира в Неготин.

☐ Меджидиев, А. Дупница и бележити дупничани през епохата на Възраждането. С., 1940, 43 — 46; Василиев, Ас. БВМ, с. 618.

ДАСКАЛОВ, Евстатий /Станчо/ Христов

/неизв. — 1858/

Роден в Трявна в многодетното семейство на търговеца Христо Даскалов. Брат на Генко *Даскалов*. Племенник на Васил *Априлов*. Учи в Букурещ и Одеса. Отваря търг. кантора в Браила и Търново.

☐ В. *България*, I, № 39, 19 дек. 1859.

ДАСКАЛОВ, Емануил
/неизв./
Роден в Самоков. Учи във Втора гимназия и вер. следва известно време в Новорусийския у-т в Одеса. Държавен стипендиант за 1863 г. След завръщането си в Б-я е учител в Арнаут /Пороище/, дн. кв. на Разград /1870 — 1871/.
☐ ЦДИА, ф. 111, оп. 1, а. е. 54, л. 1; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 29а, 130; ЦГИА — Л., ф. 733, оп. 147, ед. хр. 15, л. 278 — 279; сп. *Училище*, I, № 16, 26 авг. 1871, с. 243; Стойков, Хр. Просветното дело в Разград през Възраждането. Разград, 1968, с. 94.

ДАСКАЛОВ /ГЕНКОВ/, Захари Кънчев
/неизв./ —
Роден в Трявна в семейството на Кънъо *Генков*. Завършва тревненското у-ще. Учител в Трявна /1871 — 1872/ и Севлиево /1872 — 1876/. Участва в Апр. въст. След Осв. е учител в Трявна /до 1886/, околийски н-к в Панагюрище, Троян, Плевен, Ловеч.
Временен сътрудник на в. „Право" /1872 — 1873/, в. „Турция" /1873/ и в. „Напредък" /1875 — 1876/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 129, а. е. 1, л. 146, а. е. 159, л. 1, а. е. 166, л. 25 — 26; II А 2266; Даскалов, Б. Тревненското у-ще..., 58 — 59; Топузов, Ив., Ив. Сарафов. Предосвобожденски дейци за земеделска просвета. С., 1953, с. 108, 110; Стоянов, М. БВК, с. 77.

ДАСКАЛОВ, Иван
/неизв./
Учител и църковен певец в Севлиево през 40-те години на XIX век. Спомоществовател за „История на великий Александра македонца", превел Хр. Василев /1844/.
☐ Стоянов, М. Севлиево в българската възрожденска книжнина. С., 1967, с. 133.

ДАСКАЛОВ, Илия
/неизв./
Свещеник в църквата „Св. Спас" в София през 50-те години на XVIII век.
☐ Динеков, П. София, с. 9; Попов, С., И. Ранчев. Възрожденската просвета. — *История и обществознание*, 1980, № 6, с. 32.

ДАСКАЛОВ, Илю
/неизв./
Учител в Гарван, Габровско, през 60-те години на XIX век.
☐ Стефанов, Р. Исторически очерк за селата от бившата Гарванска околия. С., 1970, с. 25.

ДАСКАЛОВ, Калчо
/неизв./
От Трявна. Учител в Дебелец, Търновско, през 1863 — 1864 г.
☐ Кузманов, Н. Църква и училище. — В: Юб. кн. за село Дебелец. В. Търново, 1938, с. 135.

Николай Даскалов

ДАСКАЛОВ, Николай Георгиев
/1834 — 1900/
Роден в Самоков. Син на свещеник. Учи в Самоков, а после в Търново при Никола *Михайловски* /1851 — 1856/. Участва във въст. на капитан дядо Никола /1856/. През 1857 г. постъпва в Одеската семинария, а от 1858 до 1860 г. е ученик в Киевската семинария на издръжка на ОБН и Търновската община. Съученик на Димитър *Фингов*. През 1860 г. завършва образованието си и се завръща в Б-я. Става секретар в руското консулство във Варна. Личен приятел на Ал. Рачински. Активно участва в културния и политическия живот на българите във Варна. Един от организаторите на бълг. община в града. През 1877 г. е в Плоещ, участва дейно в сформирането на Бълг. опълчение. Вицегубернатор на Русе /юли 1877/ и Тулча /май — дек. 1878/. Участва в УС. Предс. на Варненския губернски административен съд /юни 1879/, губернатор на София /авг. 1879/. Кмет и пом.-кмет на София /1881, 1887, 1888/. Висш административен служител, член на ДС.
Автор на „О проникванье новобългарския письменности. Расуждение Юр. Венелина 1835, побългарено Н. Даскаловим, самоковцем. Цариград, 1860".
☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 29; Некролог — *Бълг. сбирка*, 1901, № 1, с. 80; Дъновски, К. Спомени. Възраждането на българщината във Варна. — *ИВАД*, 4, 1911, с. 17; Архимандрит Инокентий. Материали за историята на града Варна. — *Варненски общински вестник* /приложение/, № 215, 9 ноем. 1929; Тонев, В. Към въпроса..., 103 — 117; Тонев, В. Няколко документа за въстанията в Търновския край през 1862 и 1876 г. — *ИОИМ — В. Търново*, 5, 1972, 216 — 224; Цанев, Д. Български преводи и преработки на руски и чешки трудове в началото на XIX век. — *Векове*, 1979, № 1, с. 17; Степанова, Л. Вклад России..., с. 59, 155, 204.

ДАСКАЛОВ, Петко Танов
/ок. 1802 — 27 юни 1889/
От Влашко село /Царевец/, Врачанско. Учи в Присовския м-ир и учителства там ок. 3 години. Ръкоположен за свещеник. Учи иконопис в Трявна. Връща се в м-ира и рисува икони. Учителства в родното си село, където също изографисва църквата. Рисува още в църквите на врачанските села Типченица, Рогозен, Горна и Долна Бешовица, Лесура. Участва в борбата за църковна независимост. Във връзка с това пътува до Цариград /1857/. Заедно със сина си Минко участва в местния РК и във Влашкоселската чета по време на Апр. въст. След въст. се укриват в Присовския м-ир. След Осв. рисува в църквата в Попинци, Пазарджишко.
☐ Стоянова, Г. Възрожденски учител и иконописец. — *Векове*, 1981, № 5, 84 — 86.

ДАСКАЛОВ, Петър Андреев
/неизв./
Роден в Крамолин, Севлиевско. Зет на Бачо Киро *Петров*. Образование получава в Севлиево, след което учителства в родното си село /1872 — 1875/. Предс. на местния РК от 1875 г.

Христо К. Даскалов

☐ Неделчев, Д., Ст. Андреев. Културна история на село Крамолин. Габрово, 1838, с. 40; Йонков, Хр. Участието на българското духовенство от I Великотърновски и III Врачански революционни окръзи в Априлското въстание. — В: Сб. Априлското въстание..., с. 331, 338.

ДАСКАЛОВ, Петър К.
/неизв./
Роден в Сливен. Учител в Сатълмъш, Хаджиоглупазарджишко /Езерец, Толбухинско/, от 1868 до 1877 г. Дарява средства за изграждането на бълг. църква и девическо у-ще във Варна.
☐ НБКМ — БИА, ф. 257, а. е. 1, л. 12; ДА — Варна, ф. 79к, оп. 1, а. е. 9, л. 66; в. *Македония*, IV, № 52, 23 май 1870; Чилингиров, Ст. БЧ, с. 295; Тонев, В. Бележки..., ч. 3, с. 178.

ДАСКАЛОВ, Стамат Иванов
/10 февр. 1825 — 28 дек. 1900/
Роден в Ст. Загора. Учи в родния си град. Работи в редакцията и печатницата на „Цариградски вестник“ /1848 — 1862/, а през 1963 — 1865 г. е собственик на печатницата и заедно с Никола *Михайловски* и Тодор *Бурмов* издава в. „Съветник“ /1863 — 1865, 1870/. Превежда от гръцки език материали за вестниците, в които работи. Продава печатницата си на П. Р. *Славейков* /1866/ и става словослагател и сътрудник на в. „Гайда“ /1863 — 1867/ и в. „Турция“ /1864 — 1873/. Помощник на П. Р. Славейков в издаването на в. „Шутош“ /1873 — 1874/. Работи като словослагател и в американското библейско общество „Зорница“, като помага при редактирането на едноименния вестник. От 1897 г. до края на живота си работи в Самоков като уредник на евангелистката училищна печатница. Умира в Самоков.
☐ Кутинчев, Ст. Печатарството в България. С., 1920, с. 56; Стоянов, М. БВК, с. 78.

ДАСКАЛОВ, Тома
/неизв./
Роден в Ковачевица, Неврокопско /Гоцеделчевско/. Брат на Ангел и Димитър *Даскалови*. Учител в родното си село през 70-те години на XIX век.
☐ Златаров, Ст. Село Ковачевица, Неврокопско. — *Родопски напредък*, 1912, № 5 — 6, с. 122.

ДАСКАЛОВ, Христо Кънчев
/ок. 1820 — ок. 1865/
Роден в Трявна. Произхожда от богат и влиятелен род. След ранната смърт на баща му негов опекун е Никофор Христов, баща на Христо Н. *Даскалов*. Първоначално образование получава в родния си град. След това учи в Букурещ и в Ришельовския лицей в Одеса /1851/ като държавен стипендиант. За участие в заговор е арестуван и изгонен от Русия. Заминава за Цариград, където сътрудничи в „Цариградски вестник“. По време на Кримската война /1853 — 1856/ е преводач в Гл. щаб на руската армия. Награден със сребърен медал. Следва медицина в Москва; един от основателите на просветното сдружение „Московска българска дружина“. Завършва медицина в Петербург /1858/. Работи в Азиатския департамент при М-вото на външните работи на Русия /до 1862/; секретар на руското консулство в Белград /1862 — 1863/; в руската дипломатическа служба в Бейрут /след 1863/, където умира. Поддържа контакти с руски слависти и сътрудничи в руския периодичен печат със статии по бълг. нац. въпрос. През 1858 г. извършва проучвателни работи в търновската църква „Св. 40 мъченици“, разчита и обнародва стари каменни надписи, между които и надписите на колоните на Омуртаг и Иван Асен II. Открива и житието на Теодосий Търновски, публикувано по-късно от О. М. Бодянски. На него археологията дължи първите описания на църквите „Възнесение господне“, „Св. св. Петър и Павел“, „Св. Димитър“ и др.
Автор и преводач на: „Оруженосецат Наполеонов [от Кс. дю Местър]. Преведе Хр. Даскалов. Цареград, типографията Ц. вестника, 1853“; „Возрождение болгар или реакция в Европейской Турции. Москва, 1858“; „Стоян войвода след падането на българското царство. Трагическо представление в три действия от Х. Д., издаде Александър Василиев. Букурещ, в народната печатница, 1866“.
☐ НБКМ — БИА, ф. 129, а. е. 66, л. 30; ЦГА — М., ф. 418, оп. 273, д. 78, л. 1; ф. 459, оп. 2, д. 2064, л. 1; ЦГИА — Л., ф. 733, оп. 147, д. 311, л. 78; Шишков, Т. Д-р Хр. Даскалов. — *СбНУ*, 8, 1892, 350 — 388; Богданов, Ив. Трявна, 128 — 129.

Христо Н. Даскалов

ДАСКАЛОВ, Христо Никифоров
/6 авг. 1843 — 18 юли 1917/
Роден в Трявна в семейството на чорбаджията Никифор Христов. Учи в родния си град /1850 — 1856/ при П. Р. *Славейков* и в Габрово /1856 — 1859/ при Христодул *Костович и Тодор Бурмов*. Учителства в Трявна /1864 — 1871; 1888 — 1890; 1892 — 1899/, Лясковец /1871 — 1872/, Враца /1872 — 1880/, Оряхово

/1880 — 1888; 1890 — 1892/, Търново /1899 — 1900/. Участва в рев. д-ние. По време на Апр. въст. е арестуван и отведен във Видинския затвор. След Осв. събира етнографски материали, документи за историята на Трявна и др., които /в ръкопис/ се съхраняват в НБКМ. Част от фолклорния материал е отпечатан в СбНУ и сп. „Български преглед". Х. Д. умира в Трявна.
☐ НБКМ — БИА, ф. 129 /Христо Никифоров Даскалов/; Орловски, Ст. Из историята на учебното дело във Враца до Освобождението. — В: Материали..., 2, с. 17; Цанев, Д. Бележки по историята на учебното дело във Враца. — *Уч. пр.*, 1906, № 10, с. 1108; Харизанов, В. Христо Никифоров Даскалов /1843 — 1917/. — *Отечествен зов*, Враца, № 39, 22 май 1973; Харизанов, В. Учителите в национално-освободителните борби на град Враца. — *Векове*, 1974, № 2 — 3, с. 100.

ДАСКАЛОВ, Цветан Иванов
/неизв./
От Тулча. Учител в Гарван, Силистренско, през 1874 — 1875 г.
☐ Добрев, В. Минало и настояще. С., 1910, с. 8; Тонев, В. Добруджа, с. 279.

ДАСКАЛОВ, Цоню Кънчов
/неизв./
Тревненски зограф. Автор на икони в църквата „Св. Атанас" в Лясковец /1839/. Рисува в църква в Сливен и в Кадъ кьой /Стражица/, Търновско /ок. 1844/.
☐ Василиев, Ас. БВМ, 87 — 88; Рошковска, А. Към въпроса..., с. 38; Сб. Тревненска художествена школа. С., 1985, с. 258.

ДАЦКО
/неизв./
Учител в Лясковец през 70-те години на XIX век. Читалищен деец.
☐ Чилингиров, Ст. БЧ, с. 334.

ДАЦКОВ, Георги Пенчев
/ок. 1848 — ок. 1872/
Роден в Разград. Учи в Шумен и в Робърт колеж, Цариград. Служител в компанията, строяща жп линията Русе — Варна. Учител в Тулча /1869/, Лясковец /1870 — 1871/, Силистра /1871 — 1872/, Ловеч /1872/, Читалищен деец.
Временен сътрудник на в. „Македония" /1870 — 1871/ и сп. „Слава" /1871/.
☐ НБКМ — БИА, II А 1769, II А 2283, II А 2297; Чаушев, Сл. Учебното дело в Силистра преди Освобождението. — В: Сб. Силистра и Добруджа. 1. С., 1927, 271 — 272; Минев, Д. Лясковец, с. 111; Стоянов, М. БВК, с. 78.

ДАЧЕВ, А.
/неизв./
Учител в Габровското класно у-ще през 1869 г.
☐ Стойков, Н. Из моите спомени. — В: Юб. сб. 50 г. „Априловска" гимназия, с. 151.

ДАЧЕВ, Петър Маринов
/неизв./
Свещеник в Полски Сеновец, Търновско, от 1837 г.
☐ Лазаров, Т. Полски Сеновец. С., 1984, с. 31.

ДАЧОВ, Иван
/неизв./
Учител в Косово /Косовча/, Шуменско. Спомоществовател за „Месецеслов или календар вечний", наредил П. Радов /1857/.

ДАЧОВ, Петко
/неизв./
Учи в Брестовец, Плевенско, и учителства там ок. 1872 г.
☐ 100 години училище в село Брестовец, Плевенски окръг. Юб. л. 24 май 1966.

ДЕБЕЛИЛАШКИ, Стоимен
/неизв./
От Радибош, Радомирско. Учител в Косача, Радомирско, през Възраждането.
☐ ДА — Перник, ф. 199, оп. 1, а. е. 8, л. 47.

ДЕБЛЕЕВ, Иван
/неизв./
Ученик в Киевската гимназия през 1851 г. Съученик на Николай *Попов*, Григор *Мустаков*, Васил *Попович*. През 1854 г. се прехвърля в Киевската семинария с руска държавна стипендия.
☐ Кирил, патр. Натанаил Охридски, с. 170; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 53.

ДЕБРЕНСКИ, Нестор Д.
/неизв./
Автор на „Цветана. Смешно позорище в две действия. Съставено от Нестора Д. Дебренский. Браила, печатница Х. Д. Паничкова, 1873". Възможно е това да е пиеса на Й. Ст. Попопович, поставена от Н. Д. в Браила през 1873 г.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 79; Каракостов, Ст. БВТ, 373.

ДЕБРЯНИ, Антон
/неизв./
Резбар. Работи из Б-я през Възраждането.
☐ Семерджиев, Хр. Самоков и околността му. С., 1913, с. 231.

ДЕБРЯНИ, Петър
/неизв./
Резбар. Работи из Б-я през Възраждането.
☐ Семерджиев, Хр. Самоков и околността му. С., 1913, с. 231.

ДЕДОВ, Михайло Данаил
/неизв./
От Болград. Студент в Московския у-т през 1857 г.
☐ Динеков, П. София, с. 196.

ДЕЛА
/неизв./
Учителка в Копривщица през 1859 — 1860 г.
☐ Доросиев, Л. Учебното дело в Копривщица преди Освобождението ни. — В: Юб. сб. Копривщица. С., 1926, с. 393.

ДЕЛЕВ, Николай
/1778 —неизв./
Преселва се в колония Паркан /дн. в СССР/ и е ръкоположен за свещеник през 1811 г. Служи там до 1829 г. вер и след това.
☐ Радкова, Р. Нови данни..., с. 115.

ДЕЛЕВ, Ст.
/неизв./
От Екши-су, Леринско. Учител в Зелениче, Леринско /1872 — 1876/, и в родното си село /1876 — 1884/.
☐ ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 104, л. 96 — 98.

ДЕЛЕВ, Тоде Х.
/неизв./
Учител в Ени махле /Гарваново/, Хасковско, през 1871 г.
☐ В. *Право*, VI, № 10, 30 май 1871.

ДЕЛИДИМОВА, Цана
/неизв./
Родена в Тетевен. Учи в родния си град при Гликерия *Върбанова*. Учителка в Тетевен от 1873 до 1894 г.
☐ Георгиев, Хр. Учебното дело в Тетевен до Освобождението. — *Уч. пр.*, 1901, Неофициален отдел, 460 — 461; Койчев, М. Просветата в Тете-

вен преди Освобождението. — В: Ловеч и Ловчанско. Кн. 6. С., 1934, с. 87.

ДЕЛИИВАНОВ, Петър Николов
/неизв./
От Кадъ кьой /Стражица/, Търновско. Учител в селото от 1843 до 1858 г.
☐ Василев, Х. Просветното дело в село Стражица. Стражица, 1968, с. 13

ДЕЛЧЕВ, Атанасий
/неизв./
Свещеник в Мустафа паша /Свиленград/ през 60-те години на XIX век. Участва в борбата за църковна независимост. Спомоществовател за „Граматика гръко-българска“ на Ф. Велиев /1860/ и за „Поучения в св. и вел. четиредесятница“, превел Ф Велиев /1868/.
☐ Стогодишнината на храма св. Троица в Свиленград 1834 — 1934. Хасково, 1935, с. 29.

ДЕЛЧЕВ, Тинко
/неизв./
Учител. Спомоществовател от Хасково за „Кратко землеописание“ на Г. Икономов /1856/.

ДЕЛЬО
/неизв./
Свещеник в Кукуш през 50-те години на XIX век.
☐ Влахов, Т. Кукуш и неговото минало. С., 1969, с. 83.

ДЕЛЬОКИРОВ, Никола
/неизв./
От Кукуш. Учител в града през 60-те и 70-те години на XIX век.
☐ В. *Източно време*, VI, № 25, 29 юни 1874; Влахов, Т. Кукуш и неговото минало. С., 1969, с. 119.

ДЕМАНОВ, Иван
/неизв./
Свещеник във Вълкова Слатина /Доктор Йосифово/, Ломско. Спомоществовател за „Аделаида, алпийската пастирка“, превел Кр. Пишурка /1857/.

ДЕМИР
/неизв. — ок. 1865/
Роден във Варненско. Свещеник в Казанлък до своята смърт.
☐ Бозвелиев, К. Спомени, с. 64.

ДЕМИРЕВ, Георги Иванов[ич]
/неизв. — 1877/
Роден в Нова Загора. Учи в Медицинското у-ще в Букурещ /1864 — 1870/. Практикува в болницата в Турну Северин /1869/. Завършва медицина в Букурещ /1877/. Завръща се в Б-я и е лекар в родния си град. Заедно с баща си и брат си е член на местния РК. По време на РТОВ тримата са заловени и обесени — бащата в Нова Загора, а Г. Д. и брат му в Одрин.
☐ НБКМ — БИА, ф. 7, а. е. 865, л. 1; ф. 388, а. е. 1, л. 1; Илиев, Ат. Спомени. С., 1926, с. 88; Жечев, Н. Карол Давила и българите. — В: Сб. в памет на А. Бурмов. С., 1973, с. 291; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 154.

ДЕНЕВ, Георги
/неизв./
Свещеник в Спахлар /Ломци/, Разградско. Спомоществовател за „Педагогика“, издал Т. Станчев /1873/.

ДЕНЕВ, Никола
/неизв./
Взаимен учител в Чирпан през 50-те и 60-те години на XIX век. Спомоществовател за „Кратка всеобща история от Смарагдова“, превел Й. Груев /1858/.
☐ Събчев, Н. Чирпан, 186 — 187.

ДЕНЕВ, Никола Ненов
/неизв./
От Долно Сахране, Казанлъшко. Учи във Военномедицинското у-ще в Цариград /1872/. Участва в РТОВ като фелдшер в Четвърта опълченска дружина. След Осв. е офицер. Спомоществовател за „Люкреция Борджия“, превели К. Величков и Г. Николов /1872/.
☐ Начов, Н. Цариград, с. 145.

ДЕНЕВ, Стефан
/неизв./
Учител в Разград ок. 60-те години на XIX век.
☐ Явашов, А. Разград. Неговото археологическо и историческо минало. Разград, 1930, с. 180.

ДЕНКО
/неизв./
Учител. Спомоществовател от Котел за „Две советователни слова Плутарха“, превел И. Стоянович /1845/.

ДЕНКОВ, Атанас
/неизв./
Роден в Свищов. Учи в гимназия в Николаев /1870/ с руска държавна стипендия; пансионер при Тодор *Минков*.
☐ ЦГАОР, ф. 1750, оп. 1, ед. хр. 316, л. 24 — 25.

ДЕНКОВ, Георги
/неизв./
Свещеник в Конопчии /Могилово/, Чирпанско. Спомоществовател за „Поучения в св. и вел четиредесятница“, превел Ф. Велиев /1868/.

ДЕНКОВ, Димитър
/неизв./
От Подвис, Карнобатско. Учи при *Софроний Врачански* в Котел. Свещеник в Карнобат през 20-те години на XIX век. Учителства в родното си село ок. 40-те години на XIX век. Спомоществовател от Карнобат за: „Православное учение ... Платона“, превел Ил. Стоянов /1844/; „Историята на слов. болг. народ“, превел П. Сапунов /1844/; „Писменница на славянскийа язик“, наредил Ив. Момчилов /1847/.
☐ Нейчев, Т. Карнобат в миналото и Алекси Нейчев. С., 1938, с. 26; Радкова, Р. Българската интелигенция през Възраждането, С., 1986, с. 91.

ДЕНКОВ, Иван
/неизв./
Роден в Свищов. През 1870 г. учи в гимназия в Николаев с руска държавна стипендия; пансионер при Тодор *Минков*.
☐ НБКМ — БИА, ф. 29, а. е. 2, л. 21; Степанова, Л. Вклад России..., с. 205.

ДЕНКОВА, Парашкева
/неизв./
Учителка в Ст. Загора през 1863 г.
☐ В. *Съветник*, I, № 14, 24 юни 1868; Паскалева, В. Българката..., с. 139.

ДЕНОВ, Стойно
/неизв./
Свещеник в Шипка, Казанлъшко. Спомоществовател за „Венец азбучний“, превел И. Вълков /1863/.

ДЕНЧЕВ, Киро
/неизв./
Свещеник в Осма Калугерово /Асеновци/, Плевенско, през 70-те години на XIX век. Участва в Апр. въст.
☐ Йонков, Хр. Участието на българското духовенство от I Великотърновски и III Врачански революционни окръзи в Априлското въстание. — В: Сб. Априлското въстание..., с. 356.

ДЕНЧЕВ /СУХИНДОЛСКИ/,

Кръстю
/неизв./
Учител в Севлиево /1863 — 1875/. Секретар на окръжния административен съвет в Севлиево при Временното руско управление /1877 — 1879/.
☐ Беязов, В. Училище и училищни дейци в Севлиево /1818 — 1918/. — *Уч. пр.*, 1923, № 6, 381; Маринов, Г. Спомен от ученичеството ми в Х. Стояновото училище. — В: Юб. сб. Х. Стояновото училище, с. 80, 117; Панов, Й. Временното руско управление в Севлиево 1877 — 1879 г. — *Векове*, 1978, № 1, с. 57.

ДЕНЧЕВ, Христо — вж. *Христофор*

ДЕНЧО
/неизв./
Учител. Спомоществовател от Дряново за „Критически издиряния за историята блъг.“, превел Б. Петков /1853/.

ДЕНЧОВ, Велико
/неизв./
От Равна, Провадийско. Учител в Черковна, Провадийско /1870 — 1872/. Учител и свещеник в Хасърджик /Щипско/, Провадийско /1873 — 1875/. Свещеник в Котлу бей /Неофит Рилски/, Варненско /1875 — 1877/. От 1878 г. е учител в родното си село.
☐ Тонев, В. Бележки..., ч. 4, с. 79.

ДЕНЧОВ, Никола
/неизв./
Свещеник в Русе през 60-те години на XIX век. Спомоществовател за „Поучения в св. и вел. четиредесятница“, превел Ф. Велиев /1868/.
☐ НБКМ — БИА, II В 8397.

ДЕРВИШКИ, Константин — вж. *Иванов*, Константин

ДЕРЕБЕЕВ, Стефан Божков
/1846 — 11 май 1903/
Роден в Карлово. Учи в родния си град и в Пловдив. Самообразова се и става учител. Учителства в Калофер /1864 — 1869/, Варна /ок. 1869 — 1871/, Хаджиоглупазарджик /Толбухин/ през 1871 — 1872 г.; Шумен /1872 — 1873; 1876 — 1878; 1886 — 1890/, Преслав /1873 — 1875/ Разград /1883 — 1886/. Участва в учителския събор в Шумен /1873/. Един от основателите на ч-щето в Преслав /1874/. Умира в Шумен.
Времен сътрудник на сп. „Читалище“ /1871 — 1872/ и в. „Турция“ /1873/. Според обява във в. „Дунав“ /1872/ С. Д. е превел „Учено пътишествие около стаята ми“ от М. А. Манжена.
☐ НБКМ — БИА, II А 2135, II А 6240; ДА — Варна, ф. 79к, оп. 1, а. е. 11, л. 23; а. е. 22, л. 4—5; Некролог от Н. Начов. — *Уч. пр.*, 1903, № 1, с. 18; Стоянов, М. БВК, с. 79; Тонев, В. Бележки..., ч. 5, с. 72; Пенкова, М. Учителският събор..., с. 182, 185.

ДЕРВЕНСКИ, Стефан Байков
/неизв./
От Осман пазар /Омуртаг/. Учител /1873 — 1877/ и член на местния РК.
☐ НБКМ — БИА, II В 10 458; Стефанов, Л. Град Омуртаг. С., 1935, с. 23; Николов, Ив. Град Омуртаг. С., 1973, с. 35.

ДЕРЕЛИ, Никола
/неизв./
Свещеник в Чирпан. Спомоществовател за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.

ДЕРМЕНДЖИЕВ, Петър
/неизв./
Брат на Христо *Дерменджиев*. Учител в Шипка, Казанлъшко, през 70-те години на XIX век. Участва в подготовката на Апр. въст.
☐ Гъбенски, Н. Габрово, с. 130.

ДЕРМЕНДЖИЕВ, Христо
/неизв./
Брат на Петър *Дерменджиев*. Учител в Шипка, Казанлъшко, през 70-те години на XIX век. Участва в подготовката на Апр. въст.
☐ Гъбенски, Н. Габрово, с. 130.

ДЕСЕВ, Десислав
/неизв./
Ученик в Русия през периода 1856 — 1877 г.
☐ Степанова, Л. Вклад России..., с. 205.

ДЕСЕВ, Никола
/неизв./
От Копривщица. Учител в София през Възраждането.
☐ Шабанов, Ив. Непресъхващ извор на родолюбци, с. 14.

ДЕСЕВ, Никола
/неизв./
Ученик в Белградската гимназия в нач. на 60-те години на XIX век.
☐ Бойчева, В. Българският революционер Петър Бонев — ученик в Белградската гимназия. — *Векове*, 1974, № 1, с. 12.

ДЕСИМИРОВ, Константин /Костадин/ Нешов
/ок. 1847 — 1876/
Роден в Копривщица. Учи в родния си град, а от 1862 г. в Загреб. Учителства в Панагюрище /1870 — 1873/, Пазарджик /1873 — 1875/ и Враца /1875 — 1876/. Читалищен деец. Участва в подготовката на Апр. въст. във Врачански рев. окръг. Арестуван и съден във Видин. Умира във Видинския затвор.
Временен дописник на в. „Левант таймс“ /1874/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 7, а. е. 351, л. 1; ф. 129, а. е. 1, л. 79, 191; а. е. 159, л. 1; а. е. 160, л. 136; а. е. 198, л. 266, 290; II В 5818; в. *България*, IV, № 8, 4 юни 1862; Батаклиев, Ив. Преглед на учебното дело на град Татар Пазарджик. — *Уч. пр.*, 1924, № 2, с. 181; Доросиев, Л. Нашите..., с. 21; Стоянов, М. БВК, с. 80; Харизанов, В. Учителите в национално-освободителните борби на град Враца. — *Векове*, 1974, № 2 — 3, 103 — 104.

ДЕСПОТОВ, Атанасий
/неизв./
Свещеник в Тетово. Спомоществовател за „Священное и божеств. евангелие“, наредил П. Божигробски /1858/.

ДЕСЮВ, Теодор
/неизв./
Свещеник в църквата „Св. Архангел“ в София от 30-те до 50-те години на XIX век. Спомоществовател за „Часови благоговейния“, превел Г. Йошев /1850/.
☐ Динеков, П. София, с. 8; Писахме да се знае, с. 155.

ДЕЧЕВ, Петър
/неизв./
Завършва гимназия в Николаев. Учителства в Свищов /1869 — 1870/.
☐ НБКМ — БИА, II А 7751; Ганчев, Ст. Свищов, с. 121.

ДЕЧЕВ, Фердинанд
/неизв./
Роден в Бешенов, Банат. Австрийски възпитаник. Учителства в Шумен /1866 — 1871/, Свищов /1871 — 1872/, Белене, Свищовско, Севлиево /1877 — 1879/.
Временен сътрудник на в. „Дунав“ /1872, 1874/. Автор на „Устав на

Българското девическо заведение, отворено в Свищов в 1872. Русе, в печатницата на Дунавската област, 1872".
☐ НБКМ — БИА, II А 6242; ДА — Русе, ф. 43к, оп. 1, а. е. 1592, л. 324: Доросиев, Л. Нашите..., с. 113; Ганчев, Ст. Свищов, 139 — 140; Стоянов, М. БВК, с. 80; 150 години огнище на просвета и култура. С., 1978, с. 15.

ДЕЧЕВА
/неизв./
Съпруга на Фердинанд *Дечев*. Получава образование в Австрия. Учителства в Шумен /1866 — 1871/.
☐ Доросиев Л. Нашите..., с. 113.

ДЕЧКОВ, Иван
/неизв./
Роден в Казанлък. Ученик във френския католически колеж в Бебек, Цариград /1862/.
☐ В. *България*, IV, № 25, 1 окт. 1862; Начов, Н. Цариград, с. 136.

ДЕЧКОВ, Стоян
/неизв./
От Казанлък. Учи при *Неофит Рилски* в Габрово /1835 — 1837/. Учител и свещеник в Трявна от 1838 г.
☐ НБКМ — БИА, ф. 129, а. е. 166, л. 30, 255; Цончев, П. Габрово, с. 411; Даскалов, Б. Тревненското у-ще..., с. 8, 36; Радкова, Р. Неофит Рилски и новобългарската култура. С., 1975, с. 72.

ДЕЧО /Кривия/
/неизв./
Учител в Чехларе, Чирпанско, в средата на XIX век.
☐ Митев, Й. История на село Морозово. Пловдив, 1963, с. 19.

ДЕЧОВ, Станчо
/неизв./
Свещеник в Габрово от 50-те до 70-те години на XIX век. Спомоществовател за „Житие св. Григория Омиритскаго", превел Ав. Попстоянов /1852/.
☐ Гъбенски, Хр. Габрово, с. 214.

ДЕШОВ, Станко
/неизв./
Учител в Старо село, Врачанско /1863 — 1873/. Предс. на селския РК.
☐ Орловски, Ст. История на учебното дело във Врачанско. — *Уч. пр.*, 1904, Неофициален отдел, с. 10; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 108.

ДЖАМБАЗОВА-МАТЕВА, Станка Христова
/1844 — неизв./
Родена в Севлиево. Съпруга на Димитър *Матев*. Учи в родния си град и учителства там през 1862 г.
☐ Беязов, В. Училище и училищни дейци в Севлиево 1818 — 1918. — *Уч. пр.*, 1923, № 6, с. 382; Вълчанов, Х. Севлиево /1842 — 1942/. Ч. 1. С., 1942, с. 195, 197; Йонкова, Ст. Девическото образование в Севлиево през Възраждането. — Сб. Севлиево и Севлиевският край. С., 1967, с. 71; Писахме да се знае, с. 421.

ДЖАМДЖИЕВ, Никола
/неизв./
От Търново. Учи в класното у-ще в Лясковец.
☐ Беровски, Ал. Първият ректор на първата богословска школа в България. С., 1939, с. 48.

ДЖАМДЖИЕВ, С.
/неизв./
Учител в Трявна, участник в представленията на „Многострадална Геновева" /1874 — 1875/ в града.
☐ Донев, Ив., В. Резачев. Читалищна и театрална дейност в Трявна. — В: Сб. Трявна. Трявна, 1982, с. 204.

ДЖАМДЖИЕВА, Анастасия Николова
/неизв./
Сестра на Кина *Джамджиева*. Учителка в Търново през 1857 — 1858 г.
☐ Кулелиев, Й. Девическото образование..., с. 12; Паскалева, В. Българката..., с. 145.

ДЖАМДЖИЕВА, Кина
/неизв./
Сестра на Анастасия *Джамджиева*. Учителка в Търново през 1857 — 1858 г.
☐ Кулелиев, Й. Девическото образование..., с. 12. Паскалева, В. Българката..., с. 145.

ДЖАНСЪЗОВ, Стоян Петров
/1842 — 1914/
Роден в Пранга, Станимашко /Патриарх Евтимово, Асеновградско/. Завършва пловдивското класно у-ще „Св. св. Кирил и Методий" и Галатасарайския лицей в Цариград. Учителства в родното си село /1860 — 1864/, в неврокопските /гоцеделчевските/ села и Сяр /1864 — 1867/, Станимака /Асеновград/ през 1867 — 1868, Сливен /1868 — 1869/, Плевня. Драмско /1869 — 1870/, Калофер /1872 — 1873/. Учител в Одрин и редактор на бълг. част на в. „Едирне" /1873 — 1878/, като през 1876 г. доставя сведения и на бълг. вестници. Преводач в руската армия по време на РТОВ. След Осв. е секретар на градския съвет и на углавното отделение на окръжния съд в Одрин; административен служител и публицист в София. От 1896 г. е на турска служба в Сяр. Умира в Цариград. Постоянен сътрудник на в. „Стара планина" /1876 — 1877/; временен сътрудник на в. „Македония" /1870/, в. „Право" /1871/ и в. „Век" /1874/.
☐ НБКМ — БИА, II А 1613; II В 5311 — II В 5315; Начов, Н. Градиво за историята на калоферските училища. — *Уч. пр.*, 1903, № 1 — 2, с. 44; Доросиев, Л. Нашите..., с. 25; Стефан Джансъзов. Биографична бележка от К. Мутафов. — *Уч. пр.*, 1930, № 9, 1435 — 1439; Стоянов, М. БВК, с. 80; Кънчов, В. Избрани произведения. Т. 1. С., 1970, с. 240; Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив, 1981, с. 340.

ДЖЕБАРОВ /ДЖАБАРОВ/, Тодор /Теодор/ Иванов
/6 март 1850 — 1946/
Роден в Шумен в семейството на занаятчия. Учи в класното у-ще в Шумен /до 1864/, в бълг. у-ще във Фенер, Цариград /1864 — 1865/, в колежа „Сен Джулиен" на о. Малта; завършва Робърт колеж, Цариград /1865 — 1869/. Учител в Шумен /1869 — 1877/. Предс. и подпредс. на шуменското ч-ще, театрален деец. След Осв. е предс. на Шуменския окръжен съвет, народен представител в УС; окръжен управител /1879 — 1883/ в Свищов, Плевен, Варна и Разград; член на Техническата комисия по постройка на железниците и пристанищата към Дирекцията на БДЖ /1885 — 1903/; директор на Държавната печатница /1903 — 1906/. От 1906 г. пенсионер. До смъртта си живее в София.
☐ ДА — Варна, ф. 75к, оп. 1, а. е. 11, л. 23; ДА — Шумен, ф. 664, оп. 1, а. е. 82; Доросиев, Л. Нашите..., с. 114; Джебаров, Т. Осемдесетгодишен 1850 — 1930. С., 1930; Бойчева, К. Тодор Джебаров. — *Антени*, № 11, 12 март 1986, с. 15.

ДЖЕБАРОВА /ПАТОЕВА-ДЖЕБАРОВА, Жеча /Жечка/ Николаева
/1859 — 1921/
Родена в Шумен. Сестра на Милана *Патоева-Панайотова*. Съпруга на

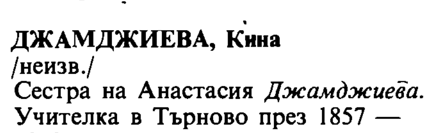

Тодор *Джебаров*. Учителства в девическото класно у-ще в родния си град /1875 — 1879/. Умира в София.
☐ НБКМ — БИА, II А 7706, л. 26; Доросиев, Л. Нашите..., с. 114; 150 години огнище на просвета и култура. С., 1978, с. 17; Миладинова-Алексиева, Ц. Епоха, земя и хора. С., 1986, с. 326.

ДЖЕВРЕВ, Георги Иванов
/неизв./
Роден в Дряново. Учи в Габрово /1835 — 1837/. Учител в Дряново и Търново /до 1878/. След Осв. е свещеник.
☐ Шишманов, Ив. Нови студии из областта на българското възраждане. — *СбБАН*, 21, 1926, с. 388; Чолов, П. История на град Дряново. С., 1969, 65 — 66, 69; Писахме да се знае, с. 160, 245.

ДЖЕЛЕПОВ, Георги Стоянов
/1810 — 5 септ. 1877/
Роден в Гьок тепе /Звездец/, Малкотърновско, в семейството на търговеца Стоян Джелепов. Учи в килийното у-ще в родното си село и в гръцко у-ще в Самоков. Учител в Гьок тепе. През 1836 г. е ръкоположен за свещеник в родното си село; по-късно работи в Созопол при гръцкия владика Неофит. От 1867 г. скъсва с гръцката църква и започва борба срещу гръцкото духовенство в Малкотърновско. Учител и свещеник в Бургас от 1867 г. Създава бълг. църковно-училищна община в Бургас, дарява собствената си къща за църква и у-ще /1869/. За активно участие в църковно-нац. борби е арестуван многократно. Самоубива се на път за Бургаския затвор, при Атанас кьой /Атанасово/, Бургаско.
☐ ДА — Бургас, ф. 803к, оп. 1, а. е. 79, л. 6 — 12; Аянов, Г. Малко Търново. Бургас, 1939, 277 — 280; Коларов, Ст. Класните училища в Бургас. — *Уч. пр.*, 1943, № 8, 1010 — 1011.

ДЖЕРОВ, Стефан
/неизв./
От Охрид. Учител в Централното взаимно у-ще в Битоля ок. 1854 г.
☐ Снегаров, Ив. Принос към историята на просветното дело в Македония. Една автобиография на К. Шапкарев от 1864 г. — *Мак. пр.*, 1927, № 1, с. 55.

ДЖИНОТ — вж. *Константинов*, Йордан

Генчо Джумайов

ДЖОГОВ, Константин
/неизв./
Свещеник в Блаца /дн. в Турция/ от 1872 г.
☐ Каратанасов, Зл. Черковно-училищната борба /1863 — 1903/. Спомени. С., 1935, с. 31.

ДЖОМАЛИЕВ, Йосиф
/неизв./
Учител в Ловеч през 1874 г.
☐ В. *Източно време*, I, № 37, 26 окт. 1874.

ДЖОРДЖИН, Маринко
/неизв./
Роден в Сопица, Пернишко. Учи в Белинския м-ир. Ръкоположен за свещеник. От 1860 до 1882 г. обслужва енория от 15 села в Пернишко — Лесковец, Батановци /Темелково/, Велковци, Зидарци и др. Автор на „Молитвеник" /ръкописът се съхранява в Църковния музей на Св. Синод/.
☐ Краеведчески проучвания, проведени в Пернишки окръг от С. Симов.

ДЖОТЕВ, Георги
/неизв./
Свещеник в Пътеле, Леринско, през 70-те години на XIX век. През 1874 г. обявява селото за екзархийско.
☐ Кирил, митр. Панарет Пловдивски, с. 32.

ДЖРАКОВ, Илия
неизв./
Учител в Калиница, Пазарджишко, през 1846 г.
☐ Маркова, З. За българско училище и църква в Родопите. — В: Сб. Родопите в българската история. С., 1974, с. 94.

ДЖУДЖЕВ, Манчо Ненов
1835 — неизв./
Роден в Панагюрище. Учител в Потур, Добруджа, през 1861 г. Ръкоположен за свещеник в Перущица през 1870 г.; служи там до 1877 г. Участва в Апр. въст. Спомоществовател за „Кратка българска история" на Д. Войников /1861/ и за „Уроци по бълг. църковна история" на Р. Каролев /1873/.
☐ НБКМ — БИА, II В 837; Цонев, Б. ОСРСНБ, т. 2, с. 132.

ДЖУКЕЛАТ /ТОЛИНАТ/, Иван
неизв./
Учител и занаятчия в Копривщица /1822 — 1830/.
☐ Доросиев, Л. Бележки по развитието на учебното дело в Копривщица 1822 — 1865. — *Уч. пр.*, 1897, № 7 — 8, с. 891; Доросиев, Л. Учебното дело..., с. 8.

ДЖУЛЕВ, Васил Милев
/неизв./
Роден в Камено поле, Врачанско. Учител в Крушовица, Плевенско, през 1858 г.
☐ Николов, Б. Крушовица, Врачанско. С., 1967, с. 38.

ДЖУМАЙОВ /ГЕНЧОВ/, Генчо Динчов
/10 септ. 1849 — 7 юли 1934/
Роден в Стрелча, Пазарджишко. Учи в родното си село. Учителства в Попинци, Панагюрско, и Елешница, Пловдивско /1867 — 1872/. Член и предс. на РК в Елешница. Сподвижник на В. *Левски*. Участник в Апр. въст. След Осв. е кмет на Елешница, съдебен служител; участва в Съединението /1885/; народен представител /1882 — 1886/. Умира в Елешница.
☐ НБКМ — БИА, II А 8885, л. 1 — 14; Страшимиров, Д. История на Априлското въстание. Пловдив, 1907, с. 74; Динчева-Попова, П. Една лична библиотека в услуга на народа преди Освобождението. — *Библиотекар*, 1960, № 5, 32 — 36; Стоянов, З. Записки..., с. 244, 677; Генчо Джумайов. Биография. — В: Април 1876. Спомени. С., 1976. 233 — 235.

ДЖУМАЛИЕВ, Йордан Ст.
/неизв./
Учител в Русе през 1874 — 1875 г.
☐ ДА — Русе, ф. 43к, оп. 1, а. е. 23, л. 258; оп. 2, а. е. 31; Летоструй, VIII, 1876, с. 201.

ДЖУМАЛИЕВ, Тодор Станчев
/неизв./
Роден в Русе. Учител в родния си град /1861/, в Попина, Силистренско /ок. 1862 — 1868/, Алмалии, Добруджа /1870 — 1872/, Айдемир /дн. кв. на Силистра/ ок. 1872 г. Временен дописник на в. „Право“ /1872/.
☐ Стоянов, М. БВК, 80 — 81; Люлюшев, М. РБО, с. 155; Тонев, В. Добруджа, с. 278.

ДЖУНОВ, Мануил
/неизв./
Свещеник в Пирот. Спомоществовател за „Българский народен сборник“ на В. Чолаков /1872/.

ДЖУРОВ, Георги
/неизв./
Автор на брошурата „По повод на протестантските мисионери вън от България или най-потребното за православният българин да го знае. Издава Георги Джуров за в полза на клонът на благодетелното братство „Просвещение“. Цариград, в печатницата на Карапетров и друж., 1875“.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 80.

ДЖУРОВ /ДЕЛИНЕДЯЛКОВ/, Недялко
/неизв./
Роден в Трявна. Завършва лицея „Св. Сава“ в Букурещ. Учителства в Трявна /1845 — 1846/, след което се връща в Румъния.
☐ НБКМ — БИА, ф. 129, а. е. 166, л. 129; Даскалов, Б. Тревненското у-ще..., 36 — 37.

ДЖУРОВ, Тодор
/неизв./
Учител в Биримирци /дн. към София/ през Възраждането.
☐ Ангелов, Ю. Духовни и културно-просветни дейци в село Кумарица в турско. Село Кумарица, Софийско, 1932, с. 12.

ДЖУРОВА Сърданова, Мария
/1856 — неизв./
Родена в Ст. Загора. Образование получава в родния си град. Учителства в Ст. Загора /1872 — 1873; 1874 — 1875/ и Пирдоп /1875 — 1876/. Ушива знамето на пирдопските въстаници /1876/. След Осв. се занимава с обществена дейност.
☐ НБИВ — БИА, ф. 14, а. е. 4, л. 3; Стоянов, М. Град Пирдоп в миналото и сега. С., 1941, с. 165.

Васил Диамандиев

ДИАГОРОВ, Сава
/неизв./
Свещеник в Одрин през 1875 г. Член на бълг. църковна община.
☐ НБИВ — БИА, ф. 3, а. е. 131, л. 1; а. е. 177, л. 1 — 2.

ДИАМАНДИЕВ, Васил Иванов
/30 ян. 1839 или 1840 — 1 май 1912/
Роден в Охрид. Произхожда от заможно семейство на златар. Учи в гръцко у-ще в родния си град, където две години е и учител /1856 — 1858/. От 1858 г. е в Одеската семинария; с. г. се прехвърля в Москва и през май 1860 г. е студент във Физико-математическия ф-т на у-та. Прехвърля се в същия ф-т на Киевския у-т „Св. Владимир“, но по здравословни причини не успява да завърши и през 1862 г. се връща в Б-я. Учител в Кукуш /1862 — 1864/, Велес /1864 — 1866/ и Охрид /1866 — 1867/. През 1867 г. е в Букурещ, където се свързва с БРЦК. До Осв. е учител в бълг. у-ще в Комрат, Бесарабия. Редактира в. „Ехо на Болград“ /1872 — 1873/ и в. „Ялпуг“ /1873/. Инициатор за създаване на к-т за подпомагане на бълг. доброволци в СТВ и РТОВ. Народен представител в УС. Предс. на окръжния съд в Кюстендил /1878/; член на Русенския апелативен съд; член на Върховния касационен съд /1883/; директор на Първа софийска девическа гимназия /1885 — 1886/; гл. счетоводител на М-вото на финансите /1888 — 1892/, след което е отново учител. Участва активно в нац.-осв. д-ние на българите в Македония. Предс. на „Македонската лига“ в Русе /1880/, на Македонското благотворително д-во в София /1882 — 1884/, на д-во „Македонски глас“ /1884 — 1885/. Участва в изпращането на чети в Македония. Един от основателите на Македонския к-т /1895/. В. Д. е и един от учредителите на Народната библиотека „Кирил и Методий“ и неин пом. директор /1888 — 1891/. Умира в София.
☐ НБКМ — БИА, ф. 577 /Васил Диамандиев/; АГСР, т. 4, 344 — 346; ЦГИА — Л., ф. 733, оп. 147, д. 15, л. 201 — 202; в. *Време*, II, № 21, 7 ян. 1867; в. *Македония*, I, № 40, 2 септ. 1867; ЕБ, т. 2, с. 304.

ДИАМАНДИЕВ, Витан Ив.
/неизв./
Роден в Калофер. Ученик в земеделското у-ще в Табор, Чехия, до Осв.
☐ Начов, Н. Калофер, с. 198.

ДИАМАНДИЕВ, Димитър /Диаманди/
/неизв./
Роден в Браила в семейството на българи, преселници от Сливен. Завършва право в Берлин и работи като прокурор в Букурещкия апелативен съд. Участва в бълг. к-т, подписал акта за свещена коалиция между румънци и българи /1866/, преобразуван по-късно в ТЦБК. Подпомага материално обучението на българи в Русия.
☐ Касабов, Ив. Моите спомени. С., 1905, с. 74; Бурмов, Ал. ТЦБК. — *ИП*, 1960, № 2, с. 63; Жечев, Н. Браила и българското културно национално възраждане. С., 1970, с. 20 и сл.

ДИВИТАКОВ, Янко Попгеоргиев
/неизв./
Роден в Търново. Образование получава в Свищов. Учителства в Търново /ок. 1843 — 1845/, Свищов /ок. 1845 — 1848, 1864, 1867, 1870 — 1871, 1873 — 1874/, Хаджиоглу Пазарджик /Толбухин/ от 1848 до 1854 г., в Преслав /1861 — 1862/, Русе /1868 — 1869/.
☐ НБКМ — БИА, II А 2303, II А

7754, II B 8564; Кулелиев, Й. Девическото образование..., с. 13; История на град Толбухин. С., 1968, с. 88, 113; Бешков, Л. Образователното дело през Възраждането. — В Един век класно училище в Добрич С., 1972, с. 9; Тонев, В. Бележки...,ч. 5, с. 71.

ДИВЯКОВ, Никола

/неизв./

От Котел. Учител и терзия в Каранасуф, Хаджиоглупазарджишко /Мальово, Толбухинско; дн. не съществува/ през 1845 г.

☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 195; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 111.

ДИДОВ, Димитър Иванов /даскал Димитър Хекимина/

/неизв. — 1886/

Роден в Етрополе в семейството на търговец. Брат на Христо *Дидов.* Учи в Пловдив и Цариград. Учителства в Етрополе /до 1838, 1842 — 1847, 1850 — 1856, през 60-те и 70-те години/, Враца /1838 — 1842/, Лом /1847 — 1850/, Пирдоп /1856 — 1858/, Видраре, Орханийскс /Ботевградско/, Тетевен /1877 — 1878/. След Осв. до смъртта си живее в Етрополе.

☐ НБКМ — БИА, ф. 110, а. е. 1, л. 1; Стойчев, Д. Тетевен, минало и днес. С., 1924, с. 58; Койчев, М. Просветата в Тетевен преди Освобождението. — В: Ловеч и Ловчанско. Кн. 6. С., 1934, с. 87; Стоянов, М. Град Пирдоп в миналото и сега. С., 1943, с. 164.

ДИДОВ, Христо Иванов

/неизв./

Роден в Етрополе. Баща му Иван Дидов е търговец и църковен певец. Учи при брат си Димитър *Дидов* и в Ловеч. Учител в Етрополе до 1853 г., Видин /1853 — 1857; 1859 — 1860/, Видраре, Орханийско /Ботевградско/ от 1860 до 1862 г., Етрополе /1862 — 1865/ и Оряхово /1868 — 1869/. През 1869 г. е ръкоположен за свещеник и остава в Оряхово. Участва в рев. д-ние. След Осв. е член-контрольор в Оряховския окръжен съвет, архиерейски наместник и народен представител.

☐ НБКМ — БИА, ф. 110, а. е. 1, л. 1; ф. 129, а. е. 1, л. 197; Икономов, Т. Към историята на нашето народно училище. Учебното дело в Етрополе от ок. 1820 — 1877. — *Учител,* 1898 — 1899, № 9 — 10, 764 — 766; Стоянов. М. Етрополе и българската възрожденска книжнина. — В: Сб. Тодор Пеев. Етрополе, 1972, с. 81.

ДИКО

/неизв./

Свещеник и килиен учител в Жеравна през последните десетилетия на XVIII век.

☐ Тодоров, Н. Из летописите на училището. — В: Юб. кн. на Жеравненското читалище „Единство". С., 1921, с. 94.

ДИКОВ, Благой

/неизв./

Роден в Средно Чамурлии, Хаджиоглупазарджишко /Смолница, Толбухинско/. Учител в родното си село през 1860 — 1861 г., след което е ръкоположен за свещеник там. От нач. на 70-те години до 1888 г. е свещеник в Потур, Добруджа.

☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 184, 191.

ДИКОВ, Димитър

/неизв./

Свещеник в Каваклия /Тополовград/ от 1868 до 1906 г.

☐ ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 308, л. 236.

ДИКОВ, Дионисий

/неизв./

Свещеник в Бейдауд, Добруджа, през 60-те и 70-те години на XIX век. Баща на учителя Курти *Диков* и на ген. Вичо Диков.

☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 179.

ДИКОВ, Курти Дионисиев

/неизв./

Роден в Бейдауд, Добруджа, в семейството на свещеника Дионисий *Диков.* Брат на ген. Вичо Диков. Учителства в добруджанските села Башкьой /1872 — 1873/, Бейдауд, Касапкьой, Саръ гьол /1878/.

☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 179, 202; Тонев, В. Добруджа, с. 236.

ДИКОВ, Куту

/неизв./

Учи в Плевен при Петър *Оджаков.* Учител в Радовене, Врачанско /1865 — 1871/.

☐ Орловски, Ст. История на учебното дело във Врачанско. — *Уч. пр.,* 1904, № 1, с. 13.

ДИКОВ, Манол

/неизв./

От Лясковец. Килиен учител в Елена до 1842 г.

☐ Брешков, Ю. Елена като просветно огнище в миналото. — В: Еленски сб. Кн. 2. С., 1938, с. 115.

ДИКОВА, Марийка

/неизв./

Образование получава в Ловеч. Учителства в същия град ок. 40-те години на XIX век.

☐ Неделчев, М. Развой на учебното дело в Ловеч до Освобождението. — В: Ловеч и Ловчанско. Кн. 3. С., 1931, с. 101.

ДИКОВА, Хриса — вж. *Карапеева-Дикова,* Хриса

ДИЛБЕРОВ, Младен Здравков

/1842 — неизв./

Роден в Проданча, Трънско. Учи в Цариброд и Пирот. Учител преди и след Осв. в Цариброд, Трън, Звонци и Туроковци, Трънско, Казичене, Софийско.

☐ Врабчански, Хр. Младен Здравков Дилберов и Иван М. Дилберов. — В: Сб. Трънският край. С., 1940, 575 — 576.

ДИЛОВСКИ, Петър

/неизв./

Учител в Търнак, Оряховско, след 1866 г.

☐ Сто години народно училище. Юб. в. Село Търнак, Врачанско, 24 май 1967.

ДИМАНОВ, Киро

/неизв./

Учител и занаятчия в Панагюрище /1860 — 1875/.

☐ Манев, А. Учебното дело в Панагюрище преди Освобождението. — В: Панагюрище и Панагюрско в миналото. С., 1956, с. 249.

ДИМЕ

/неизв./

Учител в Прилеп ок. 1845 г.

☐ Еничерев, Н. Възпоминания и бележки. С., 1906, с. 93; Шалдев, Хр. Град Прилеп за своите училища. — В: Сто години ново българско училище в град Прилеп. 1843 — 1943. Скопие, 1943, с. 11.

ДИМЗОВ, Евтим

/неизв./

Ученик в Одеса през 1858 г.

☐ НБКМ — БИА, ф. 27, а. е. 1746 л. 14 — 15.

ДИМИЕВ, Георги
/неизв./
Учител. Спомоществовател от Трявна за „Скратение на турската история“, превел П. Р. Славейков /1857/.

ДИМИЕВА, Евгения
/1854 — неизв./
Родена в Търново. През лятото на 1870 г. е настанена в пансиона на графиня Левашова в Киев. Завършва образованието си през 1877 г. със стипендия на руското М-во на външните работи. Съученичка на Кръстина *Бацарова*, Царевна *Миладинова-Алексиева* и др. След Осв. е директорка на Солунската бълг. девическа гимназия.
☐ НБКМ — БИА, ф. 295, а. е. 10, л. 1, ф. 328, а. е. 15, л. 8, II А 3885; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 94; Степанова, Л. Вклад России..., с. 97, 141, 209; Миладинова-Алексиева, Ц. Епоха, земя и хора. С., 1985, с. 309.

ДИМИТРИЕВ, А.
/неизв./
Ученик в Кишиневската семинария през 1874 г. Член на ученическото д-во „Ученическа библиотека“.
☐ Сп. *Ръководител на основното учение*, I, № 14, 15 юли 1874.

ДИМИТРИЕВ, Алеко
/неизв./
От Радибош, Радомирско. Учител в селото през Възраждането.
☐ ДА — Перник, ф. 314к, оп. 1, а. е. 1, л. 31.

ДИМИТРИЕВ, Алексей
/неизв./
Свещеник в Плевен през 50-те години на XIX век. Спомоществовател за „Детинско прибавление“ на Ем. Васкидович /1852/ и за „Евангелие поучително“ на Софр. Врачански /1856/.

ДИМИТРИЕВ, Ангел
/неизв./
От Прилеп. Автор на: „Напечята ся молитвословъ сей всякому священику потребный иждивением торговца Петра Ангелова от село Орланци, Кичевско, и сотрудника его Иоана Наумова. В Белграде, в типографии Никола Стефанова, в лето от сотворения мира [7378] от рождества же по плоти Бога слова лето [1870] месеца юния. Обретающыхъ ся молитвъ въ книзъ сей собрал священикъ Ангелъ Димитриевъ, прилепчанинъ“.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 81.

ДИМИТРИЕВ, Андрей
/неизв./
Свещеник в Горна Джумая /Благоевград/ през 50-те години на XIX век. Спомоществовател за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.
☐ В. *Цариградски вестник*, VIII, № 348, 28 септ. 1857.

ДИМИТРИЕВ, Георги
/неизв. — 1868/
Свещеник в Берово, Малешевско, от 40-те до 60-те години на XIX век. Баща на Димитър и Иван *Беровски*.
☐ Документи за Българското възраждане от архива на Стефан Веркович. 1860 — 1893. С., 1969, с. 163.

ДИМИТРИЕВ, Зафир
/неизв./
Свещеник в Самоков през 70-те години на XIX век. Спомоществовател за „Чърковно богословие“, превели З. Петров и Й. Наумов /1872/.
☐ ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 3, л. 90.

ДИМИТРИЕВ, Константин — вж. *Петкович*, Константин

ДИМИТРИЕВ, Костадин
/неизв./
Свещеник във Враца през 40-те и 50-те години на XIX век. Спомоществовател за: „Игиономия“, превел С. Доброплодни /1846/; „Общи знания всякому человеку нужни“, превел Ст. Колюв /1855/; „Евангелие поучително“ на Софр. Врачански /1856/.

ДИМИТРИЕВ, Марин
/неизв./
Учител. Спомоществовател от Хотница, Търновско, за „Писма за службата божия“, превел И. Владикин /1858/.

ДИМИТРИЕВ /ПОПДИМИТРИЕВ/, Никола
/неизв./
Свещеник в Карлово през 30-те и 40-те години на XIX век. Спомоществовател за „Краткое начертание...“ на А. Капиловски /1836/ и за „Стихийна аритметика“ на С. Радулов /1843/.

ДИМИТРИЕВ, Панко Панайотов
/неизв./
Роден в Шумен. Брат на Илия П. *Димитров*. Ученик в Робърт колеж, Цариград, до Осв. Разболява се и умира.
☐ НБКМ — БИА, ф. 232, а. е. 1, л. 25 — 28.

ДИМИТРИЕВ, Петър
/неизв./
От Бобища, Костурско. Учител в Прилеп /1867 — 1869/. По-късно учителства в Битоля.
☐ В. *Македония*, II, № 38, 17 авг. 1868; III, № 41, 30 септ. 1869; Еничерев, Н. Възпоминания и бележки. С., 1906, с. 84.

ДИМИТРИЕВ, Сава
/неизв./
Свещеник в колония Камчак, Бесарабия. Спомоществовател за „Сочинение Т. Булгарина“, превел П. Калянджи /1861/.

ДИМИТРИЕВА, Ивана
/неизв./
Ученичка в Киев през 1862 г.
☐ АНГ, т. 2, с. 243.

ДИМИТРИЕВИЧ, Емануил
/неизв./
Учител в Трявна през 1841 и от 1845 до 1847 г.
☐ НБКМ — БИА, ф. 129, а. е. 166, л. 256; II А 1987.

ДИМИТРИЕВИЧ, Иван /Йоан/ — /монах Йоаникий/
/неизв./
Роден в Охрид. През 1847 — 1848 г. е преподавател по църковно-славянски език в новосъздадената катедра по славянски езици в Богословското у-ще на о. Халки. Сътрудничи на *Неофит Рилски* и Виктор Григорович.
През 1844 г. превежда от гръцки и издава в Цариград книгата „Първоначална наука за должностите на человека“ от Франческо Соави, а през 1850 г. издава Черковно-славянска граматика, помагало за учениците в Богословското у-ще на о. Халки.
☐ Ванков, Н. Неофит Рилски. — *Уч. пр.*, 1906, № 1, с. 11; Начов, Н. Цариград, с. 127; Йоцов, Б. Йозеф Добровски и нашето Възраждане. — *БИБ*, 1930, № 1, с. 170; Томов, Ф. Хаджи Партений Зографски. — *Мак. пр.*, 1936, № 1, с. 38; Шишманов, Ив. В. И. Григорович, неговото пътуване из Европейска Турция /1844 — 1845/ и неговите отношения към българите. — *СбБАН*, 6, 1916, с. 158; Кирил, патриарх Български. Екзарх Антим I. С., 1956, с. 52; Юруков, М. Благоевград. Кратък исторически очерк. С., 1964, с. 55;

Иванов, Й. Българските старини, 48 — 49; Стоянов, М. Един малко известен възрожденски книжовник — Дамаскин Рилец. — В: Сб. в чест на акад. Д. Косев. С., 1974, с. 108; Радкова, Р. Неофит Рилски и новобългарската култура. С., 1975, с. 190; Степанова, Л. Вклад России..., с. 205.

ДИМИТРИЕВИЧ, Петър
/неизв./
Зограф от Трявна. Спомоществовател от Ст. Загора за „Месецеслов“ на Хр. Сичанниколов /1840/.

ДИМИТРИЙ /Рилски/
/неизв./
Свещеник в Сърбиново /Брежани/, Разложко, до 1878 г. След Осв. е свещеник в Бистрица, Горноджумайско /Благоевградско/, и Самораново, Дупнишко /Станкедимитровско/.
☐ ДА — Благоевград, ф. 200к, оп. 1, а. е. 6, л. 6.

ДИМИТРОВ, Ал.
/неизв./
Учител в Свищов през 1874 г.
☐ Ганчев, Ст. Свищов, с. 127.

ДИМИТРОВ, Александър /Алексо/
/неизв./
Живописец от Одрин. Автор на икона в копривщенската църква „Св. Никола“ /1859/.
☐ Василиев, Ас. БВМ, с. 649; Божков, Ат. Българската икона. С., 1984, с. 311.

ДИМИТРОВ, Александър
/18 април 1856 — 1906/
Роден в Битоля. От 1863 до 1868 г. учи във Виена в у-щето на Бауер, а по-късно /1868 — 1872/ в у-щето на Хохенмашел. Заминава за Йена /1872/, а през 1873 — 1874 г. е в Лайпциг. Умира в София.
☐ НБКМ — БИА, ф. 27, а. е. 1, л. 8 — 12, 25.

ДИМИТРОВ, Александър
/неизв./
Учител в бълг. у-ще в Букурещ през 1876 г.
☐ Сюпюр, Е. БЕИР, с. 144.

ДИМИТРОВ, Алексий
/неизв./
Книжар в Солун. Управлява книжарницата, отворена от Драган *Манчов* в Солун /1874/. Разпространява бълг. книги и учебници в Македония.
☐ Снегаров, Ив. Солун в българската духовна култура. С., 1937, с. 127.

ДИМИТРОВ, Ангел
/1848 — 1912/
Роден в Каяджик /Раковски/, Хасковско /дн. към Димитровград/. Учител в Сливенско /до 1872/.
☐ ДА — Сливен, ф. 44к, оп. 1, а. е. 111.

ДИМИТРОВ, Андон
/неизв./
От Кюстендил. Учител в града от 1875 до 1878 г.
☐ Иванов, Й. Северна Македония. С., 1906, с. 379.

ДИМИТРОВ, Антимон
/неизв./
Свещеник в Самоков през 1873 г.
☐ ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 3, л. 90.

ДИМИТРОВ, Атанас
/неизв./
Роден в Трявна. Син на поп *Димо*. Баща на Кръстьо *Атанасов*. Свещеник в Разград от 30-те до 50-те години на XIX век. Спомоществовател за „Служба св. Харалампия“, превел Неофит Рилски /1843/.
☐ Явашов, Ан. Разград. Неговото археологическо и историческо минало. Разград, 1930, с. 113, 115.

ДИМИТРОВ, Атанас
/неизв./
Свещеник в Сливен през 40-те и 50-те години на XIX век. Спомоществовател за: „Православное учение ... Платона“, превел Ил. Стоянов /1844/; „Игиономия“, превел С. Доброплодни /1846/; „Писменик“ на С. Доброплодни /1853/; „Повест или поучение християнское“, превел П. Давидов /1855/.

ДИМИТРОВ, Атанас
/неизв./
Роден в Поликраище, Търновско. Учител в Гостилица, Дряновско /1861 — 1889/.
☐ Димков, Г., Н. Димкова. Гостилица в миналото и сега. С., 1981, с. 78.

ДИМИТРОВ, Атанас
/неизв./
От Сливен. Учител в Ново село, Сливенско /1862/, и в Медвен, Котленско /1869/.
☐ НБКМ — БИА, II В 10. 292.

ДИМИТРОВ, Атанас
/неизв./
Роден в Арбанаси. Свещеник в Горна Липница, Търновско /1868 — 1922/.
☐ Серафимов, И. Село Горна Липница. С., 1975, с. 23.

ДИМИТРОВ, Атанас
/неизв./
Роден в Саръюрт, Добруджа. Учител в Хамамджи, Добруджа /1875 — 1878/.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 212; Тонев, В. Добруджа, с. 272.

ДИМИТРОВ, Бончо
/неизв./
Учител и свещеник в Трявна ок. 1855 г.
☐ НБКМ — БИА, ф. 129, а. е. 166, л. 283а.

ДИМИТРОВ, Васил
/ок. 1826 — неизв./
Роден в Пловдив. Ученик в Белградската гимназия /1846/, препоръчан от Стоян *Чомаков*.
☐ Бойчева, В. Български младежи..., с. 309.

ДИМИТРОВ, Васил /Вълчо/
/неизв./
От Ченге /Аспарухово/, Варненско. Учител в селото /1869 — 1875/.
☐ Тонев, В. Бележки..., ч. 1, с. 96.

ДИМИТРОВ, Васил
/неизв./
Свещеник в Попкьой, Ескиджумайско /Попово, Търговищко/ през 1874 г.
☐ ЦДИА, ф. 1318, оп. 1, а. е. 4905, л. 60.

ДИМИТРОВ, Васил Йорданоглу
/неизв./
От Сливен. През 1861 г. учи във Военномедицинското у-ще в Цариград, издържан от Сливенската община.
☐ НБКМ — БИА, II Г 888, II Г 892.

ДИМИТРОВ /ПОПДИМИТРОВ/, Велико
/неизв./
Свещеник в Котел през 40-те години на XIX век. Спомоществовател за: „Служба св. Харалампия“, превел Неофит Рилски /1843/; „Първоначална наука за должностите на человека“, превел И. Димитриевич /1844/; „Игиономия“, превел С. Доброплодни /1846/.

ДИМИТРОВ, Върбан
/неизв./
Учител в Градец, Котленско, от 1840 до 1861 г.
☐ ЦДИА, ф. 1134, оп. 1, а. е. 1, л. 1; НБКМ — БИА, II В 10 456; Димитров, Хр. Село Градец. С., 1934, с. 48.

ДИМИТРОВ, Генчо
/неизв./
Учител в Талашманлии /Стрелец/, Старозагорско, през 1871 г.
☐ Кънчев, М. Видрица, с. 253.

ДИМИТРОВ, Георги
/неизв./
Свещеник в Пазарджик. Спомоществовател за „Служба св. Харалампия“, превел Неофит Рилски /1843/.

ДИМИТРОВ, Георги
/неизв./
Роден в Сопот. Учител в Никопол през 1844 г.
☐ Йосифов-Бохачек, Ал. Град Никопол през вековете. Кратка илюстрована история. С., 1937, с. 43.

ДИМИТРОВ, Георги
/ок. 1827 — неизв./
Роден в Самоков. Учи в Пловдив; през 1846 г. продължава в Белградската гимназия.
☐ Бойчева, В. Български младежи..., с. 309.

ДИМИТРОВ, Георги
/неизв./
Учител в Камана, Добруджа, от 1854 до 1884 г.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 203

ДИМИТРОВ, Георги
/неизв./
Учител в Мустафа паша /Свиленград/ през 1856 г.
☐ Фотев, Г. По случай стогодишния юбилей на църквата „Св. Троица“ в Свиленград, на 16 юний 1935 г. — В: Стогодишнина на храма „Св. Троица“ в Свиленград 1834 — 1835 г. Хасково, 1935, с. 27.

ДИМИТРОВ, Георги
/неизв. — 1858/
Роден в Котел в семейството на свещеник. Учител в добруджанските села Касапкьой и Долно Чамурлии /1856 — 1858/, където умира.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 174, 180; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 93; Тонев, В. Добруджа, с. 237.

Енчо Димитров

ДИМИТРОВ, Георги
/неизв./
Свещеник в Перущица. Хаджия. Спомоществовател за „Поучения в св. и вел. четиредесятница“, превел Ф. Велиев /1868/.

ДИМИТРОВ, Георги
/неизв./
Свещеник в Радилово, Пазарджишко, през 70-те години на XIX век. Участник в Апр. въст.
☐ Събев, Т. Българската православна църква и национално-освободителното движение. — В: Сб. Априлското въстание..., с. 23.

ДИМИТРОВ, Георги
/неизв./
Свещеник в Чорлево /дн. към Дреновец/, Видинско. Спомоществовател за „Момина китка“, превел Кр. Пишурка /1870/.

ДИМИТРОВ, Георги
/неизв./
Учител в Граматиково, Малкотърновско /1871 — 1872/, и Малко Търново /1870, 1873, 1878/.
☐ Аянов, Г. Малко Търново. Бургас, 1939, с. 233, 240.

ДИМИТРОВ, Георги Георгиев
/1838 — 1906/
Роден в Кюстендил. Учител и книжар в Одрин /1867 — 1873/. Участва в подготовката на Старозагорското въст. /1875/. След Осв. е книжовник в София и Пловдив. Автор на историческото изследване „Княжество България“.
Временен сътрудник на в. „Македония“ /1870/, в. „Право“ /1870/ и в. „Източно време“ /1874/. Издава „Българско календарче или Казамия за година 1871“. Автор на „Буквар за малки деца от Георгий Димитров. Второ издание. Одрин, във Вилаетската печатница, 1874“.
☐ В. *Турция*, IX, № 16 /притурка/, 4 юни 1873 ; Димитров, Г. Княжество България. Т. 1. Пловдив, 1895, с. 222 и сл. и т. 2, Пловдив, 1896, с. 37 и сл.; Иванов, Й. Северна Македония. С., 1906, с. 323, 328; Василиев, Ас. Трем на българското възраждане. С., 1936, с. 74; Стоянов, М. БВК, с. 82; Разбойников, А. Из борбите на българите в Маронийска епархия. — *ИТНИ*, 1965, с. 97; Парижков, П. Неуморимият мъж Г. Г. Димитров. Революционер и книгопродавец български в Одрин. — Във: Възрожденски книжари. С., 1980, 182 — 187.

ДИМИТРОВ, Дамян
/неизв./
От Баница, Оряховско. Учител в Галиче, Оряховско, през 1871 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 2181.

ДИМИТРОВ, Димитър — вж. *Енчев*, Димитър

ДИМИТРОВ, Димитър Костов
/ок. 1824 — 16 май 1864/
Роден в Градец, Котленско. Учи в Русия. Учител /1849 — 1856/ и свещеник /1856 — ок. 1863/ в Сливен. Умира в Цариград на връщане от поклонение в Йерусалим.
☐ НБКМ — БИА, II В 10 297; в. *Гайда*, I, № 24, 25 май 1864; Чилингиров, Ст. БЧ, с. 444, 451; Димитров, Хр. Село Градец. С., 1934, с. 45.

ДИМИТРОВ, Енчо
/23 септ. 1825 — 1897/
Роден в Токсово, Добруджа. Баща на Димитър и Петър *Енчеви*. Завършва у-ще в Болград. Учителства в Потур, Добруджа, и в Тулча /ок. 1845 — 1847/. През 1848 г. е ръкоположен за свещеник в Тулча и служи там до смъртта си. Участва активно в борбата за църковна независимост. От 1872 до 1879 г. е архиерейски наместник в Тулча. Спомоществовател за: „Учебник за бълг. език“ на

С. Радулов /1863/; „Венец азбучний", превел И. Вълков /1863/; „Свещена история", превел С. Радулов /1865/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 232, а. е. 1, л 34, 40; ЦДИА, ф. 128, оп. 1, а. е. 73 л. 4; ДА — Русе, ф. 43к; Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 183.

ДИМИТРОВ, Енчо
/неизв./
От Ковчаз /Рекичка/, Търновско. Учител в Потур, Добруджа, от 1846 до 1848 г.
☐ Тонев, В. Добруджа, с. 274.

ДИМИТРОВ Хайдутов, Жельо
/1853 — 30 септ. 1933/
Роден в Градец, Котленско. Учи в Цариград и Габрово. Учител в Градец /1875 — 1876/. Участва в СТВ. След Осв. е учител и училищен инспектор във Видин. Умира в Белоградчик.
Временен дописник на в. „Право" /1870/ и в. „Македония" /1871/.
☐ Сп. *Училище*, V, № 15, 1 февр. 1876; Димитров, Хр. Село Градец. С., 1934, с. 124; Стоянов, М. БВК, с. 82.

ДИМИТРОВ, И.
/неизв./
Свещеник в Долно манастирци /?/ и Пиргос /Пиргово/, Русенско, през 1875 г.
☐ Летоструй, VIII, 1876, 202 — 203.

ДИМИТРОВ, Иван
/неизв./
От Самоков. Частен учител в Копривщица /1822 — 1830/.
☐ Доросиев, Л. Бележки по развитието на учебното дело в Копривщица, 1822 — 1865. — *Уч. пр.*, 1897, № 7 — 8, с. 891; Доросиев, Л. Учебното дело..., с. 8.

ДИМИТРОВ, Иван
/неизв./
Роден в Сливен. Учи в Солун. Учител в Ст. Загора през 1835 г.
☐ НА БАН, ф. 46к, а. е. 35, л. 1 — 4.

ДИМИТРОВ, Иван
/неизв./
Ученик в Белградската гимназия през 1852 г.
☐ Бойчева, В. Български младежи..., с. 316.

ДИМИТРОВ, Иван
/юни 1828 — 8 март 1901/
Роден в Кривня, Провадийско. Първият свещеник в Провадия, който служи на бълг. език /1864 — 1867/. От 1868 до 1870 г. служи в Тестеджи /Житница/, Провадийско, а от 1871 г. до края на живота си е свещеник в Хадърча /Николаевка/, Варненско. Спомоществовател за „Селскостопанска неорган. и орган. химия", превел Д. Енчев /1871/.
☐ ДА — Варна, ф. 79к, оп. 1, а. е. 19, л. 25; Възраждането на българщината в Провадия. — *ИВАД*, 4, 1911, с. 44; Ганев, Н. Провадия в своето минало и настояще. С., 1929, с. 66, 69.

ДИМИТРОВ, Иван
/1844 — неизв./
Роден в Гьокчеврен /Подвис/, Карнобатско. Баща на Димитър Полянов. И. Д. учи при свои роднини в Крим /Феодосия и Симферопол/, а по-късно в Браила. Завършва четири класа на у-щето в Сливен. Постъпва в Одеската семинария, но се разболява и се завръща в Б-я. Съученик на Стефан *Стамболов*. Участва в политическите и просветните борби в Карнобат, където основава народно ч-ще. Книжовник и поет. РТОВ го заварва като чиновник на турска служба. След Осв. е ковчежник към държавното съкровище.
☐ НБКМ — БИА, ф. 380 /Димитър Полянов/; Веселинов, Г. Димитър Полянов, литературно-критичен очерк. С., 1964, с. 11; Йорданов, Хр. Страници от биографията на Димитър Полянов. — В: Сб. Димитър Полянов и социалистическата литература в България. С., 1978, с. 24 — 26.

ДИМИТРОВ Кънчев, Иван
/10 март 1850 — 2 февр. 1944/
От Трявна. Син на иконописеца Димитър *Кънчов*. Брат на Йонко, Тодор и Христо *Димитрови*. Учи при баща си. Автор на икони в църквата „Св. Параскева" в Ревиш /Благово/, Търновско. Заминава при брат си Тодор — студент по медицина в Румъния /1865/, и работи при зографа Георги Стоянеску, българин от Браила. Помага му при изписването на църкви в Букурещ и околните села, както и в други градове из Влашко. Учи в Художественото у-ще в Букурещ /1870 — 1875/. Остава да работи в Букурещ. Рисува портрети на Евлогий *Георгиев*, Станкович, Кантарджиев и жена му и др. След Осв. постъпва в Академията за изящни изкуства в Париж като ученик на Александър Кабанел /1881 — 1884/. Прави копия на прочути творби. Участва в есенния салон в Париж /1883 — 1884/. Учител по рисуване в Габрово /1884 — 1886/ и в София /1886 — 1921/. Рисува икони в църквата „Св. Кирил и Методий" в Созопол /1889 — 1908/. Автор на портрети на Мария хаджи Стоилова /1881/, Христо *Белчев*, д-р Стоян *Данев*, Григор *Начович* и др. Организира първата в Б-я самостоятелна художествена изложба в Народното събрание /1885/. Втората му изложба е също в София /1887/.
☐ Михалчева, И. Портретът в българската живопис. Т. 1. 1878 — 1918. С., 1968, 17 — 20; Динова-Русева, В. Генезис на битовия жанр в българската живопис. — В: Из историята на българското изобразително изкуство. Т. 1. С., 1986, 56 — 58; Василиев, Ас. БВМ, 85 — 86.

ДИМИТРОВ, Иван
/неизв./
Свещеник в Геленджик, Хаджиоглупазарджишко /Димитър Ганево, Толбухинско/, през 70-те години на XIX век. Спомоществовател за „Тълкование на бож. молитвений дом" на Т. Станчев /1873/ и за „Ръководство към физиката" на Ив. Гюзелев /1874/.

ДИМИТРОВ, Иван
/1849 — 13 март 1924/
Роден в Кочериново, Дупнишко /Станкедимитровско/. Учи иконопис в Банско. Работи из Горноджумайско /Благоевградско/ и Радомирско. Участва в рев. д-ние. След Осв. се занимава с обществена дейност, кмет на селото, народен представител /1900/.
☐ Василиев, Ас. БВМ, 524 — 525.

ДИМИТРОВ, Иван
/неизв./
Учител в Свищов през 1870 — 1871 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 7754; Вълчанов, Хр. Севлиево /1842 — 1942/. С., 1942, с. 123.

ДИМИТРОВ, Иван
/неизв./
Роден в Разград. Учител в Демирджилер, Ескиджумайско /Железари, Търговищко/ през 1871 г.
☐ Сп. *Училище*, I, № 16, 26 авг. 1871; Стойков, Хр. Просветното дело в Разград през Възраждането. Разград, 1968, с. 94.

ДИМИТРОВ, Иван

/неизв./
През 1874 г. следва медицина в Москва с руска държавна стипендия, подпомаган от СБК.
☐ НБКМ — БИА, ф. 16, а. е. 169, л. 47 — 48.

ДИМИТРОВ, Иван П.
/неизв./
Роден в Арнаут /Пороище, дн. към Разград/. Учител в Ташчи /Каменар/, Разградско, през 1871 г. По-късно е ръкоположен за свещеник.
☐ ЦДИА, ф. 1318, оп. 1, а. е. 4893. л. 1; сп. *Училище*, I, № 16, 26 авг. 1871.

ДИМИТРОВ, Илия
/неизв./
Свещеник в Бяга, Пазарджишко, през 70-те години на XIX век. Участник в Апр. въст.
☐ Страшимиров, Д. История на Априлското въстание. Пловдив, 1907, с. 113; Царев, Г. Духовници патриоти от Панагюрски революционен окръг — участници в Априлската епопея. — В: Сб. Априлското въстание..., с. 305.

ДИМИТРОВ, Илия
/неизв./
Учител в селата около Гевгели през 70-те години на XIX век. Ръкоположен за свещеник през 1880 г.
☐ ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 142, л. 89.

ДИМИТРОВ, Илия Панайотов
/неизв./
Роден в Шумен. Брат на Панко *Димитриев*. През 1876 г. завършва Робърт колеж, Цариград. След Осв. следва в Петербургската генералщабна академия. Участва в Балканските войни. Стига до чин генерал.
☐ НБКМ — БИА, ф. 232, а. е. 1, л. 25 — 28; Начов, Н. Цариград, с. 157; Уошбърн, Дж. Петдесет..., с. 168.

ДИМИТРОВ, Илия Христов
/неизв./
От Дупница /Станке Димитров/. Учител в Горна Джумая /Благоевград/ през 70-те години на XIX век.
☐ Стоилов, А. Документи и материали от живота на българите в Македония. — *СбБАН*, 9, 1918, с. 4.

ДИМИТРОВ /ПОПДИМИТРОВ/, Йован
/неизв./
Свещеник и учител в Прилеп през 50-те и 60-те години на XIX век.
☐ Църнушанов, К. Килиините училища и учители в Прилеп. — В: Сб. Сто години ново българско училище в гр. Прилеп 1843 — 1943. Скопие, 1943, с. 33.

ДИМИТРОВ, Йона
/неизв./
Йеродякон и учител в Мусу бей /Гълъбник/, Пернишко. Спомоществовател за „Служба св. Хараламрия", превел Неофит Рилски /1843/.

ДИМИТРОВ Кънчев, Йонко
/1840 — 1919/
Син на тревненския зограф Димитър *Кънчов*. Брат на Иван, Христо и Тодор *Димитрови*. След Осв. завършва Държавното рисувално у-ще. Заедно с Венко *Калчов* работи в църквата „Възнесение Господне" във Враца. Рисува икони в Блъсковци, Търновско /1896/.
☐ Рошковска, А. Към въпроса..., с. 38; Сб. Тревненска художествена школа. С., 1985, с. 256.

ДИМИТРОВ, Йордан
/неизв./
Свещеник в Сливен от 40-те до 60-те години на XIX век. Спомоществовател за „Православное учение ... Платона", превел Ил. Стоянов /1844/, и за „Игиономия", превел С. Доброплодни /1846/.
☐ Сп. *Български книжици*, IV, 17 септ. 1861, с. 313.

ДИМИТРОВ, Константин
/неизв./
Свещеник в Бобища, Костурско, през 60-те и 70-те години на XIX век.
☐ Каратанасов, Зл. Черковно-училищната борба /1863 — 1903/. Спомени. С., 1935, с. 12.

ДИМИТРОВ, Константин
/неизв./
Роден в Казанлък. През 1862 г. е ученик в католическо у-ще в Рим.
☐ В. *България*, IV, № 38, 31 дек. 1862.

ДИМИТРОВ, Константин Костов
/неизв. — 1905/
Роден в Сливен. Ученик в Робърт колеж, Цариград. Участник в Ботевата чета /1876/. След разгрома на четата се прехвърля в Цариград, а оттам емигрира в Одеса. Завършва Одеското юнкерско пехотно у-ще. Офицер в руската армия. Участва в Руско-японската война /1904 — 1905/. Убит в Манджурия.
☐ Табаков, С. Сливен, 516 — 517; Сб. БЧР, с. 572.

ДИМИТРОВ, Коста
/неизв./
Роден в Шумен. През 1862 — 1863 г е ученик във френския католически колеж в Бебек, Цариград.
☐ В. *България*, IV, № 41, 21 ян. 1863; Начов, Н. Цариград, с. 136.

ДИМИТРОВ, Лазар
/неизв./
Заедно със Спас *Христов* превежда от румънски език „Александрия" /1814/.
☐ Стефанов, К. Културно-политическа хроника на Плевен до основаването на читалище „Съгласие". — В: Юб. сб. по случай седемдесет години от основаването на читалище „Съгласие" в Плевен /1869 — 1939/. Плевен, 1939, с. 21; Велчев, В. Неизвестен последовател на Паисий Хилендарски. — *Език и литература*, 1956, № 6, с. 454.

ДИМИТРОВ, Люцкан
/неизв./
Учи в Шумен и учителства в града от 1850 до 1853 г.
☐ ДА — Варна, ф. 76к, оп. 1, а. е. 2, л. 4; Джумалиев, Г. Учебното дело в гр. Шумен през първата половина на XIX век. — В: Шумен — Коларовград. 2. Коларовград, 1962, с. 148.

ДИМИТРОВ, Марин
/неизв./
От Самоводене, Търновско. Издава в Букурещ „Лекарственик" и „Житие на свети Иван Рилски" /1843/. Книжар в Търново /1845/.
☐ ДА — В. Търново, ф. 932к, оп. 1, а. е. 139, л. 6; Бакалова, Л., Т. Драганова. Ръкописен лекарственик. — *ГМСБ*, 6, 1980, с. 72.

ДИМИТРОВ, Марин
/неизв./
Учител в Търново от 1869 до 1872 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 7637.

ДИМИТРОВ, Минчо
/неизв./
Свещеник и учител в Чехларе, Чирпанско, от 1820 до 1850 г.
☐ Митев, Й. История на село Морозово. Пловдив, 1963, 18 — 19.

ДИМИТРОВ, Михаил
/неизв./
Роден в Кривня, Провадийско. Учител във Венчан, Провадийско /1873 — 1874/.

□ Тонев, В. Добруджа, с. 213.

ДИМИТРОВ /ПОПДИМИТРОВ/, Михаил /Миялко/
/1855 — неизв./
Роден в Пчелинци, Радомирско. Учител в родното си село до 1878 г. След Осв. в продължение на 18 години е кмет на Пчелинци.
□ Караиванов, Й. Историко-просветното дело в Радомирско. Кюстендил, 1927, с. 36.

ДИМИТРОВ, Наню
/неизв./
Учител в Ст. Загора през 70-те години на XIX век.
□ Иванов, Ат. Черти из живота и записки на Атанас Иванов. Сливен, 1885, с. 52.

ДИМИТРОВ /ДИМИТРОВИЧ/, Никола /Колю/
/неизв./
Учи в Черковна, Провадийско. Учител в Кривня, Провадийско /1850 — 1864/.
□ Тонев, В. Бележки..., ч. 1, с. 90.

ДИМИТРОВ, Никола
/неизв. — 1896/
От Лясковец. Учител в Разград /1865 — 1873/. Библиотекар на ч-щето /1869/, член на читалищното настоятелство /1870/. Ръкоположен за свещеник /1873/, назначен за архиерейски наместник в Разград и член на смесения казалийски съвет.
□ ЦДИА, ф. 1318, оп. 1, а. е. 4905, л. 65; НБКМ — БИА, II А 2203, II А 2208, II А 2217; НА БАН, ф. 54к. а. е. 231, л. 1; в. *Турция*, VIII, № 46, 2 ян. 1873; в. *Право*, VIII, № 23, 17 авг. 1873; Чилингиров, Ст. БЧ, с. 395; Стойков, Хр. Просветното дело в Разград през Възраждането. Разград, 1968, с. 40, 69.

ДИМИТРОВ, Николай
/неизв./
Преселва се в колония Тайраклии, Бесарабия, през 1819 г. Свещеник там през 40-те години на XIX век.
□ Радкова, Р. Нови данни..., с. 122.

ДИМИТРОВ, Павел
/неизв./
Роден в Спатиста /дн. в СФРЮ/. Записва се за студент в Лайпцигския у-т на 19 май 1838 г., специалност филология. Учи до 1843 г.
□ Архив на Лайпцигския у-т, „Матрикел“ — Книга за записване на студенти.

ДИМИТРОВ, Павел
/неизв./
Свещеник в Дупница /Станке Димитров/ от 40-те до 70-те години на XIX век. Спомоществовател за: „История на великий Александра македонца“, превел Хр. Василев /1844/; „Введение във всеоб. история“, превел Ат. Чолаков /1851/; „Ковчег цветособрания“, наредил А. Иванов /1857/.
□ Лазарков, Н. Спомени из робското минало на град Дупница и селата му. Дупница, 1924, с. 24.

ДИМИТРОВ, Павел
/неизв./
Свещеник в Провадия през 1876 г. Според източниците е гъркоман.
□ Възраждането на българщината в Провадия. — *ИВАД*, 4, 1911, с. 44

ДИМИТРОВ, Пет.
/1830 — след 1910/
Роден в Елешница, Неврокопско /Гоцеделчевско/. Свещеник в Разлог /1871 — 1910/.
□ ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 408, л. 206.

ДИМИТРОВ, Петко
/неизв./
Учител в Каралии, Хаджиоглупазарджишко /Красен, Толбухинско/, през 60-те и 70-те години на XIX век.
□ Тонев, В. Бележки..., ч. 3, с. 174.

ДИМИТРОВ, Петко Г.
/1853 — юни 1909/
Роден в Сливен. Учи във френско у-ще и завършва Военномедицинското у-ще в Цариград /1876/. Военен лекар в турската армия. По време на РТОВ преминава към руската армия и се връща в Б-я. Лекар в Сливен. След Осв. е околийски лекар в Анхиало /Поморие/ и Бургас, същевременно е и училищен инспектор /до 1885/. Горнооряховски околийски лекар /1885/. Завежда болница в Плевен по време на СБВ. Военен лекар в Шумен и Станимака /Асеновград/ н-к на дивизионната болница в Пловдив, полкови лекар в София. Завежда хирургическо отделение в Софийската дивизионна болница /1895/, санитарен подполковник. Умира в София.
□ В. *Напредък*, X, № 87, 27 март 1876; Д-р Петко Димитров. — *ЛЛСБ*, 1909, № 6 — 7, 534 — 535; Табаков, С. Сливен, 516 — 517; Начов, Н. Цариград, с. 144; Стефанов, В. Българската медицина през Възраждането. С., 1980, с. 65.

ДИМИТРОВ, Петраки
/неизв./
Роден в Плевен. Учи в Пловдив и в гимназия в Атина.
□ Трифонов, Ю. Плевен, с. 208.

ДИМИТРОВ, Петър
/1794 — неизв./
Свещеник в колония Тайраклии, Бесарабия, през 20-те години на XIX век. От 1829 г. се премества в колония Троян, Бесарабия.
□ Радкова, Р. Нови данни..., с. 115.

ДИМИТРОВ, Петър
/неизв./
Учител в Синьо бърдо, Врачанско, от 1835 до 1837 г.
□ Орловски, Ст. История на учебното дело във Врачанско. — *Уч. пр.*, 1904, № 1, с. 10; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 101.

ДИМИТРОВ, Петър
/неизв./
Роден в Елена, където е килиен учител и свещеник. Спомоществовател за „Православное учение... Платона“, превел Ил. Стоянов /1844/.
□ Брешков, Ю. Елена като просветно огнище от миналото. — В: Еленски сб. 2. С., 1938, с. 115.

ДИМИТРОВ, Петър
/неизв./
Ученик в Белградската семинария през 1851 г.
□ Бойчева, В. Български младежи..., с. 316.

ДИМИТРОВ /СОЛУНСКИ/, Петър
/1841 — 2 дек. 1895/
Роден в Зарево, Солунско. Учителства в различни селища на Македония. От 1864 г. е свещеник в Сяр. Участва в църковния събор в Цариград през 1871 г. Бълг. екзархия го изпраща да служи в бълг. параклис в Солун, където става и предс. на бълг. община. Развива активна дейност за откриване на бълг. църкви и за присъединяването им към Екзархията. През 1874 г. приема унията, смятайки, че по този начин ще ускори решаването на църковния въпрос в македонските епархии, но скоро се връща в православието. Участва в подготовката на въст. в Пиянечко /1876/, заради което е преследван от властта и принуден да напусне Солун. През 1877 г. е свещеник в Екзархийския параклис в Цариград. Заточен в Ангора /дн. Анкара/, Турция, през 1877 г.

След Осв. учи в Киев църковно пеене и след завръщането си в Б-я става свещеник в София.
☐ ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 71, л. 30; НБИВ — БИА, ф. 3, а. е. 139 — 146, 152 — 153, 159, 166, 174, 181, 183, 189; Снегаров, Ив. Солун в българската духовна култура. С., 1937, с. 119, 121, 129, 278 — 282; Кирил, патриарх Български. Българската Екзархия в Одринско и Македония след Освободителната война 1877 — 1878. Т. 1, кн. 1. С., 1970, с. 552.

ДИМИТРОВ, Петър
/14 ноем. 1848 — 21 или 23 февр. 1919/
Роден в Жеравна в семейството на търговец. Учи в родното си село и в Сливен. Учител в Жеравна /две години/. Учи в Галатасарайския лицей /една година/ и завършва Робърт колеж в Цариград /1872/. Учител в Робърт колеж /1872 — 1876/. Участва в редактирането на американския мисионерски в. „Зорница“ /1876 — 1879/. Преводач на Юджийн Скайлър и Дженюъриъс Макгахан по време на анкетата по разследване на зверствата при потушаване на Апр. въст. След Осв. е началник на Канцеларията при Дирекцията на вътрешните работи в Изт. Румелия, депутат в Областното събрание. Префект на Пловдивски окръг /1881 — 1890/; дипломатически агент в Белград /1890 — 1892/, Цариград /1892 — 1896/, Атина /1896 — 1899/ и Букурещ /1903 — 1905/; гл. секретар и съветник при М-вото на външните работи и изповеданията. Изпълнява дипломатически мисии в Лондон /1895/, Кайро /1905/, Цариград /1908/, Петербург /1909/.
Временен сътрудник на сп. „Читалище“ /1870 — 1872/, в. „Право“ /1870/, в. „Македония“ /1871/, в. „Турция“ /1871 — 1872/. Постоянен сътрудник на в. „Зорница“ /1876 — 1878/. Превежда „Уроци по клание или поведението на турското правителство в и около България от мая насам 1876. От ... В. Е. Глядстона... Превел П. Димитров. Тулча, градска печатница А. Франгя, 1878“.
☐ НБКМ — БИА, ф. 605, а. е. 1, л. 436; Начов, Н. Цариград, 160 — 161; Стоянов, М. БВК, 82 — 83; Уошбърн, Дж. Петдесет..., с. 42, 164.

Петър Димитров

ДИМИТРОВ, Петър
/неизв./
Свещеник в Басарбово, Русенско, през 70-те години на XIX век. Спомоществовател за „Педагогика“, издал Т. Станчев /1873/.
☐ Летоструй, VIII, 1876, 202 — 203.

ДИМИТРОВ, Петър
/неизв. — 1882/
От Самоков. През 1875 г. завършва Военномедицинското у-ще в Цариград. Военен лекар в турската армия в Ходейда /дн. в Йемен/.
☐ Стефанов, В. Българската медицина през Възраждането. С., 1980, с. 65, 213.

ДИМИТРОВ, Петър — вж. *Енчев,* Петър

ДИМИТРОВ, Райко
/неизв./
Роден в Жеравна. Учител в Арнаут кьой /Иречеково/, Ямболско /1857 — 1861; 1872 — 1878/.
☐ Пенев, Т. Село Люлин /Ямболски окръг/. Исторически страници. С., 1968, 224 — 225.

ДИМИТРОВ, Радуш /Руско/ Вълчов
/неизв./
Учи в Дивдядово /дн. кв. на Шумен/. Учител в Разград и Касаплар /Дибич/, Шуменско /1871 — 1882/. Свещеник в Касаплар от 1882 г.
☐ Сп. *Училище*, I, № 19, 8 окт. 1871; сп. *Училище*, IV, № 23 — 24 /притурка/, ноем. 1875, с. 13; Явашов, Ан. Разград. Неговото археологическо и историческо минало. Разград, 1930, с. 180; Пенкова, М. Учителският събор..., с. 182; Тонев, В. Бележки..., ч. 5, с. 81.

ДИМИТРОВ, Русин
/неизв./
Учител в Сливен през 70-те години на XIX век.
☐ Аянов, Г. Малко Търново. Бургас, 1939, с. 276.

ДИМИТРОВ Киряков, Сава
/1841 — 1924/
Роден в Чепеларе, Смолянско. Син на Димитър Киряков — прочут майстор зидар в Родопите и Беломорието. С. Д. учи в килийно у-ще при църквата „Св. Атанас“ в Чепеларе /ок. 1852 — 1857/, а от 1857 — 1858 г. е пом.-учител в същото у-ще. Учител в Долно дере кьой /Соколовци/, Смолянско /1862 — 1866/ — въвежда бълг. език в обучението. От 1866 г. е учител в Горно дере кьой /Момчиловци/, Смолянско, където открива бълг. у-ще. Ръкоположен в Пловдив /1876/ за свещеник на Горно дере кьой. Продължава да работи като такъв и след Осв.
☐ Канев, К. Миналото на село Момчиловци, Смолянско. С., 1975, 120 — 126; Дечов, В. Миналото на Чепеларе. С., 1978, с. 194.

ДИМИТРОВ, Сава Минчов
/неизв./
От Котел. Учител в Дере кьой /Константиново/, Варненско /1874/, и в Гаргалък, Хаджиоглупазарджишко /Вранино, Толбухинско/, от 1877 до 1880 г.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 228; Тонев, В. Бележки..., ч. 2, с. 112.

ДИМИТРОВ Грозев, Симо /Симеон/
/неизв./
Роден в Хадърча /Николаевка/, Варненско. Учи в Юшенлии /Ботево/, Варненско. Учител в Суджаскьой /Водица/, Варненско /1874 — 1875/.
☐ ДА — Варна, ф. 79к, оп. 1, а. е. 18, л. 5; Тонев, В. Бележки..., ч. 2, с. 103.

ДИМИТРОВ, Станко
/1833 — 1925/
Роден в Ярловци, Трънско. Свещеник в селото от 1868 до 1925 г.
☐ Йорданов, Св. Стогодишнината на храма „Св. Димитрий“, с. Ярловци, Трънско. С., 1935, с. 41.

ДИМИТРОВ, Стефан

/неизв./

Роден в Лясковец. Свещеник там през 50-те години на XIX век.

☐ Димитров, Г. Княжество България. Т. 2. Пловдив, 1896, с. 482; Минев, Д. Лясковец, с. 162.

ДИМИТРОВ, Стефан

/1834 — 8 май 1922/

Роден в Орешак, Троянско. Учи в Троянския м-ир, след това учителства в родното си село. На 1 септ. 1859 г. е ръкоположен от *Иларион, митрополит Ловчански*, за свещеник в селата Орешак и Патрешко, Троянско. Архиерейски наместник в Троянска околия /1884 — 1895/.

☐ Свещенослужителите при църквата „Св. Петка" в гр. Троян от построяването ѝ до днес. — В: Юб. сб. Сто години на храма „Св. Петка", 1835 — 1935. Троян, 1935, с. 14.

ДИМИТРОВ, Стефан

/неизв./

Получава образование в Русия през периода 1856 — 1877 г.

☐ Степанова, Л. Вклад России..., с. 204.

ДИМИТРОВ, Стефан

/ок. 1850 — 14 февр. 1926/

Роден в Пловдив. Учи първоначално в родния си град. До 1865 г., когато емигрира в Румъния, живее в Цариград и учи във Военномедицинското у-ще. Продължава образованието си в гимназия в Плоещ, след което завършва Факултета по медицина и фармация в Букурещ /ок. 1878/. Участва в РТОВ в състава на Бълг. опълчение. След Осв. се завръща в Б-я и открива аптека в Пловдив. Избиран неколкократно за народен представител.

☐ В. *Македония*, I, № 9, 28 ян. 1867; Табаков, С. Сливен, 516 — 517; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 144.

ДИМИТРОВ, Стоимен — вж. *Синесий Стобийски*

ДИМИТРОВ, Стойче

/2 авг. 1844 — след 1914/

Роден в Ново село, Струмишко. Свещеник в селото вер. от 70-те години на XIX век до 1914 г.

☐ ДА — Благоевград, ф. 48к, оп. 2. а. е. 5, л. 254 — 255; а. е. 9, л. 240.

ДИМИТРОВ, Стоян

/неизв./

Роден в Паспалово, Малкотърновско. Учител в селото в нач. на XIX век.

☐ Аянов, Г. Малко Търново. Бургас, 1939, с. 275.

ДИМИТРОВ, Стоян

/неизв./

Свещеник в Лясковец от 40-те до 70-те години на XIX век. Спомоществовател за: „Служба св. Харалам－пия", превел Неофит Рилски /1843/; „Съчинение Т. Булгарина", превел П. Калянджи /1861/; „Поучение в св. и вел. четиредесетница", превел Ф. Велиев /1868/.

☐ ЦДИА, ф. 405, оп. 1, а. е. 3, л. 1.

ДИМИТРОВ /ПОПДИМИТРОВ/, Стоян /Теню/

/неизв./

Роден в Гюнели махле /Любенова махала/, Старозагорско. Брат на Еню *Попдимитров*. Учител в Нова Загора през 1868 — 1869 г. От нач. на 70-те години е свещеник в родното си село. Спомоществовател за „Минейник" на Ан. Иванов /1869/.

☐ Кънчев, М. Видрица, с. 436.

ДИМИТРОВ, Тасе

/неизв./

Учител в Радибош, Пернишко, през Възраждането.

☐ ДА — Перник, ф. 314к, оп. 1, а. е. 1, л. 31.

ДИМИТРОВ, Телериг

/неизв./

Учител в Свищов през 1874 г.

☐ Ганчев, Ст. Свищов, с. 133.

ДИМИТРОВ, Тодор

/неизв./

Учи в килийното у-ще при Градешничкия м-ир /1772/. Свещеник във Врачанска епархия.

☐ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 73.

ДИМИТРОВ, Тодор

/неизв./

От Жеравна. Учител в Добруджа — в Каранасуф /1864 — 1865/, Баш кьой /1866/, Саръюрт, Мачин, Касапкьой и Еникьой през 70-те години на XIX век. Свещеник в Еникьой. През 1880 г. е певец в бълг. църква в Тулча.

☐ НБКМ — БИА, ф. 68, а. е. 4, л. 59; Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 195, 198, 200, 217; Люлюшев, М. РБО, с. 154.

ДИМИТРОВ Кънчев, Тодор /Теодор/

/ок. 1850 — неизв./

Роден в Търново. Син на Димитър *Кънчов*. Брат на Иван, Йонко и Христо *Димитрови*. Завършва Медицинското у-ще и Факултета по медицина и фармация в Букурещ /1864 — 1876/. Изнася лекции в ч-ще „Братска любов". Член на Бълг. човеколюбиво настоятелство. Като студент работи в болницата „Ефорие" в Букурещ. Участва в СТВ. След Осв. е военен лекар в Б-я.

Публикува мед. си дисертация на тема: Consideraţiuni asupra flegomonolui periuterin nepuerperal (simplu) [Букурещ], 1876".

☐ НБКМ — БИА, ф. 388, а. е. 1, л. 2; Константинеску-Яши, П. Българи учени..., с. 92; Стоянов, М. БВК, с. 83; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 144; Драганова, Димитров, Книжовници..., 115 — 117.

ДИМИТРОВ, Тодораки

/неизв./

От Враца. Учител в Русе /1861, 1869 — 1870/. Спомоществовател за „Кратка естествена история", превели П. Дамянович и П. Арнаудов /1861/.

☐ Орловски, Ст. Из историята на учебното дело в Русе до Освобождението. — *Уч. пр.*, 1906, № 10, с. 1070.

ДИМИТРОВ, Христо

/ок. 1745 — 24 май 1819/

От Доспей, Софийско. Основател на Самоковската художествена школа. Баща на *Захари Зограф* и *Димитър Зограф*. Учи и работи в Света гора ок. 60-те години на XVIII век. Ок. 1770 г. отива във Виена, откъдето донася много рисунки, щампи, гравюри, репродукции и др., които стават база за домашната академия, която създава. Автор на икона в софийската църква „Св. Никола Стари" /1793/, изгоряла по време на бомбардировката през 1944 г., в самоковската църква „Св. Богородица" /1793/, в църквите „Успение Богородично" в Ново село , Щипско /1810/, „Св. Богородица" в Щип /1810/, „Св. Георги" в Голямо Белово, Пазарджишко /1808/. В края на живота си се завръща в Света гора, където умира.

☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 30, л. 76 — 78; Протич, А. Зографът и възраждането на българския народ. — *Бълг. мисъл*, 1930, № 5, 559 — 562; Филов, Б. Възраждането на българското изкуство. —

БИБ, 1931, № 2 — 3, 41 — 42; Василиев, Ас. БВМ, 314 — 322; Божков, Ат. Българската икона. С., 1984, с. 297, 318.

ДИМИТРОВ, Христо
/неизв./
Учител в Тича, Котленско /1856/. Спомоществовател от Шумен за „Священное и божеств. евангелие", наредил П. Божигробски /1858/.

ДИМИТРОВ, Христо
/неизв./
Ученик в Русия през периода 1856 — 1877 г.
☐ Степанова, Л. Вклад России..., с. 205.

ДИМИТРОВ, Христо
/неизв./
Роден в Дунево, Смолянско. Учител в Карлуково /Славейно/, Смолянско, от 1870 г.
☐ Печилков, А. Първи чествания на Кирил и Методий в Средните Родопи. — В: Родопски сб. Т. 5. С., 1983, с. 150.

ДИМИТРОВ Кънчов, Христо
/неизв./
Живописец. Син на Димитър *Кънчов.* Брат на Иван, Йонко и Тодор *Димитрови.* Не са известни негови самостоятелни творби.
☐ Василиев, Ас. БВМ, с. 83.

ДИМИТРОВ, Яков
/ок. 1830 — неизв./
Роден в Пловдив. Учи в гръцко у-ще в родния си град. Продължава в търговско у-ще в Белград /1845 — 1846/.
☐ Бойчева, В. Български младежи..., с. 307.

ДИМИТРОВА, Анастасия
/12 май 1815 — 1894/
Родена в Плевен. Прислужница в семейството на врачанския митрополит Агапий /1822 — 1835/. През 1835 г. майката на митрополита — Евгения, я изпраща да учи в Калоферския девически м-ир и при видните възрожденски учители Ботьо *Петков*, Райно *Попович* и Брайко *Генов* /до 1839/. С материалната помощ на Агапий Врачански А. Д. открива в Плевен първото бълг. светско девическо у-ще /1840/. Учителства в родния си град почти до края на живота си — общо ок. 50 години. През 1894 г. отива на поклонение в Йерусалим, приема монашески сан /под името Ана/ и наскоро след това умира там.
☐ Анастасия Димитрова. — *Светлина*, 1897, № 2, 15 — 16; Максимов, Хр. Училищен алманах. Т. 1. С., 1900, с. 73; Пундева-Войникова, Ал. Българката през епохата на Възраждането. С., 1940, с. 31; Паскалева, В. Българката..., с. 33, 39, 43 — 44, 61 — 62, 129.

ДИМИТРОВА, Анастасия /Ната/ — вж. *Тодорова*, Анастасия

ДИМИТРОВА, Антонина — вж. *Мамарчева-Енчева*, Антонина

ДИМИТРОВА Георгиева-Жечкова, Аргира
/20 юли 1845 — 3 ноем. 1941/
Родена в Сливен. Учи в родния си град при Сава *Доброплодни* и Добри *Чинтулов.* Учителка в девическото у-ще в Сливен от 1865 г. Инициаторка за основаването на женско д-во „Майчина длъжност" /1870/ и на неделно у-ще за девойки. През 1874 и 1876 г. живее в Браила, работи като частна учителка в домовете на богати сливенски фамилии и се грижи за издръжката на бълг. доброволци в СТВ. След Осв. е учителка в Сливен /1878 — 1883/, гл. учителка в девическото у-ще в Бургас /1883 — 1886/. Занимава се и с обществена и благотворителна дейност. Умира в Сливен.
☐ В. *Право*, VI, № 14, 31 май 1871; Табаков, С. Сливен, 489 — 490; Паскалева, В. Българката..., с. 139.

ДИМИТРОВА, Бона
/неизв./
Родена в Ст. Загора. Завършва класното девическо у-ще в града. Учителка в Пазарджик /1874 — 1876/ и София /1876 — 1878/.
☐ НБКМ — БИА, П А 7823; СГОДА, ф. 5к, оп. 1, а. е. 466, л. 1; ф. 1345к, оп. 1, а. е. 77, л. 3; Батаклиев, Ив. Татар Пазарджик, с. 253; Батаклиев, Ив. Преглед на учебното дело на град Татар Пазарджик. — *Уч. пр.*, 1924, № 3, с. 183; Динеков, П. София, с. 238; Паскалева, В. Българката..., с. 139.

ДИМИТРОВА, Васила /Василка/
/неизв./
Родена в Ст. Загора. Учи в девическите класни у-ща в Пловдив и Ст. Загора. Учителка в Габрово /1872 — 1873/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 389, а. е. 11, л. 31, 34, 45—46; Гъбенски, Хр. Габрово, с. 66; Тошева, Ан. Автобиография. Ст. Загора, 1911, с. 22.

ДИМИТРОВА, Дена
/неизв./
От Ст. Загора. Учителка в Кара Хюсеин /Чернево/, Варненско, през 1869 г.
☐ Тонев, В. Бележки..., ч. 2, с. 87.

ДИМИТРОВА, Донка — вж. *Георгиева*, Донка

ДИМИТРОВА, Екатерина
/неизв./
Родена в Търново. През 1875 г. е ученичка в Одеската гимназия на издръжка на ОБН.
☐ Степанова, Л. Вклад России..., с. 209.

ДИМИТРОВА, Елена —вж. *Георгиева*, Елена

ДИМИТРОВА, Зарафина —вж. *Яндова-Узуннойкова*, Зарафина

ДИМИТРОВА, Зафира
/неизв./
Завършва девическото класно у-ще в Ст. Загора при Анастасия *Тошева.* Учителка в Щип през 70-те години на XIX век.
☐ Тошева, Ан. Автобиография. Ст. Загора, 1911, с. 18; Паскалева, В. Българката..., с. 139.

ДИМИТРОВА-ГЮЛЕМЕТОВА, Зоица
/неизв./
Учи в Пловдив ок. 1870 г. Учителка в Сливен ок. 1877 г.
☐ НБКМ — БИА, ф. 389, а. е. 11, л. 51; Табаков, С. Сливен, с. 489; Паскалева, В. Българката..., с. 139.

ДИМИТРОВА, Йорданка
/неизв./
Учителка в девическото у-ще в София през 1872 г. Изпратена да учи в Москва ок. 1872 г.
☐ ЦДИА, ф. 682, оп. 1, а. е. 414, л. 1; Степанова, Л. Вклад России..., с. 102, 109.

ДИМИТРОВА-ПАНОВА, Мария
/неизв./
Учителка в Сливен през 70-те години на XIX век.
☐ Начева, Ив. Дневникът на Стоян Заимов. — *ИДА*, 41, 1981, с. 154; Паскалева, В. Българката..., с. 139.

ДИМИТРОВА, Рада
/неизв./
От Ст. Загора. Учителка в Трявна през 1876 г.

□ НБКМ — БИА, II В 9668; ОБТИ, т. 2, с. 191.

ДИМИТРОВА, Тима /Тина/
/неизв./
Родена във Велес. Завършва Старозагорското девическо класно у-ще с издръжката на Велешката община. Учителка във Велес /1875 — 1880/ и Скопие /1880 — 1881/.
□ ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 205, л. 2.

ДИМИТЪР
/неизв./
Роден в Габрово. В нач. на XVIII век се преселва да живее в Свищов. Свещеник в града. Прадядо на Драган *Цанков.*
□ НБКМ — БИА, ф. 11, а. е. 2, л. 127; ф. 12, а. е. 58, л. 24.

ДИМИТЪР
/неизв./
Учител в Пловдив през 1710 г.
□ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 73.

ДИМИТЪР
/неизв./
Свещеник и учител във Вакарел, Софийско, в края на XVIII век.
□ Ковачев, М. Самоковската епархия през 1757 г. — В: Паисий Хилендарски и неговата епоха. С., 1962, с. 602.

ДИМИТЪР
/неизв./
Роден в Бракевица /дн. в СФРЮ/. Десет години е учител в родното си село, а след това в Брегово, Видинско /1830 — 1840; 1850 — 1855/.
□ Бончев, Б. Село Брегово. Видин, 1937, 203 — 205.

ДИМИТЪР
/неизв./
Учител в Панагюрище през 1821 г.
□ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 79.

ДИМИТЪР
/неизв./
Свещеник в Севлиево през 1821 г.
□ Писахме да се знае, с. 139.

ДИМИТЪР
/неизв./
Свещеник в църквата „Св. Спас“ в София през 1827 г.
□ Динеков, П. София, с. 9.

ДИМИТЪР
/неизв./
Свещеник в църквата „Св. Архангел“ в София през 1828 г.
□ Динеков, П. София, с. 8.

ДИМИТЪР
/неизв./
Зограф в Търново. Работи през първата пол. на XIX век.
□ Василиев, Ас. БВМ, с. 544.

ДИМИТЪР
/неизв./
Свещеник и учител във Витолица /дн. в СФРЮ/ през 30-те години на XIX век.
□ Бобчев, И. Македонските българи..., с. 18; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 94.

ДИМИТЪР
/неизв./
Учител в килийното у-ще в Жеравна през 30-те и нач. на 40-те години на XIX век.
□ Динеков, П. София, с. 180; Тодоров, Н. Из летописите на училището. — В: Юб. кн. на Жеравненското читалище „Единство“. С., 1921, с. 95.

ДИМИТЪР
/неизв./
Роден в Павелско, Смолянско. Ръкоположен за свещеник през 1830 г. Няколко години служи в Павелско /1830 — 1835/ и в Рупча /в Родопите/. Преселва се в Станимака /Асеновград/ и се погърчва.
□ Дечов, В. Миналото на Чепеларе. Пловдив, 1978, с. 179.

ДИМИТЪР
/неизв./
Роден в Банкя, Софийско. Учител в Кремен, Горноджумайско /Благоевградско/, от 1830 до 1834 г.
□ ДА — Благоевград, ф. 468, оп. 1, а. е. 13, л. 1 — 12.

ДИМИТЪР
/неизв./
Роден в Ловеч. Учител в Плевен през 1835 г.
□ Трифонов, Ю. Плевен, с. 151.

ДИМИТЪР
/неизв./
Свещеник във Вирча /дн. в СФРЮ/. Спомоществовател в Кюстендил за „Писменик общополезен“ на Хр. Павлович /1835/.

ДИМИТЪР
/неизв./
Свещеник в църквата „Св. Никола Мали“ в София през 1835 и 1837 г.
□ Динеков, П. София, с. 9.

ДИМИТЪР
/неизв./
Свещеник в Енина, Казанлъшко, през 1837 г.
□ Снегаров, Ив. Исторически вести за Търновската митрополия. С., 1943, с. 116.

ДИМИТЪР
/неизв./
Свещеник в Караджилар /Сърнево/, Карнобатско, през XIX век.
□ Чилингиров, Ст. БЧ, с. 281.

ДИМИТЪР
/неизв./
Роден в Косача, Радомирско. Свещеник и учител в Радибош, Радомирско, през XIX век.
□ ДА — Перник, ф. 314к, оп. 1, а. е. 1, л. 31.

ДИМИТЪР
/неизв./
Монах и учител в Брестница /дн. в СФРЮ/ през 40-те години на XIX век.
□ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 114.

ДИМИТЪР
/неизв./
Свещеник в Беброво, Еленско, от 40-те до 60-те години на XIX век. Спомоществовател за „Православное учение... Платона“, превел Ил. Стоянов /1844/, и за „Писменница на славянскийа язик“, наредил Ив. Момчилов /1847/.
□ НА БАН, ф. 160, а. е. 1, л. 1; ф. 5к, оп. 1, а. е. 1.

ДИМИТЪР
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Аджар /Свежен/, Карловско, за „Месецослов“ на Хр. Сичанниколов /1840/.

ДИМИТЪР
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Лясковец за „Служба св. Харалампия“, превел Неофит Рилски /1843/.

ДИМИТЪР
/неизв./
Учител. Спомоществовател от Кюстендил за „Първичка бълг. граматика“ на Ив. Андреев /1844/.

ДИМИТЪР

/неизв./
Роден в Кара Топрак /Черноземен/, Пловдивско. Свещеник в селото до 1845 г. През 50-те години е свещеник в църквата „Св. Георги" в Пловдив. Спомоществовател за „Въведение във всеоб. история", превел А. Чолаков /1851/, и за „Райна, княгиня бълг.", превел Й. Груев /1852/.
☐ Еничерев, Н. Възпоминания и бележки. С., 1906, с. 7.

ДИМИТЪР
/неизв./
Учител в Хебибчево /Любимец/, Хасковско, през 1848 г.
☐ Гечев,М.Килийните у-ща...,с.113.

ДИМИТЪР
/неизв./
Свещеник в Казанлък в средата на XIX век.
☐ В. *Цариградски вестник*, X, № 452, 10 окт. 1859; Писахме да се знае, с. 172.

ДИМИТЪР
/неизв./
Свещеник в Хасково през 50-те години на XIX век. Един от основателите на ч-щето в града /1858/.
☐ Сто години читалище „Заря", Хасково /1858 — 1958/. С., 1958, с. 4.

ДИМИТЪР
/неизв./
Свещеник в Ак бунар /Бял извор/, Старозагорско, през 50-те и 60-те години на XIX век.
☐ Кънчев, М. Видрица, 176 — 177.

ДИМИТЪР
/неизв./
Игумен. Спомоществовател от Видин за „Часови благоговейния", превел Г. Йошев /1850/.

ДИМИТЪР
/неизв./
Иконом, владишки епитроп. Спомоществовател от Лясковец за „Календар вечний" на П. Радов /1850/.

ДИМИТЪР
/неизв./
Свещеник в Славино /дн. в СФРЮ/. Спомоществовател от Пирот за „Календар вечний" на П. Радов /1850/.

ДИМИТЪР
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Дупница /Станке Димитров/, за „Въведение във всеоб. история", превел А. Чолаков /1851/.

ДИМИТЪР
/неизв./
Свещеник вер. в Трявна. Спомоществовател за „Житие св. Григория Омиритскаго", превел Ав. Попстоянов /1852/.

ДИМИТЪР
/неизв./
Учител в Брезник през 1852 г.
☐ Асенов, П. Брезник и Брезнишко. С., 1969, с. 73.

ДИМИТЪР
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Бобошево, Дупнишко /Станкедимитровско/, за „Житие св. Григория Омиритскаго", превел Ав. Попстоянов /1852/.

ДИМИТЪР
/неизв./
Учител във Велес през 1853 г.
☐ Кънчов, В. Избрани произведения. Т. 2. С., 1970, с. 236.

ДИМИТЪР
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Медковец, Ломско, за „Евангелие поучително" на Софр. Врачански /1856/.

ДИМИТЪР
/неизв./
Роден в Магарево, Битолско. Зограф. Има запазена негова икона в Царево село, рисувана през 1857 г.
☐ Василиев, Ас. БВМ, с. 277.

ДИМИТЪР
/неизв./
Свещеник в Дряново през 1857 г. Спомоществовател за „Скратение на турската история", превел П. Р. Славейков /1857/.

ДИМИТЪР
/неизв./
Протосингел във Враца. Спомоществовател от Оряхово за „Аделаида, алпийската пастирка", превел Кр. Пишурка /1857/.

ДИМИТЪР
/неизв./
Свещеник в Селановци /дн. в Оряхово/. Спомоществовател от Оряхово за „Аделаида, алпийската пастирка" превел Кр. Пишурка /1857/.

ДИМИТЪР
/неизв./
Свещеник в Турия, Казанлъшко. Спомоществовател за „Изяснение на неделнити и празнични евангелия", превел Зл. Груев /1857/.

ДИМИТЪР
/неизв./
Учител в Лом от 1858 г.
☐ Маринов, Д. Из историята на учебното дело в България. — *Уч. пр.*, 1896, № 3, с. 276.

ДИМИТЪР
/неизв./
Свещеник в Пезово /дн. в СФРЮ/. Спомоществовател от Куманово за „Священное и божеств. евангелие", наредил П. Божигробски /1858/.

ДИМИТЪР
/неизв./
Свещеник в Батошево, Габровско. Спомоществовател от Севлиево за „Писма за службата божия", превел И. Владикин /1858/.

ДИМИТЪР
/неизв./
Свещеник в Бяла черква, Търновско, през 1859 г.
☐ Снегаров, Ив. Нов кодекс на Търновската митрополия. С., 1937, с. 86.

ДИМИТЪР
/неизв./
Роден в Шумен. Учител в Асъл бейлии /Блъсково/, Провадийско, през 60-те години на XIX век.
☐ Тонев, В. Бележки..., ч. 2, с. 80.

ДИМИТЪР
/неизв./
Роден в Лешко, Горноджумайско /Благоевградско/. Свещеник в селото през 60-те години на XIX век.
☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 30, л. 64 — 65.

ДИМИТЪР
/неизв./
Свещеник в шуменските села Осмар, Кьотеш /Кочово/ и Чаталар /Цар Крум/ през 60-те и 70-те години на XIX век.
☐ ДА — Варна, ф. 75к, оп. 1, а. е. 8, л. 60; ИМ — Шумен, отдел Възраждане, инв. № 1918, 1919.

ДИМИТЪР
/неизв./
Ръкоположен за свещеник в Цариград през 1860 г. Свещеник в Балчик. Заради клевети на Варненския владика е арестуван и отведен в Цариград. Успява да се спаси и ста-

ва униат в Цариградската църква /20 дек. 1860 — юни 1861/. Отказва се от унията, връща се в Балчик, където е свещеник до 1865 г.
☐ Ников, П. Българското възраждане..., 115 — 116; Ников, П. ВБН, с. 166.

ДИМИТЪР
/неизв./
Свещеник в Плевен през 1860 г.
☐ Малкият лист на в. *България*, I, № 43, 20 ян. 1860.

ДИМИТЪР
/неизв./
Роден в Габрово, където е свещеник до 1862 г. Участник в опита за въстание в града през 1862 г. Осъден на 15 години заточение в Диарбекир.
☐ Цончев, П. Габрово, с. 350; Гъбенски, Хр. Габрово, с. 102.

ДИМИТЪР
/неизв./
Учител в Караманкьой, Добруджа, през 1862 г.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 205; Гечев, М.. Килийните у-ща..., с. 120.

ДИМИТЪР
/неизв./
Свещеник в Медешевци, Видинско, през 1867 г.
☐ В. *Дунав*, II, № 183, 14 юни 1867.

ДИМИТЪР
/неизв./
Свещеник в Хадърча /Николаевка/, Варненско, през 1868 г.
☐ Ников, П. Българското възраждане..., с. 136.

ДИМИТЪР
/неизв./
Свещеник в Чанакчи /Паничково/, Кърджалийско, през 1868 г.
☐ В. *Македония*, II, № 25, 18 май 1868.

ДИМИТЪР
/неизв./
Свещеник в Кривня, Провадийско, през 1868 г.
☐ ДА — Варна, ф. 79к, оп. 1, а. е. 9, л. 9; в. *Македония*, II, № 36, 3 авг. 1869; Ников, П. Българското възраждане..., с. 143.

ДИМИТЪР
/неизв./
Свещеник в Бариево /Равно поле/, Софийско, през 1869 г.
☐ СГОДА, ф. 1293к, оп. 1, а. е. 200, л. 14.

ДИМИТЪР
/неизв./
Свещеник в Горни Лозен, Софийско, през 1869 г.
☐ СГОДА, ф. 1293к, оп. 1, а. е. 200, л. 5.

ДИМИТЪР
/неизв./
Свещеник в Режанци /Граово/, Брезнишко, през 1869 г.
☐ СГОДА, ф. 1293к, оп. 1, а. е. 200, л. 5.

ДИМИТЪР
/неизв./
Свещеник в Осман пазар /Омуртаг/ през 70-те години на XIX век. Член на смесения казалийски съвет в града /1874/.
☐ ДА — Варна, ф. 75к, оп. 1, а. е. 8, л. 112; ИМ — Шумен, отдел Възраждане, инв. № 2288, л. 46.

ДИМИТЪР
/неизв./
Свещеник в Тетевен през 70-те години на XIX век. Член на местния РК.
☐ Димитров, Г. Княжество България. Т. 2. С., 1896, с. 351.

ДИМИТЪР
/неизв./
Свещеник в Бели мел, Берковско, през 1870 г.
☐ ЦДИА, ф. 111, оп. 1, а. е. 107, л. 4.

ДИМИТЪР
/неизв./
Свещеник в Сармашик /Бръшлян/, Малкотърновско, от 1870 до 1871 г.
☐ Аянов, Г. Малко Търново. Бургас, 1939, с. 280.

ДИМИТЪР
/неизв./
Свещеник във Ветрен, Кюстендилско, и в Габрово, Горноджумайско /Благоевградско/, през 1871 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 592.

ДИМИТЪР
/неизв./
Роден в Кара насуф, Добруджа. Свещеник в Малък Гаргалък, Добруджа, от 1871 до 1877 г.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 227.

ДИМИТЪР
/неизв./
Свещеник в Рибница, Мелнишко. Заради присъединяването му към Бълг. екзархия е затворен в Серския затвор /1872/.
☐ Салганджиев, Ст. Лични дела и спомени по Възраждането на солунските и серските българи. Пловдив, 1906, с. 74.

ДИМИТЪР
/неизв./
Свещеник в Добралък, Станимашко /Асеновградско/, ок. 1873 г.
☐ Хайтов, Н. Село Яврово. С., 1958, с. 48.

ДИМИТЪР
/неизв./
Учител в Щип през 1874 г.
☐ ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 295, л. 305.

ДИМИТЪР
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Рила, Дупнишко /Станкедимитровско/, за „Наручна свещен. книга", превели З. Петров и Й. Наумов /1874/.

ДИМИТЪР
/неизв./
Роден във Върбица, Шуменско. Учител през 1875 г. в Сулуджа алъ /Садово/, Варненско.
☐ Тонев, В. Бележки..., ч. 2, с. 89.

ДИМИТЪР
/неизв./
Свещеник в Кърчово, Демирхисарско, през 1875 г.
☐ В. *Напредък*, X, № 64, 18 окт. 1875.

ДИМИТЪР
/неизв./
Свещеник. Участник в Апр. въст. в Ново село, Севлиевско. Арестуван и откаран в Търново.
☐ Априлско въстание 1876 г. Сб. Документи. Т. 3. С., 1956, с. 88.

ДИМИТЪР
/неизв./
Учител в Бабово, Русенско, през 1876 г.
☐ ЦДИА, ф. 1318, оп. 1, а. е. 4930, л. 1.

ДИМИТЪР
/неизв./
Роден в Разлог. Свещеник в Пазарджик до 1877 г.
☐ ЦДИА, ф. 1318, оп. 1., а. е. 4972, л. 24.

ДИМИТЪР /Етрополеца/
/неизв./
Учител в Шумнене, Ловешко, през 1821 г.
☐ Гечев, М. Килийните у-ща..., с.89.

ДИМИТЪР /Кешиша/
/неизв./
Учител в гръцкото у-ще в Сливен от 1837 до 1840 г.
☐ Пундев, В. Добри Чинтулов. С., 1922, с. 11.

ДИМИТЪР /Куция/
/неизв./
Роден в Дряново в семейството на свещеник. Учи при даскал Христо *Димов*. Учител в Дряново до 1830 г. През 1831 г. открива в Търново бълг. у-ще с финансовата помощ на игумен *Зотик* .
☐ В. *Цариградски вестник*, VII, № 311, 12 ян. 1857; Чолов, П. История на град Дряново. С., 1969, 64 — 65.

ДИМИТЪР /Марята/
/неизв./
Роден в Сливен. Елински учител в града ок. 1810 — 1817 г.
☐ Табаков, С. Сливен, с. 404.

ДИМИТЪР /Хаджи Димитър/
/неизв./
Свещеник и учител в Г. Оряховица през първата пол. на XIX век.
☐ НБКМ — БИА, ф. 173, а. е. 4, л. 50 — 51.

ДИМИТЪР АЗАСЪ
/неизв./
Учител в Малко Ченге /Карагеоргиево/, Айтоско, през 1875 г. Временен дописник на в. „Напредък" /1875/.
☐ В. *Напредък*, X, № 54, 9 авг. 1875; Стоянов, М. БВК, с. 83.

ДИМИТЪР БАТАКЧАНИНА
/неизв./
Свещеник и учител в Пловдив през 1860 г. Уволнен на следващата година, защото приема униатството. Учител в Ловеч /1861/.
☐ В. *Дунавски лебед*, I, № 36, 29 май 1861; Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив, 1981, с. 297.

ДИМИТЪР ЗОГРАФ /Димитър Христов Димитров; Доспевски/
/1796 — 9 окт. 1860/
От Самоков. Син на зографа Христо *Димитров*, основател на Самоковската живописна школа. Брат на *Захари Зограф*. Синовете на Д. З. Захари, Иван, Никола и Станислав *Доспевски* също са иконописци. Учи при баща си. Автор на няколко икони в църквата „Покров Богородичен" при девическия метох в Самоков /1819/. Рисува в Рилския м-ир — ктиторски портрет на Иван Хаджиматеович в параклиса „Св. Архангели", стенописите в главния храм „Св. Богородица" и в параклисите „Св. Йоан Кръстител" и „Св. св. Сава и Симеон Сръбски" /1835 — 1844/. Автор на иконите в църквите „Св. Богородица" в Пловдив /1836/ и в Троянския м-ир /1840/. Изрисувал нартиката на главната църква на Рилския м-ир /1846/. Работи в църквите „Св. Никола" в Плевен /1847 — 1849/, „Възнесение" във Враца /1857 — 1858/, „Св. Пантелеймон" във Велес и др. Негови са почти всички икони и стенописи в църквата „Св. Неделя" в Пловдив. Автор на стенописи в самоковската църква „Св. Никола" /1860/. Работи самостоятелно, с брат си Захари или синовете си икони за църквата „Св. Богородица" в Берковица, в Карлуковския м-ир и др. Умира в Самоков.
☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 30, л. 76 — 78; Семерджиев, Хр. Самоков и околността му. С., 1913, 227 — 228; Филов, Б. Възраждането на българското изкуство. — *БИБ*, 1931, № 2 — 3, с. 45; Цончева, М. Българско възраждане. Живопис и графика. С., 1962, с. 27; Василиев, Ас. БВМ, 322 — 330; Божков, Ат. За някои редки или неразчетени образи и композиции в старото българско изкуство. — *Изкуство*, 1984, № 3, с. 48; Божков, Ат. Българската икона. С., 1984, 299 — 300.

ДИМИТЪР ИКОНОМ
/неизв./
Роден в Скопие. Свещеник в родния си град. През 20-те години на XIX век е протосингел на Скопската митрополия. В 1832 г. скопските жители го предлагат за владика, но Патриаршията не го назначава. Притежава голяма библиотека.
☐ Кирил, патр. Натанаил Охридски, с. 43; Кънчов, В. Избрани произведения. Т. 2. С., 1970, с. 132.

ДИМИТЪР П. /Кълвача/
/неизв./
Учител в Църнча, Пазарджишко, през втората пол. на XIX век.
☐ Батаклиев, Ив. Пазарджик и Пазарджишко, с. 769.

ДИМИТЪР ЧОЛАКА
/неизв./
Учител в Карабурун /Знаменосец/, Старозагорско, през 40-те години на XIX век.
☐ Кънчев, М. Видрица, с. 80.

ДИМИШОВ, Йоаким
/неизв./
Учител в Криворечна паланка. Спомоществовател за „Наручна священ. книга", превели З. Петров и Й. Наумов /1874/.

ДИМИЧ, Георги /Николай/
/неизв./
Роден във Вършац. Австрийски поданик. Завършва гимназия в Николаев /1872/; пансионер при Тодор *Минков* с руска държавна стипендия.
☐ НБКМ — БИА, ф. 29, а. е. 2, л. 21 — 22; ф. 154, а. е. 9, л. 83 — 84; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 129.

ДИМКОВ, Илия
/неизв./
Свещеник в Реселец, Плевенско, през 1872 г.
☐ Летоструй, V, 1873, с. 59.

ДИМКОВ, Петър
/неизв./
Свещеник в Плевен. Спомоществовател за „Венец азбучний", превел И. Вълков /1863/.

ДИМО
/неизв./
Свещеник и учител в Чирпан в края на XVIII век.
☐ Събчев, Н. Чирпан, с. 133, 188.

ДИМО
/неизв./
Свещеник в Трявна от 30-те до 60-те години на XIX век. Баща на Атанас *Димитров*. Спомоществовател за: „Аритметика" на Хр. Павлович /1833/; „Православное учение... Платона", превел Ил. Стоянов /1844/; „Житие св. Григория Омиритскаго", превел Ав. Попстоянов /1852/; „Скратение на турската история", превел П. Р. Славейков /1857/.
☐ НБКМ — БИА, II В 789; Писахме да се знае, с. 296.

ДИМО
/неизв./
Свещеник в Косовча /Косово/, Шуменско, през 1841 г.

☐ Ников, П. Българското възраждане..., с. 21.

ДИМО
/неизв./
Роден в Мерданя, Търновско. Учител в у-щето при църквата „Св. Богородица" в Търново /1843 — 1856/.
☐ Ибришимова, П. Към историята на училищата във В. Търновски окръг през Възраждането. — *ИОИМ — В. Търново*, 3, 1966, с. 99.

ДИМО
/неизв./
Учител и книжар през втората пол. на XIX век в Рупча /в Родопите/.
☐ Примовски, А. Учителят. — *Родопи*, 1966, № 5, с. 4.

ДИМО
/неизв./
Свещеник в Трявна през 50-те и 60-те години на XIX век.
☐ НБКМ — БИА, II В 789.

ДИМО
/неизв./
Учител във Видин през 1856 г.
☐ Вълчанов, Хр. Севлиево. /1842 1942/. Т. 1. С., 1942, с. 123.

ДИМО
/неизв./
Свещеник в Караач /Славяново/, Провадийско, и Къзълджилар, Хаджиоглупазарджишко /Червенци, Толбухинско/, през 60-те години на XIX век.
☐ Ников, П. Българското възраждане..., с. 136, 143.

ДИМО
/неизв./
Свещеник в Хюсенче /Осенец/, Разградско, през 1870 г.
☐ ДА — Русе, ф. 44к, оп. 1, а. е. 38, л. 202.

ДИМО
/неизв./
Учител в Дедово, Пловдивско, в продължение на 60 години. Участва в подготовката на Апр. въст.
☐ Вълчев, А. Големите грехове на Дедово. — *Родопи*, 1971, № 3, 33 — 34.

ДИМОВ
/неизв./
Учител във Фотовища, Неврокопско /Огняново, Гоцеделчевско/, през 70-те години на XIX век.
☐ ДА — Благоевград, ф. 1228, оп. 1, а. е. 5, л. 1 — 11.

ДИМОВ
/неизв./
Роден в семейството на учител. Учителства заедно с баща си във Фотовища, Неврокопско /Огняново, Гоцеделчевско/ през 70-те години на XIX век.
☐ ДА — Благоевград, ф. 1228, оп. 1, а. е. 5, л. 1 — 11.

ДИМОВ, Атанас
/неизв./
Свещеник в Г. Оряховица през 40-те и 50-те години на XIX век. Спомоществовател за: „Православное учение... Платона", превел Ил. Стоянов /1844/; „Отговор на г. Бореевата книжка" /1851/; „Месецослов" на П. Радов /1857/.

ДИМОВ, Васил
/неизв./
Свещеник в Скопие. Спомоществовател за „Священное и божеств. евангелие", наредил П. Божигробски /1858/.

ДИМОВ, Георги
/1781 — неизв./
Свещеник в Малък Буялък, Бесарабия, до 1829 г.; след това се премества в Кубанка, Бесарабия.
☐ Радкова, Р. Нови данни..., с. 109.

ДИМОВ, Георги
/неизв./
Учи в Плевен /1852/ и учителства там през 50-те години на XIX век.
☐ Трифонов, Ю. Плевен, с. 261.

ДИМОВ, Георги
/неизв./
Свещеник в Тулча. Спомоществовател за „Евангелие поучително" на Софр. Врачански /1856/.

ДИМОВ, Георги Тодоров
/неизв./
Роден в Наверово, Бесарабия. Учи в гимназия в Николаев /1873/; пансионер при Тодор *Минков*.
☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 129.

ДИМОВ, Геро
/неизв./
Ученик в Русия през периода 1856 — 1877 г.
☐ Степанова, Л. Вклад России..., с. 205.

ДИМОВ, Господин — вж. *Бъчеваров*, Господин

ДИМОВ, Димитър
/неизв./
Ученик в земеделско у-ще в Букурещ през 1874 г., издържан от ДД.
☐ НБКМ — БИА, II В 9293.

ДИМОВ, Димо
/неизв./
Роден в Медвен, Котленско. Учител в Айтоско. Основава Айтоското ч-ще /1869/.
☐ Димитров, Г. Княжество България. Т. 1. Пловдив, 1895, с. 245. Чилингиров, Ст. БЧ, с. 140.

ДИМОВ, Драган
/неизв./
Свещеник в Средни колиби, Търновско. Спомоществовател за „Писма за службата божия", превел И. Владикин /1858/.

ДИМОВ, Заре
/неизв./
От Хърнвощица /дн. в СФРЮ/. Учител в Кюстендилско /1860 — 1878/.
☐ Караманов, Вл. Кюстендилско краище /Босилеградско/ по времето на Възраждането и училищно-църковния въпрос. — *Уч. пр.*, 1942, № 7, с. 864.

ДИМОВ, Захари
/1823 — неизв./
Роден в Дивдядово /дн. кв. на Шумен/. Завършва шуменското килийно у-ще и учителства в родното си село. Приема свещенически сан /1857/ и се включва в църковната борба. Ръководи РК в Дивдядово /1871/. Основател на Дивдядовското ч-ще /1872/. За обществената си дейност е затворен в шуменската тъмница, но освободен след застъпничеството на митрополит *Симеон*.
☐ ДА — Шумен, ф. 70к, оп. 1, а. е. 1; а. е. 2; ф. 75к, оп. 1, а. е. 8, л. 31; в. *България*, V, № 25, 1 окт. 1862; Пенков, М. Учебното дело в село Дивдядово преди Освобождението. — В: Сб. Шумен — Коларовград. 2. Коларовград, 1962, с. 21.

ДИМОВ, Иван
/неизв./
Свещеник в Карлово през 30-те и 40-те години на XIX век. Спомоществовател за: „Кратко начертание на всеобщата история", превел Ан. Кипиловски /1836/; „Христоития", превел Р. Попович /1837/; „Общое землеописание", превел К. Фотинов /1843/; „Стихийная аритметика", превел С. Радулов /1843/; „История на великий Александра македонца",

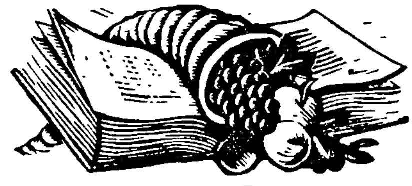

превел Хр. Василев /1844/; „Игиономия“, превел С. Доброплодни /1846/.

ДИМОВ, Иван
/неизв./
Учител в Карнобат през 1868 г.
☐ НБКМ — БИА, II В 10 292.

ДИМОВ /ПОПДИМОВ/, Илия
/неизв./
Завършва католическо у-ще в Одрин; учи и в Одеса. Учител и театрален деец в Казанлък /1871 — 1875/.
☐ В. *Напредък*, IX, № 45, 7 юни 1875; Бозвелиев, К. Спомени, с. 35; Каракостов, Ст. БВТ, с. 548.

ДИМОВ, К.
/неизв./
Роден в Казанлък. Преди 1875 г. е ученик в Търговското у-ще на о. Халки. Учител в Казанлък /1875/.
☐ В. *Напредък*, IX, № 45, 7 юни 1875; Начов, Н. Цариград, с. 125.

ДИМОВ, Константин
/неизв./
От Ениджия, Лозенградско. Учител в Пирог, Малкотърновско /1863 — 1865/.
☐ Аянов, Г. Малко Търново. Бургас, 1939, с. 274.

ДИМОВ, Константин
/неизв./
Учител в Плевен от 1871 до 1874 г
☐ Трифонов, Ю. Плевен, с. 265.

ДИМОВ, Манол — вж. *Стателов*, Манол

ДИМОВ, Милан Георгиев
/ок. 1835 — ок. 1919/
Роден в Пирот. Завършва Белградската велика школа. Учител в Лозица, Никополско, от 1855 г. Ръкоположен за свещеник при църквата „Св. Преображение“ в Свищов /1857/. Служи в църквата „Св. св. Кирил и Методий“ в Свищов /1874 — 1914/. Превежда от руски език брошурата „Разговор на Негово Блаженство Екзарх Йосиф I с един руски странник“. За този превод той и синът му Георги са съдени от военен съд. Умира в Свищов.
☐ НБКМ — БИА, ф. 128 /поп Милан Георгиев Димов/; Ганчев, Ст. Свищов, 70 — 71.

ДИМОВ, Митрофан
/неизв./
Роден в Новозагорско. Учител в Стрелча, Панагюрско /1837 — 1840/. По негово настояване е изградено ново взаимно у-ще в селото.
☐ Попова, П. Из историята на село Стрелча. — В: Панагюрище и Панагюрският край в миналото. 2. С., 1961, с. 200; Бояджиев, И. Учебното дело в село Стрелча преди Освобождението. — *Народна просвета*, 1962, № 3, с. 91.

ДИМОВ, Мирчо
/неизв./
Роден в Казанлък. Първоначално образование получава в родния си град. От 1858 до 1863 г. е ученик в Одеската семинария. Установява се в Румъния. Вер. е учител в бесарабските села.
☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 29; ЦДИА, ф. 111, оп. 1, а. е. 54, л. 1; Стамболски, Хр. Автобиография, дневници и спомени. Т. 1. /1852 — 1862/. С., 1927, с. 18; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 98, 206; Степанова, Л. Вклад России..., с. 205.

ДИМОВ, Моско
/неизв./
Свещеник в Г. Оряховица през 40-те и 50-те години на XIX век. Спомоществовател за „Православное учение... Платона“, превел Ил. Стоянов /1844/, и за „Отговор на г. Бореевата книжка“ /1851/.

ДИМОВ, Недю
/неизв./
Роден в Бабук, Силистренско. Учи в Калипетрово /дн. кв. на Силистра/ от 1851 до 1853 г. Открива у-ще в родното си село и учителства там до Осв. /1853 — 1878/.
☐ В. *Турция*, III, № 23, 26 ноем. 1866; Костов, Ив. Килийното училище в село Малка Кайнарджа, Силистренска околия. — *Уч. пр.*, 1942, № 1, с. 39; Люлюшев, М. РБО, с. 147.

ДИМОВ, Ненко
/неизв./
Учител в Бейдаут, Добруджа, от 1862 до 1864 г.
☐ Тонев, В. Добруджа, с. 276.

ДИМОВ, Никола
/неизв./
Учител в Разград през 1867 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 2203.

ДИМОВ, П.
/неизв./
Ученик в Киевската семинария през 1862 г.
☐ Поглубко, К. За да бъдат..., с. 68; Степанова, Л. Вклад России..., с. 205.

ДИМОВ, Панайот
/неизв./
Уител в Новаково, Станимашко /Асеновградско/. Спомоществовател за „Поучения в св. и вел. четиредесятница“, превел Ф. Велиев /1868/.

ДИМОВ, Пенчо
/1790 — 1835/
Роден в Севлиево. Учи в килийно у-ще в метоха на Рилския м-ир в Севлиево. Учителства в родния си град /1815 — 1824/. Ръкоположен за свещеник през 1825 г. Служи в Севлиево до края на живота си. Преписва „Александрията“ /1816/.
☐ ДА — В. Търново, ф. 1278, оп. 1, а. е. 2, л. 146; Ганев, Н. Страници от историята на града Севлиево. Ч. 1. Търново, 1925, с. 35; Вълчанов, Хр. Севлиево 1842 — 1942. Ч. 1. С., 1942, с. 10; Стоянов, М. Севлиево в българската възрожденска книжнина. — В: Севлиево и Севлиевският край. 1. С., 1967, с. 121.

ДИМОВ, Петко
/неизв./
Свещеник в Г. Оряховица през 40-те години на XIX век. Спомоществовател за „Православное учение... Платона“, превел Ил. Стоянов /1844/, и за „Писменница на славянскийа язик“, наредил Ив. Момчилов /1847/.

ДИМОВ, Петко
/неизв./
Свещеник в Малко Трънаво, Чирпанско, през 70-те години на XIX век. Участва в Старозагорското въст. /1875/.
☐ Александров, Н. Участие на духовници от Старозагорска епархия в подготовката и провеждането на Старозагорското въстание /1875/. — В: Сб. Априлското въстание..., с. 285; Кънчев, М. Видрица, с. 667.

ДИМОВ /ХАДЖИДИМОВ/, Петър
/неизв./
Свещеник в Чирпан през 30-те години на XIX век. Спомоществовател за „Христоития“, превел Р. Попович /1837/.
☐ Събчев, Н. Чирпан, с. 143, 188.

ДИМОВ, Петър
/неизв./
От Равна, Провадийско. Учител в Комарево, Варненско /1860/, и в Шадъ кьой /Добротич/, Провадий-

ско /1862 — 1863/.
☐ Тонев, В. Бележки..., ч. 2, с. 79.

ДИМОВ, Петър
/неизв. — 1908/
Роден в Търново. Учи в гръцко у-ще на о. Халки и в търговско у-ще в Швейцария. Учителства във Варна /1865 — 1868/ и Търново /1868 — 1876/. Читалищен деец. След Осв. е пом.-кмет и кмет на Търново.
☐ НБКМ — БИА, II А 2415 — II А 2416; II А 7637; II В 522а; Чилингиров, Ст. БЧ, с. 512; Тонев, В. Към историята..., с. 135; ОБТИ, т. 3, с. 211.

ДИМОВ, Ради
/неизв./
Роден в Гърлица, Добруджа. Учител в Кара омур /Смилец/, Силистренско /1874 — 1877/. Свещеник в родното си село в края на 70-те години на XIX век.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 210: Тонев, В. Добруджа, с. 277.

ДИМОВ, Ст.
/1793 — неизв./
Свещеник в Малък Буялък, Бесарабия, от 1816 до 1829 г.
☐ Радкова, Р. Нови данни..., с. 115.

ДИМОВ, Стеро
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Щип за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.

ДИМОВ, Стойчо
/неизв./
Учител в Алмалии /Ябълково/, Хасковско, от 1862 до 1865 г.
☐ Петров, П. Учебното дело в Ябълково, Хасковско, до Освобождението. Пловдив, 1969, с. 14.

ДИМОВ, Тодор
/неизв. — 1875/
Ученик в Кишиневската семинария през 1871 г. Умира в Киприяновския м-ир.
☐ АИИ БАН, арх. кол. IX, оп. 15, а. е. 436, л. 1054 — 1058; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 88; Степанова, Л. Вклад России..., с. 205.

ДИМОВ, Тоньо
/неизв./
Роден в Бодурово /Бодрово/, Хасковско. Учител в родното си село и в Дипсиз гьол /Езерово/, Хасковско, през 1852 — 1853 г.
☐ НБКМ — БИА, ф. 22, а. е. 583, л. 14.

ДИМОВ, Тотю — вж. *Казасов*, Тотю

ДИМОВ, Христо
/неизв./
Учител и дамаскинар в Дряново /ок. 1824 — 1826/.
☐ Чолов, П. История на град Дряново. С., 1969, с. 64.

ДИМОВ, Цвятко — вж. *Пахомий Рилски*

ДИМОВА, Анна
/неизв./
Ученичка в Русия през периода 1856 — 1877 г.
☐ Степанова, Л. Вклад России..., с. 209.

ДИМОВА, Мария
/неизв./
Учителка в Русе от 1872 до 1874 г.
☐ ДА — Русе, ф. 43к, оп. 2, а. е. 31; сп. *Училище*, II, № 5, 18 март 1872, с. 36.

ДИМОВА, Мита
/неизв./
Учителка в Плевен. Спомоществователка за „Майка-къщовница“, превел П. Бояджиев /1875/.

ДИМОВА, Неда
/неизв./
Родена в Габрово. Образование получава в родния си град, издържана от женското д-во „Майчина грижа“. Учителка в Габрово /1873 — 1877/.
☐ НБКМ — БИА, II А 1980, II А 5821а; ДА — Габрово, ф. 670к, оп. 1, а. е. 1, л. 1 — 3; Гъбенски, Хр. Габрово, с. 64, 66; Цончев, П. Габрово, с. 454.

ДИМОВА, Пелагия
/неизв./
Родена в Ямбол. Ученичка във Фундуклеевската гимназия в Киев на издръжка на ОБН /1876/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 8, а. е. 2, л. 120 — 121; Степанова, Л. Вклад России..., с. 209.

ДИМОВА /ДИМЧЕВА/, Пена /Пенка/
/неизв./
Родена в Ст. Загора. Образование получава в родния си град. Учителка в Енина, Казанлъшко /1868 — 1871/.
☐ В. *Право*, VI, № 9, 26 април 1871: Китипов, П. Миналото на с. Енина, Казанлъшко. С., 1968, с. 102.

ДИМОВА-БАБЕВА, Уца
/неизв./
Родена в Русе. Съпруга на учителя Христо *Бабев*. Завършва класно у-ще в родния си град. Учителка в Русе от 1868 до 1878 г.
☐ Орловски, Ст. Из историята на учебното дело в Русе до Освобождението. — *Уч. пр.*, 1906, № 10, с. 1091.

ДИМООЛУ, Георги
/неизв./
Учител в Станимака /Асеновград/ от 1861 до 1876 г.
☐ Хайтов, Н. Асеновград в миналото. С., 1983, 191 — 192.

ДИМЦЕВ, Таса
/1841 — неизв./
Роден в Могила, Битолско. Свещеник в селото от 1866 до 1897 г.
☐ ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 152, с. 6.

ДИМЧЕВ, Георги
/неизв./
Роден във Видин. Ученик в гимназията в Табор, Чехия /1869 — 1871/, издържан от Азис паша, славянин от Херцеговина.
☐ Илиев, Ат. Спомени, С., 1926, 70, 91, 97.

ДИМЧЕВ /ДИМИЦА/, Марсарий Г.
/неизв./
Ученик в Атинската гимназия през 1857 г. Заминава за Берлин през 1860 г.
☐ НБКМ — БИА, ф. 27, а. е. 760, л. 40, 106.

ДИМЧЕВ, Райчо
/1838 — 1912/
Роден в Цариград. През 1860 г. завършва френския католически колеж в Бебек, Цариград. Учител в Свищов. След Осв. е търговец в Свищов и в Марсилия.
☐ В. *България*, II, № 70, 20 юли 1860; Генчев, Н. Франция..., с. 252.

ДИМЧЕВА, Пена /Пенка/ — вж. *Димова*, Пена

ДИМЧОВ, Минчо Иванов
/неизв./
Роден в Габрово. Брат на Димо *Султанов*. Ученик на о. Халки /вер. в Търговското у-ще/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 16, а. е.

93, л. 2.

ДИМЧОВ /ХАДЖИДИМЧОВ/, Петър
/неизв./
Ученик в гръцкото у-ще в Куручешме, Цариград /1846/. Съученик на Сава *Доброплодни.* Спомоществовател за „Игиономия", превел С. Доброплодни /1846/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 10, а. е. 2, л. 2.

ДИНГОВСКИ, Костадин
/ок. 1815 — 1895/
Открива частно у-ще в Прилеп, което съществува до ръкополагането му за свещеник. За кратко време е учител в у-щето в Прилеп /1843/. Архиерейски наместник, а от 1852 г. и предс. на Прилепската община. Участва дейно в борбата срещу гръцкото църковно влияние.
☐ Еничерев, Н. Спомени от моето учителство в Прилеп. — *СбНУ*, 20, 1904, с. 11, 18, 51; Църнушанов, К. Килийните училища и учители в Прилеп. — В: Сб. Сто години ново българско училище в град Прилеп. 1843 — 1943. Скопие, 1943, с. 34.

ДИНЕВ, Георги
/неизв./
Роден в Радомир. Учителства в Пернишко преди Осв.
☐ ДА — Перник, ф. 199, оп. 1, а. е. 8, л. 47.

ДИНЕВ, Марин
/неизв./
Учител в Шеримет /Столетово/, Старозагорско, през 1871 г.
☐ Кънчев, М. Видрица, с. 257.

ДИНЕВ, Стоян
/неизв./
Учител в Одрин през 1874 г.
☐ Димитров, Г. Княжество България. Т. 1. Пловдив, 1895, с. 230.

ДИНКО
/неизв./
Свещеник в Луковит. Спомоществовател от Плевен за „Православное учение... Платона", превел Ил. Стоянов /1844/.

ДИНКО /Денко/
/неизв./
Учител в Станимака /Асеновград/ от 1861 до 1876 г. Участник в Апр. въст.
☐ Хайтов, Н. Асеновград в миналото. С., 1983, с. 191.

Георги Динков

ДИНКОВ, Георги Константинов /Динката/
/1839 — 1876/
Роден в Солун. Син на Константин *Държилович* . Брат на Славка *Динкова.* Г. Д. учи в гръцкото у-ще в Солун и в Богословското у-ще на о. Халки /ок. 1856 до края на 1857 или нач. на 1858/. През 1858 г. е изпратен от руския учен и дипломат А. Рачински да продължи образованието си в Смоленската гимназия в Москва; след това учи две години и в семинария в същия град. След завършване на образованието си живее в Солун и Цариград. Секретар на Стефан *Богориди* в Цариград /1859/. Сътрудничи на Димитър *Миладинов*, кореспондира със Стефан Веркович. След науспешен опит да замине и се запише в Първата бълг. легия /1862/ е арестуван и затворен в София, Видин и Цариград / до септ. 1863/. Писар в търговските кантори на братя Добревич в Цариград /до 1866/. Завръща се в Солун и заедно със сестра си подема инициативата за откриване на бълг. у-ще. Учител в първото светско у-ще в Загоричане, Костурско /до 1869/, където учи Димитър Благоев. Преследван заради рев. си идеи, се премества в Атина, където умира. Сътрудничи на в. „Еон" /"Век"/ в Атина /след 1872/. Събира етнографски и географски материали от Македония, използувани от Ст. Веркович в „Топографический этнографический очерк Македонии". СПб, 1889.
☐ Стоилов, А. Солунски дейци по нашето възраждане. — *Развитие*, 1918, № 9, 267 — 271; Стоилов, А. Български книжовници от Македония. Т. 1. С., 1922, 33 — 34; Снегаров, Ив. Солун в българската духовна култура. С., 1937, 203 — 228; Радев, С. Македония и българското Възраждане. Т. 1. Борбите за народност и народна църква. С., 1942, 226 — 234, 304; Христов, Х. Градиво за биографията на Г. К. Динков. — *ГСУ, ФИФ*, 58, 1964, № 3, 133 — 166; Ванчев, Й. Георги Константинов Динков — учителят на Димитър Благоев. — *Пламък*, 1981, № 8, 78 — 81; Райнов, Д. Първият учител. С., 1981, 50 — 75.

ДИНКОВ, Иван
/неизв./
Свещеник в Горно Броди, Серско, от 1876 г.
☐ НМРМ, а. е. 9.

ДИНКОВ, Константин — вж. *Държилович*, Константин

ДИНКОВ, Киряк — вж. *Държилович*, Киряк

ДИНКОВ, Цвятко
/неизв./
От Койнаре, Врачанско. Учител и свещеник /1856/ в селото. Спомоществовател за „Цариградски вестник".
☐ В. *Цариградски вестник*, VI, № 299, 20 окт. 1856 и VIII, № 363, 26 ян. 1858; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 109.

ДИНКОВА, Славка
/ок. 1848 — 1878/
Родена в Солун в семейството на известния възрожденски деец Константин *Държилович.* Сестра на Георги *Динков.* Завършва гръцко у-ще, а по-късно изучава при брат си бълг. книжовен език. Открива в Солун бълг. девическо у-ще /1866/, в което учителства до смъртта си.
Постоянна дописничка на в. „Македония" /1867 — 1868/.
☐ Стоилов, А. Солунски дейци по нашето възраждане. — *Развитие*, 1918, № 9, 267 — 271; Снегаров, Ив. Солун в българската духовна култура. С., 1937, 46 — 48; Стоянов, М. БВК, 83 — 84.

ДИНОВ, Вълчо
/неизв./
Роден в Шумен. Учител в Калипет-

рово /дн. кв. на Силистра/ през 1853 г.
☐ В. *Цариградски вестник*, III, № 144, 24 окт. 1853.

ДИНОВ, К.
/неизв./
Учител в основното у-ще в Русе през 1872 г.
☐ Сп. *Училище*, II, 18 март 1872.

ДИНОВ, Коста
/неизв./
Учител в Лясковец през 1870 — 1871 г.
☐ Пенев, П. Ролята на читалищата за изграждането на нашия театър. — *Читалище*, 1948 — 1949, № 1, с. 47.

ДИНЧЕВ, Брайко
/неизв./
Свещеник в Копривщица от 40-те до 80-те години на XIX век. Спомоществовател за: „Извод от физика" на Н. Геров /1849/; „Часови благоговейния", превел Г. Йошев /1850/; „Житие св. Григория Омиритскаго", превел Ав. Попстоянов /1852/; „Изяснения на неделнити и празнични евангелия", превел Зл. Груев /1857/.
☐ Евтимий. Неиздадени материали по миналото на Копривщица. — В: Сб. Копривщица. С., 1926, с. 589.

ДИНЧЕВ, Генчо — вж. *Джумайов*, Генчо

ДИНЧЕВ, Иванчо
/неизв./
Основно образование получава в Б-я. От 1868 г. е ученик в Медицинското у-ще в Букурещ.
☐ Сюпюр, Е. БЕИР, с. 145.

ДИНЧОВ, Генчо
/неизв./
Учител в Улешница, Неврокопско /Гоцеделчевско/, през 70-те години на XIX век.
☐ Чолаков, Н. Барутен буквар по родолюбие и саможертва. — *Нар. просвета*, 1976, № 4, с. 81.

ДИНЧОВ, Стойко
/неизв./
Свещеник в Стрелча, Панагюрско, през 50-те години на XIX век. Съставя сборник от канони /1858/. Спомоществовател за „Райна, княгиня бълг.", превел Й. Груев /1852/.
☐ Стоянов, М., Хр. Кодов. ОСРСНБ, т. 3, с. 169.

ДИОНИСЕВ, Йоан
/неизв./
Свещеник в Прокупле. Спомоществовател за „Житие св. Григория Омиритскаго", превел Ав. Попстоянов /1852/.

ДИОНИСИЕВ, Курти
/неизв./
Учител в Бабадашко през 70-те години на XIX век.
☐ Тонев, В. Добруджа, с. 275.

ДИОНИСИЕВ, Симеон
/неизв./
Свещеник в Летница, Ловешко, през 1857 г.
☐ Снегаров, Ив. Нов кодекс на Търновската митрополия. С., 1937, с. 70.

ДИОНИСИЙ
/неизв. — 1735/
Игумен на Рилския м-ир през 1734 — 1735 г.
☐ Иванов, Й. Св. Иван Рилски и неговият манастир. С., 1917, с. 89.

ДИОНИСИЙ
/1778 — 1808/
Свещеник при църквата „Св. св. Петър и Павел" в Свищов. Заподозрян и обвинен от турците в съзаклятничество. Обесен в Свищов.
☐ ДА — В. Търново, ф. 1278, оп. 1, а. е. 1, л. 155; Ганчев, Ст. Свищов, с. 48.

ДИОНИСИЙ
/неизв./
Роден в Кованлъка /Пчелище/, Търновско. Свещеник и учител в селото /1825 — 1882/. Участник във Велчовата завера /1835/. Хаджия.
☐ Станев, Н. Великотърновската котловина, с. 83; Жечев, Н. Велчовата завера 1835. С., 1985, с. 42.

ДИОНИСИЙ
/неизв./
Игумен на м-ира в Перущица. Спомоществовател от Пловдив за „Христоития", превел Р. Попович /1837/.

ДИОНИСИЙ
/неизв./
Ученик в Кишиневската семинария през 1839 г.
☐ Поглубко, К. За да бъдат..., с. 29.

ДИОНИСИЙ
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Плевен за „Две советователни слова Плутарха", превел И. Стоянович /1845/.

ДИОНИСИЙ
/неизв./
Зограф. Работи в средата на XIX век. Има запазена икона в църквата „Успение Богородично" в Чепеларе, Смолянско /1861/.
☐ Василиев, Ас. БВМ, с. 621.

ДИОНИСИЙ
/неизв./
Игумен на свищовския м-ир „Св. Богородица" през 1864 г. Хаджия.
☐ ДА — В. Търново, ф. 805к, оп. 1. а. е. 27, л. 173.

ДИОНИСИЙ
/неизв./
Архимандрит във Враня. Представител на народния събор в Цариград през 1871 г.
☐ Кънчов, В. Избрани произведения. Т. 2. С., 1970, с. 169; Василиев, Р. Църковно-народната борба в Скопска епархия. — В: Сб. Сто години от учредяването на Българската екзархия. С., 1971, с. 267.

ДИОНИСИЙ
/неизв./
Архимандрит от Илиенския м-ир през 1878 г.
☐ ЦДИА, ф. 1318, оп. 1, а. е. 4972, л. 18.

ДИОНИСИЙ, архимандрит /светско име Контаров/
/1799 — 1840/
Роден в Котел. Завършва гръцкото у-ще в Куручешме /Цариград/. През 30-те години е дякон на Видинския митрополит и след смъртта му е предложен от бълг. население за негов заместник /1840/. Заминава за Цариград, за да бъде ръкоположен за владика, но е отровен и умира там.
☐ Нестеров, Ю. Град Котел. С., 1933, с. 54; Арнаудов, М. Неофит Бозвели, т. 1, 581 — 584; Ников, П. ВБН, с. 80, 105.

ДИОНИСИЙ, митрополит Ловчански /светско име Евстатий Пармаков/
/1840 — 1875/
Роден в Берковица. Дякон на Софийския митрополит до 1867 г. Получава богословско образование в Белградската семинария /1869 — 1872/. След завръщането си в Б-я е учител в Берковица; един от основателите на ч-щето. На 14 юни 1873 г.

е избран за Ловчански митрополит. Разобличава турски злоупотреби и настоява да се извърши разследване от п-вото. Според някои източници е отровен, а според други — умира от туберкулоза.
☐ ЦДИА, ф. 682, оп. 1, а. е. 15, л. 1; ф. 1318, оп. 1, а. е. 4958, л. 3; Кирил, патриарх Български. Екзарх Антим I. С., 1956, 623 — 624; Тилева, В. Автобиография на Зиновий поп Петров. — *ИБИД*, 31, 1977, 355 — 357.

ДИОНИСИЙ АГАТОНИКИЙСКИ /светско име Димитър/
/неизв. — 1827/
Роден в Меликадъново /Драгор/, Пазарджишко. Учи в Пазарджик. Преселва се в Пещера и работи като абаджия, а по-късно е ръкоположен за свещеник. След смъртта на жена си приема монашество в Зографския манастир, откъдето го изпращат за таксидиот в метоха на м-ира в Пазарджик. Ок. 1763 г. е ръкоположен за Агатоникийски епископ със седалище в Пазарджик. Въвежда смесено богослужение на гръцки и бълг. език. Инциатор за възобновяването на църквата и построяване на митрополийска сграда в града /1801/. През 1823 г. със свои средства изгражда бълг. у-ще в двора на църквата.
☐ Батаклиев, Ив. Преглед на учебното дело в Татар Пазарджик. — *Уч. пр.*, 1924, № 2, 167 — 169; Кирил, патр. Паисий Пловдивски, 18 — 19; Батаклиев, Ив. Пазарджик и Пазарджишко, 246 — 249.

ДИОНИСИЙ СТОЙЧОВ
/неизв./
Йеродякон. Роден в Мелничан, Серско. Учи в Богословското у-ще на о. Халки до 1874 г. Заминава за Белград и до 1876 г. е ученик в Богословското у-ще. По време на СТВ напуска у-щето и моли ДД за помощ, за да се завърне в Б-я.
☐ НБКМ — БИА, II В 9285, л. 73.

ДИОНИСИЙ ХИЛЕНДАРЕЦ
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Хасково за „Житие св. Григория Омиритскаго", превел Ав. Попстоянов /1852/, и за „Райна, княгиня бълг.", превел Й. Груев /1852/.

ДИПЧЕВ, Васил
/1846 — 1898/

Дионисий, митрополит Ловчански

Роден в Панагюрище. Съпруг /1882/ на Райна *Попгеоргиева* . Учител в Брацигово /1875 — 1876/. Член на ВРО. Участва в Апр. въст. Кмет на Панагюрище /1878/; по-късно — адвокат. Умира в София.
☐ Райна Княгиня. Автобиография. С., 1976, с. 119.

ДИЧЕВ, Никола
/неизв./
Свещеник в Сопот, Ловешко, през 60-те и 70-те години на XIX век. Баща на Димитър *Пъшков.*
☐ Колев, Л. Духовници — участници в национално-освободителните борби на нашия народ. — *ИЦИАИ*, т. 1, 1978, 222 — 223.

ДИЧЕВ, Петър
/неизв./
Роден в Беброво, Еленско. Учител в Бабадаг /1872 — 1877/. Писар на бълг. община в града /1873/.
☐ В. *Напредък*, X, № 62, 4 окт. 1875; Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 105; Люлюшев, М. РБО, с. 152.

ДИЧЕВ, Христо
/неизв./
От Пазарджик. Учител в града /1875 — 1876; 1882 — 1883/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 257, а. е. 1, л. 58; Батаклиев, Ив. Татар Пазарджик, с. 253.

ДИЧО
/неизв./
Учител във Велес през 1874 г.
☐ НБКМ — БИА, ф. 174, а. е. 4, л. 38, 39.

ДИЧО ЗОГРАФ /Кръстев/
/1819 — 1872/
Роден в Тресонче, Дебърско. Баща му Кръсте е резбар. Учи при баща си, с когото работят заедно в нач. на 40-те години на XIX век, и при зографи от Драма. Рисува в почти цяла Македония и Североизточна Б-я. Първите му икони са в Лазарополе, Дебърско. В периода 1840 — 1847 г. вер. работи в Албания. През 1847 г. рисува икони в м-ира „Св. Никита" край Скопие. В м-ира „Св. Богородица Пречиста" има датирани негови икони от 1848, 1853, 1856, 1864 и 1865 г. Рисува в Церешово, Скопско /1854/, в Скопие /1857/, Глуво, Скопско /1855/, Куманово /1856/, Долно водно, Скопско /1857/, Враня /1860/, Охрид /1862, 1864/, Кула /1863/, Градец, Видинско /1867/. Д. прави опити и в светската живопис.
☐ Василиев, Ас. БВМ, 179 — 187; Божков, Ат. Българската икона. С., 1984, с. 252.

ДЛЪГМАНОВ, Ст.
/неизв./
Роден в Лозенградско. Учи в Пловдив и учителства в Одрин /70-те години на XIX век/. След Осв. е съдебен служител в Малко Търново и Лозенград.
☐ Беловеждов, Н. Спомени. — В: Юб. сб. Копривщица. С., 1926, 117 — 118, 148.

ДОБЛЕВ, Йоан
/неизв./
Ученик в Киевската гимназия през 50-те години на XIX век.
☐ Кирил, патр. Натанаил Охридски, с. 170.

ДОБРЕВ, Ангел Иванов
/неизв./
От Абланица, Ловешко. Взаимен учител в селото. Спомоществовател от Ловеч за: „Писма за службата божия", превел И. Владикин /1858/; „Търговско ръководство", превел А. Гранитски /1858/; "Първа храна", превел Ив. Чичи /1858/; „Кратка священа история", превел В. Бърнев /1859/.

ДОБРЕВ, Атанас
/неизв./
Роден в Сливен. Ученик в гръцкото

у-ще в Куручешме, Цариград, през периода 1860 — 1875 г.
☐ Табаков, С. Сливен, 516 — 517.

ДОБРЕВ, Васил
/неизв./
Свещеник в Преслав през 60-те и 70-те години на XIX век. Спомоществовател за „Венéц азбучний“, превел И. Вълков /1863/, и за „Чудеса пресв. Богородица“, поправил Д. Великов /1867/.
☐ В. *Източно време*, I, № 44, 14 дек. 1874.

ДОБРЕВ, Велико /Велко/
/неизв./
Роден в Равна, Провадийско. Учи в Черковна, Провадийско, при Рашко *Блъсков*. Учител в Дере кьой /Константиново/, Варненско /1850 — 1853/, и Карапча, Хаджиоглупазарджишко /Крапец, Толбухинско/, през 70-те години на XIX век.
☐ Тонев, В. Бележки..., ч. 1, с. 92; Янев, Христов. Първите искрици, с. 101.

ДОБРЕВ, Димитър Иванов
/1853 — неизв./
Роден в Русе. Завършва класното у-ще в града /1871/. Учител в Плевен от 1872 г.
☐ ДА — Русе, ф. 43к, оп. 1, а. е. 953, л. 82; Трифонов, Ю. Плевен, с. 260.

ДОБРЕВ, Димо
/неизв./
Килиен учител в Султанлар /Султанци/, Провадийско /1863 — 1867/. Ръкоположен за свещеник /1867/.
☐ Тонев, В. Бележки..., ч. 2, с. 81.

ДОБРЕВ, Добри
/неизв./
Роден в Лясковец. От 30-те до средата на 40-те години на XIX век е учител в Търново и Русе. Ок. 1844 г. става свещеник в Лясковец. Участва в Хаджиставревата буна /1862/, заради което е заточен. След няколко години се връща в Лясковец и служи там през 70-те години. Спомоществовател за: „Православное учение... Платона“, превел Ил. Стоянов /1844/; „Две советователни слова Плутарха“, превел И. Стоянович /1845/; „Игиономия“, превел С. Доброплодни /1846/; „Житие Св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/; „Общи знания всякому человеку нужни“, превел Ст. Колюв /1855/; „Евангелие поучително“ на Софр. Врачански /1856/; „Сочинение Т. Булгарина“, превел П. Калянджи /1861/.
☐ Оджаков, П. Местовъзпитанието на нашите учени в настоящото столетие до 1868 г. — *Уч. пр.*, 1904, № 1 — 2, с. 120; Снегаров, Ив. Нов кодекс на Търновската митрополия. С. ,1937, с. 139; Минев, Д. Лясковец, с. 66, 162.

ДОБРЕВ, Енчо
/неизв./
Роден в Кючюк Кайнарджа /Кайнарджа/, Силистренско. Свещеник в Караач /Брестовене/, Разградско, от 1871 до 1874 г.
☐ ЦДИА, ф. 1318, оп. 1, а. е. 4936, л. 7.

ДОБРЕВ, Иван
/неизв./
Учител в Плевен. Спомоществовател за „Педагогика“, издал Т. Станчев /1873/.

ДОБРЕВ, Иван
/1859 — неизв./
Роден в Главан, Старозагорско. Завършва начално образование. Учител; свещеник от 1880 г.
☐ ДА — Сливен, ф. 44к, оп. 1, а. е. 123, л. 29.

ДОБРЕВ, Куртн
/неизв./
От Хадърча /Николаевка/, Варненско. Учител в селото /1848 — 1857/.
☐ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 113; Тонев, В. Бележки..., ч. 2, с. 96.

ДОБРЕВ, Лазар
/неизв./
Роден в Аврен, Варненско. Учител в Еникьой /Дългопол/, Варненско /1871 — 1876, 1878/, и в Каталой, Добруджа /1876/.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 217; Тонев, В. Бележки...,ч. 2, с. 89; Тонев, В. Добруджа, с. 275.

ДОБРЕВ, М.
/неизв./
Учител в Шумен през 70-те години на XIX век.
☐ Георгиева, Д. Материали за учебното дело в град Шумен. 1856 — 1877. — *ИНМ — Шумен*, 5, 1972, с. 154.

ДОБРЕВ, Никола
/8 март 1861 — 1 авг. 1925/
Роден в Шумен. През 1876 г. е ученик в Източния лицей във Виена. По-късно завършва химия в Женева с докторат/1886/. Завръща се в Б-я и е преподавател във Физико-математическия ф-т на Висшето у-ще в София /1889 — 1894/. Професор в катедрата по неорганична и аналитична химия /1894 — 1907/. Декан на Физико-математическия ф-т /1896 — 1897; 1902 — 1903/, ректор /1899 — 1900/.
Автор на първото бълг. „Кратко ръководство по качествена химическа анализа“ /1891/ и „Принос към изследването на българските термални и минерални води“ /1912/. Умира в София.
☐ НБКМ — БИА, ф. 11, а. е. 1, л. 7 — 8; ЕБ, т. 2, с. 370.

ДОБРЕВ, Нил — вж. *Изворов*, Никола

ДОБРЕВ /ХАДЖИДОБРЕВ/ Списаревски, Панайот
/неизв. — 1889/
Роден в Котел. Учи в Котел и Цариград. Учител в Котел /до 1858/ и Силистра /края на 50-те и през 60-те години на XIX век/. Съдейства за откриването на бълг. църква в Силистра.
☐ НБКМ — БИА, ф. 10, а. е. 2, л. 2; Янков, Б. Българското училище в Силистра. — *Уч. пр.*, 1897, № 4, с. 502; Чаушев, Сл. Учебното дело в Силистра преди Освобождението. — В: Сб. Силистра и Добруджа. 1. С., 1927, с. 241.

ДОБРЕВ, Петър Михайлов
/неизв./
Ученик в католическо у-ще в Рим през 60-те години на XIX век.
☐ Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив. 1981, с. 365.

ДОБРЕВ, Радослав
/неизв./
Свещеник в Котел през 40-те и в Шумен през 50-те години на XIX век. Спомоществовател за „Игиономия“, превел С. Доброплодни /1846/. Баща на д-р Стоян *Радославов*.
☐ АГСР, т. 2, с. 320, 355.

ДОБРЕВ, Рафаил — вж. *Попов*, Рафаил

ДОБРЕВ, Станьо
/неизв./
Роден в Еникьой /Дългопол/, Варненско. Учител в селото /1870 — 1872/.
☐ Тонев, В. Бележки..., ч. 2, с. 77.

ДОБРЕВ /ХАДЖИДОБРЕВ/, Стефан Савов
/неизв./
Роден в Елена. Учи в Церова кория, Търновско, Златарица, Еленско, а покъсно и в Москва. Учител в Церова кория /1859 — 1860/.
☐ Церов, Ив. Спомени и бележки. Варна, 1921, с. 14; Станев, Н. Великотърновската котловина, с. 118; Драганова, Димитров. Книжовници..., с. 118.

ДОБРЕВ, Стоян /Черния даскал/
/неизв./
Роден в Лясковец. Учител в Енина, Казанлъшко /1855 — 1858/.
☐ Китипов, П. Миналото на село Енина, Казанлъшко. С., 1968, с. 99.

ДОБРЕВ, Тодор
/неизв./
Учител в Церова кория, Търновско, ок. 1866 г.
☐ Церов, Ив. Спомени и бележки. Варна, 1921, с. 12; Станев, Н. Великотърновската котловина...,с. 118.

ДОБРЕВ, Христо /Станвоглу/
/неизв./
Роден в Ени пазар /Нови пазар/. Учи в Дивдядовското у-ще. Учител в Кьопеклии /Градинарово/, Провадийско, и в Ени пазар /1860 — 1861/.
☐ Асенов, Б. Нови пазар. Културно-исторически очерк. С., 1929, с. 51; Пенков, М. Учебното дело в Дивдядово преди Освобождението. — В: Шумен — Коларовград. 2. Коларовград, 1962, с. 32.

ДОБРЕВ /ГОРСКИ/, Цвятко Неделчев
/неизв./
Ученик в гимназията в Николаев през периода 1860 — 1875 г.
☐ Табаков, С. Сливен, 516 — 517; Степанова, Л. Вклад России..., с. 204, 207.

ДОБРЕВА, Ана — вж. *Николова-Добрева*, Ана

ДОБРЕВА, Павлина
/неизв./
Ученичка в у-щето на Алексеевския женски м-ир в Москва през 1874 г.
☐ НБКМ — БИА, ф. 16, а. е. 169, л. 47; Паскалева, В. Българката..., с. 154.

ДОБРЕВИЧ-МУШЕК, хаджи Геро
/ок. 1775 — 1 април 1854/
Роден в Копривщица. Баща на Найден, Константин и Ивана *Герови*. Килиен учител в Копривщица /1811 — 1853/. Църковен певец. Прототип на хаджи Генчо от „Българи от старо време“ на Л. *Каравелов*. Умира във Враца.
☐ НБКМ — БИА, ф. 22, а. е. 130, л. 1, а. е. 146, л. 1 — 42; Доросиев, Л. Бележки по развитието на учебното дело в Копривщица. 1822 — 1865. — *Уч. пр.*, 1897, № 7—8, 890 — 891; Панчев, Т. Хаджи Геро Мушек и Найден Геров — баща и син учители. Пловдив, 1905; Доросиев, Л. Учебното дело..., 4 — 7, 108; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 77.

Моско Добринов

ДОБРИ
/неизв./
Роден в Козаревец, Търновско. Учител в Трявна /ок. 1838 — 1850/. Покъсно става свещеник.
☐ НБКМ — БИА, ф. 129, а. е. 166, л. 255.

ДОБРИ
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Панагюрище за „Стихийная аритметика“, превел С. Радулов /1843/.

ДОБРИ
/неизв./
Роден в Тулово, Казанлъшко. Учител в Дълбоки, Старозагорско, в средата на XIX век.
☐ 130 г. народно основно училище „Иван Мирчев“, с. Дълбоки, Старозагорски окръг. Юб. в. Ст. Загора, 24 май 1968.

ДОБРИКОВ Георгиев, Тодор
/неизв. — 1908/
Роден в Чепеларе, Смолянско. Учител в селото /1868 — 1869/ и в Анхиалско /Поморийско/. Ръкоположен за свещеник на селата Голица, Варненско, и Гюльовца, Бургаско /ок. 1872/.
☐ Дечов, В. Миналото на Чепеларе. С., 1978, с. 196.

ДОБРИНОВ, Моско Поптонев
/20 септ. 1847 — 12 март 1909/
Роден в Лясковец. Първоначално учи в Лом. В нач. на 70-те години е учител във Видин и Г. Оряховица, където за кратко време отваря ч-ще. От есента на 1872 г. е ученик в Педагогическото у-ще в Загреб, издържан от ДД. Завършва го през 1874 г. и слуша лекции във Философския ф-т на Пражкия у-т. По време на ученето си е включен в делегация на педагогическия книжовен сбор /от Загреб/ за световното изложение във Виена /25 — 27 авг. 1873/. След завръщането си в Б-я е учител в Пловдив /1875 — 1876/. По-късно работи като съдия в Свищов и адвокат в Търново.

Постоянен сътрудник на в. „Македония“ /1869 — 1870/, сп. „Слава“ /1871/, сп. „Читалище“ /1871 — 1872/, в. „Право“ /1871 — 1873/, сп. „Училище“ /1873 — 1874/, в. „Век“ /1874/. Превежда „Сметница с фигурки за първийт основен разред в първото шестмесячие от Д. Хибнера. Превел М. П. Добринов. /С ръководство за предаването ѝ./ Издава книжарницата на Хр. Г. Данов в Пловдив, Русчук и Велес, 1875. /Българска печатница на Янко С. Ковачев/ [Виена]“.
☐ НБКМ — БИА, II А 7672; II А 9293; НА БАН, ф. 22к, а. е. 85, л. 4 6; ф. 46, а. е. 23, л. 1 — 3; НБИВ — БИА, ф. 3, а. е. 38, л. 1 — 2; Стоянов, М. БВК, 84 — 85; 100 години народно училище. Юб. л. Г. Оряховица, 16 дек. 1967; Драганова, Димитров. Книжовници..., 115 — 143; Генчев, Н. Възрожденският Пловдив, Пловдив, 1981, с. 335.

ДОБРИНОВ /ДОБРАНОВИЧ/, Теофил
/неизв./
Роден в Лясковец. Завършва семинария в Австрия и Киевската духовна академия /ок. 1870/. Учител в Търново /1870 — 1873/ и в семинарията

Димитър Добрович

при Петропавловския м-ир до Лясковец /1874/. Ръкоположен /1871/ за свещеник. След Осв. е архимандрит в Разградско.
□ НБКМ — БИА, IIА 7637; в. *Право*, V, № 42, 14 дек. 1870; Церов, Ив. Спомени и бележки. Варна, 1921, с. 66; Церов, Ив. Богословското училище в Лясковския манастир. — *Дух. култура*, 21, 1924, 91 — 111; Доросиев, Л. Нашите..., с. 179; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 75, 90; Степанова, Л. Вклад России..., с. 205.

ДОБРИНОВИЧ, Георги
/неизв./
Роден в Дългошевци /Замфир/, Ломско. Племенник на воеводата дядо Цеко. Участва в четата на дядо Цеко, а след разформирането ѝ в четата на Панайот Хитов. През 1876 г. е ученик в Белградската гимназия. Преводач в Московско-Петербургския благотворителен к-т в Белград. Опълченец в РТОВ. След Осв. дълги години е адвокат във Видин и София. Участва дейно в обществения живот. Многократно е избиран за народен представител.
□ Абаджиев, В. Спомени от въстанията. Лом, 1924, с. 80.

ДОБРОВ, Гр.
/неизв./
От 1869 г. следва в Историко-филологическия ф-т на Петербургския у-т.
□ Поглубко, К. За да бъдат..., с. 147; Степанова, Л. Вклад России..., 205.

ДОБРОВА, Калица
/неизв./
Учителка в Хаджиоглу Пазарджик /Толбухин/ през 1874 — 1875 г.
□ НБКМ — БИА, II А 7764.

ДОБРОВИЧ, Г.
/неизв./
Роден в Карлово. През 1864 г. учи в Марсилия. Съученик на Светослав *Тъпчилещов* и Христо *Астарджиев*.
□ В. *Гайда*, II, № 8, 14 септ. 1864.

ДОБРОВИЧ /ПЕХЛИВАНОВ/, Димитър Георгиев
/1816 — 2 март 1905/
Роден в Сливен. Учи в гръцко у-ще в родния си град и в Куручешме, Цариград /1834 — 1837/. Съученик на Г. С. *Раковски*, Сава *Доброплодни* и Гаврил *Кръстевич*. Продължава образованието си в Атина — в гимназия /1837 — 1840/ и в художествено-техническо у-ще /1842 — 1846/. Частен ученик на френския художник Пиер Бенерот и италианския художник Рафаело Чеколи. Тук рисува първите си портрети и икони за гръцки църкви. Завършва Художествената академия в Рим /1848 — 1853/, където остава да живее повече от 40 години. Още като студент участва в италианското освободително д-ние. Завръща се в родния си град през 1893 г. Член на обществото на първостепенните италиански художници в Рим. Организира изложба от свои картини в София /1894/.
□ Табаков, С. Сливенски будители вън от Сливен. — В: Юб. сб. на бълг. нар. ч-ще „Зора“, Сливен, 190 — 191, 247 — 275; Мавродинов, Н. Новата Българска живопис. С., 1947, 26 — 27; Мавродинов, Н. Изкуството на Българското възраждане. С., 1957, 290 — 298; Добрев, Д. Димитър Добрович. Живот и творчество. 1816 — 1905. С., 1957; Василиев, Ас. БВМ, 563 — 566.

ДОБРОВИЧ, Теофания
/неизв./
Ученичка в Одеската гимназия. През 1873 г. се завръща в Б-я.
□ Степанова, Л. Вклад России..., с. 209.

ДОБРОВСКИ Жельов, Иван
/1 април 1812 — 28 ян. 1896/
Роден в Сливен в семейството на дребен занаятчия и търговец. Брат на Панайот *Добровски*. И. Д. учи първоначално в гръцко килийно и взаимно у-ще /1819 — 1821/. От 1822 г. е абаджия. Семейството му се преселва в Плоещ /1830 / и И. Д. става писар при търговеца П. Николау в Одеса, след това при вуйчо си А. Х. Костов в Цариград. Със спечелените пари заминава да учи при Теофилос Каирис на о. Андрос /1836 — 1839/. Там заедно с учениците българи основава „Славяно-българско ученолюбиво д-во“. След като у-щето на Т. Каирис е закрито, продължава образованието си в Атина. От 1840 до 1847 г. е в Белград, Букурещ, Сливен, Цариград. Учител на о. Самос /1847 — 1850/. Редактира и издава във Виена сп. „Мирозрение“ /1850 — 1851/, което от 1870 г. излиза в Букурещ под заглавие „Мирозрение или български инвалид“. Преди Кримската война пътува из Русия, по-късно през Берлин, Хамбург и Ливърпул заминава за Ню Йорк, където престоява шест месеца. Учител по взаимоучителната метода в у-щето в Котел /1855 — 1858/, въвежда изучаването на френски език. Представител на Сливен на църковно-народния събор в Цариград /1871/. Отново пътува до Петербург и Москва с политическа мисия /ок. 1872 — 1873/ — подава изложение и подробен мемоар до руския цар за освобождението на задунавските славяни. Към края на

Иван Добровски

Преслав Доброплодни

1873 г. е в Сливен, а от 1874 до 1879 г. в Цариград. След Осв. е пом.-библиотекар в Пловдивската библиотека /1882 — 1883/. Живее в оскъдица и умира забравен.

Временен дописник на в. „Съветник“ /1864/ и на сп. „Читалище“ /1874/.

☐ НБКМ — БИА, ф. 233 /Иван Добровски Жельов/; Иванов, Ю. БПП, 17 — 18 Бобчев, С. Преглед на българский печат /1844 — 1894/. — В: Юб. сб. по случай 50-годишнината на българската журналистика. С, 1894, с. 25; Шишманов, Ив. Иван Добровски. — *Бълг. пр.*, 1896, № 7 — 8, 139 — 187; Табаков, С. Сливен, 417 — 424; Арнаудов, М. Гръцка и българска просвета в началото на XIX в. — *БИБ*, 1928, № 3, с. 165; Стоянов, М. БВК, с. 85; Арнаудов, М. Творци..., 388 — 392.

ДОБРОВСКИ /ДОБРОВИЧ/ Жельов, Панайот
/след 1812 — неизв./

Роден в Сливен. Брат на Иван *Добровски*. През 1830 г. семейството му се преселва в Плоещ, където той завършва гръцко у-ще. Учи френски език в Букурещ /до ок. 1838/. Учителства в Котел и Силистра /ок. 1838 — 1840/. Учител по гръцки език в богати семейства в Букурещ /1840 — 1850/. Предприема пътешествие из Европа. Частен учител по гръцки език в Марсилия, Париж и Виена; коректор в издателството „Ф. Дидо“ в Париж. Учител по френски език в Смирна /дн. Измир, Турция/ през 1850 и 1865 г. Временен сътрудник на сп. „Български книжици“ /1858/.

☐ В. *Македония*, V, № 13, 30 март 1871; Табаков, С. Сливен, с. 220; Арнаудов, М. Селимински, с 269; Арнаудов, М. Творци..., с. 390; Сюпюр, Е. БЕИР, 145.

ДОБРОМИРОВ, Михаил
/неизв./

Роден в Калъчлии /дн. кв. на Раковски/, Пловдивско. Завършва семинария „Фермо“ в Италия /1715/. Назначен за капелан при пловдивския католически епископ, обслужващ католиците в Софийско, Старозагорско и Пловдивско. От 1720 г. е гл. викарий, а от 1723 г. е изпратен като мисионер в Белене, Свищовско.

☐ Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив 1981, с. 262.

ДОБРОПЛОДНА, Мария /по баща Генчева/
/8 септ. 1846 — 31 май 1866/

Родена в Сливен. Съпруга на Сава *Доброплодни.* Учителства 4 години в Тулча. Умира в Сливен.

Авторка на „Нов буквар за първоначалните момчета и момичета, нареден от Мария Г. Доброплодний. С най-лесен начин за прочитание. Болград, в Училищната книгопечатница, 1866“.

☐ В. *Време*, I, № 45, 25 юни 1866; в. *Турция*, III, № 6, 30 юли 1866 /Некролог/; Стоянов, М. БВК, с. 85; Паскалева, В. Българката..., с. 138.

ДОБРОПЛОДНИ, Преслав Савов
/18 февр. 1857 — 15 ян. 1908/

Роден в Шумен. Син на Сава *Доброплодни.* Като ученик в Шумен участва в местния оркестър. До Осв. учи в Киевската семинария. Завършва Историко-филологическия ф-т в Киев през 1886 г. Учител и директор на Казанлъшкото педагогическо у-ще, а по-късно — на у-ще в София. Притежава богата библиотека.

Като ученик публикува разказ в сп. „Училище“ /1873/.

☐ Табаков, С. Сливен, с. 433; Доброплодни, С. Кратка автобиография. С., 1893, с. 113; Стоянов, М. БВК, с. 85.

ДОБРОПЛОДНИ, Сава Хаджиилиев
/3 дек. 1820 — 19 апр. 1894/

Сава Доброплодни

Роден в Сливен в семейството на учителите Илия и Трендафила *Славови.* Семейството се преселва в Плоещ /1830 — 1832/. С. Д. учи в Котел, а през 1835 г. заминава за Цариград, където изучава гръцка граматика. Завършва гръцкото у-ще в Куручешме, Цариград, където постъпва с помоща на някои сливенски първенци. Учител в класното елинско у-ще в Котел /1842 — 1847/ и в Шумен /1848 — 1852/. Обикаля Централна и Източна Б-я, за да събира спомоществователи за книгите, които е подготвил за печат /1852 — 1853/. Посещава град Земун във връзка с издаването на свои книги /1853/. По време на Кримската война е учител по гръцки език в гимназията в Сремски Карловци /1853 — 1855/. Отново учителства в Шумен /1856 — 1859/. Основава първото класно девическо у-ще в Б-я /1856/, става инициатор за създаване на ч-ще /1856/. Побългарената му комедия „Михал“ /1853/, поставена от него в Шумен на 15 авг. 1856 г., е едно от първите две театрални представления в Б-я. Директор на прогимназията в Сливен /1859 — 1861/. Оттам изпраща дописки до в. „България“. Учител във Варна /1862 — 1864/, Тулча /1864 — 1869; 1875 — 1878/, Силистра /1870 — 1872/, Кюстенджа /1872 — 1875/. Избран за делегат на народния църковен събор в Цариград /1871/. Чиновник във Варна, а по-късно училищен инспектор в Разград и Варна /1881 — 1886/. Редактор на в. „Нова българска пчела“ /1887 —

1888/. Дописен /1881/ и почетен /1884/ член на БКД. Умира в София.

Автор на преводи, учебници, комедии и др.: „Игиономия, сиреч правила, за да си вардим здравието. Сочинена гречески и френски от целителът Архигена Сарантиев, а преведена на българският язик от Сава Х. Илиевича Доброплоднаго, сливнянина. Издание перво. В Цариград, в Патриаршеската типография, 1846“; — “Здравословие, сиреч правила, за да знаем как да си вардим здравието... Издание второ [= 1. изд. под ново заглавие]. В Земун, в И. К. Сопроновата книгопечатница, 1853“; „Водител за взаимните училища, сочинен от Сава И. Доброплоднаго, управителя на Шюменските училища. В Земун, в И. К. Сопороновата бързотиска, 1852“; „Михал. Комедиа на четири действия. Преготовлена от Сава И. Доброплоднаго. Издание първо. В Земун, в И. К. Сопороновата бързотиска, 1853“; „Писменик /Писмовник/, сочинен от Сава И. Доброплоднаго, славненина. Издание първо. В Земун аустрийский, в И. К. Сопроновата бързотиска, 1853“; [Училищни таблици] „сочинени от Сава Илиев Доброплоднаго, професора в Великата Карловачка гимназия в Австрия. В Белград, в Княжеско-сръбската книгопечатница, 1857“; „Пространний буквар за децата, или взаимноучителни таблици. Съчинени от Сава И. Доброплоднаго, управителя в Сливенските учебни заведения, за да приговарят от него взаимноучетилните ученици. Издание първо. Цариград, в книгопечатницата Т. Дивитчана, 1860“; „Кратко здравословие или уроци, за да си вардим здравието. Събрани и наредени от С. И. Доброплоднаго. Болград, Училищ. книгопечатница, 1865“; „Неделни апостоли и евангелия или тълкование на апостолскити деяния от свят. апост. Лука, на посланията от апостола Павла и на евангелията с нравствено поучение. Съчинени от С. И. Доброплодний, а посвящени на българското духовенство. Издание първо. Болград, в Училищната книгопечатница, 1866“; „Нов буквар [за] приготовление към звучната метода, 1866“.

□ НБКМ — БИА, II А 2282; II Г 847; II Г 875; НБИВ — БИА, ф. 2, а. е. 64, л. 3; Доброплодни, С. Кратка автобиография. С., 1893; Стоянов, М. БВК, 85 — 87; Цвятков, Л. Сава Илиев Доброплодни. — В: Юб. сб. 100 години читалище „Добри Войников“ в Шумен. С., 1958, 209 — 213; Киселков, В. Сава Доброплодни. — *ИП*, 1968, № 4, 77 — 87; Табаков, Н. Сава Доброплодни. — В: Бележити българи. Т. 3. С., 1969, 279 — 289; Каракостов, Ст. БВТ, 223 — 229, 252 — 257; Динеков, П. Сава Доброплодни. — В кн. му: Историческа съдба и съвременност. С., 1972, 222 — 239.

ДОБРОСЛАВ, Антон
/1840 — неизв./

Роден във Винга, Банат. Завършва Темешварското педагогическо у-ще и учителства в родното си село /1860 — 1869/. Член на „Винганското учителско дружество“.

Автор на: „Bulgarski kalindar. [Виена] 1869; „Bulgarski kalindar. [Виена] 1870“.

□ Милетич, Л. Книжнината и езикът на банатските българи. — *СбНУ*, 16 — 17, 1900, с. 351; Телбизов, К. Българското просветно движение в Банат през XVIII и XIX век. — *ИП*, 1984, № 1, с. 72.

ДОГАНОВ, Добри
/неизв./

Учител в Русе през 1876 г.

□ В. *Напредък*, Х, № 78, 24 ян. 1876.

ДОГАНОВ, Константин Петков
/неизв./

Роден в Копривщица в семейството на Петко Хр. Доганов. Братовчед на д-р Стоян *Доганов*. Ученик във френския католически колеж в Бебек, Цариград /1865/. Продължава образованието си във Военномедицинското у-ще в Цариград.

□ Начов, Н. Цариград, 136 — 137; Генчев, Н. Франция, с. 248.

ДОГАНОВ, Константин Тодоров
/1841 — 1900/

Роден в Копривщица. Брат на Христо, Никола, Стоян и Христо *Доганови*. Завършва Робърт колеж в Цариград. През 1868 г. започва търговия в Пловдив. Избран е за предс. на местния РК. След Хасковското съзаклятие през 1873 г. е осъден на доживотен затвор и заточен в Диарбекир. През юли 1876 г. заедно с други затворници успява да избяга. С помощта на руския вицеконсул в Александрия стига до Одеса. По време на РТОВ е доброволец в руската армия. След Осв. се установява в Русе. Кмет на града /1884 — 1885/, общински съветник /1885/. Умира в Русе. Оставя недовършени спомени.

□ НБКМ — БИА, ф. 888 /Константин Доганов/; ф. 592, а. е. 1, л. 1; ЦДИА, ф. 1116, оп. 1, а. е. 8, л. 1 — 7; Каракостов, Ст. ДЗ, 443 — 450; ЕБ, т. 2, с. 389.

ДОГАНОВ, Никола Тодоров
/1843 — неизв./

Роден в Копривщица. Брат на Христо, Константин, Стоян и Христо *Доганови*. Съпруг на Стоянка *Доганова*. Учи в Пловдив. Учител в Пловдив, Шумен, Русе /ок. 1872/, Берковица. Читалищен деец.

Временен сътрудник на сп. „Училище“ /1872 — 1873/.

□ НБКМ — БИА, ф. 592, а. е. 1, л. 1; ЦДИА, ф. 1116, оп. 1, а. е. 8, л. 1 — 7; Еничерев, Н. Възпоминания и бележки. С., 1906, с. 58; Говедаров, Ив. Копривщица, с. 10; Стоянов, М. БВК, с. 87.

ДОГАНОВ, Стоян Тодоров
/1848 — 1910/

Роден в Копривщица. Син на джелепина Тодор Хр. Доганов. Брат на Христо, Константин, Никола и Христо *Доганови*. Завършва Военномедицинското у-ще в Цариград /1873/. Военен лекар в турската армия в Тулча; участва в СТВ. След Осв. е военен лекар в Кюстендил, околийски лекар в Пловдив, полкови лекар в София. Уволнява се през 1904 г. като санитарен подполковник. Член и касиер на Бълг. лекарски съюз.

□ НБКМ — БИА, ф. 592, а. е. 1, л. 1; ЦДИА, ф. 1116, оп. 1, а. е. 8, л. 1 — 7; Д-р Стоян Доганов /Некролог/. — *ЛЛСБ*, 1910, № 7 — 8, с. 490; Стефанов, В. Българската медицина през Възраждането. С., 1980, с. 213.

ДОГАНОВ, Христо Тодоров
/1837 — 1857/

Роден в Копривщица. Брат на Константин, Никола, Стоян и Христо *Доганови*. Ученик в Робърт колеж, Цариград, където умира.

□ НБКМ — БИА, ф. 592, а. е. 1, л. 1; ЦДИА, ф. 1116, оп. 1, а. е. 8, л. 1—7.

ДОГАНОВ, Христо Тодоров
/1858 — неизв./

Роден в Копривщица. Носи името на брат си Христо *Доганов*, умрял в Цариград /1857/. Брат на Константин, Никола и Стоян *Доганови*. Ученик във Военномедицинското у-ще в Цариград.

□ НБКМ — БИА, ф. 592, а е. 1, л.

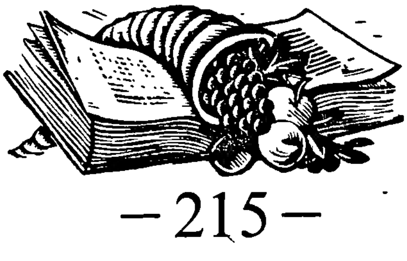

РОД ДОГАНОВИ
НБКМ—БИА, ф. 592, а. е. 1, л. 1.
Предал Иван Г. Доганов

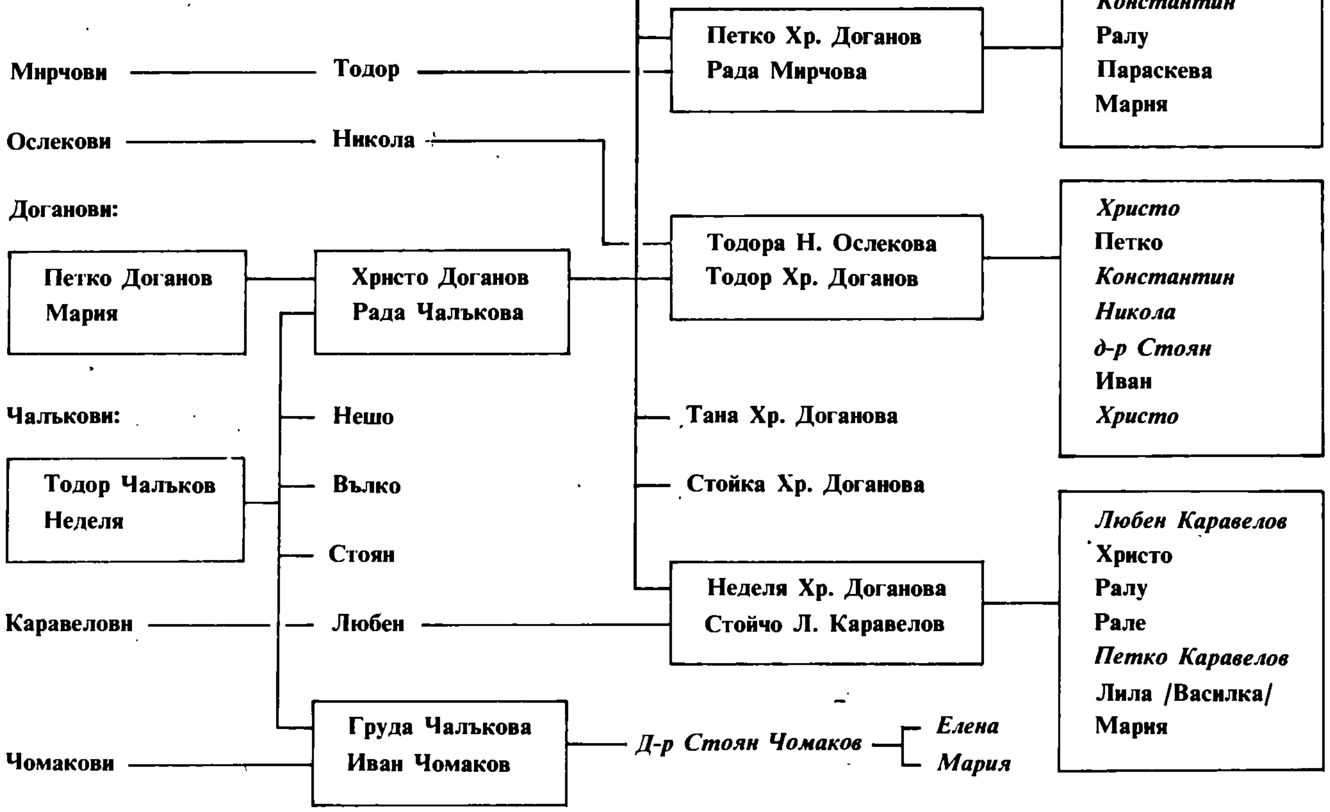
Мирчови
Тодор
Ослекови
Никола
Доганови:
Петко Доганов
Мария
Христо Доганов
Рада Чалъкова
Чалъкови:
Тодор Чалъков
Неделя
Нешо
Вълко
Стоян
Каравелови
Любен
Чомакови
Груда Чалъкова
Иван Чомаков
Д-р Стоян Чомаков
Елена
Мария
Мария Хр. Доганова
Петко Хр. Доганов
Рада Мирчова
Тодора Н. Ослекова
Тодор Хр. Доганов
Тана Хр. Доганова
Стойка Хр. Доганова
Неделя Хр. Доганова
Стойчо Л. Каравелов
Христо
Тодор
Константин
Ралу
Параскева
Мария
Христо
Петко
Константин
Никола
д-р Стоян
Иван
Христо
Любен Каравелов
Христо
Ралу
Рале
Петко Каравелов
Лила /Василка/
Мария

1; ЦДИА, ф. 1116, оп. 1, а. е. 8, л. 1 — 7.

ДОГАНОВА, Стоянка /по баща Маринчева/
/неизв./
Родена в Русе. Образование получава в Киев. Учителства в родния си град през 70-те и 80-те години на XIX век. Съпруга на Никола *Доганов.*
☐ ЦДИА, ф. 1116, оп. 1, а. е. 8, л. 3; ф. 1318, оп. 1, а. е. 4914, л. 1; ДА — Русе, ф. 43к, оп. 2, а. е. 31; оп. 3, а. е. 1, л. 129; сп. *Училище*, II, № 10, 18 март 1872; Доросиев, Л. Нашите..., с. 125; Паскалева, В. Българката..., с. 139, 143.

ДОГАРАДИН /ДОГАРАДИНОВ/, Георги М.
/неизв./
От Банско. Завършва Военномедицинското у-ще в Цариград /1873/. Учител в бълг. у-ще в Айналъ чешме /кв. на Цариград/ от 1874 до 1876 г. След Осв. управлява търг. кантора на Евлогий *Георгиев* в София.
☐ Кисьов, Ст. Спомени. — В: Сб. Калоферска дружба. 2. С., 1924, с. 213; Начов, Н. Цариград, с. 105, 144.

ДОГРАМАДЖИЕВ, Христо М.
/неизв./
Роден в Сливен. Ученик в Галатасарайския лицей в Цариград през периода 1868 — 1875 г.
☐ Табаков, С. Сливен, 516 — 517.

ДОЙКОВ, Сава /Слави/
/неизв./
От Ст. Загора. Учител в града. Спомоществовател за „Общи знания всякому человеку нужни", превел Ст. Колюв /1855/, и за „Граматика гръко-българска" на Ф. Велиев /1860/.
☐ Иванов, Ат. Черти из живота и записки на Атанас Иванов. Сливен, 1885, с. 55.

ДОЙКОВ, Христо
/неизв./
Учител в Котел през 70-те години на XIX век.
☐ Киров, Г. Материали за историята на Котленското училище. — *СбНУ*, 22 — 23, 1906 — 1907, с. 16.

ДОЙНО
/неизв./
Свещеник в Дедино /?/ през 1741 г.
☐ Писахме да се знае, с. 97.

ДОЙНО ГРАМАТИК /Дойно Станюв/
/втората пол. на XVIII век — след 1814/
Роден в Елена. Баща на Андрей и дядо на Стоян *Робовски.* Учи в килийното у-ще в Елена. Отначало е златар, а по-късно работи като учител и свещеник. Преписва „История славяноболгарская" /1784/ на *Паисий Хилендарски* /известният „Еленски препис"/. В него включва песен за победата на хан Крум над император Никифор Геник от хърватския поет А. Кашич-Миошич. Участва активно в обществения живот в Елена. Член на делегацията, която в края на XVIII век заминава за Цариград, за да иска разрешение за построяване на каменно кале срещу кърджалийските нападения. Инициатор за

възстановяване на изгорената от кърджалиите църква „Св. Никола“ в Елена, където е свещеник /1812/. Оставя много приписки.
☐ Дичев, М. Градиво за историята на град Елена. — В: Еленски сб. Кн. 1. С., 1931, 110 — 111; Ангелов, Б. Дойно Граматик. — В: Съвременници на Паисий. Т. 1. С., 1963, 127 — 145; Асенов, П. Дойно Граматик. — *ИНБКМ*, 9, 1969, 39 — 47; Писахме да се знае, с. 131, 228.

ДОЙНОВ, Андрей — вж. *Робовски*, Андрей

ДОЙНОВ, Иван
/неизв./
Учител в Шадъ кьой /Добротич/, Провадийско/1873/. Спомоществовател за „Нещастна фамилия“ на В. Друмев /1873/.
☐ Тонев, В. Бележки..., ч. 2, с. 82.

ДОЙНОВ, Петко
/19 дек. 1831 — 31 ян. 1931/
Роден в Еркеч /Козичино/, Бургаско. Завършва у-ще в родното си село. Учител. Ръкоположен за свещеник /1874/. Служи в селото през 70-те години на XIX век.
☐ ДА — Сливен, ф. 44к, оп. 1, а. е 11; Колев, Л. Духовници — участници в националноосвободителните борби на нашия народ. — *ИЦИАИ*, т. 1, 1978, с. 202.

ДОЙЧЕВ, Ботко
/неизв./
Учител в Демиреяни, Добруджа, през 1876 — 1877 г.
☐ НБКМ — БИА, II A 2274, II A 2276.

ДОЙЧЕВ, Георги
/1776 — неизв./
Преселва се във Фрикацей, Бесарабия /1812/. Свещеник там от 1813 до 1829 г., след което служи в Чешмекьой до 1847 г. Баща на Николай *Дойчев*.
☐ Радкова, Р. Нови данни..., с. 110, 120.

ДОЙЧЕВ /ПОПДОЙЧЕВ/, Лука
/неизв./
Свещеник в Панагюрище от 50-те до 70-те години на XIX век. Син на поп *Дойчо*. Участник в Апр. въст. Спомоществовател за: „Здавословие“, превел С. Доброплодни /1853/; „Изяснение на неделнити и празнични евангелия“, превел Зл. Груев /1857/; „История блъгарска“ на Г. Кръстевич /1869/; „Съкратена османска история“, превел С. Бобчев /1871/; „Български народен сборник“ на В. Чолаков /1872/; „Люкреция Борджия“, превели К. Величков и Г. Николов /1872/; „Наручна священ. книга“, превели З. Петров и Й. Наумов /1874/.
☐ НБКМ — БИА, II B 6423.

ДОЙЧЕВ, Михаил
/неизв./
Свещеник в Клисура през 40-те и 50-те години на XIX век. Спомоществовател за: „Месецослов“ на Хр. Сичанниколов /1840/; „Служба св. Харалампия“, превел Неофит Рилски /1843/; „Изяснение на неделнити и празнични евангелия“, превел Зл. Груев /1857/.

ДОЙЧЕВ, Николай Георгиев
/неизв./
Свещеник във Фрикацей, Бесарабия, от 1847 г. Син на Георги *Дойчев*.
☐ Радкова, Р. Нови данни..., с. 121.

ДОЙЧЕВА, Мария
/неизв./
Монахиня и учителка в девическото у-ще в Чирпан от 1870 г.
☐ Събчев, Н. Чирпан, с 160, 180, 188.

ДОЙЧИН, Н.
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Хасково за „Поучение в св. и вел. четиредесятница“, превел Ф. Велиев /1868/.

ДОЙЧИНОВ, Хрисант /Христо/ — вж. *Хрисант Самоковски*

ДОЙЧИНОВИЧ, А. Х.
/неизв./
Ученик в Киев през 50-те години на XIX век.
☐ Поглубко, К. За да бъдат..., с. 58.

ДОЙЧИНСКИ, Гено Вълков
/неизв./
Роден в Пазарджик. Учи и учителства в родния си град /1830 — 1845/.
☐ Батаклиев, Ив. Татар Пазарджик, с. 190; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 74

ДОЙЧО
/неизв./
Свещеник в Панагюрище през 40-те години на XIX век. Сомоществовател за: „Стихийная аритметика“, превел С. Радулов /1843/; „Стихийни уроци землеописания“, превел С. Радулов /1843/; „Служба св. Харалампия“, превел Неофит Рилски /1843/. Баща на Лука *Дойчев*.

ДОЙЧО
/неизв./
Свещеник в Брезник през 1861 г.
☐ Писахме да се знае, с. 176.

ДОКОВ, Константин /Дине/
/неизв./
Роден в Пътеле, Леринско. Завършва пловдивското класно у-ще „Св. св. Кирил и Методий“. Учител в Скопие и Пътеле /от 1874/.
☐ Кирил, митр. Панарет Пловдивски, с. 32.

ДОКТОРОВ, Сава
/неизв./
Роден в Долно Драглище, Разложко. Свещеник в селото ок. 1876 г.Учител в Обидим, Неврокопско /Гоцеделчевско/, и в Долно Драглище. Участва в борбата срещу гръцкото духовенство и в рев. д-ние в този край. След Осв. продължава да учителства в Долно Драглище. Един от организаторите на Кресненско-Разложкото въст.
☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 58, л. 1 — 4; а. е. 98, л. 35 — 42; а. е. 99, л. 22 — 23; а. е. 102, л. 12 — 13.

ДОЛАПЧИЕВ, Атанас
/ок. 1840 — неизв./
Роден в Одрин. Получава гръцко образование. Назначен за „протопсалт“ /титла, придобивана след полагане на изпити/ на Цариградската патриаршия. Участник в църковно-нац. борби. Напуска гръцката служба, завръща се в Одрин, където открива певческа школа за бълг. църковни певци. Създател на Одринската певческа школа — на своеобразен църковен певчески стил, близък до тракийското народно певческо изпълнение.
☐ Динев, П. Прочути църковни певци-българи. — *Бълг. музика*, 1963, № 1, с. 30; Витанова, Л., Г. Гайтанджиев. Музикалното възпитание в българското училище. С., 1975, с. 35.

ДОНЕВ, Деню — вж. *Бръняков*, Деню

ДОНЕВ, Христо /Тамбурата/
/1854 — 7 май 1876/
Роден в Търново. Завършва Търновското класно у-ще при Тодор *Шиш-*

ков. От 1870 до 1875 г. е ученик в Одеската семинария с руска държавна стипендия. Съученик на Стефан *Стамболов* и Иван *Панов.* Член на рев. кръжок в Одеса /1873 — 1874/. Завръща се в родния край и се включва в дейността на местния РК. След Старозагорското въст. /1875/ е арестуван, но скоро е освободен. Участва дейно в подготовката на Апр. въст. Член на военния съвет в четата на поп *Харитон Халачев.* Загива в боевете при Дряновския м-ир.
☐ НБКМ — БИА, ф. 151, а. е. 6, л. 6, 604а; ф. 297, а. е. 1, л. 152 — 153; Дойчев, Л. Учители — участници в Старозагорското въстание. — *Семейство и училище*, 1975, № 9, с. 39; Жечев, Н. Спомени на М. К. Сарафов, 60-те — 70-те години на XIX век. — *ИДА*, 37, 1979, с. 196; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 152; Степанова, Л. Вклад России..., с. 205; ЕБ, т. 2, с. 412.

ДОНЕВИЧ, Константин
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Щип за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.

ДОНОВ /ДОНЕВ/, Велко
/неизв./
Учител в Бело поле, Видинско. Спомоществовател от Лом за „Аделаида, алпийската пастирка“, превел Кр. Пишурка

ДОНЧЕВ, Атанас
/1849 — 30 юли 1922/
Роден в Бяла черква, Търновско. Учи в родното си село и в Търново. Учител в Бяла черква /1871 — 1872; 1875 — 1876/ и Ново село, Севлиевско /1873 — 1875/. Член на РК в Бяла черква. Участва в Апр. въст. След Осв. до смъртта си живее в Павликени.
☐ НБКМ — БИА, ф. 151, а. е. 6, л. 612 — 614; Дечев, И. Сто и тридесет години училище в Бяла Черква. — В: Сб. Бачо Киро. В. Търново, 1967, 143 — 144; Йовков, М. Първи стъпки на учителското движение в района. — В: Павликени и Павликенският край. С., 1977, с. 139.

ДОНЧЕВ, Вълко
/неизв./
Роден в Садъклии /Верен/, Чирпанско. Брат на Таньо *Дончев.* Учител в родното си село до 1878 г. Въвежда годишен изпит в у-щето.
☐ Коларов, Ст. Културно-просветни огнища в Чирпанска околия през епохата на нашето Възраждане. — *Уч. пр.*, 1940, № 3, 386 — 387.

ДОНЧЕВ, Георги /Книгопродавеца, Качето/
/ок. 1815 — неизв./
Роден в Калофер. Баща на Спиридон *Гърдев.* Започва книжарска дейност през 1848 — 1849 г. През 1850 г. учи в м-ира „Св. Тодор“ в Перущица. Клиен учител в Коджа Търлъ /?/. Поддържа връзки с Найден *Геров* и разпространява неговите книги. Открива книжарница /ок. 1850/. През 1862 г. заминава за Бесарабия. След Осв. се връща в Пловдив, където живее до смъртта си. На него Иван *Вазов* посвещава стихотворението си „Старий книгопродавец“.
☐ В. *Цариградски вестник*, IX, № 421, 7 март 1859; Начов, Н. Калофер, с. 380; Начов, Н. Новобългарската книга, с. 7; Ферменджиев, А. Георги Дончев Книгопродавеца. — Във: Възрожденски книжари. С., 1980, 96 — 98.

ДОНЧЕВ, Иван
/неизв./
Роден в Казанлък. Учител и църковен певец в Дряново /1840 — 1847, 1852, 1853, 1857/. Спомоществовател за: „Православное учение... Платона“, превел Ил. Стоянов /1844/; „Критически издиряния за историята блъг.“, превел Б. Петков /1853/; „Скратение на турската история“, превел П. Р. Славейков /1857/.
☐ Чолов, П. История на град Дряново. С., 1966, с. 66.

ДОНЧЕВ, Михаил
/неизв./
От Разград. Килиен учител в Малка Кайнарджа /Кайнарджа/, Силистренско, през 60-те години на XIX век.
☐ Костов, Ив. Килийното у-ще в село Малка Кайнарджа в Силистренска околия. — *Уч. пр.*, 1942, № 1, с. 40.

ДОНЧЕВ, Никола Пенчев
/неизв./
Учител в русенските села /1860 — 1862/ и в Ганчовец, Габровско /1862 — 1863/. През 1864 г. е ръкоположен за свещеник в Ганчовец.
☐ Ганев, Г. История на с. Ганчовец. Ганчовец, 1944, с. 59.

ДОНЧЕВ, Рачо
/1760 — ок. 1838/
Роден в Ганчовец, Габровско. Ок. 1780 г. се замонашва. Освещава първата църква в родното си село /1822/ и открива килийно у-ще към нея /1826/.
☐ Ганев, Г. История на с. Ганчовец. Ганчовец, 1944, 41 — 42.

ДОНЧЕВ, Стефан
/неизв./
Роден в Клисура. Ученик в Крижевац, Хърватско. Продължава образованието си в Проскау, Силезия, издържан от родителите си. След Апр. въст. издръжката му е спряна и през 1877 г. е в Букурещ.
☐ НБКМ — БИА, II В 9285, л. 56; Топузов, Ив., Ив. Сарафов. Предосвобожденски дейци за земеделска просвета. С., 1953, с. 140; Енчев, Хр. Клисура. С., 1971, с. 78.

ДОНЧЕВ, Таньо
/неизв./
Роден в Садъклии /Верен/, Чирпанско. Брат на Вълко *Дончев.* Учител в родното си село до 1878 г.
☐ Коларов, Ст. Културно-просветни огнища в Чирпанска околия през епохата на нашето Възраждане. — *Уч. пр.*, 1940, № 3, с. 386.

ДОНЧЕВ, Тодор
/неизв. — 9 ян. 1881/
Свещеник в Бяла черква, Търновско, от 1873 г. до края на живота си.
☐ Колев, Л. Духовници — участници в национално-освободителните борби на нашия народ. — *ИЦИАИ*, т. 1, 1978, с. 287.

ДОНЧО
/неизв./
Роден в Котел. Учител в Дивдядово /дн. кв. на Шумен/ през 1826 г.
☐ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 94; Пенков, М. Учебното дело в с. Дивдядово преди Освобождението. — В: Шумен — Коларовград. 2. Коларовград, 1962, с. 18.

ДОНЧО
/неизв./
Учител в Ст. Загора през 30-те години на XIX век.
☐ В. *Цариградски вестник*, IX, № 409, 13 дек. 1858.

ДОНЧО
/неизв./
Роден в Сухиндол, Търновско. Учител в Крамолин, Севлиевско /1830 — 1843/.
☐ Неделчев, Д., Ст. Андреев. Културна история на село Крамолин. Габрово, 1938, с. 39.

ДОНЧОВ, Кръстю
/неизв./
Свещеник в Етрополе от 50-те до 70-те години на XIX век. Спомоществовател за „Церковна история", превели Ав. Петрович и Гр. Гога /1855/.
☐ Стоянов, М. Етрополе и българската възрожденска книжнина. — В: Сб. Тодор Пеев. Етрополе, 1972, с. 81.

ДОНЧОВ, Стефан
/неизв./
Свещеник в Ст. Загора. Спомоществовател за „Общое землеописание", превел К. Фотинов /1843/.

ДОНЧОВ, Христо
/неизв./
Свещеник в Разград през 50-те и 60-те години на XIX век.
☐ Явашов, А. Разград. Неговото археологическо и историческо минало. Разград, 1930, с. 133, 177.

ДОРОСИЕВ, Тодор Ив.
/неизв./
Роден в Копривщица. Завършва класното у-ще в родния си град. Учител в Коджа бунар /Мала Азия/ в бълг. у-ще до 1878 г.
☐ Говедаров, Ив. Копривщица, с. 11; Доросиев, Л. Нашите..., с. 20; Шабанов, Ив. Непресъхващ извор на родолюбци, с. 14.

ДОРОТЕЕВ, Димитър Д.
/неизв./
Учител в Кюстендил през 1862 г.
☐ Шишманов, Ив. Нови студии из областта на българското възраждане. *СбБАН*, 21, 1926, 428 — 429.

ДОРОТЕЙ
/неизв./
Игумен на м-ира до Гюрища/?/. Спомоществовател за „Различна поучителна наставления" на Й. Кърчовски /1819/.

ДОРОТЕЙ
/неизв./
Роден в Троян. Учител в Угърчин, Ловешко /1867 — 1871/. Едновременно се занимава с ножарство и търговия.
☐ Радоев, П., Г. Радоев. Из миналото на Угърчин. С., 1978, с. 25.

ДОРОТЕЙ ВРАЧАНСКИ, митрополит Софийски и Скопски /светско име Дончо Иванов Спасов/
/неизв. — 15 авг. 1875/
Роден в Копривщица. Брат на Спас *Абрашев*. Сестрин син на Найден *Геров*. През 1847 г. приема монашество в Хилендарския м-ир, а през 1850 г е изпратен за таксидиот в Плевен. Става протосингел на Врачанския епископ /1850 — 1852/. По искане на българите е назначен за Врачански епископ /1852/, но провежда патриаршеската политика, заради което е изгонен от населението /1860/. Избран е от Цариградската патриаршия за Софийски митрополит /1861/, но населението не го признава. През 1868 г. Д. се отрича от Гръцката патриаршия и става член на привременния Бълг. Синод и като такъв участва в Цариградския народен събор /1871/. През 1872 г. е избран за Скопски митрополит, но получава берат през 1874 г. и тогава поема епархията. Скоро подава оставка /1875/ и се установява в Цариград, където умира.
Временен дописник на в. „Съветник" /1864/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 37 /Доротей Софийски/; ДА — Габрово, ф. 670, оп. 1, а. е. 65, л. 1; Цухлев, Д. История на града Видин и неговата област. С., 1932, 523 — 525; Трифонов, Ю. Плевен, с. 192; Йоцов, Д. Враца, 142 — 147; Ботев, Хр. Съчинения, т. 3, 514 — 516; История на град Враца. С., 1976, 221 — 228.

Доротей Врачански

ДОСЕВ, Койчо — вж. *Витанов*, Койчо

ДОСИЕВ, Стефан
неизв./
Свещеник в Хаджиоглу Пазарджик Толбухин/. Спомоществовател за „Минейник" на Ан. Иванов /1869/.

ДОСИТЕЙ, епископ Тимошки /светско име Новаков/
/1784 — 1854/
Роден в Дъбница, Прилепско. Замонашва се в Зографския м-ир и е изпратен за таксидиот в Пирот. Преследван от турците; принуден да избяга в Сърбия. През 1834 г. е избран за Тимошки епископ. Умира в Неготин, Тиквешко.
☐ Трайчев, Г. Прилеп, с. 37; Иванов, Й. Български дейци в Сърбия. — В: Избрани произведения. Т. 1. С., 1982, 183 — 194, 196 — 197.

ДОСИТЕЙ, митрополит Самоковски /светско име Димитър Стойчев/
/5 ян. 1837 — 1907/
Роден в София. Учи в родния си град при Захари *Круша* /1852/, в Цариград /1853 — 1855/ и в Богословското у-ще на о. Халки /1855 — 1862/. През 1863 г. приема монашество и е назначен за помощник на гл. секретар на Цариградската патриаршия /1863 — 1870/, а след това и за гл. секретар /1870 — 1872/. Преминава под юрисдикцията на Бълг. екзархия и на 25 май 1872 г. е избран за Самоковски митрополит. Временно управлява и Софийската епархия /1876 — 1877/. Работи за издигането на просветното дело и неутрализирането на протестантската пропаганда. Инициатор за откриването на Самоковско-Рилското богословско у-ще /1876/. Изпълнява отговорни мисии на Екзархията в македонските и северните бълг. епархии. Член на Св. Синод /1875 — 1878; 1889 — 1901/ и негов предс. /1892 — 1901/.
☐ ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 2; ф. 682, оп. 1, а. е. 106, л. 1; ДА — Благоевград, ф. 4к, оп. 1, а. е. 27, л. 1 — 4; ДА — Габрово, ф. 746, оп. 1, а. е. 97, л. 2—3; Черти от живота и деятелността на Самоковския митрополит Доситей. С., 1897; Семерджиев, Хр. Самоков и околността му. С., 1913, 58 — 59; Кирил, патриарх Български. Екзарх Антим. С., 1956, 82 — 85, 460 — 461, 501 — 502, 547 — 548, 601 — 602, 789 — 790.

ДОСПЕВ, Панчо
/неизв./

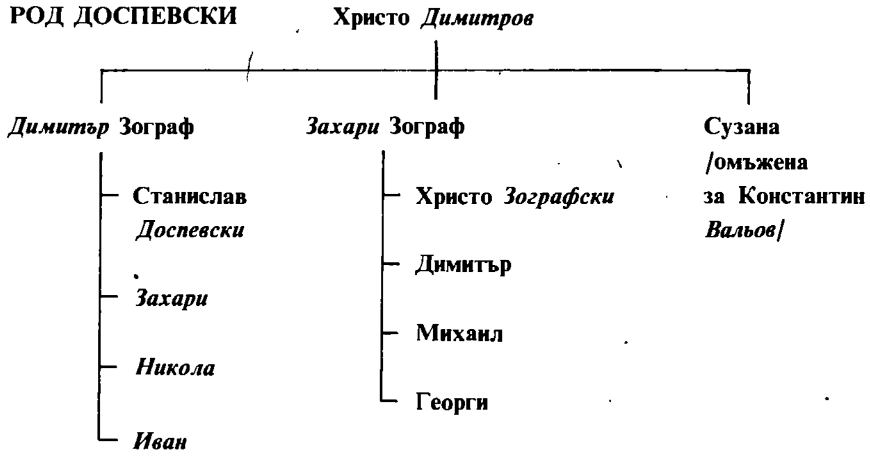

Учител до ок. 1867 г. Деловодител в четата на Панайот Хитов /1867/.
☐ НБКМ — БИА, II А 8355.

ДОСПЕВСКА, Мария /Марнола/ /неизв./
Съпруга на Станислав *Доспевски.* Членува в женското д-во в Пазарджик.

Временна дописничка на сп. „Читалище" /1871/.
☐ Доспевски, Н. Из близкото минало. С., 1927, 13 — 14; Стоянов, М. БВК, с. 87; Паскалева, В. Българката..., с. 192, 220.

ДОСПЕВСКИ, Димитър — вж. *Димитър Зограф*

ДОСПЕВСКИ, Захари Димитров
/9 окт. 1834 — 1889/
Роден в Самоков. Син на *Димитър Зограф*; племенник на *Захари Зограф.* Брат на Иван, Никола и Станислав *Доспевски.* Учи при баща си. Рисува икони за църквата „Успение Богородично" в Щип /1858, 1861/. Заселва се със семейството си в Щип /1862/. Автор на икони в църквата „Св. Богородица" в Бобошево, Дупнишко /Станкедимитровско/, ок. 1858 г., в параклиса „Покров Богородичен" в Щип /1867/, в църквите „Св. Йоан Кръстител" в Кратово /1868/, в Пчинския м-ир „Св. Прохор" /1870/, „Св. Пантелеймон" в Пантелей, Кочанско /1872/, „Св. Възнесение" в Беле, Кочанско /1873/, и „Св. Дух" в Нивичане, Кочанско /1874/. След Апр. въст. избягва в Солун, където е заловен и осъден на заточение в Мала Азия за участие в нац.-осв. д-ние. По пътя успява да избяга. Укрива се в йерусалимските м-ири, където рисува. Завръща се в Б-я и се установява в Пловдив /1882/.
☐ Семерджиев, Хр. Град Самоков и околността му. С., 1913, с. 228; Василиев, Ас. БВМ, 421 — 425.

ДОСПЕВСКИ, Иван Димитров
/14 февр. 1840 — 15 авг. 1889/
Роден в Самоков. Син на *Димитър Зограф*; племенник на *Захари Зограф.* Братята му Захари, Никола и Станислав *Доспевски* също са зографи. Учи при брат си Ст. Доспевски. Автор на икони в църквите „Св. Илия" в Граница, Кюстендилско /1862/, „Св. Архангел Михаил" в Косача, Радомирско /1867/, и „Св. Димитър" в Кюстендил /1867 — 1869/. Изографисва църквите „Успение Богородично" в Пирот /1870/, „Св. Богородица" в Кюстендил /1872/, „Св. Георги" в Долно село, Кюстендилско /1873/, „Св. Теодор Тирон" в Конопница, Кривопаланско /1874/, „Успение Богородично" в Сестримо, Пазарджишко, „Св. Илия" в Тетевен /1874/, „Живоносни източник" в Подуяне /дн. кв. на София/, в Германския м-ир и др. Създава и светска живопис. Автор на портрети на Христо *Лекарски*, на Христо Николичето /1873/, на Христо Сребърницата и жена му Севастия, на Григор *Караманов* /1875/, на Хр. Николаев /1883/ и др. Рисува двадесет образа на св. Методий /1885/ по случай 1000-годишнината от смъртта му. Читалищен деец и фотограф. Участва в представянето на пиесата „Ловчанският владика" в Самоков /1862/. Първи кмет на Самоков след Осв. Народен представител в УС. Умира в Ихтиман.
☐ ЦДИА, ф. 1318, оп. 1, а. е. 49—72, л. 20; Василиев, Ас. Тетевенските църкви. С., 1948, с. 46; Василиев, Ас. БВМ, 426 — 429; Божков, Ат. Българската икона. С., 1984, с. 462.

ДОСПЕВСКИ, Никола Димитров
/9 авг. 1828 — 1888/
Роден в Самоков. Син на *Димитър Зограф*; племенник на *Захари Зограф.* Учи живопис при баща си и при брат си Станислав *Доспевски.* Работи съвместно с братята си Захари и Иван *Доспевски.* Рисува икони за църквата в Горна Джумая /Благоевград/ през 1854 и 1856 г., икони за църквите „Св. Богородица" в Бобошево, Дупнишко /Станкедимитровско/, през 1860 г., „Св. Димитър" в Радомир /1861/, „Св. Никола" в Самоков /1862/, „Св. Йоан Предтеча" в Лопушанския м-ир /1863/. Създава ок. 10 икони на св. Иван Рилски в Рилския м-ир /1878/. Автор на икони в църквите „Св. Архангел Михаил" в Копиловци, Ломско, „Св. Георги" в Панагюрище /1879—1888/, „Св. Неделя" в София и „Живоносни източник" в Подуяне /дн. кв. на София/ през 1883 г. Рисува портрети на архимандрит Дионисий в Лопушанския м-ир /1863/, на султан Абдул Меджид и др.
☐ Семерджиев, Хр. Самоков и околността му. С., 1913, с. 227; Василиев, Ас. БВМ, 419 — 421; Божков, Ат. Българската икона. С., 1984, с. 252.

ДОСПЕВСКИ, Станислав /Зафир/ Димитров
/3 дек. 1823 — 23 дек. 1877/
Роден в Самоков. Син на *Димитър Зограф*, внук на Христо *Димитров* и племенник на *Захари Зограф.* Брат на Захари, Иван и Никола *Доспевски.* Учи в родния си град; изучава зографски занаят при баща си и чичо си. От 1838 до 1843 г. работи в Рилския м-ир, където получава прозвището Зограф. През 1851 г. заминава за Русия. Учи в Художественото у-ще за живопис, скулптура и архитектура в Москва. Тук променя гръцкото си име Зафир на Станислав, както и фамилията си на Доспевски /по родното село на дядо си — Доспей, Самоковско/. През есента на 1853 г. се прехвърля в Петербургската художествена академия. Завършва със сребърен медал класа на К. П. Брюлов, Ф. А. Бруни и П. В. Басин /1856/. Приема руско поданство. Връща се в Б-я и работи в Самоков, а след смъртта на баща си /1860/ —

в Пазарджик. Един от основателите на ч-щето в града /1862/. Поддържа връзки с Петър *Бонев*, Ангел *Кънчев*, В. *Левски* и др. След разгрома на Апр. въст. подпомага пострадалите, организира сиропиталища, изпраща дописки до чуждестранни вестници. По време на РТОВ е арестуван и изпратен в Цариградския затвор, където умира.

Публикува статия във в. „Право“ /1873/ — “Предложение за подобрение на иконописството“. Автор на около тридесет портрета, както и на множество икони и пейзажи с изгледи от Петербург, Одеса и Цариград.

☐ ЦГИА — Л., ф. 789, оп. 2, д. 2, част II, л. 49 — 50; Мавродинов, Н. Изкуството на Българското възраждане. С., 1957, 298 — 313; Лавренов, Ц. Станислав Доспевски. — Във: Видни български художници. С., 1964, 13 — 17; Димитрова, Д. Станислав Доспевски /Биографичен очерк/. С., 1966; Василиев, Ас. Станислав Доспевски. — В: Будители на нацията. С., 1969, 179 — 184; Захариев, В. Станислав Доспевски. Възрожденски живописец. 1823 — 1877. С., 1971; Грънчарова, С. 160 години от рождението на Станислав Доспевски. Библиография. Пазарджик, 1983.

ДОСЮВ, Василий
/неизв./
Свещеник и учител в Леденик, Търновско. Спомоществовател за „Повест или поучение християнское“, превел П. Давидов /1855/.

ДОСЮВ, Петко — вж. *Мустаков*, Петко

ДОЧЕВ, Дочо Хр.
/неизв./
Роден в Калофер. През 1868 г. е ученик в Галатасарайския лицей, Цариград.
☐ Начов, Н. Цариград, с. 152; Начов, Н. Калофер, с. 198.

ДОЧЕВ, Иван
/неизв./
Учител във Враца /1854/. Спомоществовател за „Райна, княгиня бълг.“, превел Й. Груев /1852/, и за „Общи знания всякому человеку нужни“, превел Ст. Колюв /1855/.
☐ Славейков, П. Р. Писма. — *СбНУ*, 20, 1904, с. 55.

ДОЧЕВ, Никола
/1760 — 1815/

Станислав Доспевски

Учи в килийно у-ще. Свещеник в Дебелец, Търновско, от края на XVIII век до смъртта си.
☐ Кузманов, Н. Църква и училище. — В: Юб. кн. за с. Дебелец. В. Търново, 1938, с. 113.

ДОЧЕВ /ДОЧОВ/, Павел Е.
/неизв./
От Лясковец. Учител в Кесарево, Търновско, през 1878 г.
☐ Ибришимова, П. Към историята на училищата във Великотърновски окръг през Възраждането. — *ИОМ — В. Търново*, 3, 1966, с. 100; Евтимов, Т. За състоянието на училищата в някои селища на Великотърновски окръг през 1878 — 1879 г. — *ИДА*, 19, 1970, с. 137.

ДОЧЕВА, Мария
/неизв./
Учителка във Видин /1869 — 1871/. Временна дописничка на в. „Право“ /1871/.
☐ НБКМ — БИА, II А 1705, II А 1757, II А 1784, II А 1938; Стоянов, М. БВК, с. 87; Паскалева, В. Българката..., с. 114, 140.

ДОЧКОВ, Иван Стойчев
/неизв./
От Ст. Загора. Печатар и журналист в Цариград. Издател на в. „Гайда“ и отговорник на в. „Право“. След Осв. живее в Цариград и работи в Бълг. екзархия. Член на БПД „Промишление“.
Издава: „Българско-народний календар с предзнание на звездоброя за година 1863. Издаден от Ив. С. Дочков и И. Кар Ягди. [Цариград.]“; „Календарче за 1866 г. със звездобройско предвещание и други дреболии. [Цариград]“.
☐ НБКМ — БИА, ф. 246, а. е. 2209; а. е. 2250, л. 33; II В 10 289; в. *България*, IV, № 41, 21 ян. 1863; Бобчев, С. Българският печат до решаването на църковния въпрос. — В: Юб. сб. по случай 50-годишнината на българската журналистика. С., 1894, с. 37; Илиев, Ат. Спомени. С., 1926, с. 337; Стоянов, М. БВК, с. 88.

ДОЧОВ Койчев, Ани
неизв./
Учител в Казанлък /1853/. По-късно става униатски свещеник в Цариград.
☐ Стамболски, Хр. Автобиография, дневници и спомени. Т. 1. /1852 — 1868/. С., 1927, с. 15.

ДРАГАН
/неизв./
Свещеник в Арбанаси в нач. на XVIII век.
☐ Снегаров, Ив. Три гръцки надписа от село Арбанаси. — *ГСУ, БФ*, 20, 1942 — 1943, с. 11.

ДРАГАН
/неизв./
Свещеник и учител в Долна Бешовица, Врачанско, в края на XVIII век.
☐ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 76.

ДРАГАН
/неизв./
Свещеник и учител в Калофер през 20-те и 30-те години на XIX век.
☐ Начов, Н. Градиво за историята на калоферските училища. — *Уч. пр.*, 1903, № 1 — 2, с. 5.

ДРАГАН
/неизв./
Роден във Фида бей /Велчево/, Търновско. Учител в Дебелец, Търновско /1830 — 1833/.
☐ Кузманов, Н. Църква и училище. — В: Юб. кн. за село Дебелец. В. Търново, 1938, с. 132.

ДРАГАН
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Кованлъка /Пчелище/, Търновско, за „Православное учение... Платона“, превел Ил. Стоянов /1844/, и за „Две советователни слова Плутар-

ха“, превел И. Стоянович /1845/.

ДРАГАН
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Калипетрово /дн. кв. на Силистра/ за „Търговско ръководство“, превел А. Гранитски /1858/.

ДРАГАН
/неизв./
Роден в Сливен. Учител в Айтос през 1870 г.
☐ НБКМ — БИА, II B 10 292.

ДРАГАНОВ /псевд./ — вж. *Бенев*, Георги

ДРАГАНОВ, Васил
/неизв./
Ученик в Киевската семинария през 1872 — 1873 г.
☐ НБКМ — БИА, II A 3585, л. 1; Поглубко, К. За да бъдат..., 88 — 89; Степанова, Л. Вклад России..., с. 205.

ДРАГАНОВ, Г. /псевд./ — вж. *Начович*, Григор

ДРАГАНОВ, Георги
/неизв./
Роден в Смядово, Шуменско. Учител в добруджанските села Башкьой /1846 — 1848/ и Потур /1848 — 1861/ и в Бабадаг /1861 — 1869/.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 104, 191; Чилингиров, Ст. Възраждане /1810 — 1878/. — В: Сб. Добруджа. С., 1918, 176 — 177; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 99, 112; Люлюшев, М. РБО, 152 — 153.

ДРАГАНОВ, Георги
/неизв./
Роден в Липница /Поляна/, Силистренско. Свещеник в селото през 70-те години на XIX век. След 1878 г. е изпратен да служи в румънско село.
☐ НБКМ — БИА, II A 2277; Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 193.

ДРАГАНОВ, Димитър
/неизв./
Учител в Оряхово през 1846 г.
☐ Кръстанов, Т. Същност, разпространение и значение на взаимоучителните училища. — *Нар. просвета*, 1976, № 5, с. 70.

ДРАГАНОВ, Димитър Драганов
/неизв. — 1872/
Роден в Алмалии, Добруджа. Син на свещеника Драган *Драганов*. Учи в родното си село и завършва Одеската семинария /ок. 1865/. Учител в Алмалии /ок. 1865 — 1871/ и Силистра /1871 — 1872/. Умира в Силистра.
☐ НБКМ — БИА, II A 2284, II A 2289; Чаушев, Сл. Учебното дело в Силистра преди Освобождението. — В: Сб. Силистра и Добруджа. 1. С., 1927, с. 273; Люлюшев, М. РБО, с. 152; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 102.

Желяз Драганов

ДРАГАНОВ, Димитър Самоводски
/1815 — 5 авг. 1899/
Роден в Самоводене, Търновско. Учи в килийно у-ще в родното си село и в Елена при Андрей *Робовски*. Завършва гръцко у-ще в Смирна /Измир, Турция/ през 1843 г. Килиен учител в Търново /1830 — 1832/, в Михалци, Търновско, Лясковец, Трявна /1839, 1843 — 1845, 1846 — 1849/, Елена /1840 — 1843/, Г. Оряховица /ок. 1845 — 1846/. Ръкоположен за свещеник в Търново /1850/. Учител в девическото у-ще при храма „Св. Константин“ в Търново през 60-те години. Участва активно в борбата срещу гръцкия владика и срещу униатството. От 1867 г. е предс. на църковно-училищната градска община. След Осв. е архиерейски наместник в Търново /1886/ и предс. на Епархийския духовен съвет. Прави дарения на у-щата в Търново. Превежда: „Кратко и ясно описание за сватби, согласно с правилата на восточната церква. Преведено от гречески от протонотария папа Димитрия с повелением всечестнаго митрополита терновскаго г. Неофита. А напечатано от Йована Стоянова, свищовца Мерданскаго. 1854 лето, 6 октомвра. В Новий Сад, в книгопечатнята д-р Даниила Медаковича.“; — [2. изд. поправено езиково] „Правила за разглеждането на сродствията. В улеснение на свещениците. Преведени от гръцки на 1854 г. от священика Димитрия, а преправени и допълнени от Васил х. Иванов. Издават... Даниил и Доситей Рилци. Одрин, в печатницата на Одрин. област, 1872“.
☐ НБКМ — БИА, ф. 241 /Поп Димитър Драганов/; ф. 129, а. е. 1, л. 162, а. е. 166, л. 255; II A 1361, II A 2389; ДА — В. Търново, ф. 805к, оп. 1, а. е. 26, л. 28; Доросиев, Л. Нашите..., с. 40; Кулелиев, Й. Девическото образование..., с. 5, 13, 50; Бобчев, С. Елена и Еленско през време на османското владичество. С., 1937, с. 109; Стоянов, М. БВК, с. 88; Асенов, П. Еленското взаимно училище. — В: Еленски сб. С., 1968, с 64; Арнаудов, М. Творци..., с. 361; Минев, Д. Димитър Драганов — учител и просветител. — *ГМСБ*, 3, 1977, 224 — 227.

ДРАГАНОВ, Димо Д.
/неизв./
Роден в Шипка, Казанлъшко. Учител в Къзълджилар /Червенци/, Варненско, през 70-те години на XIX век.
☐ Тонев, В. Бележки..., ч. 2, с. 86.

ДРАГАНОВ, Д[ончо]
/неизв./
Студент в Новорусийския у-т в Одеса. Спомоществовател за „История българска“ на Г. Кръстевич /1869/.
☐ Степанова, Л. Вклад России..., с. 205.

ДРАГАНОВ, Драган
/неизв./
Учи в Калипетрово /дн. кв. на Силистра/ от 1850 до 1851 г. Баща на Димитър Д. *Драганов*. Свещеник в Алмалии, Добруджа, от 50-те до 70-те години на XIX век. Спомоществовател за: „Критически издиряния за историята бълг.“, превел Б. Петков /1853/; „Евангелие поучително“ на Софр. Врачански /1856/; „Въведение във всеоб. история“, наредил Р. Блъсков /1864/.

☐ В. *Цариградски вестник*, VI, № 283, 30 юни 1856; IX, № 370, 15 март 1858; Чаушев, Сл. Учебното дело в Силистра преди Освобождението. — В: Сб. Силистра и Добруджа. 1. С., 1927, с. 273.

ДРАГАНОВ, Желяз /Захари/ Желязов
/21 юли 1846 — 9 ян. 1910/
Роден в Шумен или в Тулча. След Кримската война /1853 — 1856/ родителите му се преселват в Тулча, където учи в бълг. у-ще. Продължава обучението си в частно френско у-ще в Галац. Като стипендиант на Тулчанската община завършва Военномедицинското у-ще в Цариград /1871/. Военен лекар в турската армия в Цариград /1871 — 1873/, Битоля /1873 — 1875/, Сана, Йемен /1875 — 1881/. Завръща се в Б-я. Градски лекар в Силистра до 1909 г. Народен представител в III ВНС /1886/. Награден с: „Меджидие" IV степен от турското п-во; кръст за спомен /1889/ за участие в III ВНС; офицерски кръст от Народен орден за гражданска заслуга /1906/; „Св. Станислав".
☐ НБКМ — БИА, ф. 580 /Желяз Желязов/; ф. 19, а. е. 84, л. 10; ф. 27, а. е. 915, л. 21; Драганов, Ж. /Некролог/. — *ЛЛСБ*, VIII, 1910, № 3, с. 176; Стефанов, В. Българската медицина през Възраждането. С., 1980, с. 211, 213.

ДРАГАНОВ, Златан
/неизв./
Учител, ръководител на хор в Свищов през Възраждането.
☐ Мустаков, Н. Първият български музикален деец. — В. *Общински вестник*, Трявна, № 146, 17 февр. 1941.

ДРАГАНОВ, Йосиф /Иван/
/неизв./
Роден в Котел. Завършва Военномедицинското у-ще в Цариград /1862—1871/. Военен лекар в турската армия.
☐ В. *България*, IV, № 25, 1 окт. 1862; в. *Македония*, V, № 23, 7 юни 1871; Начов, Н. Цариград, с. 143, 145; Стамболски, Хр. Автобиография, дневници, спомени. Т. I /1852 — 1868/. С., 1927, с. 28; Стефанов, В. Българската медицина през Възраждането. С., 1980, с. 46.

ДРАГАНОВ, Константин — вж. *Икономов*, Константин

Петър Драганов

ДРАГАНОВ, Константин — вж. *Кумановски*, Константин

ДРАГАНОВ, Марко Н.
/неизв./
Роден във Фида бей /Велчево/, Търновско. Учител и църковен певец в Дебелец, Търновско /1863/.
☐ Кузманов, Н. Църква и училище. — В: Юб. кн. за село Дебелец. В. Търново, 1938, с. 135.

ДРАГАНОВ, Петър Николов
/1840 — 19 ноем. 1913/
Роден в Дичин, Търновско. Учи в килийно у-ще в родното си село, а после в търновските села Патреш и Върбовка. През 1866 — 1867 г. е емигрант градинар във Влашко. Учителства в Ибричево /Водолей/, Търновско, ок. две години, в Дичин, а през 1875 г. е ръкоположен за свещеник. Предс. на РК в родното си село /1873/. Участва в подготовката на Апр. възст., включва се в четата на поп *Харитон Халачев*. След боевете в Дряновския м-ир успява да емигрира в Кишинев. През 1877 г. постъпва в Бълг. опълчение в Кишинев и на 6 май 1877 г. освещава Самарското знаме край Плоещ. След Осв. е свещеник в църквата „Св. 40 мъченици" в Търново. До края на живота си живее в Дъскот, Търновско; основава ч-ще „Напредък" /1887/. Три пъти е избиран за народен представител. Създава просветителска социалистическа група в Дъскот /1894 — 1895/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 151, а е. 9, л. 6а; ДА — В. Търново, ф. 428к, оп. 1, а. е. 229; Йонков, Хр. Участието на българското духовенство от I Великотърновски и III Врачански революционни окръзи в Априлското въстание. — В: Сб. Априлското въстание, 332 — 333.

ДРАГАНОВ, С.
неизв./
Учител във Вардун, Ескиджумайско Търговищко/, през 1871 г.
☐ В. *Право*, VI, № 5, 27 март 1871.

ДРАГАНОВ, Стоил
неизв./
Учител и свещеник в Раковица, Радомирско /1869/.
☐ СГОДА, ф. 1293к, оп. 1, а. е. 200, л. 5; НБКМ — БИА, ф. 643, а. е. 5, л. 551.

ДРАГАНОВ, Стефан
/неизв./
Ученик в Русия през периода 1856 — 1877 г.
☐ Степанова, Л. Вклад России..., с. 205.

ДРАГАНОВ, Тиню
/неизв./
Учител. Спомоществовател от Котел за „Игиономия", превел С. Доброплодни /1846/.

ДРАГАНОВ, Франческо
/неизв./
Роден в Никополско. Завършва католическо у-ще в Рим /1805 — 1813/. Изпратен като мисионер в Б-я и служи в Орешец, Пловдивско /1823 — 1830/. През 1830 г. е назначен за апостолически викарий в Пловдив, където организира курс по богословие заедно с Андрей *Тунтов*. От 1836 до 1840 г. служи в Калъчли /дн. към Раковски/.
☐ Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив, 1981, 264 — 265; Радкова, Р. Българската интелигенция през Възраждането. С., 1986, 168 — 169.

ДРАГАНОВ, Хараламби
/неизв./
От Кюстендил. Учител в града от 1875 до 1877 г.
☐ Иванов, Й. Северна Македония С., 1906, с. 379.

ДРАГАНОВ, Христо
/16 апр. 1856 — след 1928/
Роден в Клисура. Учи в Клисура и

пловдивското класно у-ще „Св. св. Кирил и Методий“, издържан от зет си Тунчо Петков. Учител в Батак /1873 — 1874/ и в Нова Загора /1874 — 1875/; занимава се с търговия /1875 — 1876/. Член на ВРО. Участва в Апр. въст. и в РТОВ. След Осв. е учител в Севлиево и Клисура, книжар, кмет на Севлиево /1893 — 1894/, окръжен училищен инспектор /1894 — 1895/, севлиевски окръжен управител /1899 — 1901/, търговски инспектор /1913 — 1919/, библиотекар на севлиевското д-во „Развитие“ /1920 — 1927/. Временен дописник на в. „Източно време“ /1875/.

☐ НБКМ — БИА, ф. 151, а. е. 4, л. 1 — 14; Попов, Хр. Град Клисура в Априлското въстание. С., 1926, 50 — 53, 106 и сл.; Стоянов, М. БВК, с. 88.

ДРАГАНОВИЧ, Никола

/неизв./

Свещеник и учител в Липница, Софийско, през 1870 г.

☐ НБКМ — БИА, II А 2275.

ДРАГАНОВИЧ /ДРАГАНОВ/, Христаки /Христо/

/ок. 1826 — ок. 1855/

Роден в Търново. Учи в родния си град с издръжка на гръцкия митрополит и в Свищов /1842/. Известно време е писар и секретар на Търновския митрополит. Учител в Търново, Бяла и Русе /1845 — ок. 1855/. Превежда „Наполеон Бонапарта или тридесят години из историите французки. Драма в шест действия от А. Дима [Дюма]. От сербски преведе Христаки Драганович, учител рухчушкий, родом из Търново, а напечата се с иждивидением преводителя и шюря его Костаки Мариновича. В Константинград, в печатнята на Ц. вестник, 1850“.

☐ НБКМ — БИА, ф. 297, л. 7 — 9; Доросиев, Л. Нашите..., с. 84; Стоянов, М. БВК, с. 88; Драганова, Димитров. Книжовници..., с. 116.

ДРАГИЕВ /ДРАГНЕВ/

/неизв./

Роден в Лом. През 1871 — 1872 г. е ученик в Прага.

☐ Илиев, Ат. Спомени. С., 1926, с. 111.

ДРАГИЕВ, Атанас

/неизв./

Роден в Новозагорско. Учи в Прага. Учител в Новозагорско и Пловдив. След Осв. е административен служител в Ст. Загора и др. Постоянен сътрудник на в. „Източно време“ /1875/; временен дописник на в. „Право“ /1873/, в. „Ступан“ /1875/, сп. „Читалище“ /1875/, сп. „Знание“ /1875/, сп. „Училище“ /1875 — 1876/.

☐ Илиев, Ат. Спомени. С., 1926, с. 221; Стоянов, М. БВК, 88 — 89.

ДРАГИЕВ, Димитър

/неизв./

Роден в Бяла черква, Търновско. Син на поп Драгия *Попов*. Свещеник в родното си село от 1849 до 1863 г. Прави препис на „История славянобългарская“ от *Паисий Хилендарски*. Преписът е запазен в архива му.

☐ НБКМ — БИА, ф. 151, а. е. 6, л. 409.

ДРАГИЕВ /ПОПДРАГИЕВ, ХАДЖИДРАГНЕВ/, Тоти

/неизв./

Учител в Ямбол от 1844 до 1846 и през 1858 г.

☐ Върховски, Н. Ямболски патриоти по духовното и политическото ни възраждане /1820 — 1876/. Ямбол, 1910, с. 9; Атанасов, Ж. Учебното дело в Ямбол преди Освобождението. — *Уч. пр.*, 1947, № 1 — 2, 135 — 136; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 98; История на град Ямбол. С., 1976, с. 125.

ДРАГИНОВ, Паскал

/неизв./

Свещеник в Търново през 1874 г.

☐ Снегаров, Ив. Нов кодекс на Търновската митрополия. С., 1937, с. 139.

ДРАГНЕВ, Куню

/неизв./

От Алмалии, Добруджа. Учител в Липница /Поляна/, Силистренско /след 1855/.

☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 193; Люлюшев, М. РБО, с. 154; Тонев, В. Добруджа, с. 275.

ДРАГНЕВА-СЛАБИЧКОВА, Марийка

/неизв. — 1886/

Родена в Ловеч. Учи в родния си град; завършва Габровското класно девическо у-ще. Учителка в Ловеч /1875 — 1876/. След Осв. учителства още две-три години. Умира в Ловеч.

☐ Неделчев, М. Развой на учебното дело в Ловеч до Освобождението. — В: Ловеч и Ловчанско. Кн. 3. С., 1931, с. 117; Хаджиев, Н. Марийка Драгнева, по мъж Слабичкова. — В: Ловеч и Ловчанско. Кн. 5. С., 1934, 115 — 116; Паскалева, В. Българката..., с. 140.

ДРАГНИ /Даниил/

/неизв. — 1737/

Роден вер. в Русе. Учи при *Аверкий йеромонах*. Свещеник в Русе. Открива килийно у-ще, в което преподава през периода 1720 — 1735 г.

☐ Орловски, Ст. Из историята на учебното дело в Русе до Освобождението. — *Уч. пр.*, 1906, № 10, с. 1057; Великовски, П. Културен живот на Русе през време на Възраждането. — *ИНМ—Русе*, 1, 1964, с. 52; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 71.

ДРАГНОВ, Георги

/неизв./

Свещеник в Кадъ кьой /Съдиево/, Сливенско, през 60-те и 70-те години на XIX век. Спомоществовател за „Минейник“ на Ан. Иванов /1869/ и за „Педагогика“, издал Т. Станчов /1873/.

☐ Сп. *Слава*, II, № 13, 25 юли 1873.

ДРАГОЕВ /ХАДЖИВАСИЛИЕВ/, Иван

/1839 — 1875/

Роден в Ямбол. Син на богат търговец. Учи при Сава *Доброплодни* в Шумен, където участва и в театрални представления. Завършва Военномедицинското у-ще в Цариград /1867/. Като военен лекар в турската армия служи в Багдад. През 1875 г. е изпратен в състава на турски корпус в Босна, където загива. Публикува бълг. народни песни в „Български книжици“ /1858 — 1859/. Съставя и сборник с народни песни.

☐ Върховски, Н. Ямболски патриоти по духовното и политическото ни възраждане /1820 — 1876/. Ямбол, 1910, с. 14; Стамболски, Хр. Автобиография, дневници и спомени. Т. 1 /1852 — 1868/. С., 1927, с. 333; Стоянов, М. БВК, с. 89; 100 години народно читалище „Д. Войников“ в Шумен. С., 1959, с. 135; Леков, Д. Васил Друмев — живот и дело. С., 1976, с. 13.

ДРАГОЕВ, С.

/неизв./

Публицист. Участник в Славянското д-во в Париж през 1848 г.

☐ Шарова, Кр. Славянското дружество в Париж и неговият вестник „La Pologne“ за балканските народи /1848 — 1851/. — *Векове*, 1973, № 3,

с. 9.

ДРАГОЕВ, Стоян
/неизв./
Роден в Беброво, Еленско. Учител в родното си село /1876 — 1877/ и в Г. Оряховица /1878 — 1879/.
☐ НБКМ — БИА, II А 7642а; Евтимов, Т. За състоянието на училищата в някои селища на Великотърновски окръг през 1878 — 1879 г. — *ИДА*, 19, 1970, с. 187.

ДРАГОЕВА, Марийка
/неизв./
От Казанлък. Учителка в Мустафа паша /Свиленград/ през 1871 г.
☐ В. *Македония*, V, № 20, 18 май 1871; Паскалева, В. Българката..., с. 140.

ДРАГОИЛОВ, Димитър
/неизв./
Учител, църковен певец и занаятчия в Долна Кремена, Врачанско, след 1825 г.
☐ Орловски, Ст. История на учебното дело във Врачанско. — *Уч. пр.*, 1904, № 1 /Неофициален отдел/, с. 12; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 83.

ДРАГОЙ
/неизв./
Роден в Бяла черква, Търновско. Учител в Крамолин, Севлиевско, от 1830 г.
☐ Неделчев, Д., Ст. Андреев. Културна история на село Крамолин. Габрово, 1938, с. 39.

ДРАГОЙ
/неизв./
Взаимен учител в Шумен след Кримската война /1853 — 1856/.
☐ Георгиева, Д. Материали за учебното дело в град Шумен. — *ИНМ — Шумен*, 5, 1972, с. 148.

ДРАГОМИРОВ, Иван К.
/1848 — 1911/
Роден в Ст. Загора. Остава от малък сирак. Негов настойник е търговеца Петър Неделчев, който го настанява в Цариград. И. Д. едновременно работи и учи в бълг. у-ще. С помощта на Иван *Найденов* заминава за Русия /след 1860/. Завършва гимназия в Николаев като пансионер при Тодор *Минков* и медицина в Москва. Завръща се в Б-я през 1880 г. Околийски лекар в Пазарджик, главен лекар в Пловдив. Завежда вътрешното отделение и е управител на Пловдивската болница /1896 — 1904/. Женен за сестра на Константин *Величков*.
Временен дописник на в. „Право" /1873/. Сътрудничи на сп. „Медицинска беседа" и „Медицински сборник". Автор на медицински трудове /след 1878/.
☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л 129а; Арнаудов, М. Екзарх Йосиф и българската културна борба след създаването на Екзархията. С., 1940, 20 — 21; Стоянов, М. БВК, с 89; Негенцов, Хр., Ив. Ванев. Образованието в Източна Румелия. 1879 — 1885. С., 1959, 115 — 120; Кантарев, К. Д-р Иван Драгомиров. — *Съвременна медицина*, 1975, № 5, 49 — 51.

Иларион Драгостинов

ДРАГОСТИНОВ, Димитър
/неизв./
От Елена. Учител в Руховци, Еленско, през Възраждането.
☐ Кършовски, П. Из миналото на град Елена. Кн. 2. Елена, 1928, с. 89.

ДРАГОСТИНОВ, Иларион Иванов
/1850 или 1852 — 10 май 1876/
Роден в Арбанаси. Произхожда от заможното многодетно семейство на Иван Димитров Драгостинов, абаджия. Учи в гръцкото у-ще в Арбанаси, в мъжкото главно у-ще в Търново /1867 — 1868/. Негови учители са Никола *Михайловски*, Тодор *Шишков*, Анастас *Границки*. През 1868 г. става търговец в Русе, където е и писар-секретар на читалищното настоятелство /1870/, а по-късно търг. агент и комисионер в английска жп компания. Член на ч-ще „Зора" в Русе. Член-основател на РК в Русе /от 1871/, възстановява РК в Шумен. Изпълнява комитетски задачи като използва службата си в железницата — пренася тайна поща, прехвърля комитетски дейци. Участник в общото събрание на БРЦК в Букурещ /април—май 1872/. Един от организаторите на Старозагорското въст. /1875/. Заподозрян, емигрира в Румъния. Член на Гюргевския РК /1875/. Гл. апостол на Сливенски рев. окръг. При обявяване на Апр. въст. поради провала на рев. организация в Сливен формира заедно с Георги *Обретенов* и Стоил войвода въстаническа чета, с която участва в много сражения. Загива близо до Нейково, Сливенско.
☐ ДА — Русе, ф. 1, оп. 1, а. е. 186, л. 112; Костов, Д. Иларион Драгостинов — апостол на свободата 1876. С., 1937; Костов, Д. Иларион Драгостинов — апостол на свободата. — *ИИХБ*, 1954, № 1, 139 — 213; Микев, Д. Спомени и документи по подготовката на Априлското въстание. — *ИБИД*, 25, 1967, с. 157; Сиромахова, Ж. Биографични данни за видни читалищни дейци. — В: 100 г. народно читалище „Зора", Русе. С., 1967, 37 — 49;

ДРАГОШИНОВ, Георги Славчев
/1842 — 1926/
Роден в Севлиево. Учи в родния си град, а според някои източници — и в Цариград. Учител в Севлиево /1867 — 1868; 1871 — 1872/, Плевен /1868 — 1869/, Видин /1869 — 1871/, Враца. Организатор и пръв предс. на ч-ще „Росица" в Севлиево.
☐ НБКМ — БИА, II А 1695, II А 7642, II А 7669; Цанев, Д. Бележки по историята на учебното дело във Враца. — *Уч. пр.*, 1906, № 10, с. 1111; Беязов, В. Учители и училищни дейци в Севлиево, 1818 — 1918. — *Уч. пр.*, 1923, № 6, с. 384; Беязов, В. Георги Драгошинов. 1842 — 1926. Черти из живота и дейността му; Трифонов, Ю. Плевен, с. 259.

ДРАГУЛЕВ, Андон Диков
/неизв. — 1900/
Внук на Андон П. *Драгулев*. Учител и църковен певец в Малко Търново /1874 — 1877; 1881 — 1883; 1886 — 1888/. След Осв. учителства в Граматиково и Мързево /Кондолово/,

Малкотърновско, и в Кюприя /Приморско/, Бургаско, където умира.
☐ Аянов, Г. Малко Търново. Бургас, 1939, с. 235.

ДРАГУЛЕВ, Андон Петров
/неизв./
Гръцки възпитаник. Работи като чиновник в Одринската митрополия. От 1862 до 1869 г. е учител и писар в общината в Малко Търново.
☐ Аянов, Г. Малко Търново. Бургас, 1939, 199 — 200, 226 — 227.

ДРАГУЛОВ, Генко
/неизв./
Завършва бълг. у-ще във Вланга, Цариград. Учител в бълг. у-ще в Топ капия, Цариград /1872 — 1873/
☐ Начов, Н. Цариград, с. 110.

ДРАЖЕВ Георгиев, Георги
/26 април 1848 — 29 юни 1876/
Роден в Ямбол в семейството на богатия търговец Дражо Хаджигеоргиев. Учи в родния си град и в Одринското католическо у-ще, след което се занимава с търговия. Учител в Карнобат /ок. 1875 — 1876/. Предс. на Ямболския РК, създаден на 19 май 1873. Активно участва в подготовката на Апр. въст. След обявяването му начело на група въстаници се присъединява към четата на Иларион *Драгостинов* и Стоил войвода в Сливенския Балкан. Заловен от турците и обесен в Ямбол.
☐ Върховски, Н. Ямболски патриоти по духовното и политическото ни възраждане /1820 — 1876/. Ямбол, 1910, с. 19, 22, 53 — 60; Нейчев, Т. Карнобат в миналото и Алекси Нейчев. С., 1938, с. 41; Колев, К. Нови документи за Априлското въстание в Сливенския революционен окръг. — *ИДА*, 33, 1977, 174 — 175.

ДРАЛЕДАРОВ, Георги Петков
/неизв./
Учител. Спомоществовател от Кючук алан /Малка поляна/, Бургаско, за „Съкратена история на умств. развивание в Европа“, превел Ат. Илиев /1875/.

ДРАНДАР, Антон Хаджигеоргиев
/1837 — 1925/
Роден във Велес в заможно търговско семейство. Първоначално учи в родния си град. От 1850 г. учи в гимназия /лицей/ в Будапеща. След завършването ѝ следва в Юридическия ф-т в същия град, но завършва в Лондон. Полага изпити и по дипломация при М-вото на външните работи във Виена /1872/. Пътува из Европа. До 1889 г. е унгарски поданик. Занимава се с търговия в Солун. По-късно е държавен служител в София: член на окръжния съд, н-к на пресата в М-вото на външните работи и изповеданията.
Сътрудничи на немски, френски и английски вестници; издава съчинения на френски език. Награден с ордени и медали: „За гражданска заслуга“ II степен /1898/; „Св. Сава“ III степен /1899/; за „Наука и изкуство“ /1900/; „Княз Данило I“ за особени заслуги към черногорския народ /1902 и 1907/; офицерски кръст „Св. Александър“ /1907/; отново „За гражданска заслуга“ /1907/; „Св. Станислав“ II степен /1907/; „Св. Александър“ II степен /по случай 50 години литературна дейност — 1917/. Умира в София.
Публикува статии в сп. „Читалище“ /1874/ и сп. „Ръководител на основното учение“ /1874/. Издава в Лайпциг „Die Lage der Christen in Mazedonien. Leipzig, 1867“; „Die türkische Administration in Mazedonien. Leipzig, 1869“.
☐ НБКМ — БИА, ф. 119 /Антон Драндар/; Касъров, Л. ЕР, т. 1, с. 430; Антон Хаджи Драндар. — *Ил. Светлина*, 1912, № 5 — 6, с. 8; Антон Г. Драндар. — *Ил. Светлина*, 1918, Юб. кн., 39 — 40; Стоянов, М. БВК, с. 89.

Иван Драсов

ДРАНДАРЕВСКИ, Христо
/неизв./
Ученик в Одеската семинария през 1875 г.
☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 29; Степанова, Л. Вклад России..., с. 205.

ДРАНДАРОВ, Александър Давчев
/неизв./
Роден във Велес. Завършва гимназия в Николаев /1874/. Пансионер при Тодор *Минков*. Учител във Велес /от 1875/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 29, а. е. 2, л. 21 — 22; ф. 174, а. е. 4, л. 43, 45; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 129а; Чочков, Хр. Велес, с. 32.

ДРАНДАРОВ, Николай
/неизв./
Роден във Велес. Учи в Табор, Чехия, издържан от ДД. През 1876 г. се прехвърля в Москва, където полага изпити за пом.-аптекар. Завръща се в родния си град и става учител.
☐ НБКМ — БИА, II В 9285, л. 158; ф. 27, а. е. 57, л. 88; Степанова, Л. Вклад России..., с. 205.

ДРАНДАРОВ, Юрдан /Йордан/
/неизв./
Ученик в Русия през периода 1856 — 1877 г.
☐ Степанова, Л. Вклад России..., с. 205.

ДРАСОВ, Иван Тодоров
/15 март 1848 — 27 септ. 1901/
Роден в Ловеч. Произхожда от семейството на търговец. Завършва у-щето в Ловеч и става търговец — манифактурист. Активно участва в културно-просветния живот на града. Член и секретар на Ловешкия РК /1869 — 1872/. Сподвижник на В. *Левски*. През 1872 г. заминава за Чехия и в периода 1872 — 1875 г. учи в гимназиите в Писек и Прага. Поддържа връзки с рев. емиграция в Румъния. През авг. 1874 г. участва в общото събрание на БРЦК в Букурещ, а през 1875 г. трайно се установява в Румъния. Избран в новия състав на БРЦК /1875/, той активно се включва в подготовката на Старозагорското /1875/ и Апр. въст. Близък сратник на Хр. *Ботев* и Панайот Хитов.
Дописник на в. „Право“ /1873/, сътрудник и редактор на в. „Възраждане“ /1876/. Временен дописник на в. „Свобода“ /1869/, в. „Независимост“ /1871/, в. „Знаме“ /1874/ и на „Летоструй“ /1869/. Превежда от

Марин Дринов

чешки език. След Осв. е кмет на Ловеч, окръжен управител в Берковица, Трън, Севлиево, Свищов, Търново и Варна. Умира в Търново.

□ НБКМ — БИА, ф. 89 /Иван Тодоров Драсов/; ДА — Варна, ф. 690к /Иван Драсов/; Иванов, Ю. БПП, 180 181; Урумов, Ив. Иван Тодоров Драсов. — В: Ловеч и Ловчанско. Кн. 4. С., 1932, 99 — 106; Страшимиров, Д. Централен таен комитет в Букурещ. — *БИБ*, 1931, № 2 3, с. 136; Бурмов, Ал. Христо Ботев през погледа на съвременниците си. С., 1945, с. 358; Абаджиев, Т. Някои документи из архивния фонд на Иван Драсов. — *ИДА*, 10, 1965, с. 93; Цанкова, М. Последното писмо на Т. Кирков. — *ИДА*, 31, 1976, с. 101; Леков, Д. Тодор Пеев. С., 1978, с. 136.

ДРЕНКОВ /ДРИНГОВСКИ/, Петър
/неизв./
Роден в Ловеч. През 1860 — 1862 г. е ученик в Одеската семинария.

□ ЦДИА, ф. 11, оп. 1, а. е. 54, л. 1; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 29, 127а; Степанова, Л. Вклад России..., с. 205.

ДРИНОВ, Марин Стоянов /М. Степанов; псевд. М. Божков/
/20 окт. 1838 — 28 февр. 1906/
Роден в Панагюрище в многодетното семейство на занаятчия. Бащата Стоян Делчев се е занимавал с бояджийство, бил е терзия и часовникар. Братята му Найден /Недю/ и Пейо Дринови са участници в рев. д-ние. М. Д. учи в родния си град и учителства там от 1855 до 1858 г., след което заминава за Русия да продължи образованието си. Завършва семинария в Киев /1861/ и Историко-филологически ф-т в Московския у-т /1865/ като „кандидат на историко-филологическите науки“. Остава в Русия като домашен учител в семейството на княз Голицин, с което пътува и живее в много европейски държави. Това му дава възможност да работи в библиотеки и да събира материали за бълг. история. През 1869 г. е един от основателите на БКД в Браила и негов пръв. предс. Защитава магистърска дисертация в Москва на тема „Заселение Балканского полуострова славянами“ /1872/, публикувана през следващата година. Доц. по славянознание в Харковския у-т /1873/ и лектор в Историко-филологическия ф-т. От 1876 г. е професор — защитава докторат „Южные славяне и Византия в X веке“, издаден с. г. в Москва. След Осв. е съветник при канцеларията на княз В. А. Черкаски, вицегубернатор на София /1877 — 1878/, управляващ отдела за народно просвещение и духовни дела /1878 — 1879/. Участва в изработването на проектите за Търновската конституция. Негово е предложението София да стане столица на България. Инициатор за създаване на редица културни и-ти. След 1881 г. живее в Харков, където и умира. Член на Петербургската академия на науките /1898/, на Полската академия на науките в Краков, на Чешката академия на науките и изкуствата в Прага и на Югославянската академия на науките и изкуствата в Загреб. Награден с орден „За гражданска заслуга“ III степен /1897/ и I степен /1899/ и др.

Организатор и постоянен сътрудник на „Периодическо списание“. Сътрудничи и на в. „Време“ /1866/, в. „Македония“ /1867 — 1870/, в. „Дунавска зора“ /1869/, в. „Беседа“ /1871/, сп. „Читалище“ /1874/. Освен магистерската и докторската си дисертация публикува още: „Поглед връх произхожданьсто на българский народ и началото на българската история от М. Дринова. Намира ся за продан в книжарницата на Хр. Г. Данова и с-ие в Пловдив Русчюк, Велес, 1869. /Във Виена, у книгопечатн. Л. Сомерова/“; „Исторически преглед на българската църква от самото ѝ начало и до днес от Марина Дринова. 1869. /Във Виена, у книгопечатн. Л. Сомерова/“.

БЪЛГАРСКА-ТА ЦЪРКВА

„Исторически преглед на българската църква“ /1869/ — М. Дринов

□ НБКМ — БИА, ф. 111 /Марин Дринов/; Горинов, Н. Професор Марин С. Дринов. Животопис, научна и обществена дейност. С., 1936; Крачунов, К. Марин Дринов /1838 — 1906/. Живот и дейност. С., 1938; Бурмов, Ал. Живот и дейност на Марин Дринов. — *ИП*, 1956, № 3, 6 — 15; Стоянов, М. БВК, 89 — 90; Изследвания в чест на Марин С. Дринов. /Сб./ С., 1960.

ДРУМЕВ, Алекси Г. /П./
/1849 — 1 юли 1912/
Роден в Свищов. А. Д. се отказва от отпуснатата му руска стипендия и на негово място и под негово име на учение в Русия заминава д-р Петър *Баранов*. А. Д. учи в Медицинското у-ще и във Факултета по медицина в Букурещ /1864 — 1870/. Изнася лекции в ч-ще „Братска любов“. Завършва медицина в Монпелие, Франция /1878/. Работи една година в родния си град, след което в продължение на 30 години е околийски, градски и окръжен лекар в Плевен. Народен представител в XII ОНС /1902 — 1903/.

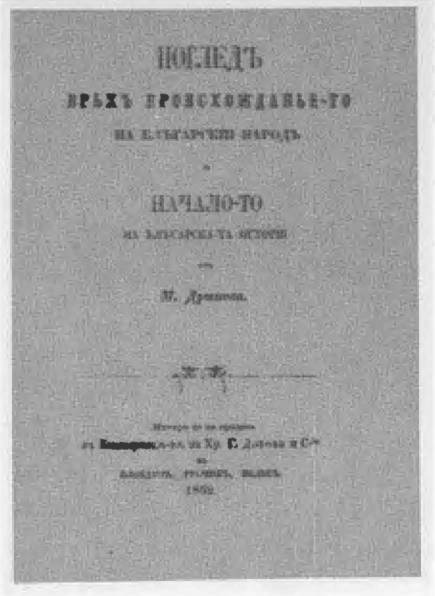

„Поглед връх произхождането на българский народ“ /1869/ — М. Дринов

☐ Д-р Петър Баранов /некролог/. — *Медицина*, 1894, № 1, с. 78; Д-р Алекси Г. Друмев /некролог./ — *ЛЛСБ*, 1912, № 6, с. 229; Панев, Ас., С. Израел и М. Попов. За някои видни български лекари, ученици на френската медицинска школа до Освобождението ни от турско робство — 1878 г. — ***НТВМИ***, 38, 1959, № 5, с. 35; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 147.

ДРУМЕВ, Васил Николов /митрополит Климент Търновски; епископ Браницки; псевд. Безпристрастний/
/ок. 1840 — 10 юли 1901/
Роден в Шумен в семейството на занаятчия, амбулантен търговец. Учи в родния си град при Сава *Доброплодни* и Сава *Филаретов* /1847 — 1856/. Пом.-учител /1856 — 1857/. Участва в театралните постановки, свири на флейта в оркестъра на М. Шафран. Завършва Одеската семинария /1858 — 1865/ като стипендиант на ОБН. Тук се запознава с Г. С. *Раковски*. Участва в Първата бълг. легия /1862/. През 1869 г. завършва Киевската духовна академия със степен кандидат на богословието. Живее в Браила, където участва в основаването на БКД /1869/; директор на бълг. у-ще и зам.-предс. на БКД /1870 — 1872/. На 6 юни 1873 г. е ръкоположен за йеродякон, на 18 юли с. г. за архимандрит, а през април 1874 г. за епископ под името Браницки; викарен епископ на Доростоло-Червенския митрополит в Тулча; от 1884 до 1901 г. е Търновски митрополит. Ректор на Петропавловската семинария до Лясковец /28 септ. 1878 — 1884/. След Осв. участва в УС и I ВНС /1879/. М-р-предс. и м-р на народното просвещение /25 ноем. 1879 — 24 март 1880/. В нач. на 1881 г. започва да издава сп. „Духовен прочит“, в което сам пише всички статии. Във връзка със Съединението /1885/ е изпратен в Копенхаген като предс. на делегация, която да търси подкрепа от руския император. Предс. на БЧК /1885 — 1887/.
Предс. на временното п-во след детронирането на княз Ал. Батенберг /9 — 12 авг. 1886/. За проповед, насочена против изменението на Търновската конституция, е арестуван и заточен в Гложенския м-ир /1893/. Завръща се в Търново след смъртта на Стефан *Стамболов* /юни 1894/. Награждаван с ордените „За гражданска заслуга“ VI степен /1892/ и „Св. Александър“ V степен /1900/. Умира в София.
Постоянен сътрудник на „Периодическо списание“ и в. „Дунавска зора“; временен дописник на в. „Цариградски вестник“ /1858 — 1860/, сп. „Български книжици“ /1860/, в. „Съветник“ /1863 — 1865/, сп. „Духовни книжки“ /1868/, в. „Турция“ /1870/. Публикува и стихотворения в „Цриградски вестник“ /1858 — 1859/. Автор на: „Нещастна фамилия. Българска народна повест от В. Друмев. Издава с иждивението си Д. Великов, книговезец от Котел. Издание второ. Русе, в печатницата на Дунавската област, 1873 /I изд. е в сп. „Български книжици“, 1860/“; „Иванку, убиецът на Асеня I. Драма в пет действия от Васил Друмев. Браила, печатница Триъгълник, управлявана от Перикли М. Пестемалчиолу, 1872“.
☐ НБКМ — БИА, ф. 146 /Васил Друмев/; НА БАН, ф. 54к /Васил Друмев/; Трифонов, Ю. В. Друмев — Климент Браницки и Търновски. Живот, дейност и характер. С., 1926; Минков, Ц. Васил Друмев. С., 1936; Константинов, Г. Васил Друмев. Живот и творчество. С., 1937; Леков, Д. Васил Друмев — живот и дело. С., 1976; Пенев, Б. Васил Друмев. — В: История на новата българска литература. 2 изд. Т. 4. С., 1978, 76 — 297.

Васил Друмев

ДРУМЕВ, Дамян
/неизв./
От Казанлък. Учител в Каранасуф, Хаджиоглупазарджишко /Мальово, Толбухинско, от 1860 до 1864 г., Гаргалък /Вранино/, Балчишко /1864 — 1869/, и в Кюстенджа, Добруджа /1875 — 1877/.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 128; Тонев, В. Бележки..., ч. 3, с. 179; Люлюшев, М. РБО, с. 158.

ДРУМЕВ, Димитър
/неизв./
Ученик в Русия през периода 1856 — 1877 г.
☐ Степанова, Л. Вклад России..., с. 205.

ДРУМЕВ, Неичо
/неизв./
Учител в Медвен, Котленско, от 1867 до 1877 г.
☐ НБКМ — БИА, II В 19456.

ДРУМЕВ, Руси
/неизв./
Учител в Бабук, Силистренско, през 1865 г.
☐ Тонев, В. Добруджа, с. 277.

ДРУМЕВ, Руси
/1850 — 1935/
От Кесарево, Търновско. Учи в килийното у-ще в селото до 1867 г., в

„Иванку, убиецът на Асеня I“ /1872/ — В. Друмев

Лясковец /1867 — 1868/ и в класното у-ще в Златарица, Еленско /1868 — 1870/. Учител /1871 — 1873/. Ръкоположен за свещеник в Кесарево от *Иларион Макариополски* /1875/. След Осв. е свещеник.

☐ НА БАН, ф. 10к, а. е. 60.

ДРУМЕВА-ПЕНЧОВА, Пенка

/неизв./

Завършва Старозагорското класно девическо у-ще при Анастасия *Тошева*. Учителка в Габрово /1870 — 1871/.

☐ Сп. *Читалище*, I, № 15, 1 май 1871; Тошева, Ан. Автобиография. Ст. Загора, 1911, с. 18; Доросиев, Л. Нашите..., с. 118; Паскалева, В Българката..., с. 140.

ДРУМОВ, Пенчо — вж. *Минев*, Пенчо

ДРУМОХАРОВ, Георги Ангелов

/неизв./

Роден в Кюстендил. Брат на Димитър *Гьошев*. Завършва вер. класно у-ще в родния си град, след което учи две години във Военномедицинското у-ще в Цариград. През 1869 г. основава ч-ще в Кюстендил и става негов пръв предс. Изнася сказки. На 2 авг. 1874 г. е избран за училищен надзирател. Участник в рев. д-ние в града през 70-те години. Сътрудничи на Стефан Веркович и Васил *Чолаков*, като издирва исторически паметници и фолклорни материали. Открива и обнародва в сп. „Читалище“ 150 пергаментови листа „Слово Кирила Философа, за славянската азбука и покръстването на брегалничките българи“.

Временен дописник на в. „Съветник“ /1864/.

☐ ЦДИА, ф. 1318, оп. 1, а. е. 5098. л. 10а; Иванов, Й. Северна Македония. С., 1906, с. 299; Чилингиров, Ст. БЧ, с. 311, 315; Стоянов, М. БВК, с. 92.

ДРУМЧЕВ /ДУМЧЕВ/, Николай

/неизв./

Ученик в Русия през периода 1856 — 1877 г.

☐ Степанова, Л. Вклад России..., с. 205.

ДРЪНДАРОВ, Секула П.

/1838 — неизв./

Роден в Долмяни, Прилепско. Учи и учителства в Прилеп /ок. 1860 — 1890/.

☐ ЦДИА, ф 246, оп. 1, а.е.151, л. 60; Шалдев, Хр. Прилеп, с. 60, 65.

ДРЯНКОВ, Никола

/неизв./

Роден във Фотовища, Неврокопско /Огняново, Гоцеделчевско/. Учител и свещеник в родното си село /1850 — 1862/. Учител в Ковачевица, Неврокопско /1862/.

☐ ДА — Благоевград, ф. 1228, оп. 1, а. е. 2, л. 1 — 2; а. е.3, л. 1 — 11; а. е. 5, л. 1 — 11.

ДРЯНКОВ /ДРЕНКОВ/, Стефан С.

/1835 — 22 февр. 1925/

Роден в Сопот, Ловешко. От малък остава сирак и е отгледан от чичо си в Оряхово, където учи първоначално. Продължава в гръцко у-ще в Търново и завършва във Военномедицинското у-ще в Цариград тригодишния курс за фелдшери /1853 — 1856/. Две години е фелдшер в Босна на турска служба. Аптекар в Търново в продължение на 5 години. Премества се в Русе, където е управител на частна аптека; по-късно е управител на аптеката при държавната болница в Плевен. След Осв. работи като фелдшер в същия град. По време на СТВ е командирован в Александровската болница в София. През 1908 г. се пенсионира. Награждаван е с медали.

☐ Бурликов, Д. Първият фелдшер в България. — *Народно здраве*, № 21, 25 септ. 1930, 193 — 194.

НЕЩАСТНА ФАМИЛІЯ

„Нещастна фамилия“ /1873/ — В. Друмев

ДРЯНКОВСКИ, Георги — вж. *Джеврев*, Георги

ДУВАНЛИЯ, Павел

/1704 — 1804/

Роден в Пловдив. Завършва католическо у-ще във Фермо, Италия. От 1776 до 1804 г. е никополски католически епископ.

☐ Радкова, Р. Българската интелигенция през Възраждането. С., 1986, с. 152.

ДУДЕВ /ПОПДУДЕВ/, Стефан

/неизв./

Учител в Троянския м-ир /1858/ и в Орешак, Троянско /1862/.

☐ Максим, митрополит Пловдивски. Автобиография и спомени. С., 1930, с. 8.

ДУДЕКОВА, Стойка

/неизв./

Учителка в Панагюрище /1861 — 1869/ и София /1870 — 1871/.

☐ НБКМ — БИА, II А 6247, II А 7818; Динеков, П. София, с. 238; Паскалева, В. Българката..., с. 140.

ДУДИКОВА-ПОПОВИЧ, Стоянка /Сава/

/неизв./

Учителка във Велес /1870 — 1874/. Съпруга на Васил *Попович*.

☐ НБКМ — БИА, ф. 174, а. е. 4, л. 43; Чочков, Хр. Велес, с. 32; Кънчов, В. Избрани произведения. Т. 2.

С., 1970, 276 — 277.

ДУКОВ, Георги
/неизв./
Учител в Дюлмен, Добруджа /1857/ и в Тулча /1869 — 1870/. Спомоществовател за „Галерея из Монтионовски премии за добродетел", превел С. Радулов /1857/, и за „Сочинения Т. Булгарина", превел П. Каляндж /1861/.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 68.

ДУКОВ, Илия
/неизв./
Роден в Неврокоп /Гоце Делчев/. Учител в Сатовча, Неврокопско, през 70-те години на XIX век.
☐ Попов, Ив. Възрожденският порив на българите от Долен и Сатовча. — *Родопи*, 1978, № 2, с. 24.

ДУКОВ, Стефан
/1846 — неизв./
Роден в Голям извор, Тетевенско. Учи в родното си село и учителства там /края на 60-те години/. От 1872 г е свещеник в Голям извор. Член на РК.
☐ Колев, Л. Духовници — участници в национално-освободителните борби на нашия народ. — *ИЦИАИ*, т. 1, 1978, с. 216.

ДУМБАЛОСКИ, Ристе
/неизв./
Учител в Прилеп /ок. 1782 — ок. 1825/.
☐ Кирил, патр. Натанаил Охридски, с. 61; Гечев, М. Килийните у-ща.., с. 67.

ДУНАВОЛОМОВ /псевд./ — вж. *Първанов*, Никола

ДУНЬОВ, Стефан /Стефанос, Ищван/
/28 юли 1816 — 31 авг. 1889/
Роден във Винга, Банат, в семейството на преселници от Чипровци. Завършва гимназия в Арад и Сегед, Унгария, и право в Будапеща /1840 — 1843/. Защитава докторат по право и финанси. Отваря адвокатска кантора в Арад. През април 1848 г. е избран за член на окръжния и градския административен к-т. По време на Унгарската революция /1848/ участва в боевете на арадската нац. гвардия. Военно-полеви съдия в младата Унгарска република. Сътрудничи на Л. Кошут. Раняван и награждаван многократно, С. Д. достига до чин капитан в унгарската рев. армия. Заловен и осъден на смърт, а впоследствие — на 10 години затвор. След освобождаването му през май 1857 г. преминава нелегално в Италия, където се свързва с Дж. Гарибалди и е назначен за командир на полк. Участва в битката при р. Волтурно /1 окт. 1860/, където е тежко ранен. Произведен в чин полковник. Живее в Италия. Отпусната му е военна пенсия, а полкът му е наречен с неговото име. Задочно е представен за народен представител от банатските българи. Занимава се с научна и публицистична дейност. Автор на съчинения по стопански и правни въпроси: „Земята и постепенното ѝ завладяване"; „История на географията и търговията в 24 лекции, написана по Йер. Бокардо от Ст. Дуньов, изд. Пеща, 1872" и други, издавани в Италия. Награден със савойски кавалерски орден „Св. Лазар", със „Св. Мауриц" и др. Умира в Пистоя, Италия.
☐ НБКМ — БИА, ф. 596 /Стефан Дуньов/; Телбизов, К. Биографични данни за гарибалдиста полковник Стефан Дуньов, прославен герой от битката при р. Волтурно. — *ИП*, 1965, № 1, 80 — 90; Нешев, Г. Банатският революционер Стефан Дуньов — прославен потомък на Чипровци. — В: Сб. Чипровци. 1688 — 1968. С., 1971, 175 — 182.

Димитър Душанов

ДУЧЕВ /ДУКИЯДИ/, Анастас
/края на XVIII век — неизв./
Роден в Сливен, преселва се в Букурещ, а от 1830 г. в Браила. Получава солидно гръцко образование, но става радетел на бълг. просветно дело. Събира бълг. старини и ръкописи, които предоставя на Васил *Априлов*.
☐ Табаков, С. Сливенски будители вън от Сливен. — В: Юб. сб. на бълг. нар. ч-ще „Зора" Сливен, с. 185; Жечев, Н. Браила и българското културно-национално Възраждане. С., 1970, 34 — 35.

ДУЧОВИЧ, Христо
/неизв./
Свещеник в Разград. Спомоществовател за „Опитна численница", превел Хр. Златевич /1852/.

ДУШАНОВ, Димитър Тачев
/23 февр. 1837 — 15 авг. 1904/
Роден в Казанлък в семейството на известния възрожденски учител *Тачо Мангата*. Учи в родния си град и учителства там /1852 — 1853/. Продължава образованието си в Одринското гръцко у-ще и в гръцкото у-ще в Куручешме, Цариград /до 1856/. Писар в търг. фирми на Димитър Добрович в Цариград, на братя Хамамджиеви в Галац и на Владигерови в Тулча /1856 — 1859/. През 1859 г. се връща в Казанлък и се отдава на учителската професия /1860 — 1878/. Учител в Казанлък /1860 — 1869, 1870 — 1871/, Хасково /1869 — 1870/, Тулча, Карнобат, Плевен, Севлиево и Пловдив. Секретар на Казанлъшкото окръжно управление /1878 — 1879/, н-к на канцеларията в Дирекцията на народното просвещение в Изт. Румелия /1879 — 1885/, учител в Пловдивската девическа гимназия /1885 — 1894/. Пенсионира се /1894/ и до смъртта си живее в Пловдив. Женен за Рахил Барак-Душанова, сръбска учителка в Б-я.
Временен сътрудник на в. „Цариградски вестник" /1856/, в. „Македония" /1870/, в. „Право" /1870, 1872 — 1873/, сп. „Читалище" /1871, 1875/, в. „Турция" /1872/, в. „Напредък" /1875/, сп. „Ден" /1875/. Автор на: „Бисер и безценни камъни за украшаване душити и сърцата на децата. От Д. Т. Душанов. Цариград, [печатницата на] в. Македония, 1869"; „Кратка българска история по питание и отговор за първоначялните училища от Д. Т. Душянова. В Казанлък, 1870. [Цариград] /В печатницата на Курие д'Ориан./"; — "Второ преработено издание. Кни-

жярница на Хр. Данов и с-ие в Пловдив, Русчук и Битоля, 1872. /В печатницата на Л. Сомер и сие, Виена./“; — “Трето преработено издание, 1874“; „Зла жена. Смешно представление в три действия. [Отвън: И женското сърце. Приказка.] Побългарил [от И. Попович — Стерия] Д. Т. Душанов, издава Екатерина Стайоглу. 1870. [Цариград] Печатница Македония.“; „Вапсанити яйца по Великден. Приказка [от Хр. Шмид] за полза на малкити българчета. Приспособил Д. Т. Душянов. Цариград, в печатницата на в. Македония, 1872.“; „История на Православната християнска черкова. Съставена по учебницити на Александровцити, Рудакова и Ласкариса и допълнена за Българската черкова по съчиненията на Гилфердинга, Дринова и Каролева от Д. Т. Душянова. Първо издание. Издава книжарницата на Хр. Г. Данов в Пловдив, Русчук и Велес. 1874. /Печатницата на Българското отделение Янко Ковачев и с-ие./[Виена.]“; „Кратко тълкувание на божествената литургия, съставено от священика Йоана Николский и допълнено с тълкуванието на по-главнити празници, които празнува Православната черква. Превел Д. Т. Душянов. Издава книжарницата на Хр. Г. Данов в Пловдив, Русчук и Велес. 1875. /Печатницата на Българското отделение Янко С. Ковачев и с-ие./[Виена.]“.
☐ Димитър Т. Душанов. — *Светлина*, 1895, № 4, 49 — 50; Некролог. — *Бълг. сбирка*, 1904, № 7, с. 471; Георгиев, М. Димитър и Рахил Д. Душанови. — В: Казанлък в миналото и днес. Кн. 1. С., 1912, 150 — 153; Доросиев, Л. Нашите..., с. 129; Дучсв, Д. Карнобат в миналото. С., 1935, 7 — 8; Стоянов, М. БВК, 92 — 93; Видни учители в Старозагорски окръг /1835 — 1944/. Библиография. Ст. Загора, 1973, с. 43; Константинов, П. Сказание за долината на розите. /Казанлък през Възраждането/. С., 1983, 179 — 195.

ДЪЛГОДРЕЕВ /ДАБЕВ/, Георги Христов
/ок. 1846 — 9 май 1876/
Роден в махала Дългодреите /Столът/, Севлиевско. Учи в Ново село, Севлиевско, и Севлиево. Ок. 1872 г. се оженва в Севлиево /приема името на жена си — Дабев/ и е ръкоположен за свещеник. Активно се включва в дейността на местното ч-ще. Заклева членовете на възобновения РК в Севлиево /1875/ и участва в подготовката на Апр. въст. Загива по време на въст. в Новоселския девически м-ир.
☐ Чилингиров, Ст. БЧ, с. 439; Йонков, Хр. Участието на българското духовенство от I Великотърновски и III Врачански революционни окръзи в Априлското въстание. — В: Сб. Априлското въстание..., с. 347.

ДЪНОВСКИ, Константнн А.
/20 авг. 1830 — 13 ноем. 1918/
Роден в Устово /дн. кв. на Смолян/. Учи в местното килийно у-ще, в гръцко у-ще в Пловдив и в Пазарджик. Учител в Устово /1844 —1846/ и Райково /дн. кв. на Смолян/ от 1846 до 1847 г. През 1847 г. се преселва във Варна. Учител, преподава на бълг. език във Варненско — Хадърча /Николаевка/ през 1847 — 1854 г. и 1856 — 1857 г. и в Балчик /1854 — 1856/. Ръкоположен от Варненския митрополит Порфирий за свещеник в Хадърча /1857/, където остава до 1864 г. Служи и в църквата „Св. Богородица“ във Варна /1860 — 1868/. Пръв предс. на бълг. църковно-училищна община във Варна /1860 — 1868/. През 1865 г. освещава първата бълг. църква в града /“Св. Архангел Михаил“/. По време на РТОВ е арестуван, освободен след пристигането на руските войски в Хаджиоглу Пазарджик /Толбухин/. Служи в църквата „Св. Архангел Михаил“ във Варна до 1878 г.
☐ ДА — Варна, ф. 75к, оп. 1, а. е. 8, л. 11, 12; ф. 79к, оп. 1, а. е. 9, л: 71; а. е. 2, л. 12 — 17; Ников, П. Иконом К. Дановски. — *Дух. култура*, 1920, № 1 — 2, 114 — 133.

ДЪРЖИЛОВИЧ, Георги /Динка/ — вж. *Динков*, Георги

ДЪРЖИЛОВИЧ, Киряк Динков
/нач. на XIX век — 1877/
Роден в Държилово, Воденско, в семейството на търговец. Брат на Константин *Държилович*, заедно с когото участва в Гръцкото нац.-осв. д-ние /1821 — 1829/. Завършва висше образование в Атина. От 1850 г. се установява в Солун. Открива печатница и книжарница за гръцки и бълг. книги и учебници /1852/. През 1860 г. прави опит да обособи бълг. отдел към печатницата. Наклеветен от гръцкото духовенство и печатницата е закрита. Надзирател на девическото у-ще /1867/ и член на бълг. община в града /1868/. Събира и записва народни песни. Поддържа връзки с Димитър *Миладинов* и Г. С. *Раковски.* Грижи се за разпространението на „Дунавски лебед“ в Македония. Умира в Солун.
☐ АГСР, т. 2, с. 625; Кутинчев, Ст. Печатарството в България. С., 1920, с. 88; Снегаров, Ив. Солун в българската духовна култура. С., 1937, с. 30, 32; Парижков, П. Фамилията Държилович. — Във: Възрожденски книжари. С., 1980, 229 — 230.

ДЪРЖИЛОВИЧ, Константин Динков /Динката/
/неизв. — 1890/
Роден в Държилово, Воденско. Произхожда от търговски и занаятчийски род. Баща на Георги и Славка *Динкови.* Високо образован за времето си. Заедно с брат си Киряк *Държилович* участва в гръцкото нац.-осв. д-ние /1821 — 1829/. До средата на XIX век живее в Атина, после в Солун, занимава се с търговия. Заедно с брат си отваря печатница /1852/, печата бълг. книги с гръцки букви. Под влияние на Димитър и Константин *Миладинови*, Павел *Божигробски* и Г. С. *Раковски* става ревностен привърженик на бълг. църковно-нац. самостоятелност. Пръв предс. на Солунската бълг. община /1865/.
Сътрудничи на в. „Дунавски лебед“ /1860 — 1861/, негов настоятел и разпространител. Събирач на етнографски и фолклорни материали. Автор на: „Врачеcкия молитви. Наредил хаджи Костадин Динков, родом от Прилеп. Белград, 1849“.
☐ Стоилов, А. Солунски дейци по нашето възраждане. — *Развитие*, 1918, № 9, 267 — 271; Начов, Н. Новобългарската книга..., с. 8, 73; Стоилов, А. Български книжовници от Македония. С., 1922, 31 — 32, 35; Каракостов, Ст. Македонски възрожденци. Исторически и литературни образци. Ч. 2. С., 1943, 56 — 60; Стоянов, М. БВК, с. 83; Драговитски епископ Йоан, Солун и Солунско в борбата за създаване на Българска екзархия. — В: Сб. 100 г. от учредяването на Бълг. екзархия. С., 1971, с. 208; Каракостов, Ст. БВТ, с. 687; Ванчев, Й. Георги Константинов Динков — учителят на Димитър Благоев. — *Пламък*, 1981, № 8, 76 — 77.

ДЪРЖИЛОВИЧ, Славка — вж. *Динкова*, Славка

ДЮСТАБАНОВ, Цанко Христов
/13 май 1844 — 15 юни 1876/
Роден в Габрово. Произхожда от богата габровска фамилия. Син на бегликчията Христо Цанков, племенник на Васил *Априлов* и на Рада Досева, родственица на Николай Хр. *Палаузов.* Завършва у-щето в Габрово /1862/. Член на ученическото д-во „Напредък“. През 1872 — 1873 г. е ученик в Робърт колеж, Цариград. Завръща се в родния си град и се занимава с търговия. Член на РК в града. Гл. войвода на Габровската въстаническа чета по време на Апр. въст. Ранен в сражение с турската потеря. Предаден на турските власти. Съден и обесен в Търново.
□ НБКМ — БИА, II А 2023; Доросиев, Л. Нашите..., с. 139; Петров, Ц. Габровското училище и борбата за освобождение от турско робство. — В: Сб. Светилник на новобългарската просвета. С., 1966, 138 — 141; Жечев, Н. Ученическото дружество в Габрово през Възраждането. — В: Светилник на новобългарската просвета. С., 1966, с. 97; Тилева, В. Спомените на Христо Иванов — Големия. — *ИБИД*, 29, 1974, 414 — 417; Стефанова, М. Цанко Христов Дюстабанов — войвода на Габровската въстаническа чета. — *ГМСБ*, 2, 1976, 103 — 111; Недев, С. Снимковото наследство от Априлското въстание в Първи Търновски революционен окръг. — *ГМСБ*, 12, 1983; ЕБ, т. 2, с. 505.

ДЯКОВ, Апостол Бояджиев
/1835 — 1907/
Роден в Айтос. Завършва начално у-ще. Учител в Айтос /1869 — 1871/, ръкоположен за свещеник /1873/.
□ НБКМ — БИА, II В 10 292, II В 10 402, II В 404; ДА — Сливен, ф. 44к, оп. 1, а. е. 111; Стаматов, Н. Айтоско първоначално училище. — В: Юб. сб. по случай 50 години от освобождението на гр. Айтос. Айтос, 1928, с. 17.

ДЯКОВ, Иван
/неизв./
Учител в Кьотеш /Кочово/, Шуменско, през 1874 — 1875 г.
□ Сп. *Училище*, IV, № 23 — 24, 1875 /притурка/; Пенкова, М. Учителският събор..., с. 182; Тонев, В. Бележки..., ч. 5, с. 84.

ДЯКОВ, Петър
/неизв./
Роден в Шипка, Казанлъшко. Учител в Нова махала /вер. дн. към Габрово/. Спомоществовател за „Уроци по бълг. черковна история“ на Р. Каролев /1873/.

Цанко Дюстабанов

ДЯКОНОВ, Григор Константинов
/неизв./
Учител в Прилеп, Велес и Неготин през 60-те и 70-те години на XIX век. Съпруг на учителката Сава *Палашева.*
□ НБКМ — БИА, ф. 174, а. е. 4, л. 61; в. *България*, I, № 45, 30 ян. 1860; в. *Левант Таймс*, VI, № 21, 1 юни 1874; Еничерев, Н. Възпоминания и бележки. С., 1906, с. 104.

ДЯНКО
/неизв./
Роден в Мурсалково /Спасово/, Чирпанско. Учител в Станимака /Асеновград/ през 70-те години на XIX век. Участва в църковно-нац. борба. Член на РК в града /1876/.
□ ДА — Варна, ф. 77к, оп. 1, а. е. 10, л. 11.

ДЯНКОВ, Алекси Андреев
/неизв./
Роден в Свищов. Син на Андрей *Алексиев.* Учи в Свищов при *Неофит Бозвели* /30-те години на XIX век/. Свещеник в родния си град от 50-те до 70-те години на XIX век. Член на смесения казалийски съвет /1874 — 1875/. Спомоществовател за „Критически издиряния за историята бълг.“, превел Б. Петков /1853/.
□ Ганчев, Ст. Свищов, с. 59.

ДЯНКОВ, Прокопи Алексиев
/19 февр. 1851 — 20 март 1927/
Роден в Свищов в семейството на свещеника Алекси *Дянков.* Учи в родния си град и в Одеса /с руска държавна стипендия/. Връща се в Б-я и учителства в Свищов /до 1876/. Участва в Ботевата чета /1876/. Заловен от турците и осъден на доживотен затвор в Акия, Мала Азия /1876 — 1878/. След Осв. е учител и чиновник. Умира в Плевен.
□ НБКМ — БИА, ф. 29, а. е. 2, л. 21 — 22; ЦГАОР, ф. 1750, оп. 1, ед. хр. 316; Ганчев, Ст. Свищов, с. 350; Сб. БЧР, 338 — 340, 595 — 596; Кендерова, Ат. Нови документи на арабски и османотурски език за българските заточеници в Акия през 1868 — 1877 г. — *ВИСб*, 1979, № 1, с. 105.

ДЯНКОВ, Стоян
/неизв./
Свещеник в Габрово през 50-те години на XIX век. Спомоществовател за „Повест или поучение християнское“, превел П. Давидов /1855/.
□ В. *Цариградски вестник*, X, № 456, 7 ноем. 1859.

ДЯНКОВ, Христо
/неизв./
Свещеник в Голямо село /Тъжа/, Казанлъшко. Спомоществовател за „Минейник“ на Ан. Иванов /1869/.

ЕВАНТИЯ
/неизв./
Калугерка. Сестра на *Авксентий, митрополит Велешки.* Учителка в килийното у-ще към женския метох в Самоков.
□ Семерджиев, Хр. Самоков и околността му. С., 1913, с. 138; Паскалева, В. Българката..., с. 19.

ЕВГЕНИЙ, архимандрит /светско име Мишайков/
/неизв./
Племенник на *Панарет, митрополит Пловдивски.* Завършва Богословското у-ще на о. Халки /нач. на 60-те години на XIX век/. Протосингел на Пловдивския митрополит /1866 — 1868/. През 1869 г. е назначен за митрополитски наместник във Видин. Оттегля се в Зографския м-ир през 1871 г. и остава там до смъртта си.
□ Кирил, патриарх Български. Екзарх Антим. С., 1956, с. 84, 290 —

291.

ЕВГЕНИЯ
/неизв./
Учителка в девическото у-ще във Враца. Спомоществователка за „Общи знания всякому человеку нужни“, превел Ст. Колюв /1855/.

ЕВГЕНИЯ
/неизв./
Игуменка на м-ира „Рождество Христово“ в Калофер през 60-те и 70-те години на XIX век. Кореспондира с Найден *Геров*.
☐ НБКМ — БИА, ф. 22, а. е. 5, л. 59, 196; а. е. 123, л. 1 — 3; а. е. 767, л. 1.

ЕВДОКИЯ
/неизв./
Родена в Сопот. Калугерка и учителка в Чирпан през 60-те и 70-те години на XIX век.
☐ Събчев, Н. Чирпан, 1938, 180 — 181.

ЕВПРАКСИЯ /светско име Генчева/
/ок. 1780 — ок. 1879/
Родена в Карлово. Сестра на Христо Гешов — търговец. Игуменка на Калоферския женски метох от 50-те до 70-те години на XIX век. Възобновява със свои средства църквата при метоха /1862/. През 1877 г. живее в Севлиево. Завръща се в Карлово /1878/, където остава до смъртта си.
☐ Начов, Н. Калофер, 98 — 99.

ЕВПРАКСИЯ
/неизв./
Учителка в девическото у-ще в Пазарджик от 1860 до 1862 г.
☐ В. *България*, II, № 85, 2/14 ноем. 1860; Батаклиев, Ив. Татар Пазарджик, с. 252.

ЕВРОВ, Никола
/неизв./
Учител в Крушево, Битоля и Струга през 50-те и 60-те години на XIX век. Участва в църковно-нац. д-ние в Македония.
☐ Спространов, Е. По възраждането на град Охрид. — *СбНУ*, 13, 1896, с. 630; Снегаров, Ив. Принос към историята на просветното дело в Македония. Една автобиография на Кузман Шапкарев от 1864 г. — *Мак. пр.*, 1927, № 1, с. 48.

ЕВСТАТИЕВ /СЕЛВЕЛИ/, Никола
/1834 — неизв./
Роден в Търново в семейството на търговец. Брат на Атанас *Селвели*. През 1847 г. е ученик в Киевско-Подолското духовно у-ще с руска държавна стипендия, а от 1849 г. е в Киевската семинария. Съученик на Тодор *Бурмов*. По настояване на родителите си напуска семинарията и се завръща в Б-я /1850/. Започва работа в търг. кантора на баща си във Виена. След Осв. завършва право и през 1889 г. е пом.-прокурор в Свищов; с. г. се готви да защити докторат по право в Белгия.
☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л 30; НБКМ — БИА, ф. 7, а. е. 1233, л. 3; ф. 16, а. е. 1, л. 17 — 47; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 50, 52.

ЕВСТАТИЕВ /ПОП ЕВСТАТИЕВ/, Сава
/1851 — 2 ян. 1878/
Роден в Стрелча, Панагюрско. Потомък на старото учителско семейство Проданови. Баща му е свещеник. Учи в Пловдивската гимназия и учителства в Стрелча и в Старо Ново село /Старосел/, Пловдивско. Член на РК в Стрелча, делегат в Оборище, участник в Апр. въст. Убит от турците.
☐ Сб. Оборищенци, 153 — 154; Стоянов, З. Записки..., с. 245.

ЕВСТАТИЕВ, Михаил
/1845 — 1890/
Роден във Варна. Учителства в града до смъртта си.
☐ *Варненски общински вестник*, III, № 5 — 6, 1890.

ЕВСТАТИЕВИЧ, Кируш И.
/неизв./
Автор на „Положението на България, българските дневникари и представители. Съчинено от г. Кируша И. Евстатиевича, член на търджуман-калеми на В. порта и помощник от Министерството на общенародното просвещение. Издадено с негово иждивение. Дар на българският народ. Цариград — Фенер, у щамбарницата на Д. Паничкова, 1862“.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 95.

ЕВСТАТИЕВИЧ, Михаил
/неизв./
Вер. от Русе, където получава първоначално образование /1840/. Продължава образованието си във Военномедицинското у-ще в Цариград /1850/. Спомоществовател за „Месецослов“ на Хр. Сичанниколов /1840/ и за „Наполеон Бонапарта“, превел Хр. Драганович /1850/.

ЕВСТАТИЙ /Хаджи Евстатий/
/неизв./
Свещеник в Перущица от 1854 г.
☐ Кепов, Ив. Въстанието в Перущица. Пловдив, 1931, с. 45.

ЕВСТАТИЙ
/неизв./
Свещеник в църквата „Св. Богородица“ във Варна през 1872 г.
☐ Ников, П. Българското възраждане..., с. 417.

ЕВСТАТИЙ
/неизв./
Свещеник в Стрелча, Панагюрско. Участник в църковно-нац. борби. Член на Стрелчанския РК. След 1876 г. е свещеник в Батак.
☐ Станев, Н. Дейност на Голямо Белово във въстанието през 1876 г. Живот и страдание на свещеник Михаил Арнаудов. С., 1936, с. 16; Попов, П. Тридесетгодишнината на читалищната библиотека в с. Стрелча. — *Библиотекар*, 1961, № 7, с. 33.

ЕВСТАТИЙ ЗОГРАФСКИ ПЕЛАГОНИЙСКИ /светско име Георги Димитракиев/
/ок. 1832 — 1885/
Роден в Голямо Белово, Пазарджишко, в семейството на търговец на добитък. Учи първоначално в килийното у-ще в родното си село и в Пловдив. На 18-годишна възраст се замонашва в Рилския м-ир. Премества се в Зографския м-ир при игумена *Натанаил*, по-късно Охридски и Пловдивски митрополит /1853/. Продължава образованието си на издръжка на м-ира в Богословското у-ще на о. Халки и в духовната семинария в Яш. Завършва Киевската семинария и Московската духовна академия /1866/ със степен магистър на богословието. През с. г. слуша лекции по философия в Берлин. За три години завършва и медицина в Париж /1867 — 1870/. Завръща се в Зографския м-ир, където отваря у-ще и болница. На 20 септ. 1872 г. е ръкоположен за Пелагонийски митрополит. Временно управляващ Нишавската епархия със седалище Пирот /1874 — 1878/. Организира и възглавява народното д-ние срещу политиката на сръбските окупационни власти, заради което е арестуван, а през юни 1878 г. — екстерниран в Крушевац. Освободен след официалните постъпки на руската

Главна квартира и награждаването му с императорски орден „Св. Анна“ II степен. След Осв. участва в УС. За кратко време ръководи Самоковската семинария. През 1883 г. се установява в Цариград. От началото на 1885 г. до смъртта си управлява Одринската епархия.
Временен дописник на сп. „Български книжици“ /1859/ и сп. „Читалище“ /1870/.
☐ ДА — Варна, ф. 79к, оп. 1, а. е. 13, л. 1; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 115; в. *Източно време*, I, № 46 — 47, 4 ян. 1875; Йонков-Владикин, Н. Евстатий Пелагонийски. — *Дух. култура*, 39, 1929, 45 — 66 и 40, 1929, 135 — 157; Кирил, патриарх Български. Екзарх Антим. С., 1956, с. 421, 460; Стоянов, М. БВК, с. 95; Венев, К. Пиротският митрополит Евстатий Пелагонийски и народната борба в поверената му епархия през първата половина на 1878 година. — *ИБИД*, 32, 1978, 161 — 171.

ЕВСТАТИЙ ХИЛЕНДАРЕЦ
/неизв./
Монах в Хилендарския м-ир. Следва в Петербургската духовна академия. През 1860 г. се връща в Б-я.
☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 116а.

ЕВСТАТИЙ ХИЛЕНДАРСКИ /светско име Попов Моллов/
/неизв./
Роден в Беброво, Еленско, в семейството на поп Димитър *Моллов*. Чичо на д-р Димитър *Моллов* и на д-р Сава *Мирков*. Замонашва се в Хилендарския м-ир /ок. 1858/. Учител в Русе /1867 — 1868/ и Беброво /до средата на 70-те години/. Подарява на у-щето в Елена 125 книги на бълг., руски и гръцки език, предимно с духовно съдържание /1869/. Според обяви в „Цариградски вестник“ и в. „Независимост“ превежда „Училище благочестия“ /1857/ и „Черковна история“ /1873/.
Временен дописник на в. „Съветник“ /1863/ и сп. „Слава“ /1871 — 1872/.
☐ НБКМ — БИА, II В 2615; ДА — Русе, ф. 43к, оп. 1, а. е. 23, л. 72; в. *Цариградски вестник*, VII, № 312, 4 ян. 1857; в. *Турция*, IX, № 8, 7 април 1873; Орловски, Ст. Из историята на учебното дело в Русе до Освобождението. — *Уч. пр.*, 1906, № 10, с. 1076.

ЕВСТРАТИЙ РИЛСКИ
/неизв./
Роден в Самоков. Учител и свещеник в Каварна /1870 — 1872/.
☐ Ников, П. Българското възраждане..., с. 114; Савов, Ст. Каварна Исторически очерк. С., 1968, с. 14; Люлюшев, М. РБО, с. 152.

ЕВТИМИЙ /Хаджи Евтимий/
/неизв./
Игумен на Рилския м-ир през 1702.
☐ Иванов, Й. Св. Иван Рилски и неговият манастир. С., 1917, с. 88.

ЕВТИМИЙ
/неизв./
Роден в Станимака /Асеновград/. Зограф. Рисува стенописите в църквата „Св. Атанасий“ в Кара алан /Брягово/, Пловдивско, през 1866 г.
☐ Василиев, Ас. БВМ, с. 581.

ЕВТИМИЙ
/неизв. — ок. 1890/
Роден в Сопот. Игумен на Гложенския м-ир през 60-те и 70-те години на XIX век.
☐ В. *Цариградски вестник*, VIII, № 382, 7 юни 1858; Васильов, Т. Спомени за лица и събития през XIX и XX век. С., 1934, 209 — 210; Мутафчиев, П. Избрани произведения. Т. 2. С., 1972, с. 350.

ЕВТИМИЙ
/неизв./
Свещеник в Красен, Русенско, през 1875 г.
☐ Летоструй, VIII, 1876, 202 — 203.

ЕВТИМИЙ ХИЛЕНДАРЕЦ /светско име Русеков/
/неизв./
Роден в Копривщица. Йеродякон в Хилендарския м-ир. Завършва Харковската семинария /1859 — 1861/ и Киевската духовна академия /1862 — 1865/. По време на следването си преподава бълг. език и история в пансиона на графиня Левашова. Преди да се завърне в Б-я, пътува до Москва и Петербург с познавателна цел. Известно време е учител в Пловдив, а от 1870 г. е свещеник в бълг. църква в Одрин /от 1878 г. — архимандрит/. Заедно с Райно *Попович* превежда „Служба священном Харалампия“ /1843/, издадена от *Неофит Рилски*.
☐ НБКМ — БИА, ф. 22, а. е. 128, л. 1 — 59; а. е. 280, л. 2; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 30; АНГ, т. 2, 242 — 253; ОБТИ, т. 2, с. 464; Говедаров, Ив. Копривщица, с. 11; Стоянов, М. БВК, с. 95; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 75, 90; Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив, 1981, с. 335, 368; Степанова, Л. Вклад России..., с. 97, 207.

ЕВТИМИЯ
/неизв./
Монахиня и учителка в девическото у-ще във Велес през 1849 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 5332; Паскалева, В. Българката..., с. 45.

ЕВТИМИЯ
/неизв./
Учителка. Спомоществователка от Рила, Дупнишко /Станкедимитровско/, за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.

ЕВТИМОВ, Иван
/1853 — неизв./
Роден във Варилък, Солунско. Учи в родното си село. Свещеник в Чалъково, Солунско /1874 — 1910/.
☐ Балджиев, П. Списъци на български свещеници в Струмишка каза — Струмишка епархия, 1896, и в Солунска епархия, 1910 г. — *ЦИА*, т. 1, 1981, 144 — 145.

ЕВТИМОВ, Тодор
/неизв./
Роден в Пирдоп, където е учител /1850 — 1853, 1854 — 1859/. Свещеник в Пловдив през 60-те и 70-те години на XIX век. Спомоществовател за „Изяснение на празнични евангелия“, превел Зл. Груев /1853/.
☐ ЦДИА, ф. 568, оп. 2, а. е. 812, л. 1; НБКМ — БИА, ф. 751, а. е. 1, л. 20; II А 6011; Стоянов, М. Пирдоп в миналото и сега. С., 1943, с. 164.

ЕВТУШЕНКО, Петър Павел
/неизв./
Роден в Болбока, Бесарабия, в семейството на бълг. селяни емигранти. Завършва Болградската гимназия /1869/. Учител по славянски език и бълг. литература в същата гимназия /1875 — 1885/.
☐ Сюпюр, Е. БЕИР, с. 148.

ЕДРЕЦОВ, Петър
/неизв./
Роден в Сливен. Ученик в гимназията в Николаев през периода 1860 — 1875 г.
☐ Табаков, С. Сливен, 516 — 517.

ЕДРОФОВСКИ, Атанас
/неизв./
Учи в Лом и учителства там /от 1862/; учител в Селановци /дн. в

Оряхово/ през 1871 г.
☐ Маринов, Д. Из историята на учебното дело в България. — *Уч. пр.*, 1896, № 3, с. 276, № 4, с. 380; Дамянов, С. Ломският край през Възраждането. Икономически живот и политически борби. С., 1967, с. 225, 288.

ЕКЗАРХ, Александър /Ал. Стоилов Боев — Бейоглу/
/ок. 1810 — 27 септ. 1891/
Роден в Ст. Загора в богато търг. семейство. Учи в гръцко у-ще в Букурещ /Бейската академия/ и в немско у-ще в Будапеща. През 1836 г. заминава за Париж, където следва първоначално математика, а след това медицина. Аташе в турското посолство. Чрез прокламации, писма и мемоари запознава френската общественост с положението на бълг. народ. Придружава френския икономист Жером Бланки в пътуването му из Турция и бълг. земи /1841 — 1842/. През 1846 г. се среща с английския м-р на външните работи в Лондон; изпраща мемоари до английското п-во. Посещава Петербург и Москва, пише послания до руския император. От 1848 г. се установява като печатар и журналист в Цариград. Издава и редактира „Цариградски вестник“ /1850 — 1860/. С руски средства подпомага материално строежа на бълг. у-ща, осигурява учители, книги и учебници за тях, издържа българи на учение в чужбина. Съветник в турското посолство в Париж /1866 — 1876/. След Осв. за кратко е префект на Пловдив. Един от кандидатите за княз на Княжество Б-я /1879/. Кандидатира се и през 1886 г. Член на Върховния административен съд в Изт. Румелия. От 1885 г. до смъртта си живее в София. Почетен член на БКД /1884/. Награден с орден „Св. Александър“ III степен, 1889. Сътрудничи във в. „Левант Таймс“. Автор и преводач на: „Напис ради болгаров, представлен на Високата порта и петте Велики сили Галия, Англия, Русия, Прусия и Австрия. Писано в Париж /1843/“; „Младата сибирянка [от Ксавие дьо Местър]. Преведена от французки. Цариград, в типографията Ц. вестника, 1851“; [издал] „Свящевое и божественое евангелие новаго завета. Наредено по подобие греческаго издания без преступки. Цариград, печатано от А. Екзарха, 1858“.
☐ НБКМ — БИА, ф. 66 /Александър Екзарх/; Планински, Н. Черти от живота на Александър Екзарх. Сливен, 1884; Пастухов, Ив. Българите в Източния въпрос до Кримската война. — *БИБ*, 1929, № 1, 231 — 241; Янков, Т. Александър Екзарх. Из историята на Българското възраждане. — *Бълг. мисъл*, 1929, № 3, 248 — 255; Стоянов, М. БВК, с. 128; Генчев, Н. Франция..., с. 90 и сл.

Александър Екзарх

ЕКЗАРХОВ, Николаки
/неизв./
Роден в Сливен. Учи при Неофит Дукас в Букурещ. Учител в сливенското гръцко у-ще през 30-те години на XIX век.
☐ НБКМ — БИА, II Г 903; Арнаудов, М. Селимински, с. 34.

ЕКЗАРХОС, Сава Бойчев /Бойчуоглу/
/неизв./
Роден в Ст. Загора. Родственик на Александър *Екзарх*. Учител в Мачин, Добруджа /1858 — 1859/.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 156.

ЕКОНОМОВ, Георги — вж. *Икономов*, Георги

ЕКОНОМОВ, Георги
/неизв./
Свещеник в Тетевен. Брат на Лазар *Економов*. Спомоществовател за „Първа храна“, превел Ив. Чичи /1858/.

ЕКОНОМОВ, Лазар
/неизв./
Свещеник в Тетевен. Брат на Георги *Економов*. Спомоществовател за „Първа храна“, превел Ив. Чичи /1858/.

ЕЛЕНИН, Стоян Бабин
/неизв./
Учител във Фотовища, Неврокопско /Огняново, Гоцеделчевско/, ок. 1850 — 1862 г., в Неврокоп /Гоце Делчев/ и Ковачевица, Неврокопско.
☐ ДА — Благоевград, ф. 1228, оп. 1, а. е. 2, л. 1 — 2; а. е. 5, л. 1 — 11.

ЕЛЕНКО
/неизв./
Свещеник в Кремиковци, Софийско, през 1875 г.
☐ Динеков, П. София, с. 94.

ЕЛЕФТЕР
/неизв./
Игумен на Кърпиновския м-ир през 1768 г.
☐ Загорски, Ив. Манастирите във Великотърновската епархия. С., 1947, с. 90.

ЕМАНДЖИЕВ, Панайот
/неизв./
От Ямбол. Учител в Арнаут кьой /Иречеково/, Ямболско, през 70-те години на XIX век.
☐ Пенев, Т. Село Люлин /Ямболски окръг/. Исторически страници. С., 1968, с. 224.

ЕМАНУИЛ
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Кочано /дн. в СФРЮ/ за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.

ЕМАНУИЛ
/неизв./
Роден в Риж, Добруджа. Свещеник в Касапкьой, Добруджа, през 60-те години на XIX век.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 183.

ЕМАНУИЛОВ, Георги
/неизв./
Роден в Арбанаси. Първоначално се занимава с търговия, после става частен учител по турски език в Трявна /1851 — 1852/. От 1852 до 1854 г. е преподавател по турски език в Габровското у-ще.
☐ НБКМ — БИА, ф. 36, а. е. 166, л. 168, 288а; II А 1982, II А 1983, II

А 2050, л. 39, II А 2051, л. 12; Гъбенски, Хр. Габрово, с. 52; Шишманов, Ив. Нови студии из областта на българското възраждане. — *СбБАН*, 21, 1926, с. 395; Цончев, П. Габрово, с. 419; Даскалов, Б. Тревненското у-ще..., с. 43.

ЕМАНУИЛОВ, Енчо
/неизв./
Роден в Касапкьой, Добруджа. Свещеник в Паша къшла, Добруджа, от 1871 до 1874 г., а след това в родното си село. Ок. 1885 г. се преселва във Варна.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 197.

ЕМАНУИЛОВ, Евтимий
/неизв./
Йеродякон. Ученик в Киевската семинария през 1860 — 1861 г.
☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л 30; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 67; Степанова, Л. Вклад России..., с. 205.

ЕМАНУИЛОВ, Иван
/неизв./
От Казанлък. Килиен учител в Брестовица, Пловдивско /до 1834/, в Брацигово /1834 — 1844/ и Козарско, Пазарджишко /1858 — 1859/. Между 1844 и 1858 г. е учител в Ясъ кородя /Равногор/, Пазарджишко, и пещерските села Радилово и Аликочово /Капитан Димитрово/. Учителства до 1884 г.
☐ Георгиев, М. Възраждането на град Казанлък. — Сб. Казанлък в миналото и днес. 2. С., 1923, 82 — 83; Юруков, Д. Брацигово. С., 1931, 12 — 13.

ЕМАНУИЛОВИЧ, Йоан
/неизв./
Роден в Пазарджик. Учи в Пазарджик и Панагюрище. Учител в родния си град /1839 — 1840, 1852/ и в Брацигово /от ок. 1848/.
Превежда: „Басни Езопови и о предобучений Афтония мудреца и Гаврия елина четверостишна. С елинскаго на славенский диалект в ползу и употребление славеноболгарских отроков, преведени от Йоана Еманоиловича, славеноболгарскаго учителя, татарпазарджичанина. Издание перво. В. Белграде, в Правителственей книгапечатне, [1852] индикта [10] месеца юний“.
☐ Шишманов, Ив. Нови студии из областта на българското възраждане. — *СбБАН*, 21, 1926, с. 369; Стоянов, М. БВК, с. 128; Радкова, Р. Неофит Рилски и новобългарската култура. С., 1975, с. 114.

ЕМАНУИЛОВ, Кръстьо
/1757 — 1869/
Свещеник и килиен учител в Жеравна от 1862 до 1868 г.
☐ Константинов, Д. Жеравна в миналото и до сегашно време. Историко-битов преглед. С., 1948, с. 204; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 81; Писахме да се знае, с. 407.

ЕМАНУИЛОВ, С.
/неизв./
Ученик в Киевско-Подолското духовно у-ще /1874/. През 1875 г. постъпва в Киевската семинария.
☐ Поглубко, К. За да бъдат..., 89 — 90; Степанова, Л. Вклад России..., с. 209.

ЕНЕВ, Андон
/неизв./
Роден в Котел.Учител в Карнобат /ок. 1853 — 1858/.
☐ Дочев, Д. Карнобат в миналото. С., 1935, с. 6; Нейчев, Т. Карнобат в миналото и Алекси Нейчев. С., 1938, с. 27; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 77.

ЕНЕВ, Моню
/неизв./
Учител в Ески Баба, Добруджа; инициатор за построяване на нова училищна сграда в селото /ок. 1868/.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 217.

ЕНЕВ /ЧОЛАКОВ/, Руси
/неизв./
Роден в Хаджиоглу Пазарджик /Толбухин/. Учи в родния си град. Учител в Азис бей, Хаджиоглупазарджишко /Паскалево, Толбухинско/, от 1871 до 1873 г. и в Хаджиоглу Пазарджик /1873 — 1877/.
☐ ДА — Варна, ф. 79к, оп. 1, а. е. 9, л. 68; История на град Толбухин. С., 1968, с. 124; Тонев, В. Бележки..., ч. 3, с. 170; Бешков, Л. Образователното дело през Възраждането. — В: Един век класно училище в Добрич.С., 1972, с. 27; Люлюшев, М. РБО, с. 157, 188.

ЕНЕВ, Сим.
/неизв./
Свещеник в Самоводене, Търновско. Спомоществовател за „Михал“ на С. Доброплодни /1853/.

ЕНЕВ, Стефан
/неизв./
Роден в Самоводене, Търновско. Свещеник в Полски Сеновец, Търновско, през 50-те и 60-те години на XIX век. Спомоществовател за „Писма за службата божия“, превел И. Владикин /1858/.
☐ Снегаров, Ив. Нов кодекс на Търновската митрополия. С., 1937, с. 108.

ЕНЕВ, Стефан
/неизв./
От Казанлък. Учител по френски език в Пловдив /1874 — 1877/.
☐ Груев, Й. Епархийското в Пловдив училище „Св. св. Кирил и Методий“. — *Бълг. преглед*, 1896 — 1897, № 7 — 8, с. 137; Доросиев, Л. Нашите..., с. 133.

ЕНЕВ, Христо
/неизв./
Свещеник и учител в Енина, Казанлъшко, в нач. на XIX век.
☐ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 76; Китипов, П. Миналото на село Енина, Казанлъшко. С., 1968, 83 — 84, 130.

ЕНЕВА, Тотка Д.
/неизв./
Класна учителка в девическото у-ще в Търново от 1872 до 1873 г.
☐ Сто години народно училище „Васил Друмев“, В. Търново. Юб. в. В. Търново, 1969.

ЕНИПАЗАРСКИ, Стефан
/неизв./
Свещеник в Ени пазар /Нови пазар/ през 70-те години на XIX век. Представител в Шуменския епархийски събор през 1873 г.
☐ ДА — Варна, ф. 75к, оп. 1, а. е. 7, л. 4.

ЕНИЧЕРЕВ, Никола Ганчев
/1844 — неизв./
Роден в Пловдив. Завършва пловдивското класно у-ще „Св. св. Кирил и Методий“. Пом.-учител при Йоаким *Груев* /1862 — 1865/ в Пловдив. Учител в Прилеп /1866 — 1877/. Участва в църковно-нац. борба в Македония, активен читалищен деец. Преселва се в свободна Б-я /1878/, където работи като учител, служител във финансовото ведомство в София и в М-вото на вътрешните работи. Умира в София.
Временен сътрудник на в. „Македония“ /1871/ и в. „Век“ /1874/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 174, а. е. 9, л. 6; ЦДИА, ф. 682, а. е. 416, л. 1; Еничерев, Н. Възпоминания и бе-

лежки. С., 1906; Никола Ганчев Еничеров. Биографичен очерк. 1866 — 1888. С., 1909; Трайчев, Г. Прилеп, 113 — 116; Стоянов, М. БВК, с. 128; Кирил, патриарх Български. Българската екзархия в Одринско и Македония след Освободителната война /1877 — 1878/. Т. 1. /1878 — 1885/, кн. 2. С., 1970, с. 49.

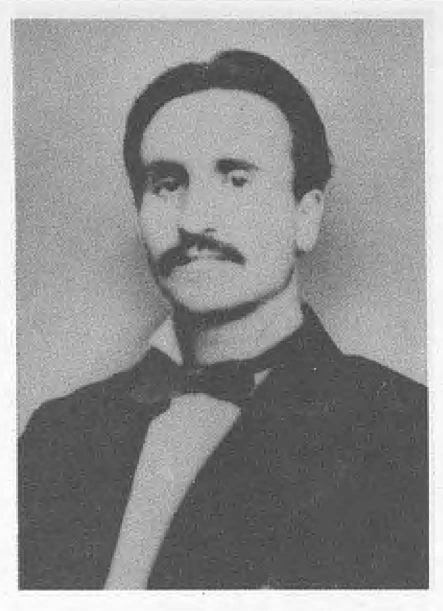

Никола Еничерев

ЕНЧЕВ Димитров, Димитър
/1857 — 1926/
Роден в Тулча. Син на Енчо *Димитров*. Брат на Петър *Енчев*. Завършва Галатасарайския лицей, Цариград. След Осв. е касиер в БНБ в Бургас ☐ НБКМ — БИА, ф. 232, а. е. 1, л 36 — 37.

ЕНЧЕВ, Димитър Поптонев
/21 дек. 1841 — 29 април 1882/
Роден в Енина, Казанлъшко, в заможно абаджийско семейство. Брат близнак на Иван П. *Енчев*. Учи във Военномедицинското у-ще в Цариград, но прекъсва и продължава образованието си в Русия — първоначално в Одеската семинария /1859 — 1860/, по-късно в Киевската гимназия и завършва Историко-филологическия ф-т в киевския у-т „Св. Владимир“ /1866/. Като студент преподава бълг. език и история в пансиона на графиня Левашова. Учител в Габровското мъжко у-ще /1866 — 1869/. По негова инициатива в града се основава женско д-во. Учител в Русе /1869 — 1872/. Предс. на основаното от него ч-ще „Зора“ /1870/. Заедно с Цани *Гинчев* и Нестор *Марков* откриват книжарница в града. Изработва проектоустав за учителско д-во. Свързан с дейците на нац.-осв. д-ние. Арестуван във връзка със самоубийството на Ангел *Кънчев*. Напуска Русе и за кратко време е преводач в руското консулство в Мостар. През периода 1872 — 1874 г. заедно със съпругата си Антонина *Мамарчева* учителства в Търново. От 1874 г. до края на живота си работи в Силистра. Участва в сформирането на бълг. отряди на територията на Сърбия по време на СТВ. След Осв. е окръжен управител, кмет, училищен инспектор, предс. на общинския съвет. Депутат в УС. Постоянен сътрудник на в. „Турция“ /1866 — 1867, 1869 — 1871/, в. „Македония“ /1867 — 1868, 1870 — 1871/, в. „Право“ /1870/; публикува и във в. „Време“ /1867/, „Летоструй“ /1871, 1875 — 1876/ и сп. „Ден“ /1875/. Превежда: „Селскостопанска неорганическа и органическа химия. Популярно написана за училищата и народа от А. Бернщейна с пространо изработено химическо наименование по Ю. Щеткгардта. По тоя клон на науката първа книга издадена на языка ни от Д. Енчев. Русе, в печатницата на Дунавска област, 1871“; „Свята гора /Атон/. Пътни впечатления на Н. А. Благовещенский. Преведе от руский Д. Енчев. Русчюк, в печятницата на Дунавска област, 1871“; „Физическа география. /Ръководство за училищата./ Съставили А. Малинин и К. Буренин, преподаватели в 4-та Московска гимназия. /С 25 чъртежи./ От третото изправено и допълнено издание превел Д. Енчев. Книгопродавница Момчилова и Сие в Търново /и Русе/. 1873“; „Космография. /Ръководство за училищата./ Съставили А. Малинин и К. Буренин, преподаватели в 4-та Московска гимназия. От третото изправено и допълнено издание превел Д. Енчев. Със 101 фигура. Книгопродавница Момчилова и Сие в Търново, 1873. /Във Виена, у книгопечатница Д. Сомер и сие. /“. Във в. „Право“ /V, № 15, 8 юни 1870/ Д. Е. съобщава за приготвена за печат книга „Наука за търговия и търговски книги“.
☐ НБКМ — БИА, II А 5823, л. 1 — 4; II А 5824, л. 1 — 4; ДА — Русе, ф. 43к, оп. 1, а. е. 23, л. 133; ДА — Габрово, ф. 670к, оп. 1, а. е. 36, л. 1; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 29а, л. 116, 126а; в. *Марица*, № 388, 21 май 1882; Чаушов, Сл. Учебното дело преди Освобождението в Силистра. — В: Силистра и Добруджа. 1. С., 1927, 277 — 282; Топузов, Ив., Ив. Сарафов. Предосвобожденски дейци за земеделската просвета. С., 1953, 87 — 94; Стоянов, М. БВК, 129 — 130; Сиромахова, Ж. Културно-просветни дружества в Русе през Възраждането. — *ГМСБ*, 9 1983, 52 — 53; Степанова, Л. Вклад России..., с. 59, 97, 149, 205.

ЕНЧЕВ, Иван
/неизв./
Участва в учителския събор в Шумен /1873/. Учител в Горни Иджик /Васил Друмево/, Шуменско /1874 — 1875/.
☐ Сп. *Училище*, IV, № 23 — 24, 12 април 1875 /притурка/; Пенкова, М. Учителският събор..., с. 182; Тонев, В. Бележки..., ч. 5, 71 — 84.

ЕНЧЕВ, Иван Поптонев
/21 дек. 1841 — 1900/
Роден в Енина, Казанлъшко. Брат близнак на Димитър П. *Енчев*. От 1857 до 1867 г. учи и завършва Военномедицинското у-ще в Цариград. Стажува известно време в болницата „Хайдар паша“ в града, след което е военен лекар в турската армия във Видин. След 1878 г. работи в Силистра: окръжен лекар и управител на болницата до 1882 г. Умира в Букурещ.
☐ Стамболски, Хр. Автобиография, дневници и спомени. Т. 1 /1852 — 1868/. С., 1927, с. 18, 28, 333; Топузов, Ив., Ив. Сарафов. Предосвобожденски дейци за земеделската просвета. С., 1953, с. 87; Бичев, Д. Здравното дело в Силистренски окръг в годините преди Освобождението и след него до 1912 г. — В: Страници из историята на медицината у нас. С., 1966, 56 — 57; Стефанов, В. Българската медицина през Възраждането. С., 1980, с. 63, 213.

ЕНЧЕВ, Лука
/1850 — 1905/
Свещеник в Попинци, Пазарджишко, през 70-те години на XIX век. Член на местния РК.
☐ Колев, Л. Духовници — участници в национално-освободителните борби на нашия народ. — *ИЦИАИ*, т. 1, 1978, с. 232.

ЕНЧЕВ Димитров, Петър
/29 юни 1855 — 16 април 1922/
Роден в Тулча в семейството на учи-

теля и свещеника Енчо *Димитров*. Брат на Димитър Д. *Енчев*. Учи в Гулча, в Болград и в гимназията в Николаев с руска стипендия. Учител в Шумен /1873 — 1875/. Член на РК в града. Арестуван /1875/ във връзка с „Шуменската афера", известна още като „френската сватба", освободен, емигрира в Румъния. Участва във възобновяването на БРЦК /1875/. Влиза във връзка с дейци на руските славянофилски к-ти. Един от учредителите на БЦБО в Букурещ /10 юли 1876/ и негов секретар; участва в СТВ. По време на РТОВ е аташиран към щаба на ген. А. Е. Цимерман. След Осв. е финансов н-к на Сливенския департамент, директор на клоновете на БНБ в Бургас, Русе, Варна. Участва в съединисткото движение. Отдръпва се от активна политическа дейност поради разочарование от политиката на Стефан *Стамболов*. Един от основателите на Археологическото и на Параходното д-во във Варна. През последните години от живота си директор на кредитната банка във Варна.
☐ НБКМ — БИА, ф. 232 /Петър Енчев/; Минев, Д. Обществените прояви у нас преди Освобождението. Петър Енчев и неговата архива. — *Архив за стопанска и социална политика*, 1944, № 1 — 2, 68 — 74; Жечев, Н. За просветното дело в Шумен и Шуменско през Възраждането. — *ИДА*, 32, 1973, с. 123.

ЕНЧЕВ, Христо Панчев
/ок. 1828 — неизв./
От Копривщица. Рисува в църквите „Св. Никола" и „Св. Богородица" в Копривщица /1858, 1861, 1863, 1864/. В Копривщенския музей са запазени негови икони от 1858 г. Автор на икони в църквите на Сопотския м-ир /1860/, Лопян, Тетевенско /1864/, и в м-ира „Св. Иван Рилски" при Железна, Берковско.
☐ Сто години /1844 — 1944/ храм светителя отца нашего Николая. Юб. в. Копривщица, 12 юли 1944; Василиев, Ас. БВМ, с. 611.

ЕНЧЕВА, Антонина — вж. *Мамарчева-Енчева*, Антонина

ЕНЮ
/неизв./
Свещеник в Казанлък. Открива килийно у-ще в града през 1835 г.
☐ Георгиев, М. Възраждането на град Казанлък. С., 1923, с. 7; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 78.

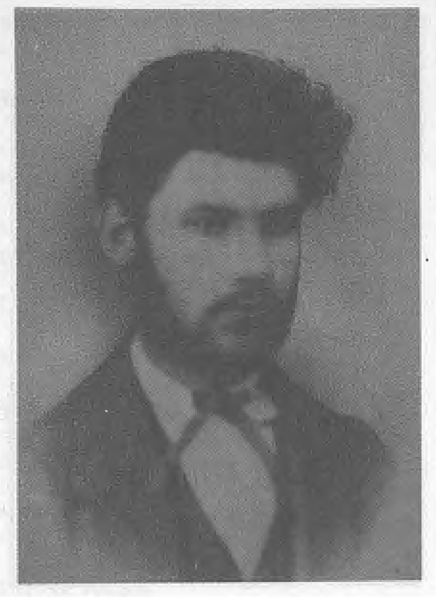

Петър Енчев

ЕНЮВ, Гица
/неизв./
От Алмалии, Добруджа. Учител в селото /1861 — 1881/.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 176; Люлюшев, М. РБО, с. 153.

ЕПИФАНИЙ
/неизв./
Свещеник в Плаковския м-ир през 40-те и 50-те години на XIX век. Спомоществовател за „Писменница на славянскийа ѧзик", наредил Ив. Момчилов /1847/, и за „Евангелие поучително" на Софр. Врачански /1856/.

ЕПИФАНИЙ /светско име Младенов/
/1845 — 1903/
Йеромонах на Черепишкия м-ир и негов игумен от 1869 г. Участва в подготовката на Апр. въст.
☐ Йоцов, Д. Враца, с. 376; Йонков, Хр. Участие на българското духовенство от I Великотърновски и III Врачански революционни окръзи в Априлското въстание. — В: Сб. Априлското въстание..., с. 354.

ЕРЕМИЕВ, Ефтим Иванов
/неизв. — 1877/
От Карлово. Учител в Каварна /1872 — 1877/. Загива при опожаряването на у-щето от турци.
☐ Тонев, В. Бележки..., ч. 3, с. 182; Тонев, В. Добруджа, с. 274.

ЕРЕМИЯ
/неизв./
Игумен на Дивотинския м-ир /1775 — 1804/. Възстановява манастирските килии и църквата след разрушаването им от турци /1784/.
☐ Никифоров, Т. Село Дивотино. С., 1970, с. 15.

ЕРОТЕЙ
/неизв./
Йеромонах и учител в Рилския м-ир от 1818 до 1828 г.
☐ Ванков, Н. Неофит Рилски. — *Уч. пр.*, 1906, № 1, с. 4; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 33.

ЕРОТЕЙ
/неизв./
Дякон и учител в Габрово до 1820 г.
☐ Цончев, П. Габрово, с. 391.

ЕРЧЕВ, Иван
/неизв./
Свещеник в Копривщица от 40-те до 70-те години на XIX век. Член на местния РК. Участник в Апр. въст., заради което е заточен на о. Кипър /1877/. Завръща се в Б-я през 1878 г. Спомоществовател за: „Извод от физика" на Н. Геров /1849/; „Житие св. Григория Омиритскаго", превел Ав. Попстоянов /1852/; „Изяснение на неделнити и празнични евангелия", превел Зл. Груев /1857/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 221, а. е. 3, л. 182; Димитров, Г. Княжество България. Т. 2. С., 1896, с. 418; Баев, Кр. Непубликувани писма от заточението на Отон Иванов. — *ИНМ — Варна*, 17, 1981, с. 120.

ЕТУГОВ, Димитър
/неизв./
От Кремена, Врачанско. Учител в Пудрия, Врачанско, през 70-те години на XIX век.
☐ 120 години огнище на просвета. Юб. в. Село Пудрия, Врачанско, 24 май 1966.

ЕТЪРСКИ, Христо Николаев
/неизв. — ок. 1885/
Роден в Габрово. Завършва Медицинско у-ще и Факултета по медицина в Букурещ /1873/. За да събере средства за следването си, работи като администратор в цивилната болница в Измаил /1870/. Участва в дейността на ч-ще „Братска любов". След Осв. остава в Румъния. Временен дописник на в. „Македония" /1867/, сп. „Училище" /1871 — 1873/ и в. „Българин" /1878/. Според съобщение във в. „Независимост"

/IV, № 11, 29 дек. 1873/ Хр. Е. има намерение да издава сп. „Лекар“.
☐ НБКМ — БИА, ф. 16, а. е. 112, л. 1 — 2; Русев, М. Исторически преглед..., с. 186; Константинеску-Яши, П. Българи учени..., с. 88; Стоянов, М. БВК, с. 130; Сюпюр. Е. БЕИР, с. 149.

ЕФРЕМ
/неизв./
Учител в Дупница /Станке Димитров/ в първите десетилетия на XIX век.
☐ Меджидиев, А. Дупница и бележити дупничани през епохата на Възраждането. С., 1940, с. 38; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 81.

ЕФРОСИНА /светско име Николова/
/неизв./
Родена в Гъбене, Севлиевско. Учи в Килифаревския м-ир. От 1836 г. е игуменка на Габровския девически м-ир.
☐ Цончев, П. Габрово, с. 257, 392.

ЕФРОСИНА
/неизв./
Родена в Карлово. Учителка в девическото у-ще в Панагюрище. Спомоществователка от Панагюрище за „Введение във всеоб. история“, превел Ат. Чолаков /1851/.
☐ НБКМ — БИА, II А 5264, л. 1.

ЖЕЙНОВ, Жейно
/неизв./
Роден в Болград. Ученик в гимназията в Николаев, пансионер при Тодор *Минков* на собствени разноски /1870/. През 1879 г. завършва Военното у-ще в София.
☐ АИИ БАН, арх. кол. 9, оп. 15, а. е. 140, л. 502 — 505; Попов, В., Цв. Иванова, Й. Велкова. Българска земска войска. 1878 — 1879. Създаване на българската войска след Освободителната руско-турска война. Сборник от документи и материали. С., 1959, 560 — 563.

ЖЕКО
/неизв./
Учител в Ценово, Русенско, през периода 1860 — 1875 г.
☐ Киров, Ив. Из миналото на село Ценово. С., 1972, с. 78.

ЖЕКОВ, Белю
/неизв./
Учител и свещеник в Узунджово, Хасковско. Спомоществовател от Хасково за „Кратка всеобща история от Смарагдова“, превел Й. Груев /1858/.
☐ Богданов, Ив. Узунджово. Исторически очерк. С., 1965, с. 7.

Недьо Жеков

ЖЕКОВ, Запрян
/неизв./
Учител в Алмалии /Ябълково/, Хасковско, от 1860 до 1862 г. По-късно търговец.
☐ Петров, П. Учебното дело в село Ябълково, Хасковско, до Освобождението. С., 1969, с. 14.

ЖЕКОВ, Илия
/неизв./
Учител в Имрихор /Велино/, Шуменско, през 1874 — 1875 г.
☐ Сп. *Училище*, IV, № 23 — 24, 1875 /притурка/; Пенкова, М. Учителският събор..., с. 182; Тонев, В. Бележки..., ч. 5, с. 82.

ЖЕКОВ, Кънчо
/1844 — 1930/
Роден в Костен, Карнобатско. Учи в родното си село. Учител до 1876 г., когато е ръкоположен за свещеник.
☐ ДА — Сливен, ф. 44к, оп. 1, а. е. 111; Нейчев, Т. Карнобат в миналото и Алекси Нейчев. С., 1938, с. 25.

ЖЕКОВ, Мито
/неизв./
Учител в Пирдоп от 1800 до 1826 г.
☐ Стоянов, М. Град Пирдоп в миналото и сега. С., 1943, с. 163.

ЖЕКОВ, Недьо /Недялко/ Николов
/26 окт. 1843 — 22 окт. 1907/
Роден в Лясковец в бедно семейство. Учи в килийно у-ще в родния си град. До 1863 г. е учител в Долна Оряховица, Търновско, Лясковец и Разград. Продължава образованието си в Белград, където завършва Богословско у-ще /1863 — 1867/ и курсове по богословски и философски науки в Белградската академия /Велика школа/ през 1870 г. По време на ученето си преподава бълг. език в гимназията. Сътрудничи при редактирането на сп. „Световид“. След завръщането си в Б-я е гл. учител на откритото от него шесткласно мъжко у-ще в Лясковец /1871 — 1874/; първи ректор на Богословското у-ще при Петропавловския м-ир /1874 — 1876/. През 1875 г. е мюдюрин на Г. Оряховица, а по време на РТОВ е назначен от руското гл. командване за управител на Дряново и на Търновската област. След Осв. е народен представител /1881/; инспектор на Видински /1882 — 1884/ и Ломски /1884 — 1885/ учебен окръг. Учител в Търновската гимназия, в Богословското у-ще, в Самоковската семинария, в Разградската гимназия. През последните години от живота си е адвокат; занимава се с публицистика. Умира в Лясковец.
Временен сътрудник на в. „Дунавска зора“ /1868/, в. „Македония“ /1869, 1871 — 1872/, в. „Турция“ /1872/, в. „Право“ /1872/, сп. „Читалище“ /1872/, в. „Левант Таймс“ /1874/. Публикува стихотворения в „Духовни книжки“ /1864/. Автор на: „Стълп православия или кратки чърти от животописания святаго преподобняго богоносната отца нашего Теодосия Търновскаго. /Издава Калчо Пасков/ Белград, 1867. /Книгопечатня А. Андричя/“; „Исторически преглед върху историята на югославските народи в политическо отношение. Белград, 1868“.
☐ НБКМ — БИА, ф. 68 /Недьо Жеков/; ДА — В. Търново, ф. 73к /Недьо Жеков/; Беровски, Ал. Първият ректор на първата богословска школа в България. С., 1939; Минев, Д. Лясковец, 294 — 297; Стоянов, М. БВК, 130 — 131.

ЖЕКОВ, Стоян
/неизв./
Учител в Разград ок. 1830 г.
☐ Явашов, Ан. Разград. С., 1930, с. 113.

ЖЕЛЕВ, Господин
/неизв./
Учител в Топрак хисар /Землен/, Старозагорско, през 1875 г. Арестуван за участие в Старозагорското въст., освободен през 1876 г.
☐ Кънчев, М. Видрица, с. 508, 553.

ЖЕЛЕВ, Еню
/неизв./
Роден в Сливен. Чичо на Иван *Добровски*. Учи в Одрин /до 1805/. Живее в Света гора /ок. 1805 — ок. 1825/. Учител в Сливен /до 1848/.
☐ Табаков, С. Сливен, с. 404.

ЖЕЛЕВ, Иван
/неизв./
Килиен учител в Мъглижкия м-ир /1821/. Свещеник в Мъглиж от 1830 г. Спомоществовател за „Жертва или служба Авраамова", превел А. Робовски /1858/.
☐ Георгиев, М. Възраждането на Казанлък. С., 1923, с. 167; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 71.

ЖЕЛЕВ, Лози
/неизв./
Учител в Трънково, Старозагорско, в края на 60-те и нач. на 70-те години на XIX век. Спомоществовател за „Поучения в св. и вел. четиредесятница", превел Ф. Велиев /1868/.
☐ Кънчев, М. Видрица, с. 237

ЖЕЛЕВ, Паскал
/неизв./
Свещеник в Ст. Загора от 30-те до 50-те години на XIX век.
☐ Кънчев, М. Видрица, с. 74, 96, 139.

ЖЕЛЕВ, Стефан
/1830 — ок. 1916/
Роден в Сливен. Завършва гръцко у-ще в Пловдив. Учител в родния си град /ок. 1855 — 1884/. Ок. 1884 г. е ръкоположен за свещеник.
☐ ДА — Сливен, ф. 44к, оп. 1, а. е. 111; в. *България*, II, № 93, 11/23 ян. 1861.

ЖЕЛЕВ, Тенчо
/неизв./
Роден в Енина, Казанлъшко. През 1835 г. е ученик в Букурещ.
☐ Писахме да се знае, с. 152.

ЖЕЛЕВ, Христо
/неизв./
Учител в началното у-ще в Чирпан от 60-те до 70-те години на XIX век
☐ Събчев, Н. Чирпан, с. 333.

ЖЕЛЕВ /ЦАНЕВ/, Цани
/1828 — 8 дек. 1908/
Роден в Казанлък. Завършва класно у-ще в родния си град. Учител в Мъглиж, Казанлъшко /1851 — 1858; 1868 — 1872/, Калофер /1858 — 1862/, Казанлък /1862 — 1868/, Елхово /Милево/, Старозагорско. Участва във ВРО. Читалищен деец. След Осв. учителства в Казанлък, Мъглиж и Елхово /до 1887/. Умира в Казанлък. Заедно със Спас *Зафиров* издават стихосбирката „Българска гъсла" /1857/.
Временен дописник на в. „Дунавски лебед" /1861/.
☐ Георгиев, М. Градиво за историята на учебното дело в Казанлък. — *Уч. пр.*, 1907, № 9, с. 916; Начов, Н. Градиво за историята на калоферските училища. — *Уч. пр.*, 1908, № 1 — 2, с. 29; Доросиев, Л. Нашите..., с. 73; Стоянов, М. БВК, с. 131; Видни учители в Старозагорски окръг /1835 — 1944/. Библиография. Ст. Загора, 1973, с. 26.

ЖЕЛЕВА, Елисавета
/неизв./
Учителка в девическото у-ще в Сливен /1853 — 1865/.
☐ Паскалева, В. Българката..., с. 43.

ЖЕЛЕЗОВ, Величко Вълчев
/неизв./
Роден в Дивдядово /дн. кв. на Шумен/. Учи в родното си село при Димитър *Блъсков*. Учител в Дивдядово /1873/, след което известно време учи в чужбина. Връща се в Б-я и учителства в провадийските села /ок. 1876 — 1877/ и в Дивдядово /1877 — 1878/. През 1878 г. се оженва за учителката Жеча *Кърджиева*. След Осв. завършва Привременния педагогически курс в Шумен /1879/.
☐ ДА — Шумен, ф. 70к, оп. 1, а. е. 2; ИМ — Шумен, отдел Възраждане. инв. № 232; Пенков, М. Учебното дело в с. Дивдядово преди Освобождението. — В: Сб. Шумен — Коларовград. 2. Коларовград, 1962, 35 — 36.

ЖЕЛЕЗОВ, Стефан
/неизв./
Учител в Шумен през 70-те години на XIX век.
☐ ДА — Шумен, ф. 664, оп. 1, а. е. 82; Джумалиев, Г. Приносът на Шумен за развитието на българската книжнина до Освобождението. — *ИНМ — Коларовград*, 2, 1963, с. 91; Георгиева, Д. Материали за учебното дело в град Шумен /1856 — 1877/. — *ИНМ — Шумен*, 5, 1972, с. 148, 154.

ЖЕЛЕЗОВ, Цанко
/неизв./
Роден в Шумен. Ученик в Медицинското у-ще в Букурещ /1866 — 1867/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 388, а. е. 1, л. 2.

ЖЕЛЕЗОВА, Жеча — вж. *Кърджиева*, Жеча

ЖЕЛЮ
/неизв./
Учител в Кара омур /Смилец/, Силистренско, през 50-те години на XIX век.
☐ Блъсков, Ил. Из дневника на един стар учител. Русе, 1885, с. 52.

ЖЕЛЯЗКОВ, Атанас
/неизв./
Свещеник в Средни колиби, Търновско. Спомоществовател за „Писма за службата божия", превел И. Владикин /1858/.

ЖЕЛЯЗКОВ, Атанас
/1844 — 1914/
Роден в Хамбарлии /Маломирово/, Ямболско. Получава начално образование. Учител до 1870 г., когато е ръкоположен за свещеник.
☐ ДА — Сливен, ф. 44к, оп. 1, а. е. 111.

ЖЕЛЯЗКОВ, Вълко
/неизв./
Роден в Саръ Муса /Веселие/, Бургаско. Учител в Гьок тепе /Звездец/, Малкотърновско, през 1876 г.
☐ Аянов, Г. Малко Търново. Бургас, 1939, с. 278.

ЖЕЛЯЗКОВ, Георги
/неизв./
Учи в Ахиево /Бъдеще/, Старозагорско, през 60-те години на XIX век. След това става учител.
☐ НА БАН, ф. 46к, а. е. 33, л. 5.

ЖЕЛЯЗКОВ, Георги А.
/неизв./
Роден в Лозенград. Сестрин син на *Антим I*. Брат на Младен *Желязков*. Учи в гимназията в Рязан, Русия, а от 1861 г. в Медицинския ф-т на Московския у-т.
☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 130; Минкова, Л. Переписка болгар с Нилом Александровичем Поповым — *Bulgarian Historical review*,

1977, № 3, с. 72; Степанова, Л. Вклад России..., с. 205.

ЖЕЛЯЗКОВ, Димитър

/неизв./

Учител в Градец, Котленско, през 1859 г.

☐ НБКМ — БИА, II В 10291, л. 1.

ЖЕЛЯЗКОВ, Добри

/неизв./

От Ченге /Аспарухово/, Варненско. Учител в селото от 1877 г.

☐ Тонев, В. Бележки..., ч. 1, с. 96.

ЖЕЛЯЗКОВ, Младен А.

/13 окт. 1838 — ноем. 1904/

Роден в Лозенград. Сестрин син на *Антим I*. Брат на Георги А. *Желязков*. Учи в гръцко у-ще в родния си град, в богословско у-ще в Йерусалим, в Патриаршеското у-ще на Фенер /Цариград/ и в Богословското у-ще на о. Халки /до 1861/. Продължава образованието си във военно у-ще в Москва. През 1864 г. е произведен в чин офицер и изпратен в Кавказ. Завършва медицина в Московския у-т /1874/. В продължение на една година е лекар на частна практика в Лозенград /1875 — 1876/. През 1876 — 1877 г. завежда болницата при „Воскресенската манифактура" в Московска губерния. Участва в РТОВ. Изпълнява разузнавателни мисии. След Осв. е видински губернски лекар и старши лекар във видинската болница /1879 — 1895/. От 1895 г. е окръжен лекар във Варна, където умира. За участието си в РТОВ и СТВ е награден от БЧК; носител на ордените „Св. Станислав" III степен и „Александър" V степен с мечове.

Публикува преводи от руски език в сп. „Читалище" /1874/.

☐ ЦГАОР, ф. 1750, оп. 1, ед. хр. 235, л. 9 — 10; ед. хр. 341, л. 3; ЦГИА — Л., ф. 733, оп. 147, д. 15, л. 201 — 202; Младен Желязков /портрет с биографични данни/. — *Мед. сб.*, 1898, № 8; Кирил, патриарх Български. Екзарх Антим. С., 1956, с. 63, 681, 857; Стоянов, М. БВК, с. 131; Степанова, Л. Вклад России..., с. 46, 154, 205.

ЖЕЛЯЗКОВ, Петър

/неизв./

Свещеник в Котел през 70-те години на XIX век. Член на нахийския смесен съвет /1876/.

☐ ДА — Варна, ф. 75к, оп. 1, а. е. 9, л. 126; Писмо от членовете на нахийския съвет в Котел до митрополит Симеон. — *ИВАД*, 15, 1962, с. 120.

Младен Желязков

ЖЕЛЯЗКОВ /ЖЕЛЯЗОВ, ЖЕЛЕЗОВ/, Янко /Иван/

/1850 — 1870/

Роден в Шумен или Търново. Учи в родния си град и в Медицинското у-ще в Букурещ от 1866 г. Записва се и във Факултета по медицина /1869/. Член на ч-ще „Братска любов". Умира като студент в Букурещ.

☐ В. *Свобода*, I, № 51, 2 дек. 1870; Сюпюр, Е. БЕИР, 149 — 150.

ЖЕЛЯЗКОВА, Анастасия — вж. *Узунова-Желязкова*, Анастасия

ЖЕЛЯЗКОВИЧ, Георги Константинов

/21 февр. 1846 — 26 ян. 1889/

Роден в Свищов. Учи в родния си град и в Букурещ. Завършва финансови науки в Париж. За кратко време се връща в Свищов, след което работи в търг. кантора в Галац /от 19 юни 1870/. Спомагателен член на БКД (1868); секретар на д-вото в Галац (от 19 юни 1870). След Осв. се завръща в Б-я. Управител на БНБ в София /1879 — 1881/. М-р на финансите /27 април 1881 — 23 юни 1882/. Комисар на жп линията Русе — Варна /1881/; гл. комисар по юшурите /1884 — 1885/. Сътрудничи на в. „Съзнание" и „Търновска конституция". Близък приятел на Константин Иречек.

☐ Иречек, К. Български дневник. Т. 1 — 2. С., 1930 — 1932; Документи за историята на БКД. 1878 — 1911. Т. 2. С., 1966, 156 — 157.

ЖЕЛЯЗОВ, Ради — вж. *Гьокчеренлиев*, Ради

ЖЕЛЯЗОВА /ЖЕЛЕЗОВА, ЖЕЛЕЗНОВА/, Христина Стоянова

/неизв./

Родена в Тулча. Завършва Фундуклеевската гимназия в Киев /1870 — 1877/ с руска държавна стипендия. Учителка в Тулча /1878/.

☐ НБКМ — БИА, ф. 295, а. е. 10, л. 1; ЦДИА, ф. 1318, оп. 1, а. е. 4933 л. 2; НА БАН, ф. 59к, оп. 1, а. е. 524 л. 6; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 94; Степанова, Л. Вклад России..., с. 97, 209.

ЖЕРАВНЕНЕЦ, Митко

/неизв./

От Жеравна. Учител в Ени пазар /Нови Пазар/ от 1862 до 1865 г.

☐ Асенов, Б. Нови Пазар. Културно-исторически очерк. С., 1929, с. 52.

ЖЕФАРОВИЧ, Христофор

/края на XVII век — 18 септ. 1753/

Роден в Дойран. Произхожда от свещенически род. Духовник и иконописец, книжовник и гравьор. Работи в Белград и Виена. Изографисва църквата в м-ира Бочане, Воеводина, изработва медни гравюри. Пътува до Йерусалим /1745/, посещава Солун и Яфа. Знае латински език; пише книги, за които рисува картини. Автор на „Поучение святителское к новопоставленому йерею" /1742/ и „Описание светаго божия града Йерусалима" /1748/. Автор на първата печатна бълг. творба със светско съдържание — "Стематография" /Виена, 1741/. Основен източник за написването ѝ е едноименната книга на хърватина Павел Ритер Витезович /1701/, използвал историята на Мавро Орбини /1601/, от чиито руски превод се ползва и *Паисий Хилендарски*. „Стематографията" е илюстрирана от Х. Ж. с 20 изображения на бълг. и сръбски владетели и светци и 56 герба на славянски и други страни, придружени с обяснителни четиристишия под тях. Книгата оказва влияние върху Паисий Хилендарски и други възрожденски дейци, източник за бълг. хералдика и наръчник на иконописци и гравьори. Х. Ж. умира в Москва.

☐ Стоилов, А. Български книжовници от Македония. 1704 — 1878. Ч. 1. С., 1922, 10 — 12; Пенев, Б. История на новата българска литература. Т. 1. С., 1930, 337 — 350; Динеков, П. Първи възрожденци. С., 1944, 44 — 49; Томов, Е. Българска графика. С., 1955, с. 6; Захариев, В. Самоковската гравьорска школа от XIX век. — *Изкуство*, 1957, № 1, с. 37; Захариев, В. Българската възрожденска щампа. — *Изкуство*, 1964, №1, 17 — 21; Георгиев, Е. Ревнители на българското отечество. С., 1966, 7 — 13; Арнаудов, М Творци..., с. 21.

ЖЕЧЕВ, Панайот

/1853 — септ. 1903/

От Котел. Учи в родния си град и в Шумен. Завършва Медицинското у-ще /1864 — 1869/ и Факултета по медицина /1869 — 1875/ в Букурещ. Лектор в ч-ще „Братска любов“. Един от основателите на Човеколюбивото настоятелство. Постъпва на работа в румънската войска. Като полкови лекар участва в СТВ. Награден с орден „Румънска звезда“. Дружинен лекар в състава на румънските войски и по време на РТОВ. През 1881 г. защитава докторат в Румъния. След Осв. работи в Б-я: гл. лекар на Гражданското мед. управление; директор на Гражданската санитарна дирекция /1886 — 1902/. Предс. на Петия върховен мед. съвет /1887/; предс. на БЧК /1890 — 1892/. Околийски лекар в Котел /1903/.

☐ НБКМ — БИА, ф. 388, а. е. 1, л 2; Русев, М. Исторически преглед... с. 57; Константинеску-Яши, П. Българи учени..., с. 92; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 150.

ЖЕЧКОВ, Илия Димитров

/неизв. — 1860/

Роден в Сливен в семейството на търговец. Учи в родния си град и във френския католически колеж в Бебек, Цариград. Известно време е пом.-учител в Сливен по френски език. Участва в църковно-нац. борба. Заминава за Париж, където постъпва в търговско у-ще под покровителството на ген. Владислав Замойски /1860/. Кореспондира с Г. С. *Раковски*. Умира като ученик от туберкулоза.

Публикува статии и преводи от френски и английски език в сп. „Български книжици“ /1859 — 1860/.

☐ НБКМ — БИА, ф. 14, а. е. 1, л. 77; в. *България*, II, № 82 и 83, 12 и 19 окт. 1860; АГСР, т. 2, 647 — 648, 719; т. 3, 847 — 848; Киров, З. Исторически бележки за българското народно читалище „Зора“ в Сливен. — В: Юб. сб. на бълг. нар. ч-ще „Зора“ Сливен, с. 19; Стоянов, М. БВК, с. 131.

Георги Живков

ЖЕЧКОВ, Стефан Д.

/1846 — 1898/

Роден в Сливен. Завършва Робърт колеж в Цариград. Известно време работи в търг. фирма „Р. В. Маринович и сие“. През 1868 г. се установява в Бургас, където пак се занимава с търговия. Заедно с Димитър *Бракалов*, Сава Хаджидечев и Яни *Русалиев* създават първата бълг. община в Бургас. Участва в църковно-нац. борби. Член на църковноучилищното настоятелство в града. Умира в Бургас.

☐ ДА — Бургас, ф. 803к, оп. 1, а. е 79, л. 15 — 16.

ЖЕЧКОВА, Аргира — вж. *Димитрова*, Аргира

ЖЕЧКОВА, Тодорица

/неизв./

Учителка в Шумен през 70-те години на XIX век.

☐ Георгиева, Д. Материали за учебното дело в град Шумен /1856 — 1877/. — *ИНМ — Шумен*, 5, 1972, с. 153.

ЖИВКОВ, Александър Димитров

/неизв./

Роден в Щип. Учи в гимназията в Николаев на собствени разноски. Учител в Кюстендил /ок. 1874 — 1877/ и Щип /1877 — 1883/.

☐ НБКМ — БИА, ф. 29, а. е. 2, л. 22; II А 2159; ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 71, л. 3; СГОДА, ф. 1345к, оп. 1, а. е. 127, л. 3; АИИ БАН, арх. кол. 9, оп. 15, а. е. 140, л. 502 — 505; Иванов, Й. Северна Македония. С., 1906, с. 362, 379; Завоев, П. Град Щип. — *Мак. пр.*, 1927, № 3, с. 56; Жечев, Н. Документи за историята на българските училищни настоятелства през Възраждането. — *ИДА*, 42, 1981, с. 164.

ЖИВКОВ, Александър Хаджитодоров

/неизв. — 1857 или 1858/

Роден в Плевен. Учи в родния си град при Кесарий *Попвасилев*, в Копривщица при Найден *Геров* /1847 — 1849/ и във Влашко. Книговодител в Букурещ. Умира в Румъния.

Публикува свои стихотворения в „Цариградски вестник“ /1850 — 1851/. Издава „Речник на думи турски и гръцки в язика български сбран от г-на Михаила Павлева, а наредил и оимотил Александър Т. Живков, плевнянин. Издаване първо. Букурещ, в книгопечатнята И. Копайнигова, 1855“.

☐ Трифонов, Ю. Плевен, с. 184; Стефанов, К. Културно-политическа хроника на Плевен до основаването на читалище „Съгласие“. — В: Юб. сб. по случай 70 години на читалище „Съгласие“ в Плевен /1869 — 1939/. Плевен, 1939, с. 25; Стоянов, М. БВК, с. 132.

ЖИВКОВ, Георги Атанасов

/1844 — 24 април 1899/

Роден в Търново в семейството на богат търговец. Брат на Никола *Живков* и Вела /Виктория/ *Живкова-Благоева*. Завършва класно у-ще в Търново /1855 — 1860/; кратко време учи във Военномедицинското у-ще в Цариград. Учител в Ески Джумая /Търговище/ през 1862 — 1864 г., Варна /1864 — 1866/, Русе /1868 — 1869/. Участва в Търновското въст. през 1862 г. Включва се в рев. дейност на бълг. емиграция в Румъния. Участва в Апр. въст. и СТВ. Редактор на сп. „Книжовен имот за децата“ /1872/. След Осв. е кмет на Търново, окръжен управител в София, инспектор в Русенски и Варненски учебен окръг, директор на Варненската девическа гимназия. Изтъкнат деец на Либералната, а от 1886 г. — на Народнолибералната /Стамболовистка/ партия. Регент / 1 ноем. 1886 — 2 авг. 1887/. М-р на народното просвещение /16 — 26 авг. 1886, 20 авг. 1887 — 19 ноем. 1893/. Един от инициаторите за откриването на Висш педагогически курс в София през окт. 1888 г. и за издаването на „Сборник за народни умотворения, наука и книжнина“ /1889 — 1911/. Народен представител в УС, II /1880 — 1881/ и IV /1884 — 1886/ ОНС, подпредс. /1885 — 1886/ и предс. /1886/ на IV ОНС, предс. /1886/ на III ВНС и на VII ОНС /1893 — 1894/.

☐ НБКМ — БИА, ф. 320 /Георги Живков/; ЦДИА, ф. 104 /Георги Живков/; Некролог. — *Уч. пр.*, 1899, № 4, с. 457; Орловски, Ст. Из историята на учебното дело в Русе до Освобождението. — *Уч. пр.*, 1906, № 10, 1078 — 1079; Церов, Ив. Георги Живков. — Приложение към *Варненски общински вестник*, № 215, 9 ноем. 1929; Тонев, В. Към историята..., с. 133.

ЖИВКОВ, Константин

/неизв./

Роден в Щип. От 1870 до 1874 г. е ученик в гимназията в Николаев с руска държавна стипендия; пансионер при Тодор *Минков*.

☐ НБКМ — БИА, II А 426; АИИ — БАН, арх. кол. 9, оп. 15, а. е. 140, л. 502 — 505.

ЖИВКОВ, Никола

/неизв./

От Пудрия, Врачанско. Свещеник, а от 1845 г. и учител в селското у-ще.

☐ 120 години огнище на просвета. Юб. в. Село Пудрия, Врачанско, 24 май 1966.

Никола Живков

ЖИВКОВ, Никола Атанасов

/1847 — 7 авг. 1901/

Роден в Търново в семейството на богат търговец. Брат на Георги *Живков* и Вела /Виктория/ *Живкова-Благоева*. Учи в Търново и в Русе /до 1869/. Учител в Прилеп, Севлиево, Свищов, Велес, Варна, Берковица, Тулча в продължение на 12 години. Управител на книжарницата на Христо Г. *Данов* в Русе. Съдейства за откриването на ч-ща и разпространението на сп. „Читалище“ /1870 — 1875/. Автор на драмата „Ильо войвода“ /1876/, играна в Плоещ и Букурещ преди Осв. Участва в СТВ и РТОВ. Автор на текста на песента „Шуми Марица“ /1876/. След Осв. е училищен инспектор във Видин, Свищов, Русе и Варна. Открива в Свищов първата бълг. детска градина. Редактира издания за деца, автор на драми и комедии. Народен представител. Умира във Варна.

Н. Ж. сътрудничи на много възрожденски издания: постоянен сътрудник на в. „Право“ /1870, 1873/ и в. „Нова България“ /1876/; временен дописник на сп. „Читалище“ /1871 — 1872/, сп. „Училище“ /1872/ и в. „Турция“ /1871/. Автор на „Дълбоко известие. От Н. А. Живков. Цариград, 1872“; „Гусла с песни. От Н. Живков. Книжка I. Свищов, печатница Асен Д. Паничков, 1878“; — “2 издание. Търново, 1878. Печатница на Л. Каравелов“.

☐ НБКМ — БИА, ф. 294 /Никола Живков/; Иванов, Ю. БПП, с. 393; Ганчев, Ст. Свищов, 138 — 139; Стоянов, М. БВК, с. 132; ЕБ, т. 2, с. 603.

ЖИВКОВ, Първан

/неизв./

Роден във Вəртоп, Видинско. Учи в Пловдив. Свещеник в родното си село през 60-те и 70-те години на XIX век. Допринася за просветно-културното развитие на селото. Публикува „Писмо до всички братя свещеници и народни пастири“ в Летоструй /III, 1871, с. 174/.

☐ Летоструй, I, 1869, с. 127; Стоянов, М. БВК, с. 132.

ЖИВКОВА-БЛАГОЕВА, Вела /Виктория/ Атанасова

/29 септ. 1858 — 21 юли 1921/

Родена в Търново в семейството на търговеца Атанас Живков. Сестра на Георги и Никола *Живкови*. Съпруга на Димитър Благоев. Учи в Търново и Габрово от 1874 до 1877 г. Учителства в Берковица, Варна, Цариград и Търново. Участва в РТОВ като мед. сестра. Завършва средно образование в Петербург /1878 — 1881/ с материалната помощ на СБК в града. Учи във висшите педагогически /Бестужеви/ курсове в Петербург /1882 — 1884/. След завръщането си в Б-я учителства в Одрин и Битоля /1881 — 1882/, в София /1884 — 1885, 1905 — 1907/, Шумен /1886 — 1887/, Видин /1887 — 1890/, Търново /1890 — 1892/, Ст. Загора /1892 — 1893/, Пловдив /1893 — 1896, 1902 — 1903/, Тулча /1901 — 1902/, Марашки Тръстеник /Тръстеник/, Плевенско /1907 — 1912/. Тя е първата учителка социалистка в Б-я. Редактира сп. „Съвременний показател“ с гл. редактор Д. Благоев, сп. „Дело“, „Женски труд“, „Женски бюлетин“. Сътрудничи на сп. „Ново време“, „Ден“, „Право дело“, „Българска сбирка“, „Учител“, „Демократически преглед“, „Училищен преглед“, „Светулка“, „Червен смях“ и др. Пише стихове, разкази, повести, романи, студии за бълг. литература. Умира в София.

☐ Начов, Н. Цариград, с. 99; Тонев, В. Към историята..., 141 — 142; Богданова, Е. Вела Благоева. Биографичен очерк. С., 1969; РБЛ, т. 1, 101 — 102.

ЖИЛКОВ, Павел

/ок. 1856 — неизв./

Роден в Копривщица. През 1876 г. е в първи курс — педагогика, в Източния лицей, Виена.

☐ НБКМ — БИА, ф. 11, а. е. 1, л. 7 — 8.

ЖИЛКОВ, Петър Михалев

/1840 — неизв./

Роден в Копривщица. Учител в родния си град /ок. 1861 — 1876/. Член на ВРО. Участва в Апр. въст., арестуван и заточен на о. Родос. След Осв. е учител в Копривщица.

☐ НБКМ — БИА, II А 7666; Доросиев, Л. Учебното дело..., с. 105, 124, 127 — 134, 140.

ЖИНЗИФОВ, Иван /Йоан Дзинзилов/

/неизв./

Райко Жинзифов

Роден в Битоля. Баща на Райко *Жинзифов.* Учи първоначално в местното гръцко у-ще. Продължава образованието си в Атина. На 14 май 1831 г. се записва за студент в Лайпцигския у-т, специалност медицина. През 60-те години е учител в гръцко у-ще в Прилеп; по-късно — в първото бълг. у-ще в Битоля. ☐ Архив на Лайпцигския у-т, „Матрикел“ — Книга за записване на студенти; Ихчев, Д. Райко Ксенофонт Жинзифов. — *ИССФ*, 3, 1911, с. 496; Шалдев, Хр. Град Прилеп за своите училища. — *Мак. пр.*, 1924, № 1, с. 50; Манчев, В. Спомени. С., 1982, с. 88.

ЖИНЗИФОВ, Райко /Ксенофонт/ Иванов /Йоанов/

/15 февр. 1839 — 15 февр. 1877/

Роден във Велес. Син на Иван *Жинзифов.* Първоначално учи гръцки език при баща си; продължава в Битоля и Велес при Николай *Тонджоров.* Пом.-учител на Димитър *Миладинов* в Прилеп /1856/, с чиято помощ заминава за Русия да продължи образованието си. Записва се в Херсонската семинария в Одеса /1857/, а в края на 1858 г. се премества в Москва, където като стипендиант на СБК завършва Историко-филологически ф-т /1863/. По време на следването си преподава частни уроци, работи като библиотекар в Чертковската библиотека /1862/. Участва в издаването и редактирането на сп. „Братски труд“ /1860 — 1862/. След завършване на образованието си работи като нещатен учител по гръцки език в Лазаревския и-т и като редовен учител в московски гимназии. През 1866 г. обикаля за два-три месеца Б-я и събира материали за народния бит. След завръщането си в Русия приема руско поданство и живее в Москва до края на живота си. Участва в Славянския конгрес /май 1867/. Член на Етнографския отдел при Императорското д-во на любителите по естествознание, антропология и етнография /1868/; представител на одеските българи на годишното събрание на БКД в Браила /1870/. Поддържа връзка със славянофили в Русия; сътрудничи на руски периодични списания — “Московские ведомости“, „День“, „Современная летопис“, „Москва“ и др. Преподава в Императорския лицей в Москва /1873/. За нуждите на руската армия в навечерието на РТОВ започва да съставя „Пътеводител по Македония“ и руско-бълг. речник. Член на Славянското благотворително д-во в Москва. Спомагателен /1869/ и дописен /1870/ член на БКД. Публикува свои стихотворения в сп. „Духовни книжки“ /1864/, в. „Время“ /1865 — 1866/, в. „Народност“ /1868/, в. „Дунавска зора“ /1868/, сп. „Читалище“ /1871—1873/. Негови публикации има и в сборниците „Поэзия славян“ /СПб, 1871/, „Отголоски славян“ /СПб, 1876/, „Родное племя“ /II, М., 1877/. Автор на: „Новобългарска сбирка“ /Слово за полкът Игорев, превод от староруский язик. Краледворска ръкопис. Превод от чешский язик. Гусляр Тараса Шевченка, превод малоруско наречие. Новобългарска гусла./ Москва, в книгопечатницата Бахметева, 1863“; „Кървава кошуля. Приказка из съвременийт български живот. Написа Райко Жинзифов. Напечата ся с иждивението на г. Бойка Нешова. Браила, печатница Х. Д. Паничкова, 1870“. ☐ ЦГАОР, ф. 1750, оп. 1, ед. хр. 341, л. 1; ед. хр. 418, л. 5; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 30, 111; ЦГИА — Л., ф. 733, оп. 147, д. 15, л. 201 — 202; Бобчев, С. Райко Жинзифов. Биографичен и литературен очерк. — *Наука*, 1882, № 8 — 9, 745 — 773; Ихчев, Д. Райко Ксенофонт Жинзифов. — *ИССФ*, 3, 1911, 495 — 541; Стоилов, А. Български книжовници от Македония. 1704 — 1878. Ч. 1. С., 1922, 80 — 83; Динеков, П. Райко Жинзифов. — Във: Възрожденски писатели. С., 1962, 261 — 272; Стоянов, М. БВК, 132 — 136; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 107. 109.

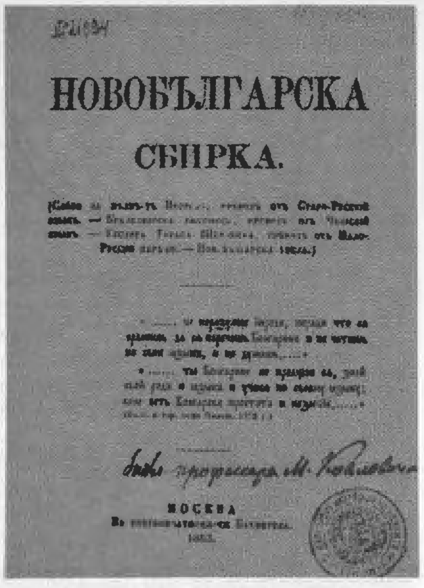

НОВОБЪЛГАРСКА

СБИРКА.

МОСКВА

„Новобългарска сбирка“ /1863/ — Р. Жинзифов

ЗАБУНОВ, Георги

/неизв./

Свещеник в Билинци, Брезнишко, през 60-те години на XIX век. Член на депутация, изпратена в Сан Стефано с искане за присъединяване на Трънския край към Б-я /1877/. От 1879 г. е свещеник в Брезник. ☐ СГОДА, ф. 123к, оп. 1, а. е. 200, л. 5; Илиев, Н. Борбите на трънчани за национална свобода, църковна и политическа независимост. — В: Сб. Априлското въстание..., с. 267.

ЗАВАНДЖИЕВ, Георги Зафиров

/неизв./

Роден в Сливен. Учител в родния си град и в Жеравна до 1870 г. ☐ Тодоров, Н. Из летописите на училището. — В: Юб. кн. на Жеравненското читалище „Единство“. С., 1921, с. 99; Константинов, Д. Жеравна в миналото и до днешно време. Историко-битов преглед. С., 1948, с. 211.

ЗАГОРОВ, Горан /псевд./ — вж. *Първанов*, Никола

ЗАГОРОВА, Стефания — вж. *Тачева-Загорова*, Стефана

ЗАГОРСКИ, Димитър Б.
/неизв./
От Карлово. Учител в София през 1878 г.
☐ СГОДА, ф. 5к, оп. 1, а. е. 466, л. 1.

ЗАГОРСКИ, Йосиф
/неизв./
Ученик в Русия през периода 1856 — 1877 г.
☐ Степанова, Л. Вклад России..., с. 205.

ЗАГОРСКИ /ЗАДГОРСКИ/, Константин Стоянов
/1841 — неизв./
Роден в Сливен. Учи в родния си град и учителства там /от 1860/. Участва в църковно-нац. борба. Активен читалищен деец в Сливен. Временен сътрудник на сп. „Български книжици“ /1858 — 1860/.
☐ Табаков, С. Сливен, 446 — 467; Стоянов, М. БВК, с. 137.

ЗАГОРСКИ, П. Я.
/неизв./
Свещеник в Беброво, Еленско. Спомоществовател за „Педагогика“, издал Т. Станчев /1873/.

ЗАГОРСКИ, Стойчо /Стефан Христов/
/1848 — 1902/
Роден в Севлиево. От малък остава сирак. Учи в родния си град и в Габрово. Севлиевската община го изпраща да продължи образованието си в Букурещ, където завършва Медицинското у-ще и Факултета по медицина /1863 — 1870/. Участва в дейността на ч-ще „Братска любов“. Дарител на ч-щето. Градски лекар в Севлиево /1870 — 1875/. Открива аптека, преподава в у-щето френски език, анатомия и антропология. Основава ч-ще в града /1870/; участва в театрални представления. Заподозрян в рев. дейност, емигрира в Румъния /1875/, където е околийски лекар. Защитава докторска дисертация на тема: „Sifilisul endemoepidemic. Bucureşti, 1877“. Участва в РТОВ в състава на Румънския червен кръст. След Осв. работи като старши лекар във Варненската болница /1880 — 1882/, директор на фелдшерското мед. у-ще /1882 — 1884/, дружинен, полкови и дивизионен лекар в Софийския гарнизон /1884 — 1897/. Специализира очни болести в Париж. Член на Петия /1888/ и Седмия /до 1900/ мед. съвет. От 1897 г. е на свободна практика. Един от основателите на първото лекарско д-во в София. Сътрудничи на сп. „Медицински напредък“.
☐ В. *Македония*, IV, № 17, 17 ян. 1870; в. *Свобода*, I, № 11, 18 ян. 1870; Русев, М. Исторически преглед..., с. 17, 57, 62, 75 — 76; Ганев, Н. Страници от историята на гр. Севлиево. Ч. 1. Търново, 1925, с. 40; Пешев, П. Историческите събития..., 55 — 56; Вълчанов, Х. Севлиево 1842 — 1942. 2. С., 1942, с. 135, 218; Стоянов, М. БВК, с. 137; Панов, Й. Хаджистояновото училище и въстанието през май 1876 г. в Севлиево. — В: Севлиево и Севлиевският край. 1. С., 1967, с. 82, 86 — 87.

Стоян Заимов

ЗАДГОРСКИ, Стефан Попиванов
/неизв./
Роден в Елена. Учител в Хаджиоглупазарджишко /Толбухинско/ — Каварна /1873 — 1876/ и Карапча /Крапец/ от 1876 до 1878 г.
☐ Кършовски, П. Из миналото на град Елена. Кн. 2. Елена, 1928, с. 93; Тонев, В. Добруджа, с. 284.

ЗАИМОВ, Стоян Стоянов /псевд. Антон Бенковски, Стоян Диарбекирски Сен Жан д'Акърски, Михаил Машината, Пътник/
/12 авг. 1853 — 9 септ. 1932/
Роден в Чирпан. Баща му Стоян Пенчев Заимов, починал преди раждането му, бил търговец на добитък. Учи в килийното у-ще в Тюркмешлии /Рупките/, Чирпанско, в класното у-ще в Чирпан при Янко *Кочев* и в Старозагорското класно у-ще /1868/, където според спомените му се запознава с В. *Левски* и става член на тайния РК. Записва се в педагогическия клас на пловдивското у-ще „Св. св. Кирил и Методий“ /1870/, но не го завършва. Учител в бълг. мъжко у-ще в Хасково /1871 — 1873/. Участва в основаването на Хасковския РК /1872/ и е един от най-дейните му членове. Читалищен деец. Арестуван и заточен в Диарбекир във връзка с покушението над Хаджи Ставри /1873/. Успява да избяга и се установява в Румъния; отдава се на рев. дейност /1874/. Редактор на в. „Михал“ /1875/. Един от основателите на Гюргевския РК. Определен за апостол на Врачански рев. окръг. Заловен край Враца /май 1876/; осъден в Русе и заточен в Сен Жан Д'Акр, откъдето е освободен след Санстефанския мирен договор. След Осв. е учител в Чирпан до 1880 г. Учи в Московския училищен институт /1880 — 1882/. Учител в Шумен /1882 — 1884/, Варна /1884 — 1885/, Кюстендил /1888 — 1895/, София /1898 — 1901/. Един от основателите на сп. „Училищен преглед“ /1896 — 1901/. Директор на Народната библиотека в София /1903 — 1908/. Русофил. Емигрира в Русия /1886 — 1887/. Предс. на Върховния к-т на опълченско-поборническите д-ва, на Висшия учебен съвет, на к-та за издигане на паметник и за честване паметта на Васил Левски, на нац. к-т за строеж на паметника „Цар Освободител“. Умира в Плевен.
☐ НБКМ — БИА, ф. 93 /Стоян Стоянов Заимов/; ф. 88, а. е. 7, л. 3; ф. 310, а. е. 3, л. 19; а. е. 7, л. 12 — 14; Заимов, Ст. Миналото. Белетристични и исторически очерци из областта на българските движения от 1870 — 1877 г. Т. 1 — 4. Варна, 1884 — 1888; Иванов, Ю. БПП, 174 — 177; Ганчев, Д. Спомени. 1864 — 1887. С., 1936, 126 — 127; Каракостов, Ст. ДЗ, 401 — 435; Стоянов, М. БВК, с. 137; Димитров, Д. Стоян Заимов. Книга за него и неговото време. С., 1971.

ЗАМФИР
/неизв./

Свещеник в Казанлък през 1862 г. След това се установява в Шумен.
☐ НБКМ — БИА, ф. 328, а. е. 6, л. 55 — 56, 231.

ЗАМФИРОВ, Георги
/неизв./
Учител във Варна от 1871 до 1877 г.
☐ ДА — Варна, ф. 79к, оп. 1, а. е. 22, л. 4 — 5, 9; Церов, Ив. Петдесетгодишнината на българското училище в град Варна. 1860 — 1910. Варна, 1911, с. 19; Тонев, В. Към историята..., 138 — 139.

ЗАОВ, М.
/неизв./
От Банско. Учител в Разлог ок. 1878 г.
☐ Молеров, К. Из културното и обществено минало на българите в Банско. — *Мак. пр.*, 1932, № 4, с. 41.

ЗАПРЯН
/неизв./
Учител в Али-пашиново /Свобода/, Старозагорско, през втората пол. на XIX век.
☐ Стоянов, Д., Ил. Стоянов. Село-Свобода. С., 1971, с. 36.

ЗАПРЯН
/неизв./
Свещеник в Дипсиз гьол /Езерово/, Хасковско, през 1852 г.
☐ В. *Цариградски вестник*, III, № 98, 30 авг. 1852.

ЗАПРЯН
/неизв./
Свещеник в Куру чешме /Горски Извор/, Хасковско. Спомоществовател за „Житие св. Григория Омиритскаго“ , превел Ав. Попстоянов /1852/.
☐ В. *Цариградски вестник*, III, № 98, 30 авг. 1852.

ЗАПРЯН
/неизв./
Учител и бакалин в Новаково, Станимашко /Асеновградско/, през 1856 г.
☐ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 115.

ЗАПРЯНОВ /ПОПЗАПРЯНОВ/, Иван
/неизв./
Свещеник в Дипсиз гьол /Езерово/, Хасковско. Спомоществовател за „Ковчег цветособрания“, наредил А. Иванов /1857/.

ЗАПРЯНОВ /КОВАЧЕВ/, Тодор /Божидар, Богдан/

Тодор Запрянов

/25 февр. 1836 — 29 март 1879/
Роден в Куру чешме /Горски Извор/, Хасковско. До 1855 г., когато заминава за Русия, учи в Хасково и Пловдив. Следва във Филологическия ф-т на Московския у-т /до 1863/, издържан от Хасковската община. Завръща се като учител в Хасково, но скоро е принуден да емигрира в Румъния. Опитва се да се занимава с търговия, отваря за кратко време фотографско ателие, след което отново учителства в Гюргево /1865 — 1868/, Браила /1870 — 1873/ и Конгас, Бесарабия /1873 — 1876/. В Болград издава и редактира в. „Пътник“ /1870/, „Кукуригу и петел“. Член на ТЦБК и на Бълг. общество в Букурещ. Участва в доброволческата чета на Филип Тотю по време на СТВ. Преводач в руската армия по време на РТОВ. След Осв. е на служба към Временното руско управление в Пловдив; от 1879 г. е предс. на административния съвет в Хасково, където умира.
Постоянен сътрудник на в. „Народност“ /1867 — 1868/. Превежда: „Душица. Нъравствена приказка [от И. Богданович]. /Превел/ Б. Запрянов. Букурещ, в книгопечатницата Стефана Расидескова, 1865“. Според известия във в. „Время“, I, № 20, 18 дек. 1865 превел „Басни Фенелонови“.
☐ НБКМ — БИА, ф. 244 /Тодор Запрянов/; ф. 5, а. е. 7, л. 38 — 40; II Д 1532; II Д 1559; II Д 1561; ЦГАОР, ф. 1750, оп. 1, ед. хр. 341, л. 1; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 115, 126а; Иванов, Ю. БПП, 108 — 109; Димов, Н. Тодор Запрянов. — В: 120 години образцово народно читалище „Заря“. Хасково, 1978, ч. 4, 3 — 4; Стоянов, М. БВК, 137 — 138; Табакова, С. Неизвестни писма от архива на Недьо Жеков. — *ИДА*, 6, 1962, с. 159; Нанчев, Й. Тодор Запрянов. Хасково, 1986.

ЗАРИН
/неизв./
Свещеник и учител в Гумендже през 50-те и 60-те години на XIX век.
☐ Шалдев, Хр. Един заслужил покойник. Учителят Гоно Пейков. — *Ил. Илинден*, 1934, № 5 — 6, 1 — 2.

ЗАРОВ, Наум
/неизв./
Роден в Битоля. Произхожда от заможно семейство. От 1865 г. е ученик в Белград.
☐ НБКМ — БИА, ф. 577, а. е. 1, л. 1 — 80.

ЗАФИР
/неизв./
Роден в София. Учител в Баня, Разложко, от 1853 до 1878 г.
☐ ДА — Благоевград, ф. 225к, оп. 1, а. е. 32, л. 11 — 12.

ЗАФИР
/неизв./
Зограф. Рисува в църквата в Куманово през 1869 г.
☐ Василиев, Ас. БВМ, с. 307.

ЗАФИР
/неизв./
Свещеник в Самоков пред 1873 г.
☐ ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 3, л. 90.

ЗАФИРОВ /ЗАФИРОПУЛОС/, Георги
/1830 — 1876/
Роден в Плоещ в семейството на преселници от Сливен. Детството си прекарва в Сливен. Учи в гръцкото у-ще в Куручешме, Цариград, където се сближава с Г. С. *Раковски.* Установява се в Галац и се занимава с търговия. Разпространява „Горски пътник“. През 1858 г. е в Одеса — секретар в търговската кантора на Николай М. *Тошкович*, препоръчан лично от Г. С. Раковски. Завръща се в Букурещ /1861/ и участва в основаването на бълг. ч-ще в града. През 1864 г. е член на „Българската дружина“ в Букурещ и съдейства за съ-

биране на средства за издаване на в. „Будущност“. След смъртта на Г. С. Раковски е един от първите бълг. емигранти, които се отзовават на подписката за събиране на средства за издигане на паметник на великия българин.
☐ В. *Стара планина*, I, № 46, 22 ян. 1877; АГСР, т. 1, с. 420; т. 2, с. 129, 291, 304 — 306, 310, 311, 314, 315; т. 3, с. 720.

ЗАФИРОВ, Георги
/неизв./
От Ст. Загора. Учител в Ези бей, Хаджиоглупазарджишко /Паскалево, Толбухинско/, от 1874 до 1876 г.
☐ Тонев, В. Бележки..., ч. 3, с. 170; Люлюшев, М. РБО, с. 157.

ЗАФИРОВ, Георги Атанасов
/1838 — 3 април 1910/
Роден в Пещера. Завършва фармация в Медицинското у-ще в Букурещ /1856 — 1862/. Започва работа като аптекар в Копривщица /1863/; през 1868 г. премества аптеката си в Панагюрище. Член на ВРО. Работи в съдружие със Спас *Абрашев*. По време на Апр. въст. снабдява с медикаменти и превързочни материали въстаниците, участва и в сраженията. Арестуван и осъден на смърт. Освободен с помощта на Европейската комисия. След Осв. е аптекар в Стрелча и Панагюрище, където умира.
☐ НБКМ — БИА, ф. 104 /Георги Зафиров/; II В 5838; Георги А. Зафиров. Некролог. — *Фармацевт*, 1910, № 4, с. 89; Стефанов, В. Българската медицина през Възраждането. С., 1980, с. 176.

ЗАФИРОВ, Григор
/неизв./
Роден в Ст. Загора. Учител в родния си град през периода 1841 — 1881 г.
☐ Иванов, Ат. Черти из живота и записки на Атанас Иванов. Сливен, 1885, с. 52.

ЗАФИРОВ, М.
/неизв./
Побългарява „Преселението въ Бразилия. Нравствена повест. Побългарили И. Г. Дайнелов и М. Зафиров.“ — “Цариградски вестник“, IX, № 398 — 423, 426, 430, 431, 435, 437, 24 ян. — 27 юни 1859.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 138.

ЗАФИРОВ, Никола
/неизв./
Свещеник в Ст. Загора през 50-те години на XIX век. Превежда „Книга за изповед или кратки наставления към всекий духовний отец и християнин. Списана на гръцки от... патриарха константинополскаго г. Калиника, а преведена от ескизагрскаго економа п. Никола Зафиров и от елинскаго учителя И. Д. Цариград, в печатницата Ц. вестника и содружия, 1859“.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 138; Кънчев, М. Видрица, с. 149.

Георги А. Зафиров

ЗАФИРОВ /ХАДЖИЗАФИРОВ/, Петко
/неизв./
Учи в Габрово при Цвятко *Недев* през 1874 г. Учител в Ст. Загора от ок. 1875 г.
☐ Иванов, Ат. Черти из живота и записки на Атанас Иванов. Сливен, 1885, с. 55; По историята на учебното дело у нас. — *СбНУ*, 14, 1897, с. 731.

ЗАФИРОВ, Петър
/неизв./
Роден в Цариград. През 1876 г. завършва гимназията в Николаев. Пансионер при Тодор *Минков* с руска държавна стипендия. След 1876 г. учи в Московското техническо у-ще.
☐ НБКМ — БИА, ф. 29, а. е. 2, л. 22; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 30; ЦГАОР, ф. 1750, оп. 1, ед. хр. 46, л. 2 — 3; ед. хр. 316, л. 24 — 25; Степанова, Л. Вклад России..., с. 205.

ЗАФИРОВ, Стефан
/1846 — неизв./
Роден в Ст. Загора. Завършва местното класно у-ще /1866/. Учител в Трънково, Старозагорско /1867 — 1869/, Ст. Загора /1870/, Ахиево /Бъдеще/, Старозагорско /1871 — 1873/, Г. Оряховица /1874/ и Търново /1875 — 1877/. Участва в подготовката на Старозагорското въст. /1875/. Читалищен деец. След Осв. е съдебен служител и адвокат в Ст. Загора.
☐ НА БАН, ф. 46к, а. е. 18, л. 1; Илиев, Ат. Спомени. С., 1926, с. 162; Каракостов, Ст. БВТ, с. 578; Кънчев, М. Видрица, с. 273, 324, 661.

ЗАФИРОВ, Христо — вж. *Григорий Охридски*

ЗАФИРОВ, Спас /Сотир/
/неизв. — 30 април 1885/
Роден в Пещера в чорбаджийско семейство. Получава образование в Атинския у-т. Учител в гръцки у-ща в Пазарджик /1851/, Пловдив /1853/ и Калофер /1854 — 1860/. Учителства отново в Пловдив /1860 — 1876/ — в класното у-ще преподава френски и гръцки език, а в девическото — аритметика, бълг. език и закон божи. Участва в първия епархийски учителски събор в Пловдив /1870/. Учител по френски език на Иван *Вазов*. Женен за племенница на Георги Ив. *Золотович*. Умира в Пловдив.
Автор на: „Българска гъсла. Издава ся с иждивения на С. Зафирова и Ц. Желева. Цареград, у книгопечатницата на Ц. вестник, 1857“; „Практическо изучение фрацузкий язик по Олендорфовата метода от С. Зафирова. 1862. Идава ся от книжарницата на Хр. Г. Данова и на съдружеството в Пловдив. /Във Вена, у книгопечят. Л. Сомера/“; — 2. издание. „Побългарил С. Зафиров. 1875“; „Книжка за благонъравие от С. Зафиров. Четвърто издание. Браила, 1864“; „Книжка за благонърявие от С. Зафиров [5 изд.?]. Издава книжарницата на Д. В. Манчов. Вена, 1867“; „Катихизис за малки деца. От С. Зафиров. Издава книжарницата на Д. В. Манчов. Вена, 1867“.
☐ Начов, Н. Градиво за историята на калоферските училища. — *Уч. пр.*, 1903, № 1 — 2, 26 — 29; Доросиев, Л. Нашите..., с. 6; Стоянов, М. БВК, 138 — 139; Арнаудов, М. Живот и дейност на Екзарх Йосиф. С., 1965, с. 14; Генчев, Н. Възрож-

денският Пловдив. Пловдив, 1981, с. 309 и сл.

ЗАХАРИ ЗОГРАФ /Захарий Христович Димитров/
/1810 — 14 юни 1853/
От Самоков. Син на зографа Христо *Димитров* и брат на *Димитър Зограф.* Баща на Христо *Зографски.* Учи в килийното у-ще в Самоков и при *Неофит Рилски* /от 1827/, с когото поддържа постоянна преписка 18 години /1835 — 1853/. Учи иконопис при баща си и брат си. Отначало работи с брат си в Рилския м-ир. Живее в Пловдив с малки прекъсвания от 1835 до 1841 г. Запазени са негови икони в църквата „Св. Богородица" в Копривщица /1837 — 1838/. В Копривщица рисува и портрет на Н. Рилски /1838/. В Пловдив изографисва църквите „Св. св. Константин и Елена" и „Св. Неделя" /1836/. Тук се среща с двама френски художници, пътуващи за Цариград, от които получава мостри. От това време /ок. 1838/ е автопортретът му, който се съхранява в НХГ, както и първите стенописи на църквата „Св. Богородица" в Станимака /Асеновград/. От 1839 до 1841 г. изографисва църквата „Св. Георги" в Станимака. През 1840 — 1841 г. изписва църквата „Св. Никола" в Бачковския м-ир, където е композицията „Страшният съд", съдържаща и негов автопортрет. В Бачковския м-ир работи и стенописи за църквата „Св. Архангел Михаил". По това време З. З. прави: „Портрет на Хр. Самоковлиева — Димитрова Зографска" /ок. 1839, НХГ/; „Портрет на момиче" /ок. 1840, НХГ/; етюди на пеперуди и цветя, рисува от натура, включва пейзажи в композициите си. Работи стенописи, портрети и икони на редица манастири: Рилския м-ир /1844/ — ктиторски портрет на Теодор Хр. Дуган; Плачковския м-ир „Св. Илия" /1845/; Долнобешовишкия м-ир „Св. Архангели" /1845/; Троянския м-ир /1847 — 1848/; Преображенския м-ир /1849/; манастира „Св. Троица" при Търново /1851/. Създава автопортрети, рисува евангелски сюжети, апокалиптични сцени, портрети на ктитори, бълг. светци и нац. герои. Работи 17 месеца в Атон, в църквата „Преображение Господне" при бълг. конак в Карея /1852 — 1853/; последните си стенописи рисува във Великата лавра „Св. Атанасий" /1852/. Училищен епитроп в Самоков /1853/, участва в църковните борби и в просветното д-ние.

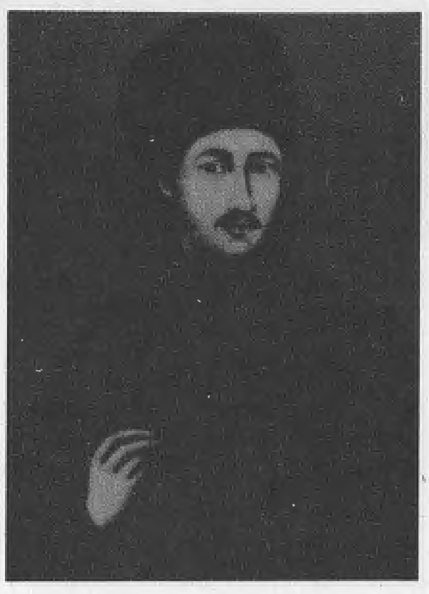
Захари Зограф

☐ НБИВ — БИА, ф. 2, а. е. 349, л. 1; ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 30, л. 76 — 78; Семерджиев, Хр. Самоков и околността му. С., 1913, 227 — 228; Шишманов, Ив. Нови студии из областта на българското възраждане. — *СбБАН*, 21, 1926, с. 94; Филов, Б. Възраждането на българското изкуство. — *БИБ*, 1931, № 2 — 3, 42—47; Василиев, Ас. Стенописи в Светогорския манастир „Лавра" от Захарий Зограф. — *ИИИИ*, 1956, № 1, 33 — 95; Захариев, В. Захарий Христович Зограф, художник — възрожденец. 1810 — 1853. С., 1957; Захариева, В. Самоковската гравьорска школа от XIX век. — *Изкуство*, 1957, №1, 37 — 45; Мавродинов, Н. Изкуството на българското Възраждане. С., 1957, 210 — 225; Цончева, М. Българско възраждане. Живопис и графика. С., 1962, 27 — 32; Василиев, Ас. БВМ, 330 — 394; Юб. в. по случай честването на Захарий Зограф. С., 1970; Москова, Св. За първите стенописи и две непубликувани икони на Захарий Зограф. — *Изкуство*, 1980, № 9, 26 — 33; Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив, 1981, с. 146, 148 — 149, 150 — 153, 363, 444 — 446; Божков, Ат. Българската икона. С., 1984, с. 461, 462 — 464; Гергова, Ив. Образният свят на българските иконостаси XVI — XVIIIв. — *Изкуство*, 1984, № 5, 38 — 39.

ЗАХАРИ ТРЕКЛЯНСКИ
/неизв./
Роден в Трекляно, Кюстендилско. Учител в Радомир през 70-те години на XIX в.
☐ ДА — Перник, ф. 80к, а. е. 1.

ЗАХАРИ
/неизв./
Игумен на Килифаревския м-ир от 1792 до 1801 г.
☐ Загорски, Ив. Манастирите във Великотърновска епархия. С., 1947, с. 40

ЗАХАРИ
/неизв./
Учител в Банско през XIX век.
☐ Кръстев, Д. Банско. С., 1959, с. 124

ЗАХАРИ
/неизв./
Свещеник. През първото десетилетие на XIX век е учител в зографския м-ир. От 1824 г. става учител в Козлук /Драгойново/, Пловдивско.
☐ Димитров, Р. Драгойна. С., 1978, 40 — 41.

ЗАХАРИ
/неизв./
Свещеник и учител в Дългошевци /Замфир/, Ломско, през 1825 г.
☐ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 91.

ЗАХАРИ
/неизв./
Свещеник в Самоков от 30-те до 50-те години на XIX век. Спомоществовател за „Месецослов" на Хр. Сичанниколов /1840/ и за „Търговско ръководство", превел А. П. Гранитски /1858/.

ЗАХАРИ
/неизв./
Свещеник в Криворечна паланка от 30-те до 50-те години на XIX век. Спомоществовател за „Житие св. Григория Омиритскаго", превел Ав. Попстоянов /1852/, и за „Священное и божеств. евангелие", наредил П. Божигробски /1858/.
☐ НБКМ — БИА, II А 5353, л. 2; Македонски, М. Спомени. С., 1925, с. 21.

ЗАХАРИ /хаджи Захари/
/неизв./
Рилски духовник. Учител в Габрово през 1838 — 1839 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 2045, л. 19 — 25; II А 2051, л. 5; Цончев, П.

РОД ЗАХАРИЕВИ

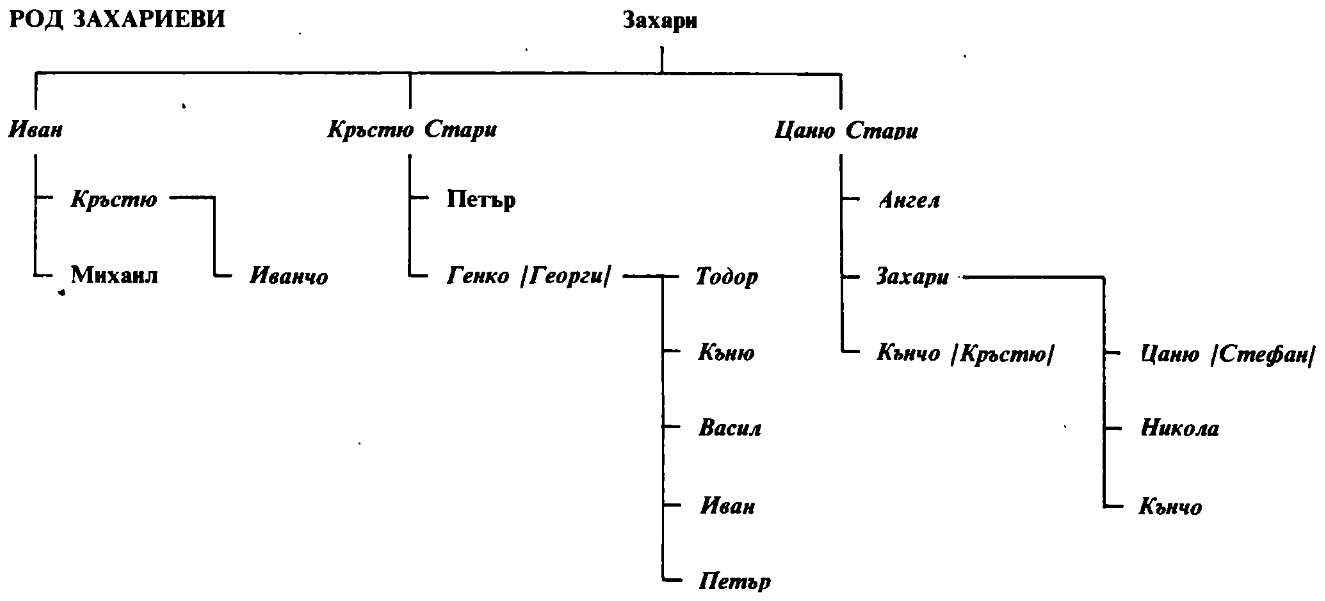

Габрово, с. 354.

ЗАХАРИ
/неизв./
Свещеник в Боженица, Тетевенско, през 1847 г.
☐ НБКМ — БИА, ф. 523, а. е. 2.

ЗАХАРИ
/неизв./
Свещеник в Кюстендил в средата на XIX век. Спомоществовател за „Писменик общополезен“ на Хр. Павлович /1835/.

ЗАХАРИ
/неизв./
Свещеник в Елхово /Милево/, Казанлъшко. Спомоществовател от Казанлък за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.

ЗАХАРИ
/неизв./
Свещеник в Медвен, Котленско, през 60-те години на XIX век.
☐ НБКМ — БИА, II В 10456.

ЗАХАРИ
/неизв./
Архимандрит в Галац през 1860 г. Спомоществовател за „Сочинение Т. Булгарина“, превел П. Каляндджи /1861/.
☐ В. *България*, II, № 70, 20 юли 1860.

ЗАХАРИ
/неизв./
Свещеник в Русе през 1864 г.
☐ НБКМ — БИА, II В 1070.

ЗАХАРИ, Хр.
/неизв./
Свещеник в Гебедже /Белослав/, Варненско, през 1868 г.
☐ В. *Македония*, II, № 36, 3 авг. 1968; ДА — Варна, ф. 79к, оп. 1, а. е. 9, л. 10.

ЗАХАРИ
/неизв./
Свещеник в Караач Софулар /Тръстиково/, Варненско, и Капалии /Климентово/, Варненско, през 1868 — 1869 г.
☐ Ников, П. Българското възраждане..., с. 136.

ЗАХАРИ
/неизв./
Учи в Кюстендил. Учител за кратко време в Извор, Кюстендилско. Ръкоположен за свещеник. През 1870 г. вер. свещенодейства в Горна и Долна Лисна /?/.
☐ НБКМ — БИА, II А 576.

ЗАХАРИ
/неизв./
Учител в Горно Драглище, Разложко, през 1872 г.
☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 117, л. 16.

ЗАХАРИ
/неизв./
Свещеник в Юшенлии /Ботево/, Варненско, през 1873 г.
☐ ДА — Варна, ф. 79к, оп. 1, а. е. 22, л. 6.

ЗАХАРИ
/неизв./
Свещеник. Владишки наместник в Ловеч. Член на епархиалния съвет /1877/.
☐ ОБТИ, т. 2, 303 — 304.

ЗАХАРИЕВ, А.
/неизв./
Дякон. Учи в руска семинария от 1876 г.
☐ Поглубко, К. За да бъдат..., с. 90.

ЗАХАРИЕВ, Ангел Цанюв
/ок. 1818 — неизв./
Роден в Трявна. Син на зографа Цаню *Захариев*. Братята му Захари и Кънчо *Захариеви* също са зографи. Автор на икони в Тича , Котленско /1841 — 1843/. Спомоществовател за „Две советователни слова Плутарха“, превел И. Стоянович /1845/.
☐ Василиев, Ас. БВМ, 77 — 79.

ЗАХАРИЕВ, В. Г. — вж. *Расолков*, Васил

ЗАХАРИЕВ, Васил Генков Кръстев
/15 юли 1842 — 10 март 1897/
Роден в Трявна. Син на Генко *Захариев*. Брат на Иван, Къню, Петър и Тодор *Захариеви*. С брат си Тодор изографисва църквите „Св. Георги“ в Гюнели махле /Любенова махала/, Старозагорско /1879/, „Св. Богородица“ в Трънково, Старозагорско

/1879/. Рисува в Петърница, Плевенско /след 1882/ и в църквата „Св.Параскева“ в Дебнево, Ловешко /1892/.
☐ Василиев, Ас. БВМ, с. 73.

ЗАХАРИЕВ, Генко /Георги/ Кръстев
/ок. 1825 — 1879/
Роден в Трявна. Син на Кръстю— Стари *Захариев*. Баща на тревненските зографи Васил, Иван, Кънью, Петър и Тодор *Захариеви*. Учи в лицей в Букурещ /ок. 1837 — 1845/. Учител в Трявна /1845, 1855 — 1858; 1866 — 1867, след 1868/, в Котел, Стара Загора, Габрово /1859 — 1862; ок. 1867 — 1868/. Заедно с баща си рисува икона в Присовския м-ир /1838/. С брат си Петър К. *Захариев* изографисва църквата „Св. Архангел Михаил “ в Трявна /1842/, рисува икони в църквата „Св. Никола“, в Дряново /1843/. Негови икони има в м-ира „Св. Архангел“ в Дебелец, Търновско. Умира в Трявна.
☐ НБКМ — БИА, ф. 16, а. е. 1, л. 85; ф. 129, а. е. 1, л. 31 — 32; а. е. 159, л. 1; а. е. 156, л. 132 — 133, 166, 173; II А 2049, л. 1; II В 9668; Гъбенски, Хр. Габрово, с. 55; Доросиев, Л. Нашите..., с. 42, 48; Даскалов, Б. Тревненското у-ще..., с. 42; Чолов, П. История на град Дряново. С., 1969, с. 99; Сб. Тревненска художествена школа. С., 1985, с. 255, 263.

ЗАХАРИЕВ, Георги
/неизв./
Килиен учител в Канлии, Добруджа /1865 — 1871/.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 215; Тонев, В. Добруджа, с. 273.

ЗАХАРИЕВ, Димитър
/неизв./
Роден в Горно или Долно Драглище, Разложко. Учител в Мечкул, Горноджумайско /Благоевградско/, и в Разлог /1873/. След Осв. продължава да учителства в Разлог. Заточен /1883/ по обвинение в противодържавна /противотурска/ дейност.
☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 15, л. 38; а. е. 110, л. 20; а. е. 155, л. 11 — 13; Молеров, К. Из културното и обществено минало на Банско. — *Мак. пр.*, 1932, № 4, с. 41.

ЗАХАРИЕВ, Захари Цанюв
/1816 — 1886/
Роден в Трявна. Син на тревненския зограф Цаню — Стари *Захариев*. Братята му Ангел и Кънчо *Захариеви* са зографи. Автор на икони в русенската църква „Св. Георги“, в църквата „Архангел Михаил“ в Трявна /1836/. Заедно с баща си работи в Батошевския девически м-ир край Габрово /1837/, в църквите „Св. Пантелеймон“ във Видин /1842/, „Св. Георги“ в Етрополе /1842/, „Св. Илия“ в Севлиево /1843/, в църквата в Енидже, Хаджиоглупазарджишко /Черна, Толбухинско/, през 1846 г. Автор на икона „Богородица плачеща“ /1847/, която се пази в ХГ — Пловдив, на две икони /1859, 1867/ в Шипково, Ловешко. Рисува в църквата „Св. Георги“ в Трявна /1867/. Заедно със сина си Цаню *Захариев* работи в тутраканската църква „Св. Никола “ /1864/, а със сина си Никола *Захариев* работи в църквата „Св. Парашкева“ в Бараклии /Оризаре/, Бургаско /1869/. Автор на икони в църквата „Св. Параскева“ в Козаревец, Търновско /1876/. С брат си Кънчо прави стенописите в църквата на Дрента. Участва в Апр. въст. Със сина си Цаню рисува и в църквата на м-ира „Св. Богородица“ в Арбанаси /1887/.
☐ Василиев, Ас. БВМ, 66 — 67; Божков, Ат. Тревненска художествена школа. — *Изкуство*, 1981, № 2, 7 — 11; Божков, Ат. Българската икона. С., 1984, 252 — 254, 262, 449, 451, 462; Сб. Тревненска художествена школа. С., 1985, с. 255, 262.

ЗАХАРИЕВ, Иван
/ок. 1790 — 1870/
Роден в Трявна. Братята му Кръстю и Цаню *Захариеви* също са зографи. Баща на Кръстю И. *Захариев*. Автор на икона в църквата „Св. Троица“ в Бели мел, Берковско /1824/. Запазени са две негови икони в частни домове в Трявна.
☐ Василиев, Ас. БВМ, с. 71; Гергова, Ив. Някои неизвестни факти за възрожденската ни живопис от Михайловградски окръг. — *Изкуство*, 1981, № 6, 25.

ЗАХАРИЕВ, Иван Генков
/1846 — 1933/
Роден в Трявна. Син на Генко *Кръстев*. Брат на Васил, Кънью, Петър и Тодор *Захариеви*. Рисува в църквата „Св. Богородица“ в Къкрина, Ловешко. Автор на икони в Мечикчилер, Ескиджумайско /Беломорци, Търговищко/ — 1911 г.
☐ Василиев, Ас. БВМ, с. 73.

ЗАХАРИЕВ, Иванчо Кръстев /Кънчев/
/1 авг. 1844 — 12 авг. 1921/
Роден в Трявна. Син на зографа Кръстю И. *Захариев*. Рисува из селските църкви на Варненско, Провадийско, Свищовско, Търновско, Габровско, Старозагорско и др.
☐ Василиев, Ас. БВМ, 75 — 76.

ЗАХАРИЕВ, Йоаникий
/неизв./
Йеродякон. Ученик в Киевската семинария през 1876 г.
☐ Поглубко, К. За да бъдат..., с. 90; Степанова, Л. Вклад России..., с. 205.

ЗАХАРИЕВ, Коста — вж. *Коев*, Коста

ЗАХАРИЕВ, Коста
/неизв./
Свещеник в Прогорелец /Якимово/, Ломско, през първата пол. на XIX век.
☐ НБКМ — БИА, ф. 512, а. е. 1.

ЗАХАРИЕВ, Кръстю — Стари
/ок. 1785 — 17 дек. 1850/
Тревненски зограф. Брат на Иван и Цаню *Захариеви*. Автор на икона „Богородица върху трон“ /1803/, която се пази в Църковния музей в София, на икони в църквата на Тича, Котленско /1820/, стенописи в Раковишкия м-ир „Св. Троица“ /1825/. Рисува в Казанлък /1826/ и в Присовския м-ир „Св. Архангел Михаил“ /1838/. Автор на ктиторски портрет на хаджи Петко от Чирпан в манастира „Св. Петка Мулдавска“ при Станимака /Асеновград/ от 1840 г. Заедно със синовете си Петър и Генко *Захариеви* прави стенопис в църквата „Св. Архангел“ в Трявна /1842/, а със сина си Генко и с Костадин М. *Витанов* рисува в м-ира „Св. Архангел“ край Дебелец, Търновско. Работи и в Килифаревския м-ир.
☐ ДА — В. Търново, ф. 805к, оп. 1, а. е. 27, л. 65; Василиев, Ас. БВМ, 62 — 67; Соколова, Д. За някои особености на тревненската живопис. — *Изкуство*, 1981, № 8, 38 — 42; Божков, Ат. Българската икона. С., 1984, с. 433; Сб. Тревненска художествена школа. С., 1985, с. 257.

ЗАХАРИЕВ, Кръстю Иванов
/ок. 1810 — неизв./
Роден в Трявна. Син на зографа Иван *Захариев*. Автор на икони в църквата „Св. Атанас“ в Г. Оряховица /1850/ и в тревненската църква „Св. Богородица“ /1854/. Синът му Иванчо *Кънчев* също е образописец.

Стефан Захариев

☐ Василиев, Ас. БВМ, 74 — 75; Божков, Ат. Българската икона. С., 1984, с. 263; Сб. Тревненска художествена школа. С., 1985, с. 257.

ЗАХАРИЕВ Цанюв, Кънчо
/неизв. — 1877/
Син на тревненския зограф Захари *Захариев*. Брат на Никола и Цаню *Захариеви*. Заедно с баща си и брат си Цаню рисува икони в Ени кьой, Добруджа /1866/, в Конгас, Добруджа /ок. 1864 — 1865 /, в Тулча /1866/, в Пърлита, Добруджа. С баща си рисува икони в Липник /Николово/, Русенско /1875/. Участник в Апр. въст.
☐ Василиев, Ас. БВМ, с. 82; Божков, Ат. Тревненската живописна школа. С., 1967, 82; Сб. Тревненска художествена школа. С., 1985, с. 256.

ЗАХРИЕВ, Кънчо /Кръстю/ Цанев
/1820 — неизв./
Син на зографа Цаню — Стари *Захариев*. Братята му Ангел и Захари *Захариеви* също са зографи. Автор на икони в църквата „Рождение Богородично“ в Елена /1864, 1866/.
☐ Василиев, Ас. БВМ, с. 79; Божков, Ат. Тревненска живописна школа. С., 1967, с. 82; Сб. Тревненска художествена школа. С., 1985, с. 257.

ЗАХАРИЕВ, Къню Генков Кръстев
/1840 — 1924/
Роден в Трявна. Син на Генко *Захариев*. Брат на Васил, Иван, Петър и Тодор *Захариеви*. К. З. е учител и свещеник в Трявна /1875/. Автор на икони в Аджар /Свежен/, Карловско, и в църквата „Св. Георги“ в Калъчлари /Асеново/, Търновско.
☐ НБКМ — БИА, ф. 129, а. е. 166, л. 99;II В 10 269; ЦДИА, ф. 740, оп. 1, а. е. 7, л. 9; Василиев, Ас. БВМ, с. 73.

ЗАХАРИЕВ, Никола Захариев Цанюв
/ок. 1842 — 1877/
Роден в Трявна. Брат на Кънчо и Цаню *Захариеви*. Заедно с баща си Захари *Захариев* рисува икони в църквата „Св. Парашкева“ в Бараклии /Оризаре/, Бургаско /1869/. Работи и с брат си Цаню из Добруджа.
☐ Василиев, Ас. БВМ, с. 81; Сб. Тревненска художествена школа. С., 1985, с. 257.

ЗАХАРИЕВ, Петър Генков Кръстев
/неизв./
От Трявна. Син на тревненския зограф и учител Генко *Захариев*. Работи с баща си и с братята си Васил, Иван, Къню и Тодор *Захариеви*.
☐ НБКМ — БИА, II А 1987; Василиев, Ас. БВМ, с. 73; Чолов, П. История на град Дряново. С., 1969, с. 99.

ЗАХАРИЕВ, Петър Кръстев
/неизв./
Син на тревненския зограф Кръстю — Стари *Захариев*. Брат му Генко *Захариев* е зограф и свещеник. П. З. рисува иконите в църквата „Св. Богородица“ в Килифарево, Търновско, през 1836—1837 г. Автор на икони в старата килифаревска църква. Заедно с баща си изписва м-ира „Света Петка Мулдавска“ край Станимака /Асеновград/ през 1840 г. Работи заедно с брат си Генко в църквата „Свето Възнесение“ в Митровци, Берковско /1843/, и в църквата „Св. Никола“ в Дряново /1843/. Автор на икони в църквите „Св. Йоан Предтеча“ в Брацигово и „Св. Димитър“ в Пещера. Приема свещенически сан.
☐ Василиев, Ас. БВМ, 68 — 71; Божков, Ат. Българската икона. С., 1984, с.252, 262, 301 — 302; Сб. Тревненска художествена школа. С., 1985, с. 257, 263.

„Географико-историко-статистическо описание на Татарпазарджишката кааза“ /1870/ — Ст. Захариев

ЗАХАРИЕВ, Ради
/неизв./
Роден в Калараш. Свещеник в Буджак от 1864 до 1884 г.
☐ ЦДИА, ф. 1318, оп. 1, а. е. 4936, л. 7.

ЗАХАРИЕВ Секулов, Стефан
/ок. 1810 — 13 април 1871/
Роден в Пазарджик в семейството на кожухаря Захарий Секулов. Учи в Пловдив. Занимава се с търговия. Известно време е ковчежник в Пазарджик. Назначен за владишки наместник на Пловдивския митрополит в Пазарджик /до 1859/ и предс. на църковната община. Учител в Пазарджик след 1859 г. Повежда борба срещу елинизаторския дух в училищата, активно участва в църковнонац. д-ние, инициатор за създаване на ч-ще „Виделина“ /1862/ и на женско ученолюбиво д-во /1870/. Временен дописник на в. „Турция“ /1864/, в. „Время“ /1866/, в. „Гайда“ /1866/, в. „Македония“ /1867 — 1868/, сп. „Читалище“ /1871/. Библиотекар на ч-щето в Пазарджик /1858 — 1871/. Преводач и автор на: „Невянка, болярска дъщеря. Приказка /прекроена [по „Наталья, боярская дочь“ от Н. Карамзин] от г-н Стефана Захариева из Татар Пазарджик, а поправена от П. Р. Славейков/. Цариград, в книгопечатницата на Македония,

1867“; — [2. изд.] „Невянка, болярска дъщеря. Приказка от Стефан Захариев. Издал П. Р. Славейков. Цариград, 1872“; [Превел]“Святий Димитрий Солунский и македонските славени с българите. Издадено от П. Р. Славейков [с езикови поправки и допълнения]. Цариград, в печатницата на „Македония“, 1868“; „Географико-историко-статистическо описание на Татарпазарджишката кааза с една харта и таблица на различни стари памятници. Съченина от Стефан Захариев, т. пазарджиченин. Виена, печятница на Л. Сомер и сие, 1870“.
☐ НБКМ — БИА, ф. 22, а. е. 382, л. 1; II А 1171; в. *Македония*, V, № 19, 10 май 1871; Захариев, Ст. Животопис на Стефана Захариева от гр. Татарпазарджик. — *Уч. пр.*, 1900, № 7 — 8, 658 — 668; Чолаков, Р. Стефан Захариев. — *Развитие*, 1919, № 11 — 12, 340 — 342; Батаклиев, Ив. Татар Пазарджик, 223 — 229; Стоянов, М. БВК, с. 139; Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив, 1981, с. 204, 227, 229, 254 — 255, 360.

ЗАХАРИЕВ, Тодор Генков Кръстев
/1854 — 1922/
Роден в Трявна. Син на Генко *Захариев*. Брат на Васил, Иван, Къню и Петър *Захариеви*. Т. З. е автор на икони в цървите „Св. Параскева“ в Ревиш /Благоево/, Търновско, „Св. Георги“ в Гюнели махле /Любенова махла/, Старозагорско, „Св. Богородица“ в Трънково, Старозагорско /1879/, църквите в Абланица, Ловешко, Янък балабанлии /Аспарухово/, Бургаско, Дупините /Николаево/, Габровско, Кесарево, Търновско, Караджалии /Сърнево/, Старозагорско, Петърница, Плевенско.
☐ Василиев, Ас. БВМ, 73 — 74; Божков, Ат. Българската икона. С., 1984, с. 253; Сб. Тревненска художествена школа. С., 1985, с. 258, 264.

ЗАХАРИЕВ, Христо Стефанов
/1851 — неизв./
Роден в Пазарджик. Син на Стефан *Захариев*. Учител в родния си град /1870 — 1873/, в Солун /1873 — 1874/, Киречкьой, Солунско /1874 — 1875/, Лозенград /1875/, Дерекьой /Речка/, Бургаско /1876 — 1877/. Участва в църковно-нац. борби и в Старозагорското въст./1875/. Временен сътрудник на в. „Право „ /1873/, в. „Век“ /1874/, в. „Напредък“ /1875, 1877/.
☐ ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 153, л. 227; а. е. 180, л. 154; НБИВ — БИА, ф. 3, а. е. 142, л. 1 — 2; а. е. 145, л. 1 — 2; а. е. 221 л. 1 — 2; а. е. 223, л. 1 — 2; а. е. 228, л. 1 — 2; а. е. 229, л. 1 — 2; Батаклиев, Ив. Татар Пазарджик, с. 253; Апостоловски, Ив. Отваряне на първото българско училище в село Киречкьой, Солунско. — *Мак. пр.*, 1929, № 3, 77 — 82; Снегаров, Ив. Солун и българската духовна култура. С., 1937, с. 112, 124; Аянов, Г. Малко Търново. Бургас, 1939, с. 272, 330 — 331; Стоянов, М. БВК, с. 139; Дойчев, Л. Учители, участници в Старозагорското въстание. — *Семейство и училище*, 1975, № 9, с. 23.

ЗАХАРИЕВ, Цаню — Стари
/ок. 1792 — 1886/
Роден в Трявна. Братята му Иван и Кръстю *Захариеви* са зографи. Баща на зографите Ангел, Захари и Кръстю *Захариеви*. Автор на икона „Богородица Плачеща“ /1824/, която се пази в музея на Троянския м-ир, икони в църквите „Св. Троица“ в Бели мел, Берковско /1824/, „Въведение Богородично“ в Чирпан /1834/, „Св. Възнесение“ в Ловеч /1834/. Изработва иконостасните икони в църквата „Св. Архангели“ в Арбанаси /1836/. Заедно със сина си Захари рисува икона в Батошевския девически м-ир „Успение Богородично“ /1837/. Един от основателите на ч-щето в Трявна /1847/.
☐ Василиев, Ас. БВМ, с. 71; Божков, Ат. Българската икона. С., 1984, с. 156, 252, 262, 382; Сб. Тревненска художествена школа. С., 1985, с. 258.

ЗАХАРИЕВ Цанюв, Цаню /Стефан/
/1840 — 9 ноемв. 1902/
Роден в Трявна. Син на зографа Захари *Захариев*. Братята му Кънчо и Никола *Захариеви* също са зографи. Заедно с баща си рисува икони в църквите „Св. Никола“ в Разград /1863/, „Св. Никола“ в Тутракан /1864/, „Св. Атанас“ в Лясковец /1864/, в Добруджа — Бабадаг, Конгас и Касапкьой /1864 — 1865/. Автор на икони в църквите „Св. Богородица“ в Габрово /1867/, в Сърна бей /Борисово/, Русенско /1868/, в Лесичери, Търновско /1875/, в Тетово, Русенско /1875/. Работи още в църквите „Св. Архангели“ в Арбанаси, „Св. Георги“ в Русе, в Силистра и др. Предс. на РК в Трявна. Участва в Апр. въст. начело на тревненската въстаническа чета. След Осв. рисува икони в църквата „Св. Богородица“ в Троян /1880/, в параклиса „Св. Теодоси Търновски“ в Килифаревския м-ир /1880/, в църквите на Кацелово, Русенско /1883/, Две могили, Русенско /1887/, в „Св. Параскева“ в Казъл Мурад /Благоево/, Разградско /1889/. Оставя спомени: „Записки на Цаню Захариев по тревненското въстание“. Умира в Трявна.
☐ Василиев, Ас. БВМ, 79 — 80; Божков, Ат. Тревненска живописна школа. С., 1967, 82 — 89; Божков, Ат. Българската икона. С., 1984, с. 263; Сб. Тревненска художествена школа. С., 1985, с. 258, 264.

ЗАХАРИЕВ, Цветко
/неизв./
От Горно Драглище, Разложко. Учител в Сърбиново /Брежани/, Разложко /1867 — 1874/.
☐ ДА — Благоевград, ф. 49к, оп. 1, а. е. 4, л. 58; а. е. 5, л. 35 — 36; а. е. 6, л. 35 — 36.

ЗАХАРИЕВА, Мария Стефанова
/неизв./
Родена в Пазарджик. Преди 1877 г. е ученичка в Одеската гимназия. Завръща се в Б-я по здравословни причини.
☐ Степанова, Л. Вклад России..., с. 209.

ЗАХАРИЕВА, Н.
/неизв./
Учителка в Плевен преди Осв.
☐ Трифонов, Ю. Плевен, с. 150.

ЗАХАРИЕВА, Олга — вж. *Круша*, Олга

ЗАХАРИЙ
/неизв./
Роден в Галатища, Солунско. Йеромонах. Брат на зографите йеромонах *Венеамин* и йеромонах *Макарий*. Учи живопис при зографа *Макарий* в Светогорски манастир. З. работи заедно с братята си върху стенописите на Хилендарския /1803 — 1804, 1847/ и Иверския м-ир /1815/.
☐ Василиев, Ас. БВМ, с. 536; Божков, Ат. Българската икона. С., 1984, с. 189.

ЗАХМАНСКИ, Георги
/ок. 1828 — 1876/
Роден в Дере кьой /в Родопите/. Учителства в Чепеларе, Смолянско

/1845 — 1846/. Емигрира в Румъния. Живее във Фокшан и работи като пощенски чиновник. Депутат в румънския парламент /1875/.
□ Дечов, В. Миналото на Чепеларе. С., 1978, 192 — 194; Трайков, В., Н. Жечев. Българската емиграция в Румъния, с. 290.

ЗАХОВ, Димитър
/неизв./
От Банско. Свещеник в селото ок. 1838 г. Учител в Банско /след 1838/ и в Якоруда, Разложко.
□ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 13, л. 14; а. е. 16, л. 11 — 18, 27; а. е. 109, л. 7 — 9; Кръстев, Д. Банско. Биография на един град. С., 1959, с. 124.

ЗАХОВ, Иван
/неизв./
Свещеник в Банско. Спомоществовател за „Наручна священ. книга", превели З. Петров и Й. Наумов /1874/.

ЗАХОВСКИ, Христофор /Димитър/
/неизв./
От Самоков. Завършва Одеската семинария /1861 — 1867/. Учител в бълг. колонии в Таврическа губерния. През 1869 г. се записва в Харковския у-т, но се прехвърля в Московския — първоначално в Юридическия ф-т /1870/, а след това в Лазаревския и-т за източни езици в Москва /1871 — 1875/. След завършването на образованието си е учител в Котел и Русе, където през лятото на 1877 г. е арестуван за рев. дейност и изпратен на заточение в Диарбекир. Успява да избяга и през есента на с. г. е в Букурещ.
□ НБКМ — БИА, ф. 22, а. е. 539, л. 22; II В 9285, л. 105 — 106; НА БАН, ф. 59, а. е. 464а, л. 1 — 18; ЦГАОР, ф. 1750, оп. 1, ед. хр. 235, л. 7, 8, 17, 30; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 30; Из архивата на Найден Геров. Т. 1. С., 1911, 604 — 607.

ЗГУРЕВСКИ, Илия Ат.
/неизв./
Учител в Малево, Станимашко /Асеновградско/, от 1873 до 1875 г.
□ Примовски, А. Бит и култура на родопските българи. — *СбНУ*, 54, 1973, с. 131.

ЗДРАВЕВ /ЗДРАВЕВСКИ/, Илия
/неизв./
Завършва гръцко у-ще в Кожани /дн. в СФРЮ/. Учител в Прилеп /1866, 1877 — 1881/. Библиотекар на прилепското ч-ще /от 1868/.
□ В. *Време*, II, № 16, 20 ноем. 1866; Еничерев, Н. Възпоминания и бележки. С., 1906, с. 105; Трайчев, Г. Прилеп, с. 119; Чилингиров, Ст. БЧ, с. 388.

ЗДРАВКО
/неизв./
Свещеник в Брезник в края на XVIII и първите десетилетия на XIX век.
□ Асенов, П. Брезник. С., 1969, 72 — 76; Писахме да се знае, с. 148.

ЗДРАВКОВ, Никола
/неизв./
Свещеник в Туден, Софийско. Спомоществовател за „Извод от физика" на Н. Геров /1849/.

ЗДРАВКОВ, Никола
/неизв./
Свещеник в Дупница /Станке Димитров/ ок. 1870 г.
□ Лазарков, Н. Спомени из робското минало на град Дупница и селата му. Дупница, 1924, с. 26.

ЗЕЛЕНОГОРОВ, Георги Иванов
/неизв./
Роден в Ракита, Плевенско. Завършва Габровското класно у-ще. Учителства в Тетевен /1872 — 1873/.
□ Георгиев, Хр. Учебното дело в Тетевен до Освобождението. — *Уч. пр*, VI, 1901, Неофициален отдел, с. 460; Койчев, М. Просветата в Тетевен преди Освобождението. — В: Ловеч и Ловчанско. Кн. 6. С., 1934, с. 86.

ЗЕХИРЕВ, Андрей В.
/неизв./
Завършва Педагогическо у-ще в Кенигрец, Чехия, през 1876 г., издържан от Маринчо Бенли и ДД.
□ НБКМ — БИА, ф. 14, а. е. 2120, л. 2; II В 9284, л. 20; НА БАН, ф. 34к, а. е. 736, л. 1 — 17.

ЗИМБИЛЕВ, Георги Иванов
/1820 — 1880/
От Либяхово, Неврокопско /Илинден, Гоцеделчевско/. Завършва гръцко у-ще в Сяр. Учител в Просечен, Драмско /1851 — 1855; 1866 — 1868/, Кюп кьой, Зъхненско /1855 — 1856/, Либяхово /1856 — 1857; 1872 — 1876/, Гайтаниново, Неврокопско /Гоцеделчевско/, от 1857 до 1859 г. и Горно Броди, Серско /1868 — 1875/. Водач на местните екзархисти. След Апр. въст. избягва в Цариград и учителства в Екзархийското у-ще.
□ НБИВ — БИА, ф. 3, а. е. 243, л. 1; а. е. 245, л. 1 — 2; а. е. 246, л. 1 — 2; а. е. 252, л. 1; а. е. 253, л. 1; сп. *Светлина*, 1894, № 9 — 10, с. 158; Баджаров, Г. Горно Броди. С., 1929, 34 — 35; Даскалов, А. Из миналото на Неврокопско и близките му покрайнини. — *Мак. пр.*, 1931 — 1932, № 1, с. 93; Документи за Българското възраждане от архива на Стефан И. Веркович. 1860 — 1893. С., 1969, 21 — 22.

ЗИМОВ, Стоян
/неизв./
Роден в Долно Чамурлии, Добруджа. Учител в селото /1866 — 1867; 1868 — 1869/.
□ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 174; Тонев, В. Добруджа, с. 278.

ЗИНОВИ
/неизв./
Зограф. Рисува стенописите в църквата в Пенкьовци, Трънско, през 1867 г.
□ Василиев, Ас. БВМ, с. 307.

ЗИНОВИЯ
/неизв./
Учителка в класното девическо у-ще в Габрово от 1870 до 1874 г.
□ ЦДИА, ф. 1267, оп. 1, а.е. 1, л. 1.

ЗЛАТАНОВ, Апостол
/неизв./
Учител в Щип от 1857 до 1861 г.
□ Иванов, Й. Северна Македония. С., 1906, с. 360; Завоев, П. Град Щип. — *Мак. пр.*, 1927, № 3, с. 52.

ЗЛАТАНОВ, Димитър /Градоборчето/
/нач. на XIX век — неизв./
Роден в Градобор, Солунско. Получава гръцко образование, свещеник, музикален деец от Рилската певческа школа. Заминава за Солун, където полага изпит и става гл. певец в катедралната църква. Прочут за времето си църковен певец в Македония и Мала Азия, наричан „Димитрото вулгараки". Автор на църковни песнопения, чиито преводи покъсно се изпълняват от неговите ученици на бълг. език.
□ Динев, П. Музикални материали от възрожденската епоха. — *Бълг. музика*, 1962, № 9, с. 34; Витанова, Л., Г. Гайтанджиев. Музикалното възпитание в българското училище. С., 1975, с. 35.

ЗЛАТАНОВ, Ив. Т.

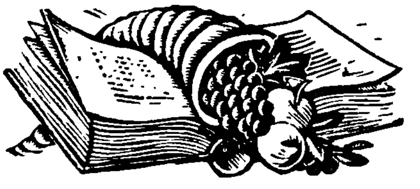

/неизв./
Учител. Спомоществовател от Русе за „Нещастна фамилия“ на В. Друмев /1873/.

ЗЛАТАНОВ, Манол
/ок. 1846 — неизв./
Роден в Пирдоп. Учи в Одеската семинария /1861 — 1864/. Учител в Пирдоп /1864 — 1867/. От 1869 г. е търговец и настоятел на ч-щето в Пирдоп. След Осв. е предс. на Златишкия окръжен съд. Депутат в УС.
☐ ЦГИА — Л., ф. 733, оп. 147, д. 15, л. 121 — 122; Чилингиров, Ст. БЧ, с. 364; Стоянов, М. Пирдоп в миналото и сега. С., 1943, с. 164; ОБТИ, т. 3, с. 504; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 99.

ЗЛАТАНОВ, Павел Грозданов
/неизв. — 1857/
Роден в Щип. Учи в Кюстендил. Учител в родния си град /1841 — 1857/. Умира в Щип.
☐ Иванов, Й. Северна Македония. С., 1906, с. 360; Стоилов, А. Български книжовници от Македония. 1. С., 1922, с. 77; Завоев, П. Щип, с. 69; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 81.

ЗЛАТАРЕВ, Х.
/неизв./
Роден в Силистра. През 1860 г. завършва с награда френския католически колеж в Бебек, Цариград.
☐ В. *България*, II, № 70 , 20 юли 1860; Генчев, Н. Франция..., с. 252.

ЗЛАТАРЕВА Илиева, Елена
/ок. 1823 — неизв./
Родена в Търново в семейството на златар. Образование получава в гръцко у-ще в родния си град и в Шумен при Сава *Филаретов* и Сава *Доброплодни*. Частна учителка и преподавателка в девическото у-ще в Шумен /1850 — 1857; 1866 — 1870/, Ески Джумая /Търговище/ през 1860 г. и в Жеравна /1870 — 1872/. През 1888 г. вече пенсионерка, живее във Варна.
☐ НБКМ — БИА, II А 2139; Автобиография на Елена Златарева Илиева. — *Светлина*, 1898, № 7, 11 — 13; Доросиев, Л. Нашите..., с. 98, 113; Жечев, Н. За просветното дело в Шумен и Шуменско през Възраждането. — *ИДА*, 32, 1976, с. 122; Паскалева, В. Българката..., с. 62.

ЗЛАТАРОВ, Георги
/неизв./
Роден в Хасково /според други източници в Търново/. През 1869 г. завършва Медицинското у-ще в Букурещ и е назначен за интернист в болницата „Филантропия“. Завършва и Факултета по медицина, като защитава докторат /1874 — 1875/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 388, а. е. 1, л. 1; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 152.

ЗЛАТАРОВ, Димитър К.
/неизв./
Учител във Видин /1870 — 1876/. Секретар на ч-ще „Цвят“ в града /1870/.
☐ НБКМ — БИА, II А 1717, II А1818, II А 7669; Дякович, В. Материали по учебното дело във Видин 1873 — 1876. — *Уч. пр.*, 1908, № 9, с. 840.

ЗЛАТАРОВ, Иван
/неизв./
Учи в бълг. у-ще във Вланга, Цариград, издържан от БББ „Просвещение“. Учител в бълг. у-ще в Топ капия в Цариград /1872/. Продължава образованието си в Габрово /есента на 1872/ с материалната помощ на БББ „Просвещение“.
☐ НБИВ — БИА, ф. 3, а. е. 234, л. 1 — 2; Изложение на българското благотворително братство „Просвещение“ в Цариград. Четено в годишното общо събрание на 7/14 октомврия 1873 год. от председателя г-на Д. П. Иванова.

ЗЛАТАРОВ, Иван
/неизв./
Роден в Малко Търново. Учител в Гьок тепе /Звездец/, Малкотърновско, през 1875 г.
☐ Аянов, Г. Малко Търново. Бургас, 1939, с. 278.

ЗЛАТАРОВ /ЗЛАТАРЕВ/, Коста
/неизв./
Роден в Свищов. Учи в Белградската семинария /1868 — 1872/. Учител в Свищов /от 1872/.
☐ Сп. *Училище*, II, № 8, 2 май 1872; Ганчев, Ст. Свищов, с. 121; Тилева, В. Автобиография на Зиновий поп Петров. — *ИБИД*, 31, 1977, с. 346.

ЗЛАТАРОВ, Христо Стойчев /псевд. Менторът/
/25 дек. 1835 — 4 авг. 1900/
Роден в Чирпан. Семейството му се преселва в Хасково. Учителства в Еллер /Стамболово/, Хасковско, три години, след което е помощник в аптеката на Стоян *Чомаков* в Пловдив. Връща се в Хасково и открива своя аптека и книжарница за книги и училищни пособия. Оженва се /1869/ за Теофани — дъщеря на хаджи Иванчо Минчев от Хасково, и става съдружник на тъста си в стопанската му дейност /наред с аптекарството/. Комисионер на търг. компании от Триест, търгува с Милано, Виена, Венеция, Марсилия, Лион и Цариград. Във връзка с работата си посещава Букурещ и Милано, където слуша лекции по право. Един от водачите на бълг. население в Хасковско в църковните и просветните борби; основател на ч-ще „Заря“ в Хасково, подкрепя материално откритото през 1870 г. ч-ще „Братолюбие“ в Харманли. По време на РТОВ е заточен в Ангора /дн. Анкара, Турция/, откъдето се завръща след Осв. Х. З. е кмет на Хасково, народен представител в Областното събрание на Изт. Румелия, общественик и стопански деец. Съдебен и административен служител в Хасково, Сливен, Кюстендил и Севлиево /след 1885/. По време на Стамболовия режим е уволнен и до края на живота си е адвокат в Хасково. Баща на проф. Асен Златаров. Временен сътрудник на в. „Цариградски вестник“ /1859/ и в. „Македония“ /1869/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 281 /Христо Златаров/; Стоянов, М. БВК, с. 140; Колев, В. Христо Ст. Златаров /1835 — 1900/. — В: 120 години образцово народно читалище „Заря“. Хасково, 1978, ч. 4, 4 — 7.

ЗЛАТАРСКИ, Георги Николов
/25 ян. 1854 — 9 авг. 1909/
Роден в Търново. Син на Никола *Златарски*, брат на проф. В. Н. Златарски. Учи в Галатасарайския лицей в Цариград /1870 — 1872/. Участва в театрални представления. Завършва гимназия и естествени науки /специалност геология/ в у-та в Загреб /1880/. Геолог и минералог в М-во на финансите /1880 — 1890/. Доцент /1895 — 1897/, професор и ръководител на катедрата по геология и палеонтология /1897/, ректор на Висшето у-ще в София /1897 — 1898; 1901 — 1902/. Основател на бълг. геологическа наука. Един от основателите и пръв предс. на Бълг. природоизпитателно д-во; дописен член на Геологическото д-во във Виена /1883/; действителен член на Московското д-во на природоизпитателите /1886/; член на Хърватското природоизпитателно д-во в Загреб /1886/; на Френското геологическо д-

Георги Златарски

во /1887/; на Белгийското геологическо, палеонтологическо и хидрологическо д-во /1888/. Дописен член на Югославската академия на науките и изкуствата в Загреб /1890/, на Унгарското геологическо д-во /1891/, на Сръбската академия на науките и изкуствата в Белград /1900/ и др. Дописен /1881/ и редовен /1884/ член на БКД. Библиотекар на Привременния к-т на БКД /1882 — 1884/. Предс. на Клона за природо-, медицински науки на БКД /1898 — 1899/. Автор на ок. 30 научни труда /след 1878/. Награждаван с ордените „Св. Александър" V степен /1886/ и IV степен /1888/, „За гражданска заслуга" IV степен /1892/ и III степен /1896/, с медал „За наука и изкуство" /1882/. Умира в Търново.
До Осв. превежда заедно с Константин *Величков* „Люкреция Борджия. Драма в три действия от Виктор Юго. Преведена от Константин Величков и Георги Николов, ученици в Лицейт. Издава Стефан Г. Златаров. Цариград, в печатницата на в. Македония, 1872".
☐ Начов, Н. Цариград, 151 — 152; Стоянов, М. БВК, с. 140; Славова, Дойнова. Документи..., 204 — 244; 100 години БАН, с. 237.

ЗЛАТАРСКИ, Иван
/1847 — 1882/
Роден в Златарица, Еленско, в семейството на градинар. Учи при Радко *Радославов* в родното си село. Работи като учител в Деде бал /Дединци/, Търновско /1869 — 1871/. Свещеник там. През 1871 г. се връща в Златарица, а през 1872 г. е в Хасанларе /Гецово, дн. кв. на Разград/. В това село става известен под името Златарски. Член на РК в Хасанларе. През 1876 г. е отново в Златарица и се включва активно в работата на РК. Става предс. на църковно-училищното настоятелство. След Осв. подпомага материално много българи, учещи в Б-я и Русия. Продължава да е предс. на църковно-училищното настоятелство.
☐ В. *Ступан*, III, март 1876, № 3; Евтимов, Т. За състоянието на училищата в някои селища на Великотърновски окръг през 1878 — 1879 г. — *ИДА*, 19, 1970, с. 132; Чолаков, Г. Един априлец — свещеник Иван Златарски. — В: Сб. Априлското въстание..., 243 — 249.

ЗЛАТАРСКИ, Константин
/неизв./
Ученик в Галатасарайския лицей в Цариград през 1870 г.
☐ Славова, Дойнова. Документи..., с. 239, 240, 243; Генчев, Н. Франция..., с. 262.

ЗЛАТАРСКИ, Никола Попвасилев
/1823 — 1876/
Роден в Златарица, Еленско. Баща на Васил и Георги *Златарски*. Учи в родното си село, в Търново и Габрово /до 1839/. Църковен певец, взаимен, а по-късно и класен учител в Търново /ок. 1842 — 1876/. Секретар на търновската градска община /от 1858/ и член на митрополитския съвет. За кратко време е ковчежник /касиер/ в беледието /официалното кметство/ в Търново. Участва в борбата за църковна независимост. Читалищен и музикален деец. Умира в Търново.
Редактира „Свиток Богоматере или молитва пресвятия Богородици с прибавление на седмодневни молитви и собеседование грешника с Богородицею. Напечата ся с иждивение от Панча Радова карловца. Букорещ, книгопечатницата Национална, 1862".
☐ НБКМ — БИА, ф. 783 /Никола Златарски/; Юб. кн. на Търновската народна мъжка гимназия „Св. Кирил" по случай 50 годишнината от основаването ѝ и 75 год. от откриване на класното училище в гр. В. Търново. С., 1933, 37 — 38; Чакъров, Ст. Златарица. — В: Еленски сб. С., 1968, 144 — 145; Стоянов, М. БВК, 139 — 140.

Никола Златарски

ЗЛАТЕВ, Ангел /Македонеца/
/неизв./
Роден в Косовча /Косово/, Шуменско. Учител в Еникьой /Дългопол/, Варненско /1876 — 1882/.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 217; Тонев, В. Бележки..., ч. 2, с. 79.

ЗЛАТЕВ, Василий
/неизв./
Свещеник в колония Комрат, Бесарабия. Спомоществовател за „Сочинение Т. Булгарина", превел П. Калянджи /1861/.

ЗЛАТЕВ, Михаил
/неизв./
Свещеник в Беброво, Еленско, от 40-те до 70-те години на XIX век. През 70-те години е архиерейски наместник и предс. на нахийския смесен съвет.
☐ НБКМ — БИА, II А 1361; ЦДИА, ф. 405, оп. 1, а. е. 3, л. 2.

ЗЛАТЕВ, Павел С.
/неизв./
От Русе. Завършва Галатасарайския лицей в Цариград. Следва медицина във Франция. Учител по френски език в Криворечна паланка през 70-те години на XIX век. От 1876 г. е учител в Тулча.
☐ НБКМ — БИА, II А 1839; II А 1877; ЦДИА, ф. 1318, оп. 1, а. е.

4933, л. 1; ДА — Русе, ф. 43к, оп. 1, а.е. 34, л. 133 — 138; Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 75, 250; Чилингиров, Ст. БЧ, с. 306.

ЗЛАТЕВ, Симеон С.
/неизв./
Роден в Русе. Член на новосъздадената в Русе бълг. община. Деен участник в църковно-нац. борби, заради което е заточен в Сивас, Мала Азия /1862/. През 1869 г. заминава за Табор, Чехия, и постъпва в земеделското у-ще. Продължава в Прага /1871 — 1872/ на собствени разноски. Връща се в Б-я и през 1875 г. е секретар на търг. къща на Хаджи Танас /Атанас/ Петкович. Награден с орден „Св. Станислав" III степен /1880/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 331, а. е. 1 , л. 1, 2, 4; а. е. 2, л. 1; Орловски, Ст. Из историята на учебното дело в Русе до Освобождението. — *Уч. пр.*, 1906, № 11, с. 1071; Илиев, Ат. Спомени. С., 1926, с. 70, 97, 111; Попов, Н. Описание на Русчук за време от 1860 — 1879 г. Русе, 1928, с. 34; Обретенов, Н. Спомени..., с. 71, 84, 118.

ЗЛАТЕВ, Стефан Цветков
/неизв./
Роден в Троян. През 1867 г. завършва Херсонската семинария и следва две години в Новорусийския у-т в Одеса /до 1870/. Учител в родния си град и в Ловеч /1874/, където е и член на епархиалния учителски съвет. Участва в РТОВ. Спомоществовател за „История българска" на Г. Кръстевич /1869/.
☐ Сп. *Ръководител на основното учение*, I, № 22, 15 ноем. 1873; в. *Източно време*, I, № 34, 5 окт. 1874; Из архивата на Н. Геров. Т. 1. С., 1911, с. 515, 608; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 147; Гечев, М. Народните учители в Освободителната война. — *Нар. просвета*, 1977, № 11, 83 — 100; Степанова, Л. Вклад России..., с. 144, 146, 205.

ЗЛАТЕВ, Тодор
/неизв./
Свещеник в колония Чадър Лунга /дн. в СССР/ през 1847 г.
☐ Радкова, Р. Нови данни..., с. 123.

ЗЛАТЕВ /ЗЛАТЕВИЧ, ЗЛАТИЕВ/, Христо /Христофор, Христаки/ Михайлов
/неизв./
Роден в Равна, Провадийско. Учи в гръцко у-ще в Букурещ. Завършва гимназия в Атина и следва у-та в Пиза, Италия. Учител в Шумен /1848 — 1852/ и Анхиало /Поморие/ през 1853 г. Заедно със Сава *Доброплодни* преустройва Шуменското класно у-ще. Има заслуга за създаването на първото бълг. у-ще във Варна. По време на Кримската война /1853 — 1856/ емигрира в Румъния и се установява в Александрия. Преподава в местното у-ще древни езици, френски, немски, румънски и бълг. език /1853 — 1877/. Временен дописник на в. „Цариградски вестник" /1850 — 1851/. Автор и преводач на: „Опитна численица. За употребление на тях, които ся учат на най-долните чинове на еленските училища. От Х. Вафа. Издание трето, нарастено и поуправено на 1846. А нине же перво преведена на българославянский язик от списателиев ученик Х. Златевич Михаила, учителя на Шумен с истата цена за учениците, които свършват заемното учение и постъпват на най-долний чин на славянското училище. Довърши превода в Шумен на 10 декември 1850. Издание перво [Цариград]. Типографията Ц. вестника, 1852"; „Священа история. Част първа вехтаго завета, част втора новий завет. Написа ся от Христа Михаил Златева, а издава ся с пристоянието на Иована Стоянова свищовчанина /книгопродавца и жителя свищовскаго/ родом от с. Мердана в Търновското окружие. В Белград, в правителствената типография, 1854".
☐ НБКМ — БИА, ф. 59 /Христо Златев/; ф. 154, а. е. 8, л. 18 — 19; Стоянов, М. БВК, с. 140; Тонев, В. Към историята..., с. 128; Джумалиев, Г. Приносът на град Шумен за развитието на българската книжнина до Освобождението. — *ИНМ—Коларовград*, 2, 1963, с. 93; Червенков, Н. Из кореспонденцията на българския просветител Христо Златев с руския консул в Букурещ Н. Гирс. — *Векове*, 1980, № 1, 14 — 21.

ЗЛАТЕВ, Цвятко Иванов
/1852 — 1906/
Роден в Троян в бедно семейство. Учи в родния си град и в Троянския м-ир, откъдето го изпращат да продължи образованието си в Русия. Завършва Одеската семинария /1861 — 1867/ и две години следва в Новорусийския у-т /1867 — 1869/. Стипендиант на ОБН. До 1872 г. живее в Одеса; с. г. се връща в Б-я и заедно със съпругата си Олга *Златева* учителства в Троян. Член на ВРО. След разгрома на Апр. въст. събира помощи за пострадалите. По време на Временното руско управление е преводач на губернатора в Ловеч, по-късно окръжен управител в Плевен и Разград. Напуска тази длъжност и отново учителства в Троян и в гимназията в Севлиево. Поставя началото на обществена библиотека в родния си град.
☐ НБКМ — БИА, ф. 113, а. е. 65, л. 12 — 53; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 30; Илиев, Вл. Град Троян през XIX век. Исторически материали. С., 1933, с. 48; Марковски, М. Спомени и очерки из българското революционно движение 1867 — 1877. С., 1976, 303 — 304.

ЗЛАТЕВА, Олга
/неизв./
Роден в Одеса в семейството на бълг. преселници. Съпруга на Цвятко *Златев*. Учителка в Троян /1872 — ок. 1876/.
☐ Марковски, М. Спомени и очерки из българското революционно движение 1867 — 1877. С., 1976, с 43, 304.

ЗЛАТЕНОВ, Стойко /Стойчо/
/неизв./
Роден в Църварица, Кюстендилско. Учител в Клисура, Горноджумайско /Благоевградско/, от 1873 до 1876 г.
☐ НБКМ — БИА, ф. 49к, оп. 1, а. е. 5, л. 32 — 33, 37 — 38; а. е. 6, л. 18.

ЗЛАТКО
/неизв./
Свещеник в Кремиковския м-ир през 1818 — 1819 г.
☐ Писахме да се знае, с. 136.

ЗЛАТКО
/неизв./
Свещеник в църквата „Св. Спас" в София през 1825 г.
☐ Динеков, П. София, с. 9.

ЗЛАТКО
/неизв./
Свещеник в църквата „Св. Петка Самарджийска" в София през 1826 г.
☐ Динеков, П. София, с. 8.

ЗЛАТКО
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Белоградчик за „Житие св. Григория Омиритского", превел Ав. Попстоянов /1852/.

ЗЛАТКОВ, Иван
/неизв./
Свещеник в Калугерово, Пазарджишко, през 70-те години на XIX век. Член на РК в селото.
☐ Колев, Л. Духовници — участници в национално-освободителните борби на нашия народ. — *ИЦИАИ*, т. 1, 1978, с. 256.

ЗЛАТКОВ, Илия
/неизв./
Роден в Сухи дол, Трънско. Учи в местното килийно у-ще /1820/. Покъсно е ръкоположен за свещеник на родното си село. В нач. на 50-те години организира у-ще в Паля, Трънско.
☐ Стефанов, Е. Селата около изворите на р. Ерма в освободителните от турско робство борби на българите. — В: Сб. Трънският край. С., 1940, с. 117.

ЗЛАТКОВ, Манол
/неизв./
Лекар в турската армия в Самоков. За добра служба през 1833 г. е награден с грамота, която го освобождава от данъци.
☐ Отличие за лекар в миналото. — *Народно здраве*, № 22, 18 окт. 1930.

ЗЛАТКОВ, Петър
/неизв./
Роден вер. в Белоградчик. Учител в родния си град /ок. 60-те години на XIX век/. Обявен от турците за държавен враг и принуден да емигрира. Установява се в Крим и учителства в селата на бълг. преселници там. Умира в Новоцарицино, Бердянски уезд.
☐ Панов, К. Белоградчик /минало и настояще/. Белоградчик, 1939, с. 13.

ЗЛАТКОВ, Петър
/неизв./
Свещеник в Пирот. Спомоществовател за „Извод от физика“ на Н. Геров /1849/.

ЗЛАТКОВ /ПОПЗЛАТКОВ/, Цвятко
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Знеполе за „Житие св. Григория Омиритского“, превел Ав. Попстоянов /1852/.

ЗЛАТОВ, Манол
/неизв./
Учител в Пирдоп. Спомоществовател за „Поучение в св. и вел. четиридесятница“, превел Ф. Велиев /1868/.

ЗЛАТОВ, Н.
/неизв./
Автор на стихотворения, публикувани в „Пълний календар за 1863 г.“ на Р. Блъсков.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 140.

ЗЛАТОВ, П.
/неизв./
Учител в Петокладенци, Никополско, през 1872 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 7751.

ЗЛАТОУСТОВА, Кръстина — вж. *Бацарова-Златоустова*, Кръстина

ЗЛАТЮ
/неизв./
Свещеник в Беброво, Еленско, през 1876 г.
☐ Снегаров, Ив. Нов кодекс на Търновската митрополия. С., 1937, с. 154.

ЗЛАТЮВ, Димитър
/неизв./
Роден в Сливен. През 1870 г. е ученик в Галатасарайския лицей в Цариград.
☐ НБКМ — БИА, II В 10 292.

ЗЛАТЮВ, Павел
/неизв./
Учител по турски език във Велес /до 1876/ и Силистра /1876/.
☐ ДА — Русе, ф. 43к, оп. 1, а. е. 953, л. 114.

ЗМЕЙКОВИЧ /ЗМЕЙКОВ/, Яков Димов
/1840 — 1913/
Роден във Врутук, Гостиварско, в селско семейство. Учи в тетовския м-ир „Св. Атанас Лешочки“ /1853/, в Скопие /1857/ и в Пловдив /1861 — 1864/. Учител в приготвителното у-ще в Пловдив /1864 — 1867/, в Габрово, Ксантийско /1868 — 1870; 1874 — 1880/, Ени кьой, Ксантийско /1870 — 1874/, и Даръ дере /Златоград/ от 1880 до 1896 г. Умира в Даръ дере.
☐ НБКМ — БИА, ф. 283 /Яков Змейкович/; Шишков, С. Животописни материали за бележити родопчани. Учител Яков Димов Змейкович. — *Родопски напредък*, 1903, № 5, 169 — 172; Попсавова, Д. Яков Димов Змейков /1840 — 1913/. — *Родопи*, 1975, № 4, 27 — 28.

ЗМЕЮВ, Иван Петков
/неизв./
Свещеник в Ст. Загора през 40-те години на XIX век. Спомоществовател за „Общое землеописание “, превел К. Фотинов /1843/, и за „Историята на слов. болг. народ“, превел П. Сапунов /1844/.

ЗОГРАФОВ, Стефан А.
/неизв./
От Прилеп. Учител в града от 1872 до 1877 г.
☐ Еничерев, Н. Спомени от моето учителство в Прилеп. — *СбНУ*, 20, 1904, с. 66; Шалдев, Хр. Прилеп, с. 65.

ЗОГРАФОВА, Ана /Ана Александрова-Попниколова; Карастоянова/
/1845 — неизв./
Родена в Ямбол в семейството на художника и учителя *Александри Зограф*. Получава образование в родния си град при Добри *Чинтулов*. А. З. е първата учителка в ямболското девическо у-ще /1862 — 1872/. От 1872 г. е шивачка. По време на РТОВ е мед. сестра в ямболската болница.
☐ Милосърдната сестра. — Юб. в. „Освобождението“ по случай 90 години от освобождението на Ямбол от турско иго, 17 януари 1968; Дачева, В. Из историята на женското движение в Ямболски окръг. 1871 — 1971. Ямбол, 1971, с. 14; Паскалева, В. Българката..., с. 135, 277.

ЗОГРАФСКИ, Алекси
/неизв./
Учител в Сяр /1860/ и Велес /1866/.
☐ В. *Цариградски вестник*, X, № 470, 13 февр. 1860; в. *Време*, I, № 40, 21 май 1866.

ЗОГРАФСКИ, Захарий
/неизв./
Роден в Горноджумайско. Завършва Кишиневската семинария. Учител в София /1873 — 1874/. По-късно живее в Рилския м-ир.
☐ ЦДИА, ф. 111, оп. 1, а. е. 60, л. 1; АНМРМ, а. е. 125; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 31.

ЗОГРАФСКИ, Иван Стоянов
/ок. 1835 — 28 апр. 1900/
От Мирково, Пирдопско. Учи живопис при зографа Давид *Георгиев*, по-късно е негов помощник. Работи в Зографския м-ир в Света гора, в Баня, Пазарджишко, в Панагюрище, в Пловдивско, Пирдопско, Софийско, Сливенско и др. Автор на

Иван Зографски

икони в църквите „Св. Георги“ и „Въведение Богородично“ в Панагюрище, в църквата на Стрелча, Панагюрско, на Смолско, Софийско, в Брацигово /1873/. Прави стенописи в Копривщица, Панагюрище, Стрелча, Карлово, Калофер. Занимава се с художествена украса на къщи — стенописи с битови сцени и орнаменти /Гуговата и Лисевата къща в Панагюрище, къщата на Т. Манев/. Член на РК от основаването му през 1870 г., близък приятел на Георги Бенковски. Участва в подготовката на Апр. въст. — изработва 12 знамена за отделните въст. чети в Панагюрище. След въст. той и жена му Цвета Зографска са арестувани и откарани в Пазарджик, а след това и в Пловдив, но са освободени със застъпничеството на княз А. Н. Церетелев. След Осв. работи като иконописец. Умира в Панагюрище.
□ Василиев, Ас. БВМ, 578 — 580; Зографска, Цв. Какво знам и какво съм претърпяла по време на Българското народно освобождение. — В: Дни на борба горда. Разкази на очевидци. Пловдив, 1976, 124 — 132; Гергов, Ив. Документи за жертвите и щетите по време на Априлското въстание от 1876 г. в Панагюрския край. — *ИДА*, 40, 1980, с. 150.

ЗОГРАФСКИ, Петър
/неизв./
Роден в Пазарджик. Учи в родния си град и в Рилския м-ир при *Неофит Рилски* /до 1868/. Учител в бълг. у-ще във Вланга, Цариград /1874 — 1875/. След Осв. е учител в Пловдив и София. Участва в Съединението /1885/.
□ Говедаров, Ив. Копривщица, 40 — 41; Начов, Н. Цариград, с. 109.

ЗОГРАФСКИ, Стоян — вж. *Калпазанов*, Стоян /Стефан/

ЗОГРАФСКИ, Христо Захариев
/15 дек. 1845 — неизв./
От Самоков. Син на *Захари Зограф*. Учи при Н. *Образописов* /1857/, с когото изографисват Бельовата църква край Самоков, църквата на м-ира при Долни Лозен, Софийско, църквата на метоха „Орлица“. Предс. на ч-щето в Самоков от 1870 г. Член на училищното настоятелство /1871/.
□ В. *Право*, VI, № 13, 24 май 1871; Семерджиев, Хр. Самоков и околността му. С., 1913, с. 229; Василиев, Ас. БВМ, 429 — 430; Божков, Ат. Българската икона. С., 1984, с. 306.

ЗОЕВ, Георги
/неизв./
Килиен учител в Горубляне, Софийско /1850/. Синът му Георги Г. *Зоев* също е учител в селото.
□ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 114.

ЗОЕВ, Георги Георгиев
/неизв./
Роден в Горубляне, Софийско, в семейството на Георги *Зоев*. Учител в Горубляне /ок. 1860/.
□ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 114.

ЗОИРОС ПАША, Александър — вж. *Куртович*, Александър

ЗОЛОТОВ /ИВАНОВ/, Васил Пръвов
/ок. 1855 — 22 юни 1903/
Роден в Калофер. По майчина линия произхожда от видната калоферска фамилия Золотович. Завършва Робърт колеж, Цариград /1875/. Учител в Търново /1875 — 1876/, Габрово, Ст. Загора и София /септ. 1886 — ян. 1900/. Директор на Софийската девическа гимназия /1886 — 1889; 1894 — 1898/. Известно време е чиновник във Върховната сметна палата. Умира в София.
□ НБКМ — БИА, II А 2416; Начов, Н. Цариград, с. 157; Начов, Н. Калофер, с. 389; Уошбърн, Дж. Петдесет..., с. 165.

Васил Золотович

ЗОЛОТОВИЧ, Владислав Димитров
/неизв. — 13 окт. 1911/
Роден в Калофер /според архивни данни — в Цариград/ в семейството на търговеца Димитър Ив. Золотович. Брат на Георги и Любомир *Золотович*. Завършва гимназията в Николаев с руска държавна стипендия. Пансионер при Тодор *Минков*. Продължава образованието си в търговското у-ще в Москва на издръжка на чичо си Георги Ив. *Золотович*. През 1876 г. е слушател в Московския у-т. Получава руско поданство. След Осв. е пом.-губернатор в Русе. По-късно се установява в София и работи в БНБ. Баща на Петър Золотович, оперен певец, и Любомир Золотович, драматичен артист.
□ НБКМ — БИА, ф. 16, а. е. 126, л. 1 — 5, а. е. 264, л. 19 — 20; ф. 22, а. е. 253, л. 2, ф. 29, а. е. 2, л. 21; ЦГВИА, ф. 1750, оп. 1, ед. хр. 316, л. 24 — 25; ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 105; ОБТИ, т. 2, с. 119; Начов, Н. Калофер, с. 387; Степанова, Л. Вклад России..., с. 205.

ЗОЛОТОВИЧ, Георги Димитров
/1855 — 4 ноем. 1927/
Роден в Цариград в семейството на търговеца Димитър Ив. Золотович. Брат на Владислав и Любомир *Зо-*

РОД ЗОЛОТОВИЧ

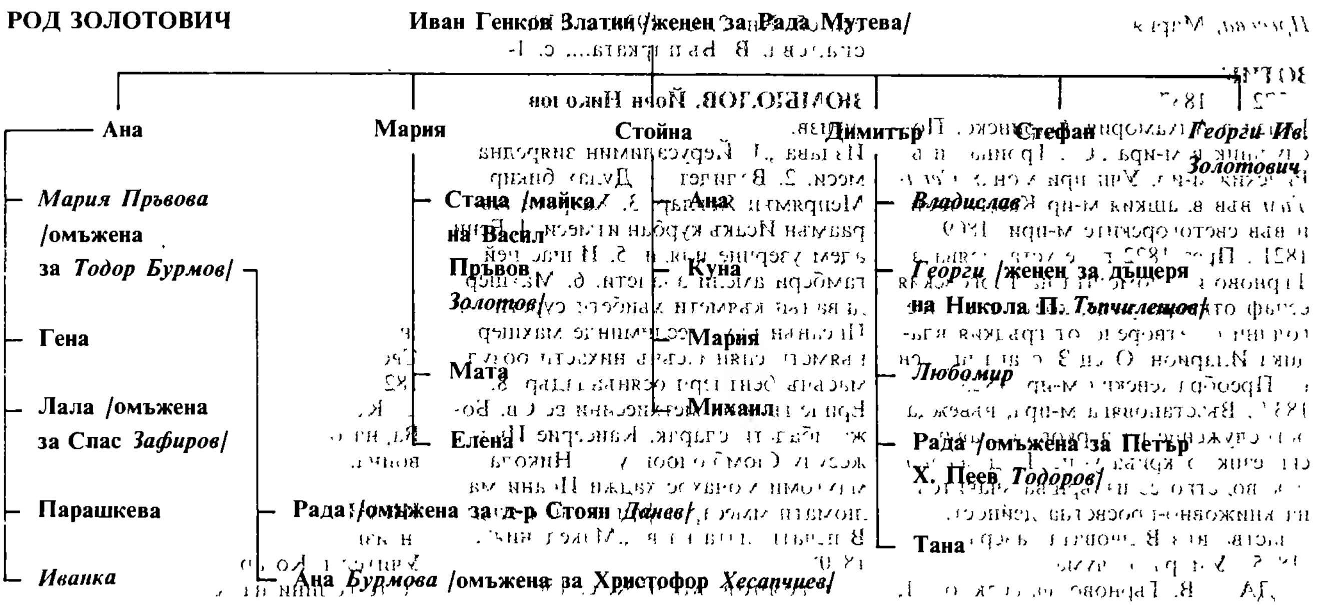
Иван Генков Златин /женен за Рада Мутева/
Ана
Мария Пръвова /омъжена за Тодор Бурмов/
Рада /омъжена за д-р Стоян Данев/
Ана Бурмова /омъжена за Христофор Хесапчиев/
Гена
Лала /омъжена за Спас Зафиров/
Парашкева
Иванка
Мария
Стана /майка на Васил Пръвов Золотов/
Мата
Елена
Стойна
Ана
Куна
Мария
Михаил
Димитър
Владислав
Георги /женен за дъщеря на Никола П. Тъпчилещов/
Любомир
Рада /омъжена за Петър Х. Пеев Тодоров/
Тана
Стефан
Георги Ив. Золотович

лотович. Племенник на Георги Ив. *Золотович*. Първоначално образование получава в бълг. частно у-ще на о. Халки, поддържано от Никола Хр. *Тъпчилещов*. По-късно се оженва за негова дъщеря. Завършва гимназия в Николаев /1868 — 1875/ и медицина в Московския у-т /1875 — 1879/, издържан от чичо си. Като студент по време на СТВ е доброволец в състава на руската санитарна мисия. Член на БЦБО в Букурещ. Сътрудничи на руския периодичен печат /„Одесский вестник“, „Московские ведомости“, „С. Петербургские ведомости“ и др./. Работи известно време при проф. Снегирьов, специалист по хирургия и гинекология. Негови учители са Пирогов, Боткин, Склифасовски. След Осв. живее в София. Военен лекар в Първа пехотна софийска дивизия /1879 — 1894/. Същевременно е лекар във Военното у-ще и инспектор на фелдшерското отделение при у-щето. Директор на Гражданската санитарна дирекция /1894/ и предс. на Седмия мед. съвет /до 1900/. Един от основоположниците на Лекарския съюз в Б-я. Редактор на сп. „Медицински сборник“. Награждаван с ордени и медали „За храброст“ IV степен, „Св. Александър“ III степен, „За гражданска заслуга“ III степен и др. Умира в София.

☐ НБКМ — БИА, ф. 480 /Георги Д. Золотович/, ф. 22, а. е. 2, л. 22; ЦГАОР, ф. 1750, оп. 1, ед. хр. 316, л. 25; Георги Золотович /портрет с биогр. данни/. — *Мед. сб.*, 1898, № 1, 8; Русев, М. Исторически преглед..., с. 62; Начов, Н. Калофер, с. 387; Степанова, Л. Вклад России..., с. 149, 151, 205.

ЗОЛОТОВИЧ, Георги Иванов /1799 — 31 юли 1881/ Роден в Калофер. Ученик на Райно *Попович* в Карлово. Учи в Пловдив и в гимназията в Кидония до 1821. Съученик и приятел на Иван *Селимински*. Писар в търг. кантора на Кондохулос в Цариград. По-късно е в търг. кантора на вуйчовците си Евстати и Стефан Мутеви в Пловдив и Одеса. През 1835 г. се установява в Цариград и започва търговия с жито. Забогатява и щедро подпомага у-ща, църкви, ч-ща, българи, желаещи да продължат образованието си. Активно се включва в борбите за църковна независимост. Член на бълг. община в Цариград. През 1877 г. заминава за Монпелие, Франция, където умира.

☐ Касъров, Л. ЕР, т. 1, с. 634; Начов, Н. Калофер, 382 — 386; Арнаудов, М. Гръцка и българска просвета в началото на XIX век. — *БИБ*, 1928, № 3, с. 165; Арнаудов, М. Дела и завети на бележити българи. С., 1969, с. 172; Арнаудов, М. Творци..., с. 359, 401; ЕБ, т. 2, с. 755; История на образованието и педагогическата мисъл в България. Т. 1. С., 1975, с. 159.

ЗОЛОТОВИЧ, Иванка Иванова /неизв./ От Калофер. Сестрина дъщеря на Георги Ив. *Золотович* и сестра на Мария *Пръвова*. Учи в Цариград. Публикува превод от френски език в сп. „Читалище“ /1870/.

☐ Стоянов, М. БВК, с. 140; Паскалева, В. Българката..., с. 117, 160.

ЗОЛОТОВИЧ, Любомир Димитров /29 ян. 1857 — неизв./ Роден в Цариград. Брат на Владислав и Георги *Золотович*. Учи в бълг. частно у-ще на о. Халки, поддържано от Никола *Тъпчилещов*. Продължава образованието си във френски лицеи и завършва медицина в Монпелие, Франция /1879/. Две години е асистент по детски болести в клиниката на Монпелие. През 1880 г. се завръща в Б-я. Ординатор в Александровската болница, гл. лекар в София /1882 — 1895/; директор на Градската санитарна служба /до 1895/; старши лекар на терапевтично отделение в Александровската болница /1895 — 1900/. Член на Четвъртия — Седмия мед. съвет. Сътрудничи на сп. „Медицински преглед“ и „Медицински сборник“. Дипломатически представител в Париж /1900 — 1908/. Носител на ордените „Св. Александър“ V степен и „Св. Сава“ III степен.

☐ НБКМ — БИА, ф. 16, а. е. 126, л. 3; а. е. 130, л. 6; Любомир Золотович /портрет с биогр. данни/. — *Мед. сб.*, 1898, № 8; Начов, Н. Калофер, 387 — 388.

ЗОЛОТОВИЧ, Мария — вж.

Пръвова, Мария

ЗОТИК
/1772 — 1837/
Роден в Алхамория, Одринско. Послушник в м-ира „Св. Троица“ и в Рилския м-ир. Учи при монах *Серафим* във влашкия м-ир Калдуршан и във светогорските м-ири /1809 — 1821/. През 1822 г. се установява в Търново и с помощта на търговския еснаф открива у-ще, което след две години е затворено от гръцкия владика Иларион. Отец З. става игумен на Преображенския м-ир /1825 — 1837/. Възстановява м-ира, въвежда богослужение на черковно-славянски език, открива у-ще. Под негово ръководство се извършва значителна книжовно-просветна дейност. Участва във Велчовата завера /1835/. Умира от чума.
☐ ДА — В. Търново, ф. 805к, оп. 1, а. е. 27, л. 119; Кисимов, П. Нашите школи преди половин век. — *Бълг. сбирка*, 1898, № 2, 125 — 127; Загорски, Ив. Манастирите във Великотърновска епархия. С., 1947, 11 — 12; Жечев, Н. Велчовата завера. 1935 г. С., 1985, с. 18.

ЗРИНОВ,
Иван Радев
/1853 — 11 май 1928/
Роден в Беброво, Еленско. Учи в родното си село и в Елена. Учител в Нейково, Сливенско, в Добруджа — Конгас, Потур и Бабадаг, и в Г. Оряховица /1876/. Редактор на сп. „Китка“, издавано във Виена /1875/. Емигрира в Румъния и работи в печатницата на Рашко *Блъсков* в Гюргево /1876 — 1877/. Участва в РТОВ. След Осв. е административен служител и учител в Голямо Яларе /Русаля/, Търновско, Ловеч, Габрово, Г. Оряховица. Автор на учебници и преводи.
☐ Иванов, Ю. БПП, с. 562; Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане С., 1917, с. 192; Стоянов, М. БВК, с. 140; Евтимов, Т. За състоянието на училищата в някои селища на Великотърновски окръг през 1878 — 1879 г. — *ИДА*, 19, 1970, с. 187; Драганова, Димитров. Книжовници..., с. 115, 140; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 152.

ЗУРКОВА, Рада
/неизв./
От Елена. Учителка в местното у-ще от 1872 до 1880 г.
☐ Брешов, Ю. Елена като просветно огнище в миналото. — Еленски сб. Кн. 2. С., 1938, с. 118; Паскалева, В. Българката..., с. 140.

ЗЮМБЮЛОВ, Йоан Николов
/неизв./
Издава „1. Йерусалимин зияреднамеси. 2. Валидет — Дулах бикир Меирямън Ясълар. 3. Хазрети Авраамън Исакъ курбан итмеси. 4. Бени адем узерине иляхи. 5. Илиас пейгамбери амели адалети. 6. Махшер диванън къямети хъйбети сурети. 7. Инсанън руху теслиминде махшер къямети сиянмасънъ нихаети бозулмасънъ бентлери оеянъндадър. 8. Ериле гьокюн метхиесини ве Св. Божа ибадети сларак. Каисерие Инджесулу Сюмбюлооглу — Никола махтоми монахос хаджи Иоани малюмати ммесар и фииле таб олунду. В печатницата на в. „Македония“, 1870“.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 156.

ИВАН
/неизв./
Свещеник в Стрелча, Панагюрско, през 1772 г. Учи при *Продан Граматик*.
☐ Попова, П. Из историята на село Стрелча. — В: Панагюрище и Панагюрският край в миналото. 2. С., 1961, с. 202.

ИВАН
/неизв./
Енорийски свещеник в Охрид ок. 1779 г.
☐ Снегаров, Ив. Град Охрид. — *Мак. пр.*, 1928, №1, 119.

ИВАН
/неизв. — 1731/
Свещеник в София в нач. на XVIII век.
☐ Радкова, Р. Българската интелигенция през Възраждането. С., 1986, с. 106.

ИВАН
/неизв./
Свещеник и учител в Кованлъка /Пчелище/, Търновско, от 1800 до 1840 г. Учи при свещеник *Стоян Граматик*.
☐ Станев, Н. Великотърновската котловина, с. 83.

ИВАН
/неизв./
Учител и свещеник във Вълкова Слатина /Доктор Йосифово/, Ломско, през 1802 г.
☐ Апостолов, П. Поява и развитие на читалище „Постоянство“. — В: Сб. Сто години културен живот в град Лом. С., 1961, с. 35.

ИВАН
/неизв./
Свещеник в Енина, Казанлъшко, през 1815 г. Съдейства за откриване на килийно у-ще в селото.
☐ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 76.

ИВАН
/неизв. — 1821/
Свещеник в Бяла, Варненско, до 1821 г.
☐ Кабакчиев, Ст. Спомени за гр. Варна от времето на Кримската война. — *ИВАД*, 3, 1910, с. 31.

ИВАН
/неизв./
Учител в Козарско, Пещерско, през 30-те години на XIX век.
☐ Аджеларов, Д. Огнище на родолюбие и напредък. — *Родопи*, 1980, № 12, с. 35.

ИВАН
/неизв./
Учител и свещеник в Добърско, Разложко, от 1830 до 1840 г.
☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 100, л. 1 — 3.

ИВАН
/неизв./
Учител в Дебелец, Търновско, от 1834 до 1836 г.
☐ Кузманов, Н. Църква и училище. — В: Юб. кн. за с. Дебелец. В. Търново, 1938, с. 132.

ИВАН
/неизв./
Свещеник в Годлево, Разложко, от 1835 г.
☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 98, л. 15 — 25.

ИВАН
/неизв./
Учител и обущар в Копривщица през 1836 г.
☐ Топузов, Ив., Ив. Сарафов. Предосвобожденски дейци за земеделска просвета. С., 1953, с. 154.

ИВАН
/неизв./
Свещеник в църквата „Св. Преображение“ в Свищов през 40-те години на XIX век. Спомоществовател за „Православное учение... Платона“, превел Ил. Стоянов /1844/, и за „Писменница на славянскийа язик“,

наредил Ив. Момчилов /1847/.

ИВАН
/неизв./
Свещеник в Плаково, Търновско, през 40-те и 50-те години на XIX век. Спомоществовател в Търново за „Писменница на славянскийа язик“, наредил Ив. Момчилов /1847/, и в Плаково за „Евангелие поучително“ на Софр. Врачански /1856/.

ИВАН
/неизв./
Учител във Върбовка, Търновско, от 1840 до 1869 г.
□ Йосифов, Й. Историческото село Върбовка. С., 1967, с. 162.

ИВАН
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Берковица за „Служба св. Харалампия“, превел Неофит Рилски /1843/.

ИВАН
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Клисура за „Служба св. Харалампия“, превел Неофит Рилски /1843/.

ИВАН
/неив./
Свещеник и учител в Панагюрище. Спомоществовател за „Служба св. Харалампия“, превел Неофит Рилски /1843/, и за „История на великий Александра македонца“, превел Хр. Василев /1844/.
□ Орловски, Ст. Към историята на панагюрските училища. — Материали из историята на учебното дело в България. С., 1905, 2, с. 59.

ИВАН
/неизв./
Свещеник в Бяла, Русенско. Спомоществовател от Търново за „Общо землеописание“, превел К. Фотинов /1843/, и за „Историята на слов. болг. народ“, превел П. Сапунов /1844/.
□ Коларов, Ив. Бяла. С., 1967, с. 20.

ИВАН
/неизв./
Свещеник вер. в Пазарджик. Спомоществовател за: „Общое землеописание“, превел К. Фотинов /1843/; „Историята на слов. болг. народ“, превел П. Сапунов /1844/; „Писменница на славянскийа язик“, наредил Ив. Момчилов /1847/.

ИВАН
/неизв./
Свещеник във Вълчитрън, Плевенско. Спомоществовател от Плевен за „История на великий Александра македонца“, превел Хр. Василев /1844/.

ИВАН
/неизв./
Свещеник в Сухиндол, Търновско. Спомоществовател за „Православное учение... Платона“, превел Ил. Стоянов /1844/.

ИВАН
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Сливен за „Православное учение... Платона“, превел Ил. Стоянов /1844/.

ИВАН
/неизв./
Учител. Спомоществовател от Лясковец за „Православное учение ... Платона“, превел Ил. Стоянов /1844/.

ИВАН
/неизв./
Свещеник в Поликраище, Търновско. Спомоществовател от Търново за „Православное учение... Платона“, превел Ил. Стоянов /1844/.

ИВАН
/неизв./
Свещеник в църквата „Св. Никола“ в Балчик през 1845 г.
□ Ников, П. Българското възраждане..., с. 31.

ИВАН
/неизв./
Свещеник и учител в Очуша, Софийско, ок. 1845 г.
□ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 101.

ИВАН
/ок. 1810 — неизв./
Роден в Габрово. Учител в Дикили таш /Побит камък/, Разградско, през 1846 — 1847 г.
□ 125 години факел на просвета и борба. Юб. брой. С. Побит камък, 1965.

ИВАН
/неизв./
Свещеник в Горни Богров, Софийско, през 1848 г.
□ Гошев, Ив. Стари записки и надписи. — *ГСУ, БФ*, 16, 1938, с. 31

ИВАН
/неизв./
Учител в Саръюрт, Добруджа, в средата на XIX век.
□ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 198.

ИВАН
/неизв./
Свещеник в Лясковския м-ир през 50-те години на XIX век. През 1856 г. е сред пратениците, които пътуват до Москва във връзка с коронацията на Александър II.
□ Минев, Д. Град Лясковец. Минало, сегашно състояние, дейци. Исторически и стопански приноси. Варна. 1944. с. 64.

ИВАН
/неизв./
Свещеник в Ниш. Спомоществовател от Видин за „Часови благоговейния“, превел Г. Йошев /1850/.

ИВАН
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Копривщица за „Часови благоговейния“, превел Г. Йошев /1850/, и за „Райна княгиня бълг.“, превел Й. Груев /1852/.

ИВАН
/неизв./
Учител в Дипсиз гьол /Езерово/, Хасковско, през 1852 г.
□ В. *Цариградски вестник*, III, № 98, 30 авг. 1852.

ИВАН
/неизв./
Учител в Манастир, Варненско. Спомоществовател от Шумен за „Михал“ на С. Доброплодни /1853/.

ИВАН
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Присово /дн. в СФРЮ/ за „Повест или поучение християнское“, превел П. Давидов /1855/.

ИВАН
/неизв./
Свещеник в Гречи, Добруджа, от 1855 до 1885 г.
□ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 177.

ИВАН
/неизв./

Свещеник. Спомоществовател от Пирот за „Евангелие поучително" на Софр. Врачански /1856/.

ИВАН
/неизв./
Свещеник в Довезенци, Скопско. Спомоществовател от Куманово за „Священное и божеств. евангелие", наредил П. Божигробски /1858/.

ИВАН
/неизв./
Свещеник в Куманово. Спомоществовател за „Священное и божеств. евангелие", наредил П. Божигробски /1858/.

ИВАН
/неизв./
Свещеник в Ново село, Севлиевско, през втората пол. на XIX век. Спомоществовател от Севлиево за „Писма за службата божия", превел И. Владикин /1858/. Участник в Апр. въст.
☐ НБКМ — БИА, ф. 537, а. е. 2, л 29.

ИВАН
/неизв./
Свещеник в Гърлица, Добруджа, през 60-те и 70-те години на XIX век.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 210.

ИВАН
/неизв./
Свещеник в Илиянци /дн. кв. на София/ през 60-те и 70-те години на XIX век.
☐ СГОДА, ф. 1293к, оп. 1, а. е. 200, л. 4; 19; Динеков, П. София, с. 94.

ИВАН
/неизв./
Свещеник в Кратово през 60-те и 70-те години на XIX век. Спомоществовател за „Наручна священ. книга", превели З. Петров и Й. Наумов /1874/.
☐ Стоянов, Кодов, ОСРСНБ, т. 3 с. 144.

ИВАН
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Казанка, Старозагорско, за „Граматика гръко-българска" на Ф. Велисв 1860/.

ИВАН
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Търничане, Казанлъшко, за „Граматика гръко-българска" на Ф. Велиев /1860/.

ИВАН
/неизв./
Роден в Севлиево. Учител в Ченге /Аспарухово/, Варненско, през 1861 — 1862 г.
☐ Тонев, В. Бележки..., ч. 1, с. 95.

ИВАН
/неизв./
Учител в Хасърджик /Щипско/, Провадийско, през 1864 — 1865 г.
☐ Тонев, В. Бележки..., ч. 2, с. 83.

ИВАН
/неизв./
Свещеник в Рила, Дупнишко /Станкедимитровско/, през 1866 г.
☐ АНМРМ. Дневник на изходящите писма за 1866 година, № 35.

ИВАН
/неизв./
Свещеник в Караач /Брестовене/, Разградско, и Казълджилари /Червенци/, Провадийско, през 1868 г.
☐ В. *Македония*, II, № 36, 3 авг. 1868; Ников, П. Българското възраждане..., с. 136, 143.

ИВАН
/неизв./
Свещеник в Кара Бурун /Знаменосец/, Старозагорско. Член на РК в селото. Среща се с В. *Левски* /окт. 1868/.
☐ Димитров, Г. Княжество България. Т. 2. Пловдив, 1896, с. 339.

ИВАН
/неизв./
Свещеник в Хаджиоглу Пазарджик /Толбухин/ през 1868 г.
☐ Ников, П. Българското възраждане..., с. 164.

ИВАН
/неизв./
Учител в Гумендже през 70-те години на XIX век.
☐ Шалдев, Хр. Областта Боймия в Югозападна Македония. — *Мак. пр.*, 1930, № 1, с. 71.

ИВАН
/неизв./
Свещеник в Българене, Ловешко, през 70-те години на XIX век.
☐ Чилингиров, Ст. БЧ, с. 432.

ИВАН
/неизв./
Роден в Саръ гьол, Добруджа. Свещеник в Камана, Добруджа, през 70-те години на XIX век. Умира в селото.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 203.

ИВАН
/неизв./
Свещеник в Долна Кремена, Врачанско, през 70-те години на XIX век. Член на РК.
☐ Спомени за Априлското въстание от 1876 г. С., 1975, с. 25.

ИВАН
/неизв./
Свещеник в Кацелово, Русенско, през 1870 г
☐ ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 1, л. 1.

ИВАН
/неизв./
Свещеник в Новоселци /Елин Пелин , Софийско, през 1870 г.
☐ СГОДА, ф. 1293к, оп. 1, а. е. 200. л. 25.

ИВАН
/неизв./
Свещеник в църквата „Св. Троица" в Севлиево. Член на ученолюбивото братско дружество в града 1870 .
☐ Вълчанов, Х. Севлиево. 1842—1942. Т. 1. С., 1942, с. 183.

ИВАН
/неизв./
Свещеник в Липник /дн. към Николово/, Русенско, през 1870 г.
☐ ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 1.

ИВАН
/неизв./
Учител в Джадъ гьол /Любеново/, Старозагорско, през 1871 г.
☐ Кънчев, М. Видрица, с. 254.

ИВАН
/неизв./
Учител в Сливен ок. 1871 — 1872 г.
☐ Неофит Бозвели, Г. С. Раковски, Добри Чинтулов, Бачо Киро Петров, Васил Друмев, в спомените на съвременниците си. С., 1979, с. 379.

ИВАН
/неизв./
Свещеник в Малешево през 1874 г. Участник в църковно-нац. борби.
☐ В. *Източно време*, I, № 45, 21 дек. 1874.

ИВАН
/неизв./

Свещеник вер. в Негован, Софийско. Спомоществовател от Радомир за „Наручна священ. книга“, превели З. Петров и Й. Наумов /1874/.

ИВАН
/неизв./
Свещеник в Дядово, Пловдивско. Участва в подготовката на Апр. въст.
□ Стоянов, З. Записки ..., с. 190.

ИВАН
/неизв./
Роден в Силистренско. Свещеник в Малък Гаргалък, Добруджа, от 1877 до 1878 г.
□ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 227.

ИВАН /Булата/
неизв./
Учител в Алтимир, Оряховско, през XIX век.
□ Николов, В. Алтимир през вековете. Враца, 1961, с. 22.

ИВАН /Гърбата/
неизв./
Учител в Сопот през 30-те и 40-те години на XIX век. Спомоществовател за „История на великий Александра македонца“, превел Хр. Василев 1844/.

ИВАН /Куция/
/неизв./
Роден в Беброво, Еленско. Учител в Ново село, Русенско, от 1862 до 1864 г.
□ Сто години родно училище 1870 — 1970. Юб. в. Село Ново село, Русенско, 8 ноем. 1970.

ИВАН /хаджи Иван/
/неизв./
Роден в Студено буче, Врачанско. Килиен учител през 1832 г.
□ Дамянов, С. Ломският край, с. 221.

ИВАН МОКЪР
/неизв./
Роден в Павелско, Смолянско. Учител в Яврово, Станимашко /Яворово, Асеновградско/, в средата на XIX век.
□ Хайтов, Н. Село Яврово. С., 1958, с. 66.

ИВАНИКИЙ
/неизв./
Игумен. Спомоществовател в Света гора за „Общое землеописание“, превел К. Фотинов /1843/, и за „Историята на слов. болг. народ“, превел П. Сапунов /1844/.

ИВАНИКИЯ
/неизв./
Игумен на Кучевишкия м-ир. Спомоществовател за „Различна поучителна наставления“ на Й. Кърчовски /1819/.

ИВАНОВ, Алексей
/неизв./
Свещеник в Трявна от 40-те до 60-те години на XIX век. Спомоществовател за: „Историята на слов. болг. народ“, превел П. Сапунов /1844/; „Писменница на славянския език“, наредил Ив. Момчилов /1847/; „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/; „Сочинение Т. Булгарина“, превел П. Каляндджи /1861/.

ИВАНОВ, Анастас — вж. *Блюдаров*, Анастас

ИВАНОВ, Ангел /Севлиевеца/
/1808 — 1880/
Роден в Карареизово, Станимашко /Болярци, Асеновградско/, в заможно семейство. Учи гръцки език и църковно пеене в Бачковския м-ир /1821 — 1824/. През 1824 г. управата на м-ира го изпраща в Богословското у-ще на о. Халки. Следва две години теология в Атинския у-т /1827 — 1830/. Заминава за Йерусалим, където е на служба в руски м-ир. Изучава руски и черковнославянски език. Севлиевски хаджии го довеждат в града си, където става учител и църковен певец /1833 — 1852/. Въвежда славянското църковно пеене. Напуска учителстването и в продължение на 20 години се занимава с търговия на бакалски стоки, а след това и с книжовна дейност. При честите си пътувания до Цариград поддържа връзки с *Иларион Макариополски*, д- р Стоян *Чомаков*, П. Р. *Славейков*, Гаврил *Кръстевич* и др.
Временен дописник на в. „Съветник“ /1864/, в. „Турция“ /1867/, в. „Македония“ /1868/. Автор и преводач на: „Ковчегъ цветособрания, содержащее всю церковную единолетную службу: вечерни, утрени, великаго поста, светлоноснаго воскресения, литургии с няколко сладкогласни ирмоси въ края. Сочинено на гречески от разни изкусни певцы, а преведено по новата метода на музыката внимателно, управено и наредено от приснопамятните учители и изобретатели на речената метода Григория Протопсалта Великия Христови церкви и Хурмузия Книгохранителя. Ныне же преведеся на славянский языкъ, обогатено съ разни приложения и разделено на две части отъ Ангела Иоанова севлиевца предстоянием и иждивениемъ истаго. Въ Константинополе, въ печатнята на Тадеа Дивитчиана, 1857“; „Том А. Последованіе вечерняго пенія. Последованія утрени; том В. Последованіе божествения литургіи преждеосвященыхъ. Част III. Осмогласникъ. 1860“; „Воскресник, содержащий воскресния служби и в края с няколко примери за мусическото правописание. Преведен от елинский на славянский язик и сочинен по подражанию Петра Лампадария и по пению великия нашея Христове церкве Константинополскей от Ангела Иоанова, севлиевца, предстоянием и иждивением истаго. Прегледа ся и одобри ся от певците на великата церква. В Константинограде, напечата ся в Патриаршеской типографий, 1859“; „Славик, содержащий всите празнични слави през годината на дванадесяте минеи. Сочинен на божественото и священо церковно пение от разни изкусни певци. По подражание же на церковното пение, сочини ся по новата метода на славянский язык от Ангела Иоанова, севлиевца. В Константинограде, напечата ся в Народната типография, 1864“; „Стихирар, който содержава самогласните стихири и слави, тропари и кондаци на всичките празници от триода и пентикостаря. Сочинися на славянский язык по новата метода на церковното пение от Ангела Иоанова, севлиевца. В Константинограде. Напечата ся в типографията на в. „Македония“, 1868“; „Минейник, който содержава на дванадесятех минеи и празничните стихири, тропари и кондаци, с няколко слави и на осмтех гласове подобията. Сочинися на славянски язик по новата метода на церковното пение от Ангела Иоанова, севлиевца. В Константинополе, напечата ся в типографията на В. „Македония“, 1869“; „Ирмология [в 2 части], от които първата част съдържа катавасийно пение, а втората [ирмологическо] за всичките господски и богородични празници през годината. Най-после снабдена с 10 кратки полиелеи, които се пеят на всичките празници през годината. Съчини ся на славянски язик от Ангела Иоанова. Издава ся от Т. Дивитчиян, Ца-

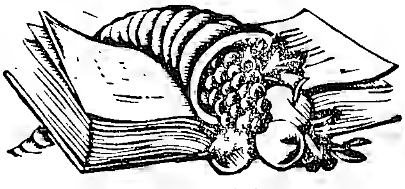

риград, в печатницата на Тадей Дивитчияна, 1875“.
□ Вълчанов, Х. Севлиево 1842 — 1942. Ч. 1. С., 1942, 57 — 87; Стоянов, М. БВК, 141 — 142; Динев, П. Х. Ангел Севлиевец. — *Бълг. музика*, 1962, №. 3, 29 — 33; Стоянов, М. Севлиево в българската възрожденска книжнина. — В: Севлиево и Севлиевският край. 1. С., 1967, 124 — 125; Писахме да се знае, с. 421

ИВАНОВ, Ангел
/неизв./
От Боровци, Берковско. Учител в Арчар, Видинско /1847/.
□ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 96.

ИВАНОВ, Ангел
/1840 - ок. 1905/
Роден в Мусомища, Неврокопско /Гоцеделчевско/. Учител в Неврокоп /1866 — 1868; 1872 — 1874; 1876/ и неврокопските села Тешово, Клепушна и др. /1863 — 1865; 1869 — 1872; 1874 — 1876/. След Осв. е учител в Неврокоп /1878 — 1884; 1885 — 1888; 1894 — 1895/, Белица, Разложко /1889 — 1890/, Банско /1884 — 1885/, Горна Джумая /Благоевград от 1892 до 1893 г., Тешово, Неврокопско /1893 — 1894/ и Каракьой, Демирхисарско 1895 — 1898 .
□ НБКМ — БИА, ф. 242 /Ангел Иванов/; Стоилов, А. Документи и бележки от миналото на българите в Македония. — *СбБАН*, 9, 1918 с. 8.

ИВАНОВ, Ангел — вж. *Добрев*, Ангел

ИВАНОВ, Антон
/неизв./
Пръв учител в Заножене /дн. към Вършец , Берковско през 1869 г.
□ 120 години курорт Вършец. Юб. брой. Вършец, 1970, с. 3.

ИВАНОВ, Ар.
/неизв./
Ученик в гимназията в Табор, Чехия, през 1871 г. Спомоществовател за „Геометрия праволинейна“, превел Н. Марков /1871/.

ИВАНОВ, Арсо
/неизв./
От Велес. Частен /1853 — 1858/ и общински /1858 — 1862/ учител в града.
□ Чочков, Хр. Велес, с. 26.

ИВАНОВ, Ат.
/неизв./
Учител в Шошлека /Ветрово/, Габровско, от 1875 г.
□ ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 24, л. 210.

ИВАНОВ Атанасов, Атанас
/12 февр. 1810 — 5 юли 1897/
Роден в Ст. Загора в семейството на дребен търговец. Баща на Васил *Атанасов*. Учи в Ст. Загора, Свищов, Букурещ; в Габрово и Копривщица при *Неофит Рилски*. Килиен учител в родния си град /1833 — 1837/. От 1838 до 1841 г. е пом.-учител при Калист *Луков* в Габрово. На 1 март 1841 г. открива първото светско /взаимно/ у-ще в Ст. Загора. Учител в него до 1850 г. От 1850 до 1881 г. учителства в мъжкото и девическото класно у-ще. Читалищен деец. Умира в Ст. Загора.
□ Иванов, Ат. Черти из живота и записки на Атанас Иванов. Сливен, 1885; Атанасов, В. Спомени из живота и дейността ми. С., 1936, 6 — 8; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 90; Видни учители в Старозагорски окръг 1835 — 1944/. Библиография. Ст. Загора, 1973, с. 11.

ИВАНОВ, Атанас
/неизв./
От Г. Оряховица. Учител там ок. 1840 г.
□ Кулелиев, Й. Девическото образование..., с. 19.

ИВАНОВ, Атанас
/неизв./
Ученик в Одеската семинария от 1841 до 1843 г.
□ Поглубко, К. За да бъдат..., с. 37.

ИВАНОВ, Атанас
неизв./
Роден в Елена. Учи там при Иван *Момчилов*. Учител в Ст. Загора през 60-те години на XIX век.
□ Радивоев, М. Биография на Ивана Н. Момчилов. С., 1912, с. 24; Брешков, Ю. Елена като просветно огнище в миналото. — В: Еленски сб. Кн. 2. С., 1938, с. 119.

ИВАНОВ, Атанас
/неизв./
Роден в Свищов. Основно образование получава в родния си град. През 1863 г. постъпва в Медицинското у-ще в Букурещ. Завършва през 1868 г. с успешно положен изпит по медицина и хирургия.
□ НБКМ — БИА, ф. 388, а. е. 1, л. 1; Константинеску-Яши, П. Българи учени..., с. 94; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 153.

ИВАНОВ, Б.
/неизв./
Учител в Търново през 1874 — 1875 г.
□ НБКМ — БИА, II А 2393.

ИВАНОВ, Богослов
/неизв./
От Лясковец. Учител в Кючук Кайнарджа Кайнарджа/, Силистренско, и Бръчма /Българка/, Силистренско, през 60-те и 70-те години на XIX век.
□ Костов, Ив. Килийното у-ще в село Малка Кайнарджа, Силистренска околия. *Уч. пр.*, 1942, № 1, с. 40; Тонев, В. Добруджа, с. 272.

ИВАНОВ, Боню
неизв./
Учител в Севлиево от 1870 до 1877 г.
□ НБКМ — БИА, II А 2373; Ганев, Н. Страници от историята на град Севлиево. Част I. В. Търново, 1925, с. 40; Списък на учителите и учителките в Севлиево за времето от началото на XIX в. до днес. В: Юб. сб. 100 г. Х. Стояново у-ще, с. 118.

ИВАНОВ, Васил
неизв./
От Беренде, Пернишко. Учител в Радибош, Радомирско, след 1826 г.
□ ДА — Перник, ф. 314к, оп. 1, а. е. 1, л. 31.

ИВАНОВ /ХАДЖИИВАНОВ/, Васил
/неизв./
Учи в Чирпан /1858/. Учител в града през 60-те години на XIX век.
□ Събчев, Н. Чирпан, с. 182.

ИВАНОВ, Васил
/неизв./
Свещеник в Бобошево, Дупнишко /Станкедимитровско/. Спомоществовател за „Наручна священ. книга“, превели З. Петров и Й. Наумов /1874/.

ИВАНОВ, Васил
/неизв./
Роден в Неврокоп /Гоце Делчев/. Ок. 1876 г. е ученик в Русия с руска държавна стипендия.
□ НА БАН, ф. 14к, а. е. 196, л. 1; Степанова, Л. Вклад России..., с. 205.

ИВАНОВ, Васил
/неизв./
Роден в Лясковец. Учител в Ганчовец, Габровско, през 1877 — 1878 г.
☐ Ганев, Г. История на с. Ганчовец. С., 1944, с. 93.

ИВАНОВ, Велико
/неизв./
Учител в Осман пазар /Омуртаг/ през 1873 г. Член на РК. Автор на писмо до в. „Съветник“ /1864/.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 142; Николов, Ив. Град Омуртаг. Историческа хроника. С., 1973, с. 36.

ИВАНОВ, Вирце
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател в Скопие за „Священное и божеств. евангелие“, наредил П. Божигробски /1858/.

ИВАНОВ, Владимир
/неизв./
Ученик в Кишинев от 1870 до 1875 г. на издръжка на ОБН. След Осв. живее в същия град.
☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 31; Степанова, Л. Вклад России..., с. 205.

ИВАНОВ, Вълчан
/неизв./
Роден в Преслав. Учи в родното си село. Учител, църковен певец и общественик в Преслав /от 1869/. Учителства и в Бешевлие /Кирилово/, Шуменско /1873 — 1878/.
☐ Сп. *Училище*, IV, № 23 — 24 /притурка/; 1875, Пенкова, М. Учителският събор..., с. 182; Тонев, В. Бележки..., ч. 5, с. 71, 83.

ИВАНОВ, Вульо
/неизв./
От Горник, Оряховско. Учител в селото /1871 — 1872/.
☐ НБКМ — БИА, II А 2181.

ИВАНОВ, Г.
/неизв./
Свещеник в Копривец, Русенско, през 1875 г.
☐ Летоструй, VIII, 1876, 202 — 203.

ИВАНОВ, Г.
/неизв./
Учител в Сухиндол, Търновско /1876/. Ръководител на ч-щето.
☐ Чилингиров, Ст. БЧ, с. 488.

ИВАНОВ /ИВАНОВИЧ/, Гаврил
/неизв./
Роден в Габрово. През 1848 — 1849 г. е ученик в Киевската семинария с руска държавна стипендия.
☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 144; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 52.

ИВАНОВ /ХАДЖИИВАНОВ/, Ганчо
/неизв./
Завършва гимназия в Николаев. Учител в Жеравна /ок. 1874/.
☐ НБКМ — БИА, II А 2131.

ИВАНОВ, Гено
/неизв./
Учител в Стубел, Врачанско. Спомоществовател за „Куткудачка“ на Кр. Пишурка /1871/.

ИВАНОВ, Георги /Гечо/
/ок. 1817 — 1897/
Роден в Белиш, Ловешко. Завършва килийно у-ще в родното си село и става свещеник там. От 50-те години на XIX век до края на живота си е свещеник в Троян. Спомоществовател за: „Изяснение на неделнити и празнични евангелия“, превел Зл. Груев /1857/, и за „Писма за службата божия“, превел И. Владикин /1858/.
☐ Свещенослужители при църквата „Св. Петка“ в град Троян от построяването ѝ до днес. — В: Юб. сб. Сто години на храма „Св. Петка“ /1835 — 1935/. Троян, 1935, с. 13.

ИВАНОВ, Георги
/неизв./
От 1867 г. учи във Военномедицинското у-ще в Цариград.
☐ В. *Македония*, I, № 16, 18 март 1867.

ИВАНОВ, Георги
/неизв./
От Баница, Оряховско. Учител в Лесура, Оряховско /1871 — 1872/.
☐ НБКМ — БИА, II А 2181; Летоструй, V, 1873, с. 60.

ИВАНОВ Панов, Георги
/неизв./
Роден в Габрово. Получава образование в Русия. Член на рев. кръжок /1873 — 1874/ в Одеса. Завършва Одеското юнкерско пехотно у-ще /1877/ и постъпва в 59-ти Люблински полк. Опълченец от май 1878 г.
☐ Поглубко, К. За да бъдат..., с. 152, 154; Дойчев, Л. Българи офицери от руската армия в опълчението. — *Бълг. войн*, 1977, № 7, с. 12; Степанова, Л. Вклад России..., с. 205.

ИВАНОВ, Георги — вж. *Джеврев*, Георги

ИВАНОВ, Георги — вж. *Коджов*, Георги

ИВАНОВ, Георги Хаджиласков
/неизв./
Роден в Банско. През периода 1874 — 1880 г. е ученик в Белградската гимназия на издръжка на ДД. През 1876 г. участва в СТВ. Завръща се в Белград и довършва образованието си. Моли ДД за помощ, за да продължи образованието си в Юридическия ф-т на Московския у-т.
☐ НБКМ — БИА, II В 9283, л. 172, 190; II В 9284, л. 51, 56; II В 9291, л. 134; Отчет на настоятелството на Българската добродетелна дружина в Букурещ за 1874 година. — *Уч. пр.*, 1907, № 3, с. 264; Из архивата на Н. Геров. Т. 1. С., 1911, с. 132; Плетньов, Г. Добродетелната дружина в Букурещ и развитието на българската просвета в Македония. — *Векове*, 1984, № 2, с. 24.

ИВАНОВ, Георгий П.
/неизв./
Свещеник в София през 40-те и 50-те години на XIX век. Спомоществовател за „История на великий Александра македонца“, превел Хр. Василев /1844/, и за „Часови благоговейния“, превел Г. Йошев /1850/.

ИВАНОВ, Д.
/неизв./
Роден в Омур кьой, Хаджиоглупазарджишко /Лозенец, Толбухинско/. Учител в Спахлар /Ломци/, Разградско /1871/.
☐ Стойков, Хр. Просветното дело в Разград през Възраждането. Разград, 1968, с. 95.

ИВАНОВ, Д.
/неизв./
Ученик в гимназията в Табор, Чехия, през 1871 г. Спомоществовател за „Геометрия праволинейна“, превел Н. Марков /1871/.

ИВАНОВ, Д.
/неизв./
Свещеник в Русенска епархия през 1875 г. Обслужва селата Мало Враново, Сваленик, Черешево, Юпер, Мартен.
☐ Летоструй, VIII, 1876, 202 — 203.

ИВАНОВ, Димитър

/неизв./
Роден в Карнобат. Учи при *Неофит Рилски* и *Неофит Бозвели.* Свещеник и учител в Карнобат ок. 40-те години на XIX век.
☐ Дочев, Д. Карнобат в миналото. С., 1935, 5 — 6.

ИВАНОВ, Димитър
/неизв./
Роден в Чирпан. Женен за учителката Иванка *Манолова.* Учител в Търново /дн. към Марица/, Хасковско /1852 — 1853/, и в Чирпан /нач. на 60-те години/. Ок. 1867 г. е ръкоположен за свещеник в родния си град и в нач. на 70-те години е архиерейски наместник. Член на местния РК /1873/. Във връзка с Арабаконашкия обир е заточен в Диарбекир /1873/. След Осв. се замонашава под името Дамаскин, а по-късно е ръкоположен за архимандрит.
☐ В. *Цариградски вестник*, III, № 98, 30 авг. 1852; Събчев, Н. Чирпан, с. 180, 249.

ИВАНОВ, Димитър
/неизв./
Учител и свещеник в Котел. Спомоществовател за „Евангелие поучително" на Софр. Врачански /1856/ и за „Нещастна фамилия" на В. Друмев /1873/.
☐ Киров, Г. Материали за историята на котленското училище. — *СбНУ*, 22 — 23, 1906 — 1907, с. 20.

ИВАНОВ, Димитър
/1832 — 25 март. 1897/
Роден във Василовци, Ломско. Учи в Раковица, Кулско. Свещеник в родното си село от нач. на 60-те години на XIX век. Един от организаторите и агитаторите на Ломското съзаклятие през 1867 г., заради което е заточен в Акия, Азиатска Турция /1868/. След Осв. се завръща във Василовци. Народен представител.
☐ Попов, Д. Град Лом и околността му. Лом, 1927, с. 109, 121 — 122; Дамянов, С. Икономически и идейни предпоставки за културните прояви в Лом през 50-те — 60-те г. на XIX в. — В: Сб. 100 г. културен живот в гр. Лом. С., 1961, 28 — 29.

ИВАНОВ, Димитър
/неизв./
Ученик в Одеската семинария през 1869 г.
☐ Поглубко, К. За да бъдат..., с. 99; Степанова, Л. Вклад России..., с. 205.

ИВАНОВ, Димитър
/неизв./
Роден във Вълчедръм, Ломско. Свещеник в Селановци, Оряховско, през 1872 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 2181; Летоструй, V, 1873 с. 58.

ИВАНОВ, Димитър
/неизв./
Учител във варненските села Дервиш Юван /Старо Оряхово/ от до 1874 г., Султанлар /Султаници/ през 1875 г. и в Горна Кумлуджа /Крумово/ от 1877 до 1878 г. След Осв. продължава да учителства.
☐ ДА — Варна, ф. 79к, оп. 1, а. е. 19, л. 1; Тонев, В. Бележки..., ч. 2, с 103, 109.

ИВАНОВ, Димитър — вж. *Дидов*, Димитър

ИВАНОВ, Димитър — вж. *Коларов*, Димитър

ИВАНОВ, Димитър — вж. *Рогозов*, Димитър

ИВАНОВ, Димитър Иванов
/неизв./
Роден в Ст. Загора. Брат на Петър И. *Иванов.* Учител в Трявна /след 1873/ до смъртта си.
☐ НБКМ — БИА, ф. 129, а. е. 166, л. 27; IIВ 9668.

ИВАНОВ, Димитър Павлов /хаджи Павли/
/1847 — 1913/
Роден в Търново в семейство на търговец. Брат на Иван Х. *Иванов.* Завършва класно у-ще в родния си град, учи в Търговското у-ще на о. Халки /от 1862/. Известно време работи в търг. кантора на баща си в Цариград, където е предс. на бълг. ч-ще и негов касиер /1866/. Продължава образованието си в Швейцария — завършва търг. академия. Като търговец в Цариград участва активно в културно-обществения живот на българите. Предс. на БПД „Промишление" /1872 — 1873/. Съдейства за създаване на библиотека, изнася сказки, открива неделно у-ще, организира театрални представления и др. По време на краткия си престой в Търново /1869/ основава местното ч-ще и е негов пръв предс. През 1876 г. емигрира в Румъния, където е секретар на БЦБО в Букурещ и участва в редактирането на в „Нова България". След Осв. е банков чиновник в София.
Постоянен сътрудник на в. „Нова България" /1876 — 1877/; временен сътрудник на в. „Право" /1872 — 1873/ и в. „Възраждане" /1876/.
☐ Начов, Н. Цариград, 101 — 102, 106, 125; Стоянов, М. БВК, с. 143; Ковачев, М. Видни училищни дейци и общественици. — В: Народно читалище „Надежда" В. Търново. Юб. сб. 1869 — 1969. С., 1969, с. 163.

ИВАНОВ /ХАДЖИИВАНОВ/, Димитър /Димитраки/ Стоянов
/24 юни 1853 — 1929/
Роден в Сливен. Начално образование получава в родния си град, след което учи в протестантското у-ще на о. Малта /до 1865/ и в Робърт колеж, Цариград /1865 — 1870/. Учител в Ямбол 1870 — 1876/ и член на РК в града. След Апр. въст. е заточен в Болу, Мала Азия. След Осв. е финансов инспектор в Пловдив, околийски н-к в Карлово, префект на Сливен, окръжен управител в Разград, кмет на София, училищен директор и учител в Цариград, Солун, Одрин, Пловдив. Народен представител. Умира в София.
Временен сътрудник на в. „Зорница" /1870 , сп. „Читалище" /1871/ и в. „Право" 1871 — 1872/.
☐ Касъров, Л. ЕР, ч. 1, с. 400; Димитър Хаджи Иванов /биографични бележки/. — *Ил. Светлина*, 25, 1918. Юб. кн., с. 44; Табаков, С. Сливен, с. 516; Атанасов, Ж. Учебното дело в Ямбол преди Освобождението. — *Уч. пр.*, 1947, № 1 — 2, 135 — 136; Стоянов, М. БВК, с. 143; Златаров, К. Димитър Хаджииванов. — *Антени*, № 33, 16 авг. 1978, с. 15.

ИВАНОВ, Димо
/неизв./
От Котел. Учител в Хаджиоглу Пазарджик /Толбухин/ през 1847 — 1848 и 1857 — 1861 г. и в Преслав /1860/.
☐ История на град Толбухин. С., 1968, 116 — 117; Люлюшев, М. РБО, с. 160; Тонев, В. Бележки..., ч. 5, с. 70.

ИВАНОВ, Димо
/неизв./
Роден в Кунино, Оряховско. Учител в Остров, Оряховско /1871/.
☐ НБКМ — БИА, II А 2181.

ИВАНОВ, Дойно
/1846 — 1918/
Роден в Къшла дере /Кошарница/, Бургаско. Завършва начално у-ще.

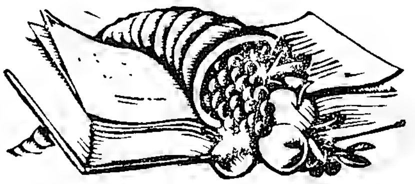

Учител и свещеник преди и след Осв.
☐ ДА — Сливен, ф. 44к, оп. 1, а. е. 111.

ИВАНОВ, Дойчин
/неизв./
От Яржино, Охридско. Учител в Звежди, Охридско /1874 — 1880/.
☐ ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 85, л. 66; а. е. 295, л. 50.

ИВАНОВ, Доротей
/неизв./
От Копривщица. Учител във Враца и София през 70-те години на XIX век.
☐ Говедаров, Ив. Копривщица, с. 10; Шабанов, Ив. Непресъхващ извор на родолюбци, с. 13.

ИВАНОВ, Драган
/неизв./
Роден в Гюнели /Любенец/, Сливенско. Учител в селото. По-късно е ръкоположен за свещеник.
☐ Първото училище в селото. — В: Стогодишнина на храма „Св. Георги“ в село Любенова махала, околия Новозагорска. Ст. Загора, 1937, с. 34.

ИВАНОВ, Евтим — вж. *Еремиев*, Евтим

ИВАНОВ, Жеко
/неизв./
Учител в Пазарджик от 1871 до 1873 г.
☐ Батаклиев, Ив. Преглед на учебното дело в град Татар Пазарджик. — *Уч. пр.*, 1924, Неофициален отдел, 182 — 183; Батаклиев, Ив. Татар Пазарджик, с. 253.

ИВАНОВ, Желю
/неизв./
Открива у-ще в Кара Омур /Смилец/, Силистренско /1847 — 1848/.
☐ Тонев, В. Добруджа, с. 274.

ИВАНОВ, Захари
/неизв./
Роден в Дермен дере /Първенец/, Пловдивско. Ръкоположен за свещеник през 1852 г. в Силистра; служи там до 1884 г.
☐ ЦДИА, ф. 1318, оп. 1, а. е. 4936, л. 7.

ИВАНОВ, Захари
/неизв./
Частен килиен учител в Габрово /1859/. Спомоществовател за „Граматика гръко-българска“ на Ф. Велиев /1860/.
☐ В. *Цариградски вестник*, IX, № 446, 29 авг. 1859.

ИВАНОВ, Златю
/неизв./
Роден в Трявна. Учител през Възраждането.
☐ НБКМ — БИА, ф. 129, а. е. 166, л. 28.

ИВАНОВ, И.
/неизв./
Учител в Мустафа паша /Свиленград/ през 1875 г. Член на РК в Сеймен /Марица/, Хасковско.
☐ Стоянов, З. Записки..., с. 221.

ИВАНОВ, Иван
/неизв./
Роден в Болград. Завършва Болградската гимназия /1868/. Учител по история на Б-я и обща история в същата гимназия /1875 — 1876/. Редактор на в. „Български глас“ /1876/. Поддържа връзки с БРЦК и БЦБО в Букурещ. След Осв. живее в Б-я — юрист, член на окръжния съд в Трън.
Сътрудничи на възрожденския печат: сп. „Общ труд“ /1865/, сп. „Духовни книжки“ /1867/, в. „Дунавска зора“ /1869/, в. „Македония“ /1869/. Превежда „Сказания за страданията и чудесата святяго славнаго великомъченика и победоносца Георгия. Превел И. Иванов. Болград, в Училищната книгопечатница, 1867“.
☐ Стоянов, М. БВК, 143 — 144; Сюпюр, Е. БЕИР, 153 — 154.

ИВАНОВ, Иван
/неизв./
Свещеник в Карагитлии /Виден/, Казанлъшко, през 70-те години на XIX век. Член на местния РК.
☐ Доксанлиев, П. Шипка. Исторически очерк. С., 1971, с. 74.

ИВАНОВ, Иван
/неизв./
Свещеник в Бяла, Русенско, през 1875 г.
☐ Летоструй, VIII, 1876, 202 — 203.

ИВАНОВ, Иван
/неизв./
Учител в Тулча през 1875 — 1876 г.
☐ Люлюшев, М. РБО, с. 167; Тонев, В. Добруджа, с. 274.

ИВАНОВ, Иван — вж. *Златарски*, Иван

ИВАНОВ, Иван — вж. *Иларион, митрополит Ловчански и Кюстендилски*

ИВАНОВ, Иван — вж. *Калянджи*, Иван

ИВАНОВ, Иван Атанасов
/неизв./
Роден в Болград. Завършва Болградската гимназия /1871/ и учителства там /1871 — 1884/. По-късно вероятно живее в Б-я.
☐ Доросиев, Л. Нашите..., с. 174; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 153.

ИВАНОВ, Иван Хаджипавлов
/27 ян. 1850 — 1934/
Роден в Търново в семейството на търговец. Брат на Димитър П. *Иванов*. Учи в родния си град; завършва Търговското у-ще на о. Халки /ок. 1866 — 1872/. Учител в Търново /ок. 1872 — 1875/. Театрален деец. Подпредс. на бълг. ч-ще в Цариград /1875 — 1876/. След Осв. е журналист и преводач. Превежда над 100 книги. Умира в София.
☐ Начов, Н. Цариград, с. 67, 125; Данчови, БЕ, с. 513.

ИВАНОВ, Игнат
/неизв./
От Сливен. Завършва Херсонската семинария в Одеса и следва в Московския у-т /между 1839 и 1849 г./. Учител в Габрово.
☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 137; Априлов, В. Денница новоболгарского образования, Одеса, 1841, с. 34; Пундев, В. Добри Чинтулов. С., 1922, с. 13.

ИВАНОВ /КАЗАСОВ/, Игнат
/1841 — ок. 1877/
Роден в Габрово. Вер. е брат на Йоаким и Христофор *Иванови*. През 1858 г. постъпва в Киевската семинария. След завършването ѝ следва в Киевския у-т „Св. Владимир“. Стипендиант на ОБН. Учител в девическото у-ще в Габрово /1862 — 1865/, в Търново /1865/, в гл. у-ще в Русе /1866 — 1869/, в Свищов /1869 — 1871/ и във Видин /1871 — 1872/. Няколко пъти е арестуван за участие в църковно-нац. борби. Умира преди Осв. в Соколовския м-ир. Временен сътрудник на в. „Турция“ /1865/, „Летоструй“ /1870/ и сп. „Читалище“/1871/. Автор на „География по американска метода. С фигури и картици в текста. От Игнатий Иванов. Книжарницата на Д. В. Манчов в Пловдив. Вена, у книгопечатницата на Л. Сомер и сие, 1867“.

☐ НБКМ — БИА, ф. 110, а. е. 1, л. 9; II А 1778, II А 1783, II А 6245, II А 7754; ДА — Русе, ф. 44к, оп. 2, а. е. 1, л. 312; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 30а, 126; Орловски, С. Из историята на учебното дело в Русе до Освобождението. — *Уч. пр.*, 1906, № 10, 1074 — 1078; Доросиев, Л. Нашите ..., с. 43; Ганчев, Ст. Свищов. с. 127; Стоянов, М. БВК, с. 144; Поглубко, К. За да бъдат.... с. 66.

ИВАНОВ, Игнат
/неизв./
Свещеник в Добролево, Оряховско, през 1872 г.
☐ Летоструй, V, 1873, с. 58.

ИВАНОВ, Илия
/неизв./
Ученик в Одеската семинария от 1841 до 1843 г.
☐ Поглубко, К. За да бъдат..., с. 37.

ИВАНОВ, Илия
/неизв./
Роден в Битоля. Свещеник в Силистренска епархия от 1864 до 1884 г., вер. и след това.
☐ ЦДИА, ф. 1318, оп. 1, а. е. 4936.

ИВАНОВ, Илия
/неизв./
От Самоков. Учител в Шатрово, Кюстендилско /1870 — 1872/.
☐ ДА — Кюстендил, ф. 245, оп. 1, а. е. 13.

ИВАНОВ, Илия
/неизв./
Свещеник в Юшенлии /Ботево/, Варненско, през 1874 г.
☐ ДА — Варна, ф. 75к, оп. 1, а. е. 2, л. 70.

ИВАНОВ, Илчо
/неизв./
От Орхание /Ботевград/. Учител в града от 1866 г.
☐ Стамболиев, М. Първа стогодишнина от откриване на българското училище в град Орхание. Орхание, 1927, с. 13.

ИВАНОВ, Йоаким
/неизв./
През 1862 г. заедно с брат си Христофор *Иванов* е ученик в Киевската гимназия с руска държавна стипендия. Вер. е брат и на Игнат *Иванов /Казасов/*.
☐ ЦГИА — К., ф. 707, оп. 28, од. ЗБ, ед. хр. 420, л. 1 — 2.

ИВАНОВ, Йонко — вж. *Нонов*, Йонко

ИВАНОВ /ХАДЖИИВАНОВ/, Йосиф — вж. *Стоенчев*, Йосиф

ИВАНОВ, К.
/неизв./
Учител в Търново през 1859 г.
☐ Доросиев, Л. Нашите..., с. 40; Кулелиев, Й. Девическото образование..., с. 14.

ИВАНОВ, Кирил
/неизв./
Учител в Армутлии, Добруджа, през 70-те години на XIX век.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 232.

ИВАНОВ /ДЕРВИШКИ/, Константин
/неизв./
Роден в Котел. Свещеник от 40-те до 70-те години на XIX век. Спомоществовател за: „Служба св. Харалампия“, превел Неофит Рилски /1843/; „Православное учение ... Платона“, превел Ил. Стоянов /1844/; „Две советователни слова... Плутарха“, превел И. Стоянович /1845/; „Писменница на славянскийа язик“, наредил Ив. Момчилов /1847/; „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/; „Здравословие“, превел С. Доброплодни /1853/; „Нещастна фамилия“ на В. Друмев /1873/.
☐ НБКМ — БИА, II В 10456; ДА — Варна, ф. 75к, оп. 1, а. е. 7, л. 86; сп. *Слава*, II, № 13, 25 юли 1873, с. 199.

ИВАНОВ, Коста П.
/неизв./
Учител в Шипка, Казанлъшко /1872/, и в Г. Оряховица през 1873—1874 г.
☐ Сп. *Училище*, 11, № 18, 15 окт. 1872; Юб. в. Сто и четиридесет години народно читалище. Г. Оряховица, 16 дек. 1967.

ИВАНОВ Георгиев, Константин
/неизв./
Роден в Годлево, Разложко. Учител в Кресна, Мелнишко /1871/. Свещеник в Семчиново, Пазарджишко /1871/, където умира. Синът му Гьоре *Константинов* е учител.
☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 155, л. 11 — 13; Стрезов, Г. Описание на два санджака от Източна Македония. — *ПСпБКД*, 37 — 38, 1891 с. 56.

ИВАНОВ, Константин
/неизв./
Ученик в Табор, Чехия /1875/. Брат на Христо *Иванов*.
☐ НА БАН, ф. 22н, а.е. 96, л. 1, 2.

ИВАНОВ, Костадин
/неизв./
Учител. Спомоществовател от Севлиево за „Първа храна“, превел Ив. Чичи /1858/.

ИВАНОВ, Костадин
/неизв./
От Преслав. Учител във Видин през 1875 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 1849.

ИВАНОВ, Кою
/неизв./
Свещеник в Ст. Загора през 70-те години на XIX век. Спомоществовател за „Българский народен сборник“ на В. Чолаков /1872/ и за „Съкратена история на умственото развивание в Европа“, превел Ат. Илиев /1875/.

ИВАНОВ, Кръстю
/неизв./
Свещеник в Пирот. Спомоществовател за „Извод от физика“ на Н. Геров /1849/.

ИВАНОВ, Кръстю
/неизв./
Роден в Кара пилит /Медникарово , Старозагорско. Учител в Обруклии /Обручище/, Старозагорско /1864 — 1866/; инициатор за построяване на ново у-ще в селото /1866/. Учителства и в Малко Ириджик /Константиново/, Хасковско /1867 — 1868/. Спомоществовател за „Поучение в св. и вел. четиредесятница“, превел Ф. Велиев /1868/.
☐ 100 години от основаването на основно училище в с. Обручище. Юб. л. 24 май 1966.

ИВАНОВ, Кръстю
/неизв./
От Кремена, Врачанско. Учител в Борован, Оряховско /1871/.
☐ НБКМ — БИА, II А 2181.

ИВАНОВ, Кръстю
/неизв./
Учи при Рашко *Блъсков* в Калипетрово /дн. кв. на Силистра/. Учител в Голяма Кайнарджа /Светослав/, Силистренско, през 50-те години на XIX век.
☐ Янев, Христов. Първите искрици, с. 102.

ИВАНОВ, Кръстю
/неизв./
Временен дописник на в. „Право" /1871/.
□ Стоянов, М. БВК, с. 144.

ИВАНОВ, Л.
/неизв./
Учител в Лом през 1875 г.
□ Сп. *Училище*, V, 1875, № 9, с. 76.

ИВАНОВ, Лазар
/21 окт. 1855 — неизв./
Роден в Падеш, Горноджумайско /Благоевградско/. Получава килийно образование. Учител в родното си село до 1878 г. След Осв. е свещеник в Падеш и Лешко, Горноджумайско.
□ ДА Благоевград, ф. 49к, оп. 1, а. е. 1, л. 7 8, а. е. 4, л. 7, а. е. 8, л. 34; ф. 198к, оп. 1, а. е. 11, л. 38 — 39; ф. 200, оп. 1, а. е. 6, л. 21.

ИВАНОВ /ПОПИВАНОВ/, Лазар
/неизв./
Роден в Добърско, Разложко. Свещеник в селото през 70-те години на XIX век.
□ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 100, л. 1 — 3.

ИВАНОВ, Ламби Попов
/неизв./
Роден в Свищов. Учител в родния си град /1871 — 1872/ и в Разград /1874 — 1878/. Временен сътрудник на сп. „Училище" /1872/ и в. „Напредък" /1874/.
□ НБКМ — БИА, II А 7755; Ганчев, Ст. Свищов, с. 133; Явашов, А. Разград. Неговото археологическо и историческо минало. Разград. 1930, с. 184, 191; Стоянов, М. БВК, с. 144.

ИВАНОВ, Лило
/неизв./
Учител в Кула през 1861 — 1862 г.
□ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 119.

ИВАНОВ, Марин
/неизв./
Учител. Спомоществовател от Гюн догду /Изгрев/, Варненско, за „Священно и божеств. евангелие", наредил П. Божигробски /1858/.

ИВАНОВ, Марин
/неизв./
Завършва Киевската семинария и Одеското юнкерско пехотно у-ще през 60-те години на XIX век на разноски на ОБН. Произведен в офицерски чин; служи в руската армия.
□ Степанова, Л. Вклад России..., с. 205.

ИВАНОВ, Матей
/неизв./
От Крамолин, Севлиевско. Учител в селото /1874 — 1876/.
□ Неделчев, Д., Ст. Андреев. Културна история на село Крамолин. Габрово, 1938, с. 41.

ИВАНОВ, Минчо
/неизв./
Учител в Курашлий /?/ през 1852 — 1853 г.
□ НБКМ — БИА, ф. 22, а. е. 583, л. 14.

ИВАНОВ, Миничо
/неизв./
Роден в Присово, Търновско. Учи в Присовския м-ир. Учител в Дебелец, Търновско /1862/.
□ Кузманов, Н. Църква и училище. — В: Юб. кн. за село Дебелец. В. Търново, 1938, с. 135.

ИВАНОВ, Мите
/неизв./
От Радибош, Радомирско. Учител в селото и в Косача, Радомирско, през Възраждането.
□ ДА — Перник, ф. 199, оп. 1, а. е. 8, л. 47; ф. 314к, оп. 1, а. е. 1, л. 31.

ИВАНОВ, Мите
/неизв./
От Ст. Загора. Учител в града през 1870 г.
□ Сп. *Читалище*, I, № 6, 15 дек. 1870; Иванов, Ат. Черти из живота и записки на Атанас Иванов. Сливен, 1885, с. 52.

ИВАНОВ, Михаил /даскал Мина/
/1833 — неизв./
Учи кожухарство в София /1849 — 1853/. Учител в Брезник през 60-те и 70-те години на XIX век. Оставя много приписки.
□ Асенов, П. Брезник и Брезнишко. С., 1969, с. 73; Писахме да се знае, с. 164, 246.

ИВАНОВ, Михаил
/неизв./
Свещеник в Разград от 1872 г.
□ НБКМ — БИА, II А 36.

ИВАНОВ, Михаил
/неизв./
Свещеник в Ташчи /Каменар/, Разградско. Спомоществовател за „Тълкование на бож. молитвений дом" на Т. Станчев /1873/.

ИВАНОВ, Михаил — вж. *Михов,* Михаил

ИВАНОВ, Найден
/неизв./
Учител в Старо ново село /Старосел/, Пловдивско, през 1876 г.
□ НБКМ — БИА, II А 8885, л. 4.

ИВАНОВ, Найден — вж. *Йоанович*, хаджи Найден

ИВАНОВ, Наум
/неизв./
От Тетово. Учител в града /1848 — 1860/. Спомоществовател за „Житие св. Григория Омиритскаго", превел Ав. Попстоянов /1852/.
□ Бобчев, И. Македонските българи, с. 18; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 97.

ИВАНОВ, Неделчо — вж. *Николов*, Неделчо

ИВАНОВ, Неделю
/1842 — 1909/
Роден в Мирково, Пирдопско. Учител и свещеник в Поибрене, Панагюрско. Участник в Хвърковатата чета на Георги Бенковски, заради което е затворен в Цариград. Автор на спомени за Апр. въст.
□ НБКМ — БИА, ф. 97 /Поп Неделю Иванов/; Тодорова-Петкова, Б., З. Нонева, Д. Попсавова. Априлското въстание, отразено в документални материали. — *Библиотекар*, 1966, № 2, с. 32.

ИВАНОВ, Недю
/неизв./
Роден в Чохлаково /Яворово/, Старозагорско. Учител в Арабаджиево /Коларово/, Старозагорско /1875 — 1876/.
□ Кънчев, М. Видрица, с. 508.

ИВАНОВ, Недялко
/неизв./
Свещеник в Етрополе през 40-те години на XIX век. Спомоществовател за „Хазрети Амраамин", издал Йоаникий /1845/.
□ Стоянов, М. Етрополе в бълг. възрожденска книжнина. — В: Сб. Т. Пеев. Етрополе, 1972, с. 81.

ИВАНОВ, Недялко Къров
/неизв./
Роден в Попина, Силистренско. Учител в родното си село /1868/. На 17 ян. 1873 г. е ръкоположен за све-

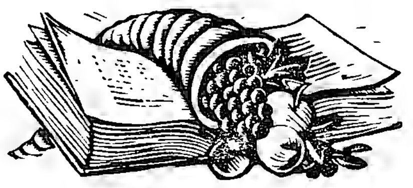

щеник от митрополит *Григорий Доростоло-Червенски* в Тутракан. Свещеник в Попина.
☐ ЦДИА, ф. 1318, оп. 1, а. е. 4936, л. 7; ДА — В. Търново, ф. 932к, оп. 1, а. е. 242, л. 1; Тонев, В. Добруджа..., с. 276.

ИВАНОВ, Никола
/неизв./
От Пазарджик. Килиен учител в Клисура /1831 — 1835/.
☐ Материали от музея в град Клисура; Кирил, митр. Паисий Пловдивски, с. 21; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 82.

ИВАНОВ, Никола
/неизв./
Свещеник в Плевен. Спомоществовател за „Православное учение ...Платона", превел Ил. Стоянов /1844 .

ИВАНОВ, Никола
/неизв./
От Кукуш. Учи в Русия. В края на 50-те години на XIX век заедно с Л. *Каравелов* и Нешо *Бончев* образуват кръжок и издават сп. „Братски труд", от което излизат само четири книжки.
☐ Хаджов, Ив. К. Миладинов и Г. С. Раковски. — *Мак. пр.*, 1926, № 4, с. 66.

ИВАНОВ, Никола
/неизв./
Учител. Спомоществовател от Нови Сад за „Священное и божеств. евангелие", наредил П. Божигробски /1858/.

ИВАНОВ, Никола
/неизв./
Учител. Спомоществовател от Мъглиж, Казанлъшко, за „Средства за предварване за заравяние на мнимоумрелите", превел З. Княжески /1858/, и за „Граматика гръко-българска" на Ф. Велиев /1860/.
☐ В. *България*, I, № 44, 23 ян. 1860.

ИВАНОВ, Никола
/неизв./
Свещеник в Разград. Спомоществовател за „Венец азбучний", превел И. Вълков /1863/.

ИВАНОВ, Никола
/неизв./
През 1868 г. е ученик в духовно у-ще в Одеса.
☐ Поглубко, К. За да бъдат..., с. 151; Степанова, Л. Вклад России..., с. 205.

ИВАНОВ, Никола
/неизв./
Свещеник в Дряново през 70-те години на XIX век.
☐ ОБТИ, т. 2, с. 190.

ИВАНОВ, Никола
/неизв./
Учител в Саръдър /Венелин/, Варненско /1873/. Дарява средства за изграждането на бълг. църква и девическо у-ще във Варна.
☐ ДА — Варна, ф. 79к, оп. 1, а. е. 9, л. 74.

ИВАНОВ, Никола — вж. *Гайдарджиоглу*, Никола Иванов

ИВАНОВ, Никола Иванов
/18 февр. 1861 — 10 септ. 1940/
Роден в Калофер. Учи в родния си град. Продължава образованието си в Галатасарайския лицей, Цариград /преди 1877/. По време на РТОВ участва в Бълг. опълчение. След Осв. завършва Военното у-ще в София /1879/ и Академията на генералния щаб в Русия /1885/. Участва в СБВ. Н-к щаб на армията /1894 — 1896/. М-р на войната /17 ноем. 1896 — 18 ян. 1899/. През Балканските войни /1912 — 1913/ командва Втора армия. Ръководи обсадата и овладяването на Одринската крепост. Генерал от пехотата. След Междусъюзническата война е уволнен от армията. Умира в София.
☐ Начов, Н. Калофер, с. 198; Данчови, БЕ, с. 514; Гечев, М. Народните учители в Освободителната война. — *Нар. просвета*, 1977, № 11, с. 92; Попов, В., Цв. Иванова, Й. Велкова. Българската земска вой- 1878 — 1879. Създаване на българската войска след Освободителната руско-турска война. Сборник от документи и материали. С., 1959, с. 524, 542 — 543, 560 — 563.

ИВАНОВ, Никола П.
/неизв./
Роден в Бъркачево, Оряховско. Учител в родното си село /1871 — 1872/.
☐ НБКМ — БИА, IIА 2181; Летоструй, V, 1873, с. 60.

ИВАНОВ, Николай /Вулпе/
/неизв./
Преселва се от Б-я в Брънза /днес в СССР/ през 1793 г. Свещеник там до 1847 г. /вер. и след това/.
☐ Радкова, Р. Нови данни..., с. 110, 120.

ИВАНОВ, Николай
/неизв./
Учител. Спомоществовател от Сергювец /Първомайци/, Търновско, за „Наполеон Бонапарта", превел Хр. Драганович /1850/.

ИВАНОВ, Николай
/5 дек. 1856 — неизв./
Роден в Болград в семейството на бълг. емигранти търговци. Завършва Болградската гимназия /1874/ и учителства там до 1877 г., когато заминава да учи медицина в Букурещ. Деловодител на ДД. Студент по медицина в Париж, издържан от ДД /1882 — 1885/. Участва в СБВ. След завръщането си в Б-я живее във Варна /от 1885/ и работи там като лекар.
☐ Сюпюр, Е. БЕИР, с. 154; Иванов, Ю. БПП, 400 — 401.

ИВАНОВ, Николай
/неизв./
Учител в Горно Абланово, Русенско /1870 — 1875 . Свещеник в Батин, Русенско /1875/.
☐ Летоструй, VIII, 1876, с. 203; Сто години основно училище „Христо Ботев". Юб. в. С. Горно Абланово, 1969.

ИВАНОВ, П.
/неизв./
Учител в Мустафа паша /Свиленград/ през 1871 г. и в Сеймен /Марица , Хасковско, през 1875 г. Член на РК в Сеймен.
☐ Стоянов, З. Записки..., с. 101.

ИВАНОВ, П. Хр.
/неизв./
Свещеник в Оряхово. Спомоществовател за „Кардам Страшни" Станчев /1872/.

ИВАНОВ, Павел
/неизв./
Свещеник в църквата „Св. Богородица" в Чирпан и учител в Килийното у-ще /1835/. Спомоществовател за „История на великий Александра македонца", превел Хр. Василиев /1844/, „Историята на слов. болг. народ", превел П. Сапунов /1844/, „Житие св. Григория Омиритскаго", превел Ав. Попстоянов /1852/, „Писменик" на С. Доброплодни /1858/.
☐ Събев, Н. Чирпан, с. 143, 188.

ИВАНОВ, Панайот

/неизв./
Учи в Шумен при Сава *Доброплодни* /1856 — 1859/. Свещеник в Шумен през 70-те години на XIX век. Член на смесения епархиален съвет /1874 — 1875/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 10, а. е. 2, л. 3; ДА — Варна, ф. 75к, а. е. 8, л. 158, а. е. 9, л. 5; в. *Македония*, IV, № 25, 14 февр. 1870.

ИВАНОВ, Пантелеймон
/неизв./
Свещеник в Белоградчик през 50-те години на XIX век. По време на Кримската война /1853 — 1856/ помага на руските войски, за което получава орден и парична награда.
☐ Улянин, А. Документы об участии болгар в Кримской войне и в национально-освободительной борьбе 60-е годы XIX в. — В: Сб. В памет на Михаил Димитров. С., 1974, с. 741.

ИВАНОВ, Паню /Пандо/
ок. 1782 — 1854/
Роден в Ст. Загора в заможно семейство. Учи в Хилендарския м-ир, където по-големият му брат е игумен, и в Енос при гръцки учител. Учителства в Ст. Загора /от 1810/, Кара бурун Знаменосец/, Старозагорско, и Елхово /Милево/, Казанлъшко /ок. 1823 — 1824/. Връща се отново в Ст. Загора и открива първото частно девическо у-ще в града 1825/. Учителства общо ок. 45 години. Умира в Ст. Загора.
☐ НА БАН, ф. 46к, а. е. 20, л. 1 — 6, а. е. 23, л. 1 — 3; Даскал Паньо Иванов. — *Уч. пр.*, 1925, Неофициален отдел, с. 290.

ИВАНОВ, Параскев
неизв./
Учител в Г. Оряховица през Възраждането.
☐ 140 години народно училище. Юб. в. Г. Оряховица, 16 дек. 1967.

ИВАНОВ /ПОПИВАНОВ/, Пенчо /дякон Спиридон/
ок. 1826 — ок. 1852/
Роден в Троян в семейството на свещеник. Учи в родния си град и в Свищов при Христаки *Павлович*. Открива първото взаимно у-ще в Троян ок. 1842/. Учителства до смъртта си.
☐ Илиев, В. Град Троян през 19 век. Исторически материали. С., 1933, 36 — 38, 42, 63 — 64; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 80.

ИВАНОВ, Пеню
/неизв./
От Хаджиоглу Пазарджик /Толбухин/. Учител в Черковна, Провадийско /1851 — 1852/, и в Сатълмъш, Хаджиоглупазарджишко /Езерец, Толбухинско/, през 1862 — 1863 г.
☐ Тонев, В. Бележки..., ч. 1, с. 77; Бешков, Л. Образователното дело през Възраждането. — В: Един век класно училище в Добрич. С., 1972, с. 27; Тонев, В. Добруджа, с. 276.

ИВАНОВ, Пеню
/неизв./
Учител в Дряново през 1877 г.
☐ ОБТИ, т. 2, с. 190; Чолов, П. История на град Дряново. С., 1969, с. 80.

ИВАНОВ, Петко
/неизв./
Килиен /1833/ и взаимен /ок. 1846 — 1853/ учител в Ст. Загора. Учителства в Голямо Дуванджии /Пшеничево/, Старозагорско /1871/.
☐ НА БАН, ф. 46к, а. е. 35, л. 1 — 4; Илиев, Ат. Спомени, с. 17, 23; Кънчев, М. Видрица, с. 253.

ИВАНОВ /ПОПИВАНОВ/, Петко
/неизв./
Роден в Елена. Свещеник в Хаджиоглу Пазарджик /Толбухин/ през 40-те години на XIX век.
☐ История на гр. Толбухин. С., 1968, с. 125.

ИВАНОВ, Петко
/неизв./
Роден в Беброво, Еленско. Учител в Тича, Котленско. Спомоществовател за „Венец азбучний", превел И. Вълков /1863/.

ИВАНОВ, Петко
/неизв. — 1876/
Роден в Михалци, Търновско. Учи в Галатасарайския лицей, Цариград, издържан от Русенската община /1868/. Учител и театрален деец в Михалци /1870 — 1876/. По време на Апр. въст. участва в четата на поп *Харитон Халачев* и загива в Дряновския м-ир.
☐ ДА — Русе, ф. 59, оп. 1, а. е. 364; Чилингиров, Ст. БЧ, с. 181; Младежите около читалище „Зора". — В: 100 години читалище „Зора" — Русе. Юб. сб. С., 1967, 60 — 61; Славова, Дойнова. Документи..., с. 115.

ИВАНОВ, Петър
/неизв./
Свещеник в Плевен през 40-те и 50-те години на XIX век. Спомоществовател за „Православное учение... Платона", превел Ил. Стоянов /1844/, и за „Детинское прибавление" на Ем. Васкидович /1852/.

ИВАНОВ, Петър
/1822 — 1912/
Учител в Павелско, Смолянско, през 50-те години на XIX век.
☐ Пашев, Г. Зорници в десетилетията. — *Родопи*, 1972, № 9, с. 23.

ИВАНОВ, Петър
/неизв./
Свещеник в Трявна. Спомоществовател за „Евангелие поучително" на Софр. Врачански /1856/.

ИВАНОВ, Петър
/неизв./
Роден в Церова кория, Търновско. Учител в родното си село /ок. 1861 — 1862/, Русе, Лом и Свищов, където се установява и учителства повече от 25 години. След Осв. е и административен служител.
☐ Орловски, Ст. Из историята на учебното дело в Русе до Освобождението. — *Уч. пр.*, 1906, № 10, 1057 — 1092; Станев, Н. Великотърновската котловина, с. 118; Ганчев, Ст. Свищов, с. 133.

ИВАНОВ, Петър
/неизв./
Учи в Сливен и учителства в Котел /1863/.
☐ Киров, Г. Материал за историята на котленското училище. — *СбНУ*, 22 — 23, 1906 — 1907, с. 21.

ИВАНОВ, Петър
/неизв./
Учител в Стоб, Горноджумайско /Благоевградско/, през 70-те години на XIX век.
☐ Шарков, В. Град Горна Джумая. Минало и днес. С., 1929, с. 128.

ИВАНОВ, Петър
/неизв./
Роден в Търнава, Оряховско. Учител в родното си село ок. 1872 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 2181; Харизанов, В. Възрожденски документи за село Търнава, Врачанско. — *Векове*, 1975, № 5, с. 61.

ИВАНОВ, Петър
/неизв./
Свещеник в Маргазлий /?/ през 1873 г.
☐ Сп. *Слава*, II, № 13, 25 юли 1873,

с. 199.

ИВАНОВ, Петър
/неизв./
Учител в Осман пазар /Омуртаг/ през 1873 г. Член на местния РК.
□ Николов, Ив. Град Омуртаг. Историческа хроника. С., 1973, с. 42.

ИВАНОВ, Петър
/неизв./
Свещеник в Хаджиоглу Пазарджик /Толбухин/. Спомоществовател за „Уроци по бълг. черковна история“ на Р. Каролев /1873/.

ИВАНОВ, Петър Иванов
/окт. 1847 — 2 февр. 1927/
Роден в Ст. Загора. Учи в родния си град и завършва Белградската семинария, издържан от Старозагорската община /1861 — 1870/. Участва във Втората бълг. легия. Учител в Ст. Загора /1871, 1873 — 1875/, Сливен /1872/, Карнобат /1872 — 1873/, Цариград. Пръв въвежда западното нотно пеене в Ст. Загора и урежда църковен хор при църквата „Св. Никола“. Участва в подготовката на Старозагорското и Апр. въст., за което е арестуван. След Осв. е училищен инспектор в Старозагорски окръг, окръжен управител в Търново, Хасково, Бургас, Кюстендил, Видин, Шумен; последната му длъжност е княжески търговски агент в Сяр /1898 — 1900/. След пенсионирането си се занимава с преводаческа дейност. Дописен /1875/ и действителен /1884/ член на БКД.
Временен сътрудник на в. „Македония“ /1869, 1871/, сп. „Училище“ /1872, 1876/, в. „Шутош“ /1874/, в. „Ден“ /1875/ и в. „Зорница“ /1877/; постоянен — на сп. „Читалище“ /1871, 1874 — 1875/, в. „Право“ /1871 — 1873/, в. „Напредък“ /1874 — 1877/. Превежда от сръбски „Ракийската чума. Жалка повест за припомняванье и наука на богати и сиромаси, на стари и млади от Хенриха Чокса [= Чоке]. Превел П. Иванов. Цариград. Напечата са от в. „Право“, в печатницата на Д. Арамияна, 1873“. Автор на „Стихотворения от П. Иванов /Стара Загора/. I. Цариград, в печатницата на „Напредък“, 1875“.
□ Петър Иванов /биографични бележки/. — *Ил. Светлина*, 25, 1918, юб. кн., с. 21; Мишев, Д. П. Иванов/1847 — 1927/. — *ЛБАН*, 10, 1929, 65 — 68; Стоянов, М. БВК, 144 — 146; Ферманджиев, Н. Петър Иванов — първият поет на Стара Загора. — *Пламък*, 1976, № 3, 188 — 192.

Петър Иванов

ИВАНОВ, Ради /Радко/
/4 дек. 1848 — 1 юни 1899/
Роден в Русе. Завършва класното у-ще в родния си град. Търговски чиновник в кантората на българина Петкович в Букурещ. Член-основател и секретар на Русенския РК /1871/. Емигрира в Румъния и участва в нац.-осв. д-ние на бълг. емиграция. Учител в Плевен /1872 — 1874/, включва се в дейността на ВРО. Жп служител /1874 — май 1876/. Участва в подготовката на Старозагорското /1875/ и Апр. въст., след което емигрира в Швейцария. Връща се и участва в СТВ и РТОВ — като преводач във Втора гвардейска пехотна дивизия. След Осв. живее в Русе и София: директор на пощите и телеграфите; н-к на движението по железниците, инспектор и др. Превежда от френски език първото ръководство в Б-я за боравене с морзовия апарат. Участва в работата на Международния конгрес на пощите и телеграфите в Лисабон /1885/. Инициатор за създаване на пощенска спестовна каса.
□ Трифонов, Ю. Плевен, с. 268; ЕБ, т. 3, с. 21; Маринов, И. От „Зора“ озарени. — *Читалище*, 1983, № 4, 16 — 17.

ИВАНОВ, Радуш
неизв./
Роден в Козлодуй, Оряховско. Свещеник в селото ок. 1871 г.
□ НБКМ — БИА, II А 2181.

ИВАНОВ, Райно
неизв./
Учител в Котел през 1870 г.
□ Киров, Г. Материали за историята на котленското училище. — *СбНУ*, 22 — 23, 1906 — 1907, с. 16, 22.

ИВАНОВ, С. Д.
/неизв./
Постоянен сътрудник на в. „Цариградски вестник“ /1861/.
□ Стоянов, М. БВК, с. 146.

ИВАНОВ, Сава
неизв./
Роден в Турия, Казанлъшко. Учи в Кара гитлии /Еленино/, Казанлъшко, и в родното си село. Учител в Голямо село /Тъжа/, Казанлъшко /1858/, и в Турия /1861/. По-късно е свещеник в Казанлък, а след това в Турия. Член на местния РК. През 1870 г. се премества в Казъл агач дере /Средногорово/, Казанлъшко, където също членува в РК.
□ Димитрова, Л., К. Зарев. Турия. С., 1973, 56 — 57; Александров, Н. Участие на духовници от Старозагорска епархия в подготовката и провеждането на Старозагорското въстание. — В: Сб. Априлското въстание..., с. 285.

ИВАНОВ, Сава
/неизв./
Учител в Черковна, Провадийско, през 1859 г.
□ В. *Цариградски вестник*, IV, № 432, 23 май 1859.

ИВАНОВ, Сава
/неизв./
Роден в Беброво, Еленско. Учител в Тетово, Русенско, от 1872 г.
□ 100 г. учебно дело в Тетово. Юб. лист. 31 май 1964.

ИВАНОВ, Спас — вж. *Абрашев*, Спас

ИВАНОВ, Ст.
/1788 — неизв./
Свещеник в колония Терновка /дн. в СССР/ през 1829 г.
□ Радкова, Р. Нови данни..., с. 115.

ИВАНОВ, Ст.
/неизв./

Свещеник в Ичера, Котленско. Спомоществовател за „Венец азбучний", превел И. Вълков /1863/.

ИВАНОВ, Ст.
/неизв./
Свещеник в Ст. Загора. Спомоществовател за „Българский народен сборник" на В. Чолаков /1872/.

ИВАНОВ, Ст.
/неизв./
Свещеник в Русенска епархия. Обслужва селата Белчово /Белцов/, Брестовица и Табан /Сандрово/ през 1875 г.
□ Летоструй, VIII, 1876, 202 — 203; сп. *Слава*, II, № 13, 25 юли 1873, с. 198.

ИВАНОВ, Стайко
/неизв. — 1893/
Роден в Тревненските колиби. Учи в светогорските м-ири. Учител в Разград /1858 — 1878/, където живее до смъртта си.
□ Явашов, А. Разград. Неговото археологическо и историческо минало. Разград, 1930, 179 — 180; Стойков, Хр. Просветното дело в Разград през Възраждането. Разград, 1968, с. 76.

ИВАНОВ, Стамат — вж. *Даскалов*, Стамат

ИВАНОВ, Стефан
/неизв./
Свещеник в Котел през 40-те години на XIX век. Спомоществовател за: „Православное учение... Платона", превел Ил. Стоянов /1844/; „Две совстователни слова Плутарха", превел И. Стоянович /1845/; „Игиономия", превел С. Доброплодни /1846/.

ИВАНОВ, Стефан
/неизв./
Свещеник в Г. Оряховица през 60-те и 70-те години на XIX век. Архиерейски наместник в града /70-те години/.
□ НБКМ — БИА, II В 6826; Цонев, Зв. Горна Оряховица, с. 73; Снегаров, Ив. Нов кодекс на Търновската митрополия. С., 1937, с. 141.

ИВАНОВ, Стефан
/неизв./
Роден в Браила. Основно образование получава в родния си град и Галац. През 1864 г. е ученик в Медицинското у-ще в Букурещ. След дипломирането си започва работа в Галац. През 1874 г. прави опит да продължи образованието си със стипендия от кметството в Галац.
□ Сюпюр, Е. БЕИР, с. 154.

ИВАНОВ, Стефан
/неизв./
Роден в Габрово. Свещеник в Лесичери, Търновско, през 1866 г.
□ Цончев, П. Габрово, с. 351.

ИВАНОВ, Стефан
/неизв./
Учител във Велес от 1871 до 1875 г.
□ НБКМ — БИА, ф. 174, а. е. 4, л. 38 — 39, 75; Чочков, Хр. Велес, с. 29.

ИВАНОВ, Стефан
/неизв./
От Долна бяла речка, Берковско. Учителства 10 години в Пудрия, Врачанско, ок. 70-те години на XIX век.
□ 120 години огнище на просвета. Юб. в. С. Пудрия, Врачанско, 24 май 1966.

ИВАНОВ, Стоил
/нач. на XIX век — 1899/
Учител в Градево, Горноджумайско /Благоевградско/, от 1849 до 1855 г. Ръкоположен за свещеник в селото /1855 — 1879/. След Осв. живее в Дупница /Станке Димитров/, където умира.
□ ДА — Благоевград, ф. 49к, оп. 1, а. е. 5, л. 28 — 29; а. е. 7, л. 43 — 44.

ИВАНОВ, Стойко
/неизв./
Учи в Елена. Учител в Г. Оряховица и Елена през 40-те години на XIX век.
□ Радивоев, М. Биография на Ивана Н. Момчилов. С., 1912, с. 24; Брешков, Ю. Елена като просветно огнище в миналото. — В: Еленски сб. Кн. 2. С., 1938, с. 119.

ИВАНОВ, Стойко
/неизв./
От Котел. Учител в Балчик /1845 — 1847/ и Бейдауд, Добруджа, през 60-те години на XIX век.
□ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 179; Ников, П. Българското възраждане..., с. 31; Люлюшев, М. РБО, с. 150; Маркова, З. Българското..., с. 63.

ИВАНОВ, Стойчо
/неизв./
От Церова кория, Търновско. Учител в селото от 1856 г.
□ Церов, Ив. Спомени и бележки. Кн. 1. Варна, 1921, с. 14; Станев, Н. Великотърновската котловина, с. 118.

ИВАНОВ, Стою
/неизв./
От Кадъ кьой /Стражица/, Търновско. Учител в селото /1871 — 1872/.
□ Василев, Хр. Просветното дело в Стражица. Стражица, 1968, с. 13.

ИВАНОВ, Стоян
/неизв./
Учи в Арбанаси. Учител в Лясковец /1815 — 1820/.
□ Минев, Д. Духовно възраждане и борба срещу гърцизма в Лясковец до 1850 г. — *Уч. пр.*, 1940, № 2, 164 — 165; Минев, Д. Лясковец, с. 106.

ИВАНОВ /ПОПИВАНОВ/, Стоян
/неизв./
Учител в Дряново /1852 — 1858/. Спомоществовател за „Критически издиряния за историята бълг.", превел Б. Петков /1853/, и за „Священное и божеств. евангелие", наредил П. Божигробски /1858/.
□ Чолов, П. История на град Дряново. С., 1969, с. 66.

ИВАНОВ, Стоян
/неизв./
От Малка Кайнарджа /Кайнарджа/, Силистренско. Учител в Липница /Поляна/, Силистренско, след 1855 г., Канлии, Добруджа /1864 — 1872/, и Айдемир /дн. кв. на Силистра/ от 1874 до 1877 г.
□ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 215; Люлюшев, М. РБО, с. 154; Тонев, В. Добруджа, с. 278.

ИВАНОВ, Стоян /Стоенчо/
/неизв. — 1896/
Учител в началното у-ще в Казанлък през 70-те години на XIX век. Ръкоположен за свещеник през 1885 г.
□ Бозвелиев, К. Из моите спомени. Училището в мое време /1868 — 1876/. — В: Казанлък в миналото и днес. Кн. 2. С., 1923, с. 323, 326, 330 — 334; Бозвелиев, К. Спомени, с. 22.

ИВАНОВ, Стоян
/неизв./
Учител в Килифарево, Търновско, преди Осв.

☐ Станев, Н. Великотърновската котловина, с. 273.

ИВАНОВ, Стоян
/неизв./
Свещеник и учител в Бачево, Разложко, през Възраждането. Участник в нац.-осв. д-ние.
☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 100, л. 6 — 7.

ИВАНОВ, Стоян П.
/неизв./
Роден в Ст. Загора. Учи в родния си град и в Букурещ. Учител в Енина, Казанлъшко /1856 — ок. 1858/, и в Ст. Загора /след 1858/.
Временен сътрудник на „Цариградски вестник" /1858/.
☐ В. *Цариградски вестник*, IX, № 433, 30 май 1859; в. *България*, II, № 77, 7 септ. 1860; Чилингиров, Ст. БЧ, с. 462; Китипов, П. Миналото на село Енина. С., 1968, с. 91; Каракостов, Ст. БВТ, с. 83.

ИВАНОВ, Т.
/неизв./
Учител в Хюджекии /Захари Стояново/, Русенско, през 1875 г.
☐ Летоструй, VIII, 1876, 202 — 203.

ИВАНОВ, Теодор
/неизв./
Свещеник във Видраре, Орханийско /Ботевградско/. Спомоществовател за „Венец азбучний", превел И. Вълков /1863/.

ИВАНОВ, Тодор
/неизв./
Роден в Айдемир /дн. кв. на Силистра/. Свещеник в селото от 1835 до 1884 г.
☐ ЦДИА, ф. 1318, оп. 1, а. е. 4936, л. 7.

ИВАНОВ, Тодор
/неизв./
Ученик в Одеската семинари от 1841 до 1843 г.
☐ АИИ БАН, арх. кол. 9, оп. 30, а е. 11, л. 40 — 41; а. е. 20, л. 53 — 55.

ИВАНОВ, Тодор
/неизв./
От Чирпан. Учител в Алмалии /Ябълково/, Хасковско /1852 — 1853/. Спомоществовател от Харманли, Хасковско, и Хасково за: „Житие св. Григория Омиритскаго", превел Ав. Попстоянов /1852/; „Писменик" на С. Доброплодни /1853/; „Священное и божеств. евангелие", наредил П. Божигробски /1858/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 22, а. е. 583, л. 14.

ИВАНОВ, Тодор
/неизв./
Ученик в Белградската гимназия от 1858 до 1860 г. със стипендия от сръбското п-во.
☐ Бойчева, В. Български младежи..., с. 323.

ИВАНОВ, Тодор
/неизв./
Свещеник в Сливен от 1872 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 70; ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 3, л. 90.

ИВАНОВ, Тодор
/неизв./
Учител в Табан /Сандрово/, Русенско /1874 — 1876/.
☐ ЦДИА, ф. 1318, оп. 1, а. е. 4930, л. 10; ДА — Русе, ф. 43к, оп. 1, а. е. 23, л. 154.

ИВАНОВ, Тодор П.
/неизв./
От Плаково, Търновско. Учител в селото /1867 — 1868/, в Хаджиоглу Пазарджик /Толбухин/ от 1868 до 1869 г., в Търново /1875 — 1876/ и в Килифарево, Търновско.
☐ НБКМ — БИА, II А 2416; Станев, Н. Великотърновската котловина, с. 228; Тонев, В. Бележки..., ч. 1, с. 163; История на град Толбухин. С., 1968, с. 118; Михайлов, Г. Килифарево. С., 1970, с. 272.

ИВАНОВ, Филип
/неизв./
Роден в Пирдоп. През 1862 — 1863 г. е ученик във френския католически колеж в Бебек, Цариград. Спомоществовател за „Френско-български речник" на Д. Г. Миркович и Хр. Д. Ваклидов /1864/.
☐ В. *България*, IV, № 25, 1 окт. 1862; Начов, Н. Цариград, с. 136; Леков, Д. Тодор Пеев. С., 1978, с. 14.

ИВАНОВ, Харалампи Т.
/неизв./
Учител в Разград през 1874 г.
☐ ЦДИА, ф. 1318, оп. 1, а. е. 4905. л. 59.

ИВАНОВ, Христаки
/неизв./
Учител. Спомоществовател от Самоков за „Священное и божеств. евангелие", наредил П. Божигробски /1858/.

ИВАНОВ, Христо
/неизв./
Свещеник в Дупница /Станке Димитров/ през 40-те и 50-те години на XIX век. Спомоществовател за: „История на великий Александра македонца", превел Хр. Василев /1844/; „Введение във всеоб. история", превел Ат. Чолаков /1851/; „Житие св. Григория Омиритскаго" превел Ав. Попстоянов /1852/.

ИВАНОВ, Христо
/неизв./
Учител във Видин. Спомоществовател за „Месецослов" на П. Радов /1860/.

ИВАНОВ, Христо
/неизв./
Учител в Сърбеница /Софрониево/, Оряховско, през 1871 — 1872 г.
☐ Летоструй, V, 1873, с. 60.

ИВАНОВ, Христо
/неизв./
Учител в Красен, Русенско /1873/.
Ръкоположен за свещеник в селото.
☐ ДА — Русе, ф. 43к, оп. 1, а. е. 12, л. 292.

ИВАНОВ, Христо
/неизв./
Ученик в Белград през 1875 г. Брат на Константин *Иванов*..
☐ НА БАН, ф. 22к, а.е. 96, л. 1 — 2

ИВАНОВ, Христо
/неизв./
Учител в русенските села Пиргос /Пиргово/ през 1875 г. и Кошов /1876/.
☐ ЦДИА, ф. 1318, оп. 1, а. е. 4980, л. 1.

ИВАНОВ, Христо
/неизв./
Роден в Кюстендил. Ученик в гимназията в Прага преди 1877 г. Напуска у-щето поради РТОВ. Моли ДД за средства, за да се завърне в Б-я.
☐ НБКМ — БИА, II В 9285, л. 121.

ИВАНОВ, Христо
/неизв./
Свещеник в Дипсиз гьол /Езерово/, Хасковско, през 1878 г. /вер. и преди това/.
☐ НБКМ — БИА, II А 1613.

ИВАНОВ, Христо — вж. *Гадев*, Христо

ИВАНОВ, Христофор

/неизв./
През 1862 г. заедно с брат си Йоаким *Иванов* е ученик в Киевската гимназия с руска държавна стипендия. Вер. е брат и на Игнат *Иванов /Казасов/*.
☐ ЦГИА — К., ф. 707, оп. 28, од. 3Б, ед. хр. 420, л. 1 — 2.

ИВАНОВ, Цанко
/неизв./
Учител в Долно Чамурлии, Добруджа, ок. 1869 — 1870 г.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 174; Тонев, В. Добруджа, с. 279.

ИВАНОВ, Цанко
/неизв./
От Етрополе. Учител в Мирково, Пирдопско /1868/.
☐ Стоянов, М. Етрополе и българската възрожденска книжнина. — В: Сб. Тодор Пеев. Етрополе, 1972, с. 83.

ИВАНОВ, Цено
/неизв./
Учител в Борован, Врачанско, през 1871 — 1872 г.
☐ Летоструй, V, 1873, с. 60.

ИВАНОВ /ПОПИВАНОВ/, Цонко
/неизв./
Учител в Дряново /1852 — 1853/. Баща на генерал Иван Цончев.
☐ Чолов, П. История на град Дряново. С., 1969, с. 66.

ИВАНОВ, Юрдан /Юрдаки/
/неизв./
От Габрово. Учител в Тодювци, Еленско /1863/, и в Смядово, Шуменско /1869/.
☐ ИМ — Шумен, инв. № 11; Асенов, П. Училищата в Еленско. — В: Еленски сб. С., 1968, с. 94.

ИВАНОВ, Яким П.
/неизв./
Учител в Русе през 1863 г.
☐ ДА — Русе, ф. 43к, оп. 1, а. е. 23, л. 59.

ИВАНОВ, Янко
/неизв./
От Маглавит, Малкотърновско. Открива бълг. у-ще в родното си село след 1870 г.
☐ Аянов, Г. Малко Търново. Бургас, 1939, с. 276.

ИВАНОВ, Янко
/неизв./
Роден в Дряново. Свещеник в Ганчовец, Габровско /1852 — 1864/, и в Дряново до 1877 г. /вер. и след това/.
☐ Ганев, Г. История на с. Ганчовец. Ганчовец, 1944, с. 59; ОБТИ, т. 2, с. 190.

ИВАНОВА /ХАДЖИИВАНОВА/, Анастаса
/неизв./
Учителка в Шумен през 1862 г.
☐ ИМ — Шумен, отдел Възраждане, инв. № 2288, л. 39.

ИВАНОВА, Добра
/неизв./
Родена в Малко Търново. През 1875 г. е ученичка в Одеската гимназия на издръжка на ОБН.
☐ Степанова, Л. Вклад России..., с. 205.

ИВАНОВА /ШИШКОВА-КИМРЯНОВА/, Екатерина Ангелова
/1854 — 1930/
Родена в Ст. Загора в учителско семейство. Съпруга на Стефан *Кимрянов*. Завършва класното у-ще в родния си град при Анастасия *Тошева*. Учителства в Елена /1870/ и членува в тамошното женско д-во; учителка в Г. Оряховица /1874/, Търново и Севлиево. Умира в София.
☐ В. *Македония*, IV, № 80, 9 септ. 1870; Тошева, Ан. Автобиография. Ст. Загора, 1911, с. 18; Ганев, Н. Страници от историята на град Севлиево. Ч. 1. В. Търново, 1925, с. 56; 140 години народно училище. Юб. л. Г. Оряховица, 16 дек. 1967; Паскалева, В. Българката..., с. 148.

ИВАНОВА /ПОПИВАНОВА/, Желка
/неизв./
Родена в Ст. Загора. Завършва класното девическо у-ще при Анастасия *Тошева* и Белградската висша девическа школа, издържана от сръбското п-во. След завръщането си в Б-я е учителка и управителка на девическия пансион в Ст. Загора /след 1868/.
☐ НА БАН, ф. 46к, а. е. 26, л. 1 — 6; в. *Македония*, III, № 30, 21 юни 1869; Иванов, Ат. Черти из живота и записки на Атанас Иванов. Сливен, 1885, с. 55; Тошева, Ан. Автобиография. Ст. Загора, 1911, с. 16, 18.

ИВАНОВА, Зюмбюля — вж. *Талимова*, Зюмбюля Иванова

ИВАНОВА, Калуда
/неизв./
От Сливен. Учителка в родния си град през 70-те години на XIX век.
☐ Паскалева, В. Българката..., с. 140.

ИВАНОВА /ПОПИВАНОВА/, Кица
/неизв./
Родена в Панагюрище. Завършва девическото класно у-ще в Ст. Загора. Учителка във Варна /1874 — ян. 1878/.
☐ ДА — Варна, ф. 79к, оп. 1, а. е. 22, л. 20, 31; Доросиев, Л. Нашите..., с. 98; Тонев, В. Към историята..., с. 142; Паскалева, В. Българката..., с. 146.

ИВАНОВА, Мария /Мариола/
/неизв./
Завършва класното девическо у-ще в Ст. Загора. Учителка в Севлиево /1869 — 1871, 1877/ и Г. Оряховица /1873 — 1874/.
☐ НБКМ — БИА, II А 7642; 140 години народно училище. Юб. л. Г. Оряховица, 16 дек. 1967.

ИВАНОВА, Мария — вж. *Бацарова*, Мария

ИВАНОВА, Мира
/неизв./
Учителка в Мъглиж, Казанлъшко, през 1877 г.
☐ Георгиев, М. Възраждането на град Казанлък. — В: Казанлък в миналото и днес. Кн. 2. С., 1923, с. 168.

ИВАНОВА, Парашкева — вж. *Шушулова-Тюлева*, Парашкева

ИВАНОВА, Стефана
/неизв./
Родена в Севлиево. Учи в Севлиево и Търново. Учителка в родния си град /1863 — 1870; 1873 — 1875/, Казанлък /1871/ и Търново /1872/. Сътрудничи на в. „Право" /1870/.
☐ НБКМ — БИА, II А 2415, II А 5721, II А 7637, II А 7642; Кулелиев, Й. Девическото образование..., с. 49; Стоянов, М. БВК, с. 146; Паскалева, В. Българката..., с. 140.

ИВАНОВА, Цана
/неизв./
Учителка в класното девическо у-ще в Габрово /1873 — 1874/.
☐ Гъбенски, Хр. Габрово, с. 66; Каролев, Р. История на габровското у-ще. — В: Материали..., кн. 2, с. 140.

ИВАНОВА-БАРОНОВА, Зоица
/неизв./
От Ст. Загора. Завършва пети клас на девическото у-ще в родния си град. Девическа учителка в Малко Търново /1875 — 1878/. По нейна инициатива се създава женско д-во в града.
☐ НБИВ — БИА, ф. 3, а. е. 393, л. 1 — 2; Аянов, Г. Малко Търново. Бургас, 1939, 241 — 242; Паскалева, В. Българката..., с. 140, 212.

ИВАНОВИЧ /ИВАНЧОВ-ВОЙНОВИЧ/, Ангелаки /Врачанеца/
/неизв./
Учи в Белградската гимназия. Търговец и общественик в Лом през Възраждането. Превежда пиеси от чужди автори /"Велизарий"/ и ги приспособява за театрални представления, в които и самият той участва. След Осв. е кмет на Лом.
☐ Апостолов, П. Поява и развитие на читалище „Постоянство". — В: 100 години културен живот в гр. Лом. Юб. сб. С., 1961, с. 57, 232 — 233; Чернев, М. Театърът на читалището. — В: 100 години народно читалище във Враца. 1869 — 1969. Юб. сб. С., 1969, с. 135.

ИВАНОВИЧ, Димитрий
/неизв./
Свещеник в Колачево /Кольо Мариново/, Старозагорско. Спомоществовател за „Хазрети Авраамин", издал Йоаникий /1845/.

ИВАНОВИЧ, Димитър
/неизв./
Роден в Казанлък. Учи в родния си град. От 1863 до 1870 г. е ученик в Медицинското у-ще в Букурещ.
☐ НБКМ — БИА, ф. 388, а. е. 1, л. 1; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 154.

ИВАНОВИЧ, Иван
/неизв./
Роден в Босна. През 1866 г. е ученик в гимназията в Николаев.
☐ Документи за българската история. Т. 1. С., 1931, 394 — 395.

ИВАНОВИЧ, Найден — вж. *Йованович*, Найден

ИВАНОВИЧ, Никифор — вж. *Никифор*

ИВАНОВИЧ, Николай
/неизв./
От Севлиево. Учител в града /1827/. Спомоществовател от Букурещ за „Всеобща география за децата", превел Ив. Богоров /1843/.
☐ Снегаров, Ив. Унищожението на Охридската патриаршия. — *Мак. пр.*, 1926, № 3, с. 94.

ИВАНОВИЧ, Петър
/неизв./
Свещеник в Мисилим /Православен/, Чирпанско. Спомоществовател за „Хазрети Авраамин", издал Йоаникий /1845/.

ИВАНОВИЧ, Трифон
/неизв./
Свещеник в Дряново от 50-те до 70-те години на XIX век. Спомоществовател за „Критически издиряния за историята бълг.", превел Б. Петков /1853/, и за „Месецослов" на П. Радов /1857/.
☐ ОБТИ, т. 2, с. 190.

ИВАНОВИЧ /ЙОВАНОВИЧ, ХАДЖИИВАНОВ/, Христофор
/неизв. — 1845/
Вер. от Свищов или от Букурещ, където учи в лицея „Св. Сава". Ок. 1815 — 1817 г. е учител във Видин. Завършва медицина в Лайпциг /1827/. Лекар в Белград до края на живота си.
☐ Йорданов, В. Значението на Лайпциг за стопанското и културното възраждане на българите. — *Уч. пр.*, 1941, № 3, с. 300; Бойчева, В. Сърби — учители в България през XIX в. — *ГСУ, ФИФ*, 66, 1974, № 3, 153 — 221; Радкова, Р. Българската интелигенция през Възраждането. С., 1986, с. 255, 266.

ИВАНОВИЧ, Янаки
/неизв./
Свещеник в София през 40-те и 50-те години на XIX век. Спомоществовател за „Часови благоговейния", превел Г. Йошев /1850/.
☐ Динеков, П. София, 8 — 9.

ИВАНЧЕВ, Николай
/неизв./
Учител в Енина, Казанлъшко, през 1866 г.
☐ Стоянов, М. Из книжовното и просветно минало на Енина. — *Векове*, 1975, № 5, с. 22.

ИВАНЧЕВА, Евгения
/неизв./
Ученичка в Русия през периода 1856 — 1877 г.
☐ Степанова, Л. Вклад России..., с. 209.

ИВАНЧЕВА, Мария Р.
/неизв./
От Нова Загора. Учителка в девическото у-ще в Елена /1872 — 1880/.
☐ Брешков, Ю. Елена като просветно огнище в миналото. — В: Еленски сб. Кн. 2. С., 1938, с. 118; Паскалева, В. Българката..., с. 141.

ИВАНЧЕВИЦА
/неизв./
Учителка в Кметовци, Габровско, ок. 1840 г.
☐ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 95.

ИВАНЧО
/неизв./
Учител в Долни Вадин, Врачанско, през 1835 г.
☐ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 105.

ИВАНЧО
/неизв./
Роден в Драбишна, Кърджалийско. Учи в родното си село и в Орта кьой /Ивайловград/. Учител в Хебибчево, Мустафапашалийско /Любимец, Свиленградско/, от 1859 до 1864 г., Алван дере /Малко Градище/, Хасковско /1864 — 1867/, и отново в Хебибчево /1867 — 1872/. Прави преводи на богослужебни книги от гръцки на църковно-славянски език. През 1872 г. се установява в Орта кьой, където умира.
☐ Митев, П. История на училището в с. Хебибчево. — *Уч. пр.*, 1897, № 9, 1064 — 1065; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 113.

ИВАНЧО
/неизв./
Учител и свещеник в Арбанаси през 1870 г.
☐ Папазов, Д. Арбанаси. — *СбБАН*, 31, 1937, с. 6.

ИВАНЧО
/неизв./
Свещеник и учител в Кюстендил след 1874 г.
☐ Иванов, Й. Северна Македония. С., 1906, с. 379; Попов, К. Кюстендил под турско робство и участието на кюстендилци в национално-освободителните борби. — В: Сб. Кюстендил и Кюстендилско. С., 1973, с. 100.

ИВАНЧО
/неизв./
Роден в Драглище, Разложко /не е посочено точно — Долно или Гор-

но/. Учител в Разлог през 1875 г. Една година по-късно е затворен от турците.
☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 117, л. 24.

ИВАНЧО /Бояджията/
/неизв./
Роден в Церово, Пазарджишко. Учител в Сърт харман /Горно Вършило/, Пазарджишко, ок. 1855 г.
☐ Батаклиев, Ив. Пазарджик и Пазарджишко, с. 642.

ИВАНЧО /Идрифето/
/неизв./
Роден във Враца. Учител в града от 1857 до 1860 г. След това учителства в Лом.
☐ Цанев, Д. Бележки по историята на учебното дело във Враца. — *Уч. пр.*, 1906, № 10, с. 1107.

ИВАНЧОВ, Александър
/неизв./
Учител в Плевен през 70-те години на XIX век.
☐ Трифонов, Ю. Плевен, с. 230.

ИВАНЧОВ-СУЛТАНОВ, Минчо
/неизв./
Постоянен сътрудник на сп. „Български книжици" /1859 — 1860/.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 146.

ИВАНЧОВ, Никола Кудев
/неизв./
Роден в Жеравна. Учител и читалищен деец в селото /1874 — 1876/.
☐ Тодоров, Н. Из летописите на училището. — В: Юбилейна книга на Жеравненско читалище „Единство". С., 1921, с. 105; Чилингиров, Ст. БЧ, с. 258.

ИВАНЧОВ, Ст.
/неизв./
От Кара арнаут /Голям извор/, Разградско. Учител в селото /1871 — 1875/ и в Хърсово, Разградско.
☐ Сп. *Училище*, I, № 16, 26 авг. 1871, с. 244, IV, № 23 — 24, 1875 /притурка/; Стойков, Хр. Просветното дело в Разград през Възраждането. Разград, 1968, с. 96; Пенкова, М. Учителският събор..., с. 182.

ИВАНЧОВ, Ташко
/неизв./
Килиен учител в Радомир ок. средата на XIX век.
☐ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 101.

ИВАНЧОВ, Тодор
/1858 — дек. 1905/
Роден в Търново /според други източници в Трявна през 1853/. Учи в родния си град, завършва Робърт колеж в Цариград през 1875 г. Следва три години медицина в Монпелие, Франция /до 1878/. След Осв. е учител в Дряново /1878 — 1879/, училищен директор в Кюстендил. През 1883 г. се установява в София. Директор на Статистическото бюро в София /1893/. Член на Либералната партия. Народен представител. М-р на народното просвещение /26 авг. 1899—28 юни 1887; 18 ян. — 1 окт. 1899/, М-р-предс. /1 окт. 1899 — 12 ян. 1901/; едновременно е м-р на външните работи и изповеданията /до 27 ноем. 1900/ и м-р на финансите /от 27 ноем. 1900/. Постоянен член на Международния статистически к-т в Петербург /1897/; член на Парижкото статистическо д-во. Сътрудничи на в. „Търновска конституция" /1884 — 1888/, в. „Народни права" /1888 — 1891/. Умира в Париж.
☐ В. *Свободно слово*, IV, № 152, 24 дек. 1905; Касъров, Л. ЕР, ч. 1, с. 652; Начов, Н. Цариград, с. 157; Уошбърн, Дж. Петдесет..., с. 165; ЕБ, т. 3, с. 27.

ИВКО
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател в Бойница, Кулско, за „Житие св. Григория Омиритскаго", превел Ав. Попстоянов /1852/.

ИГНАТ
/неизв./
Учител в Долна Бешовица, Врачанско, в нач. на XIX век.
☐ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 76.

ИГНАТ
/неизв./
Свещеник в Бегуновци, Брезнишко, през първата пол. на XIX век.
☐ Писахме да се знае, с. 148.

ИГНАТ
/неизв./
Роден в Извор, Радомирско. Учител в Радибош, Радомирско, ок. 1826 г.
☐ ДА — Перник, ф. 314, оп. 1, а. е. 1, л. 31.

ИГНАТ
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Търново за „Историята на слов. болг. народ", превел П. Сапунов /1844/.

ИГНАТ
/неизв./
Роден в Разград в семейството на свещеник. Свещеник в Разлог през втората пол. на XIX век.
☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 117, л. 27

ИГНАТ
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Враца за „Евангелие поучително" на Софр. Врачански /1856/.

ИГНАТ
/неизв./
Роден в Самоводене, Търновско. Учител в Търново след 1858 г.
☐ Ибришимова, П. Към историята на училищата във В. Търновски окръг през Възраждането. — *ИОИМ — В. Търново*, 3, 1966, с. 99.

ИГНАТ
/неизв./
Роден в Габрово. Свещеник в Гарван, Габровско, през 1869 г.
☐ Стефанов, Р. Участие на населението в борбата против турското робство. Моят роден край. С., 1970, с. 20.

ИГНАТ
/неизв./
Свещеник в Петрич, Софийско, през 1870 г.
☐ СГОДА, ф. 1293к, оп. 1, а. е. 200, л. 24.

ИГНАТИЕВ /ПОПИГНАТИЕВ/, Христо
/неизв./
Свещеник във Видин. Спомоществовател за „Христоития", превел Р. Попович /1837/.

ИГНАТИЙ
/неизв./
Игумен на Рилския м-ир през 1785 г.
☐ Иванов, Й. Св. Иван Рилски и неговият манастир. С., 1917, с. 90.

ИГНАТИЙ
/неизв./
Калугер в Света гора. Пристига в Елена и става учител в килийното у-ще в нач. на XIX век.
☐ Брешков, Ю. Учители в Елена до Освбождението и след него до 1892 г.. — В: Еленски сб. Кн. 2. С., 1938, с. 115.

ИГНАТИЙ

/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Русе за „Служба св. Харалампия“, превел Неофит Рилски /1843/.

ИГНАТИЙ
/неизв./
Свещеник в Хотница, Търновско. Спомоществовател от Търново за „Православное учение... Платона“, превел Ил. Стоянов /1844/.

ИГНАТИЙ РИЛСКИ /светско име Христо А. Панов/
/8 април 1846 — 12 февр. 1920/
Роден в Костенец, Пазарджишко. Брат на учителя Стоян *Цветков*. Учи в родното си село /1854 — 1858/, в Рилския м-ир /1859 — 1864/, в гръцко у-ще в Мелник /1864 — 1866/, в Московската семинария /1866—1872/ и с руска държавна стипендия два курса в Московската духовна академия /1873 — 1874/. След завръщането си в Б-я е учител в Рилския м-ир /1874 — 1875/ и в София /1875 — 1878/. През първата пол. на 1878 г. е помощник на софийския градоначалник, ковчежник, секретар и преводач на софийския окръжен управител. Учител в Драгалевския м-ир /юни 1878 — 1 авг. 1880/ и негов настоятел, след това секретар на Софийския митрополит /1880—1883/. Същевременно е и председател на Софийския епархийски съвет /1881 — 1883/. Учител във Военното у-ще в София. Ръководи Самоковската духовна семинария от 1 септ. 1883 до 1890 г. Отново учител в София /1899 — 1908/.
Постоянен дописник на в. „Голос“ и „Современни известия“/1875 — 1877/. Участва в редактирането на в. „Право“ /1869/ и „Източно време“ /1874/. След Осв. е основател и редактор на в. „Селянин“ /1879 — 1894/, по-късно в. „Съветник“ и на сп. „Български церковен преглед“ /1895 — 1899/. Умира в София.
☐ НБКМ — БИА, ф. 137 /Игнатий Рилски/; АНМРМ — Дневник на входящите писма за 1867 г., № 92; за 1869 г., № 55 и за 1870 г., № 3; Касъров, Л. ЕР, ч. 1, с. 658; Иванов, Ю. БПП, с. 226; Иванов, Й. Св. Иван Рилски и неговият манастир. С., 1917, с. 121; Цанков, Ст. Българската православна църква от Освобождението до настояще време. — *ГСУ, БФ*, 16, 1938 — 1939, № 6, с. 97.

Игнатий Рилски

ИГНАТИЙ РОДОСКИ, митрополит Кюстендилски
/неизв. — 23 окт. 1886/
Роден в Караагач, Одринско. Получава гръцко образование. Назначен за Родоски митрополит /50-те години на XIX век/. От 1861 г. е Кюстендилски митрополит. Населението на кюстендилска епархия организира протестно д-ние за отстраняването му като патриаршистки владика. През 1869 г. е отстранен от Кюстендилска епархия, но продължава борбата срещу бълг. екзархийска власт, представяна от митрополит *Иларион Кюстендилски*.
☐ ДА — Благоевград, ф. 49к, оп. 1, а. е. 1, л. 10 — 11; Иванов, Й. Северна Македония. С., 1906, 337 — 338; Ников, П. ВБН, с. 193, 243; Паскалева, В. Кюстендил и Кюстендилско в църковно-националната борба през 60-те и 70-те години на XIX в. — В: Сб. Кюстендил и Кюстендилско. С., 1973, 119 — 120, 127.

ИГНАТОВ, Игнат
/неизв./
Учи в Ковачевица, Неврокопско /Гоцеделчевско/. Учител във Фотовища /Огняново/, Неврокопско, ок. 1862 г.
☐ ДА — Благоевград, ф. 1228, оп. 1, а. е. 3, л. 1 — 11.

ИГНАТОВ, Илия
/неизв./
От Плевен. Учи в родния си град при Нестор *Марков*. Читалищен деец. Участва в театрални постановки. Завършва гимназия в Табор, Чехия /1870 — 1872/. От есента на 1873 г. следва икономика в Лайпцигския у-т. След Осв. живее в Плевен. Депутат в УС.
☐ Архив на Лайпцигския у-т, „Матрикел“ — Книга за записване на студенти; Илиев, Ат. Спомени, с. 96; Данов, Ив. Основаването на читалището в Плевен. — В: Юб. сб. по случай 70 години от основаването на читалище „Съгласие“ в град Плевен. 1869 — 1939. Плевен, 1939, с. 7; Стателова, Е., З. Маркова. Спомени за Учредителното събрание. С., 1979, с. 220.

ИГНАТОВ, Кръстьо
/неизв./
Роден в Долна Бешовица, Врачанско, в семейството на свещеник. Учи в родното си село и учителства там от 1846/.
☐ Цанев, Д. История на учебното дело във Врачанско. — *Уч. пр.*, 1904, Неофициален отдел, 11 — 12; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 76.

ИГНАТОВ, Никола
/неизв./
Свещеник в Осмаково /?/. Спомоществовател за „Извод от физика“ на Н. Геров /1849/.

ИДИБЕЛОВ
/неизв./
Ученик в гимназията в Николаев през 1868 г.
☐ НБКМ — БИА, ф. 154, а. е. 9, л. 83 — 84.

ИЗВОРОВ, Нил /Никола Добрев Изворов/
/ок. 1820 — ок. 1895/
Роден в Русе. Приема монашество в Кокошкия м-ир /ок. 1857/ и по-късно става негов игумен. От 1860 г. е протосингел на гръцкия владика Синесий в Русе и е избран за предс. на бълг. община, която от 1865 г. фактически поема църковното и училищното управление на епархията. През авг. 1873 г. е ръкоположен за епископ Смоленский и в отговор на народното искане е изпратен от Бълг. екзархия в Солун, но приема униатството. Избран е за бълг. униатски епископ през 1876 г. и остава начело на бълг. униати до 1895 г., когато отново се връща в православието. Подарява къщата си в Русе за у-ще /т. нар. поп Нилово у-ще/ и се премества в София, където умира.
☐ НА БАН, ф. 54к, а. е. 352, л. 1 — 2; ДА — Русе, ф. 44к, оп. 1, а. е. 51.

л. 11 — 12, а. е. 86, л. 5; Материали по църковната борба. — *СбНУ*, 24, 1908, 151 — 152; Обретенов, Н. Спомени..., 60 — 61; Ников, П. ВБН, с. 236; Генчев, Н. Франция..., 194 — 197.

ИЗВОРСКИ, Петър Николов
/неизв. — 1848/
Роден в Котел. Син на Никола *Стефанов*. Брат на Стефан *Изворски* и Антон *Николов*. През 1844 — 1845 г. е ученик в гръцкото у-ще в Куручешме, Цариград. Умира много млад от холера в Тулча.
☐ Начов, Н. Цариград, с. 134; Стефанов, Г. Стефан п. Н. Изворски, учител и поет от епохата на Възраждането, 1815 — 1875. Принос към историята на учебното дело и поезията ни. — *СбБАН*, 28, 1935, 19 — 20; Шишманов, Ив. Нови студии из областта на българското възраждане. — *СбБАН*, 21, 1926, с. 450; Генчев, Н. Франция..., с. 82.

ИЗВОРСКИ /СТЕФАНОВ/, Стефан Попниколов
/септ. 1815 — 2 февр. 1875/
Роден в Котел в семейството на свещеника Никола *Стефанов*. Брат на Петър *Изворски* и Антон *Николов*. Чичо на Кръстьо *Мирски*. Учи в родния си град при Райно *Попович* /1831 — 1832/; изучава абаджийския занаят във Варна /до 1837/; учи при гръцкия учител Георгиос Цукалалос в Сливен /1837/, в Търново и Габрово /1839/ при Захари *Княжески* и Калист *Луков*. През 1840 г. е учител в Котел. Заминава за Одеса с намерение да получи стипендия за някое учебно заведение, но не успява. Учителства в Шумен /1841 — 1842/, след което учи в гръцко у-ще в Куручешме в Цариград /1843 — 1845/. Отново е учител в Шумен /1845 — 1847/. През периода 1848 — 1850 г. пътува до Одеса, Тулча /занимава се с абаджийство при брат си Иван/ и Цариград, където става попечител на бълг. църква и писар при Стефан *Богориди*. Като държавен стипендиант завършва Петербургската духовна академия /1850 — 1856/. По време на Кримската война /1853 — 1856/ е преводач в щаба на руската Дунавска армия в Букурещ. Учител в бълг. у-ще „Св. св. Кирил и Методий" при бълг. църква в Цариград /1857 — 1859/. От 1859 до 1863 г. е учител в Тулча, където създава публична библиотека. Премества се в Галац отначало като учител, по-късно става свещеник и като такъв живее там до края на живота си. Публикува стихотворения в сп. „Любословие" /1846/, в. „Цариградски вестник" /1849 — 1861/, в. „България" /1859/, в. „Стара планина" /1876/, в. „Нова България" /1876/ и сп. „Славянско братство" /1878/. Помества превод на приказка в „Бълг. книжици" /1858/. Превежда „Огледало за болгарските училища или правила заради возпитанието на децата, извадени от книга, която ся нарича „Наказ ея императорскаго величества Екатерини втория самодержци всероссийския данний Комисии о сочинении проекта новаго уложения в Санкт-Петербурге или Императорской академии наук 1770", на четири язици росийски, латински, немски и французки. А сега преписани от сущата книга и преведени на наш язик и болгарски от Стефана П. Николов Изворский, котлянец, който и за по-голямо изяснение сочинил и приложил от себе си и доволни стихове да сочат кам состоянието и книжнината и возпитанието на болгарите сос сущото намерение, каквото и вишеречените правила в полза на единородните си. Цариград, в книгопечатницата на Тадея Дивитчиана, 1850".
☐ НБКМ — БИА, ф. 83 /Стефан Изворски/; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 138; Мирский, К. Стефан Н. Изворски. Учител и писател преди 50 години. — *Бълг. сбирка*, 1896, № 2, 136 — 146; № 3, 243 — 251; Стефанов, Г. Стефан п. Н. Изворски, учител и поет от епохата на Възраждането. 1815 — 1875. Принос към историята на учебното дело и поезията ни. — *СбБАН*, 28, 1935, 1 — 171; Стоянов, М. БВК, 147 — 148; Джумалиев, Г. Учебното дело в гр. Шумен през първата половина на XIX в. — В: Сб. Шумен — Коларовград. 2. Коларовград, 1962, 132 — 145; Люлюшев, М. РБО, 131 — 139.

Георги Измирлиев

ИЗМИРЛИЕВ, Георги Димитров /Македончето/
21 април 1851 — 28 май 1876/
Роден в Горна Джумая /Благоевград/ в заможно търговско семейство. Учи в родния си град, в Сяр 1864 — 1867/ и в Галатасарайския лицей, Цариград, издържан от БББ „Просвещение". Учител в бълг. у-ще в Топ капия в турската столица /1872 — 1873/. С помощта на Найден *Геров* е изпратен в Русия, където учи в Одеското юнкерско пехотно у-ще /1873 — 1875/. Участва в създаването на Гюргевския РК. Определен за пом.-апостол и военен ръководител на Първи /Търновски/ рев. окръг. Преминава в Б-я /ян. 1876/ и активно работи по подготовката на Апр. въст. в Търновския край. Заловен от турците и осъден на смърт. Обесен в Г. Оряховица.
☐ НБКМ — БИА, ф. 151, а. е. 10, л. 453; II Д 2245; ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 30, л. 90 — 95; Страшимиров, Д. История на Априлското въстание. Пловдив, 1907, с. 6; Начов, Н. Цариград, 102 — 103; Цонев, Зв. Горна Оряховица, 115 — 116; Каракостов, Ст. Македонски възрожденци. Исторически и литературни образи. Ч. 2. С., 1943, 115 — 121; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 152.

ИКОНОМОВ, Александър /Алекси/ Г.
/неизв./
От Дупница /Станке Димитров/. Учи във Военномедицинското у-ще в Цариград. Спомоществовател за: „Българский народен сборник" на В. Чолаков /1872/; „Люкреция Борджия", превели К. Величков и Г. Николов /1872/; „Варвара Убрих", превел П. Кисимов /1873/; „Приключенията на Телемаха", превел Н. Михайловски /1873/; „Ключът на науката", превел С. Бобчев /1874/.

ИКОНОМОВ, Андонаки
/неизв./

Учител в Сливен през периода 1860 — 1877 г. Временен дописник на в. „Турция“ /1866/ и в. „Македония“ /1870/.

☐ Икономов, М. Моите спомени за училищно-читалищното дело на гр. Сливен. — В: Юб. сб. на бълг. нар. ч-ще „Зора“, Сливен, с. 69.

ИКОНОМОВ, Антим

/неизв./

Свещеник в Пирот. Спомоществовател за „Месецослов“ на П. Радов /1857/.

ИКОНОМОВ, Атанас

/неизв./

Учител в Караджалии /Сърнево/, Старозагорско, през 1871 г.

☐ Кънчев, М. Видрица, с. 253.

ИКОНОМОВ, Божин

/неизв./

Свещеник в Лом. Спомоществовател за „Опелото на Исуса Христа“, превел Кр. Пишурка /1869/.

ИКОНОМОВ, Васил Поппетров

/неизв. — 2 окт. 1871/

Роден в Жеравна. Син на Петър *Теодоров*. Брат на Тодор П. *Икономов*. Учи в Болградската гимназия. Учител в Силистра /1865 — 1866/. От 1867 г. следва в Медицинския ф-т в Букурещ. Изнася сказки в ч-ще „Братска любов“. Спомагателен /1869/ и дописен /1870/ член на БКД. Умира като студент.

Постоянен сътрудник на в. „Македония“ /1867 — 1870/. Временен дописник на в. „Народност“ /1867/, в. „Отечество“ /1869 — 1870/, в. „Право“ /1869/, „Периодическо списание“ /1871/ и сп. „Читалище“ /1871/. Според обява във в. „Македония“ /V, № 14, 6 април 1871/ В. И. оставя ръкопис „Начална геометрия за нашите училища, изложена според Литре“.

☐ НБКМ — БИА, ф. 110, а. е. 1, л. 6; ЦДИА, ф. 31, оп. 1, а. е. 18, л. 1; Българските училища в гр. Силистра. — *Уч. пр.*, 1897, № 7 — 8, 902 — 904; Чилингиров, Ст. БЧ, с. 158; Стоянов, М. БВК, с. 148; Люлюшев, М. РБО, с. 177, 182.

ИКОНОМОВ, Васил — вж. *Теодосий Гологанов*

ИКОНОМОВ, Георги

/неизв./

Свещеник в бълг. колония Етулия, Бесарабия, през 1847 г.

☐ Радкова, Р. Нови данни..., с. 118.

ИКОНОМОВ /ИКОНОМОВИЧ/, Георги Христов /Попхристов/

/ок. 1836 — ок. 1914/

Роден в Струга. Ученик на Димитър *Миладинов*, а по-късно — съпруг на дъщеря му Милица *Миладинова*. Гл. учител в Стружкото у-ще /1864/. Учителства ок. 30 години в Струга, Охрид, Солун и др. Ок. 1890 г. заедно със семейството си се преселва в свободна Б-я. Работи в Софийското статистическо бюро. Умира в София.

☐ СГОДА, ф. 1к, оп. 3, а. е. 626, л. 1; Миладинова-Алексиева, Ц. Епоха, земя и хора. С., 1985, с. 11, 14, 26, 198, 202, 288.

ИКОНОМОВ, Георги Христов

/1829 — 1898/

Роден в Троян. Син на Христо *Гадев*. Брат на Димитър Хр. *Икономов*. Учи в Троян. От нач. на 60-те години до края на живота си е свещеник в града.

☐ Свещенослужителите при църквата „Св. Петка“ в Троян от построяването ѝ до днес. — В: Сто години на храма „Св. Петка“ /1835 — 1935/. Юб. сб. Троян, 1935, с. 13.

ИКОНОМОВ /ЕКОНОМОВИЧ/, Георги Янакиев

/12 окт. 1822 — 24 февр. 1865 или 1867/

Роден в Дупница /Станке Димитров/ в семейството на свещеник. Брат на Михаил Я. *Икономов*. Учи в Дупница, Пловдив /ок. 1840/, в гръцкото у-ще в Арнауткьой, Цариград /1841 — 1843/. Учител в Дупница /1845 — 1846, 1862 — 1863/, Карлово /1846 — 1848/, Сопот /1849 — 1851/, Самоков /1856 — 1857/, Велес /1857 — 1861/, Прилеп /1863 — 1864/. Включва се активно в църковно-нац. борби. Умира от туберкулоза в Дупница.

Временен сътрудник на в. „България“ /1860/. Автор на: „Огледало на гръко-арнаутските магесници, шярлатани и биляро-бузаджии, хикими. Нареди Един българин. Цариград, 1855. [Авторството на Икономов е засвидетелствувано от него в следващата книга.]“; „Краткий най-новий писмовник от Георгия Економова, дупничанина. Букурещ, в книгопечатнята Йосифа Копайнига, 1856“; „Кратко землеописание. Естественоматиматическо и гражданско от Георгия Економова, дупничанина. Букурещ, в книгопечатнята Копайнигова, 1856“.

☐ НБКМ — БИА, II А 2196; ф. 27, а. е. 1746, л. 33; НА БАН, ф. 52к, а. е. 401, л. 1; НБИВ — БИА, ф. 2, а. е. 64, л. 1 — 4; ф. 25, а. е. 9, л. 1; Меджидиев, А. Град Дупница до Освобождението. Принос към историята на град Дупница и околията. С., 1935, 120 — 125; Меджидиев, А. Дупница и бележити дупничани през епохата на Възраждането. Дупница, 1940, 174 — 190; Стоянов, М. БВК, с. 149.

ИКОНОМОВ, Денчо

/неизв./

Свещеник и учител в Габрово ок. 1820 г.

☐ Цончев, П. Габрово, с. 391.

ИКОНОМОВ, Димитър

/неизв./

Свещеник в Прилеп през 50-те и 60-те години на XIX век. Спомоществовател за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.

☐ Шапкарев, К. За възраждането на българщината в Македония. С., 1984, с. 169.

ИКОНОМОВ, Димитър

/неизв. — 1877/

Роден в Лясковец. През 1871 г. завършва Одеската семинария.

☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 31

ИКОНОМОВ, Димитър

/неизв./

Роден в Горна Рибница, Светиврачко /Санданско/. Иконом на бълг. църковна община в Мелник /1870/. Учител и шивач в родното си село.

☐ Салгънджиев, Ст. Лични дела и спомени по възраждането на солунските и серските българи. Пловдив, 1906, с. 74; Несторова, Евг., Г. Калайджиев. Мелник. С., 1965, с. 58

ИКОНОМОВ, Димитър

/неизв./

Свещеник в Юч дурак, Неврокопско /Делчево, Гоцеделчевско/, през 1871 г. Премества се в Неврокоп /Гоце Делчев/, където служи до 1890 г. От 1876 г. е предс. на Неврокопската община.

☐ Даскалов, А. Из миналото на Неврокоп и близките му покрайнини. — *Мак. пр.*, 1931 — 1932, № 7, с. 83.

ИКОНОМОВ, Димитър

/неизв./

Роден в Жеравна. През 1872 г. завършва Робърт колеж, Цариград, със

степен бакалавър. Член на ученическото д-во в колежа, създадено през 1869 г. При дипломирането си държи реч на тема: „За последствията от подирнята Френско-пруска война". Временен дописник на сп. „Читалище" /1870/, в. „Македония" /1871/ и в. „Турция" /1873/.
☐ Начов, Н. Цариград, с. 156; Стоянов, М. БВК, с. 149; Уошбърн, Дж. Петдесет..., с. 42, 164.

ИКОНОМОВ, Димитър Христов
/1839 — 29 март 1896/
Роден в Троян. Произхожда от рода на Иван Гадев, богат търговец на добитък. Син на Добра Дочева и Христо *Гадев*, свещеник. Брат на Георги *Икономов*. Д. И. учи в килийно у-ще в Троян и в Ловеч /1853 — 1855/. Учител в Троян /1856 — 1857/ и Никопол /1857 — 1858/. Свещеник в униатската църква в Галата, Цариград, от 1859 до 1861 г. Учител в Оряхово /1863 — 1867/, където оглавява борбата срещу гръцкия владика и участва в създадения РК. За тази дейност е арестуван, но успява да избяга в Румъния. Постъпва във Втората бълг. легия в Белград /1867 — 1858/. След разтурянето ѝ живее в Зимнич и Турну Мъгуреле, Румъния През 1874 и 1875 г. е в Александрия и работи като хлебар. Участва в тамошния РК, сътрудничи на БРЦК в Букурещ. Включва се в Ботевата чета и слиза на бълг. бряг на 17 май 1876 г. Заловен на 27 май до Литаково, Орханийско /Ботевградско/. Лежи в софийския затвор до ноем. 1876 г. Заточен на о. Родос, откъдето е освободен на 20 март 1878 г. След Осв. с ловчански представител в УС, представител на Троянска област в IV ОНС /1884 — 1886/, член на административното управление в Троян, околийски н-к в Дряново /1880/, Курт бунар, Хаджиоглупазарджишко /Тервел, Толбухинско/, от 1881 до 1883 г. и Варна /1889 — 1894/. Член на окръжния съвет във Варна до смъртта си.
☐ НБКМ — БИА, II А 9300, II А 9302, II А 9304; ф. 643, а. е. 5, л. 89; Икономов, П. Материали за Христо Ботевата чета. Бележки и документи за участието на Д. Икономов в народното движение. Плевен, 1926.

ИКОНОМОВ, Доси /Теодоси/
/неизв./
Роден в Елена. През 1874 г. завършва Робърт колеж в Цариград. Член на ученическото д-во, създадено през 1869 г. Препоръчан за учител в Котел /1874/.
☐ Начов, Н. Цариград, с. 157; Киров, Г. Материали за историята на котленското училище. — *СбНУ*, 22 — 23, 1906 — 1907, с. 14.

ИКОНОМОВ, Драганчо Йосифов
/неизв./
Учител. Спомоществовател от Котел за „Игиономия", превел С. Доброплодни /1846/.

ИКОНОМОВ /ИКОНОМОВИЧ/, Захарий — вж. *Круша*, Захарий

ИКОНОМОВ, Иван
/неизв./
Свещеник в Габрово през 40-те и 50-те години на XIX век. Спомоществовател за „Месецослов" на Хр. Сичанниколов /1840/ и за „Житие св. Григория Омиритскаго", превел Ав. Попстоянов /1852/.
☐ НБКМ — БИА, II А 2031.

ИКОНОМОВ, Иван
/неизв./
Свещеник в Енина, Казанлъшко, през 50-те години на XIX век. Спомоществовател за „Житие св. Григория Омиритскаго", превел Ав. Попстоянов /1852/, и за „Общи знания всякому человеку нужни", превел Ст. Колюв /1855/.
☐ НБКМ — БИА, II А 5214, л. 2; Стоянов, М. Из книжовното и просветното минало на Енина. — *Векове*, 1975, № 5, с. 22.

ИКОНОМОВ, Иван
/неизв. — 1908/
Учи в Касилак, Пернишко /1850 — 1857/. Свещеник в Извор, Радомирско, от 1863 г. Член на РК в селото.
☐ Караиванов, Ив. Историко-просветното дело в Радомирско. Ч. 1. Кюстендил, 1929, с. 33.

ИКОНОМОВ, Иван
/неизв./
Свещеник в Провадия. Спомоществовател за „Поучение в св. и вел. четиредесятница", превел Ф. Велиев /1868/.

ИКОНОМОВ, Иваница Х.
/неизв./
Роден в Троян. Брат на Димитър Икономов — изтъкнат рев. деец. Учител в Никопол /1861 — 1865/.
☐ Йосифов-Бохачек, Ал. Град Никопол през вековете. Кратка илюстрована история. С., 1937, с. 116.

ИКОНОМОВ, Илия Драганов /Попдраганов/
/неизв./
Роден в Казанлък. Брат на Константин Д. *Икономов*. Учи в Киевската семинария /1847 — ок. 1857/. Връща се в Б-я /1857/ и е назначен за гл. учител в Пазарджик /1857 — 1864; 1869 — 1870/. По-късно е търговец в Пазарджик, с търговия се занимава и след Осв.
☐ НБКМ — БИА, II А 8906, л. 2; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799; Батаклиев, Ив. Татар Пазарджик, с. 216; Доросиев, Л. Нашите..., с. 21; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 51.

ИКОНОМОВ, Йовчо — вж. *Попниколов*, Йовчо

ИКОНОМОВ, Йордан Ив.
/неизв./
Роден в Елена. От 1865 до 1869 г. е ученик в Робърт колеж, Цариград. При дипломирането си държи реч на тема: „За взаимните длъжности между държавата и поданиците". Учител в Плевен и Русе /70-те години на XIX век./ Вер. след Осв. завършва богословие в семинарията „Дрю" в Ню Джърси, САЩ. Завръща се в Б-я и става протестантски свещеник.
☐ НБКМ — БИА, II А 1754, II А 1779; Начов, Н. Цариград, с. 154; Доросиев, Л. Нашите..., с. 86; Трифонов, Ю. Плевен, с. 261; Уошбърн, Дж. Петдесет..., с. 36.

ИКОНОМОВ, Йосиф
/неизв./
Свещеник, иконом в Котел през 40-те и 50-те години на XIX век. Спомоществовател за: „Служба св. Харалампия", превел Неофит Рилски /1843/; „Православное учение... Платона", превел Ил. Стоянов /1844/; „Две советователни слова Плутарха", превел И. Стоянович /1845/; „Житие св. Григория Омиритскаго", превел Ав. Попстоянов /1852/; „Писменик" на С. Доброплодни /1853/.
☐ ИМ — Шумен, отдел Възраждане, № 1935.

ИКОНОМОВ /ПОПНИКОЛОВ/, Койчо
/1 февр. 1789 — 8 юли 1850/
Роден в Трявна. Син на Никола *Йовчев*. Брат на Йовчо *Попниколов*. Ръкоположен за свещеник на 20 ян. 1831 г. Служи в Трявна до края на живота си. Автор на летописна книга, която е продължена от сина му

Никола *Койчев.*
☐ Писахме да се знае, 336 337.

ИКОНОМОВ, Константин
неизв.
Роден в Ямбол в семейството на свещеник. Учи в родния си град. Учител в Черна, Добруджа ок. 1858 1868 . По-късно кръчмар.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 188; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 118.

ИКОНОМОВ /ИКОНОМОВИЧ/, Константин Драганов /Попдраганов/
неизв.
Роден в Казанлък. Брат на Илия Д. *Икономов.* Учи в Одеса, в семинарията в Кишинев и в Букурещ. Учител в родния си град 1841 1842 . Връща се в Русия ок. 1847 заедно с брат си Илия, когото настанява в Киевската семинария.
☐ Георгиев, М. Възраждането на град Казанлък. В: Казанлък в миналото и днес. 2. С., 1923, с. 90; Шишманов, Ив. Нови студии из областта на българското възраждане. *СбБАН*, 21, 1926, с. 222; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 34.

ИКОНОМОВ, Михаил
неизв.
Свещеник в Ниш. Спомоществовател за „Житие св. Григория Омиритскаго", превел Ав. Попстоянов 1852 .

ИКОНОМОВ, Михаил Петров
6 ноем. 1846 1910
Роден в Сливен. Учи в родния си град при Сава *Доброплодни* и Добри *Чинтулов* и във френския католически колеж в Бебек, Цариград до 1867 . Няколко месеца работи като телеграфист в Пера кв. на Цариград . Учител в Сливен 1868 1873, 1875 ; чиновник в Хиршовата жп компания 1873 1875 . Член на РК в Сливен, читалищен деец. След Осв. е съдебен служител, гимназиален учител в Сливен 1886 — 1895 и Пловдив 1895 - 1901 .
Временен сътрудник на в. „Право" 1872 .
☐ НБКМ — БИА, II А 7659, II В 10292, II Д 2369; Табаков, С. Сливен. 482 — 483; Чилингиров, Ст. БЧ, с. 449; Стоянов, М. БВК, с. 149.

ИКОНОМОВ, Михаил Янакиев
1812 — 1906
Роден в Дупница Станке Димитров в семейството на свещеник.

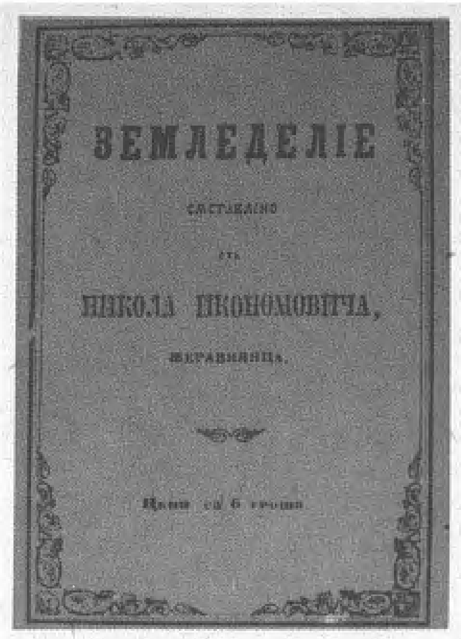
ЗЕМЛЕДЕЛІЕ
съставлено
отъ
НИКОЛА ИКОНОМОВИЧА,
жеравнянца.
Цѣна са 6 гроша.

„Земледелие" /1853/ — Н. Икономов

Брат на Георги Я. *Икономов.* Напуска рано Дупница. Известно време е гавазин на йерусалимския патриарх. По-късно учител в Ресен.
☐ Меджидиев, А. Дупница и бележити дупничани през епохата на Възраждането. С., 1940, с. 175.

ИКОНОМОВ, Начо
неизв.
Свещеник в Сливен през 1875 г.
ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 3, л. 90.

ИКОНОМОВ, Никола Драганов
неизв.
Килиен учител в Канлии, Добруджа, през 50-те и 60-те години на XIX век.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 214.

ИКОНОМОВ, Никола Тодоров
1820 — 27 юли 1897
Роден в Жеравна. Син на Тодор *Герасимов.* Брат на Рафаил и Тодор *Герасимови.* Учителки са и петте му дъщери. Н. И. учи при баща си и брат си в килийното у-ще в Жеравна, в Котел и в Шумен при Сава *Доброплодни.* Учител в Шуменското взаимно у-ще 1841 — 1846 и в Разград 1846 — 1855; 1860 — 1864 , където открива девическо у-ще 1849 , в което учителства жена му Станка *Николица Стасо-Еленина.* Открива и класно у-ще в града 1860 . От 1866 до 1872 г. заедно с жена си са учители в Русенското девическо у-ще. По настояване на разградчани се връща в града и е избран за преде. на църковната община. Ръкоположен за свещеник 1874 . По време на РТОВ е избран за преде. на окръжния съвет и организира отбраната на града. След Осв. е депутат в УС. Умира в Разград.
Печата стихотворения в „Цариградски вестник" 1849 — 1850 . Превежда за нуждите на образованието от гръцки език „Ермения" /1844 , но не я издава. Автор на учебника „Земледелие, съставлено от Никола Икономовича, жеравнянца. Белград, в Княжество-сръбската печатня, 1853".
ЦДИА, ф. 1318, оп. 1, а. е. 4909, л. 65; НБКМ БИА, ф. 295, а. е. 13, л. 1; НА БАН, ф. 54к, а. е. 241, л. 1 2; ДА Русе, ф. 43к, оп. 1, а. е. 1592, л. 132; ф. 44к, оп. 1, а. е. 23, л. 1а; в. *Цариградски вестник,* В, № 80, 29 март 1852; Явашов, А. Разград. Неговото археологическо и историческо минало. Част 1. С., 1930, 178 179; Топузов, Ив., Ив. Сарафов. Предосвобожденски дейци за земеделска просвета. С., 1953, 17 — 36; Стоянов, М. БВК, с. 149; Стойков, Хр. Никола Икономов жеравнеца. — *Семейство и училище,* 1968, № 1, 29 — 31.

ИКОНОМОВ, Николай
неизв.
Свещеник в Трявна през 50-те години на XIX век. Спомоществовател за „Критически издиряния за историята блъг.", превел Б. Петков 1853 , и за „Търговско ръководство", превел А. Гранитски /1858/.

ИКОНОМОВ /ХАДЖИИКОНОМОВ/, Николай
неизв.
Свещеник в Казанлък през 50-те и 60-те години на XIX век. Хаджия. Спомоществовател за „Житие св. Григория Омиритскаго", превел Ав. Попстоянов 1852 .
☐ Кънчев, М. Видрица, с. 169.

ИКОНОМОВ, Николай
неизв.
Роден в семейството на бълг. емигранти в Бесарабия. Завършва Болградската гимназия 1865 . Учител в Еникьой и други бесарабски села.
☐ Сюпюр, Е. БЕИР, с. 155.

ИКОНОМОВ, Николай П.
неизв.
Ученик в Киевската семинария през

1862 г.
□ Поглубко, К. За да бъдат..., с. 67; Степанова, Л. Вклад России..., с. 205.

ИКОНОМОВ, Павел
/неизв./
Роден в Свищов. Заедно със семейството си се преселва в Браила. Завършва гимназия в Саксония /ок. 1864 — 1865/, след което се установява в Браила. Участва в театралната трупа на Добри *Войников* /1866 — 1868/. Член-основател на „Дружеството за разпространение на полезни знания", организирано от Л. *Каравелов* /1875/. Участва като доброволец в СТВ. По време на РТОВ е преводач в Пета пехотна дивизия и е предложен за награждаване с орден „Св. Станислав" III степен.
□ НБКМ — БИА, ф. 112, а. е. 63, л. 1 — 2; сп. *Знание*, 1, № 12, 30 юни 1875; ОБТИ, т. 2, 454 — 455; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 155.

ИКОНОМОВ, Петър
/неизв./
От Котел. Учи в Котел и Цариград. Учител в Силистра /1862 — 1869/ и Балчик /1870 — 1873/. По-късно е ръкоположен за свещеник.
□ Янков, Б. Българското училище в град Силистра. — *Уч. пр.*, 1897, № 4, 504 — 505; Чаушов, Сл. Учебното дело в Силистра преди Освобождението. — В: Силистра и Добруджа. Кн. I. С., 1927, с. 243, 252; Тонев, В. Бележки..., ч. 3, с. 177.

ИКОНОМОВ, Петър
/неизв./
Роден в Зарево, Солунско. Свещеник в Солун през 1874 г.
□ ЦДИА, ф. 1318, оп. 1, а. е. 5329, л. 62.

ИКОНОМОВ, Петър Николов
/неизв./
Роден в Трявна. Учи в Загреб. Учител в Трявна /1877 — 1880/, Дряново /1882/, Петропавловската семинария край Лясковец и Търновската девическа гимназия.
□ НБКМ — БИА, ф. 129, а. е. 166, л. 27, 170; II В 9668; Хинчев, Сп. Развитие на учебното дело у нас до Освобождението. — *ИДА*, 8, 1964, с. 189.

ИКОНОМОВ, Сарпион
/неизв./
Частен учител в Габрово до 1820 г.
□ Цончев, П. Габрово, с. 391.

ИКОНОМОВ, Стефан
/неизв./
Свещеник в Лясковец през 1858 г.
□ Минев, Д. Лясковец, с. 162.

ИКОНОМОВ, Стефан вж. *Костов*, Стефан

ИКОНОМОВ, Т.
/неизв./
Роден в Бесарабия. Учи в централното у-ще „Св. св. Кирил и Методий" в Болград. Учител в бесарабските села /60-те и 70-те години на XIX век/.
□ Сюпюр, Е. БЕИР, с. 156.

ИКОНОМОВ, Теодосий /Богдан/ Сотиров
/1836 — 26 февр. 1871/
Роден в Свищов. Баща му Сотир Икономов е преселник от Македония, търговец, учил при Христаки *Павлович*, един от основателите на ч-щето в града. Т. И. получава първоначално образование в родния си град. През 1856 г. заминава за Киев, където учи в гимназия и следва в Историко-филологическия ф-т на киевския у-т „Св. Владимир", издържан вер. от търговеца Христо Мустаков. Премества се в Прага като слушател по славянска филология в у-та. През 1861 г. за кратко време е в Белград. Сътрудничи на Г. С. *Раковски* при редактирането на в. „Дунавски лебед". Учител в Свищов /1862/ и Браила /1863/, а от 1864 г. се установява в Болград. Директор на Болградската гимназия /1868 — 1869/. Редактира и издава сп. „Общ труд" /1868/.
Автор на статии с учебно-образователна и историческа тематика, публикувани в „Народност" /1867/ и „Общ труд" /1868/; на стихотворения — в „Летоструй" /1872/; на надгробно слово за Димитрий Василевич Ромов /1863/ и слово за Кирил и Методий /1864/. Автор на „Ловчанскийт владика или бела на ловченскийт сахатчия. Комедия в три извършвания от Т. И-ва. Болград, в Училищната печатница, 1863".
□ НБКМ — БИА, ф. 139 /Теодосий Икономов/; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 117, 122, 148; ЦГИА — Л., ф. 733, оп. 147, д. 311, л. 78; Иванов, Ю. БПП, с. 89; Ганчев, Ст. Свищов, с. 258; Дякович, Вл. Българите в Бесарабия, с. 23; Георгиев, Е. Българи и чехи в епохата на тяхното възраждане. — *ГСУ, ИФФ*, 42, 1945 — 1946, 1 — 88; 48, 1953, 3 — 164; Стоянов, М. БВК, с. 150; Дончев, Д. Болградската гимназия 1858 — 1878. — *ИПИ*, 19, 1965, с. 216; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 80.

ИКОНОМОВ, Теофил П.
/неизв./
Роден в Търново. Завършва Робърт колеж, Цариград, през 1876 г.
□ Начов, Н. Цариград, с. 157; Уошбърн, Дж. Петдесет..., с. 168.

ИКОНОМОВ, Тодор
/неизв./
Роден в Сливен. Свещеник в града през 20-те години на XIX век. През 1830 г. се преселва в Плоещ. От 1837 до 1872 г. е отново свещеник в Сливен, след което се преселва в Русе.
□ Оборищенци, с. 66.

ИКОНОМОВ, Тодор
/неизв./
От Кръвеник, Габровско. Учител в Севлиево /1874 — 1875/.
□ НА БАН, ф. 40к, а. е. 555, л. 10; Вълчанов, Х. Севлиево /1842 — 1942/. Ч. I. С., 1942, с. 198; Ломлиев, Х. Спомени. — В: 100 г. Х. Стояновото у-ще, с. 84.

ИКОНОМОВ, Тодор Поппетров /псевд. Лаврентий, Хевозов, Един българин; духовно име Йосиф/
/29 авг. 1938 — 28 окт. 1892/
Роден в Жеравна. Син на свещеника Петър *Теодоров*. Брат на Васил П. *Икономов*. Учи до 10-годишна възраст в Жеравна, в Разград /1848/, в елино-бълг. у-ще в Русе /1849 — 1850/. Връща се в родното си място и работи като шивач и абаджия. Чиракува при чичовците си — търговци в Тулча /1851 — 1855/. От 1855 до 1858 г. отново е абаджия в Жеравна. Продължава образованието си при Сава *Филаретов* в София /1858 — 1859/ и при Сава *Доброплодни* в Сливен /1860/. През 1861 г. заминава за Цариград. За известно време е униатски дякон; учител в у-щето при униатската църква. От 1861 г. е слушател в Киевската духовна академия. Завръща се в Б-я през 1865 г. и става учител в Шумен /1865 — 1869/ и в Тулча /1869 — 1871/. Ратува за либерално-демократично устройство на Бълг. екзархия. Редактира сп. „Читалище". Секретар на Епархийския съвет в Тулча /1873/. По време на РТОВ е член на губернаторския съвет в града. След Осв. заема редица административни длъжности. Уредник на земеделските каси, инспектор във

Варненски окръг. Делегат на Провадийски окръг в УС. Подпредс. на ВНС. Префект на Сливен и Бургас /1879/. М-р на вътрешните работи /19 ян. — 24 март 1880/. Шест месеца е кмет на София /1880 — 1881/. Окръжен управител в Шумен /1881/. Предс. на ДС /1 ян. — 4 дек. 1882/; м-р на обществените сгради, земеделисто и търговията /20 септ. 1883 — 29 юни 1884/. Член на комисията по разрешаване на въпроса с чифликчийските земи /до 1 март 1885/. Оттегля се в Шумен, където се занимава с книжовна дейност. Сътрудничи на в. „Български глас“. Преследван по време на управлението на Стефан *Стамболов*, интерниран, разорен. Скоро след несполучлив опит за самоубийство умира в Шумен. Спомагателен /1869/, дописен /1881/ и редовен /1884/ член на БКД. Награден с ордена „Св. Александър“ III степен /1883/.

Редовен сътрудник на в. „Турция“ /1865 1873/, в. „Македония“ /1867 1872/ и сп. „Читалище“ /1870 - 1873/. Временен дописник на в. „България“ /1859, 1861/, в. „Право“ /1869/, в. „XIX век“ /1876/, в. „Зорница“ /1877/ и в. „Българин“ /1878/. Автор и преводач на: „Методическо ръководство за първоначалната аритметика. Преведено от Т. Икономова, а напечатано с иждивението на Петра Стоянова. Букурещ, в печатницата на Ст. Расидеску, 1866“; „Нова българска читанка от Тодора Икономова. Русчюк, в печятницата на Дунавската област, 1867“; „Кратка българска читанка от Тодор Икономова. Печатана от книжарницата на Тод. Икономова в Шюмен. Издание второ. Русчюк, в книгопечятницата на Дунавската област, 1868“; „Читанка за приготвяне към граматиката. Сбрана от Тодора Икономова. Издава ся от книжярницата на Д. В. Манчева в Русчюк, Пловдив, Битола, 1867. /Печятано у типогр. на Л. Сомера във Виена./“; [2. изд.] „Книжарница на Хр. Г. Данов в Пловдив, Русчук, Велес, Виена, печатница на Българското отделение Янко С. Ковачев и Сие, 1874“; „Пълна числителница от Тодора Икономова, Русчюк, в книгопечатницата на Дунавска област, 1868“; „Пространна българска читанка за приготвяне към българската граматика от Тодора Икономова. Русчюк, в печятницата на Дунавската област, 1868“; „Избиранието на българский екзарх. Цариград. В печатницата на в. Македония, 1872“; „Воскресник или черковно восточно песнопение, содержающе осмогласника, утренните стихири и последованието на литургията. Написан от Т. Икономова. Напечатан же иждивением Андрея Анастасова и сие. Цариград, в печатницата на Т. Дивитчияна, 1872“; „Ръководство за словосъчинение на българский язик. Наредил Т. Икономов. Издава книжарницата на Хр. Г. Данов в Пловдив, Русчук, Велес, 1875. /Българска печатница на Янко С. Ковачев./ [Виена]“. Според обява във в. „Турция“ /II, № 20, 20 ноем. 1865/ Т. И. е съставил „Първоначална аритметика“, а според в. „Время“ /I, № 50, 30 юли 1866/ е превел „Начална геометрия и начална алгебра“.

☐ НБКМ — БИА, ф. 19 /Тодор Икономов/; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 126, 145; Тодоров, Ив. Т. Икономов и дейността му в служене на българския народ. С., 1921; Коралов, Е. Т. Икономов. С., 1943; Константинов, Д. Жеравна в миналото и до днешно време. С., 1948, 169 — 177; Стоянов, М. БВК, 151 — 154; Икономов, Т. Мемоари. С., 1973; Жечев Т. Тодор Икономов /Очерк за историята на българската обществена мисъл/. С., 1975.

ИКОНОМОВ, Христо Дунчов /поп Хино/
/неизв./

Роден в Плевен. Баща на Данаил *Попов*. Свещеник в града от 30-те до 50-те години на XIX век. През 1832 г. е ръкоположен за презвитер на църквата „Св. Николай“. Спомоществовател за: „Аритметика“ на Хр. Павлович /1833/; „Аритмет. ръководство“ на Неофит Хилендарски /1835/; „Детинско прибавление“ на Ем. Васкидович /1852/.

☐ НБКМ — БИА, II В 1645; Трифонов, Ю. Плевен, с. 93, 107; Писахме да се знае, с. 127.

ИКОНОМОВ, Христо Янакиев
/неизв./

От Дупница /Станке Димитров/. Свещеник там през 70-те години на XIX век.

☐ Меджидиев, А. Дупница и бележити дупничани през епохата на Възраждането. С., 1940, с. 175.

ИКОНОМОВ, Цани
неизв./

Свещеник в Лясковец от 1857 до 1878 г., вер. и след това.

☐ ЦДИА, ф. 405, оп. 1, а. е. 3, л. 1.

ИКОНОМОВ, Янаки Петров
/неизв./

Роден в Кленовик, Радомирско. Учи в килийното у-ще в Дупница /Станке Димитров/ през втората пол. на XVIII век. Свещеник там в края на XVIII и първата пол. на XIX век. Спомоществовател за „История на великий Александра македонца“, превел Хр. Василев /1844/, и за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.

☐ Меджидиев, А. Дупница и бележити дупничани през епохата на Възраждането. С., 1940, 174 — 175.

ИКОНОМОВА, Дочка Николова /Попниколова/
/неизв./

Дъщеря на Никола Т. *Икономов* и на Станка *Николица Спасо-Еленина*. Сестра на Стефания Н. *Икономова-Мирска*. Учителка в Свищов /1871 — 1872/, Разград /1873 — 1875/ и Русе. Временна дописничка на сп. „Училище“ 1874/.

☐ НБКМ — БИА, II А 7754; Явашов, Ан. Разград. Неговото археологическо и историческо минало. Разград, 1930, с. 191; Стоянов, М. БВК, с. 294; Паскалева, В. Българката..., с. 114, 145.

ИКОНОМОВА, О.
/неизв./

Учителка в Провадия по време на РТОВ.

☐ Кандов, К. Учебното дело в Провадия до Освобождението. — В: Материали..., 2, с. 5.

ИКОНОМОВА-МИРСКА, Стефания /Венка/ Николова
/1 май 1858 — 2 ян. 1937/

Родена в Разград в семейството на Никола Т. *Икономов* и Станка *Николица Спасо-Еленина*. Сестра на Дочка *Икономова*. От 1870 до 1877 г. е в пансиона на графиня Левашова в Киев. Завършва със златен медал Фундуклеевската гимназия в Киев /1877/ и продължава в специален педагогически курс /1877 — 1878/. Завръща се в Б-я и от 1878 до 1880 г. учителства във Варна и Балчик. През 1879 г. се омъжва за Кръстьо *Мирски*. Занимава се с обществена дейност. Член и предс. на различни женски д-ва и благотворителни организации. Превежда от руски език. Умира във Варна.

☐ НБКМ — БИА, ф. 295, а. е. 10, л. 1 — 2; ф. 328, а. е. 15, л. 8, 14, 23; НА БАН, ф. 59к, оп. I, а. е. 519а — 528; Поглубко, К. За да

бъдат..., с. 94, 129, 130; Миладинова-Алексиева, Ц. Епоха, земя и хора. С., 1985, с. 309; Степанова, Л. Вклад России..., с. 97, 209.

ИКОНОМОВИЧ, Николай П.
/неизв./
Учител в Лясковец. През 1837 г. написва „Черковнославянска граматика".
☐ Писахме да се знае, с. 155.

ИКОНОПИСОВ, Коте Николов
/ок. 1843 — ок. 1877/
От Дупница /Станке Димитров/. Син на иконописеца Николай *Янакиев*. Зограф, член на църковното настоятелство и църковен певец. Работи предимно из селските църкви в Дупнишко.
☐ Меджидиев, А. Дупница и бележити дупничани през епохата на Възраждането. С., 1940, 39 — 40; Василиев, Ас. БВМ, с. 618.

ИКОНОПИСОВ, Христо Генчов
/неизв./
Учител в Троян от 1870 до 1872 г.
☐ Илиев, В. Град Троян през XIX век. Исторически материали. С., 1933, 39 — 40.

ИЛАРИОН
/неизв./
През 1836 г. се установява в Соколския м-ир и става учител по музика. Дякон на *Йосиф Соколски*. Спомоществовател от Габрово за „Хазрети Авраамин", издал Йоаникий /1845/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 328, а. е. 1; Станимиров, Ст. Страници из живота и дейността на Йосиф Соколски. — *ИБИД*, 1924, № 6, с. 143.

ИЛАРИОН
/неизв./
Роден в Лазарополе, Дебърско. След 1838 г. е игумен на Кирияновския м-ир, а през 50-те години — на Зографския м-ир. Спомоществовател за „Въведение във всеоб. история", превел Ат. Чолаков /1851/, и за „Кратко описване за св. православна гора Атонска" на А. Хилендарец /1853/.
☐ Шишманов, Ив. Нови студии из областта на българското възраждане. — *СбБАН*, 21, 1926, с. 306; Кирил, патр. Натанаил Охридски, с. 76, 196, 202.

Иларион Макариополски

ИЛАРИОН
/неизв./
Архимандрит в Килифаревския м-ир през 40-те години на XIX век. Спомоществовател в Елена за „Игиономия", превел С. Доброплодни /1846/, и за „Писменница на славянскийа язик", наредил Ив. Момчилов /1847/.

ИЛАРИОН
/неизв./
Роден в Казанлък. Свещеник в бълг. църква в Цариград през 50-те и 60-те години на XIX век. Спомоществовател за: „Скратение на турската история", превел П. Р. Славейков /1857/; „Священное и божеств. евангелие", наредил П. Божигробски /1858/; „Граматика гръко-българска" на Ф. Велиев /1860/; „Първа храна", превел Т. Шишков /1860/.

ИЛАРИОН
/неизв./
Учител. Спомоществовател от Чирпан за „Критически издиряния за историята блъг.", превел Б. Петков /1853/.

ИЛАРИОН
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Плевен за „Евангелие поучително" на Софр. Врачански /1856/.

ИЛАРИОН
/неизв./
Свещеник във Василовци, Софийско, през 1870 г.
☐ СГОДА, ф. 1293к, оп. 1, а. е. 200, л. 16.

ИЛАРИОН /Бачковец/
неизв./
Учи в Богословското у-ще на о. Халки през 1848 г.
☐ Снегаров, Ив. Принос към биографията на Неофит Рилски. С., 1951, с. 336.

ИЛАРИОН /даскал Иларион/
неизв./
Роден в Казанлък. Учи в Рилския м-ир при *Йоасаф*. След смъртта на своя учител /ок. 1812/ йеромонах Иларион става ръководител на школата за църковно пеене в Рилския м-ир.
☐ Динев, П. Рилската църковнопевческа школа и нейните представители. — *ИИМ*, № 4, 1957, с. 8; Петров, Ст. Очерци по историята на българската музикална култура. С., 1959.

ИЛАРИОН МАКАРИПОЛСКИ /светско име Стоян Стоянов Михайловски/
/септ. 1812 — 4 юни 1875/
Роден в Елена в заможно занаятчийско семейство. Първоначално образование получава в Елена при Андрей *Робовски* и в гръцко у-ще в Арбанаси /до 1825/. След това учи чохаджийски занаят в Търново. През 1832 г. се замонашва в Хилендарския м-ир. Продължава образованието си в духовното у-ще в Карея /Атон/ през 1833 — 1834 г., в у-щето на Теофилос Каирис на о. Андрос /1836 — 1838/ — там членува в „Славянобълг. ученолюбиво д-во"; в гимназия в Атина /1838 — 1841/ и заедно с Г. С. *Раковски* членува в Македонското д-во, в гръцкото у-ще в Куручешме, Цариград /1841 — 1843/. От 1844 г. заедно с *Неофит Бозвели* поставят пред Високата порта бълг. църковен въпрос, застават начело на борбата за признаване независимостта на бълг. църква, заради което И. М. е заточен в Света гора /1843 — 1850/. Избран за представител на Светогорските м-ири в Цариград /1851 — 1854; 1857 — 1858/. На 5 окт. 1858 г. е ръкоположен за епископ Макариополски; назначен е за предстоятел на бълг. църква в Цариград и учител в бълг. у-ще там. По време на Великденската служба през 1860 г. И. М. не споменава името на гръцкия патриарх, с което фактически отхвърля зависимостта на бълг. църква от гръцката патриаршия.

Низвергнат от патриаршеския събор, е заточен заедно с *Авксентий Велешки* и Паисий Пловдивски в Мала Азия /1861 — 1864/. Връща се като всепризнат водач на църковната борба. Ратува за постигане на единство на бълг. народ чрез независима бълг. църква. На 25 май 1872 г. е избран за Търновски митрополит и развива в епархията си активна народополезна и просветителска дейност. По негова инициатива през 1874 г. се открива богословското у-ще в Лясковския м-ир „Св. св. Петър и Павел". Умира в Цариград.
Временен дописник на сп. „Български книжици" /1859/, в. „Дунавски лебед" /1861/, в. „Съветник" /1864/, в. „Македония" /1867/, в. „Право" /1869 — 1870/. Автор на послесловието към преведеното от него „Православное учение или сокращено християнско богословие, сочинено на руски от приснопамятнаго митрополита Московскаго Платона в 1764 година. Нине же преведено на български и издано позволением и одобрением святия великия Христови церкве, в полза на православните християни от священоинока Хилендарскаго Илариона Стоянова, еленчанина. В Цариграде, в Патриаршеската печатня, 1844".
☐ Радивоев, М. Търновски митрополит Иларион. С., 1912; Стоилов, А. Документи за биографията на Иларион Макариополски. С., 1924; Сб. Иларион Макариополски, митрополит Търновски. С., 1925; Стоянов, М. БВК, 154 — 155.

ИЛАРИОН, митрополит Ловчански и Кюстендилски /светско име Иван Иванов/
/1800 или 1801 — 2 февр. 1884/
Роден в Елена. Учи в килийното у-ще на Хилендарския метох в Елена и в Капиновския м-ир, където се замонашва през 1819 г. От 1827 г. е дякон на Търновския митрополит, а по-късно и негов протосингел. През март 1852 г. е ръкоположен за Ловчански епископ. Под напора на народното искане се отказва от Цариградската патриаршия /1868/ и се присъединява към бълг. църква. Член на Привременния бълг. синод и като най-старши председателства Първия църковно-народен събор /1871/. На 12 февр. 1872 г. е избран за първи бълг. екзарх, но поради старост подава оставка. От авг. 1872 г. до смъртта си е Кюстендилски митрополит. Поощрява и подпомага материално бълг. просвета.

Иларион, митрополит Ловчански и Кюстендилски

Временен дописник на в. „Право" /1870/ и в. „Турция" /1871/. Превежда „Слово за постението. Преведено и издадено от боголюбиваго епископа Ловчанскаго г. Илариона, председателя на св. Българский събор. Цариград, в печатницата на Македония, 1871".
☐ НБКМ — БИА, ф. 45 /Иларион Ловчански/; Стойчев, Д. Тетевен. Минало и днес. С., 1924, 50 — 52; Дичев, М. Градиво за историята на Елена. — В: Еленски сб. Кн. 1. С. 1931, 72 — 74; Кирил, митр. Панарет Пловдивски, 151 — 155, 249 — 250; Стоянов, М. БВК, с. 154.

ИЛАРИОН, митрополит Неврокопски /светско име Пенчев/
/1850 — 5 март 1925/
Роден в Церова кория, Търновско. През 1871 г. се замонашва в Капиновския м-ир, а следващата година е назначен за дякон на митрополит *Григорий Доростоло-Червенски*. Учи в Петропавловската семинария до Лясковец /1875 — 1878/ и в Одеската семинария /1878 — 1884/. След завръщането си в Б-я е учител в Солунската мъжка гимназия /1884 — 1886/, учител в Одринската семинария /1886 — 1891/, предс. на Серската църковна община /1891 — 1894/. От 1894 до 1910 г. е Неврокопски митрополит, но се отказва по здравословни причини и се преселва в Търново.
☐ Пешев, П. Историческите събития в живота ми от навечерието на Освобождението ни до днес. С., 1925, с. 29; Цанков, Ст. Българската православна църква от Освобождението до наши дни. С., 1939, с. 65.

ИЛАРИОН ХИЛЕНДАРСКИ
/1810 — неизв./
Роден в Севлиево. Учи в Хилендарския м-ир ок. 40-те години на XIX век. Учител в Панагюрище /1847/. През 1848 г. урежда бълг. у-ще в Пловдив и е гл. учител в него до 1853 г. Преследван от гъркоманите, напуска Пловдив.
Автор на ръкописа „Введение на Българската граматика" /1850/ и на „Кратка богословия с въпроси и ответи за нашята православна вяра, нужни всякому православному християнину. Съчинена от святаго Димитрия Ростовската, а на българский язик нарядена от Х. Д. Илариона и Л. Павлова. Напечатана же с иждивение на х. Найдена Йованова, татарпазарджичанина, книгоиздавателя. Издание първо. В Белград, в книгопечатни Княжества Сербии, 1853"; — "Кратка богословия нужна всякому православному християнину... и на българский язик нарядена и втори път препечатана. 1870. [Самоков, в печатницата на Карастоянов.]".
☐ Стоянов, М. Севлиево в българската възрожденска книжнина. — В: Севлиево и Севлиевският край. 1. С., 1967, с. 124; Стоянов, М. БВК, с. 155; Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив, 1981, с. 159.

ИЛАРИОНОВ, Банчо
/неизв./
Преселва се от Троян във Върбовка, Търновско, и открива килийно у-ще в селото /1830 — 1835/. Занимава се и с абаджийство.
☐ Йосифов, Й. Историческото село Върбовка. С., 1967, с. 24.

ИЛИЕВ, Андон
/неизв./
От Балджиларе /Медово/, Старозагорско. Учител в Чехларе, Пловдивско /1865/. По-късно става свещеник.
☐ Митев, Й. История на село Морозово. Пловдив, 1963, с. 23.

ИЛИЕВ, Андон
/неизв./
От Трекляно, Кюстендилско. Учител в Косача, Пернишко. Спомо-

ществовател за „Наручна священ. книга", превели З. Петров и Й. Наумов /1874/.
□ ДА — Перник, ф. 199, оп. 1, а. е. 8, л. 47.

ИЛИЕВ, Атанас
/неизв./
Свещеник в Калугерово, Пазарджишко. Спомоществовател за „Христоития" на Р. Попович /1837/.

ИЛИЕВ, Атанас Трифонов /псевд. А. Боруйски, А. Б./
/2 февр. 1852 — 12 февр. 1927/
Роден в Ст. Загора в семейството на търговец. В бакалницата на баща му се продавали и книги. Първоначално образование А. И. получава в класното у-ще в родния си град /1857 — 1868/; завършва и последния четвърти клас на Пловдивската гимназия /1868 — 1869/. Продължава образованието си в класическия отдел на гимназията в Табор, Чехия /1869 — 1871/. Записва славянска филология в Прага /1871 — 1872/, учи и в Белград във Великата школа /1872 — 1873/ и през 1874 г. завършва отново в Прага. Като ученик и студент е издържан от ДД. След завръщането си в Б-я е учител в Ст. Загора. Участва в подготовката на Старозагорското въст. /1875/, за което е арестуван, осъден, но освободен. Известно време е в Цариград, където участва в редактирането на в. „Ден". По време на РТОВ живее в Търново и Г. Оряховица, където е учител. Посещава курс по руски език в Пловдив /1878/. След Осв. е назначен за преводач на сливенския губернатор. През юли 1878 г. е предс. на временния съвет в Одрин. Участва в УС. Скретар н-к при Старозагорската префектура /1879 — дек. 1883/; префект на Ст. Загора /ян. 1884 — ноем. 1885/; шуменски окръжен управител /дек. 1885 — септ. 1886/. Учител в девическата гимназия в София /1888 — 1892/. Директор на девическата гимназия в Ст. Загора /1892—1900, 1903 — 1906/. Член на висшия учебен съвет при МНП /1895 — 1900/. Уредник на „Сборник за народни умотворения, наука и книжнина" /1889/. Издава сп. „Надежда" /1900/. Н-к на училищния отдел на Бълг. екзархия в Цариград /1900 — 1903/. Съмишленик на Народната партия. Член на околийското бюро на партията в Ст. Загора /1905/; депутат в V ВНС /1911/ и XV ОНС /1911 — 1913/. През 1920 г. подарява на БАН течения от румънски и други вестници, а през 1921 — 1922 г. дарява на Старозагорския археологически музей 410 книги. Награден с ордените „Св. Станислав" III степен /1880/, „За гражданска заслуга" IV степен /1892, 1922/, „Св. Александър" /1898/. Фолклорист, с приноси в езикознанието и нумизматиката. Дописен /1898/ и действителен /1900/ член на БКД. Умира в Ст. Загора. Публикува преводи от чешки език и статии в сп. „Читалище" /1871 — 1872/; временен дописник на в. „Ден" /1875/. Превежда „Д. И. Писарев. Съкратена история на умственото развивание в Европа. Превел [от руски] Ат. Т. Илиев. Книжка I. Цариград, в печатницата на Карапетров и друж., 1875".
□ НБКМ — БИА, ф. 230 /Атанас Илиев/; НА БАН, ф. 46к /Атанас Илиев/; Юбилейна книжка. Седемдесетгодишнина от рождение и петдесетгодишнина от книжовно и обществено-просветна дейност на Атанаса Т. Илиев. 1852 — 1872 — 1922. Ст. Загора, 1923; Илиев, Ат. Спомени. С., 1926; Стоянов, М. БВК, с. 155.

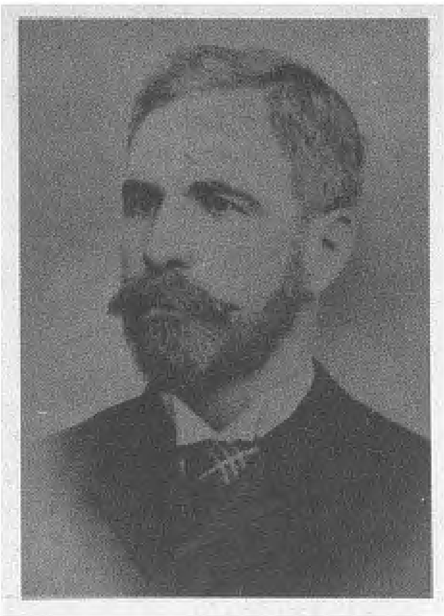

Атанас Илиев

ИЛИЕВ /ПОПИЛИЕВ/, Васил
/неизв./
Роден в Белица, Разложко. Учител в родното си село през 1872 г.
□ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 15, л. 21 — 22; а. е. 16, л. 27; а. е. 117, л. 16.

ИЛИЕВ, Въртан
/неизв./
Роден в Лом. През 1873 г. завършва Военномедицинското у-ще в Цариград.
□ Стефанов, В. Българската медицина през Възраждането. С., 1960, с. 46.

ИЛИЕВ, Георги
/неизв./
Свещеник в Пирот. Спомоществовател за „Първа храна", превел Ив. Чичи /1858/.

ИЛИЕВ, Георги — вж. *Бусилин*, Георги

ИЛИЕВ, Григор
/неизв./
Учител. Спомоществовател от Горна Церовина /?/ за „Священное и божеств. евангелие", наредил П. Божигробски /1856/.

ИЛИЕВ, Д.
/неизв./
Роден в Русе. През 1877 г. е ученик в гимназията в Николаев. Пансионер при Тодор *Минков*. Портретист.
□ Тодоров, С. Тодор Николаевич Минков. 1830 — 1906. Живот, дейност, заслуги. С., 1970, с. 73.

ИЛИЕВ, Димитър
/неизв./
Учител в Свищов през 1874 г.
□ Ганчев, Ст. Свищов, с. 133.

ИЛИЕВ, Дионисий
/неизв./
Свещенодякон при бълг. църква в Цариград /1858/. От 1859 г. е ученик в Богословското у-ще на о. Халки. Спомоществовател за „Французско-бълг. разговорник" на И. Найденов /1859/.
□ Начов, Н. Цариград, с. 20, 132.

ИЛИЕВ, Здраве /поп Данаил/
/неизв./
Учител в Прилеп през периода 1870 — 1880 г. По-късно е свещеник.
□ Трайчев, Г. Прилеп, с. 109; Църнушанов, К. Килийните училища и учители в Прилеп. — В: Сто години новобългарско училище в град Прилеп. 1843 — 1943. Скопие, 1943, с. 39.

ИЛИЕВ, Злати
/неизв./
Учител в Козаровец, Старозагорско. Спомоществовател за „Венец азбучний", превел И. Вълков /1863/.

ИЛИЕВ, И.
/неизв./
Завършва Медицинското у-ще и фармация в Букурещ /1875/. Член на Румънския червен кръст. Участва в СТВ в състава на румънската военна походна болница.
☐ Сюпюр, Е. БЕИР, с. 156; Трайков, В., Н. Жечев. Българската емиграция в Румъния..., с. 305.

ИЛИЕВ, Иван
/неизв./
Роден в Габрово. От 1858 до 1860 г. е ученик в Москва. По-късно /1867/ е в Цариград, а след това в Букурещ.
☐ НБКМ — БИА, ф. 577, а. е. 1, л. 1 — 80.

ИЛИЕВ /ПОПИЛИЕВ/, Иван Панайотов /Поппанайотов/
/неизв./
Син на свещеника Панайот *Илиев*, брат на Филип П. *Илиев*. Учител в Железница, Горнoджумайско /Благоевградско/, и в разложките села Бачево и Добринище /през XIX век/.
☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 100, л. 6 — 7.

ИЛИЕВ, Козма
/неизв./
Ученик в Русия през периода 1856 — 1877 г.
☐ Степанова, Л. Вклад России..., с. 205.

ИЛИЕВ, Койчо
/неизв./
От Елена. Учител в Дрента, Еленско, и Елена през Възраждането.
☐ Кършовски, П. Из миналото на град Елена. Кн. 2. Елена, 1928, с. 90.

ИЛИЕВ, Констаитни
/неизв./
От Прилеп. Учител в Битоля /1861/, Велес /1862 — 1867/, Прилеп /1867/ и Куманово /1868/.
☐ Еничерев, Н. Възпоминания и бележки. С., 1906, с. 92; Бобчев, И. Македонските българи..., с. 19; Чочков, Хр. Велес, с. 28; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 97; Манчев, В. Спомени. С., 1982, с. 80.

ИЛИЕВ, Лука
/неизв./
Свещеник и учител в Ловеч /1840/. Спомоществовател за „Общи знания всякому человеку нужни", превел Ст. Колюв /1855/.
☐ Паскалева, В. Българката..., с. 20.

ИЛИЕВ, Мирон
/неизв. — 1914/
Автор на църковни стенописи и икони в Северна Б-я и Южна Румъния. Живее в Оряхово и Лом. Работи и след Осв. Умира в Лом.
☐ Василиев, Ас. БВМ, 203 — 204, 260; Динова-Русева, В. Българо-румънски връзки в изобразителното изкуство през втората половина на XIX в. — В: Традиция и нови черти в българското изкуство. С., 1976, с. 137.

ИЛИЕВ, Михаил
/неизв./
Свещеник в Берковица. Спомоществовател за „Евангелие поучително" на Софр. Врачански /1856/.

ИЛИЕВ, Наум
/неизв./
Син на зографа Илия *Ненчов*. Работи с брат си Ненчо *Илиев* в ловешката църква „Св. Неделя" /1873/. Техни са и стенописите в църквите „Св. Архангел Михаил" в Осиковица, Орханийско /Ботевградско/, от 1870 г. и „Св. Георги" в Граднишки колиби /Столът/, Габровско /1879/. Заедно с братовите си синове работи във Вишовград, Търновско /1895/.
☐ Василиев, Ас. БВМ, с. 262.

ИЛИЕВ, Ненчо
/неизв./
Син на зографа Илия *Ненчов*. Заедно с брат си Наум *Илиев* работят в ловешката църква „Св. Неделя" /1873/, в църквите „Св. Архангел Михаил" в Осиковица, Орханийско /Ботевградско/, през 1870 г., „Св. Георги" в Граднишки колиби /Столът/, Габровско /1879/, в селата Летница и Врабево, Ловешко, и др.
☐ Василиев, Ас. БВМ, с. 262.

ИЛИЕВ, Никола
/неизв./
Роден в Севлиево. Свещеник в Плевен през 50-те години на XIX век. Спомоществовател за: „Детинско прибавление" на Ем. Васкидович /1852/; „Общи знания всякому человеку нужни", превел Ст. Колюв /1855/; „Евангелие поучително" на Софр. Врачански /1856/.

ИЛИЕВ, Никола
/неизв./
Свещеник в Казанлък през 50-те и 60-те години на XIX век. Член на църковната община в града /1866/. Спомоществовател за „Общи знания всякому человеку нужни", превел Ст. Колюв /1855/.
☐ В. *Време*, II, № 20, 31 дек. 1866.

ИЛИЕВ, Никола
/ок. 1851 — неизв./
От Враца. Свещеник в Горна Бешовица, Врачанско. Свещеник и учител във Враца /ок. 1876/. Предс. на общината и на училищното настоятелство /1878/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 129, а. е. 1, л. 82; а. е. 160, л. 67, 104; Йоцов, Д. Враца, с. 51.

ИЛИЕВ, Панайот
/неизв./
Роден в Разлог. Брат на Петър и Стоян *Илиеви*. Учител, а след това свещеник в Добринище, Разложко /до 1878/.
☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 107, л. 36 — 40, а. е. 117, л. 26.

ИЛИЕВ, Петър
/неизв./
От Разлог. Брат на Панайот и Стоян *Илиеви*. Свещеник в Добринище, Разложко, през Възраждането.
☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 107, л. 21, 36; а. е. 117, л. 2.

ИЛИЕВ, Петър
/неизв./
Свещеник в Габрово през 50-те години на XIX век. Брат на Христо *Илиев*.
☐ В. *Цариградски вестник*, X, № 456, 7 ноем. 1859; Снегаров, Ив. Нов кодекс на Търновската митрополия. С., 1937, с. 42.

ИЛИЕВ, Петър
/неизв./
Ученик в Русия през периода 1856 — 1877 г.
☐ Степанова, Л. Вклад России..., с. 205.

ИЛИЕВ, Петър
/1831 — 1876/
Роден в Батак. Свещеник в селото. Отслужва тържествения молебен при избухване на Апр. въст. на 23 април 1876 г.
☐ Димитров, Г. Княжество България. Т. 2. Пловдив, 1896, с. 4; Стоянов, З. Записки..., с. 543, 624.

ИЛИЕВ, Сава — вж. *Радулов*, Сава

ИЛИЕВ, Сава — вж. *Сирманов*, Сава

ИЛИЕВ, Симеон

/неизв. — 1868/
Тревненски зограф. Загива като четник в четата на Хаджи Димитър и Стефан Караджа.
☐ Рошковска, А. Към въпроса..., с. 38.

ИЛИЕВ, Ст.
/неизв./
Роден в Гюзелдже алан /Каменово/, Разградско. Учител в селото през 1871 г.
☐ Сп. *Училище*, I, № 16, ноем. 1871.

ИЛИЕВ, Ст.
/неизв./
Завършва Одеската гимназия. Учителства в Габрово, Русе и Видин /1869 — 1872/.
☐ НБКМ — БИА, II А 1688; АИИ БАН, арх. кол. IX, оп. 15, а. е. 435, л. 1039 — 1054.

ИЛИЕВ, Стефан
/неизв./
Свещеник в Прилеп през 50-те и 60-те години на XIX век. Спомоществовател за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.
☐ Еничерев, Н. Спомени от моето учителстване в Прилеп. — *СбНУ*, 20, 1904, с. 9.

ИЛИЕВ, Стефан
/неизв./
Учител, а след 1876 г. свещеник. Член на РК в Батошево, Севлиевско.
☐ Гъбенски, Хр. Габрово, с. 147; Събев, Т. Българската православна църква и национално-освободителното движение. — В: Сб. Априлското въстание..., с. 26.

ИЛИЕВ, Стефан — вж. *Попов*, Стефан

ИЛИЕВ, Стефан Лазаров
/неизв. — 24 ян. 1913/
Роден в Калофер. Завършва Калоферското класно у-ще /ок. 1874/. Учител в родния си град /1874 — 1878/. Църковен певец. След Осв. учи във Военното у-ще в София и във военна академия в Русия. След завръщането си в Б-я живее в Пловдив. Достига до чин генерал.
☐ Начов, Н. Градиво за историята на калоферските училища. — *Уч. пр.*, 1903, № 1 — 2, с. 44; Архимандрит Софроний. Спомени из живота ми. — В: Сб. Калоферска дружба. 1. С., 1908, с. 158; Начов, Н. Калофер. с. 191.

ИЛИЕВ, Стоян
/неизв./
Роден в Разлог. Брат на Панайот и Петър *Илиеви*. Свещеник в Добринище, Разложко, през Възраждането.
☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 107, л. 36 — 40, а. е. 117, л. 26

ИЛИЕВ, Теодор
/неизв./
Свещеник, архиерейски наместник в Пловдив през 1876 г.
☐ В. *Напредък*, XI, № 105, 29 окт. 1876.

ИЛИЕВ, Тодор
/неизв./
От Бейдауд, Добруджа. Свещеник във Фрикацей, Добруджа /1864 — 1891/. През 1871 г. е свещеник в съседното село Хаджилар /Калугерене/, Силистренско.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 218; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 121: Тонев, В. Добруджа, с. 278.

ИЛИЕВ, Тодор
/неизв./
Взаимен учител във Варна /1866 — 1868/.
☐ Тонев, В. Към историята..., с. 135.

ИЛИЕВ, Тодор
/неизв./
Свещеник в Къзъл Мурат /Благоево/, Разградско, през 70-те години на XIX век. Спомоществовател за „Свята гора“, превел Д. Енчев /1871/, и за „Нещастна фамилия“ на В. Друмев /1873/.

ИЛИЕВ, Тодор
/неизв./
Свещеник в Тулча през 1871 г.
☐ НБКМ — БИА, II В 734.

ИЛИЕВ, Тодор
/неизв./
Учител в Кукуш /до 1878/. Член на БПД „Промишление“.
☐ НБКМ — БИА, II Д 2245.

ИЛИЕВ, Тодор — вж. *Бекчев*, Тодор

ИЛИЕВ, Урош
/неизв.
Свещеник. Спомоществовател от Скопие за „Священное и божеств. евангелие“, наредил П. Божигробски /1858/.

ИЛИЕВ, Филип
/неизв./
Учи в класното у-ще в Г. Оряховица /ок. 1860/. Учител в същото у-ще през 60-те години на XIX век.
☐ Цонев, Зв. Горна Оряховица, с. 72.

ИЛИЕВ, Филип Панайотов
/неизв./
Свещеник в Бачево, Разложко, през XIX век. Син на Панайот *Илиев*. Брат на Иван *Илиев*.
☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 100, л. 6 — 7; а. е. 107, л. 36, 40; а. е. 117, л. 20.

ИЛИЕВ, Хрисант
/неизв./
Ученик в Русия през периода 1856 — 1877 г.
☐ Степанова, Л. Вклад России..., с. 205.

ИЛИЕВ, Христо
/неизв./
Свещеник в Габрово от 20-те до 50-те години на XIX век. Баща на Илия и Иван *Христови*. Брат на Петър *Илиев*.
☐ НБКМ — БИА, II А 9280, л. 4; В. *Цариградски вестник*, X, № 456, 7 ноем. 1856.

ИЛИЕВ, Христо
/неизв./
Роден във Видин. През учебната 1837 — 1838 г. е ученик в Зайчар.
☐ Бойчева, В. Български младежи..., с. 301.

ИЛИЕВ, Христо
/неизв./
Роден в Алмалии, Добруджа. Учител в Демирджии /Страхилица/, Шуменско, в нач. на 60-те години на XIX век. Свещеник в родното си село /1873 — 1878/.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 176; Тонев, В. Добруджа, с. 278.

ИЛИЕВ, Ц.
/неизв./
Свещеник в русенските села Нисово и Обретеник /1875/.
☐ Летоструй, VIII, 1876, с. 202.

ИЛИЕВ, Цветан
/неизв./
Свещеник в Скопие. Спомоществовател за „Приключенията на Телемаха“, превел Н. Михайловски /1873/.

ИЛИЕВА, Елена — вж. *Златарева*,

Елена

ИЛИЕВА, Пена
/неизв./
Учителка в Търново през 1864 г.
☐ ДА — В. Търново, ф. 805, оп. 1, а. е. 14, л. 32; Хинчев, Сп. Развитие на учебното дело у нас до Освобождението. — *ИДА*, 8, 1964, с. 191.

ИЛИЕВА, Стойна
/неизв./
Учителка в девическото у-ще в Шумен през 1876 г.
☐ Миладинова-Алексиева, Ц. Епоха, земя и хора. С., 1985, с. 51.

ИЛИЕВА, Трендафила — вж. *Славова*, Трендафила

ИЛИЕВА-ПАВЛОВА, Магдалена
/неизв./
От Враца. Учителка във Враца, а от 1860 г. — в новооткритото девическо у-ще в Лом. Въвежда взаимоучителната метода. От 1863 г. учителства в частно девическо у-ще в същия град.
☐ Димитров, Г. Княжество България. Т. 1. Пловдив, 1895, с. 202; Дамянов, С. Икономически и идейни предпоставки за културните прояви в Лом през 50-те и 60-те години на XIX век. — В: Сто години културен живот в град Лом. Сб. С., 1961, с. 26; Дамянов, С. Ломският край..., с. 228; Паскалева, В. Българката..., с. 145.

ИЛИЕВА-ХРУЛЕВА, Мариола
/неизв./
Съпруга на Тодор *Хрулев*. Учителка в Свищов /1864/.
☐ НБКМ — БИА, II В 8561 — 8562.

ИЛИЯ
/неизв./
Свещеник в църквата „Св. Богородица“ в София през 1758 г.
☐ Динеков, П. София, с. 8.

ИЛИЯ
/неизв./
Свещеник в Долни Богров, Софийско, през 1780 г.
☐ Гошев, Ив. Стари записки и надписи. — *ГСУ, БФ*, 12, 1935, с. 7.

ИЛИЯ
/1772 — 1882/
Роден в Свищов. Свещеник в църквата „Св. Илия“ в родния си град. Доживява до дълбока старост; умира в Свищов.
☐ Ганчев, Ст. Свищов, с. 54.

ИЛИЯ
/неизв./
Свещеник в Шлегово, Кратовско. Спомоществовател от Кратово за „Различна поучителна наставления“ на Й. Кърчовски /1819/.

ИЛИЯ
/неизв./
Учител в килийното у-ще в Бойница, Кулско, през 1820 г.
☐ Димитров, К. Село Бойница. Църквите и училището му. Видин, 1939, с. 28.

ИЛИЯ
/неизв./
Роден във Варна. През 1828 г. пътува до Русия. След завръщането си работи като чиновник в родния си град. По-късно става учител в Ак дере /Бяла/, Варненско; там умира.
☐ Димитров, Г. Принос към просветителското дело в гр. Варна. — *ИВАД*, 6, 1914, 26 — 27.

ИЛИЯ
/неизв./
Свещеник в Чипровци, Берковско. Участник в Манчовата буна /1835/.
☐ Димитров, Г. Княжество България. Т. 2. Пловдив, 1896, с. 136; Маринов, Д. Политически движения и въстания в Западна България. — *СбНУ*, 2, 1890, с. 78.

ИЛИЯ
/неизв./
Свещеник в Сергювец /Първомайци/, Търновско, през 40-те и 50-те години на XIX век. Спомоществовател от Търново за: „Првославное учение... Платона“, превел Ил. Стоянов /1844/; „Две советователни слова Плутарха“, превел И. Стоянович /1845/; „Наполеон Бонапарта“, превел Хр. Драганович /1850/.

ИЛИЯ
/неизв./
Свещеник във Варвара, Пазарджишко. Спомоществовател от Пазарджик за „Служба св. Харалампия“, превел Неофит Рилски /1843/, и от Варвара за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.

ИЛИЯ
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Скопие за „История на великий Александра македонца“, превел Хр. Василев /1844/.

ИЛИЯ
/неизв./
Учител в Свищов през 1844 — 1845 и от 1859 до 1863 г.
☐ Ганчев, Ст. Свищов, с. 89.

ИЛИЯ
/неизв./
Роден вер. в Извор, Радомирско. Учи в селото и след това става учител /втората пол. на XIX век/.
☐ Craiчков, Б. Учебното дело в Краище, Кюстендилско, до Освобождението. — В: Материали..., 2, с. 87.

ИЛИЯ
/неизв./
Свещеник в Копривщица през втората пол. на XIX век. Участник в Апр. въст.
☐ Кацаров, Д. Свещениците в Априлското въстание. — В: Сто години /1844 — 1944/ храм „Светителя отца нашего Николая“. Копривщица, 12 юли 1944.

ИЛИЯ
/неизв./
Свещеник в Габрово през 1852 г.
☐ Цончев, П. Габрово, с. 350.

ИЛИЯ
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Ниш за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.

ИЛИЯ
/неизв./
Учител във Вълчедръм, Ломско. Спомоществовател за „Аделаида, алпийската пастирка“, превел Кр. Пишурка /1857/.

ИЛИЯ
/неизв./
Свещеник в Гостилица, Дряновско. Спомоществовател от Дряново за „Скратение на турската история“, превел П. Р. Славейков /1857/.

ИЛИЯ
/неизв./
Свещеник в Казанлък през 1858 г.
☐ Писахме да се знае, с. 172.

ИЛИЯ
/неизв./
Свещеник в Млечево, Севлиевско, през 1858 г.
☐ Снегаров, Ив. Нов кодекс на Търновската митрополия. С., 1937, с. 78.

ИЛИЯ

/неизв./

Свещеник в Прилеп през 1866 г.

☐ Еничерев, Н. Спомени от моето учителство в Прилеп. — *СбНУ*, 20, 1904, с. 9.

ИЛИЯ

/неизв./

Зограф в Куманово през 1868 г.

☐ Василиев, Ас. БВМ, с. 226.

ИЛИЯ

/неизв./

Роден в Загоричане, Костурско. Учи в Атина. През 1867 — 1868 г. е учител в Костур.

☐ Каратанасов, Зл. Черковно-училищната борба /1860 — 1903/. Спомени. С., 1935, с. 10.

ИЛИЯ

/неизв./

Учител в Кара арнаут /Голям извор/, Разградско, през 1875 г.

☐ Пенкова, М. Учителският събор..., с. 182.

ИЛИЯ /Дели Папаз/

/неизв./

Роден в Белица, Разложко. Архимандрит в Белица в средата на XIX век.

☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1 а. е. 58, л. 1 — 4.

ИЛЧО

/неизв./

Роден в Мустафа паша /Свиленград/. Учител в Харманли /1852 — 1853/.

☐ НБКМ — БИА, ф. 22, а. е. 583, л. 14.

ИЛЧОВ, Панчо

/неизв./

Роден в Горни Дъбник, Плевенско. Учител в Брестовец, Плевенско /ок. 1867 — ок. 1871/.

☐ 100 години училище в село Брестовец, Плевенски окръг. Юб. л. С. Брестовец, 24 май 1966.

ИЛЬОВ, Николай

/неизв./

Ученик в Русия през периода 1856 — 1877 г.

☐ Степанова, Л. Вклад России..., с. 205.

ИНДЖЕВ, Георги

/неизв./

Роден в Ямбол. До 1873 г. е ученик в руско духовно у-ще.

☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 129; Степанова, Л. Вклад России..., с. 205.

ИНДЖОВ, Тодор — вж. *Пеев*, Тодор

ИНЗОВ /ИНЧЕВ/, Димитър

/неизв./

От Габрово. Учител в Сливен от 1835 г. в продължение на ок. 35 години.

☐ НБКМ — БИА, II А 7659; Димитров, Г. Княжество България. Т. 1. Пловдив, 1895, с. 199; Табаков, Ч. Добри Чинтулов. — В: Добри П. Чинтулов. Сливен, 1922, с. 69, 85; Табаков, С. Сливен, с. 410.

ИРИНА

/неизв./

Учителка в Копривщица от 1863 до 1865 г.

☐ Доросиев, Л. Учебното дело..., с. 127.

ИРИНЧЕВ, Христо — вж. *Трифонов*, Христо

ИСАЙ

/неизв./

Учител в Лесновския м-ир през 1724 г.

☐ Иванов, Й. Северна Македония. С., 1906, с. 355.

ИСАЙ

/неизв./

Игумен на Хилендарския м-ир. Спомоществовател за „Православное учение... Платона", превел Ил. Стоянов /1844/.

ИСАЙ

/неизв./

От Негуш. Архимандрит. Учи в Богословското у-ще на о. Халки. През 1851 г. е учител в Търлис, Неврокопско /Гоцеделчевско/. През 60-те години е изгонен от Неврокопския владика заради патриотичната и просветителската си дейност.

☐ Начов, Н. Цариград, с. 132; Кънчов, В. Избрани произведения. Т. 1. С., 1970, с. 242.

ИСАЙ

/неизв./

Свещеник в Кремиковци, Софийско, през 1869 г.

☐ СГОДА, ф. 1293к, оп. 1, а. е. 200, л. 5.

ИСАЙ /хаджи Исай/

/неизв./

Архимандрит в Рилския м-ир. Изработва и отпечатва щампи. През 1820 г. за улеснение на дейността му е построена специална сграда извън м-ира. Във връзка с поръчването на щампите пътува често до Будапеща. Като таксидиот на Рилския м-ир посещава Сърбия, Австрия, Света гора, Йерусалим.

☐ Захариев, В. Първото наше графично заведение — щампарницата на хаджи Исай и хаджи Калистрат в Рилския м-ир. — *ИИИИ*, 6, 1968, 160 — 172; Планинска, Б. Щампарницата в Рилския манастир. — *Изкуство*, 1983, № 10, 43 — 44; Божков, Ат. Българската икона. С., 1984, с. 460.

ИСАЙЯ РИЛЕЦ

/неизв./

Игумен на Рилския м-ир през 1816 и 1819 г. Таксидиот, книжовник и музикален деец.

☐ Иванов, Й. Св. Иван Рилски и неговият манастир. С., 1917, с. 90; Динев, П. Рилската църковно-певческа школа в началото на 19 век и нейните представители. — *ИИМ*, № 4, 1957, с. 26; Радкова, Р. Неофит Рилски и новобългарската култура. С., 1975, с. 109, 196.

ИСКРЕНОВ, Георги

/неизв./

Учител в Лом през 70-те години на XIX век.

☐ Дамянов, С. Ломският край, с. 227.

ИСКРОВ, Нешо

/неизв./

Учител в Сахране, Казанлъшко. Спомоществовател за „Поучения в св. и вел. четиредесятница", превел Ф. Велиев /1868/.

ИСТАТИЙ

/неизв./

Свещеник в Бистрица, Софийско, през 1870 г.

☐ ЦДИА, ф. 111, оп. 1, а. е. 107, л. 3.

ИСХИЯ /ИСАКИЯ/

/неизв./

Монах и учител в метоха при църквата в Добърско, Разложко, през XIX век.

☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 99, л. 10 — 18; а. е. 100, л. 1 — 3.

ИСЧЕВ, Иван

/неизв./

Завършва Медицинското у-ще и Фа-

култета по медицина в Букурещ /1868 — 1877/.
□ Сюпюр, Е. БЕИР, с. 158.

ИЧКОВ, Петър
/ок. средата на XVIII век — 15 май 1808/
Роден в Катраница, Воденско. Владее няколко чужди езика. Чиновник на турска дипломатическа служба, търговски консул в Белград /1792 — 1796; 1800 — 1801/, първи драгоман във Виена и Берлин /1797 — 1799/, сердар при княз Мурузи. Един от главните организатори на сръбското въстание /1804/. През 1806 г. като пълномощник на сръбското п-во води преговори с Портата в Цариград. Сключва т. нар. Ичков мир. През 1807 г. се завръща в Сърбия с турска делегация. Убит в Пазарджик.
□ Василиев, Ас. Трем на българското възраждане. С., 1938, с. 6; Чилингиров, Ст. Панайот Волов. С., 1940, с. 9; ЕБ, т. 3, с. 236.

ИШПЕКОВ, Христо Тод.
/ок. 1830 — авг. 1873/
Роден в Котел. Син на абаджия. Учител в Силистра /1855/ и Провадия /1865 — 1867/, след което става свещеник и остава там до смъртта си.
□ Чаушов, Сл. Учебното дело в Силистра преди Освобождението. — В: Силистра и Добруджа. 1. С., 1922, 237 — 238; Ганев, Н. Провадия в своето минало и настояще. С., 1929, 69 — 70; Ников, П. Българското възраждане..., с. 143, 162; Тонев, В. Бележки..., ч. 1, с. 85.

ЙЕРЕМИЯ
/неизв./
Свещеник и учител в Габрово през 1845 г.
□ Цончев, П. Габрово, с. 354.

ЙЕРЕМИЯ
/неизв./
Игумен на Баткунския м-ир "Св. св. Петър и Павел" в нач. на 70-те години на XIX век.
□ Колев, Л. Духовници — участници в национално-освободителните борби на нашия народ. - *ИЦИАИ*, т. 1, 1978, с. 229.

ЙЕРОНИМ
/неизв./
Свещеник в Лясковец в нач. на XVIII век.
□ Минев, Д. Лясковец, с. 48.

ЙЕРОНИМ
/неизв./
Свещеник в Сопотския м-ир от 30-те до 50-те години на XIX век. Спомоществовател от Сопот за: „Аритмет. руководство" на Неофит Хилендарски /1835/; „Месецослов" на Хр. Сичанниколов /1840/; „История на великий Александра македонца", превел Хр. Василев /1844/; „Кратко землеописание" на Г. Икономов /1856/.

ЙЕРОНИМ
/неизв./
Йеромонах и зограф в Зографския м-ир /1834/.
□ Божков, Ат. Българската икона. С., 1984, с. 189.

ЙЕРОНИМ
/неизв./
Игумен на м-ира "Св. Кирик" край Горни Воден, Станимашко /Асеновградско/. Свещеник и учител в Яврово /Яворово/, Станимашко, през 50-те години на XIX век.
□ Хайтов, Н. Село Яврово. С., 1958, с. 64, 70.

ЙЕРОТЕЙ
/неизв./
Роден в Парчовци, Габровско. Ученик на рилския духовник *Прокопий*. Учител и изповедник в Габрово от края на XVIII и нач. на XIX век.
□ Мартинов, Ал. Габрово през Възраждането. С., 1940, с. 27; Цончев, П. Габрово, с. 353.

ЙЕРОТЕЙ
/неизв./
Книжовник в Троянския м-ир през първата пол. на XIX век. На него в сътрудничество с йеромонах *Никифор* се приписват няколко църковни ръкописа. След 1836 г. е йеромонах в Батошевския м-ир.
□ ДА — Търново, ф. 805к, оп. 1, а. е. 75, л. 47; ф. 1278, оп. 1, а. е. 2, л. 146.

ЙЕРОТЕЙ
/неизв./
Роден в Банско. Монах в Рилския м-ир. Учител и духовен наставник на *Неофит Рилски* /ок. 1815/.
□ Арнаудов, М. Творци..., с. 174; Радкова, Р. Неофит Рилски и новобългарската култура. С., 1975, с. 15.

ЙЕРОТЕЙ
/неизв./
Свещеник в Пловдив през 30-те години на XIX век.
□ Шишманов, Ив. Нови студии из областта на българското възраждане. — *СбБАН*, 21, 1926, с. 99.

ЙЕРОТЕЙ
/неизв./
Игумен. Спомоществовател от Свищов за „Аритмет. руководство" на Неофит Хилендарски /1835/.

ЙОАКИМ
/неизв./
Игумен на Рилския м-ир през 1704 г.
□ Иванов, Й. Св. Иван Рилски и неговият манастир. С., 1917, с. 88.

ЙОАКИМ
/неизв./
Игумен вер. на м-ира "Св. Иван" в Дебър. Спомоществовател там за „Житие св. Григория Омиритскаго", превел Ав. Попстоянов /1852/.

ЙОАКИМ
/неизв./
Свещеник в Пазарджик през 1860 г.
□ В. *България*, II, № 83, 19/31 окт. 1860.

ЙОАН
/неизв./
Роден в Раковица, Радомирско. Игумен на Дивотинския м-ир ок. 1775 г.
□ Никифоров, Т. Село Дивотино. С., 1970, с. 36.

ЙОАН
/неизв./
Роден в Ахтопол. Зограф. Работи във Василико /Мичурин/ от 1779 до 1805 г.
□ Василиев, Ас. БВМ, с. 644.

ЙОАН
/неизв./
От София. Иконописец. От него са запазени икони в м-ира "Св. Троица" край Дивотино и църквата "Св. Атанас" в Бобошево, Дупнишко /1723/.
□ Василиев, Ас. За българската живопис през XVIII в. — В: Паисий Хилендарски и неговата епоха. /1762 — 1962/. С., 1962, с. 468.

ЙОАН
/неизв. — 1842/
Свещеник в Скопие през първата пол. на XIX век.
□ Снегаров, Ив. Скопската епархия. — *ГСУ, БФ*, 16, 1939, с. 48.

ЙОАН
/неизв./
Свещеник в Тетевен ок. 1801 г.
□ Василиев, Ас. Тетевенските

църкви. С., 1945, с. 56.

ЙОАН
/неизв./
Свещеник в църквата "Св. Петка" в София през 1819 г.
□ Динеков, П. София, с. 8.

ЙОАН
/неизв./
Свещеник в църквата „Св. Архангел“ в София през 1819 г.
□ Динеков, П. София през XIX век до освобождението на България. С., 1937, с. 8.

ЙОАН
/неизв./
Роден в София. Учител в града през 1821 г.
□ Гошев, Ив. Стари записки и надписи. *ГСУ, БФ*, 13, 1936, с. 43.

ЙОАН
/неизв./
Роден в Дупница /Станке Димитров/. Учител в Бобошево, Дупнишко, през 1827 г.
□ Меджидиев, А. Дупница и бележити дупничани през епохата на Възраждането. С., 1940, с. 97.

ЙОАН
/неизв./
Свещеник в Казанлък през 30-те и 40-те години на XIX век. Спомоществовател за „История на великий Александра македонца“, превел Хр. Василев /1844/.
□ Стоянов, Кодов. ОСРСНБ, т. 4, с. 137.

ЙОАН
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател в Кади чифлик, Търновско, за „Аритметика“ на Хр. Павлович /1833/.

ЙОАН
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Дряново за „Аритметика“ на Хр. Павлович /1833/.

ЙОАН
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Браила за „Аритметика“ на Хр. Павлович /1833/.

ЙОАН
неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Габрово за „Аритметика“ на Хр. Павлович /1833/.

ЙОАН
/неизв./
Свещеник в Раково, Кюстендилско. Спомоществовател от Кюстендил за „Писменик общеполезен“ на Хр. Павлович /1835/.

ЙОАН
/неизв./
Свещеник от Плевен. Спомоществовател от Света гора за „Писменик общеполезен“ на Хр. Павлович /1835/.

ЙОАН
/неизв./
Учител в Преображенския м-ир през 1836 г.
□ Шишманов, Ив. Нови студии из областта на българското възраждане. — *СбБАН*, 21, 1926, с. 91.

ЙОАН
/неизв./
Архимандрит. Отваря частно килийно у-ще в Прилеп през 40-те години на XIX век.
□ Църнушанов, К. Килийните училища и учители в Прилеп. — В: Сб. Сто години ново българско училище в град Прилеп 1843 — 1943. Скопие, 1943, с. 40.

ЙОАН
/неизв./
Свещеник във Вълчитрън, Плевенско, през 40-те и 50-те години на XIX век. Спомоществовател в Плевен за „Православное учение... Платона“, превел Ил. Стоянов /1844/, и за „Детинско прибавление“ на Ем. Васкидович /1852/.

ЙОАН
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Сиковища /Осиковщица/, Софийско, за „Месецослов“ на Хр. Сичанниколов /1840/.

ЙОАН
неизв.
Роден в Лялинци, Пернишко. Учител в Брезник от 1840 до 1849 г.
□ Сто години читалище „Просвещение“. Юб. в. Град Брезник, 1970 г.

ЙОАН
/неизв./
Свещеник в Беглеж, Плевенско. Спомоществовател от Плевен за „Првославное учение... Платона“, превел Ил. Стоянов /1844/.

ЙОАН
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Самоков за „Историята на слов. болг. народ“, превел П. Сапунов /1844/.

ЙОАН
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Пирдоп за „Хазрети Авраамин“, издал Йоаникий /1845/.

ЙОАН
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател в Габарево, Казанлъшко, за „Хазрети Авраамин“, издал Йоаникий /1845/.

ЙОАН
/неизв./
Свещеник във Видин през 50-те години на XIX век.
□ В. *Цариградски вестник*, VIII, № 356, 23 ноем. 1857.

ЙОАН
/неизв./
Свещеник в Кукуш през 50-те и 60-те години на XIX век. Учител в девическото у-ще /1860 — 1865/. Председател на общината /1871/.
□ Влахов, Т. Кукуш и неговото минало. С., 1969, с. 83, 119.

ЙОАН
/неизв./
Свещеник в Сухиндол, Търновско, през 1851 г.
□ Стоянов, Кодов, ОСРСНБ, т. 3, с. 413.

ЙОАН
/неизв./
Свещеник в Оризари, Кочанско. Спомоществовател от Кочани за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.

ЙОАН
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател в Криворечна паланка за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.

ЙОАН
/неизв./
Свещеник в Ени махле /Гарваново/, Хасковско, през 1852 г.
□ В. *Цариградски вестник*, II, № 98 30 авг. 1852.

ЙОАН В.
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател в Кишинев за „Дворянски вибори“ на Квитка /1843/.

ЙОАН ВРАЧАНСКИ
/неизв./
Роден вер. във Враца. Свещеник и книжовник в града през втората пол. на XVIII век. Има запазен само един негов ръкопис, писан през 1778 г.
☐ Ангелов, Б. Съвременници на Паисий. Т. 2. С., 1964, 140 — 148; Богданов, Ив. Български твърдини. Книжовни огнища, крепости, манастири в София и Софийско. С., 1971, с. 95.

ЙОАНИКИЙ
/неизв./
Игумен на Черепишкия м-ир през 1792 г.
☐ Мутафчиев, П. Избрани произведения. Т. 2. С., 1973, с. 364.

ЙОАНИКИЙ
/неизв./
Йеромонах и учител в Белица, Разложко, през втората пол. на XVIII век.
☐ Ковачев, М. Самоковската епархия през 1757 г. — В: Сб. Паисий Хилендарски и неговата епоха. С., 1962, с. 602.

ЙОАНИКИЙ
/неизв./
Монах. Учител в Самоков през първите десетилетия на XIX век.
☐ Семерджиев, Хр. Самоков и околността му. С., 1913, с. 137; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 67.

ЙОАНИКИЙ
/неизв./
Свещеник в Търново. През 1828 г. се потурчва под името Селим ефенди.
☐ НБКМ — БИА, ф. 129, а. е. 167, л. 206.

ЙОАНИКИЙ
/неизв./
Свещеник и учител в Белоградчик от 1828 до 1830 г.
☐ Попов, К. Белоградчик, минало и настояще. Белоградчик, 1938, с. 13.

ЙОАНИКИЙ
/неизв./
Роден в Турия, Казанлъшко. Йеродякон. Учител в Турия през 30-те години на XIX век. Автор на “Хазрети Авраамин зиаде чок джана менфаатли курбан хекяеси. Шимди текрар басмая верилди гайретииле Рагбетлу Хаджи Йоаникия йеродяконун Казанлики нахиесинден Турия киойнден. Аситанеде [Цариград] Патрикханенин басмаханесинде [Патриаршеска печатница в Цариград], 1845“.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 156; Димитрова, Л., К. Зарев. Турия. С., 1973, 33 — 35.

ЙОАНИКИЙ
/неизв./
Роден в Ловеч. Игумен на Етрополския м-ир. По време на неговото игуменство се възстановява м-ира /1833/.
☐ Писахме да се знае, с. 149.

ЙОАНИКИЙ
/неизв./
Игумен. Спомоществовател от Рилския м-ир за „История на великий Александра македонца“, превел Хр. Василев /1844/.

ЙОАНИКИЙ
/неизв./
Монах. Учител в Кюстендил след 1846 г.
☐ Иванов, Й. Северна Македония. С., 1906, с. 367.

ЙОАНИКИЙ
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Пазарджик за „Писменница на славянскийа язик“, наредил Ив. Момчилов /1847/.

ЙОАНИКИЙ
/неизв./
Роден в Сопот. Игумен на Тетевенския м-ир през 60-те и 70-те години на XIX век.
☐ Васильов, Т. Спомени за лица и събития. С., 1934, с. 209.

ЙОАНИКИЙ
/неизв./
Свещеник в Мало Малово, Софийско, през 1869 г.
☐ СГОДА, ф. 1293к, оп. 1, а. е. 200, л. 16.

ЙОАНИКИЙ
/неизв./
Свещеник в Радомир. Спомоществовател за „Наручна священ. книга“, превели З. Петров и Й. Наумов /1874/.

ЙОАНИКИЙ
/неизв./
Монах от Рилския м-ир. През 1876 г. е изпратен да учи в Киевската духовна семинария.
☐ НМРМ, а. е. 12.

ЙОАНИКИЙ /светско име Исайя Путов/
/неизв./
Свещеник в Кучевища, Скопско. След като овдовява, постъпва в селския м-ир и става игумен. През 1826 г. открива килийно у-ще в м-ира.
☐ Стоилов, А. Български книжовници от Македония. 1. 1704 — 1878. С., 1922, с. 54; Кирил, патр. Натанаил Охридски, с. 37; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 93.

ЙОАНИКИЙ ХИЛЕНДАРСКИ
/неизв./
Роден в Арбанаси. Архимандрит. Свещеник и учител в Мошино, дн. кв. на Перник /1839/. Премества се в Драгалевския м-ир „Св. Богородица“, където остава до смъртта си.
☐ Йосифов, Ст. Сто години село Мошино. С., 1939, с. 20; Кузманов, П. Селището Перник през вековете. С., 1963, 112 — 114.

ЙОАНОВ, Васил
/неизв./
Свещеник в Аджар /Свежен/, Карловско, през 40-те и 50-те години на XIX век: Спомоществовател за „Служба св. Хараламприя“, превел Неофит Рилски /1843/, и за „Кратко землеописание“ на Г. Икономов /1856/.

ЙОАНОВ, Васил
/неизв./
Свещеник в Извор, Тетевенско. Спомоществовател за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.

ЙОАНОВ, Васил П.
/неизв./
Учител. Спомоществовател от Гиляни /дн. в СФРЮ/ за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.

ЙОАНОВ, Димитрий
/неизв./
Свещеник в Горна Джумая /Благоевград/ през 40-те и 50-те години на XIX век. Спомоществовател за „Первоначална наука за должностите на человека“, превел И. Димитриевич /1844/, и за „Цариградски вестник“ за 1858 г.
☐ В. *Цариградски вестник*, VIII, № 348, 28 септ. 1857.

ЙОАНОВ, Константин
/неизв./
Учник в гимназията в Атина през 1843 г. Съученик и приятел на *Иларион Макариополски.*
□ Радивоев, М. Търновският митрополит Иларион. С., 1912, с. 7.

ЙОАНОВ, Лазар
/неизв./
Свещеник в Тетевен. Спомоществовател за „Кратка всеобща история от Смарагдова“, превел Й. Груев /1858/.

ЙОАНОВ, Никола
/неизв./
Свещеник във Врачево /?/. Спомоществовател за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.

ЙОАНОВ, Христо
/неизв./
Учител в Рила, Дупнишко /Станке Димитровско/. Спомоществовател за „Венец азбучний“, превел И. Вълков /1863/.

ЙОАНОВИЧ, Боню
/неизв./
Свещеник в Ст. Загора през 40-те години на XIX век. Спомоществовател за „Общое землеописание“, превел К. Фотинов /1843/, и за „Историята на слов. болг. народ“, превел П. Сапунов /1844/.

ЙОАНОВИЧ, Тома
/неизв./
Учител. Спомоществовател от Букурещ за „Священое цветообрание“, превел Ан. Стоянович /1825/.

ЙОАНОВИЧ /ЙОВАНОВИЧ/, хаджи Найден
/ок. 1805 22 март 1859/
Роден в Хаджилии /Юнаците/, Пазарджишко. Внук на епископ *Дионисий Агатоникийски*, при когото учи в килийното у-ще. Килиен учител в Пазарджик /до 1834/ и в Батак 1835 1839/. Отива на поклонение в Йерусалим и става хаджия /1840 . Към 1840 г. е книгоиздател и пътуващ книжар, обхожда цяла Б-я, пътува из Сърбия, Румъния и Русия. До 1858 г. издава повече от 35 книги с богословско, светско и медицинско съдържание, печата ликове с исторически и религиозни сюжети икони, ликове на цар Иван Шишман, на Кирил и Методий и др. Умира в Белград. Автор на: „Книга нарицаемая святче или календар вечний. Собран от много различни други заради леснота болгарскому народу; украшен сос многу назначения потребни на секому человеку и издан на болгарски за потреба на единородните православни братие. Собран и сочинен и напечатан сос иждивението от г. Хаджи Найдена Йоановича, учителя и книгопродавца на сичката Славеноболгария, жителя Татарпазарджичкаго, заради просвещението на православните християни. Издание первое. В Букурещ, в типографията на Братие Каркалски, 1843 г.“; „Книга, нарицаемая святче или календар вечний. Собран от различни други заради леснота православному народу; украшен сос многу назначения, потребни на секому человеку и издан на болгарски за потреба единородните братие. Списан и сос иждивение напечатан от Х. Найдена Йованова, татарпазарджичанина. Издание второ [малко сократено]. В Белград в Княжеско-сербската книгопечатня, 1853“; „Буквар или началное учение с различни поучения за болгарските чада и за секиму человеку. Собран и сочинен и напечатан сос иждивението от учителя г. Хаджи Найдена Йоановича, ревнителя болгарскаго просвещения и книгопродавца по сичката славна Болгария, татарпазарджичанина. В Букурещ. Напечати ся в типографията на Питаря Захария Каркалски, типография княжескаго, в лето 1846“; — [2 изд.] „Буквар или началное учение. Напечата ся сос иждивением от Хаджи Найдена Йовановича, татарпазарджичанина, ради болгарскою юност. Белград, Княжеско-сербскей типографии, 1849“; — [3 изд.] 1851; „Житие на святаго и славнаго великомученика Теодора Тирона и святаго великомученика Евстатиа. Преведени от славенский на болгарский язик заради полза и поучение и дошуспасение рода християнскаго, преведени и напечатаний трудом и иждивением г. Хаджи Найдена Йоановича, учителя, жителя татарпазарджичанина, ревнителя болгарскаго просвещения и книгопродавца по всеа Славеноболгария. В Букурещ напечати ся в типографията у Йосифа Копайнига, 1846“; „Житие на святаго Варвара. Преведено от славянский на славяноболгарский язик и напечатано от Х. Найдена Иванова, татарпазарджичанина, за душевни ползи на читателите. В Белград, в Правителствената книгопечатница, 1852“; „Житие на святаго Игнатия и святаго Варвара. Преведени от славянский на славяно-болгарский язик и напечатани от х. Найдена Йованова, татарпазарджичанина, за душевни ползи на читателите. В Белград, в Правителствената книгопечатница, 1852“; „Календар за лето 1852, списан от Х. Найдена Йоановича, татарпазарджичанина. В Белград, в книгопечатня Княжества Сербии [1851 ?]“; „Календар за лето 1853. Списън от Хаджи Найдена Йоановича, татарпазарджичанина,в Белград, в Правителствената книгопечатница, 1853“; „Годишнво предзнание или пророчество или календар вечний. Преведен от гръцкий, украшен сос много назначения, потребни секому человеку и издан на свят с иждивение от Хаджи Найдена Йовановича, татарпазарджичанина. Издание седмое. В Белград, в Княжеско-сербската книгопечатня, 1853“; „Молитва на пресвятия Богородици. Ползована заради всекого православнаго християнина, на едно и со сънат на свята Богородица, когото е видяла преди разпетието Христово. Преведена от греческаго на славеноболгарскаго язика и напечатана сос иждивението х. Найдена Йованова, татарпазарджичанина, книгопродавца, за душевний ползи на читателите. [Белград, 1853?]“; „Календар за лето 1855. Списън от Х. Найдена Йовановича, татарпазарджичанина, в Белград, в Княжеско-сербската книгопечатня [1855]“.
□ ЦДИА, ф. 1546, оп. 1, а. е. 373, л. 1; НБИВ — БИА, ф. 2, а. е. 44, л. 1 — 2; Уста-Генчов, Д. Хаджи Найден Иванов /Като издател на ликове/. —*ПСпБКД*, 71, 1911, 863 — 867; Начов, Н. Хаджи Найден Йоанович. — *Бълг. книга*, 1930, № 4 — 5, 364 — 379; Пенев, Б. Хаджи Найден Йоанович. — В кн. му: История на новата българска литература. Т. 3. С., 1933, 264 — 270; Стоянов, М. БВК, 156 — 158; Ферманджиев, Н. Хаджи Найден Йоанович. Книгоиздател и книгописец български. — Във: Възрожденски книжари. С., 1980, 43 — 47.

ЙОАНОВИЧ, Хрисант
/неизв./
Роден в Калофер. Ученик на *Неофит Бозвели*. Учител в Свищов /ок. 1843/. Х. Й. е първият българин, получил образование в Белград — първо в лицея, а след това и в Белградската богословска академия

/1844 — 1855/. Като ученик в Белград става дякон. След завръщането си в Б-я е учител. По-късно постъпва в сръбски м-ир /вер. в м-ира “Св. Роман“/ и става негов игумен. Превежда “Цветообрание на старославенската книжнина в България, събрано и на чески издадено от г. Павла Шафарика 1847, на сърбски преведено от г. Янка Шафарика 1848. От сърбски на български преведено и издано от дякон Хрисанта Йоанович от Калофер. В Белград, в Княжество-сърбската книгопечатня, 1849“.

□ Начов, Н. Калофер, 91 — 93; Стоянов, М. БВК, с. 158; Цанев, Д. За българите. С., 1981, с. 120 и сл.

ЙОАСАФ

/неизв. — 1828/

Монах в Рилския м-ир. Учи в светогорските м-ири църковно пеене /1802 — 1812/. Учител по музика в Рилския м-ир /1812 — 1828/ През 1816 г. посещава Цариград и в продължение на шест месеца е ученик на Хурмузий Книгохранител. Умира в Рилския м-ир.

□ Динев, П. Рилската църковно-певческа школа в началото на XIX век и нейните представители. — *ИИМ*, 1957, 4, с. 9.

ЙОАСАФ

/неизв./

Учител по църковно пеене в Рилския м-ир от 1790 до 1812 г.

□ Динев, П. Рилската църковно-певческа школа в началото на XIX век и нейните представители. — *ИИМ*, 1957, 4, с. 8.

ЙОВАН

/неизв./

Учител в Пирот през 1725 г.

□ Доросиев, Л. Нашето училище и народното ни Възраждане. — *БИБ*, 1929, № 1, с. 66.

ЙОВАН

/неизв./

Свещеник в Росоман /дн. в СФРЮ/ Спомоществовател от Пирот за „Извод от физика“ на Н. Геров /1849/.

ЙОВАН

/неизв./

Свещеник. Спомоществовател в Радовиш за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.

ЙОВАН

/неизв./

Свещеник и учител в Ново село, Щипско, ок. 1855 г.

□ Завоев, П. Град Щип — минало и просвета до революционните борби. — *Мак. пр.*, 1927, № 3, с. 56.

ЙОВАН

/неизв./

Свещеник в Церовене /в източника не е посочено Долно или Горно/ през 1870 г.

□ ЦДИА, ф. 111, оп. 1, а. е. 107, л. 3.

ЙОВАН

/неизв./

Учител в Кочериново, Дупнишко /Станке Димитровско/, през 1874 г.

□ НМРМ, а. е. 30.

ЙОВАН /Йованчо Папуджия/

/неизв./

Свещеник в църквата “Св. Спас“ в София през 1813 г.

□ Динеков, П. София, с. 9.

ЙОВАНОВ, Васил

/неизв./

Свещеник в Шумен през 60-те и 70-те години на XIX век.

□ НБКМ — БИА, ф. 328, а. е. 6, л 327 — 329; ИМ — Шумен, отдел Възраждане, инв. № 2288, л. 44 — 45

ЙОВАНОВ, Димитрий

/неизв./

Свещеник в Прокупле. Спомоществовател за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.

ЙОВАНОВ, Кочо

/неизв./

Свещеник в Търново. Спомоществовател за „Повест или поучение християнское“, превел П. Давидов /1855/.

ЙОВАНОВ, Никола

/неизв./

Свещеник в Самоков през 1873 г.

□ ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 31, л. 90.

ЙОВАНОВ, Ранче

/неизв./

Свещеник в Градешница /Градежница/, Врачанско, през 40-те и 50-те години на XIX век. Спомоществовател за „Извод от физика“ на Н. Геров /1849/ и за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.

ЙОВАНОВИЧ, Атанас /Анастас/

/1817 — 1 ноем. 1899/

Роден във Враца в семейството на богат абаджия, търгувал със Сърбия. Учи в родния си град при сърбина Константин Огнянович. Ок. 1826 г. е изпратен да продължи образованието си в Белград при вуйчо си — терзия, работил за крал Милан. През 1832 г. е приет за обучение в сръбската типография. Поради смъртта на вуйчо си /1835/ е принуден да прекъсне за известно време и да се занимава с терзийство. На 20 авг. 1838 г. заминава за Виена като сръбски стипендиант да учи литография. Изучава рисуване в подготвителния курс на Художествената академия, а през 1842 г. завършва и самата академия. При него живее и се подготвя за академията Николай *Павлович* /1852/. А. И. пребивава две години в Париж /1847 — 1849/. Изработва ок. 200 литографии на светци, сръбски владетели и исторически личности, излезли в Първа свезка на “Сръбски споменици“ /1850/. Придворен фотограф в Белград /от 1858/. Подпомага съотечествениците си Атанас *Карастоянов* и монах *Калистрат* /основал щампарница в Рилския м-ир/. През 1867 г. придружава княз Михайло до Цариград като негово доверено лице и съветник. От 1868 г. се оттегля от дворцова служба и се занимава с електротехника, аеронавтика и фотография. Сръбски поданик. Умира в Белград.

□ Захариев, В. Българската възрожденска щампа. — *Изкуство*, 1964, № 1, 17 — 21; Захариев, В. Взаимно сътрудничество между балканските народи в областта на изобразителното изкуство през XVIII и XIX век. — *ИИИИ*, 13, 1969, 53 — 76; Йонков, Хр. Един българин пръв сръбски литограф и фотограф /Атанас Йованович от Враца/. — *Бълг. фото*, 1973, № 9, 17 — 19; Бойчева, В. Български младежи..., 295 — 335.

ЙОВАНОВИЧ, Атанас

/неизв./

Свещеник в Липец /дн. в СФРЮ/. Спомоществовател за „Христоития“, превел Р. Попович /1837/.

ЙОВАНОВИЧ, Георги

/неизв./

Учител в Търново /1859/. Спомоществовател за „Месецослов“ на Хр. Сичанниколов /1840/ и за „Стихийная аритметика“, превел С. Радулов /1843/.

□ Сп. *Бълг. книжици*, II, № 16, авг. 1859, с. 316.

ЙОВЕВИЧ, Христо
/1827 — 1872/
Зограф от Самоковската школа. Украсява стените на къщата си с пейзажи, цветя, орнаменти. Автор на моливни рисунки на хора. Един от зографите на „Байракли джамия" в Самоков, негови са стенописите в Марчината къща в същия град. Автор на два ръкописа с илюстрации: „Ерменка или наука изографическа" /1832/ и „Житие на Езоп Фракийски" /1846/. Спомоществовател.
☐ Филов, Б. Възраждане на българското изкуство. — *БИБ*, 1931, № 1 2, с. 49; Цончева, М. Българско възраждане. Живопис и графика. С., 1962, с. 82; Василиев, Ас. БВМ, 474 475.

ЙОВИЧКОВ, Нове Любенов
/1837 — 18 септ. 1923/
От Жедна, Пернишко. Учи и работи резбарство при брат си Стойо *Йовичков*. Изработва иконостаса на църквата в Мещица, Пернишко.
☐ ДА — Перник, ф. 316к, оп. 1, а. е. 47; Василиев, Ас. БВМ, с. 685.

ЙОВИЧКОВ, Стойо Любенов
/ок. 1830 — неизв./
От Жедна, Пернишко. Строител и резбар. Работи с брат си Нове *Йовичков*. Построява църквите „Св. Димитър" в родното си село /1865/, „Св. св. Петър и Павел" в Мещица, Пернишко /1871/, и църквата в Мламолово, Кюстендилско. Изработва иконостаса в църквата „Св. Иван Рилски" в Негован, Софийско /1879/.
☐ ДА — Перник, ф. 316к, оп. 1, а. е. 47; Василиев, Ас. БВМ, с. 685.

ЙОВКО /Йовко Граматик/
/неизв./
Роден в Аджар /Свежен/, Карловско. През 1836 г. написва и украсява с миниатюри църковна ръкописна книга.
☐ Данчови. БЕ, с. 565.

ЙОВКОВ, В.
/неизв./
Гл. учител в Пазарджик през 1874 — 1875 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 7764.

ЙОВЧЕВ, Димитър
/неизв./
Свещеник в Габрово през 1859 г.
☐ В. *Цариградски вестник*, X, № 456, 7 ноем. 1859.

ЙОВЧЕВ, Иван
/неизв./
Учителства 20 години в Мъглиж, Казанлъшко /преди и след 1878/. Църковен певец, читалищен и театрален деец.
☐ Сто години извор на родолюбие Юб. л. Мъглиж, 1969.

ЙОВЧЕВ, Иван
/неизв./
Роден в Сливен. Получава първоначално образование в родния си град. Завършва Медицинското у-ще /1871/ и Факултета по медицина /1877/ в Букурещ. Член на ч-ще „Братска любов".
☐ Сюпюр, Е. БЕИР, с. 157.

ЙОВЧЕВ, Илия С.
/1850 — неизв./
Роден в Сливен. Учи в родния си град, в Одеса, Тулча, Пловдив, Цариград /Робърт колеж/ и в Америка — Hamilton College, Clinton — Ню Йорк /до 1875/. По време на ученето си се занимава с театрална дейност. След Осв. е учител в Сливенската гимназия /1879/. Участва в редактирането на в. „Зорница", сътрудничи на вестниците „Южна България", „Пловдив" и „Независимост". Кореспондент на „Levant Herald". През 1899 г. основава в. „Родолюбец" в София. Директор на Народния музей и библиотека в Пловдив. Заминава за Америка, където умира.
Временен дописник в. „*Македония*" /1867/.
☐ Табаков, С. Сливен, с. 517, 552 — 553; Стоянов, М. БВК, с. 157; Степанова, Л. Вклад России..., с. 205.

ЙОВЧЕВ, Лазар — вж. *Йосиф I Български екзарх*

ЙОВЧЕВ, Ненко
/неизв./
Роден в Котел. Учител и терзия в Къзълджилар, Хаджиоглупазарджишко /Червенци, Толбухинско/, през 1867 г. и в Касапкьой, Добруджа /1878/.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 181; Тонев, В. Бележки..., ч. 2, с. 86.

ЙОВЧЕВ /ПОПЙОВЧЕВ/, Никола
/1761 — 28 дек. 1834/
Свещеник, иконом и учител в Трявна от 1781 г. до края на живота си. Син на Йовчо *Стоянов*. Баща на Йовчо *Попниколов* и Койчо *Икономов*.
☐ НБКМ — БИА, ф. 129, а. е. 198, л. 183; Писахме да се знае, с. 383.

ЙОВЧЕВ, Ради
/неизв./
Свещеник в Свищов от 1844 до 1879 г. Спомоществовател за „Моите страдания в 1867 г." на Хар. Попов /1873/.
☐ Ганчев, Ст. Свищов, с. 47.

ЙОВЧЕВ, Русен
/неизв./
Роден в Карапча /Стоян Заимово/, Старозагорско, в семейството на земеделец. Учи в Ени махле /Люлин/, Ямболско, и учителства там /ок. 1871/. По-късно се занимава със земеделие и скотовъдство. Отваря кръчма и праматарница.
☐ Пенев, Т. Село Люлин /Ямболски окръг/. Исторически страници. С., 1968, с. 68, 114.

ЙОВЧЕВ, Христо
/неизв./
Свещеник в Габрово през 40-те и 50-те години на XIX век.
☐ В. *Цариградски вестник*, X, № 456, 7 ноем. 1859; Цончев, П. Габрово, с. 350.

ЙОВЧЕВ, Христо
/неизв./
Учител в Алмалии, Добруджа, през 1870 г.
☐ Тонев, В. Добруджа, с. 279.

ЙОВЧЕВА, Тодорица
/неизв./
Учителка в Г. Оряховица през Възраждането.
☐ 140 години народно училище. Юб. л. Г. Оряховица, 16 дек. 1967 г.

ЙОВЧО
/неизв./
Учител в Криворечна паланка през 1817 г.
☐ Бобчев, И. Македонските българи, с. 19; Гечев, М. Килийните у-щ..., с. 66; Василев, Р. Църковно-народната борба в Скопска епархия. — В: Сб. Сто години от учредяване на Българската екзархия. С., 1971, с. 252.

ЙОВЧО
/неизв./
Свещеник в Габрово от 30-те до 50-те години на XIX век. Спомоществовател за „Средства за предварвание за заравяние на мнимоумрелите", превел З. Княжески /1858/.

☐ НБКМ — БИА, II A 2047, л. 7; Цончев, П. Габрово, с. 350.

ЙОВЧО
/неизв./
Учител в Чирпан от 1849 до 1851 г.
☐ Събчев, Н. Чирпан, с. 171, 188.

ЙОВЧО
/неизв./
Учител в Капаклии /Климентово/, Варненско, през 60-те години на XIX век.
☐ Тонев, В. Бележки..., ч. 2, с. 107.

ЙОВЧО
/неизв./
Учител в Пишмани /Разкаяние/, Старозагорско, през 1871 г.
☐ Кънчев, М. Видрица, с. 255.

ЙОВЧОВ, Кирияк
/неизв./
Свещеник в Търново. Спомоществовател за „Повест или поучение християнское“, превел П. Давидов /1855/.

ЙОЛЕВ, Константин
/неизв./
Завършва ветеринарна медицина в Букурещ през 1875 г. Остава на работа в Румъния.
☐ Сюпюр, Е. БЕИР, с. 157.

ЙОНЕВСКИ, Дочо Ганчев
/1851 — 7 юли 1936/
Роден в Дебелец, Търновско. Учи в родното си село и работи като килиен учител /1871 — 1878/. След Осв. слуша временните педагогически курсове в Г. Оряховица /1879/ и продължава да учителства още дълги години /до след 1896/.
☐ Кузманов, Н. Църква и училище. — В: Юб. кн. за село Дебелец. Търново, 1938, 138 — 139.

ЙОНЕСКУ, Михаил Иванов
/неизв./
Роден в Търново. Основно образование получава в родния си град. През 1867 г. завършва фармация в Медицинското у-ще в Букурещ. Работи като фармацевт в Търново.
☐ Панев, А., С. Израел, М. Попов. Фармацевти и аптекари из българските земи през време на турското робство /XIX в./ до Освобождението /1878/. — *НТВМИ*, 38 /6/, 1959, № 5, 27 — 29; Константинеску-Яши, П. Българи учени..., 94 — 95; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 157.

ЙОНКО
/неизв./
Свещеник в Г. Оряховица през втората пол. на XIX век.
☐ Цонев, Зв. Горна Оряховица, 73 — 74.

ЙОНКО
/неизв./
Учител в Ст. Загора през 1872 — 1873 г.
☐ Атанасов, В. Спомени из живота и дейността ми. С., 1936, с. 26.

ЙОНЧЕВ, Атанас — вж. *Софроний*

ЙОНЧЕВ, Пене
/неизв./
От Макоцево, Софийско. Учи в родното си село, а след това в София. Учител в Макоцево към края на 50-те години на XIX век.
☐ Стоянов, Ив. Село Макоцево. История, бит, фолклор. С., 1970, с. 176.

ЙОНЧЕВ, Симо
/неизв./
От Тетово. Учител в града от 1838 до 1852 г.
☐ Бобчев, И. Македонските българи, с. 18; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 97.

ЙОНЧО
/неизв./
Свещеник в Услановци /?/. Спомоществовател от Оряхово за „Аделаида, алпийската пастирка“, превел Кр. Пишурка /1857/.

ЙОНЧОВ, Георги
/ок. 1861 — неизв./
Роден в Лом. Брат на Тодор *Йончов*. През 1876 г. с препоръка на Видинския митрополит е изпратен във Виена — ученик в Източния лицей. Завършва и учителства в Лом. По-късно се занимава с търговия.
☐ НБКМ — БИА, ф. 11, а. е. 1, л. 7 — 8; II B 10 285, II B 10 014; II B 10 029; Петков, К. Село Голинци, Ломска околия. Историко-географски бележки. С., 1948, с. 17.

ЙОНЧОВ, Иван П.
/неизв./
Роден в Стубел, Берковско. Свещеник в Букьовци /Мизия/, Оряховско, ок. 1871 г.
☐ НБКМ — БИА, II A 2181.

ЙОНЧОВ, Тодор
/1860 — неизв./
Роден в Лом. Брат на Георги *Йончов*. Учи при Илия *Щърбанов* и Никола *Първанов* в родния си град. С помощта на Видинския митрополит заминава за Виена /1873/, където продължава образованието си в т. нар. Гражданско у-ще и в педагогическото у-ще. Една година е извънреден слушател във Виенския у-т по химия и минералогия. По време на учението си е издържан от Виенския ориенталски музей. След Осв. е учител в Лом и Шумен /1882/. През 1888 г. завършва земеделския отдел на Политехниката в Цюрих. Учител в Садовското земеделско у-ще. Член на индустриалната комисия при МНП /1889/. Училищен инспектор на Пирдопски учебен окръг /1890/. Занимава се и с книжовна дейност.
☐ Иванов, Ю. БПП, 426 — 427.

ЙОРГО
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Лясковец за „Христоития“, превел Р. Попович /1837/.

ЙОРГОВ, Иван Ст.
/неизв./
От Стара река, Сливенско. Учител в Кипилово, Котленско, след 1874 г.
☐ Юб. в. на Народното основно училище „Кирил и Методий“ — с. Кипилово, Сливенски окръг, по случай 125 години от основаването му. С. Кипилово, 1965.

ЙОРДАН
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Търново за „Евангелие поучително“ на Софр. Врачански /1856/.

ЙОРДАН
/неизв./
Роден в Плевен. Учител във Враца през 60-те години на XIX век.
☐ Цанев, Д. Бележки по историята на учебното дело във Враца. — *Уч. пр.*, 1906, № 10, с. 1111.

ЙОРДАНОВ, Велико
/неизв./
Свещеник в Сливен. Спомоществовател за „Православное учение... Платона“, превел Ил. Стоянов /1844/.

ЙОРДАНОВ Върбанов, Върбан
/ок. 1849 — ок. 26 септ. 1875/
Роден в Шумен в семейството на търговец. Завършва класно у-ще в родния си град. Работи в кантората на баща си в Русе и Каспичан. Учител в Шумен. Член на Шуменския РК /1870/. Предвожда Червеновод-

ската чета по време на Старозагорското въст. /1875/. Заловен и убит от турците.
☐ Георгиева, Д. Материали за учебното дело в град Шумен /1856 — 1878/. — *ИНМ — Шумен*, 5, 1872, с. 153; ЕБ, т. 3, с. 251.

ЙОРДАНОВ, Димитър Иванов
/1847 — 12 февр. 1896/
Роден в Пловдив. Завършва минно инженерство в Париж /1874/. След Осв. е началник на Минното отделение при М-вото на търговията и земеделието /1887 — 1891/. Управител на държавни мини „Перник" /1891/.
☐ ЕБ, т. 3, 251 — 252.

ЙОРДАНОВ, Иван
/неизв./
Учсник в Русия през периода 1856 — 1877 г.
☐ Степанова, Л. Вклад России..., с. 205.

ЙОРДАНОВ, Михаил Н.
/неизв./
От Сливен. Учител в Шабла /1866 — **1868/**
☐ **Тонев, В.** Бележки..., ч. 3, с. 180; **Тонев, В. До**бруджа..., с. 276.

ЙОРДАНОВ, Н.
/неизв./
Учител в Липник /Николово/, Русенско, през 1875 г.
☐ Летоструй, VIII, 1876, 202 — 203.

ЙОРДАНОВ, Р. Х.
/неизв./
Временен дописник на в. *„Век"* /1874/.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 160.

ЙОРДАНОВ, Слав
/неизв./
Роден в Айдемир /дн. кв. на Силистра/. Учител в Калипстрово /дн. кв. на Силистра/ през 1856 г.
☐ В. *Цариградски вестник*, VI, № 283, 30 юни 1856.

ЙОРДАНОВ Ганев, Стойко
/15 авг. 1841 или 1844 — 18 ян. 1890/
Роден в Котел. Първоначално учи в местното у-ще. Абаджийски калфа във Варна при чичо си. През 1862 г. учи при Сава *Доброплодни* в Сливен. От 22 ян. 1863 г. е ученик в Медицинското у-ще в Букурещ. Лекар в Яшкото окръжие /1866/; дружинен лекар /1867/; лекар в Браилското окръжие /1868 — 1869/. През 1871 г. служи като военен лекар в румънската армия. Чрез конкурс е изпратен да специализира в Медицинския ф-т в Париж /1873 — 1876/. Защитава докторат на тема: „Quelques réflexions et observations sur l'angine diphtérique. Paris, 1876". До Осв. работи в системата на румънското военно-санитарно ведомство. По време на СТВ е ръководител на мед. екип на румънската походна военна болница, в състава на която влизат предимно българи. Награден със сръбски орден „Таковски кръст". Участва като полкови и бригаден лекар в румънските полкове в РТОВ в сраженията при Белоградчик и Видин. Награден с ордена „Румънска звезда". След Осв. живее във Варна, където е окръжен /1878 — 1879/ и военен /1879 — 1889/ лекар. Депутат на Провадийски окръг в УС. Един от основателите на Варненското мед. д-во, член на редакционната колегия на „Мед. списание" /1885 — 1888/. Сътрудник на в „Марица". Участва в международен конгрес по хигиената в Женева /1882/. Умира във Варна.
През 1866 г. написва драмата „Алтънлъ Стоян войвода", останала в ръкопис. Временен дописник на в. „Българин" /1878/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 388 /Стойко Йорданов/; в. *Варненски отзив*, № 14, 20 ян. 1915; Иванов, Ю. БПП, с. 398; Димов, Д. Алтънлъ Стян войвода. — *Език и литература*, 1947, № 2, с. 43; Стоянов, М. БВК, с. 160; Каракостов, Ст. БВТ, с. 107; Маркова, З., Е. Стателова. Спомени за Учредителното събрание. С., 1979, с. 174; Трайков, В., Н. Жечев. Българската емиграция в Румъния, с. 305.

ЙОРДАНОВ, Христо
/неизв./
Роден в Плевен. Основно образование завършва при Нестор *Марков* в Плевен. През 1870 — 1871 г. е ученик в гимназията в Табор, Чехия.
☐ Илиев, Ат. Спомени, с. 96; Стоянова, Р. Нестор Марков Демирев. — В: Сб. 100 години читалище „Г. Димитров", Плевен. С., 1969, с. 229.

ЙОРДАНОВ, Христо — вж. *Калчев*, Христо

ЙОРДАНОВА Браделова /Браделка/, Ана
/неизв./
Родена в Елена. Дъщеря на хаджи Йордан Брадата, един от главните съзаклятници във Велчовата завера /1835/. Образование получава в Старозагорското девическо у-ще. Учителства в Елена /1846 — 1853; 1868 — 1870/, Г. Оряховица /1856, 1863 — 1865/, Търново /1866 — 1868/, Беброво, Еленско /1870/.
☐ НБКМ — БИА, II А 7632; в. *Право*, V, № 6, 6 април 1870; 140 г. народно училище. Юб. л. Г. Оряховица, 16 дек. 1967.

ЙОРДАНОГЛУ, Васил
/неизв./
Свещеник в Сливен. Спомоществовател за „Чудеса на пресв. Богородица", поправил Д. Великов /1867/.

ЙОСИФ
/неизв./
Игумен на Рилския м-ир през 1784 г.
☐ Иванов, Й. Св. Иван Рилски и неговият манастир. С., 1917, с. 90.

ЙОСИФ
/1766 — 1860/
Роден в Батак. Игумен на Рилския м-ир от средата на XIX век.
☐ Иванов, Й. Св. Иван Рилски и неговият манастир. С., 1917, с. 91, 115; Радкова, Р. Неофит Рилски и новобългарската култура. С., 1975, с. 110.

ЙОСИФ
/неизв./
Свещеник в църквата „Св. Възнесение" в Шумен през 1821 г.
☐ ИМ — Шумен, отдел Възраждане, инв. № 2287, л. 18.

ЙОСИФ
/неизв./
Светогорски монах. Учител в метоха при църквата „Св. Богородица" в Копривщица /1830 — 1836/.
☐ Доросиев, Л. Учебното дело.... с. 8; Арнаудов, М. Л. Каравелов, с. 29.

ЙОСИФ
/неизв./
Архимандрит в Батошевския м-ир през 1836 г.
☐ ДА — В. Търново, ф. 805к, оп. 1, а. е. 75, л. 47.

ЙОСИФ
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Котел за „Христоития", превел Р. Попович /1837/.

ЙОСИФ
/неизв./
Свещеник в Габровския м-ир. Спо-

мощестовател от Калофер за „Месецослов“ на Хр. Сичанниколов /1840/.

ЙОСИФ
/неизв./
Свещеник. Спомощестовател от Капиновския м-ир за „Писменница на славянскийа язик“, наредил Ив. Момчилов /1847/.

ЙОСИФ
/неизв./
Архимандрит. Спомощестовател от Видин за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/, и за „Селският лекар“ на Ив. Богоров /1875/.

ЙОСИФ
/неизв./
Игумен на Врачанския м-ир. Спомощестовател за „Повест или поучение християнское“, превел П. Давидов /1855/.

ЙОСИФ
/неизв./
Игумен на Калоферския м-ир. Спомощестовател за „Повест или поучение християнское“, превел П. Давидов /1855/.

ЙОСИФ
/неизв./
Свещеник в Гелинджик, Хаджиоглу пазарджишко /Димитър Ганево, Толбухинско/, през 60-те години на XIX век.
☐ В. *Македония*, II, № 36, 3 авг. 1868; Ников, П. Българското възраждане..., с. 143, 164.

ЙОСИФ
/неизв./
Игумен на Лясковския м-ир. Участник в Хаджиставревата буна /1862/. Заточен в Диарбекир, където умира.
☐ Минев, Д. Лясковец, с. 66.

ЙОСИФ
/неизв./
Роден в колибите Михалчетата /дн. към Белица/, Габровско. Игумен на Преображенския м-ир /1864 — 1876/.
☐ ДА — В. Търново, ф. 1278, оп. 1, а. е. 1, л. 89.

ЙОСИФ
/неизв./
Свещеник в Мангалия, Добруджа, през 1875 г. Идва от Казанлък.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 133.

Йосиф I Български екзарх

ЙОСИФ /хаджи Йосиф/
/неизв./
Архимандрит. Спомощестовател от Трявна за „Месецослов“ на Хр. Сичанниколов /1840/.

ЙОСИФ /Хилендарец/
/неизв./
Монах в Хилендарския метох в Елена и учител в килийното у-ще. Поддържа връзки с Андрей *Робовски*, Максим *Райкович* и *Иларион Макариополски*.
☐ Брешков, Ю. Учители в Елена до Освобождението и след него до 1892 г. — В: Еленски сб. Кн. 2. С., 1938, с. 115; Арнаудов, М. Неофит Бозвели, с. 114.

ЙОСИФ I БЪЛГАРСКИ ЕКЗАРХ /светско име Лазар /Лальо/ Йовчев/
/5 май 1840 — 20 юни 1915/
Роден в Калофер. Родителите му умират през 1845 г. и децата са отгледани от семейството на най-голямата сестра Рада Йовчева-Неделчева. Племенник на Никола *Бацаров*. Л. Й. учи в класното у-ще в Калофер. За кратко време е пом.-учител при Ботьо *Петков*. През 1861 г. е ученик в Куручешменското у-ще в Цариград и във френския католически колеж в Бебек /1862 — 1864/. Следва и завършва първо литература /1864 — 1867/, а след това и право /1867 — 1870/ в Сорбоната в Париж, издържан от цариградски бълг. търговци. Свръхщатен чиновник в търг. съдилище в Цариград, член на управителния к-т на Македонската дружина, редактор на сп. „Читалище“. През септ. 1872 г. се замонашва под името Йосиф и е ръкоположен последователно за йеродякон, йеромонах и архимандрит. В края на с. г. е назначен за екзархийски протосингел. През 1876 г. е ръкоположен за епископ и избран за Ловчански митрополит /февр. 1876/. От 24 април 1877 г. е бълг. екзарх. След Осв. запазва екзархийското седалище в Цариград и работи за укрепването на училищното и църковното дело в Тракия и Македония. Депутат в УС. Издейства берати за назначаване на бълг. владици в Скопие, Охрид, Неврокоп /Гоце Делчев/, Велес, Битоля, Струмица и Дебър /1890 — 1897/; с негово съдействие са открити над хиляда бълг. у-ща, бълг. свещеническо у-ще в Прилеп /1884 — 1885/, преместено в Одрин /1885 — 1890/, и бълг. духовна семинария в Цариград /1893 — 1912/. След Балканската война се установява в София, където и умира. Награден с ордените „Св. Александър“ I степен /1896/, „Св. равноапостоли Кирил и Методий“ /1912/, „Св. Анна“ I степен, „Османие“ I степен. Почетен член на БКД /1902/. Дарител на БАН.
Временен дописник на в. „Македония“ /1871/, в. „Право“ /1872/ и в. „Напредък“ /1877/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 360 /Екзарх Йосиф/; ЦДИА, ф. 989 /Екзарх Йосиф I/; Йосиф I, екзарх български /1877 — 1902/. Юб. сб. 1904; Стоянов, М. БВК, 158 — 159; Арнаудов, М. Екзарх Йосиф и българската културна борба след създаването на Екзархията. 1870 — 1915. Т. 1. С., 1940; Арнаудов, М. Живот и дейност на Екзарх Йосиф. С., 1965; Кирил, патриарх Български. Българската екзархия в Македония и Одринско след Освободителната война /1877 — 1878/. Т. 1. Ч. 1 — 2. С., 1968 — 1970.

ЙОСИФ, йеромонах /светско име Стоянов/
/неизв. — 1869/
Роден в Боженица, Тетевенско. Учител в селото през 40-те години на XIX век. Замонашва се и става игумен на Черепишкия м-ир /1849 — 1869/.
☐ Колев, Л. Духовници — участници в национално-освободителните борби на нашия народ. — *ИЦИАИ*, т. 1, 1978, с. 207.

ЙОСИФ, митрополит Варненски
/неизв./
Роден в Серско. Варненски митрополит до 1846 г. Отстранен от Цариградската патриаршия вер. заради толерантността му спрямо бълг просвета и език. Оттегля се в Света гора.
☐ Ников, П. Българското възраждане..., 23 — 25, 143; Маркова, З. Българското..., с. 62, 64.

ЙОСИФ БРАДАТИ
/1714 — ок. 1757/
Роден в Елена. Брат на поп Петко *Стоянов*. Й. Б. е монах в Рилския м-ир ок. 1740 г. Килиен учител в Рилския м-ир и Самоков /1751/. Предполага се, че до 1740 г. не е заемал никакви ръководни длъжности в управлението на м-ира, а е бил книжовник и проповедник. Работи в Оризари, Кочанско /1743, 1745/, Самоков /1749, 1751 — 1752, 1755/, Враца /1749 — 1750, 1756, 1758, 1760 — 1762/, Хрельово /Рельово/, Самоковско /1754 1755/, Габрово /1756/. Автор на ръкописни сборници, най-ранен от които е дамаскинът от 1740 г.
☐ Маринов, Д. Йеромонах Йосиф Брадати. *СбНУ*, 18, 1901, 99 131; Пенев, Б. Йосиф Брадати. — В: Кн. му История на новата българска литература. Т. 2. С., 1932, 193 203; Динеков, П. Йосиф Брадати. В: История на българската литература. Т. I. С., 1962, 415 — 418; Ангелов, Б. Съвременници на Паисий. Т. I. С., 1963, 23 — 85; Петканова, Д. Дамаскините в българската литература. С., 1965, 134 178.

ЙОСИФ ЗОГРАФ
/неизв./
Монах от Хилендарския м-ир. Изографисва заедно със зограф *Дамаскин* стенописите на църквата „Св. Никола" в Елена през 1805 г.
☐ Василиев, Ас. БВМ, с. 547; Божков, Ат. Българската икона. С., 1984, с. 307.

ЙОСИФ СКЕВОФИЛАКС
/ок. 1810 — неизв./
Роден в Свищов. Старец на Риломанастирския метох. Учител в килийното у-ще към метоха ок. 1832 г.
☐ Шишманов, Ив. Нови студии из областта на българското възраждане. — *СбБАН*, 21, 1926, с. 156, 186; Меджидиев, А. История на град Дупница /Станке Димитров/ и покрайнините му от XIV в. до 1912 — 1936 г. С., 1969, с. 98.

Йосиф Соколски

ЙОСИФ СОКОЛСКИ
/ок. 1786 — 30 септ. 1879/
Роден в Нова махала /дн. в Габрово/. Учи в килийното у-ще в родното си село. Приема монашество в Троянския м-ир през 1806 г. и е монах там до 1826 г., а след това е игумен на Калоферския мъжки м-ир /1826 — 1831/. През 1832 г. основава Соколския м-ир край Габрово и открива у-ще към м-ира /1836/, като поканва за учител *Неофит Бозвели*. Основава и девически м-ир в Габрово /1836/. Полага грижи за просветното дело в Габровско. В разгара на църковната борба Й. С. подписва акта за уния с Римокатолическата църква /1860/, а на 14 април 1861 г. е ръкоположен от папа Пий IX за архиепископ на бълг. униати. Съвсем скоро /6 юни с. г./ с намесата на руското посолство заминава за Русия, като призовава бълг. униати да се върнат към православието. Установява се в Киево-Печорската лавра и там умира.
☐ НБКМ — БИА, II А 4582; ф. 348, оп. I, а. е. 1, л. 8; ф. 113, оп. 1, а. е. 6, л. 1 — 4; ДА — Габрово, ф. 669к, оп. 1, а. е. 1, л. 2, 12 — 14, 17, 21 — 22, 31 — 32; а. е. 7, л. 1; а. е. 9, л. 1; а. е. 12, л. 1; ф. 717, оп. 3, а. е. 28, л. 1; Станимиров, С. Страници от живота на Йосиф Соколски. — *ИБИД*, 6, 1923, с. 91; Цончев, П. Габрово, 626 — 641; Гъбенски, П. Архиепископ Йосиф Соколски като ревнител на българската просвета по неиздадени източници. — В: Сб. Пловдивски митрополит Максим. С., 1931, 226 — 249.

ЙОСИФ ХИЛЕНДАРЕЦ
/неизв./
Роден в Жеравна. Монах в Хилендарския м-ир, но е вер. да е бил и духовник в Хилендарския метох в Жеравна. Работи през втората пол. на XVIII век. Има запазен ръкопис /диалог сатира/.
☐ Ангелов, Б. Българската литература по времето на Паисий. — *Лит. мисъл*, 1962, № 6, с. 17; Ангелов, Б. Съвременници на Паисий. Т. I. С., 1963, 146 — 153; Писахме да се знае, с. 230.

ЙОСИФОВ, Димитър
/неизв./
Свещеник в Лом през 50-те години на XIX век. Спомоществовател за „Евангелие поучително" на Софр. Врачански /1856/ и за „Аделаида, алпийската пастирка", превел Кр. Пишурка /1857/.

ЙОСИФОВ, Драган — вж. *Икономов*, Драган

ЙОСИФОВ /ПОПЙОСИФОВ, ДУХОВНИКОВ/, Христо
/неизв./
Роден в Шипка, Казанлъшко, в семейството на свещеник. Учител в Юшенлии /Ботево/, Варненско /1870 — 1872 и след 1874/, и в Хаджиоглу Пазарджик /Толбухин/ от 1872 до 1874 г. Читалищен и рев. деец в Юшенлии.
☐ В. *Македония*, V, № 19, 10 май 1871; Бешков, Л. Образователното дело през Възраждането. — В: Един век класно училище в Добрич. С., 1972, с. 19; Тонев, В. Бележки..., ч. 1, с. 164.

ЙОСИФОВ, Фоти
/неизв. — след 1916/
Роден в Ново село, Русенско. Свещеник в Хаджилар /Калугерене/, Силистренско, от 60-те до 90-те години на XIX век.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 206.

ЙОСИФОВА, Цанка — вж. *Промкова*, Цанка

ЙОСИФОВИЧ, Хр.
/неизв./
Ученик във Военномедицинското

у-ще в Цариград. Спомоществовател за „Геометрия праволинейна", превел Н. Марков /1871/, и за „Български народен сборник" на В. Чолаков /1872/.

ЙОСИФЧЕВ, Андроник Д.
/ок. 1816 — 19 февр. 1901/
Роден в Охрид в семейството на занаятчия. Ученик на Димитър *Миладинов* в Охрид и негов помощник. Учител елинист, покъсно започва да въвежда и бълг. език в обучението. Учителства в Охрид след Д. Миладинов /от 1838/, в Ресен, Кукуш /ок. 1857 — 1864/, Нигрита, Струга, Дойран. Учителства ок. 45 години из цяла Македония /24 в Охрид/. Преселва се в София /1893/, където живее до смъртта си.
☐ НБКМ — БИА, ф. 324, а. е. 1, л. 24 — 25; НА БАН, ф. 1, оп. 2, а. е. 1493, л. 366; ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. с. 151, л. 62; Трима ветерани македонци. Я. Г. Стрезов, К. А. Шапкарев, Андроник Д. Йосифчев. — *Ил. Светлина*, 1898, № 7, 2—4; Документи за Българското възраждане от архива на Стефан И. Веркович. 1860 — 1893. С., 1969, с. 308, 643.

ЙОСУВ /ЙОСУВОВ/, Стефан
/неизв./
Учител в Налбант, Добруджа, през 1878 г.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 189.

ЙОТОВ, Васил
/неизв./
Автор на икона в църквата „Всех святих" в Тетевен /1856/.
☐ Василиев, Ас. Тетевенските църкви. С., 1948, с. 26.

ЙОТОВ, Еню /Яни/
/неизв. — 1876/
Взаимен учител в Сотир /Храбрино/, Пловдивско /1876/. Член на РК в селото. Убит по време на Апр. въст.
☐ Андонов, Ив. Из спомените ми от турско време. Ч. 2. С., 1928, с. 42; Стоянов, З. Записки..., с. 185; Царев, Г. Духовници патриоти от Панагюрски революционен окръг — участници в Априлската епопея. — В: Сб. Априлското въстание..., с. 308.

ЙОТОВ, Найден
/неизв./
Свещеник в Тетевен през 60-те години на XIX век. Оставя летописни бележки /1867/.
☐ Стойчев, Д. Тетевен, минало и днес. С., 1924, с. 73.

Андроник Йосифчев

ЙОТОВ, Петър
/неизв./
Роден в Търнак, Оряховско. Учител в Липница, Оряховско /1871/.
☐ НБКМ — БИА, II А 2181.

ЙОТОВ, Райко — вж. *Кифалов*, Райко

ЙОТОВ, Сотир — вж. *Андреев*, Сотир

ЙОТОВ, Цено
/неизв./
От Етрополе. Учител там от 1860 до 1862 г.
☐ Икономов, Т. Към историята на нашето народно училище. Учебното дело в Етрополе около 1820 — 1877. — *Учител*, 1898 — 1899, № 9 — 10, с. 766.

ЙОТОВ, Янко
/неизв./
Учител в Чомаковци, Врачанско, през 1871 — 1872 г.
☐ Летоструй, V, 1873, с. 60.

ЙОЦЕВ, Миле
/неизв./
Роден в Режанци /Граово/, Брезнишко. Учител в Брезник през 1873 г.
☐ Асенов, П. Брезник и Брезнишко. С., 1969, с. 73.

ЙОЦО
/неизв./
Свещеник и учител в Лом през 1818 г.
☐ Апостолов, П. Поява и развитие на читалище „Постоянство". — В: Сб. Сто години културен живот в град Лом. С., 1961, с. 36.

ЙОЦОВ, Лука
неизв./
Учител във Видин през 1877 — 1878 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 1949.

ЙОШЕВ, Георги Стефанович
/1824 — 1884/
Роден в Сеславци, Софийско. Син на свещеника *Стефан*. Завършва Белградската гимназия /1845 — 1849/ и продължава образованието си в отдела по право в лицея в Белград /1849 — 1852/ като стипендиант на сръбското п-во. Приятел на Г. С. *Раковски*. Драгоман на руското консулство във Видин. През март 1861 г. е изпратен за известно време за секретар на М. А. Хитрово, руски консул в Битоля. След Осв. живее във Варна, където умира.
Превежда: „Часови благоговейния [от Х. Чоке?]. Преведени от немски на сръбски язик от г. Гаврила Поповича, архимандрита, а от сръбский на болгарский язик от Георгия С. Йошева, сеславчанина. В Белград, в Правителствената книгопечатня, 1850"; „Последни часове от животат на император Николай първий. Преведе от руский на български язик Георги С. Йошев. Издание първо. Одеса, в типографията Францова, 1856"; „Кратка всеобща история и прости разкази ради юношества [от Н. Берте], превел от руский язик Георгий С. Йошев. С въпроси за повторение на разказите, с общо хронологическо обозрение на историята и с 4 исторически харти. Белград, в Княжеско-сръбската книгопечатня, 1861".
☐ ЦГИА — Л., ф.651, оп. 1, ед. хр. 453, л. 109 — 110; ЦДИА, ф. 1546, оп. 1, а. е. 369, л. 1 — 3; АГСР, т. 2, с. 705; т. 3, с. 74, 800; Манасиева, Е. Учебници по българската история през Възраждането. — *ИП*, 1971, № 6, с. 94; Бойчева, В. Отпечатване на български книги в сръбски печатници през 1833 — 1859. — *ИНБКМ*, 14 /20/, 1976, 235 — 236; Ликовски, Н. Да ся трудиме колкото, комуто силите допущат. — *София*, 1985, №

10, с. 27; Бойчева, В. Български младежи..., с. 307, 331.

КАБАКОЕВ, Петър
/25 май 1850 — неизв./
Роден в Ст. Загора. Учи във взаимното и в класното у-ще в родния си град. Работи в търг. дюкян на баща си /ок. 1864 — 1869/. Учител в Гурбетито /Странско/, Чирпанско /1870 — 1872/, Карабурун /Знаменосец/, Старозагорско /1872 — 1873/, Мъглиж, Казанлъшко /1873 — 1875/ и Клисура /1875 — 1877/. Един от основателите на ч-щето в Мъглиж /1874/. Арестуван по подозрение за участие в подготовката на Старозагорското въст. /1875/, но скоро освободен. След Осв. е секретар на окръжния съд в Пловдив и Ст. Загора /1879/, мирови съдия в Нова Загора /дек. 1881 — юли 1883/ и Ст. Загора /юли 1883 — юли 1884/, член на Оряховския, Пазарджишкия и Хасковския окръжен съд /1886 — 1892/, адвокат в Ст. Загора /1892 — 1894/, кмет на Ст. Загора /1901 — 1903/. Сътрудничи на сп. „Читалище" /1874/ и на други вестници и списания след Осв.
☐ НА БАН, ф. 46к, а. е. 21, л. 1 — 5, а. е. 22; Илиев, Ат. Спомени. С., 1926, с. 149, 158, 162; Стоянов, М. БВК, с. 162.

КАБАКЧИЕВ, Никола Георгиев
/1847 — 8 ноем. 1895/
Роден в Търново. Завършва класното у-ще в родния си град. Известно време живее в Елена и работи като комисионер на италианска фирма за пашкули. Връща се в Търново /1867/. Един от основателите на ч-ще „Надежда" /1869/, негов лектор и разпространител на сп. „Читалище". Учител в неделното у-ще при църквата „Св. Никола" в Търново /1870/. Занимава се и с търговия /1872/. Член на Търновския РК /1871/. Участва в подготовката на Старозагорското и Апр. въст., след което емигрира в Румъния. Участва в РТОВ — преводач към Гл. квартира на княз В. А. Черкаски. След Осв. е на работа в М-вото на външните работи и изповеданията, околийски началник в Пловдив и Търново.
☐ Драганова, Т. Велико Търново през епохата на Възраждането и читалище „Надежда". — В: Народно читалище „Надежда", Велико Търново. 1869 — 1969. С., 1969, с. 2, 48; Ковачев, М. Видни читалищни дейци и общественици. — В: Народно читалище „Надежда", Велико Търново. 1869 — 1969. С., 1969, с. 164; Драганова, Димитров. Книжовници..., с. 143.

Тодор Каблешков

КАБАКЧИЕВ, Ст.
/14 дек. 1834 — неизв./
Роден в Търново. Живее във Варна /1853 — 1856/. Учител в колонията Чешмекьой, Бесарабия, и в Болград /след 1863/. След Осв. живее и работи във Варна — секретар на Губернския административен съвет, съдия в Окръжния съд и адвокат; училищен настоятел /1879 — 1884/.
☐ Кабакчиев, Ст. Спомени за град Варна от времето на Кримската война. — *ИВАД*, 3, 1910, с. 31.

КАБАКЧИЕВА, Иванка /Ивани/ Сотирова
/неизв./
Родена в Търново. Учителка в девическото у-ще в Търново /1866 — 1889/. Участва в подготовката на Апр. въст.
☐ НБКМ — БИА, II А 2416, II А 3445, II А 7637; Кулелиев, Й. Девическото образование..., с. 16; Паскалева, В. Българката..., с. 147, 244 — 245.

КАБАКЧИЕВА, Мария
/неизв./
Учителка в Търново /1875, 1876 — 1877/. Съпруга на учителя Коста *Коев*.
☐ НБКМ — БИА, II А 2416; Кулелиев, Й. Девическото образование..., с. 50; Паскалева, В. Българката..., с. 141.

КАБЛЕШКОВ, Антон
/неизв./
Роден в Копривщица. Преди 1877 г. е ученик в Галатасарайския лицей, Цариград. След Осв. е артилерийски офицер в Пловдив.
☐ Начов, Н. Цариград, с. 152.

КАБЛЕШКОВ, Антон Стоянов
/6 окт. 1856 — 29 ноем. 1917/
Роден в Пловдив. Произхожда от богат род, който води началото си от Копривщица. Основно образование получава в родния си град. От 1873 до 1875 г. е ученик в Московската семинария. През 1875 г. е пансионер на Тодор *Минков* в Николаев. Завършва гимназията в същия град. След Осв. завършва Юридическия ф-т на Петербургския у-т /1883/. Завръща се в Б-я и заема висши административни длъжности — пом.-прокурор при Пловдивския окръжен съд /Изт. Румелия/, пом. на гл. прокурор на Пловдив. Предс. на Пловдивския окръжен съд и пом.-прокурор при Върховния касационен съд /1886/. Член и подпредс. на Върховния касационен съд /1890, 1895 — 1913/. Дейно участва в изработването на много наши закони по гражданско, търговско и наказателно право. Доцент по търговско право във Висшето у-ще в София от основаването му. Заедно с д-р Петър *Данчов* и Георги Згурев организира издаването на първото бълг. юридическо списание /1888 — 1899/. Деловодител на клона за държавни науки на БКД /1898/. Секретар /1898 — 1905/ и предс. на Философско-обществения клон на БКД /1906 — 1907/. Дарител на БАН — през 1921 г. е основан благотворителен фонд на негово име.
☐ Книга за дарителите..., 114 — 117; ЕБ, т. 3, 260 — 261.

КАБЛЕШКОВ, Тодор Лулчов
/1 ян. 1851 — 3 юни 1876/
Роден в Копривщица в заможно семейство. Баща му Лулчо Каблешков е бегликчия. Първоначално учи в Копривщица при даскал Веселин *Груев*. От 1864 до 1867 г. е ученик на Йоаким *Груев* в пловдивското класно у-ще „Св. св. Кирил и Методий". През 1867 г. прекъсва обучението си поради заболяване и се завръща в Копривщица. Основава ученическо д-во „Зора". Есента на 1868 г. постъпва в Галатасарайския лицей, Цариград. През 1871 г. отново

заболява и напуска у-щето. Съученик в лицея на Константин *Величков*, Стоян *Михайловски*, Георги Н. *Златарски*. От 1871 г. живее в Копривщица, с. г. се среща с В. *Левски*. През 1872 г. основава акционерното сдружение „Бълг. машиническо д-во „Трудолюбие“. Участва в театрални постановки в Копривщица. Превежда „Граф Монте Кристо“. През 1873 г. постъпва на работа като ученик телеграфист в Одринската жп станция, после става началник жп станцията на гара Белово, Пазарджишко. По негова идея се основава ч-ще „Искра“ в Белово, а по-късно е образуван и РК /1875/. През с. г. като организатор на Апр. въст. и член на Пазарджишкия РК посещава средногорските села с апостолска мисия. През 1876 г. се среща с Панайот *Волов* и Георги Бенковски. Избран е за ръководител на РК в Копривщица и пом.-апостол на Панагюрски рев. окръг. Написва прочутото „Кърваво писмо“, оповестило началото на въст. в Копривщица. Оглавява Военния съвет в Копривщица, заедно с П. Волов ръководи чета, с която обикаля околните села. След разгрома на въст. се оттегля в Балкана; заловен в Троянско. Затворен в Ловеч и Търново и жестоко изтезаван. Самоубива се в конака в Габрово.

Временен дописник на в. „Право“ /1873/.

□ НБКМ — БИА, ф. 104, а. е. 2, л. 2; НБИВ — БИА, ф. 3, а. е. 286, л. 1 — 2; Домусчиев, К. Будители и борци за народна свобода. С., 1941, 48 — 49; Станев, Н. Дейност на Голямо Бельово във въстанието през 1876 г. С., 1936, с. 21; Сестримски, Ив. Тодор Каблешков. С., 1955; Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив, 1981, с. 340.

КАБЛЕШКОВА, Нона — вж. *Брайкова*, Нона

КАВАЛДЖИЕВ, Димитър Цонев
/1834 — след 1910/
Роден в Курунджии /Пъдарево/, Котленско. Учи в родното си село. Учител в Нова Загора /1849 — 1850/, Кортен, Сливенско /1850/, като същевременно учи гръцки език. Установява се в Сливен /1853/ и учителства там дълги години /до 1885/. Предс. на ч-ще „Зора“ /1870 — 1872/ в града.
□ НБКМ — БИА, II Д 2369; Икономов, М. Моите спомени за училищно-читалищното дело на град Сливен /1815 — 1877/. — В: Юб. сб. на бълг. нар. ч-ще „Зора“ Сливен, с. 244, 251 — 252; Доросиев, Л. Нашите..., с. 36; Чилингиров, Ст. БЧ, с. 449.

КАВАЛДЖИЕВ, Стилян Д.
/неизв./
Роден в Сливен. През периода 1868 — 1875 г. е ученик в Галатасарайския лицей в Цариград.
□ В. *Източно време*, I, № 37, 26 окт. 1874; Табаков, С. Сливен, 516 — 517.

КАВАЛОВ, Никола Иванов
/6 дек. 1857 — 1881/
Роден в Шипка, Казанлъшко. Учи в класното у-ще в Русе. Учител в оряховските /до 1874/ и габровските /1874 — 1876/ села. Участва в Апр. въст. в четите на Цанко *Дюстабанов* и Хр. Патрев. Заловен от турците и отведен във Видинския затвор /1876 — февр. 1878/. След Осв. е учител. Умира в Шипка.
□ НБКМ — БИА, колекция 47, а. е. 225, л. 53 — 56; Течев, Н., Р. Стоянова. Записки на Г. Богаров за дейността на Габровската чета. — *ИДА*, 31, 1976, с. 140.

КАДИОГЛУ, Георги
/неизв./
Учител в Търново от 1867 до 1876 г.
□ НБКМ — БИА, II А 2354, II А 2415, II А 2416.

КАЗАКА, Стоян
/неизв./
От Долно Камарци, Софийско. Учител в Макоцево, Софийско /ок. 1854 — 1856/.
□ Стоянов, Ст. Село Макоцево. История, бит и фолклор. С., 1970, с. 175.

КАЗАКОВ, Иван
/неизв./
От Бунар хисар /дн. в Турция/. Учител в селото. Открива у-ще в Ени кьой /Резово/, Малкотърновско. Свещеник в Потурнак /Велика/, Малкотърновско, ок. 60-те — 70-те години на XIX век.
□ Аянов, Г. Малко Търново. Бургас, 1939, с. 276.

КАЗАКОВ, Николай
/1830 — 1911/
Роден в Свищов. Син на руски казак; отрасва с майка си, служителка в църквата „Св. св. Петър и Павел“. Учи в килийното у-ще на същата църква и ок. 1851 г. става свещеник в нея. Служи до 1906 г. Умира в Свищов.
□ ДА — В. Търново, ф. 1278, оп. 1, л. 156; Ганчев, Ст. Свищов, с. 51.

КАЗАКОВА, Мария П.
/неизв./
Учителка в девическото у-ще в Тулча /1870 — 1874/.
□ Тонев, В. Добруджа..., с. 275.

КАЗАЛДЖЕРИ, Сава
/неизв./
Свещеник в Казанлък. Спомоществовател за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.

КАЗАЛИЕВА /КАЗАЛИЙСКА/, Рада
/8 юли 1821 — 14 дек. 1907/
Родена в Райково /дн. кв. на Смолян/. Възпитаничка на килийните манастирски у-ща в Сопот и Калофер. Първата бълг. учителка в Средните Родопи. Учителства в родното си село от 1842 г. Участва в църковнонац. д-ние. В края на живота си /1902/ става монахиня под името Евдокия /Дука/. Проявява се като поетеса. В ръкопис са запазени две нейни стихотворения. Умира в Станимака /Асеновград/.
□ Маринов, П. Истини и заблуди. — *Родопи*, 1977, № 11, 29 — 30; Маркова, З. За българско училище и църква в Родопите. — В: Родопите в българската история. С., 1974, с. 95.

КАЗАНАКЛИ, Д.
/неизв./
Учи в централното у-ще „Св. св. Кирил и Методий“ в Болград. Учител в Ердекбурну, Бесарабия, до 1868 г.
□ Сюпюр, Е. БЕИР, с. 158.

КАЗАНАКЛИ, Иван
/неизв./
Роден в Ташбунар, Бесарабия. Син на свещеника Симеон *Орлов*, брат на Михаил и Николай *Казанакли*. Следва в Киевската духовна академия /1858/. Руски поданик. Учител в бълг. у-ще в Болград; учител и свещеник в Измаил. Умира в Бесарабия.
□ АГСР, т. 1, с. 169; т. 2, с. 329; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 158, 217.

КАЗАНАКЛИ, Михаил
/неизв./
Роден в Ташбунар, Бесарабия. Син на Симеон *Орлов*. Брат на Иван и Николай *Казанакли*. Учи в семина-

рия в Кишинев, след което е учител в Болградската гимназия. Съвременно е свещеник. Предс. на окр. съд в Болград 1859 — 1880. Завещава суми за благотворителни цели. Сътрудничи на в. „Съветник“ 1864/, сп. „Духовни книжки“ /1866 — 1867/, в.“Дунавска зора“ /1868/ и в. „Независимост“ /1873/. Спомагателен /1869/ и дописен /1875/ член на БКД.

☐ Титоров, Й. Бесарабия, с. 140; Доросиев, Л. Нашите..., с. 173; Дякович, В. Българите в Бесарабия, с. 182; Стоянов, М. БВК, с. 162.

КАЗАНАКЛИ, Николай

/неизв./

Роден в Ташбунар, Бесарабия. Син на Симеон *Орлов.* Брат на Иван и Михаил *Казанакли.* Учи в лицей в Яш след 1856 г. Преподавател в Болградската гимназия /ок. 1860 — 1868/.

Преводач и публицист. Сътрудничи на в. „Общ труд“ /1868/. Превежда „Краткий учебник по всеобща история. Съчинение д-ра Георга Вебера... Преведено от немский язик на руский под редакция Н. Соколова от 5 издание на руский на български преведено от Н. Казанакли, учителя на всеобща история и география от Централното в Болград училище. Древна история. Болград, в училищната типография, 1864“.

☐ Титоров, Й. Бесарабия, с. 140; Доросиев, Л. Нашите..., с. 163; Дякович, В. Българите в Бесарабия, с. 24; Стоянов, М. БВК, 162 — 163; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 159.

КАЗАНАКЛИЯТА, Ради

/неизв./

От Казанлък. Учител в Гевреклер /Калиманци/, Варненско /1870/, и в Гюн доглу /Изгрев/, Варненско /1872/.

☐ Тонев, В. Бележки, ч. 2, с. 108.

КАЗАНДЖИЕВ, Аргир

/неизв./

Завършва протестантското у-ще в Пловдив /средата на 60-те години на XIX век/, след което става протестантски пастор.

☐ Стоянов, М. Начало на протестантската пропаганда. — *ИИИ*, 14 — 15, 1964, с. 45; Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив, 1981, с. 405.

КАЗАНДЖИЕВ, Драгомир

/неизв./

Ученик в Русия през периода 1856 — 1877 г.

☐ Степанова, Л. Вклад России..., с. 205.

КАЗАНДЖИЕВА, Параскева — вж. *Нейкова-Казанджиева*, Параскева

КАЗАНЛИ, Антон

/неизв./

Учител. Спомоществовател от Бяла/?/ за „Наполеон Бонапарта“, превел Хр. Драганович 1850/.

КАЗАНЛИ, Райко

/неизв./

Превежда от румънски език „Христоматия“ /1835/, която не е отпечатана.

☐ Снегаров, Ив. Принос към биографията на Неофит Рилски. С., 1951, с. 14.

КАЗАНЛИКЧЕ, Василий

/неизв./

Свещеник в Далукьой, Бесарабия. Спомоществовател за „Зерцало или огледало християнское“, превели Н. Графски и З. Княжески /1847/.

КАЗАНЛЪКЛИЯТА, Станчо

/неизв./

Учител във Венчан, Варненско, през 1870 г.

☐ Тонев, В. Бележки..., ч. 2, с. 90.

КАЗАНЛЪШКА /КАЗАНЛЪШЕВА/, Елена

/неизв./

Родена в Калофер. Учи в Калофер, в у-щето при Алексеевския девически м-ир и в Ермоло-Мариинския и-т в Москва, където изучава гимназиални предмети. Издържана от руското п-во /1872 — 1876/. Учителка в Габрово /ок. 1878/ и София 1880 — 1882/. Умира в Кайро.

☐ НБКМ — БИА, ф. 16, а. е. 169, л. 3; Начов, Н. Калофер, с. 215; Паскалева, В. Българката..., с. 101, 154.

КАЗАНСКИ, Николай Христофорович

/неизв./

Ученик в Одеската семинария през 1842 г. Спомоществовател за „Месецослов“ на Хр. Сичанниколов /1842/.

☐ Шишманов, Ив. Нови студии из областта на българското възраждане. — *СбБАН*, 21, 1926, с. 49.

КАЗАНСКИ, Петър Димитриев

/неизв./

Роден в Котел. През 1847 г. е ученик в Киевската гимназия. Разболява се и умира в Киев.

☐ ЦГИА — Л., ф. 733, оп. 147, ед. хр. 311, л. 78; АИИ БАН, арх. кол. 9, оп. 15, ед. хр. 438, л. 1076 — 1093.

КАЗАС, Петър /Пенчо/ Г.

/неизв./

Книгоиздател от Трявна. Баща на Рали и Христо *Казасови.*

☐ Даскалов, Б. Елена като просветно огнище в миналото. — В: Еленски сб. Кн. 2. С., 1938, с. 123; Богданов, Ив. Трявна през Възраждането. Исторически принос. С., 1977, с. 125.

КАЗАСА, Тихол Генев

ок. 1800 — ок. 1875/

Тревненски зограф. Преселва се в Габрово. Автор на икони в църквите в Черногорово, Пазарджишко /1846/, и „Св. Димитър“ в Свищов /1861/. Рисува триптици.

☐ Василиев, Ас. БВМ, 96 — 97; Сб. Тревненска художествена школа. С., 1985, с. 258.

КАЗАСКИ, Параскев Христов

/1833 — неизв./

Роден в Търново. Завършва Военномедицинското у-ще в Цариград /1856/. Военен лекар в турската армия — първоначално в Цариград, после в Багдад /в продължение на 10 години/ и отново в Цариград. Тук специализира и вътрешни болести; практикува няколко години. След Осв. се връща в Б-я. Лекар в Лом и управител на болницата /1879/, старши лекар във Варна /1879 — 1880/, окръжен лекар отново в Лом /1880 — 1885/. От 1885 г. до края на живота си е окръжен лекар в Търново.

☐ Параскев Казаски /портрет с биографични данни/. — *Мед. сб.*, 1898, № 8; Начов, Н. Цариград, с. 143; Стамболски, Хр. Автобиография, дневници, спомени. Т. 1 /1852 — 1868/. С., 1927, с. 130; Стефанов, В. Българската медицина през Възраждането. С., 1980, с. 63, 210.

КАЗАСОВ, Белчо Д.

/неизв./

От Трявна. Учител там преди и след Осв.

☐ НБКМ — БИА, ф. 129, а. е. 166, л. 28.

КАЗАСОВ, Богдан Хаджииванов

/неизв./

Роден в Трявна. Учи в гимназията в Белград. Учител в Севлиево /1875 — 1876/. Участва в Апр. въст. След Осв. е секретар на окръжния н-к в Оряхово /до 1882/, известно време работи в Кюстендил, а по-късно е секретар на епархийския съвет във Враца /до 1890/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 129, а. е. 124, л. 7, а. е. 166, л. 26; II А 7642.

КАЗАСОВ, Игнат — вж. *Иванов*, Игнат

КАЗАСОВ, Рали Пенчов
/Казасидес, Ралис П./
/неизв./
Роден в Трявна. Син на Петър *Казас*. Брат на Христо *Казасов*. Книгоиздател. Поддържа връзки с Г. С *Раковски*. Установява се в Букурещ, където издава книги и учебници, които разпространява в Б-я /ок. 1844 — 1864/.
☐ Даскалов, Б. Елена като просветно огнище в миналото. — В: Еленски сб. Кн. 2. С., 1938, с. 123; Стоянов, М. БВК, с. 71; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 159; Богданов, Ив. Трявна през Възраждането. Исторически принос. С., 1977, с. 125.

КАЗАСОВ, Тотю Димов
/неизв./
От Трявна. Учител там през 70-те години на XIX век и след Осв. /до 1888/. Баща на Димо Казасов.
☐ НБКМ — БИА, II В 9668а; ф. 129, а. е. 166, л. 28; Даскалов, Б. Тревненското у-ще..., с. 60.

КАЗАСОВ, Христо Пенчов
/неизв./
Роден в Трявна. Син на Петър *Казас*. Брат на Рали *Казасов*. Ученик на П. Р. *Славейков* /1854/. Член на читалищното настоятелство в Трявна /ок. 1876/. Работи в книгоиздателския клон в Елена.
☐ НБКМ — БИА, ф. 129, а. е. 4, л. 169а; II В 771; Даскалов, Б. Елена като просветно огнище в миналото. — В: Еленски сб. Кн. 2. С., 1938, с. 123.

КАИШЕВ, Атанас Ангелов
/неизв./
Роден в Смолян. Основно образование получава в родния си град. От 1872 до 1879 г. е ученик в Киевската семинария с руска държавна стипендия.
☐ НБКМ — БИА, ф. 68, а. е. 4, л. 27; НА БАН, ф. 14, оп. 1, а. е. 306, л. 1; Документи за българската история. Т. 2. С., 1932, с. 33; Поглубко. К. За да бъдат..., с. 88, 89; Генчев. Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив, 1981, с. 366; Степанова, Л. Вклад России..., с. 205.

КАЙЧОВ, Георги Минев
/неизв./
Свещеник и учител в Друган, Радомирско, от 1864 до 1899 г.
☐ Караиванов, Ив. Историко-просветното дело в Радомирско. Ч. 1. Кюстендил, 1927, с. 30.

КАКАНОВ, Георги
/неизв./
Роден в Сопот. Преди 1877 г. е ученик в Одеса.
☐ ЦДИА, ф. 111, оп. 1, а. е. 54. л. 1.

КАЛАЙДЖИЕВ, Стою Илиев
/неизв./
Роден в Широка лъка, Смолянско. Син на Калайджи Илия — виден селски първенец. Учи в родното си село и завършва пловдивското класно у-ще „Св. св. Кирил и Методий“. Учител и терзия в Широка лъка /1870/ и Стойките, Смолянско.
☐ Гьочев, Н. Учебното дело и първи учители. — В: Широка лъка, просветно огнище в Родопите. С., 1947, 67 — 69; Илиев, Т. Апостоли. — *Родопи*, 1970, № 7, с. 14.

КАЛАМФИРОВ, Николай
/неизв./
Учител. Спомоществовател от Комрат, Бесарабия, за „Сочинение Т. Булгарина“, превел П. Калянджи /1861/.

КАЛАТИНОВ, Георги
/1853 — 25 юли 1908/
Роден в Струмица. Завършва гимназия в Николаев /1869 — 1875/. Пансионер при Тодор *Минков*. Частен учител в Николаев. През 1876 г. е студент по медицина в Москва. Завършва вер. през 1881 г., когато се завръща в Б-я и постъпва на военна служба в учебен батальон в Изт. Румелия. Народен представител в Областното събрание /1883 — 1885/. Работи като градски лекар и управител на Сливенската болница /1894 — 1907/; управител на Бургаската болница /1907 — 1908/. Заразява се и умира от тиф.
☐ ЦГАОР, ф. 1750, оп. 1, ед. хр. 235, л. 41; ед. хр. 316, л. 24; Д-р Георги Калатинов. — В: Юб. сб. бълг. нар. ч-ще „Зора“ Сливен, с. 266; Степанова, Л. Вклад России..., с. 205.

КАЛДАРАСКИ, Василий
/неизв./
Свещеник в Калофер през 30-те и 40-те години на XIX век. Спомоществовател за „Христоития“, превел Р. Попович /1837/, и за „Първичка бълг. граматика“ на Ив. Богоров /1844/.

КАЛЕВИЧ, Димитър
/4 април 1845 — 12 юни 1922/
Роден в Клисура. Учи първоначално при Христо Г. *Данов*. Завършва Медицинското у-ще в Букурещ /1862 — 1867/ с правоспособност за преподаване на физика, химия и естествена история. През 1871 г. завършва медицина в Париж. Специализира психиатрия в болницата „Маркуца“ в Букурещ /1871 — 1874/. Градски лекар в Александрия и Зимнич /1874 — 1877/. Член на настоятелството на бълг. ч-ще в Александрия /1876/. Участва като дружинен лекар в състава на румънската армия в РТОВ. След Осв. се установява в София. Директор на Гражданското фелдшерско у-ще /1881 — 1882/. Почетен член на Софийски градски съвет /1881/. Член на ДС на Княжество Б-я /1882 — 1883/. Управител на Александровската болница /1885 — 1888/ и завеждащ психиатричното ѝ отделение /1884, 1887 — 1901/. Член на Първи, Пети, Шести и Седми мед. съвет. Един от инициаторите за създаване на БЧК. Носител на бронзов медал за участие в РТОВ /1885/ и „Св. Александър“ IV степен /1886/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 692 /Димитър Калевич/; Енчев, Хр. Клисура. С., 1971, с. 69; Стефанов, В. Българската медицина през Възраждането. С., 1980, 183 — 184.

КАЛИН
/неизв./
Свещеник в Алмалии /Ябълково/, Хасковско, през 60-те и 70-те години на XIX век. Член на РК в селото. Поддържа връзки с Иржи Прошек.
☐ В. *Цариградски вестник*, III, № 98, 30 авг. 1852; Хавранкова, Р. Чешки културни дейци в България преди Освобождението. — В: Сб. в чест на Димитър Косев. С., 1974, с. 205; Дойчев, Л. Връзките на Иржи Прошек с българите от Хасковско преди Освобождението. — *Векове*, 1974, № 1, с. 61.

КАЛИН, Стоян
/неизв./
Роден в Режанци /Граово/, Брезнишко. Свещеник в селото през 70-те

години на XIX век.
☐ Писахме да се знае, с. 193.

КАЛИНИК
/неизв. — 1821/
Игумен на Карлуковския м-ир /1820/. Умира в Плевен след жестоки изтезания от турците.
☐ Трифонов, Ю. Плевен, с. 97.

КАЛИНИК
/неизв./
Свещеник в Конопчии /Могилово/, Чирпанско. Спомоществовател от Чирпан за „Православное учение... Платона“, превел Ил. Стоянов /1844/.

КАЛИНИК ПАИСИЕВ
/неизв. — 1878/
Архимандрит, игумен на Мъглижкия м-ир през 60-те години на XIX век. Основава ч-ще в Мъглиж /1869/. Включва се активно в рев. д-ние, заради което през 1870 г. е принуден от турската власт да напусне м-ира. По време на РТОВ е убит от турците в Казанлък.
Според обява в „Цариградски вестник“ /V, № 217, 19 март 1855/ превежда „Св. божий град Йерусалим“ и „Описание на Йерусалим“.
☐ Александров, Н. Участие на духовници от Старозагорската епархия в подготовката и провеждането на Старозагорското въстание 1875 г. — В: Сб. Априлското въстание..., с. 287.

КАЛИНКИН, Тодор Христов
/неизв./
От Никопол. Учи в класното у-ще в Елена. Учител в Никопол и свещеник в местния храм „Успение Богородично“ /1852 — 1866/. От 1872 г. е учител в Елена, а по-късно е свещеник и архиерейски наместник. Учителства и във Варна, Девня и Тулча.
☐ Радивоев, М. Биография на Ивана Николов Момчилов с кратък очерк на просветителната му дейност. С., 1912, с. 25; Дичев, М. Градиво за историята на град Елена. — В: Еленски сб. Кн. 1. С., 1931, с. 81; Йосифов-Бохачек, Ал. Град Никопол през вековете. Кратка илюстрована история. С., 1937, с. 114.

КАЛИНКОВ, Георги
/неизв./
Иконописец в Самоков през Възраждането.
☐ Семерджиев, Хр. Самоков и околността му. С., 1913, с. 227.

КАЛИНОВ, Младен — вж. *Павлов*, Младен

КАЛИНЧЕ
/неизв./
Учител в Габрово от ок. 1825 до 1830 г.
☐ НБКМ — БИА, ф. 113, а. е. 1, л 38; Карастоянов, Г. Васил Априлов. Черти от един живот. С., 1971, с. 34.

КАЛИПЕТРОВСКИ, Никола И.
/1836 — 1926/
Роден в Калипетрово /дн. кв. на Силистра/. Учи в Черковна, Провадийско, Дивдядово /дн. кв. на Шумен/ и Шумен. Учител в Черковна /1864 — 1867/, Равна, Провадийско /1867 — 1868/, Шумен /ок. 1868 — 1872/, Провадия /1873 — 1876/. След Осв. е чиновник, предс. на Провадийския окръжен съд, учител. Умира в Провадия.
Временен сътрудник на в. „Съветник“ /1864/, в. „Македония“ /1870 — 1871/ и в. „Напредък“ /1875/.
☐ НБКМ — БИА, II А 2135; ДА — Варна, ф. 75к, оп. 1, а. е. 14, л. 1 — 7; сп. *Училище*, I, № 17, 2 септ. 1871; сп. *Ръководител на основното учение*, I, № 18, 15 септ. 1873; Ганев, Н. Провадия в своето минало и настояще. С., 1929, 78 — 79; Тонев, В. Бележки..., ч. 1, с. 79; Пенкова, М. Учителският събор..., с. 165.

КАЛИСТЕНА
/неизв./
Учителка. Спомоществователка за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.

КАЛИСТРАТ /светско име Ганчов/
/ок. 1832 — 11 юли 1911/
Роден в Панагюрище. През 1848 г. приема монашество в Калугеровския м-ир, а по-късно постъпва в Рилския м-ир. Хаджия. Манастирското братство го изпраща да учи щампарски занаят в Княжеската типография в Белград /1864 — 1865/. К. доставя от Виена щампарска машина и преса в Рилския м-ир и от 1867 до 1909 г. работи в манастирската щампарница. Умира в Рилския м-ир.
☐ Климент Рилец. Рилският манастир и Панагюрище. — В: Панагюрище и Панагюрският край. Т. 2. С., 1961, 93 — 95; Захариев, В. Първото наше графическо заведение — щампарницата на хаджи Исай и хаджи Калистрат в Рилския м-ир. — *ИИИИ*, 1983, 147 — 180; Радкова, Р. Към историята на риломанастирската щампарница. — *Музеи и паметници на културата*, 1965, № 1, 12 — 14; Киряков, Б. За щампарството в Рилския манастир. — *ИП*, 1982, № 5, 83 — 90.

КАЛИЧКОВА, Анастасия — вж. *Тошева*, Анастасия

КАЛКАНДЖИЕВ, Вълкан С.
/неизв./
Временен сътрудник на в. „Македония“ /1871/.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 163.

КАЛКАНДЖИЕВ, П. Йов.
/неизв./
Временен дописник на в. „Право“ /1872/.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 163.

КАЛПАЗАНОВ Зографски, Стефан
/неизв. — 1908/
Роден в Габрово. Завършва семинария в Кишинев /1861 — 1869/, издържан от Зографския м-ир, откъдето идва и името му. Като стипендиант на ОБН продължава образованието си в Юридическия ф-т на Новорусийския у-т в Одеса /до 1873/. След завръщането си в Б-я е учител в Габрово — преподава география и всеобща история. По време на Апр. въст. е арестуван заедно с други учители. През РТОВ е на разположение на Щаба на руската армия. След Осв. е съдебен служител; член на Апелативния и подпредс. на Върховния съд в София. Към края на живота си се оттегля в Света гора, където се подстригва за монах. Умира в Зографския м-ир.
Автор на „Кратко учение за богослужението на православната църква. Съставено по разни руски учебници Ст. Калпазанов. С 21 картинки. Издава книжарницата на Хр. Г. Данов в Пловдив, Русчук, Велес, 1875. /Българската печатница на Янко С. Ковачов./ [Виена]“.
☐ НБКМ — БИА, ф. 113, а. е. 65, л. 12 — 53; II А 2012; II А 5808, л. 1 — 4; ДА — Габрово, ф. 670к, оп. 1, а. е. 101, л. 1 — 3; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 30а, 130а; Васильов, Т. Спомени за лица и събития през XIX и XX век. С., 1934, с. 151; Васильов, Т. Априловската гимназия преди 50 години. — В: Юб. сб. 50 г. „Априловска“ гимназия, с. 8, 16, 18; Йорданов, В. История на Народната библиотека в София. С., 1930, с. 20; Стоянов, М. БВК, с. 163; Поглубко, К. За да

бъдат..., с. 31, 147; Степанова, Л. Вклад России..., с. 151, 205.

КАЛПАКОВ, Михаил Петков

/1848 — неизв./

Роден в Търново. До 1871 г. следва медицина в Париж. През 1872 г. се прехвърля в Медицинския ф-т в Букурещ, където се дипломира през 1877 г. Дружинен лекар в румънската войска. По време на РТОВ е военен лекар на XVII руска пехотна дивизия. След Осв. е лекар в Търново. Член на к-та „Единство“. През 1883 г. защитава докторат.

□ ОБТИ, т. 3, с. 211; Константинеску-Яши, П. Българи учени..., с. 88, 92; Стефанов, В. Българската медицина през Възраждането. С., 1980, с. 186; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 159.

КАЛПАКЧИЙСКИ, Игнат

/неизв./

От Извор, Радомирско. Учител в Еглъница, Радомирско /1852 — 1853/.

□ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 112.

КАЛПАКЧИОГЛУ, Борис — вж. *Христов*, Борис

КАЛУГЕРИНО, Димитрия

/неизв./

От Брестница, Ловешко. Учител в Кюстендилско /1860 — 1878/.

□ Караманов, В. Кюстендилското краище /Босилеградско/ по време на възраждането и училищно-църковния въпрос. — *Уч. пр.*, 1942, № 7, с. 864.

КАЛУГЕРОВ, Марин Софрониев

/14 дек. 1837 — 18 ян. 1883/

Роден в Ловеч. Син на поп *Стефан* /Софроний/. Учи в родния си град, в Троянския м-ир, в Одеската семинария /1851/, в духовното у-ще в Киево-Печорската лавра. Учител в Ловеч /1854 — 1856/ и Севлиево /1856 — 1865/. Ръкоположен за свещеник в Ловеч /12 юни 1866/. Учителства в Севлиево до 1872 г., когато е определен за архиерейски наместник. За участие в дейността на Севлиевския РК лежи в Търновския затвор. След Осв. е свещеник в Севлиево до смъртта си.

Поправя „Духовен зрак“, превел Онуфрий Попович /1856/.

□ НБКМ — БИА, II А 1380; ДА — Русе, ф. 43к, оп. 1, а. е. 953, л. 87 — 88; ДА — В. Търново, ф. 1278, оп. 1, а. е. 2, л. 146; Беязов, В. Училище и училищни дейци в Севлиево. Севлиево, 1923, 8 — 9; Иширков, А. Учители и учителки в Ловеч. — В: Ловеч и Ловчанско. Кн. 3. С., 1931, с. 125; Стоянов, М. БВК, с. 163; Йонков, Хр. Участието на българското духовенство от I Великотърновски и III Врачански революционни окръзи в Априлското въстание. — В: Сб. Априлското въстание..., с. 356; Писахме да се знае, 349 — 361, 419.

КАЛУДОВ, Георги

/неизв./

От Пирогово /?/. Учи в Сливен. Учител в Лозенград /1870 — 1874/. Свещеник в църквата „Св. Атанас“ в Лозенград /1874/.

□ В. *Век*, I, № 29, 27 юли 1874; Кирил, патриарх Български. Екзарх Антим. С., 1956, с. 158.

КАЛУДОВ, Христо

/неизв./

Учител по гръцки език в Котел. Спомоществовател за „Опитна числителница“, превел Хр. Златевич /1852/, и за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.

□ Киров, Г. Материали за историята на котленското училище. — *СбНУ*, 22 — 23, 1906 — 1907, с. 16.

КАЛУДОВА, Веселина Х.

/неизв./

Учителка в гл. девическо у-ще в Котел. Спомоществователка за „Нещастна фамилия“ на В. Друмев /1873/.

КАЛУДОВА-МИРСКА, Нина Стефанова

/неизв./

Родена в Котел. Ученичка във Фундуклеевската гимназия, Киев /1870 — 1878/. Пансионерка при графиня Левашова. Стипендиантка на руското м-во на външните работи.

□ НБКМ — БИА, ф. 295, а. е. 10, л. 1, ф. 328, а. е. 15, л. 8, II А 3835; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 94; Степанова, Л. Вклад России..., с. 97, 209; Миладинова-Алексиева, Ц. Епоха, земя и хора. С., 1985, с. 309.

КАЛЧЕВ, Георги

/неизв./

Роден във Водица, Ескиджумайско /Търговищко/. Свещеник в Разградска епархия от 1869 до 1884 г. /вер. и след това/.

□ ЦДИА, ф. 1318, оп. 1, а. е. 4936, л. 8.

КАЛЧЕВ, Георги

/неизв./

От Копривщица. Учи в Одеското уездно у-ще, прехвърля се в семинарията, която завършва през 1876 г.; с. г. постъпва в Новорусийския у-т.

□ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 32а; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 150.

КАЛЧЕВ, Димитър

/неизв./

От Килифарево, Търновско. Учител в селото. Ръкоположен за свещеник в Ямбол /1870/

□ ЦДИА, ф. 1318, оп. 1, а. е. 4936, л. 8; Станев, Н. Великотърновската котловина, с. 273; Михайлов, Г. Килифарево. С., 1970, с. 272.

КАЛЧЕВ, Димитър Стоянов

/неизв./

Роден в Каналии /Хума/, Разградско. Произхожда от заможно семейство. Учи в родното си село и в Силистра. Учител в Хамамджи, Добруджа /1860/, Юшенлии /Ботево/, Варненско /1865 — 1866/, Кара Хюсеин /Чернево/, Варненско /1866 — 1867/, и Силистра /1875 — 1878/. След Осв. е пом.-кмет на Силистра. Живее там до смъртта си.

□ Янков, Б. Българското училище в Силистра. — *Уч. пр.*, 1897, № 7 — 8, с. 907; Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 211; Тонев, В. Бележки..., ч. 2, с. 87; ч. 3, с. 166.

КАЛЧЕВ, Калю М.

/неизв./

Роден в Мараш, Шуменско. Учи в родното си село, в Дивдядово /дн. кв. на Шумен/, Драгоево, Шуменско, Преслав, Браила /1864/ и Болград /1865/. Учител в Преслав /от 1869/.

□ НБКМ — БИА, ф. 28, а. е. 29, л. 41; Тонев, В. Бележки..., ч. 5, с. 72.

КАЛЧЕВ, Константин

/1856 — 1941/

Роден в Пловдив. Основно образование получава в родния си град. През 1872 г. завършва Робърт колеж, Цариград. Член на ученическото д-во в колежа. Участва в Апр. въст., заради което е арестуван. Освободен по настояване на американския представител в Пловдив. След Осв. е представител в УС. Участва в подготовката на Съединението. Занимава се с търговия и банкерство в Пловдив и София. Временен дописник на сп. „Читалище“ /1871/.

☐ Начов, Н. Цариград, с. 156; Шишков, Н. Пловдив в своето минало и днес. Историко-икономически преглед. Пловдив, 1926, 446 — 448; Стоянов, М. БВК, с. 163; Уошбърн, Дж. Петдесет..., с. 42, 164; Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив, 1981, с. 340, 366

КАЛЧЕВ, Неофит — вж. *Неофит Калчев*

КАЛЧЕВ, Петър
/неизв./
Учител в Михалци, Търновско; по-късно свещеник. Член на Търновския РК. Участва в боевете при Дряновския м-ир по време на Апр. възст.
☐ Събев, Т. Българската православна църква и национално-освободителното движение. — В: Сб. Априлското въстание..., с. 26; Йовков, М. Павликени и Павликенският край. С., 1977, с. 139.

КАЛЧЕВ, Христо Йорданов
/неизв./
Роден в Елена. Учи в Еленското класно у-ще. Учител в русенските села Гагаля /Николово/ през 1869, Червена вода и Пиргос /Пиргово/.
☐ ЦДИА, ф. 1318, оп. 1, а. е. 4930, л. 1; Церов, Ив. Спомени и бележки. Кн. 1. Варна, 1921, с. 30; Брешков, Ю. Учители в Елена до Освобождението и след него до 1892 г. — В: Еленски сб. Кн. 2. С., 1938, с. 120.

КАЛЧЕВА, Каля П.
/неизв./
Публикува народна песен в сп. „Общ труд“ /1868/.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 163.

КАЛЧИШКОВ, Павел
/неизв./
Роден в Дуванджово /дн. към Хисаря/. Католически духовник. Апостолически викарий на Пловдив ок. 1825 г. От 1836 до 1840 г. служи в Хамбарли /Житница/, Пловдивско.
☐ Радкова, Р. Българската интелигенция през Възраждането. С., 1986, с. 168.

КАЛЧО
/неизв./
Свещеник в Ганчовец, Габровско, от 1842 до 1844 г.
☐ Ганев, Г. История на село Ганчовец /Дряновско/ и на съседните села Руня, Зая, Саласука, Гевя и Ялово. С., 1944, с. 54.

Иван Калянджи

КАЛЧО
/неизв./
Роден в Килифарево, Търновско. Учител в Търново през 1856 г.
☐ Кулелиев, Й. Девическото образование..., с. 13.

КАЛЧО
/неизв./
Свещеник в Казанлък през 1862 г.
☐ Кънчев, М. Видрица, с. 169.

КАЛЧОВ Венков, Венко
/1826 — 6 април 1891/
От Трявна. Учи образописство при баща си Калчо *Венков.* Автор на икони в Беленци, Ловешко, в селата из Берковско и Оряховско. Работи в Добруджа. Заедно с Йонко *Димитров* рисува икони в църквата „Възнесение Господне“ във Враца /1870/, в Калугерово, Софийско /1885/, и в Остров, Врачанско /1883 — 1884/.
☐ НБКМ — БИА, II А 1987; Василиев, Ас. БВМ, 94 — 95; Божков, Ат. Българската икона. С., 1984, с. 264, 318; Сб. Тревненска художествена школа. С., 1985, с. 254, 256.

КАЛЧОВ, Иван
/1844 — 1886/
Роден в Калофер. Завършва Военно-медицинското у-ще в Цариград /1858 — 1867/. Стажува в болницата „Хайдар паша“, след което е военен лекар в турската армия в Басра. Участва в походите срещу критските въстаници /1866 — 1869/. След Осв. е околийски лекар в Станимака Асеновград/; окръжен лекар в Пловдив. Участва в СБВ като гл. лекар на армията на Южна Б-я. Награждаван с турски и бълг. отличия. Умира в Пловдив.
☐ В. *България*, IV, № 25, 1 окт. 1862; Начов, Н. Цариград, с. 140; Стамболски, Хр. Автобиография, дневници и спомени. Т. 1 /1852 — 1868/. С., 1927, с. 28, 333; Стойчев, Ив. Из галерията на забравените лекари. — *ЛБЛС*, 33, 1940, № 1, 11 — 13; Стефанов, В. Българската медицина през Възраждането. С., 1980, с. 211.

КАЛЧОВ, Стефан
неизв./
Свещеник в Ловеч през 50-те и 60-те години на XIX век. Спомоществовател за „Средства за предварвание за заравяние на мнимоумрелите“, превел З. Княжески /1858/, и за „Кратка всеобща история“, превел Г. Йошев /1861/.

КАЛЧОВА, Кина Ив.
/1840 — 1926/
Зографка от рода Венковци от Трявна. Първата жена, занимаваща се с образопис. Учи при Атанас *Венков.* Рисува триптици.
☐ Василиев, Ас. Единствената българска зографка Кина Ив. Калчова. — *Зора*, № 6516, 1941; Василиев, Ас. БВМ, с. 96; Божков, Ат. Тревненската художествена школа. —*Изкуство*, 1981, № 2, с. 12; Паскалева, В. Българката..., с. 205.

КАЛЪДЖОВ, Къню С.
/неизв./
Роден в Ст. Загора. Учител в Ст. Загора през периода 1841 — 1885 г.
☐ Иванов, Ат. Черти из живота и записки на Атанас Иванов. Сливен, 1885, с. 52.

КАЛЮВ, Лало
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Клисура за „История на великий Александра македонца“, превел Хр. Василев /1844/.

КАЛЯНДЖИ, Иван Цанев /Иван Степанович Иванов/
/ок. 1830 — 1902/
Роден в Лясковец. Син на Цаню *Калянджи.* Брат на Павел и Стоян *Калянджи.* Първоначално образование получава в килийно у-ще в Лясковец и в класно у-ще в Свищов и Елена. През 1846 г. заминава за Киев, където учи в семинарията и завър-

шва Историко-филологическия ф-т на у-та „Св. Владимир“ /1854/. Доброволец по време на Кримската война. Учителства кратко време в Болград /1855/. До края на живота си е на руска служба. Инспектор на бесарабските у-ща /1856 — 1858/; управител на бълг. села в Бесарабия /1858/. Съдейства за формирането на чети и изпращането им в Б-я; участва в организирането на Бълг. опълчение в Кишинев. По време на РТОВ е вицегубернатор на Пловдив, по-късно губернатор на Сливен и Русе /1878 — 1879/. След Осв. живее в Кишинев. Има заслуги за бълг. просвета като един от инициаторите за откриването на Болградската гимназия, за уредбата на бълг. у-ща в Бесарабия; създател на Бълг. общество за разпространение на грамотността в Кишинев /1866/. Спомагателен /1869/, дописен /1870/ и почетен /1884/ член на БКД. Награден с ордените „Св. Александър“ II степен /1884/, „За гражданска заслуга“ I степен /1897/, „Св. Станислав“ III и II степен, „Св. Владимир“ IV и III степен, „Св. Анна“ II степен. Временен сътрудник на в. „Отечество“ /1870/, в. „Новороссийский телеграф“ /1870/, в. „Стара планина“ /1876/. Автор на: „Заметки о переселении болгар из Молдави в Новороссийский край. Одесса, 1862“; „Краткий очерк болгарских колонии в Бесарабии. — В: Записки Бесарабскаго статистическаго комитета. Т. 1. Одесса, 1864“; „О нравственных нуждах болгар вообще. — В: Записки Бесарабскаго статистическаго комитета. Т. 1. Одесса, 1864“.
☐ НБКМ — БИА, ф. 14, а. е. 2158, л. 18 — 21; ф. 16, а. е. 1, л. 43, 47; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 140; Титоров, Й. Бесарабия, 62 — 63; Минев, Д. Лясковец, 334 — 336; Стоянов, М. БВК, с. 144; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 51, 59; Радкова, Р. Към предисторията на Болградската гимназия. — *Векове*, 1978, № 3, 41 — 45.

КАЛЯНДЖИ, Павел Цанев /псевд. Първан Клатев/
/4 ян. 1838 — 15 авг. 1890/
Роден в Лясковец. Син на Цаню *Калянджи*. Брат на Иван и Стоян *Калянджи*. Учи в Лясковец и Свищов. Доброволец в руската армия по време на Кримската война /1853 — 1856/. Продължава образованието си в Болградската гимназия и в Ришельовския лицей в Одеса /1857 — 1859/ с руска стипендия. Учител в Лясковец /1859/, Галац /1860/, Комрат, Бесарабия; инспектор на бълг. у-ща в бесарабските бълг. колонии /1861 — 1878/. Поддържа връзки с Г. С. *Раковски*, Л. *Каравелов*, Киряк *Цанков*, Иван *Грудов*. Заедно с брат си Иван събира парични помощи от кишиневските българи и ги предават за въоръжаване на четата на Хр. *Ботев*. След Осв. е предс. на Провадийския окръжен съд. По-късно се преселва във Варна, където се занимава с търговско-стопанска и книжовна дейност. Умира във Варна. Публицист, фолклорист, преводач, автор на учебници. Дописен член на БКД /1871/. Временен сътрудник на в. „Българска пчела“ /1863/ и в. „Дунавски лебед“ /1867 — 1869/. Автор на: „Български буквар. Нареден по последнята най-нова метода от Павла Калянджи. Второ издание. Болград, печатница на Бълг. центр. училище, 1861“; — [3 изд. ?] „Буквар, съставен в полза на българското юношество. Болград, в Училищната книгопечатница, 1867“; „Кратка читанка за взаимните училища. Наредена по последнята и най-нова метода от Павла Калянджи. Издание първо. Одеса, в книгопечатницата на П. Францова, 1861“; — “Второ издание. Болград, в печатницата на Българското централно училище, 1861 [отвън: 1862]“; „Сочинение Т. Булгарина. Преведено от Павла Калянджи. Одеса, в книгопечатницата на П. Францова, 1861“; „Другар за детцата. Нареден от Павла Калянджи. Одеса, в книгопечатницата на П. Францова, 1863“; „Кратка священа история и катихизис с нужните молитви от Павла Калянджи. Болград, в Училищната книгопечатница, 1863“; „Настоятелят на Кирияновският мънастир. [Болград, 1870]“
☐ НБКМ — БИА, ф. 18 /Павел Калянджи/; Минев, Д. Лясковец, 291— 293; Стоянов, М. БВК, 163 — 164; Сюпюр, Е. БЕИР, 159 — 160.

Павел Калянджи

КАЛЯНДЖИ, Стоян Цанев
/неизв./
Роден в Лясковец. Син на Цаню *Калянджи*. Брат на Иван и Павел *Калянджи*. Възпитаник на Еленското класно у-ще. Учител в Лясковец и Сливен през 50-те години на XIX век.
☐ Радивоев, М. Биография на Ивана Николов Момчилов. С., 1912, с. 24; Брешков, Ю. Елена като просветно огнище в миналото. — В: Еленски сб. Кн. 2. С., 1938, с. 119.

КАЛЯНДЖИ, Цаню Иванов
/неизв./
Баща на Иван, Павел и Стоян *Калянджи*. Свещеник в Лясковец от 30-те до 60-те години на XIX век. Участва в Руско-турската война от 1828 — 1829 г. и в Кримската война /1853 — 1856/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 18, а. е. 1, л. 1, 3, 4, 13 — 14.

КАМБУРОВ, Стефан Т.
/неизв. — 1882/
Роден в Търново. Учи в родния си град и завършва Робърт колеж, Цариград, със степен бакалавър /1872/. Участва в църковно-нац. борби.
☐ НБКМ — БИА, ф. 129, а. е. 181, л. 11; Начов, Н. Цариград, с. 156; Уошбърн, Дж. Петдесет..., с. 42, 164.

КАМБУРОВ, Харалампи Минчев
/ок. 1838 — ок. 1861 — 1862/
От Търново. Студент в Математическия ф-т на Московския у-т /1858 — 1861/. Стипендиант на граф А. С. Уваров. Участва в дейността на Бълг. дружина и сътрудничи на сп. „Братски труд“ в Москва. Умира на 24-годишна възраст в Италия.
☐ ЦГАОР, ф. 1750, оп. 1, ед. хр. 341, л. 1 — 5; ед. хр. 418, л. 10; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 10а; АГСР, т. 2, 386 — 387; Арнаудов, М. Л. Каравелов, с. 141; Степанова, Л. Вклад России..., с. 205.

КАМБУРОВ, Хр. Г.
/неизв./
Роден в Добри дял, Търновско. Учител в Лясковец след 1844 г.
☐ Минев, Д. Лясковец, с. 110.

КАМБУРОВ, Христо
/неизв./
Роден в Болград. Произхожда от търговско семейство на преселници от Б-я. Завършва централното бълг. у-ще „Св. св. Кирил и Методий" в Болград. Следва в Юридическия ф-т на Новорусийския у-т в Одеса. През 70-те години на XIX век е гл. педагог в Централното у-ще в Болград. След Осв. е юрист, съдия, народен представител в Б-я.
☐ Сюпюр, Е. БЕИР, с. 31, 160.

КАМБУРОВ, Христо Янчев
/неизв./
Учител в Разград през 1873 г. Член на земеделското сдружение в града.
☐ Явашов, Ан. Разград. Неговото археологическо и историческо минало. Ч. 1. С., 1930, с. 163.

КАМЕНКО /псевд./ — вж. *Протич*, Петър

КАМБУРСКИ, Никола Стоянов
/неизв./
Роден в Карнобат. Учител в града. От 1862 г. свещеник в Ямбол.
☐ Нейчев, Т. Карнобат в миналото и Алекси Нейчев. С., 1938, 27 — 28.

КАМЧЕ
/неизв./
Роден в Курешница /дн. в СФРЮ/. Учител във Ватоша, Велешко, през 30-те години на XIX век. През 1837 г. с паричната помощ на хаджи *Теодосий Синаитски* и Йордан Марков отваря бълг. печатница в селото, която е затворена от властта след една година. На даскал Камче е забранено да учителства.
☐ Бобчев, И. Македонските българи..., с. 222; Снегаров, И. Солун в българската духовна култура. С., 1937, с. 28; Драговитиски епископ Йоан. Солун и Солунско в борбата за създаване на Българската екзархия /1860 — 1871/. — В: Сб. 100 години от учредяването на Българската екзархия. С., 1971, с. 208.

КАНДИЛАРОВ, Георги Стоянов
/1 авг. 1851 — 19 юни 1943/
Роден в Котел. Учи и учителства /1869 — 1873/ там, след което завършва семинария в Одеса /1880/ и Киевската духовна академия /1883/ със степен кандидат. Един от основателите на Солунската бълг. мъжка гимназия. Назначен за управител на гимназията и пансиона към нея. Управител на девическата гимназия /1884 — 1885/ и на първоначалните у-ща в Солун /1883 — 1887/. Екзархийски служител във Воден /1888 — 1889/, управител на у-щата в Битоля /1889 — 1890/, Скопие /1890 — 1891/ и Сяр /1891/. Учителства в духовното у-ще в Лясковец /1892 — 1895/, в семинарията в Цариград /1896/; неин ректор /1897 — 1899/. Директор и учител на девическата гимназия в Русе /1900 — 1906/, учител в Софийската /1916 — 1918/ и в Пловдивската /1920 — 1925/ семинария. Умира в Арбанаси.
Временен сътрудник на в. „Право" /1873/.
☐ В. *Право*, VI, № 19, 5 юли 1871; Георги Кандиларов. Биографична скица. — В: Неколцина от миналото. Сб. С., 1937, с. 18; Стоянов, М. БВК, с. 164; Драганова, Димитров. Книжовници..., с. 116; Степанова, Л. Вклад России..., с. 144, 205; ЕБ, т. 3, с. 312.

КАНДИЛАРОВ, Иван С.
/неизв./
Роден в Котел. Учител в Армутлии, Хаджиоглупазарджишко /Крушари, Толбухинско/, през 1872 — 1873 г.; в Кумлуджа /Крумово/, Варненско, и Караач /Славяново/, Провадийско, през 70-те години на XIX век.
☐ ДА — Варна, ф. 79к, оп. 1, а. е. 7, л. 66, а. е. 9, л. 69, 71; Тонев, В. Бележки..., ч. 2, с. 103.

КАНТАЗОВ, Лазар Цакович /поп Лако/
/неизв./
Свещеник в Тетевен от 50-те до 70-те години на XIX век. Спомоществовател за „Първа храна", превел Ив. Чичи /1858/.
☐ Василиев, Ас. Тетевенските църкви. С., 1948, с. 49.

КАНТАРДЖИЕВ, Дим.
/неизв./
Учител в Шумен през 1877 г.
☐ ДА — Варна, ф. 75к, оп. 1, а. е. 11, л. 23.

КАНЧЕВ, Димитър
/неизв./
Свещеник в Трявна през 1877 г.
☐ ОБТИ, т. 2, с. 56.

КАНЮВ, Стефан
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Градец, Котленско, за „Житие св. Григория Омиритскаго", превел Ав. Попстоянов /1852/.

КАПАНОВ, Георги /Геока/ Н.
/неизв./
От Сопот. През 1862 г. е ученик във Втора одеска гимназия като държавен стипендиант. Завършва през 1869 г. и постъпва във Физико-математическия ф-т на Новорусийския у-т, но се разболява и с. г. се връща в Б-я. Учител във Видин /1871/ и Самоков /1874/.
Временен сътрудник на в. „Право" /1871/ и в. „Напредък" /1874/. Публикува превод от руски език в „Цариградски вестник" /1857/.
☐ НБКМ — БИА, II А 1764, II А 7672; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 32, 130; Семерджиев, Хр. Самоков и околността му. С., 1913, с. 150; Стоянов, М. БВК, с. 164; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 147.

КАПАНОВ, Никола Тодоров
/неизв./
Роден в Трявна. Учител /1865 — 1869/ и свещеник /1869/ в Тутракан.
☐ ДА — Русе, ф. 44к, оп. 2, а. е. 1, л. 355 — 357; Димитров, Г. Княжество България. Т. 1. Пловдив, 1895, с. 243; Тонев, В. Добруджа, с. 272.

КАПЕТАНОВ, Григорий
/неизв./
Свещеник в Добри дол, вер. Кюстендилско /1849/. Спомоществовател от Пирот за „Извод от физика" на Н. Геров /1849/.

КАПИНОВСКИ, Константин Стоянов
/неизв./
Учи в Габровското взаимно у-ще при *Неофит Рилски* /1835 — 1837/. Вер. след това е продължил в Одеската семинария /1843/. Учител в Търново, Плевен и Лясковец през 40-те години на XIX век. Спомоществовател за „Дворянски вибори", на Г. Квитка /1843/.
☐ Цончев, П. Габрово, с. 411; Из архивата на Н. Геров. Т. 1. С., 1911, с. 737; Радкова, Р. Неофит Рилски и новобългарската култура. С., 1975, с. 72.

КАПНИЛОВ, Христо
/неизв./
Ученик на Максим *Райкович*. Учител

и свещеник в Лясковец през 40-те години на XIX век.
☐ Минев, Д. Лясковец, с. 282.

КАПСЪЗОВ, Михалаки
/неизв./
Учител в Провадия през 50-те години на XIX век.
☐ Ганев, Н. Провадия в своето минало и настояще. С., 1929, с. 77.

КАПЧЕВ, Иван
/ок. 1846 — неизв./
Ученик в духовно у-ще в Белград през 1859 г.
☐ ЦГАОР, ф. 1750, оп. 1, ед. хр. 52, л. 67.

КАРАБАДЖАК, Михаил
/1777 — неизв./
Свещеник в бълг. колония Томай /дн. в СССР/ през 1829 г.
☐ Радкова, Р. Нови данни..., с. 111.

КАРАБАРОВ, Петър
/неизв./
Роден във Велес. Завършва гимназията в Николаев /1870 — 1876/. Пансионер при Тодор *Минков.*
☐ НБКМ — БИА, ф. 29, а. е. 2, л. 22; ЦГАОР, ф. 1750, оп. 1, ед. хр. 316, л. 24 — 25; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 33, 129;

КАРАБАЛИЕВ, Злати Стоянов
/неизв. — май 1876/
Роден в Обруклии /Обручище/, Старозагорско. Свещеник. Участник в Старозагорското въст. /1875/. Обесен от турците край Фикел, Мустафапашалийско /Маточина, Свиленградско/.
☐ Събев, Т. Българската православна църква и нацонално-освободителното движение. — В: Априлското въстание..., с. 19; Александров, Н. Участие на духовници от Старозагорска епархия в подготовката и провеждането на Старозагорското въстание /1875/. — В: Априлското въстание..., с. 279.

КАРАБИБЕРОВ, Милчо
/неизв./
Учител и читалищен деец в Хасково през 1860 г.
☐ Столетник. — *Читалище*, 1958, № 6, с. 34.

КАРАБУРУМОВ, Кръстю
/неизв./
Учи в Дивдядово /дн. кв. на Шумен/. Учител в Кюлевча, Шуменско.
☐ Пенков, М. Учебното дело в с. Дивдядово преди Освобождението. — В: Сб. Шумен — Коларовград. 2. Коларовград, 1962, с. 32.

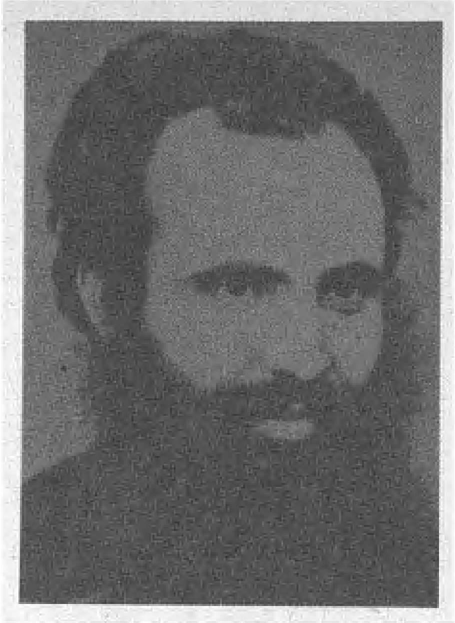
Любен Каравелов

КАРАВЕЛОВ, Любен /Личо/ Стойчев /псевд. Балканский родолюбец, Барон Лулчо, Болгарин, Буки Порой, Гарван, Л. Калчо, Карачун, Л. С. Крътица, Один из членов центрального болгарского комитета, Личо Стойчев, Хаджи Вощац, Южный славян, Янко/
/ноем. 1834 — 21 ян. 1879/
Роден в Копривщица. Поизхожда от видни копривщенки родове — на заможния бегликчия Стойко Каравела и на Неделя Доганова. Брат на Петко *Каравелов*. Учи в местното килийно у-ще на Христо *Пулеков*, в класното у-ще при Найден *Геров* и Йоаким *Груев* /1847 — 1850/. През 1850 г. продължава в гръцко у-ще в Пловдив, а през 1852 — 1853 г. — в епархийското у-ще „Св. св. Кирил и Методий“. Учи абаджийство в Одрин /1853 — 1854/, помага на баща си в търг. работи, заедно с него обикаля Османската империя. Пребивава една година в търг. кантора в Цариград /1856 — 1857/. Предприема няколко пътувания из Б-я, по време на които събира фолклорни материали. В нач. на юни 1857 г. Л. К. отива в Одеса — поради възрастта си не успява да се запише във военно у-ще. Със съдействието на А. В. Рачински и материалната помощ на московския тъговец В. А. Кокарев постъпва като слушател в Историко-филологическия ф-т на Московския у-т. Тук Л. К. попада в атмосфера на остри социални и политически борби. Установява и поддържа продължителни контакти с водачите на славянските к-ти М. П. Погодин, И. С. Аксаков, В. И. Ламански и др. Сътрудничи на славянофилските вестници и списания „День“, „Москва“, „Московские ведомости“, „Голос“. Запознава се със съчиненията на А. И. Херцен и Н. Г. Чернишевски. През руския период от живота си Л. К. се проявява предимно като славянофил и просветител. Един от организаторите на д-вото на бълг. студенти в Москва „Братски труд“ /1859/. Заедно с руския революционер И. Г. Прижов подготвя сборник от бълг. фолклорни материали /1861/. В нач. на 1867 г. заминава за Белград като кореспондент на в. „Голос“, където има възможност да се запознае отблизо с проблемите на бълг. освободително д-ние, да влезе в средите на организацията Обединена сръбска омладина. Л. К. е привърженик на идеята за създаване на Южнославянска федерация като политически съюз между Б-я и Сърбия. Основава Бълг. комитет /през пролетта на 1867/, който групира най-дейните среди на бълг. емиграция в Сърбия и си поставя задачата да организира чети на сръбска територия и да подготви въстание в Б-я. Сътрудничи в сръбския периодичен печат — в. „Србија“, сп. „Застава“ и „Матица“. Опитва се да издава и свое списание. Заради дейността си е екстерниран в Нови Сад /ноем. 1867/, където продължава публицистичната и литературната си дейност. Заподозрян като участник в убийството на княз Михаил Обренович, Л. К. е арестуван и изпратен в Будапещенския затвор /3 авг. 1868 — 4 ян. 1869/. След освобождаването му е отново в Нови Сад. Л. К. постепенно се разделя със славянофилството и се приобщава към националните проблеми. От есента на 1869 г. е в Букурещ, където е поканен от ДД да редактира нейния в. „Отечество“. Л. К. обаче се сродява с младите дейци и на 7 ноем. 1869 г. започва да издава в. „Свобода“ /от 1873 г. продължава под името „Независимост“/. Около редакцията на в-ка се формира група от революционни дейци, която в края на с. г. образува БРЦК в Букурещ, начело с Л. К. Първоначално БРЦК се развива изключително под

„Памятники народного быта болгар“ |1861| — Л. Каравелов

влияние на неговите възгледи, които в нач. на 70-те години еволюират в радикално-революционна насока. Първата програма на к-та е обнародвана на 1 авг. 1870 г. в сп. „Народное дело“, издавано в Женева. Идеите на тази програма са обосновани в брошурата „Български глас“, издадена през с. г. Каравеловата програма, както и публицистиката му от 1869 — 1870 г. показват и колебанията, типични за либералното революционно течение в бълг. нац.-осв. д-ние. Тези колебания започват да се преодоляват под влияние на укрепващата ВРО в Б-я и под въздействието на възгледите на В. *Левски*. От 1872 г. пръв помощник на Л. К. в редактирането на „Свобода“ е Хр. *Ботев*. На Общо събрание на БРЦК /29 април — 5 май 1872/ Л. К. е избран за предс. на к-та. След гибелта на Левски и разгрома на ВРО през 1873 г. настъпва криза в политическата организация. Л. К. губи вяра в рев. възможности на бълг. народ. Започва отново да се надява на чужда, главно сръбска помощ. С тази цел се озовава в Белград, но не постига споразумение със сръбското п-во. Продължава да ръководи БРЦК, но към края на 1874 г. к-тът фактически престава да съществува. Л. К. се отказва от рев. д-ние и спира в. „Независимост“. След това създава Д-во за разпространение на полезни знания и започва да издава сп. „Знание“ /1875/, в което популяризира просвещенски възгледи, публикува художествени и фолклорни произведения. През лятото на 1878 г. се връща в Б-я. Премества печатницата си в Търново и продължава издаването на сп. „Знание“. Последните месеци от живота си живее в Русе, където умира.

В своите в-ци „Свобода“ и „Независимост“ и в сп. „Знание“ Л. К. публикува много статии, фейлетони, разкази, народни песни, повести и стихотворения. Автор и преводач на: „Памятники народнаго быта болгар. Издаваемые Любеном Каравеловым. Книга первая. Москва, в типографии К. Андерса. 1861“; „Страници из книги страданий болгарскаго племени. Повести и разказы Любена Каравелова. Москва. В университ. типографии, 1868“; — II изд., 1878; „ Јс ли крива судбина? Приповетка Лубена Каравелова. Први део: Из београдским живота. Нови Сад, 1869“; „Хаджи Ничо. Истинска повест от Л. Каравелова. Букурещ, 1870. [В печятницата на А. Андрича, в-к „Свобода“.]; „Български глас. От БРЦК. Женева — [Букурещ, печатницата на в. „Свобода“], 1870“; „Войвода. Разказ от Л. Каравелова. Букурещ. В печатницата на А. Андрича, 1871. /Издава Недялко Пандурски/“; „На чужд гроб без сълзи плачат. Разказ от Л. Каравелова, Букурещ. 1872. /В печатницата на в. „Свобода“./“; „Александр Иванов. Разкази за небето и земята. /Превод от руски./ Книга 1. Букурещ, 1871. /В печатницата „Свобода“, 1872/“; — 2 изд. [1873 ?]; — „Издание третйо. Букурещ, 1874. /В печатницата на Д. Иванеска./“; „Българе от старо време. Повест от Л. Каравелова. Букурещ. В печатницата на „Свобода“, 1872. /Издал Н. Д. Пандурски./“; „Неда. /Разказ от моя баба/ от Л. Каравелова. Букурещ, 1872. /В печатницата „Свобода“./“; „Хаджи Димитър Ясенов. Драма в пет действия от Л. Каравелов. Букурещ, 1872. /В печятницата на „Свобода“./“; „Личо Стойчев. За въздухът и за неговото влияние на животните и растенията. Издание второ. Букурещ, 1872. /В печатницата „Свобода“./“; „Любомир Иванович. Четование или война с чети. /Превод от сръбски./ [Издадена под редакцията на Л. Каравелова.] Букурещ, 1873. /В печатницата на „Свобода“./“; „Разкази за старовременните хора. I. За старите индийци и египтяне. /Превод от руски./ Издала книжарницата на Х. Г. Данова и Сие в Пловдив, в Русчук и във Велес, 1873. /В печатницата на Д. Иванеска в Букурещ./“; „Разкази за старовременните хора. II. За старите финикияне, асирияне и перси. /Превод от руски./ Издала книжарницата на Хр. Г. Данова и Сие в Пловдив, в Русчук и във Велес, 1873. /В печатницата на Д. Иванеска в Букурещ./“; „Разкази за старовременните хора. III. За старите гърци. /Превод от руски./ Издала книжарницата на Хр. Г. Данова и Сие в Пловдив, в Русчук и във Велес, 1874. /В печатницата на Д. Иванеска в Букурещ./“; „Разкази за старовременните хора. IV. За старите римляне. /Превод от руски./ Издала книжарницата на Х. Г. Данова и Сие в Пловдив, в Русчук и във Велес, 1874. /В печатницата на Д. Иванеска в Букурещ./“; „Разкази за старовременните хора. V. За старите евреи и китайци. /Превод от руски./ Издала книжарницата на Х. Г. Данова и Сие в Пловдив, в Русчук и във Велес, 1874. /В печатницата на Д. Иванеска в Букурещ./“; „Личо Стойчев. За топлината и за светлината или що е живот. Издание второ. Букурещ, 1874. /В печатницата на Д. Иванеска./“; „Историческо обозрение на България от Г. Бобриков. /Превод от руски./ Букурещ, 1874. /В печатницата на Д. Иванеска./“; „Кирил и

В. „Независимост“ — редактор Л. Каравелов

Методий, български просветители. /Издало „Българското дружество за разпространение на полезни знания"./ Букурещ, 1875. /В печатницата „Знание"./"; [Съставил] „Сокол. Сборник от разни списания за прочитане. /За учебните заведения./ Книга първа. Букурещ, 1875. Издала книжарницата на Д. Манчова и Сие в Свищов, в Пловдив и в Битоля. /В печатницата на „Знание"./"; „Разкази из българският живот от Любена Каравелова. Издал Георги К. Момчов и продава я за ползата на черковата Св. Четиридесет в Търново. Търново, печатница на Л. Каравелова, 1878". В НБКМ — БИА се съхранява ръкопис на „Неофити", повест от Т. Шевченко, превод на Л. К.

☐ НБКМ — БИА, ф. 2 /Любен Каравелов/; Клинчаров, И. Любен Каравелов. Биография. С., 1925; Пенев, Б. Любен Каравелов. Живот, личност, творчество. С.. 1936; Величков, К. Любен Каравелов. Критическа студия. С., 1938; Константинов, Г. Любен Каравелов. Живот, идеи, литературно наследство. С., 1949; Конев, И. Любен Каравелов. С., 1956; Стоянов, М. БВК, 164 — 202; Димитров, М. Любен Каравелов. Биография. С., 1959; Великов, С. Любен Каравелов в спомените на съвременниците си. С., 1960; Воробьев, Л. Любен Каравелов. Мировозрение и творчество. М., 1963; Унджиева, Цв. Любен Каравелов. Изграждането на белетриста. Майстор на фейлетона. С., 1968; Минкова, Л. Любен Каравелов и украинската литература. С., 1969; Шарова, К. Любен Каравелов и българското освободително движение. 1860 — 1867. С., 1970; Арнаудов, М. Любен Каравелов. Живот, дело, епоха. 1834 — 1879. 2. изд. С., 1972; Попиванов, И. Любен Каравелов. С., 1975; Леков, Д. Любен Каравелов. С., 1977; Воробьев, Л. Любен Каравелов. М., 1980.

Петко Каравелов

КАРАВЕЛОВ, Петко Стойчев /псевд. Камен Чернев/

/24 март 1843 — 24 ян. 1903/

Роден в Копривщица. Син на бегликчията Стойко Каравела. Брат на Любен *Каравелов*. Учи първоначално в родния си град. Помага на баща си като овчар и керванджия, чиракува в абаджийския занаят. Учи в гръцко у-ще в Енос, Гърция. Желанието му да продължи в гимназия в Атина не се осъществява и П. К. се завръща в Копривщица. С помощта на Найден *Геров* заминава за Русия. От 1861 г. следва в Историко-филологическия ф-т на Московския у-т. Прекъсва няколко години, след което продължава и завършва право в същия у-т /1869/. По време на учението си е подпомаган от СБК в Москва, преподава и частни уроци. Завръща се в Б-я с руските войски. Назначен е за вицегубернатор на Видин /1878/, окръжен управител в Търново. Депутат в УС; подпредс. на Постоянното бюро на събранието; предс. на I ОНС /21 окт. — 24 ноем 1879/. Участва в редактирането на в. „Целокупна България". Водач на Либералната партия /1879 — 1883/. М-р на финансите /24 март — 28 ноем. 1880/. М-р-предс. /28 ноем. 1880 — 27 апр. 1881/, като същевременно е м-р на финансите и управляващ М-вото на правосъдието. След държавния преврат /1881/ емигрира през Румъния, Цариград и Одрин в Пловдив, където е учител в мъжката гимназия. Издава в. „Независимост" /1881 — 1882/. След възстановяването на конституцията се завръща в София /дек. 1883/ и известно време работи като адвокат. Заедно с П. Р. *Славейков* издава в. „Търновска конституция" /от ян. 1884/. Либералната партия спечелва изборите за IV ОНС и П. К. е отново м-р-предс. /29 юни 1884 — 3 авг. 1886/, м-р на финансите и управляващ М-вото на вътрешните работи. По време на Стамболовия режим е арестуван /19 февр. 1887/ и затворен за няколко месеца в „Черната джамия". П. К. един от инициаторите за основаване на Д-во за разпространение на полезни знания, както и за издаване на неговия орган — сп. „Библиотека „Свети Климент" /1888 — 1891 . Обвинен по убийството на м-р Христо *Белчев* /15 март 1891/ и осъден на дългогодишен затвор. Амнистиран през дек. 1894 г. Народен представител в VIII, IX, X и XI ОНС 1894 — 1901/. Основател и предс. на Демократическата партия /1896/. За трети път е м-р-предс., м-р на финансите и управляващ МНП /20 февр. — 22 дек. 1901/. Дописен 1884/ и редовен /1884/ член на БКД. Заедно с Марин *Дринов* и Константин Иречек организира първото общо събрание на д-вото след Осв. септ. 1881/. Умира в София. Погребан в двора на църквата „Св. Седмочисленици".

☐ НБКМ — БИА, ф. 395 /Петко Каравелов/; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 105а, 114; ЦГАОР, ф. 1750, оп. 1, ед. хр. 341, л. 2; ЦГА — М., ф. 418, оп. 30, д. 445, л. 1; Георгов, Ив. Живот и дейност на Петко Каравелов. С., 1946; Пеев, П. Петко Каравелов. С., 1946; Кожухаров, К. Петко Каравелов. С., 1968; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 107, 109, 120 — 123.

КАРАВЕЛОВА, Екатерина /Е. Великова Пенева/

/21 окт. 1860 — 1 април 1947/

Родена в Русе. Учи в родния си град и завършва със златен медал Четвърта московска девическа гимназия /1870 — 1877/. Завръща се в Б-я /1878/. Омъжва се за Петко *Каравелов* /1880/. Учителства дълги години в Русе, Пловдив и София. Общественичка — една от учредителките на „Българския женски съюз", предс. на бълг. женска секция към Международната лига за мир. Превежда и редактира произведения на световната литературна класика /Л. Н. Толстой, Ф. М. Достоевски, В. Юго, Ги дьо Мопасан, Г. Флобер, Ч. Дикенс/. Умира в София.

☐ ЦДИА, ф. 834 /Екатерина Каравелова/; Юб. сб. Екатерина Каравелова. С., 1929; Като антична трагедия. Съдбата на Екатерина Каравелова и нейното семейство в писма, дневници и фотографии. С., 1984.

КАРАГАНЕВ, Кръстю

/неизв./

Иконописец в Трявна. Спомоществовател за „Месецослов" на Хр. Си-

чанниколов /1840/.
☐ НБКМ — БИА, II А 1987.

КАРАГАНОВ, Зенови
/неизв./
Учител. Спомоществовател от Бургуджии /Горно Александрово/, Сливенско, за „Сочинение Т. Булгарина“, превел П. Калянджи /1861/.

КАРАГЕОРГОВ, Симеон
/неизв./
Роден в Беброво /дн. в СФРЮ/. През 1837 г. е ученик в Киев.
☐ НБКМ — БИА, II А 3885, л. 1.

КАРАГЬОЗОВ, Вельо Панчев
/неизв./
От Копривщица. Учи в местното у-ще. Учител в Козарево /Твърдица/, Пещерско.
☐ Шабанов, Ив. Непресъхващ извор на родолюбци, с. 14; Аджеларов, Д. Огнище на родолюбие и напредък. — *Родопи*, 1980, № 12, с. 35.

КАРАГЬОЗОВ, Симеон
/неизв./
Роден в Русе. Завършва бълг. у-ще в града. През 1873 г. е ученик в Киевската семинария.
☐ Поглубко, К. За да бъдат..., с. 89; Степанова, Л. Вклад России..., с. 206.

КАРАДЖА, Георги
/неизв./
Завършва курс по философия в Рим. От 1836 до 1840 г. е католически свещеник в Селджиково /Калояново/, Пловдивско.
☐ Радкова, Р. Българската интелигенция през Възраждането. С., 1986, с. 169.

КАРАДЖИНСКИ, Никола
/неизв./
От Голяма Брестница, Ловешко. Учител в селото /1866 — 1867/.
☐ Сто години народно основно училище „Христо Ботев“. Юб. в. С. Брестница, Ловешко, 8 ян. 1967.

КАРАДЖОВ, Григор Д.
/1849 — 1888/
Роден в Шипка, Казанлъшко. Брат на Христо *Караджов*. Учи в Табор, Чехия /1870 — 1871/. Учител в Пловдив /1873 — 1877/. Участник в Апр. въст. Гимназиален учител в Пловдив след Осв. Временен дописник на в. „Напредък“ /1875/.
☐ Шишков, Н. Пловдив в своето минало и настояще. Пловдив, 1926, с. 461; Доросиев, Л. Нашите..., с. 133; Стоянов, М. БВК, с. 202.

КАРАДЖОВ, Марин Гогов
/4 март 1840 — 1914/
Роден в Чепеларе, Смолянско. Внук на свещеника Никола *Узунски* . Завършва килийно у-ще. Учи абаджийство. Учител в Чепеларе /от 1864/, а по-късно свещеник в църквата „Св. Богородица“. През 1914 г. синът му Христо заема мястото му на свещеник в Чепеларе.
☐ Дечов, В. Миналото на Чепеларе. 1. С., 1978, с. 208, 240, 250 — 251; Ваклинова, М. Записки на Марин Караджов от Чепеларе. — В: Родопски сборник. Т. 3. С., 1972, 207 — 221.

КАРАДЖОВ, Никола Иванов
/1841 — 3 май 1876/
Роден в Клисура в семейството на видния търговец Иван Дончев Караджов Учи в пловдивското класно у-ще „Св. св. Кирил и Методий“ и завършва Загребската реална гимназия, издържан от Й. Ю. Щросмайер. Следва две години в Духовната академия в Загреб. Завръща се в Б-я /1869/ и е назначен за учител в Пловдив. По-късно се занимава с търговия. Участва в църковно-нац. борби и рев. д-ние. Ръководи Апр. въст. в Клисура. При отстъплението загива в сражение с турците край Рахманларе /Розино/, Карловско.
☐ Енчев, Хр. Град Клисура. С., 1971, с. 69; Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив, 1981, с. 359, 454; Гечев, М. Учители — ръководни дейци на Априлското въстание. — *Нар. просвета*, 1981, № 6, с. 70; Стоянов, З. Записки..., с. 244, 675; ЕБ, т. 3, 331 — 332.

КАРАДЖОВ, Пантелей Д.
/неизв./
Роден във Вайсал, Бесарабия. Учи в Болградската гимназия. Учител в родното си село. Временен дописник на в. „Български глас“ /1876/.
☐ Титоров, Й. Бесарабия, с. 205; Стоянов, М. БВК, с. 202.

КАРАДЖОВ, Стефан Георгиев
/20 март 1858 — 9 дек. 1931/
Роден в Кубанка край Одеса. През 1877 г. завършва търговско у-ще в Одеса. От 1878 г. живее в Б-я. По време на Временното руско управление е служител в канцеларията на княз Ал. Дондуков-Корсаков /1878 — 1879/ — подначалник и н-к на финансовото отделение на Гражданското управление. По-късно е н-к на отделение в М-вото на финансите /1880 — 1885/, администратор в БНБ /1885, 1898/, гл. секретар на М-вото на обществените сгради, пътищата и съобщенията 1896 и на М-вото на търговията и земеделието /1897/, управител на БНБ /1899 — 1905/, предс. на Софийската търговско-индустриална камара, на Интернационалната банка и др. Дописен /1898/ и действителен /1900/ член на БКД. Умира в София.
☐ ЕБ, т. 3, с. 332.

КАРАДЖОВ, Христо Д.
/1836 — 18 февр. 1911/
Роден в Шипка, Казанлъшко. Брат на учителя Григор *Караджов*. Основно образование получава в родното си село при Иван *Чомаков*. Постъпва в Казанлъшкото класно у-ще /1850/. Учител в Шипка /1858 — 1863/, Мъглиж, Казанлъшко /1863 — 1864/, Казанлък /1865/. Основател на ч-щето в родното си село /1861/. Ръкоположен за свещеник /3 април 1866/. През 1876 г. е архиерейски наместник в Казанлък и свещеник в Хасково. Известно време работи в Бълг. екзархия в Цариград. Връща се в Казанлък и участва дейно в нац.-осв. д-ние. След Осв. е училищен инспектор /1881 — 1882/, народен представител. Един от инициаторите за построяване на Казанлъшкото педагогическо у-ще.
☐ ДА — Габрово, ф. 670к, оп. 1, а. е. 47, л 1; в. *Напредък*, № 81, 14 февр. 1876; Хаджи поп Христо Караджов. — В: Казанлък в миналото и днес. Кн. 2. С., 1923, 253 — 254; Копев, Л. Духовници — участници в националноосвободителните борби на нашия народ. — *ИЦИАИ*, т. 1, 1978, с. 357.

КАРАДЖОВА, Станка
/неизв./
От Карнобат. Частна учителка в града през 70-те години на XIX век
☐ Дочев, Д. Карнобат в миналото. С., 1935, с. 9; Паскалева, В. Българката..., с. 141.

КАРАДИМОВ, Рашко Тодоров
/неизв./
Роден в Клисура. Учител в Севлиево /1873 — 1878/.
☐ НБКМ — БИА, II А 7642; Беязов, В. Училище и училищни дейци в Севлиево 1818 — 1918. — *Уч. пр.*, 1923, № 6, с. 385; Ганев, Н. Страници от историята на град Севлиево. Ч. 1. Търново, 1925, с. 27.

КАРАДРАГАНОВ, Иван Станчев
/неизв./
Учител в Беброво, Еленско. Спомоществовател за „Педагогика“, издал Т. Станчев /1873/.

КАРАИВАНОВ, Васил
/неизв./
Завършва протестантското у-ще в Пловдив /средата на 60-те години на XIX век/, след което става протестантски пастор.
□ Стоянов, М. Начало на протестантската пропаганда. — *ИИИ*, 14 — 15, 1964, с. 50.

КАРАИВАНОВ, Георги
/1854 — неизв./
Свещеник в Копривщица от средата на 70-те години на XIX век. Участник в Апр. въст.
□ Колев, Л. Духовници — участници в национално-освободителните борби на нашия народ. — *ИЦИАИ*, т. 1, 1978, с. 376.

КАРАИВАНОВ, Иван — вж. *Генадий Драгалевски*

КАРАИВАНОВ, Хараламби
/неизв./
Роден в Плевен. Ученик на Нестор *Марков*. Продължава образованието си в гимназията в Табор, Чехия /1870 — 1871/.
□ Илиев, Ат. Спомени. С., 1926, с. 97; Стоянова, Р. Нестор Марков Демирев. — В: 100 години народно читалище „Г. Димитров“, Плевен. Юб. сб. С., 1969, с. 229.

КАРАИВАНОВ, Хино Иванов
/неизв./
От Ловеч. Взаимен учител в града през 1874 г.
□ Панов, Хр. Спомени. — В: Ловеч и Ловчанско. Кн. 7. С., 1938, с. 233; Абаджиев, Т. Някои документи из архивния фонд на Иван Драсов. — *ИДА*, 10, 1965, с. 116.

КАРАИВАНОВА, Неделя — вж. *Петкова-Караиванова, Неделя*

КАРАИВАНОВА-БАЛКАНСКА, Станислава /Славка/ Петрова
/1853 — 1926/
Родена в Сопот в семейството на търговеца Петър Караиванов и учителката Неделя *Петкова-Караиванова*. Заедно с майка си участва в изграждането основите на девическото образование в Македония. Учителства в Битоля /1868 — 1869/, Охрид /1869 — 1870/, Велес /1870 — 1871/, Воден /от 1872/ и Солун /до 1875/. Участва в подготовката на Апр. въст. Непосредствено преди РТОВ е учителка в Кюстендил, а след Осв. — телеграфистка в Цариброд. Умира в София.
□ НБИВ — БИА, ф. 3, а. е. 33, 159, 177; Думев, В. Из спомените на две учителки в Македония. — *Мак. пр.*, 1924, № 2, с. 63; № 3, 91 — 102; № 5 — 6, 127 — 150; Селищев, А. Из биографии Станиславы Балкановой. — *Мак. пр.*, 1932, № 4, 25 — 27; Снегаров, Ив. Солун и българската духовна култура. Исторически очерк и документи. С., 1937, с. 79, 128; Паскалева, В. Българката..., с. 14.

КАРАКАШЕВ, Атанас Гр.
/неизв./
Живее в Букурещ /от 1875/ и помага на Киряк *Цанков* при редакцията на бълг. издание на в. „Балкан“. Предс. на Бълг. театрално д-во „Светлина“ в Браила, което се занимава и с издаване на книги /1876 — 1878/.
□ В. *Нова България*, I, № 35, 26 септ. 1876; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 161.

КАРАКАШЕВ, Йордан /Онче/
/неизв./
От Велес. Учител в Гумендже /ок. 1870/ и във Велес /1871 — 1872/.
□ Чочков, Хр. Велес, с. 30; Шалдев, Хр. Областта Боймия в Югозападна Македония. — *Мак. пр.*, 1930, № 1, с. 71.

КАРАКИШКОВ, Цвятко
/неизв./
Роден в Торос /Лазар Станево/, Ловешко. Учител в откритото от него у-ще в Угърчин, Ловешко /1842 — 1847/.
□ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 111; Радоев, П., Г. Радоев. Из миналото на Угърчин. С., 1978, 24—25

КАРАКОЛЕВ, Господин
/неизв./
Учител в Сеймен /Мирово/, Чирпанско, в нач. на 70-те години на XIX век. Член на РК в селото.
□ Кънчев, М. Видрица, с. 246.

КАРАКОЛЬОВ, Доньо
/неизв./
От Търнак, Врачанско. Учител в селото /1866 — 1897/.
□ Сто години народно училище. Юб. в. С. Търнак, Врачанско, 24 май 1967.

КАРАКОНОВСКИ, Борис Кочев
/ок. 1832 — неизв./
Роден в Ловеч. Брат на Васил *Караконовски*. Учи в родния си град. Около 1852 г. е в Русия, където продължава образованието си. След Осв. се установява във Варна. През 1896 г. се завръща в Ловеч; занимава се с проучване историческото минало на града.
□ Иванов, Г. Страници от живота на ловчанския историограф Борис Караконовски. — В: Ловеч и Ловчанско. Кн. 4. С., 1932, 215 — 218.

КАРАКОНОВСКИ, Васил Кочев
/1840 — 10 февр. 1905/
Роден в Ловеч в семейството на търговец. Брат на Борис *Караконовски*. Първоначално образование получава в родния си град. Завършва гимназия в Белград и през 1858 г. е волнослушател в Московския у-т. Завършва Медицинския ф-т на у-та /1859 — 1864/, издържан от СБК и от чичо си. Установява се в Цариград — първоначално на частна практика, по-късно е лекар в руската болница и на руското посолство. Участва активно в църковно-нац. борби, за което известно време е бил под домашен арест. Лекар и при руското консулство в Солун. По време на РТОВ е в Гл. квартира на княз В. А. Черкаски по уреждане на гражданските дела, работи и в дипломатическата канцелария на руския посланик А. И. Нелидов. След Осв. е народен представител на Ловеч в I ОНС /1879/. Участва в изработването на Търновската конституция. Продължава да работи като лекар в руското посолство в Цариград. Управител на руската болница в града. Умира в Цариград.
Автор на статии с мед. тематика, публикувани във в. „Време“ /1865 — 1866/, и на преводни материали от руски език в „Цариградски вестник“ /1854 — 1858/.
□ ЦГАОР, ф. 1750, оп. 1, ед. хр. 341, л. 1 — 5; ед. хр. 418, л. 12; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 112; в. *Време*, I, № 2, 14 авг. 1865; Русев, М. Исторически преглед..., с. 160; Неделчев, М. Доктор Васил Кочев Караконовски. — В: Ловеч и Ловчанско. Кн. 4. С., 1932, 209 — 214; Стоянов, М. БВК, с. 202; Марковски, М. Спомени и очерки за българските революционни движения 1868 — 1878. С., 1976, с. 337; Стефанов, В. Българската медицина през Възраждането. С., 1980, с. 162.

КАРАЛЕЕВ, Стоян Иванов

/1845 — 1893/
Учител и зограф. Роден в Баня, Панагюрско. Завършва гимназия в Русия. Изработва проекта за знамето на Апр. въст. Член на местния РК. След въст. успява да избяга от Пазарджишкия затвор. Учителства дълги години в Панагюрище. Негови икони има в църквата „Св. Богородица“ в Попинци, Пазарджишко /1879/, и в родното му село /1884/.
□ Василиев, Ас. БВМ, с. 580; Сугарев, Ат. Учители — герои от Априлската епопея. — *Уч. дело*, № 35, 5 май 1961; Йонков, Хр. Числен, социален и класов състав на революционерите в Априлското въстание 1876 /Историко-социологическо изследване за IV революционен окръг/. Хабилитационен труд. С., 1985.

КАРАЛЕИН, Младен
/неизв./
Учител и свещеник в Годеч, Софийско /1870 — 1875/.
□ ЦДИА, ф. 111, оп. 1, а. е. 67; СГОДА, ф. 1293к, оп. 1, а. е. 200, л. 18; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 104.

КАРАМАН
/неизв. — 1860/
Свещеник в Хасково до своята смърт.
□ В. *България*, II, № 90, 7/19 дек. 1860.

КАРАМАНОВ, Григор Д.
/неизв./
Роден в Кюстендил. От 1867 г. учи във Военномедицинското у-ще в Цариград. Учител в Кюстендил /1874 — 1875/ и София /1875 — 1877/. След Осв. кмет на Кюстендил. Запазен е негов портрет, рисуван от Иван *Доспевски*.
□ НБКМ — БИА, II A 2166, II A 7823; ЦДИА, ф. 1318, оп. 1, а. е. 5098, л. 10а; в. *Македония*, I, № 16, 18 март 1867; Иванов, Й. Северна Македония. С., 1906, с. 379; Начов, Н. Цариград, с. 144; Динеков, П. София, с. 238; Василиев, Ас. БВМ, с. 428.

КАРАМИНКОВ, Атанас
/неизв./
Свещеник в Пазарджик през 70-те години на XIX век. Участник в Апр. въст.
□ Събев, Т. Българската православна църква и национално-освободителното движение. — В: Сб. Априлското въстание..., с. 23.

КАРАМИНКОВ, Димитър Димов
/неизв./
Роден в Калофер. Син на търговеца Димо Караминков. Брат на Иван, Лазар, Стоян и Христо *Караминкови*. Завършва у-щето в Калофер. Продължава образованието си в Цариград. Спомоществовател за „Наполеон Бонапарт“, превел Хр. Драганович /1850/. Умира в Цариград.
□ Начов, Н. Цариград, с. 198, 400.

КАРАМИНКОВ, Иван Димов
/неизв./
Роден в Калофер. Брат на Димитър, Лазар, Стоян и Христо *Караминкови*. Учи в Прага и Йена. На 22 окт. 1872 г. се записва за студент в Лайпцигския у-т, специалност право. След завръщането си в Б-я е учител в Кюстендил /1874 — 1875/. След Осв. остава без работа, живее в родния си град, където е убит. Публикува преводна статия във в. „Източно време“ /1877/. Издава книги след 1878 г.
□ НБКМ — БИА, ф. 22, а. е. 183, л. 6; Архив на Лайпцигския у-т, „Матрикел“ — Книга за записване на студенти; Начов, Н. Калофер, с. 403; Стоянов, М. БВК, с. 202.

КАРАМИНКОВ, Йосиф
/неизв./
Роден в Калофер. Гл. учител в Кюстендил /1874 — 1875/.
□ Иванов, Й. Северна Македония. С., 1906, с. 379.

КАРАМИНКОВ, Лазар Димов
/неизв. — 1877/
Роден в Калофер в семейството на търговеца Димо Караминков. Брат на Димитър, Иван, Стоян и Христо *Караминкови*. Учи в Калофер, Пловдив /ноем. 1863/ и в Търговското у-ще на о. Халки. Заедно с братята си Стоян и Христо става търговец в Цариград. Един от основателите на БББ „Просвещение“ /1868/ и негов писар /1870/. Убит от турците в Калофер.
□ Записка за целите и дейността на братството от П. Мусевич, ноември 1873 г. — ЦГАОР, ф. 1750, оп. 1, ед. хр. 10, л. 1 — 20б; Начов, Н. Калофер, с. 401; Начов, Н. Цариград, с. 74, 125.

КАРАМИНКОВ, Стоян Димов
/неизв./
Роден в Калофер в семейството на търговеца Димо Караминков. Брат на Димитър, Иван, Лазар и Христо *Караминкови*. Търговец в Цариград. Автор на „Диплография или как ся дръжят търговски книги от Стояна и Христа Д. Караминкови. Цариград, в книгопечятницата на Цариградский вестник, 1850“.
□ Стоянов, М. БВК, с. 202.

КАРАМИНКОВ, Христо Димов
/1825 или 1832 — 15 авг. 1888/
Роден в Калофер в семейството на търговеца Димо Караминков. Брат на Димитър, Иван, Лазар и Стоян *Караминкови*. Съпруг на Елисавета *Горанова*. Учи в Калофер, Пловдив и Копривщица при Найден *Геров*. През 1849 г. заедно с брат си Стоян открива търг. кантора в Цариград; влиятелен търговец и общественик в Цариград /1849 — 1878/. Участва дейно в живота на бълг. община и в църковно-нац. борби. Член на настоятелството на бълг. църква „Св. Стефан“ като представител на търг. съсловие /1858/, един от основателите на бълг. ч-ще в Цариград /1866/. Подпомага финансово издаването на в. „Дунавски лебед“. Избран за член на екзархийския съвет във Враца /1877/. След Осв. се установява в Пловдив, където заема висши съдебни и финансови длъжности — член на Висшия административен съвет, гл. секретар в Дирекцията на финансите, предс. на Окръжната постоянна комисия. Умира в Сливен. Временен дописник на в. „Съветник“ /1863/ и в. „Турция“ /1871/. Съавтор на „Диплография или как ся дръжят търговски книги от Стояна и Христа Д. Караминкови. Цариград, в книгопечятницата на Цариградский вестник, 1850“. — Един от авторите на проект за екзархийски устав.
□ НБКМ — БИА, ф. 245 /Христо Димов Караминков/; НБИВ — БИА, ф. 3, а. е. 3, а. е. 402; Шишманов, Ив. Нови студии из областта на българското възраждане. — *СбБАН*, 21, 1926, с. 345; Начов, Н. Калофер, с. 400; Начов, Н. Новобългарската книга, с. 50; ЕБ, т. 3, с. 338.

КАРАМИНКОВА, Елисавета — вж. *Горанова*, Елисавета

КАРАМИНЧЕВ, Петър Хаджиминчев
/1 март. 1843 — 7 май 1887/
Роден в Лясковец в заможно семейство. Учи в Лясковец /до 1858/ и завършва Болградската гимназия /1861 — 1869/. Учител в Лясковец /1859 — 1861; 1870 — 1878/. Един от основателите на Лясковското ч-ще, театрален деец, член на местния РК. След Осв. е учител в Г. Оряховица

/1879 — 1883/, Елена /1883 — 1884/ и Лясковец /вер. от 1884/.
☐ Чилингиров, Ст. БЧ, с. 333; Минев, Д. Лясковец, 303 — 304; Драганова, Т. Търновски революционен комитет. — *ГМСБ*, 2, 1976, с. 52; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 161.

КАРАМФИЛОВ, Константин Николаевич
/неизв./
Учи в Кишиневската гимназия /преди 1868/. Учител в бълг. колония Комрат, Бесарабия, през 1869 г.
☐ НБКМ — БИА, ф. 577, а. е. 1, л. 80 — 88.

КАРАМФИЛОВ, Михаил
/неизв./
Роден в Битоля. През 1874 г. е ученик в духовно у-ще в Киев с руска държавна стипендия.
☐ АИИ БАН, арх. кол. 9, оп. 15, ед. хр. 436, л. 1054 — 1058; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 89; Степанова, Л. Вклад России..., с. 206.

КАРАМФИЛОВИЧ, Димитър Петрушов
/1839 — 26 дек. 1906/
Роден във Велес. Ученик на Йордан *Константинов — Джинот*. Завършва търговска гимназия в Будапеща /преди 1860/. Служи в търг. кантора във Виена. От 1860 г. се занимава с търговия във Велес. Представител на Бълг. екзархия пред Високата порта в Цариград по църковните и училищните въпроси във Велешка епархия. Оттам емигрира в Букурещ. Участва в РТОВ. След Осв. сътрудничи на Временното руско управление. Един от основателите на финансовата администрация в Б-я. Участва в изработването на първата митническа тарифа у нас. Д. К. е един от инициаторите за основаването на БЧК. По време на СБВ като деловодител на БЧК развива активна дейност за събиране на помощи за ранените войници. Участва в създаването на Македония к-т /от 1900 г. ВМОК/ и е негов член /1895 — 1896/. Умира в София.
☐ НБКМ — БИА, ф. 577, а. е. 1, л. 1 — 80; в. *Ден*, № 1076, 5 ян. 1907; ЕБ, т. 3, с. 341.

КАРАНДЖУЛОВ, Иван Конев
/1856 — 5 май 1930/
Роден в Прилеп. Син на видния възрожденски просветен деец, книжаря Коне *Каранджулов*. Учи в Прилеп и Битоля и учителства в родния си град /ок. 1872 — 1874/. Завършва Роберт колеж, Цариград /1879/, и право в Екс ан Прованс, Франция /1889/. Връща се в Б-я и заема висши длъжности в съдебното ведомство. Стига до поста гл. прокурор на Върховния касационен съд в София. Дългогодишен предс. на Съюза на македонските братства в Б-я. Сътрудничи на в. „Зорница“. Умира в София.
☐ НБИВ — БИА, ф. 25, а. е. 10, л. 1 — 2; Книга за дарителите..., 333 — 337.

КАРАНДЖУЛОВ, Коне
/неизв./
Първият бълг. книжар в Западна Македония. Баща на Иван *Каранджулов*. Ок. 1857 г. се установява в Битоля. Участва дейно в борбата за църковно-училищни права на бълг. народ и за създаване на първата бълг. църковна община в Битоля.
☐ Книга за дарителите..., с. 333.

КАРАНИКОЛОВ, Атанас
/неизв./
Учител в Катърли, Станимашко /Боянци, Асеновградско/, в средата на 70-те години на XIX век.
☐ Хайтов, Н. Асеновград в миналото. С., 1983, с. 214.

КАРАНКОВ, Милош
/неизв./
Автор на картини с религиозно и светско съдържание в Долен, Неврокопско /Гоцеделчевско/, преди и след Осв.
☐ ДА — Благоевград, ф. 198к, оп. 1, а. е. 182, л. 43 — 44.

КАРАНОВ, Георги
/неизв./
Учител в Тарфа до Цариград през 1872 г.
☐ Изложение на Българското благодетелно братство „Просвещение“, Цариград, 1873, с. 10.

КАРАНОВ, Ефрем Цветков
/28 ян. 1852 или 1853 — 6 дек. 1927/
Роден в Кратово в семейството на Цвятко Стоянов — търговец на памук. Учи в местното килийно у-ще /1858 — 1864/. През авг. 1864 г. заминава заедно с брат си Иван *Каранов* в Цариград, където продължава учението си в бълг. у-ще. Завършва Втора одеска гимназия /1867 — 1875/, издържан от ОБН. Една година следва славянска филология в Новорусийския у-т в Одеса /до юни 1875/. Учител в Щип /1875 — 1877/ и Кюстендил /1878 — 1879/. Същевременно е и преводач при Кюстендилското управление /1878/. След Осв. е учител и управляващ Самоковската семинария /1879 — 1881/; учител в Кюстендил /1881 — 1885/, където е и директор на третокласното у-ще; в Софийската класическа гимназия /1885 — 1887/. От 1887 г. до смъртта си живее и работи в Кюстендил. Участва в македоно-одринското освободително движение. Основател и предс. /1895 — 1896/ на македонското д-во в града. Читалищен деец и уредник на местния музей /1910/. Дописен /1875/ и редовен /1884/ член на БКД. Награден с орден „За гражданска заслуга“ V степен /1892/.
До Осв. публикува народни песни в „Периодическо списание“ /1876/. Автор на студии в областта на фолклористиката и етнографията /след 1878/.
☐ ДА — Кюстендил, ф. 276к /Ефрем Каранов/; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 32а; Помен [за Ефрем Каранов] . — ЛБАН, 11, 1929, 51 — 53; В. К. Двама заслужили учители — Ефр. и Ив. Каранови. — *Уч. пр.*, 1928, № 7, 1018 — 1020; Стоянов, М. БВК, с. 203; Попов, Ж. Новооткрит автобиографичен документ за Ефрем Каранов /По случай 120 години от рождението му/. — *ИДА*, 28, 1974, 223 — 227; Ферманджиев, Н. Към биографията на Ефрем Каранов. — *Лит. мисъл*, 1979. № 8, 132 — 147; Каранов, Е. Спомени. С., 1979.

КАРАНОВ, Иван Цветков
/ок. 1849 — 1928/
Роден в Кратово. Брат на Ефрем *Каранов*, с когото учи в бълг. у-ще в Цариград. През 1867 г. постъпва във Военномедицинското у-ще в Цариград, но не го завършва. Учител в бълг. села около Цариград — Чанакча и Тарфа /1871 — 1873/, в Щип и Кратово /1873 — 1877/. След Осв. е секретар на окръжния н-к в Дупница /Станке Димитров/. Участва в Кресненско-Разложкото въст. /1878 — 1879/. Депутат в УС от Дупнишки окръг. Учител и директор на педагогическото у-ще в града. Народен представител в V ВНС /1911/. Умира в Кратово.
☐ ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 103, л. 47 — 51; в. *Македония*, I, № 16, 18 март 1867; в. *Право*, VIII, № 6—7 /притурка/, 30 април 1873; Иванов, Й. Северна Македония. С., 1906, с. 362; Начов, Н. Цариград, 117 — 118, 145; В. К. Двама заслужили учите-

ли — Ефр. и Ив. Каранови. — *Уч. пр.*, 1928, № 7, 1018 — 1020; Иванов, Ил. Учебното дело в Кратовска околия. — *Ил. Илинден*, 1937, № 3, с. 10; Завоев, П. Щип, с. 82; Маркова, З., Е. Стателова. Спомени за Учредителното събрание 1879. С., 1979. с. 192.

КАРАНОВ, Сава
/неизв./
От Ески Джумая /Търговище/. Учител в града през Възраждането.
☐ Документи за българската история. Т. 4. С., 1942, с. 29.

КАРАПАПАЗОВ, Петър Давидов /Даскал Пеню/
/1799 — 1860/
Роден в Лясковец. Учи в родния си град при Максим *Райкович*, в Свищов при Христаки *Павлович* и в Белград. Учител в Свищов и търновските села /до 1844/ и в Търново /1844 — 1860/, където открива класно у-ще. Публикува свои стихотворения във в. „Цариградски вестник“ /1849/. Превежда „Повест или поучение християнское, собрано от разни духовно поучителни книги. Преведено от славенски на българский язик от Петра Давидова с настоянието и иждивението на Дим. Николаева [отвън: на Стоян Маринов], родом от с. Мердана в Търновското окружие. В Белград, в Княжеско-сербската типография, 1855“.
☐ НБКМ — БИА, ф. 225, а. е. 2, л. 126; в. *Цариградски вестник*, VII, № 313, 29 ян. 1857; Минев, Д. Лясковец, 270 — 272; Стоянов, М. БВК, 73 — 74; Драганова, Димитров. Книжовници..., с. 115.

КАРАПЕЕВА-ДИКОВА, Хриса
/неизв./
Родена в Разград. Завършва с отличие Габровското класно у-ще /1876/. Учителка в родния си град /1876 — 1879/, Силистра /1879 — 1881/, в Каварна, Тулча, Лом и Севлиево.
☐ Чаушев, Сл. Учебното дело в Силистра преди Освобождението. — В: Сб. Силистра и Добруджа. I. С., 1927, с. 290; Явашов, Ан. Разград. Неговото археологическо и историческо минало. Разград, 1930, с. 188, 205; Паскалева, В. Българката..., с. 141.

КАРАПЕНОВ, Косьо Иванов
/неизв./
От Разград. Учи в града. Учител в новото у-ще в Разград, открито през 1866 г. Учителства в Кацелово, Русенско /1875/.
☐ Летоструй, VIII, 1876, 202 — 203; Сто години Черноломски факел, Юб. в. С. Кацелово, Русенско, 1966.

Петър Карапетров

КАРАПЕТРОВ, Петър Пантелеев /Пондев/ /псевд. Черновеж, Съвременник, Стар свещеник/
/юни 1845 — 2 март 1903/
Роден в Панагюрище. Учи в родния си град при Атанас *Чолаков*, Юрдан *Ненов* и Нешо *Бончев*. Изучава добре черковно-славянски, руски и гръцки език. Един от създателите на ч-щето в Панагюрище /1865/ и негов пръв предс. От 1858 до 1877 г. работи в Цариград като печатар и книгоиздател, управител на печатница /1873/. Предс. /1870 — 1875/ на създаденото по негова инициатива БПД „Промишление“ и подпредс. /от 1875/. Издава в. „Ден“ /1875 — 1876/. След Осв. е съдебен служител в Одрин, Кюстендил и София. Сътрудничи на в. „Народни права“, в. „Мир“, СбНУ, „Периодическо списание на БКД“, сп. „Българска сбирка“ и др. Пише статии по политически, юридически и исторически въпроси, събрани в „Сбирка от статии“ /1898/. Автор на книги с материали за бълг. история. Умира в София. Сътрудничи на в. „Турция“ /1866/, в. „Век“ /1874/. Автор на „Наръчен денослов за 1875 проста год. Наредил П. П. Черновежд. Цариград, печатница на П. Карапетров, 1875“
☐ НБКМ — БИА, ф. 246 Българско печатарско дружество „Промишление“/; НБИВ — БИА, ф. 3, а. е. 942, л. 35; в. *Гайда*, II, № 8, 14 септ. 1864; в. *Турция*, IX, № 19 /притурка/, 25 юни 1873; Бобчев, С. Автобиографията на П. П. Карапетров. — *Бълг. сбирка*, 1904, № 5, 272 — 274; Кутинчев, Ст. Печатарството в България до Освобождението. С., 1920, 72 — 84; Начов, Н. Цариград, 76 — 80; Стоянов, М. БВК, с. 203; Великов, Ст. Из преписката на Българското печатарско дружество „Промишление“ в Цариград. — *ИДА*, 18, 1870, с. 161.

КАРАПЕТРОВ, Стефан
/неизв./
Роден в Панагюрище. Учи във френския католически колеж в Бебек, Цариград /1862/. Учител в Габрово /1868 — 1869/. Временен сътрудник на в. „Турция“ /1873/.
☐ Доросиев, Л. Нашите..., с. 46; Начов, Н. Цариград, с. 123; Стоянов, М. БВК, с. 203; Леков, Д. Тодор Пеев. С., 1978, с. 14.

КАРАПЕТРОВ, Стефан
/1846 — 20 авг. 1882/
Роден в Казанлък. Учи в родния си град, а по-късно в Киев /ок. 1870 — 1873/. Учител в Казъл агач дере /Средногорово/ и Габарево, Старозагорско /ок. 1863 — ок. 1870/, в Казанлък /1873 — 1875; 1876 — 1877/ и Хасково /1875 — 1876/. Читалищен и театрален деец в Габарево и Казанлък. След Осв. е учител и съдебен служител в Търново и Казанлък, където умира.
☐ Бозвелиев, К. Т. Спомени, с. 40; Каракостов, Ст. БВТ, с. 548.

КАРАПЕТРОВА, Велика — вж. *Булашева-Карапетрова*, Велика

КАРАСМИЛОВ, Симеон
/неизв./
Учител в Кривина, Русенско, през 1873 г.
☐ Сп. *Слава*, II, № 13, 25 юли 1873, с. 198.

КАРАСПАСОВ, Михаил Захариев
/неизв./
От Габрово. Завършва висше образование в Русия като стипендиант на ОБН. Учител в Габрово /1866 — 1867/.
☐ Доросиев, Л. Нашите..., с. 45; Атанасов, Ж. Възникване, място и роля на Априловската гимназия в

развитието на образованието на България в края на XIX и нач. на XX век. — В: Огнище на духовната мощ на българина. С., 1975, с. 33; Петров, Ц. Габровското училище и борбата за освобождението от турско робство. — В: Светилник на новобългарската просвета. С., 1962, с. 135

КАРАСПАСОВА, Елена
/неизв./
Учителка. Сътрудничи на в. „Свобода" /1869/.
☐ Паскалева, В. Българката..., с. 115, 159.

КАРАСТЕФАНОВ, Ив. Ст.
/неизв./
Роден в Елена в семейството на свещеник. Завършва Еленското класно у-ще. Учител в Елена и Ямбол /1842 — 1853/. По-късно свещеник в Сливен.
☐ Върховски, Н. Ямболски патриоти по духовното и политическото ни възраждане /1820 — 1876/. Ямбол, 1910, с. 9, 12; Брешков, Ю. Учители в Елена до Освобождението и след него до 1892 г. — В: Еленски сб. Кн. 2. С., 1938, с. 115, 119; Атанасов, Ж. Учебното дело в Ямбол преди Освобождението. — *Уч. пр.*, 1947, № 1 — 2, 135 — 136.

Никола Карастоянов

КАРАСТОЯНОВ, Анастас Николов
/1822 — 1880/
От Самоков. Син и ученик на Никола *Карастоянов*. Брат на Владимир и Сотир *Карастоянови*. Работи в печатницата на баща си. Учи печатарство при Яков Прайнин от Баден, живял четири месеца в Самоков /1848/. Илюстрира книги /"Часослов", 1847/, изработва гравюри на дърво: „Богородица с детето", „Св. Цар Константин и Св. царица Елена", „Св. Козма и Св. Дамян". „Възнесение Христово", „Разпятие" /1849/, „Св. Димитрий Солунски и палачът Лий" /1852/, „Св. Георги Нови Софийски" /1855/. Автор на първото ръководство по графична техника — "Ирминия /Ерминея/ или откритие художеств., собрана от различних книг и от искусних майсторов" /1848/. Заминава за Белград /1862/, където учи фотография и открива ателие. Придворен фотограф в Белград /1862 — 1865/. След Осв. се връща със семейството си в Б-я. Негова заслуга е, че до наше време са достигнали ликовете на някои от най-видните бълг. революционери — В. *Левски*. Стефан Караджа, Панайот Хитов, Ангел *Кънчев*, Ильо войвода и др. Открива ателие в София, където работят и синовете му Иван и Димитър. Умира в София.
☐ Семерджиев, Хр. Самоков и околността му. Принос към миналото им от турското завоевание до Освобождението. С., 1913, с. 227; Захариев, В. Самоковската гравьорска школа от XIX век. — *Изкуство*, 1957, № 1, 40—42; Атанасов, П. Начало на българското книгопечатане. С., 1959; Цончева, М. Българско възраждане. Живопис и графика. С., 1962, 81—82; Захариев, В. Българската възрожденска щампа. — *Изкуство*, 1964, № 1, с. 20; Томов, Е. Български възрожденски щампи. С., 1975, 62—74.

КАРАСТОЯНОВ, Владимир Николов
/неизв./
Син на Никола *Карастоянов*. Брат на Анастас и Сотир *Карастоянови*. Занимава се с щампарство. Отпечатва: „Българско селско календарче за 1882 г. с предсказанията на астронома Казамия", препечатано и за 1883 г.; „Любопитно предсказание на Мартина Задека" /1883/; „Писмо от Бога до християните и сън пресветая Богородица" /1884/; „Гадателная книжка. Сие гадание глаголет бити о премудрости царя Соломона... Старобългарска печатница на В. Н. Карастоянов, Самоков. [б. г.)".
☐ ЕБ, т. 3, с. 348.

КАРАСТОЯНОВ, Димитър
неизв.
От Ачларе /Екзарх Антимово . Карнобатско. Учител в родното си село и в Карнобат. Свещеник преди и след Осв.
☐ Нейчев, Т. Карнобат в миналото и Алекси Нейчев. С., 1938, с. 26.

КАРАСТОЯНОВ, Никола
ок. 1778 — 29 септ. 1874/
Роден в Самоков. Син на устабашията на самоковския абаджийски еснаф Дели Стоян. Баща на Анастас, Владимир и Сотир *Карастоянови*. Учи в Рилския м-ир, където усвоява и книговезкото дело и щампарство. Учител в Сапарево, Дупнишко /дн. към Сапарева баня/, Самоков и Дупница /Станке Димитров/. Започва книжарска дейност — продава църковни книги, които доставя от Сърбия. През 1828 г. посещава Белград, откъдето донася първата типографска преса в Б-я и урежда в Самоков собствена щампарница. Започва книгоиздателска и печатарска дейност /ок. 1830/ отначало в Княжеско-сръбската типография в Белград, а след това е един от първите издатели в Б-я. През 1835 г. закупува от Будапещенската университетска типография набор черковно-славянски букви. Започва да печата малки книжки без година и място на издаване. Официално разрешение за тази си дейност получава от турските власти едва през 1847 г. Умира в Самоков.
Издава: „Часослов, който содержава сичките денонощни молитви, домашни и церковни на славенский язик; а нарежда и определява, коя кога и какво се чети на нашийа славеноболгарский за болгарските деца, които в болгарските училища учат священното писание на славенский язик. Изново прилежно изправен и прещампосан иждивением г. Николая Стояновича, кноговезателя и жителя самоковскаго. В Белграде, в Княжеско-Сербстей типографии 1833"; — [2. изд] „В С. М. К. В. [= Самоков]. 1847. Будимскими писмени"; — "...Напечата ся от Николая Карастояновича книгопродавца. Издание третое в Самоков, 1855"; „Буквар или началное оучение человеком хотящим оучится книг божественнаго писания на славянский язик. Напечатася нястоянием и иждивением Николая Карастояновича, книговезателя и жителя Самокове. В Крагуевац, в Княжеско-сербстей типографии, 1834"; — [2. изд.] „На-

чалное оучение человеком хотящим оучится книг божественнаго писания. В типографията Н. Карастояновича и сына его Анастасиа, в Самоков, 1856“; — [3. изд.] „Буквар или началное оучение человеком хотящим оучится книг божественнаго писания. Во имя отца, и сина и святаго духа амин. Бже в помощ мою во ими, и вразумимя оучение сие. В Белград, печатано в Княжества Сербског книгопечатни, 1861“; „Житие святаго свещенномъченика Хараламписа и иже с ним пострадавших преведено на язык славеноболгарский и Собеседование грешника с Богородицею по алфавите. Священная хронологиа по восточном исчислению. Напечатася настоянием и иждивением Николая Кара-Стояновича Книговезца и Книгопродавца Самоковскаго. В Крагуевац. В Княжеско Сербстей Типографии, 1834“; „Молебен канон към Исус Христос. 1835. [Не е сигурно дали Н. К. е издателят.]“; „...Напечата ся Последование сие молебных Пений в недужных и иныя молитвы благопотребныя иждивением и настоянием Николаа Кара-Стояновича книговезателя. В Белграде, в типографии Княжеско Сербской, в лето от сотворения мира [7346] от рождества же по плоти бога слова [1838]...“; — 2. изд. ?; — “Напечата ся третим тиснением Последование сие Молебный пений из недужных и иныя молитвы благоботребныя, иждивением Отца Кирилла Хилендарца, и Николая Кара-Стояновича книгопродавца Самоковскаго. В Белграде, в типографии княжеско сербской в лето от сотворения мира [7374] от рождества же по плоти бога слова [1866] индикта... месяца февруария“; — [4. изд.] „Молебное пение... 1870“; „Краткое описание на святите двадесят манастири, заради поклонниците, що идат на Свята гора, и за иния, които желаят да знаят чудесата, що са по святогорските манастири. Третое издание. Печатано будинскими писмени. 1846. [Самоков.]“; „Пасхалия или последование на преславный ден воскрния нашего ийса хрта, и во всю светлую седмицу. Печатана в Киевопечерской лавре, 1763 года. Препечатася же настоянием и иждивением Николая Кара-Стояновича, книговезателя и жителя самоковскаго. В Белграде, 1846“; „Страдание святаго славнаго великомученика Христова Димитрия, преведено на язик славеноболгарский за полза на православните, напечатася от Николай Карастояновича, книгопродавца в Самокове, 1852“; „Писмо от бога към християнете и сън пресвятия Богородици. [Самоков, п-ца Карастоянов, 1868.]“; „Свиток или молитва пресвятия Богородици. [Самоков, п-ца Карастоянов, 1868.]“; „Слово о милостини яко даяй милостиню убогимъ Христу даетъ историцею приеметъ. [Самоков, п-ца Карастоянов, 1869.]“; „Трай я ке хоратим; стани я ке седнем; заповедай господарю. [Приказа. Самоков, печатница Карастоянов, б. г.]“; „Таблици взаимоучителни. В Самокове, в типографии Н. Карастояновича с честолюбивото иждивение г. Захария К. Зографа“.

□ Златарски, В. Даскал Николай Карастоянович и неговата печатница. — *ПСпБКД*, 66, 1906, 623 — 661; Крънджалов, Д. Българско печатарство /Яков Крайков, Теодосий Синаит, Никола Карастоянов, х. Найден Йованович и Хр. Г. Данов/. — *Уч. пр.*, 1940, № 1, 107 — 113; Стоянов, М. БВК, 203 — 204; Кораков, И. Николай Карастоянов. — В: Будители на нацията. С., 1969, 54 — 58; Терзийски, П. Никола Карастоянов. — Във: Възрожденски книжари. С., 1980, 37 — 42; Динеков, П. Литература и култура. С., 1982, 280 — 293.

КАРАСТОЯНОВ, Сотир Николов
/неизв. — 1886/

Роден в Самоков. Син на Никола *Карастоянов*. Брат на Анастас и Владимир *Карастоянови*. Работи в щампарницата на баща си. Автор на гравюра на дърво за Черепишкия м-ир и на щампа за Германския м-ир /1870/. На него се приписват и др. творби: „Псалтир [за] оупотребление, оучащия ся юности Славеноболгарския. Напечата ся иждивением братий А. и С. Николаеви Карастоянов из Самокова. В Белграде, в Правителственой типографии, 1860“; „Месослов [= Месецослов?] во оупотребление оучащиеся юности славеноболгарския. Напечата ся иждивением братий А. и С. Николаеви [Карастоянови] из Самокова. В Белграде, в Княжеской-сербский типографии, 1860“; „...Напечата ся книга сия часослов в оупотребление святыя православныя церкве восточнаго вероисповедания. Напечата ся иждивением и трудом от Сотира Н. Карастоянов за болгарскою юност. В Белграде, в книгопечатне Никола Стефановича, в лето от сотворения мира [7372], от рождества же по плоти бога слова [1864], индикта [131], месеца мая“; „Апостоли за празнични и неделни дни за през цялата година. Напечатани от Сотира Н. Карастоянов, самоковца. У Београду, в типографията Никола Стефанович, 1867“; „Молитва на святаго великомученика Мина, кога се некому нечто изгуби или украде и от житието с неколко чудесии на святаго. Напечата ся за полза на православните християне от С. Карастоянова, самоковца, 1872“.

□ Томов, Е. Възрожденски щампи и литографии. С., 1962, 42 — 43.

КАРАТАНАСОВ, Златко Янакиев
/неизв./

Роден в Бобища, Костурско. Учи в гръцко у-ще в родното си село и в класно у-ще в Прилеп при Йосиф *Ковачев* /1874 — 1876/. Учител в Бобища /1873 — 1874; 1877 — 1878/ и в Прекопана /1876 — 1877/. След Осв. учителства в Прилеп /1878 — 1880/, Битоля /1881 — 1882/, Костур /1882 — 1884/, Емборе, Кайлярско /1884 — 1887/, и в костурските села Дъмбени /1888 — 1890/, Бобища /1890 — 1893/ и Загоричане /1894 — 1898/. Участва в осв. д-ние на българите в Македония. Преселва се в Б-я /ок. 1903/. Ръкоположен /1905/ за свещеник в Горенци, Костурско, от 1905 до 1932 г.

□ Трайчев, Г. Прилеп, с. 119; Каратанасов, Зл. Черковно-училищната борба /1863 — 1903/. Спомени. С., 1935.

КАРАТЕОДОРИДИ, Константин
/неизв./

Роден в Одрин. Произхожда от копривщенски род, преселил се след 1798 г. Завършва медицина в Атина /1858/. Личен лекар на висши турски сановници. Професор по хирургия в Медицинския ф-т в Цариград.

□ Стамболски, Хр. Автобиография, спомени и дневници. Т. 1. /1852 — 1868/. С., 1927, с. 402; Стефанов, В. Българската медицина през Възраждането. С. 1980, с. 63.

КАРАТЕОДОРИДИ, Стефан
/неизв./

Роден в Одрин. Братовчед на Константин *Каратеодориди*. Завършва медицина в Атина /1861/. Лекар на султан Махмуд. Член на смесения съвет в гръцката Патриаршия. Проф. по ботаника във Военномедицинското у-ще в Цариград.

□ Стамболски, Хр. Автобиография, спомени и дневници. Т. 1. /1852 — 1868/. С., 1927, с. 402; Стефанов, В. Българската медицина през Възраждането. С., 1980, с. 63.

КАРАТЕРЗИЛЕВ, Дончо
/неизв./
Свещеник в Чирпан. Спомоществовател за „Житие св. Григория Омиритскаго", превел Ав. Попстоянов /1852/.

КАРАХЮСЕИНЛИ, Георги
/неизв./
Учител по гръцки език в Провадия /ок. 1848 — 1862/.
□ Радов, Ив. Възраждането на българщината в Провадия. — *ИВАД*, 4, 1911, с. 42; Ганев, Н. Провадия в своето минало и настояще. С., 1929, с. 77.

КАРАЯЗОВ, Иван М.
/неизв./
Роден в Сопот. Учи в „европейски заведения". Учител в Ст. Загора от 1859 г. По-късно живее в Сопот.
□ *Малкият лист на в. България*, I, № 19, 5 авг. 1859; Иванов, Ат. Черти из живота и записки на Атанас Иванов. Сливен, 1885, с. 52.

КАРАЯНКОВ, Иван Николов
/неизв./
Свещеник в Котел през 60-те и 70-те години на XIX век. Член на нахийския съвет в града /1874 — 1876/. Спомоществовател за: „Кратка българска история" на Д. Войников /1861/; „Зборник от разни бълг. народ. приказки и песни" от Г. Лачоглу и М. Астарджиев /1870/; „Съкратена османска история", превел С. Бобчев /1871/; „Варвара Убрих", превел П. Кисимов /1873/; „Приключенията на Телемаха", превел Н. Михайловски /1873/; „Нещастна фамилия" на В. Друмев /1873/; „По възпитанието на девойките", превел А. Шопов /1874/; „Майка къщовница", превел П. Бояджиев /1875/.
□ ДА — Варна, ф. 75к, оп. 1, а. е. 8, л. 105; Тонев, В. Нови документи за Сливенски революционен окръг след поражението на Априлското въстание през 1878 година. — *ИВАД*, 15, 1984, с. 120.

КАРАЯНОВ, Лазар П.
/неизв./
От Велес. Учител в Ресен /ок. 1868/ и във Велес /1867, 1872 — 1874/.
□ В. *Македония*, I, № 22, 29 април 1867; Бобчев, И. Македонските българи, с. 26; Чочков, Хр. Велес, с. 30.

КАРЕВ, Иван
/неизв./
Пом.-учител в Чирпан през 60-те години на XIX век. От нач. на 70-те години е свещеник в града. Спомоществовател за „Поучения в св. и вел. четиредесятница", превел Ф. Велиев /1868/, и за „По възпитанието на девойките", превел А. Шопов /1874/.
□ Събчев, Н. Чирпан, с. 333.

КАРЕВА, Генка
/неизв./
От Чирпан. Учителка в девическото класно у-ще в Чирпан през 70-те години на XIX век. Вер. е съпруга на Иван *Карев.*
□ Събчев, Н. Чирпан, с. 333.

КАРКАДАКОВ, Евтимий
/неизв./
Учител в Цариград /1875/ и в Анхиало /Поморие/ от 1878 до 1885 г.
□ Димитров, Г. Княжество България. Т. 1. Пловдив, 1895, с. 247; П. Славейков, Л. Каравелов, Хр. Ботев, З. Стоянов в спомените на съвременниците си. С., 1967, с. 112.

КАРЛО БУКАТАРИЕЦА
/неизв./
Роден в Белене, Свищовско. Учител в Трънчовица, Никополско, през 1867 г.
□ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 121.

КАРЛОВСКИ, Владимир
/неизв./
Ученик в Русия през периода 1856 — 1877 г.
□ Степанова, Л. Вклад России..., с. 206.

КАРЛОВСКИ, Георги
/неизв./
Учител в Галац през 40-те години на XIX век. Участник в Браилските бунтове.
□ Люлюшев, М. Галац и българската колония /XIX — XX в./. — *Векове*, 1981, № 1, с. 49.

КАРЛОВСКИ, Петър
/1853 — неизв./
От Тулча. Завършва гимназия в Николаев /1869 — 1873/. Пансионер при Тодор *Минков.* Продължава образованието си в Минния институт в Петербург като държавен стипендиант. Участва в рев. кръжоци. Сътрудничи на „Земля и воля". Словослагател в нелегалната руска печатница към списанието /до есента на 1877 . Арестуван за рев. дейност 1880 . След завръщането си в Б-я работи в Дирекцията на финансите в Изт. Румелия. След Съединението е инспектор в М-вото на финансите. Превежда книги от руски език.
□ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 33, 120; Иванов, Ю. БПП, с. 321; Поглубко, К. За да бъдат..., 140 — 142.

КАРНОБАТЛИ, Мина
/неизв./
От Карнобат. Килийна учителка в Ямбол /1841/. Вер. съпруга на Сава *Карнобатли.*
□ Върховски, Н. Ямболски патриоти по духовното и политическото ни възраждане. Ямбол, 1910, с. 9; Атанасов, Ж. Учебното дело в Ямбол преди Освобождението. — *Уч. пр.*, 1947, № 1 — 2, 135 — 136; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 98.

КАРНОБАТЛИ, Сава
/неизв./
От Карнобат. Килиен учител в Ямбол /1841 — 1847/.
□ Върховски, Н. Ямболски патриоти по духовното и политическото ни възраждане. Ямбол, 1910, с. 9; Атанасов, Ж. Учебното дело в Ямбол преди Освобождението. — *Уч. пр.*, 1947, № 1 — 2, 135 — 136; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 98.

КАРОЛЕВ, Иван
/неизв./
Ученик в Русия през периода 1856 — 1877 г.
□ Степанова, Л. Вклад России..., с. 206.

КАРОЛЕВ, Райчо /Рачо/ Михов
/15 февр. 1846 — 12 март 1928/
Роден в Габрово. Учи в местното взаимно у-ще при Цвятко *Недев.* Като стипендиант на ОБН завършва семинария /1863 — 1867/ и Духовна академия /1871/ в Киев. Написва съчинение „За богомилството", публикувано в „Периодическо списание" /1871 — 1873/ — за него получава званието „кандидат на богословието". Учител в Габрово /1871 — 1877/ и директор на Габровската гимназия /1875/. Представител на града в епархийския събор в Търново /1872/. По време на Апр. възт. е арестуван заедно с другите габровски учители. След

Осв. е предс. на окръжния съвет в Габрово /юли 1878/; инспектор на у-щата в Русенски окръг /1878 — 1879/; отново директор на Габровската гимназия /1880 — 1884/. Участва в УС и в обсъждането на конституцията на Княжество Б-я. За кратко време е предс. на Видинския административен съвет. Един от инициаторите за създаване на музей в Габрово. Народен представител в IV ОНС /1884/. М-р на народното просвещение /29 юни 1884 — 9 авг. 1886/. Свиква първия учителски събор след Осв. /1886/. Учител и директор на Първа софийска мъжка гимназия /1886 — 1890/. Заедно с Димитър *Мишев* и Ст. Костов основава книжовно д-во „Св. Климент“ /1888/. Директор на мъжката гимназия в Пловдив /1890 — 1894/. Н-к на отделение в МНП /1894/; предс. на комисията за провеждане на държавни изпити на кандидатите за учители. Директор на Народната библиотека в София /1895 — 1899/. Ръководи Дирекцията на статистиката /1899/. Учител в Софийската девическа гимназия. Съветник при Върховната сметна палата /1903 — 1910/. Дописен /1871/ и редовен /1884/ член на БКД; член на Управителния съвет на БКД /1898 — 1899/. Награден с ордена „За гражданска заслуга“ IV степен /1892/. Умира в София.

Временен дописник на в. „Право“ /1873/ и в. „Век“ /1874/. Автор и преводач на: „Ръководство по звучната метода на учителите в първоначалните училища. Съставено от Р. К-ва. Напечатано с иждивението на учителя Цветка Н. Самарджиева. Цариград, в печатницата на в. „Македония“, 1872“; „Събрание на най-употребителните молитви с обяснението на отделни думи и изражения и с изяснително изложение на целия състав на сяка молитва [От Мартирий Чемена]. Превел от руски Р. К. от петото издание. Напечатани с иждивението на габровското читалище „Спистявание“. Цариград, в книгопечатницата на „Phare du Bosphore“, 1872“; — “Второ [езиково поправено] издание. Книжарницата на Хр. Г. Данов в Пловдив, Русчук, Велес, 1875. /Виена, Българска печатница на Янко С. Ковачев./“; „Уроци по българската черковна история. Преподавана в главното Габровско мъжко училище от учителя Р.餐Каролев. Първо издание. Цариград, в печатницата при Асма Алтъ у Джамлъ хан № 8, 1873“.

Иван Касабов

☐ НА БАН, ф. 62к /Райчо М. Каролев/; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 32а; Райчев, К. Райчо М. Каролев. — Юб. сб. 50 г. „Априловска гимназия, 131 — 135; Начов, Н. Рачо М. Каролев. — *ЛБАН*, 1929, № 11, 67 — 73; Цончев, П. Габрово, с. 689; Стоянов, М. БВК, 204 — 205; Пазвантова, Н., С. Арменкова и С. Цанева. Райчо Каролев. — В: Огнище на духовната мощ на българина. С., 1975, 143 — 149.

КАРПУЗОВ, Кръстю — вж. *Харитон Карпузов*

КАРХОВСКИ, Петър
/неизв./
Роден в Тулча. През 1870 г. е ученик в гимназията в Николаев. Пансионер при Тодор *Минков* с руска държавна стипендия.
☐ АИИ БАН, арх. кол. IX, оп. 15, а. е. 140, л. 502 — 505.

КАРЧЕВ, Стефан Г.
/ок. 1850 — неизв./
Роден в Кресна, Горноджумайско /Стара Кресна, Благоевградско/. Учи в Сенокос, Горноджумайско /1869 — 1870/. Учител в Кресна /1875 — 1876/. След Осв. е учител в Рила, Дупнишко /Станкедимитровско/ през 1879 — 1880 г. По-късно се преселва във Ветрен, Пазарджишко, където живее до смъртта си.
☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 155, л. 11 — 13.

КАРЧОВ, Алексий
неизв.
Свещеник. Спомоществовател от Щип за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов 1852/.

КАРЧОВ, Викентий /Витан/
ок. 1700 — неизв./
Син на дюлгерин. Основател на Тревненската живописна школа и на Витановия зографски род. Петнадесет години живее в Зографския манастир, където учи иконопис. Връща се и работи като зограф и резбар в тревненските села.
☐ Василиев, Ас. БВМ, с. 23; Божков, Ат. Тревненската живописна школа. С., 1967, с. 20; Божков, Ат. Българската икона. С., 1984, с. 188, 248.

КАСАБОВ, Иван Христов
/27 окт. 1836 — 19 юни 1911/
Роден в Лясковец в семейството на търговец. Учи в родния си град и в Елена /1848 — 1849/ при Иван *Момчилов*. Стажува за търговец в чохаджийски дюкян в Търново. Завършва гимназия в Белград и Карловац /1851 — 1858/. Учител в Русе /1858 — 1859/. Продължава образованието си в правния отдел на Белградския лицей /1859 — 1862/. Сътрудничи на Г. С. *Раковски* при редактирането на в. „Дунавски лебед“. Участва в организирането на Първата, бълг. легия /1862/. След завършването на лицея следва две години /1862 — 1864/ право във Виенския у-т, където защитава докторат. Учител в Гюргево по немски, френски и бълг. език /1864 — 1865/ и в Плоещ /1866/. Участва в издаването на сп. „Българска старина“ /1865/. Един от ръководителите на ТБЦК и инициаторите за създаването на Българското общество в Букурещ; редактор на в. „Народност“ /1867 — 1869/. За публикувано възвание за въст. във в-ка е задържан от румънските власти. Участва в организирането на четата на Хаджи Димитър и Стефан Караджа. След 1870 г. е румънски поданик, оттегля се от рев. дейност и става адвокат в Букурещ. По време на РТОВ е на разположение на Гл. квартира на княз В. А. Черкаски. На 25 дек. 1878 г. е назначен за предс. на Търновския окръжен съд /до 26 април 1879/. Участва в УС. Пом.-прокурор

при Софийския апелативен съд /31 окт. 1880 — 16 ян. 1881/; член /17 юли — 16 авг. 1882/ и пом.-прокурор /1887/ на Върховния касационен съд. Няколко месеца е член на Русенския апелативен съд /1889/. Привърженик на Либералната партия /радослависти/. Преследван от Стамболовия режим, емигрира в Белгия. От 1891 до 1892 г. преподава международно право и енциклопедия на правото в Брюкселския у-т. Там на 14 юли 1892 г. защитава дисертация и получава званието „доктор на политическите и административните науки“. След завръщането си в Б-я е съдия и прокурор във Върховния съд в София. Член на Вакъфската комисия /1905 — 1908/. Занимава се с книжовна и преводаческа дейност. Спомагателен /1869/, дописен /1881/ и редовен /1884/ член на БКД. Деловодител на клона за държавни науки на БКД /1884 — 1898/. Награден с орден „За гражданска заслуга“ IV степен /1900/. Умира в София.
Временен дописник на в. „Дунавски лебед“ /1861/, в. „Народност“ /1868/ и в. „Свобода“ /1869 — 1870/, където публикува и стих. Автор на „Освобождението на сърбите от Карагеоргия и Милоша Обреновича от И. Х. Касабов. В Белград, в правителствената К. С. книгопечатня, 1860“; „България и въсточний въпрос. Букурещ, 1868“.
□ НБКМ — БИА, ф. 154 /Иван Касабов/; Касабов, Ив. Моите спомени от възраждането на България с революционни идеи. С., 1905; Пешев, П. Д-р Иван Касабов. — *ЛБАН*, 1, 1914, 72 — 78; Стоянов, М. БВК, 205 — 206; Бойчева, В. Български младежи..., 317 — 320.

КАСАБОВ, Христо
/неизв./
Роден в Лясковец. Брат на Иван *Касабов*. Ученик в търговското у-ще в Анверс, Белгия, преди 1877 г.
□ НБКМ — БИА, ф. 154, а. е. 20, л. 122.

КАСАБОВА, Мария Иванова
/1843 — ноем. 1921/
Родена в Букурещ в семейството на Васил Василиади — българин, преселник от Габрово. Съпруга на Иван *Касабов*. Образование получава в Мюнхен /1866 — 1868/. Учителка по музика в Консерваторията /1872/, по педагогика в Централното у-ще /1873 — 1874/ и директорка на девическия пансион /1872 — 1876/ в Букурещ. След Осв. ръководи девическо у-ще и детска градина в София. Публикува превод от английски във в. „Отечество“ /1871/.
□ НБКМ — БИА, ф. 154, а. е. 39 — 60; Пашев, Г. ЗК, с. 185; Стоянов, М. БВК, с. 113.

Мария Касабова

КАСАЕВА, Мария С.
/неизв./
От Елена. Учителка там от 1872 до 1880 г.
□ Брешков, Ю. Елена като просветно огнище в миналото. — В: Еленски сб. Кн. 2. С., 1938, с. 118; Паскалева, В. Българката..., с. 141.

КАСАПОВ, Васил
/неизв. — 1874/
Свещеник в Охрид от 50-те до 70-те години на XIX век. Предс. на бълг. община в града.
□ Спространов, Е. По възраждането на гр. Охрид. — *СбНУ*, 13, 1896, с. 671; Шапкарев, К. Възраждането на българщината в Македония. С., 1984, с. 93, 262.

КАСАПСКИ, Никола Хр.
/неизв. — 1879/
Роден в Калофер. Родственик по майчина линия на бълг. търговец в Одеса Мирчо Тошкович. Учи в родния си град и във Филологическия отдел на Ришельовския лицей в Одеса /1841 — 1847/, издържан от търговците братя Тошкови. Според някои източници кратко време следва и в руски у-т. Учител в Калофер 1847 — 1850/, Русе /1852/, Свищов 1855 и отново в Калофер /1856 — 1859 . Преподава френски език. Умира в Севлиево.
Постоянен сътрудник на „Цариградски вестник“ 1849, 1851, 1853; 1857 — 1858/. Временен сътрудник на сп. „Любословие“ /1846/ и сп. „Български книжици“ /1858/. Превежда: „Начатоци на християнското учение или кратка священна история и кратък катихизис. От руский /от тринадесятото издание/ на славяно-болгарски язик, преведени от Н. Х. Касапскаго, а печатани с иждивение от Найдена Иванова, поклонника татарпазарджичанина, книгопродавца, за българските деца. В Белград, в Правителствената книгопечатня, 1852“; „Пространний християнский катихизис, православния, католическия, въсточния църкви. От руский /от четиридесятоишесто издание/, сличен с гръцкий от същаго първообраза... за преподавание в училищата и за употребление на православните християне на славянобългарский язик, преведен от Н. Х. Касапскаго. Напечатан же с иждивението на Х. Найдена Иванова, татарпазарджичанина. Издание пръво. В Белград, в Правителствената книгопечатня, 1852“.
□ НБКМ — БИА, ф. 16, а. е. 1, л. 66; ф. 154, а. е. 8; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 124а; в. *Цариградски вестник*, Г, № 88, 25 февр. 1850; Начов, Н. Градиво за историята на калоферските училища. — *Уч. пр.*, 1903, 1 — 2, с. 15; Фингов, Д. Спомени из живота ми. — В: Сб. Калоферска дружба. Кн. 1. С., 1908, с. 68, 123, 126; Ботев, Хр. Съчинения, т. 3, с. 543; Стоянов, М. БВК, с. 206; Арнаудов, М. БКД, с. 35.

КАСЕВ, Михаил Савов
/неизв./
Учи в Елена при Сава *Бобчев*. Учител в Русе през 70-те години на XIX век.
□ Бобчев, С. Елена като просветно огнище в миналото. — В: Еленски сб. Кн. 2. С., 1938, с. 110.

КАСЕВ, Петър
/неизв./
Католически свещеник в Дуванджии /Дуванлии/, Пловдивско, от 1836 до 1840 г.
□ Радкова, Р. Българската интелигенция през Възраждането. С., 1986, с. 169.

КАСНАКОВА, Марийка К.

/неизв./
Девическа учителка в Котел. Спомоществователка за „Нещастна фамилия“ на В. Друмев /1873/.
☐ В. *Право*, VIII, № 21 /Притурка/, 6 авг. 1873.

КАСЪРОВ, Илия
/неизв./
Учител в Серско ок. 60-те и 70-те години на XIX век.
☐ Кънчов, В. Избрани произведения. Т. 1. С., 1970, с. 49.

КАСЪРОВ, Лука Иванов
/24 юни 1854 — 8 май 1916/
Роден в Копривщица. Учи в родния си град, а по-късно в бълг. у-ще на Фенер, Цариград /1871/. През 1877 г. завършва Робърт колеж, Цариград, с титлата бакалавър на изкуствата. Завежда политическия отдел на в. „Зорница“ в Цариград /1877 — 1893/. През 1893 г. е назначен за поддиректор на Народната библиотека в Пловдив, където работи до 1915 г. В продължение на 30 години подготвя сам и съставя „Енциклопедически речник“ в 3 части /1899, 1905, 1907/ — първата обща енциклопедия в България. Превежда Шекспир. Умира в Копривщица.
☐ В. *Зорница*, II, № 28, 14 юли 1877; Емануилова, Е. Лука Касъров. — *Антени*, 1975, № 24, с. 15; Начов, Н. Цариград, с. 158; Шабанов, Ив. Непресъхващ извор на родолюбци, 28 — 29; Уошбърн. Дж. Петдесет..., с. 169.

КАТАРДЖИ
/неизв./
Ученик в Русия през периода 1856 — 1877 г.
☐ Степанова, Л. Вклад России..., с. 206.

КАТЕЛИЕВ, Иван
/неизв./
Учител във Варна през 1869 — 1870 г.
☐ ДА — Варна, ф. 79к, оп. 1, а. е. 4, л. 8; Тонев, В. Към историята..., с. 137.

КАТИМИЙ
/неизв./
Свещеник в Кьопеклий /Градинарово/, Провадийско, през 1868 г.
☐ ДА — Варна, ф. 79к, оп. 1, а. е. 9, л. 9; Ников, П. Българското възраждане..., с. 143.

КАТОВ, Анани
/неизв./
Килиен учител в Белица, Разложко, ок. 1850 г.
☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 12, л. 10 — 14; а. е. 13, л. 12 — 13; Юруков, М. Просветното дело в Разложко. С., 1941, с. 22.

КАТРАНДЖИ, Николай
/1782 — неизв./
Свещеник в Кишинев до 1818 г., след което се преселва в бълг. колония Анадолка /дн. в СССР/.
☐ Радкова, Р. Нови данни..., с. 109.

КАТРАНОВ, Георги
/неизв./
Роден в Свищов. Член на РК в града. Емигрира в Букурещ /1870/. Сътрудничи на в. „Свобода“ /1871/ и в. „Независимост“ /1873/.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 206; Драганова, Димитров. Книжовници..., с. 115; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 162.

КАТРАНОВ, Никола Димитров
/1829 — 5 май 1853/
Роден в Свищов в семейството на търговец. Племенник на Николай *Павлович* и на Драган *Цанков*. Учи в родния си град при Христаки *Павлович*. През 1846 г. постъпва във Втора киевска гимназия на разноски на Свищовската община. След завършването ѝ /1849/ продължава образованието си в Историко-филологическия ф-т на Московския у-т при проф. О. М. Бодянски като стипендиант на Иван Денкоглу. Сближава се със славянофилския кръг. Заболява от туберкулоза, заминава на лечение във Виена и Венеция, където умира. Прототип на Инсаров — главния герой на романа „В навечерието“ на И. С. Тургенев. Публикува стихотворения в „Цариградски вестник“ /1853/. Записани от Н. К. народни песни са публикувани от П. А. Безсонов в „Болгарския песни из сборников Ю. И. Венелина, Н. Д. Катранова и других болгар“. М., 1855. Превежда „Абидонска невяста [от Байрон]. Поболгарил [от руски] Н. Д. Катранов. Москва, 1850“.
☐ НБКМ — БИА, ф. 11, а. е. 2, л. 127 /Родословно дърво на Др. Цанков/; ЦДИА, ф. 1318, а. е. 4343, л. 13; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 124, 146; Блъсков, Ил. Материали по историята на нашето Възраждане. Шумен, 1907, с. 199; Походни писма от Южна Бесарабия на един опълченец през 1855 — 1856... — *БИБ*, 1929, № 2, с. 230; Клинчаров, Ив. Инсаров — Николай Д. Катранов /героят от романа „В навечерието“ от Тургенев/. С., 1938; Стоянов, М. БВК, с. 207; Минкова, Л. Един българин в руската литература. — *Лит. мисъл*, 1972, № 5, 81 — 89; Никулина, В., Ст. Великов. Писма на Н. Х. Палаузов и С. Н. Палаузов до М. Н. Погодин и В. И. Григорович. — *ИДА*, 27, 1974, с. 37; Минкова, Л. Осип Максимович Бодянски и Българското възраждане. С., 1978, 140 — 143.

КАТРАФИЛ
/неизв. — 1876/
Роден в Сопот. Свещеник и учител в Араповския м-ир. Предс. на РК в Станимака /Асеновград/. Убит през 1876 г.
☐ ДА — Варна, ф. 77к, оп. 1, а. е. 10, л. 14; Хайтов, Н. Асеновград в миналото. С., 1983, с. 200.

КАТРАФИЛОВ, Горан
/неизв./
Ученик в Русия през периода 1856 — 1877 г.
☐ Степанова, Л Вклад России..., с. 206.

КАТРАФИЛОВ, Калю
/неизв./
Ученик в Русия през периода 1856 — 1877 г.
☐ Степанова, Л Вклад России..., с. 206.

КАТРАФИЛОВ, Сава Георгиев
/1836 — 19 май 1876/
Роден в Елена в семейството на земеделец. Завършва Еленското класно у-ще. Учител в Тодювци, Еленско /1858 — 1860/, Ески Джумая /Търговище/ през 1862 г., Шумен /ок. 1866/, Разград /1867 — 1868, 1872/, Меричлери, Чирпанско /ок. 1872/, в Араповския м-ир край Станимака /Асеновград/, ок. 1874 г., Бургас /няколко месеца/, Пирне, Айтоско. Приема свещенически сан и е архиерейски наместник в Разград. Участва в църковно-нац. д-ние и рев. борба. След Хасковското съзаклятие и съдебното следствие около Атанас *Узунов* /1873/ С. К. бяга в Румъния. Участва в подготовката на Старозагорското /1875/ и Апр. въст. Емигрира отново в Румъния и се включва в четата на Христо *Ботев*. Тежко ранен в сражението при Милин камък /18 май 1876/, заловен и убит от турците.
☐ НБКМ — БИА, II А 2107, II А

2206, II А 2216; Явашов, Ан. Разград. Неговото археологическо и историческо минало. Ч. 1. С., 1930, 169 — 187; Стойков, Хр. Просветното дело в Разград през Възраждането. Разград, 1968, с. 50; Горов, Г. Сава Катрафилов. — *ИБИД*, 27, 1970, 83 — 109; Кънчев, М. Видрица, с. 667.

КАТРЕВ, Петър Хр.
/неизв./
Учител в Габарево, Казанлъшко. Основател на ч-щето в селото /1869/.
☐ Каракостов, Ст. БВТ, с. 655.

КАФОВ, Стойчо Г.
/неизв./
Учител в Градец, Котленско, ок. 1858 г.
☐ Димитров, Хр. Село Градец. С., 1934, с. 48.

КАЦАРОВ, Желю Т.
/неизв./
Учител в Дипсиз гьол /Езерово/, Хасковско, през 1878 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 1613.

КАЦАРОВ, Петър
/неизв./
Роден в Самоков. От 1862 г. учи във Военномедицинското у-ще в Цариград, след завършването на което става лекар в града.
☐ В. *България*, IV, № 25, 1 окт. 1862; Семерджиев, Хр. Самоков и околността му. С., 1913, с. 225.

КАЦАРОВ, Сава
/неизв./
Роден в Ловеч. През 1848 г. е ученик в Киевската семинария. Заболява, завръща се в Б-я и умира.
☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 144; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 51.

КАЦАРОВ, Тодор Лилов
/неизв./
Роден в Пирдоп. Учител в града /1869 — 1876/. Член на местния РК Участва в Апр. въст.
☐ Стоянов, М. Град Пирдоп в миналото и сега. С., 1943, с. 165.

КАЦЕВ, В. Т.
/неизв./
Учи в Карлово при Марко *Тантилов* /1862/. Учител в Карлово през 1876 г.
☐ Писахме да се знае, с. 189.

КЕЛЕВИЧ, Димитър
/неизв./
От Русе. Учител в Хаджиоглу Пазарджик /Толбухин/ през 1868 — 1869 г. и в Плаково, Търновско. Спомоществовател за „История българска“ на Г. Кръстевич /1869/.
☐ Тонев В. Бележки..., ч. 3, с. 163; Бешков, Л. Образователното дело през Възраждането. — В: Един век класно училище в Добрич. С., 1972, с. 15; Люлюшев, М. РБО, с. 160.

Петър Керемекчиев

КЕЛЕТОВ, Генчо
/неизв./
Учител в София и Орхание /Ботевград/ от 1866 до 1871 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 7818; Стамболиев, М. Първа стогодишнина от откриването на българското училище в Орхание. Орхание, 1927, с. 14

КЕЛЕШЕВ, Т. К.
/неизв./
Учител, участва в учителския събор в Самоков /1871/.
☐ Семерджиев, Хр. Самоков и околността му. С., 1913, с. 161.

КЕРАНКОВ, Иван
/неизв./
Роден в Малко Търново. Учител в малкотърновските села Гьок тепе /Звездец/ през 1871 — 1872 г. и Мързево /Кондолово/ след 1872 г.
☐ Аянов, Г. Малко Търново. Бургас, 1939, с. 278, 280.

КЕРАНКОВ, Тодор
/неизв./
Роден в Малко Търново. Свещеник в Кладара /Сливарово/, Малкотърновско, през 60-те и 70-те години на XIX век. След 1870 г. служи в Цикнихор и Камила, Малкотърновско.
☐ Аянов, Г. Малко Търново. Бургас, 1939, с. 276.

КЕРВАНСКИ, Еман /псевд./ — вж. *Начович*, Григор

КЕРЕКОВ, Димитър
/ок. 1846 — 10 февр. 1870/
Роден в Одрин. Завършва Херсонската семинария в Одеса /1858 — 1867/. От 1867 г. е студент в Историко-филологическия ф-т на Киевския у-т „Св. Владимир“. Прекъсва по болест, връща се в Б-я за кратко време /1868/ и през 1869 г. се прехвърля в Новорусийския у-т в Одеса. Умира в Одеса.
☐ НБКМ — БИА, ф. 764, а. е. 2, л. 7; ЦДИА, ф. 111, оп. 1, а. е. 54, л. 1; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 32, 130а; в. *Македония*, IV, № 26, 17 февр. 1870; Из архивата на Н. Геров. Т. 1. С., 1911, с. 489; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 98, 147.

КЕРЕМЕДЧИЕВ, Боян Петров
/14 май 1847 — 11 февр. 1906/
Роден в Ямбол в семейството на занаятчия. Учи в Ст. Загора. Основател на първото бълг. у-ще в Бургас и учител в него /1869 — 1872/. Учителства и в Осман пазар /Омуртаг/ от 1872 до 1877 г. След Осв. е съдия в Айтос /4 години/. Участва в партийните борби между консерватори и либерали. Известно време е управител на митницата в Анхиало /Поморие/. Установява се в Ямбол и живее там до смъртта си.
☐ НБКМ — БИА, II В 10 371, II В 10 458; ДА — Бургас, ф. 803к, оп. 1, а. е 78, л. 21; Стефанов, Л. Град Омуртаг. С, 1935, с. 23, 58; Коларов, Ст. Класните училища в Бургас. — *Уч. пр.*, 1943, № 8, с. 1011.

КЕРЕМЕКЧИЕВ, Петър Ненчев
/26 юли 1826 — 1881/
Роден в Търново в семейството на богат търговец. Баща му хаджи Ненчо има търг. кантора в Цариград. Първоначално образование получава в гръцкото у-ще в Търново, а средно — в колежа „Рефорцу“ на Бейоглу в Цариград /1844 — 1848/. Връща се в Търново. Сближава се с Лайош Кошут. През 1854 г. е назначен за яверин /секретар/ на Юмер паша в Шумен. Учи в Одеското търг.

у-ще /1860/. Един от членовете на основаното в Румъния „Дружество с акции“ /1863/, финансиращо издаването на вестници. Съставя реч /1869/, поднесена на принц Наполеон от името на видните букурещки българи, застъпваща бълг. кауза по църковния въпрос. През 1876 г. участва в бълг. делегация, приета от император Александър II. Назначен за секретар на английския консул в Галац. Завещава целия си капитал на у-щето „Св. Кирил“ и болницата в Търново, на бълг. у-ще и църква в Букурещ; основава фонд „Петър Керемекчиев“ в размер от 500 хил. лева при МНП, за издръжка на будни българи в чужбина. През 1881 г. е в Италия и Австрия на лечение. Умира в Букурещ.
☐ ДА — В. Търново, ф. 99к, оп. 1, а. е. 114; Велев, С. Петър Н. Керемекчиев. — *Уч. пр.*, 1906, № 11, 777 — 780; Йорданов, В. Дарители по народната ни просвета. Биографични бележки. Т. 1. С., 1911, 123 — 126; Бобчев, С. Раковски като публицист. — *СбБАН*. 6. 1918. с 35; Ботев, Хр. Съчинения, т. 3, с. 489.

КЕРЕМИТЧИЕВ, Иван
/неизв./
Ученик в Одеската гимназия през 1860 г. След Осв. е адвокат в Русе.
☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л 32; Степанова, Л. Вклад России..., с. 206.

КЕРЕЧКОВ, Иван
/неизв. — 1876/
Роден във Враца. Завършва взаимното у-ще в родния си град. Учител и читалищен деец във Враца /1874 — 1876/. Арестуван от турците по време на Апр. въст. /май 1876/ и откаран във Видинския затвор, където умира от тиф.
☐ НБКМ — БИА, ф. 129, а. е.1, л. 79, 206; Цанев, Д. Бележки по историята на учебното дело във Враца. — *Уч. пр.*, 1906, № 10, с. 1109; Йоцов, Д. Враца, с. 155; Харизанов, В. Учителите в националноосвободителните борби на град Враца. — *Векове*, 1974, № 1 — 2, с. 103.

КЕРМЕКЧИЕВ, А.
/неизв./
Основно образование получава във френски пансион в Букурещ. До 1877 г. завършва Робърт колеж, Цариград. След Осв. следва медицина в Париж. През 1902 г. е редактор на в. „Дневник“ — завежда външния отдел. Сътрудник на „Вечерна поща“, „Утро“, „Камбана“. Редактор на „Нов век“; автор на книги.
☐ Биографични бележки за д-р А. Кермекчиев. — *Ил. Светлина*, 1917, с. 79.

КЕСАРИЙ
/неизв./
Игумен на Рилския м-ир през 1815 — 1816 г.
☐ Иванов, Й. Св. Иван Рилски и неговият манастир. С., 1917, с. 90.

КЕСАРИЙ
/неизв./
Монах. Учител в Кюстендил след 1846 г.
☐ Иванов, Й. Северна Македония. С., 1906, с. 367.

КЕСАРИЙ
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Килифарево за „Средства за предварвание за заравяние на мнимоумрелите“, превел З. Княжески /1858/.

КЕСАРИЙ
/неизв./
Свещеник в Щип през 1862 г.
☐ Шишманов, Ив. Нови студии из областта на българското възраждане. — *СбБАН*, 21, 1926, с. 344.

КЕСАРИЙ, архимандрит /светско име Хорозов/
/неизв. — 1893/
Роден в Елена. Завършва семинария в Букурещ /края на 30-те години на XIX век/. Приема монашество в Килифаревския м-ир /1842/. Заедно с брат си *Теодосий* възобновява Капиновския м-ир /1855/. От 1856 г. до края на живота си е игумен на Мерданския м-ир, където открива килийно у-ще за възрастни. Участва в подготовката на Апр. въст. Спомоществовател за: „Игиономия“, превел С. Доброплодни /1846/; „Писменница на славянскийа язик“, наредил Ив. Момчилов /1847/; „Граматика на старо-бълг. йезик“, съставил Ив. Момчилов /1865/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 44, оп. 1, а.е. II А 2114; Загорски, Ив. Манастирите във Великотърновска епархия. С., 1947, 94 — 95; Асенов, П. Училищата в Еленско. — В: Еленски сб. С., 1968, с. 92.

КЕСАРИЙ, архимандрит /светско име Кънчо Цончев Кънчев/
/27 окт. 1833 — 27 май 1910/
Роден в Трявна. Син на Цончо *Даскалов*, иконописец. Учи в килийното у-ще при Батошевския м-ир /1847 — 1850/. Учител в търновските села Иванча, Долна Липница, Полски Сеновец, Климентово. През 1860 г. се замонашва в Батошевския м-ир, след което учителства две години в Голямо Конаре /Съединение/, Пловдивско. Премества се в Рилския м-ир /1863/. Изпратен като таксидиот в Копривщица /1870 — 1875/, където става член на РК и укрива В. *Левски*. От 1875 до 1877 г. е настоятел на бълг. църква „Св. Стефан“ в Цариград. След Осв. е учител в Одрин /1878 — 1883/, служител в Бълг. екзархия в Цариград /до 1894/, игумен на Рилския м-ир /1894 — 1899/, предс. на Серската бълг. община /1900 — 1902/. От 1902 г. се установява в Севлиево. Умира в Трявна.
☐ ДА — Търново, ф. 1278, оп. 1, а. е. 2, л. 199; Бонева, Ив. Архимандрит Кесарий. — *ГМСБ*, 8, 1982, с. 147.

КЕСАРИЙ, йеромонах
/неизв./
Роден в Слаковци, Пернишко. Игумен на Дивотинския м-ир /1826 — 1840/.
☐ Никифоров, Т. Село Дивотино. С., 1979, с. 15.

КЕСАРИЙ РИЛЕЦ /хаджи Кесарий/
/неизв./
Монах, таксидиот на Рилския м-ир в Габрово. Учител в града през 1811 г.
☐ Цончев, П. Габрово, с. 354; Мартинов, Ал. Габрово през Възраждането. С., 1940, с. 27.

КЕСАРОВ /КЕСАРИЕВ/, Кънчо /К. К. Сахатчиоглу, даскал Кънчо/
/ок. 1832 — 12 юли 1875/
Роден в Гарбово. Учи в родния си град, в Сопот и в Белградската семинария. Учител в Търново /1852 — 1859/ и Трявна /1859 — ок. 1867/. Участва в подготовката на въстанието на Дядо Никола /1856/. Един от основателите и деен член на Тревненското ч-ще. Представител на Търновска епархия на църковния събор в Цариград /1871/. Заедно с брат си Гено построява часовниковата кула в Габрово. Умира в Трявна.
Автор на: „Българска сметница, съставена от Кънча Кесарова Сахат-

чиолу, габровченина. Издане първо. Цариград — Галата, в книгопечатницата на Д. Цанкова, 1859“; „Читанка от Кънча Кесарова за народните училища. Цариград, в печатницата на Македония, 1869“.
□ НБКМ — БИА, ф. 16, а. е. 1, л. 85, а. е. 159, л. 1 — 15; ф. 129, а. е. 1, л. 18, а. е. 42, л. 5, а. е. 159, л. 1; в. *България*, I, № 5, 25/7 април 1859; в. *Цариградски вестник*, IX, № 443, 8 авг. 1859; в. *Македония*, I, № 33, 15 юли 1867; Доросиев, Л. Нашето училище и народното ни Възраждане. — *БИБ*, 1929, № 1, с. 94; Даскалов, Б. Тревненското у-ще..., с. 53; Драганова, Димитров. Книжовници..., с. 116.

КЕСЯКОВ, Андон Джурков /Хаджиджурков/
/ок. 1846 — 1876/
Роден в Копривщица в семейството на богат търговец. Учи в пловдивското класно у-ще „Св. св. Кирил и Методий“ при Йоаким *Груев*. Учител във Враца /1868 — 1869, 1872/, Силистра /1869 — 1870/, Видин /1870 — 1871; 1873 — 1874/, Шумен /1874/, Търново /1875/, Пловдив /1876/. Участва в рев. д-ние във Враца. Съпруг на Найда *Кесякова*.
□ НБКМ — БИА, ф. 129, а. е.1, л. 75; II А 1693, II А 1704, II А 1827, II А 2135, II А 2136, II А 2288, II А 2416, II А 7659; в. *Македония*, IV, № 1, 15 ноем. 1869; в. *Напредък*, XI, № 107, 27 ноем. 1876; Доросиев, Л. Нашите..., с. 104, 114; Чаушев, Сл. Учебното дело в Силистра преди Освобождението. — В: Сб. Силистра и Добруджа. 1. С., 1927, 253 — 254; Шабанов, Ив. Непресъхващ извор на родолюбци, с. 13; Харизанов, В. Учителите в национално-освободителните борби на град Враца. — *Векове*, 1974, № 2—3, с. 102; Янчева, Ек. 150 години огнище на просвета и култура. С., 1978, с. 17.

КЕСЯКОВ, Атанас Искров
/неизв. — ок. 1870/
Роден в Пловдив. Брат на Константин *Кесяков*. Учи първоначално в гръцко у-ще в родния си град. От 1863 г. продължава образованието си в Русия. През 1869 г. постъпва в Московския у-т. Умира като студент в болница в Петербург.
□ НБКМ — БИА, ф. 535, а. е. 1, л. 1 — 8; II Д 5633: ЦГАОР, ф. 1750, оп. 1, ед. хр. 68, л. 54.

КЕСЯКОВ, Атанас Славчев
/неизв./
От Копривщица. Учител там и в Старо Ново село /Старосел/, Пловдивско, през 70-те години на XIX век. След Осв. продължава да учителства в Копривщица.
□ Доросиев, Л. Учебното дело в Копривщица преди освобождението ни. — В: Юб. сб. по миналото на Копривщица. С., 1926, с. 414.

КЕСЯКОВ, Константин Искров
/1838 — 3 март 1899/
Роден в Копривщица в семейството на търговеца Искро Кесяков от известния Чалъков род. Брат на Атанас *Кесяков* , заедно с когото завършва гръцко у-ще в Пловдив. Продължава във Военномедицинското у-ще в Цариград. С помощта на княз А. К. Лобанов заминава с Л. *Каравелов* за Москва /1857/, където записва първоначално медицина, но се прехвърля в Математическия ф-т на у-та. Като студент е издържан от частно лице в Москва /В. А. Кокарев/. Завършва през 1863 г. След шестмесечно обучение в Константиновското военно артилерийско у-ще постъпва в гвардията на Преображенския полк на руската армия с чин подпоручик — служи 12 години. Член на СБК в Москва. Участва в организирането на Втората бълг. легия в Белград /1867 — 1868/. Две години е управител на имения на свой приятел в Русия. По време на РТОВ е назначен от Н. Г. Столетов за командир на Първа дружина на Бълг. опълчение. Участва в боевете при Шипка, за което е награден с орден за храброст и повишен в чин полковник. След Осв. е военен комендант на Пловдив и началник на източнорумелийската милиция /1878 — 1879/; губернски началник на гвардията в Търново; полкови командир. Година преди смъртта му е произведен в чин ген.-майор. Умира в София.
□ НБКМ — БИА, ф. 535 /Константин Кесяков/; НБИВ — БИА, ф. 2, а. е. 265, л. 1 — 2; ЦГАОР, ф. 1750, оп. 1, ед. хр. 341, л. 1 — 2; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 110а; Дойчев, Л. Българи-офицери в руската армия. — *Бълг. воин*, 1977, № 7, с. 13; Поглубко, К. За да бъдат..., 138 — 139; Степанова, Л. Вклад России..., с. 151, 206.

КЕСЯКОВ, Слав
/1859 — неизв./
Роден в Копривщица. Завършва класното у-ще в родния си град, католическа гимназия в Одрин и двугодишен педагогическо-философски курс. След Осв. учителства в Пловдивската гимназия. Редактор на в. „Пловдив“ /1887 — 1890; 1891 — 1892/; сътрудник на пловдивските в. „Народний глас“, „Южна България“, „Свобода“; автор на учебници.
□ Касъров, Л. ЕР, 856 — 857.

КЕСЯКОВА, Найда
/неизв./
От Видин. Учи в Белград с издръжката на видинското училищно настоятелство. Заедно със съпруга си Андон *Кесяков* учителства в Търново /1875/.
□ НБКМ — БИА, II А 1772; Шабанов, Ив. Непресъхващ извор на родолюбци, с. 13.

КЕСЯКОВА, Райна
/неизв./
Завършва Белградската висша девическа школа. Учителка в класното девическо у-ще в Търново /1874 — 1876/.
□ НБКМ — БИА, II А 2334, II А 2416; Кулелиев, Й. Девическото образование..., с. 35; Паскалева, В. Българката..., с. 141, 155, 172.

КЕХАЙОВ /КИХАНОВ/, Димитър Куцар /хаджи поп Димитър/
/14 септ. 1826 — 1864/
Роден в Градец, Котленско. Учи в Бесарабия /3 — 4 години/ и в Котел /1844 — 1845/. Учител в Медвен, Котленско /ок. 1846 — 1847/, Сливен /след 1847/. Ръкоположен за свещеник в Сливен /1857/. Умира в Цариград на връщане от поклонение в Йерусалим.
□ НБКМ — БИА, II В 10 456, л. 26; ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 3, л. 90; Табаков, С. Сливен, с. 434; Йорданов, В. Село Медвен. С., 1940, с. 30; Чирпанлиев, Ст. Даскал Господин из село Медвен. — *Антени*, № 42, 10 окт. 1975.

КЕХАЙОВ, Димнтър Сириджанов
/неизв./
От Кремен, Разложко. Син на учителя Сириджан *Кехайов*. Учител в родното си село /1872/.
□ ДА — Благоевград, ф. 568, оп. 1, а. е. 13, л. 1 — 12.

КЕХАЙОВ, Снриджан Ив.
/неизв./
От Кремен, Разложко. Учител в селото от 1853 г. Баща на Димитър *Кехайов*.
□ ДА — Благоевград, ф. 568, оп. 1 а. е. 13, л. 1 — 12.

КЕЧОВ, Петър
/неизв./
От Стубел, Берковско. Учителства ок. 10 години в Пудрия, Врачанско, през 70-те години на XIX век. Член на ВРО. След Осв. е секретар на окръжния съд в Берковица.
☐ 120 години огнище на просвета. Юб. в. Село Пудрия, Врачанско.

КЕШИША, Димитър
/неизв./
Учител в Сливен към края на 40-те години на XIX век.
☐ Табаков, С. Добри Чинтулов. — В: Сб. Добри Чинтулов. Сливен, 1922, с. 14.

КИЛИФАРСКИ, Иван Петков
/неизв./
Учител в Дебелец, Търновско, от 1867 до 1869 г.
☐ Кузманов, Н. Църква и училище в Дебелец. — В: Юб. кн. за село Дебелец. В. Търново, 1938, с. 136.

КИЛОВ, Никола
/неизв/.
Свещеник в Горно Драглище, Разложко, от нач. на 70-те години на XIX век. Подпомага учебното дело и поддържа връзки с Никола *Вардев*.
☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 112, л. 11, а. е. 117, л. 16.

КИМРЯНОВ, Стефан Кръстев
/неизв./
Роден в Ст. Загора. Учи в земеделско у-ще или в гимназия в Табор, Чехия. Учител в класното у-ще в Бяла черква, Търновско /1874/, и в Ст. Загора /1875/. Участва в подготовката на Старозагорското въст. /1875/, заради което е арестуван. След освобождаването му заминава за Чехия, където следва инженерство. Съпруг на Екатерина А. *Иванова*. Публикува статия в сп. „Читалище" на тема „Въглерода в природата" /1872/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 151, а. е. 1, л. 1; а. е. 6, л. 404; Илиев, Ат. Спомени. С., 1926, с. 70; Стоянов, М. БВК, с. 207; Хинчев, С. Развитие на учебното дело у нас преди Освобождението. — *ИДА*, 8, 1964, с. 190; Бачо Киро. Сб. по случай 130 години от рождението му. В. Търново, 1967, с. 143; Койчева, В. Записките на Стефан Минчев за някои революционни комитети в Старозагорско и въстанието през 1875 г. — *ИДА*, 30, 1975, с. 105.

КИМРЯНОВА, Екатерина — вж. *Иванова*, Екатерина

КИНЕВСКИ, И.
/неизв./
Ученик в Киев през 50-те години на XIX век.
☐ Поглубко, К. За да бъдат..., с. 58

КИНОВ, Стрезо Груев /архимандрит Савва/
/1813 — 1876/
Роден в Пирдоп. Брат на митрополит *Серафим Сливенски* и на Неделю *Груев*. Учител в Пирдоп /1835 — 1837/. През дек. 1837 г. е ръкоположен за свещеник. Служи в родния си град /1837 — 1859/ и в църквата „Св. Богородица" в Пловдив /1859 — 1860/. След смъртта на жена си /нач. на 60-те години/ се замонашва в Хилендарския м-ир и по-късно е ръкоположен в архимандритски сан.
☐ НБКМ — БИА, ф. 751, а. е. 1, л 5, 10, 20.

КИПИЛОВСКИ, Анастас Стоянович
/1802 — 5 февр. 1870/
Сведенията за родното място и образованието на А. К. са противоречиви. Според едни източници е роден в Котел в богато семейство, учи при Райно *Попович* и продължава образованието си в Русия. Според други източници е роден в Кипилово, Котленско, и следва история и литература в Лайпциг /до 1843/. Занимава се с книжовна дейност. Живее в Букурещ и Цариград. Настоятел на филологическото д-во в Букурещ, където умира. Временен сътрудник на в. „Цариградски вестник" /1851/. Превежда „Священое цветообрание или сто и четире священи истории, избрани из ветхиат и новиат завет в полза на юношеството от г. Иоана Гибнера, присовокупени сас благочестивите размишленията, от немецкиат на росийскиат язик переведени, а от росийскиат на славеноболгарскиат наш език переведени от Анастаса Стояновича, котлянина и посвящени на г. Антонина Иоановича. Издание первое. Част первая. „Biblische Geschichte in 2 Teile." В Будин, в Кралевската университетска типография, [1825] года. Част вторая"; „Кратко начертание на всеобщата история. На росийскиат язик сочинено от професора г. Ивана Кайданова, а от росийскиат на славено-болгарскиат наш язик, переведено и в най-новата история допалнено от Анастаса Стояновича Кипиловскаго, урожденца Казанскаго в Болгарии, и посвящено г. Иоанну Добрьову Х. Бакалоглу. „Weltgeschichte" В Будим, в Университетската кралевска типография, 1836 лято"; „Велисарии. Драма в две действия. На немецкий язик сочинена от Х. К. Х. Траудцена, а от греческиат перевод на болгарский язик переведена от Анаст. Стояновича Кипиловскаго, уроженца казанскаго. Напечатe са сас иждивение неком любородном болгаром и дават са за дар. У Бреиткопф и Хертел в Леипциг, 1844". А. К. превежда и стихотворения, публикувани в: П. Безсонов. Болгарския песни, СПб., 1855, вып. 2, с. 123.
☐ В. *Свобода*, I, № 15, 12 февр. 1870; в. *Македония*, IV, № 29, 28 февр. 1870; Касъров, Л. ЕР, с. 862: Несторов, Ю. Град Котел. С., 1933, с. 48; Пенев, Б. История на новата българска литература. Т. 3. С., 1933, 920 — 927; Стоянов, М. БВК, 207 — 208; Бъчваров, М. Д-р Петър Берон. С., 1975, с. 25; Бояджиев, П. Анастас Стоянович Кипиловски — този непознат възрожденец .— *Лит. мисъл*, 1979, № 9, 109 — 120; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 162.

КИПИЛОВСКИ, Сава Михайлов
/неизв./
Свещеник. Издава „Последование на вечерня и утренния и за всенощно бдение. Преведено на българский език. Издава със свое иждивение свещеник Сава Михалюв Кипиловский. Първо издание. Русчюк, в печатницата на Дунавската област, 1868".
☐ Стоянов, М. БВК, с. 208.

КИПРИАДИ, Евстатий
/неизв./
Превежда от гръцки език сборник от неделни евангелия /1863/ за богослужебна употреба в Колакия, Солунско.
☐ Снегаров, Ив. Солун в българската духовна култура. С., 1937, с. 32.

КИПРИЛОВ, Петър /Пею/ Димитров
/1851 — 1935/
От Пирок, Малкотърновско. Учи в Дере кьой /Речка/, Малкотърновско. Пирок, Лозенград, Малко Търново /до 1869/. Учител в Пирок /1869 — 1872/. Свещеник и учител в малкотърновските села Курията /1872 — 1875/, Сармашик /Брьшлян/ от 1875 до 1877 г., Пирок /1877 — 1878/. Участвува в църковно-нац. борби. След Осв. живее в Айтос, където

умира.
□ Аянов, Г. Малко Търново. Бургас, 1939, 273 — 274, 280; Колев, Л. Духовници — участници в национално-освободителните борби на нашия народ. — *ИЦИАИ*, т. 1, 1978, 202 — 203.

КИПРИЯН
/неизв./
Свещеник в Лесново, Кратовско, през втората пол. на XVIII век. През 1797 г. се замонашва в Рилския м-ир.
□ Писахме да се знае, с. 120.

КИПРОВСКА, Замфирица
/неизв./
Съпруга на К. *Кипровски*. Учителка във Видин /1875 — 1876/.
□ НБКМ — БИА, II А 1869, II А 7671; Паскалева, В. Българката..., с. 99.

КИПРОВСКИ, К.
/неизв./
Учител в Русе /1874 — 1875/ и във Видин /1875 — 1877/. Съпруг на Замфирица *Кипровска*.
□ НБКМ — БИА, II А 1845, II А 1848, II А 7671; ДА — Русе, ф. 43к, оп. 3, а. е. 1, л. 40, 81 — 82; Дякович, В. Материали по учебното дело във Видин през 1873 — 1876 г. — *Уч. пр.*, 1908, № 9, с. 866, 868; Паскалева, В. Българката..., с. 99.

КИРАНОВ, Михаил
/неизв./
Свещеник в Девлетли агач, Бесарабия. Спомоществовател за „Галерия из Монтионовски премии за добродетел“, превел С. Радулов /1857/.

КИРАНОВ, Стефан
/неизв./
Дякон и учител. Спомоществовател от Девлетли агач, Бесарабия, за „Галерия из Монтионовски премии за добродетел“, превел С. Радулов /1857/.

КИРЕВ, Колчо
/неизв./
Учител в Маджерито, Старозагорско, през 1871 г.
□ Кънчев, М. Видрица, с. 257.

КИРЕВ, Яни
/неизв./
Учител в Черковна, Провадийско /1858 — 1864/. Ръкоположен за свещеник /1864/. Спомоществовател за „Животът на св. Ив. Предтеча“, превел И. Блъсков /1863/.
□ ДА — Варна, ф. 79к, оп. 1, а. е. 9, л. 9; Ников, П. Българското възраждане..., с. 143, 162; Тонев. В. Бележки..., ч. 1, с. 79.

КИРИАК
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Ловеч за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.

КИРИАК
/неизв./
Свещеник в Севлиево през 1857 г.
□ Снегаров, Ив. Нов кодекс на Търновската митрополия. С., 1937, с. 71.

КИРИАКИЯ
/неизв./
Учителка. Спомоществователка в Рила, Дупнишко /Станкедимитровско/, за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.

КИРИЛ
/неизв./
Монах. Рисува няколко икони в м-ира Зограф /1710/.
□ Божков, Ат. Българската икона. С., 1984, с. 189, 197.

КИРИЛ
/неизв./
Учител по музика в Рилския м-ир през първата пол. на XIX век. Прави преводи от гръцки на славянски език на песни за църковни празници. Един от най-добрите му преводи е на „Новий воскресник“.
□ Динев, П. Рилската църковно-певческа школа в началото на XIX век и нейните представители. — *ИИМ*, 4, 1957, с. 25.

КИРИЛ
/неизв./
Свещеник в Плачковци, Габровско. Спомоществовател от Търново за: „Общое землеописание“, превел К. Фотинов /1843/; „Историята на слов. болг. народ“, превел П. Сапунов /1844/; „Православное учение... Платона“, превел Ил. Стоянов /1844/.

КИРИЛ
/неизв./
Монах. Учител в Црънча, Пазарджишко, през втората пол. на XIX век.
□ Батаклиев, Ив. Татар Пазарджик, с. 769.

КИРИЛ
/неизв.
Роден в Батак. Йеромонах и игумен на Рилския м-ир от 1868 до 1871 г. и за втори път от 1881 до 1883 г.
□ НБКМ — БИА, ф. 22, а. е. 5, л. 78; а. е. 569, л. 5; Иванов, Й. Св Иван Рилски и неговият манастир. С., 1917, с. 91.

КИРИЛ /Койчо/
/неизв./
Униатски свещеник в Малко Търново и Баш Клисе /?/ през 1862 г.
□ В. *България*, IV, № 4, 7 май 1862 Аянов, Г. Малко Търново. Бургас, 1939, с. 295.

КИРИЛ /светско име Живкович/
/1730 — неизв./
Роден в Пирот. Ръкоположен за Панкрацки епископ. През 1794 г. издава „Житие светих Сербских Просветителей Симеона и Саввы, списаное Домитианом йеромонахом Хилендарским во светей горе Атонскей учеником святого Саввы Перваго. Архиепископа Сербскаго сокращеноже и очищено Кирилом Живковичем православным Епископом Пакрачким и Славоний. Печатано в Виене. В Славенно Сербской Типографий Благород. Г. Стефана Новаковича. 1794“.
□ Пенев, Б. История на новата българска литература. Т. 1. С., 1976, с. 270; Радкова, Р. Българската интелигенция през Възраждането. С., 1986, с. 80.

КИРИЛ /светско име Нектариев/
/1795 — 16 септ. 1870/
Роден в Сопот. Вуйчо на Ботьо *Петков*. Учи в Сопотския м-ир, където се замонашва. Ок. 1825 г. става дякон на Пловдивския митрополит, а по-късно и негов протосингел /1850/. Изпратен като митрополитски епитроп в Карлово, където остава до смъртта си. Спомоществовател за: „Критически издиряния за историята блъг.“, превел Б. Петков /1853/; „Краткое землеописание“ на Г. Икономова /1856/; „Ковчег цветособрания“, наредил А. Иванов /1857/. Завещава голяма част от състоянието си на у-щата в Сопот, Карлово и Пловдив.
□ НБКМ — БИА, ф. 22, а. е. 397, л. 321; в. *Право*, VI, № 15, 7 юни 1871; Спространов, Е. Забравени дейци. Отец Кирил Нектариев. — *Уч. пр.*, 1903, № 6 — 7, 510 — 514.

КИРИЛ, митрополит Видински

/светско име Кирил С. Берковски/
/15 юли 1833 — 21 май 1914/
Роден в Берковица и там получава началното си образование. През 1857 г. се замонашва в Чипровския м-ир. Продължава образованието си в духовната семинария в Сремски Карловци /1858 — 1863/. Връщайки се в Б-я, се установява във Видин и след спречкване с гръцкия владика е заточен в Сивас, Мала Азия/1863 — 1866/. След освобождаването си става учител и дякон в Тулча /1866 — 1870/. Ръкоположен в архимандритски сан и назначен да управлява Силистренска епархия /1870—1872/. През 1872 г. е ръкоположен за епископ Белоградчишки и назначен за викарий на Видинския митрополит. Полага грижи за развитието на учебното дело в селата, снабдява църквите с нови богослужебни книги. От 1874 г. управлява Скопската епархия, а от авг. 1875 г. е неин митрополит. След Осв. е преместен в Софийска епархия, където управлява в периода 1878 — 1886, от 1889 г. поема управлението на Видинска епархия, а от 21 март 1891 г. до смъртта си е неин митрополит. Подпомага просветното дело в епархията си и подарява 50 000 лева за построяване на духовна семинария в София.
☐ Цухлев, Д. История на града Видин и неговата област. С., 1932, 569 — 571; Цанков, Ст. Българската православна църква от Освобождението до настояще време. С., 1939, 55 — 56; Шапкарев, К. За възраждането на българщината в Македония. С., 1984, с. 272, 275, 278.

КИРИЛ ВАТОПЕДЕЦ
/неизв./
Архимандрит в Габрово през 40-те и 50-те години на XIX век. Спомоществовател за: „Месецослов" на Хр. Сичанниколов /1840/; „Първичка бълг. граматика" на Ив. Богоров /1844/; „Общи знания всякому человеку нужни", превел Ст. Колюв /1855/.

КИРИЛОВ, Васил — вж. *Василев*, Васил

КИРИЛОВ, Захари П.
/неизв./
Учител в Правец, Орханийско /Ботевградско/. Участва в учителския събор в Ловеч през 1874 г.
☐ Сп. *Ръководител на основното учение*, I, № 22, 15 ноем. 1874.

Георги Кирков

КИРКОВ, Андон
/неизв./
От Велес. Общински учител в града /1849 — 1878/.
☐ Кънчов, В. Сегашното и миналото на град Велес. — *ПСпБКД*, 40, 1892, с. 561; Чочков, Хр. Велес, с. 26; Кънчов, В. Избрани произведения. Т. 2. С., 1970, с. 229.

КИРКОВ, Атанас
/неизв./
Учител и читалищен деец в Мустафа паша /Свиленград/. Участва в постановката на „Асен I" /1875/.
☐ Сто години класно училище. Юб. в. Свиленград, 22 май 1971.

КИРКОВ, Георги Яковлев /Яковов, Яковлевич/
/24 април 1848 — 11 април 1929/
Роден в Плевен. Учи в родния си град при Емануил *Васкидович* и руския учител Георги Владикин. Продължава в американския колеж в Пловдив, в богословско у-ще в Сърбия и завършва със сребърен медал гимназия в Николаев /1868 — 1872/. Пансионер при Тодор *Минков*. Постъпва в Технологическия и-т по механика в Петербург; две години по-късно се прехвърля в Новорусийския у-т в Одеса, където през 1876 г. завършва Физико-математическия ф-т, издържан от ОБН. Преподавател по физика и математика в Симферополската гимназия, Крим /1876 — 1878/. След Осв. е назначен за финансов съветник по казионните дела при В. П. Алабин в София. Предс. на Софийския окръжен съд от 1 ян. 1879/. Участва в УС, в комисията за съставяне на проекта за бълг. органически устав /Конституцията на Княжество Б-я/. На 5 юни 1879 г. е назначен за гл. библиотекар на Софийската народна библиотека, по-късно неин директор /до 1880/. Гл. инспектор по математика при МНП за средните учебни заведения 1880/. Изработва правилата за зрелостните изпити в гимназиите. Специализира графично и печатарско дело в Австрия и Германия 1881—1884/. Организатор и директор на Държавната печатница 1884 — 1887, 1903 — 1913/. Картограф при Военното м-во /1891/; основател на Картографическия и-т. През 1894 г. е поканен на работа като технически директор в Германия. Дописен /1881/ и действителен /1884/ член на БКД. Ковчежник на Привременния управителен к-т на БКД /1882 — 1884/. Награден с орден „За гражданска заслуга" IV степен /1895/. Умира в София. Завещава 300 000 лева на БАН.
Временен дописник на сп. „Читалище" /1872 — 1874/ и в. „Право" /1873/. Автор и преводач на: „Броителница за първоначялни ученици от Георгий Я. Кирков. /По А. Л./ Пловдив. Издава книжярницата Д. В. Манчева, в голямата улица при Куршюмухан, бр. 29, 1869. /Във Вена, у книгоп. Л. Сомера./"; „Кратка священа история на ветхий и новий завет и кратък катихизис с 35 щампици. Преведе Д. В. Манчев [= Г. Кирков]. Пловдив, книжарницата на Д. В. Манчев, 1869. Виена, у печатница Л. Сомер"; — [2. изд] 1870; — "Трете издание. 1872". Според обява в „Българский календар за 1873" Г. К. превел и приготвил за печат "Начялна геометрия" от Давидов.
☐ НБКМ — БИА, ф. 156 /Георги Я. Кирков/; ф. 113, а. е. 65, л. 12 — 53; ЦГАОР, ф. 1750, оп. 1, ед. хр. 316, л. 24а; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 32а, 129а; Караджов, Ст. Георги Яковлев Кирков. — *ЛБАН*, 1928 — 1929, № 12, 1931, 177 — 180; Йорданов, В. История на Народната библиотека в София. С., 1930, с. 30; Трифонов, Ю. Плевен, с. 282; Стоянов, М. БВК, с. 208.

КИРКОВ, Димитър
/неизв./
Роден в Одрин. Ученик в Одеската семинария през 1863 г.
☐ ЦГАОР, ф. 1750, оп. I, ед. хр. 67,

Кирко Киркович

л. 33.

КИРКОВ /ХАДЖИКИРКОВ/, Йоан
/неизв./
Свещеник в Сопот и митрополитски епитроп. Спомоществовател за „Месецослов“ на Хр. Сичанниколов /1840/.

КИРКОВ, Михаил
/неизв./
Свещеник в Нова Загора през 70-те години на XIX век.
☐ Колев, Л. Духовници — участници в национално-освободителните борби на нашия народ. — *ИЦИАИ*, т. 1, 1978, с. 265.

КИРКОВ /ХАДЖИКИРКОВ/, Теодор
/неизв./
Свещеник в Чирпан през 30-те и 40-те години на XIX век. Спомоществовател за „Христоития“, превел Р. Попович /1837/, и за „Историята на слов. болг. народ“, превел П. Сапунов /1844/.

КИРКОВ, Филип К.
/неизв./
Роден в Мустафа паша /Свиленград/. Учи в родния си град и в пловдивското класно у-ще „Св. св. Кирил и Методий“ /ок. 1872/. Учител в Дере кьой /Речка/, Малкотърновско /1867 — 1870/, Хебибчево, Местафапашалийско /Любимец, Свиленградско/, ок. 1874 — 1875 г., Мустафа паша /след 1875/. Читалищен и театрален деец.
☐ В. *Напредък*, X, № 67, 3 ноем. 1875; Митев, П. История на училището в село Хебибчево. — *Уч. пр.*, 1897, № 9, с. 1065; Аянов, Г. Малко Търново. Бургас, 1939, с. 271.

КИРКОВА, Юрданка — вж. *Чалъкова-Киркова*, Юрданка

КИРКОВИЧ, Кирко
/1840 — 2 ноем. 1877/
Роден в Сопот, където получава първоначално образование и е учител една-две години. Работи в търг. кантори в Пловдив и Букурещ. През 1860 г. постъпва в Московския у-т. Като стипендиант на СБК завършва медицина /1870/ и остава на работа в работническа болница в Орловска губерния. Завръща се в Б-я и е градски лекар в Габрово и Пловдив /1872—1874/. Читалищен деец. По покана на Йорданка *Филаретова* става първият бълг. лекар в София /1874/, като същевременно открива и аптека /на дн. пл. „Възраждане“/. Женен за Рада *Киркович*. През 1876 г. във връзка с Апр. въст. напуска Б-я заедно със семейството си и се установява в Одеса. Уезден лекар в Кром, Орловска губерния. Умира от туберкулоза в Орел, Русия.
☐ НБКМ — БИА, ф. 22, а. е.430, л. 2 — 13; ф. 389, а. е. 14, л. 1 — 2; а. е. 15, л. 1; а. е. 16, л. 1 — 6; ЦГАОР, ф. 1750, оп. 1, ед. хр. 418, л. 6; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 14а; Киркович, Р. Спомени. С., 1927, 48 — 57.

КИРКОВИЧ, Рада /Р. П. Гугова-Киркович/
/24 март 1848 — 9 дек. 1941/
Родена в Копривщица. Дъщеря на първата девическа учителка в града Ивана *Герова*; племенница на Найден *Геров*. Учи в у-щето на графиня Левашова /1860 — 1865/ и завършва със златен медал Фундуклеевската гимназия /1866/ в Киев. Учителка в пловдивското девическо у-ще /1866 — 1868; 1869 — 1873/ и частна учителка в дома на Н. Геров /1868— 1869/. Омъжва се за д-р Кирко *Киркович* /1873/, с когото живеят в София до 1876 г. През 1876 — 1878 г. е със семейството си в Русия. След Осв. учителства в Пловдив, Пирдоп, Копривщица, София /общо 30 години/. Умира в София. Завещава средства за фонд „Рада Киркович“ при БАН.

Рада Киркович

Сътрудничи на в. „Право“ /1873/ и сп. „Читалище“ /1875/. Превежда два учебника от руски език: „К. Смирнов. Змелеописание. Общи познания. Книги за приготовителни училища. Преведе Рада П. Киркович. Издава книжарницата на Д. В. Манчов в Пловдив, Свещов и Солун, 1874. /Книгопечатница Л. Сомер и др. във Вена/“; „К. Смирнов: Землеописание. Европа във физическо, етнографическо и политическо отношение. Гимназический курс. Преведе Рада П. Киркович. Пръво издание. Издава книжарницата на Д. В. Манчов в Пловдив, Свещов и Солун, 1874. /Книгопечатница Л. Сомер и др. във Вена/“.
☐ НБКМ — БИА, ф. 22, а. е. 190, л. 1 — 29; ф. 389, а. е. 2, 5, 8, 11; Доросиев, Л. Нашите..., с. 126; Киркович, Р. Спомени. С., 1927; Начов, Н. Калофер, с. 218; Стоянов, М. БВК, 208 — 209; Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив, 1981, 305 — 311, 355, 364; Паскалева, В. Българката..., 132—133.

КИРКОР /псевд./ — вж. *Начович*, Григор

КИРО
/неизв./
Роден в Костен, Карнобатско. Учител и свещеник в селото през първата пол. на XIX век.
☐ Нейчев, Т. Карнобат в минало-

то и Алекси Нейчев. С., 1938; Гечев. М. Килийните у-ща..., с. 77.

КИРО
/неизв./
Роден в Чирпан. Учител в Али пашиново /Свобода/, Старозагорско, през втората пол. на XIX век.
☐ Стоянов, Д., Ил. Стоянов. Село Свобода. С., 1971, с. 36.

КИРО
/неизв./
Роден в Котел. Учител и свещеник в Ченге /Аспарухово/, Варненско /1855 — 1856/.
☐ Тонев, В. Бележки..., ч. 1, с. 95.

КИРО
/неизв./
Роден в Елена. Учител в Меричлери, Чирпанско, през 1878 г.
☐ Стоилов, Т. Из летописа на с. Меричлери. — *Уч. пр.*, 1904, № 2, с. 15.

КИРОВ, Георги
/неизв./
Свещеник в Г. Оряховица. Спомоществовател за „Православное учение... Платона", превел Ил. Стоянов /1844/.

КИРОВ, Иван
/неизв./
Учител във Велчани, Стружко /1831 — 1851; 1857 — 1861/.
☐ ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 295, л. 48.

КИРОВ, Иван
/неизв./
Взаимен учител в Чирпан през 60-те години на XIX век. Спомоществовател за „Средства за предварвание за заравяние на мнимоумрелите", превел З. Княжески /1858/.

КИРОВ, Кръстьо
/неизв./
От Пирот. Учител в местното основно у-ще през 1872 г.
☐ НБКМ — БИА, ф. 227, а. е. 21, л. 17; Йонков, Н. Евстатий Пелагонийски. — *Дух. култура*, 39, 1929, с. 61.

КИРОВ, Никола
/1842 — 1920/
Роден в Чирпан. Учи в родния си град /до 1858/. Учител в Каратерзилер /Гита/, Чирпанско, Гьокпала /Михайлово/, Чирпанско, и в Чирпан. Участва в църковно-нац. борби; поддържа връзки с РК в родния си град. След Осв. е свещеник.
☐ Събчев, Н. Чирпан, с. 187, 333; Видни учители в Старозагорски окръг. 1835 — 1944. Библиография. Ст. Загора, 1973, с. 52.

Димитър Кирович

КИРОВ, Петър
/неизв./
Свещеник в Хотница, Търновско, през 50-те години на XIX век. Спомоществовател за „Повест или поучение християнское", превел П. Давидов /1855/, и за „Писма за службата божия", превел И. Владикин /1858/.

КИРОВ, Стефан
/неизв./
Свещеник в Драгижево, Търновско, през 70-те години на XIX век. Участник в Апр. вълст.
☐ Йонков, Хр. Участието на българското духовенство от I Великотърновски и III Врачански революционен окръг в Априлското въстание. — В: Сб. Априлското въстание..., с. 356.

КИРОВ, Цаню
/неизв./
Учител в Присово, Търновско, от 1850 до 1860 г.
☐ Станев, Н. Великотърновката котловина, с. 43.

КИРОВА, Ирина — вж. *Петрова*, Ирина

КИРОВИЧ, Димитър Кирилович
1824 — 1905
Роден в Търново. Сестрин син на Никола *Пиколо*, брат на Теохар *Пиколо*. Завършва медицина в Париж 1852 . Приема руско поданство и става военен лекар в Русия. Участва в Кримската война /1853 — 1856/. Получава научната степен д-р на медицината в Петербургската медико-хирургическа академия 1858/. Лекар в Петербургското у-ще на Военното ведомство 1860 — 1866/; лекар в 145-и пехотен Новочеркаски полк /1870/. Старши медицински чиновник при М-вото на вътрешните работи /1872 — 1877/. По време на СТВ организира санитарното дело на бойното поле. Статски съветник /ген. от военното чинопроизводство/ и лекар хирург към действащата руска армия по време на РТОВ. След Осв. е дипломатически агент на Княжество Б-я в Белград /1881 — 1884/, след което се установява до края на живота си в Петербург.
☐ НБКМ — БИА, II А 5880; Богданов, Ив. Д-р Никола Пиколо. С., 1972, с. 17 и сл.; Бойчева, В. Български младежи..., с. 311.

КИРСТЕВ /ПОПКРИСТЕВ/, Георги
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Скопие за „Священное и божеств. евангелие", наредил П. Божигробски /1858/.

КИРСТЕВ, Стоян
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Тетово за „Священное и божеств. евангелие", наредил П. Божигробски /1858/.

КИРЧЕВ, Малчо
/неизв./
От Долно Чамурлии, Добруджа. Учител в селото и в Горно Чамурлии след 1860 г.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 186; Люлюшев, М. РБО, с. 154.

КИРЧОВ, Иван
/неизв./
Свещеник в Елена. Спомоществовател за „Ключът на науката", превел С. Бобчев /1874/, и за „Наручна свящ. книга", превели З. Петров и Й. Наумов /1874/.

КИРЮКОВ, Ангел
/неизв./
Учител в Даръ дере /Златоград/ от

1852 г. Въвежда бълг. език в обучението /1855/.
☐ Боянова, В. 120 години училище в Златоград. — *Родопи*, 1972, № 5, с. 13.

КИРЯК
/неизв./
Свещеник и учител в Чирпан от края на XVIII век до 1819 г.
☐ Събчев, Н. Чирпан, с. 133, 138.

КИРЯК
/неизв./
Свещеник в Трънково, Старозагорско, през 1852 г.
☐ В. *Цариградски вестник*, II, № 98, 30 авг. 1852.

КИРЯК РИЛСКИ
/неизв./
Свещеник и учител във Велес /1862/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 22, а. е. 388, л. 96.

КИРЯКОВ, Мавруди
/неизв./
Роден в Сливен. Брат на Панайот *Киряков*. Работи като съдружник фармацевт при Франческо /от Пиемонт, дошъл от Цариград/ в родния си град. През 1830 г. се преселва във Влашко. Кмет на бълг. село Дудещи, близо до Букурещ.
☐ Табаков, С. Сливенски будители вън от Сливен. — В: Юб. сб. на бълг. нар. ч-ще „Зора“ Сливен, с. 188.

КИРЯКОВ, Никола Н.
/неизв./
От Дивдядово /дн. кв. на Шумен/. Учител в Караманкьой, Добруджа /1864 — 1868/.
☐ Тонев, В. Добруджа, с. 276.

КИРЯКОВ, Панайот
/неизв./
От Сливен. Брат на Мавруди *Киряков*. Учител в Букурещ.
☐ Табаков, С. Сливенски будители вън от Сливен. — В: Юб. сб. на бълг. нар. ч-ще „Зора“ в Сливен, с. 187.

КИСЕЛОВСКИ, Петър
/неизв./
Учител в Трявна през първата пол. на XVIII век.
☐ В. *Цариградски вестник*, IV, № 186, 14 авг. 1854.

КИСИМОВ, Н.
/неизв./
Учител в Златар, Шуменско, от 1874 до 1875 г.
☐ Сп. *Училище*, IV, № 23 — 24 /притурка/, 1875; Пенкова, М. Учителският събор..., с. 182; Тонев, В. Бележки..., ч. 5. с. 84.

КИСИМОВ, Пандели /Пантелей/ Хаджигеоргиев
/1832 — 13 ян. 1905/
Роден в Търново. Син на търговец абаджия. Баща на Юри *Кисимов*. Учи в Търново. Работи като търговец в бащиния си дюкян /1850 — 1862/. Доброволен разпространител на вестниците на Г. С. Раковски, на „Цариградски вестник“, сп. „Български книжици“, сп. „Мирозрение“. Прави опит да открие печатница в Търново /1858 — 1861/. Заподозрян от властите във връзка с подготовката на въст. , напуска Б-я и живее в Букурещ и Болград /1862 — 1871/. Редактира в. „Отечество“ /1869 — 1871/. Участва в основаването на ТБЦК в Букурещ. След Осв. е съдебен служител в Търново, София, Русе и Варна. Един от редакторите на в. „Отечество“ /1884 — 1885/. По време на Стамболовия режим е съден по делото на Коста Паница и екстерниран от Б-я. Живее в Букурещ /1890 — 1894/. Пише исторически спомени: „Спомени от сегашната епоха в Б-я“ /1894/ и „Исторически работи“, ч. I — IV /1898 — 1903/. Умира в София.
Сътрудничи на в. „Цариградски вестник“ /1853/, в. „Народост“ /1867 — 1868/, в. „Българска пчела“ /1864/, в. „Дунавска зора“ /1869/, в. „Македония“ /1872/, в. „Турция“ /1872 — 1873/, в. „Право“ /1872/, в. „Стара планина“ /1877/, сп. „Славянско братство“ /1878/, в. „Българин“ /1878/. Автор на преводи и брошури: „Кавказки пленници [от Кс. дьо Местър]. Преведени [от гръцки] от г. Пантелея Х. Г. Кесимова /търновца/. Цариград, типография на Ц. вестник, 1851“; „Повести сравнения. За приятелството на древните елини и славяни. Преведе [от гръцки] г. Пантелаки Х. Г. Кесимов, терновец. [Цариград]. В типографията Ц. вестника, 1853“; „Народно напомнювание към вестниците „Турция“ и „Българска пчела“ от Един бесарабски българин [П. Кисимов]. Болград, в Училищната типография, 1864“; „Брошура втора по истий предмет на първата от бесарабский българин. Болград, в Училищната типография, 1865“; „България пред Европа. Букурещ, в Народната книгопичатница, 1866“; [Френско издание] „La Bulgarie devant l'Europe. Bucuresti. Imprimeria nationalâ. 1866“; „Глас на живущи вън от отечеството си българин. Юлия. 1867. Прага [= Букурещ]“; „Епизод от хайдушките наречени чсти в Балкана на 1867 от П. Кесимов. Букурещ, в печатницата на К. Н. Радулеска. 1868“; „Криво да седим, право да говорим. 'Народ. поговорка . [Букурещ] Окт. 1868. П. Кесимов“; „Варвара Убрих, калугерица в Краков. Истинска повест, написана на полски от И. К. [Игнат Крашевски ?]. Превел от румънски П. Кисимов. Издава Н. Тодоров. Цариград, в печатницата на „Читалище“. 1873“; „Откритието на Америка. Книга забавителна и полезна за секиго. Из съчиненията на В. Кампе. Преведена на български [от гръцки ?] от П. Кисимова. Издава Стефан П. Газиев. 1875. Виена, Българската печатница на Янко С. Ковачев “.
☐ НБКМ — БИА, ф. 179 /Пантелей Хаджигеоргиев Кисимов/; СГОДА, ф. 1343к, оп. 1; Иванов, Ю. БПП, 100 — 102; Бобчев, С. Живот и деятелност на Пандели Кисимов. — *Бълг. сбирка*, 1905, № 2 — 3, 75 — 88; Стоянов, М. БВК, 209 — 211.

КИСИМОВ, Юри Пантелеев
/1856 — 21 март. 1874/
Роден в Търново. Син на Пандели *Кисимов*. Учи в гимназията в Николаев. Пансионер при Тодор *Минков*. Умира в Николаев.
Постоянен сътрудник на сп. „Училище“/1870 — 1873/ — печата статии, стихотворения и преводи.
☐ НБКМ — БИА, ф. 29, а. е. 2, л. 21; ЦГВИА, ф. 1750, оп. 1, а. е. 316; Некролог. — сп. *Училище*, IV, № 3, 15 април 1874; Стоянов, М. БВК, с. 211; Драганова, Димитров. Книжовници..., с. 115.

КИСИМОВА, Йорданка
/неизв./
От Берковица. Учителка в Елена /1872 — 1880/.
☐ Брешков, Ю. Елена като просветно огнище в миналото. — В: Еленски сб. Кн. 2. С., 1938, с. 118.

КИСИМОВА, Недялка
/неизв./
Родена в Търново. Ученичка в Кишинев на издръжка на Кишиневското бълг. общество /1873 — 1874/. Завръща се в Б-я по здравословни причини.
☐ НБКМ — БИА, ф. 18, а. е. 3, л. 100а; Степанова, Л. Вклад Рос-

сии..., с. 104, 209.

КИСИМОВА-ВЛАДОВА, Евгения Георгиева
/1831 — септ. 1886/
Родена в Търново в семейството на заможния търговец абаджия Георги Кисимов. Сестра на Пандели *Кисимов* и съпруга на Димитър *Владов*. Завършва девическо у-ще в родния си град. Учителка /за кратко време/ и общественичка в Търново. Основателка /1869/ и първа предс. на Женската община /от 1872 г. „Благотворително д-во „Радост"/, създадена с цел да подпомага развитието на девическото образование в града. Съдейства за обучението на бълг. девойки в Русия и Румъния. По време на РТОВ основава женско д-во „Милосърдие" в Търново /1877/ за оказване на помощ на бежанците. След Осв. продължава обществената си и народополезна дейност. Умира в Търново. Събира народни песни за сборниците на Васил *Чолаков* и О. Дозон.
Сътрудничи на в. „Македония" /1869/, в. „Право" /1869 — 1879/, сп. „Читалище" /1872/ и в. „Зорница" /1876/.
☐ НБКМ — БИА, II А 3469, II А 5722, II А5735; Кулелиев, Й. Девическото образование..., с. 15, 20, 211; Стоянов, М. БВК, с. 211; Паскалева, В. Българката..., 170 — 172, 174 — 175. 215. 272 — 273.

КИСОВ, Димитър Иванов
/1857 — 1879/
Роден в Габрово. Племенник на Тодор *Бурмов*. От 1870 до 1878 г. /с известно прекъсване по здравословни причини през 1877 г./ е ученик в гимназията в Николаев. Пансионер при Тодор *Минков* с руска държавна стипендия. Умира, без да завърши образованието си.
☐ ЦГВИА, ф. 1750, оп. 1, ед. хр. 316, л. 24 — 25; НБКМ — БИА, ф. 16, а. е. 161, л. 1 — 24, а. е. 204, л. 1 — 36, а. е. 350, л. 1 , ф. 29, а. е. 2, л. 21; Степанова, Л. Вклад России..., с. 206.

КИСОВ /КИСЬОВ/, Стефан Иванов
/12 дек. 1849 — 24 ноем. 1915/
Роден в Болград. Завършва Одеското юнкерско пехотно у-ще /1876/. Доброволец в СТВ. Участва в РТОВ като опълченец. Награден със сребърен медал за храброст. След Осв. служи в бълг. войска. Подполковник от СБВ — командва Струмския и Брезнишкия отряд. Преследван заради русофилските си убеждения. Уволнен от армията. През 1897 г. Ст. К. издава спомени.Умира в София.
☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 32; НБКМ — БИА, Пд ЗП 1021, а. е. 595, л. 16 — 27; Дойчев, Л. Българи — офицери от руската армия в Опълчението. — *Бълг. воин*, 1977, № 7, с. 13; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 152; Степанова, Л. Вклад России..., с. 151, 206; Забунов, Ив. Болгоры юга России и национальное больгарское Возрождение в 50 — 70-е гг. XIX в. Кишинев, 1981, с. 93.

КИСЬОВСКИ, Никола С.
/неизв./
Учител в Елена ок. 50-те —60-те години на XIX век.
☐ Бобчев, С. Елена и Еленско през време на османското владичество. С., 1937, с. 25.

КИСЯКОВ, Цветан
/ок. 1760 — 1876/
Роден в Долни Раковец, Радомирско. Свещеник и учител в родното си село от края на XVIII до 50-те години на XIX век.
☐ Караиванов, Ив. Историко-просветното дело в Радомирско. Ч. 1. Кюстендил, 1927, с. 31; Гечев, М. Килийните у-ща.... с. 83.

КИТАНОВ, Ангел
/неизв./
Роден в Алмалии /Ябълково/, Хасковско. Учи в родното си село и в един от светогорските м-ири. След завръщането си е свещеник в Алмалии от 50-те до 70-те години на XIX век.
☐ Петров, П. Учебното дело в Ябълково, Хасковско, до Освобождението. Пловдив, 1969, с. 9.

КИТАНОВ, Марко
/неизв./
Учител в Трявна през 1874 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 2131.

КИТАНЧЕВ, Трайко Цветков
/1 септ. 1858 — 1 авг. 1895/
Роден в Подмочани, Ресенско. Учи в Ресен /1868 — 1869/. От 1869 до 1873 г. е ученик в бълг. у-ще във Фенер, Цариград, на издръжка на БББ „Просвещение". През 1874 г. се записва в духовното у-ще в Киев, учи една година и напуска поради липса на средства. Заминава за Цариград и става учител в бълг. у-ще във Фенер /1875 — 1876/. Отново се връща в Русия и с руска държавна стипендия завършва Киевската семинария /1879/. Следва една година в Юридическия ф-т на Московския у-т. Завръща се в Б-я и учителства в Петропавловската семинария до Лясковец /1881 — 1882/, в Солунската бълг. гимназия 1882 — 1883 и в Пловдив /1883 — 1884/, където се запознава с Петко *Каравелов*. През 1884 — 1885 г. е учител в Габрово и София. Участва в СБВ. В периода 1885 — 1890 г. е инспектор в Търновски учебен окръг. От 1890 г. е адвокат в Русе. Политическата му кариера започва от 1884 г., когато е избран за пръв път за народен представител. Приятел на Стефан *Стамболов* — по-късно негов политически противник. Арестуван във връзка с убийството на Христо *Белчев* /1891/ и осъден на 3 години затвор. Виден деец на македоно-одринското освободително д-ние. Председателства Първия конгрес на македонските д-ва /март 1895/ и е избран за предс. на Македонския к-т /по-късно ВМОК/. Автор на езиковедски трудове. Умира в София.
☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 33; НБКМ — БИА, ф. 65, а. е. 4, л 27; Китанчев, Тр. Съчинения. С., 1898; Начов, Н. Българското училище „Св. св. Кирил и Методий" на Фенер в Цариград до 1877 година. — *Уч. пр.*, 1922, Неофициален отдел, с. 376; Баев, Й. Трайчо Китанчев — поет и общественик. — *Македония*, 1922, № 6, 30 — 43; Зографов, Д. Трайко Китанчев. — В: Сб. Солун. С., 1934, 265 — 280; Начов, Н. Цариград, с. 90; Доросиев, Л. Нашите..., с. 71; Данчови. БЕ, с. 686; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 89, 96; Стоянов, Л. Трайко Китанчев, живот и дейност. — *ИП*, 1983, № 3, 110 — 118; ЕБ, т. 3, с. 429.

КИТОВ, Юрдан
/неизв./
Учител в оряховските села през 1873 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 2135.

КИТРОВСКИ, К.
/неизв./
От Чипровци, Берковско. Учител в Русе /1875/.
☐ НБКМ — БИА, II А 7672; в. *Ступан*, II, № 3, 1 февр. 1875.

КИФАЛОВ, Иван /Йото/ Лазаревич
/неизв./

Роден в Тетевен. Баща на Лазар *Кифалов* и дядо на Иван *Кифалов*. Учител в Тетевен /нач. на XIX век/, в Турски извор /Български извор, Тетевенско, Осиковица, Орханийско /Ботевградско/, и др. — около 36 години.

☐ Георгиев, Хр. Учебното дело в Тетевен до Освобождението. — *Уч. пр.*, 1901, Неофициален отдел, с. 455; Стойчев, Д. Тетевен, минало и днес. С., 1924, с. 54; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 87.

КИФАЛОВ, Иван Райков /Попрайков/

/ок. 1850 — 1895/

Роден в Тетевен. Син на Лазар /Райко/ *Кифалов* и внук на Иван Л. *Кифалов*. Учи в Тетевен при баща си. Учител в Тетевен /ок. 1870 — 1878/. Член на създадения от В. *Левски* РК. Арестуван във връзка с Арабаконашкия обир /1872/ и затворен в София. След Осв. няколко години е учител в Тетевен, административен служител в Ловеч /ок. 1882 — 1892/ и София, където умира.

☐ НБКМ — БИА, II В 2019, л. 1; Георгиев, Хр. Учебното дело в Тетевен до Освобождението. — *Уч. пр.*, 1901, Неофициален отдел, с. 460; Стойчев, Д. Тетевен, минало и днес. С., 1924, с. 58; Васильов, Т. Иван Кифалов. — В: Ловеч и Ловчанско. Кн. 5. С., 1934, с. 116.

КИФАЛОВ, Лазар /Райко/ Йотов /Иванов/

/неизв./

Роден в Тетевен в семейството на учителя Иван Л. *Кифалов*. Баща на Иван Р. *Кифалов*. Учи в Тетевен при баща си и в Копривщица при *Неофит Рилски*. Завършва гръцко у-ще в Пловдив. Учител в Черепишкия м-ир /ок. 1840 — 1850/ и в Тетевен /1850 — 1858/. По време на учителстването си е ръкоположен за свещеник.

☐ НБИВ — БИА, ф. 2, а. е. 74, л. 1 — 4; Ванков, Ив. Нашите класни училища до Освобождението. — *Уч. пр.*, 1901, Неофициален отдел, 455 — 456; Стойчев, Д. Тетевен, минало и днес. С., 1924, с. 54; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 87; Иванова, К. Сказание за Тетевен. С., 1970, с. 40.

КИФАЛОВ, Михаил Райчев

/1783 — 7 ян. 1868/

Роден в Тетевен в семейството на търговеца Райчо Кифалов. Братовчед на Иван Л. *Кифалов*. След опожаряването на града от кърджалии се преселва в Румъния, където получава образованието си; по-късно получава висше /вер. литературно и филологическо/ образование в Русия. Остава на работа като губернски секретар в Одеса /след 1828/. Приема руско поданство. По време на Руско-турската война /1827 — 1828/ е секретар и преводач към руското командване. Установява се в Букурещ като търговец. Вер. е и на румънска служба към М-вото на външните работи. През 1831 г. заедно с Васил *Ненович* се опитва да организира Бълг. д-во в града. Такова д-во се създава по-късно и М. К. е негов член /1848/. От 1840 до 1855 г. е секретар на руския консул в Букурещ. Завещава състоянието си за бълг. просвета, за построяване на болница и гимназия в Търново и за поддържане на у-щето в Тетевен. Умира в Букурещ.

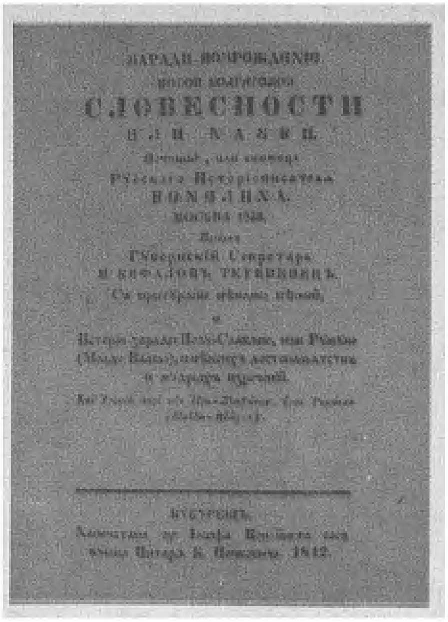

„Заради возрождение новой болгарской словестности или науки“ /1842/ — превел М. Кифалов

Временен дописник на в. „Цариградски вестник“ /1858/. Превежда „Царскиат хатишериф, който са е чел в Константинопол в Гюлхане на 22 ден октомврия 1839. Напечати се от някои в Букурещ любородни болгаре и се раздава в дар. Букурещ, 1839. Типографиата на Питара К. Пенковича“; „Заради възрождение новой болгарской словесности или науки. Сочинение или книжица рускаго историописателя Венелина, Москва, 1838. Превел губернский секретар М. Кифалов, тетевенец. С притуряние няколко песней и истории заради полуславяне или румуне молдо-власи и некоих достопамятства и мудрих изречении. Και ιστορία περι των Ημι-Σλαβ ώνων, ηγουν Ρουμούνων – Μολδο-Βλάχων. Букурещ. Напечатана у Йосифа Копайнига сос букви Питаря К. Пенковича, 1842“; „Куледжере де Трактате де паче, Інкеиате Інтре Інналтеле Курджи Отоманъ ши русеаскър кум ши де алте осебите актер атингътоаре де Принципателе Валахиеи ши Молдавиеи. Традуче Ін лимба ромънеаскъ де М. Кифалов. Букурещи, Типърит Ін типографиа луи Йосеф Копаинигр 1850“. Според обява в „Священое цветообирание“ на А. Кипиловски М. К. щял да издаде „Кратка нравоучителна книжка“.

☐ В. *Народност*, I, № 13, 7 ян. 1868; в. *Македония*, I, № 9, 27 ян. 1868; Велев, С. ЗК, 265 — 278; Йорданов, В. Дарители за народната просвета. С., 1911, 69 — 77; Стойчев, Д. Тетевен, минало и днес. С., 1924, 63 — 66; Доросиев, Л. Нашите..., 37 — 38; Унджиев, Ив. Нови данни за Михаил Кифалов. — *Уч. пр.*, 1929, № 4, 522 — 524; Стоянов, М. БВК, 211 — 212; Баз-Фотиаде, Л. Литературни преводи на българската емиграция в Румъния от началото на XIX в. до 1877 г. — *Лит. мисъл*, 1972, № 5, 93 — 94; Цанев, Д. Български преводи и преработки на руски и чешки трудове по българска история през първата половина на XIX век. — *Векове*, 1979, № 1, с. 17.

КИЧОВ /КИЧЕОВ, КИЧКОВ/, Костаки

/неизв./

Основно образование получава в Б-я. В периода 1866 — 1870 г. е ученик в Медицинското у-ще в Букурещ, специалност фармация.

☐ Сюпюр, Е. БЕИР, с. 164.

КИШЕЛСКИ /КИСЕЛСКИ/, Иван Попкиров

/ок. 1826 — 1880/

Роден в Котел. Син на свещеника Киро *Харалямбов*. Учи в гръцко у-ще в Куручешме, Цариград, и във военно у-ще в Русия. Завършва Втора киевска гимназия /1847 — 1851/. На 5 окт. 1851 г. постъпва в Математическия ф-т на Киевския у-т „Св. Владимир“, където следва на т. нар. „професорска издръжка“ до началото на Кримската война /1853/. Преводач в Гл. щаб на руската ар-

мия по време на войната, а след нея постъпва на руска военна служба. Ординарец на ген. Хрулев при обсадата на Севастопол. През 1856 г. разработва проект за създаване на организация „Безсмъртно братство". Пътува из Б-я с разузнавателна цел /1857/; служи в Кавказ и Одеса /1858 — 1868/. Подпомага организирането на бълг. чети; поддържа връзка с рев. емиграция в Румъния. Изпращан е с мисия от руското п-во до Букурещ /1868/ и Белград /1876/ по бълг. въпрос. По време на РТОВ е на разположение на княз В. А. Черкаски и на Временното руско управление в Б-я. Губернатор на Варна /1878/ и Видин /1879/. И. К. е първият българин, който достига до чин генерал в руската армия. През 1880 г. се завръща в Одеса, където умира.
Временен сътрудник на в. „Свобода" /1871/ и в. „Стара планина" /1876/. Автор на: „Протест от един българин противу някой си български работи в Букурещ. 1869"; „Ръководство за успешен бой с турците от И. К. Кишелский. В печатницата на в. „Стара планина" в Букурещ, 1876".
☐ НБКМ — БИА, ф. 3 /Иван Кишелски/; ф. 5, а. е. 7, л. 113 — 114; ф. 10, а. е. 2, л. 2; ф. 113, а. е. 7, л. 3 — 4; ф. 227, а. е. 21, л. 1 — 58; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 147а; ЦГИА — Л., ф. 733, оп. 147, д. 311, л. 78; Генерал Ив. П. К. Кишелски. — *Поборник — опълченец*, I, 1898, № 1, 5 — 6; Стоянов, М. БВК, с. 212; Стойчев, Ив. Генерал Иван К. Кишелски. — *ВИСб*, 63, 1947, 114 — 124.

Иван Кишелски

КИШИШОВ, Г.
/неизв./
Времен дописник на в. „Свобода" /1871/.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 212.

КЛАТЕВ, Първан — вж. *Каляндажи*, Павел

КЛАСАНОВ, Георги Спасов
/нач. на XIX век — 1877/
От Егълница, Радомирско. Учи в Дивотинския м-ир /1805 — 1810/. Учител в Пчелинци, Радомирско /1820 — 1822/, свещеник в родното си село от 1823 г.
☐ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 83. 92.

КЛЕАН, Стефан
/неизв./
Учител. Спомоществовател от Шумен за „Опитна численица", превел Хр. Златевич /1852/.

КЛЕНОВСКИ, Ив.
/неизв./
От Дупница /Станке Димитров/. Учител в Ресен /дек. 1876 — февр. 1879/.
☐ ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 71, л. 18.

КЛЕОПА
/неизв. — 1771/
Игумен на Рилския м-ир от 1760 до 1767 г. Умира в Пловдив.
☐ Иванов, Й. Св. Иван Рилски и неговият манастир. С., 1917, с. 89.

КЛИМЕНТ
/неизв./
Монах в Зографския м-ир. Учител в Кукуш през 50-те години на XIX век. Обучението в училище и църковната служба извършва на бълг. език. Поддържа връзки с Димитър *Миладинов*.
☐ Влахов, Т. Кукуш и неговото минало. С., 1969, с. 72, 80.

КЛИМЕНТ, архимандрит
/неизв./
Игумен на Зографския м-ир през 1871 г.
☐ ЦДИА, ф. 1318, оп. 1, а. е. 4936, л. 1.

КЛИМЕНТ, митрополит Търновски — вж. *Друмев*, Васил

КЛИНКОВ, Георги Христов
1843 — 1896/
Роден в Самоков. Ученик на Никола *Образописов*, Захари *Доспевски* и Костадин *Вальов*. Рисува икони и стенописи в църквите из Самоковско, Трънско, Брезнишко. Автор на икона в Бельовата църква „Рождество Богородично" до Самоков 1863/, на стенописи в църквата „Св. Никола" в Расник, Пернишко /1869/. Прави гравюри върху дърво с религиозни и битови сцени и пейзажи 1870/. В НБКМ се съхранява писаната на ръка ерминия на художника.
☐ Захариев, В. Самоковската гравьорска школа от XIX век. — *Изкуство*, 1957, № 1, с. 44; Томов, Е. Възрожденски щампи и литографии. С., 1962, 49 — 52; Цончева, М. Българско възраждане. Живопис и графика. С., 1962, с. 80; Василиев, Ас. БВМ, с. 468; Лвова, Е. Българско възрожденско изкуство. С., 1978, с. 102.

КЛИНКОВ, Никола З. /Антим Рилски/
/неизв./
Гравьор от Самоков. Работи ок. 60-те години на XIX век. Сродник на Георги *Клинков*. По-късно става свещеник.
☐ Захариев, В. Самоковската гравьорска школа от XIX век. — *Изкуство*, 1957, № 1, с. 44.

КЛИСАРОВ, Трайко
/неизв./
От Щип. Учител в общинското у-ще в града /1830/.
☐ Иванов, Й. Северна Македония. С., 1906, с. 359; Завоев, П. Град Щип. — *Мак. пр.*, 1927, № 3, с. 51; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 81.

КЛЯВКОВА, Кериакица — вж. *Бацарова-Клявкова*, Кериакица Николова

КЛЯНКОВ, Младен /поп Младжо/
/ок. 1760 — неизв./
Роден в Пчелинци, Радомирско. Свещеник и учител в Радибош, Радомирско, в края на XVIII и нач. на XIX век.
☐ Краеведчески проучвания в Пернишки окръг, проведени от С. Симов.

КМЕТСКИ, Йордан Михов
/неизв. — 1848/
От Елена. Ученик на Иванчо *Попрайков*. Зографисва църквите „Св. 40 мъченици" /1826/ и „Св. Никола"

/1837 — 1838/ в Търново. Прави стенописи и икони в Жеравна /1835/. Заедно с учителя си рисува в църквата „Св. Никола“ в Елена. Умира в Силистра от холера.
☐ Василиев, Ас. БВМ, с. 547, 554; Мантов, Д. Елена. С., 1964, с. 43.

КМЕТСКИ, Стефан
/неизв./
От Елена. Учител в Търново ок. 1823/, Трявна /преди 1839/, Елена /след 1843/. Свещеник в Елена.
☐ НБКМ — БИА, ф. 129, а. е. 119 л. 1; Кършовски, П. Из миналото на град Елена. Кн. 2. Елена, 1928, с 98; Брешков, Ю. Елена като просветно огнище в миналото. — В: Еленски сб. Кн. 2. С., 1938, с. 116.

КНИГОПРОДАВСКИ, Христо
/неизв./
Роден в Търново. Ученик в Одеската семинария /1870 — 1874/. Съученик на Стефан *Стамболов*. Убит.
☐ НБКМ — БИА, ф. 63, а. е. 94, л. 1; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 32, 129; Степанова, Л. Вклад России..., с. 206.

КНЯЖЕСКИ, Захарий /псевд. на Жеко Петров Русев/
/1810 — 23 ян. 1877/
Роден в Пишмани /Разкаяне/, Старозагорско. Учи в Ст. Загора, Търново, светогорските м-ири и в Габрово при *Неофит Рилски*. Учител в Ст. Загора /1832/, Габрово /1836 — 1837/ и Търново /1838 — 1839/, където открива взаимно у-ще. Завършва Одеската семинария /1839 — 1845/. След завръщането си от Русия /1847/ учителства в Ст. Загора. Поставя началото на девическото образование в града /заедно с Анастасия *Тошева*/. Драгоман в руското консулство в Търново /от 1869/, а по-късно и в Русе. З. К. има голяма заслуга за снабдяване на бълг. у-ща с книги, учебници и учебни пособия, които събира /1845 — 1847/ в Русия. Съдейства за изпращането на бълг. младежи и девойки на учение в Русия. Ратува за земеделска просвета и полага усилия за въвеждане на модерно земеделие в Б-я. Умира в Русе.
Сътрудничи на руския „Журнал Министерства народного просвещении“ /1846 — 1847/. Временен сътрудник на „Цариградски вестник“ /1859, 1861/, в. „Македония“ /1869/ и в. „Напредък“ /1877/. Автор на: „Кореньа на пианството и каква полза принося на ония, що пият много. От Захария Княжеский. В Смирне, в типографии А. Дамианова, 1842“; „Введение в истории болгарских славян. З. Княжеский. Москва, в Университетской типографии, 1847“; „Совети за непразни жени и правила как да постъпват с новорождените младенци, взети от сочинснията на славнаго Тисота, Николая Фуркроа и Салмада, сообразни със системата на воспитанието детско, която е предложена от г. Бюфона в Естествената история. Преведе от французки на руски К. Г., а от руски на български З. К. Цариград, типография Ц. вестника, 1853“; „Средства за предварвание за заравянието на мнимоумрелите или примрелите человеци. Напечатано повелением рускаго министра внутренних дел в 1846 лято, а преведено от того язика на болгарски от Захария Княжеский. Цареград, в печатницата Царигр. вестника, 1858“; — “Издание второ“ [с поправен правопис]; „Практическо руководство за шелководството. Собрано и составено от Захария Княжеский. Цариград, печатница Ц-го вестника и содружия, 1859“.
☐ ЦГИА — Л., ф. 733, оп. 147, д. 311, с. 1 — 108; Некролог. — в. *Напредък*, XI, № 125 — 126, 1 и 8 април 1877; Топузов, Ив., Ив. Сарафов. Предосвобожденски дейци за земеделска просвета. С., 1958, 37 — 52; Стоянов, М. БВК, 213 — 214; Видни учители в Старозагорски окръг /1835 — 1944/. Библиография. Ст. Загора, 1973, 13 — 16; Минкова, Л. Възрожденският просветител Захари Княжески. — *Лит. мисъл*, 1974, № 3, 125 — 134.

КОВАНЛЪШКИ, Стоян
/неизв./
Роден в Кованлъка /Пчелище/, Търновско, през първата пол. на XVIII век. Свещеник в родното си село. Автор на 4 ръкописа: „История славянобългарская“ /препис от 1783/, „Упътвания за евангелските четива“ /1792/, „Дамаскин“ /1796/, „Дамаскин“ /1799/.
☐ Ангелов, Б. Съвременници на Паисий. Т. 1. С., 1963, 118 — 126.

КОВАЧ, Димитър Петров
/26 окт. 1850 — 1935/
Роден в Сопот в семейството на занаятчия железар. Брат на Никола *Ковач*. Учи във взаимното у-ще в родния си град, след което продължава при брат си в Ловеч. Изпратен е от Сопотската община във Военномедицинското у-ще в Цариград, където учи 5 години, без да завърши. Учител в Тетевен 1872 — 1873 и в Торос Лазар Станево , Ловешко. По време на РТОВ е преводач в руската армия. След Осв. е учител в Гложене, Тетевенско; чиновник във вакъфска комисия 1880 1884 ; съдия в Тетевен, Силистра и Враца 1885 — 1895 ; адвокат в Тетевен 1895 — 1919 . Основава дърводелска фабрика, превърната по-късно в индустриално д-во „Вита“. Организира читалищна библиотека, издържа сираци от войната. Занимава се и с преводаческа дейност. Последните години от живота си живее в Ябланица, Орханийско Ботевградско/.
☐ Стойчев, Д. Тетевен, минало и днес. С., 1924, 168 — 169; 100 г. народно читалище „Съгласие“ в Тетевен. Юб. в., 24 ноем. 1969.

КОВАЧ, Никола Петров
неизв. 1875/
Роден в Сопот в семейството на занаятчия. Брат на Димитър *Ковач*. Учи в Сопот, в Пловдив и в Кисвската семинария. Пом.-учител при Йоаким *Груев* в Пловдив 1860 — ок. 1867/; учител в Ловеч 1867 — 1868; 1869 — 1874/, Сопот /1868/, Плевен /1874 — 1875 . Член-основател и един от ръководителите на ловешкото ч-ще /1870/. Участва в църковно-нац. борби в Ловеч.
☐ Доросиев, Л. Нашите..., с. 133; Нсдслчсв, М. Развой на учебното дело в Ловеч до Освобождението. — В: Ловеч и Ловчанско. Кн. 3. С., 1931, с. 114; Книга за дарителите..., с. 118; Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив, 1981, с. 327.

КОВАЧЕВ
/неизв./
Учител в Котел през 1870 г.
☐ В. *Македония*, IV, № 36, 24 март 1870.

КОВАЧЕВ, Андон
/неизв./
Роден в Сопот. Учител във Враца /1864 — 1865/. След Осв. учителства в Ловеч.
☐ Цанев, Д. Бележки по историята на учебното дело във Враца. — *Уч. пр.*, 1906, № 10, с. 1108.

КОВАЧЕВ, Атанас
/1820 — неизв./
Учител и свещеник в Щип /1857 — 1861/. Предс. на църковната община. След Осв. също е свещеник.
☐ Иванов, Й. Северна Македония.

С., 1906, с. 360; Бобчев, И. Македонските българи, с. 17; Завоев, П. Щип, 59 — 61.

КОВАЧЕВ, Венко Желев
/неизв./
От Дивдядово /дн. кв. на Шумен/. Учител в Сулуджа алъ /Садово/, Варненско /1878/
□ Тонев, В. Бележки..., ч. 2, с. 89.

КОВАЧЕВ, Георги
/неизв./
Получава образование в Русия. Учител в Щип /1873/.
□ Сб. Македония. С., 1978, с. 285.

КОВАЧЕВ, Георги Т.
/неизв./
От Чирпан. Учител в Кору Кюю /?/ през 1870 г.
□ В. *Македония*, IV, № 34, 17 март 1870

КОВАЧЕВ, Даню
/неизв./
Учител в Шумен през Възраждането.
□ Сто години образцово читалище „Д. Войников". Юб. в. Шумен, 1956.

КОВАЧЕВ, Доситей
/неизв./
Дякон. През 1876 г. е ученик в Киевската семинария.
□ Поглубко, К. За да бъдат..., с. 90; Степанова, Л. Вклад России..., с. 206.

КОВАЧЕВ, Йордан
/неизв./
От Щип. Учител в града /1868/, въвежда звучната метода на обучение.
□ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 98, л. 24 — 34, 42 — 44.

Йосиф Ковачев

КОВАЧЕВ, Йосиф Антонов
/14 ян. 1839 — 31 окт. 1898/
Роден в Щип в семейството на ковач. Брат на Михаил *Ковачев*. Учи във взаимно у-ще в родния си град. Църковен певец и учител в Гиляни /1855 — 1859/. Продължава образованието си в Белградската семинария /1859/; прехвърля се в Киевската семинария /1861/. Завършва духовна академия в Киев /1864 — 1868/, издържан от ОБН. Няколко месеца е учител в Габрово /1868/, откъдето по нареждане на Мидхат паша е интерниран в родния си град. Като учител в Щип и Прилеп /1869 — 1871/ въвежда редица преобразования в учебната практика, създавайки нов тип педагогическо у-ще. Същевременно е учител и в Ново село, Щипско. Училищен инспектор в Кюстендил /1872 — 1873/; учител в Прилеп /1874 — 1877/. По време на РТОВ е арестуван. След Осв. е н-к на отделение на народното просвещение в Пловдив /1878/; училищен инспектор в София /1879/. Участва в УС. Гл. секретар на М-вото на вътрешните работи /1880 — 1881/; член на ДС /1882/; кмет на София /1886 — 1887/. В откритото Висше у-ще в София му е поверена катедрата по философия и педагогика /1888 — 1898/. Първият професор, дарител на Софийския у-т. Богатата си библиотека завещава на Солунската гимназия и духовната семинария в Цариград. Дописен /1875/ и редовен /1884/ член на БКД. Умира в София. Временен дописник на в. „Ден" /1875/ и „Периодическо списание" /1876/. Автор на: „Школска педагогия или методическо ръководство за учителите и управителите на народните школи от И. А. Ковачова. Част първа. Обща методика. Издава книжярницата Д. В. Манчев в Пловдив, Свещов, Солун, 1873. /Във Виена, у книгопечатн. Л. Сомер и Сие./"; „Буквар по нагледна и гласна метода от И. А. Ковачева. С 15 картини и 3 образи в текста. Виена, книгопечатница Л. Сомер и с-ие, 1874"; „Български буквар по звучната метода за народните школи от И. А. Ковачева. Со 17 нагледни картини и 48 шарки. Издава книжарницата на Хр. Г. Данов в Пловдив, Русчук, Велес, 1875. /Печатница на Българското отделения Янко С. Ковачев и сие./ [Виена.]".
□ НБКМ — БИА, II А 650в; НА БАН, ф. 10к, а. е. 1, л. 10 — 11; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 32, 116; ДА — Габрово, ф. 670к, оп. 1, а. е. 28, л. 1; а. е. 73, л. 1; а. е. 75, л. 2; Еничерев, Н. Възпоминания и бележки. С., 1906, 176 — 179; Велев, С. ЗК, 379 — 390; Стоилов, А. Български книжовници от Македония. Т. 1. С., 1922, 77 — 79; Пирьов, Г. Йосиф Ковачев /1839 — 1939/. — *Уч. пр.*, 1939, № 3, с. 327; Шалдев, Хр. Град Прилеп за своите училища. — В: Сто години ново българско училище в гр. Прилеп. Скопие, 1943, 18 — 19; Завоев, П. Щип, 75 — 79; Стоянов, М. БВК, с. 214; Обрешков, О. Йосиф А. Ковачев — дейност и педагогически възгледи. — *ИПИ*, 12, 1963, 5 — 17.

КОВАЧЕВ /ИВАНОВ/, Кръстьо М.
/неизв./
От Калофер. През 1872 г. учи във Военномедицинското у-ще в Цариград. Спомоществовател за „Люкреция Борджия", превели К. Величков и Г. Николов /1872/.
□ Начов, Н. Цариград, с. 144.

КОВАЧЕВ, Минчо
/неизв./
Учител и църковен певец в Казанлък ок. 70-те години на XIX век.
□ Бозвелиев, К. Спомени, с. 65.

КОВАЧЕВ, Михаил Антонов
/ок. 1840 — 29 май 1908/
Роден в Щип. По-малък брат на Йосиф *Ковачев* и негов пръв помощник при въвеждането на звучната метода в у-щата на Македония. Учител в Скопие /1863/, Щип /1871 — 1873/, Прилеп /1874/, Солун /1878 — 1879/, Ново село, Щипско /1879 — 1880/. Предс. на РК в Щип /1871/. След Осв. е учител в София и дългогодишен член на Софийското училищно настоятелство. Участва активно в подготовката на Илинденско-Преображенското въст. /1903/. Умира в София.
□ НБКМ — БИА, ф. 174, а.е. 4, л. 44; ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 151, л. 28; Иванов, Й. Северна Македония. С., 1906, с. 362; Трайчев, Г. Прилеп, с. 177; Завоев, П. Щип, с. 79; Документи за Българското възраждане от архива на Стефан И. Верко-

Никола Ковачев

вич. 1860 — 1893. С., 1969. с. 36, 37 — 38, 173 — 174.

КОВАЧЕВ, Н.
/неизв./
Учител в Къмлджилар, Хаджиоглупазарджишко /Червенци, Толбухинско/, през 70-те години на XIX век.
□ Тонев, В. Бележки..., ч. 2, с. 86

КОВАЧЕВ, Никола Стефанов
/1842 — 1902/
Роден в Свищов. Завършва начално у-ще в родния си град, а от 1861 г. е ученик в Киевската семинария. Ок. 1863 г. е в търг. у-ще във Виена; покъсно е чиновник в търг. кантора на Ст. Пранжов във Виена, а от 1866 г. е вече самостоятелен търговец комисионер /Виена/. Н. К. е един от инициаторите за учредяване на д-во „Напредък". Постоянен член на „Славянска беседа". Подарява цялата си библиотека на НБКМ в София. След Осв. продължава да се занимава с търговия във Виена, но претърпява големи загуби и се завръща в Б-я. Умира във Вардим, Свищовско.
□ Поменик за Никола Ковачев. — *ЛБАН*, 1903, 84 — 85; Поглубко, К За да бъдат..., с. 68; Степанова, Л Вклад России..., с. 206.

КОВАЧЕВ, П.
/неизв./
Учител в Смядово, Шуменско /1875 .
□ Сп. *Училище*, IV, № 23 — 24 /притурка/, 1875; Георгиева, Д. Материали за учебното дело в град Шумен /1856 — 1877/. — *ИНМ — Шумен*, 2,1972, с. 154; Пенкова, М. Учителският събор..., с. 182.

КОВАЧЕВ /ЦАРСКИ/, Петър
/1720 — 1796/
Роден в Пловдив. Завършва Илирийския католически колеж в Лорето, Италия. От 1770 г. е мисионер сред бълг. католици в пловдивските села, а по-късно е назначен за Софийско-Пловдивски апостолически викарий /1775 — 1796/. Умира в Мированомир /дн. към Хисаря/.
Преработва Паисиевата история за бълг. павликяни /с латински букви/. Превежда и съставя още 3 ръкописни сборника с религиозно съдържание.
□ Цонев, Б. ОСРСНБ, т. 2, 469 — 474; Гиев, Г. Кратки биографии на свещеници българи в Пловдивската епархия. — В: Календар „Кирил и Методий". С., 1937, с. 107; РБЛ, т. 2, с. 228.

КОВАЧЕВ, Петър Цанев
/неизв./
От Трявна. Взаимен учител в местното у-ще /1867 — 1869/ и в Тутракан /1871 — 1872/.
□ НБКМ — БИА, II А 7751; ф. 129, а. е. 1, л. 35, 174; а. е. 159, л. 1; Даскалов, Б. Тревненското у-ще..., с. 58.

КОВАЧЕВ, Тодор Танчев
/1842 — 1 септ. 1913/
Роден в Радово, Трънско. Учи в Ярловци, Трънско, след което става търговец. Към края на 60-те години е ръкоположен за свещеник и служи в Извор, Радово и Кожинци, Трънско. Член на Власинския РК. По време на РТОВ води чета. След Осв. е свещеник в софийските села Белица, Кумарица /Нови Искър/, Пролеша и Хераково, а по-късно в София.
□ Стефанов, Е. Свещеник Тодор Ковачев. — В: Сб. Трънският край. С., 1940, 534 — 535.

КОВАЧЕВ, Христо
/неизв./
Учител в Устово /дн. кв. на Смолян/, от 1862 до 1865 г. Преустройва у-щето в класно.
□ НБКМ — БИА, II А 7447; Маркова, З. За българско училище и църква в Родопите. — В: Родопите в българската история. С., 1974, с. 98.

Янко Ковачев

КОВАЧЕВ, Христо Петров
/1845 — 1911/
Роден в Сопот. Учител в Пазарджик /1863 — 1864; 1867 — 1869/ и София /1869 — 1872/. Един от основателите на Софийския РК и негов секретар. Обвиняем в процеса срещу В. *Левски*. Осъден на заточение в Диарбекир /18 ян. 1873/. Освободен /1878/, връща се в Б-я и се установява в София. Административен служител, секретар на к-та по построяване на паметник на В. Левски.
От Диарбекир сътрудничи на в. „Право" /1873/, в. „Напредък" /1875 — 1876/, в. „Век" /1876/.
□ НБКМ — БИА, ф. 88, а. е. 6, л. 1, а. е. 9, л. 12; II А 7818; ЦДИА, ф. 111, оп. 1, а. е. 101, л. 21, а. е. 93, л. 4 — 5; СГОДА, ф. 1293к, оп. 1, а. е. 200, л. 1, 20; ф. 1345к, оп. 1, а. е. 77, л. 3; Батаклиев, Ив. Татар Пазарджик, с. 253; Динеков, П. София, с. 238; Каракостов, Ст. ДЗ, 281 — 285; Стоянов, М. БВК, с. 214; Цонев, Зв. Учители — диарбекирски заточеници. — *Уч. дело*, № 17, 28 февр. 1969; Кънчев, М. Видрица, с. 67.

КОВАЧЕВ, Янко Стефанов
/1852—1926/
Роден в Свищов. Учи в родния си град. Завършва търговско у-ще във Виена /1871/. Търговец заедно с брат си във Виена. През 1874 г. заедно с Христо Г. *Данов* открива печатница, в която за две години са отпечатани

ок. 50 бълг. книги. След Осв. печатницата е преместена в Пловдив, където издава в. „Марица“ /1878 — 1885/. През 1879 г. заедно с Хр. Данов открива печатница и в София, на която по-късно Я. К. става собственик /1881/. Издава и редактира сп. „Българска илюстрация“ /1880 — 1882/.

Временен сътрудник на „Летоструй“ /1874/ и сп. „Ръководител на основното учение“ /1874/. Издава „Календарче за 1878 година /която има 365 дни/. Издава печатницата на Янко С. Ковачев. Виена [1877 ?]“.

□ Кутинчев, Ст. Печатарството в България. С., 1920, 51 — 53, 167 и сл.; Стоянов, М. БВК, с. 214; Великов, Ст. Из преписката на българското печатарско дружество „Промишление“ в Цариград. — *ИДА*, 18, 1970, с. 161; Драганова, Димитров. Книжовници..., 116 — 143.

КОВАЧЕВА, Кина Цанева
/неизв./

Родена в Трявна. Учи в Габровското девическо у-ще на издръжка на Тревненската община. Учителка в Трявна /1874 — 1899/ — отначало в първоначалното, а след Осв. в класното девическо у-ще.

□ НБКМ — БИА, ф. 129, а. е. 166, л. 171; Даскалов, Б. Тревненското у-ще..., с. 64; Пенчев, К. Девическото училище в Трявна — огнище на образование и култура. — В. *Тревненски зов*, № 7, 1965; Паскалева, В. Българката..., с. 149, 272.

КОВАЧЕВА, Теодосия
/неизв./

От Сопот. Учителка в класното у-ще в Самоков от 1861 г.

□ Семерджиев, Хр. Самоков и околността му. С., 1913, с. 151.

КОВАЧЕВСКИ, Никола Иванов Ванев
/1832 — 1881/

Роден в Ковачевица, Неврокопско /Гоцеделчевско/. Учи в Батак, където за известно време е пом.-учител. Учител в родното си село /1854 — 1864/ — открива първото светско у-ще и въвежда взаимоучителната метода. Подучител в Пазарджик /1864/. Включва се активно в църковно-нац. борби. Изпраща /1866/ на Стефан Веркович материали за славянската етнографска изложба в Москва. Участва в църковния събор в Гайтаниново, Неврокопско /1869/, за присъединяване на Неврокопско към бълг. църковна йерархия. Един от основателите на обновената през 1871 г. неврокопска казалийска община. Членува в Серско-Мелнишко-Драмско-Неврокопското учителско д-во „Провещение“ /1873/. След погрома на Апр. въст. е затворен в неврокопския затвор, съден в Пловдив, впоследствие амнистиран. През 1881 г. се преселва в Батак, където умира.

□ НБКМ — БИА, II А 1191; II А 1193; ДА — Благоевград, ф. 568, оп. 1, а. е. 13, л. 1 — 12; Даскалов, А. Из миналото на Неврокопско и близките му покрайнини. — *Мак. пр.*, 1931—1932, № 1, 95 — 98, № 2, 139 — 140, № 4, 83 — 85; Марков, И. Дейци на националното възраждане в Неврокопския край. — В: Просветното дело в Неврокоп и Неврокопско през Възраждането. С., 1979, 101 — 104.

КОВАЧОВ, Станчо /Матей/
/неизв./

Роден в Габрово. През 1860 г. се преселва в Мангалия, където става свещеник. Един от инициаторите за построяване на нова църква /1873/. Служи там до 1893 г.

□ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 133.

КОВАЧОЛУ, Танас Антонов
/неизв./

Временен дописник на в. „Цариградски вестник“ /1851/.

□ Стоянов, М. БВК, с. 215.

КОДЖАМАНОВ, Руси
/неизв./

Учи в Шумен при Добри *Войников* /1870/. Учител. Съчинява популярна песен върху „Пристанала“ на Хр.*Ботев*.

□ Кръстев, В. Очерци по история на българската музика. С., 1977, с. 82.

КОДЖОВ, Георги Иванов
/ок. 1822 — 1891/

Роден в Малък чифлик, Търновско. Учи в Габрово и Копривщица при *Неофит Рилски* и в Букурещ, издържан от Димитър Мустаков. Учителства в Търново от 50-те до 70-те години на XIX век и няколко години в Красен, Русенско. Читалищен деец; инспектор на училищата в Търновско.

□ НБКМ — БИА, II А 2354, II А 2416, II А 7637; Доросиев, Л. Нашите..., с. 40; Шишманов, Ив. Нови студии из областта на българското възраждане. — *СбБАН*, 21, 1926, с. 388; Чилингиров, Ст. БЧ, с. 512; Цончев, П. Габрово, с. 411; Радкова, Р. Неофит Рилски и новобългарската култура. С., 1975, с. 85.

КОДЖОВ /КОДЖАЕВ/, Тодор Константинов
/1846 — неизв./

Роден в Търново. Учи в родния си град и в Букурещ /до 1866/. Учителства в Плевен /от 1866/ и в Самоков /1875/. След Осв. е учител в Панагюрище /1878 — 1879; 1884 — 1885/, Етрополе /1881 — 1882/, Кюстендил /1882 — 1883/, Самоков /1887 — 1889/, Търново /1889 — 1890, 1891/; член на Радомирския окръжен съд /1879 — 1880/.

Временен дописник на сп. „Читалище“ /1871 — 1873/. Постоянен сътрудник на сп. „Училище“ /1873 — 1874/. Превежда „Приключенията на Аристона от Фенелона. Превел и издал Т. К. Коджаев. Цариград, в печатницата на Карапетров и друж., 1874“.

□ НБКМ — БИА, ф. 129, а. е. 198, л. 320; Трифонов, Ю. Плевен, 256 — 258; Стоянов, М. БВК, с. 215;Каракостов, Ст. БВТ, с. 209; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 164.

КОЕВ, Ангел
/неизв./

Роден в Джамбазито /Калояновец/, Старозагорско. Завършва класно у-ще в Ст. Загора и продължава образованието си във Видин. През 1872 г. е ръкоположен за свещеник в родното си село. Участва в Старозагорското въст. /1875/, заради което е затворен в Одринския затвор.

□ Александров, Н. Участие на духовници от Старозагорска епархия в подготовката и провеждането на Старозагорското въстание 1875. — В: Сб. Априлското въстание..., с. 277.

КОЕВ, Васил
/неизв./

Учител в Арнаутито, Старозагорско. Спомоществовател за „Физическа география“, превел Д. Енчев /1873/.

КОЕВ, Иван
/неизв./

Свещеник в Русе през 60-те години на XIX век. Спомоществовател за „Поучение в св. и вел. четиредесятница“, превел Ф. Велиев /1868/, и за „Минейник“ на Ан. Иванов /1869/.

КОЕВ, Коста Захарнев
/1846 — 28 окт. 1906/

Роден в Лясковец, където учи при Недю *Жеков*. Учител в родния си град /1865, 1870 — 1871/ и в Търново /1866/. През 1871 г. е един от основателите на ч-щето в Лясковец. Продължава образованието си в педагогическо у-ще в Загреб /1872—1874/. Две години слуша курс по педагогика в Пражкия у-т, издържан от ДД. След завръщането си в Б-я е отново учител в Търново. Женен за учителката Мария *Кабакчиева*. След Осв. заема административни длъжности: член-секретар на Търновския окръжен съд /1878/; секретар на административния съвет /1879/; берковски окръжен управител /1879/; съветник във Върховната сметна палата /1881/; учител в класическата гимназия в София /1882 — 1883/; редактира в. „Независимост" /1880/ и „Съзнание" /1883/; народен представител.

Временен дописник на в. „Македония" /1871/.

☐ НБКМ — БИА, ф. 129, а. е. 1, л. 58, 177; а. е. 75, л. 4; II А 2416; II А 9283, л. 25, 36 — 38; II В 9293; Ганчев, Д. Спомени. С., 1939, с. 6; Минев, Д. Лясковец, с. 81 168, 304 — 305; Стоянов, М. БВК, с. 215; Табакова, Л. Неизвестни писма от архива на Недю Жеков. — *ИДА*, 6, 1962, с. 159.

КОЕВ, Нейко
/неизв./

Учител в Златарица, Еленско. Спомоществовател за „Две тополи" на Ц. Гинчев /1872/.

КОЕВ, Никола
/1836 — 1905/

Роден в Дебелец, Търновско. Свещеник в селото /1867 — 1905/.

☐ Кузманов, Хр. Църква и училища. — В: Юб. кн. за с. Дебелец. В. Търново, 1939, с. 118.

КОЕВ, Петър
/неизв./

От Ст. Загора. Учител в родния си град и в Гурбетито /Странско/, Чирпанско, през 1870 г.

☐ Сп. *Читалище*, I, № 6, 15 дек. 1870; Иванов, Ат. Черти из живота и записки на Атанас Иванов. Сливен, 1885, с. 52.

КОЕВ Койчев, Христо
/1815 — ок. 1890/

Роден в Копривщица. Учи при хаджи Геро *Добревич-Мушек*. Самоук художник. Същевременно е и абаджия. Пътува до Цариград и Смирна /дн. Измир, Турция/. Участва в рев. борби. След Осв. рисува цикъл цветни рисунки за Апр. въст. и портрети, птици, животни. Умира в Копривщица.

☐ Василиев, Ас. БВМ, 567 — 568; Летописци на Априлското въстание. Албум. С., 1966; Тодорова, Б., З. Нонева, Д. Попсавова. Априлското въстание, отразено в документални материали. — *Библиотекар*, 1966, № 2, с. 36.

КОЖУХАРОВ, Атанас М.
/1831 — 1888/

Роден в Ямбол в семейството на занаятчия. Учи в Ямбол, Котел и в Сливен при Добри *Чинтулов*. Отначало работи бащиния си занаят — кожухарство, по-късно учителства в Ямбол /до 1878/. Един от основателите на ямболското ч-ще и подпредс. на читалищното настоятелство /1869/. След Осв. кмет на Ямбол, директор на руската болница, народен представител, учител.

☐ Върховски, Н. Ямболски патриоти по духовното и политическото ни възраждане /1820 — 1876 . Ямбол, 1910, с. 13, 68; Атанасов, Ж. Учебното дело в Ямбол преди Освобождението. — *Уч. пр.*, 1947, № 1 — 2. с. 137.

КОЖУХАРОВ /КЮРКЧИЙСКИ/, Георги Назарчев /Назърчев/
/неизв./

Роден в Якоруда, Разложко. Учи при Сава *Филаретов* в София. Учител в Якоруда /1865 — 1867/, Каралии, Хаджиоглупазарджишко /Красен, Толбухинско/, от 1874 до 1876 г. и Къзълджилар /Червенци/, Хаджиоглупазарджишко 1873 . Дарява средства за изграждането на бълг. църква и девическо у-ще във Варна.

☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 98, л. 24 — 33, 42 — 44; ДА — Варна, ф. 79к, оп. 1, а. е. 9, л. 72; Филипов, Н. Якоруда. С., 1933, с. 133; Тонев, В. Добруджа, с. 273; Марков, Ив. Просветното дело в Западните Родопи през Възраждането. — *Родопи*, 1986, № 5, с. 23.

КОЖУХАРОВ, Г.
/неизв./

Ученик в Киевската семинария през 1877 г.

☐ Поглубко, К. За да бъдат..., с. 90; Степанова, Л. Вклад России..., с. 206.

КОЖУХАРОВ, Иван М.
неизв.

Временен сътрудник на в. „Македония" 1872 и в. „Право" 1872 .

☐ Стоянов, М. БВК, с. 215.

КОЖУХАРОВ, Наньо Ат.
неизв.

Роден в Ст. Загора. Учител в Пазарджик 1872 — 1876/ и Ст. Загора.

☐ В. *Източно време*, 1, № 42, 30 септ. 1874; Иванов, Ат. Черти из живота и записки на Атанас Иванов. Сливен, 1885, с. 52; Батаклиев, Ив. Татар Пазарджик, с. 253.

КОЖУХАРОВ, Петко Стефанов /Кюркчи Петков/
/неизв./

Роден в Сливен. Учи в Белградския лицей. Завършва класическа гимназия в Прага, издържан от сливенския благодетел Никола Ценович. През 1864 г. слуша лекции във Философския ф-т на Пражкия у-т, издържан от същото лице, а от 1865 г. следва медицина във Виена. По препоръка на Марин *Дринов* е избран за писар на бълг. д-во „Напредък".

През 1863 г. във в. „Словения" /Прага/ е поместена полемика, която П. К. води с чещкия в. „Позор" за кирилската азбука.

☐ НБКМ — БИА, ф. 111, а. е. 289, л. 1—6; а. е. 369, л. 305; в. *Време*, 1, № 20, 18 дек. 1865; Табаков, С. Сливен, с. 517; Динеков, П. Марин Дринов и Българкото дружество „Напредък" във Виена Страници от нашата културна история/. — *Славянски глас*, 1934, № 3 — 4, 164 — 166; Стоянов, М. БВК, с. 345.

КОЖУХАРОВ, Райко
/неизв./

Учител в Павликени през Възраждането.

☐ Йовков, М. Първи стъпки на учителското движение в района. — В: Павликени и Павликенският край. С., 1977, с. 141.

КОЖУХАРОВ, Станчо Димов
/23 февр. 1827 — неизв./

Роден в Куру чешме /Горски извор/, Хасковско. Учи в родното си село и в Хасково /1846/. Учител в Хасково /1851 — 1853; 1862 — 1872/ и хасковските села /ок. 1853 — 1862/. Един от основателите на ч-щето в Хасково /1858/; участник в църковно-нац. борби. След Осв. събира и записва народни обичаи, пословици и приказки от Хасковско. Сътрудничи на различни вестници и списания.

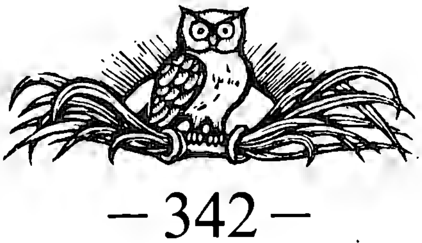

□ НБКМ — БИА, ф. 22, а. е. 583; Димов, Н. Станчо Кожухаров. — В: 120 години образцово народно читалище „Заря" — Хасково. Ч. 4. Хасково, 1978, 17 — 18.

КОЖУХАРОВА, Гица — вж. *Петкова*, Гица

КОЗАР, Х. Х. М.
/неизв./
Временен сътрудник на в. „Македония" /1867/.
□ Стоянов, М. БВК, с. 215.

КОЗАРОВ, Александър Хаджитодоров
/1857 — 10 авг. 1933/
Роден в Сливен в бедно семейство. От 1872 г. учи и завършва гимназия в Кенигрец, Чехия, и в Шрутнов, Австрия, а през 1878 г. — естествени науки във Виенския у-т. По време на учението си е издържан от Сливенската община и от ДД. След Осв. е последователно директор на гимназията в Сливен и управител на пансиона към нея; директор на класните и основните у-ща в Ст. Загора /1880/; преподавател в девическата гимназия в Ст. Загора /1882 — 1887/. Тук основава и редактира сп. „Знание" /1884 — 1885/, орган на местното книжовно д-во. Обзавежда метеорологична станция за научни наблюдения /1887/. Член на окръжния съвет /до Съединението/. Директор на Варненската гимназия /1887 — 1888/; преподавател в Софийската класическа гимназия /1889 — 1890/; училищен инспектор в Ст. Загора /1890 — 1892/, в Пловдивски /1892/ и Чирпански /от 1 окт. 1892/ учебен окръг. През 1898 г. завършва право във Висшето у-ще в София. Директор на Народната библиотека /1899—1901/. Защитава докторат по политически науки в у-та в Брюксел /1911/. Търговски консул в Атина и Солун /1914 — 1915/. Н-к канцелария на НС. Юристконсулт на Варненската община /1921/. От 1922 г. се занимава с частна дейност — открива курсове за чужди езици. Умира в София.
Временен дописник на в. „Градинка" /1874/, сп. Читалище" /1874/ и в. „Българин" /1878/. Продължава да сътрудничи на периодичния печат и след 1878 г. Автор на педагогически статии.
□ НБКМ — БИА, ф. 112, а. е. 145, л. 3; II В 9283, л. 6; II В 9293; НА БАН, ф. 46к, а. е. 24, л. 1 — 4; Иванов, Ю. БПП, 363 — 364; Иванов, Ю. История на Народната библиотека в София. С., 1930, с. 175; Стоянов, М. БВК, с. 215; Негенцов, Хр., Ив. Ванев. Образованието в Източна Румелия. 1879 — 1885. С., 1959, 120 — 127; Видни учители в Старозагорски окръг. /1835 — 1944/. Библиография. Ст. Загора, 1975, с. 84.

КОЗАРОВ, Друми Василев
/1844 — 1877/
Роден в Шумен в бедно семейство. Племенник на Васил *Друмев*. Първоначално учи в родния си град при Сава *Доброплодни* и Добри *Войников*. От 1861 до 1868 г. продължава образованието си във Военномедицинското у-ще в Цариград, подпомаган от Шуменската община. След завършването му е изпратен като военен лекар в турската армия в Хилле /на границата с Персия/, където умира.
Публикува стихотворения под различни псевдоними във в. „Гайда", в „Македония" и в. „Напредък".
□ В. *България*, IV, № 25, 1 окт. 1862; в. *Македония*, III, № 3, 14 дек. 1868; Стамболски, Хр. Автобиография, дневници и спомени. Т. 1 /1852 — 1868/. С., 1927, с. 279, 373; Шпатов, К. Лекари — шуменци през Възраждането. — В: Шумен и Шуменско, 3, 1971, с. 85.

КОЗАРОВ, Иван
/неизв. — 4 ноем. 1933/
От Калофер. Братовчед на Хр. *Ботев*. Учител в Мелник /1873 — 1875/, Дебрене, Горноджумайско /Благоевградско/, Свети Врач /Сандански/ ок. 1875 — 1881 г. Организира у-ща по взаимната метода. След Осв. се установява в София. Преследван заради русофилските си убеждения. Емигрира в Русия /1886 — 1894/.
□ В. *Право*, VIII, № 28, /притурка/, 24 септ. 1873; в. *Ступан*, I, № 2, февр. 1874; Несторова, Е., Г. Калайджиев. Мелник. С., 1963, 58 — 59.

КОЗАРСКА, Митра
/неизв./
От Велес. Девическа учителка в града от 1848 г.
□ Кънчов, В. Сегашното и недавно минало на град Велес. — *ПСпБКД*, 40, 1892, с. 568; Чочков, Хр. Велес, с. 23.

КОЗЛЕВ, Георги Станев
/неизв./
Свещеник в Лясковец през 50-те и 60-те години на XIX век.
□ НБКМ — БИА, ф. 68, а. е. 5, л. 1; ЦДИА, ф. 405, оп. 1, а. е. 3; Снегаров, Ив. Нов кодекс на Търновската митрополия. С., 1937, с. 50.

КОЗЛЕВ, Д.
/неизв./
От Лясковец. Учител в Код-Китай, Бесарабия, в нач. на 60-те години на XIX век.
□ Поглубко, К. Село Задунаевка по времето на Хр. Ботев. — *Векове*, 1976, № 3, с. 40

КОЗЛЕВ, Никола Димов
/1824 — 25 юли 1902/
Роден в Лясковец в семейството на заможен търговец. На 12 години остава кръгъл сирак. Учи в Лясковец, в Елена при Иван *Момчилов* /1845/, в Пазарджик при Никифор *Попконстантинов* /1846/, в Свищов /1847/ и в Кишиневската семинария /1848 — 1851/. Учител в Лясковец /1852 — 1856/. Поради участие във въст. на капитан дядо Никола /1856/ е принуден да емигрира в Бесарабия. Учителства в бесарабските села Шикерли-Китай /1858 — 1860/ и Болбока /1860 — 1868/. Връща се в Б-я /1869/, участва в създаването на рев. организация. Заподозрян от турските власти, избягва в Румъния — отначало е градинар в Турну Мъгуреле, по-късно учителства в Бесарабия. След Осв. е учител в Лясковец /1879/, Плаково, Търновско /1880/, и Кадъ кьой /Стражица/ през 1881 г. Пенсионира се /1881/. Умира в Лясковец.
Сътрудничи на в. „Дунавска зора" /1868/. Публикува стихотворения и героико-епичната поема „Черен арап и хайдут Сидер" в сп. „Общ труд" /1868/. Превежда „Учебна книга за великия божи мир. Превел от руски Н. Д. Козлев. Напечатал с помощта на г-да Дима Петровича, благовейнаго отца Георгия С. Козлева и Петка Лазарова Челегирева. Браила, печатница Х. Д. Паничкова 1873". Автор на поемата „История на хайдут Сидеря и на неговът бивол Голя. /По народно предание./ Съчинение Н. Д. Козлева. Одеса, Русская тип. Р. Бейленсон, 1876".
□ НБКМ — БИА, ф. 225 /Никола Козлев/; Цонев, З. Горна Оряховица, с. 155; Минев, Д. Лясковец, 279 — 281; Стоянов, М. БВК, 215 — 216; Минев, Д. Никола Козлев. Литературно-критически очерк. С., 1966; Динеков, П. Литературни образи. 3 изд. С., 1968, 78 — 94; Топалов, К. Проблеми на

българската възрожденска литература. С., 1983, 128 — 142.

КОЗЛОВ, В. С.
/неизв./
Учител в Лясковец през 50-те и 60-те години на XIX век.
☐ Каракостов, Ст. БВТ, с. 634.

КОЗЛОВСКА, Марийка К.
/неизв./
Девическа учителка в Ямбол. Айтос и Осман пазар /Омуртаг/ през 1874 г.
☐ В. *Източно време*, I, № 33, 28 септ. 1874; Стаматов, Н. Айтоско първоначално училище. — В: Юб. сб. 50 години от освобождението на Айтос. Айтос, 1928, с. 17.

КОЗЛОВСКИ, К. И.
/неизв./
Публикува превод на „Приказка за Соломон" в сп. „Училище" /1874/
☐ Стоянов, М. БВК, с. 216.

КОЗМА, митрополит Дебърски
/1836 — 11 ян. 1916/
Роден в Орланци, Кичевско. Останал рано сирак, приема монашество в Кичевския м-ир. Учи във Велес при Йордан *Константинов-Джинот*, в Битоля при Райко *Жинзифов*. Връщайки се в м-ра, реформира манастирското у-ще. Като игумен /1873 — 1874/ повежда борба срещу гръцката пропаганда и се присъединява към Бълг. екзархия, заради което е изпратен на заточение в Света гора /1874 — 1876/. След завръщането си от заточение е архивар при Бълг. екзархия в Цариград /1876 — 1877/. След Осв. е екзархийски наместник в Пловдив /1878 — 1881/; учител в Солунската гимназия, предс. на бълг. община и екзархийски наместник в Солун /1881 — 1888/; предс. на бълг. община в Дебър /1888 — 1897/. От 21 дек. 1897 г. до края на живота си е Дебърски митрополит. Временно отстранен от сръбските власти /1913 — 1914/. Умира в Кичево.
☐ ЦДИА, ф. 1318, оп. 1, а. е. 3693; Цанков, Ст. Българската православна църква от Освобождението до наши дни. С., 1939; Кирил, патриарх Български. Българската екзархия в Одринско и Македония след Освободителната война 1877 — 1878. Т. 1. Кн. 2. С., 1969, 635 — 638.

КОЙКИН, В.
/неизв./
Временен дописник на в. „Право" /1872/.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 216.

КОЙНАРОВ, Иван Стоянов
/неизв./
Роден в Дебръщица, Пазарджишко. Ръкоположен за свещеник /1859/. Учител и свещеник в Пещера от 1860 г.
☐ Димитров, Г. Княжество България. Т. 2. Пловдив, 1896, с. 203; Попов, Ив. Борба за българска църква. — В: Сб. Страници из миналото на град Пещера. С., 1973, с. 129.

КОЙНО
/неизв./
Учител в Каяджик /Раковски, дн. към Димитровград/ от 1850 до 1877 г. Заточен в Диарбекир през 1877 г.
☐ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 116.

КОЙО
/неизв./
Свещеник и учител в Чирпан в края на XVIII и нач. на XIX век.
☐ Събчев, Н. Чирпан, с. 133, 188.

КОЙОГЛУВА, Евгения Т.
/неизв./
Родена в Казанлък. Ученичка в Прага /преди 1877/, издържана от Казанлъшката община.
☐ НБКМ — БИА, II В 2883, л. 142.

КОЙЧЕВ, Димитър
/неизв./
Учител в Етрополе и Враца през първата пол. на XIX век.
☐ Харизанов, В. Учителите и национално-освободителните борби на град Враца. — *Векове*, 1974, № 2 — 3, с. 102.

КОЙЧЕВ, Иван
/неизв./
Роден в Налдюкен /Ковач/, Старозагорско. Учи в гимназия в Николаев. Пансионер при Тодор *Минков* /1870/. Завършва медицина в Москва /1876/.
Публикува дописка за основаването на у-ще в Ст. Загора във в. „Македония" /1868/.
☐ ЦГАОР, ф. 1750, оп. 1, ед. хр. 316, л. 25а; Стоянов, М. БВК, с. 216; Стефанов, В. Българската медицина през Възраждането. С., 1980, 65.

КОЙЧЕВ, Нейко Рачев
/1830 — 1913/
Учител в Дряново в края на 50-те години на XIX век. По-късно търговец.
☐ Чолов, П. История на град Дряново. С., 1969, с. 66.

КОЙЧЕВ /ХАДЖИКОЙЧЕВ/, Никола
/22 авг. 1812 — 30 юни 1863/
Роден в Трявна. Син на поп Койчо *Икономов*. Баща на Иванчо *Николов*. През 1840 г. е ръкоположен за свещеник в Трявна и служи там до смъртта си. Продължава летописните бележки на баща си.
☐ Писахме да е знае, 336 — 337.

КОЙЧЕВ, Петко
/неизв./
Учител в Долна Бешовица, Врачанско, от 1860 г.
☐ Орловски, Ст. История на учебното дело във Врачанско. — *Уч. пр.*, 1904 /Неофициален отдел/, с. 11.

КОЙЧЕВ, Тилю
/неизв./
Учител в Чираджий /Борово/, Старозагорско, през 1871 г.
☐ Кънчев, М. Видрица, с. 256.

КОЙЧО
/неизв./
Роден в Дряново. Учител в Самоводене, Търновско, през 1825 г.
☐ Чолов, П. История на град Дряново. С., 1969, с. 69.

КОКАЛАНОВ, Стефан Димитров
/неизв./
Роден в Калофер. Син на търговеца Димитър /Димо/ Кокаланов, живял от 1837 г. в Одеса, настоятел на сп. „Любословие". С. К. следва медицина на собствени разноски в Московския у-т /1857 — 1860/.
☐ ЦГАОР, ф. 1750, оп. 1, ед. хр. 344, л. 1 — 2; Начов, Н. Калофер, 409 — 410; Динеков, П. София, с. 196; Степанова, Л. Вклад России..., с. 206.

КОКОТСКИ, Тодор
/неизв./
Килиен учител в Жеравна в края на 30-те и нач. на 40-те години на XIX век.
☐ Тодоров, Н. Из летописите на училището. — В: Юб. кн. на жеравненското читалище „Единство". С., 1921, с. 95.

КОКУШАР, П. И.
/неизв./
Публикува акростих за Ломското ч-ще в „Цариградски вестник" /1858/.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 216.

КОЛАРОВ
/неизв./
Начален учител в Тулча до 1874 г.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 73.

КОЛАРОВ, Вълбан
/неизв./
Учител в Белово, Пазарджишко. Спомоществовател за „Минейник" на Ан. Иванов /1869/.

КОЛАРОВ /ДИМОВ/, Георги Станчев
/1842 — 1916/
Роден в Ст. Загора в семейството на занаятчия. Учи в Ст. Загора и в Пловдив /в гръцко у-ще/. Овладява часовникарски занаят в Одрин /1865 — 1866/. Учителства в родния си град /ок. 4 години/. Занимава се и с часовникарство. Училищен настоятел и инспектор /1869 — 1888/. Предс. на гимнастическото д-во в Ст. Загора преди Съединението /1885/. По-късно касиер на Земеделската банка, съдебен заседател, инспектор и предс. на окръжния съд в Сливен, Бургас и Ст. Загора — до 1894 г., когато се пенсионира. Временен дописник на в. „Право" /1872/.
☐ НА БАН, ф. 46к, а. е. 25, л. 1 — 2; Иванов, Ат. Черти из живота и записки на Атанас Иванов. Сливен, 1885, с. 55; Стоянов, М. БВК, с. 216; Кънев, Н. Бележки за Старозагорското въстание на Христо Стойков Шиваров, секретар-деловодител на Старозагорския революционен комитет. — *ИДА*, 18, 1970, с. 217.

КОЛАРОВ, Д. М.
/неизв./
Учител в бълг. у-ще във Вланга, Цариград /1871 — 1874/. Член на БББ „Просвещение".
☐ В. *Право*, VI, № 12, 17 май 1871; Начов, Н. Цариград, с. 98, 105.

КОЛАРОВ, Димитър Иванов
/1835 — след 1878/
Роден в Чирпан. Килиен учител в родния си град. По-късно е свещеник и архиерейски наместник /1873/. Един от основателите на РК /1870/. Заточен в Диарбекир по Хасковското съзаклятие /1873/. Освободен през 1878 г. След връщането си става архимандрит с името Дамаскин.
☐ ЦДИА, ф. 740, оп. 1, а. е. 7, л. 36; в. *Право*, V, № 3, 16 март 1870; Събчев, Н. Чирпан, с. 180, 188, 249; Александров, Н. Участие на духовници от Старозагорска епархия в подготовката и провеждането на Старозагорското въстание /1875/. — В: Сб. Априлското въстание..., с. 287; Колев, Л. Духовници — участници в национално-освободителните борби на нашия народ. — *ИЦИАИ*, т. 1. 1978. 266 — 267. 394.

КОЛАРОВ, Иван
/1856 — 1924/
От Айтос. Учи в Сливен. Учител. Ръкоположен за свещеник /1897/.
☐ ДА — Сливен, ф. 44к, оп. 1, а. е. 111.

КОЛАРОВ, Иван Т.
/неизв./
Учител в Шабла /1871 — 1874/. Дарява средства за изграждането на бълг. църква и девическо у-ще във Варна.
☐ ДА — Варна, ф. 79к, оп. 1, а. е. 9, л. 66; Тонев, В. Бележки..., ч. 3, с. 180; Люлюшев, М. РБО, с. 158.

КОЛАРОВ, М. С.
/неизв./
Временен сътрудник на сп. „Читалище" /1873/.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 216.

КОЛАРОВ, Манол
/неизв. — 1895/
Роден в Мурсалково /Спасово/, Чирпанско. Взаимен учител в родното си село ок. 1863 г. Свещеник в Пловдив. Предс. на РК в Мурсалково /1872/. Участва в подготовката на Старозагорското въст. /1875/. Арестуван и затворен в Одринския затвор. През 1877 — 1878 г. постъпва на служба в руската армия. Умира в Пловдив.
☐ Димитров, Г. Княжество България. Т. 2. Пловдив, 1896, с. 380; Кънев, Н. Бележки за Старозагорското въстание на Христо Стойков Шиваров, секретар-деловодител на Старозагорския революционен комитет. — *ИДА*, 18, 1970, с. 222; Александров, Н. Участие на духовници от Старозагорска епархия в подготовката и провеждането на Старозагорското въстание /1875/. — В: Сб. Априлското въстание..., с. 282.

КОЛАРОВ, Михаил
/неизв./
От Ст. Загора. През 1868 г. учи във Военномедицинското у-ще в Цариград.
☐ Мутафов, Ст. Студенти по медицина от Стара Загора преди Освобождението. — *Здравно дело*, 1956, № 5, с. 80.

КОЛАРОВ, Страти Д.
/неизв./
От Мустафа паша /Свиленград/. От 1873 до 1876 г. е учител в Теслим /вер. дн. в Турция/, Турбалъкьой /вер. дн. в Турция/, Лъджакьой Ивайловград и Мустафа паша.
☐ Фотев, Г. По случай стогодишния юбилей на църквата „Св. Троица" в Свиленград. — В: Стогодишнина на храма „Св. Троица" в Свиленград. 1834 — 1935. Хасково, 1935, с. 29; Разбойников, А. Из борбите на българите в Маронийска епархия за признаване на български църковно-училищни общини и българската народност в Западна Тракия. — *ИТНИ*, 1, 1965, с. 97.

КОЛАРОВ, Тодор П.
/неизв./
Сътрудник на сп. „Училище" /1873/. в. „Левант таймс" /1874/. Публикув и стихотворения.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 216.

КОЛАРОВ, Цаньо
/неизв./
От Г. Оряховица. Учител в Караманкьой, Добруджа /1869 — 1873/.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 205, 232.

КОЛАРОВ, Янко Атанасов
/неизв./
Учител в Девня, Варненско /1870/, Варна /1871 — 1872/, Гебедже /Белослав/, Варненско /1873 — 1877/. Дарява средства за изграждане на бълг. църква и девическо у-ще във Варна.
☐ ДА — Варна, ф. 79к, оп. 1, а. е. 9, л. 73, а. е. 18, л. 11; Тонев, В. Към историята..., с. 137; Тонев, В. Бележки..., ч. 1, с. 82.

КОЛАРОВА, Смарагда — вж. *Начева-Коларова*, Смарагда

КОЛАРОВА, Тана — вж. *Шивачева*, Тана

КОЛЕВ
/неизв./
Роден във Видинско. През 1872 г. е ученик в Прага.
☐ Илиев, Ат. Спомени. С., 1926, с. 111.

КОЛЕВ, Ангел
/неизв./
Свещеник в Караджилар /Сърнево/, Карнобатско. Спомоществовател за „Ковчег цветособрания", наредил

Ан. Иванов 1857/.

КОЛЕВ, Атанас
неизв.
Свещеник в Хасково. Спомоществовател за „Поучения в св. и вел. четиредесятница“, превел Ф. Велиев 1868.

КОЛЕВ, Атанас
неизв./
Свещеник в Гурбетито Странско/, Чирпанско, през 70-те години на XIX век.
☐ Колев, Л. Духовници — участници в национално-освободителните борби на нашия народ. — *ИЦИАИ*, т. 1, 1978, с. 272.

КОЛЕВ, Балчо
/1836 — 8 май 1876
Роден във Вишовград, Търновско. Свещеник в родното си село, където организира РК. Включва се в четата на поп *Харитон Халачев* /1876/ и е избран за член на военния съвет. Загива в сраженията при Дряновския м-ир.
☐ НБКМ — БИА, ф. 151, оп. 1, а. е. 9, л. 7; Събев, Т. Българската православна църква и национално-освободителното движение. — В: Сб. Априлското въстание..., с. 26; Писахме да се знае, с. 260.

КОЛЕВ, Венко
/неизв./
Роден в Ст. Загора. През 1865 — 1866 г. е ученик в Медицинското у-ще в Букурещ, издържан от Старозагорската община.
☐ НБКМ — БИА, ф. 7, оп. 1, а. е. 865, л. 1; Жечев, Н. Д-р Карол Давила и българите. — В: Сб. в памет на професор Ал. Бурмов. С., 1973, с. 291.

КОЛЕВ, Видол
/неизв./
Свещеник в Тюркмешлии /Рупките/, Чирпанско. Баща на Никола *Видев*. Спомоществовател за „Кратка всеобща история от Смарагдова“, превел Й. Груев /1858/.

КОЛЕВ, Генчо
/неизв./
От Килифарево, Търновско. Килиен учител в селото ок. 1826 — 1832 г.
☐ Георгиев, Й. Село Килифарево. — *ПСпБКД*, 67, 1907, с. 433; Станев, Н. Великотърновската котловина, с. 273; Михайлов, Г. Килифарево. С., 1970, с. 34, 39.

КОЛЕВ /ПОПКОЛЕВ/, Димитър
неизв.
Роден в Али-пашиново Свобода, Старозагорско. Свещеник в родното си село от 60-те до 70-те години на XIX век. Член на местния РК. Арестуван във връзка с Арабаконашкия обир /1872, но успява да избяга в Одеса.
☐ Стоянов, Д., Ил. Стоянов. Село Свобода. Краеведчески очерк. С., 1971, 27 — 28.

КОЛЕВ, Димитър
неизв.
Учител в Липница, Софийско, през 1863 г.
☐ 105 г. народно основно у-ще „Кирил и Методий“. С. Липница, Софийски окръг. Юб. в. 20 окт. 1868 г.

КОЛЕВ, Желко
неизв.
Учител в Гелинджик, Хаджиоглупазарджишко /Димитър Ганево, Толбухинско/, през 1872 — 1873 г. Спомоществовател за „Нещастна фамилия“ на В. Друмев /1873/.
☐ Тонев, В. Бележки..., ч. 3, с. 170.

КОЛЕВ, Желязко
/неизв. — 17 май 1876/
Роден в Бояджик, Ямболско. Свещеник в селото през 60-те и 70-те години на XIX век. Участва в подготовката на Апр. възст. Убит по време на клането в Бояджик.
☐ В. *България*, II, № 97, 25 ян. 1861; Димитров, Г. Княжество България. Т. 2. Пловдив, 1896, с. 509; Събев, Т. Българската православна църква и национално-освободителното движение. — В: Сб. Априлското въстание..., с. 27.

КОЛЕВ /МЕРИЧЛЕРСКИ/, Иван
/неизв./
Взаимен учител и свещеник в Чирпан преди Осв.
☐ Събчев, Н. Чирпан, с. 130.

КОЛЕВ, Игнат
/неизв./
Килиен учител в Житуша /Колощ/, Радомирско.
☐ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 89.

КОЛЕВ, К.
/неизв./
През 1874 г. завършва гимназия в Загреб.
☐ Сп. *Читалище*, IV, № 8 — 9, 1874, с. 72.

КОЛЕВ, Кирчо
1852 — неизв.
Роден в Ловеч. Учи в родния си град и Габрово. Завършва земеделско у-ще в Табор, Чехия 1876. Учител в Гложене, Тетевенско 1876 — 1877/ и Тетевен 1877 — 1878. След Осв. е полицмейстър, а по-късно лесничей в Търново.
☐ Урумов, Ив. Кирчо Колев. — В: Ловеч и Ловчанско. Кн. 6. С., 1934, с. 148; Абаджиев, Т. Някои документи из архивния фонд на Иван Драсов. — *ИДА*, 10, 1965, с. 116.

КОЛЕВ, Найден
неизв./
Учител в Кричим, Пловдивско, в края на 50-те и нач. на 60-те години на XIX век.
☐ Аджеларов, Д. Огнище на родолюбие и напредък. — *Родопи*, 1980, № 12, с. 35.

КОЛЕВ, Ненко
/неизв./
Свещеник в Гагаля /дн. към Николово/ и Липник /дн. към Николово/, Русенско, през 70-те години на XIX век.
☐ Сп. *Слава*, II, № 13, 25 юли 1873; Летоструй, VIII, 1876, 202 203.

КОЛЕВ, Петър
/неизв./
Учител в Куфалчево /Гледачево/, Сливенско, през 1871 г.
☐ Кънчев, М. Видрица, с. 255.

КОЛЕВ, Славчо
/неизв. — 1876/
Роден в Михалци, Търновско. Учител в родното си село /до 1876/. Читалищен и театрален деец. Участва в Апр. възст.; загива в боевете при Дряновския м-ир.
☐ Чилингиров, Ст. БЧ, с. 181; Каракостов, Ст. БВТ, с. 620.

КОЛЕВ, Стефан
/неизв./
Роден в Ст. Загора. От 1862 г. учи в Букурещкото медицинско у-ще със съдействието на хаджи Господин Славов.
☐ Иванов, Ат. Черти из живота и записки на Атанас Иванов. Сливен, 1885, с. 37.

КОЛЕВ, Страти
/неизв./
Роден в Евджилери /Средно градище/, Чирпанско. Учи в Пловдив. Свещеник и учител в Калфа /Съединение/, Чирпанско /1873/. Член на

селския РК. Заточен в Ангора /дн. Анкара/, Турция.
☐ Коларов, Ст. Културно-просветни огнища в Чирпанска околия през епохата на нашето Възраждане. — *Уч. пр.*, 1940, № 3, с. 389.

КОЛЕВ, Съби
/неизв./
Килиен учител в Ямбол през 1841 г.
☐ Върховски, Н. Ямболски патриоти по духовното и политическото ни възраждане. Ямбол, 1910, с. 9; Атанасов, Ж. Учебното дело в Ямбол преди Освобождението. — *Уч. пр.*, 1947, № 1 — 2, 135 — 136; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 98.

КОЛЕВ, Христо
/неизв./
Учител в Дикили таш /Побит камък/, Разградско, през Възраждането.
☐ 125 години факел на просвета и борба. Юб. в. С. Побит камък, 1965.

КОЛЕВ, Христо
/неизв./
Роден в Станимака /Асеновград/. От 1863 до 1866 г. е ученик в Киевската семинария с руска държавна стипендия.
≳ ЦДИА, ф. 111, оп. 1, а. е. 54, л. 1; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 68; Степанова, Л. Вклад России..., с. 206.

КОЛЕВИЧ, Камче
/неизв./
Свещеник във Ватоша, Велешко. Спомоществовател за „Служение еврейско“, превел Н. Зографски /1839/.

КОЛЕСОВ, Ради Иванов
/26 ноем. 1837 — 29 юни 1862/
Роден в Ямбол в занаятчийско семейство. Учи в Ямбол, Елена и Търново. Съмишленик и сътрудник на Никола Филиповски /Капитан дядо Никола/ при подготовката на въст. през 1856 г. Избран за писар и касиер на четата. След неуспеха на въст. е заловен и осъден на смърт. Чрез откуп присъдата е заменена с 3 години затвор. Освободен през 1859 г. Учителства в Ямбол /1860 — 1862/. Един от инициаторите за основаване на ямболското ч-ще. Умира от туберкулоза в родния си град. Автор на „Повест на Генрих Айсенфелский. Побългарил у тъжний кръг [затвора] Р. И. Колесов. Търнов. с иждивението на П. Кисимова. Цариград — Галата, в книгопечятницата на Д. Цанкова, 1859“.
☐ Върховски, Н. Биография /Животоописание/ на даскал Ради Ив. Колесов, 1856 — 1862 г. Ямбол, 1903; Андреев, А. Даскал Ради Ив. Колесов. Ямбол, 1938; Стоянов, М. БВК, с. 216; Леков, Д. Ради Иванов Колесов. С., 1983.

Ради Колесов

КОЛИБАРСКИ, В. Ц.
/неизв./
Временен дописник на в. „Цариградски вестник“ /1859/.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 216.

КОЛИОГЛУ, Димитри
/неизв./
Ученик в Киевското духовно у-ще през 1847 г.
☐ АИИ БАН, арх. кол. 9, оп. 30, а. е. 40, л. 97 — 99, а. е. 41, л. 100.

КОЛОВИЧ, Стефан П. И.
/неизв./
Учител. Спомоществовател от Сливен за „Граматика гръко-българска“ на Ф. Велиев /1860/.

КОЛОНИ /КОЛОНОВ/, Михаил Костов
/27 ноем. 1817 — 8 ян. 1893/
Роден в Сливен. Учи в родния си град. През 1830 г. семейството му се преселва в Букурещ. М. К. учи в гръцко у-ще, издържан от чичо си М. Колони, учител в българските колонии около Кишинев, чието име приема. М. К. е домашен учител на децата на влашкия княз Гика. Като техен наставник ги придружава в Атина /1837/, по-късно в Париж /1840/. След падането на Ал. Гика /1842/ остава да учи в Париж, вер. в някое френско висше учебно заведение. Според някои източници участва във Френската революция от 1848 г., както и в дейността на Славянското д-во в Париж. След завръщането си в Букурещ е частен възпитател в заможни семейства. Подпомага изграждането на бълг. църква в Букурещ. През 1853 г. основава „Българско благотворително дружество във Влашко“. Един от инициаторите за създаване на ДД. Подпомага материално сформирането на Втората бълг. легия /1867 — 1868/, бълг. у-ща и библиотеки. Член на ТЦБК. Арестуван във връзка с преминаването на четите на Хаджи Димитър и Стефан Караджа. Помага при редактирането на в. „Отечество“. Член на Човеколюбивото настоятелство /1876/. Занимава се с арендаторство и търговия. Женен за румънка. След Осв. продава имотите си в Румъния и се преселва във Варна, където живее до смъртта си. Неколкократно е кмет на града /1881 — 1885; 1890 — 1892/.
☐ В. *Нова България*, I, № 18, 28 юли 1876; Табаков, С. Сливенски будители вън от Сливен. — В: Юб. сб. на бълг. нар. ч-ще „Зора“, Сливен, с. 191; Коцев, Д. Михаил хаджи Костов Колони. — *Родина*, 1941, № 3, 155 — 157; Арнаудов, М. Селимински, с. 37; Арнаудов, М. БКД, с. 109, 308; Шарова, К. Славянското д-во в Париж и неговият вестник „La Pologne“ за балканските народи /1848 — 1851/. — *Векове*, 1973, № 3, с. 9; Генчев, Н. Франция..., с. 90; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 164.

КОЛЧАКОВ, Григор
/неизв./
Роден в Гайтаниново, Неврокопско /Гоцеделчевско/. Учител в Гумендже /ок. 1870/.
☐ Шалдев, Хр. Областта Боймия в Югозападна Македония. — *Мак. пр.*, 1930, № 1, с. 71.

КОЛЧАКОВ, Христо
/неизв./
От Прилеп. Учител в бълг. взаимно у-ще в града /1859 — 1864/. По-късно се занимава с търговия.
☐ Еничерев, Н. Възпоминания и бележки. С., 1906, с. 83; Шалдев, Хр. Град Прилеп за своите учили-

ща. — *Мак. пр.*, 1924, № 1, с. 51; Трайчев, Г. Прилеп, с. 112.

КОЛЧЕВ, Стефан
/неизв./
От Ст. Загора. Учител в Хадърча /Николаевка/, Варненско /1874/.
☐ Тонев, В. Бележки..., ч. 2, с. 97; Пенкова, М. Учителският събор..., с. 175.

КОЛЧЕВ, Стойчо Пециев
/неизв./
Ученик в гимназията в Николаев през 1865 г. Пансионер при Тодор *Минков.*
☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 32.

КОЛЧЕВА, Зюмбюля — вж. *Стефанова*, Зюмбюля

КОЛЧОВ, Енчо
/неизв./
Учител. Спомоществовател от Казанлък за „Средства за предварвание за заравяние на мнимоумрелите“, превел З. Княжески /1858/.

КОЛЧОВ, Христо
/неизв./
Роден в Байлово, Софийско. Учи в Макоцево, Софийско, и учителства там /1869 — 1870/.
☐ Стоянов, С. Село Макоцево. История, бит, фолклор. С., 1970, с. 176.

КОЛЬО
/неизв./
Свещеник в Ябланица, Орханийско /Ботевградско/, през 1848 г.
☐ Гошев, Ив. Стари записки и надписи. — *ГСУ, БФ*, 12, 1935, с. 31.

КОЛЬО
/неизв./
Учител в Свищов ок. 1864 г.
☐ Ганчев, Ст. Свищов, с. 112.

КОЛЬО /Фенерът/
/неизв./
Учител в Габрово до 1820 г.
☐ Цончев, П. Габрово, с. 391; Мартинов, Ал. Габрово през Възраждането. С., 1940, с. 28.

КОЛЬОВ, Йован
/неизв./
Свещеник в Литаково, Орханийско /Ботевградско/, през 1872 г.
☐ ДА — Благоеград, ф. 742, оп. 1, а. е. 117, л. 16.

КОЛЬОВИЧ, Гроздан
/неизв./
Свещеник в Белово, Пазарджишко. Спомоществовател за „Месецослов“ на Хр. Сичанниколов /1840/.

КОЛЬОВИЧ, Яне
/неизв./
Свещеник в Казанлък. Спомоществовател за „Аритметика“ на Хр. Павлович /1833/.

КОЛЬОВИЦА ЙОВОВА /ПОПЙОВОВА/
/неизв./
От Габрово. Килийна учителка в частно девическо у-ще в Габрово ок. 1825 г.
☐ В. *Цариградски вестник*, IX, № 446, 29 авг. 1859; Гъбенски, Хр. Габрово, с. 48; Цончев, П. Габрово, с. 409; Мартинов, Ал. Габрово през Възраждането. С., 1940, с. 28; Паскалева, В. Българката..., с. 23.

КОЛЮ ФИЧЕТО — вж. *Фичев*, Никола Иванов

КОЛЮВ, Васил
/неизв./
Учител. Спомоществовател от Сливен за „Граматика гръко-българска“ на Ф. Велиев /1860/.

КОЛЮВ, Стефан Попиванов
/ок. 1829 — ок. 1877/
Роден в Ст. Загора в семейството на свещеник. Учи в Ст. Загора /1844 — 1848/ и в Белградската гимназия /1848 — 1851/. Учител в родния си град /след 1851/. По-късно свещеник.
Превежда „Общи знания всякому человеку нужни. Преведе от сърбский на български язик Стефан П. Иов. Колюв. В Белград, в Правителствената книгопечатня, 1855“.
☐ НА БАН, ф. 46к, а. е. 22, л. 1 — 5; в. *Цариградски вестник*, III, № 73, 9 февр. 1852, V, № 234, 23 юли 1855 Иванов, Ат. Черти из живота и записки на Атанас Иванов. Сливен, 1885, с. 45, 52; Стоянов, М. БВК, с. 216.

КОМОВ, М.
/неизв./
От Торлак /Хлебарово/, Разградско. Учител в селото /1871/.
☐ Сп. *Училище*, I, № 16, 26 авг. 1871; Стойков, Хр. Просветното дело в Разград през Възраждането. Разград, 1968, с. 96.

КОМОЩИЧКИ, Николай
/неизв./
Учител. Съставя втората част на сборник със смесено съдържание по времето на султан Абдул Меджид /1839 — 1861/.
☐ Данчев, Г. Неизвестен сборник със смесено съдържание от първата половина на XIX век. — *Старобългарска литература*, 1980, № 6, с. 82.

КОМСИЕВ, Гочо Христов
/неизв./
Роден в Калофер в семейство на търговец. Преди 1877 г. е ученик в търговско у-ще във Ватвил, Швейцария. Спомоществовател за „Търговско ръководство“, превел А. Гранитски /1858/. След Осв. е член на Софийския окръжен съд /1899/.
☐ ЦДИА, ф. 242, оп. 2, а. е. 101, л. 8; Начов, Н. Калофер, с. 196, 411.

КОНДО
/неизв./
Учител в Прилеп през първата пол. на XIX век.
☐ Трайчев, Г. Прилеп, с. 109; Църнушанов, К. Килийните училища и учители в Прилеп. — В: Сто години ново българско училище в гр. Прилеп. 1843 — 1943. Скопие, 1943, с. 39.

КОНДОВ /КОНДООЛУ/, Апостол
/ок. 1775 — 1850/
Роден в Сливен. Учи в родния си град. Частен учител по гръцки език, а по-късно преподава в у-щето в Сливен. Емигрира в Румъния /1830/ и става частен учител по гръцки език в богати семейства в Букурещ. Работи там до смъртта си.
☐ Табаков, С. Сливенски будители вън от Сливен. — В: Юб. сб. на бълг. нар. ч-ще „Зора“, Сливен, с. 188; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 165.

КОНДОВ, Стефан
/неизв./
Учител в Сливен до 1860 г.
☐ Икономов, М. Моите спомени за училищно-читалищното дело на гр. Сливен. — В: Юб. сб. на бълг. нар. ч-ще „Зора“, Сливен, с. 69.

КОНКИЛЕВ, Христо Колчев
/1848 — 1912/
Роден в Габрово. Завършва Габровското класно у-ще, учи една година в Робърт колеж, Цариград. Открива самостоятелна гайтанджийска работилница /1872/ и търгува с гайтани. Издава сатиричния ръкописен в. „Рак“ /1872/. Член на Габровския РК. Участва в Апр. въст. в четата на

Цанко *Дюстабанов*. След 1876 г. емигрира в Одеса. Участва в РТОВ като опълченец. След Осв. е кмет на Габрово и народен представител. Временен дописник на в. „Македония" /1870/, в. „Право" /1872/ и в. „Напредък" /1875/.
☐ Мартинов, Ал. Габрово през Възраждането. С., 1940, с. 216; Стоянов, М. БВК, с. 216; ЕБ, т. 3, с. 518.

КОНОВ, Никола Василев
/неизв./
Учител в Севлиево от 1869 до 1871 г.
☐ Стоянов, М. Севлиево в българската верожденска книжнина. — В: Севлиево и Севлиевският край. 1. С., 1967, с. 133; Вълчанов, Хр. Севлиево. Част 1. С., 1942, с. 198; Списък на учителите в Севлиево. — В: Юб. сб. 100 години Х. Стояново у-ще, с. 118.

КОНОВ /КОЮВ/, Христо
/неизв./
Роден в Севлиево. Учител в Саръ муса, Хаджиоглупазарджишко /Смин, Толбухинско/, от 1866 до 1869 г.
☐ Люлюшев, М. РБО, с. 162; Тонев, В. Добруджа, с. 279.

КОНОВИЧ, Ирина
/неизв./
Родена вер. в Браила. Дъщеря на видния българин от Браила — Конович. Сестра на Мария *Конович*. Преди 1877 г. е ученичка в пансиона на Екатерина Коре в Браила.
☐ Жечев, Н. Браила и българското културно-национално възраждане. С., 1970, с. 35.

КОНОВИЧ, Мария
/неизв./
Родена вер. в Браила. Дъщеря на видния българин от Браила — Конович. Сестра на Ирина *Конович*. Преди 1877 г. е ученичка в пансиона на Екатерина Коре в Браила.
☐ Жечев, Н. Браила и българското културно-национално възраждане. С., 1970, с. 35.

КОНСТАНТ
/неизв./
Монах в Рилския м-ир. Учител по църковно пеене в м-ира след 1828 г.
☐ Динев, П. Рилската църковнопевческа школа в началото на XIX век и нейните представители. — *ИИМ*, 4, 1957, с. 9.

КОНСТАНТИ
/неизв./
Роден в Свищов. Йеромонах в Рилския м-ир и негов игумен /1874 — 1875/.
☐ Иванов, Й. Св. Иван Рилски и неговият манастир. С., 1917, с. 91.

КОНСТАНТИН
/неизв./
Учител в Пловдив през 1716 г.
☐ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 73.

КОНСТАНТИН
/неизв./
Зограф от Корча /дн. в Албания/. Синът му **Търпо** *Константинов* също е зограф. Работи в нач. на XIX век в Охрид. Изписва иконите в църквата на м-ира „Св. Наум" /1811/.
☐ Иванов, И. Български старини..., с. 54; Василиев, Ас. БВМ, 299 — 300.

КОНСТАНТИН
/неизв./
Свещеник в Трявна през 30-те и 40-те години на XIX век. Спомоществовател за: „Аритметика" на Хр. Павлович /1833/; „Историята на слов. болг. народ", превел П. Сапунов /1844/; „Православное учение... Платона", превел Ил. Стоянов /1844/; „Писменница на славянскийа язик", наредил Ив. Момчилов /1847/.

КОНСТАНТИН
/неизв./
Свещеник в Ст. Загора през 30-те и 40-те години на XIX век. Спомоществовател за: „Историята на слов. болг. народ", превел П. Сапунов /1844/; „Православное учение... Платона", превел Ил. Стоянов /1844/; „Игиономия", превел С. Доброплодни /1846/.
☐ Снегаров, Ив. Исторически вести за Търновската митрополия. — *ГСУ, БФ*, 20, 1942 — 1943, с. 116.

КОНСТАНТИН
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Капиново, Търновско, за „Аритметика" на Хр. Павлович /1833/ и за „Писменница на славянскийа язик", наредил Ив. Момчилов /1847/.

КОНСТАНТИН
/неизв./
Свещеник в Ниш от 40-те до 60-те години на XIX век. Поддържа кореспонденция с *Неофит Рилски*. Спомоществовател за „Служба св. Харалампия", превел Н. Рилски /1843/.
☐ Шишманов, Ив. Нови студии из областта на българското възраждане. — *СбБАН*, 21, 1926, с. 340.

КОНСТАНТИН
/неизв./
Зограф. Има запазена икона в църквата „Св. Харалампи" в Шабла, рисувана през 1843 г.
☐ Василиев, Ас. БВМ, с. 570.

КОНСТАНТИН
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Пазарджик за: „Общое землеописание", превел К. Фотинов /1843/; „Историята на слов. болг. народ", превел П. Сапунов /1844/; „Житие св. Григория Омиритскаго", превел Ав. Попстоянов /1852/; „Писменик" на С. Доброплодни /1853/.

КОНСТАНТИН
/неизв./
Свещеник в Елена. Спомоществовател за „Православное учение... Платона", превел Ил. Стоянов /1844/.

КОНСТАНТИН
/неизв./
Роден в Лясковец. Учител в Пирдоп през 1845 — 1846 г.
☐ Стоянов, М. Град Пирдоп в миналото и сега. С., 1943, с. 164.

КОНСТАНТИН
/неизв./
Учител в Тулча от 1848 до 1850 г.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 64; Брешков, Л. Образователното дело през Възраждането. — В: Сб. Един век класно училище в Добрич. С., 1972, с. 24; Разлогов, Г. Няколко думи за българските училища в Тулча. — *Светлина*, 1898, № 8, с. 6

КОНСТАНТИН
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Пирот за „Извод от физика" на Н. Геров /1849/.

КОНСТАНТИН
/неизв./
Свещеник в Куманово през 50-те години на XIX век. Спомоществовател за „Священное и божеств. евангелие", наредил П. Божигробски /1858/.

КОНСТАНТИН
/неизв./

Свещеник в Кукуш през 50-те и 60-те години на XIX век. Участва в църковно-нац. борби в града. Един от създателите на кукушкото ч-ще през 1869 г.
☐ Влахов, Т. Кукуш и неговото минало. С., 1969, с. 89, 126.

КОНСТАНТИН
/неизв./
Свещеник в Истевник ,дн. в СФРЮ/ от 50-те до 70-те години на XIX век. Спомоществовател от Кюстендил за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.
☐ НБКМ — БИА, II А 638.

КОНСТАНТИН
/неизв./
Свещеник в Елхово /Милево/, Казанлъшко. Спомоществовател от Казанлък за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.

КОНСТАНТИН
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Нова Загора за „Писменик“ на С. Доброплодни /1853/.

КОНСТАНТИН
/неизв./
Зограф. Има запазена икона в църквата „Св. Никола“ в Копривщица, рисувана през 1858 г.
☐ Божков, Ат. Българската икона. С., 1984, с. 311.

КОНСТАНТИН
/неизв./
Свещеник в Солун след 1870 г.
☐ Драговитски епископ Йоан. Солун и Солунско в борбата за създаване на Българската екзархия /1860 — 1871/. — В: Сб. 100 години от учредяване на Българската екзархия. С., 1971, с. 225.

КОНСТАНТИН
/неизв./
Свещеник в Прилеп през 1873 г. Под негово ръководство се изгражда църквата в Мало конаре, Прилепско /1873/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 27, а. е. 3326, л. 343.

КОНСТАНТИН, митрополит Врачански /светско име Константин Попдимитров/
/14 май 1843 — 4 дек. 1912/
Роден в Калофер в семейството на свещеника Димитър *Малинков*. Брат на Киро и Стоил *Попови*. Учи в Калофер при Ботьо *Петков*, в гръцко у-ще в Цариград и в римокатолическата семинария „Св. Атанасий“ в Рим 1863 — 1869/. След завършването й остава верен на православието. Връща се в Карлово и ръководи театралната дейност в града. Приема монашество в Русе и е ръкоположен за йеродякон, а по-късно и за архимандрит /1873/. Изпратен е за митрополитски наместник в Силистра 1874 , а от края на с. г. управлява Врачанска епархия. През ноем. 1884 г. е избран за митрополит Врачански и до края на живота си управлява тази епархия. Член /1886 — 1908/ и наместник предс. на Св. Синод.
☐ ЦДИА, ф. 1318, оп. 1, а. е. 4905, л. 32, а е. 4972, л. 1; Начов, Н. Калофер, 448 — 453; Йоцов, Д. Враца, с. 152; Цанков, Ст. Българската православна църква от освобождението до настояще време. С., 1939, 41 — 42; Колев, Л. Духовници — участници в национално-освободителните борби на нашия народ. — *ИЦИАИ*, т. 1, 1978, с. 158.

КОНСТАНТИН РИЛЕЦ — вж. *Чолаков*, Васил

КОНСТАНТИНОВ, А.
/неизв./
Роден в Свищов. През 1860 г. завършва френския католически колеж в Бебек, Цариград.
☐ В. *България*, II, № 70, 20 юли 1860.

КОНСТАНТИНОВ, Александър
/неизв./
Учител в Браила и Болград /1866 — 1876/. Настоятел на в. „Българска пчела“.
☐ Сюпюр, Е. БЕИР, с. 184.

КОНСТАНТИНОВ, Ангел
/неизв./
Свещеник в Зарово, Лагадинско, през 70-те години на XIX век.
☐ Автобиография на архимандрит Йона Маджаров. — *Уч. пр.*, 1927, № 1, с. 93.

КОНСТАНТИНОВ, Атанас
/1791 — неизв./
Бълг. свещеник в колония Курчи /дн. в СССР/ ок. 1829 г., вер. и след това.
☐ Радкова, Р. Нови данни..., с. 113.

КОНСТАНТИНОВ, Владимир
1848 — неизв.
Роден в Скопие. През 1861 г. е ученик в римокатолическата семинария „Св. Атанасий“ в Рим.
☐ В. *България*, IV, № 8, 4 юни 1862.

КОНСТАНТИНОВ, Гавраил
ок. 1848 — 1904
Роден в Пловдив. Баща му умира през 1851 г. и майка му се преселва в Цариград, където Г. К. учи в бълг. у-ще на Фенер, а през 1868 г. постъпва във Военномедицинското у-ще. Завършва аптекарство /1873/. Отваря аптека в Сливен 1874 , а по-късно и в Ст. Загора, където е член на РК и участва в подготовката на Апр. въст. След Осв. се установява в Казанлък. Участва в политическия живот на града; народен представител в X ОНС 1899 — 1900/.
☐ Русев, М. Исторически преглед..., с. 113; Йорданов, В. Гаврил Константинов /1848 — 1904/. В: Казанлък в миналото и днес. Кн. 2. С., 1923, с. 191.

КОНСТАНТИНОВ, Георги
/неизв./
Свещеник в бълг. колония Беш Аллма, Бесарабия, от 1838 да 1847 г., вер. и след това.
☐ Радкова, Р. Нови данни..., с. 122.

КОНСТАНТИНОВ /ПОПКОНСТАНТИНОВ/, Георги
/неизв./
Учител. Спомоществовател от Пловдив за „История на великий Александра македонца“, превел Хр. Василев /1844/, и за „Православное учение... Платона“, превел Ил. Стоянов /1844/.

КОНСТАНТИНОВ, Георги
/неизв./
Свещеник в Ново село, Щипско. Спомоществовател за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.

КОНСТАНТИНОВ, Георги П.
/неизв./
Свещеник в Черна, Добруджа, от 1869 г.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 187.

КОНСТАНТИНОВ Иванов, Гьоре
/неизв./
Роден в Годлево, Разложко, в семейството на Костадин *Иванов*. Учи в Сенокос. Горноджумайско /Благоевградско/, през 1869 — 1870

г. Учител в Сенокос /1871/; Мечкул, Горноджумайско, през 1872 г. и в Горно Драглище, Разложко. След Осв. се преселва в Семчиново, Пазарджишко.

☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 112, л. 11; а. е. 155, л. 11 — 13.

КОНСТАНТИНОВ /КОСТАДИНОВ/, Дамян

/неизв./

Учител в Ашиково /Осеновец , Шуменско /1875/, и в Башкьой, Добруджа /1878/.

☐ Сп. *Училище*, IV, № 23 — 24 /притурка/, 1875; Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 200; Пенкова, М. Учителският събор..., с. 182.

КОНСТАНТИНОВ, Димитраки

26 окт. 1839 — 1913/

Роден в Шумен в занаятчийско семейство. Брат на Василка *Константинова*. Съпруг на Анастасия *Паскалева-Константинова*. Учи в родния си град и завършва френския католически колеж в Бебек, Цариград /ок 1864/. Привърженик на униатството Завръща се в Б-я и става учител в Шумен /1867 — 1878/. Читалищен и театрален деец; предс. на шуменското ч-ще /1870, 1873 — 1874/. Участник в учителския събор в Шумен /1873/. Преводач в жп компанията, строяща линията Шумен — Карнобат. След Осв. е член и предс. на Шуменския окръжен съд. Народен представител. Умира в Шумен.

Временен сътрудник на сп. „Български книжици“ /1858/ и „Месецослов на Българската книжнина“ за 1859 г.“ Превежда заедно с П. Р. *Славейков* „Скратение на турската история“ на Н. Малуф /1857/.

☐ ИМ — Шумен, отдел Възраждане, инв. № 302 — 309, 312 — 314, 827, 1847, 1850, 2289; Доросиев, Л. Нашите..., с. 83; Начов, Н. Цариград, с. 136; Чилингиров, Ст. БЧ, с. 628; Стоянов, М. БВК, с. 217; 150 години огнище на просвета и култура. С., 1978, с. 15, 17; Генчев, Н. Франция..., с. 251.

КОНСТАНТИНОВ, Димитър

/неизв./

Роден във Враца. Син на поп *Костадин*. Д. К. е свещеник и килиен учител във Враца /1732 — 1733/.

☐ Орловски, Ст. Из историята на учебното дело във Враца до Освобождението. — В: Материали..., 2, 6 — 7; Иванов, Й. Северна Македония. С., 1906, с. 356; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 70.

КОНСТАНТИНОВ, Иван

/неизв./

Свещеник в Сливен. Спомоществовател за „Православное учение... Платона“, превел Ил. Стоянов 1844/.

КОНСТАНТИНОВ, Иван

/1850 — 22 март 1917/

От Петрич. Син на бояджия на прежди и платове. Учи в Зографския и Хилендарския м-ир на Атон /1869 — ок. 1874/. Връща се в Петрич /1875/ и работи в църквата на Зубово /?/ през 1875 г. и в църквата „Св. Никола“ в Петрич /1883/. Рисува в румънското село Баняса. Работи във Вълчидръм, Ломско /1891 — 1892/, Оряховица, Плевенско /1893/, в плевенските села Брегари, Търстеник, Угърчин, в църквата „Св. Богородица“ в Цариброд /1895/, в Трън, в Звонци, Трънско. Отива в Босилеградско и Радомирско. Рисува икони в църквата „Св. Спас“ в Богослов, Кюстендилско /1901/, и в кюстендилските села Еремия, Друмохар, Ранинци, Блажиево. Работи в Градец, Софийско /1910/. Рисува и в Черепишкия м-ир, Владайския м-ир, Софийско, в църквата „Св. Илия“ в Илиенци /дн. кв. на София/ през 1910 г. След Балканската война рисува в църквата „Св. св. Кирил и Методий“ при Роженския м-ир. Прави портрет на Константин *Величков*, рисува и завеси за театрални сцени и пейзажи.

☐ Василиев, Ас. БВМ, 290 — 291.

КОНСТАНТИНОВ /КОСТАДИНОВ/, Иван

/неизв./

Завършва у-щето в Дивдядово /дн. кв. на Шумен/. Учител в Ени пазар /Нови пазар/; делегат на учителския събор в Шумен /1873/.

☐ НБКМ — БИА, II А 2135; ДА — Варна, ф. 75к, оп. 1, а. е. 14, л. 1 — 7; в. *Македония*, V, № 27, 6 юли 1871; Пенкова, М. Учителският събор..., с. 165.

КОНСТАНТИНОВ, Иван

/неизв./

От Тулча. Учи в гимназия в Николаев. Пансионер при Тодор *Минков* на частни разноски. От 1876 г. следва в Технологическия и-т в Петербург.

☐ ЦГАОР, ф. 1750, оп. 1, а. е. 316, л. 25; Степанова, Л. Вклад России..., с. 206.

КОНСТАНТИНОВ, Иван — вж. *Стойков*, Иван

КОНСТАНТИНОВ /ХАДЖИКОНСТАНТИНОВ/ ДЖИНОТ, Йордан

/ок. 1818 — 29 авг. 1882

Роден във Велес. Учи в родния си град, в Самоков при Николай *Тонджоров* до 1835/ и в гръцка гимназия в Солун. Частен, а по-късно и общински учител във Велес /ок. 1837 — 1848/. Учителства още в Скопие 1848 — 1853/, Тетово /1854/ и Прилеп 1858 — 1860 . Участва дейно в църковно-нац. д-ние на българите в Македония, поради което е заточен в Айдън, Мала Азия 1861 — 1863/. След завръщането си е отново учител в Скопие /1869 — 1870/ и най-продължително време във Велес. Читалищен и театрален деец. Въвежда взаимоучителната метода в у-щата; ратува за просвета на роден бълг. език. Обхожда Северозападна Македония и събира етнографски и исторически материали, които публикува на страниците на възрожденския печат. Умира във Велес.

Постоянен сътрудник на „Цариградски вестник“ /1850 — 1861/, в който отпечатва статии и материали с патриотично, фолклорно, историческо, географско, педагогическо и друго съдържание. Сътрудничи на „Гласник Србског ученог друштва“ /1856/, сп. „Български книжици“ /1859/, в. „Македония“ /1869/.

☐ Кънчов, В. Йордан Хаджи Константинов Джинот. — *Бълг. пр.*, 1896, № 4, 85 — 107; Стоилов, А. Български книжовници от Македония. 1. 1704 — 1878. С., 1922, 48 — 53; Стоянов, М. БВК, 217 — 218; Шопов, Й. Йордан Хаджиконстантинов-Джинот. — В: Будители на нацията. С., 1969, 80 — 85; Радев, И. Йордан Хаджиконстантинов /Джинот/. По повод 100 години от неговата смърт. — *Пламък*, 1982, № 8, 100 — 104.

КОНСТАНТИНОВ, Константин

/неизв./

Роден в Русе. През 1874 г. е ученик в гимназията в Николаев. Пансионер при Тодор *Минков*.

☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 129; Степанова, Л. Вклад России..., с. 206.

КОНСТАНТИНОВ, Недю

/неизв./

Роден в Церова кория, Търновско.

Учи в Търново. Учител в Дебелец, Търновско /1861/. По-късно е ръкоположен за свещеник в родното си село.

□ Кузманов, Н. Църква и училище в Дебелец. — **В**: Юб. кн. за село Дебелец. В. Търново, 1938, с. 134.

КОНСТАНТИНОВ, Никифор Попов — вж. *Попконстантинов*, Никифор

КОНСТАНТИНОВ, Никола

/неизв./

Роден в Козлук /Драгойново/, Пловдивско. Образование получава в Зографския м-ир. Килиен учител и свещеник в родното си село /1810 — 1824/.

□ Димитров, Р. Драгойна. С., 1978, 40 — 42.

КОНСТАНТИНОВ, Никола /Одринчанин/

/неизв./

От Одрин. Зограф. Преселва се в Пловдив. Най-ранната известна негова икона е от 1830 г. Автор на иконите от църквите „Св. Константин и Елена" в Пловдив /1848/, „Св. Неделя" в Брацигово /1858/, в параклиса „Св. Никола" край Станимака /Асеновград/, в „Св. Богородица" в Мисилим /Православ/, Чирпанско /1859/, „Св. Иоан Предтеча" в Симитлери /Морозово/, Казанлъшко /1860/, в Калугерово, Пазарджишко. Рисува икони в пловдивските църкви „Св. Марина" и „Св. Богородица".

□ Василиев, Ас. БВМ, 645 — 646: Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив, 1981, с. 445.

КОНСТАНТИНОВ, Никола

/неизв./

Свещеник в Трявна през 50-те години на XIX век. Учителства там /1856/. Спомоществовател за: „Критически издиряния за историята блъг.", превел Б. Петков /1853/; „Евангелие поучително" на Софр. Врачански /1856/; „Ковчег цветособрания", наредил Ан. Иванов /1857/.

□ НБКМ — БИА, ф. 129, оп. 1, а. е. 166, л. 99; II А 1987.

КОНСТАНТИНОВ, Никола

/неизв./

Учи при Никола *Филипов* в Чирпан /1849/. Учител в града. Спомоществовател за: „Извод от физика" на Н. Геров /1849/; „Критически издиряния за историята блъг.", превел Б. Петков /1853/; „Священное и божеств. евангелие", наредил П. Божигробски /1858/; „Кратка всеобща история", превел Й. Груев /1858/.

КОНСТАНТИНОВ, Никола

/неизв./

От Елена. Учител в Габрово през 1859 г.

□ НБКМ — БИА, ф. 16, а. е. 1, л. 101.

КОНСТАНТИНОВ, Николай

/неизв./

Свещеник в Лясковец. Спомоществовател за „Житие св. Григория Омиритскаго", превел Ав. Попстоянов /1852/.

КОНСТАНТИНОВ /КОНСТАНТИНЕСКУ/, Николай

/неизв./

Роден в Габрово. Завършва Медицинското у-ще в Букурещ /1862 — 1867/. Лекар в Питещ, Румъния /1868 — 1870/. Завършва Факултета по медицина и фармация в Букурещ /1872 — 1877/.

□ НБКМ — БИА, ф. 388, а. е. 1, л. 1; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 165.

КОНСТАНТИНОВ, Павел

/неизв./

Свещеник в Конгас /дн. в Румъния/ през 1847 г.

□ Радкова, Р. Нови данни..., с. 119.

КОНСТАНТИНОВ, Павел

/неизв./

Свещеник в Тетевен през 1864 г.

□ В. *Съветник*, II, № 11, 13 юни 1864.

КОНСТАНТИНОВ, Параскева П.

/неизв./

Роден в Сливен. Учи в гръцкото у-ще в Куручешме, Цариград /1844 — 1846/. Учител в Ески Джумая /Търговище/ през 1850 г. Превежда „Кевита Тивейскаго таблица. Преведена от елински на болгарский язик от Параскева П. Константиновича, сливнянина, джомайскаго учителя. В Цариград, в типографии Т. Дивичиана, 1850".

□ Начов, Н. Цариград, с. 135; Стоянов, М. БВК, с. 219.

КОНСТАНТИНОВ /ПОПКОНСТАНТИНОВ/, Петър

/29 април 1857 — 11 дек. 1927/

Роден в Брегово, Видинско. Син на поп Дино *Гицов*. Свещеник в родното си село от средата на 70-те години на XIX век.

□ Бончев, Б. Село Брягово. Видин, 1937, 200 – 201.

КОНСТАНТИНОВ, Петър

неизв./

Син на Константин *Райнов*. Ученик в Русия преди 1877 г.

□ Бележки на дяда Паничков. — **В**: Сб. Калоферска дружба. Кн. 2. С., 1924, 103 — 116.

КОНСТАНТИНОВ, Симеон

/неизв./

Роден в Елена. Килиен учител /1844 и свещеник в родното си село. Спомоществовател за „Православное учение... Платона", превел Ил. Стоянов /1844/.

□ Брешов, Ю. Елена като просветно огнище в миналото. — В: Еленски сб. Кн. 2. С., 1938, с. 115.

КОНСТАНТИНОВ /ПОПКОНСТАНТИНОВ/, Симеон

/неизв./

Роден в Годлево, Разложко. Дългогодишен учител в разложките села през втората пол. на XIX век.

□ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 15, л. 33 — 35; а. е. 16, л. 39; Юруков, М. Просветното дело в Разложко. С., 1941, с. 91.

КОНСТАНТИНОВ, Спас

/неизв./

Учи в Бейрут /1874/. По-късно работи в канцеларията на турското вицеконсулство в Тифлис /дн. в СССР/.

□ В. *Век*, I, № 1, 12 ян. 1874.

КОНСТАНТИНОВ, Спиро

/1848 — неизв./

Роден в Маловица, Демирхисарско. През 1878 г. завършва духовно у-ще в Австрия.

□ ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 177, л. 324.

КОНСТАНТИНОВ, Тодор

/неизв./

От Трявна. Учител там /1840/. Спомоществовател за „Месецослов" на Хр. Сичанниколов /1840/.

□ НБКМ — БИА, II А 2029.

КОНСТАНТИНОВ, Тодор

/неизв./

През 1876 г. завършва Болградскат гимназия и постъпва като студент Новорусийския у-т в Одеса.

□ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799; Поглубко, К. За да бъдат..., с.150; Степанова, Л. Вклад России..., с. 206.

КОНСТАНТИНОВ, Трайко

/неизв./
Учи в протестантско у-ще в Пловдив /средата на 60-те години на XIX век/. Ок. 1871 г. е протестантски проповедник в Меричлери, Чирпанско.
□ Стоянов, М. Начало на протестантската пропаганда . — *ИИИ*, 14 — 15, 1964, с. 57.

КОНСТАНТИНОВ, Търпо
/неизв./
Син на зографа *Константин*. Работи в м-ира „Св. Наум"/1806/, където прави ктиторски портрет на проигумена Стефан от Пловдив.
□ Василиев, Ас. БВМ, 299 — 300.

КОНСТАНТИНОВ, Христо
/неизв./
Роден в Казанлък. Ученик в гимназията в Кидония /1817 — 1821/.
□ Арнаудов, М. Гърцка и българска просвета в началото на XIX век. — *БИБ*, 1928, № 3, с. 165; Арнаудов, М. Селимински, с. 90; Арнаудов, М. Неофит Бозвели, с. 205

КОНСТАНТИНОВ /ХАДЖИКОНСТАНТИНОВИЧ/, Христо
/неизв./
Възпитаник на м-ирите около Прилеп. Частен учител в Прилеп /до 1838/. По-късно свещеник, патриаршески наместник, деец за създаване на бълг. у-ще в Прилеп. Предс. на Прилепската община /1867/. Инициатор за построяване на църквата и първото обществено у-ще във Вароша /стария Прилеп/.
□ Еничерев, Н. Възпоминания и бележки. С., 1906, с. 80; Шалдев, Хр. Прилеп, с. 14, 30; Църнушанов, К. Килийните училища и учители в Прилеп. — В: Сб. 100 години ново българско училище в град Прилеп. 1843 — 1943. Скопие, 1943, с. 11, 33—34.

КОНСТАНТИНОВА, Анастасия — вж. *Паскалева-Константинова*, Анастасия

КОНСТАНТИНОВА, Атина
/неизв./
Учителка в девическото класно у-ще в Русе през 70-те години на XIX век.
□ Доросиев, Л. Нашите..., с. 125; Паскалева, В. Българката..., с. 142.

КОНСТАНТИНОВА, Берислава
неизв./
Ученичка в Русия през периода 1856 — 1877 г.
□ Степанова, Л. Вклад России..., с. 209.

Зиновия Константинова

КОНСТАНТИНОВА, Василка
/неизв./
Родена в Шумен в семейството на занаятчия. Сестра на Димитраки *Константинов*. Учителка в класното девическо у-ще в Шумен /1872 — ок. 1874/. Събитията около нейната сватба са известни в историята като „шуменската афера" или „френската сватба".
□ Доросиев, Л. Нашите..., с. 114; 150 години огнище на просвета и култура. С., 1978; Паскалева, В. Българката..., с. 142; Миладинова-Алексиева, Ц. Епоха, земя и хора. С.. 1986, с. 332.

КОНСТАНТИНОВА, Елена Ив.
/неизв. — 1886/
Родена в Свищов в семейството на богатия търговец Иваница Константинов. Сестра на Алеко Константинов. Завършва Габровското девическо у-ще. Продължава образованието си в Одеса, в пансиона за славянски девици /1875 — 1878/. Завършва след Осв. Умира в София след тежко боледуване.
□ ЦДИА, ф. 1267, оп. 1, а. е. 1, л. 1; Иванова, Ек. Алеко Константинов в семейна и роднинска среда. С., 1939, с. 6; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 151.

КОНСТАНТИНОВА, Зиновия
неизв. — 1908/
От Казанлък. Ученичка на Христодул *Костович* в Габрово. Учи църковно пеене и ръкоделие в Русия. Учителка в Габровското девическо у-ще /1856 — 1863; 1867 — 1878/. След Осв. известно време е учителка, по-късно става игуменка на девичекия м-ир в Габрово. Умира там
□ ДА — Габрово, ф. 670к, оп. 1, а. е. 109, 110, 114; ф. 717к, оп. 3, а. е. 23, 27; Гъбенски, Хр. Габрово, с. 62; Доросиев, Л. Нашите.... с. 97; Паскалева, В. Българката..., с. 96, 142.

КОНСТАНТИНОВА, Райна — вж. *Райнова*, Райна

КОНСТАНТИНОВА, Сава — вж. *Палашева*, Сава

КОНСТАНТИНОВИЧ, Яков
/неизв./
Учител в Пловдив. Спомоществовател за „Христоития", превел Р. Попович /1837/.

КОНСУЛОВ, Георги Николов
/ян. 1840 — 22 март 1902/
Роден в Пазарджик. Получава класно образование. Учител в Пловдив /ок. 1870/. Пръв предс. на пловдивското ч-ще, създадено на 16 февр. 1869 г. Предс. на РК в Пазарджик /1870 — 1874/ и на ч-ще „Виделина". Собственик на книжарница. По време на РТОВ е заточен в Смирна /дн. Измир/, Турция. След Осв. участва активно в политическия живот на Изт. Румелия, депутат в Областното събрание, а по-късно в VIII и IX ОНС /1894 — 1899/.
Временен сътрудник на в. „Македония" /1868/.
□ Чилингиров, Ст. БЧ, с. 372, 376; Стоянов, М. БВК, с. 219; Каракостов, Ст. БВТ, с. 540; Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив, 1981, 451 — 452; ЕБ, т. 3, с. 532.

КОНУПОВ, Лука
/1828 — ок. 1848/
Роден в Търново. През 1847 г. е ученик в духовно у-ще в Киев. Готви се да постъпи в Киевската семинария, но се разболява и умира. Съученик на Тодор *Бурмов*.
□ НБКМ — БИА, ф. 16, а. е. 1, л. 17 — 47; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 141; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 51.

КОНЯРОВ, Захари П.
/неизв./

Роден в Ямбол. През 1858 г. постъпва в семинарията в Одеса; през 1862 г. се прехвърля във Втора одеска гимназия. От 1869 г. е студент в Историко-филологическия ф-т на Новорусийския у-т. Учител в Сливен /1873 — 1877/. Управител на канцеларията на сливенския губернатор по време на Временното руско управление /1878 — 1879/. Секретар на Румелийския върховен съд от 1880 г. до Съединението. Читалищен деец.
☐ НБКМ — БИА, II Д 2369; II Д 2380; II А 7659; ДА — Сливен, ф. 380к, оп. 1, а. е. 6, л. 2 — 3; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 31а; Табаков, С. Сливен, с. 485; Чилингиров, Ст. БЧ, с. 453; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 98, 147; Степанова, Л. Вклад России..., с. 155, 206.

КОПИРОВА, Т. А.
/неизв./
Учителка във Велес /1875/. Участва в театрална постановка.
☐ НБКМ — БИА, ф. 147, а. е. 4, л. 48 — 49.

КОПНИЛОВ, Христо
/неизв./
Свещеник в Лясковец. Спомоществовател за „Сочинение Т. Булгарина“, превел П. Калянджи /1861/.

КОПЧЕВ, Иван
/неизв./
Ученик в гимназията в Николаев. Пансионер при Тодор *Минков*.
☐ АИИ БАН, арх. кол. 9, оп. 15, а. е. 140, л. 502 — 505.

КОПЧЕВ, Петър
/неизв./
Учител в Клисура през 1862 — 1863 г.
☐ Музейна експозиция в Клисура.

КОПЧЕВА, Иринка — вж. *Славова-Михова*, Иринка

КОРОЛЕЕВ, Велко Радов
/1808 — неизв./
Роден в Панагюрище. Баща на Иван *Королеев*. Работи при Стефан и Никола *Богориди* в Цариград и Бесарабия. Учителства в Черногорово, Пазарджишко /1861/.
Съставя „Месецослов или календар вечний с рука пасхалная неокончаема. Собран от много други различни за болгарский наш народ, убогатен с много потребни замечания за всякаго болгарина и най-паче за децата, что ся учат от Велка Радова Королеева, панигюрца. За напечатанието му спомогнаха: г. Костаки Евстатиев, джелеп цариграждании, Кресто Стоянов Червенко, панигюрец, Танчо Пенчов Върляк, панигюрец. Цариград, в типографията Тадея Дивитчияна, 1853“
☐ НБКМ — БИА, II А 7235; Манев, А. Учебното дело в Панагюрище преди Освобождението. — В: Панагюрище и Панагюрско в миналото. С., 1956, с. 260; Стоянов, М. БВК, с. 219.

КОРОЛЕЕВ, Иван Велков
/1839 — неизв./
Роден в Панагюрище в семейството на Велко *Королеев*. Завършва Самоковското класно у-ще /1857/ и учи в Киевската семинария /1858 — 1860/. Учител в Панагюрище, Орхание /Ботевград/ ок. 1866 — 1870 г. и Тулча /1870 — 1871/.
☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л 2; ЦГИА — УССР, ф. 712, оп. I, 1859, д. 84, л. 12, оп. I, 1860, д. 65, л. 96; Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 73; Стамболиев, М. Първа 100-годишнина от откриване на българското училище в град Орхание. Орхание, 1927, с. 11; Люлюшев, М. РБО, с. 167; Тонев, В. Добруджа, с. 274; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 67.

КОРОЛЕЕВ, Петко
/неизв./
Учител в Панагюрище /1871 — 1873/. Спомоществовател за: „Люкреция Борджия“, превели К. Величков и Г. Николов /1872/; „Чърковно богословие“, превели З. Петров и Й. Наумов /1872/; „Уроци по бълг. черковна история“ на Р. Каролев /1873/.

КОРФОНОЗОВ, Д. И.
/неизв./
Автор на „Търговски знания. Съставил Д. И. Корфонозов. Книжка първа. Тя обнема: а. Определението на търговските книги. в. Теоретически поглед връх десетичните дробения. I издание. Русчук, печатница на Дунавска област, 1873.“
☐ Стоянов, М. БВК, с. 219.

КОСЕВ, Недю
/неизв./
Учител в Церова кория, Търновско, през 1865 г.
☐ Церов, Ив. Спомени и бележки. Кн. I. Варна, 1921, 14 — 15, 22; Станев, Н. Великотърновската котловина, с. 118.

КОСЕВ, Славчо
/неизв./
Свещеник в Търново през 60-те и 70-те години на XIX век. Участва в борбата за църковна независимост.
☐ ДА — В. Търново, ф. 805, оп. 1, а. е. 26, л. 28.

КОСИЛКОВ, Иван
/1822 — неизв./
Роден във Винга, Банат. Баща на Леополд *Косилков*. Завършва местното двукласно латинско у-ще и педагогическото у-ще в Темешвар. Учителства в Банат /1842 — 1882/. Член на „Винганскуту учителску дружеству“. Работи по установяването на банатския бълг. правопис и съставянето на първите учебници на бълг. език за банатските у-ща.
Автор на: „Bibličnа dugaždina za škulare. Spured knigata ud Aloïzia Roder u ƃalgarsćia jazik privedena [от Ив. Косилков] i izdádina ud Vinga vár ućiteljsku družstvu sâs dupuŝtenji ud pričastnija g. biskup ud Čanadskata biskupia. Štampana na vár. trošak u Arád vaz Leopold Rethy. 1872“; „Pubořna mulitva za devetĕ tornika na slâva s̄v. Antuna ud Padua. Ud redov. p. o. Iero Lacković pisana, bâlgarsći ubârnatu pu misnika p. pr. Eustach Templer sas Ivan Kossilkov naučnić. Štampana u Timišvar vaz Ernest Steger, 1872“.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 219; Телбизов, К. Българското просветно движение в Банат XVIII — XIX век. — *ИП*, 1984, № 1. с. 72.

КОСИЛКОВ, Леополд Иванов
/10 април 1850 — 30 ян. 1940/
Роден във Винга, Банат. Син на Иван *Косилков*. Учи в бълг. у-ще във Винга и в гимназия в Сегед, Унгария. Завършва педагогическо у-ще във Вършац, Банат, през 1868 г. Учител в родното си село /1868 — 1913/; ръководител на бълг. община там. Автор на учебници, писател, публицист, книгоиздател.
Автор и преводач на: [Прев.] „Manaćia katekizmus âli Katuličánscia nauka za rázred. Sǎs dupuštěnji na pričáśtnia g. biskup od Canádskata biskupia. U Arad, štampisanu vâz Leopold Réthy. 1872“; „Katekizmus âli nauka ud katolicanskata vêra, za II i III razrĕd na nárudni škuli. Pisan i izdadin sas dupuštenji na pričastnia g. biskup ud Čanadskata biskupia ud Vinga vár. učiteljsku družstvu. Stampan na vár. trošak u Arád vaz

Leopold Rethy, 1872"; „Urednia predpis za organizaciata za kp. priv. Vinga váruš sas. ureden Magistrát pu XVIII-tia zákon na 1871-a gudišna narêdba. (Bálgarsći uzutulmačinu pu Leopold Kossilkov dipl. učitelj). U Timišvar, štampanu u štamparnicata na Ernest Steger, 1873"; „Nájpotrebitutu znájenji ud novata metermera za bâlgârščijâ nárud pisal i izdál Leopold Kossilkov dipl. nárudni, gimnastični i gluhnêmi-učitel-, Vinga vár. rêdn. c obštinsci-ucitelj. Pusâdstvu na pisárnika. U Timišvar. Štampânu u Štampárnicâta nâ Ērnest Steger, 1875"; „Evangjeljiete za sâtě nedêli i praznici prez gudinata, detu za čârkovnu hâznuvanji i kâštna pubožnus u bâlgarsćia jâzic sa ubârnali P. Robert Kauk misnić i Leopold Kossilkov naučnić sâs dupustenjitu na prisvitlija g. biscupsci zastâpnić ud Čanadskata Biskupia. U Timişvar, 1876"; „Bolgár naptár. Bâlgarsći denevnić (âli Kalindár) za 1877-a gudina sled rudenjitu na guspudina Isukrasta za bâlgarete u Plădnemadžrsku ureden i na obštu želenji izdadin ud Leopold Kossilkov u Vinga. Pârvata gudina. U Timišvar, 1877 [П-ца] E. Steger."

□ Стоянов, М. БВК, с. 220; Телбизов, К. Българското просветно движение в Банат, XVIII — XIX век. — *ИП*, 1984, № 1, с. 72.

КОСМОВ, Иван
/неизв./

Живописец. Спомоществовател от Банско за „Наручна священ. книга" превели З. Петров и Й. Наумов /1874/.

КОСТА
/неизв./

Килиен учител в Арбанаси през 1704 г.

□ Снегаров, Ив. Три гръцки надписа от с. Арбанаси. — *ГСУ, БФ*, 20 1943, с. 11.

КОСТА
/неизв./

Учител в Ловеч от 1830 до 1840 г.

□ Неделчев, М. Развой на учебното дело в Ловеч до Освобождението ни. — В: Ловеч и Ловчанско. Кн. 3. С., 1931, с. 101.

КОСТА
/неизв./

Свещеник в Долни Дъбник, Плевенско. Спомоществовател за „Две советователни слова Плутарха", превел И. Стоянович /1845/.

Леополд Косилков

КОСТА
/неизв./

Свещеник в Сопот. Спомоществовател за „Священное и божеств. евангелие", наредил П. Божигробски /1858/.

КОСТА
/неизв./

Роден в Търново. Учител в Балчик /1859 — 1860/.

□ В. *Цариградски вестник*, X, № 455, 31 окт. 1859; Славов, Ст. Балчик. С., 1972, с.

КОСТА
/неизв./

Свещеник в Микре, Ловешко, през 1866 г.

□ В. *Дунав*, I, № 50, 9 февр. 1866.

КОСТАДИН
/неизв. — 1722/

Свещеник и учител във Враца през 1714 г.

□ Иванов, Й. Северна Македония. С., 1906, с. 356; Йоцов, Д. Враца, с. 154.

КОСТАДИН
/неизв./

Свещеник в Етрополе в края на XVIII век.

□ Писахме да се знае, с. 117.

КОСТАДИН
/неизв./

Роден в Конопчии /Могилово/, Чирпанско. Свещеник и учител в селото 1800 — 1829 .

□ Коларов, Ст. Културно-просветни огнища в Чирпанска околия през епохата на нашето Възраждане. — *Уч. пр.*, 1940, № 3, с. 382.

КОСТАДИН
неизв.

Монах в Хилендарския м-ир. През 1825 г. се установява в Клисура и преподава в килийното у-ще до 1829 г.

□ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 82; Енчев, Хр. Клисура. С., 1971, с. 59.

КОСТАДИН
неизв./

Свещеник в Златарица, Еленско, в средата на XIX век. Спомоществовател за „Аритметика" на Хр. Павлович /1833/.

□ В. *България*, II, № 69, 13 юли 1860.

КОСТАДИН
/неизв./

Свещеник от Сопот. Спомоществовател в Башино село, Велешко, за „Служение еврейско", превел Н. Зографски /1839/.

КОСТАДИН
/неизв./

Свещеник в Тетевен ок. 1839 г.

□ Василиев, Ас. Тетевенските църкви. С., 1948, с. 56.

КОСТАДИН
/неизв./

Свещеник. Спомоществовател от Търново за „Стихийная аритметика", превел С. Радулов /1843/.

КОСТАДИН
/неизв./

Учител в Ески Джумая /Търговище/ до 1845 г. След това свещеник в Шумен.

□ В. *България*, II, № 77, 7 септ. 1860; Джумалиев, Г. Учебното дело в гр. Шумен през първата половина на XIX век. — В: Шумен — Коларовград. 2. Коларовград, 1962, с. 130.

КОСТАДИН
/неизв./

Роден в Годлево, Разложко. Свещеник и учител в Баня, Разложко, през 50-те години на XIX век.

□ ДА — Благоевград, ф. 225к, оп. 1, а. е. 32, л. 10 — 13.

КОСТАДИН
/неизв./
Свещеник в Карадаг /дн. в СФРЮ/ през 50-те години на XIX век.
☐ Влахов, Т. Кукуш и неговото минало. С., 1969, с. 83.

КОСТАДИН
/неизв./
Свещеник в Голямо Белово, Пазарджишко, през втората пол. на XIX век.
☐ В. *България*, II, № 59, 9 април 1860; Станев, Н. Дейност на Голямо Белово във въстанието през 1876 г. С., 1936, с. 16.

КОСТАДИН
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Плаково, Търновско, за „Евангелие поучително" на Софр. Врачански /1856/.

КОСТАДИН
/неизв./
Роден в Кратово. Учител в Куманово през 1858 г.
☐ Бобчев, И. Македонските българи..., с. 18; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 97.

КОСТАДИН
/неизв./
От Волуяк, Софийско. Свещеник през 60-те и 70-те години на XIX век.
☐ СГОДА, ф. 1293к, оп. 1, а. е. 200, л. 5; Динеков, П. София, с. 94.

КОСТАДИН
/ок. 1839 — 1869/
Роден в Химитлии /Ясеново/, Старозагорско. Свещеник в Ахиево /Бъдеще/, Старозагорско /1864 — 1869/. Умира в селото от туберкулоза.
☐ Кънчев, М. Видрица, с. 226.

КОСТАДИН
/неизв./
Свещеник в Старо Оряхово, Варненско, и Ак дере /Бяла река/, Шуменско, през 1869 г.
☐ НБКМ — БИА, ф. 54к, а. е. 228, л. 77; Ников, П. Българското възраждане..., с. 136.

КОСТАДИН
/неизв./
Свещеник в Давудево /Давидково/, Смолянско, от 1870 до 1900 г.
☐ Ташев, Г. Село Петково. С., 1966, с. 139.

КОСТАДИН
/неизв.
Учител в Долни Иджик /Илия Блъсково/, Шуменско, през 1874 — 1875 г.
☐ Сп. *Училище*, IV, № 23 — 24 /притурка/, 1875; Пенкова, М. Учителският събор..., с. 182.

КОСТАДИН
/неизв./
Свещеник в Харманли, Хасковско, през 1875 г.
☐ В. *Напредък*, X, № 67, 8 ноем. 1875.

КОСТАДИН /Коста Рошавия/
/неизв./
Роден в Сопот. Учител в Чирпан от 1849 до 1851 г.
☐ Събчев, Н. Чирпан, с. 171, 188—189, 320.

КОСТАДИН /Самоковлията/
/неизв./
Учител в общинското у-ще във Велес в края на 40-те и през 50-те години на XIX век.
☐ Кънчов, В. Избрани произведения. Т. 2. С., 1970, с. 228.

КОСТАДИН /хаджи Костадин/
/неизв./
Учител в Копривщица през 1870 — 1871 г.
☐ Доросиев, Л. Учебното дело..., с. 131.

КОСТАДИН МОСКОВЕЦА
/неизв./
Свещеник в Михалци, Търновско, в средата на XIX век.
☐ Гълъбов, К. П. Р. Славейков. Живот. Дейност. Творчество. С., 1970, с. 16.

КОСТАДИН ЩЪРКОВЕЦА
/неизв./
Учител в Кричим, Пловдивско, в края на 50-те и нач. на 60-те години на XIX век.
☐ Аджеларов, Д. Огнище на родолюбие и напредък. — *Родопи*, 1980, № 12, с. 35.

КОСТАДИНОВ
/неизв./
Свещеник във Видин и член на епархийския съвет в града през 1873 г.
☐ ЦДИА, ф. 1318, оп. 1, а. е. 4994, л. 29.

КОСТАДИНОВ, Атанас
/неизв./
Учител в Каспичан. Шуменско 1870 . и в Могила, Шуменско 1876 .
☐ Тонев, В. Бележки..., ч. 4, с. 76

КОСТАДИНОВ, Васил
1840 — неизв./
Роден във Факия, Бургаско. Учи в родното си село. Ръкоположен за свещеник през 1870 г
☐ ДА — Сливен, ф. 44к, оп. 1, а. е. 123, л. 11.

КОСТАДИНОВ, Ганчо
/неизв./
Свещеник в Гебедже /Белослав/, Варненско, през 1873 г. Дава средства за построяване на бълг. църква и девическо у-ще във Варна.
☐ ДА — Варна, ф. 79к, а. е. 9, л. 73.

КОСТАДИНОВ, Георги
/неизв./
Роден в Мъглиж, Казанлъшко. Свещеник в селото от 40-те до 70-те години на XIX век. Основател на местното ч-ще /1869/ и член на РК. Спомоществовател за „Хазрети Аврамин", издал Йоаникий /1845/, и за „Граматика гръко-българска" на Ф. Велиев /1860/.
☐ Александров, Н. Участие на духовници от Старозагорска епархия в подготовката и провеждането на Старозагорското въстание. — В: Сб. Априлското въстание..., с. 278; Изследване на читалищата, проведено от КК.

КОСТАДИНОВ, Георги
/неизв./
От Богданци, Гевгелийско. Учител в селото и в Кукуш през 60-те и 70-те години на XIX век.
☐ Сп. *Читалище*, I, № 13, 1 април 1871; Бобчев, И. Македонските българи, с. 25; Влахов, Т. Кукуш и неговото минало. С., 1969, с. 119.

КОСТАДИНОВ, Георги
/неизв./
Учител в Сармашик /Бръшлян/, Малкотърновско, от 1871 до 1877 г.
☐ Аянов, Г. Малко Търново. Бургас, 1939, с. 280.

КОСТАДИНОВ, Георги
/неизв./
Учи в пловдивското класно у-ще „Св. св. Кирил и Методий" /до 1873/, издържан от ч-щето в града. Учител в Пловдив /от 1873/ и ръководител на кварталното ч-ще в Нова махала /в Пловдив/.
☐ Чилингиров, Ст. БЧ, с. 378; Генчев, Н. Възрожденският Плов-

див. Пловдив, 1981, с. 299, 454.

КОСТАДИНОВ, Д.
/неизв./
Свещеник в Ряхово, Русенско, през 1875 г.
☐ Летоструй, VIII, 1876, 202 — 203

КОСТАДИНОВ, Д. Попов
/неизв./
Завършва у-щето в Дивдядово /дн. кв. на Шумен/. Учител в Девня, Варненско, през 60-те и 70-те години на XIX век.
☐ Пенков, М. Учебното дело в с. Дивдядово преди Освобождението. — В: Сб. Шумен — Коларовград. 2. Коларовград, 1962, с. 32.

КОСТАДИНОВ, Иван
/неизв./
От Беброво, Еленско. Учител в Дряновец, Разградско /1871/.
☐ Сп. *Училище*, I, № 16, 26 авг. 1871; Стойков, Хр. Просветното дело в Разград през Възраждането. Разград, 1968, с. 96.

КОСТАДИНОВ, Костадин
/неизв./
Свещеник в Шумен от 50-те до 70-те години на XIX век. Спомоществовател за „Средства за предварвания за заравяние на мнимоумрелите“, превел З. Княжески /1858/.
☐ ИМ — Шумен, отд. „Възраждане“. инв. №2288, л. 48, 50.

КОСТАДИНОВ, Никола
/1834 — 1920/
Роден в Сливен. Учи в килийно у-ще. През 60-те години на XIX век се занимава с търговия. Ръкоположен за свещеник в родния си град /1873/.
☐ ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 3, л. 70; ДА — Сливен, ф. 44к, оп. 1, а. е. 111.

КОСТАДИНОВ, Никола
/неизв./
Учител в Елена. Спомоществовател за „Ключът на науката“, превел С. Бобчев /1874/.

КОСТАДИНОВ /ПОПКОСТАДИНОВ/, Сава
/неизв./
Свещеник в Нейковци /Плачковци/, Габровско, от средата на 60-те години на XIX век.
☐ Снегаров, Ив. Старият кодекс на Търновската митрополия. — *ГСУ, БФ*, 13, 1935 — 1936, с. 37, 52.

КОСТАДИНОВ, Ст.
/неизв./
Учител и читалищен деец в Етрополе от 1873 г.
☐ Чилингиров, Ст., БЧ, с. 254.

КОСТАДИНОВ, Стефан
/неизв./
Свещеник в Марковча /Марково/, Провадийско, през 50-те и 60-те години на XIX век. Спомоществовател за „Евангелие поучително“ на Софр. Врачански /1856/ и за „Венец азбучний“, превел И. Вълков /1863/.

КОСТАДИНОВ, Стефан
/неизв./
Роден в Сливен. Учител в Жеравна /1870 — 1873 и от авг. 1874/ и Градец, Котленско /1874/.
☐ НБКМ — БИА, II А 2121 — 2122; Константинов, Д. Жеравна в миналото и до днешно време. С., 1948, с. 212.

КОСТАДИНОВ, Христо
/неизв./
Учител в Баялци /?/ през 1874 г.
☐ Думев, В. Из спомените на две учителки в Македония. — *Мак. пр.*, 1925, № 5 — 6, с 145.

КОСТАДИНОВ, Яне
/неизв./
Роден в Ощава, Горноджумайско /Благоевградско/. Получава класно образование. Учител в Ощава /до 1878/, а по-късно свещеник /1878 — 1914/.
☐ ДА — Благоевград, ф. 48к, оп. 2 а. е. 9а, л. 286 — 292.

КОСТЕНЦЕВ, Арсени Георгиев
/авг. 1842 — 6 ноем. 1921/
Роден в Ново село, Щипско, в семейството на дребен търговец. Брат на Михаил *Костенцев*. Учи в родното си село. Учител в Робово, Струмишко /1861 — 1865/, Попчево, Струмишко /1865 — 1866/, Ватоша, Велешко /1866 — 1867/, Пехчево, Малешевско /1867 — 1868/, Еля Гуюню, Одринско /1868 — 1870/, Неготин, Кумановско /1870 — 1871/, Битоля /1871 — 1872/, Горна Джумая /Благоевград/ от 1872 до 1879 г. Участва в първия учителски събор в Прилеп /1871/ и в Самоковския учителски събор /1873/. Заедно с брат си Михаил отваря книжарница в Щип; едновременно сътрудничи на Христо Г. *Данов* като пътуващ книжар. Член на РК в Горна Джумая, участва в подготовката на Апр. въст. в този край. Читалищен деец. Участва с чета в РТОВ и в Кресненско-Разложкото въст. /1878/. Член на съдебния съвет на Горна Джумая /1878/. След Берлинския конгрес се преселва в Бобошево, Кюстендилско, но в следващите години отново се връща в Македония и учителства в Солун, Струмица и Емборе, Кайлярско. По-късно /от 1886/ е административен служител в София, където живее до смъртта си.
☐ НБКМ — БИА, ф. 581 /Арсени Костенцев/; ДА — Благоевград, ф. 49к, оп. 1, а. е. 4, л. 33 — 34, а. е. 5, л. 34 — 35, а. е. 6, л. 32 — 33; ф. 742, оп. 1, а. е. 30, л. 79 — 95, а. е. 31, л. 111, 116 — 120; Спомени на Арсения Костенцев. С., 1917; Маринов, М. Просветно-апостолската дейност на Арсений Костенцев в Македония преди Освобождението. — *Уч. пр.*, 1942, № 10, 1324 — 1341; Парижков, П. Братята книжари хаджи Михаил и Арсений Костенцеви. — Във: Възрожденски книжари. С., 1980, 245 — 248.

КОСТЕНЦЕВ, Михаил Георгиев
/1822 — неизв./
Роден в Ново село, Шипско. Заедно с брат си Арсени *Костенцев* става книжар и разпространява бълг. книги. Съпруг на Мария *Костенцева*.
☐ Завоев, П. Град Щип. — *Мак. пр.*, 1927, № 3, с. 58; Завоев, П. Щип, 87 — 88, 107; Парижков, П. Братята книжари хаджи Михаил и Арсений Костенцеви. — Във: Възрожденски книжари. С., 1980, с. 174. 245 — 248; Тахов, Г. Литературна София. С., 1982, с. 10.

КОСТЕНЦЕВА, Мария
/неизв./
Съпруга на Михаил *Костенцев*. Учителка в девическото у-ще в Кюстендил /1868 — 1873/. Открива първото девическо у-ще в Щип /1874/.
☐ СГОДА, ф. 1345к, оп. 1, а. е. 127, л. 3; Иванов, Й. Северна Македония. С., 1906, с. 380; Завоев, П. Град Щип. — *Мак. пр.*, 1927, № 3, с. 59.

КОСТИЧ, Елена
/неизв./
Ученичка в педагогическото у-ще в Белград преди 1878 г.
☐ НБКМ — БИА, ф. 112, а. е. 186, л. 64 — 65.

КОСТОВ, Атанас
/неизв./
Роден в Прилеп. През 1862 г. е ученик в йезуитското газирско у-ще в Бейрут.

□ В. *България*, IV, № 22, 10 септ. 1862.

КОСТОВ, Георги
/неизв./
От Хисарлъка /Заграде, дн. към Гърмен/, Неврокопско /Гоцеделчевско/. Учител в Неврокоп през 1863 г. и в Сатовча, Неврокопско, през 70-те години на XIX век.
□ Попов, Ив. Възрожденският порив на българите от Долен и Сатовча. — *Родопи*, 1978, № 2, с. 24; Писмото на Г. Костов до Ст. Захариев. — В: Сб. Просветното дело в Неврокоп и Неврокопско през Възраждането. С., 1979, с. 118.

КОСТОВ, Георги
/неизв./
Свещеник в Ново село, Севлиевско, през 1872 г.
□ Табаков, Н. Добри Чинтулов — биографически очерк. — В: Сб. Добри Чинтулов. Сливен, 1922, с. 67.

КОСТОВ, Димитър
/неизв./
Свещеник в Разград. Спомоществовател за „Служба св. Харалампия", превел Неофит Рилски /1843/.

КОСТОВ, Димитър
/неизв./
Свещеник в Лясковец през 50-те и 60-те години на XIX век. Спомоществовател за: „Житие св. Григория Омиритскаго", превел Ав. Попстоянов /1852/; „Общи знания всякому человеку нужни", превел Ст. Колюв /1855/; „Евангелие поучително" на Софр. Врачански /1856/; „Сочинение Т. Булгарина", превел П. Калянджи /1861/.
□ Минев, Д. Лясковец, с. 162.

КОСТОВ, Димитър Г.
/неизв./
Взаимен учител във Видин от 1868 до 1873 г.
□ НБКМ — БИА, II А 1691; II А 7669; II А 7672; Дякович, Б. Материали по учебното дело във Видин през 1873 — 1876. — *Уч. пр.*, 1908, № 9, с. 843.

КОСТОВ, Живко
/неизв./
Свещеник в Прокупле през 40-те и 50-те години на XIX век. Спомоществовател за „Служба св. Харалампия", превел Неофит Рилски /1843/, и за „Житие св. Григория Омиритскаго", превел Ав. Попстоянов /1852/.

КОСТОВ, И.
/неизв./
Ученик в Киев през 1877 г.
□ Поглубко, К. За да бъдат..., с. 90.

КОСТОВ, Иван
неизв.
Роден в Лясковец. През 1837 — 1838 г. е ученик в гимназията в Крагуевац.
□ Бойчева, В. Български младежи..., с. 301.

КОСТОВ, Иван
/неизв./
Роден в Котел. През 70-те години на XIX век учи във Военномедицинското у-ще в Цариград.
□ Начов, Н. Цариград, с. 145.

КОСТОВ, Иван
/неизв./
Свещеник в Плевен. Спомоществовател за „Момина китка", превел Кр. Пишурка /1870/.

КОСТОВ, Иван /Жан/
/неизв./
Ученик в Галатасарайския лицей в Цариград през 1870 г.
□ Славова, Дойнова, Документи..., с. 242; Генчев, Н. Франция, с. 262.

КОСТОВ, Марко
/1820 — 1876/
Свещеник в Старо ново село /Старосел/, Пловдивско, от 40-те до 70-те години на XIX век. Подпредс. на РК в селото. Участник в Апр. въст. Спомоществовател за „История на великий Александра македонца", превел Хр. Василев /1844/.
□ Царев, Г. Духовници патриоти от Панагюрски революционен окръг— участници в Априлската епопея. — В: Сб. Априлското въстание..., с. 293.

КОСТОВ, Матьо
/неизв./
Роден в Сопот. Учител в Тетевен през Възраждането.
□ Васильов, Т. Спомени за лица и събития през XIX — XX в. С., 1934, с. 197.

КОСТОВ, Мирчо
/неизв./
От Казанлък. Временен дописник на в. „Право" /1873/.
□ Стоянов, М. БВК, с. 220.

КОСТОВ, Митю
/неизв./
Свещеник в Казанлък през 1861 г.
□ Сп. *Български книжици*, IV, 1861, № 14, с. 248.

КОСТОВ /ПОПКОСТОВ/, Никола
/неизв./
Свещеник в Лясковец от 40-те до 70-те години на XIX век.
□ ЦДИА, ф. 405, оп. 1, а. е. 3, л. 1; Снегаров, Ив. Нов кодекс на Търновската митрополия. С., 1937, с. 139; Минев, Д. Лясковец, с. 162.

КОСТОВ, Никола
/неизв.
От Търново. Учител в Кара омур /Смилец , Силистренско, след 1869 г.
□ Тонев, В. Добруджа.... с. 276.

КОСТОВ, Серафим
/неизв./
Учител в Гостивар през 50-те и 60-те години на XIX век.
□ Бобчев, И. Македонските българи, с. 22; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 114

КОСТОВ Икономов, Стефан
/1857 — 29 юли 1917/
Роден в Казанлък. Учи в родния си град и завършва Габровската гимназия /1876/. Участва в Апр. въст. Учителства /1876 — 1878/ в Казанлък, Ст. Загора и Пловдив. След Осв. е съмишленик на Съединистката партия, поради което е преследван и арестуван. Частен педагог и гимназиален учител в София през втората пол. на 80-те години. Гл. секретар на Бълг. екзархия в Цариград /1891 — 1894/; секретар на Св. Синод в София /1894 — 1916/. Славянофил; предс. на Славянското благотворително д-во у нас /1912 — 1913 .
□ Касъров, Л. ЕР, с. 944; Стефан Костов. — В: Казанлък в миналото и днес. Кн. 2. С., 1923, 249 — 252; Книга за дарителите..., 171 — 173.

КОСТОВ, Стефан
/неизв./
Временен дописник на в. „Век" /1876/.
□ Стоянов, М. БВК, с. 220.

КОСТОВ, Стоян
/1832 — 12 ноем. 1897/
Роден в Бонушевци, Вранско. Учи в Пловдив при Найден *Геров* и Йоаким *Груев*. Учител във Враня и Скопие /1853 — 1859; 1860 — 1862; 1864 — 1868/. Секретар при Н. Геров /1859, 1862 — 1864/. По-късно е

секретар на Скопския митрополит Паисий /от 1868/, на екзархийския митрополит *Натанаил Зографски* /1877/. Присъства на църковния събор в Цариград /1871/. В нач. на 1877 г. е арестуван и заточен в Диарбекир, откъдето успява да избяга. След Осв. е административен служител и адвокат в Ловеч и Кюстендил, където умира.
Автор на „Кратка аритметика от С. Костова. Издава ся от книжярницата Д. В. Манчева в Пловдив, 1864. /Браила/ в Ром.-бълг. типогр. на Хр. Д. Ваклидова“.
□ ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 151, л. 31; в. *Македония*, III, № 38, 16 авг. 1868; Стоилов, А. Български книжовници от Македония. Т. I. С., 1928, с. 25; Стоянов, М. БВК, с. 220; Макариополски епископ Николай. Иларион Макариополски и църковният въпрос. — В: Сб. 100 години от учредяването на Българската екзархия. С., 1971,с. 259; Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив, 1981, с. 340, 360, 380.

КОСТОВ, Стоян
/неизв./
Учител в Градево, Горноджумайско /Благоевградско/, от 1873 до 1876 и през 1895 г.
□ ДА — Благоевград, ф. 79к, оп. 1, а. е. 5, л. 1 — 2; а. е. 5а, л. 1—2.

КОСТОВ, Христо
/неизв./
Свещеник в Дупница /Станке Димитров/ от 40-те до нач. на 70-те години на XIX век. През 1870 г. е архиерейски наместник в града. Спомоществовател за „Извод от физика“ на Н. Геров /1849/.

КОСТОВ, Юрдан
/неизв./
Роден в Сливен. През 1876 г. е ученик в Галатасарайския лицей, Цариград. Доброволец в СТВ.
□ НБКМ — БИА, ф. 232, а. е. 20, л. 1; Табаков, С. Сливен, 516 — 517.

КОСТОВ, Юрдан Попниколов
/1846 — неизв./
Роден в Елена в семейството на свещеник. Учи в Елена. Учител във Върбица, Шуменско /1871 — 1873/, Медвен, Котленско /1873 — 1874/, Жеравна /1874 — 1875/, Дряново /1875 — 1876/. Един от основателите на ч-щето във Върбица /1871/. Участва в учителския събор в Шумен /1873/ и в рев. д-ние, член на РК в Дряново.
□ НБКМ — БИА, II В 10 356, II В 10 456; ДА — Варна, ф. 75, оп. 1, а. е. 14, л. 1 — 7; Брешков, Ю. Учители в Елена до Освобождението и след него — до 1892 г. — В: Еленски сб. Кн. 2. С., 1938, с. 116; Чилингиров, Ст. БЧ, с. 214; Йорданов, В. Село Медвен. С., 1940, с. 31; Чолов, П. История на град Дряново. С., 1969, с. 80; Дойчев, Л. Учители — участници в Старозагорското въстание. — *Семейство и училище*, 1975, № 9, с. 39.

Стоян Костов

КОСТОВА, Елисавета Иванова
/неизв./
Учителка в Панагюрище от 1860 до 1869 г.
□ Паскалева, В. Райна Княгиня. С., 1976, с. 52.

КОСТОВИЧ /ЯРЪМЧУКОЕВА/, Анкка М.
/ок. 1850 — неизв./
Родена в Браила в семейство Яръмчукоеви — българи преселници от Сливен. Учи в родния си град. През 70-те години на XIX век участва в театралната трупа на Добри *Войников*. Изпълнява ролите на царица Мария и Кера Мария в драмата „Велислава, българска княгиня“ от Д. Войников, представена през април и май 1870 г. в Браила и Галац. Спомоществователка на женското д-во в Браила, създадено през 1870 г. Сътрудничи на в. „Дунавска зора“ 1870 .
□ В. *Турция*, VI, № 18, 21 юни 1870; Стоянов, М. БВК, с. 220; Жечев, Н. Браила и българското национално възраждане. С., 1970, 110 — 111, 121; Каракостов, Ст. БВТ, 492 — 493; Динова-Русева, В. Българска сценография. С., 1975, с. 41; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 166; Паскалева, В. Българката..., 206 — 207.

КОСТОВИЧ, Христо /Христофор/ Николаев
20 дек. 1833 — неизв./
Роден в Търново. От 1847 до 1850 г. е ученик в духовно у-ще в Киев на собствени разноски. Заболява и се завръща в Б-я. По-късно се занимава с търговия.
□ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 140; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 51.

КОСТОВИЧ Сичан-Николов, Христодул
/1808 — 1889/
Роден в Самоков. Учи в Рилския м-ир /където е за кратко време монах/, в Мелник и в Будапеща. Учител в Брацигово и Габрово /1839; 1845 — 1847; 1848 — 1859/. Сътрудничи на *Неофит Рилски* в издателската му дейност. От 1859 г. работи в протестантското книгоиздателство в Цариград.
Публикува превод в сп. „Български книжици“ /1859/. Автор на „Месецослов или календар вечний. Собран от различни други украшен сос многу назначения потребни секому человеку и издан на болгарски за потреба на единородните от Христодула К. Х. Сичан-Николов. В Букурещ, в типографиата на Захариа Каркалеки и сина его, 1840“; — “Месецослов или календар вечний собран от различни други, украшен сос многу назначения потребни секому человеку и издан на болгарски за потреба на единородните, сос иконите на седемте планети и дванадесетте зодии от Христодула К. Х. Сичан Николов. Издание второ. В Букурещ, в типографиата на Захариа Каркалеки и сина его, 1842“; „Болгарска аритметика. Сочинена от Хр. К. Сичан-Николов. Букурещ. Напечатана у Йосифа Копайнига. 1845“; — “Издание второе. В Цариград, в печатницата Тадеа Дивитчиана, 1856“; „Граматика или буквеница славенска, издадена от Хр. К. Сичан-Николов. Цариград — Галата, в книгопечатницата на Д. Цанкова и Б. Миркова, 1858“.

☐ НБКМ — БИА, ф. 129, а. е. 1, л. 167; ф. 16, а. е. 1, л. 10, 26, 74 — 75, 209; ДА — Габрово, ф. 670к, оп. 1, а. е. 109, л. 3; Касъров, Л. ЕР, 943 — 944; Доросиев, Л. Нашите..., с. 41; Семерджиев, Хр. Самоков и околността му. С., 1913, 185 — 188; Иванов, Й. Св. Иван Рилски и неговият манастир. С.,1917, с. 118; Цончев, П. Габрово, с. 401, 413; Стоянов, М. БВК, с. 320; Радев, И. Просвещенецът от Самоков. По повод 175 години от рождението на Хр. К. Сичан-Николо. — *Език и литература*, 1983, № 6, 82 — 89.

КОСТРОВ, Андрей
/неизв./
Учител. Спомоществовател в колония Дилжилере, Бесарабия, за „Галерея из Монтионовски премии за добродетел“, превел С. Радулов /1857/.

КОТАКОВ, Димитър
/неизв./
Ученик в Киевската семинария през 1849 г.
☐ АИИ БАН, арх. кол. 9, оп. 30, ед. хр. 51, л. 123, ед. хр. 56, л. 132.

КОТЕ ПАЗОВ /даскал Коте/
/1826 — 1901/
Роден в Прилеп. Учител в града от 1843 до 1886 г. Занимава се и с подвързване на книги. Виден общественик.
☐ Шалдев, Хр. Прилеп, с. 14; Църнушанов, К. Килийните училища и учители в Прилеп. — В: Сто години ново българско училище в град Прилеп. 1843 — 1943. Скопие, 1943, 34 — 35; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 67.

КОТЕВ, Гяче
/неизв./
Учител в Кюстендил ок. 1865 г.
☐ Иванов, Й. Северна Македония. С., 1906, с. 374.

КОТЕВ, Делчо
/неизв./
Учител в Кюстендил след 1864 г.
☐ Попов, К. Кюстендил под турско робство и участието на кюстендилци в национално-освободителните борби. — В: Кюстендил и Кюстендилско. С., 1973, с. 99.

КОТЛЕНСКИ, Милко
/неизв./
Учител и свещеник в Котел. Негов ученик е *Софроний Врачански*. Допълва загубените начални листове на стар псалтир /1747/. Автор и на три часослова /1748, 1752, неизв./.
☐ Ангелов, Б. Съвременници на Паисий. Т. 2. С., 1964, с. 69.

КОТОВ, Тодор
/неизв./
От Горна Кремена, Врачанско. Учител в селото /1876/. Арестуван като рев. деец и изпратен във Видинския затвор.
☐ Априлското въстание 1876. Сб. документи. Т. 3. С., 1956, с. 311.

КОТУШОВ, Н. Д.
/неизв./
Временен дописник на в. „Време“ /1866/ и в. „Българин“ /1878/.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 220.

КОЦЕ
/неизв./
Роден в Самоков. Учител в Трън през 50-те години на XIX век. Спомоществовател за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.
☐ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 81.

КОЦЕВ, Димитър Н.
/неизв./
Ученик в гимназия в Одеса през 1862 г.
☐ ЦДИА, ф. 111, оп. 1, а. е. 35, л. 2.

КОЦЕВ, Нико
/неизв./
Учител в Златарица, Еленско, след 1860 г.
☐ Асенов, П. Училищата в Еленско. — В: Еленски сб. С., 1968, с. 94.

КОЦЕВ, Ст.
/неизв./
Свещеник в Юсенче /Осенец/, Русенско, през 1872 г.
☐ Сп. *Слава*, II, № 3, 1 окт. 1872.

КОЦОВ, Димитър Цанов /Цанков/
/неизв./
Роден в Плевен. Учи в Габрово /1873 — 1874/ и Загреб /1874/. Учител в Плевен /1875/ и Видин /1878 — 1879/. След Осв. е и училищен инспектор във Видинско, поддиректор на Народната библиотека в София, народен представител. Постоянен сътрудник на сп. „Училище“ /1873 — 1876/; временен дописник на в. „Право“ /1873/, в. „Източно време“ /1875/, в. „Напредък“ /1875/, в. „Нова България“ /1876/, в. „Българин“ /1878/, сп. „Славянско братство“ 1878.
☐ НБКМ — БИА, II А 1927; ЦДИА, ф. 111, оп. 1, а. е. 60, л. 3; Трифонов, Ю. Плевен, с. 335; Стоянов, М. БВК, 220 — 221; Стефанов, К., Сп. Спиров. Плевенското читалище „Съгласие“ до 9. IX. 1944 г. — В: Сб. 100 години читалище „Г. Димитров“, град Плевен. С., 1969, с. 19.

КОЦОВ, Коста П.
/неизв./
Свещеник във Враца. Спомоществовател за „Повест или поучение християнское“, превел П. Давидов /1855/.

КОЧАНОВ, Атанас
/неизв./
Роден в Елена. Завършва Еленското класно у-ще /ок. 1869/. Учител в Церова кория, Търновско /1870 — 1876/, и Елена /след 1876/.
☐ Церов, Ив. Спомени и бележки. Варна, 1921, с. 36; Дичев, М. Градиво за историята на град Елена. — В: Еленски сб. Кн. 1. С., 1931, 163 — 169; Брешков, Ю. Учители в Елена до Освобождението и след него до 1892 г. — В: Еленски сб. Кн. 2. С., 1938, с. 116; Станев, Н. Великотърновската котловина, с. 118.

КОЧАНОВ, Стефан Н.
/неизв./
От Елена. Учител там след 1843 г.
☐ Брешков, Ю. Елена като просветно огнище в миналото. — В: Еленски сб. Кн 2. С., 1938, с. 116.

КОЧЕВ, Георги Тенев
/1849 — 1923/
Роден в Чирпан. Брат на Янко *Кочев*. Завършва класното у-ще в родния си град. Учител в Мустафа паша /Свиленград/, Лозенград, Курията, Малкотърновско, и в Чирпан /от 1871/. Включва се в рев. д-ние. Заточен в Диарбекир, където го заварва Осв. След Санстефанския мир /1878/ се връща в Б-я и работи като административен служител.
☐ Аянов, Г. Малко Търново. Бургас, 1939, с. 273; Видни учители в Старозагорски окръг /1835 — 1944/. Библиография. Ст. Загора, 1973, с. 66.

КОЧЕВ, Димитър Николов
/неизв./
Свещеник в Чаир кьой /Камен/, Търновско /1850 — 1859/. Същевременно е и килиен учител. Построява църква и килийно у-ще. За тази дей-

ност е изгорен жив от турци.
☐ Панчев, Ил. Сто години от битката при село Чаиркьой /Камен/. — *ГМСБ*, 4, 1978, с. 139.

КОЧЕВ, Янко Тенев
/1839 — 3 април 1913/
Роден в Чирпан. Брат на Георги *Кочев*. Учи в родния си град, в Рилския м-ир, в Пловдив при Йоаким *Груев* и в Цариград. Учителства в Чирпан /1855 — 1872/ с една година прекъсване /1869 — 1870/, когато е учител в Мустафа паша /Свиленград/. Основава първото класно у-ще в Чирпан, еднакво по програма с Пловдивското у-ще. Инициатор /1866/ за създаване на ч-ще в Чирпан. По негов почин там се свиква първият околийски учителски събор /1871/, на който е изработена програма за началните у-ща. Предс. на Чирпанския РК, основан от В. *Левски*. Заточен в Диарбекир /1873 — 1878/ във връзка с Хасковското съзаклятие. След Осв. е административен служител. Умира в София.
Временен сътрудник на в. „Македония“ /1870/, в. „Право“ /1870, 1872/, в. „Напредък“ /1874 — 1875/ и в. „XIX век“ /1876/. Автор на „Словосъчинение, нарядено и допълнено от Янка Т. Кочова. Цариград, в печатницата на вестник „Македония“, 1868“.
☐ НБКМ — БИА, ф. 310, а. е. 7, л. 16 — 17; ЦДИА, ф. 740, оп. 1, а. е. 7, л. 29; Събчев, Н. Чирпан, с. 334; Каракостов, Ст. ДЗ, 415 — 454; Стоянов, М. БВК, с. 221; Видни учители в Старозагорски окръг /1835 — 1944/. Библиография. Ст. Загора, 1973, с. 46.

КОЧЕВА, София
/неизв./
Родена в Търново. Преди 1877 г. е ученичка в пансиона на Елена Домна в Букурещ.
☐ НБКМ — БИА, II А 5750; Кулелиев, Й. Девическото образование..., с. 22.

КОЧОВ, Иван
неизв./
Свещеник в Блъсковци, Еленско, през 60-те и 70-те години на XIX век. Спомоществовател за: „Акатист... на пресв. Богородица“ на Н. Грънчаров и С. Робовски /1866/; „Чудеса на пресв. Богородица“, поправил Д. Великов /1867/; „Наручна священ. книга“, превели З. Петров и Й. Наумов /1874/.

КОЧОВ, Йордан Х.
/неизв./
Учител. Спомоществовател от Велес за „Православное учение... Платона“, превел Ил. Стоянов /1844/, и за „Зерцало или огледало християнское“, превели Н. Зографски и З. Княжевски /1847/.

КОЧОВ, Петър
/неизв./
Свещеник в Косово, Севлиевско, през 1859 г.
☐ Снегаров, Ив. Нов кодекс на Търновската митрополия. С., 1937, с. 87.

КОШНИКОВ, Тодор Н.
/ок. 1848 — след 1887/
Роден в Сопот. От 1858 г. учи във Военномедицинското у-ще в Цариград След завършването му /ок. 1864/ постъпва на турска служба като военен фелдшер в Босна. След Босненското въст. /1875/ се установява на свободна практика в Сопот. Предс. на местния РК; участва в подготовката на Апр. въст. По време на РТОВ оказва помощ на ранените; преводач на руските войски. След Осв. живее и работи в Дряново и Сопот. Прототип на д-р Соколов от „Под игото“ на Иван *Вазов*.
☐ Каракостов, Ст. БВТ, с. 681; Стефанов, В. Българската медицина през Възраждането. С., 1980, с. 170; Кънчев, М. Видрица, с. 670.

КОШОЮВ, Коце
/неизв./
От Банско. Учител там. Превежда църковни книги от гръцки език.
☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 13, л. 15 — 16; а. е. 16, л. 11 — 18; а. е. 58, л. 11 — 18.

КОЮ
/неизв./
Свещеник в Енина, Казанлъшко, в нач. на XVIII век.
☐ Старчев, К. Първите звезди в мрака. — Казанлък. С., 1964, с. 64; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 76.

КОЮ
/неизв./
Свещеник и учител в Конопчии /Могилово/, Чирпанско, през втората пол. на XVIII век.
☐ Коларов, Ст. Културно-просветни огнища в Чирпанска околия през епохата на нашето възраждане. — *Уч. пр.*, 1940, № 3, с. 382.

КОЮВ, Рад.
неизв./
Учител. Спомоществовател от Търново за „Скратение на турската история“, превел П. Р. Славейков /1857/.

КОЮВ, Христо
/неизв./
От Севлиево. Учител в Саръ Муса, Хаджиоглупазарджишко /Смин, Толбухинско/, от 1866 до 1869 г.
☐ Тонев, В. Бележки..., ч. 3, с. 187; Тонев, В. Добруджа, с. 279.

КОЮМДЖИЕВ, Димитър
/неизв./
От Малко Търново. Учител в Заберново, Малкотърновско, през 70-те и 80-те години на XIX век.
☐ Аянов, Г. Малко Търново. Бургас, 1939, с. 280.

КПЕЛКОВ, Андрей
/неизв./
Учител в Търново през 1875 — 1876 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 2416.

КРАЕВ, Стефан Иванович
/5 юли 1857 — 20 окт. 1916/
Роден в Болград, Бесарабия. Завършва Болградската гимназия и продължава образованието си в Одеското юнкерско пехотно у-ще. Постъпва на руска военна служба. От 1880 г. е зачислен в бълг. армия. През 1885 г. завършва Военноюридическата академия в Петербург. По-късно специализира юридически науки в Монпелие, Франция. Работи във Военносъдебното ведомство, където заема висши длъжности. Участва в уредбата на военносъдебния институт и в създаването на военното законодателство в Б-я. Автор на „Въстанията на българите за освобождение от турско иго“ /1904/ и други исторически трудове.
☐ ЕБ, т. 3, с. 587.

КРАЙО
/неизв./
Свещеник и учител в Гостивар през 50-те години на XIX век.
☐ Бобчев, И. Македонските българи..., с. 22; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 114.

КРАЙЧЕВ, Тоне Иванов
/1842 — неизв./
Роден в Желява, Софийско. Учи в родното си село и в София при Сава *Филаретов* /от 1857/. Ханджия. Съратник на В. *Левски*, член на РК в селото. Заточен в Диарбекир /1872/.

Връща се в Б-я /1875/ и до Осв. учителства в родното си село. Автор на „Диарбекирски дневник“. След Осв. живее в София. Народен представител.

☐ В. *Мир*, № 9054, 11 септ. 1930; Йорданов, В. История на Народната библиотека в София. С., 1930, с. 21; Цонев, Зв. Учители диарбекирски заточеници. — *Уч. дело*, № 17, 28 февр. 1969.

КРАЛЕВСКИ, Тома Михайлович

неизв./

Издава „Разговори французко-греческий-болгарский за болгарете, които желаят да приемнат начала французскаго и греческаго языка. Издал Тома Михайлович Кралевский в Цариграде, в Патриаршеской типографий, 1850“.

☐ Стоянов, М. БВК, с. 221.

КРАНТОВ, Христо Иванович

ок. 1803 — 1870/

Роден в Самоков в семейството на търговец. Учи в Рилския м-ир и в Самоков. Учител в родния си град, Кюстендил /1844 — 1846 и след 1850 , Дупница /Станке Димитров/ и Орхание /Ботевград/, където умира. Превежда: „Златний извор заради домашно уреждание или Лондонски домочядни потреби и новоизнайдени тайни на йестеството: за сякое състояние и степен на человеците ради усъвършенствованието на домостроителството и художествата. Преведен [от сръбски] от Х. И. Крантова, а умножен и допълнен от народни изкуства с труда и иждивението на Димитрия Х. Йоанова Смрикарова, самоковца. Издание първо. Част първа. В Белград, в книгопечатницата на Никола Стефановича, 1870“; „Повест смешна за едни обуща. [В края:] Преведена от сърбский язик из Доситея Обрадов за полза и увеселение от Христо И. Крантовский [Самоков, п-ца Н. Карастоянов, б. г.]“. В НБИВ — БИА в Пловдив се съхранява ръкописът „История на Таврическия полуостров или Крим“, ч. 1 и 2, преведена от Хр. Йоан. Крантовский. Самоков, 1858 и 1859 г.

☐ Иванов, Й. Северна Македония. С., 1906, с. 367; Стамболиев, М. Първа 100-годишнина от откриване на българско училище в Орхание. Орхание, 1927, с. 10; Стоянов, М. БВК, с. 222; Попов, К. Кюстендил под турско робство и участието на кюстендилци в национално-освободителните борби. — В: Сб. Кюстендил и Кюстендилско. С., 1973, с. 98.

КРАСНАЛИЕВА, Ст.

неизв./

Учителка в девическо у-ще в Русе през 70-те и 80-те години на XIX век.

☐ Доросиев, Л. Нашите..., с. 125; Паскалева, В. Българката..., с. 142

КРАТОВ, Георги

/неизв./

Тревненски зограф. Автор на икона в църквата в Ак бунар /Инзово/, Ямболско /1846/.

☐ Василиев, Ас. БВМ, с. 94; Сб. Тревненска художествена школа. С., 1985, с. 255.

КРАТОВСКИ, Иван Петров

/неизв./

Учител в Крива паланка /1835 — 1877/, а от 1841 г. е и свещеник.

☐ Бобчев, М. Македонските българи..., с. 19; Македонски, М. Спомени. С., 1925, с. 24.

КРАТОВСКИ, Стефчо

/неизв./

Учител в Крива паланка след 1835 г.

☐ Бобчев, И. Македонските българи..., с. 19.

КРАЧУНОВ, Иван

неизв./

Роден в Плевен. Ученик на Нестор *Марков*. Продължава образованието си в гимназия в Табор, Чехия /1870 — 1871/. Участва в театрални представления.

☐ Илиев, Ат. Спомени. С., 1926, с. 97; Данов, Ив. Основаването на читалището в Плевен. — В: Юб. сб. по случай 70-годишнината от основаването на читалище „Съгласие“ в Плевен /1869 — 1939/. Плевен, 1939, с. 7; Стоянов, Р. Нестор Марков Демирев. — В: Сб. 100 години народно читалище „Г. Димитров“, Плевен. С., 1969, с. 229.

КРЕМЕНСКИ, Стефан

неизв.

Временен дописник на в. „Свобода“ 1870/.

☐ Стоянов, М. БВК, с. 222.

КРЕСТОВ, Георги

неизв./

Роден в Сапарево, Дупнишко /Станке Димитровско/. Учител в Баня, Дупнишко /1840/ и в Котел /1852/. Спомоществовател за „Месецослов“ на Хр. Сичанниколов /1840/ и за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.

КРИВОШИЕВ, Костa

/неизв./

Учител в Казанлък от 1835 до 1838 г.

☐ Георгиев, М. Възраждането на град Казанлък. — В: Казанлък в миналото и днес. С., 1923, с. 79; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 84.

КРИВЧОВ, Танчо Стоянов

/1854 — 1924/

Роден в Демирджилери /Старо Железаре/, Пловдивско, в селско семейство. Учи в родното си село и в Паничери, Пловдивско. Учителства в Тюркмешлии /Рупките/, Чирпанско, до 1874 г., където участва в основаването на местното ч-ще, и в родното си село /1874 — 1876/. Представител на Демирджилери на събранието в Оборище /1876/. След Апр. въст. се укрива близо една година и едва в края на 1877 г. се прибира в родното си село. След Осв. продължава да учителства. Умира в Демирджилери.

☐ Сб. Оборищенци..., 174 — 176; Стоянов, З. Записки..., с. 244, 677; Резултати от изследването на читалищата през Възраждането, проведено от Комитета за култура.

КРИНЧЕВ, Антон /Андон; Сливналията/

1790 — ок. 1835/

Роден в Сливен в семейството на търговец. Получава гръцко образование. Учител в гръцките у-ща в Котел, Сливен, Ямбол, Бруса /дн. в Турция/; пръв гл. учител и пръв директор на новооткритото гръцко търг. у-ще на о. Халки. Умира в Бруса.

☐ Балабанов, М. Българската колония на един остров. — *ПСпБКД*, 22, 1910, 320 — 324; Радкова, Р. Българската интелигенция през Възраждането. С., 1986, с. 323, 344.

КРОСНЕВ, Никола

неизв./

Роден в Трявна. Брат на Стоян *Кроснев*. Свещеник в Трявна от 1729 г

☐ Богданов, Ив. Трявна през Възраждането. С., 1977, с. 123.

КРОСНЕВ, Стоян

1688 — 1771/

Роден в Трявна. Брат на Никола *Кроснев*. Баща на Йовчо *Стоянов*. Учител в Трявна. От 1723 г. е свещеник; служи в църквата „Св. Архан-

гел". Съставя сборник „Тревненски дамаскин".
□ Богданов, Ив. Трявна през Възраждането. С., 1977, 38 — 39, 60.

КРУМОВ, Георги
/неизв./
Взаимен учител в у-щето „Св. Троица" в Пловдив /1867 — 1876/. Член на местния РК. Участва в Апр. въст.
□ Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив, 1981, с. 298; Йонков, Хр. Числен, социален и класов състав на революционерите в Априлското въстание 1876. Историко-социологическо изследване за IV революционен окръг . Хабилитационен труд. С., 1985.

КРУША, Захарий Попхристов Икономович
/11 февр. 1810 — 18 ноем. 1881/
Роден в Самоков в семейството на свещеник. Баща на Олга и Христофор *Круша*. Учи при *Неофит Рилски* в Самоков /1827 — 1829/ и Габрово /1836/. Учител в Самоков /1829 — 1832 е „подидаскал"; 1832 — 1833; 1854 1855; 1860 — 1861/, Копривщица /1833 - 1835; 1857 — 1858/, София /1838 — 1845; 1850 — 1853; 1862 — 1864; 1866 — 1867; 1871 — 1877/, Враца /1846 — 1849/, Одрин /1855 — 1857/, Панагюрище /1858 — 1859/, Радомир /1868 — 1870/. Като учител в Одрин приема руско поданство. Един от разпространителите на взаимоучителната метода в Б-я. Подкрепя идеята за образование на девойките. Участва в борбата за църковна независимост. Притежава богата библиотека. Умира в София.
Превежда: „Календар, сочинен от знаменитаго астронома Казамия за лято 1854. Преведен с греческаго языка на славеноболгарский от г. Захарий Икономович Круша и напечата ся от Николая Карастояновича в собственой его типографии, 1854 [Самоков]".
□ НБКМ — БИА, ф. 111, а. е. 159, л. 1 — 4 /Автобиография/; ЦДИА, ф. 119 /Захари Круша/; Начов, Н. Захария Икономович Круша. — *Уч. пр.*, 1906, № 8, 768 — 795; Семерджиев, Хр. Самоков и околността му. С., 1913, 190 — 191; Динеков, П. София, 155 — 159; Стоянов, М. БВК, с. 222.

КРУША /КРУШЕВА/, Олга Захариева
/неизв. — 2 ноем. 1918/
Родена в София. Дъщеря на Захарий *Круша*. Сестра на Христофор *Круша*. Учи в у-щето при Алексеевския девически м-ир /1872 — 1874/ и Ермоло-Мариинския и-т /до 1879/ в Москва със стипендия от руското п-во. След Осв. се връща в Б-я и става учителка в държавната девическа гимназия в София.
□ ЦДИА, ф. 119, оп. 1, а. е. 6, л. 54; Начов, Н. Захария Икономович Круша. — *Уч. пр.*, 1906, № 7, 792 — 793; Паскалева, В. Българката..., 153 — 154.

КРУША, Стефан
/неизв./
Свещеник в Самоков през 40-те години на XIX век. Спомоществовател за: „Месецослов" на Хр. Сичанниколов /1840/; „Общое землеописание", превел К. Фотинов /1843/; „Историята на слов. болг. народ", превел П. Сапунов /1844/.

КРУША /КРУШОВ/, Христофор Захариев
/неизв. — 3 април 1880/
Роден в София. Син на Захарий *Круша*. Брат на Олга *Круша*. Учи в класното у-ще в София при Сава *Филаретов*, а след това в гимназия /1866 — 1868/ и завършва Богословското у-ще в Белград /1871/. Учителства в Свищов /1871 — 1872/, Видин /1872 — 1873/, София /1873 — 1874; 1876 — 9 окт. 1877/. След Осв. е учител в Богословското у-ще в Самоков.
□ НБКМ — БИА, II А 1749, II А 7669, II А 7754, II А 7823; ЦДИА, ф. 111, оп. 1, а. е. 6, 17, 21, 60; СГОДА, ф. 1345к, оп. 1, а. е. 77, л. 3; Начов, Н. Захария Икономович Круша. — *Уч. пр.*, 1906, № 8, 768 — 795; Динеков, П. София, 265 — 267 Ганчев, Ст. Свищов, с. 121.

КРУШКИН, Никола Стефанов /Чолака/
/1846 — 15 ноем. 1877/
Родом от Бистрица, Софийско. Монах в Драгалевския м-ир /1856 — 1871/. Близък сподвижник на В. *Левски* в Софийско. Заедно със софийските книжари Георги *Стоицев*, Стоян *Табаков* и Никола *Вардев* разпространява бълг. книги в Разложко. Като революционер и книжар е арестуван и обесен.
□ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 117, л. 16; Динеков, П. София, с. 273; Унджиев, Ив. Васил Левски. С., 1945, с. 29; Тахов, Г. Никола Чолака. — Във: Възрожденски книжари. С., 1980, 170 — 176; Тахов, Г. Литературна София. С., 1982. 5 — 7

КРЪСКЬО /Софиянлията/
/неизв./
Роден в София. Учител в килийното у-ще в Лом през 1837 г. Съставя ръкописен сборник.
□ Дамянов, С. Ломският край..., с. 221; Апостолов, П. Поява и развитие на читалище „Постоянство". — В: Сб. Сто години културен живот в Лом. С., 1961, с. 36; Данчов, Г. Неизвестен сборник със смесено съдържание от първата половина на XIX век. — *Старобългарска литература*, 1980, № 6, с. 81.

КРЪСТЕ
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Ватоша, Велешко, за „Служение еврейско", превел Н. Зографски /1839/.

КРЪСТЕ
/неизв./
Свещеник в Скопие през 1846 г.
□ Снегаров, Ив. Скопската епархия. — *ГСУ, БФ*, 16, 1938, с. 75.

КРЪСТЕ /Кицо/
/неизв./
Зограф. Работи през първата пол. на XIX век. Негови стенописи са запазени във Ватоша, Велешко /1819/, м-ира при Чичево, Велешко, църквата „Св. Спас" във Велес /1829/.
□ Василиев, Ас. БВМ, с. 266.

КРЪСТЕВ, Васил
/неизв./
Учител в централното у-ще „Св. св. Кирил и Методий" в Болград /1875/.
□ Сюпюр, Е. БЕИР, с. 166.

КРЪСТЕВ, Горан
/неизв./
Учител в Комощица, Ломско. Спомоществовател за „Куткудачка" на Кр. Пишурка /1871/.

КРЪСТЕВ, Д.
/неизв./
Учител в Горно Абланово, Русенско, през 1875 г.
□ Летоструй, VIII, 1876, 202 — 203.

КРЪСТЕВ, Димитър
неизв./
Свещеник в Скопие. Спомоществовател за „Приключенията на Телемаха", превел Н. Михайловски /1873/.

КРЪСТЕВ, Евтимий
неизв./
Роден в Сопот. Завършва Болград-

ската гимназия /1868/. Учител в началното у-ще в Болград и в Пловдив /1869 — 1871/. Следва две години в Московската духовна академия /1872 — 1874/. Учител и дякон в Плевен /1875 — 1876/.
□ НА БАН, ф. 22к, а. е. 107, л. 1; ЦГАОР, ф. 1750, оп. 1, ед. хр. 235; л. 13; Трифонов, Ю. Плевен, с. 335; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 87, 166.

КРЪСТЕВ /ПОПКРЪСТЕВ/, Емануил
/неизв. — 1848/
Учител в котленските села Медвен, Градец, Ичера и Жеравна /до 1848/
□ Константинов, Д. Жеравна в миналото и до днешно време. С., 1948, с. 200.

КРЪСТЕВ, Еню
/неизв./
Роден в Алибей кьой, Добруджа. Ученик на Рашко *Блъсков*. Учител в Канлии, Добруджа /ок. 1864 — 1872/.
□ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, 214 — 215; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 91; Янев, Б. Първите искрици..., с. 102.

КРЪСТЕВ, Ив. Д.
/неизв./
Учител в Панагюрище /1876/. Участва в Апр. въст.
□ Сб. Април 1876. Спомени. С., 1976, с. 171.

КРЪСТЕВ, Иван
/неизв./
Учи в Белоградчик и учителства там в края на 60-те и нач. на 70-те години на XIX век.
□ Панов, К. Белоградчик, минало и настояще. Белоградчик, 1938, с. 14.

КРЪСТЕВ, Иван П.
/неизв./
Роден в Тулча. Учител в Котел /1874/.
□ ДА — Варна, ф. 75к, оп. 1, а. е 8, л. 143.

КРЪСТЕВ, Ил. Г.
/неизв./
От Велес. Учител в Неготин, Тиквешко /1869/.
□ Бобчев, И. Македонските българи.., с. 26.

КРЪСТЕВ, Коста
/неизв./
Роден в Елена, където завършва класно у-ще. Учител в Жеравна през периода ок. 1850 — ок. 1878 г.
□ Брешков, Ю. Учители в Елена до Освобождението и след него — до 1892 г. — В: Еленски сб. Кн. 2. С., 1938, с. 119.

КРЪСТЕВ, Манол
/неизв./
Килиен учител във Видин ок. 20-те години на XIX век.
□ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 92.

КРЪСТЕВ, Н.
/неизв./
Учител в Самоков. Спомоществовател за „Чърковно богословие", превели З. Петров и Й. Наумов /1872/.

КРЪСТЕВ, Ненчо С.
/неизв./
През ноем. 1866 г. пристига в Париж и постъпва в у-щето Institution Bon-Jube. От 1868 г. Христо *Тъпчилещов* му издейства държавна стипендия. Продължава образованието си в Екс ан Прованс /1869/, където завършва право /1871/.
□ НБКМ — БИА, ф. 6, оп. 1, а. е. 2429 — 2453.

КРЪСТЕВ, Нестор
/неизв./
Учител в Карлово през 1868 — 1869 г.
□ НБКМ — БИА, II А 7748.

КРЪСТЕВ, П.
/неизв./
Учител в Бъзовец, Русенско, през 1873 г. Спомоществовател за „Педагогика", издал Т. Станчев /1873/.
□ Сп. *Слава*, II, № 13, 25 юли 1873, с. 198.

КРЪСТЕВ, П.
/неизв./
Свещеник в Пиргос /Пиргово/, Русенско, през 1875 — 1876 г.
□ Летоструй, VIII, 1876, 202 — 203.

КРЪСТЕВ, Пенчо
/неизв./
От Паламарца, Ескиджумайско /Търговищко/. Учител в селото /1871/.
□ Сп. *Училище*, I, № 16, 26 авг. 1871, Стойков, Хр. Просветното дело в Разград през Възраждането. Разград, 1968, с. 95.

КРЪСТЕВ Ненчев, Петър
/неизв./
От Перущица. Син на Кръстю *Ненчев*. От 1830 г. е учител в родното си село. Ръкоположен за свещеник /1834/.
□ Кепов, Ив. Въстанието в Перущица. Пловдив, 1931, с. 28.

КРЪСТЕВ, Симеон
/неизв./
Учител и свещеник в Житуша /Колош/, Радомирско /ок. 40-те и 50-те години на XIX век/.
□ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 89.

КРЪСТЕВ, Спас
неизв.
От Бошуля, Пазарджишко. Учител в пазарджишките села Ковачево и Згарлии /Величково/ от 1850 до 1860 г.
□ Батаклиев, Ив. Пазарджик и Пазарджишко, с. 497, 501, 598.

КРЪСТЕВ, Станю /Станчо/
/неизв./
Учител в Шумен /ок. 1868 — 1875/. Читалищен и театрален деец. Участва в учителския събор в Шумен /1873/. Спомоществовател за „Капитанската дъщеря", превел М. Греков /1875/.
□ НБКМ — БИА, II А 2201; Пенкова, М. Учителският събор..., с. 185; Каракостов, Ст. БВТ, с. 532.

КРЪСТЕВА, Ангелина — вж. *Пишурка*, Ангелина

КРЪСТЕВА, Виктория — вж. *Пишурка*, Виктория /Витка/

КРЪСТЕВА, Кинка
/неизв./
Учителка в бълг. у-ще във Варна през 1878 г.
□ Церов, Ив. 50-годишнина на българското училище във Варна. Варна, 1911, с. 20.

КРЪСТЕВИЧ, Алеко Ангелов
/ок. 1835 — 1903/
Роден в Свищов, където е търговец. Учи в Букурещ /1856 — 1857/. След Осв. е финансов служител.
Временен сътрудник на сп. „Български книжици" /1860/, в. „Турция" /1864/ и сп. „Училище" /1871/. Превежда: „Водачът по пътя на живота, нравствеността в класическити поучения [от Раих ?]. Един дар за всяка една възраст и в двата пола. Преведе и издава със свое иждивение Алеко А. Кръстевич, свищовец. Посвящава на Българската книжнина. Издание първо. /Виена, книгопеч. Л.

Гаврил Кръстевич

Сомеров и др./ [1870]".
☐ НБКМ — БИА, II В 3586, II В 3641, II В 3642; Стоянов, М. БВК, с. 222; Гунев, Ив. Свищов като книжовно средище през Възраждането. — *Библиотекар*, 1978, № 7 — 8, с. 47; Драганова, Димитров. Книжовници..., с. 115.

КРЪСТЕВИЧ, Гаврил /Гандьо Кътьов Баев/
/1817 — 16 ноем. 1898/
Роден в Котел в занаятчийско семейство. Учи в родния си град и при Райно *Попович* в Карлово. Учител в Сливен /1834 — 1835/. Продължава образованието си в гръцкото у-ще в Куручешме, Цариград /1835 — 1837/. Завършва право в Париж /1838 — 1843/. Установява се в Цариград като секретар на Стефан *Богориди*; негов зам.-управител на о. Самос /1846/. От 1851 г. е турски съдебен служител — прокурор във Върховния имперски съд. Същевременно е преподавател по търговско право в Юридическата академия. Участва в църковно-нац. борби; в уреждането на Бълг. екзархия — изработва проекта за екзархийски устав. Член на настоятелството на бълг. община в Цариград /1850 — 1860/. Редактира сп. „Български книжици" /1859 — 1860/. След Осв. е назначен за директор на вътрешните работи в Изт. Румелия и гл. секретар на ген.-губернатора Алеко *Богориди* /1879 — 1884/. От 14 април 1884 до 6 септ. 1885 г. е гл. управител. След Съединението до смъртта си живее в Цариград. Почетен член на БКД /1871/.
Постоянен сътрудник на „Български книжици" /1859/; временен дописник на в. „Съветник" /1864/, в. „Македония" /1869/, сп. „Читалище" /1870 — 1875/, в. „Право" /1872/, в. „Век" /1874/ и сп. „Любословие" /1875/. Автор и преводач на: „Мудрост добраго Рихарда. От французкиат на славеноболгарскиат наш язик преведена от Гавриила Крестовича, котлянца, настоянием же и иждивением Райна Поповича Ж. на свет издано. Издание первое /Richards Geschichte./ В Будиме граде, писмени Крал. всеучилища Венгерск., 1837. [Отвън:] Мудрост добраго Рихарда и Митос Продиков"; „Кратко изследование на българската древност, Цариград, 1858"; „Писма за някои си мъчности на българското правописание от Гавриила Кръстьовича. [Цариград, 1859.]"; „Μετάφρασις ἐκ τοῦ βουλγαρικοῦ. Ἀπάγτησις εἰς τὸν λόγον τοῦ κυρίο Σ. Καραθεοδώρη. 1860". „Ανασκευὴ τῆς ἀπαντήσεως μεγάλης 'Εκκλησίας εἰς τὰ παρὰ τῆς Υψηλῆς Πύλης ἀποσταλέγτα σχέδια λύσεως τοῦ Βουλγαρικοῦ ἱςητήματος. 'Εν Κωγσταντινουπόλει, 1869." „Τὰ κατά τὰς ἀρχιεπισκοπάς 'Αχπίσων καὶ Πεκίου. 'Εν Κωνσταντινουπόλει, ἐκ τοῦ τυπογραφείου ἡ Μακεδόνια, 1869". „Παράρτημα εἰς τῆν πραγματείαν Τὰ κατὰ τᾶς αρχιεπισκοπάς 'Αχρἱδων καὶ Πεκίου. 'Απαντῶν ἐις τõν αρθρογράφον ἐντῆ „Βυςαντίδε" σημειουμένον Ε. 'Εν Κωνσταντινουπόλει, τύποις τῆς „Μακεδονίας", 1869"; „История блъгарска, сочинена от Гавриила Кръстьовича, член от Върховното ц. судилище Диван-и Ахкям-и Адлие. Том първий. [отвън: част I.] Цариград, в печатниць-та на Македония, 1869. [отвън: 1871.]"; „Отговор на г. Дриновата критика върху Българската история на Г. Кръстовича. Цариград, в печатницата на Б. читалище, 1873".
☐ НБКМ — БИА, ф. 145 /Гаврил Кръстевич/; Кръстевич, Г. Книжевний дневник. Автобиогр. сведения. — сп. *Български книжици*, 1859, № 24, с. 459; Бобчев, С. Какъв беше Гаврил Кръстевич. — *Бълг. сбирка*, 1899, № 1, 5 — 20; Балабанов, М. Гаврил Кръстевич /народен деец, книжовник, съдия, управител/. С., 1914; Шопов. Ат. Гаврил Кръстевич и двама негови съвременници. — *Бълг. сбирка*, 1914, № 9, 577 — 583; Арнаудов, М. Възхвала на велики котленци. — *Уч. пр.*, 32, 1933, /Неофициален отдел/, № 8, 1071 — 1085; Стоянов, М. БВК, 222 — 224; Жечев, Т. Българският Великден или страстите български. С., 1975, 280 — 295.

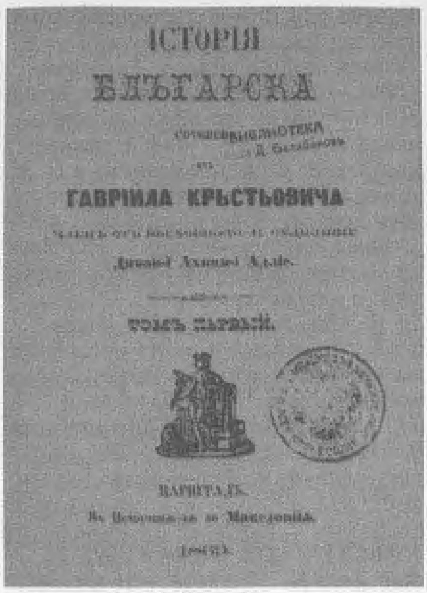

ІСТОРІЯ
БЛЪГАРСКА
ГАВРІИЛА КРЪСТЬОВИЧА

„История блъгарска" /1869/ — Г. Кръстевич

КРЪСТЕНЯКОВ, Васил Николаевич
/неизв./
Учител във Враца /след 1829/. Един от ръководителите на ч-щето в града. Баща на Цвета *Кръстенякова*.
☐ Йоцов, Д. Враца, с. 155; Ангелов, Ив. Народното читалище във Враца, възникване и развой до 1923 г. — В: Юб. сб. 100 години народнс читалище във Враца. 1869 — 1969. С., 1969, с. 30.

КРЪСТЕНЯКОВ, Николчо Василев
/неизв./
Роден във Враца. Вер. е син на Васил *Кръстеняков* и брат на Цвета *Кръстенякова*. Временен дописник на „Цариградски вестник" /1852/.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 222.

КРЪСТЕНЯКОВА, Цвета /Кета/ Василева
/неизв. — 17 март 1919/

Родена във Враца в семейството на учителя Васил *Кръстеняков*. Учи в Плевен при Анастасия *Димитрова* /1840 — 1843/. Учителства във Враца /1843 — 1852/. По време на Кримската война /1853 — 1856/ девическото у-ще в града е закрито и Ц. К. преподава на ученичките в собствения си дом. /Едва през 1868 г. в. „Македония“ съобщава, че във Враца е открито девичеко у-ще./ След Осв. е пенсионерка.
☐ В. *Македония*, III, № 1, 3 дек. 1868; Орловски, Ст. Из историята на учебното дело във Враца до Освобождението. — В: Материали..., 2, 17 — 18; Доросиев, Л. Нашите..., с. 93; Йоцов, Д. Враца, с. 155; Паскалева, В. Българката..., с. 43, 82.

КРЪСТНИКОВ /КРЪСТЕВ/, Костадин Н.
/неизв./
Роден в Габрово. Завършва Габровското у-ще /1857/. Продължава образованието си в Медицинското у-ще в Букурещ /1860 — 1865/. В периода от 1865 до 1876 г. работи като лекар в Измаил /1865 — 1867/, Крайова, Калафат, Турну Северин, Букурещ /1867 — 1876/. По време на СТВ е лекар. След Осв. работи в Никопол /1879/ и Ловешко /1880 — 1881/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 403, а. е. 9, л 8; II А 2012, л. 1; ЦДИА, ф. 1267, оп. 1, а. е. 1, л. 1; Align Цончев, П. Габрово, с. 419.

КРЪСТО
/неизв./
Роден в Тетевен. Учи зографство в Света гора. След завръщането си се установява в Трявна. Работи през първата пол. на XVIII век. Родоначалник на Захариевската фамилия тревненски зографи.
☐ Василиев, Ас. БВМ, с. 62; Божков, Ат. Българската икона. С., 1984, с. 262.

КРЪСТО
/неизв./
Свещеник в Баня, Разложко, през 30-те и 40-те години на XIX век. Спомоществовател от Самоков за „Аритметика“ на Хр. Павлович /1833/ и за „Служба св. Харалампия“, превел Неофит Рилски /1843/.

КРЪСТО
/неизв./
Свещеник в Горни Окол, Софийско. през 1869 г.
☐ СГОДА, ф. 1293к, оп. 1, а. е. 200, л. 5.

КРЪСТО
/неизв./
Свещеник в Черешово, Русенско, през 1875 г.
☐ Летоструй, VIII, 1876, 202 — 203.

КРЪСТОВ, Андон
/неизв./
Учител в Горно Уйно, Кюстендилско, през 1866 — 1867 г.
☐ ДА — Кюстендил, ф. 245к, оп. 1, а. е. 8.

КРЪСТОВ, Георги
/неизв./
Свещеник в Ямбол. Спомоществовател за „Кратка всеобща история от Смарагдова“, превел Й. Груев /1858/, и за „Писма за службата божия“, превел И. Владикин /1858/.

КРЪСТЬО
/неизв./
Свещеник в София през 1818 г.
☐ Гошев, Ив. Стари записки и надписи. — *ГСУ, БФ*, 12, 1935, с. 13.

КРЪСТЬО
/неизв./
Роден в Търново. Учител в Габрово /1842/, а след това открива взаимно у-ще при църквата „Св. Никола“ в Търново.
☐ НБКМ — БИА, II А 2051, л. 7.

КРЪСТЬО
/неизв. — 1863/
Свещеник в Урбабинци /Тошево/, Видинско, в средата на XIX век.
☐ В. *Българска пчела*, I, № 28, 26 дек. 1863.

КРЪСТЮ
/неизв./
Учител в м-ира „Св. Безсребърници Козма и Дамян“ край Куклен, Станимашко /Асеновградско/, през първата пол. на XVIII век.
☐ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 71

КРЪСТЮ
/неизв./
Зограф. През 1704 г. изографисва заедно със зографите *Цоню* и *Георги* параклиса „Св. Троица“ в църквата на девическия м-ир до Арбанаси.
☐ Божков, Ат. Българската икона. С., 1984, с. 188, 197.

КРЪСТЮ
/неизв./
Роден през първата пол. на XVIII век във Враца. Свещеник в града, а по-късно във Влашко село /Царевец/, Врачанско, където се занимава с просветна дейност. През 1763 г. отива в Русия и донася за църквата и килийното у-ще на Влашко село дванадесет богослужебни книги.
☐ Писахме да се знае, с. 224.

КРЪСТЮ
/неизв. — 1830/
Роден в Югово, Смолянско. Учител в Павелско, Смолянско /1824 — 1830/.
☐ Пашев, Г. Зарници в десетилетията. — *Родопи*, 1972, № 9, с. 23.

КРЪСТЮ
/неизв./
Свещеник в Трявна през 40-те и 50-те години на XIX век. Спомоществовател за „Писменница на славянскийа язик“, наредил Ив. Момчилов /1847/, и за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.

КРЪСТЮ
/неизв./
Свещеник във Враждебна, Софийско, през 60-те години на XIX век.
☐ СГОДА, ф. 1293к, оп. 1, а. е. 200, л. 4.

КРЪСТЮ
/неизв./
Свещеник в Бяла, Русенско, през 60-те и 70-те години на XIX век.
☐ Сп. *Слава*, II, № 13, 25юли 1873; Коларов, Ив. Бяла. С., 1967, с. 27.

КРЪСТЮВ, Вълчо
/неизв./
Учител в Славовица, Пазарджишко, ок. 1860 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 8907.

КРЪСТЮВ, Георги
/неизв./
Учител. Спомоществовател от Ст. Загора за „Общи знания всякому человеку нужни“, превел Ст. Колюв /1855/.

КРЪСТЮВ, М.
/неизв./
Учител в Пазарджик през 1877 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 2489.

КРЪСТЮВИЧ, Илия
/неизв./
От Свищов. Издава „Буквар. Една нова метода на децата е като един нов метод за философие на мъжете.

Издан от хаджи Илия Кръстювич, свищовчанина, и Теодор Т. Хрулев, взаимоучителя свищовскаго. Букурещ, книгопечатница на типография И. Романов... [1857 ?]“.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 225.

КУДЕВ, Стефан
/неизв./
От Градец, Котленско. Учител в селото /1871 — 1877/ и в Жеравна.
☐ НБКМ — БИА, II А 10 456; Константинов, Д. Жеравна в миналото и до сегашно време. С., 1948, с. 212.

КУДРОВ, Петър
/неизв./
От Крушовене, Оряховско. Учител в селото ок. 1871 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 2181.

КУДРОВ, Тодор
/неизв./
Свещеник в Крушовене, Оряховско, през 1871 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 2181; Летоструй, V, 1873, с. 59.

КУДЮ
/неизв./
Учител в Медвен, Котленско, от 1830 до 1840 г.
☐ НБКМ — БИА, II В 10456.

КУЕВ, Никола
/неизв./
Свещеник в Елена. Спомоществовател за „Кратка естествена история“, превели П. Дамянов и П. Арнаудов /1861/.

КУЗМА ЗОГРАФСКИ /светско име Кузман Куцаров/
/неизв./
Приема монашество в Зографския м-ир. От 40-те години на XIX век е монах в Киприяновския м-ир, а по-късно става негов игумен /1858 — 1862/. Полага грижи за образованието на бълг. младежи, като им осигурява стипендии за руски учебни заведения. Един от учредителите на Кишиневското бълг. общество. Спомоществовател за „Зерцало или огледало християнское“, превели Н. Зографски и З. Княжески /1847/, и за „Сочинения Т. Булгарина“, превел П. Каляндджи /1861/.
☐ Сюпюр, Е. БЕИР, с. 167.

КУЗМАНОВ, Ат.
/неизв./
Роден в Три кладенци, Оряховско. Свещеник в селото през 1871 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 2181; Летоструй, V, 1873, с. 59.

КУЗМАНОВ, Енчо Георгиев
/неизв./
Роден в Лясковец. Учител в Тулча /1855 — ок. 1870/.
☐ Бешков, Л. Образователното дело през Възраждането. — В: Един век класно училище в Добрич. С., 1972, с. 24; Люлюшев, М. РБО, с. 131, 139; Тонев, В. Добруджа, с. 274.

КУЗМАНОВ, М. /Мелхиседек/
/неизв./
Ученик в духовно у-ще в Одеса през 1859 — 1860 г.
☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 32; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 98; Степанова, Л. Вклад России..., с. 206.

КУЗМАНОВА, Теопемпти — вж. *Манева-Кузманова*, Теопемпти

КУЗОВА, Стойка
/неизв./
Учителка във Велес. Спомоществувателка за „Приключенията на Телемаха“, превел Н. Михайловски /1873/.

КУКАНЧИ, Георги Атанасов
/неизв./
Роден в Караманли, Битолско. Вер. брат на Константин *Куканчи*. На 24 дек. 1833 г. се записва за студент по медицина в Лайпцигския у-т. Следва до лятото на 1838 г.
☐ Архив на Лайпцигския университет, „Матрикел“ — Книга за записване на студенти; Йорданов, В. Значението на Лайпциг за стопанското и културно възраждане на българите. — *Уч. пр.*, 1941, № 3, с. 300.

КУКАНЧИ, Константин Атанасов
/неизв./
Роден в Караманли, Битолско. Вер. брат на Георги *Куканчи*. На 4 май 1839 г. се записва за студент по филология в Лайпцигския у-т.
☐ Архив на Лайпцигския университет, „Матрикел“ — Книга за записване на студенти.

КУКОВ, Тодор Лазаров
/1845 — 1898/
Роден в Черногорово, Пазарджишко. Свещеник в селото през 70-те години на XIX век. Предс. на местния РК. Участва в подготовката на Апр. въст.
☐ Колев, Л. Духовници — участници в национално-освободителните борби на нашия народ. — *ИЦИАИ*, т. 1, 1978, с. 242.

КУКУМЯВКОВ, Д. Д.
/неизв./
Временен дописник на сп. „Слава“ /1872/.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 225.

КУКУРЯШКОВ, Стефан М.
/неизв./
Учител в Севлиево през 1876 — 1877 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 7642.

КУЛЕВ, Васил
/неизв./
Временен дописник на в. „Дунавска зора“ /1869/.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 225.

КУЛЕВ /КУЛЕВИЧ, КУЛИОГЛУ/, Димитраки /Димитър, Таки/
/1829 — неизв./
Роден в Русе. Учи в родния си град и в Киевската семинария /1847 — 1851/. Учител в Русе, Силистра, Шумен, Никопол.
☐ ЦДИА, ф. 1318, оп. 1, а. е. 4922, л. 1; ДА — Русе, ф. 43к, оп. 1, а. е. 23, л.3; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 141; Тонев, В. Добруджа, с. 278.

КУЛЕВА, Стефана
/неизв./
Произхожда от семейство на емигранти. Следва в у-щето за мед. сестри в Грегориянския и-т към факултета по медицина в Букурещ /1875 — 1877/. Мед. сестра след Осв.
☐ Сюпюр, Е. БЕИР, с. 166.

КУМАНОВ, Михаил Петков /даскал Михаил/
/1825 — неизв./
Роден в Елена. Учи в родния си град. Учителства в Пазарджик /1846 — 1848/ като пом. на Никифор *Попконстантинов*, в Батак /1848 — 1849/, Пещера /1850 — 1870/ и Пловдив /1870 — ок. 1885/.
☐ НБКМ — БИА, II А 8888; Доросиев, Л. Нашите..., с. 133; Асенов, П. Братя Юрдан и Тодор Ненови от Елена. — В: Еленски сб. С., 1968, 312 — 315; Койчев, Ст. Учебното дело в Пещера. — *Родопи*, 1968, № 6, с. 23; Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив, 1981, с. 335.

КУМАНОВА, Рада

/неизв./
Учителка в Дряново през 1877 г.
☐ ОБТИ, т. 2, с. 190; Чолов, П. История на град Дряново. С., 1969, с. 80.

КУМАНСКИ, Константин Драганов
/неизв./
Роден в Елена. Учител в Девня, Варненско /1845 — 1853/. Свещеник в селото /ок. 1863 — 1873/. Дарява средства за изграждането на бълг. църква и девическо у-ще във Варна.
☐ ДА — Варна, ф. 79к, оп. 1, а. е. 2, л. 13; а. е. 9, л. 73; Ников, П. Българското възраждане..., с. 131, 162; Тонев, В. Бележки..., ч. 1, с. 81.

КУМИЧИН, Грую Младенов
/неизв./
От Горна Лисина /дн. в СФРЮ/. Учител в Кюстендилското краище ок. 1861 — 1878 г.
☐ Караманов, Вл. Кюстендилското краище /Босилеградско/ по време на Възраждането и училищно-църковният въпрос. — *Уч. пр.*, 1942, № 7, с. 864

КУМЛИГОРОВ
/неизв./
Временен дописник на в. „Македония“ /1870/.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 225.

КУНДУРАДЖИЕВ, Траян
/неизв./
От Прилеп. Учител във Воден /1870 — 1880/.
☐ Веститетелев, Г. Град Воден. — *Мак. пр.*, 1924, № 2, с. 122.

КУНЕВ, Хино /Македонски/
/неизв./
От Кривня, Провадийско. Учител в провадийските села Кьопеклии /Градинарово/ ок. 1870 г. и в Равна /1872 — 1877/.
☐ В. *Право*, VIII, № 20 /притурка/, 30 авг. 1873; Тонев, В. Бележки..., ч. 1, с. 89.

КУНИН, Стоян
/неизв./
От Долно Камарци, Софийско. Учител в Макоцево, Софийско /1855 — 1856/.
☐ Стоянов, Ст. Село Макоцево. История, бит и фолклор. С., 1970, с. 175.

КУНЧЕВ, Кръстю
/неизв./
Килиен учител в Агатово, Севлиевско, през 1857 г.
☐ Гечев, М. Килийните у-ща..., 117 — 118.

КУПОВ, Димитър
/неизв./
Роден в Койнаре, Врачанско. Свещеник в Глава, Оряховско, през 1871 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 2181; Летоструй, V, 1873, с. 59.

КУПОВ, Йончо
/неизв./
Роден в Селановци, Оряховско. Свещеник в селото през 1871 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 2181.

КУПЧАНКОВ, Григор Иванов
/неизв./
През 1874 г. завършва право във Виенския у-т като слушател, издържан от СБК в Москва.
☐ ЦГАОР, ф. 1750, оп. 1, ед. хр. 64. л. 34.

КУРТ
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Ямбол за „Православное учение... Платона“, превел Ил. Стоянов /1844/.

КУРТЕВ, Апостол
/неизв./
Роден в Бояджик, Ямболско. Учи в Ямбол и в гръцко у-ще в Одрин. Учител в у-щето при църквата „Св. Георги“ в Ямбол /от 1820/. По-късно църковното настоятелство го изпраща да продължи образованието си в католическия пансион в Одрин. След завръщането си в Ямбол въвежда нови методи на обучение и възпитание в у-щето, в което преподава. Сведенията за неговото учителстване там достигат до 1857 г. /не е известно дали междувременно е прекъсвал учителската си практика/.
☐ Върховски, Н. Ямболски патриоти по духовното и политическото ни възраждане /1820 — 1876/. Ямбол, 1910, с. 9; Табаков, Н. Добри Чинтулов. С., 1955, с. 52; История на град Ямбол. С., 1976, с. 119.

КУРТЕВ, Бануш
/неизв./
Роден в Марковча /Марково/, Провадийско. Учи в Дивдядово /дн. кв. на Шумен/. Учителства в провадийските села Асъл бейлии /Блъсково/ от 1860 г. и Кьопеклии /Градинарово/ през 1872 г.
☐ Пенков, М. Учебното дело в с. Дивдядово преди Овобождението. — В: Сб. Шумен — Коларовград. 2. Коларовград, 1962, с. 32; Тонев, В. Бележки..., ч. 2, с. 80.

КУРТЕВ, Георги
/неизв./
Завършва централното у-ще „Св. св. Кирил и Методий“ в Болград. Учи в семинарията в Измаил, Бесарабия. Учител в Кайракли, Бесарабия /1866 — 1868/, свещеник в селото /1868/. Спомоществовател за „За длъжностите на человека“, превел Д. Тошкович /1862/.
☐ Сюпюр, Е. БЕИР, с. 167.

КУРТЕВ, Д.
/неизв./
Учител в Чатма /Левски/, Варненско, от 1867 до 1870 г.
☐ Тонев, В. Бележки..., ч. 2, с. 102.

КУРТЕВ, Дионисий
/неизв./
Роден в Бейдаут, Добруджа. Свещеник в Ески баба, Добруджа, от 1866 до 1870 г.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 216.

КУРТЕВ Добрев, Илия
/2 юли 1858 — 7 авг. 1923/
Роден в Ст. Загора, където завършва класно у-ще. Учител в Гюрюджии /Преславен/, Старозагорско. Член на РК в Ст. Загора. Участва в Старозагорското въст. /1875/ и РТОВ. След Осв. е пощенски служител /1879/, учител /1880/, околийски н-к /1882/, военен. Деловодител на Централното опълченско д-во в Пловдив, участник в Съединението /1885/ и СБВ. След пенсионирането си /1895/ е избран за предс. на Софийското бълг. опълченско поборническо д-во. Участва във войните /1912 — 1918/. Умира в София.
☐ НБКМ — БИА, II В 2281; ЦДИА, ф. 760 /Илия Куртев/; ЕБ, т. 3, с. 659.

КУРТЕВ, Михаил
/1812 — 1886/
Роден в Ямбол. Свещеник в града от 40-те до 70-те години на XIX век. Участва в подготовката на Апр. въст. Спомоществовател за: „Православное учение... Платона“, превел Ил. Стоянов /1844/; „Игиономия“, превел С. Доброплодни /1846/; „Писма за службата божия“, превел И. Владикин /1858/.
☐ Върховски, Н. Ямболски пат-

риоти по духовното и политическото ни възраждане. /1820 — 1876/. Ямбол, 1910, с. 13; Събев, Т. Българската православна църква и национално-освободителното движение. — В: Сб. Априлското въстание..., с. 27

КУРТЕВ, Никола
/неизв. — 1871/
От Одрин. Учител в Малко Търново, където умира.
☐ В. *Право*, VI, № 21, 19 юли 1871.

КУРТЕВ, Христо
/ок. 1850 — неизв./
Роден в Ст. Загора. Учител в града /1874 — 1875/. Участва в подготовката на Старозагорското въст. /1875/. Арестуван и отведен в Одринския затвор. След Осв. е административен служител.
Временен дописник на в. „Македония“ /1871/.
☐ Иванов, Ат. Черти из живота и записки на Атанас Иванов. Сливен, 1885, с. 52; Илиев, Ат. Спомени. С., 1926, с. 241; Стоянов, М. БВК, с. 225; Койчева, В. Записките на Стефан Минчев за някои революционни комитети в Старозагорско и въстанието през 1875 г. — *ИДА*, 30, 1975, с. 105.

КУРТОВ, Ради
/неизв./
Свещеник в Бейдаут, Добруджа. Спомоществовател за „Венец азбучний“, превел И. Вълков /1863/.

КУРТОВ, Стефан
/неизв./
Учител в Чирпан през 1860 г.
☐ Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив, 1981, с. 356.

КУРТОВИЧ, Александър Павлов /Зоирос паша/
/25 ноем. 1842 — 4 юли 1917/
Роден в Бейрут. Син на пловдивския търговец на коприни Павел Куртович /от известната бегликчийска фамилия Чалъковци/ и майка гъркиня или сирийка, която заменя името Чалъков с гръцката му форма Зоирос. Завършва гръцка гимназия в Сирос и медицина в Цариград, Пиза и Париж. От 1864 г. е лекар и преподавател във Военномедицинското у-ще в Цариград; завежда катедра по вътрешни болести /до 1909/. Представя турското п-во на международни лекарски конгреси. Умира в Цариград.
☐ Начов, Н. Цариград, с. 123, 143; Стоянов, М. Стари гръцки книги в България. С., 1978, с. 471.

КУРТОВИЧ, Атанас — вж. *Чалики*, Атанас

КУРТОВИЧ, Никола — вж. *Чалики*, Никола

КУСЕВ, Тодор — вж. *Методий, митрополит Старозагорски*

КУТАБАНОВ, Георги
/неизв./
Ученик в Одеската семинария от нач. на 70-те години на XIX век до 1875 г.
☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 129; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 152; Степанова, Л. Вклад России..., с. 206.

КУТАНОВ, П.
/неизв./
Учител в Пещера през 1874 — 1875 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 8886.

КУТЕВ, Илия Георгиев
/неизв. — 1909/
Роден в Сливен. Завършва Военномедицинското у-ще в Цариград /1877/. След Осв. вер. е лекар в Бургас. От 1892 г. околийски лекар в родния си град, където умира.
☐ В. *Напредък*, XI, № 134, 3 юни 1877; Русев, М. Исторически преглед..., с. 86; Табаков, С. Сливен, 516 — 517; Д-р Илия Г. Куртев /Некролог/. — *ЛЛСБ*, 1909, № 3, с. 228; Начов, Н. Цариград, с. 144; Стефанов, В. Българската медицина през Възраждането. С., 1980, с. 65.

КУТИН, Иван Минчев
/неизв./
Роден в Годлево, Разложко. Учител в Белица, Разложко /1872 — 1874/. Вер. син на Минчо *Кутин*.
☐ ДА — Благоевград, ф. 4к, оп. 1, а. е. 27, л. 1 — 4; Стаменов, Й. 100 години училище в Белица. — *Родопи*, 1974, № 5, с. 8.

КУТИН, Минчо /Мингьо/
/неизв./
Учител и шивач в Белица, Разложко /ок. 1850 — 1879/. Вер. баща на Иван *Кутин*.
☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 12, л. 10 — 14, а. е. 13, л. 12 — 13, а. е. 98, л. 24 — 34, 43 — 44; Юруков, М. Просветното дело в Разложко. С., 1941, с. 23.

КУТИНЧЕВ, Куни В.
/ок. 1852 — неизв./
Роден в Русе. Завършва Русенското класно у-ще /1869/ и гимназия в Табор, Чехия /1873/, издържан от Русенската община. Учител, читалищен и театрален деец в Русе /1875 — 1878/. След Осв. е учител и гимназиален директор в София.
☐ ДА — Русе, ф. 43к, оп. 2, а. е. 31; Летоструй, VIII, 1876, с. 201; Доросиев, Л. Нашите..., с. 86; Илиев, Ат. Спомени. С., 1926, с. 96; Абаджиев, Т. Някои документи из архивния фонд на Иван Драсов. — *ИДА*, 10, 1965, с. 113.

КУТИНЧЕВ, М.
/неизв./
Роден в Русе. Учител в Кюстенджа, Добруджа, през 1876 г.
☐ Сп. *Училище*, V, 1876, № 16, с. 121.

КУТОВ, Исай — вж. *Йоаникий*

КУЦАР
/неизв./
Учител в килийното у-ще в Габарево, Казанлъшко, през XIX век.
☐ 100 години просветно огнище. Образцово народно читалище „Обнова“. Юб. л. Село Габарево, Старозагорско, 7 дек. 1969 г.

КУЦАРОВ, Величко
/неизв./
Учител в Шумен през 70-те години на XIX век. Член на местния РК.
☐ Димитров, Г. Княжество България. Т. 2. Пловдив, 1896, с. 349.

КУЦАРОВ, Спиридон
/неизв./
Учител в Байрям дере /Веселиново/, Шуменско, през 1875 г.
☐ Сп. *Училище*, IV, № 23 — 24 /притурка/, 1875; Пенкова, М. Учителският събор..., с. 182; Тонев, В. Бележки..., ч. 5, с. 84.

КУЦАРОВА, Василка В.
/неизв./
Учителка във взаимното у-ще в Шумен след Кримската война /1853 — 1856/.
☐ Георгиева, Д. Материали за учебното дело в град Шумен /1856 — 1877/. — *ИНМ — Шумен*, № 5, 1972, с. 148.

КУЦАРСКИ, Минчо В.
/неизв./
От Мъглиж, Казанлъшко. Учител в Хаджилари, Добруджа /1857 —

1877/.
□ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 206; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 117; Тонев, В. Добруджа, с. 276.

КУЧИМСКИ, Димитър
/неизв./
Свещеник в бълг. колония Табак, Бесарабия, през 1847 г.
□ Радкова, Р. Нови данни..., с. 121.

КУЧКОВ, Христо Георгиев
/неизв./
Роден в Кукущ. През периода 1868 — 1874 г. е ученик в Галатасарайския лицей, Цариград, издържан от Кукушката община. Участва в театралната трупа на лицея. През 1874 г. издръжката му е спряна и той отива в Букурещ. По-късно заминава за Москва при родственика си Райко *Жинзифов*.
□ НБКМ — БИА, II В 9293, л. 181, 188; Начов, Н. Цариград, с. 152; Плетньов, Г. Добродетелната дружина в Букурещ и развитието на българската просвета в Македония. — *Векове*, 1984, № 2, с. 24.

КУШЕВ, Стефан Дончов
/неизв./
Роден в Клисура. Учител в родното си село /1857 — 1862/ и в Сопот /1862/.
□ НБИВ — БИА, ф. 2, а. е. 82, л. 1; Шишманов, Ив. Ив. Вазов. Спомени и документи. С., 1976, с. 71.

КУШЕВА, Султана Атанасова
/неизв./
Родèна във Велес. Ученичка във Фундуклеевската гимназия в Киев /1870 — 1874/. Пансионерка при графиня Левашова. Учи на издръжка на СБК в Москва.
□ НБКМ — БИА, ф. 295, а. е.10, л. 2; II А 3885; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 94; Степанова, Л. Вклад России..., с. 97, 209; Миладинова-Алексиева, Ц. Епоха, земя и хора. С., 1985, с. 309.

КУШЛЕВ, Костадин Т.
/неизв./
От Енина, Казанлъшко. Учител в Горна Кумлуджа /Крумово/, Варненско /1873 — 1874/.
□ Тонев, В. Бележки..., ч. 2, с. 103.

КУШОВСКИ, Христо
/неизв./
Учител в Кошов, Русенско /1873 — 1875/. Предс. на местния РК.
□ Обретенов, Н. Спомени..., с. 53.

КУЮМДЖИЕВ, Димо /Димитър/ Стойчев /д-р Вичев/
/ок. 1846 — 30 окт. 1908/
Роден в Разград /според някои източници — в Крагуевац/. От 1862 г. учи във Военномедицинското у-ще в Цариград. Завършва аптекарство /ок. 1870/ с чин капитан от турската армия. Военен лекар в Шумен и Русе. За участие в нац.-осв. борби е заточен в Диарбекир. Успява да избяга и става лекар в румънската армия. Участва в СТВ с четата на Филип Тотю в Кладово. Лекар в Бълг. опълчение по време на РТОВ. След Осв. е окръжен лекар в Разград, Ески Джумая /Търговище/ и Ямбол /до 1880/. Аптекар в Шумен и Разград /до 1898/. В края на живота си се занимава с търговия.
Временен дописник на в. „Българин" /1878/.
□ ДА — Русе, ф. 240к /Димо Куюмджиев/; в. *България*, IV, № 25, 1 окт. 1862; Начов, Н. Цариград, с. 143; Стоянов, М. БВК, с. 266, 663.

КЪЛЧИЩОВ /КЪЛЧИЩКОВ/, Енчо
/неизв./
Роден в Лясковец. Учител там през 50-те и 60-те години на XIX век.
□ Ганчев, Д. Спомени. 1864 — 1887. С., 1936, с. 3, 11; Евтимов, Т За състоянието на училищата в някои селища на В. Търновски окръг през 1878 — 1879 год. — *ИДА*, 19, 1970, с. 173.

КЪЛЬОВА, М.
/неизв./
Учителка в Пирдоп през 1876 — 1877 г.
□ Стоянов, М. Град Пирдоп в миналото и сега. С., 1943, с. 166.

КЪЛЬОВА, Цонка
/неизв./
От Пирдоп. Учителка там от 1864 до 1873 г.
□ Стоянов, М. Град Пирдоп в миналото и сега. С., 1943, с. 165.

КЪНЕВ, Господин
/неизв. — 17 май 1876/
Свещеник в Бояджик, Ямболско, през 70-те години на XIX век. Убит по време на Апр. вьст.
□ Димитров, Г. Княжество България. Т. 2. Пловдив, 1896, с. 509.

КЪНЕВ, Никола
/неизв./
Учител в Лясковец от 1862 до 1865 г
□ Минев, Д. Лясковец, с. 111.

КЪНЕВ /ВОДСКИ/, Стефан
/неизв./
От Габрово. Свещеник в Копчелии, Габровско 1871/; учител в Самоводене, Търновско /1876/, където е предс. на РК, и в Габрово /1876 — 1878/. След Осв. е свещеник в София.
□ НБКМ — БИА, II А 8896; Васильов, Т. Априловската гимназия преди 50 години. — В: Юб. сб. 50 г. „Априловска" гимназия, с. 19; Цончев, П. Габрово, с. 351; Бендерев, Ан. Мисли и спомени по миналото. Спомени за Априлското въстание в Търновски революционен окръг през 1876 г. — В: Сб. Април 1876., С., 1976, с. 496.

КЪНЕВ, Стефан Х.
/1 ян. 1848 — неизв.
Роден в Калофер. Завършва Калоферското класно у-ще /1864/. От 1864 до 1866 г. помага на баща си в бакалския дюкян, а от 1866 до 1869 г. е абаджия в Цариград. Учител в Калофер /1870 — 1876/. От 1873 г. е свещеник. Предс. на църковно-училищното настоятелство. През 1877 — 1878 г. е в Габрово и Лясковец. Свещеник в Карлово /1878 — 1880/, а след това отново в Калофер.
□ Начов, Н. Градиво за историята на Калоферските училища. — *Уч. пр.*, 1903, № 2, с. 106; Гендов, Д. Историята на Калофер от 1852 до 1877 г. — В: Сб. Калоферска дружба. 1. С., 1908, с. 67; Начов, Н. Калофер, 186 — 187.

КЪНЕВ, Стоян
/неизв. — 1876/
Учител в Перущица /1862 — 1866/. Загива по време на Апр. въст.
□ Кепов, Ив. Въстанието в Перущица. Пловдив, 1931, с. 51.

КЪНЕВ, Юрдан
/неизв./
Учител в Брацигово ок. 1870 г. Въвежда звучната метода.
□ Юруков, Д. Брацигово. С., 1931, с. 22.

КЪНЧЕВ Ангелов, Ангел
/11 ноем. 1850 — 5 март 1872/
Роден в Трявна в семейството на майстора зидар Кънчо Ангелов. Учи в родния си град при П. Р. *Славейков*. През 1860 г. семейството се преселва в Русе, където А. К. е уче-

Ангел Кънчев

ник на Драган *Цанков* /1865 — 1866/. През следващите две години /1866 — 1867/ е ученик в Болградската гимназия. По-късно /1867/ се записва в Артилерийската школа в Белград. Тук се запознава с Л. *Каравелов*, Панайот Хитов, Димитър Общи, В. *Левски* и др. Поддържа връзки със сръбската Омладина. Публикува възвание „Към българите" във в. „Дунавска зора" /1868/. Напуска военното у-ще /1869/ и се завръща в Русе. През 1870 г. е изпратен в Табор, Чехия, където постъпва в земеделското у-ще. Без да завърши целия курс на обучение, се завръща в Б-я и активно се включва в нац.-осв. борби. Определен е за помощник на В. Левски в изграждането на ВРО. Заедно с Д. Общи предприема обиколка из Тракия. Участва в основаването на Русенския, Троянския РК и др. Театрален деец. Пътува до Букурещ за срещи, разговори и отчети пред предс. на БРЦК Л. Каравелов. Член на масонската ложа в Русе. На път за Букурещ при опит да бъде арестуван от турските власти се самоубива на русенското пристанище. Записва народни песни, които са публикувани след смъртта му във в. „Независимост".

□ НБКМ — БИА, ф. 88, а. е. 3, л. 13 — 14, 18 — 19; а. е. 8, л. 24 — 25; II В 9917; ДА — Русе, ф. 59, оп. 1, а. е. 186, л. 97; Страшимиров, Д. Централният таен комитет в Букурещ. — *БИБ*, 1931, № 2 — 3, с. 129; Топузов, Ив. Български ученици в земеделското училище в Табор до Освобождението. — *Просвета*, 1942, № 2, 112 — 114; Шарова, Кр. Ангел Кънчев в Сърбия. /Към въпроса за военното му образование/. — *ВИСб*, 1965, № 3, 56 — 61; Топузов, Ив., Ив. Сарафов. Предосвобожденски дейци за земеделска просвета. С., 1953, с. 140; Великов, Ст. Ангел Кънчев. Биографичен очерк. С., 1953, 5 — 49; Стоянов, М. БВК, с. 226; Ангел Кънчев /1850 — 1970/. 120 години от рождението му. Юб. сб. С., 1972; Ангел Кънчев. Юб. сб. по случай 100 години от героичната му смърт. С., 1972; Обретенов, Н. Спомени..., с. 117, 130 — 131, 138 — 139; Георгиев, В. Масонството в България. С., 1986, с. 16.

КЪНЧЕВ Стоянов, Георги
/неизв./
Роден в Арабаджиево /Коларово/, Старозагорско. Брат на Минчо *Кънчев*. През 1876 г. е пом.-учител в родното си село.
□ Кънчев, М. Видрица, 513 — 514.

КЪНЧЕВ, Иван Георгиев
/1850 — 1929/
Роден в Градец, Котленско. Брат на Кънчо *Кънчев*. Завършва Габровското класно у-ще. Учител в Медвен, Котленско /1869 — 1872/, Карнобат /1874 — 1875/ и Ичера, Котленско /ок. 1874 — 1876/. След Апр. въст. напуска Б-я, за да не бъде арестуван от турците. Установява се в Марсилия, Франция, и следва там финансови науки. След Осв. се връща в Б-я; финансов чиновник в Карнобат и вер. в Шумен. Умира в Шумен.
□ НБКМ — БИА, II В 10456, л. 31; Чилингиров, Ст. БЧ, с. 259; Димитров, Хр. Село Градец. С., 1934, с. 157; Нейчев, Т. Карнобат в миналото и Алекси Нейчев. С., 1938, с. 28; Йорданов, В. Село Медвен. С., 1940, с. 31.

КЪНЧЕВ, Иван В.
/1857 — 1908/
Роден в Пирдоп. Произхожда от рода на Дели Кънчевци, дал много свещеници и граматици. Учи в пловдивското класно у-ще „Св. св. Кирил и Методий". Учител в Пирдоп /1872 — 1876/. Член на местния РК. Участва в Апр. въст. След Осв. е учител в София.
□ Чилингиров, Ст. БЧ, с. 368; Стоянов, М. Пирдоп в миналото и сега. С., 1941, с. 165, 190 — 191.

Минчо Кънчев

КЪНЧЕВ, Кънчо Георгиев
/15 септ. 1854 — след 1934/
Роден в Градец, Котленско. Брат на Иван *Кънчев*. Завършва класно у-ще и учителства /1872 — 1877/ в ямболските села Стралджа и Къшла кьой /Зимница/ и в Градец. Завършва Софийското военно у-ще /1879/ и Сен Сирското военно у-ще във Франция /1884/. Връща се в Б-я и служи в Пловдив. От ян. 1885 г. е адютант на Гаврил *Кръстевич*. Участва в СБВ. На 25 март 1901 г. е назначен за градоначалник на София.
□ Димитров, Хр. Село Градец. С., 1934, с. 151 — 157.

КЪНЧЕВ Стоянов, Минчо
/6 авг. 1836 — 2 окт. 1904/
Роден в Арабаджиево /Коларово/, Старозагорско. Брат на Георги *Кънчев*. Учи в родното си село /1843 — 1853/ и в основно у-ще в Ст. Загора /1855 — 1856/. Учител в Арабаджиево /1856 — 1862/. Ръкоположен за свещеник /1862/. Служи в Арабаджиево и околните села Ахърито /Загоре/, Голямо Кадиево /присъед. към Загоре/, Могила, Джуранлии /Калитиново/, Малко Кадиево. През 1870 г. е избран за предс. на училищното настоятелство в родното си село. Участник в рев. д-ние, основател и предс. на РК в Арабаджиево. Под прикритието на дейността си като училищен инспек-

тор /от 1869/ се занимава с рев. дейност. След разкриването на Хасковското съзаклятие е заточен в Диарбекир /1873 — 1878/. От 1879 г. е постоянен инспектор на учебното дело в Ст. Загора. Автор на „Видрица“ — спомени, писани ок. 30 години /1873 — 1903/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 88, а. е. 7, л. 1, 2; НА БАН, ф. 46к, а. е. 29, 33, л. 5; ДА — Ст. Загора, ф. 65к /поп Минчо Кънчев/; Жечев, Н. Из кореспонденцията на българските политически затворници и заточеници от 60-те и 70-те години на XIX в. — *ИДА*, 7, 1963, с. 259; Протоколи от съдебния процес срещу Атанас Узунов. С., 1985, с. 134; Кънев, Н. Диарбекирските спомени на поп Минчо Кънчев от село Коларово, Старозагорско. — *ИДА*, 30, 1975, 105 — 124; Александров, Н. Участие на духовници от Старозагорска епархия в подготовката и провеждането на Старозагорското въстание 1875. — В: Сб. Априлското въстание..., с. 19, 274 — 275; Кънчев, М. Видрица. С., 1985.

КЪНЧЕВ, Лило — вж. *Антим I*

КЪНЧЕВ, Моян
/неизв./
От Церова кория, Търновско. Частен учител в селото към края на XVIII век.
☐ Церов, Ив. Спомени и бележки. Кн. 1. Варна, 1921, с. 15.

КЪНЧЕВ, Стефан
/неизв./
От Трявна. Учител в Търнак, Оряховско, през 1871 — 1872 г. и след Осв.
☐ Юб. в. Сто години народно училище. Село Търнак, Врачанско, 24 май 1967.

КЪНЧЕВ, Стефан
/неизв./
Роден в Градец, Котленско. Преселва се в Ески Джумая /Търговище/ в нач. на 70-те години на XIX век и става свещеник там. През 1874 г. е член на смесения казалийски съвет.
☐ ДА — Варна, ф. 75к, оп. 1, а. е. 8, л. 92; Димитров, Хр. Село Градец. С., 1934, с. 46.

КЪНЧО
/неизв./
Учител в килийното у-ще в Калофер през 30-те години на XIX век.
☐ Паскалева, В. Българката..., с. 20.

КЪНЧО
/неизв./
Свещеник в Брацигово през 30-те и 40-те години на XIX век.
☐ Юруков, Д. Брацигово. С., 1931, 12 — 17; Рашайков, Т. Брацигово. С., 1973, с. 39.

КЪНЧОВ, Ангел
/неизв./
Роден в Алмалии, Добруджа. Свещеник в селото от 1871 до 1884 г., вер. и след това.
☐ ЦДИА, ф. 1318, оп. 1, а. е. 4936, л. 7.

КЪНЧОВ, Атанас
/неизв./
Свещеник в Тетевен през 40-те и 50-те години на XIX век. Спомоществовател за „Първа храна“, превел И. Чичи /1858/.
☐ Василиев, А. Тетевенските църкви. С., 1948, с. 45, 56.

КЪНЧОВ, Георги
/неизв./
Свещеник в Сливен през 1875 г.
☐ ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 3, л. 90.

КЪНЧОВ, Димитър
/1815 — 1885/
Тревненски зограф. Родоначалник на Попдимитровата фамилия. С живопис се занимават и синовете му Йонко, Христо и Иван *Димитрови.* Автор на икони в Миндя, Еленско /1837/, и в църквата „Св. Георги“ в Арбанаси /1838/. Прави стенописи в църквата „Св. Архангели Михаил и Гавраил“ в Арбанаси /1838/. Негови икони има и в църквите „Св. Атанас“ във Варна /1849/, „Св. Георги“ в Русе /1846/, „Св. Димитър“ в Лясковец /1873/, „Рождество Богородично“ в Търново /1875/, „Св. Йоан Предтеча“ в Ръжена, Казанлъшко /1882/, в църквата на Къкрина, Ловешко /1884/. Рисува икони из Ямболско и Чирпанско. Умира в Трявна.
☐ Василиев, Ас. БВМ, с. 83; Божков, Ат. Българската икона. С., 1984, с. 7, 11, 263 — 264, 318; Сб. Тревненска художествена школа. С., 1985, с. 255.

КЪНЧОВ, Иван
/неизв./
Учител в Петрич, Софийско, през 1873 г.
☐ НБКМ — БИА, II В 6425.

КЪНЧОВ, Никола
/неизв./
Учител в Котел от 1868 до 1872 г.
☐ Киров, Г. Материли за историята на Котленското училище. — *СбНУ*, 22 — 23, 1906 — 1907, с. 23.

КЪНЧОВ, Христо
/неизв./
Учител в Габрово през 60-те години на XIX век.
☐ ДА — Габрово, ф. 670к, оп. 1, а. е. 85, л. 1; Обрешков, О. Въвеждане и разпространение на звучната метода в България. — *Нар. просвета*, 1968, № 7, с. 86.

КЪНЮВ, Петър
/неизв./
Свещеник в Трявна. Спомоществовател за „Критически издирияния за историята блъг.“, превел Б. Петков /1853/.

КЪРДЖИЕВ, Васил Т.
/1849 — 1881/
Роден в Шумен в семейството на търговец. Учи в Шуменското класно у-ще. Пръв библиотекар след възобновяването на Шуменското ч-ще /1869/. Учител в неделното у-ще в Шумен през 70-те години на XIX век. Работи и в манифактурния дюкян на баща си.
☐ Сб. 100 години народно читалище „Д. Войников“ — Шумен. С., 1958, с. 70; Грозев, Г. Празници в народните читалища. — *Читалище*, 1964, № 9, с. 20.

КЪРДЖИЕВ, Величко Василев
/ок. 1856 — неизв./
Роден в Шумен. Учител в шуменските села /ок. 1875/. Участва в СТВ и РТОВ. Ранен в боевете на Шипка.
☐ Джумалиев, Г. Участието на доброволци от Шумен в Сръбско-турската война 1876. — *ГМСБ*, 1, 1975, с. 209; Джумалиев, Г. Доброволци от гр. Шумен в Руско-турската война 1877 — 1878 г. — *ГМСБ*, 2, 1976, с. 241.

КЪРДЖИЕВ, Георги Антонов
/17 април 1854 — 5 ян. 1907/
Роден в Арбанаси в семейството на търговец. Брат на Тома *Кърджиев.* Учи в Русе /1860 — 1869/ и в Белградската семинария /1871 — 1872/. Учител в Русе /1872 — 1875/ и Разград /1875 — 1877/. След Осв. е учител във Варна и Русе, редактор и издател. Отначало е социалист-народник, а по-късно привърженик на либералите. Народен представител в XI /1901/ и XII /1902 — 1903/ ОНС. Умира в София.

Георги Кърджиев

Постоянен сътрудник на сп. „Училище“ /1873 — 1875/, временен дописник на сп. „Ръководител на основното учение“ /1874/. Превежда „Светото дело на българското освобождаванье. Разкази из историята на Руско-турската война /1877 — 1878/. /Извод из повр. списанье „Илюстрована ратна кроника“./ Книжка I. /С 8 картини в текста./ Превежда [от сръбски] Г. А. Кърджиев. Издава А. Наследников. Русе, в книгопечатницата на Сп. Попова. 1878“.
□ НБКМ — БИА, ф. 784 /Георги Кърджиев/; ДА — Русе, ф. 43к, оп. 1, а. е. 20, л. 6, а. е. 23, л. 155; Иванов, Ю. БПП, с. 403; Некролог. — *Уч. пр.*, 1907, № 1, с. 80; Стоянов, М БВК, 226 — 227; Драганова, Димитров. Книжовници..., 115 — 117.

КЪРДЖИЕВ, Тома Антонов
/1850 — 22 февр. 1887/
Роден в Арбанаси в семейството на търговец. Брат на Георги А. *Кърджиев*. Учи в родното си село и в Русе. Работник в печатницата на в. „Дунав“ в Русе /ок. 1865/. Читалищен и театрален деец; предс. на младежкото певческо д-во в града и режисьор. Секретар на бълг. митрополия в Русе /1871/. Член на Русенския РК. Учител, читалищен и рев. деец в Червена вода, Русенско, /1873 — 1875/. Участва в подготовката на Старозагорското и Апр. въст. Участва в СТВ и РТОВ. След Осв. е обществен и политически деец в Русе. Осъден на смърт и разстрелян в Русе за участие в бунта на русофилите /1887/.
□ НБКМ — БИА, ф. 117 /Тома Кърджиев/; Жечев, Н. Обществено-революционна дейност на Тома Кърджиев до Освобождението. — *ИИБЛ*, 1956, 189 — 230; Сиромахова, Ж. Биографични данни за видни читалищни дейци. — В: 100 години народно читалище „Зора“ — Русе. С., 1967, с. 45.

КЪРДЖИЕВА-ЖЕЛЕЗОВА, Жеча
/неизв./
Учителка в Дивдядово /дн. кв. на Шумен/ ок. 1877 г. заедно с Велико *Железов*, по-късно неин съпруг. Завършва „Привременния педагогически курс“ в Шумен през 1879 г.
□ Пенков, М. Учебното дело в с. Дивдядово преди Освобождението. — В: Шумен — Коларовград. 2. Коларовград, 1962, с. 35.

КЪРККЛИСИЙСКИ, Атанас Петров
/неизв./
От Лозенград. Рисува икони във Върбица, Шуменско /1863 — 1866/, Осман пазар /Омуртаг/ и Преслав /1866/. С помощта на ОБН учи живопис в Москва /1867 — 1875/. Награден със сребърен медал за живописен етюд от натура /1874/. Завършва у-щето със сребърен медал за дипломната работа „Кухня“ /1875/. Връща се за ок. една година в Б-я, след което се заселва окончателно в Русия. Учител в гр. Ананев след 1878 г. Във Варненския археологически музей се пазят иконите „Св. Пантелеймон“ /1863/ и „Живоприемни източник“ /1864/.
□ Василиев, Ас. БВМ, 649 — 651; Тонев, В., И. Блянова. Възрожденският художник Атанас Петров Кърkклисийски. — *Векове*, 1975, № 1 5 — 8; Божков, Ат. Българската икона. С., 1984, с. 180, 311, 462.

КЪРНОВ, Георги
/неизв./
През 1872 г. завършва гимназия в Николаев. Пансионер при Тодор *Минков*.
□ АИИ БАН, арх. кол. 9, оп. 15, а. е. 436а, л. 1054 — 1058.

КЪРПАРСКИ, Нено
/неизв./
Учител. Спомоществовател от Панагюрище за „Введение във всеоб. история“, превел Ат. Чолаков /1851/, и от Сопот за „Кратко землеописание“ на Г. Икономов /1856/ и за „Аделаида, алпийската пастирка“, превел Кр. Пишурка /1857/.

Тома Кърожиев

КЪРПАЧЕВ, Андон Миков
/неизв./
Учи в Кюстендил. Учител в града /1868 — 1871/.
□ Иванов, Й. Северна Македония. С., 1906, с. 375; Попов, К. Кюстендил под турско робство и участието на кюстендилци в национално-освободителните борби. — В: Кюстендил и Кюстендилско. С., 1973, с. 99.

КЪРПАЧЕВ, Еньо Христов
/1833 — 1916/
Роден в Калофер. От 1862 г. живее в Цариград. Занимава се с обущарство и книгоиздаване, а след Осв. се връща в Калофер. Автор на „Българско народно календарче“, претърпяло шест издания от 1860 до 1870 г.
□ Начов, Н. Из ръкописите на Еня Хр. Кърпачев. С., 1932, 1 — 20; Стоянов, М. БВК, с. 227.

КЪРПАЧОВ, Иван
/неизв./
Учител в Ганчовец, Габровско, ок 1876 г.
□ Ганев, Г. История на с. Ганчовец. Ганчовец, 1944, с. 90.

КЪРТОВ, Илия
/неизв./
От Велес. Учител в града от 1863 до

1865 г.
☐ Чочков, Хр. Велес, с. 28.

КЪРЧОВСКИ, Георги Якимов
/неизв./
Роден вер. в Криворечна паланка. Син на Йоаким *Кърчовски* и брат на Давид *Кърчовски*. Свещеник. В нач. на XIX век заедно с баща си и брат си е пътуващ проповедник в Северна Македония. Ок. 1820 г. се установява в Кратово.
☐ Иванов, Й. Северна Македония. С., 1906, с. 264; Иванов, Й. Български старини..., с. 142.

КЪРЧОВСКИ, Давид Якимов
/неизв. — дек. 1844/
Роден в Криворечна паланка. Син на Йоаким *Кърчовски* и брат на Георги *Кърчовски*. Свещеник. В нач. на XIX век заедно с баща си и брат си е пътуващ проповедник в Северна Македония. Ок. 1817 г. се установява в Криворечна паланка. Ктитор на местната църква /1833/, но тъй като църквата била построена с непозволени от турците размери, Д. К. е осъден на смърт /ок. 1840/. Помилван е, но се умопобърква. Умира в Криворечна паланка. Спомоществовател за „Чудеса пресв. Богородици“, превел Й. Кърчовски /1817/..
☐ Иванов, Й. Северна Македония. С., 1906, с. 364; Иванов, Й. Български старини..., с. 143.

КЪРЧОВСКИ, Йоаким /монах Яким/
/след 1750 — ок. 1820/
Роден в Осломеви, Кичевско. Баща на Георги и Давид *Кърчовски*. Учител в Дебърския м-ир, Кратово, Криворечна паланка, Самоков. Ок. 1787 г. е ръкоположен за свещеник. След смъртта на жена си приема монашество /ок. 1807/. Заедно със синовете си е пътуващ учител и проповедник в Северна Македония. За пръв път открива смесено у-ще в Кратово. Последовател на *Софроний Врачански* и дамаскинарите. Й. К. пръв в Македония издава книги на новобългарски език.

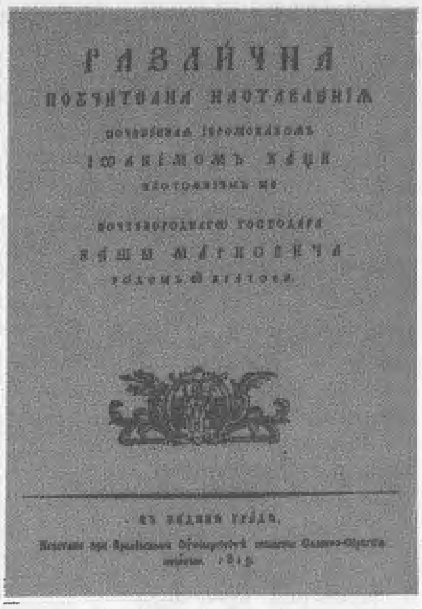
„Различна поучителна наставления“ /1819/ — Й. Кърчовски

Автор на: „Слово, исказаное заради умирание. В Будине града, писмени Кралев. Всеучилища Унгарскаго, 1814“; „Повест ради страшнаго и втораго пришествия Христова, собранная от различних святих писаниях и преведена на простейший язик болгарский ползования ради простейших человеков и некнижних. Списанная от хаджи Йоакима даскала и преведе ся на тип потщаним господара кир хаджи Пеца от Щип и кир хаджи Станко от Кратово и кир Димитрий Филипович от Егридере Паланка за душевное их спасение. Настоятел бист Димитрий Йоанович Зузура от Сечища. В Будине граде, писмени Кралев. Всеучилища Унгарскаго, 1814“; „Сия книга глаголемаа митарства. Преведе се трудом благоговейнаго в монасех пречестнейшаго г. Йоакима даскала Крчовскаго, иждивением же православних христиан щипских и прочих градов болгарских за душевное их спасение напичати ся настоянием благопочтенннородних господаров Димитриа Филиповича, жителя и купца Кратовскаго, родом из Екридере Паланка, и Димитриа Зузура, сечищянина. В Будине граде. Печатано писмени Кралевск. университета Пещ. 1817“; — [2. изд.] „Книга нарицаемая митарства. Преведена на болгарски от житието на святаго Василиа Новаго, за двадесетте митарства, които е преминала свята Теодора, сказание за Страшен суд, слово святаго пророка Даниила, и други душеполезни притурки. Напечата ся сос иждивението г. хаджи Найден Йоановича, учителя и книгопродавца, жителя татарпазарчичкаго, заради душевно спасение на православните христиани. Букурещ, в типографията на братия Каркалеки, 1843“; — [3. изд.] „... Издана от Петра Неделева из Копривщица, кандиложителя в Б. церков, и от брата его Неша. Изправена от А. П. Гранитскаго. Цареград, в типографията Тадеа Дивичиена, 1853.“; — [4. изд.] „...Поправена и издадена от Димча Великова книговезателя и Христа Раинова учителева котленчяни . Русчук, в печатницата на Дунавската област, 1868“; — [5. изд.] „... В Белград, печатницата на Н. Стефановича и бсдр., 1874“; „Чудеса пресветия Богородици, преведени от книга Амартолон сотириа [от Агапий Критски] на болгарский язик ради ползи и поучения и спасения рода христианскаго; трудом и настоянием благопочтенородних господаров и купцев Димитриа Филипповича, жителя Кратовскаго, родом из Егридере Паланка, и Димитриа Зузура сечищянина. В Будине граде. Печатана писмени Крал. Университета Пещанскаго, 1817“; [2. изд. малко променено] „Преведени и напечатани трудом и иждивением от г. Хаджи Найдена Йоановича, учителя, жителя татарпазарчичанина, ревнителя болгарскаго просвещения и книгопродавца по всеа Славеноболгариа. Издание первое. В Букурещ. Напечати ся в типографията у Йосифа Копайнига /1846/“; — [3. изд. с малки промени] „... и на тип изданна лято 1817 и сега ново се препечата от Николая Карастояновича, книговезателя и книгопродавца. В град Самоков, 1851, в собственой его печатне.“; — “...Поправена и издадена от Д. Валикова, книговезателя котленца. Издание четвърто. Русчюк, в печатницата на Дунавската област, 1867“; „Различна поучителна наставления, сочиненная иеромонахом Йоакимом хаджи, настоянием же почтенороднаго господара Неши Марковича, родом от Кратова. В Будине граде, печатано при Кралевском Университете писмени Славено-сербския печатни, 1819“.
☐ НБКМ — БИА, ф. 52к, а. е. 327, л. 1 — 3; Дринов, М. Някои бележки за х. Йоакима. — *ПСпБКД*, 34, 1890, 569 — 573; Иванов, Й. Северна Македония. С., 1906, с. 325, 358 — 359; Стоилов, А. Български книжовници от Македония. Т. 1. С., 1922, 13 — 15; Пенев, Б. История на новата българска литература. Т. 2. С., 1933, 371 - 385; Динеков, П. Първи възрожденци. С., 1944, 132 — 140; Цоинска, Р. Йоаким Кърчовски. — В: Строители и ревнители на родния език. С., 1982, 99 — 104.

КЪРШОВ, Иван Стойнов
/1769 — 1841/
Роден в Кършовци /Велковци/, Еленско. Баща на Христо *Кършовски*. Открива килийно у-ще и преподава в него /края на XVIII — нач. на XIX век/. Участва в организираната в Елена „завера“ по време на Гръцкото въстание /1821/ и във Велчовата завера /1835/.
☐ Асенов, П. Фамилията Кършовски от Елена. — В: Еленски сб. С., 1968, 355 — 356.

КЪРШОВСКИ, Иван Попхристов
/12 авг. 1839 — 1 март 1917/
Роден в Елена в семейството на свещеника Христо *Кършовски*. Брат на Йордан и Сава *Кършовски*. Учи в Елена при Иван *Момчилов*, Никола *Михайловски* и Никифор *Попконстантинов* и в Свищов. Учител в Елена /1856/, Елхово /Милево/, Казанлъшко /1856 ок. 1859/, Хаджиоглу Пазарджик /Толбухин/ през 1859 — 1860 г., Черна, Хаджиоглупазарджишко /1861 — 1862/, и Хърсово, Разградско /1865 — 1867/. Участва във въст. на капитан дядо Никола /1856/ и в Първата бълг. легия /1862/. Емигрира в Румъния /1867/. Участва в четата на Панайот Хитов като писар /1867/ и във Втората бълг. легия /1867 — 1868/. Учител в Гюргево /1868 — 1869/, учител и юрист в Плоещ /1871 — 1878/. Подпомага организирането на Ботевата чета /1876/. Опълченец по време на РТОВ. След Осв. е предс. на Провадийския окръжен съд /до 1880/, адвокат в София, редактор на в. „Струма“ и „Вардар“, сътрудник на периодичния печат. Член на Народната партия; народен представител в УС. Умира в София.
Постоянен сътрудник на в. „Народност“ /1868 — 1869/, в. „Дунавска зора“ /1868 — 1870/, в. „Право“ /1870 — 1872/ и в. „Отечество“ /1871/; временен дописник на в. „Тъпан“ /1869/, в. „Свобода“ /1870/, сп. „Училище“ /1871/, сп. „Читалище“ /1871/, в. „Македония“ /1871/, сп. „Знание“ /1876/, сп. „Славянско братство“ /1878/, в. „Българин“ /1878/. Издава в Плоещ на румънски език бълг. вестници „Вултурул“ и „Индепенденца национала“ /1876 — 1878/.
☐ ДА — Търново, ф. 53к /Иван Кършовски/; Иванов, Ю. БПП, с. 552; Стоянов, М. БВК, 229 — 230; Асенов, П. Фамилията Кършовски от Елена. — В: Еленски сб., С., 1968, 354 — 365; Бешков, Л. Образователното дело през Възраждането. — В: Един век класно училище в Добрич. С., 1972, 13 — 15; БЧР, 547 — 548; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 167; Бойчева, К. Иван Попхристов Кършовски /1839 — 1917/. — *Родна реч*, 1982, № 9, 52 — 54.

Иван Кършовски

КЪРШОВСКИ, Йордан Попхристов
/1846 — 1880/
Роден в Елена. Син на Христо *Кършовски* и на Йордана К. Симидова, племенница на *Иларион Макариополски*. Брат на Иван и Сава *Кършовски*. Учи в Елена. Учител. Участва в продготовката на Апр. въст. и Ботевата чета. След разбиването й е заловен при Лютиброд, Врачанско, и затворен в Орхание /Ботевград/, а след това в София. Освободен още с. г. Остава известно време в София и се препитава със зографство. През Цариград се отправя в Румъния при брат си Иван. Оставя спомени за формирането на Ботевата чета. Умира в София.
☐ Асенов, П. Фамилията Кършовски от Елена. — В: Еленски сб. С., 1968, 365 — 372; ЕБ, т. 3, с. 678.

КЪРШОВСКИ, Сава Попхристов
/14 февр. 1847 — 26 март 1913/
Роден в Елена в семейството на Христо *Кършовски*. Брат на Иван и Йордан *Кършовски*. Учи в Елена, Търново и Цариград. Учител в Черна вода, Добруджа /1874 — 1875/, и Хърсово, Разградско /1875 — 1876/. Член на РК в родния си град, участва в подготовката на Апр. въст. След Осв. е съдия, адвокат, журналист. Член на Народнолибералната партия. Умира в Елена.
☐ Асенов, П. Фамилията Кършовски от Елена. — В: Еленски сб. С., 1968, 365 — 372; Тонев, В. Добруджа, с. 277.

КЪРШОВСКИ, Христо Иванов
/25 дек. 1810 — 28 апр. 1858/
От Елена. Син на Иван *Кършов*. Учи в местното килийно у-ще и в Търново. Килиен учител в Елена и Котел през 40-те и 50-те години на XIX век. Ръкоположен за свещеник на 1 ноем. 1841 г. в църквата „Успение пресвета Богородица“ в Елена. Участва във Велчовата завера /1835/. Спомоществовател за книги. Баща на Иван, Йордан и Сава *Кършовски*.
☐ Снегаров, Ив. Нов кодекс на Търновската митрополия. С., 1937, с. 54; Брешов, Ю. Елена като просветно огнище в миналото. — В: Еленски сб. Кн. 2. С., 1938, с. 115; БЧР, с. 546; Асенов, П. Фамилията Кършовски от Елена. — В: Еленски сб. С., 1968, с. 358.

КЪСОГЛЕДОВ, М. П. В.
/неизв./
Учител в Русе и в Обретеник, Русенско /1875/. Сътрудник на сп. „Училище“ /1874 — 1875/.
☐ Летоструй, VIII, 1876, 201 — 202; Стоянов, М. БВК, с. 230.

КЪТЮ
/неизв./
Роден в Котел. Свещеник в Костен, Карнобатско, през 1792 г. и учител в килийното у-ще.
☐ Нейчев, Т. Карнобат в миналото и Алекси Нейчев. С., 1938, с. 25; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 77.

КЬОЙБАШИЕВ, Димо Неделчев
/неизв. — 1862/
Роден в Калофер в семейството на известния чорбаджия хаджи Неделчо Кьойбашиев. Учи в Болград при Димитър *Мутев* /ок. 1860/. Следва медицина в Париж. Умира от туберкулоза като студент.
☐ Димитър С. Мутев. — *Светлина*, 1896, № 12, с. 178; Начов, Н. Калофер, с. 407.

КЬОЙБАШИЕВ, Стефан Гендов

/неизв. — 1918/
Роден в Калофер. Основно образование получава в родния си град. Завършва френския католически колеж в Бебек, Цариград /след 1863/. Завръща се в Б-я и отваря магазин в Карлово. По-късно отново е в Цариград, в търг. кантора на Иван Дочоолу. Завръща се в родния си град и е избран за секретар на мъжкото д-во „Напредък“. Един от основателите на ч-щето в Калофер /1869/; театрален деец. След Осв. е околийски н-к в Никопол и управител на митниците в Пловдив и София. Умира в Одрин.
☐ В. *България*, IV, № 41, 21 ян. 1863; Начов, Н. Калофер, с. 407; Каракостов, Ст. БВТ, с. 614.

КЬОРООЛУ, Кирил — вж. *Слепов*, Кирил

КЬОРЧЕВ, Иван
/неизв./
Учител в Гостилица, Дряновско, през 60-те години на XIX век.
☐ Димков, Г., Н. Димкова. Гостилица в миналото и сега. С., 1981, с. 76.

КЬОРЧЕВ, Петър Ив.
/1849 — 1892/
Роден в Лясковец. Учи в Лясковец и Търново. Учител и църковен певец в родния си град през 70-те години на XIX век. Читалищен и театрален деец; член на Лясковския РК. Участва в подготовката на Апр. въст. След Осв. е кмет на Лясковец и адвокат в Търново, където умира.
Временен сътрудник на в. „Македония“ /1871/ и сп. „Училище“ /1872/.
☐ ДА — В. Търново, ф. 428к, оп. 1, а. е. 136, л. 1; Чилингиров, Ст. БЧ, с. 333; Минев, Д. Лясковец, 311 — 313; Стоянов, М. БВК, с.230.

КЬОСЕВ, Марин
/неизв./
Учител в Разград ок. 1873 г. Член на земеделското сдружение в града.
☐ Явашов, Ан. Разград. Неговото археологическо и историческо минало. Разград, 1930, с. 163.

КЮВЛИЕВ, Стефан
/неизв. — 8 дек. 1874/
От Сливен. Завършва Медицинското у-ще /1868/ и Факултета по медицина /1873/ в Букурещ. Лекар в Бесарабия. Завръща се в Сливен като частен лекар, но скоро умира.
☐ НБКМ — БИА, ф. 388, а. е. 1, л. 2; в. *Напредък*, IX, № 23, 4 ян. 1875; сп. *Знание*, I, № 1, 15 ян. 1875; Табаков, С. Сливен, 516 — 517; Константинеску-Яши, П. Българи учени..., с. 88; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 162.

КЮЛДИСИЯТА, Тодор
/неизв./
Учител в Казанлък ок. 1850 г.
☐ Стамболски, Хр. Автобиография, дневници и спомени. Т. 1 /1852 — 1868/. С., 1927, с. 13.

КЮРДАЛИЕВ, Васил Алексиев
/неизв. — 23 март 1865/
Роден в Маврово, Тетовско. Учи в пловдивското класно у-ще „Св. св. Кирил и Методий“. Пътуващ книжар, сътрудник на Христо Г. *Данов* /до 1859/. Учител в Прилеп /1859 — 1864/, утвърждава взаимоучителната метода в у-щето и полага началото на класното образование в града. Умира в Прилеп.
☐ В. *Турция*, I, № 45, 29 май 1865; Еничерев, Н. Възпоминания и бележки. С., 1906, с. 90; Шалдев, Хр. Прилеп, 58 — 61; Ванчев, Й. Новобългарската просвета в Македония през Възраждането. С., 1982, с. 104.

КЮРКЧИЙСКИ, Христо Ненчов
/неизв./
От Сопот. Учител. Препоръчан от Г. С. *Раковски* за учител в Болград.
☐ АГСР, т. 2, с. 299.

КЮСОВСКИ, Милан Г. К.
/неизв./
Учител. Спомоществовател от Лясковец за „Граматика за старобълг. йезик“ на Ив. Момчилов /1856/.

КЮЧУКОВ, Илия Иванов
/неизв./
Учител в Етрополе през 1864 г.
☐ Стоянов, Кодов. ОСРСНБ, т. 3, с. 36.

КЮЧЮКОВ, Константин
/неизв./
Завършва фармация в Букурещ до 1878 г.
☐ Пенев, А., С. Израел, М. Попов Фармацевти и аптекари из българските земи през време на турското робство /XIX в./ до Освобождението /1878/. — *НТВМИ*, 38 /6/, 1959, № 5, с. 29.

КЯПОВ, Кръстьо
/неизв./
От Сираково, Оряховско. Учител във Враняк, Врачанско /1871/.
☐ НБКМ — БИА, II А 2181.

ЛАВДОВ, Ганчо
неизв.
Роден в Килифарево, Търновско. Учител, читалищен и театрален деец в Лясковец /1870/. Работи и като обущар. След Осв. е старши стражар в Лясковец.
☐ Чилингиров, Ст. БЧ, с. 334; 100 години народно читалище. Юб. бр. Лясковец, 23 май 1970.

ЛАВРЕНТИЙ
/ок. 1702 — неизв./
Роден в Банско. По-голям брат на *Паисий Хилендарски*. Игумен на Хилендарския м-ир ок. 1761 г. Последните сведения за него са от 1765 г.
☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 12, л. 7 — 9; Арнаудов, М. Паисий Хилендарски, с. 24; Арнаудов, М. Неофит Бозвели, т. 1, с. 288.

ЛАВРЕНТИЙ /псевд./ — вж. *Икономов*, Тодор

ЛАЗАР
/неизв./
Зограф от Горна Студена, Янинско. През 1818 г. заедно с племенника си *Лазо* изписва иконостаса на църквата „Св. Никола“ в Кюстендил.
☐ Иванов, Й. Северна Македония. С., 1906, с. 324; Василиев, Ас. БВМ, с. 267.

ЛАЗАР
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Враца за „История на великий Александра македонца“, превел Хр. Василев /1844/.

ЛАЗАР
/неизв./
Учител в Гостивар през 1850 г.
☐ Бобчев, И. Македонските българи..., с. 22; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 114.

ЛАЗАР
/неизв./
Свещеник в Трекляно, Кюстендилско. Спомоществовател за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.

ЛАЗАР
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Дряново за „Критически издиряния за историята блъг.“, превел Б. Петков /1853/.

ЛАЗАР
/неизв./

Свещеник в Еникьой /Куманово/, Варненско, през 1869 г.
☐ ДА — Варна, ф. 79к, оп. 1, а. е. 2, л. 14; Ников, П. Българското възраждане..., с. 136, 143.

ЛАЗАРЕВИЧ, Лазар — вж. *Кифалов*, Лазар

ЛАЗАРОВ, Боне
/неизв./
Завършва Московския у-т като стипендиант на Иван Денкоглу.
☐ Доросиев, Л. Нашите..., с. 49.

ЛАЗАРОВ, Васил
/неизв./
Учител в Плевен през 70-те години на XIX век.
☐ Трифонов, Ю. Плевен, с. 262.

ЛАЗАРОВ, Георги
/неизв./
Свещеник в Сестримо, Пазарджишко. Спомоществовател за „Поучения в св. и вел. четиредесятница“, превел Ф. Велиев /1868/.

ЛАЗАРОВ, Георги
/неизв./
Роден в Кресна, Горноджумайско /Благоевградско/. Учителства в родното си село /ок. 1877 — 1878/. През 1942 г. живее в Дупница /Станке Димитров/.
☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 155, л. 11 — 13.

ЛАЗАРОВ, Георги — вж. *Ролев*, Георги

ЛАЗАРОВ, Димитър
/неизв./
От Лясковец. Учител /1850 — 1859/. а след това свещеник в Чаушово /Ценово/, Русенско.
☐ Киров, Ив. Из миналото на село Ценово. С., 1972, с. 78.

ЛАЗАРОВ, Иван
/неизв./
Свещеник в Карлово през 40-те години на XIX век. Спомоществовател за „Игиономия“, превел С. Доброплодни /1846/.

ЛАЗАРОВ, Иван
/неизв./
Учител в Гложене, Тетевенско. Спомоществовател за „Кардам Страшний“ на Т. Станчев /1872/.

ЛАЗАРОВ, Иванчо
/1843 — 20 май 1926/
От Сестримо, Пазарджишко. Учи при Захари и Никола *Доспевски* в Пазраджик. Автор на икони в църквите в Мененкьово, Пазарджишко, Ново село, Видинско, Балчик и Горни Лозен, Софийско. В църквата „Св. Неделя“ в София работи заедно със Станислав и Никола *Доспевски*. Рисува автопортрет в църквата в Очуша, Ихтиманско /1874/. Член на РК в Сестримо, сподвижник на Георги Бенковски. Негови са стенописите в църквата „Св. Троица“ в Аканджиево, Пазарджишко /1882 — 1883/. Отказва се от образописството и става свещеник /1887/.
☐ Василиев, Ас. Ктиторски портрети. С., 1960, с. 18; Василиев, Ас. БВМ, 593 — 594; Матакиева, Т. Новооткрити творби на самоковски живописци. — *Изкуство*, 1982, № 7, с. 42.

ЛАЗАРОВ, Илия
/неизв./
Учител в Горна Джумая /Благоевград/. Спомоществовател за „Минейник“ на Ат. Иванов /1869/.

ЛАЗАРОВ, Константин
/неизв./
През 1847 г. е приет в Киевската гимназия с руска държавна стипендия.
☐ ЦГИА — Л., ф. 733, оп. 147, ед. хр. 311, л. 78; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 57.

ЛАЗАРОВ, Манол
/ок. 1825 — 1881/
Роден в София, където учи при Захари *Круша*. Учител в Етрополе /ок. 1842 — ок. 1845/, Пирдоп /1846/, Ловеч /1849 — 1858; ок. 1864 — 1870/, София /1858 — ок. 1863; 1870 — 1871, 1878/. Член на ВРО. Умира в София.
Автор на: „Разна любовна песнопевка. Събрал Г. М. Л. Софиянец, а издал Пенчо Радов, карлов. книгопродавец. Белград, в Княжеско-сърбската книгопечатня, 1858“; „Наставление за вярата от святаго Генадия, патриарха константинополскаго. Издава ся от н. боголюбие св. Ловчанския епископ г. Иларион /за дар на българските училища/. Превел [от гръцки] Мануил Лазаров /софиянец/. Русчук, печатница на Дунав. област, 1866“.
☐ НБКМ — БИА, ф. 110, а. е. 1, л. 1; II А 5871; ЦДИА, ф. 111, оп. 1, а. е. 101, л. 21; СГОДА, ф. 5к, оп. 1, а. е. 466, л. 1; ДА — В. Търново, ф. 1278, оп. 1, а. е. 2, л. 146; в. *Цариградски вестник*, VI, № 283, 30 юли 1856; в. *България*, II, № 77, 7 септ. 1860; в. *Българска пчела*, II, № 20, 13 окт. 1864; Доросиев, Л. Нашите..., с. 63; Динеков, П. София, с. 239; Динеков, П. Един софийски стихотворец /Манол Лазаров/. — *Сердика*, 1941, № 2 — 3, 77 — 80; Стоянов, М. БВК, с. 231.

ЛАЗАРОВ, Миню
/неизв./
От Шипка, Казанлъшко. Учител в Касап-кюю /?/ и в Секеречево /Хаджидимитрово/, Казанлъшко /1875/.
☐ НБКМ — БИА, II А 8896.

ЛАЗАРОВ, Младен
/неизв./
Свещеник в Калофер от 30-те до 50-те години на XIX век. Спомоществовател за „Христоития“, превел Р. Попович /1837/, и за „Повест или поучение християнское“, превел П. Давидов /1855/.

ЛАЗАРОВ, Никола
/неизв./
Роден в Елена, където учи при Иван *Момчилов* /ок. 1857/. Учител в Тодювци, Еленско /1864/, и в Тулча.
☐ Дичев, М. Градиво за историята на град Елена. — В: Еленски сб. Кн. 1. С., 1908, с. 92; Брешков, Ю. Учители в Елена до Освобождението и след него — до 1892 г. — В: Еленски сб. Кн. 2. С., 1938, с. 119; Асенов, П. Училищата в Еленско. — В: Еленски сб. С., 1968, с. 94.

ЛАЗАРОВ Ненов, Никола
/април 1855 — 1944/
Роден в Търново. Учи в родния си град /1862 — 1869/ и в бълг. у-ще на Фенер, Цариград /1870/. Известно време учи при частен учител на о. Халки. Препоръчан от Тодор *Шишков* за писар при софийския митрополит *Мелетий Зографски*; работи няколко месеца и заминава за Загреб. През 1878 г. завършва Загребската гимназия и се завръща в Б-я. Учителства една година /1878/ в Търново, секретар на търновския к-т „Единство“ /1878/. През 1879 г. със стипендия от Управлението на императорския руски комисар — отдел народно просвещение, постъпва във Физико-математическия ф-т на Загребския у-т. Съученик на Илия *Миларов*. Избран за предс. на д-вото на бълг. ученици в Загреб „Развитие“ /1879/. Завършва у-та през 1882 г. и е назначен за учител и директор на гимназията в Лом /1882 — 1885/. Заема и следните длъжности: гл.

инспектор на държавните у-ща в Б-я /1885 — 1890/, член на Индустриалната комисия при МНП /1890 — 1891/, гл. инспектор при МНП /1891/, н-к на Училищния отдел при Бълг. екзархия в Цариград /1891 — 1899; 1903 — 1906/, н-к на отделение при МНП /1899 — 1903; 1906 — 1907/, директор на Народния театър /1907 — 1908/, цензор при информационната цензурна секция на Щаба на армията /1918/, чиновник при контролната секция по печата /1918 — 1919/. Превежда от френски и гръцки език. Автор на учебници, спомени за развитието на учебното дело след Осв., драми. Сътрудничи на списанията „Библиотека", „Училищен преглед", „Македонски преглед", „Картинна галерия" и вестниците „Мир", „Изгрев", „Поща" и др. Редактор на в. „Възраждане" и сп. „Зеница".
☐ НБКМ — БИА, ф. 298 /Никола Лазаров Ненов/; Снегаров, Ив. Исторически вести за Търновската митрополия. — *ГСУ, БФ*, 20, 1943, 100 — 101; Видни обществени дейци от Велико Търново. — В: Прослава на Велико Търново. Сб. С., 1978, 512 — 513; Жечев, Н. Спомени на Михаил К. Сарафов /60-те — 70-те години на XIX в./. — *ИДА*, 37, 1979, с. 197.

ЛАЗАРОВ, Никола
/неизв./
Учител в Липник /Николово/, Русенско /1874/, и в Червена вода, Русенско /1876/.
☐ ЦДИА, ф. 1318, оп. 1, а. е. 4930, л. 1; ДА — Русе, ф. 43к, оп. 1, а. е. 23, л. 154.

ЛАЗАРОВ Подбалкански, Симеон
/неизв./
Роден в Етрополе. Брат на учителката Мария *Лазарова*. Учи в Румъния. Учител в Етрополе /ок. 1852/, Тетевен /1857 — 1860/, Ловеч, Враца /1862 — 1875/; по-късно — книжар. След Осв. е предс. на Врачанския окръжен съд, кмет, народен представител.
Временен сътрудник на в. „Цариградски вестник" /1859/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 110, а. е. 1, л. 2 — 3; ф. 129, а. е. 1, л. 187, а. е. 160, л. 134; II А 2135; Орловски, Ст. Материали за историята на учебното дело във Враца до Освобождението. — Материали..., 2, 13 — 16; Стойчев, Д. Тетевен, минало и днес. С., 1924, с. 55; Стоянов, М. БВК, с. 293.

ЛАЗАРОВ, Спас
неизв.
Свещеник. Спомоществовател за „Първа храна", превел Ив. Чичи 1858 .

ЛАЗАРОВ, Стефан
неизв.
Роден в Елена. Учител в Гебедже Белослав , Варненско 1865 — 1866 .
☐ Тонев, В. Бележки..., ч. 2, с. 104.

ЛАЗАРОВ, Христо
неизв.
Свещеник в Сестримо, Пазарджишко. Спомоществовател за „Поучение в св. и всл. четиредесятница", превел Ф. Велиев 1868 .

ЛАЗАРОВ, Христо
'неизв.
Роден в Трявна. Учител в Шумен. Спомоществовател за „Минейник" на Ан. Иванов /1869/.

ЛАЗАРОВА, Мария
неизв./
Сестра на Симеон *Лазаров*. Учителка в Тетевен през 50-те години на XIX век.
☐ Доросиев, Л. Нашите..., с. 98; Койчев, М. Просветата в Тетевен преди Освобождението. — В: Ловеч и Ловчанско. Кн. 6. С., 1934, с. 87; Паскалева, В. Българката..., с. 142.

ЛАЗАРОВИЧ, Георги
/неизв./
Роден в Пирот. Учител в Мошино /дн. кв. на Перник/ до 1856 г.
☐ Йосифов, С. Сто години село Мошино, 1839 — 1939. С., 1939, с. 25: Кузманов, П. Селището Перник през вековете. С., 1963, с. 115.

ЛАЗАРОВИЧ, Иван
/неизв./
Роден в Сливен. Учител, директор и член на Училищния к-т на бълг. у-ще в Браила /до 1864/. Член и на Координационния к-т на в. „Българска пчела" в Браила /1863 — 1864/.
☐ Сюпюр, Е. БЕИР, с. 167.

ЛАЗАРОВИЧ /ПОПЛАЗАРОВИЧ/, Никола
/неизв./
Учител в Русе. Негови бележки има в препис на Паисиевата история от 1779 г.
☐ Арнаудов, М. Творци..., с. 59.

ЛАЗЕВСКИ, Димко
/неизв./
Учител в Прилеп от ок. 1860 до 1877 г.
☐ Трайчев, Г. Прилеп, с. 110.

ЛАЗО
неизв.
Зограф от Горна Студена, Янинско. Племенник на *Лазар*, зограф, с когото изписва иконостаса на църквата „Св. Никола" в Кюстендил.
☐ Иванов, Й. Северна Македония. С., 1906, с. 324; Василиев, Ас. БВМ, с. 267.

ЛАКОВ, Иван
неизв.
Свещеник във Враняк, Врачанско, през 1872 г.
☐ Летоструй, V, 1873, с. 59.

ЛАМБЕВА, Сена
неизв.
Родена в Ст. Загора. Учи в Старозагорското класно девическо у-ще. Учителка в девическото взаимно у-ще в Г. Оряховица 1874 и член на женското д-во в града /основано 1870 .
☐ Сп. *Училище*, III, № 23 24, 23 февр. 1874; 140 години народно училище. Юб. л. Г. Оряховица, 16 дек. 1967.

ЛАМБОВ, Петко
/неизв./
Роден в Паспалово, Малкотърновско. Учи в Малко Търново и учителства в родното си село ок. 60-те години на XIX век.
☐ Аянов, Г. Малко Търново. Бургас, 1939, с. 275.

ЛАМБРЕ
/неизв./
Учител в Карабунар, Пазарджишко. от 1853 до 1856 г.
☐ Батаклиев, Ив. Пазарджик и Пазарджишко, с. 610.

ЛАМБРЕВ, Антон
/неизв./
Ученик в Одеската семинария през периода 1841 — 1843 г.
☐ Поглубко, К. За да бъдат..., с. 37.

ЛАМБРЕВ, Димитър
/неизв./
Преселва се от Б-я в Голям Боялък, Бесарабия, през 1808 г. и е свещеник там до 1829 г. /вер. и след това/.
☐ Радкова, Р. Нови данни..., с. 109.

ЛАМБРИНОВ, Георги — вж.

Чолаков, Георги

ЛАМБРИНОВ, Христо Георгиев
/неизв. — 1886/
Син на учителя Георги *Чолаков*. Учи при баща си и в Троянския м-ир. Учител /1865 — 1868/ и свещеник /1868 — 1886/ в Никопол. Един от създателите на ч-щето в Никопол /1871/.
☐ Йосифов-Бохачек, Ал. Град Никопол през вековете. Кратка илюстрована история. С., 1937, с. 116; История на църквата „Успение пр. Богородици" в гр. Никопол. — В: Юб. кн. по случай стогодишнината на храма „Успение пресвета Богородица". 1840 — 1940. Никопол, 1940, 15 — 16; Стерков, К. Образуване и дейност на Никополското читалище преди Освобождението. — В: Сто години читалище в Никопол /1871 — 1971/. Никопол, 1972, 12 — 13.

ЛАПТЕВ, Иван
/неизв./
Учител в Търново през 1875 г.
☐ НБКМ — БИА, II В 150.

ЛАСКИН /АСТИНОВ/, Костадин Николаев
/1852 — 13 ноем. 1935/
Роден в Разлог. Завършва Пловдивската гимназия /1874/. Учител в Пазарджик /1874 — 1876/, Радуил, Софийско /1876/, и Дупница /Станке Димитров/ след 1876 г. Един от водачите на радуилци в Апр. въст. След Осв. е учител в Дупница.
☐ НБКМ — БИА, II А 1471, л. 59; ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 14, л. 10а — 10б; а. е. 20, л. 51 — 55.

ЛАСКОВА, Неда
/неизв./
Родена в Аврен, Варненско. Учителка в родното си село /1873/.
☐ Тонев, В. Бележки..., ч. 2, с. 76.

ЛАЧКОВ, Димитър Г.
/1839 — 23 ян. 1871/
Роден в Перущица в семейството на земеделец. Учител в родното си село /1855 — 1868/ — с прекъсване. По-късно се занимава с подвързване на книги и отглеждане на буби /1868 — 1871/. Умира в Перущица. Временен сътрудник на в. „Гайда" /1866/, в. „Македония"/1870/, сп. „Училище" /1871/.
☐ В. *Македония*, V, № 8, 23 февр. 1871; Кепов, Ив. Въстанието в Перущица през 1876. Пловдив, 1931, 45 — 48; Стоянов, М. БВК, с. 231.

Васил Левски

ЛАЧОГЛУ, Г. Х. Н.
/неизв./
Издава „Зборник от разни български народни приказки и песни. Част I. Събрали и издали Г. Х. Н. Лачоглу, Н. М. Астарджиев. Русчук, в печатницата на Д. област, 1870".
☐ Стоянов, М. БВК, с. 231.

ЛЕВКОВ, Трайко
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Скопие за „Священное и божеств. евангелие", наредил П. Божигробски /1858/.

ЛЕВОВ, Иван
/неизв./
Роден в Ораовец /дн. в СФРЮ/. Завършва II клас. Свещеник в родното си село от 8 септ. 1871 до 1908 г.
☐ ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 332, л. 147.

ЛЕВСКИ, Васил /Васил Иванов Кунчев; Дякона, Апостола/
/6/18 юли 1837 — 6/18 февр. 1873/
Роден в Карлово в семейството на Иван Кунчев, виден майстор от бояджийския еснаф. На 14 години Васил остава сирак и заедно с майка си Гина Кунчева поема грижата за прехраната на многобройното семейство. Учи в Карловското взаимно и Старозагорското класно у-ще. Замонашва се /1858/ и приема името Игнатий. По-късно /1861/ ставя дякон. Участва в Първата бълг. легия /1862/, където получава прозвището Левски. Връща се в Б-я и учителства във Войнягово, Карловско /1864 — 1866/, и Еникьой, Добруджа /1866 — 1867/. Междувременно през ноем. 1866 г. отива в Яш, за да търси връзка с Г. С. *Раковски*. Знаменосец в четата на Панайот Хитов /1867/. Заедно с други четници се включва във формиращата се по това време в Белград Втора бълг. легия /1867 — 1868/. След разтурянето ѝ отива в Румъния, завръща се за известно време в Зайчар, а по-късно отново се прехвърля в Румъния. Ратува за преориентация на осв. д-ние. В Букурещ намира подкрепа сред дейците на „Бълг. общество", получава от тях средства и предприема първата си обиколка из Б-я — от 11 дек. 1868 г. до февр. на следващата година. След двумесечен престой в Румъния на 1 май 1869 г. Л. тръгва за втори път по градовете и селата на Б-я — създава първите РК. Връща се в Букурещ /26 авг. 1869/ и близо цяла година работи сред емиграцията, без да успее да я убеди в необходимостта от преместване на центъра на осв. д-ние вътре в страната и да преодолее наивната вяра в чужда помощ. В края на 1869 г. участва заедно с Л. *Каравелов* в създаването на БРЦК. Разочарован от безплодните дискусии, Л. напуска Румъния /26 май 1870/ и преминава в Б-я. Под негово ръководство в продължение на две години в цялата страна се създават многобройни градски и селски частни РК. Комитетът в Ловеч е обявен за Централен к-т на ВРО /Привременно правителство/ в Б-я /втората пол. на 1870/. След това Л. се заема с разработката на идеологическата и политическа платформа на организацията. В проектоустава определя и целта на осв. борба: „с една обща революция да се направи коренно преобразуване на сегашната държавна деспотско-тиранска система и да се замени с демократска република /народно управление/...". От 29 април до 4 май 1872 г. в Букурещ се провежда Общото събрание на БРЦК, което приема Програма и Устав на БРЦК и избира Централен к-т с предс. Л. Каравелов; то утвърждава Л. за „главен апостол на цяла България, Тракия и Македония". Л. получава „упълномощие", в което се изтъква, че той „представлява Българския централен революционен комитет във всичко и дейст-

вията му са неограничени, разбира се, по пределите на устава". В края на юни 1872 г. Л. напуска Букурещ и се връща в Б-я, където продължава своята апостолска дейност. Подемът в нац.-осв. д-ние е прекъснат от Арабаконашкия обир на турската поща /22 септ. 1872/, извършен от група комитетски дейци, начело с Димитър Общи. Турските власти правят разкрития във ВРО и арестуват голям брой рев. дейци. Поради недостатъчната подготвеност на народа Л. отказва да изпълни искането на БРЦК в Букурещ за незабавно обявяване на въст. в Б-я. Той решава да замине за Румъния и да съгласува действията си с дейците на БРЦК. Минавайки през Ловеч, прибира архивата на к-тета в града и остава да пренощува в ханчето на Христо Цонев Латинеца в Къкрина, Ловешко. Тук е заловен от турската полиция, откаран в Ловеч, после в Търново и София и изправен пред специален съд. Осъден на смърт и обесен в околностите на София.

☐ НБКМ — БИА, ф. 85 /Васил Левски/; Страшимиров, Д. Васил Левски. Живот, дела, извори. Т. I. Извори. С., 1929; Кондарев, Н. Васил Левски. Велик революционер — демократ. С., 1972; Васил Левски и неговите сподвижници пред турския съд. Документи из турските архиви. С., 1972; Генчев, Н. Левски, революцията и бъдещият свят. С., 1973; Косев, Д. БРЦК в Букурещ, Васил Левски и вътрешната революционна организация. — *ИП*, 1973, № 3; Левски, В. Документално наследство. С., 1973; Бурмов, Ал. Български революционен централен комитет /1868 — 1877/. — В: Избрани произведения. Т. 3. С., 1976; Макдермот, М. Апостолът на свободата /3. изд./. С., 1977; Унджиев, Ив. Васил Левски. Биография. 2. изд. С., 1980; Генчев, Н. Васил Левски. С., 1987; Възвъзова-Каратеодорова, К., Здр. Нонева, В. Тилева. Васил Левски. Документален летопис. 1837 — 1873. С., 1987.

ЛЕКАРСКИ, Васил Иванчов
/1845 — 1877/

Роден в Кюстендил. Син на Иванчо *Лекарски*. Брат на Коста и Христо *Лекарски*. Лекар и аптекар в Кюстендил. Един от основателите на ч-ще „Братство" /1869/; негов касиер /1869 — 1870/ и предс. /1870 — 1873/.

☐ СГОДА, ф. 1345к, оп. 1, а. е. 2, л. 4.

ЛЕКАРСКИ, Иванчо Христов
30 септ. 1812 — 21 юни 1878/

От Кюстендил. Син на Христо *Велков*. Баща на Васил, Коста и Христо *Лекарски*. Учи в килийно у-ще и лекарски занаят при баща си. Продължава образованието си във Военномедицинското у-ще в Цариград. Полага изпити пред Висшия румелийски санитарен съвет в Битоля. Военен фелдшер в турската армия по време на Гръцкото въстание /1828 — 1830/. По-късно фелдшер в Кюстендил. Читалищен деец и училищен настоятел.

Временен дописник на „Цариградски вестник" /1858/.

☐ СГОДА, ф. 1343к /Иван Лекарски ; в. *Турция*, VIII, № 37, 1 ноем. 1872; Еничерев, Н. Възпоминания и бележки. С., 1906, с. 70; Иванов, Й. Северна Македония. С., 1906, 300 — 337; Стоянов, М. БВК, с. 366.

ЛЕКАРСКИ, Коста Иванчов
/1853 — 1935/

Роден в Кюстендил. Син на Иванчо *Лекарски*. Брат на Васил и Христо *Лекарски*. Завършва земеделско у-ще в Писек и Табор, Чехия /1875 — 1876/. След Осв. е гимназиален учител, окръжен лесничей и нотариус в Кюстендилския окръжен съд.

☐ СГОДА, ф. 1345к, оп. 1, а. е. 2, л. 4 — 5; НА БАН, ф. 22к, а. е. 96, л. 1 — 2.

ЛЕКАРСКИ, Христо Иванчов
/1850 — 1907/

Роден в Кюстендил. Син на Иванчо *Лекарски*. Брат на Васил и Коста *Лекарски*. Завършва земеделско у-ще в Писек и Табор, Чехия. Продължава образованието си в Женева. След Осв. е учител в Кюстендил. Кмет на града в продължение на 10 години.

☐ СГОДА, ф. 1345к, оп. 1, а. е. 2, л. 4.

ЛЕПОВ, Иван
/неизв./

Ученик в Русия през периода 1856 — 1877 г.

☐ Степанова, Л. Вклад России..., с. 206.

ЛЕСИЧАРСКИ /ЛЕСИЧАРОВ/, Колю /Калчо/ Илиев
/неизв./

Роден в Самоводене, Търновско. Учител в Габрово /1864 — 1866, 1868/ и Дряново /1875/.

☐ ДА — В. Търново, ф. 805, оп. 1, а. е. 13, л. 13, 15; ДА — Габрово, ф. 670к, оп. 1, а. е. 85, л. 2; в. *Българска пчела*, II, № 11, 11 авг. 1864; в. *Македония*, II, № 38, 17 авг. 1868; Хинчев, С. Развитие на учебното дело у нас преди Освобождението. — *ИДА*, 8, 1964, с. 191; Чолов, П. История на град Дряново. С., 1969, с. 80.

ЛЕСИЧЕРСКИ, Михаил
/неизв./

Учител в Габрово през 1868 г.

☐ В. *Македония*, II, № 38, 17 авг. 1868.

ЛЕСИЧАРСКИ, Петко
/неизв./

Роден в Габрово. Учи в родния си град при *Неофит Рилски* /1835 — 1837/. Учителства в Търново и Лясковец /30-те и 40-те години на XIX век/.

☐ Шишманов, Ив. Нови студии из областта на българското възраждане. — *СбБАН*, 21, 1926, с. 388; Минев, Д. Лясковец, с. 109; Арнаудов, М. Творци..., с. 318; Радкова, Р. Неофит Рилски и новобългарската култура. С., 1975, с. 72.

ЛЕСИЧАРСКИ, С. Хр.
/неизв./

Временен сътрудник от Загреб на в. „Право" /1873/.

☐ Стоянов, М. БВК, с. 231.

ЛЕСКОВСКИ, Никола
/неизв./

Учител в Г. Оряховица /1874/.

☐ Сп. *Училище*, III, № 23 — 24, 23 февр. 1874.

ЛЕФТЕРОВ, Тодор Лука
/1852 — 8 май 1876/

Роден в Търново в семейството на заможен търговец. Учи в класното у-ще в Търново при Никола *Михайловски*, Тодор *Шишков* и Анастас *Гранитски*. Заминава при брат си — търговец в Манчестър, където през 1873 г. завършва търговия в Оуенс Колидж. Състудент на Иван Ев. *Гешов*. След завръщането си в Б-я е учител в Михалци, Търновско /1873 — 1876/. Заменя килийното обучение със звучната метода. Въвежда изучаването на светски науки. Предс. на ч-щето в селото. Член на местния РК. Участва в Апр. въст. като член на рев. щаб в четата на поп *Харитон Халачев*. Убит в Дряновския м-ир.

☐ ДА — Русе, ф. 59, оп. I, а. е. 364; в. *Нова България*, I, № 40, 17 окт. 1876; Димитров, Стр. История на Априлското въстание. Пловдив, 1907, с. 13; Марков, Хр. История на 9-те дни в Дряновския манастир. С., 1912, 45 — 48; Чилингиров, Ст. БЧ, с. 341; Недков, Й. Нашите първи селски читалища. — В: 90 години културна служба на народа. 1856 — 1946. Сб. статии. С., 1946, 106 — 107; Вълков, К. Народните читалища и Априлското въстание. — *Читалище*, 1953, № 8, 34 — 35; Сб. Тодор Лука Лефтеров. 1852 — 1972. Варна, 1975; Търновските дейци през Възраждането. — В: Прослава на Велико Търново. С., 1978, 491 — 503.

ЛЕЧОВА, Анка
/неизв./
Учителка в Габрово от 1871 до 1873 г.
☐ Сп. *Училище*, II, № 22, 23 дек. 1872; Гъбенски, Хр. Габрово, с. 65; Цончев, П. Габрово, с. 455.

ЛЕЧОВА, Кера
/неизв./
Учителка в девическото у-ще в Ст. Загора през 1870 г.
☐ Сп. *Читалище*, I, № 6, 15 дек. 1870, с. 176.

ЛЕШКОВ, Иван
/неизв./
Учител във Фотовища, Неврокопско /Огняново, Гоцеделчевско/ след 1877 г.
☐ ДА — Благоевград, ф. 1228, оп. 1, а. е. 5, л. 1 — 11.

ЛИДАРОВ, Иван Славов
/неизв./
Учител и читалищен деец в Мъглиж, Казанлъшко /до 1878/. След Осв. се включва и в театралния живот на селото.
☐ 100 години извор на родолюбие. Юб. в. Мъглиж, 1969.

ЛИЛОВ, Иван
/неизв./
Свещеник в Борован, Врачанско, през 1872 г.
☐ ☐ НБКМ — БИА, II А 2181; Летоструй, V, 1873, с. 58.

ЛИЛОВ, Иван Мачев
/1848 — 1931/
Роден в Сопот. Учи в Букурещ преди 1877 г. Търговец. След Осв. е държавен служител в Изт. Румелия. Умира в София.
Временен сътрудник на сп. „Училище" /1871/. Превежда „Молиер. Георги Данден или излъган мъж. Игра в три действия. Превел Иван М. Лилов. /Издал Михаил Сребров./ Букурещ, 1872. /В печатницата на „Свобода"/".
☐ Стоянов, М. БВК, с. 231; Каракостов, Ст. БВТ, с. 459.

Тодор Лефтеров

ЛИЛОВ, Лукан
/ок. 1802 — 15 юли 1877/
Роден в Тетевен. Баща на Илия *Луканов*. Завършва местното килийно у-ще. Преселва се в Ловеч /ок. 1828/. Учител в града. Пише ръкописни учебници, календар за 1828 г., молитвеник и др. Ръкоположен за свещеник ок. 1840 г. Укрива В. *Левски*, за което е арестуван /1873/, но скоро е освободен. Убит в Ловеч по време на РТОВ.
☐ Иширков, Ат. Учители и учителки в Ловеч преди Освобождението на България от турско владичество. — В: Ловеч и Ловчанско. Кн. 3. С., 1931, 120 — 124; Койчев, М. Просветата в Тетевен преди Освобождението. — В: Ловеч и Ловчанско. Кн. 6. С., 1934, 65 — 66; Колев, Л. Духовници — участници в национално-освободителните борби на нашия народ. → *ИЦИАИ*, т. 1, 1978, 217 — 218.

ЛИПИДОВ, Иван
/неизв./
Завършва килийно у-ще. Свещеник в Гумендже от 1864 до 1872 г., когато е отлъчен от воденския митрополит, тъй като служи на бълг. език.
☐ Шалдев, Хр. Народното пробуждане в Боймия. — *Мак. пр.*, 1930 — 1931, № 4, с. 62.

ЛИСИЧЕВ, Станчо
/ок. 1800 — неизв./
От Казанлък. Автор на икони в църквата „Св. Богородица" в Казанлък. Един от авторите на стенописите в Раковишкия м-ир „Св. Троица" /1825/.
☐ Василиев, Ас. БВМ, с. 64, 541; Божков, Ат. Българската икона. С., 1984, с. 316; Сб. Тревненска художествена школа. С., 1985, с. 258.

ЛИЧОВ, Тодор
/неизв./
Учител в Ени махле /?/. Спомоществователи за „Първа храна", превел Ив. Чичи /1858/.

ЛОГАТРОВ, Тодор Йоцов
/1775 — 1872/
Роден в Ярловци, Трънско. Учител в селото в нач. на XIX век. Свещеник от 1838 г.
☐ Йорданов, В. Стогодишнина на храма „Св. Димитрий" — село Ярловци, Трънско. С., 1935, 43—44.

ЛОЗАН
/неизв./
Роден в Сестримо, Пазарджишко. Презвитер. Автор на ръкописен требник, който украсява с миниатюри /1717/.
☐ Данчови. БЕ, с. 861.

ЛОЗАНОВ, Стоян
/неизв./
Роден в Житуша /Колош/, Радомирско. Учител в селото през 40-те години на XIX век.
☐ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 89.

ЛОЛОВ /ЛОГОВ/, Васил Атанасов
/1844 — 1924/
Роден в Медвен, Котленско. Учи в килийното у-ще в родното си село и в класното у-ще в Шумен. Овчар, а след това учител в Карнобат /1869 — 1871/ и Медвен /1871/. Участва в църковно-нац. д-ние. След Осв. е административен служител. Умира в Сливен. Временен дописник на в. „Македония" /1871/.
☐ НБКМ — БИА, II В 10 456 — 10 458; II В 10 460; Димитров, Хр. Село Градец. С., 1934, с. 46; Стоянов, М. БВК, с. 231.

ЛУКА
/неизв./
Свещеник и учител в Абланица, Ловешко, от 1830 до 1840 г.

☐ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 98.

ЛУКА
/неизв./
Роден вер. в Панагюрище. Учител в Горна Джумая /Благоевград през 1863 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 7234.

ЛУКАНОВ /ПОПЛУКАНОВ/ Лилов, Илия
/1853 — 3 юли 1895/
Роден в Ловеч в семейството на Лукан *Лилов.* Учи в Ловеч и в семинарията в Одеса 1869 — 1874/ с руска стипендия и материалната помощ на бълг. емигранти в Русия. Учител в Ловеч /1874 — 1877/. Член на РК в града. Сподвижник на В. *Левски.* След Осв. е административен служител в Ловеч, Трън, Радомир и София. При управлението на Стефан *Стамболов* е гл. секретар в М-вото на вътрешните работи и градоначалник. Умира в София.
☐ Цанков, К. 23 писма и бележки на Васил Левски по неговага апостолска дейност в България през годините 1871 и 1872. — *СбНУ*, 16 — 17, 1900, с. 780; Илия поп Луканов. — В: Ловеч и Ловчанско. Кн. 3. С., 1931, 129 — 130; Марковски, М. Спомени и очерки из българското революционно движение 1868 — 1878. С., 1976, 333 — 334.

ЛУКАНОВ /ПОПЛУКА/, Тодор
/неизв. — ок. 1849/
Роден в Гюргево. През 1846 г. е ученик в Киевската гимназия. Умира в Киев.
☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 147.

ЛУКИЧ, Тодор
/неизв./
Ученик в гимназията в Николаев през 1865 г.
☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 33; Степанова, Л. Вклад России.., с. 206.

ЛУКОВ Хамамджиев, Калист /Калистрат/
/неизв. — 1862/
Роден в Сопот в заможно семейство. Учи в Карлово при Райно *Попович* и в Габрово и Копривщица при *Неофит Рилски.* Учител в Габрово /1839 — 1841/, Самоков /1843 — 1845/, Сопот /1845 — ок. 1848/, Одрин /1848 — ок. 1853/. Започва търговска дейност /1853/. През последната година от живота си отново учителства в Сопот.
Временен дописник на „Цариградски вестник" /1848 . Превежда „Превод на преписът [отвън: на копията] на царския саморучний хатишериф [отвън: Казнителна Кодикаджеза канон-наме]. Преведе се от гречески в Габрово от Калиста Лука, сопотненца, а прегледа се и изправи от учителя его г. Неофита П. П. Рилца. В Букурещ, в типографията на Захария Каркалеки и сина, 1841".
☐ НБКМ — БИА, II А 2051; II А 4752; Шишманов, Ив. Нови студии из областта на българското възраждане. — *СбБАН*, 21, 1926, 204 — 205, 392; Мартинов, Ал. Габрово през Възраждането. С., 1940, с. 34; Стоянов, М. БВК, с. 232; Радкова, Р. Писма на Калист Луков до Константин Фотинов /1843 — 1846/. — *ИДА*, 39, 1980, 154 — 163; Петкова, Л. Калист Луков — възрожденски учител и книжовник. — *Език и литература*, 1984, № 5, с. 105.

ЛУЛЧЕВ, Йоаким
/неизв./
Роден в Копривщица. Брат на Петко *Лулчев.* От 1858 г. учи и завършва Военномедицинското у-ще в Цариград. Спомоществовател за „Французко-бълг. разговорник" на И. Найденов /1858/.

ЛУЛЧЕВ, Малей — вж. *Малеев,* Малей

ЛУЛЧЕВ, Петко
/неизв./
Роден в Копривщица. Брат на Йоаким *Лулчев.* От 1858 г. учи и завършва Военномедицинското у-ще в Цариград.
☐ Начов, Н. Цариград, с. 141; Стамболски, Хр. Автобиография, дневници и спомени. Т. /1852 — 1868/. С., 1927, с. 27.

ЛУЛЧЕВ, Райко
/неизв./
Учител в Караманлии /Караманите/, Варненско, през 1873 г. Дарява средства за изграждане на бълг. църква и девическо у-ще във Варна.
☐ ДА — Варна, ф. 79к, оп. 1, а. е. 9, л. 67; Тонев, В. Бележки..., ч. 3, с. 187.

ЛУЛЧЕВ, Стоян
/неизв./
Свещеник в Копривщица от 40-те до 80-те години на XIX век; архиерейски наместник 1873 — 1875 . Спомоществовател за: „Служба св. Харалампия", превел Неофит Рилски 1843/; „История на великий Александра македонца", превел Хр. Василев /1844/; „Извод от физика" на Н. Геров 1849 ; „Часови благоговейния", превел Г. Йошев 1850/; „Житие св. Григория Омиритскаго", превел Ав. Попстоянов /1852/; „Изяснение на неделнити и празнични евангелия", превел Зл. Груев 1857 .
☐ Евтимий архимандрит. Неиздадени материали по миналото на Копривщица. — В: Юб. сб. Копривщица. С., 1926, с. 589, 652, 655.

ЛУЛЧО
/неизв./
Роден в Копривщица. Свещеник и учител в града през 20-те години на XIX век.
☐ Доросиев, Л. Учебното дело..., с. 278.

ЛУЛЧОВА, Мария
неизв./
Учителка в Пирдоп. Спомоществователка за „Българский народен сборник" на В. Чолаков 1872 .

ЛУНГОВ, Кръстьо Г.
/неизв./
Свещеник в Кара мусал Виноградец/, Пазарджишко, през 70-те години на XIX век. Участва в подготовката на Апр. въст.
☐ Колев, Л. Духовници — участници в национално-освободителните борби на нашия народ. — *ИЦИАИ*, т. 1, 1978, с. 359.

ЛУПИ /ВЪЛКОВ/, Стефан
/неизв./
Роден в Трънчовица, Никополско. Възпитаник на Римската пропаганда. Католически мисионер в Б-я от 1787 до 1800 г. По време на кърджалийските нападения се спасява с бягство отвъд Дунав.
☐ Радкова, Р. Българската интелигенция през Възраждането. С., 1986, с. 168.

ЛУЧКОВ, В.
/неизв./
Учител в бесарабските села през 70-те години на XIX век.
☐ Голубко, П., А. Апостолов. Село Задунаевка по времето на Хр. Ботев. — *Векове*, 1976, № 3, с. 25.

ЛЪВОВСКИ, Тодор
/неизв./
Учител в Лъвово, Мелнишко, през

1870 г.
☐ Бобчев, И. Македонските българи..., с. 27.

ЛЪКОВ, Драган Георгиев
/неизв./
Роден в Башкьой, Добруджа. Учител в Горно Чамурлии, Добруджа /1860 — 1862/. Свещеник в Хамамджии, Добруджа /1863 — 1878/.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 211.

ЛЮБЕН
/неизв./
Свещеник в Искрец, Софийско, през 1870 г.
☐ СГОДА, ф. 1293к, оп. 1, а. е. 200, л. 17.

ЛЮБЕНОВ, Димитър Поппетров
/ок. 1845 — неизв./
Роден в Кюстендил в семейството на свещеник. Вер. е син на Петър *Любенов* и брат на Йосиф *Любенов*. Учи в Пловдив. Учител в Кюстендил /1865 — 1868; 1874 — 1878/, Криворечна паланка /1869 — 1870; 1871 — 1874/, Дервент /Змейово/, Старозагорско /1870/. Читалищен деец; член на РК в Осоговския м-ир /1872/.
Временен сътрудник на в. „Турция" /1871/.
☐ НБКМ — БИА, II А 2163, II А 2168; ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 151, л. 25; Еничерев, Н. Възпоминания и бележки. С., 1906, с. 70; Иванов, Й. Северна Македония. С., 1906, с. 371, 374, 379; Бобчев, И. Македонските българи..., с. 19; Чилингиров, Ст. БЧ, с. 299; Стоянов, М. БВК, с. 285; Попов, К. Кюстендил под турско робство и участието на кюстендилци в национално-освободителните борби. — В: Сб. Кюстендил и Кюстендилско. С., 1973, 99 — 100.

ЛЮБЕНОВ, Йосиф Поппетров
/3 май 1847 или 1849 — 30 ноем. 1909/
Роден в Кюстендил в семейството на Петър *Любенов*. Като дете Й. Л. чиракува в аптека в родния си град. Завършва Галатасарайския лицей и Военномедицинското у-ще в Цариград /1876/ като стипендиант на турското п-во. Военен лекар в турската армия. Участва в СТВ. До Осв. работи в Сана, Йемен, откъдето избягва през 1879 — 1880 г. Като военен лекар в Б-я достига до чин санитарен подполковник. В продължение на 25 години е санитарен н-к на Софийски окръг, след което преминава на свободна практика. Издава книги с мед. съдържание и спомени /след 1878/. Умира в София.
Временен сътрудник на в. „Турция" /1870 — 1871/, в. „Македония" /1871/ и сп. „Читалище" /1871/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 580, а. е. 1, л. 2; Русев, М. Исторически преглед..., с. 15; Д-р Йосиф п. Петров Любенов /Некролог/. — *ЛЛСБ*, 1909, № 10, с. 722; Начов, Н. Цариград, с. 145; Кожухаров, Б. Д-р Йосиф П. Любенов. — *Мед. пр.*, 1941, № 3, с. 202; Стоянов, М. БВК, с. 286; Стефанов, В. Българската медицина през Възраждането. С., 1980, с. 65, 212.

ЛЮБЕНОВ, Михаил
/ок. 1857 — неизв./
Роден в Одрин. През 1876 г. е ученик във Виена, издържан от Източния музей, Виена.
☐ НБКМ — БИА, ф. 11, оп. 1, а. е. 1, л. 7 — 8.

ЛЮБЕНОВ, Новко Цветков
/неизв./
Роден в Горни Коритен, Кюстендилско. Брат на Петър *Любенов*. Свещеник в Кюстендилска епархия. От 1858 г. е свещеник в Кюстендил и участва активно в църковно-нац. борби.
☐ НБКМ — БИА, II А 4598; Иванов, Й. Северна Македония. С., 1906, с. 346.

ЛЮБЕНОВ, Петър Цветков
/1816 — 1905/
Роден в Горни Коритен, Кюстендилско. Брат на Новко *Любенов*. Баща на Йосиф *Любенов* и вер. на Димитър *Любенов*. Свещеник в Извор, Радомирско /1840 — 1866/, след което се преселва в Кюстендил и служи там до смъртта си. Събира и записва народни обреди, вярвания, приказки и песни в Кюстендилско, които издава след Осв.
☐ Шишманов, Ив. Значение и задачи на нашата етнография. — *СбНУ*, 1, 1889, с. 53; Иванов, Й. Северна Македония. С., 1906, 347 — 348.

ЛЮБЕНОВ, Христо
/неизв./
Роден в Ениджия, Лозенградско. Учител в Кара дере /дн. в Турция/ през периода 1870 — 1877 г.
☐ Аянов, Г. Малко Търново. Бургас, 1939, с. 275.

ЛЮБИЧЕВ, Стоян
неизв.
Учител в Шумен през 1878 г.
☐ ИМ — Шумен, стари книги, инв. № 816.

ЛЮБОМИРОВ
/неизв./
Учител в Ст. Загора през 1859 — 1860 г.
☐ В. *България*, II, № 77, 19 септ. 1860.

ЛЮБОМСКИ, Степан /Стефан/ Иванов /Иванович/
/неизв./
Военен; през юни 1876 г. е щабс-капитан. Командир в Бълг. опълчение по време на РТОВ.
☐ Дойчев, Л. Българи — офицери от руската армия в Опълчението. — *Бълг. воин*, 1977, № 7, с. 13.

ЛЮДСКАНОВ, Александър Кочов /Николов/
/3 март 1854 — 4 март 1922/
Роден в Търново в семейството на заможен кожухар, открил спиртна фабрика в града. Брат на Георги *Людсканов*. А. Л. е женен за дъщерята на Драган *Цанков*. До 1870 г. учи в Търново. Завършва Робърт колеж в Цариград /1870 — 1875/. След потушаването на Апр. въст. съпровожда Дженюъриъз Макгахан, Юджийн Скайлър и княз А. Н. Церетелев при обиколката им из Б-я. През 1876 г. постъпва в Новорусийския у-т в Одеса. Прекъсва следването си, за да участва като доброволец в РТОВ — преводач в щаба на ген. М. Д. Скобелев. Като представител на Пазарджик се включва в д-нието против Берлинския конгрес, в сформирането на гимнастическите д-ва. Участва в УС. Втори секретар на бълг. дипломатическо агентство в Цариград /1879 — 1880/. Гл. секретар в М-вото на външните работи и изповеданията /1880/. Завършва право и дипломация в Париж /1881 — 1884/. След завръщането си в Б-я е адвокат и журналист. Сътрудничи в опозиционния в. „Светлина" /1882 — 1897/, редактира в. „България". Заради обществената си дейност и изявеното си русофилство е затварян в Черната джамия по време на Стамболовисткия режим. Емигрира в Цариград, оттам във Виена и Петербург /заедно с Др. Цанков/. Продължава да се занимава с журналистическа дейност. Завръща се в Б-я през 1894 г. Един от основателите и постоянен

подпредс. на Централното бюро на Прогресивнолибераланата партия /1898/. Народен представител в Х ОНС /1899 — 1900/. М-р на търговията и земеделието /20 февр. — 22 дек. 1901/; управляващ М-вото на обществените сгради, пътищата и съобщенията /22 дек. 1901 — 9 март 1902/; м-р на вътрешните работи /9 март 1902 — 6 май 1903; 16 март 1911 — 1 юни 1913/; м-р на земеделието и държавните имоти /1 юни — 4 юли 1913/. Делегат на славянски събори и конгреси. Касиер на к-та „Цар Освободител“ за построяване на паметник. Основател и предс. на Английската лига в Б-я /1911/; редовен член на д-вото „Българо-чешка взаимност“. Член на англо-бълг. арбитражен съд в Лондон /1921 — 1922/. Награждаван с бълг. и руски ордени. Умира в Лондон.
☐ НБКМ — БИА, ф. 12 /Александър Людсканов/; ЦДИА, ф. 134 /Александър Людсканов/; Данев, Ст. Александър К. Людсканов /Спомени/. — *Съвременник*, 1922, № 7 — 8, 407 — 415; Силянов, Хр. Александър Людсканов. — В: Общ годишник на България, 1923 — 1925, 372 — 374.

ЛЮДСКАНОВ, Георги Кочов /Николов/
/1860 — ян. 1896/
Роден в Търново. Брат на Александър *Людсканов*. Завършва Търновското класно у-ще /1869/ и учи една година при Тодор *Шишков*. През 1870 — 1871 г. е ученик в Одеската семинария с руска държавна стипендия. Заболява и се връща в Б-я. По-късно учи в Робърт колеж в Цариград, но след обявяването на РТОВ се завръща в Търново /1877/. След Осв. завършва с първия випуск Военното у-ще в София. Продължава в Офицерската кавалерийска школа в Петербург. Завършва с императорски подарък. През 1885 г. е командир на II конен полк. След детронирането на княз Ал. Батенберг отказва да положи клетва пред Стефан *Стамболов* и е интерниран в Търново. Преследван заради русофилството си, Г. Л. емигрира в Одеса, където се запознава с бъдещата си съпруга О. Кислова. След падането на режима на Ст. Стамболов се завръща в Б-я и е назначен за н-к на полковото окръжие в Търново. Умира в София.
☐ НБКМ — БИА, ф. 297, оп. 1, а. е. 1, л. 14; ф. 12, оп. 1, а. е. 58, л. 291 — 292.

ЛЮНГУР
/неизв./
Монах и учител в килийното у-ще в Чебренския /Марийовския/ м-ир през 1827 г.
☐ Църнушанов, К. Килийните училища и учители в Прилеп. — В: Сб. Сто години ново българско училище в град Прилеп, 1843 — 1943. Скопие, 1943, с. 32.

ЛЮТАКОВ, Димитър
/1820 — 1876/
Роден във Ветрен, Пазарджишко. Учи в килийно у-ще в родното си село. Свещеник от 50-те до 70-те години на XIX век във Ветрен. Член на местния РК, избран за представител на събранието в Оборище. Участва в Апр. възст., за което е арестуван. На път за София /като арестант/ убит от турчин.
☐ Сб. Оборищенци, с. 187.

ЛЮТОВ, Стойко Гаврилов
/неизв./
Роден в Копривщица. Ученик в Галатасарайския лицей в Цариград /1870/. Член на БПД „Промишление“.
☐ НБКМ — БИА, IIД 2256; Славова, Дойнова. Документи..., с. 242; Генчев, Н. Франция..., с. 262.

ЛЮЦКОВИЧ /ЛАЦКОВИЧ/, Ст.
/неизв./
Завършва Медицинското у-ще в Букурещ, където остава като лекар. Член на човеколюбивото настоятелство на българите медици в Румъния /1875/. След Осв. работи в София. Зет на Киряк *Цанков*.
☐ Сюпюр, Е. БЕИР, с. 168.

ЛЯПОВ, Ив.
/неизв./
Ученик в Киевската гимназия преди 1877 г.
☐ Приложение к брошуре..., с. 11.

МАВЛОВ, Петко
/неизв./
Роден в Елена. Учител в Кунина вода /преди 1878/.
☐ Кръшовски, П. Из миналото на град Елена. Кн. 2. Елена, 1928, с. 93.

МАВРЕВ, Захари
/неизв./
Учител в Хасково през 1869 г. Спомоществовател за „История блъгарска“ на Г. Кръстевич /1869/ и за „Минейник“ на Ан. Иванов /1869/.

МАВРИДОВ, Христо
/неизв./
Учител в бълг. у-ще в Браила /1866 — ок. 1876/. Събира и публикува фолклорни материали: „Цигулка с народни и любовни песни, съставени и други събрани от Х. Мавридов. Болград, в Училищната книгопечатница, 1869“; — “Второ издание с прибавка. С иждивението на Петра Н. Пенчова. Браила, печатница х. Д. Паничкова, 1876“.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 233; Жечев, Н. Браила и Българското културно-национално възраждане. С., 1970, с. 81; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 168.

МАВРОВ, Иван
/неизв./
Завършва Болградската гимназия /1876/. Като нейн стипендиант продължава образованието си в Русия. През 1879 г. завършва естествени науки в Новорусийския у-т в Одеса. Завръща се в Б-я и работи като учител.
☐ Дякович, Б. 50-годишнина на една забравена българска гимназия. — *Уч. пр.*, 1908, № 10, с. 956; Доросиев, Л. Нашите..., с. 176.

МАВРОДИЕВ, Димитър Кринчов
/неизв./
Роден в Сливен. От 1870 г. учи във Военномедицинското у-ще в Цариград.
☐ НБКМ — БИА, II В 10 292; Табаков, С. Сливен, 516 — 517; Начов, Н. Цариград, с. 144.

МАВРОДИЕВ, Кочо К.
/неизв./
Учи в Софийското класно у-ще. Учител в Гайтаниново, Неврокопско /Гоцеделчевско/, през 60-те и 70-те години на XIX век.
☐ НА БАН, ф. 14, а. е. 306; Даскалов, А. Из миналото на Неврокопско и близките му покрайнини. — *Мак. пр.*, 1931, № 1, с. 108.

МАВРОДИЕВ, Никола
/неизв./
От Райково /дн. кв. на Смолян/. Учител в родното си село /1872 — 1873/. Ръкоположен за свещеник /1874/. Въвежда славянско богослужение в църквата в Смолян през 1876 — 1877 г.
☐ ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 152, л. 77; Кръстев, Ст. Одринска Тракия и Родопите в църковно-народната борба. — В: 100 години от учредяването на Българската екзархия. С., 1971, с. 200; Караманджукова, С.

Първото българско училище в Ахъчелеби през 1878. — *Родопски сб.*, 5, 1983, 140 — 141.

МАВРОДИЕВА /МАВРУДИЕВА/, Елена

/неизв./

Учителка в Сливен през 70-те години на XIX век.

☐ НБКМ — БИА, IIА 2462; Табаков, С. Сливен, с. 488; Паскалева, В. Българката..., с. 142.

МАГДАЛЕНА /светско име Мария Минева/

/неизв. — 1933/

Родена в Батошево, Севлиевско. Завършва килийното у-ще в родното си село. Продължава образованието си в Габрово и Севлиево. От 1876 г. до края на живота си е игуменка на Батошевския девически м-ир.

☐ ДА — В. Търново, ф. 1278, оп. 1, л. 124.

МАГЕРОВ, Корча

/неизв./

Роден в Трън. Свещеник в града през 30-те и 40-те години на XIX век.

☐ Йорданов, Св. Църкви и манастири в Трънския край. — В: Сб. Трънският край. С., 1940, с. 227.

МАДЖАРОВ, Ат.

/неизв./

Учител в Карлово /1864 — 1870/. Изпратен в Габрово да усвои звучната метода при Цвятко *Недев* /окт. 1870/.

☐ НБКМ — БИА, II А 7748; По историята на учебното дело у нас. — *СбНУ*, 14, 1897, с. 726; Начов, Н. Градиво за историята на калоферските училища. — *Уч. пр.*, 1903, № 1 — 2, с. 43; Архимандрит Софроний. Спомени из живота ми. — В: Сб. Калоферска дружба. 1. С., 1908, с. 158.

МАДЖАРОВ, Георги С.

/неизв./

Роден в Ст. Загора. Учител в Енина, Казанлъшко /1868 — 1873/, и Ст. Загора /от 1874/. Член основател на ч-ще „Братство" в Енина /1869/. Участва в рев. д-ние.

☐ В. *Македония*, III, № 37, 9 авг. 1869; в. *Право*, VI, № 9, 26 април 1876; Иванов, Ат. Черти из живота и записки на Атанас Иванов. Сливен, 1885, с. 52; Чилингиров, Ст. БЧ, с. 245; Китипов, П. Миналото на село Енина. С., 1968, 102 — 110.

Михаил Маджаров

МАДЖАРОВ, Георги Стоев

/неизв. — 15 юли 1870/

Учи в Серското гръцко у-ще. Баща на Иван *Маджаров*. Учител и свещеник в Негован, Солунско, до смъртта си.

☐ Автобиография на архимандрит Йона Маджаров. — *Уч. пр.*, 1927, № 1, с. 82.

МАДЖАРОВ, Димитър

/неизв./

Роден в Разлог. Учител в града /ок. 1870 — 1882/. Заточен в Мала Азия /1882/.

☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 20, л. 43 — 48; а. е. 106, л. 3 — 4; а. е. 117, л. 19.

МАДЖАРОВ, Иван /Йона/

/20 ян. 1849 — 1911/

От Негован, Солунско. Учи при баща си Георги Ст. *Маджаров*, в гръцко у-ще в Негован, в Сяр /след 1858/ и във Висока, Солунско, при Христодул *Божинов* /1865 — 1866/. Дългогодищен учител, свещеник и църковен певец в родното си село /1864 — 1865; 1867 — 1870; 1871 — 1873/, в Сяр /1873, 1875 — 1877; 1904 — 1910/, Воден /1873 — 1875/, Солун /1879 — 1885; 1894 — 1904/. Предс. на бълг. община в Сяр /1884 — 1885/ и Солун /1885 — 1889/. От 1910 г. е архимандрит под името Йона и предстоятел на бълг. църква „Св. Стефан" в Цариград.

☐ ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 24, л. 52; Автобиография на архимандрит Йона Маджаров. — *Уч. пр.*, 1927, № 1, 82 — 98.

МАДЖАРОВ, Константин

неизв./

Роден в Щип. Учител във Воден 1871 — 1880/.

☐ Вестителев, Г. Град Воден. — *Мак. пр.*, 1924 — 1925, № 2, с. 122.

МАДЖАРОВ, Михаил

/неизв./

Роден в Копривщица. Дядо на Михаил И. *Маджаров*. Свещеник в Копривщица от нач. на XIX век до края на 50-те години. Притежава богата библиотека. Спомоществовател за: „Месецослов" на Хр. Сичанниколов /1840/; „Служба Св. Хараламприя", превел Неофит Рилски /1843/; „История на великий Александра македонца", превел Хр. Василев; „Часови благоговейния", превел Г. Йошев /1850/; „Изяснения на неделнити и празнични евангелия", превел Зл. Груев /1857/. Умира в Копривщица от холера на 85 години.

☐ Маджаров, М. Спомени. С., 1968, 74 — 84.

МАДЖАРОВ, Михаил Иванов

/31 ян. 1854 — 23 ян. 1944/

Роден в Копривщица в семейството на търговеца Иван Маджаров. Внук на Михаил *Маджаров*. Племенник на Георги Бенковски. Учи в Копривщица при Веселин *Груев*. Частен ученик на Петър *Жилков* /1867 — 1868/. През 1871 — 1872 г. е ученик в Пловдив. Завършва Робърт колеж, Цариград /1877/, и е назначен за гл. учител в Пазарджик /1877 — 1879/. След Осв. е политически и обществен деец, публицист. Един от водачите на Народната /Съединистка/ партия в Изт. Румелия. Близък сътрудник и приятел на Иван *Вазов*, Константин *Величков* и Стефан *Бобчев*. Редактор на външния отдел на в. „Марица" /1882 — 1885/. Участва в управлението на Изт. Румелия /1878 — 1885/ — член на Областното събрание /1880 — 1885/ и на Постоянния к-т /1880/, директор на финансите /1882 — 1885/. След контрапревратата през 1886 г. е принуден да замине за Цариград и оттам за Одеса. В Б-я се завръща през 1889 г. и се занимава с публицистична и адвокатска дейност. М-р на обществените сгради, пътищата и съобщенията/9 дек. 1894 — 18 ян. 1899/. Съдейства за възстановяването на дипломатическите отношения с Русия /1896/. Пълномощен м-р в Лондон /1912 —

1914/. Подписва Лондонския мирен договор /1913/. Като пълномощен м-р в Петербург /1914 — 1915/ в официалните си доклади до цар Фердинанд категорично се обявява против влизането на Б-я във войната на страната на Германия. След Първата световна война М. М. е м-р на войната /8 май — 6 окт. 1919/ и м-р на външните работи и изповеданията /7 окт. 1919 — 16 април 1920/. Многократно е избиран за народен представител. Подпредс. на V ВНС /1911/ и на XV ОНС /1911 — 1912/. Развива богата публицистична, литературна и преводаческа дейност. Редактор на в. „Мир“ /1894 — 1912/, сп. „Българка сбирка“ /1893/ и сп. „Юридически преглед“ /1894/. Автор на политически, исторически, мемоарни и художествени произведения. Превежда /1889 — 1892/ за пръв път на бълг. език романа на Л. Н. Толстой „Война и мир“. Дописен и редовен член на БКД /1884/. Умира в София. Временен дописник на в. „Напредък“ /1875/; публикува стихотворения във в. „Ден“ /1875/.

☐ НА БАН, ф. 44к /Михаил Маджаров/; в. *Зорница*, № 28, 14 юли 1877; *Ил. Светлина*, 1897, № 3, с. 1 /Биографични бележки/; Касъров, Л. ЕР, 1180 — 1181; Начов, Н. Цариград, с. 158; Маджаров, М. Спомени около епохата 1854 — 1878. С., 1942; Стоянов, М. БВК, с. 233; Петко Р. Славейков, Любен Каравелов, Христо Ботев, Захари Стоянов в спомените на съвременниците си. С., 1967, 94 — 96; Шабанов, Ив. Непресъхващ извор на родолюбци..., с. 33; Спомени за Априлското въстание от 1876 г. С., 1975, с. 213; Илчев, Ив. Робърт колеж и формирането на българската интелигенция, 1863 — 1878. — *ИП*, 1981, № 1, 58 — 60; ЕБ, т. 4, с. 16.

МАДЖУНКОВ, Г.
/неизв./
Роден в Щип. Учител във Воден през 70-те години на XIX век.
☐ Иванов, Ил. Учебното дело във Воден и Воденско. — *Ил. Илинден*, 1938, № 2, с. 14.

МАЖДРАКОВ, Петър
/неизв./
Роден в Търново. Преди 1877 г. учи в Търговското у-ще на о. Халки.
☐ Начов, Н. Цариград, с. 125.

МАЗАКОВ, Георги
/неизв./
Роден в Търново. Учител в Търново /1843 — 1856/ и Свищов /ок. 1856 — 1860/.
☐ В. *България*, II, № 62, 25 май 1860; Кулелиев, Й. Девическото образование..., с. 13; Ибришимова, П. Към историята на училищата във Великотърновски окръг през Възраждането. — *ИОИМ — В. Търново*, 3, 1966, с. 99.

МАЗНИЛКОВ, Веле Манчев
/неизв./
Роден в Пчелинци, Радомирско. Дългогодишен учител в селото преди и след Осв.
☐ Според проучвания в Пернишки окръг, проведени от С. Симов.

МАЙНОЛОВ
/неизв./
Завършва гимназия в Николаев и постъпва в Московския технически и-т. Прекъсва обучението си по време на РТОВ, за да участва като доброволец в Бълг. опълчение.
☐ Гечев, М. Професори и студенти — участници в Освободителната война. — *Проблеми на висшето образование*, 1977, № 6, с. 8.

МАКАВЕЕВ
/неизв./
Временен сътрудник на сп. „Читалище“ /1870 — 1874/.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 233.

МАКАВЕЕВ /псевд./ — вж. *Михайловски*, Никола

МАКАВЕЕВ, Атанас
/неизв./
Ученик в гимназията в Николаев. Пансионер при Тодор *Минков* /1870 — 1874/. Занимава се с живопис.
☐ Тодоров, Ст. Тодор Николевич Минков /1830 — 1906/. Живот, дейност, заслуги. С., 1970, с. 73.

МАКАВЕЕВ, Петър
/неизв./
Роден в Клисура. Учител в родното си село /1829 — 1831/.
☐ Музей Клисура — експозиция.

МАКАВЕЙ
/неизв./
Учител и свещеник в Клисура ок. 1815 г.
☐ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 82; Енчев, Хр. Клисура. С., 1971, с. 59.

МАКАВЕЙ
/неизв./
Учител във Враца през 60-те години на XIX век.
☐ Цанев, Д. Бележки по историята на учебното дело във Враца. — *Уч. пр.*, 1906, № 10, с. 1111.

МАКАКОВ /МАЛАКОВ/, Атанас
/неизв./
От Ст. Загора. Завършва гимназия в Табор, Чехия /ок. 1870 — 1871/. Следва в Техническия и-т в Прага.
☐ Илиев, Ат. Спомени. С., 1926, с. 70.

МАКАРИЙ
/неизв./
Учи в Троянския м-ир. Монах и учител в Троян през XVIII век.
☐ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 80.

МАКАРИЙ
/неизв./
Игумен на Кучевишкия м-ир през 1776 г.
☐ Кирил, патр. Натанаил Охридски, с. 33.

МАКАРИЙ
/неизв. — 6 май 1814/
Роден в Галатища, Солунско. Учи живопис в Света гора. Едни от първите му творби са стенописите в м-ирите Ватопед /1786/, Карея /1787/, Дохиариу /1788/. Работи из Атонските м-ири до смъртта си. Чичо на *Венеамин*, *Захарий* и *Макарий*.
☐ Василиев, Ас. БВМ, с. 536; Божков, Ат. Българската икона, С., 1984, с. 19.

МАКАРИЙ
/неизв./
Роден в Галатища, Солунско. Заедно с братята си йеромонах *Венеамин* и монах *Захарий* учи живопис в Света гора при зографа *Макарий* и работи там през първата пол. на XIX век.
☐ Василиев, Ас. БВМ, с. 537; Божков, Ат. Българската икона. С., 1984, с. 189.

МАКАРИЙ
/неизв./
Монах и учител в Пазарджик през 1808 г.
☐ Батаклиев, Ив. Татар Пазарджик, с. 184; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 74.

МАКАРИЙ
/неизв./

Свещеник в Кюстендил през 1874 г.
☐ ЦДИА, ф. 111, оп. 1, а. е. 60, л. 2.

МАКАРИЙ /архимандрит хаджи Макарий/
/неизв./
Игумен на Батошевския м-ир от 1836 до 1844 г.
☐ ДА — В. Търново, ф. 805к, оп. 1, а. е. 75, л. 46.

МАКАРИЙ /дякон Макарий/
/неизв./
Учител в килийното у-ще при Рилския метох в Плевен в нач. на XIX век.
☐ Трифонов, Ю. Плевен, с. 104; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 69.

МАКАРИЙ архимандрит /светско име Савов/
/ок. 1820 — неизв./
Роден в Самоков. Приема монашество в Хилендарския м-ир. През дек. 1860 г. подписва акта за присъединяване към унията и става един от водачите на униатското д-ние. Временен н-к на униатската бълг. община в Цариград /1861/ и помощник на арменокатолическата архиепископия по бълг. дела. Очаква епископски сан, но не го получава; разочарован напуска унията в края на 1861 г. От 1866 до 1872 г. е архиерейски наместник в Самоков.
Временен сътрудник на в. „Цариградски вестник“ /1861/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 19, а. е. 2, л. 4 — 5; Кирил, патриарх Български. Католическата пропаганда сред българите през втората половина на XIX век. Т. 1. 1859 — 1865. С., 1962, 180 — 183.

МАКАРИЙ архимандрит /светско име Минко Иванов Мошеков/
/1831 — 6 февр. 1906/
Роден в Колибето /Черни осъм/, Троянско. Учи в килийното у-ще на Троянския м-ир и там приема монашество. Учителства в Троян. Игумен на Троянския м-ир /1871 — 1895/. Включва се в рев. д-ние и е близък съратник на В. *Левски*, предс. на манастирския РК и подпредс. на Троянския РК; участва в подготовката на Апр. въст. По време на РТОВ дава ценни сведения на руското разузнаване. След Осв. е комендант на Троян. Умира в Троянския м-ир.
☐ ДА — В. Търново, ф. 1278, оп. 1, а. е. 2, л. 147; Илиев, В. Град Троян през XIX в. Исторически материали. С., 1933. с. 36; ОБТИ, т. 2, 279 — 288; Марковски, М. Спомени и очерци из българското революционно движение. С., 1976, с. 15.

Димитър В. Македонски

МАКЕДОНСКИ, Александър
/неизв. — 1869/
Роден в Измаил, Бесарабия. Учител в Кюлевча, Бесарабия /1861/. През 1862 г. е ученик в Одеската семинария. Спомоществовател за „Сочинение Т. Булгарина“, превел П. Каланджи /1861/. Умира в Измаил.
☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 34; ЦДИА, ф. 111, оп. 1, а. е. 54, л. 1; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 151; Степанова, Л. Вклад России..., с. 206.

МАКЕДОНСКИ, Григорий К. Д.
/неизв./
Учител в Прилеп през 70-те години на XIX век. Спомоществовател за „По възпитанието на девойките“, превел А. Шопов /1874/.
Временен сътрудник на в. „Източно време“ /1875/.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 234.

МАКЕДОНСКИ, Димитър Василев
/1847 — 22 февр. 1898/
Роден в Емборе, Кайлярско. Учи в родното си село и в Цариград. Учител в бълг. класно у-ще във Битоля /1868 — 1869; 1872 — 1875/, Воден /1869 — 1870/, Фенер, Цариград /1870 — 1871/, Струга. Книжар в Битоля /1875 — 1876/. След Осв. е гимназиален учител в София, пом.-прокурор в Софийския окръжен съд, предс. на Кюстендилския окръжен съд /до 1882/, адвокат и журналист в София и Цариград. Убит по политически причини в Цариград.
Временен сътрудник на в. „Македония“ /1871/, в. „Право“ /1871, 1873/ и сп. „Читалище“ /1874/. Автор и преводач на: „Буквар за употребение в македонските училища [от Д. В. Македонски]. Цариград, печатница на в. Македония, 1867“; „Кратка священа история за училищата по Македония /на македонско наречие/ от Д. В. Македонский. Царийград, в печатницата на „Македония“, 1867“; „Скратен православен катихизис. Превод от гръцки. Цариград, печатница на в. Македония, 1868“.
☐ НБКМ — БИА, ф. 605, а. е. 1; ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 208, л. 227; СГОДА, ф. 5к, оп. 1, а. е. 466, л. 1; в. *Македония*, III, № 38, 16 авг. 1869; в. *Право*, VI, № 16, 15 юни 1871; Некролог. — *Бълг. сбирка*, 1898, № 4, с. 304; Доросиев, Л. Нашите..., с. 71; Начов, Н. Цариград, с. 90; Стоилов, А. Български книжовници от Македония. 1, 1704 — 1878. С., 1922, 86 — 87; Стоянов, М. БВК, с. 234; Български възрожденски книжовници от Македония. Избрани страници. С., 1983, 352 — 361.

МАКЕДОНСКИ, Димитър Димов /Праматарски, Пашата/
/1844 — 21 април 1912/
Роден в Скребатно, Неврокопско /Гоцеделчевско/. Произхожда от будния род Праматарски. Учи в София при Сава *Филаретов* /1857/ и в у-щето на лазаристите в Солун /1859 — 1862/. Учител в Солун /1862 — 1863/ и в родното си село /ок. 1863 — ок. 1865/, след което продължава образованието си в пловдивското класно у-ще „Св. св. Кирил и Методий“ и в пловдивското протестантско у-ще /ок. 1865 — 1867/. Учител в Устово /дн. кв. на Смолян/, където организира ч-ще и училищна библиотека /1867 — 1869/. Учител и в София /1869 — 1871, 1875/ и Кюстендил /1871 — 1874/. Един от основателите на РК в Кюстендил и в Осоговския м-ир /1872/. По време на РТОВ е преводач в руската Гл. квартира. Секретар и преводач на софийския губернатор П. В. Алабин, предс. на Софийския окръжен съд, кмет на София. По-късно секретар на Върховната сметна палата. Умира в София.
Временен сътрудник на в. „Македония“ /1867/.

□ НБКМ — БИА, II А 2154 — II А 2156, II А 2176, II А 7818; СГОДА, ф. 1293к, оп. 1, а. е. 200, л. 8, ф. 1345к, оп. 1, а. е. 127, л. 3; Иванов, Й. Северна Македония. С., 1906, с. 375; Доросиев, Л. Нашите..., с. 68; Чилингиров, Ст. БЧ, с. 522; Динеков, П. София, с. 238; Попов, К. Кюстендил под турско робство и участието на кюстендилци в национално-освободителните борби — В: Кюстендил и Кюстендилско. С., 1973, с. 100; Крантев, Й. Неуморим просветител и родолюбец. — *Родопи*, 1974, № 5, 10 — 11.

МАКЕДОНСКИ, Йоан
/неизв./
Свещеник в Джулюница, Търновско. Спомоществовател за „Венец азбучний“, превел И. Вълков /1863/.

МАКЕДОНСКИ, Михаил Иванов
/14 окт. 1854 — 5 май 1937/
Роден в Крива паланка в семейството на свещеник. Учи в родния си град. Учител в Кнежа, Врачанско /1875 — 1876/, и Оряхово /ок. 1876/.
Участва в рев. д-ние и в РТОВ. След Осв. е учител в Кнежа /ок. 1878 — 1879; 1882 — 1884/, административен служител в Оряхово, Хасково, Враца, Плевен, Кюстендил. Умира в София.
□ НБКМ — БИА, ф. 129, а. е. 1, л. 225; Семеен архив, предоставен от Здравко Банков.

МАКЕДОНСКИ, Радион
/неизв./
Свещеник в бълг. колония Еникьой, Бесарабия, през 1847 г.
□ Радкова, Р. Нови данни..., с. 121.

МАКЕДОНЧЕНИН, Х. Н.
/неизв./
Роден в Кривня, Провадийско. Учител в Равна, Провадийско /1875/.
□ В. *Напредък*, IX, № 36, 5 април 1875.

МАКОВ, Иван
/неизв./
Свещеник в Долни Дъбник, Плевенско. Спомоществовател за „Педагогика“, издал Т. Станчев /1873/.

МАКОВ, Търпо
/неизв./
Учител в Охрид през втората пол. на XVIII и нач. на XIX век.
□ Божилова, Р. Нови сведения за просветните борби през Възраждането [в Охрид и Струга през 1840 — 1860]. — *ИП*, 1978, № 4, с. 101.

МАКСИМ
/неизв. — 1862/
Свещеник в Банско през 50-те години на XIX век. Поддържа връзки с *Неофит Рилски.*
□ Шишманов, Ив. Нови студии из областта на българското възраждане. — *СбБАН*, 21, 1926, с. 345.

МАКСИМ
/неизв./
Калугер от Трявна. Учител в града ок. 1850 г.
□ НБКМ — БИА, ф. 129, а. е. 166, л. 256.

МАКСИМ /светско име Бабичков/
/1735 — 1831/
Роден в Костуринци, Трънско. Замонашава се в Суковския м-ир, а по-късно е монах в Погановския м-ир. От 1790 г. възобновява трънския м-ир „Св. Архангел“ и става негов игумен.
□ Йорданов, Св. Трънският манастир „Св. Архангел Михаил“. — В: Сб. Трънският край. С., 1943, с. 227.

МАКСИМ, митрополит Скопски и Пловдивски /светско име Марин Пенчев Пелов/
/14 септ. 1850 — 1 март 1938/
Роден в Орешак, Троянско. Постъпва в Троянския м-ир като послушник /1858/ и завършва килийното у-ще там. Продължава обучението си в Ловеч /1862 — 1863/ и в Сопот /1863 — 1864/. Учителства в Троянския м-ир /1860 — 1871/, където е ръкоположен за йеродякон на 21 ян. 1870 г., и в Клисура /1871 — 1872/, където става член на РК и поддържа връзки с В. *Левски*. От 1872 г. до Осв. е дякон на Пловдивския митрополит. Участва в акции за разкриване на турските зверства по време на Апр. въст. и подпомагане на пострадалите. След Осв. продължава образованието си в Киевската семинария /1877 — 1881/. След завръщането си в Б-я учителства в Пловдивската гимназия /1881 — 1882/. От 1884 до 1886 г. е протосингел на Бълг. екзархия в Цариград и изпълнява отговорни мисии. Управлява Старозагорска епархия /1886 — 1891/, избран за Скопски митрополит /1892 — 1895/, управлява Ловчанската епархия /1897 — 1906/. От 1906 г. до смъртта си е Пловдивски митрополит. Член на Светия Синод /1913 — 1928/ и негов зам.-предс. /1821 — 1828/. Избран за почетен член на Парижката академия по история.
□ Юб. сб. в чест на Негово Високопреосвещенство св. Пловдивски митрополит Максим. Пловдив, 1932; Цанков, Ст. Българската православна църква от Освобождението до настояще време. С., 1937, 50 — 51.

МАКСИМОВ, Христо
/неизв. — 1892/
Роден в Сопот. Завършва пловдивското класно у-ще „Св. св. Кирил и Методий“. Учител в Дряново /1859 — 1889/. Църковен певец, член на Дряновския РК. Участва в Старозагорското въст. /1875/. Умира в Дряново.
□ В. *България*, I, № 3, 11/23 април 1859; Ванков, Ив. Към биографията на архимандрит Максим Райкович. — *Уч. пр.*, 1904, № 9, с. 448; Чолов, П. История на град Дряново. С., 1969, 72 — 73; Дойчев, Л. Учители — участници в Старозагорското въстание. — *Семейство и училище*, 1975, № 9, с. 23.

МАЛАКОВ, А.
/неизв./
Учител в Пловдив през 1875 — 1876 г.
□ Груев, Й. Епархийското в Пловдив училище „Св. св. Кирил и Методий“. — *Бълг. пр.*, III, 1896 — 1897, № 7 — 8, с. 137; Доросиев, Л. Нашите..., с. 133.

МАЛАКОВСКИ, Йоан
/неизв./
Учител в Беброво, Еленско /1857/, и в Свищов /1861/. Спомоществовател за „Ковчег цветособрания“, наредил А. Иванов /1857/, и за „Кратка всеобща история“, превел Г. Йошев /1861/.

МАЛЕВ, Марко
/неизв./
Преселва се от Б-я в колония Казаяклия, Бесарабия, през 1830 г. и е свещеник там до 1847 г. /вер. и след това/.
□ Радкова, Р. Нови данни..., с. 119.

МАЛЕЕВ, Ат.
/неизв./
Временен дописник на в. „Право“ /1872/.
□ Стоянов, М. БВК, с. 234.

МАЛЕЕВ, Атанас

/неизв./
Учител в Габрово през 1875 г.
☐ НБКМ — БИА, ф. 247, а. е. 2023.

МАЛЕЕВ, Малей /Матей/ Лулчев /Лулчов/
/8 март 1848 — 15 април 1933/
Роден в Копривщица в семейството на Лулчо Малеев Пулеков — известен абаджия и търговец на кожи. Брат на Тодор *Малеев*. Учи в родния си град и в Пловдив при Йоаким *Груев* /1862 — 1865/. От 1866 г. е в Цариград, където продължава образованието си. Учител в бълг. у-ще на Фенер в Цариград /1867 — 1868/. Участва в дейността на БПД „Промишление". През 1872 — 1873 г. учителства в Хасково, а от 1873 до 1877 г. — в Пловдив. Член на Хасковския РК. По време на РТОВ е преводач. След Осв. е чиновник /по време на Временното руско управление/, учител в Пловдив /от 1881/, работи в Пловдивската, а по-късно и в Софийската народна библиотека /до 1896/. Женен за Зоица *Германова-Малеева*. Баща на майор Лука Малеев и на д-р Иван Малеев. Умира в София.
☐ Личен /частен/ архив на Лука Малеев; Доросиев, Л. Нашите..., с. 133; Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив, 1981, с. 421; Заимов, Ст. Миналото. С., 1983, с. 224, 240, 295 — 296, 304 — 305, 356, 363.

МАЛЕЕВ, Тодор Лулчев
/ок. 1854 — неизв./
Роден в Копривщица. Брат на Малей *Малеев*. Учи в пловдивското у-ще „Св. св. Кирил и Методий" и учителства в Копривщица /1875 — 1876/. След Осв. продължава образованието си в Женева, Швейцария. Учител в Габрово и Пловдив.
☐ Личен /частен/ архив на Лука Малеев; Доросиев, Л. Учебното дело..., с. 133, 145.

МАЛЕЕВ, Христо
/неизв./
Ученик в Галатасарайския лицей в Цариград през 1870 г.
☐ Славова, Дойнова. Документи..., с. 241.

МАЛЕЕВА, Поликсена
/неизв./
Родена в Копривщица. Учителка в Пловдив /1869 — 1872/.
☐ Доросиев, Л. Нашите..., с. 126; Киркович, Р. Спомени. С., 1927, с. 42; Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. С., 1981, с. 309; Паскалева, В. Българката..., с. 142.

МАЛЕЕВА, Зоица — вж. *Германова-Малеева*, Зоица

МАЛЕНКОВ, Яким
/неизв./
Роден в Охрид. Племенник на Стефан *Гьорчев*. Учител в Охрид /1868 — 1872/. Изпратен на заточение по донос на охридския гръцки митрополит, но скоро е освободен /ок. 1872/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 324, а. е. 1, л. 3; НА БАН, ф. 52к, оп. 1, а. е. 311, л. 1; Снегаров, Ив.Принос към историята на просветното дело в Македония. Една автобиография на Кузман Шапкарев от 1864 г. — *Мак. пр.*, 1929, № 1, 47 — 48 и № 2, с. 55.

МАЛИН
/неизв./
Свещеник в Каменица, Горноджумайско /Благоевградско/, през 40-те години на XIX век. Спомоществовател за „История на великий Александра македонца", превел Хр. Василев /1844/.
◘ В. *България*, II, № 83, 19/31, окт. 1860.

МАЛИНКОВ, Димитър Стоилов
/1816 — 26 юли 1878/
Свещеник в Калофер от 40-те до 70-те години на XIX век. Баща на Стоил и Киро *Попови и Константин, митрополит Врачански*.Спомоществовател за: „Месецослов" на Хр. Сичанниколов /1840/; „Хазрети Авраамин", издал Йоаникий /1845/; „Извод от физика" на Н. Геров /1849/; „Критически издиряния за историята блъг.", превел Б. Петков /1853/.
☐ Начов, Н. Д-р Киро Д. Попов. — В: Сб. Калоферска дружба. 2. С., 1924, с. 33.

МАЛИНКОВ, Киро — вж. *Попов*, Киро

МАЛИНКОВ, Стефан Стоилов
/неизв./
Роден в Калофер. Учи в Болградската гимназия /до ок. 1868/. Учител в Еникьой, Бесарабия /от 1868/, и в Гюргево /до 1873/. Връща се в Б-я и учителства в Калофер /1873 — 1875/ и Русе /1876 — 1877/. След Осв. е юрист в Русе, където и умира. Временен сътрудник на „Летоструй" /1870/.
☐ НБКМ — БИА, II А 1737; Начов, Н. Калофер, с. 179; Стоянов, М. БВК, с. 234; Сюпюр, Е. БЕИР, 168 — 169.

МАЛИНОВ, Кольо
/неизв./
Роден в Гниляне /дн. към Нови Искър/, Софийско. Учител в Курило /дн. към Нови Искър/ преди 1878 г.
☐ Ангелов, Ю. Духовно и културно-просветните дейци в село Кумарица в турско. Изд. читалище „Светлина", 1932, с. 11.

МАЛИНОВА, Ана
/неизв./
Учителка в Пещера през XIX век.
☐ Попчев, Ст. Учебното дело в Пещера. — *Родопи*, 1968, № 6, с. 24.

МАЛИНЧЕВ, Димитър
/ок. 1838 — 1876/
Роден вер. в Перущица. Учи в родното си село при Христо Г. *Данов* /ок. 1853/. Учител в Карнофоля /Войсил/, Пловдивско, в Полатово /дн. към Нови Кричим/ и Пещера през 60-те и 70-те години на XIX век. Убит по време на Апр. въст.
☐ Кепов, Ив. Въстанието в Перущица. Пловдив, 1931, с. 50; Гълъбов, К. Въстанието в героична Перущица. С., 1965, 96 — 107; Жечев, Н. Перущица въстана. С., 1966, 20 — 24.

МАЛКИН
/ок. 1821 — 17 септ. 1859/
Роден във Винга, Банат. Учител в селото до 1859 г.
☐ Милетич, Л. Книжнината и езикът на банатските българи. — *СбНУ*, 16 — 17, 1900, с. 349.

МАЛОВ, Димитър
/неизв./
Роден в Тулчанско. Учител в Тулча /1873 — 1874/ и Силистра /1874/.
☐ Тонев, В. Добруджа, с. 273.

МАЛОВ, Иван Христов
/неизв./
Ученик в Одеската семинария през 1869 г. След Осв. е учител в Котел.
☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 34; Степанова, Л. Вклад России..., с. 206.

МАЛОВ, Кръстю
/неизв./
Роден в Кортен, Сливенско. Свещеник в Камана, Добруджа, от 1864 до 1869 г. Подарява едногодишно течение на в. „Македония" на у-щето в родното си село /1869/.

☐ В. *Македония*, III, № 20, 12 април 1869; Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 203.

МАЛОВ, Марко
/неизв./
Ученик в Одеската семинария през 1869 г. Следващата година /1870/ продължава обучението си в гимназията в Николаев. През 1872 г. се завръща в Б-я и учителства в Силистра. След Осв. е търговец в Тулча.
☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 34; Степанова, Л. Вклад России..., с. 206.

МАЛОВ, Н.
/неизв./
Ученик в Одеската гимназия през 1871 г. Съученик на Стефан *Стамболов*.
☐ НБКМ — БИА, ф. 63, а. е. 94, л. 1.

МАЛЧО
/неизв./
Свещеник и учител в метоха на Светогорския м-ир в Обидим, Неврокопско /Гоцеделчевско/, от 1851 до 1859 г.
☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 102, л. 12 — 13; а. е. 99, л. 10 — 18.

МАЛЧОВ, Георги
/неизв./
Взаимен учител в Голяма Раковица, Панагюрско, през 70-те години на XIX век. Секретар на местния РК. Участва в Апр. въст.
☐ НБКМ — БИА, ф. 643, а. е. 5, л. 551.

МАЛЮВ, Колю
/неизв./
Учител в Шумен до 1875 г., а след това в Калугерица, Шуменско.
☐ ДА — Шумен, ф. 664к, оп. 1, а. е. 82.

МАМАРЧЕВ, Димитър Димитров
/неизв./
Роден в Юшенлии /Ботево/, Варненско. Внук на Георги Мамарчев. Брат на Антонина и Йонка *Мамарчеви*. Учител в Суджаскьой /Водица/, Варненско /1873 — 1874/, и в Юшенлии /Ботево/, Варненско.
☐ Янев, Христов. Първи искрици, с. 30.

МАМАРЧЕВА-ЕНЧЕВА, Антонина Димитрова
/1840 — 15 авг. 1903/
Родена в Юшенлии /Ботево/, Варненско. Внучка на Георги Мамарчев. Сестра на Димитър и Йонка *Мамарчеви*; съпруга на Димитър П. *Енчев*. Учи в родното си село, в пансиона на графиня Левашова в Киев /1860 — 1865/, завършва Фундуклеевската гимназия в същия град. Учителства в Тулча /1866 — 1869/, където създава женско благотворително общество и неделно у-ще за възрастни; в Русе /1869 — 1872/, Търново /1872 — 1874/, Силистра /от 1874/. След Осв. е директорка на девическа гимназия и управителка на пансиона към гимназията в София. Умира в София.
☐ НБКМ — БИА, II А 6219, II А 6225, II А 7637; ДА — В. Търново, ф. 931к, оп. 1, а. е. 402, л. 1 — 3; сп. *Училище*, II, № 14, 18 март 1872; Янков, Б. Българското училище в Силистра. — *Уч. пр.*, 1897, № 7 — 8, с. 906; Орловски, Ст. Из историята на учебното дело в Русе до Освобождението. — *Уч. пр.*, 1906, № 10, с. 1084; Кулелиев, Й. Девическото образование..., с. 75; Степанова, Л. Вклад России..., с. 96, 140, 209; Паскалева, В. Българката ..., с. 142.

МАМАРЧЕВА, Йонка Димитрова
/неизв./
Родена в Юшенлии /Ботево/, Варненско. Внучка на Георги Мамарчев. Сестра на Антонина и Димитър *Мамарчеви*. Учителка в Тулча /1867 — 1869/, Прилеп /1870 — 1871/, Силистра /1874 — 1877/ и Варна /1877 — 1879/.
☐ НБКМ — БИА, II А 2287; Цонев, Ив. Петдесетгодишнина на българското училище в град Варна, 1860 — 1910/11. Варна, 1911, с. 20; Чаушев, Сл. Учебното дело в Силистра преди Освобождението. — В: Сб. Силистра и Добруджа. 1, С., 1927, 283 — 284; Паскалева, В. Българката..., с. 143.

МАНАСИЕВА, Захария
/неизв./
Пом.-учителка при Сава *Палашева* в Прилепското девическо у-ще /1874 — 1875/.
☐ Шалдев, Хр. Прилеп, с. 62; Шалдев, Хр. Град Прилеп за своите училища. — *Мак. пр.*, 1924, № 1, с. 52; Трайчев, Г. Прилеп, с. 117.

МАНАСИЙ
/неизв./
Книжовник в Троянския м-ир през втората пол. на XVIII век. През 1786 г. съставя ръкописен сборник „Слова и поучение Нил Сорски“.
☐ ДА — В. Търново, ф. 1278, оп. 1, а. е. 2, л. 145.

МАНАСИЙ
/неизв./
Игумен. Спомоществовател от Рилския м-ир за „История на великий Александра македонца“, превел Хр. Василев /1844/.

МАНАСТИРСКИ /МЪНАСТИРСКИ/, Тодор Ненов
/ок. 1830 — 1888/
Роден в колибите Райновци, Еленско. Брат на Юрдан *Ненов*. Учи в Елена и в букурещкия лицей „Св. Сава“. Учителства в Неврокоп /Гоце Делчев/ от 1862 до февр. 1863 г., Банско /1864/, Враня /1864 — 1865/, Самоков, Гложене, Тетевенско, Аджар /Свежен/, Карловско /до 1874/, в Калофер /1874 — 1877/. Участник в църковно-нац. и рев. д-ние. След Осв. е член на Пирдопския окръжен съд, адвокат в София, мирови съдия в Златица и Новоселци /дн. към Елин Пелин/, Софийско. Умира в София.
Временен сътрудник на „Цариградски вестник“ /1862/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 6, оп. 1, а. е. 1777; II А 1959; Дичев, М. Градиво за историята на гр. Елена. — В: Еленски сб. Кн. 1. С., 1931, 106 — 109; Кепов, Ив. Учител — поборник за българщината през време на Възраждането [Тодор Ненов Манастирски]. — *Уч. пр.*, 1939, № 8, 972 — 981; Стоянов, М. БВК, с. 262; Асенов, П. Братя Юрдан и Тодор Ненови от Елена. — В: Еленски сб. С., 1968, 317 — 319.

МАНАСТЪРЛИЕВ, Стефан
/неизв./
Ученик в Русия през периода 1856 — 1877 г.
☐ Степанова, Л. Вклад России..., с. 206.

МАНАФОВ, Иван Христов
/1843 — 1877/
Роден в Габрово. Произхожда от известните тътг. родове на Христо Манафов и Димчо Султанов. Учи в родния си град при Тодор *Бурмов* и Никифор *Попконстантинов*. Един от инициаторите за основаване на ч-ще, негов пръв предс. /1861/. Поддържа връзка с бълг. рев. емиграция в Букурещ. Заподозрян от турското п-во, емигрира във Виена, където през периода 1866 — 1868 г. посещава лекции по финансови и

търг. науки в у-та. Търговец в Букурещ, Галац, Одеса. Умира от туберкулоза. Оставя завещание в полза на бълг. просвета.

Временен сътрудник на „Цариградски вестник“ /1858 — 1860/ и сп. „Български книжици“ /1859/.

☐ Иван Христов Манафов и неговото завещание. — *Уч. пр.*, 1898, № 6, 623 — 628; Велев, С. ЗК, 157 — 165; Чилингиров, Ст. БЧ, с. 215; Мартинов, Ал. Габрово през Възраждането. С., 1940, 63 — 64; Стоянов, М. БВК, с. 234.

МАНАФОВ, Петко Ив.

/неизв./

Роден в Габрово. През 1819 г. преписва „История во кратце о болгарском народе словенском“. Притежава богата лична библиотека.

☐ Ангелов, Б. За книгите на възрожденеца Петко Ив. Манафов от Габрово. — *Библиотекар*, 1980, № 4, 33 — 35.

МАНГАЛООГЛУ, Дамянти

/ок. 1780 — неизв./

Получава гръцко образование. Открива елинско у-ще в Сливен /1805/.

☐ Арнаудов, М. Селимински, 32 — 33.

МАНГАТА, Тачо

/неизв./

Шивач и килиен учител в Казанлък от 40-те до 60-те години на XIX век. По-късно въвежда и взаимната метода. Баща на Димитър *Душанов*.

☐ Георгиев, М. Юрдан Манолов Стателов. — В: Казанлък в миналото и днес. 1. С., 1912, 154 — 155; Георгиев, М. Възраждането на град Казанлък. — В: Казанлък в миналото и днес. Кн. 2. С., 1923, с. 92; Бозвелиев, К. Спомени..., с. 24.

МАНДЖУКОВ, Драган Д.

/неизв./

Временен дописник на в. „Цариградски вестник“ /1859/.

☐ Стоянов, М. БВК, с. 234.

МАНДЖУКОВ, Стоян

/неизв./

Учител в Гарван, Габровско, след 1860 г.

☐ Стефанов, Р. Исторически очерк за селата от бившата Гарванска околия. С., 1970, с. 18.

МАНДУШЕВ, Димитър

/неизв./

Роден в Неврокоп /Гоце Делчев/. Брат на Константин *Мандушев*. През 1862 г. е ученик в Одеската семинария.

☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 34; ЦДИА, ф. 111, оп. 1, а. е. 54, л. 1; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 102; Степанова, Л. Вклад России..., с. 206.

МАНДУШЕВ, Константин

/неизв./

Роден в Неврокоп /Гоце Делчев/. Брат на Димитър *Мандушев*. През 1862 г. е ученик в Одеската семинария.

☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 34; ЦДИА, ф. 111, оп. 1, а. е. 54, л. 1; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 102; Степанова, Л. Вклад России..., с. 206.

МАНДУШЕВ, Никола Г.

/неизв./

Роден в Неврокоп /Гоце Делчев/. Учител в града през 60-те години на XIX век. Член на бълг. община в Неврокоп и един от най-активните дейци в борбата срещу фанариотите. За тази си дейност е многократно арестуван и материално разорен. По-късно се преселва в София, където умира.

Временен дописник на в. „Македония“ /1867/.

☐ Стоянов, М. БВК, с. 235; Документи за Българското възраждане от архива на Стефан И. Веркович. 1860 — 1893. С., 1969, с. 282, 382; Марков, Ив. Дейци на националното възраждане в Неврокопския край. — В: Просветното дело в Неврокоп /Гоце Делчев/ и Неврокопско през Възраждането. С., 1979, 99 — 101, 127.

МАНЕВ, Георги

/неизв./

Роден в Долен Добромир, Силистренско. Учител в селото /1873 — 1874/.

☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 215; Тонев, В. Добруджа, с. 273.

МАНЕВ, Груйо Николов

/1820 — 1895/

Роден в Копривщица. Учи там при *Неофит Рилски* и в гръцко у-ще в Пловдив. Учителства в продължение на 42 години в: Копривщица /1834 — 1838; 1845 — 1850; 1855 — 1860; 1863 — 1865; 1867 — 1872/, Клисура /1838 — 1841; 1865 — 1866/, Панагюрище /1841 — 1843/, Пловдив /1843 — 1845/, Одрин /1850 — ок. 1855/, Мустафа паша /Свиленград/ през 1860 — 1861 г., Чирпан /1861 — ок. 1863/, Берковица /1866 — 1867/, а след 1872 г. — в Араповския м-ир край Станимака /Асеновград/ и Пловдив. След Осв. продължава да работи като учител.

☐ Касъров, Л. ЕР, с. 329; Доросиев, Л. Учебното дело..., с. 9, 98, 127 — 131, 134; Книга за дарителите..., с. 27; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 82; Шабанов, Ив. Непресъхващ извор на родолюбци, с. 13.

МАНЕВ, Деньо

/неизв. — 25 април 1870/

Учител в Рахманлии /Розовец/, Карловско, до 1870 г.

☐ В. *Македония*, IV, № 51, 20 май 1870

МАНЕВ /МАНЬООГЛУ/, Иван Тодоров

/неизв./

Роден в Казанлък в семейството на чорбаджи Тодор Маньооглу. Брат на Христо и Елисавета *Маневи*. През 1858 — 1859 г. учи във френския католически колеж в Бебек, Цариград.

☐ *Малкият лист на в. България*, 1, № 15, 13 юли 1859; Начов, Н. Цариград, с. 136; Генчев, Н. Франция..., с. 251.

МАНЕВ, Нешо Гр. /Нешо Маница/

/неизв./

Учител в Копривщица /1868 — 1870; 1877 — 1878/. След Осв. е секретар на Пловдивския митрополит. След пенсионирането си и до смъртта си живее в Пловдив.

☐ Доросиев, Л. Учебното дело..., с. 129, 399.

МАНЕВ, Пенко

/неизв./

Учител в Ловеч през 1868 г. По-късно става свещеник.

☐ Неделчев, М. Развой на учебното дело в Ловеч до Освобождението. — В: Ловеч и Ловчанско. Кн. 3. С., 1931, с. 114.

МАНЕВ, Симеон

/неизв./

Учи в Тулча. Учител във Фрикацей, Добруджа /1866 — 1868/, и Тулча /1878/.

☐ ЦДИА, ф. 1318, оп. 1, а. е. 4933, л. 1; ДА — Русе, ф. 43к, оп. 1, а. е. 34, л. 133 — 138; Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 219, 250; Люлюшев, М. РБО, с. 173.

МАНЕВ, Тодор Н.
/неизв./
Временен дописник на в. „Напредък" /1876/.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 235.

МАНЕВ /МАНЬООГЛУ/, Христо Христов
/25 март 1847 — 9 април 1903/
Роден в Казанлък в семейството на занаятчия. Бащата умира и майката се омъжва повторно за чорбаджи Тодор Маньооглу, който изпраща Х. М. заедно със заварения му брат Иван *Манев* да учи във френския католически колеж в Бебек, Цариград /1858/. След две години продължава образованието си в гръцко у-ще в Пловдив /1860/. С помощта на Григор *Начович* заминава за Париж, където завършва търговско у-ще /1864/. Установява търг. контакти с френска парфюмерийна фабрика и й доставя розово масло. След Осв. живее в Казанлък. Депутат в Областното събрание на Изт. Румелия /1881 — 1885/. Народен представител в VIII ОНС /1894 — 1896/. Окръжен съветник в Сторзагорски окръг. Кмет на Казанлък /1902/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 6, оп. 1, а. е. 6525; *Малкият лист на в. България*, II № 70, 20 юли 1860; Христо Христов /1847 — 1903 год./. — В: Казанлък в миналото и днес. Кн. 2. С., 1923, 273 — 274; Начов, Н. Цариград, с. 136.

МАНЕВ, Христофор
/неизв./
Ученик в духовно у-ще в Русия през 1872 г.
☐ АИИ БАН, арх. кол. 9, а. е. 436, л. 1054 — 1058.

МАНЕВ, Янаки
/неизв./
Учител в Белиманево /?/ през 1846 г.
☐ Димитров, Г. Княжество България. Т. 1. Пловдив, 1895, с. 202.

МАНЕВА, Елисавета Тодорова
/неизв. — 1865/
Родена в Казанлък в семейството на чорбаджи Тодор Маньооглу. Сестра на Иван и Христо *Маневи*. Учи във френски колеж в Цариград /ок. 1860/. От 1863 до 1865 г. живее във Виена заедно със съпруга си Теофан *Райнов*.
☐ Христо Христов /1847 — 1903 год./. — В: Казанлък в миналото. Кн. 2. С., 1923, 273 — 274; Славчев, Н. Теофан Райнов като революционер и възрожденец. С., 1940, 1 — 2.

МАНЕВА, Елисавета
/неизв./
Родена в Пловдив. Учителка в Пловдив /1866/, Чирпан и Казанлък през 70-те години на XIX век. Сътрудничи на в. „Право" /1870/.
☐ В. *Право*, IV, № 49, 31 ян. 1870 и № 50, 7 февр. 1870; в. *Македония*, IV, № 22, 3 февр. 1870; Киркович, Р. Спомени. С., 1927, с. 27; Събчев, Н. Чирпан, с. 171; Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив, 1981, с. 81, 306 — 308; Паскалева, В. Българката..., с. 108, 143, 157.

МАНЕВА-КУЗМАНОВА, Теопемти
/неизв./
Родена в Пловдив в семейството на занаятчия. Завършва гръцко девическо у-ще в родния си град. Учителка в Пловдив /1864 — 1866/.
☐ В. *Съветник*, II, № 19, 8 авг. 1864; Андонов, И. Из спомените ми от турско време. Пловдив, 1927, с. 19; Киркович, Р. Спомени. С., 1927, с. 27; Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив, 1981, с. 304; Паскалева, В. Българката..., с. 143.

МАНЗУРСКИ, Игнат Коцев
/ок. 1832 — 1917/
Роден в Долни Раковец, Радомирско. Син на Коце *Манзурски*. Завършва килийно у-ще в родното си село и е свещеник там през 60-те и 70-те години на XIX век. След Осв. до края на живота си е свещеник в Радомир.
☐ Караиванов, Ив. Историко-просветното дело в Радомирско. Ч. 1. Кюстендил, 1927, с. 31.

МАНЗУРСКИ, Илия Йосифов
/ок. 1800 — неизв./
Роден в Разлог в семейството на Йосиф *Манзурски*. Брат на Михаил *Манзурски*. Учи в килийното у-ще в Разлог /до 1814/, а след това в Самоков и Светогорските м-ири. Учител в килийното у-ще в родния си град /след 1835/.
☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 98, л. 15 — 25.

МАНЗУРСКИ, Йосиф
/неизв. — 1814/
Роден в Разлог. Учи в Светогорските м-ири. Свещеник и учител в Разлог /1810 — 1814/. Синовете му Илия и Михаил *Манзурски* са учители, а брат му *Филотей* е владика на Самоков.
☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. I, а. е. 12, л. 10 — 14; а. е. 13, л. 12 — 13; а. е. 98, л. 13 — 14; а. е. 104, л. 1 — 2; а. е. 107, л. 40; а. е. 110, л. 19.

МАНЗУРСКИ, Коце
/неизв./
Роден в Долни Раковец, Радомирско. Баща на Игнат *Манзурски*. Учи в килийното у-ще във Върба, Радомирско. Учител в родното си село през 30-те и 40-те години на XIX век. По-късно е учител в Радомир.
☐ Караиванов, Ив. Историко-просветното дело в Радомирско. Ч. 1. Кюстендил, 1927, 31 — 32; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 88.

МАНЗУРСКИ, Михаил Йосифов
/неизв./
Роден в Разлог. Син на Йосиф *Манзурски*. Учи в някои от бълг. м-ири в Света гора до 1820 г., след което е свещеник и учител в Разлог /от 30-те до 70-те години на XIX век/. Член на местния РК. Брат му Илия *Манзурски* и синът му Иван *Попмихайлов* са също учители. След Осв. М. М. е учител в Разлог. Спомоществовател за „Общое землеописание", превел К. Фотинов /1843/, и за „Историята на слов. болг. народ", превел П. Сапунов /1844/.
☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 20, л. 43 — 48; а. е. 104, л. 1 — 2; а. е. 107, л. 41, 46; а. е. 110, л. 19.

МАНКИН, Ангел Пенев
/неизв./
Усвоява взаимната метода в Габрово. Учител в Чирпан през 50-те и 60-те години на XIX век.
☐ Събчев, Н. Чирпан, 186 — 187.

МАНКОВ, П.
/неизв./
Учител в Пазарджик през 1877 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 2489.

МАНО
/неизв./
Свещеник в църквата „Св. Никола" в София през 1802 г.
☐ Динеков, П. София, с. 9.

МАНО
/неизв./
Учител в килийното у-ще в Жеравна през 30-те години на XIX век.
☐ Топузов, Ив., Ив. Сарафов. Предосвобожденски дейци за земеделска просвета. С., 1953, с. 8.

МАНО
/неизв./
Роден в Голямо Белово, Пазар-

джишко. Учител в Мененкьово, Пазарджишко, ок. 1855 г.
☐ Батаклиев, Ив. Татар Пазарджик..., с. 674.

МАНО
/неизв./
Роден в Реселец, Плевенско. Свещеник и учител в Алтимир, Оряховско, през 70-те години на XIX век.
☐ Николов, Б. Алтимир през вековете. Враца, 1961, с. 22.

МАНО /Крив Мано/
/неизв./
Учител в Щип ок. 1830 г.
☐ Иванов, Й. Северна Македония. С., 1906, с. 360; Завоев, П. Град Щип. — *Мак. пр.*, 1927, № 3, с. 51; Завоев, П. Щип, с. 68.

МАНОВ, Атанас Йосифов
/1862 — 15 юни 1959/
Роден във Варна. Учи в гръцко у-ще в родния си град. Завършва Търговското у-ще на о. Халки преди 1877 г. Завръща се в Б-я и постъпва в Петропавловската семинария до Лясковец. След Осв. завършва Военното у-ще в София. Участва в СБВ, Балканската и Междусъюзническата вайна /1912 — 1913/. Член на Варненското археологическо д-во, предс. на д-вото „Варненски кореняк“. Проучва миналото на Варна; изследва произхода и бита на гагаузите. Умира във Варна.
☐ А. И. Атанас Йосифов Манов /биографични бележки/. — *ИВАД*, 11, 1960, с. 172.

МАНОВ, Георги
/неизв./
Свещеник в Разлог през XIX век.
☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 117, л. 33.

МАНОВ, Георги
/неизв./
Роден в Самоков. През 1875 г. завършва Робърт колеж, Цариград, със степен бакалавър.
☐ В. *Източно време*, II, № 23, 19 юли 1875; сп. *Читалище*, V, № 7, 15 апр. 1875; Начов, Н. Цариград, с. 157; Уошбърн, Дж. Петдесет..., с. 165.

МАНОВ, Георги
/неизв./
Роден в Горна Джумая /Благоевград/. Учител в града /1877 — 1878/
☐ ДА — Благоеврад, ф. 49к, оп. 1, а. е. 5, л. 35 — 38; а. е. 6, л. 35 — 36.

МАНОВ, Димитър
/1836 — 1880/
Роден в София. Учи в родния си град и учителства там от ок. 1863 до ок. 1874 г. Вер. за кратко време е учител и в Орхание /Ботевград/. Член на Софийския РК. Заточен в Диарбекир.
☐ НБКМ — БИА, II А 7818; ЦДИА, ф. 111, оп. 1, а. е. 60, л. 1, а. е. 101, л. 21; ф. 92, оп. 1, а. е. 100, л. 12; СГОДА, ф. 1293к, оп. 1, а. е. 200, л. 8, 20; Стамболиев, М. Първа стогодишнина от откриването на българско училище в гр. Орхание. 1826 — 1926. Принос към историята на нашето Възраждане и на учебното дело. Орхание, 1927, с. 14; Динеков, П. София, 237 — 238; Бонев, Б. Просветители, книжовници и писатели на София. — *Сердика*, 1952, с. 148.

МАНОВ, Елисей
/неизв./
Роден в Пирот. Учител в града /1872 — 1876/. След Осв. учителства в Пирдоп.
☐ НБКМ — БИА, ф. 227, а. е. 21, л. 17; Киркович, Р. Спомени. С., 1927, с. 66; Йонков, Н. Евстатий Пелагонийски. — *Дух. култура*, 39, 1929, с. 61.

МАНОВ, Иван
/неизв./
Свещеник в Кюстендил. Спомоществовател за „Наручна священ. книга“, превели З. Петров и Й. Наумов /1874/.

МАНОВ, Н.
/неизв./
Учител в Самоков ок. 1875 г.
☐ В. *Напредък*, X, № 66, 1 ноем. 1875; Семерджиев, Хр. Самоков и околността му. С., 1913, с. 131.

МАНОВ, Никола
/1848 — неизв/
Роден в Пирот. Учител в Гуменджe /1873 до 1876/.
☐ Шалдев, Хр. Народното пробуждане в Боймия. — *Мак. пр.*, 1930 — 1931, № 4, с. 64.

МАНОВ, Пенко К.
/неизв./
Учител в Севлиево от 1866 до 1873 г.
☐ Беязов, В. Училище и училищни дейци в Севлиево 1818 — 1918. — *Уч. пр.*, 1923, № 6, с. 382; Ганев, Н. Страници от историята на град Севлиево. Ч. 1. Търново, 1925, 29 — 30.

МАНОВ, Петър
/1832 — 1916/
Роден в Присово, Търновско. Учи в килийно у-ще. Свещеник в Дебелец, Търновско /1864 — 1867/. Свещеник и учител в родното си село след 1867 г.
☐ Кузманов, Н. Църква и училище. — В: Юб. кн. за село Дебелец. Търново, 1938, с. 115; Станев, Н. Великотърновската котловина, с. 43.

МАНОВ, Петър
/неизв./
Роден в Разлог. Учи в Самоков. Учител във Ветрен, Пазарджишко, преди 1878 г.
☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1. а. е. 110, л. 20, ; а. е. 117, л. 33.

МАНОВ, Първан
/неизв./
Учител в Ловеч. Спомоществовател за „Венец азбучний“, превел Й. Вълков /1863/.

МАНОВ, Райно
/неизв./
Роден в Жеравна. Учител в Ичера, Котленско /1827 — 1830/.
☐ Дочев, Г. Из историята на учебното дело в село Ичера. — В: Материали..., 2, с. 68.

МАНОВ, Христо
/неизв./
Роден в Разлог. Учи в Самоков. Свещеник в Батак до Осв.
☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 117, л. 33.

МАНОВА, Евгения
/неизв./
Завършва девическа гимназия в Одеса през 1876 г. Пансионерка при г-жа Гаузишилд.
☐ Приложение к брошуре..., с. 55; Степанова, Л. Вклад России..., с. 209.

МАНОВА, Йорданка
/неизв./
Родена в София. Учителка в Кюстендил /1873 — 1878/.
☐ СГОДА, ф. 1345, оп. 1, а. е. 127, л. 3; Иванов, Й. Северна Македония. С., 1906, с. 380.

МАНОИЛ
/неизв./
Свещеник.Спомоществовател от Враня за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.

МАНОИЛОВ, Ангел
/неизв./
Роден в София. Учи в родния си град и учителства там /ок. 1863 — 1868/. По-късно е свещеник.
☐ В. *Българска пчела*, I, № 13, 23 авг. 1863; Динеков, П. София, 237 — 238.

МАНОИЛОВ, Захари
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Пирот за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.

МАНОИЛОВ, Никола
/неизв./
Роден в Стубел, Берковско. Учител в Пудрия, Врачанско /1860/.
☐ 120 години огнище на просвета. Юб. л. Враца, 24 май 1866.

МАНОИЛОВ, Х. З.
/неизв./
Учител в Самоков през 1875 г.
☐ В. *Напредък*, X, № 66, 1 ноем. 1875.

МАНОЛ
/неизв. — 1821/
Свещеник във Варна. Обесен от турците.
☐ Кабакчиев, Ст. Спомени за град Варна от времето на Кримската война. — *ИВАД*, 3, 1910, с. 31.

МАНОЛ
/неизв./
Свещеник в църквата “Св. Спас“ в София през 20-те години на XIX век.
☐ Динеков, П. София, с. 9; Писахме да се знае, с. 143.

МАНОЛ
/неизв./
Свещеник в църквата “Св. Никола“ в София през 1837 г.
☐ Динеков, П. София, с. 9.

МАНОЛ
/неизв./
Роден в Мурсалково /Спасово/, Чирпанско. Учител в Али-пашиново /Свобода/, Старозагорско, през втората пол. на XIX век.
☐ Стоянов, Д., Ил. Стоянов. Село Свобода. С., 1971, с. 36.

МАНОЛ
/неизв./
Свещеник и учител в Кетенлик /Леново/, Пловдивско, през 50-те и 60-те години на XIX век. Спомоществовател от Хасково за “Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.
☐ ЦДИА, ф. 161, оп. 3, а. е. 1518, л. 1; ф. 22к, а. е. 583, л. 14.

МАНОЛ
/неизв./
Свещеник в Новаково, Станимашко /Асеновградско/, през 1852 г.
☐ В. *Цариградски вестник*, II, № 98, 30 авг. 1852.

МАНОЛ
/неизв./
Роден в Касапкьой, Добруджа. От 1856 г. е свещеник в Саръюрт, Добруджа.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 198.

МАНОЛ
/неизв./
Свещеник в Буковец, Софийско, през 1869 г.
☐ СГОДА, ф. 1293к, оп. 1, а. е. 200, л. 5.

МАНОЛ
/неизв./
Свещеник в Мусачево, Софийско, през 1878 г.
☐ ЦДИА, ф. 1318, оп. 1, а. е. 4972, л. 28.

МАНОЛЕВ, Димитър
/неизв./
Роден в Мусомища, Неврокопско /Гоцеделчевско/. Учител в Кремен, Разложко, до 1878 г.
☐ ДА — Благоевград, ф. 568, оп. 1, а. е. 13, л. 1 — 2.

МАНОЛОВ Димитров, Андрей
/ок. 1849 — неизв./
Роден в Габрово. Получава първоначално образование в родни си град. През 1860 г. постъпва в Одеската семинария, издържан от ОБН. През 1863 г. продължава обучението си в Московския у-т — първоначално във Физико-математическия ф-т, а след това завършва право. От 1872 г. е учител в Габрово. Преподава аритметика, алгебра, физика. По време на Апр. въст. е арестуван заедно с други учители от Габрово; по време на РТОВ събира разузнавателни сведения и изготвя топографска карта. След Осв. е член на Върховния касационен съд.
☐ НБКМ — БИА, ф. 16, а. е. 40, л. 1, а. е. 92, л. 1; ф. 17, а. е. 1, л. 1 — 7; ф. 22, а. е. 489, л. 7; ф. 113, а. е. 65, л. 12 — 53; ф. 116, а. е. 4, л. 76; ф. 151, а. е. 10, л. 445; ЦДИА, ф. 111, оп. 1, а. е. 54, л. 1; ДА — Габрово, ф. 670к, оп. 1, а. е. 1, л. 1 — 3; а. е. 14, л. 33; а. е. 101, л. 1; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 33а, 105; в. *Век*, I, № 10, 16 март 1874; Доросиев, Л. Нашите..., с. 136; Васильов, Т. Априловската гимназия преди 50 години. — В: Юб. сб. 50 г. “Априловска“ гимназия, с. 1, 16, 18; Васильов, Т. Спомени за лица и събития през XIX и XX век. С., 1934, 150 — 151; Гечев, М. Народни учители в Освободителната война. — *Нар. просвета*, 1977, № 11, 83 — 100.

МАНОЛОВ, Богдан
/1839 — неизв./
Роден в Тас тепе, Лозенградско. Учи в Лозенград. Учител и свещеник в Юмрук кая /Синьо камене/, Бургаско, ок. 1872 г.
☐ ДА — Сливен, ф. 44к, оп. 1, а. е. 123, л. 15.

МАНОЛОВ, Васил
/неизв./
Роден в Касапкьой, Добруджа. Учител в селото /60-те и 70-те години на XIX век/. Брат на Сиви *Манолов*.
☐ Тонев, В. Добруджа, с. 272.

МАНОЛОВ Волков, Вичо
/неизв. — 1912/
Роден в Чепеларе, Смолянско, в семейството на Манол *Сивковски*. Учител в Чепеларе /1865 — 1867/. По-късно се занимава с търговия.
☐ Дечов, В. Миналото на Чепеларе. Принос за историята на Родопа. С., 1978, с. 193, 196.

МАНОЛОВ, Гаврил
/неизв./
Свещеник в Дългошевци /Замфир/, Ломско. Спомоществовател за “Майка-къщовница“, превел П. Бояджиев /1875/.

МАНОЛОВ, Димитър /Димитрий/
/неизв./
Учителства в Габровското взаимно у-ще /1864 — 1866/ и едновременно учи в класното у-ще в града.
☐ В. *Време*, I, № 37, 30 април 1866; Обрешков, О. Въвеждане и разпространение на “звучната метода“ в България. — *Нар. просвета*, 1968, № 7, с. 86.

МАНОЛОВ, Ефим /Евтимий/
/неизв./
Ученик в Киевското духовно у-ще от 1860 до 1864 г.
☐ Поглубко, К. За да бъдат..., с. 67; Степанова, Л. Вклад России...,

с. 206.

МАНОЛОВ, Иван
/ок. 1846 - неизв./
Роден в Ст. Загора. През 1861 г. е ученик в католическото у-ще при мира "Св. Анастас" в Рим.
☐ В. *България*, IV, № 8, 4 юни 1862.

МАНОЛОВ, Константин /светско име Данчо Манолов Арамбуйков/
/1825 — 4 април 1894/
Роден в Петково, Смолянско, в семейството на дюлгер. Учи в родното си село. Учител в Тополово, Станимашко /Асеновградско/, от 1847 до 1849 г., Петково /1849 — 1852; 1854 — ок. 1857/, Гюмюрджина /1852 — 1854/. От 1858 г. е свещеник в родното си село /до 1865/, в Левочево, Смолянско /1865 — 1866/, и отново в Петково /1866 — 1878/. След Осв. е свещеник в Лясково, Станимашко, до 1890 г. Баща на Христо *Попконстантинов*.
☐ Попконстантинов, Хр. Спомени, пътеписи, писма. С., 1970, 5 — 7.

МАНОЛОВ, Лазар
/неизв. — след 1885/
Роден в Чепеларе, Смолянско. Учител в родното си село /1875 — 1876/. След Осв. е военен. Участва в СБВ. Умира в Устово /дн. кв. на Смолян/.
☐ Дечов, В. Миналото на Чепеларе. Принос за историята на Родопа. С., 1978, 197 — 198.

МАНОЛОВ, Петко Иванов
/неизв./
Роден в Енина, Казанлъшко. Учител в селото /с прекъсване/ от 1869 до 1900 г. Член-основател на ч-щето в Енина /1869/. Участва в рев. д-ние.
☐ Чилингиров, Ст. БЧ, с. 245; Китипов, П. Миналото на с. Енина, Казанлъшко. С., 1968, с. 103, 106, 111; Стоянов, М. Из книжовното и просветно минало на Енина. — *Векове*, 1975, № 5, с. 24.

МАНОЛОВ, Петър
/неизв./
Роден в Русе. През 1870 — 1871 г. е ученик в гимназията в Табор, Чехия. Продължава образованието си в Русия — завършва гимназията в Николаев /1875/. Съученик на Добри *Ганчев*. През 1876 г. е в Букурещ, където се свързва с бълг. рев. емиграция. Опълченец в РТОВ. Вер. след Осв. постъпва в Московското техническо у-ще. След завръщането си в Б-я заема административни служби.
☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 35; Илиев, Ат. Спомени, с. 96; Ганчев, Д. Спомени. С., 1926, 1864 — 1887. С., 1936, с. 47; Степанова, Л. Вклад России..., с. 206.

МАНОЛОВ, Ради
/неизв./
Роден в Мурсалково /Спасово/, Чирпанско. Учител в Калфа /Съединение/, Чирпанско, от 1867 до 1869 г.
☐ Коларов, Ст. Културно-просветни огнища в Чирпанска околия през епохата на нашето Възраждане. — *Уч. пр.*, 1940, № 3, с. 388.

МАНОЛОВ, Сиви
/неизв./
Роден в Касапкьой, Добруджа. Брат на Васил *Манолов*. Учител в Караnасуф, Добруджа /1868 — ок. 1870/ и Касапкьой /вер. след 1870/.
☐ Тонев, В. Добруджа, с. 277.

МАНОЛОВ, Стефан
/неизв./
Роден в Калофер. Завършва Военно-медицинското у-ще в Цариград /1856/. Лекар в родния си град. Спомоществовател за "Средства за предварвание за заравяние на мнимоумрелите", превел З. Княжески /1858/.
☐ Стефанов, В. Българската медицина през Възраждането. С., 1981, с. 63.

МАНОЛОВ, Стефан Петков
/1806 — 30 ноем. 1903/
Роден в Енина, Казанлъшко, където завършва взаимно у-ще. От 1842 г. е свещеник в Енина. Участва в подготовката на Старозагорското въст. /1875/. Спомоществовател за: "Общое землеописание", превел К. Фотинов /1843/; "История на слов. болг. народ", превел П. Сапунов /1844/; "Общи знания всякому человеку нужни", превел Ст. Колюв /1855/; "Духовна скрижал", превел Хр. Георгиев /1866/.
☐ Китипов, П. Миналото на с. Енина, Казанлъшко. С., 1968, с. 130; Стоянов, М. Из книжовното и просветното минало на Енина. — *Векове*, 1975, № 5, с. 22; Александров, Н. Участие на духовници от Старозагорска епархия в подготовката и провеждането на Старозагорското въстание 1875. — В: Сб. Априлското въстание..., с. 287.

МАНОЛОВ, Таше
/неизв./
Роден в Струмица. Учи в семинария в Одеса /1860 — 1865/. Учителства в бълг. колонии в Бердянски уезд /дн. СССР/. След 1878 г. живее в Киевска губерния.
☐ ЦДИА, ф. 111, оп. 1, а. е. 54, л. 1; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 34.

МАНОЛОВ, Христо — вж. *Попконстантинов*, Христо

МАНОЛОВА, Ефросина
/неизв./
Калугерка и учителка в девическото у-ще в Калофер ок. 1850 г.
☐ Начов, Н. Градиво за историята на калоферските училища. — *Уч. пр.*, 1903, № 2, с. 121.

МАНОЛОВА, Иванка /Попдимитрова/
/неизв./
Калугерка и девическа учителка в у-щето при църквата "Св. Богородица" в Чирпан през 60-те години на XIX век.
☐ Събчев, Н. Чирпан, с. 180.

МАНОЛОВИЧ, Георги
/неизв./
Свещеник в София. Спомоществовател за "Часови благоговейния", превел Г. Йошев /1850/.

МАНОТЕ
/неизв./
Свещеник в църквата "Св. Никола Мали" в София през 1802 г.
☐ Писахме да се знае, с. 124.

МАНУИЛ
/неизв./
Свещеник в Кюстендил през 40-те и 50-те години на XIX век. Спомоществовател за "История на великий Александра македонца", превел Хр. Василев /1844/, и за "Житие св. Григория Омиритскаго", превел Ав. Попстоянов /1852/.

МАНУШКИН, Коста Атанасов
/неизв. — 1912/
Роден в Бачево, Разложко. Учител в селото преди и след Осв. Участва в Илинденско-Преображенското въст. /1903/.
☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1 а. е. 100, л. 6 — 7.

МАНУШОВ, Боно /Боньо/
/1805 — 11 март 1877/
Роден във Винга, Банат. Завършва педагогическо у-ще във Вършац, Банат. Учител в Бешенов, Банат

/1840 — 1843; 1860 — 1868/, и във Винга /1843 — 1860; 1868 — 1877/. Един от първите учители, започнал да преподава на бълг. език в Бешеновското у-ще. Като органист в църквата изпълнява голям брой църковни песни на бълг. език, с което помага за въвеждане на бълг. език при богослужението. Една част от тях Л. Милетич публикува в “Книжнината и езикът на банатските българи“.

□ Милетич, Л. Книжнината и езикът на банатските българи. — В: *СбНУ*, 16 — 17, 1900, с. 349; Телбизов, К. Българското просветно движение в Банат през XVIII — XIX век. — *ИП*, 1984, № 1, с. 71.

МАНУШОВ /МАНУШЕВ/,

Васил Г.

/неизв./

Роден в Самоков. До 1875 г. е ученик в земеделското у-ще в Крижевац, Хърватско /дн. в Австрия/. Продължава образованието си във висшето у-ще по лозарство и винарство в Клостернойбург до Виена, премества се във висшето земеделско у-ще /земеделски ф-т/ във Виена. В. М. е първият директор на земеделското у-ще в Образцов чифлик край Русе.

□ НБКМ — БИА, II В 9285, л. 146; НА БАН, ф. 22к, а. е. 110, л. 1 — 2; Топузов, Ив., Ив. Сарафов. Първите стъпки на земеделската просвета в България. Пловдив, 1971, с. 39, 139 — 140.

МАНЧЕВ, Богдан Митев

/ок. 1855 — неизв./

Роден в Свищов. Завършва Болградската гимназия /1872/. Учител в Бановка, Измаилско, и други бесарабски села. Живее в Румъния до 1878 г. След Осв. се завръща в Б-я и работи като съдебен служител в Свищов, Плевен /1879/, Тутракан и Оряхово /1884/. Драматизира “Изгубена Станка. Драма в пет действия [по едноименната повест на Ил. Р. Блъсков], разпоредена в сцена от Богдана Манчев, ученик у Централното болградско училище и представена за пръв път на театро в Болград в 1870 година. Издава съчинителят на същата повест Р. И. Блъсков. Букурещ, у Народната книгопечатница..., 1870“.

□ НБКМ — БИА, II А 1725; Стоянов, М. БВК, с. 235; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 169; ЕБ, т. 4, с. 57.

Васил Манчев

МАНЧЕВ, Божидар М.

/неизв./

Учител в Свищов. Спомоществовател за “Халима“, превел Ив. Мънзов /1864/.

МАНЧЕВ /МАНЧОВ/, Васил Данилов /Емануилов/

/23 дек. 1823 — 20 ноем. 1906/

Роден в Свищов. Завършва елинобълг. у-ще в родния си град; учи в Букурещ и Цариград /1848 — 1856/. Учител в Свищов /1856 — 1859; 1866 — 1867/ и един от основателите на свищовското ч-ще. Учителства в Битоля /1859 — 1866/. Участва в църковно-нац. д-ние в града, арестуван и затворен в Цариград, а след това интерниран в Свищов. През 1867 г. във връзка с преминаването на четата на Филип Тотю е отново арестуван и заточен в Ангора /дн. Анкара/. Освободен през 1872 г. по настояване на *Антим I*. Частен учител по бълг. и френски език в Цариград /1873 — 1876/. Емигрира /1876/ във Виена поради опасност от арест. Учителства отново в родния си град /1878 — 1881/. Пом.-директор на Народната библиотека в София /1881 — 1885/, учител в Силистра /1887 — 1895/. Пенсионира се и живее в София /от 1897/ до смъртта си.

Временен сътрудник на в. “Цариградски вестник“ /1857/ и в. “Македония“ /1870/. Автор на “Методический буквар за французкий язык, издаден с иждивението на Свищовското народно читалище, 1868. Във Вена, у книгопечатн. Л. Сомерова“.

□ Доросиев, Л. Васил Манчов, народопросветен деец. — *Уч. пр.*, 1927, № 5 — 6, 987 — 991; Ганчев, Ст. Свищов, 117 — 120; Стоянов, М. БВК, с. 235; Каракостов, Ст. ДЗ, 165 — 167; Манчов, В. Спомени. С., 1982; Караиванов, Н. Васил Манчев — учител-възрожденец. — *Руски и западни езици*, 1983, № 2, 69 — 70.

МАНЧЕВ, Дончо

/неизв./

Учител в Свищов през 1870 г.

□ Ганчев, Ст. Свищов, с. 127.

МАНЧЕВ, Иван Чонтов

/неизв./

Роден в Сопот. Завършва Военномедицинското у-ще в Цариград /1871 — 1877/. За кратко време е на турска служба като военен лекар. След Осв. работи в Оряхово. Депутат в УС. Спомоществовател за “Геометрия праволинейна“, превел Н. Марков /1871/.

□ НБКМ — БИА, II В 9285, л. 114; в. *Напредък*, XI, № 134, 3 ноем. 1877; Русев, М. Исторически преглед..., с. 23; Начов, Н. Цариград, с. 145; ОБТИ, т. 3, с. 504.

МАНЧЕВ, Наум

/неизв./

Свещеник в Охрид ок. 1779 г.

□ Снегаров, Ив. Град Охрид. — *Мак. пр.*, 1928, № 1, с. 119.

МАНЧЕВ, П.

/неизв./

Учител в Свищов през 1872 г.

□ Сп. *Читалище*, II, № 8, 2 май 1872.

МАНЧЕВ, Христо

/неизв./

Учител в Кюстендил /1868 — 1870/. Читалищен деец. Учи в Одеската семинария /1870 — 1872/. Напуска поради болест. Умира в Кюстендил.

□ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 35; Иванов, Й. Северна Македония. С., 1906, с. 299, 375; Леков, Д. Тодор Пеев. С., 1978, 30 — 33.

МАНЧЕВА, Златка /Замфира/ Атанасова

/1752 — неизв./

Родена в Сопот. Учи в местното килийно у-ще. През 1772 г. завършва Епархийското девическо у-ще в Киев. Учителка в родния си град

повече от 30 години.
☐ Петров, Ц. Нови данни и изводи за манастирските килийни училища и за съдържанието на манастирското килийно образование у нас. — *Тракия*, 1972, № 2, с. 82.

МАНЧО
/неизв./
Роден в Касапкьой, Добруджа. Свещеник в Каранасуф, Добруджа, през Възраждането.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нащето Възраждане. С., 1917, с. 194.

МАНЧО
/неизв./
Свещеник в Раково, Кюстендилско. Спомоществовател от Кюстендил за “Писменик общеполезен“ на Хр. Павлович /1835/.

МАНЧО /Тревненеца/
/неизв./
Монах в Преображенския м-ир. През 1824 г. се заселва в Никопол. Служител в местната църква; обучава ученици в стария метох на града /1830/.
☐ Йосифов-Бохачек, Ал. Никопол през вековете. Кратка илюстрована история. С., 1937, с. 109; Юб. кн. по случай сто годишнината на храма “Успение Пр. Богородици“ /1840 — 1940/. Никопол, 1940, с. 14.

МАНЧОВ /МАНЧЕВ/, Драган /Димитър/ Василев /псевд.: Д. Василев, Д. Веселинов/
/1824 — 16 май 1908/
Роден в Батак, където учи първоначално при Найден *Йованович*. Продължава образованието си при Никифор *Попконстантинов* в Пазарджик. Пом.-учител на Юрдан *Ненов* в Пазарджик /1849 — 1851/. Учител в Радилово, Пещерско /1854/, Батак, Перущица и във взаимното у-ще в Пловдив /1855 — 1862/. През 1862 г. започва своята дейност като книгоиздател. Отваря втората по това време книжарница в Пловдив /1862/, по-късно и клонове в Свищов /1872/ и Солун /1873/. Опитът му да отвори клон и в Битоля /1872 — 1873/ е неуспешен. Снабдява у-щата с учебни пособия, осъществява връзката между тях, Бълг. екзархия и общините. От 1865 г. печата книги в Браила и Виена. Заподозрян за участие в Старозагорското въст. /1875/, Д. М. е затворен в Солунския затвор. След освобождаването му емигрира в Букурещ под името Д. Веселинов. Тук наследява печатницата на Хр. *Ботев*, в която издава редактирания от Стефан *Бобчев* в. “Стара планина“ /1876 — 1877/. Участва в набирането на доброволци за СТВ. Издава първата стихосбирка на Иван *Вазов* “Пряпорец и гусла“ /1876/, десетки учебници, учебни помагала и книги. До 1908 г. издава около 450 книги. След Осв. се връща в Пловдив, където продължава издателската си дейност. Участва в д-нието за съединение на Княжество Б-я с Изт. Румелия. В приятелски отношения е с Иван Вазов и Константин *Величков*. Умира в Пловдив.
Автор на: “Църковно песнопение, събрано и съчинено от различни певци, а допълнено и напечатано от Димитрия Василиева, батаченина. Цариград, печатница Т. Дивитчиянова, 1854“; — [2. изд.] “Черковно песнопение, собрано и съчинено от разни певци. Книжарница Д. В. Манчев в Пловдив, Свещов, Солун, 1873. /Цариград, в книгопечатницата на Тадея Дивитчияна/“; “Краткий катихизис за първоначални училища от Д. В. Издал Д. Ангелидис, книгопродавец в Пловдив. В Цариград — Галата, в книгопичатнята на Д. Цанкова, 1859“; — “Краткий катихизис за малки деца. Издава се от книжарницата на Д. В. Манчова в Пловдив. Пето издание. Цариград, у щампарницата на А. Минасова, 1863“; “Кратка священа история на ветхий и новий завет. Издал Димитрий Василиев. Издание шесто. [= 1] В Земун, в И. К. Сопроновата книгопечатница, 1861“; — [2. изд.] “Кратка священна история на ветхий и новий завет 1863. Издава се от книжарницата на Д. В. Манчева в Пловдив. /В Царийград, у щампарницата на А. Минасова/“; — “Кратка священна история от Д. В. Манчева. 3 изд. Във Вена, у книгопечатницата Л. Сомер и др., 1865“; “География за Европейска Турция от Д. Василев [1861].“; “Първи знания. Побълг. от Д. Василев. [1861?]“; “Гръцко-блъгарский разговорник. Нарядил и издал Димитрий Василиев. Издание пръво. В Земун, в И. К. Сопроновата бързотисна книгопечятница, 1862“; “Учебник, който съдържява: граматика, география, всеобща история, аритметика, геометрия и физика, за употребление у първоначялни училища. 1862. Издава ся от книжярницата на Д. В. Манчева в Пловдив. /Печятано в Цариград, в щампарницата на Д. Паничкова у Българский народен метох./“; “Календар за година 1862. С прибавление: ороскопия или глядание за щастие. Продава ся у книгопродавницата на Д. В. Манчева в Пловдив. В Белград, в книгопечатня Алекс. Андрича [1862]“; “Кратка география за малки деца. Издава Д. В. Манчев. Вена, щампария манастира ерменскога, 1862“; “Кратка география за малки деца. От Д. В. Манчева. Издава книжарницата на Д. В. Манчева. Вена, цампария монастира ерменскога, 1862“; — “Кратка география от Д. В. Манчева. Второ издание. Издава ся от книжярницата на Д. В. Манчева в Пловдив, 1864. /Браила, в Рум.-бълг. типогр. на Хр. Д. Ваклидова./“; “Нови примери за чистописание [от Д. В. Манчев ?] 1863“; “Свитък или молитва към пресвята Богородица за душевна полза на православнити чяда от източната църква. Издава ся от книжярницата на Д. В. Манчева в Пловдив. 1863“; “Първа наука за малки деца. Издава ся от книжярницата на Д. В. Манчова. В Цариград, у щампарницата на А. Минасова, 1863“; “Българский народний календар за година 1864. Издава се от книжярницата на Д. В. Манчова в Пловдив; печатано у щампарницата на Д. Паничкова в Цариград. [1863]“; “Българский буквар. Наряден по най-нова метода от Д. В. Манчева. Издава ся от книжярницата на Д. В. Манчева в Пловдив. 1864. /Браила, в Рум.-бълг. типогр. на Хр. Д. Ваклидова./“; — “Буквар, наряден по най-нова метода от Д. В. Манчева, 3 изд. Виена, 1866“; — “Буквар. Методически нареден по нов и лек способ от Д. В. Манчев. Четвърто издание. Във Вена, у книгопечатница Л. Сомер и др. 1867“; — 5. изд., 1868; “Буквар за малки деца. Виена, 1866“; “Различни познания за малки деца. Нарядил Д. В. Манчев. Второ издание допълнено. Виена, книгопечатницата Л. Сомер и др., 1866“; “Малък географически атлас в осъм карти. Издава ся от книжарница на Д. В. Манчева в Пловдив. Виена, книгопечатница Л. Сомера, 1866“; “Кратка аритметика от Д. В. Манчева. Второ издание. Издава книжарницата на Д. В. Манчев в Пловдив, 1866. /Виена, книгопечатница Л. Сомер, 1867/“; — “Аритметика за четирите действия от прости и именовани числа от Д. В. Манчев. Трето издание. Във Вена у книгопечатница Л. Сомер и с-ие, 1867“; — “Кратка аритметика от Д. В. Манчева. Издание четвърто. Издава ся от кни-

жарницата на Д. В. Манчева в Пловдив, в книгопечатницата Л. Сомера у Вена, 1867“; “Календар с болгарскити празници. 1867. От книжярницата Д. В. Манчева. Виена, у книгопечатница Л. Сомер“; “География от Д. В. Манчов. 1868“; “Китка за малки деца от Д. В. Манчева. Книжка за деца, които са изучили Букваря. Издава ся от книжярницата на Д. В. Манчева в Пловдив. /В книгопечатницата Л. Сомера у Вена. /1868/“; “Общий поглед въз всеобща история за първоначални ученици от Д. В. Манчева. /По И. Б./ Пловдив. Издава книжярницата Д. В. Манчева, 1869. /Във Вена у книгопечятн. Л. Сомерова./“; “Замлеописание за първоначялни ученици с 45 щампици и с харта за целий свят от Д. В. Манчева. /По К./ Пловдив, издава книжярницата Д. В. Манчева... 1869. /Във Вена у печятница на Л. Сомера./“; “Скъсена всеобща история. Съставил Д. Иловайский. Преведе Д. В. Манчев. Виена, у книгопечатницата Л. Сомер и с-ие, 1869“; — [2. изд.] “Скратена всеобща история за средни училища от Д. Ивайловский. Преведе Д. В. Манчев. С историческа харта. Издава книжярницата на Д. В. Манчев и Хр. Данов и с-ие. 1870. [Виена]“; “Бащин язик за малки деца. Книжка I. Азбуки и първи уроци за четение и писание с 37 щампици. Написа Д. В. Манчев. /Как да ся предава по “Бащин язик“ е показано в отделна книга за родителе и наставници на същето имя./ Пловдив. Книжярница Д. В. Манчев ,при Куршюмлухан, бр. 29, 1869. /Печатано у печатница Л. Сомер и др. във Вена./“; “Пръва година. Азбуки и пръва книга за учение след азбуки, с примери за първоначялно рисование, писнание и изображения написа Д. В. Манчев... Второ издание. 1871“; — “Пръва година /книжка 1/. Буквар по гласна метода, с примери за първоначялно рисование и изображение. Написа Д. В. Манчев... Ново издание. 1872“; — “Ново издание. 1873“; — “Първа година Първий дял — Буквар по нагледно-гласна метода. Със 180 изображения... Шесто издание, допълнено. 1875“; — “Книжка II. Първа книга за учение след букваря, с 23 щампици. Написа Д. В. Манчев... 1869“; “Пръва книга за учение след букваря с изображения. Написа Д. В. Манчев... Трете издание. 1872“; — “Пръва година. Вторий дял — Пръва книга за учение след букваря с изображения. Натъкми Д. В. Манчов... Пято издание, 1874“; — “Първа година. Вторий дял — Пръва книга за учение след букварът с изображения. Шесто издание преработено. 1875“; — “Книжка III. Втора книга за учение след букваря. С 41 щампица. Написа Д. В. Манчев. 1869“; — “Втора година. Втора книга за учене след букваря с изображения. Състави Д. В. Манчев... Второ издание допълнено, 1872“; — “Втора година. Втора книга за учене след букваря с изображения. Състави Д. В. Манчов. Третие издание, 1875“; — “Втора година. Втора книга за учение след букварът с изображения. Четвърто издание, изправено, 1875“; — “Втора година. Втора книга за учение след букварът. Пето издание. /Печатано в печатницата на Д. В. Манчов в Будин-Пеща./ 1877“; — “Третя година. Пръвий дял — граматичъский. Първоначална практическа граматика с сборник. Стъкми Драган В. Манчов. Пръво издание. 1874. /Печатано в печатница Л. Сомер и др. у Вена/“; — “Третя година. /Книжка III/. Вторий дял — третя книга за учение след букваря с изображения. Написа Д. В. Манчов... Първо издание. 1873“; “Бащин язик /книга за родители и наставници./ Как да ся предава на малки деца по учебника “Бащин язик“ от Д. В. Манчева. Пловдив, 1869“; “Кратка священа история на ветхий и новий завет и кратък катихизис. Преведе Д. В. Манчев. Второ издание. Пловдив. Книжарницата Д. В. Манчев, 1870. /Във Вена, у печятница Л. Сомер и др./“; — “Кратка священа история на ветхий и новий завет и кратък катихизис. Превод от руский. Трете издание. 1872“; “Бащин език. /Книга за учители./ Съвети на родители и наставници как да предават на малки деца по книга “Бащин язик“, пръва и втора година. Набра [по К. Ушински] Д. В. Манчев. Пръво издание. Пловдив. Книжярница Д. В. Манчев, 1871. /Във Вена, у книгопечятница Л. Сомера и др./“; “Български календар за 1873 година. Издава книжарницата на Д. В, Манчев. В Пловдив..., 1872 — пръва година.“; “Изъ Часослова. Первоначалное упражнение за чтений священных книгъ в употреблению в болгарскихъ училищахъ. Книжарница Д. В. Манчов. Пловдив... 1872. /Печатано в печатница Л. Сомер и др. у Вена./“; — 2 изд. 1874; — [3. изд.] 1876; “Кратък извод от блъгарска история. Изваден от съчинения на А. Хилфердинг и на други. Книжарница Д. В. Манчев — Пловдив, Свещов, Битоля, 1872. /Печатано в печатница Л. Сомер и др. у Вена./“; — “Блъгарска история за народни училища. Стъкми от разни съчинения по българската история Драган В. Манчов. Книга преглядана от царската цензура. Второ издание допълнено. Книжарница Д. В. Манчов, в Пловдив, Свещов, Солун, 1874. /Печатано в печатница Л. Сомер и др. у Вена./“; “Българский календар за 1874 година. Издава книжарницата на Д. В. Манчов... Пловдив, 1873. Втора година“; “Блъгарский календар за 1875 година. Третя година. Издава книжарница на Д. В. Манчов, в Пловдив, Свещов и Солун, 1874. /В печатница на Л. Сомер и др. във Вена./“; “Начално наставление в православната християнска вяра. Съставил поп Д. Соколов. Преведе Драган В. Манчов. Книга за предавание по нея божий закон в народните училища и в приготовителните класове на по-горните училища. С изображения. Първо издание. Книжарница на Д. В. Манчов, в Пловдив, Свещов, Солун, 1874. /В печатница на Л. Сомер и др. у Вена./; — “Второ издание. С 29 изображения. 1875“; “Най-употребителни молитви на староблъгарский или словенский священ йезик с тълкование на отделни думи и изречения и с изяснително изложение на целий състав на всякоя молитва. По священика М. Чемени. [Превел Д. Манчев ?] Пръво издание. Книжарница на Д. В. Манчов, в Пловдив, Свещов, Солун, 1874. /Печатано в печатница на Л. Сомер и др. у Вена./“; [Критика върху “Бащин язик“ и “Кратък извод от Българска история“ от К. И. и др., издадени от Д. В. Манчов.] 1874“; “Детинский свят. Книга за четение в клас, приспособена на постъпено умствено упражнение и на нагледна запознавание с предметити на природата. С 80 изображения. Книжарница на Д. В. Манчев, в Пловдив, Свещов, Солун, 1875. /Печатано в печатница Л. Сомер и др. у Вена./“; “Българский буквар за малки деца. Издава книжарницата на Д. В. Манчов. Виена, печатницата на Л. Сомер, 1875“; “Българский календар за 1876 високосна година. Издава книжарницата на Д. В. Манчов, в Пловдив, Свищов и Солун. /Виена, печатница Л. Сомер, 1875/ — Четвърта година.“; “За спомен на батачкити и на другити мъченици в България. Народен ка-

лендар за 1877 година. Букурещ, 1877. [Печатница на Д. Веселинов?]“.
☐ В. *Турция*, IX, № 13 /притурка/, 14 май 1873; Рецензии и библиография. — *Уч. пр.*, 1896, № 2, с. 195; Начов, Н. Новобългарската книга, с. 8, 44; Шишков, Ст. Пловдив в своето минало и настояще. Историко-етнографски и политико-икономически преглед. Пловдив, 1926, с. 182, 450; Стоянов, М. БВК, 235 — 238; Манасиева, Е. Учебниците по българска история през Възраждането. — *ИП*, 1971, № 6, 92 — 100; Илиева, А. Книжарницата на Драган В. Манчов — крупно възрожденско книгоиздателско и просветно средище. — *ИМЮБ*, 6, 1980, 173 — 184; Мосенгов, А. Книжовникът Драган Манчов. — Във: Възрожденски книжари. С., 1980, 57 — 62.

МАНЧОВ, Никола Г.
/неизв./
Роден в Перущица. Учи в родното си село при Драган *Манчов*. Учител в Перущица ок. 60-те години на XIX век.
☐ Кепов, Ив. Въстанието в Перущица през 1876. Пловдив, 1931, с. 51.

МАНЧОВ, Х. Ив.
/неизв./
Временен дописник на в. “Македония“ /1870/
☐ Стоянов, М. БВК, с. 238.

МАНЬО
/неизв. — 1749/
Свещеник в Трявна през първата пол. на XVIII век.
☐ Писахме да се знае, с. 288.

МАНЮ
/неизв./
Свещеник в Трявна в края на XVIII и нач. на XIX век.
☐ В. *Цариградски вестник*, IV, № 185, 7 авг. 1854.

МАРАНГОЗЧИЕВ
/неизв./
Временен дописник на в. “Отечество“ /1870/
☐ Стоянов, М. БВК, с. 238.

МАРАШКИ, Рафаил
/неизв./
Свещеник в Шумен през 70-те години на XIX век.
☐ ИМ — Шумен, отдел Възраждане, инв. № 2288, л. 44 — 45.

МАРГЕНОВ /МОРГЕНОВ/, Васил М.
/неизв./
Роден в Сливен. Учи във Военномедицинското у-ще в Цариград през 1873 г. Спомоществовател за “Варвара Убрих“, превел П. Кисимов /1873/, и за “Приключенията на Телемаха“, превел Н. Михайловски /1873/.
☐ Начов, Н. Цариград, с. 144; Табаков, С. Сливен, 516 — 517.

МАРЕВ, Никола Д.
/неизв./
Учител в Дряново през 1877 г.
☐ НБКМ — БИА, ф. 68, а. е. 7, л. 3 — 4.

МАРЕВСКИ, Яне
/неизв./
Свещеник в Градево, Горноджумайско /Благоевградско/. Инициатор за откриване на у-ще в селото ок. 1850 — 1860 г. Учител в Годлево, Разложко /1867/.
☐ ДА — Благоевград, ф. 200к, оп. 1, а. е. 12, л. 7; ф. 742, оп. 1, а. е. 98. л. 15 — 25.

МАРИАНОВИЧ, Андрей
/неизв./
Завършва Киевската духовна академия ок. 1865 г.
☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 34.

МАРИЙКА
/неизв./
Учителка в Карлово през 1875 г.
☐ Паскалева, В. Българката..., с. 67.

МАРИН
/неизв./
Учител в Султанлар /Султанци/, Провадийско, през Възраждането.
☐ Тонев, В. Бележки..., ч. 2, с. 81.

МАРИН
/неизв./
Учител в Шумен през първите две десетилетия на XIX век.
☐ Джумалиев, Г. Учебното дело в град Шумен през първата половина на XIX век. — В: Шумен — Коларовград. 2. Коларовград, 1962, с. 127: Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 88.

МАРИН
/неизв./
Роден в Попишка /дн. към Троян/. Учи в Троянския м-ир. Свещеник и учител в Троян през първата пол. на XIX век. Спомоществовател за “История на великий Александра македонца“, превел Хр. Василев /1844/.
☐ Илиев, В. Град Троян през XIX век. Исторически материали. С., 1933, с. 36; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 80.

МАРИН
/неизв./
Свещеник в Търново през 30-те и 40-те години на XIX век. Спомоществовател за “Аритмет. руководство“ на Неофит Хилендарски /1835/.

МАРИН
/неизв./
Свещеник в Хасково през 40-те и 50-те години на XIX век. Спомоществовател за “Изяснения на неделнити и празнични евангелия“, превел Зл. Груев /1857/.
☐ В. *България*, II, № 90, 7/19 дек. 1860.

МАРИН
/неизв./
Свещеник в Долна Оряховица, Търновско. Спомоществовател от Лясковец за “Месецослов“ на Хр. Сичанниколов /1840/.

МАРИН
/неизв./
Свещеник в Шумен през 1841 г.
☐ ИМ — Шумен, отдел Възраждане, инв. № 2399, л. 5.

МАРИН
/неизв./
Свещеник в Русе през 40-те години на XIX век. Спомоществовател за “История на слов. болг. народ“, превел П. Сапунов /1844/, и за “Игиономия“, превел С. Доброплодни /1846/.

МАРИН
/неизв./
Роден в Шумен. Учител в Ени пазар /Нови пазар/ от 1846 до 1853 г.
☐ ДА — Варна, ф. 76к, оп. 1, а. е 2, л. 2; Асенов, Б. Нови пазар. Културно-исторически очерк. С., 1929, с. 51.

МАРИН
/неизв./
Свещеник в Арбанаси от 50-те до 70-те години на XIX век.
☐ В. *Цариградски вестник*, VIII, № 381, 31 май 1858; Снегаров, Ив. Нов кодекс на Търновската митрополия. С., 1937, с. 147.

МАРИН
/неизв./

Свещеник в Мачин, Добруджа, през 1851 г.
☐ НБКМ — БИА, ф. 328, а. е. 1.

МАРИН
/неизв./
Свещеник в Млечево, Севлиевско, през 1859 г.
☐ Снегаров, Ив. Нов кодекс на Търновската митрополия. С., 1937, с. 86.

МАРИН
/неизв./
Роден в Дивдядово /дн. кв. на Шумен/. Учител в Караманкьой, Добруджа, през 60-те години на XIX век.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 205.

МАРИН
/неизв./
Свещеник в Горна Липница, Търновско, ок. 1863 г.
☐ Снегаров, Ив. Нов кодекс на Търновската митрополия. С., 1937, с. 103.

МАРИН
/неизв./
Роден в Бешлии /Байкал/, Оряховско. Свещеник в селото през 70-те години на XIX век.
☐ НБКМ — БИА, II А 2181; Летоструй, V, 1873, с. 59.

МАРИН
/неизв./
Свещеник в Хърлец, Оряховско, през 1872 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 2181; Летоструй, V, 1873, с. 58.

МАРИН
/неизв./
Учител в Конгас, Добруджа, от 1873 до 1875 г.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 209.

МАРИН
/неизв./
Свещеник във Вардун, Ескиджумайско /Търговищко/, през 1874 г.
☐ ДА — Варна, ф. 75к, оп. 1, а. е. 8, л. 86.

МАРИНКО
/неизв./
Свещеник в Ярджиловци, Пернишко, през 1867 г.
☐ Писахме да се знае, с. 183.

Димитър Маринов

МАРИНКОВ, С.
/неизв./
Учител в София през 1875 — 1876 г.
☐ Динеков, П. София, с. 238.

МАРИНКОВ, Трайко
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Скопие за „Священное и божеств. евангелие“, наредил П. Божигробски /1858/.

МАРИНОВ, Банчо
/неизв./
Учител в Горно Чамурлии, Добруджа /1869 — ок. 1870/.
☐ Тонев, В. Добруджа, с. 272.

МАРИНОВ, Благой
/неизв./
Роден в Горно Чамурлии, Добруджа. Свещеник в Камана, Добруджа, в нач. на 70-те години на XIX век и в Ески Баба, Добруджа, от 1875 до 1878 г.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 203, 213.

МАРИНОВ, Васил Х.
/1856 — 1939/
Роден в Болград. Завършва Болградската гимназия /1874/. Учител в бълг. у-ще в Гюргево /1875 — 1876/, административен служител в Тулча. През 1878 г. постъпва в Юридическия ф-т на Новорусийския у-т в Одеса. Завършва през 1882 г. и с. г. става член на Софийския окръжен съд. По-късно и подпредс. и прокурор на същия съд. Член /1887/, подпредс. /1896/ и първи предс. /1 септ. 1913/ на Върховния касационен съд; доц. по наказателно право във Висшето у-ще /1892 — 1899/ в София.
☐ Титоров, Й. Бесарабия, с. 206; Васил Маринов /биографични бележки/. — *Ил. Светлина*, 25, 1918, Юб. кн., с. 43: Сюпюр, Е. БЕИР, с. 170.

МАРИНОВ, Върбан
/неизв./
Роден в Кален поток /дн. към Лом/. Учителства в Голинци /Младеново, дн. към Лом/ и Долно Линево, Ломско, през 70-те години на XIX век.
☐ НБКМ — БИА, II В 10035; Петков, К. Село Голинци, Ломска околия /сега Младеново/. Историко-географски бележки. С., 1948, с. 32.

МАРИНОВ, Георги
/неизв./
Роден в Остров, Оряховско. Свещеник в селото през 1871 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 2181; Летоструй, V, 1873.

МАРИНОВ Бонев, Димитър /Митко; псевд. Правдолюбов/
/14 окт. 1846 — 10 ян. 1940/
Роден във Вълчедръм, Ломско. Осиновен от ломския търговец Марин Бонев. Учи при Кръстю *Пишурка* в Лом и при *Неофит Рилски* в Рилския м-ир /1863/. Продължава във Военномедицинското у-ще в Цариград /1867 — 1870/. Като стипендиант на Видинския владика *Антим I* и на ДД завършва класическа гимназия /1873/ и следва във Философски ф-т на Великата школа в Белград. От 1875 г. е учител в Лом. Читалищен деец. Осъден на две години затвор за укриване на Ботеви четници. След освобождаването му се оженва за учителката Виктория *Пишурка*. Предс. на Ломско-Белоградчишкия окръжен съд /1879/. Депутат в УС. Член на Либералната партия. Работи като съдия в Силистра, Русе и Видин /1888 — 1893/ Същевременно е директор на гимназиите в Русе и София. Директор на Народната библиотека в София /1894/; учител в мъжката гимназия /1894 — 1900/. Редактор на екзархийския в. „Вести“ в Цариград /1900 — 1903/. Основател и пръв директор на Етнографския музей /1904 — 1908/. Дълги години изследва бълг. народна култура, събира етнографски материали, които публи-

кува в седем книжки „Жива старина“ /1891 — 1914/. Сътрудничи на в. „Целокупна България“, в. „Търновска конституция“, сп. „Труд“ и др. През 1921 г. приема духовен сан и се оттегля от обществения живот. Умира в София /в Кремиковския м-ир .

Обнародва няколко статии във в. „Турция“ /1870/, в. „Македония“ /1871/ и сп. „Читалище“ /1872, 1874/. Автор на книги, издадени след 1878 г.

□ НБКМ — БИА, ф. 195 /Димитър Маринов/; Йорданов, В. История на народната библиотека в София. С., 1930, с. 154; Вакарелски, Хр. Наши събирачи на фолклор. Димитър Маринов. — *Родна реч*, 1938, № 1, 20 — 27; Арнаудов, М. Димитър Маринов и българската народоука. — *ГСУ, ИФФ*, 38, 1942, 1 — 51; Стоянов, М. БВК, с. 238; Константинов, Г., Цв. Минков, Ст. Великов. Български писатели. Биографии и библиография. С., 1961, с. 146; Дамянов, С. Ломският край, 227 — 290; Маркова, З., Е. Стателова. Спомени за Учредителното събрание 1879. С., 1979, с. 129.

МАРИНОВ, Еню
/неизв./

Роден в Голямо Конаре /Съединение/, Пловдивско. Учи в пловдивското класно у-ще „Св. св. Кирил и Методий“. Учител в родното си село и в Брацигово /1862 — 1866/.

□ НБКМ — БИА, ф. 22, а. е. 596, л. 55; Еничерев, Н. Възпоминания и бележки. С., 1906, с. 58; Юруков, Д. Брацигово. С., 1931, 21 — 22; Аджеларов, Д. Брацигово до Освобождението. — *Родопи*, 1974, № 7, с. 39.

МАРИНОВ, Иван
/неизв./

Свещеник. Спомоществовател от Ниш за „История на великий Александра македонца“, превел Хр. Василев /1844/.

МАРИНОВ, Иван
/неизв./

Роден в Габрово. Свещеник в Кая баш /Здравковец/, Габровско, от 50-те до 70-те години на XIX век. Участва в подготовката на Апр. въст., заради което е затворен във Видинския затвор /1876/. След Осв. се завръща в селото.

□ Цончев, П. Габрово, с. 351; Йонков, Хр. Участието на българското духовенство от I Великотърновски и III Врачански революционен окръг в Априлското въстание. — В: Сб. Априлското въстание..., с. 337.

МАРИНОВ, Иван
/неизв./

Роден в Бесарабия. Възпитаник на централното у-ще „Св. св. Кирил и Методий“ в Болград. Като негов стипендиант завършва политехника в Карлсруе /ок. 1878 — 1880/. Директор на Русенската мъжка гимназия /1881 — 1884/. Инспектор в София /след 1884/. По-късно инженер-предприемач.

□ Дякович, Б. 50 годишнина на една забравена българска гимназия. — *Уч. пр.*, 1908, № 10, с. 956.

МАРИНОВ, Иван
/неизв./

Възпитаник на Болградската гимназия. Завършва право в Новорусийския у-т в Одеса като стипендиант на Попечителния к-т на гимназията /до 1878/. След Осв. е съдия, окръжен управител, адвокат и народен представител.

□ Доросиев, Л. Нашите..., с. 176.

МАРИНОВ, Костадин Чехларов
/неизв./

От Елена. Учи при Иван *Момчилов*. Учител в Троян /1859 — 1863/ и Трявна /1863 — 1864/. Ръкоположен за свещеник. През 1865 г. е в Ловеч, а през 1866 — 1867 г. — в Елена, където умира.

□ НБКМ — БИА, ф. 129, а. е. 119, л. 1; а. е. 166, л. 22, 169; НА БАН, ф. 46к, а. е. 22, л. 1 — 5; Кършовски, П. Из миналото на град Елена. Кн. 2. Елена, 1928, с. 90; Илиев, В. Град Троян през XIX век. Исторически материали. С., 1933, с. 40; Даскалов, Б. Тревненското у-ще..., с. 54.

МАРИНОВ, Кръстю
/неизв./

Учител в Аджар /Свежен/, Карловско, и в Пловдивската гимназия /1874 — 1875/.

Публикува превод от френски език в сп. „Читалище“ /1874/.

□ Груев, Й. Епархийското в Пловдив училище „Св. св. Кирил и Методий“. — *Бълг. пр.*, 1896 — 1897, № 7 — 8, с. 137; Доросиев, Л. Нашите..., с. 133; Стоянов, М. БВК, с. 238; Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив, 1981, с. 335.

МАРИНОВ, Марин С.
/неизв. — 1885/

Завършва Робърт колеж в Цариград през 1876 г. След Осв. вер. завършва Военното у-ще в София. Адютант на княз Ал. Батенберг. Загива в боевете при Сливница /1885/ по време на СБВ.

□ Начов, Н. Цариград, с. 157; Уошбърн, Дж. Петдесет..., с. 168.

МАРИНОВ, Митю
/неизв./

Роден в Кюлевча, Шуменско. Учител в селото /1874 — 1875/.

□ Тонев, В. Бележки..., ч. 4, с. 70.

МАРИНОВ, Моян /Михаил/
/неизв./

От Церова кория, Търновско. Учител в селото /1860 — 1861/ и в Габрово /1859 — 1865/. През 70-те години е архиерейски наместник в Габрово и предс. на смесения казалийски съвет. По предложение на *Григорий, митрополит Доростоло-Червенски*, е награден с орден „Меджидие“ на 1 авг. 1876 г.

□ НБКМ — БИА, II А 265; II А 5901; ДА — Русе, ф. 43к, оп. 1, а. е. 953, л. 99 — 100, 109; Церов, Ив. Спомени и бележки. Кн. 1. Варна, 1921, с. 14; Цончев, П. Габрово, с. 350; Станев, Н. Великотърновската котловина, с. 118.

МАРИНОВ, Найден
/ок. 1822 — март 1897/

Роден в Троян. Свещеник в града, обслужва и селата Бели Осъм и Чифлик от 50-те до 90-те години на XIX век. Предс. на църковното настоятелство /70-те години/. Известен като народен лечител.

□ Свещенослужителите при църквата „Св. Петка“ в Троян от построяването ѝ до днес. — В: Юб. сб. 100 години на храма „Св. Петка“ 1835 — 1935. Троян, 1935, с. 13.

МАРИНОВ, Никола
/неизв./

Роден в Хасково. Завършва пловдивското класно уще „Св. св. Кирил и Методий“. Учител в Габрово /1873 — 1874/.

□ Попова, Я. Историческият път на политехническа гимназия „Васил Априлов“ — Габрово. — В: Огнище на духовната мощ на българина. С., 1975, с. 64.

МАРИНОВ, П.
/неизв./

Свещеник в Пазарджик. Спомоществовател за „Лукреция Борджия“, превели К. Величков и Г. Ни-

колов /1872/.

МАРИНОВ, Пенчо
/неизв./
Учител в Караманкьой, Добруджа, от 1873 до 1876 г.
□ Тонев, В. Добруджа, с. 276.

МАРИНОВ, Петко
/неизв./
Свещеник в Плевен през 70-те години на XIX век. Спомоществовател за „Нещастна фамилия" на В. Друмев /1873/.
□ Трифонов, Ю. Плевен, с. 271.

МАРИНОВ, Петко
/неизв./
Учител в Павликени /ок. 1875 — 1876/. Участва в Апр. въст. в четата на поп *Харитон Халачев.*
□ Йовков, М. Първи стъпки на учителското движение в района. — В: Павликени и Павликенският край. С., 1977, с. 139.

МАРИНОВ, Петър — вж. *Попов,* Петър

МАРИНОВ, Стоян Янков
/неизв./
Книжар от Търново. Член на Търновското книжарско сдружение /1869/; съдружник на „Книгопродавница Момчилов и сие" в Търново. Един от основателите на местното ч-ще /1869/. Поддържа връзки с Христо Иванов — Големия и Христо Г. *Данов.*
Превежда: „Кратък катихизис. Нов превод от руски. Издание първо. Издава книжарницата на Ст. Маринов в Търново. Русчюк, в книгопечятницата на Дунавската област, 1867"; „Начала на християнското учение или кратка свещена история и кратък катихизис. Нов превод от руски. Издава книжарницата на Ст. Маринов в Търново. Русчюк, в книгопечятницата на Дунавската област, 1867". Подготвя „Календарче за 1879 година. Издал Стоян Маринов. Търново, 1878".
□ Радивоев, М. Биография на Иван Николов Момчилов. С., 1912, с. 45; Чилингиров, Ст. БЧ, с. 510; Франтов, П. Юбилейна сбирка. По случай 50 г. от въстанието в Дряновския манастир 1876. С., 1926, с. 8; Ковачев, М. Малко известен търновски книжар. — Във: Възрожденските книжари. С., 1980, 127 — 128; Драганова, Т. Търновският революционен комитет. — *ГМСБ,* 2, 1976, с. 47; Драганова, Димитров. Книжовници..., 115 — 143; Хр. Иванов — Големия. Спомени. /Ред. В. Тилева./ С., 1984, с. 73.

МАРИНОВ, Т.
/неизв./
Свещеник в русенските села Баниска и Хюджикий /Захари Стояново/ през 1875 г.
□ Летоструй, VIII, 1876, 202 — 203.

МАРИНОВ, Тончо Крумов
/неизв./
Роден в Ст. Загора. Завършва Старозагорското класно у-ще /1867/; по-късно учи и в Габрово /1875/. Учител в Арабаджиево /Коларово/, Старозагорско /1867 — ок. 1869/, Ст. Загора /1870, ок. 1876/, Градец, Котленско /1873 — 1874/, Велес /ок. 1877 — 1878/.
Временен сътрудник на в. „Напредък" /1875/ и сп. „Училище" /1875/
□ НБКМ — БИА, II А 2062; II В 10 456, л. 60; НА БАН, ф. 46к, а. е. 29; СГОДА, ф. 5к, оп. 1, а. е. 466, л. 1; ДА — Габрово, ф. 670к, оп. 1, а. е. 36, л. 1 — 2; сп. *Читалище,* I, № 6, 15 дек. 1870; Доросиев, Л. Нашите..., с. 137; Чочков, Хр. Велес, с. 33; Димитров, Хр. Село Градец. С., 1934, с. 71; Стоянов, М. БВК, с. 239; Кънчов, В. Избрани произведения. Т. 2. С., 1970, с. 275.

МАРИНОВ, Христо
/неизв./
Учител в Търново след 1856 г.
□ Кулелиев, Й. Девическото образование..., с. 13.

МАРИНОВ, Христо
/неизв./
Учител в пловдивското класно у-ще „Св. св. Кирил и Методий" през 1870 г.
□ Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив, 1981, с. 335.

МАРИНОВ, Цонко
/неизв./
Свещеник в Касапкьой, Добруджа, от 1874 г. до края на 80-те години.
□ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 183.

МАРИНОВ, Янко — вж. *Ангелов,* Янко

МАРИНОВА, Анна
/неизв./
Учителка в Г. Оряховица през периода 1859 — 1877 г.
□ 140 години народно училище. Юб. л. Г. Оряховица, 16 дек. 1967.

МАРИНОВИЧ, Ангел
/неизв./
Роден в Русе, където получава първоначално образование. Учи във Военномедицинското у-ще в Цариград. Спомоществовател за „Наполеон Бонапарта", превел Хр. Драганович /1850/.

МАРИНОВИЧ, Блазнус
/неизв./
Монах францисканец. Настоятел /м-р/на Бълг. францисканска провинция през 1711 г. От 1816 г. служи в бълг. колония Дева, Трансилвания.
□ Радкова, Р. Българската интелигенция през Възраждането. С., 1986, с. 152, 156, 164.

МАРИНОВИЧ, Йосиф
/неизв./
Монах францисканец. Настоятел /м-р/ на Бълг. францисканска провинция в нач. на XVIII век.
□ Радкова, Р. Българската интелигенция през Възраждането. С., 1986, с. 152.

МАРИНОВИЧ, К.
/неизв./
Временен дописник на в. „България" /1859/.
□ Стоянов, М. БВК, с. 239.

МАРИНОВИЧ, Стойко
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Черногорово, Пазарджишко, за „Месецослов" на Хр. Сичанниколов /1840/.

МАРИНОВИЧ, Хр.
/неизв./
Временен дописник на в. „Отечество" /1870/.
□ Стоянов, М. БВК, с. 239.

МАРИНОПОЛСКИ, Никола
/неизв./
Роден в Търново. Учител в Дебелец, Търновско /1873/, и Плаково, Търновско /1876/.
□ Станев, Н. Великотърновската котловина, с. 228.

МАРИНЧЕВА, Йорданка /Юрданка/
/неизв./
Родена в Русе. Учителка в града през 1872 — 1873 г.
□ Орловски, Ст. Из историята на учебното дело в Русе до Освобождението. — *Уч. пр.,* 1906, № 10, с. 1085.

МАРИНЧЕВА, Стоянка — вж. *Доганова*, Стоянка

МАРИОЛА
/неизв./
Родена в Пирдоп. Завършва девическото у-ще в София през 1864 г. Учителства за кратко време в същото у-ще /1865/.
☐ В. *Време*, I, № 5, 4 септ. 1865; Паскалева, В. Българката..., с. 220.

МАРКО
/неизв./
Свещеник и учител в Сапарево, Дупнишко /Станкедимитровско/, през 1716 г.
☐ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 72.

МАРКО
/неизв./
Свещеник в Елена в края на XVIII и нач. на XIX век. Баща на Костадин *Марков* и дядо на Никифор *Попконстантинов*.
☐ Еленчани — учители и просветни дейци. Никифор поп Константинов /Мудрон/. — В: Еленски сб. Кн. 1. С., 1931, с. 196.

МАРКО
/неизв./
Роден в Кортен, Сливенско. Свещеник в Черковна, Провадийско, през XIX век.
☐ Янев, Христов. Първите искрици, с. 79.

МАРКО
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Самоков за „Общое землеописание“, превел К. Фотинов /1843/.

МАРКО
/неизв./
Роден в Габрово. Свещеник в Каябаш /Здравковец/, Габровско, през 1847 г.
☐ Цончев, П. Габрово, с. 351.

МАРКО
/неизв./
Свещеник в Ловни дол, Севлиевско. Спомоществовател от Севлиево за „Писма за службата божия“, превел И. Владикин /1858/.

МАРКО
/неизв./
Свещеник в Долна Липница, Търновско, през 1877 г.
☐ НБКМ — БИА, ф. 146, а. е. 7, л. 30.

МАРКОВ, Аврам
/1852 — неизв./
Роден в Сливен. Получава първоначално образование в родния си град. Продължава обучението си в Медицинското у-ще в Букурещ. Завършва през 1869 г. и постъпва във Факултета по медицина, където следва до 1874 г.
☐ Табаков, С. Сливен, 516 — 517; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 170.

МАРКОВ, Ангел
/неизв./
Учител в Алмалии, Добруджа. Спомоществовател за „Поучения в св. и вел. четиредесятница“, превел Ф. Велиев /1868/.

МАРКОВ, Атанас
/неизв./
Роден в Охрид. Учител в Жеглени /дн. в СФРЮ/ от 1864 до 1876 г.
☐ ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 153, л. 224.

МАРКОВ, Богдан /Тодор/
/неизв./
Роден в Елена. От 1870 до 1872 г. е ученик в гимназията в Табор, Чехия.
☐ НБКМ — БИА, II Д 2375, II Д 2376; Илиев, Ат. Спомени. С., 1926, с. 70, 97.

МАРКОВ, В. Д.
/неизв./
Наредил заедно с Иван *Чорапчиев* „Скороучящий французин или сигурен и лесен учител, чрез когото един човек да може за малко време да са научи да говори, да пише и да чете французки. Съставен от една голяма сбирка от нови разговори с свойствени съобращения, образци за разни писма и един речник с най-нужните речи в общежитието. Наряден от Ив. П. Чорапчиев и В. Д. Марков. Букурещ, в книгопечатницата на Стефана Расидеско, улица Германска № 27, 1863“.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 239.

МАРКОВ, Васил
/1844 — 1896/
Роден в Копривщица. Завършва Военномедицинското у-ще в Цариград /1858 — 1867/. Стажува известно време в болницата „Хайдар паша“, след което е изпратен като военен лекар в Сана, Йемен /1870/. През 1872 г. е преместен в Шкодра, Албания, където го заварва Осв.
☐ НБКМ — БИА, ф. 580, а. е. 1, л. 1; Начов, Н. Цариград, с. 140: Стамболски, Хр. Автобиография, дневници и спомени. Т. 1. С., 1927, с. 333; Т. 3. С., 1931, с. 12; Стефанов, В. Българската медицина през Възраждането. С., 1980, с. 211.

МАРКОВ /МАРКИДИС/ Павлов, Георги
/14 юни 1835 — 30 дек. 1903/
Роден в Търново. Син на Марко *Павлов*. Завършва Военномедицинското у-ще в Цариград /1872/ и се установява като лекар в родни си град. Като фармацевт наследява и работи в откритата от баща му аптека в Търново. След потушаването на Апр. въст. съставя изложение, подписано от 176 души, до международната комисия по разследване на турските жестокости. За тази си дейност е принуден да избяга в Цариград, където със съдействието на ген. Н. П. Игнатиев приема гръцко поданство и променя името си на Г. Маркидис. В нач. на 1877 г. се завръща в Търново. Снабдява безплатно с лекарства руската армия и бежанците от Южна Б-я. Собственик е на аптеката до 1886 г., когато я отстъпва на Панайот *Славков*. Умира в Търново.
☐ Начов, Н. Цариград, с. 144; Вачев, Б. Първата аптека в България и в гр. Търново. — *Фармация*, 1970, № 1, с. 57; Стефанов, В. Българската медицина през Възраждането. С., 1980, с. 143.

МАРКОВ, Димитър
/неизв./
Роден в Елена. Учител в Сливен /1852 — 1853/. Спомоществовател за „Райна, княгина бълг.“, превел Й. Груев /1852/, и за „Критически издиряния за историята блъг.“, превел Б. Петков /1853/.

МАРКОВ, Димитър
/1837 — неизв./
Роден в Аджар /Свежен/, Карловско. Учи в родното си село и в пловдивското класно у-ще „Св. св. Кирил и Методий“. Учителства в чирпанските села, а от 1861 до 1876 г. в Чирпан.
☐ Събчев, Н. Чирпан, 186 — 187; Видни учители в Старозагорски окръг. 1835 — 1944. Библиография. Ст. Загора, 1973, с. 45.

МАРКОВ, Димитър
/неизв./
Свещеник в Дупница /Станке Димитров/ ок. 1870 г.
☐ Лазенков, Н. Спомени из роб-

ското минало на Дупница и околните му села. Дупница, 1925, с. 26.

МАРКОВ, Дичо

/25 ноем. 1825 — 11 дек. 1904/

Роден в Елена в семейството на заможен търговец. Учи в родния си град при Андрей *Робовски* и Никола *Стоянов* /1833 — 1838/, в Търново /1840 — 1843/ и в класното у-ще в Елена при Иван *Момчилов* /1843 — 1844/. Учител в Беброво, Еленско /1844 — 1845/, Вардун, Ескиджумайско /Търговищко/ от 1845 до 1847 г., Свищов /1848/, Градец, Котленско /1848 — 1851/ и Сливен /1851 — 1854; ок. 1855 — 1859/. Преследван от гъркоманите поради активното му участие в църковно-нац. борби. От 1859 г. се занимава с търговия. Отваря книжарница в Елена /1869/. След Осв. учителства в Елена /1879 — 1880/, а след това до края на живота си отново се занимава с книжарска дейност.

☐ НБКМ — БИА, II В 10 456; Дичев, М. Еленчани — учители и просветни дейци. Дичо Марков. — В: Еленски сб. Кн. 1. С., 1931, 213 — 230; Асенов, П. Дичо Марков. — В: Еленски сб. С., 1968, 321 — 323.

МАРКОВ, Иван

/неизв./

Свещеник в Сухиндол, Търновско, през 50-те и 60-те години на XIX век. Спомоществовател за „Общи знания всякому человеку нужни“, превел Ст. Колюв /1855/.

☐ Снегаров, Ив. Нов кодекс на Търновската митрополия. С., 1937, с. 116.

МАРКОВ, Йован

/неизв./

Свещеник в Сопот през 40-те и 50-те години на XIX век. Спомоществовател за: „Служба св. Харалампия“, превел Неофит Рилски /1843/; „История на великий Александра македонца“, превел Хр. Василев /1844/; „Извод от физика“ на Н. Геров /1849/; „Изяснения на неделнити и празнични евангелия“, превел Зл. Груев /1857/.

МАРКОВ, Коста

/неизв./

Учител в Бачево, Разложко, ок. 70-те години на XIX век. Убит от турци.

☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 100, л. 6 — 7.

Нестор Марков

МАРКОВ /ПОП МАРКОВ/, Костадин

/неизв./

Роден в Елена в семейството на поп *Марко*. Свещеник там в нач. на XIX век. Баща на Никифор *Попконстантинов*. Спомоществовател за „Православное учение... Платона“, превел Ил. Стоянов /1844/.

☐ Еленчани — учители и просветни дейци. Никифор поп Константинов /Мудрон/. — В: Еленски сб. Кн. 1. С., 1931, с. 196; Стоянов, Кодов, ОСРСНБ, т. 3, с. 20; Петков, П. Читалище „Напредък“. — В: Еленски сб. С., 1968, с. 185.

МАРКОВ, Курти

/неизв./

Килиен учител в Панагюрище през 40-те години на XIX век.

☐ Манев, А. Учебното дело в Панагюрище преди Освобождението. — В: Сб. Панагюрище и Панагюрско. С., 1956, с. 249.

МАРКОВ, Мите

/неизв. — дек. 1876/

Роден в Горна Джумая /Благоевград/. Учител в града /1875 — 1876/. Член на РК; участва в подготовката на Апр. въст. Обесен от турците.

☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 30, л. 90 — 95; Шарков, В. Град Горна Джумая. Минало и днес. С., 1930, 118 — 120.

МАРКОВ Демирев, Нестор

/1836 — 11 дек. 1916/

Роден в Иробас /Криво поле/, Хасковско, в заможно земеделско семейство. Учи в родното си село /1848 — 1855/, в Куру чешме /Горски извор/, Хасковско /1855 — 1856/, в Хасково /1859 — 1862/, в пловдивското класно у-ще „Св. св. Кирил и Методий“ при Йоаким *Груев* /1865 — 1866/. Учител в Иробас /1856 — 1859/, Харманли /1862 — 1865/, Хасково /1866 — 1867/, Плевен /1867 — 1870; 1872 — 1873/, Русе /1870 — 1872/, Габрово /1873 — 1876/ и в семинарията при м-ира „ Св. св. Петър и Павел“ до Лясковец /1876 — 1877/. Инициатор за създаване на плевенското ч-ще /1869/. По време на Апр. въст. е арестуван заедно с други учители и задържан в търновския затвор. През РТОВ е преводач в щаба на ген. Й. В. Гурко. При Временното руско управление е секретар на хасковския окръжен н-к и префект на Хасковски окръг /1878 — 1879/. Депутат в УС. Окръжен управител в Ст. Загора /1879 —1882/ и Търново /1882 — 1884/; управляващ М-вото на вътрешните работи /4 април — 7 септ. 1883/; окръжен управител в Русе /1884 — 1886/; учител в София /1887 — 1893/ и Русе /1893 — 1896/; окръжен управител в Пловдив и Варна /1896/. Пенсионира се и до края на живота си живее в София. Временен сътрудник на в. „Македония“ /1871/, в. „Турция“ /1871, 1873/, в. „Право“ /1871, 1873/, в. „Отечество“ /1871/, сп. „Училище“ /1872/, в. „Век“ /1874/. Автор и преводач на: „Собрание аритметически задатъци. Наредени споряд ръководството на /Хр. Г. Данова, 1868/ от Н. Маркова. Русчюк, в печатницата на Дунавската област, 1869“; „Малка аритметика за първоначалните ученици. /Разделена на три части/ от Н. Марков. Русе, печатница на Дунав. област, 1869“; — “Ново издание, 1870“; „Граматика за турски язик от Н. Марков. Част I. Издание първо. Русчук, печатница на Дунавската област 1871“; — [2 прераб. изд.] „Граматика за турский язик от Н. Марков. Издава книжарницата на Хр. Г. Данов в Пловдив, Русчук и Велес, 1874. /Цариград, в печатницата на Д. Арамиана, с буквите на Ив. Найденов“; „Геометрия праволинейна, тригонометрия и статика. Съставена от Ж. Ф. Оливие /според началата на прочутите математици Лакайла, Босюта, Безута, Лакроа, Франкиора, Пюисанта и пр./, а преведена и издадена от Н. Марков. Русе, в печатницата на Ду-

навската област, 1871“; „Буквар за французкий язик от Н. Марков. Книжарница на Хр. Г. Данов в Пловдив, Русчук, Велес, 1874. /Виена. Печатница на Българското отделение Янко С. Ковачев и сие. Печат А. Каис и Ф. Леб./“; „Лексикологическа граматика за изучаване на французкий язик и стил. Съставил по плана на Р. Zarousse“ Н. Марков. Издава книжарницата на Хр. Г. Данов, Пловдив. Виена, книгопечатница Я. С. Ковачев. 1875“
☐ ДА — Габрово, ф. 670к, оп. 1, а. е. 1, л. 1 — 3; а. е. 14, л. 33; а. е. 101, л. 1; ДА — Русе, ф. 43к, оп. 1, а. е. 12, л. 354 — 356; ф. 44к, оп. 1, а. е. 54, л. 13; Доросиев, Л. Нашите..., с. 85, 136; Стоянов, М. БВК, 239 — 240; Господинов, Г. Нестор Марков. — *Родопи*, 1986, № 5, 27 — 29; 150 години от рождението на Нестор Марков. Материали от научна сесия 19 ноември 1986 година. Хасково.

МАРКОВ, Никола
/неизв./
Учител в Горна Джумая /Благоевград/ от септ. 1876 до авг. 1878 г.
☐ ДА — Благоевград, ф. 200к, оп. 1, а. е. 6, л. 20.

МАРКОВ, Николай
/неизв./
Учител. Спомоществовател от Фида бей /Велчево/, Търновско, за „Писменница на славянскийа язик“, наредил Ив. Момчилов /1847/.

МАРКОВ Павлов, Павел
/1824 — 1880/
Роден в Търново. Син на Марко *Павлов*. Брат на Харалампи *Марков*. Завършва Военномедицинското у-ще в Цариград /1856/. Според някои сведения известно време е лекар в Г. Оряховица и Търново. Военен лекар в турската армия в Багдад. Управител на болницата в Казъл Кьой /Цариград/; военен лекар в Йемен. След Осв. се завръща тежко болен в Б-я и умира.
☐ В. *Цариградски вестник*, X, № 479, 26 септ. 1859; Стефанов, В. Българската медицина през Възраждането. С., 1980, с. 63, 211.

МАРКОВ, Петко
/неизв./
Роден в Градец, Котленско. Учи в Киевската семинария /септ. 1863 — март 1864/. Учител в родното си село /1866/.
☐ НБКМ — БИА, II А 2066: ЦГИА — УССР, ф. 711, оп. 2, д. 5899, л. 1; Димитров, Хр. Село Градец. С., 1934, с. 48; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 68.

МАРКОВ, Ради
/неизв./
Учи в килийното у-ще във Фида бей /Велчево/, Търновско, и в Дряновския м-ир. Учител в Дичин, Търновско /1842 — 1850/, а след това във Фида бей /до 1876/. Същевременно се занимава с терзилък.
☐ Станев, Н. Великотърновската котловина, 198 — 199.

МАРКОВ, Стоян Попов
/неизв./
Роден в Копривщица. Брат на Христо *Марков*. Учител в Мустафа паша /Свиленград/ и Харманли /до 1876/. Един от основателите на ч-ще „Братство“ в Харманли /1870/. Участник в рев. д-ние; заточен в Диарбекир, където умира.
☐ В. *Македония*, V, № 20, 18 май 1871; Разбойников, Ан. Първа българска църква в Свиленград „Св. Троица“. — В: Стогодишнина на храма „Св. Троица“ в Свиленград. 1834 — 1935. Хасково, 1935, с. 14; Каракостов, Ст. БВТ, с. 670.

МАРКОВ, Тачо
/неизв./
Роден в Ст. Загора. Учител в родния си град и в Арабаджиево /Коларово/, Старозагорско, от ян. 1862 г.
☐ Иванов, Ат. Черти из живота и записки на Атанас Иванов. Сливен, 1885, с. 52; Кънчев, М. Видрица, с. 159.

МАРКОВ, Тодор
/неизв./
Ученик в Галатасарайския лицей в Цариград /1870 — 1875/. Предс. на ученическото д-во „Истина“ /1875/.
☐ Начов, Н. Цариград, с. 152; Славова, Дойнова, Документи..., с. 240, 243; Генчев, Н. Франция..., с. 262.

МАРКОВ, Тома
/неизв./
Свещеник в Призрен. Спомоществовател за „Первоначална наука за должностите на человека“ на И. Димитриевич /1844/.

МАРКОВ Павлов, Харалампи
/21 февр. 1831 — 1881/
Роден в Търново. Син на Марко *Павлов*. Брат на Павел *Марков*. Завършва Военномедицинското у-ще в Цариград /1870/. Градски лекар в Разград.
☐ В. *Право*, VIII, № 26 /притурка/, 10 септ. 1873; Стефанов, В. Българската медицина през Възраждането. С., 1980, с. 46, 143.

МАРКОВ , Христо Попов
/неизв./
Роден в Копривщица. Брат на Стоян *Марков*. Учи в Пловдив при Йоаким *Груев*. Учител в Копривщица /1859 — 1862; 1872 — 1875/, Мустафа паша /Свиленград/ от ок. 1864 до ок. 1870 г., Пловдив /1870 — 1873/, Чирпан и Одрин. Читалищен деец в Мустафа паша.
Автор и преводач на: „Читалище за децата. Превел и наредил Христо П. Марков, а напечатана от Д. А. [= Ангелов], книгопродавца. В Белград, в Правителствената книгопечатница, 1858“; „Кратко повествование за святата цръква и за нейните съдове и одеяния и за божествената литургия. Нарядил Х. П. Марков, ученик в централ. училище у Пловдив. Печатал Д. Ангелов, книгопродавец. В Белград, в Правителствената кнгопечатница, 1858“; „Азбуквар и първа книжка за чтение. Нарядена от Х. П. Марков, а печятана от Д. Ангелова, книгопродавца. В Белград, в Правителствената книгопечатница, 1859“; „Священа история. Скратено извлечена из книгити на ветхий и новий завет. Преведена [от руски] от Хр. П. Марков. Издава книжярницата на Хр. Г. Данов и С-ие в Пловдив, Русчюк, Велес, 1873 /Книгопечятн. Гинек Милитки и Новак [в Прага]/“; — “Второ издание. 1875. /Българска печатница на Янко С. Ковачев./ [Виена]“. Участва с преводи в „Неделни и празнични слова и поучения, 1868 [под ред. на Хр. Г. Данов]“.
☐ НБКМ — БИА, ф. 2, а. е. 2, л. 18 — 19; II А 6057; в. *България*, II, № 7, 19 септ. 1860; в. *Македония*, V, № 20, 18 май 1871 и № 47, 23 ноем. 1871; Доросиев, Л. Нашите..., с. 133; Доросиев, Л. Учебното дело..., с. 97, 122 — 123, 131 — 133; Събчев, Н. Чирпан, с. 186; Стоянов, М. БВК, с. 240; Шабанов, Ив. Непресъхващ извор на родолюбци, с. 13.

МАРКОВА, Димитрица
/неизв./
Учителка в Шумен през 70-те години на XIX век.
☐ Георгиева, Д. Материали за учебното дело в град Шумен 1856 — 1877 г. — *ИНМ — Шумен*, 5, 1972,

с. 153.

МАРКОВА, Рада
/неизв./
Учителка в Неврокоп /Гоце Делчев/ през 1868 г.
☐ НБКМ — БИА, ф. 6, оп. 1, а. е. 147; Марков, Ив. Стефан Захариев и възрожденските борби на неврокопчани през XIX в. — *Родопи*, 1980, № 12, с. 27.

МАРКОВА, Теофана Каракостова
/неизв./
Учи в Прага с издръжката на старозагорския сапунджийски еснаф. Учителка в Ст. Загора /до 1878/ и в Бургас /след 1878/.
☐ Иванов, Ат. Черти из живота и записки на Атанас Иванов. Сливен, 1885, с. 55.

МАРКОВИЧ, Трайе Йовков
/неизв./
Роден в Кавадарци в заможно семейство. Книжар, ученик на даскал *Камче* от Ватоша, Велешко.
☐ Начов, Н. Новобългарската книга, с. 70.

МАРТИНА
/неизв./
Калугерка. Създава девическо у-ще в Калофер /1848/.
☐ Доросиев, Л. Нашите..., с. 97.

МАРТИНОВ
/неизв./
Свещеник и учител в Ново село, Русенско, през 70-те години на XIX век.
☐ Сто години родно училище. 1870 — 1970. Юб. в. С. Ново село, Русенско, 8 ноем. 1970.

МАРТИНОВ, Евстатий
/20 март 1857 — 1932/
Роден в Търново. Учи в родния си град и завършва семинарията при Лясковския м-ир „Св. св. Петър и Павел" /1874 — 1878/. Учител в Търново /1878 — 1879/; директор на семинарията край Лясковец и инспектор на градските основни у-ща /1879 — 1880/. От 1880 г. до края на живота си е съдебен служител; адвокат.
☐ Жеков, А. Богословското у-ще в Лясковския манастир „Св. Петър и Павел" и неговият пръв ректор. — В: Иларион Макариополски, митрополит Търновски. 1812 — 1875. С., 1925, с. 194; Учители — уредници на класното училище и гимназията. — В: Юб. кн. на В. Търновската народна мъжка гимназия „Св. Кирил". В. Търново, 1933, с. 40; Евтимов, Т. За състоянието на училищата в някои селища на В. Търновски окръг през 1878 — 1879 г. — *ИДА*, 19, 1970, с. 183.

МАРТИНОВ, Наум Петров
/неизв./
Роден в Битоля. Завършва Военномедицинското у-ще в Цариград /1872 — 1876?/. След Осв. е лекар в Б-я /вер. в Разград и Кюстендил/.
☐ *Държавен вестник*, I, № 25, 9 февр. 1880; Русев, М. Исторически преглед..., 92 — 93; Начов, Н. Цариград, с. 145; Стефанов, В. Българската медицина през Възраждането. С., 1980, с. 65.

МАРТИНОВ, Стефан
/неизв./
Католически свещеник, обслужва пловдивските села ок. 1755 г.
☐ Радкова, Р. Българската интелигенция през Възраждането. С., 1986, с. 167.

МАРТИНОВ, Стефан
/неизв./
Роден в Елена. Пом.-учител при Иван *Момчилов* в Еленското класно у-ще /1843 — 1844/.
☐ Брешков, Ю. Учители в Елена до Освобождението и след това — до 1892 год. — В: Еленски сб. Кн. 2. С., 1938, с. 116.

МАРХОРОВА /МАРХОЛЕВА/, Велика К.
/неизв./
Учителка в Трявна /1874 — 1875/ и Габрово /1875 — 1876/.
☐ Гъбенски, Хр. Габрово, с. 66; Даскалов, Б. Тревненското у-ще..., с. 64; Паскалева, В. Българката..., с. 143.

МАРЧО
/неизв./
Свещеник в Дълбоки, Старозагорско, през 1858 г.
☐ В. *Цариградски вестник*, IX, № 423, 21 март 1859.

МАРЧОВ, Димитър
/неизв./
Свещеник в Русе. Спомоществовател за „Игиономия", превел С. Доброплодни /1846/.

МАРУШКА
/неизв./
Учителка в Трявна през 1873 — 1874 г.
☐ Даскалов, Б. Тревненското у-ще..., с. 64.

МАСЛАРОВ, Стойо
/неизв./
Учител в Каменица /дн. към Велинград/ от 1873 г. Участник в Апр. въст.
☐ Горанов, А. П. Р. Славейков в Каменица. — *Родопи*, 1970, № 3, с. 25.

МАТАКИЕВ, Яков Д.
/1852 — 1921/
Роден в Пазарджик. Завършва гимназия в Табор, Чехия /ок. 1873/. Класен учител в родния си град /1874 — 1878/. Читалищен деец. Предс. на Пазарджишкия РК /1876/.
☐ НБКМ — БИА, II А 2186, II А 2492, II А 3063, II А 3064; в. *Източно време*, I, № 42, 30 ноем. 1874; Батаклиев, Ив. Татар Пазарджик, с. 252; Доросиев, Л. Нашите..., с. 21; Илиев, Ат. Спомени. С., 1926, с. 70; Каракостов, Ст. БВТ, с. 626.

МАТАНОВ, Никола
/неизв./
Свещеник в Панагюрище през 1865 г.
☐ Чилингиров, Ст. БЧ, с. 358.

МАТЕ
/неизв./
Роден в Белица, Разложко, в края на XVIII век. Учител в Кремен, Разложко /1831 — 1841/.
☐ ДА — Благоевград, ф. 568, оп. 1, а. е. 13, л. 1 — 12.

МАТЕВ, Ангел
/неизв./
Роден в Свищов. Брат на Андрей *Матев*. Завършва фармация в чужбина. Аптекар. Участва като опълченец в РТОВ. Умира в София.
☐ Русев, М. Исторически преглед..., с. 114; Ганчев, Ст. Свищов, с. 350.

МАТЕВ /МАТЕЕВ/, Андрей
/неизв. — 1901/
Роден в Свищов. Брат на Ангел *Матев*. Учител в града през 70-те години на XIX век. Рев. деец. Подпомага подготовката на Апр. въст. и сформирането на Ботевата чета. Участва в РТОВ, а по-късно и в СБВ. Умира в София.
☐ НБКМ — БИА, ф. 107 /Андрей Матев/; сп. *Училище*, I, № 8, 2 май 1872; Ганчев, Ст. Свищов, с. 350.

МАТЕВ, Генчо

/неизв./
Роден в Лопян, Тетевенско. Учител в селото през 1862 г.
☐ Райков, Д. Етрополе. Исторически очерк. С., 1968, с. 28.

МАТЕВ, Георги Андонов
/неизв./
Роден в Хебибчево, Мустафапашалийско /Любимец, Свиленградско/. Учи в родното си село и учителства там /ок. 1877 — 1879/.
☐ Митев, П. История на учебното дело в село Хебибчево. — *Уч. пр.*, 1894, № 9, с. 1066; Митев, П. История на учебното дело в село Любимец. Пловдив, 1924, с. 15.

МАТЕВ, Марин
/неизв./
Роден във Видин. Свещеник в града ок. 1871 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 2181; Летоструй, V, 1873, с. 58.

МАТЕВА, Деша
/неизв./
Монахиня и учителка в Чирпан през 70-те години на XIX век.
☐ Събчев, Н. Чирпан, с. 333; Паскалева, В. Българката..., с. 143.

МАТЕВА, Станка — вж. *Джамбазова-Матева*, Станка

МАТЕВСКИ, Димитър Недялков /Неделчев/
/1835 — 28 окт. 1882/
Роден в Чирпан. Брат на Нейко *Матевски*. Учи в килийно у-ще в родния си град; завършва класно у-ще в Ст. Загора. Учител в Кара орман /Черногорово/, Хасковско /ок. 1850/, и в Меричлери, Чирпанско /1851 — 1854; ок. 1856 — 1862/. Занимава се и с търговия /1862 — 1872/. Преселва се в Пловдив и става гл. учител в у-щето „Св. Троица" /от 1872/. Организира квартално ч-ще. Участва в църковно-нац. д-ние. Превръща у-щето, в което преподава, в център на рев. д-ние — тук се провеждат заседанията на Пловдивския РК. Сътратник на В. *Левски*. Предс. на РК /1876/. Участва в подготовката на Апр. въст. След Осв. е предс. на к-та „Единство" в Пловдив и един от гл. организатори на гимнастическите д-ва в Изт. Румелия. Организира чети от доброволци по време на Кресненско-Разложкото въст. /1878 — 1879/. Умира в Пловдив.
☐ НБКМ — БИА, ф. 221, а. е. 395, л. 6; Стоилов, Т. Из летописта на с. Меричлери /Чирпанско/. — В: Материали..., 1, 14 — 15; Чилингиров, Ст. БЧ, с. 378; Събчев, Н. Чирпан, 239 — 241; Видни учители в Старозагорски окръг. 1835 — 1944. Библиография. Ст. Загора, 1973, с. 38; Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив, 1981, 299 — 301, 421, 433, 455.

Петър Матеев

МАТЕВСКИ, Нейко Недялков /Неделчев/
/неизв./
Роден в Чирпан. Брат на Димитър *Матевски*. Учител в родния си град ок. 60-те години на XIX век.
☐ Събчев, Н. Чирпан, с. 239.

МАТЕЕВ, Андон
/неизв./
Роден в Клисура. Учител в Хадърча /Николаевка/, Варненско /1869 — 1871/, Гявур куюсу, Хаджиоглупазарджишко /Гурково, Толбухинско/ от 1871 до 1873 г. и в началното у-ще във Варна /от 1873/. Дарява средства за изграждане на бълг. църква и девическо у-ще във Варна.
☐ ДА — Варна, ф. 79к, оп. 1, а. е. 7, л. 7; а. е. 9, л. 67; Тонев, В. Бележки..., ч. 2, с. 96; ч. 3, с. 183; Тонев, В. Добруджа, с. 272.

МАТЕЕВ, Георги
/неизв./
Временен дописник на в. „Македония" /1871/ и в. „Отечество" /1871/.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 240.

МАТЕЕВ, Емилиян Пр. Х.
неизв./
Учител в Паша къшла, Добруджа, в нач. на 70-те години на XIX век.
☐ Тонев, В. Добруджа, с. 274.

МАТЕЕВ, Марко
неизв./
От Калейца, Троянско. Учител в Българени, Ловешко /1862 — 1867/. Свещеник в Мечка, Плевенско /1867/, а по-късно — в Крушевица, Плевенско.
☐ Христов, П. История на учебното дело в с. Българени, Ловчанска околия. — В: Ловеч и Ловчанско. Кн. 4. С., 1932, с. 45.

МАТЕЕВ, Методи
/неизв./
Ученик в Одеската семинария през 1877 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 3656; Степанова, Л. Вклад России..., с. 206.

МАТЕЕВ, Н.
/неизв./
Роден в Бесарабия. Учи в Болградската гимназия. Учител в бесарабските села /Долукьой, Хаджиунда и др./ през 60-те години на XIX век.
☐ Сюпюр, Е. БЕИР, с. 170.

МАТЕЕВ, Начо — вж. *Трувчев*, Начо

МАТЕЕВ, Петър Матеев
/10 февр. 1850 — 1940/
Роден в Котел. Брат на Никола М. *Петров*. От 1861 до 1865 г. е ученик в протестантския колеж на о. Малта. По-късно /1868/ завършва Робърт колеж, Цариград. Постъпва на работа в английската пощенска станция в Цариград /1869 — 1875/. През 1875 г. приема английско поданство и името Матюс Матюсон и придружава английския археолог д-р Дж. Смит при разкопките в Месопотамия. Организатор и н-к на турското международно пощенско бюро в Цариград /1875/. През РТОВ е преводач в щаба на ген. Й. В. Гурко. Участва в СБВ — награден с медал. След Осв. е секретар на английския дипломатически агент в София Уилям Палгрейв, секретар в канцеларията на княз Алеко *Богориди* в Изт. Румелия, гл. директор на пощите и телеграфите в Б-я /1887 — 1893/. Ръководи построяването на първата междуселищна телефонна линия София — Пловдив /1892/. Търг. агент в Одрин /14 окт. 1896 — 18 ян. 1904/. Участва като представи-

тел на Б-я в международни конгреси и съвещания на Всемирния пощенски съюз. Гл. комисар на бълг. участие в международната изложба в Сен Луи, САЩ /1904/.Пълномощен м-р на Б-я в Атина. Подарява на ч-щето в родния си град ценни книги, вестници и списания и средства за построяването на нова читалищна сграда. Женен за актрисата Матилда *Попович* от Браила. Умира в София.
☐ НБКМ — БИА, ф. 343 /Петър Матеев Матеев/; Начов, Н. Цариград, с. 154; Илчев, И. Робърт колеж и формирането на българска интелигенция /1863 — 1878/. — *ИП*,1981, № 1, 58 — 60; Уошбърн, Дж. Петдесет..., с. 36, 162; ЕБ, т. 4, 96 — 97.

МАТЕЕВ, Рафаил
/неизв./
От Тулча. Строител и иконописец в Добруджа през XIX век.
☐ Данчови, БЕ, с. 948; Василиев, Ас. БВМ, с. 616.

МАТЕЕВ, Сава Вълчов — вж. *Филаретов*, Сава

МАТЕЕВ, Стефан — вж. *Томов*, Стефан

МАТЕЕВ, Христо
/неизв./
Роден в Котел. Учи в Галатасарайския лицей в Цариград /1870/. Учител в Котел /1875 — 1876/.
☐ НА БАН, ф. 59, а. е. 464 а, л. 1 — 18; Начов, Н. Цариград, с. 152; Славова, Дойнова, Документи..., с. 205.

МАТЕЕВ, Цветан
/неизв./
От Самоков. Зограф. Спомоществовател на книги в Пловдив през 40-те години на XIX век.
☐ Семерджиев, Хр. Самоков и околността му. С., 1913, с. 227.

МАТЕЕВА, Мила
/неизв./
Ученичка в девическа гимназия в Одеса през 1869 г. с руска държавна стипендия.
☐ Степанова, Л. Вклад России..., с. 99, 209.

МАТЕЙ
/неизв./
Свещеник и учител във Враца ок. 1764 г.
☐ Йоцов, Д. Враца, с. 154; Гечев. М. Килийните у-ща..., с. 70.

МАТЕЙ
/неизв. — 1845/
Свещеник в Рилския м-ир през първата пол. на XIX век.
☐ Шишманов, Ив. Нови студии из областта на българското възраждане. — *СбБАН*, 21, 1926, с. 108.

МАТЕЙ
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Луковит за „Евангелие поучително“ на Софр. Врачански /1856/.

МАТЕЙ
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Кара Терзилери /Гита/, Чирпанско, за „Средства за предварвание за заравяние на мнимоумрелите“, превел З. Княжески /1858/.

МАТЕЙ ПРЕОБРАЖЕНСКИ
/светско име Моно Петров Кънев Сензмонов; псевд. Миткалото/
/окт. 1828 — 1 март 1875/
Роден в Ново село, Търновско. От 1846 г. е ученик и послушник в Дряновския м-ир. Приема монашество в Преображенския м-ир /9 април 1848/. Посещава Светогорските м-ири, Йерусалим, Цариград, Русия, Влашко /1852 — 1862/. Участва в Първата бълг. легия в Белград /1862/, където се запознава с В. *Левски*. Минава с чета в Б-я /1863/. От 1864 г. е пътуващ книжар в Търновско и основава ч-ща и земеделски д-ва в селата Михалци, Ново село, Лесичери. Деен участник в рев. д-ние и близък сратник на В. Левски, Ангел *Кънчев*, Стефан *Стамболов*. Прави опити да конструира самодвижеща се мелница, водна помпа. Изработва модел на вечен календар /изрисуван в читалищната сграда в Михалци — 1870/.Притежава голяма лична библиотека от ръкописни и печатни книги.
Автор на ръкописа „Книжица малая, содержащая в себе устав чиноположения монашескаго образа. Обретаются же инний полезнейшия словеса святих отец. Списаная Матеем монахом жителя Терноводервентскаго монаста. 1853 месец февр“. Издава: „Молебни канони ко святому мученику Мине за изгубена вещ и ко св. священомученику Антипе за зъбобол и главобол и за други болести. Съставил М. Петров, монах Святопреображенец в Търновско окръжие. Русчюк, в печятницата на Дунавската област, 1867“; „Подобни на осъмтях гласове. За обучение на новоначалните, собрани из църковните книги от Матеа Петров, монах Святопреображенец в Търновско окръжие. Русчук, в печятницата на Дунавската област, 1868“; „Притчи Варлаамови с други йоще прибавления. От пролога и от други книги събрал и на простобългарски привел М. Петров, монах святопреображенский в Търновско окръжие. Русчюк в печатницата на Дунавската област, 1868“; „Повести за изгубеното дете и Велисариа, военачалникът на Юстиниана великаго [от Хр. Шмид], преписал и поправил Матей Петров, монах святопреображенский в Търновско окръжие. Русчюк, в печатницата на Дунавската област, 1870“; „Защита на православието нападнато от протестантските мисионери с разни брошури. Издал М. Петров, монах святопреображенский. Русчюк, в книгопечятницата на Дунав. област, 1870“; „Приказки или нравоучителни примери за прочитание на всекиго, който желае своето поправление. Събрал и наредил Матей Петров Преображенский. Издание първо. Русе, в печятницата на Дунавската област, 1872“.
☐ Бурмов, А. Матей Петров Преображенски. Материали за биография. — *Дух. култура*, 56, 1935, 182 — 196; Стоянов, М. БВК, с. 287; Отец Матей Преображенски. 140 год. от рождението му и 90 г. от смъртта му. 1825 — 1875 — 1965. В. Търново, 1965; Николов, Й. Борбата на Матей Преображенски срещу протестантската пропаганда. — *ИИИ*, 18, 1967, 213 — 230; Маждракова-Чавдарова, О. Нови данни за Матей Преображенски из един негов новооткрит ръкопис от 1853 г. — *ИДА*, 18, 1970, 169 — 177; Драганов, Т. Матей Петров Преображенски. — В: Студии по история. В. Търново, 1975, 263 — 324; Пехливанов, И. Преображения Матееви. С., 1981.

МАТЕЙКО
/неизв./
Свещеник в Чепеларе, Смолянско, от 1837 до 1839 г.
☐ Дечов, В. Миналото на Чепела ре. Принос за историята на Родопа 1. С., 1978, с. 185.

МАТИНЧЕВ, Никола С.
/неизв./
Автор на „Повредити от пиение вино и ракия. Нарядени от Никола С. Матенчев, самоковец. Във Вена, у книгопечатница Л. Сомер и др.

1867".
☐ Стоянов, М. БВК, с. 240.

МАТРОНА
/неизв./
Учителка в Свищов през 1872 г.
☐ Сп. *Училище*, II, № 8, 2 май 1872; Ганчев, Ст. Свищов, с. 127.

МАТЕЮВ, Х.
/неизв./
Учител във Варна през 1874 г.
☐ ДА — Варна, ф. 79к, оп. 1, а. е. 22, л. 20.

МАТЮ
/неизв./
Роден в Ловеч. Учител в Ески Джумая /Търговище/ през 1873 г.
☐ ЦДИА, ф. 250, оп. 1, а. е. 4, л. 1.

МАТЮВ, Иван
/неизв./
Роден в Кара Хасан /Лозен/, Търновско. От 1865 г. е учител в Сушица, Търновско. През 70-те години е свещеник в родното си село.
☐ Сп. *Слава*, II, № 13, 25 юли 1873; Бояджиев, Сл., Н. Стамов. Село Сушица — Великотърновско. С., 1970, с. 30; Евтимов, Т. За състоянието на някои училища на В. Търновски окръг през 1878 — 1879 г. — *ИДА*, 19, 1970, с. 135.

МАЧЕВ, Георги
/1850 — 24 ян. 1921/
Роден в Панагюрище. Завършва медицина в Москва /1879/. Като студент участва в РТОВ на Кавказкия фронт. След Осв. се завръща в Б-я. Народен представител в Областното събрание на Изт. Румелия. Окръжен лекар в Берковица. Околийски и градски лекар в Панагюрище, дружинен лекар в Пещера, полкови и дивизионен лекар в Пловдив. Участва в СБВ, в Балканските /1912 — 1913/ и Първата световна война /1915 — 1918/. Областен лекар в Пловдив. Един от основателите на Пловдивското лекарско д-во и на Бълг. лекарски съюз. Умира в Пловдив.
☐ ЦГАОР, ф. 1750, оп. 1, ед. хр. 235, л. 40; Стамболски, Хр. Автобиография, дневници и спомени. Т. 3. С., 1931, с. 110.

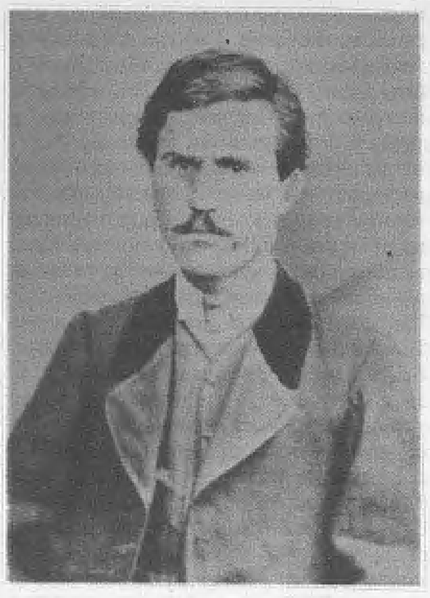
Искрьо Мачев

МАЧЕВ, Искрьо Цветков
/22 февр. 1844 — 11 юли 1904/
Роден в Панагюрище в семейството на овчар. Учи в родния си град /до 1859/ и в пловдивското класно у-ще „Св. св. Кирил и Методий" /1869 — 1870/. Учител в Панагюрище /1859 — 1869; 1871 — 1876/. Един от основателите на ч-ще „Виделина" в града /1865/. Член на Панагюрския РК. Участва в подготовката на Апр. въст. Делегат на събранието на Оборище. По време на въст. е избран за член на Военния съвет в Панагюрище. След разгрома е арестуван и осъден на доживотен затвор. Амнистиран и освободен /юли 1876/. След Осв. е съдия в Пазарджик и Панагюрище /1880/, а по-късно адвокат. Умира в Панагюрище.
Превежда „Нов начин за преподавание на закон божий на малки деца. Превел от руский И. Ц. Мачев. Книжарнита на Хр. Г. Данов в Пловдив, Русчук, Велес, 1875. /Българска печатница на Янко С. Ковачев. Виена./". Събира народни песни, които публикува в сборника на В. Чолаков /1872/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 104, а. е. 2, л. 2; II В 5818, II В 6423, II В 6427; Манев, А. Учебното дело в Панагюрище преди Освобождението. — В: Панагюрище и Панагюрско. 1. С., 1956, с. 265; Стоянов, М. БВК, с. 240; Митев, П., П. Шопов. Дейци от Априлското въстание в Панагюрище. — В: Панагюрище и Панагюрско. 2. С., 1961, 159 — 160.

МАЧУКОВСКИ, Вениамин
/ок. 1847 — 1878/
Роден в Мачуково, Гевгелийско. Учи в гръцки у-ща в Енидже Вардар и Солун. Става монах /по-късно дякон/ в Зографския м-ир. Преподава в у-щето при униатската църква в Енидже Вардар /1865/. Продължава образованието си в семинария в Одеса /1866 — 1868/. Завръща се в родното си село, където е учител. Учителства също и в Солун и Кукуш /1869 — 1870/. Член на бълг. община в Солун. През 1871 г. е студент в Московската духовна академия като стипендиант на Зографския м-ир. От 1874 г. живее в Цариград. Сътрудничи на гръцките в-ци „Траки" и „Фили"; участва в редактирането на в. „Източно време" /1874 — 1877/. Издава и редактира в. „Цариград" /1877/. Събира народни умотворения. По време на РТОВ е заточен на о. Родос. След Осв. се връща в Б-я болен и умира.
Според обявление във в. „Право" /V, № 28, 18 септ. 1872/ В. М. е подготвил за печат „Българска граматика по македонско наречие".
☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 34; Иванов, Ю. БПП, 153 — 154; Стоилов, А. Български книжовници от Македония. С., 1922, с. 88; Стоянов, М. БВК, с. 240; Документи за Българското възраждане от архива на Стефан И. Веркович. 1860 — 1893. С., 1969, с. 81, 181 — 182.

МАШЕВ, Петко
/неизв./
Роден в Пазарджик. Учител в Пловдив /1876/. Член на Пловдивския РК. Участва в Апр. въст.
☐ Баев, Кр. Отон Иванов — революционна дейност и оставения от него архив. — *ИВАД*, 10, 1956, с. 148.

МЕДАРОВ, Ангел Атанасов
/13 авг. 1847 — неизв./
Роден в Лозенград. Учителства из Македония /1868 — 1871/, Налдюкен /Ковач/, Старозагорско /1871 — 1873/, Долно Алмалий /Долно Ябълково/, Малкотърновско /1873 — 1874/, Байрям алан /Добра поляна/, Айтоско /1874 — 1875/, Ичме /Стефан Караджово/, Ямболско /1875 — 1877/. За участие в нац.-осв. д-ние е заточен в Коня, Турция. Освободен през 1878 г. След Осв. продължава да учителства /1879 — 1890/.
☐ Аянов, Г. Малко Търново. Бургас, 1939, с. 282.

МЕДЖИДИЕВ, Христо Г.
/1854 — 5 март 1927/
Роден в Дупница /Станке Димитров/. Учи в родния си град, в Софийското главно у-ще /1873 — 1875/ и в пловдивското класно у-ще „Св.

„св. Кирил и Методий" /1875 — 1876/. Участва в Апр. въст., арестуван и задържан в пловдивския затвор. След освобождаването му учителства в Горна Джумая /Благоевград/ от 1877 — 1878 г. до 1886 г. Доброволец в СБВ. По-късно е общински съветник, адвокат, читалищен деец, народен представител.

☐ Меджидиев, А. Дупница и бележити дупничани през епохата на Възраждането. Дупница, 1940, 121 — 122; Меджидиев, А. История на град Станке Димитров /Дупница/ и покрайнините му от XIV до 1912 — 1963 г. С., 1969, 123 — 124.

МЕДНИКАРОВ, Атанас
/неизв./

Роден в Ст. Загора. Учител в Трявна през 70-те години на XIX век. Учителства в Севлиево /1876 — 1901/.

☐ НБКМ — БИА, ф. 129, а. е. 166, л. 27, 170; II В 7642, II В 9668; НА БАН, ф. 40к, а. е. 555, л. 19; Беязов, В. Училища и училищни дейци в Севлиево. 1818 — 1918. — *Уч. пр.*, 1923, № 6, с. 385; Даскалов, Б. Тревненското у-ще..., с. 59; Вълчанов, Х. Севлиево. 1842 — 1942. Ч. 1. С., 1942, с. 198.

МЕЛЕТИЙ
/неизв./

Монах и учител в у-щето при м-ира „Св. Богородица" край Искрец, Софийско, през първите десетилетия на XIX век. По-късно игумен на м-ира.

☐ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 100

МЕЛЕТИЙ
/неизв./

Калугер в светогорски м-ир. Свещеник в Г. Оряховица до 1868 г.

☐ Цонев, Зв. Горна Оряховица, с. 73.

МЕЛЕТИЙ ЗОГРАФСКИ, митрополит Софийски /светско име Спасов/
/1832 — 1891/

Роден в Струмица в семейството на обущаря Спас /Спиридон/ Андонов. Племенник на *Антим Ризов*. От 1847 г. учи в Зографския м-ир, където се и замонашва. През 1858 г. продължава учението си в духовно у-ще и в у-та в Атина, като същевременно служи в руската църква. Слуша две години лекции по теология в Берлин. Посещава Кишиневската семинария и Петербургската духовна академия /до 1866/. От 1866 до 1869 г. се занимава с книжовна дейност и преводи от руски език в Киприяновския м-ир. Работи в Сливен и Ямбол като учител и проповедник. От 15 окт. 1872 до 1883 г. е Софийски митрополит. Събира сведения за турските зверства по време на Апр. въст.; подведен под съдебна отговорност по обвинение, че укрива Ботеви четници; временно е отстранен от епархията си. Сътрудничи на Временното руско управление и участва в организирането на Кресненско-Разложкото въст. Депутат в УС. Един от основателите на Народната библиотека в София. През 1883 г. за политическата си дейност е интерниран в Рилския м-ир. По-късно се заселва в Кюстендил. През 1891 г. заминава на лечение в Кайро, където умира. Завещава личната си библиотека и 70 000 лева на Солунската бълг. гимназия и на Св. Синод. Дописен /1881/ и редовен /1884/ член на БКД.

Временен дописник на в. „Право" /1871 — 1872/. Автор на: „За святите тайнства в Православната църква и за отношението до тях на православните. Съставил и издал законоучител на първото военно-павловско /в С.-Петербург/ училище священик Василий Михайловский, а превел от руский на български язик священодякон Мелетий Зографски. Санктпетербург, в печятнята на В. Безобразов и комп..., 1867"; „Изяснение на православното богослужение: на всенощното /святинеделно/ бдение, на литургиите: Василиева, Златоустова и литургията на преждеосвящените дари... с притурка: 1. На святците. 2. Евангелските чтения при литургията и во всичките въскръсни дни на годината. 3. Словар на думи, които ся встрекават в богослужението, но не всекий ги разбира и 4. Повседневните молитви. Съставил и издал законоучител на първото военно-павловско /в С.-Петербург/ училище Василий Михайловски, а превел /по 3-то издание/ от руский на български язик священодякон Мелетий Зографский. Санктпетербург, в печятнята на В. Безобразов и комп..., 1867"; „Догматическо богословие на Православната католическа восточна църква. С притурка на общото ведение в кръгът на богословските науки. Съставил ректорът на Киевската духовна академия архимандрит Антоний [Амфитеатров], а превел от руский на български язик йеромонах Мелетий Зографский. Напечатано в дар и полза на Православната българска църква от Святогорский славянобългарский общежителни монастир Зограф. Кишинев, в печатницата на Акима Попов, 1869"; „Българската правда и гръцката кривда. От С. М. [= Софийски Мелетий]. Цариград, в книгопечатницата на А. Минасиана..., 1872"; „Реч, казана от него високопреосвященство святософийскаго Мелетия, 15 октомврия 1872, в народната църква в Цариград подир прочитанието на деянието за определението му преди ръкоположението, което после извърши негово блаженство, придружен от св. Синод. [Цариград], в печатницата на А. Минасияна, [1872]."

☐ НБКМ — БИА, II А 3046, II А 4823, II А 7964; ф. 577, а. е. 1, л. 80; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 115; Йорданов, В. Дарители на народната просвета. С., 1911, 142 — 145; Стоилов, А. Български книжовници от Македония. 1. С., 1922, 71 — 72; Цанков, Ст. Българската православна църква..., 44 — 46; Стоянов, М. БВК, с. 241; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 31.

МЕЛИЙЧИН, Теофил
/неизв./

От Белица, Разложко. Превежда църковни книги от гръцки език.

☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 13, л. 15 — 16.

МЕНКАДЖИЕВ, Георги
/неизв./

Роден във Велес. Учител в града от 1863 до 1875 г.

☐ НБКМ — БИА, ф. 174, а. е. 4, л. 44; Еничерев, Н. Възпоминания и бележки. С., 1906, с. 71; Чочков, Хр. Велес, с. 28.

МЕНКАДЖИЕВ, Янко
/неизв./

Роден във Велес. Учител в града от 1848 до 1851 г.

☐ Чочков, Хр. Велес, с. 26; Кънчов, В. Избрани произведения. Т. 2. С., 1970, с. 229.

МЕРДЖАНОВ, Васил Стоянов
/неизв./

Роден в Широка лъка, Смолянско. Син на Стоян *Мерджанов*. Брат на Горчю *Мерджанов*. Учител в Чепеларе, Смолянско, ок. 70-те години на XIX век.

☐ Дечов, В. Миналото на Чепеларе. Принос към историята на Родопа. 1. С., 1978, с. 198.

МЕРДЖАНОВ, Горчю Стоянов
/неизв./
Роден в Широка лъка, Смолянско. Син на Стоян *Мерджанов*. Брат на Васил *Мерджанов*. Учител в Чепеларе, Смолянско /1876 — 1877/. След Осв. е административен служител в Чепеларе.
☐ Дечов, В. Миналото на Чепеларе. Принос към историята на Родопа. 1. С., 1978, с. 193, 198.

МЕРДЖАНОВ, Стоян Ст.
/неизв./
Учител /ок. 30-те години на XIX век/, а по-късно свещеник в Широка лъка, Смолянско. Баща на Васил и Горчю *Мерджанови*.
☐ Узунски, Г. Когато бяхме под турско. — В: Широка лъка, просветно огнище в Родопите. С., 1947, с. 53.

МЕТОДИЙ /светско име Аврамов/
/неизв./
Игумен на Сопотския м-ир ок. 1840 г
☐ Шишманов, Ив. Иван Вазов. Спомени и документи. С., 1976, с. 67.

МЕТОДИЙ, митрополит Старозагорски /светско име Тодор Йовчев Кусев/
/1838 — 1 ноем. 1922/
Роден в Прилеп. Завършва местното гръцко у-ще. Основател и секретар на бълг. ч-ще в града /1867/. Радетел за културно и просветно пробуждане на македонските българи. Участва в църковно-нац. борби; представител на Пелагонийска епархия на църковния народен събор в Цариград /1871/. Учител в Цариград /1872 — 1873/. Приема монашество на 4 април 1873 г. в бълг. църква в Цариград. През ноем. с. г. е ръкоположен в архимандритски сан и назначен за протосингел на Пловдивския митрополит. Един от най-активните църковни и културни дейци в епархията. След потушаването на Апр. въст. участва в акцията за събиране на сведения за турските зверства и за подпомагане на пострадалите. В навечерието на РТОВ емигрира в Одеса. Сътрудничи на Гл. щаб на руските войски. Изготвя доклад до Александър II за обществено-икономическото положение на бълг. народ. Участва в д-нието срещу Берлинския к-с. От 1880 до 1886 г. е протосингел на екзарх *Йосиф I* в Цариград и полага грижи за откриване на бълг. у-ща в Македония. Неуморим борец за включването на спорните епархии в Македония към Бълг. екзархия. Завършва семинария в Киев /1886 — 1888/ и духовна академия в Петербург /1888 — 1892/. Ректор на бълг. семинария в Цариград /1892 — 1894/. През 1894 г. е ръкоположен за Велички епископ и назначен за управляващ Старозагорската епархия, а от 1896 г. до края на живота си е неин митрополит. След Осв. е автор на статии и брошури по религиозни, обществени и национални въпроси.
☐ Еничерев, Н. Възпоменания и бележки. С., 1906, с. 167; Кюркчиев, П. Методи Кусевич. Едно знаме на българския дух. С., 1934; Арх. Домитиан. Методий Кусевич и църковно-народната борба. — В: 100 г. от учредяването на Българската Екзархия. С., 1971, 267 — 277.

МЕХАНДЖИЕВ /МЕХАНДЖИЙСКИ/, Брайко Лулчев
/1851 — 1911/
Роден в Кавак дере /Тополи дол/, Пазарджищко. Учи в родното си село и в Пазарджик при Петър *Бонев*. Учител и църковен певец в Кавак дере /1866, 1869, 1872, 1877 — 1878/; учителства и в Баня, Панагюрско/1867 — 1868/, Пищогово, Пазарджишко /1870 — 1871/, и др. Пътува до Румъния през 1873 г. Ръководител на РК в родното си село. Участник в Апр. въст. След Осв. е учител във Ферезлии /Овчеполци/, Пазарджишко, и в Пазарджик; деен член на Поборническото опълченско д-во. Умира в Пазарджик.
☐ НБКМ — БИА, ф. 257 /Брайко Лулчев Механджиев/; Из записките на Брайко Лулчев. — *Септемврийско знаме*, Пазарджик, № 36 — 39, от 6, 10, 13, 17 май 1967; Сб. Оборищенци, 191 — 192.

МЕХЛЕМОВ, Димитър /Мито/
/неизв./
Роден във Враца. Учител в родния си град /ок. 1872 — 1876/ и в Трявна /1876 — 1880/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 129, а. е. 1, л. 78, 80, 220; а. е. 159, л. 1; Цанев, Д. Бележки по историята на учебното дело във Враца. — *Уч. пр.*, 1906, № 9, с. 1109.

МЕЧКОНЕВ, Георги Весов
/неизв./
Роден в Пирот. Учител в града /1872/. След Осв. е офицер.
☐ Йонков, Н. Евстатий Пелагонийски. — *Дух. култура*, 39, 1929, с. 61.

МЕЧО
/неизв./
Роден в Самоков. Учител в Сестримо, Пазарджишко, през 60-те и 70-те години на XIX век. Същевременно е и обущар.
☐ Янакиев, Н. Страници от миналото на Сестримо. — *Родопи*, 1973, № 2, с. 25; Батаклиев, Ив. Пазарджик и Пазарджишко, с. 702.

МЕЧОВ, Иван Попниколов
/ок. 1856 — след 1918/
Роден в Тешово, Неврокопско /Гоцеделчевско/, в семейството на свещеник. Учи в гръцко у-ще в Неврокоп, а след това в родното си село при даскал Ангел *Иванов* /до 1873/. Учител в Тешово от 1873 г.
☐ Стоилов, А. Документи и бележки от миналото на българите в Македония. — *СбБАН*, 9, 1918, 8 — 9.

МЕШИНКОВ — вж. *Хаканов*, Георги

МЕШКОВ, Наум
/неизв./
Учител в откритото от него бълг. у-ще в Пещани, дн. в СФРЮ /1873/.
☐ ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 295, л. 53

МЕШОВСКИ, Коста
/неизв. — 1920/
Учител в Долно дере кьой /Соколовци/, Смолянско /1877 — 1878/. По-късно е учител и свещеник в Хаджилар /Вранско/, Кърджалийско.
☐ Канев, К. Миналото на село Момчиловци, Смолянско. Принос към историята на Средните Родопи. С., 1975, с. 123, 127.

МИЗОВ, Апостол
/неизв./
Свещеник в Охрид през 60-те и 70-те години на XIX век. Радетел за отделяне на бълг. църква от Гръцката патриаршия.
☐ Спространов, Ив. По възраждането на гр. Охрид. — *СбНУ*, 13, 1896. с. 654.

МИКА
/неизв./
Учителка в Шумен в края на 60-те и нач. на 70-те години на XIX век.
☐ Сто години образцово читалище „Добри Войников". Коларовград. Юб. в., 22 ян. 1956.

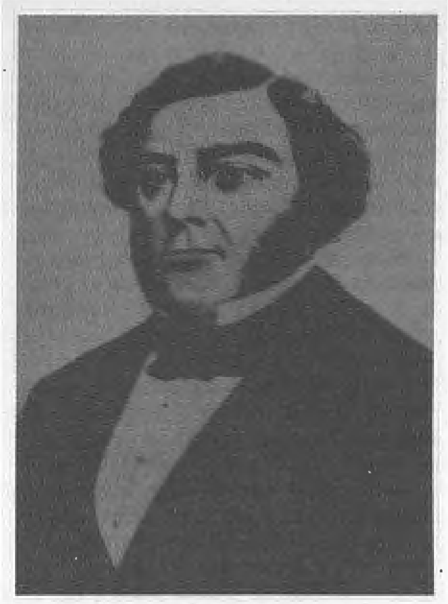

Димитър Миладинов

МИЛАДИН
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Пирот за „Първа храна", превел Ив. Чичи /1858/.

МИЛАДИНОВ, Димитър Христов
/1810 — 11 ян. 1862/
Роден в Струга. Син на майстор-грънчар. Брат на Константин *Миладинов*. Баща на Елисавета, Милица, Страшимир и Царевна *Миладинови*. Учи в килийното у-ще при м-ира „Св. Наум", в гръцко у-ще в Охрид /1829 — 1830/. Учител в Охрид /1830 — 1832/. Продължава образованието си в Янинската гимназия /1833 — 1836/. Търг. служител в Дурацио /Драч/, дн. в Албания /1832 — 1833/. Учител в Охрид /1837 — 1839; 1860/, Струга /1839 — 1840; 1859/, Кукуш /1840 — 1842; 1857 — 1859/, Магарево, Битолско /1847 — 1852/, Битоля /1852 — 1855/, Прилеп /1856 — 1857/. Успява да въведе бълг. език в гръцкото у-ще в Прилеп. По време на Кримската война пътува из Хърватско, Херцеговина, Босна и Сърбия /1855 — 1856/. Включва се в борбата за нац. признаване и самоопределение, воюва срещу гръцката асимилаторска политика, защитава идеята за самостоятелна бълг. църква, оглавява борбата за църковна независимост в Охрид. Арестуван в Струга по клевета на гръцкия владика Мелетий /16 февр. 1861/. През Битоля и Солун е откаран в Цариградския затвор, където умира.

Заедно с брат си Константин издава „Български народни песни, собрани од братя Миладиновци Димитрия и Константина и издани од Константина. В Загреб, в книгопечатницата на А. Якича, 1861".

Постоянен дописник на в. „Цариградски вестник" /1860/, пише още във в. „Дунавски лебед" /1860 — 1861/.

☐ В. *Свобода*, II, № 11, 13 март 1871; Шапкарев, К. Материали за животоописанието на братя Х. Миладинови, Димитрия и Константина. С., 1884; Баласчев, Г. Братя Миладинови. С., 1912; Шишманов, Ив. Значение и заслуги на братя Миладинови. — *СпБАН*, 2, 1912, 43 — 72; Миладинов, Ив. Братя Миладинови. Биография. С., 1932; Миладинова, Ц. Епоха — земя и хора. С., 1939; Хаджов, Ив. Братя Димитър и Константин Миладинови. С., 1944; Стоянов, М. БВК, 241 — 242; Динеков, П. Делото на Димитър и Константин Миладинови. С., 1961; Константинов, Г. Братя Миладинови. Очерк. С., 1962; Табаков, Н. Братя Миладинови. Биография. С., 1966; Арнаудов, М. Братя Миладинови. Живот и дейност /1810, 1830 — 1862/. С., 1969; Райков, Д. Димитър и Константин Миладинови. С., 1986.

МИЛАДИНОВ, Константин Христов
/1830 — 7 ян. 1862/
Роден в Струга. Най-малък брат на Димитър *Миладинов*. Учи при брат си в Охрид и в Янинската гимназия /1844 — 1847/. Учител в Търново, Битолско /1847 — 1849/. Завършва гръцка филология в Атинския у-т /1849 — 1852/. Учителства в Магарево, Битолско. През 1856 г. заминава за Одеса. В продължение на три години е волнослушател в Историко-филологическия ф-т на Московския у-т. Заедно с Л. *Каравелов*, Нешо *Бончев*, Райко *Жинзифов* и др. основава Бълг. дружина „Братски труд" /1859/, в чийто печатен орган със същото заглавие публикува свои стихотворения. В Москва попълва и обработва събраните още в Македония бълг. народни песни, умотворения и други фолклорни материали. На път за родния си край К. М. се среща във Виена с хърватския епископ Й. Щросмайер, който го поощрява да издаде подготвения сборник „Български народни песни" излиза през юни 1861 г. От Виена К. М. заминава за Цариград с намерение да помогне на брат си, който е арестуван. Самият той обаче също е арестуван и умира в затвора.

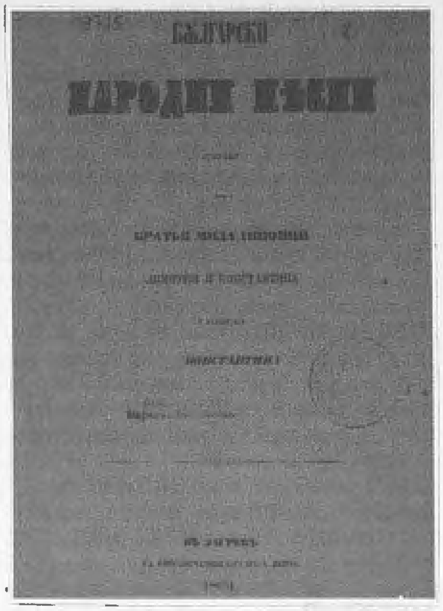

„Български народни песни" /1861/ — Д. и К. Миладинови

Освен в „Братски труд" К. М. публикува стихотворения в сп. „Български книжици" /1858 — 1859/ и „Дунавски лебед" /1860/. Издава и „Православни църковни братства во Югозападната Русия [от Ив. Флеров]. От рускийт язик преведе К. Миладинов, Москва, в Университетской типографии, 1858".

☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 33а, 111а; Шапкарев, К. Материали за животоописанието на братя Миладинови Димитрия и Константина. С., 1884; Табаков, Н. Братя Миладинови. Биография. С., 1966; Арнаудов, М. Братя Миладинови. Живот и дейност /1810, 1830 — 1862/. С., 1969; Райков, Д. Димитър и Константин Миладинови. С., 1986.

МИЛАДИНОВ, Страшимир
/неизв./
Роден в Струга. Син на Димитър *Миладинов*. Брат на Елисавета, Милица и Царевна *Миладинови*. Ок. 1864 г. учи в Белград.

☐ Генчев, Н. Българската национална просвета и Русия след Кримската война. — *ГСУ*, *ФИФ*, т. 66. С., 1974. Кн. 3. История, с. 350.

МИЛАДИНОВА-АЛЕКСИЕВА,

Константин Миладинов

Царевна Миладинова-Алексиева

Царевна /Василика/ Димитрова
/1 ян. 1856 — 18 дек. 1934/
Родена в Струга. Дъщеря на Димитър *Миладинов*. Сестра на Елисавета, Милица и Страшимир *Миладинови*. Съпруга на Никола *Алексиев* /1882/. Учи в родния си град и завършва Фундуклеевската гимназия в Киев /1866 — 1874/. Учителства в Шумен /1874 — 1880/, Етрополе /1880 — 1881/ и Свищов /1881 — 1882/. Управителка на Солунската девическа гимназия /от 1882/ и на Прилепското девическо у-ще /1889 — 1891/. През 1913 г. се преселва в София, където умира.
☐ В. *Век*, I, № 25, 29 юни 1874; Георгиева, Д. Материали за учебното дело в град Шумен. 1856 — 1877. — *ИНМ — Шумен*, 5, 1972, с. 156; 150 години огнище на просвета и култура. С., 1978, с. 5, 16 — 17, 33 — 36; Паскалева, В. Българката..., с. 103, 143, 153; Миладинова-Алексиева, Ц. Епоха, земя и хора. С., 1985.

МИЛАДИНОВА-ИКОНОМОВА, Милица /Анастасия/ Димитрова
/1857 — 1903/
Родена в Струга. Дъщеря на Димитър *Миладинов*. Сестра на Елисавета, Страшимир и Царевна *Миладинови*. Учи в Струга, а от 1870 до 1874 г. във Висшата женска школа в Белград. Учителства в родния си град до Осв.
☐ Миладинова-Алексиева, Ц. Епоха, земя и хора. С., 1985, с. 307.

МИЛАДИНОВА-ШАПКАРЕВА, Елисавета Димитрова
/ок. 1846 — април 1870/
Родена в Струга в семейството на Димитър *Миладинов*. Сестра на Милица, Страшимир и Царевна *Миладинови*. Съпруга на Кузман *Шапкарев* /1863/. Учи в Струга и Битоля. Учителства в Кукуш през 60-те години на XIX век.
☐ НБКМ — БИА, II А 5893; в. *Право*, V, № 7, 11 април 1870; Влахов, Т. Кукуш и неговото минало. С., 1969, с. 119; Паскалева, В. Българката..., с. 144; Миладинова-Алексиева, Ц. Епоха, земя и хора. С., 1985, с. 14, 104, 253 — 254, 305.

МИЛАЕВСКИ
/неизв./
Учи в Киев през 1862 г. с руска държавна стипендия.
☐ ЦГИА — Л., ф. 733, оп. 149, ед. хр. 311, л. 78.

МИЛАКИ /Хаджи Милаки/
/неизв./
Учител във Видин през 1875 г.
☐ Георгиев, Й. Материали по учебното дело във Видин през 1873 — 1876 г. — *Уч. пр.*, 1908, № 9, Неофициален отдел, с. 868.

МИЛАНОВ, Атанас
/неизв./
Роден в Кара атлар /Враникон/, Шуменско. Свещеник в Сливен през 70-те години на XIX век.
☐ Колев, Л. Духовници — участници в националноосвободителните борби на нашия народ. — *ИЦИАИ*, т. 1, 1978, с. 245.

МИЛАНОВ, Илия
/неизв./
Роден в Карлово. Учител в Долно Чамурлии, Добруджа /1871 — 1878/.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 174; Тонев, В. Добруджа, с. 275.

МИЛАНОВ, Милан Кънчев
/2 ян. 1840 — 5 март 1898/
Роден в Елена в семейството на заможен търговец. Завършва Еленското класно у-ще. Учи в гимназия в Одеса или в Николаев. През 1861 г. прекъсва учението си в Русия и става учител в Елена, а след това в Лясковец /1863/ и Силистра /1863 — 1864; 1867 — 1868/. Известно време учителства в бълг. у-ще в Браила /1864 и 1868/. Връща се в Б-я през 1868 г. Участва в РТОВ като преводач. След Осв. е учител в Тулча и Тутракан, директор на бълг. у-ще в Цариград. Умира в Лясковец.
☐ Чаушев, Сл. Учебното дело в Силистра преди Освобождението. — В: Сб. Силистра и Добруджа. 1. С., 1927, 243 — 244; Минев, Д. Лясковец, 298 — 299; Тонев, В. Добруджа, с. 275; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 171.

МИЛАНОВ, Никола
/неизв./
Учител в Котел от 1870 до 1871 г.
☐ Киров, Г. Материали за историята на Котленското училище. — *СБНУ*, 1906 — 1907, 22 — 23, с. 22.

МИЛАНОВ, Сава
/неизв./
Свещеник в Елена през 40-те години на XIX век. Спомоществовател за „Общое землеописание“, превел К. Фотинов /1843/; „История на слов. болг. народ“, превел П. Сапунов /1844/;„Православное учение... Платона“, превел Ил. Стоянов /1844/; „Писменница на славянскийа язик“, наредил Ив. Момчилов /1847/.

МИЛАРОВ, Илия /псевд. на И. Николов Сапунов/
/10 февр. 1859 — 23 авг. 1948/
Роден в Габрово. Син на Станка *Минова*. Брат на Светослав *Миларов* и Евтим *Сапунов*. Завършва габров-

ското у-ще и през 1875 г. е ученик в Белград. Завършва гимназия в Николаев /1875 — 1878/ и Правния ф-т на Загребския у-т /1879 — 1883 . След Осв. /през 1881/ е студент по право във Виена. Прокурор и съдия в Лом, Русе и София /1884 — 1895 . Адвокат /1895 — 1899/. и дългогодишен предс. на Софийския апелативен съд. Директор на Народната библиотека в София /1899/ и на на Народния театър /1904 1907/. Участва в редактирането на в. „Свобода" /1886 1899; 1918 — 1920/ и в. „Нов век" /1899 — 1912;1916 — 1919/. Театрален теоретик и критик, автор на исторически и литературоведски трудове. Установява се и живее в Загреб. Умира в Загреб.

☐ НБКМ БИА, ф. 112, оп. 1, а. е. 90, л. 1 69; Йорданов, В. История на Народната библиотека в София, С., 1930, с. 172; Степанова, Л. Вклад России..., с. 208; ЕБ, т.4, с. 227.

Светослав Миларов

МИЛАРОВ, Светослав /псевд. на Св. Николов Сапунов/
/24 април 1850 15 юли 1892/
Роден в Цариград. Брат на Илия *Миларов* и Евтим *Сапунов*. Баща им Никола Сапунов е занаятчия, участник в църковно-нац. борби, умира в цариградския затвор през 1861 г., а майка им Станка *Минова* е учителка. С. М. учи във френския католически колеж в Бебек, Цариград. От 1862 г. продължава в гимназията в Загреб като стипендиант на Йосиф Щросмайер. В шести клас прекъсва обучението си, за да участва във Втората бълг. легия /1868/, след разтурването на която заминава в Босна при митрополит Дионисий. Учител в Белина 1868/. През 1868 1869 г. е в Цариград, където сътрудничи на П. Р. *Славейков* при редактирането на в. „Македония". Обикаля дунавските страни, за да се свърже с бълг. рев. емиграция и да събира материали за в-ка. Заловени негови писма с политическо съдържание са причина да бъде арестуван и затворен за две години в Цариград април 1870 1872 . С помощта на руското посолство успява да избяга в Одеса. През 1873 г. е във Виена като кореспондент на в. „Право" на световното изложение. Сътрудничи и на руски, чешки и хърватски в-ци. През 1874 г. е отново в Загреб, взема последните изпити от гимназията и се записва в Юридическия ф-т на Загребския у-т. По време на Апр. въст. е в Браила, където заедно с Тодор *Пеев* и Иван *Драсов* редактира в. „Възраждане". През РТОВ е преводач във Втора армия и се сражава при Плевен, за което е награден с орден „Св. Станислав" III степен. След подписването на Санстефанския мирен договор е организатор в комисията по завръщането на заточените българи. Член на губернаторския съд в Сливен два месеца/. Работи като журналист в Пловдив /в. „Марица"/, Търново /в. „Българский лев", 1879 и София /в. „Независимост" и „София", 1881; „Клепало", 1885/. Същевременно е и учител в София 1881/. Член на Либералната партия. Кандидат на Горна Джумая /Благоевград/ за III ОНС /1883/. При управлението на Стефан *Стамболов* е арестуван. Избягва и живее три години в емиграция в Сърбия, Румъния и Русия. Завръща се в Б-я през 1889 г., но наскоро е интерниран в Карнобат за две години. По обвинение за участие в убийството на м-ра Христо *Белчев* е осъден на смърт и обесен в двора на Черната джамия в София. Редовен член на БКД 1884 . Публикува два материала във в. „Македония", 1872 г. /"Двете касти и власти" и в. „Напредък", 1874 г. „Падането на Цариград. Трагедия. Извлечение" , за които в-ците са спрени.

☐ НБКМ — БИА, ф. 112 /Светослав Миларов ; Иванов, Ю. БПП, 260 — 261; Богданов, Ив. Светослав Миларов. Живот и творческа съдба. — В: Литературни студии. С., 1966, 195 — 215; Стоянов, М. БВК, с. 315.

МИЛЕВ, Енчо
неизв. — 1812
Роден в Арбанаси. Свещеник в Стрелча, Панагюрско, в края на XVIII и началото на XIX век. Обезглавен от турците в църквата „Св. Тодор Тирон" при опит да спаси църковните книги.

☐ Попова, П. 90-годишнината на читалищната библиотека в с. Стрелча. — *Библиотекар*, 1961, № 7, с. 37.

МИЛЕВ, Константин
неизв.
Роден в Кара алан /Брягово/, Пловдивско. Учител в селото през 1852 — 1853 г.

☐ НБКМ — БИА, ф. 22, а. е. 583, л. 14.

МИЛЕВ, Стоян
неизв.
От Церово, Търновско. Учител и свещеник в селото ок. началото на XIX век. Спомоществовател за „Две советователни слова Плутарха", превел Ил. Стоянович /1845/.

☐ Церов, Ив. Спомени и бележки. Кн. I. Варна, 1921, с. 5, 13.

МИЛЕВ, Цеко
неизв./
Роден в Струпен /Лазарово/, Оряховско. Учител в селото /1866 — 1897/.

☐ 100 години народно училище. Юб. в. Брой единствен, 24 май 1967. С. Търнак, Врачанско.

МИЛЕВА, Александра
/неизв./
Учителка в Шумен през 1859 — 1860 г.

☐ В. *Цариградски вестник*, X, № 477, 2 април 1860; Паскалева, В. Българката..., с. 144.

МИЛЕВА /МИЛЬОВА/, Харитина
/неизв./
Учителка в Копривщица през 70-те години на XIX век.

☐ НБКМ — БИА, II А 7666; Доросиев, Л. Учебното дело..., 132 — 133; Паскалева, В. Българката..., с. 144.

МИЛЕВА-БОНДЖУКОВА, Христина
/неизв./
Родена в Сопот. Съпруга на Христо *Бонджуков*. Учителка в Чирпан

през 70-те години на XIX век.

□ НБКМ — БИА, II А 6231; в. *Право*, V, № 10, 4 май 1870; Събчев, Н. Чирпан, 180 — 181.

МИЛЕНКОВ

/неизв./

Учител в Гюргево през 1870 г.

□ В. *Пътник*, I, № 4, 1 април 1870.

МИЛЕНКОВ, Георги

/неизв./

Роден във Велес. Учител в града /1863 — 1865/.

□ Чочков, Хр. Велес, с. 28.

МИЛЕНКОВИЧ, Прокоп

/неизв./

Свещеник в Лясковец. Спомоществовател за „Месецослов“ на П. Радов /1857/.

МИЛЕНОВ, Димитър Радев

/ок. 1810 — неизв./

Роден в Кръвеник, Габровско. Баща на Иван *Миленов*. Учител в Кръвеник през 20-те години на XIX век, а от началото на 30-те години е свещеник. Един от инициаторите за построяване на църква в селото /1847/. От 1860 г. е свещеник в Дряново.

□ Ковачев, Н. Из миналото на героичен Кръвеник. С., 1972, с. 17, 72.

МИЛЕНОВ, Иван Димитров

/1834 — 8 авг. 1894/

Роден в Кръвеник, Габровско, в семейството на Димитър *Миленов*. Свещеник в Кръвеник през 60-те години на XIX век. Ок. 1870 г. се преселва в Обретеник, Русенско, където е свещеник до смъртта си.

□ Ковачев, Н. Из миналото на героичен Кръвеник. С., 1972, с. 18, 73.

МИЛЕТИЧЕВА, Евка /Е. Попдаова-Милетичева/

/неизв./

Родена във Велес. Дъщеря на велешкия първенец поп *Даве*. Учителка в първото девическо у-ще, открито в Щип през 1861 г. Майка на Любомир Милетич.

□ Иванов, Й. Северна Македония. С., 1906, с. 363; Завоев, П. Град Щип. — *Мак. пр.*, III, 1927, № 3, с. 59; История на образованието и педагогическата мисъл в България. Т. 1. С., 1975, 195 — 196.

МИЛКОВ /МИЛКОВИЧ/, Георги

неизв./

Ученик в духовното у-ще /1848 — 1849/ и в семинарията в Киев.

□ Поглубко, К. За да бъдат..., 50 — 51.

МИЛКОВ, Кънчо

/неизв./

Роден в Елена. Учител в местното килийно у-ще ок. 40-те години на XIX век.

□ Брешков, Ю. Учители в Елена до Освобождението и след него — до 1892 г. — В: Еленски сб. Кн. 2. С., 1938, с. 115.

МИЛКОВ, Милко С.

/неизв./

Роден в Читак /Тича/, Котленско. Учител в Меджидие, Добруджа /ок. 1867 — 1873/ и в Тестеджии /Житница/, Провадийско /1873 — 1874/.

□ Тонев, В. Добруджа, с. 275; Люлюшев, М. РБО, с. 152.

МИЛКОВ, Мина

/неизв./

Роден в Сливен. В периода между 1860 — 1875 г. е ученик в гимназията в Николаев.

□ Табаков, С. Сливен, 516 — 517.

МИЛКОВ, Никола

/неизв./

Учител в Златарица, Еленско, ок. 1860 г.

□ Асенов, П. Училищата в Еленско. — В: Еленски сб. С., 1968, с. 94.

МИЛКОВ, Стоян

/неизв./

Роден в Костел, Търновско. Учител в Ново село, Русенско /1864/.

□ 100 години родно училище. 1870 — 1970 — Юб. в. С. Ново село, Русенско, 8 ноем. 1970.

МИЛКОВ, Тодор Димитров

/2 ян. 1841 — 11 ян. 1927/

Роден в Кара орман /Черногорово/, Хасковско. Учи в пловдивското класно у-ще „Св. св. Кирил и Методий“ при Йоаким *Груев*. Учител в родното си село, в Лозенград /1866 — 1870/, в Малко Търново /от 1870/ и в Одрин /ок. 1873/.В малкотърновското у-ще въвежда програмата на пловдивското класно у-ще, провежда за първи път годишни изпити, организира празнуването на деня на Кирил и Методий. Работи и като капукехая при Бълг. екзархия. След Осв. е административен и просветен служител в Станимака /Асеновград/, Голямо Конаре /Съединение/, Пловдивско, Ихтиман, Хасковско. От 1894 г. е книжар в Пловдив, където живее до смъртта си. Постоянен сътрудник на в. „Право“ /1871 — 1873/. Временен дописник на в. „Македония“. /1870/, сп. „Читалище“ /1871, 1874/, в. „Век“ /1874/ и „Периодическо списание“ /1876/.

□ Аянов, Г. Малко Търново. Бургас, 1939, 228 — 233; Стоянов, М. БВК, 242 — 243.

МИЛКОВ, Янко

/неизв./

Учител в Дипсиз гьол /Езерово/, Хасковско, през 1878 г.

□ НБКМ — БИА, II А 1613.

МИЛКОВА /МИХАЙЛОВА/, Александра /Саша, Санда/

/неизв./

Родена в Ст. Загора. Племенница на Захарии *Княжески*. Учи в Одеса и Киев /1851 — 1857/. Учителка в основаното от нея и З. Княжески у-ще при църквата „Св. Богородица“ в старозагорската махала Акарджа /от 1857/.

Публикува превод във в. „Цариградски вестник“ /1858/.

□ В. *Цариградски вестник*, VIII, № 355, 16 ноем. 1857; в. *България*, I, № 38, 12 дек. 1859; Тошева, Ан. Автобиография. Ст. Загора, 1911, 5 — 10; Доросиев, Л. Нашето училище и народното ни възраждане. — *БИБ*, 1929, № 1, с. 90; Стоянов, М. БВК, с. 246; Степанова, Л. Вклад России..., 95 — 96, 209; Паскалева, В. Българката..., с. 144.

МИЛКОВСКИ /МИЛКОВ/, Дянко /Денко/

/неизв./

Гл. учител в бълг. у-ще в Харманли през 60-те и 70-те години на XIX век. Един от основателите на ч-щето в града.

□ В. *Македония*, I, № 43, 23 септ. 1867; IV, № 37, 28 март 1870; Сто години с пламъка на родолюбието. Читалище „Дружба“ — столетник. Юб. л. Харманли, 1970.

МИЛОВА, Митря

/неизв./

Родена във Велес. Пом.-учителка в девическото у-ще в града /от 1848/.

□ Чочков, Хр. Велес, с. 23.

МИЛОВАНОВ, Андон

/неизв./

От Горни Коритен, Кюстендилско. Учител в Трекляно, Кюстендилско, след 1860 г. По-късно става свещеник.

□ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 116; Караманов, Вл. Кюстендилско крайще /Босилеградско/ по време на Възраждането и училищно-църковния въпрос. — *Уч. пр.*, 1942, № 7, с. 864.

МИЛОТИН
/неизв./
Свещеник в Хераково /дн. към Белица/, Софийско, през 1875 г.
☐ ЦДИА, ф. 111, оп. 1, а. е. 67.

МИЛОШЕВ, Коцо
/неизв./
Свещеник в Лясковец. Спомоществовател за „История на великий Александра македонца“, превел Хр. Василев /1844/.

МИЛОШЕВ, Петър
/неизв./
Свещеник в Тетово. Спомоществовател за „Священное и божеств. евангелие“, наредил П. Божигробски /1858/.

МИЛОШЕВ, Петър
/неизв./
Роден в Самоков. Учител в града /1873 — 1878/.
☐ ДА — Перник, ф. 80к, а. е. 1.

МИЛОШЕВА, Неделя
/неизв./
Учителка в Котел. Спомоществовател за „Писменик“ на Сава Доброплодни /1853/ и за „Священное и божеств. евангелие“, наредил П. Божигробски /1858/.

МИЛУДИН
/неизв./
Свещеник в Гурмазово, Софийско, през 1857 г.
☐ Гошев, Ив. Стари записки и надписи. — *ГСУ, БФ*, 13, 1936, с. 39.

МИЛУШЕВ, З. П.
/неизв./
Роден в Котел. През 1872 г. е ученик в Галатасарайския лицей в Цариград. Спомоществовател за „Люкреция Борджия“, превели К. Величков и Г. Николов /1872/.
☐ Начов, Н. Цариград, с. 152.

МИЛЧЕВ, Михаил
/неизв./
Ученик в Русия през периода 1856 — 1877 г.
☐ Степанова, Л. Вклад России..., с. 206.

МИЛЮ
/неизв./
Роден в Чоба /дн. към Брезово/, Пловдивско. Учител в Садъклии /Верен/, Чирпанско /1862 — 1870/.
☐ Коларов, Ст. Културно-просветните огнища в Чирпанска околия през епохата на Възраждането. — *Уч. пр.*, 1940, № 3, с. 386.

МИМИДИЧКОВ, Тошо
/неизв. — ок. 1911/
Роден в Пътеле, Леринско. Учи в родното си село, в Битоля, Цариград и Пловдив. Учител в Перущица /1873 — 1876/. Член на РК в селото. Участва в Апр. въст. След Осв. е учител в Пловдив.
Временен дописник на в. „Източно време“ /1875/.
☐ НБКМ — БИА, II А 2182; Димитров, Г. Княжество България в историческо, географско и етнографическо отношение. Т. 2. С., 1896, с. 469; Кепов, Ив. Въстанието в Перущица през 1876 г. С., 1931, с. 53.

МИНА
/неизв./
Монах от Хилендарския м-ир. Учител в Казанлък до 1805 г.
☐ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 27.

МИНА
/неизв./
Свещеник в Али пашиново /Свобода/, Старозагорско, през 70-те години на XIX век.
☐ Стоянов, Д., Ил. Стоянов. Село Свобода. С., 1971, 35 — 36.

МИНДОВ, Антоний
/неизв./
Свещеник в Елена. Спомоществовател за „Православное учение ... Платона“, превел Ил. Стоянов /1844/.

МИНДОВ, Стефан
/неизв./
Роден в Разград. Учител в Шабла /1869 — 1871/.
☐ В. *Македония*, IV, № 52, 23 май 1870; Тонев, В. Добруджа, с. 278.

МИНЕВ, Антон
/неизв. — 1876/
Учител, читалищен и театрален деец в Михалци, Търновско /1875 — 1876/. Участва в Апр. въст. Загива в сраженията при Дряновския м-ир.
☐ ДА — Русе, ф. 59, оп. 1, а. е. 364; Чилингиров, Ст. БЧ, с. 181, 341.

МИНЕВ, А[нтон]
/неизв./
Роден в Г. Оряховица. Учител във Враца /1878/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 129, оп. 1, а. е. 1, л. 80.

МИНЕВ, Васил — вж. *Неделчев, Васил*

МИНЕВ, Драгни
/неизв./
От Косовча /Косово/, Шуменско. Учи в Дивдядово /дн. кв. на Шумен/. Учител в Неново, Варненско, и в Косовча. Ръкоположен за свещеник в родното си село /1869/.
☐ Тонев, В. Бележки..., ч. 2, с. 89 и ч. 4, с. 75.

МИНЕВ, Калю
/неизв./
Учител в Кюлевча, Шуменско, от 1868 до 1872 г.
☐ Тонев, В. Бележки..., ч. 4, с. 70.

МИНЕВ, Коста Атанасов
/неизв./
От Батошево, Севлиевско. Учител /1855 — 1866/ и свещеник /след 1866/ в селото. Участва в Търновския РК и в Апр. въст. Арестуван и изтезаван.
☐ ДА — В. Търново, ф. 1278, оп. 1, а. е. 1, л. 124; Събев, Т. Българската православна църква и националноосвободителното движение. — В: Априлското въстание..., с. 26

МИНЕВ, Минко Атанасов
/4 февр. 1851 — 7 ян. 1932/
Роден в Ст. Загора. Завършва взаимно и класно у-ще в родния си град /до 1867/. Учител в Арабаджиево /Коларово/, Старозагорско /1869 — 1874/, и в Ахиево /Бъдеще/, Старозагорско /1874 — окт. 1875/. Участва в подготовката на Старозагорското въст. /1875/, поради което е арестуван. Освободен през ян. 1876 г., но лишен от правото да учителства. Работи като писар в колониален магазин в Ст. Загора /февр. 1876 — юли 1877/. След Осв. е служител в Старозагорския окръжен административен съвет — счетоводител, гл. бирник, финансов н-к, адвокат. По време на Стамболовия режим /1887 — 1894/ емигрира в Русия. От 4 април 1912 до 20 април 1915 е кмет на Ст. Загора.
Временен сътрудник на в. „Македония“ /1871/ и в. „Напредък“ /1875/.
☐ НА БАН, ф. 46к, оп. 1, а. е. 29, л. 1 — 4; Видни учители в Старозагорски окръг. 1835 — 1944. Библиография. Ст. Загора, 1973, с. 64; Кънчев, М. Видрица, с. 248, 426, 554, 660, 661

МИНЕВ, Петър П.
/неизв./
Роден в Дервент /Змейово/, Старозагорско. Учител в Шипка, Казанлъшко /1871/.
□ В. *Македония*, IV, № 67, 20 юли 1870.

МИНЕВ, Христо
/неизв./
Учител в Ахиево /Бъдеще/, Старозагорско, ок. 1875 г., и в Мъглиж, Казанлъшко /1877 — 1878/.
□ Илиев, Ат. Спомени. С, 1926, с. 190.

МИНЕВ-ДРУМЕВ, Пенчо
/ок. 1843 — 13 юли 1870/
Роден в Ст. Загора. Завършва класното у-ще в родния си град /при Тодор *Шишков*/. Учител в Ст. Загора /1863 — 1870/. Активен читалищен деец. Автор на учебник по реторика, останал в ръкопис, поради ранната му смърт. Завещава цялото си имущество на старозагорските у-ща.
□ НБКМ — БИА, ф. 22, а. е. 510, л. 5; НА БАН, ф. 46к, оп. 1, а. е. 29, л. 1 — 4; в. *България*, IV, № 40, 14 ян. 1863; в. *Македония*, IV, № 71, 4 авг. 1870, № 74, 17 авг. 1870; Видни учители в Старозагорски окръг. 1835 — 1944. Библиография. Ст. Загора, 1973, с. 48.

МИНЕВА, Димитрица
/неизв./
Родена в Трявна. Учителка в града /1857 — 1858/.
□ Даскалов, В. Тревненското у-ще..., с. 63.

МИНЕВА, Куна Петрова
/неизв./
Родена в Трявна. Учителка в града от 1857 г.
□ Пенчев, К. Девическото училище в Трявна — огнище на образование и култура. — *Тревненски зов*, 1965, № 7.

МИНЕВА, Мария — вж. *Магдалена*

МИНКО
/неизв./
Учител в Никопол през 1829 г.
□ Гечев, М. Килийните у-ща, с. 70.

МИНКО
/неизв./
Роден в Курт бунар /Винарово/, Старозагорско. Учител в Али пашиново /Свобода/, Старозагороско, през втората пол. на XIX век.
□ Стоянов, Д., Ил. Стоянов. Село Свобода. С., 1971, с. 36.

МИНКО
/неизв./
Роден в Троян. Учител в Угърчин, Ловешко, през 1871 — 1872 г.
□ Радоев, П., Г. Радоев. Из миналото на Угърчин. С., 1978, с. 25.

МИНКО
/неизв./
Свещеник в Бариево /Равно поле/, Софийско, през 1875 г.
□ Динеков, П. София, с. 94.

МИНКОВ, Анани
/неизв./
Учител в Радомир до 1878 г.
□ ДА — Перник, ф. 80к, оп. 1, а. е. 1.

МИНКОВ, Атанас
/неизв./
Учител в Клисура през 1876 г.
□ НБКМ — БИА, II А 8890.

МИНКОВ, Васил
/неизв./
Свещеник в Казанлък. Спомоществовател за „Ръководство към физика“ на Ив. Гюзелев /1874/.

МИНКОВ, Генчо
/неизв./
Ученик в Русия през периода 1856 — 1877 г.
□ Степанова, Л. Вклад России..., с. 206.

МИНКОВ, Георги
/неизв./
Учител в Дермен дере /Първенец/, Пловдивско. Спомоществовател за „Евангелие поучително“ на Софр. Врачански /1856/.

МИНКОВ, Добри П.
/26 април 1856 — неизв./
Роден в Сливен. Завършва класното у-ще в родния си град и Робърт колеж в Цариград /1876/. Написва на английски език тезата „Цивилизацията и новата наука“, за която получава степен бакалавър на изкуствата. Част от нея публикува през 1877 г. във в. „Източно време“, като същевременно участва и в редактирането на вестника. Придружава Юджийн Скайлър, Дженюариъс Макгахан и д-р Шнайдер при обиколката им в Сливенския край след Апр. въст. Обнародва кореспонденции в английските вестници „The Times“ и „The Daily News“ за турските жестокости в Б-я /1877 — 1878/. През същия период е секретар на Бълг. екзархия в Цариград. Редактор на в. „Българско знаме“ /1879/, издаван в Сливен. Слуша лекции във Физико-математическия ф-т на Новорусийския у-т в Одеса /1878 — 1880/. Зам.-гл. прокурор /1880/ и съветник във Върховния съд /1883/ на Изт. Румелия; предс. на същия в Пловдив /1884/; член на Областното румелийско събрание /1881 — 1885/. Народен представител. Член на Русенския апелативен съд /1885/; прокурор и предс. на Търновския апелативен съд /1893/. Заема различни длъжности в М-вото на правосъдието. Прокурор във Върховния касационен съд /1902/. Предс. на Юридическото д-во в София и на к-та „История на град Сливен“. Участва в международни правни конгреси в Брюксел /1900/, Париж /1900/, Петербург /1901/, Будапеща /1905/ и др. Сътрудничи в периодичния печат; превежда от английски език книги, издадени след 1878 г. Награждаван е с ордените „Св. Станислав“ IV степен, „Франц Йосиф“ III степен, възпоменателен медал по случай стогодишнината на Code Napoleon /1904/ и др.
□ Иванов, Ю. БПП, 207 — 208; Добри П. Минков. — *Ил. Светлина*, 25, 1918, Юб. кн., 66 — 67; Табаков, С. Сливен, 533 — 537; Стоянов, М. БВК, с. 243; Илчев, И. Робърт колеж и формирането на българската интелигенция /1863 — 1878 г./ — *ИП*, 1981, № 1, 50 — 62.

МИНКОВ, Добрин
/неизв./
Лекар и книжовник. Живее и работи в Търново през 1856 г. и след Осв.
□ Драганова, Димитров. Книжовници..., с. 116.

МИНКОВ, Иван
/ок. 1760 — неизв./
Роден в Енина, Казанлъшко. Баща на Онуфрий Хилендарски. Учи в Трявна. Свещеник в Енина от края на XVIII в. до ок. 1830 г. Открива килийно у-ще в дома си. Участва в събирането на средства за построяване на у-ще в селото /1829/. Изселва се в Казанлък и оставя къщата си за у-ще.
□ Китипов, П. Миналото на с. Енина. С., 1968, 85 — 86, 130.

МИНКОВ, Коста
/неизв./
Учител в Струпец, Врачанско, през

1870 г.
☐ Орловски, Ст. Историята на учебното дело във Врачански окръг. —*Уч. пр.*, 1904, № 1, с. 10; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 87.

МИНКОВ, М. И.
/неизв./
Автор на „Смешен календар за високосна година 1872 от М. И. Минкова. Браила, печатница Х. Д. Паничкова".
☐ Стоянов, М. БВК, с. 243.

МИНКОВ, Никола Коев
/неизв. — ок. 1867/
Учи в Еленското класно у-ще при Иван *Момчилов*. Пом.-учител и учител в Трявна /60-те години на XIX век/, свещеник в Елена.
☐ Дичев, М. Градиво за историята на гр. Елена. — В: Еленски сб. Кн. 1. С., 1931, с. 93; Гошев, Г. В Трявна през времето на последните търновски гръцки владици. — *БИБ*, 1930, № 2, с. 223.

МИНКОВ, Панайот Д.
/неизв./
Роден в Сливен. През периода 1868 — 1875 г. е ученик в Галатасарайския лицей в Цариград.
☐ Начов, Н. Цариград, с. 152; Табаков, С. Сливен, 516 — 517.

МИНКОВ, Петър
/неизв./
Роден в Пазарджик. Учи в родния си град и учителства там /1870 — 1878/. Театрален деец.
☐ Батаклиев, Ив. Татар Пазарджик, с. 253.

МИНКОВ, Радко — вж. *Радославов,* Радко

МИНКОВ, Сава
/неизв./
Ученик в Киевската семинария през 1863 г. с руска държавна стипендия.
☐ ЦГИА — К., ф. 711, оп. 2, ед. хр. 5899, л. 1; Степанова, Л. Вклад России..., с. 206.

МИНКОВ, Таки
/неизв./
Учител в Бутан, Оряховско, през 1871 — 1872 г.
☐ Летоструй, V, 1873, с. 60.

Тодор Минков

МИНКОВ, Тодор Николаевич
/2 ян. 1830 — 17 март 1906/
Роден в Русе в семейството на търговец. Завършва гимназия във Виена, следва в политехниката в Дрезден /до 1861/. Участва като доброволец в Кримската война /втори адютант на княз А. М. Горчаков/. Награден с георгиевски кръст за храброст. През 1863 г. открива Южнославянски пансион в Николаев, на който става управител. В края на с. г. пансионът е закрит от руското правителство. С помощта на частни лица от славянофилските кръгове е отворен повторно през 1867 г. Над 400 българи получават образованието си в него. През 1878 г. Т. М. го прехвърля в Гродненска губерния и продължава да го ръководи до закриването му през 1892 г. Посещава Б-я през 1897 г. като руски поданик. До края на живота си живее в Гроднеска губерния. Спомагателен /1868/ и дописен /1876/ член на БКД. Награден с орден „Св. Станислав" IV степен и др.
Публикува слово във в. „Отечество" /1870/ и реч във в. „Българин" /1878/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 29 /Тодор Минков/; Абрашев, П. Южнославянския пансион в Николаев /Материали за историята на пансиона и биографията на неговия директор Ф. Н. Минков/. — *СбНУ*, 25, 1909, 1 — 98; Стоянов, М. БВК, с. 243; Георгиева-Лазарова, М., В. Резачев. Тодор Николаевич Минков и неговият Южнославянски пансион. — *Нар. просвета*, 1965, № 8, 81 — 86; Тодоров, С. Тодор Николаевич Минков. 1830 — 1906. Живот. Дейност. Заслуги. С., 1970; Генчев, Н. Българската национална просвета и Русия след Кримската война. — *ГСУ, ФИФ*, кн. 3. История, 66, 1874, с. 329 и сл.

МИНКОВ, Цвятко
/неизв./
Свещеник в Севлиево през 40-те години на XIX век. Спомоществовател за „Православное учение ... Платона", превел Ил. Стоянов /1844/, и за „Първичка бълг. граматика" на Ив. Богоров /1844/.

МИНОВ
/неизв./
Роден в Сливен. Преди 1877 г. е ученик в Галатасарайския лицей в Цариград.
☐ Начов, Н. Цариград, с. 152.

МИНОВ, Панайот Д.
/неизв./
Временен дописник на в. „Право" /1872/.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 243

МИНОВА /ХАДЖИМИНОВА/, Станка
/неизв./
Родена в Габрово. Майка на Илия и Светослав *Миларови* и Евтим *Сапунов*. Учителка в Карнобат през 70-те години на XIX век.
☐ Дочев, Д. Карнобат в миналото. С., 1935, 8 — 9.

МИНОВИЧ, Мария
/неизв./
Родена в Браила в семейството на търговеца Мина *Минович*. Преди 1877 г. е ученичка в пансиона на Екатерина Коре в Браила.
☐ Жечев, Н. Браила и българското културно-национално Възраждане. С., 1970, с. 35; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 171.

МИНОВИЧ, Мина Д.
/1840 — 1902/
Роден в Браила. Син на бълг. преселник. Получава образование в румънски и френски учебни заведения. Основава в Букурещ финансов, индустриален и борсов вестник, списван на румънски и френски език /1874/. Поддържа кореспонденция с Г. С. *Раковски*. Умира в Букурещ.
☐ АГСР, т. 3, 575 — 576; Жечев, Н. Браила и българското културно-национално Възраждане. С., 1970, с. 39, 46, 149.

МИНТОВ, Иван Н.

/неизв./
Роден в Калофер. Учи в местното класно у-ще при Ботьо *Петков* и Димитър *Фингов* /до 1874/. Завършва правни науки. След Осв. е съдия.
Публикува преводи на научни статии във в. „Ден“ /1875 — 1876/. Превежда „Майчино възпитание. Превел [от френски] Иван Н. Минтов. Цариград, 1876“.
□ Начов, Н. Калофер, с. 514; Топузов, Ив., Ив. Серафимов, Предосвобожденски дейци за земеделска просвета. С., 1953, с. 111; Стоянов, М. БВК, с. 243.

МИНЧЕВ, Георги Хаджииванчов
/8 ноем. 1851 — 27 март 1903/
Роден в Хасково. Брат на Михаил *Минчев*. Учи в родния си град и в Пловдив при Йоаким *Груев*. Учи в търговското у-ще в Триест /1869 — 1870/. Търговец в Букурещ и Хасково. Читалищен деец. Член на основания от В. *Левски* Хасковски РК. След Хасковското съзаклятие /1873/ е арестуван и осъден на доживотен затвор в Диарбекир. През юли 1876 г. успява да избяга и се установява в Браила. Доброволец в РТОВ. След Осв. се занимава със стопанска дейност. Заедно с брат си урежда образцово земеделско стопанство. Последователен русофил и либерал. През управлението на Стефан *Стамболов* е арестуван и интерниран /1887 — 1894/. След 1894 г. е окръжен управител в Хасково, Шумен и Ловеч, от 1901 г. е в София, където умира.
□ Берковски, П. Из възпоминанията ми. Лом, 1894, с. 34, 36, 39, 131; Каракостов, Ст. ДЗ, 356 — 400; Баева, З. Братя Георги и Михаил Минчеви. — *Хасковска трибуна*, № 45, 14 апр. 1966; Колев, Б. Братя Георги и Михаил Минчеви. — В: 120 години образцово народно читалище „Заря“. Ч. 4. Хасково, 1978, 11 — 13; ЕБ, т. 4, с. 271.

МИНЧЕВ, Дамян
/неизв./
Ученик в гръцкото у-ще в Куручешме, Цариград, преди 1877 г.
□ Начов, Н. Цариград, с. 135.

МИНЧЕВ, Д.
/неизв./
Завършва Робърт колеж, Цариград. Учителства в Прилеп през 70-те години на XIX век.
□ Ганчев, Д. Спомени. 1864 — 1887. С., 1936, с. 183.

МИНЧЕВ, Калчо
/неизв./
Роден в Присово, Търновско. Учител в Полски Сеновец, Търновско, през 1861 г.
□ Лазаров, Т. Полски Сеновец. С., 1984, с. 34.

МИНЧЕВ, Милчо
/неизв./
Завършва Одеската семинария през 1876 г. Завръща се в Б-я и се установява във Варна.
□ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 34; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 151; Степанова, Л. Вклад России..., с. 206.

МИНЧЕВ, Михаил Тодоров
/ок. 1816 — 1891/
От Минчовия зографски род. Баща на Васил *Михалев*. Рисува икони из Източна Б-я и Добруджа и в църквата на Долно Сахране, Казанлъшко.
□ Василиев, Ас. БВМ, с. 92; Сб. Тревненската художествена школа. С., 1985, с. 257.

МИНЧЕВ, Михаил Хаджииванчов
/ок. 1852 — 28 ноем. 1891/
Роден в Хасково. Брат на Георги *Минчев*. Учи в родния си град и в Робърт колеж, Цариград. Търговец. Участва дейно в културно-просветния и обществения живот на родния си град. Секретар на основания от В. *Левски* Хасковски РК. След провала на Хасковското съзаклятие /1873/ е арестуван и осъден на доживотен затвор в Диарбекир. През 1876 г. успява да избяга и се установява в Букурещ. По време на РТОВ е преводач в руската армия /владее добре френски и английски език/. След Осв. е първият кмет на Хасково. Заедно с брат си урежда образцово земеделско стопанство ок. Юренджик /Крепост/, Хасковско, и се занимава със стопанска дейност. Преследван и интерниран по време на Стамболовото управление заради русофилските си позиции. Умира в Хасково.
□ НБКМ — БИА, ф. 281, а. е. 3, л. 4 — 5; Берковски, П. Из възпоминанията ми. Лом. 1894, с. 34, 36, 39, 131; Каракостов, Ст. ДЗ, 356 — 400; Колев, Б. Братя Георги и Михаил Минчеви. — В: 120 години образцово народно читалище „Заря“. Ч. 4. Хасково, 1978, 11 — 13; ЕБ, т. 4, с. 272.

МИНЧЕВ, Петър
/неизв./
Роден в Бесарабия. Завършва Болградската гимназия /1867/. Учител в Бановка, Бесарабия /1868/.
□ Сюпюр, Е. БЕИР, с. 172.

МИНЧЕВ, Петър
/неизв./
Роден в Семчиново, Пазарджишко. Получава килийно образование, след което става свещеник в родното си село. Участва в Апр. въст.
□ Йонков, Хр. Числен, социален и класов състав на революционерите в Априлското въстание — 1876 г. /Историко-социологическо изследване за IV революционен окръг./ Хабилитационен труд С., 1985.

МИНЧЕВ, Райко — вж. *Райков*, Райко

МИНЧЕВ, Стефан Д.
/неизв./
Роден в Калофер. Учи в Робърт колеж, Цариград, преди 1877 г.
□ Начов, Н. Калофер, с. 198.

МИНЧЕВ /МИНЧОВ/, Стефан Станев
/9 дек. 1846 — 1929/
Роден в Ст. Загора в семейството на дребен търговец. Учи във взимното и класното у-ще в родния си град. Учителства в Гюнели махле /Любенова махла/, Старозагорско /1866 — 1870/, Гьок пала /Михайлово/, Чирпанско /1870 — 1871/, Джамбазито /Калояновец/, Старозагорско /1871 — 1874/, Ст. Загора /1874 — 1875; 1876 — 1877/. Член на РК в Ст. Загора. Участва в подготовката на Старозагорското въст. /1875/. Арестуван и откаран в Одринския затвор; освободен през ян. 1876 г. След Осв. е учител в Свищов /1877 — 1878/, Хасково /1878 — 1880/; съдебен служител и адвокат в Ст. Загора и Казанлък; търговец. Умира в Ст. Загора.
Временен дописник на в. „Право“ /1873/.
□ НА БАН, ф. 46к, а. е. 30, л. 1 — 2; Чилингиров, Ст. Моите съвременници. С., 1955, 211 — 243; Стоянов, М. БВК, с. 243; Видни учители в Старозагорски окръг. 1835 — 1944. Бибилиография. Ст. Загора, 1973, 56 — 57; Койчева, В. Записките на Стефан Минчев за някои революционни комитети в Старозагорско и въстанието през 1875 г. — *ИДА*, 30, 1975, 77 — 78.

МИНЧЕВ, Тодор

/неизв./

Роден в Дебелец, Търновско. Учи в Присово и Килифарево, Търновско, и в търновските м-ири. Учител в родното си село /1851 — 1855/.

☐ Кузманов, Н. Църква и училище в Дебелец. — В: Юб. кн. за село Дебелец. Търново, 1938, с. 134.

МИНЧЕВА, Пелагея

/неизв./

Монахиня в Сопотския м-ир. Учителка в Стрелчанското девическо у-ще ок. 1848 г.

☐ Бояджиев, И. Учебното дело в Стрелча преди Освобождението. — *Нар. просвета*, 1962, № 3, с. 89.

МИНЧО

/неизв./

Учител в Гюндогду /Изгрев/, Варненско, през 1875 г.

☐ ДА — Варна, ф. 79к, оп. 1, а. е. 18, л. 2.

МИНЧОВ, Атанас

/ок. 1810 — 1860/

От Батошево, Севлиевско. Учи иконопис при габровски или тревненски зографи. Работи в Троянския м-ир /ок. 1835/. Рисува в Пловдив, Хасково, Търново и Батошевския м-ир. Преселва се в Севлиево към края на 30-те години на XIX век. Изработва и дърворезби. Негови икони има в църквата в Селце, Ловешко /1842/ и „Успение Богородично" в Ловеч /1843/. Спомоществовател от Севлиево за „Първичка бълг. граматика" на Ив. Андреев /1844/.

☐ Василиев, Ас. БВМ, 592 — 593.

МИНЧОВ /Лютов — Минджотири/, Тодор

/неизв./

Роден в Копривщица. Учител в Трън и Копривщица /1868 — 1870/.

☐ Говедаров, И. Копривщица, с. 13; Доросиев, Л. Учебното дело, с. 399.

МИНЧОВИЧ, Пантелей

/1834 — 22 дек. 1898/

Роден в Търново. Следва медицина в Атина и Париж. Дипломира се във Военномедицинското у-ще в Цариград /1856/. В продължение на 20 години е военен лекар в турската флота, като стига до чин полковник. През 1870 — 1871 г. е лекар в Тулча. Интересува се от бълг. нар. творчество. Обявява награда /пет турски лири/ чрез в. „Право" /1869/ за събиране на народни песни. След започване на РТОВ се поставя на разположение на руското командуване. Назначен за управител на Сулина, а след това за губернатор на Варна /1877/. След Осв. се установява в София. Старши лекар на Александровската болница /1880 — 1890/. Народен представител във II ВНС /1881/ и в VIII и IX ОНС /1894 — 1898/. Предс. на IX ОНС. Член на ДС /1882/ и на Висшия мед. съвет /1895/. Един от инициаторите за образуване на БЧК, негов предс. /1885 — 1886; 1888 — 1889/. Дописен /1875/ и редовен /1884/ член на БКД. Носител на ордените „Св. Станислав" IV степен /1886/, III степен /1895/ и II степен /1896/, „Св. Александър", I, II и III степен. Умира в София. Временен дописник на в. „Македония" /1867, 1871/.

☐ Русев, М. Исторически преглед..., с. 17; Начов, Н. Цариград, с. 143; Стоянов, М. БВК, с. 243; Сб. 100 години БАН, с. 419; Икономов, Т. Мемоари. С., 1973, с. 108; Стефанов, В. Българската медицина през Възраждането. С., 1980, с. 210.

МИНЮ

/неизв./

Роден в Калфа /Съединение/, Чирпанско. Шивач и килиен учител в селото през 1860 г.

☐ Коларов, Ст. Културно-просветни огнища в Чирпанска околия през епохата на Възраждането. — *Уч. пр.*, 1940, № 3, с. 387.

МИНЮВ, Витан — вж. *Сърнев*, Витан

МИНЮВ, Генко Петров

/ок. 1790 — неизв./

Син на тревненския зограф Петър *Минюв*. С брат си Димитър *Минюв* рисува икони в Бяла Слатина, Врачанско и в Преображенския м-ир /1846/. Автор на икони в Габаре, Врачанско.

☐ Василиев, Ас. БВМ, с. 90; Сб. Тревненската художествена школа. С., 1985, с. 254.

МИНЮВ, Георги — вж. *Сърнев*, Георги

МИНЮВ, Димитър Петров

/1824 — 1897/

Син на тревненския зограф Петър *Минюв*. С брат си Генко *Минюв* рисува икони в Бяла Слатина, Врачанско и в Преображенския м-ир /1846/. Рисува икони и в църквите „Св. Богородица" и „Св. Троица" в Дряново, „Св. Атанас" и „Св. Никола" в Търново, „Всех светих" в Кара бунар /Грудово/, Бургаско /1858/. Автор на икона в църквата в Урум кьой /Индже войвода/, Бургаско /1885/. Изографисва църквите в Бей махле /Светлина/, Бургаско, „Св. Димитър" във Факия, Бургаско, в Къшла /Чомаково/, Кърджалийско.

☐ Василиев, Ас. БВМ, 90 — 91; Сб. Тревненската художествена школа. С., 1985, 254 — 255, 261.

МИНЮВ, Петър

/ок. 1800 — 1 ян. 1859/

Син на тревненския зограф Миню *Петров*. Негови икони са запазени в м-ира „Св. Иван Рилски — Пусти", край Враца /1824/, в м-ира „Св. Петка Мулдавска", край Станимака /Асеновград/ от 1836 г., в Преображенския м-ир.

☐ Василиев, Ас. БВМ, 88 — 89; Рошковска, А. Към въпроса..., с. 38; Божков, Ат. Българската икона. С., 1984, с. 178, 252, 286, 337; Сб. Тревненската художествена школа. С., 1985, с. 257.

МИРАЗ

/неизв./

Учител в Самоков ок. 1840 г.

☐ Семерджиев, Хр. Самоков и околността му. С., 1913, с. 139.

МИРДАНСКИ, Димо

/неизв./

Роден в Мерданя, Търновско. Учителства в Дебелец, Търновско /1837 — 1839/.

☐ Кузманов, Н. Църква и училище в Дебелец. — В: Юб. кн. за село Дебелец. Търново, 1938, с. 132.

МИРКОВ, Боян

/неизв. — 1863/

Роден в Пазарджик. Учи в родния си град при Никифор *Попконстантинов*. Работи в печатницата на „Цариградски вестник" /до 1857/, а по-късно е сътрудник на Драган *Цанков* при разпространението на в. „България". Учител в Малко Белово /Белово/, Пазарджишко, през 1859 — 1860 г. и в Пазарджик /1860 — 1863/. Един от основателите на пазарджишкото ч-ще „Виделина" /1861/. Умира от туберкулоза в Пазарджик.

☐ В. *България*, IV, № 50, 25 март 1863; Батаклиев, Ив. Татар Пазарджик, с. 216, 231; Сб. 100 години читалище „Виделина". Пазарджик. С., 1962, с. 34; Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив, 1981, с. 354.

МИРКОВ, Сава Милков
/15 юни 1850 — 9 авг. 1927/
Роден в Беброво, Еленско. Племенник на Евстатий *Хилендарски*, който през 1862 г. го настанява в семинария в Киев. След завършването на семинарията /1871/ С. М. постъпва в Медицинския ф-т на Московския у-т. Завършва през 1876 г. Участва като доброволец в СТВ в санитарния отряд на ген. Черняев. Завръща се в Русия и работи като земски лекар в Орловска губерния. Участва в РТОВ като лекар на Втора опълченска дружина. Организира военновременна болница за ранени опълченци /1877/. След Осв. е първият губернски лекар на София /1878/ и първият старши лекар на Александровската болница /май — август 1879/; военен лекар на Западния /Софийски/ отряд. От 1882 до 1891 г. е гл. лекар на бълг. войска. Гл. лекар на мед. служба във войската /до 1901/. Член на II, III, IV и V Мед. съвет. Един от създателите и ръководителите на БЧК. Народен представител в XII ОНС /1902 — 1903/. Съвместно с Йордан *Брадел* редактира „Медицинска сбирка“ /1883 — 1884/. Действителен член на БКД /1898/; предс. на Природо-математическия клон на БАН /1926 — 1927/. Награден с ордените „Св. Александър“ III степен /1883, 1886/, „Св. Станислав“ II степен, „Св. Анна“ III и II степен и др.
☐ НБКМ — БИА, ф. 160, а. е. 1, л. 3; ЦДИА, ф. 111, оп. 1, а. е. 54, л. 1; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 35; Моллов, В. Доктор Сава М. Мирков. — *ЛБАН*, 11, 1929, 47 — 49; Книга за дарителите..., 239 — 240; Стефанов, В. Българската медицина през Възраждането. С., 1980, 182 — 183.

МИРКОВИЧ, Георги Вълков
/10 март 1826 или 1827 — 29 септ. 1905 г./
Роден в Сливен в селско-занаятчийско семейство. Първоначално учи в родния си град, при Сава *Доброплодни* в Котел и отново в Сливен в гръцкото у-ще на Георги Цукала. През 1847 г. заминава за Киев, където постъпва в семинария заедно с Драган *Цанков* и Сава *Филаретов*. След една година се прехвърля в гръцкото у-ще в Куручешме, Цариград, оттам във френския католически колеж в Бебек, който завършва през 1851 г. От 1851 до 1856 г. следва медицина в Монпелие, Франция, издържан от брат си Русчо Вълкович, търговец. На 30 юли 1856 г. защитава докторската си теза на тема „Du regime en génèral à l’état higide et morbide. Montpellier, 1856“. Като студент е награден със сребърния медал на Наполеон III за положените усилия при лекуването на холерна епидемия. Частен лекар в Сливен /1857 — 1858/, Ст. Загора /1858 — 1859/ и Цариград /1859 — 1861/. Заедно с Драган Цанков е един от водачите на униатското д-ние. Включен в делегацията до папа Пий IX в Рим през март — април 1861 г. Награден със златен Ватикански орден. Лекар и директор на гимназията в Болград /1861 — 1863/ и Браила /1864 — 1866/. През 1866 г. се връща в Сливен. Заедно с М. Чайковски изработва проект за модернизиране на образователното дело в Б-я. Лекар във Видин и Лом /1868 — 1869/. За обществената си дейност е арестуван и заточен в Диарбекир /1870/. Освободен през 1875 г.; до Осв. работи в Мала Азия. Връща се в Б-я през 1878 г. Лекар и директор на мъжката гимназия в Сливен /1879 — 1880/; управител на Сливенската болница. Заедно с Добри *Минков* и Начо *Планински* основава местния в. „Българско знаме“ /1879/. Градски лекар в Пловдив; държавен лекар по линията Ямбол — Бургас. Награден с орден „За гражданска заслуга“ V степен. Издава сп. „Нова светлина или тълкуване тайните явления в природата“ и „Здравословие или запазване здравието и лекуване болестите по най-безвреден начин“. Народен представител. От 1894 г. е пенсионер и се установява на частна безплатна практика в родния си град, където умира. Дописен /1881/ и редовен /1884/ член на БКД. Награден с орден „За гражданска заслуга“ V степен /1892/.
Временен дописник на сп. „Български книжици“ /1859/, в.“България“/1860 — 1861/ и в. „Македония“ /1867 — 1868/. Автор на: „Кратка и методическа българска граматика от Д. В. Миркович. Цариград — Галата, в книгопечатницата на Д. Цанкова, 1860“; „Слово въз нуждата на учението и на възпитанието, изложено от д-ра Мирковича, директор на Болградското централно училище и изречено от ученикат Д. Грекова, във време на наградите, 1864 г., юния 30. Болград, в Училищната книгопечятница, 1864“.
☐ НБКМ — БИА, ф. 95 /Георги Миркович/; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 135, 141; Д-р Георги В. Миркович. — В: Юб. сб. на бълг. нар. ч-ще „Зора“ в Сливен, 277 — 278; Стоянов, М. БВК, с. 244; Генчев, Н. Франция.., с. 149 и сл.; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 172.

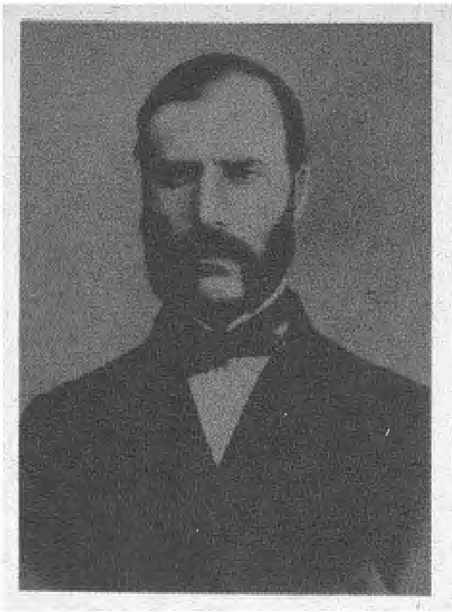

Георги Миркович

МИРКОВИЧ, Георги Русчов
/ок. 1858 — неизв./
Роден в Сливен. През 1874 г. завършва у-щето в родния си град и продължава образованието си в Галатасарайския лицей в Цариград /1875/. След Осв. завършва Военното у-ще в София. Участва в СБВ. Награден с медал.
☐ НБКМ — БИА, II В 3055, II В 3056, II В 3058; Табаков, С. Сливен, 516 — 517.

МИРКОВИЧ, Михаил
/неизв./
Францискански монах. Мисионер в никополските села Трънчовица и Лъжене /Малчика/ ок. 1776 г.
☐ Радкова, Р. Българската интелигенция през Възраждането. С., 1986, с. 167.

МИРКОВИЧ, Петко
/неизв./
Роден в Сливен. През периода 1868 — 1875 г. е ученик в Галатасарайския лицей в Цариград.
☐ Табаков, С. Сливен, 516 — 517.

МИРКОВИЧ, Тодор
/неизв./
Роден в Сливен. През периода 1868 — 1875 г. е ученик в Галатаса-

райския лицей в Цариград.
☐ Табаков, С. Сливен, 516 — 517.

МИРСКА, Стефания — вж. *Икономова*, Стефания

МИРСКИ /ПОПОВ-МИРСКИ/, Кръстю Иванов
/14 ноем. 1852 — 7 май 1920/
Роден в Котел в семейството на търговец. Племенник на Гаврил *Кръстевич* и на Стефан *Изворски*. Учи в Котел, Бабадаг, в гимназията в Табор, Чехия /1870/, и завършва земеделското у-ще в същия град /1874/. Учител в Тулча /1875 — 1876/, търг. служител в Галац /до 1878/. Секретар на бълг. ч-ще в Табор, основано през 1869 г. под името „Разисквателно и читалищно дружество „Постоянство“. След Осв. е секретар на Тулчанския окръжен управителен съвет /1878/, секретар на Варненския областен съд /февр. — септ. 1879/, предс. на Балчишкия окръжен съд /септ. 1879 — юли 1880/, предс. на Окръжния съд във Варна /1880 — 1887/, съдебен служител в Русе, кмет на Варна /1888 — 1891; 1905 — 1906/, адвокат; народен представител в IV ВНС /1893/ и в III /1882 — 1883/, IV /1884 — 1886/, VIII /1894 — 1896/, XI /1901/, XII /1902 — 1903/ и XIV/1908 — 1911/ ОНС. Умира в София. Дописен /преди 1876/ и редовен /1884/ член на БКД.
Постоянен сътрудник на сп. „Читалище“ /1872 — 1875/; временен дописник на в. „Право“ /1873/, в. „Ступан“ /1874 — 1875/, в. „Ден“ /1875 — 1876/, в. „Стара планина“ /1877/, в. „Българин“ /1878/ и сп. „Славянско братство“ /1878/, и на чешкия печат. Автор на: „Кратки наставления за възпитанието на децата. Разкази, четени в Тулчанското читалище. /Печатани с иждивението на истото читалище. Посвещават ся на женските дружества./ Цариград, в печатницата на Македония, 1870“; „За отглеждането на малките дечица. Кратка сказка на Кр. Ив. Мирский. Тулча. Издал Г. Г. Греев. 1875 /Букурещ, в печатн. на Д. В. Хранова и сие./“; „Разговори българско-руски по Йоакима М. Фитов от Кръстя Ив. Мирский. Браила, в печатницата на Н. М. Песетемалджиоглу, 1877“; „Научна читанка. От Кр. Ив. Мирски. Браила, 1878“; „Александър II-й император всеросийский, покровител и избавител Българий. Реч, сказана на 6 ноем. 1877 в Тулчанското българско читалище от Кр. Ив. Мирски. Тулча, градска печатница А. Франгя, 1878“.
☐ НБКМ — БИА, ф. 295 /Кръстьо Мирски/; НА БАН, ф. 59к /Кръстьо Мирски/; Музей на възраждането — Варна, ф. 3 /Кръстьо Мирски/; Стоянов, М. БВК, 244 — 245; Топузов, Ив. Българското читалище в град Табор /Чехословакия/ преди Освобождението. — *Читалище*, 1952, № 1, с. 51; 100 години БАН, с. 443; Сюпюр, Е. БЕИР, 172 — 173.

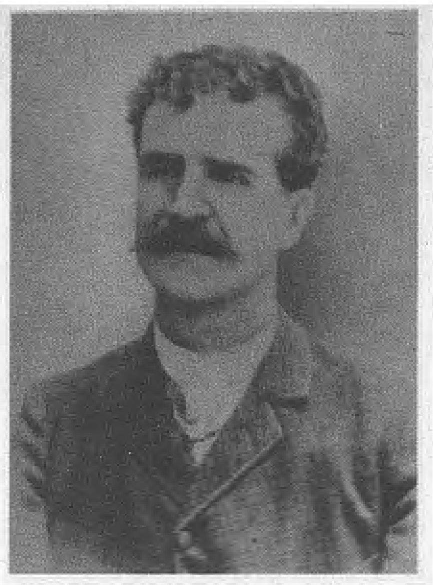
Кръстю Мирски

МИРСКИ, Никола
/неизв./
Свещеник в Котел през 1843 г.
☐ Търпански, Кр. Спомени на Кр. Търпански и К. Стоянов за Г. С. Раковски. — В: Неофит Бозвели, Г. С. Раковски, Добри Чинтулов, Бачо Киро Петров и Васил Друмев в спомените на съвременниците си. С., 1979, с. 126.

МИРЧЕВ, А.
/неизв./
Учител в Ясъ тепе /Ветрино/, Провадийско, от 1870 до 1873 г.
☐ Тонев, В. Бележки..., ч. 2, с. 86.

МИРЧЕВ, Димитър
/неизв./
От Марковча /Марково/, Провадийско. Учи в родното си село, Черковна /Провадийско/ и Шумен. Учител в Кюлевча, Шуменско /1862 — 1868/. Ръкоположен за свещеник /1868/. Спомоществовател за „Животът на св. Ив. Предтеча“, превел И. Блъсков /1863/, и за „Въведение в всеоб. история“, наредил Р. Блъсков /1864/.
☐ Тонев, В. Бележки..., ч. 4, с. 72.

МИРЧЕВ, Жельо
/неизв./
Взаимен учител в Чирпан ок. 60-те години на XIX век.
☐ Събчев, Н. Чирпан, с. 187.

МИРЧЕВ, Иван
/неизв./
Ученик на Рашко *Блъсков*. Учител в Алмалии, Добруджа, ок. 60-те години на XIX век.
☐ Янев, Христов. Първите искрици, с. 102.

МИРЧЕВ, Йосиф
/неизв./
Свещеник в Ст. Загора. Спомоществовател за „Поучения в св. и вел. четиредесятница“, превел Ф. Велиев /1868/.

МИРЧЕВ, Матей
/неизв./
Роден в Котел. Учител в Ново село /Дългопол/, Варненско, през 70-те години на XIX век.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 208; Тонев, В. Добруджа, с. 275.

МИРЧЕВ, Никола
/неизв./
Свещеник в Етрополе през 50-те години на XIX век. Спомоществовател за „Церковна история“, превели Ав. Петрович и Гр. Гога /1855/.
☐ Стоянов, М. Етрополе и българската възрожденска книжнина. — В: Сб. Тодор Пеев. Етрополе, 1972, с. 81.

МИРЧЕВ, Тодор
/неизв./
Роден в Алмалии, Добруджа. Учителства из добруджанските села Гърлица /1863/, Алмалии /1864 — ок. 1868/, Алфатар /1875 — 1878/.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 210; Тонев, В. Добруджа, с. 278.

МИРЧЕВ, Хр. Д.
/неизв./
Временен дописник на в. „Турция“ /1872/.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 245.

МИРЧЕВА, Мария — вж. *Попова-Мирчева*, Мария

МИРЧО

/неизв./
Свещеник в Аврен, Варненско, през 60-те години на XIX век.
□ ДА — Варна, ф. 79к, оп. 1, а. е. 2, л. 14; В. *Македония*, II, № 36, 3 март 1868.

МИТАНОВ, Иван
/неизв./
Учител. Спомоществовател от колонията Чешмя Връуита, Бесарабия, за „За длъжностите на човека“, превел Д. Тошкович /1862/.

МИТЕВ, А. Т.
/неизв./
Автор на стихотворение, публикувано в „Пълний календар за 1863 от Р. И. Блъсков“.
□ Стоянов, М. БВК, с. 245.

МИТЕВ, Андон
/неизв./
Роден в Ст. Загора. Учител. Един от основателите на ч-щето в Енина, Казанлъшко /1869/
□ Чилингиров, Ст. БЧ, с. 245.

МИТЕВ, Андон Х.
/неизв./
Учител в Балчик. Спомоществовател за „Нещастна фамилия“ на Васил Друмев /1873/.

МИТЕВ, Върбан
/неизв./
Учител в Градец, Котленско /1855 — 1856/, и в Котел /1857 — 1858/. Спомоществовател за „Повест или поучение християнское“, превел П. Давидов /1855/, и за „Ковчег цветособрания“, наредил Ан. Иванов /1857/.

МИТЕВ, Ганчо
/неизв./
Учител в Гьокпала /Михайлово/, Чирпанско, през 1871 г.
□ Кънчев, М. Видрица, с. 256.

МИТЕВ, Драган
/1810 — 1914/
Роден в Алмалии, Добруджа. Свещеник в селото от 1830 до 1877 г.
□ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 174.

МИТЕВ, Енчо
/неизв./
Учител в Българене, Свищовско, и в Свищов /1873/.
□ В. *Източно време*, I, № 39, 5 ноем. 1874; Чилингиров, Ст. БЧ, с. 432.

МИТЕВ, Зафир П.
/неизв./
Частен учител в Щип ок. 1830 г.
□ Иванов, Й. Северна Македония. С., 1906, с. 360; Завоев, П. Щип, с. 68.

МИТЕВ, Иван
/неизв./
Учител в Алмалии /Ябълково/, Хасковско /1858 — 1869/. През 1869 г. става свещеник.
□ Петров, П. Учебното дело в село Ябълково, Хасковско, до освобождението на България от турско робство 1878 година. Пловдив, 1969, с. 14.

МИТЕВ, Тодор
/неизв./
Роден във Видин. Ок. 1876 — 1878 г. е ученик в Източния лицей във Виена.
□ НБКМ — БИА, ф. 11, а. е. 1, л. 7 — 8.

МИТЕВ, Христо
/неизв./
Учи в Габровското у-ще при *Неофит Рилски* ок. 1835 — 1836 г. Учител в Карлово, Габрово и Казанлък. По-късно става свещеник.
□ НБКМ — БИА, II А 2051; Георгиев, М. Възраждането на град Казанлък. — В: Казанлък в миналото и днес. Кн. 2. С., 1923, с. 79; Цончев, П. Габрово, с. 411; Радкова, Р. Неофит Рилски и новобългарската култура. С., 1975, с. 72.

МИТЕВА, Зюмбюла
/неизв./
Учителка в Градец, Котленско, от 1873 до 1875 г.
□ НБКМ — БИА, II А 2064, II А 2068; Паскалева, В. Българката..., с. 144.

МИТЕВА, Йордана
/неизв./
Ученичка в Русия през периода 1856 — 1877 г.
□ Степанова, Л. Вклад России..., с. 209.

МИТКОВ, Гоце
/неизв./
Учител във Велес от 1804 до 1827 г.
□ Иванов, И. Учебното и църковно дело във Велешко. — *Ил. Илинден*, 1940, № 6, с. 14.

МИТКОВ, Панайот
/неизв./
Свещеник в Чирпан през 50-те години на XIX век. Спомоществовател за: „Общи знания всякому человеку нужни“, превел Ст. Колюв /1855/; „Кратка всеобща история“ на Й. Груев /1858/; „Средства за предварвание за заравяние на мнимоумрелите“, превел З. Княжески /1858/.

МИТКОВ, Христо
/неизв./
Роден в Карлово. Ученик във френския католически колеж в Бебек, Цариград /1862/.
□ В. *България*, IV, № 25, 1 окт. 1862; Начов, Н. Цариград, с. 136.

МИТКОВА, Магдалина
/неизв./
Учителка в Казанлък. Спомоществователка за „По възпитанието на девойките“, превел А. Шопов /1874/.

МИТО
/неизв./
Свещеник в Дупница /Станке Димитров/ през 1814 г.
□ Меджидиев, А. Дупница и бележити дупничани през епохата на Възраждането. С., 1940, с. 62.

МИТО
/неизв./
Учител в килийното у-ще в Пирдоп ок. 1820 г.
□ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 75.

МИТОВ
/неизв./
Роден във Враца. През 1874 г. е ученик в Букурещ. Продължава образованието си в Кенигрец, Чехия, на издръжка на ДД.
□ Отчет на настоятелството на Българската добродетелна дружина в Букурещ за 1874 г. — *Уч. пр.*, 1907, № 3, с. 264.

МИТОВ Цветанов, Георги
/ок. 1821 — 1853/
Роден в Самоков. Учи в средно учебно заведение в Белград /1845 — 1847/. Завършва художествена академия във Флоренция /1849 — 1853/. /Според Б. Филов завършва още през 1835 г./ Оставя няколко картини с религиозно съдържание.
□ Семерджиев, Хр. Самоков и околността му. С., 1913, с. 225; Филов, Б. Възраждане на българското изкуство. — *БИБ*, 1931, № 2 — 3, с. 42; Василиев, Ас. БВМ, 430 — 431.

МИТОВ, Димо
/неизв./

Учител в Хадърча /Николаевка/, Варненско, през 1875 г.
☐ ДА — Варна, ф. 79к, оп. 1, а. е. 18, л. 15; Тонев, В. Бележки..., ч. 2, с. 97.

МИТОВ, Желю
/неизв./
Роден в Ескикьой /Вехтово/, Шуменско. Учител /1852/ и свещеник /от 1854/ в родното си село. Спомоществовател за „Повест или поучение християнское“, превел П. Давидов /1855/.
☐ В. *Цариградски вестник*, II, № 98, 30 авг. 1852.

МИТОВ, Иван
/неизв./
Свещеник в Дупница /Станке Димитров/ през 70-те години на XIX век. Спомоществовател за „Ключът на науката“, превел С. Бобчев /1874/.
☐ НБКМ — БИА, II A 3960.

МИТОВ, Илия Ив.
/неизв./
Роден в Кремен, Разложко. Учител в селото /1865 — 1869/.
☐ ДА — Благоевград, ф. 568, оп. 1, а. е. 13, л. 1 — 12.

МИТОВ, Козма
/неизв./
Ръкоположен за свещеник през 1872 г. в Бъмбоки, Костурско.
☐ Каратанасов, Зл. Черковно-училищната борба /1863 — 1903/. Спомени. С., 1935, с. 31.

МИТОВ, Никола Атанасов
/неизв./
Свещеник в Каналии /Хума/, Разградски, от 1875 до 1898 г.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 213.

МИТОВ, Петър
/неизв./
Зограф от Самоков. Автор на икони в църквите „Възнесение Христово“ във Върщец, Берковско /1873/, и „Св. Георги“ в Сотучино /Гаврил Геново/, Берковско /1874 — 1875/.
☐ Гергова, Ив. Някои неизвестни факти за възрожденската ни живопис от Михайловградски окръг. — *Изкуство*, 1981, № 6, 25 — 26.

МИТОВ, Стефан
/ок. 1833 — неизв./
Роден в Пирдоп. Първоначално учи в родния си град. През 1853 г. постъпва заедно със съгражданина си Васил *Груев* във Военномедицинското у-ще в Цариград. Завършва ок. 1867 г. Военен лекар в турската армия /и след Осв./.
☐ Стоянов, М. Град Пирдоп в миналото и сега. С., 1941, с. 105.

МИТОВ, Таки
/неизв./
Учител в София през 1870 — 1871 г.
☐ НБКМ — БИА, II A 7818.

МИТОВ, Тодор Стоянов
/7 май 1836 — 6 дек. 1891/
Роден в Пирдоп. Учи в местното у-ще при Тодор *Хрулев* /1844 — 1849/ и в Панагюрище при Атанас *Чолаков* /до 1859/. Учител във Видин /1859/, Пирдоп /1860 — 1861/ и София /1862 — 1864/. Свещеник в Пазарджик /1865 — 1867/ и София /1867 — 1873/. В София е член на епархийския съвет и предс. на Софийската община. Архиерейски наместник във Велешка епархия /1875 — 1877/. За патриотичната си дейност е затварян в Солун /1877/. След Осв. управлява Софийската епархия /1883 — 1890/. Умира в София.
Автор на две сказки, публикувани във в. „Македония“/1868/ и сп. „Читалище“ /1875/. Издава сп. „Християнско братско слово“ /1879/.
☐ НБКМ — БИА, II A 5869, II A 5870; П.П. Протойерей Тодор Митов. — *Светлина*, 1892, № 6, 128 — 131; Кънчов, В. Сегашното и миналото на град Велес. — *ПСпБКД*, 40, 1892, 598 — 599; Стоянов, М. Град Пирдоп в миналото и сега. С., 1941, 184 — 188.

МИТОВ, Христо
/неизв./
Учител в София /1869 — ок. 1871/. Заминава да учи в Одеса /1871/ със средствата на фонда Иван Денкоглу.
☐ ЦДИА, ф. 111, оп. 1, а. е. 37, л. 1, а. е. 50, л. 1 — 3; СГОДА, ф. 5к, оп. 1, а. е. 426, л. 2; ф. 1293к, оп. 1, а. е. 200, л. 8; Динеков, П. София, с. 238.

МИТРЕ
/неизв. — 1857/
Роден в Нагоричени /дн. в СФРЮ/. От 1810 г. е учител във Велес, а по-късно в Скопие. От 1832 г. в продължение на 22 години е общински учител във Велес.
☐ Иванов, Й. Северна Македония. С., 1906, с. 357; Гечев, М. Килийните у-ща, с. 65, 68; Кънчов, В. Избрани произведения. Т. 2. С., 1970, 226 — 227.

МИТРЕВ, Йосиф
/неизв./
От Горни Коритен, Кюстендилско. Учител в Краището /Босилеградско/. Свещеник в родното си село. Участва в църковно-нац. борби.
☐ Караманов, Вл. Кюстендилското краище /Босилеградско/ по време на Възраждането и училищно-църковния въпрос. — *Уч. пр.*, 1942, № 7, с. 864.

МИТРЕВ, Стефан
/неизв./
Роден в Ораовдол /дн. в СФРЮ/. Завършва първоначално у-ще. Ръкоположен за свещеник на 22 април 1864 г. във Велешка епархия и служи там до 1908 г.
☐ ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 332, л. 147.

МИТРОВ, Йоаний
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател в Прокупле /дн. в СФРЮ/ за „Служба св. Харалампия“, превел Неофит Рилски /1843/.

МИТРОВ, Манол
/неизв./
Ученик в Одеса през 1872 — 1873 г.
☐ ЦДИА, ф. 111, оп. 1, а. е. 38, л. 1 — 4; а. е. 47, л. 4.

МИТРОДОРА
/неизв./
Монахиня в Самоковския метох. Учителка в девическото у-ще при метоха. Спомоществователка за „Общое землеописание“, превел К. Фотинов /1843/.
☐ Паскалева, В. Българката..., с. 19.

МИТРОФАН
/неизв./
Игумен на Сопотския м-ир през 40-те години на XIX век. Спомоществовател за: „Месецослов“ на Хр. Сичанниколов /1840/; „Служба св. Харалампия“, превел Неофит Рилски /1843/; „История на великий Александра македонца“, превел Хр. Василев /1844/.

МИТРОФАН /хаджи Митрофан Цариградски/
/неизв./
Дякон, учител в Радибош, Пернишко, през първата пол. на XIX век.
☐ ДА — Перник, ф. 314к, оп. 1, а. е. 1, л. 31.

МИТРОФАНОВ, Никола М.

/неизв./
Роден в Сопот. Учител в Брацигово и Пазарджик през 50-те години на XIX век. Спомоществовател за: „Введение във всеоб. история“, превел Ат. Чолаков /1851/; „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/; „Священное и божеств. евангелие“, наредил П. Божигробски.
□ НБКМ — БИА, II А 5319; Юруков, Д. Брацигово С., 1931 с.17, 22; Аджеларов, Д. Брацигово до Освобождението. — *Родопи*, 1974, № 7, с. 39.

МИТЪР
/неизв./
Завършва гръцко у-ще. Свещеник в Гумендже през 70-те години на XIX век.
□ Шалдев, Хр. Народното пробуждане в Боймия. — *Мак. пр.*, 1930 — 1931, № 4, с. 62.

МИТЮ
/неизв./
Свещеник в Енина, Казанлъшко, през XIX век.
□ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 76.

МИТЮ
/неизв. — 1868/
Свещеник в Казанлък в средата на XIX век. Спомоществовател за „Средства за предварвание за заравяние на мнимоумрелите“, превел З. Княжески /1858/.
□ В. *Цариградски вестник*, X, № 452, 10 окт. 1856.

МИТЮВ, Сава — вж. *Димитров*, Сава

МИХАИЛ
/неизв./
Роден в Солун. Изографисва църквата „Св. Архангели“ в Арбанаси през 1760 г.
□ Божков, Ат. Българската икона. С., 1984, с. 188, 197, 251, 447.

МИХАИЛ
/неизв./
Учител и свещеник в Радибош, Радомирско, от ок. 1760 до 1770 г.
□ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 80.

МИХАИЛ
/неизв./
Роден в Галичник, Дебърско. Архимандрит. Игумен на м-ира „Св. Йоан Предтеча“ в Дебър през XIX век.
□ Василев, Р. Църковно-народната борба в Скопска епархия. — В: Сб. 100 години от учредяването на Българската екзархия. С., 1971, с. 267.

МИХАИЛ
/неизв./
Учител в Добринище, Разложко, през първата пол. на XIX век.
□ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 12, л. 10 — 14.

МИХАИЛ
/неизв. — 1821/
Свещеник в Еркеч /Козичино/, Бургаско. Открива в къщата си у-ще. През 1821 г. е арестуван от турците и убит.
□ Йеромонах Инокентий. Атанас Георгиев. — *ИВАД*, 4, 1911, 11 — 12.

МИХАИЛ
/неизв./
Монах в Кучевишкия м-ир. През 1823 г. открива килийно у-ще в Куманово.
□ Василев, Р. Църковно-народната борба в Скопска епархия. — Сб. 100 години от учредяването на Българската екзархия. С., 1971, с. 252.

МИХАИЛ
/неизв./
Роден в Самарина /дн. в СФРЮ/. Заедно със синовете си зографисва Бигорския м-ир /1831/ и църквата в Лазарополе, Дебърско, през 1836 г.
□ Василев, Ас. БВМ, с. 307.

МИХАИЛ
/неизв./
Свещеник в Ст. Загора от 40-те до 60-те години на XIX век. Спомоществовател за „Историята на слов. болг. народ“, превел П. Сапунов /1844/.
□ В. *България*, IV, № 33, 26 ноем. 1862; Снегаров, Ив. Нов кодекс на Търновската митрополия. С., 1937, с. 85.

МИХАИЛ
/неизв./
Роден в Крушово. Зограф. Работи в средата и втората пол. на XIX век. Негово дело са стенописите в м-ира Трескавец край Прилеп /1842/, в църквата „Св. Георги“ в Ново село, Струмишко /1849/ и вер. стенописите над вратата на параклиса „Св. Иван Рилски“ в Рилския м-ир /1842/.
□ Василиев, Ас. БВМ, с. 280.

МИХАИЛ
/неизв./
Роден в Кованлъка /Пчелище/, Търновско. Учител в родното си село от 1847 до 1855 г. След това е свещеник.
□ Станев, Н. Великотърновската котловина, с. 83.

МИХАИЛ
/неизв./
Учител във взаимното у-ще в Чирпан през втората пол. на XIX век.
□ Събчев, Н. Чирпан, с. 187.

МИХАИЛ
/неизв./
Свещеник в Радомир през втората пол. на XIX век. Член на църковното настоятелство в града /1872/.
□ Динеков, П. София, с. 140.

МИХАИЛ
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Токсово /дн. в СФРЮ/ за „Евангелие поучително“ на Софр. Врачански /1856/.

МИХАИЛ
/неизв./
Свещеник в Нагоричени /дн. в СФРЮ/. Спомоществовател от Куманово за „Священное и божеств. евангелие“, наредил П. Божигробски /1858/.

МИХАИЛ
/неизв./
Свещеник в Бояна, Софийско, през 1860 г.
□ НБКМ — БИА, ф. 249, а. е. 5, л. 39.

МИХАИЛ
/неизв./
Свещеник в Дивдядово /дн. кв. на Шумен/ през 70-те години на XIX век.
□ ДА — Шумен, ф. 70, оп. 1, а. е. 2.

МИХАИЛ
/неизв./
Свещеник в Богьовци, Софийско, през 1870 г.
□ СГОДА, ф. 1293к, оп. 11, а. е. 200, л. 17.

МИХАИЛ
/неизв./
Свещеник в Кътина, Софийско, от 1870 до 1875 г.
□ СГОДА, ф. 1293к, оп. 1, а. е. 200, л. 18; Динеков, П. София, с. 94.

МИХАИЛ

/неизв./
Свещеник в Хърлец, Оряховско, през 1872 г.
□ НБКМ — БИА, II А 2181; *Летоструй*, V, 1873, с. 58.

МИХАИЛ
/неизв./
Свещеник и иконом; архиерейски наместник и председател на казалийския смесен съвет в Нова Загора до 1875 г.
□ ДА — Русе, ф. 43к, оп. 1, а. е. 4.

МИХАИЛ
/неизв./
Свещеник в Карамца /Каранци/, Търновско, през 1877 г.
□ НБКМ — БИА, ф. 146, а. е. 7, л. 15.

МИХАИЛ /Мисаил/
/неизв./
Игумен на м-ира „Арх. Михаил" край Скопие през 1854 г.
□ В. *Цариградски вестник*, IV, № 200, 20 ноем. 1854.

МИХАИЛ /Михал/
/неизв./
Свещеник в Червен бряг, Кюстендилско, през 40-те години на XIX век. Спомоществовател от Самоков за „Историята на слов. болг. народ", превел П. Сапунов /1844/.

МИХАИЛ /Михал/
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Кюстендил за „Житие св. Григория Омиритскаго", превел Ав. Попстоянов /1852/.

МИХАИЛЕВ, Георги Арсов
/неизв./
От Велес. Учител в града от 1867 до 1873 г.
□ В. *Македония*, I, № 22, 29 април 1867; Чочков, Хр. Велес, с. 30.

МИХАИЛИДИ /МИХАЙЛОВИЧ/, Васил
/1804 — неизв./
Роден в Сливен. Син на Михаил Завераджията. Баща на Георги, Изидор и Михаил *Михаилиди*. Завършва право в Париж /между 1824 и 1827/. Живее в Браила. Управител на владенията на барон Христофор Сакеларий. Адвокат в Букурещ /1836/. Представител на българите емигранти в Румъния при решаването на проблема за земите, купени от румънските владетели. Един от основателите на БКД /1869/. Подарява книги и списания на бълг. у-ща.
□ Андреев, А. Неизвестни български пианисти и композитори преди Освобождението. — *Бълг. музика*, 1953, № 4, 38 — 39; Ганев, К. Първи стъпки на българската клавирна музика. — *Бълг. музика*, 1968, № 6, 34 — 44; Цалова, П. Потомци на бунтовен род. С., 1978, с. 34; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 173.

МИХАИЛИДИ, Георги /Григор/ Василев
/неизв./
Роден в Браила. Син на Васил *Михаилиди*. Брат на Изидор и Михаил *Михаилиди*. Учи първоначално в родния си град в музикално у-ще. Завършва средно образование в Женева /1865 — 1869/. Участва в музикалния живот на Браила — член на Филхармоничното д-во „Муза" /1869 — 1878/. От 1873 г. следва гражданско инженерство в Ганд, Белгия. Един от първите български инженери. Съветник при М-вото на вътрешните работи по делата на общественото строителство. По-късно /1884/ е н-к на Строителния отдел при М-вото на обществените сгради, земеделието и търговията.
□ НБКМ — БИА, ф. 329 /Георги Михаилиди/; Жечев, Н. Браила и българското културно-национално възраждане. С., 1970, с. 166; Цалова, П. Потомци на бунтовен род. С., 1978, с. 34, 40; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 173.

МИХАИЛИДИ, Изидор, Василиев
/1846 — 1885 или 1895/
Роден в Браила. Син на Васил *Михаилиди*. Брат на Георги и Михаил *Михаилиди*. Женен за Елиза Михайлович — пианистка. Завършва средно музикално образование в Браила. През 1865 — 1866 г. учи във Виена при музикалния педагог Роберт Фукс. Член на Филхармоничното д-во „Муза" в Браила. Свири на пиано, виолончело, тромбон и цигулка. Композира и утвърждава като музикална форма камерната инструментална миниатюра в Браила. Основната му професия е финансист. След Осв. става гл. контрольор и временен управител на БНБ в София, а през 1879 г. работи във Варна като контрольор-книговодител. Автор на шест музикални творби.
□ Андреев, А. Неизвестни български пианисти и композитори преди Освобождението. — *Бълг. музика*, 1953, № 4, 38 — 39; Ганев, К. Първи стъпки на българската клавирна музика. — *Бълг. музика*, 1968, № 6, 34 — 44; Цалова, П. Потомци на бунтовен род. С., 1978, с. 34 и сл.; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 173.

МИХАИЛИДИ, Михаил Василиев
/1838 — 1877/
Роден в Браила. Син на Васил *Михаилиди*. Брат на Георги и Изидор *Михаилиди*. Завършва основно и средно музикално образование в Браила. Изнася концерти, композира. Член на Филхармоничното дружество „Муза" в Браила. Автор на пет музикални творби.
□ Андреев, А. Неизвестни български пианисти и композитори преди Освобождението. — *Бълг. музика*, 1953, № 4, 38 — 39; Ганев, К. Първи стъпки на българската клавирна музика. — *Бълг. музика*, 1968, № 6, 34 — 44; Цалова, П. Потомци на бунтовен род. С., 1978, с. 34; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 173.

МИХАЙЛОВ, Атанас — вж. *Антим I*.

МИХАЙЛОВ
/неизв./
Свещеник в бълг. колония Кирсан, Бесарабия, през 20-те години на XIX век.
□ Радкова, Р. Нови данни..., с. 119.

МИХАЙЛОВ, Васил
/неизв./
От Шумен. Учител в Кюлевча, Шуменско /1843/. Ръкоположен за свещеник /1843/.
□ Тонев, В. Бележки..., ч. 4, с. 69.

МИХАЙЛОВ, Васил — вж. *Василий, Доростоло-Червенски*

МИХАЙЛОВ, Влад
/неизв./
Учител в Българене, Свищовско, през 1872 — 1873 г.
□ НБКМ — БИА, II А 7751.

МИХАЙЛОВ, Ганчо
/неизв./
Свещеник в русенските села Иван чифлик /Иваново/ и Божичен през 70-те години на XIX век.
□ Сп. *Слава*, II, № 13, 25 юли, 1873; Летоструй, VIII, 1876, с. 203.

МИХАЙЛОВ, Георги А.
/неизв./
От Търново. От 1867 г. учи и завършва Военномедицинското у-ще в Ца-

риград.
☐ В. *Македония*, I, 16, 18 март 1867; Начов, Н. Цариград, с. 144.

МИХАЙЛОВ, Д.
/неизв./
Учител в Сливен през периода 1860 — 1877 г.
☐ Икономов, М. Моите спомени за училищно-читалищното дело в гр. Сливен. — В: Юб. сб. на бълг. нар. ч-ще „Зора“ в Сливен, с. 69.

МИХАЙЛОВ, Д.
/неизв./
Роден в Одрин. Преди 1877 г. е ученик във френския католически колеж в Бебек, Цариград.
☐ Генчев, Н. Франция..., с. 252.

МИХАЙЛОВ, Димитър
/неизв./
Свещеник в Елена. Спомоществовател за „Аритметика“ на Хр. Павлович /1833/.

МИХАЙЛОВ, Димитър
/неизв./
Роден в Самоводене, Търновско. Учител в Трявна /1846 — 1849/.
☐ Даскалов, Б. Тревненското у-ще..., с. 36.

МИХАЙЛОВ, Димитър
/неизв./
От Ниш. Получава образование в Русия през 60-те години на XIX век. Вер. следва в Казанския у-т.
☐ ЦГАОР, ф. 1750, оп. 1, ед. хр. 67, л. 45; Степанова, Л. Вклад России..., с. 206.

МИХАЙЛОВ, Димитър
/неизв./
Свещеник във Велес през 60-те години на XIX век.
☐ НБКМ — БИА, ф. 119, а. е. 1, л. 1.

МИХАЙЛОВ, Димитър
/1833 — неизв./
Роден във Воден. Свещеник в града през 60-те и 70-те години на XIX век.
☐ ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 172, л. 32 — 34а.

МИХАЙЛОВ, Димитър
/неизв./
От Самоков. От 1867 г. учи във Военномедицинското у-ще в Цариград. След Осв. е лекар в Б-я /вер. в болницата в Трън/.
☐ В. *Македония*, I, № 16, 18 март 1867; *Държавен вестник*, № 25, 9 февр. 1880; Русев, М. Исторически преглед..., с. 98; Начов, Н. Цариград, с. 144.

МИХАЙЛОВ, Злати
/неизв./
От Търновско. Учител в Суджас кьой /Водица/, Варненско /1857/.
☐ Тонев, В. Бележки..., ч. 2, с. 100.

МИХАЙЛОВ, Иван П.
/неизв./
Роден в Беброво, Еленско, Учител /1876/. Временен дописник на в. „Напредък“ /1876/.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 245.

МИХАЙЛОВ /ПОПМИХАЙЛОВ/, Йоан
/неизв./
Свещеник в Червен бряг. Спомоществовател за „Поучения в четиридесетница“, превел Ф. Велев /1868/.

МИХАЙЛОВ, К.
/неизв./
Временен дописник на в. „Македония“ /1870/.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 245.

МИХАЙЛОВ, Костантин /Папата/
/1837 — след Осв./
Роден в София в семейството на терзия. Учи в родния си град при Захарий *Круша* /1848 — ок. 1852/. Четец в софийските църковни служби /1852/. От 1856 г. работи като терзия в дюкяна на баща си. През 1857 г. е ученик при Сава *Филаретов*. От 1863 г. става книжар, открива една от първите книжарници в София — клон на Д. Ангелидев и Христо Г. *Данов*, поддържа връзки и с Драган *Манчов*. Участва в д-нието срещу гъркоманина Доротей, за което е наречен Папата. Участва в съставянето на протестен адрес по този повод до Високата порта, за което е арестуван. Един от основателите на софийското ч-ще „Цвят“ /1867 — 1869/, възобновено през 1871 г. Учител в занаятчийското у-ще в Бали Ефенди /Княжево/ от 1870 г. След Осв. работи в Софийската община. По-късно става монах в Дивотинския м-ир „Св. Троица“, където умира.
☐ АГСР, т. 1, с. 346; Динеков, П. София, 145 — 154; Чолов, П. Основаване и развитие на читалището в София преди Освобождението. — В: Сб. Сердика, Средец, София. С., 1976, с. 135; Тахов, Г. Литературна София. С., 1982, с. 6, 10.

МИХАЙЛОВ, Матаки
/неизв./
Роден в Браила, където получава първоначалното образование.. Постъпва в Медицинското у-ще в Букурещ на 16 май 1866 г. През 1869 г. се прехвърля в трети курс на Факултета по медицина и фармация. Завършва през 1870 г. Остава на работа като лекар в Румъния.
☐ НБКМ — БИА, ф. 388, а. е. 1, л. 2; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 173.

МИХАЙЛОВ, Никола
/неизв./
Роден в Друган, Радомирско. Свещеник в селото от 1841 до 1864 г.
☐ Караиванов, Ив. Историко-просветното дело в Радомирско. Ч. 1. Кюстендил, 1927, с. 30.

МИХАЙЛОВ, Пани
/неизв./
Учител. Спомоществовател от Русе за „Кратка естествена история“, превели П. Дамянович и П. Арнаудов /1861/.

МИХАЙЛОВ, Петър /Петро/
/неизв./
Роден в Сливен. Ок. 1870 г. е ученик в Галатасарайския лицей в Цариград.
☐ Табаков, С. Сливен, 516 — 517; Славова, Дойнова. Документи..., с. 240, 242 — 243.

МИХАЙЛОВ, Петър
/неизв./
Ръкоположен за свещеник на 1 окт. 1872 г. в Калипетрово /дн. кв. на Силистра/. Служи в селото до 1884 г. вер. и след това.
☐ ЦДИА, ф. 1318, оп. 1, а. е. 4936, л. 7.

МИХАЙЛОВ /ПОПМИХАЙЛОВ/, Райко
/неизв./
Свещеник в Пирок, Малкотърновско, от 1863 до 1872 г.
☐ Аянов, Г. Малко Търново. Бургас, 1939, с. 275.

МИХАЙЛОВ, Рашко
/неизв./
Частен учител в Дебелец, Търновско, през 1864 — 1865 г.
☐ Кузманов, Н. Църква и училище в Дебелец. — В: Юб. кн. за село Дебелец. Търново, 1938, с. 136.

МИХАЙЛОВ, Сава
неизв./
Учител в Тетово, Русенско, от 1874

до 1876 г.
☐ Летоструй, VIII, 1876, с. 203; 100 години учебно дело в Тетово. Юб. в. Тетово, 31 май 1964.

МИХАЙЛОВ, Сава
/неизв./
Учител в Беброво, Еленско, през 1876 — 1877 г.
НБКМ — БИА, II А 7642.

МИХАЙЛОВ, Спиридон
/неизв./
Роден в Котел. Учител в Алфатар, Силистренско /1847 — 1857/. По-късно ръкоположен за свещеник; живее и работи в Черна, Добруджа /от 1869/, в Тулча и др.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 187; Чаушев, Сл. Учебното дело в Силистра преди Освобождението. — В: Силистра и Добруджа. 1, С., 1927, с. 290; Тонев, В. Добруджа, с. 277.

МИХАЙЛОВ, Ст.
/неизв./
Роден в Ст. Загора. Свещеник в града през 1871 г.
☐ ЦДИА, ф. 161, оп. 3, а. е. 1577. л. 2.

МИХАЙЛОВ, Стефан
/неизв./
Свещеник в Калипетрово /дн. кв. на Силистра/ през 50-те години на XIX век. Спомоществовател за „Критични издиряния за историята бълг.“, превел Б. Петков /1853/, и за „Евангелие поучително“ на Софр. Врачански /1856/.

МИХАЙЛОВ, Тодор
/неизв./
Учител в Сливен /1875 — 1876/. Участва в подготовката на Апр. въст. в Сливенския край.
☐ НБКМ — БИА, II А 7659.

МИХАЙЛОВ, Тошо
/неизв. — 1838/
Роден в Перущица. Свещеник в селото през 30-те години на XIX век. Един от разпространителите на Паисиевата история. Убит край Чурен, Пловдивско.
☐ Кепов, Ив. Въстанието в Перущица. Пловдив, 1931, 28 — 29; Попова, П. Из историята на с. Стрелча. — В: Панагюрище и Панагюрският край в миналото. Ч. 2. С., 1961, с. 211.

МИХАЙЛОВ, Христо
/1834 — 16 дек. 1916/
Роден в Мерданя, Търновско. Учител в Шумен /ок. 1850 — 1852/ и Кюлевча, Шуменско /1857 — 1867/. Ръкоположен за свещеник /1860/ в Кюлевча, където служи ок. 35 години.
☐ В. *Цариградски вестник*, А, № 17, ян. 1851 и Б, № 74, 16 февр. 1852; Тонев, В. Бележки..., ч. 4, с. 70.

МИХАЙЛОВ, Христо
/неизв./
Роден в Бесарабия. Учи в болградското у-ще „Св. св. Кирил и Методий“ и завършва семинария в Измаил /ок. 1866/. Учител в Троянул Веки, Румъния /до 1878/.
☐ Сюпюр, Е. БЕИР, с. 174.

МИХАЙЛОВ, Христо
/неизв./
Роден в Сопот. Преди 1877 г. е ученик в Москва.
☐ ЦДИА, ф. 111, оп. 1, а. е. 54, л. 1.

МИХАЙЛОВ, Христо
/неизв./
През 1877 г. е ученик в Робърт колеж, Цариград.
☐ ЦДИА, ф. 682, оп. 1, а. е. 36, л. 1.

МИХАЙЛОВ, Христо
/неизв./
Роден в Кукуш /или София/. Преди 1878 г. е ученик в Богословското у-ще на о. Халки.
☐ НБКМ — БИА, ф. 22, оп. 1, а. е. 388, л. 99 — 100.

МИХАЙЛОВ, Христо /Айватовлията/
/неизв./
Роден в Айватово, Солунско. Учител в Гумендже /1868 — 1870/. Участва в църковно-нац. борби.
☐ В. *Македония*, V, № 34, 24 авг. 1871; Бобчев, И. Македонските българи..., с. 27; Шалдев, Хр. Народното пробуждане в Боймия. — *Мак. пр.*, 1931, № 4, с. 56.

МИХАЙЛОВА, Александра — вж. *Милкова*, Александра

МИХАЙЛОВА /МИХАЛОВА, МИХАЛЕВА, ПОПМИХАЛЕВА/, Ана
/неизв./
Родена в Елена. Учи в Габровското девическо у-ще /1870 — 1871/, издържана от родителите си. Учителка в Елена /след 1871/ и в Церова кория, Търновско /1875 — 1878/.
☐ Евтимов, Т. За състоянието на училищата в някои селища на В. Търновски окръг през 1878 — 1879 г. — *ИДА*, 19, 1970, с. 182; Паскалева, В. Българката..., с. 144.

МИХАЙЛОВА, Марина
/неизв./
Записала нар. песен, публикувана във в. „Цариградски вестник“ /1853/.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 246.

МИХАЙЛОВА, Пенка
/неизв./
Учителка. Спомоществувателка от Ески Джумая /Търговище/ за „Нещастна фамилия“ на В. Друмев /1873/.

МИХАЙЛОВИЧ, О.
/неизв./
Ученик в Русия през периода 1856 — 1877 г.
☐ Степанова, Л. Вклад России..., с. 206.

МИХАЙЛОВСКИ, Димитър Стоянов /Хадижистоянов/
/неизв. — 1848/
Роден в Елена в семейството на видния чорбаджия хаджи Стоян Михалюв. Брат на Иларион *Макариополски*, на Никола и Тодор *Михайловски*. Завършва с отличие Херсонската семинария в Одеса /1842 — 1847/. Учителства в Свищов /1848/, където умира.
☐ НБКМ — БИА, II А 7764; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 137а; Дичев, М. Градиво за историята на гр. Елена. — В: Еленски сб. Кн. 1. С., 1931, 70 — 72; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 37.

МИХАЙЛОВСКИ, Никола Стоянов /псевд. Макавеев/
/1818 — 15 дек. 1892/
Роден в Елена в семейството на чорбаджия. Брат на *Иларион Макариополски*, на Димитър и Тодор *Михайловски*. Баща на Стоян *Михайловски*. Първоначално учи в Елена, след което завършва гимназия в Атина. Продължава образованието си във Филологическия ф-т на Московския у-т при О. Бодянски. Стипендиант на Ив. Денкоглу. Завършва през 1848 г. и се завръща в родния си град. Учителства заедно с Иван *Момчилов* в класното у-ще /1848 — 1852/. Последователно е учител в Търново /1853 — 1856/, Сливен /1857 — 1858/ и отново в Търново /1858 — 1861; 1863 — 1867/. Теоретик на Търновската правописна школа. Свои-

те възгледи излага в статиите си за новобълг. език, публикувани в „Цариградски вестник“ /2 февр. , 25 март и 1 юни 1857/. Редактор на в. „Съветник“ /1863 — 1865; 1870/. Участва в църковно-нац. борби. Представител на Търновска епархия в църковните събори в Цариград /1861, 1871/. От 1868 г. е цензор на бълг. книги и инспектор на бълг. у-ща при турското М-во на просветата в Цариград. След Осв. живее в София. Член на Върховния касационен съд /1878/. Депутат в УС, във II /1880 — 1881/ и VI /1890 — 1893/ ОНС. Подпредс. на ДС. Директор на Софийската мъжка гимназия; извънреден преподавател по гръцки език и литература във Висшето у-ще в София /1888 — 1889/; по-късно заема Катедра по история до смъртта си. Дописен /1875/ и почетен /1884/ член на БКД. Награден с орден „Св. Александър“ III степен /1895/. .

Никола Михайловски

Автор и преводач на: „Очерки из историята и народните сказания. /Древня история/. Превод [от руски] Н. Михайловскаго и Ив. Н. Момчилова /с поправка на първия/. Издание първо. Във Виена, в типографията на Л. Сомерова, 1865“; „Малка българска читанка. Съставена от Н. Михайловсаго. Издава ся от книжарницата на Д. В. Манчева в Пловдив. Във Вена, у книгопечатн. Л. Сомера, 1866“; „ Малка българска читанка. Съставена от Н. Михайловский, сега изново допълнена. Издава книгопродавницата Момчилова и съдружие в Търново. Издание второ. Русчук, в печатницата на Дунавската област, 1868“; „Генадие. Священа история на ветхия и новий завет. Превел [от гръцки] Н. Михайловский. Виена, 1867“; — “Скратение на свещената история, съставена от книгите на ветийа и новийа завет от Г. Генадия. Превод Н. Михайловскаго. Издание второ. Книгопродавница Момчилова и с-ие в Търново, 1869. /Във Виена, у книгопечатн. Л. Сомерова./“ — “Издание третьо. 1871“; — “Издание четвърто. Търново. Книгопродавница Ст. Маринова, печатница Л. Каравелова, 1878“; „Малък българский писмовник или образци за различни писма. Съставил Н. Михайловский. Издава книгопродавницата Момчилова, Славейкова и съдруж. в Търново, Издание първо, Русчук, в печатницата на Дунавската област, 1868“; „Начала на политическата економия от Отона Хюбнера. Превод Н. Михайловскаго. Книга за училищата и народа. Издание първо. Цариград, в печатницата на в. „Македония“, 1868“; „Катихизически поучения от протоирея Родиона Путятина. Превод Н. Михайловскаго. Издава книгопродавницата Момчилова и содруж. в Търново. Издание първо. Русчук, в печатницата на Дунавската област, 1868“; „ Черти от американски живот. Превод Н. Михайловскаго. Издава П. Р. Славейков, Цариград, в печатницата на в. „Македония“, 1868“; „Кратко землеописание. От Н. Михайловскаго. Издава „Българското читалище“ в Цариград. Народна печатница при Българската църква, 1869“; „Кратка священа история. Превод Н. Михайловскаго. Издание на Българското читалище в Цариград за употребление в първоначалнити училища. Издание второ. Цариград, Народна печатница при Българската църква, 1869“; „Кратък катихизис. Превод Н. Михайловскаго. Издаден от Българското читалище с иждивение на Българското благодеелно братство в Цариград за употребление в първоначалнити училища. Издание първо. Цариград, в Народна печатница при Бълг. църква, 1869“ „Исторически изследования за Охридската и Ипекската архиепископии. Превод Н. Михайловскаго. Цариград, в печатницата на в. „Македония“, 1869. /Оригиналът е от Г. Кръстевич, написан на гръцки език./“; „Опровержение на възражението на Великата църква против издадените от правителството проекти за решението на българския въпрос. Превел от първообразното Н. Михайловский. [Цариград]. В печатницата на „Македония“, 1869“; „Белийт папагал или сцени от американския живот. Превел Н. Михайловскаго. Издава П. Р. Славейков. Цариград, в печатницата на Македония, 1869“; „Последните дни на Помпея от Е. Л. Булвер. Превел [от гръцки] Н. Михайловский. Издава Българското читалище в Цариград. Цариград, в печатницата на вестник Македония, 1870“; „Ръководство към всеобщата история. Съставил Д. Иловайский. Превел Н. Михайловский. Част първа. Древнийт мир. Издание първо. Книжарница Момчилова и Сие в Търново и Русе, 1873. /Във Виена, у книгопечатн. Л. Сомер и друж./“; „Приключенията на Телемаха от Фенелона. Превод Н. Михайловскаго. Издание първо. Издава Българското печатарско дружество „Промишление“. Цариград, в печатницата на Карапетров и друж., 1873“; „Пикильо Алияга или маврите в царуването на Филипа III от Евг. Скриба. Превод Н. Михайловскаго. Том първий [и] вторий. Издава българското печатарско дружество „Промишление“. Цариград, печатница Карапетров и друж., 1875“; „Тайните на инквизицията. От В. Д. Фереаля. Със забележки от М. де Куендиаса. Превод Н. Михайловскаго. Издават Н. Тодоров и С. П. Газиев. Част първа [и] втора. Цариград, печатница на О. Кавафиян, 1875“.

☐ НБКМ — БИА, ф. 74 /Никола Михайловски/; ДА — В. Търново, ф. 750к, оп. 3, а. е. 15, л. 58; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 125а, 133а; Иванов, Ю. БПП, 62 — 63; Учители, уредници на класното училище и гимназията. — В: Юб. кн. на Великотърновската мъжка народна гимназия. В. Търново, 1933, с. 38; Стоянов, М. БВК, 246 — 247; Данчев, Г. Никола Михайловски. — В: Еленски сб. С., 1968, 289 — 295; Драганова, Димитров. Книжовници..., 115 — 143; Моллов, З. Родовете на Иван Момчилов и Никола Михайловски. — В: Огнище на педагогическата мисъл. В. Търново, 1981, 93 — 102; Русинов, Р. Никола Михайловски. — В: Строители и ревнители на родния език. С., 1982, 192 — 200.

МИХАЙЛОВСКИ, Сава Цанев

/неизв./

Роден в Търново. Учител в Полски Сеновец, Търновско, от 1854 г.

☐ Лазаров, Т. Полски Сеновец. С., 1984, с. 34.

МИХАЙЛОВСКИ, Стоян Николов /псевд.: Драгостин Петров; Викентий Розенберг; Евгений Рязков; Ст. Стрелков и др./

/7 ян. 1856 — 3 авг. 1927/

Роден в Елена. Син на Никола *Михайловски.* Първоначално учи в родния си град и в Търново. Учи в Галатасарайския лицей в Цариград /1868 — 1872/. Като ученик се запознава с творчеството на Ж. Ж. Русо, Волтер и Д. Дидро. Учител в Дойран /1872 — 1874/. Заради борбата му против местния гръцки владика е арестуван и изгонен от града. Една година живее в Цариград, където се занимава с писателска дейност. През 1875 — 1877 г. следва право в Екс ан Прованс, Франция; посещава лекции по литература и философия. По финансови причини прекъсва и се завръща в Б-я. Адвокат и съдия в Търново, Свищов и София /1878 — 1879/. Заедно с П. Висковски издава в. „Софиянец“ /1879/. Гл. редактор на пловдивския в. „Народен глас“ /1880/. Н-к на отделение във Външно м-во в София /1881/. Завършва образованието си във Франция /1883/, след което е назначен за гл. секретар при М-вото на правосъдието. Депутат от Елена в III ВНС /1886 — 1887/. Член на Апелативния съд в Русе /1888/; учител по френски език и словесност в Русенската гимназия /1888 — 1892/. Извънреден преподавател по френски език в Юридическия ф-т /1892 — 1894/ и в Историко-филологическия ф-т /1897 — 1899/, доц. по всеобща литературна история във Висшето у-ще в София. Депутат за Казанлъшка околия в VIII /1894 — 1896/ и XIII /1903 — 1908/ ОНС. Предс. на Върховния македоно-одрински к-т /1901 — 1903/. Автор на лирически стихотворения, памфлети, басни, епиграми, сатири, поеми, драми, очерци и пародии, характерни с яркия си саркастичен език. Дописен /1882/ и действителен /1898/ член на БКД. Награден с орден „Св. Александър“ IV степен /1895/. През 1905 г. С. М. се оттегля от активна обществена и творческа дейност. НС отказва да му отпусне народна пенсия. Умира в София сам, изоставен, странящ от обществените проблеми.

Публикува стихотворения в сп. „Читалище“ /1872 — 1874/, в. „Век“ /1875/, в. „Стара планина“ /1876 — 1877/, и в. „Българин“ /1877/. Според обява във в. „Ден“ /№ 6, 19 март 1875/ е подготвена за печат сбирка на С. М. — “Тръне. Свитък стихотворения“.

☐ НБКМ — БИА, ф. 567 /Стоян Михайловски/; Бобчев, Н. Стоян Н. Михайловски. — *ЛБАН*, 11, за 1927/1928. С., 1929, 33 — 46; Бобчев, Н. Еленчани — поети и писатели. Стоян Н. Михайловски. — В: Еленски сб. Кн. 1. С., 1931, 245 — 260; Минков, Цв. Стоян Михайловски. Живот и творчество. С., 1940; Богданов, Ив. Стоян Михайловски. Кратка биография. С., 1947; Стоянов, М. БВК, с. 247; Стоян Михайловски, Алеко Константинов, Георги П. Стаматов в спомените на съвременниците си. С., 1963.

МИХАЙЛОВСКИ, Стоян — вж. *Иларион Макариополски*

МИХАЙЛОВСКИ, Тодор Стоянов

/неизв./

Роден в Елена. Брат на *Иларион Макариополски*, Димитър и Никола *Михайловски*. От 1848 до 1852 г. е ученик в Одеската семинария. Завръща се в Б-я и се занимава с търговия.

☐ Дичев, М. Градиво за историята на гр. Елена. — В: Еленски сб. Кн. 1. С., 1931, с. 72; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 39.

МИХАЙЛОВСКИ, Цанко В.

/неизв./

Учител във Видин от 1872 до 1876 г.

☐ НБКМ — БИА, II А 7669; Дякович, Б. Материали по учебното дело във Видин през 1873 — 1876 г. — *Уч. пр.*, 1908, № 9, с. 841, 861, 869.

МИХАЛ

/неизв./

Роден в Дермен дере /Първенец/, Пловдивско. Свещеник в Станимака /Асеновград/ в средата на XIX век.

☐ Хайтов, Н. Асеновград в миналото. С., 1983, с. 182.

МИХАЛАКЕВА, Еленка Генчева

/неизв./

От Ст. Загора. Учителка във Видин /1874 — 1875/.

☐ НБКМ — БИА, II А 6182; Дякович, Б. Материали по учебното дело във Видин през 1873 — 1876 г. — *Уч. пр.*, 1908, № 9, 866 — 868.

МИХАЛАКЕВА, Марийка

/неизв./

От Ст. Загора. Учителка във Видин /1873 — 1875/.

☐ НБКМ — БИА, II А 6182; Дякович, Б. Материали по учебното дело във Видин през 1873 — 1876 г. —*Уч. пр.*, 1908, № 9, 866 — 868.

МИХАЛАКИЕВ, Иван

/неизв. — ян. 1878/

Свещеник в Ямбол през 70-те години на XIX век. Убит от турците.

☐ Колев, Л. Духовници — участници в национално-освободителните борби на нашия народ. — *ИЦИАИ*, т. 1, 1978, с. 411.

МИХАЛАКОВА, Ана

/неизв./

Монахиня. Учителка в старозагорското девическо у-ще /1847/.

☐ Паскалева, В. Българката..., с. 46.

МИХАЛЕВ, Васил

/1848 — 30 май 1922/

Син на иконописеца Михаил Т. *Минчев*. Негови икони има в Саръ яр /Хаджидимитрово/, Търновско. С Иван *Йонков* и Цаню *Захариев* работи в Преображенския м-ир. Рисува още в Плачковци, Габровско, Енчовци, Габровско, Черганово, Старозагорско, и Ешекчии /Николаево/, Казанлъшко. Участник в Апр. възст.

☐ Василиев, Ас. БВМ, с. 93; Рошковска, А. Към въпроса..., с. 38.

МИХАЛЕВ /ПОПМИХАЛЕВ/, Иван

/неизв./

Учител в Мисилимито /Християново/, Старозагорско, през 1871 г.

☐ Кънчев, М. Видрица, с. 247.

МИХАЛЕВ, Руси

/неизв./

Роден в Казанлък. Свещеник в Ахиево /Бъдеще/, Старозагорско, през 70-те години на XIX век.

☐ Александров, Н. Участие на духовници от Старозагорска епархия в подготовката и провеждането на Старозагорското въстание 1875. — В: Сб. Априлското въстание..., с. 285.

МИХАЛЕВ /КИПИЛОВСКИ/, Сава Савов

/неизв./

Роден в Кипилово, Котленско. Учител /1850 — 1852/. Свещеник в родното си село.

Превежда: „Последования на вечерня и утренния с прибавка на кратък устав за вечерня, утрення и за всенощно бдение. Преведено на българ-

ский език. Издава със свое иждивение свещеник Сава Михалюв Кипиловский. Първо издание. Русчук, в печатницата на Дунавската област, 1868“.
☐ ЦДИА, ф. 405, оп. 1, а. е. 3, л. 2; Юб. в. на Народно основно училище „Кирил и Методий“, с. Кипилово, Сливенски окръг, по случай 125 години от основаването му. 1965; Стоянов, М. БВК, с. 208.

МИХАЛЕВ, Стойко
/1830 — 1913/
Роден в семейството на търговец. Учителства в Горно дере кьой /Момчиловци/, Смолянско, ок. 1850 — 1860 г. Абаджия и бояджия в същото село.
☐ Канев, К. Миналото на село Момчиловци, Смолянско. Принос към историята на Средните Родопи. С., 1975, с. 118.

МИХАЛЕВА, Неделя
/неизв./
Родена в Сливен. Учителка в Сливен през 70-те години на XIX век.
☐ Табаков, С. Сливен, с. 488.

МИХАЛОВ, Иван
/1855 — 18 април 1914/
Роден в Чирпан. Участник в нац.-осв. д-ние. След арестуването на В. *Левски* емигрира в Прага. Завършва медицина в Женева /1882/. Лекар в Пловдив, Хасково, Чирпан и София. Директор на столичната санитарна служба и член на Върховния мед. съвет. Редактор на сп. „Медицински преглед“ и „Летописи на Българския лекарски съюз“. Народен представител в ОНС до 1894 г. и в III /1886 — 1887/ ВНС. Умира в София.
☐ Иванов, Ю. БПП, с. 538; Михаил Тенев. Председател на Казанлъшката дружба. — В: Казанлък в миналото и днес. Кн. 1. С., 1912, с. 207; Д-р Иван Михалов /некролог/ — *ЛЛСБ*, 1915, № 3 — 4, с. 183.

МИХНОВ /МИХОВ/, С.
/неизв./
Завършва Киевския у-т „Св. Владимир“ /1859 — 1865/.
☐ Поглубко, К. За да бъдат..., 81 — 82; Степанова, Л. Вклад России..., с. 206.

МИХО
/неизв./
Свещеник в Млечево, Севлиевско, през 1858 — 1859 г.
☐ Снегаров, Ив. Нов кодекс на Търновската митрополия. С., 1937, с. 78, 86.

МИХОВ, В.
/неизв. — 1 дек. 1895/
Учител в Габровското у-ще /1875 — 1877; 1888 — 1895/.
☐ Ранков, В. Исторически работи. — В: Юб. сб. 25 г. „Априловска“ гимназия, с. 37.

МИХОВ, Васил
/неизв./
Роден в Габрово. Учи в родния си град. Свещеник и учител в Габрово /1862 — 1876/. Арестуван от турците по време на Апр. въст., но скоро освободен. След Осв. е архиерейски наместник в Габрово, свещеник в бълг. църква в Браила. Баща на д-р Никола Михов.
☐ НБКМ — БИА, II А 2049, л. 9; II А 2051; в. *Българска пчела*, II, № 11, 11 авг. 1864; в. *Македония*, II, № 38, 17 авг. 1868; в. *Век*, I, № 10, 16 март 1874; Гъбенски, Хр. Габрово, с. 55; Доросиев, Л. Нашите..., с. 43; Васильов, Т. Спомени за лица и събития през XIX и XX век. С., 1934, с. 150.

МИХОВ, Венко
/неизв./
Учител в Летница, Ловешко, през 70-те години на XIX век.
☐ Йонов, В. Читалище „Н. Й. Вапцаров“ в Летница. — *Читалище*, 1984, № 1, с. 33.

МИХОВ, Върбан
/неизв./
Временен дописник на в. „Цариградски вестник“ /1859/.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 247.

МИХОВ, Димитър
/неизв./
Роден в Габрово. Свещеник е в Раховци, Габровско, през 70-те години на XIX век. Спомоществовател за „Наручна священ. книга“, превели З. Петров и Й. Наумов /1874/.
☐ Цончев, П. Габрово, с. 351.

МИХОВ, Иван
/неизв./
От Церова кория, Търновско. Учител в селото ок. 1784 г. Синът му Михаил *Михов* също е учител.
☐ Церов, Ив. Спомени и бележки. Варна, 1921, с. 5, 11; Станев, Н. Великотърновската котловина, с. 116.

МИХОВ, Иван
/неизв./
От Ениджия, Лозенградско. Учител в Дере кьой /Речка/, Малко Търновско /1868 — 1869/.
☐ Аянов, Г. Малко Търново. Бургас, 1939, с. 271.

МИХОВ, Йордан
/неизв./
Зограф от Елена през Възраждането.
☐ Стефанов, П. Един неизвестен художник — Иван Попниколов от Габрово. — *Изкуство*, 1981, № 8, с. 44.

МИХОВ, Михаил Иванов
/неизв./
Роден в Церова кория, Търновско, в семейството на свещеника Иван *Михов*. Свещеник и учител /1835 — 1845/ в родното си село.
☐ Церов, Ив. Спомени и бележки. Варна, 1921, с. 6; Станев, Н. Великотърновската котловина, с. 117.

МИХОВ, Михаил
/неизв./
Учител в Търново след 1856 г.
☐ Ибришимова, П. Към историята на училищата във Великотърновски окръг през Възраждането. — *ИОИМ — В. Търново*, 3, 1966, с. 99.

МИХОВ, Петър
/неизв./
Свещеник в Гюзелдже алан /Каменово/, Разградско, през 1872 г. Временен дописник на сп. „Слава“.
☐ Сп. *Слава*, I, № 13, 1 февр. 1872, с. 199

МИХОВА, Анастасия — вж. *Тошева*, Анастасия

МИХОВА, Иринка — вж. *Славова-Михова*, Иринка

МИХОВСКИ, Андрей Попсавов
/неизв./
Свещеник в Беброво, Еленско. Временен сътрудник на сп. „Слава“ /1871/.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 248.

МИХОВСКИ, Михаил Колев
/неизв./
Свещеник в Угърчин, Ловешко, от 1854 г. Активно участва в построяването на нова църква и в откриването на първото у-ще в селото.
☐ Радоев, П., Г. Радоев. Из миналото на Угърчин. С., 1978, с. 24.

МИЦЕ
/неизв./
Свещеник във Велешка каза през

30-те и 40-те години на XIX век. Спомоществовател от Бащино село, Велешко, за „Служение еврейско“, превел Н. Зографски /1839/ и за „Православное учение ... Платона“, превел Ил. Стоянов /1844/.

МИЦЕВ, Апостол
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател в Ново село, Щипско, за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.

МИЦЕВ, Наум
/неизв./
Учител. Спомоществовател от Прилеп за „Житие св. Григория омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.

МИЦЕВ, Тончо
/неизв./
Учител във Враца от ок. 60-те до 70-те години на XIX век.
☐ Орловски, Ст. Из историята на учебното дело във Враца до Освобождението. — В: Материали..., 2, с. 16.

МИЦИН, Кръстю
/неизв./
Учител в Бачево, Разложко, преди 1860 г.
☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 100, л. 6 — 7.

МИЦОВ, Стойно
/неизв./
Роден в Егълница, Радомирско. Учи в родното си село и в Слатино, Кюстендилско. Учител в Слатино /1868 — 1879/, Каменик, Кюстендилско, Извор, Радомирско, и в Егълница.
☐ Караиванов, И. Историко-просветното дело в Радомирско. Ч. 1. Кюстендил, 1927, с. 37.

МИЦОВ, Тодор Ив.
/ок. 1854 — неизв./
Роден във Враца. Учи в родния си град; продължава в гимназия в Кенигрец, Чехия, издържан от ДД /1872 — 1874/. Доброволец в четата на Филип Тотю по време на СТВ. През 1878 г. е студент в Историко-филологическия ф-т на Пражкия у-т. Учител във Враца /1879 — 1880/. Преводач на статия, излязла в сп. „Ръководство на основното учение“ /1874/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 14, а. е. 2046, л. 1; ф. 129, а. е. 1, л. 81; а. е. 181, л. 52; II В 9283, л. 162; II В 9284, л. 46, 102, 103; II В 9286, л. 8, 10; Стоянов, М. БВК, с. 248.

Константин Мишайков

МИЧЕВ, Мичо Попцолов
/неизв. — 1907/
Роден във Влашко село /Царевец/, Врачанско. Син на Цоло *Мичев*. Учител и свещеник в родното си село през 70-те години на XIX век. Предс. на РК в селото /1872/. По време на Апр. въст. сформира чета, за да се присъедини към Хр. *Ботев*. Заловен и след мъченията във Видинския затвор полудява.
☐ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 83; Йонков, Хр. Участието на българското духовенство от I Великотърновски и III Врачански революционни окръзи в Априлското въстание. — В: Сб. Априлското въстание..., с. 357; Колев, Л. Духовници — участници в националноосвободителните борби на нашия народ. — *ИЦИАИ*, т. 1, 1978, 333 — 334.

МИЧЕВ, Цоло
/неизв./
Учител във Влашко село /Царевец/, Врачанско /1830/. Баща на Мичо *Мичев*. По-късно става свещеник, но продължава да учителства.
☐ Орловски, Ст. История на учебното дело във Врачанско. — *Уч. пр.*, 1904, № 21, с. 12; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 83.

МИЧОВ, Тончо
/неизв./
Учител. Спомоществовател от Сухиндол, Търновско, за „Писма за службата божия“, превел И. Владикин /1858/.

МИШАЙКОВ, Е. — вж. *Евгений архимандрит*

МИШАЙКОВ, Васил Т.
/ок. 1845 — неизв./
Роден в Битоля. Учи в родния си град и в гимназия в Атина /1861 — 1864/. Завършва Юридическия ф-т на Московския у-т. Секретар на *Панарет, митрополит Пловдивски* /1877/.
☐ ЦДИА, ф. 111, оп. 1, а. е. 54, л. 1; ЦГАОР, ф. 1750, ед. хр. 227, л. 12; ОБТИ, т. 2. Писмо от Аксаков до В. А. Черкаски от 13 юни 1877; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 107; Степанова, Л. Вклад России..., с. 206.

МИШАЙКОВ, Иван Димитров
/ок. 1854 — неизв./
Роден в Пътеле, Леринско. Племенник на *Панарет, митрополит Пловдивски*, и на Константин *Мишайков*. През 1876 г. е ученик в Педагогическия отдел на Източния лицей във Виена. След 1879 г. семейството му се преселва в Пазарджик, където И. М. дълго време е административен служител в отдела на просветното ведомство в града.
☐ НБКМ — БИА, ф. 11, оп. 1, а. е. 1, л. 7 — 8; Кирил, патр. Панарет Пловдивски, с. 35.

МИШАЙКОВ, Константин Иванов
/1807 — 16 септ. 1880/
Роден в Пътле, Леринско, в заможното семейство на търговеца Иван Мишайков. Брат на *Панарет, митрополит Пловдивски*. Учи в гръцкото у-ще в Битоля, кратко време при Т. Каирис на о. Андрос и в гимназия в Атина /1830/. Един от основателите на „Славянобългарското учеполюбиво дружество“ в Атина. Завършва медицина в Пиза /1840/. Градски лекар на турска служба в Битоля в продължение на 30 години. Участва активно в църковно-нац. борби. Настоятел на „Цариградски вестник“ и в. „Съветник“ в Македония. По време на РТОВ напуска Битоля и се премества в Пловдив при брат си, където остава до края на живота си. Закупува места за построяване на бълг. църква, у-ща и книжарница в Битоля; завещава цялото си имущество /25 000 златни ле-

ва/ на местната община.
□ НБКМ — БИА, II В 7152, II В 7156; Ю. И. Д. Д-р Константин Ив. Мишайков. — *Светлина*, 1892, № 3, 65 — 66; Касъров, Л. ЕР, 1398 — 1399; Еничерев, Н. Възпоминания и бележки. С., 1906, с. 365; Арнаудов, М. Селимински, с. 196 и сл.; Кирил, патр. Панарет Пловдивски, 33 — 35, 138 — 140; Иванов, Й. Българските старини..., с. 65.

МИШАЙКОВ, Михаил /Михалаки/
/неизв./
Племенник на *Панарет, митрополит Пловдивски* и на Константин *Мишайков*. Завършва Богословското у-ще на о. Халки през 1864 г. Продължава образованието си в педагогическо у-ще в Белград. Учител в Самоков /1876/. След Осв. е предс. на Окръжния съд в Пазарджик, където и умира.
□ НБКМ — БИА, II А 7017; Семерджиев, Хр. Самоков и околността му. С., 1913, с. 172; Начов, Н. Цариград, 131 — 132.

МИШАЙКОВ, Петър — вж. *Панарет, митрополит Ксантийски и Пловдивски*

МИШАКОВ, Иван
/неизв./
Ученик в Галатасарайския лицей в Цариград през 1870 г.
□ Славова, Дойнова. Документи..., с. 239, 241, 243.

МИШАКОВ, Тодор
/1838 — неизв./
Роден в Ловеч. Учи там, а след това — заният в Букурещ. През 1865 г. се връща в Ловеч. От 1868 г. е свещеник. Член на епархийския съвет /1868 — 1875/. Един от основателите и касиер на д-во „Постоянство" в града /1871/. От 1875 г. е и учител /в Ловеч/.
□ Неделчев, М. Развой на учебното дело в Ловеч до Овобождението ни. — В: Ловеч и Ловчанско. Кн. 3. С., 1931, с. 117.

МИШЕВ, Атанас
/неизв./
Роден в Брацигово. Учи в пловдивското класно у-ще „Св. св. Кирил и Методий" при Йоаким *Груев*. Учител в Пазарджик, Брацигово и Пещера /1867 — 1876/. Член на РК в Брацигово. Участва в подготовката на Апр. въст. в родното си село. След Осв. е просветен деец.

Атанас Мишев

□ НБКМ — БИА, ф. 22, а. е. 301, л. 1; II А 2476; II А 8888; Батаклиев, Ив. Татар Пазарджик, с. 253; Юруков, Д. Брацигово. С., 1931, с. 22; Атанас Мишев. — В: Спомени за Априлското въстание от 1876 г. С., 1876, 226 — 232; Тончев, Ст. Учебното дело в Пещера. — *Родопи*, № 6, 1968, 23 — 24

МИШЕВ Димитров, Димитър
/5 дек. 1856 — 26 ян. 1932/
Роден във Видин. Завършва Габровската гимназия /1872 — 1876/, издържан от ДД. Учител в Орхание /Ботевград/ през 1876 — 1877 г. Преводач на софийския окръжен н-к /1878/. Учител в Лом /1879 — 1880/, Видин /1880 — 1881/, Сливен /1890 — 1894/ и Цариград /1894/. Секретар на Бълг. екзархия /1895 — 1901/. Редактор и издател на вестниците „Търновска конституция" /1884 — 1888/, „Църковен вестник", „Балкански сговор", „Църковен архив", на списанията „Свободно мнение", „Полет", „Отец Паисий" и др. Народен представител в IV /1884 — 1886/ и в XIV /1908 — 1911/ ОНС. Дописен /1884/ и редовен /1884/ член на БКД. Автор на учебници и книги. Умира в София.
□ НБКМ — БИА, II В 9293; Стамболиев, М. Първата стогодишнина от откриване на българското училище в град Орхание. Орхание, 1927, с. 13; Данчови. БЕ, с. 1014; 100 години БАН, с. 436.

МИШЕВ, Христо
/неизв./
Иконописец. Работи в Сърбия до 1878 г.
□ Семерджиев, Хр. Самоков и околността му. С., 1913, с. 229.

МИШИКОВ, Е.
/неизв./
Свещеник в Ловеч през 1877 г., вер. и преди това.
□ ОБТИ, т. 2, с. 279.

МИШКОВ, А.
/неизв./
Ученик в Русия през периода 1856 — 1877 г.
□ Степанова, Л. Вклад России..., с. 206.

МИШКОВ, Д.
/неизв./
Ученик в Русия през периода 1856 — 1877 г.
□ Степанова, Л. Вклад России..., с. 206.

МИШКОВ, Димитър Т.
/неизв./
Роден в Хасково. Изпратен от хасковското ч-ще „Заря" да получи образование в Европа. През 70-те години на XIX век учи в Прага и следва в Женева. Учител в Браила /1876 — 1877/. След Осв. се завръща в Хасково. Предс. на градския клуб на Народната партия.
Публикува преводна статия в сп. „Читалище" /1872/.
□ НБКМ — БИА, ф. 281, а. е. 4, л. 1 — 1а; в. *Мир*, 5 окт. 1904; Стоянов, М. БВК, с. 248; 100 години ч-ще „Заря" Хасково. 1858 — 1958. С., 1958, с. 5.

МИШКОВ, Петър
/неизв./
Роден вер. в Сливен. През 40-те години на XIX век е ученик в Одеса. Не завършва образованието си поради липса на средства. Предс. на ч-ще „Зора" в Сливен. Деец на рев. д-ние в Сливенския край.
□ ЦГИА — Л., ф. 733, оп. 147, ед. хр. 15, л. 18, 72 — 81.

МЛАДЕН
/неизв./
Свещеник във Вълчедрък, Ломско, през 1778 г.
□ Ихчиев, Д. Материали за историята ни под турско робство. — ИИД, 2, 1906, 126 — 128.

МЛАДЕН

/неизв. — 1837/
Свещеник в Калофер през 30-те години на XIX век. Умира по време на чумна епидемия.
☐ Начов, Н. Дядо х. Д. Паничков. — В: Калоферска дружба. 2. С., 1924, с. 65.

МЛАДЕН
/неизв./
Свещеник в София през 40-те и 50-те години на XIX век.
☐ Динеков, П. София, с. 9.

МЛАДЕН
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Ниш за „Кратка всеобща история от Смарагдова", превел Й. Груев /1858/.

МЛАДЕН
/неизв./
Свещеник в Горни Богров, Софийско, през 1869 г.
☐ СГОДА, ф. 1293к, оп. 1, а. е. 200, л. 14.

МЛАДЕНКИН, Иван
/неизв./
Учител в Голинци /Младеново/, Ломско, от 1868 г.
☐ Петков, К. Село Голинци, Ломска околия. Историко-географски бележки. С., 1948, с. 28.

МЛАДЕНОВ, Георги
/неизв./
Учител във Видин през 1869 и 1873 — 1874 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 7669; Дякович, Б. Материали за учебното дело във Видин през 1873 — 1876 г. — *Уч. пр.*, 1908, № 9, с. 845.

МЛАДЕНОВ, Димитър — вж. *Арабаджиев*, Димитър

МЛАДЕНОВ, Епифаний — вж. *Епифаний*

МЛАДЕНОВ, Зафир
/неизв./
Роден в София. Завършва взаимното у-ще във Враца. Учител в Баня, Разложко, Разлог, Якоруда, Разложко, и Банско през 50-те и 60-те години на XIX век.
☐ ДА — Благоевград, ф. 225к, оп. 1, а. е. 32, л. 10 — 12; ф. 742, оп. 1, а. е. 13, л. 14, а. е. 15, л. 21 — 22, а. е. 16, л. 27; Филипов, Н. Якоруда. С., 1933, с. 135; Юруков, М. Просветното дело в Разложко. С., 1941, с. 51.

МЛАДЕНОВ, Иван Димитров
/неизв./
Роден в Банско в семейството на Димитър *Арабаджиев*. Брат на Лазар и Милана *Младенови*. Учител в Банско и Разлог ок. 50-те — 70-те години на XIX век. След Осв. е учител в Банско до 1883 г., когато е обвинен от турските власти в противодържавна дейност и заточен в Мала Азия.
☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 15, л. 38; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 91.

МЛАДЕНОВ, Илия
/неизв./
От Радибош, Пернишко. Учител в селото и в Радомир, ок. средата на XIX век.
☐ ДА — Перник, ф. 314, оп. 1, а. е. 1, л. 31; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 101.

МЛАДЕНОВ, Лазар /Л. Димитров Арабаджиев/
/неизв./
Роден в Банско. Син на свещеника Димитър *Арабаджиев*. Брат на Димитър и Милана *Младенова*. Учи при баща си и във френските у-ща на лазаристите в Солун и Цариград. Завършва Турийската гимназия и семинария на лазаристите в Париж, където е ръкоположен за архиепископ. През 1878 г. придружава френския представител на Берлинския конгрес. Преподавател в Цариградския колеж Сен Беноа. Униатски свещеник в Солун. Папски наместник на бълг. католици в Македония /1884/. От 1900 г. живее в Рим. Съветник при ватиканското управление по източните въпроси. Поддиректор на Ватиканската библиотека.
☐ НА БАН, ф. 52к, а. е. 135, л. 13 — 15; Молеров, К. Из културното и обществено минало на българите в Банско. — *Мак. пр.*, 1932, № 4, с. 40; Кънчов, В. Избрани произведения. Т. 1. С., 1970, с. 323.

МЛАДЕНОВ, Любомир
/неизв./
Учител в Сливен от 1845 до 1847 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 2469.

МЛАДЕНОВ, Петко /Дандулата/
/неизв./
Роден в Липен, Врачанско. Учител в Пудрия, Врачанско /ок. 1877 — 1878/.
☐ 120 години огнище на просвета. Юб. в. Село Пудрия, Врачанско, 24 май 1966.

МЛАДЕНОВ Боровски, Тома
/неизв./
Роден в Лом. Учи в родния си град; завършва гимназия в Белград /1859/. Учител в Лом /ок. 1860 — 1862/, Русе/1865 — 1866/ и Оряхово /1871 — 1872/. Участва в Първата бълг. легия /1862/. Известно време е писар в браилска търг. къща /ок. 1863/. Временен сътрудник на в. „Зорница" /1864/, сп. „Училище" /1871/ и „Летоструй" /1873/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 16, а. е. 131; II А 2181; II А 2202; сп. *Училище*, I, № 22, 21 дек. 1871; в. *Турция*, VIII, № 20, 1 юли 1872; Орловски, Ст. Из историята на учебното дело в Русе до Освобождението. — *Уч. пр.*, 1906, № 10, с. 1074; Стоянов, М. БВК, с. 248; Бойчева, В. Българският революционер Петър Бонев — ученик в Белградската гимназия. — *Векове*, 1974, № 1, с. 12.

МЛАДЕНОВА, Донка
/неизв./
Девическа учителка в Оряхово през 1872 г.
☐ Сп. *Училище*, II, № 22, 23 дек. 1872, с. 171.

МЛАДЕНОВА, Милана Димитрова
/неизв./
Родена в Банско в семейството на Димитър *Арабаджиев*. Сестра на Иван и Лазар *Младенови*. Учителка в килийното у-ще в Банско ок. 30-те години на XIX век.
☐ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 91.

МЛАДЖОВ, Тане Божилов
/неизв./
Свещеник в Мошино /дн. към Перник/ от нач. на 40-те години на XIX век.
☐ Йосифов, Ст. Сто години село Мошино. 1839 — 1939. С., 1939, с. 22.

МОЙСИНОВ
/неизв./
Учител в Самоков ок. 1877 — 1878 г.
☐ Семерджиев, Хр. Самоков и околността му. С., 1913, с. 131.

МОКРЕВ, Стоян
/неизв./
Свещеник в Кукуш от 1868 г. През 80-те години на XIX век става униатски свещеник и служи в Енидже Вардар.
☐ Друл, Ар. История на Лазаристката мисия в Македония. — *ЦИА*, 1, 1981, с. 201, 208.

МОЛЕРА, Тома Хаджиикономов Вишанов
/ок. 1750 — неизв./
Живописец от Банско. Син на свещеника хаджи *Вишан*. Основоположник на Банската школа. Синът му, Димитър Молеров, внукът му Симеон *Молеров* и правнукът му Георги *Молеров* са също живописци. Учи в атонските м-ири и във Виена към края на XVIII век, където отива с търговци на памук. Прави стенописи в храма „Покров Богородичен“ на постницата „Св. Лука“ на Рилския м-ир /1811/, където рисува ок. 24 сцени: „Изгонването на Адам и Ева от рая“, „Митарствата на душата“, „Коронясването на Св. Богородица“ и др. Рисува и ктиторски портрет на проигумена Теодосий. В Рилския м-ир с него идва и *Неофит Рилски*, на когото е бил учител. Други негови творби са останали в гробищната църква в Банско, в църквата „Св. Богородица“ в Кюстендил, в църквата на Куриловския м-ир до София.
☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 12, л. 17; а. е. 15, л. 7 — 8; а. е. 58, л. 11 — 18; Молеров, Д. Иконопис в Банско. — *ИНЕМ*, 1923, № 1 — 2; 42 — 43; Филов, Б. Възраждането на българското изкуство. — *БИБ*, 1931, № 2 — 3, с. 41; Цончева, М. Българско възраждане. Живопис и графика. С., 1962, 22 — 25, 45 — 46; Василиев, Ас. БВМ, 489 — 504; Василиев, Ас. Тома Вишанов — Молера. С., 1969; Радкова, Р. Неофит Рилски и новобългарската култура. С., 1975, 23 — 25, 27; Божков, Ат. Българската икона. С., 1984, с. 123, 143, 306 — 307.

МОЛЕРОВ, Димитър /Д. Томов Вишанов/
/ок. 1780 — 1868/
От Банско. Син на зографа Тома *Вишанов—Молера*. Учи иконопис при баща си. Рисува из църквите и м-ирите в Македония. Заедно със сина си Симеон *Молеров* прави ктиторски портрети на чорбаджи Вълко и жена му Рада в параклиса „Св. Иван Рилски“ в гл. църква на Рилския м-ир. Рисува също в метоха в Пчелина, в Рилския м-ир /1835/, в параклиса „Св. Архангел Михаил“ в Рилския м-ир /1835/. Работи в църквата „Св. Троица“ в Банско /1832, 1839 — 1841, 1850, 1854, 1860, 1861/. Автор на икони в църквите „Св. Архангел Михаил“ в Лешко, Горноджумайско /Благоевградско/, „Св. Богородица“ в Неврокоп /Гоце Делчев/ през 1840 г., „Св. Димитър“ в Тешово, Горноджумайско /1848/, „Въведение пресвета Богородица“ в Горна Джумая. Близък приятел на *Неофит Рилски*. Повикан от Милош Обренович за зограф при сръбския двор. Работи в Шкодра, Драма, о. Крит, Белград /1815 — 1839; 1858 — 1860/.
☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 12, л. 17; а. е. 15, л. 7 — 8; а. е. 30, л. 76 — 78; а. е. 58, л. 11 — 18; Шишманов, Ив. Нови студии из областта на българското възраждане. — *СбБАН*, 21, 1926, с. 65; Филов, Б. Възраждането на българското изкуство. — *БИБ*, 1931, № 2 — 3, с. 48; Мавродинов, Н. Изкуството на българското възраждане. С., 1957, с. 198 — 199, 205, 207, 209; Василиев, Ас. Ктиторски портрети. С., 1960, 102 — 109, 128 — 129, 132 — 134; Василиев, Ас. БВМ, 505 — 513; Радкова, Р. Неофит Рилски и новобългарската култура. С., 1975, 25; Божков, Ат. Българската икона. С., 1984, с. 307, 462.

МОЛЕРОВ, Георги Симеонов
/1844 — 1876/
От Банско. Син на Симеон *Молеров*. Един от последните представители на Банската живописна школа. Автор на икони в църквата „Св. Троица“ в Банско. Вер. е работил из Петричко и Разложко.
☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 12, л. 17; а. е. 15, л. 7 — 8; Василиев, Ас. БВМ, 515 — 516.

МОЛЕРОВ, Симеон Димитров
/1816 — 1903/
От Банско. Син на Димитър *Молеров*. Работи с баща си в църквата „Св. Троица“ в Банско /1841/. Автор на икони в църквите „Сретение Господне“ в Добърско, Разложко /1861/, „Въведение пресвета Богородица“ в Горна Джумая /Благоевград/. Заедно с баща си рисува ктиторски портрети на Вълко и Рада Чалъкови в параклиса „Св. Иван Рилски“ в гл. църква на Рилския м-ир. Негови икони има в църквите „Св. Атанас“ в Елешница, Разложко /1882/, „Св. Димитър“ в Бачево, Разложко /1883/, в Зографския м-ир на Света гора /1897/.
☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 12, л. 17; а. е. 15, л. 7 — 8; а. е. 30, л. 76 — 78; Юруков, М. Просветното дело в Разложко. С., 1941, с. 29; Мавродинов, Н. Изкуството на българското възраждане. С., 1957, с. 195, 198 , 205, 207, 209; Василиев, Ас. БВМ, 514 — 515; Божков, Ат. Българската икона. С., 1984, с. 307; Бански художествен център /Каталог от изложба/.

МОЛЛОВ, Димитър Петров
/26 дек. 1845 — 8 ян. 1914/
Роден в Елена. Произхожда от свещенически родове. Баща на Владимир /обществен и държавен деец, юрист/ и Васил /лекар/ Моллови. Семейството се преселва в родното село на бащата Беброво, Еленско, където Д. М. получава първоначално образование. Учител в селата Садина и Ковачовец, Ескиджумайско /Търговищко/, и Върбица, Шуменско /1860 — 1862/. През 1862 г. е заведен от чичо си архимандрит *Евстати Хилендарски* в Киев да продължи образованието си. Учи една година във Втора киевска гимназия, след което постъпва в семинарията, която завършва през 1867 г. Първоначалното му желание е да продължи във Филологическия ф-т на Одеския у-т, но се записва медицина в Москва. Стипендиант на Славянското благотворително общество. След завършване на висшето си образование /1873/ остава във факултетската хирургическа клиника като помощник на проф. Гага. Занимава се с научни изследвания и след две години защитава докторска дисертация на тема: „О хлороформировании по способе Клод Бернара“, в която отделя специално внимание на влиянието на емоционалните въздействия върху човека. Помощник на проф. Басов в общата хирургическа клиника в Москва. Личен лекар на М. Катков, редактор на „Московские ведомости“. Участва като доброволец в СТВ — организира санитарен отряд и устройва първата военновременна болница. Назначен за губернски лекар във Видин /1877/. След Осв. ръководи санитарното дело в Б-я. Участва в УС. Изработва проект за организация на санитарната служба, одобрен като закон. — “Временни правила за устройтвото на медицинската част в България“ /1879/. Като предс. на първия Висш мед. съвет отваря болници в София, Търново, Видин, Варна и др. Един от инициаторите за създаване на БЧК, на който е предс. повече от 20 години. През 1880 г. основава държавна химическа лаборатория при Мед. съвет — първото бълг. научно мед. учреждение. Гл. лекар на София /1882/. М-р на народното просвещение /7 септ. 1883 — 29 юни 1884/. Пом.-гл.

лекар на войската /1884 — 1887/. Участва в СБВ. По време на управлението на Стефан *Стамболов* е арестуван и интерниран в Беброво за година и половина по повод убийството на м-р Христо *Белчев* /1891/. През 1894 г. се завръща в София. Отново е народен представител. Член на Народната партия. Предс. на парламентарната анкетна комисия по разследване дейността на Стамболовото правителство. Кмет на София /1895 — 1896/. Предс. на д-вото „Св. Климент“ и издател на списание със същото име. Участва в редактирането на сп. „Медицински напредък“, сп. „Български лекар“ и др. Пръв предс. на Българския лекарски съюз /1901/. Дописен /1881/ и редовен /1884/ член на БКД. Автор на многобройни научни трудове и преводи. Предс. на Клона за природните и мед. науки на БКД /1884 — 1898/, на Природо-мед. клон на БКД /1900 — 1911/ и на Природо-математическия клон на БАН /1911 — 1913/. Награждаван със златен кръст „Таково“ от сръбския княз Милан; „Св. Станислав“ II степен, „Св. Анна“ III степен, „Св. Александър“ III степен с мечове /1883, 1886/, орден „За гражданска заслуга“ II степен /1896/ и медали за спомен от войните, в които участва. Умира в София.

Превежда: „Игиена или как да се варди здравието и работната сила между народа. Популярна игиена от Карла Реклама, професор по медицината в Лайпциг. Превел д-р Д. Моллов. С 47 картини извътре. Издание на Московското славянско благотворително общество. Виена, в Българската печатница на Янко С. Ковачев, 1878“.

□ НБКМ — БИА, ф. 160 /Д. Моллов/; НА БАН, ф. 5к /Д. Моллов/; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 34а; ЦГИА — Л., ф. 733, оп. 147, д. 15, л. 472; ЦГИА УССР, г. Киев, ф. 711, оп. 2, д. 5899, л. 1; Поменик за д-р Д. Моллов, прочетен от г-н Б. Берон. — *ЛБАН*, за 1912/1913, № 2., С., 1915, 59 — 61; Стоянов, М. БВК, с. 248; Стефанов, В. Българската медицина през Възраждането. С., 1980, 179 — 181.

МОЛЛОВ, Евстати — вж. *Евстатий Хилендарски*

МОЛЛОВ, Иван Милков
/неизв./
Роден в Беброво, Еленско. Учи в класното у-ще в Елена при Иван *Момчилов*. Учител в родното си село /1857/, в Градец, Котленско /ок. 60-те години/ и в Ески Джумая /Търговище/. Член на Търновското книжарско сдружение /1868/. Временен дописник на в. „България“ /1861/ и в. „Право“/1871/.

□ НБКМ — БИА, II А 4173; Дичев, М. Градиво за историята на гр. Елена. — В: Еленски сб. Кн. 1. С., 1931, с. 92; Стоянов, М. БВК, 248 — 249.

МОЛЛОВ, Минчо
/неизв./
Учител в Ново село, Русенско, ок. 70-те години на XIX век.
□ Сто години родно училище. 1870 — 1970. Юб. в. Село Ново село, Русенско, 8 ноем. 1970.

МОЛЛОВ, Петър Тихчев
/неизв./
Роден в Беброво, Еленско. Учител в Медвен, Котленско /1867 — 1871/. По-късно е свещеник в Разград /ок. 1871/.
□ НБКМ — БИА, II В 10456; сп. *Слава*, I, № 4, 15 септ. 1871; Йорданов, В. Село Медвен. С., 1940, с. 31.

МОЛЛОВ, Симеон Петров
/ок. 1820 — неизв./
Роден в Беброво, Еленско. Свещеник в селото от 40-те до 70-те години на XIX век. Участник в църковно-нац. борби и член на епархиалния смесен съвет в Търново /1873 — 1874/. След Осв. е енорийски свещеник в Кипилово, Котленско.
□ НБКМ — БИА, ф. 61 /поп Симеон Петров Моллов/; Снегаров, Ив. Нов кодекс на Търновската митрополия. С., 1937, с. 146.

МОЛЛОВ, Стоян Г.
/1857 — 1920/
Роден в Чирпан. Завършва пловдивското класно у-ще „Св. св. Кирил и Методий“ /1874/. Учител в родния си град /от 1874/. Член на РК в Чирпан. Арестуван и заточен в Мала Азия. След Осв. е първия училищен инспектор в Чирпан.
□ Събчев, Н. Чирпан, 186 — 187; Видни учители в Старозагорски окръг. 1835 — 1944. Библиография. Ст. Загора, 1973, с. 78.

МОЛОВИЧ, Константин С.
/неизв./
Роден в Кратово. Свещеник там през 1872 г. Брат на Никодим *Симеонович*.
□ Сп. *Слава*, II, № 2, 1 септ. 1872.

МОМЧЕВ, Андрей /Андрея/
/неизв./
Роден в Ст. Загора. Учител в града и в Обруклий /Обручище/, Старозагорско /ок. 1872 — 1875/. Участва в подготовката на Старозагорското въст.; арестуван. Според някои източници той предава много въстаници. След Осв. е адвокат в Провадия под името Кожухаров.
□ Илков, Д. Принос към историята на Стара Загора. Пловдив, 1908, с. 181, 188; Дойчев, Л. Учители участници в Старозагорското въстание. — *Семейство и училище*, 1975, № 9, с. 43; Койчева, В. Записките на Стефан Минчев за някои революционни комитети в Старозагорско и въстанието през 1875. — *ИДА*, 30, 1975, с. 104.

МОМЧЕВ, Джорджо Кръстев
/1846 — 1903/
Получава образование в Париж. Един от основателите и касиер на ч-ще „Надежда“ в Търново. Член на РК /1870/. Затварян в Търновския затвор заедно с Цанко *Дюстабанов*. След Осв. е кмет на Търново. Народен представител.
□ Ковачев, М. Видни читалищни дейци и общественици. — В: Сб. Народно читалище „Надежда“ В. Търново. 1869 — 1969. С., 1969, с. 165.

МОМЧЕВ, Павун
/неизв. — 1865/
Роден в Ст. Загора. Племенник на *Александър Екзарх*. От 1858 г. учи във Военномедицинското у-ще в Цариград.
□ В. *България*, IV, № 25, 1 окт. 1862; в. *Време*, I, № 15, 13 ноем. 1865; Стамболски, Хр. Автобиография, дневници и спомени. Т. 1 */1852 — 1868/. С., 1927, с. 28; Начов,* Н. Цариград, с. 141.

МОМЧЕДЖИЕВ, Симеон
/неизв./
Учител в Ново село, Щипско, и в Куманово към края на 50-те и нач. на 60-те години на XIX век.
□ Иванов, Й. Северна Македония. С., 1906, с. 362; Бобчев, И. Македонските българи, с. 18; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 97.

МОМЧИЛОВ, Г.
/неизв./
Учител в Търново през 1863 г.

☐ В. *Гайда*, I, № 5, 10 авг. 1863.

МОМЧИЛОВ, Иван
/1816 — 1884/
Роден в Елена. Свещеник там от 1842 г. до края на живота си. Член на местния РК. Спомоществовател за: „Общо землеописание“, превел К. Фотинов /1843/; „Историята на слов. болг. народ“, превел П. Сапунов /1844/; „Кратка естествена история“, превели П. Дамянович и П. Арнаудов /1861/.
☐ Историята на църквата „Успение на пр. Богородица“ в гр. Елена, 1937, с. 59.

Иван Момчилов

МОМЧИЛОВ, Иван Николов
/19 окт. 1819 — 8 дек. 1869/
Роден в Елена в семейството на свещеник. Баща на Никола *Момчилов*. Учи в местното у-ще при Андрей *Робовски*, на о. Андрос при Т. Каирис, в гимназия в Атина и в Херсонската семинария в Одеса /до 1843/. Учител в Елена /1843 — 1859/ и Г. Оряховица /1859 — 1864/. Реформира взаимното у-ще в родния си град и създава през 1844 г. известното Еленско класно у-ще /Даскалоливницата/. Участва активно в църковно-нац. борби. От 1864 до 1869 г. се занимава с книжовна и книгоиздателска дейност в Търново. По негова инициатива през май 1868 г. всички търновски книжари се сдружават в книгопродавница „Ив. Н. Момчилов и сие“. Умира в Г. Оряховица. Автор, съставител, преводач и издател на: „Писменница на славянскийа язик. Състави Иван Н. Момчилов, еленчанин. Издание първо. Белград, в Правителствената книгопечатня, 1847“. Заедно с Н. Михайловски превежда „Очерки из историята на народните сказания, 1865“; „Сборник от образци за изучаваньето на старобългарския йезик по сичкото му развитие, преведен и събран от Иван Н. Момчилова. Първо издание. /Издава тоже Иван Н. Момчилов в Горня Оряховица./ Виена, в типографията на Л. Сомерова, 1865“; „Граматика за стараобългарския йезик по сичкото му развитие, съставена от Иван Н. Момчилова. Първо издание. /Издава същийт съставител в Горня Оряховица./ Виена, в типографията на Л. Сомерова, 1865. 1 факсимиле от букви из „Йоан, екзарх болгарский“ от К. Калайдович, Москва, 1824“; „Описание на светия град Йерусалим и изобщо на светите места на Изток. Превод Ив. Н. Момчилова /с притурка от няколко карти и картинки в текста/. Издава се с ижидивението на Бр. Хорозовски, йеромонаха х. Теодосиа, йеродякона х. Кесария, еленчани, управители на Капиновскаго мънастиря, пострижени в монашество в Витлеем и преждебивши първослужители при Българската в Цариград народна църква. [Отвън:] /Издава същийт преводител в Горня Оряховица./ Виена, в типографията на Л. Сомерова, 1865“; „Буквар с картинки от Иван Н. Момчилова. Виена, у книгопечатницата Л. Сомерова, 1868. Начални книжки за децата в първоначалните ни народни училища. Книжка I“; — „Второ издание. 1871“; — „Трето издание. 1875/?/“; 4 изд. ; — „Пето издание. Книгопродавница Момчилова и Сие в Търново и Русе, 1875. /Във Виена, в пичатницата Л. Сомер и др./“ ; „Шесто издание. 1878... във Вена, у книгопечатнницата на Я. С. Ковачев, 1878“; „Граматика за новобългарския език от Иван Н. Момчилова. Първо издание. Русчук, в печатницата на Дунавската област, 1868“; „Граматика за новобългарския език от Иван Н. Момчилова. Второ издание. Книгопродавница Момчилова и Сие в Търново. 1873. / Във Виена, у книгопечатн. Л. Сомер и Сие./“; „Кратка свещена история от Иван Н. Момчилов. Първо издание. Русчук, в книгопечатницата на Дунавската област, 1868“; „Малка священа история от Ив. Н. Момчилова. 2 издание /преработено от Т. Н. Шишков/. Виена, 1871 — Начални книжки за децата в първонач. ни народни училища. Книжка 3“; — „Малка священа история от Ив. Н. Момчилова. Трете /изправено/ издание. Книгопродавница Момчилова и Сие в Търново и Русе, 1873. /В печатницата на Дунавската област./ Начални книжки за в основните български училища. Книжка 3“; — „Четвърто издание. Книгопродавница Момчилова и Сие в Търново и Русе, 1874. / Във Вена, у печятница Л. Сомер и др./“; „Свещен православен катихизис за народните ни училища. Превод от гръцки Иван Н. Момчилова. Книгопродавница Момчилова и Сие в Търново, 1869. / Във Виена, у книгопечятн. Л. Сомерова./“; — „Второ /ново/ издание, преработено и допълнено с текстове от Св. Писание. 1872“; „Малък свещен православен катихизис, скратен от Иван Н. Момчилова. Книгопродавница Момчилова и Сие в Търново, 1869. Във Виена, у книгопечятн. Л. Сомерова. — Начални книжки за децата в първоначалните ни народни училища. Книжка IV“; — [2 изд.] „Малък православен катихизис от Иван Н. Момчилова. Книгопродавница Момчилова и сие в Търново и Русе, 1871. /Във Вена, у печатница Л. Сомер и др./ Начални книжки за в основните български училища. Книжка IV“; „Буквар за черковно четенье за децата. Третье издание, поправено и допълнено. Книгопродавца Момчилова и Сие в Търново, 1869. /Виена, у мехитаристите./“; „ Църковен цветник, който съдържава: 1. Последование за първите три дни в светата и велика неделя на Пасха... 2. Водосвет за през Светата седмица. 3. Опеяло над усопший за през същата седмица... 4. Вечернята на съшествие св. духа. 5. Последование на великия водосвет на светое Богоявление. Издава Н. Момчилов в Търново, книгопородавница Момчилова и Сие, 1869“; „Начален прочет от Иван Н. Момчилова. Книгопродавница Момчилова и Сие в Търново, 1870. /Във Вена, у книгопечатн. Л. Сомерова и др./ Начални книжки за децата в първоначалните ни народни училища. Книжка II, първа отдялка“; — „Второ издание. /Преработена от Т. Н. Шишкова./ Виена, 1871“; — „Начален прочет с притурка на няколко молитви. Трето издание. Русчук, печатницата на Дунавската област, 1873“; „ Първа читанка от Иван Н. Момчилова. Книгопе-

чатница Момчилова и сие в Търново и Русе, 1874. Във Виена, у книгопечатн. Л. Сомерова и сие./ — Начални книжки за децата в първоначалните ни народни училища. Книжка II“; „Начален прочет от Иван Н. Момчилова. Виена, у книгопечатницата, Л. Сомерова, 1869. — Начални книжки за децата в първоначалните ни народни училища. Книжка II, Втора отделка“; — „Второ издание допълнено..., 1872“; „Малка аритметика от Иван Н. Момчилов. Книгопродавница Момчилова и сие в Търново, 1869. / Във Виена, у книгопечятн. Л. Сомера и сие./ — Начални книжки за децата в първоначалните ни народни училища. Книжка пета.“; „Малко политическо земеописание, съставено от Иван Н. Момчилова. Книгопродавница Момчилова и сие в Търново, 1869. /Във Вена, у книгопечатн. Л. Сомерова./ — Начални книжки за децата в първоначалните ни народни училища. Книжка VI.“; — „Второ издание преработено, 1872“. Поправил и издал „Събрание от черковни молитви... от Илия Д. Шиварова, 1869“.
☐ НБКМ — БИА, ф. 60 /Иван Момчилов/; Радивоев, М. Биография на Ивана Николов Момчилов. С., 1912; Дичев, М. Градиво за историята на град Елена. — В: Еленски сб. Кн. 1. С., 1931, 81 — 99; Цонев, З. Горна Оряховица, 77 — 80; Стоянов, М. БВК, 249 — 250; Асенов, П. Еленското класно училище. — В: Еленски сб. С., 1968, с. 70; Русинов, Р. Учителската и книжовната дейност на Иван Н. Момчилов. — *Нар. просвета*, 1969, № 9, 96 — 102; Брезински, С. Дейността на Иван Момчилов и първото българско класно училище в Елена. — *Език и литература*, 1976, № 6, с. 59; Ковачев, М. Учител, книжар и издател. — Във: Възрожденски книжари. С., 1980, 133 — 134.

МОМЧИЛОВ, Матей
/неизв. — преди 1878/
Образование получава в Ришельовския лицей в Одеса /ок. 1856/. След завръщането си в Б-я става учител.
☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 33а.

МОМЧИЛОВ, Никола Иванов
/ок. 1857 — неизв./
Роден в Елена. Син на Иван *Момчилов*. Ученик в гимназията в Николаев и пансионер при Тодор *Минков* / до 1873/. Учител в Сергювец /дн. в Първомайци/, Търновско, и в Г. Оряховица /до 1876/. Участва в РТОВ като преводач. След Осв. е учител в Дряново, околийски н-к в Г. Оряховица и Сухиндол, Търновско, съдебен следовател във Варна и Разград.
☐ НБКМ — БИА, ф. 29, а. е. 2, л. 22; Радивоев, М. Биография на Ивана Николов Момчилов. С., 1912, 51 — 52; Ганчев, Д. Спомени. 1864 — 1887. С., 1936, с. 13.

МОМЧИЛОВ, Стефан
/неизв./
Учител в Ловеч /1872/, Търново /1873/ и др. Временен сътрудник на сп. „Слава“ /1873/.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 250; Драганова, Димитров. Книжовници..., с. 116.

МОМЧИЛОВ, Христо
/неизв./
Роден в Елена. Вер. е син на Иван *Момчилов*. През 1870 г. е ученик в гимназията в Николаев. Пансионер при Тодор *Минков*.
☐ НБКМ — БИА, ф. 29, оп. 1, а. е. 2, л. 21 — 22; ЦГАОР, ф. 1750, оп. 1, ед. хр. 316, л. 24 — 25.

МОНЕВ, Васил
/неизв./
Роден в Потур, Добруджа. Свещеник в селото от 1874 до 1884 г.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 191.

МОРАВЕНОВ, Константин Душков
/1812 — 1882/
Роден в Копривщица в известно джелепско семейство. Получава гръцко образование. Живее в Пловдив /до 1866/, след което се преселва в Цариград. Работи в известната търг. кантора на братя *Тъпчилещови*. Участва в борбата за църковна независимост и в просветното д-ние. Ковчежник на Бълг. екзархия /1872 — 1875/. След Осв. е нотариус в Пловдив.
Автор на ръкописа „Памятник за пловдивското християнско население в града и за общити заведения по произносно предание. Подарен на българското читалище в Цариград — до 1869“.
☐ НБКМ — БИА, ф. 22, а. е. 223, л. 1, а. е. 402, л. 1; Шабанов, Ив. Непресъхващ извор на родолюбци, с. 14; Парижков, П. Колкото можеме да ви помогнеме. — Във: Възрожденски книжари. С., 1980, 293 — 295; Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив, 1981, с. 6, 40 и сл.

МОРАВЕНОВ, Теодор Ганчов
/неизв./
Роден в Копривщица. Свещеник в София. Спомоществовател за „Часови благоговейния“, превел Г. Йошев /1850/.

МОСИНОВ, Димитър
/неизв./
Завършва Херсонската семинария в Одеса /1875/. Връща се в Б-я и става учител в Самоковското бълг. у-ще /есента на 1875/.
☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 35; в. *Напредък*, X, № 66, 1 ноем. 1875; Степанова, Л. Вклад России..., с. 206.

МОСКОВ, Теодор
/неизв./
Свещеник в Лясковец от 60-те до 70-те години на XIX век. Спомоществовател за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/; „Общи знания всякому человеку нужни“, превел Ст. Колюв /1855/; „Евангелие поучително“ на Софр. Врачански /1856/.
☐ ЦДИА, ф. 405, оп. 1, а. е. 3, л. 1.

МОСКОВСКИ, Моско П. Тодоров
/неизв./
Учител /1869/. През 1870 г. кандидатства за учител в Силистра.
☐ НБКМ — БИА, II А 2311.

МОСТАКОВ, К.
/неизв./
Учител в класното у-ще в Радомир /до 1878/.
☐ ДА — Перник, ф. 80к, а. е. 1.

МОСТРОВ, Киро Петров
/неизв./
Учител във Вулгари /Българи/, Малкотърновско, от 1868 до 1878 г.
☐ Аянов, Г. Малко Търново. Бургас, 1939, с. 280.

МОШЕКОВ, Минко — вж. *Макарий Архимандрит*

МОЯНОВ, Ради — вж. *Харитон*

МРЪНКОВ, Сава Митров
/неизв./
Учи в Перущица при Христо Г. *Данов* /1855 — 1856/. Учител в Перущица /1853 — 1854/ и в Пирдоп. Читалищен деец; един от основателите на ч-щето в Пирдоп.
☐ Чилингиров, Ст. БЧ, с. 366; Кепов, Ив. Въстанието в Перущи-

ца през 1876 г. С., 1931, с. 45.

МУКАНОВ, Куру В.
/неизв./
Роден в Сливен. През периода 1860 — 1875 г. е ученик в гимназията в Николаев.
☐ Табаков, С. Сливен, 516 — 517.

МУМЧАТОВ, К.
/неизв./
Ученик в Одеса през 1844 г. Познат на В. И. Григорович.
☐ Шишманов, Ив. Дневникът на Григорович, студии. — *СбБАН*, 6, 1916, 76 — 155.

МУСЕВИЧ-БОРИКОВ, Петър Тодоров
/8 юни 1840 — 20 юни 1914/
Роден в Пазарджик в семейството на кожухар. До 1858 г. учи в родния си град при Юрдан *Ненов*. От 1859 г. учи в Пловдив, при Йоаким *Груев* и в протестантското у-ще. От 1864 г. е пътуващ книгопродавец в Македония. Участник в църк.-нац. борби. Арестуван и затворен в Сяр, освободен с помощта на д-р Стоян *Чомаков* и Стефан Веркович. Постъпва на работа в Имперския музей в Цариград като събирач на старини; едновременно учи в Робърт колеж. През 1869 — 1871 г. обикаля западните бълг. покрайнини. Открива румъно-българска книжарница в Битоля. Става инициатор за свикването на учителски събор в Прилеп /31 авг. 1871/. Един от основателите на БББ „Просвещение“ и негов деловодител /1872 — 1875/. През 1873 г. братството организира в Цариград първото бълг. изложение, в което са представени и събраните от него материали. По препоръка на Н. П. Игнатиев отива в Одеса, Москва и Петербург, където разгръща дейност за набиране на средства за осв. д-ние, установява връзки със славянските комитети, с И. С. Аксаков, Марин *Дринов*, М. И. Погодин, Т. О. Тютчев, Н. Н. Попов и др. За тази дейност е арестуван на 14 май 1876 г.; освободен със застъпничеството на английския консул в Цариград. По време на РТОВ е на работа в Руския червен кръст, идва в Б-я с руските войски /1877/. Един от основателите на народната партия в Изт. Румелия. Народен представител от родния си град. По време на СБВ /1885/ финансира със свои средства болница и работи в нея. По време на Стамболовия режим е арестуван, затворен в Черната джамия, където заболява. В 1886 г. емигрира в Русия. Завръща се в 1890 г., но отново е екстерниран в Сърбия. Назначен от Бълг. екзархия за секретар на бълг. църковни общини в Македония и за училищен инспектор /1890 — 1895/. През 1895 г. напуска Сърбия, а в 1900 г. открива Търг. у-ще с пансион в София, което ръководи до смъртта си. Умира в София.
Автор на публицистични материали, временен дописник на в. „Македония“ /1868, 1870/, в. „Право“ /1870 — 1871/, в. „Турция“ /1871/ и в. „Век“/1874/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 605 /Мусевич-Бориков, Петър Тодоров/; НБИВ — БИА, ф. 3, а. е. 174; ЦГА ОРСС, ф. 750, оп. 1, а. е. 10; Автобиографични сведения. — В: До г-да народните представители /изложение от П. Мусевич/. С., 1911; Начов, Н. Новобългарската книга, с. 8; Стоянов, М. БВК, с. 250 — 251; Парижков, П. „Света длъжност и почетно занимание“. Книгопродавецът Петър Тодоров Мусевич-Бориков. — Във: Възрожденските книжари. С., 1980, 239 — 244; ЕБ, Т. 4, с. 387; Галчев, И. Както будеше народа. — *Отечество*, № 23 от 9 дек. 1896 г., с. 40.

МУСИН, Иван Петрович
/неизв./
Художник. Съученик на Никола *Мутев* в Одеса през 40-те години на XIX век.
☐ Андреев, А. Неизвестни български пианисти и композитори преди Освобождението. — *Бълг. музика*, 1953, № 4, с. 39.

МУСТАКОВ, Богдан
/неизв./
Ученик в Русия през периода 1856 — 1877 г.
☐ Степанова, Л. Вклад России..., с. 206.

МУСТАКОВ, Григор Христов
/неизв./
Роден в Букурещ. Син на Христо *Мустаков* от известната габровска търг. фамилия Мустакови. От 1846 г. учи в гимназия в Киев. До Кримската война завършва Юридическия ф-т на Киевския у-т „Св. Владимир“. Завръща се в Букурещ, където заема административни служби.
☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 146а; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 52.

МУСТАКОВ, Досю
/неизв./
Свещеник в Габрово. Баща на Петко *Мустаков*. Спомоществовател за „Месецослов“, на Хр. Сичанниколов /1840/.

МУСТАКОВ, К.
/неизв./
Автор на „Чистописание. Наредил К. Мустаков. Издал игумен на Бистричанский мънастир архимандрит Гавриил в полза на Габровското училище, 1861“.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 251.

МУСТАКОВ, Михаил Н.
/неизв./
Роден в Сливен. Учител в Гелинджик, Хаджиоглупазарджишко /Димитър Ганево, Толбухинско/, от 1870 до 1872 г., в Осман пазар /Омураг/ през 1873 г. и в Каварна /1874/. Участва в учителския събор в Шумен /1873/. По-късно е свещеник.
☐ НБКМ — БИА, II А 2135; ДА — Варна, ф. 75к, оп. 1, а. е. 14, л. 1 — 7, а. е. 2, л. 39; в. *Право*, VIII, № 9, 11 май 1873; Тонев, В. Бележки..., ч. 3, с. 170; Тонев, В. Добруджа, с. 276.

МУСТАКОВ, П.
/неизв./
Учител в Етулия, Бесарабия до 1868 г.
☐ Сюпюр, Е. БЕИР, с. 174.

МУСТАКОВ, Петко Досюв
/неизв./
От Габрово. Син на Досю *Мустаков*. Учител в града от 1862 до 1864 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 2051, л. 16; Гъбенски, Хр. Габрово, с. 55; Цончев, П. Габрово, с. 425.

МУСТАКОВ, Христо /Христофор/
/неизв. — 16 май 1860/
Роден в Габрово. Произхожда от известен търговски род. Баща на Григор *Мустаков*. Учи в Атина, а през 1810 г. завършва гръцкия лицей „Св. Сава“ в Букурещ. Виден търговец в Букурещ. Участва активно в обществения живот на бълг. емиграция през първата пол. на XIX век. Заедно с брат си Димитър дейно подпомага основаването и поддържането на бълг. взаимно у-ще в Габрово. Подпомага със средства отпечатването на бълг. учебници и учебни помагала. През 40-те години на XIX век съдейства за изпращането на бълг. младежи на учение в Русия. През 1854 г. е един от членовете-ос-

РОД МУТЕВИ

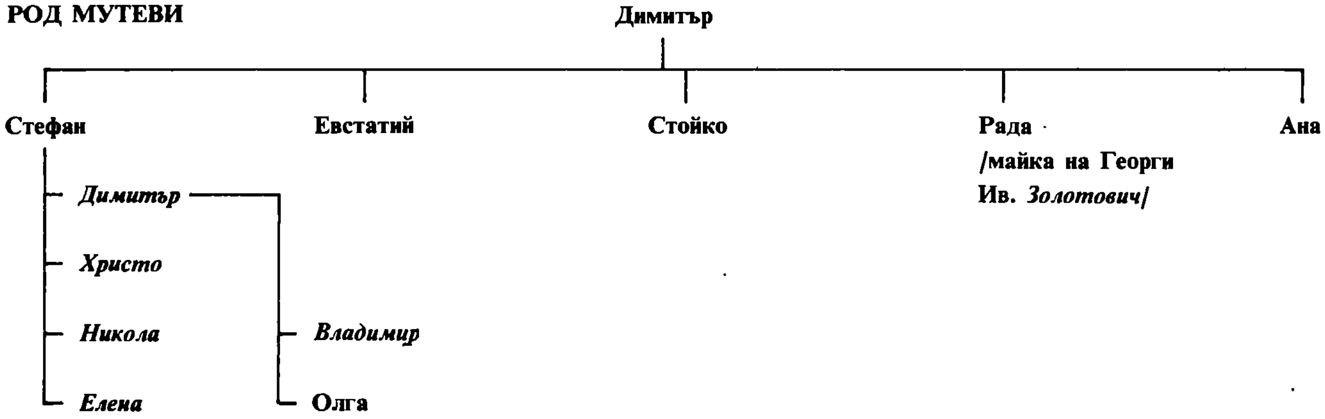

нователи на ДД.
☐ Радкова, Р. Неофит Рилски и новобългарската култура. С., 1975, 41 — 42; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 174; ЕБ, т. 4, с. 389.

МУСТАКОВ, Янко Стоянов /Стойнов/
/3 ян. 1842 — 24 дек. 1881/
Роден в Трявна. Завършва Музикалното у-ще в Букурещ /преди 1861/, издържан от свои роднини. Завръща се в Б-я и става преподавател по музика в Свищов /1862 — 1879/. Основава един от първите бълг. многогласни хорове /1868/ и създава любителски оркестър в Свищов /1870/. Композитор и диригент. След Осв. е училищен инспектор в Свищовска и Никополска околия. Умира в Свищов.
Автор на: „Най-практична метода за първоначялно изучвание на децата, наредена от Янка С. Мустаков, а напечятана с иждивението на Свищовското читалище. Русчюк, в печятницата на Дунавската област, 1869“; — „Буквар, нареден по звучна метода. от Я. С. Мустаков. Второ издание. Русе, 1872“; — [3 изд.] „Читанка за ученици от основните училища. Книжка първа за изучвание на буквите по звучната метода. Съставил Я. С. Мустаков. Издава Учителското книжевно дружество от Свищов. 1874. /Печатницата на Българското отделение Янко С. Ковачев и сие./ [Виена]“; „Православно християнско учение за ученици от приготовителните класове. Наредил Я. С. Мустаков. Издава Учителското книжевно дружество „Напредък“ в Свищов. Виена, печатница на българското отделение Янко С. Ковачев и сие 1874“.
☐ НБКМ — БИА, II А 7751; Ганчев, Ст. Свищов, 123 — 126; Стоянов, М. БВК, с. 251; Петров, Ст. Очерци по историята на българската музикална култура. Т., С., 1959, с. 162 и сл.; Гунев, Ив. Свищов като книжовно средище през Възраждането. — *Библиотекар*, 1978, № 7 — 8, с. 48; Сюпюр, БЕИР, с. 175.

МУСТРЕВ, Георги /Гьорче, Гьорше/
/неизв./
Роден в Охрид. Възпитаник на Зографския м-ир. Заедно със сина си Никола *Мустрев* открива първото бълг. у-ще в Охрид /1859/, което просъществува ок. една година. Основната професия на Г. М. е самарджийството.
☐ В. *Съветник*, I, № 41 — 42, 6 ян. 1864; № 9, 30 май 1864; Божилова, Р. Нови сведения за просветните борби през Възраждането [в Охрид и Струга през 1840 — 1860]. — *ИП*, 1978, № 4, с. 97; Ванчев, Й. Новобългарската просвета в Македония през Възраждането /до 1878/. С., 1982, 110 — 111.

МУСТРЕВ, Никола
/неизв./
Роден в Охрид. Син на Георги *Мустрев*. Учи в Зографския м-ир. Заедно с баща си открива първото бълг. у-ще в Охрид /1859/. Занимава се със самарджийство.
☐ Божилова, Р. Нови сведения за просветните борби през Възраждането [в Охрид и Струга през 1840 — 1860]. — *ИП*, 1978, № 4 с. 97; Ванчев, Й. Новобългарската просвета в Македония през Възраждането /до 1878/. С., 1982, 110 — 111.

МУТАФОВ, Илия К.
/неизв./
Роден в Липник /дн. към Николово/, Русенско. Учител в селото /1863 — 1875/. Участник в борбите за църковна и политическа независимост. По време на Старозагорското въст. се включва в Червеноводската чета.
☐ ДА — Русе, ф. 59, оп. 1, а. е. 48.

МУТАФЧИЕВ, Костадин /даскал Господин/
/неизв. — 1860/
Роден в Неврокоп /Гоце Делчев/. Открива /1840/ и ръководи до смъртта си частно килийно у-ще. Същевременно е и църковен певец в църквата „Св. Богородица“ в Неврокоп.
☐ Стоилов, А. Документи и бележки от миналото на българите в Македония. — *СбБАН*, 9, 1918, с. 7; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 85; Ванчев, Й. Поглед върху просветното дело в Неврокоп през втората половина на XIX век. — В: Просветното дело в Неврокоп /Гоце Делчев/ и Неврокопско през Възраждането. С., 1979, с. 40.

МУТЕВ, Владимир Димитров
/неизв./
Син на Димитър *Мутев*. Завършва гимназия в Одеса /1879/, издържан от ОБН. Продължава образованието си в Харковския у-т.
☐ Начов, Н. Българската колония в Одеса. — *Уч. пр.*, 1929, № 5, 613 — 615; Степанова, Л. Вклад России..., с. 206.

МУТЕВ, Георги Станчев
/1835 — неизв./
Роден в Кара Мусал /Виноградец/, Пазарджишко. Учител в Славовица, Пазарджишко /1875 — 1876/. Предс. на селския РК. Участва в събранието на Оборище и в Апр. въст.
☐ Оборищенци..., с. 240; Стоянов, З. Записки.... с. 244.

Димитър Мутев

МУТЕВ, Димитър Стефанов
/4 септ. 1818 — 13 ян. 1864/
Роден в Калофер в многодетното семейство на известния търговец Стефан Д. Мутев. Брат на Никола, Христо и Елена *Мутеви*. Първоначално учи в родния си град и в Румъния /вер. гимназия/. През 1833 г. продължава в Ришельовския лицей в Одеса. Д. М. е първият българин, завършил Физико-математическия отдел на лицея. Следва философия в Бон и Берлин. През 1842 г. защитава докторска дисертация по философия на тема: „De psychrometria. Dissertatio phisica quam consnsu et auctoritate amplissimi philososphorum ordinis in alma literarum universitate Fridrica Guilelma ad summos in philosophia honores rite capessendos die XIII mensis augusti a. MDCCCXLII g. l. q. s. publice defendet auctor Demetrius Mutieff, bulgaris. Berolini, typis Julii Sittenfeld". През 1844 г. живее и работи в Петербург. По-късно се премества в Цариград, където основава и редактира сп. „Български книжици" /първите 16 книжки — 1858 г./ От 1859 г. до края на живота си живее в Болград. Директор на гимназията. Инициатор за създаване на ученически пансион; урежда печатница към у-щето. Сътрудничи на руския периодичен печат. След смъртта му част от неговата библиотека е предадена на бълг. у-ще във Фенер, Цариград. Записва народни песни и пословици, публикувани в: И. И. Срезневский „Памятники и образцы народного языка и словесности русских славян. 1856". Превежда „Чичева Томова колиба. Съчинена от Г-жя Гарийета Бичер-Стоу в две части. Преведе от английски език Д. Мутьев. Чяст I. Цариград Галата, в книгопечатницата на Д. Цанкова и Б. Миркова, 1858". Автор на „Естествена история за първото запознавание с естеството. От ръкописи на Д. Мутева, Пловдив, Книжярница на Д. В Манчев при Куршумлу хан, 1869. /Във Вена, печятница Л. Сомер и др./"
□ ЦГИА — Л, ф. 651, оп. 1, д. 453, л. 109 — 110; Иванов, Ю. БПП, 24 — 25; Калчев, Ц. Един учен българин /1864 — 1924/ [Дим. Мутев]. — *Ил. Светлина*, 1924, № 10, с. 11; Малък принос към биографията на Димитър Мутев. — В: Годишник на Народната библиотека — София за 1924 — 1925. С., 1926, 222 — 227; Стоянов, М. БВК, с. 251; Бъчварова, Н. Димитър Мутев — виден български възрожденски просветител, възпитаник на немските университети. — В: Българо-германски отношения и връзки. Т. 3. С., 1981, 27 — 37.

МУТЕВ, Евстати
/неизв./
Ученик в Одеса ок. 1840 г.
□ Пундев, В. Добри Чинтулов. С., 1922, с. 14.

МУТЕВ, Никола Стефанов
/неизв./
Роден в Калофер. Брат на Димитър, Христо и Елена *Мутеви*. От 1840 до 1846 г. учи в Ришельовския лицей в Одеса. Тук пее в хорове като солист и изпълнител на бълг. народни песни. Заминава за Италия да продължи образованието си — за кратко време в Неапол, след това като студент в Римската консерватория. Загубва гласа си и се прехвърля в композиторския отдел на същата консерватория. От 1849 г. е в Болград, където работи за музикалното образование на бесарабските българи. Основава музикално д-во. Предполага се, че е автор на две композиции: „Балканска рапсодия" за малък оркестров състав и четири песни в бълг. народен стил за висок глас и пиано.
□ Начов, Н. Калофер, с. 418; Андреев, А. Първи български композитор [Никола Мутев от Калофер]. — *Музика*, 1952, № 5 — 6, 58 — 59; Андреев, А. Неизвестни български композитори и пианисти преди Освобождението. — *Бълг. музика*, 1953, № 4, 38 — 39.

Сп. „Български книжици" — издател Д. Мутев

МУТЕВ, Христо Стефанов
/неизв./
Роден в Калофер в семейството на търговец. Брат на Димитър, Никола и Елена *Мутеви*. Завършва юридическия отдел на Ришельовския лицей в Одеса /1842 или 1843/ и служи в канцеларията на одеския градоначалник като секретар.
□ Начов, Н. Калофер, с. 418; Андреев, А. Неизвестни български композитори и пианисти преди Освобождението. — *Бълг. музика*, 1953, № 4, 38 — 39; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 33, 41.

МУТЕВА, Елена Стефанова
/1829 — 25 април 1854/
Родена в Калофер. Дъщеря на търговеца Стефан Мутев. Сестра на Димитър, Никола и Христо *Мутеви*. В началото на 30-те години семейството емигрира в Одеса. Печата свои стихотворения и преводи в сп. „Български книжици" /1858/, събира и записва фолклорни материали. Познава се с руския учен В. И. Григорович.
Превежда: „Райна, българска царкиня. Приказ на А. Т. Велтьмана. Преведе от руски Елена Мутева. Санктпетербург. Издание на калоферско-

то училище, 1852“; — [2 изд.] „Райна, княгиня българска. Одеса, 1856“.
☐ Шишманов, Ив. Студии из областта на българското възраждане. — *СбБАН*, 6, 1916, 129 — 134; Начов, Н. Калофер, 419 — 421; Стоянов, М. БВК, с. 251; Арнаудов, М. Л. Каравелов, с. 718; Младенова, М. Елена Мутева. — *Септември*, 1974, № 4, 242 — 250; Паскалева, В. Българката, 52 — 55; 64 — 65; 153.

МУТЕВСКИ, Тодор /Тонко/ Иванов
/1839 — 1909/
Роден в Троян. Учи в Търново, Болград /1859/ и Вършац, Банат. Учител в Лесичарка, Габровско /1854/, Никопол /1855/, Мачин /1856/, Галац /1862 — 1866/, Провадия /от 1866/. Участва в нацосв. д-ние. Затварян в Русенския затвор през 1876 г. Участва като опълченец в РТОВ. След Осв. е административен служител и общественик в Нова Загора и др. Народен представител в УС /1879/. Временен сътрудник на в. „Македония“ /1867 — 1869/, в. „Турция“ /1869/ и в. „Право“ /1870/. Автор на: „Отечество или старо огнище. Будапеща. Кралска печатница [1861?]“; „Отечество „Свобода или смърт“ от Т. И. В. М. /Белград, 1863./“; „Поглед към народний въпрос. Писал Тонко И. Мутевский. Будим, Кралевска всеучилищна книгопечатня, 1867“; „Припятство за народния успех. Казано от Тонка И. Мутевский. Букурещ, печатница на К. Н. Радулеска, 1867“; „Календарче за 1870. Написано от Тонка И. Мутевскаго, а печатано с иждивението на Т. Поповича. Русе. Книгопечатницата на Д. област, 1870“.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 252; Тонев, В. Към въпроса за участието на Варненския край в революционните борби преди Освобождението. — *ИВАД*, 14, 1963, с. 117; Стефанов, Г. Провадия. Исторически очерк. С., 1965, с. 38; Тонев, В. Бележки..., ч. 1, с. 86; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 175.

МУТКУРОВ, Петър Атанасов
/юли 1839 — 1867/
Роден в Търново. Брат на Сава *Муткуров*. Завършва Търновското класно у-ще и продължава образованието в гимназия в Атина. През 1862 г. участва в Хаджиставревата буна. Заловен и затворен в Цариградския затвор, където умира.
☐ С. Ф., Хаджи Петър А. Муткуров. — В: Сб. *Поборник — опълченец*, I, 1898, № 4 — 5 — 6, 15 — 16.

МУТКУРОВ, Сава Атанасов
/4 дек. 1852 — 3 март 1891/
Роден в Търново. Брат на Петър *Муткуров*. Учи във Военномедицинското у-ще в Цариград /1868/. Продължава образованието си в Одеското юнкерско пехотно у-ще /1872/. Като офицер от руската армия участва в СТВ и РТОВ. След Осв. служи в Българска земска войска. Един от главните дейци на Съединението /1885/. По време на СБВ участва в превземането на Пирот. Заедно със Стефан *Стамболов* организира контрапревратa след детронирането на княз Ал. Батенберг /1886/. Главнокомандващ армията. Член на регентството /26 авг. 1886 — 2 авг. 1887/. М-р на войната /20 авг. 1887 — 4 февр. 1891/. Реорганизира и превъоръжава армията. Женен за сестрата на Ст. Стамболов. Умира в Неапол.
☐ НБКМ — БИА, ф. 113, оп. 1, а. е. 65, л. 12 — 53, ф. 297, оп. 1, а. е. 1, л. 14; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 35; Начов, Н. Цариград, с. 145; Забунов, Ив. Болгары юга России и национальное болгарское Возрождение в 50 — 70-е г. XIX в. Кишинев, 1981, с. 93, 96; Степанова, Л. Вклад России..., с. 209; ЕБ, т. 4, с. 392; Видни обществени дейци от В. Търново. — В: Сб. Прослава на Велико Търново. С., 1978, с. 513

МУЧУРОВ, Николай
/неизв./
Роден в Тързлис, Неврокопско /Гоцеделчевско/. Учи в класното у-ще при м-ира „Св. Йоан Предтеча“, Серско /1855 — 1859/. Учител в Темово, Неврокопско, от 1860 до 1863 г., и в Кара кьой /Лале/, Кърджалийско /1864/. На 25 ноем. 1864 г. е ръкоположен за свещеник в родното си село. Свещеник и учител в Кара кьой /1864 — 1865/ и в Търлис /1865 — 1902/.
☐ ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 231, л. 2526.

МЪГЛОВ, Рашко К.
/неизв./
Основен учител в Ряхово, Русенско /1875/, Писанец, Русенско /1875/ и Разград /1876 — 1877/.
☐ Летоструй, VIII, 1876, 202 — 203; Стойков, Хр. Просветното дело в Разград през Възраждането. Разград, 1968, с. 88.

МЪНЗОВ, Димитър Иванов
/1842 — юли 1868/
Роден в Лясковец. Брат на Иван *Мънзов*. Учи в родния си град. След 1856 г. продължава образованието си в Браила. Включва се в четата на Хаджи Димитър и Стефан Караджа /1868/, дава цялото си състояние за въоръжаването на четата. Ранен в боя при Карапановата кория /край Горна Липница, Търновско/, заловен и обесен в Търново.
☐ ЕБ, т. 4, с. 400

МЪНЗОВ, Димитър Н.
/1840 — 1907/
Роден в Лясковец. Учител в Разград, Арбанаси /ок. 1871 — 1872/, Самоводене, Търновско /1872 — 1873/ и др.
Временен дописник на в. „Право“ /1872 — 1873/.
☐ В. *Турция*, VIII, № 26, 12 авг. 1872; Стоянов, М. БВК, с. 252; Стойков, Хр. Просветното дело в Разград през Възраждането. Разград 1968, с. 63; *Драганова*, Димитров. Книжовници..., с. 115, 143.

МЪНЗОВ, Иван Иванов
/1848 — 28 ноем. 1918/
Роден в Лясковец. Брат на Димитър *Мънзов*. След 1856 г. семейството му се преселва в Румъния. И. М. учи в Браила и в румънска гимназия в Букурещ /до 1866/. Учител в Свищов /1866 — 1867/. Участва във Втората бълг. легия в Белград /1867 — 1868/. Печатар в Нови Сад и Букурещ. Помага на Л. *Каравелов* при издаването на в. „Свобода“ /до брой 10/. Издава в. „Тъпан“, орган на рев. бълг. емиграция в Румъния /1869 — 1870, 1875/. След Осв. е секретар на Свищовската /1877/ и управител на Русенската и Варненската /до 1885/ митница. Занимава се и с търг. дейност. Автор на първия закон за митниците. Умира в Русе. Сътрудник на в. „Дунавска зора“ /1868/, в. „Народност“ /1868/, в. „Свобода“ /1869/, в. „Тъпан“ /1870/, в. „Отечество“ /1871/ и в. „Право“ /1873/. Автор и преводач на: „Сватбата на хайдут Янчя. Повест [от] J. Laprade. Издадена с иждивението на Скарлат С. Войводов. Браила, в Румъно-българската книгопечятница на Хр. Д. Ваклидова, 1863“; „Методически разговори български и ромънски. Наредил И. И. Мънзов. Издадени с иждивението на Дима Петровичя. Браила, в Румъно-българската книгопечатница на Хр. Д. Ваклидова, 1864. Dialogi metodice Bulgare şi

Române de J. J. Mânzof, edite cu cheltnélâ luï Dimu Petrovici“; „Халима или баснословни арабски повестности. Вредни за внимание, пълни с твърдех убави и чудесни случки. Съставени на арабски от премъдрия дервиш Абубикира, а преведени от И. И. Мънзова. Първий свитък. Браила, в Румъно-българската книгопечатница на Х. Д. Ваклидова. 1864“; — „Свитък вторий. Напечата ся с иждивението на Петра Стоянова, търновчанина. Русчук, печатница на Дунавската област, 1867“.

☐ НБКМ — БИА, ф. 154, а. е. 16, л. 8 — 25; Иванов, Ю. БПП, с. 111; Ботев, Хр. Съчинения..., 498 — 500; Стоянов, М. БВК, 252 — 253; Жечев, Н. Браила и българското културно национално възраждане. С., 1970, с. 175. Баз-Фотиаде, Л. Литературни преводи на българската емиграция в Румъния от началото на XIX век до 1877 г. — *Лит. мисъл*, 1972, № 5, 96 — 97.

Иван Мънзов

МЪНКОВ, Никола Симеонов

/неизв./

Роден в Сухиндол, Търновско. Учител и ръководител на ч-щето в родното си село /1873 — 1878/.

☐ Чилингиров, Ст. БЧ, с. 488; Евтимов, Т. За състоянието на училищата в някои селища на Великотърновски окръг през 1878 — 1879 г. — *ИДА*, 1970, 19, с. 187.

МЯНКОВ Христов /Христович/, Христо

/неизв. — ок. 1895/

Роден в Сопот. Учител в Дряново /ок. 1865 — ок. 1885/.

Временен сътрудник на сп. „Училище“ /1874/. Умира в Дряново.

☐ Към историята на дряновските училища.— В:Материали...,1,20—21. Стоянов, М. БВК, с. 365; Чолев, П. История на град Дряново. С., 1969, с. 80; Евтимов, Т. За състоянието на училищата в някои селища на Великотърновски окръг през 1878 — 1879 г. — *ИДА*, 1970, 19. с. 188;

НАБОТКОВ, Пантелей

/1850 — неизв./

Роден в Свищов. През 1864 г. постъпва в гимназията в Николаев. От 1869 до 1875 г. завършва Технологическия и-т в Петербург с руска държавна стипендия. Учител в Пловдив /1875 — 1876/. Участва в подготовката на Апр. въст. Член на местния РК. Като химик му е възложено да приготви запалителни вещества и експлозиви. Арестуван и затворен в Пловдивския затвор заедно със Захари Стоянов и други революционери. След освобождаването му заминава за Букурещ, където организира доброволчески чети за СТВ. Преводач по време на РТОВ. През 1878 г. е учител по руски език в специално организирания от руския губернатор А. А. Шепелев курс в Пловдив. Окръжен управител в Ст. Загора, Белоградчик и Силистра. Н-к на канцеларията в Дирекцията на земеделието, търговията и общите сгради в Изт. Румелия /1880 — 1884/. Участва в Областното румелийско събрание. Член на редакционния к-т на сп. „Наука“ /1881/; един от основателите и редактор на в. „Ред“ /1882/. Предс. на НС /в проведените след Съединението допълнителни избори/. Управител на сапунена фабрика „Родопска пчела“ в Пловдив.

☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 119; Иванов, Ю. БПП, 321 — 323; Димитров, Г. Княжество България. Т. 2. Пловдив, 1896, с. 507; Доросиев, Л. Нашите..., с. 133; Илиев, Ат. Спомени. С., 1926, с. 200; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 139; Стоянов, З. Записки..., с. 271; Степанова, Л. Вклад России..., с. 148, 206.

НАГРИЧОВ /псевд./ — вж. *Начович*, Григор

НАЗАРЧОВ, Георги — вж. *Кожухаров*, Георги

НАЙДЕН

/неизв./

Свещеник в Копривщица в края на XVIII век. Дарител.

☐ Божков, Ат. Българската икона. С., 1984, с. 196.

НАЙДЕН

/неизв./

Свещеник в Горна Кремена, Врачанско. Участник в Апр. въст.

☐ Йонков, Хр. Участието на българското духовенство от I Великотърновски и III Врачански революционен окръг в Априлското въстание. — В: Сб. Априлското въстание..., с. 357.

НАЙДЕНОВ

/неизв./

Учител във Велес през 1873 г.

☐ НБКМ — БИА, ф. 174, а. е. 4, л. 14 — 16.

НАЙДЕНОВ, Боне

/1839 — 1907/

Роден в Кумарица /дн. в Нови Искър/, Софийско. Търговец. Ръкоположен за свещеник в Пирот /1869 — 1870/, след което се връща в родното си село. Участва в рев. д-ние. След Апр. въст. се укрива в Кътина, Софийско /до 1878/. След Осв. е отново свещеник в Кумарица до смъртта си.

☐ Ангелов, Ю. Духовно и културно-просветните дейци в село Кумарица в турско. С., 1932, 25 — 29.

НАЙДЕНОВ, Георги Николов

/неизв./

Роден в Чепеларе, Смолянско. Учи в родното си село /1855 — 1857/. Шивач. Отваря частно у-ще /1867 — 1868/ в Чепеларе. Учителства и в родопските села Хвойна и Левочево. След Осв. също е учител.

☐ Дечов, В. Миналото на Чепеларе. Принос за историята на Родопа. Кн. 1. С., 1978, с. 197.

НАЙДЕНОВ Иванов, Иван

/13 март 1834 — 15 септ. 1910/

Роден в Казанлък в семейството на известния абаджия Найден Иванов. Учи в родния си град и завършва гръцкото у-ще в Куручешме, Цариград /1855/. Известно време е учител в Казанлък и в бълг. у-ще в Цариград /от 1858/. Един от основателите на казанлъшкото ч-ще. Участник в църковно-нац. борби — заточен в Мала Азия заедно с екзарх Антим I през 1877 г. Редактор на в. „Право“ /1870 — 1873/ и в. „Напре-

Иван Найденов

дък"/1874 — 1877/. Отговорник на сп. „Читалище" /1870 — 1875/. Капукехая на Бълг. екзархия в Цариград /1878/. Околийски и окръжен управител на Карлово /1879/ и Пазарджик /1880 — 1886/. Екзархийски надзирател на бълг. у-ща в Одринско /1888 — 1892/. От 1892 г. живее в Пловдив, където е пом. кмет и училищен настоятел. Дописен /1881/ и редовен /1884/ член на БКД. Умира в Пловдив.

Временен сътрудник на сп. „Български книжици" /1860/, в. „Турция" /1866/, в. „Право" /1869 — 1870/, в. „Македония" /1871/. Автор на „Францушко-български разговорник. С приложение — азбуквата францушка и кратки правила за четението и произношението й. Издава И. Найденов с иждивението на г. Добря Г. Кехаев. Цариград — Галата, в книгопечятницата на Д. Цанков и Б. Миркова, 1858. /Отвън: 1859/". Поправил и издал: „Наръчна числителница. Превел Н. Богданов, 1858"; „Кратка числителница, съставена от Ив. Найденова, а издадена от Българското цариградско читалище за употребление в първаначалните училища. Издание първо. Цариград, в печатницата на Македония, 1869". Оставя в ръкопис преводите на „История на българите" от К. Иречек, „Духът на законите" от Ш. Монтескьо и „Нахлуване на турците в Европа" от гръцки автор.

☐ НБИВ — БИА, ф. 3 /Иван Найденов/; Иван Найденов. 21 март 1834 — 15 септ. 1910 год. — *Родопски напредък*, 1910 — 1911, № 1, 22 — 24; Бобчев, С. Иван Найденов. 21 март 1834 — 15 септ. 1910. — *ЛБКД*, 11, 1911, 69 — 70; Бобчев, С. Иван Найденов — Неговът 17 дневен затвор в Цариград. — В: Казанлък в миналото и днес. Кн. 1. С., 1912, 102 — 104, 129 — 147; Стоянов, М. БВК, 253 — 254; 100 години БАН..., с. 458; Дойнов, С. С желание да бъдат полезни /Т. Бурмов, М. Балабанов, Ив. Найденов/. — Във: Върхове на българската журналистика. 1. С., 1976, 231 — 266.

НАЙДЕНОВ, Иван Георгиев
/неизв. — 1896/
Роден в Чепеларе, Смолянско. Учител в родното си село /1859 — 1862; 1868 — 1871/. До Осв. учителства общо 15 години в различни родопски села. След 1878 г. работи като секретар-бирник, кмет и пр.; училищен и църковен настоятел.
☐ Дечов, В. Миналото на Чепеларе. Принос за историята на Родопа. Кн. 1. С., 1978, с. 192, 194, 216, 253.

НАЙДЕНОВ, Костадин
/неизв./
Свещеник във Видин. Спомоществовател за „Две тополи" на Ц. Гинчев /1872/.

НАЙДЕНОВ, Ненчо
/1800 — неизв./
От Колибето /Черни Осъм/, Троянско. Автор на икона в Тетевенската църква „Св. Илия" /1861/. Негови са стенописите в кулата-камбанария в Троянския м-ир /1865/. Автор на икони в църквите „Св. Параскева" в Троян, „Св. Георги" в Лесидрен, Ловешко, в Голяма Желязна, Тетевенско. Изработва и табло с изображение на Св. Димитър с 10 житийни сцени.
☐ Василиев, Ас. Тетевенските църкви. С., 1948, с. 46; Божков, Ат. Българската икона. С., 1984, с. 309.

НАЙДЕНОВ, Никита
/неизв./
Учител. Спомоществовател от Копривщица за „Служба св. Харалампия", превел Неофит Рилски /1843/, и за „Извод от физика" на Н. Геров /1849/.

НАЙДЕНОВ, Никола
/1817 — неизв./
Роден в Колибето /Черни осъм/, Троянско. Учи в Троян и ок. 50-те години на XIX век е ръкоположен за свещеник там. Предс. на църковното настоятелсво в Троян; член на епархиалния съвет в Ловеч /70-те години на XIX век/.
☐ Свещенослужителите в църквата „Св. Петка" в Троян от построяването ѝ до днес. — В: Юб. сб. Сто годишнината на храма „Св. Петка" /1835 — 1935/. Троян, 1935, с. 13.

НАЙДЕНОВ, Стоян
/неизв./
Произхожда вер. от бълг. емигрантско семейство в Бесарабия. Учи в Болградската гимназия и учителства в Болград /1869/. Публицист. Заедно с Александър *Узунов* и Иван *Теохар* издават на бълг. и румънски език книгата „Теглилата на жителите на Румънска Бесарабия" /1869/.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 254; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 176.

НАЙДЕНОВ, Тодор
/1851 — неизв./
Роден в Мустафа паша /Свиленград/. Учител в Ениджия, Лозенградско /1871 — 1873/, Булгаръкьой /дн. в Турция/ през 1873 — 1874 г., Одрин /1874 — 1876; 1877 — 1878/, Цариград /1876 — 1877/. След Осв. учителства в Одрин /1879 — 1883/, Лозенград /1883 — 1887/ и Пловдив. Умира в Пловдив.
☐ ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 320, л. 139; Моето учителстване в Булгаръкьой, Кешанско. Спомени на Тодор Найденов. — В: Тракийски сб. 1. С., 1928, № 1, 128 — 136; Крачунов, Кр. Учители-зидари на народната култура /1824 — 1877/. — *Уч. пр.*, 1936, № 10, с. 1264.

НАЙДЕНОВ, Христо
/неизв./
От Сахране, Казанлъшко. Учител в Суджас кьой /Водица/, Варненско /1858 — 1859/.
☐ Тонев, В. Бележки..., ч. 2, с. 100.

НАЙДЕНОВА Стоилова, Гана
/1851 — ок. 1916/
Родена в Сопот. Учи в Сопотския девически м-ир, а след това и в класното у-ще в Клисура /1871 — 1876/. Член на Клисурския РК. Участва в подготовката на Апр. въст. там — заедно със Зюмбюля *Стефанова* ушиват знамето на въстаниците, а с лични средства ушива въстанически дрехи. Участва в сражението при местността Зли дол край Клисура. След Осв. учителка.
☐ НБКМ — БИА, II А 889, л. 1 —

12; Димитров, Г. Княжество България. Т. 1. Пловдив, 1895, с. 466; Паскалева, В. Българката...., с. 255, 257.

НАЙДЕНОВА-АБАДЖИЕВА, Ната Кочова
/неизв./
Родена в Ловеч. Учи във взаимното у-ще в родния си град. Учителства там /1868 — 1873/.
☐ Натя Кочова. — В: Ловеч и Ловчанско. Кн. 3. С., 1931, с. 134; Съйчев, С. Благодетели — дарители. — В: Ловеч и Ловчанско. Кн. 7. С., 1939, с. 245.

НАЙДЕНОВИЧ, Иван
/1821 — 29 ноем. 1877/
Роден в Одрин. Произхожда от копривщенски род. Учи в гимназия в Атина заедно с *Иларион Макариополски* /1841 — 1843/. С материалната помощ на частно лице следва и завършва медицина в Пиза и Неапол. Установява се на лекарска практика в Одрин. Същевременно е лекар и почетен драгоман на румънското консулство в града. Участва в църковно-нац. борби. Преследван; премества се в Атина, където живее до смъртта си. Баща на един от основателите на бълг. фармация Александър Найденович.
☐ Радивоев, М. Търновский митрополит Иларион. С., 1912, с. 7; Найденович, Ст. Ал. Фигури на някои копривщенски емигранти. — В: Юб. сб. по миналото на Копривщица. Кн. 1. С., 1926, 431 — 435; Кирил, патр. Натанаил Охридски, с. 133; Арнаудов, М. Творци..., с. 409.

НАЙДОВ
/неизв./
Роден в Охрид. Учител в Разлог ок. 70-те години на XIX век.
☐ Юруков, М. Просветното дело в Разложко. С., 1941, с. 65.

НАЙДОВ, Ангел
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Прилеп за „Служение еврейско", превел Н. Зографски /1839/.

НАЙЧОВ, В.
/неизв./
Учител в Битоля до 1872 г. Участва в учителския събор в Прилеп през 1871 г.
☐ НБКМ — БИА, ф. 27, оп. 1, а. е. 915, л. 12; Еничерев, Н. Спомени от моето учителство в Прилеп. — *СбНУ*, 20, 1904, с. 44.

Гана Найденова

НАКЕВ, Михалко
/ок. 1850 — неизв./
От Касилаг, Пернишко. Учител в Кондофрей, Пернишко /1876 — 1877/.
☐ По сведения, събрани в Пернишко, от С. Симов.

НАКЕВ, Никола
/неизв. — 1876/
Учител в Перущица през 70-те години на XIX век. Участник в Апр. въст. Убит в Перущица.
☐ 100 г. читалище „Просвета", Перущица 1862 — 1961. Юб. в. 23 дек. 1962.

НАКИДОВ, Георги
/неизв./
Ученик в Русия през периода 1856 — 1877 г.
☐ Степанова, Л. Вклад России..., с.206.

НАКИЕВ, Васил
/неизв./
Свещеник в Русе. Спомоществовател за „Минейник" на Ан. Иванов /1869/.

НАКОВ, Вангел
/неизв./
От Воден. Учител в Гумендже през 50-те и 60-те години на XIX век.
☐ Шалдев, Хр. Един заслужил покойник. Учителя Гоно Пейков. — *Ил. Илинден*, 1934, № 5 — 6, 1 — 2.

НАКОВ, Кузман
/неизв./
От Косача, Радомирско. Учител в селото през XIX век.
☐ ДА — Перник, ф. 199, оп. 1, а. е. 8, л. 47.

НАЛБАНТОВ, К. С.
/неизв./
Роден в Браила. Произхожда от семейството на бълг. емигранти. Учи в родния си град и учителства там /1870 — 1871/. Сътрудничи на в. „Дунавска зора", в. „Българска пчела"; изнася лекции и изпраща книги на библиотеките в България /Карнобат/. Настоятел на бълг. у-ще в Браила.
Автор на: „Изложение, направено от настоятелството на Браилското българско училище, при давание годишната училищна сметка за 1870 — 1871 г. Браила, печатница Триъгълник, 1871".
☐ Стоянов, М. БВК, с. 254; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 176.

НАНКОВ, Петко
/неизв./
Свещеник в Ново село, Севлиевско, през 1876 г.
☐ Гъбенски, Хр. Габрово, с. 176.

НАНЧО
/неизв./
Учител във Вълкова Слатина /Доктор Йосифово/, Ломско, през 1834 г.
☐ Дамянов, С. Ломският край..., с. 221.

НАНЮВ, Петър
/неизв./
Свещеник в Курт бунар /Винарово/, Старозагорско. Спомоществовател за „История на слов. болг. народ", превел П. Сапунов /1844/.

НАСЛЕДНИКОВ, А.
/неизв./
Учител в Битоля през 1874 — 1875 г.
☐ ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 72, л. 93.

НАСТОВ, Димитър /Мице/
/неизв./
Роден в Пътеле, Леринско. През 30-те години на XIX век е ученик в Кожани. Съученик на Петър Мишайков /митрополит *Панарет Пловдивски*/.
☐ Кирил, патр. Панарет Плов-

дивски, с. 33.

НАТАНАИЛ
/неизв./
Йеромонах. Студент в Киевската семинария /1853 — 1857/. Спомоществовател от Одеса за „Критически издирияния за историята блъг.“, превел Б. Петков /1853/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 22, а. е. 241, л. 2.

НАТАНАИЛ ЗОГРАФСКИ, митрополит Охридски и Пловдивски /светско име Нешо /Недялко/ Стоянов /Станков/ Бойкикев; псевд. Н. Богдан, Един Задунаец, Богомолец, Богдан/
/26 окт. 1820 — 18 септ. 1906/
Роден в Кучевища, Скопско, в многодетното семейство на земеделеца Станко Бойкикев. Учи в килийно у-ще в Кучевища, в близкия м-ир „Св. Архангел“, в Скопие /1834 — 1835/, в Самоков при Николай *Тонджоров* /1835 — 1836/ и в Прилеп /1836 — 1837/. През юни 1837 г. се подстригва за монах в Зографския м-ир под името Натанаил. От авг. 1839 г. е ученик в трети клас на Уездното духовно у-ще в Кишинев, издържан от Киприяновския м-ир, а от май 1845 до 1847 г. — в Одеската семинария. Тук живее заедно с Илия *Грудов* и Добри *Чинтулов*. През есента на 1841 г. дава подслон и се грижи за прехраната на избягали българи, участници в Браилските бунтове. Поддържа връзка със Захари *Княжески*, Васил *Априлов*, Николай *Палаузов*, Стефан *Тошкович* и други одески българи. През 1851 г. завършва Киевската духовна академия със степен кандидат на богословието за съчинение на тема: „О том, что Болгарский Архиепископ в древния времена не зависил ни от Римского, ни от Константинопольскаго Патриархов“. В Киев е ръкоположен за йеромонах от московския митрополит Филарет. Предприема пътуване из Европа с научна цел. Установява контакти с видни културни и обществени дейци /И. И. Срезневски, Н. И. Надеждин, Н. Н. Мурзакевич, П. Шафарик, В. Ханка, Вук Караджич и др./. Заедно с Константин *Петкович* замисля създаването на литературно общество „Българска матица“. През 1853 г. на път за Атон се спира в Цариград, където се запознава с Г. С. *Раковски* и се представя на княз А. Д. Меншиков. Заедно обсъждат планове за евентуално въст. в Б-я по време на Кримската война /1853 — 1856/. На 11 април с. г. е вече в Зографския м-ир. Учителства една година и през 1854 г. заминава като наместник и игумен на Добровецкия м-ир „Св. Георги“ в Молдова /до 1869/. Заедно с д-р Иван *Селимински* е делегат в Моравия по честването на 1000 години от делото на Кирил и Методий /1863/. Член на ръководството на бълг. у-ща в Болград, Галац и Браила. През септ. 1872 г. Н. З. е ръкоположен за Охридски митрополит, но получава берат през март 1874 г. Участва активно в нац.-осв. борби в Македония. Изготвя и предава изложения от бълг. църковно-училищни общини до руското командване /1878/; прави опити за спечелване на руските власти в подкрепа на македонското д-ние, търсейки съдействието на славянофилските кръгове. От средата на юли 1878 г. пропагандира идеята за въоръжено въст. на македонските българи, заема се с неговото организиране, подготвя и изпраща чети през границата, става ръководител на Кресненско-Разложкото въст. От дек. 1879 г. е управляващ Ловчанската епархия, а от 1891 г. до смъртта си е Пловдивски митрополит. Спомагателен /1869/, дописен /1875/ и почетен /1884/ член на БКД. Награден с ордена „Св. Александър“ I степен /1891/.

Натанаил Зографски

Временен дописник на сп. „Български книжици“ /1858 — 1860/ и на в-ците „Цариградски вестник“ /1861/, „Съветник“ /1863/, „Българска пчела“ /1864/, „Въсток“ /1865/, „Народност“ /1868/, „Отечество“ /1871/ и „Право“ /1872/. Публикува статии в руския периодичен печат. Автор и преводач на: „Служение еврейско и все злотворение нихно со показание от свещено и божествено писание ветхо и новое. И се положи на край от Талмуда еврейскаго, що е писал Павел Медийски, що имат повеке хули противни пред бога, противни и пред ангели божии. Се пиша по молдавски язик от Неофита монаха, що беше равинин еврейски и после по святое крещение се чини учител християнский. Второ па се изписа на греческий язик, трето па сега от греческий язик се преизноси и се преписа во простий и краткий язик болгарский к разумению простому народу. В типографии солунской при хаджи папа Теодосий архимандрита Синаитскаго в лето [1839]“; „Зерцало или огледало християнское, което содержава мисли спасителни и увещания душеполезни и весма нужни за всякаго християнина, който желае да познай своето християнско живеяни и евангелската истина. Превели от славянский на българский язик с допълнение Афонско-Зографскаго монастиря Монах Нафанаил и брат его Зохарий Княжеский 1844 года. Москва, в Университетской типографии, 1847“; „Святителское поучение к новопоставленнаго священика, което е изписано из правилата на святи апостоли и святи отци. Превел от славеноросийскиа на българский язик в полза на българското духовенство монах Натанаил Атонскозографский. Москва, в Синодалной типографии, [1847] года“; — [Прибавка:] „Книга втора. Сокращений катихизис [от Филарет Московски] заради священо-церковнослужителите, каквото требува да го знаят всегда /наизуст/, така требува повише да го учат тогава, когато ще да влезнат в църковната должност /сиреч: когато искат да станат попове или дякони/. С присовокупление на некой си места из Священото писание, из правилата на святи апостоли и святи отци, а тия правила отнесуват се повише до священическиат чин. Превел от славено-росийский на славено-болгарский язик в ползу славено-болгарскаго духовенства монах Натанаил Атонскозографский. Москва, в Синодальной типографии [1847] года“; — [2. изд. без ударения и с

промени в някои думи]“ Новий Сад, в книгопечатнята д-ра Дан. Медаковича, 1856 года“; „Приятелскойе писмо от блъгарина к гръку. Написал Н. Богдан, изправил же и урядил на блъгарский чист правопис, как и в книгопечатници обстарал И. Пръван [= Ив. В. Шопов]. В Чехах, в Златном Празе, в книгопечатници синов Богомила Хаазе, 1852“; „Детински подарок. За това, що всяки член домашняго общества длъжен йе и може да изпълнява, своя длъжности. Прага, 1852. В книгопечятници синов Богомила Хаазе“; „Кратко християнско наставйенийе [от Тихон Задонски], коие събрал и поблъгарил святогорския обители святаго Георгия Самописца священоинок блъгарин Натанаил Стоянов. На български же чист правопис турил и урядил, как и в книгопечятници обстарал Иван В. Шопов. В Чехах, в Златнием Празе, в книгопечатници синов Богомила Хаазе, 1853“; — [2 поправ. изд.] „Кратко славянско наставление. Заради как да живейме християнски и да наставляваме чадата си в страх божий и каква длъжност имът чадата към родителите си. Побългарено от Натанаила Стояновича священоинока. /В Святогорската обител Святаго Георгия Самописца./ Поправил Д. Великов, книговезател. Издава ся от книжярницата на Д. Великова и съдружие в Котел. /Русчук, в печатницата на Дунавската област, 1868/“; „Указанйе пъти, къй води в царство небесно. Разговор из поучении, що била говорена на новопросвященния християни от преосвещенаго Инокентия епископа Камчатскаго, Курилскаго и Алеутскаго. Побългарил Киевския духовния академия ученик священноинок блъгарския Атонско-Зографския обители Натанаил Стоянов. На блъгарски же чист правопис турил и урядил И. В. Шопов. /Напечатано в полза Скопскийскаго, що в Македонии училища/. В Чехох, в Златнийем Празе, в книгопечатници синов Богомила Хаазе, 1853“; „Краткое сказание за преподобнаго отца нашего Димитрия Басарабовскаго, коего мощи почиват в Унгро-Влахийска, в Букурещ, Митрополитска църква. Поблъгари, издаде и подари на блъгарската книжнина йеромонах Атон.-Зографскаго монастиря Натанаил Стоянов. Цариград — Галата, в Книгопечятницата Д. Цанкова и Б. Миркова, 1858“; „Отговор от българското общество. От Н. Богдан. Прага, 1861“; „Кратко изъяснение на божествена литургия. Побългарил е архимандрит Натанаил Атонско-Зографский и напечатал в полза на общото в Скопие училище. Браила, Румъно-българска книгопечатница на Христо Д. Ваклидова, 1864“; „Буквар славено-български заради училище на Скопско Черногорско село Кучевиста. Напечатан с иждивение архимандрита Натанаила Зографскаго. Букурещ, книгопечатница Ст. Расидускова, 1865“; „Произшествие в Скопска епархия от 1860 до 1865 година. Написано Б. Богомолец. Браила, книгопечатницата на Хр. Д. Ваклидова, 1865“; „За Юстинянови права на Охридска архиепископия или за църковна независимост и самостоятелност на Охридско-Българско священоначалие. Цариград. В печатницата при Асма алтъ..., 1873“.
☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 131а, 141; ЦГИА — Л., ф. 733, оп. 147, д. 311, л. 78; Станков, А. Натанаил, митрополит Охридо-Преславски. Жизнеописание /Автобиографични бележки/. — *СбНУ*, 25, 1909, 4 — 77; Кирил, патр. Натанаил Охридски; Стоянов, М. БВК, 254 — 255; Църнушанов, К. Митрополит Натанаил Охридски и Пловдивски — духовник и революционер. — В: Априлското въстание..., 425 — 438; Дойнов, Д. Кресненско-Разложкото въстание. 1878 — 1879. С., 1979, с. 10, 17 и сл.

НАТАНАИЛОВ, Владимир
/неизв./
Завършва пети клас на Габровското у-ще и от 1873 г. е студент в Киевската духовна академия.
☐ НБКМ — БИА, ф. 16, а. е. 297, л. 1 — 2; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 91, 95; Степанова, Л. Вклад России..., с. 206.

НАУМ
/неизв. — 1815/
Роден във Велес. Свещеник в града в края на XVIII и нач. на XIX век. Ок. 1780 г. открива у-ще във Велес, в което е учител до 1815 г. След неговата смърт синът му — даскал Коце *Наумов*, заема мястото му.
☐ Иванов, Й. Северна Македония С., 1906, с. 357; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 65: Кънчов, В. Избрани произведения. Т. 2. С., 1970, с. 226.

НАУМ
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Ниш за „Служба св. Харалампия“, превел Неофит Рилски /1843/, и за „История на великий Александра Македонца“, превел Хр. Василев /1844/.

НАУМОВ, Димитър Михалев
/12 април 1851 — 23 юни 1884/
Роден в Ст. Загора в семейството на търговец. Учи в петокласното у-ще в родния си град /1862 — 1868/, в Роберт колеж, Цариград /1868 — 1869/, в земеделски у-ща в Табор, Чехия, и Хохенхайм, Германия /1869 — 1871/. От 17 окт. 1871 г. е студент в Лайпцигския у-т, специалност икономика. Слуша лекции и в земеделските академии в Австрия и Германия. Завръща се в Б-я през 1875 г. Създава образцово земеделско стопанство в Шамлии /Горно Ботево/, Старозагорско. Преводач в щаба на руската армия по време на РТОВ. Народен представител в Областното събрание на Изт. Румелия /1879 — 1883/. Инициатор за основаването на земеделско у-ще в Садово, Пловдивско /1881/, открито официално през 1883 г. Предс. на окръжния съд в Ст. Загора. Редактор на първия земеделски в. „Земеделец“ /1883 — 1884/. Подарява 40 дюкяна на старозагорските у-ща. Умира в родния си град.
☐ НА БАН, ф. 46к, а. е. 35, л. 1 — 4; а. е. 89, л. 1 — 9; Архив на Лайпцигския у-т, „Матрикел“ — Книга за записване на студенти; Илиев, Ат. Спомени. С., 1926, с. 222; Бачуров, Г. Димитър Наумов — основател на Садовското земеделско училище. — В: 75 години Садовско земеделско училище. Юб. сб. С., 1959, 21 — 25.

НАУМОВ, Йордан С.
/ок. 1842 — неизв./
Роден в Елена. Учи в родния си град, след което продължава в богословското у-ще в Белград /1868 — 1872/. След завръщането си в Б-я е учител в Берковица. Секретар на окръжния съвет в града /1878/. След Осв. е книжар и печатар в София. Женен за учителката Манка *Попова*. Временен дописник на в. „Право“ /1870 — 1873/, в. „Македония“ /1871 — 1872/ и в. „Напредък“ /1875/. Превежда от сръбски език и издава заедно със Зиновий *Поппетров* „Наручна священическа книга“ /1874/.
☐ ЦДИА, ф. 1318, а. е. 4972, л. 1; ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 117, л. 16; Балабанов, М. Стра-

ници от политическото ни Възраждане. С., 1904, с. 69; Говедаров, Ив. Копривщица, с. 32; Стоянов, М. БВК, с. 256; Тилева, В. Автобиографията на Зиновий Поппетров. — *ИБИД*, 31, 1977, 345 — 373; Жечев, Н. Спомени на Михаил Сарафов /60 — 70-те години на XIX век/. — *ИДА*, 37, 1979, с. 198; Драганова, Димитров. Книжовници..., 115 — 118.

НАУМОВ, Коце
/неизв./
Роден във Велес в семейството на учителя поп *Наум*. К. Н. е учител във Велес /1815 — 1835/.
□ Иванов, Й. Северна Македония. С., 1906, с. 357; Чочков, Хр. Велес, с. 15.

НАУМОВ, Петър
/неизв./
Роден в Прилеп. Учител в родния си град /1878/.
□ СГОДА, ф. 5к, оп. 1, а. е. 466, л. 1.

НАУМОВА, Маня —вж. *Попова*, Манка

НАУМЧЕ
/неизв./
Учител в Прилеп до 1838 г.
□ Шалдев, Хр. Прилеп, с. 14; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 67.

НАФТАЛИМ /НЕФТАЛИМ/
/неизв. — 1846/
Игумен на Капиновския м-ир. През 1828 г. открива килийно у-ще в м-ира. Спомоществовател за „Православное учение... Платона", превел Ил. Стоянов /1844/, и за „Две советователни слова Плутарха", превел И. Стоянович /1845/.
□ Загорски, Ив. Манастирите във Великотърновска епархия. С., 1947, с. 91.

НАЧЕВ, Андон
/неизв./
Учител в Бръчма /Българка/, Силистренско, през 60-те и 70-те години на XIX век.
□ Тонев, В. Добруджа, с. 272.

НАЧЕВ, Атанас
/неизв. — юли 1873/
Роден в Дермен дере /Първенец/, Пловдивско. Завършва пловдивското класно у-ще „Св. св. Кирил и Методий", след което учи във Военномедицинското у-ще в Цариград. Умира по време на учението си. Временен сътрудник на сп. „Читалище" /1871/ и в. „Турция" /1871/. Публикува преводи в „Летоструй" /1872 — 1873/. Автор на: „Правила върху живота на человека. Издава книжарницата на П. Р. Славейкова. Цариград, в печатницата на Македония, 1871"; „Кратка митология, която съдръжява баснословието на грьцити и на римлянити с един поглядъ връху баснословнити вярвания у индиянити, персити, египтянити, скандинавците и у галити от Е. Жерузез. Преведена и нададена с един погляд върху словенското баснословие от А. Г. Начев. А издадена от книжярницата на Хр. Г. Данов и Сие в Пловдив, Русчук, Велес, 1873 /Във Виена, у книгопечатн. Л. Сомерова и Сие/".
□ В. *Право*, VIII, № 29 /притурка/, 1 окт. 1873; Стоянов, М. БВК, с. 257; Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив, 1981, с. 340.

НАЧЕВ, Върбан
/неизв./
Учител и свещеник в Г. Оряховица ок. средата на XIX век.
□ Чолов, П. Основаване на читалище „Напредък" и дейността му до Освобождението. — В: Сто години народно читалище „Напредък", Г. Оряховица. С., 1969, с. 30.

НАЧЕВ, Димитър
/неизв./
Учител в бълг. у-ще в Букурещ в нач. на 70-те години на XIX век. Сподвижник на Хр. *Ботев*.
□ Атанасов, Ж. Българските училища в Румъния преди Освобождението. — *Векове*, 1974, № 2 — 3, с. 41.

НАЧЕВ, Димитър
/неизв./
Роден в Ст. Загора. Учител в Трявна през 70-те години на XIX век. След Осв. продължава да учителства.
□ НБКМ — БИА, ф. 129, а. е. 166, л. 27; II В 9668; Даскалов, Б. Тревненското у-ще..., с. 61.

НАЧЕВ, Димитър
/неизв./
Учител в Свищов през 1874 г.
□ Ганчев, Ст. Свищов, с. 132.

НАЧЕВ /НАЧОВ/, Димитър Радионов
/ок. 1850 — неизв./
Роден в Болград в семейството на бълг. преселници, вер. търговци. Завършва болградското централно у-ще „Св. св. Кирил и Методий" /1865/ и като негов стипендиант продължава образованието си в Европа. Следва медицина в Париж, Берлин и Вюрцбург, където завършва през 1873 г. Практикува в Берлин и Париж. Участва като доброволец във Френско-пруската война /1870 — 1871/. Завръща се в родния си град като преподавател по естествена история и хигиена /1873 — 1877/; градски и старши лекар /1876 — 1878/; управител на градската болница в Болград /1878/. Участва в дейността на БКД. Дописен /1874/ и действителен /1902/ член на БКД.
Временен дописник на в. „Отечество" /1870/. Автор на „Понятие за хигиена. Лекции, четени в Болградското централно училище от Д-ра Д. Начева. Болград, в печатницата на Централното училище, 1875".
□ Доросиев, Л. Нашите..., с. 174; Дякович, Вл. Българите в Бесарабия, с. 24; Стоянов, М. БВК, с. 257; Дончев, Д. Болградската гимназия през 1858 — 1878. — *ИПИ*, 19, 1965, с. 219, 223, 230; Бошнаков, Н. Необнародвани документи за дейността на Българския революционен комитет в Болград — Бесарабия. — *ИМСЗБ*, 2, 1978, 214 — 215; Стефанов, В. Българската медицина през Възраждането. С., 1980, 202 — 205; Сюпюр, Е. БЕИР, 176 — 177.

НАЧЕВ, Захари
/неизв./
Свещеник в Ловеч през 50-те години на XIX век. Спомоществовател за: „Житие св. Григория Омиритскаго", превел Ав. Попстоянов /1852/; „Критически издиряния за историята блъг.", превел Б. Петков /1853/; „Общи знания всякому человеку нужни", превел Ст. Колюв /1855/; „Евангелие поучително" на Софр. Врачански /1856/; „Изяснение на неделнити и празнични евангелия", превел Зл. Груев /1857/; „Писма за службата божия", превел И. Владикин /1858/; „Средства за предварвания за заравяние на мнимоумрелите", превел З. Княжески 1858/.

НАЧЕВ, Иван Рад.
/неизв./
Временен дописник на в. „Цариградски вестник" 1859 и в. „Дунавска зора" 1867.
□ Стоянов, М. БВК, с. 257.

НАЧЕВ, Малчо — вж. *Славчев*. Малчо

НАЧЕВ, Начо
/неизв./
Роден в Клисура. Брат на Христо *Начев*. Учи в родното си село при Веселин *Груев* и в Копривщица. Учител в Ловеч /1873 — 1877/.
□ Неделчев, М. Развой на учебното дело в Ловеч до Освобождението. — В: Ловеч и Ловчанско. Кн. 3. С., 1931, с. 114; Абаджиев, Т. Някои документи из архивния фонд на Иван Драсов. — *ИДА*, 10, 1965, с. 103.

НАЧЕВ, Петко
/1813 — 1908/
Свещеник в Граднишки колиби /Столът/, Севлиевско, от 50-те до 70-те години на XIX век. Участва в подготовката на Апр. въст.
□ Йонков, Хр. Първи просветни огнища. — В: Севлиево и Севлиевският край. 2. С., 1970, с. 19; Йонков, Хр. Участието на българското духовенство от I Великотърновски и III Врачански революционен окръг в Априлското въстание. — В: Сб. Априлското въстание..., с. 347.

НАЧЕВ, Христо
/неизв./
Роден в Клисура. Брат на Начо *Начев*. Учител в Ловеч /1874/. След Осв. е свещеник.
□ Неделчев, М. Развой на учебното дело в Ловеч до Освобождението. — В: Ловеч и Ловчанско. Кн. 3. С., 1931, с. 114.

НАЧЕВ, Ц. Н.
/неизв./
Публикува превод в сп. „Училище“ /1874/.
□ Стоянов, М. БВК, с. 257.

НАЧЕВА, Велика
/неизв./
Родена в Лясковец. Учи в Кишиневското епархиално духовно у-ще със средства на Кишиневското бълг. общество /1873 — 1879/. Учителка в Лясковец и Търново след Осв.
□ НБКМ — БИА, ф. 18, а. е. 3, л. 100а; Кулелиев, Й. Девическото образование..., с. 46, 62; Минев, Д. Лясковец, с. 121; Степанова, Л. Вклад России..., с. 104, 140, 209; Паскалева, В. Българката..., с. 153.

НАЧЕВА-КОЛАРОВА, Смарайда /Смарагда/
/ок. 1852 — неизв./
Родена в Ст. Загора в семейството на търговец. Учи в родния си град и завършва Белградската висша девическа школа /1862 — 1865/, издържана от сръбското п-во. Учителства в Ст. Загора /ок. 1865 — 1879/.
□ НА БАН, ф. 46к, а. е. 26, л. 1 — 4; в. *Македония*, III, № 30, 21 юни 1869; Иванов, Ат. Черти из живота и записки на Атанас Иванов. Сливен, 1885, с. 55; Тошева, Ан. Автобиография. Ст. Загора, 1911, с. 16, 18; Паскалева, В. Българката..., с. 156.

НАЧОВ-НОВАКОВ, Георги /Даскала/
/1847 — 11 авг. 1928/
Роден в Лесичево, Пазарджишко. Учител в родното си село /1864 — 1874/ и в Церово, Пазарджишко /ок. 1875 — 1876/. Предс. на РК в Лесичево. Участник в Апр. въст. Осъден на смърт. Амнистиран.
□ НБКМ — БИА, II В 5819, II В 6428, II В 6428; Страшимиров, Д. История на Априлското въстание. Т 1. Пловдив, 1907, с. 123.

НАЧОВ, Димитър
/неизв./
Роден в Козлодуй, Оряховско. Свещеник там през 1872 г.
□ НБКМ — БИА, II А 2181; Летоструй, V, 1873, с. 59.

НАЧОВ /НАЧЕВ/, Начо Атанасов
/16 авг. 1853 — 15 март 1916/
Роден в Ст. Загора. Учи в родния си град. Учител в Чирпан /1870 — 1872/, Ст. Загора /1873 — 1874; 1876 — 1877/ и Г. Оряховица /1875 — 1876/. След Осв. е административен служител в Мустафа паша /Свиленград/, Ихтиман, Нова Загора, Сливен. Гл. секретар и директор на вътрешните работи в Изт. Румелия /1884 — 1885/; слуша лекции в Историко-филологическия ф-т на Петербургския у-т /1887 — 1888/; директор на бълг. мъжка гимназия в Солун /1888 — 1891/ и на девическата гимназия във Варна /1891 — 1898/. Действителен член на БКД /1898/. Пълномощник на Бълг. екзархия в Цариград /1898 — 1909/. Член на Руския археологически и-т в Цариград /1908/. Народен представител в XIV ОНС /1908 — 1911/. Умира в Ст. Загора.
Постоянен сътрудник на сп. „Читалище“ /1871 — 1872, 1874/. Сътрудничи на в. „Право“ /1870 — 1871/, в. „Македония“ /1870, 1872/, „Летоструй“ /1873/, в. „Напредък“ /1875/, в. „Век“ /1875/. Автор на „Кратка българска граматика. От Н. А. Начов. Издава учителското дружество „Милосърдие“ в гр. Чирпан. Цариград, печатница „Македония“, 1871“.
□ НБКМ — БИА, ф. 604 /Начо Начов/; Стоянов, М. БВК, 257 — 258; 100 години БАН, 465 — 466; Видни учители в Старозагорски окръг. 1835 — 1944. Библиография. Ст. Загора, 1973, с. 70.

НАЧОВ, Начо Недев
/неизв./
Роден в Калофер в семейството на търговец. Брат на Цвятко *Начов*. Учи в Калофер. Продължава образованието си в Цариград. Завръща се в Б-я и се занимава с търговия в Пловдив и Русе. След Осв. живее в Русе.
□ Начов, Н. Калофер, с. 421.

НАЧОВ, Никола
/неизв./
От Сливен. Учи в Медицинското у-ще в Букурещ /1864 — 1869/. Лекар в Болград.
□ НА БАН, ф. 1к, оп. 1, а. е. 40; Константинеску-Яши, П. Българи учени..., с. 88.

НАЧОВ, Цвятко Недев
/неизв./
Роден в Калофер в семейството на търговец. Брат на Начо Н. *Начов*. Учи в Калофер. Продължава образованието си в католическо у-ще в Одрин. Завършва Габровската гимназия. След Осв. е чиновник в Русе. Умира в Бяла, Русенско.
□ Начов, Н. Калофер, 421 — 422.

НАЧОВИЧ, Григор Димитров /псевд.: Г. Авакумов, К. Бележников, Борис Крум, Г. Д. Вторанов, Горов, Г. Драганов, Еман. Кервански, Киркор, Нагричов, Горич и др./
/22 ян. 1845 — 4 ян. 1920/
Роден в Свищов в семейството на богатия търговец Димитър Начоолу — попечител на създаденото от Емануил *Васкидович* у-ще, един от основателите и дарителите на Свищовското ч-ще /1856/, спомоществовател за редица бълг. книги. Г. Н. учи първоначално в местното гръцко у-ще при Петър *Ангелов* и Никола *Касапски*. Продължава във френския католически колеж в Бебек, Цариград /от 1859/, в търг. у-ща в Париж /1860 г.; под покровителството на ген. Замойски/ и във Виена. Завършва висши политико-икономически науки в Париж. Слуша лекции и в Сорбоната. Завръща се в родния си град и става търговец. Предс. на Свищовския РК /1866/. Във връзка с

преминаването на четата на Филип Тотю /1867/ емигрира в Румъния. Член на ДД. Осигурява материално и изпраща доброволци за Втората бълг. легия в Белград /1867 — 1868/. От 1868 г. живее и работи във Виена, където отваря клон от típг. фирма на баща си. Основател и предс. на бълг. книжовно д-во „Напредък“ /1869/, чиято цел е да подпомага обучението на бълг. младежи в чужбина. Сътрудничи в немски и френски в-ци. Поддържа връзки със славянски дейци, специално с Константин Иречек. Участва в бълг. делегация за честването на Ян Хус в Прага /1869/. Заедно със С. С. *Бобчев* организира полемика с БЦБО и „Български глас“ /1876 — 1877/. Участва и при организирането на бълг. доброволци в Белград за СТВ. По време на РТОВ служи в руския Генерален щаб като разузнавач. Поддиректор на организирания курс по руски език в Пловдив през 1878 г. Депутат в УС, във ВНС и в почти всички ОНС до 1904 г. Редактира и сътрудничи във в. „Марица“ /1878 — 1885/ и други следосвобожденски в-ци. Един от водачите на Консервативната партия. М-р на финансите /5 юли — 24 март 1880; 23 юни 1882 — 1 ян. 1884; 16 — 26 авг. 1886; 20 авг. 1887 — 12 дек. 1888; 19 март 1891 — 18 ноем. 1892/. М-р на външните работи и изповеданията /24 ноем. 1879 — 24 март 1880; 16 авг. 1886 — 20 авг. 1887; 19 май 1894 — 10 февр. 1896/. М-р на вътрешните работи /31 дек. 1881 — 23 юни 1882/. Управляващ М-вото на обществените сгради, земеделието и търговията /14 ян. — 3 март 1883/. Управляващ М-вото на обществените сгради, пътищата и съобщенията /19 май — 17 септ. 1894/. М-р на търговията и земеделието /10 февр. 1896 — 8 септ. 1900/. Пом.-кмет на София /1 юли 1880 — 2 ян. 1881/; столичен кмет и общински съветник /1896/. Член на ДС. Дипломатически агент в Букурещ /3 февр. 1884 — 19 авг. 1886/, Виена /1 март 1889 — 19 март 1891/ и Цариград /18 септ. 1903 — 5 февр. 1906/. След Междусъюзническата война се оттегля от дипломатическа дейност. Спомагателен /1869/, дописен /1882/ и редовен /1884/ член на БКД. Награден с ордените „Княз Владимир“ IV степен /1878/, „Св. Александър“ II степен /1886/ и I степен /1887/, „За гражданска заслуга“ I степен /1892/. Постоянен сътрудник на в. „Стара планина“ /1876 — 1877/. Сътрудничи на в. „България“ /1861/ и „Летоструй“ /1873/. Автор на „Ръководство за правяние на вино от Г. Драганова. Виена, 1873. Печатница Л. Сомер и сие“.

☐ НБКМ — БИА, ф. 14 /Григор Начович/; Бобчев, С. С. Григорий Д. Начевич. — *ЛБАН*, 5, 1922, 93 — 108; Мусаков, И. Григор Начевич. С., 1914; Ганчев, Ст. Свищов, 258 — 260; 100 години БАН..., с. 470.

Григор Начович

НЕВШЕЛИЕВ, Черне
/неизв./
Учител. Спомоществовател от Косовча /Косово/, Шуменско, за „Введение в всеоб. история“, наредил Р. Блъсков /1864/.

НЕГРИЕВ, Макарий
/ок. 1800 — 1859/
От Галичник, Дебърско. Резбар. Работи в Скопие /1825 — 1826/ в църквата „Св. Спас“ и в конака на Хамзи паша. Украсява Чарши джамия в Пазарджик. Прави украсата на колоните в църквата „Св. Неделя“ в София. Изработва скулптурата на колоните в църквата „Св. Неделя“ в Пловдив и „Св. Богородица“ в Пазарджик. Умира в Пазарджик.

☐ Василиев, Ас. БВМ, 211 — 213; Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив, 1981, с. 443.

НЕДЕВ
/неизв./
Учител в Дивдядово /дн. кв. на Шумен/ през 1875 г.

☐ ДА — Шумен, ф. 70к, оп. 1, а. е. 2.

НЕДЕВ, Димитър
/неизв./
Роден в Беброво, Еленско. Учител в Търново /края на 50-те години на XIX век/, Тича, Котленско, Осмар, Шуменско /1868 — 1875/, Беброво /1876 — 1877/. Участва в учителския събор в Шумен през 1873 г. Временен дописник на сп. „Училище“ /1874/.

☐ НБКМ — БИА, II А 7642а; ДА — Варна, ф. 75к, оп. 1, а. е. 14, л. 1 — 7; Кулелиев, Й. Девическото образование..., с. 13; Хинчев, Сп. Развитие на учебното дело у нас до Освобождението. — *ИДА*, 8, 1964, с. 196; Пенкова, М. Учителският събор..., с. 182; Тонев, В. Бележки..., ч. 5, 79 — 80.

НЕДЕВ, Илия
/неизв./
От Кривня, Провадийско. Учител в Асъл бейлии /Блъсково/, Провадийско /1871 — 1872/.

☐ Тонев, В. Бележки..., ч. 2, с. 80.

НЕДЕВ, Михо
/неизв./
От Беброво, Еленско. Учител в Смядово, Шуменско. Спомоществовател за „Малък бълг. писмовник“ на Н. Михайловски /1868/.

☐ ИМ — Шумен, инв. № 332.

НЕДЕВ, Никифор Минков
/1815 — 1873/
Роден в Карнобат. Учи в Котел при *Неофит Рилски* и *Неофит Бозвели*. Връща се в Карнобат и от 1838 г. до края на живота си е свещеник в града. Открива у-ще в дома си.

☐ Дечев, Д. Карнобат в миналото. С., 1935, с. 6, 38; Колев, Л. Духовници — участници в националноосвободителните борби на нашия народ. — *ИЦИАИ*, т. 1, 1978. 200—201.

НЕДЕВ /ПОПНЕДЕВ/, Николчо
/ок. 1804 — 1833/
Роден в Севлиево. Учителства в родния си град /1824 — 1827/ и в Сопот /1828 — 1830/. Автор на сб. „Псалтикия“ /1828/ — според Х. Вълчанов първи опит за написване на славянска книга по църковно пеене.

☐ Вълчанов, Х. Севлиево. 1842 — 1942. Ч. 1. С., 1942, с. 180, 198; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 89; Йонкова, Ст. Девическото образование в Севлиево през Възраждането. — В: Севлиево и Севлиевският край. 1. С., 1967, с. 69, 122.

НЕДЕВ, Панчо
неизв./
Роден в Горно Кичево /дн. в СФРЮ/. Свещеник във Велешка епархия от 1874 до 1908 г.
□ ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 332, л. 147.

НЕДЕВ, Станко
/неизв./
Учител в Казъл Мурад /Благоево/, Разградско, през 1858 г.
□ ДА — Разград, ф. 406к, оп. 1, а. е. 6; Минчева, Я. Културно-просветният живот в Русенския край преди Освобождението. — *ИДА*, 32, 1976, с. 240.

НЕДЕВ, Цани
/неизв./
Учител в Куюджук, Хаджиоглупазарджишко /Дебрене, Толбухинско/, през 1875 г.
□ ДА — Варна, ф. 79к, оп. 1, а. е. 18, л. 8.

НЕДЕВ Самарджиев, Цвятко
/15 март 1816 — 2 април 1892/
Роден в Габрово. Учи в града, в Копривщица при *Неофит Рилски* /до 1838/ и в Букурещ /1838/. От 1839 г. е учител в Габрово. Един от първите взаимни учители в Б-я. Учителства ок. 40 години. Писар-деловодител на Габровската община /от 1840/. Известно време се занимава и с търговия /май 1862 — 1868/. След Осв. продължава учителската си дейност. Умира в Габрово.
□ НБКМ — БИА, ф. 247 /Цвятко Недев/; ДА — Габрово, ф. 670к, оп. 1, а. е. 1, 33; Максимов, Х. Цвятко Недев Самарджиев. — *Учител*, 1893 — 1894, № 10, 438 — 442; Цвятко Недев Самарджиев. — *Светлина*, 1893, № 12, 265 — 266; Цончев, П. Габрово, с. 407; Йонков, Х. Скромен възрожденски учител /Цвятко Недев Самарджиев/. — *Училищна практика*, 1957, № 5, 378 — 381.

НЕДЕВА, Мария
неизв./
Учителка във Велес през 1868 г. Учи три години в Белград.
□ В. *Македония*, II, № 29, 15 юни 1868; Паскалева, В. Българката..., 144 — 145.

НЕДЕЛЕВ, Георги
неизв./
Роден в Копривщица. Учи в пловдивското класно у-ще „Св. св. Кирил и Методий“. Учителства в Брезник, Куманово, Трън /1869 — ок. 1872/ и Кюстендил /1872 — 1876/.
□ НБКМ — БИА, II А 2167; Иванов, Й. Северна Македония. С., 1906, с. 379; Говедаров, Ив. Копривщица, с. 10; Тодоров, Р. Град Трън. Географски и исторически бележки. С., 1931, с. 33; Шабанов, Ив. Непресъхващ извор на родолюбци, с. 14.

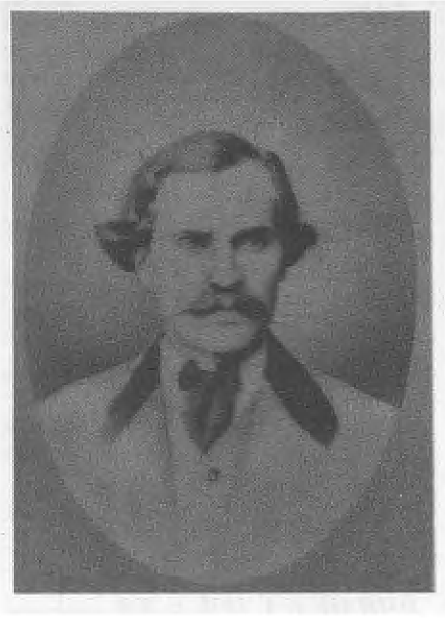
Цвятко Недев

НЕДЕЛЕВ, Дончо
/неизв./
От Копривщица. Учител във Врачанско до 1877 г.
□ Говедаров, Ив. Копривщица, с. 10; Шабанов, Ив. Непресъхващ извор на родолюбци, с. 14.

НЕДЕЛКО
/неизв./
Свещеник в Длъгня, Габровско, през 1878 г.
□ Снегаров, Ив. Нов кодекс на Търновската митрополия. С., 1937, с. 156.

НЕДЕЛКОВ, Васил
/неизв./
Роден в Тулча. Учител в Долни Иджик /Илия Блъсково/, Шуменско /1863 — 1868/, и Каталой, Добруджа /1869 — ок. 1872/.
□ ДА — Шумен, ф. 180к, оп. 1, а. е. 58; Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 225; Тонев, В. Добруджа, с. 272.

НЕДЕЛКОВ, Георги
/неизв./
Ученик в Русия през периода 1856 — 1877 г.
□ Степанова, Л. Вклад России..., с. 207.

НЕДЕЛКОВ, Д.
/неизв./
Учител в Меричлери, Чирпанско, през 1861 и 1870 г.
□ Сп. *Български книжици*, № 24, дек. 1861; в. *Право*, IV, № 48, 24 ян. 1870.

НЕДЕЛКОВ, И.
/неизв./
Учител в Балджи омур, Ескиджумайско /Медовина, Търговищко/, през 1870 — 1871 г.
□ Стойков, Хр. Просветното дело в Разград през Възраждането. Разград, 1968, с. 95.

НЕДЕЛКОВ, Лазар
/неизв./
Свещеник в Плевен през 40-те и 50-те години на XIX век. Спомоществовател за „Православное учение... Платона“, превел Ил. Стоянов /1844/, и за „Детинско прибавление“ на Ем. Васкидович /1852/.

НЕДЕЛКОВ, Никола
/неизв./
Свещеник в Капукчий, Добруджа, през 60-те и 70-те години на XIX век, а от 1861 г. обслужва и Мангалия.
□ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 134. 223.

НЕДЕЛКОВ, Кириак
/неизв./
Учител в Свищов през 1872 — 1873 г.
□ НБКМ — БИА, II А 7751; Чилингиров, Ст. БЧ, с. 431.

НЕДЕЛКОВИЧ, Давид П.
/неизв./
Учител в Сухиндол, Търновско /1873/. Читалищен и рев. деец в селото.
□ Чилингиров, Ст. БЧ, с. 488.

НЕДЕЛКОВИЧ, Лазар
/неизв./
Ученик в Киевската гимназия през 1855 г. Превежда и издава на бълг. език книги с църковно съдържание.
□ НБКМ — БИА, II В 1659;

ЦГИА — Л., ф. 733, оп. 147, ед. хр. 15, л. 3 — 4, ед. хр. 311, л. 78; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 58.

НЕДЕЛЧЕВ, Атанас
/неизв. — 1893/
От Крамолин, Севлиевско. Учител в селото /1843 — 1865/. От 1845 г. е и свещеник.
☐ Неделчев, Д., Ст. Андреев и др. Културна история на село Крамолин. Габрово, 1938, с. 39, 41, 60.

НЕДЕЛЧЕВ /НЕДЕЛЧОВ/, Васил Минев
/1839 — 1876/
Роден в Бяла черква, Търновско. Учи в родното си село, Търново и Казанлък. Учителства в търновските села Димча, Бяла черква /1868 — 1869; 1872 — 1873/, Сухиндол /1870 — 1872/, Дичин /1873 — 1876/. Член-основател на ч-щата в Дичин /1869/, Бяла черква /1869/ и Сухиндол /1870/. Член на РК в родното си село от 1872 до 1873 г.; един от основателите на РК в Дичин и негов секретар /1873 — 1876/. Участва активно в подготовката на Апр. въст. и в четата на поп *Харитон Халачев*. Загива по време на боевете в Дряновския м-ир.
Временен дописник на в. „Македония“ /1871/ и в. „Право“ /1872/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 151, а. е. 9, л. 15; ДА — В. Търново, ф. 428к, оп. 1, а. е. 360; ДА — Русе, ф. 59, оп. 1, а. е. 364; Бакев, Н. Даскал Васил Неделчев основател на Сухиндолското читалище „Трезвеност“. — В: Юб. сб. Сухиндолското читалище „Трезвеност“. Село Мусина, 1896, 21 — 26; Стоянов, М. БВК, с. 259; Чилингиров, Ст. БЧ, с. 487; Драганова, Димитров. Книжовници..., с. 115.

НЕДЕЛЧЕВ, Георги
/неизв./
Учител в Башкьой, Добруджа, ок. 1873 г.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 200; Тонев, В. Добруджа, с. 273.

НЕДЕЛЧЕВ, Димо
/неизв./
Учител в Хюсенче /Осенец/, Разградско, от ок. 1858 г. до края на 60-те години на XIX век. От 1870 г. е свещеник в селото.
☐ ДА — Русе, ф. 44к, оп. 2, а. е. 1, л. 394; сп. *Слава*, II, № 3, 1 окт. 1872; Минчева, Я. Културно-просветният живот в Русенския край преди Освобождението. — *ИДА*, 32, 1976, с. 240.

НЕДЕЛЧЕВ, Любен
/неизв./
От Стрелча, Панагюрско. Учител в Саръ гьол /Търновци/, Силистренско, ок. 1860 г.
☐ Батаклиев, Ив. Пазарджик и Пазарджишко, с. 544.

НЕДЕЛЧЕВ, Никола
/1844 — неизв./
Роден в Самоков. Преселва се в Курново, Врачанско, и учителства там /1866 — 1867/. От 1868 г. и през 70-те години е свещеник в Курново. Предс. на РК в селото и участник в Апр. въст. След Осв. е свещеник във Враца.
☐ ЦДИА, ф. 1318, оп. 1, а. е. 4972, л. 24; Колев, Л. Духовници — участници в национално-освободителните борби на нашия народ. — *ИЦИАИ*, т. 1, 1978, с. 206.

НЕДЕЛЧЕВ, Никола
/неизв./
Учител в Шумен и Жеравна /1874 — 1876/.
☐ Тодоров, Н. Из летописите на училището. — В: Юб. сб. Жеравненското читалище „Единство“. С., 1921, с. 105; Георгиева, Д. Материали за учебното дело в град Шумен /1856 — 1877/. — *ИНМ—Шумен*, 5, 1972, с. 154.

НЕДЕЛЧЕВ, Слави
/неизв./
Свещеник в Долно Сахране, Казанлъшко, от 50-те до 70-те години на XIX век. Предс. на местния РК /1869/. Спомоществовател за: „Критически издиряния за историята бълг.“, превел Б. Петков /1853/; „Средства за предварване за заравяние на мнимоумрелите“, превел З. Княжески /1858/; „Поучения в св. и вел. четиредесятница“, превел Ф. Велиев /1868/.
☐ Александров, Н. Участие на духовници от Старозагорска епархия в подготовката и провеждането на Старозагорското въстание 1875. — В: Априлското въстание..., с. 285.

НЕДЕЛЧЕВ, Тодор
/неизв./
Роден в Баница, Оряховско. Учител в Сираково, Оряховско /1871 — 1872/.
☐ НБКМ — БИА, II А 2181; Летоструй, V, 1873, с. 60.

НЕДЕЛЧЕВА, Славка
/неизв./
Учителка във Воден от 1869 до 1880 г.
☐ Вестителев, Г. Град Воден. — *Мак. пр.*, 1924, № 2, с. 121.

НЕДЕЛЬО
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Панагюрище за: „История на великий Александра македонца“, превел Хр. Василев /1841/; „Стихийная аритметика“, превел С. Радулов /1843/; „Служба св. Харалампия“, превел Неофит Рилски /1843/; „Стихийни уроци землеописания“, превел С. Радулов /1843/.

НЕДЕЛЮВ, Иван
/неизв./
Първият учител в Коджа кьой /Сарая/, Пазарджишко — в частно у-ще, основано ок. 1868 г.
☐ Батаклиев, Ив. Пазарджик и Пазарджишко, с. 466.

НЕДЕЛЯ /Гърбавата Неделя/
/неизв. — 1857/
Родена в Котел. Учителка в девическото у-ще в Трявна /1855/. През 1856 г. е повикана в Габрово, където учителства само три месеца. Връща се отново в Тревненското у-ще. Умира в Трявна.
☐ НБКМ — БИА, ф. 129, а. е. 160, л. 170; Мартинов, Ал. Габрово през Възраждането. С., 1940, с. 44.

НЕДКОВ, Иван
/неизв./
Ученик в Одеската семинария през 1859 г.
☐ АГСР, т. 2, 468 — 469; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 98; Степанова, Л. Вклад России..., с. 207.

НЕДКОВ, К. Т.
/неизв./
Свещеник в Ловеч през 60-те и 70-те години на XIX век. Спомоществовател за „Собрание аритметически задатъци“, наредил Н. Марков /1869/.
Временен дописник на сп. „Слава“ /1872/ и в. „Турция“ /1873/. Автор на две стихотворения.
☐ НБИВ — БИА, ф. 3, а. е. 942, л. 40 — 41; Стоянов, М. БВК, с. 259.

НЕДКОВИЧ, Симеон
/неизв./
Роден в Ловеч. Ученик в Киевската семинария ок. 50-те години на XIX век. Спомоществовател за „Нравоучение за децата“, превел С. Радулов

/1853/.
□ Кирил, патр. Натанаил Охридски..., с. 170.

НЕДО
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Кади чифлик, Търновско, за „Аритметика“ на Хр. Павлович /1833/.

НЕДЮ
/неизв./
Учител в Арбанаси през 1726 г.
□ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 75.

НЕДЮ
/неизв./
Учител в Търново през 1726 г.
□ Жечев, Н. Велчовата завера. С., 1985, с. 16.

НЕДЮ
/неизв./
Роден в Трявна. Зограф. Работи през 30-те и 40-те години на XVIII век. Участва в изписване на църквата „Св. Атанас“ в Арбанаси /1726/ и на Присовския м-ир /1735/.
□ Божков, Ат. Тревненската художествена школа и нейното изучаване. — *Изкуство*, 1981, № 2, с. 3, 9 — 10; Божков, Ат. Българската икона. С., 1984, с. 188, 250 — 251.

НЕДЮ
/неизв./
Свещеник в Севлиево през първите десетилетия на XIX век.
□ Вълчанов, Х. Севлиево. 1842 — 1942. Т. 1. С., 1942, с. 216; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 89; Писахме да се знае, с. 139.

НЕДЮ
/неизв./
Учител в Бабук, Силистренско, през 50-те години на XIX век.
□ Блъсков, Ил. Из дневника на един стар учител. Русе, 1885, с. 52.

НЕДЮ
/неизв./
Учител в Бургас през 1869 г.
□ НБКМ — БИА, II В 10 292.

НЕДЮВ, Бочо
/неизв./
Свещеник в Дъбене, Карловско. Спомоществовател за „История на великий Александра македонца“, превел Хр. Василев /1844/.

НЕДЮВ, Иван
/неизв./
Свещеник в Търново през 40-те и 50-те години на XIX век. Спомоществовател за „Месецослов“ на Хр. Сичанниколов /1840/.
□ Снегаров, Ив. Нов кодекс на Търновската митрополия. С., 1937, с. 57.

НЕДЮВ, Никифор Николов
/неизв./
Свещеник в Севлиево през 40-те години на XIX век.
□ Симеонов, Хр. Нашето училище от килията до днес. — В: Юб. сб. 100 г. Х. Стояновото у-ще, с. 113.

НЕДЮВ, Стефан
/неизв./
Свещеник в Кързъл Мурад /Благоево/, Разградско. Спомоществовател за „Свята гора“, превел Д. Енчев /1871/.

НЕДЮВА, Екатерина
/неизв./
Монахиня и учителка в Калоферското девическо у-ще през 60-те години на XIX век.
□ Начов, Н. Градиво за историята на Калоферските училища. — *Уч. пр.*, 1903, № 2, с. 121.

НЕДЯЛКО
/неизв./
Свещеник в Четалово през 1732 г.
□ Цонев, Б. ОСРСНБ, т. 2, с. 44.

НЕДЯЛКО
/неизв./
Роден в Лом. Учител в Голинци /Младеново, дн. в Лом/ през 1835 г. По-късно става свещеник. Продължава да служи и през 70-те години на XIX век.
□ ЦДИА, ф. 1318, оп. 1, а. е. 3173, л. 91; а. е. 4993, л. 16; Апостолов, П. Поява и развитие на читалище „Постоянство“. — В: Сб. 100 години културен живот в Лом. С., 1961, с. 36; Дамянов, С. Ломският край с. 221.

НЕДЯЛКО
/неизв./
Свещеник в Свищов през 40-те и 50-те години на XIX век. Спомоществовател за „Две советователни слова Плутарха“, превел И. Стоянович /1845/, и за „Игиономия“, превел С. Доброплодни /1846/.
□ Ганчев, Ст. Свищов, с. 53; Снегаров, Ив. Нов кодекс на Търновската митрополия. С., 1937, с. 65.

НЕДЯЛКО
/неизв./
Свещеник в Мусина, Търновско, през 1853 г.
□ Снегаров, Ив. Нов кодекс на Търновската митрополия. С., 1937, с. 19.

НЕДЯЛКО
/неизв./
Роден в Драгоево, Шуменско. Свещеник в Каранасуф, Добруджа, ок. 1865 г.
□ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 194.

НЕДЯЛКОВ, Андон
/март 1837 — 1897/
Роден в Куюджук, Хаджиоглупазарджишко /Дебрене, Толбухинско/. Учител в родното си село, в Сливенско /ок. 1857 — 1860/ и Варна. Собственик на кръчма. Участва в рев. д-ние във Варна. След Осв. живее и работи във Варна.
□ Тонев, В. Към въпроса..., с. 147; Гочев, В. Андон Недялков Карабатак. — *Народно дело*, № 217, 14 септ. 1976.

НЕДЯЛКОВ, Георги
/неизв./
Учител в Локорско, Софийско, през 60-те години на XIX век.
□ Юнаров, Цв. Локорският хъш. — *Читалище*, 1983, № 8, с. 26.

НЕДЯЛКОВ, Георги
/неизв./
Роден в Сираково, Оряховско. Свещеник в Алтимир, Оряховско, през 1872 г.
□ НБКМ — БИА, II А 2181; Летоструй, V, 1873, с. 58.

НЕДЯЛКОВ, Ив.
/неизв./
От Пирдоп. Учител в града от 1860 до 1863 г.
□ Стоянов, М. Пирдоп в миналото и сега. С., 1943, с. 164.

НЕДЯЛКОВ, Иван
/неизв. — 1882/
Роден в Свищов. Свещеник в църквата „Св. Преображение“ в града от нач. на 40-те години до края на живота си. Открива първото девическо у-ще в града /ок. 1845/ и учителства в него десетина години. Участва в църковната борба. Спомоществовател за „Православное учение... Платона“, превел Ил. Стоянов /1844/, и за „Писменница на славянскийа язик“ на Ив. Момчи-

лов /1847/.
☐ НБКМ — БИА, II В 8573; ДА — В. Търново, ф. 1278, оп. 1, а. е. 1, л. 155; Ганчев, Ст. Свищов, с. 59, 128 — 129; Кулелиев, Й. Девическото образование..., с. 16; Маркова, З. Българското..., с. 63; Манчев, В. Спомени. С., 1982, с. 49.

НЕДЯЛКОВ, Иван
/неизв./
Учител в Балджи омур, Ескиджумайско /Медовина, Търговищко/, през 1871 г. Ръкоположен за свещеник в Каба кулак /Ушинци/, Разградско.
☐ ДА — Русе, ф. 43к, оп. 1, а. е. 5, л. 220; сп. *Училище*, I, № 16, 26 авг. 1871, с. 243.

НЕДЯЛКОВ Йончов, Иван
/1840 — 1908/
Произхожда от рода Йончовци от Макоцево, Софийско, чийто родоначалник е Йончо от Липница, Софийско. Баща му Недялко Йончов се занимава с овцевъдство и земеделие. И. Н. учи в макоцевското килийно у-ще и в Мирково, Софийско, при зографа Давид *Георгиев*. Рисува малки икони, които се носят на верижка на шията. Прави стенописи и икони в софийските села Желява, Байлово, Саранци, Горно Камарци, в м-ира „Св. Илия“ при Белопопци, в Григорово, Яна, Кривина, Челопеч. Умира в Макоцево.
☐ Стоянов, Ст. Село Макоцево. История, бит и фолклор. С., 1970, 188 — 191.

НЕДЯЛКОВ, Кръстю — вж. *Никифоров*, Кръстю

НЕДЯЛКОВ, Милчо
/неизв./
Свещеник в Ст. Загора. Спомоществовател за „Небесни светила“, превел Д. Витанов /1875/.

НЕДЯЛКОВ, Михаил
/неизв./
Роден в Бегуновци, Пернишко. Учител в Ярджиловци, Пернишко /1867 — 1868/.
☐ Асенов, П. Брезник и Брезнишко. С., 1969, с. 73; Писахме да се знае, с. 183.

НЕДЯЛКОВ, Никола
/25 март 1856 — 8 окт. 1919/
Роден в Свищов, където учи първоначално. Като руски държавен стипендиант завършва реално у-ще в Николаев /1874/ и Петровската земеделска академия в Москва /1878/. Като ученик е пансионер при Тодор *Минков*. От 1 ян. 1879 г. е назначен във Видинския окръжен съд. Няколко месеца по-късно е лесничей на Видинската област /до края на 1881/. Учител в Ломската гимназия /1881 — 1882/; директор на гимназията във Видин /1882 — 1887/ и на девическата гимназия в София /1887 — 1889/. Началник на отделение в МНП /1889 — 1894/. Учител в Софийската мъжка гимназия /1896 — 1919/. По време на лесничейството си събира насекоми — сбирката му от близо 30 000 екземпляра се съхранява в Националния природонаучен музей в София. Дописен /1898/ и действителен /1902/ член на БКД. Награждаван с ордените „За гражданска заслуга“ IV степен /1892/ и „Св. Александър“ IV степен. Автор на научни трудове в областта на ентомологията /след 1878/. Умира в София.
☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 129 — 130; ЦГАОР, ф. 1750, оп. 1, ед. хр. 316, л. 24а; 100 години БАН, с. 473; Топузов, Ив., Ив. Сарафов. Първите стъпки на земеделската просвета в България. Пловдив, 1971, 136 — 138.

НЕДЯЛКОВ, Руси
/неизв./
Учител в Мараш, Шуменско. Спомоществовател за „Писма за службата божия“, превел И. Владикин /1858/.

НЕДЯЛКОВ, Станчо
/неизв./
От Сливен. Учи в Габрово ок. 1838 г. Свещеник и учител в Сливен и Казанлък /1857/. Служи в църквата „Св. Богородица“ в Пловдив преди 1861 г. Спомоществовател в Сливен за „Православное учение... Платона“, превел Ил. Стоянов /1844/, и за „Критичеки издиряния за историята блъг.“, превел Б. Петков /1853/. Дъщеря му е омъжена за Драган *Цанков*.
☐ НБКМ — БИА, ф. 12, а. е. 58, л. 29; Еничерев, Н. Възпоминания и бележки. С., 1906, с. 51; Пундев, В. Добри Чинтулов /1822 — 1922/. С., 1922, с. 108; Стамболски, Хр. Автобиография, дневници и спомени. Т. 1. 1852 — 1868. С., 1927, с. 17.

НЕДЯЛКОВ, Стоян
/неизв./
Учител в Башкьой, Добруджа, през 1864 — 1865 г.
☐ Тонев, В. Добруджа, с. 278.

НЕДЯЛКОВ, Христо
/1856 — 1879/
Роден в Г. Оряховица. Получава образование в Габрово. Учител в родния си град /ок. 1874 — 1876/. През 1876 г. емигрира в Румъния. Публицист, поет. След Осв. до смъртта си е офицер.
Постоянен сътрудник на в. „Стара планина“ /1877/ — публикува стихотворения. Сътрудничи и на в. „Век“ /1874 — 1875/. Автор на „Габровска работа или историята на габровските пансиони и отчасти на училището. Написал Христо Недялков. Букурещ, 1874. /Печатницата на Д. Иванеска/“.
☐ НБКМ — БИА, ф. 63, а. е. 44, л. 1 — 2; Цончев, П. Габрово, с. 444; Стоянов, М. БВК, 259 260; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 177.

НЕДЯЛКОВ, Цвятко
неизв./
Роден в Кюстендил. Учи в пловдивското класно у-ще „Св. св. Кирил и Методий“ при *Йоаким Груев*. Учител в Копривщица /1863 — 1864/, Пловдив 1867 — 1869/ и Брацигово 1869 — 1870 .
☐ В. *Македония*, IV, № 18, 20 ян. 1870; Доросиев, Л. Нашите..., с. 133; Доросиев, Л. Учебното дело..., с. 127; Юруков, Д. Брацигово. С., 1931, с. 22; Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив, 1981, с. 327, 359.

НЕЙКОВ, Димитър
/неизв./
Учител в Присово, Търновско. Енорийски свещеник преди Осв.
☐ Станев, Н. Великотърновската котловина, с. 43.

НЕЙКОВ, Златю
/неизв./
Свещеник в Казанлък. Спомоществовател за „Повест или поучение християнское“, превел П. Давидов /1855/.

НЕЙКОВ, Йовчо
/неизв. — 1863/
Роден в Ст. Загора и учи там. Учител в Арабаджиево /Коларово/, Старозагорско /1850 — 1853/. Заминава за Цариград и сътрудничи на „Цариградски вестн.. 1853 — 1862/. Учителства в Ахърито /Загоре/, Старозагорско /1862/, а след това в гл. у-ще в Ст. Загора /1863/. Убит от турци на път за Пловдив.

☐ Кънчев, М. Видрица, с. 89, 102, 161, 187.

НЕЙКОВ, Никола
/неизв./
Роден в Сливен. Учител в Хаджиоглу Пазарджик /Толбухин/ през 1865 г.
☐ Бешков, Л. Образователното дело през Възраждането. — В: Един век класно училище в Добрич. С., 1972, с. 27; Тонев, В. Добруджа, с. 276.

НЕЙКОВ /НЕНКОВ/, Стефан
/неизв./
Роден в Жеравна. Учител в Ени пазар /Нови пазар/, Кюлевча, Шуменско, Марковча /Марково/, Провадийско /ок. 1849 — 1852/ и Преслав /1857 — 1860/.
Временен сътрудник на „Цариградски вестник“ /1857/.
☐ ДА — Варна, ф. 76к, оп. 1, а. е. 2, л. 2; в. *Цариградски вестник*, VIII, № 346, 14 септ. 1857 и IX, № 441, 25 юли 1859; Асенов, Б. Нови пазар. Културно-исторически очерк. С., 1929, с. 51; Люлюшев, М. РБО, с. 159; Тонев, В. Бележки..., ч. 5, с. 71.

НЕЙКОВ, Христо
/неизв./
Роден в Чомаковци, Врачанско. Свещеник във Врачанска епархия през 1871 г. Обслужва селата Чомаковци, Сухаче, Горник и Бресте.
☐ НБКМ — БИА, II А 2181; Летоструй, V, 1873, с. 59.

НЕЙКОВА-КАЗАНДЖИЕВА, Параскева
/неизв./
Родена в Ловеч. Учи в килийното у-ще в родния си град и в Плевен при Анастасия *Димитрова*. Учителка в Ловеч /от 1843/.
☐ Трифонов, Ю. Плевен, с. 154; Съйчев, С. Благодетели — дарители. — В: Ловеч и Ловчанско. Кн. 7. С., 1939, с. 245; Паскалева, В. Българката..., 43 — 45.

НЕЙЧЕВ /НЕЙЧОВ/, Вълко /Даскал Лука/
/1843 — 28 ян. 1912/
Роден в Панагюрище. Син на богат джелепин. Учи кратко време при Сава *Филаретов* в София, след това завършва пловдивското класно у-ще „Св. св. Кирил и Методий“ при Йоаким *Груев*. Продължава образованието си във Франция, където завършва право /1863 — 1868/. Ок. една година е учител във Велес /1868 — 1869/; преподава френски език в Русенското класно у-ще /1869 — 1870/. Гл. учител в Битоля и Прилеп. През 70-те години е в Цариград, където помага на Никола *Генович* при редактирането на в. „Турция“. След Осв. е чиновник в Изт. Румелия; депутат в Румелийското областно събрание. Редактор на в. „Положение — La Situation“ /1882/. Живее в Пловдив и София. Към 1893 г. емигрира във Франция. Умира в София.
Постоянен сътрудник на в-ците „Право“ /1869 — 1873/, „Век“ /1874/ и „Напредък“ /1874 — 1877/. Временен дописник на в-ците „Време“ /1866 — 1867/, „Македония“ /1869/, „Турция“ /1869, 1872 — 1873/ и „Източно време“ /1874 — 1875/. Според съобщение във в. „Турция“ /1873/ В. Н. превел от латински език „Историята на Каталина и Югурта от Салюстий“.
☐ В. *Турция*, IX, № 8, 7 април 1873; Иванов, Ю. БПП, с. 318; Еничерев, Н. Възпоминания и бележки. С., 1906, с. 136, 176, 377 — 382; Орловски, Ст. Из историята на учебното дело в Русе до Освобождението. — *Уч. пр.*, 1906, № 10, с. 1079; Стоянов, М. БВК, 260 — 261; Генчев, Н. Франция..., 268 — 269.

Георги Нейчев

НЕЙЧЕВ Вълков, Георги
/1848 — 15 май 1878/
Роден в Панагюрище. Завършва класното у-ще „Св. св. Кирил и Методий“ в Пловдив. Учителства там /до 1876/. Член на РК в Панагюрище; народен представител на Оборище. Читалищен деец. Заточен в Анадола заради участие в Апр. въст. Успява да избяга с помощта на руски моряци и през Цариград се завръща в Панагюрище, където умира от туберкулоза.
☐ НБКМ — БИА, II А 6459; Сугарев, А. Ролята на читалище „Виделина“ в обществения и културен живот на Панагюрище. — В: Сб. Панагюрище и Панагюрско в миналото. С., 1956, с. 275; Стоянов, З. Записки..., с. 232; Сб. Оборищенци..., 197 — 198

НЕИЧЕВ, Иван
/15 авг. 1842 — 16 окт. 1909/
Роден в Ахиево /Бъдеще/, Старозагорско. Завършва основно образование в родното си село. Учи заедно с В. *Левски* в старозагорското класно у-ще /до 1862/. Учител в родното си село /1862 — 1868/. На 25 май 1869 г. е ръкоположен за свещеник в църквата „Св. Богородица“ в Ст. Загора. Един от основателите на Старозагорския РК. От септ. 1875 до есента на 1876 г. е задържан от турската полиция. След Осв. е член на Околийския църковен съвет и организатор на учебното дело в Ст. Загора.
☐ НА БАН, ф. 46к, а. е. 33, л. 1 — 10; Кънев, Н. Бележки за Старозагорското въстание на Христо Шиваров. — *ИДА*, 18, 1970, с. 219; Александров, Н. Участие на духовници от Старозагорска епархия в подготовката и провеждането на Старозагорското въстание 1875. — В: Сб. Априлското въстание..., с. 281; Кънчев, М. Видрица, с. 314.

НЕЙЧОВ, Никола
/неизв./
Роден в Панагюрище. Учи в Табор, Чехия /1870 — 1871/. На 3 септ. 1873 г. е записан за студент в Лайпцигския у-т, специалност медицина. Участва в СТВ. През 1876 г. прекъсва следването си поради липса на средства.
Временен дописник на в. „Македония“ /1871/ и в. „Право“ /1873/.
☐ НБКМ — БИА, II В 9284, л. 89; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 36; ЦГАОР, ф. 1750, оп. 1, ед. хр. 235, л. 49; Архив на Лайпцигския у-т, „Матрикел“ — книга за записване на студенти; Илиев, Ат. Спомени, с. 70; Стоянов, М. БВК, с. 261.

НЕКОВ, Вѝто
/неизв./
Учител в килийното у-ще в Долнобешовишкия м-ир и в Роман, Врачанско, през 1865 г.
☐ Орловски, Ст. История на учебното дело във Врачанско. —*Уч. пр.*, 1904, № 1, с. 11; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 121.

НЕКТАРИЕВ, Кирил — вж. *Кирил*

НЕЛЧИНОВ, Коста
/неизв./
От Охрид. Учи в гръцко у-ще в града. Учи славянски език в Дебърския м-ир и три години в бълг. у-ще в Цариград. Учител в Охридското бълг. у-ще от 1860 г. Ръкоположен за свещеник.
☐ ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 13, л. 157; а. е. 151, л. 35; НБКМ — БИА, ф. 324, а. е. 1, л. 24 — 25; Калев, Д. Българският църковно-народен въпрос в Охридската епархия. — В: 100 години от учредяването на Българската екзархия. С., 1971, с. 303; Божилова, Р. Нови сведения за просветните борби през Възраждането. — *ИП*, 1978, № 4, с. 107.

НЕМЦОВ, Георги
/неизв./
От Търново. Килиен учител в Горна Студена, Свищовско /ок. 1850 — 1860/.
☐ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 95.

НЕМЦОВ, Георги — вж. *Григорий, митрополит Доростоло-Червенски*

НЕНКО
/неизв./
Учител в Криворечна паланка в нач. на XIX век.
☐ НА БАН, ф. 52к, а. е. 327, л. 2.

НЕНКО ГРАМАТИК
/неизв./
Учител в Ловни дол, Севлиевско, ок. 1805 г. Баща на Янко *Ненков.*
☐ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 95.

НЕНКОВ, Атанас
/неизв. — 1876/
Роден в Старо ново село /Старосел/, Пловдивско. Свещеник в селото през 60-те и нач. на 70-те години на XIX век. Участва в Апр. въст. Обесен в Пловдив.
☐ Андонов, Ив. Из спомените ми от турско време. Ч. 2. Пловдив, 1928, с. 19; Царев, Г. Духовници — патриоти от Панагюрски революционен окръг, участници в Априлската епопея. — В: Сб. Априлското въстание..., с. 293.

НЕНКОВ, Матей
/неизв./
Свещеник в Жеравна. Спомоществовател за „Венец азбучний“, превел Й. Вълков /1863/.

НЕНКОВ, Петър
/1800 — 1865/
Роден в Дрен, Радомирско. Учител в селото от края на 40-те и през 50-те години на XIX век. От 1864 г. е свещеник в Дрен.
☐ Караиванов, Ив. Историко-просветното дело в Радомирско. Ч. 1. Кюстендил, 1927, с. 32.

НЕНКОВ, Станчо
/неизв./
Свещеник вер. в Цариград през 60-те години на XIX век.
☐ В. *България*, IV, № 25, 1 окт. 1862.

НЕНКОВ, Янко
/неизв./
Свещеник в Ловни дол, Севлиевско през 40-те години на XIX век. Син на *Ненко* Граматик.
☐ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 95.

НЕНО
/неизв./
Свещеник в София през 1719 г.
☐ Спространов, Е. Опис на ръкописите в библиотеката при Светия Синод на Българската църква в София. С., 1900, с. 58.

НЕНОВ
/неизв./
Учител във Враня през 1869 г.
☐ В. *Македония*, III, № 46, 18 окт. 1869.

НЕНОВ, Ангел
/неизв./
Свещеник в Драганово, Търновско. Спомоществовател за „Повест или поучение християнское“, превел П. Давидов /1855/.

НЕНОВ, Атанас
/неизв./
Учител. Спомоществовател от Сопот за „Кратка всеобща история от Смарагдова“, превел Й. Груев /1858/, и за „Търговско ръководство“, превел А. Гранитски /1858/.

НЕНОВ, Атанас
/неизв./
Взаимен учител в Чирпан ок. 1858 — 1859 г.
☐ В. *Цариградки вестник*, IX, № 426, 11 април 1859; в. *България*, I, № 16, 21 дек. 1859 /притурка/; Събчев, Н. Чирпан, с. 181, 186 — 187.

НЕНОВ, Георги Боров
/неизв./
Учител в Свищов /1869 — 1872/ и Видин /1874 — 1876/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 22, а. е. 232, л. 1 — 2; II А 7671, II А 7751, II А 7754; сп. *Училище*, II, № 8, 2 май 1872; Ганчев, Ст. Свищов, с. 121.

НЕНОВ, Гъдю
/неизв./
Пом.-учител в Габрово до ок. 1834 г.
☐ Мартинов, Ал. Габрово през Възраждането. С., 1940, с. 32; Карастоянов, Г. В. Априлов. Черти от един живот. С., 1971, с. 46.

НЕНОВ, Драгия
/неизв./
От Бяла черква, Търновско. Учител в селото /1844 — 1847/. През 1843 г. преписва Паисиевата история — т. нар. Горнотурчански препис. От 1847 г. е свещеник.
☐ Дечев, П. Сто и тридесет години училище в Бяла черква. — В: Бачо Киро. Сб. по случай 130 години от рождението му. В. Търново, 1967, с. 141; Писахме да се знае, с. 46.

НЕНОВ, Желяз
/неизв./
Роден в Кьопеклии /Градинарово/, Провадийско. Образование получава в Дивдядовското у-ще. Учител в Салманово, Шуменско /1871 — 1873/, Кьопеклии /1873 — 1874/ и Кюлевча, Шуменско /1874 — 1875/.
☐ Сп. *Училище*, I, № 19, 8/15 окт. 1871 и IV, № 23 — 24, 9 ноем. 1875; Пенкова, М. Учителският събор..., с. 182; Тонев, В. Бележки..., с. 80.

НЕНОВ, Иван
/неизв./
Роден в Орешак, Троянско. Свещеник в Троян през 50-те години на XIX век. Спомоществовател за „Изяснения на неделнити и празнични евангелия“, превел Зл. Груев /1857/, и за „Писма за служба божия“, превел И. Владикин /1858/.
☐ Свещенослужителите в църквата „Св. Петка“ в Троян от построяването ѝ до днес. — В: Юб. сб. стого-

дишнината на храма „Св. Петка" /1835 — 1935/. Троян, 1935, с. 14.

НЕНОВ, Иван
/неизв./
Свещеник в Русенска епархия през 1875 г. Обслужва селата Червен, Тръстеник и Табачка.
☐ Летоструй, VIII, 1876, 202 — 203.

НЕНОВ, Иванчо
/неизв./
Роден в Комарево, Варненско. Учител в Каталой, Добруджа /1865 — 1867/.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 225; Тонев, В. Добруджа, с. 275.

НЕНОВ, Ненчо
/1860 — 8 май 1885/
Роден в Пазарджик. Син на Юрдан и Николина *Ненови*. През 1876 г. е ученик в Източния лицей във Виена — специалност педагогика. Завръща се в Б-я и след Осв. е адвокат в Ст. Загора.
☐ НБКМ — БИА, ф. 11, оп. 1, а. е. 1, л 7 — 8; Ненов, Ю. Автобиография. — *СбНУ*, 13, 1896, 355 — 397.

НЕНОВ, Нестор
/1796 — 1876/
Свещеник в Панагюрище от 40-те до 70-те години на XIX век. Спомоществовател за: „Стихийна аритметика", превел С. Радулов /1843/; „Служба св. Харалампия", превел Неофит Рилски /1843/; „Православное учение... Платона", превел Ил. Стоянов /1844/; „Извод от физика", на Н. Геров /1849/; „Житие св. Григория Омиритскаго", превел Ав. Попстоянов /1852/. Загива по време на Апр. въст.
☐ Колев, Л. Духовници — участници в национално-освободителните борби на нашия народ. — *ИЦИАИ*, т. 1, 1978, с. 376.

НЕНОВ, Петко
/неизв./
От Бресте, Плевенско. Учител в селото /1866 — 1897/.
☐ НБКМ — БИА, II А 2181; Сто години народно училище. Юб. в. Село Търнак, Врачанско, 24 май 1967.

НЕНОВ, Петьо
/неизв./
Свещеник в Търново през 1866 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 3506, II А 3532.

НЕНОВ, Тодор
/неизв./
Взаимен учител в Габрово към края на 40-те и нач. на 50-те години на XIX век.
☐ Баева, С. Петко Славейков и Габровското училище. — В: Светилник на новобългарска просвета. С., 1966, с. 65.

НЕНОВ, Цвятко — вж. *Свинаров*, Цвятко

НЕНОВ Арабаджиев, Цвятко
/неизв./
Роден в Котел в семейството на абаджия. Учител в Суютчук, Хаджиоглупазарджишко /Рилци, Толбухинско/ през 1870 — 1872 г., Силистра /1872 — 1874/, Куюджук, Хаджиоглупазарджишко /Дебрене, Толбухинско/ през 1874 — 1875 г.
☐ ДА — Варна, ф. 79к, оп. 1, а. е. 19, л. 21; Чаушев, Сл. Учебното дело в Силистра преди Освобождението. — В: Силистра и Добруджа. 1. С., 1927, с. 285; Тонев, В. Бележки..., ч. 2., с. 111 и ч. 3, с. 172; Тонев, В. Добруджа..., с. 279.

НЕНОВ Йорданов, Юрдан
/4 окт. 1826 — 1903/
Роден в колибите Райновци, Еленско. Родственик по майчина линия на *Иларион Макариополски*. Брат на Тодор *Манастирски*. Съпруг на Николина *Ненова*. Баща на Ненчо *Ненов*. Учи в Елена при Андрей *Робовски*, в Карлово при Райно *Попович*, в Свищов при Емануил *Васкидович*; ученик и същевременно пом.-учител при Иван *Момчилов* в Елена /1843 — 1845/. Учителства в Пазарджик /1845 — 1851; 1863 — 1869; 1871 — 1874/, Панагюрище /1851 — 1855/, Сопот /1855 — 1861/, Чирпан /1861 — 1863/, Хасково /1869 — 1871; 1874 — 1876/. Учител на Марин *Дринов*, Нешо *Бончев*, Константин *Величков*, Иван *Вазов*. Ю. Н. участва активно в църковно-нац. борби и в Апр. въст. Арестуван /1876/, а по-късно /1877/ заточен в Айдън, Мала Азия. След Осв. е административен служител. Умира в Пазарджик. Временен сътрудник на „Цариградски вестник" /1858/, сп. „Български книжици" /1858/, сп. „Духовни книжки" /1866/, в. „Турция" /1866/, в. „Македония" /1870/, в. „Право" /1871/. Автор и преводач на: „Черноносящая госпожя или повест [от Хр. Шмид]. Преведе Юрдан Ненов, а напечята с иждивението си Т. Ил. Бенчев, сопотнянец. Цареград, в печатницата Ц. вестника, 1857"; „Скратен катихизис. За наставление на младежити в православнаго християнскаго закона. Написа и издаде Ю. Ненов за употребление в народнити блъгарски училища, 1859. В книгопечятницата на Д. Цанкова [Цариград]"; „Село Златарица. Полезна и истинска приказка за добрити селски училища и разумнити селяни [от Х. Чоке], побългарена от Ю. Ненов. Книжарница на Хр. Г. Данов и сие в Пловдив, Русчюк, Велес, 1871. [Отвън: 1870.] Във Виена у печатница Л. Сомер и др.".
☐ НБКМ — БИА, ф. 6, оп. 1, а. е. 1777; II А 1198, II А 2442; ЦДИА, ф. 740, оп. 1, а. е. 7; НБИВ — БИА, ф. 2, а. е. 92; Ненов, Ю. Автобиография. — *СбНУ*, 13, 1896, 355 — 397; Дичев, М. Градиво за историята на град Елена. — В: Еленски сб. Кн. 1. С., 1931, 104 — 106; Стоянов, М. БВК, 261 — 262; Асенов, П. Братя Юрдан и Тодор Ненови от Елена. — В: Еленски сб. С., 1968, 303 — 320; Сб. 100 г. народно читалище „Виделина" — Пазарджик. С., 1969, 158 — 160.

НЕНОВ, Янко
/неизв./
От Цариград. Ученик във Военномедицинското у-ще в Цариград от 1858 г. Фелдшер в Бълг. опълчение в РТОВ.
☐ Стамболски, Хр. Автобиография, дневници и спомени. Т. 1. 1852 — 1868. С., 1927, с. 28; Кантарев, К. Предосвобожденски лекари в България. — *Съвременна медицина*, 1975, № 9, с. 41.

НЕНОВА, Николина /по баща Стоянова Въльова/
/неизв./
Съпруга на Юрдан *Ненов*. Майка на Ненчо *Ненов*. Учителка в Сопот през 50-те години на XIX век. Участва в подготовката на Апр. въст.
☐ Ненов, Ю. Автобиография. — *СбНУ*, 13, 1896, 355 — 397.

НЕНОВА Тодорова, Ница
/неизв./
Родена в Ст. Загора в семейството на занаятчия. Сестра на Теофана *Попова*. Завършва девическото класно у-ще и учителства в Ст. Загора преди Осв.
☐ Атанасов, В. Пояснение към родословното дърво на рода, от който произхожда Атанас Иванов. С., 1928, с. 28.

НЕНОВА, Теофана — вж. *Попова*, Теофана

НЕНОВИЧ, Васил Н.
/неизв. — 9 окт. 1834/
Роден в Свищов в семейството на търговец. Получава образование в лицея „Св. Сава" в Букурещ /ок. 1812/. Търговец в Букурещ. Участва във въст. на Тудор Владимиреску /1821/, след което се установява в Брашов и продължава да се занимава с търговска дейност. Поддържа връзка с д-р Иван *Селимински*, д-р Петър *Берон*, Анастас *Кипиловски* и др. След 1824 г. се занимава активно с книжовна дейност. Събира материали за учебници; преводач, издател, учител по бълг. език. Прави опит за създаване на Бълг. филологическо д-во /1823 — 1825/. През 1829 г. основава славянско у-ще в Букурещ. Заедно с Михаил *Кифалов* се опитва да организира Бълг. д-во в града /1831/. Депутат на бълг. емигранти във Влашко пред местния Диван. Умира в Букурещ от туберкулоза.
Издава „Свящeная история церковна от ветхиет и новиет завет. Сокращенное сочинена на славеноболгарскиет язик със питания и ответи заради малките деца от еднаго любородна и ся издава на печат от настоятелят Василия Н. Неновича. Kurze heilige Kirchengeschichte des alten und neuen Testaments. В Будиме граде, писмени Кралевскаго Унгар. всеучилища, 1825"; — [2. изд.]Свящeная история церковна от ветхиет и новиет завет. Собрана и сочинена от славенский на славено-българскиет язик със питания и ответи, осмий пут на свет издана в Будим граде. Ние же преведена деветий пут за болгарските деца и за секиму человеку ревнителя сос иждивението от учителя г. хаджи Найдена Йоановича, татарпазарджичанина, книгопродавца по всея Болгария. В Букурещ, напечати ся в типографията на Питаря Захария Каркалеки, типографа Княжескаго в лето 1846."; „Буквар за децата на славено-болгарскиет народ. Типари ся със харч г. Васильов Н. Неновича. В Будине, печатано писмени Кралевскаго университета Пещанскаго, 1826".
☐ Материали по историята на българското учебно дело. — *Уч. пр.*, 1900, № 8, 629 — 635; Библиотека д-р Иван Селимински. С., 1930, № 11, с. 41, 73 — 74, 109; 1931, № 14, с. 8, 10; Романски, Ст. Българите във Влашко и Молдова. Документи. С., 1930, 36 — 42; Стоянов, М. БВК, с. 262; Бур, М. Писма на книгоиздателя Васил Н. Ненович в Будапещенските архиви /1824 — 1825/. — *ИИЛ*, 1972, № 21, 219 — 275; Сюпюр, Е. БЕИР, 177 — 178; Бояджиев, И. Васил Ненович и българската емиграция във Влашко. — *Векове*, 1983, № 3, 52 — 60.

НЕНОВИЧ, Николай Василев
/1825 — неизв./
Роден в Букурещ. Син на Васил *Ненович*. Учи в лицея „Св. Сава". Пом.-библиотекар там през 30-те години на XIX век. Гимназиален учител в Браила /1844 — 1847/. Участва в революцията в Румъния /1848/ като комисар по пропагандата в рев. п-во. Един от близките съратници на Н. Бълческу. Инспектор на селските у-ща, библиотеки и частните у-ща. Преводач от френски на румънски език. Превежда и влахобълг. грамоти за държавните архиви в Букурещ. В Румъния живее до ок. 1870 г.
☐ Христу, В. Румънски сведения за българските училища в Браила. — *ИП*, 1946 — 1947, № 5 — 6, с. 541; Жечев, Н. Браила и българското културно-национално възраждане. С., 1970, с. 36; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 178; Трайков, В., Н. Жечев. Българската емиграция в Румъния..., 292 — 293. 311.

НЕНОВИЧ, Христо
/неизв./
Свещеник в Казанлък през 50-те години на XIX век. Спомоществовател за „Житие св. Григория Омиритскаго", превел Ав. Попстоянов /1852/, и за „Средства за предварвание за заравяние на мнимоумрелите", превел З. Княжески /1858/.

НЕНЧЕВ, Кръстьо
/неизв./
Учител в Липница, Оряховско, през 1871 — 1872 г.
☐ Летоструй, V, 1873, с. 60.

НЕНЧЕВ, Нейко
/неизв./
Свещеник в Панагюрище през 50-те години на XIX век. Спомоществовател за „Здравословие", превел С. Доброплодни /1853/, и за „Изяснение на неделнити и празнични евангелия", превел Зл. Груев /1857/.

НЕНЧЕВ, Поликарп — вж. *Поликарий*

НЕНЧЕВ, Христо
/неизв./
От Сливен. Изпратен от Сливенската община да учи във Военномедицинското у-ще в Цариград през 1861 г.
☐ НБКМ — БИА, II Г 888, II Г 892.

НЕНЧО
/неизв. — 1815/
Роден в Тича, Котленско. Учи в селото и в Плаковския м-ир. Свещеник и учител в Елена през втората пол. на XVIII век.
☐ Дичев, М. Градиво за историята на град Елена. — В: Еленски сб. Кн. 1. С., 1931, 100 — 101.

НЕНЧОВ, Георги
/неизв./
Роден в Търново. Свещеник в Разград през 60-те и 70-те години на XIX век. Спомоществовател за „Минейник" на Ан. Иванов /1869/ и за „Тълкование на бож. молитвений дом" на Т. Станчев /1873/.

НЕНЧОВ, Иван Поппетков
1842 — 15 юли 1876/
Роден в колибите Враниловци, Габровско. Учи в класното у-ще в Габрово. През 1866 г. е ръкоположен за свещеник в Габрово, където служи до смъртта си. Участва в подготовката на Апр. въст. Обесен в Търново.
☐ Йонков, Хр. Участие на българското духовенство от I Великотърновски и III Врачански революционни окръзи в Априлското въстание. — В: Сб. Априлското въстание..., 329 — 330; Стоянов, З. Записки..., с. 567.

НЕНЧОВ, Илия
/неизв. — 1879/
От Селце, Ловешко. През 1870 г. се преселва заедно със синовете си Ненчо и Наум *Илиеви* в Ловеч. Рисува заедно с тях в Троянския м-ир. Умира в Ловеч.
☐ Василиев, Ас. БВМ, с. 262.

НЕНЧОВ, Кръстю
/неизв./
Роден в Етрополе. Учи там, в Златица и Копривщица. Учител в Перущица. Ръкоположен за свещеник /1846/.
☐ Кепов, Ив. Въстанието в Перущица. Пловдив, 1931, 27 — 28.

НЕНЧОВ, Марко
/неизв./
Учител. Спомоществовател от Правец, Орханийско /Ботевградско/, за

„Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.

НЕНЧОВ, Стефан
/неизв./
Учител в Осман пазар /Омуртаг/ през 1861 г.
☐ Сп. *Български книжици*, IV, № 19, окт. 1861, с. 329.

НЕОФИТ
/ок. 1775 — неизв./
Роден в Ямбол. Ок. 1805 — 1810 г. отваря гръцко у-ще в града.
☐ Арнаудов, М. Селимински, с. 33

НЕОФИТ
/неизв./
Йеромонах, иконописец. Автор на икони в Зографския м-ир от втората пол. на XVIII век.
☐ Божков, Ат. Българската икона. С., 1984, с. 189, 243.

НЕОФИТ
неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Кюстендил за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852.

НЕОФИТ
неизв./
Игумен на Търновския м-ир „Св. Троица“ от 1857 до 1859 г.
☐ ДА — В. Търново, ф. 1278, оп. 1, а. е. 1, л. 85.

НЕОФИТ
неизв./
Роден в Церова кория, Търновско. Игумен на Етрополския м-ир през 1865 г.
☐ Мутафчиев, П. Избрани произведения. Т. 2. С., 1973, с. 336.

НЕОФИТ
неизв./
Роден в Дългня, Габровско. Учи в Дългня, Дряново и Дряновския м-ир. Дякон и учител в у-щето при църквата „Св. Марина“ в Дебелец, Търновско /1876 — 1877/. Член на РК в селото.
☐ Кузманов, Н. Църква и училище. — В: Юб. кн. на с. Дебелец. В. Търново, 1938, 139 — 140.

НЕОФИТ /светско име Калчев/
12 май 1848 — неизв./
Роден в Орешак, Троянско. Учи в Троянското у-ще. Ок. две години прекарва в Дряновския м-ир, а ок. 1870 г. отива да учи в Преображенския м-ир, където приема монашески сан. Учител в Голямо Яларе /Русаля/, Търновско, в Царева ливада /Върбаново/, Габровско. След Осв. издава „Народен домашен лекар“ в Трявна.
☐ ДА — В. Търново, оп. 1, а. е. 1, л. 92; Пехливанов, Ил. Преображения Матееви. С., 1981, с. 11.

Неофит Рилски

НЕОФИТ РИЛСКИ /светско име Никола Поппетров Бенин/
/ок. 1793 — 4 ян. 1881/
Роден в Банско. Родителите му произхождат от богати търг. родове. Учи при баща си поп Петър *Бенин*, а ок. 1811 г. изучава живопис в Рилския м-ир при Тома *Молера*, като същевременно е пом. на Димитър Димитров /*Димитър Зограф*/. Става монах /ок. 1818/ и продължава да учи в гръцко у-ще в Мелник при Адам Цапек от Мецово. Учител в Самоков 1827 — 1831/, като същевременно е секретар на Самоковския митрополит /1828/. Секретар на Рилския м-ир /1831 — 1833/. Манастирски таксидиот в Казанлък /1833/. Изучава взаимоучителната метода в Букурещ на издръжка на Васил *Априлов* /1834/. Урежда взаимно у-ще в Габрово /1835/, където учителства до 1837 г. Междувременно получава покана от сръбския княз М. Обренович 1836/ да заеме катедра в Шабац — една от най-големите сръбски епархии. Н. Р. отказва предложението и след кратък престой в Сопотския и Светогорските м-ири се установява за учител в Копривщица /1837 — 1839/. Завръща се в Рилския м-ир /1839 — 1848/, където се занимава с книжовна и педагогическа дейност и изгражда постницата „Св. Лука“ — училищна сграда с параклис /1842/. Преподава в Богословското у-ще на о. Халки /1848 — 1852/, като оглавява катедрата по славянски език. Прибира се в м-ра /1852 , на който е игумен през 1860 — 1864 г. До смъртта си живее в Рилския манастир и се занимава с книжовна дейност. Участва в езиковата дискусия, допринесла за утвърждаване на българския книжовен език. Голяма част от живота си посвещава на преустройството на образователното дело в съответствие с новите задачи на времето, въвежда взаимоучителната метода в у-щата и преподава на бълг. език. При него се учат много бълг. младежи, които впоследствие се включват активно в културния живот на Б-я.
Автор на преводи, религиозни съчинения и учебници: „Болгарска граматика. Сега первосочинена от Неофита п. П. Сущаго из священия обители Рилския, за употребление на славеноболгарските училища, а на свят издана от любородните предстоятели за болгарското просвещение г. братия Мустакови, жители букурещкия, с иждивението на общото новосоставлено в Габрово училище. В Крагуевце, ў Княжеско сербской типографии, 1835“; „Взаимноучителните таблици. От Неофита, йеромонаха Рилскаго. [Издадени на иждивение на Габровското училище]. В Крагуевце, 1835“; — “Таблици взаимноучителни. От честолюбивото иждивение на Габровското училище. Издание второ. [Преработено от Цв. Недев.]. 1848. В Букурещ, в типографията на Йосиф Копайниг“; - “Таблици взаимноучителни. Напечатани от Габровското училище в една книжка. Издание трето. В Цариград, в печатницата Царегр. вестника, 1859“; „Буквар, извлечен от взаимноучителните таблици от Неофита йеромонаха Рилскаго. [Крагуевац, 1835.]“; „Неофит, йеромон. Рилски. Священий краткий катихизис. В Крагуевце, 1835“; „Краткое и ясное изложение за разделението, начертанието, именованието и произношението на писмената, и правила за срицанието, просодията и слогат, и на правото чтение на греческия язик от Неофита, йеромонаха П. П. Рилца. В Белиград, в княже-

ско-сербской типографии, 1835“; „Напечата ся книга сия, содержащая Служби съ Житием преподобнаго и богоноснаго отца нашего Иоанна Рилскаго чудотворца, прилежно убо изправленная от древних рукописей Неофитом Йеромонахом, а типом изданна на общую всем православним християном ползу всеусердним настоянием и собственним иждивением Г. Йосафа Йеромонаха, сущаго от тояжде свещення обители рилския. В Бялград, в Типографии Княжеско-Сербской, в лето от сотворения мира [6344]. От Рождества же по плоти бога слова [1836]“; — “Книга сия содержащая Служби с житием Преподобнаго и Богоноснаго отца нашего Иоанна рилскаго чудотворца, прилежно убо изправленная от древних рукописей Неофитом Йеромонахом, пострижеником священния обители рилския, и напечатанная первим тиснением во [1836] лето в Бялграде, издается нине вторим печатним тиснением, с присовокуплением внов и служби с синаксарем и же во святих отца наших Кирилла и Методия, учителей и просветителей Славеноболгарских, празнуемих торжественно по всей Болгарии, на общую всем православним Християном ползу, всеусердним настоянием и попечением всечесних настоятелей тоя священния обители Рилская и всего во Христе братства. В Бялграде, в Типографии Княжескосербской, в лето от сотворение мира [6375], от рождества же по плоти Бога Слова [1837].“; „Краснописание. Букурещ, 1837“; „Новий завет господа нашего Исуса Христа. Сега ново преведени от славенскаго на болгарский язик от Неофита йеромонаха П. П. Рилца. И с прилежанием прегледан и одобрен от преосвященнейшаго и премудраго митрополита Терновскаго г. г. Илариона. В Смирне, в типографии А. Дамианова и содружества, 1840“; — “Издание второ 1850“; — “Издание трето. В Букурещ, в типографии Святия Митрополий, 1853“; — “Издание трето. В Лондон. Напечата се при В. Ватс, сос иждивением на Английското общество, което издава Свещеното писание за просвещение на Божието слово. 1859“; — “Издание четверто. В Букурещ, в типографии Йосиф Романов и съдружества, 1857“; — Издание пятое. Букурещ. Книгопечаницата на Йосифа Романов и съдр. 1859“; — “Издание шестое 1859“; „Напечата ся Служба сия Святаго священномученика и чудотворца, Харалампия Магнисийскаго. Прежде убо от греческаго минеа на славянский диалект преведена Евтимием йеромонахом Хилендарцем, и Район Поповичем; по следи же прилежно рассмотрена и поправлена трудом Неофита йеромонаха П. П. Рилца от негоже и молебний канон /сиреч Параклис/, такожде от греческаго синасариста преведен, присовокупися. А типом издана на общую ползу и спасение душам всях православних християн всеусердним иждивением родолюбних спомоществователей к нейже и житие святаго от славянскаго езика на простое наречие преведено от Райна Поповича, приложися. В лето от сотворение мира [6351] и от рождества же по плоти Бога слова [1843] индикта ä, месеца септемврия, в Константинополе, писмени трудолубивия Пчели“; „Служба и же во святих отца нашего и равноапостола Фотия патриарха Царя Града, исповедника. Собрана убо от древнейших церковних песней и сочинена пряосвященнейшим митрополитом Ставрополским господином Константином Типалдом: преведена же Неофитом йеромонахом П. П. и же от священния и честния обители Рилския, учителем Славянскаго языка в Богословском училищи святия великия Христови Церкве: и издана иждивением тогожде преосвященейшаго Святоставропоскаго. В Константинополи, в Типографии Патриаршеской, 1849“; „Γραμματικη της σλαβωνικησ γλωσσησῃ Εpανιστθεισα μέν υπό Ιωάννου Διμιτριάδον εκδοθεισα δε φιλοτίμω δαπάνη του πανιερωτάτου καί σοφωτίτου μητροπολίτου Σταυρουπόλεωσ κυρίου Κωνσταντίνου του Τυπόλδου. Εισ χρησιν τησ εν Χάλκη θεολογικησ σχόλησ τησ του Χριστου μεγάλησ εκκλησιασ. Εν Κωνσταντονουπόλει εν τω πατριαρχικω τυπογραφείω, 1850“; „Аритметика. Белград, 1851“; „Христоматия славянскаго языка. Χριστομαθεια τησ σλαβωνικησ γλωσση εσρανιστθεισα μέν υπό Νεοφύτου Ριλλιώτου καθηγητου τησ γλωσση εν τη κατά Χάλκην θεολογικη σχόλη τησ του Χριστου Μεγάλησ εκκλησίασ. Εκδοθεισα δέ σπουδη καί δαπάωη του... μιτροπολίτου Σταυρουπόλεωσ κυρίου Κωνσταντίνου του Τυπάλδου, σχολαρχου και καθηγητου τησ αθτησ ιερασ σχόλησ. Εν Κωνσταντονουπόλει, εν τω πατριαρχικω τυπογραφείω, 1852“; „Типик церковний по чину Христови Великия Церкве. Собран убо от Константина Протопсалта великия Христови церкве, преведн же с греческаго от втораго его издания, и приспособлен, елико возможно бе, к славянским церковним книгам Неофитом Йеромонахом Рилским, учителем славянскаго языка в богословском еже во острове Халки училищи великия Христови церкве, и нине первее издан Георгием К. Протопсалтовичем. В Константинополи. В Патриаршеской Типографии [1853]“; „Словар на българския език, изтълкуван на църковнославянски и гръцки език. Цариград, 1875“; „Описание болгарского священаго монастиря Рилскаго. Составил йеромонах Неофит Рилец. Издава Рилский монастир. София, книгопечатницата Я. С. Ковачев, 1879“.

□ НБКМ — БИА, ф. 54 /Неофит Рилски/; НБИВ — БИА, ф. 3, а. е. 350, л. 1 — 2; ДА — Благоевград, ф. 225к, оп. 1, а. е. 32, л. 13; ф. 742, оп. 1, а. е. 15, л. 27 — 31; а. е. 58, л. 1 — 4, 11 — 18; а. е. 98, л. 24 — 34, 42 — 44; а. е. 99, л. 22 — 33, 43 — 45; а. е. 117, л. 50 — 51; Ванков, Н. Неофит Рилски /биография/. — *Уч. пр.*, 1906, № 1, 2 — 18; Велев, С. Педагогическата дейност на Неофит Рилски. — *Уч. пр.*, 1906, № 1, 33 — 76; Николчов, В. Значение на Неофит Рилски за развоя на нашето учебно дело. — *Уч. пр.*, 1906, № 1, 18 — 33; Шишманов, Ив. Нови студии из областта на българското възраждане. — *СбБАН*, 21, 1926, 63 — 497; Доросиев, Л. Неофит Рилски. Патриарх на българските книжовници и педагози. С., 1931; Пенев, Б. Неофит Рилски. — В: История на новата българска литература. Т. 3. С., 1933, 470 — 520; Снегаров, Ив. Принос към биографията на Неофит Рилски. С., 1951; Стоянов, М. БВК, 262 — 265; Арнаудов, М. Творци..., с. 212; Леков, Д. Неофит Рилски. — В: Бележити българи. Т. 3. С., 1969, 157 — 170; Радкова, Р. Неофит Рилски и новобългарската култура. С., 1975.

НЕОФИТ СОКОЛСКИ /светско име Георгиев/
/неизв./
От Етъра, Габровско. Учи във взаимното у-ще в Габрово и в класното у-ще при Христодул *Костович*, което завършва в нач. на 50-те години на XIX век. Учител в Габрово /1854 — 1866/, след което се оттегля в Соколския м-ир. Със свои средства

открива частно у-ще, отначало девическо, а след това смесено. Умира няколко години след Осв. Спомоществовател на много книги.
☐ НБКМ — БИА, II А 2051, л. 12; в. *Цариградски вестник*, IX, № 446, 29 авг. 1859; Станимиров, Ст. Страници из живота и дейността на Йосиф Соколски. — *ИИД*, 1923, № 6, с. 148; Цончев, П. Габрово, с. 681.

НЕОФИТ ХИЛЕНДАРСКИ — БОЗВЕЛИ

/ок. 1785 — 4 юни 1848/
Роден в Котел. Учи в местното килийно у-ще и в Хилендарския м-ир /ок. 1803 — 1804/, където се подстригва за монах /ок. 1810/. Предполага се, че учи в монашеското у-ще в Карея и в гръцко у-ще извън Света гора. Получава солидно за времето си образование. Ок. 1812 г. приема свещенически сан. Манастирски таксидиот в Свищов /ок. 1814/. Учител и свещеник там /1814 — ок. 1834/. Организатор на светското образование в града. Пътува до Сърбия /1834 — 1835/ във връзка с отпечатването на учебниците си; запознава се със сръбската литература и култура. Събира материали за своята отечествена география, като пътува из Б-я — посещава Калофер, Търново, Котел, Троянския м-ир и др., написва няколко учебника /1836 — 1838/. Отпечатва ги в Сърбия и ги разнася и продава из Б-я, като междувременно е учител в Калофер и в Соколския м-ир край Габрово. Така той осъществява широка просветителска дейност, разпространява знания, възражда българщината. През 1839 г. е в Цариград и се посвещава на църковната борба. Участва в просветното д-ние, застъпва се да бъде открита бълг. печатница в Габрово. Въпреки че има препоръката на търновци да бъда избран за владика, той е назначен за протосингел на гръцкия търновски митрополит /1840/. Наклеветен за бунтовническа дейност, Н. Х. е заточен в Света гора /26 март 1840 — авг. 1844/. Успява да избяга, връща се в Цариград и заедно с *Иларион Макариополски* поставя началото на организираното нац. д-ние за църковна самостоятелност. Подава меморандуми до турското п-во /1844 и 1845/, в които е очертана програмата на д-нието за църковно-културна самостоятелност. За тази си дейност отново е арестуван и заточен заедно с Иларион Макариополски в Света гора /1845/, където умира.

Неофит Хилендарски

Най-значителната му творба е „Мати Болгария“, отпечатана близо 30 години след смъртта му /1874/. Автор е на две мемоарни произведения — недовършена автобиография и биография на духовния му син Николай, пише и стихове по руски и сръбски образци. Особено интересни са диалозите му /“Просвещений европеец“, „Любопитно-прости разговор...“, „Разговор на любородните и др.“/. По форма те са разговори между олицетворената родина и представители на различни слоеве от народа, а съдържанието им отразява дейността на техния създател като водач в борбата за национално самоопределение на българите.

Автор на преводи, учебници и учебни помагала: „Славеноболгарское детеводство за малките деца. Напечатано с одобрением и иждивением его светлости князя Сербскаго Милоша Теодоровича Обреновича на дар учащейся болгарской юности; благословением же преосвящейшаго Сербии митрополита г. Петра. Собрано от различни списатели и сочинено на шест части за шест ученичнии чини: первом преведено от елиногреческого диалекта на славеноболгарскаго и издано от Неофита архимандрита Хилендарца, родом же котлянца. Част первая содержащая познания букви, срицания слогов, обучения добронравих, вещественний имянителник, вседневната детинска молба. В Крагуевце, у Княжеско-сербской типографии, 1835“; „Славено-болгарское детеводство за малките деца. Напечатано с одобрением его светлости князя Сербскаго Милоша Теодоровича Обреновича, благословением же преосвященейшаго Сербии митрополита г. Петра. Собрано от различни списатели и сочинено на шест части за шест ученичнии чини: первом преведено от елиногреческого диалекта на славеноболгарскаго и издано от Неофита архимандрита Хилендарца, родом же Котлянца, и Емануила Васкидовича, елиногреческаго Свищовскаго училища учителя. Част вторая. Содержаща известия за пят тех чувстви, надлежателства на обхождението с разни лица и обезателства, Есопови басни, нравоучителни повести, четирите нуждни науки всякому, пят тех ползи на человечеството и должностите на всякоя фамилия. В Крагуевце, у Княжеско-сербской типографии, 1835“; „Славеноболгарское детеводство за малките деца. Напечатано с одобрением и иждивением его светлости князя Сербскаго Милоша Теодоровича Обреновича на дар учащейся болгарской юности, благословением же преосвященейшаго Сербии митрополита г. Петра. Собрано от различни списатели и сочинено на шест ученичнии чини, первом преведено от елиногреческого диалекта на славеноболгарскаго и изданно от Неофита архимандрита Хилендарца, родом же котлянца и Емануила Васкидовича елиногреческаго Свищовскаго училища учителя. Част третая содержащая и обучающая известия славеноболгарской граматики, кратко художнословие и кратко баснословие на древните елини. В Крагуевце, у Княжеско-Сербской типографии, 1835“; „Аритметическое руководство за наставление на болгарските юноши. Напечатано с одобрением и иждивением его светлости князя Сербскаго Милоша Теодоровича Обреновича на дар учащейся болгарской юностей, благословением же преосвященейшаго Сербии митрополита г. Петра. Первом же издано от Неофита архимандрита Хилендарца, родом же Котлянца. Чяст четвертая [на „Славяноболгарское детеводство“]. В Крагуевце, у княжеско-сербской типографии, 1835“; „Краткое политическое землеописание на обучение на болгарското младенчество. Напеча-

„Краткая свещеная история и священий катихизис“ /1835/ — Н. Хилендарски

тано с одобрением и иждивением его светлости князя Сербскаго Милоша Теодоровича Обреновича, на дар учащейся болгарской юности, благословением же преосвященейшаго Сербии митрополита г. Петра и издано от Неофита архимандрита Хилендарца, родом же котлянца. Част пятая [на „Славеноболгарское детеводство“]. В Крагуевце, у Княжеско-сербской типографии, 1835“; „Славеноболгарский предручний послателник за наставление на болгарските юноши. Напечатан с одобрением и иждивение его светлости князя Сербскаго Милоша Теодоровича Обреновича на дар учащайся болгарской юности, благословением же преосвященейшаго Сербии митрополита г. Петра. Собран от различни списатели елиногреческого диалекта первом преведен и сочинен на славеноболгарскаго и издан от Неофита архимандрита Хилендарца, родом же котлянца. Чяст шестая [на „Славеноболгарское детоводство“] содержащая наставителнаго устава и порядъчно подобателнаго примера, послателнаго поучения, как всякий според причините, лицата и обязателства прилично да писува. В Крагуевце, у Княжеской-сербской типографии, 1835“; „Краткая священая история и священий катихизис. Напечатани одобрением его светлости князя Сербскаго Милоша Теодоровича Обреновича, благословением же преосвященейшаго Сербии архиепископа и митрополита г. Петра. Первом преведени из елиногреческого диалекта, сочинени же на славеноболгарскаго и издани в ползу славеноболгарской юности от Неофита архимандрита Хилендарца, родом же котлянца. Част первая. В Белграде, у Княжеской-сербской типографии, 1835“.

☐ Георгиев, Й. Материали по църковната борба. Архив на Н. Бозвели. — *СбБАН*, 14, 1921, 1 — 81; Шишманов, Ив. Нови студии из областта на българското възраждане. — *СбБАН*, 21, 1926, 498 — 523; Пундев, В. Неофит Хилендарски Бозвели. — Библиотека български писатели. Т. 1. С., 1928; Пенев, Б. Неофит Бозвели. — В кн. му „История на новата българска литература. Т. 3. С., 1933, 723 — 803; Арнаудов, М. Непознатият Бозвели. С., 1942; Стоянов, М. БВК, 265 — 266; Смоховска-Петрова, В. Неофит Бозвели и българският църковен въпрос. С., 1964; Арнаудов, М. Неофит Хилендарски Бозвели. Живот, дело, епоха. Т. 1 — 2. С., 1971; Ников, П. ВБН, 76 — 79, 81 — 91, 97 — 99, 108; Маркова, З. Неофит Бозвели Хилендарски. — *Векове*, 1973, № 3, 98 — 103.

НЕОФИТОВ, Антон П.
/неизв./
Свещеник в София. Спомоществовател за „Часови благоговейния“, превел Г. Йошев /1850/.
☐ Динеков, П. София, с. 280.

НЕСКОВИЧ, Атанас
/неизв./
Родом от Видин. През 1801 г. издава в Будапеща на сръбски език „История на славено-болгарского народа“, която има 3 издания до 1811 г. Покъсно книгата е преведена на бълг. език от Петър *Сапунов* /Букурещ, 1844 .
☐ Начов, Н. Новобългарската книга, с. 5; Стоянов, М. БВК, с. 315.

НЕСТОР
/неизв./
Роден в Меричлери, Чирпанско. Учител в Али-пашиново /Свобода/, Старозагорско, през втората пол. на XIX век.
☐ Стоянов, Д., Ил. Стоянов. Село Свобода. С., 1971, с. 36.

„Краткое политическое землеописание“ /1835/ — Н. Хилендарски

НЕСТОРОВ, Делю
/неизв./
Свещеник в Кукуш през 1867 г.
☐ В. *Македония*, I, № 62, 26 авг. 1867.

НЕСТОРОВ, Иван Димитров
/24 дек. 1856 — 6 май 1916/
Роден в Калофер в семейството на търговец. Учи в родния си град, във Варна /ок. 1873/, Белград /1874 — 1876/ и една година в гимназията в Загреб /1876/. През 1878 г. завършва гимназията в Раковец /дн. в СФРЮ/. След Осв. е учител в Карлово. От 1879 до 1884 г. учи в техническо учебно заведение във Виена. Работи като инженер в Дирекцията на земеделието, търговията и общите сгради в Изт. Румелия /1885/. Участва в СБВ. Умира в София.
☐ Начов, Н. Калофер, с. 423.

НЕСТОРОВ, Ненчо
/12 ноем. 1824 — 16 дек. 1890/
Роден в Севлиево. Учи в килийното у-ще при църквата „Св. Илия“. Учител във Вълчитрън, Плевенско, от 1848 г. На 13 юли 1852 г. търновският гръцки владика Неофит го ръкополага за свещеник на Българене, Свищовско, а от 1857 г. до смъртта си е свещеник в Севлиево. След Осв. с негова помощ е доставена от Виена първата печатница в Севлиево /1888/.
Превежда: „Божественото и свяще-

но евангелие на господа нашего Иисуса Христа. По чина на евангелистите, преведено на българския язик и разпорядено за през сичката година в най-удобен чин, според типическите означения на святата православна наша църква издава ся на свят сега първо с трудолюбието и иждивението на священика Ненча Несторов севлиовец. Русчук, печатница на Дунавската област, 1865“; „Черковно евангелие без престъпки по подобие на гръцкото. Нарядил на българский язик священик Ненчо Несторов. Русчук, в печатницата на Дунавската област, 1866.“
□ НБКМ — БИА, II В 8402; ДА — Благоевград, ф. 198к, оп. 1, а. е. 182, л. 59 — 60; Вълчанов, Х. Севлиево. 1842 — 1942. Ч. 1. С., 1942, 99 — 109; Стоянов, М. БВК, с. 266; Стоянов, М. Севлиево в българската възрожденска книжнина. — В: Севлиево и Севлиевският край. Кн. 1. С., 1967, с. 64, 127.

НЕСТОРОВ, Станю
/неизв./
Роден в Ново село, Русенско. Учи в селото и учителства там /1871 — 1874/.
□ 100 години родно училище 1871 — 1970 село Ново село, Русенско. Юб. л. Село Ново село, Русенско, 8 ноем. 1970.

НЕЧОВ, Стамо
/неизв./
Учи в Чирпан до ок. 1845 г. Учителства в града през 40-те години на XIX век.
□ Събчев, Н. Чирпан, 186 — 187, 333.

НЕЧОВ, Стефан
неизв./
Свещеник в Трявна през 40-те години на XIX век. Спомоществовател за: „Общое землеописание“, превел К. Фотинов /1843/; „Православное учение... Платона“, превел Ил. Стоянов /1844/; „Историята на слов. болг. народ“, превел П. Сапунов /1844/; „Писменница на славянскийа язик“, наредил Ив. Момчилов /1847/.

НЕШЕВ, Константин — вж. *Десимиров*, Константин

НЕШЕВ, Манче
/неизв./
Свещеник в Каленовци, Софийско. Спомоществовател за „Извод от физика“ на Н. Геров /1849/.

НЕШИН, Апостол
/неизв./
Свещеник в Изатовци /дн. в СФРЮ/. Спомоществовател от „Извод от физика“ на Н. Геров /1849/.

НЕШКОВ, Иван
/неизв./
Учител във Велес от 1857 до 1859 г.
□ Малкият лист на в. *България*, I, № 20, 12 авг. 1859.

НЕШКОВ, Радул Колев
/неизв./
Роден в Плаково, Търновско. Учител в селото през 1870 г.
□ Станев, Н. Великотърновската котловина, с. 228.

НЕШО
/неизв./
Свещеник в Пчинския м-ир. Спомоществовател от Враня за „Служение еврейско“, превел Н. Зографски /1839/.

НЕШО
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Куманово за „Служение еврейско“, превел Н. Зографски /1839/.

НЕШОВ, Герасим — вж. *Герасим*

НЕШОВ, Т. Х. М.
/неизв./
Временен дописник на в. „Право“ /1871/.
□ Стоянов, М. БВК, с. 266.

НЕШОВ, Тодор
/неизв./
Роден в Камено поле, Врачанско. Свещеник в Остров, Оряховско, през 1871 г.
□ НБКМ — БИА, II А 2181; *Летоструй*, V, 1873, с. 59.

НИКАНДЪР
/неизв./
Светогорски монах. Учител в метоха в Елена през първата пол. на XIX век.
□ Брешков, Ю. Учители в Елена до Освобождението и след него — до 1892 г. — В: Еленски сб. Кн. 2. С., 1938, с. 115.

НИКАНОР
/неизв./
Игумен на Рилския м-ир през 1707 г.
□ Иванов, Й. Св. Иван Рилски и неговият манастир. С., 1917, с. 88.

НИКАНОР
/неизв./
Свещеник в Рилския м-ир през 40-те години на XIX век. Спомоществовател за: „Стихийна аритметика“, превел С. Радулов /1843/; „История на слов. болг. народ“, превел П. Сапунов /1844/; „История на великий Александра македонца“, превел Хр. Василев /1844/.

НИКАНОР
/неизв./
Свещеник вер. в Русе. Спомоществовател за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.

НИКАРУШ, Димитър
/неизв./
Роден в Битоля. През 1870 г. е ученик в гимназията в Николаев. Пансионер при Тодор *Минков* с руска държавна стипендия.
□ НБКМ — БИА, ф. 29, а. е. 2, л. 21 — 22; ЦГАОР, ф. 1750, оп. 1, ед. хр. 316, л. 24 — 25; Степанова, Л. Вклад России..., с. 207.

НИКИТА
/неизв./
Свещеник в Търново. Спомоществовател за „Общое землеописание“, превел К. Фотинов /1843/, и за „Историята на слов. болг. народ“, превел П. Сапунов /1844/.

НИКИФОР
/неизв./
Йеромонах и книжовник в Троянския м-ир през първата пол. на XIX век. Съвместно с йеромонах *Йеротей* оставя 6 ръкописа.
□ ДА — В. Търново, ф. 1278, оп. 1, а. е. 2, л. 146.

НИКИФОР
/неизв./
Свещеник. Учи в Света гора. Учител в гръцкото у-ще в Сливен през 1807 г.
□ Арнаудов, М. Селимински, с. 44.

НИКИФОР
/неизв./
Монах. Учител в първото килийно у-ще в Севлиево от ок. 1810 до 1817 г.
□ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 89.

НИКИФОР
/неизв./
Свещеник в Казанлък през 30-те и 40-те години на XIX век. Спомощест-

вовател за „Месецослов“ на Хр. Сичанниколов /1840/ и за „История на великий Александра македонца“, превел Хр. Василев /1844/.

НИКИФОР
/неизв./
Свещеник в Герман, Софийско, през 1869 г.
☐ СГОДА, ф. 1293к, оп. 1, а. е. 200, л. 5.

НИКИФОР
/неизв./
Свещеник в Шумен. Представител на Шуменската община на събора в Цариград по случай обявяването на Екзархията /1871/.
☐ ИМ — Шумен, отдел Възраждане, инв. № 2288, л. 46.

НИКИФОР
/неизв./
Роден в Калика, Добруджа. Свещеник в Каталой, Добруджа, през 1876 г.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 225.

НИКИФОР /светско име Иванович/
/неизв. — 1858/
Роден в Ново село, Севлиевско. Йеромонах и игумен на Батошевския м-ир /1844 — 1855/.
☐ ДА — В. Търново, ф. 805к, оп. 1, а. е. 75, л. 47.

НИКИФОР /Хилендарец/
/неизв./
Роден в Панагюрище. Свещеник в града. Спомоществовател за „Служба св. Хараламприя“, превел Неофит Рилски /1843/.

НИКИФОР РИЛСКИ
/ок. 30-те години на XVIII век — нач. на XIX век/
Роден в Арбанаси. Изучава гръцки език в родното си село. Ученик на *Йосиф Брадати*. Работи в Рилския м-ир, оставя ок. 20 ръкописа — проповеди и дамаскини: „Златоустов Маргарит“ /1753/; „Сборник /1756/; „Златая чеп“ /1757/; Тълковно евангелие от 1757; Дамаскин /1757/; Дамаскин /1758/; „Златоустов Маргарит“ /1767/; Дамаскин /1768/; Требниче /1768/; Тълковно евангелие /1770/; Препис на „История славянобългарска“ от 1772 г.; Съкратена служба на Св. Иван Рилски /1775/; Недатирани ръкописи — Дамаскин, Сборник слова, Писмовник, Тълковно евангелие.
☐ Вълчанов, Х. Севлиево. 1842 — 1942. Ч. 1. С., 1942, с. 148, 216; Ангелов, Б. Съвременници на Паисий. Т. 1. С., 1963, 86 — 109; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 32.

НИКИФОРОВ, К. Т.
/неизв./
Автор на стихотворение, публикувано в сп. „Духовни книжки“ /1865/.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 266.

НИКИФОРОВ Попконстантинов, Константин
/19 окт. 1856 — 20 ян. 1891/
Роден в Габрово. Син на Никифор *Попконстантинов*. Учи в Елена. Продължава в гимназия в Николаев. Пансионер при Тодор *Минков* /1871 — 1876/. По време на Апр. въст. и СТВ е в Румъния, откъдето организира изпращането на доброволци за войната и подпомага пострадалите. Продължава образованието си в Константиновското военно артилерийско у-ще /1878/. Завършва Михайловската военна артилерийска академия /1883/ в Петербург. За кратко време е на военна служба във Видин. Преподавател във Военното у-ще в София /1883 — 1886/. М-р на войната /10 септ. 1885 — 12 авг. 1886/. След 1886 г. напуска армията и се занимава с литературна дейност. Един от основателите на в. „Търновска конституция“ /1884 — 1888/, орган на Либералната партия. Умира в Мерано, Италия.
☐ НБКМ — БИА, II В 9284, л. 47; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 36; Мишев, Д. България в миналото. Страници из българската културна история. С., 1916, с. 317; Ганчев, Д. Спомени. С., 1939, 50 — 51; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 39.

НИКИФОРОВ, Кръстю Тотев
/неизв. — 1881/
Роден в Ловеч. Учи в Белградската семинария /ок. 1862/. Учителства във Враца и там е ръкоположен за свещеник /ок. 1863/. От средата на 60-те години до края на живота си е свещеник в Ловеч. Близък съратник на В. *Левски* и предс. на РК в Ловеч. След Осв. обвинен от някои съвременници, че е предал В. Левски.
☐ Абаджиев, Т. Някои документи из архивния фонд на Иван Драсов. — *ИДА*, 10, 1965, с. 114; Колев, Л. Духовници — участници в национално-освободителните борби на нашия народ. — *ИЦИАИ*, т. 1, 1978, 218 — 219.

НИКИФОРОВ, Никифор Петров
/1858 — 6 авг. 1935/
Роден в Ловеч в семейството на богат търговец. Учи в родния си град; продължава образованието си в Германия /вер. в търговско у-ще/. Завръща се в Ловеч и помага на баща си в търговията. След Осв. завършва с първия випуск Военното у-ще в София /1879/. В СБВ командва Търновския полк. Служи в Пловдив и Шумен и във Военното м-во в София — инспектор на пехотата, н-к на канцеларията и интендантството и др. През 1900 г. е ген.-майор. В периода 1903 — 1910 г. е пълномощен министър в Берлин. Военен м-р от 16 март 1911 до 1 юни 1913. Член и деятел на Ловчанското културно благотворително д-во в София. Умира в София.
☐ Трифонов, Тр. Генерал Никифор Петров Никифоров. — В: Ловеч и Ловчанско. Кн. 7. С., 1938, 249 250.

НИКИФОРОВ, Христо — вж. *Даскалов*, Христо

НИКИФОРОВ, Христо Петров
/2 февр. 1855 — 20 април 1918/
Роден в Ловеч в семейството на търговец. Учи в родния си град при Никола *Ковачев* и в Плевен /до края на 1869/. Продължава образованието си в търговско у-ще във Виена /1870 — 1872/; завършва търговия в Германия /1875/. След завръщането си в Б-я е търговец. По време на РТОВ е назначен от П. Д. Паренсов на служба в Ловеч. След Осв. продължава да бъде търговец. Член на Либералната партия; по-късно на Прогресивно-либералната. Народен представител. Подпредс. на VII ОНС /1893 — 1894/. Умира в родния си град.
☐ Христо П. Никифоров. — В: Ловеч и Ловчанско. Кн. 1. С., 1929, 140 — 147.

НИКИФОРОВ, Христо Т.
/неизв./
Учител в Ловеч. Спомоществовател за „Месецослов“ на П. Радов /1860/.

НИКО
/неизв./
Свещеник в Свищов през 1820 г.
☐ Радкова, Р. Българската интелигенция през Възраждането. С., 1986, с. 104.

НИКО
/неизв./

Свещеник в Райково /дн. кв. на Смолян/ през 1839 — 1840 г.

☐ Маринов, П. Поп Глигорко и неговото време. — *Родопи*, 1978, № 1, с. 23.

НИКО

/неизв./

Свещеник в Лясковец през 40-те години на XIX век. Спомоществовател за „Православное учение... Платона", превел Ил. Стоянов /1844/, и за „Две советователни слова Плутарха", превел И. Стоянович /1845/.

НИКОВ, Гено

/неизв./

Роден във Враца. Учител в града /ок. 1845 — ок. 1849/. По-късно е ръкоположен за свещеник. Затворен във Врачанския затвор през 1876 г.

☐ НБКМ — БИА, ф. 129, а. е. 1, л. 206; Цанев, Д. Бележки по историята на учебното дело във Враца. — *Уч. пр.*, 1906, № 10, с. 1107.

НИКОВ, Димитър

/неизв./

Вер. от Търново, където получава първоначално образование. През 1873 г. постъпва в Земеделското у-ще в Букурещ, издържан от ДД. Като стипендиант на Ив. Денкоглу завършва Московския у-т.

☐ НБКМ — БИА, II В 9293; Доросиев, Л. Нашите..., с. 49.

НИКОВ /ХАДЖИНИКОВ/, Никола

/неизв./

Свещеник в Лясковец от 40-те до 60-те години на XIX век. Спомоществовател за: „Служба св. Харалампия", превел Неофит Рилски /1843/; „Православное учение... Платона", превел Ил. Стоянов /1844/; „Две советователни слова Плутарха", превел И. Стоянович /1845/; „Игиономия", превел С. Доброплодни /1846/; „Житие св. Григория Омиритскаго", превел Ав. Попстоянов /1852/; „Общи знания всякому человеку нужни", превел Ст. Колюв /1855/; „Евангелие поучително" на Софр. Врачански /1856/; „Сочинение Т. Булгарина", превел П. Каляндджи /1861/; „Венец азбучний", превел И. Вълков /1863/.

☐ Минев, Д. Лясковец, с. 162.

НИКОВ, Стоил

/3 юли 1843 — 10 ноем. 1912/

Роден в Лешко, Горноджумайско /Благоевградско/. Ръкоположен за свещеник в родното си село през 1872 г.; служи там и след Осв.

☐ ДА — Благоевград, ф. 49к, оп. 1, а. е. 1, л. 7 — 8; ф. 742, оп. 1, а. е. 30, л. 64 — 65.

НИКОВ, Христо

/неизв./

Учител в Синьо бърдо, Врачанско, от 1853 до 1859 г.

☐ Орловски, Ст. История на учебното дело във Врачанско. — *Уч. пр.*, 1904, № 1, с. 11; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 102.

НИКОВИЧ, Младен

/неизв./

Свещеник в София през 1800 г.

☐ Динеков, П. София, с. 9.

НИКОВИЧ, Христо /Даскал Ицко/

/неизв. — 1848/

Роден в Лясковец. Килиен учител в Разград /1816 — 1828; 1832 — ок. 1846/. По време на Руско-турската война 1828 — 1829 г. е преводач в Бабадаг, Добруджа. Владишки наместник в Разград и член на турския меджлис в града. Защитник на християнското население и българщината пред турската власт. От него е запазен дамаскин, който съдържа автобиографични и летописни бележки за времето от 1828 до 1839 г. Умира в Разград.

☐ НБКМ — БИА, II В 8389; Явашов, Ан. Разград. Неговото археологическо и историческо минало. Ч. 1. С., 1930, с. 104, 113, 115, 172; Стойков, Хр. Просветното дело в Разград през Възраждането. Разград, 1968, 13 — 15; Писахме да се знае, с. 135, 236.

НИКОДИМ

/неизв. — 1812/

Монах в Света гора. През 1794 г. пристига в Стрелча, Панагюрско, и е изповедник в църквата „Св. Тодор". Открива килийно у-ще. Убит от турците при нападение на селото.

☐ Попова, П. Из историята на село Стрелча. — В: Панагюрище и Панагюрският край в миналото. Т. 2. С., 1961, с. 203; Белчев, Т. Стрелча. С., 1973, с. 16.

НИКОДИМ

/неизв./

Игумен на Дряновския м-ир в нач. на XIX век.

☐ ДА — В. Търново, ф. 1278, оп. 1, а. е. 1, л. 102.

НИКОДИМ

/неизв./

Игумен на Присовския м-ир през 1826 г.

☐ Снегаров, Ив. Друг църковен кодекс. С., 1941, с. 88.

НИКОЛА

/неизв./

Роден в Тетевен. Зограф. Работи в нач. на XVIII век.

☐ Божков, Ат. Тревненската художествена школа и нейното изучаване. — *Изкуство*, 1981, № 2, с. 6, 10.

НИКОЛА

/неизв./

Роден в Хмелщица /?/. Свещеник през 1716 г.

☐ Цонев, Б. ОСРНБС, с. 24.

НИКОЛА

/неизв./

Свещеник в селата, принадлежащи на Бер, Гърция, през 1748 г.

☐ Тивчев, П., Й. Калудова. Документи за положението на населението в Югозападните български земи под турска власт. — *ВИСб*, 1970, № 1, с. 59.

НИКОЛА

/неизв./

Свещеник в Котел в средата на XVIII век. Прадядо на Г. С. *Раковски.*

☐ Трайков, В. Георги Сава Раковски. С., 1974, 56 — 57.

НИКОЛА

/неизв./

Учител в Подмочани, Ресенско, през 70-те години на XVIII век.

☐ Дончев, Д. Трайко Китанчев. — *Нар. просвета*, 1965, № 9, с. 81.

НИКОЛА

/неизв./

Свещеник в църквата „Св. Спас" в София в нач. на XIX век.

☐ Динеков, П. София, с. 9.

НИКОЛА

/1784 — неизв./

Свещеник и учител в Чуковец, Радомирско, от нач. до средата на XIX век.

☐ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 78.

НИКОЛА

/неизв./

Учител в Дупница /Станке Димитров/ през първите десетилетия на XIX век.

☐ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 81; Меджидиев, А. История на град Станке Димитров /Дупница/ и покрайнините му от XIV в. до 1912 — 1963 г. С., 1969, с. 99.

НИКОЛА
/неизв. — 1838/
Роден в Крушово. Учител в килийното у-ще, устроено в къщата му, в Скопие през първата четвърт на XIX век.
☐ Кирил, патр. Натанаил Охридски, с. 31; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 68; Кънчов, В. Избрани произведения. Т. 2. С., 1970, с. 129, 135.

НИКОЛА
/неизв./
Свещеник. Иконом в Бургас през първата пол. на XIX век. Баща на *Симеон, митрополит Варненски* и Найден *Николов*.
☐ НА БАН, ф. 144к /Симеон Варненско-Преславски/; Цанков, Ст. Българската православна църква от Освобождението до настояще време. С., 1939, 27 — 29.

НИКОЛА
/неизв./
Учител в Бойница, Кулско, през 1820 г.
☐ Димитров, К. Село Бойница. Църквите и училището му. Видин, 1939, с. 28.

НИКОЛА
/неизв./
Роден в Самоков. Учител в общинското у-ще в Копривщица през 1822 г.
☐ Доросиев, Л. Учебното дело..., 3 — 4.

НИКОЛА
/неизв./
Свещеник в Арбанаси през 1824 г.
☐ Снегаров, Ив. Нов кодекс на Търновската митрополия. С., 1937, с. 53.

НИКОЛА
/неизв./
Свещеник в църквата „Св. Архангел" в София през 1828 г.
☐ Динеков, П. София, с. 8.

НИКОЛА
/неизв./
Свещеник в Беброво, Еленско, през 30-те и 40-те години на XIX век. Спомоществовател за „Аритметика" на Хр. Павлович /1833/ и за „Писменница на славянскийа язик", наредил Ив. Момчилов /1847/.

НИКОЛА
/неизв./
Учител в Свищов през 1831 г.
☐ Хранов, В. За живота и дейността на Христаки Павлович Дупничанина. — *Уч. пр.*, 1906, № 7, с. 668; Ганчев, Ст. Свищов, с. 97.

НИКОЛА
/неизв./
Архимандрит. Спомоществовател от Габрово за „Аритметика" на Хр. Павлович /1833/.

НИКОЛА
/неизв./
Свещеник в Банско през 1833 г.
☐ ДА — Благоевград, ф. 232к, оп. 1, а. е. 2, л. 4.

НИКОЛА
/неизв./
Роден в Райково /дн. кв. на Смолян/. Свещеник в Петково, Смолянско, от 1836 до 1860 г.
☐ Ташев, Г. Село Петково. С., 1966, с. 185.

НИКОЛА
/неизв./
Свещеник в Белово, Пазарджишко, през 40-те години на XIX век. Спомоществовател в Пазарджик за „Месецослов" на Хр. Сичанниколов /1840/ и за „Служба св. Харалампия", превел Неофит Рилски /1843/.

НИКОЛА
/неизв./
Свещеник в Каменик, Кюстендилско, през 40-те години на XIX век.
☐ Меджидиев, А. Дупница и бележити дупничани през епохата на Възраждането. С., 1940, с. 99.

НИКОЛА
/неизв./
Свещеник в Кюстендил през 40-те и 50-те години на XIX век. Спомоществовател за „История на великий Александра македонца", превел Хр. Василев /1844/, и за „Житие св. Григория Омиритскаго", превел Ав. Попстоянов /1852/.

НИКОЛА
/неизв./
Свещеник в Шумен през 1840 г.
☐ ИМ — Шумен, отдел Възраждане, инв. № 2286а, л. 87.

НИКОЛА
/неизв./
Свещеник в Долно Камарци, Софийско. Спомоществовател от Пирдоп за „Служба св. Харалампия", превел Неофит Рилски /1843/.

НИКОЛА
/неизв./
Свещеник в църквата „Св. Никола Мали" в София през 1843 г.
☐ Динеков, П. София, с. 9.

НИКОЛА
/неизв./
Свещеник вер. в Драгижево, Търновско. Спомоществовател от Търново за „Православное учение... Платона", превел Ил. Стоянов /1844/.

НИКОЛА
/неизв./
Свещеник в Иканлии /вер. Канлии/, Старозагорско. Спомоществовател за „Хазрети Авраамин", издал Йоаникий /1845/.

НИКОЛА
/неизв./
Свещеник в Мекиш /Обединение/, Търновско. Спомоществовател за „Две советователни слова Плутарха", превел И. Стоянович /1845/.

НИКОЛА
/неизв./
Свещеник в Плаковския м-ир. Спомоществовател за „Две советователни слова Плутарха", превел И. Стоянович /1845/.

НИКОЛА
/неизв. — 1860/
Свещеник в Бобошево, Дупнишко /Станкедимитровско/. Спомоществовател за „Житие св. Григория Омиритскаго", превел Ав. Попстоянов /1852/.

НИКОЛА
/неизв./
Свещеник в Радилово, Пещерско, през 50-те години на XIX век.
☐ Вълчев, Ан. За първите стъпки на училищното дело в Родопите. — *Родопи*, 1975, № 6, с. 23.

НИКОЛА
/неизв. — 1859/
Роден в Кривня, Провадийско. Свещеник в селото до смъртта си.
☐ В. *България*, I, № 34, 14 ноем. 1859.

НИКОЛА
/неизв./
Свещеник в Мемедовци /?/. Участник във Видинското въст. /1850/.

☐ Маринов, Д. Политически движения и въстания в Западна България. — *СбНУ*, 2, 1890, с. 102.

НИКОЛА
/неизв./
Свещеник в Кострешовци /дн. в СФРЮ/. Спомоществовател за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.

НИКОЛА
/неизв./
Свещеник в Хардалии, Хаджиоглупазарджишко /Коритен, Толбухинско/. Спомоществовател в Енидже Хайдар, Хаджиоглупазарджишко /Краище/, за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.

НИКОЛА
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Ниш за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.

НИКОЛА
/неизв./
Свещеник в Калипетрово /дн. кв. на Силистра/. Спомоществовател за „Евангелие поучително“ на Софр. Врачански /1856/.

НИКОЛА
/неизв./
Свещеник в Медковец, Ломско. Спомоществовател за „Евангелие поучително“ на Софр. Врачански /1856/.

НИКОЛА
/неизв./
Учител в Мачин, Добруджа. Участник в Кримската война /1853 — 1856/.
☐ Улунян, А. Документы об участии болгар в Крымской войне и национально-освободительной борьбе в 60-ые годы XIX в. — В: Сб. В памет на академик Михаил Димитров. С., 1954, с. 740.

НИКОЛА
/неизв./
Учител в Яврово, Станимашко /Яворово, Асеновградско/, след 1857 г.
☐ Хайтов, Н. Село Яврово. С., 1958, с. 64.

НИКОЛА
/неизв./
Свещеник във Владиня, Ловешко, през 1858 г.
☐ Снегаров, Ив. Нов кодекс на Търновската митрополия. С., 1937, с. 82.

НИКОЛА
/неизв./
Свещеник в Сопот. Спомоществовател в Куманово за „Священное и божеств. евангелие“, наредил П. Божигробски /1858/.

НИКОЛА
/неизв./
Зографисва църква в Чехларе, Чирпанско, през 1858 г.
☐ Митев, Й. История на с. Морозово. Пловдив, 1963, с. 20.

НИКОЛА
/неизв./
Свещеник в Градище, Габровско, през 1859 г.
☐ Снегаров, Ив. Нов кодекс на Търновската митрополия. С., 1937, с. 98.

НИКОЛА
/неизв./
Свещеник в Караисен, Търновско, през 1859 г.
☐ Снегаров, Ив. Нов кодекс на Търновската митрополия. С., 1937, с. 92.

НИКОЛА
/неизв./
Свещеник в Медвен, Котленско, през 1860 г.
☐ НБКМ — БИА, II В 10 456.

НИКОЛА
/неизв./
Роден в Съботковци, Габровско. Учител в Габрово през 1860 г.
☐ НБКМ — БИА, ф. 16, а. е. 93, л. 2; а. е. 41, л. 7.

НИКОЛА
/неизв./
Учител в Ценово, Русенско, от 1860 до 1875 г.
☐ Киров, Ив. Из миналото на с. Ценово. С., 1972, с. 78.

НИКОЛА
/неизв./
Роден в Слаковци, Пернишко. Свещеник в Брезник през 1861 г.
☐ Писахме да се знае, с. 176.

НИКОЛА
/неизв./
Свещеник в Прилеп през 1866 г.
☐ Еничерев, Н. Спомени от моето учителство в Прилеп. — *СбНУ*, 20, 1904, с. 9.

НИКОЛА
/неизв./
Свещеник в Рибен, Плевенско, през 1866 г.
☐ Снегаров, Ив. Нов кодекс на Търновската митрополия. С., 1937, с. 122.

НИКОЛА
/неизв./
Свещеник в Юшенлий /Ботево/, Варненско, от 1866 до 1868 г.
☐ ДА — Варна, ф. 79к, оп. 1, а. е. 9, л. 5, 15; Ников, П. Българското възраждане..., с. 135.

НИКОЛА
/неизв./
Учител в Сърна бей /Борисово/, Русенско, през 1868 г.
☐ Сто години училище „Кирил и Методий“ с. Борисово, Русенско, 1868 — 1968. Село Борисово, Русенско, 25 май 1968.

НИКОЛА
/неизв./
Свещеник в Гниляне /дн. към Нови Искър/, Софийско, през 1869 г.
☐ СГОДА, ф. 1293к, оп. 1, а. е. 200, л. 5.

НИКОЛА
/неизв./
Свещеник в Гинци, Софийско, през 70-те години на XIX век.
☐ СГОДА, ф. 1293к, оп. 1, а. е. 200, л. 24; Динеков, П. София, с. 94.

НИКОЛА
/неизв./
Свещеник в Дупница /Станке Димитров/ през 70-те години на XIX век.
☐ НБКМ — БИА, II А 3960.

НИКОЛА
/неизв./
Свещеник в Железничка река /дн. в СФРЮ/ през 70-те години на XIX век.
☐ Кирил, патр. Натанаил Охридски, с. 347.

НИКОЛА
/неизв./
Свещеник в Севлиево през 70-те години на XIX век. Член на „Учнолюбиво братско дружество“ в града /1870/.
☐ Вълчанов, Х. Севлиево. 1842 — 1942. Ч. 1. С., 1942, с. 183, 216.

НИКОЛА
/неизв./
Свещеник в Кацелово, Русенско, през 1870 г.
☐ ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 1, л. 1.

НИКОЛА
/неизв./
Свещеник в Българени, Свищовско, през 1874 г.
☐ Сп. *Ръководител на основното учение*, I, № 22, 15 ноем. 1874.

НИКОЛА
/неизв./
Свещеник в Доганово, Софийско, през 1875 г.
☐ Динеков, П. София, с. 94.

НИКОЛА
/неизв./
Свещеник в Долапите /дн. кв. на Русе/ през 1875 г.
☐ Летоструй, VIII, 1876, 202 — 203.

НИКОЛА
/неизв./
Свещеник в Искрец, Софийско, през 1875 г.
☐ Динеков, П. София, с. 94.

НИКОЛА
/неизв./
Свещеник в Кладница, Пернишко, през 1875 г.
☐ Динеков, П. София, с. 94.

НИКОЛА
/неизв./
Свещеник в Расник, Пернишко, през 1875 г.
☐ Динеков, П. София, с. 94.

НИКОЛА
/неизв./
Свещеник във Ферезлий /Овчеполци/, Пазарджишко, през 1876 г.
☐ НБКМ — БИА, ф. 257, а. е. 1, л. 27.

НИКОЛА
/неизв./
Свещеник в Нейково, Сливенско. Участва в организирането на Апр. възт. в Сливенския край.
☐ Събев, Т. Българската православна църква и национално-освободителното движение. — В: Сб. Априлското въстание..., с. 27.

НИКОЛА
/неизв./
Свещеник в Оряхово през 1876 г.
☐ В. *Напредък*, X, № 91, 24 април 1876.

НИКОЛА
/неизв./
Роден в Копривщица. Свещеник в Кавак дере /Тополи дол/, Пазарджишко, до Осв.
☐ НБКМ — БИА, ф. 257, а. е. 1, л. 2.

НИКОЛА /Битолеца/
/неизв./
Учител в Карлово след 1870 г.
☐ Унджиев, Ив. Карлово. История на града до Освобождението. С., 1968, с. 89

НИКОЛА /Николаки/
/кр. на XVIII в. — неизв./
Роден в Сливен. Учи в Букурещ при Неофит Дукас /1806 — 1814/. Завръща се в Сливен и открива у-ще /1815/. Обучението води на гръцки език.
☐ Табаков, С. Сливен, с. 404; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 179.

НИКОЛА /Николаки/
/неизв./
Роден в Айтос. Учител в града през 60-те години на XIX век. Преподава на гръцки език.
☐ Стаматов, Н. Айтоското първоначално училище. — Юб. сб. 50 години от Освобождението на град Айтос. Айтос, 1928, с. 16.

НИКОЛА /Николчо/
/неизв./
Роден в Севлиево. Учител в Габрово през 1820 г.
☐ Цончев, П. Габрово, с. 391.

НИКОЛА Г.
/неизв./
Учител. Спомоществовател от Симитлери /Морозово/, Казанлъшко, за „Граматика гръко-българска“ на Ф. Велиев /1860/.

НИКОЛА /Дим./
/неизв./
Свещеник в Султанлар /Султанци/, Провадийско, през 60-те години на XIX век.
☐ ДА — Варна, ф. 79к, оп. 1, а. е. 9, л. 9; в. *Македония*, II, № 36, 3 авг. 1868; Ников, П. Българското възраждане, с. 143.

НИКОЛА /Разлогалията/
/неизв./
Роден вер. в Разлог. Взаимен учител и черковен певец в Пазарджик /1869 — 1878/.
☐ Батаклиев, Ив. Преглед на учебното дело на град Татар Пазарджик. — *Уч. пр.* 1924, № 2, 182 — 183.

НИКОЛАЕВ, Александър
/неизв./
От Търново. От 1867 г. учи във Военномединцинското у-ще в Цариград.
☐ В. *Македония*, I, № 16, 18 март 1867; в. *Народност*, II, № 7, 5 ян. 1869; Начов, Н. Цариград, с. 144.

НИКОЛАЕВ, Атанасий
/неизв./
Свещеник в Разград от 30-те до 50-те години на XIX век. Спомоществовател за „Христоития“ на Р. Попович /1837/ и за „Служба св. Харалампия“, превел Неофит Рилски /1843/.

НИКОЛАЕВ, Данаил Цонев
/18 дек. 1852 — 29 авг. 1942/
Роден в Болград. През 1875 г. завършва Одеското юнкерско пехотно у-ще. Служи в Кишинев. Доброволец в СТВ. Командир на рота в Бълг. опълчение през РТОВ. Удостоен с орден „Св. Георги“ IV степен. За заслуги при сформирането на Бълг. земска войска е повишен в чин щабс-капитан. Ръководи войските в Пловдив по време на Съединението. Участва в СБВ. Генерал от 1891 г. Предс. на Върховния Македонски к-т /1895 — 1897/. М-р на войната /16 авг. 1886 — 28 юни 1887; 22 май 1907 — 16 март 1911/, след което минава в запаса. Умира в София.
☐ Дойчев, Л. Българи — офицери от руската армия в Опълчението. — *Бълг. воин*, 1977, № 7, с. 13; Забунов, Ив. Болгары юга России и национальное болгарское Возрождение в 50 — 70-е годы XIX в. Кишинев, 1981, с. 94; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 152; Степанова, Л. Вклад России..., с. 151, 207; Кратък исторически справочник България. Т. 3. С., 1983, 317 — 318; ЕБ, т. 4, с. 592.

НИКОЛАЕВ, Данил /Данило/
/неизв./
През 1871 г. завършва Одеското юнкерско пехотно у-ще с чин поручик. Опълченец в РТОВ. Награден с ордени „Св. Анна“ III степен и „Св. Станислав“ III степен.
☐ Дойчев, Л. Българи офицери от руската армия в Опълчението. — *Бълг. воин*, 1977, № 7, с. 13.

НИКОЛАЕВ, Димитър
/1850 — неизв./

Роден в Казанлък, където учи първоначално. Продължава в Медицинското у-ще в Букурещ /от 1866/ и във Факултета по медицина и фармация. Завършва през 1877 г.
☐ НБКМ — БИА, ф. 388, а. е. 1, л. 2; Константинеску-Яши, П. Българи учени..., с. 88; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 178.

НИКОЛАЕВ /НИКОЛАКЕВ/, Иван /Иванчо/
/неизв./
Роден във Враца. Родственик на *Доротей Врачански*. Учи в родния си град и учителства там /1875/. Член на Врачанската община. След Осв. е административен и съдебен служител във Враца.
☐ НБКМ — БИА, ф. 129, а. е. 124, л. 8; Цанев, Д. Бележки по историята на учебното дело във Враца. — *Уч. пр.*, 1906, № 10, с. 1110; Йоцов, Д. Враца, т. 2, 72 — 73.

НИКОЛАЕВ, К.
/неизв./
Автор на превод, публикуван във в. „Пътник“ /1870/.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 266.

НИКОЛАЕВ, Михаил Н.
/1850 — неизв./
Роден в Болград в семейството на бълг. емигранти. Завършва централното у-ще „Св. св. Кирил и Методий“ в родния си град /ок. 1866/ и като негов стипендиант продължава образованието си във Философския ф-т на Пражкия у-т /1870 — 1875/.
☐ Илиев, Ат. Спомени. С., 1926, с. 111; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 179.

НИКОЛАЕВ, Младен
/неизв./
Постоянен сътрудник на в. „Право“ /1872 — 1873/.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 266.

НИКОЛАЕВ, Начо
/неизв./
Роден в Нова Загора. Учи в Габрово. Продължава образованието си в Медицинското у-ще в Букурещ /1864 — 1868/.
☐ Сюпюр, Е. БЕИР, с. 179.

НИКОЛАЕВ, Николай
/неизв./
Свещеник в Асан базар, Бесарабия. Спомоществовател за „Зерцало или огледало християнское“, превели Н. Зографски и З. Княжески /1847/.

НИКОЛАЕВ, Николай Атанасов
/неизв./
Роден в Търново. Учи в родния си град. Продължава образованието си в Медицинското у-ще в Букурещ /1863 — 1870/.
☐ Сюпюр, Е. БЕИР, с. 178.

НИКОЛАЕВ, Николай Иванов
/8 окт. 1852 — 19 авг. 1938/
Роден в Болград. Завършва Болградската гимназия. Посещава диригентските курсове на придворната капела в Петербург и учи в музикално у-ще в Одеса. Завръща се в Болград /ок. 1871/ и работи като учител и директор на пансиона към бълг. гимназия. Основава /1873/ и ръководи /до 1879/ първия катедрален хор в града. След Осв. живее в София. Учител е по пеене в Първа мъжка гимназия /1879 — 1929/, основател и ръководител /1879 — 1926/ на катедралния хор при църквата „Св. Неделя“, диригент на хора на д-во „Славянска беседа“ /1881 — 1904/, основател и диригент на студентския хор при Софийския у-т и на ученическия хор при Първа девическа гимназия. Един от основателите на Бълг. музикален съюз /1903/ и негов предс. /до 1927/; един от създателите на Частното музикално у-ще /1904/, чийто к-т ръководи до 1912 г. Съдейства за създаването на Бълг. оперна дружба /1908/. Автор на триглсна литургия /1929/. Умира в София.
☐ Дякович, Вл. Българите в Бесарабия, с. 24; Данчови. БЕ, с. 1085; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 179; ЕБ, т. 4, с. 592.

НИКОЛАЕВ, Петър
/неизв./
Учител в Камана, Добруджа, от 1844 до 1854 г.
☐ Тонев, В. Добруджа, с. 277.

НИКОЛАЕВ, Стефан Николаевич
/неизв. — 1878/
Завършва през окт. 1876 г. Одеското юнкерско пехотно у-ще; служи в 54 пехотен Мински полк. Доброволец в СТВ. Опълченец в РТОВ. За геройство при защитата на Шипченския проход е награден. Умира от раните си.
☐ Дойчев, Л. Българи — офицери от руската армия в Опълчението. — *Бълг. воин*, 1977, № 7, с. 13.

НИКОЛАЕВ, Теофил
/неизв./
Роден в Баня, Разложко. Учител в Куру чешме /Горски извор/, Хасковско /1852/. Спомоществовател за „Райна, княгиня бълг.“, превел Й. Груев /1852/.

НИКОЛАЕВ, Тодор
/неизв./
Ученик в Русия през периода 1856 — 1877 г.
☐ Степанова, Л. Вклад России..., с. 207.

НИКОЛАЕВА, Мария
/неизв./
Учителка в Мъглиж, Казанлъшко, през 1871 — 1872 г.
☐ В. *Право*, VI, № 32, 4 окт. 1871.

НИКОЛАЕВИЧ, Григорий
/неизв./
Роден в Копривщица. Учител в Клисура през 1843 г. Спомоществовател за „Стихийна аритметика“, превел С. Радулов /1843/.

НИКОЛАЕВ /НИКОЛОВ/, Захари
/неизв./
Килиен учител в Самоков през 30-те години на XIX век.
☐ Семерджиев, Хр. Самоков и околността му. С., 1913, с. 139; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 67.

НИКОЛАЕВИЧ, Йованчо /Йоан/
/неизв./
Свещеник в Търново от 30-те до 50-те години на XIX век. Спомоществовател за: „Аритмет. руководство“ на Неофит Хилендарски /1835/; „Месецослов“ на Хр. Сичанниколов /1840/; „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.

НИКОЛАЕВИЧ, Марко
/неизв./
Роден в Банско. Учител в Лясково /?/ през 1857 г. Спомоществовател за „Галерея из Монтионовски премии за добродетел“, превел С. Радулов /1857/.

НИКОЛАЕВИЧ, Теодор
/неизв./
Свещеник в Търново. Спомоществовател за „Месецослов“ на Хр. Сичанниколов /1840/.

НИКОЛАКЕВА-ВЪЗВЪЗОВА, Марийка /Мария/
/1860 — 1908/
Родена в Ст. Загора. Учителка в Айтос /1876/.
☐ НБКМ — БИА, II В 10 292; Паскалева, В. Българката..., с. 139.

НИКОЛАНТИН, Богдан
/неизв./
Францискански монах. Игумен на м-ира „Св. Яков“ в Къмполунг /Румъния/ през 1817 г.; открива у-ще за децата на бълг. бежанци.
☐ Радкова, Р. Българската интелигенция през Възраждането. С., 1986, с. 147.

НИКОЛИН, Христо
/неизв./
Свещеник в Лясковец през 40-те години на XIX век. Спомоществовател за „История на великий Александра македонца“, превел Хр. Василев /1844/, и за „Православное учение... Платона“, превел Ил. Стоянов /1844/.

НИКОЛИЦА СПАСО-ЕЛЕНИНА, Станка
/1835 — 7 дек. 1920/
Родена в Арнаут /Пороище, дн. към Разград/. Съпруга на Никола *Икономов*. Майка на Дочка и Стефания *Икономови*. Завършва разградското девическо у-ще в края на 50-те години на XIX век. Учителка в Разград /до 1866/, Русе /1866 — 1871/ и отново в Разград /след 1871/, където остава до края на живота си. Членува в разградското женско д-во, подпомага материално и участва в живота на женското благотворително д-во „Ступанка“ в Русе.
Превежда „Две приказки за славните жени и за Аза человекомразеца. Писал на сърбски Доситей Обрадович, а побългарила Станка Николица [отвън: Спасо-Еленина], разградка. В Белград, в Правителствената книгопечатня, 1853“. Подготвя за печат, но не издава „Многострадална Геновева“ и „Кассия царица“.
☐ ДА — Русе, ф. 44к, оп. 1, а. е. 23; Йоцов, Д. Първата възрожденска писателка Станка Николица Спасо-Еленина. — *Литературен фронт*, № 10, 7 март 1957; Стойков, Хр. Просветното дело в Разград през Възраждането. Разград, 1968, с. 23, 77; Стоянов, М. БВК, с. 338; Паскалева, В. Българката..., 50 — 55, 64 — 65, 87, 99.

НИКОЛОВ /ВИСОКОПОЛСКИ/, Анастас Наумов
/1861 — 1920/
Роден в Битоля. Завършва педагогическо образование в Загреб. Завръща се в Б-я и от ок. 1879 до 1888 г. е учител в Етрополе. Директор на мъжкото у-ще в Прилеп /1888 — 1891/. Учител и директор на мъжката /“Св. св. Кирил и Методий“/ и девическата /“Св. Благовещение“/ гимназии в Солун /1891 — 1897; 1904 — 1906/. Директор на Педагогическото у-ще в Сяр. Сътрудник на в. „Борба“ /1898/, издаван в Солун от Революционното македонско братство. Редактира в. „Нов живот“ /1908/, издаван в Цариград. Автор на учебници. Умира в София.
☐ Иванчев, Ю. БПП, т. 3, с. 277; Миладинова-Алексиева, Ц. Епоха, земя и хора. С., 1985, с. 341.

НИКОЛОВ, Андрея
/неизв./
Пом.-учител в Мустафа паша /Свиленград/ ок. 1871 г.
☐ 100 години класно училище. Юб. в. Свиленград, 22 май 1971.

НИКОЛОВ, Антон
/неизв./
Роден в Котел. Син на Никола *Стефанов*. Брат на Стефан *Изворски*. Свещеник в Котел от 50-те до 70-те години на XIX век. Спомоществовател за „Нещастна фамилия“ на В. Друмев /1873/.
☐ Стефанов, Н. Стефан п. Н. Изворски, учител и поет от епохата на Възраждането. 1815 — 1876. Принос към историята на учебното дело и поезията ни. — *СбБАН*, 28, 1935, 1 — 50.

НИКОЛОВ, Атанас
/неизв./
Свещеник в Равда, Бургаско. Спомоществовател за „Критически издиряния за историята блъг.“, превел Б. Петков /1853/.

НИКОЛОВ, Атанас
/неизв./
От Търново. През 1863 — 1869 г. учи в Медицинското у-ще в Букурещ.
☐ НБКМ — БИА, ф. 388, а. е. 1, л. 1; Израел, С. Румъно-българско сътрудничество в областта на здравеопазването през 1878 г. — *Здравно дело*, 1957, № 6, с. 74; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 194, 213.

НИКОЛОВ, Атанас Т.
/неизв./
Роден в Долна Гнойница /Михайлово/, Оряховско. Свещеник в селото и в Бели брод, Оряховско, през 1872 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 2181; Летоструй, V, 1873, с. 58.

НИКОЛОВ, Васил
/неизв./
Свещеник в Тюркмешлии /Рупките/, Чирпанско. Спомоществовател за „Кратка всеобща история от Смарагдова“, превел Й. Груев /1858/.

НИКОЛОВ, Васил
/неизв./
Музикант. През 60-те години на XIX век учи цигулка в италианското музикално у-ще в Цариград. След завършването му става цигулар в Пловдив.
☐ Динев, П. Музикалният живот на българите през Възрожденската епоха. — *Бълг. музика*, 14, 1963, с. 26; Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив, 1981, с. 449.

НИКОЛОВ, Васил
/неизв./
Учи в Калоферския м-ир. Занимава се с търговия в Силистра и Свищов. Взаимен учител в Свищов през 70-те години на XIX век. Депутат в УС.
☐ Ганчев, Ст. Свищов, с. 120.

НИКОЛОВ, Васил
/неизв./
Учител в Дупница /Станке Димитров/ през 1870 — 1871 г.
☐ Меджидиев, А. История на град Станке Димитров /Дупница/ и покрайнините му от XIV век до 1912 — 1963. С., 1969, с. 100.

НИКОЛОВ, Васил
/неизв./
Роден в Сливен. Свещеник във Върбица, Шуменско, през 1876 г.
☐ ДА — Шумен, ф. 270, оп. 1, а. е. 5.

НИКОЛОВ, Василий
/неизв./
Роден в Тича, Котленско. Свещеник в Силистренска епархия от 1863 до 1884 г.
☐ ЦДИА, ф. 1318, оп. 1, а. е. 4936, л. 7.

НИКОЛОВ, Величко
/неизв./
Роден в Строве, Прилепско. Игумен на м-ира „Св. Спас“ в Зързе, Прилепско, през 1860 г.
☐ Шалдев, Хр. Прилеп, с. 56.

НИКОЛОВ, Венеамин
/неизв./
Свещеник в Котел през 50-те и 60-те години на XIX век. Спомоществовател за: „Ковчег цветособрания“ от А. Иванов /1857/; „Венец азбучний“, превел И. Вълков /1863/; „Чудеса на пресв. Богородица“, попра-

вил Д. Великов /1867/; „Поучения в св. и вел. четиридесятница“, превел Ф. Велиев /1868/; „История българска“ на Г. Кръстевич /1869/.

НИКОЛОВ, Върбан — вж. *Винаров*, Върбан

НИКОЛОВ, Георги
/1831 — 1907/
Свещеник от Г. Оряховица от 1868 г. Служи там и през 70-те години на XIX век.
☐ Цонев, Зв. Г. Оряховица, с. 73; Снегаров, Ив. Нов кодекс на Търновската митрополия. С., 1937, с. 135.

НИКОЛОВ, Георги
/неизв./
Учител в Черна, Добруджа, ок. 1874 — 1875 г.
☐ Чилингиров Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 188; Люлюшев, М. РБО, с. 154.

НИКОЛОВ, Георги
/1850 — неизв./
Роден в Ашаклий /Борисово/, Ямболско. Учител в селото /от 1875/; през 1878 г. ръкоположен за свещеник.
☐ ДА — Сливен, ф. 44к, оп. 1, а. е. 121, л. 27.

НИКОЛОВ, Георги — вж. *Златарски*, Георги

НИКОЛОВ, Георги Ст.
/неизв./
Роден вер. в Търново. През 1870 г. е ученик в Одеса. Издържан със средствата на търновското ч-ще „Надежда“.
☐ 100 години образцово народно читалище „Надежда“. Юб. л. В. Търново, 1 юни 1969; Степанова, Л. Вклад России..., с. 207.

НИКОЛОВ, Грую
/неизв./
Роден в Копривщица. Учител в Одрин през 30-те години на XIX век.
☐ Димитров, А. Лични спомени от Руско-турската война за гр. Одрин. — *Родопски напредък*, 1911, № 1, с. 15.

НИКОЛОВ, Д.
/неизв./
Учител в Хаджиоглу Пазарджик /Толбухин/. Спомоществовател за „Венец азбучний“, превел Й. Вълков /1863/.

НИКОЛОВ, Д.
/неизв./
Роден в Калъчлари /Асеново/, Търновско. Учител в Кара Хасан, Ескиджумайско /Зараево, Търговищко/, през 1871 — 1872 г. и в Разград /1871/.
☐ Сп. *Училище*, I, № 13, 2 юни 1871 и № 16, 26 авг. 1871; Стойков, Хр. Просветното дело в Разград през Възраждането. Разград, 1968, с. 95.

НИКОЛОВ, Д.
/неизв./
Свещеник в русенските села Бръшлян и Табачка през 1875 г.
☐ Летоструй, VIII, 1876, с. 202.

НИКОЛОВ, Д.
/неизв./
Роден в Казанлък. Преди 1877 г. е ученик в Николаевския лицей в Одеса.
☐ Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив, 1981, с. 364.

НИКОЛОВ, Данаил
/неизв./
Свещеник в Севлиево. Спомоществовател за „Първа храна“, превел Ив. Чичи /1858/.

НИКОЛОВ /ПОПНИКОЛОВ/, Денко
/неизв./
Роден в Дряново. Най-напред работи като обущар. Научава гръцки и турски език. Килиен учител в Търново /ок. 1835/ и в Дряново /1835 — ок. 1878/.
☐ Чолов, П. История на град Дряново. С., 1969, с. 65; Жечев, Н. Велчовата завера. С., 1985, с. 53.

НИКОЛОВ, Димитър
/неизв./
Свещеник в Прокупле през 40-те години на XIX век. Спомоществовател за: „Служба св. Харалампия“, превел Неофит Рилски /1843/; „История на великий Александра македонца“, превел Хр. Василев /1844/; „Извод от физика“ на Н. Геров /1849/.

НИКОЛОВ /ХАДЖИНИКОЛОВ/, Димитър
/неизв./
Свещеник в Търново през 60-те и 70-те години на XIX век. Участва в църковно-нац. борби.
☐ ДА — В. Търново, ф. 805к, оп. 1, а. е. 26, л. 28.

НИКОЛОВ /ПОПНИКОЛОВ/, Димитър
/неизв./
Учител в Ниш през 1862 г.
☐ Йорданов, В. Стогодишнина на храма „Св. Димитрий“ — село Ярловци, Трънско. С., 1935, 39 — 40.

НИКОЛОВ, Димитър
/неизв./
Роден вер. в София. През 1863 г. е ученик в Ришельовския лицей в Одеса. Издържан със средства на Иван Денкоглу.
☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 35; Степанова, Л. Вклад России..., с. 207.

НИКОЛОВ, Димитър
/неизв./
Свещеник в Ганчовец, Габровско, през периода 1868 — 1878 г.
☐ Ганев, Г. История на село Ганчовец. С., 1944, с. 59.

НИКОЛОВ, Димитър
/неизв./
Свещеник в Дупница /Станке Димитров/. Спомоществовател за „Минейник“ на Ан. Иванов /1869/.

НИКОЛОВ, Димо
/неизв./
Учител в Търново /1855/. Спомоществовател за „Общи знания всякому человеку нужни“, превел Ст. Колюв /1855/.

НИКОЛОВ, Димо
/неизв./
Роден във Видин. Учител в Хаджиоглу Пазарджик /Толбухин/ от ок. 1860 до ок. 1865 г.
☐ История на град Толбухин. С., 1968, с. 117; Тонев, В. Бележки..., ч. 3, с. 164; Бешков, Л. Образователното дело през Възраждането. — В: Един век класно училище в Добрич. С., 1972, с. 9; Тонев, В. Добруджа, с. 274.

НИКОЛОВ, Димо
/неизв. — юли 1878/
Роден в Мерданя, Търновско. Свещеник в Провадия от 1869 до 1878 г.
☐ ДА — Варна, ф. 75к, оп. 1, а. е. 2, л. 82; Ганчев, Н. Провадия в своето минало и настояще. С., 1929, с. 70; Ников, П. Българското възраждане..., с. 162.

НИКОЛОВ, Евтим — вж. *Сапунов*, Евтим

НИКОЛОВ, Енчо

/неизв./
Роден в Сопот. С класно образование. Свещеник в града през 60-те и 70-те години на XIX век. Член на РК в Сопот. Участник в Апр. възст.
☐ Събев, Т. Българската православна църква и национално-освободителното движение. — В: Сб. Априлското въстание..., с. 23.

НИКОЛОВ, Иван
/неизв./
Роден в Лъки, Неврокопско /Гоцеделчевско/. Свещеник в селото през първата пол. на XIX век. През 1845 г. е ктитор на църквата „Успение Богородично“ в Лъки.
☐ ДА — Благоевград, ф. 198к, оп. 1, а. е. 182, л. 69 — 70.

НИКОЛОВ, Иван
/1832 — 1897/
Роден в Чуковец, Радомирско. Свещеник и учител в селото през втората пол. на XIX век.
☐ Караиванов, Ив. Историко-просветното дело в Радомирско. Ч. 1. Кюстендил, 1927, с. 27.

НИКОЛОВ, Иван
/неизв./
Автор на „Наръчна числителница“ /1859/.
☐ Илиев, Ат. Спомени. С., 1926, с. 38; Стоянов, М. БВК, с. 267.

НИКОЛОВ, Иван
/неизв./
Ученик в Одеската семинария през 1859 г.
☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 35; Степанова, Л. Вклад России..., с. 207; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 98.

НИКОЛОВ, Иван
/неизв./
Роден в Раковица, Радомирско. Учител в Макоцево, Софийско /1869 — 1870/, и в Раковица /1875/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 643, а. е. 5, л. 551; Стоянов, Ст. Село Макоцево. С., 1970, с. 176.

НИКОЛОВ, Иван
/неизв./
Свещеник в Макоцево, Софийско, през 70-те години на XIX век. Член на РК в селото.
☐ Колев, Л. Духовници — участници в национално-освободителните борби на нашия народ. — *ИЦИАИ*, т. 1, 1978, с. 258.

Иван Николов — Ведър

НИКОЛОВ, Иван
/неизв./
Роден в Етрополе. Учител в Койнаре, Врачанско /1871/.
☐ НБКМ — БИА, II А 2181.

НИКОЛОВ, Иван
/неизв./
Учител в Пандаклий /Лясково/, Хасковско, през 1871 г.
☐ Кънчев, М. Видрица, с. 252.

НИКОЛОВ, Иван
/неизв./
Учител във Ветрен, Силистренско /1871 — 1872/, и в Абланово, Русенско /1875 — 1876/. Спомоществовател за „Свята гора“, превел Д. Енчев /1871/.
☐ Летоструй, VIII, 1876, с. 203.

НИКОЛОВ, Иван
/неизв./
Свещеник в Хайредин, Оряховско, от 1871 до 1874 г.
☐ Летоструй, V, 1873, с. 123; в. *Век*, I, № 18, 11 май 1874.

НИКОЛОВ — Ведър, Иван
/истинско име Денко, Данаил/
/20 юли 1827 — 8 август 1898/
Роден в Разград. Учи в протестантското у-ще на о. Годзо. След завършването му е чиновник на английски параход. Пътува до Австралия и Америка. По-късно учи в Медицинско у-ще в Букурещ. Работи като чиновник в жп гарите във Ветово, Русенско, Русе и Видин. Учител в Махалата /Пелово/, Плевенско, през 1872 г. и в Плевен от 1873 г. След Осв. основава първата масонска ложа в Княжество Б-я — в Русе през 1879 г. Умира в Русе.
☐ Трифонов, Ю. Плевен, 265 — 266; Георгиев, В. Масонството в България. С., 1986, с. 15 и сл.

НИКОЛОВ, Иванчо
/1795 — 1854/
Иконописец от Габрово. Учи при Иванчо *Попрайков*. Работи иконостаса на църквата „Св. Петка“ в Лесичерка, Габровско /1843 — 1844/. Рисува икони за църквата „Св. Неделя“ в Ловеч /1851 — 1852/. Спомоществовател в Габрово за „Месецослов“ на Хр. Сичанниколов /1840/.
☐ Мартинов, Ал. Габрово през Възраждането. С., 1940, с. 77; Стефанов, П. Един неизвестен художник — Иван Попниколов от Габрово. — *Изкуство*, 1981, № 8, 43 — 44.

НИКОЛОВ /ПОПНИКОЛОВ/, Иванчо
/8 септ. 1840 — 10 април 1888/
Свещеник в Трявна от ок. 1870 г. Син на Никола *Койчев*.
☐ НБКМ — БИА, ф. 129, а. е. 198, л. 187.

НИКОЛОВ, Иванчо
/неизв./
Учител в Дивдядово /дн. кв. на Шумен/ през 1874 г.
☐ ДА — Шумен, ф. 70к, оп. 1, а. е. 2.

НИКОЛОВ, Илия
/неизв./
Свещеник в Разград през първата пол. на XIX век.
☐ Явашов, Ан. Разград. Неговото историческо и археологическо минало. Ч. 1. Разград, 1930, с. 120.

НИКОЛОВ, Илия
/1820 — 1893/
Учител в килийното у-ще в Павелско, Смолянско, през 40-те и 50-те години на XIX век. Преподава на гръцки език.
☐ Пашев, Г. Зорници в десетилетията. — *Родопи*, 1972, № 9, с. 23.

НИКОЛОВ, Илия П.
/неизв./
Роден в Габрово. Образование получава в родния си град. Учител в Айдемир /дн. кв. на Силистра/ от 1868 до 1870 г. и в Калипетрово /дн. кв. на Силистра/ от 1870 г.
☐ Тонев, В. Добруджа, с. 275.

НИКОЛОВ, Йоан
/неизв./
Ученик в гимназия в Атина през 1843 г. Съученик на *Иларион Макариополски*.
☐ Радивоев, М. Време и живот на търновския митрополит Иларион. С., 1912 ,с. 27.

НИКОЛОВ, Йонко — вж. *Икономов*, Йонко

НИКОЛОВ /ПОПНИКОЛОВ/ Икономов, Йонко
/1842 — 1922/
Роден в Трявна. Син на Никола *Попйовчев*. Преселва се в Габрово с родителите си през 1864 г. Учителства във взаимното у-ще в Трявна през 1867 — 1870 г. Ръкоположен за свещеник /1870/. През 70-те г. на XIX век служи в Г. Оряховица. Участва в подготовката на Апр. въст. Продължава летописните бележки на своя дядо Йовчо *Попниколов*.
☐ НБКМ — БИА, II В 9668а; ф. 129, а. е. 1, л. 35; а. е. 159, л. 1; а. е. 166, л. 24; а. е. 198, л. 183; Даскалов, Б. Тревнеиското у-ще, с. 58; Йонков, Хр. Участие на българското духовенство от I Великотърновски и III Врачански революционни окръзи в Априлското въстание. — В: Сб. Априлското въстание..., с. 331; Писахме да се знае. с, 299.

НИКОЛОВ, Йордан
/неизв./
Роден от Търново. Учител в Осман пазар /Омуртаг/ от 1846 до ок. 1870 г. Въвежда бълг. език в обучението.
☐ Димитров, Г. Княжество България. Т. 1. Пловдив, 1895, с. 202; Стефанов, Л. Град Омуртаг. С., 1935, 23 — 24; Николов, И. Историческа хроника на град Омуртаг. С., 1973, с. 21.

НИКОЛОВ, Йордан /Юрдан/ П.
/неизв./
Роден в Елена. Учител във Върбица, Шуменско /1871 — 1872/, и в Горно Абланово, Русенско, от 1874 до 1876 г.
☐ ЦДИА, ф. 1318, оп. 1, а. е. 4930, л. 1; ДА — Русе, ф. 43к, оп. 1, а. е. 23, л. 154.

НИКОЛОВ, К.
/неизв./
Учител в Две могили, Русенско, през 1875 — 1876 г.
☐ Летоструй, VIII, 1876, 202 — 203.

НИКОЛОВ /ПОПНИКОЛОВ/, Киро
/неизв./
Роден в Берковица. Килиен учител в Лом /1838/.
☐ Апостолов, П. Поява и развитие на читалище „Постоянство“. — В:100 г. културен живот в Лом. Юб. сб. С., 1961, с. 36.

НИКОЛОВ, Киро П.
/неизв./
Роден в Калофер. Учи във Военно-медицинското у-ще в Цариград. Спомоществовател за „Люкреция Борджия“, превели К. Величков и Г. Николов /1872/; „Меропа“, превел П. Сребров /1872/; „Варвара Убрих“, превел П. Кисимов /1873/.
☐ Начов, Н. Калофер, с. 257.

НИКОЛОВ, Кириак /Киряк/
/неизв./
Роден в Черковна, Провадийско. Учи в родоното си село и в класното у-ще в Дивдядово /дн. кв. на Шумен/. Учителства в Черковна /1868 — 1873/, а след това е учител и свещеник в Ново село /Дългопол/, Варненско /от 1873/.
☐ Сп. *Училище*, I, № 19, 8/19 окт. 1871; Тонев, В. Бележки..., ч. 1, с. 79.

НИКОЛОВ, Кон.
/1784 — неизв./
Преселва се от Б-я в Конгаз, Бесарабия, през 1809 г. Свещеник там от 1814 до 1829 г., вер. и след това.
☐ Радкова, Р. Нови данни..., с. 113.

НИКОЛОВ /ПОПНИКОЛОВ/ Константинов, Константин
/неизв./
Роден в Козлук /Драгойново/, Пловдивско, в семейството на Никола *Константинов*. Брат на Симеон *Николов*. Учи в местното килийно у-ще и в у-щето при Бачковския м-ир. Учител и свещеник в Козлук /ок. 40-те — 50-те години иа XIX век/.
☐ Димитров, Р. Драгойна. С., 1978, с. 42

НИКОЛОВ /ПОПНИКОЛОВ/, Марко
/неизв./
Свещеник в Калугерово, Пазарджишко, през 70-те години на XIX век. Предс. на РК в Калугерово.
☐ Колев, Л. Духовници — участници в национално-осовободителните борби на нашия народ. — *ИЦИАИ*, т. 1, 1978, с. 256.

НИКОЛОВ, Марко
/неизв./
Живописец. Спомоществовател от Банско за „Наручна священ. книга“, превели З. Петров и Й. Наумов /1874/.

НИКОЛОВ, Минко
/неизв./
Роден в Сопот, където получава образование. Учител в родния си град /1851/. Публикува стихотворение в „Цариградски вестник“ /1851/.
☐ Стоянов, М. БВК, 267; Каракостов, Ст. БВТ, с. 222.

НИКОЛОВ, Митар
/неизв./
Живописец. Спомоществовател от Банско за „Наручна священ. книга“, превели З. Петров и Й. Наумов /1874/.

НИКОЛОВ, Михаил
/неизв./
Свещеник в Самоков през 60-те и 70-те години на XIX век. Спомоществовател за „История блъгарска“ на Г. Кръстевич /1869/ и за „Чърковно богословие“, превели З. Петров и Й. Наумов /1872/.

НИКОЛОВ, Н.
/неизв./
Роден в Козлодуй, Оряховско, и свещеник там през 1871 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 2181.

НИКОЛОВ, Найден
/неизв./
Роден в Бургас в семейството на поп *Никола*. Брат на *Симеон, митрополит Варненско-Преславски*. През 1869 г. завършва Робърт колеж, Цариград. Занимава се с банково дело. През 1874 г. работи в търг. къща на Евлогий *Георгиев* в Букурещ. Касиер на новосъздадения /ян. 1877/, бълг. клуб в Букурещ.
☐ В. *Нова България*, I, № 62; 28 ян. 1877; Начов, Н. Цариград, с. 154; Паскалева, В. Неизвестни писма на Н. Павлович. — *ИИИИ*, 7, 1964, 247 — 251; Уошбърн, Дж. Петдесет..., с. 36.

НИКОЛОВ, Недельо Иванов
/8 ноем. 1842 — 1 ян. 1910/
Роден в Мирково, Пирдопско. Завършва килийното у-ще в родното си село. Учител и църковен певец там /до 1866/. Учителства в Поибрене, Панагюрско /1866 — 1870/. От 1870 г. е свещеник в същото село. Член и секретар на РК в Поибрене. Участ-

ва в Хвърковатата чета на Георги Бенковски по време на Апр. въст. Арестуван и лежи в Цариградския затвор, а по-късно е заточен в Диарбекир /юни 1877 — април 1878/. По силата на общата амнистия /1878/ е освободен, завръща се в Б-я и до края на живота си е свещеник в Поибрене.
☐ НБКМ — БИА, ф. 97 / поп Недельо Иванов Николов/; Автобиография на поп Недельо Иванов. — *ИНБКМ*, 12, 1971, 167 — 186; Житие на учителя. — *Антени*, № 42, 18 окт. 1974; Попов, Х. Кръстоносецът поп Недельо Иванов Николов. — В: Сб. Априлското въстание..., 192 — 203; Кънчев, М. Видрица, с. 670.

НИКОЛОВ, Никифор
/неизв./
Роден в Лясковец. През 1870 г. е ученик в гимназията в Николаев. Пансионер при Тодор *Минков*.
☐ ЦГАОР, ф. 1750, оп. 1, ед. хр. 316, л. 24 — 25; Степанова, Л. Вклад России..., с. 207.

НИКОЛОВ, Никола /даскал Неко, Нико, Никул/
/неизв./
Роден в Старо село, Врачанско. Учи в Долнобешовишкия м-ир. Първият учител-мирянин в килийното у-ще в Старо село /1836 — 1838/; учителства в Струпец, Врачанско /1838 — 1841/.
☐ Орловски, Ст. История на учебното дело във Врачанско. — *Уч. пр.* 1904, № 1, с. 10; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 86.

НИКОЛОВ, Никола
/неизв./
Учител в Лясковец /1861 — 1863/. Спомоществовател за „Сочинение Т. Булгарина“, превел П. Каляндж и /1861/.
☐ НБКМ — БИА, II В 1069.

НИКОЛОВ, Никола /Николай Николаев/
/неизв./
Ученик в Киевската семинария през 1862 г.
☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 129; Генчев, Н. Българската национална просвета и Русия след Кримската война. — *ГСУ, ФИФ*, т. 66. С., 1974, кн. 3. История, с. 66; Степанова, Л. Вклад России..., с. 207.

НИКОЛОВ, Никола
/неизв./
Свещеник в Дряново през 1877 г., вер. и преди това.
☐ ОБТИ, т. 3, с. 190.

НИКОЛОВ, Никола Ст. /Каранниколов/
/неизв./
Учител /вер. в Ямбол/ през 1859 г. Временен сътрудник на сп. „Български книжици“ /1859 — 1862/
☐ Стоянов, М. БВК, с. 267.

НИКОЛОВ, Одисей — вж. *Симеон, митрополит Варненско-Преславски*

НИКОЛОВ, П.
/неизв./
Учител в Красен, Русенско, през 1875 — 1876 г.
☐ Летоструй, VIII, 1876, 202 — 203.

НИКОЛОВ, Павел
/неизв./
Роден в Хайдар, Ескиджумайско /Кардам, Търговищко/. Учител в Попово, Ескиджумайско, до 1873 г., когато е ръкоположен за свещеник.
☐ ЦДИА, ф. 1318, оп. 1, а. е. 4936, л. 8; ДА — Русе, ф. 43к, оп. 1, а. е. 3, л. 78; сп. *Училище*, I, № 16, 26 авг. 1871.

НИКОЛОВ /ПОПНИКОЛОВ/ Панайотов, Панайот
/неизв. — 1878/
Роден в Карнобат в семейството на Никола *Панайотов*. Свещеник в родния си град от 50-те до 70-те години на XIX век. Убит от турци по време на РТОВ.
☐ Дочев, Д. Карнобат в миналото. С., 1935, с. 13; Нейчев, Т. Карнобат в миналото и Алекси Нейчев. С., 1938, с. 26; Колев, Л. Духовници — участници в национално-освободителните борби на нашия народ. — *ИЦИАИ*, т. 1, 1978, с. 202.

НИКОЛОВ, Петко /Бойкин, Байкин/
/неизв./
Роден в Елена. Завършва Габровското взаимно у-ще при *Неофит Рилски* през 1835 — 1837 г. Пом.-учител при Андрей *Робовски* в Елена. Открива второ взаимно у-ще в Търново през 1839 г. По-късно е свещеник.
☐ НБКМ — БИА, ф. 4, а. е. 2, л. 138 — 165; Дичев, М. Градиво за историята на град Елена. — В: Еленски сб. Кн. 1. С., 1931, с. 77, 79; Цончев, П. Габрово, с. 411; Кулелиев, Й. Девическото образование..., с. 7, 50; Ибришимова, П. Към историята на училищата във Великотърновски окръг през Възраждането. — *ИОИМ — В. Търново*, 3, 1966, с. 99; Радкова, Р. Неофит Рилски и новобългарската култура. С., 1975. с. 72.

НИКОЛОВ, Петко
/неизв./
Роден в Ново село, Севлиевско. Свещеник в селото през 70-те години на XIX век. Участник в Апр. въст.
☐ Списък на поборниците и въстаниците, взели непосредствено участие в Новоселското въстание през май 1876 година. — В: 90 години от Новоселското въстание 1876 — 1966. Ловеч, 1966, с. 60.

НИКОЛОВ, Петко
/неизв./
Ок. 1873 г. учи в гимназия в Цюрих, Швейцария.
☐ НБКМ — БИА, ф. 14, а. е. 2849, л. 1 — 2.

НИКОЛОВ, Петър
/неизв./
Преселва се в колония Селиоглу, Бесарабия, през 1830 г. и е свещеник там до 1847 г., вер. и след това.
☐ Радкова, Р. Нови данни..., 119 — 121.

НИКОЛОВ, Петър
/неизв./
Учител в Камана, Добруджа, от 1844 до 1854 г.
☐ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 111; Тонев, В. Добруджа, с. 277.

НИКОЛОВ, Петър
/неизв./
Взаимен учител в Пловдив от 1850 до ок. 1858 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 5283; НБИВ — БИА, ф. 2, а. е. 97, л. 1; Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив, 1981, с. 161.

НИКОЛОВ, Петър
/неизв./
Зограф от Габрово. Ученик на Иванчо *Попрайков*. Автор на икона в църквата в Кнежа, Врачанско /1863/. Спомоществовател за „Смесна китка“ на П. Р. Славейков /1852/ и за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.
☐ НБКМ — БИА, II А 2031; Стефанов, П. Един неизвестен художник — Иван Попниколов от Габрово. — *Изкуство*, 1981, № 8, с. 44; Василиев, Ас. БВМ, с. 545.

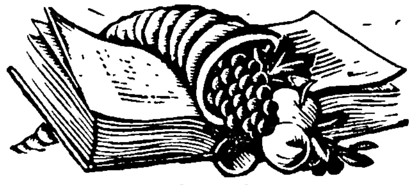

НИКОЛОВ, Петър
/неизв./
Ученик в духовно у-ще в Одеса /1865 — 1868/. Учителства в бълг. колонии в Бесарабия /преди 1877/.
□ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 35 — 36; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 151.

НИКОЛОВ, Петър П.
/неизв./
Роден вер. в Трявна. Ок. 1873 г. е ученик в Белград. Желае да продължи образованието си в гимназия в Загреб с издръжка на общината в Трявна.
□ НБКМ — БИА, ф. 129, оп. 1, а. е. 75, л. 1 — 2.

НИКОЛОВ, Пею
/неизв./
Учител в Казанлък през 1871 — 1872 г.
□ В. *Право*, VI, № 35, 25 окт. 1871.

НИКОЛОВ, Р.
/неизв./
Ученик в Галатасарайския лицей в Цариград ок. 1870 г.
□ Генчев, Н. Франция, с. 263.

НИКОЛОВ, Райчо Николов /Дядо Райчо, Капитан Райчо/
/1 юни 1840 — 6 септ. 1885/
Роден в Райковски колиби, Еленско. При обсадата на Силистра през Кримската война, едва 14-годишен преплува р. Дунав, за да занесе ценни сведения на руското командване за турските войски в Русе и плановете за изненадващо нападение на румънска територия. Завършва Петербургското военно-занаятчийско у-ще. През 1857 г. постъпва на служба в руската армия. Получава специална грамота, с която е удостоен с дворянско звание. Участва като доброволец в СТВ. Командир на рота в Бълг. опълчение през РТОВ. През Временното руско управление е дружинен командир в Търново. От 1879 до 1885 г. е офицер в Изт. Румелия. Като комендант на Пловдив участва дейно в подготовката и извършването на Съединението 1885 . Убит в Пловдив при провъзгласяване на Съединението.
Временен сътрудник на в. „Нова България“ /1876/, в. „Български глас“ /1877/, в. „Стара планина“ 1877/.
□ Радев, С. Строители на съвременна България. Т. 1. С., 1910, с. 511; Стоянов, М. БВК, с. 267; Райчо Николов. Сб. Биографични материали и документи. В. Търново, 1970; Дойчев, Л. Българи — офицери от руската армия в Опълчението. — *Бълг. воин*, 1977, № 7, с. 13; ЕБ, т. 4, с. 600.

НИКОЛОВ, Рачо
/неизв./
Свещеник в Дряново през 1877 г.
□ ОБТИ, т. 2, с. 190.

НИКОЛОВ, Русю
/неизв./
Роден в Аджар /Свежен/, Карловско. Завършва гръцкото у-ще Куручешме, Цариград, през 1838 г. Учителства във Видин, а след това е учител в родното си село, където умира след дългогодишна народопросветна дейност.
□ Балабанов, М. Гаврил Кръстевич /народен деец, книжовник, съдия, управител/. С., 1914, с. 154.

НИКОЛОВ /ПОПНИКОЛОВ/ Константинов, Симеон
/неизв./
Роден в Козлук /Драгойново/, Пловдивско. Син на Никола *Константинов*. Брат на Константин *Николов*. Учи в килийното у-ще в родното си село и в Рилския м-ир, след което е учител и свещеник в Козлук /ок. 40-те и 50-те години на XIX век/.
□ Димитров, Р. Драгойна. С., 1978, с. 42.

НИКОЛОВ, Славчо
/неизв./
Свещеник в Търново. Спомоществовател за „Венец азбучний“, превел И. Вълков /1863/.

НИКОЛОВ, Спас — вж. *Соколов*, Спас

НИКОЛОВ, Стефан
/неизв./
Ученик в гръцкото у-ще в Куручешме, Цариград, през 1844 г. Спомоществовател за „Православное учение... Платона“, превел Ил. Стоянов /1844/.

НИКОЛОВ, Стефан
/1822 — ок. 18 април 1867/
Роден във Фида бей /Велчево/, Търновско. Учител, а от 1845 г. вер. и свещеник в Свищов.
□ ДА — В. Търново, ф. 1278, оп. 1, а. е. 1, л. 156; Ганчев, Ст. Свищов, 55 — 56, 82, 129.

НИКОЛОВ, Стефан
/неизв./
Роден в Чирпан. Учител в Брацигово от 1851 до 1859 г.
□ Юруков, Д. Брацигово. С., 1931, с. 17; Аджеларов, Д. Брацигово до Освобождението. — *Родопи*, 1974, № 7, с. 39.

НИКОЛОВ, Стоян
/неизв./
Учител в Касаплар /Дибич/, Шуменско. Спомоществовател за „Опитна численница“, превел Хр. Златевич /1852/.

НИКОЛОВ, Стоян
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Скопие за „Священное и божеств. евангелие“, наредил П. Божигробски /1858/.

НИКОЛОВ, Стоян Бакал
/неизв./
Роден в Цалапица, Пловдивско. Учител в Перущица /1809 — 1814/.
□ Кепов, Ив. Въстанието в Перущица през 1876 г. С., 1931, с. 27.

НИКОЛОВ /ПОПНИКОЛОВ/, Стоян П.
/неизв./
Учител в Елена ок. 1859 — 1871 г. Участва в църковно-нац. борби и в рев. д-ние. Временен дописник на в. „Македония“ /1871/
□ Стоянов, М. БВК, с. 267; История на град Толбухин. С., 1968, с. 139; Бешков, Л. Образователното дело през Възраждането. — В: Един век класно училище в Добрич. С., 1972, с. 13.

НИКОЛОВ-СИМИТЯ, Стоян
/неизв./
Учител в Търново ок. 40-те и 50-те години на XIX век.
□ Паскалева, В. Българката..., с. 238.

НИКОЛОВ, Стоянче
/неизв./
Учител в Хас кьой /Добротица/, Силистренско. Спомоществовател за „Извод от физика“ на Н. Геров /1849/.

НИКОЛОВ, Теодор
/неизв./
Свещеник в Сливен. Спомоществовател за „Историята на слов. болг. народ“, превел П. Сапунов /1844/.

НИКОЛОВ, Теодор
/неизв./
Учител в Карнобат. Спомощество-

ватeл за „Евангелие поучително“ на Софр. Врачански /1856/.

НИКОЛОВ, Теодор
/неизв./
Свещеник в Тулча. Спомоществовател за „Евангелие поучително“ на Софр. Врачански /1856/.

НИКОЛОВ, Теофил
/ок. 1850 — неизв./
Учител в Белица, Разложко. Свещеник в селото /1870 — 1874; 1876 — 1882; 1884 — 1891/.
☐ ДА — Благоевград, ф. 227к, оп. 1, а. е. 1, л. 1; ф. 742, оп. 1, а. е. 13, л. 13а, а. е. 117, л. 6 — 7, 16, 22 — 23.

НИКОЛОВ Алтънов, Тодор /Даскала/
/1853 — неизв./
Роден в Ерелий /Смилец/, Пазарджишко. Учи във взаимно у-ще. Взаимен учител в родното си село през 70-те години на XIX век. Участва в рев. д-ние по времето на В. *Левски*. Член и секр. на РК в Ерелий по време на Апр. вът.
☐ Йонков, Хр. Численен, социален и класов състав на революционерите в Априлското въстание 1876. /Историко-социологическо изследване на IV революционен окръг/. Хабилитационен труд. С., 1985.

НИКОЛОВ, Тодор
/неизв./
Роден в Златица. Учител в Козловец, Свищовско, от 7 авг. 1872 г. Назначен от свищовското ч-ще.
☐ НБКМ — БИА, II А 7751; Юб. сб. 100 години народно читалище Свищов /1856 — 1956/. Свищов, 1958, с. 46.

НИКОЛОВ, Тома
/неизв./
Взаимен учител в Ст. Загора през 1864 — 1865 г.
☐ В. *Съветник*, II, № 29, 17 окт. 1864.

НИКОЛОВ, Тома — вж. *Попов*, Тома

НИКОЛОВ, Х.
/неизв./
Свещеник в Русенска епархия. Обслужва селата Кулата и Нисово през 1875 — 1876 г.
☐ Летоструй, VIII, 1876, 202 — 203; сп. *Училище*, V, № 16, 1876, с. 121.

НИКОЛОВ, Христаки
/1830 — неизв./
Роден в Търново. Син на местен чорбаджия. Учи в Търновското у-ще /до 1847/. От 1847 до 1850 г. е ученик в духовно у-ще в Киев. Завръща се в Б-я и се занимава с манифактурно-колониална търговия в родния си град. Активно участва в борбите против гръцкото духовенство; участва във въст. през 1856 г. и в Хаджиставревата буна /1862/. Заминава за Белград /1862/ и се среща с Г. С. *Раковски* във връзка с формирането на Първата бълг. легия.
☐ Сб. Поборник — опълченец. Русе, I, 1898, № 4 — 5 — 6, 11 — 12.

НИКОЛОВ, Христо
/неизв./
Свещеник в Севлиево. Спомоществователи за „Първичка бълг. граматика“ на Ив. Богоров /1844/.

НИКОЛОВ, Христо
/неизв. — 1846/
Свещеник и учител в Калофер до смъртта си /1846/. Спомоществовател за „Месецослов“ на Хр. Сичанниколов /1840/.
☐ Начов, Н. Градиво за историята на калоферските училища. — *Уч. пр.*, 1903, № 1 — 2, с. 10.

НИКОЛОВ, Христо
/неизв./
Роден в Тича, Котленско. Учител в Гърлица, Добруджа /1855 — ок. 1863/.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 210; Тонев, В. Добруджа, с. 279.

НИКОЛОВ, Христо
/неизв./
Временен дописник на в. „Време“ /1866/.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 267.

НИКОЛОВ, Христо
/неизв./
Учител в Щръклево, Русенско, през 1875 — 1876 г.
☐ Летоструй, VIII, 1876, 202 — 203.

НИКОЛОВ, Христо
/неизв. — 1877/
Роден в Шумен. Учител в Ченге /Аспарухово/, Варненско, от 1875 до 1877 г. Убит от турците в същото село.
☐ Тонев, В. Бележки..., ч. 1, с. 96.

НИКОЛОВ, Цвятко
/неизв./
Свещеник в Кумарица /дн. към Нови Искър/, Софийско, през XIX век.
☐ Ангелов, А. Духовно и културно-просветни дейци в Кумарица в турско. С., 1932, с. 24.

НИКОЛОВ /ПОПНИКОЛОВ/, Цони
/неизв./
Роден в Лясковец. Ръкоположен за свещеник в родното си село през 1857 г. и служи там до Осв., вер. и след това. Спомоществовател за „Сочинения Т. Булгарина“, превел П. Каляндджи /1861/.
☐ ЦДИА, ф. 405, оп. 1, а. е.3, л. 1; Минев, Д. Лясковец, с. 69.

НИКОЛОВ, Цончю
/неизв./
Учител в Жеравна от 1845 до 1848 г.
☐ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 81; Жечев, Т. Тодор Икономов. Очерк из историята на българската обществена мисъл. С., 1975, с. 21.

НИКОЛОВ, Юрдан — вж. *Костов*, Юрдан

НИКОЛОВ, Юрдан Ив.
/неизв./
Учител във Видин през 1871 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 7672.

НИКОЛОВА, Дочка — вж. *Икономова*, Дочка

НИКОЛОВА, Е. — вж. *Ефросина*

НИКОЛОВА, Еленка
/неизв./
Родена в Севлиево в семейството на учител. Учи и учителства в родния си град през 70-те години на XIX век.
☐ Йонкова, Ст. Девическото образование в Севлиево през Възраждането. — В: Севлиево и Севлиевският край. С., 1967, с. 79.

НИКОЛОВА /ПОПНИКОЛОВА/, Елисавета
/неизв./
Родена в Плевен в семейството на свещеник. Учи в класното девическо у-ще в Габрово /1871/. Учителка в родния си град през 70-те години на XIX век.
☐ Трифонов, Ю. Плевен, с. 279; Цончев, П. Габрово, с. 455; Паскалева, В. Българката..., с. 145.

НИКОЛОВА, Мария
/неизв./
Родена в Търново. През 1872 — 1873 г. е ученичка в Кишинев със стипендия на Кишиневското бълг. общест-

во.
☐ НБКМ — БИА, ф. 18, а. е. 3, л. 100а; Степанова, Л. Вклад России..., с. 104, 209.

НИКОЛОВА, Николина
/неизв./
Учителка в Хаджиоглу Пазарджик /Толбухин/ от 1864 до 1866 г.
☐ Бешков, Л. Образователното дело през Възраждането. — В: Един век класно училище в Добрич. С., 1972, с. 17.

НИКОЛОВА, Петра
/неизв./
Ученичка в Москва през 1872 г. със стипендия на СБК в Москва.
☐ Степанова, Л. Вклад России..., с. 209

НИКОЛОВА, Тота
/неизв./
Учителка в Карлово преди Осв.
☐ Унджиев, Ив. Карлово. История на града до Освобождението. С., 1968, с. 120.

НИКОЛОВА-ДОБРЕВА, Ана /Анна/
/неизв./
Завършва Старозагорското девическо класно у-ще. Учителка в Разград /1870 — 1872/ и Габрово /1872 — 1873/.
☐ НБКМ — БИА, II А 2211; сп. *Училище*, I, № 13, 2 юни 1871 и II, № 22, 23 дек. 1872; Гъбенски, Хр. Габрово, с. 66; Паскалева, В. Българката..., 144 — 145.

НИКОЛЧЕВ, Георги
/1856 — неизв./
Роден в Равна, Провадийско. Учи в селото. Учител в Косовча /Косово/, Шуменско, през 1876 — 1877 г. След Осв. е учител във Варненско.
☐ Тонев, В. Бележки..., ч. 4, с. 75.

НИКОЛЧЕВА, Мица
/неизв./
Родена във Враца. Учи в Плевен при Анастасия *Димитрова*. Според някои източници е била девическа учителка в София, преди Сава *Филаретов* да открие там девическо у-ще през 1858 г.
☐ Доросиев, Л. Нашите..., с. 95; Кулелиев, Й. Девическото образование..., с. 8; Йоцов, Д. Враца, с. 155; Паскалева, В. Българката..., 43 — 44.

НИКОЛЧО
/неизв./
Учител в Три кладенци, Врачанско, в нач. на XIX век.
☐ Цонев, Б. ОСРНБС, с. 377.

НИКОЛЧО
/неизв./
Роден в Сливен. Учител в Арабаджиево /Коларово/, Старозагорско, през 1849 г.
☐ Кънчев, М. Видрица, с. 83, 85.

НИКОПИТ, Антон /Андон/
/ок. 1800 — след 1857/
Роден в Македония. Съвсем млад се преселва в Търново. Килиен учител в у-щето при църквата „Св. Богородица“ в града. Участва в подготовката на Велчовата завера през 1835 г. Арестуван, осъден на заточение, но скоро освободен поради застъпничеството на гръцкия патриарх. Учителства в гръцко у-ще в Цариград и се занимава с преводаческа дейност /до 1857/. Завръща се в Б-я /1857/ и учителства в Котел, Шумен и Г. Оряховица. Умира вер. в Котел.
Превежда: „Учения за децата. Сочинени перво по гречески от Константина Вардалаха, а превел по болгарски Антоний Никопит. Период. первий. Цариград, типография на „Ц. вестник“, 1850“; „Детска енциклопедия. Преведе от гречески по болгарски Антоний Никопит. Цариград, типография Ц. Вестник, 1850“. Заедно с Анастас *Гранитски* издава „Буквар за малките деца“, 1849.
☐ В. *Цариградски вестник*, А, № 7, 28 окт. 1850; Каракостов, Ст. Македонски възрожденци. Исторически и литературни образи. Ч. 2. С., 1943, 7 — 12; Стоянов, М. БВК, с. 267; Бояджиев, И. Един от ръководителите на Велчовата завера [Антон Никопит, учител от Търново]. — *ИП*, 1978, № 6, 99 — 102.

НИКУЛА
/неизв./
Учителка в Бяла черква, Търновско, през 1870 г.
☐ Чилингиров, Ст. БЧ, с. 178.

НИНО
/неизв./
Учител в Горна Кремена, Врачанско, през 1851 — 1852 г.
☐ Орловски, Ст. История на учебното дело във Врачанско. — *Уч. пр.*, 1904, № 1, с. 12; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 105.

НИНО
/неизв./
Свещеник вер. в Медковец, Ломско. Спомоществовател за „Евангелие поучително“ на Софр. Врачански /1856/.

НИНОВ, Цанко
/неизв./
Учител в Бойница, Кулско /до ок. 1877/. След Осв. е народен представител в УС /1879/, член на Видинския окръжен съд, касиер на Кулската земеделска банка.
☐ Димитров, К. Село Бойница. Църквите и училището му. Видин, 1939, с. 29.

НИПАЛОВ, Иван
/неизв./
Учител в Чирпан. Спомоществовател за „Душица“, превел Б. Запрянов /1865/.

НИЧЕВ, Сава
/неизв./
Роден в Търново. През периода 1840 — 1875 г. е ученик в Търговското у-ще на о. Халки. След Осв. завършва висше техническо у-ще и работи като инженер.
☐ Начов, Н. Цариград, с. 125.

НИЧКОВ /ПОПНИЧКОВ/, Ристе
/неизв./
Шивач и килиен учител в Прилеп ок. 1800 г.
☐ Църнушанов, К. Килийно училище и учители в Прилеп. — В: Сб. 100 години ново българско училище в град Прилеп. 1843 — 1943. Скопие, 1943, с. 43; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 67.

НИЧКОВИЧ, Михаил Василев
/неизв./
Свещеник в Ловеч /1844 — 1862/. Заточен в Рилския м-ир /1862 — 1865/. Найден *Геров* ходатайства за неговото освобождаване. Спомоществовател за: „История на великий Александра македонца“, превел Хр. Василев /1844/; „Две советователни слова Плутарха“, превел И. Стоянович /1845/; „Диплография“ на Ст. и Хр. Караминкови /1850/; „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/; „Общи знания всякому человеку нужни“, превел Ст. Колюв /1855/; „Ковчег цветособрания“ на А. Иванов /1857/; „Писма за службата божия“, превел И. Владикин /1858/; „Първа храна“, превел Ив. Чичи /1858/; „Търговско ръководство“, превел А. Гранитски /1858/; „Първа храна“, превел Т. Шишков /1860/.
☐ АНГ, т. 1, с. 724.

НИЧОВ, Димитър — вж. *Арнаудов*, Димитър

НИШКОВ, Анани
/неизв./
Роден в Долно Драглище, Разложко. Учител в Добърско, Разложко, през 1860 г.
☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 100, л. 1 — 3.

НИШКОВ, Лазар
/неизв./
Роден в Долно Драглище, Разложко. Учи в пловдивското класно у-ще „Св. св. Кирил и Методий". Гл. учител в Белица, Разложко, от 1876 г. През 1883 г. е заточен от турските власти в Мала Азия по обвинение в противодържавна дейност.
☐ ДА — Благоевград, ф. 4к, оп. 1, а. е. 27, л. 1 — 4; ф. 742, оп. 1, а. е. 13, л. 14, а. е. 15, л. 38, а. е. 98, л. 35 — 42, а. е. 99, л. 22 — 23; Юруков, М. Просветното дело в Разложко. С., 1941, с. 52; Стаменов, Й. Сто години училище в Белица. — *Родопи*, 1974, № 5, с. 8.

НОВАК
неизв./
Свещеник вер. в Бричово /дн. в СФРЮ/. Спомоществовател за „Аритметика" на Хр. Павлович /1833/.

НОВАКОВ, Васил Христов
/неизв./
Роден в Хасково. Завършва земеделското у-ще в Табор, Чехия /1870 — 1874/.
☐ Топузов, Ив., Ив. Сарафов. Първите стъпки на земеделската просвета в България. Пловдив, 1971, с. 131; Обрстенов, Н. Спомени, с. 119.

НОВАКОВ, Г.
/неизв./
През 1830 г. се преселва от Б-я в колония Банова, Бесарабия. Свещеник там до 1847 г., вер. и след това.
☐ Радкова, Р. Нови данни..., с. 121.

НОВАКОВ, Георги — вж. *Начов*, Георги

НОВАКОВ — вж. *Хрисант*

НОВАКОВИЧ — вж. *Доситей*

НОВАЧКОВ, Константин
/неизв./
Роден в Топрак хисар /Землен/, Старозагорско. Учи в Ахиево/Бъдеще/, Старозагорско, и в Ст. Загора през 60-те години на XIX век. Учител в Арабаджиево /Коларово/, Старозагорско, Ахиево и в Топрак хисар. От 1873 г. е свещеник в родното си село — обслужва и Арабаджиево. Един от основателите на РК в Топрак хисар и участник в подготовката и провеждането на Старозагорското въст. /1875/. По време на РТОВ е на разположение на Предния отряд на руските войски. След Осв. е свещеник в родното си село до 1903 г.
☐ Кънчев, М. Видрица, с. 196, 212, 310 — 311, 658 — 65 .

НОВАЧКОВ, Сотир Г.
/неизв./
Роден в Ямбол. Преди 1876 г. е ученик в гимназията в Кенигрец, Чехия. Остава без средства и моли ДД за помощ.
☐ НБКМ — БИА, II В 9286, л. 53.

НОВЕ
/неизв./
Роден в Сушица, Дебърско. Зограф. Негови икони са запазени в Кучковския м-ир, Скопско, рисувани през 1838 г.
☐ Василиев, Ас. БВМ, с. 260.

НОЕВ /ПОПНОЕВ/, Петър
/неизв./
Свещеник в Г. Оряховица през 40-те и 50-те години на XIX век. Спомоществовател за „Православное учение ... Платона", превел Ил. Стоянов /1844/, и за „Отговор на г. Бореевата книжка" /1851/.

НОЖАРОВ, Димитър Петров
/1842 — 4 септ. 1897/
Роден в Неврокоп /Гоце Делечев/. Търговец в София /от 1860/. Учител в София /1873/. Касиер и деен член на Софийския РК. Заточен в Цариград в навечерието на РТОВ. След Осв. е член на съдебния и градския съвет в София, а през 1896 г. е зам.-кмет на столицата. Умира в София.
☐ Динеков, П. София, с. 238, 288, 297, 337; ЕБ,т. 4, с. 624.

НОНЕВ, Георги
/1826 — неизв./
Свещеник в Церово, Пазарджишко, от 50-те до 70-те години на XIX век. Участва в Апр. въст; осъден на заточение. След Осв. се завръща в родното си село.
☐ Колев, Л. Духовници — участници в национално-освободителните борби на нашия народ. — *ИЦИАИ*, т. 1, 1978, с. 393.

НОНИ
/неизв./
Учител в Шумен от 1826 до 1830 г.
☐ Джумалиев, Г. Учебното дело в гр. Шумен през първата половина на XIX в. — **В**: Сб Шумен — Коларовград. 2. Коларовград, 1962, с. 128.

НОНОВ, Ив. П.
/неизв./
Роден в Енина, Казанлъшко. Учител в Сопот /1875/ и Ст. Загора.
☐ Иванов, Ат. Черти из живота и записки на Атанас Иванов. Сливен, 1885, с. 55; Фингов, Д. Спомени из живота ми. — **В**: Сб. Калоферска дружба. 1. С., 1908, с. 142.

НОНОВ, Иван Попстоянов /Иван Тенев/
/1810 — 1866/
Роден в Енина, Казанлъшко. Син на Стоян *Нонов*. Брат на Христо *Стоянов*. Получава образование в родното си село и от 1845 г. до края на живота си е свещеник там.
☐ Китипов, П. Миналото на с. Енина. С., 1968, с. 319.

НОНОВ /ПОПНОНОВ/, Иванчо
/1790 — 1865/
Роден в Енина, Казанлъшко. Син на Нона *Стоянов*. Баща на Йонко и Никола *Нонови*. Получава образование в родоното си село и учителства там/1816 — 1825; 1837 — 1838/. Известно време е абаджия в Цариград и там се включва в църковно-нац. борби. Завръща се в родното си село и започва да пропагадира униатското д-ние, но скоро изживява това увлечение. Умира в Енина.
☐ Гечев, М. Килийните у-ща.., с. 76; Китипов, П. Миналото на с. Енина. С., 1968, с. 87.

НОНОВ, Йонко Иванчев /Иванов/
/неизв./
Роден в Енина, Казанлъшко. Син на Иванчо *Нонов*. Брат на Никола *Нонов*. Учител в родното си село /1858 — 1859/ и в Ст. Загора /ок. 1861 — 1873/. Свещеник от ян. 1873 г.
☐ НА БАН, ф. 46к, оп. 1, а. е. 29; Иванов, Ат. Черти из живота и записки на Атанас Иванов. Сливен, 1885, с. 52; Китипов, П. Миналото на с. Енина. С., 1968, с. 94.

НОНОВ, Никола Иванчев /Иванов/
/неизв. — 1895/

Роден в Енина, Казанлъшко. Син на Иванчо *Нонов*. Брат на Йонко *Нонов*. Учител в Орозово /Розово/, Казанлъшко /до 1860/, и в Енина /1860 — 1868/. Свещеник в родното си село от 1868 г. Член на РК в Енина.
□ Китипов, П. Миналото на с. Енина. С., 1968, с. 94; Александров, Н. Участие на духовници от Старозагорска епархия в подготовката и провеждането на Старозагорското въстание /1875/. — В: Априлското въстание..., с. 284;

НОНОВ, Стоян
/неизв. — 1831/
Роден в Енина, Казанлъшко. Баща на Христо *Стоянов* и Иван *Нонов*. Свещеник и килиен учител в родното си село от края на XVIII век до смъртта си.
□ Пискюлев, Н. Стогодишнината на църквата „Св. Георги“. Енина, 1937, с. 46; Китипов, П. Миналото на с. Енина. С., 1968, с. 130.

НОНЧО /Граматик/
/неизв./
Учител в килийното у-ще в Лом през 1834 г.
□ Апостолов, П. Поява и развитие на читалище „Постоянство“. — В: 100 години културен живот в Лом. С., 1961, с. 36.

НОФКО
/неизв./
Свещеник в Извор, Кюстендилско, през втората пол. на XIX век.
□ В. *България*, I, № 50, 5 март 1860.

НОЧЕВ, Димитър Тодоров
/ок. 1850 — 7 март 1916/
Роден в Пирдоп. Учител и рев. деец в града. Емигрира в Румъния през 1874 г. Участва в Ботевата чета /1876/. Предаден на турците и изпратен в Софийския затвор. Освободен /1878/ след общата амнистия. Административен служител след Осв.
□ БЧР, 251 — 254, 584 — 585.

НУНОВ, Коста
/неизв./
Учител в Брайчино, Битолско, ок. 1872 — 1873 г.
□ НБИВ — БИА, ф. 25, а. е. 15, л. 1 — 2.

НЯГОЛОВ /НИКОЛОВ/, Стоян
неизв./
Завършва Дивдядовското у-ще. Учител в Султанлар /Султанци/, Провадийско /1872 — 1876/.
□ Пенков, М. Учебното дело в с. Дивдядово преди Освобождението. — В: Сб. Шумен — Коларовград. 2. Коларовград, 1962, с. 32; Тонев, В. Бележки..., ч. 2, с. 81.

НЯГУЛ
/неизв./
Свещеник в Твърдица, Сливенско. Спомоществовател за „Хазрети Авраамин“, издал Йоаникий /1845/.

НЯГУЛОВА, Макрина
/неизв./
Калугерка и учителка в Плевен през 50-те и 60-те години на XIX век.
□ Трифонов, Ю. Плевен, с. 206.

ОБРАЗОПИСОВ, Димитър Иванов
/неизв. — 1861/
Син на зографа Иван *Образописов*. Брат на Никола *Образописов*. Помощник на зографите Молерови от Банско, на Димитър и Христо *Димитрови* и *Захари Зограф* от Доспей, Самоковско.
□ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 30, л. 76 — 78; Семерджиев, Хр. Самоков и околността му. С., 1913, с. 229; Василиев, Ас. БВМ, с. 441.

ОБРАЗОПИСОВ /ОБРАЗОПИСЕЦ/, Иван Николов
/1795 — 6 юли 1854/
От Продановци, Самоковско. Родоначалник на Образописовския зографски род. Баща на Димитър и Никола *Образописови*. Учи в светогорските м-ири /ок. 1810 — 1820/, работи заедно със зографите Димитър и Христо *Димитрови* и *Захари Зограф* от Доспей, Самоковско, и с Молерови от Банско. Участва в изписването на църквите в Рилския м-ир /1835 — 1844/. Рисува в параклиса на църквата „Св. Богородица“ в Самоков, в девическия метох в Самоков, в църквата „Св. Богородица“ в Копривщица, в „Рождество Христово“ в Пирот /1843/. Работи още в Лом, Берковица, Сърбия и др.
□ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 30, л. 76 — 78; Цончева, М. Българско възраждане. Живопис и графика. С., 1962, 32 — 34; Василиев, Ас. БВМ, 441 — 445; Михайлов, Д. Иван Николов Иконописец. — *Дух. култура*, 1979, № 9, 12 — 20.

ОБРАЗОПИСОВ, Никола Иванов
/ок. 1829 — 17 ян. 1915/
От Продановци, Самоковско. Син на Иван *Образописов*. Брат на Димитър *Образописов*. Ученик на Христо *Димитров*. Негови икони са запазени в църквите „Св. Богородица“ в Попово, Пернишко /1845/, в Радибош, Радомирско /1848/, в Лозенския м-ир „Св. Спас“ /1855/, в „Св. Никола“ в Берковица, „Св. Илия“ в Горни Окол, Софийско /1857/, „Св. Богородица“ в Неврокоп /Гоце Делчев/ от 1857 г., „Св. Никола“ в Плевен /1858/. Рисува в параклиса „Св. св. Петър и Павел“ в метоха „Орлица“ на Рилския м-ир, тук е и стенописната му композиция „Пренасяне мощите на Св. Иван Рилски“ /1863/. Работи в църквата „Св. Никола“ в Самоков /1863/, в Трекляно, Кюстендилско /1864/, в Доспей, Самоковско /1867/. Проявява интерес към пейзажа и народните облекла. Изпраща на П. Р. *Славейков* в Цариград скици на народни костюми за отпечатване във в. „Гайда“ /1866/. Прави стенописи в Бельовата църква край Самоков, автор на икони в църквата „Успение Богородично“ в Пирот /1871 — 1872/ и на стенописи в църквата „Св. Георги“ в Долни Лозен, Софийско /1874/. Рисува портрет на баща си /1871/. Участва в нац.-осв. д-ние, член на Самоковския РК. Води борба срещу гръцкото духовенство. Прави опити да издаде помагало по география, което илюстрира /1852/. След Осв. е назначен за мирови съдия в Самоков, но скоро напуска службата. Работи в Рилския м-ир /1883/. Рисува стенописи и икони в църквите „Св. Йоан Богослов“ в Овчарци, Кюстендилско /1885 — 1892/, „Св. Никола“ в Берковица /1889/, „Въведение Богородично“ в Панагюрище /1894/. Прави автопортрети и семейни портрети. Автор на популярната композиция „Самоковско хоро“ /1892, НХГ/. Умира в Самоков.
□ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 30, л. 76 — 78; Цончева, М. Българско възраждане. Живопис и графика. С., 1962, 32 — 34; Василиев, Ас. БВМ, 445 — 463; Божков, Ат. Българската икона. С., 1984, с. 156, 187, 252, 306.

ОБРЕТЕНОВ, Георги Тахов
/след 1849 — 10 май 1876/
Роден в Русе. Най-малкият син на Тонка Обретенова. Брат на Никола *Обретенов* и на Ангел, Петър и Петрана Обретенови. Завършва класното у-ще в Русе, след което помага на

баща си в търговията му в Исакча, Добруджа. През 1870 г. постъпва в юнкерското пехотно у-ще в Одеса, а през 1873 г. учи в Херсонската семинария. През 1875 г. се завръща в Русе. Става пом.-учител в Търново. Включва се в организирането на Търновската чета по време на Старозагорското въст. /1875/. След неуспеха му заминава за Румъния. Определен е за пом.-апостол на Сливенския рев. окръг от Гюргевския рев. к-т. При подготовката на Апр. въст. работи заедно с Иларион *Драгостинов* като военен инструктор и заедно с него води малка чета към дружината на Стоил войвода. Убит е в сражение с турска потеря в местността „Харем бунар“ над Раково, Сливенско.
□ НБКМ — БИА, II В 65, л. 1; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 152; Жечев, Н. Спомени на Михаил К. Сарафов. — *ИДА*, 37, 1979, с. 200; ЕБ, т. 4, с. 654.

ОБРЕТЕНОВ, Никола Тахов /псевд. Каврък, Кавръкооглу, Килата, Кубрат, Мълчанко, Мълчанов, Паша, Петраки, Тахо, Тропчо/
/28 май 1849 — 10 окт. 1939/
Роден в търговско семейство. Син на Тонка Обретенова. Брат на Георги *Обретенов* и на Ангел, Петър и Петрана Обретенови. Учи във взаимното и в класното у-ще в Русе. От 1864 до 1866 г. работи като учител в Исакча, Добруджа. Библиотекар и член на настоятелството на ч-ще „Зора“ в Русе /1866/. Участник в театралната дейност в града. От 1871 г. се включва в рев. д-ние; един от основателите на РК в Русе заедно с Ангел *Кънчев* /1870/, а след 1872 г. е председател на к-та. Поддържа връзки с Тома *Кърджиев*, Стефан *Стамболов*, Михаил *Греков*, *Матей Преображенски* и други революционери; става свръзка на БРЦК и Търновския РК; създава к-ти във Врачанско и Русенско /1873 — 1874/. Един от организаторите на въст. в Червена вода, Русенско /1875/. След разгрома на Старозагорското въст. емигрира в Румъния и се включва в Гюргевския РК. Определен е за пом.-апостол на Врачански рев. окръг заедно с Никола *Славков*, но поради неподготвеност на въст. се връща в Румъния. Участва в четата на Хр. *Ботев* като касиер и в заседаиието на съвета на четата на борда на „Радецки“. Заловен и осъден на смърт, впоследствие е помилван и изпратен на заточение в Акия /1876 — 1878/. След Осв. става член на к-т „Единство“, участва в подготовката на Кресненско-Разложкото въст. /1878 — 1879/. Околийски н-к в Тутракан /1879/, Враца, окръжен управител в Силистра, Русе и София /1887 — 1894/, пом.-кмет на Русе /1907/ и нар. представител. Умира в Русе.
□ НБКМ — ЬИА, ф. 122 /Никола Обретенов/; Из спомените на Никола Т. Обретенов. Драган Цанков и читалището в Русе. С., 1967, 57 — 63; Сиромахова, Ж. Биографични данни за видни читалищни дейци. — В: 100 години нар. ч-ще „Зора“, Русе. С., 1967, 37 — 49; БЧР, с. 603; Маринов, И. От „Зора“ озарени. — *Читалище*, 1983, № 4, 16 — 17.

ОБРЕТЕНОВ, Юрдан
/неизв./
Роден в Бяла черква, Търновско. Свещеник в селото през 40-те години на XIX век.
□ НБКМ — БИА, ф. 151, а. е. 6, л. 409.

ОБРЕШКОВ, Неделчо — вж. *Орешков*, Неделчо

ОБРЕШКОВ, Панко Панков
/1832 — 1912/
Роден в Саранлъ ени кьой /Каменец/, Ямболско. Учи в Жеравна. Първият учител в родното си село. Продължава да учителства и след Осв.
□ Пенев, Т. Село Люлин /Ямболски окръг/. Исторически страници. С., 1968, с. 262.

ОБРЕШКОВ, Петър
/неизв./
Учител в Казъл агач /Елхово/, Ямболско, през 1834 г.
□ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 100.

ОБРЕШКОВА, Зойка — вж. *Филипова*, Зойка

ОВЧАРОВ, Иван
/неизв./
Роден в Шипка, Казанлъшко. Учител в Бяла черква, Търновско /1875 — 1876/.
□ НБКМ — БИА, ф. 151, а. е. 1, л. 1; Дечев, П. Сто и тридесет години училище в Бяла черква. — В: Бачо Киро. Сборник по случай 130 години от рождението му. 1835 — 1965. В. Търново, 1967, с. 143.

ОВЧАРОВ, Калче
/неизв./
Учител в Свищов. Спомоществовател за „Френско-бълг. и бълг.-френски речник“ на Ив. Богоров /1869/.

ОГНЕВ /ОГНЕНОВ/, Велян Христов
/неизв./
От Тресонче, Дебърско. Преселва с в Банско /1837/, където изписва църквата „Св. Троица“. Автор на декоративни композиции в къщите. Работи в Солун и Солунско. Наследниците му са резбари.
□ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 12, л. 17; а. е. 16, л. 11 — 18; Юруков, М. Просветното дело в Разложко. С., 1941, с. 29; Василиев, Ас. БВМ, с. 486, 525; Бански художествен център /каталог от изложба/.

ОГНЯНОВ, Николай Исаков
/ок. 1841 — 1861/
Роден в Дебър. Племенник на *Партений Зографски*. През 1858 г. е ученик в Смоленската гимназия край Москва с издръжката на ОБН. Разболява се и умнра в Москва.
□ НБКМ — БИА, ф. 113, а. е. 8, л. 1, а. е. 40, л. 1 — 2; ЦГИА — М., ф. 459, оп. 2, ед. хр. 2539, л. 11; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 116: Степанова, Л. Вклад России..., с. 207.

ОДЖАКОВ, Петър Василев
/15 окт. 1834 или 1835 — 31 юли 1906/
Роден в Лясковец в семейството на търговец. Учи в килийното у-ще при църквата „Св. Атанас“ в родния си град, в Арбанаси, Г. Оряховица, Галац, Търново и Габрово. Продължава образованието си като сръбски стипендиант в гимназия в Белград. Тук се запознава с Г. С. *Раковски* и участва в редактирането на в. „Българска дневница“. През 1857 г. се премества в Карловацката гимназия. Като ученик участва в Търновското въст. на Никола Филиповски /дядо Никола/ през 1856 г. От 1858 до 1865 г. е учител в Плевен, Трявна и Лясковец. За участието си в църковно-нац. борби е арестуван два пъти /30 юли 1860 — 1 май 1861 и за 10 месеца през 1864/. През 1865 — 1866 г. е извънреден слушател във Философския ф-т на Виенския у-т. Завършва право в Новорусийския у-т в Одеса като държавен стипендиант /1866 — 1871/. Изучава канонично и обичайно право, история на сла-

Петър Оджаков

вянското законодателство. Представя превод от немски език на енциклопедията на Арендс и труда си „За обичайното право на славяните“. Учител в Комрат, Бесарабия /1871 — 1873/. От 1873 до 1877 г. живее в Кишинев; кандидат на съдебна длъжност при окръжния съд. От 1874 г. е руски поданик. Секретар на Кишиневското бълг. благотворително общество /1875 — 1877/. Участва в организирането на бълг. доброволци за СТВ. Кореспондент на сръбски и руски в-ци. Военен кореспондент и преводач в Щаба на руската армия по време на РТОВ. Натоварен от Военното ведомство в Сан Стефано да се грижи за освобождаването и репатрирането на заточени българи. През лятото на 1878 г. преподава бълг. граматика и изнася лекции в Южнославянския пансион на Тодор *Минков* в Николаев. Издава сп. „Древняя и новая Болгария“ /1879/. Чиновник за особени поръчения по време на Временното руско управление. Народен представител във I ВНС. Предс. на Окръжния съд в Русе /1880 — 1882/; член на Поборническото опълченско д-во в града; ръководител на Консервативната партия /по-късно преминава към Либералната партия/. Действителен член на Юридическото общество при Новорусийския у-т /1880/. Гл. прокурор във Върховния касационен съд /1884/. Член-съдия и прокурор във Видинския и Врачанския окръжен съд /1893 — 1895/. Занимава се с публицистична и обществена дейност. Спомагателен /1868/, дописен /1881/ и редовен /1884/ член на БКД. Награден с ордените „Св. Станислав“ III степен и „Св. Александър“ V степен /1895/. Умира в Русе. Постоянен сътрудник на в. „Право“ /1870 — 1872/. Времéнен дописник на сп. „Български книжици“ /1859/, в. „България“ /1860 — 1863/, в. „Българска пчела“ /1863/, в. „Съветник“ /1864/, в. „Време“ /1866/, „Турция“ /1866/, в. „Македония“ /1871/ , сп. „Читалище“ /1871/, в. „Секидневний новинар“ /1877/ и сп. „Славянско братство“ /1877/. Народни песни, записани от П. О., са публикувани в сборника на Васил *Чолаков*. Автор и преводач на: „Практическо наставление във френския език. Книга първа. Първи френец при българин. Изложено от Петра В. Оджакова. Браила, в румъно-българската печатница на Хр. Д. Ваклидова, 1863“; „Цу-й или философ от книгата „Чувствителнаго человека“ [от Доситей Обрадович]. Побългарил П. В. Оджаков. Руси, в книгопечатницата на Дунавската провинция, 1865“; „Начялни познания по география по немска метода от П. В. Оджакова. Издава ся от книжарницата на Д. В. Манчева в Пловдив, 1866. /Във Вена, у книгопечатн. на Л. Сомера/“; „Разни и полезни наставления за деца. Превел П. В. Оджаков, Русе, 1866“; „Разни и полезни наставления за младите. Наредил П. В. Оджяков. /Извори: български, сърбски и немски./, Русчук, в книгопечятницата на Дунавската област, 1867. /Издава книжарницата на Стояна Маринова в Търново./“; „Наука за песнотворството и стихотворството. [Мото: Народна песен]. Изработена от Петра В. Оджякова. Учебник за в по-главните общински български училища. С иждивения Славянскаго благотворителнаго общества св. св Кириля и Методия в Одеса. Одеса, в печятницата на Л. Нитче, 1871“; „Упътване за описвание правовите обичяи, които живеят у народа. Съставил В. В. Богишич. Преведено и пояснено от П. В. Оджякова, действителний студент правоведения. Издаве Загребската академия и Н. С. Ковачов. Прага, в печятницата на Гинек Милитски и Новак, 1874“. В ръкопис са останали: „Българска история“, съставена в Лясковец като учебник за четвъртокласно у-ще /1856 — 1857/; „Всеобща история. Част първа /Древна история/, 1862“ и „Из старата история на българите. Начало и произход на българския народ.“ /1905/.

Онуфрий Хилендарски

☐ НБКМ — БИА, ф. 792 /Петър В. Оджаков/; ф. 16, а. е. 769, л. 115 — 118; ДА — Русе, ф. 7к /Петър В. Оджаков/; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 36, 130; Бобчев, С. П. В. Оджаков. — *ЛБКД*, 7, 1907, 125 — 131; Минев, Д. Лясковец, 286 — 291; Стоянов, М. БВК, 271 — 272; Бойчева, В. Български младежи..., с. 322; Драганова, Димитров. Книжовници..., 115 — 143; Томова, Д. Петър Василев Оджаков. — *Библиотекар*, 1981, № 10, 20 — 22.

ОЛЧЕВ, Наум С.
/неизв./
Учи във Военномедицинското у-ще в Цариград. Спомоществовател за: „Чърковно богословие“, превели З. Петров и Й. Наумов /1872/; „Варавара Убрих“, превел П. Кисимов /1873/; „Приключенията на Телемаха“, превел Н. Михайловски /1873/.
☐ Начов, Н. Цариград, с. 144.

ОНУФРИЙ ПОПОВИЧ ХИЛЕНДАРСКИ /светско име Богдан Попиванов/
/ок. 1790 — след 1862/
Роден в Енина, Казанлъшко. Син на Иван *Минков*. Учи в Енинското у-ще. През 1814 г. открива у-ще в бащината си къща. От 1816 г. е монах

в Хилендарския м-ир, където приема името Онуфрий. По-късно заминава за Сърбия, а оттам за Русия. През 1829 г. е в Букурещ. Събира и изпраща пари за строеж на ново у-ще в родното си село. През 1830 г. се завръща в родния край. Проповядва на бълг. език в църквите в Енина, Казанлък и Ст. Загора. Предложен от населението за епископ. Пътува до Йерусалим /1836/. През 1847 г. е в Цариград, където се включва в църковната борба и съдейства за създаването на първия бълг. храм. Пише и ода „Песен за българската църква в Цариград“, печатана в „Цариградски вестник“ /1850/. В последните години от живота си е монах в Хилендарския м-ир.
Временен сътрудник на в. „Цариградски вестник“ /1850/. Превежда „Духовний зрак сердце человеческое бивает или храм божий или жилище сатани. От русийский на славяно-болгарский язик превел и издал своим иждивением Онуфрий п. Хилендарскаго монастиря архимандрит, казанлъчанин. В Цариграде, в патриаршеской типографий, 1850“.
☐ Златарски, В. Архимандрит Онуфрий Попович Хилендарски. — *ИИД*, 3, 1911, 39 — 73; Арнаудов, М. Творци..., с. 233; Китипов, П. Миналото на село Енина, Казанлъшко. С., 1968, 119 — 126; Стоянов, М. БВК, с. 272; Арнаудов, М. Неофит Бозвели, с. 31; Писахме да се знае, 138 — 237.

ОПРОВ, Иван
/неизв./
Свещеник в Оряхово през 1872 г. Спомоществовател за „Кардам Страшний“ на Т. Станчев /1872/.
☐ НБКМ — БИА, II А 2181; Летоструй, V, 1873, с. 59.

ОРАЧОВ, Иван
/неизв./
Временен дописник на в. „Македония“ /1867/.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 273.

ОРЕХОВ, Драгодан
/неизв./
Получава образование в Париж /ок. 1850/. Член на Славянското д-во в Париж от 1848 г.
☐ Шарова, Кр. Славянското дружество в Париж и неговият вестник „La Pologne“ за балканските народи /1848 — 1851/. — *Векове*, 1973, № 3, с. 9; Генчев, Н. Франция..., с. 90.

Неделчо Орешков

ОРЕШКОВ /ОБРЕШКОВ, ОРАШАКОВ/, Неделчо Павлов
/ок. 1845 — 1909/
Роден в Копривщица, където завършва класно у-ще. Учител в бълг. у-ще „Св. св. Кирил и Методий“ на Фенер, Цариград /1870 — 1873/; открива първото бълг. у-ще в бълг. колонии в Мала Азия — в Мандър /1873 — 1874/. Учителства в Малко Търново /1874 — 1878/. След Осв. е н-к на телеграфо-пощенските станции в Оряхово, Русе, Хасково, София, Елена до 1900 г., когато се пенсионира.
☐ НБКМ — БИА, ф. 67 /Неделчо Орешков/; Говедаров, Ив. Копривщица, с. 11; Доросиев, Л. Българските колонии в Мала Азия. — *СпБАН*, 24, 1922, 80 — 102; Начов, Н. Цариград, с. 90; Аянов, Г. Малко Търново. Бургас, 1939, 235 — 241; Шабанов, Ив. Непресъхващ извор на родолюбци, с. 14.

ОРЛОВ, Петър Димитров
/неизв./
Роден в Бобища, Костурско. Учи в Кожани и Атина. Отначало учителства в гръцки у-ща и преподава на гръцки език — в Битоля /1865 — 1866/ и в Прилеп /1866 — 1869/. По-късно е учител в бълг. у-ща и преподава на родния език — в Битоля /1869 — 1872/, Бобища /ок. 1872 — 1873; 1876 — 1877/, Загоричане, Костурско /1873 — 1875/. Директор на прилепските у-ща /1877 — 1881/. През 80-те години учителства в Загоричане, Воден и др.
☐ ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 151, л. 66; Еничерев, Н. Възпоминания и бележки. С., 1906, с. 98; Шалдев, Хр. Прилеп, с. 23, 65; Шалдев, Хр. Град Прилеп за своите училища. — *Мак. пр.*, 1924, № 1, с. 50; Ванчев, Й. Новобългарската просвета в Македония през Възраждането. С., 1982, с. 97.

ОРЛОВ, Симеон
/неизв./
Роден в Силистренско. Баща на Иван, Михаил и Николай *Казанакли*. През 1829 г. се преселва в колония Кишлав, Феодосийска околия /дн. в СССР/, и е свещеник там от 30-те до 50-те години на XIX век.
☐ АГСР, т. 2, с. 350, 393 — 394, 421 — 422.

ОРОШАКОВ, Гаврил
неизв./
Ученик в Русия през периода 1856 — 1877 г.
☐ Степанова, Л. Вклад России..., с. 207.

ОРУМОВ, Христо А.
/неизв./
През 1858 г. дякон Х. О. е учител в Хасково. Временен сътрудник на в. „Цариградски вестник“ /1859/. Спомоществовател за „Кратка всеобща история от Смарагдова“, превел Й. Груев /1859/.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 273.

ОРУШОВ /ПОПОРУШОВ/, Александър
/1849 — 1897/
Роден в Ново село, Щипско. Учи в Щип. Учител в родното си село и в Щип, където е помощник на Йосиф *Ковачев* /70-те години на XIX век/. Черковен певец, поет и композитор. След Осв. продължава да учителства в различни селища на Македония. Участва активно в борбата срещу протестантската пропаганда. Съратник на Дамян Груев и Гоце Делчев. Баща е на революционера Александър Орушов /Попорушов/.
☐ Завоев, П. Щип, 80 — 82.

ОСИКОВСКИ, Кръстю
/неизв./
Роден във Враца. Учителства две години в родния си град /през 60-те години на XIX век/, след което заминава за Оряхово.
☐ Цанев, Д. Бележки по историята на учебното дело във Враца. — *Уч. пр.*, 1906, № 10, с. 1107.

ОСЛЕКОВ, Нестор /Ненчо/
/неизв./
Ученик в Русия през периода 1856 — 1877 г.
☐ Степанова, Л. Вклад России..., с. 207.

ОЦЕТОВА
/неизв./
Родена в Самоков. Учителка в Дупница /Станке Димитров/ през 60-те години на XIX век.
☐ Меджидиев, А. Дупница и бележити дупничани през епохата на Възраждането. С., 1940, с. 103.

ОШАНЕЦА, Димитър
/неизв./
От Габровските колиби Ошаните. Резбар от Тревненската школа. Работи през първата пол. на XIX век. Построява заедно с майстор Иван Бочуковеца Даскаловата къща в Трявна /1807 — 1808/. Украсяват таваните ѝ с богати розети. Изработва заедно с други резбари иконостаса на църквата „Св. св. Петър и Павел“ в Елхово, Казанлъшко, изгорял през 1894 г. Баща на Пеню *Ошанеца*.
☐ Василиев, Ас. БВМ, 107 — 109; Сб. Тревненска художествена школа. С., 1985, с. 214.

ОШАНЕЦА, Пеню Димитров
/неизв./
Роден в Трявна. Син на Димитър *Ошанеца*. Работи резбарство в Карлово, Калофер, Сопот, Котел, Сливен и др. Построява синагогата в Айтос и пашовия конак на валията Чахтазая в Карнобат. Синът му Стефан след смъртта на баща си изоставил резбарството.
☐ Василиев, Ас. БВМ, 109 — 110.

ОШАФОВ, Васил
/неизв./
От Пирдоп. От 1862 г. учи във Военномедицинското у-ще в Цариград.
☐ В. *България*, IV, № 25, 1 окт. 1862; Начов, Н. Цариград, с. 143.

ПАВЕЛ
/неизв./
Свещеник, зограф и учител. Автор на икони в Тетевенския м-ир „Св. Илия“ /1775/ и в църквата на Каменна рикса, Врачанско.
☐ Василиев, Ас. Тетевенските църкви. С., 1948, с. 46; Василиев, Ас. БВМ, с. 9; Божков, А. Българската икона. С., 1984, с. 197.

ПАВЕЛ
/неизв./
От София. Свещеник през 1818 г.
☐ Гошев, Ив. Стари записки и надписи. — *ГСУ, БФ*, 12, 1935, с. 14.

ПАВЕЛ
/неизв./
Роден в Дебър. Ок. 1835 г. се заселва в Шипка, Казанлъшко, където е ръкоположен за свещеник. Изографисва църквите в Шипка, Казанлък, Аджар /Свежен/, Карловско, Балджиларе /Медово/, Чирпанско /1843/, Дряново. Заедно със сина си Никола *Павлов* работи стенописите в Соколовския м-ир /1862/.
☐ Мартинов, Ал. Габрово през Възраждането. С., 1940, с. 69; Старчев, К. Казанлък. С., 1964, с. 31; Василиев, Ас. БВМ, с. 608.

ПАВЕЛ
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Панагюрище за „Стихийная аритметика“, превел С. Радулов /1843/, и за „Стихийни уроци землеописания“, превел С. Радулов /1843/.

ПАВЕЛ
/неизв./
Роден в Етрополе. Учител в Старо село, Врачанско /1846/.
☐ Цанев, Д. История на учебното дело във Врачанско. — *Уч. пр.*, 1904, Неофициален отдел, с. 10; Гечев, М. Килийните у-ща, с. 108.

ПАВЕЛ
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Сопот за „Изяснения на неделнити и празнични евангелия“, превел Зл. Груев /1857/.

ПАВЕЛ
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от колония Кубанка, Бесарабия, за „Средства за предварвание за заравяние на мнимоумрелите“, превел З. Княжески /1858/.

ПАВЕЛ
/неизв. — 1896/
Роден в Клисура. Учител в Копривщица /1863 — 1864/. По-късно свещеник.
☐ Доросиев, Л. Учебното дело..., с. 397.

ПАВЕЛ
/неизв./
Свещеник в Кладница, Пернишко, през 1869 г.
☐ СГОДА, ф. 1293к, оп. 1, а. е. 200, л. 5.

ПАВЕЛ БОЖИГРОБСКИ
/края на XVIII в. — 1871/
Роден в Кониково, Ениджевардарско. Остава рано сирак и след потурчването на сестра си приема монашество в Зографския м-ир. Ръкоположен в архимандритски сан и назначен за протосингел на Йерусалимския патриарх, който по-късно го изпраща като свой представител в Солун /1850 — 1866/. Игумен на Лесновския м-ир край Кратово /1868 — 1870/. От 1870 г. е предс. на бълг. община във Воден и е включен в списъците на кандидати за владици. Полага грижи за развитието на бълг. просвета в Македония. Открива бълг. у-ща в Солун, Гумендже и Гевгелийско. Умира във Вртокоп, Битолско, на път за Битоля /където е поканен за предс. на бълг. община/.
Автор на: „Апостол или деяния и послания Святых Апостол, чтомая повседневно в церквах во все лето, и начинаемая от праздника Святыя Пасхи и окончаемая до будущия Пасхи съ приложением Прокимен и Алилуарий, преписанный от най поправленных текст, рукою всечестнейшаго во Йеромонасех Павла, бывшаго Собрата Славяно-Болгарскаго Зографскаго Монастыря, иже во Атоне ныне же по смотрению Божию, протосингелла Йерусалимскаго. Издается ныне иждивением Александра С. Б. Екзарха, одобрением Светия Великия Христовы Църкве Восточныя. Цареград, в типографий Александра С. Б. Екзарха [1856]“; — “Второе издания иждивением Таддеа Дивитчиана. Цариград. В типографий Т. Дивитчиана, 1871.“; „Священное и божественное евангелие новаго завета. Наредено по подобию греческаго издания без преступки к улеснению чтущих священников. Одобрением святая великая Христовы церкве восточныя и дозволением царские ценсуры. Цариград в типографий Александра С. Б. Екзарха, 1858.“
☐ НБКМ — БИА, ф. 39 /Павел Божигробски/; ДА — В. Търново, ф. 1278, оп. 1, л. 109; Стоилов, А. Архимандрит хаджи Павел Божигробски. С., 1917; Шалдев, Хр. Народното пробуждане в Боймия. — *Мак. пр.*, 1930 — 1931, № 4, 54 — 60; Стоянов, М. БВК, с. 274; Ангелов, Б. За българския възрожденец Павел Божигробски. — *Векове*, 1978, № 2,

89 — 90.

ПАВЛЕВ, Георги П.
/неизв./
Свещеник в Прилеп през 50-те и 60-те години на XIX век. Спомоществовател за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.
☐ Еничерев, Н. Спомени от моето учителство в Прилеп. — *СбНУ*, 20, 1904, с. 9.

ПАВЛЕВ, Иван
/неизв./
От Копривщица. Учител, спомоществовател в Пловдив за „Кратка всеобща история от Смарагдова“, превел Й. Груев /1858/. Учител в Тарфа край Цариград след 1872 г.
☐ Говедаров, Ив. Копривщица, с. 11; Шабанов, Ив. Непресъхващ извор на родолюбци, с. 14.

ПАВЛЕВ, Неделко
/неизв./
Учител в Цариград през 1872 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 7751.

ПАВЛИ, Д.
/неизв./
Свещеник в Хасамбеглии /вер. Варненско/ през 1868 г.
☐ В. *Македония*, II, № 36; 3 авг. 1868; Ников, П. Българското възраждане..., с. 143.

ПАВЛИТОВ, Васил
/неизв./
Роден в Пловдив. От 1870 до 1872 г. е ученик в Галатасарайския лицей в Цариград. Участва в театралната трупа на лицея.
☐ Начов, Н. Цариград, с. 152; Славова, Дойнова. Документи..., с. 239; Генчев, Н. Франция, с. 262.

ПАВЛОВ, Атанас
/9 март 1822 — неизв./
Роден в Кашина, Мелнишко. Ок. 1864 г. е ръкоположен за свещеник в Горни Орман /Ладарево/, Мелнишко. Организира борбата за независима бълг. църква и за откриване на бълг. у-ща в Мелнишкия край. През 1870 г. излиза с публична декларация в Мелник, че се присъединява към Бълг. екзархия. Открива бълг. у-ще в дома си в Мелник /1873/ и е един от основателите на местното ч-ще /1874/.
☐ Цветкова, Б. Документи за просветното движение в Мелник през 70-те год. на XIX в. — *Музеи и паметници на културата*, 1971, № 2, 23 — 26.

ПАВЛОВ, Георги М. — вж. *Марков*, Георги

ПАВЛОВ, Димитър
/неизв./
Учител в Пирдоп от 1864 до 1866 г.
☐ Стоянов, М. Град Пирдоп в миналото и сега. С., 1943, с. 165.

ПАВЛОВ, Димитър Грозданов
/8 ноем. 1840 — 3 март 1919/
Роден в Щип. Син на учителя Павел Грозданов *Златанов*.След смъртта на баща си е учител в Щип /1857 — 1863/. Изпратен от Щипската община в Пловдив, където учи при Найден *Геров* и Йоаким *Груев* /1863 — 1865/. Учител в Ново село, Щипско /1865 — 1868; 1875 — 1878/, Щип /1868 — 1870/ и Цариград/1870 — 1875/. Посещава курсове в Робърт колеж. След 1878 г. се връща в родния си край и учителства в Щип до 1890 г. От 1890 до 1897 г. е в Скопие. Преселва се /ок. 1897/ в София, където умира. Временен дописник на в. „Право“ /1871 — 1872/.
☐ ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 153, л. 55, а. е. 295, л. 305; в. *Турция*, II, № 4, 31 юли 1865; Иванов, Й. Северна Македония. С., 1906, 361 — 362; Завоев, П. Щип, 73 — 75.

ПАВЛОВ, Добри
/неизв./
От Трънито, Габровско. Частен учител в Габрово до 1820 г.
☐ Цончев, П. Габрово, с. 391.

ПАВЛОВ, Дончо
/неизв./
От Етрополе. Килиен учител в селото ок. 1825 — 1830 г.
☐ Икономов, Т. Учебното дело в Етрополе, 1820 — 1877. — *Учител*, 1899, № 9 — 10, с. 760; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 68.

ПАВЛОВ, Жечко
/неизв./
Учител в Шумен през 70-те години на XIX век.
☐ Георгиева, Д. Материали за учебното дело в град Шумен /1856 — 1877/. — *ИНМ — Шумен*, 5, 1972, с. 154.

ПАВЛОВ, К.
/неизв./
Учител в Пловдив през 1856 г.
☐ Из архивата на Найден Геров. Т. 1. С., 1911, с. 414.

ПАВЛОВ, К.
/неизв./
Ученик в Галатасарайския лицей в Цариград преди 1878 г.
☐ Начов, Н. Цариград, с. 152.

ПАВЛОВ, Камен
/неизв./
Учител във Василовци, Ломско. Спомоществовател за „Куткудачка“ на Кр. Пишурка /1871/.

ПАВЛОВ, Константин Н. — вж. *Дагоров*, Константин

ПАВЛОВ, Константин Павлов
/неизв. — 1870/
Роден в Ловеч. Син на Павел *Павлов*. През периода 1849 — 1853 г. учи в гимназия в Киев и във философския отдел на Белградския лицей, издържан от Ловчанската община. Продължава образованието си в Прага и Виена — следва медицина с материалната помощ на Петър *Берон*, Хаджи Бакалоглу, брат си Михаил *Павлов* и др. Дипломира се през 1861 г. и се връща в Б-я. Лекар в Ловеч /1861/ и Свищов /1862 — 1870/. Член на Свищовския РК. Участва в църковно-нац. борби. Заместник на д-р Стоян *Чомаков* в църковния събор в Цариград /1862/. Умира в Свищов.
☐ В. *Цариградски вестник*, VIII, № 368, 1 март 1958; Стамболски, Хр. Автобиография, дневници, спомени. Т. 1. 1852 — 1868. С., 1927, с. 130; Иширков, А. Мирю и д-р Коста Павлови. — В: Ловеч и Ловчанско. Кн. 3. С., 1931, 43 — 55; Цани Гинчев за Г. С. Раковски. — В: Сб. Неофит Бозвели, Г. С. Раковски, Д. Чинтулов, Бачо Киро Петров, Васил Друмев в спомените на съвременниците си. С., 1979, с. 200.

ПАВЛОВ, Коста Попмихалев
/неизв./
Роден в Ловеч. Син на Михаил *Георгиев*. Брат на Павел *Павлов*. Свещеник в Ловеч от 40-те до 70-те години на XIX век. Деен участник в църковно-нац. борби в Ловеч. Притежава богата библиотека, която е ограбена по време на РТОВ. Спомоществовател за: „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/; „Критически издиряния за историята блъг.“, превел Б. Петков /1853/; „Общи знания всякому человеку нужни“, превел Ст. Колюв /1855/; „Изяснения на неделнити и празнични евангелия“, превел Зл. Груев /1857/; „Първа храна“, превел

Ив. Чичи /1858/; „Писма за службата божия“, превел И. Владикин /1858/.
☐ Иширков, А. Мирю и д-р Коста Павлови. — В: Ловеч и Ловчанско. Кн. 3. С., 1931 ,с. 43, 54 — 55.

ПАВЛОВ, Кръстю
/неизв./
Свещеник в Оряхово. Спомоществовател за „Аделаида, алпийската пастирка“, превел Кр. Пишурка /1857/.

ПАВЛОВ, Лазар — вж. *Дагоров*, Лазар

ПАВЛОВ, Лука
/11 юни 1828 — 17 май 1884/
Роден в Пирдоп. Учи в Плевен /ок. 1844 — 1845/ и в Пловдив, при Найден *Геров*. Учител в бълг. взаимно у-ще в Пловдив /1853 — 1855/ и певец в църквата „Св. Георги“. Завършва Белградския лицей /1855 — 1858/. Учител във Видин /1858 — 1862/ и Пирдоп /след 1862/. От 1869 г. и настоятел на ч-щето в Пирдоп. Спомоществовател на книги. След Осв. е представител на околията в I и II ОНС /1879 — 1880/, член на Софийския окръжен съвет /от 1883/.
Автор на : „Кратка аритметика за начални ученици от Лука Павлева. Белград, в Княжеско-србска книгопечатня, 1858“; „Писмени състави за обучение на децата от Лука Павлева. Земен в книгопечатнята И. К. Сопрона, 1858“. Заедно с *Иларион Хилендарски* превежда „Кратка богословия с въпроси и ответи за нашята православная вяра, нужни всякому православному християнину. Съчинена от святаго Димитрия Ростовскаго, а на балгарский язик нарядена от Х. Д. Илариона и Л. Павлова. Напечатана же с иждивение Х. Найдена Йованова, татарпазарджиченина, книгоиздавателя. Издание първо. В Белград в книгопечатни Княжества Сербий, 1853“.
☐ Лука Павлов. — *Светлина*, 1892, № 12, 269 — 270; Чилингиров, Ст. БЧ, с. 366; Стоянов, М. Град Пирдоп в миналото и сега. С., 1943, 188 — 189; Стоянов, М. БВК, с. 274; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 92; Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив, 1981, с. 159, 297, 340, 380.

ПАВЛОВ, Марко
/ок. 1785 — 5 ян. 1864/
Роден в Сячести , Тетовско. Остава от малък сирак и е отгледан от италиански търговец на пшеница. Живее и учи известно време във Венеция. Продължава образованието си във Франция. М. П. е първият българин, получил висше образование в нач. на XIX век. Завършва медицина в Монпелие през 1806 или 1807 г. Лекар доброволец в армията на Наполеон I в Австро-френската война /1808 — 1809/. Според сведения на негови наследници е личен лекар на маршал Лан. По-късно се озовава с английски паспорт на Йонийските острови. Военен лекар в Тунис и Мароко. Участва в Гръцкото въст. /1821 — 1822/. Заминава за Цариград, а оттам за Пловдив, където е личен лекар на пловдивския паша. Заедно с него се премества в Търново /1822/, където отваря аптека. Синовете му Георги, Павел и Хараламписо *Маркови* са също лекари. М. П. умира в Търново.
☐ В. *Цариградски вестник*, А, № 25, 3 март 1851; Генчев, Н. Франция, с. 88; Стефанов, В. Българската медицина през Възраждането. С, 1980, с. 142; Бакалова, Л., Г. Драганова. Ръкописен лекарственик от 1870 г. — *ГМСБ*, 6, 1981, с. 72; Вачев, Б. Първата аптека в България и в гр. В. Търново. — *Фармация*, 1970, № 1, с. 56

ПАВЛОВ, Михаил /Мирю/ Павлов
/неизв. — ок. 1877 — 1878/
От Ловеч. Син на Павел *Павлов*. Брат на Константин *Павлов*. За образованието му няма сигурни сведения. Животът му е познат от момента, когато се установява в Букурещ ок. 50-те години на XIX век като търговец, общественик и книжовник. През 1870 г. отива в Ловеч, където участва в борбата за независима бълг. църква. През 1871 г. е представител на Ловеч по църковния въпрос в Цариград, училищен и църковен настоятел /1874/. Участник в рев. д-ние, загива през РТОВ.
Автор на „Речник на думи турски и гръцки в язика българский сбран от г-на Михаила Павлева, а наредил и оимотил Александър Т. Живков, плевнянин. Издание първо. Букурещ, в книгопечятнята И. Копайнигова, 1855“. Кореспондент на Г. С. *Раковски*. Сътрудник на в. „Право“, сп. „Читалище“ /1869 — 1876/, настоятел на в. „Източно време“ /1874 — 1877/ в Ловеч. Автор на дописки в цариградски вестници.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 274; Абаджиев, Т. Някои документи из архивния фонд на Иван Драсов. — *ИДА*, 10, 1965, с. 116; Сб. 100 г. читалище „Г. Димитров“, Плевен. С., 1969, с. 152; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 180.

ПАВЛОВ Калинов, Младен /Козлодуйското даскалче/
/14 март 1848 — 13 окт. 1935/
Роден във Видин. Учи в родния си град, в Габрово, в Белградската семинария и в Габровската гимназия. Един от учредителите на видинското ч-ще /1870/. Учител в Кнежа, Бреница, Оряховско, и Козлодуй, Оряховско /от окт. 1875/. Участва в подготовката на Апр. въст. Заедно с Иваница Данчев посреща в Козлодуй Ботевите четници. Присъединява се към четата. Заловен и съден от турците. След Осв. е съдия и адвокат в Оряхово, Бяла Слатина, Лом, Враца и Долни Вадин, Оряховско. Установява се в София /1925/ и живее там до смъртта си.
☐ НБКМ — БИА, ф. 129, а. е. 1, л. 201; Бояджиев, А. Иваница Данчев. Варна, 1901, 81 — 90; БЧР, 596 — 597.

ПАВЛОВ, Никола
/неизв./
Роден в Шипка, Казанлъшко. Син на зографа поп *Павел* от Дебър. Свещеник в родното си село през 60-те и 70-те години на XIX век. Основава ч-ще в селото /1861/. Автор на икони в църквата на Гъбене, Севлиевско /1864/. Рисува в Чолаковци /дн. кв. на В. Търново/ през 1873 г., в църквата „Св. Димитър“ в Млечево, Севлиевско /1876/. Работи и след Осв. — в Дъбово, Казанлъшко /1883/, и Шипка /1891 — 1892/.
☐ Василиев, Ас. БВМ, с. 608; Каракостов, Ст. БВТ, с. 639; Александров, Н. Участие на духовници от Старозагорска епархия в подготовката и провеждането на Старозагорското въстание 1875 г. — В: Сб. Априлското въстание..., с. 284.

ПАВЛОВ, Павел — вж. *Дагоров*, Павел

ПАВЛОВ, Павел — вж. *Марков*, Павел

ПАВЛОВ, Павел Попмихалев
/неизв. — 1855/
Роден в Ловеч. Брат на Коста *Павлов*. Баща на Константин и Михаил *Павлови*. Свещеник в Ловеч от 20-те години на XIX век до края на живота си. Притежава много ръкописни книги, по които оставя приписки.

☐ Иширков, А. Мирю и д-р Коста Павлови. — В: Ловеч и Ловчанско. Кн. 3, С. 1931, с. 43.

ПАВЛОВ, Панчо
/неизв./
Учител в Еница, Оряховско, през 1871 — 1872 г.
☐ Летоструй, V, 1873, с. 61.

ПАВЛОВ, Симеон Христов
/1853 — неизв./
Роден в Пирот. Учи в Софийското класно у-ще и в Пловдивската гимназия. Учител в родния си град /1871/. Завършва Загребското реално у-ще /1872 — 1876/, издържан от ДД. В Белград постъпва на военна служба при коменданта на Княжевацката бригада, за да участва в СТВ. Една година слуша лекции в Химическия ф-т на у-та в Прага /1876 — 1877/. През април 1878 г. заминава с група българи за Сан Стефано. Заедно със съученика си Спас *Вацов* организира протести срещу сръбската политика в Пирот. Пише статии по този въпрос до руски, френски и чешки в-ци. След Осв. е учител във Враца.
Временен дописник на в. „Право“ /1872/ и в. „Българин“ /1878/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 129, а. е. 1, л. 80 — 81; ф. 227, а. е. 21, л. 1 — 58; II В 9280, л. 73 — 74; Дацов, Ж. Спас Вацов. — *ЛБАН*, 11, 1927 — 1928, 55 — 56; Стоянов, М. БВК, 274 — 275.

ПАВЛОВ, Стоян
/неизв./
Учи при даскал *Лало* от Дерекьой /Речка/, Малкотърновско. Учител в Ковчас, Малкотърновско, от 1864 г. Ръкоположен за свещеник на 11 септ. 1875 г. След това е свещеник в Лозенград.
☐ ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 308, л. 236; Аянов, Г. Малко Търново. Бургас, 1939, с. 281.

ПАВЛОВ, Харалампи — вж. *Марков*, Харалампи

ПАВЛОВ, Христо Димитров
/1841 — 1 дек. 1914/
Роден в Калофер. Учи в родния си град. Учителства в Пловдив /1854/. През 1858 г. постъпва в Одеската семинария, прехвърля се във Втора гимназия /1861 — 1863/ и от 1863 г. учи във Физико-математическия отдел на Ришельовския лицей. Завършва право в Новорусийския у-т /1868/. Един от основателите на Венелиновата библиотека в Одеса. След завръщането си в Б-я е отново учител в Пловдив /1869 — 1876/. Предс. на ч-щето /1872/. По време на РТОВ е чиновник за особени поръчки при свищовския губернатор. След Осв. заема висши държавни длъжности. Съдебен служител в Сливен, Пловдив и София; подпредс. /1882 — 1896/ и предс. /1896 — 1907/ на Върховния касационен съд. Народен представител в V ВНС /1911/. Спомагателен /1868/, дописен /1870/, редовен /1884/ член на БКД. Допълнителен член на Управителния съвет на БКД /1898 — 1899/. Награждаван с ордените „Св. Александър“ IV /1883/ и III /1888/ степен, „За гражданска заслуга“ II /1895/ и I /1903/ степен. Умира в София.
Временен дописник на в. „Право“ /1870 — 1872/, в. „Турция“ /1872/ и сп. „Читалище“ /1875/. Превежда: „Числителница, съставена от А. Малинин и К. Бурянин. /От деветото издание/ превел Хр. Д. Павлов. Издава книжарницата на Хр. Г. Данов в Пловдив, Русчук, Велес /1875/. /Виена, българската печатница на Янко С. Ковачев./“; „Сборник от аритметически задавки за употребление в I чяст от числителницата на А. Малинин и К. Бурянин. Наредил Хр. Д. Павлов. Чяст първа. Издава книжарницата на Хр. Г. Данов в Пловдив, Русчук, Велес, 1875. /В българската печатница на Я. С. Ковачев у Виена./“; „Марийна полянка — повест“. Публикувана в сп. „Български книжици“ /1862/. Заедно с Димитър *Благоев* превежда „Кратко учебно землеописание“ от К. Смирнов, 1874. След Осв. превежда и издава Унгарски наказателен закон /1888/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 22, а. е. 358, л. 14; ЦДИА, ф. 111, оп. 1, а. е. 54, л. 1; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 36, 117а; сп. *Читалище*, V, № 2, 20 ян. 1875; Стоянов, М. БВК, с. 275; 100 години БАН, с. 514; Забунов, И. Л. Степанова. Венелиновата библиотека на българите в Одеса. — *Векове*, 1976, № 5, с. 20; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 98, 147; Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив, 1981, с. 176 и сл.; Миладинова-Алексиева, Ц. Епоха, земя и хора. С., 1985, с. 302.

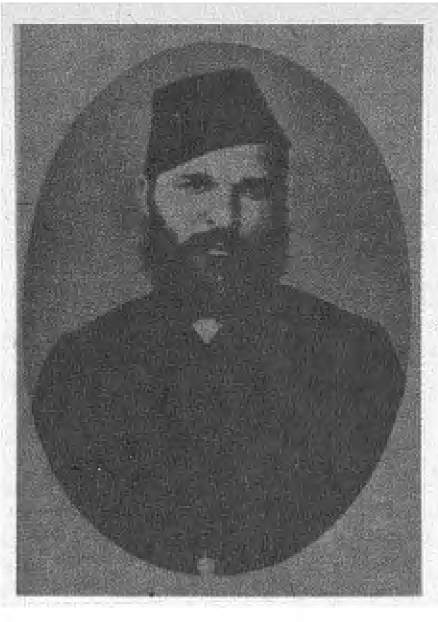

Христо Павлов

ПАВЛОВ, Цвятко
/неизв. — март 1807/
Свещеник в Етрополе от края на XVIII век до смъртта си.
☐ Мутафчиев, П. Избрани произведения. Т. 2. С., 1973, с. 314.

ПАВЛОВА, Варвара
/неизв. — 1873/
Родена в Тетевен. Учи при поп Стоян *Тодоров*. Монахиня и учителка. През 60-те години на XIX век основава метох в бащината си къща.
☐ Стойчев, Д. Тетевен, минало и днес. С., 1924, с. 55; Паскалева, В. Българката..., с. 19.

ПАВЛОВА, Мария
/неизв./
Учителка. Спомоществователка от Казанлък за „Критически издиряния за историята бълг.“, превел Б. Петков /1853/.

ПАВЛОВИЧ, Б.
/неизв./
Ученик в гимназията в Одеса през 1861 г.
☐ Поглубко, К. За да бъдат..., с. 99.

ПАВЛОВИЧ, Димитър Христакиев
/26 септ. 1834 — 13 септ. 1911./
Роден в Свищов. Син на Христаки *Павлович* , брат на Николай *Павлович* . Учи в родния си град. През 1849 г. Свищовската община го изпраща да продължи образованието си в Белградската гимназия. Награден за отличен успех. Една година следва във Философския ф-т на Пражкия у-т /1855 — 1856/, след което се прехвърля във Виена и завър-

Димитър Павлович

шва медицина /1864/, издържан от ОБН. Участва в Първата бълг. легия /1862/. Установява се като лекар в Ст. Загора /1864/; урежда по европейски образец местната аптека. Като предс. на училищното настоятелство изработва нова обща програма за старозагорските у-ща; въвежда нови предмети като физика, химия, антропология, история на бълг. и славянската литература. Същевременно е и учител. Изнася лекции по хигиена, здравеопазване и трезвеност в ч-щето. От 1866 до 1890 г. е градски лекар в Свищов. Участва в обществения и културния живот на града. След Осв. отваря първата болница в Свищов /1879/ и става окръжен лекар. През 1890 г. се премества в София и работи като старши лекар в Александровската болница /1891 — 1899/ и окръжен лекар в София /1903 — 1906/. Предс. на софийското лекарско д-во. Спомагателен /1872/, дописен /1875/ и действителен /1902/ член на БКД. Носител на ордените „Св. Александър" IV степен /1892/ и „За гражданска заслуга" III степен /1906/. Написва биография на брат си — художника Н. Павлович /1907/.

☐ НБКМ — БИА, ф. 154, а. е. 2, л. 28 — 32; II А 7751; II В 6632; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 37; Илиев, Ат. Спомени. С., 1926, 61 — 62; Христов, Г. Свищов в миналото [86 — 1878]. Свищов, 1937, 200 — 202; Ганчев, Ст. Свищов, 404 — 407; Бойчева, В. Български младежи..., с. 313; Койчева, В. Николай Павлович и Димитър Павлович в Стара Загора. — *ИМЮИБ*, 4, 1981, 77 — 87.

Николай Павлович

ПАВЛОВИЧ, Николай Христакиев /9 дек. 1835 — 13 февр. 1894/
Роден в Свищов. Син на Христаки *Павлович*. Брат на Димитър *Павлович*. Учи първоначално при баща си. След смъртта му /1848/ живее при свои роднини /търговците братя Цанкови/ в Букурещ. През 1852 г. А. К. Цанков го настанява в Императорското у-ще за рисуване и моделиране във Виена /до 1856/. Тук Н. П. се запознава с д-р Петър *Берон*, който на свои разноски го изпраща да продължи образованието си в Художествената академия в Мюнхен /1856 — 1858/ при проф. В. Каулбах. Пътува из Европа, запознава се с художествените галерии в Дрезден, Виена и Прага. От 1858 до 1860 г. живее в Крайова при П. Берон и илюстрира неговия „Космографски атлас". В Белград прави и литографии за книгата на Г. С. *Раковски* „Няколко речи о Асеню первому..." и за повестта на Велтман „Райна, княгиня българска". През 1861 г. е в Одеса, където изучава облеклото и снаряжението на старите българи. Завръща се в Б-я и работи последователно в Трявна /1861/, Търново /1862/, Русе /1862 — 1863/, Ст. Загора /1864/ и Свищов /1866 — 1879/. Радетел за създаване на рисувално у-ще, но идеята му не се реализира. За участието си в нац-осв. д-ние е арестуван /1867/. След освобождаването му се занимава и с просветна дейност. Член на Свищовското ч-ще; предс. на училищното настоятелство /от 1869/. След Осв. е училищен инспектор в Свищовски, Ловешки, Севлиевски и Кюстендилски окръг. Член на Бълг. масонска ложа в Свищов /1874/. Участва в СТВ. Учител в Софийската девическа гимназия по рисуване /1886/; от 1889 г. до смъртта си е преподавател в мъжката реална и класическата гимназия в София. Автор на ок. 200 живописни творби. Временен дописник на в-ците „Съветник" /1863 — 1864/, „Гайда" /1865/, „Турция" /1865 — 1866/, „Македония" /1870 — 1872/, „Право" /1870 — 1873/. Автор на: „Заведение за живопис, как да ся устрои в България и позив за поддържянието му. Н. П. Русчюк. В печатницата на Дунавската област /1867/"; „Разяснение на картината: Разделение на българското племе от пятте Кубратови синови от 660 до 680 г. п. х., с главното действие: пътувание Аспарухово с дружината си към Дунава в л. 678 и небесно явление. [В края:] Н. Павлович. Свищов, в юни 1870. Във Вена, у пячатница Л. Сомер и др."; „Разяснение на картината: Крум побеждава Никифора в йедин дол южно от Шумен през нощта на 25 юлия 811 г. от Х. [В края:] Н. Павлович. Свищов, в нойевра 1870. Във Виена, у пячатница Л. Сомер и др.".

☐ НБКМ — БИА, ф. 383 /Николай Павлович/; Павлович, Д. Черти из живота и дейността на първия български исторически живописец Николай Павлович /1835 — 1894/. — *Бълг. сбирка* , 1907, № 3, 176 — 183; Научна сесия за възрожденския художник Николай Павлович. С., 1953 /Доклади от Н. Райнов, Кр. Сюлявков, М. Цончева/; Стоянов, М. БВК, 275 — 276; Павлович, Н. Д. Николай Павлович. 1835 — 1894. С., 1955; Райнов, Н. Николай Павлович, график и живописец. С., 1955; Барзова, Л. Данни за художествения живот от предосвобожденската епоха. Из архива на Николай Павлович в Пловдивската народна библиотека „Иван Вазов". — *ИИИИ*, 2, 1958, 33 — 75; Паскалева, В. Неизвестни писма на Николай Павлович. — *ИИИИ*, 7, 1964, 247 — 251; Динова-Русева, В. Николай Пав-

Христаки Павлович

лович. С., 1965; Георгиев, В. Масонството в България. С., 1986, с. 16.

ПАВЛОВИЧ, Партений
/ок. 1695 — 29 апр. 1760/
Роден в Силистра. Учи в местното гръцко у-ще и в Букурещ до 1715 г. От 1716 г. обикаля Венеция, Болоня, Флоренция, Падуа, Рим, Неапол, Корфу, Янина, Костур, където слуша логика и математика при философа йеромонах Методий. Учител в далматинското градче Рисан /ок. 1718/. Монах в сръбския м-ир „Св. Сава“ /ок. 1720/. Протосингел на сръбския патриарх Арсений IV. Епископ от 1750 г. Работи главно в Сремски Карловци, Белград, Печ и Виена. Пътува из Б-я — посещава Силистра, Пловдив, София, Бачковския и Рилския м-ир /1733 — 1735/. Превежда от гръцки език три църковни книги. Автор на „Тропар и кондак на мъченика Стефан от Херцеговина“. Останали са четири негови писма, две от които са до руската императрица Елисавета Петровна. Има много негови приписки и бележки към църковни книги. Автор на няколко автобиографии — създател на този жанр в южнославянските литератури. Известни са и две негови стихотворения. Умира в Карловци.
☐ Иванов, Й. Старобългарски разкази. С., 1935, 82 — 86; Динеков, П. Първи възрожденци. С., 1942, 49 — 53; Ангелов, Б. Съвременници на Паисий. Т. 2 С., 1964, 10 — 59; Арнаудов, М. Творци..., 21 — 22.

ПАВЛОВИЧ Дупничанин, Христаки /Христо, Хрисант/
/1804 — 21 юли 1848/
Роден в Дупница /Станке Димитров/ в семейството на богат ханджия. Баща на Димитър и Николай *Павлович*. Учи в родния си град; черковнославянски и гръцки език изучава в Рилския м-ир, където се замонашава под името Хрисант. След напускането на м-ира приема името Христаки. От 1825 до 1828 г. е изпратен от м-ирската управа в Мелник, където учи при прочутия гръцки учител Адам от Мецово, а през 1828 продължава образованието си в Сяр при учителя грък Аргириадис /до 1830/. Изискан за учител от свищовските първенци, отива в Свищов и създава „славяно-елинско“ /или елино-българско/ у-ще в Долната градска махала /1831/, известно още като Петропавловско у-ще. Скоро то става притегателен център за ученици от цялата страна. В него се учат Никола *Катранов*, Драган *Цанков*, П. Р. *Славейков*, Андрей *Робовски* и др. До края на живота си Хр. П. работи в Свищов. Умира по време на чумна епидемия.
Автор на: „Аритметика или наука числителна. Разположена на три части и окончавающа с един месяцослов праздничен. За болгарските деца кратко и весма ясно сочинена от сущаго из Дупница Македонска Хрисаната Павловича, учителя в Славено-елинското в Сищов училище, който и на свят сега перво издава я, помощ земав от любоученните единородни. Предстоявал и изправял негов ученик Христодул Костович с. [самоковец]. В Белград, у Княжеско-Сербската типография, 1833“; „Писменик общеполезен на секого единороднаго ми болгарина от кой да е чин и возраст. Сочинен според днешнийа писмописателен способ от Христаки П. Дупничанина, учителя в Славено-елинското в Сищов училище, който сега перво на свят издава го. Предстоявал и изправял шура негов Яков Илиевич С.[= свищовчанин]. В Белграде, у Княжеско-Серсбкой типографии, 1835“; „Разговорник греко-болгарский за ония, които желаят греческий язик да се научат, при когото и една кратка Болгарска история приложи се. Собран и сочинен от Христаки П. Дупниченина, учителя в Славено-елинското в Сищов училище, който сега перво на свят издава го. Предстоявал и изправял шура негов Яков Илиевич С. В Белграде, у Княжеско-Серсбкой типографии, 1835“; „ Граматика славеноболгарска. Сочинена от Христаки П. Дупничанина, в Славено-елинското в Сищов училище учителя. Издание перво. Grammatik. В Будиме граде, в Крал. унг. университ. типографии, 1836“; — [2. изд.] „Граматика славено-болгарска от Христаки П. Дупничанина сочинена сега вторый пут со многими нужними поправлениями издадена и болгарской юности посвящсна. В Белград, в Правителственой книгопечатньи, 1845“; „Канонъ молебный ко святому священномученику Харалампию во время мора поемый. Сочинены г. Х. Павловичемъ, учителем славяно-елинскаго в Систове училища. Печатан назираниемъ г. Х. Захариа Петровича, ескизахарца. Въ Букурещъ, в типографията на Захариа Каркалеки и сина его, 1841“; „Царственик или История болгарска, която учи от где са болґаре произишли, како са кралевствовали, како же царствовали и како царство свое погубили и под иго попаднали, из Мавробира Латинскаго, Барония, Йоана Зонаря, Буефира Французкаго, Теофана Греческаго, Светаго Евтимия Терновскаго, Светаго Димитрия Ростовскаго и других летописцев собрана. Изданис

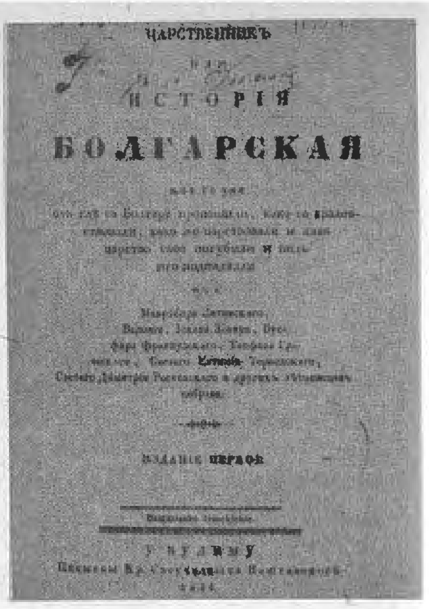

ЦАРСТВЕННИКЪ
или
ИСТОРІЯ
БОЛГАРСКАЯ
ИЗДАНІЕ ПЕРВОЕ
У БУДИМУ

„Царственик или История болгарская“ /1844/ — Хр. Павлович

първое. Bolgarische Geschichte. У Будиму, писмени Кр. свеучилища Пещанског, 1844“; „Изгубеное дете или приключение весма приятно и полезно [от Хр. Шмид] на немецкий язик изперва сложено, на французкий после преведено, от французкаго же на греческий, а сега от греческаго на болгарский от Х. П. д. п. ч. н. н. [Хр. Павлович Дупничанин]. Издание первое. Das verlorne Kind. У Будиму, писмени Кр. свеучилища Пещанског, 1844“; „Баснословие Синтипи философа весма любопитное от перский на греческий, от греческий же на болгарский язик преведеное от Х. П. д. п. н. ч. н. н. Издание первое /Philosophische Fabeln/. У Будиму, писмени Кр. свеучилища Пещанског, 1844“; — [2 изд.] „Баснословие Синтипи философа весма любопитное. Преведеное от перский на греческий язик, от греческий же на славеноболгарский и изданое на свят с иждивение от Х. Найдена Йоановича, татарпазарджичанина. В Белград, в Княжеско-сербската книгопечатня, 1854“.

☐ Хранов, Д. За живота и дейността на Христаки Павлович Дупничанин. — *Уч. пр.*, 1906, № 7, 663 — 674; Ганчев, Ст. Свищов, 93 — 108; Меджидиев, А. Дупница и бележити дупничани през епохата на Възраждането. С., 1940, 129 — 142; Стоянов, М. БВК, с. 276; Гунев, И. Книжовната дейност на Христаки Павлович. — *Библиотекар*, 1975, № 9, 36 — 38; Пенев, Б. История на новата българска литература. Т. 2. С., 1977, 412 — 423; Русинов, Р. Христаки Павлович и изграждането на новобългарския книжовен език. — *Език и литература*, 1982, № 6, 39 — 50.

ПАВЛОВИЧ, Христина
/неизв./
Родена в Тулча. През 1870 г. е ученичка в Киев. Пансионерка при графиня Левашова.

☐ Поглубко, К. За да бъдат..., с. 94.

ПАВЛОВИЧ, Яков
/неизв./
Учи в Киевската духовна академия през 1862 г.

☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 37; Степанова, Л. Вклад России..., с. 207.

ПАВНУТИЙ
/неизв./
Игумен на Батошевския м-ир /1850 — 1855/. Учител в килийното у-ще към м-ира.

☐ ДА — В. Търново , ф. 805к, оп. 1, а. е. 75, л. 47.

ПАВУНОВ, Христо
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Скопие за „Священное и божеств. евангелие“, наредил П. Божигробски /1858/.

ПАДАРЕВ, Никола Петров
/неизв. — 1895/
Роден в Гайтаниново, Неврокопско /Гоцеделчевско/. Учи в родното си село /1857 — 1859/ при Георги *Зимбилев* и в гръцко у-ще в Сяр. Учителства в Старчища, Неврокопско /1867 — 1871/; в Сяр, където въвежда бълг. език при обучението /1871 — 1872/; в Горно Броди, Серско /1872 — 1876/, в Гайтаниново /1876 — 1878/. Един от инициаторите за създаването на „Серско-Мелнишко- Драмско-Неврокопско учителско дружество „Просвещение“ в Неврокоп през 1873 г. и е негов пръв предс. След Осв. продължава да учителства. Умира в Дупница /Станке Димитров/.
Временен сътрудник на в. „Право“ /1873/.

☐ Салгънджиев, Ст. Лични дела и спомени по възраждането на солунските и серските българи или 12 годишна неравна борба с гръцката пропаганда. Пловдив, 1906, с. 73; Иванов, Ил. Църковно-училищното дело в Сяр и Сярска околия. — *Ил. Илинден*, 1938, № 4, 11 — 12; Стоянов, М. БВК, с. 277; Документи за българското Възраждане от архива на Стефан И. Веркович. 1860 — 1893. С., 1969, с. 425; Йовков, И. Създаване и дейност на учителското дружество „Просвещение“ в Неврокоп /1873 — 1876/. — В: Просветното дело в Неврокоп /Гоце Делчев/ и Неврокопско през Възраждането. С., 1979, с. 51, 107, 109.

ПАИСИЙ
/неизв./
Роден в Сопот. Свещеник в родния си град. Игумен на Троянския м-ир /1785 — 1817/. Под негово ръководство се разширява каменната църква „Рождество Богородично“, построяват се нови килии, трапезария и гостоприемница /1813/. Пръв ктитор на построения скит „Св. Никола“ /1795/.

☐ Мутафчиев, П. Избрани произведения. Т. 2. С., 1973, с. 420; Писахме да се знае, с. 279, 379.

ПАИСИЙ
/неизв./
Свещеник в Петропавловския м-ир. Учител в Лясковец в средата на 40-те години на XIX век.

☐ Минев, Д. Лясковец, с. 110.

ПАИСИЙ
/неизв./
Игумен на Капиновския м-ир /1847 — 1856/. Спомоществовател за „Православное учение... Платона“, превел Ил. Стоянов /1844/; „Писменница на славянскиа язик“, наредил Ив. Момчилов /1847/; „Евангелие поучително“ на Софр. Врачански /1856/.

☐ Загорски, Ив. Манастирите във В. Търновска епархия. С., 1947, с. 91.

ПАИСИЙ
/неизв./
Игумен на м-ира „Св. Илия“ в Струпец, Врачанско, от 1851 до 1856 г.

☐ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 87.

ПАИСИЙ, епископ Врачански
/неизв. — 1875/
Роден в Деремен дере /Първенец/, Пловдивско. През 40-те години на XIX век е монах в Бачковския и Кукленския м-ир, а след това — свещеник в бълг. църква в Цариград /1852 — 1860/. Назначен е от Цариградската патриаршия за Врачански епископ /1861/, но много скоро врачанци, неуспели да предотвратят идването на патриаршеския владика, започват д-ние за неговото отстраняване. П. В. е принуден да се оттегли в Оряхово. Въпреки че остава Врачански епископ до 1868 г., никой не признава и не зачита властта му. Установява се в Цариград, където умира.

☐ Начов, Н. Цариград, с. 120; Трифонов Ю. Плевен, 121 — 130; Кирил, патр. Авксентий Велешки, с. 15, 28; История на град Враца. С., 1976, 228 — 231.

ПАИСИЙ ХИЛЕНДАРСКИ
/1722 — 1773/
Роден вер. в Банско в семейството на търговеца Михаил Хаджи Вълчов. Брат му Лазар с духовно име *Лаврентий* е монах и игумен на Хилендарския м-ир, а брат му хаджи Вълчо, по-млад от Паисий, е търговец и ктитор. Светското име на Паисий вероятно е Пенко или Петър. Няма

системно образование, както сам съобщава в своята история. Към 1745 г. отива в Хилендарския м-ир, където приема монашеството. Пътува до Сремски Карловци /1758/, за да прибере някои манастирски дарения и да ползва архиепископската библиотека. Премества се в Зографския м-ир поради раздори с хилендарските монаси. Там завършва започнатата в Хилендар „История славяноболгарска за народа и за българските царе и светци и за всички деяния и минало български“ /1762/. Нейни главни извори са историческите съчинения в руски превод на Цезар Бароний /“Деяния церковная и гражданская“/ и Мавро Орбини /“Книга историография“/, старобълг. литература, грамотите на бълг. царе, легенди и др. „История славянобългарска“ е първото произведение на новата бълг. литература и историография. Целта на нейния автор е не само да даде знания за историята, но чрез тях да вдъхне на българите нац. самочувствие, да разпали нац. им самосъзнание, да ги предпази от елинизация, да пробуди вяра в собствените им сили, да посочи предимствата на бълг. език. П. Х. излиза от рамките на средновековния светоглед и със своите идеи за просвета, духовна самостоятелност и политическо освобождение става родоначалник на Българското възраждане. Обикаля бълг. земи, за да разпространява историята си. Известни са ок 60 ръкописни преписа и преправки. Пръв преписвач е *Софроний Врачански* /1765/. Вторият препис е т. нар. Самоковски препис, направен от поп Алекси *Попович* от Паисиевия ръкопис /1771/. *Никифор Рилски* преписва историята от преписа на поп Алекси /1772/. От 1772 г. е и Жеравненският препис. От втория Софрониев препис /1782/ започват серията преписи с редица промени, преправки и редакции. Най-старата позната преправка е на поп *Пунчо* /1796/. През 1844 г. излиза първото печатно, значително преработено издание — “Царственик“ на Христаки *Павлович*. За смъртта на П. Х. липсват точни данни. Предполага се, че е починал на път за Света гора край Станимака /Асеновград/.
☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 98, л. 13 — 14; а. е. 110, л. 19; Дринов, М. Отец Паисий, неговото време, неговата история и учениците му. — *ПСпБКД*, 4, 1871, 3 — 26; Пенев, Б. Паисий Хилендарски. Историческа литературна студия. С., 1910 /1918 — 1946/; Шишманов, Ив. Паисий и неговата епоха. Мисли върху генезиса на новобългарското Възраждане. — *СпБАН*, 8, 1914, 1 — 18; Златарски, В. Паисий Хилендарски. — *БИБ*, 1928, № 1; Орманджиев, И. Отец Паисий и епохата на Възраждането. С., 1938; Арнаудов, М. Паисий Хилендарски. Личност, дело, епоха. С., 1962; Нешев, Г. Паисий Хилендарски. С., 1962; Сб. Паисий Хилендарски и неговата епоха. С., 1962; Георгиев, Е. Паисий Хилендарски. — В: История на българската литература. Т. 2. С., 1966, 30 — 58; Ангелов, Б. В зората на българската възрожденска литература. С., 1966, 50 — 102; Динеков, П. Някои въпроси около делото на Паисий Хилендарски. — В кн. му: Из историята на българската литература. С., 1969, 140 — 173; Велчев, В. Идеологията на Паисий Хилендарски. С., 1969; Драгова, Н. Книга за Паисий. С., 1972; Христов, Хр. Паисий Хилендарски. Неговото време, жизнен път и дело. С., 1972; Ангелов, Б. Паисий Хилендарски. — В кн. му: Из историята на старобългарската и възрожденска литература. С., 1977, 195 — 239; Велчев, В. Паисий Хилендарски. Епоха, личност, дело. С., 1981.

ПАКОВ, Иван
/неизв./
Учител в Плевен през 1868 — 1869 г. Ок. 1872 г. е ръкоположен за свещеник в града. Спомоществовател за „Собрание аритметически задатъци“, наредил Н. Марков /1869/, и за „Тълкование на бож. молитвенний дом“ на Т. Станчев /1873/.

ПАКОВ /ХАДЖИПАКОВ/, Костаки Танасов
/неизв. — 1868/
Роден в Плевен. Учител в бълг. у-ще в Плевен /ок. 1865/. Писар в четата на Филип Тотю. Заловен и обесен от турците.
☐ Обретенов, Н. Спомени..., с. 198.

ПАЛАЗОВ, Кирил
/неизв./
От Ески Джумая /Търговище/. През 1872 г. завършва гимназия в Николаев. Пансионер при Тодор *Минков*. С. г. е студент в Медицинската академия в Петербург, а от 1876 г. е отново в родния си град. След Осв. е лекар в Бургаската болница.
☐ НБКМ — БИА, ф. 16, а. е. 35, л. 40; ф. 29, а. е. 2, л. 21 — 22; ф. 259, а. е. 3, л. 44; ЦГАОР, ф. 1750, оп. 1, ед. хр. 316, л. 25; Русев, М. Исторически преглед..., с. 86; Степанова, Л. Вклад России..., с. 207.

ПАЛАМИДОВ
/неизв./
Роден в Ямбол. Учител в Преслав /1877 — 1878/.
☐ Тонев, В. Бележки..., ч. 5, с. 74.

ПАЛАМИДОВ, Атанас
/неизв./
Учител в Севлиево през 1877 — 1878 г.
☐ Беязов, В. Спомени като ученик в х. Стояновото училище. — В: Юб. сб. 100 г. х. Стояновото училище, с. 88.

ПАЛАМИДОВ, Злати
/неизв./
Завършва семинария в Одеса /1869 — 1875/. Продължава образованието си в Киевската духовна академия. През 1876 г. се връща в Б-я. След Осв. е учител.
☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 37а; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 91 96, 151; Степанова, Л. Вклад России..., с. 207.

ПАЛАУЗОВ, Владимир Николаевич
/12 май 1851 — 30 ян. 1920/
Роден в Габрово. Син на Николай Хр. *Палаузов*. Брат на Николай Н. *Палаузов*. През 1868 г. завършва Ришельовския лицей и постъпва в Юридическия ф-т на Новорусийския у-т в Одеса. През 1872 г. защитава дисертация на тема: „Разбор на устава за гражданско съдопроизводство от 20 ноем. 1864 г. за доказателства“, за което му е присъдена научната степен кандидат на юридическите науки. Остава на работа към Катедрата по наказателно право. Защитава и магистърска дисертация: „К вопросу о форме участия народнаго элемента в уголовной юстиции“ /1876/. След РТОВ е назначен за старши чиновник с особени поръчения при свищовския губернатор; пом.-н-к в отделението за управление на руския императорски комисар по устройството на съдебното ведомство; временно изпълняващ длъжността н-к отделение на Съдебния отдел /1879/. Участва в изработването на проекта за конституция в УС, както и в I ВНС в Търново /1879/. Завръща се в Одеса, където продължава да се занимава с научна работа. Утвърден за доцент по нака-

зателно съдопроизводство /1880/. Специализира в Мюнхен и Париж /1881 — 1883/. Приват доцент при Катедрата по наказателно право в Новорусийския у-т /1883 — 1889/. Избран за член на комисията на Юридическото общество /1883/. Защитава докторска дисертация /1885/ и е редовен професор към същата катедра до смъртта си. Секретар на Юридическия ф-т /1886/; декан /1887 — 1888/. Статски съветник /1886/. Член на ОБН /1899 — 1920/. През 1909 г. подарява на Народната библиотека в София 97 книги от библиотеката на баща си в Одеса — заглавия от бълг. и чужди автори, издадени предимно до 1878 г. Умира в Одеса. Награждаван с ордените „Св. Станислав“ IV /1879/ и II /1885/ степен, „Св. Анна“ II степен /1890/; бронзов медал в памет на РТОВ и особен знак, „За гражданска заслуга“ II степен /1898/. Спомагателен /1868/, дописен /1870/ и редовен /1884/ член на БКД.

Временен дописник на в. „Македония“ /1871/. Заедно с Ф. К. Браун превежда на руски език „История на българите“ на К. Иречек /1878/.

☐ НБКМ — БИА, ф. 276 /Владимир Н. Палаузов/; Стоянов, М. БВК, с. 277; 100 години БАН..., с. 516

ПАЛАУЗОВ, Константин Николаевич
/1816 — неизв./
Роден в Одеса. Син на одеския търговец Николай Ст. Палаузов. Брат на Спиридон *Палаузов*. Завършва право в Новорусийския у-т в Одеса. Член на ОБН; дарява 1700 рубли при основаването му. Изпълнител на завещанието на Васил *Априлов*.

☐ НБКМ — БИА, ф. 113, а. е. 21, л. 1 — 14; а. е. 34, л. 13 — 14; а. е. 43, л. 1 — 2; а. е. 65, л. 116; II А 5804; II А 5823; II А 5824; Начов, Н. Българската колония в Одеса. — *Уч. пр.*, 1929, Неофициален отдел, с. 609.

ПАЛАУЗОВ, Николай Николаевич
/22 март 1856 — 1913/
Роден в Одеса. Син на Николай Хр. *Палаузов*. Брат на Владимир *Палаузов*. През 1874 г. завършва Новорусийския у-т в Одеса. Следовател в Одеския съдебен окръг. Мирови съдия в Николаев.

☐ НБКМ — БИА, ф. 113, а. е. 44, л. 1 — 8; Приложение к брошуре..., с. 60; Начов, Н. Българската колония в Одеса. — *Уч. пр.*, 1929, Неофициален отдел, с. 610.

Николай Хр. Палаузов

ПАЛАУЗОВ, Николай Петрович
/1 окт. 1828 — 25 окт. 1900/
Роден в Габрово в семейството на търговец. Братовчед на Спиридон *Палаузов* и Николай Хр. *Палаузов*. През 1835 г. учи в новооткритото Габровско взаимно у-ще при *Неофит Рилски*, след това в гимназия в Одеса. След смъртта на баща си през 1841 г. се заема с търговия, като работи при чичо си Николай Ст. Палаузов. Става негов личен посредник при събирането на парични средства за Габровското у-ще, за бълг. църква и за ОБН. Участва при създаването на ОБН на 2 февр. 1854 г., негов деен сътрудник. Подпомага и Славянското благотворително д-во. Един от основателите на БКД /1869/. Доставчик на оръжие за Апр. въст. През 1877 г. е преводач в Главната квартира на руската армия. За участието му в РТОВ е награден лично от император Александър II с орден „Св. Светослав“, а от ген. Радецки — с орден „Шипка“. Общественик, русофил, църковен настоятел. След Осв. се заселва в София, където остава до края на живота си.

☐ Цончев, П. Габрово, с. 411.

ПАЛАУЗОВ, Николай Христофорович
/9 май 1819 — 2 март 1899/
Роден в Габрово. Син на Христо Ст. Палаузов. Баща на Владимир и Николай *Палаузови*. Първоначално образование получава в родния си град. През 1830 г. заминава за Русия. Завършва Юридическия отдел на Ришельовския лицей в Одеса /1842/. На 21-годишна възраст приема руско поданство. Назначен за чиновник в Одеската митница; губернски секретар; колежки секретар. По-късно е преместен като надзирател в Тирасполската митница. През 1845 г. е изпратен да инспектира Габровското у-ще. Използва този случай и предприема обиколка из Б-я. Подава няколко докладни записки до княз А. М. Горчаков, до А. П. Озеров, руски извънреден и пълномощен м-р в Цариград, до граф Остен-Сакен относно положението на бълг. народ и необходимостта от централно у-ще в Б-я. Обнародва статии и дописки в „Одески вестник“ в защита на бълг. кауза. Превежда на руски език и издава „Писма за Б-я“ от Найден *Геров* /1854/. Един от основателите и първите ръководители на ОБН /1854 — 1899/. По време на Кримската война е чиновник с особено назначение по бълг. въпроси в щаба на Южната армия. Настоява да се създаде към Главната квартира бълг. канцелария, която да ръководи доброволческите отряди. От 1856 г. продължава да изпълнява същата длъжност при новорусийския и бесарабския генерал-губернатор. Попечител на габровското Априловско у-ще /1860/. Цензор на славянските вестници при Одеската погранична поща /1861/. Главен експерт по преселническия въпрос в Южна Русия. През 1868 г. получава дворянска титла; от 1882 г. е утвърден за действителен статски съветник. До края на живота си работи като чиновник в Одеската митница. Спомагателен /1868/ и почетен /1884/ член на БКД. Награждаван с ордените „Св. Станислав“ IV, III и II степен; „Св. Анна“ III и II степен; „Св. Александър“ II степен; медали за участие в Кримската война „За гражданска заслуга“ I степен /1898/.

Публикува две статии за българския правопис в „Цариградски вестник“ /1852, 1859/. Издава: „Жизнеописание на Юрия Ивановича Венелина. Преведено от Н. Х. Палаузова. Одеса, в типографията Францова и Нитче, 1851“; „Писмо на едного българина из Мачин до едного приятеля в Одеса [по преминаването на руските войски в България. В края:] Лято на благодатта 1854, 19 марта. Българин из Габрово.“

☐ НБКМ — БИА, ф. 113 /Николай

РОД ПАЛАУЗОВИ

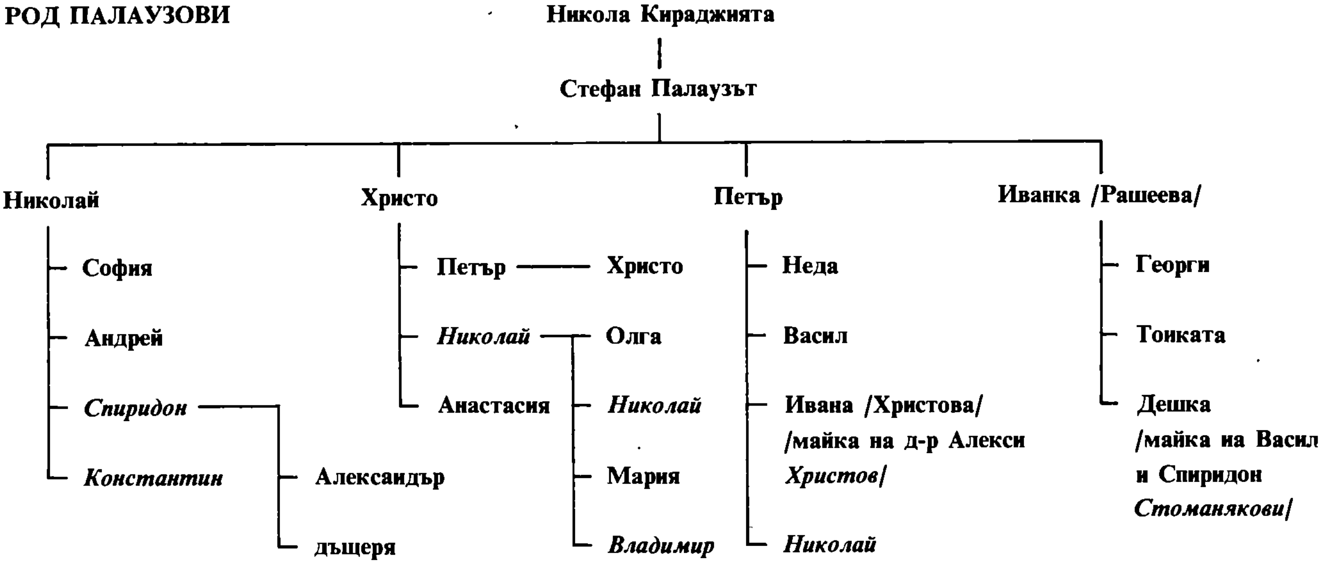

Палаузов/; Барсов, Н. Тридцатилетие деятельности Одесского Болгарского Настоятельства /1854 — 1884/. Одеса, 1895; Каролев, Р. Николай Христофорович Палаузов. Черти от политическата му деятелност. — *ПСпБКД*, 61, 1901, 166 — 198; Генчев, Н. Одеското българско настоятелство. — *ГСУ, ФИФ*, 64, 1972, с. 105 и сл.; Антова, Цв. Николай Христофорович Палаузов. — *СпБАН*, 1, 1972, 57 — 62.

ПАЛАУЗОВ, Спиридон Николаев
/16 юли 1818 — 14 авг. 1872/
Роден в Одеса. Син на търговеца Николай Ст. Палаузов. Брат на Константин *Палаузов*. Завършва Ришельовския лицей в Одеса /1839/. Ползва старогръцки, латински, немски, френски, италиански и всички славянски езици. Продължава образованието си в Хайделберг и Мюнхен — държавно-стопански науки /1840 — 1843/. На 24 август 1843 г. защитава дисертация и получава титлата доктор на икономическите науки. След завръщането си в Русия се записва в семинара по история на О. М. Бодянски. Завършва през 1845 г. На 2 май 1852 г. защитава магистърска дисертация на тема: „Век болгарскаго царя Симеона“ под ръководството на И. И. Срезневски в Петербургския у-т, отпечатана през 1853 г. Член на Московското д-во „Общество истории и древностей российских“. За да бъде материално обезпечен, се занимава и с търговия. От 1849 г. до края на живота си живее в Петербург. Съветник в М-вото на просвещението по въпросите на науката. По време на Кримската война е на разположение на Щаба на руската Дунавска армия. Подпомага сформирането на бълг. доброволчески отряди из средите на емиграцията в Русия. Съчинява прокламация на бълг. език в защита на християнството. През 1857 г. е чиновник за особени поръчения при Главното управление на цензурата на Варшавски окръг. Известно време е цензор на сп. „Современник“, орган на руските рев. демократи, с които поддържа връзка. Уволнен заради обнародването на някои остри статии. Чиновник в М-вото на финансите /1861/; в Департамента на външната търговия /1862/. От края на 1863 г. управлява Варшавската митница. През 1866 г. е н-к на Трето отделение на М-вото на вътрешната търговия. От 1867 г. до края на живота си е член на Археографската петербургска комисия. Активен член на ОБН /1867/. Чрез литературните си творби участва в църковно-нац. борби. За тази цел пътува заедно с М. Погодин до Цариград /1867/, където установява контакт с бълг. общественици. Слага началото на новобълг. модерна историография. За участието си в Кримската война е награден с ордена „Св. Анна“, титлата „колежки асесор“ и бронзов медал. Умира в Петербург.

Голяма част от своите исторически проучвания С. П. публикува в руския периодичен печат: „Журнал Министерства народного просвещения“, „Известия Второго отделения императорской Академии наук“, Санктпетербургские ведомости“, „Християнское чтение“, „Отечественные записки“, „Русское слово“, „Северная пчела“, „Православное обозрение“ и др. В бълг. превод има публикации в „Бълг. книжици“ /“Уния в царуването на Йоана I Асеня“, 1858; „Синодик на царя Борила. Ръкопис от XIV век“, 1858; „Грамота патриарха Калиста като нов извор за историята на българската черква“, 1860/. Автор на: „Йоанн Гус и его последователи. Москва, 1845“; „Исторический очерк Сербского государства до конца XV столетия“. Москва, 1845; „Австрия со времени революции. Санкт Петербург, 1848“; „Ростислав Михайлович, русский удельний княз на Дунае в XIII в. Санкт Петербург, 1851“; „Юго-Восток Европы в XIV столетии. Санкт Петербург, 1859“; „Руминския государства Молдавия и Влахия. Санкт Петербург, 1859“; „Ян Гуниади /Историческая характеристика/. Санкт Петербург, 1860“; „По вопросу о болгарском патриаршестве. Санкт Петербург, 1860“; „Реформа и католическая реакция в Венгрии. Санкт Петербург, 1861“; „По поводу болгарских произшествий. Санкт Петербург, 1861; „ Политическое и этнографическое состояние народностей Австрии. Санкт Петербург, 1861“; „“Участие Австрии в возрождении Италии. Санкт Петербург, 1861“; „Венгрия в современных ея этношениях к Австрии. Санкт Петербург, 1861“; „Одно из средств австрийской политики. Санкт Петербург,

1861“; „Иоганн Вильхельм Цинкейзен [некролог]. Санкт Петербург, 1863“.
☐ Стоянов, М. БВК, 277 — 278; Ровнякова, Л. С. Н. Палаузов — деятель болгарского просвещения. — *Русская литература*, 1972, № 2, 167 — 176; Сто години от смъртта на Спиридон Н. Палаузов /1818 — 1872/. Научна конференция. — *ИБИД*, 29, 1974, 69 — 163; Велева, М. Виден историк и патриот. /100 години от смъртта на Спиридон Палаузов./ — *Векове*, 1972, № 6, 89 — 94; Палаузов, Сп. Избрани трудове. В 2 т. Под редакцията на В. Гюзелев и Хр. Коларов. С., 1974, 1977.

ПАЛАШЕВА, Сава
/неизв./
Родена във Велес. Съпруга на учителя Григор *Константинов-Дяконов* /1872/. Завършва старозагорското девическо у-ще. От 1870 г. учителка в Прилеп.
☐ Еничерев, Н. Възпоминания и бележки. С., 1906, с. 104; Шалдев, Хр. Прилеп, с. 62; Трайчев, Г. Прилеп, с. 117; Паскалева, В. Българката..., с. 145.

ПАЛАШОВ, Ангелко
/ок. 1780 — ок. 1850/
Роден във Велес в заможно семейство. Баща му е търговец на сахтияни в Пеща. Учи в Землин, Сърбия. Търговец в родния си град. Съучредител на бълг. община във Велес и на бълг. училищно настоятелство /след 1843/. Участва в просветното д-ние. През 1847 г. е избран на член на училищното настоятелство.
☐ Кънчов, В. Сегашното и недавно минало на гр. Велес. — *ПСпБКД*, 40, 1892, 564 — 567; Кънчов, В. Избрани произведения. Т. 2. С., 1970, 232 — 235.

ПАЛИГОРОВ /ТОТИН-ПАЛИГОРОВ/, Георги
/неизв. — 1876/
Роден в Разлог. Учител в Батак /1876/. Участва в Апр. въст. Убит от турците.
☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 20, л. 51 — 55; а. е. 117, л. 10 — 11, 25, 31.

ПАМВО
/неизв./
Роден в Калофер в заможно семейство. Завършва семинария в Киев. Учител в метоха при църквата „Св. Богородица“ в Калофер. По-късно отива в Калоферския м-ир, на който става игумен през 1800 г. Полага грижи за възстановяване на манастирската църква /1819/. Запазени са два негови ръкописа.
☐ Начов, Н. Калофер, с. 112, 570 — 571; Ангелов, Б. Съвременници на Паисий. Т. 1. С., 1963, 70 — 79.

ПАМЕН
/неизв./
Свещеник и учител в Казанлък през 1837 — 1838 г.
☐ Георгиев, М. Възраждането на град Казанлък. — В: Казанлък в миналото и днес. 2. С., 1923, с. 80.

ПАМУКЧИЕВ, Иван Вълков
/неизв./
Роден в Кюлевча, Шуменско. Учител в селото /1875 — 1877/.
☐ Тонев, В. Бележки..., ч. 4, с. 70.

ПАМУКЧИЕВ, Иван Ив.
/неизв./
Роден в Търново. Учител в Церова кория, Търновско /1867 — 1870/ — за пръв път въвежда взаимоучителната метода на обучение.
☐ Церов, Ив. Спомени и бележки. Варна, 1921, с. 22.

ПАМУКЧИЕВ, Стефан Станев
/ок. 1840 — 1912/
Роден в Троян, където учи във взаимно у-ще. Известно време е пом. на учителя Илия *Белковски* в родния си град /ок. 1870/. По-късно учи в пловдивското класно у-ще „Св. св. Кирил и Методий“. Връща се в Троян и учителства там до 1896 г., когато е ръкоположен за свещеник. Завещава цялото си имущество на Троянската община и на Троянския м-ир. Умира в Троян.
☐ Свещенослужителите при църквата „Св. Петка“ в Троян от построяването ѝ до днес. — В: Юб. сб. Сто години на храма „Св. Петка“. 1835 — 1935. Троян, 1936, с. 14; Марковски, М. Спомени и очерци за българското революционно движение /1868 — 1878/. С., 1976, с. 41, 302.

ПАМУКЧИЕВ, Христо Йорданов
/неизв./
Учи в класното у-ще в Елена при Иван *Момчилов* в нач. на 50-те години на XIX век. По-късно е учител в Мангалия, Добруджа, и в Червена вода, Русенско.
☐ Радивоев, М. Биография на Ив. Н. Момчилов. С., 1912, с. 24; Брешков, Ю. Елена като просветно огнище в миналото. — В: Еленски сб. Кн. 2. С., 1938, с. 119.

ПАМФИЛИЙ
/неизв./
Игумен на Рилския м-ир от 1839 до 1842 г.
☐ Иванов, Й. Св. Иван Рилски и неговият манастир. С., 1917, с. 91.

ПАНАЙОТ
/неизв./
Свещеник в църквата „Св. Никола Мали“ в София през 1828 г.
☐ Спространов, Е. Опис на ръкописите в библиотеката при Светия Синод на Българската църква в София. С., 1900, с. 54.

ПАНАЙОТ
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Дряново за „Аритметика“ на Хр. Павлович /1833/.

ПАНАЙОТ
/неизв./
Свещеник в Лясковец през 40-те години на XIX век. Спомоществовател за: „Месецослов“ на Хр. Сичанниколов /1840/; „Православное учение... Платона“, превел Ил. Стоянов /1844/; „Две советователни слова Плутарха“, превел И. Стоянович /1845/; „Игиономия“, превел С. Доброплодни /1846/.

ПАНАЙОТ
/неизв./
Учител в Ямбол през 1841 г.
☐ Върховски, Н. Ямболски патриоти по духовното и политическото ни Възраждане. 1820 — 1876. Ямбол, 1910, с. 80.

ПАНАЙОТ
/неизв./
Свещеник вер. в Самоводене, Търновско. Спомоществовател от Търново за „Православное учение... Платона“, превел Ил. Стоянов /1844/.

ПАНАЙОТ
/неизв./
Роден в Новаково, Станимашко /Асеновградско/. Учител в Козлук /Драгойново/, Пловдивско, до 1854 г.
☐ Димитров, Р. Драгойна. С., 1978, с. 42.

ПАНАЙОТ
/неизв./
Роден в Хебибчево /Любимец/, Ха-

сковско, в семейството на свещеник. Учител в родното си село 1854 — 1859/. Обучението води на гръцки език.
☐ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 113.

ПАНАЙОТ
/неизв./
Свещеник в Мургазлии /Янтра/, Търновско, през 1865 г.
☐ Снегаров, Ив. Нов кодекс на Търновската митрополия. С., 1937, с. 115.

ПАНАЙОТ
неизв./
Свещеник в Криворечна паланка през втората пол. на XIX век. Член на ч-щето в града през 1870 г.
☐ В. *Турция*, VI, № 4, 14 март 1870.

ПАНАЙОТОВ, Димитър
неизв./
Завършва Кишиневската духовна семинария /1845/. Учител и свещеник в Болград от 1845 г.
☐ Атанасов, П. Болградската гимназия. — *Уч. пр.*, 1940, № 2, с. 213; Радкова, Р. Към предисторията на Болградската гимназия. — *Векове*, 1978, № 3, с. 43.

ПАНАЙОТОВ /ПОППАНАЙОТОВ/, Димитър
/неизв./
Брат на учителя Сотир *Панайотов*. Учителства в Ямбол през 1832 г. Хаджия.
☐ Върховски, Н. Ямболски патриоти по духовното и политическото ни Възраждане. 1820 — 1876. Ямбол, 1910, с. 9.

ПАНАЙОТОВ, Добри
неизв./
Роден в Котел. Ученик в гимназията в Николаев /1870/. Пансионер при Тодор *Минков* с руска държавна стипендия.
☐ НБКМ — БИА, ф. 29, оп. 1, а. е. 2, л. 21; ЦГАОР, ф. 1750, оп. 1, ед. хр. 316, л. 24 — 25; Степанова, Л. Вклад России..., с. 207.

ПАНАЙОТОВ, Иван — вж. *Асянчин*, Иван

ПАНАЙОТОВ, Иванчо Х.
неизв./
Временен дописник на в. „Македония" /1869/.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 278.

ПАНАЙОТОВ, Илчо
/неизв./
Учител в Шумен през 70-те години на XIX век.
☐ Георгиева, Д. Материали за учебното дело в град Шумен /1856 — 1877/. — *ИНМ — Шумен*, 5, 1972, с. 154.

ПАНАЙОТОВ, Ламби
/неизв./
Учител в Г. Оряховица ок. 50-те години на XIX век.
☐ 140 години народно училище. Юб. л. Г. Оряховица, 16 дек. 1967.

ПАНАЙОТОВ /ПОППАНАЙОТОВ/, Никола
/неизв./
Роден в Карнобат. Първият свещеник в новопостроената църква в града през 1839 г. Баща на Панайот *Николов*.
☐ Дочев, Д. Карнобат в миналото. С., 1935, с. 5; Нейчев, Т. Карнобат в миналото и Алекси Нейчев. С., 1938, с. 26.

ПАНАЙОТОВ /ПОППАНАЙОТОВ/, Сотир
/1815 — неизв./
Роден в Ямбол. Брат на Димитър *Панайотов*. Учи в родния си град и в Одрин. Учител в Ямбол /от 1832/. Вер. след това е ръкоположен за свещеник в същия град. Хаджия.
☐ Върховски, Н. Ямболски патриоти по духовното и политическото ни възраждане. 1820 — 1876. Ямбол, 1910, с. 9; История на град Ямбол. С., 1976, 124 — 125.

ПАНАЙОТОВ, Стоян
/неизв./
Ученик в Одеската семинария /1865/. През 1867 г. продължава образованието си в гимназията в Николаев.
☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 36; Степанова, Л. Вклад России..., с. 207.

ПАНАЙОТОВ, Тено П.
/неизв./
Роден в Кукуш. Учител в Долни Тодорок, Кукушко, през 60-те и 70-те години на XIX век.
☐ Влахов, Т. Кукуш и неговото минало. С., 1969, с. 124.

ПАНАЙОТОВ, Теодосий /Досю/
/неизв./
Учи при Максим *Райкович*. Учител в Лясковец през 40-те години на XIX век. По-късно — до нач. на 70-те години е свещеник в Лясковец. Училищен настоятел.
☐ НБКМ — БИА, ф. 68, а. е. 5, л. 12 — 13; ф. 129, а. е. 1, л. 182; Снегаров, Ив. Нов кодекс на Търновската митрополия. С., 1937, с. 91, 134; Минев, Д. Лясковец, с. 109, 162, 282.

ПАНАЙОТОВ, Тодор /Куцият Тодор/
/неизв./
Роден в Тестеджий /Житница/, Провадийско. Ученик на Райко *Блъсков*. Учител в родното си село ок. 1848 г. Открива първото бълг. у-ще в Силистра /1852 — 1854/.
☐ Тонев, В. Добруджа, с. 60, 278.

ПАНАЙОТОВ, Трифон
/неизв./
Свещеник в Дряново от 50-те до 70-те години на XIX век. Спомоществовател за „Месецослов" на П. Радов /1857/.
☐ ОБТИ, т. 2, с. 190.

ПАНАЙОТОВА, Анка
/неизв./
Родена в Ст. Загора. Учителка в Разград през 70-те години на XIX век.
☐ Явашов, Ан. Разград. Неговото археологическо и историческо минало. Ч. 1. С., 1930, 185 — 186; Паскалева, В. Българката..., с. 145.

ПАНАЙОТОВА, Еленка
/неизв./
Учителка в Шумен от 1872 г. до Осв.
☐ Доросиев, Л. Нашите..., с. 114; Георгиева, Д., Н. Митева. Сто и петдесет години с факела на знанието. — В: 150 години огнище на просвета и култура. С., 1978, с. 17; Паскалева, В. Българката..., с. 145.

ПАНАЙОТОВА /ПАТОЕВА-ПАНАЙОТОВА/, Милана Н.
/неизв./
Учителка в Шумен /1874 — 1876/. Сестра на Жеча *Джебарова*.
☐ НБКМ — БИА, II А 7706, л. 11 — 12; ДА — Шумен, ф. 664, оп. 1, а. е. 82; Георгиева, Д. Материали за учебното дело в град Шумен /1856 — 1877/. — *ИНМ — Шумен*, 5, 1972, 148 — 149; Миладинова-Алексиева, Ц. Епоха, земя и хора. С., 1986, с. 324.

ПАНАЙОТОВА, Поликсения
/неизв./
Родена в Букурещ. През 1871 г. е ученичка в Киев. Пансионерка при графиня Левашова.
☐ НБКМ — БИА, ф. 295, а. е. 10, л. 2; Поглубко, К. За да бъдат...,

Панарет, митрополит
Ксантийски и Пловдивски

с. 94; Степанова, Л. Вклад России..., с. 97, 209.

ПАНАКЕ
/неизв./
Свещеник в Шумен в нач. на XIX век.
☐ ИМ — Шумен, отдел Възраждане, инв. № 2286а, л. 55.

ПАНАРЕТ
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Чирпан за „Критически издиряния за историята блъг.“, превел Б. Петков /1853/.

ПАНАРЕТ, митрополит
Ксантийски и Пловдивски
/светско име Петър Иванов
/Йоаниди/ Мишайков/
/1805 — 26 ноем. 1883/
Роден в Пътеле, Леринско. Син на богатия търговец Иван Мишайков. Брат на д-р Константин *Мишайков*. Учи в Битоля, Кожани /дн. в СФРЮ/, в школата на Т. Каирис на о. Андрос и в гимназия в Атина /1838/. Един от основателите на „Славяно-българското ученолюбиво дружество“. През 1843 г. завършва Историко-филологическия ф-т в Атинския у-т, специалност филология. За кратко време е учител в Битоля, след което приема монашество по името Панарет и постъпва на служба при Янинския митрополит Йоаким като дякон и секретар /1844/. От 1851 г. е Ксантийски митрополит. На 27 февр. 1861 г. е назначен за Пловдивски митрополит /на мястото на заточения Паисий/, но пловдивската община не го приема и той живее в Цариград. През 1868 г. се присъединява към бълг. църковна йерархия. Член на Привременния бълг. синод. От 1872 г. до смъртта си е пръв екзархийски митрополит в Пловдив и има заслуги за утвърждаване на екзархийската власт в епархията. След Осв. симпатизира на д-нието срещу Берлинския договор и се бори за запазване на църковнонародностното единство чрез Бълг. екзархия. Умира в Пловдив.
Публикува слова и речи във в. „Македония“ /1870/, в. „Право“ /1870 — 1871/, в. „Век“ /1874/, сп. „Читалище“ /1875/ и в. „Напредък“ /1876 — 1877/. Автор на „Надгробное пение или последование утренное во свягую и великую суботу, Нарядил по нов устав и издал със свое иждивение П. Панарет, сингел на Бълг. църква при Фенер. Цариград, Везирхан № 20, в печатницата на Т. Дивитчиана, 1866“.
☐ Кирил, патр. Панарет Пловдивски; Стоянов, М. БВК, с. 278; Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив, 1981, 222 — 351.

ПАНАРЕТ, митрополит
Погониански /светско име
Панайот или Петър Йоаниди П.
Рашев/
/1808 — 21 март 1887/
Роден в Търново в семейството на заможния кожухар Пенчо Рашев. Негови племенници са д-р Кирил *Рашев* и Венета Ботева. Учи първоначално в гръцко у-ще в Търново, а през 1829 г. в лицея „Св. Сава“ в Букурещ с покровителството на влашкия княз Александър Гика. Получава висше образование в Атина и Париж. През 1838 г. се завръща в Букурещ, където е назначен за придворен учител при княз Гика. Преподавател в елинското у-ще в Търново /1840 — 1842/. Учител по френски и гръцки език в патриаршеското у-ще на Фенер в Цариград /1842 — 1845/. През авг. 1845 г. е ръкоположен за дякон, после за архидякон при Цариградската патриаршия /1851 — 1853/. През 1854 г. е назначен за Погониански митрополит със седалище в Букурещ. Един от инициаторите за създаване на ДД. Предс. на „Човеколюбивото д-во“ при бълг. църква в Букурещ /1876/. Умира в Букурещ; погребан е в църквата „Св. Константин“ в Търново. Завещава 10 000 австрийски жълтици за поддържане на духовното у-ще при м-ира „Св. св. Петър и Павел“ край Лясковец, както и голяма сума за фонд за стипендии на млади българи, учещи се в духовни учебни заведения, за издаване на книги и пр. Почетен член на БКД /1884/. Награден с ордените „Св. Анна“ II степен /1872/, „Св. Александър“ II степен /1884/, „Таковски кръст“ /1877/, „Св. Равноапостол, княз Владимир“ III степен /1878/.

Панарет, митрополит
Погониански

Временен сътрудник на в. „Стара планина“ /1877/. Според съобщение във в. „Свобода“ /I, № 49, 11 ноем. 1870/ П. подготвя за издаване „Славянско-гръцки речник“.
☐ НБКМ — БИА, ф. 8 /Панарет Рашев/; Из науката и училищния живот. Погониански митрополит Панарет Рашев и неговото завещание. — *Уч. пр.*, 1899, № 12, 1392 — 1402; Йорданов, В. Дарители по народната просвета. С., 1911, 61 — 68; Стоянов, М. БВК, с. 279; 100 години БАН.... с. 518.

ПАНАРЕТ ХИЛЕНДАРСКИ
/светско име Парашкев
Хаджиилиев/
/неизв. — 1878/
Роден в Сливен. Баща на Стефан *Панаретов*. Учи в Сливен, а след това в гръцко у-ще в Куручешме, Ца-

риград. Учител в Осман пазар /Омуртаг/, Балчик /1848 — 1853/ и Сливен /1853 — 1861/. Свещеник — уредник на бълг. църква „Св. Стефан“ в Цариград /1861 — 1867/. Замонашва се и *Иларион Макариополски* го ръкополага в архимандритски сан. Предс. на Варненската бълг. община; оглавява борбата срещу гръцкия владика в града /1867 — 1870/. Архиерейски наместник в Кюстенджа, Добруджа /1873 — 1875/ и Силистра /1875 — 1878/. Умира в Силистра.
□ НБКМ — БИА, ф. 328, а. е. 1; ДА — Варна, ф. 79к, оп. 1, а. е. 1, л. 1, а. е. 3, л. 46; Ников, П. Българското възраждане..., 145 — 147, 157 — 158; Бояджиев, П. Участието на сливенци в културното възраждане на Силистра. — В: Приносът на интелигенцията от Сливенския край за формиране на национално съзнание през Възраждането. Т. 2. Сливен, 1985, 10 — 18.

ПАНАРЕТОВ /ПАРАШКЕВОВ/ Хаджиилиев, Стефан
/4 окт. 1853 — 19 окт. 1931/
Роден в Сливен. Син на *Панарет Хилендарски.* Завършва Робърт колеж в Цариград /1867 — 1871/. Преподавател по бълг. език в колежа /1871 — 1914/. Участва в акцията по запознаване на европейската общественост с турските зверства по време на Апр. въст. За тази цел пътува до Англия по поръка на екзарх *Антим I.* Активно се включва в д-нието против Берлинския договор /1878/. Дописен /1884/ и редовен /1884/ член на БКД. Пръв бълг. пълномощен м-р във Вашингтон /1914 — 1925/. Изнася сказки в американски у-тети, запознава обществеността в Америка с Б-я и бълг. нац. въпрос. Участва в бълг. делегация при подписването на Ньойския мирен договор /1919/. Бълг. делегат в Обществото на народите /1921/. Награден с орден „Св. Александър“ IV степен /1883/. Умира във Вашингтон. Временен сътрудник на в-ците „Македония“ /1871/, „Напредък“ /1874/, „Зорница“ /1876 — 1878/.
□ НБКМ — БИА, ф. 204 /Стефан Панаретов/; НА БАН, ф. 7 /Стефан Панаретов/; Данчови, БЕ, с. 1169; Стоянов, М. БВК, с. 279; 100 години БАН..., с. 519; Уошбърн, Дж. Петдесет..., с. 36, 162.

ПАНАТИОН
/неизв. — 1826/
Учител в Дивдядово /дн. кв. на Шумен/ до 1826 г. Умира от чума.
□ Пенков, М. Учебното дело в с. Дивдядово преди Освобождението. — В: Сб. Шумен — Коларовград. 2. Коларовград, 1962, с. 18.

Стефан Панаретов

ПАНГАЛОВ, Христо П.
/неизв./
Временен дописник на в. „Право“ /1870/.
□ Стоянов, М. БВК, с. 279.

ПАНДЕЛАКИ
/неизв./
Получава образование в Париж. Лекар в Тулча от 1865 до 1878 г.
□ Константинеску-Яши, П. Българи учени..., с. 93.

ПАНДЕЛИЕВ, Петър
/неизв./
От Панагюрище. С помощта на д-р Стоян *Чомаков* постъпва през 1861 г. във Военномедицинското у-ще в Цариград.
□ Документи из архивата на д-р Ст. Чомаков. — *СбБАН*, 12, 1919, с. 320; Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив, 1981, с. 365.

ПАНДЖАРОВ, Тодор Василев
/неизв./
Роден в Ново село, Русенско. Учител в селото ок. 70-те години на XIX век.
□ ДА — Русе, ф. 43к, оп. 1, а. е. 32.

ПАНДУРСКИ, Недялко Д.
/1843 — 28 юли 1874/
Роден в Трявна в семейството на занаятчия. Учи при П. Р. *Славейков.* Издател, илюстратор на книги, автор на учебници в Букурещ /1868 — 1874/. Издава в Букурещ книгата на Л. *Каравелов* „Войвода“ /1870/, както и румънския й превод. Отпечатва литографии с историко-рев. съдържание. Продавач на книги и фотограф. Умира в Букурещ.
□ Арнаудов, М. Л. Каравелов, с. 422; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 181; Ферманджиев, Н. Хъш — издател и разпространител на възрожденски картини и книги /Недялко Пандурски/. — Във: Възрожденски книжари. С., 1980, 99 — 109.

ПАНДУРСКИ, Петко Михов
/неизв./
Роден в Кръвеник, Габровско. Свещеник в селото от 30-те до 70-те години на XIX век.
□ Ковачев, Н. Миналото на героичен Кръвеник. С., 1972, с. 73.

ПАНЕВ, Г.
/неизв./
Учител в Самоков ок. 70-те години на XIX век.
□ Семерджиев, Хр. Самоков и околността му. С., 1913, с. 151.

ПАНЕВ, Иван
/неизв./
Роден в София. Учи в Белградската семинария /1868 — 1872/. Учител в София от 1872 г.
□ Динеков, П. София, с. 238; Тилева, В. Автобиография на Зиновий п. Петров. — *ИБИД*, 31, 1977, с. 345.

ПАНЕВ, Стоян
/неизв./
Лекар в Криворечна паланка /1871/. Автор на една дописка до в. „Турция“ /1871/.
□ Стоянов, М. БВК, с. 279.

ПАНЗОВ /ПАНЦОВ/, Христо Г.
/неизв./
Учител в Г. Оряховица през 1856 г. Спомоществовател за „Граматика за старо-бълг. йезик“ на Ив. Момчилов /1865/.

ПАНИЦА, Константин /Коста/ Атанасов
/12 март 1857 — 16 юни 1890/
Роден в Търново. Основно образование получава в родния си град. Участва в Апр. въст. След разгрома на въст. емигрира в Румъния, а от-

там в Одеса, където постъпва в Одеското юнкерско пехотно у-ще /1876/. Напуска го и участва в СТВ. Отново се връща в Одеса и продължава обучението си. По време на РТОВ постъпва в Бълг. опълчение. Награден с орден „За храброст“ IV степен и произведен в чин прапоршчик. След Осв. служи в Бълг. земска войска и източнорумелийската милиция. Като офицер от милицията е изпратен в Русия, където завършва военно у-ще /1880/ и Юридическия отдел на Военната академия в Петербург /1884/. Един от ръководителите на Съединението и командир на отряд по време на СБВ. Висш държавен администратор. Подготвя заговор против княз Фердинанд и Стефан *Стамболов*. Осъден на смърт и разстрелян.

☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 38; Гечев, М. Народните учители в Освободителната война. — *Нар. просвета*, 1977, № 11, 91 — 92; Карамфилов, Е. Майор Паница. — В: Българи. С., 1980, 90 — 107; Вълков, Г. Българи офицери в Опълчението 1877 — 1878/. — *ВИСб*, 1981, № 6, 111 — 112; Степанова, Л. Вклад России..., с. 207.

ПАНИЦА, Сава

/неизв./

Известен търговец във Виена. Един от основателите на търг. фирма „Братя Паница“. Синът му Евстати Сава Паница след Осв. е банкер и акционер. С. П. завършва през 1856 г. френския католически колеж в Бебек, Цариград. Един от основателите на „Дружество за поддържане на учителски кандидати от българска народност“ във Виена.

☐ В. *Македония*, IV, № 11, 20 дек. 1869; *Мир*, № 6835, 24 март 1923; Начов, Н. Цариград, с. 136; ЕБ, т. 5, с. 53.

ПАНИЧЕРСКИ, Михаил

/неизв./

Роден в Бесарабия. Възпитаник на Болградската гимназия. От 1870 г. следва в Юридическия ф-т на Новорусийския у-т в Одеса, издържан от ОБН. Учител в Болград /1875 — 1877/. Секретар на бълг. РК в града 1875/; секретар на БЦБО в Болград /1876 — 1877/. Близък приятел на Олимпи *Панов*. Поддържа връзка и с Л. *Каравелов*, Кирияк *Цанков* и Хр. *Ботев*. Участва в театрални представления.

Според обявление в сп. „Знание“ /I, № 20 — 21, 31 окт. 1875/ е превел от руски език „Что делать“ от Н. Г. Чернишевски.

☐ НБКМ — БИА, ф. 113, а. е. 65, л. 12 — 53; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 37а; Минев, Д. Олимпий Панов. С., 1938, с. 12; Стоянов, М. БВК. с. 279; Каракостов, Ст. БВТ, с. 508; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 147; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 172.

ПАНИЧКОВ, хаджи Димитър Николов

/1808 или 1810 — 5 февр. 1909/

Роден в Калофер в семейството на абаджия. Брат на Хр. *Паничков*. Учи в Калоферския мъжки м-ир. Ученик при *Неофит Бозвели*. Изучава гръцки език в Пловдив. След това работи като шивач в Цариград. Става майстор и открива собствен дюкян. През 1858 г. отива в Йерусалим. Подпомага издаването на в. „България“ /1859 — 1863/ в Цариград в печатницата на Драган *Цанков* и Боян *Мирков*. Под влияние на Д. Цанков става униат. От 1861 г. е собственик на печатницата, в която издава сп. „Български книжици“. Дейно участва в църковно-нац. борби; събира пари за Първата бълг. легия на Г. С. *Раковски*. Отпечатва брошури против гръцките владици и султана, поради което е заточен в Мосул, Мала Азия /1863/. Успява да избяга в Русия, после пребивава в Сърбия и Румъния. Установява се в Браила /1864/, където първоначално става кръчмар, после подновява работата в печатницата на Добри *Войников* „Съединение“, като едновременно преподава в бълг. у-ще. През 1867 г. печата в. „Дунавска зора“. Домът му става средище на бълг. емиграция. Поддържа материално хъшовете в Букурещ. Участва в църковното и просветното д-ние. Помага за издаване на паспорти на руски революционери. Препраща нелегално в Русия в. „Колокол“ и книги, пренася рев. поща в Одеса. В периода от 1868 до 1877 г. с активното съдействие на Д. П. се издават около 15 вестника и списания и 31 книги, между които в. „Хъш“ /1868/, „Кукуригу“ /5 бр. 1870/, „Кърлеж“ /2 бр. 1869/, „Хитър Петър“ /1870/, Ботевият вестник „Дума“ /1871/, „Петел“ /10 бр. 1872/, „Жаба“ /1874, „Философски камък“ /2 бр., 1874/. Заедно със Стоян *Заимов* печата в. „Михаил“ /1875/ и „Юнак“ /1876, ред. Иван *Драсов* и Киряев/, „Възраждане“ /ред. Светослав *Миларов*, 1876/, местен сатиричен в-к „Момче“ /1876/, който издава сам. През РТОВ пребивава в Плоещ и Гюргево. Заселва се в Свищов, където печата в. „Хъш“ /1877/, „Дунавска зора“ /1877, ред. Никола *Генович*, преименуван след Осв. на в. „Народ“/. Отпечатва текущи материали за Щаба на руската армия. След оттеглянето на руските войски от Свищов получава като подарък ръчна печатарска преса. След Осв. Д. П. сътрудничи при издаването на серия периодични издания. Умира в бедност.

Временен дописник на сп. „Български книжици“ /1859/, в. „България“ /1860/. Автор на: „Сънът на пресветая Богородица 16-то издание. Царгирад — Фенер. Българ. митох, печатница на Х. Д. Паничков, 1856“; „Календарче за 1826 [Цариград, 1861]“; „Евангелие за Второ Воскресение по пладне на различни язици. Цариград. Издадено от Х. Димитра Паничкова, 1862“; „Буквар за децата напечатал с иждивението си Х. Д. Паничков. Цариград — Фенер“; „Служба святыхъ славнихъ и равноапостолныхъ господным отцем нашим Кирила и Методия, епископомъ и учителемъ всем племенамъ славянскымъ, месеца мая в 11 ден. Издадено от родолюбиваго г. Бойка Нешева. Браила, типография Х. Д. Паничкова, 1870“; „Календар за година 1873. Браила, печатница Х. Д. Паничкова, 1873“; „Параклис на пресветая Богородица на турски язик. Съставил Х. Д. Паничков. Браила, печатница Х. Д. Паничкова, 1875“; „Календар за 1877. С предвещанието на Мартин Седека. Издава печатницата на Х. Д. Паничкова [Браила, 1877.].

☐ Кутинчев, Ст. Печатарството в България до Освобождението. С., 1920, 17 — 21; Начов, Н. Новобългарската книга, с. 10, 40, 62 — 68; Начов, Н. Дядо хаджи Димитър Паничков. — В: Сб. Калоферска дружба. Т. 2. С., 1924, 63 — 126; Начов, Н. Калофер, 427 — 439; Дядо Паничков — един от първите печатари у нас. 1810 — 1909. — В: Св. св. Кирил и Методий. № 2, 24 май 1937, с. 14 /ед. л./; Ботев, Хр. Съчинения. Т. 3. 523 — 524; Стоянов, М. БВК, 279 — 280; Арнаудов, М. Л. Каравелов, с. 448; Ферманджиев, Н. Народният дядо Паничков. — *Векове*, 1973, № 6, 82 — 89; Ферманджиев, Н. Никола Паничков и връзките на Хр. Ботев с руските революционни дейци. — *Родна реч*, 1979, № 1, 12 — 16; Пеевски, К., С. Кънчев. Димитър Паничков. — *Читалище*, 1982, № 8, 28 — 29.

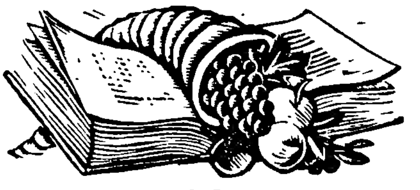

ПАНИЧКОВ, Иван Атанасов
/неизв./
Учител през 60-те и свещеник през 70-те години на XIX век в Плевен.
☐ Трифонов, Ю. Плевен, с. 267.

ПАНИЧКОВ, Хр. Н.
/неизв./
Роден в Калофер. Брат на Димитър *Паничков*. Учител в Чанакчие /Красен дол/, Шуменско. Печатар на в. „Източно време“. През 1868 г. е един от основателите на БББ „Просвещение“ в Цариград. След Осв. се преселва в София, където работи в Държавната печатница.
☐ ЦГА, ф. 750, оп 1, а. е. 10, л. 1 — 2; в. *Македония*, IV, № 7, 6 дек. 1869; Начов, Н. Новобългарската книга, с. 92; Начов, Н. Цариград, с. 425.

ПАНКОВ, Д.
/неизв./
Временен дописник на в. „Източно време“ /1874/.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 280.

ПАНКРАТИЙ
/неизв./
Игумен на Дивотинския м-ир от 1818 до 1826 г.
☐ Никифоров, Т. Село Дивотино. С., 1970, с. 16.

ПАНО
/неизв./
Роден във Велес. Учител в родния си град /1810 — 1830/.
☐ Чочков, Хр. Велес, с. 10.

ПАНО
/неизв./
Учител в Плевен през 1834 — 1835 г.
☐ Трифонов, Ю. Плевен, с. 151.

ПАНО
/неизв./
Учител в частното девическо у-ще при църквата „Св. Богородица“ в Ст. Загора през първата пол. на XIX век. до 1853 г.
☐ Илиев, Ат. Спомени. С., 1926, с. 18.

ПАНОВ, Андрей
/неизв./
От Шумен. Завършва висше образование в Европа, издържан от Маринчо Бенли, след което става учител.
☐ Блъсков, Ил. Материал по нашето възраждане. Гр. Шумен. С., 1907, с. 78; Чилингиров, Ст. Панайот Волов — животописен опит. С., 1940, с. 29.

ПАНОВ, Антон /Антон Пан/
/1787 — 1854/
Роден в Сливен. През 1810 г. заминава за Букурещ, където учи цигулка. Един от първите бълг. цигулари. Военен цигулар в руската армия /1811 — 1812/; участва в похода срещу Наполеон. Напуска Русия /1817/ и се установява в Галац като учител по музика. Свири и на флейта и пиколо, пише стихотворения и песни. През 1847 г. купува печатница в Букурещ и се установява там.
☐ Андреев, А. Неизвестни български пианисти и композитори преди Освобождението. — *Бълг. музика*, 1953, № 4, 38 — 39; Кръстев, В. Очерци по история на българската музика. С., 1977, с. 86.

ПАНОВ, Вичо П.
/11 април 1827 — 16 май 1916/
Роден в чифлика Теке козлуджа /Избул/, Шуменско. Остава рано сирак. Учи в Шумен, в гръцко у-ще в Куручешме /1848/ и във Военномедицинското у-ще в Цариград. С помощта на Стефан *Богориди* завършва медицина в Монпелие, Франция /1848 — 1853/. Остава на работа във Франция като градски лекар в Орлеан /1853 — 1856/, по-късно практикува в Цариград. След завръщането си в Б-я е лекар в Габрово /1857 — 1858/, Пловдив /1859/ и Шумен /1860/. Участва в църковно-нац. борби. Подпомага материално учебното дело. Представител на Преславска епархия в Цариград /1861/. Гл. инспектор на лекарите в Добруджа /1862/. Военен лекар в Кюстенджа, Добруджа. През 1864 г. е наклеветен и арестуван, но успява да избяга Установява се в Александрия като градски лекар /1864 — 1877/. Поддържа връзка с Г. С. *Раковски*. Настоятел на бълг. ч-ще и на в. „Отечество“ в Александрия. По време на РТОВ подпомага материално и със санитарни материали Бълг. опълчение. След Осв. е градски лекар /1881 — 1885/ и управител на Шуменската болница /1887 — 1899/. В края на живота си се оттегля на частна практика. Умира в Шумен.
☐ НБКМ — БИА, ф. 235, а. е. 2, л. 1 — 2; а. е. 7, л. 14; ф. 328, а. е. 6, л. 23 — 24; ИМ — Шумен, отдел Възраждане, инв. № 268, 1962, 1963, 2288; в. *България*, IV, № 18, 13 авг. 1862; Станимиров, Ст. Първи български народни представители в Цариград по църковния въпрос. Материали. 2. Преславска епархия. — *Църковен архив*, 1924 — 1925, кн. 1 — 2, 103 — 104; Начов, Н. Биографични бележки за Ст. Богориди. — *СбБАН*, 24, 1931, с. 62; Жечев, Н. Христо Ц. Бояров /живот и дейност/. — *ИНМ — Шумен*, 6, 1973, с. 254; Стефанов, В. Българската медицина през Възраждането. С., 1980, 161 — 162.

ПАНОВ, Георги
/неизв./
Роден в Пирот. Учител в града през 1872 г. След Осв. е служител в М-вото на правосъдието.
☐ Йонков, М. Евстатий Пелагонийски. — *Дух. култура*, 39, 1929, с. 61

ПАНОВ, Димитър
/неизв./
Роден в Сливен. Ученик в Галатасарайския лицей в Цариград /преди 1878/.
☐ Начов, Н. Цариград, с. 152; Табаков, С. Сливен, 516 — 517.

ПАНОВ, Димитър Спиридонов
/неизв. — ок. 1859/
Брат на Олимпи и Павел *Панови*. Племенник на Стефан *Панов*. Учител в Шоп Тайракли, Бесарабия, през 1857 г. Спомоществовател за „Галерея из Монтионовски премии за добродетел“, превел С. Радулов /1857/. Събира народни песни. Временен сътрудник на „Общ труд“ /1860/.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 280.

ПАНОВ, Иван
/неизв./
Роден в Габрово. Учител в Габровската гимназия през 1875 г.
☐ В. *Напредък*, IX, № 46, 14 юни 1875.

ПАНОВ /КАРАПАНЧЕВ/, Иван Михайлов
/30 авг. 1834 — 2 май 1894/
Роден в Сливен. Учи при Сава *Доброплодни* в Котел /до 1847/. Продължава образованието си в гимназия и във военно у-ще в Одеса. Офицер на руска служба в Люблински пехотен полк. Тук приема името Панов. През 1861 г. участва в Хаджиставревата буна. След разкриването на заговора е арестуван и осъден на смърт, но по настояване на руските власти е освободен. Напуска военната си служба и завършва медицина в Москва /1868/. Земски лекар в Рязанска губерния /1869 —

1877/. По време на РТОВ като лекар на Пета дружина на Бълг. опълчение участва в боевете при Ст. Загора, Шипка и Шейново. След Осв. е бригаден лекар в Бълг. войска; бригаден лекар във Видин /1879 — 1880/; старши лекар на Първи пехотен Софийски полк /1880 — 1882/; директор на Военнофелдшерското у-ще в София /1882 — 1883/. Отново лекар във Видин. Купува чифлик, като завещава по-голямата част от доходите му за у-щето в Берковица. От 1885 г. до края на живота си живее и работи като лекар на частна практика в Кишинев.

☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 31а; АВПР, ф. ТА, IV-2, 1856, д. 13, ч. I, л. 269 — 271; АВПР, ф. Славянский стол, д. 8601, л. 241; Табаков, С. Сливен, 172 — 173, 473 — 475; Степанова, Л. Вклад России..., с. 151; Стефанов, В. Българската медицина през Възраждането. С., 1980, с. 181.

ПАНОВ, Иван — вж. *Семерджиев*, Иван

ПАНОВ, Константин

/неизв./

Ученик в духовно у-ще в Одеса /1876/. През 1877 г. продължава образованието си в Киевската семинария.

☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 38; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 90.

ПАНОВ, Олимпи /Гълъб/ Спиридонов

/17 юни 1852 — 22 февр. 1887/

Олимпи Панов

Роден в Шоп Тайраклии, Бесарабия. Баща му е преселник от Плевен. скотовъдец и земеделец. О. П. и братята му Димитър и Павел *Панови* са осиновени от чичо им Стефан *Панов*, висш чиновник в Бесарабия. Учи в Болградската гимназия /1862 — 1867/. Като неин стипендиант продължава образованието си в Инженерното у-ще в Букурещ. Секретар на БРЦК /1872 — 1874/. Сближава се с Кирияк *Цанков*, съратник на В. *Левски*, Л. *Каравелов* и Хр. *Ботев*. Следва строително инженерство в Париж /1875 — 1876/. През 1876 г. се завръща в Букурещ, където е член и подпредс. на БЦБО. Участва в набирането на доброволци за СТВ. Постъпва в Бълг. опълчение по време на РТОВ. След боевете при Ст. Загора е произведен в чин подофицер, а след боевете при Шипка е награден с Георгиевски кръст за храброст. От 1880 г. следва в Петербургската военна академия, но прекъсва по болест. Участва в СБВ. След Съединението е назначен за н-к на артилерията. М-р на войната /12 — 16 авг. 1886/ във временното п-во след детронацията на княз Александър Батенберг. След контрапревратa с. г. е изгонен от Б-я. Завръща се отново по време на Русенския бунт /1887/, но е арестуван заедно с Тома *Кърджиев* и Атанас *Узунов*. Разстрелян край Русе. Публикува народни песни в сп. „Знание“ /1875/. Сътрудничи на в-ците „Български глас“, „Свобода“, „Стара планина“, „Независимост“.

☐ Минев, Д. Олимпи Панов. С., 1938; Стоянов, М. БВК, с. 280; Гечев, М. Професори и студенти — участници в Освободителната война. — *Нар. просвета*, 1977, № 11, 83 — 100.

ПАНОВ, Павел Спиридонов

/неизв. — 1890/

Роден в Шоп Тайраклии, Бесарабия. Син на заможен земеделец, преселник от Плевен. Брат на Димитър и Олимпи *Панови*. Племенник на Стефан *Панов*. Завършва Болградската гимназия. Опълченец от РТОВ. След Осв. е офицер в бълг. армия. Служи в Карлово, където умира.

☐ Минев, Д. Олимпи Панов. С., 1938, с. 5.

ПАНОВ, Стефан

/неизв. — ок. 1879/

Роден в Горни Дъбник, Плевенско. Произхожда от богато земеделско семейство. Чичо на Димитър, Олимпи и Павел *Панови*. С. П. се изселва в Бесарабия и получава солидно за времето си образование. От 1845 до 1855 г. е н-к на Измаилска околия. Награден с орден „Св. Ана“. След Кримската война е преводач в Болградската префектура /1857 — 1872/. До РТОВ е член на Болградската постоянна комисия. След Осв. е предс. на окръжния съд в Плевен. Участва в УС. Умира в Плевен.

☐ Минев, Д. Олимпий Панов. С., 1938, 4 — 5.

ПАНОВ, Трифон

/ок. 1840 или 1842 — ок. 1922/

Роден в Търнак, Оряховско. Учи в килийно у-ще в селото. Известно време изучава бояджийския занаят в Свищов, Русе и Плевен, след което става учител в Оряховските села Габаре, Кнежа, Бреница и Търнак. По-късно е свещеник и служи почти до смъртта си.

☐ 100 години народно училище. Юб. в. Търнак, Врачанско, 24 май 1967.

ПАНОВ, Трифон Л.

/1846 — 1918/

Роден в Мокреш, Ломско. През 1862 г. е ученик във Втора киевска гимназия. През 1867 г. прекъсва учението си и заминава за Белград, за да участва във Втората бълг. легия. Слуша лекции във Физико-математическия ф-т на Новорусийския у-т в Одеса /1868 — 1871/. Завършва Юридическия ф-т на същия у-т /1872 — 1876/. Стипендиант на ОБН. Участва като преводач-секретар в щаба на княз В. А. Черкаски по време на РТОВ. Предс. на Търновския окръжен съд /1878/. След Осв. работи като адвокат в Лом и нотариус във Видинския окръжен съд. Народен представител. Подпредс. на IV ОНС /1884 — 1885/. Умира във Видин.

☐ НБКМ — БИА, ф. 367 /Трифон Панов/; ф. 113, а. е. 65, л. 12 — 53; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 37а, 130; Берковски, П. Из възпоминанията ми. Лом. 1894, с. 61, 66; Априлското въстание 1876. Сб. от документи. Т. 1. С., 1954, с. 14; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 147.

ПАНОВ, Христо

/неизв./

Роден в Козлодуй, Оряховско, където учителства през 1871 г.

☐ НБКМ — БИА, II A 2181.

ПАНОВ, Христо А. — вж. *Игнатий Рилски*

ПАНОВ, Христо Иванов

/неизв./

Учи при Иван *Момчилов* в Елена. Учител /1863 — 1878/ и читалищен деец в Г. Оряховица. След Осв. продължава да учителства там.

☐ НБКМ — БИА, ф. 297, а. е. 1, л. 153; Радивоев, М. Биография на Иван Н. Момчилов. С., 1912, с. 22, 24; Брешков, Ю. Елена като просветно огнище в миналото. — В: Еленски сб. Кн. 2. С., 1938, с. 119; 140 години народно училище. Юб. л. Г. Оряховица, 16 дек. 1967.

ПАНОВА, Мария — вж. *Димитрова*, Мария

ПАНТАЛЕЙМОН /светско име Георги Атанасович/

/неизв./

Роден в Церовени, Видинско. Емигрира в Белград през 50-те години на XIX век. Близък съратник на Г. С. *Раковски* в неговите културни и политически начинания. През 1857 г. пътува из Влашко със задача да основе „Дружество словесности“ /идея на Раковски, която не се осъществява/.

☐ АГСР, т. 1, 86 — 89.

ПАНТЕЛЕЕВ, Илия

/неизв./

Роден в Котел. Учител в Хаджиоглупазарджишките /толбухинските/ села Карапча /Крапец/ ок. 1866 — 1870 г. и Караманлии /Ваклино/ от 1870 до 1873 г.

☐ Тонев, В. Добруджа, с. 275.

ПАНТЕЛЕЕВ, Пантелей Т.

/неизв./

Учител в Свищов през 1874 г.

☐ Ганчев, Ст. Свищов, с. 133.

ПАНТЕЛЕЙМОН

/неизв./

Игумен на Рилския м-ир през 1820 г.

☐ Иванов, Й. Св. Иван Рилски и неговият манастир. С., 1917, с. 90.

ПАНТЕЛЕЙМОН

/1819 — 1887/

Роден в Костенец, Софийско. Учител в Рилския м-ир. Игумен на м-ира /1864 — 1868; 1874/. Като негов представител пътува до Одеса и Киев за събиране на парични помощи. Архимандрит П. е един от най-близките сътрудници на *Неофит Рилски*. Спомоществовател на редица бълг. издания. Депутат в УС.

☐ НБКМ — БИА, ф. 22, а. е. 5, л. 76; II A 939; ЦДИА, ф. 111, оп. 1, а. е. 61, л. 1; ОБТИ, т. 3, с. 504; Иванов, Й. Св. Иван Рилски и неговият манастир. С., 1917, с. 91, 119; Арх. Климент Рилец. Рилският манастир и Панагюрище. — В: Панагюрище и Панагюрският край в миналото. Т. 2. С., 1961, 97 — 98.

ПАНТЕЛЕЙМОН

/неизв./

Игумен на Струпецкия м-ир. Участник в Апр. въст. /1876/.

☐ Христов, Хр. Априлското въстание в Сливенски революционен окръг и родолюбието на православното духовенство. — В: Сб. Априлското въстание..., с. 357.

ПАНТЕЛЕЙМОН ХИЛЕНДАРЕЦ

/неизв./

Игумен на Хилендарския м-ир. През 1809 г. преписва в Русе „История на Хилендарския м-ир“.

☐ Писахме да се знае, с. 128.

ПАНЧЕВ, Георги

/неизв./

От София. Завършва Московския у-т до Осв. като стипендиант на Иван Денкоглу.

☐ Доросиев, Л. Нашите..., с. 49.

ПАНЧЕВ, Георги

/неизв./

Свещеник в Лесичево, Пазарджишко, през 70-те години на XIX век. Участник в Апр. въст., заради което е осъден на заточение.

☐ Царев, Г. Духовници патриоти от Панагюрски революционен окръг — участници в Априлската епопея. — В: Сб. Априлското въстание..., с. 301.

ПАНЧЕВ, Иван

/1843 — след 1915/

Свещеник в Райковци /дн. в Гърция/ от 1870 до 1915 г. След това се преселва в Б-я — в Ново Райковци, Мелнишко.

☐ ДА — Благоевград, ф. 48к, оп. 2, а. е. 7, л. 392, 395.

ПАНЧЕВ, Иван К.

/неизв./

Роден в Сливен. Учи в Галатасарайския лицей в Цариград /нач. на 70-те години на XIX век/. Доброволец в СТВ.

☐ НБКМ — БИА, ф. 232, а. е. 20, л. 1; Табаков, С. Сливен, 516 — 517.

ПАНЧЕВ, Николай

/неизв./

Учител в Русе през 1855 г. Спомоществовател за „Общи знания всякому человеку нужни“, превел Ст. Колюв /1855/.

ПАНЧЕВ, Нота

/неизв./

Учител в Пирот. Спомоществовател за „Българский народен сборник“ на В. Чолаков /1872/.

ПАНЧЕВ, Симеон

/неизв./

Роден в Етрополе. Учителства там в края на 50-те и през 60-те години на XIX век. По-късно е търговец.

☐ Икономов, Т. Към историята на нашето народно училище. Учебното дело в Етрополе от ок. 1820 — 1877. — *Учител*, 1898 — 1899, № 9 — 10, с. 766; Каракостов, Ст. БВТ, с. 642.

ПАНЧЕВ, Стойко

/неизв./

Свещеник в Койнаре, Врачанско, през 1872 г.

☐ Летоструй, V, 1873, с. 59.

ПАНЧО

/неизв./

Свещеник в църквата „Св. Архангел“ в София през 1819 г.

☐ Динеков, П. София, с. 8.

ПАНЧО

/неизв./

Свещеник в църквата „Св. Петка“ в София през 1819 г.

☐ Динеков, П. София, с. 8.

ПАНЧО

/неизв./

Свещеник в църквата „Св. Никола Големи“ в София през 1837 г.

☐ Динеков, П. София, с. 9.

ПАНЧО

/неизв./

Свещеник вер. в Разлог. Спомоществовател от Копривщица за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превед Ав. Попстоянов /1852/.

ПАНЧО

/неизв./

Свещеник в Новоселци /дн. към Елин Пелин/, Софийско, през 1875 г.

☐ Динеков, П. София, с. 94.

ПАНЧО

/неизв./

Свещеник в Одрин през 1875 г.

☐ НБИВ → БИА, ф. 3, а. е. 416, л. 1 — 2.

ПАНЧОВ, Брайко

/неизв./

Роден в Одрин. Учи в Търговското у-ще на о. Халки /след 1840/.

☐ Начов, Н. Цариград, с. 125.

ПАНЧОВ, Иван

/неизв./

Свещеник в Солун от 1872 г. Един от основателите на женското д-во „Възраждане“ /1872/.

☐ Снегаров, Ив. Солун и българската духовна култура. С., 1937, с. 112.

ПАНЧОВ, Пантелей

/неизв./

Учител и свещеник в Пирот ок. 1869 г

☐ Манов, Е. Спомени за покойния Тодор Каблешков. — В: Юб. сб. по миналото на Копривщица. С., 1926, с. 72; Томов, Ф. Живот и дейност на хаджи Партения, архимандрит Зографски, епископ Кукушко-полянски и митрополит Нишавски. — *Мак. пр.*, 1936, № 1 — 2, с. 79.

ПАНЧОВ, Стефан

/неизв./

Роден в Ст. Загора. Учител в Пирот /ок. 1873/.

☐ Йонков, Н. Евстатий Пелагонийски. — *Дух. култура*, 39, 1929, с. 61.

ПАПАДИНСКИ, Коцо

/неизв./

Учител в Литаково, Орханийско /Ботевградско/, ок. 1828 г.

☐ Хроника за с. Литаково, Софийско. С., 1972, с. 17.

ПАПАЗОВ, Иван Стоянов — вж. *Зографски*, Иван

ПАПАЗОВ, Койо

/неизв./

Учител и свещеник в Енина, Казанлъшко /1825 — 1826/.

☐ Китипов, П. Миналото на село Енина, Казанлъшко. С., 1968, с. 87.

ПАПАЗОВ, П.

/неизв./

Роден в Самоков. Ок. 1845 — 1847 г. учи в Атина. Стипендиант на турското п-во.

☐ Семерджиев, Хр. Самоков и околността му. С., 1913, с. 225.

ПАПАЗОВИЧ, Васил Георгиев

/1857 — неизв./

Роден в Солун. Син на преселници от Сливен. Учи в музикално у-ще в Браила (1869—1870). Първият българин получил академично образование по цигулка в Пражката консерватория. Специализира в Париж. Живее в Браила. Изнася концерти в частни домове. Член на филхармоничното д-во в града.

☐ Андреев, А. Неизвестни български пианисти и композитори преди Освобождението. — *Бълг. музика*, 1953, № 4, 38 — 39; Цалова, П. Потомци на бунтовен род. С., 1978, 20 — 21; Цалова, П. Дейци на българската възрожденска музикална култура. — В: Сб. Из историята на българската музикална култура. С., 1979, 91 — 92.

ПАПАЗОГЛУ, Г.

/неизв./

Учител в Шумен през 70-те години на XIX век.

☐ Георгиева, Д. Материали за учебното дело в град Шумен /1856 — 1877/. — *ИНМ — Шумен*, 5, 1972, с. 154.

ПАПАЗОГЛУ, Димитър Георгиев /Певеца/

/26 окт. 1846 — 1876/

Роден в семейството на свещеник. Учи в Търново и търновските села /1854 — ок. 1863/. Учител в Търновско — Пушево /1863 — 1865/, Керека /1865 — 1868/, Лесичери /1870/, Мусина /1870 — 1873/, Голямо Яларе /Русаля/ от 1873 до 1876 г. Псалт в църквата „Св. Спас“ в Търново през 1869 г. Читалищен и театрален деец. Предс. на РК в Голямо Яларе. По време на Апр. въст. участва в четата на поп *Харитон Халачев*. Загива в Дряновския м-ир.

☐ ДА — В. Търново, ф. 78к, оп. 1, а. е. 46, л. 44 — 48; Димов, Д. Христо Ботев и неговите съвременници Димитър Георгиев Папазов и Христо Хаджи поп Иринчев. — *Език и литература*, 1976, № 3, 53 — 59.

ПАПАНИНОВ /ПЕШОВ/, Найден Първанов

/1840 — 17 авг. 1876/

Роден в Лом. След Кримската война /1853 — 1856/ семейството на втория му баща Първан Попнинов се преселва в Южна Русия. Н. П. учи в гимназията в Кишинев. През 1866 г. става драгоманин в руското консулство във Видин. Свързва се с бълг. революционери в Сърбия, поддържа връзки с Л. *Каравелов.* По-късно /1869/ е ученик в Одеското юнкерско пехотно у-ще, издържан от ОБН. Произведен в офицерски чин и служи в Бесарабия. Участва в СТВ като един от ръководителите на бълг. доброволчески отряди. Ранен в боевете при Алексинац /дн. в СФРЮ/. Умира в Ражан.

☐ НБКМ — БИА, ф. 113, оп. 1, а. е. 65, л. 12 — 53; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 36; Забунов, Ив. Болгары юга России и национальное болгарское Возрождение в 50 — 70-е г. на XIX в. Кишинев, 1981, с. 95; Степанова, Л. Вклад России..., с. 207; ЕБ, т. 5, с. 215.

ПАПАНЧЕВ /ПАПАНЧОВ/, Божил Илиев

/неизв./

Роден вер. в Сливен. Ученик в Киевската семинария /1877/. Продължава обучението си в Одеската семинария.

☐ НБКМ — БИА, ПД /пенсионно дело/ II 188; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 90; Степанова, Л. Вклад России..., с. 207.

ПАПАНЧЕВ, Върбан

/неизв./

Роден в Градец, Котленско. Учител във Фрикацей, Добруджа /1870 — 1871/, и в Бей даут, Добруджа /1872 — 1873/. След Осв. е адвокат във Варна.

☐ НБКМ — БИА, II А 8896, II В 2287; сп. *Слава*, II, № 7, 1 февр. 1873; Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 179.

ПАПРИКОВ, Стефан Георгиев

/12 април 1858 — 30 май 1920/

Роден в Пирдоп в семейството на търговец от Смирна. Учител в Панагюрище /ок. 1875 — 1876/. Участник в Апр. въст. Завършва Военното у-ще в София /1879/ и академията на Генералния щаб в Петербург /1884/. По време на СБВ участва в отбраната на Сливнишката позиция. Н-к на военното у-ще в София /1887 — 1891/, н-к на Щаба на армията /1895 — 1898/, м-р на войната /18 ян. 1899 — 18 март 1903/, инспектор на пехотата /1904 — 1905/, м-р на външните работи и изповеданията /16 ян. 1908 — 5 септ. 1910/. Пълномощен м-р в Русия

/1906, 1910 — 1912/. Представител на Бълг. гл. квартира в Сръбската гл. квартира по време на Балканските войни /1912 — 1913/. Член на бълг. делегация за подписването на Лондонския мирен договор 1913 г. По време на Първата световна война е предс. на Д-вото за подпомагане на войнишките семейства. Автор на учебници по военно дело. Умира в София.
□ Данчови. БЕ, с. 1177; ЕБ, т. 5, 63 — 64.

ПАПУКЧИЙСКИ, Юрдан
/неизв./
Взаимен учител в Сопот през 1875 г.
□ Фингов, Д. Спомени из живота ми. — В: Сб. Калоферска дружба. 1. С., 1908, с. 142.

ПАПУЧЕВ /ПАПУЧОВ, ПАПУНЧЕВ/, Господин
/неизв./
Роден в Сливен. Учител във Велес /1873 — 1874/, Солун /1874 — 1875/, Ст. Загора /ок. 1875 — 1877/. Временен сътрудник на в. „Източно време“ /1875/.
□ НБКМ — БИА, ф. 174, а. е. 4, л. 9 — 13, 21, 45; II А 1669; в. *Напредък*, IX, № 18, 30 ноем. 1874 и № 20, 14 дек. 1874; в. *Източно време*, II, № 20, 28 юни 1875; Иванов, Ат. Черти из живота и записки на Атанас Иванов. Сливен, 1885, с. 52; Чочков, Хр. Велес, с. 32; Стоянов, М. БВК, с. 280.

ПАРАКУЦОВ, Митко Ст.
/неизв. — 7 февр. 1877/
Роден в Ловеч. Учителства в родния си град /1872 — 1877/.
Временен сътрудник на сп. „Слава“ /1872/, в. „Напредък“ /1875/ и в. „Век“ /1874 — 1876/. Автор на „Земеописание за първоначални ученици от Митко Ст. Паракуцов. Издание първо. Русчюк, в книгопечятницата на Дунав. област, 1871“.
□ В. *Напредък*, XI, № 120, 25 февр. 1877; Стоянов, М. БВК, с. 280.

ПАРАЛАДОВ, Андрей /Т./
/неизв./
Роден в Болград. Учител във взаимно у-ще в Болград /1858 — ок. 1861/; по-късно е учител по математика в долните класове на Болградската гимназия /1866 — 1867/. Превежда „География за II клас на ланкастерските училища, преведена от молдавски с некъкви си убавки и прибавки от учителя на II Ланкастерско в Болград училище Т. Параладова. Болград, в печатницата на Българското централно училище, 1861“.
□ Титоров, Й. Бесарабия, с. 140; Доросиев, Л. Нашите..., с. 173; Стоянов, М. БВК, с. 280; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 184.

ПАРАСКЕВ
/неизв./
Свещеник в Дебелец, Търновско, през 30-те и 40-те години на XIX век. Спомоществовател за „Аритметика“ на Хр. Павлович /1833/ и за „Православное учение... Платона“, превел Ил. Стоянов /1844/.

ПАРАСКЕВА
/неизв./
Игуменка на Сопотския м-ир през 40-те години на XIX век. Спомоществователка за „Служба св. Харалампия“, превел Неофит Рилски /1843/.

ПАРАСКЕВА
/неизв./
Учителка. Спомоществователка от Рила, Дупнишко /Станке Димитровско/, за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.

ПАРАСКЕВОВ, Алеко
/неизв./
Роден в Свищов. Учи в родния си град. Продължава образованието си в Медицинското у-ще /1863 — 1868/ и в Медицинския ф-т /1868 — 1870/ в Букурещ.
□ НБКМ — БИА, ф. 388, а. е. 1, л. 1; Сюпюр, Е., БЕИР, с. 184.

ПАРАСКОВ, К.
/неизв./
Следва медицина в Атина преди 1878 г. След Осв. вер. е лекар във Варна.
□ Русев, М. Исторически преглед..., с. 76; Кантарев, К. Предосвобожденски лекари в България. — *Съвременна медицина*, 26, 1975. № 9, с. 42.

ПАРАШКЕВОВ, Георги
/неизв./
Роден в Сливен. Учител. Според някои данни е свързан с ръководството на Филики етерия в Одеса и определен за техен агент в Търновския край със задача да подготвя населението за въстание /ок. 1820 — 1821/.
□ Жечев, Н. Велчовата завера 1835 г. С., 1985, с. 22.

ПАРМАКОВ /АЛТЪПАРМАКОВ/, Петър Николов
/1850 — 7 май 1876/
Роден в Градец, Котленско. Учи в родното си село, в Котел при Сава *Доброплодни* и в Тулча при Тодор *Икономов*. В края на 1875 г. завършва Одеското юнкерско пехотно у-ще с чин прапоршчик. Постъпва на руска военна служба в Николаев. Поддържа връзка с бълг. емиграция в Румъния. По решение на Гюргевския РК е изпратен в Първи /Търновски/ рев. окръг като военен ръководител. Участва в Апр. въст. в четата на поп *Харитон Халачев*, след раняването на когото е командир на четата. Загива в сраженията при Дряновския м-ир.
□ НБКМ — БИА, II В 2292, II В 10 456, л. 62; Петър Пармаков. — В: Сб. Поборник — опълченец, II, 1900, № 5, с. 4; Обретенов, Н. Спомени, с. 227, 229; Писахме да се знае, с. 259; Степанова, Л. Вклад России..., с. 207.

ПАРТЕНИЙ
/неизв./
Игумен на Бешовишкия м-ир. Спомоществовател за „Повест или поучение християнское“, превел П. Давидов /1855/.

ПАРТЕНИЙ
/неизв./
Йеромонах в Капиновския м-ир. Игумен на м-ира след 1856 г. Спомоществовател за „Писменница на славянскийа язик“, наредил Ив. Момчилов /1847/, и за „Евангелие поучително“ на Софр. Врачански /1856/.
□ Загорски, Ив. Манастирите във Великотърновска епархия. С., 1947, с. 91.

ПАРТЕНИЙ
/неизв./
Роден в Годлево, Разложко. Свещеник и учител в родното си село през 60-те и 70-те години на XIX век. Дарител.
□ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 12, л. 10 — 14; а. е. 98, л. 15 — 43; а. е. 109, л. 7 — 9; а. е. 117, л. 16.

ПАРТЕНИЙ
/неизв./
Свещеник във Варна /1866/ и Ески Дервиш юван /Старо Оряхово/, Варненско, през 1867 — 1868 г.
□ ДА — Варна, ф. 79к, оп. 1, а. е. 2, л. 11; Ников, П. Българското въз-

раждане, с. 136, 143.

ПАРТЕНИЙ
/1850 — 1918/
Роден в Сопот. Учи в килийно у-ще в Троянския м-ир и в класно в Сопот. Йеродякон. Учител в Троянския м-ир и Ново село, Троянско /1868 — 1870/. Член на РК в Троян. След Осв. е учител в София и Колибето /Черни Осъм/, Троянско. Игумен на Троянския м-ир /1897 — 1898/, а по-късно протосингел в София.
☐ Марковски, М. Спомени и очерки на българските революционни движения. 1868 — 1878. С., 1976. с. 310.

ПАРТЕНИЙ /Панарет/
/1765 — 4 септ. 1850/
Роден в Сопот. Замонашен в Троянския м-ир и негов игумен от 1817 до 1840 г. През 1820 г. започва да обгражда м-ира с каменен зид, но е наклеветен пред турците и откаран в Ловчанския затвор. Успява да освободи Троянския м-ир от ловчанските гръцки епископи, като го превръща в ставропигален и получава за това сингилия от Цариградската патриаршия /1830/. Изгражда скит с храм „Св. Иван Предтеча“ в местността „Зелениковец“ /1832/. Успява да се сдобие с ферман за построяване на манастирската църква „Успение Богородично“, която издига с паричната помощ на богати троянци през 1835 г. В продължение на две години /1843 — 1845/ е в българския скит „Св. Богородица“ в Света гора. Завръща се в Троянския м-ир, където умира.
☐ Писахме да се знае, 279 — 282.

ПАРТЕНИЙ
/неизв./
Йеромонах в м-ира в Мерданя, Търновско, и учител в килийното у-ще.
☐ Загорски, Ив. Манастирите във Великотърновска епархия. С., 1947, с. 95.

ПАРТЕНИЙ, митрополит Софийски
/12 февр. 1845 — 20 юни 1918/
Роден във Вайсал, Одринско. Завършва гръцко у-ще в Одрин. Учителства в родното си село и в Голям Боялък, Казълагачко. Продължава учението си в богословското у-ще „Св. Кръст“ в Йерусалим. Приема монашество и става писар при патриаршеското наместничество в Дамаск. Ръкоположен за дякон /1866/ и служи при антиохийския патриарх /1866 — 1869/. През 1869 г. постъпва на служба при гръцкия митрополит в Одрин и по-късно е назначен за архиерейски наместник в Мустафа паша /Свиленград/. През 1871 г. е ръкоположен за епископ Велички и изпратен за помощник на Видинския митрополит. След Осв. е ректор на Петропавловската семинария край Лясковец /1882 — 1886/ и от 1892 г. до края на живота си е Софийски митрополит. Член на Св. Синод /1900 — 1904; 1909 — 1918/ и негов наместник предс. /1915 — 1918/.
☐ Н. Пр. Епископ Партений. — *Светлина*, 1892, № 5, с. 110; Цухлев, Д. История на града Видин и неговата област. С., 1932, 573 — 574; Цанков, Ст. Българската православна църква от Освобождението до настояще време. С., 1937, 46 — 47; ЕБ, т. 5, с. 81.

Партений, митрополит Софийски

ПАРТЕНИЙ ЗОГРАФСКИ, митрополит Нишавски /светско име Павел Хадживасилков Тризловски/
/1818 — 7 февр. 1876/
Роден в Галичник, Дебърско, в семейството на богат скотовъдец и знатен кехая. Първоначално учи в килийно у-ще при Дебърския м-ир „Св. Йоан Предтеча- Бигор“, а от 1835 г. в Охрид при Димитър *Миладинов*, в Призрен и Солун /1837 — 1838/. Продължава образованието си в Атинската семинария /1839 — 1842/, в Кишиневската семинария /1842 — 1847/ и завършва Московската духовна академия /1848 — 1850/. Известно време е възпитател на императорските деца в Петербург. През 1850 г. шест месеца е в Париж. Замонашва се в Зографския м-ир и става архимандрит. Духовен проповедник и изповедник в руската посолска църква в Цариград /1851/. На 23 ноем. 1851 г. открива богословско у-ще при Зографския м-ир, в което преподава до 1852 г. С помощта на руското посолство отваря и книжарница към редакцията на „Цариградски вестник“. Учител в Богословското у-ще на о. Халки /1853 — 1855/. Настоятел на бълг. църква и управител на бълг. у-ще в Цариград. Съдейства за приемане на бълг. младежи в руски у-ща. На 20 окт. 1859 г. П. З. е ръкоположен за Полянски епископ в Кукуш. Въвежда бълг. език в у-щата и църквите. Заради дейността си е преследван от Патриаршията. От 1867 до 1874 г. е Нишавски митрополит в Пирот. Събира народни песни. Умира в Цариград и е погребан в двора на бълг. църква „Св. Стефан“.
Временен сътрудник на „Цариградски вестник“ /1857/, сп. „Български книжици“ /1858/, в. „Съветник“ /1863/ и в. „Македония“ /1867/. Автор на: „Кратака свещена история на вехто и новозаветната църков. Преведена от архимандрита Партения Зографский. Цариград — Галата, у книгопечатницата на Д. Цанков и Б. Мирков, 1857“; „Началное учение за децата. Напечатано от архимандрита Паретения Зографскаго. Цариград — Галата, у книгопечятницата на Д. Цанков и Б. Мирков, 1858“; „Кратка славенска граматика. Съставена от архимандрита Партения. Цариград, книгопечатницата Ц. вестника, 1859“.
☐ НБКМ — БИА, ф. 18, а. е. 2, л. 8 — 11; ф. 225, а. е. 1, л. 1; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 131а; ЦГИА — Л., ф. 733, оп. 147, д. 311, л. 78; Томов, Ф. Живот и дейност на Хаджи Партения архим. Зографски, епископ Кукушко-Полянски, митрополит Нишавски. — *Мак. пр.* 1936, № 1 — 2, 31 — 100; Константинов, Г. Възраждане в Македония. София, 1943, 194 — 197; Стоилов, А. Български книжовници от Македония. 1. 1704 — 1878. С., 1922, 60 — 63; Стоянов, М. БВК, с. 280.

ПАРУШЕВ, Андрей Д.
/1847 — 1897/

Роден в Шумен в семейството на абаджия. Учи в родния си град при Добри *Войников* и Анастас *Гранитски*. С материалната помощ на Маринчо Бенли продължава образованието си в Медицинското у-ще в Букурещ. Завършва фармация /1865/. Специализира в Италия и Франция /1865 — 1872/. От 1872 г. се установява в Шумен като окръжен лекар. Член и предс на ч-щето /1874; 1877 — 1878/. След Осв. организира и ръководи болницата в града. От 1880 г. преминава на военна служба като н-к на военната болница и дивизионен лекар.
☐ НБКМ — БИА, ф. 388, а. е. 1, л. 1; ИМ — Шумен, отдел Възраждане, инв. № 1920, 2233; в. *Свобода*, I, № 39, 23 авг. 1870; Русев, М. Исторически преглед..., с. 23, 85; Шпатов, Кр. Лекари — шуменци през Възраждането. — В: Шумен и Шуменско, 1971, № 3, 82 — 84; Миладинова-Алексиева, Ц. Епоха, земя и хора. С., 1985. с. 337.

ПАРУШЕВ, Стефан Василев
/1850 — 1895/
Роден в Болград, в семейството на богат земевладелец от бълг. произход. Учи в търг. у-ще във Виена /преди 1878/. Работи в Болград — гл. ковчежник /1872/; гл. ревизор на Народната банка. Народен представител в румънския парламент /1876/. Доброволец в РТОВ — преводач в Щаба на армията и в канцеларията за гражданско управление в Б-я. Един от основателите на пощенските съобщения в Б-я. Н-к на българската поща /1879— 1880/. Гл. секретар на М-вото на финансите /1881/; член на Върховната сметна палата /1882/. Заболява и се връща в родния си град, където умира.
☐ Сюпюр, Е. БЕИР, с. 185; Трайков, В., Н. Жечев. Българската емиграция в Румъния, с. 290; ЕБ, т. 5, с. 101.

ПАРУШОВ, Антон
/неизв./
Произхожда от известно бълг. емигрантско семейство в Болград. Учителства в Одеса ок. 70-те години на XIX век.
☐ Сюпюр, Е. БЕИР, с. 185.

ПАРУШОВ, Димитър
/ок. 1852 — неизв./
Роден в Болград. Произхожда от бълг. емигрантско семейство, играло важна обществено-политическа роля в живота на българите в Болград. Завършва Болградската гимназия. Гл. педагог в същото у-ще /1870 — 1879/. След Осв. се връща в Б-я и като военен достига до висок чин.
☐ Сюпюр, Е. БЕИР, с. 185.

ПАРУШОВ, Иван Н.
/неизв./
Роден в Болград. Син на видния търговец и общественик Николай Парушов. През 1857 — 1858 г. учи в семинария в Одеса, където събира народни песни за Г. С. *Раковски*. Политически и кулутурен деец в Бесарабия. Временен дописник на в. „Свобода" /1872/.
☐ АГСР, т. 2, 349 — 354; Стоянов, М. БВК, с. 281; Сюпюр, Е. БЕИР, 185.

ПАСАРОВ, Христо Г.
/неизв./
Роден в Пещера. Учител в Пирот от 1870 до 1878 г., когато е арестуван от сърбите.
Временен дописник на в. „Право" /1871/.
☐ Йонков-Владикин, Н. Евстатий Пелагонийски. — *Дух. култура*, 39, 1929, с. 60; 40, 1930, с. 135.

ПАСКАЛ
/неизв. — 1866/
Роден в Козос маде, Сливенско /дн. към Твърдица/. Ръкоположен за свещеник през 1808 г. Пристига в Хаджиоглу Пазарджик /Толбухин/ ок. 1829 г. Преписва и разпространява Паисиевата история. От 1832 г. е свещеник в Геленджик /Димитър Ганево/, Хаджиоглупазарджишко. Издига със свои средства у-ще. Спомоществовател на книги, дарител. Умира в Ези бей /Паскалево/, Хаджиоглупазарджишко.
☐ История на град Толбухин. С., 1968, с. 86; Тонев, В. Бележки..., ч. 3, с. 169; Бешков, Л. Образователното дело през Възраждането. — В: Сб. Един век класно училище в Добрич. С., 1972, с. 8.

ПАСКАЛ
/неизв./
Свещеник в Смолянско през 70-те години на XIX век.
☐ Димитров, Н. Свещеник Сава Димитров Киряков. — *Родопи*, 1979, № 10, с. 27.

ПАСКАЛЕВ, Веско
/неизв./
Роден в Ямбол. Преди 1878 г. е ученик в Москва.
☐ ЦДИА, ф. 111, оп. 1, а. е. 54, л. 1.

ПАСКАЛЕВ, Димитър
/неизв./
Роден в Ст. Загора. Учител в Сеймен /Мирово/, Чирпанско, през 1870 — 1871 г.
☐ Сп. *Училище*, I,№ 6, 15 дек. 1870; Кънчев, М. Видрица, с. 246.

ПАСКАЛЕВ, Марко
/неизв./
Роден в Ст. Загора. През 1850 г. със съдействието на Захари *Княжески* заминава за Русия. Следва в Технологическия и-т в Петербург. Умира като студент.
☐ Тошева, А. Автобиография. Ст. Загора, 1911, 5 — 6; Мутафов, Ст. Студенти по медицина от Стара Загора преди Освобождението. — *Здравно дело*, 1956, № 5, с. 79.

ПАСКАЛЕВ, Никола
/неизв./
Свещеник в Дупница /Станке Димитров/ през 60-те години на XIX век.
☐ НМРМ — Дневник на входните писма за 1864 — 1865 г., № 45.

ПАСКАЛЕВА, Елисавета
/неизв./
Родена в Габрово. Образование получава в Габровския девически м-ир. Учителка в началното девическо у-ще в родния си град /1867 — 1872/.
☐ ДА — Габрово, ф. 670, оп. 1, а. е. 110, оп. 3, а. е. 23; сп. *Читалище*, I, № 15, 1 май 1871; Гъбенски, Хр. Габрово, с. 64; Цончев, П. Габрово, с. 433; Паскалева, В. Българката...,с. 145.

ПАСКАЛЕВА-КОНСТАНТИНОВА, Анастасия
/неизв. — 6 ян. 1874/
Родена в Търново. Съпруга на учителя Димитраки *Константинов*. Получава образование в Букурещ. Учителства в Ески джумая /Търговище/ до 1871 г. Гл. учителка в девическото класно у-ще в Шумен /1871 — 1874/ и инициаторка за създаването на женско д-во „Родолюбие" /1871/. Умира в Шумен.
☐ В. *Век*, I, № 6, 16 февр. 1874 /Некролог/; Доросиев, Л. Нашите..., с. 113; Георгиев, Д. Материали за учебното дело в град Шумен /1856 — 1877/. — *ИНМ — Шумен*, 5, 1972, с. 155; Георгиева, Д. Н. Митева. Сто и петдесет години с факела на знанието. — В: 150 години огнище

на просвета и култура. С., 1978, с. 15; Паскалева, В. Българката..., с. 145

ПАСКАЛОВ, Желю
/неизв./
Временен дописник на в. „Век" /1875/.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 281.

ПАСКАЛОВ, Константин
/неизв./
Роден в Переслава, Бесарабия. Брат на Николай *Паскалов*. Ученик в гимназията в Николаев /1870/. Пансионер при Тодор *Минков* на собствена издръжка.
☐ НБКМ — БИА, ф. 29, а. е. 2, л. 22; ЦГАОР, ф. 1750, оп. 1, ед. хр. 316, л. 24 — 25.

ПАСКАЛОВ, Николай
/неизв./
Роден в Переслава, Бесарабия. Брат на Константин *Паскалов*. Ученик в гимназията в Николаев /1870/. Пансионер при Тодор *Минков* на собствена издръжка.
☐ НБКМ — БИА, ф. 29, а. е. 2, л. 22; ЦГАОР, ф. 1750, оп. 1, ед. хр. 46, л. 2 — 3.

ПАСКАЛСКИ, Никола
/неизв./
Свещеник в Ямбол. Спомоществовател за „Писма за службата божия", превел И. Владикин /1858/.

ПАСКО
/неизв./
Свещеник в Никопол от 1834 г.
☐ Радкова, Р. Българската интелигенция през Възраждането. С., 1986, с. 90.

ПАСКОВ, Илия
/неизв./
Роден в Осиково, Неврокопско /Гоцеделчевско/. Учител в Сатовча, Неврокопско, през 70-те години на XIX век.
☐ Попов, Ив. Възрожденският порив на българите от Долен и Сатовча. — *Родопи*, 1978, № 2, с. 24.

ПАСТОВСКИ, Д.
/неизв./
Завършва класното у-ще в Елена при Иван *Момчилов*. Учител в Карнобат ок. 60-те години на XIX век.
☐ Радивоев, М. Биография на Иван Н. Момчилов. С., 1912, с. 24; Брешков, Ю. Елена като просветно огнище в миналото. — В: Еленски сб. Кн. 2. С., 1938, с. 119.

ПАСХАЛОВ, Козма А.
/неизв./
Взаимен учител в Охрид ок. 50-те години на XIX век.
☐ Арнаудов, М. Братя Миладинови. Живот и дейност. 1810, 1830 — 1862. С., 1969, с. 367.

ПАСХАЛОВ, Панайот
/неизв./
Лекар в Копривщица /1849 — 1860/. Подпомага създаването на у-ще в града през 1858 г.
☐ НБКМ — БИА, ф. 22, а. е. 146, л. 3; Извлечение из „Кодик на обществените училищни заведения в Копривщица 1860". — В: Юб. сб. по миналото на Копривщица. С., 1926, с. 642.

ПАТАРСКИ, Поликарий — вж. *Поликарий Патароликийски*

ПАТЕВ, Тинко /Христо/
/неизв. — 1873/
Прави декорите на първите театрални постановки на Карловското ч-ще /1870 — 1871/. Автор на стенописите в къщите на Симеон Пелата и Никола Зоев в Карлово /1871/.
☐ Василиев, Ас. БВМ, с. 615; Унджиев, Ив. Карлово. История на града до Освобождението. С., 1968, с. 154; Каракостов, Ст. БВТ, с. 632.

ПАТОЕВ, Никола Станев
/1833 — 1874/
Роден в Шумен в семейството на обущар. Завършва класното у-ще при Сава *Доброплодни*. Работи в обущарския дюкан на баща си. Изявява се като читалищен, театрален деец и борец за независима бълг. църква. Участва в първия бълг. оркестър. През 60-те години на XIX век поставя около 15 пиеси на сцената на шуменския читалищен театър. Негово дело е и едно от първите театрални представления в Б-я — комедията „Михал" /1856/ на С. Доброплодни.
Автор на пиеси: „Изгарянето на търновската библиотека" /трагедия в 3 действия/, 1870; „Невянка" /1871/. Превежда няколко малки пиеси, които поставя на читалищната сцена — „Сянката на Риналдо" /1884/ и „Скъперникът" на Молиер. Дописник на в. „Македония" /1866 — 1872/.
☐ Столетие с народа. — *Читалище*, 1955, № 12, с. 5; Стоянов, М. БВК, с. 445; Сб. 100 г. народно читалище „Д. Войников" /1856 — 1956/. Коларовград, 1958, с. 12 ., 16, 150; Джумалиев, Г. Приносът на гр. Шумен за развитието на българската книжнина до Освобождението. — *ИНМ — Коларовград*, 1963, с. 97; Каракостов, Ст. БВТ, с. 236.

ПАТОЕВА, Жеча — вж. *Джебарова*, Жеча

ПАТОЕВА, Милана — вж. *Панайотова*, Милана

ПАУЖИНКОВА, Елисавета
/неизв./
Ученичка в у-щето при Алексеевския м-ир край Москва през 1874 г
☐ Паскалева, В. Българката, с. 154; Степанова, Л. Вклад России..., с. 207.

ПАУН
/неизв./
Учител в метоха на Етрополския м-ир ок. 1815 г. Наклеветен пред турските власти, заловен и затворен. Приема мохамеданската религия. Успява да избяга в Сърбия, където възстановява християнското си вероизповедание.
☐ Икономов, Т. Към историята на нашето народно училище. — *Учител*, 1898 — 1899, № 9 — 10, с. 760; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 68.

ПАУНОВ, Димитър
/неизв./
Роден в Болград. Син на бълг. преселници от Свищов. От 1858 г. учи в семинарията в Киев. През 1862 г. слуша лекции в у-та"Св. Владимир". Живее в Одеса заедно с Хр. *Ботев* /1863 — 1865/. Учител в бесарабските села /1868/. Надзирател на бълг. колонии в Бесарабия. По-късно е банков чиновник в Киев /до Осв./.
☐ АГСР, т. 2, 432 — 433; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 130а; ЦГИА — Л., ф. 733, оп. 147, д. 15, л. 474 — 475, 496; Поглубко, К. За да бъдат.., с. 67, 71, 81, 106.

ПАУНОВ, Нейчо Попов
/1821 — 1876/
Роден в Батак. Учител в родното си село от 1840 г. Ръкоположен за свещеник в нач. на 50-те години и служи в Батак до края на живота си. Отслужва молебен при започването на Апр. въст. Посечен по време на клането в Батак. Спомоществовател за „Месецослов" на Хр. Сичанниколов /1840/ и за „Житие св. Григория Омиритскаго", превел Ав. Попстоянов /1852/.
☐ Царев, Г. Духовници патриоти от Панагюрски революционен ок-

ръг — участници в Априлската епопея. — В: Сб. Априлското въстание..., с. 309; Стоянов, З. Записки..., с. 636.

ПАУНЧЕВ, Г.
/неизв./
Ученик в Русия през периода 1856 — 1877 г.
☐ Степанова, Л. Вклад России..., с. 207.

ПАУНЧЕВ, Д.
/неизв./
Временен дописник на в. „Право“ /1873/.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 281.

ПАФНУТИЙ
/неизв./
Монах в Рилския м-ир. Учител в Рилския метох в Габрово през 1766 г.
☐ Гъбенски, Хр. Габрово, с. 48; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 75; Камбурова, Р. Рилският манастир през Възраждането. С., 1972, с. 50.

ПАХОМИЙ
/неизв. — 1783/
Роден в Сопот. Игумен на Троянския м-ир. Полага грижи за построяване на каменна църква. Убит от турски разбойници.
☐ Писахме да се знае, с. 279, 379.

ПАХОМИЙ
/неизв./
Йеромонах в Рилския м-ир. През 1823 г. е духовник в метоха на м-ира в Панагюрище. Игумен на Рилския м-ир /1836 — 1837/.
☐ Иванов, Й. Св. Иван Рилски и неговият манастир. С., 1917, с. 91; Арх. Климент Рилец. Рилският манастир и Панагюрище. — В: Панагюрище и Панагюрският край в миналото. 2. С., 1961, с. 87; Камбурова, Р. Рилският манастир през Възраждането. С., 1972, с. 80.

ПАХОМИЙ
/неизв./
Игумен на Търновския м-ир „Св. Троица“ /1840 — 1857/. Спомоществовател за: „История на великий Александра македонца“, превел Хр. Василев /1844/; „Игиономия“, превел С. Доброплодни /1846/; „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/; „Евангелие поучително“ на Софр. Врачански /1856/.
☐ ДА — В. Търново, ф. 1278, оп. 1, а. е. 1, л. 85.

ПАХОМИЙ
/неизв./
Игумен на Кричимския м-ир през 1856 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 2189.

ПАХОМИЙ /светско име Стоянов/
/1836 — 6 окт. 1892/
Роден в Каломен, Габровско. Учи в килийното у-ще при Дряновския м-ир и там приема монашество /ок. 1864/. До края на живота си е монах в м-ира и негов игумен през 70-те години. Участва в Апр. въст.
☐ ДА — В. Търново, ф. 1278, оп. 1, а. е. 1, л. 94; Драганова, Т. Търновски революционен комитет. — *ГМСБ*, 2, 1976, с. 49; Йонков, Хр. Участието на българските духовници от I Великотърновски и III Врачански окръзи в Априлското въстание. — В: Сб. Априлското въстание..., 335 — 336.

ПАХОМИЙ РИЛСКИ /светско име Цвятко Димов/
/1830 — 1892 или 1894/
Роден в Севлиево и учи в рилския метох в града. Продължава учението си в Рилския м-ир при *Неофит Рилски* /1844 — 1846/, където се замонашва. През 50-те години е рилски таксидиот в Струмица, Берковица, Севлиево. Избран за представител на Търновска епархия на църковния събор в Цариград през 1861 г. Отличава се като добър проповедник и оратор и е изпратен от Патриаршията в Малко Търново да защити християнското население от униатите /1862 — 1863/. Там е обвинен в кражба на църковна утвар и обявен за опасен за православието. П. Р. избягва в Одрин, където приема унията /1863/ и отново се връща в Малко Търново като униатски архимандрит. Затворен в Одринския затвор през 1864 г. /за кражбата и прелъстяване на ханъмка/. За да избегне присъдата, се потурчва /1865/. През 1867 г. избягва в Одеса и след 3 години се връща в Солун под светското си име. Екзархията го изпраща в Севлиево и отново става монах в Батошевския м-ир, а след това и в Рилския. През 1873 г. развива рев. дейност в Серско и Неврокопско, заради което е затворен. Участва в Апр. въст. и е заточен в Бейрут. Връща се след Осв. в Рилския м-ир и участва в Кресненско-Разложкото въст. /1878/. Умира в Севлиево /или в Батошевския м-ир/, където се оттегля към края на живота си.
☐ Стамболски, Хр. Автобиография, дневници, спомени. Т. 1. 1852 — 1868. С., 1927, с. 427; Аянов, Г. Малко Търново. Бургас, 1939, 260 — 262, 308 — 309; Костов, Н. Архимандрит Пахомий. — В: Севлиево. 1842 — 1942. С., 1942, 122 — 131; Кирил, патр. Натанаил Охридски, с. 437, 442.

ПАЦАРОВ, Константин Георгиев
/неизв./
От Пещера. Учи при Никифор *Попконстантинов* в Пазарджик до 1849 г. Пом.-учител във взаимното у-ще в същия град /1849 — 1851/. Словослагател в печатницата на в. „Цариградски вестник“ от 1851 г.
☐ Батаклиев, Ив. Татар Пазарджик, с. 215.

ПАЦОВ, Иван
/неизв./
Роден в Бреница, Оряховско. Учител в селото от 1866 до 1897 г.
☐ 100 години народно училище. Юб. л. Село Търанак, Врачанско, 25 май 1967.

ПАЧОВ
/неизв./
Роден в Пловдив. В началото на 70-те години на XIX век е ученик в Галатасарайския лицей в Цариград. Участва в първото бълг. театрално представление в Цариград /1872/.
☐ Начов, Н. Цариград, с. 152, 173.

ПАШАНКОВ, Никола
/неизв./
Роден в Свищов. Ученик във френския католически колеж в Бебек, Цариград /1859 — 1860/. Награден за отличен успех на годишните изпити.
☐ НБКМ — БИА, ф. 14, а. е. 1, л. 41; Малкият лист на в. *България*, I, № 15, 13 юли , 1859; Генчев, Н. Франция..., с. 251.

ПАШЕВ, Лазар
/неизв./
Свещеник в Голям извор /вер. Тетевенско/. Спомоществовател за „Небесни светила“, превел Д. Витанов /1875/.

ПАШКУЛЕВ, Никола
/неизв./
Учител в Гърмен, Неврокопско /Гоцеделчевско/, от 1867 г.и певец в църквата.
☐ Милев, И. Гърмен до освобождението си от турско робство. — *Родопи*, 1972, № 7, с. 20.

ПАШОВ, Димитър Илиев
/неизв./
Роден в Тикveш. Учител във Велес в края на 40-те години на XIX век.
☐ Чочков, Хр. Велес, с. 23.

ПАШОВ, хаджи Мина Хаджиянков
/30 ян. 1838 — 18 дек. 1881/
Роден в Йерусалим в семейството на едър търговец от Сливен. Първоначално учи при поп хаджи *Димитров* в Сливен, после в Сливенското класно у-ще при Добри *Чинтулов* /до 1856/. Изучава гръцки език при Яни *Сотиров* . През 1855 — 1856 г. е търговец и общественик във Фокшан, Румъния, а от 1857 г. в Цариград, където участва в редактирането на в. „Съветник". Служи като управител в канторите на Н. Бакалов и Н. Тъпчилещов. Инициатор за откриване на бълг. ч-ще в Цариград през 1866 г. и негов пръв предс. В 1869 или 1870 г. се преселва в Одеса, където поема управлението на търг. кантора на Николай М. *Тошкович*. Подпомага бълг. емигранти. По поръчение на цариградското бълг. ч-ще през 1871 г. заедно с Георги *Груев* и д-р Христо *Стамболски* изработва етнографска, историческа и статистическа карта на бълг. земи. Интендант в руската армия по време на РТОВ. След Осв. съдейства за освобождаването на сливенските търговци, заточени в Мала Азия. Умира в Петербург. Завещава около 100 хил. рубли на класното у-ще в Сливен.
Постоянен сътрудник на в. „Съветник" /1864 — 1865/. Временен дописник на в. „Цариградски вестник" /1858/, „България" /1861/, „Турция" /1866/ и „Отечество" /1870/. Автор на „Цветоносното панерче. Нравствена повест [от Хр. Шмид], побългарена и издадена от Х. М. Пашова и Ат. Е. Ситова. Цариград — Галата, в книгопечятницата на Д. Цанкова и Б. Миркова, 1858".
☐ Бобчев, С. Българският печат до решаването на черковния ни въпрос. — В: Юб. сб. по случай 50-годишнината на българската журналистика. София, 1894, с. 35; Велев, С. ЗК, 127 — 135; Табаков, С. Сливенски будители вън от Сливен. — В: Юб. сб. бълг. нар. ч-ще „Зора", Сливен, с. 200; Чилингиров, Ст. БЧ, с. 49, 65; Стоянов, М. БВК, 281 — 282; Генчев, Н. Българското Одеско настоятелство. — *ГСУ, ФИФ*, 64, 1972, № 3, с. 175;Сюпюр, Е. БЕИР, с. 185.

ПАШОВ, Никола Иванов
/неизв./
Роден в Елена. Учител в Тръстеник, Русенско, ок. 70-те години на XIX век.
☐ Кършовски, И. Из миналото на град Елена. 2. Елена, 1928, с. 92.

ПАШОВ, Сава Добрюв
/неизв./
Роден в Буйновци, Еленско. Учител в селото /1847/. Спомоществовател за „Писменица на славянскийа язик" на Иван Момчилов /1847/.
☐ Асенов, П. Еленското класно училище. — В: Еленски сб. С., 1968, с. 80.

ПАШОВСКИ, Насо
/неизв./
Учител в Райково /дн. кв. на Смолян/ през 1869 г. Преподава на бълг. език.
☐ Маркова, З. За българско училище и църква в Родопите. — В: Родопите в българската история. С., 1974, с. 101.

ПАЩРАПАНСКИ, Ангел Хр.
/неизв./
Учи при Богдан *Тошев* в Пудрия, Врачанско /1864 — 1868/. По-късно е учител във Власатица, Врачанско.
☐ 120 години огнище на просветата. Юб. в. С. Пудрия, Врачанско, 24 май 1966.

ПЕЕВ, Андрея
/неизв./
Роден в Плевен. Ученик в Табор, Чехия, през 1870 — 1871 г
☐Илиев, Ат. Спомени. С.,1926, с. 70.

ПЕЕВ, Вълчо Кирчев
/неизв./
Роден в Черковна, Провадийско. Учи при Райко *Блъсков* в родното си село, а през 50-те години на XIX век е учител там. От 1862 г. е бирник и писар в Черковна.
☐ Тонев, В. Бележки..., ч. 1, с. 87;Янев, Христов. Първите искрици, с. 98.

ПЕЕВ, Димитър Цонев
/неизв./
Роден в Кадъ кьой /Стражица/, Търновско. Учи в богословското у-ще при Лясковския м-ир „Св. св. Петър и Павел". Учителства в родното си село от 1875 до 1877 г. и след Осв.
☐ Василев, Х. Просветното дело в Стражица. Стражица, 1968, 12 — 13.

ПЕЕВ /ПОППЕЕВ/, Матей /хаджи Иконом/
/ок. 1780 — 1865/
Роден в Елена. Свещеник там от 1808 г. до края на живота си. Притежава богата лична библиотека, разграбена по време на РТОВ.
☐ Еленското класно у-ще. — В: Еленско сб. С., 1968, с. 76; Кратка история на църквата „Успение пресветая Богородица" в гр. Елена. С., 1937, с. 28, 40.

ПЕЕВ, П. Я.
/неизв./
Събира гатаники и анекдоти, публикувани в сп. „Училище" /1875 — 1876/. Автор на превод, печатан в сп. „Училище" /1876/.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 282.

ПЕЕВ, Пенчо
/неизв./
Учител по турски език в Самоков през 1875 г.
☐ В. *Напредък*, IX, № 50, 12 юли 1875.

ПЕЕВ, Пенчо Димитров
/неизв./
Роден в Ст. Загора. Брат на Ана *Пеева*. Учител в Севлиево /ок. 1873 — ян. 1877/.
☐ НБКМ — БИА, II А 2265; II А 7642; НА БАН, ф. 40к, а. е. 555, л. 12; Ганев, Н. Страници от историята на град Севлиево. Ч. 1. Търново, 1925, с. 40; Вълчанов, Х. Севлиево /1842 — 1942/. Ч. 1. С., 1942, с. 198, 218.

ПЕЕВ, Тане /Таню, Таньо/
/1856 — 14 юли 1936/
Роден в Чирпан. Завършва пловдивското класно у-ще „Св. св. Кирил и Методий" /1873/. Учителства в Хасково и Чирпан. Участва в подготовката на Старозагорското въст. /1875/, поради което е арестуван. След като е освободен, учи в Галатасарайския лицей, Цариград. Връща се в Б-я и учителства в Хасково, а от 1879 до 1887 г. в Чирпан. Активен деец на Съединението. Занимава се и с литературна дейност.
☐ Събчев, Н. Чирпан, с. 187, 247; Видни учители в Старозагорски окръг /1835 — 1944/. Библиография. Ст. Загора, 1973, с. 75.

ПЕЕВ /ПЕЙОВ/ Стоянов, Тодор /Тодораки/
/февр. 1842 — 26 юли 1904/
Роден в Етрополе. Син на хаджи Пейо Стоянов Инджев, прочут търговец на колониални стоки, скотовъ-

дец и едър земевладелец. Т. П. учи в Етрополе, Ловеч и в София при Сава *Филаретов.* През 1859 г. е пом. учител в София, а през 1860 — 1861 г. учителства в Самоков. Учи във френския католически колеж в Бебек. Цариград /1862 — 1864/; принуден да напусне поради липса на средства. По препоръка на френския мисионер Е. Боре е назначен за гл. учител в Силистра /1865 — 1867 . За кратко време издига у-щето в града до нивото на първите класни у-ща в Б-я, въвежда изучаването на чужди езици, физика, химия и реторика; съдейства на околните села да открият свои училища; по примера на програмата от лицея съставя проект за откриване на централно бълг. у-ще. По същия начин след това Т. П. обновява просвѐтното дело в Кюстендил 1867 — 1870 и в родния си град /1870 — 1872/. Участва в борбата срещу фанариотите в Силистра, инициатор за създаването на ч-щата в Кюстендил и Етрополе, предс. на Етрополския РК, създаден от В. *Левски.* Емигрира в Румъния. Член на БРЦК в Букурещ /1874 ; предс. на частния РК в Браила, където е учител и директор на бълг. у-ще /1873 — 1876/. Деловодител на БКД /1873 — 1876/ и редактор на неговия орган „Периодическо списание" /1873 — 1876/. Участва в подготовката на Старозагорското /1875 и Апр. въст. Заедно с Иван *Драсов* редактира в Браила сп. „Юнак" /1876/, а с Иван Драсов и Светослав *Миларов* издава в. „Възраждане" /1876 — 1877/. След Осв. е предс. на Орханийския Ботевградския/ окръжен съвет /1878/, окръжен н-к на Златишки, Кюстендилски, Варненски, Плевенски и Свищовски окръг, чиновник в ДС /1881 — 1883/. Дописен 1882/ и редовен /1884/ член на БКД. Деловодител на БКД в София 1884 — 1885, 1898 . Окръжен управител във Варна /1899/, търг. агент в Скопие 1899 — 1901 . Самоубива се в София.

Временен сътрудник на в. „Право" 1871 1873 , в. „Куриер д'Ориент" и в. „Възраждане". Автор на две пиеси, едната от които „Фудулеску, прокопцаният зет на хаджи Стефания", написана през 1876 г. и публикувана посмъртно едва през 1976 г. Тя е първата бълг. оригинална трагедия. Автор на мемоари.

☐ НБКМ — БИА, ф. 110 /Тодор Пеев/; НА БАН, ф. 22 /Тодор Пеев/; 100 години БАН..., с. 530; Тодор Пеев. Сб. под редакцията на Д. Леков. С., 1972; Леков, Д. Тодор Пеев. С., 1978.

Тодор Пеев

ПЕЕВ, Христо
/неизв./

Роден вер. в Плевен. Завършва у-щето в родния си град при Нестор *Марков.* Продължава образованисто си в гимназия в Табор, Чехия /преди 1878/.

☐ Стоянова, Р. Нестор Марков Демирев. — В: Юб. сб. 100 години народно читалище „Г. Димитров", Плевен. С., 1969, с. 229.

ПЕЕВА, Ана Димитрова
неизв./

Родена в Ст. Загора. Сестра на Пенчо Д. *Пеев.* Учителка в девическото у-ще в Севлиево /1877 — 1878/.

☐ Йонкова. Ст. Девическото образование в Севлиево през Възраждането. — В: Севлиево и Севлиевският край. С., 1967, с. 79.

ПЕЕВА, Неда
неизв./

Родена в Тулча. Учи в родния си град и учителства там 1820 — 1836 .

☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 63; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 89; Бешков, Л. Образователното дело през Възраждането. — В: Един век класно училище в Добрич. С., 1972, с. 16

ПЕЕВА , Хриса — вж. *Карапеева,* Хриса

ПЕЙКИЧ, Кръстю /Христофор/
1665 — 1731/

Роден в Чипровци, Берковско /според други източници — в Солун/. Завършва южнославянския колеж в Лорето, Италия /ок. 1680/. Продължава богословското си образование в Рим /1689 — 1698/. Мисионер сред българските преселници в Трансилвания /1698 — 1704/. Игумен в дома на катехумените във Венеция 1705 1709 . Последователно е енорийски свещеник, каноник в Унгария, Банат, Словакия, Виена. От 1730 г. до края на живота си е декан на катедралата в Турну Северин. Автор е на „Огледало на истината между Източната и Западната черква 1714/"; „Мохамеданинът, обучен съгласно корана на догматика и катихизис по закона на Христа 1717/"; „Ортодоксално съгласие на Източната и Западната черква по една и съща истина за произхода на Св. Дух 1730 ".

☐ Радкова, Р. Българската интелигенция през Възраждането. С., 1986, с. 150; ЕБ, т. 5, с. 130.

ПЕЙКОВ, Андрей
неизв./

Роден в Крамолин, Севлиевско. Килиен учител в селото ок. 40-те години на XIX век.

☐ Неделчев, Д., Ст. Андреев и др. Културна история на село Крамолин. Габрово, 1938, с. 39, 41.

ПЕЙКОВ, Георги /Гоно/
14 септ. 1848 — 21 март 1934/

Роден в Гумендже. Учи в родния си град и в Бер. Преподава /като гръцки учител в Гумендженско — Тушилово /1867 — 1869/ и Горник /1869 — 1875/. От 1875 до 1880 г. е учител в Тумба, Гумендженско. След Осв. учителства в Гумендже /1880 — 1888; 1889 — 1891/, в Тумба /1888 — 1889/ и околните села /1891 — 1913 ; учител в Тракия /1913 — 1920/, а от 1920 г. в Ботево, Врачанско, и Сеславци, Софийско.

☐ Шалдев, Хр. Един заслужил покойник. Учителят Гоно Пейков. — *Ил. Илинден.* 1934, № 5 — 6, 1 — 2; Кирил, патриарх Български. Българската Екзархия в Одринско и Македония след Освободителната война /1877 — 1878/. Т.1 /1878 — 1885/. Кн. 2. С., 1970, с. 28.

ПЕЙКОВ, Жеко

/неизв./
Учител в Бургуджии /Горно Александрово/, Сливенско, през 1857 г. Спомоществовател за „Галерея из Монтионовски премии за добродетел", превел С. Радулов /1857/.

ПЕЙКОВ /ПОППЕЙКОВ/, Ради
/неизв./
Учи в Киев. Учител в Ново село, Севлиевско /ок. 1820/; по-късно свещеник там.
☐ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 90; Иванов, Г. Елинизмът на Ловчанска епархия през време на турското владичество. — В: Ловеч и Ловчанско. Кн. 3. С., 1931, с. 14.

ПЕЙНИКОВ, Христо Д.
/неизв. — след 1878/
Роден в Троян. Учител в Българене, Ловешко /1870 — 1878/. Живее там и след Осв.
☐ Христов, П. Историята на учебното дело в село Българени /Ловчанска околия. — В: Ловеч и Ловчанско. Кн. 4. С., 1932, с. 46.

ПЕЙОВ, Коста
/неизв./
Учител във Въбел, Никополско /ок. 1870 — 1873/.
☐ В. *Левант Таймс*, VI, № 26, 6 юли 1874.

ПЕЙОВ, Младен
/неизв./
Учител в Литаково, Орханийско /Ботевградско/. През 1872 г. основава РК в селото.
☐ Хроника за с. Литаково /Софийско/. С., 1972, с. 33.

ПЕЙЧИНОВИЧ, Кирил
/1771 — 12 март 1845/
Роден в Теарце, Тетовско. Учи в Лешок /дн. в СФРЮ/ и в Дебърския м-ир вер. при Йоаким *Кърчовски*. Приема монашество заедно с баща си в Хилендарския м-ир. Връща се в Тетово и се установява в Кичевския м-ир. От 1801 до 1817 г. е игумен на Марковския м-ир край Скопие. Възобновява Лешочкия м-ир и става негов игумен /1818 — 1830/; до края на живота си остава като монах там. Открива килийно у-ще в м-ира и прави опит да създаде печатница. Превръща м-ира в средище на просветата в Западна Македония. Като книжовник К. П. се оформя под влиянието на дамаскинарите и на *Софроний Врачански*.
Автор на: „Книга сия зовомая огледало. Описася ради потребы и пользования препростейшим и некнижним язиком болгарским долния Мусий, многогрешным в йеромонасех и недостойнейшим игуменом Крал Марковсго монастиря; иже во Скопие у Маркоа река храма святаго великомученика Димитрия, Кирил тетоец Пейчинович. И издася на тип иждивением и потщанием благоговейнаго во свещеницех господина Косте Стошича попа от Призрена града. В Будине граде, писмены Кралевск. Университета Пещанскаго, 1816"; „Книга глаголемая оутешение грешным приведена на простий язык от Кирила йеромонаха бившаго игумена в монастир Лешечкаго святого Атанасия. В тип Солунский при Хаджи печа Теодосия архимандрита Синаитскаго в лета 1840".
☐ Серафимов, А. Кирил Пейчинович и манастира му „Св. Атанасий". Пловдив, 1900; Селищев, А. Кирил Пейчинович. — В: Сб. В. Н. Златарски. С., 1925, 389 — 405; Пенев, Б. История на новата българска литература. Т. 3. С. 1933, 344 — 370; Динеков, П. Кирил Пейчинович. — В: Първи възрожденци. С., 1944, 141 — 152; Цоинска, Р. Кирил Пейчинович. — В: Строители и ревнители на родния език. С., 1982, 105 — 110.

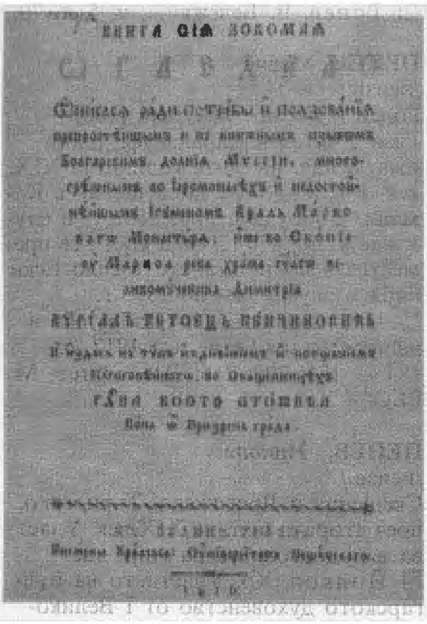

„Книга сия зовомая огледало" /1816/ — К. Пейчинович

ПЕЙЧОВ, Михаил
/ок. 1821 — 1921/
Роден в Радибош, Радомирско. Учи в родното си село. В края на 40-те години на XIX век е учител в Радибош, а от нач. на 50-те години до 1890 г. е свещеник в селото. След Осв. е народен представител на Радомирска околия.
☐ ДА — Перник, ф. 31к, оп. 1, а. е. 1, л. 31; Караиванов, Ив. Историко-просветното дело в Радомир. Кюстендил, 1927, 28 — 29.

ПЕКО, М.
/неизв./
Учител вер. в Панагюрище. Спомоществовател за „Изяснения на неделнити и празнични евангелия", превел Зл. Груев /1857/.

ПЕКОВ, Петър
/неизв./
Роден в Лесура, Оряховско. Свещеник във Фурен, Оряховско, ок. 1871 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 2181.

ПЕЛАГИЯ
/неизв./
Родена вер. в Свищов. Учи в Плевен при Анастасия *Тошева*. Учителка в Свищов през 40-те и 50-те години на XIX век. Открива девическо у-ще /1846/.
☐ Доросиев, Л. Нашите..., с. 97; Ганчев, Ст. Свищов, с. 89; Христов, Т. Свищов в миналото. Свищов. 1937, с. 57.

ПЕЛАГИЯ
/неизв./
Монахиня в Сопотския м-ир. През 1849 г. е учителка в Стрелча, Панагюрско.
☐ Попова, П. Из историята на село Стрелча. — В: Панагюрище и Панагюрският край. Т. 2. С. 1961, с. 204; Стефанов, В. Поликарп Чуклев. — *Читалище*, 1986, № 2, с. 32.

ПЕЛАГИЯ
/неизв./
Монахиня и учителка в девическото у-ще в Кюстендил от 1860 до 1863 г.
☐ Иванов, Й. Северна Македония. С., 1906, с. 379; Попов, К. Кюстендил под турско робство и участието на кюстендилци в национално-освободителните борби. — В: Сб. Кюстендил и Кюстендилско. С., 1973, с. 100.

ПЕЛАГИЯ
/неизв./
Родена в Булгариево /дн. в Гърция/. Монахиня и учителка в м-ира „Св. Атанасий" край селото. През 1870 г.

въвежда обучение на бълг. език.
☐ Снегаров, Ив. Солун в българската духовна култура. С., 1937, с. 78; Драговитски епископ Йоан. Солун и Солунско в борбата за създаване на Българската екзархия. — В: Сб. 100 години от учредяването на Българската екзархия. С., 1971, с. 215.

ПЕЛОВ, Матей
/неизв./
Роден в Луковит. Свещеник там през 1871 г.
☐ НБКМ — БИА, II 2181; Летоструй, V, 1873, с. 59.

ПЕЛТЕКОВ, Димитър
/неизв./
Учител в Малево, Станимашко /Асеновградско/, от 1857 до 1865 г. и в Яврово /дн. Яворово/ от 1865 г.
☐ Хайтов, Н. Село Яврово. Ч. 1. С., 1958, с. 64.

ПЕЛТЕКОВ, Петко
/неизв./
Роден в Тешово /или Гайтаниново/, Неврокопско /Гоцеделчевско/. Учител в Баня, Разложко, и Якоруда, Разложко /1873 — 1888/. Учителства и в Горна Джумая /Благоевград/ от 1888 до 1892 г. От 1892 г. е свещеник в Горноджумайските села Бучино и Бараково /дн. към Кочериново/, а от 1901 г. — в Абланица, Ловешко.
☐ ДА — Благоевград, ф. 49к, оп. 1, а. е. 4, л. 56, а. е. 8, л. 83 — 84; ф. 200, оп. 1, а. е. 6, л. 8 — 9; ф. 742, оп. 1, а. е. 98, л. 24 — 34, 42 — 43.

ПЕНДЖАКОВ, Георги
/неизв./
Учител в Бачево, Разложко, през 60-те години на XIX век.
☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 100, л. 6 — 7.

ПЕНДЖАКОВ, Коста
/неизв./
Учител в Бачево, Разложко, през 1860 г.
☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 100, л. 6 — 7.

ПЕНЕВ, Ангел — вж. *Манкин*, Ангел

ПЕНЕВ, Димитър
/неизв./
Роден в Жеравна. Учител в Преслав /1830 — 1833/, а от 40-те години на XIX век е свещеник там. Спомоществовател за „Писменница на славянскийа язик" от Ив. Момчилов /1847/.
☐ Тонев, В. Бележки..., ч. 5, с. 70.

ПЕНЕВ, Марин
/неизв./
Роден в Горно Чамурли, Добруджа. Учител в Каранасуф, Добруджа, в нач. на 50-те години на XIX век. Ръкоположен за свещеник в Камана, Добруджа, през 1858 г. и служи там до 1870 г., след което се премества в добруджанското село Ески баба и служи там до 1875 г.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 184 — 186, 203, 216; Люлюшев, М. РБО, с. 153.

ПЕНЕВ, Никола
/неизв./
Свещеник в Драгижево, Търновско, през втората пол. на XIX век. Участва в подготовката на Апр. въст.
☐ Йонков, Хр. Участието на българското духовенство от I Великотърновски и III Врачански революционни окръзи в Априлското въстание. — В: Сб. Априлското въстание..., с. 333.

ПЕНЕВ, Никола
/неизв./
Роден в Балджиларе /Медово/, Чирпанско. Учител в селото ок. 1866 г.
☐ Митев, Й. Историята на село Морозово. Пловдив, 1963, с. 23.

ПЕНЕВ, Петър
/неизв./
Роден в Пазарджик. Учител в Казанлък ок. 60-те години на XIX век. От 1870 до 1878 г. е взаимен учител в Пазарджик.
☐ Батаклиев, Ив. Татар Пазарджик, с. 253; Стамболски, Хр. Автобиография, дневници и спомени. Т.1 /1852 — 1868/. С., 1927, с. 13, 18.

ПЕНЕВ, Сребрьо — вж. *Стойновски*, Сребрьо

ПЕНЕВ, Стефан
/неизв./
Роден в Садина, Разградско. Свещеник в селото от 1869 до 1884 г.
☐ ЦДИА, ф. 1318, оп. 1, а. е. 4936, л. 8.

ПЕНЕВ, Стоян
/неизв. — 1872/
Печатар, словослагател и коректор в печатница „Свобода" в Букурещ ок. 1872 г. Убит в Русе.
☐ Начов, Н. Новобългарската книга, с. 71; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 186.

ПЕНЕВ, Телемах
/неизв./
Роден в Русе. Ученик в Галатасарайския лицей в Цариград /1872/. Участва в първото бълг. театрално представление в Цариград /1872/.
☐ Начов, Н. Цариград, с. 152, 173.

ПЕНЕВ, Тодор
/ок. 1861 — неизв./
Ученик в Източния лицей във Виена през 1876 г.
☐ НБКМ — БИА, ф. 11, а. е. 1, л. 7 — 8.

ПЕНЕВ, Янко
/неизв./
Роден в Пазарджик. Учител в Ст. Загора през периода 1841 — 1881 г.
☐ Иванов, Ат. Черти из живота и записки на Атанас Иванов. Сливен, 1885, с. 53.

ПЕНЕВА, В.
/неизв./
Родена в Пазарджик. Ученичка в Киев през 1871 г.
☐ Поглубко, К. За да бъдат..., с. 94.

ПЕНЕВА-ПЕНЧЕВА, Стефана
/неизв./
Учителка в Русе /1863 — 1865/. Съпруга на учителя Никола *Пенчев*.
☐ Орловски, Ст. Из историята на учебното дело в Русе до Освобождението. — *Уч. пр.*, 1906, № 10, с. 1069; Доросиев, Л. Нашите..., с. 98; Паскалева, В. Българката..., с. 145.

ПЕНКО
/неизв./
Роден в Кацелово, Русенско. Учител в селото през втората пол. на XIX век.
☐ 100 години Черноморски факел. Възпоменателен л. по случай сто години на основното училище „Хр. Ботев". С. Кацелово, Русенско.

ПЕНКОВ, Велико /Велко/
/неизв./
Роден в Котел. Свещеник там през 40-те и 50-те години на XIX век. Спомоществовател за: „Православное учение ... Платона", превел Ил. Стоянов /1844/; „Игиономия", превел С. Доброплодни /1846/; „Житие св. Григория Омиритскаго", превел Ав. Попстоянов /1852/.
☐ Драганов, М. Спомени за изгорелия Котел. С., 1898, с. 42.

ПЕНКОВ, Давид — вж. *Тулешков*, Давид

ПЕНКОВ, Димо
/неизв./
Учител в Одрин през 70-те години на XIX век. Временен сътрудник на в. „Ден“ /1876/.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 283; Каракостов, Ст. БВТ, с. 687.

ПЕНКОВ, Иван Михов
/1835 — 29 дек. 1911/
Роден в Кръвеник, Габровско. Учи в Ново село, Севлиевско, при Никола *Барбулов*. През 1869 г. е ръкоположен за свещеник в родното си село. Активен участник в Апр. въст., заради което е хвърлен в Севлиевския затвор. Освободен през 1877 г. Умира в Хирево, Севлиевско.
☐ Коркинов, Й. Първите учители в Хаджистояновото училище. — В: Севлиево и Севлиевският край. Т. 1. С., 1957, с. 65; Йонков, Хр. Участие на българското духовенство от I Великотърновски и III Врачански революционни окръзи в Априлското въстание. — В: Априлското въстание..., 338 — 339.

ПЕНКОВ, Иван — вж. *Шишков*, Иван

ПЕНКОВ, М.
/неизв./
Роден в Хасаплари /Гецово — дн. кв. на Разград/. Учител в Хюсенче /Осенец/, Разградско, през 1870 — 1871 г.
☐ Сп. *Училище*, I, 1871, № 16, с. 243.

ПЕНКОВ, Станчо
/неизв./
Свещеник в Сливен. Спомоществовател за „Писменик“ на С. Доброплодни /1853/.

ПЕНКОВ, Цветко
/неизв./
Свещеник в Севлиево през втората пол. на XIX век.
☐ Вълчанов, Х. Севлиево /1842 — 1942/. Ч. 2. С., 1942, с. 216.

ПЕНКОВА, Юрдана Ив.
/неизв./
Учителка във взаимното у-ще в Котел /1873/. Спомоществователка за „Нещастна фамилия“ на В. Друмев /1873/.

ПЕНКОВСКИ, Антоний
/неизв./
Свещеник в Радомир. Спомоществовател за „Наручна священ. книга“, превели З. Петров и Й. Наумов /1874/.

ПЕНКОВСКИ, Младен
/неизв./
Свещеник в Радомир. Спомоществовател за „Наручна священ. книга“, превели З.Петров и Й.Наумов /1874/.

ПЕНОВ, Георги
/неизв./
Роден в Чирпан. Учи в протестантското мисионерско у-ще в Пловдив /1862/. Заминава за Америка /вер. САЩ/, откъдето не се завръща. Превежда: „Числителница за сметание на ум у общити училища. Написана на английски от В. Гринлиф, а преведена от Георгий Пенов. Книжарница на Хр. Г. Данов и сие в Пловдив. Русчук, Велес. 1868. [Отвън: 1869] Във Виена, у книгопечатн. Л. Сомерова“; — [2 . изд.] 1875.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 283.

ПЕНОВ, Георги
/неизв./
Учител в Манастирище, Оряховско, през 1871 — 1872 г.
☐ Летоструй, V, 1873, с. 60.

ПЕНОВ, Емануил
/неизв./
Свещеник във Варненска епархия от 1874 г.
☐ ДА — Варна, 79к, оп. 1, а. е. 14, л. 9.

ПЕНОВ, Костадин
/неизв. — 1876/
Учител в Перущица след 1862 г. Загива по време на Апр. въст.
☐ 100 години читалище „Просвета“, Перущица. 1862 — 1962. Юб. в. 23 дек. 1962.

ПЕНОТЕ
/неизв./
Свещеник в църквата „Св. Петка Самарджийска“ в София през 1763 г.
☐ Динеков, П. София, с. 8.

ПЕНЧЕВ — вж. *Иларион, митрополит Неврокопски*

ПЕНЧЕВ, Анастас
/неизв. — 1866/
Музикален деец, цигулар от Шумен. Племенник на Добри *Войников*. Участник в неговия ученически оркестър /1859/; от 1864 г., след заминаването на Д. Войников в Браила, е диригент на оркестъра. В нотното наследство на А. П. е първата школа за китара /ок. 1860 — 1865/, в която има вариации на Марсилезата, преработки на украински, полски и турски песни, преписи от опери на Верди и Белини, преписи от инструментални произведения.
☐ ДА — Шумен, ф. 657к, оп. 1, а. е. 1 — 5; Петров, Ст. Очерци по история на българската музикална култура. С., 1959, с. 32; Станев, Ст., В. Панев. Из фондовете на музикалните дейци в Шумен. — *ИДА*, 31, 1976, с. 179, 182, 183.

ПЕНЧЕВ, З.
/неизв./
Свещеник в Кара хасан /вер. Лозен/, Търновско, през 1872 г.
☐ Сп. *Слава*, II, № 3, 1 авг. 1872, с. 48.

ПЕНЧЕВ /ХАДЖИПЕНЧЕВ/, Йордан
/9 март 1852 — 26 ян. 1936/
Роден в Търново. Вер. е брат на Стефан *Пенчев*. Учи в местното класно у-ще. Завършва гимназия в Букурещ. Продължава образованието си в Медицинското у-ще в същия град. През 1872 г. полага изпит за пом.-фармацевт и е приет във Факултета по фармация. Едновременно е назначен в болницата „Пантелеймон“, а след това в „Колентина“. Завършва фармация през 1876 г. Работи като фармацевт в болницата „Колция“ в Букурещ. По време на СТВ е в състава на походната болница към Румънския червен кръст, ръководена от д-р Стойко *Йорданов*. След Осв. се завръща в Б-я. Работи в Търново, отваря клон на търновската аптека в Габрово. След смъртта на брат си Петър поема аптеката му в София/1893/. През 1893 г. Й. П. е пом.-кмет на София. Народен представител, съдебен заседател при Търновския окръжен съд /1898/ и предс. на Първия бълг. аптекарски конгрес /1898/. Член на аптечната комисия при Върховния мед. съвет /1908 — 1921/. Предс. на Бълг. аптечно д-во и на аптекарското кооперативно д-во, основано през 1914 г. Почетен член на Берлинското аптечно д-во /1914/. Печата мед. статии в сп. „Труд“ /след 1878/. Основава фонд от 80 000 лева за възнаграждаване на научните трудове на бълг. фармацевти.
☐ Русев, М. Исторически преглед...., с. 114; Константинеску-Яши, П. Български учени..., 91— 92; Вачев, Б. Първата аптека в България и в гр. В. Търново. — *Фармация*, 1970, № 1, 58 — 59; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 186; Трайков, В., Н. Жечев. Българската емиграция в Румъния, с. 306.

ПЕНЧЕВ, Кирил
/неизв. — 1876/
Роден в Михалци, Търновско. Учител в селото през 70-те години на XIX век. Театрален деец. Участва в четата на поп *Харитон Халачев* по време на Апр. въст. Загива в Дряновския м-ир
☐ Чилингиров, Ст. БЧ, с. 181; Каракостов, Ст. БВТ, с. 620.

ПЕНЧЕВ, Никола
неизв./
Учител в Русе /ок. 1860 — 1878/. Съпруг на Стефана *Пенева-Пенчева.*
☐ ЦДИА, ф. 1318, оп. 1, а. е. 4922, л. 1; ДА — Русе, ф. 43к, оп. 1, а. е. 23, л. 3; Орловски, Ст. Из историята на учебното дело в Русе до Освобождението. — *Уч. пр.*, 1906, № 10, с. 1069; Попов, Н. Описание на Русчук за времето от 1860 до 1879 г. Русчук, 1928, с. 35.

ПЕНЧЕВ, Петър
/неизв./
От 1858 до 1865 г. учи в Одеската семинария. Съученик на Васил *Друмев.*
☐ Арнаудов, М. Климент Търновски, с. 102; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 98; Степанова, Л. Вклад России..., с. 207.

ПЕНЧЕВ /ХАДЖИПЕНЧЕВ/, Стефан
/1847 — 1913/
Роден в Търново. Вер. е брат на Йордан *Пенчев.* След първоначално образование в родния си град постъпва в Медицинското у-ще в Букурещ /1863/. Завършва през 1868 г. и продължава във Факултета по медицина /до 1872/. Една година следва медицина и в Монпелие, Франция /1874/, където публикува дисертация на тема: „De quelques accidents de la convalescence de fièvres èruptives. Montpellier, 1874“. Градски лекар в Букурещ /1875 — 1877/. Защитава и докторат: „Câtevâ cuvinte asupra gusii si tratamentului sâu prin injectiune interrstitialâ de trinctură de iod pura. Bucaresti, 1878“. След Осв. се завръща в Б-я. Работи в Търново като управител на болницата; ординатор в Старозагорската болница. По време на СБВ е мобилизиран в Александровската болница, а през Балканските войни вече като пенсионер лекува доброволно болните в Търновската болница. Заразява се от холера и умира в Търново.
☐ НБКМ — БИА, ф. 388, а. е. 1, л. 1; ДА — Търново, ф. 65к, оп. 1, а. е. 193, л. 2; в. *Македония*, IV, № 17, 17 ян. 1870; в. *Свобода*, I, № 11, 18 ян. 1870; Д-р Стефан Пенчев /некролог/. — *ЛЛСБ*, 1913, № 11 — 12, с. 624; Стоянов, М. БВК, с. 283; Хинчев, С. Развитие на учебното дело у нас до Освобождението. — *ИДА*, 8, 1964, с. 193; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 186.

ПЕНЧЕВ, Тодор
/неизв./
Учи във Военномедицинското у-ще в Цариград от 1867 г.
☐ В. *Македония*, I, № 16, 18 март 1867.

ПЕНЧЕВ, Тодор
неизв./
Роден в Ст. Загора. Учител в бълг. у-ще в Кутлуджа /дн. към Ст. Загора/ през 1870 г.
☐ В. *Цариградски вестник*, IV, № 64, 8 юли 1870.

ПЕНЧЕВА, Стефана — вж. *Пенева-Пенчева*, Стефана

ПЕНЧО
/неизв.
Свещеник в Плевен през XIX век.
☐ Трифонов, Ю. Плевен, с. 118.

ПЕНЧО
/неизв./
Свещеник в църквата „Св. Димитър“ в Свищов през 40-те и 50-те години на XIX век.
☐ Ганчев, Ст. Свищов, с. 47; Снегаров, Ив. Нов кодекс на Търновската митрополия. С., 1937, с. 61.

ПЕНЧО
/неизв./
Свещеник вер. в Пазарджик. Спомоществовател за „Извод от физика“ на Н. Геров /1849/.

ПЕНЧОВ, Боню /Шана/
/неизв./
Роден в Габрово. Пом.-учител във взаимното у-ще в Габрово през 1859 г.
☐ Цончев, П. Габрово, с. 423.

ПЕНЧОВ, Георги /Йорги/
/неизв./
Учител в Кючук Кайнарджа /Кайнарджа/, Силистренско /1863 — ок. 1865/. Спомоществовател за „Въведение в всеобща история“, наредил Р. Блъсков /1864/.
☐ Тонев, В. Добруджа, с. 275.

ПЕНЧОВ, Михаил
/неизв./
Свещеник в Плевен през 40-те и 50-те години на XIX век. Спомоществовател за: „Православное учение ... Платона“, превел Ил. Стоянов /1844/; „Две советователни слова Плутарха“, превел И. Стоянович /1845/; „Детинско прибавление“ на Ем. Васкидович /1852/.
☐ В. *България*, I, № 43, 20 ян. 1860.

ПЕНЧОВ, Христо
/неизв./
Роден в Търново. Учител в Г. Оряховица през 1856 — 1857 г. Спомоществовател за „Месецеслов“ на П. Радов /1857/.

ПЕНЧОВ, Христо
/неизв./
Учител в Бреница, Оряховско, през 1871 — 1872 г.
☐ Летоструй, V, 1873, с. 61.

ПЕНЧОВА, Пенка — вж. *Друмева-Пенчова*, Пенка

ПЕНЬОВ, Ангел
/неизв./
Свещеник в Русе през 50-те и 60-те години на XIX век. Спомоществовател за „Поучение в св. и вел. четиредесятница“, превел Ф. Велиев /1868/, и за „Повест или поучение християнское“, превел П. Давидов /1855/.

ПЕНЮ
/1799 — 1860/
Роден в Лясковец. Учи в родния си град при Максим *Райкович*, в Свищов при Христаки *Павлович* и в Сърбия. Учител в Свищов, Лясковец и Търново /1841 — ок. 1855/. Преподава на бълг. език, прави литературни опити, спомоществовател на книги.
☐ НБКМ — БИА, ф. 68, а. е. 18, л. 2 — 3; Москов, М. Лясковец. Търново, 1920, с. 14; Ганчев, Ст. Свищов, с. 98; Мантов, Д. Лясковец. С., 1965, с. 37.

ПЕНЮ
неизв./
Свещеник в Дряново през 50-те години на XIX век. Спомоществовател за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов 1852 .
☐ Снегаров, Ив. Нов кодекс на Търновската митрополия. С., 1937, с. 76.

ПЕНЮ
/неизв./

Свещеник в Тръново /дн. към Марица/, Хасковско, през 1852 г.
☐ В. *Цариградски вестник*, III, № 98, 30 авг. 1852.

ПЕНЮ
/неизв./
Учител в девическото у-ще в Пловдив през 1852 — 1853 г.
☐ Паскалева, В. Българката..., с. 39.

ПЕНЮ /Кара Пеню/
/неизв./
Учител в Разград ок. 1810 г.
☐ 150 години учебно дело в Разград. Юб. бр. Разград, 24 май 1961.

ПЕНЮВ /ПЕНЕВ/
/неизв./
Учител в Калъчлари /Асеново/, Търновско, през 70-те години на XIX век.
☐ Сп. *Училище*, I, № 16, 5 септ. 1871; Стойков, Хр. Просветното дело в Разград през Възраждането. Разград, 1968, с. 95.

ПЕНЮВ /ПЕНЕВ/, Йордан
/неизв./
Учител в Самоводене, Търновско. Спомоществовател за „Писма за службата божия", превел И. Владикин /1858/.

ПЕОВ, Георги
/неизв./
Свещеник в Плевен от 40-те до 60-те години на XIX век. Хаджия. Спомоществовател за „Православное учение... Платона", превел Ил. Стоянов /1844/.
☐ Малкият лист на в. *България*, I, № 43, 20 ян. 1860.

ПЕРФАНОВ, Дойчо Георгиев
/неизв./
Роден в Панагюрище. Завършва местното у-ще. В нач. на 1861 г. е ученик в Киев — усъвършенства иконопис в Киево-Печорската лавра. През с. г. се премества в Москва, където изучава живопис и иконопис.
☐ ЦГАОР, ф. 1750, оп. 1, ед. хр. 418, л. 17; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 67; Василиев, Ас. БВМ, с. 599; Степанова, Л. Вклад России..., с. 207.

ПЕТЕВ, Върбан
/неизв./
Роден в Реселец, Плевенско. Учител в селото през 1871 — 1872 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 2181.

Рада Петева

ПЕТЕВА /ПОППЕТЕВА/ Цанкова, Рада
/неизв./
Родена в Севлиево в семейството на свещеника Петю *Цанков*. Учи в родния си град; завършва Габровското класно девическо у-ще /ок. 1873/. Учителка в Селвиево /1873 — 1877/. След Осв. се омъжва за румънец и живее в Букурещ.
☐ НБКМ — БИА, II В 8423; Ганев, Н. Страници от историята на град Севлиево. Ч. 1. Търново, 1925, с. 40; Цончев, П. Габрово, с. 454; Вълчанов, Х. Севлиево /1842 — 1942/. Ч. 1. С., 1942, с. 198; Йонкова, Ст. Девическото образование в Севлиево през Възраждането. — В: Севлиево и Севлиевският край. 1. 1967, с. 79; Паскалева, В. Българката..., с. 146.

ПЕТКАНОВ, Никола
/неизв./
Роден в Каваклия, Лозенградско. Баща на писателя Константин Петканов. Учител в родното си село през 50-те години на XIX век. Участва в църковно-нац. борби и в Старозагорското въст. /1875/.
☐ Дойчев, Л. Учители — участници в Старозагорското въстание. — *Семейство и училище*, 1975, № 9, с. 39.

ПЕТКО
/неизв./
Учител в Орманлия /Лесново/, Софийско, през XVIII век.
☐ НА БАН, ф. 52к, а. е. 245, л. 3.

ПЕТКО
/1750 — 1823/
Роден в Долно Крушево /дн. не съществува/. Ок. 1780 г. е ръкоположен за свещеник. По време на кърджалийските размирици се преселва в Севлиево, където е свещеник до смъртта си. Прави препис на църковна книга.
☐ Писахме да се знае, с. 125, 139, 233.

ПЕТКО
/неизв./
Учител във Враца от 1782 до 1803 г.
☐ НБКМ — БИА, ф. 40, а. е. 33а.

ПЕТКО
/неизв./
Свещеник в Кръвеник, Габровско, през 30-те и 40-те години на XIX век.
☐ Ковачев, Н. Из миналото на героичен Кръвеник. С., 1966, с. 17.

ПЕТКО
/неизв./
Свещеник в Локорско, Софийско, през 1830 г.
☐ Гошев, Ив. Стари записки и надписи. — *ГСУ, БФ*, 6, 1929, с. 16.

ПЕТКО
/неизв./
Свещеник в Габрово. Спомоществовател за „Аритметика" на Хр. Павлович /1833/.

ПЕТКО
/неизв./
Учител в Довезенци, Скопско, през 40-те години на XIX век.
☐ Снегаров, Ив. Скопската епархия. — *ГСУ, БФ*, 16, 1939, с. 50.

ПЕТКО
/неизв./
Свещеник във Варвара, Пазарджишко, през 40-те и 50-те години на XIX век. Спомоществовател за „Служба св. Хараламплия", превел Неофит Рилски /1843/, и за „Житие св. Григория Омиритскаго", превел Ав. Попстоянов /1852/.

ПЕТКО
/неизв./
Свещеник в Девня, Варненско, през 1841 г.
☐ Ников, П. Българското възраждане..., с. 21.

ПЕТКО
/неизв./
Свещеник в Шумен в средата на XIX век.
☐ НБКМ — БИА, ф. 328, а. е. 6, л. 327 — 329.

ПЕТКО
/неизв./
Свещеник във Вулгари /Българи/, Малкотърновско, в средата на XIX век. Поддръжник на противниците на гръцкия владика Неофит.
☐ Аянов, Г. Малко Търново. Бургас, 1939, с. 280.

ПЕТКО
/неизв./
Роден в Цикнихор, Малкотърновско. Свещеник в Кладара /Сливарово/, Малкотърновско, през втората пол. на XIX век.
☐ Аянов, Г. Малко Търново. Бургас, 1939, с. 276.

ПЕТКО
/неизв./
Роден в Панагюрище. Учител в Джумая /Сбор/, Пазарджишко, през втората пол. на XIX век.
☐ Батаклиев, Ив. Пазарджик и Пазарджишко, с. 474.

ПЕТКО
/неизв./
Свещеник вер. в Плаково, Търновско. Спомоществовател за „Евангелие поучително“ на Софр. Врачански /1856/.

ПЕТКО
/неизв./
Свещеник във Враниловци, Габровско. Спомоществовател от Севлиево за „Писма за службата божия“, превел И. Владикин /1858/.

ПЕТКО
/неизв./
Роден в Атанас кьой /Атанасово, дн. към Бургас/. Униатски свещеник. Учител в бълг. у-ще в Бургас през 1865 г.
☐ Коларов, Ст. Класните училища в Бургас. — *Уч. пр.*, 1943, № 8, с. 1010; Ников, П. ВБН, с. 232.

ПЕТКО
/неизв./
Свещеник в Боровци, Берковско, през 1870 г.
☐ ЦДИА, ф. 111, оп. 1, а. е. 107, л. 4.

ПЕТКО
/неизв./
Свещеник в Берковица. Спомоществовател за „Наручна священ. книга“, превели З. Петров и Й. Наумов /1874/.

ПЕТКО
/неизв./
Свещеник в Орхание /Ботевград/, през 1874 г.
☐ ЦДИА, ф. 1318, оп. 1, а. е. 3137, л. 140.

ПЕТКО
/неизв./
Свещеник в Елешница, Пловдивско, през 1876 г. Участва в Апр. въст.
☐ НБКМ — БИА, I В 5819.

ПЕТКО /Беброванинът/
/неизв./
Роден в Беброво, Еленско. Учител в Килифарево, Търновско, през 1870 г.
☐ Михайлов, Г. Килифарево. С., 1970, с. 39.

ПЕТКО /Габровчето/
/неизв./
Учител в Габрово ок. 1835 г.
☐ Гълъбов, К. П. Р. Славейков. Живот. Дейност. Творчество. С., 1970, с. 10; Стоянов, Кодов. ОСРСНБ, с. 14.

ПЕТКО /хаджи Петко Иконом/
/неизв./
Свещеник в църквата „Св. Никола“ в Търново през втората пол. на XIX век. Участник в църковно-нац. борби през 1860 — 1870 г. Представител на Търновска епархия на църковния събор през 1871 г.
☐ ДА — В. Търново, ф. 805к, оп. 1, а. е. 26, л. 28; Илиев, И. Търновската епархия и царковно-народната борба през XIX в. — В: Сб. 100 години от учредяването на Българската екзархия. С., 1971, с. 138.

ПЕТКОВ
/неизв./
Учител в Шумен през 50-те и 60-те години на XIX век.
☐ Георгиева, Д. Материали за учебното дело в град Шумен /1856 — 1877/. — *ИНМ — Шумен*, 5, 1972, с. 152.

ПЕТКОВ
/неизв./
Учител в бесарабските села ок. 60-те и 70-те години на XIX век.
☐ Поглубко, К. За да бъдат..., с. 206.

ПЕТКОВ, Арсений
/неизв./
Свещеник в Скопие от 30-те до 50-те години на XIX век. Спомоществовател за „Служение еврейско“, превел Н. Зографски /1839/, и за „Священное и божеств. евангелие“, наредил П. Божигробски /1858/.

ПЕТКОВ, Бони
/неизв./
Учител в Башкьой, Добруджа, през 1871 — 1872 г.
☐ Тонев, В. Добруджа, с. 272.

ПЕТКОВ Тачев, Ботьо
/1815 — авг. 1869/
Роден в Калофер. Син на Петко Танчев, съдържател на кръчма, занимаващ се и с бояджийство и гайтанджийство; баща на Боян, Кирил, Стефан и Христо *Ботеви*.Учи в родния си град при Райно *Попович*, в гръцко у-ще в Пловдив и в Одеската семинария /1840 — 1844/. /Според някои източници учи в семинарията от 1841 до 1843 — 1844 г./ Учител в Калофер /1839 — 1840; 1844 — 1854; 1858 — 1869/ и в Карлово /1854 — 1858/. Създава едно от първите класни у-ща в Б-я /1845/. През 1846 г. се оженва за Иванка Ст. Дрянкова. Полага основите на училищната библиотека в Калофер. Славата му на добър учител привлича ученици от различни краища на страната. Негови възпитаници са: Никола *Начов*, Христо *Брадинов*, Димитър *Фингов*, Иван *Вазов* и др. Участва в църковно-нац. борби. Умира в Калофер. Постоянен сътрудник на „Цариградски вестник“ /1848, 1852, 1857 — 1860/; временен дописник на в. „Дунавски лебед“ /1861/ и в. „Съветник“ /1864/. Автор и преводач на: „Нещо за безграмотните человеци. В Смирне, в типографии А. Дамянова, 1843“; — [2. изд.] „Нещо за неграмотните человеци, 1851“; — [3. изд. с променен език и правопис.] „Нещо за безкнижните человеци. Цареград, в печатницата Папазиянова, 1858“; — [4. изд. ? променено.] „Нещо за безкнижните человеци. Цареград, в книгопечатницата на А. Минасова..., 1862“; „Психология или душесловие за учение на децата [от Т. Х. Галаудет]. Преведена от греческият на болгарският язик. В Смирне, в типографии А. Дамианова, 1844“; — [2. изд., препечатано точно от първото], 1851; — “Психология или душесловие за децата. Разговори между майка и син. Издание трето [с променен език и правопис]. Цариг-

рад, в книгопечатницата на А. Минасова, 1861“; „Календар, съставен от предзнанията на знаменитий астроном Казамиа за 1851 година. Пичатан в Константинопол. [1850?]“; „Критически издиряния за историята българска на Ю. И. Венелина. От произхождението на българети на Тракийский полуостров до 968 година, или до покорението България от великий княз руский Святослава. Преведе от руский Ботю Петков. Чяст пръва [и втора]. В Земун, в И. К. Сопроновата бързописна книгопечатница, 1853. 1 образ на Ю. Венелин, литографиран от Л. Йованович“; „Кратка всеобща география от Ботя Петкова. Издава ся от книжярница Д. В. Манчева в Пловдив. 1868. /Във Вена, у книгопечатн. Л. Сомера./“.
☐ Некролог. — в. *Македония*, III, № 41, 30 септ. 1869; Велев, С. Ботю Петков. *Уч. пр.*, 1906, № 10, 1001 — 1033; Начов, Н. Ботю Петков, живот и дейност. — *Уч. пр.*, 1926, № 3 — 4, 423 — 464; № 5 — 6, 716 — 753; Начов, Н. Калофер, с. 130, 147 — 164; Ботев, Хр. Сб. по случай 100 години от рождението на Христо Ботев. С., 1949, 15 — 48; Унджиев, Ив., Цв. Унджиева. Христо Ботев — живот и дело. С., 1975, 19 — 20, 25 — 35; Ферманджиев, Н. Родови хроники. С., 1975, 172 — 213.

ПЕТКОВ, Васил
/неизв./
Роден в Лом. Учител в Алтимир, Оряховско /ок. 1865 — ок. 1868/.
☐ Маринов, Б. Алтимир през вековстс. Враца, 1961, с. 22.

ПЕТКОВ, Васил Ботвалиев
/неизв. — 29 май 1872/
Свещеник в Бяла черква, Търновско /1868 — 1872/. Един от основателите на ч-ще „Труд“.
☐ НБКМ — БИА, ф. 151, а. е. 6, л. 224 — 313, 410.

ПЕТКОВ, Влад
/неизв. — 1851/
Роден в Габрово. Преселва се в Плевен /1815/. Превежда „Хрисмос или пророчество“ /1831/.
☐ Трифонов, Ю. Плевен, с. 110; Атанасова, М. Начало на музейно дело и на краеведчество в Плевенския край. — В: Сто години читалище „Г. Димитров“, Плевен. С., 1969, с. 152.

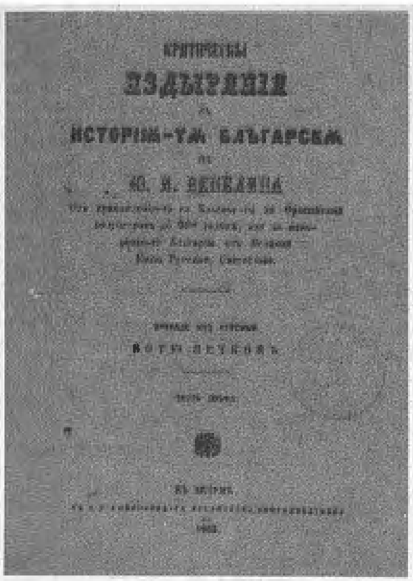

„Критически издиряния за историята българска на Ю. И. Венелина“ /1853/ — превод на Б. Петков

ПЕТКОВ, Върбан
/неизв./
Роден във Веселец, Врачанско. Свещеник в селото през 1871 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 2181.

ПЕТКОВ, Ганчо — вж. *Сахатчиев*, Ганчо

ПЕТКОВ, Георги
/неизв./
Роден в Угърчин, Ловешко. Учи в Ловеч. Свещеник в Угърчин от нач. на XIX век до края на 60-те години. Инициатор за построяването на църква и у-ще в селото /1854/.
☐ Радоев, П., Г. Радоев. Из миналото на Угърчин. С., 1979, с. 24, 42.

ПЕТКОВ, Георги
/неизв./
Учител в Ст. Загора през периода 1841 — 1881 г.
☐ Иванов, Ат. Черти из живота и записки на Атанас Иванов. Сливен, 1885, с. 55.

ПЕТКОВ, Георги
/неизв./
Роден в Суджас кьой /Водица/, Варненско. Учител в селото /1868 — 1869/.
☐ Тонев, В. Бележки..., ч. 2, с. 100.

ПЕТКОВ, Георги
/неизв./
Роден в Рогозен, Оряховско. Свещеник в селото през 1871. г.
☐ НБКМ — БИА, II А 2181.

ПЕТКОВ, Георги Илиев
/неизв./
Роден в Търново. Учител в Букьовци /дн. към Мизия/, Оряховско /1871 — 1873/.
☐ НБКМ — БИА, II А 2181; сп. *Слава*, II, № 10, 1 май 1873.

ПЕТКОВ, Герго
/неизв./
Роден в Кремена, Врачанско. Свещеник в Галиче, Оряховско, ок. 1871 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 2181; Летоструй, V, 1873, с. 58.

ПЕТКОВ, Гочо — вж. *Сивковски*, Гочо

ПЕТКОВ, Д. П.
/неизв./
Автор на „Краснописание. Пловдив, книгопечатницата Д. В. Манчов, 1864“.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 284.

ПЕТКОВ, Деметрий /Димо/
/неизв./
Свещеник в Лясковец през 70-те години на XIX век, вер. и след това.
☐ НБКМ — БИА, ф. 68, а. е .5, л. 15; ЦДИА, ф. 405, оп. 1, а. е. 3, л. 3; сп. *Слава*, II, № 1, 1 авг. 1872.

ПЕТКОВ, Димитър
/1807 — неизв./
Роден в Извор, Радомирско. Учител в Житуша, Радомирско, ок. 1838 — 1847 г. и в Извор. Ръкоположен за свещеник /1847/. Архиерейски наместник в Радомир /1874/. Спомоществовател за „Наручна священ. книга“, превели З. Петров и Й. Наумов /1874/.
☐ Караиванов, И. Историко-просветното дело в Радомирско. Ч. 1. Кюстендил, 1927, с. 33; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 89.

ПЕТКОВ, Димитър
/1808 — 1856/
Роден в Брацигово. Майстор строител. Ок. 1842 г. е ръкоположен за свещеник и служи в Брацигово до края на живота си. Спомоществовател за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.
☐ Бербенлиев, П., Вл. Пъртъчев. Брациговски майстори строители. С., 1963,с. 30.

ПЕТКОВ, Димитър

/неизв./

Килиен учител и свещеник в Чирпан. Спомоществовател за „История на великий Александра македонца“, превел Хр. Василев /1844/; „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/; „Общи знания всякому человеку нужни“, превел Ст. Колюв /1855/.

☐ Събчев, Н. Чирпан, с. 188.

ПЕТКОВ, Димитър

/неизв./

Свещеник в Каранасуф, Добруджа, през 60-те години на XIX век. Спомоществовател за „Венец азбучний“, превел И. Вълков /1863/, и за „История блъгарска“ на Г. Кръстевич /1869/.

ПЕТКОВ, Евстати И.

/28 септ. 1857 — 1878/

Роден в Русе. Завършва местното гл. у-ще /1872/ и е учител в града до 1873 г. Учи в Киевската семинария /1873 — 1875/. Студент в Московския у-т /1876 — 1878/. Умира в Галац от туберкулоза.

Публикува преводи и стихотворения в сп. „Училище“ /1872 — 1875/ и сп. „Слава“ /1872/. Превежда и издава: „Вреда от пиянството или злочестен път. Превел Евстатий Н. Петков, Русе, в печатницата на Дунавската област, 1873“.

☐ НБКМ — БИА, II А 2302; Евстатий И. Петков /некролог/. — Сп. *Славянско братство*, I, № 14, 23 ноем. 1878; Стоянов, М. БВК, 284 — 285; Поглубко, К. За да бъдат..., 89 — 90.

ПЕТКОВ, Емануил

/неизв./

Свещеник в Габрово през 50-те години на XIX век. Спомоществовател за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/, и за „Общи знания всякому человеку нужни“, превел Ст. Колюв /1855/.

ПЕТКОВ, Жеко — вж. *Чамурджиев*, Жеко

ПЕТКОВ, Иван

/неизв./

Роден във Вировско, Врачанско. Учи в килийното у-ще при Бачковския м-ир. От 1863 г. е учител в Крушовица, Оряховско. Към края на 60-те години става търговец.

☐ Николов, Б. Крушовица, Врачанско. С., 1967, с. 48.

ПЕТКОВ, Иван

/неизв./

Роден в Хайредин, Оряховско. Свещеник в Манастирище, Оряховско, през 1871 г.

☐ НБКМ — БИА, II А 2181; Летоструй, V, 1873, с. 58.

ПЕТКОВ, Иван

/неизв./

Учител в Тетово, Русенско, през 1875 г.

☐ Летоструй, VIII, 1876, 202 — 203.

ПЕТКОВ, Иван

/неизв./

Учител в Тръстеник, Русенско, през 1875 — 1876 г.

☐ Летоструй, VIII, 1876, с. 203.

ПЕТКОВ, Илия

/неизв./

Роден в Айдемир /дн. кв. на Силистра/. Баща на Петко *Айдемирски*. Свещеник в родното си село /1858 — 1884/.

☐ ЦДИА, ф. 1318, оп. 1, а. е. 4936, л. 7; Чаушев, Сл. Учебното дело в Силистра преди Освобождението. — В: Силистра и Добруджа. 1. С., 1927, с. 288.

ПЕТКОВ, Йоан /Иван/ Цеков

/неизв./

Роден в Лом. Син на известния бълг. войвода Цеко Петков. Ученик в Белградската гимназия /1857/. Спомоществовател за „Аделаида, алпийската пастирка“, превел Кр. Пишурка /1857/.

☐ Бойчева, В. Български младежи..., с. 323.

ПЕТКОВ, М.

/неизв./

Роден в Хасанлари, Ескиджумайско /Киселец, дн. към Къпинец, Търговищко/. Учител в Хюсенче /Осенец/, Разградско, през 70-те години на XIX век.

☐ Стойков, Хр. Просветното дело в Разград през Възраждането. Разград, 1968, с. 95.

ПЕТКОВ, Маньо

/неизв./

Роден в Габарево, Казанлъшко. През 1863 г. е изпратен от бълг. църковна община в Цариград в католическо у-ще в Рим.

☐ В. *България*, IV, № 43, 4 февр. 1863.

ПЕТКОВ, Мартин

/неизв./

Роден в Елена. Учител в Ново село, Русенско, в нач. на 70-те години на XIX век. Ок. 1875 г. ръкоположен за свещеник и служи в същото село.

☐ Летоструй, VIII, 1876, 202 — 203; 100 години родно училище. 1870 — 1970. Юб. в. С. Ново село, Русенско, 8 септ. 1970.

ПЕТКОВ, Михаил — вж. *Калпаков*, Михаил

ПЕТКОВ, Михаил — вж. *Куманов*, Михаил

ПЕТКОВ, Недельо

/неизв./

Свещеник в Ени махле /Гарваново/, Хасковско. Спомоществовател за „Първа храна“, превел Ив. Чичи /1858/.

ПЕТКОВ Розов, Никола

/неизв./

Роден в Казанлък. Брат на Христо *Петков*. Учител в Калофер /1855 — 1859/.

☐ Начов, Н. Калофер, с. 124.

ПЕТКОВ, Никола

/неизв./

Учител в Кнежа, Врачанско, през 1871 — 1872 г.

☐ Летоструй, V, 1873, с. 61.

ПЕТКОВ, Никола

/неизв./

Учител /1871 — 1875/ в откритото от него у-ще в Мешениза.

☐ ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 295, л. 51.

ПЕТКОВ, Николай

/неизв./

Ученик в руско духовно у-ще ок. 1864 г.

☐ АИИ БАН, арх. кол. 9, оп. 15, а. е. 436, л. 1054 — 1058; Степанова, Л. Вклад России..., с. 207.

ПЕТКОВ, Павел

/неизв./

Роден в Търново. Килиен учител в Узунджово, Хасковско, през 1852 — 1853 г.

☐ НБКМ—БИА, ф. 22, а. е. 583, л. 16.

ПЕТКОВ, Петко

/неизв./

Роден в Лесура, Оряховско. Свещеник във Фурен, Оряховско, ок. 1871 г.

☐ НБКМ — БИА, II А 2181; Летоструй, V, 1873, с. 58.

ПЕТКОВ, С.

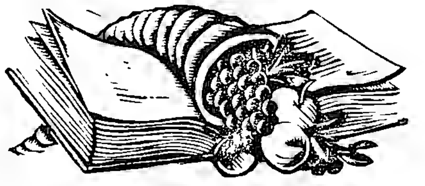

/неизв./
Свещеник в Силистра. Спомоществователь за „Небесни светила", превел Д. Витанов /1875/.

ПЕТКОВ, Спас
/1834 — 1908/
Роден в Погледец /дн. в СФРЮ/. Учи в Цариград /вер. в бълг. у-ще/. От 60-те години на XIX век е свещеник в Мировяне, Софийско, където служи и след Осв.
□ Колев, Л. Духовници — участници в национално-освободителните борби на нашия народ. — *ИЦИАИ*, т. 1, 1978, с. 258.

ПЕТКОВ, Стамен
неизв./
Роден в Три кладенци, Оряховско. Учител в селото /1871 — 1872/.
□ НБКМ — БИА, II А 2181.

ПЕТКОВ, Стефан
/12 юли 1832 — 6 ноем. 1917/
Роден в Ст. Загора в учителско семейство. Учи при баща си в килийното у-ще, а после при Атанас *Иванов*. Назначен за пом.-учител /1854 — 1856/. Взаимен учител в Ст. Загора 1856 — 1869/. Ръкоположен за свещеник /16 май 1869/. Като такъв служи 45 години. Архиерейски наместник в Ст. Загора.
□ НА БАН, ф. 46к, а. е. 33, л. 6, а. е. 50, л. 1 — 6, а. е. 358, л. 1 — 22; НБИВ — БИА, ф. 3, а. е. 580, л. 1 — 2; Илиев, Ат. Спомени. С., 1926, 23 — 24.

ПЕТКОВ, Стефан
ок. 1848 — неизв./
Роден в Казанлък. През 1861 г. е изпратен от бълг. община в Цариград в католическо у-ще в Рим. Живее в м-ира „Св. Атанас".
□ В. *България*, IV, № 8, 4 юни 1862.

ПЕТКОВ, Стефан
неизв./
Роден в Елена. Преди 1878 г. е ученик в Одеса; не завършва образованието си.
□ НБКМ — БИА, II А 2101.

ПЕТКОВ, Стоян
1835 — 1908/
Роден в Желява, Софийско. Свещеник в селото през 60-те и нач. на 70-те години на XIX век. Сбратник на В. *Левски*. Заточен в Диарбекир 1873/ във връзка с Арабаконашкия обир.
□ Димитров, Г. Княжество България. Т. 2. С., 1896, с. 361; Стойчев, Д. Тетевен, минало и днес. С., 1924, с. 94; Кънчев, М. Видрица, с. 669.

ПЕТКОВ /ПЕТКОВИЧ/, Стоян /Станко/ Станков /духовоно име Алексей; Алекси, Алеко/
/1844 — 4 юни 1917/
Роден в Хаджи Азма /Боерица/, Софийско, в семейството на обеднял земеделец. Учи във взаимното у-ще в Ихтиман. Избягва в Рилския м-ир, а след това в Цариград, където живее при бълг. владици и продължава обучението си. Като послушник на *Авксентий, митрополит Велешки* е заточен заедно с него в Мала Азия /1861 — 1862/. След това заминава за Русия, където завършва семинария и духовна академия в Киев /1863 — 1873/. Като студент преподава бълг. език и история в пансиона на графиня Левашова. Завръща се в Б-я и приема монашески сан под името Алексей. Дякон при *Иларион, митрополит Кюстендилски.* Отказва се от монашеството и ок. 1875 — 1876 г. заминава за Германия, където следва химия в Дрезденската политехника. Издържа се сам чрез частни уроци по руски език. По време на РТОВ прекъсва обучението си и се присъединява към руските войски. Чиновник за особени поръчки при свищовския и софийския губернатор. Гл. финансов чиновник /съветник по казионните дела/;н-к на отделение и гл. секретар в М-вото на вътрешните работи /1879 — 1886/. Занимава се и с обществена дейност. Член и предс. на К-та по събиране на средства за построяване на храм-паметника „Александър Невски"; член на учебния съвет при МНП; член на комисиите за построяване сградите на НС и Александровската болница; член на комисията по въпроса за чифлишките и господарските земи и др. Народен представител /1894/ на Ихтиманска околия. Столичен общински съветник; пом. кмет и предс. на тричленната комисия. Умира в София.
□ НБКМ — БИА, ф. 79 /Стоян Петков/; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 96; Йорданов, В. История на Народната библиотека в София. С., 1930, 20 — 21;Поглубко, К. За да бъдат..., с. 68, 88, 91; Степанова, Л. Вклад России..., с.45, 97;Миладинова-Алексиева, Ц. Епоха, земя и хора. С., 1985, с. 312.

ПЕТКОВ, Танас
/неизв./
Свещеник в Ресен, Търновско, през 1874 г.
□ Снегаров, Ив. Нов кодекс на Търновската митрополия. С., 1937, с. 147.

ПЕТКОВ, Тодор
/неизв./
Роден в Търново. Учител в килийното у-ще в Лом /1840 — 1846/. Свещеник в Лом /1855 — 1857/. Спомоществовател за: „Общи знания всякому человеку нужни", превел Ст. Колюв /1855/, „Аделаида, алпийската пастирка", превел Кр. Пишурка /1857/, „Священное и божеств. евангелие", наредил П. Божигробски /1858/.
□ Апостолов, П. Поява и развитие на читалище „Постоянство". — В: Сто години културен живот в Лом. С., 1961, с. 36.

ПЕТКОВ /ПОППЕТКОВ/, Тодор
/неизв./
Роден в Г. Оряховица в семейството на свещеник. Учи в класното у-ще в родния си град при Иван *Момчилов* /ок. 1859 — 1864/ и в Габровската гимназия. Учител в Г. Оряховица и в търновските села Хотница и Самоводене, а през 1877 — 1878 г. — в Трявна. Участник в рев. д-ние.
□ НБКМ — БИА, II В 9668;Цонев, Зв. Горна Оряховица, с. 72;Бендерев, Ат. Мисли и спомени по миналото. Спомени по Априлското въстание в Търновски революционен окръг през 1876 г. — Сб. Април 1876. С., 1976, с. 641.

ПЕТКОВ Манчев, Тодоран /Божндар/
/неизв. — 10 ян. 1869/
Роден в Свищов. Получава образование в родния си град, където е и учител /1866 — 1867/. Поради връзките му с четата на Филип Тотю е арестуван /1867/ и заточен в Мала Азия; умира там съвсем млад.
□ НБКМ — БИА, II В 6830;Ганчев, Ст. Свищов, 116 — 117; Христов, Г. Свищов в миналото /86 — 1877/. С., 1936, с. 57.

ПЕТКОВ, Филип
/неизв./
Учител в Смядово, Шуменско /1873/, и участник в учителския събор в Шумен.
□ Пенкова, М. Учителският събор..., с. 186.

ПЕТКОВ, Х.
/неизв./
Свещеник в Русенска епархия. Об-

служва селата Две могили, Червена вода и Бъзовец през 1875 г.
☐ Летоструй, VIII, 1876, с. 202.

ПЕТКОВ, Христо
/неизв./
От Елена. Свещеник и учител в килийното у-ще в родния си град /1844 — 1864/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 146, а. е. 12, л. 7;Снегаров, Ив. Нов кодекс на Търновската митрополия. С., 1937, с. 133; Брешов, Ю. Елена като просветно огнище в миналото. — В: Еленски сб. Кн. 2. С., 1938, с. 115.

ПЕТКОВ Розов, Христо
/неизв./
Роден в Казанлък. Брат на Никола *Петков*. Учител в Калофер /1855 — 1858/. По-късно е търговец в Цариград.
☐ Гендов, Д. История на Калофер и пр. — В: Сб. Калоферска дружба. 1. С., 1908, с. 68; Начов, Н. Калофер, с. 126.

ПЕТКОВ, Христо
/неизв./
Роден в Кукуш. Ученик в Одеската семинария /1858/. Завръща се в Б-я през 1861 г.
☐ ЦДИА, ф. 111, оп. 1, а. е. 54, л. 1; Степанова, Л. Вклад России..., с. 207.

ПЕТКОВ, Христо
/неизв./
Роден в Айдемир /дн. към Силистра/. Свещеник в селото /1861 — 1884/.
☐ ЦДИА, ф. 1318, оп. 1, а. е. 4936, л. 7.

ПЕТКОВ, Христо
/неизв./
Учител в Церова кория, Търновско от 1865 до ок. 1867 г.
☐ Церов, Ив. Спомени и бележки. 1. Варна, 1921, с. 22;Станев, Н. Великотърновската котловина, с. 118.

ПЕТКОВ Вачков, Юрдан
/ок. 1825/1830 — 26 март 1903/
Роден в Хюсенче /Осенец/, Разградско. Образование получава в Русе. Взаимен учител в родното си село /1852 — 1865/. От ок. 1866 г. започва да се занимава с лозарство и кръчмарство.
☐ 130 години училище. Изд. юб. комитет за чествуване на 130-годишнината на училище „Д-р Петър Берон“. С. Осенец, Разградско, 1965;Стойков, Хр. Просветното дело в Разград през Възраждането. Разград, 1968, с. 93.

Неделя Петкова-Караиванова

ПЕТКОВ, Янко
/неизв./
Учител в Плодив /1852/. Спомоществовател за „Райна, княгиня бълг.“, превел Й. Груев /1852/.

ПЕТКОВА, Гица Ст. Кюркчи /Кожухарова/
/неизв./
Учителка в Сливен през 70-те години на XIX век.
☐ Табаков, С. Сливен, с. 488; Паскалева, В. Българката..., с. 142.

ПЕТКОВА /ХАДЖИПЕТКОВА/, Кина
/неизв./
Родена в Търново. Преди 1877 г. е ученичка в Кишиневското духовно у-ще.
☐ Кулелиев, Й. Девическото образование..., с. 46, 61; Паскалева, В. Българката..., с. 153.

ПЕТКОВА, Нонка
/неизв./
Учителка в Кюстендил след 1863 г.
☐ СГОДА, ф. 1345к, оп. 1, а. е. 127, л. 3; Еничерев, Н. Възпоминания и бележки. С., 1906, с. 84.

ПЕТКОВА, Парашкева
/неизв./
Учителка в Казанлък /1852 — 1853/. Спомоществователка за „Критически издиряния за историята бълг.“, превел Б. Петков /1853/.
☐ *Цариградски вестник*, II, № 88, 21 юли 1852.

ПЕТКОВА, Рада
/неизв./
Учителка през 1853 г. Спомоществователка за „Михал“ и „Писменик“ на С. Доброплодни /1853/ и за „Памела уженена“, превел И. Екзарх /1853/.

ПЕТКОВА, Станислава — вж. *Караиванова-Балканска*, Станислава

ПЕТКОВА, Теофана — вж. *Величкова*, Теофана

ПЕТКОВА, Тодора Илиева
/1862 — неизв./
Родена в Търново. Завършва у-щата при църквата „Св. Никола“ и „Св. Константин“ в родния си град. През 1870 г. с помощта на Евгения *Кисимова* е приета в пансиона Азил Елена Домна в Букурещ. Румънската училищна управа ѝ предлага да следва живопис в Италия с държавна стипендия при условие, че ще учителства в Румъния. Т. П. отказва и се завръща в Б-я /1877/. През 1878 — 1879 г. е учителка в Търново.
☐ Кулелиев, Й. Девическото образование...,с. 57; Паскалева, В. Българката..., с. 156.

ПЕТКОВА, Юрдана — вж. *Чалъкова*, Юрдана

ПЕТКОВА-КАРАИВАНОВА, Неделя /баба Неделя/
/13 авг. 1826 — 1 ян. 1894/
Родена в Сопот. Съпруга на търговеца Петър Караиванов и майка на Станислава *Караиванова-Балканска*. Получава елементарна грамотност в Сопотския девически м-ир. Придобива повече знания по пътя на самообразованието. Изучава взаимоучителната /белланкастерската/ метода. По препоръка на Найден *Геров* става учителка в новооткритото девическо у-ще в София /1858 — 1861/, където работи заедно със Сава *Филаретов*. Учителства в Самоков /1862 — 1864/, Кюстендил /1864 — 1865/, а на 1 юли 1865 г. е условена за учителка в Прилеп, откъдето започва най-интензивната ѝ народопросветна дейност: учителка и общественичка в Охрид /1868 — 1869/, Велес /1870 — 1871/, Солун /1871 — 1878/. Участва в борбата на местното население срещу гъркома-

ните, създава женски и благотворителни д-ва, съдейства за изпращането на български девойки на учение в Русия. След Осв. живее в Кюстендил /1878/, а през 1879 г. се заселва в София. Известно време /1883/ работи за просветата на чепинските българи. Умира в София.

☐ НБКМ — БИА, ф. 249, а. е. 5; ЦДИА, ф. 31, оп. 1, а. е. 4; НБИВ — БИА, ф. 3, а. е. 421, 423, 744; в. *България*, II, № 77, 7 септ. 1860; в. *Право*, IV, № 29, 13 септ. 1869; в. *Цариградски вестник*, XII, № 16, 14 април 1862; в. *Турция*, II, № 20, 20 ноем. 1865; Х. П. К-в. Баба Неделя Петкова. — *Светлина*, 1893, № 2, с. 35; Доросиев, Л. Нашите..., 99 — 103; Селищев, А. Из биографии Станиславы Балкановой. — *Мак. пр.*, 1932, № 4, 25 — 27; Снегаров, Ив. Солун в българската духовна култура. Исторически очерк и документи. С., 1937, с. 37, 78, 89; Паскалева, В. Българката..., 86 — 91; 131 — 133, 141, 146, 149, 191, 245, 246, 284; Петкова, Н. Спомени. С., 1987.

ПЕТКОВИЧ, Андрей Димитриевич
неизв./

Роден в Башино село, Велешко. Брат на Димитър и Константин *Петкович*. Учител във Велес в края на 40-те години на XIX век. От 1854 до 1860 г. учи в Ришельовския лицей в Одеса. Завършва с кандидатска степен Юридическия ф-т на Петербургския у-т /1864/. Постъпва на служба в руското М-во на външните работи. Като секретар на руското консулство в Яш поддържа преписка с основателите на БКД в Браила. Титулярен руски консул в различни държави. Умира в чужбина.

Публикува статии, преводи на басни и стихотворения в „Цариградски вестник“ /1859 — 1860/.

☐ НБКМ — БИА, ф. 22, а. е. 128, л. 17; ЦГИА — Л., ф. 733. оп. 147, д. 311, л. 78; Стоилов, А. Български книжовници в Македония. 1. С., 1922, с. 89; Чочков, Хр. Велес, с. 23;Стоянов, М. БВК, с. 285; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 38, 138.

ПЕТКОВИЧ, Димитър Димитриевич
неизв./

Брат на Андрей и Константин *Петкович*. Вер. е първият бълг. студент в Петербургския у-т. Учи в края на 40-те и нач. на 50-те години на XIX век., като завършва с кандидатска научна степен. През 1854 г. е служител в дипломатическата канцелария на княз А. М. Горчаков.

☐ ЦГИА — Л., ф. 733, оп. 147, д 311, л. 78; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 38, 138.

ПЕТКОВИЧ, Елефтерица А.
/неизв./

Временен сътрудник на сп. „Читалище“ /1870/.

☐ Стоянов, М. БВК, с. 285.

ПЕТКОВИЧ, И.
/неизв./

През 1850 г. завършва Историко-филологическия ф-т на Киевския у-т „Св. Владимир“ с кандидатска научна степен.

☐ Поглубко, К. За да бъдат..., с. 59.

ПЕТКОВИЧ, Йосиф
/неизв./

Временен сътрудник на в. „Стара планина“ /1877/

☐ Стоянов, М. БВК, с. 285.

ПЕТКОВИЧ, Константин Димитриевич
/неизв. — ноем. 1898/

Роден в Башино село, Велешко. Брат на Андрей и Димитър *Петкович*. Учи в семинария /1842 — 1846/ и в Ришельовския лицей /1847 — 1852/ в Одеса. Завършва славянска филология в Петербургския у-т /1852/. Състудент и познат на Н. Г. Чернишевски. Постъпва на работа в руското М-во на външните работи. През 1852 г. проучва славянските ръкописи в Светогорските м-ири. Запознава се с *Натанаил Охридски*, с когото подават изложение до руското М-во на просветата за положението на бълг. народ. Успява да издейства 1768 екземпляра учебници за бълг. у-ща. По време на Кримската война е на разположение на руската Гл. квартира и на дипломатическата канцелария на Южната армия. Секаретар на руския консул във Видин; руски консул в Дубровник /ок. 1857 — 1869/, Палестина, Бейрут. По време на пътуванията си с научна цел из Европа се запознава с В. Ханка, П. Шафарик и други слависти. По препоръка на проф. И. И. Срезневски превежда от чешки език част от Краледворския ръкопис на В. Ханка. Умира в Одеса.

Временен дописник на „Цариградски вестник“ /1853/ и „Журнал мин. нар. просвещения“ /1853/. Автор на едно от първите бълг. рев. стихотворения „Български войн“, публикувано от П. Безсонов в „Бълг. песни от сборниците на Ю. И. Венелин, Н. Д. Катранов и други българи“ /М., 1855/. Превежда на руски език „Фонетика на българския език“ от Фр. Миклошич /1852/. Превежда и: „Древняя чешская песня о суде Любуши с переводом на болгарское наречие. Санктпетербург, в типографии Императорской академии наук, 1852“; „Борис, първи християнски цар на българити. Побългарена историйска приказка [от К. Петкович], писана по словенски от Йосифина Турноградска Б. Цариград, в типографията на Тадея Дивичияна, 1853“. Автор на: „Обзор Афонских древностей. Приложение к Записки Императорской академии наук. № 4, СПб., 1865“; „Зограф, българска обител на Свята гора. От К. Д. Петкович, Константинопол, 13 мая 1853“. Оставя в ръкопис на руски език „Сватбените обичаи на македонските българи“ /1850/.

☐ ЦГИА — Л., ф. 733, оп. 149, д. 311, л. 78; Стоилов, А. Български книжовници от Македония. 1. С., 1922, с. 89; Каракостов, Ст. Македонски възрожденци. Исторически и литературни образи. Ч. 1. С., 1942, 89 — 94; Георгиев, Е. Българи и чехи в епохата на тяхното възраждане. — *ГСУ, ИФФ*, 42, 1945 — 1946, с. 77; Табаков, С. Добри Чинтулов. Биографичен очерк. С., 1955, с. 35; Стоянов, М. БВК, с. 285; Арнаудов, М. Българското книжовно дружество в Браила. 1869 — 1876. С., 1966, 17 — 22; Тахов, Г. Константин Д. Петкович — един от първите наши революционни поети, неизвестни данни за неговото творчество. — *Струма*, 1, 1982, 161 — 165.

ПЕТКОВИЧ, Младен
/неизв./

Ученик в Одеската гимназия през 1862 г.

☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 127, 361; Степанова, Л. Вклад России..., с. 207.

ПЕТКОВИЧ, Симеон
/неизв./

Роден в Ловеч. Ученик в духовно у-ще в Киев /1848/ с руска държавна стипендия. Умира, преди да завърши образованието си.

☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 144; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 51.

ПЕТКОВИЧ, Яков Димитриев

/22 ян. 1848 — 20 ян. 1914/
Роден в Свищов. Като държавен стипендиант завършва гимназия в Николаев /1863 — 1870/, след което следва медицина в Московския у-т. След завършване на висшето си образование /1876/ остава на работа в Русия — земски лекар в Орел. По време на РТОВ е доброволец към Гл. квартира на Дунавската руска армия. Като лекар участва в боевете при Плевен, Ст. Загора, Ямбол. Урежда лазарети за евакуация на болни от руската армия. След Осв. е военен губернски лекар в Русе, лекар на Източния военен окръг /1880/, бригаден лекар /1883/, пом.-гл. лекар на бълг. войска /1884/. Старши лекар на Пети дунавски полк /1885/. По време на СБВ е гл. лекар на Видинския отряд. Уволнен от войската /1887/; възстановен като лекар на Втори артилерийски полк /1888/; старши лекар на Седемнадесети доростолски пехотен полк /1889/; завеждащ лазарета на Осман пазар /Омуртаг/ през 1891 — 1892 г. От 1899 г. е пенсионер. Лекар в етапната болница в София по време на Балканските войни. Преподавател в дивизионните санитарни команди.
☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 130; ЦГИА — Л., ф. 733, оп. 162, д. 61, л. 27; Ганчев, Ст. Свищов, с. 356; Стефанов, В. Българската медицина през Възраждането. С., 1980, с. 183.

ПЕТЛЕШКОВ, Васил Ангелов /В. Найденов Велчев/
/1 ян. 1845 — 8 май 1876/
Роден в Брацигово. Учи в родния си град. Вер. посещава няколко месеца медицински курсове в Цариград /1873/. Занимава се с търговия и лечебна дейност. Отваря и аптека в Брацигово, но не приготвя сам лекарствата. Основател на местното ч-ще /1874/, на което предоставя част от къщата си и личната си библиотека. Инициатор за създаването на женското д-во „Надежда“. Предс. на РК в Брацигово /1876/; делегат на събранието на Оборище — член на комисия за изработване плана на Апр. въст. При обявяването на въст. е в Панагюрище, откъдето отнася „Кървавото писмо“ в Пещера и околните села. Ръководител на въстаническите действия в Брациговския район. Предаден от чорбаджиите, поглъща отрова и умира на път за Пазарджик.
☐ Чилингиров, Ст. БЧ, с. 151; Унджиев, Ив. Васил Петлешков. С., 1935; Шопов, П. Васил Петлешков. — Оборищенци..., 218 — 222; Стефанов, В. Българската медицина през Възраждането. С., 1980, с. 173.

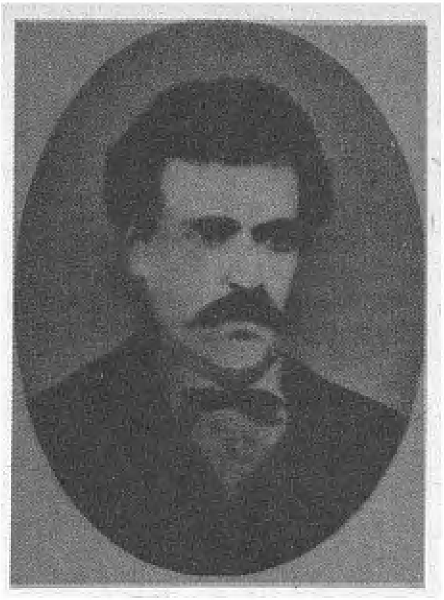

Васил Петлешков

ПЕТОВИЧ, Йоаникий
/неизв./
Свещеник в Дервент /Змейово/, Старозагорско, през 30-те години на XIX век.
☐ Събчев, Н. Чирпан, с. 311.

ПЕТРАКИ
/неизв./
Свещеник във Ферезлии /Овчеполци/,Пазарджишко, през първата пол. на XIX век. По настояване на пловдивския митрополит Никифор е изпратен на заточение в Рилския м-ир, вер. поради дейност с политически характер /1839/.
☐ Радкова, Р. Българската интелигенция през Възраждането. С., 1986, с. 97.

ПЕТРАНОВ, Юрдан
/неизв./
Роден в Преслав. Учител в родния си град /1848 — 1850/.
☐ Тонев, В. Бележки..., ч. 5, с. 71.

ПЕТРЕ
/неизв./
От Троянци /дн. в СФРЮ/. Учител през първата пол. на XIX век. Баща на Гьорче Петров.
☐ Църнушанов, К. Килийните училища и учители в Прилеп. — В: Сто години ново българско училище в Прилеп. 1843 — 1943. Скопие, 1943, с. 35.

ПЕТРЕВ, Лазар
/неизв./
Учител в Призрен през 1852 г. Спомоществовател за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.

ПЕТРЕСКУ, Захари — вж. *Чамурджиев*, Жеко

ПЕТРИДИС, Димитър
неизв./
Живее в Неврокоп /Гоце Делчев/. Автор на житие на св. Иван Рилски и на Молебен, които през 1853 г. изпраща на *Неофит Рилски.*
☐ Снегаров, Ив. Принос към биографията на Неофит Рилски. С., 1951, с. 406.

ПЕТРИЧЕВ, Димо Радивоев
20 дек. 1841 — 23 юли 1926/
Роден в Бераинци, Трънско. Учи при чичо си поп Иван *Петричев.* Учител в продължение на 20 години /1858 — 1878/ в трънските села Ярловци, Клисура, Насалевци, Радово и най-вече в Трън. Заедно с Георги *Неделев* през 1869 г. въвежда взаимния метод на преподаване в у-щето в Трън. Участва в рев. д-ние, заради което е арестуван /1873/. По време на РТОВ участва в четата на Симо Соколов. През 1879 г. е назначен за училищен инспектор в Знеполска и Височката околия. Русофил.
☐ Димо Петричев. — В: Сб. Трънският край. С., 1940, 525 — 527; Гечев, М. Народните учители в Освободителната война. — *Нар. просвета*, 1977, № 11, 83 — 100.

ПЕТРИЧЕВ, Иван
/ок. 1817 — 1873/
Роден в Бераинци, Трънско. Син на свещеника Тричко Станков *Гусин.* Учи в Билинския м-ир. Учител в родното си село и в трънските села Клисура, Радово, Ярловци, Насалевци, Врабча и Цървена Ябука в продължение на 15 години. След това е свещеник в Трън и Ярловци.
☐ Поп Иван Петричев /биографични бележки/. — В: Сб. Трънският край. С., 1940, 531 — 532.

ПЕТРОВ /ПОППЕТРОВ/
/неизв./
Свещеник, сакеларий в Плевен. Спомоществовател за „Нещастна фа-

милия“ на В. Друмев /1873/.

ПЕТРОВ /ПОППЕТРОВ/, Алексий
/неизв./
Свещеник и иконом на църквата „Св. Преображение“ в Свищов от 50-те до 70-те години на XIX век. Спомоществовател за „Критически издиряния за историята блъг.“, превел Б. Петков /1853/. Член на казалийския смесен съвет в града /1875/.
☐ В. *Цариградски вестник*, X, № 481, 12 май 1860; в. *Напредък*, IX, № 45, 7 юли 1875; Ганчев, Ст. Свищов, с. 58.

ПЕТРОВ, Аленко
/неизв./
Свещеник в Горна Джумая /Благоевград/. Спомоществовател за „Наручна священ. книга“, превели З. Петров и Й. Наумов /1874 .

ПЕТРОВ, Ан.
неизв./
Учител в Чобаново /Овчарово/, Шуменско, през 1872 — 1873 г.
☐ Пенкова, М. Учителският събор..., с. 182.

ПЕТРОВ, Анастас
неизв./
От Ески Джумая /Търговище/. Учител и свещеник в Преслав /1843 — 1844/. Свещеник в Ески Джумая 1846 — 1850; 1866; 1873/. Спомоществовател за „Наполеон Бонапарта“, превел Хр. Драганович /1850/.
☐ В. *Турция*, II, № 34, 26 февр. 1866; сп. *Слава*, II, № 9, 1 април 1873; Тонев, В. Бележки..., ч. 5, с. 70.

ПЕТРОВ /ПОППЕТРОВ/, Анастасий
неизв./
Свещеник. Спомоществовател в Скопие за „Священное и божеств. евангелие“, наредил П. Божигробски /1858/.

ПЕТРОВ, Ангел
неизв./
Роден в Чирпан. Взаимен учител в Новаково, Станимашко /Асеновградско/, от 1852 до ок. 1869 г. Спомоществовател за: „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852 ; „Изяснения на неделнити и празнични евангелия“, превел Зл. Груев /1857/; „Минейник“ на Ан. Иванов /1869/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 22, а. е. 583, л. 14; в. *Цариградски вестник*, III, № 98, 30 авг. 1852.

ПЕТРОВ, Ангел Маргаритов
/неизв. — 1876/
Роден в Батак. Възпитаник на пловдивското класно у-ще „Св. св. Кирил и Методий“. Учител в Широка лъка, Смолянско /1863 — 1869/. Връща се в Батак. Убит по време на Апр. въст.
☐ Узунски, Г. Когато бяхме под турско. — В: Широка лъка — просветно огнище в Родопите. С., 1947, 55 — 56, 61; Седянков, Ст. Възраждането в централните български земи и влиянието му върху просветното дело в Средните Родопи. — *Годишник на Националния музей на образованието*, 1, 1983, с. 171.

ПЕТРОВ /ПОППЕТРОВ/, Антон
/неизв./
Килиен учител в Долно Чамурлии, Добруджа, от 1825 до 1856 г.
☐ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 93; Тонев, В. Добруджа, с. 272.

ПЕТРОВ /ПОППЕТРОВ/, Атанас
/1850 — 1933/
Роден в Либяхово, Неврокопско /Илинден, Гоцеделчевско/. Учител в селото през 70-те години на XIX век. Участва в нац.-осв. д-ние.
☐ НА БАН, ф. 137 /Атанас Поппетров/; Документи за Българското възраждане от архива на Стефан И. Веркович. С., 1969, с. 479.

ПЕТРОВ, Атанас
/неизв./
Роден в Юшенлии /Ботево/, Варненско. Учи в родното си село. Учител в Горна Кумлуджа /Крумово/, Варненско /1874 — 1875/ и Юшенлии /1875 — 1878/.
☐ ДА — Варна, ф. 79к, оп. 1, а. е. 18, л. 10; Тонев, В. Бележки..., ч. 3, с. 168; Тонев, В. Добруджа, с. 272.

ПЕТРОВ, Атанас
неизв./
Роден в Канлии, Добруджа. Свещеник в селото от 1876 до 1884 г., вер. и след това.
☐ ЦДИА, ф. 1318, оп. 1, а. е. 4936, л. 7.

ПЕТРОВ, Бойчо
/неизв. — 1876/
Роден в Стрелча, Панагюрско. Завършва втори клас в Панагюрище /1851/. Учител в Панагюрище /1854 — 1855/. От 1860 г. е свещеник и учител в родното си село. Участва в рев. д-ние. Загива по време на Апр. въст.
☐ Бояджиев, И. Учебното дело в Стрелча преди Освобождението. — *Нар. просвета*, 1962, № 3, с. 91; Велчев, Т. Стрелча. С., 1973, с. 29; Царев, Г. Духовници патриоти от Панагюрски революционен окръг — участници в Априлската епопея. — В: Сб. Априлското въстание..., 294 — 295.

ПЕТРОВ, Боне
/неизв./
Роден в Герман, Софийско. Преселва се в София /1860/ и става учител там. Учителства до 1873 г. Един от близките сътрудници на В. *Левски*; поддържа многобройни връзки в софийските села; известно време е предс. на Софийския РК. След провала на организацията през 1873 г. е осъден на доживотен затвор и заточен в Диарбекир. Амнистиран след Осв. Връща се в София и заема административни постове. Борец срещу режима на княз Фердинанд, става негова жертва. Оставя дневник за времето от 1853 до 1893 г.
☐ Бонев, Б. Просветители, книжовници и писатели на София. — *Сердика*, 1952, 147 — 151.

ПЕТРОВ, Валю
/неизв./
Учител в Бойница, Кулско. Спомоществовател за „Месецослов“ на П. Радов /1857/.

ПЕТРОВ, Васил
/неизв./
Свещеник в Бяла черква, Търновско, през 60-те и 70-те години на XIX век.
☐ НБКМ — БИА, II А 31; II В 2958.

ПЕТРОВ, Василий
/неизв./
Роден в Троян. През 1847 г. постъпва в Киевската гимназия със свои средства.
☐ АИИ БАН, арх. кол. 9, оп. 15, а. е. 438, л. 1076 — 1093.

ПЕТРОВ, Вичо
/неизв./
Роден в Аврен, Варненско. Учител в Кьопеклии /Градинарово/, Провадийско, ок. 70-те години на XIX век.
☐ Тонев, В. Бележки..., ч. 2, с. 84.

ПЕТРОВ, Власи
/1830 — 1908/
Роден в Троян. Учи в Троян, Пловдив; в Одеската семинария и в гимназията в Киев /1847 — ок. 1850/. Учител и училищен инспектор през 60-те и 70-те години. Участва в борбата

срещу унията. След Осв. народен представител.
☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 147; Марковски, М. Спомени и очерци из българското революционно движение. 1867 — 1877. С., 1976, с. 302.

ПЕТРОВ, Вълко
неизв./
Роден в Пазарджик. Ок. 1840 г. учи в гръцко у-ще във Влашко. Работи като златар.
☐ Ненов, Ю. Автобиография. — *СбНУ*, 13, 1896, с. 375.

ПЕТРОВ /ПОППЕТРОВ/, Вълко
/неизв./
Роден в Чирпан. Учител в Канлии, Добруджа, през 1852 г.
☐ В. *Цариградски вестник*, II, № 98, 30 авг. 1852.

ПЕТРОВ, Върбан
неизв./
Учител в Ряхово, Русенско, от 1874 до 1876 г.
☐ ЦДИА, ф. 1318, оп. 1, а. е. 4930, л. 1; ДА — Русе, ф. 43к, оп. 1, а. е. 23, л.154.

ПЕТРОВ, Гене
/неизв./
Роден в Чирпан. Учител в Чамурлии /Динево/, Хасковско, през 1852 — 1853 г.
☐ НБКМ — БИА, ф. 22, а. е. 583, л. 14.

ПЕТРОВ, Генко
/неизв./
Свещеник в Трявна. Спомоществовател за „Месецослов" на П. Радов /1857/.

ПЕТРОВ, Георги
/неизв. — 1868/
Свещеник в Каба кулак /Ушинци/, Разградско, през 40-те и 50-те години на XIX век. От 1859 г. до края на живота си е архиерейски наместник в Разград.
☐ Явашов, Ан. Разград. Неговото археологическо и историческо минало. Ч. I. С., 1930, 144 — 145.

ПЕТРОВ, Георги
/неизв./
Учител и свещеник в Шумен до към 1842 — 1843 г.
☐ Стефанов, Г. Стефан Н. Изворски, учител и поет от епохата на Възраждането. 1815 — 1875. Принос към историята на учебното дело и поезията ни. — *СбБАН*, 28, 1935, с. 19; Джумалиев, Г. Учебното дело в град Шумен през първата половина на XIX век. — В: Сб. Шумен — Коларовград. 2. Коларовград, 1962, с. 130, 137; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 88.

ПЕТРОВ, Георги
/неизв./
Ученик в Русия през периода 1856 — 1877 г.
☐ Степанова, Л. Вклад России..., с. 207.

ПЕТРОВ, Георги
/неизв./
Свещеник в Пловдив и член на епархийския смесен съвет през 1875 г.
☐ В. *Напредък*, IX, № 44, 31 май 1875.

ПЕТРОВ, Димитър
/неизв./
Роден в Карлово. Ученик в Киевската семинария 1853/. Спомоществувател за „Нравоучение за децата", превел С. Радулов /1853/.

ПЕТРОВ, Димитър
/неизв./
Роден в Охрид. Ученик в Киевската семинария /1863/.
☐ ЦГАОР, ф. 1750, оп. 1, ед. хр. 34, 67; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 67.

ПЕТРОВ /ПОППЕТРОВ/, Димитър П.
/неизв./
Учител в Дервент /Змейово/, Старозагорско, от 1868 до 1872 г., и в Криворечна паланка /1872 — 1874/. Спомоществувател за „Минейник" на Ан. Иванов /1869/.
Временен дописник на в. „Македония" /1870/ и в. „Турция" /1871/.
☐ Сп. *Читалище*, I, № 6, 15 дек. 1870; в. *Напредък*, VIII, № 14, 2 ноем. 1874; Кънчев, М. Видрица, с. 252.

ПЕТРОВ, Димитър — вж. *Любенов*, Димитър

ПЕТРОВ, Димитър — вж. *Моллов*, Димитър

ПЕТРОВ /ПОППЕТРОВ/, Димо
/неизв./
Роден в Чирпан. Учи в Калофер при Ботьо *Петков* /1839 — 1840/. Килиен учител в Меричлери, Чирпанско /1840 — ок. 1850/ и в Садъклии Верен , Чирпанско /до 1862/. Удавя се по време на екскурзия с учениците си.
☐ Из летописа на село Меричлери, Чирпанско. — *Уч. пр.*, 1904, № 1, с. 14; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 108.

ПЕТРОВ, Добри
/неизв./
Ученик в Одеската семинария през 1843 г.
☐ АИИ БАН, арх. кол. 9, оп. 30, а. е. 20, л. 53 — 55.

ПЕТРОВ, Евстатий
/неизв./
Учител в централното търновско у-ще „Св. св. Кирил и Методий" от 1870 до 1873 г. Архимандрит.
☐ НБКМ — БИА, II А 7637, II В 522а.

ПЕТРОВ, Евтим
/неизв./
От Макоцево, Софийско. Учи при баща си поп *Петър* в родното си село, а след това в София. Учител в Макоцево няколко години. Ръкоположен за свещеник ок. 1875 г. Спомоществувател за книги.
☐ Динсков, П. София, с. 94; Стоянов, С. Село Макоцево. История, бит, фолклор. С., 1970, 175 176.

ПЕТРОВ Българов, Еремия
/1836 или 1840 — юли 1868/
Роден в Медковец или Мокреш, Ломско, в семейството на търговец. Племенник на кнез Иван Кулин. Учи в Лом при Кръстю *Пишурка* и в Белградската класическа гимназия 1859 — 1860/. Учителства в Лом /1860 — 1861; 1865 — 1866/. Доброволец в сръбската войска. Военен ръководител на Зайчарската чета 1867/; след разгрома ѝ е арестуван и 6 месеца лежи в сръбските затвори. Участва в четата на Хаджи Димитър и Стефан Караджа; загива в Стара планина.
☐ Дамянов, С. Ломският край, 209 — 213; Йонков, Хр. Двамата офицери от четата на Хаджи Димитър и Стефан Караджа. С., 1971.

ПЕТРОВ, Жендон
/неизв./
Ученик в Галатасарайския лицей в Цариград през 1870 г.
☐ Славова, Дойнова. Документи..., с. 240, 242.

ПЕТРОВ, Желязко
неизв./
Взаимен учител в Русе от 1851 г.

☐ ДА — Русе, ф. 43к, оп. 1, а. е. 23, л. 23.

ПЕТРОВ, З.
/неизв./
Свещеник в Букурещ през 60-те години на XIX век.
☐ Сюпюр, Е. БЕИР, с. 187.

ПЕТРОВ, Захари Славков
/неизв./
От Котел. Завършва Военномедицинското у-ще в Цариград /1862 — 1876?/ Военен лекар във военноморската болница в Цариград. След Осв. работи в частната клиника на Хайдарджиоглу в Силистра /1909 — 1910/.
☐ В. *България*, IV, № 25, 1 окт. 1862; Начов, Н. Цариград, с. 142; Стефанов, В. Българската медицина през Възраждането. С., 1980, с. 65, 214.

ПЕТРОВ, Зиновий — вж. *Поппетров*, Зиновий

ПЕТРОВ, И.
/неизв./
Роден в Шумен. Учител в Хасанлари /Гецово, дн. кв. на Разград/ през 1871 — 1872 г.
☐ Сп. *Училище*, I, № 16, 5 окт. 1871; Стойков, Хр. Просветното дело в Разград през Възраждането. Разград, 1968, с. 9

ПЕТРОВ, Иван
/неизв./
Свещеник и килиен учител в Чирпан /ок. 1850 — 1858/. Спомоществовател в Чирпан за: „Житие св. Григория Омиритскаго", превел Ав. Попстоянов /1852/; „Общи знания всякому человеку нужни", превел Ст. Колюв /1855/; „Кратка всеобща история от Смарагдова", превел Й. Груев /1858/.
☐ Събчев, Н. Чирпан, с. 188.

ПЕТРОВ, Иван
/неизв./
Автор на: „Кратка священа история от Иван Петров. 1862 [?]"; „Кратък катихизис от Иван Петров. 1862 [?]".
☐ Стоянов, М. БВК, с. 286.

ПЕТРОВ /ПОППЕТРОВ/, Иван
/неизв./
Свещеник в Казанлък през 1867 г.
☐ НМРМ, Дневник на входните писма от 1867 г. № 34.

Бачо Киро Петров

ПЕТРОВ, Иван
/неизв./
Свещеник във Върбовка, Търновско, през 70-те години на XIX век.
☐ Йосифов, Й. Историческото село Върбовка. С., 1967, с. 26.

ПЕТРОВ, Иван
/неизв./
Свещеник в Хамбарлии /Житница/, Варненско, и в Караач /Славяново/, Варненско, през 70-те години на XIX век. Дава парични средства за построяването на бълг. църква и девическо у-ще във Варна. Спомоществовател за: „Нещастна фамилия" на В. Друмев /1873/; „Тълкование на бож. молитвенний дом" на Т. Станчев /1873/; „Уроци по бълг. черковна история" на Р. Каролев /1873/.
☐ ДА — Варна, ф. 79к, оп. 1, а. е. 9, л. 71 — 72.

ПЕТРОВ, Иван
/неизв./
Роден в Байлово, Софийско. Учител в Раковица, Кулско, през 70-те години на XIX век.
☐ НБКМ — БИА, ф. 643, оп. 1, а. е. 5, л. 551.

ПЕТРОВ, Иван
/неизв./
Учител в Килифарево, Търновско, през 1870 г.
☐ Станев, Н. Великотърновската котловина, с. 273; Михайлов, Г. Килифарево. С., 1970, с. 39.

ПЕТРОВ, Иван
/неизв./
Роден в Сухиндол, Търновско. Учител /1874 — 1879/ и читалищен деец в родното си село.
☐ Чилингиров, Ст. БЧ, с. 488; Евтимов, Т. За състоянието на училищата в някои селища на В. Търновски окръг през 1878/79 г. — *ИДА*, 19, 1970, с. 151.

ПЕТРОВ, Иван
/неизв./
Учител в Бяла, Русенско, през 1875 — 1876 г.
☐ Летоструй, VIII, 1876, 202 — 203.

ПЕТРОВ, Иван — вж. *Грозев*, Иван

ПЕТРОВ /ХАДЖИПЕТРОВ/, Иванчо
/неизв./
Учител в Алфатар, Силистренско, от ок. 1857 до ок. 1864 г.
☐ Тонев, В. Добруджа, с. 275.

ПЕТРОВ, Иринчо
/1817 — 30 авг. 1892/
Роден в Мусина, Търновско. Свещеник в селото от 1854 г. Хаджия. Член на РК в селото. В дома му отсядат В. *Левски*, *Матей Преображенски*, Стефан *Стамоболов*, Ангел *Кънчев*. Активно участва в подготовката на Апр. въст. По време на РТОВ И. П. приютява в къщата си и се грижи със свои средства за десет ранени руски войници. След Осв. остава свещеник в Мусина.
☐ Димов, Д. Бележит син на Мусина. — *Дух. култура*, 1962, № 11, 21 — 24; Драганова, Т. Търновски революционен комитет. — *ГМСБ*, 2, 1976, с. 54.

ПЕТРОВ, Йордан
/неизв./
Роден в Котел. През 1875 г. завършва Робърт колеж, Цариград, със степен бакалавър.
☐ Сп. *Читалище*, V, № 7, 15 април 1875, с. 334; в. *Източно време*, II, № 23, 19 юли 1875; Ушбърн, Дж. Петдесет..., с. 165.

ПЕТРОВ /ПОППЕТРОВ/, Йосиф — вж. *Любенов*, Йосиф

ПЕТРОВ Занев, Киро /Бачо Киро/
/7 юли 1835 — 28 май 1876/
Роден в Бяла черква, Търновско. Брат на Гаврил и Христо *Трифонови*. Баща на Ирина *Петрова-Тотева*. Учи в килийното у-ще в родното си село и в Батошевския м-ир; самооб-

разова се. От 14-годишна възраст учителства в търновските села Коевци 1849, 1852 — 1853 , Мусина 1851 — 1852; 1855 — 1857; 1865 — 1866, 1871/, Вишовград /1849 — 1850/, Михалци /1861/, Бяла черква 1857 — 1865; 1866 — 1869; 1870, 1872 — 1876/. От нач. на 60-те години се включва активно в църковно-нац. борби; преследван от търновския гръцки владика, два пъти е затварян /1861 и 1864/. Инициатор за основаването на ч-ще „Братска любов“ /дн. „Бачо Киро“/ в родното си село /1869/. През 1872 — 1873 г. пътува до Букурещ, Цариград и Белград. От февр. 1872 г. е предс. на местния РК. Участва в подготовката на въст. през есента на 1875 г., а през пролетта на 1876 г. е един от гл. организатори на рев. приготовления в селата от западния район на Търновския рев. окръг. Член на военния съвет на четата на поп *Харитон Халачев*; след разбиването й в Дряновския м-ир е предаден, съден и обесен в Търново.

Временен дописник на в. „Македония“ /1870 — 1871/. Автор на: „Описание на село Горни Турчета и две-три народни приказки. Наредени на стихови от Кира Петров. Издава Горно Турченското читалище /Търновско окръжие/. Русчюк, в книгопечятницата на Дунавската област, 1870“; „Пътуването на Бача Кира. Нагласено на стихове от същия. Издава Горнотурченското читалище „Селский труд“ в подарък на посетителите си. Русе, в печатницата на Дунавската област, 1873“; „Второ пътуване на Бача Кира. Издават добрите му приятели за любопитни читатели. Русе, в печатницата на Дунавската област, 1874“; Сиромах Танчо. Драма в пет действия. Съставил Киро Петров. Издава читалището от с. Бяла черкова /Горни турчета/, Търновско окръжие. Търново, в печатницата на К. Тулешкова, 1879“; „Пруско-френската война Нагласена на стихове в 1871 г. От Киру Петров, из с. Горни турчета. Издава печатницата на в. „Българин“, Русе, 1880“.

☐ НБКМ — БИА, ф. 167 /Бачо Киро Петров/; Начов, Н. Бачо Киро Петров. С., 1910; Бачо Киро Петров Материали и документи. С., 1937; Стоянов, М. БВК, 286 — 287; Бачо Киро Петров. Сб. по случай 130 години от рождението му, 1835 — 1965. С., 1967.

ПЕТРОВ, Кольо
/неизв./
Свещеник в Севлиево. Спомоществователи за „Първичка бълг. граматика“ на Иван Богоров /1844/.

ПЕТРОВ, Коце
/неизв./
Иконописец и резбар в Банско през Възраждането.
☐ Снегаров, Ив. Скопската епархия. — *ГСУ, БФ*, 16, 1938 — 1939, с. 145.

ПЕТРОВ, Кръстан
/неизв./
Учител в Галичник, Дебърско, през 50-те години на XIX век.
☐ Иванов, Й. Българите в Македония. С., 1917, с. 137; Снегаров, Ив. Скопската епархия. — *ГСУ, БФ*, 16, 1938 — 1939, с. 82.

ПЕТРОВ, Кръстю
/неизв./
Роден в Карлово. Учител в Брезник и във взаимното у-ще в Клисура /ок. 1856 — 1862/. Ок. 1863 г. е ръкоположен за свещеник в Клисура и служи там и през 70-те години на XIX век.
☐ Материали от музея в град Клисура; Барутчийски, С. Хр. Г. Данов. — В: Юб. сб. Христо Г. Данов. Пловдив, 1905, с. 112; Чилингиров, Ст. Панайот Волов. Животописен опит. С., 1940, с. 149.

ПЕТРОВ, Кузман
/неизв./
Роден в Три кладенци, Оряховско. Свещеник в Ставерци, Оряховско, ок. 1871 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 2181.

ПЕТРОВ Пенев, Лазар
/1811 — ок. 1900/
От Бистрица, Горноджумайско /Благоевградско/. Учи в Света гора и работи в Зографския и Хилендарския м-ир. Автор на икони в софийската църква „Св. Никола Стари“ /1836/, изгоряла през 1944 г. Работи в Серско, Солунско, Битолско, Щип, Кочани, Кюстендил. След Осв. работи в Македония, прехвърля се в Б-я /1880/. Рисува из Дупнишко /Станкедимитровско/ след 1886 г. Умира в София.
☐ Меджидиев, А. Дупница и бележити дупничани през епохата на Възраждането. С., 1940, с. 43; Василиев, Ас. БВМ, 641 — 643.

ПЕТРОВ, Марин
/неизв./
Роден в Котел. Учител в Ямбол в края на 60-те години на XIX век.
☐ Атанасов, Ж. Учебното дело в Ямбол преди Освобождението. — *Уч. пр.*, 1947, № 1 — 2, 135 — 136.

ПЕТРОВ, Марин
/неизв./
Роден в Синьо бърдо, Врачанско. Учител в Пудрия, Врачанско /ок. 1868 — ок. 1878/.
☐ 120 години огнище на просветата. Юб. л. С. Пудрия, Врачанско, 24 май 1966.

ПЕТРОВ, Марко
/неизв.
Роден вер. Карлово. Взаимен учител в Пловдив /1855 — 1856/.
☐ Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив, 1981, с. 297.

ПЕТРОВ, Матей — вж. *Матей Преображенски*

ПЕТРОВ, Миню
неизв./
Родоначалник на Миньовата зографска фамилия от Трявна. От него се учат синовете му Генко /Георги/, Петър и Цаню *Миньови*.
☐ Василиев, Ас. БВМ, 88 — 89; Божков, Ат. Българската икона. С., 1984, с. 264.

ПЕТРОВ, Михаил
/неизв./
Свещеник в колония Ташбунар, Бесарабия, от 1818 до 1847 г., вер. и след това.
☐ Радкова, Р. Нови данни..., с. 122.

ПЕТРОВ, Младен
неизв.
Завършва Одеската семинария /ок. 1878/. Учител в Тулча от 1878 г.
☐ ЦДИА, ф. 1318, оп. 1, а. е. 4933, л. 1; Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 250; Люлюшев, М. РБО, с. 173.

ПЕТРОВ, Моно — вж. *Матей Преображенски*

ПЕТРОВ, Наум — вж. *Мартинов*, Наум

ПЕТРОВ, Неделчо
/неизв./
Роден в Конаре, Казанлъшко. Учител в Джаферли юч орман, Хаджиоглупазарджишко /Тригорци, Толбухинско/, от 1867 до 1870 г.
☐ Тонев, В. Добруджа, с. 276.

ПЕТРОВ, Никола
/неизв./
Взаимен учител в Чирпан ок. 60-те години на XIX век.
☐ Събчев, Н. Чирпан, с. 181, 186 — 187.

ПЕТРОВ, Никола
/неизв./
Учител в Сопот. Спомоществовател за „Кратка всеобща история“, превел Г. Йошев /1861/.

ПЕТРОВ, Никола
/неизв./
Роден в Копривщица, където учителства /1861 — 1863/. Известно време е учител и в Пловдив.
☐ Еничерев, Н. Възпоминания и бележки. С., 1906, с. 7.

ПЕТРОВ, Никола
/неизв./
Роден в Свищов. През 1862 г. заминава за Бейрут, където постъпва в йезуитското Газирско у-ще.
☐ В. *България*, IV, № 23, 10 септ. 1862.

ПЕТРОВ, Никола
/неизв./
Учител в Хърсово, Шуменско /1869 — 1873/. Участва в учителския събор в Шумен през 1873 г. Спомоществовател за „Минейник“ на Ан. Иванов /1869/.
☐ Пенкова, М. Учителският събор..., с. 186.

ПЕТРОВ, Никола
/неизв./
Роден в Пирот. Взаимен учител в града ок. 1872 — 1873 г.
☐ Йонков-Владикин, Н. Евстатий Пелагонийски. — *Дух. култура*, 39, 1929, с. 61.

ПЕТРОВ, Никола
/неизв./
Роден в Калофер. Ученик в Галатасарайския лицей в Цариград /преди 1878/.
☐ Начов, Н. Цариград, с. 152.

ПЕТРОВ /ХАДЖИПЕТРОВ/, Никола Матеев
/1861 — неизв./
Роден в Котел. Брат на Петър *Матеев*. Ученик в Робърт колеж, Цариград /1875/.
☐ НА БАН, ф. 54к, а. е. 268, л. 8 — 9.

ПЕТРОВ, Николай
/неизв./
Свещеник в бълг. колония Чешмя Варуита, Бесарабия, през 1847 г.
☐ Радкова, Р. Нови данни..., с. 122.

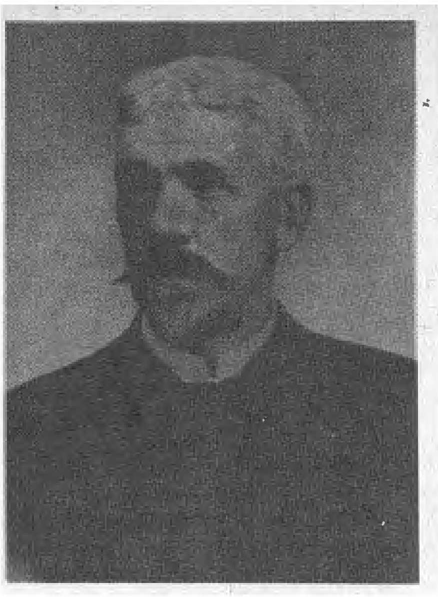

Рашко Петров

ПЕТРОВ, П. Г.
/неизв./
От Котел. През 1871 г. учи във Военномедицинското у-ще в Цариград. Спомоществовател за „Геометрия праволинейна“, превел Н. Марков /1871/.

ПЕТРОВ, Петко
/неизв./
Роден в Драгоево, Шуменско. Учител в шуменските села Осмар /ок. 1866/, Риш /1874/ и Драгоево /1876 — 1878/. След Осв. е свещеник.
☐ Тонев, В. Бележки..., ч. 5, 75 — 76.

ПЕТРОВ, Петър
/неизв./
Роден в Русе. През 1871 г. е ученик в Одеската семинария. Съученик на Стефан *Стамболов*. Завръща се в Б-я /1874/ и се занимава с търговия. Живее във Варна.
☐ НБКМ — БИА, ф. 63, а. е. 94, л. 1; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 38, 129; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 152; Степанова, Л. Вклад России..., с. 207.

ПЕТРОВ, Р.
/неизв./
Учител в гл. у-ще в Русе през 1863 г.
☐ ДА — Русе, ф. 44к, оп. 1, а. е. 80, л. 14.

ПЕТРОВ, Ради
/неизв./
Роден в Пчелище, Търновско. Ученик на свещеника *Стоян Кованлъшки*. Учител в селото /1875 — 1905/.
☐ Станев, Н. Великотърновската котловина, с. 83.

ПЕТРОВ /ЧОРАПЧИЕВ/, Рашко
/ок. 1840 — 1 май 1894/
Роден в Копривщица. Учи при Найден *Геров* в родния си град и в пловдивското класно у-ще „Св. св. Кирил и Методий“. Завършва медицина във Виена /1856 — 1861/. Участва като лекар в Първата бълг. легия в Белград /1862/. Тук се запознава с В. *Левски*, който по-късно често намира убежище в неговия дом в Пловдив. От 1863 г. до смъртта си е лекар на частна практика в Пловдив. Открива аптека в града и първата лаборатория за микроскопски изследвания. Участва активно в църковно-нац., просветното и нац.-осв. д-ние. След разгрома на Апр. въст. оказва помощ на въстаниците и техните семейства. След Осв. е гл. лекар в Пловдив. Умира във Виена.
☐ НБКМ — БИА, ф. 22, а. е. 2, л. 3; ф. 257, а. е. 1, л. 50; ф. 389, а. е. 14, л. 1 — 2; Ботев, Хр. Съчинения, т. 3, с. 531; Джамбазов, Хр., Н. Алваджиев, Ив. Терзийски. Паметта на един град. Пловдив, 1972, с. 31; Спомените на Хр. Иванов — Големия. — *ИБИД*, 29, 1974, 420 — 421; Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив, 1981, с. 234 и сл.

ПЕТРОВ, С.
/неизв./
Учител в Разград /1864 — 1865/ и Варна /1873/.
☐ НБКМ — БИА, II А 2218, II А 2219; ДА — Варна, ф. 79к, оп. 1, а. с. 22, л. 4.

ПЕТРОВ, Секула — вж. *Дръндаров*, Секула

ПЕТРОВ, Симеон
/неизв./
Свещеник. Автор на „Парастас или последование за усопшите, което се възпява в сьботни, неделни или в други празнични деньс на място причастен. Напечата са с иждивението на сквофилакса поп Симеона Петкова. Русчук, в печатницата на Дунавската област, 1865“.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 287.

ПЕТРОВ, Сотир
/неизв. — 18 окт. 1871/
Роден в Самоков. Учи в София /1840/. Спомоществовател за „Месецослов" на Хр. Сичанниколов /1840/. Продължава образованието си в гръцкото у-ще в Куручешме, Цариград /1844 — 1846/, а от 1858 г. е във Военномедицинското у-ще в Цариград. Завършва през 1871 г. Военен лекар в турската армия. Умира в Хасково.
☐ В. *България*, IV, № 25, 1 окт. 1862; Начов, Н. Цариград, с. 135, 141, 143; Стамболски, Хр. Автобиография, дневници, спомени. Т. 1. 1852 — 1868/. С., 1927, с. 28; Стефанов, В. Българската медицина през Възраждането. С., 1980, с. 46, 213.

ПЕТРОВ, Спиридон — вж. *Грамадов*, Спиридон

ПЕТРОВ, Станю
/неизв./
Учител в Ловеч /1858/. Спомоществовател за „Кратко землеописание" на Г. Икономов /1856 .

ПЕТРОВ, Стефан
1834 — неизв./
Роден в Котел. Учи в Киевската семинария /1847 — 1851/ с руска държавна стипендия. Учител в Сливен през 50-те и 60-те години на XIX век.
☐ АИИ БАН, арх. кол. 9, оп. 15, а. е. 438, л. 1076 — 1093; оп. 30, а. е. 33, л. 83; а. е. 40, л. 97 — 99; а. е. 41, л. 100; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 37; в. *България*, I, № 13, 20 юни 1859.

ПЕТРОВ, Стефан
неизв./
Килиен учител и абаджия в Кадъ кьой Стражица/, Търновско , ок. 50-те години на XIX век.
☐ Василев, Х. Просветното дело в Стражица. С., 1968, с. 8.

ПЕТРОВ, Стефан
/неизв./
Свещеник в Русе. Спомоществовател за „Поучения в св. и вел. четиредесятница", превел Ф. Велиев /1868/.

ПЕТРОВ Рипчев, Стоян
/неизв./
Произхожда от семейството на свещеник. Учителства в Перущица /1854 — 1855/. Продължава образованието си в пловдивското класно у-ще „Св. св. Кирил и Методий".
☐ Кепов, Ив. Въстанието в Перущица. Пловдив, 1931, с. 45; Бойчева, В. Българският революционер Петър Бонев — ученик в Белградската гимназия. — *Векове*, 1974, № 1, с. 6.

ПЕТРОВ, Стоян
/неизв./
Учител в Оряхово. Спомоществовател за „Ковчег цветособрания", превел Ан. Иванов /1857/.

ПЕТРОВ, Стоян
/неизв./
Възпитаник на Дивдядовското у-ще. Учител в Аврен, Варненско, ок. 60-те години на XIX век.
☐ Пенков, М. Учебното дело в Дивдядово преди Освобождението. — В: Шумен — Коларовград. 2. Коларовград, 1962, с. 32.

ПЕТРОВ, Стоян
/неизв./
Роден в Шумен. През периода 1872 — 1876 г. е ученик в Кенигрец, Австрия, издържан от Маринчо Бенли и Евлогий *Георгиев*. През 1876 г. заминава за Кладово, Сърбия, за да се включи в четата на Панайот Хитов и Филип Тотю. След едномесечен престой в Белград моли ДД да му отпусне помощ, за да продължи образованието си.
☐ НБКМ — БИА, ф. 7, а. е. 133, л. 1 — 2; II В 9284, л. 46, 102 — 103; НА БАН, ф. 34к, оп. 1, а. е. 736, л. 1 — 17.

ПЕТРОВ, Тодор
/неизв./
Зограф. Спомоществовател от Търново за „Месецослов" на Хр. Сичанниколов /1840/ и за „Писма за службата божия", превел И. Владикин 1858 .

ПЕТРОВ, Тодор
/неизв./
Роден в Мачин, Добруджа. Свещеник в града от 1876 до 1884 г.
☐ ЦДИА, ф. 1318, оп. 1, а. е. 4936, л. 7.

ПЕТРОВ, Тодор Е.
/неизв./
Учител в Копривец, Русенско, през 1850 г.
☐ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 109.

ПЕТРОВ, Трендафил
неизв./
Учител в Черна вода, Добруджа, от 1870 до 1872 г.
☐ Тонев, В. Добруджа, с. 278.

ПЕТРОВ, Филип
/неизв./
Роден в Хебибчево, Мустафапашалийско /Любимец, Свиленградско/. Учител в селото /1866 — 1867/.
☐ Митев, П. История на училището в с. Любимец. Пловдив, 1924, с. 12.

ПЕТРОВ, Христо
неизв./
Роден в Батошево, Севлиевско. Учител в Млечево, Севлиевско, през 1872 г.
☐ Приписка върху книгата „Чудеса пресв. Богородица от Д. Великов, 1867" /в НБКМ/.

ПЕТРОВ, Христо
/неизв./
Роден в Котел. Учител в Хамамджи, Добруджа, от 1864 до 1874 г.
☐ Тонев, В. Добруджа, с. 279.

ПЕТРОВ, Христо
неизв./
Роден в Търнак, Оряховско. Учител в селото ок. 1871 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 2181.

ПЕТРОВ, Цено
/неизв./
Свещеник в Лакатник, Софийско, през 70-те години на XIX век. Баща на Стоян *Ценов*. Участник в подготовката на Апр. въст. Участва в спасяването на някои от Ботевите четници 1876/.
☐ Дойчинов, Д. Спасяването на група Ботеви четници в с. Лакатник и Брезов дол. — *ВИСб*, 1973, 1, 181 — 184.

ПЕТРОВ-ЧАЛГАДЖИЕВ, Христофор
/1830 — 1888/
Роден в Разград. Ок. 1840 г. заминава за Англия с един шотландец — лекар на групата инженери, дошли в Разград във връзка с проекта Русе и Варна да бъдат свързани с жп линия. Там завършва техническо у-ще. Занимава се и с музика. Ок. 1855 г. се завръща в родния си град. Открива техническа работилница в Търново. През 1862 г. е преводач в английската компания за строежа на железницата Русе—Варна. Основава оркестър от 13 души в Разград. Изработва музикални инструменти арфи, цигулки, гайди/, преподава музика и танци в читалището.
☐ Стефанов, В. Разград /Краевед-

чески очерк/. С., 1969, 74 — 78; Андреева, А. Христофор Чалгаджията. — *Бълг. музика*, 1962, № 1, 26 — 27.

ПЕТРОВА, Ана /Ана Ганина/
/неизв./
Монахиня в Калоферския м-ир и учителка в Калоферското девическо у-ще /ок. 1853 — 1870/.
☐ Начов, Н. Градиво за историята на калоферските училища. — *Уч. пр.*, 1903, № 1 — 2, с. 59; Начов, Н. Калофер, с. 210; Тошева, Ан. Автобиография. Ст. Загора, 1911, с. 4; Паскалева, В. Българката..., с. 137.

ПЕТРОВА /ХАДЖИПЕТРОВА/, Анастасия
/неизв./
Учителка в Търново през 1875 1876 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 2416.

ПЕТРОВА, Деша — вж. *Станчева-Разкова*, Деша

ПЕТРОВА /ПОППЕТРОВА/, Евдокия
неизв./
Монахиня в Калоферския м-ир и учителка в Калоферското девическо у-ще от 50-те до 70-те години на XIX век. Спомоществователка за „Критически издиряния за историята блъг.“, превел Б. Петков /1853/.
☐ Начов, Н. Градиво за историята на калоферските училища — *Уч. пр.*, 1903, № 1 — 2, с. 121; Начов, Н. Калофер, с. 214.

ПЕТРОВА Вацова-Сливкова, Елена
/неизв./
Родена в Ст. Загора. Завършва девическото класно у-ще в града. Учителка в Плевен /1869 — 1870/.
☐ Трифонов, Ю. Плевен, с. 270; Тошева, Ан. Автобиография. Ст. Загора, 1911, с. 18; Паскалева, В. Българката..., с. 146.

ПЕТРОВА, Иванка
неизв./
Учителка в Тулча през 1878 г.
☐ ЦДИА, ф. 1318, оп. 1, а. е. 4933; ДА — Русе, ф. 43к, оп. 1, а. е. 34, л. 133 — 134.

ПЕТРОВА, Пелагия
/неизв./
Родена в Панагюрище. Монахиня и учителка в Пазарджик /ок. 1870 — 1878/.
☐ Батаклиев, Ив. Татар Пазарджик, с. 253; Батаклиев, Ив. Преглед на учебното дело в град Татар Пазарджик. — *Уч. пр.*,1924, № 3, 182 — 183.

ПЕТРОВА, Петрана — вж. *Чирпанлиева*, Петрана

ПЕТРОВА, С. — вж. *Серафима*

ПЕТРОВА, Станислава — вж. *Караиванова-Балканска*, Станислава

ПЕТРОВА, Теодора
/неизв./
Учителка в Свищов през 1870 — 1871 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 7754.

ПЕТРОВА, Теодосия
/неизв./
Монахиня в Сопотския м-ир и учителка в Плевен през 50-те и 60-те години на XIX век.
☐ Трифонов, Ю. Плевен, с. 206.

ПЕТРОВА, Х.
/неизв./
Учителка в Силистра от ок. 1869 до 1874 г.
☐ Чаушев, Сл. Учебното дело в Силистра преди Освобождението. — В: Сб. Силистра и Добруджа. 1. С., 1927, 276 — 277.

ПЕТРОВА-ТОТЕВА, Ирина Кирова
/1857 — 1894/
Родена в Бяла черква, Търновско. Дъщеря на Бачо Киро *Петров*. Завършва Габровското класно девическо у-ще. Учителка в родното си село /1875 — 1876/. Участва в подготовката на Апр. въст. След Осв. /1886/ се омъжва за Тодор *Тотев* /син на воеводата Филип Тотю/; преселва се в Летница, Ловешко, и учителства там до смъртта си.
☐ Обрешков, О. Бачо Киро — педагог и читалищен деятел. — В: Сб. Бачо Киро. По случай 130 години от рождението му. В. Търново, 1967, с. 67; Кузманов, Ил. Ирина Бачокирова — светъл образ на героиня. — *Труд*, № 204, 1 септ. 1971; Ферманджиев, Н. Родови хроники. С., 1975, с. 77.

ПЕТРОВА-ТУМПАРОВА, Зюмбюле
/неизв./
Родена във Велес. Завършва Старозагорското класно девическо у-ще. Учителка във Велес /1872 — 1873/ и София /1875 — 1877/. Съпруга на Спас *Тумпаров*.
Сътрудничи на в. „Право“ /1873/.
☐ НБКМ — БИА, II А 7823; Тошева, Ан. Автобиография. Ст. Загора, 1911, с. 18; Чочков, Хр. Велес, с. 28; Динеков, П. София, с. 238; Паскалева, В. Българката..., с. 106, 114, 146, 158.

ПЕТРОВИЧ
/неизв./
Автор на: „Българо-немски речник, 1861“; „Народни разговори за всестранно научение на българския народ, 1861“.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 287.

ПЕТРОВИЧ, Аверкий — вж. *Аверкий Врачански*

ПЕТРОВИЧ, Ангел
/неизв./
Учител в Пазарджик от средата на 60-те години на XIX век до Осв.
☐ В. *Съветник*, II, № 30, 24 окт. 1864; Батаклиев, Ив. Татар Пазарджик, с. 253.

ПЕТРОВИЧ Кожухаров, Антон
/17 ян. 1845 — 15 юни 1877/
Роден в Соточино /Гаврил Геново/, Берковско. Завършва Одеското юнкерско пехотно у-ще /1865 — 1869/. Запознава се с Хр. *Ботев*. През 1869 г. е назначен в 53 Волински, а покъсно в 51 Литовски пехотен полк. В нач. на 1876 г. завършва успешно школа по фехтовка и получава звание щабскапитан. Доброволец в СТВ. През 1877 г. е зачислен в 54 Мински полк на 14 пехотна дивизия с командир ген. М. И. Драгомиров. Участва в РТОВ. Загива в боя при форсирането на р. Дунав при Свищов.
☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 36; Степанова, Л. Вклад России..., с. 207; ЕБ, т. 5, с. 204.

ПЕТРОВИЧ, Величко
/неизв./
Свещеник в София в църквата „Св. Никола Мали“ през 30-те и 40-те години на XIX век.
☐ Динеков, П. София, с. 9; Писахме да се знае, с. 159.

ПЕТРОВИЧ, Владимир
/неизв./
Получава образование вер. в Русия. Учител в Кюстенджа, Добруджа, през 70-те години на XIX век.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 124.

ПЕТРОВИЧ, Гаврил — вж.
Гаврил, архимандрит

ПЕТРОВИЧ, Георги
/неизв./
Ученик на *Неофит Рилски.* Учител /вер. във Видин/ през 1854 г.
☐ НА БАН, ф. 12, оп. 1, а. е. 90.

ПЕТРОВИЧ, Д.
/неизв./
Учител в Кюстендил. Спомоществовател за „Поучение в св. и вел. четиредесятница“, превел Ф. Велиев /1868/.

ПЕТРУНОВ, Антон
/неизв./
Учител в Радомир от ок. 1875 до ок. 1877 г.
☐ ДА — Перник, ф. 80к, оп. 1, а. е. 1.

ПЕТРУНОВ, Иван
/1850 — 1925/
Учи в Негованци, Радомирско, от 1859 г. От 1872 г. до смъртта си е свещеник в Негованци.
☐ Караиванов, Ив. Историко-просветното дело в Радомирско. Ч. 1. Кюстендил, 1927, с. 38.

ПЕТРУНОВ, Павел
/неизв./
Роден в Косача, Радомирско. Учител в родното си село ок. 50-те години на XIX век.
☐ ДА — Перник, ф. 199, оп. 1, а. е. 8, л. 47.

ПЕТРУШЕВ, Хараламби
/неизв./
Роден в Охрид. Ученик в Киевската семинария /1861/, но напуска още същата учебна година.
☐ Поглубко, К. За да бъдат..., с. 67; Степанова, Л. Вклад России..., с. 207.

ПЕТЪР
/неизв./
Свещеник и учител в Панагюрище през 1752 г.
☐ Орловски, Ст. Към историята на Панагюрските училища. — В: Материали..., 2, с. 59; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 79.

ПЕТЪР
/неизв./
Свещеник от Горни Богров, Софийско, през 1780 г.
☐ Гошев, Ст. Стари записки и надписи. — *ГСУ, БФ*, 12, 1935, с. 7.

ПЕТЪР
/неизв./
Учител в Елешница, Горноджумайско /Благоевградско/, през XIX век. Овчар по занятие.
☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 102, л. 13 — 14.

ПЕТЪР
/неизв./
Учител в Красен, Русенско, през XIX век.
☐ Минчева, Я. Културно-просветният живот в Русенския край преди Освобождението. — *ИДА*, 32, 1976, с. 240.

ПЕТЪР
/неизв./
Роден в Перник. Игумен на м-ира „Св. Троица“ при Банкя през 1808 г.
☐ Писахме да се знае, с. 127.

ПЕТЪР
/неизв./
Свещеник в Трявна през 1808 г.
☐ Снегаров, Ив. Исторически вести за Търновската митрополия. — *ГСУ, БФ*, 20, 1942 — 1943, с. 71.

ПЕТЪР
/неизв./
Свещеник в Габрово през 30-те години на XIX век. Спомоществовател за „Аритметика“ на Хр. Павлович /1833/.
☐ Цончев, П. Габрово, с. 350.

ПЕТЪР
/неизв./
Свещеник в Кюстендил. Спомоществовател за „Писменик общеполезен“ на Хр. Павлович /1835/.

ПЕТЪР
/неизв./
Свещеник в Карлово. Спомоществовател за „Краткое начертание на всеобщата история“, превел Ан. Кипиловски /1836/.

ПЕТЪР
/неизв./
Зограф. Заселва се в Крайова. Има запазени икони във Видинската църква „Св. Пантелеймон“, рисувани през 1837 г.
☐ Василиев, Ас. БВМ, с. 545.

ПЕТЪР
/неизв./
Свещеник в Жеравна, иконом, през 40-те години на XIX век. Спомоществовател за „Православное учение... Платона“, превел Ил. Стоянов /1844/.

ПЕТЪР
/неизв./
Свещеник в Марян, Еленско, през 40-те години на XIX век. Спомоществовател от Елена за „Писменица на славянскийа язик“, наредил Ив. Момчилов /1847/.

ПЕТЪР
/неизв./
Свещеник в Хасково през 40-те и 50-те години на XIX век. Спомоществовател за: „Извод от физика“ на Н. Геров /1849/; „Райна, княгиня бълг.“, превел Й. Груев /1852/; „Писменик“ на С. Доброплодни /1953/.

ПЕТЪР
/ок. 1785 — 1853/
Свещеник в Макоцево, Софийско. Открива първото у-ще в Макоцево през 1840 г. След смъртта му у-щето поема неговият син Евтим *Петров.*
☐ Стоянов, Ст. Село Макоцево. История, бит, фолклор. С., 1970, 172 — 175.

ПЕТЪР
/неизв./
Роден в Крушево. През 1844 г. зографисва иконостаса на църквата „Св. Богородица“ в Горна Джумая /Благоевград/.
☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 30, л. 76 — 78.

ПЕТЪР
/неизв./
Свещеник в Килифаревския м-ир. Спомоществовател за „Православное учение... Платона“, превел Ил. Стоянов /1844/.

ПЕТЪР
/неизв./
Свещеник в Пейовци, Габровско. Спомоществовател от Лясковец за „История на великий Александра македонца“, превел Хр. Василев /1844/.

ПЕТЪР
/неизв./
Роден във Видраре, Орханийско /Ботевградско/. Учи в Рилски м-ир. Учител в Орхание от 1846 до 1866 г.
☐ Стамболиев, М. Първа стогодишнина от откриването на българско училище в град Орхание. 1826 — 1926. Орхание, 1927, с. 9.

ПЕТЪР
/неизв./
Учител в Церова кория, Търновско, след 1846 г.
☐ Станев, Н. Великотърновската котловина, с. 117.

ПЕТЪР
/неизв./
Свещеник в Кади чифлик, Търновско, през 1849 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 5322, л. 2.

ПЕТЪР
/неизв./
Свещеник в Мъглиж, Казанлъшко, в средата на XIX век. Спомоществовател за „Граматика гръко-българска" на Ф. Велиев /1860/.

ПЕТЪР
/неизв./
Роден в Гьок тепе /Звездец/, Малкотърновско. Свещеник в Конак /Бяла вода , Малкотърновско, през втората пол. на XIX век.
☐ Аянов, Г. Малко Търново. Бургас, 1939, с. 280.

ПЕТЪР
неизв./
Роден в Карлово. Учител в Саръ юрт, Добруджа, през втората пол. на XIX век.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 198.

ПЕТЪР
/неизв./
Свещеник във Враца през 50-те години на XIX век. Спомоществовател за „Райна, княгиня бълг.", превел Й. Груев /1852/, и за „Евангелие поучително" на Софр. Врачански /1856/.

ПЕТЪР
неизв./
Свещеник в Сопот. Спомоществовател за „Изяснения на неделнити и празнични евангелия", превел Зл. Груев /1857/.

ПЕТЪР
/неизв./
Свещеник в Кара Терзилери /Гита/, Чирпанско. Спомоществовател за „Средства за предварвание за заравяние на мнимоумрелите", превел З. Княжески /1858/.

ПЕТЪР
/неизв./
Роден в Драглища, Разложко. Учител в Малко Белово, Пазарджишко, ок. 1858 г. По-късно е ръкоположен за свещеник в селото.
☐ Батаклиев, Ив. Пазарджик и Пазарджишко, с. 728.

ПЕТЪР
/неизв./
Свещеник в Брезник през 60-те и 70-те години на XIX век.
☐ СГОДА, ф. 129к, оп. 1, а. е. 200, л. 4; Динеков, П. София, с. 94.

ПЕТЪР
/неизв./
Свещеник във Владая, Софийско, през 60-те и 70-те години на XIX век.
☐ СГОДА, ф. 1293к, оп. 1, а. е. 200, л. 14, 24; Динеков, П. София, с. 94.

ПЕТЪР
/неизв./
Свещеник в Тича, Котленско, през 60-те и 70-те години на XIX век. Спомоществовател за „Венец азбучний", превел И. Вълков /1863/, и за „Книга нариц. митарства", издал Д. Величков /1868/.

ПЕТЪР
/неизв./
Свещеник във Враня през 1860 г.
☐ В. *България*, II, № 75, 24 авг. 1860.

ПЕТЪР
/неизв./
Свещеник вер. в Аджар /Свежен/, Карловско. Спомоществовател за „Граматика гръко-българска" на Ф. Велиев /1860/.

ПЕТЪР
/неизв./
Свещеник в Рибен, Плевенско, през 1866 г.
☐ Снегаров, Ив. Нов кодекс на Търновската митрополия. С., 1937, с. 122.

ПЕТЪР
/неизв./
Свещеник в Славщица, Ловешко, през 1866 г.
☐ Снегаров, Ив. Нов кодекс на Търновската митрополия. С., 1937, с. 122.

ПЕТЪР
/неизв./
Свещеник в Нови хан, Софийско, през 1869 г.
☐ СГОДА, ф. 1293к, оп. 1, а. е. 200, л. 5.

ПЕТЪР
/неизв./
Роден в Пазарджик. Учител в Злокучене, Пазарджишко, вер. през 70-те години на XIX век.
☐ Батаклиев, Ив. Пазарджик и Пазарджишко, с. 501.

ПЕТЪР
/неизв./
Свещеник в Голямо Малово, Софийско, през 70-те години на XIX век.
☐ СГОДА, ф. 1293к, оп. 1, а. е. 200, л. 24; Динеков, П. София, с. 94.

ПЕТЪР
/неизв./
Учител от Врачеш, Софийско, през 1871 г.
☐ Спространов, Е. Опис на ръкописите в библиотеката при Светия Синод на Българската църква в София. С., 1900, с. 28.

ПЕТЪР
/неизв./
Свещеник в Разлог през 1872 г.
☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 117, л. 16.

ПЕТЪР
/неизв./
Свещеник в Басарбово, Русенско, през 1873 г.
☐ Сп. *Слава*, II, № 13, 25 юни 1873.

ПЕТЪР
/неизв./
Свещеник в Либяхово, Неврокопско /Илинден, Гоцеделчевско/, през 1875 г.
☐ НБКМ — БИА, ф. 605, а. е. 1, л. 431.

ПЕТЪР /Папуча Петър/
/неизв./
Учител в Сливен през 1860 — 1861 г.
☐ В. *България*, II, № 95, 11 ян. 1861.

ПЕТЪР /Петър Тъкач/
неизв./
Свещеник в църквата „Стара св. Петка" в София през 1841 г.
☐ Динеков, П. София, с. 8; Писахме да се знае, с. 159.

ПЕТЪР /Хаджи Петър/
/неизв./
Свещеник в Лясковец през 40-те и 50-те години на XIX век. Спомоществовател за „Служба св. Харалампия", превел Неофит Рилски /1843/, и за „Житие св. Григория Омиритскаго", превел Ав. Попстоянов /1852/.

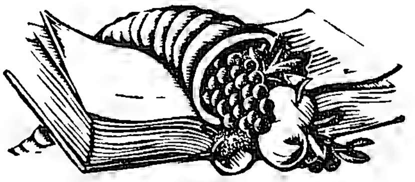

ПЕТЪР К.
/неизв./
Свещеник. Превежда „Покаяние. Сочинено на руский язик от Тихона, епископа Воронежскаго и Елецкаго, а преведено и издано на болгарски от священика Петра К., за да ся поучават православните болгари. В Цариград, в книгопечатницата на Т. Дивитчиан, 1857“.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 288.

ПЕТЪРЧЕВ, Рачко
/неизв./
Учител в Шумен през 70-те години на XIX век.
☐ Георгиева, Д. Материали за учебното дело в град Шумен /1856 — 1877/. — *ИНМ — Шумен*, 5, 1972, с. 154.

ПЕФЕВ, Димитър
/неизв./
Учител в Тича, Котленско, през 1873 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 2135.

ПЕХЛИВАНОВ, Христо
/неизв./
Роден в Сливен. Учи в гръцкото у-ще в Куручешме, Цариград /преди 1877/.
☐ Табаков, С. Сливен, 516 — 517.

ПЕХЛИВАНСКИ, Атанас
/неизв./
Учител в Згарлии /Величково/, Пазарджишко, от 1850 до 1860 г.
☐ Батаклиев, Ив. Пазарджик и Пазарджишко, с. 598.

ПЕЦОВ, Г.
/неизв./
Учител в Бабово, Русенско, през 1875 г.
☐ Летоструй, VIII, 1876, 202 — 203.

ПЕЦОВ, Стефан
/неизв./
Ученик в Русия през периода 1856 — 1877 г.
☐ Степанова, Л. Вклад России..., с. 207.

ПЕЧЕВА, Христина
/неизв./
Учителка в Карлово /1868 — 1870/. Членува в местното женско д-во.
☐ НБКМ — БИА, ф. 22, а. е. 443, л. 7; II А 7748; Унджиев, Ив. Карлово. История на града до Освобождението. С., 1968, с. 120, 159.

ПЕЧКОВИЧ, Яне
/неизв./
Свещеник във Видин през 50-те и 60-те години на XIX век.
☐ НМРМ, Дневник на изходящите писма за 1865/ 1866 г., № 50.

ПЕШАКОВ, Георги Хаджитомов /Хаджиниколов/
/15 април 1785 — 1854/
Роден във Видин. Учи в Букурещ. Живее в Брашов /1802 — 1804/, а по-късно в Крайова. По време на РТВ /1828 — 1829/ заминава със семейството си за Вършац, Банат. Поради тежко материално положение е принуден да се завърне във Влашко /ок. 1830/. През 1833 г. се установява в Букурещ. Служи като драгоман в М-вото на правосъдието в Букурещ. Преводач на влахо-български грамоти в Румънския държавен архив /1842/. Един от първите стихотворци, създатели на светската новобългарска поезия. Най-ранното му стихотворение е посветено на Петър *Берон*. Стихотворенията му са поместени в „Балкански песни“ на П. Безсонов /1855/ и в „Денница новоболгарскаго образования“ на В. Априлов /1841/.
☐ Арнаудов, М. Творци ..., с. 308; Стоянов, М. БВК, с. 288; Константинов, Г., Г. Минков, Ст. Великов. Български писатели. Биографии и библиография. С., 1961, с. 77; Баева, С. , Ил. Конев. Георги Хаджитомов Пешаков. Живот и дело. — *Лит. мисъл*, 1971, № 1; Пенев, Б. История на новата българска литература. Т. 2. С., 1977, 701 — 706.

ПЕШЕВ, Иван
/неизв./
Роден в Ерелии /Смилец/, Пазарджишко. Получава килийно образование. Килиен учител в Пазарджик от 30-те до 50-те години на XIX век. Спомоществовател за : „Месецослов“ на Хр. Сичанниколов /1840/; „Писменница на славянскийа язик“, наредил Ив. Момчилов /1847/; „Извод от физика“ на Н. Геров /1849/; „Евангелие поучително“ на Софр. Врачански /1856/.
☐ Батаклиев, Ив. Преглед на учебното дело в Татар Пазарджик. — *Уч. пр.*, 1924, № 3, с. 170.

ПЕШЕВ, Петър Иванов /псевдоними: Дърваров, Лъков, Неделин, Камен, Бистров/
/27 юли 1858 — 19 ян. 1931/
Роден в Горско Сливово, Севлиевско, в семейството на търговец. Брат на Стефан *Пешев*. Учи в родния си град и в Петропавловската семинария до Лясковец /1874 — 1876/, издържан от Севлиевската община. Учител в Севлиево /1877 — 1878/. Учи в гимназията в Николаев /1878 — 1880/ и завършва право в Московския у-т /1880 — 1884/. Дописен /1884/ и редовен /1884/ член на БКД. Работи в М-вото на правосъдието /1884 — 1887/; адвокат в Севлиево /1887 — 1899/ и София /1901 — 1919/. М-р на правосъдието /17 септ. — 9 дек. 1894; 18 ян. 1899 — 27 ноем. 1900; 14 юли — 23 септ. 1913/, м-р на народното просвещение 4 юли 1913 — 21 юни 1918/. Предс. на Софийския адвокатски съвет /1910 — 1912/. Автор на спомени. Народен представител в VII и VIII /1893 — 1896/, X — XVIII /1899 — 1920/ ОНС. Автор на студии, критически статии, рецензии и др., публикувани на страниците на изданията на БКД и в бълг. периодичен печат. Умира в София.
☐ Вълчанов, Х. Севлиево. 1842 — 1942 . Ч. 1. С., 1942, с. 294; Беязов, В. Развои на учебното дело в Севлиево. — В: Юб. сб. 100 г. Х. Стояновото училище, с. 28; 100 години БАН..., с. 549; Пешев, П. Историческите събития и живота ми от навечерието на Освобождението ни до днес. — В: Април 1876. Спомени. С., 1987, 597 — 607.

ПЕШЕВ, Стефан Иванов
/2 ноем. 1854 — 26 юни 1876/
Роден в Севлиево. Брат на Петър *Пешев*. Завършва местното класно у-ще при Марин *Калугеров*. Занимава се с търговия. От 1873 г. се отдава на обществена и рев дейност. Предс. на севлиевското ч-ще „Росица“ /1875 — 1876/. Гл. организатор на рев. д-ние в Севлиевския край /1875 — 1876/. Предс. и касиер на РК в Севлиево. Организатор на въст. в севлиевските села Батошево, Кръвеник, Гъбене през 1876 г. Заловен от турските власти /29 април/ и обесен в Севлиево.
Редактор на хумористичния лист „Гайда“ /1875/ и в. „Тъпан“ /1875/. Постоянен дописник на в. „Напредък“ /1875 — 1876/.
☐ Бакалов, И. Ст. Ив. Пешев. С., 1901, 6 — 15; Страшимиров, Д. История на Априлското въстание. Пловдив, 1907, с. 26; Чилингиров, Ст. БЧ, с. 439;Коркинов, И. Първите учители в хаджи Стояновото училище. — В: Севлиево и Севлиевският край. 1. С., 1954, с. 65;Стоянов, М. БВК, с. 288; Пешев, П. Историческите събития и живота ми от

навечерието на Освобождението ни до днес. — В: Април 1876. Спомени. С., 1987, 597 — 607; Стоянов, З. Записки..., с. 553.

ПЕШЕВ, Т.
/неизв./
Учител в София през 1870 г.
☐ СГОДА, ф. 1293к, оп. 1, а. е. 200, л. 20.

ПЕШИН, Георги
/неизв./
Францискански монах. Управлява Слатинската католическа снория, Банат, през 1742 г. Игумен на Алвинцкия м-ир /1738/ и на метоха във Винга, Банат /1744, 1757/.
☐ Радкова, Р. Българската интелигенция през Възраждането. С., 1986, 155 — 156, 159.

ПЕШКОВ, Евстати П.
/неизв./
Автор на два превода, публикувани в сп. „Училище“ /1874 — 1875/.
☐ Каракостов, Ст. БВТ, с. 212.

ПЕШОВ, Найден — вж. *Папанинов*, Найден

ПЕШОВИЧ /ХАДЖИПЕШОВИЧ/, Цветан
/неизв./
Свещеник в Костенец през 40-те години на XIX век. Спомоществовател за: „Месецослов“, на Хр. Сичанниколов /1840/; „Стихийная аритметика“, превел С. Радулов /1843/; „Первоначална наука за должностите на человека“, превел И. Димитриевич /1844/.

ПЕШОВЛУ, Танас
/неизв./
Свещеник в църквата „Възнесение“ в Шумен през 1818 г.
☐ ИМ — Шумен, отдел Възраждане, инв. № 2287, л. 17.

ПЕЮ
/неизв./
Учител в Разград през 1842 — 1843 г.
☐ Явашов, Ан. Разград. Неговото археологическо и историческо минало. Ч. 1. С., 1930, с. 177.

ПЕЮ
неизв./
Свещеник във Враня. Спомоществовател за „Священное и божеств. евангелие“, наредил П. Божигробски /1858/.

Никола Пиколо

ПЕЮ
/неизв./
Свещеник в Кацелово, Русенско, през 1870 г.
☐ ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 1.

ПЕЯЧЕВИЧ, Марко
/неизв./
Францискански монах. Избран от гл. капитул за предстоятел /м-р/ на Бълг. провинция в нач. на XVIII век.
☐ Радкова, Р. Българската интелигенция през Възраждането. С., 1986, с. 152.

ПИКОЛО /ХАДЖИИЛИЕВ/, Никола Савов
/15 ноем. 1792 — 16 март 1865/
Роден в Търново. Син на богатия търговец Сава х. Илия /Казанакли/. Учи първоначално в гръцко у-ще в родния си град. Завършва гръцки лицей в Букурещ при К. Вардалахос /1810/ и остава там като учител по френски език /1811 — 1816/. Член на литературното д-во към у-щето. Превежда романа „Емил“ от Ж.-Ж.Русо, но не го отпечатва. Учител по френски език в гръцката школа на о. Хиос /1817/. През периода 1817 — 1820 г. живее в Одеса. Ръководи местния гръцки театър, в който поставя драми на новогръцки език /“Филоктет“ от Софокъл и две собствени творби — “Леонид“ /1817/ и „Смъртта на Демостен“ /1818/. Подпомага бълг. образователно дело. Изпраща книги за търновските у-ща. През 1820 г. заминава за Париж и Лондон, където като член на гръцката организация „Филики етерия“ се свързва с демократични среди с цел да подготви английското обществено мнение в подкрепа на гръцкото осв. д-ние. Участва в гръцкото въст. /1822/. От 1823 г. е преподавател по красноречие и етика в Йонийската академия на о. Корфу. Д-р на литературата /1824/ и проф. по философия /1825/. Като стипендиант на същата академия следва медицина в Париж, Болоня и Пиза /1827 — 1829/. Практикува в Париж /1829 — 1830/. Лекар и гл. инспектор на у-щата и болниците в Букурещ 1830 — 1840/. Личен лекар на ген. П. Д. Кисельов по време на руската окупация /1829 — 1834/. Цензор при ДС. От 1840 г. до края на живота си живее в Париж, отдаден на научни занимания; изучава новата европейска литература. Лично се познава със Сент Бьоф и Сиприан Робер. Сътрудничи на научни издания, на гръцки вестници и списания. Кореспондент на Яшката академия „Михъиляна“ /1844/. Заедно с д-р Петър *Берон* развива активна публицистична дейност по време на подписването на Парижкия мирен договор /1856/ в полза на осв. на бълг. народ. Дописен член на Академията на Станислас в Нанси /1853/. Завещава 12 000 франка за търновските у-ща. Погребан е в Пер Лашез в Париж.
Автор на: „Πενάτου Καπτεσίου Λόγοσ περί Μευόδου τοῦ ὁδηγεῖν καλῶσ τόν ωοῦν καί ζητεῖν τήν ἀλήυειαν εἰσ τάσ ἐπιστήμασ. ᾿Εκ τοῦ Ηαλλικοῦ μεταφπασυείσ ὕπό Ν. Πικκόλου... ᾿Εν Κερκύπα, ἐκ τοῦ τυπογραφίασ τῆο Διοικήσεωσ, 1824“; I. Ε. Βερναρσίνου Σαιμπιέῤῥου Τά κατά Παῦλον καί Βιργινίαν. Μεταγρασυέντα ἐκ τοῦ Ηαλλικοῦ. ᾿Εν Παρισίοισ, ἐκ τυποηραφίασ Βιρμίνου Διδότου, ΑΩΚΔ [1824];
— „Βερναρδίνου Σαιμπιέῤῥου Τά κατά Παῦλον καί Βιργινίαω. ᾿Εκ τοῦ Ηαλλικοῦ μεταφπασυέωτα ὑπό Ν. Σ. Πικκόλου. ᾿Εκδοσισ τρίτη γνησία καί ἐπισιωυωμένα. ᾿Εν Παρισίοισ τυπογραφιασ Γιρ. Διδότου. 1860“; „I. Ε. Βερναρσίνου Σαιμπιέῤῥου ᾿Ηυικά διηγήματα τρία ἤτοι ἡ ᾿Ινδική Καλύβη, ἡ Λέσχη τῆσ Ευράτησ καί ἡ Περίηγησισ τῆσ Σιλεσίασ. ᾿Εκ τοῦ Ηαλλικοῦ μετενεχυυτα ὑπό τοῦ μεταγραστοῦ τῶν κατά Παυλον καί Βιργινίαν. ᾿Εν Παπισίοισ, ἐκ τῆσ τυπογραγίασ Γιπ. Διδότων, ΑΩΜΑ [1841]“. — „Διηγήματα ἤτοι ἡ

Ἰνσική Καλύβη, ἡ Λέσχη τῆ Σουπάτησ καί ἄλλα τινά.., 1860“; Φιλομούσου Πάρεργα, ἤτοι Συλλογή ποιματίων, τῶν μεν πρωτοτύπων, ἶν δέ μεταφρασμένων ἀπό σιαγόπουσ γλώσσασ, μέ τό κείμενον ἀντικπύ. Ἐν Παρισίοισ, ἐκ τῆσ τυπογραγίασ τῶν ἀδελ. Φιρμ. Διδότων. ΑΩΛΗ [1838]“; „Παρηγοπήματα“ [Лайпциг 1839.]; Paul Kisseleff et les principautés de Valachie et de Moldavie par un habitant de Valachie. [= Н. Пиколо.] Paris, 1841“; „Quelques observations sur le texte de Babrius. Paris, F. Didot, 1845“; „Νικολάου τοῦ Δαμασκηνοῦ Βίοσ Καίσαποσ. Nicolas de Damas, Vie de César. Fragment récemment découvert et publié pour la première fois en 1849. Noyvelle édition par N. Piccolos... Paris, F. Didot, 1850“; „Supplément à l’anthologie grecque contenant des épigrammes et autres poésies légères inédites précédé a’observations sur l’anthologie et suivi de remarques surdivers poètes grecs, par N. Piccolos, D. M. Paris, C. Reinwals, 1853“; „ Αριστοτέλουσ Περί ζώων, ἱστοπίασ βιβλία υ ὀφ οἶσ καί δέκατον τό νόυον. ’Επιμελεία καί σιορυώσει Ν. Σ. Πικκόλου. Aristote. Historie des animaux, T. I contenant le texte. Paria, Fir. Didot, 1863“; „Λόγγου Ποιμεωικῶν τῶν κατά Δάφνιν καί Χλόην Λογοι τέτταπεσ. Ἐπιμελεία, διοπυώσει καί προσυέσε πλείστων σημειων Ν. Σ. Πικκόλου. Ἐν Παρισίοισ. Zainé et Havoird 1866“

☐ В. *Турция*, I, № 47, 12 юни 1865; Бешевлиев, В. Д-р Никола Пиколо като класик — филолог. — *ГСУ, ИФФ*, 37, 1971, 1-37; Стоянов, М., БВК, с. 289; Никола С. Пиколо. Сборник Изследвания и нови материали, издадени по случай сто години от смъртта му (1865—1965). С., 1968; Богданов, Ив., Д-р Никола Пиколо. Исторически очерк. С., 1972; Генчев, Н., Франция..., с. 90 и сл.

ПИКОЛО, Теохар Савович
/неизв./
Роден в Търново. Брат на д-р Димитър *Киркович*. Племенник на д-р Никола *Пиколо* , от когото по-късно е осиновен. В нач. на 40-те години на XIX век завършва право в Париж. Участва в църковно-нац. борби. През 1844 г. е аташе в турското посолство и секретар на турския дипломатически представител Мустафа Решид паша в Париж.

☐ Из науката и училищния живот. Погониански митрополит Панарет Рашев и неговото завещание. — *Уч. пр.*, 1899, № 12 ,с. 1394; Коледаров, П. Неизвестни писма на д-р Никола С. Пиколо до д-р Петър Д. Протич. -В: Никола С. Пиколо. Сборник изследвания и нови материали, издадени по случай сто години от смъртта му /1865 — 1965/. С., 1968, с. 280; Бъчваров, М. Доктор Петър Берон. С., 1975, с. 36; Генчев, Н. Франция..., с. 89.

ПИМЕН
/неизв./
Калугер и учител в Енина, Казанлъшко, през 1825 — 1826 г.

☐ Китипов, П. Миналото на с. Енина, Казанлъшко. С., 1968, с. 87, 91.

ПИМЕН
/неизв./
Игумен на Присовския м-ир през 1852 г. Спомоществовател за „Писменница на славянскийа язик“, наредил Ив. Момчилов /1847/, и за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.

ПИМЕН
/неизв./
Игумен на Свищовския м-ир „Св. Богородица“ след 1873 г.

☐ ДА — В. Търново, ф. 805к, оп. 1, а. е. 27, л. 169.

ПИНТЕВ, Иван Попниколов
/ок. 1815 — неизв./
Роден в Габрово. Учител във Ветрен, Силистренско /от 1866/ и в Дикили таш /Побит камък/, Разградско /1873 — 1877/. Участник в рев. д-ние. След Осв. учителства няколко години в Топчии /Стрелково/, Силистренско.

☐ 125 години факел на просвета и борба. Юб. бр. село Побит камък, 24 май 1965 г.; Тонев, В. Добруджа, с. 274; Илиев, Б. Документи за четата на Т. Стоянов и за някои участници в нея. — *ИДА*, 33, 1977, с. 202.

ПИНТЕВ, Стоян Д.
/1858 — 1934/
Роден в Шипка, Казанлъшко. Учи в родното си село, в Казанлък и завършва пети клас на Габровската гимназия /до 1873/. Учител в Шипка /1873 — 1875/ и в Севлиево /от 1875/. След Осв. учителства в Ловеч /1880 — 1884/ и русенските села. Занимава се с книгоиздателска и печатарска дейност. Известно време е търговец. Умира в Попово. Временен сътрудник на сп. „Училище“ /1873/.

☐ НБКМ — БИА, II А 2127; По историята на учебното дело у нас. — *СбНУ*, 14, 1897, с. 732;Стоян Д. Пинтев. — В: Сб. Ловеч и Ловчанско. Кн. 7, С., 1938, 116 — 117; Стоянов, М. БВК, с. 289.

ПИПЕВ, Кръстю Дуков
/неизв./
Учител в килийното у-ще в Елешница, Пловдивско, през 20-те и 30-те години на XIX век. Преподава на гръцки език.

☐ Дивизиев, Ив. Училище и учители в Елешница. — *Родопи*, 1972, № 11, с. 25

ПИПЕРКОВ, Георги Попстоянов
/неизв./
Роден в Шумен. Учител и църковен певец в Провадия през 50- и 60-те години на XIX век. Отначало преподава на гръцки език, но след това, у-щето придобива изцяло бълг. облик. През 70-те години учител в Шумен.

☐ Ганев, Н. Провадия в своето минало и настояще. С., 1929, с. 78;Ников, П. Българското възраждане..., с. 43; Тонев, В. Бележки..., ч. 1, с. 85; Георгиева, Д. Материали за учебното дело в гр. Шумен /1856 — 1877/. — *ИНМ — Шумен*, 5, 1972, с. 153.

ПИПЕРОВ, Андрей М.
/неизв./
Учител в Русе през 70-те години на XIX век. Създава /1875/ ученически хор в града за нотно църковно пеене.

☐ Минчева, Я. Културно-просветният живот в Русенския край преди Освобождението. — *ИДА*, 32, 1976, с. 245.

ПИПЕРОВ, Параскев Г.
/неизв./
Родом от Свищов. Живее в Букурещ. Пътува по търговски работи до Лайпциг /1847/. Поддържа връзки с Иван *Богоров* и Найден *Геров*. Публикува стихотворение в „Цариградски вестник“ /1860/. Издава първия превод от френски език: „Приключения Телемаха сина Одисееваго. Сочинение Фенелона французкаго списателя. Преведе ся от французкий на славяноболгарский язик от П. Г. Пиперова и нине перво напечата ся иждивением преводителя. Содержава се на четири части. Част перва. Във Виена, писмени Мелитарийско-

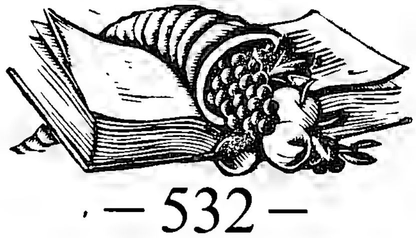

на монастира, 1845“.
Стоянов, М. БВК, с. 289; Каракостов, Ст. БВТ, с. 34; Генчев, Н. Франция.., 330 — 331.

ПИПИН, Кръстьо
неизв./
Учител и кръчмар в Елешница, Разложко, ок. 50-те години на XIX век.
□ ДА Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 13, л. 12 — 13; а. е. 102, л. 13 — 14.

ПИПКОВ, Христо Панов
/неизв./
Ученик в италианското музикално у-ще в Цариград през 60-те години на XIX век. Кларнетист; един от малкото професионално грамотни музиканти през Възраждането и един от първите преподаватели по духови инструменти у нас. През 70-те години на XIX век е учител по музика в Калофер. Участва в РТОВ. След Осв. е музикант в оркестъра на Пети пехотен полк в Пловдив. Баща на композитора Панайот Пипков.
□ Тончева, Е. Панайот Пипков. С., 1962, 6 — 7; Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив, 1981, 449 — 450.

ПИПКОВА, Марина
неизв.
Монахиня и учителка в девическото у-ще в Калофер /след 1848 /.
□ Начов, Н. Градиво за историята на калоферските училища. — *Уч. пр.*, 1903, № 1 — 2, с. 59.

ПИРДОПСКИ, Тодор Николов
/ок. 1775 — ок. 1850/
От Пирдоп /според други източници от Тетевен/. Учител, художник и автор на дамаскини. Работи от ок. 1805 до 1842 г. Известни са над 30 негови книги, от които нито една не е отпечатана.
□ Божков, Ат. Миниатюрите на дамаскина от 17 век в Рилския манастир. — *Изкуство*, 1968, № 8, 18 22; Лвова, Е. Българско възрожденско изкуство. С., 1978, 91 — 92; Стоянов, М. Тодор Пирдопски книжовник-илюстратор. С., 1984.

ПИРОНКОВА-РАЕВА, Дона Хр.
неизв./
Родена в Калофер. Учи при Ботьо *Петков*. Учителства в родния си град /70-те и 80-те години на XIX век/ и членува в женското д-во „Просвещение“.
□ Начов, Н. Градиво за историята на калоферските училища. — *Уч. пр.*, 1903, № 1 — 2, с. 64; Начов, Н. Калофер, с. 212.

Виктория Пишурка

ПИСАРЕВ, Никола
/неизв./
Свещеник в Паламарца, Ескиджумайско /Търговищко/, през 70-те години на XIX век.
□ ДА — Русе, ф. 44к, оп. 1, а. е. 38, л. 185.

ПИСАРЕВ, Николай
/неизв./
Свещеник в Русе. Спомоществовател за „Поучение в св. и вел. четиредесятница“, превел Ф. Велиев /1868/.

ПИСАРЕВ, Петър
/неизв./
От Пещера. Учител в Пирот /1869 — 1872/ и Пещера. От 1876 г. е свещеник в Пловдив. Участник в Апр. въст.
□ НБКМ — БИА, II А 2182; II А 8888; Йонков, Н. Евстатий Пелагонийски. — *Дух. култура*, 39, 1929, с. 61;Попов, Ив. Грижи за българското училище. — В: Страници из миналото на град Пещера. С., 1973, с. 107;Колев, Л. Духовници — участници в националноосвободителните борби на нашия народ. — *ИЦИАИ*, т. 1, 1978, с. 382.

ПИСАРЕВ, Христо
/неизв./
Учител в пловдивското класно у-ще „Св. св. Кирил и Методий“ /1866 — 1870/ и в Пирот /от 1870/.
□ Доросиев, Л. Нашите..., с. 133;Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив, 1981, с. 327.

ПИСАРЕВА, Тодора
/неизв./
Родена в Търново. Преди 1878 г. е ученичка в Киев /през 1879 г. е в четвърти клас/.
□ НБКМ — БИА, ф. 8, а. е. 2, л. 120 — 121.

ПИСЕВ, Радко
неизв./
Учител в Златарица, Еленско, след 1860 г.
□ Асенов, П. Училищата в Еленско. — В: Еленски сб. С., 1968, с. 94.

ПИСИНОВ, Коста
/неизв./
Учител във Враница /дн. в СФРЮ/ през 1867 — 1868 г.
□ ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 295, л. 49.

ПИШУРКА /ПИШУРКОВА/, Ангелина Кръстева
/неизв./
Съпруга на Кръстю *Пишурка*. Майка на Виктория *Пишурка*. Учителка в Лом, читалищна деятелка и организаторка на първите театрални представления в града. Една от инициаторките за създаването и членка на първото в страната женско д-во „Добродетелно женско дружество“, основано в Лом /1857/.
□ Паскалева, В. Българката..., 168 — 169.

ПИШУРКА, Виктория /Витка/ Кръстева
/15 май 1858 — 4 юни 1919/
Родена в Лом в семейството на Ангелина и Кръстю *Пишурка*. Завършва Ломското девическо у-ще и Габровското девическо класно у-ще. Учителства в Габрово /1872/, Ловеч /1873 — 1876/, Лом /1876 — 1877/. Членува в женското д-во в родния си град. През 1878 г. се омъжва за Димитър *Маринов* и напуска учителското поприще.
□ НБКМ — БИА, II А 43; ДА — Габрово, ф. 670к, оп. 1, а. е. 48, 50, 65; Виктория Пишуркова. — В: Ловеч и Ловчанско. Кн. 3. С., 1931, 135 — 137;Паскалева, В. Българката..., с. 146, 168.

ПИШУРКА, Кръстю Стоянов

/24 авг. 1823 — 6 ян. 1875/
Роден във Враца в семейството на Стоян *Пишурка.* Съпруг на Ангелина *Пишурка.* Баща на Виктория *Пишурка.* Учи в родния си град при Константин Огнянович, в гръцко у-ще в Пловдив и завършва гръцкото у-ще в Куручешме, Цариград. Учител във Враца /1847 — 1848; 1850 — 1851/, Лом /1848 — 1850; 1851 — 1856; 1862 — 1875/ и Видин /от 1856/. Инициатор за създаване на ч-ще „Постоянство“ в Лом /1856/ и на читалищен театър към него. Един от първите бълг. режисьори и актьори. Под негово ръководство през ноем. 1856 г. в Лом е изнесено едно от първите две театрални представления в Б-я — “Многострадална Геновева“. След поставянето на пиесата „Велизарий“ на Х. Траудцен /12 дек. 1856 К. П. е арестуван и изгонен от града. Учителства във Видин. През 1862 г. се връща в Лом и живее там до смъртта си. Пътува до Сърбия и Австрия. Отваря книжарница в Лом ок. 1872 , сътрудничи на Хр. Г. *Данов.*

П. оставя значително по обем книжовно наследство. Типичен представител на даскалската поезия. Постоянен сътрудник на в. „Цариградски вестник“ 1849 1852, 1858 — 1859 , временен дописник на сп. „Зорница“ /1864 , в. „Македония“ 1868/, сп. „Читалище“ 1870 — 1871/, сп. „Училище“ /1872/. Превежда и побългарява: „Аделаида Алпийската пастирка [от Ж. Мормантел], изплетена [= преведена от сръбски в стихове] от Кръста Стоян Пишурка и посвятена на Ломското читалище, а напечатано с иждивението Ивана П. И. Пишурка. В Белград, в Княжество-сърбската книгопечатня, 1857“; „Опелото на Исуса Христа. Побългарено от Кръста С. Пишюрка. Издание първо. Русчюк, в книгопечатницата на Дунав. област, 1869“; „Момина китка или книга за секого [от Мари льо Пренс дьо Бомон]. Побългарил от френский Кръсто Ст. Пишурка. Първо издание. Виена, у книгопечатн. Л. Сомер и друж., 1870“; „Изпаднал търговец или смъртна жъртва. Позорищна игра в три действа. Побългарена от Кръста Ст. Пишурка. Издание първо. 1870. Във Вена, у книгопечатн. Л. Сомер и сие“; „Рахилин плач при избиванието на 14-те хиляди деца по повеление на Ирода царя Юдейский. което ся случи във Витлеем [от К. Маринкович]. Изплете [=преведе от сръбски в стихове] Кр. С. Пишурка. В Белград, в печатницата на Н. Стефановича и съдр., 1872“. Автор на: „Сбор от български песни. Книжка първа. Браила, в Румъно-българската книгопечатница на Хр. Д. Ваклидова, 1864“; „Куткудачка или разни морални стихове и приказки от Кр. С. Пишурка. Издание първо 1871. Във Вена, у книгоп. Л. Сомер и сие.“.

☐ Минков, Ц. Кръстю С. Пишурка. — *Читалище*, 1942, № 5 — 6, 158 — 162;Лесев, К. Читалищни дейци. Кръстю Пишурка. — *Читалище*, 1937, № 3, 39 — 41; Стоянов, М. БВК, 289 — 291; Каракостов, Ст. Българският театър. Средновековие. Ренесанс. Просвещение. 865 — 1858 г. С., 1972, 257 — 265;Йорданова, А. Писателската и преводаческа дейност на Кр. Пишурка. — *Библиотекар*, 1979, № 1, 15 — 23.

ПИШУРКА, Стоян
/неизв.
Роден във Враца. Син на Кръстю *Граматиков*; баща на Кръстю *Пишурка.* Учител във Враца през 20-те години на XIX век. За патриотичната си дейност многократно е арестуван и затварян от турската власт.

☐ Харизанов, В. Учителите в национално-освободителните борби на гр. Враца. — *Векове*, 1974, № 2 — 3, с. 25;Андровски, К. Родословието на Кръстьо Пишурка. — *Антени*, № 45, 31 окт. 1975.

ПЛАКОВСКИ, Иван
неизв./
Свещеник в Търново от 40-те до 70-те години на XIX век. Участник в църковно-нац. борби. Спомоществовател за: „Служба св. Харалампия“, превел Неофит Рилски /1843/; „Православное учение ... Платона“, превел Ил. Стоянов 1844/; „Евангелие поучително“ на Софр. Врачански /1856/; „Писма за службата божия“, превел И. Владикин /1858/

☐ НБКМ — БИА, ф. 328, а. е. 6, л. 278; ДА — В. Търново, ф. 805, оп. 1 , а. е. 26, л. 28.

ПЛАКУНОВ, Иван Василев
/неизв./
Роден в Шикерли Китай, Бесарабия. Вер. е син на Васил Плакунов, нотариус на кметството в Болград. Завършва гимназия в Болград. Учителства в родното си село през 70-те години на XIX век.

☐ Сюпюр, Е. БЕИР, с. 189.

ПЛАНИНСКИ, Начо Николов
/20 юли 1847 — 7 ноем. 1895/
Роден в Ст. Загора, където учи при Тодор *Шишков* и Атанас *Иванов.* През 1864 г. Старозагорската община го изпраща да продължи образованието си в Медицинското у-ще в Букурещ. Член основател на ч-ще „Братска любов“ в града. Изнася сказки от областта на естествознанието, както и с обществено-политически характер. Рев. деец; поддържа лични връзки с Г. С. *Раковски* и В. *Левски*; лекува четници на Панайот Хитов. След завършване на образованието си /1870/ е лекар в Ст. Загора. Театрален деец — ръководи представленията на „Многострадална Геновева“; интересува се и от училищно дело. След една година се премества в Сливен 1872 — 1878 . Предс. на ч-ще „Зора“. По време на Апр. въст. осигурява медикаменти и превързочни материали за въстаниците. Арестуван и заточен в Боллу, Мала Азия. След подписването на Санстефанския мирен договор 1878 се завръща в Б-я. Градски и околийски лекар, директор на болницата в Сливен /1878 — 1895/. Води кампания в подкрепа на кандидатурата на Александър *Екзарх* за бълг. княз. По-късно написва книга за него. Народен представител в Областното събрание на Изт. Румелия /1879 — 1882 , в III ВНС /1886/, IV и V ОНС /1886 — 1889/. Един от основателите на в. „Българско знаме“ в Сливен /1879/. Спомагателен /1869/ и дописен /1875/ член на БКД. Награждаван с орден „Св. Александър“ V и IV степен 1888/.

Постоянен сътрудник на в. „Турция“ /1871 — 1873/. Временен сътрудник на в-ците „Време“ /1866/, „Дунавска зора“ /1868/, „Народност“ 1867 — 1868/, „Отечество“ 1869 , „Македония“ 1869 — 1870/, „Право“ /1870 — 1873 , „Свобода“ /1872/, „Зорница“ /1876/; на сп. „Читалище“ /1870/, „Училище“ /1871/. Според обява във в. „Свобода“ /I, № 14 и 15 от 5 и 12 февр. 1870/ подготвя за печат учебници по зоология и геология.

☐ Начо Планински. — В: Юб. сб. на бълг. нар. ч-ще „Зора“, Сливен, 255 — 256; Табаков, С. Сливен, с. 572; Илиев, Ат. Спомени. С., 1926, с. 237; Йонков, Хр., Р. Хаджиева. Из мемоарите на Михаил Греков. — *ИДА*, 16, 1968, с. 291; Стоянов, М. БВК, 291 — 292; Каракостов, Ст. БВТ, с. 574, 576; Стефанов, В. Българската медицина през Възраж-

дането. С., 1980, с. 196; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 189.

ПЛАЧКОВ, Дончо
/ок. 1846 или 1848 — 1 май 1876/
Роден в Копривщица, където завършва класно у-ще. Учител в родния си град /до 1867/. През 1872 г. приема свещенически сан. Рев. деец, участник в подготовката на Апр. въст. След потушаването на въст. е изпратен от населението като парламентьор при турската войска, окупирала Копривщица. Предните постове обаче го посичат.
□ Доросиев, Л. Учебното дело..., 97 — 98, 123, 128; Шабанов, Ив. Непресъхващ извор на родолюбци, с. 13; Царев, Г. Духовници патриоти от Панагюрски революционен окръг — участници в Априлската епопея. — В: Сб. Априлското въстание..., с. 23, 293.

ПЛАЧКОВ, Стефан
/неизв./
Роден в Градец, Котленско. Учител в селото /1871 — 1877/.
□ НБКМ — БИА, II В 10 456, с. 60.

ПЛОСКОВ, Стефан Димитров
/1857 — 28 дек. 1934/
Роден в Ст. Загора. Завършва фармация във Военномедицинското у-ще в Цариград /ок. 1877/. Изпратен на военна служба във вътрешността на Турция, но успява да избяга и се завръща в Б-я. Отваря аптека в родния си град, която управлява до края на живота си. Участва активно в обществено-политическия живот на града. По време на СБВ е мобилизиран като н-к на болничната аптека в Ямбол. Баща на Димитър Ст. Плосков — лекар хирург.
□ По материали на В. Ганева, събирани за справочника Дейци на българската медицина и здравеопазване. С., 1986.

ПОВИВКОВ, Иван Андреев
/неизв./
Роден в Градец, Котленско. Учи в Габрово, издържан от общината в родното си село. Учител в Градец през 70-те години на XIX век. Временен сътрудник на в. „Източно време“ /1875 — 1876/ и в. „XIX век“ /1876/.
□ НБКМ — БИА, II А 2053, л. 2; II В 10 456, л. 60; Димитров, Хр. Село Градец. С., 1934, с. 63; Стоянов, М. БВК, с. 293.

ПОДБАЛКАНСКИ, Симеон — вж. *Лазаров*, Симеон

ПОЛЕГАН, Атанас
/неизв./
Роден в Кратово. Свещеник в Кюстендил от 30-те до 40-те години на XIX век. Спомоществовател за: „Писменик общеполезен“ на Хр. Павлович /1835/; „История на великий Александра македонца“, превел Хр. Василев /1844/; „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.

ПОЛЕНОВ, Анго
/неизв./
Учител в Либяхово, Неврокопско /Илинден, Гоцеделчевско/, през 1871 — 1872 г. Преподава по взаимната метода и заменя гръцкия език в църквата с бълг.
□ Ванчев, Й. Движението за новобългарска просвета в Пиринския край през XIX в. до 1878 г. — *ИП*, 1978, № 1, с. 40.

ПОЛИДОВСКИ, Тодор
/неизв./
Роден в Горно дере кьой /Момчиловци/, Смолянско, в семейството на абаджия. Получава килийно образование. Той е последният учител, преподавал на гръцки език в Горно дере кьой /1861 — 1865/.
□ Канев, К. Миналото на село Момчиловци, Смолянско. С., 1975, с. 119.

ПОЛИКАРИЯ, Апостол
/неизв./
Роден в Ново село, Щипско. Килиен учител и свещеник в селото през 60-те години на XIX век. Участва активно в църковно-просветните борби.
□ Иванов, Й. Северна Македония. С., 1906, с. 362; Завоев, П. Град Щип — минало и просвета до революционните борби. — *Мак. пр.*, 1927, № 3, с. 49; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 86.

ПОЛИКАРП, епископ Патароликийски /светско име Петър Цанков/
/ок. 1790 — февр. 1865/
Роден в Котел. Учи в родния си град при синайския таксидиот Макарий, който го отвежда в Синайския м-ир „Св. Екатерина“ /Египет/, където приема монашество. По-късно /ок. 1826/ е ръкоположен в архимандритски сан и изпратен като таксидиот в Търновска епархия. Назначен за управител на метоха на Синайския м-ир в Римник, Румъния /1827 — 1844/, а след това управител на метоха в Галац /1845 — 1852/. През 1852 г. е ръкоположен за Патароликийски епископ и назначен за предстоятел на бълг. църква в Цариград. Участва в борбата за признаване на независимостта на бълг. църква. От 1859 г. до смъртта си е наместник на Бузъуския епископ /в Румъния/. Притежава богата лична библиотека. Спомоществовател за много възрожденски книги.

Автор на „Житие и история святих отец наших Кирила и Методия болгарских просветителех. Написано от негово преосвященство г-на Поликарпа епископа Патароликийскаго. Цареград, в печатницата на Ц. вестника, 1857“. Според в. „Ден“ /I, № 7, 26 март 1875/ е автор и на „Българска история“, запазена в ръкопис.
□ ДА — В. Търново, ф. 1278, оп. 1, а. е. 2, л. 99; в. *Ден*, I, № 7, 26 март 1875; Стоянов, М. БВК, с. 293; Кирил, патриарх Български. Епископ Поликарп Патарски. С., 1964; Димитров, Ф. Домашните библиотеки през Възраждането. — *Библиотекар*, 1964, № 9 — 10, с. 45.

ПОЛИХРОНОВ /ПОППОЛИХРОНОВ/, Тодораки /Тодорак/
/неизв./
Роден в Мустафа паша /Свиленград/. Учи в родния си град и в Копривщица, а след това изучава гръцки език в Одрин. Учител в Хебибчево, Мустафапашалийско /Любимец, Свиленградско/, от 1864 до 1865 г.
□ Митев, П. История на училището в Хебибчево. — *Уч. пр.*, 1897, № 9, с. 1065.

ПОЛЯНОВСКИ, Д.
/неизв./
Временен сътрудник на в. „Време“ /1866/.
□ Стоянов, М. БВК, с. 293.

ПОМАКОВ, Евстатий — вж. *Дионисий Ловчански*

ПОМАКОВ, Тодор
/неизв./
Ученик в Одеската семинария /1868/. През 1870 г. се завръща в Б-я.
□ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 36; Степанова, Л. Вклад России..., с. 207.

ПОМЕНОВ /ПОМЯНОВ/, Константин А.

/5 май 1850 — 24 авг. 1913/

Роден в Прилеп. Учи при Йордан *Константинов-Джинот* и е пом.-учител в родния си град /1859 — 1864/. Продължава образованието си при Йоаким *Груев* в Пловдив. Учител и читалищен деец в Пловдив /1868 — 1869/ и Одрин /1869/. От 1870 г. учи в Табор, Чехия. Завършва гимназия в Прага /1872 — 1874/, издържан от Евлоги *Георгиев*. Започва да следва философия в Прага, но се прехвърля във Виена, където завършва право /1877/. Пом.-секретар във Виенския съд /1878/. Участва в УС като делегат на Бълг. д-во „Напредък“ във Виена. През 1880 г. живее в Италия и Франция. Защитава докторат в Хайделбергския у-т /1881/. Член на Апелативния съд в София /1881/, адвокат /1882/. Издава в. „Светлина“ /1882/. Депутат в III ОНС /1882 — 1883/. М-р на правосъдието /1 ян. — 29 юни 1884; 19 ноем. 1893 — 19 май 1894/. Член на Прогресивнолибералната, а по-късно на Народнолибералната партия. След подаване на оставката си работи като съдия и адвокат. Умира в София. Временен дописник на в. „Македония“ /1869/.

☐ НБКМ — БИА, ф. 12, а. е. 58, л. 214; Из архивата на Н. Геров. Т. 1. С., 1911, 135 — 137; Груев, Й. Епархийското в Пловдив училище „Св. св. Кирил и Методий“. — *Бълг. пр.*, 1896 — 1897, № 7 — 8, с. 136; Шалдев, Хр. Прилеп, с. 60; Илиев, Ат. Спомени. С., 1926, с. 70, 80, 328 — 329; Станев, Н. Българската общественост до Освобождението и Търновската конституция. — *БИБ*, 1931, № 2 — 3, с. 177; Абаджиев, Т. Някои документи из архивния фонд на Иван Драсов. — *ИДА*, 10, 1965, с. 114; Маркова, З., Е. Стателова. Спомени за Учредителното събрание 1879 г. С., 1979, с. 200; Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив, 1981, с. 327 и сл.

ПОПАНДОВ, Кузман

неизв. — 1904/

Роден в Казъл агач Елхово/, Ямболско. Завършва класното у-ще в Казанлък. Учител. Енорийски свещеник в родното си село /1871 — 1904/. Умира в София.

☐ Александров, Н. Участие на духовници от Старозагорска епархия в подготовката и провеждането на Старозагорското въстание 1875. — В: Сб. Априлското въстание..., 281 — 282.

ПОПАТАНАСОВ Велчев, Делчо

/неизв. — 1890/

Роден в Гурбетито /Странско/, Чирпанско. Син на поп Атанас *Велчев*. Свещеник в родното си село през втората пол. на XIX век. Член на местния РК /1873/. Участва в подготовката на Старозагорското възст. /1875/.

☐ История на Стара Загора. С., 1966, с. 62; Александров, Н. Участие на духовници от Старозагорска епархия в подготовката и провеждането на Старозагорското въстание 1875. — В: Сб. Априлското въстание..., с. 278; Кънчов, М. Видрица, с. 663.

ПОПАТАНАСОВ, Стоян

/1852 — 1910/

Роден в Къзъ клисе /Желязково/, Бургаско. Учи в Старозагорското класно у-ще и учителства през 70-те години на XIX век. От 1879 г. свещеник.

☐ ДА Сливен, ф. 14к, оп. 1, а. е. 111

ПОПВАСИЛЕВ /ПАПА ВАСИЛИЕВ, ВАСИЛЕВИЧ/, Кесарий

/ок. 1805 — 23 март или 10 април 1862/

Роден в Казанлък в семейството на свещеник. Учи в Рилския м-ир при *Неофит Рилски*. Учител в Панагюрище /1835 — 1839/, Пазарджик /1840 — 1842; 1854 — 1862/, Плевен /1842 — 1846/, Ст. Загора /1847 — 1851/, Пловдив /1853/. Едновременно е и църковен певец. В личния му фонд в НБКМ — БИА се пазят негови ръкописи на студии и статии с църковно-религиозно съдържание, на учебници, учебни помагала и др. К. П. умира в Пазарджик.

☐ НБКМ — БИА, ф. 32 /Кесарий Попвасилев/; Вакарелски, Хр. Кесарий Попвасилев — учител и общественик от времето на Възраждането. Принос към историята на учебното дело. — *Уч. пр.*, 1925, № 1 — 2, 368 — 397; Видни учители в Старозагорски окръг. 1835 — 1944. Библиография. Ст. Загора, 1973, с. 10.

ПОПВРАЧЕВ, Васил

/неизв./

Свещеник в Дряново през 70-те години на XIX век. Архиерейски наместник и предс. на нахийския смесен съвет.

☐ Снегаров, Ив. Нов кодекс на Търновската митрополия. С., 1937, с. 144; ОБТИ, т. 2, с. 191.

ПОПГАНЕВ, Дамян

/неизв./

Учител в Свищов /ок. 1856/. Спомоществовател за „Евангелие поучително“ на Софр. Врачански /1856/.

ПОПГЕОРГИЕВ, Александър

/1800 — 1880/

Роден в Ямбол в семейството на свещеника поп *Георги*. Следва в Киевската духовна академия. Успоредно изучава и живопис. /Според други сведения учи в Зографския м-ир/. Работи като иконописец и портретист. Автор на икони в църквите „Св. Никола“ и „Св. Димитър“ в Сливен /1822 — 1865 , във варненската църква „Архангел Михаил“ /1866 . Рисува и в Зимница, Ямболско. Оставя портрет на Ради *Колесов* 1862 . Умира в Ямбол.

☐ Василиев, Ас. Българи, получили художествено образование в Русия. *Изкуство*, 1951, № 3, 74 — 79; Цончева, М. Българското възраждане. Живопис и графика. С., 1962, с. 67; Василиев, Ас. БВМ, 558 — 560.

ПОПГЕОРГИЕВ /ПОПОВИЧ/, Александър

неизв.

От Пловдив. През 1862 г. учи във Военномедицинското у-ще в Цариград.

☐ В. *България*, IV, № 25, 1 окт. 1862.

ПОПГЕОРГИЕВ, Апостол

/1835 — 1912/

Роден в Янурен /дн. в Гърция/. Свещеник в Сливен от 1867 г.

☐ ДА — Сливен, ф. 44к, оп. 1, а. е. 111.

ПОПГЕОРГИЕВ, Димитър — вж. *Беровски*, Димитър

ПОПГЕОРГИЕВ, Н.

неизв.

Ученик в Одеската семинария през 1859 г.

☐ Поглубко, К. За да бъдат..., с. 98.

ПОПГЕОРГИЕВА /ЕКЗАРХ/, Ирина

/неизв./

От Ст. Загора. Племенница на Александър *Екзарх*. Превежда от френски език „Памела уженена. Комедия от Карола Голдонио. Сега перво на болгарски преведена от Девица И.

П. Г. Е. /Уроженица Ескизаарская/. Цариград, в типографията Ц. вестника, 1853“ и „Проказаний на градат Аост. [От Ксавие дьо Местр.] Преведе ся от французки на болгарски от девица И. Е. /Уроженница Ескизаарская/. Цариград. Типографията Ц. вестника, 1853“. Автор на дописка до в. „Цариградски вестник“ /1854/.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 128; Паскалева, В. Българката..., с. 116, 159.

ПОПГЕОРГИЕВА Футекова-Дипчева, Райна /Райкя Попгеоргиева, Райка Попова, Райна Княгиня /
/ян. 1856 — 29 юли 1917/
Родена в Панагюрище в семейството на свещеника Георги *Футеков*. Съпруга на Васил *Дипчев*. Завършва девическото у-ще в Панагюрище и Старозагорското девическо класно у-ще /1874/. Учителка в Панагюрище 1874 — 1876 и основателка на женското д-во „Китка“ в града. Ушива знамето на Апр. въст. по поръчение на Георги Бенковски. Арестувана и след няколкомесечно пребиваване в затвора заминава за Русия, където учи акушерство /1876 — 1878/. След Осв. е учителка в Търново /1879 1882/, акушерка в Панагюрище /от 1882/ и София /след 1898/. Умира в София.
☐ НБКМ — БИА, ф. 94 /Райна Футекова/; Футеков, З. Райна Княгиня. Живот и дейност. С., 1948; Райна Княгиня. Автобиография. С., 1976.

ПОПДИМИТРОВ, Еньо
8 септ. 1826 — 9 авг. 1876/
Роден в Гюнели махле /Любенова махала/, Старозагорско. Учи в Цариград. Ръкоположен за свещеник в родното си село /1864/, по-късно е назначен за училищен инспектор на селските у-ща в Старозагорска епархия. Член на РК в Гюнели махле 1872/. Избран за помощник на Атанас *Узунов*. Арестуван във връзка с Хасковското съзаклятие и заточен в Диарбекир /1873/, където умира.
☐ Койчева, В. Из записките на Ст. Минчев за някои революционни комитети в Старозагорското въстание през 1875. — *ИДА*, 30, 1975, с. 103; Александров, Н. Участие на духовници от Старозагорска епархия в подготовката и провеждането на Старозагорското въстание 1875. — В: Сб. Априлското въстание..., 278 — 279; Кънчов, М. Видрица, с. 176, 381, 396, 550.

Райна Попгеоргиева

ПОПДИМИТРОВ, Иван
/1857 — 1936/
Роден в Хамбарлии /Маломирово/, Ямболско. Учи в Одрин и Ямбол. Учителства /ок. 1875 — 1880/. През 1880 г. е ръкоположен за свещеник.
☐ ДА — Сливен, ф. 44к, оп. 1, а. е. 123, л. 33.

ПОПДИМИТРОВ, Костадин
/неизв./
Свещеник в Лясковец от 1869 до 1878 г.
☐ ЦДИА, ф. 405, оп. 1 а. е. 3, л. 1.

ПОПДИМИТРОВ, Трифон
/1850 — неизв./
Роден в Хамбарлии /Маломирово/, Ямболско. Първоначално образование получава в родното си село. Учител. Ръкоположен за свещеник 1875/.
☐ ДА — Сливен, ф. 44к, оп. 1, а. е. 123, л. 19.

ПОПДИМИТРОВ, Янко
неизв./
Роден в Свищов. Учител в Търнак, Оряховско, до ок. 1853 г.
☐ Сто години народно училище. Бр. единствен. Село Търнак, Врачанско, 14 май 1967.

ПОПДОЙЧОВ, Иван
/неизв./
От Панагюрище. Автор на „Малко молитвениче, което съдържава всичките потребни молитви за всякой християнин. Наредил и издал Иван Попдойчов /панагюрец/. Цариград, в печатницата на Карапетров и друж., 1873“.
☐ Стоянов, М. БВК, 293 — 294

ПОПЕВСТАТИЕВ, Иван
/1841 — неизв./
Свещеник в Стрелча, Панагюрско, през 70-те години на XIX век. Член на местния РК. Участва в подготовката на Апр. въст., набавя оръжие за въстаниците в Стрелча и Перущица. По време на въст. полага усилия да спаси книжовното богатство на църквата.
☐ Попова, П. 90-годишнина на читалищната библиотека в Стрелча. — *Библиотекар*, 1961, №7, с. 38; Царев, Г. Духовници патриоти от Панагюрски революционен окръг — участници в Априлската епопея. — В: Сб. Априлското въстание..., 294—295

ПОПИВАНОВ, Васил
/неизв./
Учител в Октисе, Стружко, през 1877—1878 г.
☐ ЦДИА, ф. 246 оп. 1, а. е. 295, л. 48.

ПОПИВАНОВ, Кръстю
/неизв/
Свещеник в Батошево, Севлиевско, от 50-те до 70-те години на XIX век. Участва в подготовката на Апр. въст. Спомоществовател за „Писма за службата божия“, превел И. Владикин /1858/.
☐ Йонков, Хр. Участието на българското духовенство от I Великотърновски и III Врачански революционен окръг в Априлското въстание. — В: С. Априлското въстание... с. 323.

ПОПИВАНОВА, Желка — вж. *Иванова*, Желка

ПОПИВАНОВА, Кица — вж. *Иванова*, Кица

ПОПИВАНОВА, Ралица — вж. *Серафимова*, Ралица

ПОПИЛИЕВ, Георги — вж. *Бусилин*, Георги

ПОПЙОВЧЕВ, Никола — вж. *Йовчев*, Никола

ПОПЙОВЧЕВ /ИКОНОМОВ/, Никола

1 февр. 1819 — 22 април 1865/

Роден в Трявна. Син на Йовчо *Попниколов*, внук на Никола *Йовчев*. Баща на Йонко *Николов*. Ръкоположен за свещеник в Трявна 1847/. През 1864 г. се преселва в Габрово заедно със семейството си и служи в църквата „Св. Троица“ до края на живота си. Продължава летописните бележки на баща си.

☐ НБКМ — БИА, ф. 129, а. е. 198, л. 183; Писахме да се знае, с. 295, 299, 384.

ПОПКАМЕНОВ, Ангел

1840 — неизв./

Роден в Охрид, Врачанско. Учи във Вълчедръм, Ломско. Учителства в Градешница, Врачанско /1868 — ок. 1880/, след което става горски надзирател.

☐ Сто години народно училище в с. Градешница, Врачанско. Бр. единствен. 9 май 1965.

ПОПКАМЕНОВ, Иван

неизв./

Учител в Алмалии Ябълково/, Хасковско, от 1862 до 1865 г.

☐ Петров, П. Учебното дело в село Ябълково, Хасковско, до Освобождението на България от турско робство 1878 година. Пловдив, 1969, с. 14.

ПОПКОЛЮВ, В.

/неизв./

Ученик в Одеската семинария през 1859 г.

☐ Поглубко, К. За да бъдат..., с. 98.

ПОПКОНСТАНТИНОВ, Константин — вж. *Никифоров*, Константин

ПОПКОНСТАНТИНОВ /ПОПМАРКОВ/, Никифор /Никифор Попов, Никифор К. Попов; псевд. Мудрон/

26 май 1824 — 27 дек. 1881/

Роден в Елена в семейството на свещеник. Баща на Константин *Никифоров*. Учи в Елена и в Одеската семинария /1842—1845/ на свои разноски. Завръща се в Б-я и учителства в Пазарджик, където създава едно от първите класни у-ща в Б-я /1845—1850/, в Елена /1852—1856; 1859—1875/, Габрово /1856—1859/, в Богословското у-ще в Лясковския м-ир „Св. св. Петър и Павел“ /1875—1877/. Ревизор на селските у-ща в Търновски окръг и постоянен член на търновския епархиален съвет /1875 . Участва в църковно-нац. д-ние на българите в Пазарджик. Читалищен деец в Пазарджик и Елена. След Осв. депутат в УС. Член и предс. на Еленския окръжен съд 1877—1879/, директор на Търновската девическа гимназия /1880—1881/. Умира в Търново. Превежда: „Ръководство към нравствената философия за новоначалните. Преведе от чуждестранното Никифор П. Костад Мудрон, еленчанин, българский учител в Т. Пазарджик. Белград, в Правителствената книгопечатня, 1847“; „Цветособрание църковнославянскаго или старобългарскаго язика. Издадено от Никифора П. Константинов. Част I. Цариград — Галата, в книгопечятница на Д. Цанкова и Б. Миркова, 1858“; „Наш приятел. Книга за ученье в училищата и в къщи от Н. Корф/. Превел Никифор П. Константинов. Издание първо. Книгопродавница Момчилова и Сие в Търново и Русе, 1874. Книгопечатница Л. Сомер и др. във Вена. “.

☐ НБКМ — БИА, ф. 42 /Никифор Попконстантинов Попмарков/; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 135а; Доросиев, Л. Нашите..., с. 21, 179; Дичев, М. Никифор п. Константинов. — В: Елински сб. Кн. 1. С., 1931, 195—213; Стоянов, М. БВК, с. 219; Асенов, П. Никифор Попконстантинов /Мудрон/. — В: Еленски сб. С., 1968, 296—302; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 46, 53.

ПОПКОНСТАНТИНОВ, Петър

/неизв./

Учител в Силистра ок. 1870 г.

☐ В. *Македония*, V, №13, 30 март 1871.

ПОПКОНСТАНТИНОВ Манолов, Христо

/24 дек. 1858 — 13 юли 1899/

Роден в Петково, Смолянско. Син на свещеника Константин *Манолов*. Учи в родното си село и в Райково /дн. към Смолян/ при Марко *Савов* /1871—1873/. Ненавършил 15 години, става учител в Петково и учителства там до 1878 г. След Осв. е учител в Лясково, Станимашко /Асеновградско/, от април 1878 до март 1879 г.; телеграфист в Станимака, София и Самоков /1879—1880/; служител в Статистическото управление и в Дирекцията на обществените сгради /1881—1885/; стенограф в НС. Редактор на сп. „Здравец“ и „Стенографически вестник“. Умира в София.

☐ НБКМ — БИА, ф. 285 /Христо Попконстантинов/; Попконстантинов, Хр. Спомени, пътеписи, писма. С., 1970; Манолов, М. Нашите родопски учители — възрожденци. — Във Великото Кирилометодиево дело. Смолян, 1972, с. 43.

ПОПКОНСТАДИНОВ, Иванов Гьоре

/неизв./

Роден в Годлево, Разложко, в семейството на свещеник. Учи в Сенокос, Горноджумайско /Благоевградско/. Учител в Сенокос /1871—1872/ и в Мечкул, Горноджумайско /1872 1873 .

☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 155, л. 11—13.

ПОПМАТЕЕВ, Иван

1854 — неизв./

Роден в Белица, Разложко, в семейството на свещеник. Учител и свещеник в Белица /1871, 1886—1902; 1904—1909/. Заточен от турските власти в Мала Азия по обвинение в противодържавна дейност /1883/.

☐ ДА — Благоевград, ф. 147к, оп. 1, а. е. 2, л. 1—19; ф. 227к, оп. 1 а е. 1 л. 1—50; ф. 742, оп. 1, а. е. 15, л. 38; а. е. 99, л. 22—23.

ПОПМИХАЙЛОВ, Иван /Даскала, Даскало, Даскалов/

1836 — 2 февр. 1925/

Роден в Разлог в семейството на свещеник. Учи в Разлог, в Рилския м-ир при *Неофит Рилски* и в Горна Джумая Благоевград/. Учителства в родния си град през 60-те и 70-те години на XIX век. Един от основателите на общината в града. Участва в подготовката на Апр. въст. в този край. Известно време е учител и в Кресна, Горноджумайско. След Осв. е учител в Разлог /до 1883/, когато е заточен в Мала Азия от турското п-во. Успява да избяга и известно време е учител във Варна. Връща се в Разлог /ок. 1890/ и живее там до смъртта си.

☐ ДА — Благоевград, ф. 225к, оп. 1, а. е. 32, л. 13; ф. 231, оп. 1, а. е. 6, л. 14; ф. 742, оп. 1, а. е. 13, 15, 20, 22, 58, 98, 99, 104, 110, 117, 155; Юруков, М. Просветното дело в Раз-

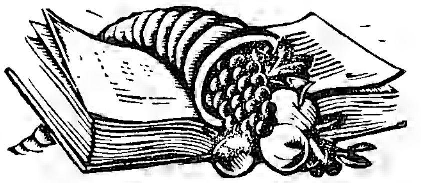

ложко. С., 1941, с. 51.

ПОПМИХАЛЕВА, Ана — вж. *Михайлова,* Ана

ПОПМИХОВ Попрадионов, Радион
/1846 или 1848 — 2 юни 1876/
Роден в Ново село, Севлиевско, в семейството на свещеник. Учи в родното си село и в класно у-ще в Свищов. Учител /1872—1873/ и свещеник /от 1873/ в родното си село. Член на местния РК. Участва в Апр. въст. Осъден на смърт и обесен в Севлиево.
☐ Коркинов, Й. Първите учители в Хаджистояновото училище. — В: Севлиево и Севлиевският край. 1. С., 1967, с. 65; Йонков, Хр. Участието на българското духовенство от I Великотърновски и III Врачански революционен окръг в Априлското въстание. В: Сб. Априлското въстание...., 342 343; Стоянов, З. Записки .. с. 567

ПОПНАУМОВ /ПАПНАУМОВ/, Георги Димитров
/неизв./
Роден в Костур. От есента на 1844 г. следва медицина в Лайпцигския у-т. Архив на Лайпцигския у-т „Матрикел“ Книга за записване на студенти.

ПОПНЕЙЧЕВ, Тодор
/1844 неизв./
Учител в Батак през 70-те години на XIX век. Член на местния РК. Един от ръководителите на Апр. въст. в Батак, заради което е арестуван. Освободен по силата на общата амнистия /30 юли 1876/. След Осв. е съдебен служител и кмет на Батак. Свещеник
☐ Стоянов, З. Записки..., с. 624, 690.

ПОПНИКОЛОВ, Атанас
1848 неизв./
Роден в Попово, Казълагачко /Елховско/. Учи в родното си село. Учител и свещеник там /1872/.
☐ ДА — Сливен, ф. 44к, оп. 1, а. е. 123, л. 17.

ПОПНИКОЛОВ Попганчев, Ганчо
1848 1922
Роден в Сопот. Завършва класното у-ще в Сопот и учителства там /1863—1876/. Секретар на РК в Сопот от времето на В. *Левски.* Участва в подготовката на Апр. въст. След потушаването му емигрира във Влашко. От есента на 1876 г. се връща в Б-я и учителства в Еница, Оряховско /до 1878/. След Осв. е секретар на околийското управление в Брезово, учител в Сопот и Брезово, член на окръжния училищен съвет в Пловдив /1881/. От 1885 г. е свещеник и учител в Сопот. Умира в Сопот.
☐ Максим, митрополит Пловдивски. Автобиография и спомени. С., 1930, с. 10, 14; Стоянов, З. Записки..., с. 677; ЕБ, т. 5, с. 344.

ПОПНИКОЛОВ, Иван
/неизв./
Учител в Разлог от 50-те до 70-те години на XIX век.
☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. I, а. е. 117, л. 6—7, 22—23.

ПОПНИКОЛОВ /ИКОНОМОВ/, Йовчо
/19 окт. 1786 — 23 март 1855/
Роден в Трявна. Син на Никола *Йовчев.* Баща на Никола *Икономов.* Учи в килийното у-ще в Трявна и в гръцко у-ще в Букурещ /1800—1801/. Занимава се с търговия на коприна и розово масло. През 1824 г. е ръкоположен за свещеник в Трявна, а от 1837 г. е иконом. Открива килийно у-ще в дома си и е един от инициаторите за изграждане на у-ще /1836/. Спомоществовател за: „Месецослов“ на Хр. Сичанниколов /1840/; „Православное учение... Платона“, превел Ил. Стоянов /1844/; „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/; „Общи знания всякому человеку нужни“, превел Ст. Колюв /1855/. През 1810 г. започва летописна книга, която продължава синът му и внукът му. Умира в Трявна.
☐ НБКМ — БИА, ф. 129, а. е. 166 л. 99, 119—121; Писахме да се знае, 289—291.

ПОПНИКОЛОВ, Койчо — вж. *Икономов,* Койчо

ПОПНИКОЛОВ, Никола
/неизв./
Свещеник в Беброво, Еленско, през 70-те години на XIX век.
☐ ЦДИА, ф. 405, оп. 1, а. е. 3, л. 2.

ПОПНИКОЛОВ, Петко — вж. *Барбулов,* Петко

ПОПНИКОЛОВА, Ана — вж. *Зографова,* Ана

ПОПНИКОЛОВА, Дочка — вж. *Икономова,* Дочка

ПОПНИКОЛОВА, Елисавета — вж. *Николова,* Елисавета

ПОПНОНОВ, Христо Поптенев
/неизв./
Роден в Енина, Казанлъшко, в семейството на свещеник. Учител в родното си село /1858 — ок. 1869/.
☐ Китипов, П. Миналото на село Енина, С., 1968, с. 94.

ПОПО /Хаджи Попо/
/неизв./
Учител в Прилеп през втората четвърт на XIX век.
☐ Шалдев, Хр. Град Прилеп за своите училища. — *Мак. пр.,* 1924, № 1, с. 48.

ПОПОВ, Аврам /Авраам/
/неизв./
Учител във Видин от 1875 до 1878 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 1949, II А 7671.

ПОПОВ, Александър
/неизв./
Роден в Плевен. Учител в Кнежа, Врачанско /ок. 1871/.
☐ НБКМ — БИА, II А 2181; Трифонов, Ю. Плевен, с. 332.

ПОПОВ, Ангел П.
/неизв./
Роден в Крамолин, Севлиевско. Учител в родното си село /1846—1878/.
☐ Неделчев, Д., Ст. Андреев. Културна история на село Крамолин. Габрово, 1938, с. 38.

ПОПОВ, Антон Попов
/1853 — 7 ян. 1927/
От Казанлък. Учи в родния си град и в бълг. католическа гимназия в Одрин, където баща му е учител. Самоук художник. След Осв. ръководи любителска театрална трупа в Хасково /1878/ и Русе /1882—1883/. Артист в първия бълг. субсидиран професионален театър в Пловдив, ръководен от брат му Стефан *Попов.* Участва в СБВ. Под негово ръководство се създава театър „Основа“. Постъпва в държавната трупа „Сълза и смях“ 1892—1893/. Организира в София драматичен курс /1914—1918/. Режисьор в театъра в Бургас 1919—1920/. Организира драматичен курс в Ямбол /1924/. Работи дълги години в БДЖ. Превежда няколко пиеси. Умира в Казанлък.

□ ЦДИА, ф. 62 /Антон Попов/; Каракостов, Ст. БВТ, с. 551; Пенев, П. История на българския драматичен театър. С., 1975, с. 241, 244, 246—250; ЕБ, т. 5, с. 346.

ПОПОВ, Ат.
/неизв./
Роден в Орхание /Ботевград/. Учител там /от 1866/.
□ Стамболиев, М. Първа стогодишнина от откриване на българското училище в град Орхание. Орхание, 1927, с. 14.

ПОПОВ, Афанаси
/неизв.
Свещеник в Болград. Спомоществовател за „За длъжностите на человека", превел Д. Тошкович /1862/.

ПОПОВ /ПОПКИРИЛОВ, КИРИЛОВ/, Божко
/неизв. — 1877/
Роден в Клисура. Баща на Григор и Филип *Божкови*. Свещеник в родния си град от 1860 г. до края на живота си. Участник в Апр. въст., заради което е арестуван. Умира след излизането си от затвора.
□ НБКМ — БИА, II А 8903, л. 2—7; Царев, Г. Духовници—патриоти от Панагюрски революционен окръг — участници в Априлската епопея. — В: Сб. Априлското въстание..., с., 307.

ПОПОВ, Величко Алексиев
/1848 — 20 дек. 1927/
Роден в Русе. Учи в родния си град. Емигрира в Румъния и се свързва с бълг. рев. емиграция. Участва във Втората бълг. легия в Белград /1867—1868/, а след разпускането ѝ се включва в организирането на четите на Панайот Хитов, Филип Тотю и Стефан Караджа. Учителства в бълг. у-ща в Гюргево и Галац през 70-те години на XIX век. В Галац е приятел и сътрудник на Хр. *Ботев*, с когото основава „Българска комуна" /1871/. От нейно име изпращат телеграма-приветствие до Парижката комуна. Доброволец в РТОВ. След Осв. е административен служител. Умира в Ст. Загора.
Временен сътрудник на в. „Народност" /1868/, в. „Свобода" /1870/ сп. „Училище" /1871/ и в. „Ден" /1875/. Автор на „Счастлива среща. Съвременна горско-хъшовска спев. Наредил за милите си братия хъшове В. А. Попов. [Издава Бранислав Велешки.] Букурещ, в книгопечятницата на К. Н. Радулеску, 1870".
□ Ботев, Хр. Съчинения, т. 1, 559—561; Стоянов, М. БВК, с. 294, Сюпюр, Е. БЕИР, с. 190.

ПОПОВ, Велко
/21 юни 1850 — неизв./
Роден в Русе, където получава първоначално образование.
Завършва Медицинското у-ще и Факултета по медицина в Букурещ /1864—1877/.
□ Израел, С., Ст. Мутафов. Развитие на медицинската помощ и здравното дело в Русенско до Освобождението. — *Здравно дело*. 1957, № 6, с. 57; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 190.

ПОПОВ, Ганчо
/неизв./
Роден в Къзъл Мурад /Благоево/, Разградско. Учителства в Садина, Ескиджумайско /Търговищко/, през 1871 г.
□ Сп. *Училище*, I, №16, 5 окт. 1871; Стойков, Хр. Просветното дело в Разград през Възраждането. Разград, 1968, с. 95.

ПОПОВ, Г. С.
/неизв./
Автор на стихотворение, публикувано в „Пълний календар за 1863 г." от Рашко *Блъсков*.
□ Стоянов, М. БВК, с. 294.

ПОПОВ, Генчо Стефанов
/1846—1892/
Роден в Мисилим /Православ/, Чирпанско. Учи при баща си поп *Стефан* и завършва пловдивското класно у-ще „Св. св. Кирил и Методий". Учител в Пазарджик /1874—1875/ и Чирпан. Член на РК в Чирпан, заточен в Диарбекир.
□ Батаклиев, Ив. Татар Пазарджик, с. 252; Доросиев, Л. Нашите..., с. 21; Видни учители от Старозагорски окръг /1835—1944/. Библиография. Ст. Загора, 1973, с. 57.

ПОПОВ, Георге
/неизв./
Свещеник в Долно Драглище, Разложко, през XIX век.
□ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 112, л. 11.

ПОПОВ, Георги
/ок. 1850 — неизв./
Роден в Калофер. Учи в родния си град. Продължава образованието си в Медицинското у-ще в Букурещ /1864—1870/.
□ Сюпюр, Е. БЕИР, с. 190.

ПОПОВ, Георги
/неизв./
Роден в Болград. Завършва Болградската гимназия и учителства там /1870—1876/. След Осв. живее в Б-я и е висш чиновник в М-во на финансите.
□ Сюпюр, Е. БЕИР, с. 190.

ПОПОВ, Георги /Василов, Войчев/
/1850 — след 1932/
Роден в Плевен. Учи в родния си град при Нестор *Марков* /до 1870/ и участва в театралните представления в града. Учител в Ловеч през 70-те години на XIX век.
□ Попов, Г. Какво помня от Ловеч преди 62 години — В. Ловеч и Ловчанско. Кн.4. С., 1932, 231—234; Трифонов, Ю. Плевен, с. 263.

ПОПОВ, Георги Ст.
/неизв./
Роден във Владово, Воденско. Учител във Воден /1870—1880/, а след това и в Солун.
□ Вестителев, Г. Град Воден. — *Мак, пр.*, 1924, № 2, с. 122; Кирил, патриарх Български. Българската екзархия в Одринско и Македония след Освободителната война 1877—1878. Т. 1 /1878—1885/. Кн. 2. С., 1970, с. 30, 36, 100, 115.

ПОПОВ, Георгий
/неизв.
Свещеник, отваря бълг. у-ще в Лежани /дн. в СФРЮ/ и учителствува в него /1872—1876/.
□ ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 295, л. 50.

ПОПОВ, Григорий /Григор/ Т.
/неизв./
Роден в Канлий, Добруджа. Учител в Мачин. Добруджа /1868—1872; 1873—1877/ и Тулча /1872—1873/. Временен сътрудник на сп. „Слава" /1871, 1873/ и сп. „Училище" /1874/.
□ НБКМ — БИА, II А 6261; Стоянов, М. БВК, с. 294; Тонев, В. Добруджа, с. 273.

ПОПОВ, Грозю
/неизв./
Свещеник в Малък извор, Хасковско, през 70-те години на XIX век.
□ Колев, Л. Духовници — участници в национално-освободителните борби на нашия народ. — *ИЦИАИ*, т. 1, 1978, с. 223.

ПОПОВ, Гьорше
/неизв. — 1829/
Роден в Охрид. Завършва у-ще в

Янина. Учител в Охрид до смъртта си.

□ Снегаров, Ив. Град Охрид. — *Мак. пр.*, 1928, №1, с. 121; Въвеждане на български език в Охрид и Струга /документ/. — *ИП*,1978, № 4, с. 101.

ПОПОВ, Д.
/неизв./
Учител в Бутово, Търновско, през 1876 г.

□ НБКМ — БИА, ф. 146, оп. 1, а. е. 7, л. 3

ПОПОВ, Дамян
/неизв./
Свещеник в колония Хаджи Абдула, Бесарабия, от 20-те до 40-те години на XIX век

□ Радкова, Р. Нови данни..., с. 113, 118.

ПОПОВ, Дамян
/неизв./
Роден в Пазарджик. Завършва пловдивското класно у-ще „Св. св. Кирил и Методий“ при Йоаким *Груев*. Учител в Белотинци, Неврокопско /1871—1873/, Разлог /1870, 1873—1876/, в разложките села Баня и Якоруда и в Банско. Участва в подготовката на Апр. въст. След 1878 г. живее в пределите на свободна Б-я.

□ ДА — Благоевград, ф. 741, оп. 1, а. е. 15, 20, 98, 99, 102, 109, 110, 117; Юруков, М. Просветното дело в Разложко. С., 1941, 49—50; Кръстев, Д. Банско. Биография на един град. С., 1959, с. 124; Ванчев, Й. Новобългарската просвета в Македония през Възраждането. С., 1982, с. 69, 79.

ПОПОВ, Данаил
/31 дек. 1840 — 12 април 1909/
Роден в Плевен в семейството на свещеник. През 1859 г. емигрира в Румъния. Работи като словослагател в печатницата на Расидеску в Браила, по-късно в Галац /1860—1862/. От 1863 г. се установява в Турну Магуреле и се занимава с търговия. Оттук оказва съдействие на четите на Филип Тотю и Стефан Караджа. През 1868 г. се среща с В. *Левски* и става един от най-доверените му сподвижници, пълномощник на ВРО сред емиграцията. Води рев. кореспонденция, съдейства за закупуване на оръжие, за препращане на пропагандни материали. Предс. на РК в Турну Магуреле, участник в събранията на БРЦК /1874—1875/. Събира средства за рев. д-ние и за заточените в Мала Азия българи. Въоръжава със собствени средства 12 души от четата на Хр. *Ботев*. По време на РТОВ подпомага събирането на сведения, необходими на руското командване. Умира в Турну Магуреле.
Временен сътрудник на в. „Отечество“ /1871/, сп. „Училище“ /1874—1875/.

□ НБКМ — БИА, ф. 88 /Данаил Попов/; Йосифов-Бохачек, Ал. Град Никопол през вековете. Кратка илюстрована история. С., 1937, 124—129; Стоянов, М. БВК, с. 294; Симеонов, Д. Хр. Попов — *Векове*, 1985, № 6, с. 63; ЕБ, т. 5, 350—351.

ПОПОВ, Даца
/неизв./
Учител в Лясковец /ок. 1843—1844/. Спомоществовател за „Служба св. Харалампия“, превел Неофит Рилски 1843 , и за „История на великий Александра македонца“, превел Хр. Василев 1844 .

ПОПОВ, Димитър
/неизв./
Свещеник в Разград. Спомоществовател за „Служба св. Харалампия“, превел Неофит Рилски /1843/.

ПОПОВ, Димитър А.
/неизв./
Роден в Свищов. Брат на Пар. *Атанасова*. Учи в Белградската семинария /1868—1872/ с материалната помощ на Свищовското ч-ще. Връща се в Б-я и учителства в Свищов /1872—1873/ и Видин /1873—1877/.

□ НБКМ — БИА, II А 1850, II А 7671, II А 7754, Чингилиров, Ст. БЧ, с. 429; Тилева, В. Автобиография на Зиновий п. Петров. — *ИБИД*, 31, 1977, с. 347.

ПОПОВ, Димитър Иванов
/неизв./
Учител в Мартен, Русенско, от 1874 до ок. 1876 г.

□ ЦДИА, ф. 1318, оп. 1, а. е. 4930, л. 1, ДА — Русе, ф. 43к, оп. 1, а. е. 23, л. 154.

ПОПОВ, Димитър Кръстев
/10 юни 1855 — 19 дек. 1908/
Роден в Калофер в семейството на Кръстьо *Банков*. Брат на Панайот *Попов*. Учи в родния си град, в Пловдив, в Робърт колеж, Цариград. Завършва Галатасарайския лицей в Цариград /1876/ с награда за оригинални трудове по математика. Редактор на в. „Сутрина“ /1877/, където пръв помества прокламацията на Александър II към българите през юни 1877 г., поради което е предаден задочно на военен съд. Успява да избяга в Букурещ. Там издава в. „Българин“ /1877—1878/. След Осв. работи в Народната библиотека в София, във Върховния касационен съд. Редактира редица вестници и списания в Пловдив /1881/. Член на Върховния административен съд на Изт. Румелия. След контрапреврата /1886/ отива в Румъния, където издава вестници заедно със Светослав *Миларов*. Връща се в София /1894/. Редактира в. „Мир“ /1896—1897/. М-р на обществените сгради, пътищата и съобщенията /3 ноем. 1902 — 24 авг. 1903/; управляващ М-вото на търговията и земеделието 6 май — 24 авг. 1903/. Превежда поезия, проза и литературна критика. Автор на стихотворения, разкази и фейлетони с гражданска тематика.
Печата във в. „Независимост“, в. „Съединение“ /1882—1886/, сп. „Наука“ /1881—1884/, сп. „Светлина“ /1891—1900/, „Бълг. преглед“ /1893—1900/, „Бълг. сбирка“ и др. Умира в София. Сътрудничи на в. „Право“ /1872/ и сп. „Читалище“ /1872, 1874/.

□ НБКМ — БИА, ф. 143 /Димитър Кръстев Попов/; Иванов, Ю. БПП, 192—193; Бобчев, С. С. Д. К. Попов /некролог/. — *Бълг. сбирка*, 1909, №2, с. 153; Стоянов, М. БВК, с. 294; Цанев, Г. Литературният живот от Освобождението до края на 80-те години. — В: Страници от историята на българската литература, Т. 1. С., 1967, 38—40, Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив, 1981, с. 340; Славова, Дойнова. Документи..., с. 239.

ПОПОВ, Димитър П.
/1830 — 5 февр. 1870/
Роден в Карлово. Учи в родния си град при Райно *Попович* и завършва Киевската семинария /1848—1855/ с руска стипендия. Учителства в Карлово до смъртта си /1856—1870/. Оставя ръкописи, между които „Психология за горните класове на гимназиите и за самообразование“, издадена в Пловдив през 1894 г.

□ НБКМ — БИА, II А 7748; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 37; в. *Македония*“, IV, №28, 24, февр. 1870; Унджиев, Ив. Карлово. История на града до Освобождението. С. 1968, с. 140; Поглубко, К. За

да бъдат..., с. 52.

ПОПОВ, Драган
неизв.
Учител в Котел /1871—1876/. Читалищен деец.
☐ В. *Право*, V, №19, 5 юли 1871; Киров, Г. Материали за историята на котленското училище — *СбНУ*, 22—23, 1906—1907, с. 39.

ПОПОВ, Драгия
/неизв./
Свещеник в Бяла черква, Търновско, през първата пол. на XIX век /до 1846/. Баща на поп Димитър *Драгиев*.
☐ НБКМ — БИА, ф. 151, а. е. 6, л. 409.

ПОПОВ, Ене К.
/неизв./
Учител в Черковна, Провадийско, през 1864 г. Спомоществовател за „Въведение във всеоб. история", наредил Р. Блъсков 1864 .

ПОПОВ, Захари
/неизв.
Роден в Бабук, Силистренско. Учителства в Липница /дн. към Поляна , Силистренско, ок. 60-те години на XIX век.
☐ Тонев, В. Добруджа, с. 274.

ПОПОВ, Ив.
/неизв./
Роден в Горно Драглище, Разложко. Учител в Семчиново. Пазарджишко 1860 .
☐ Батаклиев, Ив. Пазарджик и Пазарджишко, с. 434.

Попов, Иван
неизв./
Свещеник в Пещера през 40-те години наXIX век. Баща на Стоян *Попов*.
☐ Сб. Оборищенци, с. 223.

Попов, Иван
неизв.
Роден в Тетевен. Учител в Гложене, Тетевенско, през 1871 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 2181.

ПОПОВ, Иван
неизв./
От Гевгели. Учител там преди 1872 г., а след това е и свещеник.
☐ ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 142, л. 87.

ПОПОВ, Иван
неизв.
Роден в Тулча. Учител в Котел 1874—1875 .
☐ В. *Напредък*, IX, №4, 27 юли 1874, №29, 15 февр. 1875.

ПОПОВ, Иван
/неизв./
Свещеник в Русенска епархия. Служи в селата Горно Абланово и Гагаля /дн. към Николово/ през 1875 г. Член на русенския епархиален съвет
☐ ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 3, л. 190; Летоструй, VIII, 1876, с. 202.

ПОПОВ, Иван М.
/неизв./
Роден в Сливен. Учи в Москва преди 1878 г.
☐ ЦДИА, ф. 111, оп. 1, а. е. 54, л. 1.

Попов, Иван Н.
/неизв./
Ученик в Белградската семинария 1871—1873/. Познат на Панайот Хитов, Никола *Обретенов*, Ангел *Кънчев* и др. Временен дописник на сп. „Слава" 1873/ и в. „Напредък" 1875 .
☐ НБКМ БИА II В 28; Стоянов, М. БВК, с. 294; Косев, К. Панайот Хитов. Живот и революционна дейност. С., 1963, с. 45.

ПОПОВ, Иван Х.
/неизв./
Живописец. Спомоществовател от Банско за „Наручна свящeн. книга", превели З. Петров и Й. Наумов /1874/.

ПОПОВ, Иванчо
/неизв./
Роден в Пирдоп. Учителства там 1866 1867/
☐ Чилингиров, Ст. БЧ, с. 364.

ПОПОВ, Игнатий
неизв./
Ученик в Русия през периода 1856—1877 г.
☐ Степанова, Л. Вклад России..., с. 207.

ПОПОВ, Илия
/неизв./
Свещеник в Плевен. Спомоществовател за „Тълкование на бож. молитвенний дом" на Т. Станчев /1873/.

ПОПОВ, Йордан
/неизв./
Учител в Пловдивско, Пазарджишко и другаде през Възраждането. По-късно е свещеник в Бачево, Разложко.
☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 13, л. 14.

ПОПОВ /МАЛИНКОВ/, Киро Димитров
/1845 — 12 септ. 1877/
Роден в Калофер. Произхожда от свещенически род - син на Димитър *Малинков*; внук на Серафим *Раев*; брат на *Константин, митрополит Врачански* и на Стоил *Попов*. Женен за Екатерина /Ека/, дъщеря на Райно *Попович*. К.П. учи първоначално в Калофер при Ботьо *Петков* и в Цариград. От 1864 до 1870 г. като държавен стипендиант завършва Медицинското у-ще в Букурещ, специалност хирургия. Свързва се с бълг. рев. емиграция. Поддържа лични връзки с Г. С. *Раковски*, Л. *Каравелов*, Хр. *Ботев* и В. *Левски*. От 1870 г. е лекар в Карлово. Открива първата аптека в града. Член на местния РК. Участва в подготовката на Апр. въст.; по-късно и в делегацията, която посреща отряда на ген. Й. В. Гурко. След изтеглянето на руските войски зад Стара планина е арестуван, съден и обесен в Пловдив.
☐ НБКМ БИА, ф. 388, а. е. 1, л. 2; Начов, Н. Д-р Киро Попов. В: Сб. Калоферска дружба. 2. С., 1924, 33—40; Начов, Н. Калофер, 443 448; Израел, С. Лекари-революционери. С., 1973, 9 34.

ПОПОВ, Климент
/неизв./
Свещеник във Варненските села Аврен, Солуджа алъ /Садово/ и Сарадър /Венелин/ през 70-те години на XIX век. Дава средства за изграждане на бълг. църква и девическо у-ще във Варна.
☐ ДА Варна, ф. 79к, оп. 1, а. е. 9, л. 74; ЦДИА; ф. 1318, оп. 1, а. е. 4855, л. 21.

ПОПОВ, Колю Д.
/неизв./
Роден в Кара бурун /Знаменосец/, Старозагорско. Учител в Богдан кьой, Хаджиоглупазарджишко /Богдан, Толбухинско/, от 1872 до ок. 1874 г.
☐ ДА — Варна, ф. 79к, оп. 1, а. е. 9, л. 68; Тонев, В. Добруджа, с. 275.

ПОПОВ, Константин
/неизв./
Роден в Калофер. През 1863 г. е изпратен от бълг. църковна община в Цариград в католическо у-ще в Рим.
☐ В. *България*, IV, №43, 4 февр.

1863.

ПОПОВ Полихронов, Константин
/неизв./
Роден в Мустафа паша /Свиленград/ в семейството на свещеник. Учител в Пещера и Брацигово през 70-те години на XIX век. Читалищен деец. Участва в Апр. въст. в Брацигово. Временен сътрудник на в. „Напредък“ /1875/.
☐ НБКМ — БИА, II А 8888; Стоянов, М. БВК, с. 295; Страници из миналото на Пещера. С., 1973, с. 108; Анджеларов, Д. Брацигово до Освобождението — *Родопи,* 1974. №7, с. 40.

ПОПОВ, Константин
/неизв./
Свещеник в Бобища, Костурско, от 1872 г.
☐ Каратанасов, Зл. Черковно-училищната борба /1863—1903/. Спомени. С., 1935, с. 31.

ПОПОВ, Константин Д.
/неизв./
Ученик в Одеса ок. 1847 г. Спомоществовател на „Зерцало или огледало християнское“, превели Н. Зографски и З. Княжески /1847/.

ПОПОВ, Костадин
неизв./
Роден в Дюлгери /Зидарово/, Бургаско. Учител в Свети Никола /Черноморец/, Бургаско /1873—1876/. Участва в рев. д-ние, арестуван по донесение на созополския гръцки владика. По-късно е освободен /1876/, но без право да учителства.
☐ ДА — Бургас, ф. 803к, оп. 1, а. е. 77, л. 1—5.

ПОПОВ, Костадин
/неизв./
Свещеник в Силистра. От 1874 г. е архиерейски наместник в града.
☐ Сп. *Ръководител на основното учение,* I, №6, 15 март 1874, с. 93.

ПОПОВ, Костаки Тодоров /Даскал Мишон/
/неизв./
Роден вер. в Етрополе. Брат на Михалаки *Попов.* Учител в Лом, Трявна /1873 — септ. 1874/ и Враца /септ. 1874—1878/.
☐ НБКМ — БИА. ф. 129, а. е. 1, л. 77; а. е. 159, л. 1.

ПОПОВ /ТЪРНОВСКИ/, Костаки Иванов
/1832 или 1834 — 10 окт. 1876/
Роден в Търново. Получава образование в родния си град.
Учител в Ст. Загора /1861/, Браила /1862—1865; 1873—1876/, Видин /1867—1869/, Търново /1869—1870/, Цариград /1870—1872/. Автор и преводач на учебници, композитор, обществен и културен деец. През 1864 г. обявява в Браила, че ще се подписва Търновски, а не Попов. Умира в Браила в мизерия.
Временен дописник на в. „Българска пчела“ /1863/. Автор на „Кратко оглашение за взаиминити български училища наредил К. И. П. с иждивението на родолюбивото българско общество от Браила. Издание първо, Болград, в печятницата на Българското централно училище, 1861“; „Търговски писменик. Съчинили и издава К. И. Попов с ижидивението на родолюбивото българско общество от Браила. Издание първо, Болград, в печятницата на Болгарското централно училище, 1862“. Превежда: „Практическа метода за изучаванието на френцкият язик. Съчинител Ф. Ан. Превел К. Ив. Търновский. Издава С. С. Войводов. Първо издание Браила, в Румъно-българската книгопечатница на Хр. Д. Вакилидова, 1864“; „Французка граматика за класическите граждански училища от д-р Ф. Ан. Превод от К. Ив. Търновский. Първо издание Виена, 1869. /У книгопечатн. Л. Сомера и сие/“; „Ръководство за употребление на изкуствените земни и небесни глобуси за училищата и географолюбителите. Превод от германски от К. Ив. Търговнский. Първо издание. Цариград, в печатницата на Македония, 1869“.
☐ В. *Дунавски лебед,* II, №56, 25 окт. 1861; Некролог — в. *Нова България,* I, № 44, 7 ноем. 1876; Стоянов, М. БВК, с. 357; Сюпюр, Е. БЕИР, 208 209.

Мирчо Попов

ПОПОВ, Костина
/неизв./
Роден в Галац. Учител в Ново село, Добруджа, през 70-те години на XIX век.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 208; Тонев, В. Добруджа, с. 275.

ПОПОВ, Кръстю
/неизв./
Роден в Градец, Котленско. Учител в Медвен, Котленско /1830—1840/.
☐ НБКМ — БИА, II В 10 456, с. 25.

ПОПОВ, Ламби
/неизв./
Роден в Свищов. Учител в Разград /1875—1876/.
Временен дописник на сп. „Училище“ /1876/.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 295.

ПОПОВ, М.
/неизв./
Завършва военно у-ще в Русия през периода 50-те — 70-те години на XIX век. Опълченец в РТОВ.
☐ Степанова, Л. Вклад России..., с. 151, 207.

ПОПОВ, Манол
/неизв. — 16 март 1855/
Роден в София. Ученик в Белградската гимназия /1853—1855 . Издържа се сам. Умира в Белград.
☐ Бойчева, В. Български младежи..., с. 321.

ПОПОВ /ПАПАЗОВ/, Мирчо Петков /псевд. Аспарух/
/1840 — 27 ян. 1926/
Роден в Казанлък в семейството на Петко *Попов.* Учи в родния си град и в пловдивското класно у-ще „Св. св. Кирил и Методий“. Учителства в Казанлък, а от 1870 г. е назначен за учител в Хасково. Активен участник в просветното д-ние и в борбите против местните гъркомани. Читалищен деец. Един от основателите на РК в града и пръв помощник на Петър *Берковски.* Близък сратник

на В. *Левски* и Атанас *Узунов*. Осъден по процеса във връзка с Хасковското съзаклятие /1873/ на доживотно заточение в Диарбекир. Успява да избяга /1876/ и се прехвърля в Румъния. Участва в РТОВ. След Осв. е административен служител. Включва се в д-нието срещу Берлинския договор и в борбата за съединение на Княжество Б-я и Изт. Румелия. Покъсно се преселва в Ст. Загора и живее там до смъртта си. Съпруг на учителката Мария *Стоилова-Попова*.

☐ НБКМ — БИА, ф. 310 /Мирчо Попов ; Димов, Н. Мирчо Петков Попов — В: Юб. сб. 120 години образцово народно читалище „Заря“ — Хасково. Ч. 4, с. 15; Кънчов, М. Видрица, с. 673.

ПОПОВ, Митко

/неизв./

Учи в килийното у-ще в Радомир. Учител в Радомир /до 1861/ и в Прибой, Радомирско /1861/.

☐ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 101.

ПОПОВ, Михаил

/неизв./

Роден в Трявна. Свещеник в Елена от 30-те до 60-те години на XIX век. Спомоществовател за „Аритметика“ от Хр. Павлович /1833/ и за „Кратка естествена история“, превели Б. Дамянович и П. Арнаудов /1861/.

☐ История на църквата „Успение Св. Богородица“. Елена, 1937, с. 58.

ПОПОВ, Михаил Ан.

/неизв./

Учи в класното у-ще в Плевен. Сътрудник на сп. „Училище“ /1874—1875/.

☐ НБКМ — БИА, II В 9284, л. 10; Стоянов, М. БВК, с. 295.

ПОПОВ, Михаил Хр.

/неизв./

Роден във Враня. Учител в Куманово и Кюстендил през 70-те години на XIX век.

☐ НБКМ — БИА, ф. 174, а. е. 1, л. 71; а. е. 4, л. 71—72; в. *Право*, VII, №34, 30 окт. 1872; Иванов, Й. Северна Македония. С., 1906, с. 379; Бобчев, И. Македонските българи..., с. 19.

ПОПОВ, Михалаки /Михаил/ Тодоров

/неизв./

Роден в Етрополе. Брат на Костаки *Попов*. М. П. учителства в Лом през 50-те години на XIX век и във Видин /ок. 1860/.

☐ Маринов, Д. Из историята на учебното дело в България. Учебното дело в Ломско от 1848 до 1863. — *Уч. пр.*, 1896, №3, с. 276; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 92.

ПОПОВ, Младен

/неизв./

Роден във Вълчедръм, Ломско. Учител в Хайредин, Оряховско, през 1872 г.

☐ НБКМ — БИА, II А 2181.

ПОПОВ, Н.

/неизв./

Свещеник в Беброво, Еленско, през 1876 г.

☐ Снегаров, Ив. Нов кодекс на Търновската митрополия. С., 1937, с. 154.

ПОПОВ, Наум

/неизв./

Роден в Горенци, Костурско. Учител в Прилеп /1857—1859/ и в Корча дн. в Албания/ след 1859 г.

☐ Снегаров, Ив. Принос към историята на учебното дело в Македония. Една автобиография на К. Шапкарев от 1864 г. — *Мак пр.*, 1927, №1, с. 49.

ПОПОВ, Неделчо

/неизв./

Родев в Шумен. Учи в родния си град и завършва Болградската гимназия. Учител в Болград /1875—1879/. След 1879 г. е преподавател в Русе.

☐ Сюпюр, Е. БЕИР, с. 191.

ПОПОВ, Нейчо

/неизв./

Учител в Кюстендил ок. 1875 г.

☐ Иванов, Й. Северна Македония. С., 1906, с. 379; Попов, К. Кюстендил под турско робство и участието на кюстендилци в национално-освободителните борби. — В: Кюстендил и Кюстендилско. С., 1973, с. 100.

ПОПОВ, Никола

/неизв./

Роден в Свищов. Ученик във френския католически колеж в Бебек, Цариград /1858—1859/. Награден за отличен успех.

☐ Малкият лист на в. *България*, I, №15, 13 юли 1859; Начов, Н. Цариград, с. 136.

ПОПОВ, Никола

/неизв./

Учител в Бежаново, Ловешко, през 1868 г.

☐ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 121.

ПОПОВ, Никола Михайлов

/1841 — 19 февр. 1919/

Роден в Елена в семейството на свещеник. Учи в Елена при Никифор *Попконстантинов* и Иван *Момчилов* и в Търново /от 1857/. Учител в Русе /1860—1878/. Участва в църковнонац. борби. След Осв. е мирови съдия в Русе, член на окръжния съд, общински съветник. Умира в Русе. Временен сътрудник на в. „Македония“ 1870/ и в. „Ден“ /1875 . Автор на: „Дойнова сватба или оженяние на един селянин в Търново. Книжка забавна и за двата пола. Съчинил Николай П. М. Попов. Издание първо. Букурещ в книгопечатня Стефана Ръсидеса, 1864“; „Буквар за малките деца. Съчинил Никола М. Попов. Русе, печатница на Дунавската област, 1868“; „Сърдчелива Маринка. Истинско събитие. Написал Николай М. Попов. Русе, в печатницата на Д. област, 1872“.

☐ ДА — Русе, ф. 43к, оп. 1, а. е. 86, л.1 3, ф. 59, оп. 1, а. е. 186, л. 71; Орловски, Ст. Из историята на учебното дело в Русе до Освобождението. — *Уч. пр.*, 1906, №10, 1087—1089; Доросиев, Л. Нашите..., с. 86; Попов, Н. Описание на Русчук за време от 1860 до 1879 г. Русчук, 1928, 35—37; Стоянов, М, БВК, с. 295.

ПОПОВ, Никола П.

/неизв. — 1885/

Роден в Панагюрище. Брат на Манка *Попова*. Учи в Пловдив и в гимназията в Табор, Чехия, със съдействието на Христо Г. *Данов*. Учител и обществен деец в Лом през 70-те години на XIX век. След Осв. продължава да учителства. Умира в София. Временен сътрудник на в. „Право“ /1869/, в. „Македония“ /1870/, сп. „Читалище“ 1873, 1875/, сп. „Ръководител на основното учение“ /1874/, в. „Струпан“ 1875/ и в. „Българин“ 1878/

☐ Илиев, Ат. Спомени, С., 1926, с. 70; Стоянов, М. БВК, с. 295.

ПОПОВ, Панайот Кръстев

/неизв./

Роден в Калофер. Син на Кръстю *Банков*. Брат на Димитър *Попов*. Основно образование получава в род-

ния си град. Продължава обучението си във френския католически колеж в Бебек, Цариград. Писар в кантората на Хр. и Т. Комсиеви. По-късно сам се занимава с търг. дейност. През 1877 г. напуска Цариград. След Осв. дълги години е окръжен финансов н-к в Пловдив, където умира.
☐ Начов, Н. Цариград, с. 137; Начов, Н. Калофер, с. 453; Славова, Дойнова. Документи..., с. 244.

ПОПОВ, Пантелей Г.
неизв.
Учител в Ичера, Котленско, от 1874 до 1876 г.
☐ НБИВ — БИА, ф. 14, а. е. 4, 1 2.

ПОПОВ, Панто
/неизв./
Роден в Скутаре, Пловдивско. Ученик в Одеса преди 1878 г.
☐ ЦДИА, ф. 111, оп. 1, а. е. 54, л. 1.

ПОПОВ /ПАПАЗОГЛУ/, Петко
неизв.
Роден в Казанлък, където учителства през 60-те години на XIX век. Баща на Мирчо *Попов*.
☐ Бозвелиев, К. Спомени. Т. 1. 1868—1878/. Казанлък, 1942, с. 16; Каракостов, Ст. БВТ, с. 551.

ПОПОВ, Петър
/1842—1906/
Роден в Ак бунар /Бял кладенец/, Хасковско. Свещеник в родното си село от 1879 г. /Преди това е бил кюркчия/.
☐ ДА — Сливен, ф. 44 к, оп. 1, а. е. 111.

ПОПОВ, Петър Маринов
неизв. — 1878/
Свещеник в Троян от 40-те до 70-те години на XIX век. Спомоществовател за: „История на великий Александра македонца", превел Хр. Василев 1844/; „Две советователни слова Плутарха", превел И. Стоянович /1845/; „Изяснения на неделнити и празнични евангелия", превел Зл. Груев 1857 ; „Писма за службата божия", превел И. Владикин /1858 .
☐ Свещенослужителите при църквата „Св. Петка" в Троян от построяването ѝ до днес. — В: Юб. сб. Сто години на храма „Св. Петка" 1835—1935 . Троян, 1935, с. 13.

ПОПОВ, Петър Хр.
неив./
Роден в Карлово. Учител в добруджанските села Черна /1871—1876/ и Саръюрт.
Временен дописник на сп. „Училище" /1872/.
☐ Тонев, В. Добруджа, с. 277; Стоянов, М. БВК, с. 295.

ПОПОВ, Рафаил /светско име Райко Попов Добрев/
/1831 — 23 февр. 1876/
Роден в Стрелча, Панагюрско. Учи в родното си село /1849/ и в Рилския м-ир. Учител в Попинци, Панагюрско /1856/ и в Берковица. Ок. 1858 г. става монах в Рилския м-ир и протосингел на *Авксентий Велешки*. Ръкоположен за униатски свещеник /1861 . Включен в делегацията при папа Пий IX в Рим през март—април 1861 г. Заедно с Драган *Цанков* и д-р Георги *Миркович* е един от водачите на униатското д-ние. Благодарение на енергичните му действия от лятото на 1861 г. Одрин става център на бълг. униати. На 17 ноем. 1865 г. е ръкоположен за епископ на бълг. униати в Цариград. Открива духовно у-ще в Одрин 1867 . През 1875 г. посещава униатски селища из Македония. Член на БПП „Промишление" /1870—1872/. Умира в Одрин.
Временен дописник на сп. „Български книжици" /1861/. Автор на „Окружно писмо на преосвященийт г. Рафаил до съединенити българи. Цариград, 1865".
☐ ЦДИА, ф. 1318, оп. 1, а. е. 4815, л. 2; НБКМ — БИА, II Д 2216, II Д 2256; НБИВ — БИА, ф. 3, а. е. 142, л. 1—2, а. е. 143, л. 1—2, а. е. 145, л. 1 2, а. е. 149, л. 1—2, а. е. 228, л. 1—2, а. е. 720, л. 1—2; ф. 4, а. е. 1, л. 1—2, а. е. 2, л. 1—10, а. е. 3, л. 1—2, в. *Ден*, II, №11, 13 март 1876; Кирил, патриарх Български. Екзарх Антим. С., 1956, с. 113; Стоянов, М. БВК, с. 311; *Кирил* патриарх Български. Католическата пропаганда сред българите през втората половина на XIX век. С., 1962, 363—369; Генчев Н. Франция..., с. 159, 171, 183, 186, 189 и сл.

ПОПОВ, Симеон
/неизв./
Учител в Хасково през 1873 г.
☐ ДА — Хасково, ф. 17к, оп. 1, а. е. 8, л. 38.

ПОПОВ, Спасо
неизв.
Свещеник в Гиляни /дн. в СФРЮ . Спомоществовател за „Житие св. Григория Омиритскаго", превел Ав. Попстоянов /1852/.

ПОПОВ, Стефан
/неизв./
Свещеник и учител в Друган, Радомирско /1800—1820/. Брат на Христо *Попов*.
☐ Караиванов, И. Историко-просветно дело в Радомирско. Ч. 1. Кюстендил, 1927, с. 30; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 84.

ПОПОВ, Стефан
/неизв./
Свещеник в Шипка, Казанлъшко, от 40-те до 70-те години на XIX век. Изпраща средства за подпомагане на църквата и девическото у-ще във Варна /1873/. Спомоществовател за „Месецослов" на Хр. Сичанниколов /1840/ и за „История на великий Александра македонца", превел Хр. Василев /1844/.
☐ ДА — Варна, ф. 79к, оп. 1, а. е. 12, л. 14.

ПОПОВ, Стефан
/неизв./
Свещеник в Самоков. Спомоществовател за „Евангелие поучително" на Софр. Врачански /1856/.

ПОПОВ, Стефан
/неизв./
Роден в Трявна. Ученик в Петропавловската семинария до Лясковец /1874/. Стипендиант на общината в Трявна.
☐ Пешев, П. Историческите събития и животът ми от навечерието на Освобождението ни до днес. С., 1925, с. 29.

ПОПОВ, Стефан Илиев
1840—1893/
Роден в Разград в семейството на свещеник. Учи в родния си град, в Шумен и френския католически колеж в Бебек, Цариград. Учител в Разград /1862—1864; 1867—1869/, в Русе /ок. 1869—1870/ и Свищов /1870—1877/. След Осв. е служител в М-вото на външните работи и изповеданията. Умира в София.
Постоянен сътрудник на сп. „Училище" /1871—1876/; временен сътрудник на в. „Турция" /1867, 1872/, в. „Македония" /1871/, сп. „Ръководител на основното учение" /1874/, сп. „Читалище" /1874/ и „Славянско братство" /1878/. Автор на: „Словар французко-българско-турски за най-употребителните думи на Стефана П. Илиев и Дима В. Хранов. Първо издание. Русчук, в печатни-

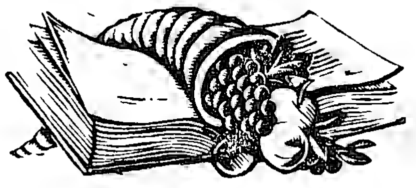

цата на Дунавската област, 1868“; „Уроци за търговска аритметика /отвън: по метода на Вание/ или най-просто способи за изчислението на лихвите и печалбите за секиго, който познава четирите аритметически действия. Наредили И. Христович и С. Илиев. Русчюк, в печатницата на Дунавската област, 1868“; „Писмовниче от Стефана И. Попов и Петра К. Аврамов. Издание първо. Русчюк, в книгопечатницата на Дунавската област, 1870“; „Упражнения за граматическите правила на французкий язик, отбрани и преведени от Стефана И. Попов. Русчюк, в книгопечатницата на Дунавската област, 1870“; „Надгробни слова от Ст. И. Попов. Издават наследниците на покойният Николакя Ценович, роден на 1798, а починал на 9 януария 1872-ра год. у Свищов. Русе, печатницата на Дунавската област, /1872/“; „Слова, сказани при посещението на негово високопреосвященство търновский митрополит г.г. Илариона у Свищов с прибавление на други две слова върху нуждата за учението на ония младежи, които се занимават с някои занаят или търговия от Стефана И. Попов. Русе, в печатницата на Дунавската област, 1872“, „Надгробни слова. Съчинения и изречения от Стефана И. Попов, Букурещ, 1876 /В печатницата на Д. В. Хранов и сие/“.

□ Явашов, А. Разград. Неговото археологическо и историческо минало. Разград, 1930, с. 182; Стоянов, М. БВК, 295—296; Стефанов, В. Разград /Краеведчески очерк/. С., 1969, с. 41.

ПОПОВ, Стефан Петков
/1846—27 февр. 1920/

Роден в Казанлък. Брат на Антон *Попов*. Учи в родния си град и в бълг. католическа гимназия в Одрин, където баща му е учител. За отличен успех е изпратен да учи в Рим. Завършва богословско у-ще. Пребивава 10 години в Италия. Чиновник в железопътна компания в Цариград /1875—1878/. След Осв. се установява в Пловдив. Отначало се занимава с търговия, после е съдебен чиновник. Редактор на в. „Кукуригу“ /1882—1883/. Организира в Пловдив трупата на първия бълг. субсидиран професионален театър и е негов режисьор и управител /1883/. Участва в СБВ. Организира два пъти театрални трупи /1886/. Живее със семейството си в Турция /1886—1892/. Постъпва като артист в театър „Сълза и смях“ /1892—1894/. Превежда от френски и италиански език. Умира в София.

Стоян Попов

□ Попов, Ив. Миналото на българския театър. Т. 1. С., 1939, 161—171; Каракостов, Ст. БВТ, с. 551; Пенев, П. История на българския драматичен театър. С., 1975; 239—241; ЕБ. т. 5, с. 360.

ПОПОВ, Стефан Филипов
/неизв./

Роден в Клисура. Брат на Христо Ф. *Попов*. Получава гимназиално образование в Белград /до ок. 1862/, след което учителства в Клисура /1—2 години/ и в Котел /ок. 1863 — ок. 1873/. Читалищен деец в Котел.

□ В. *Цариградски вестник*, VIII, №368, 1 март 1858; в. *Право*, VI, №4, 22 март 1871 и №19, 5 юли 1871; Киров, Г. Материали за историята на котленското училище. — *СбНУ*, 22—23, 1906—1907, с. 15; Димитров, Хр. Село Градец. С., 1934, с. 67; Енчев, Хр. Клисура, С., 1971, с. 68.

ПОПОВ, Стоил Димитров
/1839—1890/

Роден в Калофер. Син на свещеника Димитър *Малинков*. Брат на Киро *Попов* и на *Константин митрополит Врачански*, С. П. учи в Калофер и в Карлово при Ботьо *Петков*. Търговски служител в Цариград. Подпомага събирането на четници за легията на Г. С. *Раковски* /1862/, заради което е задържан в Одрин и Цариград. Н-к на униатското писалище за тескерата в Цариград. Редактор на в. „Дунав“ в Русе от 1865 г. и цензор на бълг. книги. Учител в класното у-ще в Русе /края на 60-те и нач. на 70-те години/. След Осв. е съдебен служител и редактор на в. „Кукуригу“. Умира в София.

Временен сътрудник на в. „Право“ /1871/ и в. „Турция“ /1872/. Автор и преводач на: „Царски търговски законник. Преведен от турски и издаден от С. Д. Попова. Русчюк, в книгопечатницата на Дунавската област, 1866 /отвън./ 1867“; „Турско-български писмовник, нареден от С. Д. Попов и Ив. П. Издание първо. Русчюк, в печатницата на Дунавската област, 1868 [отвън:] 1869; Нов турско-български писмовник. За употребление на българските училища, нареден от С. Д. Попова и Ив. П. Чорапчиева. Издание второ. Издава книгопродавницата Момчилов и сие в Търново и Русе, 1873 /Русчук, печатницата на Дунавския вилает/“.

□ В. *Турция*, VI, №51, 6 февр. 1871; Орловски, Ст. Из историята на учебното дело в Русе до Освобождението. — *Уч. пр.*, 1906, №10, с. 1078; Начов, Н. Д-р Киро Д. Попов. — В: Калоферска дружба 2. С., 1924, с. 33; Доросиев, Л. Нашите..., с. 86; Начов, Н. Калофер, 440—442; Стоянов, М. БВК, 296—297.

ПОПОВ /НИКОЛОВ/, Стоил Младенов
/1841 — неизв./

Роден в Кумарица /дн. към Нови Искър/, Софийско, в семейството на свещеник. Учи в Гниляне /дн. към Нови Искър/, Софийско /1854—1856/, в Куриловския м-ир, в Биримирци /дн. към София/, в Петрич, Софийско. Става „монастирски дяк“ в Куриловския м-ир. Учител в откритото от него бълг. у-ще в Кумарица /1864—1867/. Учителства и в Требич /дн. към София/ от 1870 до 1874 г., и в Мировяне, Софийско /1874—1875/. Участва в рев. д-ние. След Осв. учителства в Мировяне /1878—1879/. Кмет на Кумарица от 1880 г.

□ Ангелов, Ю. Духовно и културно-просветните дейци в село Кумарица в турско. С. Кумарица, Софийско, 1932, 12—16.

ПОПОВ, Стоян Иванов
/1844—1930/

Роден в Пещера в семейството на

свещеника Иван *Попов*. Учи там и в пловдивското класно у-ще „Св. св. Кирил и Методий“. Учител и предс. на РК в Пещера /1876/, делегат на Оборище, участник в Апр. въст. След Осв. учител; един от инициаторите за построяване паметника на Оборище и за създаване на музей на Апр. въст. в Панагюрище.

☐ НБКМ — БИА, II А 8888, Сб. Оборищенци..., 223—224; Стоянов, З. Записки..., с. 244, 676.

ПОПОВ, Т.

/неизв./

Ученик в Киевската гимназия през 1865 г.

☐ Поглубко, К. За да бъдат..., с. 82, Степанова, Л. Вклад России..., с. 207.

ПОПОВ, Т.

/неизв./

Учител в Пиргос /Пиргово/, Русенско, през 1875—1876 г.

☐ Летоструй, VIII, 1876, 202—203.

ПОПОВ, Теодосий

/неизв./

Свещеник в Лясковец през 60-те и 70-те години на XIX век.

☐ В. *България*, II, № 64, 8 юни 1860; Снегаров, Ив. Нов кодекс на Търновската митрополия. С., 1937, с. 153.

ПОПОВ, Теофил Вас.

/неизв./

Йеромонах. Пом.-учител в Белица, Разложко /1876/.

☐ ДА — Благоевград, ф. 4к, оп. 1, а. е. 27, л. 1—4; Юруков, М. Просветното дело в Разложко. С., 1941, с. 10.

ПОПОВ, Тодор

/неизв./

От Горна Диканя, Радомирско. Свещеник и учител в селото /1766/.

☐ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 81.

ПОПОВ, Тодор

/неизв./

Учител в Башкьой, Добруджа, от 1861 до 1864 г.

☐ Тонев, В. Добруджа, с. 278.

ПОПОВ /ПОПОВИЧ/, Тома Николов

/неизв./

Роден в Пазарджик. Учител в родния си град /1864/ и в Неврокоп /Гоце Делчев/ от 1866 до 1970 г. Уволнен за кратко време и отново повикан за учител в Неврокоп /1867/. Довежда и сестра си Еленка *Попова* за учителка в новооткритото девическо у-ще там. Включва се в църковно-нац. борби. Учителства в Банско /1872—1874/. Долен, Неврокопско /1874—1875/, и Мелник /1875—1876/. Връща се в Пазарджик от 1876 г.

☐ Георгиев, Й. Материали по църковната борба. — *СбНУ*, 24, 1908, 296—297, 301; Даскалов, А. Из миналото на Неврокоп и близките му покрайнини. — *Мак. пр.*, 1931—1932, №1, 103—104; Документи за българското Възраждане от архива на Стефан И. Веркович. 1869—1893. С., 1969, с. 325.

ПОПОВ, Фратю

/неизв./

Учител в Сопот ок. 50-те години на XIX век.

☐ 130 г. новобългарско училище в Сопот. Юб. л., Сопот, 24 май 1966.

ПОПОВ ДЯКОВ, Харалампи

/неизв./

Временен сътрудник на в. „Независимост“ /1873/. Автор на „Моите страдания в 1867 година от Хараламбия Попова. Букурещ, 1873. /В. печатницата „Свобода“/.

☐ Стоянов, М. БВК, с. 297.

ПОПОВ, Христо

/неизв./

Учител и свещеник в Друган, Радомирско /1820—1840/. Брат на Стефан *Попов*.

☐ Караиванов, И. Историко-просветното дело в Радомирско. Ч. 1. Кюстендил, 1927, с. 30; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 84.

ПОПОВ, Христо

/неизв./

Учител в Шипка, Казанлъшко, през 1856 г. Спомоществовател за „Евангелие поучително“ на Софр. Врачански /1856/.

ПОПОВ, Христо

/неизв./

Учител в Казанлък. Спомоществовател за „Ковчег цветособрания“, наредил А. Иванов /1857/.

ПОПОВ, Христо

/неизв./

Роден в Копривщица. Завършва пловдивската гимназия и става учител в Свищов през 70-те години на XIX век. Театрален деец там.

☐ Каракостов, Ст. БВТ, с. 556; Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив, 1981, с. 169, 340.

ПОПОВ, Христо /Самоковецът/

/неизв. — 1844/

Роден в Самоков. Учи в родния си град и в Рилския м-ир. През 1832 г. отива в Чепеларе, Смолянско, като терзия, но става едновременно и килиен учител на бълг. език — до 1835 г. Живее в Пловдив /1835—1838/ и отново се връща в Родопите — учителства в Дедово, Пловдивско /1838—1844/.

☐ Дечов, В. Миналото на Чепеларе. С., 1978, 190—191.

ПОПОВ, Христо Г.

/ок. 1860 — неизв./

Роден в Шумен. Учител в родния си град /1875—1876/, участник в рев. д-ние. След Осв. е офицер, възпитател във Военното у-ще в София. Участва в СБВ. Завършва право в Женева /1894/. Кмет на София. Народен представител. Член на Либералната партия. Участва в Балканските войни /1912—1913/. Предс. на Парламентарната анкетна комисия по разследване на причините за националната катастрофа /1913/. М-р на вътрешните работи и народното здраве /21 септ. 1915 — 7 септ. 1916/.

☐ ДА — Шумен, ф. 664, оп. 1, а. е. 82; Хр. Г. Попов /биографични бележки/. —*Ил. Светлина*, 1918, юб. кн., с. 12.

ПОПОВ, Христо Ив.

/неизв./

Учител в Г. Оряховица през 1874 г.

☐ Сп. *Училище*, III, №23—24, 23 февр. 1874.

ПОПОВ, Христо Тодоров

/неизв./

Роден в Трявна. Учи в Румъния /вер. в Браила/ в нач. на 30-те години на XIX век. Умира в Браила.

☐ НБКМ — БИА, ф. 129, а. е. 166, л. 129.

ПОПОВ, Христо Филипов

/1850 — след 1926/

Роден в Клисура. Учи в котленското класно у-ще при брат си Стефан Ф. *Попов*. Учител в Градец, Котленско /1868 — ок. 1871/, а след това в Клисура. Читалищен деец. Участва в подготовката на Апр. въст.; секретар на РК в Клисура, активен помощник на Панайот *Волов* и Георги Бенковски. След потушаването на въст. е заловен и затворен в Плов-

див; освободен през ян. 1877 г. След Осв. е административен служител — окръжен н-к, околийски н-к в Пещера, Чирпан, Казанлък, Бургас; училищен инспектор и др.
Временен сътрудник на сп. „Читалище“ /1871/.
☐ НБКМ — БИА, II А 10 456, л. 59; Стоянов, М. БВК, с. 359; ЕБ, т. 5, с. 362.

ПОПОВ, Цонко Пейов
/неизв./
Роден в Козос маде /дн. към Твърдица/, Сливенско. Учител в Азис бей, Хаджиоглупазарджишко /Паскалево, Толбухинско/ от 1865 до 1867 г.
☐ Тонев, В. Добруджа, с. 279.

ПОПОВ, Яков С.
/неизв./
Учител в Пазарджик /1871—1875/. След Осв. е свещеник и учител в същия град.
☐ НБКМ — БИА, ф. 257, а. е. 1, л. 58; Батаклиев, Ив. Татар Пазарджик, с. 253.

ПОПОВ, Янко
неизв./
Роден в Търново. Учител в Ески Джумая /Търговище/. Спомоществовател за „Французко-бълг. разговорник“ на И. Найденов /1858/.

ПОПОВ-СЪЙКОВ, А.
/неизв./
Учител в Свищов от ок. 50-те до 70-те години на XIX век.
☐ Ганчев, Ст. Свищов, с. 121.

ПОПОВА, Еленка Николова
/неизв./
Родена в Пазарджик в семейството на учител. Сестра на Тома *Попов*, с когото учителства в Неврокоп /Гоце Делчев/ през 1867 г.
☐ Кънчов, В. Избрани произведения, Т. 1. С., 1970, с. 240.

ПОПОВА, Еленка Н.
/неизв./
Временен сътрудник на сп. „Знание“ /1875/.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 297.

ПОПОВА, Манка /Маня/ П.
/1849 — неизв./
Родена в Панагюрище. Сестра на Никола *Попов*, Съпруга на Йордан *Наумов*. Учи в девическото у-ще в Пловдив; учителства там /1869—1870/ и в Габрово /1870—1871/. Продължава образованието си в Прага /1871—1873/ и отново учителства в Берковица /1874—1875/ и Видин /1875—1876/. Сътрудничи на сп. „Читалище“ /1871/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 389, а. е. 11, л. 54, II А 1843, II А 1866, II А 1871; Тошева, Ан. Автобиография. Ст. Загора, 1911, с. 20; Стоянов, М. БВК, с. 298; Тилева, В. Автобиография на Зиновий п. Петров. — *ИБИД*, 31, 1977, с. 345; Паскалева, В. Българската..., с. 116, 119, 146, 159, 161.

ПОПОВА, Мария Мирчева
/неизв./
Съпруга на Мирчо *Попов*. Учителка в Хасково /1872—1876/. Активно участва в дейността на ч-ще „Заря“, основано през 1858 г.
☐ НБКМ — БИА, ф. 310, а. е. 2, л. 6; а. е. 3, л. 19; а. е. 8, л. 1—15; Баева, З. Създаване и дейност на читалище „Заря“ през Възраждането. — В: Юб. сб. 120 години образцово народно читалище „Заря“ — Хасково. Кн. 1, с. 15.

ПОПОВА, Райка — вж. *Попгеоргиева*, Райна

ПОПОВА, Руска С.
/неизв./
Родена в Ст. Загора. Учителка в девическото у-ще в Чирпан през 70-те години на XIX век.
☐ Събчев, Н. Чирпан, с. 333; Паскалева, В. Българката..., с. 146.

ПОПОВА, Теофана Аргирова
/неизв./
Родена в Ст. Загора. Учителка в Карнобат /1871—1872/.
Дочев, Д. Карнобат в миналото. С., 1935, 8—9; Паскалева, В. Българката..., с. 146.

ПОПОВА, /ТОДОРОВА-ПОПОВА/, Теофана
/20 март 1856—1929/
Родена в Ст. Загора в семейството на занаятчия. Сестра на Ница *Ненова*. Съпруга на чифликчията Васил Попов. Завършва Старозагорското девическо класно у-ще. Учителства в Ст. Загора /1870—1877/, а след Осв. в Казанлък и Севлиево, където работи за разпространението на социалистическите идеи. От 1894 г. отново е учителка в девическото у-ще в Ст. Загора. Занимава се с благотворителна дейност — предс. на д-вото „Добрия самарянин“, на което завещава почти цялото си имущество. Умира в Ст. Загора.
☐ НА БАН, ф. 46к, а. е. 36, л. 1—2; Тошева, Ан. Автобиография. Ст. Загора, 1911, с. 18; Видни учители в Старозагорски окръг /1835—1944/. Библиография. Ст. Загора, 1973, с. 76.

ПОПОВИЧ
/неизв./
Студент по медицина в Московския у-т през 1855—1856 г. заедно с Христо *Даскалов* и Стефан *Кокаланов*
☐ АНГ, т. 2, с. 450, 453, 458.

ПОПОВИЧ, Александър
/неизв./
Роден в Русе. След първоначално образование в родния си град завършва Юридическия ф-т на Одеския у-т /ок. 1860/. Учител по география в Болградската гимназия. След Осв. е член на Апелационния съд в София.
☐ Атанасов, П. Приноси за проучване на учебното дело в Болградската гимназия. — *Уч. пр.*, 1940, №2, с. 232; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 191.

ПОПОВИЧ, Алекси Велкович
/1743 — неизв./
Роден в Самоков. Син на поп *Велко*. Свещеник в Самоков в края на XVIII и нач. на XIX век. През 1771 г. прави препис на Паисиевата история /т. нар. Самоковски препис/.
☐ Ангелов, Б. Съвременници на Паисий. Т. 2. С., 1969, 168—177; Богданов, Ив. Български твърдини, с. 95.

ПОПОВИЧ, Васил Николаев
/18 окт. 1833 — 9 авг. 1897/
Роден в Браила в търг. семейство на преселници от Ямбол. Брат на Константин *Попович*. Женен за Сава *Дудикова*, учителка във Велес. Първоначално учи в бълг. у-ще в Браила. През 1851 г. продължава образованието си във Втора киевска гимназия, а след завършването й /1856/ постъпва в Историко-филологическия ф-т на Киевския у-т „Св. Владимир“, През есента на 1858 г. се прехвърля в същия ф-т на Московския у-т, където следва литература до 1861 г. Стипендиант на Иван Денкоглу и граф. А. С. Уваров. В Москва поддържа контакти с членовете на бълг. д-во „Братски труд“ — Л. *Каравелов*, Марин *Дринов*, Нешо *Бончев*, Райко *Жинзифов* и др. Участва в редактирането на кн. първа на сп. „Братски труд“, в което публикува и свои стихотворения. Сътрудничи на сп. „Руская беседа“ — през 1859 г. излиза неговата „Бълг.

повест" под заглавие „Отрывок из рассказов моей материи. Поездка във виноградник", посветена на А. В. Рачински. Учител в Болградската гимназия 1861 1865 по бълг. и френски език и геометрия. През 1865 г. се премества в Браила, където преподава частни уроци. Лектор в бълг. ч-ще в града. Участва в борбите около създаването на БКД на страната на „младите". Учител във Велес /1872—1874/ и в Пловдив /1874—1877/. След Осв. е преподавател във Военното у-ще в София 1879—1884/. Избран за народен представител в Добруджа /1880 . Учител на княз Александър Батенберг по бълг. език /1881/. Член на Учебния съвет при МНП 1883 . Училищен инспектор в Самоков 1889—1891 . Дописен /1872/ и редовен 1884 член на БКД. Награждаван с ордените „Св. Александър" IV степен 1884 и „Св. Станислав" III степен. Умира в София. Временен сътрудник на в-ците „Българска пчела" 1863 , „Пътник" 1870 , Македония 1871 , „Право" 1873 , на сп. „Читалище" /1871 — 1874 и „Периодическо списание" 1873/. След Осв. сътрудничи на в. „Селянин" и в. „Витоша". През 1859 г. публикува в „Месецослов на Българската книжнина" — „Монолог или мисли на владиката Илариона напред на изгори българските книги от книгохранителницата на Търновската митрополия", насочен срещу гръцкото духовенство. Проявява интерес и към изобразителното изкуство. Един от първите бълг. литературни и художествени критици. Анализът, който прави на литографията на Николай *Павлович* „Аспарух" през 1871 г. предизвиква полемика в печата между него и художника. Оставя около 20 жанрови акварела предимно с битова тематика, както и един автопортрет.

☐ ЦДИА, ф. 988 /Васил Попович/; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 105а, 146а; ЦГАОР, ф. 1750, оп. 1; ед. хр. 341, л. 1; Иванов, Ю. БПП, 36—37; Кънчов, В. Сегашното и миналото на гр. Велес. — *ПСпБКД*, 40, 1892, 601 604; В. Попович. — *Светлина*, 1895, №2, с. 17; Некролог за В. Попович с биографични бележки. — *Уч. пр.*, 1897, № 9, с. 1090; Силяновска, Т. Васил Попович и началото на българското изкуствознание — *ИИИИ*, № 2, 1958, 75—105; Динова-Русева, В. Традиции и нови черти в българското изкуство. С., 1976, 135—153; Стоянов, М. БВК, с. 297.

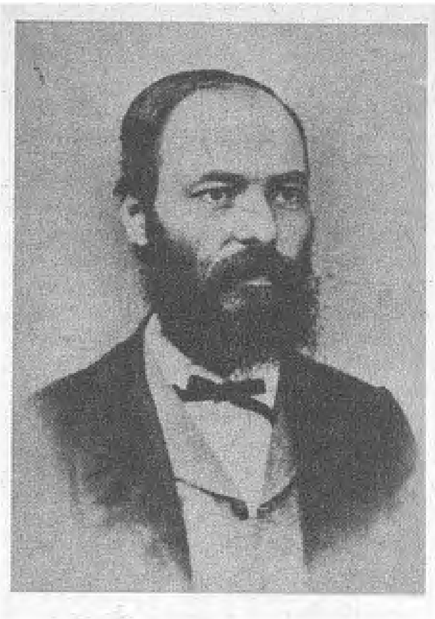

Васил Попович

ПОПОВИЧ, Георги
/средата на XIX век/
Роден в Търново. Турски лекар от бълг. произход. Племенник по майчина линия на Ахмед Неджиб ефенди — придворен лекар на султан Абдул Меджид /1839—1861/. Г. П. завършва Военномедицинското у-ще в Цариград. Асистент на проф. Лоренцо Риглер, управител на болницата „Мал тепе" в Цариград. След като Риглер напуска, Г. П. изпада в немилост и е изпратен в Египет да организира военносанитарната служба. Заразява се от тропическа болест и умира

☐ По материали на В. Ганева, събирани за справочника „Дейци на българската медицина и здравеопазване". С., 1986.

ПОПОВИЧ, Д.
неизв./
Учител в Шумен през 1852 г. Спомоществовател за „Опитна числителница", превел Хр. Златевич /1852/.

ПОПОВИЧ, Еремия
/неизв./
Ученик в Киевската семинария през 1869 г.

☐ Поглубко, К. За да бъдат..., с. 88; Степанова, Л. Вклад России..., с. 207.

ПОПОВИЧ, Йован
неизв./
Свещеник. Спомоществовател в Ниш за „Житие св. Григория Омиритскаго", превел Ав. Попстоянов 1852/

ПОПОВИЧ, Константин /Костаки/ Николаев
/1821 — 1876/
Роден в Ямбол. Брат на Васил *Попович.* Баща на Олга и Матилда *Попович*. През 1829 г. родителите му се преселват в Браила. Завършва образованието си в Одеса. Участва активно в живота на бълг. емиграция във Влашко. Поддържа тесни връзки с Найден *Геров*, братя Евлогий и Христо *Георгиеви*, Иван *Селимински*, Г. С. *Раковски* и др. Участник в Кримската война /1853 — 1856/, за което е награден с високо руско отличие. Подпомага материално някои от изданията на Г. С. Раковски. Настоятел на в. „Българска пчела". Участва в учредяването на БКД в Браила /1869/. Умира в Браила.

☐ ЦГИА — Л., ф. 651, оп. 1, д. 453, л. 108 — 110; в. *Източно време*. I, № 11, 14 дек. 1874, с. 4; ЕБ, т. 5, с. 369.

ПОПОВИЧ, Матилда Константинова /Костакиева/
/1850 — 6 авг. 1925/
Родена в Браила. Дъщеря на Константин *Попович.* Сестра на Олга *Попович.* Учи в Браила. Една от първите жени, посветили се на сценичното изкуство; играе ролята на царица Ирина в постановката на Добри *Войников* „Покръщение на Преславския двор", представена на 11 май 1868 г. На нея е посветена пиесата „Матилда полка" от Исидор *Михайлиди* и „Сонет за госпожица Матилда К. Попович" от Д. *Великсин.* Членува в женското д-во в Браила /1870/ и е негова спомоществователка. Умира в София.

☐ Динеков, П. Възрожденски писатели. С., 1962, с. 204;Жечев, Н. Браила в българското национално Възраждане. С., 1970, с. 102, 107, 121; Каракостов, Ст. БВТ, с. 141; Динова-Русева, В. Българска сценография. С., 1975, с. 41;Цолова, П. Потомци на бунтовен род. С., 1978, с. 29, 43;Сюпюр, Е. БЕИР, с. 192; Паскалева, В. Българката..., с. 206; ЕБ, т. 5, с. 369.

ПОПОВИЧ /ПОПСТОЯНОВИЧ/, Михаил
/неизв./

Свещеник в Лясковец през 50-те години на XIX век. Спомоществовател за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/, и за „Месецослов“ на П. Радов /1857/.

ПОПОВИЧ, Михаил
/неизв./
Роден в Елена. Свещеник в Търново от нач. на 40-те до средата на 50-те години на XIX век., след което се връща като свещеник в Елена. Спомоществовател за „Православное учение ... Платона“, превел Ил. Стоянов /1844/, и за „Писменница на славянскийа язик“, наредил Ив. Момчилов /1847/.
☐ АГСР, т. 2, с. 441.

ПОПОВИЧ, Михаил Недялков
/неизв. — 1863/
Роден в Севлиево. Син на Недялко *Поппетров*. Свещеник в Севлиево през първата пол. на XIX век. През 1834 г. заедно с баща си преписва „Александрията“, а през 1835 г. съставя „Сборник от църковни песни, наставления, народни мъдрости, 2 стихотворения“, който е по-близък по стил до късните дамаскини.
☐ Данчев, Г. Ръкописен сборник от началото на 19 в. — *ИИЛ*, 16, 1965, 124 — 134;Стоянов, М. Севлиево в българската възрожденска книжнина. — В: Севлиево и Севлиевският край. 1. С., 1967, с. 122; Писахме да се знае, с. 242.

ПОПОВИЧ, Никола
/неизв./
Свещеник в Търново през 50-те години на XIX век.
☐ Снегаров, Ив. Нов кодекс на Търновската митрополия. С., 1937, с. 19, 57, 93, 94.

ПОПОВИЧ /ХАДЖИПОПОВИЧ/, Никола
/неизв./
Свещеник в църквата „Св. Спас“ в София от 50-те до 80-те години на XIX век.
☐ Динеков, П. София, с. 9.

ПОПОВИЧ, Николай
/неизв./
Свещеник в колония Комрат, Бесарабия. Спомоществовател за „Сочинение Т. Булгарина“, превел П. Калянджи /1861/.

ПОПОВИЧ, Николай
/неизв./
Студент в Киевската духовна академия през 1862 г.
☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 37.

ПОПОВИЧ, Николай Григоров
/неизв./
Роден в Гюргево в семейството на търговеца Григор Попович /по произход вер. от Свищов/. През периода 1846 — 1860 г. завършва гимназия в Киев и Историко-филологическия ф-т на Московския у-т. Стипендиант на Иван Денкоглу. Завръща се във Влашко и се занимава с търговия.
☐ НБКМ — БИА, II А 3110; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 146а; АНГ, т. 2, с. 225; Доросиев, Л. Нашите..., с. 49;Кирил, патр. Натанаил Охридски, с. 170; Динеков, П. София, с. 196;Поглубко, К. За да бъдат..., с. 52.

ПОПОВИЧ, Олга Константинова /Костакиева/
/неизв./
Вер. родена в Браила. Учи в Браила. Дъщеря на Константин *Попович*. Сестра на Матилда *Попович*. Превежда на бълг. език „Турци, гърци и славяни. Пътуване по славянските земи в Европейска Турция“ от Мис Маккензи и Ърби.
☐ В. *Свобода*, I, № 7, 17 дек. 1869;Сюпюр Е. БЕИР, с. 192;Паскалева, В. Българката..., с. 117.

ПОПОВИЧ, Панайот
/неизв./
Учител в Кади чифлик, Търновско , през 1850 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 5322.

ПОПОВИЧ, Пантелей
/неизв./
Ученик в Одеската семинария /1868 — 1870/. Учител в бълг. колонии в Бердянски уезд /дн. в СССР/.
☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л 37;Поглубко, К. За да бъдат..., с. 151;Степанова, Л. Вклад России..., с. 207.

ПОПОВИЧ, Райно /Р. Събев Стоянов/
/ок. 1773 — 8. дек. 1858/
Роден в Жеравна в семейството на свещеника Сава /Съби/ *Стоянов*. Брат на Стоян *Савов*. Баща на Теофан *Райнов*. Учи в Жеравна при брат си, в Солун, на о. Хиос /при прочутия тогава елински учител Вениамин/ и в Букурещ /1816 — 1818/ при Неофит Дукас, където изучава взаимоучителните таблици и усъвършенства гръцкия език. Учител в Котел /ок. 1812, 1819 — 1826/, Жеравна /1826 — 1828/, Карлово /1828 — 1852/, където развива активна педагогическа и книжовна дейност и в бълг. у-ще в Пловдив /1853 — 1855/. Негови ученици са Петър *Берон*, Ан. *Кипиловски*, Ботьо *Петков*, Г. С. *Раковски*, Гаврил *Кръстевич*, Евлогий *Георгиев*, братя Никола и Тодор *Пулиеви*. Един от реформаторите на бълг. у-ще; свързва проблемите на образованието с възпитанието, критикува суеверието и невежеството. Елинофил, но в съчиненията си се придържа към говоримия бълг. език; защитник на членната форма. Умира в Карлово.
Превежда и издава: „Христоития или благонравие присовокупена с историите, на които се помянуват в нея за полза и употребление на болгарското юношество и секиму, който люби да са ползова, от елинският на славеноболгарският наш язик, преведена от Райна Поповича из Жеревна Карловскаго елино-греческаго учителя, а посвящена на господина г. Малки Волка Чорбаджи К. Чаликоглу. Издание первое. Chrestoethia. В Будиме, писмени Крал. типограф. Унгарск., 1837“; — „Христоития или благонравие с историите, на които ся помянуват в нея. Преведена от Раина Поповича из Жеравана. Издание второе. Цариград, типография Т. Дивичианова, 1855“; „Краткое толкование на божественият храм и на колкото са в него священи сосуди и одежди и на обикновените последования, на божествената литургия и на святите церковни таинства. Собрано из различни церковни списатели и сочинено на греческаго язика от г. Димитрия Н. Дарваря. Нине же от греческаго на славеноболгарскаго язика преведено и на свят своим иждивением издано от Райна Поповича, жеравнянина, Карловския школи елиногреческаго учителя. Издание первое. Kirchen — Unterricht. В Будиме граде, писмени кралевскаго всеучилища, Венгерскаго, 1837“; — “И нине же сос позволением г. Р. П. у второй пут на свят издано заради просвещението на православните християни и чада нихни сос иждивението от г. Хаджи Найдена Иоановича учителя, жителя татарпазардчичанина, ревнителя болгарскаго просвещения и книгопродавца по всея Славеноболгария. В Букурещ. Напечати ся в типографията у Йосифа Копайнига, 1846“; „Есопа фригийскаго

баснотворца басни или приказки. Списани убо по елински от самаго того Есопа, а от елински преведени на славяноболгарский от Райна Поповича П. С., елино-греческаго учителя от Карлово, а родом из Жеравна. А напечатани сос иждивение на Хаджи Найдена Иовановича, татарпазарджичанина и на свят издани на полза българскаго юношества. Издание първо. В Белград, в Княжеско-сербската книгопечатня, 1854". Р. П. превежда и подготвя за печат, но не успява да издаде „Робинзон Крузо" по преработка на И. Кампе.
☐ НБКМ — БИА, ф. 372 /Райно Попович/;Славейков, П. Р. Райно Попович. — *ПСпБКД*, 14, 1885, 296 — 300;Унджиев, И. Карлово. История на града до Освобождението. С., 1962, 85 — 96;Конев, И. Райно Попович. — В: Бележити българи. Т. 3. С., 1969, 171 — 183;Пенев, Б. История на новата българска литература. Т. 2. С., 1977, 392 — 411.

ПОПОВИЧ /ПОПОВ, ПОПОВСКИ/, Стефан Иванов
/неизв./
Роден в Елена. Учител в Г. Оряховица /1850 — ок. 1878/. След Осв. е свещеник в същия град.
☐ Кършовски, П. Из миналото на град Елена. Кн. 2. 1928, с. 93;Цонев, Зв. Горна Оряховица, с. 68;Ибришимова, П. Към историята на училищата във В. Търновски окръг през Възраждането. — *ИОМ — В. Търново*, 3, 1966, с. 99.

ПОПОВИЧ, Стоянка — вж. *Дудикова-Попович*, Стоянка

ПОПОВИЧ, Теодор
/неизв./
Учител в Килифарево, Търновско, през 1847 г. Спомоществовател за „Писменница на славянскийа язик", наредил Ив. Момчилов /1847/.

ПОПОВИЧ, Христо
/неизв./
Учи в Новорусийския у-т в Одеса. През 1869 г. се прехвърля в Медицинския ф-т на Московския у-т. През 1875 г. е в четвърти курс като стипендиант на СБК.
☐ ЦГАОР, ф. 1750, оп. 1, ед. хр. 64, л. 80; ед. хр. 75, л. 34 — 35.

ПОПОВИЧ, Христо Пеичов
/неизв./
Килиен учител в Ловеч /1830 — 1840/. Баща на Васил, Михаил и Юрдана *Радославови*.
☐ Неделчев, М. Развой на учебното дело в Ловеч до Освобождението ни. — В: Ловеч и Ловчанско. Кн. 3. С., 1931, с. 101, 127;Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 66.

ПОПОВСКИ, Тодор
/неизв./
Учител в Костур ок. 60-те години на XIX век.
☐ Флорова, В. Архивен фонд „Кузман Анастасов Пасхалиев Шапкарев /1832 — 1909/". — *ИДА*, 28, 1974, с. 313.

ПОПОВСКИ, Търпо /светско име Търпо Янев/
/неизв./
От Косинец, Костурско. Учи в гръцко у-ще в Цариград на издръжка на Македонската дружина. Учител във Воден /1869 — 1870/, където общината му възлага да преведе евангелието. Учител в Косинец /ок. 1870/; открива там бълг. у-ще. След Осв. е затварян в Корча заедно със сина си Никола поп Търпов Поповски за участие в осв. д-ние на българите в Македония. Преселва се в Б-я, където умира.
☐ Вестителев, Г. Град Воден. — *Мак. пр.*, 1924, № 2, с. 121;Чилингиров, Ст. БЧ, с. 596;Иванов, Ил. Учебното дело във Воден и Воденско. — *Ил. Илинден*, 1938, № 2, 13 — 14.

ПОППАВЛОВ, Никола
/неизв./
Роден в Шипка, Казанлъшко, в род на дебърски зографи. Зограф, художник на театрални представления и актьор в „Многострадална Геновева" /1871/ в родното си село.
☐ Динова-Русева, В. Българска сценография. С., 1975, с. 58.

ПОППЕТЕВА, Рада — вж. *Петева*, Рада

ПОППЕТРОВ /ПЕТРОВ/, Зиновий /светско име Захарий П. Цветков/
/12 авг. 1838 — 24 март 1911/
Роден във Враня стена, Радомирско, в семейството на свещеник. Учи в родното си село, в Рилския м-ир, в Ниш /1858 — 1859/, няколко месеца в Богословското у-ще на о. Халки /1868/; завършва семинария в Белград /1868 — 1872/ с руска държавна стипендия. Послушник в Рилския м-ир /1856 — 1858/, подстриган за монах /1859/, а през 1863 г. е ръкоположен за дякон с духовоното име Зиновий. Дякон на Видинския митрополит /1863 — 1868/. Учител в Прогорелец /Якимово/, Ломско /1861 — 1862/, и Берковица /1867 — 1868/; гл. учител в Радомир /1872 — 1877/. Включва се в подготовката на Апр. въст. По време на РТОВ е арестуван и затворен в Черната джамия в София /септ. — дек. 1877/, а след освобождаването на града се присъединява към четата на Ильо войвода. След Осв. работи като учител в Радомир /1878 — 1879/ и Брезник. Окръжен училищен инспектор в Софийски /1879/ и Трънски /1880 — 1883/ учебен окръг; учител и ректор на Самоковското духовно у-ще /1883 — 1888/; училищен инспектор в Кюстендилски учебен окръг /1888 — 1890/; протосингел на Софийския митрополит; учител в Педагогическото у-ще в Кюстендил /1894 — 1901/. Умира в София. Временен сътрудник на в. „Право" /1873/ и сп. „Читалище" /1874/. Превежда: „Чърковно богословие или обрядословие, приспособено за учащите ся в духовните семинарии и за поучаване на народното ни свящщенство. Превели и издали Зиновий П. Петров и Йордан С. Наумов, ученици в Белградската духовна семинария. В Белград, в печатницата на Н. Стефановича и съдър., 1872"; „Наручна священическа книга. Превели [от сръбски] и издали Зиновий П. Петров и Йордан С. Наумов. В Белград, в печатницата на Н. Стефановича и съдър., 1874".
☐ НБКМ — БИА, ф. 760 /Зиновий Поппетров/; Биографична скица. — В: Славянски календар за 1912 г. С., 1911, с. 142;Стоянов, М. БВК, с. 286; Тилева, В. Автобиографията на Зиновий п. Петров. — *ИБИД*, 31, 1977, 345 — 373.

ПОППЕТРОВ, Недялко
/неизв. — 1857/
Свещеник в Севлиево през първата пол. на XIX век. Баща на Михаил *Попович*. Заедно със сина си преписва „Александрията" през 1834 г. Спомоществовател за „Православное учение... Платона", превел Ил. Стоянов /1844/, и за „Първичка бълг. граматика" на Иван Богоров /1844/.
☐ Вълчанов, Хр. Севлиево. 1842 — 1942. С., 1942, с. 101; Писахме да се знае, с. 242.

ПОППЕТРОВА, Евдокия — вж. *Петрова*, Евдокия

ПОПРАДЕВ, Димитър
/неизв./

Роден в Недан, Търновско. Учител в Килифарево, Търновско /1873 — 1875/.
☐ Станев, Н. Великотърновската котловина, с. 274; Михайлов, Г. Килифарево. С., 1970, с. 39.

ПОПРАДЕВ, Стефан
/неизв./
Свещеник в Ново село, Севлиевско, през 70-те години на XIX век. Участник в Апр. въст.
☐ Йонков, Хр. Участието на българското духовенство от I Великотърновски и III Врачански революционни окръзи в Апр. въстание. — В: Сб. Априлското въстание...., с. 356.

ПОПРАЙКОВ, Иванчо
/неизв./
Роден в Елена в семейството на поп *Райко*. Учи при *Йосиф* и *Дамаскин*, изписали църквата „Св. Никола" в Елена /1805/. Автор на икони в Къпиновския м-ир /1820/, в централната църква на Рилския м-ир /1821/, в Гложенския м-ир /1826/, в църквата „Св. Четиридесет мъченици" в Търново /1828/, в свищовската църква „Св. Илия" /1833/, в копривщенската църква „Св. Никола" /1843/. Изпълнява поръчки в Габрово, Арбанаси, Котел, Разград. Свещеник в Разград до края на живота си.
☐ ДА — В. Търново, ф. 805к, оп. 1, а. е 27, л. 36;ф. 1278, оп. 1, а. е 1, л. 107; Явашов, Ан. Разград. Неговото археологическо и историческо минало. Разград, 1930, с. 121; Василиев, Ас. БВМ, 548 — 554; Божков, А. Българската икона. С., 1984, 307 — 309.

ПОПСКИ /ПАПАЗОВ/, Вълчо
/неизв. — 1821/
От Колибето /Черни Осъм/, Троянско. Килиен учител и свещеник в Троян в нач. на XIX век.
☐ Свещенослужителите при църквата „Св. Петка" в Троян от построяването й до днес. — В: Сто години на храма „Св. Петка" /1835 — 1935/. Троян, 1935, с. 13;Гечев, М. Килийните у-ща.., с. 80.

ПОПСКИ, Георги Петков
/1850 — 14 февр. 1908/
Роден в Ново село, Севлиевско. Учител в Кръвеник, Габровско, през 70-те години на XIX век.
☐ Ковачев, Н. Из миналото на героичен Кръвеник. С., 1972, с. 17.

ПОПСКИ, Димитър
/втората пол. на XVIII в. — ок. 30-те години на XIX век/
Роден в Трявна. Живее и работи в Румъния. Отпечатва и коригира „Неделника" на *Софроний Врачански.* Написва в Букурещ „Ода за Софроний" /1813/, публикувана от Г. С. *Раковски* във в. „Дунавски лебед" /II, № 54, 10 окт. 1861 .
☐ Константинов, Г. Начало на стихотворна поезия. — В: Нова българска литература. Епоха на Възраждането. С., 1947, с. 197;Арнаудов, М. Софроний Врачански. С., 1947, с. 87;Стоянов, М. БВК, с. 298;Атанасов, П. Начало на българското книгопечатане. С., 1959, 143 — 144;Арнаудов, М. Творци..., с. 59;Пенев, Б. История на новата българска литература. Т. 2. С., 1977, 691 — 694;Радкова, Р. Димитър Попски и неговата ода, посветена на Софроний Врачански. — *Векове*, 1980, № 4, 44 — 48; Савов, С. Димитър Попски. — В: Трявна. С., 1982, 268 — 271.

ПОПСТАМАТОВ /ПОПСТЕФАНОВ/, Стефан
/ок. 1830 — 1886/
От Баня, Разложко. Ученик на Симеон *Молеров.* Свещеник и зограф в Баня през Възраждането. Умира в София.
☐ ДА — Благоевград, ф. 225к, оп. 1; Семерджиев, Хр. Самоков и околността му. С., 1913, с. 227; Василиев, Ас. БВМ, с. 520.

ПОПСТАМЕНОВ, Георги
/неизв./
Ученик в Киевската семинария през 1860 г.
☐ Поглубко, К. За да бъдат..., с. 67.

ПОПСТЕФАНОВ, Димитър
/1846 — неизв./
Роден в Хасково. Учи в родния си град и в Пловдив. Владее седем езика. Ковчежник и преводач в Хасковското каймакамство. Настоятел на ч-ще „Заря" /1870/. Участва в основаването на РК в Хасково /1872/. Заточен в Диарбекир /1873 — 1878/. След Осв. е предс. на поборническото опълченско д-во „Шипка" в Хасково.
☐ Сб. 100 години образцово народно читалище „Заря" — Хасково. С., 1958, с. 4.

ПОПСТЕФАНОВА, Зюмбюля — вж. *Стефанова*, Зюмбюля

ПОПСТОЯНОВ /СТОЯНОВ/, Константин /Коте/
1845 — 1910/
Роден в Разловци /дн. в СФРЮ/ в семейството на Стоян *Разловски.* Учител в родния си край и Кюстендилско /до 1878/. Участва в подготовката на Разловското въст. /1876/. След Осв. се преселва в Коньово, Кюстендилско. Живее там до смъртта си.
☐ Попстоянов, К. Исторически записки по първото Македонско въстание. — В: Април 1876. Спомени. С., 1987, 686 — 701.

ПОПСТОЯНОВ, Найден — вж. *Стоянов*, Найден

ПОПФИЛИПОВ, Михаил
неизв./
Роден в Годлево, Разложко. Учител в Долно Драглище, Разложко 1854 — 1856 , Влахи, Горноджумайско Благоевградско , от 1856 до 1865 г., Хощава /Ощава/, Горноджумайско 1867 — 1868/, Годлево 1868 — 1876/, Костенец, Софийско /1876 — 1884 , и др. до 1894 1895 г. Преселва се в Б-я /1903/; живее в София. Баща на революционера Иван Бележков.
☐ Документи за Българското възраждане от архива на Стефан И. Веркович. 1860 — 1893. С., 1969, с. 325.

ПОПХАЛЕВ, Петър
/неизв./
Роден в Кремен, Разложко. Учител в родното си село ок. 1877 — 1886 .
☐ ДА — Благоевград, ф. 568, оп. 1, а. е 13, л. 1 — 12.

ПОПХРИСТОВ Попилиев Райчев, Иван /Ванката Христович/
/25 септ. 1843 — 9 юли 1868/
Роден в Габрово. Син на свещеника Христо *Илиев*. Брат на Илия *Христович* и на Райчо Попхристов /търговец и участник в нац.-осв. д-ние/. Племенник на Иван *Грудов.* Учи в родния си град при Цвятко *Недев*, Христодул *Костович* и Тодор *Бурмов.* Завършва гимназия /1862/ и Александровското военно у-ще /1864 в Москва. Стипендиант на СБК. Постъпва на руска военна служба в Кавказ. През 1866 г. се уволнява с чин поручик и се завръща в Габрово. Скоро се прехвърля във Влашко, където помага в търговията на брат си. Свързва се с бълг. рев. емиграция. Член на ТБЦК. Написва „Закон" за управлението на четата на Хаджи Димитър и Стефан Караджа. Обучава четниците за водене

на военни действия. Писар на четата. Участва в сраженията, тежко ранен в боя при Вишовград, Търновско. При опит да бъде заловен от турците се самоубива.
☐ НБКМ — БИА, ф. 126 /Иван Попхристов/; ЦГАОР, ф. 1750, оп. 1, ед. хр. 67, л. 76;Бобчев, И. По кървавите дири на славния подвиг, 1868. С., 1928, 33 — 36;Цончев, П. Габрово, 701 — 704; Йонков, Хр. Двамата офицери. С., 1971, 7 — 69.

ПОПЧЕВ, Дойчин Павлов
/неизв./
Роден в Перник. Учител там през 70 те години на XIX век.
☐ Кузманов, П. Селището Перник през вековете. С., 1963, с. 117.

ПОПЧЕВ, Михаил Николов
/1858 — неизв./
Роден във Вакъв /Устрем/, Ямболско. Образование получава в Одрин. Учител в Одрин /1875 — 1886/, а от 1886 г. е свещеник в същия град.
☐ ДА — Сливен, ф. 44к, оп. 1, а. е. 123, л. 37.

ПОРФИРИЙ
/неизв./
Роден в Кованлъка /Пчелище/, Търновско. Игумен на Къпиновския м-ир /1864 — 1876/.
☐ ДА — В. Търново, ф. 805к, оп. 1, а. е. 27, л. 39.

ПОСТОМПИРОВ, Тодор Цонев
/1854 — 8 дек. 1940/
Роден в Габрово. Завършва Габровската гимназия /1874 — 1875/, след което учителства в родния си град /1876 — 1878/. Доброволец в СТВ. След Осв. продължава да учителства в Габрово /1878 — 1882; 1885 — 1888/, Сливен /1889 — 1890/, Станимака /Асеновград/ през 1890 — 1891 г., Пловдив /1891 — 1893/, Дряново, Плевен /1900 — 1904/, Враца /1904 — 1914/. От 1915 г. се установява в София. Един от пионерите на социализма в Б-я. През 1886 г. заедно с Евтим Дабев и Тодор Христов създава социалистически кръжок в Габорово. Участва в издаването на първия бълг. социалистически в. „Росица" /1886/ и в учредяването на БСДП /1891/. По-късно се оттегля от активно участие в социалистическото д-ние. Умира в София.
☐ ЕБ, т. 5, с. 382.

ПОЧАКОВ, Стефан
неизв./
Учител в Клисура /1875 — 1876/. Член на местния РК. Участник в Апр. въст.
☐ Страшимиров, Д. История на Априлското възстание. Пловдив, 1907, с. 68;Попов, Х. Град Клисура в Априлското възстание. С., 1926, 37 — 50.

ПРАВДОЛЮБОВ /псевд./ — вж. *Маринов*, Димитър

ПРАГМАТИДИ, Емануил
/неизв./
Ученик в Смоленската семинария в Москва /1861 — 1868/. Следва в Киевската духовна академия, след което се завръща в Б-я.
☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л 36;Поглубко, К. За да бъдат..., с. 90

ПРАЙКО /Хаджи Прайко/
/неизв./
Свещеник в Кочани. Спомоществовател за „История на великий Александра македонца", превел Хр. Василев /1844/.

ПРАЙКОВ, Георги
/неизв./
Свещеник в Габрово. Спомоществовател за „Ключът на науката", превел С. Бобчев /1874/.

ПРАМАТАРОВ, Атанас Д.
/неизв./
Роден в Елешница, Разложко. Между 1860 и 1870 г. за ок. една година учителства в Баня, Разложко. Протестантски, а по-късно православен свещеник. Живее и работи в Рила, Дупнишко /Станкедимитровско/, Горна Джумая /Благоевград/ и в Баня. След Осв. е учител в Рила /1879 — 1880/. Свещеник в Марулево и Хърсово, Горноджумайско, и в Горна Джумая /1894 — 1895/. През 1899 г. се преселва в Б-я.
☐ ДА — Благоевград, ф. 49к, оп. 1, а. е. 6, л. 1920, а. е. 7, л. 1 — 2, а. е. 8, л. 51 — 52; ф. 225к, оп. 1, а. е. 32. л. 11 — 12; ф. 742, оп. 1, а. е 13, л. 15 — 16; а. е. 58, л. 11 — 18; а. е. 155, л. 11 — 13.

ПРАМАТАРОВ /ПРАМАТАРЕВ/, Иван Т.
/неизв./
Роден в Елешница, Разложко. Учи в Банско. Учител в Горно Драглище, Разложко, и в Елешница /1865/. Известно време се занимава и с търговия.
☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 13, 16, 99, 102; Юруков, М. Просветното дело в Разложко С., 1941, с. 53.

ПРАНГОВ, Костадин Ян.
/неизв./
Роден в Бачево, Разложко. Учител в родното си село и в околните села ок. 60-те години на XIX век.
☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 100, л. 6 — 7.

ПРАНЧОВ, Стоян Георгиев
/неизв./
Роден вер. в Копривщица. Син на търговеца Георги Пранчов. Преди 1866 г. учи в Париж. Един от основателите на „Дружество за поддържане на учителски кандидати от българската народност" във Виена. Според някои източници през 1866 г. написва и издава първата оригинална книга по политическа икономия на бълг. език.
☐ В. *Македония*, IV, № 11, 20 дек. 1869;Говедаров, Ив. Копривщица, с. 71.

ПРЕСЛАВСКИ, Васил
/неизв./
Свещеник в Шумен през 60-те и 70-те години на XIX век. Член на Шуменската община /1869/ и на епархиалния съвет /1874/.
☐ ДА — Варна, ф. 75к, оп. 1, а. е. 8, л. 158; ИМ — Шумен, отдел Възраждане, инв. № 2288, л. 4 — 45.

ПРОГОРЕЛСКИ, Алексо
/неизв./
Свещеник в Прогорелец /Якимово/, Ломско, през 50-те и 60-те години на XIX век.
☐ Тилева, В. Автобиография на Зиновий п. Петров. — *ИБИД*, 31, 1977, с. 355.

ПРОДАН ГРАМАТИК
/неизв./
Книжовиник в Стрелча, Панагюрско. През 1772 г. вер. е учител в селото.
☐ Спространов, Е. Опис на ръкописите в библиотеката при Светия Синод на Българската църква в София. С., 1900, с. 51;Попова, П. Из историята на село Стрелча. — В:Панагюрище и Панагюрският край в миналото. 2. С., 1961, с. 202.

ПРОДАНОВ, Васил
/неизв./
Изучава взаимоучителната метода в Габрово и става учител в Чирпан през 50-те години на XIX век. Спомоществовател за: „Писменник"

на С. Доброплодни /1853/; „Общи знания всякому человеку нужни", превел Ст. Колюв /1855/; „Кратка всеобща история от Смарагдова", превел Й. Груев /1858/.
☐ Събчев, Н. Чирпан, с. 182, 186 — 187.

ПРОДАНОВ, Василий
/неизв./
Учител в Хасково през 50-те години на XIX век. Спомоществовател за „Михал" на С. Доброплодни /1853/ и за „Кратко землеописание" на Г. Икономов /1856/.

ПРОДАНОВ, Димитър
/неизв./
Роден в Ковчас, Малкотърновско. Свещеник в Пирок, Малкотърновско /1870 — 1873/, и в Лозенград /1873 — 1906/.
☐ ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 308, л. 236; Аянов, Г. Малко Търново. Бургас, 1939, с. 275.

ПРОДАНОВ Стойков, Евстатий
/неизв./
Роден в Беброво, Еленско, в семейството на свещеника Продан *Стойков*. Учител в Брацигово и Стрелча, Панагюрско. През 1844 г. след смъртта на баща си става свещеник на негово място. Свещеник в Стрелча /1844 — 1875/. Участник в църковно-нац. борби. Спомоществовател на много книги.
☐ В. *Източно време*, I, № 45, 21 дек. 1874; Попова, П. Из историята на село Стрелча. — В: Панагюрище и Панагюрският край в миналото. 2. С., 1961, с. 203; Михайлов, Й. Из недрата на Еленския Балкан — Беброво. — В: Еленски сб. С., 1968, с. 128; Белчев, Т. Стрелча, С., 1973, с. 15.

ПРОДАНОВ, Иван Димитров /Теодоров/
/16 април 1856 или 1857 — неизв./
Роден в Сливен. Завършва класно у-ще в родния си град. Със съдействието на Григор *Начович* заминава за Чехия, където продължава образованието си в Кенигрец /1872/. Като ученик участва в СТВ. След завършване на гимназия следва педагогика в Прага. По време на обучението си е издържан от Сливенската община /от фонда „Д-р Ив. Селимински"/ и от ДД. След Осв. се завръща в родния си град. Назначен за инспектор на основните у-ща, преподавател в класното девическо у-ще. Учител в Пловдивската гимназия. Чиновник в системата на правосъдието. Прокурор и съдебен служител. Предс. на ч-ще „Зора" /след 1878/. Публикува превод от чешки език за създаването на писмеността в сп. „Читалище" /1875/.
☐ НБКМ — БИА, II В 9280, л. 94, 96; II В 9283, л. 181; II В 9284, л. 148; II В 9293; Иван Д. Проданов. — В: Юб. сб. на бълг. нар. ч-ще „Зора" — Сливен, 260 — 261; Стоянов, М. БВК, с. 299.

ПРОДАНОВ, Михаил
/1850 — неизв./
Роден в Одрин. Ученик в Източния лицей във Виена през 1876 г.
☐ НБКМ — БИА, ф. 11, а. е. 1, л. 7 — 8.

ПРОДАНОВ, Никола
/неизв./
Свещеник в Каваклии /Тополовград/ от 1874 до 1906 г.
☐ ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 308, л. 236.

ПРОДАНОВ, Стефан
/неизв./
Свещеник в Габрово от 40-те до 70-те години на XIX век.
☐ Стойков, Н. Из моите спомени. — В: Юб. сб. 50 г. „Априловска" гимназия, с. 136.

ПРОДАНОВ, Стефан
/1845 — 1918/
Роден в Дере кьой /Воден/, Ямболско. Учител до 1874 г., след което е ръкоположен за свещеник.
☐ ДА — Сливен, ф. 44к, оп. 1, а. е. 111.

ПРОДАНОВ, Стойко
/неизв./
Роден в Стрелча, Панагюрско. Килиен учител в селото през 1812 г.
☐ Бояджиев, Ил. Учебното дело в с. Стрелча преди Освобождението. — *Нар. просвета*, 1962, № 3, с. 91.

ПРОДАНОВ, Хр.
/неизв./
Учител в Гагаля /Николово/, Русенско, през 1874 г.
☐ ДА — Русе, ф. 43к, оп. 1, а. е. 23, л. 154.

ПРОДАНОВА, Радка Стоянова
/неизв./
Завършва Габровското девическо класно у-ще. Учителства в Габрово /1870 — 1871/, след което завършва гимназия в Одеса. Следващите сведения за нея са за 1878 — 1879 г., когато е учителка отново в Габрово.
☐ Сп. *Читалище*, I, № 15, 1 май 1871; Гъбенски, Хр. Габрово, с. 64, 68; Доросиев, Л. Нашите..., с. 118; Каролев, Р. Историята на Габровското училище. — В: Материали..., 5, с. 282; Цончев, П. Габрово, с. 456; Кулелиев, Й. Девическото образование..., с. 18; Паскалева, В. Българката..., с. 147.

ПРОЙКИН, Данаил
/неизв./
Францискански монах. Игумен на Албинцкия м-ир /1736/.
☐ Радкова, Р. Българската интелигенция през Възраждането. С., 1986, с. 159.

ПРОЙЧЕВ, Грую
/неизв./
Роден в Копривщица в семейството на свещеника *Пройчо*. Свещеник в родното си място през първата пол. на XIX век. Баща на Йоаким *Груев*.
☐ Ослеков, Л. Копривщица. — В: Юб. сб. Копривщица. С., 1962, с. 499.

ПРОЙЧО
/неизв./
Свещеник в Копривщица през втората пол. на XVIII век. Баща на Грую *Пройчев*; дядо на Йоаким *Груев*.
☐ Ослеков, Л. Копривщица. — В: Юб. сб. Копривщица. С., 1962, с. 499.

ПРОКОПИЕВ, Гено
/неизв./
Учител и читалищен деец в Кортен Сливенско, през 1873 г.
☐ Според изследване на Комитета за култура за читалищата през Възраждането.

ПРОКОПИЙ
/неизв./
Игумен на Присовския м-ир. Спомоществовател за „Православное учение... Платона", превел Ил. Стоянов /1844/, и за „Писменница на славянскийа язик", наредил Ив. Момчилов /1847/.

ПРОКОПИЙ, архимандрит
/неизв./
Монах, автор и съставител на църковни песнопения от рилската църковнопевческа школа. Съвременник на *Неофит Рилски*.
☐ Цалова, П. Дейци на българската възрожденска музикална култура. — В: Из историята на българската музикална култура. С., 1979, с. 89.

ПРОКОПОВ, Спас
/1845 — 1917/
Роден в Гайтаниново, Неврокопско /Гоцеделчевско/. Учи в родното си село и в Сяр. Дългогодишен учител и просветен деец. Учител в Юч дурак /Делчево/, Неврокопско /1859 — 1860/, Гайтаниново /1861 — 1862; 1866 — 1873; 1887 — 1888/, Зърново, Неврокопско /1864 — 1865/, Калапот, Зъхненско /1873 — 1876/, Просечен, Драмско /1876 — 1879/, Мелник /1881 — 1887/, Горно Броди, Серско /1888 — 1889/, и Сяр /1890 — 1895/. Един от основателите на учителското д-во „Просвещение" в Неврокоп /1873/. Напуска учителството /1896/ и се преселва в София, където живее до смъртта си.
☐ НА БАН, ф. 1, оп. 2, а. е. 1428; Документи за Българското възраждане от архива на Стефан Й. Веркович. 1860 — 1893. С., 1969, с. 437; Марков, Ив. Спас Прокопов. — В: Просветното дело в Неврокоп /Гоце Делчев/ и Неврокопско през Възраждането. С., 1979, 112 — 113.

ПРОМКОВ, Георги Н.
/неизв./
Учител в Габровското класно у-ще /1871 — 1876/.
☐ НБКМ — БИА, II А 1973; II А 2024; II А 5821; ДА — Габрово, ф. 670к, оп. 1, а. е. 1, л. 1 — 3; сп. *Читалище*, I, № 15, 1 май 1871.

ПРОМКОВА, Цанка /Цона/ Йосифова
/неизв./
Учителка в Габровското основно девическо у-ще /1873 — 1876/.
☐ НБКМ — БИА, II А 5821; ДА — Габрово, ф. 670к, оп. 1, а. е.1, л. 1 — 3; Гъбенски, Хр. Габрово, с. 66; Мартинов, Ал. Габрово през Възраждането. С., 1940, с. 28; Паскалева, В. Българката..., с. 141.

ПРОТИЧ, Григор
/ок. 1833 — неизв./
Роден във Видин. Ученик в основно у-ще в Белград /1846 — 1847/. Следващата учебна година продължава в Белградската гимназия на собствена издръжка.
☐ Бойчева, В. Български младежи..., с. 309, 332.

ПРОТИЧ, Петър Димитров /псевд. Първанов, Каменко/
/12 март 1822 — 24 септ. 1881/
Роден в Търново. Син на търговеца бегликчия Димитър Поппетров; племенник на д-р Никола *Пиколо*.

Петър Протич

Първоначално учи в гръцко у-ще в родния си град. От 1839 г. продължава образованието си в гимназия в Атина, след завършването на която учи една година медицина /1844/. Включва се в т. нар. Македонско д-во на учащите се там българи. През 1845 г. с помощта на д-р Пиколо се прехвърля да следва в Париж. Завършва медицина с докторат на тема:"Des phlegmons de la fosse iliaque interne. Paris, 1850". Като студент е избран за член на полското д-во, оглавявано от Адам Мицкевич. От 1852 г. се установява на работа в Букурещ. Лекар на затворите в Мунтения, Румъния; инспектор на болниците за венерически заболявания; гл. лекар на болницата „Мъркуца" /1854 — 1860/. По време на Кримската война /1853 — 1856/ съдейства за набиране на доброволци. Спомоществовател за издаването на „Българска дневница" в Нови Сад. От 1857 г. е проф. по хирургическа патология в Медицинското у-ще, а от 1869 г. като почетен проф. оглавява катедрата в новооткрития Медицински ф-т в Букурещ. Един от основателите на ДД. Член на настоятелството на бълг. у-ще в Букурещ. Съдейства за отпускане на стипендии чрез д-р Карол Давила за обучението на бълг. младежи в Румъния. Настоятел на Търновската болница /1875/. Заедно с други българи връчва послание на руския император Александър II в Сан Стефано /1878/. Основател на сп. „Румънски лекар", в което публикува мед. доклади. След Осв. се завръща в Б-я. Член на Първия мед. съвет /1879 — 1880/. Лекар в София. Спомагателен /1869/ и дописен /1881/ член на БКД. Награден с ордените „Св. Станислав" IV степен и „Св. Анна" III степен. Умира в София.
Публикува свои стихотворения в „Цариградски вестник /1857/, в. „Отечество" /1870/, в. „Стара планина" /1876 — 1877/, в. „Българин" /1878/. Издава и две стихосбирки, в които стихотворенията са писани на френски, гръцки, румънски и бълг. език: „Poesii. Букурещ, 1875"; „La voix de Bulgarie. Bucuresti. Nouva typographie nationala, prop. C. N. Rădulescu, 1879".
☐ НБКМ — БИА, ф. 154, а. е. 20, л. 321; Некролог. — в. *Бълг. глас*, № 79, 26 септ. 1881; Константинеску-Яши, П. Българи учени..., с. 84; Стоянов, М. БВК, 299; Коледаров, П. Неизвестни писма на д-р Никола С. Пиколо до д-р Петър Д. Протич. — В: Сб. Никола Пиколо. С., 1968, 279 — 354; Жечев, Н. Д-р Карол Давила и българите. — В: Сб. в памет на А. Бурмов. С., 1973, 285 — 303; Стефанов, В. Българската медицина през Възраждането. С., 1980, с. 148; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 193.

ПРОТОПОПОВ, Иван
/неизв./
Свещеник в Стубел, Берковско. Спомоществовател за „Куткудачка" на Кр. Пишурка /1871/.

ПРОТОПОПОВИЧ, Стоян
/неизв./
Свещеник в Дряново. Спомоществовател за „Месецослов" на Хр. Сичанниколов /1840/.

ПРОШОЛУ, Атанас Лазаров
/неизв./
Учител в Скребатно, Неврокопско /Гоцеделчевско/, през 1861 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 7235.

ПРЪВОВА /ЗОЛОТОВИЧ/, Мария Иванова
/1835 — 9 ян. 1916/
Сестра на Иванка *Золотович*. Племенница на Георги Ив. *Золотович*. Учи в гръцко у-ще в Цариград. Пътува с вуйчо си из Европа. Завършва образованието си в пансион в Париж /ок. 1860/. През 1861 г. се омъжва за Тодор *Бурмов* и живее в Цариград. След Осв. се занимава с

благотворителна дейност. Работи в болницата на Военното у-ще в София по време на СБВ. Умира в София. Дъщеря ѝ Рада е омъжена за Стоян *Данев*, а Ана *Бурмова* — за Христофор *Хесапчиев*.
☐ Начов, Н. Калофер, 388 — 389.

ПРЪДЛИЧЕНЕВА, Сусана Георгиева
/неизв./
Учителка в Казанлък и в Казанлъшкия девически м-ир през 30-те и 40-те години на XIX век.
☐ Градиво за учебното дело в град Казанлък. Училищата от 1858 година. — *Уч. пр.*, 1907, № 11, с. 917; Георгиев, М. Възраждането на град Казанлък. — В: Сб. Казанлък в миналото и днес. 2. С., 1923, с. 79; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 84.

ПУЙКОВ, Влъчко
/неизв./
Роден в Бойница, Кулско. Син на Пуйо войвода, участник в Нишко-въст. /1841/ и организатор на селското д-ние в Бойница през април 1849 г. В. П. учи в Белград /ок. 1850 — 1855/. Учителства в родното си село /1856 — ок. 1877/.
☐ Димитров, К. Село Бойница. Църквите и училището му. Видин, 1939, 29 — 30.

ПУКЛЕВ, Коста
/неизв./
Свещеник в Горно Драглище, Разложко, през XIX век.
☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е.112, л. 11.

ПУЛЕВ, Димитър
/ок. 1835 — неизв./
Роден в Карлово. Завършва френския католически колеж в Бебек, Цариград /края на 50-те години на XIX век/. През 1860 г. заминава за Париж заедно с Григор *Начович* и Илия *Жечков*. Една година учи в търговско у-ще в Париж.
☐ НБКМ — БИА,ф. 14, а. е. 1, л. 77 — 78; в. *България*, II, № 82 и 83, 12 и 19 окт. 1860; АГСР, т. 2, 647 — 648.

ПУЛЕКОВ, Христо Вълков
/1817 — 1889/
Роден в Копривщица. Учи в Копривщица, а след това завършва Пловдивското у-ще, където усвоява гръцки език. От 1837 до 1839 г. е ученик на *Неофит Рилски* в Копривщица. Става взаимен учител там /1839 — 1849/, а след това преподава в класното у-ще /1849 — 1854; 1858 — 1862; 1870 — 1873; 1874 — 1875; 1876 — 1878/. Учителства в Плевен /1854 — 1855/, Враца /1856 — 1857; 1866 — 1867/, Пловдив /1862 — 1866; 1868 — 1870/. По време на учителстването си в Копривщица изпълнява и длъжността на общински писар и църковен певец, а за известно време е псалт и в Цариград. Умира в Копривщица.

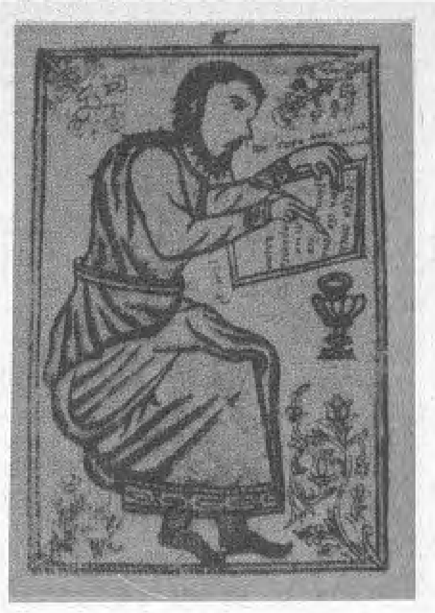

Поп Пунчо

Участва с преводи в редактираните от Христо Г. *Данов* „Неделни и празнични слова и поучения“ /1868/. Временен сътрудник на в. „Цариградски вестник“ /1857/, сп. „Български книжици“ /1860/ и в. „Македония“ /1870/.
☐ Из дневника /“хронология“-та/ на Хр. В. Пулеков. — В: Юб. сб. Копривщица. Т. 1. С., 1926, 667 — 720; Шопов, П. Христо Пулеков — виден възрожденски просветител и общественик. — *ИП*, 1984, № 1, 75 — 84.

ПУЛИЕВ, Никола Петков
/неизв./
Роден в Карлово. Ученик в Киевската семинария /1849 — 1853/. Предварително подготвен от архимандрит Хрисант в гръцкия Екатеринински м-ир в Киев.
☐ Поглубко, К. За да бъдат..., с. 52.

ПУЛИЕВ, Тодор Христов
/авг. 1839 — неизв./
Роден в Карлово. Братовчед на Евлоги и Христо *Георгиеви*. Учи при Райно *Попович* и Найден *Геров* в Пловдив. Продължава образованието си в гръцко у-ще в Букурещ. Ок. 1862 г. завършва търговско у-ще във Виена. Занимава се с търговия в Галац, Карлово и Пловдив. Подпомага материално просветното д-ние в Б-я.
☐ НА БАН, ф. 18к, оп. 1, а. е. 201; Йорданов, В. Дарители по народната просвета. С., 1911, 188 — 189.

ПУНО
/неизв./
Зограф. Рисува в Долна Вереница, Ломско, през 1810 г.
☐ Василиев, Ас. БВМ, с. 541.

ПУНЧО
/1745 — неизв./
Роден в Мокреш, Ломско. Свещеник в селото, а според някои автори и учител. През 1796 г. написва голям сборник, който съдържа 69 жития, поучителни слова, разкази, апокрифи, исторически съчинения. Поместена е в преработен вид Паисиевата история. Украсата на сборника е дело на автора — състои се от 30 миниатюри, декоративни елементи, както и два автопортрета.
☐ Цонев, Б. Един български книжовник от края на XVIII век. Поп Пунчо от Мокреш. — *Уч. пр.*, 1923, № 1 — 3, 2 — 3; Ангелов, Б. Съвременници на Паисий. Т. 2. С., 1964, 149 — 169; Петканова-Тотева, Д. Дамаскините в българската литература. С., 1965, 99 — 101, 190 — 196; Писахме да се знае, с. 111, 231.

ПУПЕШКОВ, Васил Цветанов /Цветков/
/1837 или 1838 — 22 септ. 1887/
Роден в Тетевен. Образование получава в Сопот. Учител в Тетевен /1859 — 1862; 1866 — 1870/, Видраре, Орханийско /Ботевградско/, през 1863 — 1864 и 1870 — 1872 г., Севлиево /1862 — 1863/, Троян /1864 — 1865/ и Оряхово /1872 — 1873/. Съпруг на Мария *Пупешкова*. Активен участник в рев. д-ние. Във връзка с Арабаконашкия обир е арестуван и заточен в Диарбекир /1873 — 1878/. След Осв. административен служител, учител в Тетевен /1883 — 1884/, народен представител. Умира в Тетевен.
☐ НБКМ — БИА, ф. 142 /Васил Пупешков/; Унджиев, Ив. Един деец от миналото /Васил Пупеш-

ков/. — *Уч. пр.*, 1929, № 8, 1180 — 1182.

ПУПЕШКОВА, Мария
/неизв./
Учителка в Тетевен през 70-те години на XIX век. Съпруга на Васил *Пупешков*.
☐ НБКМ — БИА, II В 1749, II В 1751.

ПУРЦОВ, Тодор Димитров
/неизв./
Роден в Лясковец. Учител в Добруджа — Тулча /1857 — 1860/, Мачин /1861 — 1864/ и Башкьой /1864 — 1870/.
☐ Тонев, В. Добруджа, с. 278.

ПУТОВ, Исай — вж. *Йоаникий*

ПУШИЛКОВ, Димо
/неизв./
Роден в Лясковец. Учител в Церова кория, Търновско, ок. 1863 г.
☐ Церов, Ив. Спомени и бележки. Варна, 1921, с. 14; Станев, Н. Великотърновската котловина..., с. 118

ПЧЕЛИНСКИ, Дим.
/неизв./
Учител в Криворечна паланка през 70-те години на XIX век. Участник в рев. д-ние.
☐ Иванов, Й. Северна Македония. С., 1906, с. 371.

ПЪДАРЕВ, Георги
/неизв./
Роден в Сливен /или Пъдарево, Сливенско/. Ученик в гръцкото у-ще в Куручешме, Цариград /1873 — 1875/.
☐ Начов, Н. Цариград, с. 135.

ПЪРВАН
/неизв./
Роден в Баня /Николово/, Ломско. Учител в Люта /Владимирово/, Ломско /1848 — 1860/. След това става свещеник в същото село /1860, 1870/. Оставя няколко приписки и един сборник от църковни песни.
☐ ЦДИА, ф. 111, оп. 1, а. е. 107, л. 4; Писахме да се знае, 163 — 164, 171, 183.

ПЪРВАН
/неизв./
Учител в Изворския м-ир. Спомоществовател от Видин за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.

ПЪРВАН
/неизв./
Свещеник в Липен, Врачанско, през 1870 г.
☐ ЦДИА, ф. 111, оп. 1, а. е. 107, л. 4.

ПЪРВАНОВ /псевд./ — вж. *Протич*, Петър

ПЪРВАНОВ, Атанас
/неизв./
Свещеник в Гарван, Силистренско. Спомоществовател за „Свята гора“, превел Д. Енчев /1871/.

ПЪРВАНОВ, Върбан
/неизв./
Свещеник в Комощица, Ломско. Спомоществовател за „Куткудачка“ на Кр. Пишурка /1871/.

ПЪРВАНОВ Генчев, Генчо
/1834 — неизв./
Роден в Дебелец, Търновско, в семейството на свещеник. Получава килийно образование. Учител /1862 — 1864/ и свещеник /от 1864/ в Дебелец.
☐ Кузманов, Н. Църква и училище. — В: Юб. кн. на село Дебелец. В. Търново, 1938, 117 — 119, 135.

ПЪРВАНОВ, Никола /псевд. Горан Загоров, Дунаволомов/
/1 май 1845 или 1837 — 1 септ. 1872/
Роден във Вълкова Слатина /Доктор Йосифово/, Ломско, в занаятчийско семейство. От малък остава сирак. Учи три години при Кръстьо *Пишурка* в Лом, който го изпраща в Белград да продължи образованието си. От 1857 г. е ученик във втори клас на класическата гимназия. Отпусната му е сръбска държавна стипендия. През 1863 г. постъпва във Великата школа, Историко-филологически ф-т, който завършва с отличен успех /1866/. По време на обучението си дава частни уроци в белградски семейства; замества отсъстващи гимназиални учители. Сътрудничи на Г. С. *Раковски* при списването на „Дунавски лебед“. Участва в редактирането на в. „Въсток“ /1865/. Организатор и предс. на бълг. ученическо д-во „Съединение“ в Белград. Учител в Лом /1866 — 1872/. Читалищен деец. През 1868 г. възстановява женското д-во в града и го нарича „Помощник на българската просвета“. Негова е инициативата за създаване на ученическо д-во „Зора“ в Лом. Между съвременниците си е известен като „човека със седемте езика“. Преподава френски и немски език. През 1871 г. е избран за представител на Видинската епархия за църковния събор в Цариград. Болен от туберкулоза, заминава на лечение във Виена, където умира.
Постоянен сътрудник на в. „Македония“ /1868 — 1872/. Временен дописник на сп. „Български книжици“ /1861/, в. „Време“ /1865 — 1866/, в. „Отечество“ /1870/, в. „Право“ /1870 — 1871/ и сп. „Читалище“ /1871/. Сътрудничи и на сръбски в-ци. Превежда от сръбски и немски език. Автор на: „Буквар. От Н. Първанова. Белград [1863 — 1867?]“; „Бележки връх граматиката на новобългарския език от Ив. Н. Момчилова. Русчук, в печатницата на славната Дунавска област, 1868“; „Извод из българската граматика /Законете на българскиат йезик/. Написа Н. Пръванов. Русчюк, в печатницата на Дунавската област, 1870“.
☐ НБКМ — БИА, ф. 194 /Никола Първанов/; в. *Свобода*, III, № 13, 23 септ. 1872; Пишурка, Кр. Никола Първанов. Некролог. — *Училище*, II, № 20, 16 ноем. 1872; Бенев, Г. Черти от живота на Никола Първанов. — *Читалище*, V, № 6, 30 март 1875, 253 — 261; Рачев, Д. Никола Първанов. Живот и дейност. — *Уч. пр.*, 1922, № 6, 588 — 604; Гайдаров, Г. Никола Първанов /Живот и дейност/. С., 1932; Стоянов, М. БВК, 300 — 301; Бойчева, В. Български младежи..., 323 — 327.

ПЪРВЕВ, Елисей
/неизв./
Роден във Водица, Ескиджумайско /Търговищко/. Учител в Кара Хасан /Лозен/, Търновско, от 1868 г.
☐ Училище — столетник. — В: Сто години народно училище с. Лозен, В. Търновско. Бр. единствен, 24 май 1968.

ПЪРВОВ, Лазар Р.
/неизв./
Свещеник в Шипка, Казанлъшко. Спомоществовател за „Поучение в св. и вел. четиредесятница“, превел Ф. Велиев /1868/.

ПЪРВОВ, Найден
/неизв./
Ученик в Русия през периода 1856 — 1877 г.
☐ Степанова, Л. Вклад России..., с. 207.

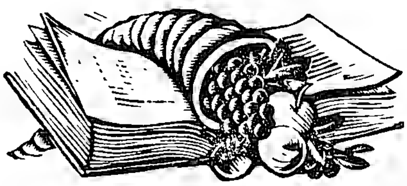

ПЪРВОВ, Фотин
/неизв./
Роден в Попина, Силистренско. Свещеник в селото /1846 — 1884/.
☐ ЦДИА, ф. 1318, оп. 1, а. е. 4936, л. 7.

ПЪРГОВ, Димитър
/неизв./
Учител в Бяла Слатина през 1871 — 1872 г.
☐ Летоструй, V, 1873, с. 61.

ПЪРГОВ, Петър П.
/1853 — 1928/
Роден в Лясковец. Учи там и в Г. Оряховица. Учител в Лом /1870 — 1871/, Галиче, Оряховско /1871 — 1872/, Дивдядово /дн. кв. на Шумен/ от 1872 до 1875 г., а от 1875 г. е училищен надзирател /инспектор/ във Варненско. Редактор на сп. „Педагогически книжици“ /1875 — 1876/. След Осв. е съдебен служител. Умира в София.
Временен сътрудник на сп. „Училище“ /1871, 1873/, сп. „Ръководител на основното учение“ /1874/ и сп. „Славянско братство“ /1878/.
☐ Минев, Д. Лясковец, с. 313; Стоянов, М. БВК, с. 301; Тонев, В. Към историята..., с. 138.

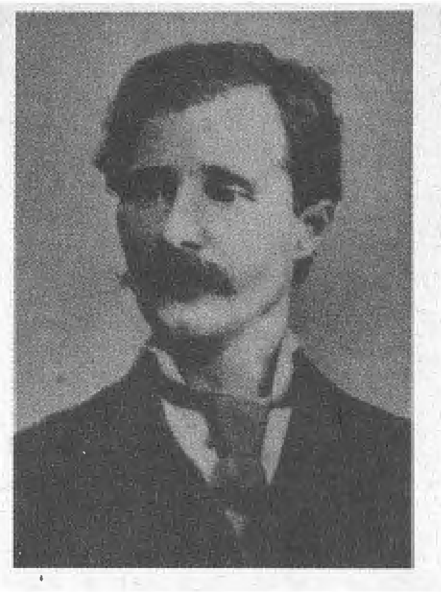

Григор Пърличев

ПЪРЛИЧЕВ, Григор Ставрев
/18 ян. 1830 — 23 ян. 1893/
Роден в Охрид в семейството на занаятчия. Женен за Анастасия, сестра на учителя Димитър *Узунов*. Скоро след раждането му бащата умира и за семейството се грижи дядо му, от когото научава гръцката азбука. Учи в килийно у-ще в Охрид, а след това при Димитър *Миладинов*, който живее по това време в тяхната къща. Г. П. работи известно време като шивач. През 1848 г. е поканен за учител в Тирана, Албания. След една година се записва в Медицинския ф-т на Атинския у-т. Поради липса на средства не завършва и отново е учител — в Белица, Охридско /1850 — 1852/, Прилеп /1852 — 1853/ и Охрид /1853 — 1859/. Повторно постъпва в Медицинския ф-т в Атина /1859/. През 1860 г. спечелва първа награда и лавров венец на ежегодния поетически конкурс с поемата си „Арматолос“ /“Сердарят“/. Предложена му е стипендия за Оксфордския или Берлинския у-т, но П. отказва и се връща в Охрид. Тук като учител продължава борбата на братя Димитър и Константин *Миладинови* срещу гръцкото духовенство за въвеждане на бълг. език в у-щето и църквата. Повторно участва в конкурса в Атина /1862/, този път с поемата „Скендербей“. През 1868 г. за няколко месеца е в Цариград при Иван *Найденов*, за да изучи книжовния бълг. език и за да разшири познанията си по славянска литература. След завръщането си в Охрид успява да замени гръцкия с бълг. език в у-щата и църквите. Наклеветен от гръцкия владика Мелетий е арестуван и затворен в Дебър /1868/. След като е освободен, продължава педагогическата и обществената си дейност. Открива първото бълг. ч-ще в Охрид, наречено „Св. Климент“ /1869/. Делегат на първия учителски събор в Прилеп /1871/ за въвеждане на единни учебни програми и учебници в у-щата от Солунската област. Непосредствено след Осв. е учител в Габрово /1879/. Библиотекар в Народната библиотека в София /1880/; отново учител в Битоля, Струга /1880 — 1884/, в Солунската гимназия /1884 — 1890/. След пенсионирането си живее до края на живота си в Охрид.
Временен сътрудник на в. „Време“ /1866/, в. „Македония“ /1867 — 1868; 1872/, в. „Право“ /1870 — 1872/ и сп. „Читалище“ /1871 — 1872/. Г. П. е първият бълг. преводач на „Илиада“ от гръцки език. Преводът му на песен Първа и Втора /публикуван в сп. „Читалище“, 1871 г./ предизвиква полемика във възрожденския печат, в която участват Нешо *Бончев*, Л. *Каравелов* и Хр. *Ботев*. Г. П. е автор и на стихотворения, писани на бълг. език, на слова за Кирил и Методий, за Климент Охридски и др. Според обявление във в. „Право“ /VII, № 31, 1872/ подготвя за печат „Възпитание или 12 нравствени песни“. Запазен е ръкопис на гръцки език на поемата му „Скендербей“.
☐ Пърличев, Гр. Автобиография /1830 — 1892/. — *СбНУ*, 11, 1894, 346 — 403. Отделен отпечатък. С., 1894; Матов, Д. Гр. С. Пърличев — книжовно-биографични чъртици. — *Бълг. пр.*, 1894 — 1895, № 4 — 5, 157 — 172; Баласчев, Г. Биографически и книжовни чертици на Григор С. Пърличев и венчаната му поема през 1860 г. на поетическия конкурс в Атина. С., 1897; Скопанов, Кл. Григор С. Пърличев /Историко-литературен очерк/. — *ИССФ*, 3, 1911 /1908 — 1910/, 413 — 494; Пармаков, С. Григор Пърличев. — *Родина*, 1927 — 1928, № 4, 13 — 15; Стоянов, М. БВК, с. 301; Арнаудов, М. Григор Пърличев. Характеристика и бележки. С., 1968; Пърличев, Г. Избрани произведения. С., 1980; Тилева, В. Григор Пърличев — поет и историк на Българското възраждане /1830 — 1893/. — *ИП*, 1980, № 3, 97 — 103; Топалов, К. Григор Пърличев. Живот и дело. С., 1982.

ПЪРТЪЧЕВ, Христо
/неизв./
Учител в Брацигово ок 1870 г.
☐ Ратайков, Т. Брацигово. Исторически очерк. С., 1973, с. 42.

ПЪШКОВ /ДИЧОВ/, Димитър Попниколов /Николов/
/1840 — 10 ноем. 1926/
Роден в Сопот, Ловешко, в семейството на свещеник. Учи в родното си село, в Троянския м-ир, в Ловеч при Манол *Лазаров* и в Сопот, Карловско, при Юрдан *Ненов*. Учител в Тетевен /1859 — 1860/, в родното си село /1862 — 1863/ и в Ловеч /1864 — 1865/, след което започва търг. дейност в Ловеч. Един от основателите на Ловешкото ч-ще и деен член на Ловешкия РК /1869 — 1872/, сратник на В. *Левски*. Във връзка с Арабаконашкия обир е арестуван и осъден /1873/ на вечно заточение. В Диарбекир прекарва 3 години, успява да избяга /1876/ и до избухването на РТОВ живее в Букурещ. След Осв. живее в родния си град — член на Постоянната окръжна комисия в Ловеч и предс. на Ло-

вешкия окръжен съвет. Народен представител в УС, III ВНС /1886 — 1887/, в V — VII /1887 — 1893/ и в XIII /1903 — 1907/ ОНС. Умира в Ловеч. Оставя ценни исторически бележки — спомени и дневници.
Временен дописник на в. „Право“ /1873/.
☐ Пъшков, И. Димитър Николов Пъшков. — В: Ловеч и Ловчанско. Кн. 3. С., 1931, 156 — 170; Стоянов, М. БВК, с. 303; ЕБ, т. 5, с. 613.

ПЮСКЮЛИЕВ, Ангел Димитров
/16 авг. 1845 — 9 март 1935/
Роден в Шумен в заможно семейство. Първоначално образование получава в родния си град при Добри *Войников*. Завършва Военномедицинското у-ще в Цариград. Като ученик е член на бълг. ч-ще в града, участва в църковно-нац. борби. Актьор любител в театъра на Гидик паша. От 1871 до 1877 г. работи като военен лекар в турската армия във военната болница в Шумен; санитарен капитан в Сеница, Босна. По време на РТОВ избягва от турската армия и се завръща през Сърбия в Б-я. След Осв. е окръжен лекар в Габрово /1879 — 1880/, градски лекар във Варна и Шумен /1881 — 1884/, управител на Варненската болница /1884 — 1892/, директор на гражданската санитарна дирекция и предс. на Шести мед. съвет /1892 — 1894/. От 1895 г. до края на живота си живее и работи като лекар на частна практика във Варна. Като директор на народното здраве внася в НС проект за изменение на санитарния закон от 1888 г., създава нови правилници по здравното дело. Съдейства за осигуряване на специализации в чужбина за бълг. лекари. Един от основателите на варненското мед. д-во и на неговото сп.; предс. на д-вото и член на редакционния к-т на сп. /1883 — 1888/. Два пъти кмет на Варна — урежда водоснабдяването и канализацията на града. Предс. на Варненския клон на Бълг. лекарски съюз /1903 — 1935/. Предс. на Третия лекарски събор /1904/. Награждаван със: „Св. Александър“ IV степен, „Народен орден за гражданска заслуга“ III степен.
Публикува стихотворения във в. „Време“ /1866/, в. „Македония“ /1870/, сп. „Читалище“ /1870 — 1872/. Временен сътрудник на в. „Право“ /1872/. Превежда „Последний абенсераж. Повест от Шатобриана. Издадена от П. Р. Славейкова. Цариград, в печатницата на Македония, 1869“. Като ученик написва поема „Мечтанията на един ученик“, част от която е публикувана във в. „Време“ /1866/.
☐ В. *Време*, I, № 33, 26 март 1866; Стамболски, Хр. Автобиография, дневници и спомени. Т. 2 /1868 — 1877/. С., 1927, с. 295; Джумалиев, Г. Приносът на гр. Шумен за развитието на българската книжнина до Освобождението. — *ИНМ — Коларовград*, 2, 1963, с. 96; Стоянов, М. БВК, с. 303; Каракостов, Ст. БВТ, с. 46; Налбантова, Е. Делото на Ангел Пюскюлиев. — *Език и литература*, 1986, № 2, 91 — 101.

РАБАДЖИЕВ, иван
/неизв. — ок. 1886/
Роден в Банско. Свещеник и учител в селото през 70-те години на XIX век. Заточен в Мала Азия /1883/, където умира.
☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 15, л. 18 — 19, 38; а. е. 98, л. 24 — 44; а. е. 99, л. 22 — 23; а. е. 109, л. 7 — 9; Юруков, М. Просветното дело в Разложко. С., 1941, с. 48.

РАДЕВ, Георги
/неизв./
Свещеник в Панагюрище. Спомоществовател за „Наручна священ. книга“, превели З. Петров и Й. Наумов /1874/.

РАДЕВ, Добри
/неизв./
Лекар. Спомоществовател в Канлъ-Ковак махала /?/ за „Кратка всеобща история от Смарагдова“, превел Й. Груев /1858/.

РАДЕВ Гьокчеренлиев, Желяз /Желю/
/1850 — 15 авг. 1908/
Роден в Шумен. Син на Ради *Гьокчеренлиев*. Завършва Военномедицинското у-ще в Цариград /1876/. Военен лекар в турската армия в Мала Азия и Черна гора. По време на РТОВ работи в болницата на Руския червен кръст в Цетина /дн. в СФРЮ/. След Осв. специализира офталмология в Париж. Ординатор във Варненската държавна болница /1883/. Един от основателите и секретарите на Варненското мед. д-во /1883 — 1884/. Военен лекар — полкови лекар, н-к на дивизионна болница и дивизионен лекар във Варна и Шумен. През 1906 г. излиза в оставка. Умира в Шумен.
☐ В. *България*, IV, № 25, 1 окт. 1862; Начов, Н. Цариград, с. 143, 145; Шпатов, Кр. Лекари — шуменци през Възраждането. — В: Шумен и Шуменско. 3. 1971, с. 86; Стефанов, В. Българската медицина през Възраждането. С., 1980, 212 — 213.

РАДЕВ /ПОПРАДЕВ/, Захарий А.
/неизв./
Свещеник в Трекляно, Кюстендилско. Спомоществовател за „Наручна священ. книга“, превели З. Петров и Й. Наумов /1874/.

РАДЕВ, Иван
/неизв. — 1876/
Роден в Шипка, Казанлъшко. Учител в Саръ гьол, Добруджа /1864 — 1865/, Куюджук, Хаджиоглупазарджишко /Дебрене, Толбухинско/ от 1868 до 1870 г., Кара арнаут /Голям извор/, Разградско /до 1876/. Убит от турци.
☐ ДА — Варна, ф. 79к, оп. 1, а. е. 3, л. 154; в. *Нова България*, I, № 28, 2 септ. 1876; Тонев, В. Добруджа, с. 274

РАДЕВ, Иван
/неизв./
Учител във Вишовград, Търновско, през 70-те години на XIX век. Член на РК в селото. Участва в подготовката на Старозагорското въст. /1875/.
☐ Дойчев, Л. Учители — участници в Старозагорското въстание. — *Семейство и училище*, 1975, № 9, с. 24.

РАДЕВ, М.
/неизв./
Учител в Бъзовец, Русенско, през 1875 — 1876 г.
☐ Летоструй, VIII, 1876, 202 — 203.

РАДЕВ, Марин
/неизв./
Роден в Саръ гьол, Добруджа. Учител в добруджанското село Горно Чамурлий след 1860 г.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 186; Люлюшев, М. РБО, с. 154.

РАДЕВ, Пандели
/1857 — неизв./
Роден в Болград в семейството на бълг. емигранти. През 1876 г. завършва Болградската гимназия и с. г. е записан за студент в Медицинския ф-т в Букурещ.
☐ Сюпюр, Е. БЕИР, с. 193.

РАДЕВ, Ради
/неизв./
Учител в Кара Омур /Смилец/, Силистренско, след 1862 г.
□ Люлюшев, М. РБО, с. 155.

РАДЕВ, Станчо
/неизв./
Учител в Ловеч ок. 60-те години на XIX век.
□ Неделчев, М. Развой на учебното дело в Ловеч до Освобождението. — В: Ловеч и Ловчанско. Кн. 3. С., 1931, с. 116.

РАДЕВ, Тодор
/неизв./
Роден в Силистра. Учи във френския колеж в Бебек, Цариград /1862 — 1863/. По-късно е учител в Саръ гьол, Добруджа.
□ В. *България*, I., № 41, 21 ян. 1863; Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 202;Начов, Н. Цариград, с. 136.

РАДЕВИЧ, П. Димков
/неизв./
Роден вер. в Битоля. В края на 50-те години на XIX век учи в Атина и Виена. Един от основателите на бълг. ч-ще в Битоля /1860/.
□ В. *България*, II, № 64, 8 юни 1860;Чилингиров, Ст. БЧ, с. 148.

РАДЕНКОВ, Петър
/неизв./
Роден в Ярловци, Трънско. Свещеник в селото през 50-те години на XIX век.
□ Краеведческо проучване на Пернишки окръг, проведено от С. Симов.

РАДИ
/неизв./
Свещеник в Бойница, Кулско, през втората пол. на XIX век.
□ Димитров, К. Село Бойница. Църквите и училището му. Видин, 1939, с. 27.

РАДИ
/неизв./
Роден във Вардун, Ескиджумайско /Търговищко/. Учител в Ченге /Аспарухово/, Варненско /1857 — 1858/.
□ Тонев, В. Бележки..., ч. 1, с. 95.

РАДИ
/неизв./
Свещеник в Шипка, Казанлъшко, през 1873 г.
□ ДА — Варна, ф. 79к, оп. 1, а. е. 12, л. 14.

РАДИБРАТОВИЧ, Никола
/неизв./
Францискански монах. Служи при архиепископа на Милано през 20-те години на XVIII век.
□ Радкова, Р. Българската интелигенция през Възраждането. С., 1986, с. 171.

РАДИВОЕВ /РАДИЕВ/, Милан Тодоров /М. Т. Ангелов/
/26 май 1845 — 9 февр. 1918/
Роден в Елена. Учи там при Иван *Момчилов* и Никифор *Попконстантинов*. Учителства в Елена /1863 — 1867; 1869 — 1870/, Габрово /1870 — 1873/ и Беброво, Еленско /1875 — 1877/. От 1867 до 1869 г. работи в редакцията на в. „Македония“ в Цариград и като секретар на митрополит *Доротей Софийски*. След Осв. е акцизен надзирател в Ловеч /до юли 1880/, финансов чиновник във Варна /1880 — 1881/, варненски окръжен училищен инспектор /1881 — 1885/, гл. надзирател в пансиона при бълг. гимназия в Солун /1887 — 1888/, учител в Елена /1888 — 1892/, и в Търновската мъжка гимназия /1895 — 1909/, занимава се с книжовна дейност в София /1909 — 1914/. Умира в Елена.
Временен сътрудник на сп. „Читалище“ /1871/. Според съобщение във в. „Независимост“ /IV, № 43, 10 авг. 1874/ Радивоев е превел „Сам си помагай“ от С. Смайлс.
□ Бобчев, Н. Милан Т. Радивоев. — В: Еленски сб. Кн. 1. С., 1931, 238 — 244;Стоянов, М. БВК, с. 304.

РАДИОНОВ, Михаил Г.
/неизв./
Роден в Болград в семейството на българи емигранти. Син на Г. Радионов. Брат на Стефан *Радионов*. Учи в средно руско учебно заведение /1857 — 1858/. През 1875 г. е кмет на Болград и народен представител в румънския парламент. След РТОВ е висш банков чиновник в Б-я.
□ АГСР, т. 2, 394 — 395, 460 — 461; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 166, 194.

РАДИОНОВ, П.
/неизв./
Временен сътрудник на в. „Дунавска зора“ /1867/.
□ Стоянов, М. БВК, с. 304.

РАДИОНОВ, Стефан Г.
/неизв. — 10 септ. 1859/
Роден в Болград. Произхожда от семейството на българи емигранти. Син на Г. Радионов, член на инспекционния комитет на централното уще в Болград. Брат на Михаил *Радионов*. През 1857 — 1858 г. е ученик в Одеската семинария. Запознава се с Г. С. *Раковски*, приятел на баща му. Завършва образованието си и се завръща в родния си град. Сътрудничи на емигрантския печат, настоятел на в. „Тъпан“ и в. „Балканул“. Поддържа връзки с рев. кръгове в Букурещ.
□ АГСР, т. 2, 394 — 395, 460, 473, 475;Сюпюр, Е. БЕИР, с. 194.

РАДИОНОВА, Александрина
/неизв./
Актриса, изпълнителка на ролята на царица Мария в „Покръщение на Преславския двор“ /1868/ от Добри *Войников*. Член на ръководството на Бълг. театрално д-во в Браила 1869/.
□ Динова-Русева, В. Българска сценография. С., 1975, с. 18; Каракостов, Ст. БВТ, с. 150.

РАДИЧКОВ, Н.
/неизв./
Учител в Дели османлар, Хаджиоглупазарджишко /Владимирово, Толбухинско/, от 1872 до 1874 г.
□ Тонев, В. Добруджа, с. 276.

РАДКОВ, Калин
/1815 — 1879/
Учител в Павелско, Смолянско, от 1835 г. Член на РК в селото.
□ Пашев, Г. Зарници в десетилетията. — *Родопи*, 1972, № 9, 23 — 24; Пашев, Г. Оцелели спомени. — *Родопи*, 1973, № 1, 17 — 18.

РАДКОВ /ХАДЖИРАДКОВ/, Панайот
/неизв./
Роден в Церова кория, Търновско. Учи при Никола *Златарски* в Търново /1847 — 1848/, а след това при Иван *Момчилов* и Никола *Михайловски* в Елена /1848 — 1849/. Учител в Церова кория /1849 — 1851/. По-късно търговец.
□ Церов, Ив. Спомени и бележки. Варна, 1921, 11 — 13.

РАДКОВ, Ради
/неизв./
Свещеник в Ново село, Севлиевско. Спомоществовател за „Христоития“, превел Р. Попович /1837/.

РАДКОВ, Стефан — вж. *Стефан*
/светско име Радков/

РАДКОВ, Юрдан

/неизв./
От Омур кьой, Хаджиоглупазарджишко /Стрелец, присъед. към Лозенец, Толбухинско/. Учител в Дикили таш /Побит камък/, Разградско, през 1871 г. Ръкоположен за свещеник от *Григорий, митрополит Доростоло-Червенски* в Русе /1874/.
☐ ЦДИА, ф. 1318, а. е. 4936, л. 8; Стойков, Хр. Просветното дело в Разград през Възраждането. Разград, 1968, с. 96.

РАДОВ, Димитрий
/неизв./
Свещеник в Пловдив. Спомоществовател за „Райна, княгиня бълг.“, превел Й. Груев /1852/.

РАДОВ, Иван
/неизв./
Учител в Макоцево, Софийско, от 1868 до 1870 г.
☐ Стоянов, Ст. Село Макоцево. История, бит, фолклор. С., 1970, с. 176.

РАДОВ, Иван Костадинов
/1844 — 1912/
Роден в Ени пазар /Нови Пазар/ в семейството на земеделец, дърводелец и бъчвар. Учи в килийното у-ще в Ени пазар и Шумен по време на Кримската война /1853 — 1856/. Учител в Ени пазар /1861 — 1862/. От 1863 до 1865 г. учи в Шумен при Илия *Блъсков* и Добри *Войников*. Отново е учител в Ени пазар /1864 — 1876/. Въвежда взаимоучителната метода /1865/, открива неделно у-ще /1868/, основава ч-ще, въвежда звучната метода /1874/. Участва в подготовката на Старозагорското въст. /1875/. През 1876 г. е ръкоположен за дякон и изпратен за свещеник в Провадия. Предс. на Провадийската църковно-училищна община /1876/. През 1889 г. става иконом, а от 1894 г. е протосингел на Варненския митрополит. Два пъти е избиран за народен представител. Автор на пътни бележки във в. „Напредък“ /1874/ и на дописки до сп. „Училище“ /1875/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 10, а. е. 9, л. 7 — 19; ДА — Варна, ф. 76к /Иван К. Радов/; сп. *Училище*, IV, № 23 — 24, 1875 /притурка/; Асенов, Б. Нови Пазар. Културно-исторически очерк. С., 1929, 50 — 52, 57 — 63; Ганев, Н. Провадия в своето минало и настояще. С., 1929, с. 63, 70 — 73; Стоянов, М. БВК, с. 304; Тонев, В. Бележки..., ч. 4, с. 66.

РАДОВ, Павел
/неизв./
Свещеник в Михалци, Търновско. Спомоществовател за „Христоития“, превел Р. Попович /1837/.

РАДОВ, Пенчо
/неизв. — 1865 или 1875/
Роден в Карлово. Книгоиздател, книжовник, един от първите пътуващи книжари през Възраждането. Твърде млад отива в Цариград, където за кратко време е прислужник в гръцката патриаршия. От 1845 до 1858 г. като пътуващ книжар обикаля Северна и Източна Б-я. От 1853 до 1854 г. е надзорник в печатницата на Игнат Сопрон в Земун /дн. в СФРЮ/, където издава преведения от Ботьо *Петков* труд на Ю. Венелин „Критически издиряния за историята блъгарска.“ 2 ч., 1853 — 1854 г.
Автор и преводач на: „Житие святаго великомученика Евстатиа, празнуемаго в двадесятий ден септемвриа месяца. Преведено с греческаго на болгарский язик и напечатано трудом и иждивением г. Пенча Радова от Карлова Филиппополскаго ради душевния полза на читателите. В Цариграде, у Патриархията, 1843“; „Календар вечний, събран от различни други, украшен сос многу увеселителни, полезни и потребни назначения и издан за полза и употребление на единородните българе от Пенча Радова, карловца. Цариград, книгопечятница на Цариградскаго вестника, 1850“; — [2. изд.] „Месецослов или календар вечний, собран от различни други, украшен сос многу увеселителни, полезни и потребни назначения и издан за полза и употребление на единородните българе от Пенча Радова, карловца. В Белград, в Правителствената книгопечятница, 1857“; — [3. изд.] „Месецослов или календар вечний. Събран и нареден с много полезни и любопитни неща от Пенча Радова, карловца. В Букурещ, типографията Нифона Митрополита, 1860.“; „Месецослов или календар вечний, събран и нареден с много полезни и любопитни неща от Пенча Радова, карловца, а издан с допълнения от Андрея Атанасова, ресенец. Издание пето [препечатано от 2-то]. Киев, в типографии Федорова, 1865“; „Месецослов или календар вечний. Събран и нареден с много полезни и любопитни неща от Пенча Радова, карловец. 6. издание. Киев, 1871.“; „Краткий турско-болгарский речник и разговорник, списан и на тип издан в полза и употребление своих соотечественников от Пенча Радова, карловца. В Белград, печатано в правителствена книгопечатня, 1851“; „Китаби шерифтен алинма ве чок уляма, ве акилана кимеснелерин китаблариндан тахсил олунма, тене ве Цана менфаатли насихетлер Филибе казасъндан Карловалъ Пенчо Радиоглу мисарифи иле таб олунмущур. Сербия де Белиград Басма-Ханссинде, 1851; — [2. изд.] 1855; „Месрбие масаллар. Филибе казасъндан Карловалъ Пенчо Ради-оглу мисарифи-иле таб олунмущур. [Басни от Езоп и др.] Сербия де Белиград Басма-ханесинде, 1852“.
☐ Бележки за дяда Паничков. — Сб. Калоферска дружба. 2. С., 1924, с. 104; Начов, Н. Новобългарската книга, с. 8, 68; Стоянов, М. БВК, с. 304; Димова, В. Книгопечатание и некоторые стороны взаимоотношений между болгарскими и сербскими культурными деятелями середини XIX века. — *Etudes balkaniques*, 1975, № 1, 24 — 28; Тахов, Г. Самоуважаващ се и непобеден апостол на книжнината. — Във: Възрожденски книжари. С., 1980, 89 — 95; Парижков, П. Българските печатари от епохата на Възраждането. — Във: Възрожденски книжари. С., 1980, с. 13, 18.

РАДОВАНОВ, Павел
/неизв./
Роден в Зелениград, Трънско. Учи в Цариград. През 1845 г. е ръкоположен за свещеник в родното си село.
☐ Кратки биографически очерки на някои забележителности из миналото на с. Зелениград, Трънско. — В: Сб. Трънският край. С., 1940, с. 579.

РАДОВИЧ, Д.
/неизв./
Ученик в Медицинското у-ще в Букурещ от 1864 до 1870 г. Участва в дейността на ч-ще „Братска любов“, Букурещ.
☐ Сюпюр, Е. БЕИР, с. 194.

РАДОИЦА
/неизв./
Свещеник. През 1872 г. е предс. на общината в Горна Джумая /Благоевград/.
☐ В. *Турция*, VIII, № 17, 9 юни 1872.

РАДОЕВ, Никола
/неизв./
Свещеник в Тънки рът, Габровско,

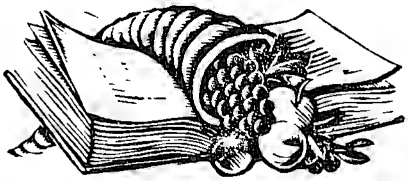

през 70-те години на XIX век. Спомоществовател за „Педагогика" на Т. Станчов /1873/.
☐ ЦДИА, ф. 405, оп. 1, а. е. 3, л. 2; сп. *Слава*, II, № 13, 25 юли 1873, с. 199

РАДОЙКОВ, Васил
/1845 — 24 дек. 1908/
Зограф. Работи с брат си Захари *Радойков*. Автор на икони в църквата „Св. Никола" в Стъргел, Софийско, в Панчаревската църква „Св. Димитър" /1882/, в Бельовата църква при Самоков /1887/. Рисува стенописите на Суковския м-ир /1869 — 1871/. Негови икони има в Кокалянския м-ир „Св. Архангели" /1896/, в църквите „Рождество Богородично" в Ярловци, Трънско /1903/ и „Св. Никола" в Зелениград, Трънско, където умира.
☐ Семерджиев, Хр. Самоков и околността му. С., 1913, с. 227; Василиев, Ас. БВМ, 645 — 646.

РАДОЙКОВ, Захари
/1843 — неизв./
Самоковски зограф. Брат на Васил *Радойков*. Ученик на Станислав *Доспевски*. Рисува автопортрет и стенописи в църквата в Карабунар, Пазарджишко /1861/. Работи в църквата „Св. Никола" в Самоков /1864/, в Гуцал, Софийско /1867/. Заедно с брат си прави стенописите в църквите в Коркина, Кюстендилско /1867/ и „Успение Богородично" в Крайници, Кюстендилско /1867/. Рисува в църквите „Св. Богородица" в Дупница /Станке Димитров/ през 1872 г., „Св. Богородица" в Ихтиман /1879/, „Св. Никола" в Бaланово, Дупнишко /1879/.
☐ Семерджиев, Хр. Самоков и околността му. С., 1913, с. 227; Василиев, Ас. БВМ, 463 — 464.

РАДОЙКОВ, Стоян
/неизв./
Роден в Хърнвощица /дн. в СФРЮ/. Учител в Кюстендилското краище /1860 — 1878/.
☐ Караманов, В. Кюстендилското краище /Босилеградско/ по времето на Възраждането и училищно-църковния въпрос. — *Уч. пр.*, 1942, № 7, с. 864.

РАДОЙКОВ, Христо
/неизв./
Свещеник в Самоков от 30-те до 50-те години на XIX век. Спомоществовател за: „Аритметика" на Хр. Павлович /1833/; „Служба св. Харалампия", превел Неофит Рилски /1843/; „Стихийная аритметика", превел С. Радулов /1843/; „Търговско ръководство", превел А. Гранитски /1858/.

РАДОМИРОВ, Дончо
/неизв./
Учител в Копривщица. Спомоществовател за „Минейник" на Ан. Иванов /1869/.

РАДОМИРОВ, Николай
/неизв./
Ученик в Русия през периода 1856 — 1877 г.
☐ Степанова, Л. Вклад России..., с. 207.

РАДОМИРОВ, Петко Кратов
/неизв./
Роден в Копривщица. Завършва Московската семинария /1860 — 1868/ и продължава образованието си в Московската духовна академия, издържан от СБК. След завръщането си в Б-я е учител в Пазарджик и Пловдив. Ръководи ученически пансион към Пловдивската гимназия /открит през 1870 г./. След Осв. е учител в София.
☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 115а; ЦГАОР, ф. 1750, оп. 1, а. е. 75, л. 31; Маджаров, М. Спомени /1854 — 1889/. С., 1968, 255 — 256; Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив, 1981, с. 336, 359, 375.

РАДОНОВ, Иван — вж. *Бояджиев*, Иван Константинов

РАДОСЛАВОВ, Васил Христов
/15 юли 1854 — 21 окт. 1929/
Роден в Ловеч в семейството на учителя Христо *Попович*. Брат на Михаил и Юрдана *Радославови*. Учи в родния си град, в Писек, Чехия 1872/, и в Прага /1874/. Учител в Тетевен /1868/, Габрово /1871/ и Ловеч /1875 — 1876/. След Осв. учи правни науки във Виена и завършва с докторат в Хайделберг /1882/. Дописен и редовен член на БКД от 1884 г. М-р на правосъдието /29 юни 1884 — 15 юли 1886/; м-р на вътрешните работи и м-р-предс. /16 авг. 1886 — 28 юни 1887/. Един от ръководителите на Либералната партия, възглавява крило в нея, което през 1887 г. се отделя в самостоятелна Либерална партия /радослависти/. Участва в състава на лоялната опозиция срещу режима на Стефан *Стамболов* /1887 — 1894/. М-р на правосъдието и управляващ МНП /19 май — 17 септ. 1894/; м-р на народната просвета /17 септ. — 9 дек. 1894/; м-р на вътрешните работи /18 ян. 1899 — 27 ноем. 1900/; м-р-предс. /4 юли 1913 — 21 юни 1918/, като същевременно е м-р на вътрешните работи и народното здраве до 21 септ. 1915 г. и м-р на външните работи и изповеданията от 21 септ. 1915 г. Съдейства за включването на Б-я в Първата световна война на страната на Германия и Австро-Унгария. Избягва в Германия /1918/. Осъден задочно от Държавен съд след края на войната като виновник за втората национална катастрофа 1918 г. Умира в Берлин.
Временен сътрудник на сп. „Читалище" /1871/, сп. „Училище" /1871 — 1872/, в. „Право" /1873/, сп. „Ръководител на основното учение" /1874/, в. „Напредък" /1874, 1876/, в. „Зорница" /1877/, в. „Българин" 1878/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 263 /Васил Радославов/; ЦДИА, ф. 313 /Васил Хр. Радославов ; НА БАН, ф. 45к /Васил Радославов ; Стоянов, М. БВК, 304 — 305; 100 години БАН..., с. 611.

РАДОСЛАВОВ, Костадин
/неизв./
Свещеник във Фида бей /Велчево/, Търновско. Спомоществовател за „Писма за службата божия", превел И. Владикин /1858/.

РАДОСЛАВОВ, Минко Маринов
/ок. 1851 — след 1901/
Роден в Златарица, Еленско. Вер. брат на Радко *Радославов*. Учи в Г. Оряховица и завършва гимназията в Болград /1870/. Учител в Г. Оряховица, Жеравна и Златарица през 70-те години на XIX век. Участник в рев. д-ние, предс. на РК в родното си село по време на Апр. въст. След Осв. е учител в Джулюница, Търновско, и Трявна; административен служител — окръжен управител във Враца, в Кюстендил и др.
☐ НБКМ — БИА, ф. 200 /Минко Радославов/; Кършовски, П. Из миналото на град Елена. Елена, кн. 3, 1929, с. 62; кн. 7, 1932, с. 46; кн. 10, 1933, 29 — 32; Цонев, Зв. Горна Оряховица, с. 71.

РАДОСЛАВОВ, Михаил /Михал, Матьо, Минко/ Христов
/1848 — 1895/
Роден в Ловеч в семейството на учителя Христо *Попович*. Брат на Васил и Юрдана *Радославови*. Образование получава в родния си град. Учи-

телства в Габрово /1867 — 1869/, Тетевен /1869 — 1870/, Сопот, Ловеч /1870 — 1871/, Шумен /1871 — 1872/, Ески Джумая /Търговище/ през 1872 — 1873 г. Един от основателите и предс. на РК в Ески Джумая /1872 — 1873/. Арестуван /април 1873/ и откаран в Русенския затвор, където е до нач. на 1875 г., когато е заточен в Кония, Турция. В Кония той е учител в местното гръцко у-ще. Освободен по силата на общата амнистия след Осв. Оженва се за сръбската учителка в Ловеч Ана Предич. Работи като адвокат, съдия, просветен служител в Ловеч до смъртта си.

Постоянен сътрудник на сп. „Слава“ /1872 — 1873/. Временен дописник на сп. „Училище“ /1871/.

☐ НБКМ — БИА, ф. 259 /Михаил Радославов/; Михаил Хр. Радославов. — В: Ловеч и Ловчанско. Кн. 3. С., 1931, 127 — 128; Денчев, В. Михаил Хр. Радославов. — В: Сб. Шумен — Коларовград. 1. Коларовград, 1960, 181 — 183; Стоянов, М. БВК, с. 305.

Михаил Радославов

РАДОСЛАВОВ, Радко Маринов
/1841 — 15 ноем. 1894/
Роден в Златарица, Еленско, в семейството на земеделец. Вер. брат на Минко *Радославов*. Учи в килийно у-ще, при Иван *Момчилов* в Елена /1852/, в гръцко у-ще в Търново /1854/, в Шумен при Сава *Доброплодни* /1855/ и в Пловдив. С помощта на Пандели *Кисимов* продължава образованието си в реална гимназия в Прага /1858 — 1859/, но поради заболяване не завършва и се завръща като учител в Златарица /1859/. Чрез съдействието на английския мисионер д-р А. Лонг учи в протестантски колеж на о. Малта /1859 — 1860/. Отново е учител в Лясковец и в Г. Оряховица, където открива ч-ще /1869/. От 1875 г. е гл. учител в Дряново. Основател и предс. на местния РК. Участва в подготовката на Старозагорското въст. /1875/. През април 1876 г. е арестуван и затворен в Търново, където дочаква Осв. Първи кмет на Г. Оряховица /1878/. Учител в Търновската гимназия /1881 — 1883/, директор на гимназията в Разград и инспектор на Разградското учебно окръжие /1883 — 1887/, учител в Търг. гимназия в Свищов /1887/. Умира в Търново.

Временен сътрудник на в. „Македония“ /1870/, в. „Дунав“ /1871/, сп. „Слава“ /1873/ и сп. „Ръководител на основното учение“ /1874/. Автор на: „Следствия от Кримейската война на 1854 — 1856 год. За памят на 1876 год. по въстанието в Търновското окръжие и описание на търновските тъмници от Р. Радославова. Търново, печатница на Л. Каравелова, 1878“; „Тържествено възпоминание за освобождението на г. Търново от генерала Гурка от Р. Радославова. Търново, печатница на Л. Каравелова, 1878“.

☐ Радославов, Р. Живот и дейност. В. Търново, 1934; Стоянов, М. БВК, 305 — 306; 100 г. народно читалище. Юб. в. Дряново, 24 май 1969; Чолов, П. История на град Дряново. С., 1969, 63 — 80.

РАДОСЛАВОВ, Стоян Рафаилов
/13 февр. 1838 — 1916/
Роден в Котел. Син на свещеника Радослав *Добрев*. Първоначално образование получава в родния си град и при Сава *Доброплодни* в Шумен /1856 — 1859/. Читалищен деец. Участва в театрални представления. Вер. учи в гимназия в Прага. Завършва медицина във Виена /1872/. Две години работи като лекар във Виенската обща болница. Градски лекар във Велес /1874 — 1876/. Преследван и обвинен в противотурска дейност, избягва в Австрия. Специализира хирургия във Виенския у-т /1877/. По време на РТОВ се завръща в Б-я и е на разположение на руското командване. Със заповед от 5 юли 1877 г. е назначен за първи губернски лекар в Свищов. Старши лекар /1879 — 1893/ и управител /1893 — 1898/ на Русенската първостепенна болница. Личен приятел на Алеко Константинов, с когото посещава световното изложение в Чикаго /май 1893/. До края на живота си е лекар на частна практика в Русе. Завещава имота си на Русенската мъжка и девическа гимназия и на Котленското гл. у-ще; оставя средства на МНП за фонд на негово име, от който да се издържат студенти по медицина в чужбина; на БАН — за ежегодна премия за добро съчинение. Носител на руски и бълг. държавни отличия и награди: „Св. Станислав“ III степен, „Св. Александър“ V степен с мечове, „За гражданска заслуга“ IV и III степен и др.

☐ НБКМ — БИА, ф. 365 /Стоян Радославов/; Русев, М. Исторически преглед..., с. 18, 23, 74; Леков, Д. Васил Друмев. Живот и дело. С., 1976, с. 13.

РАДОСЛАВОВ, Т.
/неизв./
Учи в Елена при Иван *Момчилов*. Учител в Беброво, Еленско /1856/.

☐ Дичев, М. Градиво за историята на гр. Елена. — В: Еленски сб. Кн. 1. С., 1931, с. 92; Брешков, Ю. Елена като просветно огнище в миналото. — В: Еленски сб. Кн. 2. С., 1938, с. 119.

РАДОСЛАВОВА, Юрдана Пенчова /Поппенчова/
/ок. 1853 — след 1930/
Родена в Ловеч. Най-малката дъщеря на Христо *Попович*. Сестра на Васил и Михаил *Радославови*. Учи във взаимното и класното девическо у-ще в Ловеч при Екатерина *Александрова-Сливкова* и Ана Предич. Учителства в същия град /1875 — ок. 1878/.

☐ Трифонов, Ю. Юрдана поп Пенчова Радославова. — В: Ловеч и Ловчанско. Кн. 3. С., 1931, с. 135.

РАДУЙЧЕВ, Евтим
/неизв./
Учител в Еремия, Кюстендилско, през 1871 г.

☐ ДА — Кюстендил, ф. 164, оп. 1, а. е. 1.

РАДУЛОВ, Марин Г.
/неизв./
Роден в Ямбол. Учител в Ченге /Аспарухово/, Варненско /1862 — 1864/

и в добруджанските села Саръ гьол /1865 — 1870/ и Саръnасуф /1871 — 1873/.
☐ Тонев, В. Добруджа, с. 275.

РАДУЛОВ, Михаил Цветанов
/1832 — 1917/
Роден в Голямо Белово, Пазарджишко. Учи в родното си село при даскал Атанас *Вучков*. През 1860 г. е ръкоположен за свещеник и служи в Г. Белово и Мененкьово, Пазарджишко. Предс. на ч-щето в Г. Белово /1874/. Член на РК в селото; активно участва в подготовката на Апр. въст. След въст. е арестуван и жестоко измъчван. След Осв. остава свещеник в Белово. Автор на „Автобиография“ /останала в ръкопис/. Оставя фонд за учебници на училището в Белово.
☐ НБКМ — БИА, ф. 397 /Михаил Радулов/; Станев, Н. Дейност на Голямо Белово във въстанието през 1876 г. Живот и страдание на свещеник Михаил Радулов. С., 1936, 6 — 69.

РАДУЛОВ, Сава /Стойно/ Илиев
/ок. 1817 — 12 юли 1887/
Роден в Панагюрище. Учи занаят и работи като мутафчия. Учи в Смирна /дн. Измир/, Турция, от 1835 до 1840 г. и в Хилендарския м-ир, където е ръкоположен за дякон. Учител в Панагюрище /1841 — 1842; 1846 — 1848/. Създава в Панагюрище едно от първите класни у-ща в Б-я. Учи в Ришельовския лицей в Одеса /1849 — 1853/. Учител в основното у-ще в Болград /1853 — 1858/, където въвежда бълг. език. Директор на Болградското у-ще /1858 — 1859/. Управител на пансиона към гимназията и на училищната печатница /1864 — 1868/. След 1868 г. превежда и написва редица учебници и учебни помагала. След Осв. продължава литературната си дейност във Варна. Спестяванията си завещава на МНП за учредяване на стипендия за висше образование на панагюрски младежи. Един от основателите на БКД, спомагателен /1869/ и дописен /1884/ член. Умира във Варна.
Сътрудничи на „Цариградски вестник“ /1853, 1859/, в. „Право“ /1869/, в. „Напредък“ /1874/, в. „Български глас“ /1877/. Автор и преводач на: „Благонравни учения о сообнесении образованаго человека [от Ф. Соаве]. С гречаскаго на новославенский язик преведени и издани от Сави Илиевича во употребление народних училищ. В Смирне, в типографии А. Дамианова, 1843“; „Кратка священа история ветхаго и новаго завета. С греческаго на Новославянский язык преведена от С. Илиевича в употребление болгарских училищ. В Смирне, в типографии А. Дамианова, 1843“; „Стихийни уроци землеописания. С гречески на болгарский язик, преведени от Сави Илиевича в полза учащимсе болгарским юношам. В Смирне, в типографии А. Дамианова, 1843“; Стихийная аритметика. Сочинена на гречески от г. Ат. Гераки. А на болгарский язик, преведена от Сави Илиевича, панагюрца. Во употребление болгарских училищ. В Смирне, в типографии А. Дамианова, 1843“; „Нравоучение за децата [от Льо Пренс Дьомон]. Превел и издал С. И. Радулов. Одеса, в типографии Францова и Нитче, 1853“; — “Нравоучение за децата от С. Радулов. /Превод./ Издание II. Болград, в Училищната книгопечатница, 1866“; — “Нравоучение за децата [Отвън: В четири вечерни разговори]... за длъжностити на човека към себе си, към ближний си, към обществото и за съвестта и религията от С. Радулова. /Превод./ Издание III. Болград, в Училищната книгопечатница, 1871“; „Галерея из Монтионовски премии за добродетел и подвизи самоотвержения, в прости разкази ради юношества от Густава Дезесара. Преведе от руский язик С. Радулов. Одеса, в типографии П. Францова, 1857“; „Всеобща география. Составил А. Ободовский. Превел от руский С. Радулов. Курс първий. Одеса, в типографии П. Францова, 1858“; „Българский буквар. Наряден на нов и най-лек начин от С. Радулова. Одеса, типография П. Францова, 1859“; — [2. изд.] Болград, 1866; — [3. изд.] 1870 „Отговор на г-на Мутевата статейка, която бе поместена в Цареградския вестник № 2 година 1862. Цариград. Печатница Ц-го вестника и Содр. 1862“; „Учебник за българский язик, преведен и преработен от подобен руский учебник [от Смирнов] от С. Радулова. Година първа. Болград, в печатницата на Българското централно училище, 1863“; „Постановления за българските колонии и височайши хрисовули за тяхното основание и подтвержение. /Издал, а навярно и превел/. Болград, в Училищната книгопечатница, 1864“; „Практическо изучение румънский язик по методата на д-р Анна. Превел С. И. Радулов. Болград, в Училищната печатница, 1864“; — [2. изд. ?] „Метода практична за лесно изучение на румънския язик по методата на F. Ahn. Преработена и издадена от С. Радулова. Болград, в Училищната книгопечятница, 1865“; — [3. изд.] „Практична метода за изучение на ромънский язик по Dr. F. Ahn. Болград, в Училищната печятница, 1866“; „Священа история за децата, избрана из книгите на вехтий и новий завет от Анна Зонтаг. Превел и издал С. Радулов. Част I и II. Болград, в Училищната книгопечатница, 1865“; — “Издание второ. 1875“; „Сравнително землеописание. Общи познания из землеописанието математическо, физическо и политическо [от К. Смирнов]. Превел и издал С. Радулов. Болград, в Училищната книгопечатница, 1866“; „Последните дни от земния живот на господа нашего Исуса Христа, изобразени по сказанието на всичките четири евангелисти. Сочинение архиепископа Инокентия, превел и издал С. Радулов. Част I. Болград, в Училищната книгопечатница, 1867“; „Практична метода или способ, как да изучи человек лесно французкий язик. Сочинена от D. F. Ahn, а преведена и издадена на български от С. Радулов за облеснение на българското юношество. Болград, в печатницата при Цент. училище, 1868“; — [2. изд.] 1871; — [3. изд.] 1875; „Начална гра-

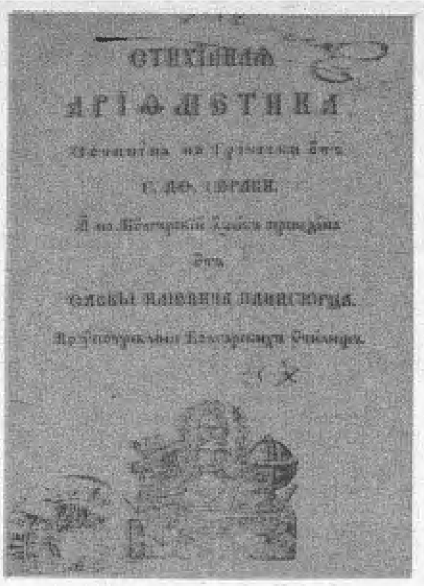
„Стихийная аритметика“
/1843/ — С. Радулов

матика за изучение на българский язик. По К. Говорова наредил С. Радулов. Книжка I [и II]. Болград, печятница на Централното училище, 1870“; — “Начална граматика за изучение на българский язик по начин практический. Книжка I. Наредил С. Радулов. Второ изправено издание. Болград, в печятницата на Централното училище, 1873“.
☐ НБКМ — БИА, II А 3103; ф. 113, а. е. 52, л. 1 — 18; ф. 173, а. е. 4, л. 50 — 51; НБИВ — БИА, ф. 2, а. е. 65, л. 1; АВПР, ф. Славянский столь, д. 11087, л. 21 — 22; ЦГИА — Л., ф. 651, оп. 1, д. 453, л. 109 — 110; Сава Радулов и неговото завещание. — *Уч. пр.*, 1898, № 12, 1311 — 1322; Велев, С. ЗК, 391 — 404; Из архивата на Найден Геров. Т. 2. С., 1914, 226 — 227; Книга за дарителите на БАН. Т. 1. С., 1937, с. 28; Манев, А. Учебното дело в Панагюрище преди Освобождението. — Панагюрище и Панагюрско в миналото. С., 1956, 254 — 257; Стоянов, М. БВК, 306 — 307; Шопов, П., Н. Горинов. Сава Радулов. — В: Панагюрище и Панагюрският край в миналото. С., 1961, 102 — 127; Дончев, Д. Болградската гимназия през 1858 — 1877. — *ИПИ*, 19, 1965, с. 205, 210 — 211, 213 — 214, 229.

РАДУЛОВ, Тома
/неизв./
Францискански монах. Управлява Слатинска епархия /Банат/ през 1733 г. Игумен на бълг. м-ир във Винга, Банат /дн. Румъния/, през 1747 г.
☐ Радкова, Р. Българската интелигенция през Възраждането. С., 1986, 155 — 156.

РАДУШ
/неизв./
Свещеник в Бешевлие /Кирково, дн. към Преслав/, през 1874 г.
☐ ДА — Варна, ф. 76к, оп. 1, а. е. 8, л. 58.

РАДУШ
неизв./
Учител в Дебелец, Търновско, от 1867 до 1869 г.
☐ Кузманов, Н. Църква и училище. — В: Юб. кн. за село Дебелец. Търново, 1938, с. 136.

РАДУШКОВ, Енчо
неизв./
Учител в Шумен през 70-те години на XIX век.
☐ Георгиева, Д. Материали за учебното дело в град Шумен. 1856 — 1877. — *ИНМ — Шумен*, 5, 1972, с. 153.

Станко Разбойников

РАЕВ, Серафим
/неизв./
Свещеник в Рахманлии /Розовец/, Карловско, в нач. на XIX век. Дядо /по майчина линия/ на д-р Киро *Попов* и на *Константин, митрополит Врачански.*
☐ Израел, С. Лекари — революционери. С., 1973, с. 30.

РАЕВ, Тодор
/неизв./
Ученик в Русия през периода 1856 — 1877 г.
☐ Степанова, Л. Вклад России..., с. 207.

РАЗБОЙНИКОВ, Анастасий
/неизв./
Свещеник в църквата „Св. Троица“ в Мустафа паша /Свиленград/ през 50-те години на XIX век. Баща на Станко *Разбойников.*
☐ Стогодишнината на храма „Св. Троица“ в Свиленград /1834 — 1934/. Хасково, 1935, с. 29.

РАЗБОЙНИКОВ, Станко Попанастасов
/1846 — 1889/
Роден в Мустафа паша /Свиленград/ в семейството на свещеника Анастасий *Разбойников.* Учи в родното си място и в турско у-ще в Одрин. Учител в Мустафа паша /1875 — 1876/. По време на Апр. въст. е арестуван и лежи в Одринския затвор, но скоро е освободен. Читалищен и театрален деец. След Осв. е административен служител. Умира в Каваклии /Тополовград/.
Временен сътрудник на сп. „Читалище“ /1872/. Според обява във в. „Турция“ /VII, № 1, 20 февр. 1871/ С. Р. превел „Вилхелм Тел“, драма от Фр. Шилер.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 307; 100 години класно училище. Юб. в. Свиленград, 22 май 1971; Каракостов, Ст. БВТ, с. 475.

РАЗЛОВСКИ, Стоян
/неизв. — юли 1876/
Свещеник в Разловци /дн. в СФРЮ/ през 60-те и 70-те години на XIX век. Ръководител на Разловското въст. /1876/. След разгрома на въст. се укрива в Рилския м-ир, но се самоубива, когато заптиетата идват да го арестуват.
☐ Попстоянов, К. Тридесет години назад. Кюстендил, 1903, с. 11; Иванов, Й. Северна Македония. С., 1906, 352 — 354.

РАЗПОПОВ, Стоимен
/неизв./
Роден в Рила, Дупнишко /Станкедимитровско/. Учител в София /1828 — 1838/.
☐ Начов, Н. Захария Икономович Круша. — *Уч. пр.*, 1906, № 7, с. 789; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 70.

РАЗСУКАНОВ, Димитър Юр.
/24 ян. 1857 — след 1937/
Роден в Елена. Завършва Еленското класно у-ще /1872/. Учител в Блъсковци, Еленско /1873/. От 1873 до 1877 г. е бояджия при баща си. След Осв. е чиновник в Елена. Ръкоположен за свещеник на 4 юли 1887 г. От 1915 г. е сакеларий, а от 1922 г. — иконом.
☐ Кършовски, П. Из миналото на град Елена. Кн. 2. Елена, 1928, с. 89; Кратка история на църквата „Успение на пресвета Богородица“ в град Елена. С., 1937, 42 — 43.

РАЙКО
/неизв./
Роден в Елена. Работи като златар и фалшифицира монети. Заселва се в Разград, където е свещеник в продължение на две десетилетия /1760 — 1780/. Баща на Иван *Попрайков.*
☐ Явашов, Ан. Разград. Неговото археологическо и историческо минало. Ч. 1. Разград, 1930, 120 — 121.

РАЙКО
/неизв./
Роден в Ковчас, Малкотърновско. Свещеник в родното си село ок. 1864 г.
☐ Аянов, Г. Малко Търново. Бургас, 1939, с. 281.

РАЙКО
/неизв./
Печата стихотворения във в. „Българска пчела“ /1863/ и „Зорница“ /1864/.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 307.

РАЙКОВ
/неизв./
През 1877 г. учи политехника в Прага. Участва като опълченец в РТОВ.
☐ Гечев, М. Професори и студенти — участници в Освободителната война. — *Проблеми на висшето образование*, 1977, № 6, с. 8.

РАЙКОВ, Васил
/неизв./
Свещеник в Гевреклер /Калиманци/, Варненско, през 1875 г.
☐ ДА — Варна, ф. 79к, оп. 1, а. е. 19, л. 33.

РАЙКОВ, Георги
/неизв. — 1878/
Роден в Елена. Учи там при родственика си Андрей *Робовски*. Учител в Пазарджик /1846 — 1851/, Пещера, Сестримо, Пазарджишко, и Батак. Публикува превод от „Хиляда и една нощ“ в „Цариградски вестник“ /1859/.
☐ Батаклиев, Ив. Татар Пазарджик, с. 209; Асенов, П. Братя Юрдан и Тодор Ненови от Елена. — В: Еленски сб. С., 1968, с. 312, 315; Стоянов, М. БВК, с. 307

РАЙКОВ, Димитър
/неизв./
Свещеник в Шумен. Спомоществовател за „Венец азбучний“, превел И. Вълков /1863/.

РАЙКОВ, Минчо
/неизв. — 1877/
Учи в килийно у-ще. Баща на Райко *Райков*. През 1866 г. заедно със синовете си постъпва като послушник в Присовския м-ир. Замонашва се в същия м-ир през 1871 г. под името Методий. Построява голяма къща, в която се настаняват жена му и дъщерите му /живели дотогава в метоха на Присовския м-ир/, и така се основава девическият м-ир „Св. Пантелеймон“ при Присово, Търновско.
☐ Загорски, Ив. Манастирите във Великотърновска епархия. С., 1947, с. 64.

РАЙКОВ, Михаил
/неизв. — 1738/
Роден в Калъчлии /Генерал Николаево, дн. към Раковски/, Пловдивско. Завършва католическа семинария във Фермо, Италия /1715/. Назначен за капелан на Софийския архиепископ, а от 1719 г. е генерален викарий на Софийската архиепископия. Убит от турци.
☐ Радкова, Р. Българската интелигенция през Възраждането. С., 1986, с. 164, 167.

РАЙКОВ, Николай
/неизв./
Свещеник в Панагюрище през 40-те и 50-те години на XIX век. Спомоществовател за: „Служба св. Харалампия“, превел Неофит Рилски /1843/; „История на великий Александра македонца“, превел Хр. Василев /1844/; „Отговор на г. Бореевата книжка“ /1851/; „Изяснения на неделнити и празнични евангелия“, превел Зл. Груев /1857/.

РАЙКОВ, Петър
/неизв./
Свещеник в Килифарево, Търновско. Спомоществовател за „Православное учение... Платона“, превел Ил. Стоянов /1844/.

РАЙКОВ, Райко Минчев
/1840 — 12 май 1925/
Роден в Присово, Търновско. Син на Минчо *Райков*. Р. Р. учи в Присовския м-ир „Св. Архангел“ от 1853 г., а през 1855 г. се премества в Плаковския м-ир „Св. Илия“. Ок. 1860 г. е подстриган за монах под името Роман. Към 1868 г. е дякон, учител по пеене в Плаковското м-ирско у-ще и певец в църквата. Заминава за Букурещ /1877/, за да си издейства от Евлогий *Георгиев* издръжка за учение в Русия. Остава там като учител и певец в Букурещката бълг. църква „Св. св. Кирил и Методий“. Архимандрит; поддържа контакти с бълг. революционери. След Осв. се завръща в родното си село и е свещеник до 1908 г.
☐ Станев, Н. Великотърновската котловина, 67 — 68.

РАЙКОВ, Станко
/неизв./
Свещеник в Пирот през 40-те и 50-те години на XIX век. Спомоществовател за „Извод от физика“ на Н. Геров /1849/ и за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.

РАЙКОВ, Тодор
/неизв./
От Килифарево, Търновско. Учи в Габровското у-ще. Учител и свещеник в Килифарево, Конаре, Казанлъшко, и Пловдив през 50-те години на XIX век. Спомоществовател от Габрово и Пловдив за: „История на слов. болг. народ“, превел П. Сапунов /1844/; „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/; „Изяснения на неделнити и празнични евангелия“, превел Зл. Груев /1853/.
☐ Станев, Н. Великотърновската котловина, с. 273; Михайлов, Г. Килифарево. С., 1970, с. 272; Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив, 1981, с. 297.

РАЙКОВ, Христо
/неизв./
Роден в Обруклии /Обручище/, Старозагорско. Учител в селото /1871 — 1872/.
☐ 100 г. от основаването на у-ще в с. Обручище, Старозагорско. Юб. л. 24 май 1966.

РАЙКОВ, Христо
/неизв./
От Ковчас /Рекичка/, Малкотърновско. Учител в Пирок, Малкотърновско /1876 — 1877/. След Осв. е учител в родното си село /1882 — 1890/. Ръкоположен за свещеник.
☐ Аянов, Г. Малко Търново. Бургас, 1939, с. 274, 283.

РАЙКОВ, Цанко
/неизв. — 1880/
Роден в Дряново. Учител в Бяла черква, Търновско /1847 — 1856/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 151, а. е. 6, л. 397; Дечев, П. Сто и тридесет години училище в Бяла черква. — В: Бачо Киро. Сб. по случай 130 години от рождението му. 1835 — 1865. В. Търново, 1967, 141 — 142.

РАЙКОВ, Цаню
/неизв./
Учи в килийното у-ще в Горна Студена, Свищовско, а след това учителства в селото /ок. 50-те и 60-те години на XIX век./
☐ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 95.

РАЙКОВА, Елисавета Цанева

/1860 — 14 март 1885/
Родена в Търново. Първоначално образование получава в родния си град. Ученичка в Кишинев /1872 — 1878/. Завършва Кишиневското девическо у-ще със стипендия на Кишиневското бълг. общество. След Осв. е учителка в Търново и Г. Оряховица. Директор на девическото у-ще в Русе /1881 — 1882/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 18, а. е. 3, л. 100а; Кулелиев, Й. Девическото образование..., с. 46, 56; Паскалева, В. Българката..., с. 153; Степанова, Л. Вклад России..., с. 104. 140. 210.

РАЙКОВИЧ /РАЙКОВ/, Максим /Минчо/
/1801 — 25 февр. 1874/
Роден в Дряново. Баща му Райко Крински е земеделец и обущар. Учи в килийното у-ще в Дряново, в Дряновския м-ир и в Преображенския м-ир /1821 — 1832/. Монах в Преображенския м-ир, учител и свещеник в Лясковец /ок. 1832 — 1837/, игумен на Петропавловския м-ир /1837 — 1844/. Участва в просветното д-ние и в църковно-нац. борби, както и във Велчовата завера /1835/. Преследван от турските власти, емигрира в Сърбия /1844/. Установява се в Румъния /1846/ — първо в Браила, а след 1849 г. — в Галац. Там учителства и работи активно за построяване на бълг. у-ще и бълг. църква. Пом. на Г. С. *Раковски*. През 1853 г. се записва доброволец в руската армия по време на Кримската война. Награден със златен кръст за храброст. Преди смъртта си оставя завещание, в което разпределя парите си за у-щата в Търново, Дряново, Лясковец и Галац.
☐ НБКМ — БИА, ф. 7, а. е. 756, л. 4 — 7; ф. 307, а. е. 16, л. 12; ДА — В. Търново, ф. 804, оп. 1, а. е. 26, л. 44, 70 — 74; в. *Цариградски вестник*, IX, № 444, 15 авг. 1859; Велев, С. ЗК, 371 — 378; Йорданов, В. Дарители за народната просвета. С., 1911, 39 — 43; Златоустова, Е. Архимандрит Максим Райкович /опит за биография/. — *Уч. пр.*, 1938, № 10, 1240 — 1263; Чолов, П. История на град Дряново. С., 1969, 113 — 129.

Максим Райкович

РАЙКОВСКИ, Йоаким Мичов
/1816 — 1896/
Роден в колибите Райковци /дн. към Троян/. Учи в Свищов при Христаки *Павлович* /ок. 1844/. Учител в Троян /40-те години/ и в Турия, Казанлъшко /1852 — ок. 1871/.
☐ Димитрова, К., К. Зарев. Турия. С., 1973, 37 — 38; Марковски, М. Спомени и очерци за българското революционно движение. 1868 — 1878. С., 1976, 301 — 302.

РАЙНА
/неизв./
Печата стихотворения във в. „Стара планина“ /1876/.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 307.

РАЙНОВ Хаджидачов, Божил
/21 юли 1857 — 6 ян. 1946/
Роден в Котел. Племенник по майчина линия на Гаврил *Кръстевич*, правнук на Стойко Мамареца — Буюкли, бащата на Георги Мамарчев. Учи в Котел и Габрово. Ученик в Одеската семинария, а по-късно в Киевската семинария /до 1876/. През 1876 г. заминава за Лиеж, Белгия, където завършва литературен институт /1878/. Завръща се в Б-я и е учител в Котел /1878 — 1880/, Русе /1880 — 1881/, Силистра /1885/, Варна /1889, 1895/. Директор на Солунската бълг. мъжка гимназия „Св. св. Кирил и Методий“ /1881 — 1883/ и секретар на бълг. община в града. Окръжен управител в Кюстендил /1884/ и Шумен /1887/. Директор на Държавната печатница в София /1914 — 1918/ и на Бълг. централна кооперативна банка /1918 — 1922/. Преподавател по литература в Графическото у-ще при Държавната печатница /1923 — 1928/. Член на Либералната партия. Народен представител от Варна в VI ОНС /1890 — 1893/. Изтъкнат публицист. Един от основателите на в. „Народно съзнание“ /1887 — 1888; 1895 — 1902/, редактор на в-ците „Вестник за политика и книжовност“, „Сила“ /1898 — 1899/ и „Свободен гражданин“ /1896 — 1897; 1900 — 1902/. Сътрудничи на сп. „Пролет“ и др. Б. Р. е сред първите преводачи на Шекспировите драми /“Отело“, „Хамлет“, „Макбет“/. Умира в София.
☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 38; Ефремов, И. 90 години държавна печатница „Г. Димитров“ /1881 — 1971/. Исторически очерци. С., 1974, 237 — 242; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 90; Икова, И. Малко познати имена. Божил Райнов. — *Антени*, № 4, 23 ян. 1980; Степанова, Л. Вклад России..., с. 207; ЕБ, т. 5, с. 686.

РАЙНОВ, Вичо Ив.
/неизв./
Роден в Котел. Учител в Касапкьой, Добруджа /1840 — 1865/.
☐ Тонев, В. Добруджа, с. 273.

РАЙНОВ /РАНОВ/, Константин /Костаки/ Петров
/1796 — 4 ноем. 1866/
Роден в Самоков. Израства, учи и живее в чужбина. Възпитател на Михаил Обренович /след 1839/; преподавател в Търговското у-ще в Белград и в Белградския лицей; учител в Ст. Загора /1849 — 1850/. Чиновник в сръбската дипломатическа канцелария в Цариград /1840 — 1842; 1860 — 1866/. Цензор на славянски книги при М-вото на просветата в Цариград /1859/. Участва в църковно-нац. борби; сратник на Г. С. *Раковски*. Баща на Райна *Райнова*. Умира в Цариград.
Временен сътрудник на сп. „Български книжици“ /1858/ и в. „Македония“ /1871/. Автор на „Писмо за църковни български въпрос, училищна комисия и Български книжици или повременно списание на Българската книжнина от Конст. Петр. Райнова до г-на Георг. Раковскаго, редактора на вестник „Дунавский лебед“. /Цариград, 5 януария 1861./ Печатница Сан Бенедето“.
☐ НБКМ — БИА, ф. 22, а. е. 373; II А 5192 — 5195; Карапетров, П. Константин Райнов. — *Бълг. сбирка*, 1902, № 6, 376 — 378; Стоянов, М. БВК, 307 — 308; Бойчева, В. Българи, учители в София. — *ГСУ, ФИФ*, 65, 1971, 49 — 50.

РАЙНОВ, Никола Д.
/неизв./
Роден в Сливен. Ученик в Галатасарайския лицей в Цариград /преди 1877/.
□ Табаков, С. Сливен, 516 — 517.

РАЙНОВ, Сава
/неизв./
Учител в Котел. Спомоществовател за „По възпитанието на девойките“, превел А. Шопов /1874/.

РАЙНОВ Попович, Теофан
/ян. 1837 — 18 септ. 1910/
Роден в Карлово. Син на Райно *Попович*. Учи при баща си и в Пловдив при Найден *Геров* /1851 — 1855/. Работи в търг. кантора на братя Гешови в Цариград /1855 — 1858/. От 1858 г. е ученик в търговско у-ще във Виена. Практикува в търг. кантора на вуйчо си /Хр. Д. Гешов/, след чиято смърт /1860 наследява и управлява търг. къща. Във Виена се сближава с италиански и полски емигранти революционери. Един от активните сътрудници на Г. С. *Раковски*. По поръчение на Г. С. Раковски заминава за о. Малта /1862/, където се събират Гарибалдийските дружини с цел да изучи тяхната организация и начин на действие. Участва в похода им от 1862 г. Завръща се във Виена. Оженва се за Елисавета *Манова* /1863/. През 1864 г. фирмата Гешов — Райнов фалира и Т. Р. напуска Виена. Живее в Пловдив и Цариград /1866 — 1867/. По-късно се установява в Букурещ. Става сътрудник на тайното турско разузнаване с цел да следи инициативите на бълг. революционери, но на практика използва дадените му средства за нуждите на бълг. рев. дело. Поддържа връзки с ТЦБК, сближава се с Л. *Каравелов*, В. *Левски*, Иван *Касабов*. Член на „Млада България“, от чието име посещава Женева и Лондон /1869/ за срещи и разговори с М. А. Бакунин, А. И. Херцен, Дж. Мацини и други революционери по въпроси на бълг. осв. дело. От 1872 до 1876 г. е чиновник и управител в турската телеграфна служба и железниците в Пловдив. Заподозрян от турските власти успява да избяга в Триест, оттам в Букурещ. По време на РТОВ е на служба в руското командване. След Осв. е окръжен управител в Карлово и префект на Пловдив.
Временен дописник на в. „Свобода“ /1872/.
□ НБКМ — БИА, ф. 248 /Теофан Райнов/; Славчев, Н. Теофан Райнов като революционер и възрожденец. С., 1940; Стоянов, М. БВК, с. 308; Нещев, Г. Българи гарибалдийци. С., 1965, 54 — 62; Червенков, Н. Политические организации болгарского национально-освободительного движения во второй половине 50-х — 60-е гг. XIX в. Кишинев, 1982, 66 — 67; ЕБ, т. 5, с. 689.

РАЙНОВА, Евпраксия
/неизв./
Учителка в девическото у-ще в Карлово преди Осв.
□ Унджиев, Ив. Карлово. История на града до Освобождението. С., 1968, с. 120.

РАЙНОВА /РАНОВА/, Райна Константинова
/неизв.
Родена в Пловдив. Дъщеря на Константин *Райнов*. Завършва Фундуклеевската гимназия в Киев /1866 — 1873/, пансионерка при графиня Левашова. Омъжва се в Сърбия; синът ѝ е виден сръбски дипломат.
□ НБКМ — БИА, II А 3885; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 94; Степанова, Л. Вклад России..., с. 96, 210; Миладинова-Алексиева, Ц. Епоха, земя и хора. С., 1985, с. 301.

РАЙОНОВ, Райко Колев
/неизв./
От Ст. Загора. Учи във Военномедицинското у-ще в Цариград от 1868 г. Спомоществовател за „Люкреция Борджия“, превели К. Величков и Г. Николов /1872/, и за „Чърковно богословие“, превели З. Петров и Й. Наумов /1872/.
□ Мутафов, Ст. Студенти по медицина от Стара Загора преди Освобождението. — *Здравно дело*, 1956, № 5, с. 80.

РАЙЧЕВ, Георги
/неизв./
Роден в Кривня, Провадийско. Свещеник в Потур, Добруджа /1856 — 1872/. Публикува стихотворение „През нощта на великата събота“ /в памет на жена си/ в „Три повести за децата“ на Р. Блъсков, 1860. След Осв. е свещеник в Инан чешме /?/ от 1878 до 1888 г.
□ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 191; Стоянов, М. БВК, с. 18, 308.

РАЙЧЕВ, Никола /Куни/
/неизв./
Роден в Кюлевча, Шуменско. Възпитаник на у-щето в Дивдядово /дн. към Шумен/. Учител в Кюлевча, Тестеджи /Житница/, Провадийско, и Аврен /Момино/, Варненско, през 70-те години на XIX век.
Временен дописник на сп. „Училище“ /1874/.
□ ДА — Варна, ф. 79к, оп. 1, а. е. 9, л. 74; Тонев, В. Бележки..., ч. 1, с. 93 и ч. 2, с. 76.

РАЙЧЕВА, Мария
/неизв.
Родена в Сливен. Учителка в родния си град през 70-те години на XIX век.
□ Табаков, С. Сливен, с. 488; Паскалева, В. Българката..., с. 147.

РАЙЧИЛОВСКИ, Тоше
/неизв.
Роден в Извор, Радомирско. Учител в Горно Уйно, Кюстендилско 1866 — 1867/.
□ ДА — Кюстендил, ф. 245к, оп. 1, а. е. 8.

РАЙЧИНОВ, Никола
/неизв./
Учител в Карлово. Спомоществовател за „Общи знания всякому человеку нужни“, превел Ст. Колюв /1855/.

РАКИЛОВСКИ, Христо
/неизв./
Роден в Дупница /Станке Димитров/. Учител в Радомир и в Оряхово през 60-те години на XIX век.
□ ДА — Перник, ф. 80к, оп. 1, а. е. 1.

РАКОВ, Станю
/неизв./
Свещеник в Пирот. Спомоществовател за „Извод от физика“ на Н. Геров /1849/.

РАКОВ, Христо Петров
/1836 — 30 ноем. 1914/
Получава килийно образование. Свещеник в Петрич, Софийско, през 60-те и 70-те години на XIX век. Член на РК в селото. Участва в подготовката на Апр. въст., заради което е заточен в Акия, Мала Азия. Освободен през май 1878 г.
□ Царев, Г. Духовници патриоти от Панагюрски революционен окръг — участници в Априлската епопея. — В: Сб. Априлското въстание..., 298 — 299; Кендерова, Ст. Нови документи на арабски и османо-турски за българските заточеници в Акия през 1868 — 1877 г. —

Георги Стойков Раковски

ВИСб, 1979, № 1, с. 104.

РАКОВСКИ
/неизв./
Ученик в Полтавското военно у-ще, Русия, през 1876 г.
☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 38.

РАКОВСКИ, Георги Стойков /Съби Стойков Попович/
/2 април 1821 — 9 окт. 1867/
Роден в Котел в семейството на търговеца Стойко Попович;племенник на Георги Мамарчев. Учи в Котел, в Карлово /1834 — 1835/ при Райно *Попович* и в гръцкото у-ще в Куручешме, Цариград /1837 — 1840/. Там установява връзки и се сближава с редица представители на бълг. колония, между които и *Неофит Бозвели.* Отива в Румъния, за да се включи в подготовката на проектираното съвместно въст. на българи и гърци. Частен учител по старогръцки и френски език в Браила /1841/. Поддържа връзки с ръководителите на Тесало-епирското д-во. Арестуван за участие в Браилския бунт през 1842 г. и като гръцки поданик е предаден на гръцките власти за изпълнение на присъдата.Успява да избяга и от 1842 до 1843 г. е в Марсилия, където отива чрез намесата на гръцкия посланик в Цариград Ал. Маврокордатос. Връща се в Котел, но скоро е наклеветен за бунтарство и арестуван заедно с баща си /1844/. Лежи в цариградските затвори /1845 — 1847/. Освободен, той се установява като търговец и адвокат в Цариград /1848 — 1853/, където дейно се включва в църковно-нац. борби. По време на Кримската война постъпва като преводач в турската Гл. квартира в Шумен /1853 — 1854/. Един от ръководителите на общонац. рев. политическа организация „Тайно общество", чиято главна цел е изпращането на военни сведения на руското командване. Планът е разкрит и Г. Р. е арестуван и изпратен в Цариград, но успява да избяга. Организира чета от 12 души, действаща в Източна Стара планина /1854/. След разпускането на четата се укрива в Котел /1855/. През дек. 1855 г. тайно се прехвърля във Влашко. От 1856 г. работи в Букурещ и Нови Сад като публицист и общественик, издава рев. в. „Българска дневница" /юни — окт. 1857/. В Нови Сад издава „Предвестник Горскаго пътника" /1856/ и започва да печата поемата си „Горски пътник" /1857/. Преследван от турското п-во, което настоява пред австрийските власти да бъде арестуван и съден. Благодарение на гръцкото си поданство успява да избяга и да се прехвърли в Одеса, където постъпва като възпитател в семинарията /1858/. Съставя „План за освобождение на България" /1858/. От 1860 г. живее в Белград, издава в „Дунавски лебед" /септ. 1860 — дек. 1861/, който от № 16 излиза и на френски език и запознава европейската общественост с борбите на българите. Работи активно за политическото освобождение на Б-я, съставя нов „План за освобождението на България" /1861/. За осъществяване на рев. си планове организира Първата бълг. легия /1861 — 1862/, създава и ръководи рев. център, като учредява „Привременно българско началство" /април 1862/, на което съставя правилник за работа. След преодоляване на конфликта между Сърбия и Турция Г. Р. е принуден да разпусне легията /дек. 1862/. Пътува до Атина, Цетина, Букурещ, за да подготви създаване на съюз между балканските християни /1863/. Издава в Букурещ на бълг. и румънски език в. „Бъдущност" /1864/ и в. „Бранител", от който излиза само един брой /1864/. Обединява бълг. емиграция във Влашко и обосновава тактиката и идеологията на четническото д-ние. Изработва „Привременен закон за народните горски чети за 1867-о лято", който оказва въздействие върху четите на Панайот Хитов и Филип Тотю. Учредява „Върховно народно българско тайно гражданско началство" /1866/, което подготвя освобождението на Б-я. Продължава книжовните си занимания, подготвя дълго проектираното сп. „Българска старина", от което излиза само един брой /1865/. Започва обширната си автобиография: „Житие Г. С. Раковскаго, написано от него самаго". Умира в Букурещ.

Автор на: „Пред-вестник Горскаго пътника. От Г. С. Р. У Новий Сад, в книгопечатня г. Дра. Дан. Медаковича, 1856"; „Горский пътник. Повествителен спев от Г. С. Раковскаго. Списан в лето 1854. Печатан же в лето 1857. У Новий Сад, 1857, в книгопечатня Дра. Дан. Медаковича"; „Показалец или ръководство, как да ся изскът и издирят най-стари чърти нашего бития, языка, народопоколения, стараго ни правления, славнаго ни прошествия и проч. от Г. С. Раковскаго. Чяст първа. Одеса, в типографии П. Францова, 1859"; „Няколко речи о Асеню първому, великому царю българскому и сину му Асеню второму от Г. С. Раковскаго. У Белград, печятано в Кн.-сърп. книгопечятница, 1860"; „Кратко разсъждение върху тъмния и лъжовния начяла, на коих е основана

ГОРСКІЙ ПЪТНИКЪ

Г. С. РАКОВСКАГО

„Горский пътник" |1857| — Г. С. Раковски

стара повестност всех европейских народов от Г. С. Раковскаго. Белград, печятано в Кн. сърп. книгопечятя, 1860"; „Глас едного Българина [Земун, печатница Сопронова, 1860] "; „Българский за независимо им священство днес възбуден въпрос и нихна народна чърква в Цариград. Белград, печятано в Кн.-сърп. книгопечатня, 1860"; „Отговор на Богословская гръцка брошура. [Белград, 1860] [В края:] Г. С. Раковски"; „Преселение в Русия или руската убийствена политика за българити. [Букурещ, 1861?]"; „Мили братя българи! 1 август 1862. Народний войвода Г. С. Раковски"; „Българский вероизповеден въпрос с фанариотите и големая мечтайная идея панелинизма от Г. С. Раковскаго. Cestiunea religiosa bulgara cu fanarioţii şi illusoria mare idea de Panellenismu de G. S. Racovscy. Bucuresti. Typographia Stephan Rassidescu, 1864."; „[Издание само на български] Българский вероизповеден въпрос с гръко-фанариотите и голямая мечтайна идея панелинизма от Г. С. Раковскаго. Букурещ, в народная книгопечатня С. Расидеска, 1864"; „Отговор владетеля ромънов Александра Иоана А. кам везиря на Портата [Фуад паша]. /Привод от румънски . Букурещ, в книгопечатницата Стефана Расидеска, 1865"; „Престолна беседа владетеля Румънии Александра Иоана I, изречена в отварянието на Камарата и Сената 5/17 декемврия 1865. /Привод от румънски/ Букурещ, в книгопечятницата Стефана Расидеска, 1865", „Българските хайдути. Тяхното начало и тяхната постоянна борба с турците от падения Българии до днешните времена от Г. С. Раковскаго. Книжица първа. Букурещ, у народнята книгопечатница К. Н. Радулеску, 1867"; „Глас едного родолюбца за сьйюз Югославяния. 1867".
☐ НБКМ — БИА, ф. 1 /Георги Стойков Раковски/; ДА — Русе, ф. 59, оп. 1, а. е. 186, л. 103; Пенев, Б. Г. С. Раковски. С., 1914; Бакалов, Г. Г. С. Раковски. С., 1934, Раковски, Г. Автобиография и мемоари. С., 1939; Константинов, Г. Раковски и българската революционна идеология. С., 1939; Стоянов, М. БВК, 308 — 311; АГСР, т. 1 — 4; Васев, В. Георги Раковски. Биографичен очерк. С., 1961; Сб. Г. С. Раковски. Възгледи, дейност, живот. 1. С., 1964; Арнаудов, М. Георги Стойков Раковски. Живот — дело — идеи. С., 1969; Цветков, А. Георги Стойков Раковски /1821 — 1871/. С., 1971; Трайков, В. Георги Стойков Раковски. Биография. С., 1974.

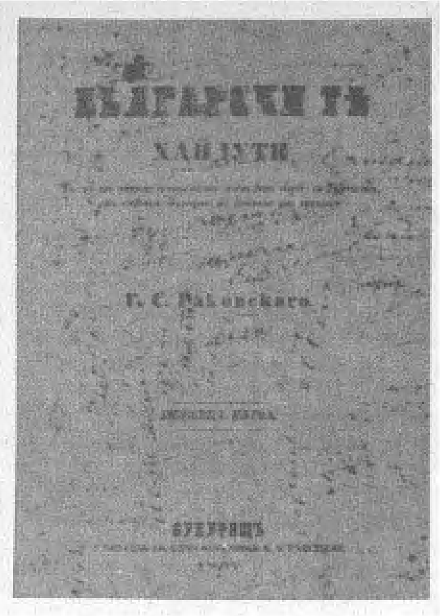

„Българските хайдути" /1867/ — Г. С. Раковски

РАЛЕВ, Александър
/неизв.
Учител в Алмалии /Ябълково/, Хасковско, от ок. 1848 г.
☐ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 113.

РАЛИЕВ, Христо Велков
/неизв./
От Копривщица. Учител във Варна и околните села . Ръкоположен за свещеник в Кутлу бей /Неофит Рилски/, Варненско, през 1873 г.
☐ ДА — Варна, ф 75к, оп. 1, а. е. 8, л. 29; ф. 79к, оп. 1, а. е. 17, л. 240 — 241; Тонев, в. Бележки..., ч. 2, с. 84.

РАЛКОВИЧ, Пенчо
/неизв./
Роден в Троян. Учител в Марно поле /?/. Спомоществовател за „Месецеслов" на П. Радов '1860/.

РАЛОВ, Димитър Хубенов
/неизв./
Роден в Хасърлии /Рогозиново/, Хасковско. Учител в Алмалии /Ябълково/, Хасковско /1868 — 1873/. Член на РК в селото. След покушението срещу хаджи Ставри /1873/ напуска Алмалии и с помощта на чешкия инж. Иржи Прошек се укрива в Ихтиман — известно време жп работник, а след това учител /до 1875/. Арестуван и затворен в Софийския затвор /пролетта — есента на 1875/ заради писмото му във в. „Век" за черкезките изстъпления в околностите на Ихтиман. От есента на 1875 до 1882 г. отново е учител в Алмалии.
☐ НБКМ — БИА, ф. 310, а. е. 2, л. 7; Петров, П. Учебното дело в с. Ябълково, Хасковско, до Освобождението. Пловдив, 1969, 14 — 19; Хавранкова, Р. Чешки културни дейци в България преди Освобождението. — В: Сб. В чест на академик Димитър Косев. Изследвания по случай 70 години от рождението му. С., 1974, 204 — 208.

РАЛЧОВ, Иван
неизв./
Роден във Видраре, Орханийско /Ботевградско/. Учи в родното си село и в Тетевен. Учител в Радьовене Стояново/, Ловешко /1841 — 1846/.
☐ Орловски, Ст. История на учебното дело във Врачанско. — *Уч. пр.*, 1904, № 1, с. 11; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 86, 99.

РАНГЕЛ
/неизв./
Свещеник и учител в Брезник, Пернишко, през 1869 г.
☐ Асенов, П. Брезник и Брезнишко. С., 1969, с. 73.

РАНГЕЛОВ, Коста /Коце, Койе/
/неизв./
Роден в Пирот, където учителства през 70-те години на XIX век. Спомоществовател за „Куткудачка" на Кр. Пишурка /1871/.
☐ Йонков-Владикин, Н. Евстатий Пелагонийски. — *Дух. култура*, 39, 1929, с. 61.

РАНКОВ, Добри Иванович
неизв./
Роден в Градец, Котленско. Учи в Габрово. Учител в родното си село през 70-те години на XIX век.
☐ НБКМ — БИА, II В 10 456; Димитров, Хр. Село Градец. С., 1934, с. 63, 68.

РАНКОВ, Петър
/неизв./
Роден в Крамолин, Севлиевско. Свещеник в селото до 1835 г.
☐ Неделчев, Д., Ст. Андреев и др. Културна история на с. Крамолин. Габрово, 1938, с. 60.

РАНЧИН, Георги
/неизв./
Свещеник в Сурачево, Пиротско. Спомоществовател за „Извод от физиката" на Н. Геров /1849/.

РАСИДЕСКУ, Стефан
/неизв./
Роден в Казанлък. Румънизирал името си от търг. интерес. През 1863 г. отваря в Букурещ с клон в Браила собствена печатница, в която Г. С. *Раковски* печата в. „Бъдущност". До 1878 г. в тази печатница са отпечатани и издадени най-голям брой бълг. книги и периодични издания в Румъния.
☐ Начов, Н. Новобългарската книга, 61 — 62; Трайков, В. Георги Стойков Раковски. Биография. С., 1974, с. 293; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 197.

РАСОЛКОВ, Васил Захариев
/неизв./
Роден в Дупница /Станке Димитров/. Следва медицина и вер. философия в Хайделберг /до 1872/. Спомоществовател за „Черковно богословие", превели З. П. Петров и Й. С. Наумов /1872/. Гл. учител в Русе 1872 — 1873/. Учител в София 1874 — 1876/. Предс. на епархиалния учителски събор в Самоков /1874/; управител на Софийското гл. у-ще /1875/. През 1877 г. е назначен за учител в Горна Джумая /Благоевград/. Предс. на окръжния съдебен съвет в града /1878/.
Постоянен сътрудник на сп. „Училище" /1873 — 1874/, в което публикува статии със здравнопросветен характер. Проучва и бълг. фолклор.
☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 30, л. 79 — 85, 97 — 101; а. е. 31, л. 111, 116 — 120; НБКМ — БИА, II Д 2379; в. *Турция*, VIII, № 29 /притурка/, 5 септ. 1872; Орловски, Ст. Из историята на учебното дело в Русе до Освобождението. — *Уч. пр.*, 1906, № 10, с. 1085; Семерджиев, Хр. Самоков и околността му. С., 1913, с. 160; Шарков, В. Град Горна Джумая. Минало и днес. С., 1930, с. 111; Динеков, П. София, с. 95, 239, 267; Стоянов, М. БВК, с. 311; Юруков, М. Благоевград. Кратък исторически очерк. С., 1964, с. 54, 65.

РАСОЛКОВ, Георги /йеромонах Герман/
неизв. — 1879/
Роден в Дупница /Станке Димитров . Ръкоположен за свещеник в града през 1813 г. Ок. 1820 г. се замонашва в Рилския м-ир под името Герман. Изпращан е като таксидиот в Щип, Разлог, Видин.
☐ Меджидиев, А. Дупница и бележити дупничани през епохата на Възраждането. С., 1940, 93 — 94.

РАСОЛКОВ, Д.
/неизв./
Учител в Русе от 1862 до 1865 г.
☐ Орловски, Ст. Из историята на учебното дело в Русе до Освобождението. — *Уч. пр.*, 1906, № 10, с. 1057.

РАСОЛКОВ, Ив.
/неизв./
Учител в София през 1862 — 1863 и 1875 — 1876 г.
☐ СГОДА, ф. 1345, оп. 1, а. е. 77, л. 3; Динеков, П. София, с. 167, 238.

РАСОЛКОВА, В.
/неизв./
Учителка в София през 1874 г.
☐ ЦДИА, ф. 111, а. е. 60, л. 1.

РАФАИЛ
/неизв./
Йеромонах в Етрополския м-ир през първите десетилетия на XVIII век. Написва и украсява един миней за Етрополския м-ир /1711/.
☐ Данчови. БЕ, с. 1259; Писахме да се знае, с. 88.

РАФАИЛ
/неизв./
Свещеник в Кара арнаут /Голям извор/, Разградско, през 1847 г.
☐ ИМ — Шумен, отдел Възраждане, инв. № 290.

РАФАИЛ
/неизв./
Роден в Търново. През 50-те и 60-те години на XIX век. е свещеник в Добруджа. Участва в църковно-нац. борби.
☐ ДА — Варна, ф. 79к, оп. 1, а. е. 9, л. 9; в. *България*, II. № 15, 27 февр. 1861; в. *Македония*, II, № 36, 3 авг. 1868, Ников. П. Българското възраждане..., с. 121.

РАФАИЛ
неизв./
Свещеник в Ясъ тепе /Ветрино/, Провадийско, и Кутлу бей /Неофит Рилски/, Варненско, през 60-те и 70-те години на XIX век.
☐ ДА — Варна, ф. 79к, оп. 1, а. е. 9, л. 9, 73.

РАФАИЛ
/неизв./
Игумен на Сопотския м-ир през 70-те години на XIX век. Член на РК в Сопот.
☐ ДА — Варна, ф. 79к, оп. 1, а. е. 12, л. 11.

РАФАИЛ /Рачо/
/неизв./
Роден в Дряново. Един от първите учители в града /нач. на XIX век/. Преди да стане монах е свещеник в Дряново под името Рачо. Игумен на Дряновския м-ир /1840 — 1845/. Спомоществовател за „Месецослов" на Хр. Сичанниколов /1840/ и за „Писменница на славянскийа язик", наредил Ив. Момчилов /1847/.
☐ ДА — Търново, ф. 1278, оп. 1, а. е. 1, л. 104 — 105; Чолов, П. История на град Дряново. С., 1969, с. 64.

РАФАИЛ ХИЛЕНДАРСКИ
/неизв./
Игумен на Хилендарския м-ир в Света гора в края на XVIII век.
☐ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 28.

РАФАИЛОВ, Петър
/неизв./
Роден в Рила, Дупнишко /Станке Димитровско/. Учител в селото /1875 — 1876/. Участва в подготовката на Апр. въст. в този край.
☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 30, л. 90 — 95, 97 — 101; Юруков, М. Благоевград. Кратък исторически очерк. С., 1964, с. 118.

РАФАИЛОВ, Христо
/1848 — неизв./
Роден в Калофер. Учи в родния си град. Продължава образованието си в Медицинското у-ще в Букурещ /1864 — 1870 .
☐ НБКМ — БИА, ф. 388, а. е. 1, л. 2; Константинеску-Яши, П. Българи учени..., с. 88; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 197.

РАФНЕВ, Петър
/неизв./
Учител в Шумен през 40-те години на XIX век. Спомоществовател за: „Православное учение... Платона", превел Ил. Стоянов /1844/; „Игиономия", превел С. Доброплодний /1846/; „Писменница на славянскийа язик", наредил Ив. Момчилов /1847/; „Опитна численица", превел Хр. Златев /1852/.

РАЧЕВ, Андрей Матев

/1848 — 2 април 1894/

Роден в Шумен. Син на известния местен първенец и търговец Матю Рачев; брат на Златко и Рачо *Рачеви*. Получава първоначално образование в Шумен. Като ученик свири в оркестъра на Добри *Войников*. Завършва Военномедицинското у-ще в Цариград /1874/. Участва в дейността на ББД „Просвещение". Като военен лекар в турската армия работи в болницата Хайдар паша, а след това в Шуменската военна болница. От 1876 г. е завеждащ военната болница в Ловеч. След Осв. е отново военен лекар в родния си град.. Самоубива се в Шумен.

Заедно с Лазар *Дагоров* изработва „Химическо наименование [на елементите]", публикувано в сп. Читалище, I, № 16, 15 май и № 17, 1 юни 1871.

□ ОИМ — Шумен, отдел Възраждане, инв. № 1422; в. *Напредък*, IX, № 8, 21 септ. 1874; Д-р Андрей Рачов /некролог/. — *Медицина*, 1894, № 2, с. 63; Начов, Н. Цариград, с. 144; Стоянов, И. Санитарна история на град Ловеч. — В: Ловеч и Ловчанско. Кн. 5. С., 1933, с. 75; Стоянов, М. БВК, с. 311; Шпатов, Кр. Лекари — шуменци през Възраждането. — В: Шумен и Шуменско. 3. С., 1971, с. 86; Стефанов, В. Българската медицина през Възраждането. С., 1980, с. 212.

РАЧЕВ, Атанас
/неизв./

От Балчик. Учител в родното си село 1869 — 1871/ и в Каба сакал, Хаджиоглупазарджишко /присъед. към Димитър Ганево, Толбухинско/, от 1862 до 1875 г. Ръкоположен за свещеник.

□ Тонев, В. Бележки..., ч. 3, с. 170, 177; Люлющев, М. РБО, с. 149, 158.

РАЧЕВ, Златко /Златан/ Матев
/1842 — 1892/

Роден в Шумен в семейството на търговец. Брат на Андрей и Рачо *Рачеви*. Завършва търговско у-ще в Прага /ок. 1858 — 1861/. От 1868 г. е чиновник по жп линията Русе — Варна. След Осв. живее в Шумен.

□ АГСР, т. 2, с. 842, т. 3, с. 75, 114, 802; Урбан, З. Чехи и българи: културни взаимоотношения. С., 1981, с. 71, 78.

РАЧЕВ, И.
/неизв./

Временен сътрудник на сп. „Български книжици" /1860 .

□ Стоянов, М. БВК, с. 311.

РАЧЕВ, Илия
неизв./

Роден в Каролово. Ученик в Киевската семинария /1848/.

□ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 144.

РАЧЕВ, Костадин
/неизв./

Свещеник в Перущица през втората пол. на XVIII век. Открива килийно у-ще в дома си. През 1794 г. се преселва в Деремендере /Първенец/, Пловдивско, където е свещеник до края на живота си.

□ Кепов, Ив. Въстанието в Перущица. Пловдив, 1931, 26 — 27.

РАЧЕВ, Кръстю
/неизв./

Свещеник в Трявна през 70-те години на XIX век.

□ ОБТИ, т. 2, с. 191.

РАЧЕВ, Нончо
/неизв./

Свещеник в Трявна през 70-те години на XIX век.

□ ОБТИ, т. 2, с. 191.

РАЧЕВ, Рачо Матев
/1853 — 19 ян. 1897/

Роден в Шумен в семейството на търговец. Брат на Андрей и Златко *Рачеви*. Получава образование в родния си град при Добри *Войников*, Тодор *Икономов*, Сава *Доброплодни*. Учи в Загреб, завършва педагогическо у-ще в Щип. Възпитаник на френско у-ще в Цариград /1868 — 1869/. Завършва Кенигрецкото педагогическо у-ще, Чехия /ок. 1873 — 1874 , на издръжка на ДД. Учителства в Шумен, където въвежда звучната метода на преподаване. Един от първите музикални педагози, създава певчески хор в града, изнася публични лекции за новостите в педагогиката. През 1879 г. става гл. учител на основните у-ща в Шумен. По молба на градските и селски учители от Шуменско урежда временни педагогически курсове за основни учители във връзка с приложението на звучната метода. Умира в родния си град.

Автор е на сборници с музикални произведения, които издава след Осв.

□ НБКМ — БИА, ф. 7, а. е. 133, л. 1 — 2; II В 9284; ДА Шумен, ф. 639к, оп. 1, а. е. 5, 6, 10; Некролог — *Уч. пр.*, 1897, № 1, с. 96; Блъсков, Ил. 25-годишнина на селските училища в Шуменския край. — *Уч. пр.*, 1899, № 1, 134 — 136; Блъсков, Ил. Материали по историята на нашето възраждане. С., 1907, с. 137; Доросиев, Л. Нашите...,с. 205, 207 — 208; Георгиева, Д. Материали за учебното дело в град Шумен /1856 — 1877/. — *ИНМ — Шумен*, 5, 1972, с. 148; Станев, С. В. Панев. Из Фондовете на музикалните дейци в Шумен. — ИДА, 31, 1976, с. 179, 183.

РАЧЕВ, Филип
/1836 — 20 ноем. 1906/

Роден в Бяла, Русенско. Учител в Свищов. Ръкоположен за свещеник /1872/.

□ НБКМ — БИА, II А 7754; сп. *Училище*, II, № 8, 2 май 1872; Ганчев, Ст. Свищов, 67 — 68.

РАЧЕВА, Елена
/неизв./

Учителка в Трявна през 1874 — 1875 г.

□ Даскалов, Б. Тревненското у-ще..., с. 64; Паскалева, В. Българката..., с. 147.

РАЧКОВ, Иван
/неизв./

Роден в Калачлари /Долно Левски/, Пазарджишко. Учител /1871 — 1872/ и свещеник /1874 — 1884/ в Чаиркьой /Камен/, Търновско.

□ ЦДИА, ф. 1318, оп. 1, а. е. 4936, л. 8; сп. *Училище*, I, № 16, 26 авг. 1871; Стойчев, Хр. Просветното дело в Разград през Възраждането. Разград, 1968, с. 45.

РАЧКОВ, Христо
/неизв./

Роден в Габрово. Ръкоположен за свещеник в града през 1870 г.

□ Цончев, П. Габрово, с. 350.

РАЧКОВА, Василка /Велика/
/неизв./

Учителка в Габровското класно девическо у-ще от 1873 до 1876 г.

□ НБКМ — БИА, II А 1973, II А 5828; ДА — Габрово, ф. 670к, оп. 1, а. е. 1, л. 1 — 3; Гъбенски, Хр. Габрово, с. 66.

РАЧО
/неизв./

Свещеник в Брацигово в средата на XIX век.

□ Вълчев, А. За първите стъпки в учебното дело в Родопите. — *Родопи*, 1975, № 5, с. 10.

РАЧОВА, Фотина
/неизв./
Учителка в Шумен и Провадия през 70-те години на XIX век.
☐ НБКМ — БИА, II А 7706, л. 11 — 12; Георгиева, Д. Материали за учебното дело в Шумен. 1856 — 1877. — *ИНМ — Шумен*, 5, 1972, с. 154; Паскалева, В. Българката..., с. 147.

РАШЕВ, Благо Иванов
/неизв./
Учител в Бачево, Разложко, през 60-те години на XIX век.
☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 100, л. 6 — 7.

РАШЕВ, Кирил /Киро/
/неизв./
Роден в Търново. Племенник на *Панарет, митрополит Погониански.* Брат на Венета Ботева. През 1874 г. завършва гимназия в Николаев. Пансионер при Тодор *Минков*. С. г. постъпва в Медицинския ф-т на Московския у-т.
☐ НБКМ — БИА, ф. 16, а. е. 169, л. 47 — 48; ф. 29, а. е. 2, л. 21; ЦГАОР, ф. 1750, оп. 1, ед. хр. 64, л. 39; оп. 1, ед. хр. 316, л. 24; Степанова, Л. Вклад России..., с. 207.

РАШЕВ, Панайот — вж. *Панарет, митрополит Погониански*

РАШЕВ, Христофор
/неизв./
Учител в Казанлък през 1858 г.
☐ Стамболски, Хр. Автобиография, дневници и спомени. Т. 1 /1852 — 1868/. С., 1927, с. 18.

РАШЕВА-МИЛЕНКОВА, Екатерина
/неизв./
Родена в Ст. Загора. Завършва девическото класно у-ще в родния си град. Учителка в Лом през 70-те години на XIX век.
☐ Тошева, Ан. Автобиография. Ст. Загора. 1911, с. 18; Дамянов, С. Ломския край, с. 228; Паскалева, В. Българката..., с. 147.

РАШЕЕВ, Васил Николаевич
ок. 1821 — 1907/
Роден в Габрово. Племенник на Николай Ст. *Палаузов*. Учи в килийното у-ще при даскал *Каменчо* в родния си град. Ок. 1830 г. заминава за Одеса и известно време е ученик в Ришельовския лицей. Започва работа в търг. кантора на вуйчо си. Един от изпълнителите на завещанието на Васил *Априлов* и попечител на у-щето в Габрово. В качеството си на такъв през 1845 и 1848 — 1850 г. пътува до родния си град, за да инспектира у-щето и общината. Поддържа търговски връзки с Букурещ, Цариград, Италия и др. В. Р. е един от основателите и член на ОБН и БКД. След Осв. основава търг. кантора в Русе.
☐ НБКМ — БИА, II А 2021,II А 5804, II 5823, ф. 113, оп. 1, а. е. 34, л. 13 — 14; ф. 235, оп. 1, а. е. 7, л. 13; ф. 404, оп. 1, а. е. 1, л. 1 — 5, а. е. 2, л. 2; ДА — Габрово, ф. 670к, оп. 1, а. е. 107, л. 1;Миларов, С. Васил Ев. Априлов, мощният подвижник на новото образование в България. Опис на живота му и на деятелността му в Одеса, 1888, с. 11, 40 — 41; АГСР, т. 2, с. 164; Мартинов, А. Габрово през Възраждането. С., 1970, 36 — 37; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 39.

РАШИНОВ, Юрдан
/неизв./
Учител в Дряново през 1873 г.
☐ Чилингиров, Ст. БЧ, с. 242.

РАШКО
/неизв./
Свещеник в Ледник, Търновско. Спомоществовател за „Михал" на С. Доброплодни /1853/.

РАШКОВ, Васил Бойчев — вж. *Соколски*, Васил

РАШКОВ, Иван
/ок. 1846 — неизв./
Роден в Одрин. Завършва бълг. у-ще в родния си град /1860/. Заминава за Одеса и през 1863 г. е приет в Първа одеска гимназия с издръжка от руското консулство в Одрин. Напуска гимназията и се завръща в родния си град. По-късно е учител в Кубей, Бесарабия.
☐ ЦГИА — Л., ф. 733, оп. 147, ед. хр. 15, л. 1 — 3; АВПР, ф. Славянский столь 1857 — 1871, ед. хр. 12 735, л. 6 — 7; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 38, 127, 130; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 99.

РАШКОВ, Христо
/неизв./
Учител в Ески Дервиш юван /Старо Оряхово/, Варненско, от 1866 до 1870 г.
☐ Тонев, В. Бележки..., ч. 2, с. 108.

РАШКОВИЧ, Панайот
неизв./
Учител в Кади чифлик /вер. Малък Чифлик/, Търновско, през 1850 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 5322.

РИЗОВ, Антим — вж. *Антим Ризов*

РИЗОВ, Атанас
/неизв./
Роден в Кремен, Разложко. Учител в Яврово, Станимашко(Яворово, Асеновградско), през 50-те години на XIX век.
☐ Хайтов, Н. Село Яврово. Ч. 1. С., 1958, с. 66.

РИПЧЕВ, Петър Стоянов
/неизв./
Роден в Перущица. Син на Стоян *Рипчев*. Свещеник и учител в родното си село през 1835 г.
☐ Кепов, Ив. Въстанието в Перущица. Пловдив, 1931, с. 29.

РИПЧЕВ, Стоян
/неизв.— ок. 1800/
Роден в Перущица. Баща на Петър *Рипчев*. Свещеник в селото от 1794 г. до края на живота си.
☐ Кепов, Ив. Въстанието в Перущица. Пловдив, 1931, с. 27.

РИСАНДА
/неизв./
Калугер и учител в Црънча, Пазарджишко, през 60-те години на XIX век.
☐ Батаклиев, Ив. Пазарджик и Пазарджишко, с. 769.

РИСТЕ
/неизв./
Роден в Радобил /дн. в СФРЮ/. Учи в килийното у-ще на даскал *Петре* в Трояци /дн. в СФРЮ/. Открива свое у-ще в Прилеп през първата пол. на XIX век.
☐ Църнушанов, К. Килийното училище и учители в Прилеп. — В: Сб. Сто години ново българско училище в град Прилеп. 1843 — 1943. Скопие, 1943, с. 35.

РИСТЕ
/неизв./
Учител в Дупница /Станке Димитров през 1840 г.
☐ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 82

РОБЕВ, Георги Йоакимов
/неизв./
Ученик в гръцко у-ще във Виена 1870 . През 1875 г. продължава образованието си в Робърт колеж, Ца-

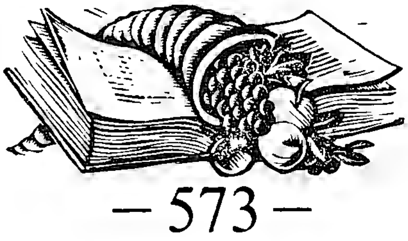

риград.
☐ НБКМ — БИА, ф. 27, оп. 1, а. е. 6, л. 1, 12.

РОБЕВ, Димитър Анастасов
/1822 — февр. 1890/
Роден в Охрид. Произхожда от известния род Робеви. Брат на Никола *Робев*. Учи в Янина, завършва гимназия в Атина /1842/. Работи в търг. кантора на Робеви /до 1850/ и във Виена /1853 — 1860/, като допринася за разрастването на търговските ѝ операции. Ок. 1860 г. се завръща в Битоля. Ползува се със силно влияние сред търг. сдружение в града, избиран е за член на епархиалния съвет и на Битолския меджлис. Участник в църк.-нац. д-ние. Застъпва се за освобождаване на братя Димитър и Константин *Миладинови* от затвора Един от основателите на бълг. община в Битоля 1869/, неин дългогодишен член и предс. Подпомага откриването на бълг. църкви и у-ща в други селища на Македония. Народен представител на християнското население от Битолския вилает в турския парламент /1877/. През 1878 — 1886 г. оглавява представителството на фирмата Робеви в Лайпциг. След 1886 г. се завръща в Битоля, където по-късно умира.
☐ ЕБ, т. 5, с. 788.

РОБЕВ, Евтим Ангелов
/неизв. — 1864/
Роден в Охрид. По-малък брат на д-р Константин, Наум и Стефан *Робеви*. Завършва медицина във Виена, където работи до смъртта си.
☐ НБКМ — БИА, ф. 27, а. е. 18, л. 12 — 13; Трайков, Н. Един стар български род в Македония. — в. *Зора*, № 6694, 10 окт. 1941; Арнаудов, М. Братя Миладинови. Живот и дейност. 1810, 1830 — 1862. С., 1969, с. 158.

РОБЕВ, Константин Ангелов
/1818 — 18 ян. 1900/
Роден в Охрид. Произхожда от известния търговски род Робеви.
Брат на Евтим, Наум и Стефан *Робеви*. Завършва гръцка гимназия в Янина /1833 — 1837/. Следва медицина в Атина /1837 — 1838/ и Виена /1838 — 1842/. След завършване на висшето си образование до края на живота си е лекар в Битоля и Охрид. С негови средства е построено бълг. у-ще в Охрид /1849/. Занимава се с археология, история и литература. Притежава богата лична библиотека. Голяма част от сбирката му е предадена на Руския археологически и-т в Цариград, останалата е унищожена при пожар. Оказва съдействие при изследванията на В. И. Григорович. Участва в борбата срещу гръцкото духовенство в Охрид. Един от ръководителите на Охридското съзаклятие /1881/, за което е арестуван и известно време лежи в затвора. Умира в Битоля.
☐ В. *Македония*, I, № 18, 1 април 1867; Снегаров, Ив. Принос към историята на просветното дело в Македония. — *Мак. пр.*, 1927, № 1, с. 44; Милошев, Б. Български лекари, работили в поробена Македония и Тракия през годините 1878 — 1912. — В: Страници из историята на медицината у нас. С., 1966, 44 — 45; Ангелов, Б. Неизвестно писмо на д-р Константин Робев до В. И. Григорович. — *Известия на Научния архив*. 4 1968. 101 — 107.

РОБЕВ, Наум Ангелов
/неизв./
Роден в Охрид. Брат на Евтим, Константин и Стефан *Робеви*. Завършва висше образование в Европа. Търговец във Виена.
☐ Паскалева, В. Към историята на търговските връзки на Македония със Средна Европа през XIX век. — *ИИИ*, 11, 1962, с. 66 и сл.; Арнаудов, М. Братя Миладинови. Живот и дейност. 1810, 1830 — 1862. С., 1969, с. 158.

РОБЕВ, Никола Анастасов
/1831 — 17 юли 1906/
Роден в Охрид в известния род Робеви. Брат на Димитър *Робев*. Завършва гимназия в Атина /1852/. От млад започва да работи в търг. къща на Робеви; след 1865 г. фактически поема управлението на централата в Битоля до закриването ѝ. Виден общественик, участва в борбите за независима бълг. църква и в просветното д-ние в Македония. Заедно с брат си Димитър подпомага изграждането на бълг. черква в Битоля. Член на ръководството на бълг. община в същия град, оказва съдействие за изпращане на бълг. младежи на обучение в солунските гимназии. Поддържа връзки и кореспонденция с видните дейци на Бълг. възраждане — Димитър *Миладинов*, Григор *Пърличев*, *Антим I* и др. След 1878 г. членува във Вилаетския съвет в Битоля, в търг. съд, в Битолския съд и др. Умира в Битоля.
☐ ЕБ, т. 5. с. 788.

РОБЕВ, Стефан Ангелов
/1842 — 1880/
Роден в Охрид. Брат на Евтим, Константин и Наум *Робеви*. Завършва гимназия в Атина /1856 — 1860/. Следва в Европа /Виена или Лайпциг/. Търговец във Виена.
☐ НБКМ — БИА, ф. 27, а. е. 18, л. 18 — 19; Арнаудов, М. Братя Миладинови. Живот и дейност. 1810, 1830 — 1862. С., 1969, с. 158; Тилева, В., Ан. Коджаев. Непубликувани писма на Григор С. Пърличев Принос към биографията му/. — *ИНБКМ*, 14, 1976. с. 387.

РОБОВСКИ /РОБОВ/, Андрей Дойнов /Попдойнов/
/19 авг. 1801 — 26 дек. 1858./
Роден в Елена в семейството на поп *Дойно Граматик*. Баща на Стоян *Робевски*. Учи при баща си в килийното у-ще в Елена, при Кънчо *Симидов*, при еленския духовник *Неофит Хилендарски* и при Христаки *Павлович* в Свищов ок. 1831 — 1833 . Учител в Елена /1819 — 1837/, Г. Оряховица, Лясковец и Трявна /1834 · 1840/. Ръкоположен за свещеник на 14 ноем. 1842 г. Служи в Елена /1842 — 1858 . Книгоиздател 1854 — 1858/. Участник в борбата за църковна независимост. Негови ученици са Никола *Михайловски* и Димитър *Михайловски*, *Иларион Макариополски*, *Иларион Ловчански* и др.
Автор на разказ, печатан в „Бълг. книжици“ 1859/ и на слово, публикувано в сп. „Слава“ /1871/. Превежда: „Жертва или служба Авраамова. Превел от турски на български сакеларий поп Андрей п. Дойнов Робовский из Търновска Елена. Константиновград, в печатницата Тадея Дивитчиана, 1858“; „Хранилище души или пазител на душата. Превел от славянски на български сакеларий п. Андрей Дойнов С. Робовский, еленчанин, а поправил сърдечния му син Стоян п. Андреев С. Робовский, учител на бебрювските, а после на врачанските юноши. Издание първо Цариград, в печатницата на Тадея Дивитчиана, 1858“.
☐ НБКМ — БИА, ф. 44 /Андрей и Стоян Робови/; ф. 129, а. е. 119, л. 1; а. е. 166, л. 255; ДА — В. Търново, ф. 54к, оп. 1, а. е. 130; ф. 805к, оп. 1, а. е. 41, л. 6; в. *Цариградски вестник*, IX, № 413, 10 ян. 1859, № 444, 15 авг. 1859, № 446, 29 авг. 1859; Бобчев, С. Принос към историята на Българското възраждане. Поп Андрей Робовски — автобиография и преписка. — *СбНУ*, 21, 1905, 1 — 17;

Радивоев, М. Поп Андрей Робовски . — *СпБАН*, 1920, № 1, 1 — 43; Дичев, М. Градиво за историята на град Елена. — В: Еленски сб. Кн. 1. С., 1931, 111 — 120; Стоянов, М. БВК, 311 — 312; Мантов, Д. Елена. С., 1964, 35 — 36; Асенов, П. Поп Андрей Робовски. — В: Еленски сб. С., 1968, 243 — 252; Арнаудов, М. Неофит Бозвели, с. 36, 328, 552, 555 — 559; Писахме да се знае, с. 178, 252.

РОБОВСКИ /РОБОВ/, Стоян Попандреев
/1834 — 17 май 1878/
Роден в Елена в семейството на свещеника и учителя Андрей *Робовски*. Учи в класното у-ще в Елена при Никола *Михайловски* и Иван *Момчилов* /1844 — 1851/. Учителства в Беброво, Еленско /1852 — 1853; 1856 — 1857; 1869 — 1871/, Враца /1853 — 1856/, Елена /1858 — 1860; 1861 — 1869; 1871 — 1874; 1876 — 1877/, Лясковец /1860 — 1861/, Разград 1874 — 1875/. Читалищен деец. Деен участник в нац.- осв. борби; член на РК в Елена. Събира бълг. народни песни и ги публикува във възрожденския печат. Има поетически опити в духа на даскалската поезия. Умира в Елена.
Временен сътрудник на сп. „Български книжици" /1858, 1860/, в. „Цариградски вестник" /1861/, в. „Турция" /1870/, сп. „Читалище" /1870/ и сп. „Слава" /1871/. Автор и преводач на: „Учебна книжка за образование на децата. Превел Стоян п. Андреев, С. Робовский, еленчянин. Книжка I. Цариград, в печятницата Тадея Дивитчияна, 1858"; „Краткий приглед на въведението на всеобщата география за малките деца. Наредил Стоян п. Андреев Робовский. Напечатал же с свое иждивение Иван Юрдан Бадювци, еленчанин. Издание първо. Цареград Бейоглу, в типографията Ц. вестника и содружие, 1860"; [Заедно с Н. Грънчаров] „Последование обручения" /1866/ и „Акатист... на Богородица" 1866/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 44 /Андрей и Стоян Робови/; Кършовски, И. Стоян п. Андреев Робовски. — В: Еленски сб. Кн. 1. С., 1931, 231 — 236; Стоянов, М. БВК, с. 312; Асенов, П. Стоян Попандреев Робовски. — В: Еленски сб. С., 1968, 324 — 338; Глушкова, Б., Р. Узунова. Иван Попхристов Кършовски. 1839 — 1914 г.: фонд. 53к; Стоян Попандреев Робовски. 1834 — 1878 г.; фонд. 54к. Инвентарни описи. Състав..., В. Търново, 1982.

РОВЕЛОВ, Янаки
/неизв./
Свещеник в Дупница /Станке Димитров/ през 70-те години на XIX век.
☐ Лазенков, Н. Спомени из робското минало на гр. Дупница и селата му. Дупница, 1925, с. 26.

РОГАЧКИН, Матей
/неизв./
Францискански монах. Игумен на Римничкия метох през 20-те години на XVIII век. Управлява Слатинската енория /Банат/ през 40-те години на XIX век. Игумен на Алвинцкия м-ир /1752/ и на метоха във Винга, Банат /1755, 1761/.
☐ Радкова, Р. Българската интелигенция през Възраждането. С., 1986, 155 — 156, 159.

РОГОЗАРОВ, Пано /Панайот/ Кунчов
/1842 — 13 май 1893/
Роден в Ловеч. Учи в родния си град и в Щип при Йосиф *Ковачев*. Усвоява звучната метода на преподаване. Учителства в Ловеч, Свищов, Плевен /1867, 1875/, Севлиево /1865 — 1867; 1868 — 1871/, Тетевен /1871 — 1873/ и др. Женен за Екатерина, дъщеря на Лазар *Кифалов*. След Осв. продължава учителската си дейност. Умира в Ловеч.
Временен сътрудник на в. „Право" /1871/.
☐ В. *Македония*, I, № 33, 15 юли 1867; Стойчев, Д. Тетевен. Минало и днес. С., 1924, с. 578; Трифонов, Ю. Даскал Пано Рогозаров. — В: Ловеч и Ловчанско. № 4. С., 1932, 220 221; Стоянов, М. БВК, с. 312.

РОГОЗОВ, Димитър Ив.
/неизв. — 15 ноем. 1915/
От Дервент /Змейово/, Старозагорско. Учител в Трявна и в класното у-ще в Енина,Казанлъшко. Свещеник там. Основател на ч-ще „Братство". Участва в Старозагорското въст. /1875/.
☐ В. *Източно време*, I, № 34, 5 окт. 1874; Чилингиров, Ст. БЧ, с. 245; Китипов, П. Миналото на село Енина, Казанлъшко. С., 1968, 110 — 111; Александров, Н. Участие на духовници от Старозагорска епархия в подготовката и провеждането на Старозагорското въстание 1875 . — В: Априлското въстание..., с. 278; Колев, Л. Духовници — участници в национално-освободителните борби на нашия народ. — *ИЦИАИ*, т. 1, 1978, с. 262.

РОДОДАРОВИЧ, Яни Димов
/1840 — 1877/
Роден в Лозенград. Баща му дълги години е старши надзирател на конюшните в Шакирбейовите конаци в града. Според не съвсем сигурни сведения Я. Р. завършва бълг. класно у-ще във Фенер /Цариград/ и постъпва във Военномедицинското у-ще в Цариград, но се разболява и се връща в родния си град. По негова инициатива е открито първото бълг. у-ще и е изградена първата бълг. църква в града — "Св. Никола". Учител и книжар в Лозенград. Участва в църковно-нац. борби. Като пътуващ книжар установява връзки с рев. к-ти в Източна Тракия. Арестуван по време на Апр. въст., освободен и отново арестуван след започването на РТОВ. Съден и обесен в Одрин.
Временен дописник на в. „Право" /1871/.
☐ В. *Право*, VI, № 19, 5 юли 1871; Стоянов, М. БВК, с. 312; Парижков, П. Роден съм да умра за отечеството! Учителят и книжарят от Лозенград Яни Д. Рододарович. — Във: Възрожденски книжари. С., 1980 188 — 193.

РОЛЕВ, Георги Ст.
/неизв./
Роден в Добърско, Разложко. Терзия и учител в родното си село /ок. 1850 — 1870/.
☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 12, л. 10 — 14; а. е. 98, л. 24 — 34, 42 — 43; а. е. 109, л. 11 — 13; Юруков, М. Просветното дело в Разложко. С., 1941, с. 23.

РОЛЕВ, Коле
/неизв. — 1903/
Роден в Крушево. Получава образование в м-ир. Първи бълг. учител в Крушево от 1863 г. Участва в рев. д-ние.
☐ Иванов, Ил. Учебното дело в Крушовска нахия /подоколия/ през турското владичество. — *Ил. Илинден*, 1939, № 2, 10 — 13.

РОЛЮВ, Г. Т.
неизв.
Превежда „Повест избрана от Тисяща и една нощ или приказки на Халима" /Русе, 1867/.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 312.

РОМАН ГАБРОВСКИ

/неизв./
Йеромонах. Според някои автори е ученик на *Йосиф Брадати*. През 1756 г. в Габрово участва в преписването на сборник, съставен от Йосиф Брадати.
☐ Цонев, Б. Един български книжовник от края на XVIIIв. Поп Пунчо от Мокреш. — *Уч. пр.*, 1923, № 1 — 2, с. 2; Цончев, П. Габрово, с. 352; Ангелов, Б. Съвременници на Паисий. Т. 1. С., 1963, 26 — 31; Т. 2. С., 1964, 80 — 81; Петканова-Тотева, Д. Дамаскините в българската литература. С., 1965, 159 — 163.

РОМАНОВ, Илия
/неизв./
Роден в Измаил, Бесарабия. През 60-те години на XIX век е свещеник в Канлии, Добруджа.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 213.

РОМАНОВИЧ, Телемах И.
/неизв./
Автор на превод, публикуван в сп. „Училище" /1872/.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 312.

РОШУ
/неизв./
Свещеник в Бей Дауд, Добруджа, през втората половина на XIX век.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 170

РУСАЛИЕВ, Асен /Ясен/ Янев
/1836 — 1894/
Роден в Кокошчево, Бесарабия, в семейството на преселници от Бургаско. През 1848 г. семейството му се завръща в Б-я. Деец на църковно-нац. д-ние в Бургас. Завършва Робърт колеж, Цариград /1877/. Умира в Цариград.
☐ ДА — Бургас, ф. 803, оп. 1, а. е. 79, л. 17, 18; в. *Зорница*, II, № 29, 14 юли 1877; Начов, Н. Цариград, с. 158; Ушбърн, Дж. Петдесет.., с. 78, 169.

РУСЕВ, Васил
/неизв./
Свещеник в Стара Загора през 30-те и 40-те години на XIX век. Спомоществовател за: „Аритмет. ръководство" на Неофит Хилендарски /1835/; „Месецослов" на Хр. Сичанниколов /1840/; „Историята на слов. болг. народ", превел П. Сапунов /1844/.

РУСЕВ, Иван
/неизв./
Роден в Казълджилар, Хаджиоглупазарджишко /Червенци, Толбухинско/. От 60-те години на XIX век е свещеник във Варненската епархия. През 1865 г. е свещеник в бълг. църква във Варна, където служи и през 70-те години на XIX век, като обслужва и селата Казълджилар и Караманите, Хаджиоглупазарджишко /Толбухинско/. Участва в събирането на средства за изграждане на бълг. църква и девическо у-ще във Варна /1868/.
☐ ДА — Варна, ф. 79к, оп. 1, а. е. 9, л. 72; а. е. 22, л. 5; ф. 75к, оп. 1, а. е. 9, л. 5; Ников, П. Българското възраждане..., с. 136, 143.

РУСЕВ, Иван
/неизв./
Свещеник в Ашиклий /Кънчево/, Старозагорско. Спомоществовател за „Нещастна фамилия" на В. Друмев /1873/.

РУСЕВ, Минчо
/неизв./
Роден в Топчии, Разградско. Пом.-учител в Разград /1873 — 1874/.
☐ Явашов, А. Разград, неговото археологическо и историческо минало. Ч. 1. Разград, 1930, с. 191; Стойков, Хр. Просветното дело в Разград през Възраждането. Разград, 1968, с. 76.

РУСЕВ, Пенко
/неизв./
Роден в Крамолин, Севлиевско. Килиен учител в селото ок. 1843 г.
☐ Неделчев, Д. Ст. Андреев. Културна история на с. Крамолин. Габрово, 1938, с. 39, 41.

РУСЕВ, Рачко
/неизв./
Учител в Стар Смил /Старо село/, Силистренско, от ок. 1875 до 1877 г.
☐ Тонев, В. Добруджа, с. 277.

РУСЕВ, Яни
/неизв./
Учител в Балчик от 1872 до 1874 г.
☐ Тонев, В. Добруджа, с. 279.

РУСЕВА, Мария
/неизв. — 1877/
Родена в Ст. Загора. Завършва девическото класно у-ще в родния си град. Учителка в Пирот /1870 — 1877/. Убита по време на РТОВ в Ст. Загора.
☐ НБКМ — БИА, ф. 227, а. е. 21, л. 26; Тошева, Ан. Автобиография. Ст. Загора, 1911, с. 18; Доросиев, Л. Нашите..., с. 105; Чилингиров, Ст. БЧ, с. 371; Паскалева, В. Българката..., с. 147.

РУСЕКОВ — вж. *Евтимий Хилендарец*

РУСЕН
/неизв./
Свещеник в Шумен през 1871 г.
☐ ИМ — Шумен, отдел Възраждане, инв. № 2288, л. 44 — 45.

РУСЕНОВ, Иван
/неизв./
Роден в Бъркачево, Врачанско. Свещеник в селото и в Бяла Слатина през 1872 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 2181; Летоструй, V, 1873, с. 59.

РУСЕТ /ХАДЖИРУСЕТ/, Александър
/1810 — ноем. 1861/
Роден в Кишинев. Син на Димитър Хаджирусет, родом от Русе, покровител на учебното дело, завещал суми за издръжка на у-щата в родния си град и за стипендии на бълг. ученици. А. Р. завършва гимназия и военно у-ще в Кишинев. През 1828 г. като унтерофицер от руската армия участва във войната срещу Турция. Според някои изт. продължава образованието си в Париж и Страсбург. Установява се в Букурещ, където е преподавател във Военното у-ще /1849 — 1854/ и зам.-директор на у-щето. Един от основателите и дейните дейци на ДД. По време на Кримската война /1853 — 1856/ влиза отново в състава на руската армия, инструктор на бълг. доброволци, участници във войната. Умира в Букурещ.
През 1843 г. издава в Страсбург първата бълг. географска „Карта на сегашная Болгария, Тракия, Македония и на прилежащите земли сос иждивението на господин Димитрия Хаджи Русета издава в полза на новонаставленого в Русчук славено-болгарско училище".
☐ АГСР, т. 1, с. 57; т. 3, с. 492; Михайлов, Ц. Първите български географски карти. — *География*, 1957, № 7, 5 — 6; Кристанов, Цв., Ив. Пенаков и Ст. Маслев. Д-р Иван Селимински като учител, лекар и общественик. С., 1962, 202 — 203; Арнаудов, М. Българското книжовно дружество в Браила. С., 1966, с. 51; Забунов, И. Одеское болгарское настоятельство в период Кримской войны /1853 — 1856/. — В: Балкан-

ские страны в новое и новейшее время. Сб. статей. Кишинев, 1977, с. 11:Сюпюр, Е. БЕИР, с. 197.

РУСИ

/неизв./

Роден в Ямбол. Учител в Малка Кайнарджа /Кайнарджа/, Силистренско /1851 — 1852/.

☐ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 96.

РУСИ

/неизв./

Свещеник в Мусина, Търновско. Спомоществовател за „Михал“ на С. Доброплодни /1853/.

РУСИНОВ, Цвятко

/неизв./

Ученик в Одеската семинария през 1862 — 1865 г.

☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 38;Степанова, Л. Вклад России..., с. 207.

РУСИНОВИЧ, Луки

/неизв./

Францискански монах. Игумен на метоха във Винга, Банат, през 1764 г.

☐ Радкова, Р. Българската интелигенция през Възраждането. С., 1986, с. 155.

РУСКО

/неизв./

Роден в Крамолин, Севлиевско. Свещеник в селото до 1835 г.

☐ Неделчев, Д., Ст. Андреев и др. Културна история на с. Крамолин. Габрово, 1938, с. 60.

РУСКО

неизв./

Учител във Варна през 1865 г.

☐ Димитров, Г. Приносът към просветното дело в град Варна. — *ИВАД*, 6, 1914, с. 43.

РУСКОВ, Георги

/неизв./

Свещеник в Ескикьой /Вехтово/, Шуменско. Спомоществовател за „Поучение в св. и вел. четиридесятница“, превел Ф. Велиев /1868/.

РУСКОВ, Димитър

/неизв. — 1864/

Роден в Градец, Котленско. Учи в Котел, Сливен и в Богословското у-ще на о. Халки. Учител в Градец /1857 — 1860/ и Разград /1860 — 1862/. През 1862 г. заминава да се лекува в Цариград. Връща се през 1863 г. и до смъртта си живее в Градец, подпомаган материално от селската община. Баща на ген. Радко Димитриев.

Временен дописник на в. „Цариградски вестник“ /1857/.

☐ НБКМ — БИА, II В 10 456, л. 58 — 59, 65; в. *Гайда*, I, № 13, 13 юли 1863; Димитров, Хр. Село Градец. С., 1934, с. 50, 52;Стоянов, М. БВК, с. 313;Стойков, Хр. Просветното дело в Разград през Възраждането. Разград, 1968, с. 36.

РУСКОВ, Добри

/неизв./

От 1868 г. учи в Херсонската семинария в Одеса. След завършването й /1873/ постъпва в Юридическия ф-т на Новорусийския у-т в Одеса.

☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 38а;Поглубко, К. За да бъдат..., 150 — 151; Степанова, Л. Вклад России..., с. 207.

РУСКОВ, Никола

/неизв./

Учител в Шумен /до 1849/, а след това вер. в Чирпан. Спомоществовател за „Введение във всеоб. история“, превел Ат. Чолаков /1851/.

☐ НБКМ — БИА, II А 5327.

РУСКОВ, Пъко

/неизв./

Учител в Разград през 1857 — 1858 г.

☐ ЦДИА, ф. 1134, оп. 1, а. е. 1, л. 1.

РУСКОВ, Сава

/неизв./

Свещеник в Плоещ през 40-те и 50-те години на XIX век. Спомоществовател за „Игиономия“, превел С. Доброплодни /1846/, „Кратка география“ на Ив. Богоров /1851/.

РУСЛЕНСКИ, И.

/неизв./

Временен дописник на в. „Турция“ /1871/.

☐ Стоянов, М. БВК, с. 313.

РУСЛИЕВ, Стефан

/неизв./

Първоначално образование получава в Б-я. Учи в Медицинското у-ще в Букурещ. През 1869 г. се прехвърля във втори курс на новосъздадения Медицински ф-т.

☐ Сюпюр, Е. БЕИР, с. 197.

РУСОВИЧ, Кирил Д.

/неизв./

Роден в Търново или в Арбанаси. Първоначално учи в Търново. Продължава по всяка вероятност във Военномедицинското у-ще в Цариград. От 1866 г. до Осв. работи като лекар в Букурещ. Движи се в кръга на бълг. емиграция в Румъния.

☐ Сюпюр, Е. БЕИР, с. 197; Трайков, В., Н. Жечев. Българската емиграция в Румъния, с. 303.

РУСЧЕВ, Цони

/неизв./

Роден в Кадъ кьой /Стражица/, Търновско. Възпитаник на Еленското класно у-ще. Учител в Кадъ кьой /1872 — 1875/.

☐ Василев, Хр. Просветното дело в Стражица. Стражица, 1968, 12 — 13.

РЪДЖИЛОВИЧ, Матей

/неизв./

Роден в Трънчовица, Никополско. Завършва католическо у-ще в Рим. Ок. 1787 г. се връща като мисионер в Б-я. През 1806 г. избягва с бълг. католически семейства, преследвани от турците, и се установява в Чопля /дн. в Румъния/.

☐ Радкова, Р. Българската интелигенция през Възраждането. С., 1986, с. 168.

РЯПОВ, Стефан

/неизв./

Учител в бълг. у-ще в Браила през 60-те години на XIX век.

☐ Червенков, Н. Политические организации болгарского национальноосвободительного движения во второй половине XIX века. Кишинев, 1982, с. 43.

РЯСКОВ, Никола М.

/неизв. — 2 авг. 1917/

Роден в Габрово. Завършва Габровската гимназия през 1874 — 1875 г. Учител в Дряново /1875 — 1876/. Член на Дряновския РК. Участва в Апр. въст. и като опълченец в РТОВ. След Осв. завършва Военното у-ще в София /1879/. Участва в СБВ. Достига до чин генерал.

Временен дописник на сп. „Читалище“ /1874/.

☐ Цончев, П. Габрово, с. 444; Маринов, Ив. Генерал Никола Рясков. — *Бълг. воин*, 1986, № 4, 28 — 29.

САВА

/неизв./

Свещеник в Елешница, Разложко, в нач. на XVIII век.

☐ Юруков, М. Просветното дело

в Разложко. С., 1941, с. 10.

САВА

/неизв./

Монах и учител в м-ира „Св. Богородица“ в Искрец, Софийско, през първата пол. на XIX век.

☐ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 100.

САВА

/неизв./

Свещеник в Беброво, Еленско, през първата пол. на XIX век. Спомоществовател за: „Аритметика“ на Хр. Павлович /1833/; „Православное учение ... Платона“, превел Ил. Стоянов /1844/; „Писменница на славянскийат язик“, наредил Ив. Момчилов /1847/; „Михал“ на С. Доброплодни /1853/.

САВА

/неизв./

Монах от Света гора. Учител в килийното у-ще при църквата „Св. Атанасий“ в Калофер /1827/.

☐ НБКМ — БИА, ф. 328, а. е. 2, л. 7.

САВА

/неизв./

Роден в Елешник /дн. в СФРЮ/. Свещеник и учител в Тетово /1835—1836/.

☐ Бобчев, И. Македонските българи, с. 18; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 97.

САВА

/неизв./

Свещеник в Дряново. Спомоществовател за „Писменница на славянскийат язик“, наредил Ив. Момчилов /1847/.

САВА

/неизв./

Свещеник в Панагюрище през 50-те и 60-те години на XIX век. Спомоществовател за „Изяснения на неделнити и празнични евангелия“, превел Зл. Груев /1857/.

☐ В. *България*, IV, № 44, 11 февр. 1863.

САВА

/неизв./

Игумен на Хилендарския м-ир. Спомоществовател за „Введение във всеоб. история“, превел Ат. Чолаков /1851/.

САВА

/неизв./

Свещеник в Пирдоп. Спомоществовател от Пловдив за „Введение във всеоб. история“, превел Ат. Чолаков /1851/.

САВА

/неизв./

Игумен на Черепишкия м-ир. Спомоществовател за „Райна княгиня бълг.“, превел Й. Груев /1852/, и за „Критически издиряния за история бълг.“, превел Б. Петков /1853/.

САВА

/неизв./

Свещеник и учител в Каменик, Кюстендилско, от 1866 до 1871 г.

☐ ДА — Кюстендил, ф. 192 к, оп. 1, а. е. 1.

САВА

/неизв./

Учител в Петрич през 1875 г.

☐ НБКМ — БИА, II В 6425.

САВА /хаджи Сава Иконом/

/неизв./

Свещеник в църквата „Св. Константин“ в Търново през 60-те и 70-те години на XIX век. Участва в църковно-нац. борби.

☐ ДА — Търново, ф. 805к, оп. 1, а. е. 26, л. 28.

САВЕВ, Петър

/неизв./

Учител в Мараш, Шуменско. Спомоществовател за „Писма за службата божия“, превел И. Владикин /1858/.

САВИНОВ, Никола А.

/неизв./

Получава образование в Атина /до 1855/. Подучител в елинското у-ще в Охрид /1856/. През 1866 г. е назначен за учител в Солунската гръцка гимназия.

☐ Снегаров, Ив. Принос към историята на просветното дело в Македония. Една автобиография на Кузман Шапкарев от 1864 г. — *Мак. пр.*, 1927, № 1, с. 45, 55 и 1928, № 3, с. 68.

САВИЧ, Ангелаки

/1817—1892/

Роден в Свищов. Завършва лицея „Св. Сава“ в Букурещ. Служи в английското консулство в Браила /1847—1853/ и в австрийското консулство в Галац /1853—1868/. Участва в църковно-нац. борби.

Издава в. „Urbanul“ „Гражданин“ от 1847 до 1877 г. Сътрудничи на в. „Румъну“. Издава на румънски език книгите си:“Masca josu. Braila, 1868“ ; „Insurgenţii bulgari della 1868 sub commanda luî Hagi Dimitri şi Stefan Carage. Ded cat memoriei reposatului G. Rakovsky. Braila, 1871“; „Memorile capitanului Vasile Vilcof de Anghelache Savich. Braila, 1872“. Замества Добри *Войников* като редактор на в. „Дунавска зора“ /1868/. Редактор на бр. 5 на в. „Дума на българските емигранти“ /1871/, на сатиричния в. „Жаба“ /1874/ и на в. „Философски камък“, от който излизат само два броя, впоследствие загубени. Редактира в. „Хитър Петър“ /1874/. След Осв. е административен служител в Свищов и Русе и дипломаически агент в Букурещ. Умира в Румъния.

☐ Трайков, Н. Биографични бележки. — В: Христо Ботев. Сборник за сто години от рождението му. С., 1949, с. 286; Стоянов, М. БВК, 313—314; АГСР, т. 3, с. 161; Жечев, Н. Браила и българското културно национално възраждане. С., 1970, с. 68; Боршуков, Г. История на българската журналистика. С., 1976, с. 252, 340, 342.

САВОВ, Андон

/неизв./

Роден в Мурсалково /Спасово/, Чирпанско. Баща на Иван *Андонов*. Свещеник в родното си село през 50-те години на XIX век., а от 1861 г. е свещеник в Чирпан. Спомоществовател за „Кратка всеобща история от Смарагдова“, превел Й. Груев /1858/; „Поучения в св. и вел. четиредесятница“, превел Ф. Велиев /1868/.

☐ Андонов, Ив. Из спомените ми за турско време. С., 1928, с. 9.

САВОВ Миланов, Андрей

/неизв./

Син на Сава *Миланов* и брат на Милан *Савов*. Свещеник в Беброво, Еленско от 50-те до 70-те години на XIX век

Временен дописник на сп. „Слава“ /1871/. Автор на „Кратки поучения от протоирея Редиона Путянина за наставление в православната вяра. Превод [на издателя]. Прибавление с един предговор [от издателя] за днешното положение на свещеническото състояние из България. Издател поп Андрей поп Савов от Беброво. Русчук, в печатницата на Дунавската област, 1870“.

☐ Сп. *Слава*, I, № 5, 1 авг. 1871; Снегаров, Ив. Нов кодекс на Търновската митрополия. С., 1937, с.

132; Стоянов, М. БВК, с. 314.

САВОВ, Бончо

/неизв./

Учител в Чирпан през 70-те години на XIX век. Член на РК в града.

☐ Събчев, Н. Чирпан, с. 187, 216, 249, 309.

САВОВ, Васил Тотев

/1837—1877/

Роден в Карлово. Учи при Райно *Попович* и Ботьо *Петков* в Карлово. Учител в Конгас, Добруджа /1863—1868/. По-късно свещеник. Пътува до Йерусалим и става хаджия. Съсечен от башибозуците по време на РТОВ.

☐ Цонев, В. ОСРСНБ, с. 163, 172; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 115; Тонев, В. Добруджа, с. 272.

САВОВ, Г.

/неизв./

Свещеник в русенските села Хюджский /Захари Стоянов/ и Мартен, през 1875 г.

☐ Летоструй, VIII, 1876, 202—203.

САВОВ, Георги

/неизв./

Дякон в бълг. колония Чокмейдан, Бесарабия. Спомоществовател за „Сочинение Т. Булгарина", превел П. Каляндажи /1861/.

САВОВ, Димитър

/неизв./

Учител в Хасково. Спомоществовател за „Кратка всеобща история от Смарагдова", превел Й. Груев /1858/, и за „Средства за предварванис за зарявние на мнимоумрелите", превел З. Княжески /1858/.

САВОВ, И.

/неизв./

Ученик в Киевската семинария от 1862 г.

☐ Поглубко, К. За да бъдат..., с. 68.

САВОВ, Иван

неизв./

Роден в семейството на свещеник. Брат на Михаил *Савов*. Учител в Конопчии /Могилово/, Чирпанско 1872/.

☐ Димитров, Г. Княжество България. Т. 1. Пловдив, 1895, с. 226; Коларов, Ст. Културно-просветни огнища в Чирпанска околия през епохата на нашето Възраждане. — *Уч. пр.*, 1940, № 3, с. 385.

САВОВ, Иванчо

/неизв./

Временен дописник на в. „Македония" /1870/.

☐ Стоянов, М. БВК, с. 314.

САВОВ, Йордан

/неизв./

Ученик в гимназията в Николаев /1870/. Пансионер при Тодор *Минков*.

☐ НБКМ — БИА, ф. 29, а. е. 2, л. 22; ЦГАОР, ф. 1750, оп. 1, ед. хр. 46, л. 2—3.

САВОВ, Лазар

/неизв./

През 1853 г. следва в Петербургската художествена академия. По същото време там постъпва и Станислав *Доспевски*.

☐ Поглубко, К. За да бъдат..., с. 138.

САВОВ, Макарий — вж. *Макарий*

САВОВ, Маню

/неизв./

Свещеник в Касъмкьой, Хаджиоглупазарджишко /Генерал-Тошево, Толбухинско/. Спомоществовател за „Венец азбучний", превел Й. Вълков /1863/.

САВОВ, Марко

/неизв./

Роден в Карлово в семейството на гайтанджия. Учи в Карлово при Райно *Попович* и в Пловдив при Йоаким *Груев*. Занимава се с търговия на гайтани. Учител и църковен певец в Котел /1863—1864/, след което е отново търговец. Учителства в Устово /дн. кв. на Смолян/ от 1868 до 1871 г. и в Райково /дн. кв. на Смолян/ от 1872 до април 1873. Заподозрян в участие в Арабаконашкия обир, бяга в Карлово и се запопва /1873/. След Осв. е свещеник в Пловдив.

☐ Киров, Г. Материал за историята на котленското училище. — В: *СбНУ*, 22—23, 1906—1907, с. 20; Попконстантинов, Хр. Спомени, пътеписи, писма. Пловдив, 1970, 241—243; Манолов, М. Нашите родопски учители-възрожденци. — Във Великото Кирило-Методиево дело. Смолян, 1972, с. 41.

САВОВ Миланов, Милан

/неизв./

Роден в Елена. Син на Сава *Миланов* и брат на Андрей *Савов*. Учи в родния си град при Иван *Момчилов*, Никола *Михайловски* и Никифор *Попконстантинов*. Учителства в Лясковец, Сливен и Елена /през 60-те години на XIX век./. От края на 60-те г. е свещеник в Елена.

☐ Дичев, М. Градиво за историята на град Елена. — В: Еленски сб. Кн. 1, С., 1931, с. 79; Бобчев, С. Елена и Еленско през време на османското владичество. С., 1937, с. 109; Снегаров, Ив. Нов кодекс на търновската митрополия. С., 1937, с. 132; Брешков, Ю. Елена като просветно огнище в миналото. — В: Еленски сб. Кн. 2, С., 1938, с. 116.

САВОВ /ПОПСАВОВ/, Михаил

/8 окт. 1857 — 21 юли 1928/

Роден в Ст. Загора /според други източници — в Хасково/ в семейството на свещеник. Брат на Иван *Савов*. Ученик в Хасково, Пловдив и Габровската гимназия. Продължава образованието си в Галатасарайския лицей, Цариград /ок. 1876/. През 1879 г. завършва с първия випуск Военното у-ще в София и служи в Изт. Румелия. Заминава за Русия /1881/ и завършва военна академия. До края на 1913 г. с малки прекъсвания служи в бълг. армия: н-к на отделение в щаба на Румелийската милиция, н-к-щаб и командир на пехотна бригада, пом. на военен м-р, н-к на Военното у-ще в София. Участва в СБВ. Член на комисията през 1886 г. за определяне на турско-българската граница в Родопите. По време на Балканската война — командващ II, IV и V армия. Предс. на делегацията за сключване на мира с Турция след Балканските войни. Военен м-р /4 февр. 1891 — 15 април 1894; 6 май 1903 — 22 май 1907/, пълномощен м-р в Париж /1920—1923/. Награждаван с ордени /наши и чужди/ за храброст. Умира в Сен Валие дьо Тией, Франция.

☐ НБКМ — БИА, ф. 20 /Михаил П. Савов/; ВИА при МНО, ф. 778, оп. 1, а. е. 111, л. 1; Начов, Н. Цариград, с. 152; Чилингиров, Ст. БЧ, с. 224; Дървингов, П. Силуети из миналото. Ген. М. Савов в младите си години. — *Нова България*, 1936, № 3—4, 28—31.

САВОВ /ПОПСАВОВ/, Михо

/неизв./

Учител в Беброво, Еленско, през 60-те години на XIX век. Ръкоположен за свещеник в Беброво /1875/. Спомоществовател за „Пълна математ. и Физическа география", на С. Петров /1865/.

☐ НБКМ — БАН, II А 4190, II А 4194.

САВОВ, Панайот
/неизв./
Учи в Русия през периода 1856 — 1877 г.
☐ Степанова, Л. Вклад России..., с. 208.

САВОВ Стоянов, Стоян
/неизв./
Син на Сава /Съби/ *Стоянов*. Брат на Райно *Попович*. Свещеник и учител в Жеравна в нач. на XIX век.
☐ Балабанов, Н. Даскал Райно Попович. — В: Юб. кн. на жеравненското читалище „Единство". С., 1921, с. 170.

САВОВ, Тачо
/неизв./
Учител в у-щето „Св. Троица" в Ст. Загора през 1870 г.
☐ Сп. *Читалище*, I, 6, 15 дек. 1870.

САВУЛОВ, Йордан
/неизв./
Учи в Медицинското у-ще в Букурещ от 1863 до 1870 г.
☐ В *Свобода*, I, № 29, 2 юни 1870; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 198.

САЕВ, Михаил Д.
/неизв./
Роден в Белица, Разложко. Учител в Кюстендил /1872—1874/ и в Соволяно, Кюстендилско /1874—1877/.
☐ НБКМ — БИА, II А 2165; ДА — Кюстендил, ф. 245, оп. 1, а. е. 11; Иванов, Й. Северна Македония. С., 1906, с. 375; Попов, К. Кюстендил под турско робство и участието на кюстендилци в националноосвободителните борби. — В: Сб. Кюстендили и Кюстендилско. С., 1973, с. 100.

САЕВ, Никола А.
/неизв./
Роден в Белица, Разложко. Учи в бълг. класно у-ще в Солун. Учител в родното си село /1876—1877/. Читалищен деец. Участник в борбата срещу гърцизма. След 1878 г. е учител в Белица. Заточен в Мала Азия през 1883 г. Връща се в Б-я и става учител в Кара Мусал /Виноградец/, Пазарджишко, а след това свещеник във Ветерен, Пазарджишко. По-късно е архиерейски наместник в Разлог /1904—1917/.
☐ ДА — Благоевград, ф.4к, оп. 1, а. е. 27, л. 1—4; ф. 49к, оп. 1, а. е. 8, л. 74—75; ф. 120к, оп. 1, а. е. 4, л. 1—51; ф. 742, оп. 1, а. е. 15, л. 21—22, 38; а. е. 98, л. 24—34, 42—44; а. е. 99, л. 22—23; а. е. 109, л. 14; а. е. 155, л. 11—13.

САЗДАНОВ, Яков /Янко/
/неизв./
Роден в Тетово. Свещеник и учител в бълг. у-ще в Тетово (1836—1837/.
☐ Гечев, м. Килийните у-ща..., с. 97.

САКЕЛАРИЕВ, Антон
/неизв./
Постъпва в гимназията в Николаев през 1865 г. След завършването ѝ е студент в Московския у-т.
☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 40.

САКЕЛАРИЕВ, Иван
/неизв./
Възпитаник на Военномедицинското у-ще в Цариград. През 1860 г. има разрешение да постъпи във Втори кадетски корпус в Петербург с руска държавна издръжка.
☐ НБКМ — БИА, ф. 113, а. е. 66, л. 1—4.

САКЕЛАРИЕВ, Михаил П.
/21 септ. 1851 — 31 авг. 1875/
Роден в Русе, където получава първоначалното си образование. Завършва гимназията в Николаев /1865—1870/. Пансионер при Тодор *Минков*. Постъпва в медицинския ф-т на Московския у-т. Руски държавен стипендиант. Умира като студент в нач. на пети курс.
☐ НБКМ — БИА, ф. 16, а. е. 4, л. 12; ф. 154, а. е. 9, л. 83—84; ЦГАОР, ф. 1750, оп. 1, ед. хр. 46, л. 23; ед. хр. 316, л. 24; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 40; сп. *Училище*, V, 1876, № 15.

САКЕЛАРИЕВ, Янко
/неизв./
От Пловдив. През 1858 г. постъпва във Военномедицинското у-ще в Цариград. Според някои източници не е от бълг. произход.
☐ Биографията на Доктора Хр. Т. Стамболски от Казанлък. — В: Казанлък в миналото и днес. Кн. 1. С., 1912, 182—184; Начов, Н. Цариград, с. 140.

САКЕЛАРОВ, Никола Петров
/1850—1878/
Роден в Русе в семейството на заможен търговец. След 1860 г. започва да учи пиано; следва в класното у-ще в града. Завършва през 1865 г. Поддържа тесни приятелски връзки с Никола *Обретенов*. По-късно учи в Галатасарайския лицей, Цариград, подготвя се като музикант инструменталист, изучава пиано, цигулка и флейта. Когато се завръща в Русе, основава /1872/ и ръководи първия струнен оркестър в града; участва в читалищния и театралния живот и в певческото д-во. От 1873 г. е член на РК в града. Започва работа в австрийската параходна компания, а през 1875 г. е чиновник на турския кораб „Сивре", обслужващ връзката между Гюргево и Русе. Прехвърля рев. дейци отвъд Дунава, пренася тайно оръжие и поща. След разкриването на рев. му дейност е осъден на заточение.
☐ Сакакушев, Д. Възрожденското читалище „Зора" — разсадник на първите музикални прояви в Русе. — В: 100 години читалище „Зора" Русе. 1866—1966. Юб. сб. С., 1967, с. 96, 98—99.

САЛАБАШЕВ, Иван Петров
/7 ян. 1853 — 14 юни 1924/
Роден в Ст. Загора. Завършва местното класно у-ще. Продължава в гимназията в Табор, Чехия /1870—1872/, и в Прага /1872/. От 1873 г. е редовен студент в Пражката политехника, специалност математика. Същевременно посещава и лекции по висша математика в Пражкия у-т. На 5 ян. 1875 г. изнася научно съобщение на тема: „За кривите линии описани от върха на движещ се триъгълник". Според някои автори това е първият оригинален български труд по математика. През 1876 г. завършва математика, защитавайки теза на тема: „Декартовата крива линия". Проявява интерес към рев. д-ние. Поддържа връзка с Ангел *Кънчев* и Л. *Каравелов*. Отива в Белград и участва като доброволец в СТВ. Кратко време живее в Клостернойбург до Виена. От 1877 до 1879 г. е учител по математика в Болградската гимназия. Завръща се в Б-я и се установява в Пловдив. Депутат в Областното събрание на Изт. Румелия. Гл. секретар на Дирекцията на народоното просвещение. Член на Върховния съд /1880/ и директор на правосъдието /1882—1884/. На 28 авг. 1884 г. подава оставка. Живее в Казанлък; занимава се с търговия на розово масло; индустриалец. М-р на финансите /12 дек. 1888—4 юни 1890; 18 ноем. 1892—19 май 1894; 16 ян. 1908—5 септ. 1910/; м-р на правосъдието /13

февр.—12 дек. 1892/. Народен представител. Пълномощен м-р във Виена /1910—1914/. Член на Народнолибералната партия /1895/ и на Демократическата партия /1903/. Член основател и предс. на Физико-математическото д-во в София /1898/. Дописен /1881/ и редовен /1884/ член на БКД. След Осв. се занимава и с литературна дейност. Един от основателите на сп. „Наука" /1880/. Автор на спомени. Награден с ордените „Св. Александър" I степен /1890/ и „Св. Анна" I степен /1909/. Умира в София.
☐ НБКМ — БИА, ф. 234 /Иван Салабашев/; сп. *Читалище*, V, № 7, 15 април 1875; Салабашев, Ив. Спомени. С., 1943; Топузов, Ив. , Ив. Сарафов. Предосвобожденски дейци за земеделска просвета. С., 1953, с. 140; Гърков, К. Животът и дейността на Иван Салабашев. — *Обучение по математика*, 1981, № 3, 16—17.

САЛГЪНДЖИЕВ, Г.
/неизв./
Учител в Белотинци, Неврокопско /Гоцеделчевско/, през 1873—1874 г.
☐ ЦДИА, ф. 1546, оп. 1, а. е. 405, л. 1—2.

САЛГЪНДЖИЕВ, Стефан Калчев
/1847—1911/
Роден в Ст. Загора. Учи в родния си град, в бълг. у-ще на Фенер, Цариград, и в Богословското у-ще на о. Халки. Учител в Солун /1868—1870/, Сяр /1871—1878/ и Одрин /1878—1879/. Редактор на бълг. отдел на вилаетския вестник „Селянин" в Солун /1868/. Организатор на бълг. общини, църкви и у-ща в Серско и Солунско. От 1879 г. живее в Пловдив. Известно време е административен служител в Сливен. Умира в Пловдив.
Временен сътрудник на в. „Македония" /1868—1869/, в. „Право" /1870—1873/, в. „Век" /1874/, в. „Напредък" /1874/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 62 /Стефан Салгънджиев/; НБИВ — БИА, ф. 3, а. е. 438—501; Салгънджиев, Ст. Лични дела и спомени по възраждането на солунските и серските българи или 12 годишна жестока и неравна борба с гръцката пропаганда. Пловдив, 1906; Стоянов, М. БВК, с. 314; Документи за Българското възраждане от архива на Стефан И. Веркович. 1860—1893. С., 1969, с. 533 и сл.

САЛГЪНДЖИЕВ, Янко Генчов
/неизв./
Образование получава в Букурещ. Учител в Ст. Загора /1852—1857/. Превежда: „Разговори вероизповедни, правни и исторически. Преведе от гречески Янко Генчов /ескизаарчанин/, 1854. Цариград, типография „Ц. вестника".
☐ Иванов, Ат. Черти из живота и записки на Атанас Иванов. Сливен, 1885, с. 52; Стоянов, М. БВК, с. 314.

САЛГЪНДЖИЕВА, Радка
/неизв./
Родена в Ст. Загора. Учителка в Трявна /1863—1869/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 129, а. е. 166, л. 171; в. *Македония*, III, № 39, 23 авг. 1869; Даскалов, Б. Тревненското у-ще..., с. 64; Паскалева, В. Българката..., с. 147

САМАРДЖИЕВ, Димитър
/неизв./
Учител в Долно Драглище, Разложко, ок. 70-те години на XIX век.
☐ Юруков, М. Просветното дело в Разложко. С., 1941, с. 73.

САМАРДЖИЕВ, Иван Цветков
/неизв./
Роден вер. в Габрово. Син на Цвятко *Недев*. Брат на Недю *Самарджиев*. Учи в гимназията в Николаев. Пансионер при Тодор *Минков* /преди 1877/.
☐ Тодоров, Ст. Тодор Николаевич Минков /1830—1906/. Живот, дейност, заслуги. С., 1970, с. 42.

САМАРДЖИЕВ, Недю Цветков
/неизв./
Роден вер. в Габрово. Син на Цвятко *Недев*. Брат на Иван *Самарджиев*. Учи в гимназията в Николаев. Пансионер при Тодор *Минков* /преди 1877/. По-късно завършва медицина в Харков, Русия. Работи като лекар във Владивосток, Русия. В Б-я се завръща през 1912 г.
☐ Тодоров, Ст. Тодор Николаевич Минков /1830—1906/. Живот, дейност, заслуги. С., 1970, с. 42, 50.

САМЕВ, Никола Иванов Бозвелиев
/1847—1902/
Роден в Цариград. Син на градинар от Самоков. Отгледан от търговеца Иван Бозвелиев. Учи в Загреб до 1873 г. Учител в Казанлък /1873—1874; 1876—1877/. По време на РТОВ е административен управител на болницата в Свищов, организирана от Юлия Вревска. След Осв. е предс. на окръжния съвет в Казанлък; общински съветник и кмет на града /1879—1888/. Умира в Ст. Загора.
☐ Бозвелиев, К. Спомени. Кн. 1. 1868—1878. Казанлък, 1942, 42—45.

САМОВОДСКИ, Димитър — вж. *Драганов*, Димитър

САМОВОДСКИ, Иван — вж. *Чуклев*, Иван

САМСАРОВ, Стефан Ненчев
/неизв./
Роден в Сливен. Брат на Христо *Самсаров*. Учи в родния си град. В края на 40-те и през 50-те години на XIX век учителства в Ески Джумая /Търговище/, Осман пазар /Омуртаг/, Карнобат и др.
☐ В. *Македония*, IV, № 36, 24 март 1870; Табаков, С. Сливенски будители вън от Сливен. — В: Юб. сб. на бълг. нар. ч-ще „Зора" Сливен, с. 193.

САМСАРОВ, Христо Ненчев
/неизв./
Роден в Сливен. Брат на Стефан *Самсаров*. Учи в Търново при Никола *Михайловски* и две години във Военномедицинското у-ще в Цариград. Учител в Ески Джумая /Търговище/ от 1864 до 1869 г., във Видин /1869—1870/, в Гложене, Тетевенско /1871—1872/, и Оряхово /1873/. От 1873 г. е учител и църковен певец във Варна. След Осв. е избран за кмет на Ески Джумая. Гимназиален учител във Варна и София.
☐ НБКМ — БИА, II А 1711; II А 7669; ДА — Варна, ф. 79к, оп. 1, а. е. 9, л. 63; а. е. 22, л. 10, 29; Летоструй, V, 1873, с. 61; Табаков, С. Сливенски будители вън от Сливен. — Юб. сб. на бълг. нар. ч-ще „Зора" в Сливен, с. 193; Церов, Ив. 50-годишнина на българското училище в град Варна. Варна, 1911, с. 19; Тонев, В. Към историята ..., с. 139; Дражев, П. Търговище. С., 1967, с. 63.

САМУИЛ
/неизв./
Игумен на Килифаревския м-ир от 1801 до 1813 г.
☐ Загорски, Ив. Манастирите във Великотърновска епархия. С., 1947, с. 40.

САМУРКАШЕВ, Георги Н.

/неизв./

Роден във Велес. Известно време е търговец в Букурещ, а след това учител в Прилеп.

Заедно с *Натанаил Зографски* превежда „Служение еврейско“ /1839/.

☐ Стоянов, М. БВК, с. 314.

САМУРКАШЕВА, Мария

/неизв./

Монахиня и девическа учителка във Велес през втората половина на XVIII век.

☐ Иванов, Ил. Учебното и църковното дело във Велешко. — *Ил. Илинден*, 1940, № 6, с. 14.

САНДОВ, Петко

/неизв./

От Казанлък. Редактор на в. „Източно време“ /1874—1877/.

Времен сътрудник на в. „Право“ /1871/.

☐ Начов, Н. Цариград, с. 193; Чилингиров, Ст. БЧ, с. 267; Стоянов, М. БВК, с. 314; Боршуков, Г. История на българската журналистика. С., 1976, с. 324.

САНДЪКЧИЕВ, Ангел

/1842—1877 или 1878/

Роден в Ясѫ кория /Равногор/, Пазарджишко. Учи в родното си село, а от 1862 г. е свещеник и учител там. Предс. на местния РК. Участва в подготовката и провеждането на Апр. въст. Осъден е на доживотен затвор на о. Кипър, където умира.

☐ Колев, Л. Духовници — участници в национално-освободителните борби на нашия народ. — *ИЦИАИ*, т. 1, 1978, с. 385.

САПИНЕВ, Васил Попгеоргиев

/неизв./

Свещеник в Дупница /Станке Димитров/ ок. 1870 г. Син на поп Георги *Сапинев*.

☐ Лазенков, Н. Спомени из робското минало на Дупница и околните села. С., 1924, с. 26.

САПИНЕВ, Георги

/неизв./

Свещеник в Дупница /Станке Димитров/ от 50-те до 70-те години на XIX век. Баща на Васил *Сапинев*.

☐ Лазенков, Н. Спомени из робското минало на Дупница и околните села. С., 1924, с. 26.

САПУНДЖИЕВ, Иван А.

/неизв./

Роден в Охрид. Учител във Велчани, Стружко /1851—1852/.

☐ ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 295, л. 48.

САПУНДЖИЕВ, Хр.

/неизв./

Книжар в Охрид през 1872 г.

☐ НБКМ — БИА, ф. 324, а. е. 1, л. 23.

САПУНДЖИЕВ, Яким /Йоаким/ Кочов

/1836—1910/

Роден в Охрид. Учител и секретар на църковната община в родния си град /1867—1872/; участник в борбата за църковна независимост. Книжар /1872—1875/. Учител в Лерин /1880—1882/, секретар на Охридската митрополия /1891—1894/, служител в Бълг. екзархия в Цариград. Умира в Охрид.

Временен сътрудник на в. „Право“ /1871—1872/.

☐ НБКМ — БИА, ф. 322 /Яким Сапунджиев/; Матов, Д. Григор С. Пърличев. Книжовно-биографични черти. — *Бълг. пр.*, 1894—1895, № 4—5, 165—166; Стоянов, М. БВК, 314—315; Ванчев, Й. Новобългарската просвета в Македония през Възраждането. С., 1982, с. 41, 112—113.

САПУНКОВ, Янчо Митев

/неизв./

Роден в Марковча /Марково/, Провадийско. Получава образование в родното си село. Учителства в Гебедже /Белослав/, Варненско /1869—1872/, а след това в Добруджа.

☐ Тонев, В. Бележки..., ч. 2, с. 104; ч. 4, с. 73.

САПУНОВ, Евтим Николов

/неизв./

Роден в Габрово в семейството на занаятчията, участник в църковно-нац. борби Никола Сапунов и учителката Станка *Минова*. Брат на Светослав и Илия *Миларови*. От 1867 г. учи във Военномедицинското у-ще в Цариград.

☐ НБКМ — БИА. II А 2012; в. *Македония*, I, 16, 18 март 1867; Начов, Н. Цариград, с. 144; Цончев, П. Габрово, с. 419.

САПУНОВ, Илия — вж. *Миларов*, Илия

САПУНОВ, Константин Петров

/1844 — 15 дек. 1916/

Роден в Габрово в семейството на Петър *Сапунов*. Завършва декламация и пеене в музикалното у-ще в Букурещ /1866/. Учител по френски и румънски език в Гюргево /1866—1878/. Поддържа връзка с бълг. емиграция и с ТБЦК. Журналист и общественик в Румъния. Редактира сп. „Просвещение чрез науки, промишленост и търговия“ /1872/. Участва в трупата на Добри *Войников*. След Осв. за кратко време учи във Военното у-ще в София, но го напуска и с препоръка на Иван *Вазов* става пом.-управител и режисьор на първата професионална театарална трупа в Пловдив /1883/. Работи на бълг. сцена повече от тридесет години /до 1914/. Умира в Панчарево, Софийско.

Временен сътрудник на в. „Турция“ /1869/. Автор на: „Книжевност. Книга I. О Българ рода. Първа списание от К. И. С. Р. Букурещ, 1872. В печатницата на „Свобода“.

☐ НБКМ — БИА, ф. 403, а. е. 8, л. 46; сп. *Просвещение*, I, № 1, 25 окт. 1872; Попов, Ив. Миналото на българския театър. ч. 1. С., 1939, с. 49 и сл.; Стоянов, М. БВК, с. 315; Пенев, Б. История на българския драматичен театър. С., 1975, 409—412; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 198.

САПУНОВ, Петър Константинов

/ок. 1800—1872/

От Трявна. Произхожда от занаятчийско семейство. Учи в родния си град. Рано се преселва във Влашко. От 1831 г. се установява в Букурещ, където е чиновник в руското консулство. Подпомага българи, учещи в Букурещ, участва в просветните инициативи на българите в Румъния, съдейства за построяване на у-ще в Трявна. Има собствена печатница /1844—1846/. Баща на Константин *Сапунов*. Умира в Букурещ.

Автор на: „Новий завет сиреч четирите евангелии на четиритях евангелиста, переведени от елински на български език, които ся употребява сега в Болгарията. Който с благословението на сегашнаго митрополита на сичката Угровлахия г. г. Григория при пресветлаго и превисокаго княза Григория Гика воевода наче да ся печати, а подир дохожданието на армията на най-силното империе на сичката Росия прие приличното окончание, през осердието на едного от переводителите, а с спомоществованието и харчта на единоплеменниците благочестиви християни. В Букурещ, в святата Митрополия в лето [1828] юлия месеца. /Типограф Матей Бабянов. Словаредител Слав Канюв, калофе-

риц./“; — “Новий завет. 2. издание“; „Най-нов снотолкувател, който казва правдата-матка. Печатан с иждивението г. Ивана Николаева Жебарова, шумненица. Букурещ, 1844, в печатописанието на канцеляриста Петра Сапунова“; „ Историята на славеноболгарския народ из историята на г. Раича и някои исторически книги составлена и на славяносербския язик списана за синовете на отечеството от Атанасиа Несковича в Кралевско университетското печатописание в Будим град в 1801 година, а от славяносербския на славяноболгарския язик переведена от канцеляриста Петра Сапунова и в неговото печатописание сега парвен печатана. В 1844 година, Букурещ“; „Началное учение человеком, хотящим учится книг Божественнаго писания. Печатано в Типографии канцеляриста Петра Сапунова в Букуресте, 1844“; „Канон молебний к преподобному и богоносному отцу нашему Йоанну Рилскому чудотворцу и молитви на всякая немощ и лекарственик или церовита книга полезна и потребна сякому человеку според нуждата си, която е собрана от другий различни дофторически книги от разни язици. В печатописанието на канцеляриста Сапунова, Букурещ, 1845“.
□ НБКМ — БИА, ф. 129, а. е. 166, л. 128—129; сп. *Просвещение*, I, № 1, 25 окт. 1872; Даскалов, Б. Тревненското у-ще..., с. 15—25; Иванов, Т. Петър Сапунов, Тревненец. — *Пастирско дело*, № 18, 2 май 1936; Ганчев, Т. Петър Сапунов Тревнянин. — *Дух. култура*, 1939, № 5—6, 174—184; Стоянов, М. БВК, с. 315; Радкова, Р. Петър К. Сапунов. — В: Трявна. С., 1982, 272—282; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 199.

САПУНОВ, Светослав — вж. *Миларов*, Светослав

САРАНДОВ, Христо
/неизв./
Роден в Хаджиоглу Пазарджик Толбухин/. Учител в Гьокчедьолук /Бдинци/, Хаджиоглупазарджишко, през 1868 или 1870 г.
□ Тонев, В. Добруджа, с. 279.

САРАНОВ, Никола Венков
/1854 — 6 окт. 1915/
Роден в Габрово в семейството на занаятчия. Завършва Габровското класно у-ще /1868/ и учи в Щип при Йосиф *Ковачев* /1869—1871/. Учител в Габрово /1871—1876/. Член на местния РК, участва в подготовката на Апр. въст. По време на въст. е задържан в Търновския затвор. След Осв. е просветен служител в Габрово, Пловдив, Ст. Загора, София. Народен представител и гл. секретар на М-вото на търговията и земеделието.
Временен сътрудник на сп. „Ръководител на основното учение“ /1874/.
Автор на: „Нов бащин и майчин език. По методата на руский педагог К. Ушинский. Съставил Н. Саранов. С 24 образи вътре. Книжарница на Хр. Г. Данов в Пловдив, Русчук и Велес. Виена, печатница на Л. Сомер, 1875“; — “Второ преработено издание. С 24 изображения. Пловдив, бързотискна печатница и литография на Хр. Г. Данов, 1878“.
□ Бракалов, Ив. Никола В. Саранов. — *Уч. пр.*, 1929, № 4, 493—502; Цончев, П. Габрово, с. 697; Стоянов, М. БВК, с. 316; Петров, Ц. Никола Венков Саранов — живот, революционна дейност и заслуги за развитието на началното образование в България. — *ГМСБ*, 5, 1979, 60—82.

САРАПИОН
/неизв./
Игумен на Карлуковския м-ир. Спомоществовател за „Евангелие поучително“ на Соф. Врачански /1856/.

САРАФОВ, Андон
/1848—1916/
Роден в Одрин. Учи в гръцко у-ще. Учител. От 1877 г. свещеник.
□ ДА — Сливен, ф. 44к, оп. 1, а. е. 111.

САРАФОВ, Георги Д.
/1848 — 15 дек. 1915/
Роден в Търново. Учи в родния си град и в лицей в Букурещ. От 1863 г. е в Медицинското у-ще, специалност хирургия. Завършва Медицинския ф-т в Букурещ /1874/; с. г. издържа конкурсен изпит за интернист. Лекар в болницата „Ефорие“ в Букурещ. Като военен лекар във Втори батальон на румънската армия участва в СТВ и в РТОВ. През 1878 г. защитава докторат на тема: „Despre toracenteza in plenrezzia acuta“. След Осв. е градски лекар в Г. Оряховица /1878—1880/ и Варна /1880—1881/. Преминава на работа във Военносанитарното ведомство: дружинен, полкови лекар и н-к на Фелдшерското у-ще /до 1890/, гл. лекар на войската /1890—1894/. Член на Пети, Шести и Седми мед.съвет. Народен представител в VIII—XIII ОНС /1894—1908/. За кратко време е кмет на София. Член на централното ръководство на БЧК /1891/, негов подпредс. /1892/ и предс. /1893—1895/. Член на БКД. Носител на румънски, сръбски, руски и български награди, между които ордените „Св. Александър“ IV степен, „Румънска звезда“ V степен, „Таково“ IV степен. Умира в София.
□ НБКМ — БИА, ф. 388, а. е. 1, л. 1; Константинеску-Яши, П. Българи учени..., с. 92; Стоянов, М. БВК, с. 316; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 199.

САРАФОВ, Г.
/неизв./
Роден в Копривщица. Търговец в Цариград. Издател на в. „Шутош“ /1874/.
Временен дописник на в. „Македония“ /1871/.
□ Стоянов, М. БВК, с. 316.

САРАФОВ, Димитър Костов
/неизв./
Свещеник в Лясковец през 40-те и 50-те години на XIX век. Частен учител там ок. 1850 г.
□ Минев, Д. Лясковец, с. 114.

САРАФОВ, Иван Костадинов
/23 март 1856 — 1935/
Роден в Търново. Брат на Михаил *Сарафов*. Основно образование получава в родния си град. Учи в Белград, а през учебната 1875—1876 г. е ученик в Загребската гимназия, издържан от брат си. Доброволец в българския отряд по време на СТВ. Опълченец в РТОВ. През 1878 г. завършва Одеското пехотно юнкерско у-ще. Офицер от българската армия. Участва в СБВ. След детронирането на княз Александър Батенберг емигрира в Русия, където постъпва на руска военна служба. През 1891 г. завършва Николаевската генералщабна академия. В Б-я се завръща през 1898 г. и заема отговорни длъжности във Военното м-во. По време на Балканските войни е командир на дивизия. Първата световна война го заварва на поста дипломатически представител на Б-я в Русия. През 1919—1920 г. командва корпус и дивизия в армията на Деникин. Умира в София.
□ НБКМ — БИА, ф. 21 /Иван К. Сарафов/; ф. 12, а. е. 58, л. 19, ф. 112, а. е 116, л. 1—11; НА БАН, ф. 17к, а. е. 1, л. 1; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 40; Данчови. БЕ, с. 1383;

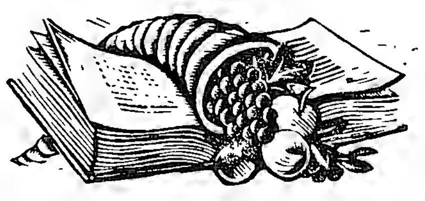

Гечев, М. Народните учители в Освободителната война. — *Нар. просвета*, № 11, 1977, с. 92; Жечев, Н. Спомени на Михаил Сарафов /60-те—70-те години на XIX век/. — *ИДА*, 37, 1979, 157—158; Степанова, Л. Вклад России..., с. 208.

САРАФОВ, Костадин /Коста/ Вълчев
/неизв. — 1911/
Роден в Гайтаниново, Неврокопско Гоцеделчевско/, в семейството на известния в Неврокопския край родолюбец Вълчо Сарафов. Брат на Петър *Сарафов*. Учител и общественик в Неврокоп и в други селища в Македония. През 1873 г. открива заедно с брат си и бълг. у-ще в Мелник. Участва в църковно-нац. борби, представител на Драмска епархия в Цариград /1869—1872/. През 1873—1874 г. е отново в Цариград във връзка с предложението за избиране на поп *Харитон Карпузов* за бълг. владика. Участва в Кресненско-Разложкото въст. /1878/, след което се установява окончателно в свободните бълг. земи и работи 10 години като мирови съдия в София. Умира в Кошарево, Софийско.
Временен сътрудник на в. „Право“ /1873/ и в. „Век“/1874/.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 316; Документи за Българското възраждане от архива на Стефан И. Веркович. 1860—1893. С., 1969, с. 481; Петкова, Н. Спомени. С., 1987, с. 56, 152.

САРАФОВ, Михаил Констадинов
/14 февр. 1854—13 дек. 1924/
Роден в Търново в семейството на търговеца абаджия Костадин Ненов. Брат на Иван *Сарафов*. Учи в класното у-ще в родния си град при Анастас *Гранитски*, Никола *Михайловски* и Тодор *Шишков*, като същевременно помага на баща си. Завършва Загребската гимназия /1871—1875/. Предс. на бълг. ученическо д-во „Развитие“. По време на учението си преподава частни уроци, за да се издържа. През авг. 1875 г. е в Букурещ, където се свързва с бълг. рев. емиграция. Участва в заседанията на БРЦК. Изпратен като апостол в Търновски рев. окръг по подготовката на Апр. въст. Става учител в родния си град /1875—1876/. Секретар на тайния РК. Наклеветен за рев. си дейност, М. С. е арестуван, но по-късно освободен поради липса на доказателства. Продължава учението си във Философския ф-т на Загребския у-т. Слуша лекции в Политехниката в Мюнхен по математика, физика и химия, и в College de France в Париж по политическа икономия /1879—1880/. След завръщането си в Б-я е м-р на народното просвещение /17 дек. 1880—29 април 1881/, директор на Статистическото бюро към М-вото на финансите /1881—1883/; м-р на финансите /1 ян.—29 юни 1884/, администратор в БНБ /1885/. Директор на бълг. гимназия в Солун /1893—1896/, зам. директор на застрахователното д-во „Балкан“ в София /1897—1900/, м-р на вътрешните работи /20 февр. 1901—9 март. 1902, управляващ м-вото /22 дек. 1901—9 март 1902/ и м-р на финансите /9 март 1902—6 май 1903/. Дипломатически агент във Виена /1904—1909/; пълномощен м-р в Цариград /1909—1912/; представител на бълг. м-во на външните работи и изповеданията в Солун /1913/; пълномощник по време на преговорите с Румъния за предаването на Силистра; член на бълг. делегация за подписване на Ньойския мирен договор /1919/. Дописен /1881/ и редовен /1884/ член на БКД. След Осв. е автор на трудове по статистика и финанси.

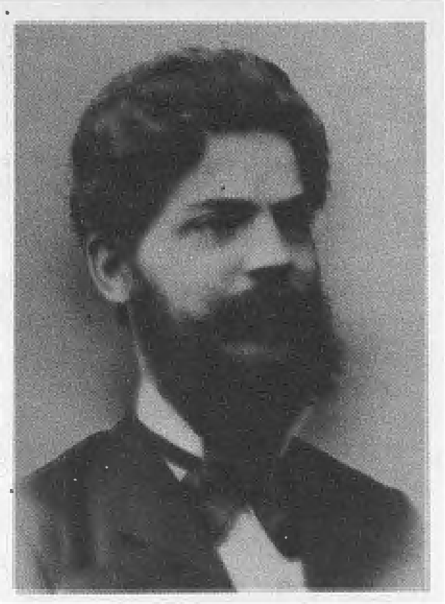

Михаил Сарафов

☐ НА БАН, ф. 17к /Михаил Сарафов/; 100 години БАН, с. 629; Търновски дейци през Възраждането. — В: Прослава на В. Търново. С., 1978, 491—503; Жечев, Н. Спомени на Михаил Сарафов /60—70-те години на XIX в./ — *ИДА*, 37, 1979, 157—202.

САРАФОВ, Петър Вълчов
15 окт. 1842—1 ноем. 1915/
Роден в Гайтаниново, Неврокопско Гоцеделчевско/. Брат на Коста *Сарафов*. Учи в родното си село при Георги *Зимбилев*. Завършва с отличие гръцкото у-ще в Сяр /1860/. Учител в Сяр /1861/; учител в неврокопските села Гайтаниново /1863—1864, 1869/, Либяхово /Илинден/ през 1864 г., Зърново /1865—1868/ и др., където заменя гръцкия език в преподаването с бълг. Член на учителското д-во „Просвещение“, създадено в Неврокоп през 1873 г. Пръв бълг. учител в новооткритото бълг. у-ще в Мелник /1873/; от 1874 до 1876 г. учителства в неврокопските села. След погрома на Апр. въст. е хвърлен в Драмския затвор. През 1879 г. живее в Пловдив, но по настояване на Бълг. екзархия се връща в Македония и възстановява 1881/ закритото през 1876 г. бълг. у-ще в Сяр. Работи като надзирател на у-щата в Серския санджак /1882—1884/. От 1885 г., когато гъркоманите в този район вземат надмощие, заедно с тъста си поп *Харитон Карпузов* е заточен в Мала Азия, но успява да избяга и се установява в София, където живее до смъртта си. Работи като преподавател и преводач от турски език.
Временен дописник на в. „Македония“ /1869/.
☐ НА БАН, ф. 1, оп. 2, а. е. 1428, л. 826, 875; ф. 14, а. е. 306; Документи за Българското възраждане от архива на Стефан И. Веркович. 1860—1893. С., 1969, 395—396; Марков, Ив. Петър Сарафов. — В: Просветното дело в Неврокоп /Гоце Делчев/ и Неврокопско през Възраждането. С., 1979, 110—112; Ванчев, Й. Новобългарската просвета в Македония през Възраждането. С., 1982, с. 70, 77, 83, 124.

САРАФСКИ, Стефан
/неизв. — 1862/
Ученик във Втора одеска гимназия /1859/ на издръжка на ОБН. От 1861 г. учи в Ришельовския лицей. Умира в Одеса.
☐ ЦГВИА. ф. ВУА, сд. хр. 8799, л. 39; Степанова, Л. Вклад России..., с. 208.

САРАХОШЕВ, Петър Йонков
/ок. 1834 — неизв./
Учител в Кръвеник, Севлиевско, от 1858 до 1876 г

☐ Ковачев, Н. Из миналото на героичен Кръвеник. С., 1972, с. 17.

САРЪИВАНОВ, Апостол Стефанов
/12 окт. 1858—1915/
Роден в Сливен. Брат на Гаврил *Саръиванов*. Завършва класното у-ще в Сливен и продължава образованието си в Галатасарайския лицей, Цариград, и в Марсилия. Вер. след Осв. завършва право в Екс ан Прованс, Франция. Народен представител от Сливен. Индустриалец на вълнени платове. Самоубива се в София.
☐ Начов, Н. Цариград, с. 152; Йонков, Хр., Р. Ханджева. Из мемоарите на Михаил Греков. — *ИДА*, 16, 1968, с. 289; Апостол Саръиванов. — В: Юб. сб. на бълг. нар. ч-ще „Зора“ Сливен, 265—266.

САРЪИВАНОВ, Гаврил Стефанов
/неизв./
Роден в Сливен. Брат на Апостол *Саръиванов*. Ученик в Галатасарайския лицей, Цариград, преди 1877 г.
☐ Начов, Н. Цариград, с. 152; Табаков, С. Сливен, 516—517.

САХАНОВА /САХАРОВА/, Евгения — вж. *Шекерджиева-Саханова*, Евгения

САХАТЧИЕВ, Ганчо Петков
/ок. 1850 — 1873/
Роден в Ст. Загора. Получава първоначално образование в родния си град. От 1866 г. учи в Медицинското у-ще и във Факултета по медицина в Букурещ. Умира от туберкулоза като студент.
☐ Сп. *Училище*, III, 1873, № 19, с. 152; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 187; Кънчов, М. Видрица, с. 217.

САХАТЧИЕВ, Константин
/неизв./
Роден в Свищов. Учи в Одеската семинария /1858/. Разболява се и през 1861 г. се завръща в Б-я.
☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 39; ЦДИА, ф. 111, оп. 1, а. е. 54, л. 1; Степанова, Л. Вклад России..., с. 208.

САХАТЧИЕВА, Стефана Ив.
/неизв./
Завършва Габровското девическо у-ще. Учителства в Плевен /ок. 1874—1876/.
☐ В. *Ден*, I, № 20, 23 юни, 1875.

САХАТЧИЙСКИ, Кънчо — вж. *Кесаров*, Кънчо

САЯДЖИЕВ, Васил Т.
/неизв./
Учител в Търново през 1871—1872 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 7637; Драганова, Т. Велико Търново през епохата на Възраждането и читалище „Надежда“. — В: Народно читалище „Надежда“ Велико Търново. 1869—1969. Юб. сб. С., 1969, с. 48.

СВЕТИЕВ, И.
/неизв./
Учител в Сливен през периода 1860—1877 г.
☐ Икономов, М. Моите спомени за училищно-читалищното дело на гр. Сливен /1815—1877/. — В: Юб. сб. на бълг. нар. ч-ще „Зора“ Сливен, с. 70.

СВИНАРОВ, Цвятко Ненов
/ок. 1837—1899/
Роден в Панагюрище. Вуйчо на Райна *Попгеоргиева*. Получава образование в Пловдив. Учител в Силистра /1874/ и Варна /1874—1878/. След Осв. продължава да учителства във Варна /1878—1879/.
☐ ДА — Варна, ф. 79к, оп. 1, а. е. 22, л. 20, 30; НБКМ — БИА, II В 862; Тонев, В. Към историята..., с. 139.

СВИРАЧЕВ, Георги Вълков
/неизв./
Роден в Чирпан. Учител в Пирок /1865—1867/, Курията /1872—1875/ и др. малкотърновски села. Участва в Старозагорското въст. /1875/.
☐ Аянов, Г. Малко Търново. Бургас, 1939, 273—274, 331.

СВИРАЧЕВ, Иван Вълков
/неизв./
Роден в Чирпан. Учител в малкотърновското село Курията /1875—1877/.
☐ Аянов, Г. Малко Търново. Бургас, 1939, 273.

СВЯКЯРОВ, Александър
/неизв./
Роден във Велес. Учител в родния си град /1870—1872/. Участва в учителския събор в Прилеп през 1871 г.
☐ Еничерев, Н. Възпоминания и бележки. С., 1906, с. 136; Чочков, Хр. Велес, с. 30.

СВЯКЯРОВ, Коста
/неизв./
От Велес. Учител там /1855—1861/. От 1861 г. е свещеник.
☐ Чочков, Хр. Велес, с. 26.

СВЯКЯРОВ, Онче
/неизв./
Роден във Велес. Учител в родния си град /1872—1874/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 174, а. е. 4, л. 44; Чочков, Хр. Велес, с. 31.

СГУРОВСКИ, Слави Тодоров
/неизв./
Роден в Широка лъка, Смолянско. Учител в Союджук /Върбино/, Смолянско, от 1868 до 1875 г.
☐ Зоински, Ил. С пламъка на родолюбието. — *Родопи*, 1868, № 5, с. 27.

СЕВАСТИЯН
/неизв. — 1833/
Роден в Кюстендилско. Ученик на йеромонах *Серапион* от Разлог. Един от най-бележитите рилски монаси от края на XVIII и нач. на XIX век. В Кюстендил проповядва на славянобългарски език. По-късно се отдава на постнически живот и до смъртта си се уединява в килия в Пчелино над Рилския м-ир.
☐ Спространов, Е. Опис на ръкописите в библиотеката при Рилския м-ир. С., 1902, с. 24; Маркова, З. Българското..., с. 58; Писахме да се знае, с. 239.

СЕВАСТИЯН
/неизв./
Игумен на Сопотския м-ир. Спомоществовател за „Изяснения на неделнити евангелия и празници“, превел Зл. Груев /1857/.

СЕВАСТИЯН
/неизв. — 1882/
Роден в Мерданя, Търновско. Игумен на Батошевския м-ир /1858—1874/. Съдейства за построяването на манастирския метох в Батошево, Габровско /1860/. Участва в Апр. въст.
☐ ДА — В. Търново, ф. 305, оп. 1, а. е. 75, л. 48; Йонков, Хр. Участието на българското духовенство от I Великотърновски и III Врачански революционен окръг в Априлското въстание. — В: Сб. Априлското въстание..., с. 356.

СЕВОВ, Николай
/неизв./
Свещеник в Самоков. Спомоществовател за „История на слов. болг. народ“, превел П. Сапунов /1844/.

СЕВОВ, Юрдан /Йордан/
/6 ян. 1852—12 април 1911/
Роден в Ески Джумая /Търговище/. Завършва гимназия в Николаев

/1872/ като пансионер при Тодор *Минков* и Медицинския ф-т на Московския у-т /1878/. Като студент участва в СТВ в състава на Руско-бълг. санитарна мисия и в РТОВ — лекар в Гл. квартира на руската армия и на Първа дружина от Бълг. опълчение. Губернски и граждански лекар в Сливен /1878—1879/. Околийски лекар в Ямбол /1879—1880/ и Пловдив /1880/. Земски лекар в Бесарабия /1881—1883/. От 1883 г. е на военна служба във Варна. Участва в основаването на Варненското мед. д-во; член на редакционния комитет на „Мед. списание“. Умира в Русе.
☐ ЦГАОР, ф. 1750, оп. 1, ед. хр. 316, л. 25; Иванов, Ю. БПП, с. 400; Д-р Юрдан Севов /некролог/. — *ЛЛСБ*, 1911, № 5, с. 254.

СЕДЛЬОВ, Георги
/неизв./
Свещеник в Якоруда, Разложко, през 1872 г. Дарител — подпомага учебното дело.
☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 117, л. 16.

СЕИЗОВ, Георги Бонев
/неизв./
От Казанлък. Брат на Христо *Сеизов*. Учител в Казанлък в продължение на 12 години през 60-те и 70-те години на XIX век.
☐ В. *Право*, VI, № 35, 25 окт. 1871; Георгиев, М. Градиво за учебното дело в град Казанлък. — *Уч. пр.*, 1907, № 11, с. 925; Георгиев, М. Михаил Василев. — В: Казанлък в миналото и днес. Кн. 1. С., 1912, с. 149; Георгиев, М. Възраждането на град Казанлък. — В: Казанлък в миналото и днес. Кн. 2. С., 1923, с. 105.

СЕИЗОВ, Христо Бонев
/неизв./
От Казанлък. Брат на Георги *Сеизов*. Учител в родния си град /ок. 1870—1877/.
☐ В. *Право*, VI, № 35, 25 окт. 1871; Георгиев, М. Възраждането на град Казанлък. — В: Казанлък в миналото и днес. Кн. 2. С., 1923, с. 105.

СЕКУЛ
/неизв./
Роден в Бороец, Охридско. Учи в Белград. Учител в Охрид /1876—1877/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 324, а. е. 1, л. 24.

СЕЛВЕЛИ, Атанас
/неизв./
Роден в Търново. Завършва класно у-ще в родния си град. Продължава образованието си във Виена /1863/.
☐ ДА — В. Търново, ф. 65, оп. 1, а. е. 110, л. 1, 2, 7; а. е. 194, л. 1; Хинчев, Ст. Развитие на учебното дело у нас преди Освобождението. — *ИДА*, 8, 1964, с. 193.

СЕЛВЕЛИ, Панайот Д.
/неизв./
Роден в Русе. В продължение на 15 години учи в различни европейски училища и у-ти. Завършва медицина в Цюрих /1874/. Д-р по хирургия ѝ акушерство с дисертация на тема: „Zur pathologischen Anatommie der Dementie paralytica. Zürich, Druck von Oreli Fussli, 1876“. Практикува две години в чужбина и от 1876 г. се установява в Русе.
☐ В. *Дунав*, XII, № 1078, 13 юни 1876; *Държавен вестник*, № 25, 9 февр. 1880; Стоянов, М. БВК, с. 316.

Иван Селимински

СЕЛИМИНСКИ /ХРИСТОВ/, Иван /Йордан/ Георгиев
/24 дек. 1799—21 юли 1867/
Роден в Сливен в семейството на търговец. Учи в гръцко у-ще в родния си град. През 1814 г. заминава за Йерусалим. От 1817 г. до 1821 г. учи в гръцката гимназия в Кидония при Каирис. Участва като офицер в Гръцкото въст. /1821—1823/. През Италия и Австрия напуска Гърция и се установява в Брашов като частен учител по гръцки език в бълг. емигрантски семейства. Прави опит да създаде тайна организация /1823—1825/. Завръща се в Сливен /1825/ и открива частно елинобълг. у-ще. Основава тайно „Народно братство“ с цел да подготвя народа за освободителна борба. През 1828—1829 г. е гл. учител и директор на гръцкото у-ще в Пловдив. И. С. е един от най-видните представители на бълг. елинистична интелигенция. След Руско-турската война /1828—1829/ се изселва в Бесарабия. Учител в Букурещ; поканен за преподавател на бълг. търг. еснаф в Ришори де Веде /1833—1834/. През 1835 г. е частен учител в Берязка /селище близо до Плоещ, наричано още Нов Сливен/, където се занимава със съдебни дела на живеещите бълг. бежанци за отваряне на гръцко у-ще. За тази цел И. С. си осигурява покровителството на английското консулство и приема английско поданство. Частен учител по гръцки и френски език на децата на Мариора Филитис, племенница на влашкия княз Йоан Карадажа /1837—1839/. Сътрудничи на руското консулство в Букурещ по бълг. въпроси. От 1840 г. следва медицина в Атина, практикува във флорентински болници. Като студент е издържан от бълг. търговци /А. Иванов, Г. *Золотович*, Чалъковци и др./. Поддържа кореспонденция с Васил *Априлов*. Включва се в просветно-църковното д-ние. Организира акция за изпращане на депутати в гръцкото народно събрание с цел официалното признаване на българите. Полага последните си изпити по медицина в Сиена, Италия, и на 16 март 1845 г. получава титлата д-р по медицина и хирургия. Заминава за Париж, където се сближава с Никола *Пиколо* и Петър *Берон*. От 1845 г. е лекар в Румъния. Две години е на частна практика; окръжен лекар в Браила /1848/; гл. лекар в Болград /1856/; гл. лекар на окръжието Яломица, Бесарабия, с център Калъраш; от 1863 г. отново е лекар в Букурещ. Същевременно се занимава с обществена дейност. Един от основателите и член на ДД. Подпомага сливенските у-ща. По време на Кримската война организира доброволчески отряди. За работата си като батальонен лекар получава два сребърни медала. /През 1844 г. е награден и от гръцкото п-во за участието му в Гръцкото въст./ Написва мемоари за „Събиране на български доборововолци за

Руско-турската война от 1855—1856 г.“ и „Кратко изложение за отношението на българите към съседните християнски народи“ /1856/. През 1857 г. е избран за представител на букурещките българи в Цариград по църковния въпрос. Делегат на браилската община в Прага по честването на 1000-годишнината от приемането на християнството от славяните /1863/. Пътува до Дрезден, Лайпциг, Берлин, Франкфурт, Страсбург и Париж. Завещава имоти и книги на бълг. у-ща.

Превежда на гръцки език учебници по аритметика и алгебра от френския проф. в Сорбоната Луи-Бенжамен Франкьор /1828 — 1839/; „Цялостна етика или задължения на човека“ от Холбах /1835/; „За това как трябва да се учи история“ от Молби /1839/. Част от съчиненията му, писани предимно на гръцки език, са посветени на исторически, общокултурни, естественонаучни и стични проблеми: „За естественото предназначение на човека“ /1843/; „Религията, духовенството и черковният ни въпрос“; „Произход на религиите“; „Основен икономически и нравствено-обществено закон“; „Духовното съсловие и неговия произход“; „Историческа студия“; „За брака“ и др. /1843... 1864/.

☐ НБКМ — БИА, ф. 28 /Иван Селимински/; Библиотека „Д-р Ив. Селимински“. Кн. 1—14. 1904—1931; Станев, К. Селимински. Велик народен будител. Патриот. Учен българин и самоотвержен сливенски гражданин. С., 1935; Арнаудов, М. Селимински.; Кристанов, Цв., Ст. Маслев и Ив. Пенаков. Д-р Иван Селимински като учител, лекар и общественик. С., 1962; Ангелов, Г. Доктор Иван Селимински. С., 1965; Селимински, И. Избрани съчинения. Съст. и ред. М. Бъчваров. С., 1979.

СЕМЕРДЖИЕВ, Иван Панов
/18 ноем. 1854—28 май 1876/
Роден в Търново в семейството на ханджия. Завършва класното у-ще в родния си град при Тодор *Шишков*. Участва в борбата против гръцкия владика. От 1870 г. е в Одеса, където учи в семинария като руски държавен стипендиант. Заедно със съученика си Стефан *Стамболов* се включва в дейността на рев. кръжоци /1873—1874/, за което са изключени от семинарията. През 1875 г. слуша известно време лекции в Историко-филологическия ф-т на Новорусийския у-т в Одеса. С. г. се завръща в Б-я и става учител в мъжкото у-ще в Г. Оряховица. Преподава бълг. език, всеобща и църковна история. Участва активно в подготовката на Апр. въст. Като учител обикаля селата в Търновски рев. окръг и разгръща агитационна и организаторска дейност. Спомага за изграждането на нови рев. комитети, осигурява оръжие и облекло, изготвя географски карти. Член на РК в Г. Оряховица, а през 1876 г. е негов предс. Войвода на Горнооряховската чета. Арестуван заедно с Георги *Измирлиев* на 28 април 1876 г., осъден на смърт в Търново и обесен заедно с Бачо Киро *Петров*.

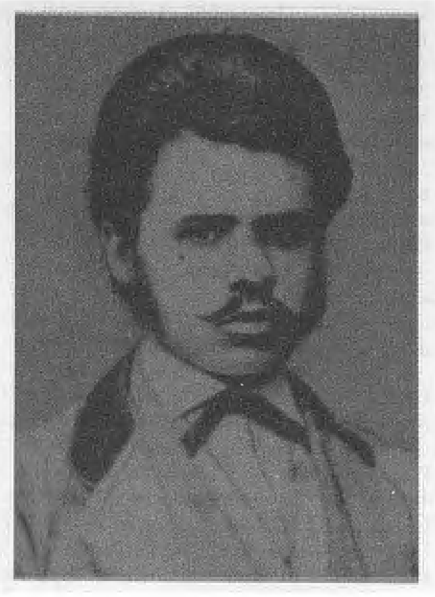
Иван Семерджиев

☐ НБКМ — БИА, ф. 297, а. е. 1, л. 12; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 40, 129; Цонев, З. Горна Оряховица, 117—118; 100 години класно училище в Г. Оряховица. Юб. в. Г. Оряховица, 13 дек. 1956; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 154—158; Блъскова, М. Жени—участнички в Априлското въстание. *ИДА*, 33, 1977, с. 157; Иван Панов Семерджиев. — В: Сб. Прослава на Велико Търново. С., 1978, 494—495; Гечев, М. Учители — ръководни дейци на Априлското въстание. — *Нар. просвета*, 1981, № 6, с. 70.

СЕМЕРДЖИЕВ, Коце Кръстов
/ок. 1855 — неизв./
Роден в Бераинци /Берайнци/, Трънско. Получава килийно образование. Учител в Пирот през 70-те и 80-те години на XIX век.
☐ НБКМ — БИА, ф. 227, а. е. 21, л. 44.

СЕМЕРДЖИЕВ, Панайот Николов
/6 окт. 1855—15 авг. 1881/
Роден в Търново. Учи в родния си град /1868—1871/ и в Загребската реална гимназия, където завършва VII клас /1871—1875/. Учител в Хасково /1875/ и Търново /1875—1877/. След Осв. полицейски пристав в Севлиево и Хасково, околийски н-к, секретар на губернатора в Търново и директор на класното у-ще в Плевен. Умира в Търново.

Постоянен сътрудник на сп. „Училище“ /1872—1875/. Временен дописник на в. „Право“ /1872—1873/, в. „Век“/1874/, сп. „Читалище“ /1874/, в. „Ден“ /1875/, в. „Българин“ /1877/. Автор и преводач на: „Емилия Галоти. Трагедия в пет действия от Лесинг. Преведе П. Семерджиев. Загреб, печатницата на Албрехт, 1873“; „Аритметика за народните ни училища и за самоуци. Дял първи. Четирите главни действия. Теоретически и практически съставил Панайот Семерджиев, управител на българските училища в Хасково. /Книгопродавницата Момчилов и Съдружие в Търново и Русе. /Цариград в печатницата на „Напредък“ у Д. Армияна, 1875“; „Венчавание на ешафотът. Разказ. От Александра Дюма. Превел Панайот Семерджиев. Търново, печатница на Л. Каравелова, 1878.“

☐ НБКМ — БИА, ф. 385 /Панайот Семерджиев/; Кулелиев, Й. Панайот Н. Семерджиев. — *Общински вестник*, Велико Търново, № 10, 3 окт. 1941; Стоянов, М. БВК, с. 317.

СЕМЕРДЖИЕВ, Стефан Хр.
/неизв./
Учител в Осман пазар /Омуртаг/ през 1862—1863 г. и в Ески Джумая /Търговище/ през 1873—1874 г. Спомоществовател за „Венец азбучний“, превел Й. Вълков /1863/ и „По възпитанието на девойките“, превел А. Шопов /1874/.

СЕМКОВ /ХАДЖИСЕМКОВ/, Никола
/неизв./
Учител в Етрополе от 1781 до 1786 г.
☐ Стоянов, Кодов, ОСРСНБ. Т. 3, с. 123, 290.

СЕМКОВ, Цв.

/неизв./
Учител в Тетевен през 1870—1871 г.
☐ Стойчев, Т. Тетевен в миналото и днес. С., 1924, с. 58.

СЕМОВ /СЕМОВ-ТУЗСУЗОВ/, Лазар Георгиев
/неизв./
Роден в Равна, Провадийско., в чорбаджийско семейство. Учи в Черковна, Провадийско, при Рашко *Блъсков*. Учителства в родното си село /1848—1866/.
☐ Тонев, В. Бележки..., ч. 1, с. 89; Янев, Христов. Първи искрици, с. 101; Блъсков, Ил. Спомени. С., 1976, 16 — 17; Жечев, Н. Из миналото на село Равна.. Ч. 1. С., 1980, с. 55.

СЕМОВ, Михаил
/неизв./
Учител в Ст. Загора. Спомоществовател за „Поучения в св. и вел. четиредесятница“, превел Ф. Велиев /1868/.

СЕМОВ, Цветко
/неизв./
Свещеник в Севлиево през втората пол. на XIX век.
☐ Вълчанов, Хр. Севлиево /1842—1942/. Ч. 2. С., 1942, с. 101.

СЕРАПИОН
/неизв./
Монах и учител в Калофер ок. 1825 г.
☐ Кирил, митр. Паисий Пловдивски, с. 21.

СЕРАПИОН
/неизв./
Свещеник в Подгумер, Софийско, през 1875 г.
☐ Динеков, П. София, с. 94.

СЕРАПИОН /Серапион Хилендарски/
/неизв./
Йеромонах в Карловския м-ир от 30-те до 50-те години на XIX век и негов игумен през 1853 г. Спомоществовател за: „Аритметика“ на Хр. Павлович /1835/; „Игиономия“, превел С. Доброплодни /1846/; „Критически издиряния за историята блъг.“, превел Б. Петков /1853/.

СЕРАПИОН — /Серафим, митрополит Дабробосански и Самоковски/
/неизв. — ок. 1800/
Роден в Разлог или Разложко. Йеромонах в Рилския м-ир и негов игумен /1757/. През 1757 г. патриарх Кирил го ръкополага за архиерей. С. напуска Рилския м-ир и става епископ в Щип, а по-късно владика в Босна и Самоков. Като Самоковски владика живее в Дупница /Станке Димитров/. На старини се прибира в Рилския м-ир, където умира. С. е един от най-просветените рилски книжовници и учители
☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 12, л. 7—9; а. е. 13, л. 9, а. е. 58, л. 11—18; а. е. 98, л. 13—14; Писахме да се знае, с. 101, 227, 239, 301, 391.

СЕРАФИМ СЛИВЕНСКИ /светско име Златан Груев Кинов/
/14 окт. 1819 — 11 авг. 1896/
Роден в Пирдоп, където първоначално учи. Брат на Неделю *Груев*. Баща на Любомир *Серафимов*. През 1835 г. отива с баща си в Цариград, като чирак абаджия /до 1837/. Връща се в Пирдоп и става учител /до 1843/. Продължава да учи в Свищов при Христаки *Павлович* /1846—1847/. Учител в Пирдоп /1847—1848/ и Пловдив /1848—1849/. Ръкоположен за свещеник на 1 февр. 1849 г. През 1859 г. е свещеник в църквата „Св. Богородица“ в Пловдив. Същевременно е учител в у-щето „Св. Троица“ /1866—1871/. Замонашава се, архимандрит в Пловдив /от 17 юли 1869/ и в Пазарджик /1871—1872/. Участва в църковно-нац. борби. След създаването на Бълг. екзархия е избран за Сливенски митрополит /30 април 1873/. Умира в Сливен.
Временен дописник на в. „Право“/1871/. Превежда: „Изяснения на празнични евангелия. Преведено от свещеника Златана. Белград, 1853“; — [2. изд.] „Изяснение на неделнити и празнични евангелия преведени [от руски] от скевофилакса поп Златана Г. Кинов. В Цариград, печатня Т. Дивичианова, 1857“; „Добрий пастир, 1856“. Редактира: „Надгробний плач или последование оутреннее святия и великия суботи, разве целаго синазаря, пророчества и апостола. Напечата ся иждивением г. Димитрия Ангелова, книгопродавца, ко оупотреблению православновосточним божим церквам всем изволяющим пети с. Цареград, в печатница Цар. вестника, 1858“. Автор на: „Беседа за превъзходството на въсточно-православната църква над другите църкви. От преосвященнейшаго сливенскаго митрополита г. Серафима. Цариград, 1875“.
☐ НБКМ — БИА, ф. 751 /Серафим Сливенски/; Чилингиров, Ст. БЧ, с. 56; Цанков, Ст. Българската православна църква от Освобождението до настояще време. С., 1939, с. 54; Кирил, митр. Паисий Пловдивски, с. 155, 162; Стоянов, М. БВК, с. 66—67; Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив, 1981, с. 216, 229, 298.

СЕРАФИМ
/неизв./
Свещеник във Враца в началото на XIX век.
☐ Маркова, З. Българското..., с. 38

СЕРАФИМ
/неизв./
Роден в Ст. Загора. Монах. В нач. на XIX век живее за известно време в Румъния. Заедно с Петър *Сапунов* прави превод на Новия завет /1828/.
☐ Сюпюр, Е. БЕИР, с. 201.

СЕРАФИМ
/неизв./
Игумен на Търновския м-ир „Св. Троица“ от 1830 до 1840 г.
☐ ДА — В. Търново, ф. 1278, оп. 1, а. е. 1, л. 84.

СЕРАФИМ
/неизв. — 1848/
Роден в Тетово. Архимандрит в Скопска епархия. Спомоществовател за „Служение еврейско“, наредил Н. Зографски /1839/ и за „Книга глаголемая утешение грешним“ на Кирил Пейчинович /1840/. Игумен на манастира „Св. Пантелеймон“ в Нерези, Скопско, през 1842 г.
☐ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 36; Маркова, З. Българското..., с. 58.

СЕРАФИМ
/неизв./
Йеромонах, килиен учител в Марийно /Велчево/, Търновско, ок. 1840 г.
☐ Станев, Н. Великотърновската котловина, с. 198.

СЕРАФИМ
/неизв./
Роден в Самоводене, Търновско. Игумен на Преображенския м-ир /1841—1864/.
☐ ДА — В. Търново, ф. 1278, оп. 1 а. е. 1, л. 88.

СЕРАФИМ
/неизв./
Игумен на Раковишкия м-ир. Един от ръководителите на Видинското

въст. /1850/.
☐ Димитров, Г. Княжество Б-я. Т. 2. Пловдив, 1896, с. 152.

СЕРАФИМ
/неизв./
Свещеник в Долно Драглище, Разложко, през 1872 г. Подпомага учебното дело в селото. Поддържа връзки с книжаря Никола *Вардев*.
☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 117, л. 16.

СЕРАФИМ /светско име Маркович/
/неизв./
Монах в Капиновския м-ир от 40-те години на XIX век и игумен на м-ира /1866—1871/. Спомоществовател за „Писменница на славянскийа язик“, наредил Ив. Момчилов /1847/, и за „Евангелие поучително“ на Софр. Врачански /1856/.
☐ ДА — В. Търново, ф. 1278, оп. 1, а. е. 1, л. 108—109.

СЕРАФИМ /хаджи Серафим/
/неизв./
Игумен на Присовския м-ир. Учител в килията на м-ира преди Осв.
☐ Кузманов, Н. Църква и училище в Дебелец. — Юб. кн. за село Дебелец. Търново, 1938, с. 135.

СЕРАФИМА /светско име Петрова/
/неизв. — 1904/
Игуменка на Новоселския девически м-ир от 1870 до 1876 г.
☐ Йонков, Хр. Участието на българското духовенство от I Великотърновски и III Врачански революционен окръг в Априлкото въстание. — В: Сб. Априлското въстание..., с. 344.

СЕРАФИМОВ, Георги Х.
/неизв./
Учител в Аджар /Свежен/, Карловско /1853—1864/. Спомоществовател за „Критически издиряния за историята блъг.“, превел Б. Петков /1853/.
☐ В. *България*, II, № 64, 8 юни 1860; в. *Съветник*, II, № 26, 26 септ. 1864.

СЕРАФИМОВ, К.
/неизв./
Ученик в гимназията в Николаев преди Осв. Пансионер при Тодор *Минков*. Участва в театралната трупа на пансиона.
☐ Тодоров, Ст. Тодор Николаевич Минков /1830—1906/. Живот, дейност и заслуги. С., 1970, с. 74.

СЕРАФИМОВ, Кесарий
/неизв./
Учител в Казанлък през 50-те години на XIX век.
☐ Георгиев, М. Възраждането на град Казанлък. — В: Казанлък в миналото и днес. Кн. 2. С., 1923, с. 105.

СЕРАФИМОВ, Любомир
/28 юли 1857—19 март 1942/
Роден в Пловдив. Син на митрополит *Серафим Сливенски*. Основно образование завършва в родния си град. Продължава в Пловдивската семинария /1873/ и Робърт колеж, Цариград. През 1884 г. завършва медицина в Париж. Завръща се в Б-я и се установява в Пловдив. Участва в СБВ като военен лекар. Лекар е в Александровската болница /1887—1889/, поддиректор на Гражданската санитарна дирекция и член-секретар на Пети мед. съвет /1889—1891/, софийски окръжен лекар /1891—1894/ и поддиректор на гражданската санитарна дирекция и член-секретар на Седми мед. съвет /1894—1895/. Лекар ординатор в Александровската болница. Редактор на сп. „Медицински преглед“.
☐ НБКМ — БИА, ф. 751, а. е. 32, л. 1; Серафимов, Л. /портрет с биографични данни/ — *Медицински сборник*, 1898, № 8.

СЕРАФИМОВ, Стефан Георгиев
/неизв./
Учител в Габарево, Казанлъшко /1865/, Казанлък /1869/, Медвен, Котленско.
☐ НБКМ — БИА, II В 10 292; в. *Турция*, II, № 1, 10 юли 1865.

СЕРАФИМОВ, Стоян Попов
/неизв./
Роден в Горно Драглище, Разложко Учител в Демирджилер /Ковачево/, Пазарджишко, ок. 60-те години на XIX век.
☐ Батаклиев, Ив. Пазарджики и Пазарджишко, с. 497.

СЕРАФИМОВА, Елена
/неизв./
Родена в Свищов. Учи в Киев. Учителства в Свищов през 70-те години на XIX век.
☐ НБКМ — БИА, ф. 8, а. е. 2, л. 120—121; Паскалева, В. Българката..., с. 147.

СЕРАФИМОВА, Ралица Попиванова
/неизв. — 1876/
Родена в Ст. Загора. Учителка в Аджар /Свежен/, Карловско /1876/.
☐ В. *Напредък*, XI, № 103, 16 окт. 1876; Паскалева, В. Българката..., с. 146.

СЕРБЕЗОВ, Иван
/неизв./
Свещеник в Памукчии, Старозагорско, през 70-те години на XIX век.
☐ Кънчев, М. Видрица, с. 356.

СЕРБЕЗОВ, Кириак /Кирил/ Василев
/ок. 1847—24 ноем. 1918/
Роден в Чирпан. Брат на Продан *Сербезов*. Учител /1869—1873/ в Чирпан, Хасково и хасковските села. Член на Хасковския РК. Във връзка с покушението над хаджи Ставри е заточен в Диарбекир /1873/. Освободен през 1878 г. След Осв. учител и чиновник. Умира в Ст. Загора.
☐ Кънчев, М. Видрица, с. 349, 675.

СЕРБЕЗОВ, Продан Василев
/1853—1877/
Роден в Чирпан. Брат на Кирил *Сербезов*. Учи в Чирпан и Пловдив. Учител в Гурбетито /Странско/, Чирпанско /1870—1871/, Хасково /1872/, Дере кьой /Речка/ Малкотърновско /1873—1875/. Рев. деец, член на Лозенградския РК; арестуван /1875/, лежи в Одринския затвор. Обесен в Чирпан /според други източници в Пловдив/.
Времен сътрудник на в. „Право“ /1872—1873/.
☐ ДА — Бургас, ф. 803к, оп. 1, а. е. 1, л. 1; Събчев, Н. Чирпан, 261—262; Аянов, Г. Малко Търново. Бургас, 1939, с. 271, 328—330; Стоянов, М. БВК, с. 318; Кънчев, М. Видрица, с. 197, 247, 256, 659.

СЕРГИЕВ, Атанас
/неизв./
Роден в Македония. На 25 ноем. 1847 г. е записан студент в Лайпцигския у-т, специалност филология.
☐ Архив на Лайпцигския университет „Матрикел“ — Книга за записване на студентите.

СЕРГИЙ
/неизв./
Игумен на Рилския м-ир през 1767.
☐ Иванов, Й. Св. Иван Рилски е неговият манастир. С., 1917, с. 89.

СЕРГИЙ /светско име Станьо Ферменджиев/
/ок. 1760—30 ян. 1836/
Роден в Руховци, Еленско. Учи в килийно у-ще при църквата в Елена

при *Стоян Граматик*. Става хайдутин в четата на Добри войвода. Заточен в Диарбекир, откъдето избягва. Замонашава се в Плаковския м-ир; игумен там /1800—1835/. Открива у-ще в м-ира и поканва учители от Света гора. Участва във Велчовата завера /1835/, арестуван и жестоко измъчван. Заточен в Мъглижкия м-ир, където умира.
Прави препис на Паисиевата история и на църковни книги.
☐ Димитров, Г. Игуменът на Велчовата завера. С., 1968; Писахме да се знае, с. 231.

СЕРГИЙ /хаджи Сергий/
/неизв./
Монах от Света гора. Учител в килийното у-ще в Елена ок. нач. на XIX век.
☐ Брешков, Ю. Учители в Елена до Освобождението и след него — до 1892 год. — В: Еленски сб. Кн. 2. С., 1938, с. 115.

СЕРЕЗЛИЕВА, Елена
/неизв./
Родена в Пазарджик. Сестра на Мария *Серезлиева*. Завършва Габровското класно девическо у-ще. Учителка в Пазарджик /1871—1876/.
☐ Батаклиев, Ив. Татар Пазарджик, с. 252; Батаклиев, Ив. Преглед на учебното дело в град Татар Пазарджик. — *Уч. пр.*, 1924, № 3, с. 182; 120 години девическо училище. Юб. в. Пазарджик, 1 март 1968.

СЕРЕЗЛИЕВА, Мария
/неизв./
Родена в Пазарджик. Сестра на Елена *Серезлиева*. Завършва Габровското класно девическо у-ще. Учителка в Пазарджик ок. 70-те години на XIX век.
☐ 120 години девическо училище. Юб. в. Пазарджик, 1 март 1968.

СЕРПОВ, Георги Д.
/неизв./
Роден в Кукуш. Учител в града през 60-те години на XIX век.
☐ Влахов, Т. Кукуш и неговото минало. С., 1969, с. 119.

СЕСТРИМСКИ, Михаил Христов
/20 май 1859 — 14 май 1935/
Роден в Сестримо, Пазарджишко. Учител в Ихтиман /ок. 1876/.
☐ СГОДА, ф. 1375к /Михаил Хр. Сестримски/.

СЕФЕРИНКИН, Иван
/неизв./
Роден в Ковачево, Пазарджишко. Учител в Злокучене, Пазарджишко /70-те години на XIX век/.
☐ Батаклиев, Ив. Пазарджик и Пазарджишко, с. 501.

СИВКОВ, Диньо Петров
/ок. 1838 — 1898/
Роден в Торлак махле /Загорци/, Сливенско. Учи в Нова Загора, Търново и Цариград. През 70-те години на XIX век е учител в Нова Загора. Читалищен деец; член на РК. Заради рев. си дейност е арестуван и откаран в Цариград. След Осв. живее в Нова Загора. Нар. представител през 90-те години; кмет на града: общественик.
☐ 100 години народно читалище „Диньо Петров Сивков“ Нова Загора. Юб. л. Нова Загора, 6 юни 1970.

СИВКОВСКИ, Гочо Петков
/неизв./
Енорийски свещеник в Чепеларе, Смолянско, след 1839 г. Учител там /1848—1849/.
☐ Дечов, В. Миналото на Чепеларе. Принос за историята на Родопа. С., 1978, с. 186, 192—193.

СИВКОВСКИ, Манол Вълков
/неизв. — 1884/
Роден в Чепеларе, Смолянско. Учи в м-ира Ватопед в Атон до 23-годишна възраст. Учител в Чепеларе /1851—1853; 1857—1859/ и в Станимака /Асеновград/ през 1853—1855 г. През 1855 г. е ръкоположен за свещеник в Чепеларе, където служи до края на живота си.
☐ Дечов, В. Миналото на Чепеларе. Принос за историята на Родопа. С., 1978, с. 189—192.

СИВРИЕВ, Г.
/неизв./
Учител в Узункюпрю /дн. в Турция/ през 1868 г. През 70-те години е учител в Одрин.
☐ В. *Напредък*, X, № 55, 16 авг. 1875; Димитров, Г. Княжество България. Т. 1. Пловдив, 1895, с. 224.

СИВЧЕВ, Петко
/неизв./
Учител в Арабаджиево /Коларово/, Старозагорско /1874—1875/. За участие в Старозагорското въст. /1875/ е затворен в Одринския затвор. През 1876 г. е освободен и отново се връща в Арабаджиево като учител.
☐ Кънчев, М. Видрица, 425—426, 553.

СИДОР
/неизв./
Йеромонах в Кукленския м-ир. Учител и граматик от нач. на XVIII в.
☐ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 71.

СИЗОКРИЛОВ, Григорий
/неизв./
Роден в Самар. Свещеник в Чукурово /Трапище/, Разградско /1876—1884/.
☐ ЦДИА, ф. 1318, оп. 1, а. е. 4936, л. 8.

СИЛВЕСТРИЙ /хаджи Силвестрий/
/неизв./
Свещеник в Габрово през първата пол. на XIX век. Спомоществовател на книги, дарител на Габровското у-ще.
☐ Цончев, П. Габрово, с. 350.

СИЛВИ, Никола
/неизв. — ок. 1800/
Роден в Белене, Свищовско. Учи в католическо у-ще в Рим. След 1776 г. служи сред бълг. католици в Североизточна Б-я. Убит от кърджалии.
☐ Радкова, Р. Българската интелигенция през Възраждането. С., 1986, 167—168.

СИМЕОН
/неизв./
Свещеник в Арбанаси ок. 1824 г. Учител в гръцкото килийно у-ще.
☐ Снегаров, Ив. Друг Търновски църковен кодекс. С., 1941, с. 52; Снегаров, Ив. Исторически вести за Търновската митрополия. — *ГСУ, БФ*, 20, 1942—1943, с. 68.

СИМЕОН
/неизв./
Свещеник в Камарци /не е уточнено Долно или Горно/, Софийско. Спомоществовател от Пирдоп за „История на великий Александра македонца“, превел Хр. Василев /1844/.

СИМЕОН
/неизв./
Свещеник в Дряново. Спомоществовател от Видин за „Часови благоговейния“, превел Г. Йошев /1850/.

СИМЕОН
/неизв./
Свещеник в Кокошина /дн. в СФРЮ/. Спомоществовател от Куманово за „Священное и божеств. евангелие“, наредил П. Божигробски /1858/.

СИМЕОН
/неизв./
Учител в Белоградчик през 60-те и 70-те години на XIX век. По-късно свещеник.
☐ Панов, К. Белоградчик — минало и настояще. Белоградчик, 1938, с. 14.

СИМЕОН, митрополит Варненско-Преславски /светско име Одисей Николов/
/9 февр. 1840—23 окт. 1937/
Роден в Бургас. Син на иконом поп *Никола*. Учи в гръцко у-ще в Бургас и в Богословското у-ще на о. Халки /1856—1863/. Учител в бълг. у-ще в Цариград /1864/, в гръцко у-ще в Неохор, Цариград /1865/, и в гръцко у-ще в Бургас /1866 — 1869/. През 1870 г. е ръкоположен за йеродякон, а скоро след това за йеромонах във Видин и назначен за протосингел на видинския митрополит *Антим*. От авг. 1872 г. до смъртта си е Варненско-Преславски митрополит. Радетел за напредъка на новобългарската просвета. Организатор и предс. на първия учителски събор в Шумен /1873/. Един от най-дейните и принципни дейци на Бълг. екзархия. След Осв. е подпредс. на УС; народен представител в I и II ВНС /1879—1881/, II ОНС /1880/; предс. на III ОНС /1882—1883/. Член /1878—1912/ и предс. /1883—1886; 1902—1905/ на Св. Синод. Има големи заслуги за издигане на богословското образование. Участва в отговорни дипломатически мисии. Носител на орден „Св. Александър“ II степен /1883/ и I степен /1894/, „Св. Равноапостоли Кирил и Методий“ /1922/. Дописен /1881/ и редовен /1884/ член на БКД; почетен член на БАН /1923/. Временен дописник на сп. „Читалище“ /1871/ и в. „Източно време“ /1875/. След Осв. издава редица трудове върху бълг. и общата история на църквата.
☐ НА БАН, ф. 144к /Симеон, митрополит Варненско-Преславски/; Ников, П. Варненско-Преславски Симеон. — В: Сб. в чест на Варненско-Преславски Симеон. С., 1922; Цанков, Ст. Българската православна църква от Освобождението до наши дни. С., 1939, 27—29; 100 години БАН, с. 631; Флорова, В. Архивен фонд „Симеон, митрополит Варненско-Преславски“. — *ИДА*, 34, 1977, 323—324.

СИМЕОНИЦА
/неизв./
Учителка в Габрово ок. 1825 г.
☐ Цончев, П. Габрово, с. 391; Паскалева, В. Българката..., с. 20.

Симеон, митрополит Варненско-Преславски

СИМЕОНОВ, Алекси
/неизв./
Свещеник във Велес от 1849 г.
☐ Писахме да се знае, с. 164.

СИМЕОНОВ, Ангел Симеонов
/5 дек. 1854—5 февр. 1893/
От Трявна. Зограф от Витановия род, син на Симеон К. *Витанов*. Брат на Симеон и Цоню *Витанови*. Автор на икони и стенописи в църквите в Присово, Търновско /1878/, Горни Марян, Еленско /1878/, Тодювци, Еленско, Тулово, Старозагорско /1879/, Нейковци /Плачковци/, Габровско /1882—1884/. Заедно с третия си брат Стефан Симеонов рисува в църквата в Церова кория, Търновско, и в Ягодово, Пловдивско.
☐ Цончев, Д. Еленски старини. — В: Еленски сб. Кн. 2. С., 1938, с. 131; Сб. Тревненска художествена школа. С., 1985, с. 254; Василиев, Ас. БВМ, с. 61.

СИМЕОНОВ, Атанас
/неизв./
Учител в Търново /1860—1871/. Читалищен и театрален деец в града.
☐ НБКМ — БИА, ф. 298, а. е. 4, л. 1; Чилингиров, Ст. БЧ, с. 512; Каракостов, Ст. БВТ, с. 564.

СИМЕОНОВ Балабанов, Иван
/ок. 1785—1860/
Роден в Търлис, Неврокопско /Гоцеделчевско/. Получава образование в гръцки у-ща. Учител в Търново /до 1837/. Живее в Преображенския м-ир /1837—ок. 1845/ и в Килифаревския м-ир /ок. 1845—ок. 1850/. Учител в родното си село /след 1855/. Умира в м-ира „Св. Пантелеймон“ в Света гора. Елинофил, пише главно на гръцки език.
Автор на: „Κῆπος πολυανθής, ὅστις περιέχει φυτά πυλυποίκιλα, τριαντάφυλλα ἀμάραντά, ἄνθη ἄφθαρτα, δένδρα θεοφύτευτα, μαθήματα οὐράνι γνωμικά, ἀθάγατα, ἅπερ ἠρανίσνης ιν ἀπό τά συγγράματα τῶν ἁγίων Πατέρων καί Φιλοσόφων παρά τοῦ ταπεινοῦ ΙὼαννουΣυμεωνίδου, τοῦ ἐκ τῆς κατα Μακεδονίαν χώρασ Ταρλιςίου, καί πρώην Διδασκάλου τῆς ἐν Μεγάλῳ Τουρνόβῳ Σχολῆς. Τά ὁποῖα καί ἐξηγήθησαν παρά τοῦ δίου εἰς τήν ἁπλῆν καθομιλουμένην γλῶσσαν διά τήν κοινήν ὠφέλειαν τῶν Χριστιανῶν, καί διωρθώθησαν μετά πλείστης ἐπιμελείασ. Καί ἀφιερώθη ἡ Βίβλος εἰτ τό γένος τῶν ῾Ελλήνων, ἱνα μελετωσιν ἀτήν. Νῦν δέ πρῶτον ἐτυπώθη δινη τῆς συνδρομῆσ τῶν ὁμοπίστων καί φιλοκάλων ᾿Ανδρῶν. Ἐν Πέστῃ τῆς Οὐγγαρίασ. Παρά τῳ εὐγενεῖ Τραττνερ τε καί Κάριλῳ, 1840“; „Εκλόγοιν περιέχον: τήν Χρηστοή ειαν ᾿Ανιωνίου τοῦ Βυζαντίου; τήν Παραίνεσιν πρόσ τού Νέουσ Βασιλείου τοῦ Μεγάλου; τό Ενύπνιον, καί τό, τί νελᾷσ, ὦ Χάρων τοῦ Λουκιάνου; τήν πρός Δημόνικον παραίνεσιν τοῦ᾿Ισοκράτουσ; τόν κατά μεθυόντων λόγον Βασιλείου τού Μεγάλου, καί ἄλλουσ τρεῖσ λόγουσ τοῦ αὐτοῦ; τόν περί Προσευχῆς λόγον καί τό ᾿Εγκώμιον εἰς τόν ἀπόστολον Παῦλον ᾿Ιωάννου τοῦ Χρυσοστόμοῦ, ἁπλοελληνικήν γλῶσσαν μετά κόπου καί ἰδπῶτοσ χάριν τῶν φιλομαθῶν παρά τοῦ ταπεινοῦ ᾿Ιωάννου Σθμεωνίσου, τοῦ ἐκ τῆς κατά Μακεδονίαν χώρας Ταρλιζίου, καί πρώην διδασκάλου τῆς ἐν Τουρνόβῳ Σχολῆς, ὅερ ἀφιερώθη ἐίς τό γέωος τῶν Ελλήνων. Νῦν δέ πρῶτον ἐτπώ συνδρομῃ τῶν ὁμοπίσων καί φιλοκάλων ἀνδρῶν. ᾿Εν Πέστῃ τήσ Οὐγγαπίας, παρά τῶ Εὐγεωεῖ Τράττνερ τε καί Καρόλω, 1840“; „Οσηγός τῆς εὐσεβείας διαιρούμενος εἰς δύο μέρη: ὧν τό μεν πρῶτον περιέχει: ῾Ενα Λόγον

ἀποδεικτικόν, ὅτι ὑπάρχει Θεός ἀόπατος πανταχοῦ: δύω Λόγους κατά ἀθέων, μίαν σύντομον 'Ιστοπίαν τῆς γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ, ἕνα εὐχαριστήριον; Ύμνον εἰς τον κύπιον ἡμῶν 'Ιησουν Χριστόν, Λόγον περί τοῦ μή 'λυπεῖσθαι και ἀδημονεῖν, ἕτερον προτρεπτικὸν εἰς ἀνακαίνισιν καί διατήπησιν τῆς ἐν Ταρλιζίῳ ῾Ελληνικῆς Σχολῆς, τρία εὐχαρτστήρια εἰς τούς φιλοστόργους γονεῖς, καί τινα Θαύματα νέα τῆς ὑπεαγίας Θεοτόκου; Τό δέ δεύτερον: ῾Εκατόν ἑβδομοήκοντα κατ'ἐρωταπόκρισιν Θεολογικάς, δογματικäς ἠθικάς καί πνευματικάς διδασκαλίας. Τά πάντα φιλοπονηθέντα και ἐπεξεργασθέντα μετά κόπου πολλοῦ καί ἱδρῶτος χάριν τῶν φιλομαθῶν παρά τοῦ ἐκ τῆς κατά Μακεσονίαν χώρας Ταρλιζίου, καί πρώην διδασκάλοθ τῆς ἐν τῷ μεγάλῳ Τουρνόβῳ Σχολῆ. Εκσισοται νῦν τό πρῶτον διά κου ἀφιεροῦται αὕτη ἡ βιβλος πᾶσι τοῖς ὀρθοδόξοις χριστιανοῖς τοῦ Αγατολικοῦ δόγματος. 'Ε Κωνσταντινουπόλει, τθποῖσ Ι. Λα ςαρίδου, 1850".

СИМЕОНОВ, Величко
/неизв./
Роден в Шумен. Учи във френския католически колеж в Бебек, Цариград /ок. 1858/, в Прага и Загреб. Учител в Ракита, Плевенско. След Осв. адвокат в Плевен.
☐ Начов, Н. Цариград, с. 136; Трифонов, Ю. Плевен, с. 332.

СИМЕОНОВ, Георги
/неизв./
Свещеник в Арбанаси през 40-те години на XIX век.
☐ Летописа на поп Йовча от Трявна. — *СбНУ*, 3, 1890, с. 382.

СИМЕОНОВ, Георги
/неизв./
Роден в Габрово. Учител във взаимно у-ще в Габрово /1866/ и в Килифарево, Търновско /60-те години на XIX век./
☐ Гъбенски, Хр. Габрово, с. 55: Михайлов, Г. Килифарево. С., 1970, с. 272.

СИМЕОНОВ, Димитър
/неизв./
Учител в Петрич през 1876 г. Свещеник. Спомоществовател от Ст. Загора за „Православное учение... Платона", превел Ил. Стоянов /1844/.
☐ НБКМ — БИА, II В 6425.

СИМЕОНОВ, Захари
/неизв./
Роден в Котел. Учи в гръцкото у-ще в Куручешме, Цариград /ок. 1844/. Превежда от гръцки език драмата „Белисарий. Представление в две действия. Сочинено първо на германски [от Х. К. Траудцен]. После преведено на греческий, а нине на български язик от Захариа Симеонова, котлянца. Издана же с иждивение г. Матеа Х. Драганова, котлянца и с настояние сина его г. Драганча. В. Цариграде, 1844, у Тадеа Дивитчиана".
☐ Начов, Н. Цариград, с. 134; Стоянов, М. БВК, с. 318.

СИМЕОНОВ, Иван
/неизв./
Роден в Сопот. Учител във Ветрен, Силистренско /ок. 1862—1863/.
☐ Тонев, В. Добруджа, с. 274.

СИМЕОНОВ, Йордан
/ок. 1852 — неизв./
Роден в Русе в семейството на търговец. С помощта на Христо Г. *Данов* от 1868 г. учи в гимназия и в земеделско у-ще в Табор, Чехия. От есента на 1871 г. е студент в Лайпцигския у-т, специалност икономика. Завръща се в родния си град. Поддържа връзка с рев. дейци. Писар на ч-щето в Русе /1874/.
☐ НБКМ — БИА, II В 20; НА БАН, ф. 1к, оп. 1, а. е. 282; Архив на Лайпцигския у-т, „Матрикел" — Книга за записване на студенти; Илиев, Ат. Спомени. С., 1926, с. 90, 96; Топузов, Ив., Ив. Сарафов. Предосвобожденски дейци на земеделската просвета. С., 1953, с. 188.

СИМЕОНОВ, Кирил
/неизв./
Роден в Панагюрище. Учител в Хаскьой /Сладун/, Хасковско /1852—1853/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 22, а. е. 583, л. 14—15; Манев, А. Учебното дело в Панагюрище преди Освобождението. — В: Панагюрище и Панагюрско в миналото. 1. С., 1956, с. 259.

СИМЕОНОВ, Коста
/неизв./
Роден в Шипка, Казанлъшко. Учител в Дуранкулак, Балчишко /1869—1872/. След Осв. продължава да учителства в добруджанските села.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 229; Тонев, В. Бележки..., ч. 3, с. 187; Тонев, В. Добруджа, с. 275.

СИМЕОНОВ, Лулчо
/неизв./
Роден в Панагюрище. Учител в Стрелча, Панагюрско, през 1872 г.
☐ Бояджиев, Ил. Учебното дело в с. Стрелча преди Освобождението. — *Нар. просвета*, 1962, № 3, с. 91.

СИМЕОНОВ, Матей
/неизв./
Роден в Бабадаг, Добруджа. Свещеник в родното си село през 70-те години на XIX век. Хаджия. Спомоществовател за „Тълкование на бож. молитвений дом" от Т. Станчев /1873/. Един от инициаторите за построяване на ново у-ще в селото /1875/.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето възраждане. С., 1917, с. 107.

СИМЕОНОВ, Михаил
/1848 — неизв./
Роден в Етрополе. През 1861 г. постъпва в Одеската семинария. След завръщането си става свещеник в Елена /1864/.
☐ ЦГИА — Л., ф. 733, оп. 147, д. 15, л. 121—122; Снегаров, Ив. Нов кодекс на Търновската митрополия. С., 1937, с. 132; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 99.

СИМЕОНОВ, Никола — вж. *Мънков*, Никола

СИМЕОНОВ, Павел
/неизв./
Роден в Българоблаци, Костурско. Учи в Богословското у-ще на о. Халки /1866/. Архимандрит.
☐ Начов, Н. Цариград, с. 132.

СИМЕОНОВ, Петър
/неизв./
Свещеник в Плевен. Спомоществовател за „Венец азбучний", превел И. Вълков /1863/.

СИМЕОНОВ, Сава
/неизв./
Учител в Беброво, Еленско, през 1876—1877 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 7642.

СИМЕОНОВ, Симеон Василев
/неизв./
Роден в Плевен. Учител в Никопол през 70-те години на XIX век. Читалищен и рев. деец. След Осв. е административен служител в Никопол и Плевен.

☐ Стерков, К. Образуване и дейност на Никополското читалище преди Освобождението. — В: Сто години читалище в Никопол. 1871—1971. Ловеч, 1971, 12—14.

СИМЕОНОВ, Симеон — вж. *Витанов*, Симеон

СИМЕОНОВ, Симеон Цонев
/1853 — 25 ян. 1881/
От Витановия род в Трявна. Син на Цоню *Витанов*. Рисува икони, портрети и светски картини. Прави портрети от натура на Хаджи Димитър и Стефан Караджа, както и литография за смъртта на В. *Левски*. Участва като актьор и като автор на декорите в театралните представления на „Многострадална Геновева“ в Лясковец /1871/. Изработва знамето на Тревненската въст. чета /1876/, на която е знаменосец. Постъпва в Бълг. опълчение /1877/. Участва в боевете при Шипка и Ст. Загора. След Осв. прави портрет на Александър II, на княз Ал. Дондуков-Корсаков и на княз Ал. Батенберг; копия на фреските в Боянската църква /1880/. Умира в София.
☐ Василиев, Ас. БВМ, 59—61; Божков, Ат. Българската икона. С., 1984, 20—21, 258; Сб. Тревненска художествена школа. С., 1985, с. 258.

СИМЕОНОВ, Стефан
/неизв./
Ученик в гръцкото у-ще в Куручешме, Цариград, през 1844 г. Спомоществовател за „Православное учение... Платона“, превел Ил. Стоянов /1844/.
☐ Начов, Н. Цариград, с. 135.

СИМЕОНОВ, Стоян
/неизв./
Роден в Брестовица, Пловдивско. Свещеник в селото през 60-те и 70-те години на XIX век. Член на местния РК. Участник в Апр. въст.
☐ Събев, Т. Българската православна църква и националноосвободителното движение. — В: Сб. Априлското въстание..., с. 23.

СИМЕОНОВ, Т.
/неизв./
Учител в Клисура през 1874 г.
☐ В. *The Levant Times*, VI, № 23, 15 юни 1874.

СИМЕОНОВ, Х. С.
/неизв./
Учител в Шумен през 1849 г.
☐ Джумалиев, Г. Учебното дело в гр. Шумен през първата половина на XIX век. — В: Шумен — Коларовград. 2. Коларовград, 1962, с. 157.

Филип Симидов

СИМЕОНОВ, Христо
/неизв./
Учител в Котел през 1869—1870 г.
☐ Киров, Г. Материал за историята на котленското училище. — *СбНУ*, 22—23, 1906—1907, с. 22.

СИМЕОНОВ, Цвятко
/неизв./
Учител в Радибош, Радомирско, ок 1830 г.
☐ ДА — Перник, ф. 314к, оп. 1, а. е. 1, л. 31.

СИМЕОНОВ, Цвятко
/неизв./
Роден в Етрополе. Учител в Струпен /Лазарово/, Оряховско, през 1871 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 2181.

СИМЕОНОВ, Цоню - вж. *Витанов*, Цоню

СИМЕОНОВИЧ, Никодим
/неизв./
Роден в Кратово. Учител в Иван чифлик, Русенско, през 1872 г. Брат на Константин *Молович*.
☐ Сп. *Слава*, II, № 2, 1 септ. 1873.

СИМИДОВ, Кънчо Славов
/неизв. — 1853 или 1854/
Роден в Елена. Учи в гръцко у-ще в Букурещ. Пътува до Германия. Учител в килийното у-ще в Елена /от 1816/.
☐ Островърхов, Ст. Елена като просветно огнище в миналото. — В: Еленски сб. Кн. 2. С., 1938, с. 112, 115; Радивоев, М. Биография на Иван Момчилов. С., 1942, с. 3; Гечев, М. Взаимните училища — особености и основаване. — *Векове*, 1978, № 6, с. 20.

СИМИДОВ, Филип Стоянов
/25 май 1852—26 авг. 1925/
Роден в Търново в семейството на абаджия. Получава образование в Търновското класно у-ще, където е съученик на Стефан *Стамболов*. Завършва у-щето по горско и селско стопанство в Букурещ /до 1871/. Учител в Лясковец /1871—1872/, Цариград /1872—1873/, Велес /1873/, Бяла Слатина /1874/. Участник в рев. д-ние — член на РК в Бяла Слатина и Лясковец; член на БЦБО в Букурещ. Активно участва в подготовката на Ботевата чета; доброволец по време на СТВ; разузнавач през РТОВ. Журналист, редактор, поет, автор на учебници, преводач до 1879 г. След Осв. е учител и училищен инспектор; околийски н-к в Бяла, Русенско, окръжен управител в Ловеч и др.; фабрикант в Оряхово и Русе. Народен представител. Умира в Русе.
Постоянен сътрудник на в. „Нова България“ /1876/. Публикува стихотворение във в. „Шутош“ /1874/. Заедно със Стефан Стамболов превежда „Народно четение. За парите. Цариград, печатница Карапетров и друж., 1874“. Автор на“Съвременни записки за българските чети в Сърбия в 1876. Покрита храброст от Ф. Симидов. Издава Димитър Дундов. Книжка I [и II]. Гюргево, в печатницата на „Нова България“, 1877. Кн. I. Битката при Флорентина. Кн. II. Битката при Гредетинските планини“.
☐ НБКМ — БИА, ф. 123 /Филип Симидов/; Стоилов, А. Филип Симидов. Живот и книжовно-обществена дейност. — *Светлина*, 1924, № 6—7, 2—3; Стоянов, М. БВК, 319—320; Търновски дейци през Възраждането. Филип Симидов. — В: Прослава на Велико Търново. С., 1978, с. 498.

СИМИЧ, Стоян
/неизв./
Роден в Призрен. Свещеник в Долно

Чамурли, Добруджа, до 1871 г. По препоръка на *Иларион Ловчански* е изпратен за свещеник в Тулча /след 1871/. Радетел за въвеждане на бълг. език в църквите и училищата в Добруджа.
☐ НБКМ — БИА, ф. 19, а. е. 75, л. 41; Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 172.

СИМОВ, Атанас Генков
/неизв./
Роден в Калофер. Търговец в Цариград. След Осв. е съдебен служител в София.
Временен дописник на в. „Цариградски вестник“ /1859/. Заедно с Мина *Пашов* побългарява „Цветоносното панерче“. Нравствена повест /от Хр. Шмид/, побългарена и издадена от Х. М. Пашова и Ат. Е. Симова. Цариград — Галата, в книгопечатницата на Д. Цанкова и Б. Миркова, 1858“.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 320.

СИМОВ, Георги Христов
/неизв./
Роден в Калофер. Учи в родния си град и в Пловдив. Продължава образованието си в Галатасарайския лицей в Цариград /преди 1877/. След Осв. е чиновник в Пловдив, околийски н-к в Карлово, гл. секретар в М-вото на вътрешните работи в София.
☐ Начов, Н. Калофер, с. 457; Начов, Н. Цариград, с. 152.

СИМОВ, Димо
/неизв./
Свещеник в Ст. Загора. Спомоществовател за „Историята на слов. болг. народ“, превел П. Сапунов /1844/.

СИМОН
/неизв./
Хилендарски монах. От 1828 до 1830 г. служи при църквата „Св. Богородица“ в Калофер, певец и учител.
☐ НБКМ — БИА, ф. 328, а. е. 2, л. 7

СИМОН, Илия
/неизв./
Роден в Разлог. Баща на Панайот *Симон*. Свещеник в Разлог от нач. на XIX век до 1835 г. Радетел за утвърждаване на бълг. език в църквите и у-щата.
☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 107, л. 30; а. е. 117, л. 20.

СИМОН, Панайот Попилиев
/нач. на XIX век — неизв./
Роден в Разлог. Син на Илия *Симон*. Свещеник в Бачево, Разложко /ок. 1835/; свещеник и учител в същото село /след 1835/.
☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 100, л. 6—7; а. е. 107, л. 36, 40; а. е. 117, л. 20; Юруков, М. Просветното дело в Разложко. С., 1941, с. 22.

СИНЕСИЙ, митрополит Стобийски, Охридски и Скопски /светско име Стоимен Райнов Димитров/
/10 окт. 1836—16 дек. 1917/
Роден в Скриняно, Кюстендилско. Учи в Кюстендил и в Рилския м-ир, където се замонашва /4 март 1854/. Служи като дякон при управляващия Кюстендилска епархия *Авксентий Велешки /1854—1857/* и при гръцкия митрополит във Велес /1857—1860/. Продължава образованието си в бълг. у-ще в Цариград /1861—1863/. Игумен на м-ира „Св. Мина“ край Кюстендил /1864 — 1867/. Връща се в Рилския м-ир, където е ръкоположен за йеромонах /1867/ и изпълнява длъжността ефимерий и писар до 1871 г. Изпратен като таксидиот във Враца; става член на местния РК. Назначен за протосингел на Кюстендилския митрополит /1874/, а на 21 септ. 1875 г. е ръкоположен за епископ Стобийски. Като викарий на Кюстендилския митрополит управлява Щипска епархия /1875—1877/. През 1877 г. е назначен за наместник на Пловдивския митрополит. От 1878 г. управлява Охридска епархия, а през 1884 г. е назначен за неин митрополит, но получава берат през 1890 г.; управлява епархията си до 1894 г. Избран за Скопски митрополит /1894—1909/, след което се пенсионира и връща в Кюстендил.
☐ НБКМ — БИА, II А 4824; л. 1—4; Иванов, Й. Северна Македония. С., 1906, с. 344; Автобиографични бележки на Синесий... Под редакцията на Г. Беласчев. С., 1934; Цанков, Ст. Българската православна църква от Освобождението до настояще време. С., 1939, 59—60.

СИНИВИРСКИ /БОЗУКОВ-СИНИВИРСКИ/, Симеон Стоев Стоянов
/1846—1931/
Роден в Гьокчедьолюг, Хаджиоглупазарджишко /Бдинци, Толбухинско/. Завършва Габровското класно у-ще. Учител в Хаджиоглу Пазарджик /1873—1876/. След Осв. е учител, адвокат и съдия в същия град.
☐ История на град Толбухин. С., 1968, с. 124; Бешков, Л. Образователното дело през Възраждането. - В: Един век класно училище в Добрич. С., 1972, с. 27.

СИНИЛКОВ, Димитър
/неизв./
Роден в Котел. Учител в Касапкьой, Добруджа /1835—1840/.
☐ Тонев, В. Добруджа, с. 273.

СИРЕКОВ, Жеко
/неизв./
Роден в Шумен. Учител в Налбант, Добруджа, ок. 70-те години на XIX век.
☐ Тонев, В. Добруджа, с. 274.

СИРИЛЕЩОВ, Никола
/неизв./
Роден в Банско. Учител там ок. 70-те години на XIX век.
☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 98, л. 15—34, 42—44.

СИРИЛЕЩОВ, Христо
/неизв./
Роден в Банско. Учител в Скребатно, Неврокопско /Гоцеделчевско/, от 1855 г.
☐ Даскалов, А. Из миналото на Неврокопско и близките му покрайнини. — *Мак. пр.*, 1931, № 1, с. 94; Марков, Ив. Просветното дело в Западните Родопи през Възраждането. — *Родопи*, 1986, № 5, с. 22.

СИРКОВ, Божил
/неизв./
Ученик в семинарията в Кишинев /1874/. Член на ученическото д-во „Ученическа библиотека“.
☐ Сп. *Ръководител на основното учение*, I, № 14, 15 юли 1874.

СИРЛЕЩОВ, Димитър
/1838—1913/
От Банско. Учи при Симеон *Молеров*. Търговец във Виена. Инициатор за построяване на църква в Банско. Рисува в църквата „Св. Димитър“ в Бачево, Разложко /1883/. Автор на икони и декоративни стенописи в частни къщи. Изографисва Банската църква „Св. Троица“ /1892—1898/, Бобошевската църква „Св. Богородица“ /1890—1898/. Рисува и в църквите из Кюстендилско.
☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 16, л. 9; Василиев, Ас. БВМ, 519—520; Бански художествен център /Каталог от изложба/.

СИРМАНОВ, Сава Илиев

Иван Славейков

/1840—1903/

Роден в Сирманите /дн. към Габрово/. Учи в Одеската семинария /1860—1864/. За кратко време е студент в Московската духовна академия. Учител в Габрово /1864—1867/, Русе /1867 — 1869/, Видин /1869—1872/, Г. Оряховица /1872—1877/. Читалищен деец. След Осв. административен служител. Умира в Търново.

Временен сътрудник на в. „Турция“ /1871/.

☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 31; Цончев, П. Габрово, с. 686; Стоянов, М. БВК, с. 320.

СИЧАН-НИКОЛОВ, Христодул — вж. *Костович*, Христодул

СИЧАНОВ, Иван

/неизв./

Роден в Банско. През 1873 г. завършва Робърт колеж в Цариград, след което продължително време е пастор в протестантската църква в Пловдив.

☐ Начов, Н. Цариград, с. 157; Уошбърн, Дж. Петдесет..., с. 48, 165.

СКАТЕВ, Анко

неизв./

Роден във Велес. Учител в града /ок. 1820—1835/.

☐ Чочков, Хр. Велес, с. 10.

СКЕВНЕРИЧ, Димитър

/неизв./

Свещеник и учител в църквата „Св. Богородица“ в Търново през 40-те години на XIX век. Спомоществовател за „Православное учение... Платона“, превел Ил. Стоянов /1844/.

☐ Ибришимова, П. Към историята на училищата във Великотърновски окръг през Възраждането. — *ИОИМ — В. Търново*, 1966, № 3, с. 99.

СКОПАКОВ, Миле /Милета/ Г.

/неизв./

Роден в Охрид. Учител в Охрид /1855—1857/ и Струга /до 1855, 1857—1859/.

☐ Снегаров, Ив. Принос към историята на просветното дело в Македония. Една автобиография на Кузман Шапкарев от 1864 година. — *Мак. пр.*, 1927, № 1, с. 45; 1928, № 3, 68—69.

СКОТЕВ, Георги

/неизв./

Роден във Велес. Учи в килийното у-ще във Велес и в Габровското взаимно у-ще. Учител във Велес /1848 — 1863/.

☐ Чочков, Хр. Велес, с. 23; Кънчов, В. Избрани произведения. Т. 2. С., 1970, с. 228.

СЛАБИЧКОВА, Марийка - вж. *Драгнева-Слабичкова*, Марийка

СЛАВЕВ, Зах. Т.

/неизв./

Временен дописник на в. „Право“ /1872/.

☐ Стоянов, М. БВК, с. 321.

СЛАВЕЙКОВ, Иван Петков /псевд.: Барон фон Бръмбал, малък Славей, Чуруликов/

/17 окт. 1853 — 24 април 1901/

Роден в Трявна. Син на П. Р. *Славейков*, брат на Райко, Рачо, Христо и Пенчо *Славейкови*. Учи в английския колеж на о. Малта /1864/ и завършва Робърт колеж, Цариград /1865—1871/ с диплом „бакалавър на изкуствата“. Учител във Враца /1872—1875/, Ст. Загора /1876/ и Робърт колеж /1876—1878/. Читалищен деец. След Осв. е н-к на Канцеларията на търновския губернатор 1878/, гл. училищен инспектор в Сливенска губерния /1878—1879/, секретар на бълг. консулско агентство в Букурещ, секретар на МС 1880 — 1881/. Учител в Пловдив 1881—1884/ и София /1885—1886; 1889—1900/. Кмет на София /1885/;

Петко Рачов Славейков

м-р на просвещението /20 февр. — 25 април 1901/; народен представител в IV — XI ОНС /1884—1901/. Дописен /1884/ и редовен /1884/ член на БКД. Умира в София.

Временен сътрудник на в. „Македония“ /1870/, в. „Напредък“ /1874—1875, 1877/, в. „Ден“ /1875/, в. „Зорница“ /1877/. Според обява във в. „Напредък“ /Х, № 75, 3 ян. 1876/ И. С. е превел „Юлий Цезар“ от Шекспир. Книгата е издадена през 1882 г.

☐ НБКМ — БИА, ф. 141 /Иван Славейков/; Некролог. — *Бълг. сбирка*, 1901, № 5, с. 43; Иван П. Славейков. — *ЛБКД*, 2, 1900—1901, 80—86; Стоянов, М. БВК, с. 321; 100 години БАН, с. 632.

СЛАВЕЙКОВ, Петко Рачов

/17 ноем. 1827—1 юли 1895/

Роден в Търново. Произхожда от стар занаятчийски род. Син на Рачо Казанджията и Донка от Вишовград, Търновско. Взема фамилията си от майчиния си род — Славейски /по-късно Славейков/. Баща на седем деца, между които Иван, Рачо, Райко, Христо и Пенчо *Славейкови*. Учи в килийните у-ща в Търново /1832/, в Трявна и в Габрово /1835/. В продължение на десет години е ученик в Търново, Дряново, Трявна и Преображенския м-ир. Учи в Свищов при Емануил *Васкидович* /1842—1843/, издържан от еснафите казанджии. Тук написва първото си литературно произведение, което не е запазено. Учител в Търново /1843/, където се включва в борбата срещу гръцкия владика Панарет и пише сатира против него. По тази причина е изгонен от града. До 1845 г. учителства в Килифарево, Търновско /1844/, Бяла, Русенско, Пиперково, Русенско и др. За кратко време работи в казанджийската работилница на баща си /1846/. Учител в Севлиево /1846/, Ловеч /1847—1849/, Плевен /1849/, Враца /1849/, Трявна /1849—1852/. Преподава по взаимоучителната метода. Един от заговорниците във въст. на дядо Никола в Търново /1856/. Учител в Търново и Трявна /1857—1862/, Ески Джумая /Търговище/ през 1863 г. и Варна /1864/. От 1864 г. се установява в Цариград — отначало на работа в протестантското издателство, където е повикан от Библейското д-во да редактира заедно с А. Лонг и Ел. Ригс бълг. превод на Библията. После е учител, журналист, книгоиздател, редактира в. „Гайда“ /1863—1867/, в. „Македония“ /1866—1872/, и сп. „Пчелица“ /1871/, сп. „Ружица‘ /1871/, сп. „Звънчатий глумчо“ /1873/, сп. „Костурка“ /1874/ и сп. „Читалище“ /1872—1873/. Сътрудничи на почти всички вестници и списания в Цариград и е член на БПД „Промишление“. Един от найдейните общественици, участва активно в решаването на църковния въпрос, безкомпромисен изобличител на гръцкото духовенство. Арестуван във връзка със статията на Светослав *Миларов* „Две касти и две власти“, написана по негово указание и под негова редакция, а в. „Македония“ е спрян /1872/. Учител в Одрин /1874/ и Ст. Загора /1875—1877/. Арестуван по време на Апр. въст, но скоро освободен. По време на РТОВ превежда руските войски през Стара планина, участва в разузнавателния отряд на ген. М. Д. Скобелев. След Осв. е виден политически деец, водач на либералите. Основава в. „Целокупна България“ /1879/. Предс. на II ОНС /26 март—28 ноем. 1880/. М-р на народната просвета /28 ноем.—17 дек. 1880/ и на вътрешните работи /17 дек. 1880—27 април 1881/. Учител в Пловдивската гимназия от септ. 1881 г. Издава в. „Независимост“ /1880—1883/, основава в. „Търновска конституция“ /1884/, издава още в. „Истина“ /1886/, в. „Софийски дневник“ /1886/ и в. „Правда“ /1888/. В нач. на 1888 г. забраненият в. „Търновска конституция“ започва да излиза отново, но пак е спрян към средата на с. г. П. С. заема важно място в историята на бълг. литература. Автор е на редица историко-патриотични поеми, на любовна и пейзажна лирика, на много статии, басни и фейлетони, на граждански стихотворения, находчиви епиграми, гневни сатири, автобиографични спомени. Огромни са заслугите му за развитието на бълг. фолклористика, основоположник на бълг. детска литература, ярък журналист и филолог. Умира в София.

ГАЙДА.
ЛИСТЪ ЗА НАУКА И РАЗГОВОРКА

В. „Гайда“ — редактор П. Р. Славейков

Автор, преводач и издател на: „Езопови басни [Отвън: Басненик], превел и наредил Петко Р. Славейков. Букурещ, в книгопечатната у святая Митрополия, 1852“; „Песнопойка или различни песни, сатири и гатанки на българский язик за увеселение на младите от П. Р. Славейкова. Букурещ, на книгопечатната у святая Митрополия, 1852“; „Български пословици. Из I-го тома прибавлений к Известия II-го отделение Академии наук. Напечатано по разпоряжению Императорский Академий наук, 29 ноября, 1852 года. В типографий императорский Академии наук“; „Веселушка за развеселяване на младите. Издал Петко Р. Славейков. Цариград, в печатницата Цариградскаго вестника, 1854“; „Скратение на священата история, за употребление в народните училища. Преведена [от П. Р. Славейков]. Цариград — Галата, печатниця на Д. Цанков и Б. Мирков, 1855. — Учебни книжки за децата от Петка Р. Славейкова. Дял втори. Книжка I“; „Месецослов за 1856 г. от П. Р. Славейков. Цариград, 1 декември 1856“; „Нова мода календар за 1857. Астрономисан и написан от Петка Р. Славейкова. Година първа. Цариград, у книгопечатнята на Ц. вестник [1856 ?]“;“Нова песнопойка. Избрана от ветата и от Веселушката с приложение на млого еще други нови песни и сатири и от най-употребителните турски песни. Издава Петко Р. Славейков. В Цариград, в печатнята Тадея Дивитчиан, 1857“; „Скратение на турската история от основанието на империята до наште дни. Списана на францушки от Н. Малуфа. Преведена и попълнена с някои приложения от П. Р. Славейкова. Издава са с позволението на министерството просвещения за употребение в българските училища. Цариград — Галата, у книгопечатница на Д. Цанкова и Б. Миркова, 1857“; „Буквар, нареден от Петка Р. Славейков. Цариград — Галата, у книгопечатницата на Д. Цанкова и Б. Миркова, 1858. — Учебни книжки за децата. Книжка I“; — “Буквар или таблици за сричане. Наредени от П. Р. Славейкова. Издание второ. Цариград, в печатницата на в. „Македония“, 1868“; — “Буквар или таблици за сричане. Наредени от П. Р. Славейкова. /Издание 3./“; „Букварче. Цариград, 1860“; „Български народни песни. [Цариград, 1860]“; „Смешний календар за нова година. Астрономисан и написан от Петка Р. Славейкова. Цариград — Фенер, печатницата на х. Д. Паничкова. [Отвън: 1861.]“; „ Начялно ръководство за длъжностити на человека. Сочинение франгиска Соабия, превод П. Р. Славейкова за употребение в първоначялните училища. Издание първо. Във Вена, книгопечятница П. П. Мехитаристов, 1861“; — Издание второ [преработено]. Цариград, в печатницата на в. „Македония“, 1868“; „Залъгалка или любовно разговорниче издадено [=съставено от П. Р. Славейкова за] растуха на младите. Цариград, печатницата на Д. Паничкова [1862]“; [превел] „Извод от советите на здравий разум [от Д. Обрадович]. Цариград, печатница А. Минасова, 1863“; — “Второ издание, 1863“ ; „Славейче или събрание на различни песни български и турски за разтуха на младите. Цариград, в типограф.

на Т. Дивитчиян, 1864“; „Габровското училище и неговите първи попечители. Цариград, в книгопечатницата на А. Минасиана и съдруж., 1866“; „Завещания за учебните заведения в Габрово. Цариград, 1867“; „Сметка на душеприкащиките В. Е. Априлова, подадена Н. Н. Априлову. Цариград. Печатница на „Македония“..., 1867“; „Левът, младий крал на животните. Иносказателна приказка. Превел П. Р. Славейков. Цариград, 1867“; „Осем дена царувание или историята на Мазаниела [от П. Шевалие]. Преведена от П. Р. Славейкова. Цариград, в печатницата на в. „Македония“, 1867“; „Български народни песни. Събрани и издадени от П. Р. Славейкова. Свръзка I. Цариград, в печатницата на в. „Македония“, 1868“; „Исторически примери върху нравствеността. Събрани от разни нъравствени книги. Преведени и издадени от П. Р. Славейкова. За употребение в училищата. Свързка I. Цариград, в печатницата на в. „Македония“, 1867 [Отвън: 1868]“; „[Взаимоучителни таблици.] Цариград, печатницата на „Македония“ [1867]“; „Иванчо и Марийка. Нравоучителна приказка от П. Р. Славейкова. Издание I. Цариград, в печатницата на в. „Македония“, 1868“; — “[Издание второ] от Книжарницата на П. Р. С. 1870“; „Разбойникът в Балкана. Превод П. Р. Славейкова. Цариград, печатницата на „Македония“, 1868 /от притурката на „Македония“/“; „Лодойска. Поляшка историческа приказка [от В. Шербюлие]. Превод П. Р. Славейкова. /Извадено на малкий лист на Македония./ Цариград, в печатницата на „Македония“, 1868“; „Първа читанка /след букварът/ от П. Р. Славейкова. Цариград, в печатницата на в. „Македония“, 1868“; „Питомка или правила за прилично поведение между человеците. Из Фр. Соабиа извади П. Р. Славейков. Цариград, 1868“; „Питомка или правила за прилично поведение на человеците. /Из франгиска Соабиа./ От П. Р. Славейкова. Издание второ. Цариград, в печатницата на „Македония“, 1871“; „Начална книжка за черковно чтение. От книжарницата на П. Р. Славейкова. Цариград, печатницата на в. „Македония“, 1868“; — [2. изд.] „В печатницата на „Македония“, 1869“; „Сиромах Богдан или способ за обогатяване [от В. Франклин]. Книжка много поучитилна за народът. [Превел и преработил П. Р. Славейков ?] Цариград, в печатницата на „Македония“, 1869“; „Наръчен наставник за най-потребнити неща в всяка къща и на всякого человека. Събрал и съставил П. Р. Славейков. Цариград, в печатницата на в. „Македония“, 1869“; „Спомен на тисящелетието от денът на смъртта на святаго Кирила. Издава П. Р. Славейков. Цариград, в печатницата на „Македония“, 1869“; „Кратка читанка от П. Р. Славейкова. Цариград, в печатницата на „Македония“, 1869“; „Искрици или разни поучителни приговорки. Събрал и издава П. Р. Славейков. Свързка I. Цариград, в печатницата на „Македония“, 1869“; „Робинзон на островът си. Приказка твърде нравоучителна [от Д. Дефо]. Преведена и издадена от П. Р. Славейкова за употребление в училищата. Цариград, в печатницата на в. „Македония“, 1869“; „Кратка священа история от П. Р. Славейкова. Издание първо. Цариград, в печатницата на „Македония“, 1869“; „Хубавинка Янка. Любопитна приказчица справена и издадена от [П. Р. Славейкова]. Цариград, в печатницата на „Македония“, 1869“; „Цариградски потайности. [Роман от Клавди дьо Монтен.] Превод от П. Р. Славейкова. Издава Н. Тодоров. Част I. Цариград, 1869. Цариградските потайности. Част II. Превел и издава П. Р. Славейков. Цариград, в печатницата на „Македония“, 1869“; „Цариградски потайности. Част III. Превод П. Р. Славейкова. Издава Н. Тодоров. Цариград, в печатницата на О. Кавафиян, 1875“; — [2. изд.?]“Том първий. Част първа и втора. 1877“; „По въпросът за жените. Превел и съставил П. Р. Славейков. Цариград, в печатницата на „Македония“, 1869“; „Предвещание или пълно изтълкувание на сънищата, виденията и явленията, извлечено от най-изпитаните древни и нови списания за тайнствените науки [от П. Р. Славейкова]. Първо издание. Цариград, в печатницата на „Македония“, 1870“; „Песнопойка или събрание на разни песни български и турски. Цариград, в печатницата на „Македония“, 1870“; „Кратки приказки за децата, преведени и събрани за употребление в първоначалните училища [от П. Р. Славейкова.] Цариград, в печатницата на „Македония“, 1870“; „Три приказки за децата назначени за подарък за Нова година. [Отвън: в някои случаи.] Превел и издава [П. Р. Славейкова]. Цариград, в печатницата на в. „Македония“ /1870/“; „Дневникът на бедний момък или преговаряния върху человеческий живот. От Октава Фьойлета. Превод П. Р. Славейкова. Цариград, в печатницата на „Македония“, 1870“; „Готварска книга или наставления за всякакви гозби според както ги правят в Цариград и разни домашни справи. Събрани от разни книги [от П. Р. Славейков]. Издание първо. Цариград, в печатницата на „Македония“, 1870“; — [2. изд.] „Цариград, 1874“; ‚Кратък месецослов за година 1870 от вест. Македония. Цариград, в печатницата на „Македония“; „Смешен календар за нова година 1871. Астрономисан и написан от П. Р. Славейков. Цариград. [1871]“; „Кратък месецослов за година 1871 от в. „Македония“ [от П. Р. Славейков]. Цариград, в печатницата на „Македония“. [1871 ?]“; „Какъв е един който ся готви кандидат за архиерей в народната ни черква. /Цариград/, 1871“; „Наръчни наставления за учителите от П. Р. Славейков, Цариград, 1872“; „Кратък месецослов за високосната година 1872. От в. „Македония“, Цариград, в печатницата на „Македония“; „Отечество и любов или от трън, та на глог. /Поляшка приказница/ [От В. Шербюлие]. Превел П. Р. Славейкова. /Издава Н. Тодоров/. Цариград, в печатницата на в. „Македония“ [отвън: в печатницата на Читалище 1873]. 1872“; „Царьт на планините. Роман от Едмонда Абу. Превод П. Р. Славейкова. /Издава ся [на свезки] съдружествено./ Цариград, в печатницата на Джамлъхан, 1873“; „Потайностите на Царските палати. Роман от Ксавиера де Монтапена. Част първа. Превод П. Р. Славейкова. Цариград, в печатницата на Джамлъхан, 1873“; „Кратък годишен месецослов за година 1874 от П. Р. Славейкова. /Издава Н. Тодоров./ Цариград, в печатницата на „Читалище“ [1873?]“; „Кратък годишен месецослов за високосната 1876 година от П. Р. Славейкова. Издава Н. Тодоров. Цариград, печатницата на дружество Промишление, 1875“; „Кратък годишен месецослов за 1877 година от П. Р. Славейкова. Издава Н. Тодоров. Цариград. [1876?]“.

□ НБКМ — БИА, ф. 43 /Петко Рачов Славейков/; НА БАН, ф. 46к, а. е. 22, л. 1—5; ф. 113к, а. е. 10, л. 45; а. е. 37, л. 1—2; НБИВ — БИА, ф. 2, а. е. 53, л. 1—2; ф. 3, а. е. 357, л. 1, а. е. 415, л. 1—2, а. е. 416, л. 1—2, а.

е. 441, л. 1—6, а. е. 506, л. 1, а. е. 508, л. 1—2, а. е. 517, л. 1—2, а. е. 518, л. 1—2, а. е. 520, л. 1, а. е. 522, л. 102, а. е. 523, л. 1, а. е. 528, л. 1—2, а. е. 533, л. 1—2, а. е. 535, л. 1—2, а. е. 537, л. 1—2; ДА — Габрово, ф. 672к, оп. 1, а. е. 5, л. 1; ф. 746к, оп. 2, а. е. 65, л. 1—2; Бобчев, С. Петко Рачов Славейков. — ***Бълг. сбирка***, 1895, № 7, 643—656; Милетич, Л. П. Р. Славейков. — ***Бълг. преглед***, 1895, № 9—10, 79—86; Кулелиев, Й. П. Р. Славейков. Търново, 1927; Славейков, Р. Петко Рачов Славейков. Очерк за живота му и спомени за него. С., 1927; Славейков, П. Р. Автобиография. Предговор, уредба и бележки от Г. Константинов. С., 1946; Косев, Д. Петко Рачев Славейков. Ч. 1—2. С., 1947—1949; Динеков, П. Петко Р. Славейков. Творчески път. С., 1956; Стоянов, М. БВК, 321 — 335; Славейкова, С. Петко Р. Славейков. Биографичен очерк. С., 1959; Константинов, Г. Петко Рачев Славейков. Разказ за него и неговото време. С., 1967; Баева, С. Петко Славейков. Живот и творчество. С., 1968; Арнаудов, М. Петко Славейков. — В кн. му: Творци..., т. 2, 203—366; Гълъбов, К. Петко Р. Славейков. Живот, дейност, творчество. С., 1970.

СЛАВЕЙКОВ, Райко Петков
/неизв./
Роден в Трявна. Син на П. Р. *Славейков.* Брат на Иван, Рачо, Христо и Пенчо *Славейкови.* Ученик в гимназията в Николаев /1867—1868/. Пансионер при Тодор *Минков.* Умира като ученик.
□ НБКМ — БИА, II В 9668; Степанова, Л. Вклад России..., с. 208.

СЛАВЕЙКОВ, Рачо Петков
/15 май 1857—21 февр. 1931/
Роден в Трявна. Син на П. Р. *Славейков.* Брат на Иван, Райко, Христо и Пенчо *Славейкови.* През 1869 г. заминава с баща си за Цариград и учи в Робърт колеж до 1872 г. Със стипендия, издействана от Н. П. Игнатиев, през 1873 г. заминава за Русия. Завършва гимназия в Николаев. Пансионер при Тодор *Минков.* Член на БПД „Промишление" /1870—1872/. Доброволец в РТОВ. След Осв. завършва /1881/ кавалерийска школа в Екатеринослав и висша кавалерийска школа в Петербург. Подпоручик в Пловдивския учебен ескадрон. След 1891 г. напуска военната служба и се отдава на журналистическа дейност.

Рачо Славейков

□ НБКМ — БИА, II В 1662, II Д 2254, II Д 2256; Петко Р. Славейков, Л. Каравелов, Хр. Ботев, З. Стоянов в спомените на съвременниците си. С., 1967, с. 51, 62, 64—65, 677.

СЛАВЕЙКОВ, Христо Петков
/неизв./
Роден в Трявна. Син на П. Р. *Славейков.* Брат на Иван, Райко, Рачо и Пенчо *Славейкови.* Ученик в гимназията в Николаев /1867—1868/. Пансионер при Тодор *Минков.* След Осв. завършва право в Харков. Работи като съдия и адвокат. Народен представител. Предс на XIV ОНС /15 окт. 1908—15 септ. 1910/; м-р на правосъдието /15 септ. 1910—16 март 1911/. Умира в Кюстендил.
□ НБКМ — БИА, II В 9668; ЦГАОР, ф. 1750, оп. 1, ед. хр. 46, л. 2—3; Славейкова, Св. Петко Р. Славейков. Биографичен очерк. С., 1959, с. 197; Степанова, Л. Вклад России..., с. 208.

СЛАВИ
/неизв./
Свещеник в Енина, Казанлъшко, през XVIII век.
□ Китипов, П. Миналото на село Енина. С., 1968, с. 130.

СЛАВИ
/неизв./
Свещеник в Дряново. Спомоществовател за „Житие св. Григория Омиритскаго", превел Ав. Попстоянов 1852/.

СЛАВИ
/неизв./
Свещеник в Късъл агач дере /Средногорово/, Казанлъшко. Спомоществовател за „Граматика гръко-българска" на Ф. Велиев /1860/.

СЛАВИ
/неизв./
Свещеник в Кумлуджа /Крумово/, Варненско, и Суджаскьой /Водица/, Варненско, през 1866 г.
□ ДА — Варна, ф. 79к, оп. 1, а. е. 2, л. 11; Ников, П. Българското възраждане..., с. 136.

СЛАВИВ, В.
/неизв./
Учител в Шумен /1850—1851/. Преподава аритметика.
□ В. *Цариградски вестник*, I, № 17, 6 ян. 1851.

СЛАВИДИ /СЛАВЧЕВ/, Димитър
/неизв. — 1873/
Роден в Кара Топрак /Чернозем/, Пловдивско. Учи в гръцко у-ще в Пловдив и в Атинския у-т; следва медицина в Париж, но не завършва. Д. С. е един от най-изтъкнатите бълг. педагози през Възраждането. През 1842 г. става гл. учител в гръцкото класно у-ще в Пловдив. През 1859—1860 г. е учител по математика в Търговското у-ще на о. Халки. Завръща се в Калофер, където преподава заедно с Ботьо *Петков.* Негови ученици са Хр. *Ботев* и Йоаким *Груев.* От 1862 г. е учител в Пловдивското класно у-ще „Св. св. Кирил и Методий". Един от основателите на ч-щето в града /1869/, в което изнася сказки. Участва в първия епархийски събор на учителите в Пловдив /авг. 1870/.
В „Цариградски вестник" през 1859 г. е публикувано слово на Д. С., произнесено на празника на Кирил и Методий.
□ Начов, Н. Градиво за историята на калоферските училища. — *Уч. пр.*, 1903, № 8, 29—30; Илиев, Ат. Спомени. С., 1926, 77—79; Начов, Н. Калофер, 144—145; Стоянов, М. БВК, с. 336; Арнаудов, М. Живот и дейност на екзарх Йосиф. С., 1965, с. 14; Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив, 1981, с. 134 и сл.

СЛАВКИН, В. С.
/неизв./
Временен сътрудник на в. „Право" /1873/.

☐ Стоянов, М. БВК, с. 335.

СЛАВКОВ, Георги
/ок. 1850 — неизв./
Роден в Търново. Учи в родния си град. Продължава образованието си в Медицинското у-ще в Букурещ /1865—1870/.
☐ Сюпюр, Е. БЕИР, с. 201.

СЛАВКОВ, Захари - вж. *Петров*, Захари

СЛАВКОВ, Иван
/ок. 1848 — неизв./
Роден в Търново. През 1867 г. завършва Медицинското у-ще в Букурещ. Продължава образованието си в новооткрития Факултет по медицина и фармация /1869/. Защитава мед. дисертация на тема: „Despre febra continuă' palustră' (perisplenita). Bucureşti, 1874“. С. г. е лекар в болницата „Ефорие“ в Букурещ. Участва в СТВ като лекар в походната болница на д-р Стойко *Йорданов*. По време на РТОВ е военен лекар в румънската армия. След Осв. се завръща и практикува в Б-я.
☐ *Държавен вестник*, № 25, 9 февр. 1880; Константинеску-Яши, П. Българи учени..., с. 92; Стоянов, М. БВК, с. 335; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 201; Трайков, В., Н. Жечев. Българската емиграция в Румъния..., с. 266.

СЛАВКОВ, Иван
/неизв./
Учител в Златарица, Еленско, след 1860 г.
☐ Асенов, П. Училищата в Еленско. — В: Еленски сб. С., 1968, с. 94.

СЛАВКОВ, Кръстю Велков
/12 авг. 1847 — 26 ян. 1919/
Свещеник в Лобош, Радомирско, от дек. 1870 г. до края на живота си.
☐ Краеведческо проучване в Пернишки окръг, проведено от Симеон Симов.

СЛАВКОВ, Никола Ангелов
/21 юли 1851—20 април 1936/
Роден в Свищов. Завършва класно у-ще в родния си град. Служи в сръбската /1870 — 1873/ и руската армия /след 1873/. Участва в рев. д-ние: в подготовката на Старозагорското въст., в Гюргевския РК; пом.-апостол в III /Сливенски/ рев. окръг при подготовката на Апр. въст. Участва като преводач в РТОВ. След Осв. е административен служител — окръжен управител във Варна, Сливен, Търново и градоначалник на София. Умира в Свищов.
Временен сътрудник на в. „Българска пчела“ /1864/ и в. „Нова България“ /1876/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 306 /Никола Славков/; ЦДИА, ф. 63 /Никола Славков/; Ганчев, Ст. Свищов, 350—353; Стоянов, М. БВК, с. 335.

СЛАВКОВ, Панайот
/1846 — 10 март 1924/
Роден в Търново. Завършва Медицинското у-ще и Факултета по медицина и фармация в Букурещ /1875/. Работи в аптеката на болницата „Св. Пантелеймон“ в Букурещ. Осигурява медикаменти и превързочни материали за четата на Хр. *Ботев*. След Осв. е управител на общинската аптека в Г. Оряховица /1885/, в Търново, където наследява аптеката на д-р Георги *Марков*. Разкрива филиали в Павликени, Трявна и Свищов. Кмет на Търново /1893/. Народен представител. М-р на правосъдието /12 дек. 1892—19 ноем. 1893/ и на търговията и земеделието /19 ноем. 1893—19 май 1894/. Умира в Търново.
☐ Вачев, Б. Първата аптека в България в гр. В. Търново. — *Фармация*, 1970, № 1, с. 57.

СЛАВКОВ, Петър
/неизв./
Учител в Осман пазар /Омуртаг/ през 1873 г.
☐ Николов, Ив. Историческа хроника за гр. Омуртаг. С., 1973, с. 42.

СЛАВКОВ, Янко Г.
/неизв./
Роден в Казанлък. Получава първоначално образование в родния си град и постъпва в Медицинското у-ще в Букурещ /1863/. Завършва и Факултета по медицина и фармация /1874/. Изнася лекции в ч-ще „Братска любов“.
Още като ученик прави преводи от немски и френски език — във в. „Зорница“ /1864/. Превежда: „Нов способ, упражнителен и лесен за ученье на немский язик според Ф. Ан. Преведе Я. Г. Славков, [Отвън: Ученик в Медицинското училище в Букурещ.] а напечата ся с иждивението на Петра Стоянова. Издание първо, Букурещ, в народната печатница, 1866“.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 335; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 202.

СЛАВОВ, Васил
/1853—1905/
Роден в Котел. Получава класно образование. Учител /вер. в Сливен/ до 1878 г. След Осв. е учител. През 1888 г. ръкоположен за свещеник.
☐ ДА — Сливен, ф. 44к, оп. 1, а. е. 111.

СЛАВОВ, Вълкан
/неизв./
Роден вер. в Малко Търново. През 1873 г. е учител в местното у-ще. Заминава за Русия и постъпва в Одеската семинария /1877/. Желае да продължи образованието си в Московската семинария, но заболява и се завръща в Б-я.
☐ НБКМ — БИА, II Д 3656; Аянов, Г. Малко Търново. Бургас, 1939, с. 233.

СЛАВОВ, Георги
/неизв./
Роден в Юмрук кая /Пестник/, Търновско. Учител в Каран Върбовка, Русенско /1874/, и в Горски Долен Тръмбеш, Търновско /1878—1879/.
☐ ДА — Русе, ф. 43к, оп. 1, а. е. 23, л. 164; Евтимов, Т. За състоянието на училищата в някои селища на В. Търновски окръг през 1878—1879 г. — *ИДА*, 19, 1970, с. 182.

СЛАВОВ, Господин
/1811—10 май 1893/
Роден в Ст. Загора, където се занимава с търговия и обществена дейност. Настоятел на в. „Дунавски лебед“. Ок. 1863 г. оглавява училищното настоятелство на гл. класно у-ще при църквата „Св. Никола“. Предс. на църковната градска община. Член на смесения управителен съвет в града. Представител на Ст. Загора в Цариград по църковния въпрос. Там издейства стипендии за някои момчета от родния си град и разрешения за строеж на църкви и у-ща в Старозагорската каза. През 1875 г. предава въст., за да запази съгражданите си от гибел. През 1876 г. се застъпва за учителите, заподозрени в подготовката на Апр. въст., след което те са освободени.
Автор на брошура „Статистическо описание на казата Ески Загра от Г. С. Цариград. печатница на Ц. вестн., 1858“. Според обява в „Цариградски вестник“ /VI, № 267, 10 март 1856/ Г. С. е превел „Древные и нынешние болгари“ на Ю. Венелин, „Возпитание детей в духе християнскаго благочестия“, „За възпитанието на девиците“.

☐ НБКМ — БИА, ф. 2, а. е. 107, л. 56; Илков, В. Принос към историята на Стара Загора. Пловдив, 1908, 191—192; Илиев, Ат. Спомени. С.,1926, с. 52; Атанасов, В. Из живота и дейността ми. С., 1936, 15 — 16; Стоянов, М. БВК, 335 — 336.

СЛАВОВ, Злати
/неизв./
Роден в Айдемир, Силистренско. Учител в селото от 1860 г.
☐ Тонев, В. Добруджа, с. 274.

СЛАВОВ, Иван
/неизв. — 1889/
Роден в Долно Сахране, Казанлъшко. Преселва се в Казанлък през 1850 г.. От 1853 г. до края на живота си е свещеник в града.
☐ НБКМ — БИА, ф. 328, а. е. 321; сп. *Български книжици*, IV, № 14, юни 1861; Бозвелиев, К. Спомени, с. 64.

СЛАВОВ, Иван П.
/неизв./
Роден в Чирмен /дн. в Турция/. Учи в Мустафа паша /Свиленград/. Учител в Калайджиларе, Гюмюрджинско от 1870 г.
☐ Разбойников, А. Из борбите на българите в Маронийска епархия за признаване на българските църковно-училищни общини и българската народност в Западна Тракия. — *ИТНИ*, 1, 1965, с. 97.

СЛАВОВ, Илия
/1780—1830/
Роден в Сливен. Съпруг на Трендафила *Славова*. Баща на Сава *Доброплодни*. Получава килийно образование. Учител в Сливен от нач. на XIX век до 1830 г., когато се преселва със семейството си в Румъния. Умира по време на холерна епидемия в Плоещ.
☐ Доброплодни, С. Кратка автобиография. С., 1893, с. 119; Киселков, В. Сава Доброплодни. — *ИП*, 1968, № 4, 77—78.

СЛАВОВ, Йосиф Г.
/неизв./
Свещеник в Г. Оряховица през 1873 г.
☐ Снегаров, Ив. Нов кодекс на Търновската митрополия. С., 1937, с. 135.

СЛАВОВ, Константин /Костаки/
/неизв./
Роден в Пловдив. От 1858 г. учи във Военномедицинското у-ще в Цариград. Завършва през 1866 г.
☐ В. *Македония*, I, № 9, 28 ян. 1867; Начов, Н. Цариград, с. 140; Стамболски, Хр. Автобиография, дневници и спомени. Т. 1 /1852—1868/. С., 1927, с. 28.

СЛАВОВ, Кръстьо В.
/неизв./
Роден в Котел. Завършва Военномедицинското у-ще в Цариград. Като военен лекар в турската армия участва в СТВ в Черна гора. След Осв. е старши полкови лекар в Шейновския полк в Б-я.
☐ Любенов, Й. Спомени от военния ми живот. С., 1908, 6—7; Начов, Н. Цариград, с. 145.

СЛАВОВ, Кънчо — вж. *Симидов*, Кънчо

СЛАВОВ, М. П.
/неизв./
Учител в Сливен. Спомоществовател за „Търговско ръководство", превел А. Гранитски /1858/.

СЛАВОВ, Никола
/неизв./
Свещеник в Ст. Загора. Спомоществовател за „Българский народен сборник" на В. Чолаков /1872/.

СЛАВОВ, Тодор Лачов
/неизв./
Роден в Паспалово, Малкотърновско. Учител в селото през 60-те години на XIX век.
☐ Аянов, Г. Малко Търново. Бургас, 1939, с. 275.

СЛАВОВ, Христо
/неизв./
Учител в Ст. Загора през 60-те години на XIX век. Читалищен деец.
☐ НА БАН, ф. 46к, а. е. 14, л. 4; Иванов, Ат. Черти из живота и записки на Атанас Иванов. Сливен, 1885, с. 52; Чилингиров, Ст. БЧ, с. 462.

СЛАВОВА, Зафирка
/неизв./
Родена в Ст. Загора. Учителка във Велес /1872—1874/.
☐ Чочков, Хр. Велес, с. 33.

СЛАВОВА, Трендафила Илиева
/1785—1845/
Съпруга на Илия *Славов*. Майка на Сава *Доброплодни*. Получава килийно образование. Учителства в Сливен /1815—1830/. През 1830 г. се преселва със семейството си в Плоещ, но мъжът й скоро умира и тя се връща в Б-я. Умира в Сливен.
☐ Доброплодни, С. Кратка автобиография. С., 1893, с. 119; Киселков, В. Сава Доброплодни. *ИП*, 1968, № 4, 77—87; Паскалева, В. Българката..., с. 22.

СЛАВОВА-МИХОВА, Иринка Копчева
/неизв./
Родена в Малко Търново. Образование получава в родния си град. Учителства в Малко Търново /1875—1878/.
☐ Аянов, Г. Малко Търново. Бургас, 1939, с. 242.

СЛАВЧЕВ /СЛАВОВ/, Малчо Начев
/неизв./
Учител в Арнаут Пороище, дн. към Разград/ от 1871 до 1876 г. Участва в учителския събор в Шумен /1873/. Временен сътрудник на сп. „Слава" /1873/.
☐ ДА — Варна, ф. 75к, оп. 1, а. е. 14, л. 1—7; сп. *Училище*, I, № 16, 26 авг. 1871; сп. *Слава*, II, № 12, 1 юли 1873; сп. *Училище*, IV, № 23—24, 1875 /притурка/; Пенкова, М. Учителският събор..., с. 165, 182.

СЛАВЧЕВ, Марко
/неизв./
Ученик в гимназията в Николаев. Пансионер при Тодор *Минков* /преди 1877/. Участва в театралната трупа на пансиона.
☐ Тодоров, Ст. Тодор Николаевич Минков /1830—1906/. Живот, дейност, заслуги. С., 1970, с. 74; Степанова, Л. Вклад России..., с. 208.

СЛАВЧЕВ, Никола
/13 дек. 1853 — неизв./
Роден в Търново. Учи в родния си град. Продължава обучението си в Робърт колеж, Цариград /нач. на 70-те години на XIX век/. След Осв. е военен; по-късно се занимава с търговия.
☐ ДА — В. Търново, ф. 99к, оп. 1, а. е. 144, л. 5—6.

СЛАВЧОВ, Атанас
/неизв./
Учител в Копривщица /1874—1878/. След Осв. продължава да учителства там.
☐ НБКМ — БИА, II 7666; Доросиев, Л. Учебното дело..., 132—134, 144.

СЛАНИНКОВ, Найден Иванов
/1836—1876/

Роден в Паничери, Пловдивско. Учи в класно у-ще. Учител в Цалапица, Пловдивско /1865—1866/, и в Старо ново село /Старосел/, Пловдивско /1867—1876/. Секретар на РК в Старо ново село, участник в Апр. вэст.
☐ Сб. Оборищенци..., с. 156, 195; Косев, К., Н. Жечев, Д. Дойнов. История на Априлското въстание 1876. С., 1976, 289—290; Йонков, Хр. Числен, социален и класов състав на революционерите в Априлското въстание 1876. /Историко-социологическо изследване за IV революционен окръг./ Хабилитационен труд. С., 1985.

СЛЕПОВ /КЬОРОГЛУ/, Кирил
/ок. 1826—17 ян. 1877/
Роден в Сопот, в семейството на заможен търговец. Учи в килийното у-ще в Сопотския м-ир и там приема монашество. През 70-те години на XIX век е игумен на Калугеровския м-ир край Пазарджик и участва активно в подготовката на Апр. въст. По време на въст. е в четата на Георги Бенковски. Арестуван и осъден на доживотен затвор. Умира в Цариградския затвор.
☐ НБКМ — БИА, ф. 22, а. е. 12, л. 180, а. е. 388, л. 41; Петров, Ц. Кръстоносецът на Хвърковатата чета на Бенковски. — *Тракия*, 1973, 5, 83—89; Попов, Х. Поп Недельо Иванов и отец Кирил Слепов — кръстоносци на хвърковатата чета на Бенковски. — В: Сб. Априлското въстание..., 203—214

СЛЕПОВ, Никола
/неизв./
Учител до 1877 г. Участник в РТОВ.
☐ Гечев, М. Народните учители в Освободителната война. — *Нар. просвета*, 1977, № 11, с. 11.

СЛИВИУС, Драган /псевд./ — вж. *Данчев*, Петър

СЛИВКОВА, Екатерина — вж. *Александрова-Сливкова*, Екатерина

СЛИВКОВА, Елена — вж. *Петрова*, Елена

СЛИВКОВА, Стоянка Гергева
/неизв./
Завършва девическото класно у-ще в Ст. Загора. Учителства в Охрид през 70-те години на XIX век.
☐ Тошева, Ан. Автобиография. Ст. Загора, 1911, с. 18; Паскалева, В. Българката..., с. 106, 138.

СМЕДОВ, Минчо
/неизв./
Учи в Ахиево /Бъдеще/, Старозагорско, в края на 60-те години на XIX век. Учител в Азаплий /Свободен/, Старозагорско, през 1871 г.
☐ НА БАН, ф. 46к, а. е. 33, л. 5; Кънчев, М. Видрица, с. 254.

СМИЛКО
/неизв./
Роден в Едуарци, Тетовско. Свещеник и учител в бълг. у-ще в Тетово /1835—1836/.
☐ Бобчев, И. Македонските българи..., с. 18; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 97.

СМИЛОВ, Георги Стоянов
/1844 — неизв./
Роден в Търново. Получава първоначално образование в родния си град. От 1860 г. е в Киев, издържан от брат си, за да се подготви да постъпи в руско учебно заведение. Учи във Втора одеска гимназия /1862—1864/. Живее в една квартира с Хр. *Ботев*. През 1864 г. продължава образованието си във Физико-математическия отдел на Ришельовския лицей като стипендиант на ОБН. Прехвърля се в Технологическия и-т в Петербург /1866/, където завършва висшето си образование. Завръща се в родния си град. Член на театрална комисия на търновското ч-ще /1871/. Учител в Сопот /1871—1877/. Предс. на Търновския окръжен съвет /1877/.
☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 39а; ЦГИА — Л., ф. 733, оп. 147, д. 15, л. 18, 42—47, 109—110, 201—202; Димитров, М. Христо Ботев. Идеи, личност, творчество. С., 1919, 153—158; 130 години новобългарско у-ще в Сопот. Юб. л. СПУ „Ив. Вазов". Сопот, 24 май 1966; Каракостов, Ст. БВТ, с. 564; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 22, 102, 147.

СМИЛОВ, Христо
/неизв./
Роден в Търново. От 1862 г. учи в Медицинското у-ще в Букурещ, а след завършването му се записва студент в трети курс на Факултета по медицина /1869—1870/. Завършва през 1872 г. Участва в дейността на ч-ще „Братска любов".
☐ НБКМ — БИА, ф. 388, а. е. 1, л. 1; Константинеску-Яши, П. Българи учени..., с. 89; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 202.

СМИЛОВА, Ксанта
/неизв./
Учителка в Г. Оряховица ок. 60-те години на XIX век.
☐ 140 години народно училище. Юб. л. Г. Оряховица, 16 дек. 1967.

СМИЛОВА, Мариола Пенчева
/неизв./
Учителка в Г. Оряховица от 1859 до 1861 г.
☐ 100 години класно училище в Горна Оряховица. 1859—1959. Юб. л. Г. Оряховица, 24 май 1959.

СМИЧКО
/неизв./
Свещеник в Прилеп. Учител, отначало в частна къща, а от 1844 г. в новопостроеното бълг. у-ще в града.
☐ Шалдев, Хр. Прилеп, с. 14, 22; Кирил, патр., Натанаил Охридски, с. 61.

СМИЧКОВ, Ангел Лилов
/ок. 1825 — неизв./
Открива частно килийно у-ще в дома си в Прилеп /преди 1838/. По-късно става игумен на м-ира „Св. Богородица" /Трескавец/. Баща на Георги и Костадин *Смичкови*.
☐ Шалдев, Хр Прилеп, с. 14; Църнушанов, К. Килийните училища и учители в Прилеп. — В: Сто години ново българско училище в гр. Прилеп. 1843—1943. Скопие, 1943, с. 33.

СМИЧКОВ, Георги Ангелов
/неизв./
Учител в килийното у-ще в Прилеп през 40-те години на XIX век. Син на Ангел *Смичков*. Брат на Костадин *Смичков*.
☐ Църнушанов, К. Килийните училища и учители в Прилеп. — В: Сто години ново българско училище в гр. Прилеп. 1843—1943. Скопие, 1943, с. 33.

СМИЧКОВ, Костадин Ангелов
/неизв./
Заема мястото на баща си Ангел *Смичков* в килийното у-ще в Прилеп /ок. 1838/, но след известно време става свещеник. Брат на Георги *Смичков*.
☐ Църнушанов, К. Килийните училища и учители в Прилеп. — В: Сто години ново българско училище в гр. Прилеп. 1843 — 1943. Скопие, 1943, с. 33.

СМОЧЕВСКИ, Христо
/неизв./
Роден в Смочево, Дупнишко /Стан-

кедимитровско/. Учител в Дупница след 1874 г.

☐ Лазарков, Н. Спомени из робското минало на Дупница и околните села. Дупница, 1924, с. 38.

СМРИКАРОВ, Димитър Хаджииванов
/14 септ. 1810—10 ян. 1876/
Роден в Самоков в семейството на търговец. Послушник в Рилския м-ир, после учи в Габрово/1826/ и в Самоков при *Неофит Рилски* 1827/. Помага на баща си в търговията, по-късно става търговец в Самоков, Дупница Станке Димитров//, Сараево и Цариград. Участва в църковно-нац. борби. Умира в Цариград.
Временен дописник на „Цариградски вестник“ /1854 и в. „Турция“ 1871/. Издава: „Краткое описание за священия храм в Константинград на живоносния източник и на преестественните в него чудеса. Преведено от гречески на български. Прегледал и чисто поправил проигумен г. Неофит Рил. Напечатано от Димитрия Хаджи Иоанова С. Смрикарова. Издание първо. Цариград, в печатницата на А. Минасиан, 1869“; „Додатъци на Златния извор или различни економически, поучителни и многополезни наставления за домостроителство, готварство и лекарство. Издава като оригинална книга с трудът и иждивението си Димитрий х. Иоанов Смрикаров — самоковец. Издание първо. Част втора. В Белград, в Правителствената книгопечатница, 1874“.
☐ Семерджиев, Хр. Самоков и околността му. С., 1913, 87—93; Топузов, Ив., Ив. Сарафов. Предосвобожденски дейци за земеделската просвета. С., 1953, 53 — 67; Стоянов, М. БВК, с. 336; Ников, П. ВБН, с. 104; Радкова, Р. Неофит Рилски и новобългарската култура. С., 1975, с. 78, 127.

СМРИКАРОВА
неизв./
Учителка в килийното у-ще при женския метох в Самоков в нач. на XIX век.
☐ Семерджиев, Хр. Самоков и околността му. С., 1913, с. 138; Паскалева, В. Българката..., с. 21.

СМРИКАРОВА
неизв.
Учителства заедно със сестра си в килийното у-ще при женския метох в Самоков в нач. на XIX век.
☐ Паскалева, В. Българката..., с. 21.

Иван Соколов

СНЕГАРОВ, Георги
/неизв./
Учител във взаимното у-ще в Охрид ок. 1875 г.
☐ НБКМ — БИА, ф. 324, а. е. 1, л. 24—25.

СНЕГОВ, Георги
/неизв. — ян. 1878/
Свещеник в Ямбол през 70-те години на XIX век. Убит от турци.
☐ Колев, Л. Духовници — участници в националноосвободителните борби на нашия народ. — *ИЦИАИ*, т. 1, 1978, с. 411.

СОКОЛОВ, Апостол
/неизв./
Роден в Модрич, Дебърско. Свещеник в Охрид през 50-те и 60-те години на XIX век. Един от инициаторите за построяване на бълг. у-ще в Кошичка махала в Охрид през 1860 г.
☐ Спространов, Е. По възраждането на Охрид. — *СбНУ*, 13, 1896, 632—633; Бобчев, И. Македонските българи..., с. 23; Божилова, Р. Нови сведения за просветните борби през Възраждането. — *ИП*, 1978, № 4, с. 107.

СОКОЛОВ, Иван Вълчев
/1844—1907/
Роден във Върба, Радомирско. Учи в Цариград, а след това в Загреб /до 1867/ с материалната помощ на Й. Щросмайер. Участва във Втората бълг. легия в Белград /1867—1868/. Като емигрант в Румъния работи в редакцията и печатницата на в. „Народност“. Учителства в Бали ефенди Княжево, дн. кв. на София/ през 1870 г., в Самоков /1871—1875/ и Пазарджик /1875—1876/. Член и подпредс. на РК в Пазарджик, делегат на събранието на Оборище. Комендант на Панагюрище и военен ръководител на отбраната по време на Апр. въст. Опълченец по време на РТОВ. След Осв. е военен. Народен представител; деец по Съединението. Умира в Пазарджик.
Временен сътрудник на в. „Български глас“ 1876—1877/.
☐ НБКМ — БИА, II А 8556; Батаклиев, Ив. Татар Пазарджик, с. 24; Стоянов, М. БВК, с. 336; Сб. Оборищенци..., 232—235; Стоянов, З. Записки..., с. 244; Иван Соколов. Автобиография. — В: Април 1876. Спомени. С., 1987, 84—90.

СОКОЛОВ /ГЕОРГИЕВ/, Йордан
неизв./
Роден във Велес. Ученик в гимназия в Одеса през 1863 г. След Осв. е учител в бълг. колонии в Бесарабия.
☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 40; ЦДИА, ф. 111, оп. 1, а. е. 54, л. 1; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 102; Степанова, Л. Вклад России..., с. 208.

СОКОЛОВ, Никола
/неизв. — 1876/
Роден в Жребичко, Пловдивско. Свещеник в Брацигово през 60-те и 70-те години на XIX век. Участва в Апр. въст. — затворен в Пловдивския затвор; умира там.
☐ Юруков, Д. Брацигово. С., 1931, с. 20, 23; Царев, Г. Духовници патриоти от Панагюрски революционен окръг — участници в Априлската епопея. — В: Сб. Априлското въстание..., 304—305.

СОКОЛОВ, Симо
1848 — 25 май 1918/
Роден в Грознатовци, Трънско. Учи в богословско у-ще в Белград 1868—1872/, съученик на Зиновий *Поппетров*. Продължава образованието си във Великата школа и слуша лекции в Историко-филологическия ф-т на Белградския у-т /1873—1875/. Учи и в подготвителното военно у-ще в Белград /1876/. Свързва се с дейците на трънския и пи-

ротския рев. к-т. Член на образувания в Белград временен к-т на бълг. емигранти по подготовката на Апр. въст. в Западна Б-я. Гл. организатор на доброволческите чети и войвода на чета по време на СТВ. Заедно с Филип Тотю, Панайот Хитов, Ильо Марков и др. участва в сражения в западните бълг. покрайнини. Зачислен в сръбската армия и произведен в чин поручик. През РТОВ е разузнавач в същия район. Взводен и ротен командир във Втори руско-арнаутски батальон. Участва в освобождаването на Трън /20 дек. 1877/, като съумява да опази града от опожаряване. През лятото на 1878 г. е назначен за н-к на Вучитрънска околия. След Осв. учи една година във Военната академия в Белград /1879/. Народен представител на Трънски окръг /1880/. Адвокат и общественик. През 1901 г. е включен в бълг. делегация за честване на 25-годишнината на СТВ в Белград. За участието си във войните е награждаван с редица сръбски и руски медали и отличия.
☐ НБКМ — БИА, ф. 34 /Симо Соколов/; Илиев, Н. Борбите на трънчани за национална свобода, църковна и политическа независимост. — В: Сб. Априлското въстание..., 261—267.

СОКОЛОВ, Спас Иванов
/3 септ. 1854—21 юни 1922/
Роден в Тулча. Учи в родния си град, в Загребската семинария и в Белградското военно у-ще. В нач. на 70-те години на XIX век е учител във врачанските села Букьовци /дн. към гр. Мизия/, Враняк и Добралево /Добролево/. Рев. деец; един от организаторите на Апр. въст. във Врачански рев. окръг. Дейно участва при сформирането на Ботевата чета; присъединява се към нея и участва във всичките ѝ сражения. Заловен при Литаково, Орханийско /Ботевградско/, съден в София. При дадената обща амнистия /1876/ смъртната му присъда е заменена с доживотен затвор — до ноем. 1877 г. е държан в Софийския затвор, а след това заточен на о. Родос. Освободен по силата на Санстефанския договор /март 1878/. След Осв. е съдебен служител. Участва в СБВ. Умира в София.
☐ НБКМ — БИА, II Д 2273, л. 14—20; СбБЧР, 63—99, 561.

СОКОЛСКИ /РАШКОВ/, Васил Бойчев

Спас Соколов

/1844—3 авг. 1876/
Роден в Жеравна в семейството на овчар. Първоначално образование получава в местното у-ще. Помага на баща си в Добруджа; слугува в хан в Кюстенджа, Добруджа. За участие в хайдушка чета е затворен във Варненския затвор. След година и половина е освободен, завръща се в Жеравна, но скоро заминава за Букурещ, където завършва Медицинското у-ще. От 1872 г. практикува като лекар и аптекар първо в Жеравна, а после в Пазарджик и Перущица. Член на Перущенския РК; делегат на събранието на Оборище; избран за член на комисията по изработване плана на въст. Лекар в Хвърковатата чета на Георги Бенковски. Изтегляйки се след разгрома на въст. в Балкана, е заловен в околностите на Златица. Обесен в Пловдив.
☐ Батаклиев, Ив. Татар Пазарджик, с. 265; Константинов, Д. Жеравна в миналото и днешно време. С., 1945, 272—278; Израел, С. Възрожденската медицинска интелигенция и Априлското въстание. С., 1966, 14—18; Сб. Оборищенци..., 237—239; Стоянов, З. Записки..., с. 244 и сл.

СОКОЛСКИ, Неофит — вж. *Неофит Соколски*

СОЛЕВ, Константин
/неизв./
Завършва фармация в Медицинското у-ще в Букурещ през 1870 г.
☐ Панев, Ас., С. Израел, М. Попов. Фармацевти и аптекари из българските земи през време на турското робство /XIX в./ до Освобождението /1878/. — *НТВМИ*, 1959, № 5, с. 27, 29; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 203.

СОЛОВИЕВ, Кирил
/неизв./
Учи фармация в Медицинското у-ще и във Факултета по медицина в Букурещ /1869—1877/.
☐ Сюпюр, Е. БЕИР, с. 203.

СОЛОВИЕВ, Михаил
/неизв./
След завършване на Медицинското у-ще постъпва във Факултета по медицина в Букурещ /1871/, където учи до 1876 г.
☐ Сюпюр, Е. БЕИР, с. 203.

СОЛУНСКИ, Петър — вж. *Димитров*, Петър

СОСАНА
/неизв./
Игуменка и учителка в Рила, Дупнишко /Станкедимитровско/. Спомоществователка за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.

СОТИРОВ, Иван
/неизв./
Учител в Търново от 1867 до 1873 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 7637.

СОТИРОВ, Михаил
/неизв./
Роден в Сливен. Учи в Медицинското у-ще /1867—1871/ и завършва Факултета по медицина и фармация в Букурещ /1872—1876/. Защитава мед. дисертация на тема: „Reumatismul articular acut. Bucureşti, 1876“. Лекар в Болградското у-ще и преподавател по естествена история, химия, антропология и хигиена в Болградската гимназия. След Осв. се завръща в Б-я; лекар в родния си град.
☐ НБКМ — БИА, ф. 7, а. е. 1272, л. 1—5; Табаков, С. Сливен, 516—517; Дякович, Вл. Българите в Бесарабия, с. 24; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 203.

СОТИРОВ, Яни /Иван/
/неизв. — 1869/
Роден в Сливен. Учи в гръцко у-ще в родния си град и филология в Атина /1843—1846/. Завръща се в

Сливен, но като гъркофил е посрещнат враждебно и заминава за Галац, където е частен учител по гръцки език /1846—1850/. През 1850 г. се завръща повторно в Сливен и учителства в града до края на живота си.
□ Табаков, С. Сливен, 409—410; Арнаудов, М. Селимински, с. 212; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 203.

СОТИРОВА, Иванка — вж. *Кабакчиева*, Иванка

СОФИЯ
/неизв./
Учителка в Харманли, Хасковско. Една от основателките на ч-ще „Братолюбие“ /1870/.
□ Сто години с пламъка на родолюбието. Читалище „Дружба“ искра на българщината. Харманли, 1970 г.

СОФРОНИЕВ, Марин — вж. *Калугеров*, Марин

СОФРОНИЕВ, Никифор
/неизв./
Свещеник в Хаджиоглу Пазарджик /Толбухин/ от 30-те до 50-те години на XIX век. Спомоществовател за „Критически издиряния за историята бълг.“, превел Б. Петков /1853/.
□ История на град Толбухин. С., 1968, с. 86.

СОФРОНИЙ
/неизв./
Игумен на Лясковския м-ир „Св. св. Петър и Павел“ в нач. на XVIII век.
□ Минев, Д. Лясковец, с. 48.

СОФРОНИЙ
/неизв./
Игумен на м-ира „Св. Спас“ в Сопот. Учител в килийното у-ще /1720—1737/.
□ Петров, Ц. Нови данни и изводи за манастирските килийни училища и за съдържанието на манастирското килийно образование у нас. — *Тракия*, 1972, № 2, 77—78.

СОФРОНИЙ
/неизв./
Роден в Ески Джумая /Търговище . Игумен на Иверския м-ир в Света гора. Дарява средства за украсата на м-ира /1812/.
□ Дражев, П. Търговище. С., 1967, с. 30.

СОФРОНИЙ
/неизв./
Йеромонах. Учител в килийното у-ще в Самоков в първите десетилетия на XIX век.
□ Семерджиев, Хр. Самоков и околността му. С., 1913, с. 13, 137; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 67.

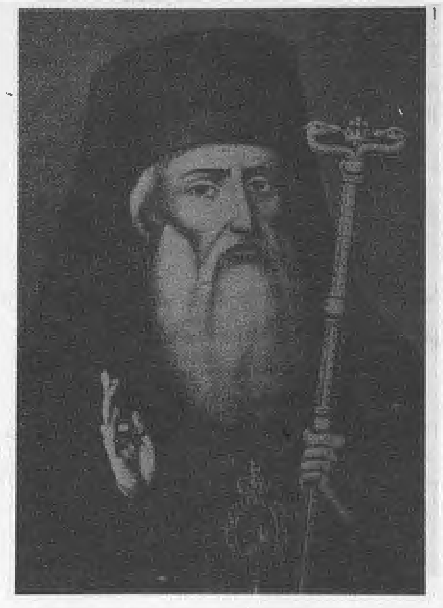

Софроний Врачански

СОФРОНИЙ
/неизв./
Роден в София. Архидякон на Скопския митрополит Гаврил. През 1838 г. е ръкоположен за епископ. Подпомага издаването на книгата на Кирил Пейчинович „Книга глаголемая утешение грешним“ /1840/.
□ Кирил, патр., Натанаил Охридски, с. 45; Маркова, З. Българското..., с. 58.

СОФРОНИЙ /светско име Атанас Йончев/
/неизв. — 1873/
Роден в Макоцево, Софийско. Учи в килийното у-ще в Долно Камарци, Софийско, и в Мирково, Пирдопско /1825—1830/. Замонашва се в Буховския м-ир и става негов игумен /40-те години на XIX век/. По-късно е игумен на Сеславския м-ир.
□ Стоянов, Ст. Село Макоцево. История, бит, фолклор. С., 1970, 53—54.

СОФРОНИЙ, архимандрит — вж. *Стоев*, Първан

СОФРОНИЙ ВРАЧАНСКИ
/Стойко Владиславов/
/1739 — ок. 1813/
Роден в Котел в семейството на заможен търговец на добитък. Негови внуци са Атанас и Стефан *Богориди*. От 1750 г. учи в местното килийно у-ще. Ръкоположен за свещеник /1762/. Ок. 30 години работи като учител и книжовник в родния си град, преписва дамаскини и книги с религиозно съдържание. Негов е първият препис на Паисиевата „История славянобългарска“ /1765/. Под влияние на *Паисий Хилендарски* се оформят нац.-патриотичните му възгледи. На два пъти посещава светогорските м-ири /1768, 1775/. Свещеник в карнобатските села /1792—1794/. Игумен на Капиновския м-ир /1794 . От есента на с. г. е епископ във Враца, където развива голяма обществена и просветна дейност. Тук приема името Софроний. От 1800 до 1802 г. е във Видин, насилствено задържан от видинския паша Пазвантоглу. През това време се занимава с книжовна работа, запознава се с гръцки, сръбски и руски книги, съставя два ръкописни сборника. От 1803 г. работи в Румъния, където има най-добри условия за работа и създава най-значителните си творби. Със сборника „Кириакодромион“ /“Неделник“/ постави началото на новобълг. печатна книга. По време на Руско-турската война /1806—1812/ на два пъти идва с руските войски в Б-я, пише политически позив към българите, покровителства бълг. бежанци. Превежда от гръцки и сръбски език. Неговата автобиография „Житие и страдание грешнаго Софрония“ е единствената му напълно оригинална творба и е публикувана за пръв път от Г. С. *Раковски* във в. „Дунавски лебед“ /№ 55 — 62, 1861/. През 1872 г. Васил *Друмев* я публикува в ПСпБКД с увод за Софроний. Умира в м-ир край Букурещ.
Автор на: „Кириакодромион, сиреч Неделник поучение. На всех неделях в православних церквах прочитаемая евангелиях в всего лета с толкуванием и с нравоучение и на великих господски празницех и на святих празнуемих сказание душеполезная. Преписаний от слове[н]скаго и от греческаго глубочайшаго язика на болгарский простий язик от смиреннаго Вратчанскаго епископа Софрониа к разумению простому народу. Позволением Доситея митрополита Угровлахийскаго, помощию же епископов и благочестивих християн нине издаде ся в типографии у римнической епископии при епископе

Нектарий, в лето [1806]. Напечата ся и право описа ся от Димитрия Михайло Попович и от Георгиа син его“; — [2. изд.] „Евангелие поучително. За сичките недели през годината, за господските и богородични празници и за по-големите светии. Собрал от славянски и от гречески Софрониа, епископ врачанский, родом котлениц, и сочинил на българский язик в 1806, обаче много неразумително а сега преписано и поправено на чисто българский язик от свищовскаго учителя Теодора Теодорова Хрулюва. И прегледано добре от най-изкусни учители, а напечатано от Иована Стоянова, свищовченина, който е родом от с. Мердана в Търновско за душевна и телесна полза на православните християни. В книгопечатнята Др. Дан. Медакова в Нов Сад, 1856“; — [3. изд.] „Евангелие поучително за сичките недели през годината, за господските и богородични празници и за по-големите святии. Събрал от славянски и от гръчески Софроний, епископ врачанский, родом котленец, и съчинил на българский язик в 1806, а сега прегледано и поправено от А. Гранитскаго, а напечатано от Петра Стоянова, търновчянина. В Букурещ, в книгопечатнята на Стефан Расидескува, 1865“; — [4. изд.] „Поучително евангелие. За сичките недели през годината за господските и богородични празници и за по-големите святии. Събрал от славянски и от гръчески Софроний, епископ врачанский, родом котленец, и съчинил на българский язик в 1806. В Белград, в книгопечатнята на Никола Стефановича, 1868“.
☐ Друмев. В. Стойко Владиславов — Софроний. — ПСпБКД, 5—6, 1872, 3—52; Теодоров-Балан, Ал. Софроний Врачански. За стогодишнината на новата българска печатна книга. С., 1906; Калчев, Ц. Софроний, епископ Врачанский. С., 1921; Пенев, Б. Софроний Врачански. — В кн. му: История на новата българска литература. Т. 3. С., 1933, 272—343; Минков, Цв. Софроний Врачански. С., 1936; Динеков, П. Софроний Врачански. — В кн. му: Първи възрожденци. С., 1944, 99—124; Арнаудов, М. Софроний Врачански. С., 1947; Киселков, В. Софроний Врачански. Живот и творчество. С., 1963; Георгиев, Е. Софроний Врачански. — В: Бележити българи. Т. 3. С., 1969, 99—126; Мутафчиева, В. Книга за Софроний. С., 1978; Радев, И. Софроний Врачански, личност и творческо дело. С., 1983; Софроний Врачански. Житие и страдания на грешния Софроний. С., 1984.

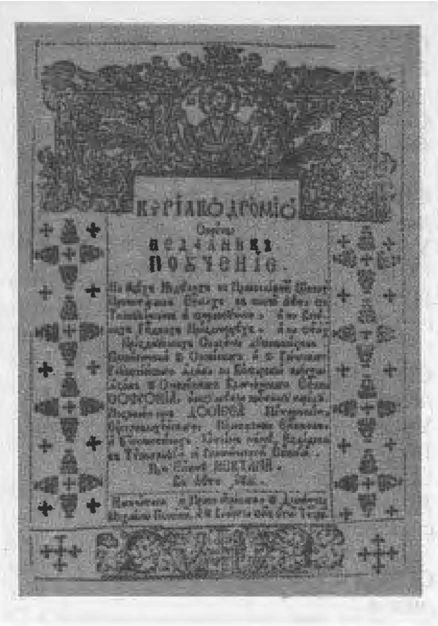
„Кириакодромион, сиреч Неделник поучение“ /1806/ — Софроний Врачански

СОФРОНИЙ ПЛАКОВСКИ
/неизв./
Архимандрит. Игумен на Плаковския м-ир /1835 — ок. 1860/. Превел „Житие и чюдеса святаго славнаго пророка Илии, преведено от славянски на български език по усердното побуждение отца х. Софрониа, игумена на Плаковския в Търновското окръжие мънастир святаго пророка Илии. Издава се с иждивението на същия игумен и на събратята му в полза на христолюбивите християни. Цариград — Галата, в книгопечатницата на Д. Цанкова и Б. Миркова, 1858“.
☐ Загорски, Ив. Манастирите в Великотърновска епархия. С., 1947, с. 84; Стоянов, М. БВК, с. 338.

СОФРОНИЙ ХИЛЕНДАРСКИ
/неизв./
Превежда „Разговори между двама християни, от които единат изпитва, а другият е уверен в православието на Източната църква. Преведени от руски и издадени от архимандрита Софрония Хилендарски. Превод от четвъртото издание. С. Петроград, в Синодската печатница, 1862“.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 338.

СПАС
/неизв./
Роден в Пирот в семейството на свещеник. Учител и свещеник в родния си град /1720—1740/. Преписва и подвързва църковни книги.
☐ Спространов, Е. Опис на ръкописите в библиотеката при Светия Синод на Българската църква в София. С., 1900, с. 84; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 78.

СПАС
/неизв./
Учител в Козлук /Драгойново/, Пловдивско /1860—1868; 1873—1876/.
☐ Димитров, Р. Драгойна. С., 1978, с. 42.

СПАС
/неизв./
Свещеник в Требич /дн. в София/ през 1869 г.
☐ СГОДА, ф. 1293к, оп. 1, а. е. 200, л. 5.

СПАС
/неизв./
Свещеник в Старопатица, Видинско, през 70-те години на XIX век.
☐ Абаджиев, В. Спомени от въстанията. Лом, 1924, с. 78.

СПАС /Кюркчия/
/неизв./
Свещеник в църквата „Св. Никола Мали“ в София през 1802 г.
☐ Динеков, П. София, с. 9; Писахме да се знае, с. 124.

СПАСО-ЕЛЕНИНА, Станка — вж. *Николица*, Станка

СПАСОВ, Георги — вж. *Класанов*, Георги

СПАСОВ, Димитър
/неизв./
Роден в Борован, Врачанско. Свещеник в Соколаре, Врачанско /1872/.
☐ НБКМ — БИА, II А 2181; Летоструй, V, 1873, с. 59.

СПАСОВ, Димитър
/неизв./
Учи в Богословското у-ще на о. Халки преди 1877 г.
☐ НБКМ — БИА, ф. 221, а. е. 388, л. 100.

СПАСОВ, Дончо — вж. *Доротей Софийски*

СПАСОВ, Калофер
/неизв. — 1876/
Роден в Перущица. Учител в селото след 1862 г. Член на местния РК /1872/. Участва активно в подготовката на Апр. въст.; убит по време на въст.
☐ 100 г. читалище „Просвета“ в Перущица. 1862—1962. Юб. л. 23 дек. 1962; Косев, К., Н. Жечев, Д. Дойнов. История на Априлското въстание. С., 1976, с. 299.

СПАСОВ, Кръстьо
/неизв./
Учител в Радомир. Спомоществовател за „Чърковно богословие“, превели З. Петров и Й. Наумов /1872/.

СПАСОВ, Кръстю
/неизв./
Учител в Глава, Оряховско, през 1871—1872 г.
☐ Летоструй, V, 1873, с. 61.

СПАСОВ, Никодим
/неизв./
От Тетово. Учител в бълг. у-ще в родния си град /1836—1837/. Спомоществовател за „Священное и божеств. евангелие“, наредил П. Божигробски /1858/.
☐ Бобчев, И. Македонските българи..., с. 18; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 97.

СПАСОВ, Стоян
/неизв./
Свещеник в Гюзелдже Алан /Каменово/, Русенско.
☐ ДА — Русе, ф. 44к, оп. 1, а. е. 38, л. 194.

СПАСОВ, Трене
/неизв./
Роден в Радибош, Радомирско. Учител в селото ок. 50-те години на XIX век.
☐ ДА — Перник, ф. 314к, оп. 1, а. е. 1, л. 31.

СПАСОВ, Христо
/неизв./
Роден в Черногорово, Пазарджишко. Учител в Саладиново /Огняново/, Пазарджишко /1863—1864/.
☐ Батаклиев, Ив. Пазарджик и Пазарджишко, с. 526.

СПАСОВ, Трифон
/неизв./
Свещеник в Пет извора, Свищовско, от 1872 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 95.

СПАСОВА, Неранза — вж. *Георгиева-Спасова*, Неранза

СПАСОВА, Николина — вж. *Стоянова-Спасова*, Николина

СПАСОВА, Пенка
/неизв. — 1872/
Учителка в Ст. Загора до 1872 г.
☐ В. *Право*, VI, № 46, 25 ян. 1872; Паскалева, В. Българката..., с. 148.

СПАСОВИЧ, Илия
/неизв./
Ученик в Киевската семинария през 1862 г.
☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 39; Степанова, Л. Вклад России..., с. 208.

СПАСОВИЧ, Трифон
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Щип за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.

СПИРИДОН, йеросхимонах
/първата пол. на XVIII век — 1815/
Роден в Габрово. Монах в Атон, където учи при Паисий Величковски до 1763 г., когато заедно обикалят м-ирите във Влашко. Заедно с други монаси превежда от гръцки на славянски език богослужебни книги. От 1763 г. е игумен на м-ира „Нямцу“ до Яш. Тук през 1792 г. написва своята история. След смъртта на П. Величковски /1794/ напуска м-ира, известно време е в Рилския м-ир, където пише служба за Теодосий Търновски и преписва житието му. През 1799 г. потегля за Атон, настоятел на Илинския скит през 1815 г.
Автор на „История во кратце о болгарском народе словенском. Сочинися и списа ся в лято 1792 Спиридоном Йеросхимонахом. Стъкми за издание В. Н. Златарски, 1900“.
☐ Златарски, В. Към въпроса за тъй наречените преправки на Паисиевата история. — *ПСпБКД*, 59, 1899, 723—758; Пенев, Б. Йеросхимонах Спиридон. — В кн. му: История на новата българска литература. Т. 1. С., 1930, 332—351; Трифонов, Ю. Зографската българска история. — *СпБАН*, 60, 1940, 1—66; Динеков, П. Йеросхимонах Спиридон. — В кн. му: Първи възрожденци. С., 1942, 88—94; Писахме да се знае, с. 46.

СПИРИДОН
/неизв./
Архимандрит. Учител в Сяр /1837—1842/.
☐ ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 295, л. 54.

СПИРИДОН
/неизв./
Роден в Загори, Янинско. Учител във Велес /1847—1852/.
☐ Кънчов, В. Избрани произведения. Т. 2. С., 1970, с. 227.

СПИРИДОН
/неизв./
Монах и учител в Троянския м-ир през 50-те години на XIX век.
☐ Максим Пловдивски митрополит. Автобиография и спомени. С., 1930, с. 6.

СПИРИДОНОВ, В.
/неизв./
Учител в Шумен през 1849 г.
☐ Джумалиев, Г. Учебното дело в гр. Шумен през първата половина на XIX век. — В: Шумен Коларовград, 2. Коларовград, 1962, с. 157.

СПИРИДОНОВ Михайлов, В.
/13 окт. 1855 — неизв./
Роден в Комрат, Бесарабия, в семейството на свещеник. Учи в Черна, Добруджа, в Тулча и в Болградската гимназия. Учител в Налбант, Добруджа, ок. 1875 г. Започва да издава ръкописен в. „Селянин“, от който излизат 7 броя. След Осв. е учител в Силистра.
☐ Чаушев, Сл. Учебното дело в Силистра преди Освобождението. — В: Сб. Силистра и Добруджа. 1. С., 1927, с. 290.

СПРОСТРАНОВ, Наум
/1851—1887/
Роден в Охрид. Завършва турско у-ще в родния си град. От 1868 г. е учител по турски език в Охридското главно у-ще. Един от основателите на ч-щето в Охрид. Известно време живее в Цариград, където изучава арабски, немски, персийски, руски и френски език. След Осв. е един от активните бълг. просветни дейци в Македония; драгоман при руското генерално консулство в Солун.
☐ Спространов, Е. По възраждането на град Охрид. -В: *СбНУ*, 13, 1896, с. 651; Чилингиров, Ст. БЧ, с. 356; Кирил, Патриарх Български. Българската екзархия в Одринско и Македония след Освободителната война 1877—1878. Т. 1 /1878— 1885/. Кн. 2. С., 1970, с. 11, 27, 168.

СРЕБРО
/неизв./
Учител в Чехларе, Чирпанско, до ок. 1820 г. Свещеник в селото през 30-те и 40-те години на XIX век. Спомоществовател за „Служба св. Харалампия“, превел Неофит Рилски /1843/.
☐ Митев, Й. История на село Морозово. Пловдив, 1963, с. 18.

СРЕБРОВ, Георги
/неизв./
Учител в Чехларе, Чирпанско, след 1820 г.
☐ Митев, Й. История на село Морозово. Пловдив, 1963, с. 18.

СРЕБРОВ, Петър
/неизв./
Роден в Търново. Получава образование в Галатасарайския лицей в Цариград. Учител в Градец, Котленско /1871/, Разград /1873—1874/, Силистра /1874—1875/, Севлиево /1876/ и др.
Временен сътрудник на в. „Ден“/1875/ и в. „Българин“ /1878/. Превежда: „Волтер. Меропа. Трагедия в пет действия. Превел П. Сребров. Цариград, в печатницата на Тадеа Дивитчиана, 1872“; „Добродетелната девица Розамонда [от Хр. Шмид]. Превел от французки П. Сребров. Издава печатницата в Джамлъхан №8. Цариград, 1873“.
☐ Чаушев, Сл. Учебното дело в Силистра преди Освобождението. — В: Сб. Силистра и Добруджа. 1. С., 1927, с. 286; Явашов, А. Разград. Неговото археологическо и историческо минало. Ч. 1. С., 1930, с. 184, 191; Стоянов, М. БВК, с. 338; Генчев, Н. Франция..., с. 263.

СРЕДКОВ, Веселин
/ок. 1864 — неизв./
Роден в Копривщица. Ученик в Източния лицей във Виена през 1876 г.
☐ НБКМ — БИА, ф. 11, а. е. 1, л. 7—8.

СТАВРИ
/неизв. — ок. 1862/
Свещеник в църквата „Св. Богородица“ в Казанлък през първата пол. на XIX век. Въвежда богослужение на бълг. език и влиза в конфликт с гръцкия владика Григорий Търновски.
☐ Писахме да се знае, с. 172.

СТАВРИ
/неизв./
Учител във Видин през 1863 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 7669.

СТАВРИ
/неизв./
Роден в Лозенград. Учител в Конак /Бяла вода/, Малкотърновско, след 1870 г.
☐ Аянов, Г. Малко Търново. Бургас, 1939, с. 280.

СТАВРИЧ, Илия
/неизв./
Завършва Киевската духовна академия ок. 1865 г.
☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 39а; Степанова, Л. Вклад России..., с. 208.

СТАЙКО
/неизв./
Свещеник в Троян през първата пол. на XIX век. Баща на Станчо *Стайков.*
☐ Свещенослужителите при църквата „Св. Петка“ в Троян от построяването ѝ до днес. В: Стогодишнина на храма „Св. Петка“ /1835—1935/. Троян, 1935, с. 14.

СТАЙКОВ, Васил Ангелов
/неизв./
Учител в Арда, Смолянско, от 1860 г. Член на меджлиса в Смолян; черковен и училищен настоятел. Издейства разрешение от турските власти за построяване на църква и ново у-ще в Арда /1890/.
☐ Христов, Н. Из миналото на с. Арда. — *Родопи*, 1974, № 1, 17— 18.

СТАЙКОВ, Димитър
/неизв./
Завършва Пловдивската гимназия ок. 1873 г. Учител в Стрелча, Панагюрско /1874—1875/ и в Пещера.
☐ Попова, И. Из историята на село Стрелча. — В: Панагюрище и Панагюрския край в миналото. 2. С., 1961, с. 209; Бояджиев, И. Учебното дело в село Стрелча преди Освобождението. — *Нар. просвета*, 1962, № 3, с. 91.

СТАЙКОВ, Добри
/неизв./
Роден в Беброво, Еленско. Свещеник в селото от 1862 г.
☐ Снегаров, Ив. Старият църковен кодекс на Търновската митрополия. — *ГСУ, БФ*, 13, 1935—1936, с. 49.

СТАЙКОВ, Михаил
/неизв./
Свещеник в Малък Буялък, Бесарабия, през 1829 г.
☐ Радкова, Р. Нови данни..., с. 115.

СТАЙКОВ /СТОЙКОВ/, Петър
/неизв./
Роден в Кара орман /Срацимир/, Силистренско. Учител в селото /от 1870/, в Липница /Поляна/, Силистренско, и в Гърлица, Добруджа.
☐ Тонев, В. Добруджа, с. 277.

СТАЙКОВ, Станчо
/1825—1923/
Роден в Троян. Син на поп *Стайко.* Свещеник в Троян /ок. 1850 — до нач. на XX век/.
☐ Свещенослужителите при църквата „Св. Петка“ в Троян от построяването ѝ до днес. В: Стогодишнина на храма „Св. Петка“ /1835—1935/. Троян, 1935, с. 14.

СТАЙКОВ , Христо
/неизв./
Роден в Елена. Учител в Плаково, Търновско /1816/.
☐ Станев, Н. Великотърновската котловина..., с. 228.

СТАЙКОВА, Петра
/неизв./
учителка в Хасково /1869—1870/. Членува в женското д-во в града.
☐ В. *Македония*, III, № 46, 18 окт. 1869.

СТАЙКОВСКИ, Иван
/неизв./
Свещеник в Скравена, Орханийско /Ботевградско/, през 70-те години на XIX век. Член на РК в селото.
☐ Колев, Л. Духовници — участници в национално-освободителните борби на нашия народ. — *ИЦИАИ*, т. 1, 1978, с. 260.

СТАМАТ
/неизв./
Свещеник в Баня, Разложко, през 50-те години на XIX век.
☐ ДА — Благоевград, ф. 225, оп. 1, а. е. 32, л. 12—13.

СТАМАТОВ, Николай
/неизв./
Преселва се от Б-я в бълг. колония Казаяклия, Бесарабия, през 1830 г. Свещеник там до 1847 г., вер. и след това.
☐ Радкова, Р. Нови данни..., с. 119.

СТАМАТОВ, Порфирий Христофоров

/26 февр. 1840—11 юни 1925/
Роден в Акерман, Бесарабия. През 1864 г. завършва Първа гимназия в Кишинев. Следващата година постъпва в Юридическия ф-т на Новорусийския у-т в Одеса. Учи със средства, събрани от бълг. преселници. Завършва със степен кандидат на правните науки /1868/. Магистър по углавно право /1872/. Член и предс. на Върховния касационен съд в София /1880—1886/. Член на Съдебната палата в Тифлис, Саратов и Одеса /1887—1911/. Председател на Втори градски департамент в Одеса /1911—1920/. Член на Юридическите д-ва в Петербург и Саратов. Дописен /1884/ и редовен /1884/ член на БКД. Награден с орден „За гражданска заслуга“ II степен /1903/. Сътрудничи на руски юридически списания. Автор на монографии в областта на наказателното право /след 1878/. Баща на Георги Стаматов.
☐ Поглубко, К. За да бъдат..., с. 31, 147; 100 години БАН..., с. 657.

СТАМАТОВ, Христо Петров
/неизв. — 12 март 1922/
Ученик в Робърт колеж, Цариград, в нач. на 70-те години на XIX век. Кореспондент на английския в. „Таймс“ в София.
☐ Начов, Н. Калофер, с. 459.

СТАМАТОВА-ВЛАДИГЕРОВА, Иванка /Ивана/
/неизв./
Родена във Варна. Завършва Фундуклеевската гимназия в Киев /1860—1867/. Пансионерка при графиня Левашова. Учителства във Варна /1868—1869/, Русе /1869—1872/, София /1874/, Шумен /1876/.
☐ Орловски, Ст. Из историята на учебното дело в Русе до Освобождението. — *Уч. пр.*, 1906, № 10, с. 1081; Доросиев, Л. Нашите..., с. 98; Тонев, В. Към историята..., с. 129; Миладинова-Алексиева, Ц. Епоха, земя и хора. С., 1985, с. 303.

СТАМБОЛИЕВ, Стоян Николов
/неизв./
Роден в Казанлък. Учител в Хасково /1843—1845/, Шипка, Казанлъшко /1859/, и в Казанлък /1861/. Превежда: „Камен вери или списание пояснително за твърдостта на Православната църква, основана върху камъкът Христа и утвърдена върху правото тълкование на свещените писания. Списано на славянский язик от преосвещенаго Стефана Яворски, митрополита Рязанскаго и Мурумскаго. Преведено же от славенски на български и издадено от Стояна Н. Стамболиева, казанлъчанина. Свитък първий. Издание първо. Рюсчюк в книгопечатницата на Дунавската област, 1867“; — Брой 2. 1868. Според обява във в. „Дунав“, IV, 25 септ. 1868, С. С. е подготвил за печат „Проповеди от Илия Миниат“.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 339; Димов, Н. Учебното дело в Хасково преди Освобождението. —*ГМЮБ*, 2, 1979, с. 114; Маркова, З. Българският народ и гръцкото духовенство в национално-културния живот през първата половина на XIX век. — *ИП*, 1969, №-4, с. 53.

Стефан Стамболов

СТАМБОЛИЕВ, Димитър Илиев
/неизв./
Роден в Пловдив. Завършва пловдивското класно у-ще „Св. св. Кирил и Методий“. Учител в Кукуш ок. 70-те години на XIX век.
☐ Андонов, И. Из спомените ми от турско време. 2. Пловдив, 1927, с. 58; Влахов, Т. Кукуш и неговото минало. С., 1969, с. 119.

СТАМБОЛИОВИЧ, Костадин
/неизв./
Свещеник в Преждево /дн. в СФРЮ/. Спомоществовател за „Служение еврейско“, превел Н. Зографски /1839/.

СТАМБОЛОВ, Стефан Николов /Прозвища и псевдоними: Стойко Мъглата, Стоян, Стоян Колев, Стоян Янакиев, Стойко Колев, Кольо Стойнов, Никола Димов, Цеко Мравяка, Стояна Стойнова, Добревич, Незлоблив поет, Незлобин, Възлобин, Неумразен поет, Презрени Чавдар, Чавдар, Чавдар войвода/
/31 ян. 1854—6 юли 1895/
Роден в Търново в семейството на занаятчия. Брат на Фана *Стамболова*. Учи в родния си град /1866—1869/ — при Тодор *Шишков* от 1868 г. Стипендиант в Одеската семинария /1870—1872/, изключен заради връзките му с руски революционери. През 1873 г. е за кратко време учител в Търново, занимава се с рев. дейност. Гл. апостол на БРЦК за вътрешността на страната. Живее в Цариград /1874/. От април 1875 г. е в Букурещ и се включва в живота на бълг. рев. емиграция. Участва в общото събрание на БРЦК /12 авг. 1875/ в Букурещ. Избран за апостол в Старозагорски рев. окръг и става един от ръководителите на Старозагорското въст. /1875/. След неуспеха му напуска Б-я и заминава за Румъния, където присъства на събранието на БРЦК на 1 окт. 1875 г. /на Гюргевския РК/. По време на Апр. въст. е гл. апостол на Търновски рев. окръг. След разгрома на въст. се връща в Букурещ и участва в дейността на БЦБО, редактира в. „Нова България“ /1876—1877/. Участва в РТОВ като секретар на военния пратеник на СБК. След Осв. е адвокат в Търново, народен представител в II—VIII ОНС /1880—1895/, подпредс. на ОНС /1880—1884/, предс. на IV ОНС /1884—1886/. Дописен /1884/ и редовен /1884/ член на БКД. Участва в Съединението. След детронирането на княз Александър Батенберг застава начело на контрапреврата. Заедно с Петко *Каравелов* и Сава *Муткуров* е определен за регент след абдикацията на княза. Свиква ВНС за избирането на Фердинанд за бълг. княз /1887/. М-р предс. и м-р на вътрешните работи /20 авг. 1887—19 май 1894/. Носител на ордени „Св. Александър“ I степен /1888/, „За гражданска заслуга“ I степен /1891/ и др. Убит в София от политическите си противници. Постоянен сътрудник на в. „Нова България“ /1876—1877/. Временен дописник на сп. „Читалище“ /1875/, в. „Знаме“ /1875/, сп. „Славянско братство“ /1877/. Превежда: „На-

родно четение: За парите. Превели от руский С. и С. [Ст. Стамболов и Ф. Смидов]. Цариград, печатница Карапетров и друж. 1874"; [Заедно с Хр. Ботев е автор на] „Песни и стихотворения, 1875"; „Песни и стихотворения от Ст. Стамболова. Издава Д. И. Горов. Гюргево. В печатницата на „Нова България". Букурещ, 1877". Според обявление във в. „Знаме", I, № 11, 16 март 1875, С. С. е превел „Что делать?" на Н. Чернишевски.

☐ НБКМ — БИА, ф. 63 /Стефан Стамболов/; НА БАН, ф. 19к /Стефан Стамболов/; Биман, А. Стефан Стамболов. С., 1896; Маринов, Д. Стефан Стамболов и новейшата ни история. С., 1909; Страшимиров, А. Диктаторът. Нови проучвания върху живота и личността на Стефан Стамболов. С., 1935; Бурмов, Ал. Революционната дейност на Стефан Стамболов през 1873—1875г. — *Родина*, 1939, № 2, 76—94; Поглубко, К. К вопросу о революционной деятельности Ст. Стамболова и его связях с народниками /середина 70-х годов XIX ст./. — В: Сб. В памет на академик Михаил Димитров. С., 1974, 571—585; Пантев, А. Драмата на живия. Кой е Стефан Стамболов? — *Отечество*, 1982, №5, 22—23; Грънчаров, Ст. Политическите сили и монархическия институт в България. 1886—1894. С., 1984.

СТАМБОЛОВ, Янко
/неизв./
Лекар в Търново. Спомоществовател за „Игиономия", превел С. Доброплодни /1846/.

СТАМБОЛОВА, Фана /Фанка, Стефания/ Николова
/неизв. — ок. 1879/
Родена в Търново. Сестра на Стефан *Стамболов*. Ученичка във Фундуклеевската гимназия в Киев /от 1870/. Пансионерка при графиня Левашова. Стипендиантка на руското м-во на външните работи. Умира в Киев.

☐ НБКМ — БИА, ф. 295, а. е. 10, л. 1—2, ф. 828, а. е. 15, л. 8; НА БАН, ф. 59к, оп. 1, а. е. 524, л. 4, 5, 10; Миладинова-Алексиева, Ц. Епоха, земя и хора. С., 1985, с. 307; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 94, 129; Степанова, Л. Вклад России..., с. 97, 210.

СТАМБОЛСКИ, Христо Танев
/8 авг. 1843—2 май 1932/
Роден в Казанлък. Учи в местното у-ще при църквата „Св. Богородица". През 1858 г. по препоръка на Иван *Найденов* постъпва във Военномедицинското у-ще в Цариград. Още като ученик се включва в църковно-нац. борби, за което неведнаж е наказван. Завършва медицинското си образование с чин майор /1868/. В края на с. г. е назначен за преподавател по анатомия в Гражданското мед. у-ще, а през следващата година — за професор по анатомия във Военномедицинското у-ще в Цариград. Три години завежда Кожновенерическата клиника. Участва активно в живота на цариградските българи, в просветното и църковнонац. д-ние; депутат в Църковно-народния събор /1871/. Един от основателите на бълг. ч-ще в града, в което изнася сказки по антропология, физиология и хигиена; негов предс. /1870—1871/. Член на училищното настоятелство. Още като студент изучава анатомия, изработва анатомическа терминология, съобразена с турско-арабския език. Превежда атласа на проф. Мас, преподавател в медицинското у-ще в Париж и сам издава ръководство и атлас по анатомия на турски език — „Мефтих тетрих" /1874/. Книгата е в три части: текст към атласа, самия атлас и речник на анатомическата терминология. Въпреки голямата си популярност като добър лекар и учен анатом, заради обществената си дейност изпада в немилост и през 1876 г. е изпратен със санитарен отряд в Ниш, а през 1877 г. е заточен първо в Асир, а след това в Сана, Йемен, където завежда болница. Тук прави своите проучвания върху филариозата /паразитна епидемия главно сред войниците/. Резултатът от изследванията си публикува на френски език и заедно със събраните материали изпраща на Медицинския ф-т в Лондон, за да бъдат изложени в неговия музей. Завръща се в Б-я през 1879 г. Временно се установява в Габрово. Народен представител в Областното румелийско събрание. Назначен е за Сливенски префект. От 1881 г. е директор на земеделието, търговията и общите сгради в Изт. Румелия. Един от инициаторите за осноноваване на земеделско у-ще в Садово, Пловдивско. На 8 дек. 1883 г. напуска поста си и става градски лекар в Казанлък, където организира болница и аптека. След Съединението е управител на военната болница в града. От 1903 г. завежда Кожно-венерическия отдел на Александровската болница в София. Директор на Санитарната дирекция по време на Балканските войни. След войната се оттегля от политическия и обществения живот. Един от организаторите на здравеопазването у нас. Член на Осмия върховен мед. съвет. Умира в София.

Сътрудник на в. „Право" /1869/ и в. „Напредък" /1874—1875/.

☐ Д-р Христо Танев Стамболски. — *Ил. Светлина*, 1918, юб. кн., 28—30; Стамболски, Хр. Автобиография. Дневници. Спомени. 1852—1879. В 3 т. С., 1927; Начов, Н. Цариград, 53—68; Стоянов, М. БВК, с. 341; Стефанов, В. Българската медицина през Възраждането. С., 1980, 150—154.

СТАМЕН
/неизв./
Свещеник и учител в килийното у-ще в Лом през 1792 г.

☐ Апостолов, И. Поява и развитие на читалище „Постоянство". — В: Сто години културен живот в Лом. С., 1961, с. 36; Дамянов, С. Ломският край, с. 221.

СТАМЕН
/неизв./
Свещеник в Берово /дн. в СФРЮ/. Спомоществовател за „Служение еврейско", превел Н. Зографски /1839/.

СТАМЕН
/ок. 1800—1874/
Роден в Мачуково, Гевгелийско. Свещеник в Дойран в средата на XIX век. Участник в църковно-нац. борби. Като противник на гръцкия владика Мелетий е заточен в продължение на шест месеца.

☐ Влахов, Т. Кукуш и неговото минало. С., 1969, с. 83.

СТАМЕНОВ, Генко
/неизв./
Учител в килийното у-ще в Годеч, Софийско, от ок. 30-те до 40-те години на XIX век.

☐ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 104.

СТАМЕНОВ, Георги
/1842 — неизв./
Роден във Воден. През 1861 г. учи в Киевската семинария. Продължава във Втора киевска гимназия /1863—1865/ като държавен стипендиант. След завършването й постъпва в Медицинския ф-т на Московския у-т.

но се прехвърля и завършва Историко-филологическия ф-т, специалност филология на същия у-т/1868/. Учител по гръцки език в Първа московска гимназия. След Осв. е директор на Болградската гимназия /1881—1885/; гимназиален директор в София.
☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 39а, 105а, 130; ЦГИА — Л., ф. 733, оп. 147, д. 15, л. 472; Дякович, В. Българите в Бесарабия, с. 23; Арнаудов, М. Каравелов, с. 147; Поглубко, К. За да бъдат..., 81—82; Степанова, Л. Вклад России..., 135—136, 155, 208,

СТАМЕНОВ, Йосиф
/неизв./
Учител в Криворечна паланка през 1875 г. Преподава турски и френски език.
☐ В. *Напредък*, X, № 52, 26 юли 1875.

СТАМЕНОВ, Никола
/1838 — след 1911/
Роден в Тросково, Горноджумайско /Благоевградско/. Ръкоположен за свещеник през 1866 г. Служи в Тросковския м-ир. След Осв. до 1911 г. е свещеник в Тросково.
☐ ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 304, л. 304; ДА — Благоевград, ф. 49к, оп. 1, а. е. 1, л. 10—11; а. е. 2, л. 81—82, 98—99; а. е. 6, л. 3, 28—29; а. е. 30, л. 64—65.

СТАМЕНОВА, Тинка — вж. *Стойчева-Стаменова*, Тинка

СТАМОВИЧ, Кузман
/неизв./
Свещеник в Чоба /дн. към Брезово/, Пловдивско. Спомоществовател за „Хазерети Авраамин", издал Йоаникий /1845/.

СТАНЕВ А.
/неизв./
Свещеник в Трявна. Спомоществовател за „Небесни светила", превел Д. Витанов /1875/.

СТАНЕВ, Васил
/неизв./
Роден в Търнак, Оряховско. Свещеник в селото през 1872 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 2181.

СТАНЕВ, Гатьо
неизв./
Учител в Дикили таш /Побит камък . Разградско, ок. 50-те—60-те години на XIX век.
☐ 125 години факел на просвета и борба. Юб. бр. С. Побит камък, 24 май 1965.

СТАНЕВ, Георги — вж. *Козлев*, Георги

СТАНЕВ, Димитър
/неизв./
Свещеник в Кючук Кайнарджа /Кайнарджа/, Силистренско. Спомоществовател за „Кратка бълг. история" на Д. Войников /1861/.

СТАНЕВ, Иван
/неизв./
Свещеник в Поибрене, Панагюрско. Спомоществовател за „Венец азбучний", превел Й. Вълков /1863/.

СТАНЕВ, Койчо
/неизв./
Килиен учител в Разград ок. 1810 г.
☐ Явашов, А. Разград. Неговото археологическо и историческо минало. Ч. 1. С. 1930, с. 177.

СТАНЕВ, Никола
/неизв./
Роден във Враца. Учител в Крушовица, Оряховско, ок. 1870 г. Въвежда взаимната метода на обучение.
☐ Николов, Б. Крушовица, Врачанско. С., 1967, с. 22.

СТАНЕВ, Райко
/неизв./
Роден в Търнак, Оряховско. Учител в селото /1866—1897/. Занимава се и с абаджийство.
☐ 100 години народно училище. Брой единствен. С. Търнак, Врачанско. 24 май 1967.

СТАНЕВ, С.
/неизв./
Учител в Юпер, Русенско, през 1875—1876 г.
☐ Летоструй, VIII, 1876, с. 203.

СТАНЕВ, Стефан
/неизв./
Свещеник в Дряново през 1877 г.
☐ ОБТИ, т. 2, с. 190.

СТАНЕВ, Стефан — вж. *Памукчиев*, Стефан

СТАНЕВ, Цончо
/неизв./
Роден в Бабук, Силистренско. Ръкоположен за свещеник през 1871 г. в Силистренска епархия. Обслужва селата Кара синап /Росеново/ и Каралез /Царевец/ до 1884 г. Изпраща средства за бълг. църква и девическо у-ще във Варна /1873/.
☐ ЦДИА, ф. 1318, оп. 1, а. е. 4936, л. 7; ДА — Варна, ф. 79к, оп. 1, а. е. 9, л. 68—69.

СТАНИМЕР
/неизв./
Свещеник в Копривщица в края на XVIII и началото на XIX век. Баща на поп *Черньо*.
☐ Ослеков, Л. Копривщица. — В: Юб. сб. Копривщица. С., 1962, с. 499.

СТАНИМИРОВ, Рачо
/неизв./
Свещеник в Габрово от 1866 г.
☐ Цончев, П. Габрово, с. 350.

СТАНИМИРОВ, Божко
/неизв./
Временен дописник на в. „Съветник" /1863/.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 341.

СТАНИМИРОВ, Станимир Стефанов
/26 окт. 1858 — неизв./
Роден в Габрово в семейството на иконом Стефан *Станимиров*. Първоначално образование получава в родния си град /1865—1868/. През 1872 г. завършва Габровското у-ще. Със стипендия от Руския синод учи в Киевската семинария /1875—1879/. Продължава образованието си в Киевската духовна академия и през 1883 г. завършва със степен кандидат на богословието. Завръща се в Б-я и е назначен за учител в Габровската гимназия. В нач. на 1884 г. заминава за Цариград в качеството си на деловодител на новооснованото Училищно попечителство при Бълг. екзархия. Директор на Габровското у-ще /1884—1886/, на Софийската мъжка гимназия /1886—1893/, учител в Софийската девическа гимназия /1894—1895/. Ректор на бълг. семинария в Цариград от 1895 до 1899 г., когато е назначен отново за директор на Софийската мъжка гимназия. Учител и възпитател на царските деца /1908—1912/. Секретар на Св. Синод /1914—1917/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 562 /Станимир Станимиров/; ф. 16, а. е. 297, л. 1—2; ф. 68, а. е. 4, л. 27; НА БАН, ф. 10к, а. е. 1, л. 1—15, 37—94; Данчови, БЕ, с. 1463; Станимиров, Ст. Спомените ми за архиепископ Йосиф Соколски. — *ИБИД*, 1922, № 5, 129—154; Автобиографични сведения. — В: *Ил. Светлина*, 1917, юб.

кн., с. 96; Станимиров, Ст. От спомените ми за учителите в Габровското главно мъжко у-ще. — В: Юб. сб. по случай 25 годишнината от първия випуск на Габровската Априловска гимназия. Пловдив, 1900, с. 36, 168; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 90; Степанова, Л. Вклад России..., с. 208.

СТАНИМИРОВ, Стефан
/1823 — 11 окт. 1897/
Свещеник в Габрово от 50-те години на XIX век до края на живота си. Баща на Станимир *Станимиров.* Участник в църковно-нац. борби. Закупува от Москва и Киев църковни книги, които разпространява в епархията си. Предс. на църковната община и архиерейски наместник в Габрово /70-те години/. Завещава голяма сума за издръжката на бедни ученици в Габровската гимназия. Умира в Габрово.
□ НБКМ — БИА, ф. 562 /Станимир Станимиров/; НА БАН, ф. 10, а. е. 1, л. 1, 10.

СТАНИН, Даче Ангелов
/неизв./
Роден във Велес. Учител в родния си град /ок. 1800—1818/.
□ Чочков, Хр. Велес, с. 9.

СТАНИСЛАВОВ /ПАВЛИКЯНИН/, Никола
/неизв. — 1750/
Роден в Чипровци, Берковско, в семейството на богат търговец. Завършва вер. Лорентинската колегия и става лектор по философия. На 25 септ. 1725 г. е ръкоположен от папата за Никополски епископ, като изпълнява и длъжността апостолически викарий за Малка Влахия. Развива активна дейност за преселване на бълг. павликяни на австрийска територия. От 1731 г. е назначен за епископ на Малка Влахия. Мария Терезия го удостоява с благородническа титла /1745/.
□ Милетич, Л. Заселението на католическите българи в Седмиградско и Банат. — *СбНУ*, 14, 1897, 336—339, 343; Радкова, Р. Българската интелигенция през Възраждането. С., 1986, 150—151.

СТАНИШЕВ, Антон Гешов
/неизв./
От Крушево. Учи резбарство при брат си Димитър *Станишев.* Работят заедно в Прилеп, Дойран и църквите „Св. Богородица“ в Охрид, „Св. Константин“, „Св. Богородица“ и „Св. Димитър“ в Пловдив. Изработва владишки трон в църквата „Св. Иван“ в Казанлък, прави дърворезби в църквите „Св. Богородица“ и „Св. Никола“ в Карлово, „Св. св. Петър и Павел“ в Сопот, „Св. Никола“ в Чирпан, девическия м-ир в Габрово /1862/, в Гъбене, Севлиевско /1863/, „Св. Крал“ в София /1863—1865/, „Св. Никола“ в Дряново /1866/, „Св. Богородица“ /1867/ и „Св. Спас“ /1868/ в Търново, „Свето Възнесение“ във Враца /1870/, „Света Троица“ в Свищов /1872/, „Св. Георги“ в Тулча /1874/, в Котел и др. След Осв. работи в Свищов /1881/, Враца /1884/, Разград /1885/, Силистра /1890/.
□ Василиев, Ас. БВМ, 194— 197; Чолов, П. История на град Дряново. С., 1969, с. 99.

СТАНИШЕВ, Димитър Гешов
/ок. 1806—1866/
От Крушево. Брат на Антон *Станишев.* Прави иконостаси в църквата „Св. Богородица“ в Скопие, в Бигорския м-ир, в Крушево, Струмица, Рилския м-ир. Автор на дърворезби в охридската църква „Св. Богородица Каменска“, в плевенската църква „Св. Богородица“, в църквите „Св. Богородица“, „Св. св. Константин и Елена“ и „Св. Марина“ в Пловдив, в църквите в Чачак /дн. в СФРЮ/ и в Дойран. Ок. 1864 г. се установява с брат си в Калофер. Умира в Македония.
□ Василиев, Ас. БВМ, 191—194; Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив, 1981, с. 443.

СТАНИШЕВ, Константин Наков
/1840—1900/
Роден в Кукуш. Син на богатия търговец Нако Станишев. Учи в гръцко у-ще в родния си град, в Пловдив и в гимназия в Атина. От 1858 г. следва математика в Московския у-т. Близък приятел на Райко *Жинзифов* и Константин *Миладинов.* След завършване на висшето си образование /1863/ приема руско поданство. Преподавател по гръцки език и математика /1864—1876/, по-късно е директор на Императорския лицей в Москва /1879—1900/. През РТОВ постъпва на служба в Канцеларията по гражданското управление на княз В. А. Черкаски. Участва в организирането на Бълг. опълчение. Чиновник за особени поръчения при княз Ал. Дондуков-Корсаков. Назначен за вицегубернатор на Видин. Директор на финансите в Изт. Румелия. Завръща се отново в Москва, където живее до смъртта си, и поема отново длъжността си в лицея. Още като студент сътрудничи на „Московские ведомости“. Превежда от гръцки език „Начална геометрия“ от Евклид. Дописен /1875/ и редовен /1884/ член на БКД.
□ АГСР, т. 2, с. 460; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 38а—39, 106, 116, 130а; ЦГАОР, ф. 1750, оп. 1, ед. хр. 341, л. 1—5; ЦГА — М. ф. 418, оп. 28, д. 269, л. 1; ф. 459, оп. 2, д. 2539, л. 13; Я/новски/, Б. Заслужили дейци на новата държава. — *Славяни*, 1968, № 3, с. 19; Влахов, Т. Кукуш и неговото минало. С., 1969, с. 87; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 107; Гечев, М. Професори и студенти — участници в Освободителната война. — *Проблеми на висшето образование*, 1977, № 6, 3 — 9; Степанова, Л. Вклад России..., с. 156, 208.

СТАНИШЕВ /СТАНИЧЕВИЧ/, Серафим
/неизв./
Роден в Дебър. Ученик в Киевската семинария /1866/ с руска държавна стипендия.
□ ЦДИА, ф. 111, оп. 1, а. е. 54, л. 1; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 88.

СТАНКО
/неизв./
Роден в Углярци, Радомирско. Учител в Житуша /Колош/, Радомирско /1835/.
□ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 88.

СТАНКО /Станико/
/неизв./
Свещеник в църквата „Св. Архангел“ в София през 1837 г.
□ Динеков, П. София, с. 8.

СТАНКО
/неизв./
Свещеник в църквата „Св. Петка Самарджийска“ в София през 1837 г.
□ Динеков, П. София, с. 8; Писахме да се знае, с. 155.

СТАНКО
/неизв./
Свещеник в Преобразене /дн. в СФРЮ/. Спомоществовател от Враня за „Свещенное и божеств. евангелие“, наредил П. Божигробски /1858/.

СТАНКО
/неизв./
Свещеник във Велковци, Пернишко, през 70-те години на XIX век.
☐ СГОДА, ф. 1293к, оп. 1, а. е. 200, л. 18.

СТАНКО
/неизв./
Свещеник в Манастирица, Орханийско /дн. към Правец, Ботевградско/, през 1875 г.
☐ Динеков, П. София, с. 94.

СТАНКОВ, Андрей
/неизв./
Свещеник в Пирот. Спомоществовател за „Първа храна", превел Ив. Чичи /1858/.

СТАНКОВ, Антон
/неизв./
Роден в София. Ученик в търговско у-ще в Белград /1846—1847/. Продължава образованието си в Белградската гимназия и завършва през 1851 г.
☐ Бойчева, В. Български младежи..., 309—310, 332.

СТАНКОВ, Велин
/неизв./
Роден в Извор, Радомирско. Образование получава в Кюстендил. Учител /1860—1878/ в Соволяно, Кюстендилско, и в родното си село.
☐ ДА Кюстендил, ф. 245, оп. 1, а. е. 11; Караманов, В. Кюстендилското краище /Босилеградско/ по времето на Възраждането и училищно-църковния въпрос. — *Уч. пр.*, 1942, № 7, с. 864.

СТАНКОВ, Димитраки
/неизв./
Свещеник в Оряхово. Спомоществовател за „Аделаида, алпийската пастирка", превел Кр. Пишурка /1857/.

СТАНКОВ, Димитър
/неизв./
Роден в Ресен, Кюстендилско /дн. не съществува/. Учител в Горно Уйно, Кюстендилско /1863—1864/.
☐ ДА — Кюстендил, ф. 245, оп. 1, а. е. 8; Караманов, В. Кюстендилското краище /Босилеградско/ по времето на Възраждането и училищно-църковния въпрос. — *Уч. пр.*, 1942, № 7, с. 864.

СТАНКОВ, Станко
/неизв./
Свещеник в Оряхово. Спомоществовател за „Аделаида, алпийската пастирка", превел Кр. Пишурка /1857/.

СТАНКОВ, Цоньо Т.
/ок. 1845—1925/
Роден в Зелениград, Трънско. Получава килийно образование. От 1866 до 1921 г. учителства в родното си село. След Осв. завършва временни педагогически курсове.
☐ Цоню Т. Станков. — В: Трънският край. С., 1940, с. 579.

СТАНКОВИЧ, Василий
/неизв./
От Свищов. Превежда и издава „Покръстението на еднаго свещеника Исидин или началото на християнството, собрано от И. Елиада или прибавено со словото, говорено в собранието християнско от стареца сина на вдовицата, когото е воскресил Христос из мертвих /Лука, гл. 7, ст. 12/, преведено на болгарския язик от Василия Станковича, свищовца и напечатано с иждивението на сина му Димитрия. Дава ся в дар. В Букурещ, в книгопечатнята на Йосифа Копайнига, 1845"; — [2. изд.] „Букурещ, В Книгопечатницата „Знание" 1875".
☐ Стоянов, М. БВК, с. 341; Баз-Фотиаде, Л. Литературни преводи на българската емиграция в Румъния от началото на XIX век до 1877 г. — *Лит. мисъл*, 1972, № 5, с. 94; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 204.

СТАНКОВИЧ, Корнилий
/неизв./
Музикален деец. Автор на първата, известна досега, бълг. клавирна творба „Българска полка и кадрил нотирани от К. Станкович. В две части. Издадени от Т. Райнов и А. Михайлов, Виена, 1862".
☐ Стоянов, М. БВК, с. 341; Миладинова, М. Извори за музикалната култура на българите през Възраждането. — В: Из историята на българската музикална култура. С., 1979, с. 122.

СТАНОВ, Иванчо
/неизв./
Учител в Шипка, Казанлъшко. Спомоществовател за „Хазрети Авраамин", издал Йоаникий /1845/.

СТАНОВ, С.
/неизв./
Временен сътрудник на в. „Македония" /1869/.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 341.

СТАНОВ, Тоше
/ок. 1800 — неизв./
Роден в Банско. Килиен учител там през 1838 г.
☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 12—13, 16; Юруков, М. Просветното дело в Разложко. С., 1941, с. 21.

СТАНОЕВ, Константин Стоянов
/неизв./
Роден в Крушево, Горноджумайско /Благоевградско/. Учител в бълг. у-ще в Солун /1874—1877/.
☐ Белев, Г. Солунската мъжка реална гимназия „Св. св. Кирил и Методий". — *Ил. Илинден*, 1929, № 7, с. 16; Снегаров, Ив. Солун в българската духовна култура. С., 1937, с. 134.

СТАНОЕВ, Найден
/неизв./
Роден в Райчиловци, Босилеградско. Учител в Божица, Босилеградско, от 1860 г.
☐ Караманов, В. Кюстендилското краище /Босилеградско/ по времето на Възраждането и училищно-църковния въпрос. — *Уч. пр.*, 1942, № 7, с. 856; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 114.

СТАНОЯ
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател в Ниш за „Кратка всеобща история от Смарагдова", превел Й. Груев /1858/.

СТАНЧЕ
/неизв./
Свещеник, иконом в Сопот. Спомоществовател за „Изяснения за неделнити и празнични евангелия", превел Зл. Груев /1857/.

СТАНЧЕВ, Д.
/неизв./
Учител в Куручешме /Горски извор/, Хасковско. Спомоществовател за „Кратка всеобща история от Смарагдова", превел Й. Груев /1858/.

СТАНЧЕВ, Димитър
/неизв./
Роден в Русе. От 1858 г. учи във Военномедицинското у-ще в Цариград.
☐ Начов, Н. Цариград, с. 140.

СТАНЧЕВ, Димитър
/24 юли 1847—12 дек. 1905/
Роден в Шумен в семейството на за-

наятчия. Брат на Панайот *Станчев*. Учи във взаимно и класно у-ще в Шумен. Учител и рев. деец в Мачин /1864—1868/, заподозрян от властите, напуска града. Учителства в Каспичан /1869—1870/, Варна /1870—1872/, Ющенлии /Ботево/, Варненско /1872—1875/, където създава рев. група и неделно у-ще за възрастни. Участва в учителския събор в Шумен /1873/. След Осв. е учител във Варна /1878—1880; 1884, 1893/ и Провадия /1880—1884/. Участва в СБВ. Умира във Варна. Временен сътрудник на в. „Македония" /1869/, сп. „Читалище" /1871, 1874/ и в. „Напредък" /1874/.

☐ Церов, Ив. Димитър Станчев. — Във: *Варненски общински вестник*, № 230, 26 юли 1930 /приложение/; Стоянов, М. БВК, с. 341; Ганев, В. Към историята на българското учебно дело във Варна през Възраждането. — *ИВАД*, 13, 1962, с. 137; Янев, Христов. Първите искрици, с. 115, 149; Бешков, Л. Димитър Станчев — просветен деятел и революционер. — *Добруджанска трибуна* /Толбухин/, № 18, 13 февр. 1969.

СТАНЧЕВ, Димитър
/неизв./

Учител в Габрово през 1871 г.

☐ НА БАН, ф. 1к., оп. 1, а. е. 161.

СТАНЧЕВ, Димитър
/неизв. — дек. 1876/

Свещеник в Айтос. Участник в рев. д-ние. Убит от турците.

☐ В. *Напредък*, № 111, 24 дек. 1876.

СТАНЧЕВ, Ив.
/неизв./

Учител в Беброво, Еленско. Спомоществовател за „Тълкование за бож. молитвении дом" на Т. Станчев /1873/.

СТАНЧЕВ, Иван /Чолака/
/неизв./

Роден в Карнобат. Ученик на Димитър *Душанов*. Учител в карнобатските села Герделии /Невестино/ през 1869—1873 г., Джувирлии /Драгово/ и Агларе /1873—1876/ и в Карнобат /1876—1878/.

☐ Дочев, Д. Карнобат в миналото. С., 1935, с. 12; Нейчев, Т. Карнобат в миналото и Алекси Нейчев. С., 1938, с. 29.

СТАНЧЕВ, Йоан /Иван/ Димитров
/1826—1905/

Роден в Свищов в семейството на търговеца Димитър Станчоолу, преселник от Македония. Получава образование в Европа. Австрийски поданик. Член на настоятелството на бълг. ч-ще в Свищов /1856/. Дълги години /от ок. 1860/ работи в Австрийското параходно д-во в родния си град. Участва в рев. д-ние. След Осв. е окръжен н-к в Плевен.

☐ АГСР, т. 1, с. 206; т. 2, с. 126, 159; Ганчев, Ст. Свищов, 389—390; Христов, Г. Свищовското читалище /1856—1946/. — В: 90 години в културна служба на народа /1856—1946/. С., 1946, с. 22, 24; Павлов, В. Към въпроса за корабоплавателни прояви на българи през турското робство /1830—1878/. — *ИНМ — Варна*, 4, 1968, с. 70.

СТАНЧЕВ, Костадин
/неизв./

Учител в Г. Оряховица през периода 1859—1877 г.

☐ 140 години народно училище. — Юб. л. Г. Оряховица, 16 дек. 1967.

СТАНЧЕВ, Марин
/1836—24 дек. 1904/

Роден в Лясковец. Учителства там през 60-те и 70-те години на XIX век. Член на местния РК. По време на РТОВ е водач на руските войски в Еленския балкан.

☐ НБКМ — БИА, II В 2801 а; Драганова, Т. Търновски революционен комитет. — *ГМСБ*, 2, 1976, с. 52.

СТАНЧЕВ, Никола
/неизв./

Роден в Сливен. Учи във френския католически колеж в Бебек, Цариград /1862—1863/.

☐ Начов, Н. Цариград, с. 136; Леков, Д. Тодор Пеев. Страници от живота и съдбата на един възрожденец. С., 1978, с. 13.

СТАНЧЕВ, Николай
/неизв./

Роден в Босна. Ученик в Одеса преди 1878 г.

☐ ЦДИА, ф. 111, оп. 1, а. е. 54, л. 1.

СТАНЧЕВ, Панайот
/неизв./

Роден в Шумен в семейството на занаятчия. Брат на Димитър *Станчев*. Участва в Апр. въст., заради което е затворен в Мачин; след известно време е пуснат под гаранция. От 1876 до 1881 г. е учител в Черна, Добруджа.

☐ Тонев, В. Добруджа, с. 276; Люлюшев, М. РБО, с. 154.

СТАНЧЕВ, Панайот
/1847—1912/

Роден в Карнобат. Завършва класно у-ще в Сливен. От 1873 г. е учител и свещеник в Карнобат.

☐ ДА — Сливен, ф. 44к, оп. 1, а. е. 111; Дочев, Д. Карнобат в миналото. С., 1935, с. 13; Нейчев, Т. Карнобат в миналото и Алекси Нейчев. С., 1938, с. 26, 43.

СТАНЧЕВ, Петър
/1850 или 1854—1913/

Роден в Търново. Учи в Габровското класно у-ще. Учител в бълг. у-ще във Вланга, Цариград /1871—1874/, в Мустафа паша /Свиленград/ през 1874 г. и в Одрин /1875/. Театрален деец. За участие в рев. д-ние през 1876 г. е заточен в Северна Африка. След Осв. е окръжен управител на Варна и София. Народен представител, противник на политиката на княз Ал. Батенберг. Известно време редактира органа на цанковистите в. „Светлина". През 90-те години емигрира в Русия; установява се в Петербург.

Сътрудник на сп. „Читалище" /1872/, в. „Век" /1874—1875/, в. „Напредък" /1874—1876/, в. „Ден" /1875/, в. „Източно време" /1875/, в. „XIX век" /1876/. Според обява във в. „Напредък" /IX, № 13, 26 окт. 1874/ П. С. е подготвил за печат „Ясен I. /Чудесата на св. Димитрий Солунски/".

☐ НБКМ — БИА, ф. 11, а. е. 2, л. 13—14; НБИВ — БИА, ф. 3, а. е. 556—561, 567, 571; Начов, Н. Цариград, 106—109; Стоянов, М. БВК, 341—342; Каракостов, Ст. БВТ, 330—331.

СТАНЧЕВ, Стани
/неизв./

Ученик в Одеската семинария през 1870—1871 г.

☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л 40; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 151; Степанова, Л. Вклад России... с. 208.

СТАНЧЕВ, Стоян
/неизв./

Роден в Червена вода, Русенско. Свещеник в селото от 50-те до 70-те години на XIX век. Освещава знамето на Червеноводската чета /1875/.

☐ ДА — Русе, ф. 59, оп. 1, а. е. 1, л. 365; Абаджиев, В. Спомени от въстанията. Лом, 1924, с. 15, 17.

СТАНЧЕВ /ХАДЖИСТАНЧЕВ/, Тодор

/ок. 1850—7 март 1903/

Роден в Русе. Учи в класическа гимназия и в семинария в Карловац, Австрия /1863—1870/. Учителства /1870—1875/ в Русе и Никопол. Основател на певческото д-во и хор в Русе, един от най-изявените театрални дейци в града, автор на драматургични произведения. Редактор на сп. „Слава" /1871—1873/. След Осв. е журналист и общественик в Русе. Народен представител. Умира в Русе.

Постоянен сътрудник на сп. „Ръководител на основното учение" /1874/. Временен сътрудник на сп. „Училище" /1871/, сп. „Слава" /1872/, сп. „Читалище" /1874/ и в. „Ступан" /1875/. Автор и преводач на: „Ружица от Елоградa. Древно събитие. Огледало за родители и деца [от Хр. Шмид]. Превел Т. Х. Станчев. Русчюк, в книгопечятницата на Дунав. област, 1870"; „Юстина. Драма в три действия с пролог и песни от Т. Х. Станчев. Русчюк, в книгопечятницата на Дунавската област, 1871"; „Назначение на жените според святата божия реч. Написал Т. Х. Станчев. Напечята ся с иждивението на Черков. певческо дружество. Русчюк, в книгопечятницата на Дунавската област, 1871"; „Правата цивилизация. Позорищна игра в едно действие от Т. Х. Станчев. Русчюк, в печятницата на Дунав. област, 1871"; „Полемика от славянский язик. [Отвън: Богословска наука.] Издава Т. Х. Станчев. Русчюк, в книгопечятницата на Дунавската област, 1871"; „Кардам Страшний. Драма историческа в четири действия от Т. Х. Станчев. Русчюк, в печятницата на Дунавската област, 1872"; „Анатема. Позорищна игра в едно действие от Т. Х. Станчев. Русчюк, в печятницата на Дунавската област, 1872"; „Педагогически поучения за учители, родители и за сички приятели на народното образование. Издава Т. Х. Станчев. Първа книжка. Русчюк, в печятницата на Дунавската област, 1872"; „Неверна жена. Истинско събитие за пример на женски пол от Т. Х. Станчев. Русчюк, в печятницата на Дунавската област, 1873"; „Педагогика или основна наука за възпитание и наставление. Извод от теоретическата педагогика на Фридриха Дитеса. Първо издание. Издава Т. Х. Станчев. Русчюк, в печятницата на Дунавската област, 1873"; „Тълкование на божествения и молитвений дом и на сичките му принадлежности, свящни одежди, черковни молитви, божествената литургия и на св. тайнства с прибавление песните на литургията. Християнска наука от Т. Х. Станчев. Русчюк, в печятницата на Дунавската област, 1873"; „Драндавела. Позорищна игра в едно действие. /Събитие из народния ни домашен живот в най-ново време/ от Т. Х. Станчев. Русчюк, в печатницата на Дунавската област, 1873"; „Нова мода. Смешна позорищна игра в едно действие от Т. Х. Станчев. Русчюк, в печатницата на Дунавската област, 1875 /1873?/". Според обяви в „Тълкование на божествения дом" и „Кардам Страшни" Т. С. приготвил за печат следните книги: „Схизма" /Позорищна игра/, „Безумен младоженец или сляп да прогледне" /Позорищна игра/, „Селски сбор" /Позорищна игра/, „Пропаст" /Трагедия/, „Священо землеописание" и „Литургика".

☐ Некролог. — *Бълг. сбирка*, 1903, № 4, с. 276; Стоянов, М. БВК, 342—343; Боршуков, Г. История на българската журналистика. С., 1965, 395—396; Каракостов, Ст. БВТ, 363—373, 387 — 389.

СТАНЧЕВ, Тодор

/неизв./

Учител в Адатепе /Остра могила/, Старозагорско, през 1871 г.

☐ Кънчев, М. Видрица, с. 252.

СТАНЧЕВ, Христо

/неизв./

Учител в Ст. Загора през 1870 г.

☐ Сп. *Читалище*, I, № 6, 15 дек. 1870.

СТАНЧЕВ, Цвятко

/неизв./

Роден в Голяма Желязна, Тетевенско. Учител в добруджанските села Канлии и Липница от 1863 до 1872 г.

☐ Тонев, В. Добруджа, с. 279.

СТАНЧЕВА, Данка — вж. *Хитрова-Белковска*, Данка

СТАНЧЕВА-РАЗКОВА, Деша Петрова

/19 април 1858 — неизв./

Родена в Габрово. Образование получава в девическото класно у-ще в родния си град. Учителства там /1874—1875; 1878—1879/.

☐ ЦДИА, ф. 1267, оп. 1, а. е. 1, л. 1; ДА — Габрово, ф. 670к, оп. 1, а. е. 1, л. 1—3; Гъбенски, Хр. Габрово, с. 66; Тошева, Ан. Автобиография. Ст. Загора, 1911, с. 22.

СТАНЧО

/неизв./

Учител в бълг. у-ще в Солун през 1867 г.

☐ Белев, Г. Солунската мъжка реална гимназия „Свети Кирил и Методий". — *Ил. Илинден*, 1929, № 7, с. 16.

СТАНЧО

/неизв./

Учител в Малък Гаргалък, Добруджа, през 70-те години на XIX век.

☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 227.

СТАНЧОВ, Георги

/неизв./

Роден в Белово, Пазарджишко. Свещеник в селото от 30-те до 60-те години на XIX век. Спомоществовател за: „Христоития", превел Р. Попович /1837/; „Общое землеописание", превел К. Фотинов /1843/; „Историята на слов. болг. народ", превел П. Сапунов /1844/; „Писменница на славянскийа язик", наредил Ив. Момчилов /1847/; „Извод от физика" на Н. Геров /1849/.

☐ В. *България*, II, № 55, 9 април 1860.

СТАНЧОВ, Димитър

/неизв./

Роден в Одрин. Получава образование в Галатасарайския лицей в Цариград. Учител във Воден /1869—1870/.

☐ Вестителев, Г. Град Воден. — *Мак. пр.*, 1924, № 2, с. 123; Ванчев, Й. Новобългарската просвета в Македония през Възраждането. С., 1982, с. 96.

СТАНЧОВ, Ив.

/неизв./

Учител в Костел, Търновско, през 1871 г.

☐ В. *Право*, VI, № 21, 19 юли 1871.

СТАНЧОВ, Иван

/неизв./

Роден в Габрово. Свещеник в Нова махала /дн. към Габрово/ от 1858 г.

☐ Цончев, П. Габрово, с. 350.

СТАНЧОВ, Симеон

/неизв./

Роден в Котел. Учи в Киев с материалната подкрепа на ОБН /1860/. Учител в Сливен през 60-те и 70-те

години на XIX век.
☐ НБКМ — БИА, II А 25 055; Икономов, М. Моите спомени за училищно-читалищното дело на гр. Сливен /1815—1877/. — В: Юб. сб. на бълг. нар. ч-ще „Зора“ Сливен, с. 70.

СТАНЧОВ, Стефан
/неизв./
Учител и свещеник. Спомоществовател от Габрово за „Хазрети Авраамин“, издал Йоаникий /1845/.

СТАНЮ
/неизв./
Свещеник в Кӧзос маде /дн. към Твърдица/, Сливенско, през 40-те години на XIX век. Спомоществовател за „Хазрети Авраамин“, издал Йоаникий /1845/.

СТАНЮВ, Андрей
/неизв./
Роден в Габрово. Свещеник в Боженци, Габровско, от 1868 г.
☐ Цончев, П. Габрово, с. 351.

СТАНЮВ, Гаврил
/неизв./
Свещеник в Тетово. Спомоществовател за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/, и за „Священное и божеств. евангелие“, наредил П. Божигробски /1858/.

СТАНЮВ, Христо
/неизв./
Свещеник в Калофер. Спомоществовател за „Христоития“, превел Р. Попович /1837/.

СТАРОСЕЛСКИ, Цвятко
/неизв./
Учи в Русия през периода 1856—1877 г.
☐ Степанова, Л. Вклад России..., с. 208.

СТАТЕВ, Сава
/неизв./
Роден в Кадъкьой /Стражица/, Търновско. Килиен учител и църковен певец в родното си село /1861—1869/.
☐ Василев, Хр. Просветното дело в Стражица /Великотърновски окръг/. Стражица, 1968, 7—8.

СТАТЕЛОВ, Димо Манолов
/неизв./
Роден в Лясковец. Син на Манол Д. *Статеэлов*. Брат на Юрдан *Статеэлов*. Учи при Радко *Радославов* в Златарица, Еленско /1861—1864/. Завършва Белградската гимназия. Две години е учител в Долни Дъбник, Плевенско. Продължава образованието си в педагогическо у-ще в Загреб. През втората година на обучението си /1874/ получава стипендия от ДД. От 1876 г. слуша лекци в Пражкия у-т, но прекъсва поради РТОВ. По-късно следва филология в Лайпцигския у-т /1877/.
☐ НБКМ — БИА, II В 9293; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 99; Отчет на настоятелството на Българската добродетелна дружина за 1874 г. — *Уч. пр.*, 1907 /Неофициален отдел/, с. 264; Георгиев, М. Юрдан Манолов Стателов. — В: Казанлък в миналото и днес. Кн. 1. С., 1912, 154—155.

СТАТЕЛОВ, Константин Статев /Евстатиев/
/14 септ. 1854—1923/
Роден в Лясковец. Учи в местното класно у-ще /1862—1870/. Продължава образованието си в Русия — учителска семинария в Новгород и Московски педагогически и-т /1873—1880/. Руски държавен стипендиант. От 1880 г. е учител в Силистра и Шумен, а от 1882 до 1890 г. в мъжката гимназия в Солун. Учител и директор и в девическата гимназия в града /1885—1886/. Управител на бълг. у-ща в Битолския вилает /1888—1889/. По-късно е учител и директор в Садово, Пловдивско, Шумен, Силистра, Варна и Русе, където се пенсионира през 1908 г. Занимава се и с книжовна дейност.
☐ Неколцина от многото възпитатели-учители в солунските гимназии — мъжка и девическа. С., 1937, с. 38; Минев, Д. Лясковец, 313—314; Степанова, Л. Вклад России..., с. 208.

СТАТЕЛОВ, Манол Димов
/1820—1897/
Роден в Лясковец. Баща на Димо и Юрдан *Стателови*. Учи в Лясковец при Максим *Райкович* и в Свищов при Христаки *Павлович*. Учител в Елена /1838—1840/, Лясковец /1841—1842/, Казанлък /1843—1847/. От 1848 г. учителства в Трявна, Елена и отново в Лясковец, където остава до края на живота си. Временен сътрудник на в. „Право“ /1870—1871/.
☐ Георгиев, М. Юрдан Манолов Стателов. — В: Казанлък в миналото и днес. Кн. 1. С., 1912, 154—155; Минев, Д. Лясковец, 274—275; Стоянов, М. БВК, с. 83.

СТАТЕЛОВ, Юрдан Манолов
/2 февр. 1847—28 авг. 1877/
Роден в Казанлък в семейството на учителя Манол *Стателов*. Брат на Димо *Стателов*. Учи в родния си град, в Златарица, Еленско, при Радко *Радославов* /1861—1864/ и в Търново при Никола *Михайловски* /1866—1867/. Учител в Севлиево /1867—1870/ и Казанлък /1870—1874/. Секретар на Търновския митрополит /1874—1877/. Един от основателите на ученолюбива дружина „Искра“ в Казанлък през 1873 г. Умира в Търново.
Временен дописник на в. „Право“ /1870—1871, 1873/, сп. „Училище“ /1873/ и в. „Век“ /1874/.
☐ Георгиев, М. Юрдан Манолов Стателов. — В: Казанлък в миналото и днес. Кн. 1. С., 1912, 154—162; Стоянов, М. БВК, с. 343; Видни учители в Старозагорски окръг. 1835 — 1944. Библиография. Ст. Загора, 1973, с. 58.

СТАЮВ, Петър
/неизв./
Свещеник в Котел през 30-те и 40-те години на XIX век.
☐ Драганов, М. Спомени за изгорелия Котел. С., 1898, с. 42; Спомени на неизвестен котленец за Г. С. Раковски. — В: Сб. Н. Бозвели, Г. С. Раковски, Д. Чинтулов, Бачо Киро, В. Друмев в спомените на съвременниците си. С., 1979, с. 158.

СТЕПАНОВ, Ангелко
/1779—1859/
Роден в Ярловци, Трънско. Баща на свещеника Георги *Ангелов*. Свещеник в родното си село от 1832 г. до края на живота си. Ктитор на църквата „Св. Димитър“ в родното си село /1832/.
☐ Йорданов, С. Стогодишнина на храма „Св. Димитър“ в с. Ярловци, Трънско. С., 1935, с. 37.

СТЕПАНОВИЧ, Иван — вж. *Калянджи*, Иван

СТЕФАН
/неизв./
Свещеник в църквата „Св. Неделя“ в София през 1757 г.
☐ Динеков, П. София, с. 8.

СТЕФАН
/неизв./
Свещеник в църквата „Св. Никола Мали“ в София през 1765 г.

☐ Динеков, П. София, с. 9; Писахме да се знае, с. 105.

СТЕФАН
/неизв./
Роден в Етрополе. Учител в килийното у-ще на родното си село в продължение на шест години. Организира построяването на ново у-ще /1828/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 110, а. е. 1, л. 1; Икономов, Т. Към историята на нашето родно училище. — *Учител*, 1898 — 1899, № 9—10, с. 761.

СТЕФАН
/неизв./
Учител в Добърско, Разложко, през 40-те години на XIX век.
☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 100, л. 1—20.

СТЕФАН
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Пирдоп за „Служба св. Хараламлия", превел Неофит Рилски /1843/.

СТЕФАН
/неизв./
Свещеник в Сергювец /Първомайци/, Търновско. Спомоществовател за „Две советователни слова Плутарха"; превел И. Стоянович /1845/.

СТЕФАН
/неизв./
Свещеник в Дивдядово /дн. кв. на Шумен/, през 1847 г.
☐ ИМ — Шумен, отдел Възраждане, инв. № 290.

СТЕФАН
/неизв./
Учител в Пирдоп през 1848 г.
☐ Стоянов, М. Град Пирдоп в миналото и сега. С., 1940, с. 164.

СТЕФАН
неизв.
Учител в Кацелово, Русенско, през втората пол. на XIX век.
☐ Сто години Черноломски факел. Възпоменателен лист по случай 100 г. на основно училище „Христо Ботев". С. Кацелово, Русенско, 1966.

СТЕФАН
неизв.
Роден в Котел. Свещеник в Черково Братя Кунчеви , Старозагорско, през 50-те години на XIX век. Спомоществовател в Цариград за „Скратение на турската история", превел П. Р. Славейков , 1857 .
☐ В. *Цариградски вестник*, IX, № 412, 1 ян. 1859.

СТЕФАН
/неизв./
Свещеник в Тръстеник, Русенско, през 1858 г.
☐ Снегаров, Ив. Нов кодекс на Търновската митрополия. С., 1937, с. 82.

СТЕФАН
/неизв./
Свещеник в Хасърджик /Щипско/, Провадийско, през 60-те години на XIX век.
☐ Ников, П. Българското възраждане..., с. 136, 143.

СТЕФАН
неизв.
Свещеник в Пловдив и учител в Марашкото у-ще през 1861 г. Привърженик на униатското д-ние.
☐ Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив, 1981, с. 278.

СТЕФАН
неизв.
Роден в Сливен. Учител в Козлуджа /Суворово/, Варненско, през 1868 г.
☐ Тонев, В. Бележки..., ч. 2, с. 105.

СТЕФАН
/неизв./
Свещеник в Кумлуджа /Крумово/, Варненско, и Суджас кьой /Водица/, Варненско, през 60-те години на XIX век.
☐ ДА — Варна, ф. 79к, оп. 1, а. е. 2, л. 14; Ников, П. Българското възраждане..., с. 136, 143.

СТЕФАН
/неизв./
Свещеник в Черна вода, Добруджа, през 70-те години на XIX век.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 144.

СТЕФАН
неизв.
Свещеник в Медвен, Котленско, през 70-те години на XIX век. Спомоществовател за „Нещастна фамилия" на В. Друмев /1873 .
☐ НБКМ — БИА, II В 10 458.

СТЕФАН
неизв./
Свещеник в Добри дял, Търновско, от 1876 до 1879 г.
☐ НБКМ — БИА, ф. 146, а. е. 7, л. 2; Евтимов, Т. За състоянието на училищата в някои селища на Великотърновски окръг за 1878/79 г. — *ИДА*, 19, 1970, с. 183.

СТЕФАН /Джола/
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Враня за „Священное и божеств евангелие", наредил П. Божигробски /1858 .

СТЕФАН /светско име Радков/
1838 — 4 окт. 1908/
Роден в Церова кория, Търновско. Монах в Капиновския м-ир през 60-те години на XIX век. В нач. на 70-те години е ръкоположен в архимандритски сан. През 1875 г. е архиерейски наместник в Търново и предс. на епархиалния смесен съвет. От 1876 г. е протосингел на Търновския митрополит. След Осв. е игумен на Капиновския м-ир.
☐ НБКМ — БИА, ф. 254 /архимандрит Стефан Радков/; ДА — В. Търново, ф. 805к, оп. 1, а. е. 27, л. 30; Жеков, А. Богословското училище в Лясковския манастир и неговият пръв ректор. — В: Сб. Иларион Макариополски. С., 1925, 194—195.

СТЕФАН /Стоимен/
/1800—1883/
Роден в Гюреджик /дн. в Гърция/. През 1810 г. се преселва в Пещера. Свещеник в града до своята смърт.
☐ Страници из миналото на град Пещера. С., 1973, с. 122.

СТЕФАН П.
/неизв./
Свещеник в Гаргалък /Вранино/, Балчишко, през 60-те години на XIX век.
☐ В. *Македония*, II, № 36, 3 авг. 1868; Ников, П. Българското възраждане..., с. 143, 163.

СТЕФАНА
неизв./
Учителка в Пирот през 1876 г.
☐ НБКМ — БИА, ф. 227, а. е. 21, л. 17.

СТЕФАНОВ
неизв.
Роден в Русе. Преди 1877 г. е ученик в Галатасарайския лицей в Цариград.
☐ Начов, Н. Цариград, с. 152.

СТЕФАНОВ, Ал/ександър/
неизв./
Учи в Медицинското у-ще в Букурещ. От 1870 г. е студент във Факул-

тета по медицина в Букурещ /до 1875/.

☐ Сюпюр, Е. БЕИР, с. 204.

СТЕФАНОВ, Анастас П.
/неизв./
Учител в Г. Оряховица през периода 1859—1877 г.
☐ 140 години народно училище. Юб. л. Г. Оряховица, 16 дек. 1967.

СТЕФАНОВ, Апостол
/неизв./
Роден в Таваличево, Кюстендилско. Учител в селото /1874—1875/.
☐ ДА — Кюстендил, ф. 94к, оп. 1, а. е. 21.

СТЕФАНОВ, Васил
/неизв./
Свещеник в Габрово. Спомоществувател за „Венец азбучний", превел И. Вълков /1863/.

СТЕФАНОВ, Г.
/неизв./
Учител в Брестовец /Брестовене/, Разградско, през 1875—1876 г.
☐ Летоструй, VIII, 1876, 202—203.

СТЕФАНОВ, Георги
/неизв./
Роден в Аджар /Свежен/, Карловско. Учи в Пловдив. Учител по гръцки език в Калофер /1838—1840/, след което се връща като учител в родното си село. По-късно отново отива в Калофер и там се оженва.
☐ НБКМ — БИА, ф. 328, а. е. 1, л. 28—29; Начов, Н. Калофер, с. 114—117.

СТЕФАНОВ, Георги
/неизв./
Роден в Елена. Учи в местното у-ще при Иван *Момчилов*. Учител в Кортен, Сливенско, ок. 50-те години на XIX век.
☐ Динев, М. Градиво за историята на гр. Елена. — В: Еленски сб. Кн. 1. С., 1931, с. 93.

СТЕФАНОВ, Георги
/неизв./
Свещеник в Лясковец през 50-те години и в Габрово през 60-те и 70-те години на XIX век. Член на габровската община /1875/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 221, а. е. 489, л. 8; Цончев, П. Габрово, с. 542; Минев, Д. Лясковец, с. 162.

СТЕФАНОВ, Георги
/неизв./
Роден в Сливен. През 1875 г. завършва Робърт колеж, Цариград, със степен бакалавър.
☐ В. *Източно време*, II, № 23, 19 юли 1875; Табаков, С. Сливен, II, 516—517; Начов, Н. Цариград, с. 157; Уошбърн, Дж. Петдесет..., с. 165.

СТЕФАНОВ, Гецо
/неизв./
Роден в Тетово. Учител в града /1870—1873/.
☐ Бобнев, И. Македонските българи..., с. 18.

СТЕФАНОВ, Гърди
/неизв. — 1877/
Свещеник в Казанлък от 40-те до 70-те години на XIX век. Спомоществувател за „Хазрети Авраамин", издал Йоаникий /1845/, и за „Граматика гръко-българска" на Ф. Велиев /1860/. Според източниците поддържа гръцката Патриаршия.
☐ Георгиев, М. Възраждането на град Казанлък. — В: Казанлък в миналото и днес. Кн. 2. С., 1923, с. 145; Бозвелиев, К. Спомени. Т. 1. Казанлък, 1942, с. 13.

СТЕФАНОВ, Д.
/неизв./
Ученик в Киевската семинария през 1875 г.
☐ Поглубко, К. За да бъдат..., с. 90.

СТЕФАНОВ, Деньо /Данаил/
/неизв./
От Касап кьой, Добруджа. Учи в гимназия в Николаев. Пансионер при Тодор *Минков*. Учител в родното си село /1875—1877/.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 181; Тонев, В. Добруджа, с. 274.

СТЕФАНОВ, Димитър
/неизв./
Ученик в Белград през 1837—1838 г.
☐ Бойчева, В. Български младежи..., с. 301.

СТЕФАНОВ, Димитър
/неизв./
Роден в Беброво, Еленско. Свещеник в Осман пазар /Омуртаг/ от 50-те до 70-те години на XIX век. Спомоществувател за „Повест или поучение християнское", превел П. Давидов /1855/, и за „Тълкование на бож. молитвений дом" на Т. Станчев /1873/.
☐ Стефанов, Л. Град Омуртаг. С., 1935, с. 23.

СТЕФАНОВ, Емануил
/неизв./
Свещеник във Враня през 40-те и 50-те години на XIX век. Спомоществувател за „Служба св. Харалампия", превел Неофит Рилски /1843/, и за „Священное и божеств. евангелие", наредил П. Божигробски /1858/.

СТЕФАНОВ, Захари М.
/неизв./
Учител в Мирково, Пирдопско. Спомоществувател за „Изяснения на неделните и празнични евангелия", превел Зл. Груев /1857/.

СТЕФАНОВ, Иван
/неизв./
Роден в Елена. Учител в Елена /от 1846/ и в Ямбол /1854—1855/. Спомоществувател за „Священная история" на Хр. Златев /1854/.
☐ Асенов, П. Еленско класно училище. — В: Еленски сб. С., 1968, с. 80.

СТЕФАНОВ /ПОПСТЕФАНОВ/, Иван
/неизв./
Роден в Прилеп. Учител в родния си град /1859—1864/.
☐ Шалдев, Хр. Град Прилеп за своите училища. — *Мак. пр.*, 1924, № 1, с. 51.

СТЕФАНОВ, Иван
/неизв./
Роден в Каракджалий /Екзарх Йосиф/, Русенско. Свещеник в селото от 1873 г.
☐ Сп. *Слава*, II, № 7, 1 февр. 1873.

СТЕФАНОВ, Йоан
/неизв./
Свещеник в Лясковец от 1838 до 1860.
☐ Снегаров, Ив. Нов кодекс на Търновската митрополия. С., 1937, с. 100; Минев, Д. Лясковец, с. 162.

СТЕФАНОВ, Константин Попов
/неизв. — ок. 1877/
Роден в Копривщица. Учител във Воден /ок. 1874—1876/. Обесен от турци.
Временен сътрудник на в. „Напредък" /1875/. Превежда „Няколко наставления за лекуването и развъждането на домашний добитък от Houbotz, преведена и издадена от К. П. Стефанов".
☐ НБКМ — БИА, ф. 174, оп. 1, а. е. 4, л. 32; Стоянов, М. БВК, с. 344; Петкова, Н. Спомени. С., 1987, 88—91.

СТЕФАНОВ, Кънчо Попов
/неизв./
Роден в Ески Джумая /Търговище/ в семейството на свещеник. Учител в Градец, Котленско /1868—1871/.
☐ НБКМ — БИА, II В 10 456, с. 59; Димитров, Хр. Село Градец. С., 1934, с. 69.

СТЕФАНОВ, Лука
/неизв./
Учител в Тулча и Шикерли Китай, Бесарабия. Учител и свещеник в Пърлита, Добруджа /1866—1878/. Спомоществовател за „За длъжностите на человека", превел Д. Тошкович /1862/.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 221; Тонев, В. Добруджа, с. 275.

СТЕФАНОВ, Марко
/неизв./
Роден в Сливен. Фелдшер над 50 години в различни градове на Б-я /1844—1886/: Котел /27 години/, Ст. Загора /3 години/, Габрово /3 години/, Търново /4 години/, Сливен /10 години/, Бургас /3 години/. Спомоществовател за: „Историята на слов. болг. народ", превел П. Сапунов /1844/; „Игиономия", превел С. Доброплодни /1846/; „Критически издиряния за историята блъг.", превел Б. Петков /1853/. През 1887 г. моли НС да му отпусне пенсия.
☐ НБКМ — БИА, ф. 403, а. е. 9, л. 3; Цончев, П. Габрово, с. 583.

СТЕФАНОВ, Михаил
/неизв./
Свещеник в Гложене, Тетевенско, през 70-те години на XIX век. Член на местния РК.
☐ Колев, Л. Духовници — участници в националноосвободителните борби на нашия народ. — *ИЦИАИ*, т. 1, 1978, с. 216.

СТЕФАНОВ, Никола /Шаренко/
/неизв. — 1852/
Роден в Тича, Котленско. Баща на Стефан *Изворски* и Антон *Николов*. Свещеник в Котел от 30-те години на XIX век до края на живота си. Спомоществовател за: „Христоития", превел Р. Попович /1837/; „Православное учение... Платона", превел Ил. Стоянов /1844/; „Игиономия", превел С. Доброплодни /1846/.
☐ НБКМ — БИА, II А 7869б; Стефанов, Г. Ст. п. Н. Изворски, учител и поет от епохата на Възраждането. 1815—1875. Принос към историята на учебното дело и поезията ни. — *СбБАН*, 28, 1935, 1—50.

СТЕФАНОВ, Никола
/неизв./
Свещеник в Ески Джумая /Търговище/. Спомоществовател за „Игиономия", превел С. Доброплодни /1846/.

СТЕФАНОВ, Никола
/ок. 1843 — неизв./
Роден в семейството на свещеник. Завършва Московския у-т като стипендиант на Иван Денкоглу.
☐ АВПР, ф. Славянский столь, 1857—1871 г., д. 12 735, л. 6—7; Доросиев, Л. Нашите..., с. 49.

СТЕФАНОВ, Никола Д.
/1813—8 септ. 1901/
Роден в Съботковци, Габровско, в семейството на занаятчия. Учи в родното си село и в Дряновския м-ир. Емигрира в Браила през 1836 г. и работи като писар /секретар/ при търговеца Димитър Диамандиев. Подпомаган материално от бълг. търговци, учи 4 години в гръцкия пансион на Костаки Ставриди и ок. две години в у-щето за румънски и славянски езици, открито в Браила. Участва в Браилския бунт /1841/. Открива и ръководи частен пансион за момчета /1842 — ок. 1858/. Заминава за Габрово /1858/, където учителства до 1862 г.; принуден да бяга в Румъния поради участие в рев. акции в Търновско през 1862 г. Открива пансион в Питещ /1862/ и живее там до Осв. По време на РТОВ е преводач на ген. А. Д. Столипин. След Осв. заема висши административни длъжности; народен представител. Умира в Силистра.
☐ Гъбенски, Хр. Габрово, 101—102; Цончев, П. Габрово, с. 297, 423—424; Петров, Ц. Габровското училище и борбата за Освобождение от турско робство. — В: Светилник на новобългарската просвета. С., 1966, 137—138; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 204.

СТЕФАНОВ, Никола П.
/неизв./
Роден в Елена. Учител в Капукчий, Добруджа /ок. 1870—1874/.
☐ Тонев, В. Добруджа, с. 276; Люлюшев, М. РБО, с. 162.

СТЕФАНОВ, Николай
/неизв./
Преселва се от Б-я в Карагач, Бесарабия, през 1806 г. Ръкоположен за свещеник там през 1814 г.
☐ Радкова, Р. Нови данни..., с. 115.

СТЕФАНОВ, Петко
/неизв./
Учител в Джамбазито /Калояновец/, Старозагорско, през 1871 г.
☐ Кънчев, М. Видрица, с. 257.

СТЕФАНОВ, С. П.
/неизв./
Свещеник в Трявна. Спомоществовател за „Небесни светила", превел Д. Витанов /1875/.

СТЕФАНОВ, Симеон
/неизв./
Свещеник във Власотница, Врачанско. Спомоществовател за „Стихийная аритметика", превел С. Радулов /1843/.

СТЕФАНОВ, Стефан
/неизв./
Свещеник в Елена през 40-те и 50-те години на XIX век. Спомоществовател за: „Месецослов" на Хр. Сичанниколов /1840/; „Общое землеописание", превел К. Фотинов /1843/; „Историята на слов. болг. народ", превел П. Сапунов /1844/; „Православное учение... Платона", превел Ил. Стоянов /1844/; „Писменница на славянскийа язик", наредил Ив. Момчилов /1847/.
☐ Снегаров, Ив. Нов кодекс на Търновската митрополия. С., 1937, с. 55.

СТЕФАНОВ, Стефан
/неизв./
Учител в Габрово през 1846 г.
☐ НБКМ — БИА, ф. 22, а. е. 24, л. 12.

СТЕФАНОВ, Стефан
/неизв./
Роден вер. в Пловдив. Завършва бълг. у-ще в родния си град. През 1874 г. учи в Киевското духовно у-ще. Продължава образованието си в Киевската семинария.
☐ Поглубко, К. За да бъдат..., 89—90; Степанова, Л. Вклад России..., с. 208.

СТЕФАНОВ, Стефан Петров
/1842 — след 1911/
Роден в Сливен. Учи в родния си град при Добри *Чинтулов* и в Търново при Никола *Михайловски*. Учител в Сливен /1859—1860/. Секретар на търг. къща в Цариград /от 1860/. Участва в църковно-нац. борби.

Представител на Бургаска епархия в народния събор в Цариград /1871/. След Осв. е съдебен служител в Сливен и Бургас. Умира в Сливен. Временен сътрудник /с преводи/ на сп. „Български книжици“ /1860/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 168 /Стефан Стефанов/; Табаков, С. Сливен, 467—469.

СТЕФАНОВ, Стефо /Стефан, Стойко; Даскалът/
/неизв./
Роден в Пазарджик. Син на учителя Стойко *Стефанов*. Вер. учи известно време във Военномедицинското у-ще в Цариград. Частен учител в родния си град /до 1869/. Същевременно упражнява и лекарска професия.
☐ Батаклиев, Ив. Татар Пазарджик, с. 190; Батаклиев, Ив. Преглед на учебното дело в Т. Пазарджик. — *Уч. пр*, 1924 /Неофициален отдел/, с. 189; 120 години девическо училище. Юб. в. Пазарджик, 1 март 1968.

СТЕФАНОВ, Стойко
/неизв. — 1862/
Роден в Трън. Учи в килийно у-ще в Пазарджик. Учител в същия град /до 1846/. По-късно дребен търговец. Баща на Стефо *Стефанов*.
☐ Батаклиев, Ив. Татар Пазарджик, с. 190.

СТЕФАНОВ, Стойчо
/неизв./
Учител в Акер /Бели бряг/, Старозагорско, през 1871 г.
☐ Кънчев, М. Видрица, с. 254.

СТЕФАНОВ, Т.
/неизв./
Временен сътрудник на в. „Българин“ /1877/.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 345.

СТЕФАНОВ, Темка
/неизв./
Учител в гръцко у-ще в Охрид ок. 1871—1872 г.
☐ НБКМ — БИА, ф. 324, а. е. 1, л. 21.

СТЕФАНОВ, Тодор
/неизв./
Роден в Тулча. Ученик в Галатасарайския лицей в Цариград /1870/.
☐ Начов, Н. Цариград, с. 152; Славова, Дойнова, Документи..., с. 240.

СТЕФАНОВ, Христо
/неизв./
Учител в Пазарджик през 1876 г.
☐ НБКМ — БИА, II A 2491.

СТЕФАНОВ, Цеко
/неизв./
Учител в Струпец, Врачанско /1830—1838/. По-късно кръчмар.
☐ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 86.

СТЕФАНОВ, Шино
/неизв./
Роден в Габарево, Старозагорско. Учител в Суджас кьой /Водица/, Варненско /1863—1865/.
☐ Тонев, В. Бележки..., ч. 2, с. 100.

СТЕФАНОВ, Янаки
/неизв./
Килиен учител в Г. Оряховица. Спомоществовател за „Месецослов“ на Хр. Сичанниколов /1840/.

СТЕФАНОВА, Желка
/неизв. — 1872/
Учителка в Ст. Загора до 1872 г.
☐ В. *Право*, VI, № 46, 25 ян. 1872; Паскалева, В. Българката..., с. 148.

СТЕФАНОВА /ПОПСТЕФАНОВА/ Колчева, Зюмбюля
/6 авг. 1857—21 юни 1930/
Родена в Ст. Загора в семейството на свещеника Стефан *Колчев*. Завършва девическото класно у-ще в родния си град. Учителка в Клисура /1873—1876/, където участва в подготовката на Апр. въст. /Ушива знамето на въстаниците/ и в Ст. Загора /1876—1877/. След Осв. учителства /до 1902/ в Ст. Загора, Враца, Казанлък, Мъглиж, Казанлъшко. Умира в Ст. Загора.
☐ НБКМ — БИА, II A 8890, л. 3; Глътков, П., Р. Русева, Сл. Игнатова. Зюмбюля п. Стефанова. — *Септември*, № 43, 9 април 1966; Видни учители в Старозагорски окръг. 1835—1944. Библиография. Ст. Загора, 1973, с. 79.

СТЕФАНОВА, Карамфила
/неизв./
Живее в Тулча. Авторка на десет стихотворения, две статии и един превод, публикувани в сп. „Училище“ /1874—1875/, сп. „Читалище“ /1874—1875/ и в. „Ден“ /1875/.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 345; Паскалева, В. Българката..., с. 118, 161.

СТЕФАНОВИЧ, Димитър
/неизв./
Учител в Сливен. Спомоществовател за „Христоития“, превел Р. Попович /1837/.

СТЕФАНОВИЧ, Мико
/неизв./
Иконописец. Спомоществовател от Казанлък за „Хазрети Авраамин“, издал Йоаникий /1845/.

СТЕФАНОВИЧ, Михаил
/неизв./
Автор на „Календар за 1866 година. Русчук, печатницата на Дунавската област, 1866“.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 324.

СТЕФЧЕВ, Иван
/неизв./
Автор на сборник от народни песни преди 1858 г.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 345.

СТЕФЧЕВ, Христо
/неизв./
Свещеник в Габрово през 60-те години на XIX век. Събира помощи за девическото у-ще във Варна.
☐ Възраждането на българщината във Варна. — *ИВАД*, 4, 1911, с. 34.

СТЕФЧО
/неизв./
Свещеник в църквата „Св. Спас“ в София през 1811 г.
☐ Динеков, П. София, с. 9.

СТИДО̀ВСКИ /СТОДОВСКИ/, Атанас
/неизв./
Роден в Градец, Котленско. Учител в родното си село /1860—1865/, в Комарево /Лозарево/, Айтоско 1865—1866/, и Медвен, Котленско 1867—1877/. Читалищен и рев. деец. След Осв. административен служител.
☐ НБКМ — БИА, II B 10 456, л. 31, 59; Йорданов, В. Село Медвен. С., 1940, с. 31.

СТИЛИЯН
/неизв./
Учител в Севлиево от 1870 до 1878 г.
☐ Ганев, Н. Страници от историята на град Севлиево. 1. Търново, 1925, с. 40.

СТОЕВ, Андон
/неизв./
Свещеник в Гайтаниново, Неврокопско /Гоцеделчевско/, през 1876 г.

☐ НА БАН, ф. 14, оп. 1, а. е. 306.

СТОЕВ, Георги Иванов
/неизв./
От Ст. Загора. Превежда „Любовник или неговите в Цариград от любов приключения. Превел от гречески Г. И. С. В Цариград, в типографии Т. Дивичиана, 1849“.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 345.

СТОЕВ, Иванчо
/неизв./
Учител в Трявна през 70-те години на XIX век. Читалищн деец.
☐ НБКМ — БИА, II А 2325; Чилингиров, Ст. БЧ, с. 496.

СТОЕВ, Недю
/неизв./
Роден в Калофер. Ученик в Галатасарайския лицей в Цариград /1870/.
☐ Начов, Н. Цариград, с. 152; Славова, Дойнова. Документи..., с. 240.

СТОЕВ, Първан
/неизв. — 15 дек. 1913/
Роден в Калофер. Завършва местното класно у-ще /1866/. Ок. две години учи абаджийство в Цариград. Взаимен учител /1869 — 1877/. Изучава звучната метода в Габрово при Цвятко *Недев* на издръжка на калоферската община /1870/. Ръкоположен за свещеник в пловдивската църква „Св. Богородица“ /1877/ като същевременно учителства. По време на РТОВ е свещеник в Горна Студена, Търновско, и Търново. След Осв. архиерейски наместник в Карлово /до 1881/. От 1881 г. е в Пловдив, където е член-секретар на Окръжната постоянна комисия. Става архимандрит под името Софроний. Временен управляващ Пловдивска епархия /1886/, а от 1890 г. управлява Одринската епархия /до 1903/. Умира в Пловдив.
☐ Архимандрит Софроний, спомени из живота ми. — В: Сб, Калоферска дружба. 1. С., 1908, 151—161: Начов, Н. Калофер, 182— 185.

СТОЕВА-ДИМИТРОВА
/неизв./
Учи в Загреб през 60-те години на XIX век. Учителка в Пловдив през 70-те години на XIX век.
☐ Доросиев, Л. Нашите..., с. 126

СТОЕНЧЕВ, Атанас
/неизв./
Учител в Трявна ок. 1875 г.
☐ Даскалов, Б. Тревненското у-ще..., с. 59.

СТОЕНЧЕВ Хаджииванов, Йосиф
/1842 — неизв./
Роден в Хаджиоглу Пазарджик /Толбухин/ в семейството на търговец. Учи в родния си град, в гръцко у-ще във Варна /1857—1860/, в Смоленската гимназия в Москва /1860—1862/ и във френския католически колеж в Бебек, Цариград. Открива класно у-ще в Хаджиоглу Пазарджик /1872/. Учителства и в Лясковец /1874—1875/ и Габрово /1875—1877/. След Осв. е служител в бълг. дипломатическо агентство в Цариград и в руското консулство там /до 1912/. В последните години от живота си живее във Варна.
☐ Доросиев, Л. Нашите..., с. 179; История на град Толбухин. С., 1968, 121—122; Бешков, Л. Образователното дело през Възраждането. — В: Един век класно училище в Добрич. С., 1972, 20—21, 26.

СТОЕНЧЕВА, Ирина
/неизв./
Родена в Ст. Загора. Учителка във Видин /1872—1873/.
☐ НБКМ — БИА, II А 1750, II А 1808.

СТОИЛ
/неизв./
Свещеник в Ладимирово /дн. в СФРЮ/. Спомоществовател от Берово за „Служение еврейско“, превел Н. Зографски /1839/.

СТОИЛ
/неизв. — 1879/
Учител в Дупница /Станке Димитров/ от 1849 до 1855 г. Свещеник в града /1855—1879/.
☐ ДА — Благоевград, ф. 49к, оп. 1, а. е. 5, л. 28—29.

СТОИЛКО
/неизв./
Свещеник в Драмче /дн. в СФРЮ/. Спомоществовател от Кюстендил за „Писменик общеполезен“ от Хр. Павлович /1835/.

СТОИЛКО
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Щип за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.

СТОЙЛКО /Абаджия/
/неизв./
Свещеник в църквата „Св. Спас“ в София през 1778 г.
☐ Динеков, П. София, с. 9.

СТОЙЛКО /Буяновче/
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Враня за „Священное и божеств. евангелие“, наредил П. Божигробски /1858/.

СТОИЛКОВ, Ефрем
/неизв./
От Щип. Учител в града през 30-те години на XIX век и в Куманово /1866/. По-късно е ръкоположен за свещеник.
☐ Иванов, Й. Северна Македония. С., 1906, с. 360; Бобчев, И. Македонските българи..., 18—19; Завоев, П. Щип, с. 68; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 97.

СТОИЛОВ, Александър — вж. *Екзарх*, Александър

СТОИЛОВ, Атанас
/1850—1926/
Роден в Козарско, Пещерско. Учи в родното си село и в Кричим, Пловдивско. Основава у-ще в Козарско /1868/. Учител в Кричим /1869—1872/, Козарско /1873—1874/ и Ясъ кория /Равногор/, Пазарджишко /1874—1876/. Ок. 1875 г. е ръкоположен за свещеник в Ясъ кория. Участва в Апр. въст. и е осъден на смърт, но доживява Осв. Избран за кмет на Козарско.
☐ Събев, Т. Българската православна църква и националноосвободителното движение. — В: Сб. Априлското въстание..., с. 23; Арсеналов, Д. Огнище на родолюбие и напредък. — *Родопи*, 1980, № 12, с. 35.

СТОИЛОВ, Димитър
/неизв./
Учител в Търлис, Неврокопско /Гоцеделчевско/, ок. 30-те години на XIX век. Превежда изборно евангелие на народен бълг. език, но го написва с гръцки букви.
☐ Мирчев, К. Първият елински учител в град В. Търново — Иван Симеонов Македонец. — *Мак. пр.*, 1940, № 2, с. 64.

СТОИЛОВ, Димитър — вж. *Малинков*, Димитър

СТОИЛОВ, Иван
/неизв./
Свещеник в Недювци, Габровско. Спомоществовател за „Наручная

свещен. книга“, превели З. Петров и Й. Наумов /1874/.

СТОИЛОВ Константинов, Константин
/23 септ. 1853—23 март 1901/
Роден в Пловдив в семейството на търговец. Майка му е от известния копривщенски род Моравенови. Брат на Теодора *Стоилова*. Женен за дъщеря на търговеца Христо П. Тъпчилещов. Завършва пловдивското класно у-ще „Св. св. Кирил и Методий“ /1861—1867/ при Йоаким *Груев* и Спас *Зафиров* и пълния курс на Робърт колеж в Цариград /1871/ със степен бакалавър на изкуството. Остава в у-щето до март 1872 г. като учител и секретар. От есента на с. г. продължава образованието си в Хайделберг. Слуша лекции по история, правни науки, финанси и политическа икономия. Една година е и в Лайпцигския у-т /1875—1876/, където постъпва в масонската ложа „Аполо“ /14 септ. 1876/ и членува в нея до края на живота си. Дипломира се в Хайделберг като д-р по право /5 март 1877/. Слуша лекции по гражданско право в Париж, живее известно време и в Прага, където се сближава с Константин Иречек. Завръща се в Б-я през есента на 1878 г. Член на Пловдивския апслативсн съд /авг. 1878—ян. 1879/, предс. на Софийския съд /1879/. Секретар на УС. Като гл. секретар на Канцеларията на княз Ал. Батенберг /1 авг. 1879—15 юни 1880/ го придружава по време на обиколката му в Европа /април—август 1879/; н-к на Политическия кабинет /15 юни 1880 — 14 ян. 1883/. М-р на външните работи и изповеданията /1—30 юли 1881; 14 ян. — 3 март 1883; 12—16 авг. 1886/. Участва в конференцията във Виена за построяване на жп линията Варна—Цариград /април — юли 1883/. Определен за дипломатически агент в Петербург. М-р на правосъдието /7 септ. 1883—1 ян. 1884; 26 авг. 1886—12 дек. 1888/. От нач. на 1884 г. К. С. се занимава с адвокатска практика. Един от лидерите на Консервативната партия; основател и водач на Народната партия /1894/. М-р-предс. /28 юни 1887—20 авг. 1887; 19 май 1894— 18 ян. 1899/; управляващ М-вото на финансите /28 юни—20 авг. 1887/; м-р на вътрешните работи /19 май 1894—1 ноем. 1896/; управляващ и м-р на външните работи и изповеданията /10 февр. 1896—18 ян. 1899/; управляващ МНП /13 ноем. 1895— 10 февр. 1896/. Награждаван с ордените „Св. Александър“ III степен /1883/, II степен /1886/ и I степен /1887/; „За гражданска заслуга“ I степен /1897/; медал „За заслуга“, златен. Умира в София.
☐ ЦДИА, ф. 600 /Константин Стоилов/; Плачков-Пеев, Ив. Д-р Константин Стоилов. С., 1930; Стоилов, К. Речи. С., 1939; 100 години БАН..., с. 670; Георгиев, В. Масонството в България. С., 1986, с. 16.

Константин Стоилов

СТОИЛОВ, Пейо
/неизв./
Роден в Брацигово. Получава класно образование. Свещеник в Брацигово през 70-те години на XIX век. Член на местния РК. Участва в Апр. въст.
☐ Димитров, Г. Княжество България. Т. 2. Пловдив, 1896, с. 464.

СТОИЛОВ, Петър
/неизв./
От Караач /Брестовене/, Разградско. Учи в Болградската гимназия. Учител в родното си село. Свещеник в Армутлии, Хаджиоглупазарджишко /Крушари, Толбухинско/, през 1873 г. Спомоществовател за „Нещастна фамилия“ на В. Друмев /1873/.
☐ Титоров, Й. Бесарабия, с. 205.

СТОИЛОВА, Гана — вж. *Найденова*, Гана

СТОИЛОВА, Теодора
неизв./
Родена в Пловдив. Сестра на Константин *Стоилов*. През периода 1870—1877 г. учи във Фундуклеевската гимназия, Киев. Пансионерка при графиня Левашова. Стипендиантка на руското м-во на външните работи. Съученичка на Царевна *Миладинова-Алексиева*.
☐ НБКМ — БИА, ф. 295, а. е. 10, л. 1; II А 3885; НА БАН, ф. 59к, оп. 1, а. е. 524, л. 6; Приложение к брошуре..., с. 55; Поглубко, К. За да бъдат..., 129—130; Степанова, Л. Вклад Россий..., с. 97; Миладинова-Алексиева, Ц. Епоха, земя и хора. С., 1985, с. 309.

СТОИМЕН /Рилчанина/
/неизв./
Учител в София от 1828 /или 1831/ до 1839 г. Обучението провежда в собствената си къща и на гръцки език.
☐ Динеков, П. София, с. 155.

СТОИМЕНСКИ
/неизв./
Временен дописник на в. „Българин“ /1878/.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 345.

СТОИМИР
/неизв./
Свещеник в църквата „Св. Никола Големи“ в София през 1837 г.
☐ Динеков, П. София, с. 9.

СТОИМИР
/неизв./
Свещеник в Ямборено /Драговищица/, Кюстендилско. Спомоществовател от Кюстендил за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.

СТОИЦЕВ, Георги Абаджиев
/неизв. — 1877/
Псалт в църквата „Св. Крал“, а след това книжар в София. Заедно с Никола *Чолаков* разпространява бунтовни книги, предоставени му от пътуващите книжари Стоян *Табаков* и Никола *Вардев*. Арестуван и обесен на Шарения мост /Лъвов мост/ в края на 1877 г.
☐ Тахов, Г. Преди да тръгне за бесилката... /Георги Стоицев от София/. — Във: Възрожденските книжари. С., 1980, 163—169; Тахов, Г. Литературна София. С., 1982, с. 5.

СТОИЦЕВ, Захари
/неизв./

Роден в Самоков. Килиен учител в Кюстендил /1825—1837/.
☐ СГОДА, ф. 1345к, оп. 1, а. е. 127, л. 2; Иванов, Й. Северна Македония. С., 1906, с. 366; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 91.

СТОИЧКО
/неизв./
Свещеник в Юкари баня /Горна баня, дн. към София/ през 1870 г.
☐ СГОДА, ф. 1293к, оп. 1, а. е. 200, л. 17.

СТОИЧКОВ, Петър
/нач. на XIX век — неизв./
Роден в Егълница, Радомирско. Учи в Света гора. Учител в Дупница /Станке Димитров/ преди 1847 г. и в родното си село /1847/. От 1849 г. е свещеник.
☐ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 112.

СТОЙКО
/неизв. — 1838/
Роден в Самоводене, Търновско. Абаджия в Търново. През 20-те години на XIX век отваря в къщата си у-ще, което по-късно пренася в килиите на Преображенския метох в града. Умира от чума.
☐ В. *Цариградски вестник*, VII, № 311, 12 ян. 1857; Жечев, Н. Велчовата завера 1835 г. С., 1985, с. 18.

СТОЙКО
/неизв./
Свещеник във Фролош, Кюстендилско. Спомоществовател от Бобошево, Дупнишко /Станкедимитровско/, за „Житие св. Григория Омиритскаго", превел Ав. Попстоянов /1852/.

СТОЙКО
/неизв./
Учител в Козлук /Драгойново/, Пловдивско, през 1869—1870 г.
☐ Димитров, Р. Драгойна. С., 1978, с. 42.

СТОЙКО
/неизв./
Свещеник в Шипка, Казанлъшко, през 1873 г.
☐ ДА — Варна, ф. 79к, оп. 1, а. е. 12, л. 14.

СТОЙКО /Абаджия/
/неизв./
Свещеник в църквата „Св. Никола Мали" в София през 1784 г.
☐ Динеков, П. София, с. 9; Писахме да се знае, с. 113.

СТОЙКО /Чолака/
/неизв. — 1893/
Роден в Тревненско. Учи в Светогорски м-ир. Ок. 1852 г. се установява в Разград и учителства в града дълги години. Умира в Разград.
☐ Явашов, Ан. Разград. Неговото археологическо и историческо минало. Разград, 1930, 179—180.

СТОЙКОВ
/неизв./
Роден в Казанлък. Учи в Галатасарайския лицей в Цариград преди 1877 г.
☐ Начов, Н. Цариград, с. 152.

СТОЙКОВ, Алекси
/неизв./
Роден в Дебели лак, Радомирско. Свещеник в Лобош, Радомирско, от 1858 г.
☐ Краеведческо проучване в Пернишки окръг, проведено от С. Симов.

СТОЙКОВ, Ангел
/неизв./
Роден във Фотовища, Неврокопско /Огняново, Гоцеделчевско/. Учител в селото /1845—1890/.
☐ ДА — Благоевград, ф. 1228, оп. 1, а. е. 3, л. 1—11.

СТОЙКОВ, Георги
/неизв./
Учи в Русия през периода 1856—1877 г.
☐ Степанова, Л. Вклад России..., с. 208.

СТОЙКОВ, Гочо
/неизв./
Роден в Севлиево. Учител в Карапча, Хаджиоглупазарджишко /Крапец, Толбухинско/ от 1870 до 1872 г.
☐ Тонев, В. Добруджа, с. 273.

СТОЙКОВ, Д.
/неизв./
Свещеник в Широково, Русенско, през 1875 г.
☐ Летоструй, VIII, 1876, с. 203.

СТОЙКОВ /СТОЕВ/, Димитър
/неизв./
Роден в Долна Оряховица, Търновско. Учител в Кара Хасан /Лозен/, Търновско /ок. 1868 — 1879/.
☐ Евтимов, Т. За състоянието на училищата в някои селища на В. Търновски окръг през 1878/79 г. — *ИДА*, 19, 1970, с. 182.

СТОЙКОВ, Добри
/неизв./
Бълг. свещеник в Кююндере, Лозенградско, през 50-те години на XIX век.
☐ Кирил, патриарх Български. Екзарх Антим. С., 1956, с. 159.

СТОЙКОВ, Добри Костов
/неизв./
Учител в Шумен през 70-те години на XIX век.
☐ ДА — Шумен, ф. 664, оп. 1, а. е 82; Георгиева, Д. Материали за учебното дело в град Шумен. 1856—1877. — *ИНМ — Шумен*, 5, 1972, с. 153.

СТОЙКОВ, Иван
/неизв./
Учи в Одеската семинария през 1841—1843 г.
☐ Поглубко, К. За да бъдат..., с. 37.

СТОЙКОВ, Иван Константинов
/1852—1910/
Роден в Елена. Завършва Военномедицинското у-ще в Цариград /1867—1872/. През 1873 г. заедно със състудента си Стефан С. *Бобчев* инспектира подпомаганите от Македонската дружина у-ща в Югозападна Б-я. Военен лекар в турската армия в Босна /1874/. Избягва по време на РТОВ и участва в нея. След Осв. е лекар в бълг. армия. Уволнява се с чин санитарен полковник и живее в Търново.
☐ В. *Македония*, I, № 16, 18 март 1867; Иван Стойков /некролог/. — *ЛЛСБ*, 1910, № 4 — 5, с. 291; Начов, Н. Цариград, с. 144; Стефанов, В. Българската медицина през Възраждането. С., 1980, с. 212.

СТОЙКОВ, Илия
/неизв./
Роден във Фотовища, Неврокопско /Огняново, Гоцеделчевско/. Учи в селото. Продължава образованието си в Галатасарайския лицей в Цариград /преди 1877/. Търговец.
☐ ДА — Благоевград, ф. 1228, оп. 1, а. е. 4, л. 1 — 5.

СТОЙКОВ, Кръстю
/неизв./
Свещеник в Червена вода, Русенско, през 1875 г.
☐ ДА — Русе, ф. 59, оп. 1, а. е. 365; Абаджиев, В. Спомени от въстанията. Лом, 1924, 15—17.

СТОЙКОВ, Нестор
/неизв./

Ученик в Одеското духовно у-ще 1869 .

Поглубко. К. За да бъдат.... с. 99; Степанова. Л. Вклад России.... с. 208.

СТОЙКОВ, Никола
неизв.
Роден в Елена. Учителства там през 30-те години на XIX век.

Кулелиев. Й. Девическото образование.... с. 50.

СТОЙКОВ, Никола
неизв.
Роден в Касилаг. Радомирско. Учител в Каменик. Кюстендилско 1872 1873 .

ДА Кюстендил. ф. 192. оп. 1. а. е. 1.

СТОЙКОВ, Петър
неизв.
Свещеник в Дряново от 1869 г.

НБКМ БИА. II А 33.

СТОЙКОВ, Продан
неизв. 1844
Свещеник в Стрелча. Панагюрско. от нач. на XIX век. Баща на учителя Евстатий *Проданов.*

Попова. П. Из историята на с. Стрелча. В: Панагюрище и Панагюрският край в миналото. 2. С.. 1961. с. 203.

СТОЙКОВ, С.
неизв.
Автор на стихотворение. публикувано в „Разна любовна песнопевка" събрал Манол Лазаров 1858 .

Стоянов. М. БВК. с. 345.

СТОЙКОВ, С.
неизв.
Учител в Копривец. Русенско. през 1875 1876 г.

Летоструй. VIII. 1876. 202 203.

СТОЙКОВ, Симеон
неизв.
Ученик в Московского юнкерско пехотно у-ще. Стипендиант на СБК в Москва 1868 1869 .

ЦГАОР. ф. 1750. оп. 1. ед. хр. 68. л. 133 134; Приложение к брошуре.... с. 51.

СТОЙКОВ, Ст.
неизв.
От Смоквица. Гевгелийско. Учител в селото 1851 1857 и в Кюрг фаши Стояново . Кърджалийско 1857 1861 . където е ръкоположен за свещеник 1861 .

ЦДИА. ф 246. оп. 1. а. е. 172. л. 59.

СТОЙКОВ, Стефан
неизв.
Свещеник в Твърдица. Сливенско. през 60-те и 70-те години на XIX век. Участва в подготовката на Старозагорското въст. 1875 . Арестуван и жестоко изтезаван.

Кукумявков. Д. Спомени за Сливенското въстание. В: Сб. Април. 1876. Спомени. С.. 1986. с. 657; Александров. Н. Участие на духовници от Старозагорска епархия в подготовката и провеждането на Старозагорското въстание. 1875. В: Сб. Априлското въстание.... с. 287.

СТОЙМАНОВ, Ефрем
неизв.
Учител в Щип през 1835 г.

Иванов. Й. Северна Македония С.. 1906. с. 357.

СТОЙНЕ
неизв.
Роден в Дебели лак. Радомирско. Учител в Каменик. Кюстендилско 1862 1865 .

ДА Кюстендил. ф. 192к. оп. 1. а. е. 1.

СТОЙНЕВ, Янко
неизв.
От Муси бей Гълъбник . Пернишко. Учител в Друган. Радомирско 1865 1875 . Свещеник в родното си село.

Караиванов. Ив. Историко-просветното дело в Радомирско. Ч. 1. Кюстендил. 1927. с. 30.

СТОЙНОВ, Бончо
неизв.
Роден в Трявна. Учител в Присово. Търновско. през 70-те години на XIX век.

Станев. Н. Великотърновската котловина. с. 43.

СТОЙНОВ, Г.
неизв.
Учител в Дервент Змейово Старозагорско. през 1872 г.

Сп. *Училище.* II. № 18. 15 окт. 1872; Чилингиров. Ст. БЧ. с. 259.

СТОЙНОВ, Георги
неизв.
Свещеник в София. Спомошествовател за „История на великий Александра македонца". превел Хр. Василев 1844 .

СТОЙНОВ, Доне
неизв.
Свещеник в Гурбетито Странско . Чирпанско. от 1873 г.

Кънчев. М. Видрица. с. 311.

СТОЙНОВ, Иван
неизв.
Свещеник в Кара бунар Знаменосец . Старозагорско. през 50-те години на XIX век. От 1862 г. е свещеник в Ст. Загора. Участва в подготовката на Старозагорското въст. 1875.

Александров. Н. Участие на духовници от Старозагорска епархия в подготовката и провеждането на Старозагорското въстание. 1875. В: Сб. Априлското въстание.... с. 281; Кънчев. М. Видрица. с. 173. 313.

СТОЙНОВ /ПОПСТОЙНОВ/, Пенко
1822 26 ноем. 1885
Роден в Калофер. Учи в родния си град. Свещеник там от 50-те години на XIX век до края на живота си. Спомошествовател за „Критически издиряния за историята бълг.". превел Б. Петков 1853 . и за „Церковна история". превели Ав. Петрович и Гр. Гога 1855 . След Осв. е архиерейски наместник в Калофер.

Начов. Н. Калофер. с. 87.

СТОЙНОВ, Петко
неизв.
Свещеник в Дряново през 1873 г.

Снегаров. Ив. Нов кодекс на Търновската митрополия. С.. 1937. с. 144.

СТОЙНОВСКИ, Сребрю Петров /Пенев/
1848 неизв.
Роден в Балджиларе Медово . Чирпанско. Учи в родното си село и в пловдивското класно у-ще „Св. св. Кирил и Методий" при Йоаким *Груев.* Учител в Чирпан 1867 1869 и Оряхово 1871 1872 . Участник в рев. д-ние; сподвижник на В. *Левски.* Читалищен деец. Участва в Апр. въст.. СТВ и РТОВ като опълченец .

НБКМ БИА. ф. 22. а. е. 539. л. 21; Събчев. Н. Чирпан. с. 187. 248; Видни учители в Старозагорски окръг. 1835 1944. Библиография. Ст. Загора. 1973. с. 65; Кънчев. М. Видрица. с. 669.

СТОЙЧЕВ, Ангел
неизв.
Учител в Разлог през 1870 г.

☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 117, л. 19.

СТОЙЧЕВ /СТОЙКОВИЧ/, Георги
/1846 — 1918/
Роден в Трявна. Учи в Тревненското у-ще и в Болградската гимназия /до 1869/ на издръжката на Тревненското у-ще. След завършване на образованието си е назначен за учител в Александрия, Румъния, където работи до 1878 г. Участва в културно-политическия и рев. живот на бълг. землячество в Александрия. Член на РК в града. След Осв. е учител и адвокат /от 1884/; народен представител.
☐ НБКМ — БИА, ф. 99 /Георги Стойчев/; Ботев, Хр. Съчинения, т. 3, с. 529, 554; Стойчев, Ив. За архива и ръкописите на Христо Ботев. — *ИИХБ*, 1, 1954, 30—31, 42; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 205.

СТОЙЧЕВ, Димитър — вж. *Доситей Самоковски*

СТОЙЧЕВ, Кръстю /Къню/ С.
/1848 — 1916/
Роден в Тетевен. Учител в Станимака /Асеновград/ от 1870 до 1874 г. и в Брестовица, Пловдивско /1874 — 1878/. Читалищен деец; участник в рев. д-ние. След Осв. продължава да учителства в Брестовица /1880 — 1882/.
☐ Данчови, БЕ, с. 1473; Стойчев, Т. Принос към историята на Априлското въстание. — *Бълг. мисъл*, 1941, № 8, с. 48.

СТОЙЧЕВ, Н.
/неизв./
Свещеник в Пазарджик. Спомоществовател за „Лукреция Борджия", превели К. Величков и Г. Николов /1872/.

СТОЙЧЕВ, Никола
/неизв./
Учи на о. Малта преди 1875 г. Служител /пом.-н-к гара в Русе/ при английска компания, експлоатираща жп линията Варна—Русе през 1875 г.
☐ Ганчев, Д. Спомени. С., 1939, 30 — 31.

СТОЙЧЕВ, Рашко
/1836 — 26 дек. 1900/
Роден в Копривщица. Учи в местното класно у-ще. Писар в Пловдив. В продължение на 7 години работи като фармацевт и фелдшер във военната болница „Бахрие" в Цариград. През 1861 е изпратен на служба в турския гарнизон в София, където отваря и частна аптека. Под влиянието на Димитър Трайкович се приобщава към рев. д-ние. Заподозрян от турските власти, се връща в родния си град, където продължава да работи като лечител и аптекар. Член на местния РК. Участва в подготовката и провеждането на Апр. въст. След потушаването му е арестуван, но поради липса на доказателства освободен. След Осв. живее и работи като фелдшер в Пловдив. Заема служби в санитарното ведомство.
☐ НБКМ — БИА, II А 9267, II А 9270; Стойчев, Ив. Доктор Рашко и „Доктор" Рашко — двама смесвани поборници. — *ИБИД*, 22 — 24, 1948, 435 — 437; Израел, С. Възрожденската медицинска интелигенция и Априлското въстание. С., 1966, с. 9; Тумангелов, Т. Санитарната служба на копривщенските въстаници. — *Турист*, 1975, № 9, 6 — 7; Косев, К., Н. Жечев, Д. Дойнов. История на Априлското въстание. С., 1976, с. 290, 377.

Рашко Стойчев

СТОЙЧЕВ, Стоян
/неизв./
Учител в русенските села Червена вода /1867 — 1869/ и Гагаля /дн. към Николово/. Едновременно е писар в общината.
☐ Церов, Ив. Спомени и бележки. Варна, 1921, с. 31, 33.

СТОЙЧЕВ, Тодор
неизв. — 1919/
От Дебелец, Търновско. Учи в килийно у-ще. Учител в родното си село /1851 — 1860/. Ръкоположен за свещеник /1864/. Учи в богословско у-ще в Карловац /1866 — 1868/. Служи като свещеник ок. 30 години.
☐ НБКМ — БИА, ф. 154, а. е. 6, л. 24 — 25; Кузманов, Хр. Църква и училище. — В: Юб. кн. за село Дебелец. В. Търново, 1938, 115 — 117, 119, 134, 136.

СТОЙЧЕВ, Янко
неизв./
Роден в Марковча /Марково/, Провадийско. Учител в Косовча /Косово/, Шуменско /1874 — 1876/ и в Каспичан /1877/.
☐ Сп. *Училище*, IV, № 23 — 24, 1875 притурка/; Тонев, В. Бележки..., ч. 4, с. 75.

СТОЙЧЕВА, Пенка
/неизв./
Учителка в старозагорското девическо класно у-ще в края на 60-те и през 70-те години на XIX век.
☐ В. *Македония*, III, № 9, 25 ян. 1869, с. 33; Тошева, Ан. Автобиография. Ст. Загора, 1911, с. 17; Паскалева, В. Българката..., с. 148.

СТОЙЧЕВА-СТАМЕНОВА, Тинка /Кина/
/неизв./
Родена в Ст. Загора. Учи в девическото класно у-ще в родния с град. Учителства във взаимното у-ще в Г. Оряховица /края на 60-те и нач. на 70-те години на XIX век/. Членува в женското д-во в града.
☐ В. *Македония*, V, № 29, 21 юли 1871; Тошева, Ан. Автобиография. Ст. Загора, 1911, с. 18; 140 години народно училище. Юб. л. Г. Оряховица, 16 дек. 1967.

СТОЙЧО
/неизв./
Свещеник и учител в Пирот нач. на XVIII век.
☐ Спространов, Е. Опис на ръкописите в библиотеката при Светия Синод на българската църква в София. С., 1900, с. 84; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 78.

СТОЙЧО
/неизв./
Свещеник и учител в Клисура в първото десетилетие на XIX век.
☐ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 82; Енчев, Хр. Клисура. С., 1971,

с. 59.

СТОЙЧО
/неизв./
Роден в Чуйпетлово, Пернишко. Учител в Мошино /дн. кв. на Перник/ през 1856 г. и в Перник.
☐ Йосифов, Ст. Сто години село Мошино 1839 — 1939. С., 1939, с. 25.

СТОЙЧО
/неизв./
Свещеник в Клисура през 1876 г.
☐ Чилингиров, Ст. Панайот Волов. С., 1940, с. 149; Енчев, Хр. Клисура. С., 1971, с. 87.

СТОЙЧО /хаджи Стойчо/
/неизв./
Свещеник в Криворечна паланка през 60-те и 70-те години на XIX век. Член на ч-щето в града /1870/.
☐ В. *Турция*, VI, № 4, 14 март 1870; Чилингиров, Ст. БЧ, с. 301.

СТОЙЧОВ, Иван
/неизв./
Свещеник в Клисура през 30-те и 40-те години на XIX век. Спомоществовател за: „Краткое начертание на всеобщата история“, превел Ан. Кипиловски /1836/; „Месецослов“ на Хр. Сичанниколов /1840/; „Стихийная аритметика“, превел С. Радулов /1843/; „Служба св. Харалампия“, превел Неофит Рилски /1843/.

СТОЙЧОВИЧ, Георги
/неизв./
Свещеник в Ст. Загора. Спомоществовател за „Историята на слов. бълг. народ“, превел П. Сапунов /1844/.

СТОМАНЯКОВ, Васил Иванов
/1855 — 1877/
Роден в Габрово. Брат на Спиридон *Стоманяков*. Учи в Одеса /1866 — 1868/ и завършва Галатасарайския лицей в Цариград. Като ученик участва в първото бълг. театрално представление в турската столица /1872/. Учител във Враня /1875 — 1877/. Наклеветен от гърците, е заточен в Диарбекир, където умира.
☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 40; Начов, Н. Цариград, с. 152, 173; Иширков, Ат. Враня и Вранско. С., 1918, с. 21; Генчев, Н. Франция..., 263 — 264.

СТОМАНЯКОВ /СТОМОНЯКОВ/, Спиридон Иванов
/ок. 1846 — 1913/
Роден в Габрово. Родът му води началото си от Стомонеците, Габровско, и е свързан по роднинска линия с едни от най-известните бълг. възрожденски родове — Рашееви и Палаузови. Брат на Васил *Стоманяков*. Племенник на Васил *Рашеев*. Начално образование получава в родния си град при Никифор *Попконстантинов*. По-късно е ученик на Тодор *Бурмов* /1857 — 1858/. През 1860 г. е в Одеса при вуйчо си /В. Рашеев/ — секретар на търг. му кантора. Учи във Втора одеска гимназия. Продължава образованието си в гръцко търг. у-ще в Одеса. С. С. активно участва в живота на бълг. колония в града. Един от основателите и спомоществователите на БКД в Браила /1869/. Участва в борбата на бълг. народ за самостоятелна бълг. църква. Превежда статията на Спиридон *Палаузов* „Славено-греческая безтактичност“, изпраща учебници и църковно-славянска литература в Б-я. След избухването на въст. в Босна и Херцеговина /1875/ заедно с някои млади бълг. офицери в Русия С. С. застава начело на привременния к-т, организиран от одеските българи с цел да действа за освобождението на Б-я. След Осв. заедно със семейството си се установява в Русе, където открива търг. кантора „Рашеев—Стомоняков“ /1883/. Представител на агенцията на руското параходно д-во „Княз Гагарин“. С. С. е главният организатор на тържествената процесия от 1897 г. по пренасянето на костите на Васил *Априлов* от Галац в Габрово. След смъртта на В. Рашеев /1907/ той е избран за изпълнител на завещанието на В. Априлов. Дарител на съборната църква „Света Троица“ в Русе и на Соколския м-ир. Умира в Русе.
Временен дописник на в. „Македония“ /1866 — 1872/.
☐ НБКМ — БИА, II А 8617а, л. 139 — 144; ф. 7, а. е. 298, л. 1; ф. 16, а. е. 304, л. 1 — 8; ф. 113, а. е. 3, л. 25, а. е. 78, л. 78 — 79; ф. 116, а. е. 4, л. 61 — 62; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 39; Начов, Н. Българската колония в Одеса. — *Уч. пр.*, 1929, № 5, с. 610, 620; Стоянов, М. БВК, с. 444; Леков, Д. Васил Друмев. Живот и дело. С., 1976, с. 80; Йорданов, Л. Червеният екселенц. С., 1978, с. 6; Степанова, Л. Вклад России..., с. 208.

СТОЮ
/неизв./
Роден в Башкьой, Добруджа. Учител в Касапкьой, Добруджа, след 1858 г.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 180.

СТОЮВ, Димо
/неизв./
Лекар в Ст. Загора. Спомоществовател за „Общи знания всякому человеку нужни“, превел Ст. Колюв /1855/.

СТОЮВ, Калчо
/неизв./
Роден в Килифарево, Търновско. Учител в Дебелец, Търновско. Спомоществовател за „Месецослов“ на П. Радов /1860/.

СТОЮВ, Никола
/неизв./
Свещеник в Чирпан през 50-те и 60-те години на XIX век. Спомоществовател за: „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/; „Общи знания всякому человеку нужни“, превел Ст. Колюв /1855/; „Евангелие поучително“ на Софр. Врачански /1856/; „Венец азбучний“, превел Й. Вълков /1863/.

СТОЯН
/неизв./
Свещеник в Казанлък ок. 1805 г.
☐ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 27.

СТОЯН
/неизв./
Свещеник в Беброво, Еленско, през 1826 г.
☐ Снегаров, Ив. Друг Търновски църковен кодекс. С., 1940, с. 30.

СТОЯН
/неизв./
Свещеник в Кади чифлик, Търновско, през 30-те и 40-те години на XIX век. Спомоществовател за „Аритметика“ на Хр. Павлович /1833/ и за „Православное учение... Платона“, превел Ил. Стоянов /1844/.

СТОЯН
/неизв./
Свещеник в Брацигово и околните села през 1831 г.
☐ Юруков, Д. Брацигово. С., 1931, с. 12.

СТОЯН
/неизв./
Свещеник във Ваксево, Кюстендилско. Спомоществовател от Кюстендил за „Писменик общеполезен“ на Хр. Павлович /1835/.

СТОЯН
/неизв./
Свещеник и учител в Кюстендил през 1835 г.
☐ Иванов, Й. Северна Македония. С., 1906, с. 366; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 91.

СТОЯН
/неизв./
Свещеник в Аджар /Свежен/, Карловско. Спомоществовател за „Месецослов“ на Хр. Сичанниколов /1840/.

СТОЯН
/неизв./
Свещеник в Шипка, Казанлъшко. Спомоществовател за „Месецослов“ на Хр. Сичанниколов /1840/.

СТОЯН
/неизв./
Свещеник в Ново село, Щипско, през 1844 г.
☐ ДА — Благоевград, ф. 8к, оп. 2, а. е. 9, л. 240.

СТОЯН
/неизв./
Свещеник в Твърдица, Сливенско. Спомоществовател за „Хазрети Авраамин“, издал Йоаникий /1845/.

СТОЯН
/неизв./
Свещеник и учител в Челопеч, Пирдопско, в средата на XIX век.
☐ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 103.

СТОЯН
/неизв./
Свещеник в Свищов през 50-те и 60-те години на XIX век.
☐ В. *Цариградски вестник*, X, № 470, 13 февр. 1860; Снегаров, Ив. Нов кодекс на Търновската митрополия. С., 1937, с. 64.

СТОЯН
/неизв./
Свещеник в Бобошево, Дупнишко /Станкедимитровско/. Спомоществовател за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.

СТОЯН
/неизв./
Роден в Кратово. Учител в Ени кьой /Ветрен/, Пазарджишко, шивач и певец в църквата. Спомоществовател в селото за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.
☐ Батаклиев, Ив. Пазарджик и Пазарджишко, с. 663.

СТОЯН
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Самоков за „Евангелие поучително“ на Софр. Врачански /1856/.

СТОЯН
/неизв./
Роден в Самоков. Учител и свещеник в Габровица, Пазарджишко, след 1858 г.
☐ Батаклиев, Ив. Пазарджик и Пазарджишко, с. 690.

СТОЯН
/неизв./
Свещеник във Винца /дн. в СФРЮ/. Спомоществовател в Куманово за „Священное и божеств. евангелие“, наредил П. Божигробски /1858/.

СТОЯН
/неизв./
Свещеник в Градище, Габровско, през 1859 г.
☐ Снегаров, Ив. Нов кодекс на Търновската митрополия. С., 1937, с. 98.

СТОЯН
/неизв./
Свещеник в Бистрица, Софийско, през 1869 г.
☐ СГОДА, ф. 1293к, оп. 1, а. е.200, л. 5.

СТОЯН
/неизв./
Свещеник в Режанци, Софийско, през 70-те години на XIX век.
☐ СГОДА, ф. 1293к, оп. 1, а. е. 200, л. 4; Динеков, П. София, с. 94.

СТОЯН
/неизв./
Свещеник в Заберново, Малкотърновско, през 1870 г.
☐ Аянов, Г. Малко Търново. Бургас, 1939, с. 280.

СТОЯН
/неизв./
Свещеник в м-ира „Св. Атанасий“ край Булгариево /дн. в Гърция/. Извършва богослужението на бълг. език и влиза в конфликт с гръцкия владика Мелетий /1870/.
☐ Снегаров, Ив. Солун в българската духовна култура. С., 1937, с. 78; Драговитски епископ Йоан. Солун и Солунско в борбата за създаване на Българска екзархия. — В: Сб. 100 години от учредяването на Българската екзархия. С., 1971, с. 215.

СТОЯН
/неизв./
Свещеник в Слатина /дн. в София/ през 1870 г.
☐ СГОДА, ф. 1293к, оп. 1, а. е. 200, л. 23.

СТОЯН
/неизв./
Свещеник в Желява, Софийско, през 1875 г.
☐ Динеков, П. София, с. 94.

СТОЯН
/неизв./
Свещеник в София през 1875 г.
☐ Динеков, П. София, с. 94.

СТОЯН
/неизв./
Свещеник в Яна, Софийско, през 1875 г.
☐ Динеков, П. София, с. 94.

СТОЯН ГРАМАТИК
/неизв./
Баща на Кръстю *Стоянов*, дядо на Стоян *Пишурка*. Негов правнук е Кръстю *Пишурка*. С. Г. е учител във Враца до 1770 г.
☐ Йоцов, Д. Враца, с. 154; Писахме да се знае, с. 123.

СТОЯН /Граматик/
/неизв./
Роден в Добърско, Разложко. Учи в Светогорски м-ир. Учител в родното си село ок. 1840 г. Прави преводи на църковни текстове от гръцки на бълг. език.
☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 98, л. 13 — 14; а. е. 100, л. 1 — 3; а. е. 109, л. 11 — 13.

СТОЯН /хаджи Стоян/
/неизв./
Свещеник в Криворечна паланка през втората пол. на XIX век. През 1868 г. посещава Одеса, Киев и Москва за събиране на помощи за църквата в града. Член на ч-щето /1870/. Спомоществовател и дарител.
☐ В. *Турция*, VI, № 14, 14 март 1870; Македонски, М. Спомени. С., 1925, с. 22.

СТОЯНОВ
/неизв./
Автор на стихотворение, публикувано във в. „Народност“ /1868/.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 346.

СТОЯНОВ
/неизв./
Роден в Скопие. Учител в Дойран от 1871 г.
☐ Бобчев, И. Македонските българи..., с. 28.

СТОЯНОВ, Ангелко
/неизв./
От Долни Лозен, Софийско. Временен дописник на в. „Напредък" /1876/.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 346.

СТОЯНОВ /ХАДЖИСТОЯНОВ/, Анастас Андреев
/1854 — 1930/
Роден в Шумен. Учи в Галатасарайския лицей /1871 — 1872/ и в Робърт колеж /1872 — 1877/ в Цариград. Учител в бълг. у-ще в Цариград /1877 — 1878/. След Осв. е учител /1878 — 1893/ и общественик в Шумен, развива активна музикална, издателска и културно-просветна дейност.
☐ Миладинова-Алексиева, Ц. Епоха, земя и хора. С., 1985, с. 328.

СТОЯНОВ, Андрей
/неизв./
Свещеник в Шипка, Казанлъшко. Спомоществовател за „Венец азбучний", превел Й. Вълков /1863/.

СТОЯНОВ, Андрей Стоянов
/1838 — 1910/
Роден във Воден. Произхожда от известната търг. фамилия Чалъкови. Завършва гръцка гимназия в Солун. През 1858 г. Димитър *Миладинов* го изпраща да продължи образованието си в Русия. Учи в гимназия в Москва и завършва Юридическия ф-т на Московския у-т /1865/. Стипендиант на СБК. Остава на държавна служба в Русия — съветник в Гродненското губернско управление. През 1878 — 1879 г. е командирован при княз Ал. Дондуков-Корсаков по устройството на гражданското управление в Б-я. Назначен за Варненски вицегубернатор и Видински губернатор до края на 1879 г. Депутат в УС и в I ВНС. Член на комисията по изработване на първата бълг. конституция. Завръща се при семейството си в Русия и работи в съдебното ведомство до края на живота си. Умира в Забурье до Брест-Литовск, Русия.
☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 39, 112а; ЦГАОР, ф. 1750, оп. 1, ед. хр. 341, л. 2 — 5, 8; ед. хр. 418, л. 21; ЦГА — М., ф. 459, оп. 2, д. 2539, л. 13; АГСР, т. 2, с. 443; Степанова, Л. Вклад России..., 154 — 155; 208.

СТОЯНОВ, Антоний
/неизв./
Свещеник в Миндя, Еленско. Спомоществовател за „Повест или поучение християнское", превел П. Давидов /1855/.

СТОЯНОВ, Атанас
/неизв./
Учител в русенските села Гагаля /дн. към Николово/ през 1874 — 1875 г. и в Червена вода /1876/.
☐ НБКМ — БИА, II В 10 005; ДА — Русе, ф. 43к, оп. 1, а. е. 23, л. 280.

СТОЯНОВ, Атанас /Анастас/ А.
/неизв./
Музикален и обществен деец в Шумен. Първоначално учи в родния си град. Като ученик ръководи шуменския ученически оркестър /1870/. Получава образование в Галатасарайския лицей в Цариград. През 1877 г. завършва и Робърт колеж. Систематизира, обработва и популяризира възрожденското музикално наследство. Автор на училищни песни и маршове. Написаните от него няколко пиеси за пиано са първите стъпки на бълг. клавирна школа. След Осв. е хоров диригент и учител в Шумен.
☐ ИМ — Шумен, отдел Възраждане, инв. № 250, 253, 264 — 266, 293, 824, 826; в. *Зорница*, II, № 28, 14 юли 1877; Начов, Н. Цариград, с. 152, 158; Петров, Ст. Очерци по история на българската музикална култура. С., 1959, с. 176; Станев, С., В. Панев. Из фондовете на музикалните дейци в Шумен. — *ИДА*, 31, 1976, 183 — 184; Миладинова, М. Извори за музикалната култура на българското Възраждане. — В: Сб. Из историята на българската музикална култура. С., 1979, с. 127.

СТОЯНОВ, Атанасий
/неизв./
Свещеник в Котел. Спомоществовател за „Нещастна фамилия" на В. Друмев /1873/.

СТОЯНОВ, Боро
/неизв./
Роден в Жилче, Тетовско. Килиен учител в Тетово /1848 — 1858/.
☐ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 97.

СТОЯНОВ, В.
/неизв./
Учител в Суджаскьой /Водица/, Варненско. Спомоществовател за „Космография", превел Д. Енчев /1873/.

СТОЯНОВ, Васил
/неизв./
Учи в Русия през периода 1856 — 1877 г.
☐ Степанова, Л. Вклад России..., с. 208.

СТОЯНОВ, Васил
/неизв./
Роден в Жеравна. Учител в Ченге /Аспарухово/, Варненско /1867 — 1868/ и в Девня, Варненско /1870/.
☐ Тонев, В. Бележки..., ч. 1, с. 96.

СТОЯНОВ, Васил
/неизв./
Свещеник в Карлово от 1874 г. Дава средства за изграждане на бълг. у-ще във Варна.
☐ ДА — Варна, ф. 79к, оп. 1, а. е. 12, л. 11 — 12; а. е. 14, л. 9.

СТОЯНОВ, Васил
/неизв./
Роден в семейството на свещеник. Получава образование в у-щето в Широка лъка, Смолянско. Учител в Чепеларе, Смолянско /1875 — 1877/. След Осв. завършва Пловдивската гимназия. Учител и административен служител. Народен представител.
☐ Дечов, В. Миналото на Чепеларе. Принос за историята на Родопа. С., 1978, 217 — 218.

СТОЯНОВ, Васил /Велко/ Димитров /Пометков/
/28 юни 1839 — 21 ноем. 1910/
Роден в Жеравна в многодетното семейство на овчаря Димитър Стоянов. Първоначално учи в местното килийно у-ще. Помага на баща си из Добруджа и учи известно време абаджийски занаят. От 1849 г. продължава образованието си в Шумен. Негови учители са Сава *Доброплодни*, Иван *Богоров*, Йосиф Майснер-Миланович. Пом.-учител в Шумен; един от основателите на ч-щето в града /1856/. Участва в първата театрална постановка на С. Доброплодни — "Михал", за която сам рисува декорите /1856/. С препоръчително писмо на Й. Майснер-Миланович заминава за Чехия, където постъпва в Пражката класическа гимназия /1858/. Тук се свързва с чешки културни и патриотични кръгове, участ-

ва в първото бълг.-чешко д-во „Побратим“. Преподава частни уроци в чешки семейства. Учител по бълг. език на Божена Немцова. Посещава лекциите на В. Ханка по старославянски и руски език в у-та. През 1862 г. постъпва в Първата бълг. легия на Г. С. *Раковски* в Белград. След разтурването ѝ се завръща в Прага и се записва в Историко-филологическия ф-т, славянска филология, на Пражкия у-т /1864 — 1866/, слуша лекции и в Юридическия ф-т /1866 — 1868/. Съставя и издава на чешки език етнографска карта „Европейска Турция, Черна гора, Гърция и Йонийските острови“ /1863/. По време на следването си е издържан от букурещки българи. В. С. е един от инициаторите за основаването на БКД. Още в Прага обмисля идеята с Марин *Дринов* и през 1868 г. заминава за Румъния, където обикаля редица градове с бълг. население и осигурява парични средства. От 1869 до 1872 г. е деловодител на БКД и редактор на неговия орган „Периодическо списание“. Основава и библиотеката на д-вото /1869/. Изнася често сказки с просветен характер. Чрез конкурс на румънското М-во на образованието заема Катедрата по славянски и бълг. език и литература в Централното болградско у-ще /1873/. Учител-титуляр до завръщането си в Б-я през 1879 г. След Осв. е назначен за Варненски вицегубернатор. Държавен комисар в Източна Б-я по настаняване на бежанците /1880/; гл. училищен инспектор; гл. секретар при МНП /1881/; член на ДС /1882/; член на Учебния съвет при МНП; директор на Бълг. народна библиотека и музей в София /1884 — 1894/; подпредс. на БКД /1884 — 1898/, чието седалище по негова инициатива е преместено през 1881 г. в София; директор на девическата гимназия в София; преподавател по етнография и бълг. история във Военното у-ще; н-к на Канцеларията на НС. След Осв. сътрудничи на в-ците „Балкан“, „Български глас“, „Народни права“, „Дневник“ и др. Има публикации и на немски език. Действителен член на БКД. Награждаван с ордените „Св. Александър“ V степен /1888/, „Св. Станислав“ II степен, „Св. Сава“ II степен, сребърен. Умира в София. Публикува бълг. народни песни в „Бълг. книжици“ /1858/. Сътрудничи на в. „Васток“ /1865/, сп. „Общ труд“ /1868/, в. „Народност“ /1868 — 1869/, в. „Дунавска зора“ /1868 — 1870/, „Периодическо списание“ /1870, 1872 — 1873/ и в. „Право“ /1872/. В чешки периодични издания публикува статии за бълг. литература и фолклор, за етнографията на българите, запознава чехите с живота на бълг. рев. дейци; изявява се като един от първите бълг. литературни критици.

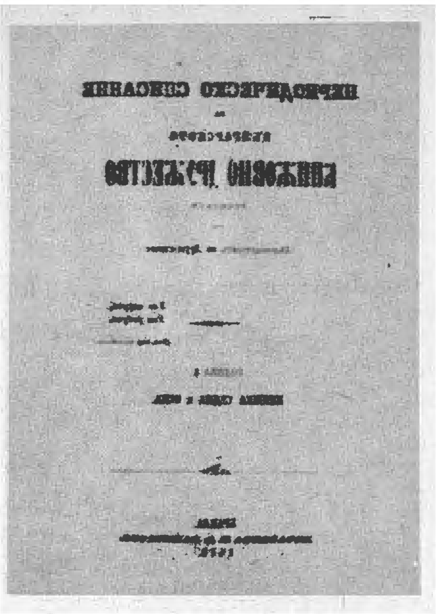

„Периодическо списание на БКД“ — редактор В. Стоянов

☐ НА БАН, ф. 141 /Васил Стоянов/; АГСР, т. 2, 461 — 462; Цонев, Б. Васил Д. Стоянов. — *ЛБКД*, 11, 1910, 54 — 68; Василев, Д. Васил Димитров Стоянов /Кратки животописни бележки, извлечени из мемоарите на покойния/. — В: Юб. кн. Жеравненско ч-ще „Единство“. С., 1921, 254 — 283; Константинов, Д. Жеравна в миналото и до днешно време. С., 1948, 187 — 194; Стоянов, М. БВК, 346 — 347; Жацек, В. Васил Д. Стоянов в Чехия /1858 — 1868/. — В: Чехословакия и България през вековете. С., 1963, 57 — 103; Арнаудов, М. Българско книжовно дружество в Браила 1869 — 1876. С., 1966, 54 — 68 и сл.

СТОЯНОВ, Василий /Даскал Вълчо/
/неизв. — 1861/
Роден в Колибето /Черни Осъм/, Троянско. Учи в Троянския м-ир. Килиен учител в Троян през 50-те години на XIX век до 1861 г.
☐ Илиев, В. Град Троян през XIX век. Исторически паралели. С., 1933, 36 — 37.

СТОЯНОВ, Видко
неизв./
Учител в София. Спомоществовател за „Емилия Галоти“, превел П. Семерджиев /1873/.

СТОЯНОВ, Влади
/неизв./
Учител в Котел. Спомоществовател за „Две советователни слова Плутарха“, превел И. Стоянович /1845/.

СТОЯНОВ, Г.
/неизв./
Учител в Драгоево, Шуменско. Спомоществовател за „Кратка бълг. история“ на Д. Войников /1861/.

СТОЯНОВ, Г.
неизв./
Учител в Пловдив от 1869 до 1879 г.
☐ НА БАН, ф. 18, а. е. 7, л. 8.

СТОЯНОВ, Гани
/неизв./
От Ичера, Котленско. Учител в селото, а след това е свещеник.
☐ Дочев, Г. Из историята на учебното дело в с. Ичера. — В: Материали..., 2, с. 69.

СТОЯНОВ, Георги
/1773 — неизв./
Преселва се от Б-я в колонията Катеринина, Бесарабия. Свещеник там до 1829 г., вер. и след това.
☐ Радкова, Р. Нови данни..., с. 115.

СТОЯНОВ, Георги
/неизв./
Роден в Търново. Учител в града през 50-те години на XIX век. Спомоществовател за „Първа храна“, превел Ив. Чичи /1858/.

СТОЯНОВ, Георги
/неизв./
Учител в Есирлии /Блатец/, Сливенско. Спомоществовател за „Галерея из Монтионовски премии за добродетел“, превел С. Радулов /1857/.

СТОЯНОВ, Георги
/неизв./
Свещеник в Шумен през 60-те години на XIX век. Спомоществовател за „Венец азбучний“, превел Й. Вълков /1863/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 328, а. е. 1.

СТОЯНОВ, Георги

/неизв./
Роден в Главан, Силистренско. Свещеник в Алмалии, Добруджа /1864—1884/.
☐ *ЦДИА*, ф. 1318, еп. 1, а. е. 4936, л. 7.

СТОЯНОВ, Георги
/неизв./
Учител в Дълбоки, Старозагорско. Спомоществувател за „Поучение в св. и вел. четиредесятница", превел Ф. Велиев /1868/.

СТОЯНОВ, Георги
/неизв./
През 1868 г. завършва у-т в Русия.
☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 130; Степанова, Л. Вклад России..., с. 208.

СТОЯНОВ, Георги
/неизв./
Свещеник в Пирот. Спомоществовател за „Българский народен сборник" на В. Чолаков /1872/.

СТОЯНОВ, Георги Манов
/неизв./
През 1874 г. завършва гимназия в Николаев и продължава образованието си в Медицинския ф-т на Московския у-т.
☐ НБКМ — БИА, ф. 6, оп. 1, а. е. 5270 — 5272; ЦДИА, ф. 111, оп. 1, а. е. 40, л. 2; Степанова, Л. Вклад России..., с. 208.

СТОЯНОВ, Георги Попов
неизв./
Заедно с Танас П. *Стоянов* издава „Житие преподобнаго отца нашего Йоана Рилскаго чудотворца. Издадено за вечен спомен на Иванча Попстоянова от Шумен. Цариград, в печатницата на в. „Македония", 1871".
☐ Стоянов, М. БВК, с. 347.

СТОЯНОВ, Деню
/неизв./
Ученик в Киевското духовно у-ще /1874/.
☐ Поглубко, К. За да бъдат..., с. 89; Степанова, Л. Вклад России..., с. 208.

СТОЯНОВ, Димитър
неизв./
Роден в Бегуновци, Пернишко. Свещеник в Брезник от 1827 г. Книговезец, оставя много приписки по богослужебни книги.
☐ Асенов, П. Брезник и Брезнишко. С., 1969, с. 76; Писахме да се знае, с. 148, 182, 241.

СТОЯНОВ, Димитър
/неизв./
Ученик в Одеската семинария през 1842 г.
☐ АИИ БАН, арх. кол. 9, оп. 30, а. е. 15, л. 45; а. е. 17, л. 50; а. е. 19, л. 51; а. е. 20, л. 53.

СТОЯНОВ, Димитър
/неизв./
Свещеник в Троян през 50-те години на XIX век. Спомоществовател за „Изяснение на неделнити и празнични евангелия", превел Зл. Груев /1853/.
☐ Свещенослужителите при църквата „Св. Петка" в Троян от построяването ѝ до днес. — В: Юб. сб. Стогодишнината на храма „Св. Петка" /1835 — 1935/. Троян, 1935, с. 13.

СТОЯНОВ Димитров, Димитър
/1824 — 17 окт. 1874/
Роден във Ваксево, Кюстендилско, в семейството на свещеника Стоян *Димитров*. Учи в родното си село и в Кюстендил. Учител в Извор, Радомирско /1852 — 1865/ и в Кюстендил /1865 — 1874/. Участва в църковнонац. и рев. д-ние. Умира в Кюстендил.
Временен сътрудник на в. „Съветник" /1864/ и сп. „Слава" /1872/. Издава̀ „Слово за пастирството на духовнити пастири и увещание към честните иереи на изповедта. Из съчиненията на святаго Димитрия митрополита Ростовскаго. Издава Димитрий Стоянов от Кюстендил. Цариград, в печатницата на в. „Македония", 1872".
☐ Иванов, Й. Северна Македония. С., 1906, 375 — 377; Стоянов, М. БВК, с. 347.

СТОЯНОВ, Димитър
/неизв./
Свещеник в Сухиндол, Търновско. Спомоществовател за „Общи знания всякому человеку нужни", превел Ст. Колюв /1855/, и за „Повест или поучение християнское", превел П. Давидов /1855/.

СТОЯНОВ, Димитър
/неизв./
Свещеник в Долна Оряховица, Търновско, през 60-те и 70-те години на XIX век. Член на РК /1875/.
☐ Йонков, Хр. Участието на българското духовенство от I Великотърновски и III Врачански революционен окръг в Априлското въстание. — В: Сб. Априлското въстание..., с. 333.

СТОЯНОВ, Димитър
/неизв./
От Кюстендил. Майстор-строител и живописец на изградената през 1864 г. църква „Св. Димитър" в Кюстендил.
☐ Данчови, БЕ, с. 1174.

СТОЯНОВ, Димитър
/неизв./
Роден в Логодаш, Горноджумайско /Станке Лисичково, Благоевградско/. Учител в горноджумайските села Селище /1870/ и Клисура /1871 — 1876/.
☐ ДА — Благоевград, ф. 49к, оп. 1, а. е. 5, л. 9 — 10; а. е. 5а, л. 19 — 20, 37 — 39; ф. 200к, оп. 1, а. е. 6, л. 40.

СТОЯНОВ, Димитър Ст.
/неизв./
Роден във Велес. Учител в града /1871 — 1872/.
☐ Чочков, Хр. Велес, с. 30.

СТОЯНОВ, Димчо
/неизв./
Роден в Котел. Учи в Браила и Галац. Спомоществовател за „Две советователни слова Плутарха", превел И. Стоянович /1845/.
☐ Доброплодни, С. Кратка автобиография. С., 1893, с. 40.

СТОЯНОВ, Досиан
/неизв./
Ученик в Париж през 1848 г.
☐ Генчев, Н. Франция..., с. 90.

СТОЯНОВ, Драган
/неизв./
Учител в Хисаря, Пловдивско, ок. 30-те и 40-те години на XIX век.
☐ В. *Антени*, XVIII, № 25, 22 юни 1988.

СТОЯНОВ, Златан
/неизв./
От Котел. Учител в Суджас кьой /Водица/, Варненско /1861 — 1862/ и в Юшенлий /Ботево/, Варненско /1864 — 1866; 1868 — 1870/. Свещеник през 1873 — 1874 г. в Кадъ кьой, Хаджиоглупазарджишко /Ведрина, Толбухинско/, Юшенлий и Суджас кьой. Дарява средства за изграждане на бълг. църква и у-ще във Варна.
☐ ДА — Варна, ф. 75к, оп. 1, а. е. 2, л. 14; ф. 79к, оп. 1, а. е. 9, л. 69 — 70; а. е. 14, л. 24; а. е. 15, л. 4; Тонев, В. Бележки..., ч. 2, с. 100; Тонев, В.

Добруджа, с. 274.

СТОЯНОВ, Иван /Йоан/
/неизв. — юли 1855/
Роден в Мерданя, Търновско. Учител в Търново през 30-те години на XIX век; в нач. на 40-те години се премества в Свищов.
Временен сътрудник на „Цариградски вестник" /1851/. Превежда: „Две советователни слова Плутарха Херонеа о возпитании детей и Исократа Ритора о благонравии юности. Преведени с србскаго на славеноболгарский язик в ползу славеноболгарскаго юношества от Йоана Стояновича, учителя. Белград, в Княжеско-србска типография, 1845"; „Превод на Хатишерифа прочтенаго на Високата порта пред негово величество на 4-го мохарема 1261 /1 януария 1845/ [Заедно с обръщение към] Любезнии ни единородци българе [от] И. Стоянов, 23 януар. 1845 в Цариград. Напечата ся иждивением господина Николая П. Тапчилещова в дар на единородните му българе".
☐ В. *Цариградски вестник*, V, № 236, 6 авг. 1855; VII, № 311, 12 ян. 1857; Стоянов, М. БВК, с. 347; Гунев, Ив. Свищов като книжовно средище през Възраждането. — *Библиотекар*, 1978, № 7 — 8, с. 47.

СТОЯНОВ /СТЕПАНОВИЧ/, Иван
/1804 — 1856/
От Карлово. През 1830 г. заминава за Киев, изпратен от брат си Михаил, търговец. Постъпва в Художествената академия, след завършването на която остава да живее и работи в Киев. Същевременно се грижи за търг. складове на брат си. Приема руско поданство. Умира в Киев.
Има запазен портрет на брат му Михаил, рисуван през 1837 г.
☐ Василиев, Ас. БВМ, с. 615.

СТОЯНОВ, Иван
/ок. 1818 — неизв./
Роден в Търново. Доброволен слушател в гимназията в Крагуевац /1837 — 1838/.
☐ Бойчева, В. Български младежи..., с. 301,

СТОЯНОВ, Иван
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Скопие за „Священное и божеств. евангелие", наредил П. Божигробски /1858/.

СТОЯНОВ, Иван
/неизв./
Свещеник в Хасът /Крън/, Казанлъшко, през 60-те години на XIX век. Погребва убити четници от четата на Хаджи Димитър и Стефан Караджа /1868/.
☐ Старчев, К. Казанлък. Исторически очерк. С., 1964, с. 61.

СТОЯНОВ, Иван
/неизв./
Завършва Дивдядовското у-ще. Учител в Каспичан през 60-те години на XIX век, и в шуменските села Мараш /ок. 1868 — 1873/, Салманово /1875/ и Горни Иджик /Васил Друмев/ от 1875 до 1877 г.
☐ Тонев, В. Бележки..., ч. 4, с. 76; ч. 5, с. 78, 81 — 82.

СТОЯНОВ, Иван
/неизв./
Роден в Габрово. Свещеник в Недювци, Габровско, от 1866 г.
☐ Цончев, П. Габрово, с. 351.

СТОЯНОВ, Иван
/неизв./
Роден в Каломен, Габровско. Свещеник в Разградска епархия от 1870 до 1884 г., вер. и след това.
☐ ЦДИА, ф. 1318, оп. 1, а. е. 4936, л. 8.

СТОЯНОВ, Иван
/неизв./
Роден в Кнежа, Врачанско. Учител в Баница, Оряховско, през 1871 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 2181.

СТОЯНОВ, Иван
/неизв./
Учител в Балкалий /Руда/, Старозагорско, през 1871 г.
☐ Кънчев, М. Видрица, с. 252.

СТОЯНОВ, Иван
/неизв./
Свещеник в Геленджик, Хаджиоглупазарджишко /Димитър Ганево, Толбухинско/. През 1873 г. дава средства за строеж на бълг. църква и девическо у-ще във Варна.
☐ ДА — Варна, ф. 79к, оп. 1, а. е. 9, л. 68.

СТОЯНОВ, Иван
/неизв./
Свещеник в Арнаут /Пороище, дн. към Разград/. Спомоществовател за „Тълкование на бож. молитвений дом" на Т. Станчев /1873/.

СТОЯНОВ, Илия
/неизв./
Учител в Литаково, Орханийско /Ботевградско/, ок. 1828 г.
☐ Хроника за с. Литаково, Софийско. С., 1972, с. 18.

СТОЯНОВ, Илия
/1846 — неизв./
Свещеник в Червена вода, Русенско, през 70-те години на XIX век. Участва в борбите за църковна независимост. Подпомага морално и материално Червеноводската чета през 1875 г.
☐ ДА — Русе, ф. 59, оп. 1, а. е. 186, л. 52.

СТОЯНОВ, Й. — вж. *Йосиф*

СТОЯНОВ /ПОПСТОЯНОВ/, Йовчо
/1722 — 1803/
Роден в Трявна. Син на поп Стоян *Кроснев*. Баща на Никола *Йовчев*. Учи бояджийство в Казанлък, а след това работи като майстор бояджия в Трявна. От 1757 г. е свещеник в Трявна, а след смъртта на жена си /1790/ се замонашва под името Йоаникий. През 1802 г. отива в Хилендарския м-ир, където умира.
☐ НБКМ — БИА, ф. 129, а. е. 198, с. 183.; Писахме да се знае, 289 — 299.

СТОЯНОВ, Киро
/неизв./
Учител в Раковица, Кулско, ок. 1876 — 1877 г.
☐ НБКМ — БИА, ф. 643, а. е. 5, л. 551.

СТОЯНОВ, Константин
/неизв./
Свещеник в Петрич през 1876 г.
☐ НА — БАН, ф. 14, оп. 1, а. е. 306.

СТОЯНОВ, Кою
/неизв./
Учител в Дикили таш /Побит камък/, Разградско, през 50-те и 60-те години на XIX век.
☐ 125 години факел на просвета и борба. Юб. бр. С. Побит камък, 24 май 1965.

СТОЯНОВ /ГРАМАТИКОВ/, Кръстю
/неизв./
Син на *Стоян Граматик*. Баща на Стоян *Пишурка* и дядо на Кръстю *Пишурка*. През последната четвърт на XVIII век е учител в Згориград, Врачанско и във Враца.
Автор на ръкописно съчинение

„Сборниче“ /“Кръстьовото сборниче“/, написано ок. 1801 г.
☐ Йоцов, Д. Враца, с. 44, 102, 154.

СТОЯНОВ, М.
/неизв./
Учител в Кара коджалии /Екзарх Йосиф/, Русенско, през 1875 — 1876 г.
☐ Летоструй, VIII, 1876, 202 — 203.

СТОЯНОВ, Марко
/неизв./
Свещеник в Беброво, Еленско, от 40-те до 70-те години на XIX век. Спомоществовател за „Пълна математ. и физическа география“ на С. Петров /1865/.
☐ ЦДИА, ф. 405, оп. 1, а. е. 3, л. 2; сп. *Слава*, II, № 13, 25 юли 1873 г.

СТОЯНОВ, Марко
/неизв./
Роден в Русе. Свещеник в Мачин, Добруджа, през 50-те и 60-те години на XIX век. Спомоществовател за „Венец азбучний“, превел Й. Вълков /1863/.
☐ НБКМ БИА, ф. 328, а. е. 1; Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 199.

СТОЯНОВ, Марко
/неизв./
Учи в Русия през периода 1856 — 1877 г.
☐ Степанова, Л. Вклад России..., с. 208.

СТОЯНОВ, Матей
/неизв./
Свещеник в Койнаре, Врачанско, през 1872 г.
☐ Летоструй, V, 1873, с. 50.

СТОЯНОВ, Н.
/неизв./
Учител в Ряхово, Русенско, през 1875 — 1876 г.
☐ Летоструй, VIII, 1876, с. 203.

СТОЯНОВ, Н.
/неизв./
Учител в Сваленик, Русенско, през 1875 — 1876 г.
☐ Летоструй, VIII, 1876, с. 203.

СТОЯНОВ, Н. П.
/неизв./
Учител в Свищов от 1866 до 1869 г. Спомоществовател за „Душица“, превел Б. Запрянов /1865/, и за „Френско-бълг. и бълг.-френски речник“ на И. Богоров /1869/.

СТОЯНОВ /ПОПСТОЯНОВ/, Найден
/1830 — 4 юни 1876/
Роден в Копривщица. Учи в Копривщенското взаимно у-ще при *Неофит Рилски* и в пловдивското класно у-ще „Св. св. Кирил и Методий“ при Найден *Геров*. Учителства в Панагюрище /1861 — 1864/, Свищов /1866 — 1867/, Плевен и Копривщица /1869 — 1876/. Участва в църковно-нац. д-ние. Член на Копривщенския РК; един от ръководителите на Апр. въст. в Копривщица. Заловен в Троянския Балкан, умира от изтезанията в Ловешкия затвор.
Превежда: „Кратка антропология или наука за човека. Превел и нарядил Найден П. Стоянов, а напечатана от Д. А[нгелиев], книгопродавца. Държавна штампария у Београду, 1856“; „Кратко землеописание за детца. Превел Найден П. Стоянов. Издава ся от Съдруж. на Бълг. книгопродавница в Пловдив, 1861 /Виена, книгопечатница Л. Сомера/“; „Кратка аритметика за първоначялни ученици. Нарядил Н. П. Стоянов, а напечятана от Д. А. книгопродавца в Пловдив. Вена, щампария манастира ерменскога, 1863“.
☐ Доросиев, Л. Учебното дело..., с. 129 — 133; Стоянов, М. БВК, 347 — 348; Сб. Оборищенци..., с. 244 — 248; ЕБ, т. 5, с. 375.

СТОЯНОВ, Наум
/неизв./
От Ресен. Учи във Военномедицинското у-ще в Цариград. Спомоществовател за „Геометрия праволинейна“, превел Н. Марков /1871/.

СТОЯНОВ, Неделчо
/неизв./
Роден в Аврен, Варненско. Учител в Сулджа алъ /Садово/, Варненско /1873 — 1874/.
☐ Тонев, В. Бележки..., ч. 2, с. 89.

СТОЯНОВ, Нейко
/неизв. — 1876/
Свещеник в Панагюрище през 70-те години на XIX век. Участва в Апр. въст; загива по време на въст. Спомоществовател за „Люкреция Борджия“, превел К. Величков и Г. Николов /1872/; „Наручна свящн. книга“, превели З. Петров и С. Наумов /1874/.
☐ Априлското въстание. Документи. Т. II. С., 1957, с. 92, 151.

СТОЯНОВ, Никола
/неизв./
От Елена. Син на килийния учител поп Пею *Стоянов*. Пом. на Андрей *Робовски* в Елена ок. 1830 г. Учител там /1834/. По-късно става свещеник.
☐ Бобчев, С. Принос към историята на Българското възраждане. Поп Андрея Робовски — автобиография и преписка. — *СбНУ*, 21, 1905, с. 2; Дичев, М. Градиво за историята на град Елена. — В: Еленски сб. Кн. 1. С., 1931, с. 30; Бобчев, С. Елена и Еленско през време на османското владичество. С., 1937, с. 67, 110; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 56.

СТОЯНОВ, Никола
/неизв./
Свещеник в Дряново през 40-те и 50-те години на XIX век. Спомоществовател за „Писменница на славянскийа език“, наредил Ив. Момчилов /1847/, и за „Критически издиряния за историята бълг.“, превел Б. Петков /1853/.

СТОЯНОВ, Никола /Ахтаров, Карагьозов, Зеленгоров, Загоров/
/1842 — ок. 1878/
Роден в Търново. Втори син на известния възрожденец Стефан /Стоянчо/ Пенев Ахтар. Учи в класното у-ще в родния си град. Заподозрян в рев. дейност, напуска Търново и обикаля Б-я под различни имена. Известно време работи на строежа на Баронхиршовата железница. От 1862 г. учи и завършва Военномедицинското у-ще в Цариград вер. с помощта на Христо П. Тъпчилещов. Лекар на Кадъкьой, Цариград. /1873/; военен лекар в турската армия в Йемен, където умира. Спомоществовател за „Не ще може или глезен Мирчо“ на Т. Шишков /1873/.
☐ НБКМ—БИА, ф. 580, а. е. 1, л. 2; в. *България*, IV, № 25, 1 окт. 1862; Начов, Н. Цариград, с. 143, 145; Маждраков, П. Д-р Никола Стоянчов. — *Природа*, 1966, № 1, 113 — 114; Маждракова, О. Възрожденецът Стефан Пенев Ахтар. С., 1985, 148 — 149.

СТОЯНОВ, Никола
/неизв./
Роден във Водица, Ескиджумайско /Търговищко/. Учител в селото през 1871 г. През 1873 г. е ръкоположен за свещеник в Разград и служи там до 1884 г.
☐ ЦДИА, ф. 1318, оп. 1, а. е. 4936, л. 8; сп. *Училище*, I, № 16, 26 авг. 1871; Стойков, Хр. Просветното

дело в Разград през Възраждането. Разград, 1968, с. 95.

СТОЯНОВ, Никола
/неизв./
Учител. Спомоществовател в Кованлък /Пчелище/, Търновско, за „Писма за службата божия", превел И. Владикин /1858/.

СТОЯНОВ, Николай
/неизв./
Роден в Лясковец. Учител. Спомоществовател в Килифарево, Търновско, за „Писменница на славянскийа език", наредил Ив. Момчилов /1847/.

СТОЯНОВ, Нона
/неизв. — 1830/
Роден в Енина, Казанлъшко. Учител в килийното у-ще в селото и свещеник от 1814 г. до смъртта си.
☐ Пискюлиев, Н. Стогодишнината на църквата „Св. Георги". Енина, 1937, 44 — 45; 150 години светилник народен. Енина, 24 май 1964 г.; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 76.

СТОЯНОВ, П.
/неизв./
Роден в Копривщица. Учител в Драма през периода 1850 — 1877 г.
☐ Говедаров, Ив. Копривщица, с. 11; Шабанов, Ив. Непресъхващ извор на родолюбци, с. 14.

СТОЯНОВ, П.
/неизв./
Учител в Пловдив от 1858 до 1874 г
☐ Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив, 1981, с. 297.

СТОЯНОВ, Павел
/неизв./
Свещеник в Тетевен от средата на XIX век. Известно време е и учител. От 1872 г. е иконом. Член на РК в Тетевен.
☐ Стойчев, Д. Тетевен, минало и днес. С., 1924, с. 55, 80; Васильов, П. Спомени за лица и събития през XIX и XX век. С., 1934, с. 13.

СТОЯНОВ, Павел /Павле/
/неизв./
Роден в Неврокоп /Гоце Делчев/. Лекар в родния си град /1863 — 1867/.
☐ Документи за българското възраждане от архива на Стефан И. Веркович. 1860 — 1893. С., 1969, 35 — 36, 157 — 267.

СТОЯНОВ, Панайот
/ок. 1854 — неизв./
Роден в Деджилери, Одринско. През 1876 г. учи педагогика във Виена.
☐ НБКМ — БИА, ф. 11, а. е. 1, л. 7 — 8.

СТОЯНОВ /БЯНЧЕВ/, Партений
/неизв./
Роден в Ловеч. Ученик в Киевската семинария /1858 — 1862/. Завръща се в Б-я и учителства в Сопот.
☐ Приложение к брошуре..., с. 49.

СТОЯНОВ, Пахомий — вж. *Пахомий*

СТОЯНОВ, Пенчо
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател в Пирот за „Житие св. Григория Омиритскаго", превел Ав. Попстоянов /1852/.

СТОЯНОВ, Петко
/неизв. — 1876/
Роден в Ловни дол, Севлиевско. Учи в Севлиево при Марин *Калугеров.* Свещеник в родното си село от нач. на 70-те години . Убит по време на Апр. въст.
☐ Коркинов, Й. Първите учители в Хаджистояновото училище. — В: Севлиево и Севлиевският край. С., 1967. с. 65.

СТОЯНОВ, Петко
/неизв./
Учител в Койнаре, Врачанско, през 1871 — 1872 г.
☐ Летоструй, V, 1873, с. 61.

СТОЯНОВ, Петко
/неизв./
Свещеник в Беброво, Еленско, през 1872 г.
☐ Сп. *Слава*, I, 13, 1 февр. 1872 г.

СТОЯНОВ, Петър
/неизв./
Роден в Заберново, Малкотърновско. Учител в селото ок. 1870 г.
☐ Аянов, Г. Малко Търново. Бургас, 1939, с. 280.

СТОЯНОВ, Петър
/неизв./
Свещеник в Аджар /Свежен/, Карловско, от 30-те до 60-те години на XIX век. Спомоществовател за „Христоития", превел Р. Попович /1837/; „Критически издиряния за историята блъг.", превел Б. Петков /1853/; „Кратко землеописание" на Г. Икономов /1856/; „Венец азбучний", превел И. Вълков /1863/.

СТОЯНОВ, Петър
/неизв./
Свещеник в Перущица. Спомоществовател за „Гледало ради славяноболг. новонапечатана псалтика" на Н. Трендафилов /1848/.

СТОЯНОВ, Петър
/неизв./
Роден в Армутлии, Хаджиоглупазарджишко /Крушари, Толбухинско/. Учител в Липница /Поляна/, Силистренско, в края на 50-те години на XIX век и в Карапелит, Хаджиоглупазарджишко, от 1868 г.
☐ Тонев, В. Добруджа, с. 277; Люлюшев, М. РБО, с. 154.

СТОЯНОВ, Петър
/неизв./
Свещеник в Стара Загора. Спомоществовател за „Общи знания, всякому человеку нужни", превел Ст. Колюв /1855/.

СТОЯНОВ, Петър
/неизв./
Роден в Котел. Учителства в Медвен, Котленско /1841 — 1845/, в Балчик /1859 — 1866/. Ръкоположен за свещеник в Балчик през 1866 г. и служи там и през 70-те години на XIX век. Член на Балчишката община. Спомоществовател за „Нещастна фамилия" на В. Друмев /1873/.
☐ НБКМ — БИА, II В 10 456; Ников, П. Българското възраждане..., с. 131; Тонев, В. Бележки..., ч. 3, с. 177; Люлюшев, М. РБО, с. 149; Писахме да се знае, с. 180.

СТОЯНОВ, Петър
/неизв./
Свещеник в Церова кория, Търновско. Спомоществовател за „Венец азбучний", превел И. Вълков /1863/.

СТОЯНОВ, Петър
/неизв./
Автор на „Българский буквар, нареден по най-лесен начин от Петра Стоянов. Букурещ, книгопечатница на Ст. Расидескова, 1866".
☐ Стоянов, М. БВК, с. 348.

СТОЯНОВ, Петър
/неизв./
Учител в Раковица, Кулско, ок. 70-те години на XIX век.
☐ НБКМ — БИА, ф. 643, оп. 1, а. е. 5, л. 59.

СТОЯНОВ, Петър /Петко/
/25 май 1848 — 1925/
Роден в Копривщица. Завършва

Одеското пехотно юнкерско у-ще /1872 — 1874/. Участва като руски офицер в СТВ и РТОВ. След Осв. е комадир на Струмския полк. Участва в детронацията на Александър Батенберг и след това емигрира в Русия, където умира.
Съставя и превежда: Извлечение от русскаго военнаго устава. Пособие для обучения новобранцев Болгарии, составил и превел под руководством полковника Ар. Энгельгардта подпоручик Петр Стоянов 1878 года. Извлечение из руският военен устав. Пособие за обучение на новобранците в България. Съставил и превел под ръководството на полковник Ар. Энгелгардта подпоручик Петър Стоянов 1878 година. Търново, в печатницата на Л. Каравелова."
☐ Стоянов, М. БВК, с. 348.

СТОЯНОВ, Пею
/неизв. — 1776/
От Елена. Килиен учител и свещеник в Елена. Синът му Никола *Стоянов* е също учител и свещеник там.
☐ Брешков, Ю. Елена като просветно огнище в миналото. — В: Еленски сб. Кн. 2. С., 1938, с. 115; Асенов, П. Първи граматици, даскали и книжовници. — В: Еленски сб. С. 1968, с. 54.

СТОЯНОВ, Пею
/неизв./
Роден в Златарица, Еленско. Учи в Търново. Учител в Церова кория, Търновско, в края на 40-те години на XIX век. По-късно учител в Разград.
☐ Церов, Ив. Спомени и бележки. 1. Варна, 1921, с. 19; Станев, Н. Великотърновската котловина, с. 117.

СТОЯНОВ, Русан
/неизв./
Свещеник в Малка Кайнарджа /Кайнарджа/, Силистренско, от края на 1873 до 1884 г., вер. и след това.
☐ ЦДИА, ф. 1318, оп. 1, а. е. 4936, л. 7.

СТОЯНОВ, Русн
/неизв./
Роден в Калипетрово /дн. към Силистра/. Учи в селото /1851 — 1853/. От 1865 г. е свещеник в Алмалий, Добруджа, където служи до 1884 г. Спомоществовател за „Кратка география", превел И. Богоров /1851/, и за „Критически издиряния за историята блъг.", превел Б. Петков /1853/.
☐ ЦДИА, ф. 1318, оп. 1, а. е. 4936, л. 7.

СТОЯНОВ, Сава /Съби/
/неизв./
Баща на Райно *Попович* и Стоян *Савов*. Представител на Хилендарския м-ир в Жеравна, където е учител и свещеник през последната четвърт на XVIII век.
☐ Балабанов, Н. Даскал Райно Попович. — В: Юб. книга на Жеравненското читалище „Единство". С., 1921, с. 170; Костантинов, Д. Жеравна в миналото и до сегашно време. Историко-битов преглед. С., 1948, с. 204; Петканова, Д. Един непознат съвременник на Паисий Хилендарски. — *Език и литература*, 1962, № 6, с. 42.

СТОЯНОВ, Сава
/неизв./
Роден в Жеравна. Учител в Преслав /1835 — 1840/ и в Жеравна през 50-те години на XIX век.
☐ Тонев, В. Бележки.., ч. 5, с. 70.

СТОЯНОВ, Ст.
/неизв./
Учител в Гарван, Габровско, след 1860 г.
☐ Стефанов, Р. Исторически очерк за селата от бившата Гарванска околия. С., 1970, с. 18.

СТОЯНОВ, Станчо
/неизв./
Свещеник в Ст. Загора през 50-те и 60-те години на XIX век. Спомоществовател за „Французко бълг. разговорник" на Ив. Найденов /1858/.
☐ В. *Турция*, II, № 24, 18 дек. 1865.

СТОЯНОВ, Станчо
/неизв./
От Габрово. Учител в Гюн доглу /Изгрев/, Варненско /1859 — 1863/, и в Горна Кумулджа /Крумово/, Варненско /60-те години/. Ръкоположен за свещеник /1864/.
Г. ДА — Варна, ф. 79к, оп. 1, а. е. 2, л. 14; а. е. 9, л. 10; Тонев, В. Бележки..., ч. 2, с. 98, 103.

СТОЯНОВ, Станчо
/1853 — 1875/
Роден в Шумен. Завършва Военно-медицинското у-ще в Цариград /1871/. Военен лекар в турската армия в Хариут, Судан, където умира.
☐ В. *Ден*, I, № 17, 2 юни 1875; Шпатов, Кр. Лекари — шуменци през Възраждането. — В: Шумен и Шуменско. 3. С., 1971, с. 86; Стефанов, В. Българската медицина през Възраждането. С., 1980. с. 46, 212.

СТОЯНОВ, Стефан
/неизв./
Роден в Церова кория, Търновско. Учи в родното си село /1851 — 1856/ и в Златарица, Еленско /1856 — 1857/. Учител в Церова кория /1858/.
☐ Церов, Ив. Спомени и бележки. Варна, 1921, с. 14; Станев, Н. Великотърновската котловина, с. 118.

СТОЯНОВ, Стефан
/неизв./
Учител. Спомоществовател от Ветерен /вер. Кюстендилско/ за „Житие св. Григория Омиритскаго", превел Ав. Попстоянов /1852/.

СТОЯНОВ, Стефан
/неизв. — 1895/
Роден в Калугерово, Пазарджишко. С килийно образование. Свещеник в Калугерово през 60-те и 70-те години на XIX век. Член на местния РК. Участник в Апр. въст.
☐ НБКМ — БИА, II В 5819, II В 6425д; Царев, Г. Духовници патриоти от Панагюрски революционен окръг — участници в Априлската епопея. — В: Сб. Априлското въстание..., с. 301; Йонков, Хр. Численен, социален и класов състав на революционерите в Априлското въстание 1876. /Историко-социологическо изследване за IV революционен окръг/. Хабилитационен труд. С., 1985.

СТОЯНОВ, Стефан
/неизв./
Роден в Касапкьой, Добруджа. Свещеник в селото през 60-те и 70-те години на XIX век. След 1878 г. служи в Кюстенджа. Умира в Йерусалим.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 183.

СТОЯНОВ, Стефан
/неизв./
Свещеник в Поповици, Габровско, през 70-те години на XIX век. Спомоществовател за „Наручна священ. книга", превели З. Петров и Й Наумов /1874/.
☐ Цончев, П. Габрово, с. 351.

СТОЯНОВ, Стефан
/неизв./
Учител в Русе през 1874 г.
ДА — Русе, ф. 43к, оп. 2, а. е. 31.

СТОЯНОВ, Стою
/неизв./
От Евджилери /Средноградище/, Чирпанско. Учи в Аджар /Свежен/, Карловско. Учител в Калфа /Съединение/, Чирпанско /1869 — 1872/. Ръкоположен за свещеник в Пирот /1871/.
☐ Коларов, Ст. Културно-просветни огнища в Чирпанска околия през епохата на нашето Възраждане. — *Уч. пр.*, 1940, № 3, 388 — 389.

СТОЯНОВ, Стоян
/1838 — неизв./
Роден в Златарица, Еленско. Учи в родното си село. Учител в Драгоево, Шуменско /1860 — 1863; 1864 — 1867, ок. 1870 — 1875/, Преслав /1863 — 1864/, Касапкьой, Добруджа /1867 — 1869/, Белица, Силистренско /ок. 1875 — 1876/. Участва заедно с баща си в Апр. въст. в IV рев. окръг. Арестуван и заточен на о. Родос. След Осв. е кожухар.
☐ Тонев, В. Бележки..., ч. 5, с. 71, 76.

СТОЯНОВ, Стоян
/неизв./
Свещеник в Русе. Спомоществовател за „Тълкование на бож. молитвений дом“ на Т. Станчев /1873/.

СТОЯНОВ, Стоян /Стефан/ Н.
/неизв./
Роден в Търново. Учи във Военно-медицинското у-ще в Цариград /1871 — 1873/. Спомоществовател за „Геометрия праволинейна“, превел Н. Марков /1871/; „Люкреция Борджия“, превели К. Величков и Г. Николов /1872/; „Меропа“, превел П. Сребров /1872/; „Чърковно богословие“, превели З. Петров и Й. Наумов /1872/; „Приключенията на Телемаха“, превел Н. Михайловски /1873/.
☐ Начов, Н. Цариград, с. 144.

СТОЯНОВ, Танас П.
/неизв./
Издава „Житие преподобнаго отца нашего Йоана Рилскаго чудотворца. Издадено за вечен спомен на Иванча Попстоянова от Шумен. Цариград, в печатницата на в. „Македония“, 1871“.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 348.

СТОЯНОВ, Теодоси
/неизв./
Роден в Годлево, Разложко, в семейството на търговеца Стоян Чорбаджията. Учи в Рилския м-ир и в Самоков. Свещеник и учител в Годлево /1810 — 1835/. Открива частно килийно у-ще в къщата си.
☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 12, л. 10 — 14; а. е. 13, л. 12 — 13; а. е. 98, л. 15 — 25; а. е. 99, л. 10 — 18; а. е. 107, л. 36; а. е. 117, л. 17, 20 — 21; Юруков, М. Просветното дело в Разложко. С., 1941, с. 21

СТОЯНОВ, Тодор
/неизв./
Свещеник в Лясковец от 40-те до 70-те години на XIX век. Спомоществовател: за „Месецослов“ на Хр. Сичанниколов /1840/; „Православное учение... Платона“, превел Ил. Стоянов 1844 ; „Две советователни слова Плутарха“, превел И. Стоянович /1845/; „Игиономия“, превел С. Доброплодни /1846/; „Общи знания всякому человеку нужни“, превел Ст. Колюв /1855/; „Сочинение Т. Булгарина“, превел П. Каляндджи /1861/.
☐ ЦДИА, ф. 405, оп. 1, а. е. 3, л. 1.

СТОЯНОВ, Тодор
/неизв./
Роден в Долно Чамурли, Добруджа. Баща на Тодор *Тодоров*. Свещеник в родното си село /1840 — 1855/.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 172.

СТОЯНОВ, Тодор
/неизв./
Роден в Копривщица. Учител в Сухиндол, Търновско, през периода 1850 — 1877 г.
☐ Говедаров, Ив. Копривщица, с. 10; Шабанов, Ив. Непресъхващ извор на родолюбци, с. 14.

СТОЯНОВ, Тодор
/неизв./
Свещеник в Ловни дол, Севлиевско, през 70-те години на XIX век. Участва в подготовката на Апр. въст.
☐ Йонков, Хр. Участието на българското духовенство от I Великотърновски и III Врачански революционен окръг в Априлското въстание. — В: Сб. Априлското въстание..., с. 339.

СТОЯНОВ, Толо Манюв
/неизв./
Свещеник и килиен учител в Чирпан от 1815 до 1859 г.
☐ В. *България*, I, № 16, 21 дек. 1859; Събчев, Н. Чирпан, с. 133, 143, 171, 188.

СТОЯНОВ, Тоню
/неизв./
Учител в Скендерлий /Петрово/, Старозагорско, през 1871 г.
☐ Кънчев, М. Видрица, с. 257.

СТОЯНОВ, Трифон
/неизв./
Роден в Червена вода, Русенско. Ученик на Тома *Кърджиев*. Учител в Ново село, Русенско, ок. 1875 г. Участва в подготовката на Старозагорското въст. /1875/.
☐ Сто години родно училище 1870 — 1970. Юб. л. С. Ново село, Русенско, 8 ноем. 1970.

СТОЯНОВ, Филип
/1840 — 1912/
Роден в Якоруда, Разложко. Получава образование във взаимно у-ще. През 1869 г. е ръкоположен за свещеник и служи в родното си село до смъртта си. Член на църковно-училищното настоятелство в продължение на 45 години. Член на местния РК. Участва в подготовката на Апр. въст.
☐ ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 408, л. 206; ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 117, л. 6 — 7, 16, 22 — 23; Йонков, Хр. Числен, социален и класов състав на революционерите в Априлското въстание 1876. /Историко-социологическо изследване за IV революционен окръг/. Хабилитационен труд. С., 1985.

СТОЯНОВ, Филип
/неизв./
Свещеник в Енджия, Лозенградско, от 1871 до 1906 г.
☐ ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 308, л. 236.

СТОЯНОВ, Христо
/неизв./
През 1873 г. следва философия в Киевския у-т „Св. Владимир“.
☐ НБКМ — БИА, II А 3885, л. 1; Степанова, Л. Вклад России..., с. 208.

СТОЯНОВ, Христо
/неизв./
Роден в Кошов, Русенско. Учител в родното си село /1875/ и в Червена вода, Русенско /1876/. Читалищен и рев. деец.
☐ ЦДИА, ф. 1318, оп. 1, а. е. 4930, л. 1; Летоструй, VIII, 1876, 202, 203; Сиромахова, Ж. Читалище „Зора“ — център на революционната борба в Русе. — В: 100 години народно читалище „Зора“ — Русе. Юб.

сб. С., 1967, с. 14.

СТОЯНОВ, Христо
/неизв./
Учител в Меричлери, Чирпанско, от 1875 до 1877 г.
☐ Стоилов, Т. Из летописта на с. Меричлери /Чирпанско/. — В: Материали..., 1, с. 17.

СТОЯНОВ, Христо Тодоров /Тодоринов/
/1842 или 1845 — 1 юли 1895/
Роден в София. Учи в родния си град при Сафа *Филаретов*. През 1860 г. заминава за Русия и завършва Втора одеска гимназия. Една година е учител в София /1863 — 1864/. От 1864 до 1868 г. следва в Юридическия ф-т на Московския у-т като стипендиант на Иван Денкоглу. Писар в Цариград, където участва в редактирането на в. „Право". През 1869 г. е учител и директор на Пловдивската гимназия. Един от организаторите на първия епархийски събор в града /1870/. От 1871 г. Х. С. е учител в София. Предс. на местния РК. Делегат в църковно-народния събор в Цариград /1871/. Заедно с Марко *Балабанов* редактира в. „Век" /1875/. По време на РТОВ е на разположение в щаба на княз В. А. Черкаски. Назначен за губернатор на София. Участва в УС. Дългогодишен предс. на Върховния касационен съд /1880, 1887 — 1895/. М-р на правосъдието /24 март — 28 ноем. 1880; 23 юли — 7 септ. 1883/ и на външните работи и изповеданията /9 — 12 авг. 1886/. Член на ДС. Извънреден преподавател по гражданско право във Висшето у-ще в София /1892 — 1894/. Дописен /1871/ и редовен /1874/ член на БКД. Награждаван с ордените „Св. Александър" III степен /1883/ и II степен /1887/, „За гражданска заслуга" II степен /1895/. Умира в София.
Временен сътрудник на в. „Право" /1873/, в. „Стара планина" /1876/.
☐ ЦДИА, ф. 111 /Христо Стоянов/; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 39а, 114а; Иванов, Ю. БПП, 105 — 106; Динеков, П. София, 255 — 257; Караманов, В. Митрополит Мелетий и уволнението на главния учител в София Христо Стоянов. — *Дух. култура*, № 9 — 10, 303 — 307; Стоянов, М. БВК, с. 348; Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив, 1981, с. 327 и сл.

СТОЯНОВ /Лесик/, Янко
/неизв. — 1875/
Роден в Котел. През 1870 г. е ученик в Одеската семинария. Умира в Одеса.
☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 40; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 151; Степанова, Л. Вклад России..., с. 208.

СТОЯНОВА, Анастасия
/неизв./
Временен сътрудник на сп. „Читалище" /1871/.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 348.

СТОЯНОВА, Бота
/неизв./
Учителка в Карлово през 70-те години на XIX век.
☐ НБКМ — БИА, ф. 22, а. е. 443, л. 7; Унджиев, Ив. Карлово. История на града до Освобождението. С., 1968, с. 120; Паскалева, В. Българката..., с. 148.

СТОЯНОВА, Евгени /Евгения/
/1839 — след 1912/
Родена в Търново. Завършва акушерско у-ще в Русия. Учителка в Търново /1871 — 1872/ и Г. Оряховица. След Осв. продължава да учителства /до 1886/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 298, а. е. 4, л. 8; II А 5721, II А 7637; Кулелиев, Й. Девическото образование..., с. 49; 140 години народно училище. Юб. л. Г. Оряховица, 16 дек. 1967; Паскалева, В. Българката..., с. 148.

СТОЯНОВА, Йота Гатева
/неизв./
Учителка в Раковица, Кулско, преди Осв.
☐ НБКМ — БИА, ф. 643, а. е. 5, л. 79.

СТОЯНОВА, Марийка
/неизв./
Родена в Ст. Загора. Учителка в Габрово през 70-те години на XIX век.
☐ Тошева, Ан. Автобиография. Ст. Загора, 1911, с. 22; Цончев, П. Габрово, с. 455.

СТОЯНОВА Тодорова, Мария
/неизв./
Родена в Тетевен в семейството на свещеник. Получава килийно образование и учителства в Тетевен през 70-те години на XIX век.
☐ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 87; Паскалева, В. Българката..., с. 148.

СТОЯНОВА, Николина — вж. *Ненова*, Николина

СТОЯНОВА, Пенка
/неизв./
Учителка в Г. Оряховица през периода 1859 — 1877 г.
☐ 140 години народно училище. Юб. л. Г. Оряховица, 16 дек. 1967.

СТОЯНОВА, Радка — вж. *Проданова*, Радка

СТОЯНОВА, Теодосия — вж. *Теодосия*

СТОЯНОВА, Харитина
/неизв./
Родена в Копривщица. Учителка в Свищов преди Осв.
☐ Говедаров, Ив. Копривщица, с. 11.

СТОЯНОВИЧ, Георги
/неизв./
От Свищов. В началото на XVIII век напуска родния си град и отива да работи в сръбските земи. Зограф в Дечанския м-ир /1745/.
☐ Захариев, В. Взаимно сътрудничество между балканските народи в областта на изобразителното изкуство през XVIII и XIX век. — *ИИИИ*, 13, 1969, 53 — 55; Божков, Ат. Българската икона. С., 1984, с. 197.

СТОЯНОВИЧ, Димитър
/неизв./
Роден в Елена. Учи в гимназия в Атина в нач. на 40-те години на XIX век.
☐ Кирил, патр. Натанаил Охридски, с. 133.

СТОЯНОВИЧ, Илия
/неизв./
Свещеник в София през 50-те и 60-те години на XVIII век. Служи в църквата „Св. Никола Мали".
☐ Динеков, П. София, с. 9; Писахме да се знае, с. 105.

СТОЯНОВИЧ, Тодор Иванов
/1844 — 1894/
Роден в Ст. Загора в семейството на виден местен общинар. Завършва класно у-ще при Тодор *Шишков* в родния си град. Вер. продължава образованието си в Букурещ, а от 1862 г. следва медицина първоначално в Париж, а след това в Монпелие, Франция, издържан от баща си. Завършва през 1868 г. със защита на мед. дисертация на тема: „Des causes de la rétention d'urine. Montpellier,

1869“. Това е първият бълг. мед. труд през Възраждането, който разглежда проблеми на урологията. След завръщането си в Б-я е градски лекар в Ст. Загора; околийски лекар в Никопол /1877/, а от март 1878 г. — лекар в Казанлък. Народен представител в Областното румелийско събрание /1880/ и в III ВНС /1886 — 1887/. От 1880 до 1889 г. е отново лекар в Ст. Загора; член на Старозагорския окръжен съвет. Старши лекар на Кожното отделение на Александровската болница в София /1893/. Дописен /1884/ и редовен /1884/ член на БКД.

Временен дописник на в. „България“ 1862/, в. „Век“ /1874/. Според в. „Век“, 1, № 48, 4 дек. 1874, Т. С. превежда от френски език книга за хигиената.

☐ Д-р Стоянович /некролог/. — *Медицина*, 1894, № 4, с. 111; Иванов, Ю. БПП, 364 — 365; Илиев, Ат. Спомени. С., 1926, с. 36; Стоянов, М. БВК, с. 348; Мутафов, Ст. Студенти по медицина от Ст. Загора преди Освобождението. — *Здравно дело*, 1956, № 5, с. 82; Стефанов, В. Българската медицина през Възраждането. С., 1980, 191 — 194.

СТОЯНОВИЧ, Георги
/неизв./
Учител в София от 1869 до 1878 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 7823; ЦДИА, ф. 92, оп. 1, а. е. 100, л. 12; ф. 111, оп. 1, а. е. 101, л. 21; СГОДА, ф. 1293к, оп. 1, а. е. 200, л. 8; ф. 1345к, а. е. 77, л. 3; Динеков, П. София, с. 85, 95, 97, 238.

СТРАНДЖЕВ, Петър
/неизв./
Роден в Сопот. Учител в Пазарджик /1870 — 1878/. Член на РК в града. Участва в подготовката на Апр. въст.
☐ Батаклиев, Ив. Преглед на учебното дело в Татар Пазарджик. — *Уч. пр.*, 1924, № 3, 182 — 183; Баев, Кр. Отон Иванов. Революционна дейност и оставеният от него архив. — *ИВАД*, 10, 1956, с. 147.

СТРАНДЖЕВ, Христо Г.
/неизв./
Роден в Сопот. Учи в Пловдив. Учител в Троян през 70-те години на XIX век.
☐ Максим, митрополит Пловдивски. Автобиография и спомени. С., 1930, с. 11; Илиев, Вл. Град Троян през XIX век. С. 1933, с. 37.

СТРАНСКИ, Георги Иванов
1 авг. 1848 или 1847 — 4 ян. 1904/
Роден в многодетното семейство на търговеца Иван Ябанов от Калофер. Брат на Никола и Тодор *Странски*. Завършва Медицинското у-ще и Факултета по медицина в Букурещ /1864 — 1874/ със защита на теза върху дифтерита: „Câtevâ“ cuvinte despre difteria. Bucareşti, 1874“. Остава на работа в Румъния — окръжен лекар в Бузъу; ординатор в букурещката болница „Колентина“. Поддържа тесни контакти с бълг. рев. емиграция. Близък приятел на Хр. *Ботев*. Деловодител на Д-вото за разпространение на полезни знания, в чийто орган сп. „Знание“ печата своите „Медицински беседи“ /1876/. Настоятел на някои емигрантски вестници. Член на БЦБО /1876/. Участник в СТВ в състава на румънската санитарна мисия /в походната болница, организирана от д-р Стойко *Йорданов*/. Военен лекар в румънската армия по време на РТОВ. След Осв. е назначен за окръжен лекар първоначално в Плевен, а после в Пловдив. Народен представител в УС и в Областното събрание на Изт. Румелия — негов предс. /1883/; директор на финансите /1880—1881/. Един от водещите дейци на Либералната партия и на Съединението. Предс. на Временното п-во; комисар на Южна Б-я. Дипломатически агент в Белград /1886—1887/. М-р на вътрешните работи /28 юни — 20 авг. 1887/; м-р на външните работи и изповеданията /20 авг. 1887 — 4 юни 1890/. Предс. на Върховната сметна палата 1900 — 1904 . Същевременно работи и като лекар в Александровската болница 1897/ и окръжен лекар в Русе /1899/. Умира в София.
☐ Начов, Н. Калофер, с. 460; Васильов, Т. Спомени за лица и събития през XIX и XX век. С., 1934, 104 — 105; Сб. БЧР, с. 541; Стоянов, М. БВК, с. 348; Стефанов, В. Българската медицина през Възраждането. С., 1980, с. 199.

СТРАНСКИ, Никола Иванов
/1850 — 17 ноем. 1910/
Роден в Калофер. Брат на Георги и Тодор *Странски*. Учи в Букурещ и завършва фармация. Участва в СТВ като лекар в румънската походна болница. След Осв. се установява в София като аптекар и търговец. Общински съветник /1887 — 1893/. Има заслуги за провеждане на градоустройствени мероприятия в София — електрифициране, разширяване на уличната настилка и канализационната мрежа.
☐ НБКМ — БИА, ф. 234, а. е. 181, л. 1 — 2; ЦДИА, ф. 682, оп. 1, а. е. 168, л. 1; Сб. Калоферска дружба. 2. С., 1924, с. 130; Начов, Н. Калофер, 461 — 462.

СТРАНСКИ, Тодор Иванов
/неизв./
Роден в Калофер. Брат на Георги и Никола *Странски*. През 1876 г. учи в Одеска семинария. Вер. след Осв. завършва Физико-математическия ф-т на Московския у-т.
☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 40; Начов, Н. Калофер, с. 462.

СТРАТЕВ, Тодор
/неизв./
Роден в Ловеч. Учител в Българене, Ловешко /1858 — 1861/.
☐ Историята на учебното дело в с. Българене /Ловчанска околия/. В: Ловеч и Ловчанско. Кн. 4. С., 1932, с. 45.

СТРАТОВИЧ, Скарлат
/неизв./
Роден в Браила. Учи в родния си град до 1866 г. В Браила живее до 1878 г. Член на Българското театрално общество и на настоятелството на бълг. църква и у-ще. Издател, разпространител на книги, настоятел на редица вестници в Браила. Участва в дейността на БКД. Сътрудничи на печата. Временен дописник на в. „Независимост“ /1874/.
☐ Сюпюр, Е. БЕИР, с. 206; Каракостов, Ст. БВТ, с. 150.

СТРАХИНОВ, Тодор
/неизв./
Учител в Търлис, Неврокопско /Гоцеделчевско/, от 1855 г. и в Ковачево, Пазарджишко, ок. 60-те години на XIX век.
☐ Батаклиев, Ив. Пазарджик и Пазарджишко, с. 497.

СТРАШНИКОВ, Гоше
/неизв./
Роден в Бобошево, Дупнишко /Станкедимитровско/. Учи в селото. От 1808 г. е свещеник в Лешко, Горноджумайско /Благоевградско/.
☐ Шарков, В. Град Горна Джумая. Минало и днес. С., 1929, с. 96; Писахме да се знае, с. 234.

СТРЕЗ
/неизв./
Учител в Пирдоп през 1843—

1844 г.
□ Стоянов, М. Град Пирдоп в миналото и сега. С., 1940, с. 164.

СТРЕЗОВ, Янаки Георгиев
/1818 — 1903/
Роден в Охрид. Син на църковен прислужник. Негов племенник е Кузман *Шапкарев*. До 1840 г. Я. С. учи при Димитър *Миладинов* в Охрид и в гимназия в Атина. Учител в Охрид. Две години следва в Атинския у-т /1850 — 1852/. В продължение на 20 години е учител предимно в родния си град по гръцки език. Заедно с К. Шапкарев отваря частно у-ще в дома си. Участва активно в борбата за въвеждане на бълг. език в у-щата. Учителства още в Крушово, Демирхисарско /1853/, Ковча /1856 — 1859/, Ксанти /1865/ и в Солунската гимназия /1866/. Събира и записва на гръцки език бълг. фолклорни материали. Оставя ръкопис „Извлечения от записките на Янаки Стрезова, стар бивши учител, охридчанин". Умира в Охрид.
□ НА — БАН, ф. 15к, оп. 1, а. е. 400 — 402; ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 153, л. 43; Трима ветерани македонци. Я. Г. Стрезов, К. А. Шапкарев, Андроник Д. Йосифчев. — *Ил. Светлина*, 1898, № 7, 2 — 4; Снегаров, Ив. Принос към историята на просветното дело в Македония. Една автобиография на Кузман Шапкарев от 1864 година. — *Мак. пр.*, 1927, № 1, 33 — 70; № 2, 24 — 61; Божилова, Р. Нови сведения за просветните борби през Възраждането. — *ИП*, 1978, № 4, 97 — 101.

СТРЕЛКОВ, Ст. /псевд/ — вж. *Михайловски*, Стоян

СТРЕЛУХОВ, Иван Хр.
1851 — 1876/
От Калофер. Учи резба при Антон *Станишев* и работи с него иконостаса на софийската църква „Св. Неделя". Работи като майстор резбар в църквите „Св. Атанас" в Търново и „Св. Димитър" в Бяла Черква, Търновско. Участник в Апр. въст. в четата на поп *Харитон Халачев*. Загива в Дряновския м-ир.
□ Кисьов, Ст. Спомени. — В: Калоферска дружба. 2. С., 1924, с. 204; Василиев, Ас. БВМ, с. 670.

СТРУМСКИ, Захари
ок. 1820 — 20 април 1869/
Роден в Кюстендил. Учи в родния си град и е послушник в бълг. църква. Гръцкият владика Артемий го изпраща да продължи образованието си в гръцко у-ще в Цариград. През 1836 г. е ученик в школата на Каирис на о. Андрос. Следва медицина в Атина и Париж, където се дипломира през 1847 г. Живее и практикува в Цариград. Ползва се с име на добър специалист и е привличан за консултации в султанския двор. З. С. е един от най-активните участници в църковно-нац. борби и в просветното д-ние. Представител на Кюстендилска епархия по църковния въпрос в Цариград /1860/. Член на управителното тяло на Цариградската бълг. община. Пръв предлага да се построи бълг. болница в града, прави опити да издейства официално разрешение за приемане на бълг. младежи във Военномедицинското у-ще. Подарява библиотеката си на бълг. ч-ще. Преследван от гръцката Патриаршия , умира в крайна бедност в Цариград. Баща на Стефан *Струмски*.
Времен сътрудник на в. „Цариградски вестник" /1851/ и в. „Съветник" /1863/, главно със статии по църковния въпрос.
□ В. *Македония*, III, № 22, 26 април 1869; *Иванов*, Й. Северна Македония. С., 1906, с. 326, 336; *Русев*, М. Исторически преглед..., с. 151; Караманов, Вл. Един забравен труженик на нашето Възраждане. — *Дух. култура*, 1938, № 8 — 9, 234 — 239; Стоянов, М. БВК, 348 — 349; Стефанов, В. Българската медицина през Възраждането. С., 1980, с. 157.

СТРУМСКИ, Стефан Захариев
/неизв. — 1871/
Роден в Цариград. Син на Захари *Струмски*. От 1867 г. учи във Военномедицинското у-ще в Цариград. След смъртта на баща си заминава да продължи медицинското си образование в Париж. Умира като студент на барикадите по време на Парижката комуна.
□ В. *Македония*, I, № 16, 18 март 1867; Начов, Н. Цариград, с. 144; Караманов, Вл. Един забравен труженик на нашето възраждане. — *Дух. култура*, 1938, № 8 9, 234 — 239.

СУБОТИН, Франц
/неизв./
Францискански монах. Игумен на м-ира във Винга, Банат /1751/ и на Алвинцкия м-ир /1755 — 1757/.
□ Радкова, Р. Българската интелигенция през Възраждането. С., 1986, с. 155, 159.

СУКНАРОВ, Никола Христов
/21 дек. 1848 — 10 окт. 1894 или 1895/
Роден в Свищов, където получава първоначално образование. Изпратен от свищовското ч-ще в Белград да продължи образованието си. Предс. на бълг. ученическа дружина в Белград. Прехвърля се в Сремски Карловци, където завършва гимназия и постъпва в Юридическия ф-т на Белградската велика школа /1871/. След завръщането си в Б-я е учител в Разград /1875 — 1877/. Предс. на местното ч-ще. Участва в РТОВ като разузнавач. След Осв. е съдия в Свищов, Русе и Варна. Предс. на Софийския окръжен съд /1879/. Адвокат. Член на Либералната партия. Предс. на II ОНС /1880/. Кмет на София /1883/. М-р на вътрешните работи /31 ян. — 20 март 1885/. Член на Върховния касационен съд /1888/. Постоянен народен представител до 1887.
Публикува стихотворения във в. „Народност" /1868/. Временен сътрудник на в. „Право" /1870, 1872/, сп. „Училище" /1876/, „Ступан" /1875 — 1876/, в. „Напредък"/1875 — 1876/.
□ НБКМ — БИА, ф. 14, а. е. 3444, л. 1, 3; Иванов, Ю. БПП, 258 — 259; Явашов, А. Разград. С., 1930, с. 184; Васильов, Т. Спомени за лица и събития през XIX и XX век. С., 1934, 94 96; Стоянов, М. БВК, с. 349; Стойков, Хр. Просветното дело в Разград през Възраждането. Разград, 1968, 35 36; Жечев, Н. Спомени на Михаил Сарафов 60 70-те години на XIX век/. *ИДА*, 37, 1979, с. 98.

СУКНАРОВ, Тодор К.
/неизв./
Роден в Неврокоп /Гоце Делчев/. Учител в Меричлери, Чирпанско /1874 — 1876/, където въвежда звучната метода на обучение. Участва в рев. д-ние, ръководи неделно у-ще в селото. След Осв. е учител в Айтос; училищен инспектор.
□ Стоилов, Т. Из летописа на с. Меричлери /Чирпанско/. — В: Материали..., 1, с. 17; 100 години българско училище и читалище в Айтос. 1869 — 1969. Извънреден бр. на в. Ленинец. Айтос, 16 май 1969.

СУЛТАНКИН, Стефан Хаджииванов

/неизв./
Роден в Сливен. До Осв. учи във Военномедицинското у-ще в Цариград.
☐ Табаков, С. Сливен, 516 — 517.

СУЛТАНОВ, Андрей Минчов
/неизв./
Роден в Габрово. Възпитаник на Габровското у-ще. През периода 1857 — 1865 г. учи в художествено у-ще във Филаделфия, САЩ.
☐ НБКМ — БИА, II А 2012; Цончев, П. Габрово, с. 419.

СУЛТАНОВ, Димо /Димчо, Никодим/ Иванов
/неизв. — 15 юни 1890/
Роден в Габрово. Брат на Минчо *Димчов*. Завършва Военномедицинското у-ще в Цариград /1865/. Лекар в Кадъкьой, Цариград. Спомоществовател за „Не ще може или глезен Мирчо" на Т. Шишков /1873/. От 1 септ. 1879 г. до края на живота си е лекар при габровската Априловска гимназия. Автор на медицински книги /след 1878/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 403, а. е. 9, л. 11; II А 2012; Начов, Н. Цариград, с. 145; Стамболски, Хр. Автобиография. Дневници. Спомени. Т. 1 /1852 — 1868/. С., 1927, с. 162; Цончев, П. Габрово, с. 419.

СУЛТАНОВ, Стефан М.
/неизв./
Роден вер. в Свищов. Ученик в Прага /1873/. Съученик на Георги *Бочаров*.
☐ НБКМ — БИА, ф. 14, а. е. 3446, л. 1 — 4.

СУМКОВ, Йоним
/неизв./
Учител в Крушево, Севлиевско, през 1863 г.
☐ НБКМ — БИА, I А 8983, л. 416.

СУНГАРСКИ
/неизв./
Роден в Котел. Ученик в Галатасарайския лицей, Цариград /преди 1877/.
☐ Начов, Н. Цариград, с. 152.

СУРОВОВ, Илия Николов
/неизв./
Учител във Върбово, Смолянско /1875 — 1878/. От 1882 г. е свещеник в селото.
☐ Зоински, Ил. С пламъка на родолюбието. — *Родопи*, 1968, № 5, с. 27.

СУШИЧКИ, Димитър
/неизв./
Роден в Горно Уйно, Кюстендилско. Учи в Лом /1856 — 1858/, издържан от свой родственик. Учител в родното си село /ок. 1858 — 1860/.
☐ ДА — Кюстендил, ф. 245, оп. 1, а. е. 8.

СЪБЕ
/неизв./
Свещеник в Дряново в средата на XIX век. Спомоществовател за „Аритметика" на Хр. Павлович /1833/, и за „Критически издирияния за история блъг.", превел Б. Петков /1853/.

СЪБЕВ, Атанас
/1834 — неизв./
Роден в Соуджак /Студена/, Хасковско. Учи в Одрин и в Соуджанския м-ир. Учител и свещеник в родното си село ок. 1864 г.
☐ ДА — Сливен, ф. 44к, оп. 1, а. е. 123, л. 1.

СЪБЕВ, Васил Димитров
/неизв./
Син на учителя Димитър *Събев*. Учител в Ченге /Аспарухово/, Варненско. По-късно свещеник.
☐ Янев, Христов. Първите искрици, с. 18.

СЪБЕВ, Димитър
/неизв./
Роден в Жеравна. Баща на Васил *Събев*. Учител в родното си село през 30-те години на XIX век, в Ченге /Аспарухово/, Варненско, и в Ени пазар /Нови Пазар/, Шуменско, през 50-те години на XIX век.
☐ ДА — Варна, ф. 76к, оп. 1, а. е. 2, л. 5, а. е. 6, л. 2; Асенов, Б. Нови Пазар. Културно-исторически очерк. С., 1929, с. 51; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 81; Тонев, В. Бележки..., ч. 1, с. 95; ч. 4, с. 62.

СЪБЕВ, Иван
/неизв./
Свещеник във Върбица, Шуменско, през 60-те и 70-те години на XIX век. Спомоществовател за „Животът на св. Ив. Предтеча", превел И. Блъсков /1863/; „Венец азбучний", превел И. Вълков /1863/; „Чудеса на пресв. Богородица", поправил Д. Великов /1867/; „Нещастна фамилия" на В. Друмев /1873/.

СЪБЕВ, Кочо
/неизв./
Роден в Ичера, Котленско. Учи в родното си село и в Котел. Килиен учител в Ичера /1847 — 1868/. Въвежда „Рибния буквар", а по-късно и взаимоучителните таблици в обучението. След 1868 г. е селски кмет.
☐ Дочев, Г. Из историята на учебното дело в с. Ичера. — В: Материали..., 2, 69 — 72.

СЪБЕВ, Стефан
/неизв./
Взаимен учител в Чирпан ок. 60-те години на XIX век.
☐ Събчев, Н. Чирпан, 186 — 187.

СЪБЕВ, Христо
/1846 — ноем. 1872/
Роден в Лясковец в семейството на чорбаджия. Учител там /1866 — 1872/. Един от основателите на Лясковското ч-ще /1871/. Театрален деец. Участва в рев. д-ние.
☐ НБКМ — БИА, ф. 129, а. е. 1, л. 59, 177; Минев, Д. Лясковец, с. 313; Каракостов, Ст. БВТ, с. 635.

СЪБОВ, Георги
/неизв./
Учител в Никопол. Спомоществовател за „Гледало ради славяно-болг. новонапечатана псалтика" на Н. Триандафилов /1848/.

СЪБОВ, Никола
/неизв./
Учител в Ичера, Котленско, през 60-те години на XIX век. Спомоществовател за „Венец азбучний", превел Й. Вълков /1863/, и за „Чудеса на пресв. Богородица", поправил Д. Великов /1867/.

СЪБЧЕВ /СЕПЧЕВ/, Н. Н.
/неизв./
Учи във Военномедицинското у-ще в Цариград. Спомоществовател за „Варвара Убрих", превел П. Кисимов /1873/, и за „Приключенията на Телемаха", превел Н. Михайловски /1873/.
☐ Начов, Н. Цариград, с. 144.

СЪБЧЕВА, Марийка
/неизв./
Учителка в Чирпан ок. 70-те години на XIX век и след Осв.
☐ Събчев, Н. Чирпан, с. 181.

СЪБЧО
/неизв./
Учител във Вълкова Слатина /Доктор Йосифово/, Ломско, от 1821 до 1824 г.
☐ Дамянов, С. Ломският край, с. 221.

СЪЙКОВ, Спас /Павел/
/неизв./
Роден в Сопот. Учи там и в Пловдив. Учител в Калофер /1859 — 1870/. След Осв. е учител в Тетевен /1879 — 1880/; мирови съдия /1880/ и адвокат в Пловдив. Умира в Пловдив.
□ Сб. Калоферска дружба. 2. С., 1924, 45 — 48; Начов, Н. Калофер, 127 — 130.

СЪРДАНОВ, Симеон
/1851 — 1901/
Роден в Пирдоп. Учи там и в Пловдив при Йоаким *Груев*. Гл. учител в Пирдоп /1870 — 1873/. Инициатор за създаването на „Младежка ученолюбива дружинка“ /1869 — 1870/. Член и предс. на Пирдопския РК.
□ Чилингиров, Ст. БЧ, с. 368; Стоянов, М. Град Пирдоп в миналото и сега. С., 1941, с. 165, 179; Йонков, Хр. Числен, социален и класов състав на революционерите в Априлското въстание 1876. Историко-социологическо изследване за IV революционен окръг. Хабилитационен труд. С., 1985.

СЪРДАНОВА, Мария — вж. *Джурова*, Мария

СЪРНЕВ, Витан Николов
/1850 — 1916/
Зограф от Минювия род, син на Никола *Генков*. Брат на Георги *Сърнев*. Един от последните представители на Тревненската живописна школа. Автор на икони в църквите „Св. Георги“ в Орешец, Видинско /след 1866/, „Св. Троица“ в Иново, Видинско /1869/, „Възнесение Господне“ в Лабец /Станево/, Ломско /1871/. Заедно с баща си рисува икони в църквата „Св. св. Константин и Елена“ в Калугер /Гранитово/, Видинско /1873/. Украсява завесата за олтара в църквата в Габарево, Казанлъшко. Работи из Влашко. Прави икони за църквата „Всех светих“ в Русе. Негови икони има в Алваново, Ескиджумайско /Търговищко/, Арчар, Видинско, Хасан факъ /Грънчарово/, Силистренско, Ивански, Шуменско, Армутлии, Хаджиоглупазарджишко /Крушари, Толбухинско/, Солоджа алъ /Садово/, Варненско и др. В архива му са запазени моливни прерисовки от Рафаеловата „Мадона де ла Седия“.
□ Василиев, Ас. БВМ, с. 91; Рошковска, А. Към въпроса..., с. 38; Божков, Ат. Българската икона. С., 1984, с. 234, 235, 325, 440; Сб. Тревненската художествена школа. С., 1985, с. 254.

СЪРНЕВ, Георги Николов
/неизв./
Иконописец от Минювия род, син на Никола *Генков*. Брат на Витан *Сърнев*. Един от последните представители на Тревненската живописна школа. Негови икони има в църквата „Св. Никола“ в Тутракан.
□ Василиев, Ас. БВМ, 91 — 92; Рошковска, А. Към въпроса..., с. 38; Сб. Тревненската художествена школа. С., 1985, с. 254.

СЯРОВ, Димитър
/неизв./
Роден в Сливен. Ученик в Галатасарайския лицей, Цариград /преди 1877/.
□ Табаков, С. Сливен, с. 517.

ТАБАКОВ, Георги
/неизв./
Роден в Пирот. Учител в родния си град /1872 — ок. 1878/.
□ НБКМ — БИА, ф. 227, оп. 1, а. е. 21, л. 26; Йонков-Владикин, Н. Евстатий Пелагонийски. — *Дух. култура*, 39, 1929, с. 61.

ТАБАКОВ, Илия
/неизв./
Учител в Дупница /Станке Димитров/ през 70-те години на XIX век.
□ Сб. Освобождението 1878. — Спомени. С., 1979, с. 864.

ТАБАКОВ, Симеон И.
/неизв./
Роден в Калофер. Учи в Галатасарайския лицей в Цариград през 1870 г. Учител в Русе /1874 — 1875/.
□ ДА — Русе, ф. 43к, оп. 2, а. е. 31, оп. 3, а. е. 1, л. 103; Славова, Дойнова. Документи..., с. 206; Генчев, Н. Франция..., 262 — 263.

ТАБАКОВ, Стоян Недялков
/неизв. — 15 ноем. 1877/
Произхожда от семейството на зограф от рода на Вардевци от София. Братовчед на Никола *Вардев* и негов съдружник. Пътуващ книжар. Поддържа връзки с Христо Г. *Данов* и Драган *Манчов*. Обесен в местността Капана в София, близо до книжарницата си.
□ Миланов, Ал. Бесилките в София. — *Сердика*, 1946, № 4, с. 58; Тахов, Г. Двамата с кожената чанта. — Във: Възрожденските книжари. С., 1980, 177 — 181; Тахов, Г. Литературна София. С., 1982, с. 5, 10.

ТАИСИЯ
неизв./
Монахиня и учителка в девическото у-ще в Калофер през 60-те години на XIX век. Спомоществовател за „Критически издиряния за историята бълг.“, превел Б. Петков /1853/.
□ Начов, Н. Градиво за историята на калоферските училища. — *Уч. пр.*, 1903, 8, с. 121.

ТАКЕВА, Аника — вж. *Ханджиева*, Аника

ТАКИ
/неизв./
Свещеник и килиен учител в Чирпан през първата пол. на XIX век.
□ Събчев, Н. Чирпан, с. 188.

ТАКИДЖИЕВ, Георги
/неизв./
Учител в Кукуш през 60-те и нач. на 70-те години на XIX век.
□ Влахов, Т. Кукуш и неговото историческо минало. С., 1969, с. 119.

ТАКИЕВ, К.
/неизв./
Учи в гимназията в Табор, Чехия /1871/. Спомоществовател за „Геометрия праволинейна“, превел Н. Марков /1871/.

ТАЛАМБАСОВ, Петър Стоянов
/неизв./
Роден в Клисура. Килиен учител там /1835 — 1839; 1843 — 1855/. Учител на Хр. Г. *Данов*. Известно време учителства и в Пазарджик.
□ НБИВ — БИА, ф. 2, а. е. 113, л. 1; Книга за дарителите , с. 27; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 82.

ТАЛИМОВА, Зюмбюля Иванова
/1854 — неизв./
Родена в Ст. Загора. Завършва протестантското у-ще в родния си град и Белградската висша девическа школа /1864 — 1868/. Учителства във Велес /1869 — 1871/, Сливен /1871 — 1875/, Хасково, Габрово /1876/ и Ст. Загора. След Осв. продължава да учителства в родния си град. Сътрудничи на в. „Век“ /1874/ и сп. „Училище“ /1876/.
□ НБИВ — БИА, ф. 6, а. е. 19, л. 1 — 2; ДА — Русе, ф. 43к, оп. 1, а. е. 953, л. 114; Тошева, Ан. Автобиография. Ст. Загора, 1911, с. 16; Габенски, Хр. Габрово, с. 66; Стоянов, М. БВК, с. 350; Видни учители в Старозагорски окръг /1835 — 1944/. Библиография. Ст. Загора,

1973, с. 73; Паскалева, В. Българката..., с. 117, 148, 156; Ганева, Н. Възрожденската преводачка Зюмбюлия Талимова. — *Библиотекар*, 1986, № 3, 40 — 41.

ТАНАС
/неизв./
Свещеник в Бей Даут, Добруджа, в средата на XIX век.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 179.

ТАНАС
/неизв./
Учител в Тулча през 1867 г.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. с. 6

ТАНАС
/неизв./
Учител в Остров, Оряховско, преди 1875 г.
Временен сътрудник на сп. „Училище“ /1875/.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 350.

ТАНАСОВ, Ангел
/неизв./
Учител в Шумен през 1863 г.
☐ ИМ — Шумен, отдел Възраждане, инв. № 2288, л. 42.

ТАНАСОВ, Димо
/неизв./
Роден в Армаджия, Бесарабия. Преди 1878 г. учи в Одеса.
☐ ЦДИА, ф. 111, оп. 1, а. е. 54, л. 1.

ТАНАСОВ /КЬОРТАНАСОВ/, Никола
/неизв./
Роден във Воден. Учител в града от 1875 г.
☐ ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 24, л. 210.

ТАНЕВ, Георги
/неизв./
Роден във Велес. Учител в града /1870 — 1874/.
☐ Чочков, Хр. Велес, с. 30.

ТАНЕВ, Димитър
/неизв./
Роден във Врачеш, Софийско. Учител в Пудрия, Врачанско, ок. 70-те години на XIX век.
☐ 120 години огнище на просветата. Юб.л. Пудрия, 24 май 1966.

ТАНЕВ, Димитър
/1821 — 12 авг. 1876/
Роден в Пчелинци, Радомирско. Син на свещеник. Учител /1848/ и свещеник /1871/ в селото. Участва в демонстрациите по изгонването на гръцкия владика Игнатий от Кюстендил /1868/.
☐ Краеведчески проучвания, проведени в Пернишки окръг от С. Симов.

Матю Тантилов

ТАНЕВ, Стефан
/неизв./
Роден в Ст. Загора. Учи в родния си град и в Пловдив /1864 — 1869/. Заминава за Табор, Чехия, и постъпва в местната гимназия /1870 — 1871/. Продължава образованието си в Прага /1871 — 1872/ в у-ще за фармацевти.
☐ Илиев, Ат. Спомени. С., 1926, с. 55, 70, 77, 84, 91, 97, 111.

ТАНЕВ, Тодор К.
/1856 — неизв./
Роден във Велес. Завършва пети клас в Пловдивската гимназия през 1875 — 1876 г. Учител в родния си град /1876 — 1878/. След Осв. учителства в София /1878 — 1879/, Битоля /1880 — 1882/, Солун /1882 — 1883/ и др. Известно време е управител на Солунската бълг. девическа гимназия „Св. Благовещение“.
☐ ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 301, л. 200; а. е. 363, л. 203; СГОДА, ф. 5к, оп. 1, а. е. 466, л. 1; Беловеждов, Н. Спомени. — В: Юб. сб. по миналото на Копривщица. 1 С., 1926, с. 157.

ТАНЕВА /ТЕНЕВА/, Евгения
/неизв./
Учи в педагогическото у-ще в Прага /1871/ с материалната помощ на казанлъшкото женско д-во.
☐ В. *Право*, IV, № 9, 26 апр. 1871; в. *Македония*, V, № 18, 4 май 1871; Паскалева, В. Българката..., с. 155, 189.

ТАНЕВИЧ
/неизв./
Учи в Русия през периода 1856 — 1877 г.
☐ Степанова, Л. Вклад России..., с. 208.

ТАНТИЛОВ, Матю /Марко/ Печев
/1830 — 25 авг. 1877/
Роден в Карлово в семейството на гайтанджия. Учи там при Райно *Попович*; завършва класно у-ще през 1847 г. Учител в Пловдив /1850 — 1852/ и Карлово (1852—1877). Един от най-активните читалищни дейци в Карлово. Обесен от турците в Пловдив по време на РТОВ.
☐ Тантилов, П. Учител Матю /Марко/ П. Тантилов и училищното дело в Карлово до Освобождението. С., 1930; Патев, П. Матю /Марко/ Печев Тантилов. Карловски учител и народен будител /Роден в 1830 — обесен 1877/. Беседа, държана на 6 и 13 окт. 1940. С., 1941; Унджиев, Ив. Карлово. История на града до Освобождението. С., 1968, с. 120, 149 — 150.

ТАНУРКОВ, Константин
/неизв./
Роден в Кюрютна, Бесарабия. Учи в Николаев. Пансионер при Тодор *Минков* /1870/ на собствена издръжка.
☐ ЦГВИА, ф. 1750, оп. 1, ед. хр. 316, л. 24 — 25; Степанова, Л. Вклад России..., с. 208

ТАНЧЕВ, Георги
/неизв./
Роден в Клисура. Свещеник в Кюлевча, Шуменско. Спомоществовател за „Критически издиряния за историята блъг.“, превел Б. Петков /1853/.

ТАНЧЕВ /ТОНЧЕВ/, Спиро А.
/неизв./
Роден в Охрид. Получава образование в Атина. Назначен от гръцкия владика за учител в гръцко у-ще в Прилеп през 40-те години на XIX век. Учителства там и през 60-те го-

дини; ок. 1854 г. е учител в гръцко у-ще в Охрид.
☐ НБКМ — БИА, ф. 577, а. е. 1, л. 13, 180; Шалдев, Хр. Град Прилеп за своите училища. — *Мак. пр.*, 1924, № 1, с. 50; 1928, № 3, с. 68.

ТАНЧЕВ, Христо
/неизв./
Роден в Гърбушел, Кукушко. Учи в съседните села. Учител по гръцки език във Врагитурци, Кукушко. Униатски свещеник от 1877 г.
☐ Влахов, Т. Кукуш и неговото минало. С., 1969, с. 98.

ТАНЧОВ, Георги
/неизв./
Роден в Селановци /дн. към Оряхово/ в семейството на свещеник. Учител в родното си село /1871/.
☐ НБКМ — БИА, II А 2181.

ТАНЧОВ, Христо
/неизв./
Свещеник в Разград. Спомоществовател за „Писма за службата божия", превел И. Владикин /1858/.

ТАНЬО
/неизв./
Монах от Троянския м-ир. Учител в Бериево, Севлиевско /1826/.
☐ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 94.

ТАРАЛЕЖКОВ, Тодор П.
/неизв./
Учител и църковен певец в Казанлък ок. 1876 — 1877 г.
☐ Бозвелиев, К. Спомени. Кн. 1. До Освободителната война включително. Казанлък, 1942, с. 65.

ТАСА
/неизв./
Учител в Ниш през 1858 г.
☐ Тилева, В. Автобиография на Зиновий Поппетров. — *ИБИД*, 31, 1977, с. 354.

ТАСЕВ, Георги
/неизв./
Роден в Панагюрище. Учител в Русе /1874/.
☐ ЦДИА, ф. 1318, оп. 1, а. е. 4917, л. 11.

ТАСЕВ, Захарий
/неизв./
Учител в Радомир през 1872 г.
☐ Тилева, В. Автобиография на Зиновий Поппетров. — *ИБИД*, 31, 1977, с. 345.

ТАСКОВ, Аврам Гаврилов
/неизв./
От Разлог. Син на Гаврил *Тасков*. Свещеник и учител в Разлог. Член на църковно-училищната община в града ок. 25 години. След Осв. работи като учител и занаятчия.
☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 58, л. 1 — 4; а. е. 99, л. 10 — 18; а. е. 110, л. 19; а. е. 117, л. 71.

ТАСКОВ, Гаврил
/неизв./
Роден в Разлог. Свещеник в родния си град и в околните села. Отваря у-ще в дома си /1810 — 1814/. Баща на Аврам *Тасков*.
☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 12, л. 10 — 14; а. е. 13, л. 12 — 13, 15 — 16; а. е. 58, л. 11 — 18; а. е. 98, л. 24, 34, 42 — 43; а. е. 99, л. 10 — 18; а. е. 110, л. 19; а. е. 117, л. 45 — 46.

ТАСКОВ, Стоян
/неизв. — 1897/
Учител в Перущица през 1862 — 1863; ян. — юни 1871; 1871 — 1872 г.
☐ Кепов, Ив. Въстанието в Перущица. Пловдив, 1931, с. 50.

ТАСО
/неизв./
Учител в Ново село, Щипско, през първите десетилетия на XIX век. Спомоществовател за „Различна поучителна наставления" от Й. Кърчовски /1819/.
☐ Иванов, Й. Северна Македония. С., 1906, с. 358; Завоев, П. Щип, с. 68; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 86.

ТАСО
/неизв./
Свещеник в Преобразене /дн. в СФРЮ/. Спомоществовател във Враня за „Свещенное и божеств. евангелие", наредил П. Божигробски /1858/.

ТАТЯНА
/неизв./
Монахиня от Етрополе. В нач. на XIX век открива частно килийно у-ще в къщата на брат си поп *Павел*.
☐ Райков, Д. Етрополе. С., 1968, с. 20.

ТАТЯНА
/неизв./
Монахиня и учителка във Видин в средата на XIX век.
☐ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 92.

ТАТЯНА /хаджи Татяна/
/неизв./
Родена в Тетевен. Учителка в девическото у-ще в Пазарджик от 1848 г. и с прекъсвания до 1858 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 2486; Доросиев, Л. Нашите..., с. 96; Батаклиев, Ив. Татар Пазарджик, с. 212.

ТАЧЕВА-ЗАГОРОВА, Стефана
/ок. 1840 — 1876/
Родена в Казанлък. Получава образование в местното девическо у-ще. Учителства в Казанлък /края на 50-те години; 1871 — 1876/ и Ст. Загора /60-те години/. Умира в Казанлък.
☐ НБКМ — БИА, ф. 217, а. е. 1, л. 31; НА БАН, ф. 46к, а. е. 17, л. 14; в. *Право*, VI, № 35, 25 окт. 1871; Доросиев, Л. Нашите..., с. 129; Паскалева, В. Българката..., с. 149.

ТАЧИЕВ, Атанас
/неизв./
Роден в Казанлък. От 1867 г. учи във Военномедицинското у-ще в Цариград.
☐ В. *Македония*, I, № 16, 18 март 1867; Начов, Н. Цариград, с. 144.

ТАЧО
/неизв./
Свещеник в Грамада, Видинско, през 1867 г.
☐ В. *Дунав*, III, № 183, 14 юни 1867.

ТАЧОВ, Лазар
/неизв./
Килиен учител в Кьосе Муратово /Братаница/, Пазарджишко, от 1869 г.
☐ Батаклиев, Ив. Пазарджик и Пазарджишко, с. 510.

ТАШЕВ, Васил
/неизв./
Учител в Кюстендил от 1868 до 1871 г.
☐ Иванов, Й. Северна Македония. С., 1906, с. 375; Леков, Д. Тодор Пеев. Страници от живота и съдбата на един възрожденец. С., 1978, с. 30.

ТАШЕВ, Коста
/неизв./
Роден в Струмица. Учи в Одеса преди 1878 г.
☐ ЦДИА, ф. 111, оп. 11, а. е. 54, л. 1.

ТАШЕВ, Лазар П.
/неизв./

Свещеник. Спомоществовател от Щип за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.

ТАШЕВ, Руско

/неизв./

Роден в Чепеларе, Смолянско. Учител в селото /1855 — 1857/. Ръкоположен за свещеник в Станимака /Асеновград/, където умира.

☐ Дечев, В. Миналото на Чепеларе. Принос за историята на Родопа. С., 1978, с. 194.

ТАШЕВ, Христо

/неизв./

Роден в Алмалии /Ябълково/, Хасковско. Учител в Кара орман /Черногорово/, Хасковско /1851 — ок. 1853/, и в Алмалии /ок. 1855 — 1858/. По-късно се преселва в Пловдив и става бояджия.

☐ В. *Цариградски вестник*, III, № 98, 30 авг. 1852; Петров, П. Учебното дело в Ябълково, Хасковско, до освобождението на България от турско робство 1878 година. Пловдив, 1969, с. 14.

ТАШИКМАНОВ, Ангел М.

/неизв./

Роден в Горна Джумая /Благоевград/. Завършва Габровската гимназия /1876/. Учител /1876 — 1878/ в Дряново и Габрово. След Осв. е съдебен и административен служител, н-к на стенографското бюро при НС.

Временен сътрудник на сп. „Училище“ /1874/.

☐ Иванов, Ю. БПП, с. 516; Цончев, П. Габрово, с. 445; Стоянов, М. БВК, с. 351; Чолов, П. История на град Дряново. С., 1969, 79 — 80.

ТАШКОВ, Тодор

/неизв./

Завършва Еленското класно у-ще. През 60-те години на XIX век учител в Ст. Загора, Търново и Сливен.

☐ Брешков, Ю. Елена като просветно огнище в миналото. — В: Еленски сб. Кн. 2. С., 1938, с. 119.

ТАШО

/неизв./

Свещеник и килиен учител в Чирпан в края на XVIII век.

☐ Събчев, Н. Чирпан, с. 133, 188.

ТАШО

/неизв./

Свещеник в Куманово. Спомоществовател за „Священное и божеств. евангелие“, наредил П. Божигробски /1858/.

ТАШО КОНСТАНТИН

/неизв. — ок. 1868/

Роден в Македония. От 1858 г. учи в семинария в Одеса. През 1862 г. е във Втора одеска гимназия, а от 1867 г. е студент в Московския у-т. Умира в Москва.

☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 41, 130; Степанова, Л. Вклад России..., с. 208.

ТАШОВ, Атанас М.

/неизв./

Учи в Робърт колеж в Цариград през 1877 г.

☐ ЦДИА, ф. 682, оп. 1, а. е. 36, л. 1.

ТАШОВ, Георги

/неизв./

Ученик в Киевската семинария през 1864 г.

☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 41.

ТАШОТЕ

/неизв./

Свещеник в църквата „Св. Архангел“ в София през 1795 г.

☐ Динеков, П. София, с. 8.

ТВЪРДИЕВ, Стефан

/1776 — неизв./

Свещеник в бълг. колония Казаяклия, Бесарабия, през 1829 г.

☐ Радкова, Р. Нови данни..., с. 111.

ТЕВЕКЕЛИЕВ, Йордан

/неизв./

Роден в Елена. Завършва еленското у-ще. В последните години преди Осв. е учител в Тутракан.

☐ Радивоев, М. Биография на Ивана Н. Момчилов. С., 1912, с. 25; Брешков, Ю. Елена като... просветно огнище в миналото. — В: Еленски сб. Кн. 2. С., 1938, с. 119.

ТЕВЕКЕЛИЕВ, Петко

/неизв./

Роден в Елена. Учител в Ново село Русенско, ок. 70-те години на XIX век.

☐ Кършовски, П. Из миналото на гр. Елена. Кн. 2. Елена, 1928, с. 92.

ТЕЛЯТИНОВ, Христо Т.

/неизв./

Роден в Дойран. Учител в родния си град /1871/ и в Полянино, Дойранско /от март 1872/. След Осв. е учител в Дойран /1881 — дек. 1883/.

☐ Стоилов, А. Документи и бележки от миналото на българите в Македония. — *СбБАН*, 9, 1919, с. 11; Бобчев, И. Македонските българи, с. 28; Кирил, патриарх Български. Българската екзархия в Одринско и Македония след Освободителната война 1877 — 1878. Т. 1. 1878 — 1885. Кн. 2. С., 1970, 37 — 38, 133 — 134, 149.

ТЕМЕЛКО

/неизв./

Учител в Ново село, Щипско, до 1862 г. След това става свещеник.

☐ Иванов, Й. Северна Македония. С., 1906, с. 362; Завоев, П. Град Щип. — *Мак. пр.*, 1927, № 3, с. 56.

ТЕМЕЛКОВ, Григор

/неизв./

Свещеник в Робово, Струмишко, по време на РТОВ.

☐ НБКМ — БИА, II А 7420.

ТЕМЕЛКОВИЧ, Яне

/неизв./

Роден в Радовиш. От 1866 г. е бълг. свещеник в Робово, Струмишко.

☐ Писахме да се знае, с. 181.

ТЕНЕВ

/неизв./

Роден в Казанлък. Учи в Търговското у-ще на о. Халки през периода 1840 — 1875 г.

☐ Начов, Н. Цариград, с. 125.

ТЕНЕВ Колев, Михаил

/ян. 1856 — 1943/

Роден в Казанлък в семейството на Теню Колев — бояджия и гайтанджия. Учи в родния си град и в Пловдив при Христо Д. *Павлов*, Димитър *Благоев*, Димитър *Славиди* и Малей *Малеев*. Издържан от училищното настоятелство на Казанлък продължава образованието си в последния клас на търг. отдел на гимназия в Женева и следва във Физико-математическия ф-т на Женевския у-т /1874 — 1877/. По време на РТОВ е в Букурещ и участва в редактирането на в. „Секидневний новинар“; преводач в трета Гренадирска дивизия край Горна Митрополия, Плевенско. Чиновник в гл. управление на княз Ал. Дондуков-Корсаков /1878/. От нач. на 1879 г. заема различни длъжности в М-вото на финансите — финансов инспектор /1880/; н-к на отделение /1881/. През 1883 г. е командирован в Марсилия

и Париж да проучи френските финансови служби и учреждения. От 1885 г. е администратор и управител на БНБ. Пътува заедно с директора на банката Иван Ев. *Гешов* в Белгия, за да се запознаят с устройството на белгийските банки и банкови учреждения. М-р на финансите /18 ян. 1899 — 27 ноем. 1900/. След оттеглянето си от политическия живот е търговец и индустриалец. Предс. на различни акционерни и индустриални д-ва. Автор на статии върху проектирани финансови преобразования, публикувани във в. „Търновска конституция“ /1884/. Награден с орден „Св. Станислав“ III степен. Публикува преводи в сп. „Читалище“ /1874/ и в сп. „Ръководител на основното учение“ /1874/.
☐ Михаил Тенев. Председател на Казанлъшката дружба. — В:Казанлък в миналото и днес. Кн. 1. С., 1912, а. 204 — 262; Стоянов, М. БВК, с. 351; Боршуков, Г. История на журналистиката. С., 1976, с. 394.

ТЕНЕВ /ТЕНОВ/, Никола
/неизв./
Роден в Ески Джумая /Търговище/. Учител във Везир Козлуджа /Суворово/, Варненско /1874 — 1877/.
☐ ДА — Варна, ф. 79к, а. е. 18, л. 3; Тонев, В. Бележки..., ч. 2, с. 107.

ТЕНЕВ, Николай Делииванов
/неизв./
Роден в Кукуш. През 1858 г. по препоръка на Ал. Рачински е приет в Смоленската гимназия в Москва като държавен стипендиант. След завършването ѝ постъпва в Медицинския ф-т на Московския у-т. По време на следването си е подпомаган и от СБК. След дипломирането си остава на работа в Русия. Лекар в Орловска губерния от 1870 г.
☐ ЦДИА, ф. 11, оп. 1, а. е. 27, л. 1; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 41; ЦГИА — Л., ф. 733, оп. 149, д. 311, л. 78; ЦГА — М., ф. 459, оп. 2, д. 2539, л. 15; Влахов, Т. Кукуш и неговото минало. С., 1966, с. 87.

ТЕНЕВ, Стефан
/неизв./
Роден във Варна. Ученик в Николаев. Пансионер при Тодор *Минков* с руска държавна стипендия.
☐ НБКМ — БИА, ф. 29, а. е. 2, л. 21; ЦГВИА, ф. 1750, оп. 1, ед. хр. 316, л. 24 — 25; Степанова, Л. Вклад России..., с. 208.

ТЕНЕКЕДЖИЕВА, Пенка
/неизв./
Учителка в Свищов през 70-те години на XIX век. Член на женското д-во в града; една от първите актриси в пределите на поробена България.
☐ Казански, Р. Развитие на театралното дело в Свищов. — В: Юб. сб. Сто години народно читалище в Свищов /1856 — 1956/— Свищов, 1958, с. 239 и сл.; Каракостов, Ст БВТ, с. 556; Паскалева, В. Българката..., с. 207.

ТЕНОВ, Георги
/неизв./
Учител в Чирпан. Спомоществовател за „Венец азбучний“, превел И. Вълков /1863/.

ТЕНЧОВ, Цено
/неизв./
Роден в Глава, Оряховско. Учител в селото /1871/.
☐ НБКМ — БИА, II А 2181.

ТЕНЬОВ, Стайко
/неизв./
Учител в Хасобас /Царева поляна/, Хасковско. Спомоществовател за „Поучения в св. и вел. четиридесятница“, превел Ф. Велиев /1868/.

ТЕНЮ
/неизв./
Роден в Казанлък. Учител в килийното у-ще в Калофер през първата пол. на XIX век. След това става монах в Света гора.
☐ Начов, Н. Градиво за историята на калоферските училища. — *Уч. пр.*, 1903, № 8, с. 6; Сб. Калоферска дружба. 2. С., 1924, с. 93.

ТЕНЮВ, Стоян
/неизв./
Учител в Капаклий /Климентово/, Варненско /1873/. Дарява средства за построяването на бълг. църква и девическо у-ще във Варна /1873/.
☐ ДА — Варна, ф. 79к, оп. 1, а. е. 9, л. 70.

ТЕОДОР
/неизв./
Свещеник в Сеславци, Софийско, от 1773 г.
☐ Гошев, Ив. Стари записки и надписи. — *ГСУ, БФ*, 12, 1935, с. 7.

ТЕОДОР
/неизв./
Свещеник в църквата „Св. Никола Мали“ в София през 1818 г.
☐ Динеков, П. София, с. 9.

ТЕОДОР
/неизв./
Свещеник в Свищов. Спомоществовател за „Аритметика“ на Хр. Павлович /1833/, и за „Аритметическо руководство“ на Неофит Хилендарски /1835/.

ТЕОДОР
/неизв./
Свещеник в Самоков през 40-те години на XIX век. Спомоществовател за „Месецослов“ на Хр. Сичанниколов /1840/; „Общое землеописание“, превел К. Фотинов /1843/; „Историята на слов. болг. народ“, превел П. Сапунов /1844/.

ТЕОДОР
/неизв./
Свещеник в Богаз /Пролом/, Пловдивско, през 40-те години на XIX век. Спомоществовател в Карлово за „История на великий Александра македонца“, превел Хр. Василев /1844/ и за „Хазрети Авраамин“, издал Йоаникий /1846/.

ТЕОДОР
/неизв./
Свещеник в Бяла черква, Търновско. Спомоществовател за „Месецослов“, на Хр. Сичанниколов /1840/.

ТЕОДОР
/неизв./
Свещеник в Кара Топрак /Чернозем/, Пловдивско. Спомоществовател от Карлово за „История на великий Александра македонца“, превел Хр. Василев /1844/.

ТЕОДОР
/неизв./
Свещеник вер. в Котел. Спомоществовател там за „Игиономия“, превел С. Доброплодни /1846/.

ТЕОДОР
/неизв./
Свещеник Кайраклия, Бесарабия. Спомоществовател за „Зерцало или огледало християнское“, превели Н. Зографски и З. Княжески /1847/.

ТЕОДОР
/неизв./
Учител в Чатма /Левски/, Варненско, през втората пол. на XIX век.
☐ Тонев, В. Бележки..., ч. 2, с. 102.

ТЕОДОР
/неизв./
Свещеник вер. в Ниш. Спомоществовател във Видин за „Часови благо-

говейния", превел Г. Йошев /1850/.

ТЕОДОР
/неизв./
Свещеник в Гердима /Нова Надежда/, Хасковско, през 1852 г.
☐ В. *Цариградски вестник*, III, № 98, 30 авг. 1852.

ТЕОДОР
/неизв./
Учител. Спомоществовател от Айдемир, Врачанско, за „Евангелие поучително" на Софр. Врачански /1856/.

ТЕОДОР
/неизв./
Свещеник в Лясковец през 1858 г. /По това време в Лясковец има трима свещеници с това име./
☐ Минев, Д. Лясковец, с. 162.

ТЕОДОР
/неизв./
Иконом и свещеник в София. Учител през 1871 г. Предс. на Софийската община /1872/.
☐ НБКМ — БИА, II А 1198; II А 7818.

ТЕОДОРОВ, Алеко
/неизв./
Учител в Сопот. Спомоществовател за „Ковчег цветособрания", наредил А. Иванов /1857/.

ТЕОДОРОВ, Валчо
/неизв./
Свещеник в Жеравна. Спомоществовател за „Венец азбучний", превел И. Вълков /1863/.

ТЕОДОРОВ, Василий
/неизв./
Свещеник в Ески Джумая /Търговище/ през 40-те и 50-те години на XIX век. Спомоществовател за „Игиономия", превел С. Доброплодни /1846/ и за „Наполеон Бонапарта", превел Хр. Драганович /1850/.

ТЕОДОРОВ, Георги
/неизв./
Свещеник в Правец, Орханийско /Ботевградско/. Спомоществовател за „Житие св. Григория Омиритскаго", превел Ав. Попстоянов /1852/.

ТЕОДОРОВ, Давид
/неизв./
Учител в Башино село, Велешко, през 1850 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 5345.

ТЕОДОРОВ, Добри
/неизв./
Роден вер. в Свищов. Завършва Галатасарайския лицей в Цариград, където остава като надзирател /възпитател/ — средата на 70-те години на XIX век. По време на РТОВ се завръща в Свищов.
☐ НБКМ — БИА, II В 9285, л. 135.

ТЕОДОРОВ, Исай
/неизв./
Свещеник във Враца. Спомоществовател за „Повест или поучение християнское", превел П. Давидов /1855/.

ТЕОДОРОВ, Кодрат
/неизв./
Свещеник в Плевен. Спомоществовател за „Православное учение ... Платона", превел Ил. Стоянов /1844/.

ТЕОДОРОВ, Кръстю
/неизв./
Учител в Оряхово. Спомоществовател за „Ковчег цветособрания", наредил А. Иванов /1857/.

ТЕОДОРОВ, Михаил
/неизв./
Роден в Ташбунар, Бесарабия. Учи в Болградската гимназия. Учител в родното си село ок. 70-те години на XIX век.
☐ Титоров, Й. Бесарабия, с. 205.

ТЕОДОРОВ, Николай
/неизв./
Свещеник в Тулча. Спомоществовател за „Кратко землеописание" на Г. Икономов /1856/.

ТЕОДОРОВ
/неизв./
Учи в Медицинското у-ще в Букурещ от 1862 до 1869 г.
☐ Сюпюр, Е. БЕИР, с. 206.

ТЕОДОРОВ, Петър
/неизв. — 1852/
Свещеник в Жеравна през 30-те и 40-те години на XIX век. Баща на Тодор и Васил *Икономови*. Спомоществовател за: „Православное учение... Платона", превел Ил. Стоянов /1844/; „Игиономия", превел С. Доброплодни /1846/; „Житие св. Григория Омиритскаго", превел Ав. Попстоянов /1852/.
☐ Икономов, Т. Мемоари. С., 1973, с. 500.

ТЕОДОРОВ, Теодор
/неизв./
Свещеник в Жеравна през 40-те — 70-те години на XIX век. Дава средства за изграждане на девическо у-ще /1875/. Спомоществовател за „Игиономия", превел С. Доброплодни /1846/.
☐ НБКМ — БИА, II А 2123; в. *Време*, I, № 3, 27 авг. 1866; Пенков, М. Учителският събор в Шумен през 1873 г. и резултатите от неговите решения. — *ИДА*, т. 19, 1970, с. 184.

ТЕОДОРОВ, Христо
/неизв./
Свещеник в Г. Оряховица през 40-те години на XIX век. От 1850 до 1852 г. е в Цариград. Спомоществовател за „Православное учение ... Платона", превел Ил. Стоянов /1844/; „Две советователни слова Плутарха", превел И. Стоянович /1844/; „Наполеон Бонапарта", превел Хр. Драганович /1850/; „Опитна числителница", превел Хр. Златевич /1852/.

ТЕОДОРОВ, Христо
/неизв./
Свещеник в Плевен. Спомоществовател за „Православное учение ... Платона", превел Ил. Стоянов /1844 .

ТЕОДОРОВИЧ, Константин /Костаки/
/неизв./
Роден в Свищов. Пом. учител при Емануил *Васкидович* в родния си град /1831/. Учител в класното у-ще в Свищов през 40-те години на XIX век. Издава: [заедно с Г. М. Владикин] „Новий български буквар, 1847"; „Библическа повест ветхаго завета за юност. Преведена с сербскаго на славеноболгарский язик от Константина Теодоровича и Георгиа М. Владикина. Иждивением же любородних и любоучителних града Свищова юношей напечатана. 1 част от создания света до царей. Bolgarisch biblische Histoire. В Будиме, писмени Кр. всеучилища Пештанскаго, 1847".
☐ Ганчев, Ст. Свищов, с. 89; Стоянов, М. БВК, с. 351; Гунев, Ив. Свищов като книжовно средище през Възраждането. — *Библиотекар*, 1978, № 7 — 8, с. 47.

ТЕОДОРОВИЧ, Кръстю
/неизв./
Свещеник в Габрово през 1841 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 1987.

ТЕОДОРОВИЧ, Недко

/1820 — 1910/
От Жеравна. Изпратен с таксидиоти в Зографския м-ир, където бил брат му. Връща се в Жеравна /ок. 1845/, като минава през Италия и остава известно време във Флоренция. Рисува икони в Жеравна и в църквата „Св. Георги“ в Хаджиоглупазарджик /Толбухин/ през 1883 г.
☐ Василиев, Ас. БВМ, 581 — 582; Божков, Ат. Българската икона. С., 1984, с. 462.

ТЕОДОСИЕВ /БОГДАНОВ/, Георги Ламбрев
/неизв./
Роден в Пловдив. Учи в пловдивското класно у-ще „Св. св. Кирил и Методий“ при Йоаким *Груев*. Взаимен учител и църковен певец в Широка лъка, Смолянско /1872 — 1878/. Участник в рев. д-ние. След Осв. е чиновник в Хасково, Пловдив, Станимака /Асеновград/, Чепеларе, Смолянско и София.
☐ В. *Напредък*, I, № 55, 16 авг. 1875; Гьочев, Н. Учебно дело и първи учители. — В: Широка лъка — просветно огнище в Родопите. С., 1947, 69—71.

ТЕОДОСИЕВ, К. П.
/неизв./
Учител в Карапача, Хаджиоглупазарджишко /Толбухинско/, през 1873 г. Дарява средства за построяване на бълг. църква и девическо у-ще във Варна /1873/.
☐ ДА — Варна, ф. 79к, оп. 1, а. е. 9, л. 67; Тонев, В. Бележки..., ч. 3, с. 185.

ТЕОДОСИЙ
неизв./
Игумен на Лесновския м-ир през 1746 г.
☐ Писахме да се знае, с. 98.

ТЕОДОСИЙ БИСТРИЦКИ
/неизв./
Игумен на Бистрицкия м-ир в Румъния.
Автор на „Новий завет спасителя нашего господа Исуса Христа. Лондон, 1828“.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 351.

ТЕОДОСИЙ
/неизв./
Игумен на Рилския м-ир /1798 — 1801/. Споменава се и през 1805 г.
☐ Иванов, Й. Свети Иван Рилски и неговият манастир. С., 1917, с. 90.

ТЕОДОСИЙ
/неизв./
Роден в Тулча. Зограф. Негово дело са иконите в църквата на Паша къшла, Добруджа /1848/.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 197.

ТЕОДОСИЙ
/неизв./
Свещеник в Шабла през 60-те години на XIX век.
☐ ДА — Варна, ф. 79к, оп. 1, а. е. 2, л. 11; в. *Македония*, II, № 36, 3 авг. 1868; Ников, П. Българското възраждане, с. 136. 143.

ТЕОДОСИЙ
/неизв. — ок. 1869/
Игумен на Петропавловския м-ир. Заподозрян в съучастие във въст. на капитан дядо Никола /1856/. Заточен в Мала Азия, където умира.
☐ ДА — В. Търново, ф. 805, а. е. 26, л. 63.

ТЕОДОСИЙ
/неизв./
Свещеник в църквата „Св. Илия“ в Свищов. Един от организаторите на девическото у-ще в града. През 1867 г. се преселва в Браила.
☐ Ганчев, Ст. Свищов, с. 53; Кулелиев, Й. Девическото образованието..., с. 17.

ТЕОДОСИЙ /светско име Теодосий Лазаров Гологанов/
/1795 или 1800 — 1888/
Роден в Търлис, Неврокопско /Гоцеделчевско/. Чичо на Иван и Никола *Гологанови* и на *Теодосий, митрополит Скопски*. Завършва гръцко у-ще в Мелник /ок. 1820/. През 1823 г. приема монашество в Серския м-ир „Св. Йоан Предтеча“ и става негов игумен /1862 — 1866; 1870 — 1881/. Спомоществовател за „Общое землеописание“, превел К. Фотинов /1843/, и за „Историята на слов. болг. народ“, превел П. Сапунов /1844/.
☐ Касъров, Л. ЕР, 304 — 305; Документи за Българското възраждане от архива на Стефан И. Веркович. 1860 — 1893. С., 1969, с. 66, 182 и сл.

ТЕОДОСИЙ, архимандрит /светско име Хорозов/
/1820 — 1 дек. 1864/
Роден в Елена. Брат на *Кесарий* /Хорозов/. Приема монашество във Витлеем /дн. в Израел/. Служи в бълг. църква в Цариград /1850 — 1855/. Заедно с брат си възстановява Капиновския м-ир и става негов игумен /1855 — 1864/. През 1860 г. е избран за предс. на бълг. община в Търново и е изпратен като представител на Търновска епархия по решаване на църковния въпрос в Цариград /1861/. Спомоществовател за „Наполеон Бонапарта“, превел Хр. Драганович /1850/, и за „Кратко описвание за св. преславна гора Атонска“ на А. Хилендарец /1853/.
☐ ДА — В. Търново, ф. 1278, оп. 1, а. е. 1, л. 108; Ников, П. ВБН, с. 201, 226; Илиев, И. Търновската епархия и църковно-народната борба през XIX в. — В: Сб. 100 години от учредяването на Българската екзархия. С., 1971, с. 138.

ТЕОДОСИЙ, митрополит скопски /светско име Васил Попилиев Гологанов/
/1 ян. 1846 — 1926/
Роден в Търлис, Неврокопско /Гоцеделчевско/. Брат на Иван и Никола *Гологанови*. Учи в Серския м-ир „Св. Йоан Предтеча“ и в гръцко у-ще в Сяр. През 1862 г. се замонашва в Серския м-ир. От 1865 до 1867 г. е протосингел на Херцеговинския митрополит в Мостар, а след това служи в църквата „Св. Богородица“ в Пловдив /1867 — 1868/. Игумен на Кричимския м-ир /1869 — 1873/. Предс. на Серската бълг. община /1873/. През 1875 г. е вече архимандрит; изпратен като митрополитски наместник в Лясковец, където учредява ч-ще „Образование“. След Осв. е екзархийски наместник в Цариград /1878 — 1880/; капукехая на Бълг. екзархия /1880 — 1885/. През 1885 г. е избран за Скопски митрополит и оглавява епархията до 1892 г., след което е помощник на Пловдивския митрополит /1892 — 1897/. Управлява Гюмюрджинска епархия /1914 — 1921/. Занимава се с книжовна дейност и след Осв. издава редица богословски трудове и преводи. Действителен член на БКД /1910/.
☐ ЦДИА, ф. 1318, оп. 1, а. е. 4958, л. 3; НБИВ — БИА, ф. 3, а. е. 600, л. 1 — 2, а. е. 601, л. 1 — 2, а. е. 602, л. 1 — 2; Стоилов, А. По възраждането на българите в Сяр. — *АМНП*, 2, 1910, с. 29; Иванов, Ил. Църковно-училищното дело в Сяр и Серска околия. — *Ил. Илинден*, 1938, № 4, 11 — 14; Цанков, Ст. Българската православна църква от освобождението до настояще време. С., 1939, с. 58; Арнаудов, М. Веркович и Веда Словена. — *СбНУ*, 52,

1968, 245 — 246 /Автобиография/.

ТЕОДОСИЙ РИЛЕЦ

/ок. 1840 — 1909/

Роден в Чирпан или Пазарджик. Монах в Рилския м-ир. Управата на м-ира го изпраща в Москва /1859/, където учи в Художествената академия. Връща се в Рилския м-ир /1868/ и се занимава с живопис.

☐ Василиев, Ас. Българи, получили художествено образование в Русия. — *Изкуство*, 1951, № 3, 76 — 77; Василиев, Ас. БВМ, с. 554.

ТЕОДОСИЙ СИНАИТСКИ /светско име Теохар Гогов/

/втората пол. на XVIII век — 1843/

Роден в Дойран. Учи в Цариград. Ръкоположен за свещеник в Дойран. Монах в Синайския м-ир /1827 — 1831/, където е ръкоположен за архимандрит /1828/. Таксидиот в Македония. От 1831 г. е свещеник в бълг. църква „Св. Мина" в Солун. Вер. е и килиен учител. Радетел за разпространението на бълг. книжнина. През 1838 г. открива и ръководи първата бълг. печатница в Солун. Бори се за утвърждаване на бълг. език. Наскоро печатницата изгаря, но е възстановена със средствата на Кирил *Пейчинович*. Т. С. умира в Дойран. Издава: „Началное учение с молитви утрения славяноболгарскии и греческая. Напечата ся во град Солун, со изнов тип: при хаџи папа Теодосиа архимандрита Синаитскаго. Лета [1838]"; — [2. променено издание] „Началное учение с молитви утрения славяно-болгарския греческий и карамалитской, 1841"; „Краткое описание двадесят монастирей обретающияся во святой гору Атонской. Во слава отца и сина и святаго духа, амин. Напечата ся в типографии Солунской в лето от Христа [1839], месяц февруариа"; „Книга за научение трих язиков словеноболгарский и греческая и карамалитской. Напечата ся во град Солун со изнов тип при хаџи папа Теодосия архимандрита Синаитскаго. Лета 1841"

☐ ДА — В. Търново, ф. 1278, оп. 1, а. е. 2, л. 103 — 104; Шопов, А. Из новата история на Македония. — *СбНУ*, 3, 1890, 48 — 51; Кутинчев, Ст. Печатарството в България. С., 1920, 31 — 36; Стоилов, А. Български книжовници от Македония. 1704 — 1878. Т. 1.С., 1922, 20 — 21; Снегаров, Ив. Солун в българската духовна култура. С., 1937, 27 — 28; Кирил, митр. Панарет Пловдивски, с. 31; Стоянов, М. БВК, с. 351; Радкова, Р. Неофит Рилски и новобългарската култура. С., 1975, с. 141.

ТЕОДОСИЯ /светско име Стоянова/

/1849 — февр. 1872/

Родена в Калофер. Учи в женския метох в Калофер и там приема монашество. През 1869 г. е изпратена да учи в Белградската висша девическа школа и там умира / пет месеца преди да завърши/.

☐ В. *Право*, VII, № 1, 13 март 1872; Начов, Н. Калофер, с. 103.

ТЕОФАН

/неизв. — 1753/

Игумен на Рилския м-ир /1747 — 1753/. Успява да увеличи земите на м-ира.

☐ Иванов, И. Св. Иван Рилски и неговият манастир. С., 1917, с. 89.

ТЕОФАН

/неизв./

Игумен на м-ира „Св. Илия". Учител за кратко време в Тетевен в нач. на XVIII век.

☐ Стойчев, Д. Тетевен — минало и днес. С., 1924, с. 54.

ТЕОФАН

/неизв. — 1821/

Архимандрит. Игумен на Килифаревския м-ир от 1813 г. до своята смърт.

☐ Загорски, Ив. Манастирите във Великотърновска епархия. С., 1947, 40 — 41.

ТЕОФАН

/неизв./

Учител в метоха на Карлуковския м-ир в Плевен. През 1834 г. вече архимандрит, става игумен на м-ира. Спомоществовател за „Аритметика" на Хр. Павлович /1833/ и за „Православное учение ... Платона", превел Ил. Стоянов /1844/.

ТЕОФАН

/неизв./

Учител в Даръ дере /Златоград/ през 70-те и 80-те години на XIX век.

☐ Боянова, Б. 120 години училище в Златоград. — *Родопи*, 1972, № 5, с. 13.

ТЕОФАН /Рилски/

/неизв./

Монах от Рилския м-ир. Някои автори смятат, че е ученик на поп *Тодор Врачански*, с когото работи в тясно сътрудничество. В своето книжовно дело Т. е последовател на *Йосиф Брадати*. Оставя значително по обем творчество, от което са известни досега десет ръкописа. По приписките към ръкописите се определят местата, където е работил — Враца /1772/, Пазарджик/1778/ и Белово /1791/.

☐ Цонев, Б. ОРСКНБ, 308 — 311, 374 — 379; Ангелов, Б. Съвременници на Паисий. Т. 2. С., 1964, с. 126; Писахме да се знае, с. 108, 112, 207, 226 — 227, 229.

ТЕОФАН СОФИЯНЛИ

/неизв./

Монах в м-ира „Седемте престола" през 20-те и 30-те години на XIX век. Игумен на м-ира /1837/.

☐ Писахме да се знае, с. 154.

ТЕОФАНА

/неизв./

Учителка в Рила, Дупнишко /Станкедимитровско/. Спомоществователка за „Житие св. Григория Омиритскаго", превел Ав. Попстоянов /1852/.

ТЕОФАНИЯ

/неизв./

Родена в Сопот. Монахиня в Сопотския м-ир. През 1849 г. става учителка в девическото у-ще в Стрелча, Панагюрско.

☐ Попова, П. Историята на с. Стрелча. — В: Панагюрище и Панагюрският край. С., 1961, с. 205; Бояджиев, Ил. Учебното дело в с. Стрелча преди Освобождението. — *Нар. просвета*, 1962, № 3, с. 92.

ТЕОФАНИЯ

/неизв./

Родена в Карлово. Учителка в Панагюрище в средата на XIX век. Спомоществователка за „Введение във всеоб. история", превел А. Чолаков /1851/.

☐ НБКМ — БИА, II А 5264, л. 1.

ТЕОФИЛ

/неизв./

Монах от Рилския м-ир. Учител в килийното у-ще в Метоха на м-ира в Габрово през 1814 г.

☐ Цончев, П. Габрово, с. 354; Мартинов, Ал. Габрово през Възраждането. С., 1940, с. 27.

ТЕОФИЛ

/неизв./

Йеромонах и учител в Кръвеник, Габровско, в средата на XIX век.

□ Ковачев, Н. Из миналото на героичен Кръвеник. С., 1966, с. 17.

ТЕОФИЛ
/неизв./
Учи вер. в Русия. Свещеник в Кюстенджа, в нач. на 70-те години на XIX век.
□ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 121.

ТЕОФИЛАКТ
/неизв./
Игумен на Тетевенския м-ир. Спомоществовател за „Първа храна", превел Ив. Чичи /1858/.

ТЕОФИЛАКТ
/неизв./
Свещеник в Ниш през 1861 г.
□ Снегаров, Ив. Принос към биографията на Неофит Рилски. С., 1951, с. 421.

ТЕОФИЛОВ, Георги
/неизв./
Роден в Белица, Разложко. Учител в Куручешме /Горски извор/, Хасковско, ок. 30-те години на XIX век.
□ Примовски, Ан. Бит и култура на родопските българи. — *СбНУ*, 1973, с. 73.

ТЕОФИЛОВ, Елисей Янков
/неизв./
От Велес. Учи в родния си град. Учител там /1840 — 1860/. Ръкоположен за свещеник /1860/.
□ В. *Цариградски вестник*, А, № 7, 28 окт. 1850; Кънчов, В. Сегашното и недавно минало на град Велес. — ПСпБКД, 40, 1892, 560 — 561; Чочков, Хр. Велес, с. 25.

ТЕОХАР
/неизв./
Свещеник в Кукленския м-ир. Ок. 1856 г. служи и в църквата „Св. Димитър" в Яврово, Станимашко /Яворово, Асеновградско/.
□ Хайтов, Н. Село Яврово. С., 1958, с. 70.

ТЕОХАР, Иван
/неизв./
Заедно с Александър *Узунов* и Стоян *Найденов* издава „Теглилата на жителите на Румънска Бесарабия, Болградко окръжие, 1869".
□ Стоянов, М. БВК, с. 352.

ТЕОХАРОВ, Антон Тодоров
/неизв./
Роден в Пещера. Брат на Георги *Теохаров*. Завършва Юридическия ф-т на Московския у-т /ок. 1873/, издържан от брат си. Същевременно преподава бълг. език и литература в Алексеевския м-ир край Москва. На 8 авг. 1876 г. е избран за действителен член на БЦБО в Букурещ. След Осв. работи в Б-я. Прокурор във Върховния съд.
□ НБКМ — БИА, ф. 5, а. е. 7, л. 69 — 70; ф. 22, а. е. 426, л. 4; Степанова, Л. Вклад России..., с. 102, 155, 208.

ТЕОХАРОВ, Георги Тодоров
/ок. 1837 — неизв./
Роден в Пещера /според други източници в Хасково/. Брат на Антон *Теохаров*. Учи и учителства /1852/ в Хасково и Пещера /1853/. Завършва Херсонската семинария в Одеса /1858/ и Юридическия ф-т на Московския у-т /1864/. Стипендиант на Славянското благотворително общество. Приема руско поданство и остава на работа в Русия. Служи в Канцеларията на московския губернски прокурор и 25 години в съдебното ведомство в Полтавска губерния. По време на РТОВ завежда съдебната част при канцеларията на княз В. А. Черкаски по̀ гражданското управление на Б-я През 1881 г. е повикан да участва в политическия живот на Б-я. М-р на правосъдието /1 юли 1881 — 23 юни 1882; 3 март — 23 юли 1883/ и на просветата /23 юни 1882 — 3 март 1883/. След 1886 г. се завръща в Русия, където живее до края на живота си. Още като студент се включва в редактирането на в. „Братски труд" /1860/. Записва и публикува в сп. „Български книжици" /1858/ бълг. народни песни.
□ НБКМ — БИА, ф. 22, а. е. 427, л. 2; I А 25 032; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 41, 112; ЦГАОР, ф. 1750, оп. 1, ед. хр. 64, л. 90; ед. хр. 341, л. 2 — 3; Иречек, К. Български дневник. Т. 1. С., 1930, с. 481; Т. 2, С. , 1932, с. 43; Стоянов, М. БВК, с. 352; Арнаудов, М. Каравелов, с. 102.

ТЕПАВСКИ, Михаил Иванов
/5 ноем. 1851 — 21 май 1916/
Роден в Плевен в семейството на занаятчия. Завършва класно у-ще в родния си град и учителства там /1868 — 1870/. Продължава образованието си в Киевската семинария, но скоро напуска и постъпва в руската армия. В края на 1874 г. получава офицерски чин. Участва в СТВ и РТОВ. След Осв. служи в бълг. армия, достига до чин подполковник. Заема различни висши военноадминистративни длъжности: пом.-комендант на Орхание /Ботевград/, окръжен военен н-к на Силистра /от 1885/, инспектор на полицията в М-вото на вътрешните работи /1890 — 1894/. Участва в СБВ; през Балканските войни е мобилизиран в Търново. Умира в София.
□ НБКМ — БИА, ф. 25 /Михаил Тепавски/; Радев, С. Строители на съвременна България. Т. 2. С., 1911, с. 677, 682 — 686, 726; Трифонов, Ю. Плевен, 298 — 299.

ТЕПАВСКИ, Симеон Станчев
/ок. 1838 — неизв./
Роден в Плевен. Завършва семинария и духовна академия в Киев /1864/. Остава на работа в Русия. Учител в Кубей, Одеса и Болград.
□ НБКМ — БИА, ф. 113, а. е. 7, л. 1 — 2; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 119, 127а, 130; Фингов, Д. Спомени от живота ми. — В: Калоферска дружба. 1. С., 1908, с. 129; Трифонов, Ю. Плевен, с. 280; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 90.

ТЕРАКИЕВ, Никола Д.
/неизв./
Учител в Търново през 1875 — 1876 г.
□ НБКМ — БИА, II А 2416.

ТЕРАПИОН
/неизв./
Калугер и учител в килийното у-ще в Ямбол /1832/. Обучението води на бълг. език, но за кратко време.
□ Атанасов, Ж. Учебното дело в Ямбол преди Освобождението. — *Уч. пр.*, 1947, № 1 — 2, с. 127.

ТЕРЕКОВ, Константин
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Скопие за „Священное и божеств. евангелие", наредил П. Божигробски /1858/.

ТЕРЗАНОВА, Анна
/неизв./
Родена в Охрид. Учи в града при Неделя *Петкова* /1868 — 1869/. Учителства в Битоля през 70-те години на XIX век.
□ Х. П. К-в. Баба Неделя Петкова. — *Светлина*, 1893, № 2, с. 38; Доросиев, Л. Нашите..., с. 101; Паскалева, В. Българката..., с. 149.

ТЕРЗИЕВ, Иван Костов
/1832 — 1907/

От Баня, Разложко. Учи при Димитър *Молеров* и при Стефан *Попстаматов.* Учи и работи в Света гора. Негови икони има из Дупнишко /Станкедимитровско/ и Радомирско, в Рилския м-ир, в дупнишките села Рила, Бадино, Смочево, Стоб, Кочериново, Бобошево и в трите църкви в Дупница.
☐ Семерджиев, Хр. Самоков и околността му. С., 1913, с. 224; Василиев, Ас. БВМ, 521 — 522.

ТЕРЗИЕВ, Илия
/неизв./
Роден в Белица, Разложко. Учител в Лесичево, Пазарджишко /1876/ и в Белица /1876 — 1877/. След Осв. е учител в Горноджумайските /Благоевградските/ села. Заточен в Мала Азия /1883/ по обвинение в антитурска противодържавна дейност.
☐ ДА — Благоевград, ф. 568, оп. 1, а. е. 1, л. 30; ф. 742, оп. 1, а. е. 15, л. 38; Стаменов, Й. 100 години училище в Белица. — *Родопи*, 1974, № 5, с. 8.

ТЕРЗИЕВА, Мария
/неизв./
Завършва протестантското у-ще в Самоков през 60-те години на XIX век. Учителка в протестантското у-ще в Меричлери, Чирпанско.
☐ Стоянов, М. Начало на протестантската пропаганда. — *ИИИ*, 14 — 15, 1964, с. 58.

ТЕТЕВЕНЛИЕВА, Пенка — вж. *Георгиева*, Пенка

ТЕТРАД
/1775 — 1860/
Роден в Присово, Търновско. Учи в килийното у-ще на близкия м-ир. Свещеник в Дебелец, Търновско, през първата пол. на XIX век. Баща на Симеон *Тетрадов.*
☐ Кузманов, С. Църква и училище. — В: Юбилейна книга за село Дебелец. Велико Търново, !938, с. 114, 119.

ТЕТРАДОВ, Симеон
/неизв./
Роден в Дебелец, Търновско. Син на поп *Тетрад.* През 50-те години на XIX век е свещеник в Присово, Търновско. Спомоществовател за „Повест или поучение християнское", превел П. Давидов 1855 .
☐ Кузманов, С. Църква и училище. — В: Юбилейна книга за село Дебелец. Велико Търново, 1938, с. 117, 119.

Георги Тилев

ТЕТРАКОВ, Петко
/неизв./
Роден в Беброво, Еленско. Завършва семинария в Русия. Гл. учител в Градец, Котленско /1865 — 1867 .
☐ НБКМ — БИА, II В 10 456, л. 59.

ТИЛЕВ /ХАДЖИТИЛЕВ/, Георги Митев
/15 ян. 1843 — 20 окт. 1912/
Роден в Перущица. Учи в местното у-ще при Христо Г. *Данов* 1850 — 1853 . От 1867 г. е свещеник и учител в Перущица. Назначен за архиерейски наместник в Пазарджик. Участва в обществения и културен живот на града и в подготовката на Апр. въст. След потушаването на въст. изпраща сведения в Цариград за турските зверства, заради което е арестуван и осъден на смърт. Освободен след застъпничеството на дипломатическите представители. Емигрира в Русия. По време на РТОВ е на служба в Гл. квартира на руската войска. След Осв. е архиерейски наместник в Пазарджик и представител в Областното събрание на Изт. Румелия до 1885 г. Развива широка обществена дейност в полза на Съединението. Избран е за депутат в III ВНС /1886 — 1887/. Протосингел на екзарха в Цариград 1887 — 1895 . След смъртта на жена си /ок. 1896/ се замонашва под името Теофилакт. Управител на Самоковското богословско у-ще /1898 — 1904 , протосингел на Ловчанския митрополит 1904 — 1912/. Умира в София.
☐ Кепов, Ив. Въстанието в Перущица. Пловдив, 1931, 71 — 77; Ганчев, Д. Спомени. 1864 — 1887. С., 1936, 140 — 141; Каймаканов, К. Братя х. Тилеви. — *Родопи*, 1972, № 8, 27 — 28; Царев, Г. Духовници патриоти от Панагюрски революционен окръг — участници в Априлската епопея. — В: Сб. Априлското въстание..., 302 — 309.

ТИЛЬО
неизв.
Учител в Гърмен, Неврокопско /Гоцеделчевско през 70-те години на XIX век.
☐ Милев, Ил. Гърмен до освобождението си от турско робство. — *Родопи*, 1972, № 7, с. 20

ТИНЕВ, Т.
неизв.
Учител в Котел през 1877 г.
☐ Киров, Г. Материал за историята на котленското училище. *СбНУ*, 22 — 23, 1906 — 1907, с. 35.

ТИНКОВ, Гиго /Гико/
неизв.
Учител в Брезник през 1869 г.
☐ Асенов, П. Брезник и Брезнишко. С., 1969, с. 73.

ТИНТЕРОВ, Атанас Вучков /Вучкович/
10 юли 1857 — 13 авг. 1927/
Роден в Калофер. Учи в родния си град при Ботьо *Петков* и Димитър *Фингов.* Продължава образованието си в Болградската гимназия 1871 — 1877 . Завършва математика в Новорусийския у-т в Одеса 1877
1881 . Гимназиален учител в Сливен 1881 — 1882/, Пловдив /1882 — 1884 , Силистра /1884/ и София 1884 — 1899 . Извънреден преподавател по математика /алгебричен анализ/ във Висшето у-ще в София 1893 — 1894/; извънреден /от 1 ян. 1899 и редовен /от 1 ян. 1904 проф. по математика; титуляр на Катедрата по математика /1904 — 1908/.
☐ Кьойбашиев, Ст. Бележки за Калофер. — В: Калоферска дружба. 2. С., 1924, с. 180; Начов, Н. Калофер, с. 511; АСУ, с. 602.

ТИНТЕРОВ, Константин С.
неизв.
Член на БПД „Промишление". Издава: „Песнопойче от български и турски песни. Издава К. С. Тинтеров. Цариград, в печатницата на Ма-

кедония, 1872". В него е отпечатано стихотворението на Хр. *Ботев* — "Майце си".
☐ НБКМ — БИА, ф. 246, II В 1662; II Д 2120; Стоянов, М. БВК, с. 352.

ТИНТУЛЕВ, Стефан
/1789 — неизв./
Свещеник в бълг. колония Катерина, Бесарабия, от 1818 до 1829 г., вер. и след това.
☐ Радкова, Р. Нови данни..., с. 115.

ТИНЧЕВ, Руси
/неизв./
Роден в Крамолин, Севлиевско. Учител в селото /1865 — 1871/.
☐ Неделчев, Д., Ст. Андреев. Културна история на с. Крамолин. Габрово, 1938, 40 — 41.

ТИНЧЕВ, Христо
неизв./
Роден в Крамолин, Севлиевско. Учител в селото /1830 — 1843/.
☐ Неделчев, Д., Ст. Андреев. Културна история на с. Крамолин, Габрово, 1938, с. 39.

ТИПОН /ТИПОВ/, Димитър
неизв./
Възпитаник на българо-гръцката семинария в Солун. В нач. на 60-те години на XIX век е изпратен да продължи образованието си в Гренобъл, Франция, като стипендиант на Ордена на лазаристите. През 1866 г. е отново в Солун. Поддържа връзка със Стефан Веркович.
☐ НА БАН, ф. 14, а. е. 265, л. 3 — 4; Генчев, Н. Франция..., с. 268.

ТИПТОЛОВ, Павел
неизв./
Учи в Одеската семинария /1843/. Спомоществовател за „Дворянски вибори" на Г. Квитка /1843/.

ТИХОЛОВ, Георги /Гено/
неизв./
Зограф. Негови икони има в чипровската църква „Възнесение" /1847/ и в църквата „Св. Петка" във Видин /1854 . Автор на икони в Кнежа, Врачанско /1863/ и в църквата „Св. Параскева" във Видраре, Орханийско /Ботевградско/ от 1865 г.
☐ Василиев, Ас. БВМ, с. 97; Божков, Ат. Българската икона. С., 1984, с. 252; Сб. Тревненската художествена школа. С., 1985, 254 — 255.

ТИХОЛОВ, Рачо
1828 — 1913/
От Габрово. Син на тревненския зограф Тихол *Казаса*. Учи при баща си, а по-късно школува живопис във Влашко. Рисува в църквите в Габрово, Боженци, Габровско, и „Св. Параскева" в Троян /1879/. Запазен е негов автопортрет на картон с маслени бои. Автор на икони в Къкрина, Ловешко /1883/, в църквата „Св. Петка" във Видима, Ловешко /1894/, „Св. Бог" в Дряново /1894/, в църквата в Жълтеш, Габровско /1894/, в Ново село, Ловешко /1897/.
☐ Мартинов, Ал. Габрово през Възраждането. С., 1940, с. 77; Василиев, Ас. БВМ, с. 98; Сб. Тревненската художествена школа. С., 1985, с. 257.

ТИХОЛОВ, Теню
неизв./
Автор на икони в църквата в Никопол /1840 .
☐ Сб. Тревненската художествена школа. С., 1985, с. 263.

ТИХЧЕВ, Марин Дим.
1848 — неизв./
Роден в Русе в семейството на занаятчия. Завършва взаимно и класно у-ще в родния си град. Ок. две години работи като счетоводител в магазин в Гюргево, Румъния, след което благодарение на добрите си познания по турски език става писар в бълг. община в Русе. От 1871 г. до 1877 г. е учител в Тулча. По време на РТОВ работи към щаба на руската армия, а след това е чиновник на Временното руско управление. От 1878 г. е съдебен служител в Провадия, Силистра и Търново.
Постоянен сътрудник на в. „Право" /1870 — 1872/ и в. „Напредък" /1875 — 1876/. Временен дописник на сп. „Слава" /1871 — 1872/ и в. „Българин" /1878/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 295, оп. 1, а. е. 2, л. 2; II А 2305; II А 6259; Стоянов, М. БВК, с. 352; Тонев, В. Добруджа, с. 275.

ТИЧУВИЧ, Дочо
неизв./
Учител в Русе през 1857 г.
☐ ДА — Русе, ф. 44к, оп. 1, а. е. 3, л. 16 — 17.

ТИШЕВ, Георги /Григорий/ Йорданов
/21 дек. 1847 — 3 април 1926/
Роден в Свищов. Завършва семинария и духовна академия в Киев /1863 — 1872/. След завръщането си в Б-я е избран за секретар на *Антим I* 1872/. През 1877 г. е заточен заедно с бълг. екзарх в Ангора Анкара/. След Осв. е обществен и държавен деец. Чиновник за особени поръчения при Русенския губернатор 1878 . Окръжен н-к в Ловеч /1878/. Губернатор на Търново, подпредс. на НС /1879/. Н-к на отделение в М-вото на вътрешните работи; м-р на вътрешните работи /24 март — 28 ноем. 1880/. Член на ДС /1881 — 1883/. Окръжен управител във Варна /1883 — 1892/, Русе /1892/, Пловдив /1893/ и София /1894/. Предс. на Върховната сметна палата. Народен представител в XIV ОНС /1908 — 1911/. Дописен /1881/ и действителен /1902/ член на БКД. Дарител на БАН. Награден с ордсните „Св. Станислав" III степен /1879/ и II степен /1883/; „Св. Александър" IV степен /1886/ и III степен /1888/; „За гражданска заслуга" /1896 . Умира в София.
☐ НА БАН, ф. 182к Георги Тишев/; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 105а; Васильов, Г. Спомени за лица и събития през XIX и XX век. С., 1934, 70 — 73; Книга за дарителите..., 191 — 194; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 68, 91; Кирил, патриарх Български. Екзарх Антим. 1816 — 1888. С., 1956, с. 804.

ТИШЕВ, Тодор
/ок. 1857 — неизв./
Роден в Свищов. Учи в педагогическо у-ще във Виена /1876 — 1878/. Учител в Тулча от 1878 г.
☐ НБКМ — БИА, ф. 11, а. е. 1, л. 8; ЦДИА, ф. 1318, оп. 1, а. е. 4933, л. 1; ДА — Русе, ф. 43к, оп. 1, а. е. 34, л. 133 — 138; Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 250.

ТИШЕВА, Андриана
неизв./
Родена в Свищов. Учи в Киев 1876 — 1879/
☐ НБКМ — БИА, ф. 8, а. е. 2, л. 121.

ТОДОР
неизв.
Роден в Русе. Учи при йеромонах *Аверкий*. Свещеник и учител в Русе /в махалата Чукурчифлик/ през втората половина на XVIII век.
☐ Орловски, Ст. Из историята на учебното дело в Русе до Освобождението. — *Уч. пр.*, 1906, № 10, с. 1057; Попов, Н. Описание на Русчук. Русе, 1928, с. 26; Гечев, М. Килий-

ните у-ща..., с. 71.

ТОДОР
/неизв./
Свещеник в Търново през втората пол. на XVIII век.
☐ НБКМ — БИА, ф. 129, а. е. 166, л. 208.

ТОДОР
/неизв./
Свещеник в Котел. През 1771 г. заедно с поп *Велико* съставя ръкописна книга с църковно съдържание.
☐ Ангелов, Б. Съвременници на Паисий. Т. 2. С., 1964, с. 62.

ТОДОР
/неизв./
Свещеник в Челопечене, Софийско, през 1780 г.
☐ Гошев, Ив. Стари записки и надписи. — *ГСУ, БФ*, 12, 1935, с. 7.

ТОДОР
/неизв./
Свещеник в Трявна през 1808 г.
☐ Снегаров, Ив. Исторически вести за Търновската митрополия. — *ГСУ, БФ*, 20, 1942 — 1943, с. 111.

ТОДОР
/неизв./
Свещеник и учител във Враца през 1808 — 1809 г.
☐ Йоцов, Д. Враца, с. 154; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 70; Харизанов, В. Учителите в национално-освободителните борби на град Враца. — *Векове*. 1974, № 2 — 3, с. 102.

ТОДОР
/неизв./
Учител в Алмалии, Добруджа, през 1812 г.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 176.

ТОДОР
/неизв./
Игумен на Килифаревския м-ир през 1813 г.
☐ Снегаров, Ив. Друг търновски църковен кодекс. С., 1941, с. 83.

ТОДОР
/ок. 1800 — неизв./
Роден в Пещера. Учи в родния си град и в гръцко у-ще в Пловдив /1825/. Учител в Пещера /1825 — 1848/ , в Извор, Пловдивско, Бяга, Пазарджишко, Сотир /Храбрино/, Пазарджишко, Дереджик кьой /Дебръщица/, Пазарджишко, Дермен дере /Първенец/, Пловдивско, Црънча, Пазарджишко. Обучението води на български и гръцки език.
☐ Попов, Ив. Грижи за българското училище. — В: Страници из миналото на Пещера. С., 1973. с. 93, 100.

ТОДОР
/неизв./
Свещеник в Русе от 1826 до 1828 г.
☐ Сиромахова, Ж. Махали и социален състав на българското население в Русе през 15 — 18 в. — В: *ГМСИБ*, 1, 1975, с. 61.

ТОДОР
/неизв./
Роден в Извор, Видинско. Учител в Арчар, Видинско /1833 — 1846/.
☐ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 96

ТОДОР
/неизв./
Свещеник в Тетевен ок. 1839 г.
☐ Василиев, Ас. Тетевенските църкви. С., 1948, с. 56.

ТОДОР
/неизв./
Йеромонах от София. Игумен на Дивотинския м-ир /1840 — 1847/.
☐ Никифоров, Т. Село Дивотино. С., 1970, с. 16

ТОДОР
/неизв./
Учител в Ямбол /1844 — 1846/. Свещеник. Хаджия. Един от основателите на ч-щето в града /1862/.
☐ Върховски, Н. Ямболски патриоти по духовното и политическото ни възраждане 1820 — 1876. Ямбол, 1910, с. 9; Атанасов, Ж. Учебното дело в Ямбол преди Освобождението. — *Уч. пр.*, 1947, № 1 — 2, с. 135; Русева, Т. Един ден в читалище „Сталин". — *Читалище*, 1956, № 5, с. 36

ТОДОР
/неизв./
Свещеник в Потур, Добруджа, от 1845 до 1856 г.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917 ,с. 190.

ТОДОР /ТЕОДОР МЕРИЧЛЕР/
/неизв./
Вер. е роден в Меричлери, Чирпанско. Учител и свещеник в Чирпан в средата на XIX век. Спомоществовател за „Житие св. Григория Омиритскаго", превел Ав. Попстоянов /1852/.
☐ Събчев, Н. Чирпан, 186 — 187.

ТОДОР
/неизв./
Свещеник и учител в Краище, Кюстендилско, през втората пол. на XIX век.
☐ Яначков, Б. Учебното дело в Краище, Кюстендилско, до Освобождението. — В: Материали..., 2, с. 57.

ТОДОР
/неизв./
Свещеник в Козарско, Пещерско, през 50-те години на XIX век.
☐ Вълчев, Ан. За първите стъпки на училищното дело в Родопите. — *Родопи*, 1975, № 6, с. 23.

ТОДОР
/неизв./
Свещеник и учител в Гумендже през 50-те и 60-те години на XIX век.
☐ Шалдев, Хр. Един заслужил покойник. Учителят Гоно Пейков. — *Ил. Илинден*, 1934, № 5 — 6, 1 — 2.

ТОДОР
/неизв./
Учител в Юшенлии /Ботево/, Варненско от 1850 до 1866 г.
☐ Тонев, В. Бележки..., ч. 3, с. 166.

ТОДОР
/неизв./
Свещеник в Летница, Ловешко, през 1857 г.
☐ Снегаров, Ив. Нов кодекс на Търновската митрополия. С., 1937, с. 70.

ТОДОР
/неизв./
Свещеник вер. в Карлово. Спомоществовател за „Изяснения на неделнити и празнични евангелия", превел Зл. Груев /1857/.

ТОДОР
/неизв./
Свещеник в София през 60-те и 70-те години на XIX век. Член на Софийския градски съвет и училищния к-т /1878/.
☐ В. *Македония*, II, № 12, 17 февр. 1868; ОБТИ, т. 3, с. 187.

ТОДОР
/неизв./
Учител в Беш тепе, Добруджа, от 1862 до 1880 г.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 219.

ТОДОР
/неизв./
Роден в Карадере, Малкотърновско. Свещеник в Пирок, Малкотърновско, ок. 1863 г.
☐ Аянов, Г. Малко Търново. Бургас, 1939, с. 274.

ТОДОР
/неизв./
Учител в Скопие през 1864 г.
☐ Снегаров, Ив. Скопската епархия. — *ГСУ, БФ*, 16, 1939, с. 88; Писахме да се знае, с. 179.

ТОДОР
/неизв./
Роден в Дерманци, Ловешко. Учител в Угърчин, Ловешко, през 1866 г. за кратко време. Убит от турците.
☐ Радоев, П., Г. Радоев. Из миналото на с. Угърчин. С., 1978, с. 25.

ТОДОР
/неизв./
Свещеник в Билиници, Брезнишко, през 1869 г.
☐ СГОДА, ф. 1293к, оп. 1, а. е. 200, л. 5.

ТОДОР
/неизв./
Свещеник в Комрат, Бесарабия, през 1869 г. Участник в д-нието против Берлинския договор /1878/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 577, а. е. 1, л. 118.

ТОДОР
/неизв./
Свещеник в Яврово, Станимашко /Яворово, Асеновградско/, през 70-те години на XIX век. Участник в Апр. въст .
☐ Хайтов, Н. Село Яврово. С., 1958, с. 48, 50, 70.

ТОДОР
/неизв./
Свещеник в Превала, Берковско, през 1870 г.
☐ ЦДИА, ф. 111, оп. 1, а. е. 107, л. 3.

ТОДОР
/неизв./
Свещеник в Челюстница, Берковско, през 1870 г.
☐ ЦДИА, ф. 111, оп. 1, а. е. 107, л. 4.

ТОДОР
/неизв./
Свещеник в Берковица през 1872 г.
☐ Динеков, П. София, с. 142.

ТОДОР
/неизв./
Свещеник в Кара Хюсеин /Чернево/, Варненско, през 1872 г.
☐ Ников, П. Българското възраждане..., с. 417.

ТОДОР
/неизв./
Роден в Караманкьой, Добруджа. Свещеник в Паша къшла, Добруджа /1874 — 1878/.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 197.

ТОДОР
/неизв./
Учител в Г. Оряховица от 1875 до 1878 г.
☐ Шивалова, М. Принос към живота и делото на Атанас Бендерев. — *ГМСИБ*, 2, 1976, с. 92.

ТОДОР
/неизв./
Роден в Медковец, Ломско. Учител в Крива бара, Ломско, преди Осв.
☐ 145 години народно училище „Пейо Яворов" — с. Крива бара, Михайловградско. Юб. в., 13 ноември 1968.

ТОДОР /Куция/
/неизв./
Роден в Сливен. Преподава на гръцки в града ок. 1810 г.
☐ Табаков, С. Сливен, с. 404.

ТОДОРАНОВ, Атанас
/неизв./
Учи в класното у-ще в Г. Оряховица при Иван *Момчилов* и в семинарията при м-ира „Св. св. Петър и Павел" до Лясковец /1874/. Учител в Г. Оряховица /до 1878/. След Осв. продължава да учителства.
☐ НБКМ — БИА, II А 1913; Пешев, П. Историческите събития и живота ми от навечерието на Освобождението ни до днес. С., 1925, с. 29; Цонев, Зв. Горна Оряховица, с. 72.

ТОДОРКА
/неизв./
Учи в Сопотския м-ир. Учителка в Ст. Загора през 40-те и 50-те години на XIX век.
☐ НА БАН, ф. 46к, а. е. 20, л. 1 — 6.

ТОДОРКА
/неизв./
Учителка. Спомоществователка от Хасково за „Средства за предварване за заряване на мнимоумрелите", превел З. Княжески /1858/.

ТОДОРКА
/неизв./
Родена в Свищов. Учи в Сопот при Калист *Луков*. Учителка в Ловеч /1860 — 1868/ и Плевен /1868 — 1869/. Основателка на плевенското женско д-во „Развитие" /1868 — 1869/.
☐ Хаджиев, Н. Бабина Пенина Тодорка. — В: Ловеч и Ловчанско. Кн. 3, 1931, с. 132; Трифонов, Ю. Плевен, с. 269;Паскалева, В. Българката..., с. 118.

ТОДОРОВ, А.
/неизв./
Автор на стихотворение, публикувано в сп. „Училище" /1872/.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 352.

ТОДОРОВ, Аврам
/неизв. — ок. 1872/
Роден в Сопот. Учител в Кара Омур /Смилец/, Силистренско /от 1869 /. Обвинен в рев. дейност, арестуван и затворен в Русе, където умира.
☐ НБКМ — БИА, II А 2279; Марковски, М. Спомени и очерки из българските революционни движения. С., 1976, с. 119, 122.

ТОДОРОВ, Алекси Попиванов
/1798 — 30 ноем. 1889/
Роден в Трявна. Свещеник там от 1835 г. до Осв. Спомоществовател за: „Историята на слов. болг. народ", превел П. Сапунов /1844/; „Православное учение... Платона", превел Ил. Стоянов /1844/; „Писменница на славянскийа язик", наредил Ив. Момчилов /1847/; „Житие св. Григория Омиритскаго", превел Ав. Попстоянов /1852/; „Сочинение Т. Булгарина", превел П. Калянджи /1861/. Участва в подготовката на Апр. въст.
☐ Колев, Л. Духовници — участници в национално-освободителните борби на нашия народ. — *ИЦИАИ*, т. 1, 1978 , с. 321.

ТОДОРОВ, Алексий
/неизв./
Учител в Пазарджик. Спомоществовател за „Писменница на славянскийа язик", наредил Ив. Момчилов /1847/.

ТОДОРОВ, Ангел
/неизв./
Роден в Батак. Учител в Широка лъка, Смолянско, през 60-те години на XIX век. Участва в църковно-нац. борби.
☐ Маркова, З. За българско учи-

лище и църква в Родопите. — В: Родопите в българската история. С., 1974, с. 99.

ТОДОРОВ, Атанас
неизв.
Учител в Каспичан през 1874 — 1875 г.
☐ Сп. *Училище*, IV, № 23 — 24, 1875 притурка/; Пенкова, М. Учителски събор..., с. 182.

ТОДОРОВ, Брайко
неизв./
От Клисура. Учител и свещеник там от 30-те до 50-те години на XIX век. Спомоществовател за: „Месецослов“ на Хр. Сичанниколов 1840/; „Служба св. Хараламрия“, превел Неофит Рилски /1843/; „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/; „Изяснение на неделнити и празнични евангелия“, превел Зл. Грувев 1853 .
☐ Музейна експозиция в град Клисура; Чилингиров, Ст. Панайот Волов. Животописен опит. С., 1940, с. 149.

ТОДОРОВ /ТЕОДОРОВ/, Васил
/неизв./
Учител в Търново от 1859 до 1874 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 2329, II А 2355, II А 7637; Доросиев, Л. Нашите..., с. 40; Кулелиев, Й. Девическото образование..., с. 14.

ТОДОРОВ, Васил
/неизв./
Аптекар в Жеравна. Спомоществовател за „Средства за предварвание за заравяние на мнимоумрелите“, превел З. Княжески /1858/.

ТОДОРОВ, Васил
неизв./
Ученик в Одеското юнкерско пехотно у-ще от 1869 г.
☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 41; Степанова, Л. Вклад России..., с. 208.

ТОДОРОВ, Васил
неизв./
Учител в Белоградчик ок. 70-те години на XIX век.
☐ Панов, К. Белоградчик /Минало и настояще . Белоградчик, 1938, с. 14.

ТОДОРОВ, Васил
неизв.
Учител в Суджас кьой Водица/, Варненско 1870 — 1871 . По-късно е свещеник в Горна Кумлуджа Крумово , Варненско.
☐ Тонев, В. Бележки..., ч. 2, с. 100.

ТОДОРОВ, Гане /Георги/
/неизв./
Килиен учител в Калище, Радомирско, от 1845 г.
☐ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 111.

ТОДОРОВ, Георги
неизв./
Роден в Карабурун Знаменосец/, Старозагорско. Учител в Арабаджиево Коларово/, Старозагорско 1849/ и в Ахиево Бъдеще/, Старозагорско /нач. на 70-те години/.
☐ В. *Македония*, V, № 35, 31 авг. 1871; Кънчев, М. Видрица, с. 86.

ТОДОРОВ, Георги
неизв./
Учител в Хасково. Спомоществовател за „Писменик“ на С. Доброплодни /1853/.

ТОДОРОВ Попадийкин, Георги
неизв./
Роден в Трявна. Учител там от 1859 г. до края на живота си.
☐ НБКМ — БИА, ф. 129, оп. 1, а. е. 166, л. 23.

ТОДОРОВ, Гецо
/неизв./
Свещеник в Русе през 60-те и 70-те години на XIX век. Спомоществовател за „Поучения в св. и вел. четиредесятница“, превел Ф. Велиев /1868/, и за „Тълкование на бож. молитвений дом“ на Т. Станчев /1873/.

ТОДОРОВ /ПОПТОДОРОВ/, Григор
/неизв. — 1876/
Роден в Карлово. Учител по турски език в Пещера през 70-те години на XIX век. Член на местния РК. Участва в Апр. въст.
☐ НБКМ — БИА, II А 8886, II А 8888; Попов, Ив. Грижи за българското училище. — В: Страници из миналото на Пещера. С., 1973, 107 — 108; Йонков, Хр. Числен, социален и класов състав на революционерите в Априлското въстание 1876. Историко-социологическо изследване за IV революционен окръг . Хабилитационен труд. С., 1985.

ТОДОРОВ /ПОПТОДОРОВ/, Д.
неизв.
Учител в Пловдив през 1875 — 1876 г.
☐ Доросиев, Л. Нашите..., с. 133.

ТОДОРОВ /ТЕОДОРОВ/, Димитър
неизв.
Роден в Трявна. Килиен учител там в края на XVIII и нач. на XIX век.
☐ Даскалов, Б. Тревненското у-ще..., с. 8; Богданов, Ив. Трявна през Възраждането. С., 1977, с. 130.

ТОДОРОВ /ПОПТОДОРОВ/, Димо
неизв.
Роден в Дере кьой Речка , Малкотърновско. Учител и църковен певец в родното си село, в малкотърновските села Карадере и Пирок 1867 — 1869 .
☐ Аянов, Г. Малко Търново. Бургас, 1939, с. 274, 275.

ТОДОРОВ, Желязко
1858 — неизв./
Роден в Дере кьой /Воден , Ямболско. Завършва взаимно у-ще. Учител в селото до Осв., а по-късно свещеник.
☐ ДА — Сливен, ф. 44к, оп. 1, а. е. 123, л. 39.

ТОДОРОВ, Иван
неизв./
Учител в Търново. Спомоществовател за „Кратка всеобща история“, превел Г. Йошев /1861 .

ТОДОРОВ, Иван
/неизв./
Завършва гимназия в Николаев. Пансионер при Тодор *Минков.* Следва медицина в Харков /ок. 1871/. След завършване на образованието си се завръща в Б-я.
☐ В. *Право*, VI, № 22, 26 юли 1871; Тодоров, С. Тодор Николаевич Минков. Живот. Дейност. Заслуги. С., 1970, с. 45.

ТОДОРОВ, Иван
неизв. — 1873
Роден в Панагюрище. Студент в Московския у-т. Умира на път за Киев.
☐ ЦДИА, ф. 111, оп. 1, а. е. 54, л. 1; Дякович, Б. 50 г. на една забравена бълг. гимназия. — *Уч. пр.*, 1908, № 10, с. 954.

ТОДОРОВ, Иван
неизв. — 1877
Роден в Троян. Учител в Угърчин, Ловешко 1873 — 1877/. Убит от турци край „Бальовското езеро“ в Угърчинското землище.
☐ Радоев, П., Г. Радев. Из миналото на Угърчин. С., 1978, с. 25.

ТОДОРОВ, Иван

/1856 — 12 февр. 1934/

Роден в Тулча в семейството на руски преселници. Учи в родния си град при Сава *Доброплодни* и в Робърт колеж, Цариград. По време на РТОВ е преводач. След Осв. завършва медицина в Цюрих и Вюрцбург /1885/. Градски лекар в Оряхово; окръжен лекар в Севлиево, Разград и Силистра. От 1893 г. е старши лекар и управител на Русенската болница; от 1903 г. е във Варна, а от 1904 г. преминава на частна практика. Автор на мед. трудове. Умира във Варна.

☐ Недялков, Ал. Д-р Иван Тодоров. — *ЛЛСБ*, 1934, № 4, 99 — 103.

ТОДОРОВ, Иван /Йоан/ Бързаков

/ок. 1837 — неизв./

Роден в Лясковец в семейството на земеделец. Завършва класно у-ще. От 1850 г. учи в Белградската гимназия. Поради липса на средства прекъсва за една година образованието си /1854/, след което се премества в Сремски Карловци, където живее при Сава *Доброплодни*, учител по това време в Карловацката гимназия. Завършва гимназията и се завръща в Б-я. Учител в Трявна /1858 — 1864/. Продължава образованието си във Военномедицинското у-ще в Цариград /вер. до 1876/. Военен лекар в турската армия. След Осв. е военен лекар в Търново.

☐ НБКМ — БИА, ф. 129, а. е. 166, л. 22, 168; Начов, Н. Цариград, с. 145; Гинчев, Ц. Няколко думи от биографията на Г. С. Раковски. — *Ил. Светлина*, 1918, № 3, с. 14; Спомени на Цани Гинчев за Г. С. Раковски. — В: Сб. Неофит Бозвели, Г. С. Раковски, Добри Чинтулов, Бачо Киро Петров, Васил Друмев в спомените на съвременниците си. С., 1979, с. 200; Бойчева, В. Български младежи..., 315 — 316.

ТОДОРОВ, Иван Хаджирадославов

/1845 — 1887/

Роден в Беброво, Еленско. Учи в Елена. Учител в Беброво /1861 — 1862; 1872 — 1874/, Водица, Ескиджумайско /Търговищко/ през 1862 г., Късъл Мурад /Благоево/, Разградско /1871 — 1872/ и в Жеравна /от 1874/. След Осв. е съдебен служител. Умира в Русе.

Временен сътрудник на сп. „Училище“ /1871/ и сп. „Слава“ /1873/.

☐ Моллов, М. Иван х. Тодоров Радослав. — *Бебровски глас*, № 9, 1 септ. 1935; Константинов, Д. Жеравна в миналото и до днешно време. С., 1948, с. 215, 286; Стоянов, М. БВК, 352 — 353.

ТОДОРОВ, Илия

/неизв./

Роден в Михалци, Търновско. Свещеник в Бяла черква, Търновско /1864 — 1866/.

☐ НБКМ — БИА, ф. 151, а. е. 6, л. 410.

ТОДОРОВ, Йордан

/неизв./

Учител в Дряново през 70-те години на XIX век. Член на местния РК; участва в подготовката на Старозагорското въст. /1875/.

☐ Чолов, П. История на град Дряново. С., 1969, с. 80; Дойчев, Л. Учители — участници в Старозагорското въстание. — *Семейство и училище*, 1975, № 9, с. 23.

ТОДОРОВ, К.

/неизв./

Учител в Ески Джумая /Търговище/ през 1863 г.

☐ НБКМ — БИА, II А 1665.

ТОДОРОВ, Киро

/неизв./

Роден в Чирпан. Учител в родния си град до 1876 г., когато е арестуван по обвинение в убийство.

☐ Андонов, Ив. Из спомените ми от турско време. Ч. 2. С., 1928, с. 11.

ТОДОРОВ, Костадин

/1852 — 1905/

Роден в Малко Търново. Учител и свещеник в града /1873/. Предс. на църковната община /1871 — 1873/.

☐ ДА — Сливен, ф. 44к, оп. 1, а. е. 111.

ТОДОРОВ, Лазар

/неизв./

Свещеник в Боженица, Тетевенско, през 70-те години на XIX век. Предс. на местния РК.

☐ Колев, Л. Духовници — участници в национално-освободителните борби на нашия народ. — *ИЦИАИ*, т. 1, 1978, с. 249.

ТОДОРОВ, Марко

/неизв. — 1873/

Свещеник в Правец, Орханийско /Ботевградско/, през 60-те и нач. на 70-те години на XIX век. Член на РК в селото /1870/. Участва в организирането на Арабаконашкия обир /1872/. Арестуван през 1873 г.; отравя се.

☐ Колев, Л. Духовници — участници в национално-освободителните борби на нашия народ. — *ИЦИАИ*, т. 1, 1978, с. 259; Павловска, Цв. Частният български революционен комитет в Правец. — *ВИСб*, 1983, № 1, с. 54, 61.

ТОДОРОВ, Матей

/неизв./

Роден в Петково, Смолянско. Свещеник в църквата „Св. Димитър“ в Станимака /Асеновград/ от 1874 г. Член на РК /1873/ и участник в подготовката на Апр. въст., заради което е арестуван. След Осв. продължава да служи в същата църква.

☐ ДА — Варна, ф. 77к, оп. 1, а. е. 1, л. 7; а. е. 7, л. 12, а. е. 10, л. 12; Хайтов, Н. Асеновград в миналото. С., 1983, с. 186, 200 — 201, 206.

ТОДОРОВ, Матей

/неизв. — 1878/

Роден в Калофер. Завършва гимназия в Николаев /1874/. Пансионер при Тодор *Минков*. Постъпва в Киевската духовна академия /1875/. Умира като студент.

☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 129а; ЦГАОР, ф. 1750, оп. 1, ед. хр. 316, л. 24а; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 91.

ТОДОРОВ, Михаил

/неизв./

Роден в Хотанца, Русенско. Учител в Ибричево /Водолей/, Търновско, и в Беброво, Еленско /1875 — 1876/. След Осв. продължава да учителства.

☐ НБКМ — БИА, II А 2084; Евтимов, Т. За състоянието на училищата в някои селища на Великотърновски окръг през 1878/1879 г. — *ИДА*, 19, 1970, с. 182.

ТОДОРОВ, Мишон

/неизв./

Роден във Враца. Учи в родния си град и учителства там /1872 — 1878/.

☐ Цанев, Д. Бележки по историята на учебното дело във Враца. — *Уч. пр.*, 1906, № 10, с. 1093; Йоцов, Д. Враца, с. 63.

ТОДОРОВ /ТОДОРАКЕВ/ Хаджикосев, Наньо

/ок. 1844 — 1871/

Роден в Ст. Загора. Завършва местното класно у-ще. Учител в родния си град /1866 — 1871/. Един от основателите на Старозагорския РК; читалищен и театрален деец. Умира от шарка в Ст. Загора.

☐ НБКМ — БИА, ф. 22, а. е. 510, л. 5; НА БАН, ф. 46к, а. е. 23, л. 1 — 3; а. е. 29; в. *Македония*, III, № 9, 25 ян. 1869; в. *Право*, VI, № 46, 25 ян. 1872; Атанасов, В. Спомени из живота и дейността ми. С., 1936, с. 22; Кънчев, М. Видрица, с. 237, 657.

ТОДОРОВ, Нестор
/неизв./
Учител в Криводол, Ломско. Спомоществовател за „Куткудачка" на Кр. Пишурка /1871/.

ТОДОРОВ, Никола
/неизв./
Католически духовник. Обслужва бълг. католици в пловдивските енории Дуванджии /Дуванлии/, Давуджово /Миромир/, Селджиково /Калояново/ ок. 20-те години на XVIII век.

☐ Радкова, Р. Българската интелигенция през Възраждането. С., 1986, с. 165.

ТОДОРОВ, Никола
/неизв./
Свещеник в Лясковец през 50-те и 60-те години на XIX век. Спомоществовател за „Общи знания всякому человеку нужни", превел Ст. Колюв /1855/.

☐ В. *България*, II, № 96, 18 ян. 1861; Снегаров, Ив. Старият Търновски църковен кодекс. — *ГСУ, БФ*, 13, 1936, с. 33.

ТОДОРОВ, Никола
/неизв./
Временен сътрудник на в. „Право" /1873/.

☐ Стоянов, М. БВК, с. 353.

ТОДОРОВ, Николай
/1852 — неизв./
Роден в Г. Оряховица. Учи в гимназията в Николаев в нач. на 70-те години на XIX век със стипендия на Московското славянско общество. След завръщането си в Б-я е учител в Г. Оряховица.

☐ НБКМ — БИА, ф. 29, а. е. 2, л. 21; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 106, 129а.

ТОДОРОВ, П.
/неизв./
Свещеник в Русе. Спомоществовател за „Две советователни слова Плутарха", превел И. Стоянович /1845/.

Павел Тодоров

ТОДОРОВ /ТЕОДОРОВИЧ/, Павел
/1840 — 5 юли 1881/
Роден в Лясковец. Първоначално образование получава в Търново. Завършва Белградската гимназия и продължава образованието си в Русия. Учи в Ришельовския лицей в Одеса /от 1857/, завършва Историко-филологическия ф-т на Московския у-т /1862/ със степен кандидат на филологическите науки. Стипендиант на граф. А. С. Уваров и на СБК. Една година учителства в родния си град /1863/, след което се установява в Болград. Преподавател по латински и гръцки език в горните класове на централното у-ще „Св. св. Кирил и Методий"; от 28 дек. 1870 г. директор на у-щето. Член-основател и предс. на БЦБО в Болград. След Осв. за кратко време е директор на Варненската мъжка гимназия /1880 — 1881/, завръща се в Болград, където умира. Спомагателен /1869/ и дописен /1870/ член на БКД.

Временен сътрудник на сп. „Братски труд" /1860/, сп. „Общ труд" /1868/, в. „Народност" /1868/ и в. „Свобода" /1872/. Още като ученик в Белград превежда: „Многострадална Геновева. Жалостно позорище на пет действия [от Л. Тик]. Преведено од сърбский на българский язик от Павла Тодорова, а печатано с иждивението на Неша Неделкова от Копривщица. В Белград, в Правителствената книгопечатница, 1856"; — [2. изд. с променен правопис.] „Многострадална Геновева или жалостно позорище на пет действия. Напечата ся с иждивението на Петра Стоянова, търновчанина. Букурещ, в книгопечатнята Стефана Расидеска, 1865".

☐ ЦГАОР, ф. 1750, оп. 1, ед. хр. 341, л. 1 — 3; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 40а, 105, 111а, 121а; АГСР, т. 2, 369 — 370; Минев, Д. Лясковец, 297 — 298; Стоянов, М. БВК, с. 353; Дончев, В. Болградската гимназия през 1858 — 1878 г. — *ИПИ*, 19, 1965, 217 — 218; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 98.

ТОДОРОВ, Паскал Василев
/4 април 1843 — неизв./
Роден в Ямбол. Учи в родния си град при Александър *Георгиев*. Запазени са две негови икони в църквата „Св. Димитър" в Арнаут кьой /Иречеково/, Ямболско /ок. 1860/. Продължава образованието си в Московското у-ще за живопис, скулптура и архитектура заедно с Христо *Цокев* и Атанас *Петров* /1865 — 1868/. Занимава се с иконопис под ръководството на Сорокин. През 1872 г. постъпва като свободен слушател в класа по живопис на Петербургската художествена академия. След завръщането си в Б-я /1875/ рисува икони в м-ира „Св. Троица" при Търново. Учител в Котел /1880/ и Сливен /1884 — 1890/. Автор на икони и портрети в църкви в Котел, Медвен, в Ямболско, Каваклийско /Тополовградско/, Казълагачко /Елховско/ и др.

☐ ЦГАОР, ф. 1750, оп. 1, ед. хр. 227, л. 13; ед. хр. 235, л. 2; ед. хр. 418, л. 16: Лвова, Е. Из историята на руско-българските връзки в изобразителното изкуство. — *Изкуство*, 1960, № 2, 44 — 46; Тонев, В., И. Блянова. Възрожденският художник Атанас Петров Кърклисийски. — *Векове*, 1975, № 5, с. 6; История на град Ямбол. С., 1976, с. 160; Василиев, Ас. БВМ, 598 — 600; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 138.

ТОДОРОВ, Петко
/неизв./
Роден в Малка Брестница /Брестница/, Ловешко. Учител в селото през 70-те години на XIX век.

☐ 100 години народно основно училище „Хр. Ботев". Юб. л. С. Брестница, 8 ян. 1967.

ТОДОРОВ, Петко

/неизв./
Свещеник в Г. Оряховица през 70-те години на XIX век.
☐ Сп. *Слава*, II, № 13, 25 юли 1873; Цонев, Зв. Г. Оряховица, с. 73.

ТОДОРОВ /ПЕЕВ/, Петър
/неизв./
Роден в Панагюрище. Завършва гимназия в Одеса /1848 — 1852/ и продължава образованието си в Математическия ф-т на Московския у-т. Стипендиант на граф Д. А. Толстой. По време на следването си дава уроци по физика и математика. През 60-те и 70-те години е учител в Болградската гимназия, а след Осв. в Панагюрище. Женен за племенница на Георги Ив. *Золотович*. Самоубива се в напреднала възраст.
☐ ЦДИА, ф. 111, оп. 1, а. е. 54, л. 1; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 116а; ЦГАОР, ф. 1750, оп. 1, ед. хр. 341, л. 1; Фингов, Д. Спомени из живота ми. — В: Калоферска дружба. 1. С., 1908, с. 131; Начов, Н. Калофер, с. 388; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 39; Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив, 1981, с. 318.

ТОДОРОВ, Петър
/неизв./
От Ярловци, Трънско. Учител в селото /1858/ и в Костуринци, Трънско. Ръкоположен за свещеник /1869/.
☐ Йорданов, Ст. Стогодишнината на храма „Св. Димитър“ в село Ярловци. С., 1935, с. 44.

ТОДОРОВ, Петър
/неизв./
Учител в Каталой, Добруджа, от 1867 до ок. 1869 г.
☐ Тонев, В. Добруджа, с. 277.

ТОДОРОВ, Руси
/неизв./
Свещеник в Добруджа през 70-те години на XIX век.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 42.

ТОДОРОВ, Стефан
/неизв./
Роден в Бреница, Оряховско. Учител в селото /ок. 1871/.
☐ НБКМ — БИА, II А 2181.

ТОДОРОВ, Стоян
/ок. 1780 — неизв./
Роден в Тетевен. Свещеник и килиен учител там /ок. 1810 — 1857/.
☐ Георгиев, Хр. Учебното дело в град Тетевен до Освобождението. — *Уч. пр.*, 1901, № 6, 453 — 454; Стойчев, Д. Тетевен, минало и днес. С., 1924, с. 54; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 87.

ТОДОРОВ /ХАДЖИТОДОРОВ/, Стоян
/неизв./
Свещеник в Килифарево, Търновско. Спомоществовател за „Православное учение... Платона“, превел Ил. Стоянов /1844/.

ТОДОРОВ, Стоян
/неизв./
Учител в Пловдив през 1849 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 5230.

ТОДОРОВ, Стоян
/неизв./
Роден в Елена. От 1867 г. учи във Военномедицинското у-ще в Цариград.
☐ В. *Македония*, I, № 16, 18 март 1867; Начов, Н. Цариград, с. 144.

ТОДОРОВ, Стоян
/неизв./
Роден в Копривщица. От 1867 г. учи във Военномедицинското у-ще в Цариград.
☐ В. *Македония*, I, № 16, 18 март 1867; Начов, Н. Цариград, с. 144.

ТОДОРОВ, Тодор
/неизв./
Роден в Айдемир /дн. кв. на Силистра/. Учител в селото /ок. 1852 — 1857/. Ръкоположен за свещеник в Айдемир на 11 април 1864.
☐ ЦДИА, ф. 1318, оп. 1, а. е. 4936, л. 7; Тонев, В. Добруджа, с. 278.

ТОДОРОВ Черкезов, Тодор
/неизв. — 8 ян. 1903/
Роден в Долно Чамурли, Добруджа. Син на поп Тодор *Стоянов*. Учител в родното си село /1858 — 1866/. От 1862 г. е ръкоположен за свещеник в Долно Чамурли. Обслужва и селата Хамамджии и Кавгаджии, Добруджа. През 1884 г. се преселва в Ески Джумая /Търговище/.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 172, 174; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 93; Тонев, В. Добруджа, с. 278.

ТОДОРОВ, Тодор
/неизв./
Роден в Крушовене, Оряховско. Свещеник в селото през 1872 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 2181; Летоструй, V, 1873, с. 59.

ТОДОРОВ, Тончо
/неизв./
Учител в Люта /Владимирово/, Ломско. Спомоществовател за „Куткудачка“ на Кр. Пишурка /1871/.

ТОДОРОВ, Х.
/неизв./
Учител в Беброво, Еленско. Спомоществовател за „Тълкувание на бож. молитвений дом“ на Т. Станчев /1873/.

ТОДОРОВ, Христо
/неизв./
Свещеник в Лясковец през 40-те и 50-те години на XIX век.
☐ ЦДИА, ф. 405, оп. 1, а. е. 3, л. 1; Минев, Д. Лясковец, с. 162.

ТОДОРОВ, Христо
/1856 — неизв./
Роден в Гаджилово /Гранитово/, Ямболско. Учител до 1878 г., когато е ръкоположен за свещеник.
☐ ДА — Сливен, ф. 44к, оп. 1, а. е. 123, л. 21.

ТОДОРОВ, Христо Димитров /Димитриевич/
/ок. 1814 — 19 окт. 1888/
Роден в Дупница /Станке Димитров/ в семейството на търговец. Брат на Анастасия Д. *Тодорова*. Учи в Самоков и Дупница. Учителства от 1836 г. в продължение на 35 години: в Горна Джумая /Благоевград/ от 1838 до 1841 г., Дупница /1841 — 1850/ и Самоков /от 1851/. В началото е килиен учител и абаджия, а впоследствие — взаимен учител. Участва в църковно-нац. борби и в църковния събор в Цариград през 1871 г. Член на Дупнишката община /1872/. Сътрудник на *Неофит Рилски* /60-те години/.
Автор на „Служба с житием и страданием светаго великомъченика Георгиа новаго. Страдавшаго в сардикий граде болгарском, иже ныне нарицается, София. Сочинена на старославенском языце, некиим презвитером, наставлявшим его, и смотревшим страдание его. Обретена, же в митрополийстем книгохранителнице. О великия же по бозе ребности, и ко стым оусердия, и превосходныя любве к славяноболгарскому Племени. Издана благословением и иждивением его Преосвященства, Высокопреосвященнейшаго Митрополита Святософийскаго Господина, Господина Гедеона в пользу православных, в славу же и честь стаго. В Самокове, 1854 [текст

на църковнославянски]“.
☐ НБКМ — БИА, ф. 58 /Христо Димитров/; Меджидиев, А. Град Дупница до Освобождението. Принос към историята на гр. Дупница и околията. С., 1935, 120 — 125; Меджидиев, А. Дупница и бележити дупничани през епохата на Възраждането. Дупница, 1940, 190 — 197; Стоянов, М. БВК, с. 82.

ТОДОРОВ, Христо Иванов
/неизв./
Роден в Трявна. Ученик в Одеската семинария /1841/ със стипендия на Габровското у-ще. Съученик на Добри *Чинтулов*.
☐ НБКМ — БИА, II А 205 014; Шишманов, Ив. Нови студии из областта на българското възраждане. — *СбБАН*, 21, 1926, с. 48; Стефанов, Г., Ст. Н. Изворски, учител и поет 1815 — 1875/. — *СбБАН*, 28, 1935, с. 17; Табаков, Н. Д. Чинтулов. С., 1955, с. 25; Цончев, П. Габрово, с. 411; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 36.

ТОДОРОВ, Христо П.
неизв.
Роден в Пирдоп. От 1867 г. учи във Военномедицинското у-ще в Цариград.
☐ В. *Македония*, I, № 16, 18 март 1867; Начов, Н. Цариград, с. 144.

ТОДОРОВ, Христо П.
/неизв./
Роден в Търново. Учител в Кара насуф, Добруджа /1872 — 1877/.
☐ Тонев, В. Добруджа, с. 278.

ТОДОРОВ, Цено
/неизв./
Роден в Липница, Оряховско. Учител в селото /1871/.
☐ НБКМ — БИА, II А 2181.

ТОДОРОВ Греков, Янко
/5 февр. 1838 — 15 ян. 1914/
Роден в Сопот. Учи известно време в селото, но поради липса на средства е принуден да прекъсне учението си и да започне работа като чехлар в Пловдив /1853 — 1856/. Продължава образованието си в Сопот при Юрдан *Ненов*. Учителства във Враня, Калофер, Свищов, Айдемир /дн. кв. на Силистра/ през 1863 г., Калипетрово /дн. кв. на Силистра от 1865 до 1869 г., Силистра /1869 — 1870, 1877/, Алмалий, Добруджа /1870/, Оряхово и Русе. Рев. деец, арестуван по време на Апр. въст. След Осв. е учител в Силистра.

Янко Тодоров

☐ Янко Тодоров /Даскал Янко/. — *Поборник-опълченец*, 1898 — 1899, № 4 — 5 — 6, 22 — 24; Чаушев, Сл. Учебното дело в Силистра преди Освобождението. — В: Силистра и Добруджа. С., 1927, 252 — 253.

ТОДОРОВА, Анастасия /Ната/ Димитрова
неизв./
Родена в Дупница /Станке Димитров/ в семейството на търговец. Сестра на учителя Христо Д. *Тодоров*. Учителка в частно килийно у-ще в Дупница /1850 — 1860/.
☐ Меджидиев, А. Дупница и бележити дупничани през епохата на Възраждането. С., 1940, 100 — 101; Меджидиев, А. История на град Станке Димитров /Дупница/ и покрайнините му от XIX век до 1912 — 1969 година. С., 1969, с. 54, 99.

ТОДОРОВА Игнатиева, Евдокия
/ок. 1861 — неизв./
Ученичка в у-щето „Общества трудолюбия“ в Москва през 1874 г.
☐ ЦГАОР, ф. 1750, оп. 1, ед. хр. 64, л. 29; Паскалева, В. Българката..., с. 155; Степанова, Л. Вклад России..., с. 210.

ТОДОРОВА, Елена
/неизв./
Образование получава в Пловдив /1870 — 1871/ и Сърбия /ок. 1871 — 1874/. Гл. учителка в девическото класно у-ще в Калофер /от 1874/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 389, а. е. 11, л. 26 — 27, 33, 45; в. *Източно време*, I, № 39, 9 септ. 1874; Начов, Н. Градиво за историята на калоферските училища. — *Уч. пр.*, 1903, № 1 — 2, с. 59; История на образованието и педагогическата мисъл в България. Т. 1. С., 1975, с. 265.

ТОДОРОВА, Лала
неизв./
Учителка в Калофер през периода 1852 — 1877 г.
☐ Гендов, Д. История на Калофер. — В: Калоферска дружба. 1. С., 1908, с. 68

ТОДОРОВА, Марийка
неизв./
Родена в Ст. Загора. Учителка в Градец, Котленско /1868 — 1871 .
☐ НБКМ — БИА, II В 10 456, с. 59; Димитров, Хр. Село Градец. С., 1934, с. 69.

ТОДОРОВА, Марийка
/неизв./
Родена в Шумен. Учителства в Айтос през 60-те години на XIX век.
☐ Стаматов, Н. Айтоско първоначално училище. — В: Юб. сб. по случай 50 години от Освобождението на Айтос. Айтос, 1928, с. 17.

ТОДОРОВА, Ница — вж. *Ненова*, Ница

ТОДОРОВА /ЦАНКОВА/, Павлина
/неизв./
Учи в Русия през периода 1856 — 1877 г.
☐ Степанова, Л. Вклад России..., с. 210.

ТОДОРОВА, Петрония
/неизв./
Учи в Исачевско-Чернявското у-ще в Москва през 1874 г.
☐ Паскалева, В. Българката..., с. 154; Степанова, Л. Вклад России..., с. 210.

ТОДОРОВА, Теофана — вж. *Попова*, Теофана

ТОДОРОВА, Хрисанта Хр.
/неизв./
Родена в Браила. Учи в града. Член на театралното д-во в града и на театралната трупа на Добри *Войников*.
☐ Сюпюр, Е. БЕИР, с. 208.

ТОДОРОВИЧ, Велко

/неизв./
Автор на икона „Св. Кирил и Методий“ в църквата „Св. Никола“ в Жеравна /1863/.
☐ Божков, Ат. Българската икона. С., 1984, с. 462.

ТОДОРОВИЧ, Перикли
/неизв./
От Жеравна. Живее в Тулча. Автор на стихотворение, публикувано в „Цариградски вестник“ /1851/.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 351.

ТОДОРОВИЧ, Петър
/неизв./
Роден в Сергювец /Първомайци/, Търновско. Свещеник и килиен учител в Кара Хасан Лозен , Търновско /от 1857/.
☐ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 118; 100 години народно училище. С. Лозен, В. Търновско, 24 май 1968.

ТОДЮВ, Конст.
/неизв./
Учител в Хасково. Спомоществовател за „Михал“ на С. Доброплодни /1853/.

ТОЛКЬОЙСКИ /ТОЛЬКОВСКИ/, Димитър
неизв./
Роден в Райково /дн. кв. на Смолян/. Учител в Горно дере кьой Момчиловци/, Смолянско, през 40-те години на XIX век. По-късно свещеник там.
☐ Канев, К. Миналото на село Момчиловци, Смолянско. Принос към историята на Средните Родопи. С., 1975, с. 115.

ТОМА
неизв.
Свещеник и учител в Долна Бешовица, Врачанско, в края на XVIII век.
Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 76.

ТОМА
неизв./
Свещеник в Карлуково, Плевенско. Спомоществовател от Плевен за „Православное учение... Платона“, превел Ил. Стоянов 1844/.

ТОМА
неизв./
Роден в Малко Белово Белово/, Пазарджишко. Учител и свещеник в Енидере /Ветрен дол/, Пазарджишко ок. 1849/.
☐ Батаклиев, Ив. Пазарджик и Пазарджишко, с. 750.

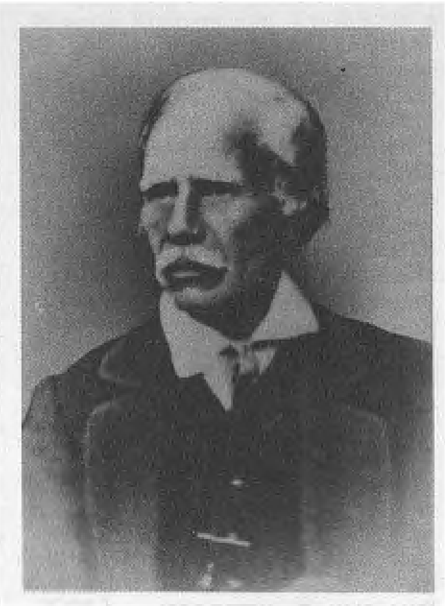

Димитър Тонджоров

ТОМОВ, Илия
/неизв./
Свещеник в Стрелча, Панагюрско. Спомоществовател за „Стихийна аритметика“, превел С. Радулов /1843/.

ТОМОВ, Стефан Матеев
13 март 1850 — 24 април 1939/
Роден в Котел. Учи в местното у-ще, в английския колеж „Сент Джулисн“ на о. Малта /1862 — 1865/ и завършва Робърт колеж, Цариград 1865 — 1869/. Няколко месеца е пом.-учител в Робърт колеж, след което е назначен за гл. учител в Ямбол /1869 — 1870/. Учител в Котел /1870 — 1872/. Секретар на английската болница на Галата в Цариград /1872 — 1874/. Заминава за САЩ 1874/ и учи в семинарията „Дрю“ в Ню Джърси /до 1879/. След завръщането си в Б-я е протестантски /евангелистки/ пастор в Търново, Свищов, Варна и др. Дългогодишен редактор на сп. „Християнски свят“; превежда от английски език. Умира в София.
Постоянен сътрудник на в. „Право“ 1871 — 1873/.
☐ Томов, Т. Един ратник от епохата преди и след Освобождението. — В: Сборник в памет на проф. Петър Ников. С., 1940, 498 — 508; Стоянов, М. БВК, с. 353; История на град Ямбол. С., 1976, с. 155: Уошбърн, Дж. Петдесет..., с. 31, 36, 162.

ТОМЧЕВ, Костадин Н.
неизв./
Роден в Брацигово. Учителства там 1859 — 1861/ и в Пазарджик /1864, 1870 — 1878/. Участва в църковнонац. д-ние.
☐ В. *Съветник*, II, № 30, 24 окт. 1864; Батаклиев, Ив. Татар Пазарджик, с. 253; Рашайков, Т. Брацигово. Исторически очерк. С., 1970, с. 15.

ТОНДЖОРОВ, Димитър Христов
1825 — 16 май 1876/
Роден в Самоков в семейството на занаятчия. Брат на Никола *Тонджоров*. Учител в гръцко у-ще в Пловдив /до 1850/. Учи в Киевската семинария /1851 — 1854/. След завръщането си в Б-я учителства в Копривщица /1857 — 1858/, Самоков 60-те години/, Брезник /нач. на 70-те години/. В последните години от живота си е учител в Батак. Съсечен от турци в Батак по време на Апр. въст.
☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 89; Доросиев, Л. Учебното дело..., 121 — 122; Стоянов, З. Записки..., с. 690; Йонков, Хр. Числен, социален и класов състав на революционерите в Априлското въстание 1876. /Историко-социологическо изследване за IV революционен окръг/. Хабилитационен труд. С., 1985.

ТОНДЖОРОВ, Иван Алексиев
/1845 — 1922/
Роден в Самоков. Учи в пловдивското протестантско мисионерско у-ще /1862 — 1868/. Учител в Голямо Белово, Пазарджишко, и в Самоков. Протестантски пастор в Разлог и Банско /до 1877/ и в Пловдив /до 1890/, след което е пътуващ протестантски проповедник. Умира в Самоков.
Постоянен сътрудник на сп. „Зорница“ /1869 — 1871; 1875 — 1877/. Временен дописник на в. „Македония“ /1869 — 1871/ и „Летоструй“ /1872, 1875 . Превежда: „Практическа алгебра за ученици в средни училища. Написана на английски от В. Гринлиф, а преведена от Ивана А. Тонджоров. Книжярница на Христя Г. Данов и Сие в Пловдив, Русчук, Велес, 1868. /Във Виена, у книгопечятн. Л. Сомерова./“; „Кратки начяла от нравствена философия [от Фр. Целанд]. Преведени от английски [от Ив. А. Тонджоров]. Книжярница на Хр. Г. Данов и Сие в Пловдив, Русчук, Велес, 1869. Във Виена, у книгопечятн. Л. Сомера и Сие. “.

☐ Касъров, Л. ЕР, с. 2587; Стоянов, М. БВК, 353 — 354.

ТОНДЖОРОВ /ТАДЖЕР, ТЕНДЖЕР, ТЕНДЖЕРОВ/, Николай Христов
/ок. 1808 — неизв./
Роден в Самоков в семейството на занаятчия. Брат на Димитър *Тонджоров*. Учи в Самоков /ок. 1826 — 1827/ при *Неофит Рилски*, с когото дълги години след това поддържа приятелски връзки. Усвоява взаимоучителната метода в Букурещ. От ян. 1835 г. преподава по взаимната метода в Свищов; с. г. открива взаимно у-ще в Самоков, в което преподава до 1843 г. Учител в Пловдив /1844 — 1846/, Кюстендил /1847 — 1848; 1849 — 1850/, Велес /1850 — 1852/. Събира народни песни за Неофит Рилски.
☐ Иванов, Й. Северна Македония. С., 1906, с. 348, 367, 370; Семерджиев, Хр. Самоков и околността му. С., 1913, 77 — 78, 144; Радкова. Р. Неофит Рилски и новобългарската култура. С., 1975, с. 33, 52, 121; Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив, 1981, с. 152.

ТОНЕВ, Георги
/неизв./
Учител в Алмалий, Добруджа. Спомоществовател за „Евангелие поучително“ на Софр. Врачански /1856/.

ТОНЕВ, Георги
/неизв./
Роден в Лесура, Оряховско. Свещеник в селото /1871/.
☐ НБКМ — БИА, II А 2181; Летоструй, V, 1873, с. 58.

ТОНЕВ, Захари
/неизв./
Роден в Косача, Радомирско. Учител в селото ок. 40-те години на XIX век.
☐ ДА — Перник, ф. 199, оп. 1, а. е. 8, л. 47.

ТОНЕВ, Петър
/неизв./
Учител в Ст. Загора ок. 1870 г.
☐ Сп. *Читалище*, I, № 6, 15 дек. 1870.

ТОНЕВ, Стефан
/неизв./
Свещеник в Дивемдово /?/. Спомоществовател за „Диплография“ на Ст. и Хр. Караминкови /1850/.

ТОНЕВ, Христо
/неизв./
От Таваличево, Кюстендилско. Свещеник. Учител в селото /1857 — 1860/.
☐ ДА — Кюстендил, ф. 94к, оп. 1, а. е. 21.

ТОНИ /Даскал Тони/
/1780 — 1845/
Роден в Русе /според други автори в Карлово/ в семейството на свещеник. Учи при чичо си йеромонах *Аверкий* /Тодор Тонев/. Учител в Русе /1807 — 1830/. Създава т. нар. Общо школо /1820 или 1829/.
☐ Орловски, С. Из историята на учебното дело в Русе до Освобождението. — *Уч. пр.*, 1906, № 10, 1057 — 1059; Пармаков, С. Русе вчера и днес. Русе, 1936, с. 19; Сиромахова, Ж. Развитие на учебното дело в Русе през Възраждането. — *ГМСБ*, 8, 1982, с. 125.

ТОНОВИЧ, Димитър
/неизв./
Свещеник в Русе през 40-те години на XIX век. Спомоществовател за: „Месецослов“ на Хр. Сичанниколов /1840/; „Общое землеописание“, превел К. Фотинов /1843/; „Историята на слов. болг. народ“, превел П. Сапунов /1844/.
☐ Сиромахова, Ж. Махали и социален състав на българското население в Русе 15 — 18 в. — *ГМСБ*, 1, 1975, с. 64.

ТОНЧЕВ /ТОНЧЕВИЧ/, Григор
/неизв./
Роден в Свищов. Учител в Лом, а от 1874 г. в Свищов, където развива активна читалищна и театрална дейност.
☐ Чилингиров, Ст. БЧ, с. 437; Каракостов, Ст. БВТ, с. 556.

ТОНЧЕВ, Димитър
/26 окт. 1858 — 20 февр. 1937/
Роден в Калофер. Учи в гимназия в Николаев /1875 — 1880/. Пансионер при Тодор *Минков*. Завършва право в Новорусийския у-т в Одеса /1880 — 1883/. От 1884 г. е адвокат и народен представител. М-р на правосъдието /16 — 26 авг. 1886; 12 дек. 1888 — 20 септ. 1891/; на търговията и земеделието /19 май — 2 окт. 1894/; на обществените сгради, пътищата и съобщенията /1 окт. 1899 — 27 ноем. 1900/; на външните работи и изповеданията /27 ноем. 1900 — 12 ян. 1901/; на финансите /4 юли 1913 — 21 юни 1918/. Дописен /1898/ и редовен /1900/ член на БКД.
☐ НА БАН, ф. 57 /Димитър Тончев/; Велева, Д. Архивни фондове и сбирки в БАН. — *ИАИ*, 1, 1957, с. 157; 100 години БАН..., с. 717.

ТОНЧЕВ, Никола Кънев
/неизв./
Учител в Г. Оряховица през 1873 — 1874 г.
☐ 140 години народно училище. Юб. л. Г. Оряховица, 16 дек. 1967.

ТОНЧО /хаджи Тончо/
неизв.
Роден в Жеравна. Учител в Арнаут кьой Иречеково/, Ямболско, през XIX век.
☐ Пенев, Ил. Село Люлин. С., 1968, с. 224.

ТОНЧО
неизв./
Свещеник в църквата „Св. Възнесение“ в Шумен през 1819 г.
☐ ИМ — Шумен, отдел Възраждане, инв. № 2287, л. 15.

ТОНЧОВ, Иван
/неизв./
Роден в Кунино, Оряховско. Учител в Ставерци, Оряховско /1871/.
☐ НБКМ — БИА, II А 2181.

ТОНЮ
/неизв./
Свещеник и учител в Алмалии /Ябълково/, Хасковско, през XIX век.
☐ Петров, П. Учебното дело в с. Ябълково, Хасковско, до Освобождението на България от турско робство 1878 г. Пловдив, 1969, с. 9.

ТОНЮ
/неизв./
Роден в Малка Кайнарджа /Кайнарджа/, Силистренско. Учител в Гърлица, Добруджа, прев втората пол. на XIX век.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 210.

ТОПАЛОВ, Димитър
/неизв./
Свещеник в Загоричане, Костурско, от 1872 г.
☐ Каратанасов, Зл. Черковноучилищната борба /1863 — 1903/. Спомени. С., 1935, 31 — 32.

ТОПАЛОВ, Симеон
/неизв./
Свещеник в Измаил, Бесарабия. Спомоществовател за „Галерея из

Монтионовски премии за добродетел“, превел С. Радулов /1857/.

ТОПАЛОВ, Яков
/неизв./
Роден в Батошево, Севлиевско. През 1853 г. по препоръка на Христо *Мустаков* и на руския консул в Букурещ постъпва в Киевската семинария. Заболява и се връща в Б-я.
☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 40; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 531 Степанова, Л. Вклад России..., с. 208.

ТОПИЗМОВ, Русин
/неизв./
От Дивдядово /дн. кв. на Шумен/. Учител в шуменските села Мараш, Осмар /1865/, Салманово /ок. 1866 — 1871/. Свещеник в Салманово от 1867 г.
☐ Тонев, В. Бележки..., ч. 5, с. 78, 80.

ТОПЛИЙСКИ, Коле
нсизв./
Килиен учител и свещеник в Дупница /Станке Димитров/ през първата пол. на XIX век.
☐ Лазарков, Н. Спомени из робското минало на гр. Дупница и селата му. Дупница, 1925, с. 26.

ТОПОРЧЕВ, Илия Атанасов
неизв./
Роден в Каменица /дн. кв. на Велинград/. Учител в местното у-ще в средата на XIX век. През 1865 г. открива килийно у-ще в Ракитово, Пловдивско. По-късно свещеник. Участва в Апр. въст.
☐ Антонов, Ал. Голям празник в Каменица. — *Родопи*, 1966, № 12, с. 24; Николов, С. Ракитово. — *География*, 1971, № 3, с. 5.

ТОПУЗО
неизв./
Свещеник в Разлог вер. в нач. на XIX век.
☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 117, л. 30.

ТОРМАНОВ, Стефан
неизв./
Учител в Горно Райково /дн. към Смолян/ през 1876 — 1877 г.
☐ Седянков, С. Стою Шишков и класните училища в Средните Родопи до 1912 г. — *Родопи*, 1980, № 5, с. 34.

ТОРОМАНОВ, Никола Петров
неизв./
Роден в Копривщица. Учителства в Пловдив и Копривщица /1856 — 1857; 1867 — 1868/. Църковен певец. След Осв. продължава да учителства в родния си град.
☐ Говедаров, Ив. Копривщица, с. 10; Кацарова, Р. Чертици от музикалния живот в Копривщица преди Освобождението. — В: Юб. сб. по миналото на Копривщица. 2. С., 1937, с. 381; Доросиев, Л. Учебното дело..., с. 110, 121, 123; Шабанов, Ив. Непресъхващ извор на родолюбци, с. 13.

ТОТЕВ, Васил
/неизв./
Роден в Габрово. Учител в Конгас, Добруджа /1863 — 1870/. Спомоществовател за „Минейник“ на А. Иванов /1869/.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 209.

ТОТЕВ, Димитър
/неизв./
Учи в Русия през периода 1856 — 1877 г.
☐ Степанова, Л. Вклад России..., с. 208.

ТОТЕВ, Тодор
/ок. 1854 — 23 окт. 1931/
Син на Филип Тотю. Учи в Николаев /1869/ със средства на ОБН, а по-късно получава руска държавна стипендия. Съпруг на Ирина *Петрова-Тотева*. След Осв. е учител в Летница, Ловешко, и полицейски пристав в София. Умира в Летница.
☐ Ферманджиев, Н. Родови хроники. С., 1975, с. 74, 76 — 78; Степанова, Л. Вклад России..., с. 111.

ТОТЕВ, Христо
/неизв./
Роден в Ст. Загора. Учител в Градец, Котленско /1871 — 1877/.
☐ НБКМ — БИА, II А 2065, II В 10 456.

ТОТЕВА, Ирина — вж. *Петрова-Тотева*, Ирина

ТОТЕВИЧ, Никола И.
/неизв./
Учител в Айдемир /дн. кв. на Силистра/ от ок. 1866 до 1870 г.
☐ Тонев, В. Добруджа, с. 276.

ТОТОВИЧ, Георги
/неизв./
Свещеник в Чирпан. Спомоществовател за „Христоития“, превел Р. Попович /1837/.

ТОТЮВ, Петко
/неизв./
Свещеник в Меричлери, Чирпанско. Спомоществовател за „Венец азбучний“, превел Й. Вълков /1863/.

ТОТЮВ /ТОТЕВ/, Слави
/неизв./
Учител в Ст. Загора /1858 — 1863/. Спомоществовател за „Граматика гръко-българска“ на Ф. Велиев /1860/.
☐ В. *България*, IV, № 40, 14 ян. 1863.

ТОТЮВ /ТОТЕВ/, Юрдан /Данчо/
/неизв./
Роден в Мусина, Търновско. Учител в селото /ок. 1875 — 1879/. Участва в рев. д-ние.
☐ Страшимиров, Д. История на Априлското въстание. Т. 1. Пловдив, 1907, с. 24; Евтимов, Т. За състоянието на училищата в някои селища на В. Търновски окръг през 1878/1879 г. — *ИДА*, 19, 1970, с. 182.

ТОЦОВ, Лазар
/неизв./
Рисува в църквата в Горно Церовене, Берковско, през 1870 г.
☐ Гергова, Ив. Някои неизвестни факти за възрожденската ни живопис от Михайловградски окръг. — *Изкуство*, 1981, № 6, с. 27.

ТОШЕВ, Богдан
/неизв./
Роден във Вършец, Берковско. Учител в Пудрия, Врачанско /1864 — 1868/.
☐ 120 години огнище на просвета. Юб. л. С. Пудрия, 24 май 1966.

ТОШЕВ, Исакя
/неизв./
Свещеник във Вършец, Берковско, през 60-те и 70-те години на XIX век. Участник в Апр. въст.
☐ Страшимиров, Д. История на Априлското въстание. Т. 1. Пловдив, 1907, с. 55; Събев, Т. Българската православна църква и национално-освободителното движение. — В: Сб. Априлското въстание..., с. 29.

ТОШЕВ, Миню
/неизв./
Учител в Мъглиж, Казанлъшко. Спомоществовател за „Средства за предварвание за заравяние на мнимоумрелите“, превел З. Княжески /1858/.

ТОШЕВ, Никола

/8 ноем. 1851 — неизв./
Роден в Зелениче, Леринско. Учи в Цариград /1870 — 1871/. Учител в родното си село /1872 — 1873/ и в Мокрени, Леринско /1874 — 1885/. През 1908 — 1909 г. е в Леринско.
☐ ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 300, л. 14; а. е. 363, л. 82.

ТОШЕВ /ВИДИНСКИ/, Тодор
/неизв./
Роден във Видин. Свещеник в бълг. църква в Цариград от средата на 50-те до 70-те години на XIX век. През дек. 1860 г. приема унията, но скоро се връща в православието /1861/. Спомоществовател за „Ковчег цветособрания“, наредил А. Иванов /1857/, и за „Францушко-бълг. разговорник“ на И. Найденов /1858/.
☐ Начов, Н. Цариград, с. 112; Аянов, Г. Малко Търново. Бургас, 1939, с. 308.

ТОШЕВА /КАЛИЧКОВА-ТОШЕВА/, Анастасия Михова
/18 ян. 1837 — 1919/
Родена в Ст. Загора в семейството на занаятчия. Съпруга на търговеца Тошо Тошев. Учи в килийно у-ще в родния си град и в Калоферския м-ир. Завършва образцовия пансион на Васильова в Одеса /1850 — 1857/. Завръща се в Б-я и открива девическо у-ще в метоха при църквата „Св. Димитър“ в Ст. Загора /1857/. От авг. 1863 г. е учителка в новосъздаденото девическо класно у-ще в града /1863 — 1866; 1867 — 1870/. Членува в женското д-во „Майчина любов“ /1869/. Учителства в Габрово /1870 — 1876/ и Свищов /1877/. По време на РТОВ е мед. сестра в Търново. След Осв. е отново учителка в Габрово /1878 — 1881/ и директорка на девическата гимназия в родния си град /1881 — 1892/. Умира в Ст. Загора.
Сътрудничи на в. „Право“ /1870/ и сп. „Читалище“ /1874/.
☐ НБКМ — БИА, II А 5826; ЦДИА, ф. 1267, оп. 1, а. е. 1, л. 1; ДА — Габрово, ф. 670к, оп. 1, а. е. 1, л. 1 — 3, а. е. 48, л. 1, а. е. 76, л. 1; в. *Македония*, IV, № 76, 4 авг. 1870; Тошева, Ан. Автобиография. Ст. Загора, 1911; Доросиев, Л. Нашете..., с. 118; Видни учители в Старозагорски окръг /1835 — 1944/. Библиография. Ст. Загора, 1973, с. 40; Паскалева, В. Българката..., 169 — 170, 156 — 157 и др.

ТОШКИН, Никола

Анастасия Тошева

/неизв./
Учител и свещеник в Трън през 1780 г.
☐ Илков, Д. Град Трън. — *БИБ*, 1930, № 4, с. 204; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 81.

ТОШКОВ, Антоний Попстоянов
/1823 — 1915/
Роден в Трън. Свещеник в Ярджиловска и в Беринизворска енория /дн. в СФРЮ/ през 50-те и 60-те години на XIX век. Игумен на Трънския м-ир „Св. Архангел Михаил“ /1873 — 1890/.
☐ Йорданов, Св. Трънският м-ир „Св. Архангел Михаил“. — В: Сб. Трънският край. С., 1940, с. 228.

ТОШКОВ, Васил
/неизв./
Аптекар в Копривщица през 1867 г. Член на РК. Участва в подготовката на Апр. въст.
☐ Беловеждов, Н. Първата пушка. Записки по Копривщенското въстание 1876. С., 1918, с. 6; Димитров, Г. Княжество България. Т. 2. Пловдив, 1896, с. 344.

ТОШКОВ, Димитър Генков
/неизв./
Роден в Калофер в семейството на търговец. Брат на Мирон, Никола и Стефан *Тошкови*. От 1870 г. учи в Николаев. Пансионер при Тодор *Минков*. Завършва Юридическия ф-т на Московския у-т. След Осв. работи във Върховния касационен съд /до 1920/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 29, а. е. 2, л. 22; ЦДИА, ф. 111, оп. 1, а. е. 54, л. 1; Начов, Н. Калофер, с. 468.

ТОШКОВ, Мирон Генков
/неизв./
Роден в Калофер. Брат на Димитър, Никола и Стефан *Тошкови*. Учи в Николаев. Завършва кавалерийското у-ще в Елисаветоград, Русия. След Осв. е офицер в бълг. армия. Умира в София.
☐ Начов, Н. Калофер, с. 468.

ТОШКОВ, Никола Генков
неизв./
Роден в Калофер. Брат на Димитър, Мирон и Стефан *Тошкови*. Завършва търговско у-ще в Одеса. След Осв. се завръща в Б-я и дълги години е ревизор в М-вото на финансите. Пенсионира се и живее в Разград, където умира.
☐ Начов, Н. Калофер, с. 468.

ТОШКОВ, Николай Миронович
/9 май 1816 — 24 ноем. 1874/
Роден в Калофер. Търговец в Одеса. Подпомага дейно с парични средства училищата в Б-я.
Временен дописник на в. „Турция“ /1867/, в. „Македония“ /1868/ и в. „Век“ /1874/.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 354.

ТОШКОВ, Слави
/неизв./
Роден в Ст. Загора. Учител в Енина, Казанлъшко /1869/; един от основателите на ч-ще „Братство“.
☐ Читалище „Братство“ в с. Енина. — *Читалище*, 1956, № 1, с. 19.

ТОШКОВ, Стефан Генков
/неизв./
Роден в Калофер. Брат на Димитър, Мирон и Никола *Тошкови*. Учи в гимназията в Николаев /1870/, а по-късно завършва търговско у-ще в Одеса. След Осв. се завръща в Б-я и е съдебен следовател в София /за кратко време/, Шумен и Видин, където умира.
☐ НБКМ — БИА, ф. 29, а. е. 2, л. 22; Начов, Н. Калофер, с. 468.

ТОШКОВИЧ, Георги Стефанов
/неизв./
Роден в Калофер в семейството на търговеца Стефан Д. Тошкович. Брат на Димитър, Николай и Христо *Тошкович*. Преди 1877 г. учи в Ришельовския лицей в Одеса.

РОД ТОШКОВИ

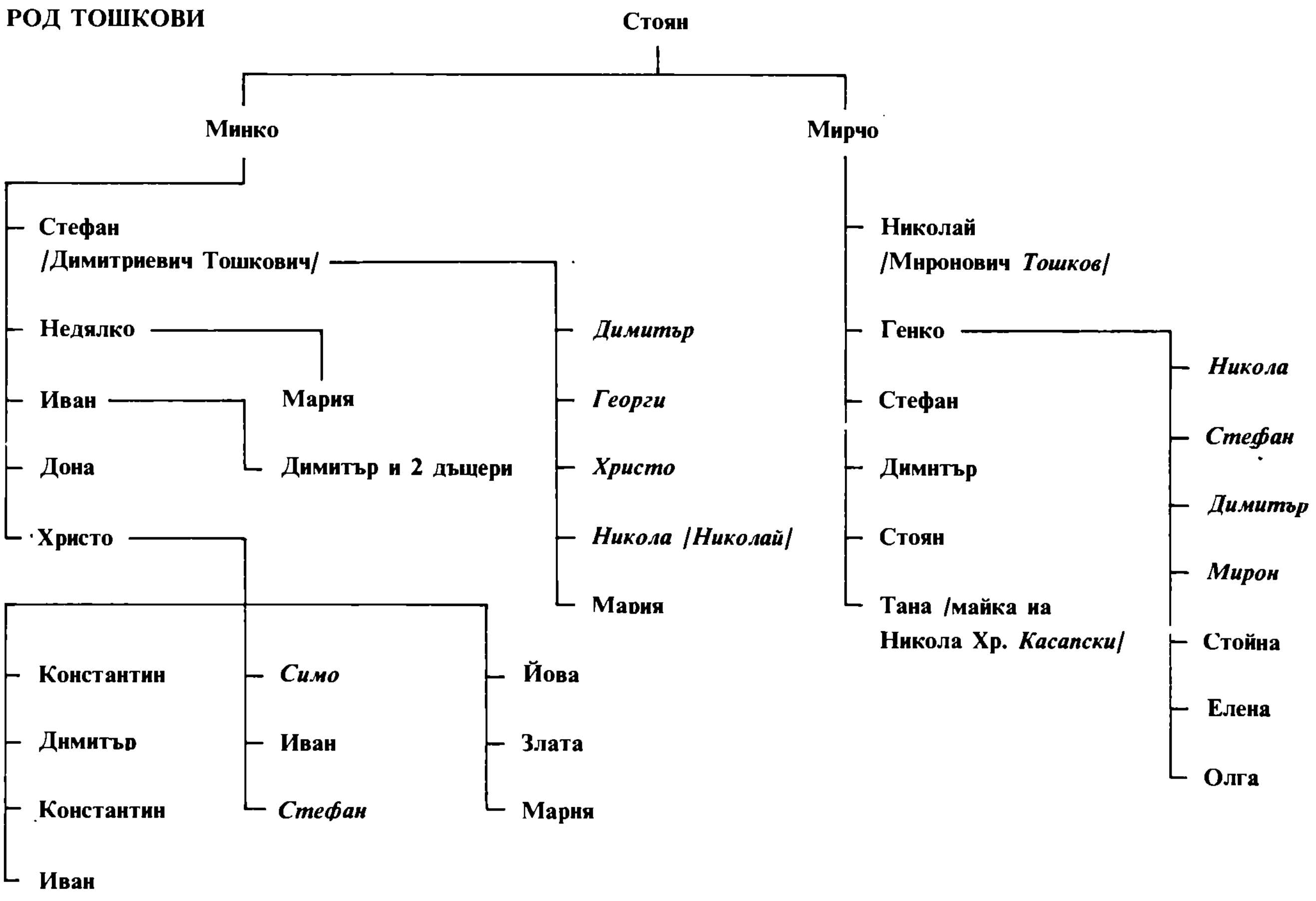
Стоян
Минко
Мирчо
Стефан /Димитриевич Тошкович/
Недялко
Иван
Дона
Христо
Мария
Димитър и 2 дъщери
Димитър
Георги
Христо
Никола /Николай/
Мария
Константин
Димитър
Константин
Иван
Симо
Иван
Стефан
Йова
Злата
Мария
Николай /Миронович *Тошков*/
Генко
Стефан
Димитър
Стоян
Тана /майка на Никола Хр. *Касапски*/
Никола
Стефан
Димитър
Мирон
Стойна
Елена
Олга

☐ Приложение к брошуре..., с. 60; Начов, Н. Калофер, с. 465.

ТОШКОВИЧ, Димитър Стефанов
/неизв./
Син на търговеца Стефан Д. Тошкович. Брат на Георги, Николай и Христо *Тошкович*. Учи известно време в Ришельовския лицей в Одеса. Превежда: „Благочестие в колиба или овчяр в Сализбургската долина [от Хр. Шмид]. Превод от рускаго языка. В полза Калоферскому училищу. Одеса, в типографии Францова и Нитче, 1853“; „Дъга [от Хр. Шмид?]. Превод от рускаго языка [на Д. Тошкович]. Одеса, типография Францова и Нитче, 1853“; „За длъжностити на человека. Сочинено от Силвия Пелико. Преведе от италианский язик Димитрий Тошкович. Под редакция на Д. Мутева. Болград, в печатницата на Българското централно училище, 1862“.
☐ Начов, Н. Калофер, 465 — 466; Стоянов, М. БВК, с. 354.

ТОШКОВИЧ, Николай Стефанов
/неизв./
Роден в Калофер в семейството на търговеца Стефан Д. Тошкович. Брат на Георги, Димитър и Христо *Тошкович*. Завършва Технологическия и-т в Петербург /до 1857/. Член на обществото на селското стопанство в Южна Русия. Усъвършенства познанията си по механика в Париж. Оставя в ръкопис „Практические заметки о пароходах“.
☐ В. *Цариградски вестник*, VII, № 320, 25 май 1857; Начов, Н. Калофер, с. 465.

ТОШКОВИЧ, Симо Христов
/неизв. — 22 ноем. 1914/
Роден в Калофер. Син на търговеца Христо Д. Тошкович. Брат на Стефан *Тошкович*. От 1867 г. учи във Военномедицинското у-ще в Цариград. Лекар във Видин /1876/, Севлиево /1878/, Оряхово, Габрово и София.
Публикува два преводни разказа в сп. „Училище“ /1873 — 1874/.
☐ В. *Македония*, I, № 16, 18 март 1867; Русев, М. Исторически преглед..., с. 23; Начов, Н. Цариград, с. 144; Начов, Н. Калофер, с. 466; Стоянов, М. БВК, с. 355.

ТОШКОВИЧ, Ст. М.
/неизв./
Временен сътрудник на в. „Източно време“ /1875/.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 355.

ТОШКОВИЧ, Стефан Христов
/неизв./
Роден в Калофер. Син на търговеца Христо Д. Тошкович. Брат на Симо *Тошкович*. Учи в родния си град и във Военномедицинското у-ще в Цариград. Умира по време на учението си.
☐ Начов, Н. Калофер, с. 466.

ТОШКОВИЧ, Христо /Христофор/ Стефанов
/неизв. — 1860/
Роден в Одеса в семейството на търговеца Стефан Д. Тошкович. Брат на Георги, Димитър и Николай *Тошкович*. Завършва Ришельовския лицей в Одеса. Занимава се с търговия в Ца-

риград, по-късно в Букурещ. Познава се с Г. С. *Раковски* и разпространява неговите книги.
☐ Приложение к брошуре..., с. 60; Начов, Н. Калофер, 465 — 466, 610 — 613; Начов, Н. Българската колония в Одеса. — *Уч. пр.*, 1929, № 5, 610 — 613.

ТОШОВ, Давид
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател в Скопие за „Священное и божеств. евангелие“, наредил П. Божигробски /1858/.

ТОШОВ /ТОШЕВ/, Мито
/неизв./
Учител в Мъглиж, Казанлъшко. Спомоществовател за „Средства за предварвание за заравяние на мнимоумрелите“, превел З. Княжески /1859/, и за „Граматика гръко-българска“ на Ф. Велиев /1860/.

ТРАДНЬО
/неизв./
Роден в Ак бунар /Бял извор/, Старозагорско. Свещеник в селото в края на XVIII и нач. на XIX век.
☐ 110 години родно училище. С. Бял извор, 20 май 1967.

ТРАЙКО
/неизв./
Свещеник в Морихово и Витолища /дн. в СФРЮ/. Спомоществовател от Прилеп за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.

ТРАЙКОВ, Георги
/неизв./
От Велес. Учител /1840 — 1856/ и свещеник /1856 — 1892/ в града. Предс. на бълг. община от 1892 г.
☐ НБКМ — БИА, ф. 174, а. е. 4, л. 38, 58; Кънчов, В. Сегашното и миналото на град Велес. — *ПСпБКД*, 40, 1892, с. 550, 561, 568; Чочков, Хр. Велес, с. 25.

ТРАЙКОВ, Иван
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Скопие за „Священное и божеств. евангелие“, наредил П. Божигробски /1858/.

ТРАЙКОВ /ПОПТРАЙКОВ/, Йордан
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Скопие за „Священное и божеств. евангелие“, наредил П. Божигробски /1858/.

ТРАЙКОВА, Катина А.
/неизв./
Родена в София. Учи в девическо у-ще в Загреб /1876/. Учителка в София /от 1878/.
☐ ЦДИА, ф. 682, оп. 1, а. е. 39, л. 1 — 2; СГОДА, ф. 5к, оп. 1, а. е. 466, л. 1; Лекарски, Ив. Духовното възраждане на софийските жени по време на турското робство. — *Народен женски глас*, IV, № 23, 26 май 1948.

ТРАЙЧЕВ, Анастас
/неизв./
Свещеник в Щип през 50-те и 60-те години на XIX век. Спомоществовател за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.
☐ НМРМ, Дневник на изходящите писма за 1866 г., № 64.

ТРАКОВ, К. С.
/неизв./
Автор на три превода: „Децата на Мауричи или едно злощастие, случено по море, и диваците в Индия. Превел К. С. Траков, за полза на младите от двата пола. Одеса, 1873“; „Християнска фамилия. Червените и белите трендафили. Нямото дете. Рибарът. [Разкази от Хр. Шмид.] Златната риба [Стихотв. от D. G. Sion.] Превел и издал К. С. Траков за в полза на младите и от двата пола. Одеса, типогр. бр. Гросул — Толстых, 1873“; „Селико, африканска новина. Одеса, 1873“.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 355.

ТРАЯНОВ, Евтим П.
/неизв./
Роден в Пехчево. Учител в Петрич /1874 — 1876/. Изгонен от града под давлението на гъркоманите.
☐ НА БАН, ф. 14, оп. 1, а. е. 306; Ванчев, Й. Новобългарската просвета в Македония през Възраждането. С., 1982, с. 84.

ТРЕНДАФИЛ
/неизв./
Свещеник в Живовци, Берковско /дн. не съществува/, през 1870 г.
☐ ЦДИА, ф. 111, оп. 1, а. е. 107, л. 4.

ТРЕНДАФИЛОВ, Б.
/неизв./
Учител в Черна вода, Добруджа, от 1870 г.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 150; Люлюшев, М. РБО, с. 152.

ТРЕНЧОВ /БАНСКИ/, Груйо
/1836 — 1908/
Роден в Баня, Панагюрско. Учи в родното си село и в мъжкия метох в Самоков /от 1854/. Свещеник и учител във Ферезлии /Овчеполци/, Пазарджишко, Кавак дере /Тополи дол/, Пазарджишко, Баня /1858 — 1863/; от 1863 г. е свещеник в родното си село. Предс. на РК в Баня. Съратник на Г. Бенковски. Делегат на събранието на Оборище. Участник в Апр. възст., ръководи чета. Арестуван и затворен в Пазарджик и Пловдив. По време на РТОВ е заточен в Кония, Мала Азия; освободен след Санстефанския договор. След Осв. е свещеник в селото.
☐ НБКМ — БИА, ф. 257, а. е. 1, л. 2, 25 — 26, 29, 31 — 32, 36; Сб. Оборищенци..., 259 — 262; Колев, Л. Духовници — участници в национално-освободителните борби на нашия народ. — *ИЦИАИ*, т. 1, 1978, с. 339.

ТРИАНДАФИЛОВ, Николай
/неизв./
Роден в Сливен. Учи в града. Замонашва се. От 1847 до 1849 г. е в Букурещ, където отпечатва книги с религиозно съдържание.
Автор на: “Цветособрание на сичкото презгодишно церковно богослужение. Сочинено на греческия язик от различни изкусни вехти и нови певци и разделено на два тома, а сега перво преведе ся на славенский язик и издаде ся в свят от Николая Триандафилова, сливненца, сос предстоянието на Йоана Стоянова, сищовца. Том первий. В Букурещ в книгопечатнята на Йосифа Копайнига, 1847; [Т. 2], 1847; „Воскресник нов, който содержава воскресните вечерни, утренни и утрените стихири, каквото ся пеят днес в Патриархията. Преведен на ново мусикическо составление от учителя Хурмузия Книгохранителя, един от изобретателите на реченото составление, а сега перво преведе ся на славенский язик и издаде ся на свят от Николая Триандафилова, сливненца сос предстоянието на Иоана Стоянова, сищовца. Букурещ в книгопечатнята на Йосифа Копайнига, 1847“; „Гледало ради славяно-болгарската нине новонапечатана псалтика за улеснение на псалтиколюбците болгаре, които желаят да ся научат совершено и лесно. Увешават ся почтените

помагатели да доброизволят учтиво и да дадат на издателя по 10 гроша за Гледалото, за да ся улесни да изкупи и третата книга от типографията, защото няма друг способ за изкуплението й. В Букурещ, в типографията на Йосифа Копайнига 1848"; „Кратка ирмология, коя содержава потребната нейна презгодищна церковна служба сос величанията от Хурмузиа книгохранителя и сос други някои потребни пения за приз годината. Нине перво сочинена и издадена на печат от Николая Триандафиловича, сливненца. Сос предстоянието на брата му Панаиота Триандафиловича. В Букурещ, 1849. В книгопечатната на Антона Панова".
☐ Стоянов, М. БВК, 355 — 356; Кръстев, В. Очерци по историята на българската музика. С., 1977, с. 103; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 208.

ТРИЗЛОВСКИ, Павел — вж. *Партений Зографски*

ТРИФОН
/неизв./
Роден в Кратово. Учи при Йоаким *Кърчовски*. Учител в Извор, Радомирско /1841 — 1849/. Едновременно е черковен певец и клисар, бояджия и часовникар.
☐ Иванов, Й. Северна Македония. С., 1906, с. 376; Япачков, Б. Учебното дело в Краище, Кюстендилско, до Освобождението. — В: Материали..., 2, с. 57.

ТРИФОН
/неизв./
Свещеник вер. в Кочани /дн. в СФРЮ/. Спомоществовател за „Житие св. Григория Омиритскаго", превел Ав. Попстоянов /1852/.

ТРИФОН
/неизв. — 1859/
Роден в Мъглиж, Казанлъшко. Учител в Енина, Казанлъшко /1859/. Отровен.
☐ Китипов, П. Миналото на с. Енина. С., 1968, с. 100.

ТРИФОНОВ, Гаврил
/1844 — 9 май 1876/
Роден в Коевци, Търновско. Брат на Бачо Киро *Петров* /от втория брак на майка му/ и на Христо *Трифонов*. Учи в Севлиево, Балван махала /Ветренци/, Търновско, и Леденик, Търновско /1866 — 1867/. През 1868 г. е ръкоположен за свещеник в Бяла черква, Търновско. Член на РК в селото. Участва в подготовката на Апр. въст., а по време на въст. участва в четата на поп *Харитон Халачев* и загива в Дряновския м-ир. Притежава богата лична библиотека. Автор на два ръкописни сб. на турски език.
☐ НБКМ — БИА, II А 31, II В 2958; ф. 151, а. е. 6, л. 41, 224 — 313, 601; Новооткрити архивни фондове и документи. — *ИДА*, 7, 1963, с. 353.

ТРИФОНОВ, Димитър
/неизв./
Учител в Потур, Добруджа, ок. 60-те години на XIX век.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 192; Люлюшев, М. РБО, с. 153.

ТРИФОНОВ /БУФСКИ/, Константин
/неизв./
Роден в Буф, Леринско. Свещеник в Битолска епархия през 50-те и 60-те години на XIX век. През 1862 г. организира заговор в Битолско, който е разкрит; К. Т. е арестуван и осъден на 15 години затвор. По време на РТОВ предвожда чета в Югозападна Б-я; войвода на чета и в Кресненско-Разложкото въст. /1878 — 1879/.
☐ ЕБ, т. 1, с. 421.

ТРИФОНОВ, Никола
/неизв./
Свещеник в Ст. Загора от 40-те до 60-те години на XIX век. Спомоществовател за: „Гледало ради славяно-болг. новонапечатана псалтика", превел Н. Триандафилов /1848/; „Общи знания всякому человеку нужни", превел Ст. Колюв /1855/; „Граматика гръко-болгарска" на Ф. Велиев /1860/; „Първа храна", превел Т. Шишков /1860/.
☐ В. *Цариградски вестник*, X, № 450, 26 септ. 1859; Кънчев, М. Видрица, с. 173.

ТРИФОНОВ, Тодор
/неизв. — 24 ноем. 1876/
Роден в Жребичко, Пловдивско. Свещеник в селото от 60-те до средата на 70-те години на XIX век. Участва в Апр. въст.; обесен в Пловдив.
☐ Царев, Г. Духовници патриоти от Панагюрски революционен окръг — участници в Априлската епопея. — В: Сб. Априлското въстание..., с. 305; Йонков, Хр. Числен, социален и класов състав на революционерите в Априлското въстание 1876. /Историко-социологическо изследване за IV революционен окръг/. Хабилитационен труд. С., 1985.

ТРИФОНОВ /ХАДЖИПОПИРИНЧЕВ/, Христо
/1846 — 1876/
Роден в Бяла черква, Търновско. Брат на Бачо Киро *Петров* /от втория брак на майка му/ и на Гаврил *Трифонов*. Учител в Мусина, Търновско /1869 — 1876/; член на местния РК; читалищен и театрален деец. Участва в Апр. въст. — в четата на поп *Харитон Халачев*. Загива в Дряновския м-ир.
☐ Каракостов, Ст. БВТ, с. 621; Димов, Д. Христо Ботев и неговите съвременници. Д. Папазов и Христо хаджи поп Иринчев. — *Език и литература*, 1976, № 3, с. 53; Йовков, М. Първи стъпки на учителското движение в района. — В: Павликени и Павликенският край. С., 1977, с. 139.

ТРИФОНОВА, Янка
/неизв./
Родена в Шумен. Учителка в Градец, Котленско /1868 — 1871/.
☐ НБКМ — БИА, II В 10 456, с. 59; Димитров, Хр. Село Градец. С., 1934, с. 69.

ТРОХАН
/неизв./
От Севлиево. Йерей и учител през 1763 г.
☐ Писахме да се знае, с. 104.

ТРОШЕВ, Върбан
/неизв./
Роден в Касапкьой, Добруджа. Учител в Потур, Добруджа, и в родното си село /1871 — 1875/.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 181. 192; Тонев, В. Добруджа, с. 273.

ТРУВЧЕВ, Начо Хаджиматеев
/неизв./
Роден в Клисура. Учител в Сопот през 50-те години на XIX век. Учител в Клисура /ок. нач. на 70-те години/.
☐ Максим, митрополит Пловдивски. Автобиография и спомени. С., 1930, с. 13; Шишманов, Ив. Иван Вазов. Спомени и документи. С., 1976, с. 71.

ТРУВЧЕВ, Стефан
/неизв./
Учител в Сопот през 1863 г.
☐ Максим, митрополит Пловдивски. Автобиография и спомени. С.,

1930, с. 10.

ТРУВЧЕВ, Христо Г.
/ок. 1846 — май 1876/
Роден в Клисура. Учител в Пловдив /края на 60-те години на XIX век/ и в Клисура /1871 — 1876/. Книжар, сътрудник на Христо Г. *Данов*. Член на местния РК, участник в Апр. въст. Убит от турци в Сопот.
☐ НБКМ — БИА, II А 8890; Страшимиров, Д. История на Априлското въстание. Т. 1. Пловдив, 1907, с. 68; Парижков, П. Апостоли на българската пробуда. — Във: Възрожденски книжари. С., 1980, 207 — 208; Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив, 1981, с. 297.

ТРУВЧЕВ, Ячо /Янчо, Йоаким/ Ганчев
/1842 — 1884/
Роден в Клисура. Получава образование в местното килийно у-ще при Петър *Таламбасов*. Учител в пловдивския квартал „Каршияка" /1856 — 1857/. Съдружник на Христо Г. *Данов* в Пловдив в книгоиздателската и книгоразпространителска дейност /до средата на 70-те години/. След Осв. до смъртта си е касиер на земеделската банка в Пловдив.
☐ Барутчийски, С. Хр. Г. Данов. Биографичен очерк. — В: Христо Груев Данов. Юб. сб. Пловдив, 1905, с. 49; Парижков, П. Апостоли на българската пробуда. — Във: Възрожденски книжари. С., 1980, 202 — 204; Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив, 1981, с. 297

ТРУПЧИЕВ, Димитър
/неизв./
Учител в Свищов през 1866 г.
☐ Христов, Г. Свищов, с. 56.

ТРЪПКОВ, Иван
/1838 — неизв./
Свещеник в Гронино, Ениджевардарско, от 1870 до 1908 г., вер. и след това.
☐ ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 362, л. 73.

ТРЪПКОВ, Коста
/неизв./
Свещеник в Кюстендил от 50-те до 70-те години на XIX век. Участва в Кресненско-Разложкото въст. 1878 — 1879/.
☐ НБКМ — БИА, Пд — бп 449, а. е. 365, л. 1 — 10.

Киро Тулешков

ТРЪПКОВИЧ
/неизв./
Учи в Париж през 1848 г.
☐ Генчев, Н. Франция..., с. 90.

ТУЗЛУКОВ /СТАМАТОВ/, Георги
/неизв./
Роден в Дере кьой /Речка/, Малкотърновско. Учител в малкотърновските села Чеглаик /1874 — 1875/ и Ковчаз /1875 — 1877/.
☐ Аянов, Г. Малко Търново. Бургас, 1939, 281 — 282, 331.

ТУЛЕШКОВ, Давид Пенков /Хаджипенков/
/1840 — 28 ян. 1918/
Роден в Търново. Учител в Ресен и Капиново, Търновско, в Севлиево /1868 — 1870/ и Търново /1870 — 1876/. Участник в църковно-нац. борби. Читалищен деец в Търново.
☐ ДА — В. Търново, ф. 65к, оп. 1, а. е. 233 — 236; ф. 805к, оп. 1, а. е. 10, л. 1 — 59; а. е. 39, л. 1 — 48; Беязов, В. Училище и училищни дейци в Севлиево, 1818 — 1918. — *Уч. пр.*, 1923, № 6, с. 382; Станев, Н. Великотърновската котловина, с. 148; Беязов, В. Петко Р. Славейков учител в Севлиево. — В: Юб. сб. 100 г. Х. Стояновото училище, с. 34.

ТУЛЕШКОВ, Киро Петрович
/1 март 1846 — 31 ян. 1904/
Роден в Търново. Баща му е участник във Велчовата завера /1835/. Учи в Търново при Никола *Златарски*, в гръцкото у-ще на даскал *Димитър* 1857/ и в класното у-ще при П. Р. *Славейков* /1858/. Ок. две години учи терзийски занаят. Постъпва във втори клас, където учител му е Никола *Михайловски*. Със съдействието на Виктор Григорович учи в Ришельовския лицей в Одеса /1864 — 1866/, откъдето започва дружбата му с Хр. *Ботев*. Работи като манифактурен търговец из Добруджа 1866/, запознава се със Стефан Караджа. Започва работа в печатницата на Димитър *Паничков* в Браила /1867/. Учи в Одеското юнкерско пехотно у-ще /1869 — 1871/, но го напуска и се връща в Браила в печатницата на Д. Паничков. Арестуван /1871/ по искане на Високата порта и заедно с други хъшове престоява известно време в затвора в Мачин. Сътрудник на Ботевия в. „Дума на бълг. емигранти" 1871/. Работи в печатницата на Л. *Каравелов* и е отговорник на в. „Независимост" /1873 1874/. По нареждане на Букурещкия РК се заселва в Болград /1876/, където става директор на гимназиалната печатница и започва да издава в. „Български глас" /1876 — 1877/, като същевременно е негов постоянен дописник. По време на РТОВ постъпва на руска служба като преводач в армията, включва се в Бълг. опълчение /1877/. След Осв. е в Търново. Пренася пресата на Ботевата печатница /1879/ и заедно със Стефан *Стамболов* издава в. „Съединение" /1880/, преименуван на в. „Свободен печат" /1881/. Пом.-кмет на Търново, училищен настоятел, предс. на ч-ще „Надежда". Директор на Държавната печатница в София /1887 — 1894; 1903 — 1904/. Основател на Софийското типографско д-во. Умира в София.
☐ НБКМ — БИА, ф. 4 /Киро Петрович Тулешков/; Иванов, Ю. БПП, 178 — 180; Кутинчев, П. Печатарството в България. С., 1920, 127 — 130; Бурмов, Ал. Христо Ботев през погледа на съвременниците си. С., 1945, 16 — 22, 342 — 344; Боршуков, Г. История на българската журналистика. С., 1957, 335 — 336; Стоянов, М. БВК, с. 356; Динеков, П. Възрожденски писатели. С., 1962, с. 210.

ТУЛЧИНОВ, Димитър
/неизв./
Учи в Русия през периода 1856 — 1877 г.
☐ Степанова, Л. Вклад России...,

с. 208.

ТУЛЧИНОВ, Иван

/неизв./

Учи в Русия през периода 1856 — 1877 г.

□ Степанова, Л. Вклад России..., с. 208.

ТУМПАРОВ, Спас Атанасов

/3 февр. 1838 — 23 юли 1897/

Роден в Самоков. Съпруг на Зюмбюля *Петрова-Тумпарова.* Учи в Загребското земеделско у-ще /1862 — ок. 1865/. Учител в Самоков /1866 — 1869/ и София /1869 — 1872/. Продължава земеделското си образование в Крижевац, Чехия. От 1875 до 1877 г. е отново учител в София, а след Осв. учителства в Кюстендил и др.

Временен сътрудник на в. „Турция" /1873/, в. „Век" /1874/ и в. „Ступан"/1874/.

□ НБКМ — БИА, II А 7823; ЦДИА, ф. 31, оп. 1, а. е. 19, л. 1; СГОДА, ф. 1345, оп. 1, а. е. 77, л. 3; в. *Напредък*, X, № 50, 12 юли 1875; Семерджиев, Хр. Самоков и околността му. С., 1913, с. 150; Динеков, П. София, с. 97, 238; Топузов, Ив., Ив. Сарафов. Предосвобожденски дейци за земеделска просвета. С., 1953, с. 168; Стоянов, М. БВК, с. 356.

ТУМПАРОВА, Зюмбюла — вж. *Петрова-Тумпарова*, Зюмбюла

ТУМТУМОВ, Иван Х.

/неизв./

Роден в Търново. Учител и търговец в Трявна /1862/. По-късно търговец в Търново.

□ НБКМ — БИА, ф. 129, а. е. 166, л. 23.

ТУНТОВ, Андрей

/неизв. — 1838/

Роден в Селджуково /Калояново/, Пловдивско. Францискански монах. През 1808 г. е назначен за апостолически викарий на Софийската архиепископия. През 30-те години служи в Калъчлии /дн. към Раковски/, Пловдивско, и заедно с Франческо *Драганов* организира там курс по богословие.

□ Радкова, Р. Българската интелигенция през Възраждането. С., 1986, с. 167, 169.

ТУНТОВ, Георги

/неизв./

Католически духовник. Викарий на Пловдивската епископия ок. 1820 г.

□ Радкова, Р. Българската интелигенция през Възраждането. С., 1986, с. 168.

ТУТМАНИКОВ, Георги Даков /Шолето/

/1837 или 1842 — 1881/

Роден в Тутманици, Орханийско /Джурово, Ботевградско/. Учи в Етрополе, Видраре, Орханийско, и Ловеч. От 1868 г. е свещеник във Видраре. Член на РК в селото и сподвижник на В. *Левски.* Заточен в Диарбекир /1873/. След Осв. е отново свещеник във Видраре.

□ Димитров, Г. Княжество България. Т. 2. Пловдив, 1986, с. 361; Колев, Л. Духовници — участници в национално-освободителните борби на нашия народ. — *ИЦИАИ*, т. 1, 1978, 250 — 251; Кънчев, М. Видрица, с. 669.

ТУШИ /ТОШЕ/

/неизв./

Свещеник във Воден. Член на градската община /1872/. Участник в църковно-нац. борби.

□ Думев, В. Из спомените на две учителки в Македония. — *Мак. пр.*, 1924 — 1925, № 3, с. 102.

ТЪНЧОВИЦА

/неизв./

Учителка в Калофер през 30-те години на XIX век.

□ Паскалева, В. Българката..., с. 20.

ТЪПКОВ, Д.

/неизв./

Роден в Енидже Вардар. Учител в Лерин /1874 — 1876/.

□ НБИВ — БИА, ф. 3, а. е. 611, 613, 616 — 617, 619, 624 — 630.

ТЪПЧИЛЕЩОВ, Желю

/неизв./

Учител във Фрикацей, Добруджа, от 1871 до ок. 1874 г.

□ Тонев, В. Добруджа, с. 274.

ТЪПЧИЛЕЩОВ, Никола Петков

/9 февр. 1817 — 17 май 1893/

Роден в Калофер. Брат на търговеца Христо П. Тъпчилещов. Учи в Габровското у-ще при *Неофит Рилски* /1836 — 1838/. По-късно заедно с брат си работи като абаджия и се занимава с търговия в Цариград. Проявява се като деец на борбата за независима църква и като дарител за бълг. просвета. Умира в София.

Временен дописник на сп. „Любословие" /1846/, в. „Македония" /1871/, в. „Право" /1872/ и в. „Век" /1875/.

□ НБКМ — БИА, ф. 6 /Търговска къща „Тъпчилещови" в Цариград/; Шишманов, Ив. Нови студии из областта на българското възраждане. — *СбБАН*, 21, 1926, с. 396; Executive Кончев, П. Габрово, с. 411; Стоянов, М. БВК, с. 357; Радкова, Р. Неофит Рилски и новобългарската култура. С., 1975, с. 72.

ТЪПЧИЛЕЩОВ, Никола Христов

/неизв. — ноем. 1893/

Роден в Калофер в семейството на търговеца Христо П. Тъпчилещов. Брат на Петко и Стоян *Тъпчилещови.* Учи в Търговското у-ще на о. Халки /1857 — 1858/. Продължава образованието си във френския католически колеж в Бебек, Цариград /1857/. Работи в търг. кантора на баща си в Цариград. Един от инициаторите и основателите на бълг. ч-ще в Цариград и негов касиер /1866 — 1867; 1872 — 1873/. Умира на о. Халки.

□ Начов, Н. Калофер, 476 — 477; Начов, Н. Христо П. Тъпчилещов. Живот и неговата обществена дейност. С., 1935, 230 — 231.

ТЪПЧИЛЕЩОВ, Петко Христов

/1854 — неизв./

Роден в Калофер. Син на Христо П. Тъпчилещов, търговец в Цариград, основател на търг. къща „Тъпчилещови". Брат на Никола и Стоян *Тъпчилещови.* П. Т. учи в бълг. у-ще на Фенер, Цариград. Завършва Робърт колеж /1871/ и търг. академия в Лондон /1875/. Предс. на БББ „Просвещение" в Цариград, секретар и настоятел на бълг. ч-ще /1876 — 1877/. Търговец. След Осв. е секретар в Кабинета на д-р Константин *Стоилов.*

Временен сътрудник на сп. „Читалище" /1871/.

□ НБКМ — БИА, ф. 6 /Търговска къща „Тъпчилещови" в Цариград/; Начов, Н. Цариград, с. 75, 156; Начов, Н. Калофер, с. 477; Уошбърн, Дж. Петдесет..., с. 36, 163.

ТЪПЧИЛЕЩОВ, Петко Николов

/неизв./

Роден в Калофер в семейството на търговеца Никола Тъпчилещов. Брат на Светослав, Стоян и Христо *Тъпчилещови.* Преди 1877 г. учи в Галатасарайския лицей в Цариград. След Осв. е чиновник в БНБ — София.

□ Начов, Н. Калофер, с. 484.

РОД ТЪПЧИЛЕЩОВИ

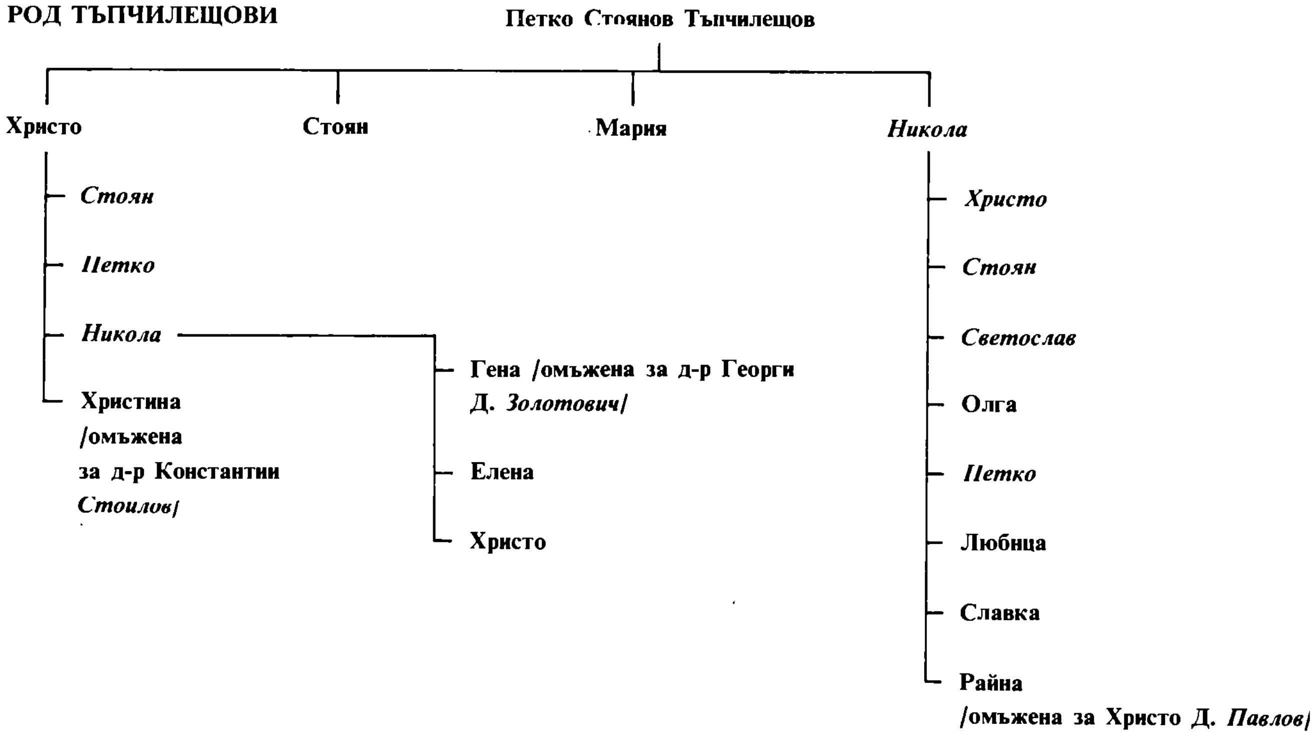

ТЪПЧИЛЕЩОВ, Светослав Николов
/1856 — 10 дек. 1910/
Роден в Калофер в семейството на търговеца Никола Тъпчилещов. Брат на Петко, Стоян и Христо *Тъпчилещови*. През 1875 г. завършва Робърт колеж, Цариград, със степен бакалавър. След Осв. е частен секретар на княз Ал. Батенберг; по-късно н-к на канцеларията на княз Фердинанд. Женен за дъщерята на Александър *Екзарх*.
☐ НБКМ — БИА, ф. 12, а. е. 58, л. 19; сп. *Читалище*, V, № 7, 15 април 1875; Начов, Н. Цариград, с. 157; Начов, Н. Калофер, с. 484; Уошбърн, Дж. Петдесет..., с. 165.

ТЪПЧИЛЕЩОВ, Стоян Николов
/неизв./
Роден в Калофер в семейството на търговеца Никола Тъпчилещов. Брат на Петко, Светослав и Христо *Тъпчилещови*. Учи в Ришельовския лицей в Одеса /преди 1877/, а след Осв. в Московския у-т. След завръщането си в Б-я живее в Калофер.
☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 41; Начов, Н. Калофер, с. 484.

ТЪПЧИЛЕЩОВ, Стоян Христов
/1850 — 1896/
Роден в Калофер в семейството на търговеца Христо П. Тъпчилещов. Брат на Никола и Петко *Тъпчилещови*. Четири години учи в Търговското у-ще на о. Халки. По-късно /1864/ продължава обучението си в търговско у-ще в Марсилия, Франция. Занимава се с търговия. Умира в Цариград.
☐ В. *Гайда*, II, № 8, 14 септ. 1864; Начов, Н. Калофер, с. 477; Начов. Н. Христо П. Тъпчилещов. Живот и неговата обществена дейност. С.. 1935, 230 — 231.

ТЪПЧИЛЕЩОВ, Христо Николов
/неизв./
Роден в Калофер в семейството на търговеца Никола Тъпчилещов. Брат на Петко, Светослав, Стоян *Тъпчилещови*. Учи на о. Халки при Георги *Янкулов* заедно с Георги и Любомир *Золотович*. Продължава образованието си в Ришельовския лицей в Одеса /1875/. След Осв. завършва Медицинския ф-т на Московския у-т /1881/ и се завръща в Б-я. Назначен за софийски окръжен лекар. От 1883 до 1918 г. живее в Москва. Завръща се в София, където умира.
☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 41; Начов, Н. Калофер, с. 484.

ТЪРНИЧЕВ, Иван М.
/неизв./
Роден в Калофер. Учител в Плевен от 1865 г.
☐ Трифонов, Ю. Плевен, с. 235.

ТЪРНОВСКИ
неизв./
Завършва Военномедицинското у-ще в Цариград ок. 1876 г.
☐ Стефанов, В. Българската медицина през Възраждането. С., 1980, с. 65.

ТЪРПОВ, Димитър
/неизв./
Започва учителската си практика в нач. на 70-те години на XIX век в Чардака /?/, където учителства само една година, а след това в продължение на 50 години /до края на живота си/ е учител в Пещера. Член на Пещерския РК. Участва в подготовката на Апр. въст.
☐ Тончев, Ст. Учебното дело в Пещера. — *Родопи*, 1968, № 6, с. 24; Попов, Ив. Грижи за българското училище. — В: Страници из миналото на град Пещера. С., 1973, с. 108.

ТЮЛЕВА, Парашкева — *вж. Шушулова-Тюлева*, Параскева

ТЮЛЕВА, Стефана Иванова
/неизв./

Родена в Калофер. Учи в Одеса /1875 — 1879/. Стипендиантка на ОБН. По-късно се омъжва за ген. Дечко Хр. Караджов.
☐ Начов, Н. Калофер, с. 215, 486; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 151; Паскалева, В. Българката..., с. 154.

ТЮФЕКЧИЕВ, Ст.
/неизв./
Свещеник в Ахиево /Бъдеще/, Старозагорско, от 1859 г.
☐ НА БАН, ф. 46к, а. е. 33, л. 5.

ТЯНКОВ, Атанас
/неизв./
Учител в Хасково през 1873 г.
☐ ДА — Хасково, ф. 17к, оп. 1, а. е. 8, л. 38.

УВАЛИЕВ, Владимир Станчов
неизв./
Роден в Калофер в семейството на търговеца Станчо Д. Увалиев и на Иванка Т. Бракалова. Брат на Теодор *Увалиев*. Завършва Николаевската военна академия в Петербург /ок. 1878/. Скоро след това умира.
☐ Начов, Н. Калофер, с. 197, 490.

УВАЛИЕВ, Петър
/неизв. — 1886/
Роден в Калофер. Племенник на търговеца Станчо Д. Увалиев. Учи в Калофер при Ботьо *Петков*, а по-късно в Ст. Загора. Със средствата на търговеца Н. М. Тошкович заминава за Русия и учи в Одеса. Ок. 1870 г. е търговец в Цариград. Член на БПД „Промишление" /1870 — 1872/. След Осв. е предс. на Окръжния съд в Пловдив.
☐ НБКМ — БИА, II Д 2245; Начов, Н. Калофер, с. 490.

УВАЛИЕВ, Теодор Станчов
/неизв./
Роден в Калофер. Син на търговеца Станчо Д. Увалиев. Брат на Владимир *Увалиев*. Учи в гимназията в Николаев. Пансионер при Тодор *Минков* /1870/. Продължава образованието си в Германия. След Осв. завършва Военното у-ще в София /1879/. Един от адютантите на княз Александър Батенберг. След детронирането на княза е офицер в Шумен. От 1888 г. живее при баща си в Казанещи, Бесарабия, където вер. умира.
☐ ЦГВИА, ф. 1750, оп. 1, ед. хр. 316, л. 24 — 25; Начов, Н. Калофер, с. 490; Степанова, Л. Вклад России..., с. 208.

Атанас Узунов

УВЕРКОВ, Михал
неизв./
Учител в София до 1878 г.
☐ СГОДА, ф. 1345к, оп. 1, а. е. 77, л. 3.

УГРИНОВ, Христо
/неизв./
Учител във Велчани, Стружко, от 1861 до 1865 г.
☐ ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 295, л. 48.

УЗУННОЙКОВА, Зарифина — вж. *Яндова-Узуннойкова*, Зарафина

УЗУНОВ, Александър
/неизв./
Заедно със Стоян *Найденов* и Иван *Теохар* издава „Теглилата на жителите на Румънска Бесарабия, Болградско окръжие. 1869 февруария".
☐ Стоянов, М. БВК, с. 357.

УЗУНОВ, Атанас Маринов
/1857 — 22 февр. 1887/
Роден в Русе. Участва в Старозагорското въстание /1875/ в състава на Черевеноводската чета. След неуспеха на въст. емигрира в Румъния, а оттам в Русия. Пре 1876 г. постъпва в Одеското юнкерско пехотно у-ще. Напуска го два пъти, за да участва в СТВ и РТОВ. Награден с Георгиевски кръст. След Осв. служи в Бълг. войска. Завършва военноинженерна сапьорска/ академия в Русия. По време на СБВ командва отбраната на Видин. Един от ръководителите на Русенския бунт 1887/. Осъден на смърт и разстрелян.
☐ Гечев, М. Народните учители в освободителната война. — *Нар. просвета*, 1977, № 11, с. 91; Вълков, Г. Българи офицери в Опълчението /1877 — 1878/. — *ВИСб*, 1981, № 6. 111.

УЗУНОВ, Атанас Цвятков /псевд. Цвятко Крадилков, Иван Конокрадев, Буюклу Кара Мустафа, Буюклу Мустафа, Кара Мустафа, Бучакчиоглу, Георги Аргириадис, Димитър Тричков, Костадин, Бъйкълъ Хасан/
1851 — 26 юни 1907/
Роден в Одрин в семейството на чорбаджи Цвятко Узунов. Брат на Анастасия *Узунова-Желязкова*. През 1856 г. семейството му се преселва в Цариград, където той учи в гръцко и френско у-ще /до 1865/. Завършва гимназия в Николаев /1865 — 1871/. Завръща се в Б-я и през 1872 г. е учител в Сливен. Установява връзки с В. *Левски*; ръководи рев. дейност в Сливенско, Старозагорско и Търновско. След смъртта на Апостола е определен от БРЦК за негов заместник. През 1873 г. във връзка с покушението над хасковския чорбаджия хаджи Ставри е арестуван и осъден на 15 години каторга в Аргана Мадени. През 1874 г. за кратко време е учител в тамошното гръцко у-ще. През 1876 г. успява да избяга в Русия и става учител в Орел. Участва в РТОВ като преводач. След Осв. е окръжен управител в Лозенград, учител в Софийската класическа гимназия /1879 — 1881/ и в Ловеч /1882 — 1884/. През 1880 г. пътува до Орел и се оженава за Елисавета Николаевна Верьовкина. Привърженик на Либераланата партия; народен представител. След русофилските бунтове през 1887 г. емигрира в Русия и живее в имението на жена си край Орел. От 1904 до 1906 г. е инспектор при Екзархията в Цариград. Умира в София.
Автор на „Цвятко войвода. Драма в три действия от Ат. Ц. Узунов. Букурещ, печатница на Д. Веселинов, 1876". По време на заточението си пише пиесата „Добър хайдутин", която е отпечатана през 1880 г.
☐ Орманджиев, Ив. Атанас Узунов. С., 1937; Стоянов, М. БВК, 357 — 358; Протоколи от съдебиния процес срещу Атанас Узунов и другите подсъдими в Хасковското поку-

шение от 1873 г. С., 1973; Каракостов, Ст. БВТ, 428 — 435; Ботушаров, Х. Просветната дейност на Атанас Цветков Узунов. — В: Освобождението на България и народното образование. С., 1978, 76 — 81.

УЗУНОВ, Димитър Христов
/1842 — 1887/
Роден в Охрид. Получава образование в Русия. Учителства в Охрид, Кукуш, Струга, Битоля, Куманово /1866 — 1879; 1884 — 1887/; училищен инспектор в Охридско и Стружко /1881 — 1882/. Пом.-библиотекар в Софийската народна библиотека /1879 — 1880/, иконом на пансионите при бълг. мъжка гимназия „Св.св. Кирил и Методий“ в Солун /1883 — 1884/. Занимава се и с търговия.
Временен сътрудник на в. „Македония“ /1868/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 583 /Димитър, Христо и Ангел Узунови/; НА БАН, ф. 52к, оп. 1, а. е. 311, л. 2; Спространов, Е. Узунови — баща и син — Димитър и Христо. — *Устрем*, № 39, 3 юни 1926; Снегаров, Ив. Град Охрид. — *Мак. пр.*, 1928, № 3, 77 — 78; Стоянов, М. БВК, с. 358; Влахов, Т. Кукуш, с. 116; Степанова, Л. Вклад России..., с. 208.

УЗУНОВ, Димитър
/неизв./
Роден в Цариград. Ученик в Николаев /1870/. Пансионер при Тодор *Минков* с руска държавна издръжка.
☐ ЦГВИА, ф. 1750, оп. 1, ед. хр. 316, л. 24 — 25; НБКМ — БИА, ф. 29, а. е. 2, л. 22.

УЗУНОВ, Енчо /Янко/ Тонев
/неизв./
Роден в Лясковец. Учи в родния си град, в Свищов и в Пловдив, където усвоява гръцки език. Учител по гръцки език в Лясковец през 30-те години на XIX век, в Казанлък, Енина, Казанлъшко /1846/, и Свищов /50-те години/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 225, оп. 1, а. е. 2, л. 126; Георгиев, М. Юрдан Манолов Стателов. — В: Казанлък в миналото и днес. Кн. 1. С., 1912, с. 155; Ганчев, Ст. Свищов, 102 — 103; Минев, Д. Лясковец, с. 282; Китипов, П. Миналото на село Енина. С., 1968, 93 — 94.

Анастасия Узунова-Желязкова

УЗУНОВ /УЗУН/, Иван
/1830 — 1903/
Роден в Бешенов, Банат. Завършва педагогическо у-ще в Сегед, Унгария. Учителства в родното си село, в Модош, в Александрова черкова и други банатски села. През 1867 г. възглавява преселническото д-ние на българи от Бешенов в Иваново /дн. в СФРЮ/, където той учителства до края на живота си.
Автор на „Manekii kathehizmus za r. katulicsanske paulityene. Pisal i dal shtampati Ivan Usun, ucsitely. U Szigydin, Shtampalij Sigm. Burger, 1858“.
☐ Милетич, Л. Книжнината и езикът на банатските българи. — В: *СбНУ*, 16 — 17, 1900, с. 346; Телбизов, К. Българското просветно движение в Банат XVIII — XIX век. — *ИП*, 1984, № 1, с. 71.

УЗУНОВ, Константин Христов
/неизв. — 1860/
Роден в Охрид. Шивач, а след това учител в Охрид /1855 — 1860/. През 1860 г. заминава да учи в Русия, но умира там още с. г.
☐ В. *Македония*, IV, № 4, 25 ноем. 1869; Пърличев, К. Към характеристиката на Гр. С. Пърличев. — *Мак. пр.*, 1928, № 2, с. 104; Снегаров, Ив. Принос към историята на просветното дело в Македония. Една автобиография на К. Шапкарев от 1864 г. — *Мак. пр.*, 1927, № 1, 45 — 47.

УЗУНОВ, Ненчо
/неизв./
Учител /1827 — 1830/ и кръчмар в Ичера, Котленско.
☐ Дочев, Г. Из историята на учебното дело в с. Ичера. — В: Материали..., 2, с. 69.

УЗУНОВ, Николай
/неизв./
Учи в Русия през периода 1856 — 1877 г.
☐ Степанова, Л. Вклад России..., с. 208.

УЗУНОВ, Петър
неизв./
Учител в Елешница, Пловдивско, през 1875 — 1876 г.
☐ Дивизиев, Ив. Училище и учители в Елешница. — *Родопи*, 1972, № 11, с. 26.

УЗУНОВ, Стоян
/неизв./
Роден в Ичера, Котленско. Учител и абаджия в селото ок. 40-те години на XIX век.
☐ Дочев, Г. Из историята на учебното дело в с. Ичера. — В: Материали..., 2, с. 69.

УЗУНОВА-ЖЕЛЯЗКОВА,
Анастасия Цвяткова
/неизв./
Родена в Одрин в семейството на чорбаджи Цвятко Узунов. Сестра на Атанас *Узунов*. Учи в гръцко и във френско у-ще в Цариград. Учителка в Калофер /1869/ и Пловдив 1869 — 1876/. Член основател на женското д-во „Майчина грижа“ 1869 в Пловдив
Сътрудник на в. „Век“ /1875 . Автор на: „Буквар за французкия язик. Нарядила А. Ц. Узунова. Издава книжарницата на Хр. Г. Данов в Пловдив, Русчук, Велес. Виена, у книгопечатницата Л. Сомер, 1875“.
☐ Доросиев, Л. Нашите..., с. 126; Киркович, Р. Спомени. С., 1927, с. 42; Стоянов, М. БВК, с. 236; Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив, 1981, 309 — 312, 335, 421; Паскалева, В. Българаката..., с. 149, 160, 179.

УЗУНСКИ, Никола
/неизв./
Роден в Широка лъка, Смолянско. Свещеник в селото /1810 — 1824/.
☐ Дечов, В. Миналото на Чепеларе. Пловдив, 1978, с. 178.

УЗУНСКИ, Никола К.
/1810 — 1900/
От Широка лъка, Смолянско. Учител, а от 1840 г. свещеник в селото,

където служи до смъртта си. Основател на ч-щето /1872/. Синът му Георги *Узунски* е учител /след 1878/.
☐ Узунски, Г. Когато бяхме под турско. — В: Широка Лъка. Просветно огнище в Родопите. С., 1947, с. 53, 55.

УЛАЙБЕВ, Петко Иванов
/1830 — 1925/
Свещеник в Полски Сеновец, Търновско, от средата на 50-те години. Килиен учител през 1862 г.
☐ Лазаров, Т. Полски Сеновец. С., 1984, с. 29, 32, 34.

УМЕРОВ, Вълко
/неизв./
Роден в Лесичево, Пазарджишко. Учител в Церово, Пазарджишко /ок. 1830 — 1835/.
☐ Батаклиев, Ив. Пазарджик и Пазарджишко, с. 634.

УРУМОВ, Иван Киров
/10 май 1856 — 9 окт. 1937/
Роден в Ловеч. Учи в родния си град, в Габрово /1872/ и завършва класическа гимназия в Писек, Чехия /1873 — 1877/. Учителства в Ловеч /1877 — 1879/. След Осв. следва естествени науки във Виена /1879 — 1880/ и завършва ботаника в Хайделберг /1883 — 1885/. Специализира в Страсбург /1885/. Учителства в продължение на 40 години в Ловеч, Габрово, София, Русе, Търново. Окръжен училищен инспектор в Ловеч, Плевен и Търново. Автор на първите учебници по ботаника, зоология и минералогия. Действителен член на БКД /1904/. Един от основателите на Бълг. ботаническо д-во /1923/, предс. на Природо-математическия клон на БАН /1924 — 1925/. Награден с орден „Св. Александър" III степен /1936/.
Временен сътрудник на в. „Напредък" /1876/.
☐ Иван К. Урумов. — В: Ловеч и Ловчанско. Кн. 7. С., 1938, 269 — 271; Книга за дарителите..., 245 — 249; 100 години БАН, 735 — 736.

УРУМОВ, Хрисанти
/неизв./
От Сопот. Учител в Хасково /ок. 1850 — 1857/. Свещеник в града от 1869 г., а от август 1876 г. е архиерейски наместник. След Апр. въст. се занимава с благотворителна дейност. Умира след Осв.
☐ НБКМ — БИА, II А 1591; II А 1592 — 1595; II А 1597; в. *Цариградски вестник*, III. № 98, 30 авг. 1852 и VIII, № 363, 26 ян. 1858; Сто години читалище „Заря", Хасково. С., 1958, с. 4.

УРУМОВ, Христо Д.
/неизв./
Роден в Радовиш. Учител в Сяр /1875 — 1877/ и Гумендже /1878 — 1881/. Заточен от турските власти /1881/.
☐ Салганджиев, Ст. Лични дела и спомени по възраждането на солунските и серските българи или 12-годишна неравна борба с гръцката пропаганада. Пловдив, 1906, с. 97; Иванов, Ил. Църковно-училищното дело в град Сяр и Сярска околия. — *Ил. Илинден*, 1938, № 4, с. 13; Кирил, патриарх Български. Българската екзархия в Одринско и Македония след Освободителната война 1877 — 1878. Т. 1. 1878 — 1885. Кн. 2. С., 1970, с. 29.

УСТАКЛИЕВ, Коне
/неизв./
Учител в Прилеп ок. 1873 г.
☐ Еничерев, Н. Възпоменания и бележки. С., 1906, с. 178.

УШЕВ, Иван
/неизв./
От Банско. Изработва резбата в църквата на родния си град.
☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 16, л. 11 — 18.

УШЕВА, Мария
/неизв./
Родена в Панагюрище. Учителка в Пазарджик /1870 — 1878/
☐ Батаклиев, Ив. Татар Пазарджик, с. 253; Батаклиев, Ив. Преглед на учебното дело в град Татар Пазарджик. — *Уч. пр.*, 1924, № 2, 182 — 183.

ФАНДЪКОВ, Стойчо Стефанов
/1810 — 8 февр. 1894/
От Пещера, Пернишко. От 1840 г. изработва дърворезби в църквите на Ямбол, Горна Джумая /Благоевград/, Пирот /1872/, Самоков, Клисурския м-ир, Берковица и др. Изработва иконостаса в Лопушанския м-ир „Св. Иван Богослов", работи в църквите в Кутловица /Михайловград/ и „Св. Георги" в Дупница /Станке Димитров/. Прави украса на къщи в Самоков.
☐ Семерджиев, Хр. Самоков и околността му. С., 1913, с. 231; Василиев, Ас. БВМ, 480 — 482.

ФЕРАДОВА, Мария
/неизв./
Родена в Търново. Завършва гимназия в Кишинев /1872 — 1878/, подпомагана материално от Кишиневското бълг. общество. Учителства в Търново /ок. 1878 — 1881/ и Варна.
☐ Кулелиев, Й. Девическото образование..., с. 46, 59; Поглубко, К. За да бъдат.., с. 32; Паскалева, В. Българката..., с. 153.

ФЕРМАНДЖИЕВ, Атанас
/неизв./
Роден в Дервент /Змейово/, Старозагорско. Учител в Ст. Загора от ок. 60-те до 70-те години на XIX век.
☐ Иванов, Ат. Черти из живота и записки на Атанас Иванов. Сливен, 1885, с. 53.

ФЕРМАНДЖИЕВ, Станьо — вж. *Сергий*

ФЕТВАДЖИЕВ, Христо Атанасов
/неизв./
Роден в Калофер. Син на търговеца абаджия в Цариград Атанас С. Фетваджийски. Учи във Военномедицинското у-ще в Цариград, но напуска по време на РТОВ. Учител в Пловдивската гимназия. След Осв. завършва земеделското у-ще в Монпелие, Франция. Директор на Садовското земеделско у-ще /1886 — 1890/. Н-к на Дирекцията на земеделието, търговията и общите сгради в Изт. Румелия. Гл. секретар на М-вото на търговията и земеделието в София. Умира в Ловеч.
☐ Начов, Н. Калофер, с. 348; Панайотов, Г. Създаване и развитие на Садовското земеделско училище. — В: Юб. сб. 75 години Садовско земеделско училище. С., 1959, с. 18.

ФЕТОВ, Радион
/неизв./
Свещеник във Вайсал, Бесарабия. Спомоществовател за „За длъжностите на человека", превел Д. Тошкович /1862/.

ФИДОШЕЕВ, Димитър
/неизв./
Учи в Ковачевица, Неврокопско /Гоцеделчевско/. Учител във Фотовища /Огняново/, Неврокопско, от 1862 г.
☐ ДА — Благоевград, ф. 1228, оп. 1, а. е. 3, л. 1 — 11.

ФИКОВ, Фико Христов
/28 април 1855 — 14 ян. 1930/
Роден в Ловеч. Учи във взаимното и в класното у-ще в родния си град, а

от 1872 до 1875 г. в гимназии в Чехия /Писек и Прага/. Учителства в Ловеч /1875 — 1879/. Следва математика във Виена /1879 — 1880/ и завършва в Йена. След завръщането си в Б-я е гимназиален учител в Лом, директор на Габровската гимназия /1855 — 1899/, училищен инспектор във Варна и учител във Варненската мъжка гимназия. Умира във Варна.
☐ Урумов, Ив. Фико Христов Фиков. — В: Ловеч и Ловчанско. Кн. 3. С., 1931, 131 — 132; Ранков, В. Габровското училище /очерк/. — В: Юб. сб. по случай 25-годишнината от първия випуск на Габровската Априловска гимназия. Пловдив, 1900, с. 36.

ФИЛАРЕТ
/неизв./
Дякон. Учител в Плевен /1834 — 1835 .
☐ Трифонов, Ю. Плевен, с. 151.

ФИЛАРЕТОВ, Владимир
/неизв./
Учи в Русия през периода 1856 — 1877 г.
☐ Степанова, Л. Вклад России..., с. 208.

ФИЛАРЕТОВ /МАТЕЕВ/, Сава Вълчов
/20 окт. 1825 — 13 ноем. 1863/
Роден в Жеравна. Учи в местното килийно у-ще, в у-щето в Котел /1840 — 1843/, като през 1842 — 1843 г. е ученик на Сава *Доброплодни*. Учител в Шумен /1843 — 1848/. Наречен е Филарет / от гръцки — Добролюбов/. Половин година учи в гръцкото у-ще в Куручешме, Цариград. В края на 1848 г. заминава за Русия, за да продължи образованието си. Завършва гимназия в Одеса /1852/ и Историко-филологическия ф-т на Московския у-т /1857/. В Одеса живее и е издържан от търговеца Стефан Д. Тошкович, а като студент е стипендиант на Иван Денкоглу. Установява контакти с изтъкнати руски слависти, историци и писатели. На път за Б-я заедно с Иван Денкоглу обикаля редица европейски градове. Запознава се с П. Шафарик, В. Ханка, Фр. Миклошич и други учени. От есента на 1857 г. е учител в София. Има големи заслуги за уреждането на бълг. у-ща, за откриване на първото девическо у-ще в София /юни 1858/, за обединяване и приобщаване на населението в борбата срещу гръцкото духовенство, за издигане престижа на Софийската община. Заради дейността си е принуден от турското п-во да напусне София. В края на март 1861 г. заминава за Русия, където приема руско поданство. Назначен е в руското консулство в Цариград при А. Б. Лобанов-Ростовски. Продължава да защитава бълг. интереси пред дипломатическите представители в Цариград. Болен от туберкулоза, заминава на работа и лечение в Кайро, където умира.

Йорданка Филаретова-Коцева

Още като студент сътрудничи на руския периодичен печат /“Московские ведомости, „Московитянин“ и др./. Събира и публикува народни песни в „Бълг. книжици“ 1858 — 1859/. Постоянен сътрудник на „Цариградски вестник“ /1851, 1853, 1857 — 1861/. Автор на „Карманная книга для руских войнов, находящихся в походах против турок по болгарским землям. 1. Разговоры русско-болгарские. 2. Словарь русско-болгарский. 3. Основныя правила новоболгарскаго языка. Санктпетербург, в типографии Императорской академий наук, 1854“; — [2. изд.] Болгарский собеседник. Издание Военно-ученаго комитета главнаго Штаба. Санктпетербург, 1876“; [издал] „Служба Преподобным Отцам нашим равноапостолным Методию и Константину, нареченному Кириллу, Епископ Моравским, оучителем Словенским. В Цареграде. Типография Ц. Вестника и Содружия [1862]“.
☐ НБКМ — БИА, ф 249 /Сава Филаретов/; II А 4830; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 41а, 138; Георгиев, М. Сава Вълчов Филаретов. — В: Юб. кн. Жеравненско ч-ще „Единство“. С., 1921, 208 — 222; Доросиев, Л. Нашите..., с. 49 — 63; Динеков, П. София, 180 — 195; Константинов, Д. Жеравана в миналото и до днешно време. С., 1948, 158 — 167; Стоянов, М. БВК, 358 — 359; Джумалиев, Г. Учебното дело в гр. Шумен през първата половина на XIX век. — В: Шумен—Коларовград. Кн. 2. Коларовград, 1962, 145 — 147; Минкова, Л. Сава Филаретов — просветител, дипломат и публицист. — *Векове*, 1974, № 2 — 3, 5 — 18.

ФИЛАРЕТОВА-КОЦЕВА, Йорданка
19 март 1843 — 25 април 1915/
Родена в София в семейството на заможен търговец. През 1859 г. се омъжва за Сава *Филаретов*. Завършва образованието си в първото девическо у-ще в София. От 1869 до 1877 г. се занимава с книжовна и обществена дейност. Основава женско благотворително д-во „Майка“, на което до Осв. е ръководителка и предс. Според някои източници е съхранявала архивата на местния РК и е укривала В. *Левски*. Води кореспонденция с Найден *Геров* 1863 — 1868/, който е личен приятел на мъжа й. Арестувана във връзка с арабаконашките събития през 1872 г., но е освободена. Повторно е арестувана през 1877 г., заподозряна във връзки с Русия, но отоново е освободена. След 1878 г. се отдава на благотворителна дейност. Основава благотворително д-во и приют за старици, в който самата тя работи. Умира в София.
Временна дописничка на в. „Македония“ /1870/ и в. „Турция“ /1872/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 16, а. е. 35, ф. 22, а. е. 51, 61, 316, 448, ф. 682, а. е. 99; ЦДИА, ф. 155 /Йорданка Филаретова/; Българската патриотка госпожа хаджи Коцева Филаретова. — *Историческа светлина*, 1906, № 1, 26 — 30; Динеков, П. София, 219 — 229; Паскалева, В. Българката..., с. 85, 179 — 180, 182, 217 — 218, 244, 272; Българки /Биографични очерци/. Съст. Н. Андонова. С., 1982, 235 — 302.

ФИЛЕВ, Георги

/неизв./
Свещеник в Михалци, Търновско, през 70-те години на XIX век. Настоятел на ч-щето.
☐ Чилингиров, Ст. БЧ, с. 341.

ФИЛЕВ, Йордан
/неизв./
Учител в Бяла Черква, Търновско /1876/. Участник в Апр. въст.
☐ Йовков, М. Първи стъпки на учителското движение в района. — В: Павликени и Павликенският край. С., 1977, с. 139.

ФИЛИМОН
неизв./
Роден в Разлог. Свещеник в града преди и след Осв.
☐ ДА — Благоевград, ф. 231к, оп. 1, а. е. 6, л. 85.

ФИЛИП
/неизв./
Свещеник в църквата „Св. Неделя“ в София през 1757 г.
☐ Динеков, П. София, с. 8.

ФИЛИП
/ок. 1780 — 1886/
Учител в Клисура в нач. на XIX век, а по-късно свещеник в продължение на 60-години.
☐ НБКМ — БИА, II А 8903, л. 1 — 8; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 82; Енчев, Хр. Клисура. С., 1971, с. 59.

ФИЛИП
/неизв./
Учител в Шумнене, Ловешко, от 1815 до 1821 г. След това става свещеник.
☐ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 89.

ФИЛИП
/неизв./
Роден в Банско. Свещеник и учител там през първата пол. на XIX век.
☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 111, л. 1 — 4.

ФИЛИП
/неизв./
Свещеник в Ямбол от 40-те до 60-те години на XIX век. Спомоществовател от града за: „Православное учение ... Платона“, превел Ил. Стоянов /1844/; „Игиономия“, превел С. Доброплодни /1846/; „Писменница на славянскийат язик“, наредил Ив. Момчилов /1847/; „Писма за службата божия“, превел И. Владикин /1858/.
☐ В. *Цариградски вестник*, IX, № 400, 11 окт. 1858; Върховски, Н. Ямболски патриоти по духовното и политическото ни Възраждане, 1820 — 1876. Ямбол, 1910, с. 16.

ФИЛИП
/неизв./
Роден в Бели мел, Берковско. Завършва духовно у-ще в Атина. Учител в Раковица, Видинско /1848/.
☐ Попов, Д. Град Лом и околията му. Лом, 1927, с. 109.

ФИЛИП
/неизв./
Роден в Копривщица. Учител в Малко Търново през 1873 г.
☐ Аянов, Г. Малко Търново. Бургас, 1939, с. 233.

ФИЛИПОВ, Атанас
/неизв./
Свещеник в Плевен през 50-те години на XIX век. Спомоществовател за „Детинско прибавление“ на Ем. Васкидович /1852/ и за „Евангелие поучително“ на Софр. Врачански /1856/.

ФИЛИПОВ, Бони
/неизв./
Роден в Ковачевец, Ескиджумайско /Търговищко/. Свещеник в Разградска епархия /1858 — 1884/.
☐ ЦДИА, ф. 1318, оп. 1, а. е. 4936, л. 8.

ФИЛИПОВ, Генчо Арнавут
/неизв./
От Габрово. Ученик на зографа Иванчо *Попрайков*. Работи в църквата „Благовещение“ при Девическия м-ир в Габрово /1832/. Негови икони има в църквите „Св. Илия“ в Севлиево /1833/, „Св. Йоан Предтеча“ в Брацигово 1834/, „Св. Никола“ в Дряново /1835, 1838/, „Св. Никола Мирликийски чудотворец“ в Долен, Неврокопско /Гоцеделчевско/, през 1835 г.
☐ ДА — Благоевград, ф. 198к, оп. 1, а. е. 182, л. 43 — 44; Мартинов, Ал. Габрово през Възраждането. С., 1940, с. 76; Василиев, Ас. БВМ, 543 — 544; Чолов, П. История на град Дряново. С., 1969, с. 99; Божков, Ат. Българската икона. С., 1984, с. 381.

ФИЛИПОВ /ФИЛАТОВ/, Данаил
/неизв./
Роден в Добърско, Разложко. Учител в селото /1870/.
☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е.13, л. 14; а. е. 98, л. 24 — 34, 42 — 43; а. е. 100, л. 1 — 3; Юруков, М. Просветното дело в Разложко. С., 1941, с. 53.

ФИЛИПОВ, Димитър
/неизв./
Роден в Радовиш. Брат на Кирил *Филипов*. Учител в Петрич /1871 — 1876/.
☐ Бобчев, И. Македонските българи..., с. 26.

ФИЛИПОВ, Иван /Македонски/
/неизв./
Свещеник в Хаджиоглу Пазарджик /Толбухин/ през 70-те години на XIX век. Член на РК. Спомоществовател за „Уроци по българска църковна история“ на Р. Каролев /1873/ и за „Ръководство към физиката“ на Ив. Гюзелев /1874/.
☐ История на град Толбухин. С., 1968, с. 131, 145.

ФИЛИПОВ, Иван Ст.
/неизв. — до 1878/
Роден в Калофер. През 1862 г. завършва Физико-математическия ф-т на Киевския у-т „Св. Владимир“. Учител по физика и математика в болградското централно у-ще „Св. св. Кирил и Методий“ /1862 — 1867/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 6, оп. 2, I А 25 050 — 25 051, I А 25 071 — 25 073; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 41а; Титоров, Й. Бесарабия, с. 140; Доросиев, Л. Нашите..., с. 173; Дякович, Вл. Българите в Бесарабия, с. 24; Дончев, Д. Болградската гимназия 1858 — 1878. — *ИПИ*, 19, 1965, с. 219.

ФИЛИПОВ, Йона
/неизв./
Учител в Габрово през 30-те години на XIX век.
☐ Мартинов, Ал. Габрово през Възраждането. С., 1940, с. 28.

ФИЛИПОВ, Кирил
/неизв./
Роден в Радовиш. Брат на Димитър *Филипов*. Учител в Петрич /1871 — 1876/.
☐ Бобчев, И. Македонските българи..., с. 26.

ФИЛИПОВ, Михаил — вж. *Бележков*, Михаил

ФИЛИПОВ /ПОПФИЛИПОВ/, Никола /Бобошевски, Разложанина/
/ок. 1832 — 1896/

Роден в Банско в семейството на свещеник. Учи при баща си, в Рилския м-ир, в гръцко у-ще в Мелник и в Копривщица при Найден *Геров* /1846 — 1847/. Учител в Калофер /1848 — 1849; 1862 — 1863/, Чирпан /1849/, Пирдоп /1850 — 1854; 1858 — 1859/, Банско /1854 — 1856; 1859 — 1862; 1864 — 1869; 1876 — 1877/, Перущица /1856 — 1857/, Бобошево, Дупнишко /Станкедимитровско/, през 1857 — 1858 г., Свищов /1863 — 1864/, Долен, Неврокопско /Гоцеделчевско/, през 1871 г. и Кресна. Участник в борбата за църковна независимост. След Осв. е свещеник в София, където живее до смъртта си. Временен сътрудник на в. „Македония" /1868/.
☐ Начов, Н. Калофер, 121 — 124; Кепов, Ив. Никола поп Филипов /Биографичен очерк/. — *Ил. Илинден*, 1934, № 7, 14 — 16, № 8, 16 — 20; Юруков, М. Просветното дело в Разложко. С., 1941, 46 — 49; Документи за Българското възраждане от архива на Стефан И. Веркович. 1860 — 1893. С., 1969, с. 185, 188 — 191, 523, 529.

ФИЛИПОВ, Павел
/неизв./
Свещеник в Копривщица през 40-те години на XIX век. Спомоществовател за „Служба св. Харалампия", превел Неофит Рилски /1843/, и за „Извод от физика" на Н. Геров /1849/.

ФИЛИПОВ, Р.
/неизв./
Временен сътрудник на сп. „Български книжици" /1859 — 1860/ и в. „България" /1869/.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 359.

ФИЛИПОВ, Христо /Христофор, Христаки/
/неизв. — 1901/
Роден в Казанлък. Завършва семинария в Киев /1847 — 1855/. Учителства в Казанлък /ок. 1857 — ок. 1859/ и Свищов. Читалищен деец. Участва в РТОВ като преводач. След Осв. е окръжен н-к във Враца; училищен инспектор в Силистра; народен представител.
☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 37; Ганчев, Ст. Свищов, с. 120; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 51.

ФИЛИПОВ, Христо
/неизв./
Роден в София. Завършва гимназия в Николаев /ок. 1875/. Пансионер при Тодор *Минков*. Завършва Московския у-т като стипендиант на Иван Денкоглу.
☐ СГОДА, ф. 5к, оп. 1, а. е. 320, л. 1; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 41а; Доросиев, Л. Нашите..., с. 49; Степанова, Л. Вклад России..., с. 208.

Димитър Филов

ФИЛИПОВ, Христо — вж. *Попов*, Христо

ФИЛИПОВА Обрешкова-Шонтова, Зойка
/неизв./
Родена в Г. Оряховица. Завършва девическото класно у-ще в Габрово и учителства там /1875/. Участва в ушиването на знамената на горнооряховските чети по време на Апр. въст.
☐ 140 години народно училище. Юб. л. Г. Оряховица, 16 дек. 1967; Паскалева, В. Българката..., с. 259, 289.

ФИЛКОВ, Цако
/неизв./
Учител в Малка Брестница /Брестница/, Ловешко, от 1865 г. След няколко години учителстване заминава за Голяма Брестница, Ловешко, където умира.
☐ 100 години народно основно училище „Хр. Ботев". Юб. л. С. Брестница, 8 ян. 1967.

ФИЛОВ, Димитър Генков
1847 — 28 февр. 1887/
Роден в Калофер в семейството на търговеца Генко Хр. Филов. Брат на Михаил *Филов*. Баща на проф. Богдан Филов. Учи в родния си град и в Одеската семинария /1862 — ноем. 1863/. Ок. 1865 г. е учител в бълг. колонии в Бесарабия — Комрат, Валеа-Пержа и Главан. От ян. 1869 г. учи в Одеското юнкерско пехотно у-ще. Участва в РТОВ в Бълг. опълчение. След Осв. служи в Източнорумелийската милиция. Участва в подготовката и провъзгласяването на Съединението. Военен комендант на Русе. Участва в бунта на русофилите 1887 , когато е убит.
☐ НБКМ — БИА, ф. 253 /Димитър Филов ; Начов, Н. Калофер, с. 492; Бендерев, Ан. История на Българското опълчение и Освобождението на България 1877 — 1878. С., 1930, с. 79; Анчев, А. Българското опълчение. С., 1968, с. 16.

ФИЛОВ, Михаил Генков
/неизв. — ок. 1862/
Роден в Калофер. Син на Генко Хр. Филов, търговец в Цариград. Брат на Димитър *Филов*. От 1858 г. учи във Военномедицинското у-ще в Цариград. Умира от туберкулоза.
☐ Начов, Н. Калофер, 491 — 492; Стамболски, Хр. Автобиография, дневници, спомени. Т. 1 /1852 — 1868/. С., 1927, с. 28.

ФИЛОТЕЙ
неизв./
Игумен на Гложенския м-ир. Спомоществовател в Ловеч за „Месецослов" на Хр. Сичанниколов /1840/ и за „Житие св. Григория Омиритскаго", превел Ав. Попстоянов /1852/.

ФИЛОТЕЙ
/неизв./
Роден в Сопот. Йеромонах в Троянския м-ир и негов игумен /1841 — 1853/. Работи в м-ира като гравьор; вер. е ученик на Леонтий Рус /1839/. Под негово ръководство се строи големият корпус с килии и стаи /1843/ и се изографисва храма от *Захари Зограф* /1847 — 1848/.
☐ Писахме да се знае, с. 379.

ФИЛОТЕЙ
/неизв./
Йеромонах. Завършва богословие в Атинския у-т. Учител в Криворечна паланка през 70-те години на XIX век.
☐ Бобчев, И. Македонските българи...., с. 19; Чилингиров, Ст. БЧ,

с. 306.

ФИЛОТЕЙ
/неизв./
Свещеник в Кюстендил през 70-те години на XIX век.
☐ Иванов, Й. Северна Македония. С., 1906, с. 371.

ФИЛОТЕЙ, митрополит Самоковски /светско име Манзурски/
/неизв. — ок. 1820/
Роден в Разлог. Произхожда от рода Даскалови. Брат на Йосиф *Манзурски.* Учи в килийното у-ще на Зографския м-ир и се замонашва там ок. 1760 . Самоковски митрополит /1772 — 1819 . Връща се в Зографския м-ир, където умира.
☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 104, л. 1 — 2; а. е. 107, л. 41, 46; а. е. 12, л. 7 — 9.

ФИЛЧЕВ, Николай Николаев
неизв./
Учи във Втора одеска гимназия 1862/ с руска държавна стипендия, но желае да учи живопис и напуска гимназията.
☐ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 41; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 102; Степанова, Л. Вклад России..., с. 209.

ФИЛЧЕВ, Филип
/неизв./
Роден в Свищов. Ученик в Николаев. Пансионер при Тодор *Минков* /1870 — 1877/ с руска държавна стипендия.
☐ НБКМ — БИА, ф. 29, а. е. 2, л. 21; ЦГАОР, ф. 1750, оп. 1, ед. хр. 316; л. 24 — 25; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 129; Степанова, Л. Вклад России..., с. 209.

ФИЛЧЕВА, Мариола
неизв./
Учителка в Свищов през 1874 г.
☐ Ганчев, Ст. Свищов, 130 — 133; Паскалева, В. Българката..., с. 150.

ФИЛЧОВ, Ив.
неизв./
Учител в Свищов през 1872 г.
☐ Сп. *Училище*, II, № 8, 2 май 1872.

ФИЛЧОВ, Йордан /Юрдан/
неизв./
Учител в Балван махала /Ветринци/, Търновско, през 1870 — 1871 г.
☐ НБКМ — БИА, ф. 151, оп. 1, а. е. 1, л. 1.

ФИЛЧОВ, Никола
/неизв./
Роден в Долно Камарци, Софийско. Учител в Макоцево, Софийско /1861 — 1862/.
☐ Стоянов, Ст. Село Макоцево. История, бит, фолклор. С, 1970, с. 176.

ФИНГОВ, Димитър Гърдев
/11 април 1840 — 18 април 1912/
Роден в Калофер в семейството на абаджия. Учи в родния си град при Ботьо *Петков* и в Свищов при Никола *Касапски* и Петър *Ангелов* /1854 — 1858/. Продължава образованието си в Киевската семинария като руски държавен стипендиант, след което с издръжка на Калоферската община се прехвърля в Историко-филологическия ф-т на Московския у-т. Следва две години и се завръща в Калофер. Учител в града /1862 — 1874/. Основател и пръв предс. на калоферското ч-ще /9 септ. 1869/. Учител в Сопот /1874 — 1877/. След Осв. заема различни административни длъжности: окръжен управител в Ески Джумая /Търговище/ през 1878 г., в Орхание /Ботевград/ през 1879 г. и в Плевен /1880 — 1881/. Учител в Калофер /1881 — 1888/; окръжен училищен инспектóр в Пловдив /1888 — 1893/. Умира в София.
Временен сътрудник на в. „Съветник“ /1864/, в. „Македония“ /1867/ и в. „Право“ /1869 — 1870/. Публикува преводи на исторически и естественонаучни четива в „Летоструй“ /1873 — 1875/. Автор на „Наградений подвиг. Драма в пят действия от Д. Фингов. /Книжярница Хр. Г. Данов и сие./ Във Виена, у печатницата Л. Сомер, 1871“. Превежда „Българска история. От А. Хилфердинга. Превел Д. Фингов. Чяст първа. Книжарница на Д. В. Манчов в Пловдив, Свищов, Солун, 1876“.
☐ НБКМ — БИА, ф. 6, оп. 2, I А 25 030 — 25 031, I А 25 042, I А 25 053; ЦГАОР, ф. 1750, оп. 1, ед. хр. 341, л. 2 — 3; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 112а, 126; Начов, Н. Градиво за историята на калоферските училища. — *Уч. пр.*, 1903, № 1, 35 — 36; Фингов, Д. Спомени из живота ми. — В: Калоферска дружба. 1. С., 1908, 118 — 154; Начов, Н. Калофер, 169 — 174; Стоянов, М. БВК, 359 — 360.

ФИТОВ, Александър
/неизв./
Произхожда от семейството на бълг. емигранти в Бесарабия. Възпитаник на централното болградско у-ще „Св. св. Кирил и Методий“. Като негов полустипендиант следва Политехническия ф-т в Карлсруе, Германия /1874 — 1878/.
☐ Сюпюр, Е. БЕИР, с. 209.

ФИТОВ, Петър
/неизв./
Общественик в Болград от кръга на Л. *Каравелов.*
Временен дописник на в. „Дунавска зора“ /1868/ и в. „Свобода“ /1870, 1872/.
☐ Титоров, Й. Бесарабия, с. 204; Стоянов, М. БВК, с. 360.

ФИЧЕВ, Никола Иванов /Уста Колю Фичето/
/1800 — ноем. 1881/
Роден в Дряново. На 3-годишна възраст остава без баща. От 10-годишната си възраст учи занаят при майстори строители, с които пътува из Източна Тракия, Цариград и Влашко. Н. Ф. на 23 години е калфа, а на 36 години е признат от дюлгерския еснаф за майстор. До 1836 г. работи с майстор Иван Давдата, след това го замества при построяването на търновската църква „Св. Никола“. До 1842 г. изгражда църквата на Килифаревския м-ир, в която вече личат принципите на т. нар. Фичевски стил. Построява църквите "Св. Богородица“ в Търново /1842 — 1844/, „Успение Богородично“ в Присово, Търновско /1846/, купола на м-ира „Св. Троица“ при Търново /1847/, църквата „Св. Никола“ в Дряново /1851 — 1852/, камбанарията на Плаковския м-ир /1856/, купола и камбанарията на църквата в Преображенския м-ир /1860 — 1861/, църквите „Св. св. Кирил и Методий“ в Търново /1861/, „Св. Троица“ в Свищов /1865 — 1867/; „Св. св. Константин и Елена“ в Търново /1872 — 1873/, в която е погребан. „Фичевските“ идеи личат и във вътрешното декоративно-архитектурно оформление. Н. Ф. строи и жилищни сгради: на Никола Коюв в Търново /1849/, хана на хаджи Николи Д. Минчев в Търново /1858/, южните жилищни сгради на Преображенския м-ир /1861/, турския конак в Търново /1876/. Н. Ф. е един от най-забележителните майстори на мостове — моста на р. Росица при Севлиево /1856/, моста на р. Янтра при Бяла /1865 — 1867/, на р. Веселина при Елена. Негов е и единственият на Балканския п-в

покрит мост на р. Осъм в Ловеч /1872 — 1874/. Н. Ф. изгражда и джамия в Търново, Солак джамия в Казанлък, чешмата в Соколския м-ир /1856/. Неговите сгради и мостове са украсени с едни от най-интересните каменни релефи. Той изгражда още църквите „Св. Никола“ в Г. Оряховица, „Св. Димитър“ в Лясковец, „Св. Богородица“ и „Св. Спас“ в Търново, срутени при земетресението през 1913 г.

☐ Майстор Никола Иванович Фичев /Уста Колю Фичето/. 1800 — 1881. С., 1953; Василиев, Ас. БВМ, 673 — 677; Каравелов, А. Колю Фичето. — В: Бележити българи. Т. 3. С., 1969, 611 — 622; Стойков, Г. Майстор Алекси и майстор Колю Фичето. Епоха — личност — творчество. С., 1976, 85 — 136.

ФЛОРОВ, Г.
/неизв./
Учител в Брегово, Видинско, от 1874 г.

☐ НБКМ — БИА, II А 1826.

ФОТА /баба Фота Йовчева/
/1734 — 1834 или 1844/
Родена в Пловдив. Родителите ѝ са преселници от Клисура и Калофер. Баба на Константин *Фотинов*. След смъртта на съпруга си Йовчо заминава да учи в Русия. Постъпва в Киевската лавра с духовното име Теоктиста. След няколко години се завръща в Б-я и основава Самоковския метох, на който е игуменка дълги години.

☐ Семерджиев, Хр. Самоков и околността му. С., 1913, с. 138; Паскалева, В. Българката..., с. 58.

ФОТИНОВ, Константин Георгиев
/ок. 1790 — 29 ноем. 1858/
Роден в Самоков. Произхожда от знатен пловдивски търг. род. Най-голямо влияние му оказва баба му /по баща/ *Фота*, която дава името на фамилията. Баща му Георги се занимава с абаджийство, по-късно става монах /1833/ и приема името Герасим. К. Ф. учи първоначално при баба си Фота, завършва килийното у-ще в Самоков при отец *Софроний* и продължава образованието си в гръцко у-ще в Пловдив. Там научава френски език. Учи в гръцка гимназия в Кидония; завършва ок. 1825 г. Става търговец на дървен материал в Пловдив /1825/ и Смирна /дн. Измир, Турция/ през 1826 г. Открива частно бълг. у-ще в Смирна /1828/ и въвежда взаимоучителната метода. Преводач от гръцки език във френското консулство в града /ок. 1842/. През 1842 г. издава пробния брой на първото бълг. сп. “Любословие“, което редовно излиза от 1844 г. Учителства до 1847 г. Приема предложението на Британското библейско общество да направи превод на Библията /1850/, заради което се премества в Цариград /1857/, където умира.

Автор и преводач на:

„Γραμματική ἐπανθοῦσα. Διῃρημένη εἰς τρία μέρη ὧν τό ά. περιέχει τάς ὁριστικάς καί Θεωρηθικάς ἀρχάς τῶν ὀκτώ μερῶν τοῦ λόγου'τό β. τάς πρακτικάς μετά τῶν διαλέκτων καί τό η. τό γῆς Προσῳδίας τε καί Ὀρθογραφίας μετά προσθήκης ἐν τῷ τέλει τῶν κατ'ἐρωταπόκρισιν περί αὐτῆς γυμνάσεων. Ἀπηνθισμένη τε καί συνερανισθεῦ παρά διαφόρῳν κριτικῶν Γραμματικῶν; ὡς οἱόν τε συντόμως καί κατά νέους τρόπους εὑληπτοτάτυς χάριν εὑχερεστέρας τε καί εὐκρινέστερας χρήσεως τῆς νεολαίας καί τῶν φιλομαθῶν νέων τῶν μετά ξήλου σπουδαζόντων τήν Ἑλλαδα τῶν πολυθρυλλουμένων καί ἐνδόξεων ἡμῶν προγόνων φωνήν νῦν δε α. τύποις ἐκδοθεῖσα παρά Κωνσταντίνου Γ. Φωτιάδου τοῦ ἐκ Σαμοκοβίων, τοῖα ἰδίοις αὐτοῦ πόνοις καί ἀναλώμασυ... Ἐν Σμυρνῃι Ἐκ τῆς τυπογραφίκας Α. Δάμιανου καί Σ ΗΗΗΗΔΔΠΙΙΙ, 1838.; Общое землеописание вкратце за сичката земля. Преведено от греческий на славено-болгарский язик и умножено же с разпространениеми прибавлением многоразних потребних областей и сега перво на свят издано трудом Константина Г. Фотинова С. [= самоковец]. Смирна, в типографии А. Дамианова, 1843“; „Болгарский разговорник за ония кои обичат да се навикнуват да говорат греческии, счинен трудом К. Г. Фотинова. Смирна, в печатница А. Дамианова, 1845“; „Душесловие за поучение на децата. Част втора. Сочинено от Т. Х. Галаудета. И преведено от греческий язик на болгарский трудом К. Г. Фотинова. Смирна, в печатница А. Дамианова, 1852“; [Превел с помощта на Ел. Ригс] „Псалтир или книга псаломска. От первообразието на простоболгарский язик преведена. В Смирна. Напечата се при А. Дамианова, сос иждивение на английското общество, което издава Свящeното писание за просвещение на божието слово, 1855“; — 2. изд.] „В Лондон. Напечата се при В. Ватс..., 1857“; — [3. изд.] „Цариград, печатница Ц. Вестника, 1857“; — “Издание четвърто [преработено от Хр. Сичанниколов?] Цариград, в книгопечатницата на А. Минасоглу, 1860“; — [5. изд.] Псалтир или книга псаломска. Верно и точно преведена от първообразнийт. Цариград, в книгопечатницата на А. Минасиана и съдружие, 1866“; — “Издание шесто [преработено от П. Р. Славейков]. 1866“; — [7. изд.] „Във Виена, у мехитаристите [?] 1871“; [Превел с помощта на Ел. Ригс] „Битие или Свяшеное писание преведено на простоболгарский язик от первообразията. Цариград, печатница Ц. вестника, 1857“; — [2. изд.] „Битие, първа книга Моисеева. Цариград, в печатницата А. Х. Бояджияна, 1867“; — [3. изд.] „Първата Моисеева книга Битие. Цариград, в печатницата на „Македония“ [1871]“; — [4. изд.] „Първата книга Мойсеева Битие. Цариград, в печатницата на А. Х. Бояджияна, 1875“.

☐ НБКМ — БИА, ф. 173, а. е. 4, л. 50 — 51; Иванов, Ю. Константин Г. Фотинов. — В: Юб. сб. по случай 50-годишнината на българската журналистика и чествуване на основателя ѝ К. Фотинов. С., 1894, 3 — 21; Шишманов, Ив. Константин Г. Фотинов. Неговият живот и неговата дейност. — *СбНУ*, 11, 1894, 591 — 764; Чилингиров, Ст. Константин Г. Фотинов като педагог. — *Уч. пр.*, 1905, № 6, 567 — 583; Пенев, Б. История на новата българска литература. Т. 3. С., 1933, 679 — 722; Атанасов, Т. Константин Г. Фотинов. С., 1936; Стоянов, М. БВК, 360 — 361; Боршуков, Г. История на българската журналистика. С., 1965, 27 — 41; Арнаудов, М. Творци..., 355 — 392; Конев, И. Константин Фотинов. — В: Бележити българи. Т. 3. С., 1969, 235 — 253.

ФРАЗОВ, Иван
/неизв./
Учител в Гостилица, Дряновско, ок. 1850 г.

☐ Димков, Г., Н. Димков. Гостилица в миналото и сега. С., 1981, с. 76.

ФРАНЦОВ, Иван
/неизв./
Учител в бесарабските села Вълканещ и Чешмекьой до 1870 г.

☐ В. *Дунавска зора*, I, № 4, 4 дек. 1867; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 209.

ФРАНГОВ, Петко Тодоров /Тошев/
/1855 — 16 април 1932/
Роден в Бяла черква, Търновско, в семейството на чорбаджи Тодор Димитров. Учи в родното си село, в Балван махала /Ветринци/ и Сухиндол, Търновско. Учител в Горско Сливово, Севлиевско /1873/. Пом.-учител при Бачо Киро *Петров* в Бяла черква /1874 — 1876/. Участва в Апр. въст. в четата на поп *Харитон Халачев*. П. Ф. е един от малкото спасили се четници; успява да избяга в Румъния. След Осв. е свещеник в родното си село до края на живота си. Народен представител в V ОНС /1887 — 1889/. Автор на спомени за Апр. въст.
☐ НБКМ — БИА, ф. 151 /Петко Франгов/; Петко Тодоров Франгов. — *Поборник-опълченец*, 11, 1899, 10 — 13; Страшимиров, Д. История на Априлското въстание. Т. 2. Пловдив, 1907, 12 — 13; Петко Франгов. — В: Спомени за Априлското въстание 1876. С., 1975, 339 — 345.

ФРАНГЯ, Антон
/1856 — 1917/
Роден в Русе /или Тулча/. Баща му е далматинец, а майка му гъркиня. Живее и учи в бълг. семейство в Русе. По препоръка на учителя си Драган *Цанков* продължава образованието си в Галатасарайския лицей в Цариград. Завършва Юридически ф-т в Париж. Завръща се в Б-я и работи като адвокат. Чиновник в Европейската дунавска комисия /1 септ. 1871 — 26 юни 1877/. Управител на Типографията в Тулча /10 авг. — 13 окт. 1877/. Драгоман във френското консулство в Пловдив /1879/. Същевременно се занимава и с търговия на книжарски стоки. Драгоман в руското консулство в Тулча /1881 — 1882/. Административен инспектор при М-вото на вътрешните работи в София /1883 — 1884/. Участва в СБВ. Пом.-деловодител и санитар в „Червен кръст" /1885 — 1889/. Член на Прогресивнолибералната партия; предс. на цетралното ѝ бюро /1900 — 1903/. Подпредс. на НС /1903/. М-р на обществените сгради, пътищата и съобщенията /16 март 1911 — 1 ян. 1912/ и на железниците, пощите и телеграфите /1 ян. 1912 — 1 юни 1913/.
Автор на стихотворения, публикувани в сп. „Читалище" /1874 — 1875/. Издава „Венец на българската муса. А. Франгя. Виена. Българската печатница на Янко С. Ковачев, 1875". След Осв. редактира в. „Съгласие" /1894 — 1897/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 187 /Антон Франгя/; ф. 12, а. е. 58, л. 40; Секулов, Б. Нашите правителства и министри от Освобождението до днес. С., 1911, с. 39; Ганчев, Д. Спомени. С., 1939, с. 37 и сл.; Стоянов, М. БВК, 361 — 362.

ФРАНКОВИЧ, Георги
/неизв./
Роден в Копиловци, Кюстендилско. Католически свещеник от 1715 г. Настоятел /м-р/ на Бълг. францисканска провинция в нач. на XVIII век. Игумен на Римничкия метох през 20-те и 30-те години на XIX век.
☐ Радкова, Р. Българската интелигенция през Възраждането. С., 1986, с. 146, 152.

ФРАТЕВ, Иван
/неизв./
Учител в Тетевен от 1870 до 1878 г.
☐ Стойчев, Д. Тетевен. Минало и днес. С., 1924, с. 58.

ФРАТЕВ, Максим
/1846 — 1911/
От Сопот. Завършва трети клас и става учител. Ръкоположен за свещеник /1874/.
☐ ДА — Сливен, ф. 44к, оп. 1, а. е. 111.

ФРЕСИКЛЕЕВ, Ем. Г.
/неизв./
Елински учител. Спомоществовател от София за „Писменница на славянскийа язик", наредил Ив. Момчилов /1847/.

ФУРНАДЖИЕВ, Иван Лилов /Даскал Ибу, Ибо/
/ок. 1842 — преди 1878/
Роден в Сопот, Тетевенско. Учител в Тетевен /ок. 1871 — 1872/. Читалищен деец. Член на местния РК. Сподвижник на В. *Левски*, заточен в Диарбекир, където умира.
☐ Стойчев, Д. Тетевен. Минало и днес. С., 1924, с. 57; Кънчев, М. Видрица, с. 669.

ФУТЕКОВ, Георги
/1831 — 30 април 1876/
Роден в Панагюрище. Баща на Райна *Попгеоргиева*. Свещеник в Панагюрище от 50-те до 70-те години на XIX век. Убит от турци.
☐ Паскалева, В. Райна Княгиня. Автобиографични материали и документи. С., 1976.

ФУТЕКОВА, Райна — вж. *Попгеоргиева*, Райна

ФЪРГОВ, Георги
/неизв./
Роден в Карлово. Учител в Панагюрище /ок. 1872/ и Пазарджик /1875 — 1876/.
☐ Батаклиев, Ив. Татар Пазарджик, с. 253; Манев, А. Учебното дело в Панагюрище преди Освобождението. — В: Панагюрище и Панагюрско в миналото. 1. С., 1956, с. 266.

ФЪРГОВА-ЧЕРВЕНАКОВА, Цана
/неизв./
Родена в Клисура. Учителка в местното девическо у-ще /ок. 1866/.
☐ Музейна експозиция в Клисура.

ХАВЕЗОВ /псевд./ — вж. *Икономов*, Тодор

ХАДЖАРОВ, Димо Гърдев
/неизв./
Автор на „Молитвиничка за училища с църковно пение. Събрал и наредил Диму Гър. Хаджаров. Браила, печатница Х. Д. Паничкова, 1874".
☐ Стоянов, М. БВК, с. 363.

ХАДЖИАНГЕЛОВА, Елена — вж. *Ангелова*, Елена

ХАДЖИВАСИЛЕВ, Димитър
/неизв./
Свещеник и учител в Емборе, Кайлярско, където открива бълг. у-ще заедно с Димитър *Македонски* ок. 1866 г. Учителства до 1883 г. Арестуван и изтезаван след разгрома на Илинденското въст. Синът му Благой Димитров е гимназиален учител, общественик и писател /след Осв./.
☐ Бобчев, И. Македонските българи..., с. 25; Иванов, Ил. Църковно-училищното дело в Кайлярската околия — Емборски район. — *Ил. Илинден*, 1938, № 6, 13 — 15; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 121.

ХАДЖИВЪЛКОВ, Васил
/неизв. — 16 дек. 1862/
Роден в Котел. Мед. фелдшер в артилерийски корпус в турската армия. По време на Руско-турската война 1822 — 1829 г. избягва и е в състава на руската армия. След войната се установява в Силистра. Участва във Велчовата завера /1835/. Организира чета по време на въстанията

в Северозападна Б-я 1835 — 1837 и Нишкото въстание 1841 . Емигрант в Русия до 1843 . Завръща се в Румъния, където за рев. си дейност е осъден на 6 години затвор. След излежаване на присъдата участва като доброволец в Кримската война 1853 — 1856 .
≡ По материали на В. Ганева, събирани за справочника „Дейци на българската медицина и здравеопазване. С., 1986.

ХАДЖИВЪЛКОВ, Васил — вж. *Бенедикт*

ХАДЖИВЪЛКОВ /ХАДЖИВЪЛКОВИЧ/, Георги Николаев
неизв.
Роден в Банско. Учител в Браила в периода 1857 — 1863 г. Спомоществовател за „Галерея из Монтионовски премии за добродетел", превел С. Радулов 1857 . Подарява едно годишно течение на в. „Българска пчела" на у-щето в Банско 1863 .
≡ В. *Българска пчела*, I, № 7, 12 юли 1863.

ХАДЖИВЪЛКОВ, Димитър Василев
неизв.
Роден в Карлово в семейството на търговец. Учи в Загреб 1875 — 1877 , вер. в някое средно у-ще. След Осв. се занимава с търговия. Член на църковното и училищното настоятелство в Карлово 1879 — 1880 ; градски съветник 1883 .
≡ НБКМ — БИА, ф. 269, а. е. 15, л. 1 — 24; а. е. 16, л. 1 — 13; а. е. 22, л. 1 — 5; а. е. 24, л. 31.

ХАДЖИГЕНДОВ, Димо
30 май 1837 — неизв.
Роден в Калофер в семейството на търговец. Получава юридическо образование в Атинския у-т. Известно време помага на баща си в търговията. По време на РТОВ е чиновник в Никопол. Предс. на местното ч-ще 1877 — 1880 . Народен представител в УС. Кмет на Калофер.
≡ Стерков, К. Образуване и дейност на Никополското читалище преди Освобождението. — В: 100 години читалище в Никопол. 1872 — 1972. С., 1972, с. 14; *София*, 1984, № 6, 38 — 39.

ХАДЖИГЕОРГИЕВ, Брайко — вж. *Генов*, Брайко

ХАДЖИГЕРОВА, Ивана — вж. *Герова*, Ивана

ХАДЖИЕВ, Диме
1842 неизв.
Роден в Струга. Завършва трети клас в родния си град през 1862 г. и става учител.
≡ ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 297, с. 46 — 47.

ХАДЖИЕВ, Дончо Момчев
5 ноем. 1855 — 11 март 1933
Роден в Дебелец, Търновско. Учи в родното си село 1868 и в класно у-ще в Търново 1869 — 1872 . Учител в Дългня, Габровско 1872 — 1877 . Участва в РТОВ като доброволец. След Осв. учителства в габровските села Дебелец, Маноя, Косарка, Керека, Дългня, Малък чифлик. След 1887 г. е административен служител в М-вото на финансите, окръжен съветник и пр.
≡ Кузманов, Н. Църква и училище. — В: Юб. кн. за село Дебелец. В. Търново, 1938, 145 — 148.

ХАДЖИЕВ, Лалю
неизв.
Учител в Шипка, Казанлъшко, през 70-те години на XIX век.
≡ Страшимиров, Д. История на Априлското въстание. Т. 1. Пловдив, 1907, с. 24.

ХАДЖИЕНОВ, Алекси
неизв. — 1848
Свещеник в Казанлък през 40-те години на XIX век. Умира от холера. Баща на Иван *Адженов*. Спомоществовател за „Хазрети Авраамин", издал Йоаникий 1845 .
≡ Бозвелиев, К. Спомени. Т. 1. 1868 — 1878. Казанлък, 1942, с. 64.

ХАДЖИИВАНОВА, Анастаса — вж. *Иванова*, Анастаса

ХАДЖИИВАНОВА, Мария — вж. *Бацарова*, Мария

ХАДЖИЙСКИ, Тасе
неизв.
Роден в Разлог. Учител в града през 60-те и 70-те години на XIX век. Арестуван по време на Апр. въст.
≡ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 106, л. 4; а. е. 110, л. 20.

ХАДЖИМИНОВА, Станка — вж. *Михова*, Станка

ХАДЖИНИКОЛОВИЧ, Димитър
неизв.
Иконописец. Заедно с Тома *Хаджиниколович* рисува иконата „Христос на трон" в трапезарията на Зографския м-ир 1856 .
≡ Божков, Ат. Българската икона. С., 1984, с. 245.

ХАДЖИНИКОЛОВИЧ, Тома
неизв.
Иконописец. Заедно с Димитър *Хаджиниколович* рисува иконата „Христос на трон" в трапезарията на Зографския м-ир 1856 .
Божков, Ат. Българската икона. С., 1984, с. 245.

ХАДЖИПЕТКОВА, Иванка
неизв.
Получава образование в Русия. Учителка в неделното у-ще за жени в Търново 1870 .
Паскалева, В. Българката.... с. 153

ХАДЖИПЕТРОВА, Анастасия
вж. *Петрова*, Анастасия

ХАДЖИРУСЕТ, Александър
вж. *Русет*, Александър

ХАДЖИСТОЯНОВ, Велко
1844 — неизв.
Свещеник в Моносиптово, Струмишко, от нач. на 70-те години на XIX век до 1914 г.
≡ ДА Благоевград, ф. 48к, оп. 2, а. е. 5, л. 254 — 255; а. е. 7, л. 192 — 192а.

ХАДЖИЦВЯТКОВА, Тота вж. *Цветкова*, Тота

ХАЙВЕРКООЛУ, Иван Хаджи Петров
неизв.
Роден в Търново. Свещеник в Одрин през 1874 г.
≡ Славейков, П. Р. Писма. — *СбНУ*, 20, 1904, с. 146.

ХАКАНОВ /МЕШИНКОВ/, Георги Константинов
1851 28 май 1899
Роден в Казанлък в бедно семейство; от малък остава без баща. Учи в родния си град. Заминава за Букурещ, за да продължи образованието си. Завършва лицей, Медицинското у-ще и Факултета по медицина 1863 1875 с дисертация на тема: „Câtevéa cuvinte asupra macadiilor renale descrise sub numele de morbilui Bright. Bucaresti". По време на учението си е издържан от казанлъшкото ч-ще „Просвещение" и роднини. Същевременно преподава част-

ни уроци. Като студент участва в живота на бълг. емиграция. Член на д-во „Знание“; лектор в ч-ще „Братска любов“. Изпълнява куриерски задачи на БРЦК. Завръща се в родния си град, където първоначално е учител по зоология. Полага изпит в Цариград, за да му се разреши да практикува лекарската професия. Частен лекар в Казанлък /1875 — 1876/ и Ст. Загора /1876 — 1877/. По време на РТОВ работи в Търновската болница — лекува бежанците от Южна Б-я /септ. 1877 — март 1878/. След Осв. е окръжен лекар отново в Ст. Загора /1878 — 1881/. Депутат от Чирпанска избирателна колегия и предс. на Областното събрание в Изт. Румелия /1884/. Градски лекар в Пловдив /1881 — 1884/. Директор на земеделието, търговията и общите сгради /1884 — 1885/. Лекар на пещерския военен отряд по време на СБВ /септ. 1885 — февр. 1886/. След Съединението се премества в София и работи като военен лекар в Александровската болница: старши лекар на Хирургическото отделение /1888/; управител на болницата 1892—1898/. Член на Пети, Шести и Седми мед. съвет /1886 — 1898/; член на централното ръководство на БЧК /1890 — 1893/. Участник в международни мед. конгреси. Носител на ордени и медали. Тежко болен, заминава на лечение в Париж, където умира.

Временен сътрудник на в. „Народност“ /1869/, в. „Свобода“ /1871/, в. „Македония“ /1871/, в. „Право“ /1872/, в. „Напредък“ /1875/ и сп. „Знание“ /1875/.

☐ НБКМ — БИА, ф. 358 /Георги Хаканов/; НА БАН, ф. 46к, а. е. 46, л. 1 — 6; Д-р Г. К. Хаканов /1851 — 1899/. — В: Казанлък в миналото и днес. Кн. 2. С., 1923, 340 — 342; Бозвелиев, К. Спомени. Т. 1. 1868 — 1878. Казанлък, 1942, 45 — 46; Стоянов, М. БВК, с. 363; Бакърджиев, В. Д-р Георги Константинов Хаканов /1851 — 1898/. Бележит български лекар, хирург и общественик. — *Хирургия*, 1957, № 3, 263 — 265; Стефанов, В. Българската медицина през Възраждането. С., 1980, с. 200.

ХАЛАЧДЕНЧЕВ, Тодор Иванов
/неизв./
Учител във Върбовка, Търновско, в периода 1870 — 1877 г.
☐ Йосифов, Й. Историческото село Върбовка. С., 1967, с. 162.

Георги Хаканов

ХАЛАЧЕВ, Иван
/неизв./
Роден в Търново. Учителства в Оряхово /1870 — 1871/, Никопол /1872 — 1873/ и Разград /1874 — 1875/.
☐ В. *Македония*, IV, № 76, 25 авг. 1870; Явашов, Ан. Разград. Неговото археологическо и историческо минало. Разград, 1930, с. 191; Йосифов-Бохачек, Ал. Никопол през вековете. С., 1937, с. 118; Стойков, Хр. Просветното дело в Разград през Възраждането. Разград, 1968, с. 77.

ХАЛАЧЕВ, Иван Колев
/неизв./
Учи в Чирпан /ок. 1850/. Учител в Дервент /дн. към Първомай/ в нач. на 50-те години на XIX век.
☐ Събчев, Н. Чирпан, с. 181.

ХАЛАЧЕВ, Харитон — вж. *Харитон*

ХАНДЖИЕВ, Иван В.
/неизв./
Учител в Сливен през 70-те години на XIX век. Читалищен деец. Един от основателите на РК в града и участник в Апр. връст.
☐ Чилингиров, Ст. БЧ, с. 451; Йонков, Хр., Р. Хаджиева. Из мемоарите на М. Греков. — *ИДА*, 16, 1968, с. 290.

ХАНДЖИЕВА, Аника Такева
неизв./
Учителка в Свищов през 70-те години на XIX век. Участва в свищовския самодеен театър.
☐ Ганчев, Ст. Свищов, с. 133; Каракостов, Ст. БВТ, с. 556; Паскалева, В. Българката..., с. 148, 207.

ХАРАЛАМБИ
/неизв./
Роден в Костен, Карнобатско. Свещеник в местната църквата след 1791 г.
☐ Нейчев, Т. Карнобат в миналото и Алекси Нейчев. С., 1938, с. 25.

ХАРАЛАМБИ
/неизв./
Учител. Спомоществовател от Браила за „Кратко землеописание“ на Г. Икономов /1856/.

ХАРАЛАМБИ
/неизв./
Роден в Мустафа паша /Свиленград/. Учител в Дере кьой /Воден/, Ямболско /1870 — 1871/.
☐ Аянов, Г. Малко Търново. Бургас, 1939, с. 271.

ХАРАЛАМБИ /Лало/
/неизв./
Роден в Копривщица. Учител в Дере кьой /Речка/, Малкотърновско /1865 — 1868/. По-късно е свещеник в Копривщица.
☐ Аянов, Г. Малко Търново. Бургас, 1939, с. 271.

ХАРАЛАМБИЕВ, Киро
/неизв./
Роден в Котел. Баща на Иван *Кишелски*. Свещеник в Карнобатска енория. Обслужва Сунгурларе и околните села през 30-те и 40-те години на XIX век.
☐ АГСР, т. 2, с. 222; Несторов, Ю. Град Котел. С., 1933, с. 54.

ХАРАЛАМПИ
/неизв./
Свещеник в Гъбене, Севлиевско. Спомоществовател от Севлиево за „Писма за службата божия“, превел И. Владикин /1858/.

ХАРАЛАМПИ
/неизв./
Свещеник в Мъглиж, Казанлъшко. Спомоществовател за „Средства за предварвание за заравяние на мнимоумрелите“, превел З. Княжески /1858/.

ХАРАЛАМПИ

/неизв./
Йеродякон в Рилския м-ир. Учи в Московската семинария с руска държавна стипендия /1867 — 1870/.
□ НБКМ — БИА, II А 5033, II А 5035; ф. 220, а. е. 567, л. 2; НМРМ, Дневник на входящите писма за 1867, № 92; за 1869, № 55, за 1870, № 3.

ХАРАЛАМПИ /светско име Айдаринов/
/неизв./
Роден в Гумендже. Приема монашество в Зографския м-ир. Изпратен като таксидиот в Зографския метох в Гумендже. Открива първото бълг. у-ще в града през 1866 — 1867 г. По искане на гръцкия митрополит е отзован в Зографския м-ир.
□ Шалдев, Хр. Народното пробуждане в Боймия. — *Мак. пр.*, 1930 1931, № 4, с. 53, 63.

ХАРАЛАМПИЙ
/неизв./
Свещеник, спомоществовател в Костенец, Софийско, за „Стихийная аритметика“, превел С. Радулов /1843/.

ХАРАЛАМПИЙ
/неизв./
Йеромонах от Зографския м-ир. Управител на метоха на м-ира в Панагюрище и учител в килийното у-ще. Спомоществовател за: „Служба св. Харалампия“, превел Неофит Рилски /1843/; „Стихийни уроци, землеописания“, превел С. Радулов /1843/; „Введение във всеоб. история“, превел Ат. Чолаков /1851/.

ХАРИЗАН
/неизв./
Свещеник в София през 1859 г.
□ НБКМ — БИА, ф. 249, а. е. 13, л. 2.

ХАРИЗАНОВ, Димитър
/неизв./
Свещеник във Върбица, Шуменско. Спомоществовател за „Венец азбучний“, превел И. Вълков /1863/.

ХАРИЗАНОВ, Йордан
/неизв./
Свещеник в Мекиш /Обединение/, Търновско, през 70-те години на XIX век. Участва в подготовката на Апр. вълст. След Осв. е свещеник във Видин.
□ Колев, Л. Духовници участници в национално-освободителните борби на нашия народ. — *ИЦИАИ*, т. 1, 1978, с. 314.

ХАРИЗАНОВ, Спас Ст.
/неизв./
Роден във Влахи, Горноджумайско /Благоевградско/. Учи в Солун при Стефан *Салгънджиев*. Взаимен учител в Кресна, Горноджумайско /1866 — 1874/ и Мелник /1874 — 1876/. След Осв. е секретар на Окръжния съдебен съвет в Горна Джумая.
□ НА БАН, ф. 14, оп. 1, а. е. 270б; ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 155, л. 11 — 13, а. е. 30, л. 97 — 101; Ванчев, И. Новобългарската просвета в Македония през Възраждането. С., 1982, с. 81.

ХАРИТОН
/неизв./
Монах и учител в Самоков през първите десетилетия на XIX век.
□ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 67.

ХАРИТОН
/неизв./
Монах в Рилския м-ир. През 1819 г. пристига като таксидиот в м-ира в Чирпан /до 1835/. Отец Харитон успява да съгради метох, открива и килийно у-ще. За кратко време е изповедник в Дервент /Змеево/, Старозагороско, където прави препис на Паисиевата история /1830/.
□ Иванов, Й. Св. Иван Рилски и неговия манастир. С., 1917, с. 117; Събчев, Н. Чирпан, с. 133, 188, 192, 311; Радкова, Р. Рилският манастир през Възраждането. С., 1972, с. 83.

ХАРИТОН
/неизв./
Учител в Дербент /Пролаз/, Шуменско, ок. 1838 г.
□ Сп. *Училище*, I, № 7, 22 февр. 1871.

ХАРИТОН
/неизв./
Игумен на Лясковския м-ир „Св.-св. Петър и Павел“ през 1852 г. Архимандрит. Спомоществовател в м-ира за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов 1852 , и за „Евангелие поучително“ на Софр. Врачански /1856/.

ХАРИТОН
/1844 — неизв./
Роден в Провадия, Одринско. Завършва гръцко у-ще в Одрин. Приема монашество на о. Тасос /1865/. Ръкоположен за йероманах в Светогорски м-ир. Игумен на м-ира „Св. Троица“ във Вакъв /Устрем/, Ямболско.
□ ДА — Сливен, ф. 44к, оп. 1, а. е. 123, л. 8.

ХАРИТОН /светско име Кръстю Ангелов Карпузов/
/14 септ. 1827 — 20 юни 1899/
Роден в Либяхово, Неврокопско /Илинден, Гоцеделчевско/. Учи в родното си село и в Серския м-ир „Св. Йоан Предтеча“, където приема монашеството през 1850 г. Радетел за въвеждане на бълг. език в църквите и у-щата, заради което е заточен на о. Родос за една година /края на 60-те г./. От 1871 г. е предс. на Неврокопската бълг. община и един от водачите на населението в църковно-нац. борби. Предложен е за Неврокопски митрополит /1873/, но не е одобрен от Бълг. екзархия. Назначен е за архиерейски наместник в Берковица /1874 — 1876/; архиерейски наместник на Софийския митрополит /1877 — 1879 . Изпратен за наместник на Бълг. екзархия в Сяр /1879 — 1884/, където развива активна дейност за възстановяване на бълг. у-ща в епархията. Избран за предс. на бълг. община в Сяр. През 1884 г. е арестуван и осъден на 7 години заточение в Диарбекир. Покъсно живее в София, където умира.
□ Даскалов, А. Из миналото на Неврокоп и близките му покрайнини. — *Мак. пр.*, 1931 — 1932, № 2 — 3, 144 — 145, № 4, 71 — 72; Марков, И. Дейци на националоното възраждане в Неврокоп. — В: Просветното дело в Неврокоп и Неврокопско. С., 1979, 104 107; Кирил, патриарх Български. Българската екзархия в Одринско и Македония след Освободителната война 1877 — 1878/. Т. 1, кн. 2. С., 1970, 163 — 164.

ХАРИТОН /светско име Ради Моянов/
/неизв. — 1866/
Роден в Церова кория, Търновско. Учи в Капиновския м-ир. От 30-те години на XIX век е свещеник в родното си село. От 1860 до 1863 г. е протосингел на *Иларион Ловчански*.
□ Церов, Ив. Спомени и бележки. Варна, 1921, 4 — 5.

ХАРИТОН /светско име Станчев, Халачев/
1830 или 1835 — 8 май 1876/
Роден в Габрово. Завършва взаимното у-ще в града. Ок. 1859 г. приема монашество в Преображенския

м-ир. По-късно напуска м-ира и става свещеник в Яйканлии /Дъбово/, Казанлъшко /ср. на 60-те години/. Поради разпра с местния турски управител е принуден да бяга и се установява като свещеник в Долно Чамурлии и Конгас, Добруджа; Фрикацей, Бесарабия /1869 — 1874/; включва се в рев. д-ние. През 1875 г. е свещеник в Тулча и след потушаване на Старозагорското въст. /1875/ минава в Румъния. По искане на Търновския РК Х. се връща в Б-я и става един от военните ръководители на Търновския рев. окръг. По време на Апр. въст. предвожда чета от 200 души. След осемдневна борба срещу турците загива в Дряновския м-ир.
☐ НБКМ — БИА, ф. 151, а. е. 6, л. 314 — 317; Страшимиров, Д. История на Априлското въстание. Пловдив, 1907, 195 — 197; Калев, Д. Поп Харитон Халачев. — В: Сб. Априлското въстание..., 223 — 239.

ХАРИТОН /хаджи Харитон/
/неизв./
Роден в Мерданя, Търновско. Архимандрит, игумен на Батошевския м-ир /1855 — 1859/.
☐ ДА — Търново, ф. 805к, оп. 1, а. е. 75, л. 47.

ХАРИТОНОВ, Никола
/неизв./
Учител в Харманли /1858 — 1859/ и Панагюрище /1860 — 1861/. Спомоществовател за „Средства за предварвание за заравяние на мнимоумрелите", превел З. Княжески /1858/.
☐ Сугарев, Ат. Ролята на читалище „Виделина" в обществения и културен живот на Панагюрище. — В: Панагюрище и Панагюрско в миналото. 1. С., 1956, с. 269.

ХАРИТОНОВ, Панайот
/неизв./
Учи в Елена. Учител в Церова кория, Търновско /1849 — 1851/.
☐ Станев, Н. Великотърновската котловина, 117 — 118.

ХАРМАНЛИЕВ, Никола
/неизв./
Учител в Алмалии /Ябълково/, Хасковско, през 1868 — 1869 г.
☐ Петров, П. Учебното дело в с. Ябълково, Хасковско, до Освобождението. Пловдив, 1969, с. 14.

ХАСЪМСКИ, Калчо
/неизв./
Учи в Троян в нач. на 70-те години на XIX век. Учител в Троян /1875 — 1877/.
☐ Илиев, Вл. Гр. Троян през XIX в. Исторически материали. С., 1933, с. 40.

Христофор Хесапчиев

ХАЧО
/неизв./
Свещеник в Тетевен през 1801 г.
☐ Василиев, Ас. Тетевенските църкви. С., 1948, с. 56; Писахме да се знае, с. 123.

ХАШАЛОВ, Стефан Г.
/неизв./
Временен дописник на сп. „Училище" /1876/.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 363.

ХЕКЕМОВ, Атанас Ал.
/неизв./
Учител в Кара агач /Брестак/, Варненско /1863/, и във Везир Козлуджа /Суворово/, Варненско, където е ръкоположен за свещеник /1866/. Свещеник в Хасърджик /Щипско/, Варненско /1873/. Подпомага събирането на средствата за бълг. църква и девическо у-ще във Варна /1873/.
☐ ДА — Варна, ф. 79к, оп. 1, а. е. 9, л. 71; Тонев, В. Бележки..., ч. 2, с. 82, 105.

ХЕКИМИНА
/неизв./
Килиен учител в Лом през 1826 г. Същевременно е лечител. Известен е само с този прякор.
☐ Дамянов, С. Ломският край..., с. 221.

ХЕСАПЧИЕВ, Георги
/неизв./
Роден в Габрово. Учител в града през 60-те години на XIX век.
☐ В. *Турция*, II, № 26, 19 февр. 1866.

ХЕСАПЧИЕВ, Димитър Андреев
/неизв./
Роден в Габрово в семейството на търговеца Андрей Хесапчиев. Учи във френския католически колеж в Бебек, Цариград /1858/. Продължава обучението си във Виена. Занимава се с търговия на бубено семе /Виена, Милано/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 16, а. е. 1, л. 209; Начов, Н. Цариград, с. 136; Гъбенски, Хр. Габрово, с. 41.

ХЕСАПЧИЕВ, Иван
/неизв./
Роден в Габрово. Учи в родния си град при Никола *Стефанов*. Учител в Габрово /нач. на 60-те години на XIX век/. По-късно става преводач на италиански търговци в Дряново.
☐ НБКМ — БИА, II А 2051, л. 16; Петров, Ц. Габровското училище и борбата за Освобождение от турско робство. — В: Светилник на новобългарската просвета. С., 1962, с. 135.

ХЕСАПЧИЕВ, Стефан
/неизв./
През 1872 — 1873 г. учи в Лозана, Швейцария.
☐ НБКМ — БИА, ф. 14, а. е. 1082, л. 1 — 4.

ХЕСАПЧИЕВ, Христофор Георгиев
/28 ян. 1858 — 15 май 1938/
Роден в Йерусалим. Произхожда от заможен габровски род. Учи в Габрово и в пансиона „Нотр дам" в Цариград /1873 — 1875/. Продължава обучението си в института „Камер", Монпелие, Франция /до 1878/. През 1879 г. завършва Военното у-ще в София, а по-късно и офицерска кавалерийска школа в Петербург. През 1882 г. завършва Николаевската военна академия /Петербург/. Действителен член на БАН /1898/. Пом.-н-к щаб на действащата армия /1885/. Участва в СБВ. Н-к на Военното у-ще в София /1887/ и преподавател по тактика, обща военна история и топография в у-щето. Н-к на учебното бюро при Генералния щаб на бълг. армия. Военен аташе, по-късно дипломатически представител в Белград /1904 — 1908/. Вое-

нен аташе в Букурещ /1908 — 1910/. Представител на българската армия при Гръцката главна квартира /1912 — 1913/. Военен писател, автор на редица военни трудове. Работи в областта на тактиката, военната типография и военната история. Основател и редактор на „Военен журнал“. Зет на Тодор *Бурмов* и Мария *Пръвова.* Носител на ордени и медали: „Св. Александър“ V степен /1886/ и IV степен /1903/, „Белият орел“ IV степен /1901/ и II степен /1904/, „Св. Сава“ I степен /1904/ — сръбски, „Св. Станислав“ II степен /1905/, „Св. Анна“ — руски, „Орден на румънската корона“, медал „ За наука и изкуство“, сребърен /1900/. Дарител на БАН. Умира в София.
☐ НБКМ — БИА, ф. 17 /Христофор Г. Хесапчиев/; НА БАН, ф. 42 /Христофор Г. Хесапчиев/; ДА — Габрово, ф. 746, оп. 1, а. е. 146, л. 1 — 2; Данчови, БЕ, с. 1638; Цончев, П. Габрово, с. 445; 100 години БАН, с. 748, 850; Дървингов, П. Хр. Г. Хесапчиев. — *ЛБАН*, 21, 1937 — 1938, 121 — 130.

ХИЛЧЕВ, Йосиф
/неизв./
Роден в Мъглиж, Казанлъшко. Рано напуска родното си място и се установява в Казанлък, където става свещеник /60-те и 70-те години на XIX век/.
☐ Писахме да се знае, с. 249

ХИТОВ, Петко
/неизв./
Роден в Староселци, Оряховско. Учител в Луковит /1870 — 1872/ и Долна Гнойница /Михайлово/, Оряховско.
☐ НБКМ — БИА, II А 2181; Летоструй, V, 1871, с. 61; VII, 1873, с. 60.

ХИТРОВ, Никола
/неизв./
Учител в Долно Райково /дн. към Смолян/ през 1876 — 1877 г.
☐ Седянков, С. Стою Шишков и класните училища в Средните Родопи до 1912 г. — *Родопи*, 1980, № 5, с. 34.

ХИТРОВА-БЕЛКОВСКА, Данка Станчева
/1859 — неизв./
Родена в Ловеч в семейството на занаятчия. Съпруга на Илия *Белковски.* Учи в Ловеч и завършва Габровското класно девическо у-ще. Учителства в Троян /1874 — 1877/ и в Станимака /Асеновград/ през 1878 г. Преселва се заедно със семейството си в София /1883/ и прекъсва учителската си дейност.
☐ Илиев, Вл. Град Троян през 19-и век Исторически материали. С., 1933, с. 39; Марковски, М. Спомени и очерки по българското революционно движение. 1868 — 1878. С., 1976, с. 304; Паскалева, В. Българката..., с. 148.

ХЛЕБАРОВ, Стефан Г.
/28 авг. 1848 — 28 авг. 1834
Роден в Ст. Загора. Син на търговец. Учи в родния си град — от 1858 г. в у-щето при църквата „Св. Димитър“, а след 1861 г. завършва четвърти клас в петокласното у-ще. Учителства в Старозагорските села. От 1868 до 1875 г. е учител в Памукчий. Член на РК в селото; участва в подготовката на Старозагорското въст. 1875 , заради което е затворен. През 1877 г. участва в отбраната на Ст. Загора. След Осв. е писар в полицейското управление в Ст. Загора /1878/, учител в Айтос 1879 — 1880/, нотариус на Окръжния съд в Ст. Загора /от 1882/, управител на околийската свещоливница в Ст. Загора 1895 — 1906 , секретар на к-та „Св. Иван Милостиви“ /1900/.
☐ НА БАН, ф. 46, а. е. 47, л. 1 — 2; Илиев, Ат. Спомени. С., 1926, с. 162; Кънев, Н. Бележки за Старозагорското въстание на Хр. Шиваров. — *ИДА*, 18, 1970, с. 220; Койчева, В. Записките на Ст. Минчев за някои революционни комитети в Старозагорското въстание през 1875. — *ИДА*, 30, 1975, с. 104; Койчева, В. Спомените на М. Минев за Освободителната война. — *ИДА*, 34, 1977, с. 284; Кънчев, М. Видрица, с. 237, 324, 661 — 662.

ХОДЖЕВ, Недю
/неизв./
Учител в Шипка, Казанлъшко, през 1875 — 1876 г.
☐ Страшимиров, Д. История на Априлското въстание. Пловдив, 1907, с. 24.

ХОДЖЕВ, Илия Ат.
/неизв./
Роден в Кремен, Разложко. Учител в селото /1857 — 1862/. Преселва се /1862/ в Правица, Драмско. където се занимава с отглеждане на тютюн.
☐ ДА — Благоевград, ф. 568, оп. 1, а. е. 13, л. 1 — 12.

ХОДЖОВ, Наум
/неизв. — 23 дек. 1861/
Роден в Струга. Учи в гръцко у-ще в Охрид. От 1840 г. е учител в Кукуш, а по-късно в Прилеп. Ок. 1845 г. става учител в Струга. През 1854 г. въвежда взаимоучителната метода в у-щето. Уволнен през 1856 г. и открива частно у-ще, което просъществува само две години. През 1859 — 1860 г. е гръцки взаимен учител в Прилеп. Умира в родния си град.
☐ Снегаров, Ив. Принос към историята на просветното дело в Македония. Една автобиография на Кузман Шапкарев от 1864 г. — *Мак. пр.*, 1927, № 1, 48 — 49; Божилова, Р. Нови сведения за просветните борби през Възраждането. — *ИП*, 1978, № 4, с. 104; Шапкарев, К. Възраждането на българщината в Македония. С., 1984, с. 71, 73.

ХОРВАТ, Павел
неизв.
Монах в Дебърския м-ир. Учител в общинското у-ще в Скопие 1837 .
☐ Кънчов, В. Избрани произведения. Т. 2. С., 1970, с. 135.

ХОРОЗОВ, Кесарий — вж. *Кесарий*

ХОРОЗОВ, Теодосий — вж. *Теодосий*

ХОХОРКОВ, Сава
/неизв./
Свещеник в Измаил, Бесарабия. Спомоществовател за „Галерея из Монтионовски премии за добродетел“, превел С. Радулов /1857/.

ХРАЛУПОВ, Тодор
/неизв./
Роден в Оряхово. Учител в града 1871 — 1872/.
☐ НБКМ — БИА, II А 2181.

ХРАНО
неизв./
Свещеник в църквата „Св. Спас“ в София през 50-те години на XVIII век.
☐ Динеков, П. София, с. 9.

ХРАНО
неизв./
Свещеник в църквата „Св. Никола Големи“ в София през 1748 г.
☐ Динеков, П. София, с. 9.

ХРАНО
неизв./
Свещеник в Церецел, Софийско, през 70-те години на XIX век.

☐ СГОДА, ф. 1293к, оп. 1, а. е. 200, л. 17; Динеков, П. София, с. 94.

ХРАНОВ, Андон А.
неизв./
Роден в Кюстендил. Учителства в Крива паланка /1835 — 1840/, в Кюстендил /1841 — 1851; 1858 — 1865 . През 1870 г. ѐ ръкоположен за свещеник в Кюстендил, а от 1872 г. е учител в началното у-ще. Член на градския смесен съвет /1874/.
☐ ЦДИА, ф. 1318, оп. 1, а. е. 5098, л. 10; НБКМ — БИА, II А 2164, II А 2169; Иванов, Й. Северна Македония. С., 1906, с. 368; Бобчев, И. Македонските българи..., с. 19.

ХРАНОВ, Атанас
неизв./
Учи в Одеската семинария в нач. на 70-те години на XIX век.
☐ Поглубко, К. За да бъдат..., с. 152.

ХРАНОВ, Атанас А.
неизв./
Учител в Кюстендил през периода 1866 — 1874 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 2164; Еничерев, Н. Възпоминания и бележки. С., 1906, с. 70; Попов, К. Кюстендил под турско робство и участието на кюстендилци в национално-освободителните борби. — В: Кюстендил и Кюстендилско. С., 1973, с. 100.

ХРАНОВ, Димо /Димитър/ Вълчев
1846 — 12 авг. 1915
Роден в Лясковец. Учи в родния си град при Манол *Стателов* и в Златарица, Еленско, при Радко *Радославов*. Учител в Лясковец /1864 — 1868/, в Арнауткьой /Пороище, дн. към Разград през 1868 — 1869 г. и в Разград 1869 — 1871/. Като гл. учител в Разград организира периодични сбирки на учителите от областта и изготвя „Устав на бълг. у-ща в Разградско окръжие". Организира театрални представления, женско д-во и ч-ще. От 1871 до 1873 г. учи в земеделското у-ще в Крижевац, Хърватско. След завръщането си в Б-я учителства във Видин /1873 — 1875/, където започва да издава през 1874 г. „Ступан" — първото земеделско списание в Б-я. От 1875 г. е в Русе и сътрудничи на Л. *Каравелов* при издаването на сп. „Знание"; член на РК в града. По настояване на Л. Каравелов се премества в Букурещ. Преводач в щаба на ген. Й. В. Гурко по време на РТОВ. След Осв. е чиновник за специални поръчки при пловдивския губернатор /1878/ и участва в комисията по изработване на Органическия устав на Изт. Румелия. Гл. секретар в М-вото на външните работи и изповеданията /1881/; секретар на бълг. дипломатическо агентство в Белград; гл. секретар в М-вото на обществените сгради, земеделието и търговията /1882/; деловодител на учебното дело в Македония и Одринско 1884 — 1893/. Член на БКД /1884/. Народен представител /1896 — 1897/.
Постоянен сътрудник на сп. „Училище" /1871 — 1873/, в. „Право" /1872 — 1873/. Временен дописник на сп. „Читалище" /1873, 1875/. Заедно със Стефан Ил. *Попов* е автор на „Словар французко-българско-турски, 1868". Превежда „За земята почвата/ и за нейното приготовление да се обработват на нея различни жита, сеитби и треви за добитък. От Н. Зандрока. /Превод от руски [на Д. Хранов]. Букурещ, 1874./ Издава редакциата на вестник „Ступан". В печатницата на Д. Иванеска". Според обяви във в. „Македония" IV, № 37, 28 март 1870/ и в сп. „Читалище" /V, № 10, 30 май 1875 Д. Х. е автор на „Малък разговорник френско-българско-турски", на „Българска история" и на „Сбирка от народни песни".
☐ НБКМ — БИА, ф. 73 /Димо Хранов/; С. С. Б. Помен за Димитър В. Хранов. — *Бълг. сбирка*, 1915, № 9 — 10, 556 — 561; Явашов, Ан. Разград. Неговото археологическо и историческо минало. Ч. 1. Разград, 1930, с. 170, 183; Минев, Д. Лясковец, 306 — 309; Христов, Ст. Просветното дело в Разград през Възраждането. Разград, 1968, 51 — 54; Минев, Д. Димо В. Хранов. — *Антени*, № 51, 19 дек. 1975; Топузов, Ив. Първото българско земеделско-стопанско списание „Ступан", 1874 и неговият създател Димо Хранов. — В: *Известия на Националния селскостопански музей София*, 1979, № 3, 143 — 158.

ХРАНОВ, Ненко
/1850 — неизв./
Роден в Ракиловци, Радомирско. Пом.-учител в Празноглавци /Светля/, Радомирско /1864 — 1868/, и в Радомир помощник на Захари *Круша* 1869 — 1871/, след което емигрира във Влашко. Участва в СТВ. След Осв. работи като кръчмар-кафеджия; след това е адвокат и народен представител в I — V, X и XVIII ОНС /1879 — 1889, 1899 — 1900, 1919 — 1920/. Русофил и противник на Стефан *Стамболов*.
☐ Краеведчески проучвания, проведени в Пернишки окръг от С. Симов.

ХРАНОВ, Яне
неизв./
Роден в Радомир. Учител в града през 60-те години на XIX век.
☐ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 101.

ХРЕЛЬОВСКИ, Янкул
неизв./
Живее през втората пол. на XVIII век. Вер. е учил в Хрельово /Рельово/, Самоковско, в Самоков или Рилския м-ир. Работи в Хрельово. Преписвач и последовател на *Йосиф Брадати*. Автор на два ръкописни сборника.
☐ Ангелов, Б. Съвременници на Паисий. Т. 1. С., 1963, 110 — 117; Писахме да се знае, с. 100, 223.

ХРИСАНДОВ, Л.
/неизв./
Свещеник в Пловдив. Спомоществовател за „Наручна священ. книга", превели З. Петров и Й. Наумов 1874/.

ХРИСАНТ
неизв./
Игумен на Марковия м-ир „Св. Димитър" край Скопие през 1799 г.
☐ Селищев, А. Кирил Пейчинович. — В: Сб. в чест на Васил Златарски. С., 1925, с. 392; Кирил, патр. Натанаил Охридски, с. 41.

ХРИСАНТ
/неизв./
Монах и учител в Тетевен ок. 1820 г.
☐ Василиев, Ас. Тетевенските църкви. С., 1948, с. 56.

ХРИСАНТ
неизв./
Свещеник и учител в Плевен през 1825 г.
☐ Трифонов, Ю. Плевен, с. 104; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 69.

ХРИСАНТ
/неизв./
Свещеник в Берово /дн. в СФРЮ/. Спомоществовател за „Служение еврейско", превел Н. Зографски 1839 .

ХРИСАНТ
/неизв./

Учител в Свищов /1843 — 1845/. Спомоществовател за „Православное учение... Платона", превел Ил. Стоянов /1844/.

☐ Ганчев, Ст. Свищов, с. 89.

ХРИСАНТ

/неизв./

Роден в Кукуш. Учи в Богословското у-ще на о. Халки /1863 — 1867/. Монах в Хилендарския м-ир.

☐ Начов, Н. Цариград, с. 129.

ХРИСАНТ

/неизв./

Роден в Трявна. Игумен на метоха в Етрополе /1870 — 1896/. Член на РК.

☐ Стоянов, Кодов, ОСРСНБ, т. 3, с. 178, 286; Леков, Д. Тодор Пеев. С., 1978, с. 47.

ХРИСАНТ

/неизв./

Игумен на Капиновския м-ир от 1872 до 1874 г.

☐ ДА — В. Търново, ф. 1278, оп. 1, а. е. 1, л. 109.

ХРИСАНТ

/неизв./

Архимандрит. Владишки наместник на Търновския митрополит в Никопол. Организатор на просветното дело в околията. Предс. на казалийския смесен съвет в Никопол /1874 — 1878/.

☐ Чилингиров, Ст. БЧ, с. 347.

ХРИСАНТ /светско име Новаков/

/неизв. — 1880/

Роден в Калофер. Приема монашество в Хилендарския м-ир. През 1821 г. се връща в Калофер и там остава до края на живота си. Служи в църквата „Св. Архангел" и преподава в килийното у-ще към нея. Ръкоположен за архимандрит /1852/. Полага големи грижи за църковното и учебното дело в града. Спомоществовател за: „Христоития", превел Р. Попович /1837/; „Служба св. Харалампия", превел Неофит Рилски /1843/; „Критически издиряния за историята бълг.", превел Б. Петков /1853/.

☐ Начов, Н. Калофер, 89 — 91.

ХРИСАНТ, архимандрит Самоковски /светско име Христо Дойчинов/

/1800 — 19 април 1871/

Роден в Самоков. От 1815 г. учи в гръцко у-ще в Пазарджик. Учител в Лозенград /ок. 1820/. Учи на о. Андрос /1838/. Един от основателите на славянобълг. ученолюбиво д-во. Чиновник в Цариградската патриаршия /1840 — 1847/. Там става йеромонах и архимандрит. Игумен на гръцкия м-ир в Киево-Печорската лавра /1847 — 1858/. Участва в църковно-нац. борби. Освещава църквите „Св. Никола" в Самоков и „Св. Крал" в София. Няколко години е изповедник в Долна баня, Софийско. От 1864 до 1866 г. управлява Самоковската епархия. Спомоществовател за „Нравоучение за децата", превел С. Радулов /1853/. Умира в Самоков.

☐ НБКМ — БИА, ф. 53 /Хрисант, архимандрит Самоковски/; Семерджиев, Хр. Самоков и околността му. С., 1913, 154 — 155.

ХРИСАНТ Йонович — вж. *Йоанович*, Хрисант

ХРИСИМОВ, Ат.

/неизв./

Роден в Старчища, Неврокопско /Гоцеделчевско/. Свещеник в Неврокоп през 70-те години на XIX век. Предс. на Неврокопската община /1873 — 1876/.

☐ Даскалов, А. Из миналото на Неврокоп и близките му покрайнини. — *Мак. пр.*, 1931 — 1932, № 4, 81 — 82.

ХРИСТАКИ

/неизв./

Учител в Шумен. Спомоществовател за „Евангелие поучително" на Софр. Врачански /1856/.

ХРИСТЕВА, Анка

/неизв./

Родена в Ст. Загора. Учителка в девическото у-ще в Пазарджик /1871 — 1875/.

☐ Батаклиев, Ив. Татар Пазарджик, с. 252; Батаклиев, Ив. Преглед на учебното дело на град Татар Пазарджик. — *Уч. пр.*, 1924, № 3, с. 182.

ХРИСТИДИС /Христов/, Михно

/неизв./

Роден в Ст. Загора в семейството на свещеник. Учи в гръцко у-ще в Ст. Загора и Пловдив. През 1820 г. открива частно у-ще в Ст. Загора. Учи в лицея „Св. Сава" в Букурещ, след което заедно с брат си Симеон *Христидис* открива частно у-ще в Букурещ и преподава гръцки език. Подпомага отпечатването на речника на *Неофит Рилски*.

☐ Пундев, В. Добри Чинтулов. С., 1922, с. 82; Снегаров, Ив. Принос към биографията на Неофит Рилски. С., 1951, с. 35; Стоянов, М. Из книжовното и просветно минало на Енина. — *Векове*, 1975, № 5, 24 — 26; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 211.

ХРИСТИДИС /Христов/, Симеон /Сава, Сиво/

/неизв./

Роден в Ст. Загора в семейството на свещеник. Ок. 1820 г. е частен учител в родния си град, след което учи в гръцко у-ще в Пловдив. Продължава образованието си в лицея „Св. Сава" в Букурещ. След завършването му заедно с брат си Михно *Христидис* открива частно у-ще в Букурещ. Занимава се и с книгоиздаване.

☐ Пундев, В. Добри Чинтулов. С., 1922, с. 11; Илиев, Ат. Спомени. С., 1926, с. 13; Радкова, Р. Неофит Рилски и новобългарската култура. С., 1975, с. 57; Стоянов, М. Из книжовното и просветно минало на Енина. — *Векове*, 1975, № 5, 24 — 26; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 211.

ХРИСТО

/неизв./

Учител в бълг. килийно у-ще в Арбанаси. През 1710 г. изографисва арбанашката църква „Св. Георги".

☐ Снегаров, Ив. Три гръцки поменици от с. Арбанаси. — *ГСУ, БФ*, 20, 1942 — 1943, с. 14; Божков, Ат. Българската икона. С., 1984, с. 188, 197, 250.

ХРИСТО

/неизв./

Роден в Русе. Учи при йеромонах *Аверкий*. Свещеник и учител в махалата „Бара" в Русе през втората пол. на XVIII век.

☐ Орловски, Ст. Из историята на учебното дело в Русе до Освобождението. — *Уч. пр.*, 1906, № 10, с. 1057; Попов, Н. Описание на Русчук. Русчук, 1928, с. 26; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 71.

ХРИСТО

/неизв./

Свещеник в църквата „Св. Никола Мали" в София през 1765 г.

☐ Динеков, П. София, с. 9.

ХРИСТО

/неизв./

Свещеник от Струмица. През 1779 г. вер. е игумен на Лесновския м-ир.

☐ Снегаров, Ив. Скопската епархия. — *ГСУ, БФ*, 16, 1938, с. 48.

ХРИСТО
неизв./
Свещеник в църквата „Св. Петка Самарджийска“ в София през 1781, 1786 г.
☐ Динеков, П. София, с. 8.

ХРИСТО
/неизв./
Свещеник в църквата „Св. Спас“ в София през 1784 г.
☐ Динеков, П. София, с. 9.

ХРИСТО
/неизв./
Учител и кожухар във Върбица, Шуменско, през 1810 г.
☐ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 88.

ХРИСТО
/неизв./
Свещеник в Дряново през първата пол. на XIX век. Спомоществовател за „Аритметика“ на Хр. Павлович /1833/ и за „Критически издиряния за историята блъг.“, превел Б. Петков /1853/.

ХРИСТО
/неизв./
Роден в Югово, Смолянско. Свещеник в Рупча /в Родопите/ до 1835 г.
☐ Дечов, В. Миналото на Чепеларе. Принос за историята на Родопа. Кн. 1. Пловдив, 1978, с. 179.

ХРИСТО
/неизв./
Свещеник в Сопотския м-ир. Спомоществовател за „Месецослов“ на Хр. Сичанниколов /1840/.

ХРИСТО
/неизв./
Свещеник в Мирково, Пирдопско. Спомоществовател от Пирдоп за „Служба св. Харалампия“, превел Неофит Рилски /1843/.

ХРИСТО
/неизв./
Свещеник в Дълбоки, Старозагорско. Баща на Неделчо *Христов*. Спомоществовател от Ст. Загора за „Православное учение... Платона“, превел Ил. Стоянов /1844/.

ХРИСТО
/неизв./
Свещеник вер. в Леденик, Търновско. Спомоществовател за „Писменница на славянскийа език“, наредил Ив. Момчилов /1847/.

ХРИСТО
/неизв./
Свещеник в Граница, Кюстендилско, през втората пол. на XIX век. Спомоществовател за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.
☐ НБКМ — БИА, II А 597.

ХРИСТО
/неизв./
Роден в Самоков. Учител в Момина клисура, Пазарджишко, ок. 1850 г.
☐ Батаклиев, Ив. Пазарджик и Пазарджишко, с. 683.

ХРИСТО
/неизв./
Свещеник в Сергювец /Първомайци/, Търновско. Спомоществовател за „Наполеон Бонапарта“, превел Хр. Драганович /1850/.

ХРИСТО
/неизв./
Роден в Черногорово, Пазарджишко. Учител в новопостроеното у-ще в Калагларе /Долно Левски/, Пазарджищко /1854/.
☐ Батаклиев, Ив. Пазарджик и Пазарджишко, С., 1969, с. 553.

ХРИСТО
/неизв./
Свещеник в Руховци, Еленско, през 1856 г.
☐ Снегаров, Ив. Нов кодекс на Търновската митрополия. С., 1937, с. 56.

ХРИСТО
/неизв./
Свещеник в Казанлък. Спомоществовател за „Средства за предварвание за заравяние на мнимоумрелите“, превел З. Княжески /1858/.

ХРИСТО
/неизв./
Свещеник в Нагоричени /дн. в СФРЮ/. Спомоществовател в Куманово за „Священное и божеств. евангелие“, наредил П. Божигробски /1858/.

ХРИСТО
/неизв./
Свещеник в Ниш. Спомоществовател за „Кратка всеобща история от Смарагдова“, превел Й. Груев /1858/.

ХРИСТО
/неизв./
Роден в Дрента, Еленско. Учител в Терзобас /Голямо Шивачево/, Сливенско /1860/.
☐ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 119.

ХРИСТО
/неизв./
Роден в Драглище, Разложко. Учител в Баня, Разложко /1860 — 1870/.
☐ ДА — Благоевград, ф. 225к, оп. 1, а. е. 32, л. 11 — 12.

ХРИСТО
/неизв./
Учител в Чаушово /Ценово/, Русенско, през периода 1860 — 1875 г.
☐ Киров, Ив. Из миналото на с. Ценово. С., 1972, с. 78.

ХРИСТО
/неизв./
Роден в Габрово. Свещеник в Кая баш /Здравковец/, Габровско /1864/.
☐ Цончев, П. Габрово, с. 351.

ХРИСТО
/неизв./
Свещеник в Ресен през 1864 г.
☐ В. *Гайда*, I, № 18, 25 април 1864.

ХРИСТО
/неизв./
Свещеник в Литаково, Орханийско /Ботевградско/, през 1866 г.
☐ Хроника за с. Литаково, Софийско. С., 1972, с. 27.

ХРИСТО
/неизв./
Свещеник в Плаково, Търновско, през 1866 г.
☐ Снегаров, Ив. Нов кодекс на Търновската митрополия. С., 1937, с. 122.

ХРИСТО
/неизв./
Роден в Горна Митрополия, Плевенско. Учител в Брестовец, Плевенско /1866 — 1868/. Занимава се с коларство.
☐ 100 години училище. Юб. л. С. Брестовец, Плевенски окръг, 24 май 1966 г.

ХРИСТО
/неизв./
Архиерейски наместник в Охрид ок. 1868 г.
☐ Думев, В.Из спомените на две учителки в Македония. — *Мак. пр.*, 1924 — 1925, № 3, с. 93.

ХРИСТО

неизв./
Учител в Потур, Добруджа, през 70-те години на XIX век. След Осв. става свещеник.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 192.

ХРИСТО
/неизв./
Свещеник в Каба кулак /Ушинци/, Разградско, през 1870 г.
☐ ДА — Русе, ф. 44к, оп. 1, а. е. 38, л. 200.

ХРИСТО
/неизв./
Роден в Долно Драглище, Разложко. Свещеник в селото /1872/.
☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 117, л. 16.

ХРИСТО
/неизв./
Свещеник във Видин през 1876 г.
☐ В. *Дунав*, XI, № 1108, 26 септ. 1876.

ХРИСТО
/неизв./
Свещеник в Поликраище, Търновско, през 1877 г.
☐ НБКМ — БИА, ф. 146, а. е. 7, л. 17.

ХРИСТО /Кара Папаз/
/неизв./
Свещеник в Сломер, Търновско, през 70-те години на XIX век.. Член на РК.
☐ Събев, Т. Българската православна църква и национално-освободителното движение. — В: Сб. Априлското въстание..., с. 26.

ХРИСТО /хаджи Христо/
неизв./
Учител в бълг. у-ще в Прилеп. Оставя един ръкописен писмовник /1787/.
☐ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 67.

ХРИСТО /хаджи Христо/
/неизв./
Свещеник в Кара алан /Брягово/, Пловдивско. Спомоществовател за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.
☐ В. *Цариградски вестник*, III, № 98, 30 авг. 1852.

ХРИСТОВ, Александър
/неизв./
Учител в Белоградчик. Спомоществовател за „Евангелие поучително“ на Софр. Врачански /1856/.

ХРИСТОВ, Алексей — вж. *Шипочлиоглу*, Алексей

ХРИСТОВ, Алекси
/1849 — 9 март 1913/
Роден в Габрово. Сестрин син на Николай П. *Палаузов*. През 1859 г. заминава при вуйчо си в Одеса. Учи във Втора одеска гимназия /1863 — 1869/, след това продължава образованието си първоначално във Физико-математическия ф-т на Новорусийския у-т в Одеса, а след това в Медицинския ф-т на Московския у-т. Завършва през 1872 г. и се завръща в родния си град. До Осв. е лекар на свободна практика в Габрово. Изнася сказки за хигиенизирането на града; въвежда в у-щата изучаване на хигиена. По време на РТОВ урежда болница за ранените в сградата на гимназията. Член на к-та за гражданско управление в Габрово 1878/. След Осв. е управител на Търновската болница 1879 — 1899 ; лекар /от 1899/ и управител 1902 — 1905/ на Александровската болница в София. Член на Върховния мед. съвет /1908 — 1912/. Депутат в НС. По време на Балканската война се заразява от тиф и умира в София. Негови синове са проф. по философия Николай Алексиев и проф. д-р по медицина Владимир Алексиев.
☐ НБКМ — БИА, ф. 113, а. е. 65, л. 12 — 53; II А 5810, л. 1 — 4; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 41а; ЦГИА — Л., ф. 733, оп. 147, д. 15, л. 311; Д-р Алекси Христов /Некролог/. — *ЛЛСБ*, 1913, № 8 — 10, с. 531; Цончев, П. Габрово, с. 326; Крачунов, Кр. Из българската културна история. С., 1935, с. 48; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 147.

ХРИСТОВ, Алекси
/неизв./
Роден в Пирот. Учител там през 1872 г.
☐ Йонков-Владикин, Н. Евстатий Пелагонийски. — *Дух. култура*, 39, 1929, с. 61.

ХРИСТОВ, Андон П.
/неизв./
Учител в Хасърджик /Щипско/, Провадийско /1868 — 1873/, и в Девня, Варненско /1873 — 1874/. Дарява средства за подпомагане на девическото у-ще и църквата във Варна.
☐ ДА — Варна, ф. 79к, оп. 1, а. е. 9, л. 71; Тонев, В. Бележки..., ч. 1, 82 — 83.

ХРИСТОВ, Апостол
неизв./
От Галичник, Дебърско. Брат на Петър *Христов*, с когото изработва украсата на църквата в Севлиево /след 1870/.
☐ Вълчанов, Хр. Севлиево /1842 — 1942/. Ч. 2. С., 1942, с. 100.

ХРИСТОВ, Атанас
/1838 — 1907/
Роден в Мандрица, Димотишко. Учи в селото. Учител /1859 — 1869/ и свещеник /1870 — 1902/ там.
☐ ДА — Сливен, ф. 44к, оп. 1, а. е. 111.

ХРИСТОВ, Атанас
/неизв./
От 1862 г. учи в гимназия в Одеса. Следва във Физико-математическия ф-т на Новорусийския у-т.
☐ Поглубко, К. За да бъдат..., с. 102, 147; Степанова, Л. Вклад России.., с. 209.

ХРИСТОВ, Атанас /Докуз-Бабалиев/
неизв./
Учител в Русе от 1862 до 1873 г.
☐ ИМ — Шумен, отдел Възраждане, инв. № 2288, л. 39; Орловски. Ст. Из историята на учебното дело в Русе до Освобождението. — *Уч. пр.*, 1906, № 10, с. 1085.

ХРИСТОВ /ТРЕНДАФИЛОВ/, Атанас
/неизв./
Учи в Одеското духовно у-ще през 1868 г.
☐ Поглубко, К. За да бъдат..., с. 151.

ХРИСТОВ, Атанас Стоянов
/неизв./
От Русе. Завършва Киевската семинария през 1861 г. със средства на ОБН. По-късно /1870/ учи в Одеското юнкерско пехотно у-ще. Остава на военна служба в Русия.
☐ Приложение к брошуре..., с. 49; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 67.

ХРИСТОВ, Борис /Калпакчиоглу/
/неизв./
Роден във Върбица, Шуменско. Брат на Георги *Христов*. Учи в родното си село. През 1830 г. се преселва в Кючук Кайнарджа /Кайнарджа/, Силистренско, където открива частно у-ще и учителства в него до 1851 г. Работи едновременно и като кожухар.
☐ Джелатов, Ив. Килийното учи-

лище в Малка Кайнарджа, Силистренска околия. — *Уч. пр.*, 1942, № 1, 38 — 39; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 95.

ХРИСТОВ, В.
/неизв./
Учител в Шумен през 70-те години на XIX век.
☐ Георгиева, Д. Материали за учебното дело в гр. Шумен /1856 — 1877/. *ИНМ — Шумен*, 5, 1972, с. 154

ХРИСТОВ, Васил
неизв.
От Карнобат. Учител в Костен, Карнобатско /1866/. Ръкоположен за свещеник /1867/.
☐ Нейчев, Т. Карнобат в миналото и Алекси Нейчев. С., 1938, с. 25.

ХРИСТОВ, Васил /хаджи Васил/
/неизв./
Роден в Болград. Вер. учи в болградското у-ще „Св. св. Кирил и Методий", а след това завършва търговско у-ще във Виена. Учител по политическа икономия, агрономия и търговски науки в родния си град 1866 1867/.
☐ Титоров, Й. Бесарабия, с. 141; Доросиев, Л. Нашите..., с. 174; Дякович, Вл. Българите в Бесарабия, с. 24.

ХРИСТОВ Драганов, Васил
неизв./
Роден в Русе. Син на учителя Христо *Драганов*. Учи в гимназия в Табор, Чехия 1869 — 1871 .
☐ НБКМ — БИА, II В 2; Илиев, Ат. Спомени. С., 1926, с. 87, 96; Сиромахова, Ж. Читалище „Зора" — център на революционната борба в Русе. — В: 100 години читалище „Зора", Русе. С., 1967, с. 9; Обретенов, Н. Спомени..., с. 112, 147.

ХРИСТОВ, Васил
неизв./
Свещеник в Гарван, Габровско, от 1872 г.
☐ Цончев, П. Габрово, с. 351.

ХРИСТОВ, Васил — вж. *Бедел*, Васил

ХРИСТОВ, Василий
/неизв./
От Чукурлии /Песнопой , Пловдивско. Килиен учител в Карлово. Свещеник там /1835 — 1856/.
☐ Димитриев. Писма по народното пробуждане /две български типографии в Солун и Самоков/. — *ПСпБКД*, 32 — 33, 1890, с. 331; Кирил, митр. Паисий Пловдивски, с. 23; Карастоянов, Г. Васил Априлов. Черти от един живот. С., 1971, с. 88.

ХРИСТОВ, Георги
/неизв./
Роден във Върбица, Шуменско. Брат на Борис *Христов*. Учител и кожухар в Кючюк Кайнарджа /Кайнарджа/, Силистренско, от 1830 г.
☐ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 88.

ХРИСТОВ, Георги
/неизв./
Роден в Кривина, Русенско. Свещеник в Сеново, Разградско, през 60-те и 70-те години на XIX век. Спомоществовател за „Пълна математ. и физическа география" на С. Петров /1865/.
☐ ЦДИА, ф. 1318, оп. 1, а. е. 4905, л. 76; ДА — Русе, ф. 44к, оп. 1, а. е. 38, л. 176.

ХРИСТОВ /ПИРДОПСКИ/, Георги
/неизв./
Роден в Пирдоп. Учител там от 1863 до 1866 г. Преселва се в Плевен и учителства до Осв. Спомоществовател за „Венец азбучний", превел И. Вълков /1863/.
☐ Трифонов, Ю. Плевен, с. 310; Стоянов, М. Гр. Пирдоп в миналото и сега. С., 1941, с. 164.

ХРИСТОВ /ОДРИНЧАНСКИ/, Георги
/неизв./
Роден вер. в Одрин. Учител в Куртово конаре, Пловдивско /1868 — 1873/.
☐ Аджеларов, Д. Огнище на родолюбие и напредък. — *Родопи*, 1980, № 12, с. 35.

ХРИСТОВ, Георги
/1824 — 1892/
Роден в Калугерово, Пазарджишко. Свещеник в селото през 70-те години на XIX век. Участва в Апр. въст. и е заточен в Акия от юли 1877 г.
☐ НБКМ — БИА, II В 5819; Страшимиров, Д. История на Априлското въстание. Пловдив, 1907, с. 128; Кендерова, Ст. Нови документи на арабски и османотурски за българските заточеници в Акия през 1868 — 1877 г. — *ВИСб*, 1979, № 1, с. 106.

ХРИСТОВ /ПОПХРИСТОВ/, Георги
/неизв./
Учител в Караманлий /Великово/, Старозагорско, през 1871 г.
☐ Кънчев, М. Видрица, с. 255.

ХРИСТОВ, Георги — вж. *Дългодреев*, Георги

ХРИСТОВ, Димитър
/ок. 1836 — неизв./
Роден в Свищов. Учи в Белградската гимназия /1849 — 1850/.
☐ Бойчева, В. Български младежи..., с. 315.

ХРИСТОВ, Димитър
/неизв./
Свещеник в Пловдив. Спомоществовател за „Евангелие поучително" на Софр. Врачански /1856/.

ХРИСТОВ, Димитър
/неизв./
Роден в София. Учител във Велес /1871 — 1872/.
☐ Чочков, Хр. Велес, с. 30.

ХРИСТОВ, Димитър
неизв./
Учител в Босевци, Еленско /1872 — 1873/, след което е ръкоположен за свещеник в същото село. Спомоществовател за „Тълкование на бож. молитвений дом" на Т. Станчев /1873/.
☐ ЦДИА, ф. 405, оп. 1, а. е. 3, л. 2.

ХРИСТОВ, Димитър П.
/неизв./
Роден в Русе. Учи във Военномедицинското у-ще в Цариград. Приет в у-щето преди 1858 г. като „рум-милет".
☐ Бележки по биографията на доктора Хр. Т. Стамболски от Казанлък. — В: Казанлък в миналото и днес. Кн. 1. С., 1912, 202 — 203; Начов, Н. Цариград, с. 143.

ХРИСТОВ, Добри
/неизв./
Роден в Кьопеклии /Градинарово/, Провадийско. Учител в родното си село и в провадийските села Асълбейлий /Блъсково/ през 1869 — 1870 г., Кар ягдъ /Снежина/ през 1872 — 1873 г. и Султанлар /Султанци/ от 1876 до 1880 г.
☐ Тонев, В. Бележки..., ч. 2, с. 80.

ХРИСТОВ, Ефрем
/неизв./
Роден в Неверово, Бесарабия. Учи в

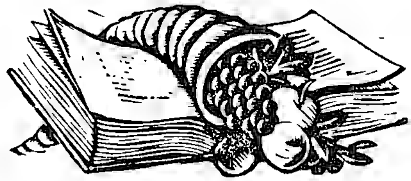

Николаев /1872/. Пансионер при Тодор *Минков*.
□ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 129.

ХРИСТОВ /ПОПХРИСТОВ/, Захари
/неизв./
Учител в Добринище, Разложко. През март 1876 г. участва в основаването на Разложкия РК.
□ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 98, л. 35 — 42.

ХРИСТОВ, Захарий
/11 септ. 1828 — 11 юни 1869/
Роден в Жеравна. Учител в Дере кьой /Петров дол/, Варненско /1858 — 1860/. Учител и свещеник в Аврен, Варненско /1860 — 1865/, след което до смъртта си е свещеник във варненските села Гебедже /Белослав/, Сулуджа алъ /Садово/, Ясъ баш /Равна гора/ и др. Убит от турци.
□ НБКМ — БИА, ф. 38 /поп Захарий Христов/; Ников, П. Българското възраждане..., с. 134, 143; Тонев, В. Бележки..., ч. 1, с. 73, 92.

ХРИСТОВ /БУНДЖУКЪТ/, Иван
/неизв./
Роден в Казанлък. Учи при *Неофит Рилски* в Габрово /ок. 1835/, след което е учител по гръцки език в Новенската махала в Казанлък.
□ Георгиев, М. Възраждането на град Казанлък. — В: Казанлък в миналото и днес. Кн. 2. С., 1923, с. 79; Радкова, Р. Неофит Рилски и новобългарската култура. С., 1975, с. 72.

ХРИСТОВ, Иван
/неизв./
Роден в Трявна. Учител в Никопол /1866 — 1876/.
□ Йосифов-Бохачек, Ал. Град Никопол през вековете. С., 1937, с. 118.

ХРИСТОВ, Иван
/неизв./
Роден в Кратово. Свещеник в града през 60-те и 70-те години на XIX век. През 1868 г. преписва „Служба и житие на Гаврил Лесновски“. Спомоществовател за „Наручна священ. книга“, превели З. Петров и Й. Наумов /1874/.
□ Писахме да се знае, с. 181.

ХРИСТОВ, Иван
/неизв./
Свещеник в Арбанаси през 1874 г.
□ Снегаров, Ив. Нов кодекс на Търновската митрополия. С., 1937, с. 147.

ХРИСТОВ, Илия
/неизв./
Учител в бълг. у-ще в Цариград през 1875 г.
□ Николай, епископ Макариополски. Иларион Макариополски и църковният въпрос. — В: Сб. 100 години от учредяването на българска Екзархия. С., 1971, с. 27.

ХРИСТОВ, Йоаким
/неизв./
Учител във взаимното у-ще в Русе от 1862 до 1869 г., вер. и след това. Спомоществовател за „Минейник“ на Ан. Иванов /1869/.
□ Орловски, Ст. Из историята на учебното дело в Русе до Освобождението. — *Уч. пр.*, 1906, № 10, с. 1064

ХРИСТОВ, Йоан
/неизв./
Роден в Кюстендил. Учител в Пазарджик /1867 — 1868/.
□ НБКМ — БИА, II А 2482.

ХРИСТОВ, Йордан — вж. *Селимински*, Иван

ХРИСТОВ, К.
/неизв./
Учител в Широково, Русенско, през 1875 — 1876 г.
□ Летоструй, VIII, 1876, 202 — 203.

ХРИСТОВ, К.
/неизв./
Свещеник в Нисово, Русенско, през 1876 .
□ Сп. *Училище*, V, № 16, 1876.

ХРИСТОВ, Константин
/неизв./
Учи в Русия през периода 1856 — 1877 г.
□ Степанова, Л. Вклад России..., с. 209.

ХРИСТОВ, Костаки /хаджи Костаки/
/неизв. — 1885/
Роден в Шумен. Шивач. Учи цигулка при Михай Шафран. Свири в оркестъра на Добри *Войников*. От 1866 г. е диригент на оркестъра. Занимава се с музикално-педагогическа дейност, обучава ученици от класното у-ще по цигулка, китара и флейта. През 1870 г. съставя ученически оркестър в града. След Осв. преустановява музикалната си дейност.
□ Андреев, А. Първият български оркестър. — *ИИМ*, 1, 1952, 37 — 38.

ХРИСТОВ, Кръстьо
/неизв./
Роден в Беброво, Еленско. Учи в Елена. Учител в Кипилово, Котленско /1840 — 1842/.
□ Юб. в. на народно основно училище „Кирил и Методий“, с. Кипилово, по случай 125 г. от основаването му. С. Кипилово, 1965.

ХРИСТОВ, Марин
/неизв./
Роден в Габрово. Ръкоположен за свещеник в Етъра, Габровско, през 1868 г.
□ Цончев, П. Габрово, с. 350.

ХРИСТОВ, Марко
/неизв./
Свещеник в Копривщица от 40-те до 70-те години на XIX век. Спомоществовател за: „Служба св. Харалампия“, превел Неофит Рилски /1843/; „Извод от физиката“ на Найден Геров /1849/; „Часови благоговения“, превел Г. Йошев /1850/; „Въведение във всеобщата история“, превел А. Чолаков /1851/; „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/; „Критически издиряния за историята блъг.“, превел Б. Петков /1853/; „Изяснения на неделните евангелия“ от Зл. Груев /1857/.
□ *Евтимий* архимандрит, Неиздадени материали по миналото на Копривщица. — В: Юб. сб. по миналото на Копривщица, С., 1926, с. 651.

ХРИСТОВ, Мине
/неизв./
Роден в Радибош, Радомирско. Учител в селото в нач. на 40-те години на XIX век. От 1843 г. е учител в Косача, Радомирско.
□ ДА — Перник, ф. 199, оп. 1, а. е. 8, л. 47; ф. 314к, оп. 1, а. е. 1, л. 31.

ХРИСТОВ /ХАДЖИХРИСТОВ/, Минчо
/неизв./
Свещеник в Дряново през 40-те и 50-те години на XIX век. Спомоществовател за „Писменница на славянскийа язик“, наредил Ив. Момчилов /1847/, и за „Критически издиряния за историята блъг.“, превел Б. Петков /1853/.

ХРИСТОВ, Михаил
/неизв./
Учител в Скопие от 1870 до 1883 г.;

същевременно е и църковен певец.
☐ ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 151, л. 20.

ХРИСТОВ, Найден
/неизв./
Роден в Шипка, Казанлъшко. Учител в Попина, Силистренско, ок. края на 60-те години на XIX век. Временен дописник на в. „Българин“ /1878/.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 365; Люлюшев, М. РБО, с. 155.

ХРИСТОВ /ПОПХРИСТОВ/, Неделчо
/неизв./
Роден в Дълбоки, Старозагорско. Син на поп *Христо*. Н. Х. е свещеник в селото от 1873 г.
☐ Кънчев, М. Видрица, с. 311.

ХРИСТОВ, Никола
/неизв./
Свещеник в Горни Марян, Еленско, след 1835 г.
☐ Цончев, П. Църквата „Преображение Господне“ в с. Горни Марян. — В: Еленски сб. Кн. 2. С., 1938, с. 131.

ХРИСТОВ, Никола
/неизв./
Свещеник в Карагитлии /Виден/, Казанлъшко, през 60-те години на XIX век. Участник в рев. д-ние.
☐ Александров, Н. Участие на духовници от Старозагорска епархия в подготовката и провеждането на Старозагорското въстание 1875. — В: Сб. Априлското въстание..., с. 284.

ХРИСТОВ, Никола
/1848 — неизв./
Роден в Дермен дере /Гавраилово/, Котленско. Учи в родното си село. Учител, свещеник и църковен певец в селото /1872/.
☐ ДА — Сливен, ф. 44к, оп. 1, а. е. 123, л. 13.

ХРИСТОВ, Никола
/неизв./
Завършва Робърт колеж, Цариград, през 1876 г.
☐ Начов, Н. Цариград, с. 157.

ХРИСТОВ, Николай
/неизв./
Учител в Пловдив. Спомоществовател за „Православное учение... Платона“, превел Ил. Стоянов /1844/.
☐ Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив, 1981, с. 421.

ХРИСТОВ, Николай
/неизв./
Свещеник в Калофер. Спомоществовател за „Хазрети Авраамин“, издал Йоаникий /1845/.

ХРИСТОВ, Николай
/неизв./
Свещеник във Враня от 50-те до 70-те години на XIX век. Спомоществовател за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/, и за „Священное и божеств. евангелие“, наредил П. Божигробски /1858/.
Временен дописник на в. „Право“ /1873/.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 365.

ХРИСТОВ, П.
/неизв./
Роден в Етрополе. Учител в Плевен през 1875 г.
☐ Стоянов, М. Етрополе и българската възрожденска книжнина. — В: Сб. Т. Пеев. Етрополе, 1972, с. 82.

ХРИСТОВ, Павел
/неизв./
Свещеник в Ловеч през 50-те години на XIX век. Притежава богата библиотека. Спомоществовател за: „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/; „Критически издирняния за историята блъг.“, превел Б. Петков /1853/; „Евангелие поучително“ на Софр. Врачански /1856/; „Изяснения на неделнити и празнични евангелия“, превел Зл. Груев /1857/; „Ковчег цветособрания“ на А. Иванов /1857/; „Писма за службата божия“, превел И. Владикин /1858/.

ХРИСТОВ, Панчо
/неизв./
Учител в Дивдядово /дн. кв. на Шумен/ през 1874 г.
☐ ДА — Шумен, ф.70к, оп. 1, а. е. 2.

ХРИСТОВ, Петко
/неизв./
Свещеник в Патреш, Търновско, през 70-те години на XIX век.
☐ Колев, Л. Духовници — участници в национално-освободителните борби на нашия народ. — *ИЦИАИ*, т. 1, 1978, с. 315.

ХРИСТОВ, Петър
/неизв./
Роден в Твърдица, Сливенско. Учител в Ст. Загора ок. 1818 г.
☐ Шишманов, Ив. Нови студии из областта на българското възраждане. — *СбБАН*, 21, 1926, с. 389.

ХРИСТОВ, Петър
/неизв./
От Галичник, Дебърско. Брат на Апостол *Христов*, с когото изработва украсата на църквата в Севлиево след 1870 г.
☐ Вълчанов, Хр. Севлиево /1842 — 1942/. Ч. 2. С., 1942, с. 100.

ХРИСТОВ, Петър
/неизв./
Учител в Крамолин, Севлиевско, през 1873 г., вер. и след това. Същевременно е и църковен певец.
☐ Христов, Хр. Възрожденски документи от архива на историческия музей в Севлиево. — *Векове*, 1981, № 4, с. 101.

ХРИСТОВ, Първан
/неизв./
Свещеник в Ловеч. Спомоществовател за „Венец азбучний“, превел И. Вълков /1863/.

ХРИСТОВ, Рад. /Мисиря/
/неизв./
Роден в Садъклии /Верен/, Чирпанско. Учител в селото от 1850 г.
☐ Коларов, С. Културно-просветни огнища в Чирпанска околия през нашето Възраждане. — *Уч. пр.*, 1940, № 3, с. 386.

ХРИСТОВ, Ради
/неизв./
Роден в Шумен. Учител в Ески баба, Добруджа /1868 — 1869/, и в Хамамджии, Добруджа /1870 — 1878/.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 216, 221; Тонев, В. Добруджа, с. 277.

ХРИСТОВ, Ради
/неизв./
Роден в Малка Кайнарджа /Кайнарджа/, Силистренско. Ръкоположен за свещеник в Алфатар, Силистренско /1871/; служи там до 1884 г. Спомоществовател за „Куткудачка“ на Кр. Пишурка /1871/.
☐ ЦДИА, ф. 1318, оп. 1, а. е. 4936, л. 7.

ХРИСТОВ, Симеон — вж. *Павлов*, Симеон

ХРИСТОВ, Спас Икономов /Пенов/
/неизв./
От Плевен. Свещеник. Преселва се в Каракал /дн. в Румъния/ ок. 1810 г.

Заедно с Лазар *Димитров* превежда от румънски език „Александрия“ /1814 . Написва и украсява един сборник /1824 .
☐ Трифонов, Ю. Плевен, с. 86; Стефанов, К. Културно-политическа хроника на Плевен до основаването на читалище „Съгласие“. — В: Юб. сб. по случай седемдесет години от основаването на читалище „Съгласие“ в Плевен /1869 — 1939 . Плевен, 1939, с. 21; Велчев, В. Неизвестен последовател на Паисий Хилендарски. — *Език и литература*, 1956, № 6, с. 454.

ХРИСТОВ, Спиридон
неизв./
Лекар в Аджар /Свежен/, Карловско. Спомоществовател за „Критически издиряния за историята блъг.“, превел Б. Петков /1853/.

ХРИСТОВ, Стефан
/неизв./
Роден в Плаково, Търновско. Учител в Миндя, Еленско, през 30-те и 40-те години на XIX век.
☐ Станев, Н. Великотърновската котловина, с. 177.

ХРИСТОВ, Стефан
неизв.
Свещеник в Копривщица от 40-те до 70-те години на XIX век. Спомоществовател за: „Месецослов“ на Хр. Сичанниколов /1840 ; „Служба св. Харалампия“, превел Неофит Рилски /1843/; „Извод от физика“ на Н. Геров /1849 ; „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.
☐ Евтимий. Неиздадени материали по миналото на Копривщица. — В: Юб. сб. по миналото на Копривщица. С., 1926, с. 642, 652.

ХРИСТОВ, Стефан
1820 — неизв./
Роден в Дебелец, Търновско. Учи в килийно у-ще в селото. Ръкоположен за свещеник в родното си село 1844 и служи там до края на 90-те години на XIX век. Спомоществовател за „Месяцослов“ на П. Радов 1860/.
☐ Кузманов, Н. Църква и училище. — В: Юб. кн. за село Дебелец. В. Търново, 1938, с. 115, 119.

ХРИСТОВ, Стефан
неизв./
Роден в Севлиево. Ученик в Медицинското у-ще в Букурещ 1864 — 1867/
☐ НБКМ — БИА, ф. 388, а. е. 1, л. 2.

ХРИСТОВ, Стефан — вж. *Загорски*, Стойчо

ХРИСТОВ, Стефко
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Скопие за „Священное и божеств. евангелие“, наредил П. Божигробски /1858/.

ХРИСТОВ, Стоян
/неизв./
Учител в Гевгелийско до 1876 г. Ръкоположен за свещеник.
☐ ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 142, л. 92.

ХРИСТОВ, Тинко
неизв.
Роден в Карлово. Учител в Клисура през 1871 г.
☐ Максим, митрополит Пловдивски. Автобиография и спомени. С., 1930, с. 13.

ХРИСТОВ, Тодор
/неизв./
Учител в Литаково, Орханийско /Ботевградско/, ок. 1828 г.
☐ Хроника за с. Литаково, Софийско. С., 1972, с. 18.

ХРИСТОВ, Тодор
/неизв./
Свещеник в Сергювец /Първомайци , Търновско. Спомоществовател за „Две советователни слова Плутарха“, превел И. Стоянович /1845/.

ХРИСТОВ, Тодор
/неизв.
Свещеник. Учител в Лясковец 1864 — 1866 .
☐ Минев, Д. Лясковец, с. 111.

ХРИСТОВ, Тодор — вж. *Калинкин*, Тодор

ХРИСТОВ, Тодор Попов /Попович/
/неизв./
Роден в Елена. Учител в Девня, Варненско /1867 — 1873/; член на Провадийския РК. От 1874 г. е учител в Елена. Спомоществовател за „Ключът на науката“, превел С. Бобчев 1874 .
☐ Димитров, Г. Княжество България. Т. 2. Пловдив, 1896, с. 336; Тонев, В. Бележки..., ч. 1, с. 82.

ХРИСТОВ, Хр.
/неизв./
Учи във френския католически колеж в Бебек, Цариград /1858/. Спомоществовател за „Французко-бълг. разговорник“, на И. Найденов /1858/.

ХРИСТОВ, Христо
/неизв.
Свещеник в Г. Оряховица от 50-те до 70-те години на XIX век. Спомоществовател за „Акатист... на пресв. Богородици“ на Н. Грънчаров и Ст. Робовски /1866/ и за „Тълкование на бож. молитвений дом“ на Т. Станчев /1873/.
☐ Сп. *Слава*, II, № 13, 25 юли 1873; Цонев, Зв. Горна Оряховица, с. 73.

ХРИСТОВ, Христо — вж. *Мянков*, Христо

ХРИСТОВ, Яким П.
неизв.
Учител в гл. взаимно у-ще в Русе от 1854 г. до Осв.
☐ ДА Русе, ф. 43к, оп. 1, а. е. 23, л. 40; ф. 44к, оп. 1, а. е. 86, л. 15; Попов, Н. Описание на Русчук за време от 1860 до 1879 г. Русе, 1928, с. 35; Пармаков, С. Русе — вчера и днес. Русе, 1936, с. 20.

ХРИСТОВ, Янко — вж. *Бърнев*, Янко

ХРИСТОВА, Дон.
неизв./
Родена в Бесарабия. Образование получава в Болград и учителства там ок. 1870/.
☐ В. *Отечество*, II, № 55, 12 септ. 1870; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 211.

ХРИСТОВА, Куна
неизв.
Учителка в Клисура /1871/ и Перущица 1874 .
☐ НБКМ — БИА, II А 8890, л. 3; Чилингиров, Ст. БЧ, с. 362; Паскалева, В. Българката..., с. 149.

ХРИСТОВА, Теодора
/неизв./
От Търново. Игуменка на м-ира „Св. Никола“ в Арбанаси след 1828 г. Учителка в девическото у-ще в Елена 1845/ и в Търново /1846 — 1847 .
☐ Кулелиев, Й. Девическото образование..., с. 9, 49; Загорски, Ив. Манастирите във Великотърновска епархия. С., 1947, с. 30; Ибришимова, П. Към историята на училищата във Великотърновски окръг

през Възраждането. — *ИОИМ — В. Търново*, 3, 1966, с. 99; Паскалева, В. Българката..., с. 43.

ХРИСТОВИЧ
/неизв./
Учителка в Севлиево /1870 — 1878/. Съпруга на Илия *Христович.*
☐ Ганев, Н. Страници от историята на град Севлиево. Ч. 1. В. Търново, 1925, с. 40; Вълчанов, Х. Севлиево /1842 — 1942/. Ч. 2. С., 1942, с. 218.

ХРИСТОВИЧ, Иван — вж. *Кършовски*, Иван

ХРИСТОВИЧ, Иван — вж. *Попхристов*, Иван /Ванката/

ХРИСТОВИЧ, Илия
/ок. 1825 — 1884 или 1885/
Роден в Габрово. Син на свещеника Христо *Илиев*; брат на Иван и Райчо *Попхристови.* Племеник на Иван *Грудов.* Възпитаник на Габровското у-ще. Като негов стипендиант завършва семинария в Киев /1847 — 1855/. Следва духовните академии в Москва и Петербург. Завръща се в Б-я през 1862 г. и работи като учител до края на живота си. От 1862 до 1867 г. е в Габрово, където открива девическо у-ще. Наклеветен от местните чорбаджии и арестуван, И. Х. напуска града. Учител в Русе /1867 — 1868/ и Свищов /1869 — 1870/. Писар в свищовското ч-ще. През 1871 г. отново учителства в родния си град, а от 1873 до 1876 г. — в Севлиево. Предполага се, че при повторното си завръщане в Габрово написва и поставя училищната едноактна комедия „Килия". След Осв. е учител в Габровската гимназия. Умира в Габрово.
Временен дописник на сп. „Читалище" /1871/, в. „Напредък" /1875/ и в. „Източно време" /1875/. Автор на: „Уроци за търговска аритметика [отвън: по методата на Вание] или найпрости способи за изчисление на лихвите и печалбите за секиго, който познава четирете аритметически действия. Наредил И. Христович и С. Илиев. Русчюк, в печатницата на Дунавската област, 1868"; „Басни. Илия Христович. Книжка I. /Русе./ В печатницата на Дунавската област, 1873".
☐ НБКМ — БИА, II А 1992, II А 1995 — 1997, II А 2004 — 2005, II А 2009 — 2011, II А 2018, II А 2051, II А 9280; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 113, 137, 142а; ЦГАОР, ф. 1750, оп. 1, ед. хр. 67, л. 82; Ранков, В. Габровското училище /очерк/. — В: Юб. сб. 25 г. първи випуск на Габровската Априловска гимназия. Пловдив, 1900, с. 14, 18, 30; Доросиев, Л. Нашите..., с. 43; Цончев, П. Габрово, 684 — 686; Стоянов, М. БВК, с. 365; Габровски, И. Илия Христович — създателят на девическото училище. — *Балканско знаме*, Габрово, № 112, 17 септ. 1968; Каракостов, Ст. БВТ, с. 216, 587.

ХРИСТОВИЧ, К. Н.
/неизв./
Учител в Пазарджик през 1877 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 2489.

ХРИСТОВИЧ, Никола
/неизв./
Свещеник. Спомоществовател от Тетово за „Служение еврейско", превел Н. Зографски /1839/.

ХРИСТОВИЧ, Яков
/неизв./
Учител в Търново през 40-те години на XIX век. Спомоществовател за „Общо землеописание", превел К. Фотинов /1843/; „Историята на слов. болг. народ" /1844/; „Игиономия", превел С. Доброплодни /1846/.

ХРИСТОДОРОВ, Иван
/неизв./
Учител в Сливен през 1873 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 7659.

ХРИСТОДУЛОВ, Захари
/неизв./
Учител по гръцки и турски език в Хасково през 50-те години на XIX век. Спомоществовател за: „Кратко землеописание" на Г. Икономов /1856/; „Изяснения на неделнити и празнични евангелия", превел Зл. Груев /1857/; „Средства за предварвание за заравяние на мнимоумрелите", превел З. Княжески /1858/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 22, а. е. 583, л. 14.

ХРИСТОТЕ
/неизв./
Свещеник в църквата „Св. Богородица" в София през 1758 и 1781 г.
☐ Динеков, П. София, с. 8; Писахме да се знае..., с. 102.

ХРИСТОТЕ
/неизв./
Свещеник в църквата „Св. Богородица" в София през 1862 г.
☐ Динеков, П. София, с. 8.

ХРИСТОФОР
/неизв./
Учител в Рилския м-ир през 1702 г.
☐ Иванов, Й. Северна Македония. С., 1906, с. 357.

ХРИСТОФОР
/неизв./
Роден в Сопот. Замонашен в Сопотския м-ир. Игумен на Троянския м-ир /1762 — 1771/. Открива килийно у-ще. На старини се връща в Сопотския м-ир, където умира.
☐ ДА — В. Търново, ф. 1278, оп. 1, а. е. 2, л. 145; Писахме да се знае, 278 — 279.

ХРИСТОФОР
/неизв./
Йеромонах в Хилендарския м-ир. През 1818 г. е игумен на Кремиковския м-ир.
☐ Писахме да се знае, с. 137.

ХРИСТОФОР
/неизв./
Игумен на Черепишкия м-ир през 1849 г.
☐ Богданов, Ив. Български твърдини. Книжовни огнища, крепости и манастири в София и Софийско. С., 1971, с. 108.

ХРИСТОФОР /Пещереца, Чолака/
/неизв./
Роден вер. в Пещера. Учител в Црънча, Пазарджишко, през 70-те години на XIX век.
☐ Батаклиев, Ив. Пазарджик и Пазарджишко, с. 769.

ХРИСТОФОР /светско име Христо Денчев/
/ок. 1830—20 септ. 1865/
Роден в Севлиево. Замонашва се в Троянския м-ир /ок. 1850/. От 1859 г. служи в църквата „Св. Богородица" в Пловдив и участва активно в църковно-нац. борби. Умира в Пловдив /предполага се, че е отровен от гърците/.
☐ Вълчанов, Х. Севлиево /1842 — 1942/. 2. С., 1942, 132 — 133; Еничерев, Х. Възпоменания и бележки. С., 1906, с. 34.

ХРИСТОФОРОВ, Иван
/неизв./
Роден в Ст. Загора. Завършва болградското у-ще „Св. св. Кирил и Методий". Учител в Русе /1873 — 1875/.
☐ ДА — Русе, ф. 73к, оп. 3, а. е. 1 л. 102; в. *Независимост*, III, № 50, 1 септ. 1873; в. *Век*, II, № 20, 19 юли

1875; Доросиев, Л. Нашите..., с. 86.

ХРИСТОФОРОВ, Т.
/неизв./
Роден в Трявна. Учи в Одеската семинария /1843/. Спомоществовател за „Дворянски вибори“ на Г. Квитка /1843/.

ХРУЛЕВ, Иван Тодоров
/неизв./
Син на Тодор *Хрулев*. Автор на: „Молитвиничка за училища с църковно пение. Събрал и наредил Иванчу Т. Хрулев. Браила, печатница х. Д. Паничкова, 1875“; „Молитви с църковно пение на турски язик. Съставил Иван Т. Хрулев. Браила, печатница Х. Д. Паничкова, 1875“.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 366.

ХРУЛЕВ, Тодор Тодоров
/1821 — 30 ян. 1865/
Роден в Лясковец в земеделско семейство. Баща на Иван *Хрулев*. Учи при Максим *Райкович* в метоха на Лясковския м-ир „Св. св. Петър и Павел“ и в Пловдив. Работи като градинар в Сърбия. Учител в Пирдоп /1840 — 1842/. Учи при Христаки *Павлович* в Свищов /1842 — 1847/. От 1847 г. е учител в Свищов. Активно участва в църковно-нац. борби. Арестуван и откаран в Русенския затвор /1862 — 1864/, заточен в Диарбекир /1864/, където е отровен.

Временен дописник на „Цариградски вестник“ /1849/ и сп. „Български книжици“ /1858/. Автор и преводач на: „Буквар или началное учение с разни и полезни наставлениями за человеческий живот. Сочинен и собран от Теодора Теодоровича /Хрулювский/, лясковчанина, взаимноучителя свищовскаго и напечатан с иждивението на г. Д. Начовича свищовца и дава ся в дар от суща го на сиромашките дечица. В Будине, писмени Крал. типогр. универ., 1850“; „Венец азбучний. Собран от сербски и сочинени на български от Теодора Теодоровича Хрулювский, а напечатан с иждивението на г-на Ангела А. Репанович. Букурещ, в книгопечатнята И. Копайнигова, 1855“; „Катихизис с много нужни и полезни понятия и доказателства. Собран и сочинени от свищовскаго взаимноучителя Теодора Теодоровича Хрулювскаго, и напечата ся с иждивението на господина Ангела А. Рефановичи. Букурещ, в книгопечатнята И. Копайнигова, 1855“; „Кратко детинско наставление, Букурещ, 1857“; „Кратка аритметика за началните ученици. От Теодор Т. Хрулев, взаимноучителя свищовскаго. Букурещ, в типографий Йосифа Романова и съдружества, 1858“; „Образец на българското чистописание. Съставлено от Теодора Т. Хрюльева и издадено с иждивението на на Л. Бръшлянова и К. Г. Лазарева. Букурещ, у литографията И. Пернет, 1858“; „Кратак молитвеник. Состави Теодор Т. Хрулев, взаимноучител свищовский, а напечата се с иждивението на Иована Стоянова. Букурещ, в типографията Нифона митрополита, 1858“; „Кратка география или землеописание составлено от Теодора Т. Хрулева за руководство на началните в географията ученици. И напечатано с иждивението на Иована Стоянова Мер.[= от с. Мерданя]. Издание първо. Букурещ, в типографията Нифона Митрополита, 1858“; — “Второ издание. Земун, 1861“; — [3. изд. основно преработено.] „Кратко землеписание от Теодора Т. Хрулева. Издадена с иждивението на г. Иваница Кънчов. Браила, в Румънобългарската книгопечатница на Хр. Д. Ваклидова, 1863“; „Кратък катихизис. Преведи от сърбски на български Теодор Т. Хрулев, взаимноучител свищовский, а напечата се с иждивението на Иована Стоянова Мер. Букурещ, в типографията на Нифона Митрополита, 1858“; — “Издание второ. В Земун, в типографията на И. К. Сопронова, 1861“; — “Напечата се с иждивението на Петра Стоянова. Издание третю. Букурещ, в книгопечатня Стеф. Расидеска, 1864“; „Кратка священа история. Преведе от сръбски на български Теодор Т. Хрулев, взаимноучител свищовский, а напечата се с иждивението на Иована Стоянова. Букурещ, в типографията на Нифона митрополита, 1858“; — “Издание второ. В Земун, в типографията на И. К. Сопронова, 1861“; „Свиток или молитва към пресветая Богородица. Преведе от славянски на български Теодор Т. Хрулев за душевна полза на православните чада от възточната църква и издадена с иждивението на Константина Г. Лазарева. Букурещ. В типография на И. Романова и съдруж., 1858“; „Чудеса на святаго Николая Мирликийскаго чудотворца. Преведе от славенски на български Теодор Т. Хрулев взаимноучител свищовский. Букурещ, в типографиа на Йосиф Романов и съдружества, 1858“; „Ижица Доситея Обрадовича. Преведе от сърбски на български язик Теодор Т. Хрулев, взаимноучител свищовский, а напечата се с иждивението Иоана Стоянова Мер. Букурещ, в типографията Нифона Митрополита, 1858“; — “Издание второ. .[Препечатано от 1-то. Отвън: напечата се с иждивението на Петър Стоянова, търнович.] Букурещ, в типографията на С. Расидеска, 1864“; — “Издание третьо. Русчюк, в печатницата на Дунавската област, 1868“; „Българска граматика. Състави Теодор Т. Хрулев за ръководство на българските юноши и печати ся с иждивението на Георгия Дончова, книгопродавца. Издание първо. Букурещ, у типографията на Йосифа Романова и съдр., 1859“; „Сокращений катихизис за началните ученици, които са свършили букваря. Преведи от руски на български Тодор Тодорович Хрулев, лясковчанин, взаимноучител свищовский. Печате са сас иждивението на г-жа Домника Репановна от град Александрие у Влахия за дар. Издание перво. Букурещ, книгопечятница на Йосиф Романов и съдр. [1860]“; „Мъдри наставления за децата. Переведено от Теодора Теодорвича Хрулева, сищоскаго взаимноучителя за ползата на българските младежи. Одеса, в типографията Л. Нитче, 1861“; „Самоучител за турский язик от Теодора Т. Хрулева Виена, 1861.“; „Краткий речник за чуждестранните речи, които ся нахождат в българский язик. Наредена от Теодора Т. Хрулева. Браила в румъно-българската книгопечатница на Хр. Д. Ваклидова, 1863“; „Първи знания. От Теодора Т. Хрулева, взаимноучителя свищовскаго. Браила в румъно-българската книгопечатница на Хр. Д. Ваклидова, 1863“; „Канон молебний на светаго мученика Мина от Теодора Т. Хрулева. Браила в румъно-българската книгопечатница на Хр. Д. Ваклидова, 1863“; „Детинско душесловие или разговор за познанието на душата от Теодора Т. Хрулева. Чяст първа. Браила в румъно-българската книгопечатница на Хр. Д. Ваклидова, 1863“; „Кратка священа история за взаимните училища. Състави Теодор Т. Хрулев и напечата се с иждивението на Петра Стоянова. Издание първо. Букурещ, в книгопечатня Ст. Расидеска, 1864“; — “Второ издание. Букурещ, в Народната печетница, 1866“.
☐ НБКМ — БИА, ф. 182 /Тодор Тодоров Хрулев/; Москов, М. Тодор Хрулев. — *Бълг. сбирка*, 1906, №

3, 168 — 173; Ганчев, Ст. Свищов, 109 — 111; Христов, Г. Свищов, 107 — 112; Стоянов, М. Град Пирдоп в миналото и сега. С., 1941, 174 — 178; Минев, Д. Тодор Т. Хрулев. 1821 — 1865. — *СпБАН*, 31, 1942, 139 — 173; Минев, Д. Свищовският учител и книжовник Тодор Хрулев. — *Нар. просвета*, 1957, № 4, 77 — 82; Стоянов, М. БВК, 366 — 367; Драганова, Т. Теодор Теодоров Хрулев. — Във: Възрожденски книжари. С., 1980, 142 — 149.

ХУБЕНОВ, Отон
неизв.
Роден в Соколаре, Врачанско. Учител в селото ок. 1876 — 1877/.
☐ Гечев, М. Народните учители в Освободителната война. — *Нар. просвета*, 1977, № 11, с. 89

ЦАКОВ, Никола
неизв./
Свещеник в Гложене, Тетевенско, през 70-те години на XIX век. Член на местния РК.
☐ Унджиев, Ив. Псевдонимите на революционните комитети в Орхание и Тетевенско по време на Левски. — *Уч. пр.*, 1930, № 3, с. 408.

ЦАНЕВ, Александър
/неизв./
Учи в Болградската гимназия. Продължава образованието си в Одеската семинария /нач. на 70-те години на XIX век/. След завършването ѝ е учител в Лясковец.
☐ Поглубко, За да бъдат..., с. 152.

ЦАНЕВ, Антон
/неизв./
Роден в Лясковец. Учи в гимназията в Николаев /1870/. Пансионер при Тодор *Минков*.
☐ ЦГАОР, ф. 1750, оп. 1, ед. хр. 316, л. 24 — 25.

ЦАНЕВ, Дончо Тонев /Поптонев/
неизв.
Роден в Лясковец. Учи в Одеската семинария /нач. на 70-те години на XIX век . От 1875 г. е учител по история в Лясковец. След Осв. е учител в Г. Оряховица /1879/.
☐ Минев, Д. Лясковец, с. 111; Евтимов, Т. За състоянието на училищата в някои селища на В. Търновски окръг през учебната 1878 — 1879 г. — *ИДА*, 19, 1970, с. 182.

ЦАНЕВ, Калчо
Роден в Дряново. Учител в Полски Сеновец, Търновско /1858/.
☐ Лазаров, Т. Полски Сеновец. С., 1984, с. 34.

ЦАНЕВ, Неделчо
/неизв./
Учител в Черешево, Русенско, от 1874 до 1876 г.
☐ ДА — Русе, ф. 43к, оп. 1, а. е. 23, л. 154; ЦДИА, ф. 1318, оп. 1, а. е. 4930, л. 1; Летоструй, VIII, 1876, с. 202.

ЦАНЕВ, Стоян
/неизв./
Ученик в Московското юнкерско у-ще /1868 — 1869/. След Осв. е офицер.
☐ ЦГАОР, ф. 1750, оп. 1, ед. хр. 68, л. 133 — 134; Степанова, Л. Вклад России..., с. 209.

ЦАНЕВ, Филип
неизв./
Роден в Русе. През 70-те години на XIX век учи във Военномедицинското у-ще в Цариград.
☐ Начов, Н. Цариград, с. 145.

ЦАНЕВ Мънгов, Христо
/13 окт. 1855 — 192[illegible]/
Роден в Лясковец. Учи в Лясковец. Завършва Загребската гимназия през 1875 г. Учителства няколко месеца в Драгижево, Търновско /1876/, след което заминава за Белград, а оттам за Хърватско. Известно време слуша лекции по педагогика в Загребския у-т. След Осв. е учител в Котел, Кюстендил, Варна и др. Автор на учебници по психология. Умира във Варна.
☐ НБКМ — БИА, ф. 129, а. е. 124, л. 8; II В 9585, л. 101; Минев, Д. Лясковец, 318 — 319; Пешев, Г. ЗК, 122 — 137.

ЦАНКО
/неизв./
Учител от Трявна.. Спомоществовател от Гелинджик. Хаджиоглупазарджишко /Димитър Ганево, Толбухинско/, за „Критически издиряния за историята блъг.“, превел Б. Петков 1853/.

ЦАНКОВ, Антон Киряков
/ок. 1823 — ок. 60-те г. на XIX век/
Роден в Свищов. По-голям брат на Драган *Цанков*. Баща на Богомил, Владимир и Киряк *Цанкови*. Учи в Свищов и в гръцка гимназия в Атина. Търговец в Свищов и Виена /1851 — 1858/. Установява се в Гюргево, където открива търг. агенция /1858 — 1866/. Превежда от немски на гръцки език сборник от мисли и поучения на немския книжовник Райх — “Пътеводител за благополучен живот“ /1845/. Сборникът е преведен на бълг. език от Ал. *Кръстевич* /1870/. Заедно с Драган Цанков съставя „Grammatik der Bulgarischen Sprache, 1852“.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 368; Стоянов, М. Първите български граматики на западни езици. — *ИНБКМ*, 14, 1976, 247 — 256; Драганова, Димитров. Книжовници..., 115 — 117; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 221.

ЦАНКОВ, Богомил Антонов
неизв./
Роден във Виена. Син на Антон *Цанков*. Племеник на Драган *Цанков*. Брат на Владимир и Киряк *Цанкови* Основно и средно образование получава във Виена. Продължава образованието си в Мюнхен на издръжка на ДД. След Осв. живее в Б-я.
☐ НБКМ — БИА, ф. 11, а. е. 2, л. 127; ф. 12, а. е. 58, л. 17 — 24, 58, 92, 153, 181, 329; Отчет на Настоятелството на „Българската Доброделна Дружина в Букурещ“. За годината 1874 — 5 май. — *Уч. пр.*, 1903, № 3, с. 264; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 211.

ЦАНКОВ, Владимир Антонов
/ок. 1856 — 1920/
Роден във Виена. Син на Антон *Цанков*. Племеник на Драган *Цанков*. Брат на Богомил и Кириак *Цанкови*. През 1876 г. е ученик в Източния лицей във Виена. След Осв. живее със семейството си в София, където умира.
☐ НБКМ — БИА, ф. 11, а. е. 1, л. 7 — 8, а. е. 2, л. 127, ф. 12, а. е. 58, л. 17 — 24, 58, 92, 153, 181, 329; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 212.

ЦАНКОВ, Георги
/неизв./
Свещеник в Габрово през 1859 г.
☐ В. *Цариградски вестник*, X, № 456, 19 ноем. 1859.

ЦАНКОВ, Драган
/неизв./
Учител в Демирджилере /Старо Железаре/, Пловдивско, през 1862 г.
☐ Гечев, М. Клийните у-ща..., с. 120.

ЦАНКОВ, Драган Киряков /Димитър Гиков/
28 окт. 1828 — 11 март 1911/
Роден в Свищов в семейството на

Драган Цанков

В. „България“ — редактор Д. Цанков

търговец и чорбаджия. Братята му се установяват като търговци във Виена и Букурещ. Женен е за дъщерята на Станчо *Недялков*. Първоначално Д. Ц. учи в родния си град при Христаки *Павлович* и Емануил *Васкидович*. Участва в борбата срещу местния гръцки владика Неофит. Учи и в Елена при Иван *Момчилов*; завършва Габровското у-ще. От 1845 г. продължава образованието си в Одеската семинария и в гимназия в Киев. Ок. една година следва и в Киевската духовна академия. От 1848 до 1850 г. живее в Румъния — учител в Галац. Прехвърля се при брат си Антон *Цанков* във Виена /1850/, където изучава печатарското дело и слуша лекции в у-та. Купува печатница, която пренася в Свищов, а по-късно в Цариград, където живее от 1855 г. Изучава френски език в католическия колеж в Бебек и е назначен за учител там. Д. Ц. е един от водачите на униатското д-ние в Б-я. През 1855 г. се покръства тайно в седалището на лазаристката мисия „Сен Беноа“ в Цариград. Основава ученолюбива дружина „Община за българска книжнина“ /1855/ за подпомагане на бълг. у-ща и църкви с книги, която същевременно подема и пропаганда в полза на католицизма. Редактира и издава органа на общината „Месецослов“. С помощта на френския мисионер Еужен Боре отваря своя печатница и започва да издава в. „България“ /1859/ с прокатолическа и профренска ориентация. Посещава редица градове в Б-я с цел откриване на униатски у-ща и пропагандиране идеята за уния. На 18 дек. 1860 г. депозира писмена молба от привърженици на тази идея с искане за преминаване под духовното ведомство на Ватикана. След последвалия църковен акт /30 дек. 1860/ Д. Ц. играе активна роля в бълг. униатска община в Цариград. Участва в делегация при папа Пий IX през март-април 1861 г. за връчване на епископските отличия на архимандрит *Йосиф Соколски.* Награден с католически орден. След неуспеха на унията е драгоман към паспортната служба в Свищов /1863 ; инспектор на управлението на турските параходи по Дунав. Учител по френски език в Русе /1865 — 1867 . Основател и директор на областната пепечатница в града 1865/. Един от инициаторите за създване на ч-ще „Зора“ /1866/. Член на апелативния турски съд. През 1867 г. е назначен за пом.-управител на Ниш, а през 1868 г. — на Видин. Награден с турски орден „Меджидие“ V степен /1867/. От 1872 г. е отново в Цариград. Член на Смесения екзархийски съвет. За кратко време е учител по бълг. език в Галатасарайския лицей. Участва в редактирането на сп. „Ръководител на основното учение“ и в. „Източно време“. Цензор по печата /1875/. Предс. на бълг. ч-ще в града /1876/. След погрома на Апр. въст. по поръчение на Бълг. екзархия обикаля заедно с Марко *Балабанов* европейските столици, за да запознае общественото мнение с бълг. въпрос и да привлече вниманието на чуждите п-ва към събитията в Б-я /авг. 1876 — ян. 1877/. През Временното руско управление е вицегубернатор на Свищов, Търново и Русе; окръжен управител във Варна. Предс. на комисията за емигранти в Пловдив. Депутат на Русенски окръг в УС. Участва в изработването на Търновската конституция. Водач на Либералната партия, а по-късно 1884/ на Прогресивнолибералната. Дипломатически агент в Цариград 1879/. Сформира първото либерално п-во — м-р-предс. и м-р на външните работи и изповеданията /24 март — 28 ноем. 1880/; м-р на вътрешните работи /28 ноем. — 17 дек. 1880/. Предс. на Комисията за подобряване състоянието на земеделческото население /1881/. По време на Режима на пълномощията е интерниран във Враца. М-р-предс. и м-р на вътрешните работи 7 септ. 1883 — 29 юни 1884 ; управляващ М-вото на обществените сгради, земеделието и търговията /7 — 20 септ. 1883/. След преврата на 9 авг. 1886 г. е м-р на вътрешните работи /9 — 12 авг. 1886/. По време на управлението на Стефан *Стамболов* емигрира в Петербург. След завръщането си в Б-я е избиран неколкократно за народен представител. Предс. на XII ОНС /1902 — 1903/. Дописен 1871/ и почетен /1884/ член на БКД. Награден с орден „Св. Александър“ III степен /1883/. Умира в София.

Автор и преводач на: „Grammatik der bulgarischen Sprache von A. und D. Kyriak Cankof. Wien. In Commission bei Franz Leo, 1852. Gedruckt bei L. Sommer“. Превежда „Расудителний катихизис за употребление на съединените българе, Цариград – Галата, в книгопечатницата на св. Бенедикта, 1862“; „Българска история. От Д. Цанков. Второ издание. Във Виена, у книгопечатница Л. Сомер и др., 1866 Първото издание виж в „Месецослов на Българската книжнина за 1857“/“; — Кратка българска история от Д. Цанкова. Трето издание. Пловдив. Издава ся от книжарницата Д. В. Манчева, 1868. /Печатано в типогр. на Л. Сомера във Вена/“; — “Четвърто издание, 1869“; — “Пето издание 1870“; „Силвио Пелико. Тъмниците ми. Превел от френчушки Д. Цанков. Издава Българското печатарско дружество „Промишление“. Цариград, в печатницата на Карапетров и друж., 1874“; [заедно с Марко Балабанов] „Bulgaria by her two Delegates. London, 1876“.

☐ НБКМ — БИА, ф. 11 /Драган Цанков/; НА БАН, ф. 43к /Драган Цанков/; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 118, 135, 147а — 148; Балабанов, М. Страница от политическото ни Възраждане. С., 1904, с. 483; Бобчев, С. Драган Цанков /1828 — 1911/. — *ЛБАН*, 1914, № 1, 51 — 55; Ганчев, Ст. Свищов, 254 — 256; Шишманов, Ив. Драган Цанков /1828 — 1911/. — *Бълг. мисъл*, 1928, № 1, 14 — 29; Стоянов, М. БВК, 368 — 369; Кирил, патриарх Български. Католическата пропаганда сред българите през втората половина на XIX век /1859 1865/. С., 1962, 106 112; Драган Цанков /биогр. бележки/. — В: 100 г. народно читалище „Зора“, Русс. С., 1967, 37 — 49 и сл.; Попова, П. Един журналист пред съда на историята Драган Цанков . — Във: Върхове на българската журналистика. Т. 1. С., 1976, 295 — 319; Генчев, Н. Франция..., 137 — 200; Ковачева, М. Драган Цанков — общественик, политик и дипломат до 1878. С., 1982.

ЦАНКОВ, Кирияк Антонов
ок. 1847 — 21 окт. 1903

Роден в Свищов. Син на Антон *Цанков*. Племеник на Драган *Цанков*. Брат на Богомил и Владимир *Цанкови*. Учи в лицей и завършва търговско у-ще във Виена. Известно време следва в Медицинския ф-т в Париж. Установява се в Букурещ, където се включва в живота на бълг. рев. емиграция. Член на ТЦБК. Участва в редактирането на неговия орган — в. „Народност“. Политическата и културната му дейност в ч-ще „Братска любов“ привлича бълг. студенти медици в Букурещ. Член на д-во „Знание“. Учител в Болград /1873 — 1874/. Член на БРЦК. На Общото събрание от 29 април до 5 май 1872 г. е избран в комисията, която да подготви програмата и устава на БРЦК; подпредс. на Комитета. Член на Бълг. човеколюбиво настоятелство; предс. на БЦБО в Букурещ /1875 — 1876/. Издава и редактира в. „Балкан“ 1875/, на румънски език „Balcanul“ и „L'Etoil d'Orient“. По време на Апр. въст. публикува в румънския печат материали в защита на въстанието и в подкрепа на бълг. кауза. Организира доброволчески отряди за Сърбия в СТВ, както и по време на РТОВ. След Осв. е народен представител в УС и в I ВНС. През Временното руско управление е чиновник за особени поръчения в Свищов и Видин; предс. на окръжния съд в Тутракан и на Върховния съд в София. Секретар на княжеското дипломатическо агентство в Цариград /1879 — 1880/; първи дипломатически агент в Букурещ 1881/. Член на Европейската дунавска комисия /1880 — 1884/. Представител на Конференцията à quatre във Виена във връзка с изпълнение клаузите на Берлинския договор по свързване на австроунгарските железници с Цариград. Междувременно е управляващ М-вото на външните работи и изповеданията /3 март — 7 септ. 1883/. Участва и в международната погранична комисия, имаща задачата да уточни и трасира границите между Румъния и България 1885/; в българо-турската комисия за ревизиране на Румелийския устав /1885 — 1886/. Извънреден преподавател по немски език във Висшето у-ще в София 1893 — 1894/. Умира в Букурещ. Член на БКД.

Кирияк Цанков

☐ НБКМ — БИА, ф. 5 /Кирияк Цанков/; Ганчев, Ст. Свищов, 317 — 320; Дякович, Вл. Българите в Бесарабия, с. 24; Алманах на СУ. С., 1940, с. 649; Стоянов, М. БВК, с. 369; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 211.

ЦАНКОВ /ЦАНКОВИЧ/, Петър
неизв./

Роден в Ново село, Севлиевско. Свещеник и златар в Севлиево от 50-те до 70-те години на XIX век. Член на „Ученолюбивото братско дружество“ /1870/. Спомоществовател за: „Ковчег цветособрания“, наредил А. Иванов /1857/; „Първа храна“, превел Ив. Чичи /1858/; „Писма за службата божия“, превел И. Владикин /1858/; „Венец азбучний“, превел И. Вълков /1863/.

☐ Вълчанов, Хр. Севлиево 1842 — 1942/. Ч. 1. С., 1942, с. 10.

ЦАНКОВА, Василка
неизв./

Учителка в Габрово през 1877, 1878 — 1879 г.

☐ НБКМ — БИА, II А 1980; Събенски, Хр. Габрово, с. 68.

ЦАНКОВА, Рада — вж. *Петева*, Рада

ЦАНОВ, Ангел
/ок. 1830 — 9 юли 1903/

Роден в Люта /Владимирово/, Ломско. Син на поп Цано *Алексиев*. Баща на Алекси *Ангелов*. Учи в килийното у-ще в родното си село. Ръкоположен за свещеник през 1852 г. и обслужва селата в Ломска епархия Люта, Котеновци и Войници. Участва активно в обществения живот на Люта и предотвратява опит за покатоличване на жителите му през 1871 г. След Осв. е свещеник в родното си село.

☐ НБКМ — БИА, ф. 512, а. е. 1, л. 54 — 59.

ЦАНОВ, Андрей Стоев
/14 март 1842 — 31 март 1933/

Роден в Равнище, Орханийско /Ботевградско/, в семейството на абаджия. Първоначално образование получава във Видраре, Орханийско /Ботевградско/, чиракува в бояджийски работилници, учи в Свищов при Тодор *Хрулев*. През 1860 г. постъпва в американското протестантско у-ще в Пловдив, а след завършването му е учител в него. От 1868 до 1871 г. изучава астрономия, анатомия, физиология и богословски науки в Hamilton College, Ню Йорк, слуша лекции в Корнелския у-т. След завръщането си в Б-я е учител в Разград /1871 — 1873/, където открива ново у-ще и е предс. на ч-щето. От 1874 г.

в продължение на 25 години е учител в протестантското у-ще в Самоков. Участва в редактирането на в. „Зорница“. Протестантски пастор. След Осв. редактира сп. „Домашен приятел“. Народен представител в I и II ОНС /1879 — 1880/. През 1914 г. пътува до САЩ, където държи речи в подкрепа на българската кауза. Умира в Пловдив.

Временен сътрудник на в. „Македония“ /1871/, сп. „Училище“ /1872 — 1874/, сп. „Слава“ /1873/, в. „Право /1873/, в. „Век“ /1874/, „Летоструй“ /1874 — 1875/ и в. „Зорница“ /1876 — 1877/. Автор и преводач на „Първа четеница за ученици в предуготовителни училища. Събрал А. С. Цанов.“ /С 34 изображения./ Книжарница на Хр. Г. Данов в Пловдив, Русчюк, Велес. Виена, книгопечатница Л. Сомерова, 1869“; — [2 изд.] 1872; — [3. изд] 1874; „Напредък. Наръчни книжки за онези, които желаят наука и успех. Книжка първа. Как да ся учат уроци. От Андрей С. Цанов. Книжарница на Хр. Г. Данов в Пловдив, Русчюк , Велес. 1873 /Във Виена, у печатн. Л. Сомера и др./“; — “Второ издание, 1874“; „Книжка втора. Напредвание чрез прочитание. От Андрей С. Цанов. Книжарница на Хр. Г. Данов в Пловдив, Русчюк, Велес. 1873 / Във Вена, у печятница Л. Сомера и др./“; „Книжка третя. Времято е наука и богатство. От А. С. Цанов. Книжарница на Хр. Г. Данов и сие в Пловдив, Русчюк , Велес. 1874. /Виена, печатница на Българското отделение Янко С. Ковачев и сие. Печат от А. Кайс и Ф. Леб./; „Книжка четвърта. Причините за успех и несполука. От Андр. С. Цанов. Първо издание. Книжарницата на Хр. Г. Данов в Пловдив, Русчюк , Велес. 1875 /Виена, печатница на Българското отделение Янко С. Ковачев и сие /[Виена]“; „ Нелсоново безверие и избавление, или християнството и безверниците. От доктор Д. Нелсона. Превел Андрей С. Цанов. Виена, печатница на Българското отделение Янко С. Ковачев и сие, 1874. /Печат от А. Кайс и Ф. Леб./“; [Превел] „Вседостатъчен приятел за всякого и за всякога. Издава Българското евангелско дружество. [Цариград, печатница Папазиан] 1876“.

□ Андрей С. Цанов /биогр. бележки/. — *Ил. Светлина*, 1918, Юб. кн. , с. 23; Цанов, А. Целта и щастието на человеческия живот или моите научни и религиозни борби. Пловдив, 1927; Явашов, А. Разград, с. 171, 184; Стоянов, М. БВК, 369 — 470; Стоянов, М. Начало на протестантската пропаганда в България. — *ИИИ*, 1964, 14 — 15; Стойков, Хр. Просветното дело в Разград през Възраждането. — *Уч. дело*, № 40, 22 май 1970.

ЦАНОВ, Георги
/неизв./
Учител във Фрикацей, Добруджа, от 1868 до 1871 г.
□ Тонев, В. Добруджа, с. 273.

ЦАНОВ, Илия Хаджитомакев
/1835 — 14 март 1901/
Роден във Видин. Учи в Свищов. Служител в областното управление във Видин. От 1868 г. е адвокат в София и пом.-управител на търг. съд. През юни 1876 г. е защитник на Ботевите четници пред турския извънреден съд в Русе. Благодарение на неговото застъпничество е облекчено положението на Иваница Данчев, Кирил *Ботев* и на други четници във Видинския и Русенския затвор. След осъждането на Ботевите четници той пледира в Цариград за помилване и успява да издейства замяна на смъртните им присъди с доживотно заточение в крепостта Сен Жан Д' акр. След Осв. е окръжен управител в Русе, дипломатически агент в Цариград, м-р на външните работи и изповеданията /29 април 1884 — 9 авг. 1886/.

Временен дописник на „Цариградски вестник“ /1857/, в. „Право“ /1870/, в. „Източно време“ /1876/ и в. „Дунав“ /1876/.

□ Бояджиев, А. Иваница Данчев. Варна, 1901, 134 — 135; Попов, Н. Описание на Русчук за времето от 1860 до 1879 г. Русчук, 1928, с. 45; Миланов, А. Българската община в София през турско време. — *Сердика*, 1947, № 24; Стоянов, М. БВК, с. 370; Сб. БЧР, 241 — 242.

ЦАНОВ, Христо
/неизв./
Учител в Голям извор, Тетевенско, през 1872 — 1873 г.
□ НБКМ — БИА, II В 2011, л. 1 — 3.

ЦАНЬОВ, Станчо
/неизв./
Иконописец. Спомоществовател от Трявна за „Месецослов“, на Хр. Сичаниколов /1840/.
□ НБКМ — БИА, II А 1987.

ЦАПЕРКОВ, Васил
/неизв./
Учител в Русе през 1857 г.
□ ДА — Русе, ф. 44к, оп. 1, а. е. 3, л. 16 — 17.

ЦАРЕВ, К. Хр.
/неизв./
Учител в Самоводене, Търновско. Спомоществовател за „Ключът на науката“, превел С. Бобчев /1874/.

ЦАРИГРАДСКИ, Георги Антонов
/ок. 1845 — 12 юли 1918/
Роден в Кюстендил. От малък остава сирак. Кюстендилската община го изпраща да учи в Цариград. Завършва Военномедицинското у-ще /1868 — 1874/. По време на учението си е подпомаган и от търговеца Христо П. Тъпчилещов. Военен фелдшер в турската армия. По време на РТОВ преминава към руската армия. Предава важни сведения за разположението на турските войски около София и Орхание /Ботевград/. Преводач в щаба на ген. Й. В. Гурко; по-късно преминава в щаба на ген. Дандевил. Организира мед. обслужване на ранените войници, събира помощи от местното население, участва в сражения. След Осв. е военен. Назначен за офицер в Източнорумелийската милиция. Участва в СБВ и Балканските войни /1912 — 1913/. Носител на „Георгиевски кръст“ IV степен. Като пенсионер се занимава със земеделие, производство на розово масло, минералогия. Умира в Пловдив.
□ НБКМ — БИА, II А 2158; Дойнов, Д. За личността на българина. Г. А. Цариградски и дейността му в Освободителната война 1877 — 1878 г. — *ВИСб.*, 1959, № 1, 84 — 93; Стефанов, В. Българската медицина през Възраждането. С., 1980, с. 183.

ЦАРИЧИНСКА-ГЕОРГИЕВА, Магдалена
/окт. 1858 — 1944/
Родена в Ихтиман. Съпруга на Михалаки *Георгиев*. Учи в Самоков. Завършва Института за благородни девици в Киев /1868 — 1874/ и педагогически курсове в Петербург. Учителка в Русе /1874 — 1877/. След Осв. е учителка и общественичка в Лом. Умира в София.
□ НБКМ — БИА, ф. 295, а. е. 10, л. 1; НА БАН, ф. 59к, оп. 1, а. е. 5199, л. 3; ДА Русе, ф. 43к, оп. 3, а. е. 1, л. 102; Доросиев, Л. Нашите... с. 125; Поглубко, К. За да бъдат.... с. 94; Паскалева, В. Българката..., с. 149; Миладинова-Алексиева,

Ц. Епоха, земя и хора. С., 1985, с. 304.

ЦАРСКИ, Петър — вж. *Ковачев*, Петър

ЦАЧЕВ, Минчо Д.
/1847 — 1919/
Роден в Дряново. Завършва Военномедицинското у-ще в Цариград /1868/. Военен лекар в турската армия в болницата „Хайдър паша" /1868 — 1870/. Член на Цариградското мед. д-во. През 1870 г. е военен лекар в Шумен, от 1873 г. — в Търново, същевременно е и училищен настоятел. Дивизионен лекар в Ниш. По време на РТОВ преминава към руската армия. Отново лекар в Търново /1879/. След Осв. работи в Александровската болница; лекар и управител на бълг. болница в Цариград. Предс. на Осми върховен мед. съвет. Народен представител. Общински съветник в София /1894 — 1897/. Умира в София.
☐ В. *Македония*, III, № 3, 14 дек. 1868; Начов, Н. Цариград, с. 143; Стамболски, Хр. Автобиография, дневници, спомени. Т. 1 /1852 — 1868/. С., 1927, с. 373; Т. 3. С., 1931, с. 103; Драганова, Т. Търновски революционен комитет. — *ГМСБ*, 2, 1976, с. 68; Стефанов, В. Българската медицина през Възраждането. С., 1980, с. 211.

ЦАЧЕВА, Анастасия /Тестира/
/неизв./
Родена в Сопот. Учителка в девическото у-ще в Клисура /ок. 1865/.
☐ Музейна експозиция в Клисура.

ЦАЧОВ, Анастас
/неизв./
Свещеник в Ловеч. Спомоществовател за „Първа храна", превел Ив. Чичи /1858/.

ЦАЧОВ, Варчо
/неизв./
Свещеник в Ново село, Севлиевско, през 70-те години на XIX век. Участник в Апр. въст.
☐ 90 години от Новоселското въстание. 1876 — 1966. Ловеч, 1866, с. 56.

ЦАЧОВ, Димитър
/неизв./
Учител в търновските села Плаково и Патреш през 50-те години на XIX век. Спомоществовател за „Евангелие поучително" на Софр. Врачански /1856/ и за „Ковчег цветособрания", наредил А. Иванов /1857/.

ЦАЧОВ, Филип
/неизв./
Свещеник в Плевен. Спомоществовател за „Нещастна фамилия" на В. Друмев /1873/.

ЦВЕТАН
/неизв./
Свещеник вер. във Враня. Спомоществовател за „Священное и божеств. евангелие", наредил П. Божигробски /1858/.

ЦВЕТАН
/неизв./
Свещеник в Железница, Софийско, през 1869 г.
☐ СГОДА, ф. 1293к, оп. 1, а. е. 200, л. 5.

ЦВЕТАН
/неизв./
Свещеник в Потоп, Софийско, през 1869 г.
☐ СГОДА, ф. 1293к, оп. 1, а. е. 200, л. 5.

ЦВЕТАН
/неизв./
Свещеник в Чеканчево, Софийско, през 1870 г.
☐ СГОДА, ф. 1293к, оп. 1, а. е. 200, л. 25.

ЦВЕТАНОВ, Ангел
/неизв./
Роден в Самоков. Учител в Скопие /1844/ и Варна /1857/. Спомоществовател за „История великий Александра македонца", превел Хр. Василев /1844/ и за „Месецослов" на П. Радов /1857/.

ЦВЕТАНОВ, Тодор
/неизв./
Роден в Панагюрище. През 1873 г. учи в Киев.
☐ НБКМ — БИА, II В 3885, л. 1.

ЦВЕТКО
/неизв./
Свещеник в Бегница /дн. в СФРЮ/. Спомоществовател за „Служение еврейско", превел Н. Зографски /1839/.

ЦВЕТКОВ, Александър Ангелов
/14 март 1861 — 22 февр. 1887/
Роден в Свищов в семейството на търговеца Ангел Цветков. Родственик на Спиридон *Стомоняков*. Преди 1878 г. завършва търговско у-ще във Виена, издържан от вуйчо си Никола *Ковачев*. По-късно /вер. след Осв./ две години специализира търговия в Манчестър, Англия. Поема клона на търг. фирма на баща си в Русе. Поддържа връзка с Атанас *Узунов*, Олимпи *Панов*, Тома *Кърджиев* и др. русофили. Осъден на смърт в процеса срещу офицерите русофили в Русе като техен съучастник и разстрелян.
☐ Фондове на Националния музей на Българо-съветската дружба. Родословие на рода Стефан Ковачев от Свищов и на фамилията на Ангел Цветков от Свищов, с. 9; Стомонякова, А. Русенският бунт, 19 февр. 1887. Русе, 1930, 3 — 71.

ЦВЕТКОВ, Георги
/неизв./
Свещеник в Правец, Орханийско /Ботевградско/. Спомоществовател за „Житие св. Григория Омиритскаго", превел Ав. Попстоянов /1852/.

ЦВЕТКОВ, З.
/неизв./
Ученик в Одеската семинария от 1861 г.
☐ Поглубко, К. За да бъдат..., с. 99.

ЦВЕТКОВ, Иван
/неизв./
Свещеник в Плевен през 40-те и 50-те години на XIX век. Спомоществовател за „Православное учение... Платона", превел Ил. Стоянов /1844/, и за „Общи знания всякому человеку нужни", превел Ст. Колюв /1855/.

ЦВЕТКОВ, Иванчо П.
/неизв./
Учител и църковен певец в Севлиево. Спомоществовател за „Първа храна", превел Ив. Чичи /1858/.

ЦВЕТКОВ, Йордан
/неизв./
От Бачево, Разложко. Учител в Пловдивско и Пазарджишко, а след 1860 г. — в родното си село. След Осв. свещеник в селото, а от 1900 г. — в Бистрица, Горноджумайско /Благоевградско/. Превежда от църковно-славянски на говорим език и разпространява църковни книги и молитви.
☐ ДА — Благоевград, ф. 49к, оп. 1, а. е. 8, л. 12; ф. 742, оп. 1, а. е. 13, л. 14, 15 — 16; а. е. 16, л. 27; а. е. 58, л. 11 — 18, а. е. 98, л. 24 — 34; а. е. 100, л. 6 — 7.

ЦВЕТКОВ, Кольо

/неизв./
Учител в килийното у-ще в Шумен през периода 1800 — 1840 г. През 1828 г. преподава в килийното у-ще за момичета.
□ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 88; Паскалева, В. Българката..., с. 22.

ЦВЕТКОВ, Коста
/неизв. — 1879/
Свещеник в Троян от 50-те години на XIX век до края на живота си. Спомоществовател за „Изяснения на неделнити и празнични евангелия“, превел Зл. Груев /1857/.
□ Свещенослужителите при църквата „Св. Петка“ в Троян от построяването ѝ до днес. — В: Юб. сб. Стогодишнината на храма „Св. Петка“ /1835 — 1935/. Троян, 1935, с. 13.

ЦВЕТКОВ, Михаил
/неизв./
Учител в София от 1873 до 1877 г.
□ НБКМ — БИА, II А 7823; Динеков, П. София, с. 95, 238, 289.

ЦВЕТКОВ, Никола
/неизв./
Учител в Прокупле. Спомоществовател за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.

ЦВЕТКОВ, Петко
/неизв./
Учител в Ст. Загора от 30-те до 70-те години на XIX век. Спомоществовател за „Месецослов“ на Хр. Сичаниколов /1840/ и за „Православное учение...Платона“, превел Ил. Стоянов /1844/.
□ Иванов, Ат. Черти из живота и записки на Атанас Иванов. Сливен, 1885, с. 51.

ЦВЕТКОВ, Петър
/ок. 1820 — неизв./
Роден във Враня стена, Радомирско. Баща на Зиновий *Поппетров*. Свещеник и учител в родното си село през 50-те години на XIX век.
□ Поппетров, Н., Б. Даскалов. Книжовник, църковен деятел, революционер. — *Отечество*, № 9, 8 май 1984, с. 36.

ЦВЕТКОВ, Петър
/неизв./
Свещеник в Кюстендилско. Спомоществовател за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.

ЦВЕТКОВ, Стоян П.
/неизв./
Роден вер. в Костенец, Софийско. Учител в Дермен дере /Първенец/, Пловдивско, от ноем. 1862 г. Брат на *Игнатий Рилски*.
□ НБКМ — БИА, ф. 137, а. е. 462, л. 11.

ЦВЕТКОВ, [Тодор]
/неизв./
Завършва медицина в Москва /вер. ок. 1877/. Заедно с д-р Димитър *Моллов* и д-р Сава *Мирков* работи във временната военна болница по време на СТВ. Участва и в РТОВ в състава на руската армия.
□ НБКМ — БИА, ф. 160, а. е. 1, л. 3; Степанова, Л. Вклад России..., с. 209; Стефанов, В. Българската медицина през Възраждането. С., 1980, с. 66.

ЦВЕТКОВ, Ф.
/неизв./
Ученик в духовно у-ще в Киев /1873 — 1875/.
□ Поглубко, К. За да бъдат..., с. 89 — 90.

ЦВЕТКОВА, Екатерина
/неизв./
Завършва класно у-ще /1874/. Учителка в Ресен.
□ ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 72, л. 28.

ЦВЕТКОВА /ХАЖИЦВЯТКОВА/, Тота
/неизв./
Родена в Етрополе. Учителка в Тетевен /1873 — 1874/ и Етрополе /1875/.
□ Койчев, М. Просветата в Тетевен преди Освобождението. — В: Ловеч и Ловчанско. Кн. 6. С., 1934, с. 87; Паскалева, В. Българката..., с. 150.

ЦВЕТКОВА /ПОПЦВЕТКОВА/, Стефана Пенева /Мампадия/
/неизв./
Учителка в Русенското девическо у-ще през 70-те години на XIX век. След Осв. продължава да учителства в Русе.
□ ДА — Русе, ф. 43к, оп. 3, а. е. I, л. 97; ф. 44к, оп. 1, а. е. 14, л. 33, 36; Чендов, Г. Когато Русе беше Русчук. С., 1985, с. 27.

ЦВЕТКОВ /ЦВЯТКОВ/, Игнатий К.
/неизв. — 5 септ. 1878/
Литограф. Работи в Цариград. Автор на: „Почерк за краснописание, назначен за ученици в приготвитилнити училища по отечеството ни от Игнатия К. Цвятков, литограф. Цариград, 1870“; „Примери за краснописание на български язик, турски, френски и гръцкий. Написал и издал Игнатий К. Цвятков, литограф, 1870, Цариград“; — [2. изд.] „Краснописание. Литографирал и издал Игнатий К. Цвятков. Цариград, 1872“.
□ В. *Българин*, I, № 90, 17 септ. 1878; Китов, Спомени. — В: Калоферска дружба. II. С., 1924, с. 213; Стоянов, М. БВК, с. 370.

ЦВЕТКОВИЧ, Димитър
/неизв./
Роден в Карлово, където получава първоначално образование. Завършва Медицинското у-ще в Букурещ /1865 — 1872/, специалност фармация. Участва в дейността на ч-ще „Братска любов“.
□ В. *Народност*, II, № 7, 5 ян. 1869; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 213.

ЦВЯТКО
/неизв./
Свещеник и килиен учител в Чирпан през първите години на XIX век.
□ Събчев, Н. Чирпан, с. 133, 188.

ЦВЯТКОВ, Иван
/неизв./
Роден в Ст. Загора. Учител в у-щето при църквата „Св. Троица“ в града през периода 1841 — 1881 г.
□ Иванов, А. Черти из живота и записки на Атанас Иванов. Сливен, 1885, с. 55.

ЦВЯТКОВ /ПОПЦВЯТКОВ/, Кръстю
/неизв./
Свещеник в Етрополе през 60-те години на XIX век.
□ Стоянов, М. Етрополе и българската възрожденска книжнина. — В: Сб. Етрополе. С., 1972, с. 81; Писахме да се знае, с. 179.

ЦВЯТКОВ, Цвятко
/неизв./
Свещеник в Етрополе през 60-те години на XIX век.
□ Стоянов, М. Етрополе и българската възрожденска книжнина. — В: Сб. Етрополе. С., 1972, с. 81; Писахме да се знае, с. 179.

ЦВЯТКОВА, Анастасия — вж. *Узунова-Желязкова*, Анастасия

ЦВЯТКОВИЧ, Г.

/неизв./

Временен дописник на в. „Цариградски вестник“ /1861/.

☐ Стоянов, М. БВК, с. 370.

ЦЕКОВ, Г. В.

/неизв./

Учител във Видин през 1876 — 1877 г.

☐ НБКМ — БИА, II А 7671.

ЦЕКОВ, Димитър

/неизв./

Учител във Видин през 1877 — 1878 г.

☐ НБКМ — БИА, II А 1949.

ЦЕКОВ /ЦЕНОВ/, Иван

/неизв./

Роден в Садина, Ескиджумайско /Търговищко/. Учител в селото през 70-те години на XIX век.

☐ Стойков, Хр. Просветното дело в Разград през Възраждането. Разград, 1968, с. 95.

ЦЕКОВ, Йончо

/неизв./

Роден в Кула. Учи в родния си град /1859 — 1861/. От 1861 г. е свещеник там.

☐ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 119.

ЦЕКОВ, Петър Михалкев

/неизв./

Роден във Велес. Учител в града /1858 — 1861/.

☐ Чочков, Хр. Велес, с. 28.

ЦЕКОВ, Тодор

/неизв./

Ученик в Одеското духовно у-ще /1870/, а от 1872 г. в Одеската семинария. Съученик на Стефан *Стамболов.*

☐ НБКМ — БИА, ф. 63, а. е. 94, л. 1; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 151; Степанова, Л. Вклад России..., с. 209.

ЦЕНО

/неизв./

Учител в Орхание /Ботевград/ след 1846 г.

☐ Стамболиев, М. Първа стогодишнина от откриването на българско училище в гр. Орхание. 1826 — 1926. Орхание, 1927, с. 8.

ЦЕНОВ /ХАДЖИЦЕНОВ/, Константин

/неизв./

Свещеник в църквата „Св. Спас“ в София през 20-те години на XIX век., вер. и след това. Подвързва църковни книги.

☐ Динеков, П. София, 8 — 9; Писахме да се знае, с. 143, 146.

ЦЕНОВ, Кръстю

/неизв./

Роден в Девня /Девене/, Врачанско. Учител в Малорад, Оряховско /1871 — 1872/.

☐ НБКМ — БИА, II А 2181; Летоструй, V, 1873, с. 60.

ЦЕНОВ, Минко

/неизв./

Роден в Плевен. Свещеник в Крушовица, Плевенско /1872/.

☐ НБКМ — БИА, II А 2181.

ЦЕНОВ, Стоян

/неизв./

Завършва класно у-ще в София. Учителства в Лакатник, Софийско, през 70-те години на XIX век. По време на РТОВ е водач на отряда на ген. Й. В. Гурко.

☐ Спасяването на група Ботеви четници от с. Лакатник и Брезов дол. — *ВИСб.*, 1973, № 1, с. 72.

ЦЕНОВ, Христо

/неизв./

Роден в Етрополе. Учител в града от 1865 г.

☐ Бележки за Етрополските училища. — *Уч. пр.*, 1904, № 1, с. 26; Икономов, Т. Към историята на нашето народно училище. Учебното дело в Етрополе от 1820 — 1877 г. — *Учител*, 1898 — 1899, № 9 — 10, с. 766.

ЦЕНОВ, Цеко

/неизв./

Роден в Етрополе. Свещеник и килиен учител в града ок. 1830 г.

☐ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 68; Икономов, Т. Към историята на нашето народно училище. Учебното дело в Етрополе от 1820 — 1877 г. — *Учител*, 1898 — 1899, № 9 — 10, с. 762.

ЦЕРОВ, Иван Панайотов

/26 март 1857 — 1938/

Роден в Церова кория, Търновско, в семейството на Панайот *Церов.* Учи в родното си село /1865 — 1868/, в русенските села Червена вода /1868 — 1869/ и Гагаля /дн. към Николово/ през 1869 — 1870 г. и в Плаковския м-ир. През 1873 — 1874 г. е учител във Влашица /Върбица/, Търновско. Завършва Петропавловското духовно у-ще край Лясковец /1874 — 1877/, след което учителства в търновските села Церова кория и Плаково. Просветен деец. Автор на спомени.

☐ Церов, Ив. Спомени и бележки. Кн. 1. Варна, 1921; Пешев, П. Исторически събития и живота ми от навечерието на Освобождението до днес. С., 1925, с. 29.

ЦЕРОВ, Панайот

/неизв. — 9 ноем. 1870/

Роден в Церова кория, Търновско. Баща на Иван *Церов.* Учи в родното си село и в Елена при Иван *Момчилов* и Никола *Михайловски* /1847 — 1848/. Учител в Церова кория /1849 — 1851/, след което се занимава с търговия. Ръкоположен за свещеник в Церова кория /1866/. От 1867 г. е учител и свещеник в русенските села Гагаля /дн. към Николово/, Липник /дн. към Николово/ и Тетово. Умира в Церова кория.

☐ Церов, Ив. Спомени и бележки. Кн. 1. Варна, 1921, 11 — 12, 24 — 30, 35.

ЦЕРОВСКИ, Никола М.

/неизв./

Учител и свещеник в Церова кория, Търновско. Спомоществовател за „Две советователни слова Плутарха“, превел И. Стоянович /1845/.

☐ Станев, Н. Великотърновската котловина, с. 119.

ЦИВОЧКИ, Тодор

/неизв./

От Долни Раковец, Радомирско. Учител и свещеник във Върба, Радомирско, в нач. на XIX век.

☐ Караиванов, И. Историко-просветното дело в Радомирско. ч. I. Кюстендил, 1927, с. 33; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 88.

ЦИЦЕЛКОВ, Вельо

/неизв./

Учител в откритото през 1849 г. бълг. взаимно у-ще в Пловдив. През 1852 — 1853 г. е учител в Батак.

☐ НБКМ — БИА, ф. 22, а. е. 583, л. 12 — 13; Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив, 1981, с. 161.

ЦИЧЕВА, Неделя

/неизв./

Родена в Свищов. Ученичка в Киев преди 1878 г.

☐ НБКМ — БИА, ф. 8, а. е. 2, л. 120 — 121.

ЦОКЕВ, Петър Н.

неизв./

Роден в Габрово. Учител в Попина, Силистренско /1870 — 1877/.

☐ Люлюшев, М. РБО, с. 155.

ЦОКЕВ, Христо Иванов

/3 май 1847 — 28 септ. 1883/

От колибите Цокювци /дн. към Габрово/. Син на чехларя Иван Цокев. Учи в Зографския м-ир от 1859 г. и в Русия на издръжка на габровски търговци — до 1867 г. в Киево-Печорската лавра, после в киевската семинария. Приема монашески сан под името Хараламптй /1863 — 1864/, но през лятото на 1867 г. се отказва от монашеството. Учи в Московското у-ще за живопис, скулптура и архитектура /септ. 1867 — май 1873/. Получава два сребърни медала за живопис и рисуване /1872/. Връща се в Габрово /авг. 1873/ и се занимава с живопис. Участва в подготовката на Старозагорското въст. /1875 . Емигрира с жена си Кичка Пенчева в Александрия, Румъния есента на 1875 . Премества се в Гюргево юли 1877/. След Осв. се установява в Габрово и е назначен за учител по рисуване и чертане в Априловската гимназия /от 15 ноем. 1879 до септ. 1883/. Организира в София изложба от рисунки на свои ученици /1883/. Автор на ок. 27 портрета, между които „Портрет на момиче" /1869/, „Автопортрет" /1872/, портрети на Стоян Бръчков и жена му Ангелина Бръчкова /1874/, на Иванка Ненова /1875/, на свещеника Васил Михов, /1875/, на баба Дуна Стойчева и др. Рисува пейзажи, икони, битови и исторически композиции, етюди. Умира от туберкулоза в Габрово.

☐ В. *Нова България*, I, № 11, 3 юли 1876; Цончев, П. Габрово, с. 699; Мавродинов, Н. Изкуството на Българското възраждане. С., 1957, 332 — 343; Цончева, М. Българско възраждане. Живопис и графика. С., 1962, 74 — 76; Василиев, Ас. БВМ, 595 — 598; Динова-Русева, М. Христо Цокев. С., 1973.

ЦОКЛЕВ, Ангел

/неизв./

Роден във Фотовища, Неврокопско /Огняново, Гоцеделчевско/. Завършва класно у-ще в Ковачевица, Неврокопско. От 1862 г. е учител в родното си село.

☐ ДА — Благоевград, ф. 1228, оп. 1, а. е. 3, л. 1 — 11; Мальов, Ан. Село Огняново. Историческа летопис. Благоевград, 1981, с. 41.

ЦОКОВ, Васил /Вълко/

1823 — 1873

Свещеник в Тетевен от 50-те години на XIX век до края на живота си. Баща на учителя Тома *Васильов*.

☐ Васильов, Т. Спомени за лица и събития през XIX и XX век. С., 1934, с. 13, 24.

ЦОКОВ, Иван

/неизв./

Роден в Ябланица, Ловешко. Учител в Брестница, Ловешко /1865 — 1866/.

☐ 100 години народно основно училище „Хр. Ботев". Юб. л. С. Брестница, 8 ян. 1967.

ЦОКОВ, Петър

/неизв./

Роден в Търново. От 1867 г. учи в Киевската семинария; прехвърля се в Одеса, където завършва Херсонската семинария и постъпва в Юридическия ф-т на Новорусийския у-т 1871 . След една година се премества във Физико-математическия ф-т, където завършва като държавен стипендиант. След завръщането си в Б-я е учител.

☐ Поглубко, К. За да бъдат..., с. 88, 96, 147, 150; Степанова, Л. Вклад России..., с. 117, 209.

ЦОЛОВ, Пунчо

/неизв./

Ученик в Белоградчик, а през 60-те години на XIX век учител в града.

☐ Панов, К. Белоградчик, минало и настояще. Белоградчик, 1938, с. 14.

ЦОЛОВА

неизв./

Учи в Русия през 70-те години на XIX век със средства на Кишиневското бълг. общество.

☐ Степанова, Л. Вклад России..., с. 104, 210.

ЦОЛОВСКИ, Иван

неизв.

Свещеник и учител в Орхание /Ботевград през периода 1846 — 1866 г.

☐ Стамболиев, М. Първа стогодишнина от откриването на българското училище в град Орхание. Орхание, 1927, с. 10.

ЦОНЕВ, Андон

1858 — неизв./

Роден в Ичме /Стефан Караджово , Ямболско. Учител в селото ок. 1877 г. От 1884 г. е свещеник.

☐ ДА — Сливен, ф. 44к, оп. 1, а. е. 123, л. 35.

ЦОНЕВ, Енчо

неизв.

Роден в Каба кулак /Ушинци , Разградско. Учител в селото 1871/.

☐ Сп. *Училище*, I, 1871, № 16, с. 243.

ЦОНЕВ, Киро

неизв.

Роден в Търново. Учителства в Бяла, Русенско /1871 — 1872/, Разград /1873 — 1874/ и Свищов.

☐ Явашов, А. Разград, неговото историческо и археологическо минало. Разград, 1930, с. 181; Ганчев, Ст. Свищов, с. 112, 133; Стайков, Хр. Просветното дело в Разград през Възраждането. Разград, 1968, с. 76.

ЦОНЕВ, Марин /Деветаклията/

неизв.

Роден в Деветаки, Ловешко. Учи в Ловеч. Учителства в Българени, Ловешко 1861 — 1862 .

☐ Историята на учебното дело на с. Българени Ловчанска околия . В: Ловеч и Ловчанско. Кн. 4. 1932, с. 45.

ЦОНЕВ, Митю

неизв.

Зограф от Трявна. Син на Цоню С. *Витанов;* брат на Симеон Ц. *Симеонов*. Негови икони се пазят в старата църква в Килифарево, Търновско. Автор на икони в църквата „Св. Харалампи" в Денизлер Варненци/, Силистренско. Работи икони за църквата „Св. Никола" в Тутракан 1864 .

☐ Божков, Ат. Българската икона. С., 1984, с. 252.

ЦОНЕВ, Никола

неизв.

Аптекар в Севлиево преди Осв.

☐ Вълчанов, Хр. Севлиево 1842 — 1942/. Ч. 2. С., 1942, с. 135.

ЦОНЕВ, Петко

неизв.

Свещеник в Севлиево от 50-те до нач. на 70-те години на XIX век. През 70-те г. е свещеник в Ловнидол, Севлиевско. Участва в рев. д-ние, член на РК в селото. По време на Апр. въст. е арестуван. Спомоществовател за „Месецослов" на П. Радов 1857/.

☐ Йонков, Хр. Участието на българското духовенство от I Великотърновски и III Врачански революционен окръг в Априлското въстание. — В: Сб. Априлското въстание..., с. 339.

ЦОНЕВ Витанов, Симеон
/ок. 1765 — неизв./
От Трявна. Син на зографа Цоню *Витанов*, брат на Кою *Витанов* и папа *Витан-стари*. Автор на икона „Св. Никола“ /1798, НХГ/, на икони в църквите „Св. София“ в Сливен /1808/, „Св. Атанас“ в Г. Оряховица /1802/, в Селце, Ловешко /1802/, „Св. Атанас“ в Горно Чамурлии, Добруджа /1802/, в Петропавловския м-ир край Лясковец /1804/, в Къпиновския м-ир /1811/, в Енина, Казанлъшко /1814/, в Дряновския м-ир /1816/, в църквите „Св. Троица“ в Габрово /1820/, „Св. Архангел“ в Трявна /1821/, в Преображенския м-ир/1823/. Негови икони има още в Килифаревския м-ир, където прави и дърворезбата на иконостаса, в църквата „Св. Илия“ в Севлиево, в Соколския м-ир край Габрово. Заедно с брат си Кою изографисва конака на Исмаил ага Тръстениклията в Русе.
☐ Старчев, К. Казанлък. Исторически очерк. С., 1964, с. 33; Василиев, Ас. БВМ, 36 — 39; Михайлов, Г. Килифарево. С., 1970, с. 82; Божков, Ат. Българската икона. С., 1984, с. 249, 252, 256; Сб. Тревненска художествена школа. С., 1985, с. 258, 263.

ЦОНЕЕЙСКИ, Цветко Стоянов
/неизв./
Роден в Макоцево, Софийско. Учи в Мирково, Софийско. Учител в родното си село /1865 — 1879/.
☐ Стоянов, Ст. Село Макоцево. История, бит, фолклор. С. 1970, с. 176.

ЦОНИ
/неизв./
Учител в Хюсенче /Осенец/, Разградско, ок. 1835 г.
☐ 130 години родно училище. Юб. л. Осенец, Разградско, 1965.

ЦОНКОВ, Нейко
/неизв./
Роден в Церова кория, Търновско. Учител в Гагаля /дн. към Николово/, Русенско /1869 — 1870/.
☐ Церов, Ив. Спомени и бележки. Кн. 1. Варна, 1921, с. 30.

ЦОНОВ, Стефан
/неизв./
Свещеник в Панагюрище. Спомоществовател за „Служба св. Харалампия“, превел Неофит Рилски /1843/, и за „Стихийни уроци землеописания“, превел С. Радулов /1843/.

ЦОНОВ, Тодор
/неизв./
Свещеник в Самоводене, Търновско, през 50-те години на XIX век. Спомоществовател за „Месецослов“ на П. Радов /1857/ и за „Писма за службата божия“, превел И. Владикин /1858/.

ЦОНОВ, Ячо
/неизв./
Учи в гимназията в Табор, Чехия. Спомоществовател за „Геометрия праволинейна“, превел Н. Марков /1871/.

ЦОНЧЕВ, Гено
/неизв./
Учител в Котел /ок. 1868 — 1873/. Спомоществовател за „Поучения в св. и вел. четиридесятница“, превел Ф. Велиев /1868/.
Временен сътрудник на в. „Право“ /1871, 1873/.
☐ Киров, Т. Материал за историята на котленското училище. — *СбНУ*, 22 — 23, 1906 — 1907, с. 23.

ЦОНЧЕВ, Кънчо — вж. *Кесарий*

ЦОНЧЕВ, Райно
/неизв./
Свещеник в Котел. Спомоществовател за „Поучения в св. и вел. четиридесятница“, превел Ф. Велиев /1868/.

ЦОНЧЕВ, Христо
/1828 — 1 май 1891/
Роден в Елена. От 1867 г. до края на живота си е свещеник в Елена.
☐ История на църквата „Успение пресв. Богородица“ в Елена. Елена, 1937, с. 58.

ЦОНЧЕВИЧ, Никола
/неизв./
Роден в Търново. Учи в Габрово при *Неофит Рилски* /ок. 1835/. През 50-те години на XIX век е учител в Горна Джумая /Благоевград/.
☐ НБКМ — БИА, II А 7234; ДА — Благоевград, ф. 44к, оп. 1, а. е. 30, л. 79 — 85; Шарков, В. Град Горна Джумая. Минало и днес. С., 1929, с. 97; Юруков, М. Благоевград. С., 1964, с. 52.

ЦОНЧО
/неизв./
Роден в Елена. Учител в общото у-ще в Търново /1832/.
☐ Кулелиев, Й. Девическото образование..., с. 6.

ЦОНЧО
/неизв./
Учител в Г. Оряховица през 1863 г.
☐ 140 години народно училище. Юб. л. Г. Оряховица, 16 дек. 1967.

ЦОНЮ
/неизв./
Учител в Разград през 1840 — 1841 г.
☐ Явашов, А. Разград, неговото историческо и археологическо минало. Разград, 1930, с. 177; Стойков, Хр. Просветното дело в Разград през Възраждането. Разград, 1968, с. 18.

ЦОНЮВ, Георги
/неизв./
Свещеник в Хотница, Търновско. Спомоществовател за „Повест или поучение християнское“, превел П. Давидов /1855/.

ЦОНЮВ, Димитър
/неизв./
Роден в Кадъ кьой /Стражица/, Търновско. Учител в селото /1877 — 1878/.
☐ Евтимов, Т. За състоянието на училищата в някои селища на В. Търновски окръг през 1878 — 1879 г. — *ИДА*, 19, 1970, с. 182.

ЦОНЮВ, Йонко
/неизв./
Учител в Габрово. Спомоществовател за „Граматика гръко-българска“ на Ф. Велиев /1860/.

ЦОНЮВ, К.
/неизв./
Учител в Бяла, Русенско. Спомоществовател за „Юстина“ на Т. Станчев /1871/.

ЦОППАНОВ, Велчо Иванчов
/неизв./
Роден в Габрово. Свещеник в Паничарската махала от 1855 г.
☐ Цончев, П. Габрово..., с. 351.

ЦОЧЕВ, Петър
/неизв./
Учител в Дряново през 1877 г.
☐ Чолов, П. История на град Дряново. С., 1969, с. 80.

ЦЪКЛИН /ЦЪКЛЕВ/, Иван
/неизв./
Роден в Копривщица. Учител там през 60-те и 70-те години на XIX век. Член на училищното настоятелство /1869 — 1870/.
☐ Говедаров, Ив. Копривщица, с. 10; Доросиев, Л. Учебното дело..., с. 420; Шабанов, Ив. Непересъхващ извор на родолюбци, с. 13.

ЧАВДАРОВ, П. А.
/неизв./
Учител в Пазарджик. Спомоществовател за „Люкреция Борджия“, превели К. Величков и Г. Николов /1872/.

ЧАВДАРОВ, Сотир Иванов
/неизв./
Роден в Самоков. Син на чорбаджи Иван Чавдаров. Учи в Самоков /1827 — 1831/, в Куручешменското у-ще, Цариград /1840 — 1843/, и в Атинската гимназия, която не завършва. Учителства в Самоков /1845 — 1847/, Белоградчик /1847 — 1848/ и отново се връща в Самоков. Спомоществовател за „Месецослов“ на Хр. Сичанниколов /1840/ и за „Общо землеописание“, превел К. Фотинов /1843/.
☐ СГОДА, ф. 1375к, оп. 1, а. е. 29, л. 1 — 4; Семерджиев, Хр. Самоков и околността му. С., 1913, с. 150; Снегаров, Ив. Принос към биографията на Неофит Рилски. С., 1951, с. 49; Радкова, Р. Писма на Калист Луков до Константин Фотинов. — *ИДА*, 39, 1980, с. 163.

ЧАВДАРОВ, Христо Драганов
/неизв./
Роден в Калофер. Син на търговеца абаджия Драган Т. Чавдаров. Учи във Военномедицинското у-ще в Цариград. Опълченец по време на РТОВ. След Осв. завършва кавалерийско у-ще в Елисаветовград, Русия. Офицер в Б-я.
☐ Начов, Н. Калофер, с. 38, 198; Начов, Н. Цариград, с. 145.

ЧАКАЛОВ /ЧОЛАКОВ/, Мирчо /Мирко/
/неизв./
Роден в Шумен. Завършва Медицинското у-ще и Факултета по медицина в Букурещ /1863 — 1870/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 388, а. е. 1, л. 1; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 214.

ЧАКАЛОВА, Мария И.
/неизв./
Учителка в Шумен през 70-те години на XIX век.
☐ Георгиева, Д. Материали за учебното дело в град Шумен. — *ИНМ*, Шумен. 3. 1972, с. 154.

Никола Чалики

ЧАКЪРОВ, Васил
/неизв./
Роден в Одрин. От 1870 г. е учител в Дуганхисар /дн. в Турция/.
☐ Димитров, Г. Княжество България. Ч. 1. Пловдив, 1895, 235 — 236; Разбойников, А. Из борбите на българите в Маронийска епархия. — *ИТНИ*, 1, 1965, с. 110.

ЧАКЪРОВ, Михаил /Манаил/
/неизв./
Учител в Баня, Разложко, през 1852 — 1853 г.
☐ ДА — Благоевград, ф. 225к, оп. 1, а. е. 32, л. 10.

ЧАЛИКИ /КУРТОВИЧ, ЧАЛЪКОВ/, Атанас Вълков
/неизв./
Роден в Пловдив. Син на Малки Вълко Куртович, известен джелепин от рода Чалькови. Брат на Никола *Чалики*, на Александър и д-р Георги *Вълкович*. Заедно с брат си Никола учи в Одеса и следва в Париж /до 1848/. След завръщането си става бегликчия. Търговски пълномощник на Г. С. *Раковски* в края на 40-те и нач. на 50-те години на XIX век. Училищен епитроп и дарител в Пловдив.
☐ Георгиев, Г. Възрожденци от браничерско-бегликчийски семейства. — *Антени*, № 32, 8 авг. 1975; Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив, 1981, с. 79 и сл.

ЧАЛИКИ /КУРТОВИЧ, ЧАЛЪКОВ/, Никола Вълков
/неизв./
Роден в Копривщица. Брат на Атанас *Чалики*, на Александър и д-р Георги *Вълкович*. Получава образование в Одеса и Париж /до 1848/. На път от Одеса за Б-я се отбива в Галац и Браила, за да предаде материали, свързани с Браилските бунтове /1841/. Оттогава са и връзките му с Г. С. *Раковски*, в чийто търг. сделки участва през периода 1850 — 1857 г. В Пловдив служи в австрийското консулство. Един от активните дейци в църковно-нац. борби в града и в Цариград. Заради дейността си е принуден да емигрира в Белград, откъдето се завръща като чужд поданик. Почти 20 години е драгоман в руското вицеконсулство в Пловдив при Найден *Геров*. Участва в акциите за подпомагане на бълг. население след Апр. въст. Публикува стихотворения в „Цариградски вестник“ /1853 — 1855/ и преводни материали в сп. „Български книжици“ /1858/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 22, а. е. 328, л. 1 — 21; АГСР, т. 1, с. 65; т. 2, 82 — 83; Стоянов, М. Чалъковци /Към историята на един чорбаджийски род/. — *ИП*, 1950 — 1951, № 3, 313 — 329; Стоянов, М. БВК, 370 — 371; Георгиев, Г. Възрожденци от браничарско-бегликчийски семейства. — *Антени*, № 32, 8 авг. 1875; Генчев, Н. Въздрожденският Пловдив. Пловдив, 1981 , 79 — 80 и сл.

ЧАЛЪКОВ, Атанас Михайлов — вж. *Антим I*

ЧАЛЪКОВ, Георги Стоянович /Георгаки бей, Чалоглу, челеби Георгаки, Георги ефенди, Г. Стоянов/
/1822 — 1882/
Роден в Пловдив. Син на Големия Стоян Тодоров Чалъков — богат джелепин и обществен деец. Г. Ч. учи в гръцко у-ще в Пловдив и завършва Търговското у-ще на о. Халки. През 40-те години на XIX век е пръв помощник в стопанската дейност на баща си. Занимава се и с чифликчийство. Той е вторият българин след Иванчо хаджи Пенчович, който става член на ДС в Цариград.

Висш турски сановник. Участник в църковно-нац. д-ние. Депутат в църковно-народния събор /1871/. Член на екзархийския смесен съвет. Меценат и организатор на просветата в Пловдив. Сътрудничи на д-р Стоян *Чомаков* в акцията за сваляне на *Антим I* от екзархийския престол и в събирането на благодарствени адреси в полза на султанското п-во в навечерието и по време на Цариградската конференция. Баща на Зойка *Чалькова.*
☐ Начов, Н. Цариград, с. 125; Христов, Хр. Д-р Стоян Чомаков и църковната борба. — В: 100 години от учредяването на Българската екзархия. С., 1971, с. 155; Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив, 1981, с. 79 и сл.

ЧАЛЪКОВ, Георги — вж. *Вълкович*, Георги

ЧАЛЪКОВ, Иван Неделев
/неизв.
Учител в ученическия пансион в Пловдив през 1871 — 1872 г. Брат на Никола *Чальков*
☐ В. *Македония*, V, № 47, 23 ноем. 1871.

ЧАЛЪКОВ, Марин Пенев /Пенчев, Станев/
/1841 — 31 авг. 1883/
Роден в Шумен в бедно семейство. Учи в родния си град при Сава *Доброплодни.* Завършва Медицинското у-ще в Букурещ. Работи в румънското санитарно ведомство. Доброволец в румънската армия по време на РТОВ. Участва в боевете при Плевен. След Осв. е военен и градски лекар в Разград. Ръководи градската болница. Умира от туберкулоза.
☐ Шпатов, Кр. Лекари — шуменци през Възраждането. — В: Шумен и Шуменско. 1971, № 3, с. 84; Джумалиев, Г. Доброволци от гр. Шумен в Руско-турската война 1877 — 1878г. — *ГМСБ*, 2, 1976, с. 240.

ЧАЛЪКОВ, Никола Неделев
/ок. 1840 — неизв./
Роден в Пловдив. Син на Неделю Вълков Джелепина от известния род Чалъкови. Брат на Иван *Чальков.* Завършва Търговското у-ще на о. Халки. Живее в Цариград и Мала Азия. Съдия в Драма и Сливен. Предс. на търг. съд в Русе.
☐ Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив, 1981, с. 77.

ЧАЛЪКОВА, Зойка (Зонца) Георгиева
/неизв./
Дъщеря на Георги С. *Чальков.* Превежда от френски език разказ, публикуван в сп. „Читалище" /1870/.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 371; Паскалева, В. Българката..., с. 117. 159.

ЧАЛЪКОВА-КИРКОВА, Юрданка /Йорданка/ Петкова
/ок. 1860 — неизв./
Родена в Търново. Завършва класното девическо у-ще в Габрово и учителства в родния си град /след 1874/. След Осв. завършва педагогическите курсове в Загреб. Завръща се в Б-я и става директорка на девическия пансион в Търново. Учителства и в Ст. Загора, Карлово и Свищов.
☐ Кулелиев, Й. Девическо образование..., с. 62; 100 години народно училище „В. Друмев", град Велико Търново. Юб. л. В. Търново, 1969; Паскалева, В. Българката..., с. 146.

ЧАМУРДЖИЕВ, Жеко Петров /Захари Петреску/
/25 април 1841 — 16 дек. 1901/
Роден в Калипетрово /дн. кв. на Силистра/. Семейството му се преселва в Плоещ. Учи в Медицинското у-ще и във Факултета по медицина в Букурещ. Следва медицина и в Париж, където се дипломира през 1864 г. с дисертация на тема „Despre cel mai bun mijloc pentru a determinà facerea artificialǎ . Paris, 1864". Първоначално е военен лекар в румънската армия. Променя името си на Захари Петреску /1870/, за което е критикуван в бълг. възрожденски печат. Проф. във Факултета по медицина в Букурещ. Член на Румънската академия на науките. Умира в Букурещ. Автор на мед. трудове: „Glandagiul in febra trifoidǎ . Memoriu. Bucaresţi, 1864"; „Istoricul sivitorul terapeuticei. Lectiune de deschiderea cursului. Bucuresti, 1870"; „Elemente de farmacologie. Partea I. Bucuresti, 1870": „Acidul fenic. Bucuresti. 1873"; „Mdteria medicalala şi terapeuticâ. Bucuresti, 1874"; „Despre serviciul san. al armatei imperiul german. Bucuresţi, 1875"; „Idroterapia contra infecţiunii trifoide. Bucuresţi, 1878".
☐ В. *Отечество*, I, № 49, 19 юли 1870; в. *Нова България*, I, № 72, 24 март 1877; Стоянов, М. БВК, с. 286; Жечев, Н. Д-р Карол Давила и българите. — В: Сб. в памет на А. Бурмов. С., 1973, 285 — 303; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 188.

ЧАНКОВ, Йоан Стефанов
/неизв./
Свещеник в Делинелер, Бесарабия, от 1830 до 1847 г., вер. и след това.
☐ Радкова, Р. Нови данни..., с. 126.

ЧАНОВ, Сава Иванов
/неизв./
Роден в Елена. Учителства в села на Мангалска каза /нач. на 60-те години на XIX век/. От 1866 до 1869 г. е учител в Дуранкулак, Балчишко.
☐ Тонев, В. Бележки..., ч. 3, с. 187; Тонев, В. Добруджа, с. 277.

ЧАНТОВ, Иван
/неизв./
Роден в Церова кория, Търновско. Килиен учител в селото ок. края на XVIII век.
☐ Церов, Ив. Спомени и бележки. Кн. 1, Варна, 1921, с. 5.

ЧАПАРЪЗОВ, Петър
/неизв. — 1876/
Свещеник в Пещера през 70-те години на XIX век. Участва в Апр. въст.
☐ Колев, Л. Духовници — участници в национално-освободителните борби на нашия народ. — *ИЦИАИ*, т. 1, 1978, с. 382.

ЧАПКЪНОВ, Костадин
/неизв./
Учител в Шипка, Казанлъшко, през 70-те години на XIX век.
☐ Страшимиров, Д. История на Априлското въстание. Т. I. Пловдив, 1907, с. 24.

ЧАПКЪНОВ, Стефан Д.
/неизв./
Учител и свещеник в Лясковец /1849 — 1851/. Спомоществовател за „Стихийная аритметика", превел С. Радулов /1843/.
☐ Минев, Д. Лясковец, с. 114.

ЧАРТАЗАНОВ, Васил
/неизв./
Учител в килийното у-ще в Г. Оряховица през 30-те години на XIX век и в Разград през 40-те години. Спомоществовател за: „Първичка българска граматика" на Ив. Богоров /1844/; „Две советователни слова Плутарха", превел И. Стоянович /1845/; „Игиономия", превел С. Доброплодни /1846/.
☐ 140 години народно училище. Юб. л. Г. Оряховица, 16 дек. 1967.

ЧЕЛИНГИРОВ, Д.
/неизв./

Учител в Кюпрю кьой /Ивански/, Шуменско, през 1874 — 1875 г.
☐ Сп. *Училище*, IV, 1875, № 23 — 24 притурка ; Пенкова, М. Учителският събор..., с. 182.

ЧЕНГЕЛИЕВ, Андон Я.
/1845 — неизв./
Роден в Шумен в семейството на търговец. Завършва класното у-ще в Шумен /1853/. От 1866 г. е словослагател в печатницата на „Цариградски вестник". Участва активно в църковно-нац. борби. След 1869 г. се връща в Шумен и става предс. на ч-щето, а от 1871 /или 1873/ е библиотекар в града.
☐ Юб. сб. 100 години народно читалище „Д. Войников", Шумен, 1958, с. 27, 64, 70, 135; Леков, Д. В. Друмев. Живот и дело. С., 1976, с. 13.

ЧЕНГЕЛИЕВ, Тодор Я.
/неизв./
Временен дописник на в. „Право" /1872/.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 371.

ЧЕНЕВ, Янко
/неизв./
Учител в Юнускьой /Енево/, Шуменско, от 1872 до 1875 г.
☐ Сп. *Училище*, IV, № 23 — 24, 1875 /притурка/; Пенкова, М. Учителският събор..., с. 182.

ЧЕНКОВА, Параскева /Пенка/
/неизв./
Родена в Тулча. Завършва гимназия в Прага. Учителка в девическото у-ще в Тулча /1869 — 1870; 1875 — 1878/. Участва в самодейния театър.
☐ ЦДИА, ф. 1318, оп. 1, а. е. 4933, л. 2; ДА — Русе, ф. 43к, оп. 1, а. е. 34, л. 133 — 138; Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 68; Паскалева, В. Българката..., с. 273.

ЧЕПРЕГАНОВ, Анастас
/неизв./
Учител в Щип от 1874 до 1883 г.
☐ Иванов, Й. Северна Македония. С., 1906, с. 362; Завоев, П. Град Щип. — *Мак. пр.*, 1927, № 3, с. 56.

ЧЕРВЕНАКОВА, Цана — вж. *Фъргова-Черевенакова*, Цана

ЧЕРЕН, Сава Иванов
/неизв./
Роден в Търново. Завършва Медицинското у-ще и Факултета по медицина в Букурещ /1862 — 1878/. Като студент подписва заедно с други лекари Апел за подпомагане на въстаниците от Босна и Херцеговина /1875/. Участва в СТВ в състава на румънската походна военна болница. Лектор в ч-ще „Братска любов". Член на д-вото на Червения кръст на Румъния. През 1878 г. защитава мед. дисертация на тема: „Câteva consideratiuni asupra insérţiurilor vicioase alle placentel. Bucureşţi, 1878".
☐ НБКМ — БИА, ф. 388, а. е. 1, л. 1; Константинеску-Яши, П. Българи учени..., с. 94; Стоянов, М. БВК, с. 371; Драганова, Димитров. Книжовници..., с. 116; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 213.

ЧЕРЕПОВ, Иван К.
/1853 — 1894/
Роден в Ст. Загора. Учи в родния си град /нач. на 60-те години на XIX век/. Продължава образованието си в гимназията в Табор, Чехия /от 1863/. След завършване на образованието си работи в Ст. Загора. Временен дописник на в. „Македония" /1872/
☐ Илиев, Ат. Спомени. С., 1926, с. 84, 91; Стоянов, М. БВК, с. 371; Каракостов, Ст. БВТ, с. 196.

ЧЕРКОВНАЛИЕВ, Христо Вълчев
/неизв./
Роден в Калипетрово /дн. кв. на Силистра/. Учи при Рашко *Блъсков* в родното си село /до 1853/, след което учителства там /1853 — 1864/.
☐ Янев, Христов. Първите искрици, с. 102; Тонев, В. Добруджа, с. 279.

ЧЕРКОВСКИ, Пенчо Димитров
/1847 — 27 ноем. 1917/
Роден в Дряново в семейството на дюлгерина Димитър Черковски — Майстора. Учи в родния си град при Христо *Максимов* и в Свищов. Заминава за Лондон, където продължава образованието си в морско у-ще. Прехвърля се във висше техническо у-ще в Берлин. Участва във Втората бълг. легия в Белград /1867 — 1868/. Завръща се за малко в родния си град и в края на 1868 г. е в Русе. Тук се свързва с рев. среди, става член на Русенския РК и библиотекар на ч-ще „Зора". Постъпва като телеграфист по железницата на гара Червена вода /1869/. Ок. 1870 — 1871 г. заминава за Германия, където следва инженерни науки. Учител в Сливен /1873 — 1875/; въвежда изучаването на експериментална физика и химия. Преследван от турските власти след Старозагорското въст. /1875/, П. Ч. се премества като гл. учител в Карнобат. Участва в подготовката на Апр. въст. По време на РТОВ е на разположение на щаба на ген. П. Д. Паренсов, изпълнявайки разузнавателни задачи. След Осв. постъпва на служба във Видин като „губернски техник"; окръжен н-к в Белоградчик до средата на 1880 г. По-късно е учител и училищен инспектор. Подкрепя групата офицери, взели участие в детронирането на княз Ал. Батенберг; участва в Русенския бунт през 1887 г., след който емигрира в Румъния, а оттам заминава за Одеса. Завръща се в Б-я след падането на Стефан *Стамболов*. Окръжен управител във Враца /1901 — 1903/ и Бургас.
☐ Табаков, С. Сливен, с. 478, 485; Обретенов, Н. Спомени..., с. 86; Чолов, П. История на град Дряново. С., 1969, 149 — 152.

ЧЕРКОВСКИ, Петър
/неизв./
Роден в Бесарабия. Руски възпитаник. Учител в Карнобат /ок. 1859 — 1876/.
☐ Димитров, Хр. Село Градец. С., 1934, с. 51; Нейчев, Т. Карнобат в миналото и Алекси Нейчев. С., 1938, 28 — 29.

ЧЕРНЕВ /ЧЕРНОВ/, Атанас А.
/неизв./
Учител в бълг. у-ща в Олтеница и Плоещ, Румъния, през 70-те години на XIX век. Основател на ч-ще „Напредък" в Олтеница /1876/. Рев. деец. Настоятел на бълг. емигрантски вестници, издавани в тези градове. Временен дописник на в. „Народност" /1868/, в. „Дунавска зора" /1869/ и на сп. „Училище" /1875/. Автор на брошурата „Русчушките тъмници или българската революция на 1867-а година. Букурещ. Издава Българското читалище „Напредък" в Олтеница, 1876. /В печатница „Свобода"./".
☐ БЧР, с. 382, 385; Стоянов, М. БВК, с. 371; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 213.

ЧЕРНЕВ, Атанас И.
/1848 — 18 февр. 1892/
Роден в Свищов. Учи в родния си град при Петър *Ангелов* и Васил *Манчев*. Следва медицина в Букурещ и Монпелие, Франция. Работи като хирург в Румъния. След Осв. е лекар в Свищов, където умира.

☐ Ганчев, Ст. Свищов, с. 402.

ЧЕРНЕВ, Димитър
/неизв./
Учител в Мъглиж, Казанлъшко, през 60-те и 70-те години на XIX век. Читалищен деец.
☐ В. *Право*, VI, № 32, 4 окт. 1871.

ЧЕРНЕВ, Иван
/неизв./
Роден в Търново. Свещеник в Липница /Поляна/, Силистренско, от средата на 50-те години на XIX век.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 193.

ЧЕРНЕВ, Камен /псевд./ — вж. *Каравелов*, Петко

ЧЕРНЕВ, Петър Атанасов
/неизв./
Роден в Русе. Завършва класно у-ще в родния си град и Робърт колеж, Цариград /1873/. Учител по английски и турски език в Русе от 1873 г. Изтъкнат читалищен и театрален деец. След Осв. народен представител в УС, кмет на София и пр.
☐ ДА — Русе, ф. 43к, оп. 3, а. е. 1, л. 16 — 17; Орловски, Ст. Из историята на учебното дело в Русе до Освобождението. — *Уч. пр.*, 1906, № 10, с. 1085; Начов, Н. Цариград, с. 107; Великовски, П. Просветната и театрална дейност на читалище „Зора“ до Освобождението. — В: 100 години народно читалище „Зора“, Русе. 1866 — 1966. Юб. сб. С., 1967, с. 6, 22; Уошбърн, Дж. Петдесет..., с. 165; Обретенов, Н. Спомени..., с. 112.

ЧЕРНЕВ, Станчо
/неизв./
Учител в Тулово, Казанлъшко, през 60-те и нач. на 70-те години на XIX век. Един от основателите на ч-ще „Заря“ в Тулово /1870/ и негов предс.
☐ В. *Право*, VI, № 32, 4 окт. 1871; Чилингиров, Ст. БЧ, с. 503.

ЧЕРНЕВ, Стефан Д.
/неизв. — ок. 1890/
Роден в Сливен. От 1863 г. учи във Военномедицинското у-ще в Цариград. Военен лекар на турска служба в Йемен. След Осв. вер. работи в Пловдив, където умира.
☐ Начов, Н. Цариград, с. 143; Табаков, С. Сливен, 516 — 517; Вазов, Ив. Събрани съчинения. Под ред. на Е. Стефанов. Т. 18. С., 1957, с. 570.

ЧЕРНЕВ, Тодор
/неизв./
Учител в Русе през 1873 — 1874 г.
☐ ДА — Русе, ф. 43к, оп. 2, а. е. 31.

ЧЕРНЕВ, Тоню /Тоня Чернювич/
/неизв./
Роден в Мъглиж, Казанлъшко. Учител в родното си село от 40-те до 60-те години на XIX век. Спомоществовател за: „Хазрети Аврамамин“, издал Йоаникий /1845/; „Евангелие поучително“ на Софр. Врачански /1856/; „Средства за предварвание за заравяние на мнимоумрелите“, превел З. Княжески /1858/; „Граматика гръко-българска“ на Ф. Велиев /1860/.
Автор на „Буквар болгарский заради децата. Издан от г. Тоня Чернювича, родом от Маглиж. В Цариград, в Патриаршеской типографии, 1849“.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 371.

ЧЕРНИЙ, Атанасий
/неизв./
Свещеник в Разград. Спомоществовател за „Служба св. Хараламбия“, превел Неофит Рилски /1843/.

ЧЕРНОКОЖЕВ, Никола Бочев
/1849 — 19 юни 1879/
Роден в Ловеч в семейството на заможен търговец. Учи в родния си град при Манол *Лазаров*, на когото става и помощник. Учител в София 1871 — 1872/. Заминава за Цариград, където Васил *Караконовски* му издейства руска стипендия, за да продължи образованието си. Завършва гимназия в Николаев и химическия отдел на Технологическия и-т в Петербург /14 окт. 1878/. След завръщането си в Б-я е предс. на стопанския к-т и инспектор при Габровската гимназия; училищен инспектор. Народен представител в УС. Умира в Габрово.
☐ В. *Право*, VI, № 50, 21 февр. 1872; Доросиев, Л. Нашите..., с. 69; Трифонов, Тр.Никола Бочов Чернокожов. — В: Ловеч и Ловчанско. Кн. 6. С., 1934, с. 142; Поглубко, К. За да бъдат..., с. 139.

ЧЕРНООКОВ, Христо
/неизв./
Роден в Ст. Загора. Килиен учител при църквата „Св. Димитър“ в града през втората пол. на XIX век.
☐ Иванов, Ат. Черти из живота и записки на Атанас Иванов. Сливен, 1885, с. 55.

ЧЕРНЬО
/неизв./
Свещеник в Копривщица през първата пол. на XVIII век. Син на поп *Станимир*. Баща на поп *Пройчо*. Дядо на Йоаким *Груев*.
☐ Ослеков, Л. Копривщица. — В: Юб. сб. Копривщица. С., 1962, с. 499.

ЧЕХЛАР, Г. Цонюв
/неизв./
Роден в Габрово. Учи в града до 1857 г.; след това учи живопис в Москва до 1865 г.
☐ НБКМ — БИА, II А 2012; Цончев, П. Габрово, с. 419.

ЧИЛЕВ, Коста
/неизв./
От Разлог. Свещеник и учител в града. Участва в нац.-осв. д-ние. След Осв. е свещеник в родния си град.
☐ ДА — Благоевград, ф. 231к, оп. 1, а. е. 6, л. 109; ф. 742, оп. 1, а. е. 22, л. 41 — 42; а. е. 107, л. 43, а. е. 110, л. 20; а. е. 117, л. 36.

ЧИЛЯШОВ, Спас
/неизв./
Учител в Бошуля, Пазарджишко, ок. 1850 г.
☐ Батаклиев, Ив. Пазарджик и Пазарджишко, с. 603.

ЧИМРЕВ, Игнат Т.
/неизв./
Роден в Башино село, Велешко. Учител в селото през 40-те и 50-те години на XIX век. Спомоществовател за „Православное учение... Платона“, превел Ил. Стоянов /1844/, и за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.

ЧИНТУЛОВ, Добри Петров
/1822 — 27 март 1886/
Роден в Сливен в семейството на занаятчия. Учи в гръцко /1830 — 1836/ и в бълг. /1836 — 1838/ у-ще в родния си град и в Търново /1839/. Продължава образованието си в Букурещ в у-щето на братя Михно и Симеон *Христидис* /1839 — 1840/. От 1840 до 1843 г. е ученик в околийското класно у-ще в Одеса, а след това — в Херсонската семинария в града. Завършва през 1847 г. /според други източници през 1849/. Учителства в Сливен /1850 — 1857; 1861 — 1870/ и Ямбол /1857 — 1861/. За пръв път въвежда изучаването на руски език в у-щето в Сливен; преустройва училищната програма. Активно участва в църковно-нац. борби и

през 1871 г. е сливенски представител на църковния събор в Цариград. От 1872 до 1877 г. е гл. учител и надзирател на всички сливенски у-ща. След Осв. е член на временния градски съвет /1878/. От 1881 г., напълно сляп и с влошено здраве, се оттегля от обществения живот. Умира в Сливен.

Автор на ок. 20 стихотворения и бунтовни песни, разпространявани от неговите ученици. Само част от тях са публикувани в „Цариградски вестник“ /1849/, а останалите са запазени като устно творчество. Временен дописник на в. „Право“ /1870/.

☐ НБКМ — БИА, ф. 84 /Добри Чинтулов/; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 131; Сб. Добри П. Чинтулов. По случай стогодишнината от рождението му. 1822 — 1922. Сливен, 1922; Генов, К. Д. Чинтулов. Живот — идеи — поезия. С., 1949; Табаков, Н. Добри Чинтулов. Биографичен очерк. С., 1955; Стоянов, М. БВК, с. 371; Пенев, Б. Добри Чинтулов. — В кн. му: История на новата българска литература. Т. 3. С., 1977, 301 — 321; Леков, Д. По някои спорни и безспорни въпроси в творчеството на Добри Чинтулов. — В: Проблеми на новата българска литература. Сборник в чест на 80-годишнината на акад. Георги Цанев. С., 1978.

ЧИНТУЛОВ, З.
/неизв./
Роден в Сливен. Учител в Ресен през 60-те и 70-те години на XIX век.
☐ Бобчев, И. Македонските българи..., с. 26.

ЧИНТУЛОВ, Петър Д.
/неизв./
Роден в Сливен. Братовчед на Добри *Чинтулов*. Учи в Галатасарайския лицей в Цариград преди 1877 г. Член на ч-щето в Сливен.
☐ Табаков, С. Сливен, 516 — 517; Чилингиров, Ст. БЧ, с. 451; Йонков, Хр., Р. Ханджиева. Из мемоарите на Михаил Греков. — *ИДА*, 16, 1968, с. 291.

ЧИПЕРКОВ, Ангел
/неизв./
Роден в Пазарджик. Учител в Дебръщица, Пазарджишко, от средата на 50-те години на XIX век.
☐ Батаклиев, Ив. Пазарджик и Пазарджишко, с. 775.

Христо Чобанов

ЧИРПАНЛИЕВА, Петрана Петрова
/1853 — неизв./
Родена в Шипка, Казанлъшко. Учи в родното си село, в протестантското мисионерско у-ще в Ст. Загора, в Казанлък при сръбската учителка Рахил Барак-Душанова и в Старозагорското класно у-ще. Учителства в родното си село /1873 — 1878/. След Осв. е учителка /1878 — 1889/ и общественичка в Казанлък.
☐ Автобиография на Петрана Петрова Чирпанлиева. — В: Казанлък в миналото и днес. С., 1923, 192 — 195; Паскалева, В. Българката..., с. 86, 131.

ЧИРПАНСКИ, Димитър
/неизв./
Роден в Чирпан. Учител в у-щето при църквата „Св. Троица“ в Ст. Загора след 1841 г.
☐ Иванов, Ат. Черти из живота и записки на Атанас Иванов. Сливен, 1885, с. 55.

ЧИТАР, Васил Сидеров
/неизв./
Роден в Одрин. През 1832 г. се преселва в колония Долукьой, Бесарабия. Свещеник там до 1847 г., вер. и след това.
☐ Радкова, Р. Нови данни..., с. 120.

ЧИФЧИЕВ /ЧИВЧИЕВ/, Иван
/неизв./
Роден в Русе. Завършва гимназия в Николаев /1867 — ок. 1875/. Пансионер при Тодор *Минков*. През 1876 г. е студент по медицина в Московския у-т. Завършва след Осв.
☐ НБКМ — БИА, II Д 5633; ЦГАОР, ф. 1750, оп. 1, ед. хр. 46, л. 1 — 3; ед. хр. 235, л. 54; Степанова, Л. Вклад России..., с. 209.

ЧИЧИ, Иван П.
/неизв./
Превежда „Първа храна на здравиа человечески ум [от К. Т. Тим]. Преведена от Иван П. Чичи. Напечатана с иждивението на г-на Кара Никола Ангелова, т.-пазарджичина. Цариград — Галата, в книгопечатницата на Д. Цанкова и Б. Миркова, 1858“. 1858“.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 372.

ЧИЧОВСКИ, Иван Николов
/неизв. — 1901/
Родом от Чепеларе, Смолянско. Учител в селото /1869 — 1871/. Занимава се с обществена дейност. По-късно открива праматарница, бакалница и кръчма. След Осв. заема изборни длъжности — училищен и църковен настоятел, кмет, общински съветник. Основател и член на образователно спомагателно д-во „Родопска искра“. Убит в Чепеларе.
☐ Дечов, В. Миналото на Чепеларе. Принос към историята на Родопа. С., 1973, с. 193, 196 — 197.

ЧИЧОК, Йоан
/неизв./
Учител в Хасково. Спомоществовател за „Месецослов“ на Хр. Сичанниколов /1840/.

ЧИШИРАНОВ, Ганчо Милев
/1847 — 1875/
Роден в Стрелча, Панагюрско. Завършва у-ще в Пловдив при Йоаким *Груев* /ок. 1864/. Учителства в Карлово /1864 — 1866/. От 1867 г. до смъртта си е учител в Стрелча. Организира земеделско д-во „Св. Спас“ /1870/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 709, а. е. 2, л. 34; в. *Напредък*, X, № 62, 4 окт. 1875; Белчев, Г. Стрелча. С., 1937, с. 27; Попова, П. Из историята на с. Стрелча. — В: Панагюрище и Панагюрският край в миналото. 2. С., 1961, с. 210.

ЧОБАНОВ, Христо Рачев
/25 май 1849 — 7 ян. 1910/
Роден в Калофер. Роднина на Хр. *Ботев*. Учи в родния си град, след

което работи в търг. кантора на братя Симови в Цариград. Завършва Медицинското у-ще и Факултета по медицина в Букурещ като държавен стипендиант /1864 — 1874/. Защитава дисертация на тема „Despre pelagra. Bucureşti, 1874“. Остава на работа в Румъния. Лекар в Къмпина. Като студент се включва в рев. д-ние. Член на БРЦК /1875/. Участва и в дейността на ч-ще „Братска любов“. Военен лекар в румънската армия по време на РТОВ. Лекар в Берковица /1878/. След Осв. следва право в Лиеж, Белгия /1882 — 1886/. След завръщането си в Б-я упражнява и двете си професии: прокурор в Лом; военен лекар на XVIII Етърски полк; член на Апелационния съд; окръжен лекар в Пазарджик, Ловеч, Хасково и Разград. Умира в София.
☐ Русев, М. Исторически преглед..., с. 23; Христо Р. Чобанов /некролог/. — *ЛЛСБ*, 1910, № 3, с. 175; Начов, Н. Д-р Киро Д. Попов. — В: Сб. Калоферска дружба. 2. С., 1924, с. 34; Стоянов, М. БВК, с. 372; Ботев, Хр. Съчинения, т. 3, с. 554; Стефанов, В. Българската медицина през Възраждането. С., 1980, с. 169; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 213.

ЧОБАНОВА, Александра
/неизв./
Учителка в Охрид /1868 — 1878; 1880 — 1881/ и Струга /1879 — 1880/.
☐ ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 71, л. 17.

ЧОКАНОВ, Васил Иванов
/ок. 1857 — 9 авг. 1919/
Роден в Калофер. Син на цариградския търговец Иван Чоканов. Основно образование завършва в родния си град. През 1869 г. за кратко време учи в търг. колеж в Цариград, след което продължава обучението си в Галатасарайския лицей, издържан от търговеца Христо П. Тъпчилещов. След Осв. е чиновник в Бургас и Пловдив. Основава първото статистическо бюро в Изт. Румелия. След Съединението /1885/ е ревизор при М-вото на финансите в София, а по-късно гл. секретар на обществените сгради. Дарител на БАН. Умира в София.
☐ Фонд „Васил Ив. Чоканов“. — В: Сб. Калоферска дружба. 2. С., 1924, 29 — 30; Начов, Н. Цариград, с. 152, 164; Начов, Н. Калофер, с. 198; Книга за дарителите..., 109 — 110.

ЧОКИН, Димитрий
/неизв./
Свещеник в Лясковец. Спомоществовател за „История на великий Александра македонца“, превел Хр. Василев /1844/.

ЧОКОВ /ЧУКОВ/, Д.
/неизв./
Роден в Дупница /Станке Димитров/. Учител в Горна Джумая /Благоевград/. Участник в учителския събор в Самоков /1871/.
☐ Документи и бележки из живота на българите в Македония. — *СбБАН*, 9, 1918, с. 30.

ЧОЛАКА, Йон Антов
/1830 — неизв./
Роден в Брегово, Видинско. Учи в родното си село и учителства там /1855 — 1877/. Активно участва в обществения живот на селото. След Осв. се занимава с търговия на жито; избран е за кмет на селото.
☐ Бончев, В. С. Брягово. Видин, 1937, 205 — 209.

ЧОЛАКА, Христо
/неизв./
Роден в Габрово. Учител в Еникьой /Дългопол/, Варненско /1853 — 1856/.
☐ Тонев, В. Бележки..., ч. 2, с. 77.

ЧОЛАКОВ, Атанасий Хилендарец /светско име Алексо Георгиев/
/1819 — 23 март 1852/
Роден в Дупница /Станке Димитров/ в семейството на търговец на овце. През 1829 г. отива в Рилския м-ир, а оттам — в Хилендарския, където става послушник. Учи в Копривщица при *Неофит Рилски* /1839/ и в Одеската семинария /1840 — 1847/. Ръкоположен за свещеник в Хилендарския м-ир. Учител в Панагюрище /1848 — 1851/ и Хасково /1851 — 1852/. Подпомага финансово учението на млади българчета. Води борба срещу гърцизма, заради което е убит на път за Ст. Загора от арнаути, подкупени от гърци. Превежда „Введение в всеобща история [от А. Л. Шлецер]. Превел от руски Атанасий Чолаков Хилендарец. Част 1. В Цариград, типографията на Ц. вестник, 1851“. Според обява в „Цариградски вестник“ /III, № 137, 5 септ. 1853/ приготвил за печат „Пасхалия“, превод от руски.
☐ В. *Цариградски вестник*, В, № 83, 26 април 1852; Из архивата на Найден Геров. Т. 1. С., 1911, с. 27; Доросиев, Л. Нашето училище и народното ни възраждане. — *БИБ*, 1929, № 1, с. 85; Чилингиров, Ст. БЧ, с. 282; Меджидиев, А. Дупница и бележити дупничани през епохата на Възраждането. С., 1940, 157 — 173; Шанов, А. Учебното дело в Панагюрище преди Освобождението. — В: Панагюрище и Панагюрско в миналото. С., 1956, с. 259; Стоянов, М. БВК, с. 372; Радкова, Р. Неофит Рилски и новобългарската култура. С., 1975, с. 85; Маркова, З. Българското..., с. 64; Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив, 1981, с. 173.

ЧОЛАКОВ, Б.
/неизв./
Учи в Московската семинария в края на 50-те години на XIX век.
☐ Поглубко, К. За да бъдат..., с. 107.

ЧОЛАКОВ, В. — вж. *Виктор, митрополит Нишки*

ЧОЛАКОВ, Васил Динчов /духовно име Константин Рилец/
/1828 — 26 окт. 1885/
Роден в Панагюрище в семейството на земевладелец. Учи в родния си град при Кесарий *Попвасилев* /до 1838/. Послушник и ученик на *Неофит Рилски* в Рилския м-ир /1838 — 1843/. Учи и в гръцко у-ще в Пловдив /1844 — 1845/. Продължава образованието си в Русия, където завършва семинария в Киев /1848 — 1855/ и постъпва в Московската духовна академия, издържан от митрополит Филарет. Връщайки се в Б-я след две години, минава през Цариград, обиколя редица селища в Македония, като проучва бълг. фолклорно и етнографско наследство. Пътува до Сърбия и Австрия. Установява контакти с обществени и културни дейци. Нумизмат — събира ок. хиляда антични монети. От 1859 до 1863 г. живее и работи в Рилския м-ир. Изработва и обнародва в сп. „Български книжици“ „Каталог на съхранените в Рилский мънастир ръкописни книги“ /1859/. Гл. учител в Панагюрище /1864 — 1865/. Организира и ръководи съпротивата на местните бълг. първенци срещу протестантските мисионери. В. Ч. е един от инициаторите за отваряне на ч-ще в града /1865/. През 1873 г. се оттегля отново в Рилския м-ир. Приема монашески сан под името Константин /16 март 1875/. През 1879 г. се връща в Панагюрище, за да продължи борбата против протестантството. Преслед-

Васил Чолаков

ван и малтретиран от местните консервативни среди, В. Ч. умира в Панагюрище изоставен и пренебрегнат. Постоянен сътрудник на сп. „Български книжици" /1858 — 1860/. Временен дописник на в. „България" /1859 — 1861/, в. „Българска пчела" /1863/, в. „Съветник" /1864/, в. „Турция" /1866/, в. „Македония" /1870 — 1871/, в. „Свобода" /1870/, в. „Право" /1873/, сп. „Читалище" /1874/, в. „Век" /1874 — 1875/, в. „Напредък" /1875/. Автор на: „Описание на село Панагюрище, съставено от В. Чолакова, а издадено от Панагюрското читалище. Печятано у Цариград в 1866"; „Православний глас против протестанскийт прозелитизъм в България. /От В. Чолаков. нине же йеромонах Константин./. Издава Рилский монастир. Русчук, в книгопечятницата на Дунавската област, 1869"; „Наръчна книга за различието на протестанското учение от истините на православието. Издава Василий Чолаков. 1870. /Във Виена, у печятницата Л. Сомер и др./"; „Българский народен сборник. Събран, нареден и издаден от Василия Чолакова. Част I. Болград, в печятницата на Централното училище, 1872". Според обяви във в. „Свобода" /I, № 9, 4 ян. 1870 и I, № 40, 2 септ. 1870/ В. Ч. е подготвил за печат „Книга за българското правописание" и „Описание на българските нрави и обичаи".

☐ НБИВ — БИА, ф. 33 /Васил Чолаков/; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 142а — 143; Манев, А. Учебното дело в Панагюрище преди Освобождението. — В: Панагюрище и Панагюрско в миналото. С., 1956, 263 — 265; Стоянов, М. БВК, 372 — 373; Климент Рилец архимандрит. Рилският манастир и Панагюрище. — В: Панагюрище и Панагюрският край в миналото. 2. С., 1961, 95 — 100; Шопов, П. Васил Д. Чолаков /Бележки за живота и дейността му/. — *ИЕИМ*, 8, 1965, 263 — 292; Николов, Й. Васил Чолаков и протестантската пропаганда през Възраждането. — *ИП*, 1969, № 4, 89 — 102; Русев, Р. Васил Чолаков — книжовна дейност. — *ИИЛ*, 21, 1972, 145 — 151.

ЧОЛАКОВ, Гено Атанасов
/21 септ. 1834 — 1904/
Роден в Русе. Участва в борбите за църковно и политическо освобождение, заради което е заточван. Умира в Силистра.
Временен дописник на в. „Время" /1866/, в. „Македония" /1869/ и в. „Право" /1872/.
☐ В. *Народен пастир*, № 1 — 3, 3 ян. 1955; Стоянов, М. БВК, с. 373.

ЧОЛАКОВ /ЛАМБРИНОВ/, Георги
/неизв./
Роден в Плевен. Баща на Христо *Ламбринов*. Учи в родния си град /до 1835/ и в Габрово при *Неофит Рилски*, където усвоява взаимоучителната метода. Учител в Плевен /1836 — 1843; 1846 — 1869/ и Враца /1843 — 1846/. Спомоществовател за: „Стихийная аритметика", превел С. Радулов /1843/; „Игиономия", превел С. Доброплодни /1846/; „Писменница на славянскийа язик", наредил Ив. Момчилов /1847/.
☐ В. *България*, I, № 18, 25 юли 1859; Орловски, Ст. Из историята на учебното дело във Враца до Освобождението. — В: Материали..., 2, 10 — 11; Цанев, Д. Бележки по история на учебното дело във Враца. — *Уч. пр.*, 1906, № 10, с. 1105; Трифонов, Ю. Плевен, с. 152.

ЧОЛАКОВ, Георги
/1853 — 1919/
Роден в Долно Драглище, Разложко. Баща му е кмет на селото. Учи в родното си село, в Разлог, Якоруда, Разложко, и завършва пловдивското класно у-ще „Св. св. Кирил и Методий" /ок. 1870/. Учителства в Разложко: в родното си село, в Баня и Ветрен /1875/. Активно участва в подготовката на Апр. въст. като организатор на околийския РК в Разлог /1876/. Представител на събранието на Оборище, по-късно е арестуван и откаран в Пловдивския затвор. След Осв. е преводач в окръжното управление в Горна Джумая /Благоевград/ и член на к-та „Единство". Участва в Кресненско-Разложкото въст. /1878 — 1879/, след което се преселва в Княжество Б-я. Изпълнява редица административни длъжности: секретар на съда в Дупница /Станке Димитров/ през 1879 г., околийски н-к в Трън, училищен инспектор в Софийското окръжие. Народен представител в V ОНС /1887 — 1890/. Умира в Златица.
☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 20, л. 51 — 55; а. е. 31, л. 116 — 120; а. е. 98, л. 35 — 42; а. е. 106, л. 4; а. е. 117, л. 6 — 7, 22 — 23; Сб. Оборищенци..., 280 — 281.

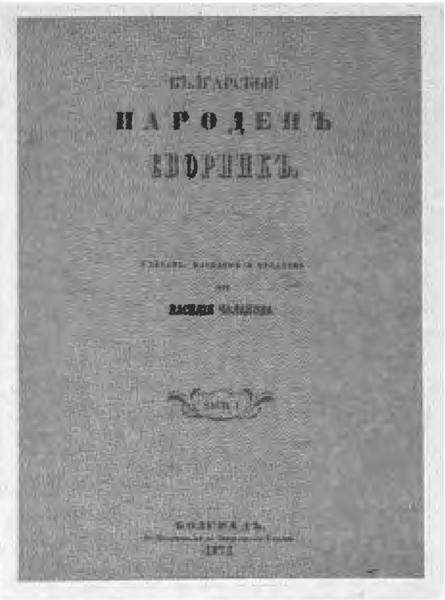

„Българский народен сборник" /1872/ — В. Чолаков

ЧОЛАКОВ, Д.
/неизв./
Роден в Златарица, Еленско. През 70-те години на XIX век. е учител в Миндя, Търновско.
☐ Станев, Н. Великотърновската котловина, с. 177.

ЧОЛАКОВ, Иван Пешов
/неизв./
Учи в килийно у-ще в Пазарджик

/края на 20-те години/ и учителства там през периода 1830 — 1835 г.
☐ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 74.

ЧОЛАКОВ, Иван С.
/неизв./
Временен дописник от Казанлък на в. „Право“ /1873/.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 373.

ЧОЛАКОВ, Руси — вж. *Енев*, Руси

ЧОЛАКОВ, Симеон Димитров
/неизв. — 1871/
Роден в Потур, Добруджа. Учи в Тулча. От 1868 до 1871 г. е учител в родното си село и секретар на общината.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 191; Тонев, В. Добруджа, с. 277.

ЧОЛАКОВ, Стоян
/неизв./
Роден в Аврен, Варненско. През 1876 г. е учител в Еникьой /Дългопол/, Провадийско.
☐ Тонев, В. Бележки..., ч. 2, с. 79.

ЧОЛАКОВ, Тодор
/1854 — неизв./
Роден в Свищов. Получава образование в Ислях хането в Русе. Словослагател в печатницата на Дунавската област в родния си град. През 1873 г. заминава за Букурещ, където работи в печатницата на Л. *Каравелов* и Димо *Хранов*. Познава се с Хр. *Ботев*. Печата в-ците „Ступан“, „Знаме“, „Тъпан“, „Будилник“. След Осв. работи в Държавната печатница в София.
☐ Начов, Н. Новобългарската книга, с. 40, 100; П. Славейков, Л. Каравелов, Хр. Ботев, З. Стоянов в спомените на съвременниците си. С., 1967, 253 — 256, 450 — 451.

ЧОМАКОВ, Атанас
/неизв./
Свещеник в Дупница /Станке Димитров/ ок. 1870 г.
☐ Лазарков, Н. Спомени из робското минало на град Дупница и селата му. Дупница, 1924, с. 26.

ЧОМАКОВ, Иван
/неизв./
Свещеник в Нова махала /дн. към Габрово/ през 60-те и 70-те години на XIX век. Отслужва молебен при избухването на Апр. въст. Спомоществовател за „Поучения в св. и вел. четиредесятница“, превел Ф. Велиев /1868/.
☐ Колев, Л. Духовници — участници в национално-освободителните борби на нашия чарод. — *ИЦИАИ*, т. 1, 1978, 283 — 284.

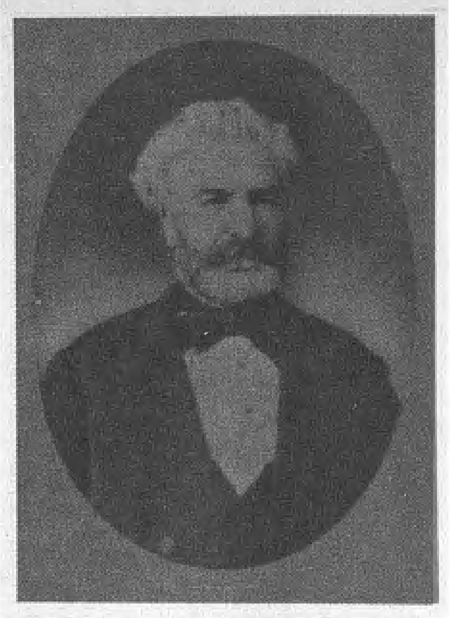

Стоян Чомаков

ЧОМАКОВ, Никола
/неизв./
Учител в Нова махала /дн. към Габрово/ през 1856 г.
☐ Петров, Ц. Габровското училище и борбата за Освобождение от турско робство. — В: Светилник на новобългарската просвета. С., 1966, с. 136.

ЧОМАКОВ, Никола Янакиев
/1844 — 15 април 1907/
Роден в Дупница /Станке Димитров/. От 1870 г. в продължение на 25 години е учител в родния си град. След Осв. е общински съветник, училищен и църковен настоятел.
☐ В. *Право*, VI, № 17, 21 юни 1871; Меджидиев, А. Дупница и бележити дупничани през епохата на Възраждането. С., 1940, с. 110; Меджидиев, А. История на Дупница и покрайнините му от XIV в. до 1912 г. С., 1969, с. 99.

ЧОМАКОВ, Стоян Иванов
/1819 — 23 ноем. 1893/
Роден в Копривщица. Произхожда от два големи бегликчийски рода — Чомакови и Чалъкови /по майчина линия/. Негов брат е Салчо Чомаков — виден търговец, джелепин, земевладелец и чорбаджия. Баща на Елена и Мария *Чомакови*. От 1832 г. С. Ч. учи в гръцко у-ще в Пловдив, след което продължава в у-щето на Т. Каирис на о. Андрос. Завършва гимназия в Атина. Следва медицина в Пиза и Флоренция /1838 — 1845/. След дипломирането си специализира хирургия в Париж /1846 — 1848/. Тук се запознава с полски емигранти от кръга на княз Чарториски. С. Ч. е първият дипломиран градски лекар в Пловдив /1848 — 1860/. Отваря и собствена аптека в града /1849/, финансирана от брат му. Името му като общественик е свързано най-вече с историята на църковно-нац. д-ние и откриването на бълг. у-ща в Пловдив. Ефор на училището в Мараша /махала на Пловдив/; подарява 3 хиляди гроша на училището на Найден *Геров* /1851/. През окт. 1858 г. е един от тримата българи, представители на патриаршеския църковен събор. Организира изпращането на протестно писмо до Високата порта и Патриаршията срещу решенията на събора /ном. 1859/. Участва в състава на всички комисии, действали по уреждане на църковния въпрос. От 1861 г. живее в Цариград като представител на Пловдивска епархия. Постепенно се налага като един от водачите и идеолозите на крайната националната партия на д-нието, поддържаща линията на непримиримост за окончателно отхвърляне на гръцката духовна власт и обединяване на всички българи под властта на бълг. църква. След учредяване на Екзархията е член на екзархийския съвет /до 1876/; участва в църковно-народния събор /1871/. По време на Апр. въст. е организатор на протурската кампания. През 1877 г. е член на ДС в Цариград. Губернски лекар в Пловдив /1878/. Предс. на областния мед. съвет в Изт. Румелия; народен представител в Областното румелийско събрание. Предс. на благотворителното д-во „Св. Пантелеймон“. Народен представител в V и VI ОНС /1887 — 1893/. М-р на народното просвещение /28 юни — 20 авг. 1887/. Дописен /1881/ и почетен /1884/ член на БКД. Носител на ордените „Св. Александър“ II степен /1887/ и I степен /1888/. Умира в София.
Временен сътрудник на сп. „Български книжици“ /1861/, „Време“ /1865 — 1866/, в. „Македония“ /1867 — 1872/, сп. „Читалище“ /1870 — 1871/. Автор на: „Слово [по

черковния въпрос], Цариград, 1868“; „La question bulgare par Coprichtanski. Constantinople. Imprimerie du Courrier d'Orient, 1868“; „Ethnographie des vilayetes d'Adrianopole, de Monastir et de Salonique. Цариград, 1878“.
☐ НБИВ — БИА, ф. 3, а. е. 38, л. 1 — 2; а. е. 106, л. 1 — 2; а. е. 107, л. 1 — 2; а. е. 108, л. 1 — 2; а. е. 111, л. 1 — 2; а. е. 769, л. 3 — 4; ф. 27, а. е. 3, л. 1 — 26; а. е. 9, л. 1 — 14; Шопов, А. Из живота и дейността на д-р Стоян Чомаков по църковния въпрос и Възраждането. С., 1918; Шопов, А. Д-р Стоян Чомаков, живот, дейност и архива. — *СбБАН*, 12, 1919, 5 — 668; Стоянов, М. БВК, 373 — 374; Христов, Хр. Д-р Стоян Чомаков и църковната борба. — В: Сб. 100 години от учредяването на Българската екзархия. С., 1971, 153 — 180; Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив, 1981, с. 80 и сл.

ЧОМАКОВ, Шиньо
/ок. 1840 — ок. 1878/
Роден в Шипка, Казанлъшко. Учител в селото през 70-те години на XIX век. Читалищен деец, участник в театрални представления, библиотекар. Спомоществовател за „Уроци по бълг. черковна история“ на Р. Каролев /1873/ и за „Съкратена история на умств. развивание в Европа“, превел Ат. Илиев /1875/.
☐ В. *Македония*, IV, № 67, 20 юли 1870; Доксанлиев, П. Шипка. Исторически очерк. С., 1971, с. 49.

ЧОМАКОВА, Елена Стоянова
/неизв. — 1878/
Дъщеря на д-р Стоян *Чомаков*. Сестра на Мария *Чомакова-Петрова*. Завършва френско у-ще в Цариград. Превежда нравоучителен материал, публикуван в сп. „Читалище“ /1870/. Умира в Пловдив.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 371; Паскалева, В. Българката..., с. 117, 159.

ЧОМАКОВА-ПЕТРОВА, Мария Стоянова
/неизв./
Дъщеря на д-р Стоян *Чомаков*. Сестра на Елена *Чомакова*. Завършва френско у-ще в Цариград. След Осв. е придворна дама в двореца /1895/. Авторка на два превода, публикувани в сп. „Читалище“ /1870 — 1871/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 12, а. е. 58, л. 37; Стоянов, М. БВК, с. 374; Паскалева, В. Българката..., с. 117, 159

ЧОРАПЧИЕВ, Аврамчо /псевд./ — вж. *Ангелов*, Янко

ЧОРАПЧИЕВ, Иван Петров
/неизв./
От Копривщица. Учи там и в Пловдив при Йоаким *Груев*. Учител в Русе по френски език от 1865 г. Редактор и преводач на в. „Дунав“ и цензор на бълг. книги в Русе. Предс. на ч-ще „Зора“ в града /1871/. Участва в църковно-нац. борби.
Автор на: „Скороучящий французин или сигурен и лесен учител, чрез когото един човек да може за малко време да са научи да говори, да пише и да чете французки. Съставен от една голяма сбирка от нови разговори с свойствени съображения, образци за разни писма и един речник с най-нужните речи в общежитието. Наряден от Ив. П. Чорапчиев и В. Д. Марков. Букурещ, в книгопечатницата на Стефана Расидеско, улица Германска № 27, 1863“; — "Начална книга за французкий язик със забавни прочити. От Ив. П. Чорапчиева. Издание второ. Русе, 1865“; — "Начална книга за французкий язик със забавни прочити. От Ив. П Чорапчиева. Издание трето. Издава книжарницата на Хр. Г. Данов в Пловдив, Русе, Велес. Русчюк, в печ. на Дунавската област, 1869. [Отвън: 1870]“; „Турско-български буквар. От Ив. П. Чорапчиева. Русчук, в книгопечатницата на Дунавската област, 1864“; „Буквар за турский язик със забавни прочити от Ив. П. Чорапчиева. Русчук, в печатницата на Дунавската област, 1866“; — “Издание второ, 1867“; — “Трето издание, 1875“; „Царский наказателний законник. Преведен от турски от Ив. П. Чорапчиева. Русчук, в книгопечатницата на Дунавската област, 1867“; „Средство за лекуванието на болните животни от Ахмед бей. Превел Ив. П. Чорапчиев. Русчук [Печатницата на Дунавската област?] 1872“.
☐ НБКМ — БИА, ф. 22, а. е. 2, л. 338; НБИВ — БИА, ф. 3, а. е. 674, л. 1; Орловски, Ст. Из историята на учебното дело в Русе до Освобождението. — *Уч. пр.*, 1906, № 10, с. 1069; Говедаров, Ив. Копривщица, с. 10; Доросиев, Л. Нашите..., с. 84; Чилингиров, Ст. БЧ, с. 404; Костов, М. Из миналото на град Русе. Русе, 1931, с. 4; Пармаков, С. Русе — вчера и днес. Русе, 1936, с. 20; Л. Каравелов — Хр. Ботев, знаеш ли ти кои сме? Ред. Ал. Бурмов, С., 1947, с. 494; Стоянов, М. БВК, с. 374; Сиромахова, Ж. Основаване на читалище „Зора“. — В: Юб. сб. Сто години читалище „Зора“ — Русе. С., 1967, с. 5.

ЧОРАПЧИЕВ, Рашко — вж. *Петров*, Рашко

ЧОРБАДЖИЙСКИ, Иван
/неизв./
Роден в Каменик, Кюстендилско. Учител в селото /1874 — 1875/.
☐ ДА — Кюстендил, ф. 192к, оп. 1, а. е. 1.

ЧОРБАНОВ /ЧУРБАНОВ/, Димитър
/неизв./
Ученик в Галатасарайския лицей в Цариград през 1870 г.
☐ Славова, Дойнова. Документи..., с. 242; Генчев, Н. Франция..., с. 262.

ЧОХАДЖИЕВ, Георги Николов
/1829 — 1919/
Роден в Ниш в семейството на търговец. Учи лесоинженерство в Брюксел, Белгия. Според някои източници участва в похода на Гарибалди. Работи като инженер в Дебър. След Осв. е капитан в инженерните войски в Б-я. От 1883 г. живее в София и се занимава с агрономство. Един от организаторите на Бълг. земеделско д-во /1895/. Член на редколегията на сп. „Орало“. През 1895 г. е избран за член на Парижката академия на изобретателите и изложителите.
☐ Даскалов, Б. Българинът — гарибалдиец. — *Отечество*, № 19, 9 окт. 1984, с. 42.

ЧУБРИН, Йероним
/неизв./
Францискански монах. Игумен на Алвинцкия м-ир /1745/ и на м-ира във Винга /1747, 1753/.
☐ Радкова, Р. Българската интелигенция през Възраждането. С., 1986, с. 155.

ЧУКЛЕВ /САМОВОДСКИ/, Иван Кръстев
/1815 — 1890/
Роден в Самоводене, Търновско. Учи в килийното у-ще в селото. От 1845 г. е свещеник в търновската църква „Св. Никола“ и служи там до края на живота си. Спомоществовател за „Православное учение...Платона“, превел Ил. Стоянов /1844/, и за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов

/1852/.
☐ ДА — В. Търново, ф. 932, оп. 1, а. е. 147; Снегаров, Ив. Нов кодекс на Търновската митрополия. С., 1937, с. 57.

ЧУКЛЕВ, Константин
/неизв./
Учител в бълг. у-ще в Струмица през 1861 г.
☐ Иванов, Ив. Църковно-училищното дело в Струмица. — *Ил. Илинден*, 1939, № 3, с. 10; Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 120.

ЧУКЛЕВ, Нейко
/1835 — неизв./
Роден в Панагюрище. С килийно образование. Свещеник в Панагюрище през 70-те години на XIX век. Член на панагюрския РК. Участва в Апр. въст.
☐ Йонков, Хр. Числен, социален и класов състав на революционерите в Априлското въстание. /Историко-социологическо изследване за IV революционен окръг/. Хабилитационен труд. С., 1985.

ЧУКЛЕВ, Поликарп Попнейков /Хаджи Дякон/
/1820 — 30 април 1876/
Роден в Панагюрище. Учи в родния си град. Ръкоположен за дякон в Рилския м-ир, откъдето заминава да учи в Зографския м-ир, а по-късно — в гръцкото у-ще на о. Хиос. Често пътува до Одеса по манастирски работи. Учител в Панагюрище /1842 — 1848; 1862 — 1863/ и в близките села Стрелча /1848 — 1862; 1863 — 1869/ и Попинци /1869 — 1876/. Едновременно с учителстването в Стрелча е и игумен на м-ира „Св. Петка“. Рев. деец, един от основателите на РК в Попинци. Участва в Апр. въст. Убит в Панагюрище.
☐ Орловски, Ст. Към историята на Панагюрските училища. — В: Материали..., 2, 61 — 62; Манев, А. Учебното дело в Панагюрище преди Освобождението. — В: Панагюрище и Панагюрският край в миналото. 1. С., 1956, с. 257 и 2. С., 1861, 107 — 108, 204 — 205, 233; Царев, Г. Духовници патриоти от Панагюрски революционен окръг — участници в априлската епопея. — В: Априлското въстание..., с. 295.

ЧУКОВ, Никола
/неизв./
Учител в Баня, Разложко, през втората пол. на XIX век.
☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 117, л. 72.

Кузман Шапкарев

ЧУКОВ, Юрдан
/неизв./
Свещеник в Баня, Разложко, от 50-те до 70-те години на XIX век.
☐ ДА — Благоевград, ф. 225к, оп. 1, а. е. 32, л. 12 — 13.

ЧУЛКОВ, Христо
/неизв./
Роден в Тетово. Учи в Дебърския м-ир през 20-те години на XIX век. Учител в килийното у-ще в Тетово /1832/.
☐ Иванов, Ив. Църковно-училищното дело в Тетово и околността. — *Ил. Илинден*, 1937, № 6, с. 12.

ЧУНЧЕВ, Иван Г.
/1841 или 1844 — неизв./
Роден в Паталеница, Пазарджишко. Учи в килийно у-ще в Кричимския м-ир /1853 — 1861/ и в класното у-ще „Св. св. Кирил и Методий“ в Пловдив при Йоаким *Груев* /до 1867/. Учител в Калофер /1867 — 1872/, Пловдив /1872 — 1873/, София /1873 — 1875/, след което се установява в Пазарджик. След Осв. е адвокат в Пазарджик.
☐ НБКМ — БИА, ф. 22, а. е. 501, л. 1; Начов, Н. Калофер, 174 — 179; Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив, 1981, с. 343.

ЧУНЧОВА
/неизв./
Учителка в София през 1874 г.
☐ ЦДИА, ф. 111, оп. 1, а. е. 60, л. 1.

ЧУТУРА
/неизв./
Свещеник в Куратца, Охридско, през 1840 г. Служи в църквата на бълг. език.
☐ Божилова, Р. Нови сведения за просветните борби през Възраждането. — *ИП*, 1978, № 4, 101 —

ШАЛДЕВ, Дим. Н.
/1860 — неизв./
Роден в Гумендже. Учител в Солун /1875 — 1876/ и Радовиш /1876 — 1877/. Гл. учител в родния си град /1888/.
☐ ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 205, л. 300; Кирил, патриарх Български. Българската екзархия в Одринско и Македония след Освободителната война 1877 — 1878. Т. I. 1878 — 1885. Кн. 2. С., 1970, с. 29.

ШАПКАРЕВ, Кузман Анастасов Паскалев
/1 февр. 1834 — 18 март 1909/
Роден в Охрид. Учи в гръцко у-ще в родния си град при вуйчо си Янаки *Стрезов* /1840 — 1849/. През 1853 — 1854 г. изучава взаимоучителната метода в Битоля. Учителства в продължение на 30 години в различни градове на Македония: Охрид /1854 — 1855; 1859 — 1861; 1879/, Струга /1856 — 1859/, Прилеп /1861 — 1865, 1872 — 1873/, Кукуш /1865 — 1872/, Битоля /1873 — 1874/. Започва като гръцки учител, но през 1858 г. въвежда бълг. език в училището в Струга. Под влиянието на Я. Стрезов и Димитър *Миладинов* започва да издирва и събира народни умотворения. Включва се активно в църковно-нац. борби и в преустройството на бълг. просвета в Македония. Дописен член на БКД /1875/. След Осв. учителства в Солун /1880 — 1881, 1882 — 1883/ и Кукуш /1881 — 1882/. Изработва проект за реорганизация на просветното дело в Македония. През 1884 г. напуска учителстването и работи като нотариус в Окръжния съд в Сливен и Ст. Загора; мирови съдия във Враца и Орхание /Ботевград/ от 1888 до 1892 г. Най-значителното му дело е „Сборник от български народни умотворения“ /в 8 книги/, един от най-богатите и най-ценните бълг. фолклорни сборници. Действителен член на БКД /1900/. Отличен с орден „За гражданска заслуга“ V степен /1906/. Умира в София.

Сътрудник на в. „Българска пчела“ /1864/, в. „Македония“ /1870 — 1871/, в. „Право“ /1871/ и сп. „Читалище“ /1871, 1873/. Автор на: „Български буквар. Чяст А или взаимоучителни таблици на наречие повразумително на македонските българи. Наредил Един Македонец. Ся издават от Андрея Анастасова, ресенца. Цариград, в печатницата на в. „Македония“, 1866“; „Голяма българска читанка или втора чяст на Българскийт буквар на наречие повразумително на македонските българи. Наредил Един македонец. Са издават от Андрея Анастасова, ресенеца. Цариград, в печатницата на в. „Македония“, 1868“; „Кратко землеописание за малечки детца на наречие по-вразумително за македонските българи. Наредил Един македонец. Ся издават от Андрея Анастасова, ресенца. Цариград, в печатницата на в. „Македония“, 1868“; „Кратка священа повестница от ветхийт и новий завет и кратко св. оглашение /катихизис/ на наречие повразумително за македонските българи. Наредил Един македонец. Ся издават от Андрея Анастасова, ресенеца. Цариград, в печатницата на в. „Македония“, 1868“; „Наръчно св. благовествование или сбор от евангелски чтения читаеми. I. На всякоя неделна служба в годината. II. На службата в по- главните празници. III. Придатък от няколко страстни и въскръсни и на други потреби читаеми. Първите на старобългарски и новобългарски, а вторите и третите само на новобългарски. Наредил, превел и издават К. А. П. Шапкарев. Цариград, в печатницата на в. „Македония“, 1869“; „Наръчний св. пасланичник или сбор от апостолски чтения. Читаеми. I. На всякоя неделна служба в годината. II. На службата в по-главните празници. III. Придатък от няколко чтаеми в други обстоятелства. На старобългарски или църковнославянски и новобългарски. Наредил, превел и издават К. А. П. Шапкарев. Цариград, в печатницата на Тадеа Дивитчиана, 1870“; „Майчин език. Букварче или първоначялни уроци по най-лесна метода наредени. Издава Книжярницата на брат А. П. Шяпкареви, Солун, 1874. /Цариград, у печятницата на Т. Дивитчиан./, 1870“; — “Майчин език. Буквар. Чяст I или първоначялни уроци по най-лесна метода наредени; Трето, съвсем преработено издание. Издава Книжярницата на Брат А. П. Шяпкареви, Солун, 1874. /Цариград, у печятницата на Т. Дивитчиан./“.

☐ НА БАН, ф. 15к /Кузман Шапкарев/; Шишманов, Ив. Кузман Шапкарев. 1834 — 1909. — *ЛБКД*, 10, 1909/1910, 89 — 94; Стоилов, А. Български книжовници от Македония. I. 1704 — 1878. С., 1922, 73 — 76; Снегаров, Ив. Принос към историята на просветното дело в Македония. Една автобиография на К. Шапкарев от 1864 г. — *Мак. пр.*, 1927, № 1, 33 — 70 и № 2, 25 — 61; Бабев, Д. Кузман А. Шапкарев. 1834 — 1909. — *Уч. пр.*, 1934, № 1, 63 — 66; Трайчев, Г. Видни възрожденци — учители в Прилеп. — В: 100 години новобългарско училище в град Прилеп. Скопие, 1943, 53 — 56; Стоянов, М. БВК, 375 — 376; Огнянова, Е. Кузман Шапкарев. — В: Бележити българи. Т. 3. С., 1969, 439 — 453; 100 години БАН, 813 — 814; Флорова, В. Архивен фонд „Кузман Анастасов Пасхалиев Шапкарев /1834 — 1909/“. *ИДА*, 28, 1974, 309 — 316; Динеков, П. Делото на Кузман Шапкарев. — В: Между фолклора и литературата. С., 1978, 397 — 423; Парижков, П. Следовник на Миладиновци. [Кузман Шапкарев.] — Във: Възрожденски книжари. С., 1980, 232 — 235; Шапкарев, К. Възраждането на българщината в Македония. С., 1986.

ШАПКАРЕВ, Христо
/неизв./
Свещеник в Петърско, Леринско, от 1874 г.
☐ ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 404, л. 30.

ШАПЧАНОВ, Иван
/неизв./
Роден в Шипка, Казанлъшко. Учител в Кадъ кьой, Хаджиоглупазарджишко /Ведрина, Толбухинско/, през 1874 — 1875 г.
☐ Люлюшев, М. РБО, с. 157.

ШАРАНКОВ /ШАРЕНКОВ/, Иван
/неизв./
Роден в Македония. Свещеник в Лясковец през 30-те години на XIX век. Участва във Велчовата завера /1835/.
☐ Каракостов, Ст. Македонски възрожденци. Исторически и литературни образи. Ч. 2. С., 1973, с. 8; Темелски, Хр. Велчовата завера. — *ВИСб*, 1985, № 6, с. 15.

ШАРКОВ, Васил
/неизв./
Учител в Црънча, Пазарджишко, през 70-те години на XIX век.
☐ Батаклиев, Ив. Пазарджик и Пазарджишко, с. 769.

ШЕКЕРДЖИЕВ, Христо
/неизв./
Учи в Одеската семинария през 1869 г.
☐ Поглубко, К. За да бъдат..., с. 151; Степанова, Л. Вклад России..., с. 209.

ШЕКЕРДЖИЕВА-САХАНОВА, Евгения Иванова
/ок. 1860 — ок. 1882/
Родена в Търново. Завършва у-щето при Алексеевския девически м-ир в Москва /1872 — 1876/. Учителка в Търново /1876 — 1877/. Умира след Осв. в Русия, където заминава да следва във Висшите женски курсове в Москва.
☐ НБКМ — БИА, ф. 16, а. е. 169, л. 47; II В 794, II В 796, II В 797; Кулелиев, Й. Девическото образование..., с. 42; Степанова, Л. Вклад России..., с. 102, 140, 210; Паскалева, В. Българката..., с. 108, 150, 153 — 154.

ШЕКЕРИНОВ, Константин
/неизв./
Учител в Щип от 1874 до 1883 г.
☐ Завоев, П. Град Щип. — *Мак. пр.*, 1930, № 3, с. 56.

ШЕРОГЛУ, Димо
/неизв./
Учител в Шумен през периода 1800 — 1840 г.
☐ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 80.

ШЕЧЕВ, Георги
/неизв./
Ученик в Кишиневската семинария през 1874 г. Член на ученическо д-во „Ученическа библиотека“.
☐ Сп. *Ръководител на основното учение*, I, № 14, 15 юли 1874.

ШЕХАНОВ, Стефан
/неизв./
Учител в Шипка, Казанлъшко. Спомоществовател за „Уроци по бълг. черковна история“ на Р. Каролев /1873/.

ШИВАРОВ, В. Ив.
/неизв./
Свещеник в Балчик през 1874 г.
☐ ДА — Варна, ф. 75к, оп. 1, а. е. 2, л. 73.

ШИВАРОВ, Вълчан

/неизв./

Роден в Ямбол. Ученик на Добри *Чинтулов*. От 1868 до 1872 г. е учител в Карапча, Хаджиоглупазарджишко /Крапец, Толбухинско/, и основател на ч-ще там.

☐ В. *Македония*, V, № 32, 10 авг. 1871; Люлюшев, М. РБО, 162 — 163.

ШИВАРОВ, Димитър

/неизв./

Учител в Блаца /дн. в Турция/ през 60-те години на XIX век. През 70-те години учителства в Ени кьой /Резово/, Малкотърновско.

☐ Аянов, Г. Малко Търново. Бургас, 1939, 276 — 277.

ШИВАРОВ, И. Ив.

/неизв./

Свещеник в Шабла през 1873 г. Дава средства за строеж на бълг. църква и девическо у-ще във Варна.

☐ ДА — Варна, ф. 79к, оп. 1, а. е. 9, л. 66.

ШИВАРОВ, Илия Д.

/неизв. — 20 април 1880/

Роден в Трявна. Брат на Павел *Шиваров*. Учителства в тревненските колиби /1854 — 1856/, в Трявна /1856 — 1860; 1868 — 1872/ и Търново /1860 — 1868/. Един от основателите на тревненското ч-ще /1871/. Член на БПД „Промишление“. Умира в Трявна.

Временен дописник на в. „България“ /1861/. Автор на: „Събрание от черковни молитви и песни, употребляеми в различни случаи. От Илия Д. Шаварова. Първо издание. Издава книжарницата на Стояна Маринова в Търново, 1867. /Русчюк, в печатницата на Дунавската област./“; — „Събрание от черковни молитви и песни за различни случаи. От Илия Д. Шаварова. Второ издание, поправено [от Ив. Н. Момчилов]. Книгопродавница Момчилова и сие в Търново. 1869 /Във Вена, у книгопечатн. Л. Сомера и сие./“.

☐ НБКМ — БИА, ф. 129, а. е. 159, л. 1; а. е. 166, л. 136 — 137; II А 2364, II А 4173, II А 7634, II А 8905, II В 2685 — 2688; в. *Дунав*, № 1139, 30 ян. 1877; Богданов, Ив. Трявна в миналото. С., 1977, с. 55, 137 — 138, 140 — 141; Драганова, Димитров. Книжовници..., с. 116.

ШИВАРОВ, Илчо

/неизв./

Роден в Радне махле /Раднево/, Старозагорско. Учител там през 70-те години на XIX век.

☐ Кънчев, М. Видрица, с. 254.

ШИВАРОВ, Павел /Пенчо/ Д.

/неизв./

Роден в Трявна. Брат на Илия *Шиваров*. През 1869 г. постъпва в Одеското юнкерско пехотно у-ще, след завършването на което /1874/ е офицер в руската армия. Опълченец в РТОВ. След Осв. служи в бълг. войска.

☐ НБКМ — БИА, ф. 18, а. е. 2, л. 81 — 92а; Дойчев, Л. Българи — офицери от руската армия в Опълчението. — *Бълг. воин*, 1977, № 7, с. 14; Степанова, Л. Вклад России..., с. 151, 209; Забунов, Ив. Болгары юга России. Кишинев, 1982, с. 96.

ШИВАРОВ /ШИВАЧЕВ/, Стоян Петков /Терзиев/

/1854 или 1856 — юли 1913/

Роден в Малко Търново. Учителства в Граматиково, Малкотърновско /1868 — 1873/, в Малко Търново /1873 — 1876/ и в Бургас /1876 — 1877/. След Осв. е съдебен чиновник в Бургас, а по-късно и секретар на общината. Събира етнографски, археологически и фолклорни материали, които публикува в сп. „Светлина“ и „Епоха“. Запазен е негов ръкопис „Тракия от Балкана и Родопите до Бяло и Черно море“.

Временен сътрудник на в. „Право“ /1872 — 1873/.

☐ Аянов, Г. Малко Търново. Бургас, 1939, 233 — 234, 276 — 277, 333; Коларов, Ст. Класните училища в Бургас. — *Уч. пр*, 1943, № 8, с. 1012; Ангелов, А. Родолюбивата и просветна дейност на Ст. Шивачев. — *Нач. образование*, 1966, № 12, 46 — 49.

ШИВАРОВ, Христо

/30 окт. 1850 — 1933/

Роден в Ст. Загора. Завършва класното у-ще в родния си град през 1867 г. Учителства в Караджалии /Сърнево/, Старозагорско /1867 — 1869/, и в Ст. Загора в у-щето при църквата „Св. Димитър“ /1869 — 1873/. Секретар на РК в града; участва активно в подготовката на Старозагорското въст. /1875/. След Осв. е счетоводител в Анхиало /Поморие/ от 1878 до 1879, в Бургас /1879 — 1880/, гл. бирник на Сливенски окръг /1880 — 1884/ и съдебен следовател в Пловдивския окръжен съд /от 1885/.

☐ НБКМ — БИА, II А 2026; НА БАН, ф. 46, а. е. 29, а. е. 50, л. 1 — 6; ДА — Ст. Загора, ф. 141к /Христо Шиваров/; Илиев, Ат. Спомени. С., 1926, с. 162; Койчева, В. Спомени на М. Минев за Освободителната война. — *ИДА*, 34, 1977, с. 123.

ШИВАЧЕВ, Т. М.

/неизв./

Учител в Сливен през 1872 г.

☐ НБКМ — БИА, II В 9280, л. 83.

ШИВАЧЕВА, Тана Коларова

/неизв./

Родена в Ст. Загора. Учителка във Велес /1873 — 1874/, Клисура /1874/ и Самоков /1875/. Участва в самодейни театрални постановки.

☐ НБКМ — БИА, ф. 174, а. е. 4, л. 46, 53 — 54, 60; Чочков, Хр. Велес, с. 32; Енчев, Хр. Клисура. С., 1971, с. 71; Каракостов, Ст. БВТ, с. 665.

ШИЛЬОВ, Нако

/неизв./

Роден в Друган, Радомирско. Учител в селото в нач. на XIX век.

☐ Караиванов, Ив. Историко-просветното дело в Радомирско. Ч. 1. Кюстендил, 1927, с. 31.

ШИПКОВ, Г. Т.

/неизв./

Учител в Перущица през 1874 г.

☐ Райчевски, Ст. Перущица. 1859 — 1877. — *Родопи*, 1979, № 3, с. 9.

ШИПОЧИОГЛУ, Алекси Христов

/неизв./

Учител в Самоков през 40-те и 50-те години на XIX век и в Берковица /от 1859/.

Постоянен сътрудник на „Цариградски вестник“ /1856 — 1859/.

☐ В. *Цариградски вестник*, VI, № 300, 27 окт. 1856; Семерджиев, Хр. Самоков и околността му. С., 1913, с. 139, 155.

ШИРИНКОВ, Христо Добрев

/неизв./

Роден в Плевен. Учителства в Ловеч през 50-те години и в Плевен през 60-те години на XIX век. Спомоществовател за: „Кратка бълг. история“ на Д. Войников /1861/ и за „Минейник“ на А. Иванов /1869/.

Временен дописник на в. „Македония“ /1868/.

☐ В. *България*, I, № 59, 4 май 1860; в. *Гайда*, II, № 21, 17 април 1865; Трифонов, Ю. Плевен, с. 205; Стоянов, М. БВК, с. 377.

ШИРОВ, Иван
/неизв./
Учи в Русия през периода 1856 — 1877 г.
☐ Степанова, Л. Вклад России..., с. 209.

ШИРОВ, Сава
/1844 — 1892/
От Арабаджиево /Коларово/, Старозагорско. Учи в Кючук Хасан /Голямо Асеново/, Хасковско /1871/, и в родното си село /1872/ при поп Минчо *Кънчев*. Ръкоположен за свещеник /1873/. Участва в Старозагорското въст. /1875/. Арестуван и изпратен в Одринския затвор.
☐ Александров, Н. Участие на духовници от Старозагорска епархия в подготовката и провеждането на Старозагорското въстание 1875. — В: Сб. Априлското въстание..., с. 285; Кънчев, М. Видрица, с. 256, 308, 410, 663.

ШИШЕДЖИЕВ, Манол
/неизв./
Роден в Сопот. Ученик в Николаев. Пансионер при Тодор *Минков* /преди 1877/.
☐ Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив, 1981, с. 366.

ШИШЕДЖИЕВ, Никола М.
/неизв. — 28 септ. 1925/
Роден в Сопот. Учи в родния си град при Юрдан *Ненов* и в класното у-ще в Калофер при Ботьо *Петков* /50-те години на XIX век/. Учителства в Калофер /1859 — 1862/, Пазарджик /1866 — 1868/, Враня /1868 — 1870/, където организира заедно с *Партений Зографски* борбата срещу сръбската пропаганда. Секретар на Скопския екзархийски митрополит *Доротей*. Учител в бълг. у-ще в Цариград /1874 — 1878/. След Осв. живее в Изт. Румелия. Умира в София.
Временен сътрудник на в. „Право" /1873/.
☐ ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 320, л. 139; НБИВ — БИА, ф. 3, а. е. 130, л. 1 — 2; Начов, Н. Калофер, с. 124; Батаклиев, Ив. Татар Пазарджик, с. 253; Документи за Българското възраждане от архива на Стефан И. Веркови. 1860 — 1893. С., 1969, с. 340.

ШИШЕДЖИЕВА, Мария
/неизв./
Завършва девическа гимназия в Одеса /1876/. След Осв. е учителка в Софийската девическа гимназия.
☐ НБКМ — БИА, ф. 22, а. е. 432а, л. 11: Карима, А. Спомени от стара София. Към просвета и култура. С., 1943, с. 19; Степанова, Л. Вклад России..., с. 210.

Тодор Шишков

ШИШКОВ, Владимир Хр.
/23 ян. 1858 — неизв./
Роден в Калипетрово /дн. кв. на Силистра/ в семейството на свещеник. Учи в Силистра и Дивдядово /дн. кв. на Шумен/ в нач. на 70-те години на XIX век и в Габровската гимназия /1873 — 1876/. Учителства в родното си село /1876 — 1877/ и в Силистра /1878/. След Осв. е учител, училищен инспектор, околийски н-к.
☐ Чаушев, Сл. Учебното дело в Силистра преди Освобождението. — В: Силистра и Добруджа. 1. С., 1927, 289 — 290.

ШИШКОВ, Григор
/неизв./
Роден в Тикveш. Учител в Крушево и в други селища в Македония през 70-те години на XIX век. Участник в учителския събор в Прилеп /1871/.
☐ ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 84, л. 67; Еничерев, Н. Възпоминания и бележки. С., 1906, с. 136.

ШИШКОВ, Иван Пенков /Петков/
/неизв./
Роден в Русе. Изпратен от русенското ч-ще да учи във Военномедицинското у-ще в Цариград. Завършва през 1877 г. След Осв. е лекар в Б-я.
☐ В. *Напредък*, XI, № 134, 3 юни 1877; *Държавен вестник*, № 25, 9 февр. 1880; Начов, Н. Цариград, с. 145; Генчев, Н. Франция..., с. 268; Стефанов, В. Българската медицина през Възраждането. С., 1980, с. 65, 210.

ШИШКОВ, Игнат Г.
неизв./
Роден в Разлог в семейството на свещеник. Учител и свещеник в Разлог от 1840 г. и след Осв.
☐ ДА — Благоевград, ф. 742, оп. 1, а. е. 117, л. 6 — 7, 22 — 23, 27, 34; а. е. 20, л. 43 — 48, 56 — 70; а. е. 104, л. 1 — 2; а. е. 107, л. 45; Ганчев, Д. Спомени. 1864 — 1887. С., 1936, с. 6.

ШИШКОВ, Петър
неизв./
Учител в Търново от 1868 г.
☐ Ганчев, Д. Спомени. 1864 — 1887. С., 1936, с. 6.

ШИШКОВ, Тодор Николов
/27 май 1833 — 15 юни 1896/
Роден в Търново, където учи в гръцко у-ще до 1847 г. Учител в Килифарево, Търновско /1848 — 1849/. Продължава да учи в класното у-ще в Елена при Николай *Михайловски* /1849 — 1851/. Учител в Търново /1851 — 1852/ и Ст. Загора /1856 — 1861/. Инициатор за откриването на старозагорското ч-ще. От 1862 до 1865 г. следва литература в Париж /в Сорбоната и в College de France/ със стипендия на Високата порта, издействана от Йосиф *Дайнелов*. Слуша лекции по славянска филология в Прага /1866/. Кореспондент на в. „Колокол". След завръщането си в Б-я е учител по френски език, бълг. език, физика, аритметика и др. в Сливен /1866 — 1869/, Г. Оряховица /1869/, Търново /1869 — 1870; 1873 — 1877/. Предс. на търновското ч-ще /1870/, в което изнася и лекции. Участва в театралния живот на града. От 1871 до 1873 г. е учител и управител на бълг. у-ще на Фенер /в Цариград/. Изработва нова учебна програма за у-щето. Т. Ш. е един от авторите на проекта за създаване на смесени бълг.-турски у-ща. След Осв. е учител в Габрово и Варна; управител на Канцеларията на Варненския губернатор /1879/; пом.-прокурор в града /1881/; прокурор в Шумен; предс. на Шуменския и Свищовския окръжен съд; инспектор на Свищовски учебен окръг /1881 — 1885/. Учител в гимназиите в Габро-

во /1885 — 1886/, Русе /1886 — 1888/ и Варна. Редактира в. „Свободна България“ /1881/. Умира във Варна.

Публикува народни песни и стихотворения в сп. „Български книжици“ /1858 — 1859/. Постоянен сътрудник на в. „Цариградски вестник“ /1853 — 1856/, в. „Македония“ /1867 — 1869/, в. „Право“ /1869 — 1873/ и сп. „Читалище“ /1870 — 1872/; временен сътрудник на в. „България“ /1860/, в. „Дунавски лебед“ /1861/, в. „Българска пчела“ /1864/, в. „Време“ /1866/, в. „Турция“ /1869 — 1873/, в. „Век“ /1874/ и в. „Зорница“ /1877/. Автор и преводач на: „Малка енциклопедия или первоначални познания за децата. [Превод от френски.] Цариград [Печатница на Ал. Екзарх], 1855 [?]“; — [2. изд.] 1857; — “Трето изданье, престорено и допълнено Т. Н. Ш. С прилог — Правила на политизма или гражданството /из Франгиска Соабия/. Напечята се от родолюбиви някои лица за полза на Ескизаарското училище. Цариград, книгопечятн. на Ц. вестника, 1857“; „Първа храна за здравият човешкий ум, школска и домашна книга за децата [от К. Тр. Тим.]. Първен преведена на гръцки от немский език, а сега от гръцки на български превел и издал Тодор Н. Шишков. Цариград, в печатницата на Ц-го вестника и содружие, 1860“; „Наръчен учебник за начална математика в три курса: аритметика, алгебра и геометрия за народните ни училища. Първий курс. Теоритическа и практическа аритметика. Съставил Тодор Шишков, директор на българските училища в Търново. Книгопродавница Момчилова и сие в Търново, 1869. /Във Виена, у книгопечатн. Л. Сомера./“; „Начална българска граматика от Т. Шишкова. Издание първо. Книгопродавница Момчилов и сие в Търново, 1872. /Цариград, в книгопечатницата на Phare du Bosphore./“; „Éléments de littérature. Елементарна словесност в два курса от Т. Н. Шишкова. Сега първий път са издава на езика ни в полза на учениците и от двата пола. Том I. Първий курс. Теория на словесността по руския учебник на Н. Минина съставил на български Т. Н. Шишков. С приложение Кратък исторически обзор на българската литература ветха и нова. Цариград, в печатницата на Читалище, 1873“; „История на българския народ. Съставил Т. Н. Шишков. Нов учебник в две части, назначен за по-горните класове на народните наши училища. Първо издание от Книгопродавницата Момчилов и сие в Търново и Русе. Цариград, в печатницата на Читалище, 1873“; „Велизарий. Историческа драма в две действия /по Х. К. Х. Траудцена/. Съставил Т. Шишков. Принос на бъдущия наш народен театър. Цариград, в печатницата на А. Минасиана, 1873“; „Не-ще-може! или Глезен Мирчо. Нова комедия в три действия от Т. Шишкова. Цариград, в печатницата на Читалище, 1873“; „Развезката на една ветха комедия П. Р. Славейкова или отговор на две негови фарси в бр. 4 и 5 на „Читалище“ от 1873 год. [Цариград, 1873]“; „Разменение на две думи с един задграничний наш писател — критик [Н. Бончев]. Дава са в дар на подписаните за драмата „Велизарий“ и „Не ще може!“ от съчинителя, а за другите копувачи цена: 2. 50 пари. Цариград, в печатницата на А. Минасиана, 1873“.

☐ НБКМ — БИА, ф. 55 /Тодор Шишков/; Иванов, Ю. БПП, 306 — 311; Табаков, С. Сливен, с. 481; Начов, Н. Цариград, 92 — 93; Стоянов, М. БВК, 377 — 380; Велчев, В. К вопросу о восприятии руской литературы XVIII в. в Болгарии /Традиции Фонвизинскаго „Недоросля“ в творчестве Т. Шишкова/. — В: Роль и значение лит. истории рус. культуры. М. 1966, 403 — 408; Леков, Д. „Елементарна словесност в два курса“ от Тодор Шишков и нейният оригинал. — *ИИЛ*, 21, 1972, 119 — 125; Генчев, Н. Франция..., с. 268; Драганова, Димитров. Книжовници..., 116 — 143.

ШИШКОВ, Франческо
/неизв. — 26 ноем. 1929/
Учи в Одрин в католическото у-ще на ордена „Воскресение Христово“. На 19 дек. 1874 г. е ръкоположен за католически свещеник в Ним, Франция. През 1877 г. се връща в Одрин като духовник и изповедник в семинарията. От 1883 г. е секретар на М. Петков, епископ на бълг. католици. Умира във Фенер Балча /?/.

☐ Гиев, Г. Кратка биография на свещениците българи от Пловдивска епархия. — В: Календар Кирил и Методий. С., 1937, с. 107.

ШИШКОВА, Екатерина — вж. *Иванова*, Екатерина

ШИШМАНОВ, Александър Емануилов
/1812 — 1900/
Роден във Видин. Произхожда от видния търг. род Шишмановци. Заедно с братята си Димитър, Петраки и Срацимир *Шишманови* завършва търговска гимназия в Темешвар, Банат. Получава австрийско поданство. От ок. 1842 г. живее в Свищов като търговец на колониални стоки. Участва в църковно-нац. д-ние. Предс. на свищовското църковно настоятелство /1857/. Поддържа връзки с братя *Тошкови*, Хр. *Ботев* и Евлогий *Георгиев*. Заподозрян от турските власти, емигрира в Галац /1870/. След Осв. се завръща в Свищов. Управител на Свищовската митница и кмет на града /1883 — 1885/.

☐ Ганчев, Ст. Свищов, 134 — 135, 386 — 387; Христов, Г. Читалщни дейци преди Освобождението. — В: Юб. сб. на читалището „Е. и К. Аврамови“ — град Свищов. Свищов, 1931, 118 — 120; Джамбазки, Хр. Основаване на първото българско читалище и неговата дейност до Освобождението. — В: 100 години народно читалище Свищов. Свищов, 1958, с. 11.

ШИШМАНОВ, Асен Ставрев
/1848 — окт. 1894/
Роден в Темешвар, Банат, в семейството на бълг. преселници от Видин. Вер. е син на Срацимир /Ставри/ *Шишманов*. Учи в родния си град и в Сегед. Завършва медицина във Виена /1875/. Практикува в родния си град /1876/. Ординатор в Рудолфшпитал във Виена /1877/. След Осв. е градски лекар в София /21 ян. 1879 — 1880/. Общински съветник. Член на Първия мед. съвет. Лекар на свободна практика в София /1880 — 1883; 1885 — 1889/. Старши лекар в Александровската болница /1883 — 1885/. Народен представител /1883/. След 1889 г. живее и работи в Смирна /дн. Измир, Турция/ и в Цариград, където умира. Сътрудничи със статии в „Медицинска сбирка“ и във виенски мед. списания.

☐ НБКМ — БИА, ф. 12, а. е. 58, л. 152; НА БАН, ф. 11к, оп. 5, а. е. 48, л. 1; Стефанов, В. Българската медицина през Възраждането. С., 1980, с. 65, 208.

ШИШМАНОВ, Димитър Емануилов
/1830 или 1832 — 11 ноем. 1875/
Роден във Видин. Произхожда от видния род Шишмвановци. Баща на Иван Д. Шишманов. Първоначално

образование получава в родния си град, а след това с братята си Александър, Петраки и Срацимир *Шишманови* учи в Темешвар, Банат. Завършва тамошното търг. у-ще, вер. с издръжка от чичо си Димитър Е. Шишманов. Като доброволец в австрийската армия през 1848 г. участва в похода на ген. Радецки срещу Италия. Награден е с орден за участие в битката при Навара /1849/. Става фелдфебел, а по-късно като военен пребивава в Прага. Завръща се в Свищов /1855/ и се заема с търговия заедно с брат си Александър. Включва се активно в обществения живот в града и става първият предс. на свищовското ч-ще. Инициатор за основаването на театър в града /1870/, където е и режисьор. По-късно е учител в основаното от него търговско у-ще в Свищов /1873 — 1874/. През 1874 г. е чиновник на турска служба. От 30 юли 1875 г. е учител във Видинското класно у-ще, където преподава турски и немски език до смъртта си. Спомоществовател за отпечатването на произведенията на Кръстю *Пишурка*.

Превежда пиесата на Шилер „Разбойници" и други драми. Автор на няколко малки драматични творби, запазени в ръкопис — "Генчо Кърлежът", „Годеникът", „Добрата майка", трагедия „Добрият син" /1857/. Отпечатани са: „Добродетел и злоба. Фантазия в 3 действия от Д. Е. Шишманов. Русе, в книгопечатницата на Дунавската област, 1871"; „Неколко думи за длъжностите на мъжът от Д. Е. Шишманов. Русе, в книгопечатницата на Дунавската област, 1871"; „За нуждата от общото образование. — В: Слова... при посещението на Търновски митрополит Иларион у Свищов, 1872"; „Първо българско приватно търговско училище на Д. Е. Шишманова в Свищов. Русе, в печатницата на Дунавската област, 1873".

☐ НБКМ — БИА, ф. 14, а. е. 1, л. 16; Шишманов, Ив. Първото българско училище на Д. Е. Шишманов в Свищов. — *Уч. пр.*, 1903, № 4, 349 — 459; Шишманов, Ив. Баща ми като читалищен и театрален деец. — *Уч. пр.*, 1927, № 2 — 3, 320 — 333; Ганчев, Ст. Свищов, 134 — 137; Ников, П. Видинските първенци Шишманоглу. С., 1933, 10 — 41; Стоянов, М. БВК, с. 380; Арнаудов, М. Дела и завети на бележити българи. С., 1969, 413 — 415; Дамянов, С. Ломският край..., с. 152; Гунев, Ив. Свищов като книжовно средище през Възраждането. — *Библиотекар*, 1978, № 7 — 8, с. 48; Драганова, Димитров. Книжовници..., с. 116.

ШИШМАНОВ, Петраки Емануилов
/неизв./
Роден във Видин. Произхожда от видния търг. род Шишмановци. Брат на Александър, Димитър и Срацимир *Шишманови*. В края на 30-те години на XIX век завършва търг. гимназия в Темешвар, Банат.
☐ Ганчев, Ст. Свищов, 134 — 135.

ШИШМАНОВ, Срацимир /Ставри/ Емануилов
/неизв./
От Видин. Произхожда от видния търг. род Шишмановци. Брат на Александър, Димитър и Петраки *Шишманови*. В края на 30-те години на XIX век завършва търг. гимназия в Темешвар, Банат. През 40-те години работи в кантората на баща си. Познава се с Г. С. *Раковски*.
☐ АГСР, т. 1, с. 91; Ганчев, Ст. Свищов, 134 — 135; Ников, П. Видинските първенци Шишманоглу. С., 1933, с. 81.

ШИШОВ, Христо
/неизв./
Свещеник в Геракарци, Воденско. През 1874 г. се отказва от гръцката Патриаршия и признава Бълг. екзархия.
☐ Шалдев, Хр. Народното пробуждане в Боймия. — *Мак. пр.*, 1930, № 4, с. 68.

ШКИПЪРНЕВ, Цани — вж. *Гинчев*, Цани

ШМЯКОВЧАНИН, Йован
/неизв./
Свещеник в църквата „Св. Спас" в София през 1800 г.
☐ Динеков, П. София, с. 9.

ШОЙЛЕКОВ, Генчо /Генко/ Петков
/1855 — 1918/
Роден в Клисура. Учи в земеделско у-ще в Табор, Чехия /1873 — 1876/. Родителите му загиват по време на Апр. въст. и той продължава образованието си на издръжка на ДД. От 1876 до 1880 г. учи във Висшето лозарско и винарско у-ще в Клостернойбург, Австрия, и във Факултета по земеделие във Висшето земеделско у-ще във Виена. В края на 1880 г. се завръща в Б-я. Организира на научни начала чифлик край София /Горна Баня/. Участва дейно в Първия български земеделско-промишлен събор в Пловдив през 1892 г.
☐ НБКМ — БИА, II В 9284, л. 67; II В 9286, л. 4, 9, 84; Топузов, Ив., Ив. Сарафов. Първите стъпки на земеделската просвета в България. Пловдив, 1971, 139 — 140; Енчев, Хр. Клисура. С., 1971, с. 75.

ШОЛКОВ, Захария
/неизв./
Роден в Зарево, Лъгадинско. Свещеник в Сяр. На 14 септ. 1875 г. служи на църковно-славянски, заради което е изгонен от града.
☐ Стоилов, А. По възраждането на българщината в Сяр. — *АМНП*, 2, 1910, с. 28.

ШОНТОВА, Зойка — вж. *Филипова*, Зойка

ШОПОВ, Атанас Петров /псевд. Атанас, Дряновина, Офейков/
/18 ян. 1853 или 1855 — 7 април 1922/
Роден в Панагюрище. Учи в родния си град и във Военномедицинското у-ще в Цариград. Писар на БПД „Промишление". През лятото на 1870 г. организира заедно с Павел *Бобеков* театрално представление на „Многострадална Геновева" в панагюрското ч-ще. След потушаването на Апр. въст. прекъсва учението си и като екзархийски пратеник посещава засегнатите въстанически селища от IV рев. окръг, като публикува във в. „Стара планина" подробно изложение за турските зверства. Емигрира в Русия. Участва в РТОВ в състава ва Втора гвардейска дивизия. След Осв. завършва право в Петербург и специализира в Париж. Член на Софийския апелативен съд /1884/. Секретар на Бълг. екзархия в Цариград /1884 — 1897/; редактор на екзархийските в-ци „Новини" и „Вести". Бълг. търг. агент /1897 — 1909/ и пръв генерален консул в Солун /1909 — 1912/. Редовен член на БКД /1884/. Умира в София. Награждаван с ордените „За гражданска заслуга" IV степен /1896/, III степен /1897/ и II степен /1905/, „Св. Александър" IV степен /1898/ и II степен /1900/.

Постоянен сътрудник на сп. „Читалище" /1874 — 1875/, в което публикува стихотворения и преводи. Временен сътрудник на в. „Право" /1872/, в. „Ден" /1875/, в. „Век"

Атанас Шопов

/1875 — 1876/ и в. „Стара планина“ /1876/. Превежда: „Смъртта на княза Потемкина, която ся случила на 1812, когато френците нападнаха на Русия. Трагедия в 3 действия. Превел [от гръцки] А. П. Шопов. Цариград, в печатницата на в. „Македония“, 1872“; „По възпитанието на девойките [от Фенелон]. Превел А. П. Шопов. Цариград, в печатницата на Д. Арамиана. /С буквите на Ив. Найденова./ 1874“; „Ла Саж. Хромия дявол. Том I. Превел А. П. Шопов. Издава А. Икономов. Цариград, в печатницата на О. Кавафиян, 1875“.
☐ НА БАН, ф. 41к /Атанас Шопов/; Ат. Шопов /Биогр. бележки./ — *Ил. Светлина*, 25, 1918, юб. кн., с. 85; Савов, Н. Атанас Шопов. — *Славянски глас*, 1922, № 2, 32 — 34; Писмата на П. Р. Славейков и А. П. Шопов по Априлското въстание. Публ. Хр. Гандев. — *ИП*, 1946, № 1, 103 — 113; Стоянов, М. БВК, 380 — 381; Бучаклиев, Д. Театралното дело в Панагюрище. — В: Панагюрище и Панагюрско в миналото. 1. С., 1956, с. 303.

ШОПОВ, Георги Василев
/1823 — 25 дек. 1918/
Роден в Калофер в семейството на заможния търговец-абаджия хаджи Васил Шопов. Брат на Драгой, Иван и Матей *Шопови*. Учи в Карлово при Райно *Попович*; в Търговското у-ще на о. Халки и в гимназия в Атина /до 1844/. Прекъсва обучението си и се установява в Цариград в търг. кантора на Георги *Золотович*. В нач. на 50-те години на XIX век заминава за Измаил, Бесарабия, където живее и след Осв. Занимава се с търговия. Умира в Одеса.
☐ НБКМ — БИА, ф. 22, а. е. 253, л. 1; в. *Турция*, IX, № 8 — 10 /Притурка/, 23 април 1873; Начов, Н. Иван В. Шопо̀в. — *Бълг. пр.*, 1899, № 9 — 10, с. 231; Начов, Н. Цариград, с. 125; Начов, Н. Калофер, 503 — 504; Начов, Н. Новобългарската книга, с. 6, 125.

ШОПОВ, Григор С.
/неизв. — ок. 1864/
От Тулча. Следва в киевския у-т „Св. Владимир“ /1862/ като стипендиант на Зографския м-ир. Учител в Тулча.
☐ ЦГИА — Л., ф. 733, оп. 147, д. 15, л. 18, 72 — 81, 311; в. *България*,II, № 74, 17 авг. 1860; в. *Бълг. пчела*, II, № 15, 8 септ. 1864; Тонев, В. Добруджа..., с. 51.

ШОПОВ, Димитър Николов
/неизв./
Учител в Пазарджик през 1866 г.
☐ В. *Време*, II, № 2, 20 авг. 1866.

ШОПОВ, Димитър
/неизв./
Учи в Русия през периода 1856 — 1877 г.
☐ Степанова, Л. Вклад России..., с. 209.

ШОПОВ, Димитър
/неизв./
Роден в Пещера. Завършва Военномедицинското у-ще в Цариград /1868/. Лекар в Плевен /до 1878/. Подарява книги и списания на местното ч-ще.
☐ В. *Право*, V, № 34, 19 окт. 1870; Генчев, Н. Франция..., с. 268; Стефанов, В. Българската медицина през Възраждането. С., 1980, 209 — 210.

ШОПОВ, Драгой Василев
/20 март 1844 — 20 април 1880/
Роден в Калофер в семейството на заможния търговец-абаджия хаджи Васил Шопов. Брат на Георги, Иван и Матей *Шопови*. Учи в родния си град, завършва централното болградско у-ще „Св. св. Кирил и Методий“ /1860 — 1864/ и инженерство в Париж /ок. 1865 — 1870/. Установява се в Букурещ, където се свързва с бълг. рев. емиграция. Член и касиер на БРЦК. Участва в подготовката на Старозагорското въст. /1875/. Умира в Калоферския мъжки м-ир.

Георги Шопов

Публикува народни песни в сп. „Знание“ /1875/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 106 /Драгой Шопов/; Димитър С. Мутев. — *Светлина*, 1896, № 12, с. 178; Начов, Н. Калофер, с. 493, 505 — 506; Стоянов, М. БВК, с. 381; Ботев, Хр. Съчинения. Под ред. на Ал. Бурмов. Т. 1. С., 1948, с. 250, 290, 536 — 537.

ШОПОВ, Иван Василев
/1826 — 23 септ. 1853/
Роден в Калофер в семейството на заможния търговец-абаджия хаджи Васил Шопов. Брат на Георги, Драгой и Матей *Шопови*. Учи в Карлово при Райно *Попович*, в Търговското у-ще на о. Халки и в гимназия в Атина. Продължава образованието си в Ришельовския лицей в Одеса /1844 — 1845/, слуша лекции в Историко-филологическия ф-т на Московския у-т, а от 1851 г. следва медицина в Прага. Сближава се с О. М. Бодянски, П. Шафарик, В. Ханка, Н. Н. Мурзакевич и други руски и чешки слависти. Събира и подготвя сборник с народни умотворения, пословици и гатанки, редактира някои от съчиненията на *Натанаил Зографски*, с когото се запознава в Прага. Превежда чешки песни на бълг. език. И. Ш. е първият бълг. библиограф. Още през 1852 г. издава в Цариград

„Список за болгарските книги, които са издадени досега". Притежава една от най-богатите частни библиотеки през Възраждането, съдържаща над 1000 книги на руски, гръцки, френски, немски, латински, италиански и бълг. език, пренесена от Прага в Калофер след смъртта му и изгоряла по време на пожара в града през 1877 г. И. Ш. се самоубива като студент в Прага.
☐ Начов, В. Иван В. Шопов. — *Бълг. пр.*, 1899, № 9 — 10, 230 — 236; Начов, Н. Първият български библиограф Иван Василев Шопов. — *Бълг. книга*, 1930, № 1, 25 — 30; Георгиев, Е. Българи и чехи в епохата на тяхното Възраждане. — *ГСУ, ИФФ*, 42, 1945 — 1946, с. 78; Димитров, Ф. Домашните библиотеки през Възраждането. — *Библиотекар*, 1964, № 9 — 10, с. 45; Минкова, Л. Писма на трима български възрожденци от Прага /Иван Шопов, Сава Филаретов, Марин Дринов/. — В: Българо-чешката дружба в литературата на XIX век. С., 1975, 89 — 102.

ШОПОВ, Матей Василев
/1834 — 1904/
Роден в Калофер в семейството на заможния търговец-абаджия хаджи Васил Шопов. Брат на Георги, Драгой и Иван *Шопови*. Учи в Калофер, Карлово, Цариград, Атина и Прага. След 1852 г. търгува в Измаил, Бесарабия, живее и в Галац. Умира в Рени, Бесарабия. Спомоществовател за „Наполеон Бонапарта", превел Хр. Драганович /1850/ и за „Смесена китка" на П. Славейков /1852/.
☐ Начов, Н. Калофер, с. 505.

ШОПОВ, Никола Савов
/неизв./
Роден в Тулча. Учи в Одеската семинария /1858 — 1862/ и завършва гимназията в Болград /1865/. Възпитател в Болградската гимназия /1865 — 1867/. Учителства в родния си град /1872 — 1875/. След Осв. е чиновник в Тулча.
☐ НБКМ — БИА, ф. 571, а. е. 1, л. 1 — 2; II А 6258; ЦДИА, ф. 111, оп. 1, а. е. 54, л. 1; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 39; Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 72; Дончев, Д. Болградската гимназия през 1858 — 1878. — *ИПИ*, 19, 1965, с. 230; Степанова, Л. Вклад России..., с. 208.

ШОПОВ, Ст. Ив.
/неизв./
Учител в Свищов през 60-те години на XIX век.
☐ Христов, Г. Свищов..., с. 107.

ШОПОВ, Трендафил
/неизв./
Роден в Динката, Пазарджишко. Учителства в Шахларе /Памидово/, Пазарджишко /1860 — 1862/ и в родното си село /от 1864/.
☐ Батаклиев, Ив. Пазарджик и Пазарджишко, с. 189, 591.

ШОПОВА, Екатерина
/неизв./
Учителка в девическото у-ще в Тулча през 1874 — 1875 г.
☐ Тонев, В. Добруджа, с. 274.

ШОПСКИ, Д. М.
/неизв./
Роден в София. Учи в някой м-ир ок. София, а в нач. на 70-те години в протестантското у-ще в Самоков. Учител в Силистра /1875 — 1877/. Обвинен от турската власт в рев. дейност и заточен в Мала Азия. След Осв. живее в Силистра.
☐ НА БАН, ф. 54, а. е. 228, л. 93; Чаушев, Сл. Учебното дело в Силистра преди Освобождението. — В: Силистра и Добруджа. 1. С., 1927, с. 285; Тонев, В. Добруджа, с. 274.

ШОШОРКОВ, Павел
/неизв./
Роден в Църква /Даскалово/, Пернишко. Учител в Мошино /дн. кв. на Перник/ от 1871 до 1872 г.
☐ Йосифов, Ст. Сто години с. Мошино. 1839 — 1939. С., 1939, 25 — 26.

ШПАКОВИЧ, Т.
/неизв./
Завършва Одеското музикално у-ще и е назначен за учител по пеене в Болградската гимназия /70-те години на XIX век/.
☐ Дякович, Вл. Българите в Бесарабия, с. 24.

ШУЛЕВ, К.
/неизв./
Учител във Велес през 1876 г.
☐ НБИВ — БИА, ф. 3, а. е. 680, л. 1.

ШУМЕНСКИ, Иван
/1797 — неизв./
Свещеник в бълг. колония Банова, Бесарабия, през 1829 г. През 1847 г. се премества в колония Сатуново, Бесарабия.
☐ Радкова, Р. Нови данни..., с. 113, 118.

ШУМКОВ, Иван Б.
/неизв./
Роден в Сяр /според други източници в Крушево/. Възпитаник на Атинския у-т. Учител по гръцки език и управител на у-щата в Крушево /1860 — 1873/. От 1869 г. е учител по бълг. език. През 1871 г. участва в учителския събор в Прилеп. Учител в бълг. у-ще в Солун /1874 — 1877/.
☐ НБКМ — БИА, ф. 6, оп. 1, а. е. 6042 — 6043; НБИВ — БИА, ф. 3, а. е. 148, л. 1 — 2; а. е. 154, л. 1 — 2; а. е. 683, л. 1 — 2; в. *Македония*, III, № 41, 30 септ. 1869; в. *Век*, II, № 8, 22 февр. 1875; № 12, 26 март 1875; Еничерев, Н. Възпоминания и бележки. С., 1906, с. 136, 403; Шалдев, Хр. Прилеп, с. 69; Снегаров, Ив. Солун и българската духовна култура. Исторически очерк и документи. С., 1937, с. 129; Иванов, Ил. Учебното дело в Крушевска нахия /подоколия/ през турското владичество. — *Ил. Илинден*, 1939, № 2, с. 12; Кирил, патр. Натанаил Охридски, с. 356.

ШУМОВ, Влади Д.
/неизв./
Временен сътрудник на в. „Цариградски вестник" /1861/.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 381.

ШУНТОВ, Тошю Ив.
/неизв./
Учител в Орхание /Ботевград/ след 1866 г. Член на РК в града.
☐ Стамболиев, М. Първа 100-годишнина от откриване на българско училище в Орхание. С., 1927, с. 14.

ШУНТУРСКИ, Симеон Кънев
/неизв./
Роден в Дебелец, Търновско. Учител и църковен певец в селото през 70-те години на XIX век.
☐ Кузманов, М. Църква и училище. — В: Юб. кн. на с. Дебелец. В. Търново, 1938, с. 136.

ШУРБАНОВ, Димитър А.
/неизв./
Роден в Охрид. Учител в София /1873/. Завършва Галатасарайския лицей в Цариград /ок. 1878/.
☐ СГОДА, ф. 5к, оп. 1, а. е. 466, л. 1; Начов, Н. Цариград, с. 152.

ШУШУЛОВА-ТЮЛЕВА, Парашкева Иванова
/1847 — неизв./

Родена в Копривщица. Завършва Фундуклеевската гимназия в Киев /1866/. Пансионерка при графиня Левашова. Учителка в Калофер /1867 — 1872/. Инициаторка за основаването на местното женско д-во „Просвещение" /16 ноем. 1869/. Преди Осв. живее още в Ст. Загора и Търново. Умира в Карлово.
☐ Доросиев, Л. Нашите..., с. 123; Киркович, Р. Спомени. С., 1927, 14 — 18; Миладинова-Алексиева, Ц. Епоха, земя и хора. С., 1985, с. 303; Паскалева, В. Българката..., с. 150.

ЩЕРЕВ, Никола
/неизв./
Роден в Разлог. Семейството му се преселва в Хаджиоглу Пазарджик /Толбухин/. Учи там, а след това завършва Габровската гимназия /ок. 1874/. От 1874 г. е учител в Хаджиоглу Пазарджик.
☐ История на град Толбухин. С., 1968, с. 124; Люлюшев, М. РБО, с. 188.

ЩИЛИЯН
/неизв./
Учител в Севлиево през 1871 г.
☐ Вълчанов, Х. Севлиево /1842 — 1942/. Т. 1. С., 1942, с. 198; Списък на учителите и учителките в Севлиево за време от началото на XIX в. до днес. — В: Юб. сб. 100 г. Х. Стояново у-ще, с. 118.

ЩИЛЯНУ, Атанас
/неизв./
Аптекар. Деловодител на Бачковския м-ир. Член на РК в Станимака /Асеновград/.
☐ ДА — Варна, ф. 77к, оп. 1, а. е. 10, л. 12.

ЩЪРБАНОВ, Илия Ц.
/неизв./
Роден в Етрополе. Учител в Пирдоп /1860 — 1863/ и Лом /1868/. Член на Ломския РК. След Осв. се занимава с търговия.
☐ НБКМ — БИА, II В 10 008; Стоянов, М. Град Пирдоп в миналото и сега. С., 1941, с. 164; Дамянов, С. Ломският край, с. 236.

ЩЪРБАНОВ, Христо
/неизв./
Учи в Робърт колеж, Цариград /1869 — 1870/. След Осв. е учител в Етрополе. Член и предс. на Етрополската дружба в София /1881/.
☐ Начов, Н. Цариград, с. 160; Миладинова-Алексиева, Ц. Епоха, земя и хора. С., 1985. с. 71, 342 — 343.

ЮМЕРОВ, Вълко
/неизв./
Учител във Ветрен, Пазарджишко, ок. 1840 г.
☐ Сб. Оборищенци..., с. 211.

ЮНГОВ, Станчо
/неизв./
Свещеник в Габрово през 30-те и 40-те години на XIX век. Спомоществовател за „Аритметика" на Хр. Павлович /1833/ и за „Месецослов" на Хр. Сичанниколов /1840/.
☐ Снегаров, Ив. Друг Търновски църковен кодекс. С., 1941, с. 59.

ЮРГОВ, Иван
/неизв./
Роден в Търново. Ръкоположен за свещеник в Разградска епархия /1850/. Служи там до 1884 г.
☐ ЦДИА, ф. 1318, оп. 1, а. е. 4936, л. 8.

ЮРДАН
/неизв./
Свещеник в Долни Иджик /Илия Блъсково/, Шуменско, през 1874 г.
☐ ДА — Варна, ф. 75к, оп. 1, а. е. 8, л. 70.

ЮРДАН
/неизв./
Свещеник в Касаплар /Дибич/, Шуменско, през 1874 г.
☐ ДА — Варна, ф. 75к, оп. 1, а. е. 8, л. 65.

ЮРДАН
/неизв./
Свещеник в Смядово, Шуменско, през 1874 г.
☐ ДА — Варна, ф. 75к, оп. 1, а. е. 8, л. 68.

ЮРДАНОВ, Васил
/1858 — неизв./
Роден в Шумен. Получава първоначално образование в родния си град /1875/. Завършва Московския у-т /1875 — 1881/. След завръщането си вер. е учител в Одрин.
☐ ЦДИА, ф. 246, оп. 1, а. е. 338, л. 8.

ЮРДАНОВ, Драган
/неизв./
Роден в Котел. Учителства в Караманлий, Хаджиоглупазарджишко /Ваклино, Толбухинско/, от 1867 до 1879 г., а след това и в села на Мангалийска каза.
☐ Тонев, В. Бележки..., ч. 3, с. 187.

ЮРДАНОВ, Иван
/неизв./
Учител в Русе през 1872 — 1873 г.
☐ Орловски, Ст. Из историята на учебното дело в Русе до Освобождението. — *Уч. пр.*, 1906, № 10, с. 1085.

ЮРДАНОВ, Константин
/1840 — неизв./
Роден в Плевен. Учи в родния си град, в Свищов и във Влашко. Известно време учи и във Военномедицинското у-ще в Цариград. Учител по френски език в Плевен /1867/. Близо една година е на лечение във Виена. Учителства отново в Б-я, след което се занимава с търговия и комисионерство във Виена.
☐ Трифонов, Ю. Плевен, 231 — 232; Стефанов, К. Културно-политическа хроника на Плевен до основаването на читалище „Съгласие". — В: Юб. сб. по случай 70 г. ч-ще „Съгласие" в Плевен /1869 — 1939/. Плевен, 1939, с. 27, 37.

ЮРУКОВ
/неизв./
Временен дописник на в. „Македония" /1871/.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 382.

ЮРУМОВ, Стоян
/неизв./
Роден в Ковчаз, Малкотърновско. Учител в селото /1864/.
☐ Аянов, Г. Малко Търново. Бургас, 1939, с. 281.

ЮРЧЕ
/неизв./
Свещеник в църквата „Св. Възнесение" в Шумен през 1842 г.
☐ ИМ — Шумен, отдел Възраждане, инв. № 2399, л. 4.

ЮСЕВ, Тодор Ан.
/неизв./
Роден в Кремен, Разложко. Учител в селото в нач. на 50-те години на XIX век.
☐ ДА — Благоевград, ф. 568, оп. 1, а. е. 13, л. 1 — 12.

ЯАДЖИЕВ, Димитър Е.
/неизв./
Ученик в Одеската семинария през 1859 — 1860 г.
☐ НБКМ — БИА, I А 1052, I А 6044.

ЯБАНДЖИЕВ, Георги Трифонов

/неизв./
Роден в Полски Сеновец, Търновско. Учител в селото /1871 — 1876/. Заминава за Румъния и се записва в четата на Хр. *Ботев*, но се разболява и не заминава с нея.
□ Лазаров, Т. Полски Сеновец. С., 1984, с. 35.

ЯВОРСКИ, Н.
/неизв./
Учител по философия в Болградската гимназия през 70-те години на XIX век.
□ Дякович, Вл. Българите в Бесарабия, с. 24.

ЯКИМ
/неизв./
Игумен на Рилския м-ир през 1709 и 1710 г.
□ Иванов, Й. Св. Иван Рилски и неговият манастир. С., 1917, с. 89.

ЯКИМ /Кьоравия/
/неизв./
Учител в Никопол през 1867 — 1868 г.
□ Йосифов-Бохачек, Ал. Град Никопол през вековете. Кратка илюстрована история. С., 1937, с. 118.

ЯКИМОВ, Антим
/неизв./
Роден в Сопот. Учител в Малка Кайнарджа /Кайнарджа/, Силистренско /1858/.
□ Костов, Ив. Килийното училище в с. Малка Кайнарджа. — *Уч. пр.*, 1942, № 1, с. 40.

ЯКИМОВ, Велин
/неизв./
Роден в Косача, Радомирско. Учител в селото през втората пол. на XIX век.
□ ДА — Перник, ф. 199, оп. 1, а. е. 8, л. 47.

ЯКИМОВ, Илия
/неизв./
Свещеник в Прогорелец /Якимово/, Ломско, през първата пол. на XIX век.
□ НБКМ — БИА, ф. 512, а. е. 1.

ЯКИМОВИЧ, Стоян
/неизв./
Роден в Пакошево /дн. в СФРЮ/. Сръбски възпитаник. През 50-те години на XIX век е учител в Скопие. Спомоществовател за „Житие св. Григория Омиритскаго", превел Ав. Попстоянов /1852/.
□ Кънчов, В. Избрани произведения. Т. 2. С., 1970, с. 154.

ЯКОВ, Дим.
/неизв./
Лекар в Калофер. Спомоществовател за „Критически издиряния за историята бълг.", превел Б. Петков /1853/.

ЯКОВ, Йордан Кирков
/неизв./
Учи в Плевен /1847 — 1852/ и учителства там през 50-те години на XIX век. Спомоществовател за „Писменница на славянскийа язик", наредил Ив. Момчилов /1847/, и за „Детинско прибавление" на Ем. Васкидович /1852/.

ЯКОВОВ, Велизар
/1848 — 28 окт. 1907/
Роден в Свищов. Син на Яков Илиев Цанков, който емигрира преди 1867 г. в Румъния и е собственик на аптека в Зимнич; читалищен деец. В. Я. служи първоначално в аптеката на Димитър *Павлович* в родния си град /1866 — 1870/. Един от първите свищовски актьори. Превежда „Ромео и Жулиета" за свищовския театър. Известно време учи в Ст. Загора. През 1867 г. е арестуван във връзка с четата на Филип Тотю. Завършва висше фармацевтично у-ще в Мюнхен /1871/. В. Я. е първият дипломиран фармацевт българин. Отваря аптека в родния си град /1872/. Член на местния РК. След Осв. се преселва в София. Член на Шестия и Седмия върховен мед. съвет. Заедно с Георги *Странски* изготвя първите правила за устройството на аптечното дело в Б-я. Един от инициаторите за основаване на Аптекарска кооперация. Умира в София.
□ НБКМ — БИА, II В 6830; НА БАН, ф. 11к, оп. 5, а. е. 44, л. 1; Русев, М. Исторически преглед..., с. 114; Ганчев, Ст. Свищов, с. 310; Каракостов, Ст. БВТ, с. 461, 556; Манчев, В. Спомени. С., 1982, с. 100

ЯКОВСКИ, Яков
/21 март 1821 — 21 февр. 1872/
Роден в Калъчлий /Генерал Николаево/, Пловдивско. Учи в католическо богословско у-ще в Рим през 40-те години на XIX век. Връща се в Б-я и работи сред бълг. католици във Варна /1850 — 1857/ и в Пловдивско /от 1862/.
Автор на: „Alphabetun bulgaricum sive cyrillianum nunc primum editum Catholicis Thraciae Bulgaris. Romae, typis S. Congregationis de propaganda fide. MDCCCXLIV [1844]"; „Nauka kristianska za kristianete od Filibeliskata darxiava. U Rim, sas slovite od S. Skupa od Propaganda fide, 1844"; „Knigice od molitvi, kojeto na svetlost dadi Prisvetli Gospodin Karlo Pooten, Biskup od Maronia i Apostolski namestnik od Antivari. Tiparisano u Rim, 1846".
□ Геов, Г. Летописни бележки. — В: Календар Кирил и Методий. С., 1936; Стоянов, М. БВК, с. 382.

ЯМБОЛОВ, Димитър Маринов
/1837 — неизв./
Роден в Ямбол. Син на художника Мавроди Ямболов. До 1857 г. учи и е учител в Одрин. Завършва семинария в Киев и Физико-математическия ф-т на киевския у-т „Св. Владимир" /1857 — 1864/. Учител по физика в централното болградско у-ще „Св. св. Кирил и Методий" /1865 — 1877/ и Пловдив /1877/. След Осв. отново се завръща в Болград, където преподава в девическата гимназия. Един от изпълнителите на завещанието на д-р Петър *Берон*.
□ ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 105а — 106; АВПР, ф. Славянский столь, 1857 — 1871, д. 12 735, л. 6 — 7; АГСР, т. 2, с. 433; Доросиев, Л. Нашите..., с. 173; Дякович, Вл. Българите в Бесарабия. С., 1930, с. 24; Дончев, Д. Болградската гимназия през 1858 — 1878 г. — *ИПИ*, 19, 1965, с. 219; Поглубко, К. За да бъдат..., 66 — 67, 81; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 214.

ЯНАКИ
/неизв./
Роден във Върбица, Шуменско. Учител в Малка Кайнарджа /Кайнарджа/, Силистренско, през 1849 г.
□ Гечев, М. Килийните у-ща..., с. 95.

ЯНАКИ
/неизв./
Свещеник в Кладница, Пернишко, през 1869 г.
□ СГОДА, ф. 1293к, оп. 1, а. е. 200, л. 5.

ЯНА́КИ
/неизв./
Свещеник в Режанци /Граово/, Брезнишко, през 1869 г.
□ СГОДА, ф. 1293к, оп. 1, а. е. 200, л. 5.

ЯНАКИ

/неизв./
Свещеник в София през 70-те години на XIX век.
☐ СГОДА ,ф. 1293к, оп. 1, а. е. 200, л. 18.

ЯНАКИ /Кара Янаки/
/неизв./
Зограф от Тулча. Рисува иконите на църквата във Фрикацей, Добруджа, през 70-те години на XIX век.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 218; Василиев, Ас. БВМ, с. 616.

ЯНАКИ /ЧИЗМЕДЖИЯ/
/неизв./
Свещеник в църквата „Св. Никола Големи" в София през 1802 г.
☐ Динеков, П. София, с. 9.

ЯНАКИЕВ, Димитър
/неизв./
Свещеник и учител в Самоков през 40-те и 50-те години на XIX век. Спомоществовател за: „Общое землеописание", превел К. Фотинов /1843/; „Стихийная аритметика", превел С. Радулов /1843/; „История на слов. болг. народ", превел П. Сапунов /1844/.
☐ Из архивата на Найден Геров. Т. 1. С., 1911; Семерджиев, Хр. Самоков и околността му. С., 1913, с. 139.

ЯНАКИЕВ, Костадин
/неизв./
Учител в Сливен през 50-те и 60-те години на XIX век.
☐ Икономов, М. Моите спомени за училищно-читалищното дело на гр. Сливен /1815 — 1877/. — В: Юб. сб. на бълг. нар. ч-ще „Зора", Сливен, с. 69.

ЯНАКИЕВ, Начо
/неизв./
Роден в Лясковец. Учи при Петър *Оджаков*, а след това и учителства в Лясковец /1862 — 1863/.
☐ В. *България*, IV, № 11, 25 юни 1862; Минев, Д. Лясковец, с. 113.

ЯНАКИЕВ, Николай
/неизв./
Зограф. Спомоществовател от Дупница /Станке Димитров/ за „История на великий Александра македонца", превел Хр. Василев /1844/.

ЯНАКИЕВ, Парашкева
/неизв./
От Трявна. Учител в Кара Хасан /Лозен/, Търновско /ок. 1868/, и в Г. Оряховица, където е и свещеник.
☐ Цонев, Зв. Горна Оряховица, с. 73; Снегаров, Ив. Нов кодекс на Търновската митрополия. С., 1937, с. 135; 140 години народно училище. Юб. в. Г. Оряховица, 16 дек. 1967.

ЯНАКИЕВ, Петър
/неизв./
Учител и свещеник в Сливен /1838 — 1860/. Спомоществовател за „Месецослов" на Хр. Сичанниколов /1840/ и за „Православное учение... Платона", превел Ил. Стоянов /1844/.
☐ Икономов, М. Моите спомени за училищно-читалищното дело на гр. Сливен /1815 — 1877/. — В: Юб. сб. на бълг. нар. ч-ще „Зора", Сливен. с. 69.

ЯНАКИЕВ, Петър /Самоковлията/
/неизв./
Роден вер. в Самоков. Учи при Йоаким *Груев* /нач. на 60-те години на XIX век/. Изпратен за учител в Неврокоп /Гоце Делчев/.
☐ Генчев, Н. Възрожденският Пловдив. Пловдив, 1981, с. 360.

ЯНАКИЕВ, Петър
/неизв./
Свещеник в Башкьой, Добруджа. Спомоществовател за „Венец азбучний", превел И. Вълков /1863/.

ЯНАКИЕВ, Петър
/неизв./
От Беброво, Еленско. Учител в Осман пазар /Омуртаг/. Основател на местното ч-ще /1870/. Свещеник през 70-те години на XIX век. в родното си село и в Армутлии, Хаджиоглупазарджишко /Крушари, Толбухинско/.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 232; Чилингиров, Ст. БЧ, с. 355; Снегаров, Ив. Нов кодекс на Търновската митрополия. С., 1937, с. 154.

ЯНАЧКО /Кюркчия/
/неизв./
Свещеник в църквата „Св. Никола Мали" в София през 1797 г.
☐ Динеков, П. София, с. 9.

ЯНДОВА-УЗУННОЙКОВА, Зарифина Димитрова
/1820 — 1899/
Родена в Сливен. Образование получава в Румъния, където семейството й се изселва през 1830 г. През 1838 г. се връща в Б-я и открива девическо у-ще в Сливен. Учителства още в Ямбол и Селджиково /Калояново/, Пловдивско.
☐ Табаков, С. Сливен, с. 415; Паскалева, В. Българката..., с. 42.

ЯНЕВ, Асен — вж. *Русалиев*, Асен

ЯНЕВ, Илчо
/неизв./
Роден в Мустафа паша /Свиленград/. През 1851 г. открива частно килийно у-ще в родния си град.
☐ Фотев, Г. По случай стогодишния юбилей на църквата „Св. Троица" в Свиленград на 16 юний 1935 г. — В: Стогодишнина на храма „Св. Троица" в Свиленград. 1834 — 1935 год. Хасково, 1935, с. 26.

ЯНЕВ, Коста
/неизв./
Роден в Карапелит, Хаджиоглупазарджишко /Толбухинско/. От 1875 г. е учител в Кара сулар /Ловчанци/, Хаджиоглупазарджишко.
☐ Тонев, В. Добруджа, с. 275.

ЯНЕВ, Костадин
/1855 — 1901/
Роден във Факия, Бургаско. Учителства вер. в родното си село от ср. на 70-те години на XIX век. През 1892 г. е ръкоположен за свещеник.
☐ ДА — Сливен, ф. 44к, оп. 1, а. е. 111.

ЯНЕВ, Панайот
/неизв./
Роден в Кадиево, Пловдивско. Учител в Пирок, Малкотърновско /1874 — 1877/.
☐ Аянов, Г. Малко Търново. Бургас, 1939, с. 274.

ЯНЕВ, Стоян
/неизв./
Завършва католическо у-ще в Одрин през 60-те години на XIX век. Ръкоположен за православен свещеник. След Осв. завършва семинария в Пловдив и е назначен за архиерейски наместник в Ямбол.
☐ Кръстев, Ст. Одринска Тракия и Родопите в църковно-народната борба. — В: Сб. 100 години от учредяването на Българската екзархия. С., 1971, с. 187.

ЯНЕВ, Тодор
/неизв./
Учител в неделното у-ще в Шумен през 70-те години на XIX век. Участва в театрални представления в града.
☐ Георгиева, Д. Материали за

учебното дело в Шумен /1856 — 1877/. — *ИНМ — Шумен*, 5, 1972, с. 157; Каракостов, Ст. БВТ, с. 533.

ЯНЕВ, Христо
/1846 — 1920/
Роден в Деремен дере /Гавраилово/, Котленско. Завършва Сливенското класно у-ще. Учителства в сливенските села /1876 — 1890/. През 1891 г. е ръкоположен за свещеник.
☐ ДА — Сливен, ф. 44к, оп 1, а. е. 111.

ЯНЕВА, Елисавета
/неизв./
Учи в Александровското девическо у-ще в Москва /1872/.
☐ Паскалева, В. Българката..., с. 154; Степанова, Л. Вклад России..., с. 210.

ЯНЗОВ, Димитър
/неизв./
Учител в Самоводене, Търновско, до 1872 г. След това става книгоподвързвач в Търново и Габрово.
☐ НБКМ — БИА, ф. 262, а. е. 2, л. 76.

ЯНИН, Нестор Йованов
/неизв./
Свещеник в Прокупле през 40-те и 50-те години на XIX век. Спомоществовател за „История на великий Александра македонца“, превел Хр. Василев /1844/, и за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.

ЯНКО
/неизв./
Килиен учител в Прилеп през първата пол. на XIX век.
☐ Църнушанов, К. Килийните училища и учители в Прилеп. — В: Сб. 100 години ново българско училище в град Прилеп 1843 — 1943. Скопие, 1943, с. 40.

ЯНКО
/неизв./
Роден в Дряново. Учител в Бяла черква, Търновско /1840 — 1841/.
☐ Дечев, П. Сто и тридесет години училище в Бяла черква. — В: Сб. Бачо Киро. В. Търново, 1967, с. 141.

ЯНКО
/неизв./
Свещеник в Жапско /дн. в СФРЮ/. Спомоществовател от Враня за „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.

ЯНКО
/неизв./
Роден в Хамамджи, Добруджа. Свещеник в Еникьой, Добруджа /ок. 1870/.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 217.

ЯНКО
/неизв./
Роден в Ловеч. Учител в Габрово /1870 — 1871/.
☐ Стойков, Н. Из моите спомени. — В: Юб. сб. 50 години „Априловска“ гимназия, с. 154.

ЯНКО
/неизв./
Учител в Бей дауд, Добруджа, от 1870 до 1880 г.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 179.

ЯНКО
/неизв./
Учител в Косовча /Косово/, Шуменско, през 1875 г.
☐ Пенкова, М. Учителският събор..., с. 182.

ЯНКОВ, Алекси
/неизв./
Свещеник в Оряхово през 70-те години на XIX век. Спомоществовател за „Кардам Страшний“ на Т. Станчев /1872/.
☐ Летоструй, VI, 1873, с. 59.

ЯНКОВ, Генчо
/неизв./
Учи в Одеската семинария /1870 — 1872/. Разболява се и напуска у-щето. Умира преди 1877 г.
☐ НБКМ — БИА, ф. 63, а. е. 94, л. 1; ЦГВИА, ф. ВУА, ед. хр. 8799, л. 28; Степанова, Л. Вклад России..., с. 209.

ЯНКОВ, Гаврил
/неизв./
От Устово /дн. кв. на Смолян/. Учител в Панагюрище /1864/ и в родното си село. По-късно става архиерейски наместник.
☐ В. *Турция*, I, 14, 24 окт. 1864; Животописини бележки за Стою Неделев Шишков. — В: Книга за дарителите..., с. 313.

ЯНКОВ, Д. М.
/неизв./
Учител в Дупница /Станке Димитров/ до 1873 г. Временен дописник на в. „Право“ /1873/.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 382.

ЯНКОВ, Елисей — вж. *Теофилов, Елисей*

ЯНКОВ, Никола
/неизв. — 1897/
От Крамолин, Севлиевско. Учител и свещеник в селото. Член на Търновския РК. Участник в Апр. въст.
☐ Събев, Т. Българската православна църква и национално-освободителното движение. — В: Априлското въстание..., с. 356.

ЯНКОВ, Петко
/неизв./
Роден в Касапкьой, Добруджа. Учител в добруджанското село Каранасуф през 60-те години на XIX век.
☐ Чилингиров, Ст. Добруджа и нашето Възраждане. С., 1917, с. 195; Люлюшев, М. РБО, с. 154.

ЯНКОВ, Петър
/1851 — 1923/
Роден в Шахлии /Княжево/, Ямболско. Учи в Сливен, след което става учител /ок. 1876/. Ръкоположен за свещеник през 1880 г.
☐ ДА — Сливен, ф. 44к, оп. 1, а. е. 111.

ЯНКОВ, Тодор
/неизв./
Свещеник в Беброво, Еленско, през 70-те години на XIX век.
☐ ЦДИА, ф. 405, оп. 1, а. е. 3, л. 2.

ЯНКОВИЧ, Илия
/неизв./
Роден в Батак. Баща на Георги *Бусилин*. Свещеник в Батак от 20-те до 50-те години на XIX век. Спомоществовател за: „Месецослов“ на Хр. Сичанниколов /1840/; „Служба Св. Харалампия“, превел Неофит Рилски /1843/; „Писменница на славянскийат язик“, наредил Ив. Момчилов /1847/; „Житие св. Григория Омиритскаго“, превел Ав. Попстоянов /1852/.
☐ 130 години училище Знаменосец, 2 април 1835, Юб. в. Батак, 1965.

ЯНКОЛОВ, Н. С.
/неизв./
Превежда: „Образът на пресветая Дева Мария. Превел от французки Н. С. Янколов, издава К. С. Тинтеров. Цариград, в печатницата на Българското читалище, 1973“.
☐ Стоянов, М. БВК, с. 382.

ЯНКУЛОВ, Георги Димитров
/27 март 1844 — 6 юли 1900/
Роден в Калофер. Учи в местното

у-ще при Ботьо *Петков* и в Робърт Колеж, Цариград. Същевременно е частен учител в къщата на Никола П. Тъпчилещов на о. Халки. Завършва медицина в Монпелие, Франция /1874/, издържан от Христо П. Тъпчилещов и Георги Ив. *Золотович.* Полага изпит в Цариград за правоспособност и след кратък престой в Калофер се установява като лекар в Тулча. Предс. на бълг. ч-ще и на учителския съвет в града. Лектор в ч-щето. Заподозрян от турското п-во, през 1877 г. заминава за Галац. Развива политическа дейност в Галацкото отделение на БЦБО. По време на РТОВ е привлечен към Гл. квартира на руската армия в Кишинев. Организира набирането на доброволци за Бълг. опълчение. Старши чиновник в канцеларията на руските войски по административното уреждане на освободените земи; гл. лекар на Добруджа. След подписването на Санстефанския мирен договор се премества в Бургас като окръжен управител, после се установява в Пловдив. Оженва се за дъщерята на карловския търговец Никола Т. Пулев. Заедно с Иван Ев. *Гешов* обикаля европейските столици, за да протестират срещу разпокъсването на Б-я /1879/. Народен представител в Областното румелийско събрание. Един от дейните участници в Съединението. Член на временното п-во на Георги *Странски* /1885/. До края на 1898 г. е градски лекар в Пловдив. Подпредс. /1894 — 1896/ и предс. /1896 — 1898/ на IX ОНС. Участва в благотворителни и просветни начинания и д-ва. Заминава на лечение в Париж, където умира. Награждаван с ордени, медали и други отличия.

Временен сътрудник на в. „Македония“ /1871/, сп. „Читалище“ /1872 — 1873/ и сп. „Знаме“ /1875/.

☐ Кйобашиев, Ст. Бележки за Калофер. — Сб. Калоферска дружба. 2. С., 1924, с. 130; Начов, Н. Калофер, 506 — 509; Ганчев, Д. Спомени. С., 1939, с. 38; Стоянов, М. БВК, с. 382; Сюпюр, Е. БЕИР, с. 214.

ЯНЧЕВ, Наум
/неизв./
Роден в Охрид. Учи в Галатасарайския лицей в Цариград /преди 1877/.

☐ Начев, Н. Цариград, с. 152.

ЯНЧЕВ /Енчев/, Симеон
/неизв./
Роден в Шумен. Ученик на Сава *Доброплодни.* Завършва френския католически колеж в Бебек, Цариград /ок. 1852/. В периода 1852 — 1858 г. е учител в Шумен, където участва в театралния живот, свири в първия бълг. оркестър. От 1859 до 1862 г. е учител в Сливен.

☐ НБКМ — БИА, ф. 384, а. е. 36, л. 1 — 4; ДА — Шумен, отдел Възраждане, инв. № 268; в. *Цариградски вестник*, X, № 472, 27 февр. 1860; Георгиева, Д. Материали за учебното дело в гр. Шумен /1856 — 1877/. — *ИНМ — Шумен*, 5, 1972, с. 150; Димова, В. Сава Доброплодни и културното развитие на Сливен. — *Векове*, 1985, № 1, с. 60.

ЯНЧОВ, Матей
/неизв./
Свещеник в Белица, Разложко, от 60-те до нач. на 90-те години на XIX век.

☐ ДА — Благоевград, ф. 227, оп. 1, а. е. 1, л. 1; ф. 742, оп. 1, а. е. 117, л. 16

Географски показалец

А

Абланица, Ловешко 210, 252, 381, 510
Абланово, Русенско 270, 472
Авлалии (Палаузово), Ямболско 182
Аврен, Варненско 52, 70, 211, 379, 423, 521, 526, 542, 568, 631, 686, 707
Австралия 472
Австрия 112, 188, 212, 291, 327, 331, 343, 447, 526, 534, 563, 586, 614, 705, 714
Австро-Унгария 40, 562
Агатова, Севлиевско 368
Агларе, Карнобатско 613
Ак бунар (Инзово), Ямболско 362
Ада тепе (Остра могила), Старозагорско 614
Аджалии (Юнаците), Пазарджишко 295
Аджар (Свежен), Карловско 201, 251, 294, 297, 390, 401, 403, 475, 483, 529, 589, 617, 626, 632, 634, 688
Азаплии (Свободен), Старозагорско 601
Азис бей — вж. Ези бей
Айдемир (дн. кв. на Силистра) 30, 51, 70, 129, 141, 190, 273, 274, 299, 472, 516, 518, 600, 655, **656, 659**
Ай[illegible], Врачанско 644
Айва [illegible] Сол[illegible]ско (дн. в Гърция) 428
Айдън, Мала Азия 351, 457
Айналъ чешме (кв. на Цариград) 216
Айтос 38, 97, 123, 141, 222, 232, 326, 329, 344, 345, 468, 469, 483, 613, 637, 656, 680
Аканджиево, Пазарджишко 377
Ак бунар (Бял извор), Кърджалийско 114
Ак бунар (Бял извор), Старозагорско 117, 202, 662
Ак бунар (Бял кладенец), Хасковско 545
Ак бунар (Инзово), Ямболско 362
Ак дере (Бяла), Варненско 260, 290
Ак дере (Бяла река), Шуменско 356
Акер (Бели бряг), Старозагорско 619
Акерман, Бесарабия 170, 608
Акия, Мала Азия 61, 85, 86, 232, 245, 266, 568
Ала клисе (Църква), Балчишко 49
Алами дере (Полковник Серафимово), Смолянско 61
Албания 210, 403, 544, 558
Алван дере (Малко градище), Хасковско 276
Алваиово, Ескиджумайско (Търговищко) 639
Алдомировци, Софийско 116
Александрия, Румъния 85, 165, 256, 281, 306, 498, 624, 698
Александрово — вж. Ени кьой, Ескиджумайско
Алексинац (дн. в СФРЮ) 501
Алибей кьой, Добруджа (дн. в Румъния) 364
Аликочово (Капитан Димитрнево), Пещерско 236
Али-пашииово (Свобода), Старозагорско 28, 246, 333, 346, 394, 416, 417, 462
Алистратик, Зъхненско (дн. в Гърция) 158
Алмалии, Добруджа (дн. в Румъния) 129, 190, 222, 224, 238, 289, 297, 372, 403, 422, 423, 629, 650, 656, 658
Алмалии (Ябълково), Хасковско 34, 136, 139, 207, 239, 274, 306, 335, 423, 538, 570, 642, 658, 679
Алтимир, Оряховско 263, 393, 453, 515
Алфатар, Силистренско 83, 119, 129, 422, 428, 523, 687
Алхамория, Одринско (дн. в Турция) 260
Анадол (Анадолка), бълг. колония, Бесарабия (дн. в СССР) 126, 325
Ананев (дн. в СССР) 373
Анверс (Антверпен), Белгия 324
Англия 155, 496, 526, 695
Ангора (Анкара), Турция 41, 67, 182, 197, 254, 347, 396, 649
Андрос, остров 52, 95, 213, 285, 432, 437, 495, 637, 682, 707
Аикара — вж. Ангора
Анхиало (Поморие) 106, 197, 212, 256, 322, 326, 711
Арабаджиево (Коларово), Старозагорско 75, 133, 137, 269, 371, 402, 405, 416, 454, 478, 590, 652, 712
Арад (дн. в Румъния) 230
Арбанаси 33, 4[illegible] 45, 118, 120, 134, 139, 140, 142, 162, [illegible] 221, 225, 235, 250, 252, 273, 276, 285, 294, 311, 355, 372, 373, 399, 414, 442, 453, 464, 466, 480, 552, 577, 590, 592, 682, 688
Аргана Мадени (вер. в Азиатска Турция) 667
Арда, Смолянско 607
Армаджия, Бесарабия 640
Армутлии, Хаджиоглупазарджишко (Крушари, Толбухииско) 119, 268, 311, 621, 632, 639, 719
Арнаут (Пороище, дн. към Разград) 181, 183, 196, 470, 600, 630, 681
Арнаут кьой (Иречеково), Ямболско 182, 198, 235, 654, 658
Арнаут кьой, Цариград 280
Арнаутито, Старозагорско 341
Арчар, Видинско 31, 264, 639, 650
Асан базар, Бесарабия 469
Асеновград — вж. Станимака
Асеново — вж. Калъчлари
Асеновци — вж. Осма Калугерово
Асир (?)
Аспарухово, Варненско — вж. Ченге
Аспарухово, Бургаско — вж. Янък баланбалии
Асъл бейлии (Блъсково, Провадийски) 87, 202, 368, 450, 685
Атанас кьой (Атанасово, дн. към Бургас) 92, 189, 514
Атанасово — вж. Атанас кьой
Атина 34, 41, 43, 55, 78, 79, 95, 106, 116, 176, 197, 198, 208, 213, 231, 244, 256, 285, 291, 295, 321, 343, 347, 408, 410, 420, 428, 432, 437, 439, 442, 445, 473, 482, 495, 501, 502, 555, 560, 569, 574, 578, 586, 603, 611, 637, 640, 671, 691, 707, 715, 716
Атон 47, 53, 248, 351, 446, 590, 606
Ахлатлии (Присад), Бургаско 43
Ахиево (Бъдеще), Старозагорско 114, 161, 240, 247, 356, 416, 417, 430, 455, 478, 601, 652, 667
Ахтопол 292
Ахърито (Загоре), Старозагорско 371, 454
Ачларе (Екзарх Антимово), Карнобатско 320
Ашаклии (Борисово), Ямболско 471
Ашиково (Осеновец), Шуменско 351
Ашиково, Ескиджумайско (Певец, Търговнщко) 33

Б

Бабадаг, Добруджа (дн. в Румъния) 119, 166, 210, 222, 252, 260, 422, 465, 592
Бабаески, Турция 61
Бабово, Русенско 203, 530
Бабук, Силистренско 86, 164, 206, 228, 453, 542, 610
Багдад 167, 224, 305, 405
Бадино, Дупнишко (Станкедимитровско) 648
Байкал — вж. Бешлии
Байлово, Софийско 348, 454, 523
Байрам алан (Добра поляна), Айтоско 409
Байрям дере (Веселиново), Шуменско 369
Балаклин (Руда), Старозагорско 630
Баланово, Дупиишко (Станкеднмитровско) 73, 562
Балван махала (Ветренци), Търновско 663, 673, 675
Балджиларе (Медово), Чирпанско 42, 286, 483, 510, 623
Балджи омур, Ескиджумайско (Медовина, Търговищко) 451, 454
Бали ефенди (Княжево, дн. кв. на София) 162, 427
Балтаджи, Пловдивско (Секирово, дн. към Раковски) 45
Балчик 49, 54, 120, 128, 131, 202, 203, 231, 261, 273, 284, 355, 377, 423, 496, 572, 632, 710
Батин, Русенско 270
Балъклии (Руда), Старозагорско 630
Балъкьой, Ференско 51
Банат 354, 442, 508, 530, 531, 565, 575, 577, 637, 668, 713, 714
Баниска (Банско), Русенско 402
Баница, Оряховско 194, 265, 452, 630
Баничан, Неврокопско (Гоцеделчевско) 148
Банкя, Софийско 117, 201
Банова (Бановка), бълг. колония, Бесарабия (дн. в СССР) 396, 419, 478, 716
Банско 45, 48, 64, 79, 94, 114, 122, 131, 140, 144, 195, 216, 246, 248, 253, 264, 265, 292, 355, 361, 376, 388, 390, 434, 435, 459, 466, 469, 473, 479, 480, 489, 524, 541, 547, 553, 559, 594, 595, 612, 657, 669, 671, 672, 676
Банско, Русенско — вж. Баниска
Баня, Панагюрско 36, 257, 317, 411, 662
Баня, Пловдивско 58
Баня, Разложко 48, 88, 171, 246, 355, 362, 364, 434, 469, 510, 541, 552, 553, 607, 648, 683, 700, 706, 709
Баня (Николово), Ломско 557
Баняса (дн. в Румъния) 351
Бараклии (Оризаре), Бургаско 119, 250, 251
Бараково (дн. към Кочериново), Дупнишко (Станкедимитровско) 510
Бариево (Равно поле), Софийско 203, 417
Басарбово, Русенско 51, 198, 529
Басра 309
Батак 39, 57, 58, 79, 95, 160, 224, 233, 288, 295, 299, 330, 341, 367, 393, 397, 493, 505, 521, 539, 566, 651, 657, 720
Батановци (Темелково), Пернишко 189
Батин, Русенско 270
Батошево, Севлиевско 202, 289, 385, 416, 420, 526, 530, 537, 585, 659
Батум (Батуми, СССР) 176
Бачево, Разложко 48, 274, 288, 289, 395, 404, 432, 435, 510, 542, 553, 573, 594, 695
Башино село, Велешко (дн. в СРФЮ) 60, 102, 432, 519, 644, 703
Баш клисе (?) 330
Башкьой, Добруджа (дн. в Румъния) 32, 70, 132, 148, 191, 199, 222, 351, 383, 452, 454, 514, 547, 557, 625, 719
Баялци (Гевгелийско) 357
Бдинци — вж. Гьокче дьолюк
Бебек (кв. на Цариград) 39, 89, 92, 114, 123, 137, 170, 171, 172, 188, 196, 207, 216, 242, 254, 274, 282, 300, 319, 350, 351, 392, 414, 421, 423, 449,

497. 506. 544. 545. 556. 560. 592. 620. 665. 679. 688. 692. 721
Беброво (дн. в СФРЮ) 315
Беброво. Еленско 43. 88. 166. 175. 209. 210. 225. 234. 245. 255. 257. 260. 263. 271. 272. 299. 316. 357. 388. 404. 421. 427. 428. 431. 435. 436. 450. 466. 539. 544. 554. 560. 575. 578. 579. 592. 607. 613. 617. 625. 631. 632. 648. 653. 655. 686. 719. 720
Беглеж. Плевенско 293
Бегнища (дн. в СФРЮ) 695
Бегуновци. Брезнишко 277. 454. 629
Бежаново. Ловешко 544
Бейдауд. Добруджа (дн. в Румъния) 60. 132. 191. 206. 273. 289. 368. 369. 501. 576. 640. 720
Бей махле (Светлина). Бургаско 420
Бейрут 149. 184. 352. 369. 506. 519. 525
Бела църква. Крушевско (дн. в СФРЮ) 49
Белащица. Пловдивско 177
Белгия 233. 324. 426. 567. 643. 705. 708
Белград 26. 32. 43. 50. 89. 90. 92. 133. 135. 147. 152. 157. 159. 166. 179. 184. 198. 200. 210. 213. 239. 241. 246. 255. 265. 274. 276. 281. 283. 287. 292. 295. 296. 302. 306. 307. 312. 313. 316. 319. 320. 325. 328. 333. 337. 357. 371. 379. 400. 408. 412. 413. 414. 423. 433. 434. 435. 442. 447. 450. 451. 462. 475. 476. 480. 486. 487. 488. 499. 500. 524. 525. 526. 540. 543. 546. 555. 556. 557. 567. 580. 586. 602. 603. 612. 617. 628. 637. 679. 681. 691
Беле. Кочанско (дн. в СФРЮ) 220
Белене. Свищовско 187. 214. 322. 590
Беленци. Ловешко 309
Бели брод. Оряховско 470
Бели бряг — вж. Акер
Белиманево (?) 392
Бели мел. Берковско 134. 203. 250. 252. 671
Бели Осъм. Троянско 401
Белина (?) 414
Белица. Охридско (дн. в СФРЮ) 558
Белица. Разложко 60. 182. 264. 287. 291. 294. 325. 369. 406. 410. 476. 478. 538. 547. 580. 647. 648. 721
Белица. Силистренско 634
Белица. Софийско 340
Белиш. Троянско 179. 265
Бело поле. Видинско 218
Белово. Пазарджишко 303. 345. 348. 466. 564. 614. 646
Белоградчик 46. 65. 103. 113. 195. 256. 257. 271. 294. 299. 364. 443. 591. 652. 684. 698. 700
Белозем — вж. Гирен
Беломорци — вж. Мечикчилер
Белополци. Софийско 454
Белослав — вж. Гебедже
Белотинци. Неврокопско (дн. в Гърция) 541. 581
Белцов — вж. Белчово
Белчово (Белцов). Русенско 273
Беляковец. Търновско 144
Беидер. Бесарабия (дн. в СССР) 57
Бер. Гърция 465. 508
Берайнци. Трънско 172. 520. 587
Бердянск (дн. в СССР) 61. 164. 395
Беренде. Пернишко 264
Бериево. Севлиевско 641
Берковица 32. 34. 36. 40. 41. 93. 98. 164. 204. 209. 216. 227. 243. 261. 288. 329. 334. 391. 409. 447. 473. 479. 499. 506. 514. 545. 548. 551. 651. 678. 705. 711
Берлин 92. 106. 190. 207. 213. 233. 292. 410. 441. 448. 464. 562. 587. 702
Берово. Малешевско (дн. в СФРЮ) 65. 68. 140. 161. 192. 609. 681
Берязка, селище близо до Плоещ, наричано още Нови Сливен 586
Бесарабия 29. 75. 83. 106. 157. 162. 164. 218. 282. 283. 309. 328. 343. 354. 376. 401. 407. 419. 428. 444. 586. 602. 642. 643
Беш Аллма. Бесарабия 350
Беш тепе. Добруджа (дн. в Румъния) 650
Беше (дн. в СФРЮ) 140
Бешевлие (Кирково. дн. към Преслав) 130. 265. 565
Бешенов. Банат (дн. в Румъния) 94. 187. 395. 668
Бешлии (Байкал). Оряховско 400
Билинци. Брезнишко 244. 651
Билково — вж. Горни Болерци
Биримирци (дн. към София) 112. 190. 546
Бистрица. Горноджумайско (Благоевградско) 47. 131. 193. 524. 695
Бистрица. Софийско 291. 363. 626
Битлиджа (Староселец). Старозагорско 143
Битоля (дн. в СФРЮ) 33. 40. 43. 50. 52. 53. 80. 84. 91. 126. 135. 142. 189. 192. 193. 223. 233. 243. 244. 246. 268. 288. 300. 311. 316. 318. 344. 357. 380. 387. 396. 397. 406. 412. 413. 416. 432. 439. 445. 455. 463. 470. 482. 483. 495. 558. 560. 574. 647. 668. 709
Благоевград — вж. Горна Джумая
Благоево. Разградско — вж. Къзъл Мурад
Благоево. Търновско — вж. Ревиш
Блажиево. Кюстендилско 351
Блатец — вж. Есирлии
Блаца (дн. в Турция) 56. 189. 711
Блъсково — вж. Асъл бейлии
Блъсковци. Еленско 196. 361. 565
Бобища. Костурско (дн. в Гърция) 192. 196. 321. 482. 543
Бобошево. Дупнишко (Станкедимитровско) 35. 73. 112. 154. 202. 220. 264. 292. 293. 357. 466. 622. 626. 648. 672
Богаз (Пролом). Пловдивско 643
Богдан — вж. Богдан кьой
Богдан кьой. Хаджиоглупазарджишко (Богдан. Толбухинско) 542
Богданци. Гевгелийско (дн. в СФРЮ) 32. 93. 146. 356
Богослов. Кюстендилско 113. 351
Богьовци. Софийско 69. 425
Бодрово — вж. Бодурово
Бодурово (Бодрово). Хасковско 207
Боевица — вж. Хаджи Азма
Божаново — вж. Карамет
Боженица. Тетевенско 145. 152. 249. 300. 653
Боженци. Габровско 615. 649
Божица. Босилеградско (дн. в СФРЮ) 612
Божичен. Русенско 426
Бозвелийско — вж. Кадъкьой. Варненско
Бойково. Пловдивско 28. 114. 145
Бойковци — вж. Реселии. Еленско
Бойница. Кулско 126. 277. 290. 466. 521. 556. 560
Бойновци. Габровско 125
Болбока. Бесарабия (дн. в СССР) 234. 343
Болгаркьой. Одринско (дн. в Турция) 93
Болград. Бесарабия (дн. в СССР) 29. 37. 39. 42. 65. 71. 81. 83. 84. 100. 103. 114. 124. 126. 136. 162. 163. 175. 178. 185. 194. 238. 239. 246. 267. 270. 283. 303. 304. 305. 308. 309. 311. 334. 335. 350. 361. 363. 364. 368. 375. 384. 400. 401. 421. 441. 442. 444. 446. 448. 449. 468. 469. 494. 497. 502. 504. 505. 534. 540. 544. 559. 560. 562. 564. 586. 647. 654. 664. 673. 685. 688. 693. 716. 718
Болоня. Италия 48. 531
Болу. Мала Азия 266. 534
Бон 441
Боиушевци. Вранско (дн. в СФРЮ) 358
Борисово. Русенско — вж. Сърна бей
Борисово. Ямболско — вж. Ашаклии
Борован. Врачанско 130. 268. 275. 381. 605
Борово — вж. Чираджии
Боровци. Берковско 264. 514
Бороец. Охридско (дн. в СФРЮ) 586
Босевци (дн. към Беброво). Еленско 685
Босилеград (дн. в СФРЮ)
Босна 54. 137. 224. 229. 276. 361. 412. 588. 702
Ботево. Врачанско 508
Ботево. Варненско — вж. Юшенлии
Бочаие. Воеводина (дн. в СФРЮ) 241
Бочуковци. Габровско 119. 120
Бошуля. Пазарджишко 364. 703
Бояджик. Добруджа (дн. в Румъния) 47
Бояджик. Ямболско 346. 368. 370
Бояна. Софийско 40. 425
Боянци — вж. Катърли
Браила (дн. в Румъния) 38. 40. 54. 69. 85. 92. 97. 99. 103. 105. 111. 123. 124. 128. 139. 144. 164. 166. 182. 185. 190. 195. 200. 227. 228. 230. 244. 246. 273. 283. 293. 308. 349. 350. 359. 378. 384. 397. 413. 414. 418. 419. 421. 426. 427. 431. 433. 442. 445. 446. 458. 497. 501. 508. 511. 519. 541. 543. 547. 548. 549. 550. 560. 567. 569. 571. 577. 578. 586. 618. 625. 629. 636. 645. 656. 664. 676. 677. 700
Бракевица (дн. в СФРЮ) 201
Братаница — вж. Кьосе Муратово
Братя Кунчеви — вж. Черково
Брацигово 34. 46. 60. 117. 134. 156. 160. 210. 236. 251. 258. 352. 370. 372. 401. 425. 433. 454. 475. 515. 520. 543. 554. 558. 572. 621. 625. 657. 671
Брашов (дн. в Румъния) 44. 65. 66. 458. 530. 586
Брегари. Плевенско 351
Брегово. Видинско 60. 81. 158. 172. 201. 352. 674. 705
Брежани — вж. Сърбиново
Брезник 39. 42. 202. 217. 244. 253. 269. 293. 302. 451. 524. 529. 551. 570. 629. 648. 657
Брезово. Пловдивско 182. 539
Бреница. Оряховско 130. 485. 499. 506. 655
Брестак — вж. Кара агач. Варненско
Бресте. Плевенско 455. 457
Брест-Литовск. Русия 627
Брестник — вж. Кара агач. Пловдивско
Брестница (дн. в СФРЮ) 201
Брестница. Ловешко 308. 698
Брестовене — вж. Караач. Разградско
Брестовец. Плевенско 97. 116. 185. 291. 683
Брестовица. Пловдивско 94. 140. 236. 593. 624
Брестовица. Русенско 273
Бричово (дн. в СФРЮ) 478
Бруса (дн. в Турция) 362
Брусен. Тетевенско 126
Бръиза. Бесарабия (дн. в СССР) 270
Бръчма (Българка). Силистренско 264. 448
Бръшлян. Малкотърновско — вж. Сармашик
Бръшлян. Русенско 471
Брюксел 85. 343. 417
Брягово — вж. Кара алан
Будапеща 179. 226. 230. 235. 318. 359. 462
Будин (Будим) — вж. Будапеща
Буйновци. Еленско 507
Буковец. Софийско 394
Буковец. Търновско 137
Букурещ 27. 28. 30. 37. 38. 39. 40. 42. 43. 47. 52. 53. 54. 55. 57. 61. 65. 67. 68. 74. 76. 77. 81. 82. 84. 85. 87. 89. 90. 96. 97. 104. 105. 106. 107. 111. 112. 115. 117. 124. 125. 127. 135. 138. 139. 143. 144. 157. 159. 162. 163. 165. 166. 167. 170. 178. 182. 184. 186. 190. 193. 195. 196. 198. 199. 205. 209. 213. 214. 218. 225. 226. 227. 230. 235. 237. 238. 240. 241. 242. 243. 245. 246. 247. 250. 253 254. 256. 259. 264. 266. 267. 270. 272. 273. 274. 276. 279. 280. 281. 282. 288. 292. 295. 297. 298. 299. 306. 308. 312. 316. 318. 323. 324. 325. 327. 329. 332. 334. 336. 337. 341. 346. 347. 348. 352. 361. 364. 366. 367. 370. 371. 376. 379. 380. 381. 384. 390. 391. 396. 397. 418. 419. 423. 426. 427. 433. 439. 440. 442. 443. 448. 449. 450. 451. 458. 459. 465. 468. 469. 470. 472. 473. 482. 485. 487. 488. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 502. 504. 508. 510. 511. 512. 513. 518. 523. 524. 530. 531. 532. 534. 539. 540. 541. 542. 550. 552. 555. 556. 558. 559. 560. 561. 566. 568. 569. 571. 573. 576. 577. 578. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 593. 595. 599. 601. 603. 604. 608. 616. 635. 636. 642. 644. 658. 659. 662. 676. 680. 682. 688. 692. 693. 696. 700. 701. 702. 703. 705. 707. 715
Букьовци (дн. към Мизия). Оряховско 54. 298. 515. 603
Булгариево (дн. в Гърция) 509. 626
Булгаркьой (дн. в Турция) 444
Бунар хисар (дн. в Турция) 128. 304
Бургас 59. 64. 92. 99. 116. 128. 176. 189. 197. 200. 237. 238. 242. 272. 284. 325. 326. 345. 369. 406. 421. 453. 466. 473. 514. 539. 548. 576. 591. 618. 619. 702. 705. 711. 721
Бургуджии (Горно Александрово). Сливенско 315. 509
Бутан. Оряховско 126. 417
Бутово. Търновско 53. 142. 175. 541

Буф, Леринско (дн. в Гърция) 663
Бухово, Софийско 35, 166
Бучино, Горноджумайско (Благоевградско) 510
Бъдеще вж. Ахиево
Бъзовец, Русенско 364, 518, 559
Бъзъу (дн. в Румъния) 42
Българене, Ловешко 109, 176, 262, 407, 509, 636, 698
Българене, Свищовско 423, 426, 462, 468
Българи —, вж. Вулгари
Българка — вж. Бръчма
Българоблаци, Костурско (дн. в Гърция) 592
Български извор — вж. Турски извор
Бъмбоки, Костурско (дн. в Гърция) 424
Бързина, Оряховско 147
Бързински соват — вж. Ботево, Врачанско
Бъркачево, Оряховско 270, 576
Бърлад (дн. в Румъния) 29
Бърневци, Габровско 97
Бяга, Пазарджишко 196, 650
Бял извор — вж. Ак бунар, Кърджалийско
Бял извор — вж. Ак бунар, Старозагорско
Бял кладенец — вж. Ак бунар, Хасковско
Бяла, Варненско — вж. Ак дере
Бяла, Русенско 126, 141, 224, 261, 267, 366, 449, 523, 572, 593, 596, 673, 698, 699
Бяла (?) 305
Бяла вода — вж. Конак
Бяла паланка 100
Бяла река — вж. Ак дере, Шуменско
Бяла Слатина 120, 420, 485, 558, 576, 593
Бяла черква, Търновско 37, 54, 97, 104, 117, 141, 155, 202, 218, 224, 225, 329, 452, 456, 477, 480, 515, 521, 523, 524, 527, 542, 566, 637, 643, 653, 663, 671, 675, 720

В

Вайсал, Бесарабия (дн. в СССР) 315, 669
Вайсал, Одринско (дн. в Турция) 503
Вакарел, Софийско 100, 201
Ваклино — вж. Караманлии, Хаджиоглупазарджишко
Ваксево, Кюстендилско 625, 629
Вакъв (Устрем), Ямболско 553, 678
Варвара, Пазарджишко 100, 290, 513
Вардим, Свищовско 340
Вардун, Ескиджумайско (Търговищко) 153, 223, 400, 404, 560
Варилък, Солунско (дн. в Гърция) 234
Варна 37, 39, 44, 45, 50, 54, 59, 66, 70, 75, 112, 115, 128, 143, 153, 158, 162, 173, 176, 182, 183, 184, 185, 187, 188, 207, 214, 227, 231, 233, 236, 238, 241, 242, 243, 245, 246, 254, 256, 270, 275, 279, 281, 284, 289, 290, 299, 302, 307, 310, 316, 325, 334, 337, 342, 345, 347, 356, 364, 368, 372, 390, 393, 394, 404, 407, 409, 419, 420, 422, 435, 438, 449, 453, 462, 501, 502, 523, 525, 526, 538, 545, 559, 564, 567, 570, 572, 576, 577, 581, 583, 585, 586, 596, 599, 608, 613, 615, 620, 621, 624, 627, 629, 637, 643, 645, 649, 653, 657, 669, 670, 679, 684, 691, 692, 695, 712, 713, 718
Варча, Кюстендилско (дн. в СФРЮ) 140
Васил Друмев — вж. Горни Иджик
Васил Левски — вж. Митиризово
Василико (Мичурин), Бургаско 292
Василовци, Ломско 37, 266, 484
Василовци, Софийско 285
Васлуи, Бесарабия 29
Ватвил, Швейцария 348
Ватоша, Велешко (дн. в СФРЮ) 34, 311, 347, 357, 363, 406
Вашингтон 496
Ведрина — вж. Кадъ кьой, Хаджиоглупазарджишко
Везенково — вж. Кадърфакли
Везир Кузлуджа — вж. Козлуджа (Суворово), Варненско 87, 679
Велес (дн. в СФРЮ) 27, 32, 38, 43, 52, 60, 74, 84, 87, 89, 93, 102, 135, 145, 151, 162, 176, 177, 178, 179, 190, 201, 202, 204, 210, 226, 229, 232, 234, 243, 244, 257, 264, 273, 280, 288, 300, 312, 316, 318, 322, 331, 334, 343, 344, 351, 354, 356, 361, 364, 367, 370, 373, 402, 410, 415, 423, 424, 426, 427, 443, 447, 448, 451, 455, 463, 493, 498, 502, 507, 518, 519, 527, 548, 563, 582, 585, 593, 595, 600, 602, 606, 611, 635, 640, 647, 658, 662, 685, 697, 711, 716
Велика — вж. Потурнак
Велико Търново — вж. Търново
Великово — вж. Караманлий, Старозагорско
Велино — вж. Имрихор
Величково — вж. Згарлии
Велковци — вж. Кършовци
Велковци, Пернишко 189, 611
Велчани, Струшко (дн. в СФРЮ) 333, 582, 667
Велчево — вж. Марийно и Фида бей
Венелин — вж. Саръдър
Венеция, Италия 254, 485, 488, 508
Венчан, Провадийско 196, 305
Верен — вж. Садъклии
Веслец, Врачанско 515
Веселие — вж. Саръ Муса, Бургаско
Веселиново — вж. Байрям дере
Веслец, връх в Стара планина 85
Ветово, Русенско 472
Ветрен, Казанлъшко — вж. Лаханлии
Ветрен, Кюстендилско 203, 633, 706
Ветрен, Пазарджишко — вж. Ени кьой
Ветрен, Силистренско 143, 472, 532, 592
Ветренци — вж. Балван махала
Ветрино — вж. Ясъ тепе
Вехтово — вж. Ески кьой
Виден вж. Карагитлии
Видима, Ловешко 649
Видин 26, 27, 29, 32, 35, 36, 40, 41, 50, 52, 65, 78, 91, 109, 114, 137, 141, 146, 147, 172, 178, 187, 195, 202, 205, 207, 208, 212, 213, 221, 225, 232, 237, 243, 250, 254, 261, 267, 268, 272, 274, 276, 277, 289, 293, 299, 300, 302, 311, 314, 328, 330, 331, 337, 341, 356, 358, 360, 364, 400, 407, 411, 423, 424, 430, 433, 434, 435, 444, 456, 462, 464, 471, 472, 475, 476, 485, 499, 501, 519, 528, 530, 539, 543, 544, 548, 555, 571, 581, 590, 591, 595, 607, 611, 620, 641, 649, 660, 661, 667, 681, 684, 692, 693, 694, 697, 702, 713, 714
Видраре, Орханийско (Ботевградско) 82, 174, 179, 191, 274, 528, 556, 570, 649, 665, 693
Виена 26, 35, 36, 40, 44, 47, 49, 63, 65, 76, 77, 92, 109, 115, 117, 121, 145, 147, 153, 166, 178, 179, 193, 199, 211, 212, 213, 214, 226, 233, 241, 243, 254, 260, 292, 296, 298, 307, 318, 340, 342, 383, 390, 392, 396, 397, 412, 414, 418, 423, 432, 435, 449, 450, 457, 462, 464, 484, 486, 487, 497, 504, 508, 510, 525, 536, 553, 554, 556, 560, 562, 563, 568, 573, 574, 580, 581, 584, 586, 594, 607, 621, 632, 649, 669, 670, 679, 685, 691, 692, 693, 695, 713, 714, 717
Винарово — вж. Курт бунар
Винга, Банат (дн. в Румъния) 65, 75, 94, 175, 214, 230, 354, 389, 395, 396, 531, 565, 575, 577, 637, 708
Виноградец — вж. Кара Мусал
Винце (дн. в СФРЮ) 626
Вировско, Врачанско 516
Вирче (Вирча, дн. в СФРЮ) 48, 201
Висока, Солунско (дн. в Гърция) 35, 79
Витлеем (дн. в Израел) 645
Витолища (дн. в СФРЮ) 201, 662
Вишани, Костурско (дн. в Гърция) 44
Вишовград, Търновско 288, 346, 524, 553, 559
Владая, Софийско 529
Владивосток, СССР 581
Владимирово, Ломско — вж. Люта
Владимирово, Хаджиоглупазарджишко — вж. Делиосманлар
Владиня, Ловешко 467
Владово, Воденско (дн. в Гърция) 145, 540
Вланга (кв. на Цариград) 226, 254, 258, 345, 613
Власатица, Врачанско 507, 618
Влахи, Горноджумайско (Благоевградско) 552, 678
Влашица (Върбица), Търновско 697
Влашко 56, 75, 162, 195, 223, 242, 582, 606
Влашко село (Царевец), Врачанско 183, 366, 432
Воден (дн. в Гърция) 43, 49, 53, 80, 96, 125, 145, 161, 311, 316, 368, 385, 386, 387, 427, 445, 452, 483, 540, 551, 609, 614, 617, 627, 640, 665
Воден, Ямболско — вж. Дере кьой
Водица, Варненско — вж. Суджаскьой
Водица, Ескиджумайско (Търговищко) 142, 308, 557, 631, 653
Войници, Ломско 32, 693
Войнягово, Карловско 379
Войсил — вж. Карнофоля
Волуяк, Софийско 356
Врабево, Ловещко 288
Врагитурци, Кукушко (дн. в Гърция) 641
Враждебна, Софийско 366
Врани кон — вж. Кара атлар
Враниловци, Габровско 458, 514
Вранино — вж. Гаргалък
Враница (дн. в СФРЮ) 533
Вранско — вж. Хаджилар, Кърджалийско
Враня (дн. в СФРЮ) 31, 32, 141, 151, 209, 358, 390, 393, 456, 463, 529, 531, 544, 603, 611, 616, 617, 620, 625, 656, 687, 695, 712, 720
Враня стена, Радомирско 551, 696
Враняк, Врачанско 64, 376, 378
Вратарите — вж. Капуджи махле
Враца 26, 27, 29, 40, 42, 49, 50, 58, 84, 87, 91, 96, 103, 104, 108, 110, 119, 120, 123, 130, 140, 142, 161, 177, 184, 187, 191, 192, 196, 199, 202, 204, 212, 221, 225, 233, 245, 267, 277, 288, 290, 294, 296, 298, 301, 309, 317, 327, 328, 338, 344, 351, 355, 360, 363, 365, 366, 376, 378, 386, 388, 408, 411, 416, 420, 423, 432, 434, 464, 465, 469, 477, 482, 485, 486, 513, 529, 534, 543, 553, 556, 562, 575, 588, 594, 595, 596, 604, 610, 611, 619, 626, 630, 644, 646, 650, 653, 672, 692, 702, 706
Врачево (?) 295
Врачеш, Софийско 529, 640
Врутук, Гостиварско (дн. в СФРЮ) 257
Връв, Видинско 141
Вулгари (Българи), Малкотърновско 438, 514
Въбел, Никополско 509
Вълканещ, Бесарабия 674
Вълканци, Бесарабия 150
Вълкова Слатина (Доктор Йосифово), Ломско 186, 260, 445, 557, 638
Вълчедръм, Ломско 35, 47, 82, 266, 290, 351, 400, 433, 538, 544
Вълчитрън, Плевенско 261, 293, 462
Върба, Радомирско 392, 602, 697
Върбаново — вж. Царева ливада
Върбина — вж. Союджук
Върбица, Търновско — вж. Влашица
Върбица, Шуменско 53, 59, 83, 111, 133, 167, 170, 203, 359, 373, 435, 470, 473, 638, 678, 683, 684, 685, 718
Върбовка, Търновско 54, 86, 132, 161, 261, 286, 523, 677
Върбово, Смолянско 58, 638
Віртоп, Видинско 243, 485
Вършац, Банат (дн. в СФРЮ) 204, 395, 442, 530
Вършец, Берковско 424, 659
Вюрцбург (дн. във ФРГ) 65, 76, 448, 653

Г

Габаре, Врачанско 64, 420, 499
Габарево, Казанлъшко 104, 106, 110, 293, 319, 326, 369, 516, 589, 619, 639
Габрица — вж. Габрово, Смолянско
Габровница, Пазарджишко 626
Габрово 26, 30, 31, 32, 39, 40, 43, 44, 46, 53, 57, 58, 63, 70, 75, 78, 81, 86, 88, 90, 94, 95, 97, 101, 103, 104, 107, 113, 114, 115, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 125, 129, 131, 133, 134, 136, 138, 139, 142, 152, 157, 158, 163, 166, 167, 172, 174, 184, 188, 189, 195, 200, 201, 203, 207, 229, 232, 238, 243, 245, 247, 248, 250, 252, 253, 254, 255, 258, 260, 261, 264, 265, 267, 273, 275, 277, 279, 280, 281, 283, 285, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 297, 301, 304, 305, 307, 319, 322, 323, 324, 327, 331, 332, 335, 338, 339, 341, 346, 348, 352, 353, 359, 360, 363, 366, 370, 372, 380, 381, 382, 385, 389, 390, 391, 392, 394, 401, 402, 403, 404, 406, 415, 418, 423, 431, 439, 451, 452, 454, 456, 457, 458,

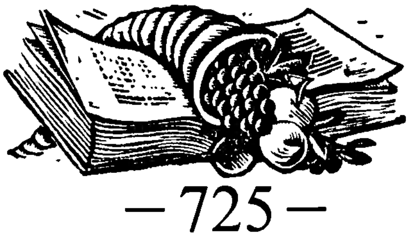

459, 460, 461, 464, 466, 468, 469, 472, 473, 474, 476, 477, 480, 484, 485, 490, 491, 498, 504, 506, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 528, 532, 533, 535, 538, 548, 552, 553, 554, 558, 560, 562, 563, 566, 567, 570, 572, 573, 576, 577, 581, 582, 583, 590, 591, 592, 595, 602, 606, 609, 610, 611, 613, 614, 615, 617, 618, 619, 620, 625, 630, 635, 638, 639, 642, 644, 646, 649, 659, 660, 661, 669, 671, 672, 678, 679, 683, 684, 686, 689, 691, 693, 698, 699, 701, 703, 705, 707, 712, 717, 720
Габрово, Горноджумайско (Благоевградско) 203
Габрово, Ксантийско 237
Габрово (Габрица), Смолянско 61
Гавраилово — вж. Дермендере, Котленско
Гаврил Геново — вж. Соточино
Гагаля (дн. към Николово), Русенско 81, 92, 309, 346, 542, 554, 624, 627, 697, 699
Гаджилово (Гранитово), Ямболско 655
Гайтанево, Софийско 99
Гайтаниново, Неврокопско (Гоцеделчевско) 42, 88, 253, 341, 347, 384, 489, 510, 555, 584, 619
Галатища, Солунско (дн. в Гърция) 115, 252, 386
Галац 40, 44, 54, 85, 90, 97, 104, 112, 123, 124, 125, 133, 134, 144, 145, 154, 160, 223, 241, 246, 249, 273, 279, 310, 322, 327, 359, 391, 422, 442, 446, 480, 498, 516, 535, 540, 541, 543, 556, 567, 578, 604, 625, 629, 692, 700, 713, 716, 721
Галиче, Оряховско 137, 194, 515, 558
Галичник, Дебърско (дн. в СФРЮ) 32, 132, 425, 450, 503, 524, 684, 687
Ганд, Белгия 114, 155, 426
Ганчовец, Габровско 218, 265, 275, 309, 373, 471
Гарван, Габровско 39, 183, 277, 391, 633, 685
Гарван, Силистренско 56, 119, 185, 557
Гарваново, Габровско — вж. Ени махле
Гарваново, Хасковско — вж. Ени махле
Гаргалък (Вранино), Балчишко 86, 156, 198, 228, 616
Гари, Дебърско (дн. в СФРЮ) 35
Гачевци, Габровско 105
Гебедже (Белослав), Варненско 142, 249, 345, 356, 378, 582, 686
Гевгели (дн. в СФРЮ) 47, 196, 542
Гевреклер (Калиманци), Варненско 54, 305, 566
Гелвере — вж. Калугерово, Пазарджишко
Гелинджик, Хаджиоглупазарджишко (Димитър Ганево, Толбухинско) 32, 128, 195, 300, 346, 439, 504, 630, 691
Генерал Колево — вж. Чаир харман
Генерал Тошево — вж. Касъм кьой
Геракарци, Воденско (дн. в Гърция) 714
Герделии (Невестино), Карнобатско 613
Гердима (Нова Надежда), Хасковско 644
Герман, Софийско 38, 116, 464, 521
Германия 42, 76, 107, 108, 331, 447, 464, 517, 562, 593, 667, 702
Гешово, Горноджумайско (Благоевградско) 435
Гидикли, Солунско (дн. в Гърция) 48
Гилдълар (Щърково), Пазарджишко 141
Гиляни (дн. в СФРЮ) 294, 339, 545
Гинци, Софийско 467
Гита — вж. Кара Терзилери
Гирен (Белозем), Чирпанско 62
Глава, Оряховско 150, 368, 606, 643
Главан, Бесарабия 672
Главан, Силистренско 629
Главан, Старозагорско 211
Гледачево — вж. Куфалчево
Глуво, Скопско (дн. в СФРЮ) 210
Гложене, Тетевенско 41, 96, 338, 346, 377, 390, 542, 581, 618, 691
Гниляне (дн. към Нови Искър), Софийско 389, 467, 546
Годеч, Софийско 317, 609
Годзо, остров 472
Годлево, Разложко 46, 60, 146, 260, 268, 350, 352, 355, 369, 399, 502, 538, 552, 634
Големи извор — вж. Голям извор
Голиници (Младеново), дн. към Лом 34, 172, 400, 434, 453
Голица, Варненско 212
Голям Боялък, Бесарабия 378, 503
Голям извор, Разградско — вж. Кара арнаут
Голям извор, Тетевенско 83, 95, 96, 174, 230, 506, 694
Голяма Брестница, Ловешко 315, 672
Голяма Желязна, Тетевенско 444
Голяма Кайнарджа (Светослав), Силистренско 268
Голяма Кутловица (Михайловград) 53
Голяма Раковица, Панагюрско 390
Голямо Асеново — вж. Кючюк Хасан
Голямо Белово, Пазарджишко 36, 85, 99, 100, 112, 126, 141, 146, 166, 199, 233, 356, 392, 564, 657
Голямо Бучино, Пернишко 146
Голямо Дуванджии (Пшеничево), Старозагорско 271
Голямо Кадиево (дн. към Загоре), Старозагорско 371
Голямо Конаре (Съединение), Пловдивско 60, 90, 137, 327, 401, 415
Голямо Малово, Софийско 529
Голямо село (Тъжа), Казанлъшко 127, 232, 272
Голямо Шивачево — вж. Терзобас
Голямо Яларе (Русаля), Търновско 137, 144, 260, 459, 501
Горенци, Костурско (дн. в Гърция) 321, 544
Горица — вж. Орман
Горна Бешовица, Врачанско 40, 133, 183, 288
Горна Василица, Софийско 36
Горна Джумая (Благоевград) 32, 34, 39, 68, 73, 84, 146, 147, 151, 192, 196, 220, 264, 279, 294, 357, 377, 382, 393, 404, 405, 410, 414, 435, 510, 521, 538, 553, 561, 571, 642, 655, 669, 699, 705, 706
Горна Диканя, Радомирско 547
Горна Кремена, Врачанско 360, 443, 477
Горна Кумлуджа — вж. Комлуджа (Крумово), Варненско 521
Горна Липница, Търновско 64, 142, 146, 193, 400, 442
Горна Лисина (дн. в СФРЮ) 80, 368
Горна Лисна (?) 249
Горна Митрополия, Плевенско 642, 683
Горна Оряховица 39, 45, 46, 53, 54, 62, 63, 68, 70, 86, 87, 97, 99, 110, 112, 119, 121, 137, 138, 150, 151, 164, 174, 204, 205, 206, 212, 222, 225, 239, 247, 250, 260, 264, 268, 271, 273, 275, 279, 287, 289, 297, 298, 299, 317, 333, 345, 378, 380, 402, 405, 410, 416, 437, 438, 448, 449, 454, 471, 473, 477, 478, 480, 494, 496, 500, 512, 517, 547, 551, 558, 562, 563, 567, 574, 583, 587, 595, 599, 600, 601, 617, 619, 624, 635, 644, 651, 654, 655, 658, 672, 674, 688, 691, 699, 701, 712, 719
Горна Рибница, Горноджумайско (Благоевградско) 280
Горна Студена, Свищовско 456, 566
Горна Студана, Янинско (дн. в Гърция) 376, 378
Горна Церовина (вер. Горно Церовене, Берковско) 287
Горни Богров, Софийско 261, 434, 528
Горни Болерци (Билково), Еленско 177
Горни Воден, Станимашко (Асеновградско) 292
Горни Дъбник, Плевенско 291, 499
Горни Иджик (Васил Друмев), Шуменско 162, 237, 630
Горни Коритен, Кюстендилско 88, 383, 415, 424
Горни Лозен, Софийско 203, 377
Горни Марян, Еленско 687
Горни Окол, Софийско 366, 479
Горни Орман (Лазарево), Мелнишко 483
Горни Пасарел, Самоковско 100
Горник, Гумендженско 508
Горник, Оряховско 265, 455
Горно Абланово, Русенско 363, 473, 542
Горно Александрово — вж. Бургуджии
Горно Ботево — вж. Шамлии
Горно Броди, Серско (дн. в Гърция) 142, 208, 253, 489, 555
Горно дере кьой (Момчиловци), Смолянско 28, 54, 198, 431, 535, 657
Горно Драглище, Разложко 60, 76, 249, 250, 252, 276, 329, 351, 542, 553, 556, 589, 683
Горно Камарци, Софийско 454, 590
Горно Кичево (дн. в СФРЮ) 451
Горно Райково (дн. към Смолян) 659
Горно Уйно, Кюстендилско 34, 134, 366, 568, 611, 638
Горно Церовене, вж. Церовене
Горно Чамурлии, Добруджа (дн. в Румъния) 57, 120, 132, 333, 383, 400, 510, 559, 699
Горяни, Неврокопско (Хаджидимово, Гоцеделчевско) 148
Горски Долен Тръмбеш, Търновско 599
Горски извор — вж. Куру чешме, Хасковско
Горско Сливово, Севлиевско 136, 530, 675
Горубляне (дн. кв. на София) 100, 258
Гостивар (дн. в СФРЮ) 32, 358, 361, 376
Гостилица, Дряновско 94, 104, 155, 193, 290, 375, 674
Градево, Горноджумайско (Благоевградско) 47, 48, 273, 359, 399
Градец, Видинско 210
Градец, Котленско 79, 86, 97, 103, 116, 128, 132, 136, 143, 144, 148, 194, 195, 241, 311, 326, 328, 357, 364, 367, 371, 372, 402, 404, 405, 423, 436, 501, 502, 535, 543, 547, 570, 577, 607, 618, 619, 648, 656, 659, 663
Градец, Софийско 351
Градешница (Градежница), Врачанско 114, 296, 538
Градинарово — вж. Кьопеклии
Градище, Габровско 40, 467, 626
Граднишки колиби (Столът), Севлиевско 288, 449
Градобор, Солунско (дн. в Гърция) 253
Грамада, Видинско 641
Граматиково, Малкотърновско 194, 225
Гранитово — вж. Гаджилово и Калугер
Граница, Кюстендилско 220, 683
Граово — вж. Режанци, Брезнишко
Гренобъл, Франция 113, 649
Гречи, Добруджа 261
Григорово, Софийско 454
Гриньон, Франция 162
Грознатовци, Трънско 602
Гронино, Енидженардарско (дн. в Гърция) 664
Грудово — вж. Кара бунар, Бургаско
Губеш, Софийско 100
Гумендже (дн. в Гърция) 58, 68, 93, 246, 262, 316, 347, 381, 393, 425, 428, 445, 483, 508, 650, 669, 678, 709
Гурбетито (Странско), Чирпанско 50, 303, 342, 346, 536, 589, 623
Гурково, Казанлъшко — вж. Хаинито
Гурково, Хаджиоглупазарджишко — вж. Гявур куюсу
Гурмазово, Софийско 416
Гуцал, Софийско 562
Гъбене, Севлиевско 135, 239, 485, 530, 611, 677
Гълъбник — вж. Мусу бей
Гълъбово — вж. Кара бунар, Старозагорско
Гърбушел, Кукушко (дн. в Гърция) 641
Гърлица, Добруджа (дн. в Румъния) 48, 141, 147, 207, 262, 422, 476, 607, 658
Гърмен, Неврокопско (Гоцеделчевско) 506, 648
Гърция 68, 465, 586, 628
Гьокпала (Михайлово), Чирпанско 137, 333, 419, 423
Гьоктепе (Звездец), Малкотърновско 44, 45, 51, 189, 240, 252, 326, 529
Гьокче дьолюк, Хаджиоглупазарджишко (Бдинци, Толбухинско) 583, 594
Гьокчеврен (Подвис), Карнобатско 173, 195
Гюзелдже алан (Каменово), Разградско 288, 431, 606
Гюльовица, Бургаско 212
Гюмюрджина 395
Гюн догду (Изгрев), Варненско 75, 130, 177, 269, 305, 420, 633
Гюнели (Любенец), Сливенско 267
Гюнели махле (Любенова махала), Старозагорско 143, 199, 249, 252, 419, 537
Гюргево, Румъния 37, 52, 71, 85, 97, 124, 246, 323, 375, 382, 389, 400, 415, 497, 540, 550, 582, 649, 691, 698
Гюреджик (дн. в Гърция) 616

Гюрища (?) 219
Гюрюджии (Преславен). Старозагорско 368
Гявюр куюсу. Хаджиоглупазарджишко (Гурково. Толбухинско) 407

Д

Дабиле. Струмишко 164
Давудево (Давидково). Смолянско 356
Давудково (Миромир). Пловдивско — 654
Даг чифлик. Горноджумайско (Добротино. Благоевградско) 148
Дамаск 128. 503
Даръ дере (Златоград). Смоляиско 257. 333. 646
Даскалово — вж. Църква. Пернишко
Две могили. Русенско 252. 473. 518
Дебелец. Търновско 120. 121. 133. 137. 138. 146. 183. 221. 223. 250. 260. 269. 298. 329. 342. 352. 393. 402. 420. 427. 459. 502. 557. 565. 624. 625. 648. 676. 688. 716
Дебели лак. Радомирско 32. 622. 623
Дебнево. Ловешко 250
Дебрене. Горноджумайско (Благоевградско) 343
Дебръщица. Пазарджишко 344, 704
Дебър 28. 114. 131. 135. 292. 300. 344. 425. 480. 483. 485. 558. 611. 708
Дева. бълг. колония в Трансилвания 172. 402
Деветаки. Ловешко 698
Девлетли Агач. Бесарабня 330
Девня. Варненско 70. 128. 307. 345. 357. 367. 513. 684. 688
Девня (Девене). Врачанско 697
Деде бал (Дединци). Търновско 255
Деджилерн. Одринско (дн. в Турция) 632
Дедино. Радовишко (дн. в СФРЮ) 216
Дединци — вж. Деде бал
Дедово. Пловдивско 46, 205. 263. 547
Делинелер. Бесарабия 701
Делносманлар. Хаджиоглупазарджншко (Владимирово. Толбухинско) 128. 560
Демирджии (Страхилица). Шуменско 289
Демирджилер. Ескиджумайско (Железари. Търговнщко) 195
Демирджилер (Ковачево). Пазарджишко 35. 364. 589. 590. 636
Демирджилере (Старо Железаре). Пловдивско 167. 362. 691
Демиреяни. Добруджа (дн. в Румъния) 217
Дарбен (Пролаз). Шуменско 678
Демирхисар 145
Дервент (Змейово). Старозагорско 69. 76. 140. 150. 383. 417. 520. 522. 575. 623. 669. 678
Дере кьой (Воден). Ямболско 48. 554. 652. 677
Дере кьой (Константииово). Варненско 121. 134. 198. 211
Дере кьой (Речка). Малкотърновско 44. 53. 116. 252. 329. 332. 431. 486. 589. 652. 664. 677
Дере кьой (в Родопите) 252
Дереджик кьой (Дебръщица). Пазарджишко 650
Дерекьой (Петров дол). Варненско 109. 686
Дерекьой. Одринско 93
Дермаици.Ловешко 85. 651
Дермен дере (Първенец). Пловднвско 106. 152. 267. 417. 430. 448. 489. 572. 696
Дермендере. Бесарабия (дн. в СССР) 164
Дермендере (Гавраилово). Котленско 650. 687. 720
Джамбазито (Калояновец). Старозагорско 341. 419. 618
Джеферли юч орман. Хаджиоглупазарджишко (Тригорци. Толбухинско) 45. 524
Джизар кьой (Добрина). Варненско 70
Джувирлии (Драгово). Карнобатско 613
Джулюница. Търновско 387. 562
Джумая (Сбор). Пазарджишко 173. 514
Джуранлии (Калитиново). Старозагорско 371
Диарбекир. Азиатска Турция 60. 65. 87. 92. 96. 174. 181. 203. 216. 245. 253. 266. 300. 340. 344. 345. 359. 360. 361. 370. 372. 405. 419. 421. 474. 517. 521. 537. 540. 544. 552. 556. 589. 590. 625. 675. 678. 690
Дибич — вж. Касаплар
Дивдядово (дн. кв. на Шумен) 59. 70. 71. 72. 121. 149. 157. 170. 198. 205. 218. 240. 307. 308. 312. 334. 339. 351. 357. 368. 373. 400. 416. 425. 450. 472. 473. 496. 558. 568. 616. 659. 687. 712
Дивемдово (?) 658
Дивитаци (Деветаците). Търновско 141
Дикили таш (Побит камък). Разградско 75. 261. 347. 532. 561. 610
Дилжилере. Бесарабия 360
Дилжелери (Полски градец). Сливенско 170
Димитър Ганево — вж. Гелинджик
Димча. Търновско 452
Динево — вж. Чамурлии. Хасковско
Динката. Пазарджишко 80. 716
Дипсиз гьол (Езерово). Хасковско 207. 246. 261. 274. 326. 415
Дичин. Търновско 146. 223. 405.
Длъгня. Габровско 451. 459. 676
Добра поляна — вж. Байрам алан
Добралево (Добролево). Оряховско 134. 268. 603
Добралък. Станимащко (Асеновградско) 203
Добрн дол (вер. Кюстендилско) 311
Добри дял. Търновско 311. 616
Добрина — вж. Джизар кьой
Добринище. Разложко 139. 288. 289. 425. 686
Добролево — вж. Добралево
Добротино — вж. Даг чифлик
Добротица — вж. Хас кьой. Силистренско
Добротич — вж. Шадъ кьой
Добърско. Разложко 48. 50. 260. 269. 291. 435. 478. 575. 616. 626. 671
Довезенци. Скопско (дн. в СФРЮ) 262. 513
Доганово. Софнйско 468
Дойран (дн. в СФРЮ) 32. 142. 241. 302. 430. 609. 611. 627. 642. 646
Доктор Йосифово — вж. Вълкова Слатина
Долапите (дн. кв. на Русе) 468
Долен. Неврокопско (Гоцеделчевско) 148. 318. 547. 671. 672
Долен Добромир. Снлистренско 143. 391
Долмяни. Прилепско (дн. в СФРЮ) 229
Долна баня. Софийско 36. 60. 61. 682
Долна бяла речка. Берковско 273
Долна Бешовнца. Врачанско 96. 183. 221. 277. 278. 344. 657
Долна Вереница. Ломско 556
Долна Гнойница (Михайлово). Оряховско 470. 680
Долна Гращица. Кюстендилско 65
Долна Кремена. Врачанско 40. 225. 262
Долна Липница. Търновско 327. 403
Долна Лисна (?) 249
Долна Оряховица. Търновско 87. 130. 170. 239. 399, 622, 629
Долни Богров, Софийско 290
Долии Вадин, Врачанско 276, 485
Долни Добромир, Добруджа (ди. в Румъния) 122
Долни Дъбнлк. Плевенско 64. 110. 355. 388. 615
Долни Иджик (Илия Блъсково). Шумеиско 102. 356. 451. 717
Долни Лозен. Софийско 258. 479. 627
Долнн Окол. Софийско 48
Долни Пасарел. Софийско 61
Долни Раковец. Радомирско 84. 335. 392. 697
Долни Тодорок. Кукушко (дн. в Гърция) 494
Долно Алмали (Долно Ябълково). Малкотърновско 409
Долно водно. Скопско (дн. в СФРЮ) 210
Долно дере кьой (Соколовци). Смолянско 198. 411
Долно Драглище. Разложко 48. 51. 60. 217. 250. 276. 478. 540. 552. 581. 589. 683. 684. 706
Долно Камарци. Софийско 61. 304. 368. 466. 590. 604. 673
Долно Крушево. Севлиевско (дн. не съществува) 513
Долно Левски - вж. Калагларе
Долно Линево. Ломско 400
Долно манастирци (?) 195
Долио Сахране. Казанлъшко 139. 186. 419. 452. 600
Долно село. Кюстенднлско 220
Долно Чамурли. Добруджа (дн. в Румъния) 98. 126. 143. 194. 253. 275. 333. 413. 521. 593. 594. 634. 655. 679
Долно Ябълково — вж. Долно Алмали
Долукьой. Бесарабия (дн. в СССР) 94. 305. 407. 704
Доспей. Самоковско 61. 154. 199. 479
Драбишна. Кърджалийско 276
Драганово. Търновско 130. 456
Драгановци — вж. Нова махала. Габровско
Драгижево. Търновско 333. 466. 510. 691
Драговищица — вж. Ямборено
Драгово — вж. Джувирлии
Драгоево. Шуменско 59. 133. 148. 308. 453. 525. 628. 634
Драгойново — вж. Козлук
Драгоман 61
Драгор — вж. Меликадъново
Драма (дн. в Гърция) 210. 435. 632. 701
Драмче (дн. в СФРЮ) 620
Драч — вж. Дурацио
Дрезден (ди. в ГДР) 26. 218. 487. 587
Дрен. Радомирско 456
Дренов. Ловешко 176
Дрента. Елеиско 121. 288. 683
Друган. Радомирско 75. 116. 122. 306. 427. 545. 547. 623. 711
Друмохор. Кюстендилско 351
Дряновец. Разградско 357
Дряново 59. 94. 96. 97. 101. 104. 106. 120. 166. 187. 189. 202. 204. 207. 218. 250. 251. 270. 271. 273. 275. 276. 277. 281. 293. 344. 359. 361. 368. 376. 380. 388. 399. 415. 438. 443. 459. 471. 474. 475. 483. 493. 494. 512. 536. 553. 555. 563. 566. 567. 571. 573. 577. 578. 590. 595. 598. 610. 611. 623. 631. 638. 642. 649. 653. 659. 671. 673. 679. 683. 686. 691. 695. 699. 702. 720
Дубровник (дн. в СФРЮ) 519
Дуванджии (Дуванлии). Пловдивско 324. 654
Дуванджово (дн. към Хисаря) 309
Дуванлии — вж. Дуванджии
Дуганхисар (дн. в Турцня) 700
Дудещи. село до Букурещ. Румъния 334
Дудуларе. Солунско (дн. в Гърция) 36
Думанлин (Церетелево). Пловдивско 39
Дунево. Смолянско 199
Дупините (Николаево). Габровско 252
Дупница (Станке Димитров) 27, 29, 31, 33, 48, 49, 59, 68, 106. 107, 131, 171, 182, 196, 197, 202, 239, 253. 273. 274. 279. 280. 282. 284. 285. 293. 318. 320. 337. 359. 362. 377. 379. 403. 409. 423. 424. 465. 467. 470. 471. 483. 488. 489. 504. 562. 568. 571. 573. 575. 582. 588
Дуранкулак. Балчишко 592
Дурацио (Драч). Албания 412
Дъбене. Карловско 78. 453
Дъбница. Прилепско 219
Дъбово — вж. Яйкаилии
Дълбокн. Старозагорско 71. 134. 149. 212. 406. 629. 683. 687
Дългодреите (Столът). Севлиевско 231
Дългопол — вж. Ново село. Варненско
Дългошевци (Замфир). Ломско 213. 248. 394
Дъмбени. Костурско 321
Държилово. Воденско (дн. в Гърция) 231
Дъскот. Търиовско 223
Дюлгери (Зидарово). Бургаско 543
Дюлмен. Добруджа (дн. в Румъния) 230

Е

Евджилери (Средно градище). Чирпанско 38. 346. 634
Египет 77. 535
Егълница. Радомирско 308. 337. 432. 622
Едуарци. Тетовско 601
Езерец — вж. Сътълмъш
Езерово — вж. Дипсиз гьол
Ези бей. Хаджиоглупазарджишко (Паскалево. Толбухинско) 153. 236. 237. 504. 548
Екзарх Антимово — вж. Ачларе

Екзарх Йосиф — вж. Кара коджалин
Екс ан Прованс, Франция 92, 164, 318, 430, 585
Екши-су, Леринско (дн. в Гърция) 185
Елемеменлии (Ситово), Чирпаиско 62, 102
Елена 38, 46, 54, 73, 74, 75, 80, 81, 89, 99, 116, 129, 132, 140, 150, 160, 171, 175, 177, 197, 212, 216, 217, 222, 225, 234, 245, 251, 260, 264, 271, 273, 275, 276, 277, 281, 285, 286, 288, 299, 300, 301, 303, 307, 309, 318, 320, 323, 324, 325, 327, 333, 334, 335, 337, 338; 343, 347, 349, 352, 357, 359, 360, 364, 367, 368, 375, 377, 378, 384, 390, 401, 403, 404, 406, 413, 415, 416, 418, 427, 428, 430, 431, 435, 436, 437, 438, 447, 457, 458, 463, 464, 473, 474, 475, 482, 493, 500, 505, 507, 516, 517, 518, 538, 544, 550, 551, 552, 560, 563, 566, 574, 575, 579, 589, 590, 592, 593, 607, 615, 617, 618, 622, 623, 631, 633, 635, 642, 645, 653, 655, 673, 679, 688, 692, 697, 699, 701
Елешник (дн. в СФРЮ) 578
Елешница, Пловдивско (дн. не съществува) 182, 189, 514, 532, 668
Елешница, Разложко 197, 435, 528, 533, 553, 577
Елениио — вж. Кара гитлии
Елисаветоград 660
Еллер (Стамболово), Хасковско 254
Елхово, Ямболско — вж. Късъл агач
Елхово (Милево), Казанлъшко 149, 158, 240, 249, 271, 350, 375, 483
Еля Гуюню, Одринско (дн. в Турция) 357
Емборе, Кайлярско (дн. в Гърция) 321, 357, 387, 675
Ендже кьой (Преславци), Силистренско 178
Ениджe, Хаджиоглупазарджишко (Черна, Толбухинско) 36, 250
Ениджe Вардар (дн. в Гърция) 409, 435, 665
Ениджe Хайдар, Хаджиоглупазарджишко (Краище, Толбухинско) 467
Ениджия, Лозенградско (дн. в Турция) 48, 206, 383, 431, 444, 634
Ени кьой, Ескиджумайско (Александрово, Търговищко) 50, 146
Ени кьой (Ветрен), Пазарджишко 626
Ени кьой, Ксантийско (дн. в Гърция) 257
Ени кьой (Куманово), Варненско 118, 377
Ени кьой — вж. Ново село, Пловдивско
Ени кьой (Резово), Малкотърновско 304, 711
Еникьой, Бесарабия (дн. в СССР) 282, 388, 389
Еникьой, Добруджа (дн. в Румъния) 199, 251, 379, 720
Еникьой, вж. Ново село (Дългопол), Варненско
Ени кюю, Одринско (дн. в Турция) 142
Ени махала (?) 175
Ени махле (?) 381
Ени махле (Гарваново), Габровско 185
Ени махле (Гарваново), Хасковско 293, 516
Ени махле (Люлин), Ямболско 38, 39, 48, 297
Ени пазар (Нови пазар) 59, 122, 126, 129, 170, 212, 236, 241, 351, 399, 455, 561, 638
Енина, Казанлъшко 108, 121, 148, 149, 201, 207, 212, 236, 237, 240, 260, 274, 276, 281, 361, 370, 385, 395, 417, 423, 425, 478, 479, 481, 482, 501, 532, 539, 575, 598, 632, 660, 663, 668, 699
Еница, Оряховско 486, 539
Енос, Гърция 271, 314
Енчовци, Габровско 120, 430
Ердекбурну, Бесарабия (дн. в СССР) 304
Ерелии (Смилец), Пазарджишко 476, 530
Еремня, Кюстендилско 113, 351, 563
Ерзерум, Мала Азия 153
Еркеч (Козичино), Бургаско 217, 425
Есирлии (Блатец), Сливенско 628
Ески Баба, Добруджа (дн. в Румъния) 35, 102, 236, 368, 400, 510, 687
Ески Дервиш юван (Старо Оряхово), Варненско 129, 266, 356,502, 573
Ески Джумая (Търговище) 50, 75, 97, 101, 116, 153, 162, 242, 254, 319, 325, 352, 355, 370, 372, 409, 428, 436, 490, 504, 521, 548, 563, 581, 585, 587, 596, 604, 618, 643, 644, 653, 655, 673
Ески кьой (Вехтово), Шуменско 424, 577
Етрополе 61, 83, 129, 191, 219, 250, 269, 275, 302, 341, 344, 355, 357, 376, 377, 378, 413, 422, 458, 470, 472, 483, 484, 486, 500, 507, 508, 543, 544, 587, 592, 593, 616, 641, 665, 687, 696, 697, 717
Етулия, Бесарабия 280, 439
Етър, Габровско 460, 686
Ешекчии (Николаево), Казанлъшко 430

Ж

Жапско (дн. в СФРЮ) 720
Жеглени (дн. в СФРЮ) 403
Жедна, Пернишко 297
Железари — вж. Демирджилер, Ескиджумайско
Железна, Берковско 238
Железница, Горноджумайско (Благоевградско) 288
Железница, Софийско 695
Железничка река (дн. в СФРЮ) 177, 467
Желязково — вж. Късъ клисе
Желява, Софийско 361, 454, 517, 626
Женева, Швейцария 179, 211, 299, 313, 380, 389, 426, 431, 433, 547, 568, 642
Жеравна 37, 101, 120, 127, 139, 148, 150, 151, 152, 178, 191, 198, 199, 201, 236, 241, 244, 254, 265, 277, 280, 282, 283, 301, 338, 344, 357, 359, 364, 367, 392, 393, 452, 455, 456, 476, 480, 510, 528, 550, 562, 580, 603, 627, 633, 638, 644, 645, 652, 653, 657, 658, 670, 686
Живовци, Берковско (дн. не съществува) 662
Жилче, Тетовско (дн. в СФРЮ) 627
Житница, Пловдивско — вж. Хамбарлии
Житница, Провадийско — вж. Тестеджи
Житуща (Колощ), Радомирско 346, 364, 381, 515, 611
Жребичко, Пловдивско 602, 663
Жълтеш, Габровско 41, 649
Жълти бряг — вж. Саръ юрт

З

Заберново, Малкотърновско 56, 361, 626, 632
Забурье 627
Загоре — вж. Ахърито
Загори, Янинско (дн. в Гърция) 606
Загоричане, Костурско (дн. в Гърция) 106, 208, 291, 321, 482, 658
Загорци — вж. Топрак махле
Загреб (дн. в СФРЮ) 26, 51, 62, 74, 80, 108, 212, 227, 254, 255, 283, 315, 342, 346, 360, 377, 380, 414, 462, 470, 474, 572, 581, 592, 602, 615, 620, 662, 676, 701
Задунаевка, Бесарабия 85, 116
Зайчар (дн. в СФРЮ) 26, 289, 379
Замбоко (дн. в СФРЮ) 141
Замфир — вж. Дългошевци
Заножене (дн. към Вършец), Берковско 264
Зараево — вж. Кара Хасан, Ескиджумайско
Зарово, (Зарево) Лагадинско (дн. в Гърция) 29, 125, 197, 283, 350, 714
Захари Стояново — вж. Хюджекни
Звежди, Охридско 267
Звездец — вж. Гьоктепе
Звонци, Трънско 191, 351
Згарлин (Величково), Пазарджишко 364, 530
Згориград, Врачанско 630
Здравец — вж. Аканджии
Здравковец — вж. Каябаш
Зелениград, Трънско 561, 562, 611
Зелениче, Леринско (дн. в Гърция) 185, 660
Землен — вж. Топрак хисар
Землин (дн. в СФРЮ) 493
Земун (дн. в СФРЮ) 214, 561
Зибел, Добруджа (дн. в Румъния) 33
Зидарово — вж. Дюлгери
Зимевица, Софийско 100, 116
Зимница — вж. Къшла кьой
Зимнич (дн. в Румъния) 281, 306
Златар, Шуменско 148, 334
Златарица, Еленско 99, 115, 118, 122, 155, 182, 212, 229, 255, 342, 355, 360, 415, 533, 562, 563, 599, 615, 633, 634, 681, 706
Златица (дн. към Средногорие) 106, 390, 458, 476, 706
Златоград — вж. Даръ дере
Злокучене, Пазарджишко 529, 590
Змейово — вж. Дервент
Знаменосец — вж. Кара бурун
Знеполе, област (дн. в СФРЮ) 257
Зубово (?) 351
Зързе, Прилепско (дн. в СФРЮ) 470
Зърново, Неврокопско (Гоцеделчевско; дн. в Гърция) 103, 159, 555, 584

И

Ибричево (Водолей), Търновско 223, 653
Иброюум, Димотишко (дн. в Гърция) 102
Иван чифлик (Иваново), Русенско 426, 593
Иваново — вж. Иван чифлик
Иваново (дн. в СФРЮ) 668
Иваново, Бесарабия, бълг. колония 161, 170
Иваиски — вж. Кюпрю кьой
Иванча, Търновско 327
Иваняне, Софийско 79
Изатовци (дн. в СФРЮ) 463
Избул — вж. Теке козлуджа
Извор, Видинско 147, 650
Извор, Пловдивско 650
Извор, Радомирско 69, 101, 140, 277, 281, 290, 308, 340, 383, 432, 515, 568, 611, 629, 662
Извор, Тетевенско 294
Извор, Кюстендилско (вер. дн. в СФРЮ) 249, 479
Изворово — вж. Шииврен
Изгрев — вж. Гюн догду
Измаил, Бесарабия (дн. в СССР) 29, 85, 106, 158, 238, 304, 366, 368, 387, 428, 576, 658, 680, 715, 716
Измир — вж. Смирна
Измит, Турция 76, 77
Илиенци (дн. кв. на София) 262, 351
Илинден — вж. Либяхово
Илия Блъсково — вж. Долни Иджик
Имрихор (Велино), Шуменско 239
Инан чешме (?) 568
Индже войвода — вж. Урум кьой
Индия
Инеджи, Одринско (дн. в Турция) 93
Инзово — вж. Ак бунар, Ямболско
Иново, Видинско 639
Иречеково — вж. Арнаут кьой
Иробас (Криво поле), Хасковско 404
Исакча, Добруджа (дн. в Румъния) 480
Искра — вж. Караджилар
Искрец, Софийско 100, 383, 410, 468, 578
Исмаил бунар (Кнежа) 127
Истевник (дн. в СФРЮ) 48, 350
Итака, Гърция 51
Италия 112, 214, 229, 230, 310, 327, 340, 441, 464, 504, 508, 518, 536, 546, 566, 573, 586, 645, 714
Ихтиман 61, 82, 100, 135, 158, 220, 415, 449, 517, 562, 570, 590, 694
Ичера, Котленско 39, 130, 132, 273, 364, 371, 393, 409, 545, 628, 638, 668
Ичме (Стефан Караджово), Ямболско 50, 698
Ишиврен (Изворово), Чирпанско 182

Й

Йемен 223, 383, 403, 405, 609, 631, 703
Йена (дн. в ГДР) 182, 193, 317, 670
Йерусалим (дн. в Израел) 29, 131, 194, 200, 241, 263, 291, 295, 408, 482, 497, 503, 507, 579, 586, 633, 679

К

Каба кулак (Ушинци), Разградско 130, 454, 522, 684, 698
Кабасакал, Хаджиоглупазарджишко (Полковник Минково, присъединено към Димитър Ганево, Толбухинско) 572
Кавадарци (дн. в СФРЮ) 125, 406
Кавак дере (Тополи дол), Пазарджишко 99, 411, 662
Каваклии (Тополовград) 191, 565
Кавaклия, Лозенградско (дн. в Турция) 513, 554
Каварна 104, 118, 234, 238, 245, 319, 439

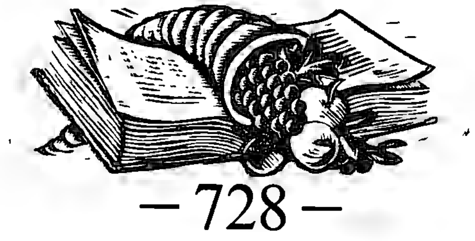

Кавгаджии, Добруджа (дн. в Румъния) 57, 655
Кавказ 552
Кади чифлик, Търновско (вер. Малък чифлик) 293, 453, 529, 550, 573, 625
Кадиево, Пловдивско 719
Кадъ кьой (Съдиево), Сливенско 224
Кадъ кьой (Стражица), Търновско 104, 155, 185, 186, 273, 343, 507, 526, 577, 615, 699
Кадъ кьой, Хаджиоглупазарджишко (Ведрина, Толбухинско) 629, 710
Кадъкьой (Бозвелийско), Варненско 111
Кадърфакли (Везенково), Бургаско 109
Казанещи, Бесарабия 667
Казанка, Старозагорско 122, 141, 262
Казанлък 27, 28, 29, 30, 38, 53, 54, 80, 84, 89, 94, 98, 99, 103, 104, 106, 110, 122, 131, 132, 140, 144, 148, 149, 150, 164, 165, 170, 172, 181, 186, 188, 196, 202, 206, 218, 221, 225, 228, 230, 236, 238, 240, 246, 250, 272, 273, 275, 276, 281, 282, 285, 288, 290, 300, 304, 305, 307, 309, 315, 319, 339, 344, 348, 350, 353, 358, 362, 376, 381, 391, 392, 416, 417, 419, 423, 425, 430, 443, 452, 454, 458, 463, 469, 471, 475, 482, 486, 493, 516, 517, 518, 523, 532, 536, 539, 543, 545, 546, 547, 548, 556, 571, 573, 580, 581, 582, 586, 589, 599, 600, 607, 608, 611, 615, 617, 619, 622, 625, 636, 641, 642, 643, 668, 672, 674, 676, 677, 683, 686, 704, 707
Казаяклия, Бесарабия, бълг. колония 388, 607, 642
Казичене, Софийско 112, 191
Кайнарджа — вж. Кючук Кайнарджа
Кайраклии, Бесарабия (дн. в СССР) 65, 368, 643
Кайро 197, 305, 410, 670
Калагларе (Долно Левски), Пазарджишко 126, 173, 683
Калайджиларе, Гюмюрджинско (дн. в Гърция) 600
Калопот, Зъхненско (дн. в Гърция) 555
Калараш, Румъния 251, 586
Калафат, Румъния 366
Калейца, Троянско 407
Кален поток (дн. към Лом) 400
Каленовци, Софийско 463
Калика, Добруджа (дн. в Румъния) 464
Калиманци — вж. Гевреклер
Калиница, Пазарджишко 189
Калипетрово (дн. кв. на Силистра) 30, 70, 71, 83, 111, 129, 206, 208, 222, 268, 299, 307, 427, 428, 467, 633, 656, 701, 702, 712
Калитиново — вж. Джуранлии
Калище, Радомирско 652
Каломен, Габровско 506, 630
Калофер 32, 50, 56, 57, 58, 59, 84, 85, 87, 88, 90, 92, 94, 101, 104, 110, 114, 117, 123, 134, 136, 158, 159, 160, 173, 176, 188, 218, 221, 240, 247, 258, 259, 270, 289, 295, 300, 304, 305, 306, 309, 317, 324, 339, 343, 344, 348, 350, 370, 372, 373, 375, 376, 377, 389, 390, 406, 419, 434, 441, 449, 461, 462, 473, 476, 483, 486, 493, 497, 498, 514, 516, 518, 522, 525, 533, 540, 541, 542, 544, 546, 571, 588, 594, 598, 611, 615, 617, 620, 623, 636, 637, 639, 643, 646, 648, 653, 656, 658, 660, 661, 665, 666, 667, 668, 669, 671, 672, 673, 674, 676, 682, 687, 700, 704, 705, 709, 712, 715, 716, 717, 718, 720, 721
Калояновец — вж. Джамбазито
Калояново — вж. Селджуково
Калугер (Гранитово), Видиниско 639
Калугерене — вж. Хаджилар, Силистренско
Калугерица, Шуменско 89, 390
Калугерово, Пазарджишко 34, 52, 59, 141, 142, 257, 287, 352, 473, 633, 685
Калугерово, Софийско 309
Калфа (Съединеиие), Чирпанско 143, 395, 420, 634
Калъчлари (Асеново), Търновско 251, 471, 513, 572
Калъчлии (Генерал Николаево), ди. към Раковски 45, 214, 223, 566, 665, 718
Камана, Добруджа (дн. в Румъния) 42, 194, 262, 389, 400, 469, 474, 510
Камарци, Софийско — вж. Горно и Долно Камарци
Камен — вж. Чаир кьой
Каменар — вж. Ташчи
Каменик, Кюстендилско
Каменик, Кюстендилско 95, 432, 466, 578, 623, 708
Каменица, Горноджумайско (Благоевградско) 389
Каменица (ди. кв. на Велинград) 171, 406, 659
Каменна Рикса, Ломско 100, 483
Камено поле, Врачанско 120, 137, 147, 189, 463
Каменово — вж. Гюзелдже алан
Камила, Малкотърновско (дн. в Турция) 326
Камчак, Бесарабня 192
Каналии (Хума), Разградско 308, 424
Канлии, Добруджа (дн. в Румъния) 33, 158, 250, 273, 282, 364, 521, 522, 540, 576, 614
Канлии, Старозагорско (дн. не съществува) 75, 466
Канлъ-буджак, Добруджа (дн. в Румъния) 47, 126
Канлъ-Ковак махала (?) 559
Капаклии (Климентово), Варненско 84, 134, 249, 298, 643
Капиново, Търновско 349, 664
Капитан Димитриево — вж. Аликочово
Капуджи махле, Хаджиоглупазарджишко (Вратарите, Толбухинско) 128, 129
Капукчий, Добруджа (дн. в Румъния) 47, 148, 451, 618
Кар ягдъ (Снежина), Провадийско 685
Кара агач (Брестак), Варненско 679
Кара агач (Брестник), Пловдивско 49
Кара алан (Брягово), Пловдивско 34, 414, 684
Кара арнаут (Голям извор), Разградско 277, 291, 559, 571
Кара атлар (Врани кон), Шуменско 413
Кара бунар (Грудово), Бургаско 420
Кара бунар (Гълъбово), Старозагорско 53
Кара бурун (Знаменосец), Старозагорско 133, 204, 262, 271, 303, 542, 623, 652
Кара гитлии (Еленино), Казанлъшко 170, 272
Карадаг (дн. в СФРЮ) 356
Кара коджалии (Екзарх Йосиф), Русенско 617, 631
Кара Мусал (Виноградец), Пазарджишко 35, 382, 440, 580
Кара омур (Смилец), Силистренско 58, 176, 207, 240, 267, 358, 560, 651
Кара орман (Срацимир), Силистренско 178, 607
Кара орман (Черногорово), Хасковско 407, 415, 642
Кара пилит (Медникарово), Старозагорско 268
Кара реизово, Стаиимашко (Болярци, Асеновградско) 263
Кара синап (Росеново), Силистренско 610
Кара сулар, Хаджиоглупазарджишко (Ловчанци, Толбухинско) 719
Кара Терзилери (Гита), Чирпанско 138, 333, 408, 529
Кара Топрак (Черноземен), Пловдивско 202, 643
Кара Хасан (Лозен), Търновско 409, 511, 622, 657, 719
Кара Хасан, Ескиджумайско (Зараево, Търговищко) 103, 120, 471, 557
Кара Хюсеин (Чернево), Варненско 200, 308, 651
Караагач, Одринско (ди. в Турция) 278
Караач (Брестовене), Разградско 211, 262, 617, 621
Караач (Славяново), Провадийско 205, 523
Караач Софулар (Тръстиково), Варненско 249
Карабуиар, Пазарджишко 378, 562
Карагач, Бесарабия (дн. в СССР) 54, 157, 161, 618
Карагеоргиево — вж. Малко ченге
Карагитлии (Виден), Казанлъшко 122, 149, 267, 687
Карадаг (ди. в СФРЮ) 141
Карадере, Малкотъриовско (ди. в Турция) 48, 383, 651, 652
Караджалии (Сърнево), Старозагорско 129, 252, 280, 711
Караджилар (Искра), Пловдивско 133
Караджилар (Сърнево), Карнобатско 201, 345
Караисен, Търновско 50, 115, 467
Каракал (дн. в Румъния) 687
Каракурт, Бесарабия (дн. в СССР) 161, 164, 166
Каракьой, Демирхисарско (дн. в Гърция) 264
Каракьой (Лале), Кърджалийско 68, 442
Каралез (Царевец), Силистренско 610
Каралии, Хаджиоглупазарджишко (Красен. Толбухинско) 197, 342
Караманите — вж. Караманлии, Варненско
Караманкьой, Добруджа (дн. в Румъния) 60. 102, 203, 334, 345, 400, 402, 651
Караманли, Битолско (дн. в СФРЮ) 367
Караманлии (Караманите), Варненско 382, 576
Караманлии, Хаджиоглупазарджишко (Ваклино, Толбухинско) 717
Караманлнй (Великово), Старозагорско 685
Каранасуф, Добруджа (дн. в Румъния) 33, 132. 199, 203, 228, 395, 397, 453, 510, 516, 656, 720
Каранасуф, Хаджиоглупазарджишко (Мальово. Толбухинско; ди. не съществува) 129, 191
Карамца (Каранци), Търновско 426
Караи Върбовка, Русенско 599
Каранцн — вж. Карамца
Карапелит, Хаджиоглупазарджишко (Толбухннско) 104, 119, 719
Карапча, Хаджиоглупазарджишко (Крапец. Толбухинско) 36, 211, 245, 500, 622, 645, 711
Карапча (Стоян Заимово), Старозагорско 297
Карапча (Маломир), Ямболско 145
Кардам — вж. Хайдар
Карея, Атон (Гърция) 152, 165, 248, 285, 386, 461
Карловац, Австрия (дн. в СФРЮ) 27, 323, 614. 624
Карлово 26, 49, 75, 77, 84, 88, 89, 103, 104, 105. 107, 116, 126, 127, 135, 136, 139, 144, 147, 149. 151, 160, 161, 166, 173, 176, 178, 187, 192, 205. 213, 233, 238, 239, 245, 258, 259, 266, 280, 326. 330, 350, 364, 365, 370, 376, 377, 379, 385, 399. 413, 423, 457, 462, 468, 477, 483, 499, 505, 514. 522, 524, 528, 529, 530, 541, 542, 545, 546, 550. 556, 561, 568, 569, 572, 579, 594, 611, 627, 630. 635, 640, 643, 646, 650, 652, 658, 675, 676, 685. 688, 696, 701, 704, 715, 716, 717
Карлсруе 401, 673
Карлуково, Плевенско 153, 657
Карлуково (Славейно), Смолянско 28, 61, 200
Карнобат 61, 69, 102, 111, 127, 146, 170, 182, 186. 195, 205, 226, 230, 236, 266, 272, 311, 315, 320. 322, 351, 371, 381, 418, 445, 450, 474, 475, 483. 494, 505, 548, 581, 613, 685, 702
Карнофоля (Войсил), Пловдивско 389
Карс (Турция) 176
Касапкьой, Добруджа 98, 132, 148, 191, 194, 199. 235, 236, 252, 394, 395, 396, 402, 567, 594, 617. 625, 633, 634, 663, 720
Касап-кюю (?) 377
Касаплар (Дибич), Шуменско 143, 198, 475, 717
Касилаг, Пернишко 281, 445, 623
Каспичан 37, 104, 298, 356, 613, 624, 630, 652
Касъм кьой, Хаджиоглупазарджишко (Генерал Тошево, Толбухинско) 579
Каталой, Добруджа (дн. в Румъния) 211, 451, 457, 464, 655
Катерииина, Бесарабия, бълг. колония 628, 649
Катраница, Воденско (дн. в Гърция) 292
Катърли, Станимашко (Боянци, Асеновградско) 318
Кацелево, Русеиско 111, 178, 252, 262, 319, 468, 510, 531, 616
Кашина, Мелнишко 484
Каябаш (Здравковец), Габровско 401, 403, 683
Каяджик (Раковски) 193, 344
Кенигрец (Храдец Кралове), Чехия 49, 56, 178, 182, 253, 343, 423, 432, 478, 526, 554
Керека, Габровско 144, 501, 676
Кесарево, Търновско 221, 228, 229, 252
Кетенлик (Леново), Пловдивско 394
Кидония, Мала Азия 82, 259, 353, 586, 674
Киев (ди. в СССР) 26, 36, 59, 72, 81, 82, 93, 95, 127, 160, 192, 198, 207, 216, 217, 227, 241, 283, 284, 305, 308, 309, 315, 318, 319, 322, 329, 332,

339, 353, 358, 359, 370, 382, 390, 396, 411, 413, 415, 421, 435, 439, 476, 484, 489, 493, 494, 500, 505, 509, 510, 513, 517, 519, 521, 533, 550, 568, 589, 608, 609, 611, 614, 621, 626, 630, 647, 649, 652, 672, 689, 692, 694, 696, 697, 705, 717, 718
Килифарево, Търновско 74, 121, 145, 251, 273, 274, 308, 309, 327, 346, 376, 420, 523, 551, 552, 566, 592, 596, 625, 632, 655, 698, 712
Кипилово, Котленско 159, 298, 329, 430, 436, 686
Кипър, остров 135, 238
Киречкьой, Солунско (дн. в Гърция) 44, 252
Кирково — вж. Бешевлие
Кирсан, Бесарабия, бълг. колония 426
Кичево (дн. в СФРЮ) 344
Кишинев (дн. в СССР) 58, 73, 158, 162, 223, 265, 282, 294, 305, 307, 309, 325, 334, 347, 446, 468, 476, 499, 501, 567, 576, 608, 669
Кишлав, колония (дн. в СССР) 482
Кладара (Сливарово), Малкотърновско 326, 514
Кладница, Пернишко 154, 468, 483, 718
Кладово (дн. в СФРЮ) 35, 52, 53, 56, 63, 163, 370, 526
Кленовик, Радомнрско 284
Климентово, Варненско — вж. Капаклии
Климентово, Търновско 327
Клисура 55, 70, 71, 79, 80, 81, 86, 92, 109, 125, 138, 167, 170, 179, 217, 218, 223, 261, 270, 303, 306, 309, 315, 354, 370, 386, 388, 391, 407, 417, 444, 449, 469, 483, 524, 540, 546, 547, 553, 593, 624, 625, 639, 640, 652, 663, 664, 671, 674, 675, 688, 695, 711, 714
Клисура, Горноджумайско (Благоевградско) 256, 629
Клисура, Трънско (дн. в СФРЮ) 520
Клостернойбург, Австрия 396, 580
Кметовци, Габровско 276
Кнежа 137, 388, 474, 485, 499, 516, 539, 630, 649
Княжево, Софийско — вж. Бали ефенди 49
Княжево, Ямболско вж. Шахлии
Praha
Кованлъка (Пчелище), Търновско 121, 140, 177, 209, 221, 260, 338, 425, 525, 553, 632
Ковач — вж. Налдюкеи
Ковачевец, Ескиджумайско (Търговищко) 99, 178, 435, 671
Ковачевица, Неврокопско (Гоцеделчевско) 94, 148, 182, 184, 229, 235, 278, 341, 669, 698
Ковачево, Пазарджишко вж. Демирджилер
Ковачите — вж. Налбантларе
Ковча (дн. в Гърция) 637
Ковчаз, Малкотърновско (дн. в Турция) 486, 554, 566, 664, 717
Ковчаз (Рекичка), Търновско 195
Коджа бунар, Мала Азия 219
Коджа кьой (Сарая), Пазарджишко 36, 452
Коджа търлъ (?) 218
Код Китай, Бесарабия 343
Коевци, Търновско 663
Кожани (ди. в СФРЮ) 253, 445, 482, 495
Кожинци, Трънско 340
Козаревец, Старозагорско 287
Козаревец, Търновско 212, 250
Козарево (дн. към Твърдица), Сливенско 315
Козарско, Пещерско 99, 140, 236, 260, 650
Козичино — вж. Еркеч
Козловец, Свищовско 476
Козловец, Търновско 120
Козлодуй, Оряховско 96, 272, 449, 473, 485, 499
Козлуджа (Суворово), Вариенско 48, 142, 616, 643
Козлуджа (Шаново), Старозагорско 152
Козлук (Драгойново), Пловдивско 166, 248, 352, 473, 475, 493, 605, 622
Козос маде (дн. към Твърдица), Сливеиско 504, 548, 615
Койнаре, Врачанско 208, 368, 472, 500, 631, 632
Кокошина (ди. в СФРЮ) 590
Кокошчево, Бесарабия 576
Коларово — вж. Арабаджиево
Колачево (Кольо Мариново), Старозагорско 276
Колибето (Черни Осъм), Трояиско 387, 444, 503, 552, 628
Колиндър, Солунско (дн. в Гърция) 29
Колош вж. Житуша
Комарево, Варненско 206, 457
Комарево (Лозарево), Карнобатско 619
Комощица, Ломско 103, 363, 557
Комрат, Бесарабия (дн. в СССР) 68, 190, 255, 306, 310, 318, 550, 606, 651, 672
Конак (Бяла вода), Малкотърновско 529, 607
Конаре, Казанлъшко 524, 566
Конгас, Добруджа (дн. в Румъния) 37, 122, 173, 246, 251, 252, 260, 352, 400, 579, 659, 679
Кондолово — вж. Мързево
Кондофрей, Пернишко 152, 445
Кониково, Ениджевардарско (дн. в Гърция) 36, 483
Конопница, Кривопаланско (дн. в СФРЮ) 220
Конопчии (Могилово), Чирпанско 104, 105, 186, 307, 355, 361, 579
Константиново, Варненско — вж. Дере кьой
Константиново, Хасковско — вж. Малко Ириджик
Коньово, Кюстендилско 552
Коня, Турция 409, 563, 662
Копаник (?) 164
Копенхаген 228
Копиловци, Ломско 220
Копиловци, Кюстендилско 675
Копривец, Русенско 265, 526, 623
Копривщица 26, 30, 33, 34, 40, 61, 62, 64, 79, 84, 86, 90, 91, 93, 96, 100, 101, 109, 110, 120, 123, 127, 128, 134, 138, 153, 154, 155, 158, 167, 168, 169, 179, 185, 187, 189, 195, 209, 212, 216, 219, 234, 238, 243, 247, 248, 258, 260, 261, 264, 267, 290, 291, 299, 303, 304, 308, 312, 314, 315, 316, 317, 325, 327, 328, 331, 332, 336, 341, 342, 350, 356, 363, 382, 384, 385, 389, 391, 403, 405, 414, 420, 438, 443, 444, 451, 454, 458, 459, 468, 469, 471, 482, 483, 484, 505, 525, 535, 547, 553, 554, 556, 562, 570, 583, 600, 607, 610, 617, 624, 631, 632, 634, 635, 655, 657, 659, 660, 671, 672, 677, 686, 688, 700, 703, 705, 707, 708, 717
Копчелии, Габровско 370
Коритеи — вж. Хардалии
Коркина, Кюстендилско 562
Кору-Кюю (?) 339
Кортен, Сливенско 80, 129, 144, 304, 389, 403, 554, 617
Корфу, остров 488, 531
Корча (дн. в Албания) 349, 544, 551
Косарка, Габровско 121, 676
Косача, Радомирско 76, 114, 185, 201, 220, 269, 286, 445, 528, 658, 686, 718
Косинец, Костурско (дн. в Гърция) 551
Косово, Севлиевско 361
Косово, Шумеиско — вж. Косовча
Косовча (Косово), Шуменско 185, 204, 255, 416, 450, 477, 624, 720
Костел, Търновско 415, 614
Костен, Карнобатско 102, 121, 134, 239, 332, 375, 677, 685
Костенец, Софийско 36, 60, 61, 142, 278, 500, 531, 552, 678, 696
Кострешовци (дн. в СФРЮ) 467
Костур (дн. в Гърция) 291, 321, 488, 539, 551
Костуринци, Трънско 388, 655
Котел 51, 60, 65, 66, 67, 69, 76, 77, 78, 79, 80, 82, 83, 87, 102, 104, 110, 111, 114, 115, 121, 122, 125, 130, 134, 140, 143, 144, 145, 147, 162, 170, 171, 176, 186, 191, 193, 194, 198, 209, 211, 213, 214, 216, 218, 223, 236, 241, 242, 250, 253, 266, 268, 271, 272, 273, 279, 281, 282, 283, 292, 297, 299, 305, 308, 311, 322, 325, 328, 329, 333, 336, 338, 342, 358, 360, 362, 364, 365, 372, 375, 389, 407, 408, 413, 416, 421, 422, 423, 428, 450, 452, 457, 461, 465, 470, 477, 483, 494, 500, 502, 510, 511, 523, 524, 525, 526, 535, 541, 542, 546, 550, 552, 563, 567, 568, 569, 577, 579, 592, 593, 594, 599, 600, 604, 614, 615, 616, 618, 627, 628, 629, 632, 635, 638, 643, 648, 650, 654, 657, 670, 675, 677, 691, 699, 717
Котеиовци, Ломско 32, 35, 693
Кочани (дн. в Гърция) 524
Кочани (дн. в СФРЮ) 34, 235, 293, 553, 662
Кочериново, Дупнишко (Станкедимитровско) 140, 195, 296, 648
Кочмаларе (Отец Паисиево), Пловдивско 178
Кочово — вж. Кьотеш
Кошарено, Софийско 584
Кошов, Русенско 274, 370, 634
Краводер, Врачанско 89
Крагуевац (дн. в СФРЮ) 26, 37, 123, 358, 370, 630
Краище, Кюстендилско 650
Краище, Толбухинско — вж. Енидже Хайдар
Крайници, Кюстендилско 562
Крайова, Румъния 65, 66, 366, 487, 528, 530
Краков 227
Кралев дол, Пернишко 154, 165
Крамолин, Севлиевско 36, 51, 183, 218, 225, 269, 452, 508, 539, 570, 577, 649, 687, 720
Крапец — вж. Карапча, Хаджиоглупазарджишко
Крапище — вж. Чукурово
Красен, Русенско 234, 274, 341, 474, 528
Красен, Толбухинско — вж. Каралии
Красен дол вж. Чанакчие
Кратово (дн. в СФРЮ) 32, 132, 220, 262, 318, 356, 374, 436, 483, 535, 593, 626, 662, 686
Кремен, Разложко 158, 201, 328, 394, 406, 424, 573, 680, 717
Кремена, Врачанско 238, 268, 515
Кремиковци, Софийско 100, 235, 291
Крепост вж. Юренджик
Кресна, Горноджумайско (Благоевградско) 60, 146, 268, 323, 377, 538, 672, 678
Крива бара, Ломско 136, 651
Кривина, Русенско 319, 685
Кривина, Софийско 454
Кривня, Провадийско 83, 134, 195, 196, 197, 203, 368, 388, 450, 466, 568
Криво поле вж. Иробас
Криводол, Ломско 654
Криворечна паланка (дн. в СФРЮ) 31, 43, 52, 53, 57, 141, 144, 175, 204, 248, 255, 293, 297, 362, 374, 383, 456, 494, 496, 522, 557, 610, 625, 626, 672, 681
Крижевац, Хърватско (дн. в Австрия) 34, 81, 121, 151, 218, 396, 665, 681
Крим 331
Крит, остров 435
Кричим, Пловдивско 346, 356, 620
Кром, Орловска губерния (дн. в СССР) 103
Кронщад 101

Крупач (дн. в СФРЮ) 116
Крушари — вж. Армутлии
Крушевац (дн. в СФРЮ) 233
Крушовица, Оряховско 58, 127, 610, 697
Крушево (дн. в СФРЮ) 49, 109, 162, 233, 425, 466, 528, 575, 611, 712, 716
Крушево, Горноджумайско (Благоевградско) 38, 612
Крушево, Демирхисарско (дн. в Гърция) 158, 637
Крушево, Севлиевско 638
Крушовене, Оряховско 367, 655
Крушовица, Плевенско 189
Кръвеник, Габровско 79, 283, 415, 496, 511, 513, 530, 552, 584, 646
Крън — вж. Хасът
Ксаити (дн. в Гърция) 28, 125, 637
Кубанка, Бесарабия 205, 315, 483
Кубей, Бесарабия 43, 54, 65, 573, 647
Куклен, Станимашко (Асеновградско) 366
Кукуш (дн. в Гърция) 26, 32, 91, 96, 149, 186, 190, 270, 289, 293, 302, 337, 350, 356, 370, 409, 412, 413, 428, 434, 462, 494, 503, 518, 590, 608, 611, 639, 643, 668, 680, 682, 709
Кула 210, 269, 697
Кулата, Русенско 476
Куманово (ди. в СФРЮ) 79, 202, 210, 246, 262, 288, 291, 349, 356, 425, 436, 451, 463, 544, 590, 620, 642, 668
Куманово, Варненско — вж. Ени кьой
Кумарица (дн. към Нови Искър), Софийско 340, 443, 476, 546
Кумлуджа (Крумово), Варненско 266, 370, 598,

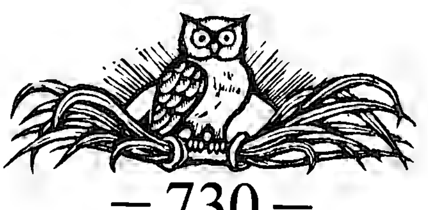

616, 633, 652
Кунина вода (?) 384
Кунино, Оряховско 133, 266, 658
Курашлии (?) 269
Куратица, Охридско (дн. в СФРЮ) 709
Курешница (дн. в СФРЮ) 311
Курило (дн. към Нови Искър), Софийско 389
Курията, Малкотърновско (дн. в Турция) 48, 329, 360, 585
Курново, Врачанско 452
Курт бунар (Винарово), Старозагорско 417, 445
Курт бунар, Хаджиоглупазарджишко (Тервел, Толбухинско) 281
Куртово Конаре, Пловдивско 35, 685
Куру чешме (Горски извор), Хасковско 80, 246, 342, 404, 469, 612, 647
Курунджии (Пъдарево), Котленско 304, 557
Куручешме (кв. на Цариград) 41, 76, 144, 165, 208, 209, 211, 213, 230, 246, 279, 285, 336, 352, 365, 419, 421, 443, 475, 495, 498, 526, 530, 534, 557, 569, 592, 593
Курчи, Бесарабия (дн. в СССР) 350
Кутлу бей (Неофит Рилски), Варненско 182, 187, 570, 571
Куглуджа (лн. към Стара Загора) 512
Куфалчево (Гледачево), Сливенско 346
Кучевица, Скопско (дн. в СФРЮ) 294, 446
Куюджук, Хаджиоглупазарджишко (Дебрене, Толбухинско) 97, 134, 451, 453, 559
Къзъ клисе (Желязково), Бургаско 536
Къзъл агач (Елхово), Ямболско 480, 536
Къзъл агач дере (Средногорово), Казанлъшко 132, 134, 272, 319, 598
Къзъл Мурад (Благоево), Разградско 88, 128, 252, 289, 451, 453, 540, 653
Къзълджилар, Хаджиоглупазарджишко (Червенци, Толбухинско) 205, 222, 262, 297, 340, 342, 576
Кькрина, Ловешко 250, 372, 380, 649
Къмпина (дн. в Румъния) 705
Къмполунг (лн. в Румъния) 470
Кънчево вж. Ашаклии, Старозагорско
Кърджалии вж. Караджалии (Сърнево), Старозагорско
Кърк клисе вж. Лозенград
Кърчово, Демирхисарско (дн. в Гърция) 203
Кършовци (Велковци), Еленско 375
Кътина, Софийско 425, 443
Къшла (Чомаково), Кърджалийско 420
Къшла дере (Кошарица), Бургаско 266
Къшла кьой (Зимница), Ямболско 371
Кьопеклии (Градинарово), Провадийско 97, 121, 212, 325, 368, 456, 521, 685
Кьосе Мурагово (Братаница), Пазарджишко 155, 641
Кьотеш (Кочово), Шуменско 202, 232
Кюлевча, Бесарабия 81, 104
Кюлевча, Шуменско 59, 60, 101, 133, 142, 312, 387, 401, 416, 422, 426, 428, 455, 456, 493, 568, 640
Кюп кьой, Зъхненско (дн. в Гърция) 253
Кюприя (Приморско), Бургаско 226
Кюпрю кьой (Ивански), Шуменско 79, 104, 146, 639, 702
Кюрт фаши (Стояново), Кърджалийско 623
Кюрютна, Бесарабия 640
Кюстенджа, Добруджа (лн. в Румъния) 119, 130, 214, 228, 369, 496, 498, 527, 603, 633, 647
Кюстендил 27, 29, 33, 35, 38, 42, 51, 53, 65, 68, 88, 93, 97, 102, 112, 113, 121, 125, 141, 161, 163, 164, 166, 171, 173, 176, 177, 178, 190, 193, 194, 201, 216, 219, 220, 223, 229, 242, 245, 249, 254, 272, 274, 276, 277, 293, 294, 306, 317, 318, 319, 327, 339, 341, 350, 357, 359, 360, 362, 373, 380, 383, 387, 388, 393, 395, 396, 406, 410, 426, 435, 451, 454, 459, 466, 508, 509, 518, 519, 524, 528, 535, 544, 551, 562, 567, 594, 598, 612, 620, 621, 622, 625, 626, 629, 637, 640, 641, 658, 664, 665, 673, 681, 691, 694
Кючук алан (Малка поляна), Бургаско 226
Кючук Кайнарджа (Кайнарджа), Силистренско 83, 93, 211, 264, 512, 610, 684, 685
Кючюк Хасан (Голямо Асеново), Хасковско 712
Кююндере, Лозенградско (дн. в Турция) 622

Л

Лабец (Станево), Ломско 639
Ладимирово (дн. в СФРЮ) 620
Лазар Станево вж. Торос
Лазарево вж. Горни Орман
Лазарово вж. Струпен
Лазарополе, Дебърско (дн. в СФРЮ) 34, 210, 285, 425
Лайпциг (дн. в ГДР) 77, 107, 159, 179, 193, 276, 329, 532, 574, 587
Лакатник, Софийско 526, 697
Лале вж. Каракьой, Кърджалийско
Лаханлии (Ветрен), Казанлъшко 132, 182
Левка, Хасковско 80
Левочево, Смолянско 395, 443
Левски вж. Чатма
Леденик, Търновско 137, 221, 573, 663, 683
Лежани (дн. в СФРЮ) 540
Ленинград вж. Петербург
Лсново вж. Кетенлик
Лерин (ди. в Гърция) 172, 177, 582, 665
Лесидрен, Ловешко 444
Лесичарка, Габровско 115, 442, 472
Лесичево, Пазарджишко 449, 500, 648, 669
Лесичери, Търновско 45, 57, 144, 252, 273, 408, 501
Лески, Неврокопско (Вихрен, Гоцеделчевско) 148
Лесковец, Пернишко 189
Лесново, Кратовско (дн. в СФРЮ) 330
Лесново, Софийско вж. Ормаилия
Лесура, Оряховско 152, 183, 265, 509, 516, 658
Летница, Ловешко 59, 88, 141, 209, 288, 431, 527, 651, 659
Лешко, Горноджумайско (Благоевградско) 202, 269, 435, 465, 636
Лешок (дн. в СФРЮ) 509
Либяхово, Неврокопско (Илинден, Гоцеделчевско) 48, 142, 253, 521, 529, 535, 584, 678
Ливърпул 213
Лиеж, Белгия 567, 705
Лиляче, Врачанско 130
Лион, Франция 254
Липен, Врачанско 434, 557
Липец (ди. в СФРЮ) 296
Липник (лн. към Николово), Русенско 251, 262, 299, 346, 378, 440
Липница, Оряховско 137, 165, 176, 302, 458, 656
Липница (Поляна), Силистренско 164, 222, 224, 273, 542, 607, 614, 632, 703
Липница, Софийско 224, 346, 454
Лисабон 272
Лисичево, Пазарджишко 36, 113
Литаково, Орханийско (Ботевградско) 103, 132, 281, 348, 501, 509, 603, 630, 683, 688
Лобош, Радомирско 112, 599
Ловеч 30, 35, 41, 47, 54, 67, 89, 93, 97, 103, 109, 110, 119, 134, 146, 147, 162, 176, 179, 183, 185, 189, 191, 201, 204, 224, 226, 227, 249, 252, 256, 260, 281, 288, 294, 304, 308, 309, 316, 326, 330, 331, 336, 338, 346, 355, 359, 377, 378, 379, 380, 381, 391, 393, 401, 409, 419, 420, 433, 438, 444, 445, 448, 449, 452, 455, 458, 464, 472, 477, 484, 485, 502, 508, 515, 519, 526, 532, 533, 540, 551, 558, 559, 560, 562, 563, 572, 575, 593, 596, 632, 636, 649, 651, 665, 667, 669, 670, 672, 674, 680, 687, 695, 698, 703, 705, 711, 720
Ловни дол, Севлиевско 403, 456, 632, 634, 698
Ловчанци вж. Кара сулар
Логодаш, Горноджумайско (Станке Лисичково, Благоевградско) 629
Лозана, Швейцария 153, 679
Лозарево вж. Комарево, Айтоско
Лозен, Пазарджишко 36
Лозен вж. Кара Хасан, Търновско
Лозенград (дн. в Турция) 40, 41, 44, 51, 52, 169, 210, 240, 241, 252, 308, 329, 360, 373, 394, 409, 415, 444, 554, 575, 607, 667, 682
Лозица. Никополско 206
Локорско. Софийско 100. 112. 453. 513
Лом 26. 31. 34. 35. 37. 65. 93. 97. 113. 128. 141. 144. 147. 179. 191. 202. 212. 224. 234. 269. 271. 276. 277. 280. 287. 288. 290. 291. 298. 301. 302. 305. 319. 363. 377. 400. 421. 433. 434. 453. 473. 479. 485. 499. 501. 515. 516. 517. 522. 533. 534. 543. 544. 557. 558. 573. 609. 638. 658. 679. 694. 705
Ломци — вж. Сплахар
Лондон 76. 77. 179. 198. 226. 235. 384. 385. 531. 568. 609. 665. 702
Лопян. Тетевенско 238. 407
Лорето. Италия 340. 508
Луковит 208. 408. 510. 680
Лъвово. Мелнишко 382
Лъджакьой (Ивайловград)345
Лъжене (Малчика). Никополско 421
Лъки. Неврокопско (Гоцеделчевско) 472
Любенец — вж. Гюнели
Любенова махала — вж. Гюнели махле
Любимец — вж. Хебибчево
Любовка. Неврокопско (Гоцеделчевско) 33
Люлебургас (дн. в Турция) 61
Люлин вж. Ени махле. Ямболско
Люта (Владимирово). Ломско 32. 557. 655. 693
Лютиброд. Врачанско 165. 375
Лялинци. Пернишко 293
Лясковец 28. 48. 53. 54. 80. 81. 82. 93. 105. 110. 116. 121. 129. 130. 132. 133. 138. 142. 143. 148. 156. 157. 159. 170. 177. 184. 185. 188. 191. 197. 199. 201. 202. 209. 211. 212. 213. 221. 222. 228. 229. 239. 252. 261. 264. 265. 273. 280. 283. 284. 285. 286. 292. 298. 309. 310. 311. 312. 317. 318. 319. 323. 324. 342. 343. 344. 348. 349. 352. 354. 358. 367. 370. 372. 376. 377. 380. 393. 404. 406. 413. 415. 416. 442. 449. 465. 470. 474. 476. 480. 489. 493. 494. 495. 503. 512. 515. 529. 530. 537. 541. 545. 547. 550. 557. 558. 563. 567. 574. 575. 579. 583. 593. 613. 615. 617. 632. 634. 638. 644. 645. 651. 653. 654. 655. 668. 674. 681. 688. 690. 691. 697. 699. 701. 705. 710. 719
Лясково. Станимашко (Асеновградско) 149. 395. 538
Лясково (?) 469

М

Мавраво. Тетовско (ди. в СФРЮ) 376
Маджерито. Старозагорско 330
Магарево. Битолско (дн. в СФРЮ) 202. 412
Маглавит. Малкотърновско (дн. в Турция) 275
Макоцево. Софийско 58. 130. 143. 298. 304. 348. 368, 454, 472, 520, 528, 561, 604, 673, 699
Малево. Станимашко (Асеновградско) 253. 510
Малешево (дн. в СФРЮ) 65. 122. 262
Малка Брестница (Брестница). Ловешко 654. 672
Малка Кайнарджа (Кайнарджа). Силистренско 218. 273. 577. 633. 687. 718
Малка поляна вж. Кючук алан
Малка Франга (Яребична). Варненско 129
Малко Белово (Белово). Пазарджишко 36. 420. 529. 657
Малко Враново. Русенско 265
Малко Градище — вж. Алван дере
Малко Ириджик (Константиново). Хасковско 268
Малко Кадиево. Старозагорско 371
Малко Тръново. Чирпанско 206
Малко Търново 36. 64. 149. 194. 210. 225. 226. 254. 275. 276. 326. 329. 330. 361. 368. 378. 415. 482. 506. 599. 653. 671. 711
Малко Ченге (Карагеоргиево). Айтоско 204
Мало Конаре. Прилепско (дн. в СФРЮ) 350
Мало Малово. Софийско 294
Маловица. Демирхисарско (дн. в Гърция) 352
Маломир вж. Карапча. Ямболско
Маломирово вж. Хамбарлии. Ямболско
Малорад. Оряховско 177. 697
Малта. остров 119. 188. 266. 407. 563. 595. 624. 657
Малча (дн. в СФРЮ) 100
Малчика вж. Лъжене

Малък Буялък, Бесарабия 205, 207, 607
Малък Гаргалък, Добруджа (дн. в Румъния) 110, 132, 142, 203, 263, 614
Малък извор, Хасковско 540
Малък чифлик, Търновско (вер. Кадъ чифлик) 341, 676
Манастир, Варненско 261
Манастирица, Орханийско (дн. към Правец, Ботевградско) 612
Манастирище, Оряховско 85, 511, 516
Мангалия, Добруджа (дн. в Румъния) 47, 104, 148, 170, 300, 341, 451, 493
Маджурня 196
Мандрица, Днмотишко (дн. в Гърция) 684
Мандър, бълг. село в Мала Азия 482
Маноя, Габровско 676
Манчестър 155, 156, 380, 695
Мараш, Шуменско 121, 148, 162, 308, 454, 578, 630, 659
Марашки Тръстеник (Тръстеник), Плевенско 243
Маргазлии (?) 271
Марийно (Велчево), Търновско 588
Марица — вж. Махала, Самоковско
Марково — вж. Марковча
Марковча (Марково), Провадийско 30, 51, 60, 97, 129, 133, 357, 368, 422, 455, 582, 624
Марно поле 570
Мароко 485
Марсилия, Франция 47, 92, 207, 213, 214, 254, 371, 569, 585, 642, 666
Мартен, Русенско 148, 265, 541, 579
Марян, Еленско 140, 528, 591
Маточина — вж. Фикел
Махала (Марица), Самоковско 61
Мачин, Добруджа (дн. в Румъния) 58, 59, 78, 119, 132, 199, 235, 400, 442, 467, 526, 540, 557, 613, 631, 664
Мачуково, Гевгелийско 409, 609
Медвен, Котленско 97, 104, 113, 126, 130, 132, 136, 143, 176, 193, 205, 228, 249, 328, 359, 364, 367, 371, 381, 436, 467, 543, 589, 616, 619, 632, 654
Медешевци, Видинско 203
Меджидие, Добруджа (дн. в Румъния) 50, 102, 119, 159, 415
Медковец, Ломско 202, 467, 477, 522, 651
Медникарово — вж. Кара пилит, Старозагорско
Медовина — вж. Балджи омур
Медово — вж. Балджиларе
Мекиш (Обединенне), Търновско 466, 678
Меликадъново (Драгор), Пазарджишко 210
Мелник 27, 33, 37, 49, 107, 131, 177, 278, 280, 343, 459, 484, 488, 547, 555, 584, 645, 672, 678
Мелничан, Серско (дн. в Гърция) 210
Мемедовци (?) 466
Мененкьово, Пазарджнишко 36, 377, 393, 564
Мерано, Италия 464
Мерданя, Търновско 121, 205, 420, 428, 471, 503, 585, 630, 679
Меричлери, Чирпанско 149, 325, 407, 451, 462, 522, 635, 637, 648, 650, 659
Мецово, Янинско (дн. в Гърция) 33, 107, 131, 488
Мечикчилер, Ескиджумайско (Беломорци, Търговищко) 250
Мечка (Оборище), Панагюрско 135
Мечка, Плевенско 407
Мечка, Русеиско 152
Мечкул, Горноджумайско (Благоевградско) 250, 351, 538
Мешениза (дн. в СФРЮ) 516
Мещица, Пернишко 297
Мизия — вж. Букьовци и Гложеие
Микре, Ловешко 355
Милано, Италия 254, 679
Милево, Казаилъшко — вж. Елхово
Милево, Пловдивско — вж. Сатъ Бегово
Милии камък 85, 325
Миндя, Еленско 43, 159, 372, 627, 688, 706
Мирково, Пирдопско 143, 257, 269, 275, 454, 473, 604, 617, 683, 699
Мироваи, Софийско 69
Мирово — вж. Сеймен, Чирпанско
Мировяне, Софийско 517, 546
Миромир (дн. към Хисаря) 340
Мисилим (Православ), Чнрпанско 276, 352, 540
Мисилимито (Християново), Старозагорско 430
Митиризово (Васнл Левскн), Пловднвско 151
Митровцн, Берковско 251
Михайлова — вж. Долна Гнойница
Михайловград — вж. Голяма Кутловица
Михайлово — вж. Гьокпала
Михалци, Търновско 147, 155, 222, 271, 309, 346, 356, 380, 408, 416, 512, 524, 561, 653, 671
Михалчета, колнбн (дн. към Белица), Габровско 300
Михтия (дн. в Румъния) 37
Мичурин — вж. Васнлико
Младеново — вж. Голинци
Мламолово, Кюстендилско 297
Млечево, Севлневско 290, 400, 431, 485, 526
Могила, Битолско (ди. в СФРЮ) 207
Могнла, Старозагорско 371
Могила, Шуменско 356
Могилец, Добруджа (дн. в Румъния) 118, 120
Могилово — вж. Конопчии
Модош, Банат 667
Модрич, Дебърско (дн. в СРФЮ) 602
Мокрени, Леринско (дн. в Гърция) 660
Мокреш, Ломско 499, 522, 556
Молдова 76, 77, 162, 446
Момина клисура, Пазарджишко 683
Моноспитово, Струмншко (дн. в СФРЮ) 676
Монпелне, Францня 81, 227, 259, 277, 361, 421, 485, 498, 512, 635, 669, 679, 702, 721
Морихово (дн. в СФРЮ) 662
Морозово — вж. Симитлери
Москва 58, 59, 74, 75, 77, 78, 81, 83, 90, 95, 100, 101, 109, 117, 119, 123, 125, 181, 184, 190, 196, 208, 212, 213, 220, 225, 226, 227, 234, 235, 241, 244, 253, 258, 261, 288, 305, 306, 310, 312, 314, 328, 341, 344, 368, 370, 373, 412, 428, 435, 439, 454, 477, 480, 498, 505, 513, 542, 552, 553, 611, 620, 623, 627, 642, 643, 646, 647, 656, 666, 696, 710, 720
Москополе (дн. в СФРЮ) 79
Мостар (дн. в СФРЮ) 27, 137, 237, 645
Мосул, Мала Азня 497
Мошино (дн. кв. на Перник) 30, 79, 100, 113, 146, 294, 378, 434, 625, 716
Мраченнк, Пловднвско 178
Мурачин 38
Мургазлии (Янтра), Търновско 494
Мурсалково (Спасово), Чирпанско 38, 182, 232, 345, 394, 395, 578
Мусачево, Софийско 394
Мусина, Търновско 131, 137, 144, 453, 501, 523, 524, 577, 659, 663
Мусомнща, Неврокопско (Гоцеделчевско) 263, 394
Мустафа паша (Свиленград) 51, 80, 97, 104, 126, 161, 166, 169, 186, 194, 225, 267, 270, 291, 331, 332, 345, 360, 361, 391, 405, 444, 449, 470, 503, 535, 543, 565, 600, 613, 677, 719
Мусу бей (Гълъбник), Пернишко 196, 623
Мъглиж, Казанлъшко 58, 75, 152, 240, 270, 275, 297, 303, 307, 315, 356, 369, 381, 417, 469, 529, 619, 659, 662, 663, 677, 679, 703
Мързево (Кондолово), Малкотърновско 225, 320
Мюнхен (дн. във ФРГ) 65, 66, 76, 107, 109, 159, 324, 487, 491, 492, 584, 691, 718

Н

Навара, Испания 714
Наверово, Бесарабия 205
Нагоричени (дн. в СФРЮ) 424, 425, 683
Найденово — вж. Нова махала, Старозагорско
Налбант, Добруджа (дн. в Румъния) 302, 594, 606
Налбантларе (Ковачите), Сливенско 57
Налдюкен (Ковач), Старозагорско 344, 409
Наиси, Франция 531
Насалевци, Трънско 520
Неапол, Италия 441, 442, 445, 488
Неверово, Бесарабия 685
Невестино — вж. Герделии
Неврокоп (Гоце Делчев) 36, 43, 49, 79, 103, 148, 150, 158, 230, 235, 263, 264, 280, 300, 358, 390, 391, 406, 435, 440, 478, 479, 489, 547, 548, 555, 584, 631, 637, 682, 719
Невша, Варненско 30
Негован, Солунско (дн. в Гърция) 158, 385
Негован, Софнйско 263
Негованцн, Радомирско 528
Неготин, Тиквешко (дн. в СФРЮ) 182, 219, 232, 357, 364
Негуш (дн. в Гърция) 291
Недан, Търновско 552
Недювци, Габровско 620, 630
Нейково, Слнвенско 225, 260, 468
Нейковци (Плачковци), Габровско 357, 591
Неново, Варненско 57, 145, 416
Неофнт Рнлски — вж. Кутлу бей
Неохор (кв. на Цариград) 591
Нерези, Скопско 588
Нивичане, Кочанско (дн. в СФРЮ) 220
Нигрита 302
Николаев (дн. в СССР) 47, 56, 57, 58, 61, 63, 68, 75, 78, 86, 94, 96, 97, 99, 123, 125, 133, 147, 153, 164, 170, 173, 186, 187, 204, 205, 212, 225, 226, 234, 238, 239, 242, 243, 247, 259, 265, 276, 278, 287, 303, 306, 312, 322, 323, 331, 334, 335, 344, 348, 351, 354, 373, 382, 390, 413, 414, 415, 418, 438, 439, 443, 454, 463, 464, 474, 490, 491, 494, 502, 505, 520, 530, 573, 579, 580, 581, 585, 589, 598, 600, 617, 629, 640, 643, 652, 653, 654, 658, 659, 660, 667, 668, 672, 673, 686, 691, 703, 704, 712
Николаевка — вж. Хадърча
Николаево, Казанлъшко — вж. Ешекчии
Николаево, Русенско — вж. Дупините
Николово, Ломско — вж. Баня
Николово, Русенско — вж. Гагаля и Липник
Никопол 37, 101, 105, 116, 120, 194, 281, 307, 366, 367, 376, 379, 397, 417, 442, 505, 592, 614, 636, 638, 649, 676, 677, 682, 686, 718
Ним, Франция 713
Нисово, Русенско 289, 476, 686
Ниш (дн. в СФРЮ) 30, 49, 52, 117, 128, 135, 149, 261, 282, 290, 349, 401, 427, 434, 447, 467, 471, 549, 551, 612, 641, 643, 647, 683, 692, 695, 708
Нова Загора 75, 115, 186, 199, 224, 276, 303, 304, 332, 350, 426, 442, 449, 469, 590
Новаково, Станимашко (Асеновградско) 206, 246, 493
Нова махала (дн. в Габрово) 81, 232, 301, 614, 707
Нова махала (Драгановци), Габровско 53, 94, 95
Нова махала, Чирпанско 182
Нова Надежда — вж. Герднма
Новаково, Станнмашко (Асеновградско) 106, 394, 521
Новгород (дн. в СССР) 615
Нови пазар — вж. Ени пазар
Нови Сад (дн. в СФРЮ) 270, 312, 442, 555, 569
Нови хан, Софийско 529
Ново село (Априлци), Ловешко 175, 503, 649
Ново село (Дългопол), Вариенско 72, 131, 211, 255, 422, 473, 705, 707
Ново село, Пловдивско — вж. Ени кьой
Ново село, Видинско 377
Ново село, Добруджа 543
Ново село, Русенско 78, 84, 162, 263, 301, 406, 415, 436, 463, 496, 516, 634, 642
Ново село, Севлиевско 58, 161, 179, 203, 231, 262, 358, 445, 464, 474, 509, 511, 539, 552, 560, 693, 695
Ново село, Сливенско 193
Ново село, Търновско 408
Ново село, Щипско (ди. в СФРЮ) 53, 99, 166, 199, 296, 339, 350, 357, 425, 432, 436, 482, 484, 535, 626, 641, 642
Новоселци (дн. към Елин Пелии), Софийско 35, 262, 390, 500
Новоцарицино, Бердянски уезд (дн. в СССР) 257

Ню Джърси, САЩ 281, 657
Ню Йорк, САЩ 213, 297, 693

О

Обединение — вж. Мекиш
Обидим, Неврокопско (Гоцеделчевско) 217, 390
Оборище, местност 60, 160, 362, 384, 441, 455, 520, 547, 602, 603, 662, 706
Оборище — вж. Мечка
Образцов цифлик, Русенско 396
Обретеник, Русенско 289
Обруклии (Обручище), Старозагорско 43, 53, 140, 268, 312, 436, 566
Обручище — вж. Обруклии
Овчарци, Кюстендилско 479
Овчеполци — вж. Ферезлии
Огняново, Гоцеделчевско — вж. Фотовища
Огняново, Пазарджишко — вж. Саладниово
Одеса (дн. в СССР) 32, 38, 44, 59, 65, 73, 74, 77, 80, 81, 85, 87, 90, 92, 95, 98, 100, 103, 114, 119, 125, 126, 150, 154, 156, 162, 173, 174, 181, 182, 183, 184, 191, 196, 206, 216, 218, 221, 222, 232, 244, 246, 256, 259, 265, 267, 270, 279, 282, 297, 307, 310, 311, 312, 315, 318, 324, 326, 331, 332, 336, 337, 344, 346, 352, 353, 354, 360, 367, 382, 383, 384, 385, 391, 393, 395, 400, 401, 408, 409, 411, 412, 413, 414, 415, 417, 424, 428, 433, 437, 438, 439, 440, 441, 446, 469, 471, 475, 480, 486, 487, 490, 491, 492, 497, 498, 499, 500, 502, 504, 505, 506, 507, 517, 519, 531, 543, 544, 545, 549, 551, 554, 569, 573, 577, 584, 587, 602, 608, 625, 626, 635, 641, 642, 647, 648, 654, 655, 658, 660, 661, 664, 666, 667, 670, 684, 698, 700, 702, 703, 709, 712, 715
Одрин (дн. в Турция) 28, 30, 50, 61, 63, 80, 88, 93, 97, 98, 99, 104, 110, 112, 125, 127, 155, 161, 172, 186, 188, 190, 193, 194, 206, 208, 210, 217, 234, 240, 243, 269, 287, 300, 312, 314, 319, 321, 326, 327, 328, 331, 345, 352, 363, 368, 369, 376, 382, 383, 391, 405, 407, 415, 427, 444, 445, 449, 501, 503, 506, 511, 535, 536, 537, 539, 545, 546, 553, 554, 565, 573, 575, 581, 583, 590, 596, 613, 614, 638, 667, 668, 676, 678, 685, 700, 704, 713, 717, 718, 719
Октисее, Стружко (дн. в СФРЮ) 175, 537
Олтеница (дн. в Румъния) 57, 702
Омур кьой, Хаджиоглупазарджишко (Стрелец, присъединено към Лозенец, Толбухинско) 265, 561
Омуртаг — вж. Осмаи пазар
Опака, Разградско 111
Ораовдол (дн. в СФРЮ) 424
Ораовец (дн. в СФРЮ) 379
Орел (дн. в СССР) 332, 520, 667
Орешак, Троянско 198, 229, 388, 456, 459
Орешец, Видинско 639
Орешец, Пловдивско 223
Оризаре — вж. Бараклии
Оризари, Кочанско (дн. в СФРЮ) 293, 301
Орланци, Кичевско (ди. в СФРЮ) 344
Орлеан, Франция 498
Орман (Горица), Айтоско 74
Орманлия (Лесново), Софийско 513
Орозово (Розово), Казанлъшко 479
Орта кьой (Ивайловград) 276
Орхание (Ботевград) 46, 83, 96, 114, 138, 155, 156, 169, 208, 326, 354, 362, 375, 393, 433, 514, 528, 540, 673, 694, 697, 698, 709, 716
Оряховица, Плевенско 351
Оряхово 32, 33, 65, 109, 139, 140, 157, 184, 191, 202, 222, 229, 235, 270, 281, 288, 306, 387, 396, 434, 482, 485, 489, 526, 556, 568, 581, 593, 612, 623, 644, 653, 656, 661, 677, 680, 720
Осенец — вж. Хюсенче
Осеновец — вж. Ашиково
Осиковица, Тетевенско 145, 288, 293, 336
Осиково, Неврокопско (Гоцеделчевско) 505
Осломеви, Кичевско (ди. в СФРЮ) 374
Осма Калугерово (Асеиовци), Плевенско 186
Осмаково (?) 278
Осман пазар (Омуртаг) 80, 81, 89, 106, 164, 187, 203, 265, 272, 326, 344, 373, 439, 459, 473, 496, 520, 581, 587, 599, 617, 719
Осмар, Шуменско 202, 450, 525, 659
Остра могила — вж. Ада тепе
Остров, Оряховско 266, 309, 400, 640
Остров, Добруджа (дн. в Румъння) 57
Острово, Разградско 51, 127
Отец Паисиево — вж. Кочмаларе
Охрид (дн. в СФРЮ) 28, 31, 44, 56, 78, 96, 103, 104, 131, 135, 145, 166, 175, 189, 190, 192, 210, 260, 280, 300, 302, 316, 324, 349, 388, 389, 396, 403, 411, 412, 439, 445, 456, 503, 505, 518, 522, 528, 540, 541, 558, 574, 578, 582, 586, 595, 601, 602, 606, 611, 619, 637, 640, 641
Охрид, Врачанско 538
Очуша, Софийско 261, 377
Ошаните, Габровско 483
Ощава, Горноджумайско (Благоевградско) 142, 357

П

Павелско, Смолянско 28, 201, 263, 271, 366, 472, 560
Павликени 218, 342, 402, 599
Падеш, Горноджумайско (Благоевградско) 269
Падуа, Италия 488
Пазарджик 26, 29, 31, 36, 37, 38, 39, 45, 49, 56, 60, 63, 79, 80, 81, 82, 89, 90, 93, 99, 100, 104, 112, 113, 122, 123, 132, 141, 143, 146, 150, 151, 160, 170, 173, 174, 176, 187, 194, 200, 203, 210, 217, 220, 221, 225, 231, 233, 236, 247, 251, 252, 258, 261, 267, 270, 281, 290, 292, 294, 295, 297, 317, 340, 341, 342, 343, 349, 353, 366, 367, 377, 379, 383, 385, 386, 392, 397, 401, 406, 409, 411, 418, 420, 424, 425, 432, 433, 439, 444, 450, 457, 466, 468, 510, 512, 520, 522, 527, 529, 530, 536, 538, 540, 541, 547, 548, 562, 566, 588, 590, 601, 602, 603, 624, 639, 641, 646, 648, 651, 657, 669, 675, 682, 686, 689, 700, 704, 705, 706, 709, 712, 715
Пакашево (дн. в СФРЮ) 718
Паламарца, Ескиджумайско (Търговищко) 364, 533
Палаузово — вж. Авлалии
Палестина 519
Паля, Трънско 257
Памидово — вж. Шахларе
Памукчии, Старозагорско 147, 589
Панагюрище 34, 49, 58, 61, 72, 82, 84, 85, 90, 93, 97, 133, 135, 142, 143, 150, 151, 156, 160, 173, 174, 177, 179, 183, 187, 189, 191, 201, 210, 211, 217, 220, 227, 229, 236, 239, 247, 257, 258, 261, 275, 286, 307, 317, 319, 341, 354, 359, 363, 364, 373, 382, 391, 404, 406, 409, 424, 452, 455, 457, 458, 464, 479, 483, 496, 501, 506, 509, 513, 514, 520, 521, 527, 528, 536, 537, 544, 547, 548, 559, 564, 566, 578, 585, 592, 602, 631, 641, 646, 652, 655, 669, 675, 678, 679, 695, 699, 705, 706, 709, 714, 720
Пандаклии (Лясково), Хасковско 472
Паничери, Пловдивско 362, 601
Паничково — вж. Чанакчи
Пантелей, Кочанско (дн. в СФРЮ) 219
Панчарево, Софийско 582
Париж 40, 42, 50, 52, 55, 62, 66, 76, 77, 92, 105, 106, 109, 111, 112, 128, 146, 158, 175, 176, 179, 195, 214, 224, 233, 235, 241, 242, 245, 270, 277, 296, 299, 300, 306, 308, 327, 333, 347, 364, 365, 369, 375, 383, 392, 417, 420, 426, 434, 436, 448, 449, 482, 491, 495, 496, 499, 501, 503, 531, 532, 553, 555, 556, 559, 576, 579, 584, 586, 587, 589, 598, 621, 629, 637, 643, 661, 664, 675, 693, 700, 701, 707, 712, 714, 721
Парчовци, Габровско 292
Паскалево — вж. Ези бей
Паспалово, Малкотърновско 48, 199, 378, 600
Паталеница, Пазарджишко 46, 48, 131, 709
Патреш, Търновско 223, 687, 695
Патрешко, Трояиско 199
Патриарх Евтимово — вж. Пранга
Паша къшла, Добруджа (дн. в Румъния) 102, 236, 407, 645, 651
Певец — вж. Ашиково, Ескиджумайско
Пезово (дн. в СФРЮ) 202
Пейовци, Габровско 528
Пелово — вж. Махалата
Пенкьовци, Трънско 253
Пера (кв. на Цариград) 282
Переслава, Бесарабия 505
Перник 30, 100, 378, 434, 528, 553, 625
Перущица 51, 56, 82, 108, 114, 129, 156, 170, 173, 179, 194, 210, 218, 233, 364, 370, 379, 389, 397, 399, 416, 428, 439, 445, 458, 475, 511, 526, 537, 572, 573, 603, 606, 632, 641, 648, 711
Пестиик — вж. Юмрук кая, Търиовско
Пет извора, Свищовско 606
Петербург (Ленинград), СССР 61, 74, 86, 100, 114, 115, 154, 170, 198, 221, 234, 235, 243, 277, 322, 328, 331, 333, 351, 361, 383, 384, 386, 411, 439, 441, 443, 464, 469, 490, 492, 497, 501, 503, 504, 580, 601, 608, 613, 621, 661, 667, 679, 689, 692, 694, 703, 714
Петково, Смолянско 61, 114, 142, 143, 148, 395, 466, 538
Петокладенци, Никополско 40, 170, 257
Петрич 87, 125, 351, 578, 592, 630, 662, 671
Петрич, Софийско 277, 372, 546, 568
Петровдол — вж. Дерекьой, Варненско
Петрово — вж. Скендерлии
Петърница, Плевенско 250, 252
Петърско, Леринско 710
Пехчево, Малешевско (дн. в СФРЮ) 177, 357, 662
Печ (дн. в Унгария) 488
Пеща (дн. в Будапеща) 493
Пещани (дн. в СФРЮ) 411
Пещера 39, 99, 112, 143, 171, 209, 247, 251, 344, 367, 369, 389, 409, 433, 504, 506, 520, 533, 542, 543, 546, 547, 548, 566, 607, 616, 647, 650, 652, 666, 689, 701, 715
Пещера, Пернишко 669
Пиза, Италия 113, 256, 369, 445, 531, 707
Пилзен, Чехия 62
Пиперково, Русенско 596
Пиргово — вж. Пиргос
Пиргопло, Малкотърновско (дн. в Турция) 103
Пиргос (Пиргово), Русенско 195, 274, 309, 364, 547
Пирдоп (дн. към Средногорие) 55, 56, 58, 75, 79, 80, 91, 94, 113, 120, 122, 133, 140, 148, 152, 167, 169, 190, 191, 234, 254, 257, 274, 293, 326, 329, 332, 349, 370, 371, 377, 382, 393, 403, 423, 439, 453, 479, 483, 484, 485, 501, 533, 542, 578, 588, 590, 616, 636, 639, 656, 672, 680, 685, 717
Пирне, Айтоско 325
Пирогово (?) 308
Пирок, Малкотърновско (дн. в Турция) 206, 329, 427, 554, 566, 585, 651, 652, 719
Пирот (дн. в СФРЮ) 30, 58, 100, 108, 116, 147, 165, 191, 202, 206, 219, 220, 257, 262, 268, 280, 287, 296, 311, 330, 333, 349, 378, 393, 394, 411, 412, 442, 443, 479, 486, 498, 500, 501, 503, 504, 525, 533, 566, 568, 570, 576, 587, 605, 612, 616, 624, 629, 632, 634, 639, 669, 684
Писанец, Русенско 442
Писек, Чехия 109, 136, 226, 380, 562, 669, 670
Питещ, Румъиия 352, 618
Пишмани (Разкаяние), Старозагорско 298, 338
Пищогово, Пазарджишко 411
Плаково, Търновско 140, 261, 326, 343, 356, 402, 463, 514, 607, 683, 688, 695, 697
Плачковци (Нейковци), Габровско 82, 330, 430
Плевен 29, 30, 36, 37, 57, 64, 68, 93, 102, 107, 110, 122, 137, 140, 142, 146, 147, 151, 161, 171, 178, 183, 191, 192, 197, 200, 201, 203, 204, 205, 206, 207, 209, 211, 219, 225, 227, 229, 230, 232, 242, 245, 252, 256, 270, 271, 272, 277, 278, 281, 284, 285, 288, 293, 298, 299, 307, 311, 316, 331, 338, 341, 358
Плевня, Драмско (ди. в Гърция) 151, 188
Пловдив 26, 28, 29, 30, 33, 35, 38, 39, 45, 46, 47, 49, 50, 53, 60, 61, 62, 63, 64, 68, 74, 75, 77, 78, 79, 80, 81, 85, 88, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 104, 105, 106, 109, 110, 112, 114, 122, 127, 133, 134, 135, 136, 140, 144, 150, 152, 153, 154, 155, 156, 158,

159, 160, 161, 164, 167, 168, 169, 170, 172, 173, 174, 176, 177, 179, 181, 182, 187, 191, 193, 194, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 204, 209, 210, 212, 216, 218, 220, 223, 224, 225, 229, 230, 231, 233, 234, 235, 236, 240, 243, 246, 247, 248, 250, 251, 254, 257, 258, 259, 266, 280, 282, 286, 287, 289, 292, 297, 299, 303, 305, 308, 309, 312, 314, 315, 316, 317, 323, 325, 328, 329, 331, 332, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 344, 345, 346, 349, 350, 352, 353, 358, 361, 363, 364, 367, 368, 371, 376, 383, 385, 388, 389, 391, 392, 397, 404, 405, 407, 408, 409, 414, 415, 416, 417, 420, 421, 431, 432, 438, 439, 443, 444, 449, 450, 454, 455, 456, 464, 474, 475, 484, 485, 486, 488, 495, 497, 498, 506, 511, 513, 514, 515, 518, 521, 522, 524, 525, 526, 533, 534, 536, 539, 541, 542, 544, 545, 546, 547, 548, 550, 552, 553, 556, 561, 562, 566, 568, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 588, 589, 594, 595, 598, 600, 603, 608, 611, 616, 617, 618, 621, 624, 628,632, 636, 639, 640, 642, 645, 648, 649, 650, 652, 655, 656, 658, 662, 664, 668, 673, 674, 675, 677, 682, 685, 687, 689, 690, 693, 694, 697, 700, 701, 703, 704, 705, 707, 708, 709, 718, 719, 721
Плоещ, Румъния 30, 32, 65, 71, 83, 103, 124, 128, 129, 183, 199, 213, 214, 223, 243, 246, 283, 323, 375, 497, 577, 586, 600, 701, 702

Побит камък — вж. Дикили таш
Погледец (дн. към София) 517
Подвис (Гьокчеврен), Кариобатско 186
Подгумер, Софийско 588
Подкожани, Мокренско (дн. в СФРЮ) 135
Подмочани, Ресенско (дн. в СФРЮ) 335, 465
Подолск, Московска губерния (дн. в СССР) 82
Подуяне (дн. кв. на София) 220
Пожарево, Софнйско 142
Поибрене, Панагюрско 100, 135, 269, 473, 474, 610
Полатово (дн. към Нови Кричим), Пловднвско 389
Поликраище, Търновско 141, 193, 261, 684
Полковник Серафимово — вж. Алами дере
Полски градец — вж. Дилджелери
Полскн Сеновец, Търновско 185, 236, 327, 404, 419, 669, 691, 718
Полтава (дн. в СССР) 61
Поляна — вж. Липиица, Силнстренско
Полянино, Дойранско — вж. Дойран
Поморие — вж. Анхиало
Попина, Силистренско 129, 190, 269, 270, 558, 687, 698
Попннци, Панагюрско 38, 183, 189, 237, 317, 545, 709
Попица, Врачанско 64
Попишка (дн. към Троян) 399
Попкьой, Ескиджумайско (Попово, Търговищко) 193, 474
Попово 532
Попово, Казълагачко (Елховско) 539
Попово, Пернишко 154, 479
Поповци, Габровско 633
Попчево, Струмншко (ди. в СФРЮ) 357
Пороище — вж. Арнаут
Потоп, Софийско 695
Потур, Добруджа (ди. в Румъиия) 102, 119, 189, 191, 194, 195, 222, 260, 438, 568, 650, 663, 684, 707
Потурнак (Велика), Малкотърновско 304
Правица, Драмско (дн. в Гърция) 680
Правец, Орханнйско (Ботевградско) 321, 458, 644, 653, 695
Православ — вж. Мисилим, Чирпанско
Прага 26, 49, 56, 62, 74, 80, 92, 93, 123, 128, 137, 150, 159, 160, 163, 167, 170, 179, 224, 226, 227, 256, 274, 283, 287, 317, 342, 344, 345, 406, 433, 450, 484, 486, 487, 536, 548, 554, 562, 563, 566, 572, 580, 592, 621, 628, 638, 640, 670, 702, 712, 714, 715, 716
Пранга, Станимашко (Патриарх Евтимово, Асеновградско) 188
Празноглавци (Светля), Радомирско 681
Превала, Берковско 100, 651
Преждево (дн. в СФРЮ) 608
Прекопана (?) 321
Преобразене (дн. в СФРЮ) 611, 641
Преслав 93, 97, 102, 104, 128, 130, 131, 148, 187, 190, 211, 265, 266, 268, 308, 373, 455, 490, 510, 520, 521, 565, 633, 634
Преслав (дн. в СССР), бълг. колония 87
Преславен — вж. Гюрюджии
Преславци — вж. Ендже кьой
Прибой, Радомирско 544
Призреи (дн. в СФРЮ) 28, 405, 503, 520, 594
Прилеп (дн. в СФРЮ) 26, 31, 32, 33, 40, 47, 53, 113, 142, 191, 192, 196, 208, 229, 230, 232, 236, 243, 244, 253, 257, 280, 287, 288, 289, 291, 293, 300, 318, 321, 339, 347, 348, 350, 351, 353, 357, 360, 368, 376, 378, 387, 390, 411, 412, 419, 425, 432, 439, 445, 446, 448, 455, 467, 470, 477, 482, 484, 493, 518, 536, 539, 544, 558, 573, 582, 585, 601, 611, 617, 669, 680, 684, 709, 712, 716, 720
Приморско — вж. Кюприя
Присад — вж. Ахлатлии
Присово, Търновско 133, 261, 269, 333, 393, 419, 420, 454, 566, 591, 623, 648, 673
Провадия 71, 87, 93, 137, 153, 175, 176, 195, 281, 284, 292, 307, 311, 322, 436, 471, 532, 561, 573, 613, 649
Провадия, Одринско (дн. в Турция) 678
Проваленица (Стефаново), Радомирско 116
Прогорелец (Якимово), Ломско 35, 250, 551, 553, 718
Продановци, Самоковско 479
Проданча, Трънско 191
Прокупле (дн. в СФРЮ) 146, 209, 296, 358, 424, 471, 696, 720
Пролаз — вж. Дебрен
Пролеша, Софийско 340
Пролом — вж. Богаз
Просечен, Драмско (дн. в Гърция) 158, 253, 555
Проскау, Силезия (Германия) 81, 218
Пудрня, Врачанско 58, 130, 238, 243, 273, 329, 394, 434, 507, 524, 640, 659
Пушево, Търновско 501
Пчелинци, Радомирско 144, 197, 337, 386, 640
Пчелино, метох край Рилски манастир 435, 585
Пчелище — вж. Кованлъка
Пшеничево вж. Голямо Дуванджии
Пъдарево — вж. Курунджии
Първенец — вж. Дермен дере, Пловдивско
Първомайци — вж. Сергювец
Пърлита, Добруджа (дн. в Румъния) 251, 618
Пътеле, Лерннско (дн. в Гърция) 189, 217, 416, 432, 445, 495

Р

Равда, Бургаско 470
Равна, Провадийско 48, 121, 133, 187, 206, 211, 256, 307, 368, 388, 477, 588
Равна гора — вж. Ясъ баш
Равнище, Орханийско (дн. към Видраре, Ботевградско) 693
Равно поле — вж. Бариево
Равногор — вж. Ясъ кория
Радибил (ди. в СФРЮ) 573
Радибош, Радомирско 75, 76, 117, 185, 192, 199, 201, 264, 269, 277, 337, 424, 425, 434, 479, 509, 593, 606, 686
Раднлово, Пещерско 103, 194, 236, 397, 466
Радне махле (Раднево), Старозагорско 143, 711
Раднево — вж. Радие махле
Радовене, Врачанско 191
Радовиш (дн. в СФРЮ) 32, 44, 88, 141, 142, 296, 642, 669, 671, 709
Радово, Трънско 340, 520
Радомнр 65, 89, 144, 208, 220, 248, 263, 277, 294, 363, 382, 392, 417, 425, 434, 438, 511, 515, 528, 544, 551, 568, 606, 641, 681
Радуил, Софийско 61, 100, 154, 379
Радьовене (Стояново), Ловешко 570
Разград 37, 50, 104, 128, 130, 131, 132, 140, 144, 145, 150, 162, 175, 176, 178, 181, 185, 186, 187, 188, 193, 195, 197, 198, 206, 214, 218, 219, 230, 252, 256, 266, 269, 270, 273, 274, 277, 282, 283, 284, 311, 319, 325, 358, 370, 372, 375, 405, 406, 416, 436, 438, 442, 458, 465, 468, 470, 471, 472, 477, 494, 511, 513, 518, 523, 525, 526, 531, 541, 543, 545, 552, 563, 565, 575, 576, 577, 600, 610, 611, 622, 631, 633, 637, 641, 653, 660, 677, 681, 693, 698, 699, 701, 703, 705
Разкаяне — вж. Пишмани
Разловци (дн. в СФРЮ) 65, 552, 565
Разлог 36, 60, 100, 130, 135, 142, 182, 203, 246, 250, 277, 288, 289, 379, 385, 392, 393, 434, 468, 493, 500, 529, 538, 539, 541, 571, 580, 585, 588, 594, 641, 657, 659, 671, 673, 676, 703, 706, 712, 717
Райково (ди. кв. на Смолян) 39, 51, 73, 147, 156, 161, 231, 304, 384, 465, 466, 507, 538, 579, 657, 680
Райковци (дн. в Гърция) 500
Райковци (дн. към Троян) 567
Райковци, Еленско, колиби 475
Райново — вж. Реселии, Хасковско
Райновци, Елеиско 390, 457
Райчиловци (ди. в СФРЮ) 80, 612
Ракиловци, Радомирско 681
Ракита, Плевенско 102, 253, 592
Ракитово, Пещерско 659
Раковец (дн. в СФРЮ) 462
Раковица, Кулско 266, 523, 630, 632, 635, 671
Раковица, Радомирско 223, 292, 472
Раково, Кюстендилско 293, 397
Раково, Сливенско 480
Раковски — вж. Каяджик
Ралчина плоча, Трънско 110
Ранннцн, Кюстендилско 351
Ранковцн (дн. в СФРЮ) 30
Расник, Пернншко 337, 468
Расово, Ломско 129
Рахманлнн (Розовец), Карловско 133, 315, 391, 565
Раховци, Габровско 431
Ревиш (Благоево), Търновско 195, 252
Режан (дн. в СФРЮ) 501
Режанци (Граово), Брезнишко 42, 203, 302, 306, 626, 718
Резово — вж. Ени кьои, Малкотърновско
Рекичка — вж. Ковчаз, Търновско
Рени, Бесарабия (дн. в СССР) 716
Реселец, Плевенско 204, 393, 513
Реселии (Бойковци), Елеиско 86
Реселнн (Райново), Хасковско 61
Ресен (дн. в СФРЮ) 75, 87, 103, 109, 282, 302, 322, 335, 337, 631, 683, 696, 704
Ресен, Търновско 141, 517, 664
Ресен, Кюстендилско 612
Речка — вж. Дерекьой, Лозенградско
Речка -- вж. Дере кьой, Малкотърновско
Рибарци, Кюстендилско 134
Рибен, Плевенско 467, 529
Рнбница, Мелнишко 203
Риж, Добруджа (дн. в Румъния) 235
Рила, Дупнишко (Станкедимитровско) 29, 32, 33, 56, 151, 203, 234, 262, 295, 323, 330, 502, 553, 565, 571, 603, 646, 648
Рилци — вж. Суютчук
Рим 28, 45, 112, 159, 166, 196, 211, 213, 223, 315, 350, 434, 488, 508, 517, 542, 545, 546, 577, 590, 718
Римник, Румъния 535
Рисан, Далмация 488
Риш, Шуменско 525
Ришори де Веде, Румъиия 586
Робово, Струмишко (дн. в СФРЮ) 357, 642
Рогозеи, Оряховско 113, 147, 183, 515
Рогозиново — вж. Хасърлии
Родос, остров 61, 91, 243, 281, 409, 603, 634, 678
Розино — вж. Рахманларе
Розовец — вж. Рахманлии
Розово — вж. Орозово
Роман, Врачанско 456
Росеново — вж. Кара синап
Росоман (дн. в СФРЮ) 296
Руда — вж. Балаклии
Румъния 28, 35, 39, 40, 42, 43, 47, 52, 63, 66, 67, 68, 72, 76, 81, 84, 85, 89, 90, 98, 105, 106, 111,

112, 126, 128, 130, 143, 144, 149, 157, 165, 170, 175, 190, 195, 199, 206, 238, 242, 245, 246, 253, 256, 260, 266, 281, 295, 298, 303, 314, 325, 327, 335, 336, 337, 343, 347, 348, 352, 375, 378, 379, 380, 384, 411, 414, 426, 427, 441, 450, 454, 458, 464, 470, 479, 480, 496, 497, 502, 507, 508, 518, 535, 540, 541, 544, 547, 552, 555, 565, 567, 569, 571, 577, 582, 584, 586, 588, 600, 602, 604, 608, 618, 624, 628, 645, 649, 667, 675, 676, 679, 687, 692, 693, 698, 702, 705, 718, 719
Рупките вж. Тюркмешлии
Рупча (в Родопите) 201, 204, 683
Русаля вж. Голямо Яларе
Русе 26, 28, 30, 33, 35, 36, 37, 38, 40, 42, 43, 46, 47, 50, 53, 54, 55, 56, 59, 68, 69, 70, 71, 78, 81, 88, 93, 94, 97, 98, 100, 109, 110, 113, 117, 122, 128, 134, 137, 148, 150, 151, 157, 164, 165, 176, 178, 179, 182, 183, 185, 187, 190, 199, 207, 209, 211, 216, 223, 224, 225, 229, 233, 234, 237, 238, 242, 243, 245, 249, 252, 253, 254, 255, 256, 258, 267, 271, 272, 275, 278, 281, 283, 284, 287, 289, 298, 304, 311, 313, 314, 315, 323, 324, 326, 327, 330, 334, 335, 338, 341, 350, 351, 353, 362, 367, 369, 370, 371, 372, 373, 375, 378, 389, 395, 396, 399, 400, 402, 404, 406, 418, 422, 427, 430, 434, 442, 449, 463, 468, 470, 472, 475, 479, 480, 482, 487, 499, 500, 510, 512, 516, 518, 520, 522, 525, 526, 532, 533, 539, 540, 544, 545, 546, 548, 561, 563, 567, 571, 572, 573, 576, 586, 592, 593, 595, 608, 612, 614, 615, 616, 624, 625, 631, 633, 634, 636, 637, 639, 641, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 656, 658, 667, 669, 672, 675, 681, 682, 684, 685, 686, 688, 689, 691, 692, 694, 695, 696, 699, 701, 702, 703, 704, 707, 708, 712, 717
Русия 32, 33, 34, 36, 39, 40, 41, 44, 50, 61, 63, 64, 69, 70, 71, 80, 82, 85, 93, 95, 98, 100, 113, 116, 117, 120, 122, 131, 132, 138, 148, 151, 152, 154, 155, 164, 172, 177, 178, 184, 187, 194, 199, 200, 205, 207, 213, 220, 223, 225, 226, 227, 228, 229, 237, 240, 244, 245, 246, 255, 264, 265, 270, 276, 279, 282, 288, 289, 290, 291, 295, 299, 301, 305, 314, 317, 319, 322, 325, 328, 329, 332, 333, 335, 336, 338, 339, 343, 352, 353, 366, 373, 380, 382, 384, 385, 390, 392, 395, 408, 414, 416, 417, 421, 423, 428, 433, 439, 440, 445, 451, 469, 482, 483, 491, 492, 497, 498, 501, 504, 506, 517, 519, 520, 522, 526, 527, 530, 537, 542, 543, 557, 562, 565, 566, 569, 579, 580, 583, 598, 599, 613, 615, 622, 625, 627, 629, 631, 633, 635, 640, 643, 647, 648, 654, 656, 659, 660, 664, 665, 667, 668, 670, 674, 676, 684, 686, 698, 705, 706, 710, 712, 714, 715
Руховци, Еленско 225, 589, 683
Ръжена, Казанлъшко 372
Рязан (дн. в СССР) 240
Ряхово, Русенско 357, 442, 522, 631

С

Садина, Ескиджумайско (Търговищко) 435, 510, 540, 697
Садово, Варненско вж. Солоджа алъ
Садово, Пловдивско 447, 609, 615
Садъклии (Верен), Чирпанско 218, 416, 522, 687
Сазлъ, Ескиджумайско (Тръстика, Търговищко) 120
Саксония 283
Саладиново (Огняново), Пазарджишко 606
Салманово, Шуменско 129, 456, 630, 659
Самар 590
Самарина (дн. в СФРЮ) 425
Самоводене, Търновско 45, 63, 196, 222, 236, 277, 344, 370, 380, 427, 442, 493, 513, 517, 588, 622, 694, 699, 708, 720
Самоков 27, 32, 34, 35, 42, 48, 51, 57, 61, 68, 79, 89, 97, 99, 100, 101, 110, 113, 114, 130, 139, 140, 141, 146, 151, 154, 171, 172, 173, 176, 177, 182, 183, 189, 192, 193, 194, 195, 198, 204, 220, 232, 234, 246, 248, 253, 257, 258, 268, 274, 280, 293, 294, 296, 297, 301, 307, 311, 320, 321, 326, 337, 341, 351, 359, 360, 362, 363, 364,374, 382, 387, 390, 392, 393, 394, 396, 403, 408, 411, 416, 420, 423, 424, 426, 427, 433, 434, 445, 446, 452, 459, 466, 469, 473, 479, 483, 496, 501, 507, 508, 518, 526, 538, 545, 547, 548, 562, 567, 571, 581, 585, 588, 602, 604, 622, 626, 634, 643, 648, 655, 657, 658, 662, 665, 669, 674, 678, 681, 682, 683, 685, 694, 695, 700, 711, 716, 719
Саморaново, Дупнишко (Станкедимитровско) 193
Самос, остров 77, 213, 365
Самунджиево (вер. към Ботевград) 65, 106
Сана, Йемен 223, 383, 403, 609
Сандански — вж. Свети Врач
Сандрово — вж. Табан
Сан Стефано 244, 486, 555
Сапарева баня, Дупнишко (Станкедимитровско) 102
Сапарево, Дупнишко (Станкедимитровско), дн. кв. на Сапарева баня 87, 320, 362
Сараево (дн. в СФРЮ) 54, 602
Саранлъ ени кьой (Каменец), Ямболско 480
Сараици, Софийско 454
Саратов (дн. в СССР) 608
Сарая — вж. Коджа кьой
Сармашик (Бръшлян), Малкотърновско 203, 329, 356
Саръ гьол, Добруджа (дн. в Румъния) 145, 191, 262, 452, 559, 560, 564
Саръ гьол (Търновци), Силистренско 102, 119
Саръ Муса (Веселие), Бургаско 240
Саръ Муса, Хаджиоглупазарджишко (Смин, Толбухинско) 170, 349, 361
Саръ юрт, Добруджа (дн. в Румъния) 83, 145, 193, 199, 261, 529
Саръ юрт (Жълти бряг), Хасковско 83
Саръ яр (Хаджидимитрово), Търновско 430
Саръдър (Венелин), Варненско 270, 542
Саръпасуф, Добруджа (дн. в Румъния) 564
Саръюрт, Добруджа (дн. в Румъния) 122, 394, 545
Сатовча, Неврокопско (Гоцеделчевско) 230, 358, 505
Сатуново, Бесарабия (дн. в СССР) 716
Сатъ Бегово (Милево), Пловдивско 62
Сатълмъш, Хаджиоглупазарджишко (Езерец, Толбухинско) 184, 271
Сахране, Казанлъшко 31, 291, 444
САЩ 281, 408, 511, 638, 657, 694
Сбор — вж. Джумая
Сваленик, Русенско 265, 631
Светослав — вж. Голяма Кайнарджа
Свежен — вж. Аджар
Свежина — вж. Кар ягдъ
Света гора, Атон 34, 41, 46, 49, 65, 117, 122, 130, 131, 152, 199, 240, 257, 263, 277, 285, 291, 293, 301, 307, 344, 366, 386, 392, 435, 461, 463, 465, 490, 503, 524, 578, 590, 591, 643, 648
Свети Врач, Горноджумайско (Сандански, Благоевградско) 343
Свети Никола (Черноморец), Бургаско 543
Светлина — вж. Бей махле
Светля — вж. Празноглавци
Свинар (дн. към Садовец), Плевенско 142
Свищов 26, 31, 32, 36, 38, 39, 40, 43, 47, 49, 52, 53, 55, 58, 62, 67, 84, 87, 93, 94, 97, 100, 101, 103, 105, 106, 107, 108, 110, 117, 121, 122, 126, 134, 137, 139, 142, 149, 150, 151, 154, 157, 161, 173, 181, 186, 187, 188, 190, 193, 195, 199, 201, 206, 207, 209, 211, 223, 224, 227, 232, 233, 241, 243, 260, 264, 267, 269, 271, 276, 283, 284, 287, 290, 292, 295, 297, 301, 304, 305, 309, 310, 319, 324, 325, 340, 348, 349, 350, 353, 364, 366, 375, 386, 388, 396, 397, 404, 406, 409, 413, 419, 428, 430, 440, 442, 443, 448, 449, 451, 453, 454, 456, 457, 458, 461, 464, 466, 470, 475, 480, 484, 486, 487, 488, 497, 499, 500, 502, 505, 506, 509, 512, 517, 520, 521, 525, 527, 532, 535, 537, 539, 541, 543, 544, 545, 548, 550, 563, 572, 575, 578, 581, 585, 588, 589, 595, 599, 611, 612, 613, 626, 630, 631, 635, 637, 638, 643, 644, 645, 649, 651, 656, 657, 658, 660, 664, 668, 672, 673, 677, 682, 685, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 697, 698, 701, 702, 707, 713, 714, 716, 717, 718
Свобода — вж. Али-пашиново
Свободен — вж. Азаплии
Севлиево 34, 38, 50, 62, 102, 103, 105, 119, 120, 121, 132, 136, 174, 175, 179, 183, 187, 188, 201, 206, 224, 225, 227, 230, 231, 233, 243, 245, 250, 254, 256, 262, 275, 276, 283, 286, 288, 306, 308, 315, 319, 324, 327, 330, 349, 361, 367, 385, 393, 410, 418, 420, 430, 451, 453, 462, 463, 467, 468, 471, 476, 490, 506, 507, 508, 511, 513, 524, 530, 532, 539, 548, 550, 551, 556, 575, 587, 588, 596, 607, 615, 619, 622, 632, 653, 661, 663, 664, 671, 673, 677, 687, 688, 689, 693, 695, 698, 699, 717
Сегед, Унгария 230, 354, 668, 713
Сеймен (дн. към Марица), Хасковско 267, 270
Сеймен (Мирово), Чирпанско 316, 504
Секеречево (Хаджидимитрово), Казанлъшко 377
Селановци, Оряховско 102, 202, 234, 266, 368, 640
Селджиково (Калояново), Пловдивско 315, 654, 665, 719
Селиоглу, Бесарабия, бълг. колония 474
Селце, Ловешко 420, 458, 699
Селище, Горноджумайско (Благоевградско) 629
Семчиново, Пазарджишко 100, 141, 268, 351, 419, 542
Сен Валие дьо Тией, Франция 579
Сен Жан д'Акр — вж. Акия
Сен Луи, САЩ 408
Сеново, Разградско 143
Сенокос, Горноджумайско (Благоевградско) 323, 350, 351, 538
Сергювец (Първомайци), Търновско 75, 87, 270, 290, 438, 616, 657, 683, 688
Сеславци, Софийско 302, 508, 643
Сестримо, Пазарджишко 26, 36, 142, 220, 377, 378, 381, 411, 566, 590
Сивас, Мала Азия (дн. в Турция) 256, 331
Сиена, Италия 586
Сиковища — вж. Осиковица, Орханийско
Силистра 28, 30, 46, 87, 102, 119, 121, 129, 179, 185, 209, 211, 214, 222, 237, 252, 254, 257, 267, 280, 283, 292, 308, 319, 328, 338, 350, 367, 389, 390, 413, 428, 438, 443, 457, 467, 470, 472, 475, 480, 488, 494, 496, 508, 516, 517, 543, 567, 584, 585, 606, 607, 611, 615, 618, 648, 649, 653, 655, 656, 672, 675, 701, 702, 706, 712, 716
Симитлери (Морозово), Казанлъшко 352, 468
Симферопол 195
Синьо бърдо, Врачанско 137, 197, 465, 524
Синьо камене — вж. Юмрук кая, Бургаско
Сираково, Оряховско 177, 376, 452, 453
Сирманите (дн. към Габрово) 595
Сирос (?) 369
Ситово — вж. Елеменлии
Скачинци, Велешко (дн. в СФРЮ) 47
Скендерлии (Петрово), Старозагорско 634
Скопие (дн. в СФРЮ) 28, 35, 47, 51, 93, 96, 100, 134, 151, 166, 201, 204, 205, 210, 217, 265, 289, 290, 292, 300, 311, 333, 339, 350, 351, 358, 363, 379, 400, 424, 426, 446, 450, 466, 475, 484, 489, 509, 514, 611, 627, 630, 647, 651, 662, 680, 681, 686, 688, 695, 718
Скравена, Орханийско (Ботевградско) 83, 607
Скребатно, Неврокопско (Гоцеделчевско) 387, 555, 594
Скрижево, Зъхненско 159
Скриняно, Кюстендилско 594
Скутаре, Пловдивско 545
Славейно — вж. Карлуково, Смолянско
Славино (дн. в СФРЮ) 202
Славовица, Пазарджишко 366, 441
Славщица, Ловешко 529
Славяново — вж. Караач, Провадийско
Сладун — вж. Хас кьой, Хасковско
Слаковци, Пернишко 327, 467
Слатина (дн. в София) 626
Слатино, Кюстендилско 432
Сливарово — вж. Кладара
Сливен 30, 32, 33, 38, 46, 47, 48, 56, 57, 61, 75, 78, 79, 84, 87, 89, 90, 94, 97, 99, 100, 102, 105, 116, 121, 123, 128, 131, 135, 136, 137, 143, 144, 149, 152, 153, 156, 161, 162, 164, 174, 175, 176, 178, 182, 184, 185, 188, 190, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 200, 204, 210, 213, 214, 216, 222, 230, 234, 235, 240, 242, 244, 245, 246, 254, 257, 261,

262, 266, 267, 271, 272, 274, 275, 279, 280, 282, 283, 284, 291, 297, 299, 304, 309, 310, 317, 320, 328, 329, 334, 342, 343, 345, 347, 348, 350, 351, 352, 354, 357, 359, 362, 365, 369, 372, 376, 378, 381, 384, 385, 391, 399, 403, 404, 410, 413, 414, 415, 417, 418, 421, 426, 427, 428, 429, 431, 433, 434, 439, 449, 454, 455, 458, 463, 468, 470, 475, 483, 486, 495, 496, 498, 500, 501, 502, 507, 511, 518, 526, 529, 530, 534, 536, 542, 553, 554, 557, 568, 579, 581, 585, 586, 588, 599, 600, 603, 604, 613, 614, 616, 617, 618, 619, 638, 639, 642, 648, 654, 662, 667, 677, 689, 699, 701, 702, 703, 704, 709, 711, 712, 719, 720, 721
Сливница 61, 112, 401
Словакия 508
Слокощица, Кюстендилско 141
Сломер, Търновско 684
Смилец, Пазарджишко — вж. Ерелии
Смилец, Силистренско — вж. Кара омур
Смин — вж. Саръ Муса, Хаджиоглупазарджишко
Смирна (Измир), Турция 41, 55, 106, 147, 160, 214, 222, 342, 353, 501, 563, 674, 713
Смоквица, Гевгелийско (дн. Гърция) 623
Смолари, Струмишко (дн. в СФРЮ) 164
Смолница — вж. Средно Чамурлии
Смолско, Софийско 258
Смолян 28, 67, 142, 161, 306, 340, 384, 387, 395, 465, 507, 538, 607, 657, 659, 680, 720
Смочёво, Дупнишко (Станкедимитровско) 601, 648
Смядово, Шуменско 59, 112, 145, 146, 222, 275, 340, 450, 517, 717
Собино, Вранско (дн. в СФРЮ) 42
Соволяно, Кюстендилско 88, 102, 171, 173, 580, 612
Созопол 148, 189, 195
Соколаре, Врачанско 605, 691
Соколовци — вж. Долно дере кьой
Солоджа алъ (Садово), Варненско 203, 339, 542, 631, 639, 686
Соломон (дн. към Широка лъка), Смолянско 56
Солун, Гърция 35, 43, 47, 57, 93, 96, 113, 125, 142, 145, 153, 173, 193, 195, 197, 208, 220, 226, 231, 241, 252, 253, 266, 278, 280, 283, 311, 316, 339, 344, 350, 351, 357, 385, 387, 397, 409, 412, 425, 449, 470, 480, 483, 501, 503, 506, 508, 518, 540, 550, 560, 580, 581, 584, 606, 612, 614, 615, 627, 640, 646, 649, 651, 678, 685, 709, 714, 716
Сопица, Пернишко 188
Сопот 26, 27, 28, 46, 53, 62, 64, 76, 80, 82, 86, 88, 96, 97, 98, 105, 127, 130, 133, 134, 141, 151, 172, 174, 175, 194, 233, 234, 263, 280, 292, 294, 304, 306, 311, 316, 322, 325, 327, 330, 332, 338, 340, 341, 355, 356, 358, 361, 363, 370, 376, 382, 388, 396, 404, 414, 425, 428, 443, 444, 450, 456, 457, 467, 472, 473, 478, 483, 489, 502, 503, 506, 518, 525, 529, 539, 547, 556, 558, 563, 592, 601, 604, 611, 612, 632, 636, 639, 644, 646, 656, 663, 664, 669, 672, 673, 675, 689, 695, 712, 718
Сопот, Ловешко 210, 224, 558, 675
Сороки, Бесарабия 104, 165
Сотир (Храбрино), Пловдивско 149, 302, 650
Соточино (Гаврил Геново), Берковско 424, 527
Соуджак (Студена), Хасковско 638
София 27, 28, 32, 33, 36, 39, 40, 41, 42, 47, 48, 49, 53, 54, 55, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 66, 68, 70, 74, 77, 78, 81, 82, 84, 85, 86, 87, 88, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 100, 101, 103, 104, 107, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 118, 126, 128, 133, 136, 137, 138, 142, 144, 146, 147, 151, 153, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 162, 164, 165, 166, 167, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 179, 181, 182, 183, 187, 188, 189, 190, 193, 194, 195, 197, 198, 200, 201, 208, 210, 211, 213, 214, 215, 216, 219, 220, 226, 227, 228, 229, 236, 239, 241, 242, 243, 245, 246, 254, 256, 257, 258, 259, 260, 262, 265, 266, 267, 269, 270, 272, 275, 276, 277, 278, 280, 283, 284, 287, 289, 290, 292, 293, 296, 298, 300, 302, 303, 305, 306, 307, 308, 314, 315, 317, 318, 319, 323, 324, 326, 328, 331, 332, 334, 335, 336, 339, 340, 341, 342, 343, 353, 357, 358, 360, 361, 362, 363, 366, 368, 369, 370, 371, 372, 375, 376, 377, 380, 381, 382, 383, 384, 386, 387, 388, 389, 390, 392, 393, 394, 395, 396, 400, 401, 403, 404, 406, 407, 408, 410, 414, 417, 419, 421, 422, 424, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 433, 434, 435, 436, 438, 439, 447, 450, 454, 455, 456, 462, 464, 465, 466, 468, 469, 470, 471, 477, 478, 480, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 491, 493, 496, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 508, 511, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 524, 526, 527, 529, 530, 531, 536, 537, 538, 539, 541, 543, 544, 545, 546, 547, 549, 550, 551, 552, 553, 555, 556, 558, 560, 562, 565, 567, 571, 577, 579, 581, 582, 583, 584, 585, 593, 594, 595, 596, 599, 602, 604, 605, 608, 609, 610, 611, 612, 615, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 626, 628, 635, 636, 637, 639, 640, 642, 643, 644, 645, 647, 648, 649, 650, 657, 660, 661, 662, 664, 665, 666, 667, 669, 670, 671, 672, 673, 675, 677, 678, 679, 680, 682, 683, 684, 685, 689, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 703, 705, 707, 708, 709, 712, 714, 716, 717, 718, 719
Союджук (Върбина), Смолянско 585
Спасово — вж. Мурсалково
Спатиста (дн. в СФРЮ) 196
Спахлар (Ломци), Разградско 186, 265
Срацимир — вж. Кара орман, Силистренско
Сребърна, Силистренско 51, 103, 129
Средни колиби, Търновско 205, 240
Средно градище — вж. Евджилери
Средно Чамурлии, Хаджиоглупазарджишко (Смолница, Толбухинско) 191
Средногорово — вж. Късъл агач дере
Средногорие — вж. Златица и Пирдоп
Срем, Ямболско 140
Сремски Карловци 214, 331, 488, 490, 637, 653
Ставерци, Оряховско 83, 115, 524, 658
Стаевци — вж. Калъкчии
Сталийска махала, Ломско 142
Стамболово — вж. Еллер
Станево — вж. Лабец
Станимака (Асеновград) 28, 33, 39, 48, 49, 60, 79, 91, 92, 141, 142, 152, 164, 177, 188, 197, 201, 207, 208, 232, 234, 248, 250, 251, 304, 309, 325, 347, 352, 415, 420, 430, 490, 538, 553, 590, 624, 642, 645, 653, 680, 717
Станке Димитров — вж. Дупница
Станке Лисичково — вж. Логодаш
Стануловци (дн. в СФРЮ) 79
Стар Смил (Старо село), Силистренско 576
Стара Загора 28, 29, 30, 33, 37, 39, 43, 47, 49, 50, 53, 57, 61, 63, 69, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 87, 99, 104, 109, 110, 114, 119, 121, 126, 132, 133, 138, 139, 143, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 161, 170, 173, 176, 178, 184, 186, 190, 193, 195, 197, 200, 207, 216, 218, 219, 221, 224, 225, 235, 240, 243, 246, 250, 257, 258, 264,268, 269, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 287, 295, 298, 303, 309, 322, 326, 329, 338, 341, 342, 343, 345, 346, 348, 349, 350, 358, 366, 368, 369, 371, 372, 378, 381, 383, 385, 386, 395, 402, 404, 405, 406, 407, 410, 415, 416, 417, 419, 421, 422, 423, 425, 428, 430, 436, 443, 447, 448, 449, 454, 455, 457, 469, 476, 478, 482, 487, 494, 498, 499, 501, 502, 504, 507, 508, 510, 512, 515, 517, 520, 527, 534, 535, 536, 540, 543, 544, 548, 567, 568, 573, 576, 579, 580, 581, 583, 585, 588, 589, 593, 594, 595, 599, 600, 601, 614, 618, 619, 620, 623, 624, 625, 632, 633, 635, 636, 639, 640, 641, 642, 651, 653, 654, 656, 658, 659, 660, 663, 667, 669, 677, 680, 682, 687, 689, 696, 701, 702, 703, 704, 705, 709, 711, 712, 717, 718
Стара река, Сливенско 298
Старо Железаре — вж. Демирджилере
Старо ново село (Старосел), Пловдивско 233, 269, 328, 358, 456, 601
Старо Оряхово — вж. Ески Дервиш Юван, Варненско
Старо село, Врачанско 188, 474, 483
Старо село, Силистренско — вж. Стар Смил
Старопатица, Видинско 605
Старосел — вж. Старо ново село
Староселец — вж. Битлиджа
Староселци, Оряховско 680
Старчища, Неврокопско (Гоцеделчевско; дн. в Гърция) 49, 159, 489, 682
Стефан Караджово — вж. Ичме
Стефаново — вж. Проваленица
Стоб, Дупнишко (Станкедимитрово) 271, 648
Стоилово, Малкотърновско 148, 173
Стоимирово, Ьеровско 164
Столетово — вж. Шеримет
Столник, Софийско 99
Столът — вж. Граднешки колиби и махала Дългодреите
Стоманеците, Габровско 625
Стоян Заимово — вж. Карапча, Старозагорско
Стояково, Кукушко (дн. в Гърция) 179
Стояново — вж. Радьовене
Стражица — вж. Кадъ кьой, Търновско
Стралджа, Ямболско 371
Странско — вж. Гурбетито
Страсбург, Франция 576, 587
Страхилица — вж. Демирджии
Стрелец — вж. Талашманлии
Стрелково — вж. Топчии, Силистренско
Стрелча, Панагюрско 58, 91, 172, 179, 189, 206, 209, 233, 247, 258, 260, 414, 452, 465, 509, 521, 537, 545, 553, 554, 592, 607, 623, 646, 657, 704, 709
Строве, Прилепско (дн. в СФРЮ) 470
Струга (дн. в СФРЮ) 233, 280, 302, 387, 412, 413, 558, 595, 668, 676, 680, 705, 709
Струмица (дн. в СФРЮ) 41, 80, 96, 102, 125, 130, 164, 179, 300, 306, 357, 395, 410, 506, 611, 641, 682, 709
Струпен (Лазарово), Оряховско 414, 593
Струпец, Врачанско 141, 417, 474, 489, 619
Стубел, Берковско 265, 298, 329, 394, 555
Студена, Пернишко 85, 154
Студена, Хасковско — вж. Соуджак
Студено буче, Врачанско 263
Стъргел, Софийско 562
Стърмен, Русенско 61
Суворово вж. Кузлуджа, Варненско
Суджас кьой (Водица), Варненско 134, 177, 390, 427, 444, 515, 598, 616, 619, 629, 652
Сулина (дн в Румъния) 420
Султанлар (Султанци), Провадийско 83, 211, 266, 399, 468, 479, 685
Султанци — вж. Султанлар
Сулуджа алъ — вж. Солоджа алъ
Сурачево, Пиротско (дн. в СФРЮ) 571
Сухаче, Врачанско 455
Сухи дол, Трънско 257
Сухиндол, Търновско 40, 86, 103, 104, 122, 158, 218, 261, 265, 293, 404, 432, 438, 442, 451, 523, 629, 634, 675
Сухо, Солунско (дн. в Гърция) 79
Суходол, Софийско 139
Сушица, Горноджумайско (Благоевградско) 51
Сушица, Дебърско (дн. в СФРЮ) 478
Сушица, Търновско 409
Суютчук, Хаджиоглупазарджишко (Рилци, Толбухинско) 457
Съботковци, Габровско 150, 467, 618
Съдиево вж. Кадъ кьой, Сливенско
Съединение, Пловдивско вж. Голямо конаре
Съединение, Чирпанско — вж. Калфа, Чирпанско
Сърбеница (Софрониево), Оряховско 146, 147, 274
Сърбиново (Брежани), Разложко 47, 60, 193, 252
Сърбия 29, 72, 100, 164, 182, 219, 237, 291, 292, 295, 296, 312, 320, 331, 412, 414, 433, 439, 461, 479, 482, 493, 497, 501, 505, 526, 533, 559, 567, 568, 569, 656, 690, 705
Сърна бей (Борисово), Русенско 252, 467
Сърнево, Старозагорско — вж. Караджалии
Сърнево, Карнобатско — вж. Караджилар
Сърт харман (Горно Вършило), Пазарджишко 277
Сяр (дн. в Гърция) 26, 27, 28, 36, 79, 158, 159, 188, 197, 253, 272, 279, 311, 385, 439, 470, 488, 489, 555, 581, 584, 606, 645, 669, 678, 714, 716
Сячести, Тетовско (дн. в СФРЮ) 485

Т

Табак, Бесарабия бълг. колония (дн. в СССР) 84, 176, 370
Табан (Сандрово), Русенско 273, 274
Табачка, Русенско 457, 471
Табор, Чехия 49, 50, 56, 61, 62, 63, 82, 85, 92, 93, 136, 137, 146, 147, 151, 178, 207, 226, 256, 264, 265, 268, 278, 287, 299, 315, 316, 329, 346, 362, 369, 371, 380, 386, 403, 406, 422, 447, 455, 478, 507, 508, 536, 544, 580, 639, 640, 685, 699, 702, 714
Таваличево, Кюстендилско 617, 658
Тагарево — вж. Тагар кьой
Тагар кьой (Тагарево), Бургаско 51
Тайраклии — вж. Шоп Тайраклии
Талашманлии (Стрелец), Старозагорско 194
Тамарино — вж. Тюркменлии
Тарфа, с. край Цариград 30, 64, 318, 484
Тас тепе, Лозенградско (дн. в Турция) 394
Тасос, остров 678
Татарлар, Одринско (дн. в Турция) 41
Ташбунар, Бесарабия (дн. в СССР) 39, 304, 305, 524, 644
Ташчи (Каменар), Разградско 196, 269
Твърдица, Сливенско 479, 623, 626, 687
Твърдица, Толбухинско — вж. Калайджи дере, Хаджиоглупазарджншко
Теарце (дн. в СФРЮ) 509
Теке козлуджа (Избул), Шуменско 498
Темелково — вж. Ботановци
Темешвар, Банат (дн. в Румъния) 94, 354, 713, 714
Темниско (Първомайци), Търновско 132
Темово, Неврокопско (Гоцеделчевско; дн. в Гърцня) 442
Тервел — вж. Курт бунар, Хаджиоглу пазарджишко.
Терзобас (Голямо Шивачево), Сливенско 683
Терновка, Бесарабия, бълг. колония 272
Теслим (вер. дн. в Турция) 345
Тестеджи (Житница), Провадийско 52, 148, 195, 415, 494, 568
Тетевен 64, 93, 96, 101, 107, 111, 117, 120, 125, 130, 134, 139, 141, 166, 174, 175, 185, 190, 203, 220, 235, 253, 292, 295, 302, 311, 336, 338, 346, 352, 355, 358, 366, 372, 378, 381, 465, 486, 533, 542, 556, 557, 562, 563, 570, 575, 588, 624, 632, 635, 639, 641, 646, 650, 655, 675, 679, 681, 696, 698
Тетово (дн. в СФРЮ) 28, 47, 146, 187, 269, 298, 333, 351, 416, 509, 578, 580, 588, 601, 606, 615, 617, 627, 689, 709
Тетово, Разградско 84, 166, 252, 272, 427, 516, 697
Тешово, Неврокопско (Гоцеделчевско) 264, 411, 510
Тиквеш (дн. в СФРЮ) 507, 712
Типченица, Врачанско 189
Тирана 558
Тифлис (ди. в СССР) 352, 608
Тича, Котленско 103, 122, 200, 249, 250, 271, 415, 450, 458, 470, 476, 529, 530, 618
Тодювци, Еленско 275, 325, 377, 591
Токсово, Добруджа 194
Токсово (дн. СФРЮ) 425
Толбухин — вж. Хаджиоглу Пазарджик
Томай, Бесарабия (дн. в СССР) 312
Топ капия (кв. на Цариград) 226, 254
Топлица, Велешко (дн. в СФРЮ) 36
Тополи дол — вж. Кавак дере
Тополовград — вж. Каваклии
Securities Тополово, Станимашко (Асеновградско) 395
Топрак хисар (Землен), Старозагорско 240, 478
Топчии, Разградско 152, 576
Топчии (Стрелково), Силистренско 532
Торлак (Хлебарово), Разградско 348
Торос (Лазар Станево), Ловешко 316, 338
Тошевци — вж. Урбабинци
Трансилвания 508
Требич (ди. към София) 546, 605
Трекляно, Кюстендилско 34, 248, 286, 376, 415, 479, 559
Тресонче, Дебърско (дн. в СФРЮ) 69, 177, 210, 480
Три кладенци, Оряховско 367, 477, 517, 524
Тригорци — вж. Джеферли юч Орман
Триест, Италия 254, 419, 568
Тросково, Горноджумайско (Благоевградско) 610
Троян 57, 60, 62, 106, 117, 131, 134, 175, 179, 183, 219, 252, 256, 271, 280, 281, 285, 286, 386, 387, 401, 417, 442, 444, 456, 493, 503, 509, 521, 545, 552, 556, 567, 570, 607, 628, 629, 636, 649, 652, 679, 680, 696
Троян, колония в Бесарабия 197
Троянул Веки, Румъния 428
Троянци (дн. в СФРЮ) 520, 573
Тръкана (дн. в СФРЮ) 106
Трънито, Габровско 484
Трън 50, 53, 54, 61, 103, 110, 144, 171, 172, 191, 227, 267, 351, 360, 382, 385, 427, 451, 520, 603, 619, 660, 706
Трънково, Старозагорско 114, 147, 240, 247, 249, 252, 334
Тръново (дн. към Марица), Хасковско 266, 513
Трънчовица, Никополско 322, 382, 421, 577
Трънчовица
Тръстеник (Марашки Тръстеник), Плевенско 351
Тръстеник, Русенско 137, 457, 507, 516, 616
Тръстика — вж. Сазлъ
Тръстиково — вж. Караач Софулар
Трявна 28, 32, 34, 37, 40, 50, 63, 75, 84, 86, 90, 93, 96, 102, 104, 105, 114, 115, 117, 118, 119, 120, 121, 133, 137, 139, 141, 143, 161, 171, 182, 183, 184, 185, 188, 190, 192, 193, 195, 200, 202, 204, 205, 211, 222, 235, 249, 250, 251, 252, 266, 267, 271, 277, 281, 282, 283, 297, 300, 305, 306, 309, 311, 314, 327, 334, 335, 338, 340, 341, 344, 349, 352, 362, 366, 370, 372, 378, 388, 399, 401, 406, 410, 411, 417, 418, 427, 440, 448, 452, 453, 463, 472, 473, 475, 480, 483, 487, 496, 517, 522, 524, 528, 538, 539, 543, 544, 545, 547, 552, 562, 572, 574, 575, 581, 582, 591, 593, 595, 596, 598, 599, 610, 615, 618, 620, 623, 624, 630, 650, 651, 652, 653, 656, 665, 682, 686, 690, 691, 694, 698, 699, 711, 719
Туден, Софийско 253
Тула 170
Тулово, Казанлъшко 58, 211, 591, 703
Тулча (дн. в Румъния) 37, 49, 86, 119, 122, 128, 129, 133, 134, 165, 181, 183, 185, 194, 199, 205, 214, 216, 223, 228, 230, 237, 238, 241, 243, 251, 255, 267, 279, 283, 289, 297, 304, 307, 319, 322, 323, 345, 349, 351, 354, 364, 367, 377, 390, 391, 400, 408, 413, 420, 422, 428, 451, 476, 489, 496, 502, 508, 524, 527, 540, 542, 557, 594, 603, 606, 618, 619, 640, 644, 645, 649, 653, 657, 675, 679, 702, 707, 715, 716, 719, 721
Тумба, Гумеиджинско (дн. в СФРЮ) 508
Тунис 485
Турбалкьой (вер. дн. в Турция) 345
Турия, Казанлъшко 42, 202, 272, 294, 567
Турлак махле (Загорци), Сливенско 590
Турну Мъгуреле, Румъния 54, 281, 343, 541
Турну Северин, Румъння 186, 366, 508
Туроковци, Трънско 191
Турски извор (Български извор), Тетевенско 336
Турция 80, 164, 235, 347, 535, 545, 563, 564, 569, 576, 579, 628, 674
Тутманци, Орханийско (Джурово, Ботевградско) 665
Тутракан 56, 162, 252, 270, 311, 340, 396, 413, 480, 639, 642, 693
Тушилово, Гумендженско 508
Тъжа — вж. Голямо село
Тънки рът, Габровско 561
Търлис, Неврокопско (Гоцеделчевско; дн. в Гърция) 30, 145, 148, 158, 159, 291, 442, 591, 620, 636, 645
Търнава, Оряховско 152, 271
Търнак, Оряховско 64, 191, 302, 372, 499, 526, 537, 610
Търничане, Казанлъшко 262
Търново 26, 30, 33, 34, 36, 37, 38, 39, 42, 45, 49, 52, 53, 57, 62, 63, 65, 66, 68, 69, 70, 72, 75, 81, 83, 84, 93. 94. 102, 104. 106. 107. 111. 115. 116. 117, 120, 121. 122, 124. 131. 136. 138. 140. 141. 143, 146, 157. 159. 161. 162. 173. 174. 179. 182. 183, 185. 188, 189, 190. 192. 196. 199. 200. 201. 203, 204, 205, 207. 211. 217. 218. 222. 223. 224. 225, 227, 228. 232. 233. 236. 237. 241. 242. 243. 247, 254, 255. 258. 260. 261. 264. 266. 267. 268. 272, 274, 275. 277. 278. 279. 283. 285. 287. 290. 294, 296, 298, 299. 303. 304. 305. 308. 309. 310. 311, 314, 319, 322, 323, 326. 327. 328. 333. 334. 335, 336, 338. 341, 342. 346. 347. 352. 353. 354. 355, 358, 359, 361, 366, 372, 375. 376. 377. 379. 380, 383, 384, 386, 390, 399. 402. 403. 404. 405. 406, 414, 417, 420, 426, 429. 430. 431. 435. 436. 437, 438, 442, 449, 450, 452, 453. 456. 457. 458. 461, 463, 465, 468, 469, 470. 471. 473. 474. 475. 476, 477, 480, 485. 487, 490, 493. 495. 496. 501. 504, 511, 512, 514, 515. 516. 517. 518. 524. 526. 527, 531, 532. 534, 537. 538. 543. 544. 548. 549. 550, 552, 555, 560, 563. 567. 571. 573. 577. 578. 583, 584, 585, 586. 587. 590. 591, 593. 595. 596. 599, 600, 601, 603. 607. 608. 609. 611. 613. 615. 616, 618, 622, 628, 630. 631. 633. 634. 635. 642. 645, 647, 649, 650, 652. 653. 654. 656. 657. 660. 664, 665, 669, 673, 676, 677. 679. 688. 689. 692. 695, 698, 699, 701. 702. 703. 710. 711. 712. 717. 720
Търновци — вж. Саръ гьол, Силистренско
Търсе (дн. в СФРЮ) 151
Тюркмешлии (Рупките), Чирпанско 116, 181, 245, 346, 362, 470

У

Углярци, Радомирско 611
Угърчин, Ловешко 147, 219, 316, 351, 417, 431, 515, 651, 652
Узунджово, Хасковско 239, 516
Узункьопрю (дн. в Турция) 80, 590
Улешница, Неврокопско (Гоцеделчевско; дн. в СФРЮ) 209
Унгария 230, 508, 667
Урбабинци (Тошевци), Видннско 366
Урум кьой (Индже войвода), Бургаско 420
Услановци (?) 298
Устово (дн. кв. на Смолян) 28, 46, 51, 60, 61, 152, 156, 161, 231, 340, 387, 395, 579, 720
Устрем — вж. Вакъв
Ушинци — вж. Каба кулак

Ф

Факия, Бургаско 356, 420, 719
Фенер Балча (?) 713
Фенер — Цариград 92, 125, 167, 241, 325, 335, 350, 377, 387, 389, 441, 482, 495, 575, 581, 665, 712
Феодосия (дн. в СССР) 109, 195
Ферезлии (Овчеполци), Пазарджишко 411, 468, 520, 662
Фермо, Италия 229, 566
Фида бей (Велчево), Търновско 84, 177, 221, 223, 405, 475, 562
Фикел, Мустафапашалийско (Маточина, Свиленградско) 312
Филаделфия, САЩ 638
Флоренция, Италия 112, 423, 488, 645, 707
Фокшан, Румъния 253, 507
Фотовища, Неврокопско (Огняново, Гоцеделчевско) 57, 68, 94, 205, 229, 235, 278, 381, 622, 669, 698
Франкфурт, Германия 587
Франция 76, 81, 113, 162, 164, 171, 227, 255, 259, 277, 281, 318, 361, 371, 421, 430, 455, 485, 498, 504, 512, 536, 579, 585, 635, 649, 666, 669, 679, 702, 713, 721
Фрикацей, Бесарабия 217
Фрикацей, Добруджа (дн. в Румъння) 49, 289, 391, 501, 665, 679, 694, 719
Фролош, Кюстендилско 622
Фуреи, Оряховско 160, 509, 516

Х

Хабаровск (дн. в СССР) 101
Хага, Холандия 179
Хаджи Абдула, Бесарабня (дн. в СССР) 541
Хаджи Азма (Боевица), Софийско 517
Хаджидимитрово, Казанлъшко — вж. Секеречево
Хаджидимитрово, Търновско — вж. Саръ яр
Хаджидимово — вж. Горняни
Хаджилар (Вранско), Кърджалийско 411
Хаджилар (Калугерене), Силистренско 289, 301
Хаджилии — вж. Аджалии
Хаджиоглу Пазарджик (Толбухин) 32, 54, 59, 74, 81, 111, 120, 126, 147, 162, 187, 190, 213, 219, 231, 236, 262, 266, 271, 272, 274, 301, 326, 375, 455, 471, 504, 583, 594, 604, 620, 645, 671, 717
Хаджиунда, Бесарабия (дн. в СССР) 407
Хадърча (Николаевка), Варненско 51, 166, 195, 198, 203, 211, 231, 348, 407, 424
Хайдар, Ескиджумайско (Кардам, Търговищко) 474
Хайделберг, ФРГ 66, 107, 109, 179, 492, 562, 571, 620, 669
Хайредин, Оряховско 51, 82, 472, 516, 544
Халки, остров 28, 37, 41, 50, 55, 90, 92, 93, 107, 130, 139, 165, 170, 177, 192, 206, 207, 208, 210, 219, 232, 233, 241, 259, 263, 266, 267, 285, 287, 291, 317, 362, 377, 386, 393, 428, 433, 459, 477, 501, 503, 551, 577, 581, 592, 598, 605, 642, 665, 666, 682, 701, 715, 721
Хамамджи, Добруджа (дн. в Румъния) 40, 193, 308, 383, 526, 655, 687, 720
Хамбарлии (Житница), Пловдивско 309
Хамбарлии (Маломнрово), Ямболско 240, 537
Хамбург 213
Хардалии, Хаджиоглупазарджишко (Коритен, Толбухинско) 467
Харков, СССР 68, 227, 581, 598, 652
Харманли, Хасковско 38, 254, 274, 291, 356, 404, 405, 415, 604, 679
Хасамбеглии 484
Хас кьой (Добротица), Силистренско 475
Хас кьой (Сладун), Хасковско 592
Хасково 27, 29, 33, 35, 38, 47, 51, 64, 65, 88, 94, 106, 115, 129, 145, 148, 168, 173, 186, 202, 210, 217, 230, 246, 254, 274, 312, 315, 317, 319, 342, 346, 384, 388, 389, 399, 401, 404, 419, 420, 431, 433, 457, 478, 482, 507, 526, 528, 539, 543, 545, 548, 552, 554, 579, 587, 589, 607, 608, 639, 645, 647, 651, 652, 657, 667, 669, 689, 704, 705
Хасан факъ (Грънчарово), Силистренско 639
Хасанлари (Гецово; дн. кв. на Разград) 255, 511, 523
Хасанлари, Ескиджумайско (Киселе; дн. към Къпинец, Търговищко) 516
Хасобас (Царева поляна), Хасковско 643
Хасърджик (Щипско), Провадийско 187, 262, 616, 679, 684
Хасърлии (Рогозиново), Хасковско 570
Хасът (Крън), Казанлъшко 132, 630
Хвойна, Смолянско 443
Хебибчево, (Любимец), Хасковско 127, 161, 202, 276, 332, 407, 493, 526, 535
Хераково (дн. към Белица), Софийско 340, 416
Херцеговина 54, 137, 207, 412, 625, 702
Хилле (на границата между Турция и Персия) 343
Химитлии (Ясеново), Старозагорско 356
Хиос, остров 107, 531, 550, 709
Хирево, Севлиевско 511
Хисарлъка, Неврокопско (Заграде; дн. към Гърмен, Гоцеделчевско) 358
Хисаря, Пловдивско 340, 629
Хлебарово — вж. Торлак
Хлинитово (вер. Хайнито; дн. Гурково, Казанлъшко) 130
Хмелщица (?) 465
Ходейда, Йемен 198
Хотанца, Русенско 653
Хотница, Търновско 42, 131, 140, 141, 149, 192, 278, 333, 517, 699
Хотово, Мелнишко 146
Хохеихайм (дн. във ФРГ) 56, 447
Хощава, Горноджумайско (Ощава, Благоевградско) 552
Храбрино — вж. Сотир
Храдец Кралове — вж. Кенигрец
Хрельово (Рельово), Самоковско 301, 681
Християново — вж. Мисилимито
Хума — вж. Каиалии
Хърлец, Оряховско 400, 426
Хърновощица (дн. в СФРЮ) 35, 38, 205, 562
Хърсово, Разградско 145, 277, 375
Хърсово, Шумеиско 525
Хюджекии (Захари Стояново), Русенско 274, 402, 579
Хюсенче (Осенец), Разградско 79, 102, 205, 360, 452, 511, 516, 518, 699

Ц

Цалапица, Пловдивско 475, 601
Царева ливада (Върбаново), Габровско 459
Царева поляна — вж. Хасобас
Царевец, Врачанско — вж. Влашко село
Царевец, Силистренско — вж. Каралез
Цариброд (дн. в СФРЮ) 164, 191, 316, 391
Цариград 26, 27, 30, 32, 34, 35, 36, 39, 41, 44, 45, 46, 50, 51, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 64, 65, 67, 69, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 79, 80, 83, 84, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 95, 97, 98, 99, 105, 107, 110, 111, 112, 114, 116, 117, 121, 122, 123, 125, 127, 128, 129, 131, 135, 136, 137, 138, 141, 143, 147, 149, 153, 155, 156, 158, 159, 160,162, 165, 166, 167, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 181, 183, 184, 186, 188, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 202, 207, 208, 209, 210, 213, 214, 216, 219, 221, 223, 224, 225, 226, 229, 230, 232, 234, 235, 237, 241, 242, 243, 246, 247, 248, 253, 254, 255, 257, 258, 259, 263, 265, 266, 267, 269, 270, 271, 272, 274, 277, 279, 280, 281, 282, 283, 285, 286, 287, 296, 297, 300, 302, 303, 304, 305, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 321, 322, 325, 326, 327, 328, 329, 334, 335, 336, 338, 339, 342, 343, 344, 345, 348, 350, 351, 352, 354, 358, 359, 361, 364, 369, 370, 373, 375, 376, 377, 378, 380, 382, 383, 384, 385, 387, 388, 389, 392, 393, 395, 396, 399, 400, 401, 402, 403, 405, 406, 407, 408, 409, 411, 412, 413, 414, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 426, 427, 428, 429, 430, 433, 434, 436, 438, 439, 441, 442, 443, 444, 446, 447, 448, 449, 450, 454, 455, 456, 461, 464, 468, 470, 473, 475, 477, 478, 479, 481, 482, 483, 484, 485, 489, 491, 492, 495, 496, 497, 498, 500, 503, 506, 507, 508, 510, 512, 516, 517, 518, 520, 522, 523, 524, 525, 526, 530, 533, 534, 535, 536, 537, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 549, 551, 555, 556, 557, 559, 560, 561, 567, 568, 569, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 598, 599, 600, 602, 606, 607, 608, 609, 610, 613, 614, 616, 618, 619, 620, 621, 622, 624, 625, 627, 631, 633, 634, 635, 637, 638, 639, 641, 642, 644, 645, 646, 648, 653, 655, 656, 657, 660, 661, 666, 667, 668, 669, 670, 672, 673, 675, 677, 679, 685, 686, 687, 688, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 700, 701,703, 704, 705, 707, 708, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 721
Ценово, Русенско — вж. Чаушево
Церетелево — вж. Думанлии
Церецел, Софийско 680
Церова кория, Търновско 62, 97, 148, 152, 211, 271,273, 286, 351, 354, 360, 372, 401, 428, 431, 459, 493, 517, 529, 557, 560, 591, 616, 632, 633, 678, 679, 697, 699, 701
Церовене, Видинско 500
Церовене (Горно церовене), Берковско 296, 659
Церовец, Русенско 61
Церово, Пазарджишко 113, 277, 449, 478, 669
Церово, Търновско 414
Царево село (?) 125, 202
Цетина (дн. в СФРЮ) 569
Цикнихор, Малкотърновско (дн. в Турция) 326, 514
Цокювци, колиби (дн. към Габрово) 698
Црънча, Пазарджишко 33, 47, 102, 204, 330, 573, 650, 689, 710
Църварица, Кюстендилско 256
Цървена ябука, Тръиско 520
Църква — вж. Ала клисе
Църква (Даскалово), Периишко 79, 154, 716
Цюрих, Швейцария 158, 179, 298, 474, 586, 653

Ч

Чадър Лунга (ди. в СССР) 122, 256
Чаир кьой (Камен), Търновско 360, 572
Чаир харман, Хаджиоглупазарджишко (Генерал Колево, Толбухинско) 50
Чалъково, Солунско (дн. в Гърция) 234
Чамурлии (Динево), Хасковско 522
Чамурлии (Шишманово, Самоковско; дн. не съществува) 61
Чанакча, бълг. с. в околиостите иа Цариград 64, 318
Чанакчи (Паничково), Кърджалийско 203
Чанакчие (Красен дол), Шуменско 498
Чаталар (Цар Крум), Шумеиско 202
Чатма (Левски), Варненско 114, 368, 643
Чаушево (Ценово), Русенско 177, 239, 377, 467, 683
Чеглаик, Малкотърновско 44, 96, 664
Чеканчево, Софийско 695
Челик дере, Добруджа (дн. в Румъния) 49
Челопеч, Пирдопско 126, 143, 164, 454, 626
Челопечене, Софийско 650
Челюстница, Берковско 651
Ченге (Аспарухово), Варненско 48, 74, 146, 193, 241, 252, 333, 476, 560, 563, 627, 638
Чепеларе, Смолянско 51, 80, 159, 161, 198, 209, 211, 252, 315, 394, 395, 408, 410, 411, 443, 444, 547, 590, 627, 642, 645, 704
Червен, Русенско 26, 457
Червен бряг, Кюстендилско 426, 427
Червена вода, Русенско 26, 103, 166, 309, 373, 378, 480, 493, 518, 613, 622, 624, 627, 630, 634, 697
Червенци — вж. Казълджилар
Черешница, Мелнишко 37
Черешово, Русенско 265, 366, 691
Черковна, Провадийско 70, 71, 109, 121, 129, 157, 187, 197, 211, 271, 272, 307, 330, 403, 422, 473, 507, 542, 588
Черково (Братя Кунчеви), Старозагорско 616
Черна, Добруджа (дн. в Румъния) 104, 282, 350, 428, 471, 545, 606, 613
Черна — вж. Енидже
Черна, Хаджиоглупазарджишко (Толбухинско) 375
Черна вода, Добруджа (дн. в Румъния) 375, 526, 616, 662
Черна гора 54, 559, 600, 628
Чернево — вж. Кара Хюсеин
Черни Осъм — вж. Колибето
Черногорово — вж. Кара орман, Хасковско
Черногорово, Пазарджишко 305, 354, 367, 402, 606, 683
Черноземен — вж. Кара Топрак
Черноморец — вж. Свети Никола
Четалово (?) 453
Чехия 49, 50, 56, 61, 62, 63, 82, 85, 92, 93, 136, 137, 146, 147, 151, 178, 207, 226, 256, 264, 265, 268, 278, 287, 299, 315, 316, 329, 343, 346, 362, 369, 371, 380, 386, 403, 406, 422, 423, 432, 447, 455, 478, 507, 508, 536, 544, 554, 562, 572, 580, 627, 639, 640, 669, 670, 685, 699, 702, 714
Чехларе, Чирпанско 46, 148, 177, 188, 196, 286, 467, 607
Чешмекьой, Бесарабия (дн. в СССР) 161, 170, 217, 303, 674
Чешмя въруита, Бесарабия (дн. в СССР) 29, 69, 423, 525
Чикаго, САЩ 563
Чинели, Добруджа (дн. в Румъния) 32, 83, 176
Чипровци, Берковско 230, 290, 335, 611
Чираджии (Борово), Старозагорско 344
Чирмен (дн. в Турция) 600
Чирпан 28, 29, 38, 40, 51, 53, 56, 61, 63, 78, 81,

82, 89, 118, 120, 126, 134, 139, 161, 170, 171, 173, 181, 182, 186, 187, 204, 206, 217, 233, 240, 245, 250, 252, 254, 264, 266, 270, 274, 285, 298, 307, 322, 332, 333, 334, 339, 344, 345, 346, 352, 356, 360, 361, 362, 391, 392, 405, 407, 414, 422, 423, 425, 431, 436, 449, 456, 457, 463, 475, 477, 495, 507, 511, 516, 521, 522, 523, 525, 540, 548, 553, 577, 578, 579, 585, 589, 611, 623, 625, 634, 638, 639, 642, 643, 646, 653, 659, 672, 678, 696, 704
Чифлик, Троянско 125, 401
Чичево, Велешко (дн. в СФРЮ) 363
Чоба (дн. към Брезово), Пловдивско 416, 610
Чобаново (Овчарово), Шуменско 521
Чокманово, Смолянско 61
Чокмейдан, Бесарабия 29, 579
Чолаковци (дн. кв. на Търново) 137, 485
Чомаково — вж. Къшла
Чомаковци, Врачанско 302, 455
Черни дол (дн. в СФРЮ) 106
Чорлево (дн. към Дреновец), Видинско 142, 194
Чохлаково (Яворово), Старозагорско 269
Чопля (дн. в Румъния) 577
Чуйпетлово, Пернишко 154, 625
Чуковец, Радомирско 152, 465, 472
Чукорлии (Песиопой), Пловдивско 685
Чукурово (Крапище), Разградско 590
Чурен, Пловдивско 428

Ш

Шабла 299, 345, 416, 645, 711
Шадъ кьой (Добротич), Провадийско 206, 217
Шамлии (Горно Ботево), Старозагорско 447
Шаново — вж. Козлужда, Старозагорско
Шатрово, Кюстендилско 268
Шахларе (Памидово), Пазарджишко 716
Шахлии (Княжево), Ямболско 720
Швейцария 207, 266, 272, 348, 389, 474, 679
Шейново, Казанлъшко 132, 499
Шеримет (Столетово), Старозагорско 208
Шикирли Китай, Бесарабия 29, 79, 343, 534, 618
Шипка, Казанлъшко 40, 41, 47, 76, 83, 86, 88, 120, 149, 186, 187, 222, 232, 268, 301, 304, 315, 319, 377, 417, 480, 483, 485, 499, 532, 545, 547, 551, 557, 559, 560, 592, 593, 608, 612, 622, 626, 627, 676, 680, 687, 701, 704, 708, 710
Шипково, Ловешко 250
Шипковци, Троянско 125
Широка лъка, Смолянско 56, 75, 114, 129, 165, 306, 410, 411, 521, 585, 627, 645, 651, 668
Широково, Русенско 622, 686
Шияковци (дн. към Обединение), Софийско 35
Шкодра, Албания 403, 435
Шлегово, Кратовско 49, 290
Шоп Тайраклии, Бесарабия 65, 197, 498, 499
Шошлека (Ветрово), Габровско 264
Шрутнов, Австрия 343
Шумен 28, 30, 33, 37, 39, 42, 50, 54, 56, 57, 59, 69, 70, 71, 72, 75, 77, 79, 88, 89, 94, 96, 97, 100, 102, 103, 104, 112, 113, 115, 116, 120, 122, 123, 125, 126, 128, 130, 133, 134, 145, 146, 149, 150, 152, 153, 160, 162, 166, 170, 173, 179, 185, 187, 188, 192, 196, 197, 200, 202, 208, 211, 214, 216, 223, 224, 225, 228, 237, 238, 240, 241, 242, 243, 246, 254, 256, 271, 272, 275, 279, 282, 283, 284, 290, 296, 298, 299, 307, 308, 311, 312, 325, 326, 328, 334, 337, 339, 341, 343, 351, 353, 357, 359, 364, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 378, 383, 390, 399, 400, 405, 411, 413, 414, 416, 419, 422, 425, 426, 428, 439, 450, 452, 464, 466, 472, 473, 476, 477, 478, 484, 494, 495, 496, 498, 501, 504, 505, 511, 514, 517, 522, 523, 525, 526, 530, 532, 544, 545, 547, 549, 553, 558, 559, 561, 563, 565, 566, 567, 568, 569, 571, 572, 573, 576, 577, 591, 592, 593, 594, 598, 600, 606, 608, 612, 613, 615, 622, 627, 628, 633, 640, 656, 658, 659, 660, 663, 667, 670, 682, 685, 687, 695, 696, 700, 701, 702, 710, 712, 717, 719, 721
Шумнене, Ловешко 204, 671

Щ

Щип (дн. в СФРЮ) 34, 60, 62, 140, 158, 166, 178, 199, 200, 203, 207, 218, 220, 242, 243, 253, 254, 318, 323, 327, 337, 338, 339, 357, 385, 386, 393, 414, 423, 482, 484, 524, 571, 572, 575, 583, 588, 606, 620, 623, 642, 662, 702, 710
Щипско — вж. Хасърджик
Щръклево, Русенско 36, 162, 476
Щърково — вж. Гилдълар

Ю

Югово, Смолянско 366, 683
Юкари баня (Горна баня дн. към София) 622
Юмрук кая (Синьо камене), Бургаско 394, 599
Юнаците — вж. Аджалии
Юнускьой (Енево), Шуменско 702
Юпер, Русенско 265, 610
Юренджик (Крепост), Хасковско 419
Юсенче — вж. Хюсенче
Юч дурак, Неврокопско (Делчево, Гоцеделчевско) 280, 555
Юшеилии (Ботево), Варненско 198, 249, 268, 301, 308, 390, 467, 521, 613, 629, 650

Я

Ябланица, Ловешко 698
Ябланица, Орханийско (Ботевградско) 338, 348
Ябълково — вж. Алмалии, Хасковско
Яворово — вж. Яврово
Яврово, Станимашко (Яворово, Асеновградско) 49, 155, 263, 292, 467, 510, 573, 647, 651
Ягодово, Пловдивско 591
Яйканлии (Дъбово), Казанлъшко 146, 485, 679
Якимово — вж. Прогорелец
Якоруда, Разложко 101, 163, 253, 342, 434, 510, 541, 586, 634, 706
Яломица, Бесарабия 586
Ямбол 30, 39, 43, 47, 60, 62, 86, 96, 100, 106, 112, 116, 127, 132, 139, 145, 207, 224, 226, 235, 257, 266, 282, 291, 308, 311, 320, 322, 326, 342, 344, 347, 354, 362, 368, 370, 410, 421, 430, 459, 474, 478, 490, 493, 494, 504, 505, 520, 524, 535, 536, 539, 548, 549, 563, 577, 586, 602, 617, 647, 650, 654, 657, 669, 671, 703, 711, 718, 719
Ямборено (Драговищица), Кюстендилско 621
Яна, Софийско 454, 626
Янина (дн. в Гърция) 488, 541, 574
Янтра — вж. Мургазлии
Янурен (дн. в Гърция) 536
Ярджиловци, Пернишко 454
Яребична — вж. Малка Франга
Яржино, Охридско 267
Ярлово, Софийско 31
Ярловци, Трънско 35, 106, 129, 198, 340, 381, 520, 560, 562, 615, 655
Ясеново — вж. Химитлии
Ясъ баш (Равна гора), Варненско 133, 134, 686
Ясъ кория (Равногор), Пазарджишко 236, 582, 620
Ясъ тепе (Ветрино), Провадийско 422, 571
Яфа (дн. в Израел) 241
Яш, Румъния 29, 76, 233, 379, 519, 606

Румяна Аврамова, Весела Василева,
Даниела Давчева, Красимира Даскалова, Дочка Димитрова,
Ваня Еленкова, Миглена Куюмджиева

Българската възрожденска интелигенция

Енциклопедия
Първо издание, българска

Съставители: проф. д-р Николай Генчев, Красимира Даскалова
Рецензенти: ст.н.с. д-р Зина Маркова, Райна Гаврилова
Редактор Радостина Караславова
Художествено оформление Борислав Кьосев
Фотограф Димитър Тенчев
Ретушор Петър Петров
Художествен редактор Младена Гелеменова
Технически редактор Магардич Моралян
Коректори: Анелия Стоянова, Ася Карадимова

Дадена за набор на 29. IV. 1988 г. Подписана за печат на 28. X. 1988 г.
Излязла от печат на 30.XI.1988 г.
Печатни коли 92,5. Издателски коли 86,30. Условно-издателски коли 107,95. Формат 60 × 84/8.
Тираж 6108. Издателски номер 108. Код 12/95314-22975/0624-2-88. Цена 14,91 лв.
Държавно издателство „Д-р Петър Берон“ — София
Държавна печатница „Георги Димитров“ — София